

κῶν τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως ἢ εἰς τὸ δικαστήριον αὐτό², δεκταὶ οὖσαι μέχρις ἀποπερατώσεως τοῦ πλειστηριασμοῦ³. διαδικασία δὲ ἀκολουθεῖται ἢ τῶν συνοπτικῶν δικῶν κατὰ τὸν τύπον τῶν ἀνακοπῶν ⁴ γινομένη· ἀλλὰ μόνον ἐκκα-

οῦσίαν τὸ ἐκτελούμενον συμβόλαιον (ΑΠ 206 τοῦ 53) ἢ ὁ ὑπερθεματιστῆς ζητεῖ τὴν ἀπαγγελίαν προσωπικῆς κρατήσεως κατὰ τοῦ ὀφειλέτου, ἵνα οὗτος παραιτήσῃ τὴν διακατοχὴν τοῦ πράγματος (ΑΠ. 269 τοῦ 55), ἢ ὁ δανειστῆς ἀνακόπτει τὸν τῆς κατατάξεως πίνακα (Πολ. 951). ἀλλ' ἡ κατὰ τῆς ἐπιταγῆς ἀνακοπὴ δὲν εἶναι δίκη περὶ τὴν ἐκτέλεσιν. ΑΠ 266 τοῦ 54. Zachar. II. 384 σημ. 49. ἴδ. καὶ ΑΠ. 9 τοῦ 58.

2) Πολ. 874. 873. 910. 941. Γαλ. 607. 608. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν αἱ τοῦ ὀφειλέτου ἀντιβρῆσεις κατὰ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑποβάλλονται εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν. Καθ' ἡμᾶς δὲ ὁ ἐναντίον τῆς ἐκτελέσεως ἐνιστάμενος (ὀφειλέτης ἢ τρίτος) δύναται νὰ προσφύγῃ εἴτε εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν εἴτε εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον, εἰρηνοδικεῖον (Πολ. 873) τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως· ἀλλ' ὁ εἰρηνοδίκης οὗτος δύναται νὰ διατάξῃ π ρ ο σ ω ρ ι ν ἂ μ έ τ ρ α καὶ ὅταν ἡ διαφορὰ ὑπάγῃται ὀριστικῶς εἰς τὸ πρωτοδικεῖον (Πολ. 874, οὗ ἡ περικοπὴ «ἢ ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν» ἐπανάληψις ἐστὶ πλεονάζουσα τῶν ἐν τῷ 871 ἄρθρῳ ὠρισμένων). Γαλ. 554. Ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶναι πάντες σύμφωνοι. Carré ζ. 1945. Dal. Compét.civ. des trib. d'arr. 488, Saisie-exécution ἀρ. 271, Jugement ἀρ. 558. 559.

3) Ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν ὀρίζει προθεσμίαν πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ἀνακοπῆς κατὰ τῆς ἐκτελέσεως, ὥστε αὕτη εἶναι παραδεκτὴ ἕως νὰ περατωθῇ ἡ ἐκτέλεσις, ἤγουν νὰ ἐπέλθῃ ἡ κατακύρωσις. ὁ ἄρειος πάγος εἶπε (1862) ὅτι ἡ διαδικασία τῆς ἐκτελέσεως περατοῦται διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ ὑπερθεματιστοῦ εἰς τὸ πωληθὲν ἀκίνητον· ἴσως τοῦτο ὑποστηρίζει καὶ ὁ νόμ. 15 § 6 Π. (42 1). Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατακύρωσιν δύναται διὰ τῆς συνήθους (ὅχι δι' ἀνακοπῆς κατὰ τῆς ἐκτελέσεως. ΑΠ. τοῦ 619 contra 26 τοῦ 46) διαδικασίας νὰ προσβληθῇ ὁ πλειστηριασμός. τοῦτο ὁμῶς εὐλόγως θεωρεῖται ὡς ἔλλειψις τῆς πολιτ. ἡμῶν δικονομίας. Εὐρετήρ. ΣΤ' 579. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας procéd. civ 728. 729. Carré ζ. 2068 quat.

4) Ὁ ἀνακόπτων δὲ ὀφειλέτης ὀφείλει ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ νὰ προτείνῃ διὰ τῆς ἀνακοπῆς πάσας τὰς ἀκυρωτικὰς κατὰ τῆς κατασχέσεως ἐνστάσεις. ΑΠ 204 τοῦ 57.

θαρισμένας ἐνστάσεις⁵ συγχωρεῖται τῷ ἀνακόπτοντι νὰ προτείνῃ· ἡ δὲ πρὸς ἔφεσιν κατὰ τῆς ἐκδιδομένης ἀποφάσεως⁶ προθεσμία δεκαήμερος ἐστίν⁷. Ὁ διεκδικῶν τὰ κατασχεθέντα τρίτος ὀφείλει ν' ἀπευθύνῃ τὴν ἀνακοπὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ, νὰ κοινοποιήσῃ δὲ αὐτὴν προσέτι εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ πλειστηρια-

5) Ἦγουν ἐνστάσεις ἀποδεικνυόμενας ἐν αὐτῇ τοῦ δικαστηρίου τῇ συνεδριάσει καὶ μὴ χρηζούσας διαδικασίας ἄλλης πρὸς ἀπόδειξιν (ΑΠ 175 τοῦ 51.) ἄρα καὶ ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου ἀπαράδεκτος ἐστὶ (ΑΠ 295 τοῦ 55, 295 τοῦ 58. Glück IB'. 286. Bayer Summar σ. 406. Seuffert Blätter Δ'. 155). Ἡ διάταξις τοῦ 872 ἀναφέρεται εἰς ἐνστάσεις παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἀντιτασσομένας, ἐπομένως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸν τὰ κατασχεθέντα διεκδικοῦντα τρίτον (ΑΠ 60 τοῦ 56, 74 τοῦ 59. Carré ζ. 2462 sex. Ἐν Βαυαρίᾳ ἀπαιτοῦσι καὶ παρ' αὐτοῦ ἄμεσον ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς. Seuff Blätter Θ'. 257). οὔτε εἰς τὰς διοικητικὰς ἐκτελέσεις. ΑΠ 163 τοῦ 59.

6) Συγχωρεῖται ἀνακοπὴ κατ' αὐτῆς ; Ἀνεκινήθη ἄλλοτε ὀλίγον τὸ ζήτημα τοῦτο ἐνώπιον τῶν ἑλλήν. δικαστηρίων· ἀλλ' ἄφοῦ ὁ ἄρειος Πάγος διὰ τῆς 40 ἀπ. τοῦ 1845 καὶ τῆς 11 τοῦ 46 ἔλυσεν αὐτὸ ἀποφατικῶς ἀκολουθεῖται ἔκτοτε ἡ νομολογία αὐτοῦ· ἀλλὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀρείου Πάγου ἐπολέμησεν ὁ δικηγόρος Πλατῆς ἐν ἰδίᾳ διατριβῇ (Εὐρετήρ. Α'. 185) καὶ νομίζω δικαίως· διότι τὸ 6' τμήμα τοῦ Δ' βιβλίου τῆς πολιτ. δικονομίας περιέχει ἐν τῷ α' κεφαλαίῳ αὐτοῦ, ἔνθα καὶ τὸ 871 ἄρθρον ὑπάρχει, γ εν ι κ ο ὺ ς ὁ ρ ι σ μ ο ὺ ς ἐφαρμοζομένους εἰς τε τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν ἐπὶ τῆς περιουσίας καὶ εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν· ἂν λοιπὸν ἐσχόπει ὁ νομοθέτης ν' ἀπαγορεύσῃ διὰ τοῦ εἰρημένου ἁρθρου τὴν ἀνακοπὴν ἐν ταῖς τῆς ἐκτελέσεως δίκαις, ἤθελε βεβαίως πολὺ εὐλογώτερον πράξει τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν κατὰ τὴν προσωπ. κράτησιν ἀναφυομένων διαφορῶν. σκοπὸν ἄλλον ἄρα τὸ 2 ἐδ. τοῦ 871 ἁρθρου δὲν ἔχει εἰμὴ μόνον τὸν περιορισμὸν τῆς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας, ὡς καὶ τὸ ἁρθρ. 1019 τὸν περιορισμὸν τῶν προθεσμιῶν τῆς ἀνακοπῆς καὶ τῆς ἐφέσεως. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας πρβ. Carré ζ. 2440. 2190 bis. 5582.

7) Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς διοικητικὰς ἐκτελέσεις. ΑΠ. 108 τοῦ 53, 323 τοῦ 57, contra ΑΠ 31 τοῦ 46. ἴδε καὶ ΑΠ 94 τοῦ 59.

Handwritten notes and signatures:
 26 in 100
 13
 13 Απριλίου 1867
 2
[Signature]

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟΝ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
 ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ
 Αριθμός εισαγωγής 6911

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ
ΤΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

ΥΠΟ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Τ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ,

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρείσσον ἢ νόμοι πόλει καλῶς
τεθέντες ὅτε γὰρ ἀσθενέστερος ὁ πλούσιός τε
τὴν δίκην ἴσην ἔχει, νικᾷ δ' ὁ μείων τὸν μέγαν
δίκαί ἔχων. Εὐριπ. Ἰκέτιδ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΕΚΔΟΣΙΣ Β'. ΗΤΕΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΔΙΩΡΘΩΜΕΝΗ.

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΙΣ Χ. ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ.

(Παρά τῇ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς, ἀρ.θ, 420.

1863.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΒΕΖΑΝΤΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
1968

ΕΙΔΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφὴν
μου εἶναι μετατύπωσις παρὰ τὴν θέλησίν μου γενομένη
καὶ ὑπὸ τοῦ 132 ἄρθρου τοῦ ποινικοῦ νόμου κολαζομένη.

Μανωτσάκης.

Εἰσαγωγή.

Α') Προδιάθεσις.

§ 1. ΠΛΗΡΗΣ καλῶς κειμένης κοινωνίας ἀπαραίτητος βάσις καὶ ὑπόθεσις εἶναι ἡ ἔννομος τάξις ¹. Αὕτη δὲ χειριζομένη ἀναγκαίως ὑπὸ τῆς πολιτείας ² διττὸν αὐτῇ παρέχει ἀσχόλημα τοῦ προστατεύειν τὰ μήπω προσβληθέντα δίκαια, τοῦ ἀγορθεῖν τὰ ἤδη προσβεβλημένα ³. Ἡ περὶ τὴν ἀνόρθωσιν ταύτην ἐνασχόλησις ἀποτελεῖ τὴν δικαστικὴν τῆς πολιτείας ἐξουσίαν, ἥτις ὡς ἡ πρώτη τῶν ἐξουσιῶν δικαίως λογίζεται· δηλαδή ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ παντοίων ἀρπαζόμενος αἰτιῶν συνεχῶς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ

1) Cicer. Somn. Scip. u. 2. » Concilia coetusque hominum jure sociati, quae civitates appellantur. « Hugo Grotius I, § 14 » Civitas est coetus perfectus liberorum hominum juris fruendi et communis utilitatis causa sociatus. Κατὰ τὸν Κάντιον (metaphysische Anfangsgr. §. 44) εἴτε βίαιοι καὶ παράνομοι, εἴτε ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι ὑποτεθῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀναπόφευκτος γίνεται ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἀρχῆς « Ο ὅ κ ἀ γ α θ ὸ ν φ υ σ ι κ ῇ κ α τ ᾰ σ τ α σ ι ς· ἀ ν ᾰ γ κ η τ ὸ ν ἄ ν θ ρ ω π ο ν ἐ ν κ ο ι ν ω ν ί α κ αὶ κ α τ ᾰ ν ὅ μ ο υ ς β ι ο ῦ ν. » H. A. Zachariae Staatsrecht I. § 12, 13. II. § 148. Wendi Civilprozes I. §. 4.

2) Id. Reinhardt Handbuch des Civilprozesses I. 3. Glück Comment. III. 1. Savig. System I. 25. « Τὸ πρῶτον ἀναμφιβόλως καὶ κυριώτερον πρόβλημα τῆς πολιτείας εἶναι τὸ νὰ καταστήσῃ κρατοῦσαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὴν ιδέαν τοῦ δικαίου. » Heffter Instit. σ. 4. Franke Civilpr. §. 4 Haimeri ἐν τῷ Archiv. fur civili. Pr. XVIII. 64.

3) Προβ. Weber Paraphrase σ. 4. Εἰς τὴν πρόληψιν τῶν ἀδικιῶν σκοποῦσι πρὸ πάντων αἱ ποινικαὶ καὶ ἀστυνομικαὶ διατάξεις, ἰδίως ἐν τῇ ἀστυκῇ δικαιοσύνῃ ἢ ἐγκατάστασις συμβολαιογράφων, ληξιάρχων, γραφείων ὑποθηκῶν, μεταγραφῶν κλ.

καταφαίνεται ἀδικῶν ⁴. ἐντεῦθεν δὲ γεννῶνται ἔριδες ἐξ ἀνάγκης διαλλαγῆς χρήζουσαι. Ἀλλ' ἐπιτυχέστερον ⁵ καὶ ἀποτελεσματικῶς διενεργεῖ τὴν διαλλαγὴν ταύτην ἡ πολιτεία διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων ἀρχῶν, τῶν δικαστηρίων· ἐπειδὴ αὐτὴ πρὸ πάντων δύναται καὶ δικαστὰς τελειότερους νὰ καταστήσῃ καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν τὴν ἐκτέλεσιν πάντοτε νὰ καταναγκάζῃ ⁶.

Β') Διάλυσις τῶν διαφορῶν ἄνευ δικαστηρίου.

α) Τῇ ἀμοιβαίᾳ τῶν διαφορομένων συναινέσει.

§ 2. Ἀλλὰ καὶ τοὶ καταλληλοτέρα δὲν εἶναι ὅμως καὶ μόνη ἡ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ διάλυσις τῶν διαφορῶν· ἀπεναντίας, ἕνεκα τοῦ ἀπαλλοτριωτοῦ τῶν ἰδιωτικῶν δικαίων ¹, δύνανται οἱ διαφορόμενοι καὶ ἄνευ δικαστικῆς συμπράξεως νὰ διαλύωσι τὰς διαφορὰς αὐτῶν, ὅταν θέλωσι καὶ συμφωνῶσι ². Τρόποι ἐκουσίας διαλύσεως

4) Weiske Prozess. §. 1. Ἐνίοτε καὶ ἐξ ἀπλῆς τοῦ νόμου ἀσφαλείας γεννᾶται ἡ ἔρις.

5) Franke Prozess. §. 2. Savig. Syst. I. 24. Ἡ ἀφάνισις, λέγει, τῆς ἀδικίας ἀσφαλὴς καὶ ἀπὸ τῆς τύχης ἀνεξάρτητος γίνεται μόνον ἐν τῇ πολιτείᾳ. Fréminville des Cours d'appel II. 37.

6) Νόμ. 2 § 3 Πανδ. de orig. jur. . . quantum est enim jus in civitate esse, nisi sint qui jura regere possint. Reinhardt I. § 5. σ. 5. Liude Lehrb. §. 8. Heffter Inst. σ. 1. Weiske § 1, 2.

1) Νόμ. 29. K. de pactis. omnes licentiam habent his, quæ pro se introducta sunt, renuntiare.

2) Heffter System § 3. Franke ε. α. §. 5. Archiv. XVIII. 66. Πολ. δίκον. ἄρθρ. 127. Ὑποθέσεις κληρονομικαὶ μεταξὺ ἐνηλίκων, δανεισμὸς χρημάτων ἢ ἀφαίρεσις τῶν ἤδη δανεισμένων καὶ ἄλλαι μὴ ἀμφοισθητοῦμεναι ὑποθέσεις διεξάγονται ἄνευ τῆς συμπράξεως δικαστικοῦ ὑπαλλήλου

εἰσὶν ὁ συμβιβασμὸς, ὁ ἐξώδικος ὄρκος καὶ ἡ διαιτησία, οἷ-
τινες πλέον ἢ ἔλαττον προσεγγίζουσι τῇ δικαστικῇ δια-
λύσει, δὲν ἔχουσιν ὅμως ὡσεπιτοπολὺ ἴσην δύναμιν ³—
Ὁ συμβιβασμὸς καὶ ὁ ἐξώδικος ὄρκος εἰσὶν ὅλως τοῦ ἀ-
στυκοῦ δικαίου· κατὰ τοῦτο λοιπὸν τὸ κῦρος αὐτῶν καὶ
ἡ ἐνέργεια κρίνεται ⁴. ἡ διαιτησία ἀνήκει τὸ πλεῖστον
ἐνταῦθα· κατωτέρω δὲ ἐξηγοῦνται τὰ περὶ αὐτῆς.

παρὰ τῶν διαφορομένων αὐτῶν. — Μόνον ἐὰν γεννηθῇ διαφορὰ μεταξὺ
αὐτῶν γίνονται ἀρμόδια τὰ δικαστήρια, ἐκτὸς ἂν ὁ νόμος διατάσῃ ῥητῶς
τὸ ἐναντίον. Ἀρθρ. 128. Καὶ ἐκτὸς μὴ ἀμφισβητούμενων τὰ χρήζοντα
κατὰ ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν δικαστικῆς συζητήσεως, συζητοῦνται ἐκτὸς
τοῦ ἀκροατηρίου. — Μόνον δὲ ἀφοῦ ἀναφυῇ διένεξις, εἰσάγεται ἡ ὑπόθεσις
εἰς τὸ ἀκροατήριον ἐπίμελεια τινὸς τῶν διαδίκων ἢ διὰ παραπομπῆς τοῦ
δικαστικοῦ προσώπου, τοῦ διευθύνοντος τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διαδι-
κασίαν.

3) Δικαστικῆς ἀποφάσεως δύναμιν ἔχει παρ' ἡμῖν ὁ συμβιβασμὸς καὶ
τὴν ἀμφισβητούμενην σχέσιν μεταβάλλει εἰς ἀναμφισβήτητον καὶ βε-
βαίαν, ἐὰν φέρῃ τύπον συμβολαιογραφικῆς ἢ ἄλλης δημοσίας πράξεως
(Πολ. 477, 478)· ἄλλως ἐναλλάσσει ἀπλῶς τῶν διαφορομένων τὴν νομι-
κὴν σχέσιν, οὐχ' ἤττον ὅμως δύναται νὰ γίνῃ διαφορᾶς ἀφορμή. Τὸ αὐτὸ
ῥητέον καὶ περὶ τοῦ ἐξωδίκου ὄρκου. Brackenhof'st Erörterungen σ 9.

4) Ἐπὶ συμβιβασμοῦ ἀπαιτεῖται πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ πρᾶγμα συμβι-
βασμοῦ δεκτικόν. Πολ. 407, 532 § 5, 538, 640, 643. Göschel Γ'.
485. Vanger. Γ'. 488. Linde Lehrb. §. 6. Τὸ ζήτημα, ἰσχύει συμ-
βιβασμὸς κατὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως γε-
νόμενος; λύεται ὑπὸ διαφορῶν τοῦ ῥωμ. δικαίου χωρίων ἰσφατι-
κῶς, καὶ μάλιστα μεθ' ἱκανῆς σαφηνείας, ἴσως δὲ καὶ τινος πλεονασμοῦ.
Μετὰ ψῆφον ἐρρωμένην οὐκ ἰσχυρῶς τις διαλύεται. ἐὰν οὖν ἐπὶ τῇ τοι-
αύτῃ διαλύσει τι δῶ, ἀναλαμβάνει. Βασ. ΚΔ', ς'. 23.

Εἰ . . ὁ ἐγγυητὴς . . μετὰ καταδίκην διαλύσεται, τὸ μὲν δοθὲν οὐ συμ-
βάλλεται πρὸς διάλυσιν, λεπτύνει δὲ τὴν ἀπὸ ψήφου ἱκανοδοσίαν. Βασ.
ΙΑ', 6', 7.

Νόμ. 3 Κώδ (2. 4) . . . super iudicio fruzima transigi, non est

6) Τῇ οἰκείᾳ τοῦ προσβληθέντος θελήσει.

§ 3. Ἐὰν μὴ κατορθωθῇ ἐκουσία τῆς διαφορᾶς διάλυσ-
σις, ἀναπόφευκτος καθίσταται ἡ εἰς τὰ δικαστήρια προσ-

opinionis incertae — περὶ . . . τῆς ἀποφάσεως μάτην γίνεσθαι διάλυσιν,
οὐκ ἔστιν ἀμφίβολον. Βασ. ΙΑ', 6', 49.

Τὰ αὐτὰ σχεδὸν καὶ ἐν παλαιότεραις τοῦ δικαίου πηγαῖς ἀναγινώσκονται
Paul. Sent. Rec. I. 4 § 5. post rem judicatam pactum, nisi dona-
tionis causa interponatur, servari non oportet.

Νόμ. 4. Cod. Gregor. (2. 44.) praeses provinciae aestimabit, utrum
de dubia lite transactio inter te et civitatis tuae ordinem facta sit,
an de re judicata, quia de re judicata pacisci nemo potest.

Οὐ μόνον δὲ οἱ νόμοι ἀνίσχυρον ἀποφαίνονται τὸν μετὰ τὴν τελεσίδι-
κον ἀπόφασιν συμβιβασμὸν, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτῇ τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπο-
κρούει· διότι ὁ συμβιβασμὸς ὀρίζεται ἀ μ φ ι β α λ λ ο μ έ ν ο υ π ρ ά γ-
μ α τ ο ς τ ο μ ή (Βασ. ΙΑ'. 6'. 4, Ἀρμεν. Α', 1', 4)· μετὰ τὴν τε-
λεσιδικίαν δὲ ἡ σχέσις τῶν δικαζομένων διατελεῖ οὕσα ὅλως σαφῆς καὶ
καθαρά· ὥστε οὐδὲν ἀπολείπεται ἐκκαθαριστέον πλέον καὶ συμβιβαστικῆς
ἐξομαλύνσεως ἐπιδεόμενον, εἰμὴ ὅταν καὶ μετὰ τὴν ψῆφον τοῦ δικαστοῦ
μένῃ τι ἀβέβαιον ἔτι καὶ ἀμφίβολον· ἐὰν π. χ. ὑπάρχῃ εἰς ἔφεσιν ἡ
ἀπόφασις ἢ προσεβλήθῃ ἤδη δι' ἐφέσεως — ὁ έ κ κ α λ ε σ ά μ ε ν ο ς
ἡ δ υ ν ά μ ε ν ο ς έ κ κ α λ έ σ α σ θ α ι κ α λ ῶ ς δ ι α λ ύ ε τ α ι,
et post rem iudicatam transactio valet, si vel appellatio intercesserit,
vel appellare potueris (Βασ. ΙΑ' 6', 7) —, ἐὰν ἀγνοῖται ἡ ἐκδοσις τῆς
ἀποφάσεως ἢ ἀμφιβολία ὑπάρχῃ σπουδαία περὶ τῆς ἰσχύος αὐτῆς —
Μ ε τ ά ψ ῆ φ ο ν, κ ά ν μ ή έ κ κ λ η θ ῇ, δ υ ν α τ ό ν δ ι α λ ύ-
ε σ θ α ι, ὅ τ ε ά ρ ν ε ῖ τ α ι ψ η φ ι σ θ ῇ ν α ι, ἡ δ ύ ν α τ α ι
ά γ ν ο ε ῖ σ θ α ι ὅ τ ι έ ψ η φ ί σ θ η, ἡ ἐὰν ἔρρωται ἡ ψῆφος (Βασ
ΙΑ', 6', 41. ΚΔ', 5', 23)· προσέτι ἐὰν ἡ ἀπόφασις δύναται νὰ προσβληθῇ
δι' ἐκτάκτου ἐνδίκου μέσου, ἀναψηλαφήσεως ἢ ἀναιρέσεως, διότι καὶ τότε
οὐκ' εἰσὶν ἐντελῶς βέβαια τὰ ψηφισθέντα· τέλος καὶ ἡ ἀσάφεια τοῦ δια-
τακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως καθίστησι τὴν σχέσιν ἀμφίβολον καὶ διατοῦτο
συμβιβασμοῦ δεκτικὴν.

Ταῦτα μὲν οἱ νόμοι περὶ τοῦ προκειμένου διαγορεύουσι ζητήματος.

φυγή. Διὰ τοῦτο ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐν τῇ πολιτείᾳ χειροδικία ¹. Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον, ὅπου τῆς πολιτείας ἡ ἀρωγή δὲν ἐξαρκεῖ, δύναται ὁ πολίτης νὰ προστατήσῃ αὐτοδυνάμως τῶν ἰδίων δικαίων. Ἡ προστασία δὲ αὕτη γίνεται ἢ δι' ἀμύνης ἢ δι' αὐτοδικίας.

Πλὴν περὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν γεννᾷ σπουδαίους ἐνδοιασμοὺς ἄλλος τις κανὼν τοῦ δικαίου, ἐπίσης σπουδαῖος καὶ ὀρθός, καθ' ὃν πᾶν δικαίωμα, ὅσον βέβαιον καὶ σαφές ἂν ᾔηται, δύναται νὰ δωρηθῇ, ἄρα καὶ τὰ ἐκ δικαστικῆς ψήφου πηγάζοντα· *si paciscar, ne judicati . . . agatur, hoc pactum valet—post rem judicatam pactum, nisi donationis causa interponatur, servari non oportet* (νόμ. 7 § 13 Πανδ. de pactis 2. 14, Βασ. ΙΑ', α, 7). Καὶ λέγουσι μὲν τινες ὅτι ἄλλο δωρεὰ καὶ ἄλλο συμβιβασμός, καὶ ἔχουσι δίκαιον· ἀλλ' ἀναμφιβόλου πλέον ὄντος τὴν σήμερον ὅτι οὐχὶ αἱ λέξεις ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ποιεῖ τὰς συμβάσεις, ἐγνοῶ ἂν θὰ δυνηθῶσι νὰ κατασκευάσωσι παράδειγμα συμβιβασμοῦ, περὶ τοῦ τελεσιδίκως δεδικασμένου συνομολογηθέντος, ὅστις νὰ μὴ δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς δωρεὰ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Διότι πρὸς κατασκευὴν τοιούτου παραδείγματος πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ἀπόφασις, μὴ ὑποκειμένη εἰς ἐνδίκον τι μέσον, ὠρισμένον ἔχουσα ἀντικείμενον καταδίκης καὶ γνωστὴ εἰς τοὺς διαδίκους κατὰ πάντα ταῦτα — *sententia indubitata, quae nullo remedio attentari potest*. ἀλλὰ τότε εἶναι δυνατὸν ν' ἀπαλλαχθῇ ὁ δικαστὴς τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ μὴ ἐφαρμόσῃ τὸν κανόνα· *qui paciscitur, donationis causa rem certam et indubitatam, liberalitate remittit*; ὥστε κέρδος οὐ πολὺ φέρει τὸ παρά τινων λεγόμενον ὅτι ὀρθόν τι καὶ καταληπτὸν ὀρίζουσιν οἱ νόμοι, ἀρκεῖ νὰ γίνηται προσήκουσα διάκρισις τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπὸ τοῦ *pactum de non petendo*. διότι τοῦτο δὴ τὸ δύσκολον καὶ δυσκατάπρακτον, ὡς καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος, ὃν ἄλλοι τιθέασιν, ὅτι δηλαδὴ ἀνίσχυρος ἐστὶν ὁ συμβιβασμός, ὃν τις, μὴ ὢν προσηκόντως περὶ τοῦ τελεσιδίκως ἐπιδικασθέντος αὐτῷ δεδιδαγμένος, ὑπολαμβάνων αὐτὸ ἀμφίβολον, συνομολογήσῃ πρὸς κατάπαυσιν ὑποτιθεμένης ἀμφιβολίας. Seuffert *Blätter* Β'. 287. *id. Archiv etc.* Η'. 304. Θ'. 76, 393. Glück Ε'. 34. Vang. Γ'. 489. Risch, *vom Vergleiche* σ. 74. Osterloh I. 223 σημ. 13. — Περὶ τοῦ ὅρκου πρὸς Göschen Γ'. 478. Linde §. 6. Franke I. 8.

1) Ἴδε Σχόλ. εἰς τὸν Νόμ. 18. Βασ. (60.18). Οἱ δανεισταὶ τοὺς ἰδίους

Ἡ ἄμυνα ², ἥτοι ἡ ἀπόκρουσις παρὰ νόμου ἐπιθέσεως, ἐστὶ πάντοτε θεμιτὸν ὑπερασπίσεως τῶν δικαίων ἡμῶν μέσον, καθ' ὅσον περιορίζεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἀποκρούσεως χωρὶς νὰ περιέχῃ καὶ αὐτὴ προσβολήν ³.

χρεώστας ἐνοχλοῦντες διὰ τῶν δικαστηρίων ὀφείλουσιν ἀπαιτεῖν ὅπερ νομίζουσιν ἑαυτοῖς χρεωστεῖσθαι . . . βέλτιόν ἐστιν, ἵνα, εἰ νομίζεις ἔχειν τινὰς ἀπαιτήσεις, ταῖς ἀρμοζούσαις ἀγωγαῖς χρήσῃ περὶ αὐτῶν. Νόμ. 176 πρ. Πανδ. de reg. jur. (50. 17). *Nou est singulis concedendum, quod publice per magistratum fieri possit.* Linde Zeitschr. I. 392 Archiv für civil. Pr. XVIII. 60. H. A. Zachar. Staatsr. II, 192. Heffter Syst. σ. 5. ἀρ. 4. E. Hank. Civilpr, I §. 2.

2) Ἴδε Ποιν. νόμ. 99—107. ἀρθρ. 125 ἐ τοῦ Ποιν. Ν. τῆς Βαυαρ. καὶ τὰς ὑπὸ τὸ ἀρθρ. τοῦτο σημειώσεις (I. 308). Heffter Criminalr. §. 44 ἔ. Feuerb. Criminalr. §. 37. Καὶ τῆς ἀμύνης ἡ χρῆσις προϋποτίθῃσι τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς δημοσίας συνδρομῆς. Ἄλλως φρονεῖ ὁ Morstadt Schlus- sel σ. 4. — Τὴν ἄμυναν συγχωρεῖ τῶν ἡμετέρων προγόνων τὸ δίκαιον («Ῥαδαμάνθυρος νόμος, ὃς ἂν ἀμύνηται τῶν χειρῶν ἀδίκων ἄρξαντα, ἀθῶον εἶναι» Hermann Antiquitat. B'. 334 σημ. 2) καὶ τὸ Ῥωμαϊκόν, ὡς ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ δικαίου αὐτὴν ἐκπηγάζουσιν θεωροῦν. Νόμ. 3. 4. Βασ. (60, 3). Ὅτε ἀδίκως ὁ δοῦλος φονευθῇ χώρα τῷ (Ἀκουιλίῳ) νόμῳ· οὐ μὴν ἐάν τις αὐτὸν ἀνέλῃ ληστεύοντα καὶ ἐπιβουλεύοντα αὐτῷ· φυσικῶς γὰρ ἐφεῖται τοῖς κινδυνεύουσιν ἑαυτοὺς διεκδικεῖν (N. 4 Π. ad leg. Aquil. adversus periculum naturalis ratio permittit se defendere). Νόμ. 45 §. 4 Π. αὐτ. vim vi repellere omnes leges omniaque jura permittunt (Νόμ. 45 §. 4 Βατ. αὐτ.). Νόμ. 3. Βασ. (2, 4) (τοῦ ἐθνικοῦ νόμου ἐστὶ) καὶ τὸ ἀπωθεῖσθαι τὴν ἐπιφερομένην βίαν ἢ ὕβριν· ὅσα γὰρ τις εἰς φυλακὴν τοῦ ἰδίου σώματος ποιεῖ, νομίμως ποιεῖ. Νόμ. 4 §. 27. Π. (43, 16). Νόμ. 3, 4 Κώδ. (9, 16) Ἄμυνα ἐστὶ καὶ ἡ ἐκ τοῦ παραχρῆμα γενομένη ἐκβολὴ τοῦ ἐκβαλόντος ἡμᾶς ἐκ τῆς νομῆς ἀκινήτου. Νόμ. 3 §. 6 Π. (43, 16) Νόμ. 17. Π. αὐτ. N. 9 §. 6. Βασ. (60, 17). Παραδείγματα ἐνταῦθα ἀνήκοντα περιέχουσι καὶ οἱ νόμοι N. 4 Π. (14, 2). N. 14 πρ. Π. (19, 5). N. 3 §. 7 Π. (47, 9) Νόμ. 7 §. 4 Π. (43, 24). N. 49 §. 1 Π. (9, 2). Νόμ. 5 §. 10 Π. (39, 1). Πρβ. Linde Lehrb. §. 2 σημ. 9, 10. Göschel 4. 378 σημ. 1.

3) Διὰ τοῦτο καλεῖται ὑπὸ τοῦ ρ. Δ. ἡ ἄμυνα *inculpatæ tutelæ mode-*

Ἡ αὐτοδικία, ἤγουν ἡ αὐτογνώμων διάπραξις τῶν ἰδίων ἀξιώσεων, ἐστὶ γενικῶς ἀθέμιτος καὶ ἀπηγορευμένη ἐπὶ ποινῇ ⁴. Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον ἐπιτρέπεται, ὅταν δηλαδὴ τῆς πολιτείας ἡ βοήθεια δὲν δύναται νὰ φθάσῃ ἐπὶ καιρὸς καὶ πρᾶκτικῇ ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ παν-

ratio. N. 1 Κώδ. (8, 4). N. 43 Βασ. (50, 3). ὥστε ἀθέμιτός ἐστιν ἡ χρῆσις ὀπλῶν ὅπου τῶν χειρῶν ἡ βοήθεια ἐπαρκεῖ. N. 3 πρ. II. (9, 2). N. 9 (48, 8). — Ἡ περὶ τῆς ἀμύνης ἔρευνα δὲν ἀνήκει κυρίως ἐνταῦθα, διότι εἶναι μέσον π ρ ο σ τ α σ ί α ς καὶ ὄχι ἀνορθώσεως τῶν προσβληθέντων δικαίων· περὶ τῆς δευτέρας δὲ μόνον πρόκειται ἐνταῦθα ὁ λόγος.

4) Ποιν. νόμ. 205. Τὸ ρ. Δ. κολάζει τὴν αὐτοδικίαν οὐ μόνον δημοσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἰδιωτικῇ ποινῇ. Ἡ δημοσία ποινὴ ἐφαρμόζεται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ Ἰουλίου νόμου περὶ βίας. Ἴδε τὸ σχόλ. ὑπὸ τὸν N. 18 Βασ. (60, 48). Ἐάν ὁ δανειστής χωρὶς αὐθεντίας καὶ ψήφου δικαστικῆς πρᾶγμα τοῦ χρεώστου αὐτοῦ λάβῃ καὶ κατάσχῃ τῷ Ἰουλίῳ νόμῳ κατέχεται καὶ εἰς τὸ τρίτον τῆς οὐσίας δημεύεται καὶ ἀτιμοῦται. N. 19 Βασ. αὐτ. καὶ Feuerb. § 189, 402. Ἰδιωτικῶς δὲ κολάζεται α] ἐκπίπτων τῆς ἀπαιτήσεως αὐτοῦ ὁ δανειστής, ὅστις δι' ἑαυτοῦ ἀφαίρεσιν τὸ κεχρεωστικόν αὐτῷ ἢ ἕτερον τοῦ ὀφειλέτου πρᾶγμα (Decretum divi Marci), ἢ βιάσῃ τὸν ἐφ' εἰλέτην εἰς τοῦτο. N. 13 II. (4, 2), Quisquis probatus. . . fuerit rem u llam debitoris, vel pecuniam debitam, non ab ipso sibi sponte datam, s i n e u l l o j u d i c e, temere possidere vel accepisse, sibique jus in ea re dixisse, j u s c r e d i t i n o n h a b e b i t. Πρβ. καὶ N. 7. II. (48, 7) Νόμ. 12 § 2 II. (4, 2). N. 13 Βασ. (10, 2), N. 18. B. (60, 48), 6] στερούμενος τῆς ἰδιοκτησίας ἢ τοῦ ἀντιτίμου αὐτῆς, ὅστις βία ἀφέλγεται πρᾶγμα παρ' ἄλλου διακατεχόμενον ὡς ἴδιον αὐτὸ ἀντιποιούμενος. Νόμ. 7 Κώδ. (8, 4) συνδ. N. 4 K. (3, 39), § 6 Εἰσ. (4, 15), N. 55 Βασ. (50, 3). Ἐάν τις τοῦ δημοσίου ἢ ἄλλου τινὸς νεμομένου πρᾶγμα, βία ἀφέλγεται αὐτὸ, εἰμὲν δεσπότης ἐστίν, ἐκπεσεῖται αὐτοῦ, εἰ δὲ ἀλλότριον ἦν, οὐ μόνον αὐτὸ δίδωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποτίμησιν αὐτοῦ. Ἐπιθι καὶ N. 34 K. (4, 65), Νεαρ. 52 x. 1, Νεαρ. 60 x. 1, Νεαρ. 134 x. 7. Vanger I. 210, 6 ἐκδ. Puchta Pand. § 80. Martin. Lehrb. § 8. Τὰς ποινὰς ταύτας τοῦ ρ. Δ., τὰς τε δημοσίας καὶ τὰς ἰδιωτικὰς, κατήγγησεν ὁ ἰσχύων ποινικὸς νόμος, εἰσαγαγὼν ἀντ' αὐτῶν μίαν μόνην δημοσίαν ποινήν. Ἴδ. τὰς σημειώσ. εἰς τὸν ποιν. νόμον τῆς Βαυαρ. III. 284. Seuffert Comment. I. 33.

τελοῦς διακοπῆς τῆς δικαιοσύνης (δικαιοστασίῳ—*justitium*) ⁵ ἢ ὅταν ὁ ὀφειλέτης καταληφθῇ φεύγων ⁶.

Ἡ δι' ἰδίας δυνάμεως διαλυθεῖσα ἀμφίβολος σχέσις ἀπαλλάσσει μὲν τῆς ποινῆς τὸν χειροδικήσαντα, ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ καὶ τὴν σχέσιν αὐτὴν δικαστικῶς ἀναμφισβήτητον ⁷. ὥστε καταχρηστικῶς μόνον καλεῖται μέσον δι-
αλλαγῆς τῶν διαφορῶν.

5) Τοιοῦτόν τι δύναται νὰ συμβῇ ἐπὶ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ ταραχῶν ἢ ἄλλων ἐθνικῶν συμφορῶν, οἷον πολέμου ἢ νόσων ἐπιδημικῶν. Κατὰ πόσον δὲ συγχωρεῖται αὐτοδικία εἰς τοιαύτας ἐκτάκτους περιστάσεις ὁρ. Mühlenbr. Pand I, 244. σημ. 4, τοῦ ἰδίου Entwurf § 49. α. Weber Paraphrase σ. 29, Wendt Handb. I 3. Glück Comment. Γ' 530. Ἄλλη τις ἔννοια τῇ λέξει *justitium* δίδεται παρὰ Γελλίῳ (XX, 4) *Confessi. . . æris ac debiti juticatis triginta dies sunt dati, conquirendæ pecuniæ causa, quam dissolverent: eosque dies Decemviri justos appellarunt, velut quoddam justitium, id est juris inter eos quasi interstitionem quandam et cessationem*.

6) N. 10 § 46 Π. (42, 8). N. 10 § 44 Βασ. (9, 8) «Εἰ τὸν χρεωστοῦντα ἐμοί. . . φεύγοντα κρατήσω, καὶ ἐξ ὧν ἐπιφέρεται χρημάτων λάβω τὸ χρέος. . . ἀργεὶ ἢ ἱμφακτος. Ὁμοίως ἔξεστι τῷ πωλητῇ οἴνου, μὴ παραλαμβανομένου ἐμπροθέσμως, ἐκχεῖν αὐτόν, εἰ χρεῖαν ἔχῃ τῶν ἑαυτοῦ πίθων. Νόμ. 3. 5 Βασ. (53, 7), Νόμ. 4 § 3, 4. N. 2 πρ. Π. (48, 6) — Προσέτι, ἐὰν δένδρον ἐκ τοῦ γειτονικοῦ οἴκου ἐπικείμενον τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ βλάβηται ἡμᾶς, δυνάμεθα, εἰ μὴ ἀφέλῃ ὁ γείτων, ἐκτέμνειν αὐτὸ ἐκ ῥίζης καὶ τὰ καύσιμα ξύλα ἀφαιρεῖσθαι. N. 4 πρ. — § 8 Π. (43, 27), N. 13 Βασ. (60, 46)—Ἐὰν ξένα κτήνη φθείρωσι τοὺς ἀγροὺς ἡμῶν, συγχωρεῖται ἡμῖν συλλαβεῖν ἐξ αὐτῶν ὅσα ἐξασφαλίζουσι τὴν ζημίαν (ἄρθρ. 12, 13 τοῦ περὶ φυλάξεως δενδροφυτειῶν νόμου καὶ τὸ Διάτ. περὶ βλάβης προξενουμένης εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐκ τῆς βοσκῆς ζώων. Eichhorn deutsch. Privatr. § 424 ἄρ. β.). Κατὰ Ρ. Δ. εἶναι ἀθέμιτος τοιαύτη ζώων σύλληψις. Νόμ. 39 § 4. Π. (9, 2). Glück Comment. X. 302. Mühlenbr. Prand. I. § 435 σημ. 6. Brackenheft Erörter. σ. 45. — Περὶ τῶν περιπτώσεων θεμιτῆς αὐτοδικίας ὁρ. Bayer Vorträge σ. 5. Seuff. ε. α. σ. 34. Weber ε. α. σ. 29. Morstadt ε. α. σ. 6.

7) Brackenheft ε. σ. 9. ἄρ. 2.

Γ'.) Δικαστική διάλυσις τῶν διαφορῶν.

§ 4. Ἡ ἐξώδικος διάλυσις τῶν διαφορῶν (οἷα ἐν τοῖς προηγουμένοις 2 §§ ἐξηγήθη) δὲν ἐπαρκεῖ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ν' ἀναδείξῃ περιττὴν τὴν περὶ τὰς ἰδωτικὰς διενέξεις μέριμναν τῆς πολιτείας. Τοῦναντίον ἡ καθημερινὴ πείρα ἀποδείκνυσιν αὐτὴν ἀναγκαίαν καὶ χρήσιμον. Ἡ πολιτεία δ' ἐπὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο τὴν μελέτην αὐτῆς στρέφουσα εὐθετεῖ αὐτό

α) ἐγκαθιστῶσα ἰδίαν καὶ αἰθυπόστατον ἀρχὴν, τὴν τῶν δικαστηρίων¹. διότι ἡ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου, ὡς καὶ

1) Συντάγμ. ἄρ. 86. Ἡ δικαιοσύνη πηγάζει ἀπὸ τοῦ Βασιλέως, ἐνεργεῖται δὲ διὰ δικαστῶν ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων. Ἡ ἐπέμβασις τοῦ ἡγεμόνος εἰς δικαστικὰ ἔργα, ἡ καλουμένη ἀνακτορικὴ δικαιοσύνη (*Cabinets-justiz*), εἶναι διατοῦτο παράνομος καὶ ἀπηγορευμένη. Carré Compièr. I. 28. 444. Henrion de Pansey *Autorité judic.* II 219. Mais il n'en est pas de même de l'application des lois, ou, ce qui est la même chose, de l'autorité judiciaire. Il (le pouvoir exécutif) ne peut pas l'exercer lui-même; il est obligé de la déléguer . . . Il ne peut, à la vérité, ni s'immiscer dans la connaissance des affaires qui sont pendantes devant les tribunaux, ni, après qu'elles sont jugées, les évoquer à lui, pour soumettre à un nouvel examen, soit les questions de fait qui constituaient le procès, soit les actes dont l'intelligence divisait les parties. — Bayer *Vorträge* σ. 8. Linde *Lehrb.* § 103 σημ. 7. Mühl. *Entw.* § 24. Brackenbæft *Erörter.* σ. 122. Weber *Paraphr.* σ. 34. — Zachariæ II. 193. Montesquieu de l'esprit des loix VI. 5. Ἡ ἀπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἀποχώρισις τῆς δικαιοδοσίας καὶ ἡ ἀπονομὴ αὐτῆς εἰς ἰδίαν ἀρχὴν, τὰ δικαστήρια, δὲν εὐρίσκεται ἀκριβῶς πεφυλαγμένη ἐν τῷ Ρ. Δ. διότι μέχρι ἐσχάτων ἀπαντῶντ' ἐξασκοῦντες δικαστικὴν ἐξουσίαν οἱ Αὐτοκράτορες, ἂν καὶ πολυτρόπως ἐσπούδαζον νὰ περιορίσωσιν αὐτήν. Τοιοῦτους περιορισμοὺς περιέχουσιν αἱ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Νεαρ. 86. α. β. γ. Νεαρ. 113. α. β. καὶ Νεαρ. 125. Bethmann *Handb.* σ. 98. Hefft. *Institut.* σ. 32. Keller *Prozess* σ. 4.

πᾶσα ἄλλη, ἀπαιτεῖ πρὸς εὐχερῇ καὶ ὀρθὴν αὐτῆς μεταχειρίσιν δυνάμεις ἰδιαζόντως εἰς τοῦτο ἡσκημένας².

β') διοργανοῦσα τὰ δικαστήρια, τουτέστι διορίζουσα ἀκριβῶς τὰ περὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν³, περὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐνεργείας ἐκάστου· διότι τοιοῦτοτρόπως προλαμβάνεται ἐνδεχομένη τις τῶν δικαστηρίων σύγκρουσις εἴτε πρὸς ἄλληλα εἴτε πρὸς ἄλλας τ.ῦ Κράτους ἀρχάς⁴.

γ') ῥυθμίζουσα τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῶν δικαζόντων καὶ δικαζομένων καὶ διατυποῦσα τὴν μέθοδον καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐν ταῖς δίκαις πᾶσα ἐνέργεια γίνεται.⁵

2) 'Id. Archiv für die civil. etc. XIII. 51. Hefster System. σ. 6. ἀρ. 8. «Ἡ ἐπιστήμη τῶν νόμων ἰδίως περὶ τῶν διαφορῶν τὴν διάλυσιν εἶναι τὴν σήμερον τέχνην, ἥς ἡ ὀρθὴ καὶ προσήκουσα ἐφαρμογὴ μεγάλην ἀπαιτεῖ προπαρασκευὴν, μακρὰν πείραν, διαρκῆ σχεδὸν σπουδὴν καὶ διάνοιαν ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου ἀντικειμένου ἀποσπωμένην. Ὅπως ὁ Ἡγεμὼν, ὡς τοιοῦτος ἀπλῶς, δὲν δύναται νὰ κατέχῃ ἄλλας τέχνας π. χ. ζωγραφικὴν, ἀνδριαντοποιίαν κ.τ.λ., οὕτω καὶ τὴν τῶν νόμων κατὰ τὴν σημερινὴν τῶν πολιτειῶν πρόσδον.» Ἐκτὸς δὲ τούτου εἶναι προσέτι καὶ ἐπικίνδυνος ἡ ἔνωσις ἀπάσης τῆς ἐκτελεστικῆς δυνάμεως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος.

3) Ἦτοι πῶς πρέπει νὰ συντίθεται τὸ δικαστήριον ἵνα νομίμως ἐνεργῇ.

4) Carré Compét. I, 30. V, 276. Hefster im Archiv für die civil. etc. XIII. 52, τοῦ ἰδίου System § 55. Ζήτημα σπουδαῖον ἔχει νὰ λύσῃ ἐνταῦθα ἡ νομοθεσία ἂν πρέπει δηλ. πολυμελῆ ἢ μονομελῆ νὰ ἐγκαταστήσῃ κατὰ κανόνα δικαστήρια. Ἐκεῖνα μὲν ἐμβριθείας καὶ συνέσεως πλείω παρέχουσι τὰ ἐχέγγυα, ταῦτα δὲ ταχύτητος καὶ οἰκονομίας. Περὶ τῶν προτερημάτων καὶ μειονεκτημάτων ἐκατέρων ἀνάγν. Feuerbachs Oeffentlichkeit u. Mündlichkeit I, 345. Mitterm. Beiträge II. 4. τὸ ἄνω μνησθὲν Archiv XIV. 308. XVIII. 449. Bluntschli Staatsr. B' 245. — Προέτι οὐχ ἥττονος προσοχῆς ἄξιον νομοθετικῶς εἶναι καὶ τὸ περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ ὀρκωτικοῦ συστήματος εἰς τὰς ἰδιωτικὰς διαφορὰς πρόβλημα, περὶ οὗ ἑπ. Boncenne Théorie de la procédure civile I, 204—258. Thomine Commentaire sur le code de procéd. civile I. 50. τῆς εἰσαγ. Bluntschli B' 249.

5) Berriat Cours de procéd. civile I, 44. Rauter Cours de procéd.

Τοιοιουτρόπως δὲ ἀπαρτίζεται ἴδιος δικονομικῆς θεσμοθεσίας κλάδος, ὅστις καὶ ἰδιαιτέραν ἀπαιτεῖ μελέτην καὶ ἐπεξεργασίαν.

Δ'.) Ὅρισμός καὶ διδασκαλία τῆς πολιτικῆς δικονομίας^{α)}.

§ 5. Τὸ σύνολον τῆς ἀφορώσης τὴν διάλυσιν τῶν ἰδιωτικῶν διαφορῶν δικονομικῆς θεσμοθεσίας καλεῖται πολιτικὴ δικονομία. Εἶναι δὲ αὕτη, κατὰ τ' ἀνωτέρω, ἄθροισμα διατάξεων περὶ τῆς ἐκδικάσεως ἰδιωτικῶν διαφορῶν, ἥτοι περὶ τε τῶν δικαίων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν δικαζόντων καὶ δικαζομένων, ὡς καὶ περὶ τοῦ τρόπου

civ. σ. 3 ἐν ταῖς σημ. ἀρ. 7. Αἱ δικονομικαὶ διατυπώσεις ἔσχον τὴν ἀτυχίαν νὰ ἐπικρίνωνται ὡς πᾶσα νομικὴ διάταξις, εἰς ἐπιτυχίαν τινὸς σκοποῦ ἀφορῶσα, καὶ ποτὲ μὲν ὡς περιτταί, ποτὲ δὲ ὡς τοῦ σκοποῦ ἀποτυχῆναι κατηγορήθησαν· ἀλλ' αἱ κατηγορίαι αὗται εἰς σπουδαίας ἀνασκευῆς δοκιμασίαν δὲν ἐγκατεροῦσιν. Boncen. ε. α. I. 6. ἐπ. «jusqu' à ce que le rêve (de rendre les hommes bons et justes) soit devenu une heureuse réalité, il y aura des procès et il faudra des règles de procédure. Enfin, comme le disait Frédéric dans le préambule de son Code, puisque l'injustice a créé un art d'embrouiller les affaires, ne faut-il pas que la justice ait un art de les débrouiller?» Dalloz Cassat. ἀρ. 4340.

α) Bayer σ. 4. Linde Lehrb. § 8. 43. Franke Prozess § 7. 9. Weiske Prozess § 4. 34. Heffter Institut. σ. 3, τοῦ αὐτοῦ System § 1. 2. Ἡ λέξις Processus παρὰ Ῥωμαίοις δὲν σημαίνει ὅ,τι τὴν σήμερον παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις, ἥτοι ὅτε μὲν διαδικασίαν ἐν γένει ὅτε δὲ δίκην, ἀλλ' αὐτὸ ἐκεῖνο ὅπερ τὸ procedere ἐξ οὗ παράγεται, π ρ ό ο δ ο ν. N. 2 § 43 Π. or. jur. (4. 2) Post originem juris et processum cognitum, consequens est, ut de magistratum nominibus et origine cognoscamus πρὸς καὶ N. 44 Π. (24, 1). Τὸ κανον. δίκαιον ἴσως ἐχρήσατο πρῶτον τῆς λέξεως ἐν τῇ νῦν αὐτῆς σημασίᾳ. Weiske § 30. Mühlenbr. Entw. § 4. Bayer σ. 3. Osterloh Civilpr. I, 36. σημ. 6.

καὶ τύπου τῆς ἐνεργείας αὐτῶν κατὰ τὴν δίκην. "Ωστε περιλαμβάνει οὐ μόνον τὴν ἰδίως καλουμένην διαδικασίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ὀργανισμὸν τῶν δικαστηρίων¹, οὐχὶ ὅμως καὶ τ' ἀντικείμενα τὰ καθαρῶς τῆς ἐκουσίας ὄντα δικαιοδοσίας. Διαφέρει δὲ τῆς ποινικῆς δικονομίας, διότι αὕτη ἀπαρτίζει ἀνεξάρτητον διαδικασίας σύστημα, περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἀπολύτου ἀδικίας στρεφόμενον². Θεωρία τῆς πολιτικῆς δικονομίας λέγεται ἡ συστηματικὴ κατὰτάξις καὶ ἐρμηνεία τῶν ἀφορωσῶν τὰς πολιτικὰς δίκας διατάξεων.

Οἱ δικονομικοὶ νόμοι, ἀπὸ τοῦ λογικοῦ καὶ αὐτοὶ κατὰ μέγα μέρος ἐκπηγάζοντες, συνέχονται ὑπὸ ἀνωτάτων καὶ θεμελιωδῶν ἀρχῶν, μακρὰ δὲ πείρα τὴν ἀνάγκην αὐτῶν καὶ τὸ χρήσιμον ἐπεδοκίμασεν³. δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ θεωρῶνται ὡς στιγμιαίας ἀφορμῆς ἢ αὐθαιρέτου διαθέσεως προϊόν. Διατοῦτο ἀναγκαία προδήλως καθίσταται ἡ ἐνδελεχὴς αὐτῶν σπουδὴ καὶ ἡ ἀκριβὴς γνῶσις, ὡς καὶ ἡ διδασκαλία καὶ ἐπιστημονικὴ ἀνάπτυξις⁴.

1) Ο Carré κατατάσσει καὶ τὰ περὶ ἀρμοδιότητος εἰς τὸν Ὅργανισμὸν τῶν δικαστηρίων (Carré Compét. I, 44). Ἡ ἐγχώριος νομοθεσία τὸν μὲν τῶν δικαστηρίων ὀργανισμὸν, ἥτοι τὴν διάπλασιν καὶ τὸν μηχανισμόνα αὐτῶν, ἐν ἰδίῳ περιέλαβε νόμῳ, τὴν δὲ ἀρμοδιότητα τῇ διαδικασίᾳ. ἤνωσε, ἐνθα ὅμως καὶ τινὰ τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας κατεστρώθησαν (π.χ. ἄρ. 4049—4081).

2) Linde Lehib. § 40. Müblenbr. Entw. 4. Cicer, or. pro Caecin. omnia judicia aut distrahendarum controversiarum, aut puniendorum maleficiorum causa reperta sunt.

3) Reinhardt Handbuch I § 8. Boncen. E. a. c. 8. 20. Haimerl im Archiv. XVIII. 54. ε. Λογικώτατον βεβαίως εἶναι τὸ μὴ δίκην δικάσης πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσης (Στοβαίου ἀνθολ. Β' 228) καὶ ὅτι οὐδεὶς δικάζεται ἀπρόσκλητος κ. λ. Bonc. c. 23. 37.

4) Οἱ δικονομικοὶ νόμοι, δεικνύοντες διὰ τῶν δικαστηρίων τὴν ἀνυπέρ-

Ε'.) Δικονομικοὶ νόμοι.

1) Κατάταξις αὐτῶν.

§ 6. Ἡ ἀτελής τῆς ιδιότητος τοῦ δημοσίου δικαίου ἐξακρίβωσις παρήγαγε τριπλὴν τῶν περὶ πολιτικῆς δικονομίας νόμων τὴν κατάταξιν, εἰς τὸ δημόσιον¹, εἰς τὸ ἰδιωτικόν,² ἐν μέρει εἰς τὸ δημόσιον ἐν μέρει εἰς τὸ ἰδιωτικόν³ δίκαιον. Ὅρθοτέρα φαίνεται ἡ πρώτη κατάταξις· διότι αἱ πλεῖσται τῶν δικονομικῶν διατάξεων βάσιν ἔ-

βλητον ἀνάγκην τῆς κατὰ νόμους διαβιώσεως τῶν πολιτῶν, καθιστῶσιν ἐνεργὸν τὴν βαρύτητα καὶ τὸ κράτος τῶν νόμων τούτων· ἀλλὰ καὶ τὴν κυριωτέραν βάσιν τῆς ἐξασφαλίσεως ἢ τῆς ἀπωλείας τῶν δικαίων ἡμῶν ἀποτελοῦσιν, ὡς ὑποβάλλοντες κατ' ἀνάγκην τοὺς δικαζομένους εἰς τὴν ἀκριβοῇ παραφυλακὴν τῶν δικονομικῶν διατυπώσεων· ὅθεν ἡ ἀπηνὴς κα-
νὼν, ὁ τύπος κατισχύει τῆς οὐσίας. Ἡ δὲ τῶν νόμων ἰσχὺς τίς ἐστίν; λέγει ὁ Δημοσθένης, ἄρ' ἐάν τις ὑμῶν ἀδικούμενος ἀνα-
κράγη, προσδραμοῦνται καὶ παρέσονται βοηθοῦντες; οὐ· γράμματα γὰρ γεγραμμένα ἐστὶ καὶ οὐχὶ δύναιτ' ἂν τοῦτο ποιῆσαι. Τίς οὖν ἡ δύναμις ἐστίν; ὑμεῖς, ἐὰν βεβαιῶτε αὐτοὺς καὶ παρέχητε κυρίους αἰὲ τῷ δεομένῳ. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸν Boncenne (σ. 29), sans la procédure, la loi civile ne serait qu'une lettre morte. La procédure, en l'animant, s'unit intimement à ses vues et à ses fins. Comme la loi civile, elle s'élève aux grandes théories du droit naturel, les organise, et scelle par l'autorité des jugements les principes conservateurs de l'ordre et de la paix publique. Une pareille matière mérite d'être étudiée. Morstadt. Materialkritik σ. 20. Linde Lehrb. §.37, τοῦ ἰδίου Abhandl. I. σ. 4. ἐ. Dalloz-Cassat. ἀρ. 1340.

1) Σαβ. Σύστ. I. 26. Gensler Handbuch σ. 23. Heffter System § 4.

2) Falk Encyclopédie §. 27. 38.

3) Linde Lehrb. § 39. Rauter § 2. Franke Prozess. I. § 49. Morstadt Materialkritik σ. 364, τοῦ ἰδίου Civilprozessschluß. I § 39. Brackenhoeft Erörter. σ. 50.

χρῆσι τὸ γενικὸν καὶ δημόσιον συμφέρον· διὰ τοῦτο οὐ μόνον ὑπέρτεραι τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως ἴστανται, ἀλλὰ καὶ πολλάκις οἰκεία τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἀφορμῇ τὴν ἐφαρμογὴν λαμβάνουσιν. Ἀλλὰ ῥητέον ἴσως ὅτι ἡ ὀρθὴ ἢ μὴ κατάταξις οὐ μεγάλην ἔχει τὴν σπουδαιότητα⁴. μᾶλλον δὲ σπουδαῖον παρίσταται τὸ ἐρώτημα, κατὰ πόσον δύνανται ν' ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ τῶν δικαζομένων δικονομικοὶ θεσμοί, ἢ νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων καὶ ἄνευ αἰτήσεως τῶν διαδίκων. Περὶ τούτου δὲ τοῦτο μόνον ἐν γένει εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι οὐδέποτε τύποι ὀργανικοὶ ἢ χάριν δημοσίου συμφέροντος κείμεναι διατάξεις μεταβάλλονται ὑπὸ τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως, νὰ ἐφαρμοσθῶσι δὲ ἐξ ἐπαγγέλματος δύνανται μόνον ὅταν ἀφορῶσι τὴν δημοσίαν τάξιν.

4) Ἐπιστημονικῶς μόνον καὶ τοῦ συστήματος χάριν ἔχει σημασίαν εἰς τὸ ζήτημα, εἰς ποῖον δίκαιον πρέπει νὰ καταταχθῇ ἡ πολιτικὴ δικονομία, εἰς τὸ δημόσιον ἢ εἰς τὸ ἰδιωτικόν. Οἱ συγγραφεῖς εἰσὶν ἀσύμφωνοι περὶ τοῦ ὅρισμοῦ τῶν δικαίων τούτων, διατοῦτο καὶ περὶ τῆς κατατάξεως τῆς πολιτικῆς δικονομίας διχογνωμοῦντες τυγχάνουσιν· ἀλλὰ μικρὰ τῆς διχογνωμοσύνης ἡ βλάβη. Σπουδαιότητα ἱκανὴν παρουσιάζουσι τὰ δύο ταῦτα ζητήματα, α) δύνανται οἱ δικαζόμενοι νὰ διαγράψωσιν εἰς τὸν δικαστὴν ἄλλον τύπον διαδικασίας διάφορον τοῦ νενομοθετημένου; β) κατὰ πόσον ἐνεργεῖ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐν ταῖς χρηματικαῖς δίκαις ὁ δικαστής; Ἐκεῖνο μὲν τὸ ζήτημα συνήθως λύεται ἀρνητικῶς (W. H. Puchta Dienst etc. II 10. Byer 43. Linde L. hrb. § 39. σημ. 5. — Ὁ Danz § 55. καὶ ὁ Grolmann § 76. λύουσιν αὐτὸ καταφατικῶς), ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὅμως ὅτι 1) μεταξὺ πολλῶν εἰδῶν διαδικασίας συγχωρεῖται ἐκλογὴ παρ' ἡμῖν ἐκ δύο διαδικασιῶν δύναται ν' ἀκολουθήσῃ ὁ διάδικος τὴν ἥττω ἐπωφελεῖ Πολ. 487. π. χ. συνοπτικὴν δίκην νὰ εἰσαγάγῃ ὡς συνήθη, κατὰ τὸν Chauveau (sur Carré ζ. 1478 ter) δὲν συγχωρεῖται τοῦτο. 2) δύναται τις νὰ τροποποιήσῃ διατυπώσεις ἢ νὰ μὴ ἐπικαλεσθῇ τ' ἀποτελέσματα τῆς παραβιάσεως αὐτῶν, ὅταν αἱ διατυπώσεις αὗται τὸ ἰδιωτικὸν αὐτοῦ

μέσων κεκτημένα τῷ ἀντιδίκῳ τοῦ ἀποδεικνύοντος δίκαια ⁵ δὲν δύναται ν' ἀφαιρέσῃ ὁ νεώτερος νόμος.

γ) ὁ νόμος ὁ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀποφάσεων ἰσχύων προσδιορίζει, ἂν συγχωρῶνται κατ' αὐτῶν ἔνδικοι μέσα, ποῖα καὶ ἐντὸς τίνος προθεσμίας ⁶. ἡ δὲ περὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐνδίκων τούτων μέσων διαδικασία κρίνεται κατὰ τὸν σύγχρονον νόμον. Τὸ αὐτὸ ῥητέον ἐν γένει καὶ περὶ τῶν ἐκτάκτων ἐνδίκων μέσων. Προσέτι ὁ ἀριθμὸς τῶν βαθμῶν τῆς δικαιοδοσίας προσδιορίζεται ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος νόμου κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως ἐκάστου δικαστηρίου.

δ) ὁ νόμος ὁ ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς δικαστήριον ὑποθέσεως τίνος ἰσχύων ὁρίζει τὴν ἀρμοδιότητ' αὐτοῦ ⁷.

ε) ἡ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκῃ εἶναι αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος· διατοῦτο διέπεται ὑπὸ τῶν συγχρόνων νόμων. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν παρεμπιπτουσῶν ὑποθέσεων ⁸.

Ἡ παρ' ἡμῖν ἰσχύουσα νομοθεσία ὑπέβαλε δικονομικῶς εἰς τὸν νέον νόμον τὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅτε οὗτος ἐμβῆκεν εἰς ἐνέργειαν ἀτέλεστον ἔτι μέρος τῶν ἐκκρεμῶν δικῶν. Ἐξηρέθησαν δὲ μόνον αἱ ὠριμοὶ δίκαι ὧν ἡ περάτωσις ἀφέθη εἰς τὸν παλαιὸν νόμον ⁹.

5) π. γ. ὅτι κοινὰ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως· *probatio pro exoneranda conscientia*. Περὶ τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἀποδείξεων, Dalloz ἀρ. 337 ἐπ.

6) Mitterm. Archiv. X. 141. 142. Carré 1552 bis. Διὰ τὸ σύντομον τῆς προθεσμίας πρὸς εἰσαγωγὴν καὶ τῶν ἐκτάκτων ἐνδίκων μέσων παρ' ἡμῖν, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ γείνη ὡς πρὸς αὐτὰ ἐξαίρεσις. Dalloz ἀρ. 346. 355.

7) Πολ. 575 § 2. κατωτ. § 32 σημ. 8. Carré Compétence Δ' 40 § 353.

8) Mitter. Archiv. X 137. 142.

9) Διάτ. τῆς 1 Ἰαν. 1835. περὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐμβαίνει εἰς ἐνέρ-

3) "Εκτασις αὐτῶν κατὰ τύπον α).

§ 8. Οἱ δικονομικοὶ νόμοι εἰσὶ τὸ πλεῖστον δημοσίας τάξεως καὶ οὔτε ὑπὸ τῶν δικαζομένων νὰ τροποποιηθῶσιν οὔτε ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἀλλοτρόπως νὰ ἐφαρμοσθῶσι δύνανται. Διατοῦτο, κατ' ἀναμφισβήτητον ἀρχήν, αἱ δίκαι διεξάγονται κατὰ τοὺς δικονομικοὺς νόμους τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου, οἴουδήποτε ἔθνους καὶ ἂν ᾧσιν οἱ δικαζόμενοι¹, ἢ ἐν ἄλλοις λόγοις, τὰ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς δίκης γεννώμενα τοῖς τε δικάζουσι καὶ τοῖς δικαζομένοις δίκαια καὶ καθήκοντα (*ordinatoria litis*) ὁρίζει ὁ ἐγγώριος νόμος. "Οθεν κατ' αὐτὸν κρίνεται

α) ὁ τρόπος (εὐχὴ καὶ ἡ ἱκανότης²) τῆς ἐπὶ δικαστηρίου παραστάσεως. β) τὸ τυπικὸν τῶν διαδικαστικῶν πράξεων καὶ γ) ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως³ ἢ παραλείψεως⁴ αὐτῶν. γ) τὸ συγχωρητὸν ἢ ἀσυγχώρητον

γειαν ἢ νέα νομοθεσία. ἀριθ. 2... ὅλαι αἱ πολιτικαὶ δίκαι, αἱ μὴ ὥριμοι πρὸς ἀπόφασιν μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης θέλουν συζητεῖσθαι καὶ ἀποφασίζεσθαι κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς νέας πολιτικῆς δικονομίας.

α) Βιβλιογραφία. Mitterm. Archiv. XIII. 293. Foelix droit international privé 173. 285. Seuffert Commentar I 259. Linde Lehrbuch § 44. Franke § 24. Morstadt Schlüssel §. 44. Φεδερ. 51.

1) Bayer 42. Glück. Commentar I. 289.

2) "Αν ὁ ἀλλοδαπὸς διάδικος ἔχη τὴν ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου, κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος αὐτοῦ. πρβ. Morstadt σελ. 26. Wächter Archiv. KE. 480. Mitter. σελ. 304.

3) π. γ. ὅτι ἡ ἐπίδοσις τῆς ἀγωγῆς καθιστᾷ ὑπερήμερον καὶ κακῆς πίστεως νομέα τὸν ἐναγόμενον. ἴδ. ἀρ. 456 Πολ., ὅτι κατὰ τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων συγχωρεῖται ἔφεσις καὶ πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως. ἀρθ. 484 Πολ. Mitterm. σ. 304.

4) π. γ. ὅτι ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου παράλειψις ἀπαντήσεως εἰς τὴν ἀγωγὴν ἐμψαίνει ὁμολογίαν. ἴδ. ἀρθ. 585. Πολ. Mitterm. σελ. 304.

διαδικαστικῆς τινος πράξεως ⁵ ἢ εἵδους διαδικασίας ⁶. δ') ἡ περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων παρατηρητέα διαδικασία, ὡς καὶ ἡ δύναμις τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων ⁷. ε) τὸ τυπικὸν τῶν κατ' αἵτησιν ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου

5) π. χ. ἡ *probatio pro exoneranda conscientia* (δλγ. ὅτι ὁ διάδικος εἰς ὃν ἐπάγεται ὅρκος δύναται, ἀντὶ νὰ δώσῃ ἢ ἀντεπαγάγῃ αὐτόν, ν' ἀποδείξῃ ἄλλως τὸ ἀμφισβητούμενον γεγονός. *Bayr. 526*), ἐγγράφος ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν.

6) π. χ. ἡ ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασία, ὁ *Concurs-prozess* καὶ ὁ *Executiv-prozess* τῆς Γερμανίας· ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ εἰς τὰς συνήθεις δίκας.

7) Τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως καὶ τὸ συγχωρητὸν ἢ μὴ ἀποδεικτικοῦ τινος μέσου (π. χ. μαρτύρων) κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ἐνθα ἔλαβεν ὑπαρξίν τὸ δικαζόμενον δίκαιον. *Merlin Questions de droit. λ. mariage §. 7. n°. 4. Fœlix droit intern. §. 233*. Ἐναντίαν γνώμην ἀπέφηνεν ὁ *Mittermaier* (σελ. 315), κατ' αὐτὸν πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς δίκης· διότι, λέγει, διὰ τῶν ἀποδείξεων θέλομεν τὸν δικάζοντα δικαστὴν νὰ πείσωμεν· ἀλλ' οὗτος τὴν ἑαυτοῦ πεποίθησιν ὀφείλει κατὰ τοὺς ἐγγχωρίους νόμους νὰ ρυθμίσῃ. Τὴν γνώμην αὐτοῦ ἠκολούθησε καὶ ὁ *Linde* (*Lehrbuch § 41.*) Πλὴν φαίνεται ὀρθοτέρα ἡ ἄλλη γνώμη· διότι ὁ ἐπιχειρῶν πρᾶξιν τινὰ νομικὴν ἐν ὠρισμένῳ τόπῳ χρεωστεῖ μὲν νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτὴν διὰ τῶν ἀναγκαίων ἀποδεικτικῶν μέσων, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος ὥσεπιτοπολὺ νὰ προῖδῃ τὸ δικάσον αὐτὴν δικαστήριον ἢ ἀκολουθήσῃ τοὺς νόμους αὐτοῦ, ἀρκούντως ἐκπληροῖ τὸ καθήκον του, ἐὰν καὶ μόνον τ' ἀποδεικτικὰ μέσα, τὰ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ τόπου τῆς πράξεως διαγραφόμενα, προμηθευθῇ.

Προσέτι ὡς πρὸς τὸ κῆρος τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συνταχθέντων ἐγγράφων ἰσχύει ὁ κανὼν· *locus regit actum*. ἄρθ. 386 Πολ. Περὶ τοῦ κανόνος τούτου ἴδ. *Savig Syst. II 348 § 384. Fœlix droit intern. § 73* σελ. 96 ἐπ. — Ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δοθεῖσα δικαστικὴ πληρεξουσιότης, ἡ μέλ- λουσα νὰ χρησιμεύσῃ ἐνώπιον ἡμεδαποῦ δικαστηρίου, διέπεται ἐνίοτε ὑπὸ τῶν ἐγγχωρίων νόμων, ὅταν δηλ. κατ' αὐτοὺς εἰς τὸν τύπον τῆς πληρεξουσιότητος ἀνήκῃ καὶ ἡ σύμπραξις τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου· *Demol. Cours de Code civile I. § 407. Fœlix 82. II. Mittermaier σελ. 312. Εὐρετήρ. ΙΔ'. 468.*

ἐπιχειρουμένων παρ' ἡμεδαποῦ δικαστηρίου πράξεων⁸. Ἡ δύναμις ὁμῶς αὐτῶν ἐν τῇ δίκῃ κρίνεται κατὰ τοὺς ἐγγωρίους τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου νόμους⁹.

Τὸ ἀγώγιμον τῶν δικαίων καὶ τὸ τῆς παραγραφῆς αὐτῶν κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐνοχῆς· ἀλλὰ τὰ ἐλλήν. δικαστήρια οὐδέποτε δύνανται νὰ ἐφαρμόσωσι νόμους τῆς ἀλλοδαπῆς ἀντικειμένου εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν¹⁰.

8) "Id. Fœlix σελ. 307. Linde Lehrb. § 180. Carré 988 ter. Schmid Γ'. 341. Wetzell System σ. 324. Αἱ πρὸς ἀλλοδαπὸν δικαστήριον γινόμεναι παρ' ἡμεδαποῦ δικαστηρίου αἰτήσεις τοῦ νὰ ἐνεργήσῃ πράξεις τινὰς τῆς δίκης, τῆς παρὰ τῷ αἰτοῦντι δικαστηρίῳ ἐκκρεμοῦς, λέγονται *litterae requisitoriales* ἢ *litterae mutui compassus*, (*commissions rogatoires*, *lettres rogatoires*). Κατὰ τὴν παραδεδεγμένην μεταξὺ τῶν ἐθνῶν συνθήκην τοιαῦται αἰτήσεις εἰσακούονται παρὰ τῶν παρακαλουμένων δικαστηρίων· εἰσὶ δὲ συνήθεις τὴν σήμερον καὶ προστίθεται αὐταῖς ἡ *assertio reciproci*, ἥτοι ἡ βεβαίωσις ὅτι καὶ τὸ αἰτοῦν δικαστήριον, ἂν ποτε παρακληθῇ, θέλει ἐκτελέσει τὴν παράκλησιν. τῆς Ἀγγλίας τὰ δικαστήρια καὶ τῶν ἠνωμένων Κρατῶν τῆς Ἀμερικῆς δὲν καταβαίνουν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ μέσου τούτου, ἀλλ' ἡ πέμπουσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν δικαστὴν ἐντόπιον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἢ ἀνατιθέασιν αὐτὴν εἰς τινὰ αὐτόθι εὐρισκόμενον ἄσπρον ἢ καὶ ξένον. Ἡ ἡμετέρα δικονομία δὲν περιέχει ὁρισμὸν τινὰ περὶ τῶν εἰς ἀλλοδαπὰ δικαστήρια γινομένων αἰτήσεων. Περὶ τῶν ξένων νομοθεσιῶν ἐπιθ. Fœlix. ε. α. § 243—245.

Ὁ προσκληθεὶς ξένος δικαστὴς ἐκτελεῖ τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ πρᾶξιν κατὰ τὴν ἐγγώριον διαδικασίαν, ἥγουν κατ' αὐτὴν προσκαλοῦνται π.χ. οἱ μάρτυρες, ὀρκίζονται καὶ συντάσσεται ἡ περὶ τῶν καταθέσεων αὐτῶν ἔκθεσις. ΑΠ 268 τοῦ 52, Seuffert II' 141. Fœlix § 246 ἐπ. Mitterm. σελ. 308.

9) π. γ. τὸ ἀξιώπιστον ἢ ἐξαιρέσιμον τοῦ μάρτυρος, ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῆς ἐκθέσεως τῆς αὐτοψίας· Mitterm. σελ. 340. Dalloz Dr. Civ. ἀρ. 475.

10) πρὸς Ας. νόμ. 6. 8. Seuffert Comment. 336. Brackenhæft E-rörter. σελ. 61. Ὡς πρὸς τὸ ἀγώγιμον τοῦ δικαίου, κατὰ μὲν τὸν Vangerow, καθ' ὃς οὗτος ποιεῖ διακρίσεις (I. 52 τῆς 6' ἐκδ.), ἐφαρμόζονται οἱ

ΣΤ') Πηγαὶ τῆς πολιτικῆς δικονομίας^{α)}).

§ 9. Ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ δικαίου παράγονται οἱ νομικοὶ ὅρισμοί. Ἡ παραγωγή δὲ αὕτη γίνεται ὅτε μὲν κατ' εὐθείαν καὶ ἀμέσως ἀπὸ τῆς πηγῆς αὐτῆς, ἄλλοτε δ' ἐμμέσως δι' ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως. Τοῦ πρώτου εἰδους πηγὰς παρέχει ἡ νομοθεσία εἰς πλατυτέραν σημασίαν (νόμοι, συνήθεια), τοῦ δευτέρου, ἡ ἐπιστήμη.

Α'.) ἄμεσοι πηγαί. Εἰς τὰς ἀμέσους πηγὰς ἀνήκουσιν

1) οἱ νόμοι. Οἱ κυριώτεροι περὶ πολιτικῆς δικονομίας ἰσχύοντες παρ' ἡμῖν νόμοι εἰσὶν α) ὁ τῆς 21 Ἰανουαρ. 1834, περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ συμβολαιογράφων· β) ὁ τῆς 2 Ἀπριλ. 1834, περὶ πολιτικῆς διαδικασίας. Ἀμφότεροι οἱ νόμοι οὗτοι ἐδημοσιεύθησαν ἐν ἐλληνικῇ καὶ γερμανικῇ γλώσσῃ· ἐτέθησαν δὲ εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς 25 Ἰανουαρίου 1835, ἀκυρωθέντων πάντων τῶν μέχρις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἰσχυόντων περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου νόμων καὶ ἐθισμάτων¹. γ) ἄλλοι τι-

νόμοι ὅτε μὲν τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου, ὅτε δὲ τοῦ τόπου τῆς πράξεως, κατὰ δὲ τὸν Mittermaier (σελ. 306), οἱ νόμοι τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου. Τοῦτον ἀκολουθεῖ ὁ Linde (Lehrb § 41. σημ. 2.) καὶ ὁ Weber (von der natürl. Verbindl. §. 95). ἴδ. καὶ Lud. Höpfner Beiträge zur civilgerichtl. Praxis I. 1. — Ὡς πρὸς τὴν παραγραφὴν ἔχει τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἐκπεφρασμένην γνώμην ὁ Σαβινῆς (Syst H'. 273.) καὶ ὁ Seuffert (σελ. 337). Ἐναντίοι εἰσὶν ὁ Vangerow (ε. α.) ὁ Mittermaier (σελ. 307) καὶ ἄλλοι.

α) Linde Lehrbuch § 44. 22. 23. Hefflar System § 20 ἐπ. Jordan im Archiv H'. 194. φέδερ. 27.

1) Κατὰ τὸ ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. 1835 Διάταγμα, περὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐμβαίνει εἰς ἐνέργειαν ἡ νέα νομοθεσία, (§ 4) ὁ ὀργανισμὸς τῶν δικαστηρίων καὶ συμβολαιογράφων ἀπὸ 21 Ἰανουαρίου καθὼς καὶ ὁ περὶ πολιτικῆς δικονομίας ἀπὸ 2 Ἀπριλίου παρελθόντος ἔτους, λαβάνουσι κῆρος

νες νόμοι εἰδικὰ ἀντικείμενα κανονίζοντες ἢ τροπολογητικὰς καὶ διαταφητικὰς τῶν νόμων τούτων διατάξεις περιέχοντες, ὧν ἐν οἰκείῳ τόπῳ γίνεται εἰδικωτέρα μνήμη. δ) ἄρθρα τινὰ τοῦ ἐν ἰσχύει συντάγματος ².

2) τὰ ἔθιμα. Ἐάν καὶ τὰ ἔθιμα μικρὰν ἐπὶ τῆς διαδικασίας δύνανται ν' ἀσκήσωσιν ἐπιρροήν, ὅταν μάλιστα τὰ περὶ αὐτῆς ἀρκούντως διετύπωσεν ἡ νομοθεσία, δὲν πρέπει ὅμως ν' ἀποκηρυχθῇ ἀπὸ τῆς δικονομίας πᾶσα αὐτῶν ἐνέργεια, τοῦλάχιστον ὡς συμπληρωτικοῦ βοηθήματος ³.

Β') ἔμμεσοι πηγαί. Τὸ πολύμορφον καὶ παντοῖον τῶν γεγονότων καὶ σχέσεων οὐχὶ σπανίως ἀναδείκνυσιν ἀτελεῖ καὶ τὴν τελειοτέραν νομοθεσίαν. Διατοῦτο ὁ νομικός, προπάντων δὲ ὁ δικαστής, ὁσάκις ἐγκαταλιμπάνεται ὑπὸ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου, ἀναγκάζεται νὰ προσφεύγῃ

καὶ ἐμβαίνουν εἰς ἐνέργειαν τὴν 25 Ἰανουαρίου τ. ε. (§ 2.) ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἀκυροῦνται ὅλοι οἱ ὑπάρχοντες νόμοι καὶ ὅλα τὰ διατάγματα καὶ ἔθιμα τὰ ἀντιβαίνοντα εἰς τοὺς ῥηθέντας νόμους· (§ 3.) — ὅλοι αἱ πολιτικαὶ δίκαι αἱ μὴ ὥριμοι πρὸς ἀπόφασιν μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης θέλουν συζητεῖσθαι καὶ ἀποφασίζεσθαι κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς ἀπὸ 2 Ἀπριλίου πολιτικῆς δικονομίας. Ἰδ. καὶ ἄρ. 312 τοῦ Ὁργαν. καὶ ἄρ. 1100 τῆς πολ. δικονομίας.

Τοὺς δύο τούτους νόμους περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ περὶ πολιτικῆς δικονομίας, παρέδωκεν ἡμῖν ὁ νομοθέτης γυμνοὺς αἰτιολογιῶν ἢ ἄλλου τινὸς βοηθήματος· ἐνῶ ταῦτα ἦσαν ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα, προκειμένης μάλιστα ἐξηγήσεως καὶ ἐφαρμογῆς νόμων, οὐδεμίαν πρὸς τὴν προϋπάρχουσαν νομοθεσίαν σχέσιν ἐχόντων. Σύντομόν τινα ἐξήγησιν αὐτῶν εὕρισκει τις ἐν τῷ περὶ Ἑλλάδος τριτόμῳ συγγράμματι τοῦ Μουρέρου Β', 316—347 καὶ 468).

2) π. γ. ἄρθ. 86. 87. 89—91. 94. 96.

3) Νόμ. 37. 38 Πανδ. (1.3), Osterloh I. 69, Weber Paraphrase c. 17, Lindb Lehrb. § 22. Πρὸς συμπλήρωσιν κενῶν τῆς δικονομικῆς νομοθεσίας δύνανται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ τὸ ῥωμαϊκ. δίκαιον.

εἰς τῆς ἐπιστήμης τὴν συναρωγήν. Ὑπ' αὐτῆς δὲ φω-
τιζόμενος εἴτε ἐξάγει τὰς ἀπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας
καὶ τοῦ πνεύματος αὐτῆς ἀναγκαίας συνεπείας καὶ πορί-
σματα (φύσις τοῦ πράγματος)⁴, εἴτε κατασκευάζει καθ'
ὁμοίωσιν νέους νομικοὺς κανόνας (ἀναλογία)⁵. Ἡ ἐρ-
γασία ὅμως αὕτη, ἵνα χωρῇ ἐπιτυχῆς, ἀπαιτεῖ ἐπιστη-
μονικὴν εὐστάθειαν καὶ κράτος.

Z') Βοηθήματα).

§ 10 Ἐκτὸς τῶν ἀπωτέρων καὶ εἰς πᾶσαν νομικὴν
μάθησιν ἀναγκαίων βοηθημάτων ἀπαραίτητος πρὸς κα-
τάληψιν τῆς πολιτικῆς δικονομίας εἶναι ἡ σπουδὴ καὶ
γνώσις α) διαφόρων γαλλικῶν νόμων περὶ πολιτικῆς
δικονομίας¹, β) τῶν περὶ πολιτ. δικονομίας τῆς Βαυα-

4) Morstadt Schlüssel § 24, τοῦ αὐτοῦ Materialkr 50, Osterloh I 73.

5) Κατὰ τὴν ἀρχήν· ubi eadem ratio, ibi eadem et legis dispositio.
Νόμ. 12. 13. 27 Πανδ. de leg (1. 3). Νομ. κγ'. Βασ. (2. 1). ἐκ τῶν
ὁμοίων τέμνεσθαι δεῖ τὰ περὶ ὧν οὐ κεῖται νόμος.
Νόμ. λζ'. Βασ. αὐτ. Linde § 23. Morstadt Schlüssel § 23. Vanger.
§ 25. Osterl. σ. 72. Schmid I. 18.

α) Falk Encyclop. §. 140. 141. Linde § 27. Weiske § 11. Osterl.
§. 46.

1) Ἐνταῦθα ἀνέχουσιν οἱ περὶ ὀργανισμοῦ καὶ ἀρμοδιότητος τῶν γαλ-
λικῶν δικαστηρίων διάφοροι νόμοι· οἷον α) le décret du 16—24 août
1790 sur l'organisation judiciaire. β) la loi du 27 ventôse an 8 (18
mars 1800) sur l'organisation des tribunaux. γ) le décret du 30 mars
1808, contenant règlement pour la police et la discipline des cours
et tribunaux. δ) le décret du 20 avril 1810 sur l'organisation de l'
ordre judiciaire et de l'administration de la justice. ε) le décret du 18
août 1810, contenant règlement sur l'organisation des tribunaux de
première instance. ς) le décret du 6 juillet 1810, contenant règlement

ρίας σχεδίων τοῦ 1825, 1827 καὶ ἰδίως τοῦ 1831². γ) τῶν περὶ τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας γερμανικῶν συγγραμμάτων³ καὶ δ) τῆς τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων νομολογίας (usus fori)⁴.

sur l'organisation et le service des cours royales et des cours d'assises. Ἐκ τῶν νόμων τούτων ἐχρησίμευσαν πρὸς σύνταξιν τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων ἡμετέρου νόμου 1) τοῦ δεκρέτου α, τὰ ἀρθ. 1. 13. 14. 47. 18, 2) τοῦ νόμου β, τὰ ἀρθ. 1. 4. 5. 7. 8. 12. 13. 16. 24. 26. 27, 3) τοῦ δεκρέτου γ, τὰ ἀρθ. 2—4. 9. 10, 17.—19, 21. 25. 28—37. 39. 47—49. 53—59. 64. 63. 66—68. 70. 74. 79—96. 98. 100, 4) τοῦ δεκρέτου δ, τὰ ἀρθ. 2. 6. 7. 34. 40. 43 45—65. 5) τοῦ δεκρέτου ε, τὰ ἀρθ. 19—21. 23. 24. 26—32, 6) τοῦ δεκρέτου ς, τὰ ἀρθ. 22. 24—27. 42—45. 50—59. καὶ τελευταῖον γ) le décret du 27 nov. 1790, portant institution d'un tribunal de cassation, et réglant sa composition son organisation et ses attributions, δι' οὗ ἡκυρώθη μὲν τὸ πλεῖστον ἀλλὰ δὲν κατέστη περιττὸν ὅλως τὸ Règlement du 28 juin 1738 de l'ancien conseil privé ou des parties. Ἴδ. τὴν ὑπὸ τοῦ Napol. Bacqua ἐδόδομ. ἔκδοσιν τῶν γαλλικῶν κωδίκων.

2) Τὰ σχέδια ταῦτα μετὰ τῶν αἰτιολογικῶν αὐτῶν ἐκθέσεων μέγα συμβάλλουσιν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς πολιτικῆς ἡμῶν δικονομίας, μάλιστα δὲ ὅπου ἄνευ ἱκανῆς δεξιότητος ἐχρήσατο αὐτοῖς ὁ ἐγγχώριος νομοθέτης. Τούτων τῶν νομοσχεδίων ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ θέλει γίνεσθαι εἰδικωτέρα μνήμη· πρβ. καὶ Puchta Rechtspflege u. Gerichtsverfassung Bayerns Erlangen 1826.

3) Πρὸ πάντων τὸ τοῦ Hieron. Bayer σύγγραμμα περὶ πολιτικῆς δικονομίας καὶ τὸ τετράτομον τοῦ Seuffert ὑπόμνημα εἰς τὸν Codex juris bavarici judiciarii de anno 1753.

4) Τοῦ βοηθήματος τούτου λίαν περιεσχεμένως πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις· διότι ὁ δικαστὴς οὐ δεῖ ἀκολουθεῖν ἐτέρᾳ ψήφῳ ὕστερον ἢ ἀλλὰ σκοπεῖν τί κατὰ νόμους ἀκόλουθον· καὶ οὕτως ἀποφαίνεσθαι (N. 79 Βασ. (9. 1). νόμ. 13 Κώδ. (7. 45) . . omnes iudices nostros veritatem, et legum et justitiae vestigia sequi sancimus. Schmid σ. 16. Πρὸς γυνῶσιν τῆς τῶν δικαστηρίων ἡμῶν νομολογίας χρησιμεύει τὰ μέγιστα τὸ ἐπιμελεῖα τοῦ φιλοτίμου καὶ φιλοπόνου νομομαθοῦς Λεων. Σγούτα ἐκδιδόμενον παρὰ τοῦ ἀρειοπαγίτου Ν. Ἰωαννίδου Εὐρετήριον τῆς Ἑλληνικῆς νομολογίας.

Η') Ἱστορικὰ σημεῖωματα.

§ 11. Ἡ τὴν σήμερον ἰσχύουσα πολιτὴ δικαιοσύνη παρήχθη ὅχι ἀπὸ τῶν ἐγγχωρίων προνομοθετημάτων, ὡς συνήθως ἐν τῇ νομοθεσίᾳ συμβαίνει, ἀλλ' ἔπηλυσ' ἔξωθεν ἦλθεν, ἀνάμιγμα γαλλικῶν καὶ γερμανικῶν θεσμῶν οὔσα· διὸ οὐδὲ συγγένειαν τινὰ πρὸς ἐκεῖνα ἢ σχέσιν ἔχει. Καὶ ὅμως δὲν φαίνεται παντάπασιν ἀπὸ σκοποῦ τῆς παρωχημένης ἐποχῆς συνοπτικὴ τις ἱστορία, χάριν ἐθνικῆς τοῦλάχιστον φιλοτιμίας.

Α'. Ἡ πρὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 κατὰστασις τῆς δικαιοσύνης ἐν ταῖς ἐλληνικαῖς τῆς Ἀνατολῆς χώραις, διὰ τῆς συμπτώσεως εὐτυχῶν περιστάσεων, δὲν ἔπαυσε διακμένουσα ἐλληνικὴ καὶ μετὰ τὴν τουρκικὴν κατὰκτησιν· διότι οἱ ἡμέτεροι προπάτορες, καὶ ἐν δουλείᾳ διατελοῦντες, ἐπίστευον πάντοτε εἰς τῆς πατρίδος αὐτῶν τὴν ἀνάστασιν καὶ ἀπελευθέρωσιν, διατοῦτο οὐδαμῶς τοῦ πατρίου δικαίου ἡμέλησαν. Τὰ μάλιστα δὲ εἰς τοῦτο συνετέλεσεν ὁ ἐλληνικὸς κλῆρος, ὅστις, μὴ ἀφαιρεθεὶς ὑπὸ τοῦ τυράννου πᾶσαν πολιτικὴν σημασίαν, ἠτύχησε κατὰ μικρὸν νὰ κατορθώσῃ, ἵνα αἱ προσπίπτουσαι μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν διαφοραὶ διὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν προεστώτων διαλύωνται. Ἐθεωρεῖτο δὲ μέγα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀμπλάκημα καὶ ἐμισεῖτο σφοδρῶς παρὰ τῶν ὁμαγενῶν ὅστις τῆς πατρικῆς τοῦ ἐπισκόπου ψήφου τὴν ἐξωτέραν προτίμα κρίσιν¹.

1) Μάμουκα. Συλλογὴ Γ'. σελ. 314. 315. Courrier de la Grèce τῆς 15 Δεκ. 1829, τῆς 4 καὶ 15 Ἰαν. 1830. Σουρμελῆ Κατὰστασις συνοπτικὴ Ἀθηνῶν σελ. 50. 51. Maurer das griechische Volk. I 95. 139.

Συνδιήλλαττον λοιπὸν τὰς χρηματικὰς διενέξεις ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μὲν οἱ ἐπίσκοποι καὶ ἀρχιεπίσκοποι, ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ὁ πατριάρχης, ἀλλὰ παρκαθημένου αὐτοῖς πάντοτε συμβουλίου ἀνδρῶν ἐπισήμων ἔκ τε τοῦ κλήρου καὶ τῶν λαϊκῶν. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐπισκόπων ἢ ἀρχιεπισκόπων καὶ τοῦ πατριάρχου, ἀπὸ σέβας πρὸς τὰ ἐκδιδόντα αὐτὰς πρόσωπα, σπανίως μὲν παρεπονοῦντο οἱ δικαζόμενοι, ἀλλὰ καὶ ὅταν παρεπονοῦντο προσέφευγον εἰς τὴν ἀνωτάτην τοῦ κλήρου ἀρχὴν, τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. αὕτη δὲ ἀπεφαίνετο ὡς δευτέρου βαθμοῦ τροποντινὰ δικαστήριον.

Ἦκολούθουν δὲ εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν οἱ δικάζοντες τὸ ἐλληνικὸν δίκαιον, ἥτοι τὰ Βασιλικά καὶ τὰς λοιπὰς τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων διατάξεις, προπάντων ὅμως, ὡς προχειροτάτην, τοῦ Ἀρμενοπούλου τὴν Ἐξάβιβλον. Τοῦτο δὲ ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ παρδεχθῇ τις γινόμενον οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰς καλουμένας τοῦ οὐσιαστικοῦ δικαίου διατάξεις, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰς δικονομικὰς· πλὴν αἱ δικονομικαὶ διατάξεις ἐφηρμόζοντο βεβαίως ὑπὸ τοὺς περιορισμοὺς καὶ τὰς τροποποιήσεις, ἃς ἡ νέα τῶν πρχγμάτων κτάστασις ἀπῆτει. Ἄξιον δὲ παρκτηρήσεως εἶναι ὅτι, ἐπειδὴ οἱ ἐπίσκοποι ἐδίκαζον οὐχὶ ὡς κοσμικὴ ἀλλ' ὡς ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή, παρείσθησαν ἐν τῇ διαικασίᾳ καὶ πράγματα θρησκευτικῆς ὅλως φύσεως, ὡς ἡ δι' ἀφορισμοῦ ἀπόδειξις ¹, τὰ ἐπιβαλλόμενα κατὰ τῶν ἀπειθούντων εἰς τὰς ἐπισκοπικὰς ἀποφάσεις ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια, κτλ.

1) Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀποδείξεως μετρηθῆ καὶ ἐν τῇ διαδικασίᾳ τοῦ 1830 ἴδ. κεφ. 16'.

Β'. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 μέχρι τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς βασιλείας ἐκυρώθησαν οἱ ἐξῆς περὶ πολιτικῆς διαδικασίας νόμοι.

α) Τὰ περὶ διαδικασίας καὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων ψηφίσματα τῆς 30 Ἀπριλίου καὶ 2 Ἰανουαρίου 1822 καὶ οἱ σχετικοὶ παράγραφοι τῶν συνταγμάτων τῆς Ἐπιδεύρου (§§ 87—100), τοῦ Ἀστρους (§§ 71—65), τῆς Τροιζῆνος (§§ 133—146) καὶ τοῦ Ναυπλίου (§§ 264—291). Δι' αὐτῶν ἀνεγνωρίζετο ἡ δικαστικὴ ἐξουσία αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς νομοθετικῆς καὶ ἐκτελεστικῆς· ἐκυροῦτο ἡ δημοσιότης τῆς διαδικασίας καὶ προφορικότης· συνιστῶντο εἰρηνοδικεῖα κατὰ κοινότητος καὶ χωρία, πρωτοδικεῖα κατ' ἐπαρχίας, προσέτι ἐφετεῖα καὶ ἐν ἀνώτατον δικαστηριον· τέλος ἐκανονίζετο ἡ ἀρμοδιότης τῶν δικαστηρίων τούτων καὶ τὰ τῆς διαδικασίας ὅπως οὖν ὠρίζοντο.

β) Τὸ ἀπὸ 15 Δεκεμ. 1828 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου περὶ ὀργανισμοῦ καὶ ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων¹. Δι' αὐτοῦ σντιστῶντο εἰρηνοδικεῖα, πρωτόκλητα δικαστήρια, ἐμποροδικεῖα καὶ ἐν ἀνεκκλήτων. Οἱ δημογέροντες τῶν πόλεων, κωμοπόλεων ἢ χωρίων ἐξεπλήρουν καὶ τὰ τοῦ εἰρηνοδίκου χρέη· ἐδίκαζον δὲ ἀνεκκλήτως μὲν μέχρι 7, 5 ἢ 3 διστήλων, ἐκκλήτως δὲ μέχρι 60 ἢ 40 ταλλήρων. Πρωτόκλητα καθίσταντο εἰς ἕκαστον τμήμα², ἔχοντα πρόεδρον, γραμματέα, δύο δικαστάς καὶ δύο πρεδρους· ἀρμόδια δὲ ἦσαν νὰ δικάζωσι κατὰ τελευταῖον

1) Συλλογὴ Μάμουκα Γ'. 505.

2) Τὸ ψήφισμα τῆς 13 Ἀπριλ. 1828 διέμεσεν εἰς 7 τμήματα τὴν Πελοπόννησον καὶ 6 τὰς νήσους. Μάμουκα Γ'. 404.

βαθμὸν μέχρις 60 διστήλων. Ἐμποροδικεῖον διωρίζετο μόνον ἐν Σύρῳ, ἔχον πρόεδρον καὶ γραμματέα καὶ 4 ἐξ ἐμπόρων ἐκλεγομένους δικαστάς· ἐδίκαζε κατὰ τελευταῖον βαθμὸν μέχρις 120 διστήλων· εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ Κράτους ἐδίκαζον τὰ πρωτόκλητα καὶ τὰς ἐμπορικὰς διαφοράς. Τὸ ἀνέκκλητον εἶχε πρῶτον πρόεδρον, ἀντιπρόεδρον, δημόσιον συνήγορον, 7 δικαστάς καὶ γραμματέα. διηρεῖτο εἰς πολιτικὸν καὶ ποινικὸν τμήμα καὶ ἐδίκαζε κατὰ τελευταῖον βαθμὸν τὰς εἰς αὐτὸ εἰσαγομένους ἐφέσεις· τρεῖς δημογέροντες τῆς ἑδρας τοῦ ἀνεκκλήτου ἐχρησίμευον ὡς πάρεδροι αὐτοῦ. Ἀκριβέστερον τοῦ ψήφισματος τῆς 15 Δεκ. 1828 ὠργάνισε τὰ δικαστήρια τὸ τῆς 15 Αὐγούστου 1830 ψήφισμα, καθ' ὃ καὶ συνεκροτήθησαν αὐτὰ ἐν πράγματι³.

γ) τὸ ἀπὸ 15 Αὐγ. 1830 ψήφισμα περὶ πολιτικῆς διαδικασίας, Ἐν τῷ νομοθετήματι τούτῳ παρατηρεῖ τις ἐπικρατοῦσαν τὴν ἑγγραφὸν διαδικασίαν, παρασιωπωμένην τὴν τῶν συζητήσεων δημοσιότητα, ἀτέλειαν ἐν ταῖς καθ' ἑκάστον διατάξεσι καὶ οὐχὶ μεγάλην τάξιν περὶ τῆς ὕλης τὴν διάθεσιν.

Γ'. Μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς βασιλείας συνεστήθησαν προκαταρκτικῶς 3 δικαστήρια, ἐν Ναυπλίῳ, ἐν Θήβαις (κατόπιν ἐν Χαλκίδι⁴) καὶ ἐν Μεσολογγίῳ⁵. Τῶν δικαστηρίων τούτων κύριος μὲν χαρακτήρ ἦτο τῶν ἀδικημάτων ἢ ἐκδίκασις, ἐκηρύχθησαν ὅμως ἀρμόδια νὰ δικάζωσιν ὡς αἵρετοὶ δικασταὶ καὶ τὰς ἰδιωτικὰς διενέξεις⁶.

3) Ἰδ. Συλλογὴν Μάμουκα Γ'. 505. 4) Ἐφημ. Κυβερ. 1833 σ. 4.

5) Ἀρ. 7. 8. τοῦ Νόμου τῆς 9 Φεβρ. 1833. Ἐφ. Κυβ. σελ. 23.

6) Διατ. τῆς 22 Φεβρ. 1833. Ἐφ. Κυβ. σελ. 27.

ἢ νὰ διατάττωσι συντηρητικὰ μέτρα⁷. Ἐκαστον αὐτῶν συνέκειτο ἐκ 4 δικαστῶν καὶ τοῦ προέδρου· εἶχεν εἰσαγγελέα καὶ γραμματέα. Προσέτι παρεξετάθη ἱκανῶς τῶν ὑπάρχοντων εἰρηνοδικείων ἢ ἀρμοδιότης⁸.

Θ') Βιβλιογραφία.

§ 12. Ἐκτὸς τῆς συγγραφῆς τοῦ Φεδέρου, ἀτελοῦς καὶ αὐτῆς καταλειφθείσης, οὐδὲν λόγου ἄξιον ἔχει ν' ἀναδείξῃ ἔργον ἢ ἐγγώριος γραμματολογία, εἰμὴ τοῦ μακαρίτου Χρ. Ρουσοπούλου τὰς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τυπωθείσας παραδώσεις περὶ ἀποδείξεως, ἐνδίκων μέσων καὶ ἐκτελέσεως. Ὅθεν, διὰ τὸν ἐν ἀρχῇ τοῦ 10 § ἐκτεθέντα λόγον, ἀναγκαία γίνεται ἡ γνῶσις τῶν ξενικῶν συγγραμμάτων, ὧν τὰ εὐχρηστότερα καὶ μᾶλλον προσιτὰ εἰσὶ τὰ ἐξῆς·

[α) ἐκ τῶν γερμανικῶν μὲν

C. J. A. Mittermaier, Der gem. deutsche Prozess in Vergleichung etc 4 τόμοι.

Hier. Bayer, Vorträge über den gem. ordentl. Civilprozess. ἐκδ. 8. München 1856.

J. T. B. Linde Lehrbuch des deutschen gem. Civilprozesses, Bonn 1843.

A. W. Heffter System des römischen u. deutschen Civilprozessrechts. Bonn 1843.

Schmid Handbuch des gem. deut. Civilprozesses, Kiel 1843. 1845.

Wetzell System des ordentl. Civilprozesses, Leiprig 1854.

⁷) Διάτ. 44 Ἰουν. 1833. Ἐφ. Κυβ. σελ. 478. ⁸) Ἐφημ. Κυβ. 1834 σ. 4.

Osterloh Lehrbuch des gem. ordentl. Civilpr. Leipz. 1856.

F. L. Keller der römische Civilprozess. Leipzig 1852.

J. A. Seuffert Commentar über die bayerische Gerichtsordnung. Erlangen, 1836—1844. ὑπάρχει καὶ 6' ἔκδοσις.

6'.) ἐκ τῶν γαλλικῶν δὲ

Berriat-Saint-Prix Cours de procédure civile. Bruxelles, 1838.

Bauter Cours de procédure civile française. Paris, 1834.

G. J. L. Carré les loix de la procédure civile par Chauveau Adolphe.

Thomine-Desmazures Commentaire sur le code de procédure civile.

Boitard Leçons de procédure civile. Bruxelles 1840. καὶ τὸ Complément τοῦ C. Colmet-Daage. Paris 1852.

Rodière Cours de procédure civile, Paris 1850.

γ') προσέτι δὲ τὰ νεώτατα ταῦτα

A. Daniels System u. Geschichte des francösichen u. rheinischen Civilprozessrechts, Berlin 1849. Μόνον τὸ πρῶτον φυλλάδιον ἐδημοσιεύθη μέχρι τοῦδε· ἐξ αὐτοῦ δὲ φαίνεται ὅτι ὁ συγγραφεὺς προτίθεται ἐπεξεργασίαν τῆς πολιτικῆς τῶν Γάλλων δικονομίας ὅσον οἷόντε ἀκριβεστέραν.

L. Frey Frankreichs Civil-u. Criminalverfassung, Erlangen 1851.

Πληρεστέρα καὶ ἄφθονος ἀναγραφὴ τῶν περὶ πολιτικῆς δικονομίας συγγραμμάτων ὑπάρχει ἐν τοῖς ἐγχειριδίοις τοῦ Linde καὶ Hefster, ἱκανὴ δὲ καὶ παρὰ Φεδέρω.

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τῶν κατὰ τὰς ἰδιωτικὰς δίκας ἐνεργῶν
προσώπων.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΑΥΤΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν δικαστηρίων ἐν γένει.

§ 13. **Τ**ΗΝ δικαστικὴν ἐξουσίαν ἀσκεῖ ἰδιαιτέρα καὶ ἀνεξάρτητος ἀρχή, ἡ τῶν δικαστηρίων (§ 4). Εἰς ἵ λοιπὸν τὰ δικαστήρια κυρίως ἀρχή, πρὸς χειρισμὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐφαρμογὴν τῶν νόμων δημοσίως¹ ἐγκαθεστα-

α) Carré Compét. I. 414 ἐ. Linde § 73. Heffter System. §. 54 ἐ. Bayer ἐκδ. 8. σ. 157 Φεδ. 84.

1) Νόμ. 84. Π. (5. 4). Νόμ. 74. Βασ. (7. 5). «Οὐ δύναται δικαστὴς εἶναι ὁ μήτε δικαιοδοσίαν ἔχων, μήτε ἀπὸ βασιλέως ἐξουσίαν λαβὼν, μήτε δοθεὶς ἀπὸ τοῦ δυναμένου δοῦναι δικαστήν, μήτε ἀπὸ νόμου βεβαιούμενος, μήτε αἰρετὸς ὢν » Heffter. § 57. σελ. 60. σημ. 40. Ὁ αἰρετὸς δικαστὴς δὲν φέρει δημόσιον χαρακτῆρα. Νόμ. 3. Κώδ. (3. 13). Osterloh I. 84. σημ. 2.

μένη· σύγκειται δὲ ὡς ἐπιτοπολὺ ἐκ πολλῶν φυσικῶν προσώπων².—Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία κατατάσσεται δικαίως μεταξὺ τῶν οὐσιωδεστέρων ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐξουσιῶν· διὸ ἡ προσήκουσα αὐτῆς καὶ ἀκριβὴς διοργάνωσις, σπουδαιότατον τῆς νομοθεσίας τυγχάνει μελέτημα³. Ἡ διοργανιστικὴ δὲ τοῦ νομοθέτου σύνεσις ἀναγκαίαν προπάντων σύνοιδεν ἔξωθεν μὲν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν δικαστηρίων τὴν κραταίωσιν, ἔσωθεν δὲ τὴν ὅσον ἔνεστι τελειοτέραν αὐτῶν καὶ σκοπιμωτέραν ἐνέργειαν. Ὅθεν α) ἐκυρώθη πρῶτον μὲν τὸ ἀμετάβλητον τοῦ ὀργανιστικοῦ τῶν δικαστηρίων νόμου⁴ καὶ τὸ ἰσόδιον τῆς θέσεως τῶν δικαστῶν⁵, ἔπειτα

2) Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου Heffler σελ. 59. ε.

3) Carré ε. α. σελ. 30.

4) Πολ. 44. Συντ. 89. Carré I. 421. 494. Οἰαδήππε μεταβολὴ εἰς τὸν ὀργανισμόν τῶν δικαστηρίων μόνον διὰ νόμου δύναται νὰ ἐνεργηθῇ. Ἡ σύστασις δὲ δικαστηρίου προσκαίρου πρὸς ἐκδίκασιν εἰδικῶς ὠρισμένων μόνον διαφορῶν οὐ δὲ διὰ νόμου εἶναι δυνατή. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ 89 ἄρθ. τοῦ Συντ. δὲν ἐκτείνεται εἰς τὰ ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἀνατιθέμενα εἰς τὰς προξενικὰς ἀρχὰς δικαστικὰ καθήκοντα (πρακτ. τῆς ἐθνοσυν. σελ. 472).

5) Συντ. 87. Τὸ β' ἐδάφ. τοῦ ἄρθρου τούτου φέρει « ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ δικασταὶ κατασταθῶσιν ἰσόβιοι δὲν δύνανται νὰ παύσωσιν ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως ». Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς Συνελεύσεως, μετὰ τὴν κύρωσιν τοῦ περὶ ἰσοβιότητος νόμου, θέλει ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἡ ἐξουσία οὐ μόνον τοῦ παύειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ μεταθέτειν τοὺς δικαστάς (πρακτ. τῆς Συνελ. σελ. 470.)· δὲν εἶναι δὲ ὀρθὴ ἡ γνώμη τοῦ Φεδέρου (σελ. 85) ὅτι διὰ τοῦ Συντάγματος καθιερώθη ἡ ἰσοβιότης οὐχὶ καὶ τὸ ἀμετάθετον τῶν δικαστῶν (Carré σελ. 434). Ἀλλ' ὁ νόμος τῆς ἰσοβιότητος δὲν ἐκυρώθη ἄχρι τοῦ νῦν, ἡ δὲ Κυβέρνησις ἔστιν ὅτε παρεχρήσατο τῷ τῆς παύσεως δικαιώματι. Περὶ τῆς ἰσοβιότητος ἴδ. Carré Compét. I. 426 ε. D'Eyraud administration de la justice Γ' 26. Henrion de l'autorité judiciaire I. 225. Ἡρόδοτ. Γ'. 34. Οἱ δὲ βασιλεῖς οἱ δικασταὶ κεκριμένοι ἄνδρες γίνονται.

δὲ ἡ ἐντελής ἐλευθερία καὶ ἀπαλλαγὴ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν ἀπὸ πάσης κυβερνητικῆς ἐπιδράσεως⁶. β) ἐκηρύχθη ἀσυμβίβαστον καὶ ἀκραιφνές τὸ δικαστικὸν ἀξίωμα ἀπ' ἄλλων τοῦ Κράτους ἐμμίσθων λειτουργιῶν⁷.

γ) Ἡμπεδώθη πολυειδῶς ἡ ἐσωτερικὴ τῶν δικαστηρίων ἐνέργεια· τὴν ἐμπέδωσιν ταύτην σκοπεῖ ἡ ἐγκατάστασις ἰδίας ἀρχῆς, κανονιστικῆς τῶν δικαστηρίων⁸. ἡ εἰσαγωγὴ βαθμῶν δικαιοδοσίας, δημοσιότητος εἰς τὴν διαδικασίαν καὶ τῆς ἀρνησιδικίας ἡ καταστολή⁹. ἡ ἀπαίτησις δικαστικῆς ἀρτιότητος παρὰ τοῦ προσερχομέ-

Περσέων ἐς οὗ ἀποθάνωσιν ἡσφι παρευρεθῇ τι ἄδικον μέχρι τούτου. Τῆς ἰσοβιότητος ὁμως δὲν ἀπολαύει ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ καὶ οἱ εἰρηνοδίκαι. Carré σελ. 429. Περί τῶν ἐμποροδικῶν ἴδ. ἄρ. 20. Ὅργ.

6) Carré ε. α. σελ. 447. Heffter System § 66.

7) Συντ. 94. Ὅρ. 276. Carré αὐτ. σελ. 474. 369. 373—394. Mitterm. Beiträge I. 45. Σαρπ. Συντ. δίκ. Β'. 622. Δύναται ὁμως ὁ δικαστῆς νὰ ᾔναι α) καὶ ἡ γητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ (εἴτε τοῦ δικαίου εἴτε ἄλλης τινὸς ἐπιστήμης). Πρὸ τοῦ Συντάγματος τὰ δικαστικά ἔργα δὲν ἦσαν ἀσυμβίβαστα πρὸς τὰ διδασκαλικά ἐν γένει (Διατ. 16. Ὀκτ. 1836, περὶ ἐρμην. τοῦ 276 ἄρθρ. τοῦ Ὅργ.), β) μέλος ἐπιτροπῶν (Πρακτ. Συνελ. 473), γ) βουλευτῆς ἡ γεροῦσιας ἡς (Carré 377), δ) ἐπαρχιακὸς ἡ δημοτικὸς σύμβουλος (ἄρ. 6—12 τοῦ περὶ ἐπαρχ. συμβουλίων Διατ. ἄρ. 64 τοῦ περὶ δήμ. νόμου). Carré σελ. 364. Προσέτι οἱ εἰρηνοδίκαι δύνανται νὰ ἐκπληρῶσιν ἔργα συμβολαιογράφου (Ὅρ. 168. Διατ., τῆς 21 Μαΐου 1836 περὶ συμβολαιογράφων καὶ τῶν γραῶν αὐτῶν), παρέδρου παντὸς δικαστηρίου (Ὅρ. 278.) καὶ ἱατροῦ (Διάτ. 6. Ἰουλ. 1835 περὶ ἐπιτηδεύσεως τῆς ἱατρικῆς παρὰ τῶν εἰρηνοδικῶν). Πρβ. Φέδ. 86, ὅστις ἐν τισι διαφωνεῖ.

8) Heffter System. § 35. Mitterm. im Archiv. XV. 300. Φέδ. 92.

Τοιαύτη ἀρχὴ εἶναι παρ' ἡμῖν ὁ "Ἀρειος Πάγος.

9) Πολ. 13. 162. 56. Ποιν. νόμ. 480. Carré σελ. 465.

νου εἰς τὸ δικαστικὸν ἀξίωμα¹⁰. ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ ἐνώσεως τῆς δικαστικῆς διανοίας¹¹ καὶ τὸ τῆς ἐπιτηρήσεως δικαίωμα τῆς κυβερνήσεως, ὡς καὶ τὸ τῆς ποινικῆς ἢ πολιτικῆς καταδιώξεως τῶν ὀλιγορούντων τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα δικαστικῶν¹².

Διὰ τὰς πολιτικὰς δίκας ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν τὰ ἐξῆς δικαστήρια· εἰρηνοδικεῖα, πρωτοδικεῖα, ἐμποροδικεῖα, ἐφετεῖα καὶ ὁ ἄρειος Πάγος. Ταῦτα δὲ ν' ἀσκήσωσι δικαστικὴν ἐξουσίαν δύνανται, ἐὰν συνεδριάζωσιν ἐν τοῖς εἰρηνοδικείοις, ὁ εἰρηνοδίκης μετὰ τοῦ γραμματέως, ἐν τοῖς πρωτοδικείοις, 3 δικασταὶ μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ γραμματέως, ἐν τοῖς ἐμποροδικείοις, 3 δικασταὶ μετὰ τοῦ γραμματέως, ἐν τοῖς ἐφετείοις, 5 δικασταὶ μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ γραμματέως, καὶ ἐν τῷ ἀρείῳ Πάγῳ, 7 δικασταὶ μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ γραμματέως¹³.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τῶν δικαστικῶν προσώπων.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Ἐν γένει·

§ 14. Τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἡ ἀσκησις ἀπαιτεῖ κατὰ νόμον τὴν σύμπραξιν πολλῶν φυσικῶν προ-

40) Ὁρ. 41. 308. 309.

41) Ὁργ. 273. ἀρθ. 63 τοῦ décret du 20 avril 1840 sur l'organisation de l'ordre judiciaire. Carré σελ. 393. Boitrad I. 492 στήλ. 2.

42) Ὁρ. 302. Πολ. 56. 204. Νόμ. 13. § 8 Κώδ. 3 4). νόμ. 13 Βασ. (7. 6.).

43) Πολ. 189, 747. 528. 736. 805. Δ. 47. 8 Ἰουλ. 1838.

σώπων. Τινῶν δὲ ἐξ αὐτῶν ἡ σύμπραξις ἐστὶν ἀναγκαία καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου ἀνήκουσα, ἄλλων δὲ ἀπλῶς τυχαία καὶ ἐπικουρική. Διὰ τοῦτο ὑπάρχουσιν οὐσιώδη καὶ ἐπουσιώδη δικαστικά πρόσωπα¹. Τὰ πρῶτα διαστέλλονται πάλιν ἀπ' ἀλλήλων ὥς ἐκ τῆς διαφόρου αὐτῶν ἐνεργείας· διότι ἡ συνεργοῦσιν ἀπλῶς ἵνα σαφηνισθῇ κατὰ τὸ τέλος ἡ διαφορὰ (εἰσαγγελεὺς, γραμματεὺς), ἡ κεκλημένα εἰσὶν ἵνα λύσωσιν αὐτὴν διὰ τῆς ψήφου αὐτῶν. Ἀπαντα δὲ τὰ πρόσωπα ταῦτα διορίζονται εἰς τὴν δικαστικὴν ὑπηρεσίαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀφοῦ ὑποστῶσι τὴν νενομισμένην δοκιμασίαν².

1) *Bayer* ἐκδ. 8. σελ. 57. *Schmid* I 42.

[2) Ὁργ. 11. Κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο πρόεδρος, εἰσαγγελεὺς, δικαστής, ἀντεισαγγελεὺς ἡ εἰρηνοδίκης διορίζεται ὅστις ὑπεβλήθη εἰς τὰς διὰ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους διατεταγμένας ἐξετάσεις καὶ ὑπηρετήσεν ἐν τοῦλάχιστον ἔτος ὡς δικηγόρος ἡ πάρεδρος. Προσέτι ὁ πρόεδρος, εἰσαγγελεὺς, δικαστής καὶ εἰρηνοδίκης ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ συμπληρωμένον τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀντεισαγγελεὺς τὸ 22. Ἀλλὰ τὰ περὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν δικαστικῶν τούτων ὑπαλλήλων δὲν ὠρίσθησαν ἄχρι τοῦδε, πολλάκις δὲ εἰσεπήδησεν εἰς τὸν ἱερὸν τῆς *Θέμιδος* ναὸν ἀμάθεια καὶ ἀνικανότης. — Περὶ τῶν λοιπῶν δικαστικῶν προσώπων ἰσχύουσι τὰ ἐξῆς· ἡγουν διορίζονται α) *δικηγόροι*, οἱ συμπληρώσαντες τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ὑποστάντες τὰς νενομισμένας ἐξετάσεις καὶ ἀσκηθέντας ἐπὶ ἐνιαυτὸν παρὰ δικηγόρῳ (Ὁργ. 137). Τὰς ἐξετάσεις ταύτας κανονίζουσι τὰ διατάγ. τῆς 27 Ἰουλ. 1836 περὶ ἐξετάσεως τῶν δικηγόρων, τῆς 4 Σεπτ. 1836 περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξετάσεως τῶν δικηγόρων καὶ τὸ τῆς 15 Νοεμβ. 1847, ὅπερ ἐτροπολόγησε τὸ 5 ἄρθρον τοῦ πρώτου διατάγματος, β) *γραμματεῖς*, οἱ ὑπηρετήσαντες τοῦλάχιστον ἐνιαυτὸν ὡς ὑπογραμματεῖς· δὲν ὑποβάλλονται λοιπὸν οὗτοι εἰς ἐξετάσεις, γ) *κλητῆρες*, οἱ ὑποβληθέντες εἰς τὰς νενομισμένας ἐξετάσεις καὶ ἐπὶ ἐνιαυτὸν γυμνασθέντες παρὰ δικηγόρῳ ἡ κλητῆρι (Ὁρ. 154), δ) *συμβολαιογράφοι*, οἱ συμπληρώσαντες τὸ 25 τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ὑποβληθέντες εἰς τὰς νενομισμένας ἐξετάσεις καὶ γυμνασθέντες ἐπὶ ἐνιαυτὸν παρὰ τινὶ συμβολαιογράφῳ (Ὁρ. 170). Καὶ τὰ περὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν κλητῆρων

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Περὶ τῶν οὐσιωδῶν δικαστικῶν προσώπων.

Α'.) Δικαστῆς^{α)}.

§ 15. Δικαστῆς λέγεται ὁ δυνάμενος μόνος ἢ μετ' ἄλλων νὰ ἐξασκῇ δικαστικὴν ἐξουσίαν, ἥγουν νὰ δικάζῃ ὑποχρεωτικῶς καὶ ὡς δημοσίᾳ ἀρχῇ τὰς ὑποβαλλομένας αὐτῷ διαφοράς. Διὰ τὸ σπουδαῖον καὶ σεμνὸν τοῦ ἀξιωματος ἀπαιτεῖται νὰ ᾔναι ὁ δικαστῆς α) κατοχος παιδείας νομικῆς¹, β') ἡλικίας ὠρίμου· κατὰ τὸ ρώμ. δίκαιον ἤρκει τὸ 18 ἔτος², γ') ἄρρην τὸ γένος³, δ') ὑγιὲς τὸ

καὶ συμβολαιογράφων δὲν ὠρίσθησαν εἰσέτι. — Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἴδ. Carré Compét. Α' 303. Γ' 444. 478. Β' 395. 422. Γ' 43. ἄρθ. 64. 65 τοῦ décret τῆς 20 Ἀπριλ. 1840, ἄρθ. 10 τοῦ règlement sur l'organisation et le service des huissiers τῆς 14 Ἰουν. 1813. ἄρθ. 35—37. τοῦ νόμου τῆς 25 ventôse an XI sur l'organisation du notariat.

α) Glück ΣΤ'. 244. Carré Compét. I 356. Rauter. § 65. Linde § 79. Heffter System § 84. Bayer 159. Keller Prozess. σελ. 47. Mühlent. Entw. § 88. Schmid I. 43. Wetzell σ. 276.

1) Ἴδε τὰ ἐν σημ. 2 τοῦ προηγ. § λεχθέντα. Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ὤφειλεν ὁ δικαστῆς νὰ ἔχῃ γνώσεις θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς τοῦ δικαίου· Νέαρ. 72. προοίμ. . . οὐδὲ γὰρ ὥς ἔθετο χρῆναι ἔχειν δικαστῶν τινὰς ὁνόματα, μάλιστα μὲν νόμων ἀνεπιστήμονας, ἐπειτα δὲ οὐδὲ πραγμάτων ἐτυχούντας πεῖραν.

2) Ἴδ. Νόμ. 54 Βασ. (9. 3). Νόμ. 57 Πανδ. (42. 4). Πλὴν πρὸ τοῦ 20 ἔτους ἀπηγορεύετο ἡ ἐγγραφή τινος εἰς τὸν κατάλογον τῶν δικαστῶν (album judicum). Νόμ. 44 Πανδ. (4. 8.) N. 41. Βασ. (7. 2). Heffter System 88. σημ. 160.

3) Ἴδ. Νόμ. 42 Βασ. (7. 5). Νόμ. 42 § 2. Πανδ. de judic. (5. 4). . . impediuntur . . . moribus feminae . . . non quia non habent judi-

σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν⁴ καὶ ἐ) ὑπολήψεως ἀκεραίας.⁵—
Τὸ ῥΔ. ἀπαιτεῖ προσέτι παρὰ τοῦ δικαστοῦ νὰ ᾔηται χρι-
στιανός⁶.

B.) Πρόεδρος).

§ 16. Ἡ ταχύτης καὶ ἐνότης ἐν ταῖς ἐργασίαις τῶν
πολυμελῶν δικαστηρίων ἀναγκαῖον κατέστησε τὸν δι-

cium, sed quia receptum est, ut civilibus officiis non fungantur. Νόμ.
2. πρ. Πανδ. (50. 17).

4) Ἰδ. Νόμ. 12 § 2 Πανδ. αὐτόθι Impeditur natura,
ut surdus, mutus et perpetuo furiosus et impubes, quia iudicio carent.
Ἡ τυφλότης κατὰ ῥΔ. δὲν ἦτο ἐμπόδιον διὰ τὸ δικαστικὸν ἀξίωμα.
Νόμ. 6 Πανδ. (5. 1.), Νόμ. 1 § 5 Πανδ. (3. 1). Περὶ τῆς σημερινῆς
ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τούτων πρὸς. Bayer σ. 464. Mühlent. Entw.
§ 88.

5) Νόμ. 2. Κώδ. (12. 1). Neque famosus et notatus et quos
infamia ab honestorum cetera segregat, dignitatis portae pa-
de b u n t. Νόμ. 2. Π. (1. 9), Νόμ. 2. Βασ. (6. 1). — Ἐν δὲ Θήβαις
εἰκόνες εἰσὶν ἀνακείμεναι δικαστῶν ἀχεῖρες· ἡ δὲ τοῦ ἀρχιδικαστοῦ κα-
ταμύουσα τοῖς ὄμμασιν, ὡς ἄδωρον ἅμα τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀνέντευκτον
οὔσαν (Στοβ. Β'. 216),— Εἶχε δὲ καὶ ἄγαλμα (ὁ δικαστής) περὶ τὸν αὐ-
χένα ἐκ σαπφείρου λίθου, καὶ ἐκαλεῖτο τὸ ἄγαλμα Ἀλήθεια. Ἐγὼ δὲ
ἡξίου μὴ λίθου πεποιημένην καὶ εἰκασμένην τὴν ἀλήθειαν περιφέρειν τὸν
δικαστὴν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἔχειν αὐτὴν (Αἰλιαν. ιδ', 34). Ὁργ. 13.
κατ' αὐτὸ ὁ ἐπὶ κακούργηματι καταδικασθεὶς ἢ ἐπὶ πλημμελήματι ἐκ
τῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 22 καὶ 24 τοῦ ποιν. νόμου ἀναφερομένων, δὲν δύνα-
ται νὰ διορισθῇ δικαστής, εἰσαγγελεὺς, γραμματεὺς, πάρεδρος, ἢ εἰς ἄλ-
λην τινα δικαστικὴν ὑπηρεσίαν. ἴδε καὶ τὸ διάτ. τῆς 20 Μαΐου 1836 περὶ
μεταβολῆς ἄρθρων τινῶν τοῦ ποινικοῦ νόμου.

6) Νόμ. 14 πρ. Κώδ. (3. 1). omnes omnino iudices
non aliter litium primordium accipere, nisi prius ante sedem iudicia-
lem sacrosanctae deponantur scripturae. Linde § 79 σημ. 7.

α) Carré Compét. VI. 425. Mittermaier Beiträge I. 63. Schlink Com-
mentar über die französ. Civilprozessordnung I. 48. Frey Frankreichs
Civil- u. Criminalverfassung σελ. 179.

ορισμὸν προέδρου μεταξὺ τῶν δικαστῶν. Ὁ πρόεδρος, ἔκτος τῆς δικαστικῆς ιδιότητος καθ' ἣν εἶναι ἴσος τοῖς λοιποῖς δικασταῖς¹, ἔχει καὶ ἰδίαν ἐξουσίαν, μάλιστα δὲ ὁ τῶν πρωτοδικῶν. Ἡ ἐξουσία δὲ αὕτη εἶναι

α) διευθύνσεως. Ὁ πρόεδρος διευθύνει τοῦ δικαστηρίου τὰς ἐργασίας, ἡγουν ὁρίζει τὴν δικάσιμον τῶν ὑποθέσεων ἡμέραν². διευθύνει τὰς συνεδριάσεις, δημοσίας ἢ ἐν συμβουλίῳ· ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲ διατάσσει τὸν κλητῆρα τὴν ἐκφώνησιν τῶν συζητητέων ὑποθέσεων· ἐξετάζει τοὺς ἀδίκους καὶ τοὺς μάρτυρας καὶ ἀποφαίνεται τῆς συζητήσεως τὴν περάτωσιν· τέλος δὲ δημοσιεύει τὴν ἀπόφασιν³. Προσέτι ὁ πρόεδρος συγκαλεῖ εἰς σύσκεψιν τὸ δικαστήριον, διανέμει τὴν ἐργασίαν καὶ διορίζει τὸν εἰσηγητὴν, ὅσάκις μετὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν ἀναβληθῇ ἡ ἀπόφασις εἰς περαιτέραν διάσκεψιν⁴.

β') ἐπιτηρήσεως. Ὁ πρόεδρος παντὸς δικαστηρίου ἔχει δικαίωμα νὰ ὑπομιμνήσκη μὲν τοὺς δικαστὰς περὶ τοῦ ἀπρεποῦς τῶν πράξεων αὐτῶν, νὰ ἐπιπλήττῃ δὲ τοὺς δι-

1) *primus inter pares*. Heffter Inst. σελ. 58. Φέδ. 133.

2) Πολ. 576.

3) Ὁργ. 83, Πολ. δικ. 464.

4) Ὁργ. 81. 82. 84. Πολ. δικον. 584 ἐδ. 3. Κατὰ τὰς διασκέψεις τοῦ δικαστηρίου ὁ πρόεδρος ἐρωτᾷ τοὺς δικαστὰς περὶ τῆς γνώμης αὐτῶν· συλλέγει τὰς ψήφους ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ προχωρῶν ἀπὸ τοῦ νεωτέρου εἰς τὸν ἀρχαιότερον, αὐτὸς δὲ ψηφοφορεῖ τελευταῖος. (Ὁργ. 85), ἵνα μὴ προκαταλαμβάνῃ διὰ τῆς ἡθικῆς αὐτοῦ ὑπεροχῆς τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων καὶ μᾶλλον συνεσταλμένων· Boncenne *Theorie de la procédure* εἰς Β'. 397. — Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ διορθώσῃ τὸ παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ συνταχθέν σχέδιον τῆς ἀποφάσεως· ὅχι· διότι ἡ ἀπόφασις εἶναι τοῦ ὅλου δικαστηρίου ἔργον. Schlink I 50.

κηγόρους, γραμματεῖς, κλητῆρας καὶ γραφεῖς· ὁ πρόεδρος δὲ τῶν πρωτοδικῶν, καὶ τοὺς συμβολαιογράφους⁵.

γ) ἐπικυρώσεως. Ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν διασφαλίζει τὰ βιβλία καὶ εὐρετήρια⁶ τινῶν δημοσίων προσώπων⁷ καὶ ἐπικυροῖ κατὰ τινὰς περιπτώσεις τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς ἑτέρων⁸.

δ) δικαιοδοσίας. Ἡ κυριωτέρα τοῦ προέδρου, μάλιστα τῶν πρωτοδικῶν, ἐξουσία εἶναι ἡ περὶ τὴν δικαιοδοσίαν. Ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν δικάζει προσωρινῶς τὰς ἐν τῷ 634 ἄρθ. Πολ. διαλαμβανομένας ὑποθέσεις⁹· προσέτι κηρύττει ἐκτελεστὰς τὰς ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν, τῶν πρχματογνωμόνων εἰς τὰς περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου τῶν πόλεων ἀποζημιώσεις, τῶν ἀλλοδαπῶν ἐνίστοε δικαστηρίων καὶ τοὺς περὶ τὴν κατάταξιν τῶν δανειστῶν πίνακας¹⁰. Παντὸς δὲ δικαστηρίου ὁ πρόεδρος κη-

5) Ὁργ. 80. art 49. de la loi du 30 avril 1810, les présidents . avertiront d'office ou sur la réquisition du ministère public, tout juge qui compromettra la dignité de son caractère Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ προέδρου τοῦ χρηγῆσιν συντόμους ἀδείας. Ὁρ. 283 καὶ art. 30 du décret 13 août 1810.

6) Ἡ διασφάλις γίνεται διὰ μονογραφῆσεως καὶ σελιδώσεως τοῦ βιβλίου. ἴδ. Ὁργ. 87. Πολ. 419, καὶ art 46 du décret du 14 juin 1813 ὡς πρὸς τὰ εὐρετήρια τῶν κλητῆρων. — Τὸ αὐτὸ πράττει ὡς πρὸς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία τοῦ ἐμποροδικείου ὁ πρόεδρος. Πολ. 416.

7) ἴδ. Πολ. 408. § 2. 38, ἄρ. 37. τοῦ Αστ. νόμ. Γαλ. κώδ. ἄρθ. 41. 45.

8) ἴδ. Ὁρ. 78. 199. art. 58 de la loi du 25 ventôse an XI sur le notariat. — Προσέτι συγχωρεῖ τὴν ἐκδόσιν ἀντιγράφων ἢ ἀπογράφων καὶ ἐν θέμασι μὴ προβλεπομένοις ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου. Ὁρ. 246. 193 ἔδ. 2, 197. γάλ. δικον. 811. 854.

9) Τὰ περὶ τούτου ἐξηγηθήσονται πλατύτερον ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει.

10) Περὶ πάντων τούτων ἴδ. ἄρθρ. 418 Πολ., ἄρθ. 27 τοῦ περὶ προστάξ. εἰς τὸ σχέδ. Ἀθηνῶν διατ., ἄρθ. 859 § 4. 945, 994. Πολ. — Προσ-

ρύττει εἰσπράξιμα τὰ δικαιώματα τινῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων¹, δικάζει τὰς ἔριδας περὶ τῆς εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφῆς τῶν ὑποθέσεων, καὶ συντέμνει τὰς προθεσμίας τῆς εἰς τὸ ἀκροατήριον εἰσαγωγῆς αὐτῶν².

Γ) *Εἰσαγγελεύσα*).

§ 17. Ἡ εἰσαγγελία εἶναι ἀρχή, παρὰ πᾶσι τοῖς τεκτικοῖς δικαστηρίοις καθεσταμένη ὡς φρουρὸς τῶν νόμων καὶ τοῦ δημοσίου συμφέροντος φυλακτήρ¹. Τὴν γένεσιν αὐτῆς καὶ ἀνάπτυξιν ζητητέον παρὰ τοῖς Γάλλοις². Ἀμφίβολος δὲ ὑπάρχει ἡ πρώτη αὐτῆς ἀφορμὴ καὶ ἐμφά-

ἐτι ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν κηρύττει ἐκτελεστοὺς τοὺς ἐνώπιον συμβιβαστῶν γενομένους συμβιβασμοὺς (Πολ. 124), καὶ τὰ κατὰ τὰς λογοδοσίας ἐν τῇ προδικασίᾳ ὁμολογηθέντα (Πολ. 700 ἐδ. 2).

1) Ἰδ. Ὅρ. 242. 243 συνδ. Ὅρ. 248.

12) Ἰδ. Πολ. 570 ἐδ. 2. 727. 735 ἐδ. 2. 769 ἐδ. 3. 770 ἐδ. 2. 821.

α) Πρβ. Mitterm. Staatslexicon IB'. 274. Carré Compét. II. 492. VI. 433. Merlin Répertoire λ. ministère public. Ortolan, le ministère public en France. Frei Staatsanwaltschaft, Erlangen 1850, τοῦ αὐτοῦ Frankreichs Verfassung, Erlang. 1854. Archiv für civ. I'. 433. KB'. 324. Φέδ. 139. Dalloz ministère public.

1) Ὅργ. 95. «Χρεωστεῖ νὰ ἀγρυπνῇ περὶ τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ διαταγμάτων, νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν πολιτ. καὶ ποιν. ἀποφάσεων καὶ ὅσας τὸ κοινὸν συμφέρον ἀπαιτεῖ νὰ λαμβάνῃ πρόσφορα μέτρα.

2) Ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχή, οἷα τὴν σήμερον ὑπάρχει εἰς πολλὰ τῆς Εὐρώπης Κράτη, γαλλικῆς ἐστὶ καταγωγῆς. Παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνους ἀπαντᾶται μὲν τ' ὄνομα, ἐμφαίνει ὅμως διάφορον ὅλως πρᾶγμα· δηλαδή ἡ εἰσαγγελία ἦτο παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις εἶδος τι ἐξαιρετικῆς διαδικασίας, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν γραφῶν ἀνήκουσα· ἀναφέρονται δὲ τρία εἶδη αὐτῆς, μίᾳ ἐπὶ δημοσίων ἀδικημάτων μεγίστων καὶ ἀναβολὴν μὴ ἐπιδεχομένων, ἐφ' ὧν μήτε ἀρχὴ καθειστήκει μήτε νόμος· ἔκειντο τοῖς ἀρχαῖσι, καθ' οὓς εἰσάξουσιν, ἔτ' ἐπὶ κακώσεων, καὶ

νις· ἴσως ὁ παρὰ τοῖς δικαστηρίοις ὑπερασπισμὸς βασιλικῶν δικαίων καὶ συμφερόντων προεκάλεσε τὴν ἐγκατάστασιν αὐτῆς. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἡ εἰσαγγελία εὐεργετικώτατον δείκνυται θεσμοθέτημα, ὡς

τρίτη κατὰ τῶν διαιτητῶν [α]. Προσέτι δὲ οὔτε οἱ *duumviri perduellionis* τῶν Ῥωμαίων, οὔτε οἱ *quaestores parricidii* ἢ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐποχῆς οἱ *procuratores Caesaris* καὶ *advocati Fisci* δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀφορμὴν εἰς τὴν τοῦ γαλλικοῦ δικαίου εἰσαγγελίαν δόντες. Οἱ *defensores* δὲ *civitatum* καὶ ἰδίως οἱ εἰρηνάρχαι, *stationarii*, *curiosi* καὶ *nunciatores* ἐμφαίνουσι τὸ πολὺ τάσιν ἀπλῶς πρὸς εἰσαγωγὴν δημοσίας τῶν ἀδικημάτων καταδιώξεως (Mitterm. σ. 272. *Frei Staatsanw.* σ. 3). — Οὐδὲ αὐτοὶ τοῦ βισιγοθικοῦ δικαίου οἱ *sajones*. οἱ *missi dominici* ἢ οἱ *comites* τῶν φραγκικῶν βασιλέων παρέσχον τὰς πρώτας καὶ ἀμέσους βάσεις τῆς τῶν Γάλλων εἰσαγγελίας (Ortolan, *introduc.* ΚΑ'. Boncenne, *théorie* I. 559). Εἶναι ἄγνωστον πότε ἐγκατέστη τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἀρχὴ αὕτη. Εὐρίσκεται ὅμως ἀναμφιδόλως ὑπάρχουσα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 14 αἰῶνος (Ortolan αὐτόθι ΑΓ'. *Erei Staatsanw.* σ. 2. Boncen. 570). Τὴν σύστασιν δὲ αὐτῆς προεκάλεσε πιθανὸν ἡ ἀνάγκη τῆς προστασίας καὶ ὑπερασπίσεως βασιλικῶν συμφερόντων παρὰ τοῖς δικαστηρίοις (Ortolan αὐτ. ΚΤ'. *Frei.* σελ. 6.). Ἡ ἀνάγκη δὲ αὕτη ὑπῆρχεν οὐ μόνον ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς δημοσίαις δίκαις (Mitterm. *Staatsl.* 275). Bluntschli Β'. 227.

Τὸ προσωπικὸν τῆς εἰσαγγελίας πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 διήρπειτο εἰς δύο τάξεις, ἥτοι τοὺς διὰ τῆς γ ρ α φ ί δ ο ς καὶ τοὺς διὰ τοῦ π ρ ο φ ο ρ ι κ ο ὦ λ ό γ ο υ ἐνεργοῦντας (Bonc. ε. α. 575). ἐκεῖνοι ἐλέγοντο ἐπίτροποι (*procurateurs*), οὗτοι συνήγοροι (*avocats*). Παρ' ἐκάστῳ λοιπὸν δικαστηρίῳ ὑπῆρχε καὶ ἐπίτροπος καὶ συνήγορος. Οἱ παρὰ τοῖς ἀνωτέροις δικαστηρίοις (*council du roi, parlements*) ἐπίτροποι ἦσαν ὑπέρτεροι τ ι μ η τ ι κ ῶ ς μὲν τῶν συνηγόρων τῶν ἰδίων δικαστηρίων, π ρ α γ μ α τ ι κ ῶ ς δὲ τῶν ἐπιτρόπων καὶ συνηγόρων τῶν ὑποδεεστέρων δικαστηρίων (*balliages, sénéchaussées*). — Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν ἐν Γαλλίᾳ τὴν σήμερον νομοθεσίαν παρὰ τῷ ἀκυρωτικῷ καὶ τοῖς ἐφετείοις ὑπάρχει εἰς γενικὸς ἐπίτροπος (*procurateur général*) ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν ὠρισμένον ἀριθ-

[α] Πρβ. Ἀρποκρ. λ. Εἰσαγγελία, Πολυδεύκ. Ὀνομ. Η'. 54. *Hefler athenäische Gerichtsverf.* σ. 243, Schömann. *der att. Prozess.* σ. 26. *Platner der Prozess u. die Klagen* Α'. 365, τὸν ἐμὸν πρυταν. λόγον τῆς 4859.

τὰ μάλιστα συντελεστικὸν πρὸς εὐόδωσιν τῶν νόμων καὶ προαγωγὴν τῆς κοινωνικῆς εὐκοσμίας³. Ἡ εἰσαγγελία ἀποκαλύπτει διαφόρους σχέσεις καὶ ἀναφοράς, ὧν αἱ κυριώτεραι εἰσὶν αὗται·

α'.) πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Ἵνα ᾧσι τὰ δικαστήρια ἐντελῶς ἐλεύθερα ἐτερογενῶν ἐργασιῶν, ἅμα δὲ καὶ καθαρεύοντα πάσης ὑποψίας ἐνδεχομένης ἐξαρτήσεως,⁴ διενεργεῖται διὰ τῆς εἰσαγγελίας τὸ διοικητικὸν τῆς δικαστικῆς ὑπηρεσίας μέρος· οἷον ἡ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀλληλογραφία περὶ δικαστικῶν πραγμάτων⁵, αἱ πρὸς

μὲν γενικῶν συνηγόρων (*avocats généraux*), παρὰ δὲ τοῖς πρωτοδικείοις, εἰς ἐπίτροπος τοῦ αὐτοκράτορος, ὑποτεταγμένους ἔχων ἓνα ἢ πλείονας ὑποκαταστάτους (ἀντεισαγγελεῖς). *Frei Verfassung*. 2. ἐκδ. 208—210 τοῦ αὐτοῦ *Staatsanw.* σ. 7. 16.

Εἰς τὰ λοιπὰ Κράτη, ἐκτὸς τῶν τὴν Γαλλίαν ἀπομιμηθέντων, θὲν ὑπάρχει ἀρχὴ κατὰ πάντα τὴν εἰσαγγελίαν ὁμοιάζουσα. Τῆς Ἀγγλίας ὁ *Attorney general* καὶ ὁ *Solicitor general* εἰσὶν, ὡς λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς, ἀρχαὶ ὠρισμένα μόνον ἀδικήματα δικαστικῶς καταδιώκουσαι, πρὸς δὲ τὰ δικαστήρια οὐδεμίαν ἔχουσαι σχέσιν (*Bouc.* 574. *Frei Staatsanw.* 40. σημ. **). μᾶλλον ὁμοιάζει τὴν εἰσαγγελίαν τὸ ἐν Σκωτίᾳ ὑπάρχον ἀξίωμα τοῦ *procurator fiscal* καὶ *Lord-Advocate*. Ἀλλ' εἰς ἀμφοτέρω τὰ Κράτη θὲν ἀπαντᾶται ἀντίστοιχον τῆς εἰσαγγελίας ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν δικαιοσύνην. Οἱ *Fiscales* δὲ ἐπικρατειῶν τινῶν τῆς Γερμανίας εἰσὶν ἐπιφορτισμένοι τὴν καταδίωξιν ῥητῶν μόνον ἀδικημάτων. *Mitterm. Strafrecht*. I. 262. 266.

3) *Carré* σελ. 170.

4) *Schliuk, Commentar* I. 60.

5) Ὁργ. 115 «οἱ εἰσαγγελεῖς ἐνεργοῦσιν εἰς δικαστικὰς ὑποθέσεις τὴν ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν ἀρχῶν. Μόνον ἐν τοῖς εἰρηνοδικείοις καὶ ἐμποροδικείοις ἀντεπιστέλλουν οἱ προϊστάμενοι»· ὡσαύτως κοινοποιεῖ εἰς τὰ δικαστήρια ἡ εἰσαγγελία διορισμούς, παύσεις, ἀδείας δικαστικῶν προσώπων, δίδει πληροφορίας περὶ δικαστικῶν ἀντικειμένων, ἀνακοινοῖ ἐγκυκλίους κ. τ. λ. Φέδ. σ. 141.

αὐτὴν ἀνακοινώσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης⁶ καὶ τὰ παρόμοια⁷.

6.) πρὸς τὰ δικαστήρια. Ἀπέναντι τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν δικαστικῶν προσώπων φέρει ἡ εἰσαγγελία χαρακτῆρα συμπληρωτικῆς καὶ ἐπιτηρητικῆς ἀρχῆς⁸· διότι πρῶτον μὲν αὐτὴ ἐνεργεῖ, ὡς προεῖρηται, τὸ διοικητικὸν μέρος τῆς δικαστικῆς ὑπηρεσίας· ἔπειτα δὲ, παρακαθημένη εἰς πᾶσαν δικαστικὴν πρᾶξιν τῶν δικαστηρίων⁹, δύναται ταχέως καὶ δραστικώτερον νὰ κατατέλλῃ τὰς προστυγχανούσας αὐτῶν ἀπὸ τοῦ καθήκοντος παρεκβάσεις, ὅτε μὲν σπεύδουσα τὴν πειθαρχικὴν αὐτῶν τιμώρησιν¹⁰, ὅτε δὲ ὑποδεικνύουσα τοὺς ἐφαρμοστέους νόμους. Προσέτι δικαιοῦται νὰ διερευνᾷ πάσας τὰς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν πράξεις τῶν γραμματέων, δικηγόρων, συμβολαιογράφων καὶ κλητῆρων¹¹, νὰ συμβουλευῇ καὶ ὁδηγῇ αὐτοὺς εἰς τὴν

6) Ὁργ. 111—113. δηλαδή ἐν τέλει ἐκάστου ἔτους πρέπει νὰ μανθάνῃ διὰ τῆς εἰσαγγελίας τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης

α) τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰσαχθεισῶν καὶ ἐκδικασθεισῶν ὑποθέσεων, τῶν ἐγγράφως ἀνακριθεισῶν δικῶν, τῶν ἐκδοθεισῶν ἀποφάσεων, τῶν πτωχεύσεων καὶ κατατάξεων, τῶν γενομένων διορισμῶν ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων καὶ τῶν λαβόντων δικαίωμα πενίας·

β) τὰ αἷτια τῆς μὴ ἀποπερατώσεως τῶν ἐκκρεμῶν δικῶν, τῆς αὐξήσεως ἢ ἐλαττώσεως τῶν δικῶν καὶ ἰδίως τῶν πενήτων· τὰς ἐλλείψεις τῶν ἀσυκῶν νόμων ἐν γένει καὶ τὰ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἐλαττώματα αὐτῶν· τὰ τῆς διαγωγῆς τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων κ.τ.λ.

7) π.χ. Ὁργ. 290.

8) Ὁργ. 96 « Πᾶς εἰσαγγελεὺς ἔχει τὴν ὑπερτάτην ἐπιτήρησιν πάντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων τῆς περιφερείας του, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν δικαστηρίων. » Frei, Staatsanw. σελ. 29.

9) Ὁργ. 100. 10) Ὁργ. 98. 99.

11) Ὁργ. 96 ἐδ. 2. 211. Πολ. 192.

ἐκπλήρωσιν τῶν ἐκυτῶν καθηκόντων, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ τοῖς ἐπιβάλλῃ πειθαρχικάς τινας ποινάς¹².

γ'.) πρὸς τοὺς νόμους¹³. Ἐνταῦθα ἐξετάζεται μόνον ἡ πρὸς τοὺς ἀστυκοὺς νόμους τῆς εἰσαγγελίας σχέσις. Εἶναι δὲ αὕτη δευτερεύουσα καὶ ἀπλῶς ἐπικουρική, διότι διὰ τῆς πρὸς τὰς ἀστυκῶν νόμων προσβάλλονται ἰδιωτικὰ ὥστεπιτοπολὺ δίκαια καὶ δίδονται μόνον εἰς τοὺς ἰδιώτας ἀγωγὴ περὶ δικαστικῆς ἀνορθώσεως. Διὰ τοῦτο ἐν ταῖς χρηματικαῖς δίκαις κυρίως διαμαχόμενοι εἰσὶν οἱ ἐρίζοντες ἰδιῶται, ἡ δὲ εἰσαγγελία προσέρχεται ἀπλῶς ἐπισκοποῦσα, ἵνα ὑποβληθῇ εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἀναπτυχθῇ ἡ διαφορὰ ὅπως ἀληθῶς ἔχει. Ἐνεκα τούτου ἡ ἐνέργεια αὐτῆς εἶναι περιορισμένη· διότι γνωμοδοτήσεις ἀπλῶς δύνανται νὰ ἐπιφέρῃ περὶ τῆς λύσεως τῶν μεταξὺ τῶν διαδίκων¹⁴ ἀμφισβητουμένωνπραγμάτων ἢ νομικῶν

12) Ὅργ. 97. §. 4. ἀνὰ τοὺς ἐπιπλήττη καὶ ἐπιβάλλῃ αὐτοῖς πειθαρχικῶς πρόστιμα μέχρι 80 δραχμῶν.

13) Carré Compét. B'. 490. Ortolan I. 70. Mitterm. Staatslex. σελ. 284. Frei, Staatsanw. σελ. 33. Φείδ. 146. Ὁ παρὰ τοῦ 95 ἄρθρ. τοῦ Ὅργ. κυρούμενος ἐνταῦθα γενικὸς κανὼν εἶναι ὅτι ἡ εἰσαγγελία δὲν ἐνεργεῖ δι' ἀγωγῆς ἀλλὰ διὰ γνωμοδοτήσεως ἰδ. Ὅργ. 404 καὶ loi du 24 août 1790, art. 2. Au civil, les commissaires du roi exerceront leur ministère non par voie d'action, mais seulement par celle de requisition, dans les procès dont les juges auront été saisis. ἄρθ. 46. de la loi du 20 avril 1840 (Ortol. ε. α. 94. 98). Boncen. I. 578.

14) Ortolan. I. 77. Frei σ. 34. Ὁ εἰσαγγελεὺς δὲν δύναται νὰ ὑποβάλλῃ αἰτήσεις ἅς δὲν ὑπέβαλον εἰς τὸ δικαστήριον οἱ διάδικοι, μηδὲ νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις παραλειφθείσας ὑπ' αὐτῶν, ἐκτὸς ἂν ὡς δημοσίας τάξεως (Carré, lois de la procédure ζητ. 444. Vaulx in der Zeitschrift des Auslandes VI. 434). Ἐνεκα τῆς περιορισμένης ταύτης ἐξουσίας τοῦ εἰσαγγελέως κατηγορήσαν τινὲς ὡς περιττὴν τὴν ἐν ταῖς χρηματικαῖς δίκαις κατὰ προσθήκην παρόμβασιν αὐτοῦ (π. γ. ὁ Vaulx ε. α. σελ. 446,

ζητημάτων καὶ ταύτας κατὰ κανόνα μὲν προαιρετικῶς, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον ἀνχγκαίως¹⁵.

Ἄλλ' ἐνίοτε, εἰς ὑποθέσεις ἰδιαζόντως ἐνδιαφερούσας τὴν κοινωνίαν, δύναται ἡ εἰσαγγελία νὰ αἰτήσῃ καὶ δι' ἀγωγῆς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀστυκῶν νόμων¹⁶. Τοιαῦται ὑποθέσεις εἰσὶν 1) ἡ αἵτησις περὶ διορισμοῦ ἢ παύσεως παντὸς εἵδους ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων¹⁷, 2) ἡ αἵτησις περὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἐπικυρώσεως βουλευμάτος συγγενικοῦ συμβουλίου, ἐὰν ἀμελῇ νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὴν ἐγκαίρως ὁ ἐπίτροπος ἢ κηδεμών¹⁸, 3) ἡ αἵτησις περὶ προσώρινων μέτρων ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν ἄλλων διατελούντων¹⁹. ἰδίως δὲ περὶ τῆς ἄρσεως τῶν πρὸς ἐνέρ-

ὁ Frey Staatsanw. σελ. 43). Ἄλλ' ἡ κατηγορία δὲν εἶναι κατὰ πάντα βάσιμος· διότι μεγάλως δύναται νὰ φωτίσῃ τὸ δικαστήριον ἀγόρευσις εἰσαγγελέως ἱκανοῦ καὶ τὸ ἑαυτοῦ καθῆκον συναισθανομένου. Πολλῶν δὲ κατακρίσεων ἄξιοι εἰσὶ τινες τῶν καθ' ἡμᾶς εἰσαγγελέων οἵτινες παραμελοῦσιν ὅλως τὸ καθῆκον αὐτῶν τοῦτο.

15) Ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει τοῦ ἐγχειριδίου τούτου ἐξηγηθῆσεται ἐν ἐκτάσει πότε ἡ γνωμοδότησις τοῦ εἰσαγγελέως εἶναι ἀναγκαία. πρὸς. ἄρθρ. 558, τῆς γαλ. δικον. ἄρθρ. 83. Frey, Staatsanw. σελ. 35.

16) ἄρθρ. 104 Ὁργ. ἄρθ. 16 τοῦ Καταστ. τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Φέδ. 150. Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἴδ. Carré Compét. II. 203. Vaulx σελ. 422. Schlink I. § 45. Frei, Staatsw. σελ. 37. Crtolan, σελ. 99 — 366. π. χ. δύναται νὰ αἰτῇ α) ἐνίοτε τὴν διόρθωσιν τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων (Demol. I. 426. §. 333 ἄρθ. 2), β) ἐνίοτε τὴν ἀκύρωσιν γάμων (Demol. Γ'. 497 § 309), γ) τὴν διάταξιν συντηρητικῶν μέτρων ὑπὲρ τῆς περιουσίας ἀφάντων (Demol. II. 37 § 29) κ.τ.λ.

17) Ὁργ. 402. Πολιτ. 646. 674. 672. Νόμ. Ἐπιτρ. 22. 24. 54. 79. 102.

18) Πολ. 656. 658. Νόμ. Ἐπιτροπ. 145. Ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται τόγε νῦν ἔχον ἐν τῷ θέματι μόνον τοῦ 55 ἄρθρ. τοῦ νόμου περὶ ἐπιτροπείας κλ.

19) Ὁργ. 402 ἐδ. 2. Πολ. 1051.

γειν τοῦ 61 § 3 ἄρθ. νόμ. Ὑπ. ἀπαντωμένων ἐμποδίων²⁰ 4) ἡ ἔφεσις ἢ ἡ περὶ ἀνιρέσεως αἵτησις κατ' ἀποφάσεως διαταξάσης τὴν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν διαφορᾶς τινος²¹, ὡς καὶ ἡ αἵτησις ἀνιρέσεως ὑπὲρ τοῦ νόμου, συγχωρουμένη κατὰ πάσης ἀποφάσεως²², 5) ἡ αἵτησις τοῦ ν' ἀφαιρεθῶσι τοῦ πατρὸς τὰ τέκνα κατὰ τὰς περὶ διαζυγίου δίκας²³, 6) ἡ αἵτησις περὶ διορθώσεως ληξιαρχ. πράξεως ἢ ἐπιθέσεως σφραγίδων ἐνίοτε²⁴. — Εἰς τὰς ὑποθέσεις ταύτας λαμβάνει ἰδιότητα διαδίκου ἡ εἰσαγγελία ἔχουσα ὅσα καὶ αὐτὸς δίκαια καὶ καθήκοντα²⁵.

20) Νόμ. ὑποθηκ. 62. Ortolan I. 247. Dalloz. ἀρ. 193. Δηλαδή δικαίωμα νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ὑπὲρ τοῦ ὀρφανοῦ ἔχει καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς. Τὴν κατάθεσιν δὲ τῶν πρὸς τοῦτο χρησίμων ἐγγράφων δύναται ν' ἀπαίτησιν δικαστικῶς παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου. ἄρθ. 62 τοῦ νόμ. ὑποθ.

21) Πολ. 163. 22) Πολ. 815 § 2.

23) Πολ. 683 § 4. ἴδε καὶ τὸ ἐν τῷ ἄρθ. 219. Πολ. θέμα. Περὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς εἰσαγγελίας κατὰ τὰς περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν πτωχευσάντων δίκας ἴδ. ἄρθ. 606—610 ἐμπ. Νόμ. Ortol. σελ. 355. Δέν ἀνήκει κυρίως ἐνταῦθα τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσαγγελέως τοῦ νὰ αἰτῇ ἐνίοτε ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων τὴν ἐπιβολὴν χρηματικῶν ποινῶν π.χ. πολ. 142. 146 § 2—3. 295. 434 ἐδ. 2 καὶ ἄλλα πολλά. Ὁργ. 176.

24) Νόμ. ἀρ. ἄρθ. 54. Πολ. 1051.

25) Ortolan, σελ. 81 ἐ. Δύναιται νὰ δικασθῇ ἐρήμην ὁ εἰσαγγελεὺς; κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην, ὅχι· διότι ἄνευ αὐτοῦ δέν δύναται νὰ συγκροτηθῇ τὸ δικαστήριον· ἄρα εἶναι πάντοτε παρών. Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν δὲ νομοθεσίαν δέν ὑπάρχει περίπτωσις, ὅτε ὁ εἰσαγγελεὺς δύναται νὰ παρασταθῇ ὡς κύριος διάδικος ἐνώπιον τῶν εἰρηνοδικείων καὶ ἐμπροδικείων. Ortolan, σελ. 82. Rauter procéd. § 84. Φέδ. 153, contra Schlink I. 79. Frey, Staatsnw, σελ. 39. Διὰ τὰ ἔξοδα ὅμως τῶν τοιούτων δικῶν δέν εἶναι προσωπικῶς ὑπεύθυνος ὁ εἰσαγγελεὺς, οὐδὲ καταδικάζεται ἡττώμενος εἰς τὰ νόμιμα πρόστιμα. Πολ. 784. 799. 830 ἐδ. 2. Φέδ. 154.

δ'.) πρὸς τοὺς ιδιώτας. Ἡ εἰσαγγελία δὲν ἔχει ἀπέναντι τῶν ιδιωτῶν τιμητοῦ σχέσιν· διότι μήτε νὰ ἐπιτηρῇ τὸν ιδιωτικὸν αὐτῶν βίον, μήτε νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ οἰκονομικῆς αὐτῶν διαγωγῆς δύναται²⁶. Μόνον δὲ κατ' ἐξαίρεσιν, ὡς ἔχουσα τὴν ὑπερτάτην διεύθυνσιν τῶν περὶ τὰς ἐπιτροπὰς καὶ κηδεμονίας, συγχωρεῖται νὰ ἐπαγρυπνῇ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελούντων, θεωροῦσα τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων καὶ ἐπιτηροῦσα τὰ τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν²⁷, ὡσαύτως δὲ φροντίζουσα περὶ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἐγγραφῆς ὑποθηκῶν²⁸.

ε) πρὸς ἑαυτήν. Ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ περιλαμβάνει ἐν γένει ἱκανὸν προσώπων ἀριθμὸν, εἰς τὰ διάφορα δικαστήρια διανενημεμένον καὶ ὑπὸ ἱεραρχικῆς ἐξαρτήσεως ἐσωτερικῶς συνεχόμενον²⁹. Προΐσταται πάντων ἡ εἰσαγγελία τοῦ ἀρείου Πάγου, ἔπεται ἡ τῶν ἐφετείων καὶ παρέπεται ἡ τῶν πρωτοδικείων· ἅπασαι δὲ ὑπόκεινται εἰς τὸ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργεῖον.

Περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς εἰσαγγελικῆς ὑπηρεσίας κρατεῖ ὁ κανὼν ὅτι πᾶς εἰσαγγελεὺς α) ἐνεργεῖ ἐλευθέρως

29) Τοιοῦτο εἶναι κατὰ τινὰς ἑλλειψίς τῆς νομοθεσίας. *Vauix* σελ. 427.

27) Ὁαγ. 102. 28) Νόμ. ὑποθ. 64 § 3. Φέδ. 155.

29) Ὁργ. 93. Πάντες οἱ ἐπὶ τῆς εἰσαγγελίας ἴστανται εἰς ἱεραρχικὴν ὑπαλληλίαν καὶ ἐξάρτησιν. — Τοῦ ἱεραρχικοῦ τούτου ὅλου προΐσταται ὁ παρὰ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ εἰσαγγελεὺς. Οὗτος λαμβάνει ὁδηγίαν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης καὶ δίδει τοιαύτας εἰς τοὺς παρ' ἐφέταις εἰσαγγελεῖς, λαμβάνει δὲ παρ' αὐτῶν ἀναφοράς.

Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐφετείων οἱ εἰσαγγελεῖς, δύνανται νὰ λάβωσιν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης ὁδηγίαν καὶ νὰ πέμψωσιν ἀναφοράς ἀπ' εὐθείας εἰς αὐτό. — Οἱ τῶν ἐφετείων εἰσαγγελεῖς πέμπουσιν ὁδηγίαν εἰς τοὺς παρὰ πρωτοδικαίς καὶ λαμβάνουσιν ἀναφοράς παρ' αὐτῶν.

καὶ κατ' ἰδίαν γνώμην ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ὀρισμένης αὐτῷ ὑπηρεσίας, ἤγουν δὲν χορῆζει ἀδείας πρὸς τοῦτο παρὰ τοῦ ἀνωτέρου αὐτοῦ³⁰. β) εἰάν ὅμως λάβῃ παρὰ τούτου ῥητὴν ἐντολὴν, ὀφείλει, καὶ ἀντικειμένην εἰς τὴν ἑαυτοῦ πεποίθησιν, νὰ ἐκτελέσῃ ἀκριδῶς καὶ ταχέως. Μολοντοῦτο ἡ ἀπείθεια εἰς τὴν ἐντολὴν δὲν καθιστᾷ πλημμελῆ τὴν πρᾶξιν· γ) ἀντιπροσωπεῖ ἐν συνόλῳ τὴν εἰσαγγελικὴν ἀρχὴν καθὼ μίαν καὶ ἀδιαίρετον.

Δ'.) Γραμματεὺς).

§ 18. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπὶ μακρὸν χρόνον συντηρήσεως τῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις συμβαινόντων εἰσήγαγε τὴν ἐγγραφὸν αὐτῶν σύνταξιν, αὕτη δὲ πρὸ πάντων τὴν ἐγκυτάστασιν γραμματέων παρὰ τοῖς δικαστηρίοις. Ἡ κυριωτέρα λοιπὸν τοῦ γραμματέως ὑπουργία στρέφεται ἐν γένει περὶ τὴν ἀνχγραφὴν τῶν οὐσιωδεστέρων γεγονότων, ὅσα ἐπὶ δικαστηρίου ἢ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου γίνονται, καὶ περὶ τὴν φύλαξιν τῶν διαφορῶν πραγμάτων καὶ ἐγγράφων τοῦ δικαστηρίου.

Γραμματεῖς παρέκλήθησαν καὶ εἰς τῶν ἡμετέρων προγόνων τὰ δικαστήρια, ἐπιφορτισμένοι ὄντες τὴν κατὰ τὰς συνεδριάσεις ἀνάγνωσιν τῶν νόμων καὶ ψηφισμάτων ἢ

30) Ὁργ. 91, 94. ἴδε πλατύτερον τὰ περὶ τούτου παρὰ Carré Compét. II 292. Mangin, traité de l'action publique σ. 86 ἀρ. 105. Faustin Hélie, théorie du code d'instruction crim. ἀρ. 787. 794, Schlink I. 84. §. 48. Φέδ. 156.

α) Carré, Compét. II. 386. Boncenne. I. 599. Frei, Frankreichs Staatsv. 249. Schlink I. 87. Bethmann, Handbuch. σ. 180. 191. Bayer 94. Glück Comment. VI. 454. Linde Lehrb. § 83. 84. Φέδ. 168. Dalloz greffier.

τῶν λοιπῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων¹. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις δὲ ἡ ἐν τοῖς δικαστηρίοις σύμπραξις γραμματέως² ἐν πολλοῖς ἦττον ἀναγκαία³, τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Ἀλλὰ καὶ ἡ διὰ τοῦ κανονικοῦ δικαίου εἰσαγωγή τῆς ἐγγράφου διαδικασίας ἔτι ἀναγκαιότερον ἀπέδειξε τοῦ γραμματέως τὸ ἀξίωμα⁴.

Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν τὰ καθήκοντα τοῦ γραμματέως εἰσὶν ἐν γένει

α) ἡ ἐγγραφὸς πιστοποίησις τῶν ἐνώπιον ἢ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου γινομένων. Ἐντεῦθεν τὸ δικαίωμα τοῦ παρευσεσθαι εἰς πάσας τὰς (ἐπὶ ἀκροατηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ ἐνεργουμένας) δικαστικὰς πράξεις⁵ καὶ ἀναγράφειν κατ' ἰδίαν ἀντίληψιν καὶ ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην τὰ εὐσιωδέστερα τῶν γινομένων περιστατικά⁶.

¹) Heffter, die athenaische Gerichtsverf. S. 32.

²) Διάφορον εἶχον ὀνομασίαν οἱ γραμματεῖς, ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς ἐνασχολήσεως αὐτῶν, π. χ. ἐλέγοντο *scribae, excerptores, commentarienses, notarii* καὶ ἰδίως *ab actis*. Νόμ. 45 § 7. Πανδ. (49. 14). Νόμ. 33. § 1. (Πανδ. 4. 6).

³) π. χ. παρεσκεύαζον τὰς ὑποθέσεις πρὸς συζήτησιν, συνέττατον τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως, παρευρίσκοντο εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀποφάσεων κ.τ.λ. Νόμ. 7. § 6. Κώδ. (2. 8). Νεαρ. 82. κεφ. 7 § 1. Νόμ. 6. Κώδ. (7 45). Rethmann, σελ. 191. Glück σελ. 452.

⁴) Ἰννοκέντιος ὁ Γ' διέταξε ῥητῶς, *ut tam in ordinario iudicio, quam in extraordinario, iudex semper adhibeat aut publicam, si potest habere, personam, aut duos viros idoneos, qui fideliter omnia iudicii acta conscribant.* c. 11. X. (2. 49). Mühlenbr. Entr. § 93.

⁵) πρβ. Ὁργ. 126. Πολ. 175. 176. 133 § 4. γαλ. δικ. 1040. Carré Compét. II. 404.

⁶) Ἰδ. πολ. 133. 175. 176. 133 § 3. Linde § 81. Ὁ γραμματεὺς διατοῦτο καλεῖται *δίακτυλος* τοῦ δικαστηρίου (Dalloz ἀρ. 34), ὡς ἐπεύθυνος δὲ περὶ τῆς ἀκριθείας τῶν γεγραμμένων, ἔχει δικαίωμα νὰ καταγράψῃ τὰ πράγματα ὅπως αὐτὸς κενόηρον (Seuffert. I. 266. Bayer

6) ἡ διεύθυνσις τοῦ δικαστικοῦ γραφείου. Ὅθεν τὸ δικαίωμα τοῦ φυλάττειν τὴν περιουσίαν τοῦ δικαστηρίου⁷, τοῦ διαχειρίζεσθαι τὰ πρὸς γραφικὴν δαπάνην χρησιμεύοντα χρήματα⁸ καὶ τοῦ παραλαμβάνειν τὰς παρακαταθέσεις⁹.

γ) ἡ ἄνευ συμπράξεως τοῦ δικαστηρίου ἐπιχειρήσεις ἄλλων τιῶν δικαστικῶν πράξεων· ἥτοι ὁ γραμματεὺς ἐνεργεῖ τὰς προστυγχανούσας τοιχοκολλήσεις εἰς τὴν αἴθυσαν

469. Schmid. I. 53. σημ. 14)· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐκτὸς τοῦ ἀρχιστράτου συντασσόμενας παρὰ τοῦ δικαστοῦ ἐκθέσεις· ἐνταῦθα μόνον τὸ δικαίωμα ν' ἀρνηθῇ τὴν ἑαυτοῦ ὑπογραφήν ἔχει, ἐὰν τὰ γεγραμμένα δὲν συμφωνῶσι πρὸς τὰ πράγματα. Schlink. I. 88. Carré procéd. 3431 bis.

7) Ὁρ. 126 § 2. 3. Ὁ γραμματεὺς π. γ. φυλάττει τοὺς νόμους, τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὰ λοιπὰ πράγματα τοῦ δικαστηρίου. Προσέτι τὰ πρωτότυπα τῶν ἀποφάσεων καὶ ἐκθέσεων (πολ. 188 ἐδ. 3. 344. 290. 299.) καὶ τῶν ἐγγράφων προτάσεων τῶν διαδίκων. Τῶν ἐγγράφων τούτων μόνον ἀπόγραφα ἢ ἀντίγραφα ὀφείλει νὰ δίδῃ οὐχὶ καὶ τὰ πρωτότυπα, ἐκτὸς ἂν διαταχθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Ὁρ. 126 § 1. 246. 192. πολ. 490.

8) Ὁρ. 126 § 4. Ἡ διαχείρισις αὕτη γίνεται ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ δικαστοῦ. Ἐγκύκλ. τοῦ Ὑπουργ. τῆς Δικαιοσύνης ἀπὸ 22 Μαΐου 1836, ἐκδεδομένη ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Γ. Α. Ῥάλλ η ὑπὸ τὸ ἄρθ. τοῦτο.

9) Ὁρ. 126 § 3. Οἷον ἐγγράφους προτάσεις ἢ ἄλλα δικόγραφα τῶν διαδίκων· ἐτι ἐκθέσεις μαρτυριῶν, αὐτοψιῶν, γνωμοδοτήσεων πραγματογνωμόνων (Πολ. 555 § 3. 559 344. 378. 290. 299). δικαστικὰς ἐγγυήσεις (πολ. 842), χρηματικὰς καταβολὰς (π. γ. πολ. 715 καὶ 4024, ἐδ. καὶ ἄρθ. 888.—Ἐκ τῆς διευθύνσεως πιγάζει τὸ καθήκον τοῦ γραμματέως τοῦ διανέμειν τὴν ὑπηρεσίαν μεταξὺ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ὑπογραμματέων (Ὁρ. 124), τοῦ κρατεῖν διάφορα βιβλία (Ὁρ. 128. 87.), τοῦ βιβλιοδετεῖν τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰ πρακτικὰ (Ὁρ. 260. πολ. 489) καὶ ἔχειν ἀνοικτὸν τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασίμων ὡρῶν (Ὁρ. 125).

τοῦ δικαστηρίου¹⁰, ἐγγράφει τὰς ὑποθέσεις εἰς τὸ πινάκιον¹¹, παραδέχεται τινὰς κοινοποιήσεις¹² καὶ δηλώσεις¹³ κ.λ.

Ἵνα ἐπαρκῶσιν οἱ γραμματεῖς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἔχωσιν ὅταν κωλύωνται τὸν ἀναπληρώσοντα, δύνανται νὰ προσλάβωσι τὸν νενομοθετημένον ἀριθμὸν ὑπογραμματέων¹⁴. Οὗτοι δ' ἐκτελοῦσιν ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἑαυτῶν καὶ τῶν γραμματέων εὐθύνη τὴν ἀνατιθεμένην αὐτοῖς ὑπηρεσίαν¹⁵.

10) Ὅρ. 126 § 5. πολ. 667. 674. 672. 677. 679. 680. 683. 686. 692.

11) Πολ. 570. 727 ἐδ. 2. 763 ἐδ. 3. 821 ἐδ. 3.

12) Πολ. 150. 13) Πολ. 928. 676. 1074 ἐδ. 2.

14) Ὅρ. 122. 123. art 24 du décret du 18 août 1840. les greffiers . . . seront tenus de présenter au tribunal, et de faire admettre au serment, le nombre de commis-greffiers nécessaire pour le service. Ὡστε κυρίως ὑπὸ τοῦ γραμματέως διορίζονται οἱ ὑπογραμματεῖς, ἐπικυροῦνται ὁμως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐπικύρωσιν. — Δύναται νὰ παύσῃ ἄνευ συναινεσέως τοῦ δικαστηρίου ὑπογραμματέα ὁ γραμματεὺς; Ναί· ἀλλ' ἐν ἀπαραιτήτῳ ἀναγκῇ πρέπει νὰ κάμνῃ χρῆσιν τῆς ἐξουσίας ταύτης. Carré Comp. 392 ζήτ. 145. DaPoz. ἀρ. 201. Κωλυομένου ἢ μὴ ὑπάρχοντος γραμματέως μήτε ὑπογραμματέως, τὸ δικαστήριον ἀναπληροῖ προσωρινῶς τὴν θέσιν ταύτην. Ὅργ. 123 ἐδ. 2. περὶ τῆς γαλλ. νομοθεσίας ἴδ. Carré ζήτ. 147.

15) Ὅργ. 124. ἀρθ. 27 τοῦ ἄνω μνησθέντος δεκρέτου «le greffier est solidairement responsable des amendes, restitutions, dépens et dommages-intérêts, résultant des contraventions, délits ou crimes, dont ces commis se seraient rendus coupables dans l'exercice de leurs fonctions; sauf son recours contre eux ainsi que de droit.

Ἀναφέρονται που ἐν τῷ Ὁργανισμῷ (ἀρθ. 237) καὶ γραφεῖς ἐν τοῖς δικαστηρίοις χωρὶς νὰ ὀρίζωνται εἰδικώτερον τὰ περὶ αὐτῶν. Οὗτοι λοιπὸν εἰσὶν οἱ βοηθοὶ ἔκτεινοι τοῦ γραμματέως οἱ ἄνευ ὅρκου καὶ δημοσίου τινος χαρρακτῆρος ἐνεργοῦντες. Καταχρηστικῶς δὲ ὀνομάζει ἡ συνήθεια γ ρ α φ εῖ ς τοὺς ἐνόρκους τοῦ γραμματέως βοηθοὺς καὶ μόνον κατὰ τὸ μισθὸν ὑποδεεστέρους τοῦ ὑπογραμματέως. Carré Comp. 289. les commis expéditionnaires ne sont autre chose que des secré-

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Ἐπορευώδη δικαστικά πρόσωπα.

Α') Δικηγόρους).

α.) Γενικά.

§ 19. Ἡ περὶ τὰς γνώσεις καὶ τὴν πνευματικὴν εὐφυΐαν ἀνισότης τῶν δικαζομένων, ἔτι δὲ τῆς ἐπιστήμης τῶν νόμων τὸ εὐρὺ καὶ δύσκτητον, ἔσχον ὡς ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα τὴν κατὰ μικρὸν μόρφωσιν εἰδικῶν ἀνδρῶν, περὶ τὴν σπουδὴν τοῦ δικαίου καὶ τὴν ἐπὶ δικαστηρίου διεξαγωγὴν τῶν διαφορῶν ἰδίως ἡσχολημένων. Τῶν ἀνδρῶν τούτων οἱ μὲν δικαζόμενοι ἐπικαλοῦνται φυσικῶ τῷ λόγῳ τὴν συνδρομὴν καὶ προστασίαν, ὅσοις πρὸς ἀνίσους δυνάμεις νὰ διαγωνισθῶσι δικαστικῶς μέλλουσιν, ἡ δὲ νομοθεσία διὰ τὸ σπουδαῖον τοῦ ἐπαγγέλματος, ὥρισεν ἀκριβῶς τὰ δίκαια καὶ καθήκοντα.

Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις προσήρχοντο ἐν ταῖς δίκαις βοηθοὶ τῶν δικαζομένων καὶ συμπράκτορες· ἀλλ' οὗτοι ἐβοήθουν αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τῆς περὶ τὸ λέγειν δεινότητος ἢ διὰ τῶν νομικῶν αὐτῶν

bes ou copistes auxquels le greffier confie le soin d'écrire les expéditions qui délivre. N'ayant aucun caractère légal, ils n'assistent jamais le juge. Dalloz *op.* 205.

α) Κώδ. II. 6—8. Βασ. II. 4. Bayer 7 *exd.* 185. 8. *exd.* 291. Lindt § 425. Bethmann *σελ.* 195. Seuffert I. 267. Mitterm. Beitrage I. 137. Helffter System § 470. Keller Civilprozess § 55. Carré Compét. B'. 436. I'. 82. Boucener I. 581. 595. 618. Rauter § 91—95. Wetzell. σ. 31.

γνώσεων¹. Ἐν Ῥώμῃ δὲ προσεκαλοῦντο ἐνίοτε ἐκτὸς τούτων καὶ *advocati*, ἤτοι νομικοὶ διάσημοι, οἵτινες ὑπεστήριζον τὴν δίκην διὰ τῆς βαρύτητος τῆς γνώμης αὐτῶν².

Ἡ ἀνάπτυξις δὲ καὶ τελειοποίησις τοῦ δικαίου κατέστησε προϊόντος τοῦ χρόνου ἀναγκαίαν τὴν ἔνωσιν τῶν δύο τούτων ἰδιοτήτων³. Ὡστε ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐποχῆς οἱ δικηγόροι ἀπετέλουν ἰδίαν τάξιν πολλῶν ἀπολαύουσαν προνομίων⁴. κατετάσσοντο δὲ ἐν αὐτῇ ἄνδρες νομικῶν γνώσεων κάτοχοι⁵ καὶ γένους οὐ τοῦ τυχόντος⁶.

α) *Ἐνέργεια τῶν δικηγόρων*. Τὸ κύριον τοῦ δικηγόρου ἔργον εἶναι νὰ συμβουλευῇ καὶ ὑπερασπίζεται τὸν πελάτην αὐτοῦ ἐπὶ δικαστηρίου ἢ νὰ παρίσταται ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ· διὰ τοῦτο δύναται νὰ ἐπιχειρῇ πάσας τὰς περὶ τὴν διαδικασίαν ἀναγκαίας, εἴτ' ἐγγράφους εἴτε προ-

1) Διὰ τοῦτο ἐλέγοντο *ρήτορες*, *oratores*, *patroni causae*. Νόμ. 4 Κώδ. (2. 6). Kell r ἐνθ. ἀ. σελ. 237 σημ. 653.

2) 18. Bethmann σελ. 496 σημ. 3. Mühl. Entw. σ. 404. Pseudo-Ascon. in Cic divin. 4 Qui defendit alterum in iudicio aut patronus dicitur, si orator est, aut advocatus, si aut jus suggerit, aut praesentiam suam commodat amico..

3) Νόμ. 1 § 4 Π. de postul (3. 1). Νόμ. 1 § 10. (50. 43) Keller αὐτ. σημ. 634.

4) Ἡ τάξις αὐτῶν ἐκ τῆς ἐσθῆτος, ἣν ἐφόρουν, ἐλέγετο *lega* ἢ *corpus togatorum*. ἀλλὰ καὶ οἱ δικηγόροι αὐτοὶ *togati*. Προνόμια δὲ εἶχον διάφορα, οἷον Νόμ. 3. 6, K. (2. 7). Νόμ. 7 § 6. K. (2. 8).

5) Νόμ. 26. 22 Βασ. αὐτ. . . . ἐξωμόσεται δὲ ὁ διδάτκαλος αὐτοῦ ἐγγράφως ἐν ὑπομνήμασιν, ἀκριβῶς αὐτὸν ἡσχησθαι τοὺς νόμους — μηδεὶς δ' ἐν τούτῳ καταλεγέσθω τῷ φόρῳ, μὴ τὸν ὠρισμένον ἐπὶ τῇ μαθήσει χρόνον πληρῶν. Bethmann αὐτ. 200.

6) πρβ. Ν. 11 § 1 K. (2. 7). Κατὰ ρΔ ἀποκλείονται τοῦ δικηγερικῶς ἐπαγγέλματος αἱ γυναῖκες οἱ τυφλοὶ καὶ κωφοί, οἱ ἄτιμοι καὶ οἱ μὴ ἀνέχοντες τῇ καθολικῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ. Ν. 4 § 3. 5. 6. Π. (3. 1), Ν. 15. K. (1. 4.) Ν. 8 K. (2. 6), Ν. 17. Β1σ. (8..(α

φορικᾶς, ἐργασίας, νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸ δικαστήριον τὰς ἀνηκούσας προτάσεις καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτὰς προφορικῶς ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει'. Ἀλλ' ἵνα μὴ ἐκπέσῃ τὸ σπουδαῖον τοῦτο λειτούργημα τοῦ ἀληθοῦς αὐτοῦ προορισμοῦ, ἀνχγκαῖον νὰ συναισθάνηται ὁ δικηγόρος ὅτι πρόμαχος ταχθεὶς τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου, ὑπὲρ αὐτῶν μόνον πάντοτε ἀπαρεγκλίτως νὰ συνηγορῇ ὀφείλει. Ἰδίως δὲ καθήκον ἔχει ἐπικριτέτητον α) νὰ μὴ ἀναδέχεται ὑπερ-

7) Ὁρ. 442. Carré ἐνθ. ἀν. Β'. 410. ἄρ. 430. Γ'. 444. ἄρθ. 493. — "Ὅ,τι παρ' ἡμῖν ἐκπληροῖ ἐν ταῖς δίκαις ὁ δικηγόρος ἐνεργεῖται κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν διὰ τῆς συνδρομῆς δύο διαφόρων δικαστικῶν προασπιστῶν, τοῦ *avoué* καὶ *avocat*. Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἤγνωσε τὰς δύο ταύτας λειτουργίας ὅχι βεβαίως διὰ τὴν σμικρότητα τῆς ἐπικρατείας, ἀλλὰ διότι ἐθεώρησεν οὕτω πως ἐπιτυγχάνομενον κάλλιον τὸν σκοπὸν τῆς τῶν δικηγόρων συστάσεως. Οἱ *avoués* τῶν Γάλλων ἐπιχειροῦσιν ἀντὶ τῶν πελατῶν αὐτῶν πάσας τὰς δικαστικὰς πράξεις, ὅσαι πρὸς παρασκευήν, εὐτρεπισμὸν καὶ περάτωσιν τῆς δίκης ἀπαιτοῦνται [α], μονονουχὶ τὴν προφορικὴν αὐτῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν καὶ ἀνάπτυξιν. Ἡ συζήτησις δ' ἐπὶ ἀκροατηρίου καὶ ἀνάπτυξις εἶν' ἔργον κυρίως τοῦ *avocat* (*la plaidoirie appartient exclusivement aux avocats*, Carré Γ'. 442. κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον ἔχουσιν αὐτὴν οἱ *avoués*, Carré Β', 429. Bonc. 596), ὅστις πάλιν μένει ἀμέτοχος ἀπὸ πασῶν τῶν λοιπῶν τῆς δίκης προεργασιῶν. Τῆς Γαλλικῆς ταύτης διχοτομίας λυσιτελεστέρα καὶ κρείσσω ἀναδείκνυται ἡ ἐγγύριος ἔνωσις· διότι τὸ δικηγορικὸν ἀξίωμα συνέστη προπάντων ἐν εὐκα καὶ ὑπὲρ τῶν δικαζομένων. Schlink I § 75. Fr. i Frankreichs etc. σελ. 395. Φέδ. 494.

[α] L'avoué, λέγουσιν οἱ Γάλλοι, a le droit exclusif de *postuler* et de *conclure* pour la partie, qu'il représente. *postuler* c'est faire tout ce qui est nécessaire à l'instruction d'un procès, c'est-à-dire rédiger tous les actes, et remplir toutes les formalités prescrites par les règles de la procédure, pour préparer les voies de la justice. *Conclure* c'est présenter au tribunal les diverses questions sur lesquelles il doit prononcer (Carré II. 410 σελ. 3, Bonc. I. 584. Φέδ. 489).

άσπισιν διαφορᾶς, ἣν ἐσκεμμένως ἐξετάσας εὔρε ἐντελῶς ἄδικον καὶ προστασίας ἐνδίκου ἐνεπίδεκτον⁸, νὰ ἐγκαταλιμπάνῃ δὲ αὐτὴν ὕστερον, ἂν προΐούσης τῆς δίκης παρκτηρήσῃ τὸ ἀνυπόστατον αὐτῆς⁹. 6) νὰ μὴ ὑπογράψῃ γνωμοδοτήσεις, ἂν δὲν συσχεθῇ καὶ συμμετάσχῃ τῆς συντάξεως αὐτῶν¹⁰ καὶ γ) νὰ ᾔηται κόσμιος καὶ φιλαλήθης ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐναντίους συμπεριφορᾷ αὐτοῦ, ἀποφεύγων πᾶν στρεψόδικον μηχανήμα πρὸς παρέλκυσιν μόνον τῆς δίκης τεῖνον¹¹. "Οθεν δικαίως ἀπαιτεῖται παρὰ τοῦ δικηγόρου, ἐκτὸς τῆς πνευματικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἰσχύος, τελεία χαρακτῆρος ἀκεραιότης καὶ εὐστάθεια¹².

8) Ὅρ. 439. 216. Ὁ ὄρκος, ὃν κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ὤφειλον νὰ ὀρκίζωνται οἱ δικηγόροι, περιεῖχε «νὰ μὴν ὑπερασπίζωμαι ὑπόθεσιν, μήτε νὰ δίδω περὶ αὐτῆς συμβουλὴν ἢ νὰ πράττω κατ' ἄλλον τρόπον ὡς δικηγόρος, ἐὰν δὲν ᾔμμαι ἐντελῶς πεπεισμένος ἐν γνώσει καὶ ἐν συνειδήσει ὅτι εἶναι δικαία» (Carré Comp. Γ'. 488)· καὶ κατὰ ῥωμ. δίκ. ὤμνουν ὁ δικηγόρος ἐν αὐτῇ τῆς δίκης τῇ προκατάρξει, ὡς οὐδὲ παραλείπει σπουδὴν ὑπὲρ τοῦ οἰκείου πρόσφυγος, καὶ ὅτι καλὸν ἵγνεται τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐ σύννοτον αὐτῷ δικαιοδοσίαν ψευδοῦ νόμ. 14. Βασ. (7. 6), Ν. 44. § 4. Κ. (3. 4).

9) Ν. 44. § 4. Κ. αὐτ. . . . *sed et si certamine procedente aliquid tale sibi cognitum fuerit, a causa recedent, ab huiusmodi communione sese penitus separantes.*

10) Ὅργ. 443. Carré αὐτ. σελ. 216.

11) Ὅργ. 447, νόμ. 15 Βασ. (8. 4 . . . μηδέποτε δὲ τὸν δικολόγον ἐπίτηδες παρέλκειν τὰς δίκας), καὶ τὰ εἰς τὸ τεμάχ. τοῦτο καὶ τὸ προηγούμενον σχόλια, Νόμ. 6 § 4, 4 Κ. (2. 6), Ν 43, § 9 Κ. (3. 4). Carré σ. 218. Μηδὲ καταπλήττειν διὰ παραθέσεων ἔξεστι τῷ δικηγόρῳ. Ὅργ. 446. Bonc. I 628.

12) Κατὰ τὸν Carré (σελ. 84) ὁ δικηγόρος πρέπει νὰ ἔχῃ *talent, science, courage, discrétion, sagesse, désintéressement, et surtout un grand fonds de probité* (Bonc. I. 621. 625,

β'). Σχέσις αὐτῶν. Ἡ σχέσις καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς πηγάζοντα δίκαια καὶ καθήκοντα τοῦ δικηγόρου βάσιν γενικῶς ἔχουσι τὸν τε δημόσιον αὐτοῦ χαρακτῆρα καὶ τὴν πρὸς τὸν πελάτην σχέσιν του. Ἰδίως δὲ ὁ δικηγόρος α) ὑπόκειται εἰς τὴν κυβέρνησιν· ἐπειδὴ αὐτὴ διορίζουσα τοὺς δικηγόρους προσδιορίζει καὶ τὸν παρ' ἐκάστῳ δικαστηρίῳ ἀριθμὸν αὐτῶν¹³. β) δικαιούται ν' ἀσκῇ ἐλευθέρως καὶ ἀνεμποδίστως τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, ἀρμόδιος ὢν αὐτὸς ἀποκλειστικῶς ν' ἀναδέχεται τὴν δικαστικὴν τῶν διαφορῶν ὑπεράσπισιν¹⁴. γ) ὀφείλει νὰ δέχεται καὶ ἐκτελῇ ἐντίμως καὶ προσηκόντως¹⁵ πᾶσαν παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἢ τοῦ ιδιώτου ἀνατιθεμένην αὐτῷ ὑπεράσπισιν, ἐκτὸς ἂν ἔχῃ ἀποχρῶν δικαιολόγημα ἀποποιήσεως¹⁶. προσέτι ν'

Mi.term. Archiv etc. K'. 140). Ἄρα δυσχερεστάτη ἡ προσήκουσα καὶ ἐντιμος τοῦ δικηγόρου ἐπαγγελματικὸς ἐξάσκησης, ἵνα μὴ λέγηται περὶ αὐτῶν ὅτι ἄλλοτε· μόνῳ δ' ἱατρῷ τοῦτο καὶ συνηγόρῳ ἔξεστ', ἀποκτείνειν μὲν ἀποθνήσκειν δὲ μή. Στοβ. Δ'. 2.

13) Όργ. 135. 136. 138. νόμ. 3, 5 πρ. K. (2. 8), νόμ. 13 K. (2.7) Τινὲς κατηγόρησαν τὴν διάταξιν ταύτην ὡς ἐπηρεαστικὴν τῆς ἐλευθέρας ἀναπτύξεως ἱκανῶν καὶ ἀξίων δικηγόρων (Mitterm. Archiv. IE'. 138, K'. 139). Ἀλλ' ἡ ἐντεῦθεν προσερχομένη ζημία, παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον, εἶναι πολὺ μικροτέρα τῆς ἐκ τοῦ πλεονασμοῦ τῶν δικηγόρων.

14) Όργ. 146. 131. ἴδε ἐξαιρέσεις τινὰς κατωτέρω (§ 59), Φέδερ. 183.

15) Bayer 8 έκδ. 302. Ἐνέχεται δὲ διὰ δόλον καὶ βαρεῖαν ῥαθυμίαν, ἀλλὰ δι' ἐλαφράς· κατὰ μὲν τὸ 56 ἄρθρ. Πολ. ὅχι, κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 99 § 3, ναι· ἀλλ' ἀκολουθητέον τὸ 56 ἄρθρ. ὡς πρὸς τὴν περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς δίκης εὐθύνην τοῦ δικηγόρου καθὸ εἰδικόν· ἐναντίος ὁ Φέδ. 204. Κατὰ ρΔ. καὶ δι' ἐλαφράν ῥαθυμίαν ἐνέχεται. Bayer σελ. 303. Wetzell σ. 39 σημ. 35.

16) Όργ. 139. 140. Πολ. 221. N. 16. Βασ. (8. 1). καὶ τὸ σχόλ. «εἴ τις τῶν δικολόγων, κελευθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχόντος δικολογῆσαι ὑπὲρ ἑνὸς τῶν μερῶν, παραιτῆσαι χρήσεται μὴ εὐπροσδέκτῳ, ἐκβαλλέσθω, . . . τοῦ

ἀπέχῃ ἀπὸ πάσης καὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Κράτους προσβολῆς, τηρῶν αὐστηρῶς μετρίότητα καὶ εὐπρέπειαν εἰς τὰς προφορικὰς καὶ ἐγγράφους αὐτοῦ ἐκθέσεις¹⁷. δ) σχέσιν ἔχει πρὸς τὸν πελάτην αὐτοῦ τὴν ἐκ τῆς ἐντολῆς, ἥς αἱ ἀρχαὶ διέπουνσι τὰ ἀμοιβαῖα ἀμφοτέρων δίκαια καὶ καθήκοντα¹⁸. ἰδίως δικαιοῦται νὰ

συνηγορεῖν, N. 7. K. (2. 6). N. 43 § 9. K. [3. 4]. Bethmann. σελ. 202 σημ. 48. 49. — Δέν ὥρισεν ὁ νόμος τίνες εἰσὶν ἀποχρῶσαι αἰτίαι ἀποποιήσεως, ἀλλ' ἄφησε τοῦτο εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ. ἀποχρῶσα αἰτία εἶναι π. χ. τὸ ἄδικον τῆς ὑποθέσεως, ἔχθρα πρὸς τὸν αἰτοῦντα διάδικον κ.τ.λ. ἴδ. Βασ. ἐνθ. ἀν. σχόλ. δ ἰ χ α π ρ ο φ ᾶ σ ε ω ς ε ὑ λ ὅ γ ο υ.

17) Ὁργ. 147. 148. Carré Compét. Γ'. 204. N. 6 § 1, 4. K. (2 6). N. 8. Π. (49. 1). *anté omnia autem universi advocati ita praebeant patrocinia iurgantibus, ut non ultra, quam litium poscit utilitas, in licentiam conviciandi et maledicendi temeritatem prorumpant; agant quod causa desiderat; temperent se ab injuria.* Ἄλλ' εἶναι δύσκολον νὰ τεθῶσιν ἐμφανῇ ὅρια διακρίνοντα ἀκριβῶς τοὺς προσβλητικoὺς λόγους ἀπὸ τῶν μὴ τοιούτων· ὥστε δύναται νὰ συμβῇ ἢ ὁ δικαστὴς νὰ περιορίσῃ πέραν τοῦ δέοντος τὸν δικηγόρον, ἢ οὗτος δι' ἀγχινοίας ἐντέχνου καὶ κεκαλυμμένης νὰ ὑπερπηδήσῃ τῆς εὐσχημοσύνης τὰ ὅρια χωρὶς νὰ φαίνεται ἐπιλήψιμος ἴδ. Weber Injurien σελ. 159 Seuffert. Commentar I 279. Boncenne I. 622. — Προσέτι οἱ δικηγόροι ἀναπληροῦσι τοὺς δικαστάς, χρεωστοῦν νὰ κρατῶσι διάφορα βιβλία καὶ δύνανται νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς ἐγγύησιν. Ὁργ. 278 450 καὶ 452.

18) Τινὲς ἐθεώρησαν ὡς συνάλλαγμα μισθώσεως τὴν μεταξὺ δικηγόρου καὶ διαδίκου σχέσιν. ἕτεροι ὡς ἀνώνυμον συνάλλαγμα (*do ut facias ἢ facio ut des*). τὴν πρώτην γνώμην ἔχει ὁ Struben I. 305, ὅστις συμφωνεῖ τῷ παλαιότερῳ νομικῷ Κρεσσίῳ, λέγοντι «*si rem ex vero naturali jure aestimamus, nihil plane obstat, quominus locationem hic subesse dicamus. Nam dicta de operis officialium, item de mercede, non ad rem ipsam, sed tantum ad verborum schemata pertinent.* τὴν δευτέραν ὁ Goussler Commentar σ. 146. Ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἀρθ. 99.) ἠκολούθησε τὴν ὀρθοτέραν γνώμην, χαρακτηρίσασα ὡς ἐντολὴν τὴν σχέσιν ταύτην. Ὅτι ὁ δικηγόρος ἀνταμείβεται διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ δὲν ἀπάρδει τῇ ἐντολῇ· διότι καὶ ὁ ἀπλοῦς ἐντολοδόχος δύναται ν' ἀνταμειφθῇ (Νόμ. 6. πρ. Πανδ. 17. 4. Νόμ. 4. πρ. Π. 44. 6). πρὸ. Bayer 8 ἐκδ. 300. 7. ἐκδ. 490. Φέδ. 203.

λάβη ἀμειβὴν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ¹⁹. ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι δευτερεῦον καὶ ἐπυσσιῶδες ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ οὐχὶ τῆς τῶν μερῶν συμφωνίας κατὰ κανόνα ὀριζόμενον²⁰. Ἐνεκα τούτου ἀπαγορεύεται²¹ 1) πᾶσα κατ' ἀπαίτησιν τοῦ δικηγόρου γενομένη αὐτῷ, πρὸ τοῦ τέλους τῆς ὀριστικῆς συζητήσεως τῆς διαφορᾶς, ὁόσις ἢ ὑπόσχεσις ἀντιμισθίας, 2) πᾶσα πρὸς βλάβην τοῦ διαδίκου, ἔστω καὶ αὐτοπροαιρέτως γενομένη, συμφωνία περὶ ἀντιμισθίας πρὸς τῇ νενομισμένην δοτέας²².

19) Πολ. 401. Παρὰ τοῖς Ρωμαίοις ἡ ἐπὶ δικαστηρίου ὑπεράσπισις ἄλλων ἐγένετο τὸ πάλαι τιμῆς χάριν. Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου ἔργισαν ν' ἀνταμείβωνται οἱ ὑπερασπισταί· ὅπερ, καίτοι πρότερον ἀπαγορευθὲν ὑπὸ τοῦ κιγκίου νόμου, ἀνεγνωρίσθη ἐσχάτως ὑπὸ τῆς νομοθεσίας. Νόμ. 7 Πανδ. mandati. Νόμ. 4 § 10 Πανδ. (50. 43). Ν. 13 § 9 K. (3. 4). Keller 237.

20) Κατὰ ῥΔ ὁ μέγιστος ὅρος τῆς ἀντιμισθίας τοῦ δικηγόρου ἦτον 400 χρυσοὶ (aurei). Νόμ. 4 § 12. Πανδ. (50. 43). Κάτωθεν δὲ τοῦ ὅρου τούτου προσδιώριζεν ὁ δικαστὴς τὸ ποσὸν πρὸς τὸ μέτρον τῆς δίκης, τὴν εὐγλωττίαν καὶ τὴν συνίθειαν τοῦ φόρου καὶ τοῦ δικαστηρίου. Ν. 4 § 10 Π. αὐτ. Σχόλ. μίσθωσις γίνεται Βασ. τόμ. Β'. σελ. 68. Περ τῆς ἀξίας τοῦ χρυσοῦ ὅρ. Archiv. IB'. 495. — Παρ' ἡμῖν κανονίζονται τὰ δικηγορικὰ δικαιώματα ὑπὸ τοῦ διατάγ. τῆς 8 Μαΐου 1835 καὶ εἶναι ἀνεξάρτητα ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης. Bayer 8 ἔκδ. 309

21) Ἀκυρουμένης δηλαδὴ τῆς πράξεως καὶ κολαζομένου πειθαρχικῶς τοῦ δικηγόρου. Νόμ. 5. Κώδ. (2. 6). Φέδ. 207.

22) Κατὰ ῥωμ. δίκαιον «ἐλπίδι τοῦ μέλλοντος κέρδους οὐ δεῖ τῆς δίκης ἡρτημένῃς συμφωνεῖν ἢ λαμβάνειν ἀσφάλειαν τὸν συνήγορον. μετὰ μὲν τοῖς πέραις τῆς δίκης δίδεται ἀσφάλεια καὶ συμφωνεῖται ὑπὲρ συνηγορικοῦ καὶ νικητοῦ (palmarium) οὐ πλέον ἐφ' ἑκάστη δίκῃ τῶν 400 νομισμάτων, συναριθμουμένων τοῖς μέλλουσι δίδεσθαι καὶ τῶν ἤδη δοθέντων. ἴδ. Νόμ. 4 § 12. Πανδ. (50. 43). Ν. 5. Κώδ. (2. 6). Νόμ. 53. Π. (2. 44). Περὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ ἐννοίας τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης παρὰ β. Jordan im Archiv. etc. XII. 494 ἐπ. Bayer 8 ἔκδ. 344. Wetzell σ. 39. — Ἡ ἐγγύριος νομοθεσία ὥρισεν ἐν τῷ 145 ἄρθρῳ τοῦ Ὁργανισμοῦ τᾶδε· «δὲν δύνανται οἱ δικηγόροι γὰρ συμ-

B') Συμβολαιογράφος).

§ 20. Τῆς συμβαιλογραφικῆς ἀρχῆς ἡ σύστασις κύριον ἔχει σκοπὸν τὴν τῶν δικαστικῶν ἐρίδων προκατάληψιν· διότι αὕτη μὲν ἐγκατέστη, ἵνα συντάσῃ καὶ δημοσίαν παρέχῃ πίστιν εἰς τὰ συναλλάγματα καὶ τὰς λοιπὰς τῶν ἰδιωτῶν νομικὰς πράξεις, τοὺς δικαστικούς δὲ ἀγῶνας γεννᾷ ὥστεπιτοπολὺ τῶν νομικῶν σχέσεων τὸ ἀσαφές καὶ ἀμφίβολον. Διὸ μέγα τυγχάνει νομοθετικὸν δῶρημα ἡ τῶν συμβολαιογράφων καθίδρυσις⁶.

φωνήσωσι πρὸς βλάβην τῶν διαδίκων τοῦ νὰ δοθῇ αὐτοῖς καὶ ἄλλη ἀντιμισθία ἐκτὸς τῶν νομίμων τελῶν καὶ δικαιωμάτων. Τοιαύτη συμφωνία εἶναι ἄκυρος, τὸ ληφθὲν ἐπιστρέφεται μετὰ τοῦ τόκου, ὁ δὲ παραβάτης δικηγόρος παύεται προσωρινῶς. — Ἡ αὐτῇ ποινὴ ἐπιβάλλεται τοῖς δικηγόροις, οἵτινες προτοῦ τελειώσῃ ἡ συζήτησις τῆς ὑποθέσεως ἡνάγκασαν τὸν πελάτην αὐτῶν νὰ δώσῃ ἢ ὑποσχεθῇ αὐτοῖς ἀντιμισθίαν». Ἐκ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀρθρου τούτου, συνδυαζομένου μετὰ τῶν διατάξεων τοῦ ῥωμ. δικαίου, ἐξ ὧν ἐλήφθη, συνάγονται τὰ ἑξῆς· α) ὅ,τι ὁ διάδικος δώσῃ αὐτὸ προαίρετως τῷ δικηγόρῳ εἴτε ἡρητημένης εἴτε τῆς δίκης εἴτε μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς, ἰσχύει, μάλιστα καὶ ἂν ὑπερβαίνῃ τὸν νόμιμον ὅρον. β) ὅ,τι ὁ διάδικος ὑποσχεθῇ αὐτῷ προαίρετως τῷ δικηγόρῳ δὲν ἰσχύει ὑπεράνω τοῦ νενομισμένου ὅρου, εἰμὴ ὅταν ἡ ὑπόσχεσις δὲν βλάβῃ τὸν διάδικον ἢ γείνῃ μετὰ τῆς δίκης τὸ τέλος (ΑΠ.Η τοῦ 54). Καθ' ὅμῃς λοιπὸν τὸ pactum de quota litis εἶναι συγκεχωρημένον, ὅταν δὲν ὑπερβαίνῃ τὴν νόμιμον ἀντιμισθίαν τοῦ δικηγόρου. Ἄλλως Φέδ. 209. Ἀγνοῶ δὲ κατὰ πόσον ἡ ἀκριβολογία αὕτη τῆς νομοθεσίας εὔρην ἀποδοχὴν εἰς τὴν πρακτικὴν τῶν δικηγόρων.

α) Cagnier, *Commentaire de la loi du 23 ventôse an XI*. Paris 1834. *Mémoires Répertoire*, λ. notaire Mittermaier im *Staatslex.* IX. 786. Boncenne I. 645. Boitard I. 40. Bethmann, *Handbuch* σ. 205. Bayer 219. Linde § 140. Maurer *das griechische Volk*, I 89. Φέδ. 214 Dalioz *notaire*.

β) Παλαιὰ τις νομικὴ λέγει περὶ τῶν συμβολαιογράφων. *propter om-*

α) Ὅρια τῆς ἐξουσίας τῶν συμβολαιογράφων. Ἡ Κυβέρνησις διορίζουσα τοὺς συμβολαιογράφους, ὁρίζει τὸν παρ' ἐκάστῳ πρωτοδικεῖῳ ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἐντὸς αὐτοῦ

nis iudiciorum vis, nisi essent notarii qui acta conscriberent; periret ipsa veritas et fides in contractibus et commerciis, periret omnis ordo in iudicio forensium causarum, nisi esset aliqua fidelis publica persona, cui iudex crederet.

Συμβολαιογράφοι ὑπῆρχον καὶ παρὰ Ῥωμαίοις, ἂν ὅχι ἐπὶ τῆς δημοκρατίας (τότε συνέταττον πιθανῶς τὰ συμβόλαια αὐτοὶ οἱ νομικοὶ ἕνεκα τῆς περὶ τοὺς τύπους αὐστηρότητος. *Mitterm. σημ. 3. Spangenberg, vom Urkundenbeweise σ. 263 σημ.**), ὕστερον ὁμῶς· μάλιστα δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν αὐτοκρατόρων ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἰδίᾳ τάξις, οἱ *tabelliones* ἢ *tabularii* (ἢ λέξις *notarius*, *notaire* ἔλαβε μεταγενεστέρως τὴν σημασίαν ἣν σήμερον ἔχει· ἐν ἀρχῇ ἐσήμαινε τὸν ταχυγράφον εἴτε στενογράφον. *Quintil. instit. orat. VIII. 2. Glück. XVIII. 280. σημ. 80. Bayer 219. Spangenberg. 262 σημ. ***), οἵτινες εἰς τὰς σημαντικωτέρας πόλεις διηρῶντο εἰς σωματεῖα (*scholas*) ἔχοντα ἕκαστον τὸν προϊστάμενον (*primicerius*) αὐτοῦ, ὅστις καὶ *protetabellio* ἢ *major* ἐλέγτο (*Spangenberg. σ. 266*). Τὸ ἐπάγγελμα δὲ αὐτῶν ἔσκουν ὡσεπιτοπολὺ ἐν τῇ ἀγορᾷ, διὸ καὶ *forenses*, ἀγοραῖοι, ἐνίοτε καὶ *amanuenses* ἢ *rogati* ἐλέγοντο (*Beithmann σ. 206. Spangenberg. σ. 266*), σὺ μόνον παντὸς εἵδους νομικὰς πράξεις συντάσσοντες, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ δικόγραφα (νόμ. 47 K. (4. 21). Νόμ. 24 K. de iestam. (6. 23). *Beithmann σ. 208*). Πλὴν ἂν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἀρχῆς διετέλουν (*Reithmann σ. 207. σημ. 13. 14*), καὶ τὰ περὶ συντάξεως τῶν ἐγγράφων αὐτῶν ἱκανῶς διευτυπώθησαν (*Beithmann. αὐτ. σ. 208 σημ. 20*), δὲν ἔφερον ὁμῶς δημόσιον χαρακτῆρα, ὡς οἱ συμβολαιογράφοι τὴν σήμερον.

Διατάξεις Ῥωμαϊκὰς ἀπεμιμήθησαν καὶ ἐνταῦθα τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης τὰ Κράτη. Ἐκ τινος δὲ διατάγματος Καρόλου τοῦ μεγάλου τοῦ 805 ἔτους ἐξάγεται ὅτι τοὺς συμβολαιογράφους διώριζον οἱ καθ' ἕκαστον ἄρχοντες. Ἀλλ' ὕστερον καθιερώθη ὡς ἰδιαίτερον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας προνόμιον ὁ διορισμὸς αὐτῶν. Ἐπὶ αὐτοκράτορος δὲ Λοθάραυ ὑπεχρεώθησαν οἱ συμβολαιογράφοι νὰ ὀρκίζωνται, *quod nullum scriptum falsum faciant*. Ὡστε ἕκτοτε μόνον δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι κατέστησαν δημόσιοι ὑπάλληλοι (*scribae publici, notarii publici*) καὶ τὰ ἔγγραφα αὐτῶν δημοσίαν παρεῖχον πίστιν (*Spangenberg. σ. 271*). Ἀλλὰ

ἔδραν ἐκάστου¹. Ἡ ἑκτασις δὲ τῆς ἐξουσίας τῶν συμβολαιογράφων ὀρίζεται ἐκ τῆς περιφερείας τοῦ εἰρηνοδικείου παρ' ᾧ καθιδρύνονται· αὕτη λοιπὸν κανονίζει τὴν τε ἀρμοδιότητα καὶ τὸ ἔγχυρον τῶν πράξεων αὐτῶν².

Ἀλλὰ καὶ οἱ Πάπαι διώριζον συμβολαιογράφους, μάλιστα δὲ καὶ ἐπίσκοποι καὶ μοναστήρια. Κατὰ δὲ τὸν μέσον αἰῶνα καθιερωμένον ἦτο ἐν Ἱταλίᾳ ὅτι οἱ συμβολαιογράφοι ἐνέργουν *vel regali vel papali auctoritate* (Mitterm. ἀνωτ. σ. 788 σημ. 27)

Ἡ *interrogatio in jure* τοῦ ρδ. ἀνοικείως μετενεχθεῖσα εἰς τὴν ἐκουσίαν δικαιοδοσίαν ἐγέννησεν ἐνωρίς ἤδη τὴν ιδέαν ὅτι τὰ παρὰ συμβολαιογράφου πραττόμενα ἴσχυον ὥσανεὶ ἐπράττοντο παρὰ δικαστοῦ· ὥστε ἡ δύνατο καὶ αὐτός, ὡς *judex chartularius*, νὰ ἐπισυνάπτῃ εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ συντασσόμενα ἔγγραφα διαταγὴν πρὸς ἐκτέλεσιν, *praeceptum de solvendo* (Mitterm. αὐτ. σημ. 37. Briegleb, über executorische Urkunde II. 67. τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα ἐλέγοντο *instrumenta guaranteegiae* ἢ *guarentigiata*).

Καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὑπῆρχον κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα πολλῶν εἰδῶν συμβολαιογράφοι. Φίλιππος ὁ Καλὸς πρῶτος ἀπηγόρευσε διὰ νόμου τοῖς κατὰ μέρος χωροδεσπόταις τὸ διορίζειν συμβολαιογράφους, χορηγήσας τὸ δικαίωμα τοῦ συντάττειν ἔγγραφα εἰς μόνον τοὺς παρ' αὐτοῦ διωρισμένους. Κάρολος δὲ ὁ Η΄ περιώρισε τοὺς ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ τῶν ἐπισκόπων διωρισμένους συμβολαιογράφους εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ μόνον πράγματα. Ἀλλ' ὅμως τῶν διατάξεων τούτων ἐγίνοντο συχναὶ παραβιάσεις, ἕως οὗ ὁ νόμος τῆς 29 Σεπτεμ. 1791 ἐξωμάλυνε τὸ πρᾶγμα, ἐγκαταστήσας μόνον δημοσίους συμβολαιογράφους (*notaires publics*). Μετὰ δὲ τὴν ἐκδοσιν νόμων τινῶν, εἰδικὰ τῆς συμβολαιογραφίας ἀντικείμενα κανονιζόντων, ἐξεδόθη τέλος ὁ τῆς 25 ἀνεμώδους ἔτους 14 τῆς δημοκρατίας νόμος, ὅστις ἐν πολλοῖς ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις τῶν περὶ συμβολαιογράφων διατάξεων τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ.

1) Ἡ Κυβέρνησις προσδιορίζει τὸν παρ' ἐκάστῳ πρωτοδικεῖῳ ἀριθμὸν τῶν συμβολαιογράφων, ἀλλ' οὕτως ὥστε ἐντὸς τῆς περιφερείας ἐκάστου εἰρηνοδικείου νὰ ὑπάρχῃ τοῦλάχιστον εἰς συμβολαιογράφος. Ὁρ. 167.168. Κατὰ τὴν Γαλλικὴν νομοθεσίαν οἱ συμβολαιογράφοι διορίζονται διὰ βίου *Gagnepaux I. 117*.

2) Ὁρ. 174. Ἐὰν ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ αὐτοῦ εἰρηνοδικείου ἦναι διωρισμένοι πολλοὶ συμβολαιογράφοι, ἅπαντες εἰσὶν ἀρμόδιοι νὰ ἐνεργῶσιν

6') Ἔργα αὐτῶν. Ἔργα τῶν συμβολαιογράφων εἰσὶ

1) ἡ σύνταξις καὶ ἡ φύλαξις παντὸς εἵδους νομικῶν πράξεων· διότι οἱ συμβολαιογράφοι εἰσὶν ἡ τὴν ἐκουσίαν δικαιοδοσίαν ἐμπεπιστευμένοι ὑπἄλληλοι. Ἡ διὰ συμβολαιογράφου σύνταξις νομικῶν πράξεων δὲν εἶναι μὲν κατὰ κανόνα ἀναγκαία⁴, ἱκανῶς ὅμως εὐχρηστος ἔνεκα τῶν πολλῶν πλεονεκτημάτων⁵ αὐτῆς, δι' ἃ καὶ εἰς βαρυτάτας ὑποβάλλεται διατυπώσεις⁶.

ἐντὸς τῆς περιφερείας ταύτης. Πῶς ὁρίζεται τῶν συμβολαιογράφων ἡ ἀρμοδιότης, ὅπου ὑπάρχουσι δύο εἰρηνοδικεῖα; Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία ὥρισε τὴν ἀρμοδιότητα τῶν συμβολαιογράφων ὡς ἑξῆς. art. 5 de la loi du 25 ventôse « les notaires exercent leurs fonctions, savoir, ceux des villes où est établi le tribunal d'appel, dans l'étendue du ressort de ce tribunal; — ceux des villes où il n'y a qu'un tribunal de première instance, dans l'étendue du ressort de ce tribunal; — ceux des autres communes, dans l'étendue du ressort du tribunal de paix. Ὅθεν ὑπάρχουσι τριῶν τάξεων συμβολαιογράφοι. ἴδ. Gagneraux I. 467. Frei Frankreichs Verf. σελ 344.

3) Ὁργ. 166. 192. art. 4 de la loi du 25 ventôse. Les notaires sont les fonctionnaires publics pour recevoir tous les actes et contrats auxquels les parties doivent ou veulent faire donner le caractère d'authenticité Gagneraux. I. 45. Μόνον ἐκεῖναι αἱ νομικαὶ πράξεις ἐξαιροῦνται τῆς ἀρμοδιότητος τῶν συμβολαιογράφων, ἃς ὁ νόμος ῥητῶς ἀνέθηκεν εἰς ἄλλην ἀρχὴν π. χ. αἱ τῶν ὑποθηκῶν ἐγγραφαί, αἱ ληξιαρχικαὶ πράξεις. Ὡς πρὸς τὴν γαλ. νομοθεσίαν πρβ. καὶ τὰ ἄρθ. 353. 363 καὶ 477 τοῦ γαλλικοῦ κώδικος. Aubry et Rau cours de droit civil français Γ'. 294. σημ. 9.

4) Παρ' ἡμῖν ἀναγκαία εἶναι π. χ. ἐν τοῖς θέμασι τοῦ 42 ἄρθ. τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, τῶν ἄρθ. 19 καὶ 77 τοῦ νόμου τῶν ὑποθηκῶν, τοῦ 93 ἄρθ. τῆς πολ. δικον. καὶ τοῦ 40 ἄρθ. τοῦ ἐμπ. τόμου. Φέδ. 245. περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. Gagneraux I. 47—64. Berriat. I. 60 σημ. 62.

5) δηλ. αἱ συμβολαιογραφικαὶ πράξεις εἰσὶ δημόσια ἐγγραφα καὶ δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀναγκαστικῶς ὡς καὶ αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις (Ὁρ. 194). διατοῦτο οἱ συμβολαιογράφοι λέγονται *judices chartularii*. Berriat I 65 σημ. 85.

6) πρὸς Ὁργ. 177—194 182. 183. Berriat I. 63.

2) ἡ βεβαίωσις τῆς χρονολογίας ἰδιωτικῶν ἐγγράφων. Διὰ τὴν ὑποψίαν τοῦ προχρονισμοῦ πρὸς βλάβην τρίτων προσώπων δὲν ἔχουσι βεβαίαν χρονολογίαν ὡς πρὸς τοῦτους τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα⁷. λαμβάνουσι δὲ αὐτὴν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ τῆς συμβολαιογραφικῆς θεωρήσεως.

3) ἡ ἐκτέλεσις ἄλλων τινῶν δικαστικῶν πράξεων. Δηλαδή α) ἡ ἐνέργεια δημοσίων πλειστηριασμῶν, κατὰ τὴν τὰς ἀναγκαστικὰς ἐκτελέσεις⁸ καὶ τὰς ἐξωδίκους ἢ δικαστικὰς ἀπαλλοτριώσεις⁹. β) ἡ διεύθυνσις τῆς περὶ τὴν κατάταξιν τῶν δανειστῶν προδικασίας καὶ ἡ προκαταρκτικὴ τοῦ πίνακος σύνταξις¹⁰. Εἰς τὸν συμβολαιογράφον γίνονται καὶ αἱ κατὰ τοῦ πίνακος ἀνακεπαὶ τῶν δανειστῶν¹¹. γ) ἡ ἐπὶ δικαστικῆς διανομῆς κοινῆς περιουσίας τακτοποιήσις τῆς ὁμάδος¹². δ) ἡ σύνταξις δικαστικῶν ἀπογραφῶν¹³ καὶ ε) ἡ πιστοποιήσις τῶν ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ γινομένων τοιχοκολλήσεων¹⁴.

7) Πολ. 413.

8) Πολ. 891. 965. οἱ πλειστηριασμοὶ οὗτοι δύνανται ν' ἀνατεθῶσι καὶ εἰς τὸν εἰρηνοδίκην.

9) Πολ. 1081 § 1. 1086. 1077. 1092. αἱ ἀπαλλοτριώσεις αὗται δύνανται ν' ἀνατεθῶσι καὶ εἰς τὸν εἰρηνοδίκην ἢ γραμματέα αὐτοῦ.

10) Ἰδ. Πολ. 937. 939. 987. εἰ.

11) Πολ. 949. 994. 12) Πολ. 1096. 1097.

13) Πολ. 1071.

14) Ὁργ. 202. Πολ. 677. 680. 683. 686. 692. ἄρθ. 67 τοῦ ἐμπ. νόμου. Προσέτι τὰ μεσεγγυηθέντα κινητὰ δύνανται νὰ παραδοθῶσι καὶ εἰς τὸν συμβολαιογράφον· διὰ τὸν κατὰ τὰς ἀπροσφαγίσεις ἀπολειπόμενον παραλαμβάνεται συμβολαιογράφος (πολ. 888. 1065). τέλος τὰ ἐπὶ μὴ ἀποδογῇ ἢ μὴ πληρωμῇ τῶν συναλλαγματικῶν διαμαρτυρικὰ συντάσσει ὁ συμβολαιογράφος. ἄρθ. 173. τοῦ ἐμπ. νόμου. Ἰδ. καὶ τὸ 79 ἄρθ. τοῦ αὐτοῦ. — Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας Ἰδ. Gagnepau I. 63—113.

γ') Καθήκοντα αὐτῶν. Οἱ συμβολαιογράφοι, δημόσιοι ὄντες ὑπάλληλοι καὶ κυριώτερον ἐνασχόλημα ἔχοντες τὴν σύνταξιν καὶ φύλαξιν ἰδιωτικῶν συμφωνιῶν, διάφορα εἰσὶν ἐπιβεβλημένοι καθήκοντα. Ἦγουν ὀφείλουσι 1) πρὶν ἢ ἀναλάβωσι τὰ ἑαυτῶν ἔργα νὰ παραδώσωσιν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ πρωτοδικείου καὶ εἰρηνοδικείου τὴν ὑπογράφην καὶ μονογραφίαν αὐτῶν· 2) νὰ παρέχωσιν εἰς πάντα καὶ περὶ πάσης πράξεως τὴν ἑαυτῶν συνδρομήν· ἀπηλλοχγμένοι τοῦ καθήκοντος τούτου εἰσὶν ὅταν ἡ συντακτέα πράξις τοὺς ἐνδιαφέρει ἢ ἦναι παράνομος καὶ κατὰ τῶν χρηστῶν ἡθῶν· 3) κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν συμβολαίων νὰ πληροφορῶνται ἀκριβῶς οὐ μόνον τὴν θέλησιν τῶν συμβαλλομένων, ἀλλὰ καὶ τὴν γνῶσιν αὐτῶν περὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ὧν ἀναδέχονται ὑποχρεώσεις, διδάσκοντες αὐτοὺς ἐν ἀνάγκῃ περὶ αὐτῶν· τέλος δὲ νὰ συντάσσωσιν εὐσυνειδήτως καὶ ἀμερολήπτως τὰ ἔγγραφα, ἐξασφαλίζοντες κατὰ πάντα τρόπον τοὺς συμβαλλομένους· 4) νὰ φυλάττωσιν αὐτοὶ ἐν πρωτοτύπῳ ὅσα συνέταξαν ἢ παρ' ἄλλων ἔλαβον ἔγγραφα, νὰ μὴ δίδωσιν ἀντίγραφα αὐτῶν, ἄνευ δικαστικῆς ἀδείας, εἰς ἄλλους εἰμὴ τοὺς συμβαλλομένους, μήτε νὰ ἐκδίδωσι πλειότερα τοῦ ἐνὸς ἐκτελεστὰ ἀπόγραφα· 5) νὰ μὴ λαμβάνωσι μηδὲ νὰ συμφωνῶσι πέραν τῆς νενομισμένης ἀντιμισθίας¹⁵.

δ') Διαδοχὴ εἰς τὴν συμβολαιογραφικὴν θέσιν. Ἐπειδὴ τὰ πρωτότυπα τῶν συμβολαίων φυλάττουσιν, ὡς εἴρηται,

15) Περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ παραγράφῳ τούτῳ λεχθέντων παρὰδ. Ὁργ. 171. 172. 177. 173. 203. 204. 192 ἐδ. 2. 193 ἐδ. 2. 3. 191. 195. 201. Νόμ. 14 § 3 Κώδ. (1. 2). Νόμ. 2 Κ. (1. 42). Νόμ. 1 Κώδ. (11 53). Β. ἡμῶν. σελ. 208. σημ. 18.

παρ' ἑαυτοῖς οἱ συμβολαιογράφοι, οἱ μὲν ἰδιῶται διηνεκῇ αὐτῶν ἔχουσι χρεῖαν, ὁ νόμος δὲ ἀκριβῶς διετύπωσε τὰ περὶ ἀντικαταστάσεως καὶ ὑποκαταστάσεως αὐτῶν¹⁶.

B') Κλητήρα)

§ 21. Τὰς ὑποδεεστέρας τῶν δικαστικῶν πράξεων ἐκτελοῦσιν ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἰδιαίτερα δικαστικά πρόσωπα, οἱ κλητῆρες¹. Ἡ ἐγχώριος νομοθεσία ἀνέθηκεν αὐτοῖς ὠρισμένας δικαστικὰς πράξεις, ἱκανὰς ὅμως καὶ σπουδαίας· εἰδικώτερον δ' ἐκανόνισε τὰ περὶ αὐτῶν οὕτως·

α) ἔκτασις τῆς ἐξουσίας τῶν κλητῆρων. Παρ' ἐκάστῳ πρωτοδικεῖῳ διορίζεται ὁ ἀναγκαῖος ἀριθμὸς κλητῆρων καὶ δημοσιεύεται². Ἐκ τῶν κλητῆρων δὲ τούτων λαμβάνουσι 1) τὰ δικαστήρια, πολιτικὰ ἢ ποινικὰ, τὰ ἐντὸς

16) ἴδ. Ὁργ. 203 — 240. art. 54—61 de la loi du 25 ventôse. Gagneraux II. 162—185.

α) Garré Compét. Γ'. 4, Bancelle I. 660, Berriat I. 54, Rauter § 77. 78, Fr.-i. Frankreichs Verfas. σελ. 265, Φέδ. 172, Dalloz jurisprudence générale λ. huissier.

1) Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν ἀπαντῶνται ὑπάλληλοι δικαστικοὶ ὁμοιάζοντες τοῖς σημερινοῖς κλητῆρας, παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις μὲν οἱ apparitores, lictores, exscutores, praecones, παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις δὲ οἱ κήρυκες καὶ δημόσιοι (Bethmann σελ. 490. Haffter athenäische Gerichtsverf. σελ. 32). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐλέγοντο πρότερον sergents, ὧν εἶδος ἦσαν οἱ huissiers ἢ hostiarii (hostium=θύρα), qui aditum dant ad magistratus, qui arcant a subselliis litigantes importunos vel turbam in subsellia irruentem paremque indicant auditorio. Τὴν σήμερον ὁμοῦ εἶναι εἰς χρῆσιν μόνον τὸ δεύτερον ὄνομα.

2) Ὁ ἀριθμὸς οὗτος προσδιορίζεται μετὰ προηγουμένην γνωμοδότησιν τοῦ πρωτοδικεῖου. Ὁργ. 153.

τῆς περιφερείας τοῦ πρωτοδικείου ἐδρεύοντα, τὸν ἀναγκάσιον πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν ἀριθμὸν, 2) οἱ διάδικοι, πρὸς ἐνέργειαν τῶν πράξεων, ὅσαι κατὰ νόμον ἀπαιτεῖται νὰ γίνωνται διὰ κλητῆρων³. Ἐκεῖνοι καλοῦνται κλητῆρες τοῦ ἀκροατηρίου, οὗτοι, κοινοί⁴. ἀμφοτέροι ὁμοῦ εἰσὶν ἀρμόδιοι νὰ ἐκτελῶσι τὰ ἔργα αὐτῶν κατ' ὅλην τοῦ πρωτοδικείου τὴν περιφέρειαν· ἀλλὰ καὶ μόνον ἐντὸς τῆς περιφερείας ταύτης⁵.

6) ἔργα αὐτῶν. Τοὺς κλητῆρας μεταχειρίζονται τὰ δικαστήρια μὲν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν πράξεων τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν ὑπηρεσίας⁶, οἱ διάδικοι δὲ ἵνα ἐπιχειρῶσι δι' αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς δίκαις προσπιπτούσας κλήσεις, κοινοποιήσεις καὶ ἐκτελέσεις τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων ἢ ἄλλων ἐκτελεστικῶν ἐγγράφων⁷.

3) Ὅργ. 155 Boitard. I. 39. στήλ. 1.

4) Ὅργ. 156. Παρὰ τοῖς Γάλλοις καλοῦνται οἱ μὲν *huissiers audienciers*, οἱ δὲ *huissiers ordinaires*. Carré σελ. 14. ἀρθ. 155. Οἱ τοῦ ἀκροατηρίου κλητῆρες ὀφείλουσι νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὴν ἔδραν τοῦ δικαστηρίου εἰς ὃ ἀνήκουσι, τῶν λοιπῶν τὴν κατοικίαν προσδιορίζει τὸ πρωτοδικεῖον. Ὅργ. 155. 157. Carré σελ. 19 ἀρθ. 159. 160.

5) Ὅργ. 158 ἐδ. 1. 159. Πολ. 140. art. 70. 96 de la loi du 27 ventôse an VIII, 2 du décret du 14 juin 1843. Frei σελ. 269. Boitard I. 39. στήλ. 2.

6) π. γ. εἰς προπαρασκευὴν τοῦ δελτίου τῆς συνεδριάσεως (Ὅργ. 266), εἰς ἐκφώνησιν τῶν συζητητέων ὑποθέσεων (Ὅργ. 267. Πολ. 164. ἐδ. 2. 579), εἰς τήρησιν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ εὐταξίας (Ὅργ. 162) κ.τ.λ. Carré ἀρθ. 165. 166. Frei αὐτόθ. 266.

7) Αἱ πράξεις, τὰς ὁποίας οἱ διάδικοι διὰ κλητῆρων πρέπει νὰ ἐνεργῶσιν, εἰσὶ κλήσεις, κοινοποιήσεις, ἐκτελέσεις. Εἰς τὸ πρῶτον εἶδος ἀνήκουσιν αἱ ἀγωγαί, ἀνακοπαί, ἐφέσεις, αἰτήσεις ἀναίρεσεως ἢ ἀναψηλαφάσεως καὶ ἐν γένει πᾶσα πρόσκλησις πρὸς ἐμφάνισιν ἐνώπιον δικαστηρίου ἢ δικαστοῦ τινός· τοῦ δευτέρου εἶδους εἰσὶν αἱ κοινοποιήσεις τῶν δικογράφων τῶν μὴ περιεχόντων κλήσιν εἰς δικαστήριον,

Ἡ μετὰ τῶν κοινῶν καὶ τῶν τοῦ ἀκροατηρίου κλητῶν διαφορὰ ἀναφέρεται εἰς τὰ ἔργα καὶ οὐχὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐξουσίας αὐτῶν· ἤγουν ὑπάρχουσι πράξεις, τὰς ὁποίας μόνοι τοῦ ἀκροατηρίου οἱ κλητῆρες δύνανται νὰ ἐνεργήσωσιν· αὗται δὲ εἰσὶν αἱ τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ ἀκροατηρίου ὑπηρεσίας καὶ αἱ ἀπὸ δικηγόρου εἰς δικηγόρον κοινοποιήσεις⁸.

γ') καθήκοντα αὐτῶν. Ὁ κλητὴρ ὀφείλει νὰ παρέχῃ τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ εἰς πάντα ὅστις προσηκόντως⁹ ἐπι-

π. χ. τοῦ ἀπολογητηρίου, τῶν ἀποφάσεων, τῶν κατασχέτηρων, τῶν μαρτύρων, τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων· τελευταῖον τοῦ τρίτου εἶδους εἰσὶν αἱ κατασχέσεις, οἱ πλειστηριασμοὶ, αἱ συλλήψεις τῶν ὀφειλετῶν κ.τ.λ. Πολι. 886. 893. 957. 967, 880 § 1. 3. Ἀλλὰ καὶ τὰς ἐξωδίκους κοινοποιήσεις, ἡτοιτὰς μὴ ἀναφερομένας εἰς δίκην τινὰ ἐκκρεμῇ, εἶναι ἀρμόδιος νὰ ἐνεργήσῃ ὁ κλητὴρ (π.χ. εἰδοποιήσεις τῶν ἐκμισθωτῶν ἢ μισθωτῶν περὶ μὴ ἀνανεώσεως τῆς μισθώσεως, ἴδε καὶ τὴν ἐν τῷ ἄρθ. 173 τοῦ ἐμπ. νόμου προβλεπομένην περίπτωσιν). Εἰς τοῦτο δὲν ἀντίκειται τὸ 162 ἄρθ. τοῦ Ὁργ. πρὸς. αἰ. 24. du décret du 14 juin 1843. Carré Comp Γ'. 4. les huissiers sont des officiers ministériels institués pour assigner les parties devant les cours et tribunaux, signifier et mettre à exécution les jugements et pour faire en outre, à la requête des parties intéressées, toutes sommations significations ou dénoncées extrajudiciaires qu'ils jugent nécessaires pour l'exercice ou la conservation de leurs droits. Φέδ. 172. ΑΠ. 1 τοῦ 53.

8) Αἱ ἀπὸ δικηγόρου εἰς δικηγόρον κοινοποιήσεις τοῦ ἄρθ. 158 ἐδ. 2. τοῦ Ὁργ. εἰσὶν αἱ τῶν Γάλλων significations d'avoué à avoué. Ποῖαι εἰσὶν αἱ κοινοποιήσεις αὗται ὥρισε παρὰ τοῖς Γάλλοις ὁ νόμος (Berriat I. 54. σημ. 34. Φέδ. 176), παρ' ἡμῖν δὲ μένει τοῦτο ἀόριστον (ἴδ. μίαν περίπτωσιν ἐν ἄρθ. 555 § 2 Πολι.). ὥστε, ὅπως ἔχει, εἶναι ἀνεφάρμοστος παρ' ἡμῖν ἡ διάταξις αὕτη. Dalloz Exploit ἄρ. 642.

9) Οἱ κλητῆρες ἐνεργοῦσι κατὰ παραγγελίαν διδομένην παρὰ τοῦ διδίκου αὐτοῦ ἢ κατ' αἵτησιν τούτου παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου ἢ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν. Ἡ παραγγελία δὲ γίνεται ἐγγράφος καὶ ἐπὶ τοῦ κοινο-

καλεῖται αὐτήν· κατὰ γενικὸν δὲ κανόνα μήτε νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ ἐνυπόστατον τῆς ἐπιχειρητέας πράξεως¹⁰ μήτε ν' ἀρνηθῇ ἄνευ λόγου ¹¹ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ δύναται.

δ') τύπος καὶ δύναμις τῶν πράξεων τῶν κλητῆρων. Περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν συντάσσουσι πάντοτε ἔγγραφα οἱ κλητῆρες, καὶ ἐνεργοῦσιν αὐτὰς ὡσεπιτοπλεῖστον συμπαραλαμβάνοντες καὶ μάρτυρας. Τὰ ὑπ' αὐτῶν δὲ συντασσόμενα ἔγγραφα ἔχουσι δύναμιν δημοσίων ἐγγράφων, ὧν τὸ τυπικὸν ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς δέκας διαγράφει ἡ πολιτικὴ δικονομία¹².

Κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν καλεῖται *exploit* πᾶσα

ποιουμένου δικογράφου (Πολ. 141. 870). Οἱ κλητῆρες ὀφείλουσι νὰ ἐκτελῶσιν αὐτὸ πρῶτον ὡς τὰς ἀνατιθεμένους αὐτοῖς πράξεις (Ὁργ. 163. *Carré* αὐτ. 51 ἄρθ. 176.), καὶ ὑποχέινται εἰς ἀποδοχίμασιν ἂν ὑπερβῶσι τὴν ἐντολήν (Πολ. 142. 463 § 6). "Ὅθεν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὁρίζηται ἀκριβῶς τ' ὄνομα τοῦ παραγγελλομένου κλητῆρος. — Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχουσι περιπτώσεις τινὲς καθ' ἃς δὲν ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ ὁ κλητῆρ ἂν δὲν παραγγελθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. ἴδ. ταύτας παρὰ *Berriat*. I. 56 σημ. 38. Παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦται περιπτώσεις, οὐδὲ αἱ τῶν ἄρθ. 880 § 1 καὶ 1006 Πολ., ὡς ἐν τῇ περὶ ἐκτελέσεως ῥηθήσεται.

40) *Carré Comp.* αὐτ. σελ. 60. 61. 67

41) Ὡς δικαιολόγημα ἀρνήσεως τῆς ὑπηρεσίας ἀναφέρει ὁ νόμος (Ὁρ. 161.) μόνον τὴν συγγένειαν κατὰ τὸ 177 ἄρθ. τοῦ Ὁργ. καὶ ταύτην πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους (*Carré procéd.* ζήτ. 338). Ἀλλὰ τοῦ δικαιολογήματος τοῦτου δύναται νὰ μὴ κάμῃ ὁ κλητῆρ χρῆσιν καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ δόσιν συγγενοῦς ἐγγύως. Κατὰ τὴν γαλ. δικ. (άρ. 66.) ἡ πράξις τοῦ κλητῆρος εἶναι ἀκυρὸς. Ἐκτὸς τῆς συγγενείας καὶ ἡ ἀσθενεία εἶναι ἀναμριβόλως ἀποχρῶν λόγος (*Carré Compét.* Γ'. 66), προσέτι τὸ ἴδιον συμφέρον. *Carré procéd.* ζήτ. 337 bis.

42) Τὰ ὑπὸ τῶν κλητῆρων συντασσόμενα ἔγγραφα εἰσὶν ἐκθέσεις ἢ μαρτυρικὰ (ὡς π. γ. πολ. 140, 897, 970 ἐδ. 2), ἀλλ' ἀμφοτέρω ἐχουσι δύναμιν δημοσίων ἐγγράφων κατὰ τὰ ἄρθ. 398, 400 καὶ 876 § 2 Πολ. πρὸς. *Berriat* αὐτ. σ. 59. σημ. 59.

δικαστική πράξις, τὴν ὁποίαν διὰ κλητῆρος ἐνεργεῖ ὁ διάδικος¹³. Οἱ κλητῆρες ἐν Γαλλίᾳ ἔχουσι σπουδαιότερα τῶν ἐγγχωρίων κλητῆριων ἔργα· διότι αὐτοὶ συντάσσουσι τὰ οὐσιωδέστερα τῶν δικογράφων, οἷον ἀγωγὰς, ἐφέσεις, κατασχετήρια καὶ τὰ παρόμοια· ἀλλὰ δικαίως περιώρισε κατὰ τοῦτο τὴν ἀρμοδιότητα τῶν κλητῆριων ὁ ἡμέτερος νομοθέτης¹⁴.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

Περὶ τῶν δικαίων καὶ καθηκόντων τῶν δικαστικῶν προσώπων ἐν γένει).

§ 22. Τὰ γενικώτερα καὶ κυριώτερα τῶν δικαίων καὶ καθηκόντων, τῶν εἰς ἅπαντα τὰ δικαστικά πρόσωπα, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἡ ἐξέτασις ἐγένετο, ἀναφερομένων, εἰσὶ ταῦτα. Δηλαδή ἕκαστον αὐτῶν ὀφείλει α) πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ νὰ ὀρκισθῇ ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς τὸν τῆς ὑπηρεσίας ὅρκον¹. β) νὰ μεταβῇ, ἅμα διο-

13) πρὸς. Carré Compér. αὐτ. σελ. 36. Boncenne II. 24.

14) πρὸς. Schlink Comment. I. 96.

α) Ἰδ. Henrion Autorité judiciaire I. 240, Carré Compér. B'. 4, Berriat. I. 49.

4) Ὁργ. 214. Carré I. 404. Ὁ παραβιάζων τὸ καθῆκον τοῦτο δικαστικὸς κολάζεται ποινικῶς (ἄρθ. 449. ποιν. νόμ.) καὶ προσέτι ἀκυροῦνται αἱ πράξεις ἄς ἀνώμοτος ἐνέργησεν (Carré ἀν. I. 412)· διότι διὰ τοῦ ὅρκου λαμβάνει δημόσιον χαρακτῆρα ὁ ὑπάλληλος (Toullier X. ἄρ. 354). Τὸν τύπον τοῦ ὅρκου ὥριζεν ἄλλοτε τὸ 215 τοῦ Ὁργ. σήμερον δὲ τὸ Θ' ψήφισμα τῆς σεπτεμβριανῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἔχοντα· «Ὁρκίζομαι νὰ » φυλάξω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὸν βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ σύν- » ταγμα, τηρῶν ἀκριβῶς καὶ ἀπαρασλεύτως τοὺς ὅρους αὐτοῦ καὶ τοὺς » νόμους τοῦ βασιλείου καὶ διαχειρίζων εὐσυνειδήτως τὴν ἐμπιστευθεῖσάν » μοι ὑπηρεσίαν.»

ρισθὲν ἢ μετατεθὲν, εἰς τὸν τόπον ἔνθα μέλλει νὰ ἐκτελῇ τὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ. καὶ νὰ μὴ ἀποδημῇ ἐκείθεν ἄνευ προηγουμένης ἀδείας². γ) νὰ ἐμφανίζεται κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν εἰς τὸν τῆς συνεδριάσεως τόπον

« Jurabunt omnes, tam majoribus quam medicis, tam advenis quam indigenis, sine ulla acceptione personarum, jus secundum leges regni reddere » Carré αὐτ. σελ. 407.

Ὁ ὄρκος δίδεται ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου νὰ λάβῃ αὐτὸν δικαστηρίου ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει κατὰ τοὺς εἰδικωτέρους ὁρισμοὺς τῶν ἀρθ. 217—221 Ὁργ. πρῶ. καὶ τὸ ἀπὸ 24 ἀπριλ. 1833 διάτ., τὸν νόμ. τῆς 13 ὁκτωβρ. 1843. — Ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος προβιβαζόμενος ἢ μετατιθέμενος χρεώσεται νὰ δώσῃ νέον ὄρκον; Ὁ Carré σελ. 444 λέγει, . . . L'autorité du juge est bornée au territoire du tribunal où il est nommé. Hors de ce ressort, il ne peut faire aucun acte public; il est réputé simple particulier. Il suit de là, et c'est aussi ce qui se pratique tous les jours, que le juge appelé à exercer les mêmes fonctions dans un tribunal égal ou supérieur doit prêter de nouveau le serment qui lui conferra le sceau de la puissance publique dans le nouveau territoire. Συμφωνεῖ δὲ καὶ ὁ Toullier X. ἀρ. 357. Παρ' ἡμῶν ἐπεκράτησεν ἡ ἐναντία πρακτικὴ τοῦ νὰ μὴ δίδωται δηλαδὴ νέος ὄρκος. Ἀφοῦ ἡ ὥς ἐκ τοῦ προβιβασμοῦ ἢ τῆς μεταθέσεως ἀνατιθεμένη τῷ δικαστῇ νέα ὑπηρεσία εἶναι οὐσιωδῶς ἡ αὐτὴ τῇ προτέρᾳ διὰ τί νὰ πολλαπλασιάζωνται ἄνευ σκοποῦ οἱ ὄρκοι;

2) Ὁργ. 180—283. art. 40 du décret du 30 mars 1808. art. 29 du décret du 18 août 1840. art. 22 du décret du 6 juillet. 1840. (Bacqua 948. 955. 965.). Carré II. 4. 16. Ἐκ τῶν παρέδρων τῶν μὲν εἰρηνοδικείων εἰς τοῦλάχιστον πρέπει νὰ κατοικῇ εἰς τὴν ἑδραν τοῦ εἰρηνοδικείου, τῶν δὲ πρωτοδικείων εἰς (Ὁρ. 5. 6). Περὶ τῆς κατοικίας τῶν παρέδρων τῶν ἐφετείων καὶ τοῦ ἀρείου Πάγου, τριῶν ὄντων κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν, παρέλειψαν νὰ ὀρίσωσιν τι τὰ διατ. τῆς 25 φεβρ. 1836 περὶ συνθέσεως τοῦ ἀρείου Πάγου καὶ 18 ἀπριλ. 1838 περὶ τοῦ ἀριθ. τῶν παρ' ἐφέταις παρέδρων. — Τὸ κατοικεῖν τὸν δικαστικὸν ὑπάλληλον εἰς τὴν ἑδραν τοῦ δικαστηρίου διατάχθη, διότι ἡ προσήκουσα τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἐκπλήρωσις ἀπαιτεῖ τὴν παντοτεινὴν αὐτοῦ παρουσίαν.

καὶ νὰ μένη αὐτόθι μέχρι τέλους αὐτῆς³. δ) νὰ μὴ παραβιάζη τὴν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπαιτουμένην ἐχεμυθίαν⁴.

Ἀφ' ἐτέρου δὲ δικαίωμα ἔχουσι τὰ δικαστικὰ ταῦτα πρόσωπα α) ἀμοιβῆς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν⁵, β) πολιτικοῦ βαθμοῦ καὶ ἐξωτερικῆς διακρίσεως⁶, γ) ἀποχωρήσεως μετὰ πολυετῇ ὑπηρεσίᾳ⁷.

αὐτόθι. Le ministère des juges, λέγει ὁ Carré, exige un service continu et assidu, qu'ils doivent faire dans le lieu où la loi place le siège de leur juridiction . . . Un juge pourrait résider dans une ville voisine de celle dans laquelle siège le tribunal et ne se rendre que pour les jours d'audience; il y a défaut de résidence.

3) Ὁργ. 252. Carré II. 24. Τὸ τυχὸν συμβάν αὐτῷ κώλυμα πρέπει ν' ἀναγγέλληται εἰς τὸ δικαστήριον πρὸ τῆς συνεδριάσεως, εἰ δυνατόν Ὁργ. 254.

4) Ὁργ. 294. Ὁ παραβιάζων τὸ καθήκον τοῦτο δικαστικὸς ὑπάλληλος τιμωρεῖται οὐ μόνον πειθαρχικῶς ἀλλὰ καὶ ποινικῶς (ποιν. νόμ. 452 453. 455). Ἡ περὶ τὴν διάσκεψιν τῶν δικαστῶν μυστικότης σκοπὸν ἔχει νὰ καταστήσῃ τὸν δικαστὴν ἐντελῶς ἐλεύθερον εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς γνώμης αὐτοῦ. Carré II. 72. — Ἀλλὰ καθήκοντα τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν ἴδ. παρὰ Carré ἐ. α. 29—58. Παρ' ἡμῖν εἰς τοὺς πλειστηριασμοὺς ἀκινήτων δὲν δύναται νὰ προσφέρῃ ὁ ἐπιτετραμμένος τὸν πλειστηριασμὸν ὑπάλληλος (Πολ. 975 ἐδ. 4. Ποιν. νόμ. 464. Ν. 46. Π. 184. non licet ex officio, quod administrat quis, om. re vel per se vel per aliam personam).

5) Οἱ δικασταί, εἰσαγγελεῖς, ἀντεισαγγελεῖς, γραμματεῖς καὶ ὑπογραμματεῖς μισθοδοτοῦνται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως. Τὸν μισθὸν αὐτῶν πρότερον μὲν προσδιώριζον τὰ ἀρθ. 233 — 237 τοῦ Ὁργ., νῦν δὲ ὁ τῆς 25 φεβρ. 1848 νόμος, ἴδ. καὶ τὸ διάτ. τῆς 6 δεκ. 1837 περὶ μισθοδοσίας τῶν δικαστικῶν ὑπογραμματέων. — Οἱ συμβολαιογράφοι καὶ κλητῆρες δὲν μισθοδοτοῦνται παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ λαμβάνουσιν ὠρισμένην μερίδα ἐκ τοῦ παρ' αὐτῶν δαπανωμένου χαρτοσήμου (Ὁργ. 235. διάτ. 14 αὐγ. 1836), προσέτι δικαιώματα πορείας (διάτ. 13 μαΐου 1835). Περὶ τῆς ἀντιμισθίας τῶν δικηγόρων ἐγένετο ἤδη ἀνωτέρω λόγος.

6) Περὶ τούτων περιέχουσι λεπτομερεῖς ὅρισμοὺς τὰ ἀρθ. 222—232, 314 τοῦ Ὁργ. décret du 6 juillet 1840 art. 78. Carré II 428. 430.

7) Συντ. 97. Ὁργ. 310. νόμ. τῆς 3 αὐγ. 1864 περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων. Carré II. 434—467.

Οἱ δὲ δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, γραμματεῖς καὶ κλητῆρες ἔχουσι προσέτι τὰ ἐξῆς ἰδιαίτερα δίκαια καὶ καθήκοντα.

α) εἰσὶν ὑπόχρεοι νὰ κρατῶσι διάφορα βιβλίχ· νὰ δίδωσιν ἀντίγραφα καὶ ἀπόγραφα τῶν εἰς χεῖρας αὐτῶν εὐρισκομένων πρωτοτύπων, ἀκριβῶς καὶ εὐκρινῶς γεγραμμένα· προστούτοις δὲ οἱ συμβολαιογράφοι, γραμματεῖς καὶ δικηγόροι ὑποβάλλονται καὶ εἰς ἐγγυοδοσίαν⁸.

β) ἔχουσι δικαίωμα ἐπισχέσεως τῶν ἀντιγράφων, ἀπογράφων καὶ ἄλλων ἐγγράφων τῶν διαδίκων, ἅτινα κατέχουσι, μέχρις οὗ καταβληθῶσιν αὐτοῖς τὰ νόμιμα τέλη καὶ δικαιώματα⁹. Ταῦτα δὲ κηρύττονται διὰ συντομωτάτης διαδικασίας εἰσπράξιμα¹⁰.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

Περὶ πειθαρχίας¹.

§ 23. Ἐκτὸς τῶν γενικῶν καὶ εἰς πάντα πολίτην κοινῶν καθηκόντων ὑποβάλλονται οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι, ὡς ἅπαντες οἱ ἐν ἀξιώμασι, καὶ εἰς ἰδιαίτερα, ἐκ τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν ἐκπηγάζοντα, καθήκοντα¹. Πειθαρχία λέγεται ἡ πρὸς τὰ ἰδιαίτερα ταῦτα καθήκοντα συνάδουσα

8) Ὁργ. 128. 200. 164.—216. 247.—174. 129. 152.

9) Ὁργ. 240. 10) Ὁργ. 242. 243.

α) πρὸς. Henrion Autorité judiciaire I. 427. La discipline par M. C. . . (Carnot). Dalloz Jurisprudence etc. VI. 620. Φέδ, 418.

4) Carré ἐνθ. ἀν. Mais il fut reconnu que les juges pouvaient, soit dans l'exercice, soit hors de l'exercice de leurs fonctions, se livrer à des écarts qui, sans avoir le caractère de délits, n'en compromettaient pas moins la magistrature, et exigeraient par conséquent une répression particulière.

διαγωγή τοῦ δικαστικοῦ ὑπαλλήλου. Ἐπειδὴ δὲ τῆς πειθαρχίας ταύτης ἡ ἀπαρέγκλιτος τήρησις μέγα συμβάλλεται πρὸς τε τοῦ δικαστικοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτοῦ τὴν κραταίωσιν καὶ πρὸς εὐόδωσιν τοῦ τῆς δικαιοσύνης χειρισμοῦ, ἐτύπωσεν ἀκριβῶς τὰ περὶ αὐτῆς ἡ νομοθεσία διὰ πλήρους πειθαρχικῶν θεσμῶν καὶ διαδικασίας κώδικος, κατὰ τινὰ μὲν τοῦ ποινικοῦ διαφέροντος² ἐν ἄλλοις δὲ συμφωνοῦντος³. Ἰδίως δὲ ὥρισε

α) Τὰ εἰδικὰ τῶν δικαστικῶν προσώπων καθήκοντα, ὧν ἡ παραβίασις ἐπάγεται πειθαρχικὴν τιμώρησιν. Καταλέγονται δὲ ταῦτα γενικῶς μὲν ἐν τοῖς ἄρθροις 273—292 τοῦ ὀργανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑτέροις ἄρθροις αὐτοῦ⁴ τε καὶ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας⁵, κοινὴν ἅπαντα βᾶσιν ἔχοντα τὸ περὶ τὴν ἐξάσκησιν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας πρεπῶδες⁶, ἐξηκριβωμένον καὶ ἀσφαλές⁷.

β) τὰ πειθαρχικὰ ἐπιτίμια. Ταῦτα δὲ εἰσὶν ἐπίπληξις, πρόστιμον, ἐπιψήφησις (καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος) εἰς τὴν δικα-

2) Κατὰ τοῦτο δηλ. ὅτι ἡ ἐκδίκασις αὐτῶν γίνεται κατὰ γενικὸν κανόνα ἐν συμβουλίῳ. Ὅργ. 299.

3) Διότι καὶ αὐτῶν ἡ καταδίωξις γίνεται διὰ τῆς εἰσαγγελείας Ὅργ. 99.

4) Ὡς π. χ. ἐν τοῖς ἄρθ. 24. 416. 427. 438. 441. 443—445. 449. 459—463. 465. 474. 472. 474. 478. 481—484. 487. 488, 490. 492—495. 498. 200—203. 244—247. 252. 253. 260. 269. 296. 302. 308.

5) Ὡς π. χ. ἐν τοῖς ἄρθ. 33. 44. 48. 63. 92. 100. 142. 146. 150. 159. 169. 174. 176. 191. 203. 204. 219. 348. 444. 466. 557. 574. 789. 797. 835. 896. 897. 908. 939. 945. 948. 960. 975. 990. 994. 1004. 1006. 1016. 1052. Περὶ τῆς ποιν. οἰκονομίας δὲν γίνεται ἐνταῦθα λόγος.

6) πρβ. Ὅργ. 279. 291. 292.

7) πρβ. Ὅργ. 273. 276. 277.

ετικὴν δαπάνην καὶ προσωρινὴν παῦσιν⁸. Τῶν πειθαρχικῶν τούτων ἐπιτιμιῶν τὸ τελευταῖον, ἡ προσωρινὴ παῦσις, ἐπάγεται πρόσκαιρον στέρησιν παντὸς δημοσίου ὠφελήματος καὶ τελείαν ἀνικανότητά πρὸς ἐπιχείρησιν δικαστικῶν πράξεων.

γ) τὴν διαδικασίαν. Κατὰ γενικὸν⁹ κανόνα ἀρμόδιαι εἰς ἐκδίκασιν πειθαρχικῶν περικοπμάτων ἀρχαὶ εἰσὶ τὰ πολυμελῆ δικαστήρια καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης, ἐκεῖνα μὲν ὡς πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς δικηγόρους, κλητῆρας, ὑπογραμματεῖς καὶ τὸ ὑπόλοιπον προσωπικὸν τοῦ ἀμέσως ὑποδεστέρου δικαστηρίου, τὸ δὲ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης, ὡς πρὸς τὰ μέλη, τὸν εἰσαγγελέα, ἀντεισαγγελέα καὶ γραμματέα τοῦ ἁρείου Πάγου¹⁰, καὶ

8) Ὁργ. 293. Ἡ ἐπαγομένη πειθαρχικὴν τιμωρίαν πρᾶξις φέρει ἐνίοτε καὶ ἄλλας ἐπιβλαβεῖς συνεπειάς, οἷον ποινικὴν καταδίωξιν (Henriou σ. 435. La règle non bis in idem s'oppose-t-elle à ce qu'un juge, après avoir été condamné par les tribunaux ordinaires à une peine correctionnelle, soit, à raison du même fait, puni des peines de discipline ? Non. Carré II. 448.), ἀκυρότητα τῆς πράξεως καὶ ὑποχρέωσιν εἰς ἀποζημίωσιν (Ὁργ. 296). Περὶ τῆς ἀκυρότητος καὶ τῆς ἀποζημιώσεως κρατεῖ ὁ κανὼν α) πᾶσα πρᾶξις ἄκυρος διὰ παρατυπίαν ἢ ζημίας ἀπλῶς πρόξενος ὑποβάλλει τὸν ἐνεργήσαντα αὐτὴν δικαστικὸν ὑπάλληλον, ἐκτὸς τῆς πειθαρχικῆς τιμωρήσεως, καὶ εἰς ἀποζημίωσιν, β) ἡ ἀκυρότης καὶ ἡ ἀποζημίωσις δὲν δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ τῆς πειθαρχικῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ κατ' αἵτησιν τῶν διαδίκων καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου (Ὁργ. 297. Dalloz σελ. 633. ἀρ. 93 ἐπ. Φέδ. 449).

9) Ἐξουσίαν πειθαρχικὴν ἔχουσιν ἐξαίρετικῶς οἱ εἰρηνοδίκαι, οἱ πρόεδροι τῶν δικαστηρίων καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς (Ὁρ. 298). Περὶ τῶν προέδρων καὶ εἰσαγγελέων ἐγένετο ἤδη λόγος (§ 16. β, §. 17 β). Οἱ εἰρηνοδίκαι ἔχουσιν ἐξουσίαν πειθαρχικὴν ἐπὶ τῶν παρ' αὐτοῖς διατελούντων γραμματέων, δικηγόρων, κλητῆρων καὶ γραφέων (Ὁργ. 89). Οἱ μὲν πρόεδροι καὶ εἰρηνοδίκαι μόνον ἐπιπληξιν δύνανται νὰ ἐπιβάλωσιν, οἱ δὲ εἰσαγγελεῖς καὶ πρόστιμον (Ὁρ. 97).

10) Ὁργ. 300. 304.

προσέτι ὡς πρὸς πάντας γενικῶς τοὺς δικαστικούς ὑπαλλήλους¹¹. Ἡ διαδικασία διαφέρει ἢ παρὰ τοῖς δικαστηρίοις τῆς παρὰ τῷ ὑπουργείῳ.

Ἡ διαδικασία ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἔχει ὡς ἀκολουθῶς¹². Ὁ παρὰ πρωτοδίκαις εἰσαγγελεὺς, κατ' αἵτησιν ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως, διεξάγει τὴν ἀνάκρισιν τῶν πειθαρχικῶν παραπτωμάτων, τὴν τιμώρησιν δ' αὐτῶν ἐπισπεύδει ὁ τοῦ δικάσοντος δικαστηρίου εἰσαγγελεὺς¹³. Τὸ δικαστήριον τοῦτο, ἐν συμβουλίῳ συνερχόμενον¹⁴ κατ'

11) Ὁργ. 298 ἐδ. 4. 12) Carré Compri. II. 97. ἐν τ.

13) Ὁργ. 299. 98. 99.

14) Ἡ συζήτηςις δηλ. δέν γίνεται δημοσίως. Ὁργ. 303. Π ὡς π ρ έ-
πει νὰ συντίθῃται τὸ συμβούλιον; Εἰς τὴν Γαλλίαν
ὁ λόκληρον τὸ δικαστήριον συνέρχεται ἐν συμβουλίῳ ἵνα δι-
κάζῃ πειθαρχικά παραπτώματα. Carré ἐν. ἀ. σελ. 113. Dailoz Dis-
cipline judiciaire ἀρ. 55. Τὸ 42 ἀρθ. τοῦ νόμου τῆς 20 Ἀπριλ. 1810,
ὅπερ παρὰ τοῖς Γάλλοις εἶναι σχετικὸν εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα, φέρει
«l'application des peines déterminées par l'art. 50 ci d'essus, sera
faite en chambre du conseil par les tribunaux de première instance...
par les cours royales en la chambre du conseil. Παρ' ἡμῖν τὸ 298
ἀρθ. Ὁρ. ὀρίζει « Πότε καὶ πῶς ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπι-
» θέλλῃ πειθαρχικὰς ποινὰς, προσδιορίσθῃ εἰς τὸ 89 ἀρθρ. — Τὸ αὐτὸ
» δικαίωμα ἔχει καὶ ὁ εἰρηνοδίκης ὡς πρὸς τοὺς παρ' αὐτῷ διορισμένους
» γραμματεῖς δικηγόρους καὶ κλητῆρας (ἀρ. 89). — Ἡ πειθαρχικὴ ἐξου-
» σία τῶν εἰσαγγελεῶν προσδιορίζεται εἰδικώτερον ἐν τοῖς ἀρθ. 97. 141.
» 161. 172 καὶ 279. — Καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς περιπτώ-
» σεις μόνον τὰ πολυμελῆ δικαστήρια καὶ ἡ ἐπι-
» τῆς δικαιοσύνης γραμματεία δύνανται νὰ
» ἐπιβάλλωσι πειθαρχικὰς ποινικὰς. » Ὡστε
ἔπρεπε καὶ παρ' ἡμῖν ὁ λόκληρον τὸ δικαστήριον νὰ δικάζῃ τὰ
πειθαρχικά. Τὰ ἀρθ. 299, 300 καὶ 303 μεταχειρίζονται μὲν τὰς λέξεις
δικαστικὸν συμβούλιον, ἀντὶ νὰ εἴπωσι δικαστή-
ριον, ἀλλὰ πρὸς δῆλωσιν ὅτι ἐν συμβουλίῳ γίνεται ἡ ἐκδίκασις. Ἐ-
πειτα ποῦ τῆς νομοθεσίας εὔρηται, ὅτι συμβούλιον τοῦ δικαστηρίου δέν

αἵτησιν τοῦ εἰσαγγελέως¹⁵, ἀκροᾶται αὐτὸν, καὶ, ἂν ὑπάρχῃ περίπτωσις, διατάσσει τὴν κλήτευσιν τοῦ διωκόμενου καὶ ὀρίζει τὴν δικάσιμον, παθ' ἣν κατηγορεῖ ὁ εἰσαγγελεὺς, ἀπολογεῖται ὁ διωκόμενος¹⁶, τὸ δὲ δικαστήριον ἀποφασίζει. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου οὐδὲν δίδεται ἔνδικον μέσον¹⁷, εἰμὴ μόνον ἢ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης προσφυγὴ, ὅταν ἡ ἐπιβληθεῖσα ποινὴ ᾖ ἡνικα ἀνωτέρα τῆς ἐπιπλήξεως.

Διαδικασία παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῆς δικαιοσύνης¹⁸. Παῖσαν ἀπόφασιν¹⁹ ἀνωτέραν τῆς ἐπιπλήξεως ἐπιβαλκοῦσαν ποινὴν ὀφείλει ἡ εἰσαγγελία, πρὸ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς, νὰ πέμψῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης μετὰ τῶν ἀναγκαίων παρατηρήσεων. Τὸ ὑπουργεῖον δύναται νὰ διεκτάξῃ νέαν ἀνάκρισιν ἢ ν' ἀκροασθῇ ἐκ νέου τὸν διεκζόμενον. Ἐχει δὲ ἐξουσίαν νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου, ἥτοι νὰ μετριάσῃ ἢ αὐξήσῃ τὴν

εἶναι ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον, ἀλλ' ὠρισμένα μόνον μέλη αὐτοῦ; Μετὰ σπουδαιότητος δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ τὸ 247 ἄρθ. τῆς ποιν. δικον. Ἡ πρακτικὴ ὅμως τῶν δικαστηρίων ἄλλας ἀκολουθεῖ ἀρχάς.

15) δὲν δύναται αὐτεπαγγέλτως τὸ συμβούλιον νὰ ἐπιληφθῇ τῆς πειθαρχικῆς δίκης (Ὁρ. 299. ἐδ. 2. 302). Οἱ Γάλλοι παραδέχονται τὸ ἐναντίον. Carré ἐνθ. ἀν. ἄρ. 74.

16) αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου. Carnot, discipline σελ. 48. Carré σελ. 38, Dalloz ἄρ. 86.

17) Carré σελ. 403. 444. Dalloz ἄρ. 423. 475. 284. Δύναται ὅμως πρὸ ἀμέσως προϋστάμενον δικαστήριον ἢ καὶ τὸ ὑπουργεῖον αὐτὸ ν' ἀφαιρέσῃ τῆς πειθαρχικῆς ὑποθέσεως τὴν ἐκδίκασιν ἀπὸ τοῦ ἀμελοῦν συμβουλίου καὶ νὰ δικάσῃ αὐτό. Ὁργ. 302. Dalloz ἄρ. 483.

18) Ὁργ. 395—307. Dalloz ἄρ. 499.

19) Ἦγουν εἴτε ἀθωωτικὴν εἴτε καταδικαστικὴν. Carré σελ. 402 ζήτ. 400.

ποινήν, νὰ ἀθωώσῃ τὸν δικαστικὸν ὑπάλληλον ἢ ἀθωωθέντα νὰ καταδικάσῃ αὐτόν.

Ἀλλὰ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης δύναται, καὶ κατὰ πρῶτον οὕτως εἰπεῖν βαθμὶν, νὰ ἐξασκήσῃ πειθαρχικὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ διατάξῃ πρὸς τοῦτο τὴν δέουσαν ἀνάκρισιν²⁰.

Ἐκτὸς τῶν δικαστικῶν συμβουλίων καὶ τοῦ ὑπουργεῖου τῆς δικαιοσύνης δύνανται τὰ ἐπὶ ἀκροατηρίου πραττόμενα ἢ ἀνκαλυπτόμενα πειθαρχικὰ παραπτώματα νὰ τιμωρηθῶσι καὶ ὑπὸ τοῦ συνεδριάζοντος δικαστηρίου²¹. Τότε δὲ ἡ κλήτευσις τοῦ πταίστου δὲν εἶναι ἀναγκαία, συγχωρεῖται ὁμῶς ἀνακοπὴ καὶ ἀναίρεσις κατὰ τῆς ἀποφάσεως²².

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων.

α) Περὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν.

§ 24. Πρὸς διανομὴν τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν εἰρηνοδικεῖα, πρωτοδικεῖα, ἐμποροδικεῖα, ἐρετεῖα καὶ ὁ ἄρειος Πάγος¹. Ἐκτὸς τοῦ ἀρείου

20) Ὁργ. 307.

21) Ἐὰν δὲ παραλείψῃ τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν πειθαρχικὴν ποινήν δύναται ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ εἰσαγάγῃ τὸ πειθαρχικὸν παράπτωμα εἰς τὸ συμβούλιον πρὸς τιμώρησιν. Φέδ. 125.

22) πρ. Φέδ. 126. ΑΠ. 40. 87 τοῦ 1851. 64 τοῦ 54. Ἀλλὰ πάλιν αἱ τοιαῦται ἀποφάσεις δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ὑπουργεῖου τῆς δικαιοσύνης.

1) Ὑπάρχει δὲ καὶ τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, εἰς ὃ δίδουσι λόγον οἱ δημόσια γρήματα διαχειρισάμενοι ὑπάλληλοι. ἄρθ. 16 τοῦ διατ. περὶ συστάσεως ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

Πάγιν τὰ λοιπὰ δικαστήρια εἰσὶ πλείονα τὸν ἀριθμὸν, ἡγουν τρία ἐφετεῖα, τρία ἐμποροδικεῖα, δέκα πρωτοδικεῖα καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς εἰρηνοδικείων. Ἐνομοθετήθη δὲ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ συστήσῃ ἐν ἐκάστη ἐπαρχίᾳ τοῦλάχιστον ἐν εἰρηνοδικεῖον, ἐν ἐκάστη σημαντικῇ περὶ τὸ ἐμπόριον πόλει, ἐν ἐμποροδικεῖον καὶ εἰς ἅπαν τὸ Κράτος ὅχι πλέον τῶν τριῶν Ἐφετείων².

*Εἰρηνοδικεῖα*³. Τὰ εἰρηνοδικεῖα συνέστησαν ἐν Γαλλίᾳ ἵνα φυλάττωσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ τοὺς ἀνθρώπους, προλαμβάνωσι τὰς ἔριδας αὐτῶν καὶ καταπαύωσιν ἐν ἀνάγκῃ τὰς μικρὰς τοῦ βίου διενέξεις ταχέως καὶ ἄνευ διατυπώσεων⁴. διὰ τοῦτο ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία δικαστικὴ καὶ συμβιβαστικὴ. Ἐν ἀρχῇ συνεδρίαζον μετὰ δύο παρέδρων· ὕστερον κατηργήθη τοῦτο καὶ ἐδόθη τοῖς παρέδροις μόνον τὸ τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ εἰρηνοδίκου δικαίωμα⁵. Κατὰ τὰς βάσεις δὲ ταύτας ἔχουσι καὶ παρ' ἡμῖν τὰ εἰρηνοδικεῖα ἓνα εἰρηνοδίκην καὶ δύο παρέδρους ἀναπληρωτάς⁶. ἀσκοῦσι δὲ ἐπὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων,

2) Ὁργ. 2.

3) πρβ. Carré Comp. VI. 1, ε. Boncenne I. 265. Boitard I. 25. Mitterm. Boitard II. 26.

4) πρβ. Bonc. 265. Représentez-vous, ἔλεγε ῥήτωρ τις εἰς τὴν συντακτικὴν συνέλευσιν, un magistrat qui ne pense, qui n'existe que pour ses concitoyens; les mineurs, les absens, les interdits sont l'objet de ses sollicitudes; c'est un père au milieu de ses enfants; il dit un mot et les injustices se réparent, les divisions s'éteignent, les plaintes cessent; ses soins constants assurent le bonheur des tous: voilà le juge de paix. Αἱ γλυκεῖαι αὗται ὑποσχέσεις εὐκόλως μὲν λέγονται, δυσκολώτατον ὅμως πραγματοποιῶνται. Οὔτε ἐν Γαλλίᾳ ἦτο δυνατόν νὰ φέρῃ, οὔτε παρ' ἡμῖν ἔφερε τσαῦτα καλὰ τῶν εἰρηνοδικείων ἢ σύστασις.

5) Carré σελ. 12. 13. 27. Bonc. σελ. 267.

6) Ὁργ. 5. Πολ. 489 ἐδ. 2.

ἐπὶ τῆς κυρίως δικαστικῆς ἐξουσίας, ἔργα συμβιβαστοῦ καὶ τὰ τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας⁷.

Πρωτοδικεῖα. Ἐκαστον πρωτοδικεῖον σύγκειται ἐκ τοῦ προέδρου, τριῶν τοῦλάχιστον δικαστῶν καὶ τεσσάρων παρέδρων· δύναται δὲ διὰ κανονισμοῦ νὰ διαιρεθῇ εἰς τμήματα⁸.

*Ἐμποροδικεῖα*⁹. Αἱ ὑποθέσεις τοῦ ἐμπορίου εὐ μόνον ταχύτητα εἰς τὴν ἐκδίκασιν αὐτῶν ἀπαιτοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἐμπειρίαν περὶ τὰ ἐμπορικὰ πράγματα ἐκ μέρους τῶν δικαστῶν. Διατοῦτο ἐκ παλαιοῦ ἤδη συνεστάθησαν εἰς πολλὰ ἔθνη εἰδικὰ δικαστήρια, ἐμποροδικεῖα, ἵνα δικάζωσι τὰς ἐμπορικὰς διαφοράς¹⁰. Τὰ ἐμποροδικεῖα παρ' ἡμῖν σύγκεινται ἐκ τοῦ προέδρου, τεσσάρων δικαστῶν καὶ δύο παρέδρων. Οἱ δικασταὶ καὶ πάρεδροι εἰσὶν ἔμποροι, ὑπὸ τῆς

7) Πολ. 492. 493. 524—527, Ὁργ. 469 ἐδ. 2. ἀρθ. 870. 997. πολ. δικ., ἀρθ. 106. 234. 243. 245. καὶ 444. τοῦ ἐμ.π. νόμου, νόμ. τῆς 24 Μαρτ. 1843. (ἐφ. Κυβ. σ. 46) ὅτι αἱ εἰρηνοδίκαι δύνανται νὰ ἀναπληρῶσι τοὺς ὑποθηκοφύλακας. C. cit. art. 322. 324. καὶ σελ. 326—345. Bonc. I. 247. 288.

8) Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἴδ. Carré ἐν. ἀν. σελ. 345—396. Bonc. 342—360.

9) πρβ. Carré Compét. Z. 4—78. Bonc. I. 364—396. Boitard. I. 26.

10) Il faut donc reconnaître, λέγει ὁ Carré, que dans tous les temps, et dans presque tous les pays civilisés, le législateur a senti l'utilité, et en quelque sorte la nécessité, d'une juridiction à part, pour prononcer sur les affaires de commerce en général. Ces affaires exigent, en effet, des connaissances particulières dans celui qui est appelé à les décider; l'intérêt des parties, et généralement du commerce, demande aussi qu'elles soient jugées avec célérité, et que, par conséquent, les formes de la procédure soient simples et rapides.—Τὰ μειονεκτήματα τῆς ἐξαιρετικῆς ταύτης δικαιοδοσίας ἴδ. παρὰ Carré σελ. 9—16. — Περὶ τῶν ἐπιμελητῶν τοῦ ἐμπορίου παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἀθη-

Κυβερνήσεως ἐκ τῶν παρ' ἐμπόρων ἐκλελεγμένων ὑποψηφίων διοριζόμενοι. Ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐμποροδικεῖον, δικάζει τὸ πρωτοδικεῖον καὶ τὰς ἐμπορικὰς δίκας¹¹.

Ἐφετεῖα. Τὰ ἐφετεῖα εἰσὶν ἀνώτερα δικαστήρια, εἰς ἃ φέρεται ἢ ἐκ νέου ἐξέτασις τῆς ἤδη δικασθείσης διαφορᾶς. Τὴν σύστασιν τῶν δικαστηρίων τούτων δικαιολογεῖ ἢ τε τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων ἀτέλεια καὶ τὸ κατὰ πρόληψιν ἀλάνθαστον τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων. Ἐφετεῖα ὑπῆρχον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσι¹², τὴν σήμερον δὲ εἰσὶ πανταχοῦ σχεδὸν καθιδρυμένα. Παρ' ἡμῖν ἔχουσι τὰ ἐφετεῖα ἐκτὸς τοῦ προέδρου, πέντε τοῦλάχιστον δικαστὰς καὶ τρεῖς παρέδρους¹³.

Ἀρειος Πάγος. Αἱ βάσεις τῶν διατάξεων περὶ τοῦ ἀρειοῦ Πάγου ἐλήφθησον ἐκ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας. Παρὰ τοῖς Γάλλοις la cour de cassation μετασχηματι-

ναίοις πρὸς Meier u. Schömann der attische pr. 84. 86. 544. — Αἱ ἐμπορικαὶ δίκαι ἀπὸ λαῶν καὶ παρ' αὐτοῖς πλεονεκτημάτων τινῶν, πρὸ πάντων ταχείας ἐκδικάσεως» αἱ λήξεις τῶν δικῶν τοῖς ἐμπόροις ἐμμηνοί εἰσι ἀπὸ τοῦ βοηδρομιῶνος μέχρι τοῦ μουνυχιῶνος, ἵνα παραγρῆμα τῶν δικαίων τυγχόντες ἀπάγωνται». Δημοσθ. πρὸς Ἀπατούρ. § 23. Πολυδ. Ὀνομ. Η'. 63.

11) Ὀργ. 7. 12—26. διατ. 16 ὁκτωβ. 1835. 6 δεκεμ. 1837. νόμ. 21 Μαρτ. 1843. Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας πρὸς Cuvé σελ. 16. ἐπ.

12) Πολυδ. Ὀνομ. Η'. 62. ἔφεσις ἐστίν, ὅταν τις ἀπὸ διαιτητῶν ἢ ἀρχόντων ἢ δημοτῶν ἐπὶ δικαστὴν ἐρῇ, ἢ ἀπὸ βουλῆς ἐπὶ δῆμον, ἢ ἀπὸ δήμου ἐπὶ δικαστήριον, ἢ ἀπὸ δικαστῶν ἐπὶ ξενικὸν δικαστήριον. Meier u. Schömann σελ. 776. — Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις αἱ ἐκκλήσεις ἐγίνοντο συνήθως εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν συνέδριον. Beumann. σ. 382. Heffter § 68. Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἰδ. Cuvé Η'. 4—89. Boncenne I. 451—470. Ἐκ τῶν παραδοξολογιῶν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 89 ἦτο καὶ ἡ διάταξις καθ' ἣν τὰ πρωτοδικεῖα ἐχρησίμευσον ἀμοιβαίως καὶ ὡς ἐφετεῖα. Cuvé σελ. 2. ἐν τ. B. itard, I 24.

13) Ὀργ. 8. διατ. 10 ἀπριλ. 1836. νόμ. 21 Ἰουλ. 1848.

σμός ἐστὶ τοῦ τμήματος τοῦ παλαιοῦ συμβουλίου τοῦ βασιλέως, τοῦ λεγομένου conseil des parties. Εἰς τὸ τμήμα τοῦτο ἐκ παλαιῶν ἤδη χρόνων προσεβάλλοντο τῶν παρλαμέτων αἱ ἀποφάσεις καὶ διωρθοῦντο παρ' αὐτοῦ ἢ ἡκυροῦντο. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν δὲ τοῦ 89 συνέστη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δικαστικὴ ἀρχὴ ἀνεξάρτητος πάσης κυβερνητικῆς ἐπιρροῆς, τὸ Ἀκυρωτικόν¹⁴. Ὁ ἄρειος Πάγος σύγκειται παρ' ἡμῖν ἐκ τοῦ προέδρου ἀντιπροέδρου, ἑξ δικαστῶν καὶ τριῶν παρέδρων. Ὁ ἀντιπρόεδρος ἀναπληροῖ τὸν πρόεδρον κωλυόμενον, μετ' αὐτοῦ δὲ συνεδριάζων ἐπέχει τὸπον δικαστοῦ¹⁵.

Τῶν πέντε τούτων δικαστηρίων ἡ ἀρμοδιότης διακρίνεται.

α) κατ' ἑκτασιν. Τοῦ ἀρείου Πάγου ἡ ἀρμοδιότης ἐκτείνεται ἐφ' ἅπαν τὸ βασίλειον, τῶν λοιπῶν δὲ δικαστηρίων, ἐπὶ πέντε νομοὺς τῶν ἐφετείων, ἓνα νομὸν τῶν πρωτοδικείων καὶ ἐμποροδικείων καὶ ἐπὶ μίαν ἐπαρχίαν τῶν εἰρηνοδοκείων¹⁶.

β) κατ' ἀντικείμενον. Τινὰ μὲν δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια νὰ δικάσωσι παντὸς εἴδους διαφορὰς μὴ ἐξηρημέναις ρητῶς τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν¹⁷, ἄλλων δὲ ἡ ἀρμοδιότης

14) Περὶ τούτων πρβ. Boncenne σελ. 471 — 494. Boitard. I. 30.

15) Ὁργ. 9. διάτ. 10 ἀπριλ. 1836. 8. δεκεμ. 1837. Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἴδ. Carré σελ. 183. Boncenne σελ. 495.

16) Διάτ. τῆς 16 ὁκτωβρ. 1834 περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καθεδρῶν καὶ τῆς δικαιοδοσίας τῶν δικαστηρίων τοῦ βασιλείου.

17) Τὰ δικαστήρια ταῦτα λέγονται τ α κ τ ι κ ἂ καὶ τοιαῦτα εἰσὶ παρ' ἡμῖν τὰ πρωτοδικεῖα. Πολ. 529. Boncenne σελ. 91. 327. Heffter § 65. Ὡς πρὸς τοὺς δικαζομένους δὲ εἶναι ἀδιάφορον εἴτε ταχτικὸν εἴτε ἑκτακτον εἶναι τὸ δικαστήριον· διότι ἅπαντες ἄνευ ἐξαιρέσεως οἱ Ἕλληνες ὑπόκεινται εἰς τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια. Ὁργ. 1. 2. Rauter § 25.

της περιορίζεται εἰς ἐκείνας μόνον τὰς δίκας, αἵτινες ἀφαιρεθεῖσαι ἀπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὑπεβλήθησαν εἰς αὐτά¹⁸.

γ') κατὰ βαθμόν. Ὑπάρχουσι δηλαδή δικαστήρια πρῶτου καὶ δευτέρου βαθμοῦ. Κατὰ πρῶτον βαθμόν δικάζουσι παρ' ἡμῖν πάντοτε μὲν τὰ εἰρηνοδικεῖα καὶ ἐμποροδικεῖα, ὡσεπιτοπλεῖστον δὲ τὰ πρωτοδικεῖα. Ὅθεν πᾶσα διαφορὰ πρέπει νὰ εἰσαχθῇ ἐν πρώτοις εἰς ἓν τῶν τριῶν τούτων δικαστηρίων, εἰς τὸ πρωτοδικεῖον ἐὰν ᾖ τῆς κοινῆς δικαιοδοσίας, καὶ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον ἢ εἰρηνοδικεῖον, ἐὰν ᾖ τῆς ἐξαιρετικῆς. Κατὰ δεύτερον βαθμόν δικάζουσι πάντοτε μὲν τὰ ἐφετεῖα¹⁹, κατ' ἔφεσιν δηλαδή ἀποφάσεων τῶν πρωτοδικείων καὶ ἐμποροδικείων²⁰, ἐνίοτε δὲ τὰ πρωτοδικεῖα, ἥτοι τὰς ἐφέσεις εἰρηνοδικειακῶν ἀποφάσεων. Δύο μόνον βαθμοὶ δικαιοδοσίας ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν²¹. Πᾶ-

18) Τὰ δικαστήρια ταῦτα λέγονται ἔκ τ α κ τ α. Τοιαῦτα εἰσὶ τὰ ἐμποροδικεῖα καὶ εἰρηνοδικεῖα. Πολ. 718. 490.

19) Τὰ ἐφετεῖα δικάζουσιν ἐνίοτε κατὰ π ρ ῶ τ ο ν βαθμόν, π. χ. τὰς ἀγωγὰς κακοδικίου (Πολ. 739. 58. 59), κατὰ πρῶτον καὶ τελευταῖον τὰς περὶ ἀποκταστάσεως τῶν πτωχευσάντων αἰτήσεις (ἐμ.π. νόμ. 604—614. Carré VIII. 48). Ἴδε καὶ Ποιν. δικ. 564.

20) Ἐνίοτε δικάζουσι τὰ ἐφετεῖα καὶ τὰς ἐφέσεις ἀποφάσεων διοικητικῶν ἀρχῶν (ἰδ. ψηφίσ. 5'. τῆς σεπτεμβριανῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἄρθ. Β',) π. χ. ἐφέσεις κατ' ἀποφάσεων τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου τοῦ χαρτοσήμου (ἄρθ. 48. αὐτοῦ) ὡς πρὸς τὴν ἀποκοπὴν τῆς τιμῆς τῆς σταφίδος, ἰδ. καὶ τὸ ἄρθρ. 3. τοῦ διατ. ἀπὸ 16 ὁκτωβρ. 1836 περὶ ἐκλογῆς τῶν ἐμποροδικῶν. Κατὰ τῶν γενομένων παρὰ τοῦ διοικητοῦ διορθώσεων δύναται νὰ γείνη ἔφεσις εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας. Ἄς πρὸς τοὺς ἐνόρκους, τὰς διορθώσεις τῶν καταλόγων δικάζουσι τὰ πρωτοδικεῖα κατὰ τὸν νόμ. τῆς 9 ἰουλίου 1848.

21) Ὅργ. 13 πρὸς. Boncenne Γ'. 414. Thomine 1 σελ. 17 τῶν prélim Dalloz XV. 233 ἀρ. 494. Seuffert Comment I. 204. Carré Compét. Α'. 452. Bluntschli II. 222. Osterloh I 105.

σαι δὲ αἱ ὑποθέσεις, ἐκτὸς τινῶν ἐξαιρέσεων²², δύνανται γὰρ διέλθωσι καὶ τοὺς δύο τούτους βαθμούς.

Ὁ ἄρειος Πάγος εἶναι μὲν δικαστήριον ἀνώτατον πάντων, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ τρίτον δικαιοδοσίας βαθμόν· διότι κατὰ κανόνα δὲν δικαιοδοτεῖ, ἀλλὰ μηδενίζει ἀπλῶς τὰς πρὸς τοὺς κειμένους νόμους ἀντιμαχομένας ἀποφάσεις τῶν ὑποδεεστέρων δικαστηρίων. Ὅθεν ἀναιρεθείσης ἀποφάσεώς τινος πέμπεται ἢ περαιτέρα συζήτησις καὶ διάγνωσις τῆς διαφορᾶς εἰς ἄλλο δικαστήριον. Σκοπὸς τῆς συστάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου εἶναι ἡ τήρησις τῆς τε τῶν νόμων ἐνότητος καὶ τῆς περὶ τὴν διαχείρισιν αὐτῶν ὁμονοίας τῶν δικαστηρίων²³. Διὰ τοῦτο ἡ ἀναγκαιότης αὐτοῦ, καταφανεστέρα οὖσα ἐν ἐπικρατείαις μεγάλης ἐκτάσεως καὶ πληθυσμοῦ, ἔνθα ῥαδίως ἀναφύονται διχοστασίαι τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ ἀνομοιότητες, οὐχ ἥττον ὅμως αἰσθητὴ καὶ δικαιολογημένη γίνεται καὶ ἐν μικροῖς καὶ ὀλιγανθρώποις ἔθνεσιν. — Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἀρείου Πάγου ἀνήκει προσέτι ἡ ἄρσις τῶν συγκρούσεων καὶ ὁ κατονισμὸς τῆς ἀρμοδιότητος, ἡ παραπομπὴ ἀπὸ δικαστηρίου εἰς δικαστήριον καὶ ἡ ἀγωγὴ κακοδικίου κατ' ἐφετῶν κ.λ.²⁴.

22) Ὅτι τὰ εἰρηνοδικεῖα δικάζουσιν ἀνεκκλήτως μέχρι 40 δραχμῶν, τὰ πρωτοδικεῖα μέχρι 500 καὶ τὰ ἐμποροδικεῖα μέχρι 800.

23) Ἀνδοκίδ. περὶ μυστηρ. κεφ. κβ'. ἐπιμελείσθω ἡ βουλὴ ἡ ἐξ ἀρείου Πάγου τῶν νόμων, ὅπως ἂν αἱ ἀρχαὶ τοῖς κειμένοις νόμοις χρῶνται. Carré H. 138. 131. 137. 174. Boncenne I. 404. Baular § 41. Desapony manuel de la cour de cassation σελ. 52. Mittermaier Beiträge I. 72. — Ἡ ἀρχὴ ὅτι ὁ ἄρειος Πάγος δὲν δικαιοδοτεῖ ἰσχύει παρ' ἡμῶν ἐν μέρει μόνον κατὰ τὸ ἄρθ. 836 τῆς πολ. δικον.

24) Συντάγ. ἄρθ. 404, Πολ. 29. 51. 53. 54. 58. πρβ. καὶ νόμ, 8 ἰουλ. 1838. Carré ἀνωτ. σελ. 192. Berriat I. 47.

β'.) Περὶ τῆς ἐνεργείας.

§ 25. Τόπος^{α)}. Τὰ δικαστήρια συνεδριάζουσιν εἰς τὸ διωρισμένον ἐπὶ τούτῳ κατάστημα¹, τοῦ ὁποίου τὸ ἀκροατήριον ἐν ᾧ πασι τοῖς δικαστηρίοις τοῦ βασιλείου πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν ἐξωτερικὴν διακόσμησιν². Μόνον ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται καὶ ἐν ἐτέρῳ τόπῳ συνεδρίασις, ἥγουν τῶν εἰρηνοδικῶν ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτῶν ἢ κατὰ τὸν ἐπίμαχον τόπον³, τῶν πολυμελῶν δικαστηρίων, ὡς αἱ ἐκτελοῦσι δι' εἰσηγητοῦ δικαστικὰς πράξεις ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἢ τοῦ καταστήματος τοῦ δικαστηρίου⁴.

Χρόνος. Ἐκαστον δικαστήριον ὀρίζει ἐφάπαξ καὶ δημοσιεύει τὰς ἡμέρας τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ⁵. Ὅφείλει δὲ αὐτὸ μὲν κατ' αὐτὰς μόνον τὰς ἡμέρας νὰ συνεδριάζῃ, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη ἐξαιρέσεως⁶, οἱ δὲ δικασταὶ καὶ

α) πρβ. Carré Compét. II. 69. Berriat I. 24. Rauter § 35. Heffer System § 196. Wetzell σ. 723.

1) Δὲν ἰσχύει παρ' ἡμῖν ὁ κανὼν *ubi iudex, ibi iudicium*. Ὁργ. 250 ἱδ. 2. γαλ. δικον. 1040.

2) Ὁργ. 255—258. Λαλοῦσι δὲ πρὸς τὸ δικαστήριον οἱ λαλοῦντες ἰστάμενοι. Ὁργ. 100. 259, νόμ. 15 § 2 Βασ. (8.1).

3) Πολ. 161. ἐδ. 3, γαλ. δικον. 8. Berriat I. 25 σημ. 41. Carré procéd. ζήτ. 40. ΑΠ. 124 τοῦ 52. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν δημοσίων πρέπει νὰ ᾔναι ἡ συνεδρίασις. Carré. ζ. 38. Καὶ ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν δύναται νὰ δικάσῃ κατ' οἶκον. Πολ. 636.

4) Πολ. 249. 284. 293. 306, 319. 377. Berriat I. 25 σημ. 42.

5) Ὁργ. 249. Πολ. 161. Κατὰ τὰς κυριακὰς καὶ ἄλλας ἐορτὰς δὲν γίνεται ἄνευ κατεπείγοντος λόγου συνεδρίασις (Ὁργ. 250). Περὶ τοῦ ρδ. ἱδ. Keller Prozess. σ. 13. Κατὰ τὴν δωδεκάδελτον ἡρχίζον αἱ συνεδριάσεις πρὸ μεσημβρίας καὶ ἔπαυον πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. *Ante meridiem causam conjiciunt, quom perorant ambo praesentes. Post meridiem praesentem litem addicito. Sol occasus suprema tempestas esto.* Gell. XVII. 2. Carré Compét. II. 58. Berriat I. 25. Seuffert I. 211.

6) Ὁργ. 250. Πολ. 161 ἐδ. 2. 636. Αἱ ἡμέραι αὗται δὲν πρέπει νὰ ᾔναι ἐκ τῶν μὴ ἐργασίμων. ὁρ. κατωτ. § 95. σημ. 22

τὰ λοιπὰ δικαστικά πρόσωπα, ὧν ἡ παρουσία εἶναι ἀναγκαία, νὰ ἐμφανίζωνται ἐγκαίρως εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου καὶ νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται αὐτόθεν πρὸ τοῦ τέλους τῆς συνεδριάσεως⁷. Αἱ συνεδριάσεις, ἐὰν ὑπάρχωσιν ὑποθέσεις πρὸς συζήτησιν, πρέπει νὰ διαρκῶσι τοῦλάχιστον 4 ὥρας⁸.

Ἐὰν κατὰ τὸν χρόνον τῆς συνεδριάσεως ἀπολειφθῇ τι τῶν πρὸς σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου ἀπαιτουμένων προσώπων⁹, ἀναπληροῖ τὸν μὲν πρόεδρον ὁ ἀντιπρόεδρος ἢ ὁ ἀρχαιότερος δικαστής, τοὺς δὲ δικαστὰς οἱ πάρεδροι (κατὰ τὴν ἐν τῷ διορισμῷ αὐτῶν ὠρισμένην τάξιν), οἱ εἰρηνοδίκαι ἢ δικηγόροι, καὶ τὸν εἰσαγγελέα ὁ ἀντεισαγγελεὺς, ὁ νεώτερος δικαστής ἢ ὁ πάρεδρος, ἢ ἐν ἐλλείψει τούτων, δικηγόρος τις ἢ εἰρηνοδίκης¹⁰. Τὸν γραμματέα κωλυόμενον ἀναπληροῖ ὁ ὑπογραμματεὺς¹¹.

Προπαρασκευή. Πᾶσα δίκη εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον ἐγγραφομένη εἰς ἰδιαίτερον ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ γραμματέως συντασσόμενον βιβλίον, *πινάκιον* καλούμενον. Πινάκιον πᾶν πολυμελὲς δικαστήριον πρέπει νὰ ἔχῃ¹².

7) Ὁργ. 252—254. Carré ἐνθ. ἀν. art. 54. 8) Ὁργ. 254.

9) Τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ συνεδριάσῃ ἂν δὲν ὑπάρχῃ πλειονοψηφία ἐκ τῶν τακτικῶν δικαστῶν. Πολ. 49. 50. Boitard I. 190. Boucenne II. 372. ἐξαίρεσις ὡς πρὸς τὸν ἄρ. Π. γίνεται κατὰ τὸ διάτ. τῆς 8 ἰουλ. 1838.

10) Ὁργ. 27. 278. Ὁ δικηγόρος δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ δρκίζεται ἐκάστοτε. ΑΠ 218 τοῦ 56, 61 τοῦ 57 — Ἐὰν χρήζῃ ἀναπληρώσεως τότε, τὸ δικαστήριον καὶ ἡ εἰσαγγελία, ὁ νεώτερος δικαστής τίνα ἀναπληροῖ; Τὸ δικαστήριον ἀπ. ἀρ. Πάγου 184 τοῦ 1850 (σελ. 601), 446 τοῦ 1852. Γαλ. 84, Carré ζ. 415. Dalloz min. public ἀρ. 28.

11) Ὁργ. 124.

12) Ὁργ. 263. Πολ. 570. 623. 727. 769. 821. Ἐν πινάκιον ἔχει 2.

Ἔνεκα τῆς ἐνδεχομένης ἐν τῷ πινακίῳ συσσωρεύσεως πολλῶν δικῶν ἀναγκαῖος καθίσταται ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἐκάστοτε εἰς τὸ ἀκροατήριον πρὸς συζήτησιν εἰσακτέων διαφορῶν. Διὸ ἀνὰ πᾶσαν ἐβδομάδα σημειοῖ ἐπὶ τοῦ πινακίου ὁ πρόεδρος κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐγγραφῆς τὴν ἡμέραν τῆς συζητήσεως¹³. Περίληψις δὲ τῶν οὕτω προσδιορισμένων δικῶν τοιχοκολλᾶται εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἵνα μάθωσιν οἱ διάδικοι τὴν ἡμέραν τῆς συζητήσεως¹⁴. ἀλλὰ συνοπτικαὶ καὶ κατεπείγουσαι διαφοραὶ δύνανται νὰ συζητηθῶσι καὶ ἄνευ ἐγγραφῆς¹⁵.— Πρὸ τῆς συνεδριάσεως συντάσσει ὁ κλητὴρ τοῦ ἀκροατηρίου δελτίον, ἐν ᾧ ἐγγράφει τὰς συζητητέας τὴν ἡμέραν ἐκείνην διαφορὰς κατὰ τὴν ἐν τῷ 266 ἄρθρῳ τοῦ Ὁργ. ὠρισμένην τάξιν, καθ' ἣν καὶ ἐκφωνοῦνται πρὸς συζήτησιν¹⁶.

γ'.) *Περὶ τῶν δικαστικῶν διακοπῶν* α).

§ 26. Ἡ παρά τε τοῦ ῥωμ. δικαίου¹ καὶ τῆς διαδικα-

καστον δικαστήριον (ΑΠ 203 τοῦ 56), τὰ δὲ εἰρηνοδικεῖα δὲν ἔχουσι πινάκιον. Πολ. 496.

13) Ὁργ. 264. Πολ. 576. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ δίκαι μὴ χρήζουσαι τοιούτου προσδιορισμοῦ. Ὁργ. 265. — 14) Πολ. 577. 578.

15) Πολ. 578 ἐδ. 2. Ὁργ. 267 ἐδ. 3.

16) Τὰ ἐντεῦθεν γεννώμενα παράπονα δικάζει τὸ δικαστήριον. Ὁργ. 267

α) *Beihmann* σελ. 224. *Heffter* § 197. *Keller Prozess* σελ. 15. *Carré Compét.* VI. 453. *Berriat* I, 24.

1) Κατὰ ῥωμ. δίκαιον αἱ δικαστικαὶ ἐργασίαι διεκόπτοντο δύο μῆνας, τὸν θεριστὴν καὶ τρυγητὴν. Νόμ. 23. 4. 3. Βασ. (7. 17). Κατὰ τὸ 496 ἄρθ. τῆς διαδικασίας τοῦ 1830 «διὰ νὰ ἔχῃ ἕκαστος τὴν ἀπαιτουμένην εὐκαιρίαν νὰ ἐνασχολῇται εἰς τοὺς ἀγροὺς του, γίνεται κατάπαυσις εἰς τὰ δικαστήρια ἀπὸ 20 ἰουλ. μέχρι 30 Σεπτεμβρίου.» Ἐν Γαλλίᾳ αἱ διακοπαὶ ἀρχονται ἀπὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου καὶ λήγουσι τὴν 1 Νοεμβρίου. art. 37. du décret du 18 août 1810. *Les chambres chargées des affaires civiles vaqueront depuis le 1 septembre jusqu'au 1 novembre*

σίας τοῦ 1830 ἀναγνωρισθεῖσα ἀνάγκη τῆς κατὰ τὸ θέρος διακοπῆς τῶν δικαστικῶν ἐργασιῶν ἐκυρώθη καὶ ὑπὸ τῆς ἰσχυοῦσης νομοθεσίας, ἥτις τὰ περὶ αὐτῆς ὥρισεν εἰδικώτερον ὡς ἀκολουθῶς².

α) Τὰ πρωτοδικεῖα ἐφετεῖα καὶ ὁ ἄρειος Πάγος διακόπτουσι κατ' ἔτος τὰς ἐργασίας αὐτῶν ἀπὸ 1 ἰουλίου μέχρι 1 Σεπτεμβρίου. Τοῦ ὠφελήματος τούτου δὲν ἀπολαύουσι τὰ εἰρηνοδικεῖα καὶ ἐμποροδικεῖα, οἱ ἀνακριταὶ καὶ ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχή.

β) Εἰς ἕκαστον τῶν σχολαζόντων δικαστηρίων σχηματίζεται κατὰ τὰς διακοπὰς τμήμα ἐνεργόν, τῶν διακοπῶν καλούμενον, ὅπερ δικάζει τὰς ποινικὰς δίκας καὶ ὅσας ἐκ τῶν πολιτικῶν κηρύξη ἐν συμβουλίῳ δι' ἀποφάσεως κατεπειγούσας³.

2) Ἰδ. τὸν νόμ. τῆς 5 ἰουλ. 1851.

3) πρβ. νόμ. 9 Βασ. αὐτ. Ἐν ταῖς ἀπράκτοις τὰ πραττόμενα ἐν τοῖς δικαστηρίοις σχολάζει· οὐμὴν . . . οὔτε ἡ τῶν ἐγκλημάτων διάθεσις. art. 36 du décret 18 août 1818. Les chambres de service pour les matières correctionnelles n'auront point de vacances; il en sera de même des juges d'instruction. Décret du 30 mars 1808. La chambre de vacations est uniquement chargée des matières sommaires et de celles qui requièrent célérité. Ὁ Berriat (I. 24 σημ. 39) ἀναφέρει τὰς ἐξῆς ὑποθέσεις ὡς κατεπειγούσας. Les adjudications sur expropriation, les paiements de loyers, les main-levées provisoires de saisies — arrêts. — Les affaires qui concernent des biens périssables et des prescriptions à interrompre, les nominations et excuses des tutelles, alimens, referés urgens, saisies-revendications, etc. Νόμ. 23 Βασ. αὐτ. « Καὶ ἐν τοῖς ἀπράκτοις εἶδονται ἐπίτροποι καὶ οἱ ῥαθύμως διοικοῦντες ὑπομιμνήσκονται καὶ διατροφαὶ ὀρίζονται καὶ παραιτήσεις προτίθενται καὶ τὰ περὶ τῶν ἡλικιῶν ζητεῖται· καὶ εἰς νομὴν πέμπεται γαστήρ καὶ δανειστῆς καὶ ληγατάριος· καὶ ἀπὸ τῆς περὶ μελλούσης ζημίας ἀσφαλείας καὶ περὶ τοῦ προκομισθῆναι· διαθήκην δικαιοδοτεῖ· καὶ τοῦ δοθῆναι κουρά· τερὰ τοῖς πράγμασι τοῦ ἀμφισβητουμένου, εἰ μέλλει κληρονομεῖσθαι . . . καὶ τοῦ θεαθῆναι καὶ ἀποτιμηθῆναι τὴν τραχεῖαν ὕβριν . . . — Δικαιοδοτεῖται ἐν τῷ θέρει καὶ τῇ τρύγῃ περὶ τῶν μελλόντων ἀπόλλυσθαι τῷ χρόνῳ

γ) Κατὰ τὰς διακοπὰς ἡρεμοῦσιν αἱ πρὸς διεξαγωγὴν ἀποδείξεων ταχθεῖσαι προθεσμίαι εἰς ὑποθέσεις μὴ οὔσας τοῦ τμήματος τῶν διακοπῶν. Ἀλλ' αἱ ἀρξάμεναι ἤδη δικαστικαὶ πράξεις, ἰδίως αἱ διεξαγόμεναι ἀποδείξεις, περατοῦνται καὶ τοι ἐπελθουσῶν τῶν διακοπῶν⁴ .)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Δικαιοδοσία^α).

α.) Τί ἐστίν.

§ 27. Δικαστικὴ ἐξουσία καλεῖται ἡ διδομένη εἰς τὰ δικαστήρια δύναμις τοῦ διαλύειν (ἀνακρίνειν, δικάζειν καὶ ἐκτελεῖν) κυριαρχικῶς τὰς ἐκ τῆς παραβιάσεως τῶν ἀστυκῶν νόμων ἐγειρομένας διαφοράς. Ἡ ἐξουσία δὲ αὕτη, τε-

ἢ τῷ θανάτῳ· θανάτῳ μὲν, ὡς ἐπὶ τῆς περὶ κλοπῆς, ἀκουιλίου ἀγωγῆς, περὶ ὕδρευς τραχείας . . . Πολ. ἄρθ. 575 § 3.

4) Ὅθεν ἔάν ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις κοινοποιηθῇ κατὰ τὰς διακοπὰς, ἡ προθεσμία ἄρχεται τὴν 1 Σεπτεμβρίου (ΑΠ 224 τοῦ 57), αἱ δὲ πρὸς χρῆσιν ἐνδίκων μέσων προθεσμίαι τρέχουσι καὶ κατὰ τὰς διακοπὰς. ΑΠ 22 τοῦ 57. Συναινέσει τῶν διαδίκων δύνανται νὰ δικασθῶαι παρὰ τοῦ τμήματος τῶν διακοπῶν καὶ ὑποθέσεις μὴ καταπεύγουσαι; Τὸ ρωμ. δίκαιον ὀρίζει (νόμ. 1. Βασ. αὐτ.) Ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θέρους καὶ τῆς τρύγης οὐδεὶς ἀναγκάζεται δικασθῆναι· εἰ δὲ κατ' ἄγνοιαν ἢ βραθυμίαν ὁ δικαστὴς αὐτοὺς προσκαλέσεται, εἰ μὲν παροῦσιν αὐτοῖς καὶ ἐκουσίως δικαζόμενοις ψηφίζεται, ἔρρωται. Ἀλλὰ τὴν σήμερον ὀρθότερον εἶναι νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα Carré Compét. VI. σ. 456.

α) Glück Comment. Γ' § 184. Mühlentr., Entw. § 79. Heffter System § 31. ε. Linde § 59. 65 Bayer σελ. 92, 8 ἐκδ. σελ. 166. Carré Compét. Γ'. 239. Rauter § 19. Berriat. I. 14. Φέδ. 95.

χνικῶς ἐκπεφρασμένη, λέγεται δικαιοδοσία (*jurisdictio*), ἥτις διάφορα κατ' ἐποχὰς καὶ ἔθνη περιεῖχε στοιχεῖα.

Κατὰ τὸ ῥωμ. πολίτευμα μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν ἰδίᾳς δικαστικῆς ἀρχῆς, τῆς τοῦ πραιτῶρος, ἡ δικαιοδοσία παρείχε κυρίως¹ τὴν δύναμιν τοῦ διαμορφοῦν ἐν νομικῷ τύπῳ² τὰς εἰσαγομένας διαφορὰς καὶ καθιστάναι δικαστὴν πρὸς ἐκδίκασιν αὐτῶν³. Ὡστε, ἀκριβῶς εἶπεῖν, ἡ ἄμικτος κράτους (*imperium*) δικαιοδοσία οὔτε ποινικὴν ἐξουσίαν οὔτε τὴν δύναμιν τοῦ ἐκτελεῖν τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις περιεῖχε. Τὰ δύο δὲ ταῦτα ἦσαν προσόντα τῶν ἀνωτέρων ἀρχόντων, ἀπὸ τοῦ κράτους αὐτῶν κυρίως ἀπορρέοντα⁴. Ἀλλ' ἵνα μὴ ἀποδαίνῃ ἐντελῶς ἀνίσχυρος ἡ δικαιοδοσία προσεμίχθῃ αὐτῇ καὶ ἐξουσία τις ἐξαναγκαστικὴ (*mixtum imperium*)⁵. Κατὰ τινὰ δὲ πλατυτέραν ἔννοιαν ἐθεωρήθη

1) Ἐκ τὰς τῶς μόνον ὁ Πραιτὼρ ἐδίκαζεν αὐτὸς τὰς διαφορὰς (*extra ordinem*). Ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ἐλέγετο *decretum* ἢ *interdictum*. Πότε ἡ ἔκτακτος αὕτη διαδικασία ἐλάμβανε χώραν ἴδ. Keller *Prozess*. σελ 70. Puchta *Institut*. I. § 176. Heffter *System*. § 41.

2) Ὁ τύπος οὗτος ἐκαλεῖτο *formula*. Καὶ δίκης μὲν λήξις εἴη ἂν ὁ νῦν καλούμενος τύπος. Πολυδ. Η', 29.

3) Ὁ Πραιτὼρ *jus dicit*, ὁ δικαστὴς *judicat*. πρβ. Νόμ. 1. 10. Π. (2. 1). Νόμ. 1. Π. (2. 3). Ν. 13 § 4 Π. (36. 1). Heffter *Inst*. σ. 47, Brackenhæft *Erört.* σελ. 156.

4) Νόμ. 3 Π. *de jurisd.* *Imperium aut merum est, aut mixtum est. Merum est imperium habere gladii potestatem ad animadvertendum in facinorosos homines, quod etiam potestas appellatur. Mixtum est imperium cui etiam jurisdictio inest.* Πᾶς ἀρχὼν ἐν Ῥώμῃ εἶχε πλήρη κυριαρχίαν εἰς τὸν κλάδον τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς. Ὡς τοιοῦτος δὲ ἠδύνατο οὐ μόνον νὰ δικαιοδοτῇ ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκδιδομένων ἀποφάσεων τὴν ἐκτέλεσιν νὰ ἐκβιάζῃ. Ἡ γινομένη ἐνίοτε ἐντολὴ τῆς δικαιοδοσίας καὶ ἡ μεταγενέστερον σύστασις ἀρχῶν μόνον δικαιοδοσίαν ἐχουσῶν ἐγέννησε τὴν ἀνάγκην τῆς διαγραφῆς τῶν τῆς δικαιοδοσίας ὁρίων. πρβ. Νόμ. 1 § 1 Ν. 5. § 1 Π. (1. 21).

5) Νόμ. 2. Π. (2, 1). *Cui jurisdictio data est, eo quoque concessa*

προσὸν τῆς δικαιοδοσίας καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ δέχεσθαι καὶ κυροῦν πράξεις τινὰς μὴ ἀμφισβητούμενας *jurisd. voluntaria*⁶.

Ἄλλ' ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων, ἰδίως δὲ τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ ἡλλοιώθησαν οὐσιωδῶς τὰ τῆς δικαιοδοσίας, διότι ἠνώθησαν αὐτῇ ἀμφοτέρω τό, τε δικαιοδοτεῖν καὶ τὸ δικάζειν· ὥστε ὁ τὴν δικαιοδοσίαν ἔχων ἦτο ἕκτοτ' ἐλεύθερος ἢ νὰ διορίζη ἄλλον δικαστὴν τῆς διαφορᾶς, ἢ ν' ἀνακρίνη καὶ δικάζη αὐτὴν ὁ ἴδιος⁷.

Ὅμοιαι σχεδὸν τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὸ παλαιότερον γερμανικὸν πολίτευμα διατάξεις. Καὶ ἐνταῦθα ὁ δικαστὴς⁸ δὲν ἐδίκαζεν αὐτὸς, ἀλλὰ συνεκάλει δικαστικὰς τῶν συνεπαρχιωτῶν συνόδους, ἢ τοὺς ἀπὸ τούτων ἐκλελεγμένους δικογνώμονας⁹, καὶ αὐτοὶ μὲν ἔκρινον τὰς διαφορὰς, ὁ δὲ δικαστὴς διεύθυνεν ἀπλῶς τὰς συνεδριάσεις καὶ ἐξετέλει τὴν ἀπόφασιν. Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν δὲ τῶν ξένων δικαίων, ἰδίως τοῦ ῥωμαϊκοῦ, ἠνώθησαν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον τὰ ἔργα τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ τῆς ἀποφάσεως εὐρέτου· διότι ἡ ἐξάσκησις δικαστικῶν ἔργων ἀπῆται ἕκτοτε

videntur, sine quibus jurisdictionis explicari non potuit. quia, κατὰ τὸν νόμ. 5. § 1 (1. 24), jurisdictionis sine modica coërcitione nulla est. Bayer 93.

6) π. χ. χειραφεσίας, ἀπελευθερώσεις, υἱοθεσίας. Ν. 2. 8. Π. (1. 16). Ἡ δόσις ἐπιτρόπου δὲν ἦτο δικαιοδοσίας προσόν. Ν. 6. § 2. Π. (26. 4). *Tutoris datio neque imperii est, neque jurisdictionis: sed ei soli competit, cui nominatim dedit vel lex vel Scitum vel princeps. πρὸς Glück III. 9 σημ. 23. Goschen Δ'. 176.*

7) Τοῦτο ἐγένετο διὰ τοῦ νόμ. 2. K. (3. 3) τοῦ ἔτους 294. *Heffter Instit. 85.*

8) Οὗτος ἐλέγετο, *comes, gravior, Graf, Schultheissen. Pfleger* ἱδ. Glück. Γ'. 72. *Welzell* σελ. 225.

9) Οὗτοι ἐλέγοντο *scabini, Schöffen, Schöppen, Urtheilsfinder, γαλλ. échevins.*

νομικῶν γνώσεων κατοχὴν, ἥς ἐστεροῦντο οἱ ἐκ τοῦ πλή-
θους λαμβανόμενοι δικογνώμονες¹⁰.

Καὶ παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις, ἰδίως τοῖς Ἀθη-
ναίοις, διεκρίνετο τῶν δικαστῶν ἡ ἡγεμονίαν δικαστηρίου
ἔχουσα ἀρχή, ἥτις ἀνέκρινε μόνον τὰς δίκας, εἰσῆγεν αὐ-
τὰς εἰς δικαστήριον ἡγουμένη καὶ προεστῶσα, καὶ ἐξετέ-
λει τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ¹¹.

Κατὰ τὰς ἰσχυούσας τὴν σήμερον περὶ δικαιοδοσίας ἀρ-
χὰς τὰ δικαστήρια ἔχουσιν ἐξουσίαν οὐ μόνον τοῦ ἀνακρί-
νειν καὶ δικάζειν τὰς ὑποβαλλομένας αὐτοῖς διαφορὰς,
ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐκτελεῖν τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν¹². προσέτι δὲ
καὶ εἰς ἀναμφισβητήτους πράξεις περιβάλλουσιν ἐνίοτε
δημοσίαν κύρωσιν (jurisd. voluntaria). Ὡς πρὸς τὴν ἐκτέ-
λεσιν ὅμως ὑπάρχει παρ' ἡμῖν ἡ ἐξαίρεσις, ὅτι τὰ μὲν ἐμ-
ποροδικεῖα ἔχουσιν ἐλλειπῇ ἐκτελεστικὴν δύναμιν, τὰ διαι-
τητικὰ δὲ δικαστήρια, οὐδεμίαν¹³.

β'). Εἶδεν αὐτῆς.

§ 28. Ἡ δικαιοδοσία διαφόρως κατὰ τὰς διαφορὰς
αὐτῆς ἀναφορὰς διαιρεῖται. Αἰκυριώτεραι δ' αὐτῆς διαιρέ-
σεις εἰσὶν αἱ ἀκόλουθοι·

10) πρβ. Glück VI 445. Bayer 95. Wetzell σ. 257.

11) Ἀρποκρ. h. v. «Τὰς ἐπενεχθείσας (δίκας) αἱ ἀρχαὶ κατὰ τὸν αὐτὸν
ἐκάστη νόμον εἰσῆγεν εἰς δικαστήριον ἡγουμένη καὶ προεστῶσα.» Meier
der attische Pr. σ. 25.

12) Κυρίως εἰπεῖν παρ' ἡμῖν τὰ δικαστήρια δὲν ἀναμιγνύονται εἰς τὰς
ἐκτελέσεις τῶν ἀποφάσεων· διότι ἡ ἐξανάγκασις αὐτῶν γίνεται διὰ τοῦ κλη-
τῆρος καὶ ἄλλων δικαστ. προσώπων· ἀλλὰ μόνον δικάζουσι τὰς ἐρίδας τὰς
περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀνεγειρομένας. (Rauter § 22). Ἐν ἄλλαις ἐπικρατεῖαις
καὶ τὰς ἐκτελέσεις διατάττουσι τὰ δικαστήρια. Glück Γ'. 19.

13) Πολ. 854 § 2. 718. ἐδ. 3. 118. Διὰ τοῦτο τινὲς λέγουσιν (Bonc. I.
97) ὅτι τὰ ἐμποροδικεῖα ἔχουσι minus plenam jurisdictionem· ἡ ἔκφρασις

α) ὡς ἐκ τῆς ἐκτάσεως, λέγεται *γενική* ἢ *εἰδική* (*jurisd. ordinaria, extraordinaria*). Ἡ δικαιοδοσία, ἡ μᾶλλον ἡ ἀρμοδιότης τῶν δικαστηρίων, ὀρίζεται ποτὲ μὲν ἀπλῶς κατὰ γεωγραφικὰ ὅρια, ποτὲ δὲ καὶ κατ' ἀντικείμενον. Τοῦ πρώτου εἴδους τὰ δικαστήρια ἔχουσι γενικὴν δικαιοδοσίαν, ἀρμόδια ὄντα ἐπὶ πασῶν τῶν ἐντὸς τῆς περιφερείας αὐτῶν ἀναφυομένων ἐρίδων, τοῦ δευτέρου δὲ, εἰδικὴν εἴτ' ἐξαιρετικὴν, περιοριζομένην εἰς τὰς ῥητῶς ὑποβληθείσας εἰς αὐτὰ διαφοράς¹.

β) ὡς ἐκ τῆς γενέσεως, λέγεται *οἰκεία* ἢ *δοτὴ* (*jurisd. propria, delegata s. mandata*). Ὁ τὴν δικαιοδοσίαν πρωτοτύπως ἔχων ἡγεμὼν ἀσχεῖ αὐτήν, κατὰ τὰ σήμερον ἰσχύοντα τῶν ἐθνῶν πολιτεύματα, διὰ δικαστῶν ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων. Οἱ δικασταὶ δὲ οὗτοι λέγεται ὅτι ἔχουσιν *οἰκείαν δικαιοδοσίαν*, τὴν ὁποίαν μήτε ὁ ἡγεμὼν νὰ οὐδετερώσῃ δύναται διὰ συστάσεως προσωρινῶν δικαστηρίων, μήτε ὁ δικαστὴς ν' ἀναθέσῃ εἰς ἕτερον². Ἐξαιρετικῶς δὲ

δὲν εἶναι ἀκριβοῆς. Καὶ οἱ ἐμποροδίκαι κηρύττουσιν ἐκτελεστὰς τὰς ἑαυτῶν ἀποφάσεις, ἀλλ' ὡς εἰδικὰ δικαστήρια δὲν δικάζουσι τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν γεννωμένης ἐρίδας. Περὶ τῆς ἀγγλικῆς νομοθεσίας πρὸς Boncenne I. 204. Rütimann der englische Prozes. § 113—122 καὶ 323—386.

4) Rauter § 20. Boncenne I. 92. Οἱ συγγραφεῖς τῆς γερμανικῆς δικονομίας δίδουσι ἄλλην ἔννοιαν εἰς τὴν διαίρεσιν ταύτην. Ἐκτακτον λέγουσι τὴν πρόσκαιρον δικαιοδοσίαν, τὴν μετὰ τὴν ἐκδίκασιν τινὸς ἢ τινῶν μόνον διαφορῶν παύουσαν. Αὕτη ὁμοιάζει τῇ ἡμετέρᾳ κατὰ παραπομπὴν δικαιοδοσίᾳ. Bayer 8 ἔκδ. 171. Linde § 68. Morstadt Schlüssel σελ. 48. Glück Γ'. 161. 189.

2) Πολ. 14. Συντ. 89, Dalloz instruct. Civile ἀρ. 29. Ὡστε παρ' ἡμῶν *delegatio jurisdictionis* ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων γινομένη, δὲν εἶναι συγκεχωρημένη· οὐδ' εἰς ἀφαιρετέον τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ. Ἀλλ' ἡ σωτήριος αὕτη ἀρχὴ ἀνευ ἰσοβιότητος δικαστικῆς ἀνεμώλιόν ἐστι χρῆμα.

μόνον συγχωρεῖται νὰ παραπεμφθῇ ὁλόκληρος ἡ διαφορὰ ἀπὸ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου εἰς ἕτερον³ καὶ ν' ἀναθέσῃ ὁ τακτικὸς (φυσικὸς) δικαστὴς εἰς ἕτερον τὴν ἐκτέλεσιν εἰδικῶν τῆς διαδικασίας πράξεων⁴.

γ) ὡς ἐκ τῆς ἐνεργείας λέγεται *ἀμφισβητουμένη ἡ ἐκουσία* (*jurisd. contentiosa, voluntaria*). Τῶν δικαστηρίων ἡ ἐνέργεια στρέφεται κυρίως περὶ τὴν λύσιν ἀμφισβητουμένων δικαίων (διαφορῶν), ἐνίοτε ὅμως χρησιμεύει ἀπλῶς, ἵνα εἰς πράξεις ἀναμφισβητήτους περιβάλῃ ἀπλῶς δημοσίαν κύρωσιν ἢ πίστιν. Αὕτη ἡ μεταξὺ ὁμοφωνούντων (*intra volentes*) ἀσκουμένη δικαιοδοσία καλεῖται *ἐκουσία*, ἡ δ' ἐναντία, *ἀμφισβητουμένη*. Διάφορα εἰσὶ τῆς ἐκουσίας δικαι-

(Foucart Droit public I. ἀρ. 130) — Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἡδύνατο ὁ Πραίτωρ ἢ ὁ Ἀνθύπατος νὰ δώσῃ εἰς ἕτερον δικαιοδοσίαν (*mandare jurisdictionem*). νόμ. 6 § 1 Π. (1. 16), νόμ. 5. 16. 17 Π. (2. 1). πρβ. Mühlenbr. *Entw.* § 83. Glück Γ'. 282. Bayer σελ. 171. Heffler *System* § 77. Οἱ δικονομολόγοι διαφωνοῦσι περὶ τῆς σημασίας τῶν ὅρων *jurisdictio delegata* καὶ *mandata*· φαίνεται ὅτι τὸ ῥωμ. δίκαιον ταυτίζει τὰς δύο ταύτας ἐκφράσεις· πρβ. N. 1. K. (3. 4) N. 3. πρ. K. (3. 24). Mühlenbr. σελ. 47.

3) Πολ. 49. Ἡ παραπομπὴ γίνεται διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ καθ' ὁρισμένους τύπους. Ὁ ἐκ παραπομπῆς δικαστὴς λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ φυσικοῦ ἔχων ὅσα καὶ οὗτος δικαιώματα. *is, cui mandata jurisdictio est, fungetur vice ejus, qui mandavit.* νόμ. 16 Π. (2. 1).

4) Πολ. 15. 309. 377. γαλ. δικ. 1035. π. χ. ἐξετάσεις μαρτύρων, αὐτοψίας, ὁρκοληψίας. Κατὰ τὸ 731 ἀρθ. πολ. ἐπὶ λογιστικῶν δικῶν δύναται τὰ ἐμποροδικεῖα νὰ παραπέμψωσιν εἰς συμβιβαστάς. Boncenne I. 104 Bayer ἐκδ. 8, 177. Carré *Compét.* IV. 4. Ὁ ἐκ παραγγελίας δικαστὴς εἶναι περιωρισμένος μόνον εἰς τὰς ἀνατεθείσας αὐτῷ πράξεις, ἐκ δὲ τῶν κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν ἀναφουμένων ζητημάτων μόνον ὅσα ὁ νόμος ῥητῶς τῷ συγχωρεῖ δύναται νὰ κρίνῃ. π. χ. Πολ. 294. 314. 343 — Ὁ διωρισμένος εἰσηγητὴς πρὸς διεξαγωγὴν ἀποδείξεων δύναται νὰ ὑποκαταστήσῃ ἕτερον; ἐὰν δικαστήριον ὁλόκληρον διωρίσθῃ εἰσηγητῆς, μάλιστα· νόμ. 5. πρ. Π. (1. 21). Carré *procéd.* ζήτ. 985.

οδοσίας⁵ τὰ ἀντικείμενα, τὰ πλεῖστα δ' αὐτῶν (τὰ δημοσίας πίστεως προσδεόμενα) ἀνατεθειμένα παρ' ἡμῖν τυγχάνουσιν εἰς ἰδίαν ἀρχήν, τὴν τῶν συμβολαιογράφων⁶, τῶν δικαστηρίων δὲ ἡ ἀρμοδιότης, ἐξαιρέσει τῶν εἰρηνοδικείων, περιωρίσθη ἐν γένει εἰς τὰς ἀκολούθους περιπτώσεις· εἰς χειραφεσίας καὶ υἱοθετήσεις, εἰς διορισμούς ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων, εἰς αἰτήσεις περὶ ἀπαλλοτριώσεως ὀρφανικῶν κτημάτων ἢ ἄλλων προσώπων μὴ δυναμένων νὰ διαθέσωσιν ἐλευθέρως τὴν περιουσίαν αὐτῶν, καὶ εἰς δημοσιεύσεις ἢ ἐπικυρώσεις διαθηκῶν⁷.

Τινῶν τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης ἐθνῶν (πρὸ πάντων γερμανικῶν) ἡ νομοθεσία ἀναγνωρίζει ἔτι καὶ νῦν τὴν *ιδιωτικήν* καλουμένην δικαιοδοσίαν (*jurisd. patrimonialis*), ἣν ὁ δικαιοῦχος ἰδιώτης ἐπωφελεῖται ὡς προσοδοφόρον κτήσιν, λαμβάνων οὓς ἀποφέρει καρπούς, ἀλλὰ μισθοδοτῶν ἐξ ἰδίων τοὺς δικαστάς. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς δικαιοδοσίας ὑποδιαιρεῖται εἰς προσωπικὴν καὶ πραγματικὴν (*jurisd. patrim. personalis et realis*) καθ' ὅσον ἡ διάρκεια αὐτῆς ὁρίζεται ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ κτήτορος ἢ ἐκ τῶν κτημάτων αὐτοῦ⁸.

5) πρβ. Glück III. 92. Bayer 8. ἐκδ. 168. Linde §. 67. Seuffert I. 197. Henrion I. 334. Boncenne I. 99. Rauter §. 31. Φέδ. 104. Ὁ ὅρος ἐκουσία δικαιοδοσία δὲν εἶναι ἀκριβὴς κατὰ πάντα· διότι ἐνίοτε καὶ μεταξὺ ἀκόντων ἐξασκεῖται ἡ δικαιοδοσία αὕτη. Morstadt Schlüssl σελ. 12. Wetzell. σ. 365.

6) Rauter § 45. Καὶ οἱ τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν συντάσσοντες, ὡς καὶ οἱ ληξίαρχοι ἀνήκουσιν ὡσαύτως ἐνταῦθα, διότι καὶ αὐτοὶ ἔχουσι *jus actorum conficiendorum*.

7) Νόμ. 2 πρ. II. (1. 16). Πολ. 646. 656. 1076. 1082. Ὁργ. 195. ψήφ. περὶ διαθηκῶν ἄρ. 32. Göschen Vorlesungen § 759. Bayer 7 ἐκδ. 98. Heffter System. § 39. Henrion ἐνθ. ἀν. σελ. 338.

8) Glück ἐνθ. ἀν. σελ. 74. Mittermaier Beiträge II. 41. Heffter System. § 74. Morstadt Schlüssel σελ. 53. Wetzell σ. 270.

γ'.) Άσκησις αὐτῆς α)

§ 29. Τῆς δικαιοδοσίας ἡ ἄσκησις στρέφεται πρὸ πάντων περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων εἰς εἰδικὰ θέματα. Ἵνα δ' αὕτη προσηκόντως ἐνεργῇται, ἀναγκαῖον α) νὰ ᾔῃαι τὸ δικαστήριον νομίμως συντεθειμένον κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὴν πρὸς τὴν διαφορὰν σχέσιν αὐτοῦ^{1.6)} ν' ἀνακρίνη δεόντως τὴν διαφορὰν, ἥγουν ν' ἀκροᾶται πάντας τοὺς δικαζομένους καὶ περὶ πάσης, εἰ καὶ τὸ φαινόμενον παραλόγου, αἰτήσεως², νὰ πληροφορηται δὲ νομίμως³ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν γεγονότων· γ) νὰ μὴ ἐγκαταλιμπάνῃ τὴν διαφορὰν ἀναποφάσιστον, μήτε ἂν ἐλλείπῃ ἢ ᾔῃαι ἀσαφὴς ἢ ἐφαρμοστέα νομικὴ διάταξις⁴, μήτε ἂν ὑπάρχουσα φαίνεται ἀνεπι-

α) ἴδ. Rauter § 70.

1) Ἡ πρὸς τὴν διαφορὰν σχέσις τοῦ δικαστοῦ πρέπει νὰ ᾔῃαι τοιαύτη, ὥστε νὰ μὴ γεννᾷ δισταγμὸν τινα περὶ τῆς ἀκεραιότητος αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ δικάσῃ δικαστὴς ἐξαιρούμενος, π. χ. ἰδίαν διαφορὰν· ἀδίκως γὰρ τις ἐαυτῷ δικάζει. Ν. 17 Βασ. (7. 5). Ν. 10 Βασ. (7. 3). Ν. 1. Κ. (3. 5). Ἀλλὰ δὲν δικάζει ἐαυτῷ ὁ περὶ τῆς ἰδίας ἀρμοδιότητος δικάζων. Ν. 5. Π. (5. 1). Πολ. 24. ἐδ. 2.

2) Εἶναι ἀρχὴ θεμελιώδης τῆς δικονομίας ὅτι δὲν πρέπει νὰ δικάζεται τις πρὶν ἢ ἀκουσθῇ. Carré Compri. I. 232, Bayer 7. ἐδ. 161.

3) Ἦγουν κατὰ τοὺς περὶ ἀποδείξεως κανόνας. Ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τούτου πρέπει νὰ ἐνθυμῇται ὁ δικαστὴς ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα δὲν δικάζει αὐτεπαγγέλτως. Πολ. 170—173.

4) Τὰ κενὰ δηλ. τῆς νομοθεσίας ἢ τὰς ἀσαφείας αὐτῆς ὀφείλει νὰ συμπληροῖ ὁ δικαστὴς διὰ τῆς ἀναλογίας καὶ ἐρμηνείας, ἄλλως ὑποπίπτει εἰς τῆς ἀρνησιδικίας τὰς ποινάς. Πολ. 57. ποιν. νόμ. 480. γαλλ. δικ. 506. Carré ἐνθ. ἀ. σελ. 220. Παρὰ ῥωμ. εἶχεν ἄλλως τὸ πρᾶγμα. Νεαρ. 113. κεφ. I. πρ. «Εἰ μὲν τοι γέ τις ἀμφισβήτησις τῷ δικαστῇ περὶ τινος γένηται» νόμου, μηνυέτω πρὸς τὸ ἡμέτερον κράτος, καὶ τὴν ἐξ ἡμῶν ἐκδεχέσθω τοῦ πράγματος ἔγγραφον σ α φ ῆ ν ε ι α ν καὶ ἐ ρ μ η ν ε ι α ν καὶ κατ'

εικής⁵. δ) νὰ συντάσση νομίμως τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ⁶ καὶ νὰ περιορίζηται εἰς τὸ ζήτημα μόνον ὅπερ ἐκλήθη νὰ λύσῃ⁷ καὶ ε) νὰ μὴ ἐπανέρχεται καὶ δεύτερον ἐπὶ τὰ ἅπαξ δικασθέντα⁸.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Ἀρμοδιότης.

α.) Ἐν γενεῖ^α).

§ 30. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία, ἵνα ταχέως καὶ ὀρθῶς ἐξασκῇται, ἀπαιτεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ πολλῶν δικαστηρίων ἐγκαθίδρυσιν. Πᾶσα πολιτεία, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ᾖ, ἔχει διάφορα δικαστήρια, ὠρισμένην ἕκαστον ἔκτασιν ἐ-

» αὐτὴν τεμνέτω τὴν δίκην.» Heffter System. § 202. σημ. 89. Bethmann Handbuch σ. 102 σημ. 14.

5) Διότι δὲν εἶναι δικαστὴς τῶν νόμων ἀλλὰ τῶν δικαζομένων. πρ. Εἰς. (4. 47). Ν. 1 § 2 II. (49. 8). Bayer 7. ἐκδ. 463. Boucenne II. 50. Osterloh I. 181 σημ. 3.

6) Περὶ τούτου πλατύτερον κατωτέρω. ἴδ. Glück VI. 434.

7) πρβ. Berriat I. 20. σημ. 21 Carré. I. 279. καὶ τὰ ἀνωτέρω ἐν τῇ 3 σημ. τοῦ § τούτου ρηθέντα. Διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐκδώσῃ γενικὰς διατάξεις (Ὁργ. 262. Πολ. 808, Carré αὐτ. 155. ἄρθ. 5. του ἰδίου Procéd. I. 11. Henrion B'. 254. 263. Boitard 4. 14. Meier institut. judic. E', 46), ἀλλὰ μόνον κανονισμὸν τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας (Ὁργ. 249. 262. Πολ. 164.) Τοιαύτη γενικὴ διάταξις ἤθελεν εἶσθαι π. χ. ἐὰν τὸ δικαστήριον ὥριζε τὸν τρόπον τῆς συντάξεως καὶ καταθέσεως τῶν ἐγγράφων προτάσεων καὶ ἄλλων τοιούτων πράξεων. ἴδε καὶ Seuffert Blätter Γ'. 246.

8) Berriat I. 21. σημ. 24. Μόνον τὰς μὴ ὀριστικὰς ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἀνακαλέσωσι τὰ δικαστήρια καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν. Πολ. 480. Carré procéd. ζήτ. 4630.

α) πρβ. Glück σ'. 233. Linde Lehrb. § 86, Puchta Instit. B'. 15. Mühlenbr. Entw. σελ. 54. Heffter System. § 451—167. Franke I. 130 Seuffert. I. 36. Bayer 8. ἐκδ. 180. Carré Compét. Γ'. 247. Rauter § 66. Φέδ. 106. 350.

νεργείας ἔχοντα. Ἡ ἑκτασις δὲ αὕτη ὀρίζεται ὅτε μὲν ἐκ γεωγραφικῶν καθαρῶς ὀρίων, ὅτε δὲ καὶ ἐκ τοῦ εἶδους τῆς διαφορᾶς¹. Ἀρμοδιότης λέγεται ἡ ἐντεῦθεν πηγάζουσα ἱκανότης τοῦ δικαστηρίου τοῦ νὰ ἐπιλάβηται καὶ δικάσῃ ὠρισμένην διαφοράν².

Τῆς ἀρμοδιότητος ἀντίστοιχόν ἐστι ἡ ὁωσιδικία (forum), ἥτοι τοῦ διαδίκου ἡ εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον ὑποταγή³, ἧς διάφοροι γίνονται διαιρέσεις. Ἦτοι καλεῖται

α) νόμιμος (f. legale) ἡ ἐκ νομικῆς διατάξεως πηγάζουσα, ἥτις ὑποδιαιρεῖται εἰς γενικὴν καὶ εἰδικήν, καθ' ὅσον ἦναι καὶ ἡ νομικὴ διάταξις γενικὴ ἢ εἰδική⁴.

β) αἰρετὴ καὶ παρατεταμένη (f. conventionale s. prorogatum), ἐὰν εἰς τὴν θέλῃσιν τῶν δικαζομένων τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἔχῃ τέλος

γ) ἑκτακτος (f. extraordinarium), ὡσάκις εἰς δικαστικὴν ἀπόφασιν στηρίζεται⁵.

1) Οἷον τὰ πρωτοδικεῖα δικάζουσι παντὸς εἶδους διαφορὰς περιχλειομένας εἰς τὴν ἑαυτῶν περιφέρειαν· τὰ ἐμποροδικεῖα καὶ ἐρηνοδικεῖα, ῥῆ τὰ εἰς μόνον. ἴδ. καὶ τὸ 58 ἄρθ. Πολ. Carré αὐτ. 241.

2) Περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ δικαιοδοσίας καὶ ἀρμοδιότητος πρὸς Carré Comp. I. 53. Γ'. 242.

3) Τὰ Βασιλικά γρῶνται τῇ λέξει φόρος ἐκ τοῦ λατινικοῦ forum. Ἀκαταλλήλως λέγεται ἐν τῇ δικονομίᾳ δικαιοδοσία καὶ τὸ forum, ἥτοι ἡ σχέσις τοῦ ιδιώτου πρὸς τὸ ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ αὐτὸν δικαστήριον. Ἡ ὁωσιδικία ἴσως πλησιάζει μᾶλλον εἰς τὸ πρῶγμα.

4) Bayer 181. Ἡ νομικὴ διάταξις εἶναι εἰδική, εἰσάγουσα ἐξαίρεσιν εἴτε χάριν τῆς διαφορᾶς εἴτε χάριν τοῦ προσώπου· π. γ. τῶν ἐμποροδικείων ἢ ἀρμοδιότης, τὸ forum contractus, ἢ ἀρμοδιότης τῶν ἀγωγῶν κακοδικίας κ.τ.λ. Ἡ χάριν τοῦ προσώπου ἢ τῆς διαφορᾶς παρέκκλισις τῶν γενικῶν περὶ ἀρμοδιότητος ἀρχῶν λέγεται παρὰ τῶν γερμανῶν συγγραφέων forum privilegium. Τοιαύτην ἔχουσι παρ' ἡμῶν οἱ εἰς κακοδικίαν ὑπαγόμενοι δικαστικοί.

5) Τοῦτο λαμβάνει χώραν παρ' ἡμῶν ἐν τῷ θέματι τοῦ 49 ἄρθρ. Πολ.

Εἶναι δὲ προσέτι πρώτου ἢ δευτέρου βαθμοῦ, ἀποκλειστική ἢ συντρέχουσα.

β'.) Γενική εἴτε τῆς κατοικίας δωσιδικία.

1) Γενικά.

§ 31. Ἡ ἀρμοδιότης παρέχει εἰς μὲν τὸ δικαστήριον τὴν ἐξουσίαν νὰ δικάσῃ, εἰς δὲ τοὺς διαφορομένους τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δικασθῶσιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τούτου. Ὁθεν ἀναγκαῖον γίνεται νὰ ἐξηγηθῇ ποῖον κατὰ πᾶσαν περίπτωση εἶναι τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον. Γενικὸς δὲ κανὼν χρησιμεύει ἐνταῦθα οὗτος· ἡ κατοικία τοῦ ἐναγομένου ὁρίζει τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ δικαστηρίου.

Ὁ κανὼν οὗτος εὗρηται καὶ ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ κεχυρμένος¹. ἀλλὰ κατ' αὐτὸ, ἐκτὸς τῆς κατοικίας, συνίστησι καὶ ἡ πατρὶς (origo) δωσιδικίαν γενικὴν (forum originis). διότι πᾶς Ῥωμαῖος ὑπετάσσετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος (municipium) καὶ μὴ κατοικῶν αὐτόθι². Ἡ πατρὶς δὲ ὠρίζετο οὐχὶ ἐκ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς πολιτείας τῶν γονέων³. Πρὸς τούτοις δὲ ἐλογίζετο ἡ Ῥώμη ὡς κοινὴ πάντων τῶν Ῥωμαίων πα-

ὅταν ὁ ἄρειος Πάγος ἀναιρῶν παραπέμπῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἄλλο δικαστήριον, ἢ τὸ ἐφετεῖον μεταρρυθμίζον ἐφαρμόζῃ τὸ 780 ἄρθρον. Ἄλλως ὁρίζουσι τὸ forum extraordinarium οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς. Bayer 182. Muhlenbr. § 100. Morstadt Schlüssel § 99.

1) Νόμ. 2. Κώδ. (3 13). Ν. 38 Β.π. (7 3). Ὁ ἐνάγων ἀκολουθεῖται τῷ φόρῳ τοῦ ἐναγομένου . . . οὐ μὴν δὲ ὁ ἐναγόμενος τῷ τοῦ ἐνάγοντος.

2) Νόμ. 29. II. ad municip. (50. 1). Incola et his magistratibus parere debet, apud quos incola est, et illis apud quos civis est.

3) Ἐπὶ γνησίων τέκνων τοῦ πατρὸς ἡ πολιτεία ἐξητάζετο, ἐπὶ νόθων δὲ τῆς μητρὸς· ἀλλ' εἶχον πόλεις τινὲς τὸ προνόμιον τοῦ νὰ ὁρίζηται ἐκ τῶν μητέρων τῶν τέκνων ἡ πολιτεία. Νόμ. 1. § 2. Νόμ. G. § 1. Ν. 9. II. (50. 1.) Νόμ. 3 K. (10 28). Ἡ πολιτεία ἐκ ἐκείνου origine, manu-

τρὶς⁴. διὸ ὑπῆρχε καὶ ἐνταῦθα ἀρμοδιότης⁵. Ὡστε κατὰ τὸ ρ. δ. κοινὴν ἀρμοδιότητα συνέβαινε νὰ ἔχωσιν ἐνίοτε τρία διάφορα δικαστήρια, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡδύνατο νὰ ἐκλέξῃ ὁ ἐνάγων⁶.

Παρ' ἡμῖν δὲ ὑπάρχει μόνον τῆς κατοικίας ἡ γενικὴ δικαιοδικία (*forum domicilii*), οὐχὶ καὶ ἡ τῆς πατρίδος. Διότι, ἂν καὶ κατὰ τὸ 3 ἄρθρ. τοῦ περὶ δήμων νόμου ἕκαστος πολίτης ὀφείλει νὰ ᾔῃ μέλος δήμου τινός, δὲν χρεωστεῖ ὅμως ἀναγκαίως καὶ νὰ ἔχῃ αὐτόθι τὴν μόνιμον αὐτοῦ κατοικίαν, ἀλλὰ δύναται νὰ κατοικῇ μονίμως καὶ ἐκτὸς τοῦ ἰδίου δήμου⁷.

2) Τί ἐστὶ κατοικία.

§ 32. Κατοικία τινός λέγεται ὁ τόπος, ὅστις εἶναι τὸ κύριον καὶ μόνιμον τῶν οἰκιακῶν καὶ κοινωνικῶν αὐτοῦ σχέσεων καὶ ἐνεργειῶν κέντρον¹). Ἀπαιτοῦνται λοιπὸν

missione, allectione et adoptione. Νόμ. 7. Κώδ. (40. 39). Ν. 1. πρ. Π. (50. 1).

4) Νόμ. 33. Π. (50. 1). *Roma communis nostra patria est.* Ν. 6 § 11. Π. (27. 1).

5) Νόμ. 28 § 4 Π. (4, 6). Ἄλλ' εἶχον τινὲς *jus revocandi domum suam*, ἥτοι νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν δικαιοδοσίαν τῆς κατοικίας αὐτῶν. Ν. 2 § 3—6 Π. (5. 1). Ν. 2 § 3—6. Β. (7. 5). *Bethmann Versuche* σ. 9. σημ. 23.

6) Ν. 29. Π. (50. 1). *Bethmann.* σελ. 6. *Bayer* 8 ἐκδ. 190.

7) Τοῦτο δ' ἐξάγεται ἱκανῶς ἐκ τοῦ 13 ἄρθρου τοῦ αὐτοῦ νόμου, καθ' ὃ πρὸς ἐξάσκησιν ἐκλογικῶν δικαιοματίων ἀπαιτεῖται μόνιμος οἰκήσις ἐν τῷ δήμῳ. Τὸ ἄρθρ. 9 § 4 τοῦ αὐτοῦ ἐννοεῖ τὴν κτῆσιν τῆς τοῦ δημότου ιδιότητος δι' ἀποκαταστάσεως, ἀλλὰ μετὰ τὴν κτῆσιν ταύτην δύναται νὰ μετακινήθῃ ἡ κατοικία. Παραβ. καὶ ἀρ. 5. τοῦ περὶ ἐκλογ. τῶν βουλευτῶν νόμ. ἄρθρ. 4. τοῦ περὶ ἐπαρχικῶν συμβ. νόμου. *Demolombe Cours de code civil* I. § 340. *Bayer* 8 ἐκδ. 190. *Seuffert* I. 39. σημ. 5. *Gelük* ΣΤ'. 261.

4) Νόμ. 7. Κ. (10. 39.) . . . *in eo loco singulos habere domici-*

πρὸς θεμελίωσιν αὐτῆς δύο τινά, ποιά τις οἰκήσεις ἐν τῷ τόπῳ (corpus) καὶ ποιά τις διάνοια τοῦ οἰκοῦντος (animus). δηλαδή ἡ μὲν οἰκήσεις πρέπει νὰ διαφαίνῃ τελείαν ἐγκατοικήσιν, ἡ δὲ διάνοια, πρόθεσιν σταθεράς καὶ μονίμου ἐγκατοικήσεως. Ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται ὅτι ἡ κατοικία α) ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς συνυπάρξεως τῆς τε οἰκήσεως καὶ τῆς προθέσεως². διὸ οὔτε ἀπλῆ ἡ θέλησις ἢ ἡ πρόσκαιρος διατριβὴ συνιστᾷ κατοικίαν, οὔτε καταργεῖ τὴν ὑπάρχουσαν ἢ προσωρινὴ ἀναχώρησις³, β) εἶναι προαιρετικόν τι ἐκ τῆς θέλησεως τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτωμένη⁴, γ) μία ὁμῶς καὶ ἀπλῆ⁵,

lium non ambigitur, ubi quis larem rerumque ac fortunarum suarum summam constituit, unde rursus non sit discessurus, si nihil avocet, unde quum profectus est, peregrinari videtur, quo si rediit, peregrinari jam destitit. N. 203 II. (50. 16). eam domum unicuique nostrum debere existimari, ubi quisque sedes et tabulas haberet, suarumque rerum constitutionem fecisset. ἀρθ. 91 τοῦ ἀς. νόμου.

2) Νόμ. 20. II. (50. 1). domicilium re et facto transfertur, non nuda contestatione, ut in his exigitur qui negant se posse ad munera, ut incolas, vocari. 3) Νόμ. 2 K. (10. 39).

4) Ἡ θέλησις τοῦ ἐναλλάσσοντος κατοικίαν ἢ δηλοῦται ῥητῶς εἰς τὰ δημαρχεῖα τῆς παλαιᾶς καὶ νέας κατοικίας, ἢ συνάγεται ἐκ τεκμηρίων (ἀρθρ. 92 ἀς. νόμου). Τοιαῦτα π. γ. τεκμήρια εἰσὶν ἡ κτῆσις ἀκινήτων (οἰκίας) ἐν τῷ τόπῳ, διαμονὴ μακροῦ χρόνου, ἐξάσκησις ἐπαγγέλματος, ἡ ιδιότης δημότου κ.τ.λ. Νόμ. 27. § 1 II. (50. 1). Νόμ. 2 K. (10. 39), Demolombe I. 438. Bone. II. 197. Τὸ εἶναι οἰκίαν μόνον δὲν ἀρκεῖ. Νόμ. 17 § 13 II. (50. 1). — Ἐξαιρετικῶς ἐνίοτε ἡ κατοικία εἶναι ἀναγκαία. κατωτ. § 34.

5) Κατὰ τὸν νέον ἀς. νόμον δὲν δύναται τις νὰ ἔχῃ δύο κατοικίας, ὡς πρᾶξεται τὸ βρωμ. δίκαιον. Νόμ. 6 § 2 II. αὐτ. viris prudentibus placuit, duobus locis posse aliquem habere domicilium, si utrobique ita se instruxit, ut non ideo minus apud alteros se collocasse videatur, πρὸς. Νόμ. 5. Νόμ. 27 § 2 II. αὐτ. Demol. I. 410. Boncen. B'. 196. Ἐὰν δὲ τυχὸν συμβῇ νὰ κατοικῇ τις εἰς δύο τόπους ἀλληλοδιαδόχως, ὁ δικαστὴς ἔχει νὰ κρίνῃ τότε ποία τῶν δύο εἶναι ἡ κυρία κατοικία του. Dalloz Domicile ἀρθ. 8. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν νέον νόμον ὡς καὶ κατὰ τὸν βρωμαϊκόν,

παύουσα διὰ τῆς ἀποκτήσεως νέας⁶. Τὴν ἀρμοδιότητα δὲ τοῦ δικαστηρίου ὀρίζει ἡ κατοικία τοῦ ἐναγομένου⁷, ἣν ἔχει ὅταν κινηθῇ, ἢ γουν ἐγγραφῇ εἰς τὸ πινάκιον, ἢ ἀγωγῇ⁸. Εἰς τὸ δικαστήριον δὲ τοῦτο δύνανται νὰ εἰσαχθῶσι παντὸς εἶδους ἀγωγαί, ἐκτὸς τῶν ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ἐξηρημένων⁹.

εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἔχῃ τις κατοικίαν. — *difficile est, sine domicilio esse quemquam. Puto autem et hoc procedere posse, si quis domicilio relicto naviget, vel iter faciat, quaerens quo se conferat, atque ubi constituat; nam hunc puto sine domicilio esse. Seuffert I. 42. Demol. I. 442. Massé — Vergè I. 420. Dalloz Domicile αρ. 17.*

6) Νόμ. 20 Π. (50. 1). Κατὰ τὸν νέον περὶ κατοικίας νόμον ὁ ἔχων ἤδη κατοικίαν που διατηρεῖ αὐτὴν μεχρὶ τοῦ ἀποκτήσῃ ἀλλαγῶθι ἄλλην, ἢτοι ἐγκατοικήσῃ πραγματικῶς εἰς τῆς νέας κατοικίας τὸν τόπον· ὅθεν ἡ παλαιὰ κατοικία οὐκ ἀπόλλυται διὰ τῆς ἀπλῆς ἐγκαταλείψεως αὐτῆς. *Marcadé I. 240. Dalloz domicile αρ. 25 ἐπ.. — ‘Ο θέλων νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν; Dalloz αρ. 20. Demol. I. 448.*

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου πύει φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ ἡ κατοικία αὐτοῦ, ὡς πρὸς τινὰς δὲ μόνον διαφορὰς διαμένει ἐπὶ τινὰ χρόνον· ἴδ. τὸν § 33, γ'. *Bayer σ. 186. Seuffert I. 57.*

7) Νόμ. 2. Κ. (3. 24). Ν. 2. Κ. (3. 43). Ν. 82. 87. Βασ. (7. 5.) Καὶ ἐν ταῖς περὶ δεσποτείας . . . ἀγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς προσωπικαῖς φυλάσσεται ὁ κανὼν ὁ βουλόμενος τὸν ἐνάγοντα ἀκολουθεῖν τῷ φόρῳ τοῦ ἐναγομένου. *Juris ordinem converti postulas, ut non actor rei forum, sed reus actoris sequatur. N. 38. Βασ. (7. 3). Πολ. 16 ἐδ. 1. Bethmann Versuche σελ. 5. 10. 14. Bayer 187. Demol. I. αρ. 339.*

8) Πολ. 16 § 2 συνδ. ἀρθ. 575. § 2. Βαυχρ. Σχέδιον τοῦ 1834 § 167. β'. Ν. 30. Π. (5. 1) *ubi acceptum est semel judicium, ibi et finem accipere debet.* Ὡστε ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς μέχρι τῆς ἐγγραφῆς αὐτῆς εἰς τὸ πινάκιον δύναται ὁ ἐναγόμενος μεταβάλλων κατοικίαν νὰ καταστήσῃ ἀναρμόδιον τὸ δικαστήριον, ἐκτὸς ἂν πράξῃ τοῦτο *in fraudem legis.* πρβ. *Carrè procéd. ζ. 254. Compèt. Δ'. 15.* (ἀλλ' ὁ Νόμ. 2. Κ. (3. 43), ὃν ὁ συγγραφεὺς οὗτος πρὸς ὑποστήριξιν τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπάγεται, ἄλλην ἔχει ἔννοιαν). *Φέδ. 354. Wetzell σ. 333.*

9) *Bayer 7 ἐκδ. 120. Glück σ'. 287. Πολ. 49,*

3) Νόμιμος ἢ τεκμαρτὴ κατοικία.

§ 33. Ἐνίοτε ἡ κατοικία γίνεται δυσεύρετος ἢ ἐλλείπει παντελῶς. Διατοῦτο ὥρισεν εἰδικώτερον τὰ δύο ταῦτα ὁ νόμος.

α) Τὰ νομικὰ πρόσωπα, ὡς ἐν τῇ ἰδέᾳ κυρίως ὑπάρχοντα καὶ ἐπομένως οὔτε θέλησιν οὔτε κατοικίαν ἔχοντα, λογίζονται, καθ' ὁμοίωσιν τῶν φυσικῶν προσώπων, κατοικοῦντα, ἐν ᾧ τόπῳ ὑπάρχει τῆς περιουσίας αὐτῶν ἡ διοίκησις. Ὅθεν τὸ Δημόσιον ἔχει κατοικίαν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου, τὰ δὲ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα τὸν τόπον, ἔνθα καθιᾶρτυται τῶν κτημάτων αὐτῶν ἡ διεύθυνσις¹.

β) Αἱ ἐμπορικαὶ² ἐταιρίαι ἔχουσι κατοικίαν τὸν τόπον, ἔνθα εἰσὶ καθιδρυμέναι. Διὰ τοῦτο εἰς τὸ αὐτόθι δικαστήριον ἐνάγονται παρὰ παντὸς συνεταίρου ἢ τρίτου καὶ περὶ

1) Bayer 8 ἐκδ. 187. Σχβ. Συστ. II'. 65. Linde Lehrb § 88. σημ. 14. Seuffert Comment I. 56. σημ. 16. Φέδ. 358. Wetzell 345.

2) πρβ. Dalloz Compét. civile des trib. d' arr. ἀρ. 409. γαλ. δικον. ἀρ. 59 le défendeur sera assigné . . . § 5. En matière de société, tant qu' elle existe, devant le juge du lieu où elle est établie. Ὡστε ἡ διάταξις αὕτη ἐκτείνεται καὶ εἰς τὰς πολιτικὰς ἐταιρίας. Παρ' ἡμῖν μόνον αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι ἔχουσιν ὡς τοιαῦται ἰδίαν κατοικίαν. Ὁ δὲ λόγος τῆς εἰδικῆς ταύτης κατοικίας εἶναι ὅτι εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλέστερον διεξάγονται αὐτόθι αἱ δίκαι. Boitard I. 103. Boncenne II. 26. — Ἀλλ' αἱ μετοχικαὶ ἐταιρίαι δὲν ἀπολαύουσι τοῦ πλεονεκτήματος ἰδίας κατοικίας, καθὼ μὴ ἔχουσαι μόνιμον ὑπαρξιν. Berriat I. 91. σημ. 23. On a excepté de la règle du texte les sociétés en participation, parcequ' elles n' ont pas d' assiette et cessent d' exister quand l' affaire qu' elles ont pour objet est terminée. Carré Compét. I'. 406. Bone. II. 135. Thomine I. 96. § 82. Schlink I. § 196. — Ἐὰν ἡ ἐταιρία ἔχῃ πολλὰ καθιδρύματα, ἐξετάζεται ποῖον εἶναι τὸ κύριον. Ἐὰν δὲ ἴδιον καθιδρυμα δὲν ἔχῃ, οὐδὲ κατοικίαν ἰδίαν ἔχει. Dalloz ἀνωτ. ἀρ. 110. Carré proc. ζ. 261.

πάσης προσωπικῆς καὶ ἐμπραγμάτου³ ἀπαιτήσεως. Ἡ κατοικία δ' αὕτη παύει διαλυομένης τῆς εταιρίας⁴.

γ) ἡ κληρονομία παρίστησιν ἐπὶ τινα χρόνον τοῦ τεθνεῶτος τὸ πρόσωπον· διὸ ἡ κατοικία αὐτοῦ εἶναι καὶ τῆς κληρονομίας κατοικία⁵, ἀλλὰ διαρκεῖ μέχρι τῆς διαδομῆς.

3) πρβ. Carré procéd ζ. 261 bis.

4) Πολ. 47 § 4 . . . εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου ἐνθα εἰσὶ καθιερυμένοι· διότι μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς εταιρίας παύει ἡ εταιρικὴ ἐνότης. ὑπὲρ ἧς ἀπέδωκεν ὁ νόμος εἰς τὴν εταιρίαν εἰδικὴν κατοικίαν.— Ἀλλὰ κατὰ τὴν παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐπικρατήσασαν νομολογίαν, συγχωρεῖται νὰ εἰσαχθῶσι, καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς εταιρίας, εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας αὐτῆς αἱ ἐξῆς ἀγωγαί, α) ἡ περὶ διανομῆς τῆς εταιρικῆς περιουσίας, β) ἡ περὶ διαρρήξεως τῆς γενομένης διανομῆς καὶ γ) ἡ περὶ ἐγγυήσεως διὰ τὴν ἐκνίκησιν τοῦ λαχόντος μεριδίου. Ἐὰς ἐξαιρέσεις ταύτας στηρίζουσιν οἱ Γάλλοι εἰς τὰ ἄρθρα 1872 καὶ 822 τοῦ γαλ. κώδ.

art. 1872. Les règles concernant le partage des successions, la forme de ce partage, et les obligations qui en resultent entre les cohéritiers, s'appliquent aux partages entre associés.

art. 822. L'action en patrage, et les contestations qui s'élèvent dans le cours des opérations, sont soumises au tribunal du lieu de l'ouverture de la succession.

C'est devant ce tribunal qu'il est procédé aux licitations, et que doivent être portées les demandes relatives à la garantie des lots entre compartagants, et celles en rescission du partage. Boitard I. 408. Boncenne II. 26. σημ. 1. Carré Compét. Γ'. 405. procéd. ζήτ. 260.

Αἱ ἐξαιρέσεις αὗται δὲν ἰσχύουσι παρ' ἡμῖν. διότι τῆς εταιρίας ἡ κατοικία, ὡς τοῦ νόμου ποίησις, δὲν δύναται νὰ ἐκταθῇ πέραν τῶν ὁρίων αὐτῆς. Κατὰ τὸν Φέδερν (σελ. 360) ἡ πρώτη ἐξαιρέσις δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ παρ' ἡμῖν.

Αἱ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς εταιρίας ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐκκαθαρίσεως αὐτῆς γεννώμεναι μετὰ τῶν συνεταίρων διαφοραὶ δύνανται κατὰ τινας (Carré Compét. Ζ'. 387. Ῥάλλη Ἐμπορ. δικ. I. 249 σημ. 3. Dalloz Compét. civile ἀρ. 123) νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς εταιρίας. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ἐξαιρέσις δὲν φαίνεται νόμιμος παρ' ἡμῖν.

5) Κατὰ τὸ ῥωμ. εἰκαίον (N. 83 Βασ. 7. 5.) «Ἐἴτις τὴν κληρονομίαν

ἡ τῆς εἰς τὸν κληρονόμον ἐγχειρίσεως τοῦ κλήρου. Εἰς τὸ δικαστήριον δὲ τῆς κατοικίας ταύτης, ἡγουν τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας, εἰσάγονται πρὸ τῆς διακομῆς μὲν τοῦ κλήρου, πᾶσαι αἱ μεταξὺ τῶν κληρονόμων⁶ ἀγωγαὶ καὶ αἱ

ἀπαιτοῦσαν ἀγωγὴν βούλεται κινῆσαι, ἡ ὅπου τὴν οἰκίαν ἔχει ὁ ἀναγόμενος, ἡ ὅπου ἡ κληρονομία διάκειται, κινεῖται. — Ὁ μὲν κληρονόμος βούλεται πεμφθῆναι εἰς νομὴν τῶν κληρονομιάων πραγμάτων, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐπαρχίᾳ αἰτεῖται, ἐν ἣ τὰ πράγματα διάκειται. Bayer 8 ἐκδ. 194. Linde Lehrb. § 90. Morstadt Schlüssel § 90. IV.

Κατὰ τὸ Βαυαρ. Σχέδ. τοῦ 1827, § 4. Ἀγωγαὶ προσωπικαὶ κατὰ τοῦ κληρονομηθέντος δύνανται, ἕως νὰ παραδοθῇ ἡ κληρονομία τοῖς κληρονόμοις, νὰ κινηθῶσιν εἰς τὸ τῆς κληρονομίας δικαστήριον.

§ 5. Αἱ τὴν νομὴν τῆς κληρονομίας ἡ τὸ κληρονομικὸν δίκαιον ἐν γένει σκοποῦσαι ἀγωγαί, δύνανται νὰ εἰσυχθῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον μετὰ τοῦ περτωθῶσιν αἱ περὶ τῆς κληρονομίας διαπραγματεύσεις.

Τὸ δὲ Βαυαρ. Σχέδ. τοῦ 1831 περιέχει ταῦτα ἐν § 2. d.

Κατὰ κληρονόμων ἐπὶ ἀγωγῶν, ἀξιώσεις κατὰ τοῦ κληρονομηθέντος ἀποβλεπουσῶν, ἕως νὰ παραδοθῇ ἡ κληρονομία, τὸ τῆς κληρονομίας δικαστήριον. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν ἀγωγῶν, τὸν ἀντικείμενον ἔχουσῶν τὸ κληρονομ. δίκαιον ἢ τὴν νομὴν, προσέτι κληροδοτήματα ἐπὶ μήπω ἐγχειρισθείσης κληρονομίας.

Ἡ γαλλικὴ δικονομία τέλος ὥρισε τὰ ἐξῆς art. 59 § 6.

En matière de succession — 1 sur les demandes entre héritiers jusqu'au partage inclusivement; — 2 sur les demandes qui seraient intentées par des créanciers du défunt, avant le partage; — 3 sur les demandes relatives à l'exécution des dispositions à cause de mort, jusqu'au jugement définitif, devant le tribunal du lieu où la succession est ouverte.

Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων τῶν Βαυαρικῶν σχεδίων καὶ τῆς γαλλικῆς δικονομίας συνέταξεν ὁ ἐγχώριος νομοθέτης τὸν § 5 τοῦ 17 ἄρθ. τῆς ἡμετέρας δικονομίας, διαστείλας τὸ πρῶτον ἐδάφ. τοῦ δευτέρου κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐν ἐκείνῳ μὲν ἡ διανομὴ τῆς κληρονομίας καταργεῖ τὴν κατοικίαν, ἐν τούτῳ δὲ, ἡ εἰς τὸν κληρονόμον ἐγχείρισις τῆς κληρονομικῆς περιουσίας.

6) Ἐνταῦθα ὑποτίθεται ἡ ὑπαρξὶς πολλῶν κληρονόμων· προσέτι ὅτι οἱ

τῶν δανειστῶν⁷ τοῦ κληρονομηθέντος, πρὸ τῆς ἐγχειρίσεως δ' αὐτοῦ, αἱ ἀγωγαὶ περὶ κληρονομικοῦ δικαίου (*hered. petitio*), περὶ κληροδοτημάτων ἢ ἄλλης τελευταίας βουλήσεως, καὶ ἡ περὶ τῆς κτήσεως τῆς διακατοχῆς τῆς κληρονομίας⁸.

δ) Οἱ παρὰ ξέναις δυνάμεσιν ἐμπεπιστευμένοι διπλωματικοὶ, ὅσοι ἀπολαύουσι τῆς ἐτεροδικίας, διατηροῦσιν ἦν καὶ πρὶν ἀναχωρήσωσιν εἶχον κατοικίαν, ἕωσοῦ ἀπο-

κληρονόμοι δὲν ἀμφισβητοῦσιν ἀλλήλοις τὴν κληρονομικὴν ιδιότητα. Ἄρα ἀνήκει εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ *fam. heriscundæ actio*, καὶ πᾶσα ἐκ τῆς κληρονομίας πηγάζουσα. (*Dalloz Comp. Civ. ἀρ. 69*) οὐχὶ δὲ ἡ *hereditatis petitio*.

7) Εἴτε προσωπικαὶ εἴτε ἐμπράγματα. Ἐξαιροῦνται αἱ πίπτουσαι εἰς τοὺς ὅρους τοῦ 20 ἄρθ. τῆς πολιτ. δικον. (*Carré procéd. ζ. 264 bis, 263*). Ἐὰν ᾖται εἷς μόνος κληρονόμος αἱ ἀγωγαὶ τῶν δανειστῶν πρέπει νὰ κινῶνται εἰς τὴν κατοικίαν αὐτοῦ (*Carré procéd. ζ. 263. Boitard I. 109.— contra Φεδ. 364*).

8) Ἐάν τις ἢ τινες ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀποθανόντος ὡς κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ ἐνώσωσιν οὕτω τὴν κληρονομίαν μὲ τὴν ἰδίαν των περιουσίαν, παύει πλέον τῆς κληρονομίας ἡ κατοικία· ἐπομένως αἱ περὶ κληρονομικοῦ δικαίου ματος κλ. ἀγωγαὶ πρέπει νὰ κινῶνται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἰδίας των κατοικίας· — Ἡ μετάφρασις τοῦ 2 ἐδαφ. τοῦ μνησθέντος § 5 δὲν εἶναι ἀκριβής. Αὕτη εἶναι ἡ ὀρθή.

«Τὸ αὐτὸ ἰσχύει ὡς πρὸς τὰς ἀγωγὰς περὶ κληρονομικοῦ δικαίου, περὶ « κληροδοτημάτων ἢ ἐν γένει περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν παρὰ τοῦ ἀποθανόντος διατεθειμένων, ἢ περὶ διακατοχῆς, τὰς ἀναγομένας εἰς κληρονομίαν « μήπω παραδοθεῖσιν.» Ὁ νοῦς δὲ εἶναι οὗτος. Εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας εἰσάγεται ἡ *hered. petitio*, αἱ περὶ κληροδοτημάτων ἢ ἄλλων τελευταίων βουλήσεων ἀγωγαί, ὡς καὶ ἡ περὶ κτήσεως τῆς νομῆς τῆς κληρονομίας· ἀλλὰ τοῦτο συγχωρεῖται πρὸ τοῦ δ κληρονομικοῦ παραδοθῆ εἰς τὸν κληρονόμον καὶ ἐνωθῇ μετὰ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ περιουσίας.

κτήσωσι νέαν· ἐὰν δὲ κατοικίαν δὲν εἶχον, ὑπάγονται εἰς τῆς πρωτευούσης τὰ δικαστήρια⁹.

ε) Οἱ κατοικίαν μόνιμον μὴ ἔχοντες ὑπάγονται εἰς τὰ δικαστήρια τῆς προσκαίρου αὐτῶν διαμονῆς¹⁰.

4) Ἀναγκαία κατοικία (dom. necessarium) α)

§ 34. Ἡ κατοικία δὲν ἔχει πάντοτε βάσιν τοῦ προσώπου τὴν θέλησιν, ἀλλὰ προσδιορίζετ' ἐνίοτε ἐκ τῆς κατοικίας ἐτέρου. Οὕτω κατοικίαν ἔχουσι

α) αἱ ὕπανδροι γυναῖκες τὴν τοῦ συζύγου¹, τὴν ὁποίαν καὶ διεzeugμέναι ἢ χῆραι φυλάττουσι, μεχριστοῦ ἀποκτήσωσιν ἐτέραν, ἐκουσίαν ἢ ἀναγκαίαν².

β) τὰ γνήσια (ἐν γάμῳ τεχθέντα) καὶ τὰ τούτοις ισό-

9) Πολ. 17 § 1. Τίνες τῶν διπλωματικῶν ἀπολαύουσι τῆς ἐτεροδικίας ἰδ. κατωτ. § 46 σημ. 2. Klüber Droit des gens § 204. 209. Saalfeld, Völkerrecht § 65. Heffter. Völkerrecht σελ. 83. 383. Φέδ. 423. Dalloz v. agent diplomatique ἀρ. 105 Glück ε'. 428, Διομήδ. σ. 442.

10) Πολ. 16. 22 § 1. γαλλ. δικ. 59. Glück ε'. 262. Seuffert Blätter für Rechtsanw. V. 37. Boitard I. 91. στήλ. 2. Ἀνωτέρ. § 32 σημ. 5.

α) πρβ. Glück ε'. 243. Linde § 102. Mühlenbr. Entw § 106 Bayer 7 ἔκδ. 119. 8 ἔκδ. 184. Demol. I. 455. Φέδ. 369.

1) Ἀστ. νόμ. 94. Πολ. 18 § 1. Νόμ. 65. II. (5. 4). N. 19. πρ II. (2, 1). N. 13 K. (12. 1). N. 9 K. (10. 39). N. 5. II. (23. 2). Mulieres honore maritorum erigimus. . . et forum ex eorum persona statuitmus. — Ὅχι ὁμοῦς αἱ μερνηστυμέναι ἀπλῶς. Νόμ. 32. 38 § 3. II. (50. 4). — Αἱ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοιτῆς κεχωρισμέναι; Demol. I. 457. Dalloz domicile ἀρ. 70 — αἱ ἐμπορευόμεναι; Dalloz. ἀρ. 67.

2) Πολ. 18. § 1. 2. « Ἐὰν δὲ μεταβάλουν αἱ διεzeugμέναι σύζυγοι, αἱ χῆραι . . . τὴν κατοικίαν τῶν, γίνεται ἀρμόδιον τῆς νέας κατοικίας τὸ δικαστήριον. » Ὅπερ συμβαίνει καὶ ὅταν ἡ χῆρα ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον. Νόμ. 22. § 1. II. (50. 4). vidua mulier amissi mariti domicilium retinet. . . sed . . . aliis intervenientibus nuptiis permutatur. Dalloz. ἀρ. 63.

τιμα (ποιητὰ ἢ νομιμοποίητα)³ τέκνα, πρὶν ἢ χειραφετηθῶσι, τὴν τῶν γονέων⁴ ὡσαύτως οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἐπιτροπίαν, τὴν τοῦ ἐπιτρόπου⁵ — Τὰ νόθα τέκνα ἔχουσι κατοικίαν τὴν τῆς μητρὸς⁶, τὰ δ' ἔκθετα, ὡς ἀγνοουμένων ἀμφοτέρων τῶν γονέων αὐτῶν, ἐν ᾧ τόπῳ εὐρεθῶσιν ἢ ἀνατραφῶσι· διότι ἐνταῦθα καὶ ὡς δημόται κατατάσσονται⁷.

γ) Οἱ ὑπάλληλοι, ἐκτὸς τῶν ἐχόντων ὑπηρεσίαν ἰσόβιον καὶ συνεχῆ, δὲν ἔχουσιν ἀναγκαίαν κατοικίαν τὸν τόπον τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν· διότι οὔτε ὁ ἀστυκὸς νόμος οὔτε τὰ περὶ δικαστικῆς ἀρμοδιότητος πραγματευόμενα ἄρθρα τῆς πολιτικῆς δικονομίας περιέχουσι διάταξιν τινὰ περὶ τῆς κατοικίας αὐτῶν⁸, τινὰ δὲ τούτων μάλιστα τὸ ἐναντίον τεκμηριοῦσιν⁹.

3) arg N. 15. § 3. N. 17 § 9 II. (50. 4).

4) Ἀστ. νόμ. 94. Demol. I 460. Dalloz. ἀρ. 80. Πολ. 48 § 3. νόμ. 3 4. 6 § 1 II. (50. 1). Byaer. 185. Σαβιν. Συστ. II'. 62. Glück s'. 268

5) Ἡ κατοικία μεταβάλλεται μεταβαλλομένης τῆς τοῦ ἐπιτρόπου; Dalloz ἀρ. 87. Demol σ. 462.

6) Πολ. 48 § 4. Νόμ. 9 II. (50. 1)

7) ἀρ. 9 τοῦ περὶ δήμ. νόμ. Bayer 8 ἐκδ. 191. Linde § 89. Morstadt Schlüssel σελ. 69. Σαβιν. Συστ. ἐνθ. ἀνι. σ. 406.

8) Ἀστ. νόμ. 93. Γαλ κώδ. 406. 407. Demol I § 364—366 Ὁ ἡμέτερος Φέδερ ἐκφράζει (σελ. 367) ἐναντίαν γνώμην. Ἀλλ' ἀνοικεῖως πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐπικαλεῖται τὰ ἀρ. 280. 155 καὶ 157. τοῦ Ὁργ. 4) διότι σκοπὸς αὐτῶν εἶναι ἡ διηγετικὴ παρουσία τοῦ δικαστικοῦ ὑπαλλήλου εἰς τὸν τόπον τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ, ἥτις ὅμως καὶ ἄνευ κατοικίας μονίμου δύναται νὰ διαπραχθῇ· 2) διότι καὶ ἂν ὑποτεθῶσι τὰ εἰρημένα ἄρθρα ἐννοοῦντα μόνιμον κατοικίαν, δὲν κηρύττουσιν αὐτοδικαίως ἔχοντα αὐτοῖσι τὸν ὑπάλληλον τὴν κατοικίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ διατάττουσιν αὐτὸν ἀπλῶς νὰ μεταβῇ καὶ κατοικήσῃ ἐκεῖ, ὅπερ ὅμως δύναται καὶ νὰ μὴ πράξῃ (Ὁργ. 280 ἐδ. 2. 281). 3) καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχει ἡ διάταξις τοῦ 280, καὶ ὅμως ἐγένετο ἀνάγκη νὰ ἐρίσῃ εἰδικῶς τὸ τῆς κατοικίας τῶν ὑπαλλήλων ὁ ἀστυκὸς κώδιξ. πρβ. Carré Compét. II. 7. 4) Αἱ διατάξεις τοῦ ῥωμ. δικαίου (N. 23 § 4 II. 50. 1. N. 8 K. 18. 39,) εἰσὶν ἀπλῶς ἐρμηνευτικά· πρβ. καὶ N. 41 II. (1. 9). N. 11. Βασ. (6. 1). — Περὶ τὸν ὅλῳ εἶναι νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι ὁ διορισμὸς τινὸς εἰς δημοσίαν τινὰ θέσιν καὶ ἡ μετάδοσις αὐτοῦ αὐτοῖσι ἀποτελοῦσι λίαν σπουδαῖον τεκμήριον περὶ τῆς κατοικίας αὐτοῦ 9) πρβ. Πολ. 17 § 1. 22 § 1,

γ') *Εἰδικὴ ἀρμοδιότης.*

A'. Περιπτώσεις.

α.) *Δωσὶδικία τῆς τοποθεσίας τοῦ πράγματος.α).*
(forum rei sitae.)

§ 35 Δίκαι· περὶ ἀκινήτων πραγμάτων διεξάγονται ὀρθότερον παρὰ τῷ δικαστηρίῳ ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ οὐοίου κεῖνται τὰ ἀκίνητα. Διὰ τοῦτο ἐδόθη ὡς πρὸς αὐτὰ ἀρμοδιότης εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο καὶ ἂν ὁ ἐναγόμενος κατοικῇ ἐντὸς τῆς περιφερείας ἐτέρου δικαστηρίου¹. — Ἡ εἰδικὴ δ' αὕτη ἀρμοδιότης ὑπάρχει ὁσάκις τὸ μὲν ἀντικείμενον τῆς δίκης εἶναι ἀκίνητον², ἡ δὲ εἰσαγομένη ἀγωγή

α) πρβ. Glück Comment VI. 324. Mühlenbr. Entw. § 108. Linde § 90. Seuffert I. 70. Bethmann Versuche σελ. 53. Sintenis Erläuter. σελ. 1. Bayer 8. ἐκδ. 191. Φέδ. 382 Wetzll σ. 353.

1) Ἡ εἰδικὴ αὕτη ἀρμοδιότης, ὡς ὁ Bethmann φρονεῖ, εἰσῆχθη κατὰ πρῶτον παρὰ Ῥωμαίοις διὰ τοῦ Νόμ., 3 K. (3. 19) τοῦ ἔτους 385.

Actor forum rei, sive in rem sive in personam sit actio, sequitur. Sed et in locis, in quibus res, propter quas contenditur, sitae sunt, jubemus in rem actionem adversus possidentem moveri.

Νόμ. 82 Βασ. (7. 5). Ἡ μὲν τοι τὰ ἴδια ἐκδιδοῦσα ἀγωγή καλῶς καὶ ὅπου τὰ πράγματα διάκειται δύναται κινηθῆναι.

Τὸ ἀρθρ. 59 § 3. 4. τῆς γαλλικῆς δικονομίας ὁρίζει.

En matière réelle, devant le tribunal de la situation de l'objet litigieux.—En matière mixte, devant le juge de la situation, ou devant le juge du domicile du défendeur.

Τὸ ἀρθρ. 20 τῆς ἡμετέρας δικονομίας εἶναι ἀκριβὲς ἀντιγραφὴ τοῦ 3 § τοῦ Βαυαρ. Σχεδ. τοῦ 1831.

2) Κατὰ Ῥωμ. δίκαιον καὶ ἐπὶ κινήτων πραγμάτων ἐφαρμόζεται τὸ forum rei sitae. Bethmann. ἐνθ. ἀν. σελ. 70 σημ. 144.

α) ἐμπράγματος³, β) μικτή⁴, γ) προσωπική κατὰ παντὸς διακατόχου ἀρμόζουσα (*actio in rem scripta*), ἥτοι κατὰ παντὸς ὅστις ὡς ἐνεχόμενος θεωρεῖται, διότι κατέχει τὸ πρᾶγμα εἰς ὃ ἡ δίκη ἀναφέρεται⁵, καὶ δ) περὶ διακατοχῆς,

3) Ἐνταῦθα ἀνήκουσι π. χ. αἱ ἐξῆς ἀγωγαί, ἡ *rei vindicatio*, ἡ *publiciana actio*, ἡ *confessoria actio*, ἡ *actio de superflicie*, ἡ *vetigalis actio* καὶ ἡ *hypothecaria actio*, δι' ὧν δηλαδὴ προστατεύεται ἡ κυριότης, αἱ δουλεῖαι, ἡ ἐπιφάνεια, ἡ ἐμφύτευσις καὶ ἡ ὑποθήκη. Εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον ὑπάγεται καὶ ἡ περὶ ἐξελείψεως ὑποθήκης ἀγωγή. ἴδ. ἄρ. 78 τοῦ νόμ. τῶν ὑποθηκῶν. — Περὶ τοῦ Ῥώμ. δικαίου πρβ. ἐκτὸς τοῦ N. 3 K. (3. 19), Νεαρ. 69 κεφ. α.

. . . . ἕκαστον ἐφ' ἧς ἐπαρχία: πλημμελεῖ, εἴτε περὶ γῆς ὁρίων, εἴτε περὶ δεσποτείας, εἴτε περὶ νομῆς ἢ ὑποθήκης . . . ἐκεῖσε καὶ τὰς εὐθύνας ὑπέχειν.

Bethmann σελ. 69. — Ὁ διὰ τῆς *rei vindicatio* ὡς *factus possessor* ἐναγόμενος δὲν εἶναι τῆς προκειμένης δωσιδικίας. Seuffert. σελ. 70. σημ. 1.

Ἡ περὶ κληρονομίας ἀγωγή, ὡς *actio universalis* καὶ μὴ ἀναφερομένη εἰς ὠρισμένα πράγματα, ἀνήκει εἰς τὸ *forum hereditatis*, περὶ οὗ ἐγένετο ἀνωτέρω λόγος. Ἀνήκει δ' ἐνταῦθα μόνον ὅταν αἰτῇται δι' αὐτῆς ὠρισμένον ἀκίνητον. Mühlenbr. Entw § 408. Morstadt σελ. 71. Seuffert. I. 71. σημ. 7.

4) Ἀνήκουσιν ἐνταῦθα μόνον ἡ περὶ διανομῆς ἐπικοίνου ἀκινήτου ἀγωγή (*actio communi dividundo*) καὶ ἡ περὶ ἐνθύσεως ὁρίων (*actio finium regundorum*). Ἡ *familiae herciscundae actio* ὑπάγεται εἰς τὸ *forum hereditatis*. — Διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς, ἂν αἱ δύο αὗται ἀγωγαί ὑπάγονται καὶ κατὰ Ῥώμ. δ εἰς τὸ *forum rei sitae*. Ὁ Bayer λέγει, ὅχι (σελ. 493), ὁ Bethmann, ναί (σελ. 69.), πρβ. καὶ Seuffert I. 71 σημ. 3. — Περὶ τῆς γαλλ. δικον. ἴδ. Boitard I. 95—107.

5) Τοιᾷται εἰς π. χ. ἡ *quod metus actio*, ἡ *aquae pluviae arcendae actio*, τὸ *interd. quod vi aut clam* καὶ ἄλλαι τινες. N. 9. § 8. 4. II. *quod metus* (4. 2.) Νόμ. 6. πρ. § 5. 7. Νόμ. 12 II. *de aqua et aquae pluviae arcendae* (39. 3). Νόμ. 15 πρ. § 4. II. *quod vi aut clam* (43. 24). Saving. System. E'. 25. Puchta Pandecten § 83 σημ. b. Seuffert I. 71. d.

ἦτοι περὶ κτήσεως, διατηρήσεως καὶ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς⁶.

β΄.) Δωσιδικία τῆς συναφείας^α).

§ 36 Ἀπό τινων τοῦ ῥωμ. δικαίου κατὰ τι δὲ καὶ τοῦ κανονικοῦ διατάξεων ἀφορμὴν λαβόντες οἱ τῆς Γερμανίας δικονομολόγοι κατεσκεύασαν τὴν τῆς συναφείας λεγομένην ἀρμοδιότητα (for. connexitatis), καθ' ἣν δίκαι πρὸς ἀλλήλους συνεχόμεναι ὑποβάλλονται ἕνεκα τῆς συνοχῆς μόνης εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ διὰ τὴν κυρίαν δίκην ἀρμοδίου δικαστηρίου¹. Τὴν εἰδικὴν ταύτην ἀρμοδιότητα, βάσιν ἔχουσαν τὴν ταχύτητα καὶ εὐκολίαν τῆς ἐκδικάσεως τῶν πολλῶν

6) Ἦτοι τὸ interd. adipiscendæ, retinendæ καὶ recuperandæ possessionis. πρὸς. Seuffert I. 70. c. — Κατὰ ῥωμ. δίκ. ἀμφιβάλλεται ποῦ πρέπει νὰ καταταχθῶσι τὰ παραγγέλματα ταῦτα. Τινὲς τῶν συγγραφέων τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας κατατάσσουσιν αὐτὰ εἰς τὸ forum delicti commissi. ἴδ. Bayer 8 ἔκδ. 192. 193. Morstadi Schlüssel σελ. 70.

α) Πρὸς. Reinhardt § 27. Lotzcivilist. Abhandlungen σελ. 135 ἰδίως 143. Glück Commentar VI. 295. Linde § 94. Bayer 8 ἔκδ. 207. Plank Mehrheit der Rechtsstr. σελ. 348, 339, 531. — Carré Compét. IV. 433. Ranter § 28. Boitard I. 321. Schlink I. 390. Φέδ. 385. Wetzell. 359.

1) ἄρ. 24 Πολ. Τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶναι ἀντιγραφή τοῦ 9 § τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831. — Κατὰ ῥωμ. δίκαιον α) ὁ ἕνεκεν ἐκκινήσεως ἐναγόμενος πωλητὴς ὑπάγεται εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον. Ν. 48. Βαρ. (7. 5).

Ὁ πρῶτος καλούμενος εἰς τὸ ἐκδικῆσαι τὸν ἀγοραστήν, ἐκνικωμένου τοῦ πράγματος, οὐ δύναται τὸν ἴδιον ἐπικαλεῖσθαι φόρον. νόμ. 49 πρ. II, (5.1) νόμ. I. K. (3. 15).

β΄) τὸ περὶ προσωπικῆς καταστάσεως παρεμπιπτόντως ἀναφερόμενον ζήτημα (quaestio status) ἀνήκει τῷ τῆς κυρίας δίκης ἐπιλαβομένῳ δικαστῇ. Νόμ. 3 Βαρ. (7. 6.) Ὁ περὶ χρημάτων δικάζων μὴ κωλυέσθω καὶ τὰ περὶ καταστάσεως ὡς ἐν παρακολουθήματι γὰρ χρὴ κρίνειν. Νόμ. 3. Κώδ. (3. 4). Νόμ. 4 K. (3. 8).

δικῶν², παρεδέχθη καὶ ὁ τῆς πολιτικῆς ἡμῶν δικονομίας νομοθέτης, ὀρίσας τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτως·

1) μεταξὺ τῶν πολλῶν δικῶν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συνάφεια καὶ ἐξάρτησις· α) συνάφεια, ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ πᾶσα συνάφεια· ἀπαιτεῖται τοιαύτη, ἥτις χωριζομένων τῶν δικῶν, θέλει φέρει βλάβην εἰς τὴν ἀνάκρισιν ἢ διάγνωσιν αὐτῶν. Πότε ὑπάρχει τοῦτο ἀνετέθη γενικῶς μὲν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ³, εἰδικῶς δ' ἐθεώρησεν ὁ νόμος ὡς τοιαύτην ιδιότητα ἐχούσας τὰς προπαρασκευαστικὰς τὰς περὶ προδικαστικῶν παρεπομένων ἢ παρεμπιπτόντων ζήτημάτων δι-

γ) τὸ ποινικὸν δικαστήριον δύναται νὰ δικάσῃ καὶ τὰς πολιτικὰς ἀπαιτήσεις. Νόμ. 74 Β.π. (6. 1). Ἐξέστω τῷ ἄρχοντι περὶ τοῦ πλαστοῦ ζητοῦντι καὶ τὰ περὶ δεσποτείας παρεμπιπτόντα τεμεῖν. Νόμ. I K (1. 40), νόμ. 4 § 4. II. (10. 4). Plank Mehrheit σ. 447.

δ) ὁ αὐτὸς δικαστὴς πρέπει νὰ δικάζῃ τὴν περὶ νομῆς καὶ τὴν περὶ κυριότητος δίκην. Νόμ. 10 Β.π. (7. 6). Ὁ τὸ παρ' ἐνὶ τμηθῆναι πρᾶγμα δυνάμενον εἰς πολλοὺς διαιρῶν δικαστὰς, παντὸς ἐκβαλλέσθω δικαστηρίου καὶ τιμωρείσθω ὀφρικήν τοῦ δικαστοῦ τοιαῦτα παρὰ βασιλέως αἰτίων, ὥστε ἕτερον μὲν περὶ τῆς νομῆς, ἕτερον δὲ περὶ τῆς δεσποτείας αὐτῷ δικάζειν. Νόμ. 10. Κώδ. (3. 1) N. 13. K. (3. 32). Σύμφωνα καὶ τὸ κανον. δικαιοῦ ὥρισε (cap. 1. X. 2. 12. cap. 4. X. 2. 17.), προσέτι δὲ ὅτι τὸ περὶ διαζυγίου δικάζον ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, ἀποφαίετα καὶ περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῆς προικῆς. cap. 3. X. (4. 20).

2) Διότι γίνεται μία διαδικασία καὶ μία δαπάνη ἀντὶ πολλῶν, ἀνακρίνεται τελειότερον ἢ διαφορὰ ὁ λόγος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ ἐξεταζομένη καὶ ἀποφεύγεται ἡ ἔκδοσις ἀντιφασκουσῶν ἀποφάσεων.

3) Boncenne III. 220. Φέδ. 389. π. γ. ὁ Α ἐνάγει τὸν Β περὶ ἐκτέλεσις συναλλάγματος τινὸς καὶ ὁ Β τὸν Α περὶ ἀκυρώσεως αὐτοῦ. 2) ὁ Α διεκδικεῖ κατὰ τοῦ Β πρᾶγμα τι καὶ ὁ Γ θέλει νὰ διεκδικήσῃ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρᾶγμα. 3) ὁ Α ἐνάγει τὸν Β πρὸς ἐκτέλεσιν ὑποχρεώσεως τινὸς, δι' ἣν ἐνήργησε συντηρητικὴν κατάσχεσιν καὶ ὁ Β ἐνάγει πρὸς ἀκύρωσιν τῆς κατασχέσεως διὰ τὴν μὴ ὑπαρξιν τῆς ὑποχρεώσεως (Carré ζ'. 730). Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ὑπάρχει προφανὴς ἡ συγγένεια· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ περιπτώσεις ἀσφίβοι, δυνάμεναι νὰ εἰσῶσι ἀφορμὴν εἰς διενέξεις καὶ

κας⁴ τὰς παρεμπιπτούσας ἀγωγὰς⁵ καὶ τὰς περὶ ἐγγυήσεως⁶ τέλος τὰς περὶ δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων⁷. 6) ἐξάρτησις ἤτοι σχέσις κυρίου καὶ παρεπομένου πράγματος. Κυρία λέγεται ἡ δίκη, ἐν ᾗ ὁ κύριος τοῦ διαδίκου σκοπὸς ἐπιδιώκεται, παρεπομένη δὲ ἡ χάριν ἣ ἔνεκα αὐτῆς εἰς τὸν ἀγῶνα συνελκομένη ἡ ἀνακύπτουσα. Ἐὰν ἐκάστη τῶν δικῶν φέρῃ χαρακτῆρα κυρίας δίκης εἰσάγεται εἰς τὸ δι' αὐτὴν ἀρμόδιον δικαστήριον· τότε δ' ἔλκει μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὴν ἑτέραν⁸.

βραδύτητας, ὥστε κάλλιον ἦτο ἂν ἡ νομοθεσία ἀντὶ ὁρισμοῦ ὠνόμαζε τὰς συνηθεστέρας τῆς συναφείας παριπτώσεις.

4) Προπαρασκευαστικαὶ δίκαι λέγονται ἐν γένει αἱ οἰανδήποτε ἐπιβροῇ εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς κυρίας δίκης ἔχουσαι. Ἰδίως δὲ λέγονται α) προπαρασκευαστικαὶ κατὰ στενωτέραν ἔννοιαν αἱ προδιατιθεῖσαι καὶ εὐκολύνουσαι τὴν ἐκδίκασιν τῆς κυρίας (π. γ. αἱ προκλήσεις, αἱ περὶ ἐπιδείξεως ἢ προσαγωγῆς ἐγγράφων (ΑΠ 83 τοῦ 52), αἱ ἐξαιρέσεις δικαστῶν κ. λ. Seuffert I. 75 σημ. 7. Puchta der Dienst der deutschen Justizämter. I. 177.), 6) προδικαστικαὶ (præjudicium), ἐν αἷς ἡ ἀποτυχία φέρει ἀναγκαστικὰ καὶ τῆς κυρίας δίκης τὴν ἀποτυχίαν (π. γ. ἡ πατρότης εἶναι ζήτημα προδικαστικὸν ἐν ταῖς περὶ διατροφῆς δίκαις, ἡ κυριότης τοῦ δεσπόζοντος κτήματος ἐν ταῖς δίκαις περὶ πραγματικῶν δουλειῶν, ἡ ἐκχώρησις, ὅταν ζητῇται ἡ ἐξόφλησις τῆς ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως. Seuffert ἐνθ. ἀν. σημ. 6. Lotz αὐτ. σελ. 153), γ) παρεπομένα ἢ παρεμπιπτούσαι, αἱ λοιπαὶ (π. γ. παρατάσεις προθεσμιῶν, ἀμφισβητήσεις τῆς γνησιότητος ἐγγράφων, ἀκυρότητες τῆς διαδικασίας κ. λ.). Glück s'. 512.

5) Π. γ. πολ. 465. 472. 481. 229. Berriat. I. 86. ἀρ. 10. 12. 13. Seuffert I. 75. h. δεῖ καὶ 78 ἀρθρ. τοῦ νόμου τῶν ὑπθ.

6) Πολ. 228. Ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἀπόλυτος ἀναρμοδιότης. Carré ζ. 774 bis, Boitard I. 352. ΑΠ 344 τοῦ 55, κατωτ. § 57 σημ. 6.

7) πρ6. Πολ. 248. 209. Ὁργ. 140. γαλ. δικον. 60. Plank Mehrheit σελ. 317.

8. Πρ6. Bayer 7. ἐκδ. 25. 138. Seuffert I. 76. 78.

2) Συνήθως αναφύεται ἡ παρεπομένη δίκη μεταξὺ τῶν τῆς κυρίας δίκης διαδίκων καὶ κατὰ τὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς ὡς παρεμπίπτουσα· ἀλλὰ τὰ δύο ταῦτα δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα προσόντα· διότι ἡ παρεπομένη δίκη παραλαμβάνει ἐνίοτε καὶ τρίτα πρόσωπα⁹, εἰς τὴν αὐτὴν δὲ ὑπάγεται ἀρμοδιότητα καὶ ὅταν ἀναφυῇ πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἢ μετὰ τὸ πέρας τῆς κυρίας¹⁰.

3) Ἡ συνάφεια ἐνεργεῖ κατὰ τῆς προσωπικῆς οὐχὶ δὲ καὶ τῆς λόγῳ ὕλης ἀναρμοδιότητος¹¹.

γ.) δωσιδικία τῆς κατασχέσεως καὶ προσωπικῆς κρατήσεως).

(forum arresti).

§ 37. Ἡ κατάσχεσις καὶ προσωπικὴ κράτησις, εἴτε ὡς μέσα ἐκτελέσεως εἴτε ὡς συντηρητικὰ χρησιμεύουσι, γίνοντ' ἐνίοτε αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς διαφορῶν ἀφορμῇ. Ἀλλὰ τὰς διαφορὰς ταύτας προσφορώτερον καὶ ταχύτερον ἐκδικάζει τὸ δικαστήριον ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου ἐνηργήθησαν αἱ πράξεις ἐκεῖναι· διὰ τοῦτο καὶ ἀρμόδιον αὐτὸ ἰδίως ὁ νόμος κατέστησε¹. Τῆς εἰδικῆς δὲ ταύτης

9) π. χ. αἱ πρεμβάσεις, αἱ περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγαί. Dalloz Exception. ἀρ. 207.

10) κ. χ. ἡ πρόκλησις, ἡ αἵτησις περὶ συντηρητικῆς ἀποδείξεως (πολ. 258), ἡ αἵτησις περὶ δικαστικῶν ἐξόδων, μετὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς κυρίας δίκης εἰσαγομένη, ἀνακοπὴ τρίτου. κτλ. Πολ. 90 § 3.

11) πρβ. Πολ. 485. 730. Carré Procéd. 126 ter. Berriat I. 29 σημ. 63. . . la compétence sur la demande primitive n'emporte compétence pour les questions incidentes que devant les tribunaux ordinaires. Rauter § 28. Thomine § 624. ἐξ. 5. Carré Compét Δ'. 378. ζήτ. 322. Dalloz Exception ἀρ. 197. ΑΠ 205 τοῦ 51.

α) Bayer 7 ἐκδ. 140. 8 ἐκδ. 246. Linde § 96. Seuffert I. 58 Φεβ. 380.

4) Πολ. 19 § 4. 5. γαλ. δίκον. 567. La demande en validité, et la

ἄρμοδιότητος κυρία ὑπόθεσις εἶναι τὸ κατὰ τύπον παράνομον ἢ κατὰ σκοπὸν μεματαιωμένον τῆς κατασχέσεως ἢ προσωπικῆς κρατήσεως², ἔτι δ' ἐπὶ κατασχέσεων, καὶ παρεπόμεναί τινες αἰτίαι³.

Διὰ τῆς συντηρητικῶς δ' ἐνεργηθείσης κατασχέσεως ἢ προσωπικῆς κρατήσεως δὲν καθίσταται ἀρμόδιον καὶ ὡς πρὸς τὴν κυρίαν ἀπαίτησιν τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου ἔνθα αἱ πράξεις αὗται ἐνηργήθησαν⁴, εἰμὴ μόνον ἂν ὁ ἐναγόμενος ᾖ φυγὰς καὶ ἄνευ μονίμου κατοικίας, ἢ ἄλλοδαπός⁵.

δ). Δωσιδικία τῆς ταυτότητος τοῦ δικαίου α.)

(forum continentiae causarum)

§ 38. Διὰ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς δύναντ' ἐνίοτε νὰ ἐναχθῶσι πολλὰ πρόσωπα, ἢ νὰ ἐπιδιωχθῶσι πολλὰ ἐμπράγματα δίκαια κατὰ διαφόρων πραγμάτων¹. Ἐντεῦθεν δὲ πηγάζει μεταξὺ τῶν πολλῶν τούτων προσώπων ἢ πραγμάτων συνοχή τις, δι' ἣν ἢ ἐπὶ πάντων ἀρμοδιότης εἰς τὸ

demande en main-levée, formée par la partie saisie, seront portées devant le tribunal de la partie saisie. Carré Procéd. ζ. 1952 ter 1933. ter.

2) Παράβ. Πολ. 871. 872. 910. 985. 1017. 1041. 1048. γαλ. δικον. 606. 608. 727. 794. 802. 805. Ἐὰν π. χ. ἡ κατάσχεσις ἢ προσωπικὴ κράτησις προσβάλληται ὡς ἄκυρος ἢ διότι ἐξωφλήθη τὸ χρέος.

3) Πολ. 944. 948. 950. 985. 994. γαλ. δικον. 758.

4) Πολ. 925. 1042. Boitard II. 325.

5) Κατὰ τὸν κανόνα ubi te reperio ibi te judico. Ἀλλ' αἱ δύο αἴτιαι περιπτώσεις δὲν ἀποτελοῦσιν ἐξαιρέσιν· διότι τοὺς ἄλλοδαποὺς πᾶν ἐλληνικὸν δικαστήριον εἶναι ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ, οἱ δὲ φυγάδες ἄλλοδαποὶ, μὴ ἔχοντες μόνιμον κατοικίαν, θεωροῦνται διαμένοντες ἔνθα συλλαμβάνονται.

α) πρβ. Bayer. 8 ἐκδ. 227. Linde § 100. Seuffert I. 82. Φέδ. 371.

1) πρβ. Πολ. 70. 535.

αὐτὸ συνεφέλκεται δικαστήριον. Ἡ ἐπὶ τῆς βάσεως λοιπὸν ταύτης στηριζομένη ἀρμοδιότης λέγεται ἡ τῆς ταυτότητος τοῦ δικαίου, καθ' ἣν ἡ κατὰ πολλῶν ἐναγομένων ὡς ὁμοδίκων ἀπευθυνομένη προσωπικῇ, ἢ κατὰ πολλῶν ἀκινήτων, τοῦ αὐτοῦ δ' ἐναγομένου, ἐμπράγματος ἀξιώσις δύναται νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ καὶ δι' ἓνα μόνον ἐναγόμενον ἢ πρᾶγμα ἀρμόδιον δικαστήριον². Ἰσχύουσι δὲ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον τὰ ἐξῆς.

1) Ἀπαιτεῖται α) ἡ μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐναγομένων ἐπιδιωχομένη ἀξιώσις νὰ ᾔηται ἡ αὐτὴ (ἢ γοῦν ἀξιώσις δυναμένη τοῦλάχιστον νὰ ὑποβάλῃ αὐτοὺς εἰς τὸν τῆς ὁμοδικίας³ δεσμὸν) καὶ προσωπικῇ ἀδιάφορος δὲ εἶναι ἡ πηγὴ⁴ αὐτῆς· β) ἡ περὶ τῶν πολλῶν ἀκινήτων κινουμένη ἀγωγὴ

2) Πολ. 22. § 2. 5. § 2. Ἐὰν πρόκηται νὰ ἐναχθῶσι πλείονες ὀφειλέται διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀπαίτησιν, ὑπάγωνται δὲ εἰς διάφορον ἕκαστος δικαστήριον, (ὁ ἐνάγων δύναται νὰ ἐκλέξῃ) μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων δικαστηρίων· § 5. ἐπὶ ἀγωγῶν ἐμπραγμάτων τὴν αὐτὴν ἔχουσιν βάσιν καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ κινουμένων προσώπου, ἀφορωσὶν δὲ ἀκίνητα ἐντὸς τῆς περιφερείας διαφόρων δικαστηρίων κείμενα (ὁ ἐνάγων δύναται νὰ ἐκλέξῃ) μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων δικαστηρίων. πρβ. § 11. h. g. τοῦ Βρυαρ. Σχ. τοῦ 1831. Ἡ γαλ. δικονομία παρεδέχθη τὴν τοῦ §. 2. μόνον περίπτωσιν, ἄρ. 59. *Sil y a plusieurs défendeurs, devant le tribunal du domicile de l'un d'eux au choix du demandeur.*

Ὑποστήριξιν τῆς εἰδικῆς ταύτης ἀρμοδιότητος εὐρίσκουσιν οἱ συγγραφεῖς καὶ εἰς τὸ ῥωμ. δίκαιον (N. 8 § 1. N. 9. II. 40. 12. N. 1. 2 II. 41. 2. Νόμ. 10 Κώδ. 3. 1. N. 2. 5. K. 5. 51.) καὶ τοῦ μὲν § 2 τὴν περίπτωσιν ὀνομάζουσιν *forum continentiae causarum ex identitate personali*, τοῦ δὲ § 5, *forum continentiae ex identitate reali*.

3) Δὲν ἀπαιτεῖται δηλ. ἀδιαίρετον τοῦ πρᾶγματος ἢ ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐναγομένων· Seuffert I. 85. a. Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν ἀμφισβητεῖται τοῦτο. Pfeiffer *practische Ausf.* I. 324. Linde σελ. 429 σημ. 8. Seuffert I. 86. σημ. 41.

4) π. γ. συνάλλαγμα, οἷονεὶ συνάλλαγμα, ἀδίκημα κ. λ.

νὰ ἦναι ἐμπράγματος⁵, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νὰ στηρίζεται λόγου καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ νὰ ἀπευθύνηται ἐναγομένου⁶.

2) Ἐὰν ἕκαστος τῶν πολλῶν ἐναγομένων⁷ ἢ τῶν πολλῶν ἀκινήτων ὑπάγῃται εἰς διαφόρων δικαστηρίων ἀρμοδιότητα, ἅπαντα τὰ διάφορα ταῦτα δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια⁸, ὁ δ' ἐνάγων ἔχει δικαίωμα νὰ εἰσαγάγῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ εἰς ὅποιον ἐξ αὐτῶν θελήσῃ.

3) Ἡ ἀρμοδιότης τῶν πολλῶν δικαστηρίων εἶναι τῆς τοποθεσίας μὲν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων, τῆς κατοικίας δὲ ἢ ἄλλης τινὸς εἰδικῆς ἐπὶ τῶν πολλῶν ἐναγομένων⁹.

ε.) Δωσιδικία τοῦ συναλλάγματος α).

(forum contractus).

§ 39. Ἀπαιτήσεις ἀπὸ συναλλάγματος πηγάζουσιν προσφορώτερον πρὸς τε τὸν σκοπὸν τοῦ συναλλάγματος καὶ πρὸς τὴν θέλησιν τῶν συναλλαξάντων ἐκδικάζονται

5) Ὅθεν δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἀγωγῶν τοῦ forum rei sitae. πρβλ. Πολ. 20. Seuff. I. 81. σημ. 38.

6) Ὁ λόγος τοῦ περιορισμοῦ τούτου εἶναι ἀπλῶς ἱστορικός· διότι δὲν ὑπάρχει εὐλόγος αἰτία, διὰ τί καὶ κατὰ διαφόρων ἐναγομένων νὰ μὴ κρατῇ τὸ αὐτό.

7) Ὁντος τινὸς τῶν ἐναγομένων ἀλλοδαποῦ, δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἢ ἀγωγῇ καὶ εἰς τὸ δι' αὐτὸν ἀρμόδιον δικαστήριον; Καθ' ἡμᾶς, μάλιστα. Οἱ Γάλλοι παραδέχονται τὸ ἐναντίον· διότι ἡ νομοθεσία των εἶναι διάφορος.

S'il y a plusieurs défendeurs devant le tribunal du domicile de l'un d'eux. v. Dalloz droit civil. ἀρ. 266.

Carré Procéd. 257. Τὴν γνώμην αὐτῶν ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Φέδ. 394.

8) Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν ἀρμόδιον γίνεται τὸ ἐφετεῖον, εἰς ὃ ὑπάγονται τὰ πρωτοδικεῖα. Bayer σελ. 147. 148 τῆς 7 ἐκδ.

9) Ὅπερ συμβαίνει εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν §§ 1. 3. 4. τοῦ 22 ἄρθρου.

α) Πρβ. Bethmann Versuche σελ. 1—77. Linde § 91. Bayer 7 ἐκδ. 127. 8 ἐκδ. 496. Seuffert I. 46. Savig. Syst. VIII. 206. Φέδ. 394.

παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῆς τελέσεως ἢ ἐκτελέσεως τοῦ συναλλάγματος. Ὅθεν χρήσιμος λίαν δείκνυται ἡ εἰσαγωγή εἰδικῆς αὐτόθι ἀρμοδιότητος, ἥτις, ὡς ἐκ τῆς βάσεως αὐτῆς, ἀρμοδιότης τοῦ συναλλάγματος λέγεται. Ὁρίσε δὲ τὰ περὶ αὐτῆς ἡ ἡμετέρα δικονομία ὡς ἀκολούθως¹. Ἡ ἀρμοδιότης αὕτη.

1) ἐφαρμόζεται εἰς διαφορὰς ἐκ συναλλαγμάτων μόνον².

2) εἶναι διάφορος ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν καὶ διάφορος ἐπὶ τῶν μὴ ἐμπορικῶν ἀπαιτήσεων.

3) ἐπὶ τῶν μὴ ἐμπορικῶν ἀγωγῶν α) ὀρίζεται ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως τοῦ συναλλάγματος, β) θεωρεῖται ὡς κατὰ παράτασιν³ ἀρμοδιότης (*forum prorogatum*). διὰ τοῦτο, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἀμφιβολίας περὶ τῆς παρατάσεως, ἀπαιτεῖται ῥητὴ⁴ ἐν τῷ συναλλάγματι μνεῖα τοῦ τῆς ἐκτελέσεως τόπου· γ) περιλαμβάνει πᾶσαν ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος ἐκπηγάζουσαν ἀγωγὴν, εἴτε περὶ κατα-

1) Πολ. 22 § 4. 7. Βρυξρ. Σχ. § 14. c. Νόμ. 1—3 Π. (42. 5). Νόμ. 19 § 2. Ν. 2. § 4 Π. (5. 1). Νόμ. 19 § 2. Βασ. (7. 5).

2) Φέδ. 395. β'. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον (N. 19 § 1. N. 36 § 1 Π. (5. 1) δύνανται νὰ εἰσχωθῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον, ὅς τινες παρὰδέχονται (Bayer 8. ἐκδ. 197 ἐν ἀ. Linde σελ. 116 σημ. 3.— Contra Bethmann. σελ. 30), καὶ ἀγωγαὶ ἐξ οἰονεὶ συναλλαγμάτων. Παρὰδόξως παρὰδέχεται τὴν γνώμην ταύτην καὶ ὁ Senffert (I. 53. 10.) ὡς πρὸς τὸ βρυξρ. δίκαιον, ἐνῶ καὶ ὁ βρυξρ. νόμος ἀπαιτεῖ, ὡς ὁ ἡμέτερος, dass die Bezahlung vermöge ausdrücklichen Gedinges an einem gewissen Orte geschehen solle.

3) ΑΠ. 396 τοῦ 52. Περὶ τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἴδ. Bayer 7 ἐκδ. 127. Senffert σελ. 48.

4) Ἀδικοιολόγητος εἶναι ὁ περιορισμὸς οὗτος τοῦ νόμου, ἄνευ ἱκανῆς σταθμήσεως τῶν πραγμάτων ἐκ τῆς βρυξρ. νομοθεσίας ληφθεὶς· διότι ἔπρεπεν ἡ δωσιδικία τοῦ συναλλάγματος νὰ ἐφαρμόζεται καὶ ὅπου εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ ὁρισμένους ὁ τῆς ἐκτελέσεως τόπος· ἀγοράζω π. γ. οἰκίαν ἢ ἄλλο

βολῆς ἢ ἀποζημιώσεως διὰ τὴν μὴ καταβολὴν, εἴτε περὶ ἀκυρώσεως ἢ καταργήσεως⁵.

4) ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ἀγωγῶν ὁρίζεται ἕκτε τοῦ τόπου ἔνθα ἐτελέσθη, ἡγουν ἔλαβε νομικὴν ὑπαρξιν τὸ συναλλάγμα, καὶ ἐκ τοῦ τόπου ἔνθα πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ⁶. περιλαμβάνει δὲ καὶ αὐτὴ πᾶσαν ἐκ τοῦ συναλλάγματος προερχομένην ἀπαίτησιν⁷.

ἀκίνητον· ἡ παράδοσις δύναται νὰ γείνη μόνον εἰς τὸν τόπον ἔνθα κεῖται τὸ πωληθέν. Καὶ ὅμως τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἠνάγκασε τὸν Seuffert (I. 49 σημ. 11) νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἔχει χώραν ἡ προκειμένη δωσιδικία, ὅταν τὸν τῆς ἐκτελέσεως τόπον ὁρίζῃ *id quod actum est*. Πρβ. Savig. Syst. VIII. 242. Bayer 8 ἔκδ. 498 ἐν τ.

5) Τοῦτο εἶναι ἀμφίβολον κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν. πρβ. Bayer 8. ἔκδ. 200. 7. ἔκδ. 120. Glück VI. 301. Seuffert I. 53. σημ. 25.

6) Ὡστε ἐπὶ ἐμπορικῶν διαφορῶν δύνανται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ὑπάρξωσι δύο *fora contractus*. Περὶ τῆς γαλ. δικονομ. ἴδ. τὸ 420· ἄρθ. αὐτῆς.

Le demandeur pourra assigner à son choix

Devant le tribunal du domicile du défendeur

Devant celui dans l'arrondissement duquel la promesse a été faite et la marchandise livrée ;

Devant celui dans l'arrondissement duquel le paiement devait être effectué. Ἡ ἡμετέρα δικονομία εἶναι ἐλευθεριωτέρα τῆς γαλλικῆς κατὰ τοῦτο ὅτι μόνον τὴν ὑπαρξιν τοῦ συναλλάγματος ὅχι καὶ τοῦ ἐμπορεύματος τὴν παράδοσιν ἀπαιτεῖ. Carré Procéd. ζ. 1057.

Δυσκολίαν παρυσιάζουσιν ἐνταῦθα τὰ μεταξὺ ἀπόντων δι' ἀλληλογραφίας συναπτόμενα συναλλάγματα. Π ο ὕ π ρ έ π ε ι ν ἂ θ ε ω ρ η θ ῶ σ ι τ ε λ ε σ θ έ ν τ α ; Οἱ πλείστοι θεωροῦσιν αὐτὰ τελεσθέντα ἐν τῷ τόπῳ τοῦ παραδεξαμένου τὴν πρότασιν. Carré Procéd. ζ. 1507 bis. Compét. VII. 367. Φέδ. 399. Ἐναντίαν γνώμην ἔχουσιν ὁ Wächter Archiv. etc. XIX. 116 σημ. 3. Mosstadt Schlüssel § 94. Arndts pand. § 231 σημ. 3. Πῶς εὐρίσκεται ὁ τόπος τῆς ἐκτελέσεως τοῦ συναλλάγματος ἴδ. Göschel Vorles. III. 133. Carré ζ. 4508 bis.

7) Carré ζ. 1503 ter

5) συντρέχει, ενίοτε δὲ καὶ συμπίπτει τῇ γενικῇ τῆς κα-
τοικίας ἀρμοδιότητι⁸.

ς') Δωσιδικία τῆς διαχειρίσεως^{α)}.

(forum gestæ administrationis).

§ 40. Ἡ τῆς διαχειρίσεως δωσιδικία εἶδος ἐστὶ τῆς τοῦ
συναλλάγματος, καθότι καὶ αὕτη εἰς συνάλλαγμα κατὰ
τινα τρόπον στηρίζεται. Τὰ ἰδιαίτερα δ' αὐτῆς ἀπαιτού-
μενα εἰσὶ τ' ἀκόλουθα. Δηλαδή κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν¹.

α) διακρίνεται ἡ κατὰ δικαστικὴν ἐντολὴν γινομένη
διαχείρισις² ἀπὸ τῆς μὴ τοιαύτης, καὶ καθίσταται ἀρμό-
διον ἐκείνης μὲν τὸ ἐντειλόμενον δικαστήριον, ταύτης δὲ
τὸ τοῦ τόπου τῆς διεξαγωγῆς τῆς διαχειρίσεως³.

β) ὡς βάσις τῆς εἰδικῆς ταύτης ἀρμοδιότητος θεωρεῖ-
ται μᾶλλον τὸ περὶ τὰς ἀποδείξεις καὶ τὴν διεξαγωγὴν

8) Bayer 7. ἐκδ. 130.

α) Πρὸ Linde § 92. Bayer 8 ἐκδ. 202. Mühlenbr. Entw. § 110.
141. Senffert I. 53. Φέδ. 374. Savig Syst. VIII. 246 ε.

1) Πολ. 19 § 2. 22 § 3. Βρυαρ. Σχ. § 10. c. § 44. d.

2) Ὡς εἶναι π. γ. ἡ διαχείρισις τῶν δικαστικῶς διωρισμένων ἐπιτρόπων
(Πολ. 646), ἡ τῶν κηδομένων ἀνηλίκων, ἀσώτων, ἀπόντων, παραφρόνων,
ἐκκειμένης κληρονομίας, τῶν μεσεγγυούχων (Πολ. 4039) κ. λ. — Ἡ τῶν
νομίμων ἐπιτρόπων διαχείρισις δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα. Περὶ τῆς γαλ. νομοθε-
σίας πρὸς. ἀρθ. 527 γαλ. δικ.

Les comptables commis par justice seront poursuivis devant les juges
qui les auront commis; les tuteurs, devant les juges du lieu où la
tutelle a été déférée; tous autres comptables, devant les juges de
leur domicile.

3) Ἡ διαχείρισις αὕτη εἴτε κατ' ἐντολὴν εἴτε ἄνευ ἐντολῆς (negotiorum
gestio) ἐγένετο, ἀνήκει ἐνταῦθα, ἄρα καὶ ἡ τοῦ νομίμου ἐπιτρόπου. Ἀ-
παιτεῖται ὁμοῦς εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις διαχείρισις, ἥτοι σειρά
τις πράξεων μᾶλλον ἢ ἥττον διαρκῆς. N. 19, § 1 II. (5. 1). Νόμ. 4. K.
(3. 21) Bayer 8. ἐκδ. 202 ἀντ. — Κατὰ ῥωμ. δίκαιον μόνον ἡ ἄνευ

τῆς δίκης εὐχερὲς ἢ ἡ κατὰ πρόληψιν παράτασις· διατοῦτο ἀρκοῦσα πρὸς θεμελίωσιν αὐτῆς εἶναι καὶ μόνη ἡ διαχειρίσις.

γ) ἐπιτρέπεται ἡ εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο εἰσαγωγὴ πασῶν τῶν ἐκ τῆς διαχειρίσεως τικτομένων ἀγωγῶν, ὅστισδήποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ ἐνάγων, ιδίως δὲ ἡ περὶ λογοδοσίας⁴.

δ) δὲν ἐξαρτᾶται ἡ διάρκεια τῆς δωσιδικίας ταύτης ἐκ τῆς διαρκείας τῆς διαχειρίσεως· διότι ὑπάγονται εἰς αὐτὴν καὶ ἀγωγαὶ μετὰ τὸ πέρασ μόνον τῆς διαχειρίσεως εἰσαγώγιμοι⁵.

ζ'.) Δωσιδικία τῆς ἀνταγωγῆς^α).

(forum reconventionis).

§ 41. Ἀνταγωγὴ λέγεται ἡ κατὰ τοῦ ἐνάγοντος ἀγωγὴ τοῦ ἐναγομένου, ἢ εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἀγωγῆς εἰσαγομένη, ἵνα δικασθῇ μετ' αὐτῆς. Ἐχορηγήθη δὲ εἰς τὸν ἐναγόμενον τὸ τῆς ἀνταγωγῆς δικαίωμα δι' ἄλλους τε λόγους, κυρίως δὲ ἵνα ἔχῃ εὐρεῖαν τὴν ὑπεράσπισιν. Διατοῦτο ἀπεδόθη εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἀγωγῆς ἀρμο-

δικαστικῆς ἐντολῆς διαχειρίσις θεμελιεῖ τὸ forum gestæ administrationis. Νόμ. 54 § 1 II. (3. 3). N. 81 Βασ. (7. 5).

Πᾶς ἀπὸ διοικήσεως ἐναγόμενος ἐν οἷς διώκησε τόποις ἐνάγεται.

4) Ὅχι μόνον ἡ directa, ἀλλὰ καὶ ἡ contraria actio. Heffter System σελ. 184 σημ. 50. Φέδ. 375. α. Ἀμφίβολον τοῦτο κατὰ ῥωμ. δίκαιον, Mühlenbr. Entw. § 111. Ἀλλὰ δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα ἀγωγαὶ μὴ ἐχουσαι σχέσιν πρὸς τὴν διαχείρισιν. Bayer 8. ἐκδ. 203. Seuffert I. 56. c.

5) π. γ. ἡ περὶ λογοδοσίας.

α) Πρὸς. Linde § 95. Mühlenbr Entw. § 114. Bayer 7 ἐκδ. 138 8. ἐκδ. 213. Seuffert II. 299. Carré Compét IV. 41. Schlink III. 25. Fréminville I. 513. Boncenne (Bourbeau) V. 46—188.

διότης καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνταγωγὴν¹. Ἔχουσι δὲ τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτως. Ἦγουν ἡ ἀρμοδιότης αὕτη, δικονομικῶς δεκτῆς οὔσης τῆς ἀνταγωγῆς καὶ προσηκόντως εἰσαχθείσης²,

α) ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου ὡς πρὸς τὴν κυρίαν δίκην καὶ τοῦ κύρους ταύτης³.

β) ἄρχεται ἀπὸ τῆς πραγματικῆς⁴ κινήσεως τῆς ἀγωγῆς, ἐξακολουθεῖ δὲ ὑφισταμένη καὶ ἂν τυχὸν ἐπέλθῃ⁵ παραίτησις τῆς ἀγωγῆς. Ἡ ἀναγνώρισις ὅμως τῆς ἀγωγῆς καταργεῖ αὐτήν⁶, καὶ

γ) ἐκτείνεται εἰς πᾶν εἶδος ἀνταγωγικοῦ δικαιώματος, μὴ ἐξηρημένου ἐντελῶς τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου

1) Πολ. 19 § 3 Βαυαρ. Σχ. § 11. d. Ἡ δωσιδικία αὕτη ἀνεγνωρισμένη ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ. πρὸς Ν. 22. Π. (5 1). Νόμ. 14 K. (7. 45), ὡς λόγος ἀναφέρεται· *cujus in agendo observat arbitrium (actor), eum habere et contra se judicem in eodem negotio non dedignetur*. Νεαρ. 96. κεφ. 2. Βασ. (7. 4).

2) Εἰς τινὰς δίκας δὲν συγχωρεῖται ἀνταγωγὴ, (Πολ. 633), ἀλλὰ καὶ ὅταν συγχωρῇται, ὑποβάλλεται εἰς δικονομικὰς τινὰς διατυπώσεις, περὶ ὧν ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει διὰ μακροτέρων.

3) πρὸς Bayer 8 ἐκδ. 214. Boncenne V. 103. Mais, si l'instance était affectée d'un vice originel qui l'attaquât dans son essence, alors, soit que le juge le déclare d'office, comme dans le cas d'une incompetence ratione materiae, soit qu'il ne statue que sur les exceptions proposées par le défendeur, comme lorsqu'il s'agit d'une incompetence relative ou d'un moyen de nullité, on conçoit que la reconvention ne peut survivre à l'anéantissement de l'instance.

4) Προπαρασκευαστικαὶ πράξεις δὲν ἀρκοῦσι, π. γ. ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ, συντηρητικὴ κατὰ τῆς. Seuffert II. 300 σημ. 3.

5) Πρὸς Seuffert II. 303. 8. Bonc V. 102. Ἡ πρὸ τῆς κινήσεως τῆς ἀνταγωγῆς γινομένη παραίτησις καταργεῖ τὸ *forum reconventionis*. διότι δὲν ὑποτίθεται ὅτι ἐγένετο ἵνα ματαιώσῃ τὴν ἀνταγωγὴν.

6) Πολ. 564. Ὁ παραδεχόμενος τὴν ἀγωγὴν ὑποτάσσεται ἐκουσίως καὶ

τῆς ἀγωγῆς⁷. ὅθεν πολιτικὸν δικαστήριον δὲν γίνεται ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ ἐμπορικὴν ἀνταγωγὴν καὶ τὰν ἀπαλιν⁸.

η). Δωσιδικία τοῦ ἀδικήματος^α).

((forum delicti.))

§ 42. Ἀπαιτήσεις ἀπὸ πράξεως ποινικῶς τιμωρουμένης πηγάζουσαι δύνανται, μὴ ἐκδικασθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, νὰ εἰσαχθῶσι, διὰ τὸ πρόχειρον τῶν ἀποδείξεων, εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον τοῦ τόπου, ἔνθα ἐτελέσθη ἡ ἀξιόποινος πράξις¹. Ἡ ἐντεῦθεν πηγάζουσα ἀρμοδιότης τοῦ δικαστηρίου εἶναι ἡ τοῦ ἀδικήματος^β, λεγο-

καταργεῖ οὕτω τὴν δίκην (Πολ. 549). Ὅθεν ἡ ἀνταγωγὴ ὡς παρακολούθημα καθίσταται ἀπαράδεκτος.

7) Δηλαδή κατ' ἀγωγῆς προσωπικῆς δύναται ν' ἀντιταχθῇ ἀνταγωγὴ ἐμπραγμάτου δικαίου· ἀλλὰ περὶ ἀκινήτου, κειμένου ἐκ τὸς τῆς περιφερείας τοῦ δικαστηρίου τῆς ἀγωγῆς; Ἀμφιβάλλεται τοῦτο. Ὁ Bayer (8. ἔκδ. 245) λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα· ἡ λέξις δ' «ἐντελῶς» τοῦ ἡμετέρου νόμου ὑποστηρίζει· ἔτι μᾶλλον παρ' ἡμῖν τὴν γνώμην ταύτην. Φέδ. 378. ἐ. Contra Seuffert II. 301. 4. Boncenne V. 86. Heffter ἐν Archiv. etc X. 245. XII. 76.

8) Ὅταν εἰς ἐμπορικὸν δικαστήριον εἰσαχθῇ διαφορά τις ἐκ νομικῆς πράξεως (πωλήσεως), ἀποτελούσης πολιτικὴν ὑπόθεσιν διὰ τὸν ἐναγόμενον, δύναται οὗτος νὰ ὑποβάλῃ αὐτὴν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον δι' ἀνταγωγῆς; Κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν, ὅχι· διότι ἡ ἐκδίκασις πολιτικῶν διαφορῶν εἶν' ἐντελῶς ἀφηρεμένη ἀπὸ τῶν ἐμποροδικείων. Ὁ Bourbeau (παρὰ Boncenne V. 87) λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα.

α) Πρβ. Glück Comment. VI. 308. Linde § 93. Seuffert I. 43. τοῦ αὐτοῦ Blätter für Rechtsanw. XI. 305. Morstadt Schlüssel § 93. Bayer 7 ἔκδ. 433. 8 ἔκδ. 305.

1) Πολ. 22 § 6. — Ἀμφιβάλλεται ἂν ἡ εἰδικὴ αὕτη δωσιδικία ᾗτο ἀνεγνωρισμένη ἐν τῷ ῥώμ. δικαίῳ πρὸ τῆς 69 Νεαρ. τοῦ Ἰουστινιανοῦ (Bayer 8 ἔκδ. 206. Bethmann Versuche σ. 52. Savig Syst VIII. 239), ὑπὲρ τῆς γνώμης, ὅτι ᾗτο γνωστὴ, ἀναφέρονται οἱ Νόμ. 24 § 1 Π. (5.4). Ν.

μένη, ἥτις, κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν, ἔχει ὅρια πολὺ πλέον στενώτερα ἢ κατὰ ῥωμ. δίκαιον².

B') Περὶ τῆς συνδρομῆς πολ.λῶν δωσιδικιῶν.

1) Σχέσις τῆς εἰδικῆς δωσιδικίας πρὸς τὴν γενικὴν.

§ 43. Ἡ εἰδικὴ δωσιδικία ποτὲ μὲν ἀποκλείει τὴν γενικὴν, ἄλλοτε δὲ συντρέχει αὐτῇ¹. Καὶ ἀποκλειστικὴ μὲν εἶναι ἡ δωσιδικία τῆς τοποθεσίας, τῆς συναφείας, τῆς κατασχέσεως καὶ προσωπικῆς κρατήσεως καὶ τῆς κατὰ δικαστικὴν ἐντολὴν διαχειρίσεως². συντρέχουσα δὲ, ἡ τῆς

43 Π. (9. 4). N. 1 K. (3. 16.). ἀλλ' ἀναντίρρητον ἀπόδειξιν παρέχει αὐτὴ ἡ Νεαρά τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

. . . ὥστε ἕκαστον ἐφ' ἧς ἐπαρχίας πλημμελεῖ, ἢ ἐφ' ἧς χρημάτων ἢ ἐγκλημάτων ὑπεύθυνος γίνεται . . . ἐκεῖσε καὶ τὰς εὐθύνας ὑπέχειν τοῦτο δὴ τὸ καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν νομοθεταῖς ποικίλως μὲν, εἰρημένον δὲ ὅμως. Brackenöft Erört 244.

2) Κατὰ ῥωμ. δίκαιον εἰς τὸ for. delicti ὑπάγονται οὐ μόνον ἀπαιτήσεις ἐκ δημόσιων (delicta publica), ἀλλὰ καὶ ἐξ ἰδιωτικῶν ἀδικημάτων (del. privata), μάλιστα δὲ κατὰ τινος καὶ ἐξ οἷον ἀδικημάτων (Morstadt Schlüssel σελ. 74). Διὰ τί ἡ πολιτ. δικονομία μόνον τὰς ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου κολαζομένας πράξεις ὑπήγαγεν εἰς τὸ forum delicti; ἴσως διότι τὰ πλεῖστα ἀδικήματα εἰσὶ παρ' ἡμῶν δημόσια, ἥτοι ἐπάγονται ἐν δημοσίᾳ ποινὴν.

Οἱ κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐξουσίας αὐτῶν πλημμελοῦντες δικαστικοί, καὶ ἂν ἡ πράξις αὐτῶν κολάζεται ποινικῶς, δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ forum delicti, ἀλλ' εἰς τὸ κατὰ τὸ 58 ἄρθρ. Πολ. ἀρμόδιον δικαστήριον. Φεδ. 398.

Ποῦ θεωρεῖται πράξις κολάσιμος ὡς τελεσθεῖσα, κρίνεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ποινικῆς νομοθεσίας· Mittermaier Strafverfahren I. 293 § 52. Wilhelm Müller Criminalprozess § 56.

1) Linde Lehrb. § 104. — Διὰ τῶν ἄρθρ. 19—22 ἔλυσεν ἡ ἡμετέρα δικονομία πολλὰ μεταξὺ τῶν συγγραφέων ἀμφιβαλλόμενα ζητήματα τοῦ ῥωμ. δικαίου.

2) Ὅτι αἱ δωσιδικίαι αὗται ἀποκλείουσι τὴν γενικὴν τῆς κατοικίας δωσιδικίαν ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τῶν ἄρθρ. 16 καὶ 19 τῆς Πολ.

ταυτότητος τοῦ δικαίου, τοῦ συναλλάγματος, τῆς ἀνευ δικαστικῆς ἐντολῆς διαχειρίσεως, τῆς ἀνταγωγῆς καὶ τοῦ ἀδικήματος³. Ἐπὶ συντρεχούσης ἀρμοδιότητος ἔχει ὁ ἐνάγων ἐκλεκτικὸν δικαίωμα μεταξὺ τῆς εἰδικῆς καὶ γενικῆς δωσιδικίας ἢ μεταξὺ πολλῶν δωσιδικιῶν.

δικον. «Α΄, γενικὴ δωσιδικία (δικαιοδοσία)» «Β΄. ἐξαιρέσεις». Ἦγουν τὰ ἄρθρ. 16—18 διαγράφουσιν τὴν γενικὴν ἀρμοδιότητα τοῦ προσώπου, τὴν πᾶσιν διαφορὰν περιλαμβάνουσιν· τὰ ἄρθρ. 19—21 ὀρίζουσι τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐξαιρετικῶς δὲν εἶναι ἀρμόδιον τὸ τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου δικαστήριον, ἀλλ' ἕτερον· ὅτε διατοῦτο ὁ ἐνάγων ὀφείλει εἰς τοῦτο μόνον νὰ εἰταγάγῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· τέλος τὸ 22 ἄρθρ. καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὐτοῦ αἴρουσι πᾶσιν ἀμφιβολίαν, διότι τὸ ἄρθρον τοῦτο προσδιορίζει πότε συντρέχει ἡ εἰδικὴ δωσιδικία τῇ γενικῇ. Πρβ. Φεδ. § 82. σελ. 373. — Κατὰ ῥωμ. δίκαιον α) τὸ *forum rei sitæ* δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, στηριζομένην εἰς τὸν Νόμ. 3. K. (3. 19). Νόμ. 12. K. (7. 33), ἴδ. Bayer 8 ἔκδ. 196. Linde σελ. 115 σημ. 16. 6) τὸ *for. connexitatis materialis*, ἐνίοτε (Bayer 8 ἔκδ. 212).

3) Περὶ πασῶν τούτων ἴδ. ἄρθρ. 22. τῆς Πολ. — Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου πρβ. Bayer 8 ἔκδ. σελ. 231 ἐν. α. σελ. 201. σελ. 201. 3 σελ. 216. Ἀμφίβολον εἶναι κατὰ ῥωμ. δ. ἂν τὸ *forum gestæ administrationis* συντρέχῃ τῷ *forum domicilii*· κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην συντρέχει. Τὸ *forum contractus* συντρέχει καὶ κατὰ ῥωμ. δ. τῷ *forum domicilii* N. 19 § 4 II. (5. 1.) *ubi domicilium habet aut ubi contraxit*. — Τὸ ἄρθρ. 19 § 3 Πολ. κατατάσσει τῆς ἀνταγωγῆς τὴν δωσιδικίαν εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τῆς ἀποκλειστικῆς ἀρμοδιότητος. Ἀλλὰ δυνάμει τοῦ 564 ἄρθρ. . . . συγχωρεῖται ἡ ἀνταγωγὴ παρὰ τῷ αὐτῷ δικαστηρίῳ, πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι ὁ ἐνάγων δύναται νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τοῦ δικαστηρίου τῆς ἀνταγωγῆς καὶ τοῦ τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγοντος. Ἡ Νεαρά 96 δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ κεφ. 6'. § 1 ὥρισεν «εἰ τις ὑπεύθυνον οἶεται ἔχειν τὸν κατ' αὐτοῦ τὴν αἰτίαν ἀποθέμενον, μὴ παρ' ἑτέρῳ δικαστῇ, ἀλλὰ παρ' αὐτῷ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς αἰτιάσθαι, καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι δικαστὴν ἐφ' ἑκατέρας ὑποθέσεως Εἰ μὲν τι σιγήσαιν, εἴτε ὕστερον βουληθεῖν τὴν δίκην παρ' ἑτέρῳ δικαστῇ κινεῖν, ἀνάγκην ἔχειν αὐτὸν ἀναμένειν τὸ πέραс τῆς δίκης τῆς ἐπαγομένης αὐτῷ παρὰ τοῦ εἰς δικαστήριον αὐτὸν ἐλχύσαντος, καὶ ἐπειδὴν πέραс ἡ δίκη λάβει, τηνικαῦτα αὐτὸν τὴν οἰκείαν δίκην παρ' ἑτέρῳ δικαστῇ προτιθέναι.

2) Περὶ προτιμύσεως^{α)}

§ 44. Ἐπὶ συντρεχούσης ἀρμοδιότητος δύναται κατὰ τὸν προηγούμενον § νὰ ἐκλέξῃ ὁ ἐνάγων μεταξὺ πλειόνων ἐξίσου ἀρμοδίων δικαστηρίων. Ἀλλὰ τὸ ἐκλεκτικὸν τοῦτο δικαίωμα, ἀφοῦ ἄπαξ καθ' ὠρισμένον τινὰ τρόπον ἀσκήσῃ, αὐτὸς μὲν δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπαναχωρήσῃ, τὸ δ' ἐκλεχθὲν δικαστήριον γίνεται ὁριστικῶς ἀρμόδιον, προηγούμενον παντὸς ἐτέρου εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς. Τὸ πλεονέκτημα δὲ αὐτοῦ τοῦτο καλεῖται *προτίμησις* (*präventio*), ἣτις ὠρίσθη παρ' ἡμῖν ὡς ἐξῆς¹. Δηλαδή ἡ προτίμησις.

α) ἀνήκει εἰς ἐκεῖνο ἐκ τῶν πολλῶν δικαστηρίων, παρ' ᾧ ἐγγράψῃ ὁ ἐνάγων² (οὐχὶ ὁ ἐναγόμενος) *πρότερον* τὴν δί-

α) Πρβ. Linde § 105. 106. Bayer 7 ἐκδ. 154. 8 ἐκδ. 238. Seuffert I. 487. Morstadt Schlüssel § 105. 106. Φέδ. 400.

1) Πολ. 23. Μεταξὺ πολλῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐπίσης ἀρμόδιων δικαστηρίων προτιμᾶται ἐκεῖνο, παρὰ τῷ ὁποίῳ ὁ ἐνάγων φέρει πρῶτον τὴν δίκην εἰς τὸ πινάκιον. — Ἐὰν ἡ αὐτὴ δίκη ἐγγραφῇ τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς τὸ πινάκιον δύο δικαστηρίων, καὶ οἱ διάδικοι δὲν δύνανται νὰ συμφωνήσωσι φιλικῶς περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τινὸς τούτων, ἀπορασίζει ἕκαστον αὐτῶν περὶ τῆς ἀρμοδιότητός του. — Ἐὰν ἕκαστον τῶν δικαστηρίων τούτων κηρύξῃ ἑαυτὸ ἀρμόδιον ἢ ἀναρμόδιον, αἰτεῖται ὁ κανονισμὸς τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν. Βρυαρ. Σχέδ. § 12. — Παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ἡ προτίμησις λέγεται *präventio*· διότι ὁρίζεται ἐκ πράξεων τοῦ δικαστηρίου καὶ οὐχὶ τοῦ διαδίκου, ἥτοι προηγεῖται κατ' αὐτοὺς τὸ δικαστήριον τὸ πρὸ τῶν ἄλλων ἀνακοινῶσαν εἰς τὸν ἐναγόμενον τὴν δίκην. (Νόμ. 4 § 1 K. 2. 2. N. 1. § 3. K. 7. 17. Νεαο. 112. κεφ. 3.). Τὸ ῥῆμα *prävenire* ἀπαντᾷται καὶ ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ (Νόμ. 7 Π. 5. 4), ἀλλ' ἔχει ἐτέραν σημασίαν.

2) Διότι τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα ἔχει κατὰ τὸ 22 ἄρ. Πολ. ὁ ἐνάγων· ἄρα οὗτος πρέπει νὰ δηλώσῃ, διὰ τῆς εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφῆς τῆς ὑποθέσεως, ποῖον δικαστήριον προτιμᾷ. Ἡ ἐγγραφή ἣν ὁ ἐναγόμενος ἐνεργήσῃ δὲν ἔχει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. contra Φέδ. 400 ἐν τέλει.

κηνεῖς τὸ πινάκιον. Ἐγγραφείσης δὲ τῆς δίκης τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ διαφωνούντων τῶν διαδίκων³ περὶ τῆς προτιμήσεως, ἀποφαίνονται τὰ δικαστήρια περὶ τῆς ἰδίας ἀρμοδιότητος⁴.

6) χορηγεῖ τῷ ἐναγομένῳ τὴν τῆς ἐκχρεμοδικίας ἐνστάσιν⁵.

γ) ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰ ἔχοντα⁶ πινάκιον δικαστήρια καὶ ὅταν ὁ ἕτερος μόνον τῶν δικαζομένων δύναται νὰ παρασταθῇ ὡς ἐνάγων. Διότι ὅταν ἀμφότεροι ἔχωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο⁷ καὶ μεταχειρισθῶσιν αὐτὸ, δὲν ἐξετάζεται τότε ποῖον τῶν πολλῶν δικαστηρίων εἶναι ἀρμόδιον,

3) Ὅπερ συμβαίνει, ἐὰν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ τὴν ἐκ τῆς προτιμήσεως (präventio) ἐτέρου δικαστηρίου ἀναρμοδιότητα τοῦ δικάζοντος.

4) Πρέπει νὰ πρὸηγῇ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν τὸ δικαστήριον, παρ' ᾧ εἶναι σημειωμένη ἐν τῷ πινάκῳ καὶ ἡ ὥρα τῆς ἐγγραφῆς. Τὴν διαφωνίαν δὲ δύναται καὶ ὁ ἐνάγων νὰ ἐξομαλύνῃ παραιτῶν τὴν ἐτέραν τῶν ἀγωγῶν. Ἄλλως λαμβάνει χώραν κλονισμὸς ἀρμοδιότητος.

5) Ὁ ἐναγόμενος καθ' οὗ εἰσῆχθησαν δύο ἀγωγαὶ ἐνώπιον διαφόρων ἀρμοδίων δικαστηρίων δικαιούται νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ νὰ δικασθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, παρ' ᾧ πρότερον ἐνέγραψεν ὁ ἐνάγων τὴν ὑπόθεσιν· ἀλλὰ δύναται ἀριστάμενος τοῦ δικαιώματος τούτου, νὰ ὑποταχθῇ καὶ εἰς τοῦ ἄλλου δικαστηρίου τὴν δικαιοδοσίαν Bayer 8 ἐκδ. 240.

6) Ἄρχ. οὐχὶ εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα. Παρ' αὐτοῖς λοιπὸν διατηρεῖ τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα ὁ ἐνάγων μέχρι τῆς συζητήσεως τῆς ὑποθέσεως.

7) Ὅπερ συμβαίνει ἐν δίκαις περὶ διανομῆς καὶ ὅταν κινῇται συγχρόνως ἡ negatoria actio καὶ confessoria ὡς πρὸς τὴν αὐτὴν δουλείαν. Morstadt 88. B. Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας, κατατάσσουσι καὶ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐνταῦθα. Bayer 242. Τούτους ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Φέδερς· ἀλλ' ἐσφαλμένως· διότι τὸ περὶ τῆς προτιμήσεως πραγματευόμενον ἄρθρ. 23 παρὰπέμπει μόνον εἰς τὸ 22 ἄρθρον, ἡ σύγκρουσις δὲ τῆς ἀρμοδιότητος πολλῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς περὶ διανομῆς τοῦλάχιστον δίκαις ὁρίζεται ἐκ τῆς παρὰ τοῦ γραμματέως θεωρήσεως τῆς ἀγωγῆς καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφῆς.

ἀλλὰ τίς τῶν πολλῶν ἐναγόντων πρέπει νὰ θεωρηθῇ κυρίως ὡς ἐνάγων⁸, κατὰ δὲ τοῦ ζητήματος τούτου τὴν λύσιν λύεται καὶ τὸ τῆς ἀρμοδιότητος.

δ) Π α ρ έ κ τ α σ ι ς τ ῆ ς ἀ ρ μ ο δ ι ό τ η τ ο ς α.)

(forum prorogatum).

§ 45. Αἱ περὶ ὀργανισμοῦ καὶ ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων νομικαὶ διατυπώσεις ἐν γένει μὲν κεῖνται πρὸς διευκόλυνσιν ἀπλῶς τῶν διαφορομένων, χάριν τῆς πρὸς τὴν δίκην διαφόρου αὐτῶν σχέσεως, διατοῦτο καὶ εἰς τὸ συμφέρον αὐτῶν κυρίως ἀποβλέπουσιν· ἐνίοτε ὅμως τείνουσι πρὸς ἐπιτυχίαν γενικοῦ συμφέροντος, ἔνεκα τῆς ἰδιαιτέρας φύσεως τῆς διαφορᾶς. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι τινὰς τῶν διατυπώσεων τούτων δύνανται νὰ μεταβάλωσιν οἱ δικαζόμενοι καὶ νὰ ὀρίσωσιν ἄλλως τὰ τῆς ἀρμοδιότητος. Κατὰ παρέκτασιν ἀρμόδιον λέγεται τὸ δικαστήριον, τὸ ἀπὸ τῆς θελήσεως τῶν διαδίκων τὴν ἀρμοδιότητα λαβόν¹. Τρία τινὰ γίνεται ἀναγκαῖον νὰ ἐξετασθῶσιν ἐνταῦθα· α)

8) Πολ. 1090. Ἐὰν πολλοὶ συγχρόνως ἐπιμένουν περὶ τῆς διανομῆς, θεωρεῖται ὡς ἐνάγων ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ τῆς ἀγωγῆς ἔγγραφον ἐθεωρήθη πρῶτον παρὰ τοῦ ἀρμοδίου δικαστικοῦ γραμματέως.

α) Πρβ. Glück Commentar III. 204. 245. Linde § 104. Bayer 7 ἔκδ. 150. 8 ἔκδ. 233. Seuffert I. 199. Brackenhöft Erört. § 104. Archiv für etc. XIX. 26.—Carré Compét IV. 80. Schlink Comment. I. § 101, Dalloz γ. compétence civile des trib. d'arrondis. ἀρ. 211 ἐπ. Φέδ. 403.

1) Τὰ περὶ παρατάσεως ὀρίσθησαν παρ' ἡμῖν διὰ τῶν ἀρθρ. 24. 25. 491. καὶ 529 § 3 τῆς Πολιτικῆς δικονομίας.

Ἄρθρ. 24. Ὁ παρὰ τοὺς ὀρισμοὺς τῶν ἀρθρ. 16—23 εἰς ἀναρμόδιον δικαστήριον ἐναχθεὶς, δύναται νὰ προβάλῃ τὴν ἀναρμοδιότητα αὐτοῦ.

Τούτου γενομένου, τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει περὶ τῆς ἰδίας ἀρμοδιότητος· πολυμελὲς δὲ ὄν, ἀφοῦ πρῶτον ἀκούσῃ τὸν εἰσαγγελλέα.

τίνας θέλῃσιν χρειάζεται ἡ παρέκτασις· β) πῶς δηλοῦται ἡ θέλησις αὕτη καὶ γ) κατὰ παντὸς εἶδους ἀναρμοδιότητος ἐνεργεῖ ἡ παρέκτασις ;

α) πρὸς παρέκτασιν τῆς ἀρμοδιότητος ἀναγκαῖα εἶναι μόνου τοῦ ἐναγομένου οὐχὶ καὶ τοῦ ἐνάγοντος² ἢ τοῦ δικαστηρίου³ ἡ θέλησις.

Ἐὰν δ' ἐναγόμενος, χωρὶς νὰ προτείνῃ πρὸ πάσης ἄλλης ἐνστάσεως τὴν ἀναρμοδιότητα, ἀπαντήσῃ ἐνώπιον τοῦ ἀναρμοδίου δικαστηρίου, τοῦτο καθίσταται ἀρμόδιον διὰ παρεκτάσεως τῆς δικαιοδοσίας, καθ' ὅσον δὲν πρόκειται ὑπόθεσις ἐμπορικὴ ἢ περὶ συναλλαγματικῶν.

Ἄρθ. 25. Ἐὰν τὸ δικαστήριον ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφορᾶς ᾖ ἀναρμόδιον κατὰ τὰ ἄρθ. 4 καὶ 19 ἀριθ. 1 ἢ ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐμφανισθῇ εἰς τὸ δικαστήριον, τοῦτο ἀποφαίνεται αὐτεπαγγέλτως τὴν ἀναρμοδιότητά του. Ἐὰν δὲ ᾖ πολυμελές, ἀφοῦ ἀκούσῃ τὸν εἰσαγγελέα, καὶ παραμείπῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον.

Ἄρθ. 491. Καὶ ἂν ὁ εἰρηνοδίκης, κατὰ τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ (490) ὡρισμένα, εἶναι ἀναρμόδιος, δύνανται οἱ διάδικοι νὰ παρεκτείνωσι τὴν δικαιοδοσίαν ἢ ν' ἀναθέσωσιν αὐτῷ διὰ συνυποσχετικοῦ τὴν δίκην (ἄρθ. 24, 112) ἄλλα μόνον ἐὰν ὅλοι οἱ διάδικοι ζητήσωσι τοῦτο ῥητῶς, τὴν δὲ λωσίντων ταύτην δώσωσιν ἐγγράφως ἢ καταχωρίσωσιν εἰς τὰ πρακτικά, ἐν οἷς ἐὰν δὲν γινώσκωσι γράφειν γίνεται μνεῖα τούτου (*).

Ἄρθ. 529, Τὸ πρωτοδικεῖον κρίνει § 3 περὶ πάσης ἀγωγῆς ἄνευ διακρίσεως τῆς ποσότητος καὶ ἀρμοδιότητος, ἐὰν ὅλοι οἱ διάδικοι ἢ παρεκτείνωσι τὴν δικαιοδοσίαν του κατὰ τὸ ἄρθ. 24, ἢ καταστήσωσιν αὐτὸ ῥητῶς διαιτητὴν. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περὶ πτώσει ἡ διαδικασία γίνεται κατὰ τὸ 105 ἄρθρ.

2) Ἀπολύτου οὔσης τῆς ἀναρμοδιότητος, δύναται καὶ ὁ ἐνάγων νὰ προτείνῃ αὐτήν. Carré Procéd. ζ. 722 Boitard I. 317 στήλ. 2 Senferts Blätter X. 398.

3) Παρ' ἡμῖν τοῦ δικαστηρίου ἡ συναίνεσις εἶναι περιττή· (διότι κατὰ τὸ

(*) Οὕτω διώρθωσα τὴν ἡμαρτημένην σύνταξιν τοῦ τελευταίου μέρους τοῦ ἄρθρου τούτου ὁδηγηθεὶς ἐξ ὧν λέγει περὶ αὐτοῦ ὁ Μάουρερ (das griechische Volk II. 274) » als . . . prorogirter Richter darf derselbe (der Friedensrichter) nur dann handeln, wenn sämtliche Partheien es ausdrücklich und schriftlich oder zu protocoll begehrt haben (art. 491).

6) ἡ θέλησις αὕτη δύναται ῥητῶς⁴ ἢ καὶ σιωπηρῶς νὰ δηλωθῇ. Ὡς σιωπηρὰ δὲ παρέκτασις θεωρεῖται, ἂν ὁ ἐναγόμενος ἐνώπιον τοῦ ἀναρμοδίου δικαστηρίου ἐμφανισθεῖς⁵, παραλείψῃ τὴν ἔγκαιρον⁶ πρότασιν τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνστάσεως. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ πάντοτε ἡ παράλειψις αὕτη· διότι τῶν εἰρηνοδικείων ἡ ἀρμοδιότης πέραν τῶν ὅρων τοῦ 490 ἄρθρου μόνον ῥητῶς καὶ κατὰ τὸ 491 ἄρθρον συγχωρεῖται νὰ παραταθῇ⁷.

24 ἄρθ.) ἐὰν ὁ ἐναγόμενος δὲν προτείνῃ τῆς ἀναρμοδιότητος τὴν ἐνστάσιν, τὸ δικαστήριον καθίσταται ἀρμοδίον καὶ ὁ φείλει νὰ δικάσῃ (πρβ. Φέδ. 410). Οἱ Γάλλοι δέχονται τοῦτο μόνον ὡς πρὸς τὰ εἰρηνοδικεῖα. Τὰ πρωτοδικεῖα, κατ' αὐτοὺς, μὴ προταθείσης τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνστάσεως, δύνανται μὲν νὰ δικάσωσι, δὲν χρεωστοῦσι ὁμῶς. Carré Procéd. ζ. 33. 721. Boitard I. 318 ἐν. ἀ. II 72. Boncenne III. 254. Dalloz ἀριθ. 227. Οἱ συγγραφεῖς τοῦ βῶμ. δικαίου διαφωνοῦσι. Τινὲς (Glück III. 210. 214. Heffter System σελ. 199 σημ. 430. Franke Civilprozess. I. 433, σημ. 5) θεωροῦσι περιττὴν τοῦ δικαστοῦ τὴν συναίνεσιν διὰ τὸν Νόμ. 2 § 1 II. de judic. (convenire autem utrum inter privatos sufficit, an vero etiam ipsius prætoris consensus necessarius est? Lex julia judiciorum ait: quominus inter privatos conveniat; sufficit ergo privatorum consensus), ἀλλ' ἐξενίκησεν ἡ ἐναντία γνώμη πρβ. Bayer 8 ἐκδ. 235. Linde σελ. 431 σημ. 12. Seuffert I. 196 σημ. 10.

4) π. γ. ἐνώπιον τοῦ δικάζοντος δικαστοῦ δηλοῦσιν οἱ διαφερόμενοι, ὅτι θέλουσιν νὰ δικασθῶσι παρ' αὐτοῦ, ἢ καὶ προηγουμένοις συνεφώνησαν περὶ τούτου (N. 18. II. de jurisdiction. συνδυασμ. N. 29 K. de pactis). Κατά τινας συγγραφεῖς τοιαύτη συμφωνία δύναται νὰ μεταβληθῇ μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς δίκης (Glück III. 211). ἀλλ' ἐπιθ. Bayer 8 ἐκδ. 235. Ἡ πλάνη ὁμῶς ἢ ἄλλη τις ἑλλειψις ἐπηρεάζει τὴν συμφωνίαν. Νόμ. 2. II. de jud. Νόμ. 15. II. de jurisd. Seuff. I. 193 σημ. 2.

5) Μὴ ἐμφανισθέντος δὲ τοῦ ἐναγομένου τὸ δικαστήριον ὀφείλει ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ κηρύξῃ ἐκ τὸ ἀναρμόδιον. Πολ. 25.

6) Ἡ ἐνστάσις δηλ. τῆς ἀναρμοδιότητος προτείνεται δευτέρᾳ, ἤτοι μετὰ τὴν περὶ ἐξαιρέσεως τῶν δικαστῶν (Πολ. 582). Οὕτως ἐννοητέον τὸ 545 ἄρθρον «ἡ ἀπάντησις ἐπιφέρει παρέκτασιν τῆς δικαιοδοσίας.»

7) Ἡ παρέκτασις παρὰ τοῖς εἰρηνοδικείοις, εἰ μὲν ἡ ἀναρμοδιότης εἴ.

γ) οὔτε ῥητὴ οὔτε σιωπηρὰ παρέκτασις συγχωρεῖται ἐπὶ ἀπολύτου (*ratione materiæ*) ἀναρμοδιότητος. "Οθεν καὶ συναινούντων τῶν διαδίκων δὲν δύνανται νὰ δικάσωσι κατὰ παράτασιν τὰ μὲν ἐμποροδικεῖα πολιτικὰς ὑποθέσεις⁸ τὰ δὲ πρωτοδικεῖα καὶ εἰρηνοδικεῖα, διοικητικὰς ἢ ἐμπορικὰς⁹, καὶ τὰ ἐφετεῖα ὡς πρώτου βαθμοῦ δικαστήρια¹⁰.

ναὶ ἡ τῶν ἀρθ. 16—18. 19 § 2—5. 20. 21. 22 § 1—6 δύνχται νὰ γείνη καὶ σιωπηρῶς κατὰ τὸ 24 ἀρθρον, εἰ δὲ εἶναι ἡ τοῦ ἀρθρου 490, πρέπει νὰ δηλωθῇ ῥητῶς καὶ κατὰ τὸ 491 ἀρθρον. Τότε δὲ ἡ ἀρμοδιότης αὐτῶν παρεκτείνεται οὐ μόνον κατὰ τὸ ποσόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ εἶδος τοῦ δικαίου π. χ. οἱ εἰρηνοδίκαι γίνονται ἀρμόδιοι νὰ δικάσωσι καὶ ἐμπραγμάτων ἀγωγὰς περὶ ἀκινήτων (Φέδ. 417). Οἱ Γάλλοι παραδέχονται ὅτι μόνον κατὰ ποσὸν καὶ οὐχὶ κατ' εἶδος δύνανται νὰ παραταθῇ τῶν εἰρηνοδικείων ἡ ἀρμοδιότης. Carré Procéd ζ. 26. Schlink I 187. — Ἐὰν μὴ δηλωθῇ κατὰ τὸν τύπον τοῦ 491 ἀρθρου ἡ παρέκτασις; Τὸ εἰρηνοδικεῖον δὲν γίνεται ἀρμόδιον, δυνάμενον καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ κηρύξῃ τὴν ἀναρμοδιότητά του· ἔνεκα τούτου δύνανται καὶ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ προταθῇ ἡ ἀναρμοδιότης αὕτη· contra Φέδ. 421. Αἱ γνώμαι τῶν Γάλλων διαίροῦνται. Carré Procéd ζ. 27. καὶ 26. Πολ. 512.

8) Κατὰ τὸ 6 ἀρθ. τοῦ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου «ὅταν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου αἱ συναλλαγματικαὶ δὲν λογίζονται εἰρή· ἀπλᾶ ὑποσχετικά, ἢ ὅταν τὰ εἰς διαταγὴν γραμμᾶτια δὲν φέρουν οὐδενὸς ἐμπόρου ὑπογραφήν, οὐδ' ἀφορῶσιν ἐργασίας ἐμπορικὰς, κολλυθιστικὰς, τραπεζικὰς, ἢ μεσιτικὰς, τὸ ἐμποροδικεῖον χρεωστέῃ νὰ παραπέμψῃ τὴν δίκην εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἔὰν ὁ ἐναγόμενος τὸ ζητήσῃ». Ἄρα σιωπήσαντος τούτου, παρεκτείνεται ἡ ἀρμοδιότης τοῦ ἐμποροδικείου εἰς πολιτικὴν διαφοράν.

9) Πολ. 25. Bayer 8 ἐκδ. 237. Seuffert I. 195. 5 — Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη ὅτι τὰ πρωτοδικεῖα δύνανται νὰ γείνωσι διὰ παρατάσεως (ῥητῆς ἢ σιωπηρᾶ) ἀρμόδια εἰς τὸ νὰ δικάσωσιν ἐμπορικὰς διαφοράς. Carré Compét. IV. 80. VI. 399. Dalloz jurispr. I. c. ἀρθ. 215—222 Compétence commerc. ἀρθ. 29. Ἐναντίαν γνώμην ἀπέφηναν ὁ Boncenne (I. 327), ὁ Boitard (I. 318.) καὶ ἄλλοι.

10) Πρ. Carré Compét. IV. 96, contra Dalloz Comp. des trib. d'arr. ἀρθ. 285. ἀρθ. καὶ Seuff. I. 195. 7. Τῶν πρωτοδικείων ὅμως ἡ ἀρμο-

ε.) Δωσιδικία τῶν ἀλλοδαπῶν).

§ 46. Αἱ περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς πραγματευόμεναι διατάξεις τῆς πολιτικῆς ἡμῶν δικονομίας λύουσιν οὐ μόνον τὸ ζήτημα, ἐνώπιον τίνος δικαστηρίου ἐλληνικοῦ πρέπει νὰ ἐνάγωνται οἱ ἀλλοδαποὶ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἕτερον, ἂν ἐν γένει δύνανται τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια νὰ δικάσωσιν ἀλλοδαπούς¹. Ὡς πρὸς ἀμφοτέρω δὲ ταῦτα γίνεται ἡ ἐξῆς διπλῇ διακρίσις.

α) ἡμεδαπὸς ἐνάγει ἀλλοδαπόν. Εἰ μὲν ὁ ἐναγόμενος ἀπολαύει τοῦ τῆς ἑτεροδικίας πλεονεκτήματος², δὲν ὑπό-

διότης δύνανται δυνάμει τοῦ ἄρθ. 529 § 3 νὰ παραταθῇ εἰς ὑποθέσεις τῆς ἀρμοδιότητος τῶν εἰρηγοδικείων, μάλιστα δὲ καὶ σιωπηρῶς. Φέδ. 414. 416 ΑΗ. 62 τοῦ 56.

α) Πρβ. Félix droit international privé σελ. 193. 249. Demolom. 1. 302 Mangin Traité de l'action publique etc ἄρ. 73. Φέδ. 422. Διομήδ. σ. 134.

1) Πρβ. Πολ. 26 - 28. Βρυαρ. Σχέδ. τοῦ 1831 § 2. c. § 7. § 11. c. Γαλ. κώδ. 44. 45.

2) Ἰδ. ἄνωτ. § 47 σημ. 9. — Ἡ ἑτεροδικία διάφορα παρέχει τοῖς περιβεβλημένοις αὐτῇ διπλωμάταις πλεονεκτήματα, ἐν οἷς καὶ ἡ ἐξαιρέσις αὐτῶν ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων. Ἀπολαύουσι δὲ τῆς ἑτεροδικίας. α) οἱ πρέσβεις πάσης τάξεως. Συνήθως εἰσιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις οἱ πρέσβεις. Οἱ τῆς πρώτης τάξεως καλοῦνται ambassadeurs, legati, nuntii (οἱ τοῦ παπικοῦ Κράτους), οἱ τῆς δευτέρας, envoyés, ministres plenipotentiaires, ministres par interim, καὶ οἱ τῆς τρίτης, ministres résidens, résidens,) chargés-d'affaires (Klüber § 179 182. Heffter Völkerrecht § 203). β) οἱ περὶ τοὺς πρέσβεις (la suite), ἥτοι τὸ προσωπικὸν τοῦ γραφείου τῆς πρεσβείας, ἡ οἰκογένεια τῶν πρέσβων καὶ ἡ θεραπεία αὐτῶν (π. χ. ὑπηρέται, οἰκοδιάσκαλοι, ἱατροὶ ἐνοίκιοι). γ) οἱ πρόξενοι, ἐὰν ᾧσιν ἐπιτετραμμένοι καὶ διπλωματικὰ καθήκοντα. Heffter σελ. 383.

κειται κατὰ γενικὸν κανόνα³ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τὴν ἑλληνικὴν· ἄρα οὐδεὶς εἶναι δεκτὸς ἐνάγων αὐτὸν ἐνώπιον τῶν ἑλληνικῶν δικαστηρίων. Μὴ ἀπολαύοντα δὲ τὸν ἀλλοδαπὸν⁴ τῆς ἑτεροδικίας ἀρμόδιον εἶναι νὰ δικάσῃ πᾶν⁵

3) Τὸ 26 ἄρθρ. δρίζει

« Ἐξαίρουνται τῆς τακτικῆς δικαιοδοσίας ὅλοι οἱ ἀλλοδαποὶ, οἵτινες ἀπολαμβάνουν ἐν Ἑλλάδι τὸ εἰς τὰς πρεσβείας ἀνήκον δικαίωμα. »

Ἡ λέξις τοῦ νόμου « τακτικῆς » σημαίνει ὅτι ὁ νόμος παραδέχεται καὶ ἐξαιρέσεις. Ὡστε καταλληλοτέρα ἦτο ἡ λέξις « γενικῆς ». Τὰ ἐγγώρια δὲ δικαστήρια δύνανται κατὰ τὴν γνώμην τῶν συγγραφέων νὰ δικάσωσι α) ἀγωγὰς, πιπτούσας εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς τοποθεσίας τοῦ πράγματος, β) αἰτήσεις κατὰ τοῦ διπλωμάτου ὡς ἐνάγοντος ἀντιτασσομένης (π. χ. δικαστικὴ ὁχπάνη, ἀνταγωγή), γ) ἐνδίκῃ μέσῃ κατὰ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκδοθείσης ἀποφάσεως εἰσαγόμενα καὶ δ) ἀγωγὰς, οὐδεμίαν πρὸς τὸν διπλωματικὸν χαρακτηρισμὸν ἔχουσας. π. χ. παραχθείσας ἐξ ἐμπορικῆς τινος ἐπιχειρήσεως τοῦ πρέσβους. § Klüber § 210. Heffter σελ. 85. Faelix ἐνθ. α. § 216. 217. Dalloz agent diplomatique ἀριθ. 109—119.

Ἀλλὰ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κατὰ τοιοῦτων προσώπων ἐκδοθεισῶν ἀποφάσεων μέγала θέλουσι παρεμβάλλεσθαι προσκόμματα, μάλιστα ὁσάκις μικροῦ καὶ ἀσθενοῦς κράτους ἡ ἀπόφασις πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ, διότι οἱ κρατικοὶ σπανίως εἰσὶ καὶ ἐρασταὶ τῆς δικαιοσύνης! Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ δικαίου τῶν ἔθνων καὶ κατασχέσεις πραγμάτων τῶν πρέσβων καὶ φυλακίσεις αὐτῶν ἀπαντῶνται. Ἀλλ' ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν σήμερον Ἑλλάδι τίς ἤθελε τοιοῦτον πειρασθῇ τόλμημα, καὶ δικαιοτάτα δίκαια ἔχων;

4) Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡμεδαπὸς ἐνάγει ἀλλοδαπὸν μὴ ἀπολαύοντα τῆς ἑτεροδικίας. Ἐξετάζεται δὲ ἡ ιδιότης τοῦ ἡμεδαποῦ κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς δίκης οὐχὶ τὴν γένεσιν τοῦ δικαζομένου δικαίου. Ὅθεν ὁ πρότερον μὲν ἀλλοδαπὸς, ἔπειτα δὲ ἡμεδαπὸς ὑπάγεται εἰς τὸν κανόνα· ὁ πρότερον μὲν ἡμεδαπὸς, ἔπειτα δὲ ἀλλοδαπὸς δὲν ὑπάγεται εἰς τὸν κανόνα. Dalloz v. droit civil ἀριθ. 268. 272. 284.

5) Ἡ διάταξις αὕτη ὑπὲρ τῶν ἡμεδαπῶν ἀποτελεῖ ἐξαιρέσιν τοῦ γενικοῦ περὶ ἀρμοδιότητος κανόνος, ὅτι ἡ κατ'οικίαν τοῦ ἐναγομένου, δρίζει τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον. Παρ' ἡμῖν εἶναι ἀναμφίβολον ποῖον τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον. Περὶ τῶν ἑλλων ὁρ. Faelix ἐν. α. ἀριθ. 217. Demol. I. § 252.

δικαστήριον καὶ περὶ πάσης⁶ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος γεννηθείσης ἐνοχῆς⁷.

6) ἀλλοδαπὸς ἐνάγει ἀλλοδαπὸν. Τὰ ἐγχώρια δικαστήρια κατ' ἐξαίρεσιν μόνον δύνανται νὰ δικάσωσι τούτους. Ἦτοι μόνον ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασι⁸ 1) ἐὰν συνθῇκαι τοῦ

6) Ἄρα εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ ἡμεδαπὸς ἐνάγῃ ἐξ ἰδίου δικαίου ἢ ὡς κληρονόμος καὶ ἐκδοχὺς δικαιωμάτων ἀλλοδαποῦ. Dalloz v. droit civil ἀριθ. 274—279. contra Demol. I. 304.

7) Ὁ νόμος λέγει «τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια νὰ δικάσωσιν ἀλλοδαποὺς ἕνεκα πάσης ὑποχρεώσεως συνομολογηθείσης ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἡμεδαπὸν.» Ἐντεῦθεν δὲ γεννῶνται τὰ ἐξῆς ζητήματα. α) μόνον τὰς ἐκ συναλλαγμάτων γεννηθείσας ὑποχρεώσεις ἐννοεῖ ὁ νόμος; — β) εἰσὶν ἀρμόδια τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια νὰ δικάσωσι καὶ ἐμπραγμάτους κατὰ τοῦ ἀλλοδαποῦ ἀγωγάς; Τὸ πρῶτον ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς. Οὐ μόνον αἱ ἐκ συναλλαγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλοθεν (π. χ. ἐξ ἀδικημάτων) παρὰχθεῖσαι ὑποχρεώσεις τοῦ ἀλλοδαποῦ ὑπάγονται εἰς τὴν ἐγχώριον δικαιοδοσίαν. Ἡ ἔκφρασις συνομολογηθείσης ὑποχρεώσεως ἐλήφθη κατὰ πρᾶξιν ἐκ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας (ἄρθ. 14 τοῦ γαλ. κώδ.) εἰς σημασίαν οὐχὶ τὴν συνήθη. Demol. I. 304. Faelix ἀριθ. 475 Φέδ. 434. Dalloz v. droit civil ἀριθ. 263. 264.

Ἀλλὰ καὶ τὸ δεύτερον ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ καταφατικῶς τοῦλάχιστον πρὸς τὰ ἀκίνητα τὰ ἐν Ἑλλάδι κείμενα· διότι καὶ μετὰξὺ ἀλλοδαπῶν εἰσὶν ἀρμόδια τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια νὰ δικάσωσι τοιούτου εἶδους ἀγωγάς κατὰ τὸ 27 ἄρθ. τῆς Πολ. δικονομίας. Τὸ πνεῦμα δὲ τοῦ νόμου δικαιοῖ τὸ αὐτὸ νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν κινήτων ἢ τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος κειμένων ἀκινήτων. Δι' ἐνόχας ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος γεννηθείσας δύνανται νὰ ἐναχθῇ ὁ ἀλλοδαπὸς, διὰ τὴν μὴ συγχωρῆται νὰ διεκδικηθῇ αὐτῷ τὸ ἔξω τῆς Ἑλλάδος κείμενον ἀκίνητον; Ἡ δυσκολία τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποράσεως δὲν εἶναι ἀποχρῶν δικαιολόγημα. contra Φέδ. 436.— Ὁ εἰς τὰ ξένα δικαστήρια ἐναγαγὼν τὸν ἀλλοδαπὸν ἡμεδαπὸς ἐμποδίζεται νὰ εἰσαγάγῃ τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν εἰς τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια; Dalloz v. droit civil ἀριθ. 284—287.

8) Πολ. 27. Ἀλλοδαποὶ δύνανται νὰ καταδιωχθοῦν παρ' ἀλλοδαπῶν εἰς τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια μόνον κατὰ τὰς ἐν τοῖς ἄρθ. 19, 20, καὶ 22 ὁρίθ. 2—7 ὁρισμένας περιπτώσεις, ἢ ὅταν συνθῇκαι τοῦ κράτους κάμουν

Κράτους συγχωρῶσι τοῦτο⁹, 2) ἐὰν ὁ ἀλλοδαπὸς ὑποβάλῃ ἑαυτὸν ἐκουσίως εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τὴν ἐλληνικὴν¹⁰, 3) ἐὰν ἔχῃ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ διαφορὰ ᾗναι ἐμπορικὴ¹¹ καὶ 4) ἐὰν ὑπάρχῃ εἰδικὴ δωσικία τῆς τοποθεσίας, τῆς ταυτότητος τοῦ δικαίου ἐπὶ ἐμπραγμάτων ἀξιώσεων¹², τοῦ συναλλάγματος, τῆς διαχειρίσεως, τῆς ἀνταγωγῆς¹³, τοῦ ἀδικήματος καὶ τῆς κατασχέσεως ἢ προσωπικῆς κρατήσεως.

Ὅσακις κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰσὶν ἀρμόδια τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια νὰ δικάσωσιν ἀλλοδαπὸν, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἔχη οὗτος ἐν Ἑλλάδι τὴν κατοικίαν ἢ διαμονὴν αὐτοῦ εἰμὴ μόνον ἐν τῷ θέματι τοῦ ἀρθρου 19 § 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας¹⁴.

ἐξαίρεσίν τινα, ἥ ὁ ἐναγόμενος ὑπέβηκεν ἑαυτὸν ῥητῶς ἢ σιωπηλῶς εἰς τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια. Περὶ τῆς Γαλ. νομοθεσίας ὅρ. Faelix σ. 193, ἰδίως τοὺς ἀριθ. 160 - 165. Demol. I. 315. Dalloz v. droit civil. ἀρ. 301 ἐπ.

9) Πρὸς τὴν μετὰξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀγγλίας συνθήκην ἀπὸ 4 ὁκτωβ. 1837 ἀρ. 41 . . . θέλουν ἔχει ἐλευθέραν καὶ εὐκόλον εἴσοδον εἰς τὰ δικαστήρια πρὸς καταδίωξιν καὶ υπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων . . . Θέλουν ἀπολαύει καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης, τὰ αὐτὰ προνόμια, δικαιώματα καὶ ἀτελείας ὅποια καὶ εἰς ἰθαγενεῖς. Φέδ. 428.

10) Μὴ προτεινομένης, δηλ. τῆς ἀναρμοδιότητος τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ κηρύξουσιν ἀφ' ἑαυτῶν ἀναρμόδια.

11) Ὁ Φέδερς θέλει προσέτι καὶ νὰ ᾗτο ἡ Ἑλλὰς τόπος τῆς τελέσεως ἢ ἐκτελέσεως τοῦ ἐμπορικοῦ συναλλάγματος (σελ. 429). ἀλλ' ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ τοῦτο.

12) Ἐὰν τὸ ἕτερον τῶν ἀκινήτων κῆται ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος; ὅχι. Φέδ. 431.

13) ὁ ἐναγόμενος ἀλλοδαπός, ὄντος δι' αὐτὸν ἀρμοδίου τοῦ ἐλληνικοῦ δικαστηρίου, δύναται νὰ κινήσῃ καὶ αὐτὸς ἀνταγωγὴν.

14) Διαφωνεῖ ἐν μέρει ὁ Φέδ. 432. Ἀλλὰ κατὰ τῆς γνώμης αὐτοῦ εἶναι τὸ ἀρθ. 145 § 6 τῆς πολιτ. δικονομίας, καθ' ὃ ἡ ἐπίδοσις γίνεται ἐπὶ ξένων

ς'). Δωσιδικία ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

1) Ἀρμοδιότης κατὰ παραπομπήν^{α)}.

§ 47. Συμβαίνει ἐνίοτε, ἂν καὶ σπανίως, νὰ ᾖναι ἀπρόσφορον εἰς ἐκδίκασιν διαφορᾶς τινος τὸ κατὰ νόμον ἀρμόδιον δικαστήριον· τότε δὲ ἀναγκαῖος γίνεται ὁ προσδιορισμὸς ἀντ' αὐτοῦ ἐτέρου δικαστοῦ· ὁ δικαστὴς δὲ οὗτος εἶναι ὁ κατὰ παραπομπήν, ὅστις, ἐπειδὴ ὑπὸ δικαστηρίου ὀρίζεται, ἀπὸ δικαστικῆς ἀποφάσεως τὴν ἑαυτοῦ ἀρμοδιότητα ἔλκει. Τὰς περιπτώσεις δὲ καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ προσδιορισμὸς οὗτος γίνεται, ἐκανόνισεν ἡ δικονομία ἡμῶν ὡς ἀκολούθως¹. Δηλαδή ἡ παραπομπὴ ἀπὸ τοῦ κατὰ γενικὸν κανόνα ἀρμοδίου δικαστικοῦ εἰς ἕτερον μὴ ἀρμόδιον

α) ἀποτελεῖ ἐξαιρέσιν τῆς θεμελιώδους δικονομικῆς ἀρχῆς «οὐδεὶς ἀφαιρετέος τῶν φυσικῶν αὐτοῦ δικαστῶν». ἐπομένως τοῦτο μὲν ἀνετέθη εἰς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν, παρ' ἡμῖν τὸν ἄρειον Πάγον², ἡ διάταξις αὕτη, τοῦτο δὲ

κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ 27 ἄρθ. Πολ. εἰς τὸν εἰσαγγελέα· ἄρα συγχωρεῖται ἡ εἰσαγωγή εἰς τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια ἀγωγῆς, καὶ κατὰ τοῦ μὴ διαμένοντος ἐν Ἑλλάδι ξένου.

α) Πρβ. Carré Bompét V. 240, Procéd. III. 199. Boncenne (Bourbeau) V. 384. Berriat. I. 233. Colmet-Daage 100. Dalloz Renvoi.

1) Πρβ. Πολ. 49—55. γαλ. δικον. ἄρθ. 368--374, ἀπερ κανονίζουσι μόνον τὰ τῆς παραπομπῆς pour parenté ou alliance.

2) Πολ. ἄρ. 51 «Ἐὰν ἡ παραπομπὴ ζητηθῇ ἕνεκεν ἐξαιρέσεως πολυμελοῦς δικαστηρίου, ἀποφασίζει περὶ τούτου ὁ ἄρειος Πάγος ἄρθρ. 53 . . . ἡ αἵτησις ἐγχειρίζεται εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ ἁρείου Πάγου.» — Ἐὰν ἡ παραπομπὴ ζητῆται ἀπὸ δικαστηρίου εἰρηνοδικῶν διὰ λόγον ἐξαιρέσεως δικάζει τὸ πρωτοδικεῖον τὸ τῆς παραπομπῆς· ἄρθρ. 47. Πολ.— Κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν ἀρμόδιον δικαστήριον εἶναι τὸ ἀμέσως ἀνώτερον τοῦ δικαστηρίου, ἀφ' οὗ ζητεῖται ἡ παραπομπή. Berriat I. 236. σημ. 3. 4 συνδ. 234. σημ. 6.

ωρίσθη ὅσον οἶόν τε ἀκριβῶς πότε τοῦτο ἐπιτρέπεται· ἤ-
γουν ὅταν τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον ἔνεκεν ἐξαιρέσεως, ἀ-
σθενείας ἢ ἄλλου τινὸς λόγου³, δὲν ἔχη τὸν πρὸς σύν-
θεσιν αὐτοῦ ἀναγκαῖον ἀριθμὸν⁴, ἢ ἐκ τῆς ἐν ὠρισμένῳ
τόπῳ ἐκδικάσεως διαφορᾶς τινος γεννᾶται φόβος, μήπως
διακινδυνεύσῃ ἢ δημόσιος ἀσφάλεια⁵.

6) δύνатаι καὶ αἰτηθῇ δι' ἀσθένειαν μὲν κλ. παρ' ἀμφοτέ-
ρων τῶν διαδίκων, διὰ δημοσίαν δὲ ἀσφάλειαν παρὰ τοῦ
ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης, καὶ δι' ἐξαίρεσιν κατὰ τὴν δια-
στολὴν τοῦ ἀρθ. 38 τῆς πολ. δικονομίας.

γ) δικάζεται κατὰ τὴν ἐπ' ἀναφορᾶ διαδικασίαν καὶ τὰς

4) π. γ. προσωρινὴ παῦσις, ἀπουσία, διαιτητικὸν δικαστήριον παῦσαν
(Πολ. 787 ἐδ. 2). Carré Compét. V. 241. — Ἐὰν δὲν δύναται νὰ
συμπληρωθῇ ἡ θέσις τοῦ εἰσαγγελέως, τοῦ γραμματέως,
ἢ δὲν εὐρίσκη ὁ διάδικος δικηγόρον μὴ κωλυόμενον;
Ὡς πρὸς τοὺς γραμματεῖς δὲν δύναται νὰ συμβῇ τοιοῦτόν τι, διότι κωλυο-
μένων αὐτῶν καὶ τῶν υπογραμματέων δύναται τὸ δικαστήριον ν' ἀναπλη-
ρώσῃ προσωρινῶς κατὰ τὸ 123 ἀρθ. τοῦ ὀργανισμοῦ τὴν θέσιν αὐτῶν.
Εἰς τὰ λοιπὰ δύο θέματα ὑπάρχει ἀνάγκη, νομίζω, περατομπῆς, αἱ
δὲ λέξεις τοῦ νόμου «ἐὰν ὀλοκλήρῳ δικαστήριον ἢ τόσοι δικα-
σταὶ ἐξαίρεθῶν . . . ἐὰν ἔνεκεν ἀσθενείας . . . ὁ κατὰ νόμους ἀπαιτού-
μενος ἀριθμὸς δικαστῶν δὲν ὑπάρχη» πρέπει νὰ ληφθῶσιν εἰς πλατυ-
τέραν ἔννοιαν. Περαιτηρητέον δὲ ὅτι δι' ἑλλειψιν δικηγόρου δὲν πρέπει νὰ
συγχωρῇται περατομπή, ὅταν ἡ ὑπόθεσις ᾔνῃ ἀπλῇ ἢ μικρὰ καὶ δύναται ὑπὸ
τοῦ ἰδίου διαδίκου νὰ διεξαχθῇ — Ὡς πρὸς τὸν ἄρειον Πάγον δὲν ἱσχύουσι τὰ
περὶ περατομπῆς, ἀλλ' ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ 6' ἀρθ. τοῦ ἀπὸ 8
οὐλ. νόμου περὶ ἐξαίρεσεως δικαστῶν ἢ ὀλοκλήρων δικαστηρίων.

4) Ὅτε ὑπάρχει τοῦτο ὁρίζει τὸ 50 ἀρθρον τῆς Πολ. δικονομίας, ἥτοι
ὅταν κωλύονται τόσοι δικασταὶ ὥστε οἱ πλείονες τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ δι-
καστήριον ἤθελον ληφθῇ ἐκ τῶν παρέδρων ἢ ἄλλων ἐπικουρικῶν ὑπαλ-
λήλων.

5) Τοῦτο σπανίως δύναται νὰ συμβῇ ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς διαφοραῖς. Ἀλλ'
ὅμως δὲν εἶναι ἀδύνατον. Carré Compét. V. 248.

λοιπὰς παρὰ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ παρατηρουμένας διατυπώσεις. Ἰδίως δὲ ἡ περὶ αὐτῆς αἵτησις, ἐὰν στηρίζεται εἰς ἀσθένειαν κ. λ. ἐγγχειρίζεται, προσηκόντως βεβαιωμένη, εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ ἀρείου Πάγου, ὅστις διορίζει εἰσηγητὴν καὶ τὴν δικάσιμον. γίνεται δὲ ἡ συζήτησις κλητευομένων τῶν διαδίκων. Ἡ διὰ λόγον δημοσίου ἀσφαλείας αἰτουμένη παραπομπὴ εἰσάγεται κατὰ τὸ 54 ἄρθρον⁶, ἡ δὲ διὰ λόγον ἐξαιρέσεως κατὰ τὰ 38—48 ἄρθρα⁷.

Ὁ ἀρειος Πάγος, ἐὰν εὖρη βάσιμον⁸ τὴν περὶ παραπομπῆς αἵτησιν, προσδιορίζει ἐν τῇ ἀποφάσει τὸ μέλλον νὰ δικάσῃ κατὰ παραπομπὴν δικαστήριον, ὅπερ πρέπει νὰ ᾔναι ἰσόβαθμον⁹ καὶ ὁμοειδές¹⁰.

2) Κανονισμοὶ τῆς ἀρμοδιότητος^α).

§ 48. Ἡ διάταξις ὅτι τὰ δικαστήρια ἀποφαίνονται τὰ ἴδια περὶ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν, ἐφαρμοζομένη πάν-

6) Δὲν διορίζεται δηλαδὴ εἰσηγητῆς, ἀλλὰ τὴν ὑπόθεσιν ἐκτίθησιν ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ ἀρείου Πάγου.

7) Ἀκολουθεῖται δηλ. ἡ περὶ τὴν ἐξαιρέσιν τῶν δικατῶν ἰσχύουσα διαδικασία.

8) Τὸ βάσιμον τῆς αἰτήσεως ἔχει δικαίωμα νὰ ἐξετάσῃ ὁ ἀρειος Πάγος καὶ ὅταν ἡ παραπομπὴ αἰτῇται παρὰ τῆς κυβερνήσεως (Πολ. 51 ἐδ. 3). Τοῦτο ἀμφισβallestai παρὰ τοῖς Γάλλοις. Carré ἐνθ. ἀ. σελ. 260 ζήτ. 374.

9) π. γ. ἀπὸ πρωτοδικείου εἰς πρωτοδικεῖον, ἀπὸ ἐφετείου εἰς ἐφετεῖον. Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ πλέον ἐφετεῖον, δικάζει ὁ ἀρειος Πάγος. ἀρ. 1 τοῦ ἄνω μνησθέντος νόμου τῆς 8 ἰουλίου 1838.

10) Ἀπὸ ἐμποροδικείου δύνανται ἐνὰ διαταγῇ παραπομπὴ εἰς πρωτοδικεῖον. ἰδ. 2 ἄρθ. τοῦ ἀπὸ 6 δεκεμ. 1837 διατάγματος. — δύνανται τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς, ὡς λαμβάνον τὴν θέσιν τοῦ πρώτου, νὰ δικάσῃ καὶ ἀνταγωγάς, Schmid A'. 65 σημ. 36.

α) Πρβ. Πολ. 29 — 35. γαλ. δικον. 363 — 367. Carré Compét. V. 28. Procéd. III 186. Berriat I. 235. Boncenne (Bourbeau). V. 305, Dalloz Règlement de juges.

τοτε κατὰ τὴν κοινὴν τῆς διαδικασίας ὁδὸν¹, δύναται νὰ περιπλέξῃ καὶ δυσχερῇ καταστήσῃ² τὰ περὶ ἀρμοδιότητος ζητήματα. Διὰ τοῦτο ἡ δικονομία ἡμῶν, τῇ γαλλικῇ ἐπομένῃ, εἰσήγαγε καὶ ἀπλουστέραν περὶ τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων διαδικασίαν, τὸν κανονισμόν τῆς ἀρμοδιότητος (réglement de juges).

Περὶ τῆς ἐφαρμογῆς δὲ τῆς εἰδικῆς ταύτης διαδικασίας σημειωτέον εἰδικώτερον τὰ ἑξῆς·

α) ὁ κανονισμὸς τῆς ἀρμοδιότητος λαμβάνει χώραν ὁσάκις ἡ αὐτὴ ἢ καὶ συναφῆς³ διαφορὰ, ἐκκρεμῆς οὖσα παρὰ διαφόροις μὴ ὑπαλλήλοις⁴ δικαστηρίοις, ἀμφίβο-

1) Π. γ. δι' ἐφ' ὧς. Πολ. 515. 738.

2) Bourbeau σελ. 327.

3) Ὁ νόμος λέγει ἡ αὐτὴ διαφορὰ, καὶ ἴσως ἡδυνάτο τις νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν συγχωρεῖται κανονισμὸς ἐπὶ συναφῶν ὑποθέσεων· ἀλλ' ὀρθότερα εἶναι ἡ ἐν τῷ κειμένῳ γνώμη δυνάμει τοῦ 553 ἄρθ. τῆς Πολ. δικον. Ἡ νομοθεσία ἡ γαλλικὴ διὰ τῶν λέξεων. «si un differend est porté» ὑποστηρίζει μᾶλλον τὴν γνώμην ταύτην, ἣν πάντες οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἀκολουθοῦσι. Πρβ. Berriat σελ. 236 σημ. 2. Carré Procéd. ζ. 1320. Bourbeau ἐνθ. ἀ. σελ 353. — οἱ αὐτοὶ διάδικοι; Schlink. B. 479 Dalloz Réglement ἄρ. 18.

4) Ἀπαιτεῖται δηλαδή ἡ σχέσις τῶν δύο ἢ πλειοτέρων δικαστηρίων νὰ ᾖναι τοιαύτη, ὥστε τοῦ ἑνὸς ἡ ἀπόφασις νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ἑτέρου. Τοιαύτη π. γ. σχέσις ὑφίσταται α) μεταξύ εἰρηνοδικείων, πρωτοδικείων, ἐμποροδικείων καὶ ἐφετείων πρὸς ἀλλήλα, β) μεταξύ εἰρηνοδικείου καὶ ἐφετείου, γ) μεταξύ εἰρηνοδικείου καὶ ἐμποροδικείου καὶ ἐφετείου ἀλλῆς περιφερείας. Δὲν ὑπάρχει δὲ περίπτωσης κανονισμοῦ ὅταν τοῦ ἑτέρου τῶν δικαστηρίων ἡ ἀπόφασις δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸ ἕτερον δι' ἐφέσεως. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ἴδ. τὸ ἄρθρ. 363 τῆς γαλ. δικονομίας. — Χωρεῖ κανονισμὸς μεταξύ τῶν δικαστηρίων καὶ τοῦ ἐλεγχ. συνεδρίου; ΑΗ. τοῦ 62.

Ἐὰν ἡ διαφορὰ ᾖναι ἐκκρεμῆς παρὰ δικαστηρίῳ ἐλληνικῷ καὶ ἀλλοδαπῷ, δὲν συγχωρεῖται κανονισμὸς. Bourb. σελ. 337. Colmet Daage σελ. 97.

λον ἢ ἀμφισβήτητον⁵ καταστήσῃ τῶν δικαστηρίων τούτων τὴν ἀρμοδιότητα. Ἡ ἀμφισβήτησις δὲ γεννᾶται εἴτε διότι τὰ δικαστήρια κηρύττονται πάντα ἀρμόδια (conflict positif), εἴτε διότι κηρύττονται ἀναρμόδια (conf. négatif).

β) Δύναται⁶ νὰ αἰτηθῇ παρ' ἑκατέρου⁷ τῶν διαδίκων.

γ) ἡ περὶ κανονισμοῦ αἵτησις εἰσάγεται εἰς τὸν ἄρειον Πάγον⁸ κατὰ τὴν ἀκόλουθον διχδικασίαν· ὁ ἐνάγων 1)

Ὡσαύτως δὲν συγχωρεῖται κανονισμὸς· ὁσάκις τὸ ἕτερον δικαστήριον ἐδίκασεν ἤδη ἐριστικῶς (Carré Procéd. ζ. 1324. Bourb. σελ. 360 ΑΠ. 252 τοῦ 59). ὅπερ ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως.

Τὸ ζήτημα, ὅπερ ἐν ἀριθ. 1323 ἐξετάζει ὁ Carré, δὲν ἐφαρμόζεται παρ' ἡμῶν, ἥτοι ὁ ἐναγόμενος, οὗ τινος ἡ περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνστάσις ἀπεβρίβη, δὲν δύναται διὰ μόνον τὸν λόγον τοῦτον νὰ αἰτήσῃ κανονισμόν. Bourb. σελ. 324.

5) Ἀμφίβολος εἶναι ἡ ἀρμοδιότης προτοῦ τὰ δικαστήρια ἀποφανθῶσι περὶ αὐτῆς, ἀμφισβήτητος δὲ, ἀφοῦ δικάσωσι· κηρυττόμενα ἀρμόδια ἢ ἀναρμόδια. Carré Compét. V. 29.

6) Ὁ διάδικος δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν διχδικασίαν τοῦ κανονισμοῦ, ἀλλ' ἐξήρτηται τοῦτο ἀπὸ τῆς θελήσεώς του· Carré Procéd. ζ. 1322. 1326. Bourb. σελ. 322. Thomine ἀρ. 414.

7) Π. γ. ἐπὶ διανομῇ τοῦ αὐτοῦ πράγματος ὁ εἰς τῶν συνιδιοκτητῶν ἐνάγει εἰς τὸ Α' δικαστήριον, ὁ ἕτερος εἰς τὸ Β'. Ἐκάτεροι δύνανται νὰ αἰτήσωσι κανονισμόν. Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ἐπὶ ἀρνητικῆς ἢ καταφατικῆς συγκρούσεως τοῦ 24 ἀρθρου. Δύναται ὅμως νὰ αἰτήσῃ κανονισμόν ὁ ἐνάγων, ὁ εἰς διαφορικά δικαστήρια τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν εἰσαγαγών· Τὸ ἀρθρ. 29 εἶναι γενικὸν «κατ' αἵτησιν τινος τῶν διαδίκων» καὶ πρέπει καταφατικῶς νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα· διότι ἐνδεχόμενον ν' ἀμφιβάλλῃ αὐτὸν ἐκ τῶν δικαστηρίων τούτων εἶναι τὸ ἀρμόδιον, τῆς ἀμφιβολίας δὲ ταύτης εὐκολωτέραν λύσιν τῷ παρέχει ὁ κανονισμός. Carré Procéd. ζ. 729, τὴν προσθήκην τοῦ Chauveau. contra Fréminville Organ. des cours d'appel I. 431.

8) Παρὰ τοῖς Γάλλοις δὲν εἶναι πάντοτε τὸ ἀκυρωτικὸν τὸ περὶ κανονισμοῦ κρίνον δικαστήριον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐφετεῖα καὶ πρωτοδικεῖα. ἴδ. ἀρ. 363 τῆς γαλ. δικ.

δι' ἀναφορᾶς, προσηκόντως βεβαιωμένης⁹, ἐξαιτεῖται τὴν ἄδειαν τῆς ἐπὶ κανονισμῷ κλητεύσεως, τὸ δὲ δικαστήριον, ἐὰν εὖρη τὴν αἴτησιν βάσιμον¹⁰, ἐπιτρέπει αὐτὴν, ἀπαγορεύον ἐν ἀνάγκῃ¹¹ τὰ ἐπιλαβόμενα τῆς δίκης δικαστήρια τῆς περαιτέρω προόδου τῆς διαδικασίας· 2) κοινοποιεῖ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀρείου Πάγου εἰς τὰ δικαστήρια¹² μὲν ἀνυπερθέτως, εἰς τὸν ἀντίδικον δὲ αὐτοῦ ἐντὸς δεκατεσσάρων ἡμερῶν¹³ καὶ καλεῖ αὐτὸν ἐνταύτῳ πρὸς σηζήτησιν τῆς οὐσίας, μεθ' ἣν ὁ ἄρειος Πάγος ἀποφασί-

9) Ἡ βεδωσίσις στρέφεται εἰς τὸ ὅτι ἡ αὐτὴ δίκη εἶναι ἐκχευμένη παρὰ διαφοροῖς δικαστηρίοις, ἢ ἐπὶ ἀρνητικῆς συγκρούσεως, ὅτι τὰ δικαστήρια ἀπέφηναν ἐκὺτὰ ἀναρμόδια.

10) Ἐχει νὰ ἐξετάσῃ δηλ. ὁ ἄρειος Πάγος ἂν ὑπάρχῃ περίπτωσις κανονισμοῦ, ἥτοι α) ἂν ὑπάρχῃ ἡν ὁ νόμος ἀπαιτεῖ σχέσιν μεταξὺ τῶν δικαστηρίων. β) μήπως ἡ ὑπόθεσις δὲν διατελῇ πλέον ἐκχευμένης, δικάσαντος ἤδη ὁριστικῶς τοῦ ἐτέρου δικαστηρίου ἢ ἀμφοτέρων, γ) μήπως ἡ προτεινομένη μεταξὺ τῶν πολλῶν δικῶν συνάφεια δὲν ᾔῃναι τοιαύτη, ὥστε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἑνωσιν αὐτῶν. Carré Procéd. ζ. 1324. 1325. 1330. Bourb. σελ. 360. 361. Ἐπὶ ἀρνητικῆς συγκρούσεως ὁ κανονισμὸς δύναται νὰ αἰτηθῇ καὶ ἀφοῦ τὰ δικαστήρια δικάσωσιν ὁριστικῶς, ἥτοι ἀπορρίψωσι τὴν ἑνστάσιν· μάλιστα δὲ καὶ ἀφοῦ τὸ ἐφετεῖον ἢ τὰ ἐφετεῖα ἐπικυρώσωσι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν. Bourb. σελ. 368.

11) Τοιαύτη ἀνάγκη δὲν ὑπάρχει ἐπὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως Carré Procéd ζ. 1331. Thomine ἀριθ. 417. Colmet-Daage σελ. 97 ἀρ. 103.

12) Ἡ κοινοποίησις εἰς τὰ δικαστήρια γίνεται διὰ τοῦ προέδρου. Εἶναι δὲ ὅλως περιττὴ ἐπὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως. Ἐὰν τὰ δικαστήρια, καὶ μετὰ τὴν κοινοποίησιν εἰς αὐτὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀρείου Πάγου, προσδεύσωσιν εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς, ὑπόκεινται εἰς ἀποζημίωσιν καὶ πειθαρχικὴν ποινὴν (Πολ. 33·) Εἶναι ἄκυρος καὶ ἡ διαδικασία; Νομίζω ὅχι· τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸ δικαστήριον, τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρείου Πάγου ὡς ἀρμόδιον κηρυχθέν. contra Bourb. σελ. 375.

13) Ἀπὸ πότε ἀρχεταὶ ἡ προθεσμία αὕτη; Ὁ νόμος σιωπᾷ. τὸ ἀρθ. 365 τῆς γαλ. δικονομίας λέγει· Le délai . . . pour assigner sera de quinzaine, à compter du jour du jugement. Καὶ φαίνε-

ζει κατ' ἀντιμωλίαν ¹⁴ περὶ τοῦ κανονισμοῦ, ὀρίζων ποῖον τὸ ἀρμόδιον ἐκ τῶν πολλῶν δικαστήριον ¹⁵. 3) ἐὰν παραμελήσῃ τὴν προθεσμίαν τῶν δεκατεσσάρων ἡμερῶν, αὐτὸς μὲν ἀπόλλυσι τὸ περὶ κανονισμοῦ δικαίωμα τὸ δὲ δικαστήριον τοῦ ἐναγομένου ¹⁶ γίνεται αὐτοδικαίως ἀρμόδιον.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Περὶ τῆς ποινικῆς ἐξουσίας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων.

§ 49. Ἵνα φυλάττηται ἡ κατὰ τὰς συνεδριάσεις ἀπαιτούμενη τάξις καὶ εὐπρέπεια ἐδόθη εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια κατ' ἐξαίρεσιν ποινικὴ ἐξουσία¹ Ἡ ἐξουσία των ὅμως αὕτη περιορίζεται εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ῥητῶς προβλεπομένας περιπτώσεις. Ἦτοι τὰ πολιτικὰ δικαστήρια δύνανται

1) νὰ δικάσωσι πταίσματα πλημελήματα (οὐχὶ κακουργήματα) κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτῶν πραχθέντα

ται ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ. Ἀλλὰ δίδεται παρ' ἐκτασίς τῆς προθεσμίας λόγῳ ἀποστάσεως; Τοῦτο τὸ ζήτημα λυτέον καταφατικῶς.

Διαδικασία παρὰ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ ἀκολουθεῖται ἡ τῶν συνήθων δικῶν, ἀρθ. 32. . . κατὰ τοὺς συνήθεις τύπους καὶ τὰς συνήθεις προθεσμίας.» Dalloz Régl. ἀρ. 410.

14) Ἐάν τις τῶν διαδίκων δὲν ἐμφανισθῇ;

15) Τοῦτο τὸ ζήτημα κρίναι ὁ ἀρειος Πάγος κατὰ τὰς περὶ ἀρμοδιότητος διατάξεις. Carré Procéd. 1326 quinq. — Ἐὰν ἐκ τῶν πολλῶν δικαστηρίων, ὧν ἀμφισβητεῖται ἡ ἀρμοδιότης, μὴδὲν εἶναι ἀρμόδιον, ἀπορρίπτεται ἡ περὶ κανονισμοῦ αἵτησις. Bourbeau σ. 353.

16) Ἦγουν τοῦ ἐν τῇ περὶ κανονισμοῦ δίκῃ ἐναγομένου. Τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως (Carré Procéd. ζ. 1333 bis), ἢ ὅταν ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν πολλῶν δικῶν δὲν ᾔνοι δυνατόν νὰ ἐξευρεθῇ τοιοῦτον δικαστήριον. Bourbeau σελ. 98. ὑπὸ τὸ 366 ἀρθρον.

1) Παράβ. ἀρθ. 130. 165 - 169 καὶ 207 τῆς πολ. δικονομίας γαλ, δικον. 89 - 92.

2) ὅχι πάντα τὰ πταίσματα καὶ πλημμελήματα εἰσὶ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον ὅσα ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὸν κατὰ τὴν συνεδρίαν ἐνεργηθέντα θόρυβον ἢ τὴν ἀντίστασιν.

3) πλημμελήματα ἄλλου εἶδους ἢ κακουργήματα ἐπὶ συνεδριάσεως πραχθέντα βεβαιοῦσιν ἀπλῶς δι' ἐκθέσεως τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, δὲν δικάζουσιν ὁμῶς²⁾).

4) ἡ ποινικὴ ἀπόφασις ἐκτελεῖται παραχρῆμα, ὑπόκειται ὁμῶς εἰς ἔφεσιν, ἀνακοπὴν ἢ ἀναίρεσιν.

5) νὰ ἐπιβάλλωσι χρηματικὰς ποινὰς, ὁσάκις ἡ πολιτικὴ δικονομία συγχωρεῖ τοῦτο³⁾.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῆς πρὸς ἄλληλα σχέσεως τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων⁴⁾).

§ 50. Τὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητα. Ὁ θεὸς οἵαδῇποτε εἶναι ἡ ἀμοιβαία αὐτῶν σχέσις καὶ ὁ βαθμὸς οὔτε παρατηρήσεις περὶ τὴν διαχείρισιν τῆς δικαιοδοσίας νὰ πέμπωσιν, οὔτ' ἐπιτήρησιν¹⁾ νὰ ἀσχωσιν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ν' ἀνατιθῶσι τὸ ἕτερον εἰς τὸ ἕτερον δύνανται²⁾. Μόνον δὲ εἰδικαί τῆς δίκης πράξεις συγκεχω-

2) Ἰδε μίαν ἐξαίρεσιν Ποιν. νόμ. ἀρ. 392.

3) Ἰδ. π. γ. Πολ. 446 § 2. 3. 476. 191. 203. 205. 243. 432. 431 καὶ ἄλλα.

α) Πρὸς. Bayer 7 ἐκδ. 170. 178. Seuffert I. 202 — Heffter System § 67. Linde § 180. Carré Compét. IV. 4. Procéd. ὑπὸ τὸ ἀρθ. 4035. Φέδ. 403. 348.

1) Ἐκτὸς μόνον ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς τηρήσεως τῆς πειθαρχίας. Ὅργ. 302. Bayer 474.

2) Πολ. 44. Ἰδ. ἀνωτέρω σελ. 93 σημ. 4.

ρημένον εἶναι ν' ἀνατιθῶνται εἰς ἕτερον δικαστήριον, ὅπερ τότε ὀφείλει νὰ ἐκτελῇ αὐτὰς ἀκριβῶς καὶ ταχέως³. Ἡ ἀνάθεσις τῶν πράξεων τούτων γίνεται εἰς συντεταγμένα μὲν δικαστήρια δι' αἰτήσεως, ὑποτεταγμένα δὲ, διὰ παραγγελίας.

Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν, ἀνεγνωρισμένην καὶ ὑπό τινων τῶν μερικῶν αὐτῆς ἐπικρατειῶν, δύνανται τὰ δικαστήρια ν' ἀναθέσωσιν εἰς τινα νομικὴν σχολὴν πανεπιστημίου τὴν διάγνωσιν τῆς διαφορᾶς καὶ νὰ ὑποκαταστήσωσιν ἑαυτοῖς οὕτως ἄλλον δικαστήν. Ἡ ὑποκατασταθεῖσα δὲ σχολὴ συντάσσει τὴν ἀπόφασιν ἀντὶ τοῦ ὑποκαταστήσαντος δικαστηρίου, ἣν πέμπει αὐτῷ. Τοῦτο δὲ δημοσιεύει αὐτὴν ὡς ἰδίαν⁴.

3) Πολ. 15. Νεαρ. Ἰουστ. 17 κεφ. 14. Νεαρ. 134 κεφ. 5. Bayer 171. Περὶ τῶν εἰς ἄλλοδαπὰ δικαστήρια παραγγελιῶν ἐπιθ. ἀνωτέρω σελ. 17 σημ. 8. Heffret System § 69. Wetzell σ. 324.

4) Πρβ. Bayer 180. Heffter System 94. Zeitschrift von Linde etc. XIV. 219 Carré Procéd. ζήτ. 419. Wetzell σ. 335.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν διαιρέσεων^{α)}.α.) *Er zerteilt.*

§ 51. AHENANTI τοῦ δικαστηρίου ἴστανται ὡς οὐσιώδη τῆς δίκης πρόσωπα, οἱ διάδικοι τῶν ὁποίων, ὡς καὶ τῶν δικαστικῶν προσώπων (§ 14), διάφοροι γίνονται διαιρέσεις. διότι τινῶν μὲν ἡ σύμπραξις ἀναπόφευκτός ἐστι καὶ ἀναγκαία, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδέποτε πολιτικὴ δίκη νὰ συγκροτηθῇ δύναται, ἄλλων δὲ πάρεργος ἀπλῶς καὶ ἐπικουρικῇ, πρὸς διασφάλισιν μόνον τῆς δίκης χρησιμεύουσα. Οἱ μὲν εἰσὶν οὐσιώδη, οἱ δὲ ἐπουσιώδη πρόσωπα τῆς δίκης· καλοῦνται ἀντίδικοι, ἐὰν ἀντικρουόμενα ἔχωσι συμφέροντα, καὶ ὁμόδικοι, ἐὰν συμμαχοῦντα.

Οἱ δικαζόμενοι, οἷονδῆποτε χαρακτῆρα φέρουσιν ἐν τῇ δίκῃ, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσι τὰς ἀκολουθούσας θεμελιώδεις ιδιότητας·

α) καθῆκον ὑποταγῆς εἰς τὴν ἐλληνικὴν δικαιοδοσίαν.

Κατὰ γενικὸν κανόνα πᾶς ἰδιώτης, ἄστος ἢ ξένος¹⁾, καὶ πᾶν νομικὸν πρόσωπον (σωματεῖα,¹ κοινότητες, εὐαγεῖς

α) Прб. Bayer 7 экъ 29. 8. экд. 57. Linde § 407, τοῦ αὐτοῦ Zeitschrift XV . 343. Seuffert II. 89. Hefiret System. σελ. 114. Rauter ἀρθ. 85. Franke Civilprozess. I. 482. Mühlenbr. Entw. σελ. 75.

1) Πότε τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια νὰ δικάσωσιν ἀλλοδαποὺς εἴρηται ἀνωτέρω.

οἱκοι, δημόσιον,) ὑπόκεινται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐλλ-
ληνικῶν δικαστηρίων ².

6) ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου (*legitimam personam standi in judicio*³). Ἡ ἰσχύουσα τὴν σή-
μερον νομοθεσία δὲν ἀναγνωρίζει⁴ τελείαν ἀνικανότητα,

2) Πολ. 1. « Πᾶσα ἰδιωτικὴ ἀπαίτησις . . . κινουμένη παρ' ἐνὸς εἴτε παρὰ πολλῶν ἰδιωτῶν, εἴτε παρὰ τινος σωματείου ἢ κοινότητος, εἴτε παρὰ τοῦ δημοσίου, εἴτε καὶ κατ' αὐτῶν, ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ». ἐσφαλμένως ἡ μετάφρασις ἔχει « γινομένη » ἀντὶ « κινουμένη ». Ἡ ἔννοια εἶναι ὅτι τὰ εἰρημένα πρόσωπα δύνανται καὶ ὡς ἐνάγοντες καὶ ὡς ἐναγόμενοι νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια.

Ἀμφίβολον εἶναι τὸ ζήτημα, ἂν ὑπάγεται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ὁ βασιλεὺς ὡς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν. Ἀλλ' ἀφοῦ καὶ ἡ πολιτεία ὡς πρὸς τὰς περὶ τὴν περιουσίαν σχέσεις αὐτῆς (*fiscus*) ὑπόκειται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, εὐλογον εἶναι νὰ θεωρηθῇ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπαγόμενος εἰς αὐτήν. Τὴν ἀρχὴν ταύτην τὰ πλεῖστα τῆς Εὐρώπης Κράτη ἀκολουθοῦσιν. *Seuffert I. 95. Brackenh. Erört. 23 § 8. Wetzell σελ. 330.* Ἐν Γαλλίᾳ ὁ ἡγεμὼν τοῦτο ἔχει μόνον τὸ ἐξάίρετον ὅτι *il plaide par procureur* κατὰ τὸν ἀρχαῖον κανόνα· *Nul ne plaide en France par procureur, si ce n'est le roi.*

Les actions judiciaires, à la charge du roi, sont exercées, et les jugements sont prononcés contre le ministre de sa maison, ou l'intendant par lui commis ; mais les assignations sont toujours données en la personne du procureur du roi de l'arrondissement. Bonc. II. 237. 125. I. 579. Φέδ. 244. Carré Procéd. ὑπὸ τὸ 69 ἄρθ.

3) Πολ. 74, *Seufferts Blätter III. 200. Bayer 60. Wetzell σ. 330.* Ἀπόφασις κατὰ τοῦ μὴ ἔχοντος πλήρη ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι ἐκδοθεῖσα δὲν εἶναι μὲν ἀπολύτως ἄκυρος, παρέχει ὅμως τὸ τῆς ἀναψηλαφήσεως ἐνδίκον μέσον (ἄρθ. 795 § 4. Πολ.) περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου πρὸς Νόμ. 1 Κώδ. (3. 6.) N. 9. 45. 54. II. (42. 1). Νόμ. 14 K. (2. 13). N. 4. K. (2. 27). Bayer 64.

4) Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐντελῆς ἀνίκανοι ᾗσαν οἱ δοῦλοι· *cum servo nulla actio est.* Νόμ. 107. II. (50. 17). N. 6 K. (3. 1). ἀλλὰ κατὰ τὸν Νόμ. 53. II. *de judic. certis ex causis adversus dominos servis con-*

εἰς τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου, ἀλλὰ περιορισμοὺς μόνον αὐτῆς. Ἦγουν περιωρισμένην ἱκανότητα ἔχουσιν οἱ πτωχεύσαντες⁵. πάντες οἱ ἐν ἐπιμελείᾳ τινὶ (ἐπιτροπῇ ἢ κηδεμονίᾳ) διατελοῦντες⁶. οἱ ὑπεξούσιοι ὡς πρὸς ἐκείνην αὐτῶν τὴν περιουσίαν, ἧς ἡ διοίκησις ἀνήκει τῷ πατρί⁷. αἱ ὕπανδροι γυναῖκες ὡς πρὸς τὴν προικῶαν περιουσίαν. Διότι καὶ οἱ ἐν ἐπιμελείᾳ διατελοῦντες καὶ οἱ ὑπεξούσιοι καὶ αἱ γυναῖκες χρήζουσι, πρὸς τὴν ἐπὶ δικαστηρίου πα-

sistere pmissum est, καὶ ἰδίως δσάκις πρόκειται περὶ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν Νόμ. 53 Βασ. (7. 5). προσέτι οἱ ἐξόριστοι ὡς παθόντες μεγάλην κεφαλῆς ἐλάττωσιν. Νόμ. 2 πρ. Νόμ. 7 § 3 Π. (4. 5). — Τέλος τὰ τέκνα δὲν ἠδύναντο ἄνευ δικαστικῆς ἀδείας, νὰ ἐνάξωσι τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς (νόμ. 4 § 1—3. νόμ. 5—8. νόμ. 10 § 5—12. νόμ. 13 24 Π. 2, 4), οὐδὲ οἱ ἄρχοντες (magistratus), διαρκούσης τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, νὰ παρασταθῶσιν ὡς ἐνάγοντες ἢ ἐναγόμενοι. Νόμ. 48. Π. (5. 1). Ν. 2. Π. (2. 4). Ν. 32. Πανδ. (47. 10).

5) Ἐμπ. νόμ. 494. Οἱ πτωχεύσαντες δὲν εἶναι ὅλως ἐστερημένοι τῆς δικαστικῆς ἱκανότητος· ἀφηρημένοι εἰσὶ μόνον τῆς διοικήσεως τῆς περιουσίας αὐτῶν. Pardessus ἀριθ. 1117. Dalloz Appel ἀρ. 502. Faillite ἀριθ. 204.

6) Ἀστυκ. νόμ. 58. 75. 105. Τοιοῦτοι εἰσὶ π. χ. α) οἱ ἀνήθοι καὶ ἀνήλικοι· κατὰ ἀνήθου ἢ ἀφήλικος χωρὶς ἐπιτρόπου ἢ κουράτορος μὴ γινέσθω ψῆφος. Νόμ. 45 Βασ. (9. 3). Νόμ. 45 § 2 Π. (42. 1). Νόμ. 1 § 2—4 Π. (26. 7). Ν. 1. 2 Κ. (3. 6), 6) οἱ ἄφρονες καὶ ἄσωτοι. Πολ. 658. 665. 671. Νόμ. 4. Π. (2. 4). Ν. 1 πρ. Π. (27. 10), γ) οἱ νομίμως ἀπηγορευμένοι. ἄρ. 25 τοῦ ποιν. νόμου, Πολ. 672. Carré Procéd ζ. 358. bis. δ) οἱ ἔχοντες ἀντιλήπτορα. Πολ. 665. Ἀστυκ. νόμ. 121 135.

7) τοῦ λεγομένου ὀμαλοῦ ἀπροσπορίστου χρηματίου (pecul. advent. regulare) τὴν διοίκησιν ἔχει ὁ πατήρ· οὐχὶ καὶ τοῦ ἀνωμάλου ἢ τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ οἷονεὶ στρατιωτικοῦ. πρβ. Παπαρῤῥηγ. ἀστυκ. δίκ. τῶν ῥωμ. § 163. 166. 168. ἴδ. Νόμ. 4 § 1. Π. (49. 17). Νόμ. 8 Π. (3. 2). Νόμ. 8 πρ. § 3 Κ. (6. 64). Bayer 8 ἐκδ. 62. Vangar I. 502 σημ., 3. 508 σημ. 2 τῆς 5'. ἐκδ.

ράστασιν, τῆς ἐπικουρίας τοῦ ἐπιμελητοῦ, τοῦ πατρὸς⁸ ἢ τοῦ συζύγου⁹· μόνον δὲ πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικειμένου κινδύνου, ἀπειλοῦντος τὰ δίκαια αὐτῶν, δύνανται αὐτοτελῶς νὰ ἐνεργήσωσι¹⁰. τέλος αἱ κοινότητες καὶ τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα¹¹. Τὰ πρόσωπα ταῦτα μέλλοντα νὰ ἔλθωσιν εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα, ὡς ἐνάγοντες ἢ ἐναγόμενοι¹², χρήζουσιν ἀδείας τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς¹³.

γ) συμφέρον ἴδιον καὶ ἀμεσον, ἥγουν ἀναφερόμενον

8) Νόμ. 1 Βασ. (45. 4). «Πᾶσαν δὲ σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι περὶ τὸ πρᾶγμα τοὺς πατέρας, καὶ τὰς ἀγωγὰς τῶν τέκνων ἐκβιβάζειν ἐν δικαστηρίῳ καὶ δι' ἑαυτῶν καὶ δι' ἐντολέων. » Σχόλ. . . . δηλονότι συναινοῦντος τοῦ υἱοῦ κατὰ τὴν ἢ διάτ. τοῦ ἐξῆς ξ' α' τίτ.

9) Συνεστῶτος τοῦ γάμου δικάζεται μόνος ὁ ἀνὴρ περὶ τῆς προικὸς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ νόμ. 98 Βασ. (29. 1) συνδ. Ν. 11 Κώδ. (5. 12). μόνον δὲ ἀπόρου αὐτοῦ καταστάντος, δύναται ἡ γυνὴ νὰ προστατεύσῃ δικαστικῶς τὴν ἑαυτῆς προῖκα. Νόμ. 116 Βασ. (29. 1) Ν. 29. Κώδ. (5. 12). Bayer 8. ἐκδ. 62. Ὡστε, κατὰ τὸ ἰσχύον δίκαιον, δὲν ὑπάρχουσι κτήματα, ἀπερ νὰ μὴ δύνανται αἱ ὑπανδροὶ γυναῖκες νὰ διαθέσωσιν ἐλευθέρως· ὅθεν ἀργεῖ κατὰ τὸ παρὸν ὡς πρὸς τοῦτο τοῦ 74 ἄρθρ. τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἡ διάταξις.

10) Πολ. 74.

11) Πολ. 75 ἀρ. 119 § 14 ἄρθ. 116 τοῦ περὶ δήμων νόμου. ἄρθ. 4. 5 τοῦ ἀπὸ 12 μαΐου 1835 διατ. περὶ τῆς ἐν δικαστηρίῳ παραστάσεως τοῦ δημοσίου, τῶν δήμων κ.λ. Δὲν εἶναι ἀκριβῶς μεταπεφρασμένον τὸ ἄρθρον τοῦ διατάγματος τούτου· ἡ ἀκριβὴς μετάφρασις ἔχει.

» ἄρθ. 4. Ἐὰν τὰ ἐν τῷ 1 ἄρθ. ἀριθ. 6, γ καὶ δ ὀνομασμένα πρόσωπα θέλωσι ν' ἀναδεχθῶσιν αὐτὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς δίκης, ἢ ν' ἀναθέσωσιν αὐτὴν εἰς μέλος τι τῆς ἀρμοδίας διαχειρίσεως ἢ εἰς δικηγόρον, πρέπει νὰ γνωστοποιήσωσι τοῦτο εἰς τὴν προϋσταμένην ἀρχὴν ἐν τῇ περὶ ἀδείας πρὸς ὑποδοχὴν τῆς δίκης αἰτήσῃ. Ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη θελεῖ ἀποφαίνεσθαι καὶ περὶ τούτου καὶ θεωρεῖσθαι ἡ ἀπόφασις αὐτῆς ὡς πληρεξουσιότης τοῦ 94 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας.» Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἐπιθ. Foucart Droit public III. 95. ἀριθ. 4627—1635. Berriat σ. 467. Dalloz jurisprudence X. 42 ἀριθ. 1504 — 1798. Περὶ τῆς βουαρικῆς, Seuffert Comment. II. 91.

12) Κατὰ τινὰ παλαιὰν τοῦ ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν (ἀρ. 66 τοῦ 1836) ἡ ἀδεια τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς εἶναι περιττή, ὅταν οἱ δῆμοι ἐνάγωνται. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀντίκειται εἰς τὸ 4 ἄρθρον τοῦ ἀνω ἀνενεχθέντος διατάγματος.

13) Εἶναι ἀναγκαῖα ἀδεια διὰ τὴν κατ' ἔφεσιν ἢ κατ'

εἰς τὸ πρόσωπον αὐτὸ τοῦ διαδίκου. Τὸ ἀστυκὸν δὲ δίκαιον διδάσκει τίνα εἰσὶ τ' ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς ἀπόκτησιν δικαιώματός τινος¹⁴.

β'.) ἐνάγων, ἐναγόμενος).

§ 52. Αἱ λέξεις ἐνάγων καὶ ἐναγόμενος¹ διττὴν ἔχουσι σημασίαν, τὴν μὲν ἐμφαίνουσιν τὴν ἐν τῇ δίκῃ θέσιν τῶν δικαζομένων, τὴν δὲ ὃν ἕκαστος αὐτῶν ἐπιδιώκει σκοπόν. Διότι ἐνάγων λέγεται τοῦτο μὲν ὁ τὴν ἑναρξιν τοῦ δικαστικοῦ ἀγῶνος ποιούμενος², τοῦτο δὲ ὁ δικαστικῶς ἐπι-

ἀναίρεσιν δίκην; Μάλιστα· διότι ὁ νόμος μεταχειρίζεται τὴν γενικὴν λέξιν δίκη. Dalloz ἐνθ. ἀν. ἀριθ. 1535. 1539. 1559. 1560.

14) Πολ. 67. ΑΠ. 251 τοῦ 54 καὶ 57 τοῦ 62. πρβ. Pigeau I. 98 ἀρ. 159. Lindes Zeitschrift XV. 352. Καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς, ὅταν παρίσταται ἐν τῇ δίκῃ ὡς κύριος διάδικος (partie principale) ἐπιδιώκει ἴδιον δικαίωμα, ἥγουν τὸ τῆς πολιτείας, ἣν ἀντιπροσωπεύει. Τοῦ κατ'ὸν ὅτι ὁ διάδικος πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ ἴδιον συμφέρον εἶναι κατὰ παρέκτασιν ἐφαρμογὴ ἢ διάταξις τοῦ ἀρθ. 1025 § 2, καθ' ἣν ὁ δανειστῆς δύναται νὰ ἀσκήσῃ τὰς τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ ἀγωγάς.

α) Πρβ. Bayer 59. Linde § 108. Franke Civilprozess § 70. Morstandt Schlüssel § 108. Wetzell σ. 22.

1) Παρὰ ῥωμαίους ὁ ἐνάγων λέγεται actor, petitor, partes actoris. Νόμ. 12 Π. (44. 1) Νόμ. 6 Π. (40. 14). ἐνίοτε γίνεται καὶ τοῦ θηλυκοῦ χρῆσις actrix. Νόμ. 41. Κώδ. (7. 16). Ὁ ἐναγόμενος λέγεται reus, fugiens. Νόμ. 2 Κ. (2. 59). neque actorem neque fugientem. Νόμ. 13 § 2 Κώδ. (3. 1). Νόμ. 9 Κ. (7. 39).—Εἰς πᾶσαν δὲ δίκην πρέπει νὰ ὑπάρχωσι τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα, ὁ ἐνάγων καὶ ὁ ἐναγόμενος (νόμ. 61 Βασ. (7. 5). οὐ δύναται δίκη εὐλυτοῦσθαι, εἰμὴ τῶν δικαζομένων ὁ μὲν ᾧ ἐνάγων, ὁ δὲ ἐναγόμενος). Διατοῦτο δὲν δύναται νὰ κινήθῃ μεταξὺ κοινωνῶν ἢ περὶ ἰθύνσεως ὀρίων ἀγωγῇ. Νόμ. 4 § 6. 7 Π. (10. 1). π. χ. ὁ Α καὶ Β ἔχουσι κοινὸν ἀγρὸν, εἰς τὸν κοινὸν δὲ τοῦτον συνεχόμενον ἔχει ἴδιον ἀγρὸν ὁ Β. Ἵνα δύναται οὗτος νὰ κινήσῃ τὴν finium regund. ὀφείλει ἐκποιῆσαι ἢ τὸν ἴδιον ἢ τὸν κοινόν.

2) Νόμ. 13. 14 Πανδ. de judic. (5. 1) . . sed magis placuit, eum

διώκων τὴν ἀνόρθωσιν προσγενομένης αὐτῷ ἀδικίας³. ἡ ἀνόρθωσις δὲ αὕτη γίνεται ἢ καταδικαζομένου εἰς πρᾶξιν ἢ παράλειψιν τινὰ⁴ τοῦ ἐναγομένου, ἢ διατηρουμένης σχέσεως τινὸς⁵, ἢ ἀναγνωριζομένου ἐμπραγμάτου δικαίου. Ἀπέναντι δὲ τοῦ ἐνάγοντος τὸν ἀγῶνα ἀπεκδέχεται καὶ τὰς ἀξιώσεις αὐτοῦ ἀντικρούει ὁ ἐναγόμενος, ὅστις δια- τοῦτο ἀμυντικὴν ἐπέχει θέσιν⁶.

Ἐκ τῶν ῥηθέντων ἔπεται ὅτι μήτε νὰ ἐνωθῇ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἡ ιδιότης ἐνάγοντος καὶ ἐναγομένου δύναται⁷, μήτε νὰ ἔχῃ ἄλλο ἢ δίκη ἀποτελεσμα εἰμὴ τὴν καταψή-

videri actorem, qui ad iudicium provocasset. Ν. 13 Βασ. (7. 5). Gönner Handbuch I. 304. Τίς ἐστὶν ἐνάγων ἐν ταῖς λογιστικαῖς δίκαις ἐπιθ. Bayer summar. Prozess. σελ. 206.

3) Νόμ. 51. Πανδ. (44. 7). Nihil aliud est actio, quam jus, quod sibi debeatur, iudicio persequendi. Νόμ. 50 Βασ. (52. 1).

4) Πολ. 882. 883. π. χ. ὁ προκαλούμενος νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ.

5) π. χ. ὅταν κινήται ἡ negatoria actio κατὰ τοῦ ἀντιποιομένου δου- λείαν τινά, ἡ προσβάλληται συνάλλαγμα τι ὡς ἄκυρον. Morstadt σελ. 89.

6) Διατοῦτο ὁ ἐνάγων ζητεῖ ὥσπερ ποτὶ πολλὸ νὰ βελτιώσῃ διὰ τῆς ἀγωγῆς τὰ ἑαυτοῦ, ὁ δὲ ἐναγόμενος νὰ μὴ τὰ χειροτερεύσῃ. Διὰ τῆς ἀνταγωγῆς λαμ- βάνει ὁ ἐναγόμενος θέσιν ἐντελῶς ἐνάγοντος.

7) Ἔνεκα τούτου δὲν δύνανται νὰ δικασθῶσι τὰ ὑπεξούσια τέκνα μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν εἰμὴ περὶ τοῦ στρατιωτικοῦ κ. λ. χρηματίου. Νόμ. 16 Π. (47. 2). Νόμ. 4. Π. (5. 1). Νόμ. 4. Βασ. (7. 5). Πρὸς τοὺς ὑπεξου- σίους ἡμῶν οὐ δυνάμεθα δικάζεσθαι, εἰμὴ ἐπὶ τῷ ἰδιοκτήτῳ πεκουλίῳ. — Ὅθεν διορίζεται κηδεμὼν τῷ ἀνῆθρῳ πρὸς τὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ δικαζομένῳ § 3 εἰς. (1. 2). Πολ. 1089. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον δὲν ἠδύναντο ἄνευ ἀδείας τοῦ δικαστοῦ νὰ δικασθῶσι τὰ τέκνα πρὸς τοὺς γονεῖς. Νόμ. 4. 28 Βασ. (7. 8). Νόμ. 3 Κώδ. (2. 2). Ἡ δὲ διαδικασία τοῦ 1830 (§ 426) ὑπέβαλε τὰς μεταξὺ συγγενῶν ὠρισμένου βαθμοῦ δίκας κατ' ἀνάγκην εἰς διαιτητάς· ἰδ. καὶ τὸ ἐβ' ψήφισμα τῆς δ' ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

φισιν ἢ ἀπόλυσιν τοῦ ἐναγομένου⁸, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ ἐνάγοντος τὴν καταψήφισιν⁹.

γ'.) Ὁμόδικοι (litisconsortes^α).

§ 53. Τὴν θέσιν ἐνάγοντος ἢ ἐναγομένου δύνανται νὰ λάβωσιν ἐν τῇ δίκῃ πολλὰ ὁμοῦ πρόσωπα, φυσικὰ ἢ νομικὰ, τὰ ὁποῖα τότε καλοῦνται ὁμόδικοι καὶ ἀποτελοῦσι

8) πρβ. Νόμ. 2 § 2 Πανδ. (44. 1). Νόμ. 2 Βασ. (51. 1).

9) Τοῦ κανόνος τούτου δὲν ἀποτελοῦσι βεβαίως ἐξαιρέσιν αἱ ἀνταγωγαὶ (N. 14. K. 7. 45), οὔτε ἡ εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην καταψήφισις τοῦ ἐνάγοντος, (διότι ἡ δαπάνη αὕτη εἶναι εἶδος ἀνταγωγῆς, ἐκ τῆς παρανόμου ἀγωγῆς προσκτηθείσης τῷ ἐναγομένῳ. Πολ. 210. Νομ. 13 § 6. N. 15 K. 3. 1), οὔτε αἱ καλούμεναι διπλαῖ ἀγωγαὶ (judicia duplicia). N. 10 Πανδ. (10. 1). N. 2 § 3. II. (10. 2). *judicium fam. herciscundæ, finium regundorum tale est, ut in eo singulæ personæ duplex jus habeant, agenti et ejus, quocum agitur.* Bayer 59 ἐν τ. Savig. Syst. VI. 327. Περὶ τοῦ παραγγέλματος *uti possidetis* ὅρ. Vanger. § 336. 4. Morstadt Schlüssel σελ. 90. III.

α) πρβ. Bayer. 32. 8 ἐκδ. 145. Linde § 109. Morstadt Schlüssel § 109. 143. Franke Civilpr. I. 484. Seuffert B' 154, τοῦ ἰδίου Blätter I. 185—190. Mühlenbr. Entw. § 204. Lindes Zeitschrift IE'. 356 Plank Mehrheit 105. 385. 392 καὶ ἰδίως 426. Wetzell σ. 668. — Ὁ ὅρος *litis consortes* ἐλήφθη ἐκ τοῦ Κώδ. (3. 40).

Περὶ τῆς ὁμοδικίας πρᾶγματεῦνται τὰ ἄρθ. 70—72 τῆς πολιτ. δικονομίας, συνταχθέντα τὸ πλεῖστον κατὰ τοὺς §§ 64. 65 τοῦ Βαυαρ. Σχεδίου τοῦ 1831. Ὁ ὁριζμὸς τῆς ὁμοδικίας κατὰ τὸν 64 § ἔχει.

«Πλείονα πρόσωπα δύνανται πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ αὐτοῦ, κοινοῦ καὶ ἐγγυτάτου σκοποῦ μόνον τότε νὰ ἐναγάγωσιν ἢ ἐναχθῶσι κοινῶς, ὅταν ἡ διατελῶσιν ἐν κοινωνίᾳ δικαίου ἢ ὑποχρεώσεως, ἢ ἄλλως ἔχωσι συμφέρον εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς δίκης, ἐκ τῆς αὐτῆς νομικῆς πράξεως πηγάζον». Τὰ ὅρια τῆς ὁμοδικίας ὅπως κατὰ τὸν § τοῦτον τίθενται φαίνονται περιλαμβάγοντα καὶ τὴν καλουμένην *interventio accessoria*. Ὁρθότερον ἐκφράζεται ἡ ἡμετέρα δικονομία, καθ' ἣν ἕκαστος τῶν ὁμοδίκων πρέπει νὰ ἔχῃ ἴδιον καὶ ἄμεσον συμφέρον εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς διαφορᾶς καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ τοῦτο ἐν τῇ αἰ-

σύνθετον δίκην¹. Ἡ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἔνωσης πολλῶν διαδίδων ἐν γένει μὲν εἶναι ἀπηγορευμένη, ἰδίως δὲ εἰς τὰς ἐξῆς ὑπόκειται διατυπώσεις·

α) συγχωρεῖται ἐνεργητικὴ μὲν ὁμοδικία, ὁσάκις οἱ πολλοὶ ἐνάγοντες ἡ κοινὸν ἐπιδιώκουσι διὰ τῆς ἀγωγῆς δίκαιον (προσωπικόν, ἐμπράγματον), ἡ διαφορὸν μὲν ἕκαστος δίκαιον, ἐκ τῆς αὐτῆς ὅμως ἱστορικῆς καὶ νομικῆς αἰτίας

κη· ἄρα δὲν ἀρκεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ ἀπλῶς τινὰ τῶν διαδίκων, ἀλλὰ νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸ δικαστήριον αἰτήσεις ἰδίας.

Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας εἰσὶν ἀσύμφωνοι ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ τὰς προϋποθέσεις τῆς ὁμοδικίας. Ὁ Bayer ἐν τῇ 7 ἐκδόσει τῶν παραδόσεων αὐτοῦ διδάσκει τὰ αὐτὰ σχεδὸν τοῖς παρ' ἡμῶν νενομοθετημένοις· ἀλλὰ νεώτεροι ἐρευνᾷ, τῆς ἐπιδοκιμασίας διαφορῶν συγγραφέων καὶ αὐτοῦ τοῦ Βαυέρου (ἐκδ. 8 σελ. 118) τυχοῦσαι, ἀνετώτερον τὸν δεσμὸν τῆς ὁμοδικίας διδάσκουσιν, ἐπεὶ δὲ συγχωρεῖται κατ' αὐτοὺς ὁμοδικία ὁσάκις ὁ ἐν φέρει σύγχυσιν εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς, ὑποβάλλουσι δηλ. καὶ αὐτὴν εἰς τοὺς αὐτοὺς ὅρους, εἰς οὓς ὑποβάλλεται, κατὰ τὸ 545 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ λεγομένη *cumulatio actionum objectiva*. ἀλλὰ κατὰ τῆς καινοτομίας ταύτης ἰσχυροὶ ἀντιτάσσονται λόγοι. διότι ἂν καὶ φαίνεται πως ὑποστηριζομένη διὰ τοῦ νόμ. 25 § 4 Π. (10. 2)

Si inter me et te Titiana hereditas communis sit, inter me autem et te et Titium Sejana, posse unum iudicium accipi inter tres, pomponius scribit (Βασ. MB', 6', 2), πλείστα ὅμως ἄλλα χωρία ὑποθέτουσι συνάφειαν μεταξὺ τῶν ἀγωγῶν τῶν πολλῶν ἐναγόντων ἢ ἐναγομένων. π. χ. ἐπὶ ἐναγόντων συγκληρονόμων. (νόμ. 31 Π. 5, 1, νόμ. 31 § 5 Π. 21. 1, νόμ. 81 § 13 Π. 30. 1), ἐπὶ ἐναγομένων συνεπιτρόπων (νόμ. 44 πρ. Π. 5. 1, νόμ. 2, Π. 11. 2, νόμ. 5 Κώδ. 5. 51), ἐπὶ ἐναγομένων συσυνοφειλετῶν (νόμ. 59 § 3, 17. 1), ἐπὶ συγκυρίων, κινούντων τὴν περὶ ὁροθεσίων ἀγωγὴν (νόμ. 4 § 5 Π. 10. 2), πρβ. καὶ νόμ. 23 § 2 Π. (10. 12), νόμ. 8 § 1. 2, νόμ. 9 πρ. § 1 Π. αὐτ. Wetzell σ. 570.

1) Quinetil. Instit. Orator. Γ', 10. Ceterum causa omnis, in qua pars altera agentis est, altera recusantis, aut unius rei controversia constat, aut plurium. haec simplex dicitur, illa conjuncta.

πηγάζον² παθητική δὲ ὁμοδικία, ὡςάκις οἱ πολλοὶ ἐναγόμενοι συνδέονται ὑπὸ κοινῆς ὑποχρεώσεως ἢ ὑπὸ διαφόρου μὲν ὑποχρεώσεως, κοινὴν ὅμως νομικὴν καὶ ἱστορικὴν αἰτίαν ἐχούσης³.

6) ἡ ὑπαρξίς τῶν τῆς ὁμοδικίας στοιχείων δικαίωμα ἀπλῶς παρέχει οὐχὶ δὲ καὶ ὑποχρέωσιν πρὸς εἰσαγωγὴν μιᾶς κοινῆς δίκης ἐκ μέρους τῶν πολλῶν ἐναγόντων ἢ κατὰ τῶν πολλῶν ἐναγομένων. Τὸ δικαίωμα δὲ αὐτοῦ

2) Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ δηλ. *communio juris* ἢ *causa communis* (*idem fundamentum agendi*). Τὸ πρῶτον, ἤτοι κοινωνία δικαίου, ὑπάρχει ἐπὶ πολλῶν συνιδιοκτητῶν τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ἢ πολλῶν συγχληρονόμων τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως. Ἐνταῦθα δὲν ἐξετάζεται ἡ πηγὴ τοῦ δικαιώματος, διότι δύναται νὰ ᾔναι καὶ διάφορος. π. χ. ὁ μὲν εἶναι ἰδιοκτητῆς ἐκ δωρεᾶς, ὁ δὲ ἐξ ἀγορασίας· ὁ μὲν ἐνεργεῖ, ὡς δανείσας αὐτὸς, ὁ δὲ ὡς ἐκδοχὲς τοῦ δανειστοῦ. Τὸ δεῦτερον, ἤτοι *causa communis* ὑπάρχει, ὅταν π. χ. διὰ τῆς βολῆς ἐνὸς λίθου βλάβῃ τὴν περιουσίαν πολλῶν, ἢ διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως ἐξυθρίσω πολλοὺς· δύναται πάντες οὗτοι νὰ κινήσωσι τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν πρὸς ἀποζημίωσιν ἢ ἱκανοποίησιν. *Seuffert Comment II. 155. σημ. 6. ΑΠ. 270 τοῦ 54.* τὸ αὐτὸ ὑπάρχει καὶ ὅταν δῆμαρχός τις διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως ἐμποδίσῃ τοὺς δημότες νὰ θόσκωσι τὰ κτήνη των ἐν τῷ δημοτικῷ λειβαδίῳ, ἐὰν οὗτοι ἀξιῶσιν ὅτι ἔχουσι τοιοῦτον δικαίωμα. Δί περὶ τὴν κατάταξιν τῶν δανειστῶν δίκαι ἀποτελοῦσιν ἐξαίρεσιν.

3) Καὶ ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὑπάρχῃ *communio obligationis* ἢ *communis causa obligationis*. π. χ. ἐὰν πολλοὶ ὀφειλέται ἐξ οἵουδήποτε λόγου ἔχουσι τὸν αὐτὸν δανειστὴν (πρωτοφειλέτης ἐγγυητῆς), ἢ πολλοὶ κατέχουσιν ἀπὸ κοινοῦ τὸ διεκδικούμενον πρᾶγμα, ὑπάρχει κοινὴ ὑποχρέωσις. Ἐὰν δὲ πολλοὶ συνάμα κλέψωσιν ἢ διαταράξωσι τὴν νομὴν τινος, ὑπάρχει κοινὴ αἰτία ὑποχρεώσεως. πρβ. καὶ Νόμ. 62 § 1 Π. (21. 2). *Savign. Syst V. 234.* καὶ *Seufferts Blätter I. 201.* Ὁρθῶς ἐδίδαξε τὸ τῆς ὁμοδικίας ἡ 140 (1847) ἀπ. τοῦ ἀρείου Πάγου· ἀλλ' ἡ αἰτιολογία ὅτι »ὁμοδικία ὑπάρχει ὅταν πλείονες κοινωνῶσι δικαιώματος ἢ ὑποχρεώσεως, ἡ δὲ κοινωνία αὕτη πηγάζῃ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας» δὲν εἶναι ὀρθή. ἐπειδὴ ἀρκεῖ θάτερον. Ἀστοχος δὲ ὅλως εἶναι ἡ περὶ ὁμοδικίας θεωρία τῆς 34 (1848) ἀποφ. τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου.

τοῦτο δύναται καὶ νὰ παραιτήσῃ ὁ ἐνάγων⁴. Ἐνίοτε ὅμως καταναγκάζεται ἐμμέσως⁵ ἡ τῆς ὁμοδικίας πραγματοποίησις· ἤγουν ὅταν ἐκ τῆς προσελεύσεως τῶν μὴ βουλομένων μεταλαχεῖν τῆς δίκης ὁμοδίκων ἐξήρτηται ἡ διεξαγωγή τῆς δίκης ἢ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως· ἐπειδὴ τότε δύνανται οὗτοι νὰ προσεπικληθῶσιν εἰς τὴν δίκην παρὰ τοῦ ἐνάγοντος ἢ ἐναγομένου· ὅπερ γίνεται ὅταν οἱ πολλοὶ δικαιοῦχοι μόνον διὰ κοινῆς συμπράξεως νὰ διαθέσωσι τὸ κοινὸν δίκαιον δύνανται⁶, ἢ ὅταν ἡ ὑποχρέωσις τῶν ὀφειλετῶν δὲν ἐπιδέχεται μερισμὸν, καὶ διατοῦτο ἀδυνατεῖ ἕκαστος νὰ ἐκπληρώσῃ κατ'ἰδίαν τὸ ἐπιβάλλον τῆς ὑποχρεώσεως⁷.

γ) ἡ ἐκ τῆς ὁμοδικίας παραγομένη μεταξὺ τῶν ὁμοδίκων κοινωνία εἶναι ἀπλῶς δικονομικὴ⁸, καὶ δὲν μεταβάλλει κατὰ γενικὸν κανόνα τὴν πρὸς τὴν διαφορὰν σχέσιν αὐτῶν. Ὅθεν οὔτε τὰ ἰδιαίτερα δικαιολογήματα, οὔτε ἡ κατὰ τὴν δίκην ἐπιμέλεια ἢ ἀμέλεια τινὸς ὁμοδίκου ὡ-

4) Πρβ. Bayer 32 Senffert 1. 169.

5) Περὶ τῆς ἐνστάσεως plurium litis consortium ἀπὸ στόματος.

6) π. χ. ὁ ἀγοραστὴς πράγματος ἀποθανὼν κατέλιπε πολλοὺς κληρονόμους. ἅπκντες πρέπει νὰ συμφωνήσωσι τίνα ἀγωγὴν νὰ κινήσωσι, τὴν *quantum minoris* ἢ τὴν *redhibitoria*, ἢ ὁ κληροδόχος κατέλιπε μετὰ θάνατον πολλοὺς κληρονόμους. οὗτοι πρέπει νὰ συμφωνήσωσιν ὁμοῦ, διὰ τίνος ἀγωγῆς ν' ἀπαιτήσωσι τὸ κληροδόγημα, διὰ τῆς πρωτοπικῆς ἢ διὰ τῆς ἐμπραγματ. Πρβ. Νόμ. 31 § 5—10. II. (21. 1). Νόμ. 84 § 13. Πανδ. de lèg I. Πολ. 603. Bayer 8 § 125 ἐν ἀρχῇ.

7) Ὅπερ συμβαίνει ὁσάκις τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνοχῆς εἶναι φυσικῶς ἢ νομικῶς ἀνεπίδεκτον διαιρέσεως π. χ. ἵππος, δακτύλιον, ὑπηρεσία, δουλεία, Νόμ. 1 § 36 Πανδ. (16. 3). Νόμ. 72 Πανδ. (45. 1). Vanger III. 8.

8) Ὅτι γίνεται μία κοινὴ διαδικασία καὶ μία δαπάνη. Κατὰ τὰ λοιπὰ οἱ ὁμόδικοι θεωροῦνται ὡσανεὶ ἐδικάζοντο κεχωρισμένως. Plank Mehrheit 403. 429.

φελεῖ ἢ βλάπτει τοὺς ἄλλους⁹. Ἐξαίρεσις γίνεται μόνον ἐπὶ ἀδιαιρέτων δικαίων¹⁰.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῆς προσελεύσεως τρίτων εἰς δίκην
μεταξὺ ἄλλων ἐκκρεμῆ.

α.) Ἐν γένει¹).

§ 54. Κατὰ γενικὸν κανόνα δὲν χρεωστούσιν οἱ δικαζόμενοι ν' ἀνεχθῶσι νέον ἀντίπαλον ἀναμιγνυόμενον εἰς τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἐκκρεμῆ δίκην. Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον καὶ ἔνεκεν εἰδικῶν λόγων συγχωρεῖται τοιαύτη ἀνάμιξις, ἥτις ὀνομάζεται παρέμβασις (*interventio*) καὶ διαιρεῖται εἰς ἀναγκαστικὴν καὶ ἐκουσίαν, κυρίαν καὶ πρόσθετον. Ἀναγκαστικὴ λέγεται ἡ παρέμβασις ἡ συνεπεῖα προσκλήσεως τινὸς τῶν διαδίκων γινομένη, ἐκουσία δὲ ἡ ἐ-

9) πρβ. 368 νόμ. 9 πρ. (40. 12) . . non debet alterius conditione aut inertia alterius jùs corrumpi. νόμ. 74 (50. 17). Archiv für die civ. Γ'. 214. Plank 409 ἐν τέλει, Seuffert II. 224, τοῦ ἰδίου Blätter X. 28. Zeitschrift von Linde XVI. 112. π. χ. ὁ μὲν ὁμολογεῖ τὴν ἀγωγὴν, ὁ δ' οὐ. ὁ μὲν ἔχει ἔνστασιν ἢν ἕτερος δὲν ἔχει.

10) Πρβ. Πολ. 368 — 370. Ὁ παρά τινος τῶν πολλῶν ὁμοδίκων δοθεὶς εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὄρκος ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιπούς. — Προσέτι ἡ κατ' ἔφεσιν τινὸς τῶν ὁμοδίκων ἐκδοθεῖσα μεταρρυθμιστικὴ ἀπόφασις ὠφελεῖ καὶ τοὺς ἄλλους. Πολ. 782. Linde Zeitsch. ἐνθ. ἀνωτέρω σελ. 115. 120. 131.

1) Πρβ. Bayer 7 ἐκδ. 43 Heffter System. σελ. 602. Linde § 140 — 113.

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πραγματεύονται τὰ ἀρθ. 69· 71 — 73. 89. 90· 231. 232. 228. 602 — 609. Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 § 65 — 70· γαλ. δικον. 339 — 341. 175 — 179. γαλ. κώδ. 1727. Wetzele σ. 28. 699.

ναντία. Προσέτι κυρία παρέμβασις ὑπάρχει, ἐὰν ὁ παρεμβαίνων ἐπιδιώκῃ δι' αὐτῆς ἴδιον καὶ ἀνεξάρτητον δικαίωμα², πρόσθετος δὲ, ἐὰν προσέρχεται σύμμαχος τινος τῶν δικαζομένων³.

β'.) Ἐκουσία παρέμβασις).

§ 55. Ἡ αὐθορμήτως γινομένη παρέμβασις τρίτου εἰς δίκην μεταξὺ ἄλλων ἐκκρεμῇ διέπεται ὑπὸ τῶν ἐξῆς κανόνων·

α) κυρία παρέμβασις (*interventio principalis*) συγχωρεῖται ὅταν ὁ παρεμβαίνων ἀντιποιῇται ἰδίας ἀξιώσεις, προσωπικὰς ἢ ἐμπραγμάτων, ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφορᾶς, δυναμένης ἤδη καὶ διὰ κυρίας νὰ προστατευθῶσιν ἀγωγῆς, καὶ ζητῇ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἀγῶνος, καθόλου ἢ ἐν μέρει, νικητῆς ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων¹. Ὅθεν γίνεται ὡσεπιτοπλεῖστον καὶ τῶν δύο ἀντίδικος.

2) Πολ. 231. «Παρέμβασις συγχωρεῖται πρὸς τε διατήρησιν δικαίων (*interv. accessoria*) καὶ πρὸς πρότασιν νέων ἀξιώσεων (*intev. principalis*), ἐὰν ὁ παρεμβαίνων δύναται ν' ἀποδείξῃ ἔννομόν τι συμφέρον εἰς τὴν κυρίαν δίκην.

3) Τινὲς διακρίνουσι καὶ τρίτον εἶδος παρεμβάσεως, τὴν *μικτὴν*, ἥτοι τὴν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἄλλων μετέχουσιν. Ἀλλὰ τὴν παρέμβασιν ταύτην δικαίως ἀπέρριψαν τὴν σήμερον τῶν συγγραφέων οἱ πλεῖστοι. Bayer 8 ἐκδ. 140 Διὰ μακρῶν δὲ ὑπερασπίζεται αὐτὴν ὁ Pfeiffer pract. Ausfüh. H'. 622.

α) Πρβ. Bayer 8. ἐκδ. 129. Pfeiffer pract. Ausfüh. H'. 605. Seuffert II. 313. Carré Procéd. ζ. 1270. Boitard. II. 6. Bourbeau E'. 109. Berriat I. 223.

4). Πρβ. Bayer 131. Ὡς παραδείγματα κυρίας παρεμβάσεως δύναται νὰ χρησιμεύσωσι τὰ ἐξῆς. Τὸ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος διεκδικούμενον πρᾶγμα διεκδικεῖ παρεμβσίνων καὶ ὁ Β, ὁλόκληρον ἢ μέρος αὐτοῦ. — Εἰς τὴν περὶ διανομῆς πράγματος κοινοῦ δίκην μεταξὺ τοῦ Α καὶ Β παρεμβαίνει ὁ Γ,

6) πρόσθετος παρέμβασις (interv. accessoria) εἶναι δεκτὴ, ὅταν ὁ παρεμβαίνων ἐπικαλῇται ἴδιον συμφέρον εἰς τὴν ἐκβασιν τῆς δίκης², ἰδίως δ' ἐὰν ἡ βάσις τῆς ἐκκρε-

σχυριζόμενος ὅτι εἶναι καὶ αὐτὸς συνιδιοκτήτης.—Εἰς τὴν περὶ κληρονομίας δίκην παρεμβαίνει ὁ Α ἰσχυριζόμενος ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι συγκληρονόμος.—Ὡσαύτως δύναται νὰ παρεμβῇ ὁ ἐκδοχεὺς ἀπαιτήσεως τινὸς εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ ἐκχωρητοῦ καὶ ὀφειλέτου δίκην, περὶ τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως. Archiv Δ΄. 156 .Bourbeau σελ. 110.

Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις δὲν ἦτο γνωστὴ ἡ κυρία παρέμβασις οἷα τὴν σήμερον ὑπάρχει. Ἐὰν συνέβαινε νὰ διεκδικήσωσι πολλοὶ συγχρόνως τὸ αὐτὸ πρᾶγμα παρὰ τοῦ κατέχοντος, ἡσφαλίζετο δι' ἐγγυοδοσίας ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ διαταττομένης ὁ ἐναγόμενος.

Νόμ. 56. Βασ. (15. 1).

« Ἐὰν παρὰ σοῦ δύο τινὲς ἀγρὸν ἐκδικῶσι κεχωρισμένως, ὀφείλει ὁ κατὰ πρώτην τάξιν κατὰ σοῦ ψηριζόμενος λέγειν δοθῆναί σοι παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, τοῦτο τὸ πρᾶγμα λαμβάνοντος, ἀσφάλειαν ἢ ἐγγύας ὡς ἀποδίδωσιν αὐτὸν ἐκδικούμενον παρὰ τοῦ ἄλλου. Νόμ. 57. Βασ. (42. 1). Osterloh I. 528.

2) π. χ. οἱ δανεισταὶ δύνανται νὰ παρεμβαίνωσιν εἰς τὰς δίκας τῶν ὀφειλετῶν αὐτῶν, ὡσάκις ἢ ἐν αὐταῖς ἀποτυχία τούτων θέλει ὑποβάλλει εἰς κίνδυνον τὰ ἴδια συμφέροντα αὐτῶν. Εἰς τὴν πρόσθετον παρέμβασιν ἔδωκεν ἡ δικονομία ἡμῶν πλατύτερα ὅρια τῶν παρὰ τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἀποδιδόμενων αὐτῇ (Archiv. ΚΔ΄, 428. Seuffert Comment Β΄. 415 σημ. 5). Ἀλλὰ πάντοτε καὶ παρ' ἡμῖν ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ συμφέρον εἰς τὴν ἐκβασιν τῆς κυρίας δίκης ὁ παρεμβαίνων.

Πολ. 89. Πᾶς τρίτος, ὅστις κατὰ τινὰ μεταξὺ ἄλλων ἐκκρεμῇ . . . δίκην ἔχει ἔνδικο ν συμφέρον, δύναται . . . νὰ παρεμβῇ εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ἐκκρεμοῦς ἔτι ὑποθέσεως . . .» πρὸς. Πολ. 657. 684. 690 ἐδ. 2. Δια- τοῦτο, λέγει ὁ Bourbeau, on ne devrait pas admettre à intervenir le tiers qui, n' ayant aucun intérêt au procès, se prétendrait injurié ou diffamé soit dans les plaidoiries, soit dans les écritures, et réclamerait à raison de ce fait, ou la suppression des écrits, ou des dommages-intérêts.— Ἀπλῇ εὐνδία πρὸς τινὰ τῶν διαδίκων ἢ προσδοχίαι ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης εὐάρεστοι (π. χ. ὁ φίλος μου ἔχει λαμπρὸν κῆπον, ἐν ᾧ συχνάκις περιπικτῶ· τρίτος διεκδικεῖ αὐτὸν) δὲν ἀρκοῦσι μόναι. Bayer 138.

μοῦς δίκης ἔχη ἐπιρρόην εἴτε εἰς τὴν ὑπαρξιν³ δικαιώματος τινὸς τοῦ παρεμβαίνοντος, εἴτε εἰς τὴν ὑποχρέωσιν⁴ αὐτοῦ πρὸς ἐγγύησιν ἢ ἀποζημιώσιν ὑπὲρ τινος τῶν δικαζομένων.

γ) ἡ παρέμβασις κοινοποιεῖται εἰς ἀμφοτέρους τῆς κυρίας δίκης τοὺς διαδίκους καὶ εἶναι δεκτὴ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν⁵, μάλιστα δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἢ κυρία⁶. Εἰσάγεται δὲ εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κυρίας δίκης⁷, μεθ' ἧς, εἰ δυνατόν, συνεχδικάζεται, εἰδεμὴ, παραπέμπεται εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν⁸. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ πρόσθετον εἰσάγων παρέμβασιν ὀφείλει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν δίκην οἷαν εὕρισκει αὐτήν· διὸ δὲν δύναται νὰ διορθώσῃ τὰ ἤδη ἡμαρτημένα⁹.

3) πρβ. Νόμ. 29 πρ. Πκνδ. (5. 2). Ν. 14 πρ. Πανδ. (49. 1). Νόμ. 25. Βασ. (39. 1.) » Ἐὰν ὑπονοῶσιν οἱ ληγατάριοι συμπαίξιν τῷ κινουῦντι (τῷ προσβάλλοντι δηλ. ὡς ἄστοργον τὴν διαθήκην) τὸν γεγραμμένον κληρονόμον, δύνανται παρεῖναι τῇ δίκῃ ἐκκαλέσασθαι, ἐὰν κατὰ διαθήκης ψηφισθῇ. πρβ. καὶ Νεαρ. 112 κεφ. 1. Ὅθεν δύναται νὰ παρεμβῇ ὁ ἐνυπόθηκος δανειστής εἰς τὴν περὶ διεκδικήσεως τοῦ ἐνυποθήκου πράγματος δίκην, ὁ ἀγοραστής διεκδικουμένου τοῦ εἰς αὐτὸν πωληθέντος πράγματος καὶ ὁ σύζυγος διεκδικουμένης τῆς μήπω παραδοθείσης αὐτῷ προικὸς. Pfeiffer σελ. 612. Archiv ΚΔ'. 451.

4) Δύναται π. χ. νὰ παρεμβῇ ὁ ὑποκείμενος εἰς ἀναγωγὴν ἐάν τις τῶν δικαζομένων ἡττηθῇ, οἷον ὁ συμβολαιογράφος, ὁ κλητὴρ, προσβαλλομένων ὡς ἀκύρων τῶν παρ' αὐτῶν συνταχθέντων ἐγγράφων, ὁ πωλητής, διεκδικουμένου τῷ ἀγοραστῇ τοῦ πωληθέντος πράγματος. Νόμ. 63 Πανδ. (42. 1). Brauer. Archiv. für civil. ΚΔ'. 435.

5) Πολ. 234 § 2. 741, Bayer 139. ἐν ἀρχῇ.

6) Πολ. 225. 911. 985. Bayer 134 τῆς 8 ἐκδ.

7) Πολ. 21 ἐδ. 2. Bayer 131. 139. Νόμ. 49 πρ. Πανδ. de judic. (5. 4).

8) Πολ. 228. 234 § 3. Bayer 132.

9) Πολ. 741. « . . . οὐδὲ δύνανται νὰ κάμωσιν (οἱ παρεμβαίνοντες) αἱ-

γ'.) *Αναγκαστική παρέμβασις.*

1) *Διὰ προσεπικλήσεως*).

(*adcitatio*).

§ 56. Ἡ παρέμβασις τοῦ τρίτου δύναται νὰ ἐκβιασθῇ διὰ προσεπικλήσεως. Προσεπικήσεις λέγεται ἡ δικαστικὴ πρᾶξις δι' ἧς προσκαλεῖται παρὰ τινος τῶν δικαζομένων τρίτος, ἵνα παρεμβῇ εἰς δίκην μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἄλλου τινὸς ὑφισταμένην. Διέπονται δὲ τὰ τῆς προσεπικλήσεως ὑπὸ τῶν ἐξῆς κανόνων.

α) δικαίωμα προσεπικλήσεως καὶ ὑποχρέωσις παρεμβάσεως ὑπάρχει, ἐκτὸς τῶν θεμάτων τῆς ὁμοδικίας, περὶ ὧν ἀνωτέρω (§ 53 β) ἐγένετο λόγος¹, ὡςάκις ὁ προσεπικαλούμενος προβάλλεται ὡς δικαιοπάροχος τῶν δικαιωμάτων τοῦ προσεπικαλοῦντος ἢ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ, ἢ τέλος κύριος τοῦ παρὰ τοῦ προσεπικαλοῦντος ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ κατεχομένου πράγματος²,

τησιν νέαν, ἀλλὰ προστίθενται εἰς τὴν αἵτησιν τινὸς τῶν διαδίκων ». Bayer 139. Ἀλλ' ὀφείλει βεβαίως ὁ παρεμβαίνων ν' ἀναλάβῃ τὴν δίκην εἰς ἣν κατὰστασιν εὐρίσκει αὐτὴν κατὰ τὸν χρόνον τῆς παρεμβάσεως.

α) Πρβ. Bayer 51. 8 ἐκδ. 142. Seuffert II. 325. Linde § 113. Κατὰ τὴν κοινοτέραν τῶν συγγραφέων, τῆς γερμανικῆς δικονομίας γνώμην προσεπικήσεις συγχωρεῖται α) ἐπὶ ὁμοδίκων ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, β) ἐπὶ διανομῶν, ἂν τὸ δικαστήριον παρατηρήσῃ ὅτι ἐκτὸς τῶν δικαζομένων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι κοινωνοί, γ) προκειμένης δίκης περὶ πράγματος, ὡς πρὸς τὸ ὁποῖον ἐδίκησεν ἤδη τὸ δικαστήριον πρὸς ὄφελος τρίτου τινός.

1) Πρβ. Πολ. 71. 72.

2) Πολ. 69. Ἐλήφθη τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐκ τοῦ § 67 τοῦ Βαυαρ. Σχεδίου. Κατ' αὐτὸ λοιπὸν δύναται νὰ προσεπικαλέσῃ εἰς τὴν δίκην ὁ ἐκδοχὲς ἀπαιτήσεως τινὸς τὸν ἐκχωρητὴν, ὁ δανειστὴς καὶ ἐνάγων πρὸς ἀ-

ἢ ὁσάκις ὁ προσεπικαλούμενος δύναται εἴτε νὰ παρεμβῇ (διὰ κυρίας ἢ προσθέτου παρεμβάσεως), ἢ ν' ἀνακόψῃ τὴν ἐκδοθησομένην ἀπόφασιν³.

6) ἡ προσεπικλήσις πρέπει νὰ ἐπιδοθῇ ἐγκαίρως, ἡγουν πρωτοδίκως καὶ διαρκούσης τῆς προδικασίας⁴. Κατ' ἔφεσιν δὲ πρῶτον νὰ παρεμβλῇ ὁ τρίτος δύναται μόνον ἐὰν καλῇται εἰς κυρίαν παρέμβασιν, ἢ πρὸς ἀποτροπὴν τῆς τριτανakoπῆς⁵.

πότισιν τοῦ θανείου τὸν διαδεχθέντα τὸν ὀφειλέτην αὐτοῦ τρίτον, τὸν ὀφειλέτην τοῦτον. ΑΠ. 106 τοῦ 52.

Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁ ἄλλοτρίῳ ὀνόματι διακατέχων πράγμα τι καὶ δι' ἐμπραγμάτου ἀγωγῆς ἐναγόμενος ὤφειλεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ *nominare auctorem* (ὅθεν καὶ ἡ πρᾶξις *nominatio* ἢ *laudatio auctoris*). Ὁ ὀνομασθεὶς οὗτος προσεκαλεῖτο ταχτικῶς ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ καὶ ἂν κατὰ τὸν ταχθέντα χρόνον δὲν ἐνεφανίζετο, ἐπεγινώσκετο, μετὰ συνοπτικὴν συζήτησιν, ἡ νομὴ τῷ ἐνάγοντι, ἀπολειπομένης ἐκείνῳ τῆς διεκδικήσεως μόνον. Νόμ. 2. Κώδ. (3. 19). Bayer 151. Wetzell σ. 32. Ἡ *nominatio auctoris* δὲν ἔχει παρ' ἡμῖν τὴν δύναμιν ταύτην, ἀλλὰ μόνον τὴν τοῦ 608 ἄρθ. ἥτοι ὁ προσεπικαλέσας θεωρεῖται ὡς πληρεξούσιος τοῦ προσεπικληθέντος καὶ διατοῦτο ὑποχρεοῦται οὗτος ὑπὸ τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως. Ὁ Καλλιγᾶς (Συστ. τοῦ ῥωμ. δικαίου Β'. 155.) φαίνεται ἐναντίαν ἐκφράζων γνώμην· ἀλλ' ἡ μικρὰ διαφορὰ, ἣν καὶ αὐτὸς ἀναγνωρίζει ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῆς διατάξεως τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τῆς πολιτικῆς δίκονομίας, ἀνατρέπει ὅλον τὸ οἰκοδόμημα. 3) Πολ. 232.

4) Πολ. 561. «Κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἄρθ. 540 — 544. ὠρισμένην προθεσμίαν . . . ὀνομάζει καὶ προσκαλεῖ ὁ ἐναγόμενος . . . τοὺς ὁμοδίκους τοῦ ἐνάγοντος καὶ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὁμοδίκους καὶ ἐγγυητάς». Carré *Procéd.* ζήτ. 771 bis. 773. 1677 sex. Talandier *Traité del'appel* σελ. 376.— Ὑπάρχει ὅμως ἡ ἀφ' ἑαυτῆς ἐννοουμένη ἐξαίρεσις ὅτι ὁ κλητῆρ, ὁ τὴν ἔφεσιν ἐπιδώσας, δύναται νὰ προσεπικληθῇ ἐφεσίμως κατὰ πρῶτον, ἵνα ὑποστηρίξῃ τὸ ἔγκυρον τῆς ἐπιδόσεως (ἀλλὰ καὶ νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν ;) Boncenne III. 405. 416.

5) Πολ. 744. Ὁ προσεπικαλούμενος ἐφεσίμως, ἵνα ὑποστηρίξῃ τινὰ ὧν διαδίκων, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι ἐστερήθῃ τῶν δικαστῶν τοῦ

γ) ἡ προσεπικλήσις σκοπὸν καὶ ἀντικείμενον ἔχει διττὸν⁶, πρέπει δὲ, εἰ δυνατόν, νὰ συνεκδικάζεται ὁμοῦ μὲ τὴν κυρίαν δίκην· ὁ προσεπικαλούμενος δὲ ἐμφανισθεὶς εἴτ' ἐνοῦται μετὰ τινος τῶν κυρίων διαδίκων κατὰ τὰς εἰδικωτέρας διατάξεις τοῦ νόμου⁷, εἴτε παρίσταται ἀντίπαλος ἀμφοτέρων (ἐπὶ κυρίας παρεμβάσεως). Ἐὰν ὅμως δὲν ἐμφανισθῇ, ἐφαρμόζονται τὰ ἀρθ. 602 § 1. 604 § 2. 608. 609 καὶ 232 τῆς πολ. δικονομίας⁸.

2) Δι' ἀνακοινώσεως α).

(litis denunciatio.)

§ 57. Τοὺς πρὸς ἐγγύησιν ἢ ἀποζημιώσιν ὑποχρέους δύνανται οἱ διάδικοι ἢ νὰ παρεμβάσωσιν εἰς τὴν δίκην διὰ προσεπικλήσεως ἢ ν' ἀνακοινώσωσιν αὐτοῖς ἀπλῶς τὴν

πρώτου βαθμοῦ, ἐὰν τὸν προσκαλῇ ὁ ἀντίδικος ἐκείνου, ὑπὲρ οὗ μέλλει νὰ παρεμβῇ, διότι δύναται νὰ μὴ παρεμβῇ καὶ οὐδὲν ἄλλο βλάπτεται εἰμὴ τὸ δικαίωμα μόνον χάνει τοῦ νὰ ἀνακόψῃ τὴν ἐκδοθησομένην ἀπόφασιν.

6) Ἡ προσεπικαλῆται ὁ τρίτος ἵνα προστατεύσῃ τὰ ἴδια ἐαυτοῦ δίκαια, ἢ προσεπικαλῆται ἵνα ὑποστηρίξῃ τὸν προσεπικαλοῦντα, ἄλλως νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημιώσιν.

7) Πολ. δικονομ. 603. 604 § 4. 605. 606. ἔχει δὲ τότε δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς πάσας τῆς δίκης τὰς πράξεις, καὶ διατοῦτο πρέπει νὰ προσκαλῆται εἰς αὐτάς. ΑΠ 251 τοῦ 55.

8) Ὅτι οἱ ὁ προσκληθεὶς καὶ μὴ ἐμφανισθεὶς. α) ἐὰν ᾖ ὁμόδικος, θεωρεῖται ὡς ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ κυρίου διαδίκου, β) ἐὰν ᾖ ἐγγυητής, δὲν δικάζεται ἐρήμην, ἀλλὰ παραπέμπεται εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν ἢ κατ' αὐτοῦ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγή, γ') ἐὰν ᾖ ὁ κύριος διακάτοχος (laudatus), θεωρεῖται ὡς ἀνathέσας τὴν πληρεξουσιότητα τῆς δίκης εἰς τὸν προσεπικαλέσαντα, δ') ἐὰν ᾖ ὁ δικαιοπάροχος τοῦ προσεπικαλοῦντος, οὐδεμίαν ὑφίσταται δικονομικὴν ζημίαν, ε) ἐὰν ᾖ τρίτος καὶ προσκαλῆται ἵνα παρεμβῇ, χάνει τὸ τῆς ἀνακοπῆς τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως δικαίωμα.

α) Περβ. Bayer. 8. ἐκδ. 144. Linde § 112. Seuffert II. 305.

δίκην¹. Ἡ ἀνακοίνωσις διαφέρει τῆς προσεπικλήσεως οὐ μόνον κατὰ τὴν ἑκτασιν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν σκοπὸν· διότι γίνεται μόνον πρὸς τοὺς εἰς ἐγγύησιν ἢ ἀποζημίωσιν ὑποχρέους καὶ μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μάθωσι τῆς δίκης τὴν ὑπαρξιν, χωρὶς καὶ νὰ καλῶνται νὰ μεταλάβωσι τῆς δίκης μήτε ν' ἀπευθύνωνται κατ' αὐτῶν αἰτήσεις.

Εἰδικώτερον δὲ ἰσχύουσι περὶ αὐτῆς τὰ ἐξῆς·

α) ἡ ἀνακοίνωσις ἀπαιτεῖται νὰ περιέχῃ ἀκριβῆ περιγραφὴν τῆς δίκης καὶ τῆς καταστάσεως αὐτῆς. ὅπερ καταλληλότερον ἐκτελεῖται διὰ τῆς ἐν ἀντιγράφῳ κοινοποιήσεως τῶν δικογράφων². νὰ γίνηται ἐγκαίρως, ἡγουν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν δύναται ὁ τρίτος νὰ ὠφελήσῃ παρεμβαίνων, ἐπομένως, εἰ δυνατόν, πρὸ τῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν ἢ τὰς ἐνστάσεις ἀπολογίας³. ν' ἀπευθύνηται κατὰ τοῦ ἀμέσως προηγούμενου ἐγγυητοῦ κλπ. καὶ ἂν ᾖ πολλοί, κατὰ πάντων⁴.

1) Πολ. 73. « Ἐπίσης δύναται ὁ ἐνάγων καὶ ὁ ἐναγόμενος ν' ἀνακοινώσῃ τὴν δίκην εἰς ἐκεῖνον ἢ ἐκείνους, παρὰ τῶν ὁποίων θέλουσιν ἀπαιτήσῃ ἐγγύησιν ἢ ἀποζημίωσιν ἕνεκα τοῦ διαριλονεικουμένου πράγματος ». Βρυαρ. Σχ. § 66.

2) Πολ. 562. « Ὁ ἐναγόμενος παρὰδίδει εἰς ἕκαστον τῶν . . . ἐγγυητῶν συγχρόνως μὲ τὴν κλῆσιν καὶ ἀντίγραφον τῆς ἀγωγῆς καὶ τῶν ἐπισυνημμένων αὐτῇ κατὰ τὸ 539 ἄρθρον ». Bayer 146.

3) Πολ. 561. Bayer 147 « Ἐπειδὴ συνήθως εἰσὶν ἄγνωστα τὰ βοηθήματα, ἅπερ ὁ τρίτος εἰς ὃν ἀνακοινοῦται ἡ δίκη, ἔχει νὰ προτείνῃ παρεμβαίνων, φρόνιμον εἶναι νὰ γίνηται ἡ ἀνακοίνωσις παρὰ τοῦ ἐναγομένου μὲν πρὸ τῆς ἀπολογίας, παρὰ τοῦ ἐνάγοντος δὲ, πρὸ τῆς ἀνταπολογίας ». Τὸ ῥωμ. δίκαιον περιέχει ἀντιφατικὰς περὶ τούτου διατάξεις. διότι ἐνῶ ὁ νόμ. 29 § 2 II. (21. 2) συγχωρεῖ τὴν ἀνακοίνωσιν quolibet tempore . . . dum tamen ne prope condemnationem id fiat, ἀπαιτεῖ αὐτὴν ὁ νόμ. 29 § 3 IIανδ. de leg. III, ante acceptationem iudicii. Linde § 112 σημ. 7.

4) Πολ. 561. Νόμ. 62 § 1 IIανδ. (21. 2). Bayer 147.

β') Ἡ ἀνακοίνωσις μόνον τὴν ἐνστάσιν, ὅτι ἡ ὑπόθεσις δὲν διεξήχθη προσηκόντως, ματαιοῖ⁵. ἄρα οὔτε τὴν πρὸς ἐγγύησιν ἢ ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσιν γεννᾷ κατὰ τοῦ τρίτου μόνη (διότι ἡ ὑποχρέωσις αὕτη πηγάζει μᾶλλον ἐκ τῆς προηγουμένης σχέσεως τῶν μερῶν), οὔτ' ἐπιβάλλει αὐτῷ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν δίκην, ἀλλ' ἀφορμὴν ἀπλῶς τῷ δίδει⁶.

γ) Ἡ παράλειψις τῆς ἀνακοινώσεως μόνον ἐπὶ ἐκνικήσεων βλάπτει⁷ τὸν διάδικον, καθὼς ἀπαλλάττουσα τὸν τρίτον τῆς πρὸς ἱκανοποίησιν ἐνοχῆς, οὐχὶ καὶ εἰς τὰς λοι-

5) Πρβ. Bayer 448. Seuffert II. 308 σημ. 5 Οὐδὲ τὴν ἐνστάσιν ταύτην ματαιοῖ ἡ ἀνακοίνωσις, ἂν ὁ ἀνακοινωθείς ἀποδείξῃ ὅτι ἐξ ἰδίας ἐλλείψεως ὁ διάδικος ἀπώλεσε τὴν δίκην. ὅτε δὲν βλάπτει αὐτὸν ἡ ἐκθεθεῖσα ἀπόφασις. νόμ. 63 § 2 II. (21. 2).

6) Πρβ. Bayer 447. Seuffert I. c. Ὁ διάδικος ἔχει, ὡς ἐκ τῶν ἐν τῷ κειμένῳ ῥηθέντων συνάγεται, τὴν ἐκλογὴν μεταξὺ τῆς *ad citatio* καὶ τῆς *litis denunciatio*. Πλὴν ἐνίοτε μόνον τὴν ἀνακοίνωσιν δύναται νὰ μεταχειρισθῇ, ὡς π. χ. ὅταν τὸ δικαστήριον ᾔναι καθ' ὕλην ἀναρμόδιον ὡς πρὸς τὸν ἐγγυητὴν. Carré Procéd. ζ. 772.

7) Πρβ. Νόμ. 53 § 4 II. (21. 2). Si quum possit emtor auctori denunciare, non denunciasset, idemque victus fuisset, quoniam parum instructus esset, hoc ipso videtur dolo fecisse, et ex stipulatu agere non potest. Νόμ. 8 Κώδ. (8. 45). Emtor fundi, nisi auctori. . denunciaverit, evicto praedio, neque ex stipulatu, neque ex dupla, neque ex emto actionem contra venditorem . . habet. Νόμ. 7 Βασ. (19 19). Κατὰ τῆς ὁρθότητος τῆς γνώμης ταύτης σπουδαίας ἀντιτάσσει παρατηρήσεις ὁ Fuchs ἐν τῷ Archiy f. practische Rtsw. Β'. 348.

Ἡ παράλειψις τῆς ἀνακοινώσεως οὐδ' ἐπὶ ἐκνικήσεως βλάπτει α) ἐὰν ὁ ἀγοραστὴς ἀπηλλάχθῃ τῆς πρὸς ἀνακοίνωσιν ὑποχρεώσεως — si pacto ei (emtori) remissa esset denunciandi necessitas. νόμ. 63 πρ. (21. 2) β) ἐὰν παρελείβῃ ἐξ αἰτίας τοῦ πωλητοῦ — si per venditorem fiat, quominus denunciatur, νόμ. 55 § 4. νόμ. 56. § 5. 6. αὐτ. καὶ γ) ἐὰν προφανῶς μηδεμίαν ἐπὶ ἡνέγκε ζημίαν. Νομ. 41 § 12. Πανδ. (19 1), ὅπερ δύσκολον ν' ἀποδειχθῇ. Bayer 149.

πὰς τῆς εὐθύνης περιπτώσεις⁸. Πλὴν ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ γίνηται πάντοτε ἡ ἀνακοίνωσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Παράστασις ἐπὶ δικαστηρίου.

1) Αὐτοπρόσωπος.

§ 58. Οὐ μόνον τὸ φυσικὸν δίκαιον¹ ἀλλὰ καὶ ἡ νομο-

8) Αὕτη εἶναι ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ διαφωροῦν-
τες συγγραφεῖς· πρβ. Bayer 145. Linde § 142 σημ. 5, Duntze im Ar-
chiy. etc. X. 355. Schmid I. 161. Ἡ ἡμετέρα δικονομία φαίνεται δε-
χομένη ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασι προαιρετικὴν τὴν ἀνακοίνωσιν· διότι τὸ
73 ἄρθρον φέρει·

« Ἐπίσης δύναται ὁ ἐνάγων καὶ ὁ ἐναγόμενος ν' ἀνακοινώσῃ τὴν δίκην
»εἰς ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνους, παρὰ τῶν ὁποίων θέλει ἀπαιτήσῃ ἐγγύησιν ἢ ἀ-
»ποζημίωσιν ἔνεκα τοῦ διαφιλονεικουμένου πράγματος.»

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀνακοίνωσις εἶναι κατὰ ῥωμ. δίκαιον στοιχεῖον τοῦ δι-
καιώματος αὐτοῦ πρὸς ἀποζημίωσιν, ἤγουν ἀπαιτεῖται ἀνακοίνωσις καὶ
ἐκνίκησις, ἵνα ἔχῃ δικαίωμα ἀποζημιώσεως ὁ ἀγοραστής, αἱ διατάξεις δὲ
τοῦ μνηθέντος ἄρθρου εἰσὶ δικονομικοὶ ἀπλῶς ὁρισμοί, ἔπεται ὅτι δὲν
πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς καταργήσασαι τὸ ῥωμ. δίκαιον. Περὶ τοῦ γαλ.
δικαίου ἴδ. ἄρθ. 1640 τοῦ γαλ. κώδικος, ὅπερ κατὰ τὴν μετάφρασιν τῶν
δ' φέρει

« Ἡ ἔνεκα ἐκνικήσεως ἀναδοχὴ παύει, ὅταν ὁ ἀγοραστής κατεδικά-
σθῃ δι' ἀποφάσεως, ἥτοι ἀνεκκλήτου ἢ καθ' ἧς δὲν εἶναι πλέον δεκτὴ ἡ
ἔφεσις, μὴ καλέσας εἰς τὸ δικαστήριον τὸν πωλητὴν του, ἐὰν οὗτος ἀπο-
δείξῃ, ὅτι ὑπῆρχον ἱκανὰ μέσα διὰ ν' ἀπορρίψῃ.»

Ὡστε κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον εἶναι πολὺ χεῖρον τοῦ πωλητοῦ ἡ θέ-
σις ἢ κατὰ τὸ ῥωμαϊκόν. Μὴ ὁ γαλλικώτατος τῆς πολιτικῆς ἡμῶν δικονο-
μίας συντάκτης ἐπηρεάσθη πῶς ἐντεῦθεν; Dernburg ἐν τῇ τοῦ Linde Zeit-
schr. neue Folge B'. 37.

1) Πρβ. Boncen. I. 585. II. 125. Weiske Civilprozess. § 143.
Heffter System. § 168.

θεσία² ἀναγνωρίζει τὴν ἐξουσίαν τῶν διαφορομένων τοῦ νὰ διεξάγῃ ἐπὶ δικαστηρίου τὰς δίκας αὐτῶν εἴτε αὐτοπροσώπως οἱ ἴδιοι εἴτε διὰ πληρεξουσίου. Ὡστε ὑποχρεώσεις πρὸς τὸ ἓν ἢ τὸ ἕτερον εἶδος³ τῆς δικαστικῆς παραστάσεως δὲν ὑπάρχει.

Ὅσάκις οἱ διάδικοι παρίστανται αὐτοπροσώπως εἰς τὸ δικαστήριον ἐπιχειροῦσιν οἱ ἴδιοι τὰς πράξεις τῆς διαδικασίας, εἴτε ἐγγράφους εἴτε προφορικάς. Τοῦτο χρήζει ἐξηγήσεώς τινος ὡς πρὸς

α) τοὺς ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελοῦντας. Δηλαδή διὰ τοὺς ἀνήθους, ἄφρονας καὶ ἀπηγορευμένους ἐνεργεῖ μόνος ὁ ἐπιμελητῆς (ἐπίτροπος, κηδεμών), καὶ ἂν ἐπιμεληταὶ ᾧσι πολλοὶ, ἅπαντες⁴ οἱ ἔφηβοι ἀνήλικοι, οἱ κεκηρυγμένοι ἄσωτοι⁵ καὶ οἱ ὑπὸ δικαστικὴν ἀντίληψιν ὄντες ἐνεργοῦσι τῇ συναινέσει τοῦ κηδεμόνος⁶.

β) Τοὺς ὑπὸ πατρικὴν ἢ ἀνδρικήν ἐξουσίαν τυγχάνον-

2) Ὅργ. 131, Πολ. 76 ἐδ. 3. 91. Νόμ. 26 Κώδ. (2. 13). In pecuniariis controversiis . . . passim unicuique, si tamen ita maluerit, per procuratorem respondendi tribuimus facultatem. Ν. 99. Βασ. (8. 2).

3) Ἔστιν ὅτε ὀφείλουσιν αὐτοπροσώπως νὰ ἐνεργήσωσιν οἱ διάδικοι· π. χ. Πολ. 362. 691 ἐδ. 2. Νόμ. 12 § 4 Κώδ. (4. 1). συνδ. Νόμ. 9 § 6. Νόμ. 42 § 2 Π. (12. 2). Ἄλλοτε δὲ ἀφαιρεῖται αὐτοῖς ἡ ἐλευθερία τῆς αὐτοπροσώπου διεξαγωγῆς τῆς δίκης, π. χ. ὅταν δὲν φέρονται κοσμίως. Ὅργ. 132. Seuffert II. 288. Περὶ τῶν ἐκλάμπρων (illustres) τοῦ Ῥωμ. δικαίου ὅρ. Ν. 25. Κώδ. (2. 13) Νεαρτ. 71 κεφ. 4.

4) Ἐκτὸς ἐὰν ἕκαστος ἔχῃ ἰδιαιτέρον διοικήσεως κλάδον. Weiske § 147.

5) Ἀντὶ τῶν ἀνηλίκων καὶ ἄσωτων δύναται νὰ ἐνεργήσῃ καὶ μόνος ὁ κηδεμών· Πολ. 91 «πᾶς διάδικος ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ ἔχει . . . τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιχειρῇ αὐτοπροσώπως ὅλας τὰς δικαστικὰς πράξεις.» Νόμ. 1 § 2—4. 4 Π. (26. 7). Νόμ. 1. Βασ. (37. 7). Non denegari autem neque tutoribus, neque curatoribus debet, etiam debitores pupillorum vel adultorum ex persona sua respectu officii in iudicium vocare· Linde § 139. Bayer 8 ἐκδ. σελ. 365.

6) Πολ. 74. 665.

τας· διότι ἐπὶ τῶν ἀφορωσῶν τὴν προῖκα καὶ τὰ χρημά-
τια δικῶν, ἀντὶ τῆς γυναικὸς ἐνεργεῖ ὁ ἀνὴρ, ἀντὶ τοῦ
τέκνου ὁ πατήρ, ὅτε μὲν μόνος, ὅτε δὲ μετὰ τοῦ τέκνου⁷.

γ) τὰς πτωχεύσεις· τούτων ἀντιπρόσωποι εἰσὶν οἱ σύν-
δικοι⁸.

δ) τὰ νομικὰ πρόσωπα· ἡγουν ἀντιπροσωπεῖται τὸ
Δημόσιον καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον⁹ ὑπὸ τοῦ ὑπουρ-
γοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, οἱ δῆμοι¹⁰, ὑπὸ τῶν δημάρχων, οἱ
εὐαγεῖς οἴκοι καὶ τὰ σωματεῖα, ὑπὸ τοῦ νομίμου προί-
σταμένου τῆς διοικήσεως αὐτῶν ¹¹.

2.) Διὰ πληρεξουσίουα)

§ 59. Κατὰ τὰ ἐν τῷ προλαβόντι παραγράφῳ ῥηθέντα

7) Ἰδ. ἀνωτέρω § 51. β.

8) Ἐμπορ. νόμ. 494. — Αἱ ἐταιρίαι αἱ ἐμπορικαὶ πῶς ἀντιπροσωποῦν-
ται ; Boncenne II. 130 ἐν τέλει. Carré Procéd. ζητ. 287 bis. ζήτ. 307
370 duodec. Ὁ Chauveau λέγει· il est de principe que tout ce qui
est fait au nom de la raison sociale engage les associés solidaires.

9) Ἐνίοτε ἀντιπροσωποῦσι τὸ Δημόσιον οἱ Ταμίαι καὶ οἰκονομικοὶ ἔφο-
ροι· Ἐφημ. Κυβερ. τοῦ 1839 σελ. 120, τοῦ 1845 σελ. 62. ΑΠ. 208
τοῦ 52, 3 τοῦ 54, 224 τοῦ 56. Εὐρετήρ. Ε'. 706. — Τὸ ἐκκλησιαστικὸν
Ταμεῖον ἀντεπροσωπεῖτο πρότερον ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου ἰδίας ἐπιτροπῆς.
ἀλλὰ τὸ διάταγμα τῆς 29 ἀπριλ. 1843 (ἐφημ. Κυβ. τοῦ 1843 σελ. 64)
ἀνέθηκε καὶ τούτου τὴν διαχείρισιν εἰς τὸν ὑπουργὸν πῶν Οἰκονομικῶν.

10) Αἱ κοινότητες τῶν δήμων (π. γ. τὰ χωρία) πῶς ἀντιπροσωποῦνται ;
Bayer 8. ἐκδ. 339. ΑΠ. 306 τοῦ 52.

11) Παράδ. περὶ πάντων τὸ διάτ. τῆς 12 Μαΐου 1835.

α) Πρβ. Bayer 196· 8 ἐκδ. 317. Linde § 129. Mühlenbr. Entw. §
220. Bethman Versuche σελ. 138. Heffter Instit. 117, τοῦ ἰδίου Sys-
tem § 172. 177— 183. Boncenne I. 585. Κατὰ τὸ παλαιότερον ῥωμ.
δίκαιον ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ παρυσταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου ἄλλος ἀντ' ἄλ-
λου· ὁ διάδικος ὤφειλεν αὐτὸς νὰ ἐμφανισθῇ· ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου
καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐξουσίης πλατυνομένης, συνεχωρήθησαν ἐξαιρέσεις, αἱ-

δύνανται οἱ διάδικοι καὶ διὰ πληρεξουσίων νὰ διεξάγωσι τὰς δίκας αὐτῶν. Πληρεξούσιοι λοιπὸν εἰσὶν οἱ ἀντὶ τοῦ κυρίου διαδίκου παριστάμενοι ἐπὶ δικαστηρίου, περὶ ὧν ῥητέον τὰ ἐξῆς¹.

α) *ἱκανότης*· δικαστικὸς πληρεξούσιος δύναται νὰ διορισθῇ ὅστις πρῶτον μὲν ἔχει αὐτὸς² ἱκανότητα δικαστικῆς παραστάσεως, ἔπειτα δὲ ἀνήκει εἰς τὰ πρόσωπα τοῦ 91 ἄρθρου, ἥτοι εἶναι σύζυγος, συγγενῆς κατ' εὐθειαν γραμμὴν ἐπ' ἀπειρον, ἀδελφὸς καὶ ἀδελφοῦ σύζυγος, ὁμόδικος ἢ δικηγόρος³. Κατὰ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ἐκτός τινων ἐξαιρέσεων⁴, ἡδύνατο πᾶς τις νὰ διορισθῇ δικαστι-

τινες κατὰ μικρὸν πολλαπλασιαζόμεναι ἠφάνισαν ἐπὶ τέλους τὸν κανόνα· ὥστε κατὰ Γάϊον (IV. 82). *agere potest quislibet aut suo nomine, aut alieno· alieno veluti cognitorio, tutorio, curatorio· cum olim, quamdiu legis actiones in usu fuissent, alterius nomine agere non liceret*. Νόμ. 423 Πανδ. de reg. jur. (50. 47), Εἰσηγ. (4. 10). Θεοφ. Παράφρ. αὐτόθι. Bethmann ἐνθ. ἀν. σελ. 142 σημ. 3. Keller Prozess. σελ. 232 σημ. 640. 641. Bayer 8 ἔκδ. 320. Osterloh I. 484.

Περὶ τῶν cognitorum καὶ procuratorum τοῦ ῥωμ. δικαίου ἀπὸ στόματος πρβ. Bayer 8 ἔκδ. 321—326. Φέδ. 486.

4) Πολ. 91—104. Βουαρ. Σχέδ. τοῦ 1831 § 75—89. νόμ. 1. § 2 Π. (3. 3) *usus autem procuratoris perquam necessarius est, ut qui rebus suis ipsi superesse vel nolunt, vel non possunt, per alios posse vel agere vel conveniri*.

2) Arg. ἄρθ. 1 ἐδ. 2. τοῦ νόμ. τῆς 22 Φεβρ. 1847 (ἐφ. Κυβ. 1847 σελ. 49) . . . ἀποκατεστημένος ἐν τινι δήμῳ καὶ ἔχων τὰ τοῦ ἄρθ. 74 τῆς πολ. δικον. προσόντα. Linde § 134.

3) Παρὰ τοῖς ἐμποροδικείοις δύναται πᾶς Ἑλλήν νὰ διορισθῇ πληρεξούσιος δικαστικὸς, παρὰ δὲ τοῖς εἰρηνοδικοῖς ἐὰν μὴ ὑπάρχωσι διωρισμένοι παρ' αὐτοῖς ὁ τοῦλάχιστον δικηγόρος (Νόμ. 22 Φεβρ. 1847. ἐφ. Κυβ. σ. 49. διατ. 10 νοεμβρ. 1836. ΑΠ 376 τοῦ 53. τοῦ δημοσίου δύναται νὰ διορισθῇ δικαστικὸς πληρεξούσιος καὶ ὑπάλληλός τις τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν (ἄρθ. 3 τοῦ διατ. τῆς 12 μαΐου 1835).

4) Ἐξήρουντο π. γ. α) αἱ γυναικες (Ν. 54 πρ. Πανδ. 3. 3. Ν. 2. Π.

κός πληρεξούσιος· ἀλλ' ἡ δικονομία ἡμῶν, ἵνα προλάβῃ ἐπιβλαβεῖς συνεπείας ἀνεπιτυχοῦς ἐκλογῆς πληρεξουσίου, περιώρισε τὰ πρὸς τοῦτο ἱκανὰ πρόσωπα.

6) *τύπος*. Κατὰ ρ. δίκαιον ἡ πληρεξουσιότης, ὡς ἐντολὴ εἰς τὰ συναινέσεως συναλλάγματα καταριθμουμένη, ἡδύνατο κατὰ πάντα τύπον νὰ δοθῇ⁵ Ἀλλ' ἡ ἡμετέρα δικονομία εἰσήγαγεν ὠρισμένον τύπον· διότι συγχωρεῖ τὸν διορισμὸν πληρεξουσίου *μόνον* διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, φέροντος τὰ ἐν τῷ 2 ἐδ. τοῦ 93 ἄρθρου προσόντα⁶ ἢ διὰ προφορικῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου δηλώσεως καταχωριζομένης εἰς τὰ πρακτικά· τέλος δι' ἐγγράφου ἀπλοῦ, ἐὰν τὴν πληρεξουσιότητα δίδῃ ἀρχή τις⁷.—Ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες,

50. 17. Νόμ. 18 Κώδ. 2 13. § 11 Εἰς· 4 13), εἰμὴ pro parentibus (Νόμ. 41 Π. 3 3). 6) οἱ στρατιῶται (Νόμ. 54 πρ. Π. 3. 3. Νόμ. 8 § 3 Π. αὐτ. Ν. 9 13. Κώδ. 2 13), nisi in causa communi sui numeri. γ) οἱ κληρικοὶ (Νεαρ. 123 κεφ. 6).

5) Πρ6. Bayer 8 ἐκδ. 332. Περὶ τοῦ τύπου τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δεδομένης πληρεξουσιότητος ὁρ. ἀνωτ. § 8 σημ. 7.

6) Πολ. 93 « ἡ ἐγγράφος πληρεξουσιότης πρέπει νὰ περιέχῃ 1) τὸ ὄνομα τοῦ ἐντολέως, τοῦ πληρεξουσίου καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ ἐν περιπτώσει κωλύματος. 2) Τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀμφισβητουμένου πράγματος ἢ τῆς ἀμφισβητουμένης ὑποθέσεως (ἀλλ' αὕτη δὲν εἶναι ἀναγκαία ὅταν τις διορίζεται πασῶν τῶν διαφορῶν τοῦ ἐντολοδότου πληρεξούσιος. Πολ. 96), 3) τὸ ὄνομα τοῦ δικαστηρίου, παρ' ᾧ μέλλει νὰ συζητηθῇ ἡ διαφορά· 4) τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐντολοδότου. » Bayer 334.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀπαιτεῖ νὰ διορίζηται καὶ ὑποκατάστατος πληρεξούσιος. Εἶναι τοῦτο οὐσιῶδες ἀπαιτούμενον τῆς πληρεξουσιότητος; Δὲν νομίζω.

7) Πολ. 94· Ἡ κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον συνταχθεῖσα καὶ ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα πληρεξουσίου ἐγγράφου ἔχουσα παραγγελίᾳ ἀρχῆς τινος εἰς δικηγόρον πρὸς διεξαγωγὴν ὁποιασδήποτε διαφορᾶς, ἐπέχει δι' αὐτὸν τὸν πληρεξούσιον ἐγγράφου. »

καὶ ἐν γένει ὅσοι δίδουσιν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι πληρεξουσιότητα, ὀφείλουσι προσέτι ν' ἀποδεικνύωσι καὶ τὴν ιδιότητά των ταύτην, ἐὰν μὴ ἦ γνωστὴ τῷ δικαστηρίῳ⁸.

γ) ἔκτασις τῆς πληρεξουσιότητος. Ἡ πληρεξουσιότης δύναται νὰ δοθῇ διὰ πάσας τὰς δίκας ἢ διὰ μίαν μόνον δίκην· ἐκείνη λέγεται γενικὴ⁹, αὕτη μερικὴ. Ἡ μερικὴ πληρεξουσιότης παρέχει κατὰ γενικὸν κανόνα τὸ δικαίωμα τῆς καθ' ὅλην τὴν δίκην ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ διαδίκου, περιλαμβάνουσα πάσας τὰς πράξεις τῆς διαδικασίας, εἴτε κυρίας, εἴτε παρέργους, ἀναφορικῶς πρὸς τε τὴν ἀγωγὴν καὶ ἀνταγωγὴν¹⁰. ἰδίως δὲ τὸ ἐπιφέρειν, δέχεσθαι καὶ ἀντεπιφέρειν ὄρκον, τὸ ἀναγνωρίζειν ἔγγραφα καὶ ποιεῖν ὁμολογίας. Αἱ πράξεις δὲ αὗται ἔγκεινται δυνάμει τοῦ νόμου εἰς τὴν πληρεξουσιότητα καὶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ μνημονεύωνται ῥητῶς ἐν τῷ πληρεξουσίῳ. Μόνον δὲ ὁ περιορισμὸς¹¹ καὶ ἡ παρέκτασις τῶν νομίμων τῆς πληρεξουσιότητος ὁρίων εἰδικῆς χρήζουσι μνήμης.

8) Πολ. 98 συνδ. Ὁργ. 183.

9) Πολ. 96. Bayer 346.

10) Νόμ. 33 § 4 Π. (3. 3). Ὡς εἶναι π. χ. ἡ ἔφεσις κατὰ τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως, ἡ περὶ ἀνατροπῆς δίκη (Α Π. 146 τοῦ 52) καὶ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς· ὁ πληρεξούσιος δηλ. δύναται νὰ ἐπιτάξῃ τὴν πληρωμὴν, καὶ τὰς μετ' αὐτὴν ἀκολουθούσας ἐκτελεστικὰς πράξεις νὰ ἐπιμεληθῇ· ὅρα καὶ εἰς τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκας νὰ παρασταθῇ. Carré ζ. 3426 ter. Ὡστε δι' ὅλης αὐτῆς τὰς πράξεις ὁ πληρεξούσιος πρέπει νὰ ᾔναι ἐκ τῶν προσώπων τοῦ 91 ἄρθρ. (Α Π 23 τοῦ 57). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὁ τῆς πρωτοδίκου δίκης πληρεξούσιος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκκαλέσῃ. Carré Procéd ζήτ. 1581 bis. Au reste, l' appel étant une nouvelle instance, une procuration spéciale est nécessaire pour pouvoir l' interjeter; celle qui aurait été donner pour présenter la partie en première instance ne suffirait pas. Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου πρὸ. Bayer 347.

11) Το 93 ἄρθ. 18. 2 ὁρίζεται

Παρέκτασις τῶν φυσικῶν ὁρίων τῆς πληρεξουσιότητος, εἴτε εἰδικὴ πληρεξουσιότης¹², ὑπάρχει ὅταν ὁ πληρεξούσιος ἔχῃ καὶ τὸ δικαίωμα α) τοῦ συμβιβάζεσθαι, τοῦ διορίζειν διαιτητὰς ἢ συνάπτειν συμφωνίας συγκαταβάσεως· β) τοῦ παραιτεῖσθαι ῥητῶς¹³ τῆς ὅλης δίκης, ἐνδίκου τινὸς μέσου, ἢ ἀπὸ τῆς ὀρκοδοσίας τοῦ ἀντιδίκου ἢ μάρτυρος τινός· γ)

« Διὰ τὰ ἔχουν τὰ πληρεξούσια ἔγγραφα ἀποτελέσματα μᾶλλον περιωρισμένα πρέπει τοῦτο νὰ ᾔνῃ ἐκπεφρασμένον ῥητῶς ἐν τῷ ἐγγράφῳ. Καθότι τοιαύτη ἐξαίρεσις δύναται ν' ἀποδειχθῇ μόνον διὰ τοῦ ἰδίου ἐγγράφου, ἡ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας ἢ δι' ἐπαγωγῆς ὅρκου. Πρβ. Βαυχρ. Σχ. τοῦ 1831 § 82. Ἦγουν εἰς τὴν περὶ ἀποδοκιμάσεως κατὰ τοῦ πληρεξουσίου δίκην μόνον αὐτὰ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως ἔχει ὁ ἀποδοκιμάζων διδίκος· μάρτυρες ἢ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα εἰσὶν ἀπαράδεκτα. Ἀλλὰ τίνος ὁμολογία ἢ τίφος ὅρκος; Τοῦ ἀποδοκιμαζομένου βεβαίως πληρεξουσίου.

12) Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν ἀμφιβάλλεται τίνες πράξεις τῆς δίκης ὑπάγονται εἰς τὴν εἰδικὴν πληρεξουσιότητα. Παραδέχονται ὅμως οἱ συγγραφεῖς ὅτι ὁ πληρεξούσιος δὲν ἔχει ἄνευ εἰδικῆς πληρεξουσιότητος τὸ δικαίωμα α) τοῦ συμβιβάζεσθαι ἢ παραιτεῖσθαι τῆς δίκης, β) τοῦ διορίζειν διαιτητὰς, γ) τοῦ δέχεσθαι πληρωμὰς, δ) τοῦ αἰτεῖν ἀποκατάστασιν εἰς ἀκέραιον. Παράβ. Νόμ. 60. Π. (3. 3). Νόμ. 59. Βασ. (8. 2). *Mandato generali non contineri etiam transactionem decidendi causam interpositam.* Νομ. 86 Πανδ (46. 3). Νόμ. 86. Βασ. (26. 5.) *Hoc jure utimur, ut litis procuratori non recte solvatur.* Νόμ. 25 § 1 Π. (1. 4.). Ν. 25 Βασ. (10. 4). *Si talis interveniat juvenis, cui praestanda sit restitutio, ipso postulante praestari debet, aut procuratori ejus, cui id ipsum nominatim mandatum sit.* Ἀλλὰ κατὰ τὰς προτάσεις προσέτι ἐνταῦθα καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ὁμολογεῖν καὶ ἐπάγειν ὅρκον. Ἰδ. Bayer 349. Ὁ γενικὴν δίδων πληρεξουσιότητα (π. χ. διορίζω τὸν Α πληρεξούσιον δι' ὅλας μου τὰς δίκας) δύναται νὰ δώσῃ καὶ γενικὴν παρέκτασιν, ἥτοι τὰ δικαιώματα τῆς εἰδικῆς πληρεξουσιότητος. Πολ. 97 ἐδ. τελευτ. συνδ. ἀρθρ. 96.

13) Ὡστε ἡ ῥητὴ παραίτησις ἀπὸ τοῦ ἐνδίκου μέσου εἰδικῆς χρήζει πληρεξουσιότητος· ὅρ. καὶ Πολ. 487 § 2. Ἀπόλλυται ἐπομένως τὸ ἐνδίκον μέσον ἐκ τῆς ἐκ μέρους τοῦ γενικοῦ πληρεξουσίου προελθούσης παραμελήσεως τῶν προσθησιμῶν. Ἀλλ' ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἀποφάσεως καὶ ἡ ἀ-

τοῦ προσβάλλειν δι' ἀναιρέσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως τὴν ἀπόφασιν· δ) τοῦ εἰσάγειν ἀγωγὴν κακοδικίας· ε) τοῦ δέχεσθαι ἢ δίδειν χρήματα, ἔγγραφα καὶ ἄλλα πράγματα· ς) τοῦ ἐνεργεῖν ἀπαλλοτριώσεις.

δ') Σχέσις τοῦ πληρεξουσίου. Ἡ σχέσις τοῦ πληρεξουσίου τριχῶς ἐξετάζεται.

1) πρὸς ἄλλους τῆς αὐτῆς δίκης πληρεξουσίους.

Ὑπαρχόντων πολλῶν πληρεξουσίων, ἔπεται ὁ ὑποκατάστατος τοῦ κατὰ πρῶτον λόγον διωρισμένου καὶ ὁ παλαιότερος τοῦ νεωτέρου¹⁴. ἐὰν διωρίσθησαν πάντες συγχρόνως ὀφείλουσιν ἀπὸ κοινοῦ νὰ ἐπιχειρῶσι τὰ τῆς δίκης, ἐκτὸς ἂν συνεχωρήθη διὰ τοῦ πληρεξουσίου τὸ νὰ ἐνεργῶσι κοινῶς πάντες καὶ ἰδιαιτέρως ἕκαστος (in solidum¹⁵).

πώλεια ἐντεῦθεν τοῦ ἐνδίκου μέσου δὲν δύναται νὰ γείνη ὑπὸ τοῦ γενικοῦ πληρεξουσίου μηδὲ σιωπηρῶς. Πολ. 486 § 3.

14) Προβ. Νόμ. 34 Βασ. (8. 2) «Ὁ δύο διδούς διαφόροις καιροῖς ἐντολεῖς (procuratores), διὰ τοῦ δευτέρου δοκεῖ κωλύειν τὸν πρῶτον » Νόμ. 34 § 2 Παν. (3. 3). Bayer 7 ἔκδ. 200. Linde § 132 σημ. 7.

15) Προβ. Νόμ. 32. Βασ. (8. 2). Νόμ. 31 § 2. Νόμ. 32 Π (3. 3). «Πολλῶν εἰς ὁλόκληρον ἄμα δοθέντων ἐντολέων, ὁ προλαμβάνων κρείττων ἐστὶ καὶ οὐ δύναται οἱ ἄλλοι ἐντολεῖς εἶναι ἐν αὐτῷ, ὅπερ ὁ πρῶτος ἀπήτησε ». Τὸ δὲ σχόλιον εἰς τὸν νόμον αὐτὸν λέγει, πολλῶν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν δοθέντων προκουράτωρ, οὐκ ἐπὶ τῷ κοινῶς αὐτοὺς κινῆσαι τὴν ἀγωγὴν, ἀλλ' ἐκάστου αὐτῶν εἰς τὸ μόνον δύνασθαι κινεῖν προβληθέντος, μόνος ἔσται προκουράτωρ ὁ προλαμβάνων καὶ μόνος κινῶν. Κρατεῖ γὰρ ἐνταῦθα ὁ κανὼν ὁ λέγων· βελτίων ἐστὶν ἢ τοῦ προλαμβάνοντος αἵρεσις, ἵνα ὁ μετ' αὐτὸν ἐλθὼν μὴ εἴη προκουράτωρ ἐπὶ τῷ πράγματι, ὅπερ ὁ προλαβὼν ἀπαιτεῖ, ἥτοι περὶ οὗ τὴν δίκην ἐκίνησεν ὁ προλαβὼν αὐτὸν προκουράτωρ. Bayer 201. Linde I. c. Ἐναντία ἐδίκασεν ἢ ὑπ' ἀρ. 18 ποιν. ἀπόφ. τοῦ ἀρ. Πάγου τοῦ 1847 (ἴδ. καὶ Εὐρετ. I. 324). Κατ' αὐτὴν ἐὰν εἰς δύο ἢ πλείους δοθῇ ἐντολή, χωρὶς νὰ περιορισθῇ ἢ ἐξουσίᾳ ἐκάστου ἐντολοδόχου εἰς εἰδικὰ καὶ χωριστὰ

2) *Πρὸς τὸν πελάτην αὐτοῦ.* Μεταξὺ πληρεξουσίου καὶ διαδίκου ὑφίσταται ἡ τῆς ἐντολῆς σχέσις, καθ' ἣν καὶ τ' ἀμοιβαῖα αὐτῶν δίκαια καὶ καθήκοντα ρυθμίζονται¹⁶. Ὅθεν ὁ πληρεξούσιος α) *ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν ἐντολέα αὐτοῦ ὅσα πράγματα καὶ χρήματα περιῆλθον εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ἐντολῆς*¹⁷, ἐνεχόμενος διὰ πᾶσαν καὶ τὴν ἐλαχίστην ῥαθυμίαν¹⁸, β) *δικαιοῦται νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀπότισιν τῶν δαπανῶν ὅσας κατὰ τὴν ἐντολὴν ἐδαπάνησεν, ἀπολαύων ὑπὲρ αὐτῶν τοῦ τῆς ἐπισχέσεως δικαιώματος· οἱ δὲ δικηγόροι δύνανται προσέτι ν' ἀπαιτήσωσι καὶ ἀντιμισθίαν*¹⁹.

ἀντικείμενα, ἕκαστος αὐτῶν θεωρεῖται λαβὼν τελείαν τὴν ἐντολὴν καὶ πλήρη ἔχει τὴν ἀντιπροσώπευσιν. Ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐναντιοῦται προδήλως τῷ ἄνω παρρατεθειμένῳ τεμαχίῳ τῶν Βασιλικῶν. Παραδόξως δὲ ἀναφέρεται ὡς σύμφωνος καὶ ὁ 32 νόμ. II. (3. 3). Ὅλην δὲ τὴν δύναμιν τῆς σκέψεως αὐτοῦ δαχνεῖται τὸ δικαστήριον ἐκ τοῦ ἀσθενεστεροῦ μέρους τοῦ Νόμ. 46 § 7 II. (3. 3). « non enim ob id minus procurator intelligitur, quod is quoque, cum quo agitur, procurator sit. » ὅπερ ἔνεκα τούτου παρελείφθη ὅλως ἐν τοῖς Βασιλικοῖς (N. 46. βιβλ. 8 τίτ. 2.), Ἀλλὰ τὴν θεωρίαν τῆς ἀποφάσεως ἀποκρούει οὐ μόνον ὁ νόμ. 47 II. (3. 3), ἀλλὰ καὶ ὁ νόμ. 47 Βασ. (8. 2). συνδ. μὲν τὸν τελ. § τοῦ ἀμέσως προηγούμενου. Οἱ νόμοι δὲ οὗτοι ἄλλου ζητήματος τὴν λύσιν κανονίζουσιν. Πρβ. καὶ cap 4 de procurator. in 6 (1. 19). Osterloh I. 488 σημ. 18.

16) Ὅθεν καὶ ἡ ἀποδοχὴ τῆς πληρεξουσιότητος δὲν εἶναι καταναγκαστική. Ν. 8. § 1 II. (3. 3). νόμ. 33 § 3 αὐτ. Νομ. 17. Κώδ. (2. 13). *Invitus procurationem suscipere nemo cogitur.* Νόμ. 91 Βασ. (8. 2). Οἱ δικηγόροι ὅμως ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι ὀφείλουν ν' ἀναδεχθῶσι τὴν ἀνατιθεμένην αὐτοῖς ἐντολήν. Ἰδ. ἀνωτέρω § 19 σημ. 16. Ὁργ. 139. Linde 134 σημ. 9 Bayer 8 ἔκδ. 332. Ostrel. I. 519 σημ. 9.

17) Νόμ. 46 § 4 II. (3. 3). Νόμ. 46 § 4 Βασ. (8. 2).

18) Πολ. 99. 100. Νόμ. 13. Κώδ. (4. 35). Ἰδ. καὶ ἀνωτ. § 19 σημ.

15. Bayer 8 ἔκδ. 341. Περὶ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως ἣν εἶχεν ἐνταῦθα ἐνίστε κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁ διάδικος πρβ. Bayer 342.

19) Πολ. 101. νόμ. 27 § 4 II (17. 1). Osterl. I. 491 σημ. 26.

3) πρὸς τὸν ἀντίδικον. Διὰ τῆς προκατάρξεως ἐγίνετο κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁ πληρεξούσιος κύριος τρόπον τινὰ τῆς δίκης (*dominus litis*), διότι αὐτὸς ἦτο τὸ ἀμέσως ἐνεργὸν καὶ σχέσεις ἐνοχικὰς μετὰ τοῦ ἀντιδίκου συνάπτον πρόσωπον. Ἐνεκα δὲ τούτου ἢ πρὸς τὸ δικαζόμενον δίκαιον σχέσεις τοῦ ἀληθοῦς κυρίου τῆς δίκης οὐδόλως παρηλλάσσετο ἐντεῦθεν, πολλαὶ δὲ καὶ σπουδαῖαι παρήγοντο συνέπειαι, καθόλου μὲν διάφοροι τῶν καθ' ἡμᾶς, αἵτινες ὁμῶς, καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἐσχάτως οὐσιωδῶς τροποποιηθεῖσαι, ἐξέλιπον ἐντελῶς τὴν σήμερον, ὅτε συγχωρεῖται τελεία ἀντιπροσώπευσις.²⁰

ε') παῦσις τῆς πληρεξουσιότητος²¹. Ἡ πληρεξουσιότης παύει 1) διὰ τοῦ θανάτου τοῦ δόντος ἢ λαβόντος τὴν πληρεξουσιότητα²² κατὰ ῥωμ. δίκαιον οὔτε τοῦ ἐντολοδότου οὔτε

20) Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἢ διὰ τοῦ πληρεξουσίου γινομένη προκαταρξίς τῆς δίκης παρῆγε δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις δι' αὐτὸν μόνον. Τοῦτο δὲ ἔνεκα τοῦ κανόνος, ὅτι ἐνοχικαὶ σχέσεις δὲν ἀποκτῶνται δι' ἀντιπροσώπων (N. 11 Π. 44. 7). Διὰ τοῦτο α) ἡ καταδίκη ἐν τῷ τύπῳ τοῦ Πραίτωρος ἐτίθετο ἐν ἐνόμῳ τοῦ πληρεξουσίου. (Gaj IV § 86. 87.) ἢ δὲ ἀπόφασις ἐξεδίδετο ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτοῦ προσωπικῶς· β) ἐκ τῆς ἀποφάσεως δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἐκτῶντο μόνον τῷ πληρεξουσίῳ· αὗτος ἐκίνει καὶ κατὰ τούτου ἐκινεῖτο ἡ *actio iudicati*. γ) τοῦ κυρίου διαδίκου τὰ δικαιώματα οὐδαμῶς παρέβλαπτεν ἡ ἀπόφασις· κατὰ τῶν ἐντεῦθεν δὲ πηγαζόντων ἀτοπημάτων ἠσφάλιζεν ἡ *cautio de rato*. Ἐνεκα τούτων πάντων, κατὰ τὸν νομικὸν Παῦλόν (N. 11. πρ. Π. 44 4), *litis contestatione res procuratoris fit, eamque suo jam quodammodo nomine exsequitur*. Τὰ ἀποτελέσματα ὁμῶς ταῦτα κατὰ μικρὸν περιοριζόμενα ἐξέλιπον ἐπὶ τέλους σχεδὸν ἐντελῶς. Bayer 8 ἐκδ. 353. Bethmanu l. c. 158.

21) Bayer 362.

22) Αἱ μετὰ θάνατον τοῦ ἐντολέως γεγόμεναι πράξεις τοῦ πληρεξουσίου εἰσὶν ἄκυροι, εἴτε ἐν γνώσει, εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ θανάτου ἐγένοντο. Ἰσχύουσι δὲ μόνον πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικειμένου κινδύνου τοῦ ἐντελέως ἢ ὑπὲρ τοῦ καλῇ τῇ πίστει ἐνεργήσαντος τρίτου καὶ ἐκ τῆς ἀκυρότητος βλα-

τοῦ πληρεξουσίου ὁ θάνατος ἔλυε τὴν πληρεξουσιότητα, ἔνεκα τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅπερ εἶχε πρὸς τὸν πληρεξούσιον ἢ προκάταρξις²³. 2) περατωθείσης τῆς δίκης ἢ τῆς πράξεως δι' ἣν ἐδόθη²⁴. 3) παραιτηθέντος τοῦ πληρεξουσίου²⁵. ἐὰν δὲ οὗτος ᾗναι δικηγόρος παραιτηθέντος αὐτοῦ τῆς θέσεως ἢ παυθέντος προσωρινῶς (ἦτοι πλέον τῶν τριῶν μηνῶν) ἢ ὀριστικῶς 4) ἀνακληθεῖσα παρὰ τοῦ ἐντολέως. Τῶν ἀντικλήτων ἢ πληρεξουσιότης παύει δι' ἀνακλήσεως, ἐὰν συγχρόνως διορισθῇ νέος ἀντίκλητος²⁶.

Ἐὰν ἐκ τῆς ὑπαιτίου παραιτήσεως (τοῦ πληρεξουσίου ἢ δικηγόρου) ἢ ἀνακλήσεως ζημιωθῇ ὁ δοὺς τὴν πληρεξουσιότητα ἢ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, ὑποβάλλεται εἰς ἀποζημίωσιν ὁ τῆς ζημίας αἷτιος²⁷.

πτομένου (N. 26 πρ. § 1 Νόμ. 58 II. mandati, N. 19. § 3 II. 39. 5. § 10 Eisc. de mandato). Carré Compét II. 468.

23) Πρβ. Νόμ. 1. Κώδ. Θ. (2. 12). Νόμ. 23. Κώδ. (2. 13). Bayer 363.

24) Κατὰ τὰ ἀρθ. 95. 153 καὶ 476 ἀποπερατοῦται ἡ δίκη διὰ τῆς ὀριστικῆς ἐκδικάσεως τῆς διαφορᾶς. Ὅθεν ἂν ἀπορρίφθῃ ἡ ἀγωγή ὡς ἄκυρος ἢ πρόωρος ἢ πληρεξουσιότης δὲν παύει. Seufferts Blätter XIII. 48.— Μὴ ὑπάρχοντος παρ' ἡμῖν τοῦ 496 ἀρθρ. τῆς γαλλ. δικονομίας, οὔτε τὸ ζήτ. 3428 τοῦ Carré ἐφαρμόζεται.

25) Glück XV. 361. Bayer 364. § 11. Eisc. de mandato. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τὸν ἀντίδικον ἢ παραίτησις; . Ἡ ἀπὸ τῆς θέσεως παραίτησις ἢ παῦσις τοῦ δικηγόρου δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γνωστοποιηθῇ (Πολ. 463 § 2). Ἀλλὰ τῶν λοιπῶν πληρεξουσίων εἶναι, νομίζω, ἀναγκαία (arg. 463 § 1 Πολ.).

26) Γαλ. δικον. 75. Πῶς γίνεται καὶ πῶς ἀποδεικνύεται ἡ ἀνάκλησις; Carré Procéd. ζ. 385. 386. Ἡ ἀνάκλησις γίνεται ὅπως καὶ ὁ διορισμὸς, κοινοποιεῖται δὲ εἰς τὸν πληρεξούσιον καὶ εἰς τὸν ἀντίδικον.

27) Πολ. 103. « Ἐὰν ἐκ τοιαύτης παραιτήσεως ἢ ἀνακλήσεως προέκυψε διὰ τὸν ἀντίδικον ἢ διὰ τὸν δόντα τὴν πληρεξουσιότητα ὅποιαδήποτε δικαιώματος βλάβη εἴτε διὰ τῆς ἐπελθούσης βραδύτητος εἴτε διὰ τῆς παραμελήσεως προθεσμίας τινὸς, εἴτε διὰ τῆς ἀπωλείας ἐνδίκου μέσου

ς'.) Νομιμοποιήσις τοῦ πληρεξουσίου (legitim. ad processum²⁸.) Ὁ πληρεξούσιος ὀφείλει, ὡς καὶ ὁ διάδικος ἐνίοτε, νὰ νομιμοποιήσῃ ἑαυτὸν, ἥτοι ν' ἀποδείξῃ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ διαδίκου ἐντολὴν πρὸς διεξαγωγὴν τῆς δίκης. Ἡ ἀπόδειξις δὲ αὕτη, ἐνεργουμένη διὰ τῆς προσαγωγῆς τοῦ κατὰ τὸν ἀνωτέρω ἐξηγηθέντα τύπον ἐκδεδομένου πληρεξουσίου ἐγγράφου, δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν καὶ παρὰ τοῦ δικαστηρίου αὐτεπαγγέλτως ν' ἀπαιτηθῇ. Ἀλλ' ἡ πρὸς νομιμοποιήσιν ὑποχρέωσις ἄρχεται μόνον ἀπὸ τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συζητήσεως τῆς διαφορᾶς· διότι ὡς πρὸς τὰς προπαρασκευαστικὰς τῆς δίκης πράξεις καὶ κλήσεις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφῆς τῆς υποθέσεως, εἰκάζεται ἡ πληρεξουσιότης, ὁ δὲ πληρεξούσιος δὲν εἶναι ὑπόχρεος νὰ νομιμοποιήσῃ ἑαυτόν²⁹. — Τὰς πράξεις τοῦ μὴ ἀληθοῦς πληρεξουσίου (falsus procurator),

καταδικάζεται ὁ παραιτούμενος εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξόδων καὶ ζημιῶν.» Ἐξετάζεται δηλ. καὶ ἐνταῦθα μήπως ἔγινεν ἡ παραίτησις παρακαίρως. Νόμ. 22 § 11 Π. (17. I). § 14 Εἰσ. de mandato. Gluck XV. 361.

28) Πρβ. Bayer 224. 8. ἔκδ. 272. Seuffert II. 279. Heffter System. § 184. Linde § 141.

29) Πολ. 92. 96. ἐδ. 2. Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 § 77. Οἱ ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες νομιμοποιοῦνται διὰ τῆς ἐπιδείξεως τοῦ ἐγγράφου δι' οὗ τὴν ἐπιτροπὴν ἢ κηδεμονίαν ἔλαβον· οἱ νόμιμοι ἐπίτροποι ; μαρτυρικὴ ἀπόδειξις.

Τὸ διὰ τοῦ 92 ἄρθρου καθιερούμενον τεκμήριον δὲν ἔχει σχέσιν τινα πρὸς τὸ βᾶρος τῆς ἀποδείξεως, περὶ οὗ τὸ 248 ἄρθρον πραγματεύεται, ἀλλὰ μόνον τὸν πληρεξούσιον ἀπαλλάττει ἀπέναντι τοῦ ἀντιδίκου τῆς πρὸς νομιμοποίησιν ὑποχρεώσεως· ὁ διάδικος ὅμως δύναται νὰ ἀποδοκιμάσῃ καὶ τῆς προδικασίας τὰς πράξεις τὰς ἀνευ πλερεξουσιότητος ἐπιχειρηθείσας.

Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἡδύνατο πᾶς τις νὰ παρασταθῇ τοῦ ἐναγομένου ὑπερασπιστῆς (defensor) αὐθόρμητος (Νόμ. 33 § 2 Βασ. 8. 2. N 33 § 2 Π.

παραλειφθείσης τῆς ἐξετάσεως τοῦ τῆς νομιμοποιήσεως ζητήματος, δύναται ἢ ν' ἀποδοκιμάσῃ καὶ μηδενίσῃ ὁ διάδικος ἢ ν' ἀποδεχθῇ καὶ κυρώσῃ³⁰.

3) Δι' ἀντικλήτου¹).

§ 60. Ἀντίκλητος λέγεται ὁ εἰδικῶν μόνον τῆς δίκης πράξεων πληρεξούσιος, ἐκεῖνος δηλαδή ὅστις κατὰ τοῦτο ἀντιπροσωπεύει τὸν διάδικον, ἵνα κοινοποιῶνται εἰς αὐτὸν

3. 3. N. 12. Κώδ. 2. 13), εἰ μόνον ἡσφάλιζε τὸν ἐνάγοντα περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν κριθέντων (caut. judicatum solvi.— Νόμ. 46 § 2 Βασ. 8. 2· Νόμ. 46 § 2· Νόμ. 51. § 2· Νόμ. 52· 53. Πανδ. 3. 3. Νόμ. 1 Κώδ. 2· 57.). Τὸν ἐνάγοντα ὅμως ἄνευ πληρεξουσιότητος ν' ἀντιπροσωπεύσωσιν εἶχον ἐξουσίαν μόνον οἱ κατὰ τεκμήριον πληρεξούσιοι, ἥτοι α) συγγενεῖς τινες (ἀνιόντες καὶ κατιόντες καὶ οἱ ἀδελφοὶ) τοῦ ἐνάγοντος. (N. 35 πρ. 3. Π. 3. 3. N. 3 § 3 Π. 46. 7. N. 12 K. 2· 13.)· β) ἀγχιστεῖς τινες αὐτοῦ· ἥτοι μέχρι τοῦ 2 βιβλίου· γ) ὁ σύζυγος (N. 24 K. 2. 13) καὶ δ) οἱ ὁμόδικοι (N. 2 K. 3. 40). Bayer 378.

30) Κατὰ τὸν κανόνα· *ratihabitio mandato comparatur* (Νόμ. 12 Βασ. 26. 5. ἐντολῇ ἔοικεν ἡ τοῦ πράγματος ἀποδοχή). Πολ. 464. ΑΠ. 392 τοῦ 61. Νόμ. 1. K. (7. 56). Si nepue mandatsi fratri tuo defensionem rei tuæ, neque quod gestum est ratum habuisti, præscriptio rei judicatæ tibi non oberit. N. 56. Π. (5. 4). N. 12 § 4 Π. (46. 3). N. 5. Π. (46. 8). νόμ. 55 Βασ. (7. 5). Παρβ. Bayer 377. Seuffert II. 289. Heffter System. § 186. Carré Procéd. ζήτ. 1299.— Τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς μὴ δυναμένους εἶναι πληρεξουσίου. ΑΠ 23 τοῦ 57.

1) Παρβ. Πολ. 148—153. νόμ 6 πρ. K. (8. 4). Seuffert II. 212. Dalloz Domicile élu αρ. 20 ἐπ. Ὁ Seuffert (I. c.) ἀναφέρει διαφόρους τῆς βιβλίου νομοθεσίας διατάξεις, καθ' ἃς, ὅσάκις οἱ διάδικοι δὲν κατοικοῦσιν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ δικαστηρίου, ὀφείλουσιν, ὁ μὲν ἐνάγων ἐν τῇ ἀγωγῇ, ὁ δ' ἐναγόμενος ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, νὰ διορίσωσι πληρεξούσιον αὐτόθι κατοικοῦντα, εἰς ὃν νὰ γίνωνται αἱ κοινοποιήσεις Ὡστε οἱ ἡμέτεροι ἀντίκλητοι εἰσὶ μᾶλλον γερμανικῆς καταγωγῆς, ὁμοιάζουσιν ὅμως τὴν τῶν Γάλλων *élection de domicile forcée*. Εὐρετήρ. Ἑλλ. Νομολ. I. 342. Carré ζ. 304 quat. Osterl. I. 485.

ἀντ' ἐκείνου δικόγραφα². Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἔπεται ὅτι ὁ ἀντίκλητος ἐν μέρει μὲν ὁμοιάζει ἐν μέρει δὲ διαφέρει τοῦ πληρεξουσίου. Διότι

α) ἀντίκλητος δύναται νὰ διορισθῇ καὶ ὁ μὴ ἔχων τὰ προσόντα τοῦ 91 ἄρθρου, ἀρκεῖ μόνον νὰ κατοικῇ ἐν τῇ καθέδρᾳ τοῦ δικαστηρίου³.

β) ὁ διορισμὸς τοῦ ἀντικλήτου γίνεται διὰ τῶν διαμειβομένων δικογράφων (παρὰ τοῦ ἐνάγοντος ἐν τῇ ἀγωγῇ⁴, παρὰ τοῦ ἐναγομένου ἐν τῷ ἀπολογητηρίῳ⁵). Ἐπομένως ἐν τῇ προδικασίᾳ καὶ ἵνα μανθάνῃ αὐτὸν ὁ ἀντίδικος· εἰς δίκας, μὴ ἀπαιτούσας προδικασίαν ἔγγραφον ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου (π. χ. ἐμπορικὰς καὶ συνοπτικὰς), ἐπιτρέπεται αὐτῷ καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου νὰ διορίσῃ ἀντίκλητον⁷.

2) Ὁ ἀντίκλητος λαμβάνων τὰ δικόγραφα ὀφείλει νὰ εἰδοποιῇ περὶ τούτου τὸν ἐντολέα αὐτοῦ. Demolombe Code civil I. 477.

3) Διότι τὸ 148 ἄρθρον εἶναι γενικὸν καὶ οὐχὶ περιοριστικόν, ὡς τὸ 91 ἄρθρον διὰ τοὺς πληρεξουσίους πρβ. καὶ ἄρθ. 463 § 1,

4) Πολ. 148. 533 § 2. Προσέτι ὁ ἐκκαλῶν διορίζει τὸν ἀντίκλητον αὐτοῦ ἐν τῷ ἐφετηρίῳ (ἄρθ. 767 § 5), ὁ ἀναιρεσείων, ἐν τῷ ἀναιρετηρίῳ (ἄρθ. 819 § 4), ὁ ἀναψηλάφησιν αἰτῶν ἐν τῷ περὶ ἀναψηλάφησεως ἔγγραφῳ (ἄρθ. 795), καὶ ὁ ἀνακόπτων ἐν τῇ ἀνακοπῇ αὐτοῦ (ἄρθ. 598 συνδ. 619).

5) Πρβ. Πολ. 543 § 4. 768 ἐδ. 3.

6) Παρὰ τοῖς εἰρηνοδικεῖσις ἀπαιτεῖται διορισμὸς ἀντικλήτου; Τὸ ἄρθρον 148 εἶναι γενικὸν καὶ ἴσως ἔπρεπε ν' ἀποκριθῇ τις καταφατικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν. Ἀλλὰ σιωπῶντως τοῦ 494 ἄρθρου περὶ τούτου, ὀρθοτέρα φαίνεται ἡ ἐναντία γνώμη. πρβ. Πολ. 533 § 2. 767 § 5. 819 § 4. 619. 720, ἐν οἷς δὲν ἠὺχαιρίσθη ὁ νομοθέτης εἰς τὴν γενικὴν τοῦ 148 ἄρθρου διάταξιν, ἀλλ' ὥρισεν εἰδικῶς τὴν ἀνάγκην διορισμοῦ ἀντικλήτου.

7) Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲν χρεωστεῖ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ διορίσῃ ἀντίκλητον ὁ ἐναγόμενος, ἐὰν ἐχθολῇ ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει

γ) ὁ διορισμὸς ἀντικλήτου εἶναι ἀναγκαῖος, ὁ δὲ τοῦ πληρεξουσίου προαιρετικὸς. Ἀνάγκη δὲ διορισμοῦ ἀντικλήτου ὑπάρχει ὡςάκις ὁ διάδικος εἰσέρχεται εἰς δίκη⁸ ν⁹, ἢ ἐπιχειρεῖ πράξεις δυναμένας νὰ γεννήσωσι δίκη⁹, καὶ δὲν κατοικεῖ οὔτε διαμένει εἰς τὴν καθέδραν τοῦ δικάζοντος ἢ δικάσοντος δικαστηρίου. Ἡ παράβασις δὲ τῆς διατάξεως ταύτης¹⁰ φέρει ἐπιβλαβεῖς διὰ τὸν παράβατην συνεπείας· διότι καταλογίζονται εἰς βάρος αὐτοῦ αἱ ἐντεῦθεν προσγινόμεναι δαπάναι καὶ ζημίαι, αἱ δὲ κοινοποιήσεις ἐπὶ ἐμπορικῶν καὶ συνοπτικῶν δικῶν¹¹ γίνονται εἰς τὸν γραμματέα τοῦ δικαστηρίου.

δ) ἡ πληρεξουσιότης τοῦ ἀντικλήτου εἶναι μερική¹², περιλαμβάνουσα μόνας (ἀλλὰ πάσας) τὰς ἐν τῇ διαρκείᾳ τῆς διαδικασίας γινομένας κοινοποιήσεις κλήσεων καὶ δι-

ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις (Πολ. 149). ὅπερ ἐφαρμόζεται καὶ ὡςάκις ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου ἐκδοθῇ ὀριστικὴ ἀπόφασις. Ἦγουν καὶ τότε ὁ ἐναγόμενος δὲν θεωρεῖται παραβάτης τοῦ 149, ὥστε νὰ δύναται ἡ ἀπόφασις νὰ ἐπιδιοθῇ εἰς τὸν γραμματέα τοῦ δικαστηρίου. Εὐρετ. I. 335. ἀρ. 85.

8) Ἐνώπιον οἰουδήποτε δικαστηρίου καὶ καθ' οἷονδήποτε βαθμὸν δικαιοδοσίας. Ἐξαίρουνται τὰ εἰρηνοδικεῖα, ὡς παρετηρήθη ἀνωτέρω σημ. 6.

9) Τοιαύτας περιπτώσεις προβλέπουσι τὰ ἀρ. 863. 909. 923. 1007. 1033. 1048. 1054 καὶ 1061.

10) Ὅτις δὲν ἀναπληροῦται διὰ τοῦ διορισμοῦ πληρεξουσίου· διότι ὁ διοριζόμενος ἀντίκλητος πρέπει νὰ κοινοποιῇται εἰς τὸν ἀντίδικον.

11) Τὸ ἄρθρον 150 ἀναφέρει καὶ βραχυπροθέσμους κλήσεις· Ἀλλ' αὗται εἰσὶν εἶδος συνοπτικῶν δικῶν καὶ διατοῦτο περιλαμβάνονται εἰς αὐτάς.

12) Ὅτιοι εἶναι πληρεξουσιότης τοῦ δέχασθαι κοινοποιήσεις μόνον δικηγράφων. Ὅθεν ὁ ἀντίκλητος δὲν δύναται νὰ συντάξῃ δικόγραφα, νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου ἢ δικαστοῦ τινος ἀντὶ τοῦ διαδίκου· μόνον δὲ πρὸς ἀκρόασιν τῆς δημοσιευομένης ἀποφάσεως δύναται ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸν διάδικον (Πολ. 138). ὅπερ ὅμως σπανιώτατα δύναται νὰ τύχῃ.— Ἀλλὰ τὸ ἀρθ. 555 § 2; ἀπρόσεκτος σύνταξις.

κογράφων παντός είδους¹³. Ἡ εἰς τὸν ἀντίκλητον δὲ κοινοποιήσεις ἰσχύει ὡσανεὶ ἐγένετο εἰς τὸν διάδικον αὐτόν¹⁴.

ε) ἡ πληρεξουσιότης τοῦ ἀντικλήτου παύει ὡς καὶ ἡ τοῦ πληρεξουσίου· ἄρα καὶ διὰ τῆς ὀριστικῆς ἐκδικάσεως

13) Μόνον ὅταν ᾖναι ἀναγκαία ἡ προσωπικὴ ἐνέργεια τοῦ διαδίκου ἀπαιτεῖται νὰ γίνωνται εἰς αὐτὸν καὶ οὐχὶ τὸν ἀντίκλητον αἱ κοινοποιήσεις (Πολ. 13). π. χ. ἐπὶ ὁρκοδοσίας (Πολ. 362) καὶ προσωπικῆς τοῦ διαδίκου ἐμφανίσεως (Πολ. 172). Κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν δικαστηρίων καὶ ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων πρέπει νὰ κοινοποιῇται εἰς τὸν διάδικον (Πολ. 312). Ἀπόφ. ΑΠ. 312 τοῦ 1853. Κατὰ τὸ ἄρθρον 865 εἰς τὸν διὰ τῆς ἐπιταγῆς πρὸς πληρωμὴν διοριζόμενον ἀντίκλητον δύνανται νὰ γείνωσιν ὅλοι αἱ τὴν ἐκτέλεσιν ἀφορῶσαι κοινοποιήσεις καὶ προσφοραί.

14) Πολ. 152. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ διάδικος δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κοινοποιῇ τὰ δικόγραφα του εἰς τὸν ἀντίκλητον τοῦ ἀντιδίκου· ἀλλ' ἔχει ἐκλογὴν μεταξὺ τούτου καὶ ἐκείνου. Πολ. 138. 143. 593. 619. 768. ΑΠ 52 τοῦ 52.

Ὁ πληρεξούσιος ἔχει καὶ τὴν ιδιότητα ἀντικλήτου, ἥτοι δύνανται νὰ γείνωσιν εἰς αὐτὸν κοινοποιήσεις δικογράφων; Ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα (Εὔρετ. ἀντίκλητος ἀρ. 67. 73.) Ἀλλὰ κατὰ τῆς νομολογίας ταύτης ἰσχυραὶ ἀνίστανται ἀμφιβολίαι· α) τὸ περὶ ἐπιδόσεων (ἥτοι περὶ τοῦ ζητήματος εἰς τίνα γίνονται αἱ ἐπιδόσεις) γενικῶς πρᾶγματευόμενον 138 ἄρθρον φέρει « κλήσεις καὶ δικόγραφα πρέπει νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τοὺς διαδίκους ἢ τοὺς ἀντικλήτους αὐτῶν .» β) καὶ εἰς τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις κοινοποιήσεως δικογράφων προστίθεται πάντοτε, ἀντὶ τοῦ διαδίκου, ὡς ἀρμόδιον νὰ παραλάβῃ τὸ δικόγραφον πρόσωπον μόνον ὁ ἀντίκλητος, ποτὲ ὁ πληρεξούσιος (π. χ. Πολ. 341. 481. 752. 817. 862). γ) κατὰ τὸ ἄρθ. 153 ἐδ. 4. ὁ διορίσας ἀντίκλητον διὰ τὴν ἐκκλητον δίκην, ἐὰν θέλῃ νὰ ἔχῃ αὐτὸν πληρεξούσιον μὲ τὰ δικαιώματα τοῦ 95 ἄρθ. ὀφείλει νὰ διορίσῃ αὐτὸν ἰδιαιτέρως· ὥστε τὰ ἐν τῷ 95 ἄρθρῳ δικαιώματα δὲν ἐμπεριέχουσι καὶ τὴν ιδιότητα ἀντικλήτου. δ) τὸ ἀρ. 221 ἐδ. 2 « ὁ εἰσαγγελεὺς . . . διορίζει διὰ τὸν πέννητα δικηγόρον τινὰ ὡς ἀντίκλητον καὶ πληρεξούσιον αὐτοῦ· ε) ἡ δίκη δικάπτεται κατὰ τὸ 463 ἄρθρον διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀντικλήτου, οὐχὶ καὶ τοῦ πληρεξουσίου· ἐνῷ ἂν ὁ πληρεξούσιος ᾖ καὶ ἀντίκλητος ἔπρεπε καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ νὰ διακόπτῃ τὴν δίκην. Ὡστε κατὰ τὸ σύνολον τῶν διατάξεων τούτων εἰς τὸν μὴ ἔχοντα εἰδικὴν πληρεξουσιότητα τοῦ

τῆς διαφορᾶς· ἀλλ' ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις δύναται νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ἀντίκλητον, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ κατ' αὐτῆς ἔφεσις¹⁵.

4) Νομιμοποίησις^α).

(legitimatío ad causam).

§ 61. Ἐν πάσῃ δίκῃ ἀναγκαία γίνεται ἡ δικαιολόγησις ὅτι ἡ διαφορὰ εἶναι τῶν δικαζομένων ἰδία, τοῦ ἐνάγοντος μὲν ὡς δικαίωμα, τοῦ ἐναγομένου δὲ ὡς ὑποχρέωσις (ἄνω § 65. γ). Ἀλλ' ἡ δικαιολόγησις αὕτη πάντοτε τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἀπαρτίζουσα¹ μέρος καὶ μετ' αὐτῆς ἐκδικαζομένη, ὅτε μὲν συμπίπτει αὐτῇ ὅτε δὲ ἐξ ἰδιαιτέρων ἀποτελεῖται γεγονότων. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἰδίως καλεῖται ἡ πρὸς τὴν δίκην δικαιολογία τοῦ ἐνάγοντος νομιμοποίησις. Ἡ νομιμοποίησις διαιρεῖται εἰς ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν², ἡ μὲν ἀποδεικνύει τὴν νομιμότητα τοῦ ἐνάγοντος, ἡ δὲ τοῦ ἐναγομένου.

παραλαμβάνειν ἔγγραφα πληρεξούσιον δὲν δύναται κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐγκύρως ἐπιδόσεις. ΑΠ. 281 τοῦ 58. Ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τούτου καθιεροῦσι τὰ ἄρθ. 129. 553. § 2. 578. 624 καὶ τὸ ἀπὸ 12 μαΐου 1835 διάτ. περὶ τῆς παραστάτεως τοῦ δημοσίου, τῶν δήμων κ. λ. ἄρ. 4 ἐδ. 3.

Πρβ. Carré Procéd. ζήτ. 353 bis. Seufferts Blätter Z' 316 X. 202.

45) Πολ. 862. Εὐρετ. ἀντίκλητος· ἄρ. 40. 71. 80. Πολ. 752 § 2. ΑΠ 324 τοῦ 55. ἐναντία ἡ 58 τοῦ 54 καὶ ἡ 168 τοῦ 47.

α) Πρβ. Bayer 38. 8. ἐκδ. 65. Linde § 145, 116. Seuffert II. 144. Bethmann Versuche σ. 78. Brackenöft Erört. σελ. 323. Morstadt σελ. 103.

1) Πολ. 533 § 3.

2) Καὶ τὴν παθητικὴν καὶ τὴν ἐνεργητικὴν νομιμοποίησιν ἀποδεικνύει ὁ ἐνάγων. Διὰ τῆς ἐνεργητικῆς ἀποδεικνύει ὅτι αὐτὸς-δικαιοῦται νὰ παρασταθῇ ὡς ἐνάγων, καὶ διὰ τῆς παθητικῆς, ὅτι κατὰ τοῦ ἐναγομένου δύναται

Ἰδίως δὲ παρατηρητέον περὶ αὐτῆς τὰ ἑξῆς:

α) ἡ νομιμοποίησις εἶναι ἀναγκαία μόνον εἰς δύο περιπτώσεις, ὅταν ἡ ἐν τῇ δίκῃ ἀμφισβητούμενη ἐνδίκος σχέσηις α) πρωτοτύπως ἀνήκουσα εἰς ἕτερον, περιῆλθε διὰ γενικῆς ἢ εἰδικῆς διαδοχῆς εἰς τὸν διάδικον (ἐνάγοντα ἢ ἐναγόμενον³), β) προϋποτιθῇ παρὰ τῷ διαδίκῳ ὠρισμένην ιδιότητα ἢ σχέσιν πρὸς τὸ πρᾶγμα⁴.

β) τὰ τῆς νομιμοποιήσεως διατοῦτο καὶ μόνον χρήζουσι παρ' ἡμῖν ιδιαιτέρας ἐξηγήσεως⁵, καθ' ὅσον ἡ ἀμφισβήτησις τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν γεγονότων οὐ μόνον κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ ἐπενεχθῇ δύναται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐξετασθῇ⁶.

ν' ἀπευθύνῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ. — Καὶ ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει νὰ νομιμοποιήσῃ ἑαυτὸν ὡς πρὸς τὰς ἐνστάσεις αὐτοῦ. Πολ. 552 § 3. Bayer 8 ἔκδ. 65. Morstadt I. c. σελ. 104 IV.

Παρὰ τοῖς ῥωμαίοις ἡ interrogatio in jure ἐχρησίμευεν ἐνίοτε πρὸς διασάφησιν τοῦ τῆς νομιμοποιήσεως ζητήματος. Deurer im Archiv etc XXV. 204.

3) Π. χ. κατὰ κληρονομίαν δι' ἐκχωρήσεως. Bayer 66. Ἦγουν διὰ τὴν ἀπείτησιν τοῦ Α ἐνάγω τὸν ὀφειλέτην εἰς δικαστήριον ὡς κληρονόμος ἢ ἐκδοχεύς τῶν δικαιωμάτων τοῦ Α. — Διὰ τὴν ὀφειλὴν τοῦ Α ἐνάγω τὸν κληρονόμον ἢ τὸν ὑπείσελθόντα εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ (π. χ. excercitoria actio κατὰ τοῦ προστήσαντος). Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις εἶναι ἀναγκαία ἡ νομιμοποίησις.

4) Π. χ. ὁ διεκδικῶν δουλείαν πραγματικὴν πρέπει νὰ ᾔναι κύριος τοῦ δεσπόζοντος κτήματος (N. 2 § 1 Π. si servit. vindic.). ὁ διὰ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς ἐναγόμενος ἀπαιτεῖται νὰ κατέχῃ τὸ πρᾶγμα (N. 9 Π. de rei vindic.) πρβ. N. 4 § 12 Π. si quadrupes (9. 1). — Ἡ ταῦτότης τοῦ προσώπου ἀνήκει εἰς τὴν νομιμοποίησιν; Νομίζω, μάλιστα. ἔαν μὴ ἐπηρεάζῃ ὁμολογία τις τοῦ διαδίκου. Ἰδε ὁμῶς Bayer 8 ἔκδ. 66 ἐν τέλ.

5) Ἐν ἑτερον ζήτημα ἀνέπρη τὸ τῆς νομιμοποιήσεως, νὰ ἐξετάζηται παρὰ τοῦ δικαστηρίου χωριστὰ καὶ πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, ἀφέθη εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ, ὅστις σπανίως πρέπει νὰ χωρίζῃ τὰ δύο ταῦτα (Πολ. 533). Περὶ τῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας πρβ. Bayer 67.

6) Πολ. 69. « Ἡ ἀπόδειξις ὅτι οἱ διάδικοι ἔχουν δικαίωμα νὰ ὑπερα-

γ) ἡ παράβλεψις τῆς ἐξετάσεως τοῦ τῆς νομιμοποιήσεως ζητήματος παρέχει μὲν τοῖς δικαζομένοις δικαίωμα πρὸς χρῆσιν ἐνδίκων μέσων, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ καταστρέψῃ τὸ μεταξὺ αὐτῶν τελεσιδίκως δεδικασμένον⁷. ὅπερ ἄλλως τῶν ἀληθῶν δικαιούχων τὰ συμφέροντα οὐδαμῶς παραβιάπτει, ὡς *res inter alios acta*⁸.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως τῶν διαδίκων.

1) 'Εν γένει¹).

§ 62. Ἡ ἐν ταῖς δίκαις σχέσις τῶν διαδίκων, εἴτε πρὸς ἀλλήλους εἴτε πρὸς τὸ δικαστήριον, στηρίζεται ἐπὶ τῆς

σπισθῶσι τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν ὡς ἐνάγοντες ἢ ἐναγόμενοι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, δύναται ν' ἀπαιτηθῇ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς διαδικασίας· καὶ ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ βλάβην εἰς τὸν ἀληθῶς ἔχοντα τὸ δικαίωμα ἢ τὴν ὑποχρέωσιν. ἄρ. ἐσφαλμένη ἡ ἀπ. 84 ΑΠ τοῦ 45.

7) Ἐὰν τὸ δικαστήριον παραλείψῃ τὴν ἐξέτασιν καὶ διασάφῃσιν τοῦ τῆς νομιμοποιήσεως ζητήματος (π. χ. σκέπτεται οὕτως «ἐπειδὴ ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Α ἐδάνεισε τὸν ἐναγόμενον τὴν ποσότητα Χ. διὰ ταῦτα καταδικάζω αὐτὸν νὰ πληρώσῃ τὸ εἰρημένον δάνειον εἰς τὸν ἐνάγοντα Β»), δύναται νὰ ἐκκληθῇ ἢ προσβληθῇ δι' ἀναιρέσεως ἢ ἀποφασίς αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου, ἔστω καὶ μὴ ἀντιτάξαντος τὴν ἑλλείψιν τῆς νομιμοποιήσεως εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον. Μετὰ τὴν παρέλευσιν ὅμως τῶν προθεσμιῶν πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων τούτων μέσων, ὀφείλει ὁ ἐναγόμενος νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰ ἐν τῇ ἀποφάσει διατεταγμένα. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ἐφετεῖον δύναται νὰ ἀπορρίψῃ τὴν ἔφεσιν, ἐὰν πεισθῇ περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς νομιμοποιήσεως ἐξ ὁμολογίας τυχόν τοῦ ἐναγομένου ἐν τῇ πρωτοδικῇ δίκῃ γενομένης.— Ἡ ἑλλείψις τῆς νομιμοποιήσεως, ὅταν ὑπάρχῃ καὶ ἐν τῇ ἀγωγῇ, δύναται καὶ ὡς ἔνστασις ἀκυρότητος τῆς ἀγωγῆς νὰ προταθῇ.

8) Πρβ. Bayer 8. ἔκδ. 69. ἐν τέλ. Seufferts Blätter IV. 65. 384. Zeitschrift von Linde III. 297.

1) Bayer 70. Linde § 418.

ἀρχῆς τῆς ισότητος· ἐπομένως τὰ δίκαια καὶ καθήκοντα αὐτῶν εἰσὶν ἐν γένει τὰ αὐτά². Διατοῦτο ἀμφοτέρω

α) δικαιουῖνται, τοῦτο μὲν νὰ παρευρίσκωνται εἰς πάσας τὰς δικαστικὰς ἢ ἐξωδίκους πράξεις, εἴτε μυστικῶς εἴτε δημοσίως ἐνεργουμένας³, τοῦτο δὲ νὰ ἐπιχειρῶσιν αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου, τὰς ἐν τῇ δίκῃ προσπιπτούσας δικαστικὰς πράξεις (ἐγγράφους ἢ προφορικὰς).

Πλὴν κατ' ἐξαίρεσιν ἐνίοτε κρείσσων ἐστὶ τοῦ ἐναγομένου ἡ αἵρεσις⁴· διότι ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ ὀρίζεται τοῦ δικαστηρίου ἡ ἀρμοδιότης⁵· ἀπολύεται τῆς δίκης, ἐὰν μὴ ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ⁶· δύναται νὰ εἰσαγάγῃ ἀνταγωγὴν εἰς τὸ τῆς ἀγωγῆς δικαστήριον καὶ ἀναρμόδιον ὄν⁷· δύναται νὰ αἰτήσῃ ἐνίοτε ἀσφάλειαν παρὰ τοῦ ἐνάγοντος καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὸν εἰς τὸ κινῆσαι ἀγωγὴν⁸.

2) Πολ. 76. Νόμ. 41 πρ. Π. (50. 17). Νόμ. 41 Βασ. (2. 3). «Οὐκ ὀφείλει τῷ ἐνάγοντι ἐξεῖναι, ὅπερ τῷ ἐναγομένῳ οὐκ ἐπιτρέπεται».

3) Πολ. 129. 162. 682 ἐδ. 2. Προσέτι δύνανται ν' ἀπευθύνωσιν ἐρωτήσεις εἰς τὸν ἐντίδικον ἢ τοὺς μάρτυρας καὶ ν' ἀπαιτήσωσι τὴν ἀνάγνωσιν ἐγγράφων. Πολ. 174 ἐδ. 2. 337.

4) Πολ. 77. Πολ. Νόμ. 125 Π. de reg. jur. (50. 17). Νόμ. 125 Βασ. (2. 3). «Θάλπονται μᾶλλον οἱ ἐναγόμενοι ἢ περ οἱ ἐνάγοντες.» Morstadt Schlüssel σ. 141.

5) Πρβ. Νόμ. 2. Κ. (3. 13). Νόμ. 82. 87. Βασ. (7. 5). ἴδ. ἀνωτ. § 31 σημ. 4.

6) Κατὰ τὸν γινωτὸν κανόνα· *actore non probante reus absolvitur*. Νομ. 4 Κώδ. de edend. (2. 1). Ν. 9. Κώδ. de excep. (8. 36), Νόμ. 8 Κ. (4. 19). νόμ. 17. Βασ. (7. 18). Νόμ. 26. Βασ. (51. 4). Πολ. 77. Ὁ κανὼν ὅμως ἐννοεῖ τὸ ὀριστικὸν τῆς δίκης ἀποτέλεσμα. διότι ὡς πρὸς τὰς ἐνστάσεις εὐρίσκεται καὶ ὁ ἐναγόμενος εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν. Franke Civilpr. I. 206.

7) Πρβ. Νόμ. 14 Κώδ. (7. 45). Νεαρ. 96. κεφ. 2. Πολ. 19 § 3. 564. ἴδ. ἀνωτ. § 41.

8) Κατὰ τὸ 302 ἄρθρον ὅλαι αἱ κατὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἀπαιτήσεις, τῶν ὁποίων ἐφθασεν ἤδη ἡ προθεσμία, πρέπει νὰ εἰσάγωνται συγχρόνως. Ὑστέ-

6) καθήκον ἔχουσι νὰ λέγωσι τὴν ἀλήθειαν, νὰ μὴ παρελκύωσι παραλόγως τῆς διαφορᾶς τὴν διαπεραίωσιν καὶ νὰ ᾔναι κόσμιοι καὶ εὐθεῖς πρὸς τε τὸ δικαστήριον καὶ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους. Ἡ παράβασις δὲ τοῦ καθήκοντος τούτου οὐ μόνον στερεῖ αὐτοὺς τῆς αὐτοπροσώπου διεξαγωγῆς τῆς δίκης¹⁰, ἀλλὰ καὶ εἰς ποινὰς διαφόρους τοὺς υποβάλλει¹¹.

γ) ἀπολαύουσιν ἴσης ἀξιοπιστίας¹².

2) Δικαστικὴ δαπάνη^α).

§ 63. Τῶν δικῶν ἡ διεκπεραίωσις ἀπαιτεῖ ἐν γένει οὐχὶ

ρα ἀγωγή περί τινος τούτων εἶναι τότε μόνον δεκτὴ, ὅταν ἀποδεικνύηται ἐγγράφως, δι' ὄρκου ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας.

Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν παραδέχονται συγγραφεῖς τινες καὶ κατὰ τοῦτο χείρονα τοῦ ἐνάγοντος τὴν αἴρεσιν ὅτι ὀφείλει ἐπιδεικνύειν τὰ ἔγγραφα αὐτοῦ τῷ ἐναγομένῳ· Bayer 71. Morstadt σελ. 112. σημ. * . Ἀλλὰ τοῦτο παρ' ἡμῶν δὲν ὑπάρχει (Πολ. 430.).

Ὁ νόμος ἐννοεῖ δίκαιά τινα. διατοῦτο καὶ ὁ ἐνάγων εὐνοεῖται παριστάμενος ὑπερασπιστῆς αὐτῶν. Νόμ. 40 Π. de inoffic. (5. 2). Νόμ. 85. Π. (50. 17). Καθ' ἡμᾶς ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν δύναται ὁ ἐνάγων νὰ ζητήσῃ τὴν σύστασιν διαιτητικοῦ δικαστηρίου. Πολ. 108.

10) Ὁργ. 132. 146. γαλ. δικον. 85.

11) Πολ. 205 206. 62. 169. 432. 448. 461. 599. Archiv τόμ. 33 σ. 192. — Κατὰ ῥωμ. δίκαιον εἰς διαφόρους ὑπέκειτο ζημίας ὁ παρὰ τὸ προσῆκον στρεψοδικῶν διάδικος· παλαιότερον ὑπεβάλλετο εἰς τὸ calumniae iudicium (Gaj. IV. 174—181), ὕστερον δὲ ὁ ἐν γνώσει ἀρνούμενος τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐναντίου α) ἀφηρεῖτο τῆς νομῆς τοῦ πράγματος (Νόμ. 80 Π. 6 1), β) ἐστερεῖτο ὠφελειῶν ἃς εἶχε, π. χ. τοῦ εὐεργετήματος τῆς εὐπορίας, ἐνστάσεων, τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως (Νόμ. 67 § 3 Π. 17. 2. Νόμ. 10 § 1 Π. 46. 1. Νόμ. 25 Π. 22. 3), γ) κατεδικάζετο εἰς τὸ διπλοῦν τῆς δίκης (lis infitiando crescit in duplum). Νόμ. 1 § 1. 4 Π. (16. 3). § 1 Εἰσ. (4. 16). Τινὲς τῶν διατάξεων τούτων δὲν ἐφαρμόζονται τὴν σήμερον π. χ. ἢ α' καὶ γ'.

12) Ἐξαιρέσεις λαμβάνει χώραν κατὰ τὸ 380 ἄρθρον ἐπὶ δικαστικοῦ εἴτε ἀναγκασίου ὄρκου,

α) Πρὸ. Bayer 69. 8 ἐκδ. 76. Linde § 119. Morstadt σελ. 114. Seu-

μικράν χρηματικὴν δαπάνην, τὴν ὁποίαν δαπανῶσιν οἱ δικαζόμενοι εἴτε πρὸς τὸ δημόσιον εἴτε πρὸς ἄλλας τῆς δίχης ἀνάγκας. Ἡ πρώτη λέγεται δικαστηριακὴ, ἡ δευτέρα ἐξώδικος δαπάνη. Περὶ ἀμφοτέρων δὲ ὥρισεν ἡ ἐγὼριος νομοθεσία ταῦτα¹.

α) Ἡ δικαστικὴ δαπάνη βαρύνει κατὰ γενικὸν κανόνα² τὸν ἡττηθέντα³ διάδικον⁴, καθὸ γενόμενον αἷτιον αὐτῆς⁵

ffert IV. 206. Bethmann Handbuch 239. Schlink Comment II. 189. Dernburg. Abhandlungen σελ. 404. Dalloz λ. Frais et dépens. Bonc. II. 523.

1) Πολ. 208—219. Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 § 124—132. Γαλ. δίκον. 430—433.

2) Κατ' ἐξάρεσιν μόνον καταδικάζεται εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην ὁ νικήσας διάδικος, π. γ. Πολ. 45 ἐδ. 2. Πολ. 198. Morstadt σελ. 115. IV.

3) Ὁς ἡττώμενος θεωρεῖται καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ἀγωγὴν κατὰ τὸ μὴ δμολογηθὲν παρὰ τοῦ ἐναγομένου μέρος. Πολ. 210 ἐδ. 2. ἤγουν ἀπῆρτησα 4000· ὡμολόγησεν ὁ ἐναγόμενος 500· ἀπεβρίφθη ἡ ἀγωγὴ ὡς πρὸς τὰ ἐπίλοιπα 500· καταδικάζομαι εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην.

4) Πολ. 210. Νόμ. 13 § 6 Κώδ. (3. 4) . . . *judices . . . sciant, victum in expensarum causa victori esse comdemnandum.*—Καταδικάζεται ἡ εἰσαγγελία εἰς τὴν δαπάνην ὁσάκις ὡς κύριος παρίσταται διάδικος; Εἰς τὴν δικαστηριακὴν μὲν ὄχι· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει λόγος διὰ τί νὰ μὴ καταδικασθῇ εἰς τὴν δαπάνην τοῦ ἀντιδίκου. *contra Carré Procéd. 552. Boncenne II. 544.* Ὁ Boitard λέγει (I. 249) *Sauf encore une exception (ἐννοεῖ τὴν προκειμένην περίπτωσιν) sur laquelle les textes sont muets, mais que cependant un usage immémorial, quoique peut-être assez mal fondé, a depuis longtemps consacré.*

Κατὰ γενικὸν κανόνα μόνον οἱ διάδικοι καταδικάζονται εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην· ἐνίοτε ὁμῶς καταδικάζονται κατ' ἐξάρεσιν καὶ τρίτοι, οἷον δικηγόροι, δικαστικοὶ γραμματεῖς, κλητῆρες, ἐπίτροποι. Τοῦτο δὲ ὅταν ὁ νόμος ῥητῶς τὸ διατάτῃ (π. γ. Πολ. 450. 459. 203. 204. 348) ἢ κηρύττῃ αὐτοὺς ὑποχρέους εἰς ἀποζημίωσιν. Boitard I. 254. Carré ζ. 562—563. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑποβληθῇ αἵτησις περὶ τούτου εἰς τὸ δικαστήριον καὶ νὰ κλητευθῶσι τὰ εἰρημένα πρόσωπα. ἴδ Carré Procéd. ζ. 574. ἀνωτέρω § 23. σημ. 8.

5) Τινὲς συγγραφεῖς θεωροῦσι τὴν δικαστικὴν δαπάνην ὡς ποινὴν ἐπιβλ-

Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον συμφηφίζεται⁶ ἡ δαπάνη, ὅσας οἱ διχαζόμενοι φέρουσιν ὑπαιτιότητά τινα· ὅπερ κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν⁷ ὑπάρχει 1) ἐν δίκαις ἀνιόντων καὶ κατιόντων, ἀδελφῶν γνησίων⁸ καὶ συζύγων· 2) ὅταν ἀμφοτέρωι προξενήσωσι τὴν δαπάνην⁹ ἢ νικήσωσι καὶ νικηθῶσιν ἐνταυτῷ¹⁰.

λομένην εἰς τὸν ἡττώμενον. Ἐσφαλμένως· οὗτος καταδικάζεται εἰς τὴν δαπάνην διὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· ὁ αἵτιος ἀδίκου ζημίας ὀφείλει ν' ἀνορθώσῃ αὐτήν. Πρβ. Bayer 70. 8 ἐκδ. 78. Morstadt σελ. 114. Carré Procéd. I. 456. XCH. Boitard. I. 219. Dernburg 119. Ἀλλὰ μικρὰν ἔχει παρ' ἡμῖν σπουδαιότητα τὸ ζήτημα τοῦτο, ὁρισθεῖσιν ἱκανῶς διὰ τοῦ 241 ἄρθρου τῶν περιπτώσεων τοῦ συμφηφισμοῦ τῆς δαπάνης.

6) Συμφηφίζειν τὴν δικαστικὴν δαπάνην σημαίνει καταλογίζειν εἰς ἕκαστον διάδικον ὅ,τι κατὰ τὴν δίκην ἐδαπάνησε. Carré Procéd. ζ. 557. Bone. II. 526. Boitard I. 251. Dalloz ἀριθ. 74. ἐ. Morstadt. σελ. 115.

7) Πολ. 211. « Ὅλα ἢ ἐν μέρει δύνανται νὰ συμφηφισθῶσι τὰ ἔξοδα 1) ἐπὶ διαφορῶν μεταξὺ ἀνιόντων, κατιόντων, συζύγων, γνησίων ἀδελφῶν, 2) ἐὰν ἀμφοτέρωι οἱ διάδικοι εὐρεθῶσιν ὑπαίτιοι καὶ 3) ἐὰν ἕκαστος διάδικος ἐν μέρει μὲν νικήσῃ ἐν μέρει δὲ ἡττηθῇ ». γαλ. δικ. 131. Δὲν εἶναι ὁμοίως ὑποχρεωμένον τὸ δικαστήριον νὰ συμφηφίξῃ πάντοτε εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας· ἀπόφ. ΑΠ. 24 τοῦ 1847.

Συμφηφισθέντων ἀπλῶς καὶ ἄνευ τινὸς διαστολῆς τῶν δαπανημάτων, εἰς βᾶρος τίνος πίπτουσιν αἱ τῷ δικαστηρίῳ γενόμεναι προκαταβολαὶ; Τοῦ καταβαλόντος αὐτάς. Carré Procéd ζ. 560, 561. Dalloz ἀρ. 76. 77.

8) Ὅχι ποιητῶν ἢ φυσικῶν, ἢ ἄλλου βιβλιοῦ συγγενῶν. Carré Procéd. ζ. 558 bis.

9) Τοῦτο συμβαίνει εἰς τὰς περὶ διανομῆς δίκας, ἢ ὅταν ὡς ἐκ τοῦ νόμου ἢ τῶν ἀμφοτέρωθεν προσαχθεῖσιν ἀποδείξεων εἶχον εὐλογον ἀφορμὴν οἱ διάδικοι ν' ἀμφιβάλλωσι περὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης. Νεαρ. 82 κεφ. 10. « Εἰ μὲν τοι συνείδοι (ὁ δικαστής) μὴ δεῖν μηδέτερον τῶν μερῶν τῷ τῶν δαπανημάτων υποθεῖναι λόγῳ διὰ τὸ τῆς υποθέσεως ποιητὸν, αὐτὸ τοῦτο διορίζεσθαι ψήφῳ· Νόμ. 69 Βασ. (9. 3). Bayer 81.

10) Πρβ. Carré Procéd. ζ. 550. 558. π. χ. αἰτῶ 1000· ἐπιδικάζονται 500. Ἀπορρίπτεται ἡ ἀγωγή τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐνστάσεις

6) μόνον τὴν ἀναγκαίαν δικαστικὴν δαπάνην χρεωστεῖν ἀποδῶση ὁ ἡττηθείς. Ἀναγκαίαν δὲ δαπάνην θεωρεῖ¹¹ ὁ νόμος τὰ εἰς τὸ δικαστήριον διδόμενα δικαιώματα (δικαστηριακὴ δαπάνη)¹² τὴν κατὰ τὴν διατίμησιν ἀμοιβὴν τοῦ δικηγόρου¹³ τὰ χρειώδη ταχυδρομικὰ καὶ πεζοδρομίων ἔξοδα· τὰ δικαιώματα τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων¹⁴, τῶν διαδίκων, τῶν μαρτύρων καὶ πραγματογνωμόνων¹⁵. ὡσαύτως τὰ διὰ τὴν προσαγωγὴν ἐτέρων ἀποδεικτικῶν μέσων δαπανηθέντα.

τοῦ ἐναγομένου. Ἐπιδικάζεται ἡ ἀγωγή, ἀλλ' ὁ ἐνάγων ἡττᾶται εἰς ζήτημὰ τι παρεμπίπτον.

11) Ἄλλαι νομοθεσίαι ἄφησαν ἀόριστον ποῖα δαπανήματα εἰσὶν ἀναγκαῖα. Ἡ ἡμετέρα ὀρθῶς ποιήσασα ὥρισε τοῦτο. Bayer 86.

12) Ταῦτα ὥριζε πρότερον τὸ ἀπὸ 15 αὐγούστου 1830 διάτ. τοῦ Κυβερνήτου ὑπ' ἀριθ. 154. ἀλλὰ κατήργησεν αὐτὸ ὁ περὶ χαρτοσήμου νόμος ὀρίσας,

ἄρθ. 1. Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ παρόντος νόμου καταργοῦνται ὅλαι αἱ δικαστικαί, συμβολαιογραφικαὶ . . . διατιμήσεις, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα δικαιώματα, τὰ ὅποια ἐλαμβάνοντο μέχρι τοῦδε διὰ καταχωρίσεις, ἐγγραφάς, ἐπικυρώσεις ἐγγράφων καὶ πράξεων πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου ταμείου, ἢ διαφόρων ὑπαλλήλων καὶ δημοσίων ὑπηρετῶν.

ἄρθ. 2. Ἀντὶ τῶν δικαιωμάτων τούτων εἰσάγεττι εἷς γενικὸς φόρος ὑπὸ τὸ ὄνομα χαρτόσημον.

13) Πρβ. τὸ ἀπὸ 8 μαΐου 1835 διάτ. περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν δικηγόρων.

— Δύναται νὰ αἰτήσῃ δικηγορικὰ δικαιώματα ὁ διεξάγων αὐτοπροσώπως τὴν δίκην αὐτοῦ; Ὁ Busch (im Archiv. etc. XVI. 271.) λέγει, ναί. Παρ' ἡμῖν μόνον λόγῳ ἀποζημιώσεως δύναται νὰ ὑποστηρικθῇ ἔνεκα τοῦ ἄρθ. 215. § 2 τοιαύτη γνώμη. Bayer 341. ΑΠ 159 τοῦ 57.

14) Ταῦτα ὠρίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἀπὸ 13 μαΐου 1835 διάτ. περὶ τῶν πορείας δικαιωμάτων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις.

15) Περὶ αὐτῶν ὅρα τὸ ἀπὸ 25 μαρτ. 1835 διάτ. περὶ τῶν εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις δικαιωμάτων τῶν μαρτύρων, πραγματογνωμόνων κτλ.—

Δὲν ἀποδίδονται λοιπὸν ὥς μὴ ἀναγκαῖα τὰ ἐξ ἀπειθείας¹⁶, ἀπροσεξίας¹⁷, τὰ ἐξ αἰτίας τοῦ διαδίκου¹⁸ ἢ ἐξ ὑπερβαλλούσης αὐτοῦ προνοίας δαπανηθέντα¹⁹.

γ) τὸ περὶ τῆς δαπάνης ἀποφασίζεται ἐν τῇ ὀριστικῇ ἀποφάσει· διότι πρότερον εἶναι ἄδηλον τίς ἔσται ὁ ἡττηθεὶς²⁰. Δικάζονται δὲ δι' αὐτῆς οὐ μόνον τὰ τῆς κυρίας, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς παρεμπιπτούσης δίκης ἔξοδα²¹, καὶ ἐὰν

Τὰ ὁδοιορικὰ ἔξοδα τῶν διαδίδων δὲν εἶναι πάντοτε χρειώδη. Τὸ περὶ τούτου κρίνει τὸ δικαστήριον.

16) Διὰ τοῦτο τὰ ἔξοδα τῆς ἐρήμην δίκης μέχρι τῆς συζητήσεως τῆς ἀνακοπῆς πρέπει νὰ μένωσιν εἰς βάρος τοῦ ἀνακόπτοντος. Bayer 7 ἐκδ. 282. Berriat I. 284. Carré ζ. 556 bis.

17) Π. χ. Ἀκυρότητες τῆς διαδικασίας, Πολ. 348.

18) Πρβ. π. χ. τὰ ἄρθ. 159. 218. 230. 237 ἐδ. 2. 538 § 2. 544. 556. 559. 593.

19. Τοιαῦτα εἰσὶ π. χ. τὰ ἔξοδα ἅπερ ὁ διάδικος ἐδαπάνησε προσκαλέσας πλείονας τῶν 3 μαρτύρων (Πολ. 348) ἢ λαβὼν πολλοὺς δικηγόρους, ἢ τυπώσας δικόγραφα. Πολ. 246. Διάδικοι ὅμως διάφορον ἕκαστος ἔχοντες συμφέρον δύνανται νὰ λάβωσιν ἴδιον ἕκαστος δικηγόρον, π. χ. οἱ ὁμόδικοι, οἱ παρεμβαίνοντες κατὰ προσθήκην.

20) Πολ. 209. Bayer 72. 8. ἐκδ. 83. — Ἡ καταψήφισις εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην γίνεται πάντοτε κατ' αἵτησιν τοῦ διαδίκου, οὐχὶ αὐτεπαγγέλτως. arg. ἄρθ. 217. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται τοῦτο. Dalloz ἄρ. 32. 33 Carré Procéd. ζήτ. 555. Bonc. II. 546.

Ἡ νομολογία των παρεδέχεται ὅτι καὶ αὐτεπαγγέλτως δύναται νὰ δικασθῇ τὸ τῆς δαπάνης· πρβ. καὶ Bayer 85. Νεαρ. 82 κεφ. 10.

21) Ὑπάρχει διαφωνία περὶ τούτου παρὰ τοῖς Γάλλοις. Carré Procéd ζ. 554. Ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως εἶναι εἰς θέσιν ὁ δικαστὴς νὰ κρίνῃ ποῖος διάδικος καὶ κατὰ πόσον ἐνίκησεν ἢ ἐνίκηθη, ἵνα καθαρίσῃ δεόντως τὰ τῶν δικαστῶν ἐξόδων ζητήματα. Καὶ ὁ Bayer διαφωνεῖ ἐν μέρει σελ. 83 τῆς 8 ἐκδ. Περὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἐξόδων ὅρ. Πολ. 219. Dalloz ἄρ. 36 ἐπ.

Ἡ διαδικασία περὶ τὴν ἐκδίκασιν τῶν δαπανημάτων ἔχει οὕτως.

ἄρθ. 217. « Πρὸς διορισμὸν τῆς πωρότητος τῶν ἀποδοτέων ἐξόδων

πλείονες εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην καταδικασθῶσιν, οὔτε ἀλληλεγγύως, οὔτε ἀναλόγως τοῦ συμφέροντος ἐνέχονται, ἀλλὰ μόνον κατὰ κεφαλὴν²², ἐκτός ἐάν τὸ δικαστήριον ὀρίσῃ ἄλλως τοῦτο²³.

Προσωρινῶς δὲ καὶ μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως προκαταβάλλει τὰ χρειώδη δαπανήματα ὁ

ὀφείλει ἕκαστος τῶν διαδίκων νὰ κοινοποιήσῃ τὸ βραδύτερον τὴν παρμονὴν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνεδριάσεως, καὶ, ἐπὶ συνοπτικῶν, ὑποθέσεων, τοῦλάχιστον διαρκούσης τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως, εἰς τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων κατάλογον ἐξόδων ».

« Ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ μετὰ τὴν τῆς κυρίας δίκης συζήτησιν συζητοῦνται καὶ οἱ ἐνδεχόμενοι περὶ τοῦ καταλόγου τῶν ἐξόδων δισταγμοί, καὶ ὀρίζονται ἀμφοτέρωθεν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει ».

Ἐὰν δὲ περὶ τῆς δικαστικῆς δαπάνης κατάλογος δὲν κοινοποιηθῇ ἐγκαιρῶς κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον, ἢ τὸ δικαστήριον ἀφήσῃ ἀδίκαστον τὴν περὶ αὐτῆς αἴτησιν, δὲν χάνει ὁ διάδικος τὸ δικαίωμα αὐτοῦ νὰ αἰτήσῃ καὶ ἀκολούθως τὴν δαπάνην (Πολ. 218. 209 ἐδ. 2). Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσηιν εἰσάγεται κυρία αἴτησις εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον κατὰ τὸ 21 ἄρθρον, μάλιστα καὶ ἂν τὸ πρὸν ἦναι κατώτερον τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν εἰσάγεται ἐπανάληψις τῆς διαδικασίας (ἀναψηλάφησις) κατὰ τὰ ἄρθ. 785 ἐπ. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον τοῦτο. Carré Procéd ζ. 556. Dalloz ἀρ. 34. 35. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἰδιαιτέρα ἀγωγή περὶ τῶν δαπανῶν δὲν ὑπάρχει. Νόμ. 3 Κώδ. (7. 51). Νόμ. 67 Βασ. (9. 3). « Ἐὰν ἅπαξ τμηθῇ ἡ περὶ τοῦ πρωτοτύπου πράγματος δίκη, οὐκέτι περιλείπεται περὶ τῶν δαπανημάτων ἐναγωγή ». Ὁφείλει δὲ νὰ πληρώσῃ ἐξ ἰδίων τὴν δαπάνην ὁ δικαστής, ἂν παρέλειπε νὰ δικάσῃ περὶ αὐτῆς. Νόμ. 13 § 6 Κώδ. (3. 1.)

Dernburg σελ. 143. 224.

22) Πολ. 212. pro numero succubentium· Boncenne II. 529. Carré ζ. 553.

23) Οἱ Γάλλοι παραδέχονται ὅτι δύνανται οἱ διάδικοι νὰ καταδικασθῶσιν ἀλληλεγγύως εἰς τὴν δαπάνην α) ἐὰν χρησιμεύῃ ὡς ἀποζημιώσις, β) ἐὰν καὶ ἡ κυρία καταδίκη ᾖ ἀλληλέγγυος. πρβ. Dalloz ἀριθ. 93 ἐπ. καὶ τὴν ὑπὸ τὸ 553 ζήτ. προσθήκην τοῦ Chauveau. Schmid I. 140 σημ. 4. Brackenh. Erört. 295 σημ. 62.

προκαλῶν πράξεις τοῦ δικαστηρίου ἀπαιτούσας αὐτὰ²⁴, ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται δίκη περὶ διατροφῆς, ὅτε προκαταβάλλει πάντοτε ὁ εἰς διατροφήν ὑπόχρεος²⁵.

3) Πενίας εὐεργέτημα¹).

§ 64. Ὁ διὰ πενίαν μὴ δυνάμενος νὰ φέρῃ τῆς δικαστικῆς δαπάνης τὸ βάρος, ἀδυνατεῖ φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τῶν δικαστηρίων τὴν προστασίαν. Ἀλλ' ἡ στέρησις τῆς πολυτίμου ταύτης προστασίας διὰ μόνον τοῦτον τὸν λόγον προφανῆς φαίνεται ἀδικία. Διὰ τοῦτο ἡ νομοθεσία ἀπονέμει εἰς τοὺς ἐνδεεῖς διαδίκους τὸ τῆς πενίας εὐεργέτημα. Ἀλλ' ἵνα τὸ εὐεργέτημα τυγχάνῃ τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ σκοποῦ καὶ μὴ ἐξοκέλλῃ εἰς κατάχρησιν, δέον νὰ ἔχωσιν ἄκραν τιμιότητα καὶ εὐσυνειδησίαν οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ἔκδοσιν τῶν πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ ἀναγκαίων πιστοποιητικῶν.

Τὰ περὶ τοῦ εὐεργετήματος δὲ τούτου ὠρίσθησαν παρ' ἡμῖν οὕτως².

α) ὁ θέλων ν' ἀποκτήσῃ αὐτὸ πρέπει νὰ φέρῃ τοῦτο μὲν πιστοποιητικὸν τῆς ἀρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ κατάστασις καὶ αἱ πρόσοδοι αὐτοῦ δὲν ἀρκοῦσι πρὸς πληρωμὴν τῆς δικαστικῆς δαπάνης, χωρὶς νὰ περιορισθῶσιν ἐντεῦθεν τὰ πρὸς διατροφήν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα, νὰ βεβαιώσῃ δὲ τοῦτ' αὐτὸ καὶ δι' ὅρκου³, ὑποσχόμενος συνάμα ὅτι θέλει πληρώσει αὐτήν,

24) Πολ. 208. omnia fiunt sumtibus petentis Bayer ἔκδ. 7 σελ, 73 ἐν. α.

25) Πρβ. N, 7 Κώδ. (7. 19).

1) Πρβ. Bayer 8 ἔκδ. 22. Linde in seiner Zeitschr I. 57.

2) Πολ. 220—224. Βαυαρ. Σχ. § 133—136.

3) Περὶ τοῦ ὅρκου τούτου δρ. Alhrecht in Lindes Zeitschr. XI. 89—123.

ἐὰν εἰς τὸ μέλλον βελτιωθῇ ἡ κατάστασις αὐτοῦ· τοῦτο δὲ, μαρτυρικὸν δικηγόρου, ὅτι ἡ δίκη δὲν φαίνεται προφανῶς παράλογος, προφανῶς ἄδικος καὶ ἀστήρικτος.

β) τὸ τῆς πενίας εὐεργέτημα παρέχει ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου, ἔτι δὲ ὁ εἰρηνοδίκης καὶ ὁ πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν, δι' ἐγγράφου ἐπὶ τούτῳ ἐκδιδομένου, δι' οὗ διορίζεται συγχρόνως καὶ δικηγόρος ὡς πληρεξούσιος καὶ ἀντίκλητος τοῦ πένητος⁴, προσέτι δὲ συμβολαιογράφος καὶ κλητὴρ

γ) Τὸ εὐεργέτημα τῆς πενίας ἀπαλλάττει τῶν δικαστικῶν προκαταβολῶν⁵. ἐὰν δ' ἐπὶ τέλος καταδικασθῇ εἰς τὴν δαπάνην ὁ ἀντίδικος τοῦ πένητος, ὑποχρεοῦται οὗτος εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν τε τοῦ χαρτοσήμου τελῶν, ὡς καὶ τῶν δικαιωμάτων δικηγόρων, κλητῆρων κ. τ. λ. ἐνῶ ὁ πένης καταδικασθεὶς ἀπαλλάσσεται προσωρινῶς μὲν τῆς πληρωμῆς τῶν εἰς δικηγόρους κλπ. ὀφειλομένων δικαιωμάτων, διὰ παντὸς δὲ τῶν τελῶν τοῦ χαρτοσήμου⁶.

4) Ὁ ἀπολαύων τοῦ εὐεργετήματος τῆς πενίας δὲν στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ διορίσῃ ἕτερον πληρεξούσιον ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως διορισθέντος· μόνον ὑπόχρεος δὲν εἶναι οὗτος νὰ ὑπηρετήσῃ ἀμισθί. Seuff. Blätter XVII. 378. Τὸ ἐγγραφονδὶ οὗ διορίζει ὁ εἰσαγγελεὺς πληρεξούσιον τοῦ πένητος ἐσφαλμένως ὀνομάζει ἡ συνήθεια ἀντικλητῆριον καὶ τὸν πληρεξούσιον, ἀντίκλητον. διότι καὶ οὗτος ἔχει τὰ αὐτὰ δικαιώματα ὡς πᾶς πληρεξούσιος. Seufferts Blätter VI. 193. — Ἄν ἐχορηγήθησαν ὀρθῶς ἢ μὴ ἔκτὰ τῆς πενίας δικαιώματα δὲν εἶναι ἀρμόδιον νὰ ἐξετάσῃ τὸ δικαστήριον. ΑΠ 208 τοῦ 56.

5) Ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους. Πολ. 223.

6) Παράβ. ἀρ. 37 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου « Ὅταν δικάζεται τις ἔχων τὰ διαλαμβανόμενα εἰς τὸ 223 ἀρθ. τῆς Πολ. δικονομίας δικαιώματα πτωχοῦ . . . συγχωρεῖται νὰ μὴ ἐπιβληθῶσι τὰ τέλη τοῦ χαρτοσήμου καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν πτωχόν . . . πρὶν τῆς ὀλικῆς ἀποπερατώσεως τῆς ὑποθέσεως. — Ἄν ὁ ἀντίδικος τοῦ πτωχοῦ . . . καταδικασθῇ, τότε ἡ πλη-

ἀλλὰ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ τὰς δαπάνας ὀφείλει παρα-
χρῆμα ν' ἀποτίσῃ, διότι τούτων οὐδεὶς νόμος τὸν ἀπαλ-
λάττει⁷.

4) Προφυλάξεις κατὰ προπετῶν χρισολογιῶν^{α)}.

§ 65. Κατὰ τῶν προπετῶν καὶ ἀπερισκέπτων χρισο-
λογημάτων εἰσήγαγον αἱ νομοθεσίαι, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω
(§ 62. 63) ἐξηγηθέντων γενικῶν μέτρων, καὶ ἄλλας εἰ-
δικωτέρας προφυλάξεις. Τοιαῦται δὲ εἰσὶν

A) αἱ ἀσφάλειαι (cautiones). Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ὑπεβάλ-
λοντο οἱ δικαζόμενοι διαφόρως καὶ εἰς διαφόρους ἀσφαλείας¹.

ῥωμὴ τῶν τελῶν γίνεται παρ' αὐτοῦ δι' ὅλας τὰς πράξεις μὲ τὸ μέσον ση-
μειώσεως πεμπομένης . . . ἀπὸ τὸν γραμματέα τοῦ δικαστηρίου εἰς τὸν
ἀνήκοντα ταμίαν τῆς διοικήσεως . . . — Ἄλλ' ἂν ἡ ἀπόφασις ἀποβῇ ἐναν-
τία εἰς τὸ μέρος τοῦ πτωχοῦ . . . τὰ τέλη τοῦ χαρτοσήμου τότε οὔτε ση-
μειοῦνται οὔτε εἰσπράττονται».

Ὡστε περιττεύει ἡ ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν ἀναγινωσκομένη συχνάκις διά-
ταξις, ὅτι ὁ πένης ἀπαλλάσσεται ἐπὶ τοῦ παρόντος τῶν τελῶν τῆς ση-
μάνσεως.

7) Πρβ. ἀπόφ. All. 3 τοῦ 1844. Seufferts Blätter III. 203.

α) Bayer 8 ἐκδ. 87. Linde § 124.

1) Εἰς ἀσφάλειαν ὑπεχρεοῦσο κατὰ ῥωμ. δίκαιον ποτὲ μὲν ὁ ἐνάγων ποτὲ
δὲ ὁ ἐναγόμενος καὶ ἄλλοτε ὁ πληρεξούσιος τῶν διαδίκων. Ὁ ἐνάγων ὤ-
φειλε νὰ δώσῃ ἐγγυητὴν ἀξιόπιστον, ὁμολογοῦντα « ὅτι περ καὶ μέχρι πέ-
ρατος τῆς δίκης προσεδρεύει καὶ τὰς ἰδίας ἐναγωγὰς ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ διὰ νο-
μίμου ἐντολέως ἐγγυμνάξει, καὶ εἰ μετὰ ταῦτα δειχθεῖ ἀδίκως τὴν δίκην
κινήσας, ὀνόματι ἀναλωμάτων καὶ δαπανημάτων δέκατον μέρος τῆς πε-
ριεχομένης τῷ βιβλίῳ ποσότητος ἀποκαταστήσει τῷ αἰτιαθέντι» Νεαρ. 112.
κεφ. 6. Ἡ διττὴ αὕτη ἀσφάλεια ἔλαβε καὶ δύο ὀνομασίας παρὰ τῶν συγ-
γραφέων· ἡμὲν ὠνομάσθη cautio de lite proseguenda, ἡ δὲ, cautio
pro expensis. Προσέτι ὁ ἐνάγων, ἂν ἤθελε νὰ ἐκτελέσῃ ἀπόφασιν ἐκκλη-
θεῖσαν, ὑπεχρεοῦτο νὰ παράσχῃ ἐγγύως ἀξιόπιστους τοσαύτης ποσότητος,
ἔση ἦτο ἡ καταδίκη « ὥς εἰ μετὰ ταῦτα ἀναψηλαφήσεως νομίμῳ τρόπῳ
προϊούσης ἢ ψήφου ἀνκτραπείῃ, τὰ πράγματα αὐτῷ μετὰ τῶν νομίμων ἐ-

ἀλλ' ἡ ἡμετέρα δικονομία ὥρισεν ἄλλως τὰ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου². Διότι κατ' αὐτὴν,

α) ὑποχρεοῦται εἰς ἀσφάλειαν ὁ περὶ πολιτικῆς ἀπαιτήσεως ἐνάγων ἡμεδαπὸν ἀλλοδαπός³. ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀσφά-

παυξήσεων ἀποκαθίστασθαι». Νέαρ. 119. κεφ. έ. 'Η ἀσφάλεια αὕτη εἶναι ἡ τῶν συγγραφέων cautio de restituendo, ἥτις ὁμοιάζει τὴν ἡμετέραν τοῦ 186 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας. Bayer 99—103.

Αἱ τῶ ἐναγομένῳ ἐπικείμεναι ἀσφάλειαι ἦσαν ἡ cautio iudicio sisti καὶ ἡ cautio iudicatum solvi. Δι' ἐκείνης μὲν ὑπέσχετο ὁ ἐναγόμενος «ὅτι παραμνεῖ ἐν τῷ δικαστηρίῳ μέχρι τέλους τῆς δίκης», ἡ cautio δὲ iudicatum solvi εὐχρηστος πρότερον ἐπὶ ἐμπραγματίων ἀγωγῶν, κατηργήθη ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ 'Ιουστινιανοῦ. Θεοφ. Παράφρ. Δ'. ιά. Bayer 93—98.

Τέλος αἱ παρὰ τοῦ πληρεξουσίου διδόμεναι ἀσφάλειαι ἦσαν ἡ cautio de rato, ratam rem dominum habiturum, καὶ ἡ cautio iudicatum solvi. 'Η μὲν ἠσφάλιζε τὸν ἀντίδικον «ὡς κύρια καὶ βέβαια τὰ παρὰ τοῦ πληρεξουσίου πραττόμενα ὁ δεσπότης ἡγήσεται τῆς δίκης», ἡ δὲ, «ὅτι τὰ κριθεσόμενα παντὶ τρόπῳ καταβληεῖ ὁ πληρεξούσιος». Θεοφ. αὐτόθι. Bayer 104—109. ἀνωτέρω § 59 σημ. 20.

2) Πολ. 78—80.

3) Πρβ. γαλ. δικον. 166. 167. γαλ. κώδ. 16. 'Υπάρχει λοιπὸν ὑποχρέωσις πρὸς δόσιν τῆς προκειμένης ἀσφαλείας α) ἐὰν μόνον ὁ ἐνάγων ἦναι ἀλλοδαπός, οὐχὶ ἀμφότεροι· Gönner Comment. üb. d. Gesetz vom 12 jul. 1819 σελ. 118. i. Οἱ Γάλλοι ἔνεκα τῆς γενικότητος τοῦ νόμου αὐτῶν παραδέχονται τὸ αὐτὸ καὶ ὅταν ἀμφότεροι οἱ διάδικοι ὧσιν ἀλλοδαποί. Carré Procéd. ζ. 702. Boirard I. 342. Boncenne III. 183. β) ἐὰν ἡ διαφορὰ ἦναι πολιτικὴ· διότι αἱ ἐμπορικαὶ ἐξαιροῦνται. Πολ. 79 § 3. 728. γαλ. δικον. 423. γ) ἡ πρὸς ἀσφάλειαν ὑποχρέωσις ὑπάρχει καὶ ἂν ὁ ἀλλοδαπὸς μετεβάλῃ ιδιότητα κατὰ τὸν δεύτερον τῆς δικαιοδοσίας βαθμόν· ἡγουν ὁ κατὰ πρῶτον βαθμόν ἐνάγων ἀλλοδαπός, ἐὰν μὴ ἐξαρχῇ ἦν ἔδωκεν ἀσφάλειαν, ὀφείλει καὶ κατ' ἔφεσιν νὰ δώσῃ τοιαύτην, εἴτε ἐκκαλῶν εἴτε ἐφεσίβλητος ἐστί. Διαφωνοῦσιν ἐν μέρει οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς. Carré ζ. 700. Bonc. III. 179. δ) κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου χρεωστεῖ ἀσφάλειαν καὶ ὁ κυρίαν εἰσάγων παρέμβασιν ἀλλοδαπός· Τὸ 166 ἄρθ. τῆς γαλ. δικον. ὀρίζει τοῦτο ρητῶς. Carré ζ. 697 bis. ε) τέλος εἶναι ἀδιάφορον, ἂν ὁ ἀλλοδαπὸς προσκληθεῖς ἐνήγαγεν. Seuffert II. 328 σημ. 2. Linde § 121 σημ. 1. Heise u. Cropp. jurist. Abhandl. I. 314.

λεια αὕτη δίδεται δι' ἐνδεχομένας ζημίας καὶ δαπάνας⁴, ἀπαλλάσσεται αὐτῆς ὁ ἀλλοδαπὸς, ἐὰν ἔχῃ ἐν Ἑλλάδι ἱκανὰ⁵ ἀκίνητα, ἢ ὡμολογήθῃ ἀνάλογον πρὸς ἐξασφάλισιν μέρος τῆς ἀγωγῆς⁶.

Ἡμεδαπὸς εἶναι ὑπόχρεος πρὸς ἀσφάλειαν ἀπέναντι ἡμεδαποῦ μόνον ὅπου διατάττει αὐτὸ ἡ πολιτικὴ δικονομία⁷.

6) ἐπιβάλλεται ἡ ἀσφάλεια παρὰ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου ἢ τοῦ προέδρου, συνήθως μὲν κατ' αἵτησιν, ἐνίοτε δὲ ἐξ ἐπαγγέλματος⁸. ἡ δὲ διατάττουσα τὴν δόσιν αὐτῆς ἀπόφασις πρέπει νὰ ὀρίζῃ τὸ ποσὸν καὶ τὸν χρόνον τῆς δόσεως⁹.

4) Ὅθεν ἀτόπως καλοῦσιν αὐτὴν οἱ Γάλλοι *cautio judicatum solvi*, ἐνῶ εἶναι *cautio pro expensis*.

5) Δυνάμενα δηλ. νὰ τὸν ἀσφαλίσωσιν. Δύναται ὁ ἐναγόμενος νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τούτων; Διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς: Carré Procéd. ζ. 708 bis. Boncenne III. 193. Ὁρθότερα φαίνεται ἡ ἀποφατικὴ τοῦ ζητήματος λύσις· διότι τὸ 79 ἄρθρον φέρει. ὑποχρέωσις πρὸς ἐγγύησιν δὲν ὑπάρχει, ὅταν ὁ ξένος ἔχῃ ἐν Ἑλλάδι ἀποχρῶντά ἀκίνητά κτήματα. γαλ. δικον. ἄρθ. 167.

6) Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν ὁ ἐνάγων ἔχῃ κατὰ τοῦ ἐναγομένου ἑτέραν ἀπαίτησιν, ἱκανὴν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀναγνωριζομένην ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου· Carré ζ. 707.

7) Π. χ. ἐν τοῖς ἄρθροις 186. 621. 723 733. ἐδ. 2, 892. 966. 1005. 1030. 1044 καὶ 1047. Πολ. 80 « Κατὰ τὰς μεταξὺ ἡμεδαπῶν διαφορὰς τότε μόνον δύνανται ν' ἀπαιτηθῶσιν ἐγγυήσεις, ὅταν τοῦτο διατάσσεται ῥητῶς παρὰ τοῦ παρόντος νόμου». Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἡ διάταξις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὰς περὶ τὴν δίκην στρεφόμενας ἐγγυήσεις καὶ δὲν τροποποιεῖ ποτὶς τὰς περὶ ἐγγυοδοσιῶν διατάξεις τοῦ ἀστυχοῦ νόμου.

8) Κατ' αἵτησιν διατάσσεται ἐν τοῖς ἄρθροις 78. 733. 892. 966. 1044, αὐτεπαγγέλτως δὲ ἐν τοῖς ἄρθροις 186. 624. 723. 1005. 1030. 1043. Carré ζ. 703. Bayer 112 ἐν τ.

9) Πολ. 844. Ὁ χρόνος πάντοτε ἀναγκαστός; Carré ζ. 1824.

γ) ἡ ἀσφάλεια δίδεται παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ δικαστηρίου ὑπὸ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ ἢ δι' ἐγγυητοῦ, ἀλλὰ μόνον εἰς μετρητὰ, ἐνέχυρον ἢ ὑποθήκην¹⁰. Κατὰ τὰ λοιπὰ δὲ τηροῦνται οἱ ὅρισμοι τῶν ἄρθρων 842—848¹¹.

Β') τὰ διὰ τὴν χρῆσιν ἐνδίκων μέσων καταβαλλόμενα παράβολα. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ὁ χρώμενος τῷ ἐνδίκῳ τῆς ἐφέσεως μέσῳ ἐὰν ἡττᾶτο, διαφόρους ἐζημιούτο ζημίας, καταδικαζόμενος πρότερον μὲν εἰς τὸ τετραπλάσιον τῆς γενομένης δαπάνης¹² ἢ τὸ τρίτον τῆς δίκης¹³, ὕστερον δὲ εἰς ποινὴν τὴν ἀρμόζουσαν¹⁴. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν οὐ μόνον ὁ ἐκκαλῶν ἡττώμενος ζημιούται ζημίαν δεκάδραχμον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀναιρεσείων καὶ ὁ τὴν ἀναψηλάφησιν αἰτησάμενος καταδικάζεται εἰς ἑκατοντάδραχμον παράβολον. Ἐπίσης ὁ ἐν τῇ τριταναχοπῇ ἀποτυχὼν προστιμᾶται δραχμαῖς 50—100¹⁵.

10) Πολ. 810. Κατὰ τὸ ἄρθρον 848 δύναται ν' ἀρκέσῃ καὶ προσωπικὴ ἀπλῶς ἐγγύησις. Τὸ ῥωμ. δίκαιον συνεχώρει ἐνίοτε καὶ ἐξωμότην ἢ δι' ἀπλῆς ὑποσχέσεως ἐγγύησιν. Ηρβ. Νόμ. 4 § 48 Ν. 6 § 1 Π. (39. 3). Νόμ. 8 Κώδ. (12. 22). Ν. 12. πρ. Κώδ. (12. 49). Νόμ. 26. § 6 Κώδ. (1. 4). Ν. 4 § 1. Κ. (3. 2). Bayer 410.

11) Ηρβ. καὶ τὰ ἄρθ. 517—522 τῆς γαλ. δικονομίας καὶ Bayer 113.

12) Jul. Pauli rec. sent. (V. 37).

13) Jul. Pauli αὐτ. (V. 33).

14) Νόμ. 6 § 4 Κώδ. (7. 62). . . . arbitramur, eum, qui malam litem fuerit persecutus, mediocriter pœnam a competente iudice sustinere. — Εἰς ἀποζημίωσιν; Carré ζ. 544 ter.

15) Ηρβ Πολ. 772. 795. 823. 243. Ὁ ἐκκαλέτας ἀπόφασιν εἰρηνοδίκου καὶ ἡττηθεὶς καταδικάζεται εἰς 5 δραχμῶν πρόστιμον. (Πολ. 518 ἐδ. 2). Προσέτι ὁ ἀποτυχὼν α) ἐν τῇ περὶ ἐξαίρεσεως δικαστοῦ τινος δίκη ὑπόκειται εἰς ποινὴν 20—100 δραχμῶν, β) ἐν τῇ ἀγωγῇ κακοδικίας καταδικάζεται εἰς ποινὴν 200 δραχμῶν, γ) ἐν τῇ περὶ πλαστογραφίας δίκη

Γ) ὁ τῆς συκοφαντίας ὄρκος¹⁶.

ζημιούται 200 δραχμαῖς. ὁ δὲ ὀρκηθεὶς τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ καὶ ἀποτυχὼν καταδικάζεται εἰς πρόστιμον 100 δραχμῶν (Ίολ. 45· ἐδ. 2. 64 ἐδ. 2. 461. 448)

16) Παρ' ἡμῶν δὲν ὑπάρχει ὁ ὄρκος οὗτος. Περὶ τοῦ ῥώμ. δικαίου ὄρ. Bayer 87. Keller Civilpr. 249. Καὶ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ὤφειλον τὸ πάλαι νὰ ὀμνύοι κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς δίκης οἱ δικαζόμενοι, ὁ μὲν ἐνάγων περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ, ὁ δ' ἐναγόμενος περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἐνστάσεων αὐτοῦ. Ὁ ἐκατέρωθεν διδόμενος οὗτος ὄρκος ἐλέγετο συνήθως διωμοσία. Schömann der alt. Proc. 621.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΔΙΚΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν ἰδιωτικῶν δικῶν καὶ ἐκτὰ^{α)}.α) *En génei.*

§ 66. Ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἄλλαι (δικαστικαὶ καὶ μὴ) ἀρχαὶ, τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων καὶ ἐκτέλεσιν ἐπιτετραμμένοι. Ἀναγκαῖον λοιπὸν γίνεται νὰ ὀρισθῇ ποῖον εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνεργείας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ἵνα ἐπιδειχθῇ τοιουτοτρόπως ἡ σχέσις αὐτῶν πρὸς τὰς λοιπὰς ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀρχὰς καὶ διαχωρισθῇ κατὰ τὸ δυνατόν ὁ κύκλος τῆς ἐνεργητικότητος ἐκατέρων. Ἀλλ' ὁ διαχωρισμὸς οὗτος καθόλου μὲν δὲν ὀρίζεται ἐξ ἀρχῶν τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ἐπιστήμης· ἐπειδὴ ὡσεπιτοπλεῖστον τὸ

α) Mittermair im Archiv für die. civil IV. 305. XII. 393. XXI. 269. Pfeiffer Pract. Ausführungen III. 181. VI. 2. II. A. Zachariae deutsches Staats- u. Bundesrecht II. 167. Bayer 8 έκδ. 44. Linde § 46. 47. Mühlenbr. Entw. § 27. Weber Paraphrase σελ. 407. Heffter System § 98. Morstadt Schlüssel 27. Seuffert I. 115. Brackenhöft Erört. σελ. 404. Φέδ. 211. Bluntschli II. 233. Archiv f. practische Rechtsw. B'. 4, Γ'. 206. Schmid I. 31.

θετὸν δίκαιον χρησιμεύει ὡς ὁδηγὸς πρὸς τοῦτο¹. ἀλλὰ δὲν πρέπει πάλιν καὶ ν' ἀμοιρῇ αὐτῶν παντελῶς· διότι τ' ἀνθρώπινα ἔργα σπανίως φέρουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ αὐτάρκες καὶ ἀμώμητον². Πλὴν καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰς λοιπὰς δημοσίους ἀρχὰς ἀναγκαῖος εἶναι τῶν ἰδιωτικῶν διαφορῶν ὁ διορισμὸς, ἵνα εὐγνώριστοι γίνωνται καὶ καθ' ἑαυτὰς ἐξεταζόμεναι. Ἀσφαλεστέρα δὲ περὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἡ ἔρευνα γίνεται ἐὰν, πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἀληθοῦς τῶν ἰδιωτικῶν διαφορῶν γνωρίσματος, στραφῇ πρὸ πάντων περὶ τὰ τρία ταῦτα· α) περὶ τὸ εἶδος τοῦ ἀμφισβητουμένου δικαίου, β) περὶ τὸν καταρτισμὸν αὐτοῦ καὶ γ) περὶ τὰ δόντα ἀφορμὴν εἰς τὴν διαφορὰν γεγονότα.

β) Στοιχεῖα ἰδιωτικῆς διαφορᾶς.

§ 67. Ἡ πεταξὺ δύο ἢ πλειόνων προσώπων ἐγειρομένη διαφορὰ λέγεται ἰδιωτικὴ καὶ ὑπάγεται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, μόνον ὡςάκις εἶναι ἔρις περὶ δικαίων κατὰ τοὺς ἐπομένους εἰδικωτέρους ὁρισμούς· ἡγουν τὸ δίκαιον, περὶ ὃ στρέφεται ἡ ἔρις πρέπει νὰ ᾔηται¹.

α) ἰδιωτικὸν (jus privatum). Δύο εἰδῶν εἰσὶν ἐν γένει τοῦ πολίτου τὰ δίκαια, δημόσια καὶ ἰδιωτικά. Τὰ μὲν πρῶτα ὀρίζει ὡσεπιτοπλεῖστον τὸ δημόσιον δίκαιον, τὰ δὲ δεύτερα τὸ ἰδιωτικὸν (παρ' ἡμῖν τὸ ῥωμαϊκόν.) Τοῦ δευτέ-

1) Πρβ. Seuffert I. 116. Mitterm. im Archiv XXI. 276.

2) Haimeri im Archiv XVIII. 55.

1) Ηολ. 1 «Πᾶσα ἰδιωτικὴ ἀπαίτησις περὶ ἀποκτηθέντων ἤδη δικαίων, κινουμένη εἴτε παρ' ἑνὸς εἴτε παρὰ πολλῶν ἰδιωτῶν, εἴτε παρὰ τινος σωματείου ἢ κοινότητος, εἴτε παρὰ τοῦ δημοσίου, εἴτε καὶ κατ' αὐτῶν, ὑπάγεται συνήθως εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων » Πρβ. ἀντ. § 51 σημ. 2.

ρου εἶδους δίκαιά εἰσιν ἐν συνόψει τὰ ἐπόμενα, α) ἐμπράγματα δίκαια, β) προσωπικά δίκαια ἀπὸ συναλλαγμάτων ἢ ἄλλων ἐνοχῆς λόγων πηγάζοντα, γ) οἰκογενειακὰ δίκαια, σχέσεις τῶν οἰκείων ρυθμίζοντα (γάμον, πατρικὴν ἐξουσίαν, ἐπιτροπὴν, ὡς καὶ τὰς ἐντεῦθεν προερχομένας χρηματικὰς σχέσεις), καὶ δ) τὰ ἐκ τοῦ θανάτου ἢ τῆς κληρονομήσεώς τινος τικτόμενα δίκαια (κληρονομία, κληροδοσία). Ὅθεν μόνον τὰ δεύτερα ταῦτα δίκαια δύνανται νὰ γείνωσιν ἰδιωτικῆς δίκης ἀντικείμενον². Ἐπομένως ἐξαιροῦνται τῆς ἀρμοδιότητος τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων αἱ περὶ δημοσίων δικαίων διαμφισβητήσεις³ καὶ τῶν ἀδικημάτων ἢ τιμώρησις (ἀνωτ. § 49).

β) *κεκτημένον* (*jus quæsitum*). Τὸ ἀστυκὸν δίκαιον διδάσκει διὰ τίνων γεγονότων συνδρομῆς καὶ συνυπάρξεως κτῶνται τὰ δίκαια⁴.

2) Seuffert I. 117. 2. Bayer 46 ἐν ἀρχῇ

3) Πολὺ πλεόν ἐνδοτέραν ἐξουσίαν εἶχον τὰ δικαστήρια παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ πάλαι· διότι οὐ μόνον ἐδίκαζον καὶ περὶ δημοσίων δικαίων, ἀλλὰ καὶ τὴν νομοθεσίαν ἐνίοτε περιόριζον (Heffter athenaische Gerichtsv. σελ. 14). Παραπλησίαν σχεδὸν ἐξουσίαν ἔχουσι τὴν σήμερον ἐν Ἀμερικῇ τὰ δικαστήρια (Mitterm. Archiv. XXI. 274.) Ἐν Γαλλίᾳ τὰ κατὰ τῶν ἐκλογικῶν κατὰλόγων, τῶν συντασσομένων διὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς, παράπονα ἐδίκαζον ἄλλοτε εἰς δεύτερον βαθμὸν τὰ ἐφετεῖα. Frémenville des cours d' appel I. 411. — Ἐκ τῶν σημερινῶν τῆς Εὐρώπης νομοθεσιῶν τὸ Βελγικὸν νῆσως σύνταγμα ἄξιοπρεπέστερον ὥρισε τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας τὴν δικαιοδοσίαν. Κατ' αὐτὸ α) πᾶσαι αἱ περὶ ἰδιωτικῶν δικαίων διαφοραὶ εἰσὶν ἀποκλειστικῶς τῆς δικαιοδοσίας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων· β) ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ περὶ δημοσίων δικαίων, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῶν νόμων προδλεπομένων ἐξαιρέσεων· γ) τὰς γενικὰς, ἐπαρχικὰς ἢ τοπικὰς διατάξεις καὶ κανονισμοὺς τῆς Κυβερνήσεως ἐφαρμόζουσι τὰ δικαστήρια ἂν ᾧσι σύμφωνοι πρὸς τοὺς νόμους. Βελγ. Συντ. ἀρθρ. 92. 93. 107. Mittermaier ἀνωτ. XXI. 255. Φέδ. 255.

4) Φέδ. 261. Πῶσον πρέπει νὰ ὑπάρχωσι παρὰ τῷ ἐνάγοντι αἱ παλαι-

γ) ἀπαιτητὸν (jus præsens, ἔχι futurum), ἡγουν ἀνεξάρτητον ἀπὸ πάσης αἰρέσεως ἢ προθεσμίας⁵. Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον συγχωρεῖτ' ἐνίοτε καὶ ἐπὶ μὴ ἀπαιτητῶν δικαίων προσφυγὴ εἰς τὰ δικαστήρια⁶.

δ) ἀμφισβητούμενον· διότι ἄνευ ἀμφισβητήσεως δὲν ὑπάρχει ἔρις, οὔτε ἀναγκαία διὰ τοῦτο ἡ δικαστικὴ μεσολάβησις⁷. μάλιστα δὲ ἡ ἐπὶ δικαστηρίου γενομένη ἀναγνώρισις περιττὴν καθίστησι πᾶσαν δικαστικὴν ἀπόφασιν⁸.

ε) προσβεβλημένον· προσβάλλει δέ τις τὰ δίκαια ἡμῶν καὶ ὅταν, καί τοι ἀναγνωρίζων αὐτὰ, δὲν τὰ ἱκανοποιῇ⁹.

* Ἄξιον ἐξετάσεως παρίσταται ἐνταῦθα τὸ ζήτημα, εἰ ἀν προσβολαὶ τῶν ιδιωτικῶν δικαίων, ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἢ τῆς κυβερνήσεως πρᾶχθεῖσαι, παρέχωσι δικαίωμα ἀγωγῆς περὶ ἀποζημιώσεως ἐνὶ ὧπιον τῶν δικαστηρίων. Τὸ

πρόθεσις ἐκεῖναι, δυνάμει τῶν ὁποίων δικαιοῦται νὰ ὀνομάσῃ ἑἷλον τὸ δικαίωμα (ΑΠ 278 τοῦ 52)· πρὸς τοῦτο δὲ δὲν εἶναι πάντοτε ἀναγκαῖος εἰδικὸς τις τίτλος. Mitterm. αὐτ. XXI. 402.

5) Εἰς τὸ εἰδικὸν μέρος ἐξηγηθήσεται, ἂν δύναται νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα ἀγωγῇ προώρως κινηθεῖσα. — Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ μὴ πῶ ἀπαιτητὸν δίκαιον δὲν παύει μόνον δικαίωτο τοῦ νὰ ᾖ ἰδιωτικόν· ἀλλὰ νὰ εἰσαχθῇ εἰς δικαστήριον πρὸ τοῦ γαίνει ἀπαιτητὸν δὲν εἶναι συγκεχωρημένον. Νόμ. 35 Π. (5. 1). Νόμ. 186 Π. (50. 17). Ν. 9. πρ. Π. (12. 4). Bayer 47.

6) Πολ. 993, Ἐμπορ. νόμ. 448. Προσέτι συντηρητικὰ μέτρα δύνανται νὰ ληφθῶσι καὶ περὶ μελλόντων ἢ αἰρεσίμων δικαιωμάτων (Πολ. 4025.), ἢ νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ περὶ αὐτῶν, εἰ ἂν προηγήθῃ πρόκλησις εἰς ἀγωγὴν. Bayer summar. Prozess. σελ. 130 σημ. 18. 7. Πολ. 427.

8) Πολ. 478. 549. Νόμ. 9 Βατ. (9. 4). « Ὁ ἐν βήματι ὁμολογήσας ὡς ὁ καταδικασθεὶς ἐστὶ, καὶ καταβλεῖν ἀναγκάζεται » Ν. 4. Ν. 6. § 2 Π. (42. 2). Ν. 1 Κ. (7. 50). Seuffert Comm. 1. 309 σημ. 36. Bayer 405. 9) Linde § 1 σημ. 2.

πρῶτον μέρος τοῦ ζητήματος τούτου πρέπει ἀναντιρρήτως νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς· διότι ἡ δικαστικὴ ἐξουσία, ὡς ὑποδεεστέρα τῆς νομοθετικῆς καὶ δικάζουσα οὐχὶ περὶ τῶν νόμων, ἀλλὰ κατὰ τοὺς νόμους, δὲν δύναται νὰ ἐπικρίνη τὰς πράξεις αὐτῆς ¹⁰. ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ ἀποζημιώσεις προϋποτίθουσιν ἀδικίαν· ἀλλ' ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία δὲν ἀδικεῖ νομοθετοῦσα.

Τῶν πράξεων δὲ τῆς Κυβερνήσεως τὸ νόμιμον ἢ παρά-

40) Δημοσθ. κατὰ Μειδίου σελ. 63 «χρὴ δὲ ὅταν μὲν τιθῇσθε τοὺς νόμους, ὅποιοί τινες εἴσι σκοπεῖν, ἐπειδὴν δὲ θῇσθε, φυλάττειν καὶ χρῆσθαι» Νόμ. 1 § 2 Π (19· 8). πρ. Εἰσ. (4· 17). ἀρ. 476 τοῦ ποιν. νόμ. . . ἡ ἀναβάλλοντες τὴν ἐκτέλεσιν νόμου τινός. Boncenne II. 50. Heffter System § 99. Ὁ Pfeiffer, παρατιθέμενος τὸν Schmid λέγει (III. 279) «ὁ δικαστὴς δὲν δικάζει κατὰ τὸ δίκαιον οἷον ἔπρεπε νὰ ᾔηται, ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον οἷον εἶναι. Ὅφείλει λοιπὸν νὰ ἐφαρμόζῃ καὶ νόμους κατὰ τὴν πεποιθήσιν αὐτοῦ ἀδίκους· τὸ κῦρος δὲ τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ ἐξήρτηται ἐκ τῆς συμφωνίας αὐτῶν πρὸς τὸν νόμον». — Ἡ περαιτέρα ὁμῶς παρατήρησις (σελ. 283) τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, ὅτι ἔχει ὁ ἰδιώτης ἀγωγὴν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων περὶ ἀποζημιώσεως, ἐὰν ὁ νόμος προσβάλῃ κεκτημένον αὐτοῦ δικαίωμα, οὐδεμίαν εὔρεν ἀποδοχὴν (Seuffert Blätter XI. 328. Φέδ. 264.) Bluntschli I. 490. 497. ἐξαιρέσεις πρέπει νὰ γείνη ὡς πρὸς τὰ διὰ τοῦ συντάγματος προστατευόμενα δίκαια, π. χ. ἀρθρ. 12 τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος.

Ἐχουσιν ὁμῶς δικαίωμα τὰ δικαστήρια νὰ ἐξετάζωσι τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἐφαρμοστέου νόμου, ἤγουν τὴν προσήκουσαν καὶ νόμιμον αὐτοῦ κατάρτισιν· διότι διωρισμένα νὰ ἐφαρμόζωσι τοὺς νόμους, δύνανται φυσικῶς τῷ λόγῳ νὰ ἐξετάζωσιν ἂν ὑπάρχῃ ὁ κατὰ τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν ἐφαρμοστέος νόμος. Pfeiffer αὐτ. σελ. 280. Σαριπ. Συντ. δίκαιον 612. ἀποφ. ΑΠ. 198 τοῦ 1847. Blunts. I. 489.

Προσέτι δύνανται τὰ δικαστήρια νὰ ἐπικρίνωσι τῶν διαταγμάτων τῆς Κυβερνήσεως τὴν βαρύτητα καὶ ν' ἀρνηθῶσι τὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ ἐφαρμογὴν, ἐὰν κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν τὸ δι' αὐτῶν κανονισθὲν ἀντικείμενον ἔπρεπε διὰ νόμου νὰ ὀρισθῇ. Seuffert I. 27. τοῦ αὐτοῦ Blätter V. 451. Pfeiffer αὐτ. III. 302. Φέδ. 268. Dalloz Compét. admin. ἀρ. 45.

νομον δύναται νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, καὶ νὰ δώσῃ δικαίωμα εἰς ἀποζημίωσιν, μόνον ὅσῳ αἱ πράξεις αὗται καὶ τῶν πολιτῶν κεκτημένα δίκαια¹¹, προσβάλλουσι, καὶ νὰ ἐπιχειρῶνται ἀπλῶς κατὰ τὴν δόξαν τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἐπιτρέπεται¹².

Δυνάμει τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων κατασκευάζεται ὁ τῆς πολιτικῆς δίκης ὁρισμὸς οὕτω πως· ἰδιωπικὴ δίκη λέγεται ἡ διαφορὰ δύο ἢ πλειοτέρων προσώπων, καθ' ἣν τὸ μὲν παρίσταται ὡς προσβαλὼν κεκτημένα καὶ ἀπαιτητὰ τοῦ ἐτέρου ἰδιωτικὰ δίκαια, τοῦτο δὲ ἀπαιτοῦν τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῶν¹³.

11) Π. χ. ὁ μετὰκλητος ὑπάλληλος δὲν ἔχει δικαίωμα κεκτημένον ν' ἀπαιτῇ τὴν ἐν τῷ δημοσίῳ ὑπουργήματι διατήρησιν αὐτοῦ· ὁ γαιοκτήμων δὲν δύναται νὰ παραπνευθῇ ὅτι ἡ διὰ τῶν κτημάτων αὐτοῦ διερχομένη δημοσίᾳ ὁδὸς κατηργήθη καὶ ἐστερήθη ἔνεκα τούτου πολλῶν ὠφελειῶν, ἢ ὅτι ἀπηγορεύθη ἡ πώλησις εἴτε ἡ ἐξαγωγή εἰδους τινὸς τῶν προϊόντων του. Pfeiffer αὐτ. I. 246. Φέδ. 265.

12) Πότε τοῦτο ὑπάρχει, κρίνεται κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἐκάστου ἔθνους. Παραδείγματα παρέχουσι τὰ εἰς κινδύνους ἐχθρικῆς εἰσβολῆς, πυρκαϊᾶς ἢ πλημμύρας λαμβανόμενα διοικητικὰ μέτρα, δι' ὧν βλάπτεται τυχὸν τῶν ἰδιωτῶν ἡ περιουσία. Εἰς τιοαύτας περιπτώσεις ἀγωγή περὶ ἀποζημιώσεως δὲν ὑπάρχει. Νόμ. 7 Βασ. (58. 23) «Ὁ ἄρχων καλῶς δι' ἐμπρησμὸν καταλύει τόπον.» Νόμ. 7 § 4 Π. (43. 24). πρβ. ἄρθ. 14 § 35. 38 39 τοῦ διατ. τῆς 29 ἰουν. 1836 περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν διοικητῶν καὶ ὑποδιοικητῶν κτλ. ἄρθ. 50 § 5. 9, ἄρθ. 56 § 4. 5 καὶ 9, ἄρθ. 58. ἄρθ. 59 § 1, ἄρθ. 70 τοῦ ἀπὸ 3 δεκ. 1836 διατ. περὶ δημοτ. ἀστυνομίας, ἄρ. 13 § 31 34. 35 τοῦ νόμου περὶ καθηκόντων τῶν νομαρχῶν. Pfeiffer αὐτ. I. 247. Scufferts Blätter XII. 185. 269, τοῦ ἰδίου Comment. I. 148. b. Φέδ. 265. Linde Zeitschr. N. F. IA'. 305.

Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ὅταν ὁ νόμος ὀρίξῃ εἰδικῶς τὰς προϋποθέσεις καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν. Ἡ παραβίασις τότε τῶν νόμων τούτων ἐκ μέρους αὐτῶν χορηγεῖ δικαίωμα ἀποζημιώσεως εἰς τὸν βλαφθέντα ἰδιώτην.

13) Ἡ δυσκολία τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος, πότε αἱ πράξεις τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τῶν δικαστηρίων, παρήγαγε

Κατὰ τὸν ὅρισμόν λοιπὸν τοῦτον ἐν πάσῃ ἰδιωτικῇ δίκῃ ἀπαιτεῖται τοῦλάχιστον δύο προσώπων ἢ παρουσία, τοῦ ἐνάγοντος καὶ τοῦ ἐναγομένου· ἀλλὰ καταχρηστικῶς ἐνίστε καλεῖται δίκη καὶ ἡ ἄνευ διαδίκου ἀντιλέγοντος ὑποβαλλομένη εἰς τὸ δικαστήριον ὑπόθεσις (δίκη ἐπ' ἀναφορᾶ). γ'.) Ὑποθέσεις α).

§ 68. Ὑποθέσεις τινές, φέρουσαι, κατὰ τὰς ἄρτι ἐκτε-

καὶ περὶ τὸν ὅρισμόν τῆς ἰδιωτικῆς δίκης δυσχέριαν. Κατὰ τὸν Mühlenbr. Entw. σ. 17 ἰδιωτικὴ δίκη ὑπάρχει «ὡσάκις μεταξὺ ὠρισμένων καὶ ἀντίθετον συμφέρον ἔχόντων διαδίκων λύεται ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ διαφορὰ ἐκ τῆς ἐπόψεως μόνον τοῦ δικαίου». Ὁ Seuffert (Comment. I. 147) ἀντὶ τῆς περικοπῆς «ἐκ τῆς ἐπόψεως ἀπλῶς τοῦ δικαίου» ἔλαβεν εἰς τὸν ὅρισμόν ταύτην «ἐπὶ τῇ βάσει ὑπάρχοντος νομικοῦ ὅρισμοῦ». Ἀλλ' ἑκατέρα τῶν περικοπῶν τούτων περιττεύει· ἐπειδὴ ὁ πολιτικὸς δικαστὴς διωρισμένος πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου εἰς εἰδικὰ θέματα, κατ' αὐτὰς ἀναμφιβόλως ὀφείλει πάντοτε νὰ ρυθμίζῃ τὰς πράξεις αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ ἀποβλέπῃ εἰς τὸ κοινωφελές ἢ τὸ τὴν δημοσίαν εὐημερίαν προάγον· ἀλλὰ τοῦτο ἴσως δὲν ἐξηγεῖ ἀποχρώντως τὴν δυσκολίαν. Τὸ πρᾶγμα παρίσταται ἀπλούστερον ἐξεταζόμενον οὕτως· ἡ δικαστικὴ ἐξουσία προσκαλεῖται νὰ ἐπικρίνῃ τὸ νόμιμον ἢ παράνομον διοικητικῆς πράξεως, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο; Ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην πρέπει νὰ γείνῃ κατὰ τὴν ἀκόλουθον διαστολήν· α) δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τῶν δικαστηρίων πρᾶξις διοικητικῇ, ἣν κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν δικαιούται ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ νὰ ἐπιχειρήσῃ οὕτως ἢ ἄλλως, ὅπως αὐτῇ δοξῇ. Ἄν ὁρθῶς ἢ μὴ ἔδοξε τῇ ἀρχῇ νὰ ἐνεργήσῃ ἐν ὠρισμένῳ τινὶ θέματι, δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃαι τὰ δικαστήρια· π. χ. ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ιδιώτου διὰ δημοσίαν ἀνάγκην· ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη ἀνάγκη, ἀνήκει εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν νὰ κρίνῃ· Bluntsehli I. 198. β) ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῶν δικαστηρίων πρᾶξις διοικητικῇ, ἥς τὰς προϋποθέσεις καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας ὀρίζει εἰδικῶς ὁ νόμος· π. χ. ὁ νόμος λέγει· ἐκ τῶν δημοσίων δατῶν συγχωρεῖται νὰ ξυλεύωνται οἱ πολῖται 2 φορτία ξύλων ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν· ὁ δατονόμος ἐμποδίζει τοῦτο· ἢ ἀπαλλάττονται τοῦ φόρου τὰ καυσόξυλα· νόμ. 14 φεβρ. 1844. πρβ. καὶ ἀρθ. 26 τοῦ περὶ ὁδοποιίας νόμου.

α) Πρβ. Carré Compét. V. 79. Foucart Droit public III. 315. Ar-

θείσας βάσεις, χερακτῆρα ιδιωτικῆς δίκης καὶ ὑπαγόμεναι εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ἀφηρέθησαν αὐτῶν καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχήν. Τοῦτο δ' ἐγένετο, διότι τῶν ὑποθέσεων τούτων ἡ ταχεῖα ἐκδίκασις ἐθεωρήθη μέγਾਲως προάγουσα τὴν τακτικὴν τῆς κυβερνητικῆς μηχανῆς κίνησιν. Πρὸ τοῦ Συτάγματος ἦτο μέγας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξηρημένων τούτων ὑποθέσεων¹. ἀλλὰ περὶωρίσθη ἱκανῶς διὰ τοῦ θεμελιώδους τούτου νόμου καὶ τοῦ ΣΤ' ψηφίσματος τῆς τελευταίας ἐθνοσυνελεύσεως. Διότι

α) ὑπεβλήθησαν εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια αἱ ὑπὸ τῶν καταργηθέντων διοικητικῶν δικαστηρίων δικαζόμεναι πρότερον διαφοραί².

chiv für die civil. Pr. III. 371. Rauter § 29. Heffter 32. 33. 35. 36 Dalloz λ. compétence administrative. τόμ. 40. σελ. 430. Φέδ. 269. Κατὰ δὲ τὸν κανόνα quod contra rationem juris introductum est, non est producendum ad consequentias, αἱ ἐξαίρεσις αὗται πρέπει στενῶς νὰ ἐφ' ἑαυτὰς ὁρίζονται. Seuff. I. 169.

1) Πρὸς τὸ ἀπὸ 7 μαΐου 1837 διὰ τ. περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τὰς ἀμφισβητούμενας ὑποθέσεις. Τὸ 1 ἄρθρον τοῦ διατάγματος τούτου ὀρίζει «εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων δὲν ὑπάγονται τὰ ἐξῆς ἀντικείμενα, ἀλλ' ἀποφασίζονται κατὰ τὸ 3 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας ἀπὸ τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς κατὰ τὰς ὁδηγίας τῶν κειμένων καὶ ἐκδοθησομένων νόμων καὶ διατάξεων». Ἀπαριθμεῖ δὲ εἰς 8 §§ τὰς ἐξηρημένους τῆς ἀρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὑποθέσεις. Ἐπειτα ἐν τῷ 2 ἄρθρῳ διατάττει ταῦτα· «Ὅλαι αἱ διαφοραί, αἵτινες οὔτε διὰ τῶν ἐν τῷ 1 ἄρθ. § 8 ρηθέντων νόμων καὶ διατάξεων, οὔτε διὰ τοῦ παρόντος νόμου ὡς διοικητικαὶ ἐσημειώθησαν, ὑπάγονται ἐξ ἐναντίας εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἔπεται ὅτι κατ' ἐξάίρεσιν καὶ ὅπου ὁ νόμος ρητῶς ὀρίζει δικάζουσιν αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ διαφορὰς τοῦ ιδιωτικοῦ δικαίου.

2) Αὗται εἰσὶν (κατὰ τὸν ἀπὸ 9 ἰουλ. 1838 νόμ. περὶ οὐστίας διοικητικῶν δικαστηρίων καὶ τὸν ἀπὸ 3 αὐγ. 1843 νόμ. περὶ ὑπαγωγῆς τῶν

6) Τὸ ΣΤ΄ ψήφισμα ἔταξεν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων πάσας τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ³ τὰς διαφορὰς, ἐξηρημένων ἐκείνων μόνον, ὅσας τὸ ἅ αὐτοῦ ἄρθρον ὑπέβαλεν εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχήν. Ἀναφέρονται δ' ἐν αὐτῷ αἱ περὶ φόρου οἰκοδομῶν⁴ καὶ ἐπιτηδευμάτων⁵ αἱ περὶ στρατευσίμων⁶ αἱ περὶ δημοτικῶν

δημοτικῶν διαφορῶν εἰς τὰ διοικητ. δικαστήρια) ὅλαι αἱ ἐκ τῆς φορολογίας τῶν ἐγχρητικῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζώων φόρων προκύπτουσας διαφοραὶ α) μετὰ τὰ δημοσίου καὶ φορολογουμένων, β) μετὰ τὰ φορολογουμένων καὶ ἐνοικιαστῶν ἢ ὑπεννοικιαστῶν, γ) μετὰ τὰ ἐνοικιαστῶν, ὑπεννοικιαστῶν, συνεννοικιαστῶν καὶ ἐγγυητῶν πρὸς ἀλλήλους, δ) πᾶσα περὶ δρίων μετὰ τὰ διαφορῶν ἐνοικιαστῶν ἢ ὑπεννοικιαστῶν διαφορὰ, ε) αἱ ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως δημοτικῶν φόρων γεννιόμεναι διαφοραὶ κατὰ τὴν αὐτὴν διάκρισιν καὶ ἔκτασιν.

3) Διαφοραὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ (le contentieux de l'administration ἢ l' administration contentieuse) λέγονται αἱ ὑποθέσεις ἐκεῖναι, αἵτινες καὶ τοὶ τὰ στοιχεῖα ἰδιωτικῆς δίκης φέρουσιν, εἰς τῆς ἀρμοδιότητος τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν· αἱ μὴ τοιαῦται ὑπάγονται εἰς τὴν λεγομένην administration pure.

4) Πρβ. ἄρθ. 9 τοῦ ἀπὸ 31 ἰουλ. 1836 διάτ. περὶ τοῦ φόρου τῶν οἰκοδομῶν (ἔφ. Κυβ. τοῦ 1836. σελ. 183).

5) Πρβ. ἄρθρ. 12 τοῦ ἀπὸ 6 ἰουλ. 1835 διάτ. περὶ τοῦ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων (ἔφ. Κυβ. 1836. σελ. 157.), συνδ. ἄρθ. 12. 13 τοῦ ἀπὸ 4 νοεμβ. 1837 νόμ. περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου (ἔφ. Κυβ. 1837. σελ. 154). Ὅσοι τῶν ἐμπόρων ἢ βιομηχάνων ὑποθέτουν ὅτι ἐφορολογήθησαν πλέον τοῦ δέοντος, θέλουν φέρει τὰ παράπονά των εἰς τὸν διοικητὴν ἐντὸς 12 ἡμερῶν μετὰ τὴν εἰς τὸ δημαρχεῖον ἔκθεσιν τῶν φορολογικῶν καταλόγων».

«Τὰ παράπονα θέλουν ἐξετάζεσθαι ἀπὸ τὸν διοικητὴν, τὸν δήμαρχον καὶ τὸν πρόεδρον τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου».

6) Πρβ. ἄρ. 12 τοῦ περὶ ἀπογραφῆς νόμου (ἔφ. Κυβ. 1837. σελ. 169). «Ὅσοι νομίζουν ὅτι κατεγράφησαν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατολογουμένων ἐναντίον τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ νόμου, ὡς καὶ ὅσοι ἔχουν παράπονα, ὅτι δὲν κατεγράφη εἰς τοὺς ἐλέγχους ἄτομον, τὸ ὁποῖον ὑπόκειται εἰς τὴν ἀπογραφὴν, ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ διευθύνουν τὰ παράπονά των εἰς τὸν ἀνήκοντα διοικητὴν. . . Ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τοῦ διοικητοῦ δύνανται νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν».

καὶ ἐπαρχικῶν ἀρχαιρεσιῶν⁷· αἱ περὶ χαρτοσήμου⁸, λαθρεμπορίων καὶ παντὸς ἐμμέσου δημοσίου φόρου⁹· τελευταῖον ὅσαι ἄλλαι τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ὡς διοικητικαί, ἤτοι κηρυχθεῖσαι διὰ τῆς νομοθεσίας ὡς διοικητικαὶ ὁμοιάζουσι τὰς ἐκεῖ παραδειγματικῶς ἀριθμουμένας¹⁰.

γ) καὶ τούτων τῶν ὑποθέσεων ὠρίσθησαν, ἀντὶ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, τὰ ἐφετεῖα μὲν ὡς δευτέρου βαθμοῦ δικαστήρια, ὁ ἄρειος Πάγος δὲ ὡς ἀκυρωτικόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

δ). Σύγκρουσις καθηκόντων^α).

1) Ἐν γένει.

§ 69. Ἐὰν τὰ δικαστήρια, ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν, παραγνωρίσωσι τὰ τεθειμένα αὐτοῖς πρὸς ἐ-

7) Περὶ τῶν δημοτικῶν ἀρχαιρεσιῶν ὅρ. τὰ ὅρ) 66 καὶ 86 τοῦ περὶ δήμων νόμου, περὶ τῶν ἐπαρχικῶν, τὸ 24 ὅρθ. τοῦ περὶ ἐπαρχικῶν συμβουλίων διατάγματος. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ διοικητοῦ συγχωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο προσφυγὴ εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας (νῦν εἰς τὸ ἀρμόδιον ἐφετεῖον).

8) Πρβ. ὅρθ. 48 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου «ιδιώτης, ὅστις εἰς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ τέλους τοῦ χαρτοσήμου . . . νομίζει ἑαυτὸν ἡδικοημένον, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διευθύνῃ . . . ἄμεσον ἐξαίτησιν πρὸς τὴν γραμματεῖαν τῶν οἰκονομικῶν, καὶ ἂν αὕτη ἀπορρίψῃ, νὰ ἐκκαλέσῃ . . . εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας (νῦν τὸ ἐφετεῖον)»

9) Πρβ. 31. 94. 104 τοῦ περὶ τελωνείων νόμου (ἐφ. Κυβ. 1843. σελ. 26).

10) Φέβ. 273, πρβ. καὶ ὅρ. 33. 108. 109. 111. 122, τοῦ περὶ δήμων νόμου. -- ἰδ. καὶ ὅρ. 55 τοῦ περὶ ἐξουβ. καὶ περὶ τύπου νόμου. Περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ἑπιθ. § 16 τοῦ περὶ συστάσεως αὐτοῦ διατάγ. ἔτι ἀπόφ. ΑΠ 138 τοῦ 54.

α) Πρβ. Carré Compét. V. 50. 92. Foucart droit public III. 274. Dalloz Conflit XII. 102. Fréminy. des cours d'appel I. 440.

νέργειαν ὅρια καὶ ἀμαρτήσωσι περὶ τοῦτο, γεννᾶται τοιούτοτρόπως σύγκρουσις ἐξουσίας, ἥτις πρὸς τὴν ἐξουσίαν ἄλλων δικαστηρίων γενομένη, καλεῖται σύγκρουσις δικαιοδοσίας (conflict de juridiction), πρὸς τὴν ἐξουσίαν δὲ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, σύγκρουσις καθηκόντων (conflict d'attribution). Περὶ τοῦ δευτέρου μόνον εἶδους γίνεται ἐνταῦθα ἡ ἐξέτασις¹. Σύγκρουσις λοιπὸν καθηκόντων ἐστὶν ἡ μεταξὺ τῆς δικαστικῆς καὶ διοικητικῆς ἐξουσίας γινομένη περὶ ὁρίων ἀμφισβήτησις καὶ καλεῖται καταφατική μὲν, ἐὰν τὰ τε δικαστήρια καὶ αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ἀντιποιῶνται ὡς ἰδίαν δίκην τινὰ, ἀποφατική δὲ ἐὰν ἀμφότεραι αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ ἀποποιῶνται αὐτὴν ὡς ἀλλοτρίαν².

2) Περὶ καταφατικῆς συγκρούσεως¹).

§ 70. Καταφατικὴ σύγκρουσις ὑπάρχει ἅμα διαφορά τις, νομιζομένη διοικητική, εἰσαχθῇ εἰς πολιτικὸν δικαστήριον² καὶ τοῦτο, κατὰ πρότασιν τῶν διαδίκων τοῦ εἰσαγγελέως ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως, δὲν κηρύξῃ ἑαυτὸ ἀναρμόδιον. Ἡ διαγωγὴ τοῦ δικαστηρίου αὕτη ἀποτελεῖ ἐπέμβασιν εἰς ἀλλότρια καθήκοντα καὶ δικαιοῖ τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν νὰ διαμαρτυρηθῇ κατ' αὐτῆς. Περὶ τῆς διαμαρτυρήσεως δὲ ταύτης καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἰσχύουσιν αἱ ἐξῆς διατάξεις.

1) Πολ. 4—9. Ἐὰν αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ὑπερβῶσι τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας των δὲν ὑπάρχει σύγκρουσις, διότι αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν εἰσὶ πάντοτε μεταβληταί. Aubry Γ'. 356 σημ. 49.

2) Foucart αὐτ. § 1800. 4801. Πολ. 5. « Ἡ σύγκρουσις εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ, καὶ ὅσον ἀμφότεραι αἱ ἀρχαὶ ἀποφαίνονται ἑαυτὰς ἀρμόδιας ἢ ἀναρμόδιας.

1) Dalloz Conflict XII. 119. Φέδ. 282.

2) Καὶ εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα ἢ ἐμποροδικεῖα εἰσαχθείσης τῆς ὑποθέσεως, ἔχει χώραν ἡ ἄρσις τῆς συγκρούσεως· διότι τὸ 4 ἄρθ. τῆς πολιτ. δικον. εἰ-

α) τὸ πρὸς διαμαρτύρησιν δικαίωμα τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς 1) ἐνεργεῖται διὰ τοῦ ἀρμοδίου³ νομάρχου· οὗτος δηλαδὴ γνωστοποιεῖ διὰ τοῦ εἰσαγγελέως τὸ δικαστήριον ἐγγράφως, ὅτι ἡ παρ' αὐτῷ ἐκκρεμὴς δίκη δὲν τῷ ἀνήκει καὶ πρέπει ν' ἀναστείλῃ τὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς· 2) ἄρχεται ἅμα τὸ δικαστήριον ἐπιλαβόμενον ὅπωςδῆποτε τῆς ὑποθέσεως δὲν κηρύξῃ ἑαυτὸ ἀναρμόδιον· διαρκεῖ δὲ ἐφ' ὅσον διατελεῖ ἐκκρεμὴς ἐπὶ δικαστηρίου ἡ δίκη, ἤγουν μέχρι τῆς ἐκδόσεως ὀριστικῆς ἀποφάσεως, εἴτε ὑπὸ τοῦ κατὰ πρῶτον βαθμὸν διχάζοντος δικαστηρίου, εἴτε ὑπὸ τοῦ ἐφετείου⁴.

ναι γενικόν. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται τοῦτο. Foucart αὐτ. σελ. 285. § 1812. Carré Compét. V. 203. Dalloz ἐνθ. ἀν. ἀριθ. 61. 62. Φέδ. 286. — Ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις καὶ ἐπὶ διοικητικῆς διαφορᾶς ἀνήκει εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. ΑΠ 285 τοῦ 56.

3) Πρβ. ἄρ. 3 ἐδ. 2 τοῦ περὶ καθηκόντων τῶν νομαρχῶν νόμου τῆς 5 δεκεμ. 1845. Ἀρμοδίος νομάρχης εἶναι ὁ τῆς περιφερείας τοῦ δικαστηρίου παρ' ᾧ εἰσῆχθη ἡ ὑπόθεσις. Foucart αὐτ. σελ. 280. Dalloz ἐνθ. ἀν. ἀ. θ. 35. 36. Φέδ. 238. Κατὰ τὴν νομολογίαν τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας ἐν Γαλλίᾳ ὁ αὐτὸς νομάρχης αἶρει τὴν σύγκρουσιν, καὶ ἂν ἡ ὑπόθεσις ἐκληθεῖσα μεταβῇ εἰς τὸ ἐφετεῖον ἐτέρου νομοῦ. Τὴν νομολογίαν ταύτην κατακρίνουσι συγγραφεῖς τινες καὶ κάλλιον νὰ μὴ ἀκολουθῇται.

4) Τοῦτο ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 6 — 8. διότι ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ὑπόθεσιν ἔχει τὸ ἐκκρεμὲς τῆς δίκης καὶ σκοπὸν τὴν ἐπίσχεσιν πάσης ἐνεργείας τῶν δικαστηρίων· ἀλλ' ἀμφοτέρω ταῦτα ἐκλείπουν μετὰ τὴν ἐκδόσιν ὀριστικῆς ἀποφάσεως· Πρβ. Φέδ. 289 — Foucart αὐτ. § 1814. Dalloz ἐνθ. ἀν. ἀριθ 67 — 88. Fréminville I. 445 ἀριθ. 460. Ἐὰν τὸ δικαστήριον εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν ἐκδώσῃ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ; Φέδ. 292. Δὲν εἶναι ἀκριβὲς ὅπερ αὐτόθι λέγει ὁ Φέδερος, ὅτι τὰ δικαστήρια δὲν ἀποφαίνονται δι' ἰδιαιτέρας ἀποφάσεως περὶ τῆς ἀρμοδιότητός των, διότι τὸ ἐναντίον ὀρίζει αὐτὸ τὸ 583 ἄρθρον, ὅπερ ἐπικαλεῖται. Δύναται ὅμως νὰ συμβῇ, πρᾶγμα σπανιώτατον εἰς τὴν πρακτικὴν τῶν δικαστηρίων, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπόβρυσιν τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνστάσεως νὰ ἐκδώσῃ ὀριστικὴν ἀπόφασιν τὸ δικαστήριον, τότε ἀπαντᾷται τὸ ἀτόπημα, ὅπερ ἐξετάζει ὁ Φέδερος.

3) προσηκόντως⁵ ἐξασκηθὲν ἀποτέλεσμα φέρει, ὅτι ἐπιβάλλει τὸ καθήκον εἰς τὸ δικαστήριον καὶ τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν τοῦ ν' ἀπόσχωσιν ἐν τοσοῦτῳ πάσης ἐνεργείας. Ἡ παραβίασις δὲ τοῦ καθήκοντος τούτου οὐ μόνον τὸν παραβάτην ζημιοῖ⁶, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐνεργηθείσας πράξεις ἐπηρεάζει, ὑποκειμένας εἰς ἀκύρωσιν αὐτὰς καθιστῶσα⁷.

6) κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν ἀρχὴ ἀρμοδία νὰ δικάσῃ περὶ τῆς ἀρθείσης συγκρούσεως εἶναι ὁ ἄρειος Πάγος⁸. Διαδικασία δὲ παραφυλάττεται ἢ καὶ πρὸ τοῦ Συντάγματος ἰσχύουσα κατὰ τὴν τροποποίησιν ἣτις ἐκ τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ δικαστηρίου ἀναγκαίως ἐπῆλθεν. Ὅθεν καὶ τὴν σήμερον ὁ νομάρχης αἴρων τὴν σύγκρουσιν, πέμ-

5) Ὅτι κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον. Ὁ τύπος εἶναι ἔγγραφος τοῦ νομάρχου ὡς τοιούτου γνωστοποίησις, περιερχομένη διὰ τοῦ εἰσαγγελέως εἰς τὸ δικαστήριον. Foucart αὐτ. § 1823. Dalloz ἐνθ. ἀν. 91—96. Fréminville 1. c. σελ. 450. ἀριθ. 463. Φέδ. 296.

6) Πρβ. ἀρθ. 476 § 2. 477 ποιν. νόμου. Φέδ. 295.

7) Ἐὰν ἡ ὑπόθεσις παραπεμφθῇ εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ὅπερ καὶ μετὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ νομάρχου ἀνγκηρυχθεῖσαν σύγκρουσιν ἐξηκολούθησε δικάζον, αἱ πράξεις αὐτοῦ δὲν φαίνεται ὁρθὸν νὰ θεωρῶνται ἄκυροι, ἀποῦ τὸ 8 ἄρθρον δὲν κηρύττει αὐτὰς ῥητῶς ἀκύρους. Ἰδ. ὅμως Foucart § 1822. 1829. Carré Procéd. ζ. 1331. Φέδ. 295. Dalloz ἀριθ. 158—160.

8) Εἶναι δύσκολον νομοθετικῶς τὸ ζήτημα, ποία ἀρχὴ καταλληλοτέρα φαίνεται εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῶν συγκρούσεων, ἡ δικαστικὴ ἢ ἡ διοικητικὴ; Πλείονας ἐγγυήσεις παρέχει ἡ δικαστικὴ ἀρχή. Κράτη τινα ἐγκατέστησαν μίκτον ἐκ διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἀρχόντων συγκείμενον δικαστήριον πρὸς ἐκδίκασιν τῶν συγκρούσεων (π. χ. ἡ Βρυξία). Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πρβ. Mittermaier ἐν τῷ Archiv. etc. XIII. 95. XV. 300. XVII. 317. Foucart § 1803. 1804. Bayet ἔκδ. 8 σελ. 49 ἐν τ. Φέδ. 92 281. Τί ἰσχύει σήμερον ἐν Γαλλίᾳ ὅρ. Dalloz ἀριθ. 195. ἐπ.

πει τὰ ἔγγραφα διὰ τοῦ ἀρμοδίου εἰσαγγελέως εἰς τὸν τοῦ ἀρείου πάγου εἰσαγγελέα. Τὸ δικαστήριον δὲ τοῦτο, ἐν ἐλλείψει εἰδικῶν διατάξεων, ἐξετάζει καὶ ἀποφασίζει τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τὴν παρ' αὐτῷ διαγεγραμμένην διαδικασίαν⁹. Οἱ διάδικοι οὔτε νὰ κλητευθῶσιν οὔτε νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν δίκην εἶναι ἀναγκαῖον¹⁰. διότι κυρίως εἰπεῖν ἡ δίκη γίνεται μεταξὺ δικαστικῆς καὶ διοικητικῆς ἀρχῆς καὶ ἀφορᾷ τὸ δημόσιον συμφέρον· διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ ἡ κανονιστικὴ τοῦ ἀρείου Πάγου ἀπόφασις μόνον τοῦτο τὸ ζήτημα λύει, ἐν δηλ. ἡ διαφορὰ ἦναι διοικητικῆς ἢ δικαστικῆς ἀρμοδιότητος, οὐχὶ δὲ καὶ ἄλλους ἀναρμοδιότητος λόγους¹¹.

Ἐὰν ὁ ἄρειος Πάγος εὖρη βάσιμον τὴν ἀρθεῖσαν σύγκρουσιν, καταργεῖ τὴν ἀναρμοδίως ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου καὶ παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχήν· ἄλλως ἀναπέμπει αὐτὴν εἰς τὸ δικαστήριον¹².

9) Τὸ ἀρθρ. 48 τοῦ περὶ συστάσεως τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας νόμου ὠριζε τὴν ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τούτου διχδικασίαν κατὰ τὰς περὶ συγκρούσεων δίκας.

10) Foucart III. 281. Dalloz I. c. ἀριθ. 37. Φέδ. 278. Δὲν ἐμποδίζονται ὅμως νὰ παρεμβῶσι κατὰ τὸ 89 ἀρθρον τῆς πολ. δικονομίας. ΑΠ 285 τοῦ 56. Παρὰ τοῖς Γάλλοις οὐδὲ τοῦτο συγχωρεῖται. Dalloz I. c. ἀριθ. 207.

11) Πρ. Foucart I. c. § 1828. Carré Compét. v. 140 ἀριθ. 343. Dalloz I. c. ἀριθ. 221. 226.

12) Πολ. 9 ἐδ. 2. Dalloz I. c. ἀριθ. 217 ἐπ. 222 ἐπ. Ὁ Φέδερος (σελ. 299) εὕρισκει πλημμελεῖ τὴν σύνταξιν τοῦ 9 ἀρθρου, ἀλλ' ἀδίκως· διότι τὸ ἀρθρον αὐτὸ ἀναφέρεται εἰς ἀμφοτέρω τῆς συγκρούσεως τὰ εἶδη, τῆς τε καταφατικῆς καὶ τῆς ἀποφατικῆς. Δηλαδή ἐγκριθείσης τῆς καταφατικῆς συγκρούσεως, ἀκυροῦται ἡ ἀπόφασις τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς· ἐγκριθείσης δὲ τῆς ἀποφατικῆς, ἀκυροῦται ἡ ἀπόφασις εἴτε τῆς διοικητικῆς εἴτε

3) *Περὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως*¹⁾).

§ 71. Ἀποφατικὴ σύγκρουσις ὑπάρχει ὁσάκις καὶ τὰ δικαστήρια καὶ αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ κηρύττονται ἀναρμόδιοι νὰ δικάσωσιν ὑπόθεσιν τινά. Περὶ τῆς συγκρούσεως ταύτης πραγματεύονται μόνον τὰ ἄρθρα 5 καὶ 9 τῆς Πολ., τὸ μὲν δίδον τὸν ὅρισμόν αὐτῆς, τὸ δὲ προσδιορίζον τὴν δικάσουσαν ἀρχήν. Δυνάμει δὲ τῶν ἄρθρων τούτων καὶ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ἀποφατικῆς συγκρούσεως συνάγονται τὰ ἑξῆς:

α) δὲν γίνεται ἐνταῦθα προσωρινὴ ἄρσις, οὐδ' ἐνδιαφέρεται εἰς τὸν ὀριστικὸν κανονισμόν τῆς ἀρμοδιότητος ἡ διοικητικὴ ἀρχή. Ὅθεν εἰς τοὺς δικαζομένους ἐναπόκειται νὰ φροντίσωσι περὶ τούτου².

β) Ἐὰν οὗτοι ἀποπεμφθῶσι μετακλήτως ἢ ἐμετακλήτως ὑπὸ τε τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, δικαιοῦνται νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὸν ἄρειον Πάγον τὴν περὶ κανονισμοῦ ἀρμοδιότητος αἴτησιν, ἥτις ἐπομένως καὶ μετὰ τὴν τελεσιδικίαν τῶν ἀποφάσεων³ μέχρι τῆς παραγραφῆς τοῦ δικαιώματος⁴ εἶναι δεκτὴ.

τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς: ἐπεὶ δὲ ἐνταῦθα ἀμφότεραι αἱ ἀρχαὶ ἐκηρύχθησαν ἀναρμόδιοι. Dalloz l. c. ἀριθ. 234. Τὸ μόνον ἐλάττωμα τοῦ ἁρθρου εἶναι, ὅτι δὲν ὀρίζει τί γίνεται ἐὰν μὴ ἐγκριθῇ ἡ ἀρθεῖσα σύγκρουσις: ἀλλὰ τοῦτο ἐννοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ· ἡγουν γίνεται τὸ ἀντίθετον.

1) Πρβ. Carré Compét. V. 131. Foucart III. 311. Fréminville I. 460. Dalloz αὐτ. ἀριθ. 169. Φέδ. 300. 2) Dalloz ἀριθ. 471. 228.

3) Αἱ προϋποθέσεις λοιπὸν τῆς ἀποφατικῆς συγκρούσεως εἰσὶν α) εἰσαγωγή τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἀρχάς, τὴν διοικητικὴν καὶ τὴν δικαστικὴν, β) ἀρμοδιότης τῆς ἐτέρας τῶν ἀρχῶν τούτων καὶ γ) ἀποφανσις ἀμφοτέρων θετικὴ (ὅχι ὑποθετικὴ) ὅτι εἰσὶν ἀναρμόδιοι. Foucart αὐτ. σελ. 312. Dalloz ἀριθ. 172—180. Τελεσιδικία τῶν ἀποφάσεων δὲν εἶναι ἀναγκασί. Ὅθεν ἅμα τῇ ἐκδόσει τῆς ἀποφάσεως τοῦ πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, δύναται νὰ ζητηθῇ ἄρσις τῆς συγκρούσεως, ἐὰν μὴ προτιμᾷ ὁ διάδικος νὰ προσβάλῃ τὴν ἀπόφασιν διὰ τῶν ἐνδίκων μέσων. Foucart αὐτ. σελ. 343. Dalloz ἀριθ. 184. Φέδ. 302. 4) Dalloz αὐτ. ἀριθ. 230.

γ) καὶ ἂν ὁ ἄρειος Πάγος, ὡς ἀκυρωτικὸν δικαστήριον δικάσαν, ἀπεφάνητο γνώμην περὶ τῆς ὑποθέσεως, οὐχ' ἥττον συγχωρεῖται προσφυγὴ εἰς αὐτὸν περὶ κανονισμοῦ τῆς ἀρμοδιότητος· διότι τότε μόνον δικάζει ὡς ὑπερτέρα τῆς τε διοικητικῆς καὶ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἀρχή, καὶ ὑποχρεοῖ ἀμφοτέρας⁵.

δ) ἐὰν τὸ δικαστήριον τοῦ ἀρείου Πάγου εὖρη βάσιμον τὴν ἀποφατικὴν σύγκρουσιν, καταργεῖ τὴν ἐσφαλμένην δικαστικὴν ἢ διοικητικὴν ἀπόφασιν καὶ παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν διοικητικὴν ἢ δικαστικὴν ἀρχήν⁶.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως πολλῶν δικῶν.

α.) Πρὸς ἄλλας πολιτικὰς δίκας⁷).

§ 72. Αἱ πολιτικαὶ δίκαι σχετίζονται πρὸς ἀλλήλας, γινόμεναι ἐκκρεμεῖς εἴτε παρὰ διαφοροῖς εἴτε παρὰ τῷ αὐτῷ δικαστηρίῳ· ἐνταῦθα δὲ πάλιν ὅτε μὲν κεχωρισμένως ὅτε δὲ ἡνωμένως. Ἀναγκαῖον λοιπὸν γίνεται νὰ ἐξετασθῇ τίνα ἐπιρρόην περὶ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῶν καὶ ἐκδίκασιν ἔχει ἡ τριπλῇ αὕτῃ σχέσις. Ῥητέον δὲ γενικῶς

5) Διότι ἄλλο μέσον νὰ ὑποχρεωθῶσιν αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς διαφορᾶς δὲν ὑπάρχει. Σπανίως βέβαια θέλει συμβῇ νὰ κηρυχθῇ ἀναρμόδιος διοικητικὴ ἀρχή, ἀφοῦ ἤδη τὰ δικαστήρια καὶ αὐτὸς ὁ ἄρειος Πάγος ἐκήρυξαν ἀρμοδίαν τὰς διοικητικὰς ἀρχάς. Contra Φέδ. 302.

6) Foucart αὐτ. σελ. 311 § 1832. Dalloz αὐτ. ἀριθ. 234.

α) Πρὸς. Göuner Handb I· 520. Bayer 24. 8 ἐκδ. 50· Linde § 53 ἐπ. Mühlenbr. Entw. § 102. § 1. 47—150. Brackenhöft Eört. σ. 126.

ὅτι ἡ ἐπιρρόη αὕτη προέρχεται ὡσεπιτοπολὺ ἐκ τῆς συγγενείας ἢ ἀλλοτριότητος τῶν δικῶν, καὶ ὀρίζει ποτὲ μὲν τοῦ δικαστηρίου τὴν ἀρμοδιότητα, ποτὲ δὲ τὴν τάξιν τῆς ἐκδικάσεως αὐτῶν ἢ τὴν ἐκβασιν. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀρμοδιότητος ἐγένετο ἤδη ἀνωτέρω (§ 36) λόγος, περὶ τῶν δύο δ' ἐτέρων ἰσχύουσι τὰ ἐξῆς·

Α) ἐὰν εἰσαχθῶσιν εἰς πολλὰ δικαστήρια διάφοροι δίκαι, ἐντελῶς ἀλλότριαι¹ πρὸς ἀλλήλας, οὐδεμίαν ἐπενεργούσιν ἐπιρρόην ἢ ἑτέρα πρὸς τὴν ἑτέραν. Ἐὰν ὅμως αἱ δίκαι αὗται συνδέωνται ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ εἴτε τῆς ταυτότητος εἴτε τῆς συναφείας, παράγουσιν ὑπὲρ τῶν δικαζομένων τὴν τῆς ταυτότητος ἢ τῆς συναφείας ἑνστασιν². πρὸς δὲ ἡ προδικάζουσα δίκη κρίνεται συνήθως προτέρα³.

Β'.) ἐὰν εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον κεχωρισμένως πολλαὶ δίκαι, ἐξεταστέον καὶ ἐνταῦθα ἐὰν ἔχωσι πρὸς ἀλλήλας συγγενείαν τινα ἢ ἦναι ἀσχετοι ὅλως καὶ ἀνεξάρτητοι· ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει αἱ δίκαι ἔρχονται εἰς ἀμοιβαίαν ἐπαφὴν μόνον ὡς πρὸς τὴν σειρὰν τῆς ἐκδικάσεως αὐτῶν, ἥτοι αἱ προγενέστεραι συζητοῦνται κατὰ κανόνα πρὸ τῶν νεωτέρων, ἐξηρημένων τῶν συνοπτικῶν, αἵτινες καὶ νεώτεραι προσηγοῦνται⁴. Κατὰ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐγίνοντο ἀλλαι τινὲς προτιμήσεις⁵. Ἐὰν ὅμως τὰς

1) Διότι π. χ. ἔχουσι διάφορον ἀντικείμενον ἢ διαδίκους διαφόρους.

2) Πολ. 553 § 2. γαλ. δικον. 171.

3) Πρβ. ἀρθ. 787. 730. 463 § 4 τῆς πολ. δικονομίας. Heffter System. § 150 καὶ σελ. 196 σημ. 113.

4) Πρβ. Ὀργ. 265, 266. Πολ. 576. 578. 5) Πρβ. Ν. 104. Π. (50. 17). Νόμ. 104 Βατ. (2. 3). «Ἐὰν δύο ἀγωγὰὶ πρόκεινται, ἡ μὲν ποσότητὰ μείζονα ἔχουσα, ἡ δὲ ἀτιμοποιὸς, προτιμᾶται ἡ ἀτιμοποιός.

πολλὰς δίκας συνέχῃ ἐσωτερικῇ συνάφειᾳ, ἐπιφέρει αὕτη ἀποτέλεσμα ποτὲ μὲν τὴν ἔνωσιν αὐτῶν⁶, ποτὲ δὲ τὴν διαδοχικὴν συζήτησιν⁷, καὶ ἄλλοτε τὸ ἀπαράδεκτον τῆς νεωτέρας⁸.

Γ'.) ἡ ἠνωμένη εἰσαγωγὴ πολλῶν διαφορῶν εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον, ἐνεργηθεῖσα μὲν εὐθὺς κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς δίκης, ἀπαρτίζει σῶρευσιν ἀγωγῶν (*cumulatio actionum*), ἐπελθοῦσα δ' ἀκολούθως, γεννᾷ παρεμπίπτουσαν δίκην.

Σῶρευσις ἀγωγῶν^α).

§ 73. Σῶρευσις ἥτοι ἑνώσις πολλῶν ἀγωγῶν ἐν τῷ αὐτῷ δικογράφῳ ἐπὶ σκοπῷ κοινῆς συνεκδικάσεως συγχωρεῖται α) τοῦ αὐτοῦ ἐνάγοντος κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἐναγομένου (*cumulatio actionum objectiva*) πάντοτε, ἐὰν αἱ πολλαὶ ἀξιώσεις μὴ ἀντιφάσκωσιν¹, ἥτοι μὴ ἀποκλείωσιν

6) Πρβ. Carré Procéd. 731. Thomine ἀριθ. 205.

7) Π· χ· ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως δίκη κρίνεται πρὸ τῆς κυρίας, ἡ περὶ ἀνατροπῆς τῆς ἐφέσεως, πρὸ τῆς ἐφέσεως αὐτῆς. Πολ. 465 § 3· ΑΠ. 229 τοῦ 54. Wetzell 701.

8) Πολ. 475 § 4.

α) Πρβ. Bayer 304· 8 ἐκδ. 542. Puchta Dienst etc. II. 87., Seuffert II. 152. Glück. IV. 1. Linde § 193. Wetzell 668. — Τῆς σωρεύσεως τῶν ἀγωγῶν (*cumulatio actionum*) διάφορος ἐστὶν ἡ συρροή αὐτῶν (*concursus actionum*). Ἡ μὲν σημαίνει τὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ δικογράφου (*libellus actionis*) εἰσαγωγὴν εἰς δικαστήριον πολλῶν ἀπαιτήσεων ἐπὶ σκοπῷ κοινῆς συνεκδικάσεως· συρροή δὲ λέγεται τὸ δικαίωμα, ὅπερ τις ἔχει ἐνίοτε νὰ κινήσῃ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος πολλὰς ἀγωγάς· ἄρα ἡ συρροή ἀνήκει εἰς τὸ ἀστυκὸν δίκαιον. Savig. System V. 204 ἐπ· Arndts Pandecten § 105. Archiv f. pract, Rechtsw. I. 32. Windscheid die actio σ. 31. Wächter Privatr. B'. 455.

1) Τοιαύτη εἶναι π· χ· ἡ *actio redhibitoria* καὶ ἡ *quanti minoris*· ἡ μὲν σκοπεῖ τὴν διὰρρύξιν τῆς πωλήσεως, ἡ δὲ τὴν μείωσιν τοῦ τιμήματος· ἄρα ἀντιφάσκουσι πρὸς ἀλλήλας. Göschen Vorlesungen Γ'. 358.

ἀλλήλας², ὑπάγωνται δὲ εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον καὶ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν³, καὶ μὴ περιπλέκωσι τὴν δίκην⁴⁻⁶) πολλῶν ἐναγόντων ἢ κατὰ πολλῶν ἐναγομένων (*cumulatio actionum subjectiva*), μόνον ἐὰν ὑπάρχῃ μεταξὺ αὐτῶν ὁμοδικίας δεσμός⁵.

2) Ὑπάρχουσι περιπτώσεις τινὲς κατὰ ῥωμ. δίκαιον, καθ' ἃς μεταξὺ διαφόρων δικαίων καὶ τῶν πρὸς ἐπιδίωξιν αὐτῶν ἀγωγῶν δίδονται ἐκλογὴ μόνον· ὥστε τῆς μιᾶς ἀγωγῆς ἐκλεχθείσης ἀποκλείεται ἡ ἐτέρα. Τοιαύτας περιπτώσεις ἀναφέρουσιν οἱ συγγραφεῖς τὰς ἐξῆς α) ἐὰν εἰς πώλησιν τινὰ προστεθῇ ἡ *lex commissoria* καὶ παραβιασθῇ· ὁ πωλητὴς δύνανται ἢ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πωληθέντος πράγματος νὰ αἰτήσῃ ἢ τὸ τίμημα. Ν. 7. Π. (18. 3). β) ἐὰν ἐν τῇ διαθήκῃ ὑπάρχῃ ἡ *clausula codicillaris*, ὁ ἐκ διαθήκης κληρονόμος δύνανται κατ' ἐκλογὴν νὰ παρασταθῇ ἢ ὡς κληρονόμος ἢ ὡς κληροδόχος. Νόμ. 8 Κώδ. (6. 36). γ) ὁ κληροδόχος ἔχει πρὸς ἀπαίτησιν τοῦ κληροδοτήματος ἢ τὴν ἐμπράγματον ἢ τὴν προσωπικὴν ἀγωγὴν. Νόμ. 76 § 8 Π. de legat II. Νόμ. 84 § 13 Π. de legat I. δ) κατὰ τὸ 629 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας δὲν δύνανται νὰ ἐνωθῶσιν αἱ περὶ διακατοχῆς καὶ κυριότητος ἀγωγαί. — Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι τινὲς περιπτώσεις ἄνευ πρακτικῆς σημασίας παρ' ἡμῖν. Πρβ. Savig. V. 256.

Ὡς πρὸς τὰ ἄρθρα 535 καὶ 537 τῆς πολιτ. δικονομίας παρατηρητέον τὰ ἐξῆς. Κατὰ τὸν 1 § τοῦ 535 ἄρθ. δύνανται νὰ ἐνωθῶσι πολλαὶ ἀπαιτήσεις εἰς τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν, ἐὰν κατὰ τὴν οὐσίαν τῶν μὴ ἀντιφάσκωσι πρὸς ἀλλήλας. Κατὰ δὲ τὸν § 2 τοῦ 537 ἄρθ. δὲν συγχωρεῖται ἡ ἐνωσις πολλῶν ἀγωγῶν ἐὰν δὲν διετάχθῃ ῥητῶς, ὅτι διὰ τῆς ἐκλογῆς τῆς μιᾶς ἀποκλείεται ἡ ἄλλη. Αἱ δύο αὖται ἐκφράσεις τῶν ἄρθ. τούτων ταυτίζονται. Ἐπομένως πρέπει νὰ θεωρηθῇ παρὲλκουσα ἡ ἐτέρα αὐτῶν. Ἐλαβε δ' αὐτὰς κατὰ παραδρομὴν ὁ νομοθέτης τὴν μὲν πρώτην ἐκ τοῦ βουαρικοῦ σχεδίου (§ 154), τὴν δὲ δευτέραν ἐκ τοῦ Βαυέρου (τελ. 307 ἐν ἀρ.).

3) Ὅθεν ἀγωγὴ τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ ἐμποροδικείου καὶ ἄλλη τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ πρωτοδικείου δὲν δύνανται νὰ ἐνωθῶσι· προσέτι εἰς διαδικασίαν συνοπτικὴν δὲν δύνανται νὰ ἐνωθῶσιν ἀγωγαὶ συνοπτικῆς καὶ συνήθους διαδικασίας· τὸ ἐναντίον ὁμῶς ἐπιτρέπεται. Bayer 305.

4) Τοῦτο ἐκτιμᾷ ὁ δικαστής. Ἐὰν δὲ κρίνῃ ὅτι ἡ σύγχρονος συζήτησις φέρει σύγχυσιν, δὲν πρέπει ν' ἀκυρώσῃ τὴν διαδικασίαν, ἀλλὰ νὰ διατάξῃ τὴν διαχωρίσιν αὐτῶν. Πολ. 537 § 3. Morstadt σελ. 171. ἐν ἀρ.

5) Πολ. 537 § 1. Scufferts Blätter IX. 332.

Παραεμπύπτουσα δίκη).

(*causa incidens*).

§ 74. Σπανίως αἱ δίκαι παρίστανται τοσοῦτον ἀπλᾷ καὶ τοσοῦτον ἀσφαλῶς περιπεφρουρημέναι ὥστε νὰ διαπεραίνωνται ἄνευ προσκομμάτων καὶ περιπετειῶν. *Παραεμπύπτον* καλεῖται πᾶσα ἐν τῇ πορείᾳ τῆς δίκης μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἐκτελέσεως ἐπιπροσθοῦς ἄνωμαλία, ἥτις διακωλύει, διακόπτει, ἢ ἐντελῶς καταργεῖ τὴν δίκην, ἢ ἄλλην τινὰ μεταβολὴν φέρει¹. Τὰ παραεμπύπτοντα ἔχουσι διαφόρους ἀφορμὰς καὶ αἰτίας, μολοντοῦτο ὑπὸ κοινῶν σχεδὸν διέπονται ἀρχῶν². Παρατηρητέον δὲ γενικῶς περὶ πάντων τὰ ἐξῆς· δηλαδή τὰ παραεμπύπτοντα

α) ἀπαιτοῦσι πάντοτε κυρίαν δίκην πρὸς ἣν ἔχουσιν οἱ ἀνδρήποτε ἐπιρροήν, καὶ ἓνα τοῦλάχιστον διάδικόν εἰς τὴν ἐκδίκασιν αὐτῶν ἐνδιαφερόμενον³.

γ') διχιροῦνται 1) εἰς παραεμπύπτοντα ζητήματα, τὰ ὅποια, εἰ μὲν χρησιμεύουσιν ὡς ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τῆς κυρίας δίκης, καλοῦνται *προδικαστικά* (*præjudicia*, προκρίματα), εἰδὲ ἀπλῶς εὐκολύνουσι τὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς, *προπαρασκευαστικά*⁴. Ἐχουσι δὲ ἀντικείμενον ποτὲ μὲν ἀποδείξεις, ποτὲ δ' ἐνστάσεις διαφόρου φύσεως⁵, καὶ ἄλλοτε

α) Πρβ. Linde § 56. 57. Carré Procéd. II. 402. III. 424. Bourbeau (Boncenne) V. 4 ἐπ. Boitard II. 4. Heffter System § 447. Berriat I. 183. 1) Πολ. 225.

2) Περὶ τῶν παραεμπυπτόντων πραγματεύονται τὰ ἀρθ. 225 — 234.

3) Πολ. 226. 4) Ὁρα ἀνωτ. § 36 σημ. 4.

5) Πολ. 227. π. χ. ἐνστάσεις κατὰ τῶν προσώπων τῆς δίκης (δικαστῶν, διαδίκων), κατὰ τῆς διαδικασίας ἢ κατὰ τοῦ δικαζομένου δικαίου.

6 Πρβ. Berriat I. 183 σημ. 7. — 11.

ἄλλο τι περιστατικόν⁶. 2) εἰς παρεμπιπτούσας ἀγωγάς. Ταύ-
 τας δὲ δύνανται νὰ κινήσωσιν εἴτε τρίτοι κατὰ τῶν δια-
 δίκων⁷, εἴτε οἱ διάδικοι κατὰ τρίτων⁸ ἢ κατ' ἀλλήλων⁹.
 Ἀλλὰ διὰ νὰ γείνωσι παραδεκταὶ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσιν αἱ
 ἀγωγαὶ αὗται οὐ μόνον πάντα τὰ προσόντα ἀγωγῆς¹⁰,
 ἀλλὰ καὶ συνάφειαν πρὸς τὴν κυρίαν δίκην¹¹, ἐκτὸς δὲ τού-

7) Οἷαι εἰσὶ π. γ. αἱ παρεμβάσεις. Πολ. 89. 90. 231. Boitard II. 6.

8) Τοιαῦται εἰσὶ π. γ. αἱ προσεπικλήσεις, αἱ περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγαί.
 Πολ. 228. 71—73.

9) Ταύτας καλοῦσιν οἱ Γάλλοι *idées demandes incidentes*. Περὶ τούτων
 τὸ 229 ἄρθ. λέγει « Παρεμπίπτουσα ἀγωγή μετὰ τῶν αὐτῶν διαδίκων
 προϋποτίθῃσι πάντοτε ἐπιγενομένην τινὰ αἴτησιν τοῦ ἐτέρου τῶν διαδίκων,
 ἰδίως ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ τι εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν, νὰ διαταχθῇ προσ-
 ωρινόν τι μέτρον, νὰ ἀκυρωθῶσι προσαχθέντα δικαιοῦγραφα ἢ ἡ διαδικασία
 κτλ. » Κατὰ τὸν Berriat une partie peut former une demande inci-
 dente pour ajouter à la demande principale (p. e. des dépens ou des
 intérêts oubliés; certains droits échus depuis la demande), pour
 la repousser, pour prendre une mesure conservatoire, pour réclamer
 une provision, pour anéantir ou rendre sans effet les titres de son
 adversaire etc.

Εἰς τὰς παρεμπιπτούσας λοιπὸν ἀγωγὰς τῶν διαδίκων κατ' ἀλλήλων ἀνή-
 κουσιν α) αἰτήσεις τοῦ ἐνάγοντος περὶ ἀνορθώσεως ζημίας ἢν κατὰ τὴν δί-
 κην ὑπέστη· περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως ἢ προσωπικῆς κρα-
 τήσεως τοῦ ἐναγομένου· περὶ τόκων ἢ κάρπων (ΑΠ. 229 τοῦ 57) τῆς κυ-
 ρίας αἰτήσεως, ἃς ἐλησμόνησε νὰ ζητήσῃ διὰ τῆς κυρίας ἀγωγῆς. Ὡστε
 καὶ οἱ προγενέστεροι τῆς ἀγωγῆς τόκοι δύνανται νὰ αἰτηθῶσι παρεμπιπτόν-
 τως. β) αἰτήσεις τοῦ ἐναγομένου ἀνταγωγικαὶ ἢ περὶ ἀποζημιώσεως. Boi-
 tard II. 2. Bourbeau V. 21.

40) Ἦγουν νόμιμον λόγον, ἱστορικὴν αἰτίαν καὶ αἴτησιν. Πρέπει δὲ νὰ
 γίνωνται ἐγγράφως καὶ νὰ κοινοποιῶνται πρότερον εἰς τὸν ἀντίδικον, τοῦλά-
 χιστον διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων (Πολ. 559). Carré Procéd. 4267.
 4268.

14) Π. γ. ἐν δίκῃ περὶ κυριότητος οἰκίας δὲν δύναμαι παρεμπιπτόντως νὰ
 διεκδικήσω δουλείαν τινὰ ἐπὶ ἐτέρου πράγματος τοῦ ἐναγομένου· ἐν δίκῃ

του τῶν διαδίκων αἱ ἀγωγαὶ κατ' ἀλλήλων, ἀναγκαῖον καὶ νὰ εἰσάγωνται συγχρόνως πᾶσαι¹². Συζητοῦνται δὲ προφορικῶς, καὶ ἂν περὶ τῆς κυρίας δίκης διετάχθῃ ἔγγραφος διαδικασία¹³.

γ') ἐκδικάζονται ὁμοῦ μετὰ τῆς κυρίας δίκης. Πλὴν ἐὰν μὴ γένωνται συνάμα ὥριμοι ἢ τε παρεμπίπτουσα δίκη καὶ ἡ κυρία, τὰ μὲν παρεμπίπτοντα ζητήματα προεκδικάζονται, ἀναστέλλοντα τὴν κυρίαν δίκην, αἱ δὲ παρεμπίπτουσαι ἀγωγαί, γενομένης πρότερον ὥριμου τῆς κυρίας δίκης, δὲν ἀναστέλλουσιν αὐτήν, ἀλλὰ παραπέμπονται εἰς κεχωρισμένην συζήτησιν¹⁴.

δ') τὰ παρεμπίπτοντα εἰσὶ συνοπτικαὶ δίκαι, χαίροντα πάντα τῶν συνοπτικῶν δικῶν τὰ πλεονεκτήματα· δύνανται δὲ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν νὰ εἰσαχθῶσι, μά-

περὶ χωρισμοῦ κτημάτων, νὰ αἰτήσω διαζύγιον. Bourbeau V. 24. Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομ. (ἄρθ. 561) ἡ ἀνταγωγή συγχωρεῖται νὰ εἰσαχθῇ καὶ ἐὰν μὴ ἔχῃ συνάφειαν πρὸς τὴν ἀγωγήν. Ἄλλως Boitard II. 3. στήλ. 1. ἴδ. ὁμοῦ Bourbeau σ. 71.

12) Ἄλλὰ τοῦτο δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ. Ἡ δαπάνη μόνον ἐπιβάλλεται εἰς τὸν παραβιάσαντα τὴν διάταξιν ταύτην. Πολ. 230. Carré Procéd. ζ. 1268 quinq. Boitard II. 5 στήλ. 1. Bourbeau σελ. 28. Berriat. 185 σημ. 8. Τὸ 1346 ἄρθ. τοῦ γαλλ. κώδικος, ὡς μετέφρασαν αὐτὸ οἱ δ', φέρει « Πᾶσαι αἱ μὴ καθολοκληρίαν. ἐγγράφως ἀποδεικνύμεναι αἰτήσεις, ἐφ' ὁποιοδὴποτε δικαίῳ καὶ ἂν ᾧσι, θέλουσι γίνεσθαι δι' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου (ἀγωγῆς), μεθ' ὃ αἱ λοιπαὶ αἰτήσεις, περὶ ὧν δὲν ὑπάρχουσιν ἐγγραφοὶ ἀποδείξεις, δὲν εἶναι δεκταί. Τὸ ἄρθ. τοῦτο οὐκ οἶδα πῶς εὐρίσκει συγγενὲς πρὸς τὸ προκείμενον ὁ Boitard (II. 5. στ. 1.)· ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἀνεφάρμοστα εἰσὶ παρ' ἡμῶν δυνάμει τοῦ 302 ἄρθ. τῆς πολιτ. δικονομίας ὅσα αὐτόθι λέγει. Περὶ τῆς σημασίας τοῦ 1346 ἄρθ. ὅρ. Aubry et Rau III. 334. σημ. 44.

13) Πολ. 234. § 1.

14) Πολ. 227. 228. Ἐννοεῖται ὁμοῦ ὅτι ἂν ἡ ἀνταγωγή ὠριμὰς πρὸ τῆς ἀγωγῆς ἀποφασίζεται πρότερον. Ἀφ' ἑτέρου δὲν δύναται ὁ δικαστὴς ν' ἀνα-

λιστα δὲ καὶ παρ' ἐφέταις, ἐὰν μὴ περιέχωσιν αὐτοτελῆ ἀξίωσιν, ἀλλ' ὑποστήριξιν μόνον τῶν προτάσεων τῶν κυρίων διαδίκων, ἐξηρημένης τῆς κυρίας παρεμβάσεως¹⁵.

β'.) Πρὸς ποινικὰς δίκας).

§ 75. Πολάκις αἱ πολιτικαὶ δίκαι ἔρχονται εἰς συνάφειαν καὶ μετὰ ποινικῶν δικῶν. Τότε δὲ, ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν δικονομίαν, γεννῶνται τὰ ἐξῆς τρία ζητήματα· α) τίνα δύναμιν ἔχει τὸ ἐκκρεμές τῆς μιᾶς δίκης πρὸς τὸ τῆς ἄλλης; β) δύναται τὸ πολιτικὸν δικαστήριον νὰ ἐξετάσῃ καὶ τὰ ποινικὰ ζητήματα, τὰ κατὰ τὴν πολιτικὴν δίκην ἀναφυόμενα; γ) τίνα ἐπιρροὴν ἡ ποινικὴ ἀπόφασις πρὸς τὴν πολιτικὴν δίκην ἔχει; ¹.

Πρῶτον ζήτημα. Ἐὰν τύχωσιν ἐκκρεμεῖς παρὰ ποινικῶν καὶ πολιτικῶν δικαστηρίων δίκαι συναφεῖς, τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ἐντεῦθεν ὀρίζεται ἐκ τοῦ εἴδους τῆς συναφείας· ἢ γουν εἰ μὲν ἀμφοτέραι αἱ δίκαι στηρίζονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀθεμίτου πράξεως καὶ σκοποῦσιν ἢ μὲν τὴν τιμώρησιν τοῦ ἀδικήσαντος, ἢ δὲ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς γενομένης ιδιωτικῆς ζημίας, ἢ πολιτικὴ διαφορά ἀναστέλλεται μέχρι τῆς ἐκδικάσεως τῆς ποινικῆς². Ἐὰν ὅμως ἡ πολιτικὴ διαφορά

στείλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιδικασίας τὴν ἀγωγὴν, ἵνα ἐκκαθαρισθῇ καὶ ἡ ἀνταγωγή.

15) Πολ. 234. § 1. 2. 741. Προσέτι δὲ ἐνστάται· καλυφθεῖσθαι δὲν δύνανται νὰ προταθῶσι πλέον. Πολ. 202. 345.

α) Πρ6. Mangin traité de l' action publique σελ. 138. Linde § 58. Mülenbr. Entw. σ. 32. Brackenhoeft Erört. σ. 154. Heffter System § 129. Plank σ. 230. 516. Langenn u. Kori Erört. I. 193. Φέδ. 305.

1) Περὶ τῶν τριῶν τούτων ζητημάτων πραγματεύονται τῆς πολ. δικον. τὰ ἀρθ. 10 — 12, τῆς ποιν. δικον. τὰ ἀρθ. 6 — 12.

2) Ποιν. ἐκ. 8. « Ἐὰν εἰσαχθῇ ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ προτοῦ ἀρχίσῃ ἡ διαρ-

ἀποτελῇ ἀπλῶς προδικαστικὸν ζήτημα τῆς ποινικῆς δίκης, ἀναστέλλεται τότε ἡ πρόοδος τῆς δευτέρας μεχρισοῦ δικασθῇ τὸ προδικαστικὸν ζήτημα παρὰ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου³.

Δεύτερον ζήτημα. Ἐὰν ἐπὶ πολιτικῆς δίκης ἀναφυῶσι ζητήματα ποινικὸν φέροντα χαρακτῆρα, παραπέμπονται

κούσης τῆς ποινικῆς δικδικασίας, ἀναβάλλεται ἡ πολιτικὴ δίκη μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, κατὰ τοὺς περὶ τοῦτου εἰδικωτέρους ὁρισμοὺς τῆς πολιτικῆς δικονομίας.»

Πολ. 10 ἐδ. 2. «Συνήθως ἀναβάλλεται ἡ πολιτικὴ δίκη μέχρι περατώσεως τῆς ποινικῆς.»

Πρὸς ἄρθ. 3 τῆς ποιν. δικονομίας τῶν Γάλλων «Elle (l' action publique) peut aussi l' être séparément; dans ce cas, l' exercice en est suspendu tant qu' il n' a pas été prononcé définitivement sur l' action publique, intentée avant ou pendant la poursuite de l' action civile.

Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου ὅρ. Νόμ. 4. Κώδ. (3. 8). Ν. 36. Βασ. (7. 3). Plank § 32.

Ἀμφότερα τὰ ἄρθρα ταῦτα προϋποτιθέασι συγχρόνως ἐκκρεμεῖς παρ' ἀμφοτέροις τοῖς δικαστηρίοις τὰς συναφεῖς δίκας. Ὡστε τὸ πολιτικὸν δικαστήριον ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐνώπιον αὐτοῦ ὑπαρχούσης ἐκκρεμῶς πολιτικῆς ἀγωγῆς μόνον ἀφ' οὗ πληροφορηθῇ ὅτι εἰσῆχθη καὶ ὑπάρχει ἐκκρεμῆς παρὰ τῷ ποινικῷ δικαστηρίῳ ἡ ποινικὴ ἀγωγή (action publique). Ὅτι ἐνδέχεται νὰ εἰσυχθῇ ἡ ποινικὴ ἀγωγή, δὲν εἶναι λόγος ἀναβολῆς τῆς πολιτικῆς. **Mangin ἀριθ. 163.**

3) Πολ. 14. «Μόνον δσάκις ἡ πολιτικὴ δίκη περιέχει προδικαστικὸν ζήτημα διὰ τὴν ποινικὴν, ἀποφάνονται κατ' ἐξάίρεσιν πρῶτον τὰ πολιτικὰ δικαστήρια περὶ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς». **Φέδ. 324** — Ὅθεν ὑπαρχούσης π. γ. ἐκκρεμῶς παρὰ ποινικῷ μὲν δικαστηρίῳ κατηγορίας περὶ ὑπεξαίρέσεως παρακαταθήκης, περὶ διγαμίας, περὶ δολίας χρεωκοπίας διὰ πλαστὰς ζημίας, παρὰ πολιτικῷ δὲ δικαστηρίῳ δίκης περὶ ὑπάρξεως τῆς παρακαταθήκης, περὶ κύρουστοῦ πρώτου γάμου τοῦ κατηγορουμένου, περὶ ἀληθείας τῶν ζημιῶν τοῦ πτωχεύσαντος, τὸ ποινικὸν δικαστήριον ὀφείλει ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς κατηγορίας μεχρισοῦ δικάσῃ τὸ πολιτικὸν δικαστήριον.

Ἐὰν τοιαῦτα ζητήματα γεννηθῶσι παρεμπιπτόντως ἐνώπιον ποινικοῦ δικα-

τότε μόνον εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον πρὸς ἐκδίκασιν, ἀναστελλομένης τῆς πολιτικῆς διαφορᾶς, ὅταν τὰ ζητήματα ταῦτα ἀπαρτίζωσι προδικαστικὸν ζήτημα τῆς πολιτικῆς δίκης⁴.

Τρίτον ζήτημα. Ἐὰν τὸ ποινικὸν δικαστήριον λύσῃ (καταφατικῶς ἢ ἀποφατικῶς) ζήτημά τι ποινικόν, τὸ ὁποῖον φέρει χαρακτῆρα προδικαστικοῦ ζητήματος διὰ τὴν πολιτικὴν δίκην, δὲν εἶναι ἀμφιβολία κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν, ὅτι τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ἡ ἀπόφασις ἔχει ἰσχὺν δεδικασμένου ἐν τῇ πολιτικῇ δίκῃ⁵. Ἄν τὸ αὐτὸ κρατῇ καὶ ὅταν τὸ λυθὲν ποινικὸν ζήτημα δὲν φέρῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦτον, εἶναι ἀμφισβητούμενον⁶. Ὁρ-

στηρίου καὶ δὲν ἦναι ἐκκρεμῇ παρὰ πολιτικῷ δικαστηρίῳ ; Τότε ἐξετάζει καὶ ταῦτα τὸ ποινικὸν δικαστήριον. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦλάχιστον τῶν ποινικολόγων. Ἐξαιρέσεις ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν αἱ ἐν τοῖς ἀρθ. 333. 359 καὶ 360 τοῦ ποιν. νόμου. Φέδ. 330. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας πρβ. Mangin ἀριθ. 167 ἐπ.

4) Πολ. 455. Φέδ. 313. Plank 243. 521. Dalloz Quest. préjudic ἀρ. 10.

5) Πολ. 12. α Ἀποφασισθέντος ἀπαξ τοῦ προδικαστικοῦ ζητήματος παρὰ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου, δὲν δύναται πλέον τὸ ἄλλο δικαστήριον, εἴτε πολιτικὸν εἴτε ποινικόν, νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἀνάκρισιν τοῦ αὐτοῦ ζητήματος ». Ὅθεν τὸ παρὰ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου κηρυχθὲν πλαστὸν ἔγγραφο, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πλέον εἰς πολιτικὸν δικαστήριον, διότι εἶναι τελεσιδικίως δεδικασμένη ἢ πλαστότης αὐτοῦ. Πολ. 785. § 5.— Ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ; ΑΠ 229 τοῦ 52. 317 τοῦ 55.

6) Κορυφαῖοι ἀντιθέτων γνώμῶν παρὰ τοῖς Γάλλοις εἰσὶν ὁ Τουλλιέρος καὶ Μερλῖνος. Ὁ μὲν ἀπορρίπτει τὴν τελεσιδικίαν, διότι δὲν εὐρίσκει εἰς τὰς δύο δίκας ταυτότητα ἀντικειμένου καὶ προσώπων κατὰ τὸ ἀρθ. 274 τῆς πολιτ. δικονομίας, ὃ δὲ παραδέχεται αὐτὸν, διατεινόμενος ὅτι ἀμφοτέρων τῶν δικῶν τὰ αὐτὰ γεγονότα χρησιμεύουσιν ὡς βάσις, ὃ δὲ διὰ τοῦ ἀδικήματος ζημιωθεὶς ιδιώτης ἀντιπροσωπεῖται παρὰ τῷ ποινικῷ δικαστηρίῳ διὰ τῆς εἰσαγγελίας. Ἡ γνώμη τοῦ Μερλίνου φαίνεται ἐπικρατήσασα παρὰ τοῖς Γάλλοις. Πρβ. Mangin ἀριθ. 413. ἐπ. Dalloz chose jugée ἀριθ. 514 ἐπ. Ἀλλ' ὅ-

θοτέρα δὲ φαίνεται ἡ γνώμη ἢ μὴ δεχομένη τὸ δεδικασμένον⁷.

πάρχουσι καὶ μεταξὺ τῶν νεωτέρων ἀντιδοξοῦντες. Carré Procéd. ζ. 943. Περὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἴδ. Keller Litiscontestation σ. 281. Savig. System VI. 452. Vanger I. 316 ἐν τ. (τῆς 6 ἐκδόσεως). Kierulff. Civilrecht I. 268. Buchka Einfluss des Prozess etc. I. 312. Οἱ τρεῖς πρῶτοι συγγραφεῖς φρονοῦσιν ὅτι κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐὰν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀδικήματος πηγάζωσι δύο ἀγωγαί, ἡ actio rei persecutoria καὶ ἡ actio poenalis, αἵρουσιν ἀλλήλας· ὥστε ἂν τὸ δικαστήριον ἀπορρίψῃ τὴν μίαν, ἡ ἀπόφασις ἀποτελεῖ δεδικασμένον κατὰ τῆς ἐτέρας (arg. N. 13 § 2 Νόμ. 28 § 6. 7. II. de jurejur). Τὴν γνώμην ταύτην πολεμοῦσιν οἱ δύο τελευταῖοι συγγραφεῖς καὶ ἡ γνώμη τούτων φαίνεται συμφωνοτέρα πρὸς τὴν ἡμετέραν δικονομίαν.

7) Ποιν. δικον. 12. α Ἡ ἀθωωτικὴ ἢ καταδικαστικὴ ἀπόφασις δὲν ἐμποδίζει τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου». Mitterm. Strafverfahren I. 32. Müller Strafverf. § 88 ἐν τ. Ἡ ἐγχώριος νομολογία δὲν ἐστερεώθη εἰσέτι. (Εὐρετήρ. Η΄. 73 ἐπ. ΑΠ 152, 184 τοῦ 54, 133, 266 τοῦ 59. — 51 τοῦ 45, 76 τοῦ 51, 354 τοῦ 52, 314 τοῦ 61). Σύγχυσις προέρχεται μεγάλη ἐκ τῆς μὴ προσηκούσης διακρίσεως τῶν προδικαστικῶν ζητημάτων. Τὸ ζήτημα, ἂν ἐπράχθῃ κλοπὴ, λυθὲν ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου καταφατικῶς ἢ ἀποφατικῶς, δὲν δύναται ποτὲ νὰ θεωρηθῇ προδικαστικὸν ζήτημα ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ὅπου ζητεῖται ἡ ἀπόδοσις τῶν κλαπέντων. Προδικαστικὸν ζήτημα εἶναι τὸ ἐκ πραγματικοῦ καὶ νομικοῦ μέρους σύνθετον ζήτημα, οὗτινος ἡ λύσις ἔχει ἐπιβρῶσιν εἰς τὴν λύσιν ἐτέρου, ἐξ ἐκείνου ἐξαρτωμένου ζητήματος. Πρβ. περὶ τοῦ ζητήματος τούτου τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ Σόλωνι (σελ. 257). καὶ τῇ νομικῇ Μερίσσει (σελ. 877. 957. 1005).

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν θεμελιωδῶν βάσεων τῆς πολιτικῆς
δικονομίας.

α.) Ἀξιώματα δικονομικά).

§ 76. Ἐνεκα τοῦ ἀπαλλοτριωτοῦ τῶν ἰδιωτικῶν δικαίων καὶ ἐπὶ σκοπῷ ταχείας καὶ ὀρθῆς ἐκδικάσεως τῶν πολιτικῶν διαφορῶν καθιερώθησαν ἐν τῇ πολιτικῇ διαδικασίᾳ θεμελιώδεις τινὲς βάσεις ἢ ἀξιώματα, τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας τῶν δικαζόντων καὶ τῶν δικαζομένων γενικῶς ὀρίζοντα. Ἀξιώματα δὲ τοιαῦτα εἰσὶ τὰ ἀκόλουθα

1) Τὸ ἀξίωμα τοῦ μὴ δικάζειν αὐτεπαγγέλτως¹⁾.

juxta ne procedat ex officio.

§ 77. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο, δικαιολογούμενον ὑπ' αὐτοῦ

α) Πρ6. Mitterm. Beiträge etc. I. 94. 123. 177. 187. Linde § 143 ἐπ. Bayer 31. Seuffert I. 299. Morstadt σ. 129. Φέδ. 16.

1) Πολ. 127. 154. 155. 170—173. «Καὶ ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαδικασία δὲν γίνεται ἐξ ἐπαγγέλματος. Ὅθεν ἄρχεται ἡ ἐνέργεια τοῦ δικαστοῦ μετὰ τὴν αἵτησιν καὶ πρότασιν τῶν διαδίκων. — Νόμ. 4 Βσχ. (7. 19).

τοῦ σκοποῦ τῆς συστάσεως τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων²), σημαίνει ὅτι ὁ δικαστὴς μήτε νὰ ἐπιλαμβάνηται τῶν διαφορῶν, μήτε νὰ δικάζῃ αὐτὰς δύναται, πρὶν ἢ προσκληθῇ καὶ καθ' ὅσον προσκληθῇ ὑπὸ τῶν διαφερομένων. Ἰδίως δὲ ὀφείλει ὁ δικαστὴς ν' ἀρχίξῃ καὶ νὰ ἐξακολουθῇ τὴν δίκην κατ' αἵτησιν μόνον, νὰ περιορίζηται εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν διαδίκων (*ne eat ultra petita partium*)³, καὶ νὰ μὴ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν περιστατικὰ μὴ προταθέντα, καὶ ἂν τυχὸν ὡς ιδιώτης γνωρίζῃ αὐτὰ (*quod non in actis non in mundo*)⁴).

«Οὐδεὶς οὐδὲ χρηματικὴν δίκην κινεῖν, οὐδὲ ἔγκλημα ἐγγυμνάζειν ἀναγκάζεται, μὴ βουλόμενος». Νόμ. 1 Κώδ. (3. 7). ἴδ. ἀνωτέρω § 2 σημ. 2. Hefter System § 7 σημ. 12. Puchta *grenzen des Richteramts*, Nürnberg. 1819. Ἀλλὰ δὲν τηρεῖται ἀκριβῶς τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐν τῷ Ῥώμ. δικαίῳ. Νόμ. 9. Βασ. (7. 6). « Μετὰ τὴν ἀκριβῆ τοῦ πράγματος ζήτησιν πυνθανέσθω πολλάκις ὁ δικαστὴς τῶν μερῶν, εἴ τι αὐτοῖς περὶλέλειπται, καὶ ἐπικρίνειν αὐτὸς μέλλῃ, καὶ ἀναφέρειν εἰς ἕτερον ». Νόμ. 9 Κώδ. (3. 1).— Ἀντίθετον τοῦ ἀξιώματος τούτου εἶναι τὸ ἐν Ἑρωσσίᾳ ἰσχύον ζητητικὸν ἀξίωμα (*Untersuchungsprincip*), ὅπερ παρέχει μὲν τινὰς ὠφελείας, ἀλλὰ μειονεκτεῖ ἐν τοῖς καιριωτέροις. Gärtner *Kritik des Untersuchungsprincip. des preussis. Civilpr.* Berlin 1832. Bayer 33.

2) Διότι τὰ πολιτικὰ δικαστήρια δικάζουσι περὶ δικαιωμάτων, παρ' αἷς ἰσχύει πρὸ πάντων ὁ κανὼν. *cuiuslibet licet his, quae pro se introducta sunt, renunciare*, καὶ ὁ ἕτερος· *jus civile vigilantibus scriptum est*. Νόμ. 24 ἐν τ. II. (12. 8).

3) Πολ. 170. «Μὴ προταθέντα πράγματα καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν στηριζόμεναι ἀπαιτήσεις, δὲν δύνανται συνήθως ν' ἀναπληρωθῶσιν ἐξ ἐπαγγέλματος. Νόμ. 18 II. (10. 3). . . *ultra id quod in iudicium deductum est, excedere potestas iudicis non potest*. Τὸ Σχόλιον ὑπὸ τὸν Νόμ. 18. Βασ. (12. 2). . . οὐ δύναται παρεξίεναι τὰ φερόμενα εἰς τὸ δικαστήριον πράγματα ὁ δικάζων.

4) Ἰσοκράτ. περὶ ἀντιδόξ. σ. 109 «ἀξίω ὑμᾶς τοῖς μὲν λόγοις οἷς πρότερον ἀκηκόατε περί μου τῶν βλασφημεῖν καὶ διαβόλλειν βουλομένων μὴ προσέχειν τὸν νοῦν, μηδὲ πιστεύειν τοῖς μήτε μετ' ἐλέγχου μήτε μετὰ κρίσεως εἰρημένους, μηδὲ ταῖς δόξαις χρῆσθαι ταῖς ἀδίκως ὑπ' ἐκείνων ὑμῖν ἐγγεγεννημέναις, ἀλλ' ὁποῖός τις ἂν ἐκ τῆς κατηγορίας τῆς νῦν καὶ τῆς ἀπολο-

Ἄλλ' ἡ ἐξάρτησις αὕτη τοῦ δικαστοῦ ἀπὸ τῶν προτάσεων τῶν διαδίκων εἰς ἱκανοὺς ὑπόκειται περιορισμούς· διότι 1) ἀφορᾷ μᾶλλον τὸ πραγματικὸν ἢ τὸ νομικὸν μέρος τῆς δίκης· δηλαδή ὁ νομικὸς χαρακτηρισμὸς τῆς διαφορᾶς καὶ ἡ ὑπαγωγή αὐτῆς εἰς τὰς νομικὰς διατυπώσεις εἶναι τοῦ δικαστοῦ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα· ἀνεξάρτητος λοιπὸν ἀπὸ τῶν προτάσεων τῶν διαδίκων ἐφαρμόζει τὸν προσήκοντα νόμον καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν ἣν νομίζει ὀρθοτέραν⁵. 2) καὶ ὡς πρὸς τὸ πραγματικὸν τῆς δίκης εἶναι ὁ δικαστὴς ἐνίοτε ἀνεξάρτητος· ἡγουν αὐτὸς διευθύνει τὴν συζήτησιν, δικαιούμενος νὰ διατάσῃ πᾶν ὅ,τι χρήσιμον φαίνεται πρὸς διευκρίνισιν τῶν προταθέντων περιστατι-

γίας φαίνωμαι, τοιοῦτον εἶναί με νομίζειν »· — Ἐξαιρέσειν τούτου ἀποτελεῖ τὸ πασίδηλον καὶ τὸ γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ, ἅπερ δύναται οἰκοθεν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὁ δικαστής. Bayer 35.

5) Πρβ. Νόμ. 43. Βχσ. (8. 1). «Ὅσα παρὰ τῶν δικαζομένων ἢ τῶν συνηγόρων παραλειπόμενα, ταῦτα παρὰ τῶν δικαζόντων ἀναπληρούσθωσαν». Σχόλ. «Τὰ παραλελειμμένα τοῖς μέρεσι νόμιμα δηλονότι καὶ οὐ φάκτα ἀναπληροῖ ὁ δικάζων». Πόλ. 173. . . Νομικοὶ κανόνες δὲν πρέπει μὲν ἀναγκαίως, δύνανται ὅμως ν' ἀναφέρωνται ῥητῶς ἢ διὰ παραπομπῆς πρὸς τινα νόμον. Bayer 35. Seuffert. I. 310. — Ἀγωγὴν π. χ. ὑπ' οὐδενὸς νόμου ὑποστηριζομένην ὀφείλει ὁ δικαστὴς αὐτεπαγγέλτως νὰ ἀποβάλλῃ, καὶ ἂν ὁ ἐναγόμενος τὸ πραγματικὸν μόνον αὐτῆς ἡμφισβήτησε.

Ὅταν ὁ νόμος ᾗναι ἀσαφής ὁ δικαστὴς οἰκοθεν ἐφαρμόζει αὐτὸν κατὰ τὴν ὀρθοτέραν σημασίαν, μάλιστα δὲ καὶ ἂν ὁ διάδικος ὑποστηρίξῃ τὴν ἐπιβλαβεστέραν αὐτῷ, π. χ. ἀμφισβητεῖται ἡ ἔννοια «οἰκία» ἐν τῷ 4 ἄρθ. τοῦ ψηφίσμ. περὶ διαθηκῶν· ὁ προσβάλλων τὴν διαθήκην ὡς ἄκυρον ἰσχυρίζεται ὅτι σημαίνει οἴκημα· ὁ ἀντίδικος δὲν ἀμφισβητεῖ τὴν σημασίαν ταύτην, ἀλλὰ προτείνει ὅτι ἡ παράλειψις τῆς μνείας τοῦ οἰκήματος τοῦ διαθέτου δὲν διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος· ὁ δικαστὴς δύναται νὰ παραδεχθῇ ὅτι οἰκία ἐν τῷ εἰρημένῳ ἄρθρῳ δηλοῖ κατοικίαν (domicilium). Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι ὅταν ὁ ὑποστηρίζων τὴν ἐπιβλαβῆ αὐτῷ σημασίαν τοῦ νόμου ὑποβάλλῃ καὶ σύμφωνον πρὸς ταύτην αἴτησιν, ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ κρίνῃ

κῶν ἢ τῶν ἐφαρμοστέων νόμων. Διὰ τοῦτο δύναται ὁ δικαστὴς καὶ ἄνευ αἰτήσεως ν' ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις εἰς τοὺς διαδίκους, νὰ διατάσῃ ἐμφανίσεις αὐτῶν, νὰ ἐπιβάλλῃ ἀποδείξεις τὰς προσφόρους καὶ νὰ κηρύττῃ περατωμένην τὴν συζήτησιν⁶. 3) ὁ δικαστὴς ὀφείλει αὐτόκλητος νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς τηρήσεως τῶν διατάξεων ἐκείνων, ὅσαι εἰσὶ δημοσίας τάξεως⁷. Τὸν χαρακτηῖρα δὲ τοῦτον, ὅπου ὁ νόμος σιωπᾷ, χρεωστεῖ ὁ δικαστὴς αὐτὸς νὰ ἀνεύρῃ ἐξερευνῶν τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σκοπὸν τῆς διατάξεως. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ δικονομικαὶ διατυπώσεις εἰσὶν ἐν γένει δημοσίου συμφέροντος⁸.

κατ' αὐτὴν (νόμ. 26 Π. 42. 1), ἐκτὸς ἂν ὁ ἐφαρμοστέος νόμος ᾗναι δημοσίας τάξεως Bayer 8. έκδ. 35. Osterloh I. 188.

6) Πολ. 164. 172. 283. 379. 380. γαλ. δικ. 119. Carré Procéd. I. 420. Seufferts Blätter IV. 241. 268.—Κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων ἐνεργεῖ αὐτεξουσίως ὁ δικαστὴς. Π. γ. δύναται νὰ θεωρήσῃ πλῆρῃ τὴν προσαχθεῖσαν ἀπόδειξιν, ἂν καὶ ὁ ἀποδεικνύων ἐπεκαλέσθῃ ἀναπληρωτικὸν ὄρκον. Seufferts Blätter IV. 402.

7) Καὶ ἰδίως νὰ ἐνεργῇ ἐξ ἐπαγγέλματος ὅπου ὁ νόμος ῥητῶς ἐπιτρέπει αὐτό. π. γ. Πόλ. 2. 13. (ΑΠ 4 τοῦ 51). 25. (ΑΠ. 350 τοῦ 52). 68. 92. 219. 323. 503. 526. 531. 537. 592. 664. 665. 734. 755. 772. 795. 823. 910. 1030. 1031. 1036. 1039. Seuffert. I. 313. Κατὰ τινὰς ἀποφάσεις τοῦ ΑΠ. 314 τοῦ 49 καὶ 17 τοῦ 46 ἡ προσωπικὴ κράτησις διατάσσεται αὐτεπαγγέλτως παρὰ τῶν ἐμποροδικείων. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ὁρθὴ ἡ γνώμη αὕτη. Carré Procéd. ζ. 540. ΑΠ. 169 τοῦ 54.

8) Διαιτοῦτο ὀφείλει νὰ φροντίζῃ ἐξ ἐπαγγέλματος ὁ δικαστὴς περὶ τῆς τηρήσεως τῶν δικονομικῶν διατυπώσεων, καὶ ἂν οἱ διάδικοι ἐκ συμφώνου θέλωσι νὰ τροποποιήσωσιν αὐτάς. Π. γ. Εἰς τὰ πρωτοδικεῖα δὲν δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν οἱ διάδικοι ἄνευ ἐγγράφου προδικασίας, καὶ εἰς τὰ ἐφετεῖα παραλείποντες τὸν πρῶτον βυθμόν. Ἀπόφ. ΑΠ. 97. 183 τοῦ 1853. Dalloz Exception ἀρ. 545, Degès de jurid. ἀρ. 494, Compét. civile ἀρ. 285. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐξαιρέσεις. Ὅρα ἀνωτέρω § 6 σημ. 4.

2) Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνεν ἐτικουρίας δικάζεσθαι¹).

§ 78. Κατὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὀφείλει ἕκαστος διάδικος, ἅμα περιέλθῃ εἰς αὐτὸν ἢ σειρὰ πρὸς ἐνέργειαν, νὰ ἐπικαλεσθῇ συγχρόνως καὶ διὰ μιᾶς ἅπαντα τὰ ἔνδικοι αὐτοῦ βοηθήματα, καὶ ἂν τυχὸν φρονῇ ὅτι ἐν ἡ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἀρκοῦσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος· Τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐκύρωσεν ἐν μέρει καὶ ὁ τῆς ἐγχωρίου πολιτικῆς δικονομοθετίας· διότι πρέπει νὰ γίνωνται κατ' αὐτὴν ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ κατὰ τὴν πρώτην τὸ βραδύτερον ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν πᾶσαι αἱ προτάσεις τῶν διαδίκων καὶ πᾶσαι αἱ ἐνστάσεις τοῦ ἐναγομένου ἢ ἀντενστάσεις τοῦ ἐνάγοντος. Ἐξαιροῦνται δὲ μόνον προνομιακαὶ τινες ἐνστάσεις δυνάμεναι κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν νὰ προταθῶσιν². Δὲν ἐκτείνεται ὅμως τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἰς τὰς ἀποδείξεις,³ οὔτε εἰς τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν καὶ

1) Πρ6. Mittermaier Beiträge I. 177. Bayer 36. Linde § 144. Hefter System § 210. Brackenhöft Erört σ. 375. Seuffert I. 346. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο καλοῦσιν οἱ Γερμανοὶ Eventualmaxime. ἦτο δὲ ἄγνωστον παρὰ Ῥωμαίοις (N. 4. 8 K. 8. 36.) καὶ ἐν τῇ γαλλ. δικονομίᾳ λίαν περιωρισμένον ἀναγνωρίζεται. Rauter σ. 420. σημ. α. Mitterm. σ. 184.

2) Πολ. 160. « Τὸ βραδύτερον ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γίνονται, ἐπὶ ποινῇ ἀποκλείσεως κατὰ τὴν ἐκκρεμῇ δίκην (ὅθεν ἐνστάσεις δυνάμεναι καὶ δι' ἀγωγῆς νὰ ἐπιδιωχθῶσι, δὲν εἶναι ἀπαράδεκτοι μεταγενέστερον εἰς δικαστήριον εἰσαγόμεναι. Langenn. u Kori I. 166.) νέαι προτάσεις, αἱ παλαιαὶ ἐπανορθοῦνται, καὶ προτείνονται ὅλαι αἱ ἐνστάσεις, ἀναβλητικαὶ τε καὶ ἀνατρεπτικαὶ, ἐξαιρουμένων ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ γείνουν ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ, κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ νόμου, κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης ».

3) Πολ. 253. « Ὁ ἀποδεικνύων δύνата νὰ ἐκλέξῃ ἐλευθέρως ὅποιονδὴποτε ἀποδεικτικὸν μέσον. — Δύνата δὲ νὰ μεταχειρισθῇ τὰ μέσα ταῦτα καθ' ἕκαστα ἢ πλείονα συγχρόνως ». Ως πρὸς τὸν ὅρκον ἰδ. ἀρθ. 351. ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα, ἀρθ. 538 § 2. 746. ἐξαίρεσιν διὰ τὰ ἔγγραφα περιέχει τὸ

ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς· διότι τὸ δικαστήριον δύναται, κατὰ τὴν ἐγγώριον νομοθεσίαν νὰ συζητήσῃ καὶ δικάσῃ κεχωρισμένως τῶν ἐνδίκων βοηθημάτων τινά⁴.

3) Τὸ ἀξίωμα τοῦ μηδένα δικάζειν ἀρήκουστον.

(*audiat et altera pars*¹).

§ 79. Τὸ ἀξίωμα ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν πρέπει νὰ δικάζῃ πρὶν ἢ ἀκροασθῇ ἀμφοτέρων τῶν δικαζομένων, οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ἰσότητος, ἧς οἱ δικαζόμενοι κοινῶς ἀπολαύουσι, δικαιολογεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀναντιρρήτου στηρίζεται ἀληθείας, ὅτι ὀρθὴ καὶ δικαία ἀπόφασις μόνον ἀπὸ τῆς ἀμοιβαίας συζητήσεως καὶ ἀκροάσεως τῶν διαδίκων δύναται νὰ προέλθῃ². Ἀλλὰ τοῦ ἀξιώματος τούτου ὁ σκοπὸς ἐπιτυγχάνεται καὶ ἂν ὁ διάδικος κλητευθεὶς προση-

439 ἄρθ. Κατὰ τὸ 338 ἄρθρον μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως πρέπει νὰ ἐξετάζωνται συγχρόνως.

4) Τὴν συζήτησιν καὶ ἐκδίκασιν τῶν ἐνστάσεων ὀρίζει τὸ 583 ἄρθρον, τῶν παρεμπιπτόντων ζητημάτων, τὰ ἄρθ. 227. 228. ἴδ. ἀνωτέρω §. 91. γ'.

1) Πρβ. Bayer 31. Carré I. 232. Νόμ. 61 Βασ. (9. 1). « Ἡ ἀπόφασις ἡ ἐξενεχθεῖσα κατὰ τῶν μὴ ἐκ προπετείας ἀπολιμπανομένων, μήτε κληθέντων, ἀνίσχυρος ἐστίν. » Ν. 3 Κώδ. (7. 43.) Νόμ. 1 πρ. II. (48. 17). πρβ. Πολ. 129. 503. 539. 578. 595. 649. 774. 827. 261. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων τούτων ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι οὐδεμία πρᾶξις ἐν τῇ δίκῃ γίνεται χωρὶς νὰ προσκληθῶσιν εἰς αὐτὴν οἱ διάδικοι, ἵνα ὑποβάλωσι τὰς παρατηρήσεις αὐτῶν.

2) Bayer 31. Στοβ. Β' 228, « Πῶς γὰρ ἄν τις ἢ δίκην καλῶς δικάσῃ ἢ ἀνθρώπους κατὰ τρόπον κρῖναι δύνατο, μὴ ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων ἀκούσας ; τοὺς γὰρ λόγους παραβαλλομένους, ὥςπερ τὴν πορφύραν καὶ τὸ χρυσίον, ἄμεινον κρίνεσθαι· ἢ τίνας ἔνεκεν ἢ χρόνον ἀμφοτέροις διδόνθαι τοῖς ἀντιδίκους ἢ ὁμνύειν τοὺς δικαστὰς ἀκροάσασθαι ὁμοίως ἀμφοτέρων, εἰ μὴ ὑπελάμβανεν ὁ νομοθέτης τὰς δίκας δικαιοτέρον ἢ καὶ βέλτιον κρίνεσθαι ὑπὸ τῶν δικαστῶν ; καὶ σελ. 212. 213.

κόντως δὲν ἐμφανισθῇ³ Μόνον κατ' ἐξαίρεσιν γίνεται δίκη ἄνευ ἀκροάσεως τοῦ ἐτέρου τῶν διαδίκων⁴.

6'.) Περὶ τῆς ἐγγράφου καὶ προφορικῆς, δημοσίας καὶ μυστικῆς διαδικασίας^α).

§ 80. Ὁ φυσικώτερος καὶ ἀπλούστερος τύπος οἱ μὲν διαφερόμενοι νὰ παραστήσωσιν εἰς τὸ δικαστήριον, τοῦτο δὲ ν' ἀκροασθῇ τὴν διαφορὰν εἶναι χωρὶς ἀντιλογίας ὁ προφορικὸς λόγος καὶ ἡ δημοσιότης. Ἐνεκα τούτου αἱ διαδικασίαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν ἐγίνοντο, καὶ μέχρι σήμερον παρὰ τοῖς ἀπολιτεύτοις γίνονται, οὐ μόνον προφορικῶς ἀλλὰ καὶ δημοσίως. Τὴν χρῆσιν δὲ τῆς γραφῆς ἐν ταῖς δίκαις καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν μυστικότητα τῶν συζητήσεων παρήγαγον μεταγενέστεροι χρόνοι. Ἀλλ' οὐδέτερος τῶν τρόπων τούτων, ἀκραιφνὴς ἐφαρμοζόμενος, ἐπιτυγχάνει δεόντως τοῦ πρὸς ὃν τείνει σκοποῦ· διότι ἑκάτερος ἔχει ἱκανὰς ἐλλείψεις. Ὅθεν ἡ πρόσφορος ἔνωσις ἀμφοτέρων, ἥτοι τῆς μυστικῆς καὶ ἐγγράφου διαδικασίας μετὰ τῆς δημοσίας καὶ προφορικῆς, ἐθεωρήθη ὡς ἡ ἐπιτυχέστερα τοῦ ζητήματος λύσις. Τὴν ἔνωσιν δὲ ταύτην ἀπεδέξατο καὶ ἡ ἐγχώριος δικονομία. Ἀναγκαῖον λοιπὸν γίνεται νὰ ἐξετασθῇ τίνες τῆς δίκης πράξεις γίνονται ἐγγράφως καὶ τίνες προφορικῶς, τίνες δημοσίως καὶ τίνες μυστικῶς.

3) Πολ. 594. 774. 827.

4) Π. χ. Πολ. 260 ἐδ. 2. 621. 637. 641. 921 ἐδ. 2. 1822. 1038.

α) Mittermaier Beiträge I. 123. 187. Linde § 145. Bayer 39. Φέδ. 21. Holzschuher der Rechtsweg σ. 31. Dernburg Abhandlungen σ. 243. Rauter § 101. Boitard I. 179, Boncenne II. 299. Carré Compét. I. 271.

α) ἐγγράφως καὶ μυστικῶς γίνονται αἱ πράξεις ὅσαι ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐνεργοῦνται εἴτε πρὸς ἐξακρίβωσιν καὶ προπαρασκευὴν τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφορᾶς (*status causæ*), εἴτε πρὸς ἐξιχνίασιν τοῦ πραγματικοῦ αὐτῆς¹. Προσέτι δὲ ἐγγράφως συντάσσονται τὰ πρακτικὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ αἱ ἀποφάσεις². Ἐγγραφοὶ δὲ καὶ αἱ προτάσεις τῶν διαδίκων ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γίνονται³.

β) προφορικῶς καὶ δημοσίως γίνεται ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησις τῆς ὑποθέσεως⁴. ἤγουν οἱ μὲν διάδικοι δύναν-

1) Πολ. 132. « Ἡ πρὸ τῆς δημοσίας συνεδριάσεως καὶ ἡ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διαδικασία εἶναι πάντοτε ἔγγραφος. Ὅθεν πρέπει νὰ συντάσσωνται περὶ πασῶν τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου γινομένων δικαστικῶν πράξεων ἢ δικόγραφα ἢ ἐκθέσεις ».

Ἀρθ. 129. « Ἡ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διαδικασία καὶ ἰδιαιτέρως ὅλη ἡ πρὸς παρασκευὴν καὶ ἀνάκρισιν τῆς ὑποθέσεως διαδικασία δὲν εἶναι δημοσία ». Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μυστικῶς ἀνακρινομένων πράξεων οὐδέποτε ἀποκλείονται οἱ διάδικοι. Πολ. 129. 261. 279. 310.

ἄρθρον 285. « Ἐὰν γείνη αὐτοψία χωρὶς νὰ συμπραληφθῶσι πραγματογνώμονες, πρέπει, ἐὰν αὕτη ἐνεργηθῇ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, νὰ συνταχθῇ ἐκθέσεις . . . » Πρβ. Πολ. 297. 339..

2) Πολ. 173 — 175. γαλ. δικ. 138.

3) Πολ. 173. « Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαδικασία εἶναι προφορική. Ἐκάστη ὁμῶς πρότασις διαδίκου γίνεται ἐγγράφως . . . » Πολ. 580. 581. εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα προφορικῶς γίνονται καὶ αἱ προτάσεις. Πολ. 499.

4) Πολ. 162. 173. γαλ. δικ. 87. Ἀρθ. 162. « Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζήτησις εἶναι δημοσία διὰ τοὺς διαδίκους καὶ τὸν λοιπὸν λαόν. . . » Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου ἴδ. Brinkmann Urtheilsgründe σ. 24 σημ. 5. 6. Linde § 146.

Κατ' ἐξαίρεσιν μόνον, ὅταν δηλ. ἡ δημοσιότης ᾗθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ᾗθι καὶ τὴν κοινὴν εὐταξίαν, γίνεται μυστικὴ ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησις. Ἀλλὰ καὶ τότε πρέπει νὰ προηγηθῇ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου διατάττουσα τοῦτο καὶ ἀπαγγελλομένη δημοσίως (Carré Procéd. ζ. 424.) Συντ. Ἀρθ. 90. Πολ. 162. § 2. 3. 163. — Συζήτησις κεκλεισμέ-

ται ν' αναπτύξωσι διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου τὴν διαφορὰν αὐτῶν, ὁ δὲ λαὸς⁵ νὰ εἰσέλθῃ ἐλευθέρως εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην. Δημοσία πρὸς τούτοις γίνεται καὶ ἡ τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου ἀπαγγελία⁶.

γ) μυστικὴ γίνεται ἡ μεταξὺ τῶν δικαστῶν περὶ τῆς ἐκδοτέας ἀποφάσεως διάσκεψις⁷. ὅθεν δύνανται οὗτοι ἢ ν' ἀναχωρήσωσιν εἰς τὸ τῶν διασκέψεων δωμάτιον⁸, ἢ ν' ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ τοῦ ἀκροατηρίου τὸν λαόν.

νων τῶν θυρῶν δύναται νὰ διαταχθῇ ἰδίως ἐν δίκαις περὶ διαζυγίων (Πολ. 682 ἐδ. 2. 686) καὶ ἀπαγορεύσεως (Πολ. 662).

5) Κατὰ τὸ βλαρ. Σχέδιον τοῦ 1831 § 90 δὲν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰς δημοσίας συνεδριάσεις γυναῖκες καὶ παῖδες. Πρβ. καὶ *Motive zum revidirten Entw. der Processordnung von 1827* σελ. 87.

6) Πολ. 180. 162. ἐδ. 3. Ἡ ἀπόφασις πρέπει πάντοτε δημοσίως ν' ἀπαγγέλληται καὶ ὅταν δηλ. ἡ συζήτησις γίνεται μυστικῶς. Ὅρ. τὴν 4 σην. τοῦ § τούτου. Κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν ὑπάρχουσιν ἐξαιρέσεις τινές. *Carré Procéd. ζ. 426. 487 bis. 2923.*

7 Πολ. 162 § 1. Συγγραφεῖς τινες θέλουσι δημοσίαν καὶ τὴν διάσκεψιν ταύτην (*Mitterm. Beiträge I 125. Meier Origine etc. V. 141. Brinkmann Urtheilsgründe σ. 66*). Sans doute, λέγει ὁ Carré I. c. (II. 72), il serait plus beau pour l'humanité que chacun eut le courage de voter hautement sur chacune des actions qui lui seraient soumises ; mais les essais d'un pareil mode de délibération ont prouvé qu'il n'était qu'une déception. Πολλάκις ἡ γνωμοδότησις τοῦ δικαστοῦ χρειάζεται μακρὰν συζήτησιν, ἥτις δὲν εἶναι εὐπρεπὲς νὰ γίνηται δημοσίως· μάλιστα δὲ το αὕτη δημοσία συζήτησις δύναται μεγάλως νὰ βλάψῃ ὅπερ πρέπει νὰ φέρωσιν αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἀψευδὲς καὶ ἄσπιλον *Bluntschli B'. 207.*

8) Δύνανται νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων καὶ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν διάσκεψιν ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ γραμματεὺς; Ὁ εἰσαγγελεὺς, ὅχι, ἀλλ' ὁ γραμματεὺς δύναται. Ὅργ. 100. 86. Κατὰ τοὺς Γάλλους ὁμοῦς nul autre que les juges ne peut entrer avec eux dans la salle des délibérations. *Carré Procéd. 488 bis.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν πράξεων τῶν διαδίκων.

α) *Er γενεα*).

§ 81. Ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς δίκης ἐνεργοῦνται παρὰ τῶν δικαζομένων διάφοροι δικαστικαὶ πράξεις, ὧν ἐνταῦθα ἐν τῷ γενικῷ μέρει ἐξετάζονται αἱ γενικώτεραι ιδιότητες.

1) εἶδη. Ἡ σημαντικώτερα τῶν δικαστικῶν πράξεων διαίρεσις εἶναι ἡ τῶν ἐπιθετικῶν καὶ ἀμυντικῶν¹, εἰλημμένη ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους πολεμίας τῶν διαδίκων σχέσεως. Τῆς ἐπιθετικῆς πράξεως οὐσιώδη στοιχεῖα εἰσὶ τρία, νόμιμος λόγος, ιστορικὴ βάσις καὶ αἵτησις· διότι, ἵνα προσβάλῃ τις ἕτερον δικαστικῶς, πρέπει νὰ ἐπικαλῇται ὑπὲρ ἑαυτοῦ γεγονός τι, εἰς ὃ ὁ νόμος ἀποδίδωσιν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αἵτησιν. Διατοῦτο ὁ νόμιμος λόγος καὶ ἡ ιστορικὴ αἰτία ἔχουσι πρὸς τὴν αἵτησιν σχέσιν αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ.

Αἱ ἀμυντικαὶ πράξεις ἡ στρέφονται ἀπλῶς περὶ τὴν ἀμφισβήτησιν τοῦ αἰτιολογικοῦ συνδέσμου τῆς ἐπιθέσεως διὰ τῆς ἀντικρούσεως τινὸς τῶν στοιχείων αὐτῆς, ἡ περιέ-

α) Πρβ. Linte § 148· Heffter System. § 195. 199. Bayer 232. 8. ἐκδ. 388. Weber Paraphrase σ. 282.

1) Τινὲς παρεδέχονα καὶ τρίτον εἶδος δικαστικῶν πράξεων τὰς παραλείψεις, ἥτοι τὴν ἀπραξίαν. Ἐχουσι δίκαιον κατὰ τοῦτο μόνον ὅτι καὶ ἡ ἀπραξία ἐν ταῖς δίκαις ἔχει ἐπιβλαβεῖς πολλάκις συνεπείας, ὡς ἀκρίβη δὲ δι-
 κονομικῶς παραβιάζει διατυπώσεις. Ἄλλο τι πλέον δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ παρατηρηθῇ ἐνταῦθα περὶ τοῦ εἶδους τούτου τῶν (ἐὰν πρέπη νὰ ὀνομασθῶ-
 σιν οὕτω) πράξεων. Morstadt Schlüssel. 135. Brackenhöft. σ. 397.

χουσιν αὐθυπάρχτους ισχυρισμούς, ἀνίσχυρον ἢ κατηργημένον τὸ δίκαιον τῆς ἐπιθέσεως καθιστῶντας.

2) τύπος. Τῶν δικαστικῶν πράξεων ὁ τύπος εἶναι ἡ ἐξωτερικός. ἡ ἐσωτερικός Ὁ ἐξωτερικός τύπος τῶν πράξεων, μάλιστα δὲ τῶν ἐν τῇ προδικασίᾳ ἐπιχειρουμένων, εἶν' ἔγγραφος². Τὰ δικόγραφα, ἥτοι αἱ ἐγγράφως ἐνεργούμεναι δικαστικαὶ πράξεις, πρέπει νὰ περιέχωσι κατὰ γενικὸν κανόνα τ' ὄνομα τῶν διαδίκων καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν· τὴν ὀνομασίαν τοῦ δικαστηρίου παρ' ᾧ δικάζεται ἡ διαφορὰ· τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς, ὀριζομένων ἀκριβῶς τῶν γεγονότων καὶ τῆς αἰτήσεως, καὶ τὴν χρονολογίαν καὶ ὑπογραφὴν τοῦ διαδίκου³. Ὁ ἐσωτερικός δὲ τύπος τῶν δικαστικῶν πράξεων διαφέρει ἐκ τοῦ διαφόρου αὐτῶν εἶδους· ἥτοι πᾶσα ἐπιθετικὴ πράξις πρέπει νὰ φέρῃ ἐν ἑαυτῇ τὰ στοιχεῖα συλλογισμοῦ, οὗ τὴν μείζονα μὲν καὶ ἐλάσσονα πρότασιν ἀποτελοῦσιν ὁ νόμιμος λόγος καὶ ἡ ἱστορικὴ αἰτία, τὸ συμπέρασμα δὲ ἡ αἴτησις· ἀλλὰ τῶν μερῶν τούτων ἡ θέσις ἐν τῷ δικογράφῳ δὲν εἶναι ἀναγκαίως ἡ συλλογιστικὴ· συνήθως προτάσσεται ἡ ἱστορικὴ αἰτία, ὁ δὲ

2) Πολ. 132. Ἡ πρὸ τῆς δημοσίου συνεδριάσεως καὶ ἡ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διαδικασία εἶναι ἔγγραφος. — Ὅθεν πρέπει νὰ συντάσσωνται περὶ ὅλων τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου γινομένων δικαστικῶν πράξεων ἡ δικόγραφα ἢ ἐκθέσεις. — Ἐνίοτε ἐπιχειρεῖ προφορικῶς τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν ὁ διάδικος καὶ συντάσσει ἐκθεσιν περὶ αὐτῆς ὁ δικαστὴς π. χ. ἄρθ. 93. 928. 949.

3) Πολ. 136. 137. 310. 494. 522. 641. — Ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ὅσας διὰ τινος δικογράφου δὲν προσκαλεῖται δικαστήριόν τι νὰ δικάσῃ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον τότε φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ νὰ γίνεταί μνηεὶ δικαστηρίου τινὸς ἐν τῷ δικογράφῳ. Τοιαῦτα π. χ. εἰσὶ τὰ κατασχετήρια εἰς χεῖρας τρίτου, αἱ δηλοποιήσεις τοῦ 463 ἁρθρου, ἡ γνωστοποιήσις τῶν μαρτύρων κατὰ τὸ 312 ἁρθρον κτλ. ΑΠ 99 τοῦ 52.

νόμιμος λόγος δύναται καὶ νὰ παραλειφθῇ ἐντελῶς⁴.

Αἱ ἀμυντικαὶ δὲ πράξεις, ἐὰν ᾧσιν ἀπλαῖ ἀπαντήσεις, οὐδενὸς ἐτέρου ἐσωτερικοῦ χρήζουσι τύπου εἰμὴ ὠρισμένης καὶ ἀκριβοῦς δηλώσεως περὶ τῆς ἀληθείας ἢ ἀναληθείας τῶν ἀντικρουομένων γεγονότων⁵.

3) ἀριθμός. Πολλὰς καὶ διαφορὰς πράξεις ὀφείλουσι κατὰ τὴν δίκην νὰ ἐπιχειρήσωσιν οἱ δικαζόμενοι. Γενικὸς δὲ περὶ τούτου κανὼν ἰσχύει ὅτι κατὰ πάσης ἐπιθετικῆς πράξεως συγχωρεῖται πάντοτε ἄμυνα, ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἀναπτύξεως ἐπιτυγχάνεται τελειότερα τῆς διαφορᾶς ἢ διάγνωσις⁶. Μόνον δὲ εἰς ὑποθέσεις τινὰς προσκαίρου ἀποτελέσματος γίνεται ἀπόφαισις καὶ ἄνευ ἀπαντήσεως⁷.

4) ἐνέργεια. Αἱ πράξεις τῶν διαδίκων ἐνεργοῦσι μόνον ἐν τῇ δίκῃ δι' ἣν ἐπεχειρήθησαν· διατοῦτο δὲν δύνανται συνήθως νὰ χρησιμεύσωσιν ἐν ἐτέρᾳ δίκῃ⁸.

4) Πολ. 137. Bayer 391. Linde § 149. Γλῶσσά ἐν τοῖς δικογράφοις εἶναι ἡ ἐγγώριος ἐλληνική. περὶ τὴν χρῆσιν δὲ αὐτῆς οὐδεὶς ἕτερος κανὼν ἐπιβάλλεται τοῖς δικαζομένοις εἰμὴ ὁ τῆς σαφηνείας καὶ κυριολογίας, ὅνπερ ὁμῶς σπανίως οἱ δικηγόροι παραφυλάττουσιν. Heffter System § 195.

5) Πολ. 545. 546. Bayer 391 ἐν τ.

6) Πολ. 533 § 6. 567. 569. 580. 581. Bayer 392.

7) Πολ. 637. ἀνωτέρ. § 79 σημ. 4. Carré Procéd ζ. 378. «jurisdiction gracieuse.»

8) Πρβ. Bayer 393. Δύνανται ὁμῶς ὁμολογίαι ἄλλης δίκης νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ ἐκ μαρτυριῶν προγενεστέρως δίκης νὰ ἐξαχθῶσι τεκμήρια. Πολ. 265. Νόμ. 5 § 2 K. (2. 56). Carré Procéd ζ. 975 quater, ἰδίως τὰς ὑπὸ τὸ ζήτη. τοῦτο ὥραίας τοῦ Chauveau παρατηρήσεις. Τὸ ῥωμ. δίκ. διέταττεν «ὁ προαγαγὼν μάρτυρας ἐν τινι δίκῃ, ἐὰν ὕστερον ἐν ἐτέρᾳ δίκῃ κατ' αὐτοῦ προφέροιντο, μὴ ἔχέτω ἐξουσίαν παραιτήσασθαι αὐτοῦς, τυχὼν ὡς εὐτελεῖς ἢ τι τοιοῦτον».

6'). Ἀγωγή^α).

1) Ἐρ γένει.

§ 82. Ἀγωγή καλεῖται ἡ πράξις, δι' ἧς ἐπιδιώκεται δικαστικῶς ἡ ἀνόρθωσις προσβληθέντων δικαίων¹. Πᾶν δίκαιον, ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῶν νόμων, ἔχει ἀναγκαίως συνοπαδὸν τὴν ἀγωγήν². ὅθεν συμβαίνει πολλάκις νὰ κατονομάζωνται αἱ ἀγωγαὶ ἐκ τοῦ προστατευομένου δικαίου³. Ἐκ τῶν ρηθέντων λοιπὸν καταφαίνεται ὅτι τῶν ἐπιθετικῶν πράξεων σημαντικωτάτη ἐστὶν ἡ ἀγωγή. Ἐχει δὲ καὶ αὐτὴ, φυσικῶς τῷ λόγῳ, τὰ στοιχεῖα ἐπιθετικῆς πράξεως, ἥτοι τὴν βάσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Ἡ βάση τῆς ἀγωγῆς (*fundamentum agendi*) σύγκειται ἐκ τοῦ νομικοῦ λόγου, τῆς ἱστορικῆς αἰτίας καὶ τῆς προσβολῆς⁴,

α) Πρβ. Linde § 151. Sayig. V. 4. Vanger. I. 213. Arndts Pandecten § 96 ἐπ. Heffter System § 413 ἐπ. Berriat I. 72. Rauter σ. 53. Φέδ. 66. Wächter Privatr. B'. 411.

1) Ὁ ὅρισμός οὗτος ἐλήφθη ἐκ τῆς δικονομικῆς σημασίας τῆς λέξεως, ἀλλ' ἡ ἀγωγή σημαίνει καὶ τὸ δίκαιωμα τοῦ ἀπατεῖν ἐν δικαστηρίῳ τὸ ἐποφειλούμενον. Νόμ. 50 Βασ. (52. 1). Νόμ. 37 πρ. Νόμ. 51 Πανδ. (44. 7). Νόμ. 178 § 2 Πανδ. (50 16). ὅρ. ἀνωτ. § 52 σημ. 3. Ὁ ὀφειλέτης δὲν ἔχει συνήθως δυκαίωμα ἀγωγῆς, ἀλλὰ προκλήσεως ἐνίοτε. ΑΠ 331 τοῦ 55. Ἴδε ὁμοίως wächter B', 413 σημ. 5. 7.—Οἱ κοινωνοὶ δικαιομάτος τινος οὐκ εἰσὶ καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ πηγαζούσης ἀγωγῆς κοινωνοί. Wetzell. σ. 23 ἐν τ.

2) Περὶ τῶν φυσικῶν ἐνοχῶν τοῦ ρωμ. δικαίου ὅρα Weber von der natürl. Verbindlichkeit σ. 143. Sell Jahrbücher I. σ. 122. Schwanert die Naturalobligation σ. 33.

3) π. γ. actio emti venditi, actio locati conducti, actio depositi etc.

4) Αὕτη ἐστὶν ἡ λεγομένη clausula monitoria, ἥτις παρ' ἡμῶν δύναται καὶ νὰ παραλειφθῇ. Ἴδ. ἀνωτ. § 67 σημ. 9. Περὶ τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας πρβ. Bayer 298. Sintenis Erläuter. σ. 284. Linde § 152 σημ. 8. Morstadt Schlüssel σ 144 IV. Bayer σ. 533

διαιρεῖται δὲ εἰς ἀπωτέραν, ἐγγυτέραν καὶ διάμεσον βásiν⁵. Ὡστε ἡ ἀγωγή τότε μόνον λέγεται καὶ εἶναι βásiμος, ὅταν περιέχῃ ἐν ἑαυτῇ ἅπαντα τὰ περιστατικὰ ταῦτα· ἡγουν ἐξ αὐτῆς πρέπει νὰ πηγάζῃ ἐπακριβῶς ὅτι τὸ ἐπιδιωκόμενον δίκαιον ἀνήκει εἰς τὸν ὡς ἐνάγοντα ἐμφανιζόμενον κατὰ τοῦ ὡς ἐναγομένου διωκομένου. Ὁ σκοπὸς δὲ τῆς ἀγωγῆς, ἐν τῇ α ἰ διαδηλούμενος, εἶναι διπλοῦς, α) κύριος, ἀποβλέπων ἐπὶ ἐμπραγμάτων μὲν δικαίων τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαίου καὶ τὴν καταψήφισιν τοῦ ἐναγομένου εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος, ἐπὶ προσωπικῶν δὲ, τὴν καταψήφισιν τοῦ ἐναγομένου εἰς χορηγίαν τινὰ (*dare, facere, præstare*)⁶, β) πάρεργος, στρεφόμενος εἰς παρεπομένας τινὰς δόσεις, ὧν ἀφορμὴ ἐγένετο ἡ διαφορά.⁷

5) Οἱ δικονομολόγοι διαιροῦσι τὴν βásiν τῆς ἀγωγῆς εἰς *fundam. agendi remotum, fund. ag. proximum. καὶ fund. ag. intermedium.* πρὸς Morstadt I. c. σ. 139. Ἀπωτέραν βásiν καλοῦσι τὸν νόμιμον λόγον, ἐγγυτέραν, τὴν ἱστορικὴν αἰτίαν, καὶ διάμεσον, τὴν μεταβιβαστικὴν πρᾶξιν (π. χ. ἐκχώρησιν), ὅταν τις ἐξ ἄλλοτρίων ἀρχικῶς ἐνάγῃ δικαιωμάτων. Ἐν ταῖς ἐμπραγματοῖς ἀγωγαῖς καλεῖται ἐνίοτε ἡ ἐγγυτέρα βásiς *fundamendum agendi speciale* (Morstadt 139· ἐν τ. Linde σ. 201. σημ. 9), ἥτις παρ' ἡμῶν πρέπει πάντοτε νὰ ἐκτίθῃται ἐν τῇ ἀγωγῇ. Πολ. 533 § 3.

6) Πρὸς Savig. *System V. 90. Linde § 153.* — Ἐπὶ τῶν λεγομένων μικτῶν ἀγωγῶν ὁ τύπος τοῦ Πραίτωρος περιεῖχε κατὰ ῥωμ. δίκαιον διπλοῦν χαρακτῆρα προσωπικῆς καὶ ἐμπραγμάτου ἀξιώσεως. Τὸ ἐμφαῖνον τὴν δευτέραν μέρος τοῦ τύπου ἐκαλεῖτο *adjudicatio*, περὶ ἧς τάδε λέγει Γάϊος (IV § 42) *adjudicatio est ea pars formulae, qua permittitur judiei rem alicui ex litigatoribus adjudicare.* Savig. *Syst. V. 89* Τὸ δίκαιωμα τοῦτο δὲν ἔχει παρ' ἡμῶν ὁ δικαστής. Πολ. 1091. 1092 Καλλιγ. I. 261. Ἐπὶ τῶν προδικασμάτων (*præjudicia*) ἡ αἵτησις περιορίζεται ἀπλῶς εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαίου. Wächter B', 421. Windsch. *die actio* σελ. 46. 48 σημ. 19, § 83 σημ. 1 τοῦ ἐγγλ. τούτου.

7) Τελεῖται παρεπόμεναι αἰτήσεις εἰς π. χ. καρπῶν, τόκων, ἀποζημιώ-

2) *Εἶδη τῶν ἀγωγῶν^α*).

§ 83. Τῶν ἀγωγῶν διαφόρους ποιεῖ διαιρέσεις τὸ ἀστυκὸν δίκαιον. Αἱ τὴν σήμερον ἀξιολογώτεραι εἰσὶν αἱ ἀκόλουθοι.

α) αἱ ἐμπράγματα καὶ προσωπικαὶ ἀγωγαὶ (in rem actiones, in personam actiones). Ἡ διαίρεσις αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ προστατευομένου δικαίου· ἐμπράγματα καλοῦνται ἐν γένει ¹ αἱ ἀγωγαὶ, δι' ὧν ἐμπράγματον δικαίωμα δικαστικῶς ἐπιδιώκεται, καὶ προσωπικαὶ, δι' ὧν προσωπικόν².

σεως, δικαστικῆς δαπάνης κ. τ. περὶ ὧν κατὰ ῥωμ. δίκαιον δὲν ὑπῆρχε χωριστὴ ἀγωγή· ἀλλ' ἐνέρεπεν ἐν τῇ περὶ τοῦ κυρίου πράγματος δίχῃ νὰ υποβληθῶσιν εἰς δικαστήριον. Νόμ. 74 Βασ. (23. 3). . . «ἄτοπον ἐστὶ, τῆς πρωτοτύπου ἀγωγῆς ἀναιρεθείσης, περὶ τόκων ἢ καρπῶν φιλονεικεῖν.» Νόμ. 67 Βασ. (9. 3). «ἐὰν ἅπαξ τμηθῇ ἡ περὶ τοῦ πρωτοτύπου πράγματος δίχῃ, οὐκέτι περιλέλειπται περὶ τῶν δαπανημάτων ἐναγωγή». Νόμ. 37. Βασ. (13. 2). Νόμ. 3 Κ. (7. 51). Νόμ. 13. 26 πρ. Κ. (4. 32). Νόμ. 4 Κ. (4. 34). Νόμ. 49 § 1 Π. 19. 1). Glück Comment. XXI. 58. Göschel III. 140. Linde § 153 σημ. 8. Bayer 406. Sartorius ἐν τῷ Archiv ΛΑ', 93 σημ. 2. Ἡ ἀκριβολογία αὕτη δὲν φυλάττεται παρ' ἡμῖν τὴν σήμερον. Ἀπόφ. ΑΠ. 6 καὶ 152 τοῦ 1852.

α) Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἐξηγηθεῖσιν διαιρέσεων τῶν ἀγωγῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι τινὲς κατὰ ῥωμ. δίκαιον, ἱστορικὴν μόνον παρ' ἡμῖν ἀξίαν ἔχουσαι. Ἐν ταῖς παραδόσεσι δὲ τοῦ ῥωμ. δικαίου γίνεται καὶ τούτων ἡ προσήκουσα ἐξέτασις. Arndts I. c. § 100. Wächter Privatr B', 418.

1) Εἰς τὰς ἐμπραγμάτων ἀγωγὰς κατατάσσει τὸ ῥωμ. δίκαιον καὶ τὰς περὶ καταστάσεως, αἵτινες καλοῦνται ἰδίως praëjudiciales actiones [§ 13 Εἰσ. (4. 6). praëjudiciales actiones in rem esse videntur, quales sunt per quas quæritur, an aliquis liber, an libertus sit, vel de partu agnoscendo. Savg. Syst. V. 19]. προσέτι τὴν περὶ κληρονομίας ἀγωγήν. Νόμ. 27 § 3 Πανδ. (6. 1). Νόμ. 25 § 18. Π. (5. 3). Νόμ. 27 § 3 Βασ. (15. 4). Νόμ. 25 § 18 Βασ. (42. 4). «Εἰ καὶ ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ἐστὶν ἡ περὶ κληρονομίας ἀγωγή, ὅμως ἔχει προσωπικὰς δόσεις. . . .»

2) Πρὸ § 1 Εἰσ. (4. 6). Νόμ. 25 πρ. Π. (44. 7). Γαῖ IV. 1. 2. 3.

Διατοῦτο ἐπὶ ἐμπραγμάτων ἀγωγῶν ἐναγόμενος γίνε-
ται συνήθως πᾶς ὁ προσβαλὼν τὸ δικαίωμα ἡμῶν, ἐνῶ
ἐπὶ προσωπικῶν, μόνον ὁ διὰ τῆς ἐνοχῆς ὑποχρεούμενος³.
Τῶν προσωπικῶν ἀγωγῶν τινες ἔχουσι δύναμιν κατὰ τινὰ
τρόπον ἐμπραγμάτων, καθ' ὅσον ἀρμόζουσι κατὰ παν-
τὸς διακατόχου (*actio in rem scripta*)⁴.

Μικταὶ ἀγωγαὶ (*actiones mixtae*) εἰσὶ κατὰ ῥωμ. δίκαιον
τρεῖς μόνον, ἡ περὶ διαιρέσειός ἐπιπόινου πράγματος, ἡ
περὶ ὁροθεσίῶν καὶ ἡ περὶ διανομῆς κληρονομίας⁵. Αἱ ἀ-

Θεοφ. Παράφρ. § 1 «Τῶν δὲ ἀγωγῶν . . . ἡ ἀπὸ διαιρέσεως εἰς δύο γένη
ταῦτα κατάγεται. Τῶν γὰρ ἀγωγῶν αἱ μὲν εἰσὶν *in rem*, αἱ δὲ *personales*.
Κινεῖ γὰρ εἰς ἕκαστος κατ' ἐκείνου, ὃν ἐνοχον ἔχει, ἢ ἀπὸ συν' ἐλάγματος ἢ
ἀπὸ ἀμαρτήματος· καὶ λέγονται *personales*, ἐπειδὴ κατὰ τοῦ συναλλέξαν-
τος προσώπου ἢ τοῦ ἀμαρτήσαντος κινεῖνται . . .

³ Ἡ καὶ κινεῖται κατ' ἐκείνου, ὅστις οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἐνοχος, περὶ τινος δὲ
πράγματος σωματικοῦ ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ τελούντος κατοχὴν, ἐπάγομεν αὐτῷ
ζήτησιν· ἐπινενόηται δ' ἐνταῦθα ἡ *in rem* ἀγωγή· εἰ γὰρ κατέχευε ῥητὸν ἢ
οἰκίαν, ἅπερ ἐγὼ λέγω τῆς ἑαυτοῦ δεσποτείας εἶναι, σὺ δὲ τὴν αὐτὴν λέγεις,
δεσπότην σεαυτὸν ἀποκαλῶν, κινήσει κατὰ σοῦ τὴν *in rem* .»

3) Ὑπάρχει καὶ τοῦτο τὸ γνῶρισμα, τὸ διακρίνει τὰς προσωπικὰς ἀγω-
γὰς ἀπὸ τῶν ἐμπραγμάτων. Προσωπικοῦ ὄντος δὲ τῷ δικαστῇ, μόνος ὁ
ὀφειλέτης δύναται νὰ προσβάλλῃ αὐτὸ καὶ κατ' αὐτοῦ μόνον κατὰ γενικὸν
κανόνα δίδεται ἀγωγή. Ἀλλὰ τὰ ἐμπράγματα δίκαια, ὡς ἀπόλυτα καὶ εἰς
τὸ πρᾶγμα ἀμέσως ἀναφερόμενα, πᾶς ἄνθρωπος δύναται νὰ προσβάλλῃ· ὥστε
ὁ ἐναγόμενος παρ' αὐτοῖς δὲν γίνεται γνωστὸς εἰμὴ μετὰ τὴν προσβολήν.
Savig. V. 16. 24. Arndts I. c. § 97. Ἀλλὰ τὸ γνῶρισμα τοῦτο εἶναι ἐξω-
τερικὸν ἀπλῶς, μὴ ἐξηγοῦν τὴν οὐσίαν αὐτὴν τῆς διαφορᾶς τῶν ἀγωγῶν,
περὶ ὧν ὁ λόγος. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουσιν ἀγωγαὶ ἐμπράγματος, καθ' ὅρι-
σμένων μόνον προσώπων κινούμεναι. Savig. I. c. σ. 26. Καλλιγ. I. 252.
ἀριθ. 250. Wächter. B', 292.

4) Πρὸς Savig. I. c. σ. 24. Arndts I. c. § 97. σημ. c. Καλλιγ. I.
σ. ἀριθ. 251. ὅρ. καὶ ἀνωτέρ. § 35 σημ. 5. Sintenis Privatr. I, 256.

5) Περὶ αὐτῶν τάδε λέγει Θεόφιλος (4. 6) § 20. «Εἰσὶ τινες ἀγωγαὶ,
αἵτινες καὶ τῆς *in rem* καὶ τῆς *personalis* τὴν φύσιν ἔχουσιν ἐν ἑαυταῖς.

γωγαι αὗται, ἐπειδὴ σκοπὸν ἔχουσι τὸν κανονισμόν ἐμ-
πραγμάτων δικαίων, εἰσὶν ἐμπράγματα μαλλον⁶. οὐδεμίαν
δὲ παρ' ἡμῖν πρακτικὴν σημασίαν ἔχει καθ' ἑαυτὴν ἢ δια-
στολὴ αὐτῶν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐμπραγμάτων ἀγωγῶν⁷.

6) αἱ διατηρητικαὶ καὶ αὐξητικαὶ ἀγωγαι (actiones rei per-
secutoriae, actiones poenales). Αἱ μὲν σκοπὸν ἔχουσι νὰ
διατηρήσωσι τὴν περιουσίαν τοῦ ἐνάγοντος ἐν τῇ πρὸ
τῆς προσβολῆς καταστάσει, αἱ δὲ καὶ ν' αὐξήσωσιν αὐ-
τὴν⁸, Ἀλλὰ τῶν ἀγωγῶν τούτων ἡ ἀξία, μεγάλη μὲν

Τοιοῦτόν ἐστι τὸ *familiæ heriscundæ*, ὅπερ ἀρμόζει μετὰ τῶν συγχλη-
ρονόμων ἕνεκα τῆς διαιρέσεως τῶν κληρονομιαίων πραγμάτων· ἔχει γὰρ
καὶ τῆς *in rem* τὸ ἰδίωμα, καθὸ περὶ πραγμάτων κινεῖται (ἕκαστος γὰρ
συγχληρονόμος ἐν μέρει δεσπότης ἐστί'), ἔχει δὲ καὶ περσοναλίαν ἀποτελέ-
σματα· ἐξετάζεται γὰρ ἐπὶ αὐτοῦ καὶ κατάγεται εἰς καταδίκην κεφάλαια,
ἅτινα *personalis*, οὐ μὴν τῆς *in rem* ἐστὶν οἰκεῖα. πρβ. καὶ § 20 Εἰς.
αὐτόθ. Savig. I. c. σ. 36. Arndts I. c. σ. σχόλ. 5.

6) Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ὀρθότερον εἶναι νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προσωπικαὶ αἱ
ἀγωγαι αὗται. Νόμ. 1 Βασ. (58. 9). «Τὸ περὶ ὄρων ἰθυντέων προσωπι-
κόν ἐστι, εἰ καὶ πράγματος ἐκδίκησιν ἔχει.» Νόμ. 1 Π. (10. 1). Puc-
hta Inst. II. 131 σημ. h. Savign. I. c. σ. 36 σημ. 1 Arndts I. c. σχ.
5. Wächler B', 420. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰσχύουσαν δικονομίαν δὲν συγχω-
ρεῖται ἐπιδίκασις καὶ προσωπικαὶ δόσεις πρὸς ἀντιστάθμην αὐτῆς (πολ.
1091. 1092). ἄρα καταλληλότερον εἶναι νὰ ὀνομάζωνται ἐμπράγματα.
Παρὰ τοῖς Γάλλοις συγγραφεῦσι μεγάλη ἐπικρατεῖ σύγχυσις περὶ τὸν ὀρι-
σμόν τῶν μικτῶν ἀγωγῶν. Boitard I. 95. Carré Procéd. I. 218, καὶ ζήτ.
259. Benech Traité des justices de paix et. σ. 295. Φέδ. 72.

7) Περὶ τῆς διανομῆς κοινοῦ πράγματος ἡ κληρονομία διαγράφουσιν ἰδίαν
διαδικασίαν τὰ ἄρθ. 1088—1099 τῆς πολ. δικονομίας.

8) Θεόφ. Δ'. § 16 « Δευτέρα τῶν ἀγωγῶν διαίρεσις αὕτη, ὅτι τῶν ἀ-
γωγῶν τὰς μὲν κινούμεν *ad rei persecutionem*, τουτέστι ψιλὸν τὸ πρᾶ-
γμα ἀπαιτοῦντες, τινὰς ἐπὶ ἀπαιτήσῃ ποινῇ, τινὲς δὲ εἰς μίχται, ἔχουσαι
καὶ *rei persecutionem*, οὗσαι δὲ καὶ *poenales*. » Ἀπαριθμεῖ δὲ εἰδικώτε-
ρον ἐν τοῖς ἐπομένοις 17—19 §§ τὰς ἀγωγὰς ταύτας. Πρβ. Savig. I. c. σ.
37 ἐπ. Arndts § 98. Wächter, σ. 424.

οὔσα παρὰ Ῥωμαίοις, ἐξέλιπε σχεδὸν ἐντελῶς τὴν σήμερον⁹.

γ) Αἱ εὐθεῖαι καὶ ἀντίστροφαι ἀγωγαί (action. directae, act. contrariae). ἐνίοτε ἐκ τινος νομικῆς σχέσεως ὑποχρεοῦται κυρίως τὸ ἕτερον μόνον τῶν ἐνεχομένων μερῶν, ἀλλὰ δυνατόν εἶναι κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ γεννηθῶσι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ δικαιώματα ἐκ τῆς αὐτῆς σχέσεως¹⁰. Ἡ ἀγωγή τότε κατ' αὐτοῦ μὲν κινουμένη λέγεται εὐθεῖα, παρ' αὐτοῦ δὲ, ἀντίστροφος ἢ ἀντίθετος.

δ) Αἱ κινηταὶ καὶ ἀκίνητοι ἀγωγαί (astions mobilières, actions immobilières). Ἡ διαίρεσις αὕτη εἶναι τοῦ γαλλικοῦ δικαίου, ἀναφέρει δέπου αὐτὴν καὶ ἡ πολιτικὴ ἡμῶν δικονομία¹¹. Ἡ ὀνομασία ἐλήφθη ἐκ τοῦ πράγματος, εἰς ὃ ἡ ἀγωγή ἀναφέρεται· δηλαδή αἱ περὶ κινήτων πραγμάτων ἀγωγαὶ καλοῦνται κινηταί, αἱ περὶ ἀκινήτων δὲ, ἀκίνητοι¹².

ε) αἱ ἀνακοπαί. Ἀνακοπὴ ἐν τῇ δικονομίᾳ λέγεται πᾶσα ἐναντίωσις, ἀντιτασσομένη κατ' ἀποφάσεως δικαστηρίου ἢ ἐτέρας δικαστικοῦ τινος προσώπου πράξεως, καὶ σκοπὸν ἔχουσα νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπικειμένην εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνακόπτοντος βλάβην. Πρέπει δὲ νὰ φέρῃ τὰ στοιχεῖα ἐπιθετικῆς πράξεως, ἰδίως τὰ τῆς ἀγωγῆς.

9) Διότι τὸ ποινικὸν μέρος τῶν ἀϋζητικῶν ἀγωγῶν μετετράπη εἰς δημοσίαν ποινὴν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἰσχύοντος ποινικοῦ νόμου ἐφαρμοζομένην.

10) Τοιαύτη σχέσις γεννᾶται π. χ. ἐκ τῆς ἐντολῆς· ὁ δοὺς τὴν ἐντολὴν ἔχει τὴν εὐθεῖαν ἀγωγήν, ὁ ἐντολοδόχος, τὴν ἀντίστροφον. Τὸ αὐτὸ ὑπάρχει καὶ ἐπὶ τῆς παρακαταθήκης, τοῦ χρησιδανείου κτλ. Arndts l. c. § 99. σημ. b. Wächter σ. 426-1!) Πολ. 490. 530.

12) Πρβ. Barriat I. 78. Rauter ἀριθ. 54. Boitard I. 92. στ. 2.

καὶ εἶναι ἀπαράδεκτος ἂν ὁ ἀνακόπτων συνήργησεν ἢ προσε-
κλήθῃ εἰς τὴν ἀνακοπτομένην πρᾶξιν ¹³

γ'.) Ὑπεράσπισις).

§ 84. Κατὰ τῆς ἀγωγῆς δύναται ν' ἀντιτάξῃ ὁ ἐναγόμε-
νος ὑποχώρησιν, ἀποδεχόμενος ὁλοσχερῶς τὴν ἀγωγὴν,
ἀρρῆσιν (infinitio) καὶ ἐνστασιν (excerptio). Περὶ τὴν χρῆ-
σιν δὲ πάντων τῶν εἰδῶν τούτων ἔχει τελείαν ἐλευθερίαν,
μάλιστα δὲ τὰ δύο τελευταῖα δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ
συνάμα'.

Α) ὁμολογία. Τὸ ἀσθενέστατον ὑπερασπίσεως μέσον ἢ
μᾶλλον τὴν ἀπορίαν πάσης ὑπερασπίσεως ἀποτελεῖ ἡ ὁ-
μολογία. Δι' αὐτῆς οὐ μόνον περατοῦται ἐντελῶς ἡ δίκη,
ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαστοῦ ἡ μεσολάβησις περιττὴ ὅλως ἀ-
ποβαίνει· ἀλλὰ τὴν δύναμιν ταύτην ἔχει ἡ ὁμολογία ὁ-
σάκις καὶ ψιλὴ ἐτέρας ὑπερασπίσεως ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ

13) Περὶ ἀνακοπῶν ἐν γένει πραγματεύονται τὰ ἀρθ. 235—237. πρβ.
Poncet Traité des jugemens σ. 493. Εὗρετ. Α'. 167. — Ἀποφάσεις
δικαστικὰς δύναται ν' ἀνακόψῃ 1) ὁ ἐρήμην δικασθεὶς διάδικος, 2) πᾶς τρί-
τος, οὗ τινος τὰ νόμιμα συμφέροντα προσβάλλονται δι' αὐτῶν. Ἀμφότερα
τὰ εἶδη ταῦτα τῆς ἀνακοπῆς ἐξηγοῦνται ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει. Ἐξωδίκων
πράξεων ἀνακοπὰς ἀναφέρει ἡ δικονομία ἐν τοῖς ἀρθ. 123. 125. 871. 910
911. 985. 909. 932. 949. 994. 1060. 1031. 1068. 1073. 1082.
1088. 1008. Κατὰ τῆς ἐπιταγῆς πρὸς πληρωμὴν συγχωρεῖται ἀνακοπή;
Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον ἀπῆντησεν ἐπανελημμένως, ὅχι. ἀλλ' ἀνῆρέθησαν
αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ. Ὅρ. ἀποφ. ΑΠ. 376. 381 τοῦ 1852. Carré ζ. 2212
ter, 2731. Ρουσοπ. ἐν δ. μέσῃ σ. 27 — Ἡ ἐντεῦθεν ἀναφυομένη δίκη δὲν
εἶναι δίκη περὶ τὴν ἐκτέλεσιν. ΑΠ. 266 τοῦ 54.

α) Πρβ. Savig. Syst V. 452. Heffter System § 139 — 141. Bayer
566. Wächter B'. 492.

1) Πολ. 552 § 4.

διαμφισβητούμενον δίκαιον ἀναφέρεται². ἄλλως χρησιμεύει ἀπλῶς ὡς μέσον ἀποδείξεως³.

Β) ἄρνησις Ἡ ἄρνησις τοῦ ἐναγομένου ἀποβλέπει ποτὲ μὲν τὸ νομικὸν ποτὲ δὲ τὸ πραγματικὸν τῆς ἀγωγῆς μέρος· ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, ἐὰν ἐξελεγχθῇ ψευδὴς, διαφόρους ἐπιφέρει τῷ ἐναγομένῳ ζημίας⁴.

Γ) ἔνστασις⁵. Ἐνστάσις καλεῖται ἡ ἐπιθετικὴ πράξις, ἥτις, βάσιν ἰδίαν ὡς καὶ ἡ ἀγωγή ἔχουσα, ἐμποδίζει τὴν γέννησιν τοῦ διὰ τῆς ἀγωγῆς ἐπιδιωκομένου δικαιώματος, ἀναστέλλει ἢ ἐντελῶς καταστρέφει αὐτὸ⁶. Τῶν ἐν-

2) Πολ. 519. «Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος, χωρὶς νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις, ὁμολογήσῃ τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἐνάγοντος, δύναται οὗτος νὰ ζητήσῃ παραχρῆμα (ὁγλ. κατὰ τὴν τῶν ἀναγκαστικῶν ἐκτελέσεων προθεσμίαν, νόμ. 21 Π. 5. 1) τὴν ἀπόδοσιν τοῦ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντος.— Ἀρνηθέντος δὲ τοῦ ἐναγομένου τὴν ἀπόδοσιν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ δικαστικὴ ἐκείνη ὁμολογία» Bayer 485 τῆς 7 ἐκδ. Ἀλλης γνώμης εἶναι ὁ Σαβινῆς (Συστ. VII. 44.).

3) Πολ. 252. 264–270. Πλείονα περὶ ὁμολογίας ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει.

4) Ὅρ. ἀνωτέρ. § 62 σημ. 14. Arndts l. c. § 98 not. f.

5) Πρβ. Savig. V. 160 Wächter B', 494. Arndts § 401.— Ὁ ἔχων ἀγωγὴν ἔχει καὶ ἐνστάσιν. νόμ. 456 § 4 Π(50. 17)· cui damus actiones, eidem et exceptionem competere multo magis quis dixerit. Schwannert Oblig. natur. σ. 171.

6) Κατὰ Θεόφ. (Δ'. 13) ἐνστάσις ἐστὶ δικαιολογία τις ἀρμόζουσα τῷ ῥέῳ (ἐναγομένῳ) κατ' ἀγωγῆς ἐρῶμένης· μὲν τῷ νόμῳ, ἀδίκον δὲ τῇ φύσει (τῷ φύσει δικαίῳ) προβαλλομένης ἰσχύν. Ὅθεν ἡ ἐνστάσις κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον περιέχει δικαίωμα ἀντίμαχον τῷ τῆς ἀγωγῆς δικαιώματι καὶ ἐπικρατοῦν. Ἀλλ' ἡ δικονομία ἡμῶν ἔδωκε πλατύτερα ὅρια εἰς τὰς ἐνστάσεις, χαρακτηρίσασα ὡς ἐνστάσιν καὶ τὴν τῆς ἐξοφλήσεως πρότασιν (exceptio solutionis). Διότι κατὰ τὸ 554 ἄρθρον ἐνστάσις ἐστὶ πᾶσα πρότασις τοῦ ἐναγομένου, δι' ἧς ἡ ἀξίωσις τοῦ ἐνάγοντος καταργεῖται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἢ διαπαντός ἢ καὶ ἀναβάλλεται μόνον ἢ εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπάντησις (Arndts. § 104 not c. Wächter σ. 503 σημ. 19). Ἐν τῇ πλατυτέρᾳ, ταύτῃ ἐκδοχῇ ἀπαντᾷται ἡ λέξις καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς. Σύνοψ. Π', 21. Παραγραφή. . . καλεῖται, ὅταν ὁ ἐναγόμενος ὁμολογῇ μὲν ὅπερ ὁ ἐνά-

στάσεων ὑπάρχουσι διάφορα εἶδη⁷. δικονομικῶς δὲ ἀξία λόγου εἶναι ἢ διαίρεσις αὐτῶν εἰς ἀναβλητικὰς καὶ ἀνατρεπτικὰς. Τὸ πρῶτον ὄνομα δίδοται κατὰ τὴν ἐγγώριον δικονομίαν εἰς τὰς ἐνστάσεις ἐκείνας, αἵτινες ἀπαλλάττουσιν ἐν γένει τὸν ἐναγόμενον τῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπαντήσεως· ἀνατρεπτικαὶ δ' ἐνστάσεις εἰσὶν αἱ ἐπηρεάζουσαι (προσκαίρως ἢ διαπαντός) τὸ τῆς ἀγωγῆς δίκαιον (*merita causæ*)⁸.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν πράξεων τοῦ δικαστηρίου.

Α'.) Διεύθυνσις.α).

§ 85. Ἡ ἐνέργεια τοῦ δικαστηρίου περὶ τὴν ἐκδίκασιν τῶν διαφορῶν τριπλῇ ἐν γένει ὑπάρχει· διότι τὸ δικαστήριον διαυλίνει τῆς δικαστικῆς ἐργασίας, πιστοποιεῖ τὸ γινόμενον, διαγινώσκει τὴν διαφοράν. Τὰς δικαστικὰς ἐργασίας, ἀνεργουμένας ἐκτὸς μὲν τοῦ ἀκροατηρίου διαυλίνει ὁ ἐπιστρεφόμενος αὐτῆς ἰσχυρὸς, ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲ, ὁ ἀκρόατος. Ἀμφότεροι δὲ οὗτοι, ἵνα μὲν

γων ἐγκαλεῖσθαι αὐτοῦ, ἀντιτίθεται δὲ ἕτερόν τι, δι' οὗ ἀνελθόντων ἑαυτὸν παριστῇ. ὁ δὲ ποιήσας ὅπερ ἐφ' οὗ ἐγκαλεῖται παῖσιν ἐτρέπεν· οἷον ἐὰν ὁμολογῇ χρηματῆσι προστίθεται, εἴ τι καὶ τὸ χρόνος ἐπέδωκεν..

7) Τὰ σπουδαιότερα τοῦ ἀστυνομικοῦ δικαίου εἶδη τῶν ἐνστάσεων εἰσὶν αἱ *exceptio dilatoriae* καὶ *peremptoriae*, προσέτι αἱ *exceptio rei cohaerentis* καὶ *exceptio personae cohaerentis*. Εἰρ. Savig V. 177. *Arndts* § 102 *Wächtershäuser* 242.

β) Πλείονα ἀναφέρονται ἐν τῇ αἰδικῇ μέρει..

α) Εἰρ. *Arndts* § 161. *Bayer* 395, 8 ἐκδ. *Hollfer System* § 200.

τηρῆται προσηκόντως ἡ δικαστικὴ εὐταξία, ἔχουσι πειθαρχικὴν ἐξουσίαν¹, ἵνα δὲ ἀνακρίνηται ὀρθῶς ἡ ὑπόθεσις, ὁδηγὸν πρέπει νὰ ἔχωσι τὸ θεμελιῶδες δικονομικὸν ἀξίωμα ὅτι τὰ δικαστήρια δὲν δικάζουσιν αὐτεπαγγέλτως, καὶ κατὰ τοῦτο νὰ ῥυθμίζωσι τὸν τρόπον καὶ τὴν ἑκτασιν τῆς ἐνεργείας αὐτῶν².

Β'.) Περὶ τῶν δικαστικῶν ἐκθέσεων¹).

§ 86. Ἡ ἐνέργεια τοῦ δικαστηρίου περιορίζεται ἐνίστε εἰς τὴν πιστοποίησιν ἀπλῶς τῶν γινομένων. Τότε δὲ τὸ δικαστήριον ἐπέχει τόπον μάρτυρος, ἀλλὰ μάρτυρος δημοσίου· ἐπειδὴ τὰ παρ' αὐτοῦ ἐγγράφως πιστοποιούμενα ἀποτελοῦσι τελείαν ἀπόδειξιν². Τὰ κατὰ τὴν περίστασιν

1) Πολ. 130. 131. 164. 165. ὅρ. ἄνωτ. § 16. α. Linde § 166. ἄρθ. 310. « Ἐὰν ἐν τινι τόπῳ, ἐνθα δικαστῆς ἢ εἰσαγγελεὺς ἐπιχειρεῖ δημοσίαν τινὰ πρᾶξιν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, εἴς ἢ πλείονες ἄνθρωποι ταράττωσι καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν ἢ ἀνθίστανται εἰς τὰς γενόμενας διαταγὰς, ἔχει ὁ δικαστῆς ἢ ὁ εἰσαγγελεὺς τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδώσῃ κατὰ τοῦ θορυβοῦντος ἢ παραβάτου ἔνταλμα συλλήψεως καὶ νὰ διατάξῃ τὴν ἐπὶ 24 ὥρας εἰς κράτησιν ἀπαγωγὴν αὐτοῦ. » ἄρθ. 165. « Ἡ διαχείρισις τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ εὐταξίας ἀνήκει κατὰ μὲν τὰ εἰρηνοδικεῖα εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας, κατὰ δὲ τὰ πολυμελῆ δικαστήρια εἰς τὸν πρόεδρον αὐτῶν. Ἀμφότεροι ἔχουν κατὰ τοῦτο τὰ ἐν τῷ ἄρθ. 130 διαλαμβανόμενα δικαιώματα. » Πρῶ. ἄνωτ. § 49. γλ. δικον. 88. 89.

2) Ὁρ. ἄνωτέρῳ § 77. 1) Bayer 395. 8 ἐκδ.

2) Πολ. 134. Δημοσίαν πίστιν παρέχει ἡ ἑκθεσις μόνον περὶ τῶν γεγονότων, ὅσα βεβαιοῦνται ἐν αὐτῇ « ὡς παρὰ τοῦ δικαστηρίου αὐταῖς αἰσθήσεσι κατανοηθέντα. » Πολ. 400. Τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν τῆς ἐκθέσεως μόνον διὰ τῆς ἐπὶ πλαστογραφίας προσβολῆς δύναται νὰ πολεμήσῃ ὁ διάδικος, ἐκτὸς ἂν ἐλλείπῃ τι τῶν οὐσιωδῶν ἀπαιτουμένων τοῦ κύρους αὐτῆς· διότι τότε στερεῖται πικρὸς δημοσίου χαρακτῆρος (Πολ. 135). Περιπτώσεις συντάξεως ἐκθέσεων ἀναφέρουσι π. γ. τὰ ἄρθ. 285. 339. 377. 525. 707. 708. 875. 887. 923. 948. 994. 1007. 1037. 1054. 1067.—

ταύτην συντάσσόμενα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἔγγραφα κα-
λοῦνται ἐκθέσεις (πρωτόκολλα)³ καὶ πρακτικά. Οὐσιώδη
δὲ προσόντα πάσης ἐκθέσεως, ὧν ἡ παραβίασις φέρει ἀκυ-
ρότητα τῆς πράξεως⁴, εἰσὶ α) ἡ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν πραττόν-
των καὶ κατὰ τὴν πράξιν αὐτὴν⁵ σύνταξις τῆς ἐκθέσεως,
β) ἡ εἰς τοὺς πράττοντας ἀνάγνωσις καὶ ἐπικύρωσις αὐ-
τῆς παρ' αὐτῶν, γ) ἡ ῥητὴ μνεία τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρό-
νου τῆς πράξεως καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν πραττόντων καὶ
δ) ἡ ὑπογραφὴ πάντων τῶν συμπραξάντων⁶. Πρακτικά

Ὑπάρχει μία περίπτωσις, ἡ τοῦ 876 ἀρθ. ὅτε ὁ διάδικος δύναται νὰ πο-
λεμήσῃ τὴν ἔκθεσιν, ἀντὶ τῆς πλαστογραφείας, διὰ τῆς ἀποδείξεως τοῦ
ἐναντίου. *Peri* τῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ὅρ. *Bayer* 241. 8 ἐκδ. 396.
Glück VI. 453.

3) *Peri* τῆς σημασίας τῶν πρωτοκόλλων παρὰ Ῥωμαίοις ἴδ. *Neap.* 44.
κεφ. 2. . τοὺς συμβολαιογράφους μὴ εἰς ἕτερον χάρτην καθαρὸν γράφειν
συμβολαιον, πλὴν εἰμὴ εἰς ἐκεῖνον, ὅς προκείμενον τὸ καλούμενον πρωτό-
κολλον ἔχει, φέρον τὴν τοῦ κατὰ χαιρὸν ἐνδοξοτάτου κόμητος τῶν θείων
ἡμῶν θησαυρῶν προσηγορίαν καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ χάρτης γέγονε καὶ
ὅποσα ἐπὶ τῶν τοιούτων προγράφεται, καὶ τοῦτο τὸ πρωτόκολλον μὴ ἀποτέ-
μειν, ἀλλ' ἐγκαίμενον ἔξν. *Νόμ.* 1 Βασ. (22. 2). καὶ σχόλ. Ἐντεῦθεν οἱ-
μαι νομοθετεῖν τὴν νεαράν, ὅτι ὀφείλουσι τὰ συμβόλαια ἐν ξυλογαρτίοις
γράφεσθαι· ἐν γὰρ αὐτοῖς καὶ μόνοις εὐρίσκονται τὰ πρωτόκολλα *Glück*
Comment. 34 σελ. 393.

4) *Πολ.* 433. 201. *Bayer* 396. *Seuffert Comment* II. 172. *Osterl.*
1. 192

5) Πολλάκις ἡ φύσις τῆς πράξεως, δι' ἣν ἡ ἔκθεσις συντάσσεται, καθισ-
τᾷ ἀναγκαίαν τὴν εἰς πολλὰ μέρη περιέλευσιν τοῦ δικαστικοῦ προσώπου, ὡς
ἐπὶ αὐτοψιῶν, κατασχέσεων ἀκινήτων. Τότε συγχωρεῖται ἡ σύνταξις μετὰ
τὴν ἐνέργειαν ταύτην. *Seuffert* II. 172. ἐν. α'.

6) Ταῦτα πρέπει νὰ ἐξάγῃται ἐκ τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς ὅτι ἐτηρήθησαν.
Ἐάν τις τῶν μερῶν δὲν δύναται ἢ δὲν θέλῃ νὰ ὑπογράψῃ, σημειοῦται καὶ
τοῦτο ἐν τῇ ἐκθέσει. Μόνον αἱ γενικαὶ προϋποθέσεις τοῦ κύρους τῆς ἐκθέσεως
περιττὸν εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα ν' ἀναφέρονται ἐν τῇ ἐκθέσει· π. χ. ἡ
νομικὴ ἱκανότης τῶν πραττόντων. *Langenn u. Kori* I. 204.

λέγονται αἱ συντάσσόμεναι ἐπὶ ἀκροατηρίου κατὰ τὴν συζήτησιν καὶ περὶ τῆς συζητήσεως ἐκθέσεις. συντάσσονται δὲ παρὰ τοῦ γραμματέως καὶ ὑπογράφονται ὑπ' αὐτοῦ μόνον καὶ τοῦ προέδρου⁷.

Ι'.) Περὶ τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων^α).

1). Ὁ ρι σ μ ὸ ς καὶ εἶ δ η.

§ 87. Ἡ κυρία τοῦ δικαστηρίου ἐργασία στρέφεται περὶ

Ἐνίοτε οἱ κλητῆρες συντάσσουν μαρτυρικὰ πρὸς ἀπόδειξιν πράξεώς τινος π. γ. ἐπιδόσεως (ᾄρ. ἀνωτ. § 21. σημ. 12). Τὰ μαρτυρικὰ ταῦτα δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ συντάσσωνται τῇ ἰδίᾳ τοῦ κλητῆρος χειρὶ (ΑΠ. 271 τοῦ 56, 333 τοῦ 55. Dalloz. Exploit. ἀρ 343), οὐδὲ καθ' ὅλην τὴν ἀκριβειαν τῶν ἐκθέσεων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπιδοτήρια κατὰ τὸ 140 ἄρθρον, τὰ δὲ λοιπὰ μαρτυρικὰ κατὰ τὸ 970 ἄρθρον (Ἀπόφ. ΑΠ. 21 τοῦ 1842. καὶ 123 τοῦ 1848).

7) Ἰδ. τὰ εἰδικώτερα περὶ τῶν πρακτικῶν ἐν τοῖς ἀρθ. 173—175. Ἐν. τὸς 3 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συζητήσεως πρέπει νὰ ᾧσι συνεταγμένα τὰ πρακτικά. παρὰ Ῥωμαίοις *tertia vel tardissime quarta vel certe quinta die acta conficienda erant*. Bethmann. Handbuch σ. 238. σημ. 35.

Ἐνίοτε συντάσσονται ἐκθέσεις καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου π. γ. 477. 478. 525

Ἀρθ. 477. « Οἱ διάδικοι δύνανται νὰ συμβιβάζωνται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης, ἐὰν ἔλθωσι, κατὰ τὰ ἐν τῇ πολιτικῇ νόμῳ ὁρισμένα, τὸ πρὸς συμβιβασμὸν δικαίωμα.

Περὶ τοῦ γενομένου συμβιβασμοῦ καὶ τῶν λεπτομερεστέρων συμφωνητῶν αὐτοῦ συντάσσεται δικαστικὴ ἐκθεσις ἢ πρᾶξις συμβολαιογράφου.»

Ἀρθ. 478. « Ἡ ἐκθεσις πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ ἐν τῷ ἀρθ. 133 διαλαμβανόμενα προσόντα, καὶ ἐκτὸς τούτου, νὰ ᾔηται ὑπογεγραμμένη παρ' ὅλων τῶν παρευρεθέντων εἰς τὴν συζήτησιν δικαστῶν καὶ τότε εἶναι ἄνευ περαιτέρω διχτυπώσεως ἐκτελεστὴ κατὰ πᾶσαν τὴν ἔκτασιν τοῦ Κράτους.»

α) Πρὸς. Bethmann Handbuch. σ. 271. Puchta Instit. II 250. Bayer 242, 8 ἐκδ. 397. Seuffert III. 344. 351. Heffter System. §200. Linde § 167. — Berriat I. 174. Boitard I. 180. Boncenne II. 359. Rauter § 135. 136. 141. 143. — 145. 227. 223. Fréminville II. 170.

τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς. Ἡ πρὸς τοῦτο ἄγουσα πράξις αὐτοῦ λέγεται ἀπόφασις¹

Τῶν ἀποφάσεων διάφοροι γίνονται διαιρέσεις· αἱ κυριώτεραι δὲ αὐτῶν εἰσὶν αὗται·

α) ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν διαιροῦνται αἱ ἀποφάσεις εἰς ὀριστικὰς² καὶ μὴ ὀριστικὰς³, ἥτοι προπαρασκευαστικὰς καὶ παρεμπιπτούσας.

Ὅριστική (τελειωτική) λέγεται ἐν γένει ἡ ἀπόφασις ἡ περατοῦσα τὴν δίκην καὶ τὸν δικαστὴν πάσης περαιτέρω ἐξουσίας ἀπεκδύουσα, ἥτις διατοῦτο, διωκομένης μέχρι τέλους τῆς διαφορᾶς, εἶναι ἡ τελευταία τοῦ δικαστηρίου ἀπόφασις⁴. Ὅθεν ὀριστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἡ δεχο-

1) Ἐν τοῖς Βασιλικοῖς συνηθεστέροις χρῆσις γίνεται τῆς λέξεως ψῆφος. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἡ λέξις jugement σημαίνει ἐν γένει τὴν ἀπόφασιν παντὸς δικαστηρίου, συλήθως ὁμοῦ· καλοῦνται οὕτως αἱ ἀποφάσεις τῶν εἰρηνοδικείων, πρωτοδικείων καὶ ἐμπεροδικείων. Τῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων αἱ ἀποφάσεις λέγονται arrêts. Boitard I. 484. Ἡ ἀπόφασις δὲν παράγει δικαίωμα, ἀλλ' ἀνακηρύττει ἀπλῶς αὐτό. νόμ. 8 § 4 II (8.5).

2) Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις καλεῖται sententia definitiva ἢ καὶ ἀπλῶς sententia. Νόμ. 3. 14. Κώδ. (7. 45), ἐν τοῖς Βασιλικοῖς, ἀπόφασις τελεία καὶ αὐτοτελής. Νόμ. 77. 81 Βασ. (9. 1).

3) Ταύτας καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι συλήθως μὲν interlocutiones, ἀλλ' ἐνίστα καὶ articulos ἢ praejudicia. Νόμ. 5 K. (7. 65). Νόμ. 2. 25. 40. Κώδ. Θεοδ. (2. 30). τὰ Βασιλικά ὡς επιτοπλεῖρον, διαλαλιάς π. χ. Ν. 126. Βασ. (9. 1). Linde Rechtsmit. I. 79.

4) Πολ. 180 « Ὅριστικαὶ ἀποφάσεις, ἀφοῦ δημοσιευθῶσιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δὲν δύνανται ν' ἀνακληθῶσι παρὰ τοῦ ἀπαγγελλαντος αὐτὰς δικαστοῦ. — Ἐκ τοῦ ἐναντίου προπαρασκευαστικαὶ καὶ παρεμπιπτούσαι ἀποφάσεις δύνανται καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσίν των, μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως, ν' ἀνακληθῶσι παρὰ τοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ. »

α. Κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο μεχρὶς τοῦ δικαστηρίου δημοσιεύσῃ τὴν ὀριστικὴν αὐτοῦ ἀπόφασιν, δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὰς πρὸ αὐτῆς ἐκδοθείσας κατὰ τὴν δίκην ἀποφάσεις. Ἐκ τούτου δὲ συνάγεται ὅτι ὀριστικὴ ἀπόφασις εἶναι

μένη τὴν ἀγωγὴν ὡς νόμιμον, ἢ ἡ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν ὡς παράνομον, ἀναπόδεικτον ἢ διὰ βασίμου ἐνστάσεως ἀντικρουσθεῖσαν.

Πᾶσα δὲ ἄλλη ἀπόφασις μὴ φέρουσα τὰ χαρακτηριστικὰ ταῦτα ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν μὴ ὀριστικῶν. Τοιαῦται

ἐκείνη, μεθ' ἣν δὲν θέλει ἐκδοθῇ ἄλλη, ἥτις ἐπομένως ἀποφαίνεται περὶ τοῦ διὰ τῆς ἀγωγῆς ὑποβαλλομένου εἰς τὸ δικαστήριον δικαιώματος. π. χ. ὅτι ἡ πρόκλησις εἶναι βάσιμος καὶ κινητέα ἡ ἀγωγή, δι' ἣν ἐγένετο. *contra* ΑΠ. 155 τοῦ 51. — Τοῦτον σταθερῶς τὸν ὀρισμὸν δίδουσι νῦν τὰ ἡμέτερα δικαστήρια εἰς τὰς ὀριστικὰς ἀποφάσεις (Πρβ. ἀποφ. ΑΠ. 74 τοῦ 1850 καὶ 2. 266. 277 τοῦ 1853.). ἄλλοτε ἡ ἐγγύριος νομολογία ἦτον ἀμφίβολος, ἰσχυρῶς ὑπὸ τῆς συγχύσεως τῆς γαλλικῆς νομολογίας ἐπηρεαζομένη. Ὅρ. Εὐρετήρ. Γ'. 140—156.

Ἐνίοτε ἡ ἀπόφασις εἶναι ὀριστικὴ καὶ τοι μὴ οὔσα τελευταία ἐν τῇ δίκῃ. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος ἐφαρμοζομένη ὅπου ὁ νόμος κυροῦται. π. χ. ὀριστικὴ εἶναι ἡ ἀπόφασις 1) ἡ καταδικάζουσα α) εἰς ἀποζημίωσιν, β) εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην, γ) εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν, καὶ τοι μὴ ὀριζομένου τοῦ ποσοῦ τῆς καταψηφίσεως (Πολ. 849. 850. 853. ἀπόφ. ΑΠ 283 τοῦ 1852 καὶ 327 τοῦ 1853, ἰδ. *contra* Carré ζ. 1616. σελ. 50 στ. 4 τοῦ 4 τόμ.), δ) εἰς λογοδοσίαν (Πολ. 695. 702 συνδ. 707. ΑΠ 246 τοῦ 57. Carré *Procéd.* ζ. 4626. verb. Mais si la contestation portait sur le point de savoir s'il y avait lieu au compte, le jugement qui ordonne sa reddition est. . . . définitif. Dalloz Jugement. ἀρ. 18.), ἢ ἀναγνωρίζουσα κεφαλαιὰ τινα τοῦ λογαριασμοῦ, καὶ τοι μὴ ἐκκαθαρίζουσα τὸν ὅλον λογαριασμὸν (ΑΠ 352 τοῦ 55, 267 τοῦ 56). 2) ἐν ταῖς ἀναψηλαφήσεσι καὶ τριτανικοπαῖς, ἢ δεχομένη τὴν ἀνακοπὴν ἢ ἀναψηλάφησιν (Πολ. 800. 244). 3) ἢ διατάττουσα συντηρητικὸν ἢ προφυλακτικόν τι μέτρον (Πολ. 627. Carré *Procéd.* ζ. 4617 bis. Boitard I. 184. στ. 1). 4) ἢ ἀποφαινομένη περὶ διανομῆς (Πολ. 1091. Dalloz. ἀρ. 16). 5) ἢ λύουσα χωριστὸν παρεμπίπτον ζήτημα, εἰς ὃ καὶ τρίτα πρόσωπα λαμβάνουσι μέρος. [Πολ. 46. 443. 465 § 3.

6'. Οἱ συγγραφεῖς τῆς τῶν Γερμανῶν κοινῆς δικονομίας λαμβάνουσι συνήθως τὸν ὀρισμὸν τῶν ὀριστικῶν ἀποφάσεων οὐχὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς συμπτύξεως ἢ μὴ τῶν διαδίκων εἰς τὴν ἐκδοσιν

εἰσὶν αἱ κατὰ τὴν δίκην ἐκδιδόμεναι αποφάσεις, δι' ὧν ἡ διατάσσεται προπαρασκευαστικόν τι μέτρον (ἀπόδειξις⁵, ἐγγυοδοσία κ. τ.) ἡ ἀπορρίπτεται ἐνστάσις τις⁶.

Τῆς διακρίσεως ταύτης τῶν αποφάσεων ἀναγκαία εἶναι ἡ γνῶσις· ἐπειδὴ τὰς μὴ ὀριστικὰς αποφάσεις τὰ μὲν δικαστήρια δύνανται ν' ἀνακαλέσωσι καὶ δημοσιευθείσας, οἱ δὲ διάδικοι ὀφείλουσι νὰ προσβάλῃωσι διὰ τῶν ἐνδίκων

τῆς ἀποφάσεως. καὶ ὀνομάζουσιν ὀριστικὰς ἀποφάσεις (Decisive decreete) τὰς μετὰ τὴν ἀκρόασιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐκδουείσας. Εἰς τὸν ὅρισμόν τοῦτον κυριωτέραν ἀφορμὴν, φαίνεται, περὶ ἑσχατὸν ὁ Νόμ. 5 Κώδ. (7. 57). *Judex, qui disceptationi locum dederat, partium allegationes audire et examinare debuit. Nam subscriptionem ad libellum datam talem, quæ diversam partem in possessionem fundi mitteret, vicem rei judicate non obtinere, non ambigetur.*» Νόμ. 99. 104 Βασ. (9. 3). Παλαιότερον ὀρίζοντο αἱ μὴ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις οὕτω. *Dicebantur interlocutiones, jussus, mandata aliæque decreta, quæ causam principalem non definiebant, sed viam tantum ad decisionem causæ principalis præparabant, et quæ ad directionem processus pertinere videbantur, determinabant.* Ἐπιθ. *Linde Rechtsmittel I. 94. Bayer 242. 8 ἔκδ. 404. Heffter System § 200.*

γ. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἰκανὴ ἐπικρατεῖ σύγχυσις περὶ τὸν ὅρισμόν τῶν ὀριστικῶν αποφάσεων. Κατὰ τὴν κοινοτέραν γνώμην ὀριστικὴ λογίζεται πᾶσα ἀπόφασις, λύουσα οἰονδήποτε τῆς δίκης ζήτημα διαφιλονεικηθὲν μεταξὺ τῶν δικαζομένων. Ὅθεν κατὰ τὸν Dalloz I. c. ἀρ. 42. *Les jugements définitifs . . . sont tous ceux qui ne se bornent pas à préjuger, mais qui jugent un point, une question quelconque du procès, non pas seulement lorsqu' ils statuent sur le fond, mais aussi lorsqu' ils prononcent sur les incidents, sur les exceptions, sur les nullités, sur les fins de non recevoir etc.* Ἰδ. καὶ Carré Procéd. ζ. 1616. Dalloz ἀρ. 43—45.

5) Π. χ. Ἐμάρτυρος ἀπόδειξις, πραγματογνωμοσύνη, αὐτοψία, ὅρκος κ. τ. Carré 501.

6) Ἡ δεχομένη ἐνστάτις τινὰ ἀπόφασις καὶ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν εἶναι ὀριστικὴ, διότι ἀποπερατοῦ τὴν δίκην· ἀλλ' ἡ ἀπορρίπτουσα ἐνστάσις, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἀποπεραυνούσα τὴν δίκην, δὲν εἶναι τοιαύτη· δ. χ. ἡ ἀπορ-

τῆς ἐφέσεως ἢ ἀναιρέσεως μέσων σὺν τῇ ὀριστικῇ ἀποφάσει⁷, οὐχὶ δὲ πρότερον καὶ μόνας, ἐξηρημένων τῶν περὶ ἀποδείξεως παρεμπιπτουσῶν ἀποφάσεων⁸.

β) ὡς ἐκ τῆς δίκης, ἐὰν ἡ ἀντιμωλία ἢ ἐρήμη, διαιροῦνται καὶ αἱ ἀποφάσεις εἰς κατ' ἀντιμωλίαν καὶ κατ' ἐρήμην (jug. par défaut). Ἀντιμωλία καλεῖται ἡ δίκη, ὅταν ἀμφότεροι οἱ διάδικοι ἐμφανισθῶσιν εἰς τὴν συζήτησιν τῆς διαφορᾶς καὶ ὑποβάλωσι τὰ δικαιολογήματα αὐτῶν, ἐρήμη δὲ ἡ ἐναντία.

γ) ὡς ἐκ τῶν βαθμῶν τῆς δικαιοδοσίας διαιροῦνται τέλος αἱ ἀποφάσεις εἰς ἐφεσίμους καὶ ἀνεκκλήτους, καθ' ὅσον ὑπόκεινται ἢ οὐ εἰς τὸ ἔνδικον τῆς ἐφέσεως μέσον.

2) Καταρτισμὸς τῶν ἀποφάσεων.

§ 88 Αἱ ἀποφάσεις καταρτίζονται διὰ τῆς προσηκούσης συνθέσεως τοῦ δικαστηρίου καὶ τῆς συμπράξεως τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὸ δικαστῶν. Περὶ τῆς δευτέρας¹ ταύτης παρατηρητέον τὰ ἐξῆς.

ρίπτουσα τὴν τῆς παραγραφῆς ἔνστασιν (ΑΠ 82 τοῦ 57) ἡ ἀποφαινομένη περὶ ἐγγυοδοσίας ἀλλοδαποῦ. ΑΠ 228 τοῦ 56. — ἡ διατάττουσα ἀναβολὴν τῆς δίκης; Carré ζ. 1622. — ἡ ἀπορρίπτουσα τινὰς ἀκυρότητας ἐκ τῶν πολλῶν, τὴν βᾶσιν τῆς ἀγωγῆς ἀποτελουσῶν, εἶναι ὀριστικὴ κατὰ τὴν 67 τοῦ 57 ἀπ. ἀρείου Πάγου.

7) Ἐξαίρεται ἡ περίπτωσις τοῦ ἀρθ. 463 ἐδ. 3. Πολ. δικον.

8) Πολ. 180. 181. Semper judici ab interlocutorio discedere licet. Bayer 400 (τῆς 8 ἐκδ.). Carré Procéd. ζ. 1616. V (τόμ. 4. σ. 55.) ζ. 1630. Τὰς ὀριστικὰς ἀποφάσεις δημοσιευθεῖσας δὲν δύνανται πλέον νὰ μεταβάλλωσι τὰ δικαστήρια. Νόμ. 14. 55. 62 Παδ. (42. 1). νόμ. 46 Π (39. 1). Νόμ. 52. Βασ. (9. 3). «Ὁ ψηφισάμενος παύεται εἶναι δικαστής, καὶ οὐκέτι διορθοῦται τὴν ψῆφον.» νόμ. 42 (42. 1). Dalloz Jugement αρ. 317. Schmid. Γ'. 365 σημ. 4.

1) Περὶ τῆς συνθέσεως ἐκάστου δικαστηρίου ὅρα ἀνωτέρω § 13.

α) ἕκαστος τῶν πρὸς σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου συνεδριασάντων δικαστῶν ἔχει δικαίωμα νὰ λάβῃ μέρος διὰ τῆς ψήφου αὐτοῦ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς ἀποφάσεως².

Ἐὰν δ' αἱ γινῶμαι τῶν δικαστῶν διαιρεθῶσι, κρατεῖ ἡ ψῆφος τῶν πλειόνων (ἥτοι τοῦ μείζονος μέρους τῶν εἰς σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου ἀναγκαίων μελῶν)³. Εἰς περίπτωσιν σχηματισμοῦ πλειόνων τῶν δύο γνωμῶν, ἡ ἀσθενεστέρα μερὶς ὀφείλει νὰ ἐνωθῇ μετὰ τινος τῶν ἐπικρατεστέρων⁴. Ἰσοψηφίας δὲ οὔσης προσλαμβάνεται

2) Νόμ. 37. Βασ. (9. 3). «Τότε πάντες δοκοῦσι κρίναι, ὅτε καὶ πᾶρειςιν. Carré Procéd. ζ. 486. bis. Περὶ τῆς ψηφοφορίας ἴδε ἀνωτέρω § 18 σημ. 4.

3) Πολ. 177. «Εἰς ὅλα τὰ πολυμελῆ δικαστήρια ὑπερισχύει ἡ ψῆφος τῶν πλειόνων. Νόμ. 39 Βασ. (9. 3). Εἰ ἐκ τριῶν δικαστῶν ὁ εἷς ἀπεστίν, οἱ δύο οὐ δικάζουσιν· εἰ δὲ παρόντες διαφωνοῦσιν, ἡ τῶν δύο ψῆφος κρατεῖ Νόμ. 36 — 39 Π. (42. 1). Γαλ. δικ. ἀρ. 116. Les jugements seront rendu à la pluralité des voix. Boitard I. 195 στ. 4. Boncenne II. 373. Cette pluralité (exigée par l' art. 116) est toujours une pluralité absolue; elle se compose de la moitié des voix, et d' une voix en sus, pour le moins.

4) Πολ. 178. Γαλ. 117. S'il se forme plus de deux opinions, les luges plus faibles en nombre seront tenus de se réunir à l' une des deux opinions qui auront été émises par le plus grand nombre. Τοῦτο παρ' ἡμῖν δὲν δύναται νὰ συμβῇ ἐν τοῖς πρωτοδικείοις· ἐπειδὴ ὁσάκις οἱ τρεῖς πρωτοδίκαι οἱ ἀπαρτίσαντες τὸ πρωτοδικεῖον ἔχουσι διάφορον ἕκαστος γνώμην, ὑπάρχει ἰσοψηφία καὶ ἐφαρμόζονται τὰ τοῦ 179 ἄρθρου. Δύναται λοιπὸν ν' ἀπαντηθῇ ἡ περίπτωσις τοῦ 178 ἄρθρου ἐν τοῖς ἐφετείοις καὶ τῷ 2-ρείῳ Πάγῳ· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα μόνον ἐὰν αἱ ψῆφοι διαιρεθῶσιν α) ἐν τοῖς ἐφετείοις οὕτω. 2. 2. 1. π. χ. τὴν αἰτουμένην ζημίαν 2 δικασταὶ ἀναβιβάζουσιν εἰς 100, 2 ἕτεροι εἰς 80 καὶ ὁ πέμπτος δικαστὴς εἰς 60· οὗτος ὀφείλει νὰ προσχωρήσῃ εἰς τινὰ τῶν ἰσχυροτέρων γνωμῶν. 6) ἐν τῷ ἀρείῳ Πάγῳ οὕτω. 3. 3. 1. π. χ. τρεῖς δικασταὶ ἔχουσι τὴν γνώμην Α', τρεῖς ἕτεροι τὴν γνώμην Β', καὶ ὁ ἑξῆς τὴν γνώμην Γ'. Carré Procéd. ζ. 490. Bonc. II. 376.

καὶ ἕτερος δικαστῆς καὶ συζητεῖται ἐκ νέου ἢ διαφοράῳ.

β) ἐὰν ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ πολλὰ ἐκδοθῶσιν ἀποφάσεις,

Πλεῖστα ὁμῶς προλαμβάνει προσκόμματα περὶ τὴν ψηφοφορίαν ἢ προσήκουσιν τῶν ζητημάτων ἀνάλυσις. Πρέπει δηλ. ὅσον τὸ δυνατόν νὰ μὴ ὑποβάλλωνται σύνθετα τὰ ζητήματα· π. χ. προσβαλλομένης διαθήκης τινὸς ὡς ἀκύρου διὰ 3 λόγους, ἢ γνωμοδότησις πρέπει νὰ γίνηται περὶ ἐκάστου λόγου χωριστὰ, οὐχὶ δὲ οὕτω· ἢ διαθήκη εἶναι ἄκυρος; Boitard I. 198. στ. 2. Thomine ἀρ. 129. contra Carré Procéd. ζ. 490 σημ. 4. Boncen II. 400, ὅστις ὁμῶς ἀναγνωρίζει ἐπὶ τέλους (σ. 405) καὶ αὐτὸς ὅτι ἡ ἐναντία γνώμη, ἣν ὑπερασπίζει, μένει ἄνευ σπουδαιότητος, ὑποχρέων ὄντων τῶν δικαστηρίων νὰ αἰτιολογῶσι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν. Ἄρα (ἐν τῷ ἀνωτ. παραδείγματι) νὰ ἐκφράσωσιν εἰδικῶς τὸν λόγον τῆς ἀκυρότητος τῆς διαθήκης. Toul. E'. ἀρ. 473.

Παρὰ Ῥωμαίοις ἐὰν ἐκ 3 δικαστῶν ὁ εἷς ἐψηφίζετο δοῦναι 15 νομίσματα, καὶ ὁ ἄλλος 10, καὶ ὁ τρίτος πέντε, τὰ πέντε ἔπρεπε νὰ δοθῶσιν· εἰς αὐτὰ γὰρ οἱ 3 συνήνεσαν. Νόμ. 27. § 3 Βασ. (7. 2).

5) Πολ. 179 Γαλ. δικ. 418. En cas de partage, on appellera pour le vider, un juge; à défaut de juge, un avocat attaché au barreau; et à son défaut, un avoué; tous appelés selon l'ordre du tableau: l'affaire sera de nouveau plaidée. Περὶ τῆς προγενεστεράς νομοθεσίας τῶν Γάλλων ἴδε Bonc. I. c. σ. 441. Dalloz Jugement ἀρ. 109.

Ἰσοψηφία δὲ ὑπάρχει οὐ μόνον ὅταν εἰς δύο ἴσα μέρη διαιρεθῶσιν αἱ ψῆφοι (ὅπερ παρ' ἡμῖν σπανίως δύναται νὰ τύχῃ διὰ τὴν ἐν περιττῷ ἀριθμῷ σύνθεσιν τῶν δικαστηρίων), ἀλλὰ καὶ ὅταν δὲν ᾔηται δυνατόν νὰ κατορθωθῇ πλειονοψηφία (Carré ζ. 493. Boitard I. 199.). Τοῦτο δὲ συμβαίνει ἐὰν μερισθῶσιν αἱ ψῆφοι οὕτω.

α) ἐν τοῖς πρωτοδικείοις 1. 4. 1, β) ἐν τοῖς ἐφετείοις 1. 1. 1. 1. 4. (πέντε δικασταὶ, ἕκαστος ἰδίαν γνώμην), γ) ἐν τῷ ἀρείῳ Πάγῳ 1. 4. 1. 4. 1. 4. 1. (ἂν δύναται ποτε νὰ συμβῇ τοσαύτη γνώμῶν ποικιλία), δ) 1. 1. 1. 1. 4. 2, ε) 1. 4. 4. 1. 3, ζ) 4. 2. 2. 2, η) 4. 4. 2. 3, θ) 2. 2. 3. Πάντες οὗτοι οἱ συνδυασμοὶ εἰσὶ μᾶλλον ἀριθμητικὴ πολυπραγμοσύνη, ἥτις σπανιώτατα ἐν τῇ πρακτικῇ εὐρήσει ἐφαρμογὴν· ἐπειδὴ, ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, δὲν ἔλαβεν ἄχρι τοῦδε χώραν ἐν τοῖς ἐγχωρίοις δικαστηρίοις ἰσοψηφία, ἵνα ἐφαρμοσθῶσιν αἱ δικάσεις τοῦ 178 ἄρθρου.

Ἡ ἰσοψηφία κηρύττεται δι' ἀποφάσεως, νέαι μὲν προτάσεις δὲν συγχωρεῖται νὰ γείνωσιν, ἀλλ' οἱ διχογνωμοῦντες δικασταὶ δύνανται νὰ μεταβάλωσι

δὲν εἶναι ἀναγκαῖον εἰς πάσας τὰς ἀποφάσεις ταύτας νὰ λάβωσι μέρος οἱ αὐτοὶ δικασταί⁶.

Ἡ ἀπόφασις πρὶν ἢ δημοσιευθῇ δὲν εἶναι ἀμετάκλητος. Ὅθεν δύνανται οἱ δικασταὶ μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης νὰ μεταβάλλωσι γνώμην⁷. Ἐνεκα δὲ τούτου ἀνάγκη ἡ μὲν ὑπόθεσις νὰ συζητῇται ἐκ νέου, ἂν ἐν τῷ μέσῳ χρόνῳ ἐκλείψῃ τι τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου, ἡ δὲ ἀπόφασις νὰ δημοσιεύηται ὑπὸ τῶν αὐτῶν δικαστῶν τῶν ἀποφηναμένων αὐτήν⁸.

γνώμην. Πρὸς Carré Procéd. ζ. 493 quat. 496. Bonc. I. c. σ. 414. Dalloz I. c. ἀρ. 103—107.

Ἐὰν μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς διχοψηφίας ἀποθάνῃ ἡ προβιβασθῇ τις τῶν δικαστῶν ; Οἱ Γάλλοι λέγουσιν ὅτι πρέπει νὰ παραληφθῶσι τότε δύο δικασταὶ νέοι. Dalloz Jugement ἀρ. 135. Carré Procéd. ζ. 497. Bonc. I. c. σ. 416. Ἀλλ' ἐνίοτε ὀρθότερον εἶναι νὰ συγκροτῇται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δικαστήριον ὡς ἔαν δὲν ὑπῆρχεν ἡ διχοψηφία.

Περὶ τῆς διχοψηφίας τῶν δικαστῶν ὥρισε τεῦτα τὸ ρώμ. δίκαιον. « Εἰ ἐξ ἴσων δικαστῶν ἐναντίαι γένωνται ψῆφοι, ἐπὶ μὲν ἐλευθερίας, τὰ ὑπὲρ αὐτῆς κρατεῖ· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων, κἂν ἐγκλήματα ᾖσι, τὰ ὑπὲρ τοῦ φεύγοντος. Εἰ δὲ εἰς διαφόρους ποσότητας κατεδίκασαν, ἡ ἐλάττων κρατεῖ ». Νόμ. 38 Βασ. (9. 3), ὅρα καὶ Νόμ. 9 Βασ. (39. 1). Glück VI. 438.

6) Πρὸς Carré Procéd. ζ. 486 bis. Boitard I. 191. — 7) Ηδλ. 180.

8) Πολ. 14. 581 ἐδ. 3. 164. Dalloz I. c. ἀριθ. 51. Carré ζ. 487. Boitard I 201 στ. 2. Thomine ἀριθ. 128. — Παρ' ἡμῶν ἀνευ ἐνδοκτισμοῦ τινος δημοσιεύουσι συχνάκις τὰς ἀποφάσεις ἄλλοι δικασταὶ ἢ οἱ ἀποφηνάμενοι αὐτάς, καὶ τὸ παραδοξότατον, ἀποφάσεις ἐνὸς τμήματος δημοσιεύει ἐνίοτε ἕτερον τμήμα. Ἀλλ' ἡ πρακτικὴ αὕτη εἶναι ἐντελῶς παράνομος καὶ ἐσφαλμένη. Καὶ ὅμως ἐπεδοκίμασεν αὐτὴν ἄλλοτε ὁ ἡμέτερος ἄρειος Πάγος διὰ διαφορῶν ἀποφάσεων (Εὔρετ. Γ'. 102. ΑΠ. 305. τοῦ 52.). Οὐδεμία, λέγει τὸ δικαστήριον τοῦτο, διάταξις τοῦ νόμου ἀπαιτεῖ, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως ὑπὸ τῶν αὐτῶν δικαστῶν τῶν συνταξάντων αὐτήν. Περιέργον πρᾶγμα ! Ἡ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, ἥτοι ἡ ἐκδῆλωσις τῆς δικαστικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, δὲν ἀπαγορεύεται παρὰ τοῦ νόμου ν' ἀνταθεθῇ εἰς ἕτερον δικαστήριον. Καὶ ὅμως τὸ 14

3) Σύνταξις τῶν αποφάσεων).

§ 89. Αἱ ἀποφάσεις πρέπει νὰ συντάσσωνται ἐγγράφως καὶ νὰ περιέχωσιν ὡς ἀναγκαῖα στοιχεῖα τὰ ἐν τῷ 2 ἐδ. τοῦ 182 ἄρθ. ἀναφερόμενα προσόντα¹. νὰ ὑπογράφωνται δὲ παρὰ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως ἐντὸς 3 ἡμερῶν². Εἰς τὰς ἀποφάσεις διακρίνονται τρία κύρια μέρη, τὸ ἱστορικὸν (rubrum), τὸ αἰτιολογικὸν καὶ τὸ διατακτικὸν (nigrum). Τοῦ ἱστορικοῦ ἡ ἀκρίβεια ἐξήρτηται ἐκ τῆς περὶ τὸ γράφειν δεινότητος τοῦ συντάσσοντος αὐτὸ

ἄρθρον ὡς θεμελιώδη κυροῦ ἀρχήν, ὅτι ὁ ἀρμόδιος δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπόφασιν εἰς ἄλλον δικαστήν. Τὸ δὲ 270 ἄρθ. τοῦ Ὅρ. ὁρίζει « Ἄν ἐκ τινος περιστάσεως κωλυθῇ ὁ πρόεδρος νὰ ὑπογράψῃ . . . τὴν ἀπόφασιν, ὑπογράφεται αὕτη . . . παρὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου τῶν εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως καὶ ἔλδοσιν τῆς ἀποφάσεως παρευρεθέντων δικαστῶν (ἡ μετάφρασις ἐν τῷ ἑλληνικῷ κειμένῳ εἶναι ἡμαρτημένη) ». Ἡ συνήθεια νὰ ὑπογράφωνται δις αἱ ἀποφάσεις (πρῶτον ὑπὸ τὸ « ἐγένετο . . . » καὶ ἔπειτα ὑπὸ τὸ « ἐδημοσιεύθη . . . ») δὲν ἔχει νομικὴν τινα ὑποστήριξιν.

α) Dalloz I. c. ἀρ. 202—310. Linde § 168.

1) Πόλ. 182 ἐδ. 2. « Οὐσιώδη μέρη ἐκάστης ἀποφάσεως εἰσὶ α) τὰ ὀνόματα τῶν παρόντων δικαστῶν, τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ γραμματέως. β) τὰ ὀνόματα τῶν διαδίκων ἢ τῶν πληρεξουσίων αὐτῶν μὲ τὴν παρατήρησιν ἂν οὗτοι ἐνεφανίσθησαν ἢ ὄχι, γ) ἡ σημείωσις τῆς ὑπὸ δίκην ὑποθέσεως, δ) ἡ πρότασις (αἵτησις) ἐκάστου διαδίκου, ε) αἱ αἰτιολογίαι, ς) τὸ διατακτικὸν μέρος.

Ἡ παράλειψις τινὸς ἐξ αὐτῶν φέρει ἀκυρότητα εἰς τὴν ἀπόφασιν. Ἡ χρονολογία; Carré Procéd. ζ. 593 bis. Dalloz I. c. ἀρ. 242.

Ἡ ἐγγράφος σύνταξις τῆς ἀποφάσεως καὶ ὑπὸ τοῦ βῶμ. δικαίου διατάσσεται. Νόμ. 65. 66 Βασ. (9. 1). « Ἐὰν ἡ ἀπόφασις λεχθῇ μόνον, μὴ μὲν τοι γραφῇσα πρότερον ἀναγνωσθῇ, ἄχρηστος ἔστω ».

2) Πόλ. 173. 174. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθ. τούτων μετὰ τοῦ ἄρθρου 584 ἐδ. 3 συνάγεται ὅτι ἡ ἀπόφασις δύναται ν' ἀπαγγελθῇ καὶ προφορικῶς, ὅταν εὐθὺς μετὰ τὴν συζήτησιν δημοσιευθῇ· τότε δὲ τὸ περιεχόμενον τῆς ἀποφάσεως ὀφείλει νὰ σημειώσῃ ὁ γραμματεὺς ἐν τοῖς πρακτικοῖς

γραμματέως³. Μόνον δὲ τὸ αἰτιολογικὸν καὶ τὸ διατακτικὸν εἰσὶ τοῦ δικαστηρίου ἔργον, βαρὺ μὲν καὶ δεινὸν τὸ πρῶτον, σπουδαιότατον ὅμως διὰ τὰς συνεπείας αὐτοῦ τὸ δεύτερον.

Αἰτιολογικόν. Τὸ αἰτιολογικὸν εἰς τὰς ἀποφάσεις εἶναι ἀναγκαῖον οὐ μόνον διότι αἱ ἡτιολογημέναι ἀποφάσεις δύνανται νὰ τύχωσι τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν δικαζομένων καθὼ ἀποκλείουσαι τὸ αὐθαίρετον, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις, ὡς ἐφαρμογὴ νομικῶν διατάξεων εἰς εἰδικὰ θέματα οὔσαι, πρέπει νὰ στηρίζωνται εἰς αὐ-

καὶ ἐντὸς 3 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως νὰ συνταχθῇ ἡ ἀπόφασις αὐτῇ, ὅπως διαγορεύει τὸ 182 ἄρθρον. Ἐὰν δὲν συνταχθῇ παντάπασιν ἀπόφασις ἔγγραφος; Κατὰ τὸ 174 ἄρθρον φαίνεται ὅτι προστιμᾶται μόνον ὁ γραμματεὺς, ἡ δὲ ἀπόφασις οὐχ ἦττον. ὑπάρχει. Ἀλλ' ἀφοῦ ἀπόφασις ἐγγράφως συνταχθεῖσα καὶ κατὰ τὸ αἰτιολογικὸν μόνον ἐλλειπῆς μηδενίζεται ἀναιρουμένη (Πολ. 807 § 6), παράδοξον λίαν ἦθελεν εἶσθαι νὰ θεωρηθῇ ἰσχύουσα ἄγραφος ὅλως ἀπόφασις. Ἐπεὶ τοῦ ἡ ἀπόδειξις τῆς ταυτότητος αὐτῆς; Carré Procéd. 589. Dalloz l. c. ἀρ. 208.

Ἐνίοτε ὑπογράφουσι τὴν ἀπόφασιν πάντες οἱ δικασταί, ἤτοι ὅταν ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον κηρύττῃ ἐκτελεστὴν τὴν ἀπόφασιν ἄλλοδαποῦ δικαστηρίου κατὰ τὸ 859 ἄρθρον.

3) Πολλὰ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος δύνανται νὰ κατηγορηθῶσι τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων. Ἴσως πλειοτέραν ἔπρεπε νὰ καταβάλλωσι προσοχὴν περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ ἱστορικοῦ οἱ πρόεδροι τῶν δικαστηρίων, μάλιστα τῶν ἀνωτέρων. Ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ μέλλει νὰ μάθῃ ὁ τὴν ἀπορᾶσιν ἀναγινώσκων, ποία εἶναι ἡ ὑπεβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον διαφορὰ καὶ κατὰ τί διαφωνοῦσι περὶ αὐτὴν οἱ δικαζόμενοι. Ἐν δὲ ταῖς ἀποφάσεσι τῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων κέρπει προσέτι νὰ ἐκτίθενται καὶ οἱ λόγοι δι' οὓς ἐδίκασεν ὅπως ἐδίκασεν ὁ κατώτερος δικαστής.

Κατὰ τὴν γαλλικὴν δικονομίαν τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀποφάσεως συντάσσεται πρότερον κατὰ τινὰ ἑρισμένην διαδικασίαν μεταξὺ τῶν διαδίκων, ἣν διαγράφουσι τὰ ἀρ. 142—143. Τὸ τοιοιυτοτρόπως συνταχθὲν ἱστορικὸν λαμβάνεται ὡς βάσις ἔπειτα ἐν τῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου συντασσομένη ἀποφάσει.

τάς⁴. Εἶναι δὲ τὸ αἰτιολογικὸν πλήρες καὶ ὀρθόν, πρῶτον μὲν ἔαν ἔχη πρὸς τὸ διατακτικὸν ἀληθῶς σχέσιν αἰτίου καὶ ἀποτελέσματος, ἥτοι περιέχῃ συλλογιστικῶς τὰς ἡγουμένας προτάσεις τοῦ συλλογισμοῦ, εἰς ἃς ἔπεται ὡς συμπέρασμα τὸ διατακτικόν· ἔπειτα δὲ, ἔαν αἱ ἡγούμεναι

Ὁ Dalloz λέγει· ἀρ. 205. D' après le code de Procédure . . . la rédaction de jugements se divise en deux parties: l' une est faite par le juge; elle comprend les motifs et le dispositif. L' autre est l' œuvre des avoués et renferme les qualités c' est-à-dire les noms, professions et demeure des paraties, leurs conclusions, les points de fait et de droit. Τὸν τρόπον τοῦτον τῆς συντάξεως τοῦ ἱστορικοῦ τῶν ἀποφάσεων κατακρίνουσιν οἱ πλεῖστοι συγγραφεῖς. Carré Procéd. CIII. ὑπὸ τὸ 142 ἄρθ. Mitterm. Beitr I. 67 σημ. 50. Bonc II. 432.

4) Πρ6. Συντ. 91. Meier Origine etc. V. 148. «Le juge qui fait son devoir, qui n' excède point les bornes de son autorité; qui n' admet d' autre règle que la loi, qui ne s' écarte jamais de ses dispositions, aime à rendre compte de ses motifs; sûr de mériter l' approbation de ceux qui examinent avec impartialité, de convaincre ceux qui doutent de sa capacité ou de sa droiture, de confondre ceux qui osent l' inculper, il trouve dans le développement des raisons qui l' ont porté à rendre son jugement une récompense honorable et une justification complète; il sent toute sa supériorité sur le vulgaire des hommes; c' est pour lui une véritable jouissance, comme c' est un frein à la malveillance, que l' explication des motifs de son jugement. Ὡς καὶ Brinkman Urtheilsg. σ. 50 Dalloz Jugement ἀρθ. 947. Boncenne II. 432. Thomine ἀρ. 158. Witterm. Beitr. III. 67 σημ. Bayer 411, 8 ἐνδ.

Κατὰ ῥωμ. δίκαιον μόνον πρὸς τοὺς ἐφέτας ὀφείλον ἐπ' ἔντα τὸ κατώτατον δικαστήριον νὰ δικαιολογῶσι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν ὡς οὕτως ἐξήκολούθητο. Νόμ. 40 Ρωμ. (9. 4) εἰ μὴ προσδεχόμενος αὐτὴν (τὴν ἐκκλησίαν) αὐτῶς δι' ἐκποφορᾶς δηλούτω, διὰ τί μὴ προσδέξαστο, διδοὺς τὸ ἴσον τῇ ἀπορροῇ ἐπὶ δικαζομένῳ. Συντάγματα 1. σ. σ. 42. Bonc I 44. Μανδουλάκη Συναγ. II, 210.

προτάσεις εὐσταθῶσι κατὰ τε τὸ νομικὸν καὶ πραγματικὸν στοιχεῖον αὐτῶν⁵.

Διατακτικόν. Τὸ διατακτικὸν εἶναι κυρίως ἡ οὐσία τῆς ἀποφάσεως⁶. Ἀπαιτεῖται δὲ α) νὰ ᾔηται σαφές καὶ ὠρισμένον, ὥστε νὰ μὴ γεννᾶται ἀμφιβολία τις περὶ τῆς ἐννοίας καὶ ἐκτάσεως αὐτοῦ⁷. ἰδίως δ' αἱ καταδικαστικαὶ ἀ-

5) Brinkmann 1. c. σ. 84. Ἡ ὁρθὴ τοῦ νόμου ἐρμηνεία καὶ ἡ προσήκουσα τῶν πραγμάτων ἐκτίμησις καθιστᾷσι πλῆρες καὶ ἀκράδαντον τὸ αἰτιολογικόν. Σημειωτέον δὲ εἰδικώτερον τὰ ἐξῆς· α) ἕκαστον χωριστὸν κεφάλαιον τῆς δίκης χρειάζεται ἰδίαν αἰτιολογίαν—*tot capita tot sententiae*· ἀλλ' ὅχι τὰ ἐπιχειρήματα τῶν διαδίκων (Dalloz ἀρ. 952). β) ἡ αἰτιολογία δὲν πρέπει νὰ ᾔηται τὸ συμπέρασμα ἀλλὰ τὸ δι' ὃ τὸ συμπέρασμα γίνεται· ἄρα οὐχὶ οὕτω· «ἐπειδὴ ἡ αἵτησις εἶναι νόμιμος» ἢ «ἐπειδὴ ἡ ἀγωγή ἀπεδείχθη» (Bonc. II. 440. Dalloz ἀριθ. 995.)· γ) ὁ πολιτικὸς δικαστὴς δὲν ὀφείλει νὰ καταχωρίζῃ ἐν τῷ αἰτιολογικῷ κατὰ γράμμα τὸν ἐφαρμοζόμενον νόμον ἢ δλόκληρον τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων (Πολ. 183. Dalloz ἀριθ. 955. 4010)· δ) μόνον αἱ κατὰ τὴν συνεδρίαν, ἐφ' ἧς ἐκδίδονται ἡ ἀπόφασις, ὑποβληθεῖσαι προτάσεις ἀναγκαστῶν εἶναι νὰ αἰτιολογῶνται, οὐχὶ καὶ αἱ προηγουμένων συνεδριάσεων, αἱ μὴ ἐπαναληφθεῖσαι (Dalloz ἀριθ. 974. ΑΠ. 273 τοῦ 52.), ἐκτὸς ἂν ἐκουσίως τὸ δικαστήριον, μηδενὸς τῶν διαδίκων ἀντιτείναντος, λάβῃ αὐτὰς ὑπ' ὄψιν (ΑΠ 380 τοῦ 62). ε) δὲν εἶναι ἀναιτιολόγητος ἀπόφασις ἐφετείου, ἐπικαλουμένη τὰς αἰτιολογίας τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως (Boncenne II. 441. Berriat 478 σημ. 34. Seuffert Blätter V. 287, τοῦ αὐτοῦ Comment III. 368. Carré ζ. 595. ΑΠ. 246. τοῦ 1838. καὶ 25 τοῦ 1342. Dalloz ἀριθ. 1029. 1030. 1033—35). Ἀλλὰ νέαι προτάσεις γενόμεναι κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ἐφετεῖον χρήσουσιν ἰδίας αἰτιολογίας (Dalloz ἀριθ. 988. 990.). ς) οὐ μόνον ἡ ἐκπεφρασμένη ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξυπακουμένη αἰτιολογία ἀρκεῖ (Dalloz ἀριθ. 1041 ἐπ.). ἴδε ἐν γένει Carré ζ. 595. 6) Dalloz ἀριθ. 953.

7) Ἀόριστος ἀπόφασις μῆτε νὰ ἐκτελεσθῇ δύναται μῆτε τελεσιδικίαν γεννᾷ. Seuffert Comment III. 365. Δὲν ἀπαιτεῖται ἡ χρῆσις ὠρισμένων λέξεων ἢ τύπων ἐν τῷ διατακτικῷ, ἀλλ' ἀρκεῖ οἰαδήποτε ἔκφρασις, σαφὴ καὶ ἐναντιόβουλον ἐννοίαν ἔχουσα. Ὑπόμ. 59. πρ. Γ. (42. Α). *In sententiis sufficet, si expresserit jura summam in sententia, solyque jussu*,

ποφάσεις πρέπει νὰ ὀρίζωσι προσηκόντως τὸ τῆς καταψηφίσεως ἀντικείμενον⁸. ἀλλὰ δὲν θεωρεῖται ἐλλειπὲς τὸ διατακτικόν, τὸ εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν διαδίκων ἀναφερόμενον⁹, ἢ τὸ ἀπλῶς περὶ τοῦ δικαιώματος μόνον ἀποφαι-

vel præstari, vel quo alio verbo hoc significaverit. Osterloh I. 201.

Πλὴν πάλιν δὲν πρέπει ἄνευ ἀνάγκης ν' ἀπομακρύνωνται τὰ δικαστήρια ἀπὸ τῶν εἰθισμένων καὶ διὰ μακροῦ χρόνου κεκυρωμένων ἐκφράσεων. Ἡ ἀπόφασις ἀποτελεῖ μεταξὺ τῶν διαδίκων νόμον, ἀλήθειαν ἀδιάσειστον· ὥστε καθίσταται ἀναποφεύκτως ἀναγκάϊον νὰ καταβάλληται πᾶσα σπουδὴ, ἵνα μὴ μένη τι ἀσφαλὲς καὶ δισήμαντον ἐν τῇ ἀποφάσει. — Πολλοὶ ὁμοῦ καταδικαζόμενοι ἐνέχοντες συμμέτρως. νόμ. 40 § 3 Π (49. 1). νόμ. 1 K. (7. 55). — Osterloh I. 218. ἡ ἀδύνατόν τι διατάττουσα; Σαβ. Συστ. ς'. 380.

8) Πρ. Νόμ. 85. 86 Βατ. (9. 1). «'Εὰν δικαστὴς οὕτως καταδικάσῃ, κατὰβαλε τὸ κεφάλαιον μετὰ τῶν τόκων, μὴ δείκνυται δὲ ἐν τινι μέρει τῶν πεπραγμένων, πόσῃ ἦν ἡ ποσότης περὶ ἧς ἐκινεῖτο ἡ ἀγωγή, ἄχρηστός ἐστιν ἡ τοιαύτη ἀπόφασις ». νόμ. 5 § 4 II. (42. 1).

Περὶ προικὸς δικάζων τις οὕτως εἶπεν· ὅπερ ἐδέξω, πίστει ἀγαθῇ κατὰβαλε· οὐκ ἦν δὲ δῆλον ὅτι ἐδέξατο, καὶ λέγει ἡ διάταξις, ὅτι τοιαύτη ἀπόφασις ἀδελγός ἐστι καὶ διὰ τοῦτο ἀνίσχυρος».

Θεοφ. Παράφρ § 32. Δ' 6. Καὶ παραινοῦμεν τῷ δικαστῇ, καθ' ὅσον αὐτῷ δυνατόν, εἰς κέρταν (ὠρισμένην) ποσότητα ἤτοι εἰς κέρτιον πρᾶγμα ποιεῖσθαι τὴν καταδίκην, εἰ καὶ ἰνκέρτα ἐστὶν ἡ παρ' αὐτῷ κινουμένη ἐναγωγή καὶ λέγειν, Καταδικάζω τόν δε εἰς 100 νομίσματα, ἢ, Καταδικάζω τόν δε εἰς τόδε τὸ πρᾶγμα· οὐ μὴν ἀποφάνεσθαι, ὅσον ἂν εὐρεθῇ ἐποφείλων· εὐρεθήσεται γὰρ ἡ τοιαύτη καταδίκη οὐ πέρας γινομένη φιλονεικίας, ἀλλ' ἐτέρας φιλονεικίας καὶ δίκης ἀρχή.

Ἐπὶ ἐμπραγμάτων ἀγωγῶν ἡ καταψήφισις πρέπει νὰ περιέχῃ δύο τινὰ, τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαίου καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐναγομένου εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος, περὶ δὲ τὸ δίκαιον (ὅρ. ἀνωτ. § 82). Ἀλλ' ἡ πρακτικὴ τῶν δικαστηρίων δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβὴς κατὰ τοῦτο. Bayer 405.

Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, οἷονδῆποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης, ἡ καταδίκη ἔπρεπε πάντοτε νὰ ᾔνηχι χρηματικὴ· ὅπερ ὅμως μετέβλεν δ' Ἰουστινιανός. Γάϊ. Δ. 48. 52. Νόμ. 63. Πανδ. (6. 1). Bayer 408. Wächter Erört. B'. 15

9) Οἱ δικονομολόγοι λέγουσι idem est esse certum per se, vel per

νόμενον χωρὶς νὰ ὀρίζῃ καὶ τὴν χορηγητέαν ποσότητα¹⁰.
 β) εἰ δυνατόν νὰ μὴ γίνηται ὑπὸ ὅρον¹¹. ἀλλὰ δὲν ἀποδο-
 κιμάζονται ἀπολύτως τοιοῦτου εἴδους διατακτικὰ, μάλι-
 στα δὲ ὅταν λύηται δι' ὅρκου ἢ διαφορά· ὅτε ἀπαιτεῖται νὰ
 περιέχῃ συνάμα ἢ ἀπόφασις καὶ τὰς συνεπείας τοῦ ὅρκου¹².

γ') ἂν ὑποβάλλωνται εἰς τὸ δικαστήριον διάφοροι αἰτή-
 σεις, ν' ἀποφαίνεται περὶ πασῶν τούτων¹³. ἐπειδὴ ἡ σιω-

relationem ad aliud certum. Carré Procéd. ζ. 979. Πρβ. Νόμ. 5. 56.
 Βασ. (9. 3). Ν. 3. Κώδ. (7. 46). « Ἀρκεῖ τὸ ῥητὸν ποσὸν ψηφίσασθαι κα-
 ταβληθῆναι. Εἰ δὲ καὶ ἡ ψῆφος μὴ ἔχει ποσὸν, τοῦ δ' ἐνάγοντος εἰπόντος
 ψηφισθῆ, Ὁ ἀπαιτεῖ σε δὸς, κρατεῖ ἡ ψῆφος ». Νόμ. 59 § 1 Π. (42. 4).
 Linde Rechtsm. Β'. 423.

Κατὰ τὸν Νόμ. 83 Βασ. (9. 1) νομίμως ἀποφαίνεται ὁ δικαστής, ἐὰν
 κελεύσῃ τὸν ἐναγόμενον καταβαλεῖν τινὰ ὑπὲρ κεφαλαίου, καὶ ἐπαγάγῃ » ἵνα
 ἕως ὅτε καταβάλῃ τὰ ἀπὸ τῆς καταδίκης, τόκους αὐτῶν παράσχῃ » Τοῦτο δὲ
 σύνηθες εἶναι ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων· ἀλλ' ὁ τύπος ὃν
 μεταχειρίζονται (καταδικάζει εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν τό-
 κων αὐτὸν μέχρι ἐξοφλήσεως) δύναται νὰ παρὰ τὴν ἀδίκον τελεσιδικίαν,
 ὑπερδιπλασιάζουσιν δηλ. τοὺς τόκους. Ὡστε ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ ὀρίζη-
 ται ἡ ἀρχὴ μόνον ὅτι ἔχει πρὸς τὸν ἐναγόμενον νὰ καταβάλλωνται οἱ τόκοι.

10) Νόμ. 84. Βασ. (9. 4). Πολ. 849. 850. Καὶ τῆς δικαστικῆς δαπά-
 νης ἡ ἐκκαθάρισις συγχωρεῖται νὰ παραλειφθῇ. Νόμ. 3. Κ. (7. 51).

11) Νόμ. 33. Βασ. (9. 1. « Ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ψήφου αἱ 10 ἡ-
 μέραι τῆς ἐκκλήτου ἀριθμοῦνται· εἰ καὶ ὑπὸ αἵρεσιν ἐψηφίσθῃ. εἰ καὶ τὰ
 μάλιστα οὐ δεῖ τὰς ψήφους αἰρετικὰς εἶναι. Bayer 409.

Αἱ ἀποδείξεις πρέπει νὰ προηγῶνται τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως. Εἴ-
 ναι δὲ ἄνευ ἀποτελέσματος ἢ ἀπόφασις ἡ καταδικάζουσα ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς
 προσαγωγῆς τῶν διαταττομένων ἀποδείξεων. Παρὰ τοῖς γερμαν. δικαστηρίοις
 γίνεται τοῦτο ἐνίοτε· Bayer 440 ἐν τ.

12) Ὁ παράλειψις τούτου κατὰ ῥωμ. δίκαιον καθίστα ἄκυρον τὴν ἀπόφα-
 σιν. Νόμ. 77 Βασ. (9, 4). « Ὅτε δικαστής κελεύσει ἐν αὐτοτελεῖ ἀποφάσει
 ὅρκον δοθῆναι, μὴ ἐπαγάγῃ δὲ, τί βούλεται γενέσθαι μὴ παρεχομένου τοῦ
 ὅρκου, ἀνίσχυρος ἐστὶν ἡ τοιαύτη ἀπόφασις ». Ὅπερ ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται
 παρ' ἡμῖν κατὰ τὰ ἀρθ. 352 καὶ 354 τῆς πολ. δικον. ΑΠ. 314 τοῦ 1840.

13) Ὅχι μόνον περὶ τῶν κυρίων προτάσεων τῶν διαδίκων πρέπει νὰ δικά-

πῇ θεωρεῖται ὡς ἀπορρίψις· διατοῦτο παρέχει δικαίωμα εἰς χρῆσιν ἐνδίκων μέσων κατὰ τῆς ἀποφάσεως ¹⁴ πρὸς ἀποτροπὴν τῆς τελεσιδικίας¹⁵.

4.) Δημοσίευσις τῶν ἀποφάσεων καὶ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

§ 90. Ἡ δημοσίευσις διαφέρει τῆς κοινοποιήσεως. Δημοσίευσις μὲν λέγεται ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου δημοσίως γινομένη παρὰ τοῦ προέδρου ἀπαγγελία τῆς ἀποφάσεως¹. κοινοποιήσις δὲ, ἡ δι' ἐπιδόσεως ὑπὸ δικαστικοῦ κλητῆρος ἐνεργουμένη γνωστοποίησις τῆς ἀποφάσεως εἰς τὸν διὰδίκον αὐτόν². Ἀλλὰ παρόντος ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ

ζητῇ ἀπόφασις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν παρεπομένων, ὡς καὶ περὶ τῶν ἐνστάσεων. Bayer 406. 407. Ἐνστάσεις ἀποσιωπηθεῖσαι ἐν τῇ ἀποφάσει δὲν χάνονται, ὅταν δύνανται καὶ δι' ἀγώγῃς νὰ ἐπιδιωχθῶσι π. χ. ἐνστάσις συμψηφισμοῦ Νόμ. 7 § 4 Π. (16. 2). Si rationem compensationis iudex non habuerit, salva manet petitio; nec enim rei judicatae exceptio objici potest. Langenn. u. Kori I. 166. Bayer 413.

14) Ἦτοι ἐφέσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως Πολ. 745. 785.

15) Πρότασις ὑποβληθεῖσα τῷ δικαστῇ θεωρεῖται ὡς ἀπορρίφθαι καὶ ἀνὸς δικαστῆς σιγῇ παρέλθῃ αὐτήν. Ὅθεν δὲν δύνανται πλέον νὰ εἰσαχθῇ εἰς δικαστήριον· ἐπειδὴ ἀντίκειται ἡ τοῦ δεδικασμένου ἐνστάσις. Carré Procéd. ζ. 1749 ter. Ἄλλως φρονοῦσιν οἱ συγγραφεῖς τῆς τῶν Γερμανῶν κοινῆς δικονομίας, στηριζόμενοι εἰς τοὺς Νόμ. 74 πρ. Π. (5. 1), 19 § 4 Π. (4. 8). Bayer 413. Linde Rechts. II. 422 ἴδ. ὁμοίως Linde im Archiv τόμ. 33. σ. 333 σημ. 2.

1) Πολ. 161 § 2. 180, Ὁργ. 83. 84. Ἀναγκαία ἡ τούτου μνεῖα ἐν τῇ ἀποφάσει; Dalloz jug. ἀρ. 192. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ὁ δικαστῆς ὤφειλε νὰ ἀπαγγέλλῃ τὴν ἀπόφασιν ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν διαδίκων, publice non in secreto loco, et officio ejus præsente. Νόμ. 6. K. (7. 45). Νόμ. 1. 2 K. (7. 44). Heffter System § 206 σημ. 107. Bayer 421. Linde αὐτ. σ. 420. — Ποῖον μέρος τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ δημοσιεύηται; Τὸ αἰτιολογικὸν καὶ τὸ διατακτικόν. Κακῶς δὲ ποιοῦσι τινὰ δικαστήρια δημοσιεύοντα μόνον τὸ διατακτικόν. Carré Procéd. ζ. 595 bis. 487 bis. Dalloz Jugement ἀρ. 179.

2) Πολ. 138. —

διαδίκου κατὰ τὴν δημοσίευσιν, αὕτη χρησιμεύει ἐνταύτῳ καὶ ὡς κοινοποίησις.³ Τὸ διάφορον τῆς διακρίσεως ταύτης εἶναι ὅτι ἡ δημοσίευσις μὲν ὀρίζει τὰ δικαιώματα τοῦ δικαστηρίου πρὸς τὴν δίκην⁴, ἡ κοινοποίησις δὲ κινεῖ ἐν γένει τὰς προθεσμίας περὶ τὴν εἰσαγωγὴν ἐνδίκων μέσων ἢ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων⁵.

Αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων γενικὸν ἔχουσιν ἀποτέλεσμα, ὅτι ὑποχρεοῦσι τοὺς διαδίκους ν' ἀναγνωρίσωσι καὶ ἐκτελέσωσι τὸ ἐν αὐταῖς διαταπτόμενον⁶. Ἰδίως δὲ αἱ

3) Πολ. 138. 862. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ὀριστικὰς ἀποφάσεις, αἵτινες πρέπει πάντοτε νὰ κοινοποιῶνται. Ἀπόφ. ΑΠ. 244 τοῦ 1838. Ὅρ. § 235 σημ. 9.

4) Ἦτοι ὅτι ὁ δικαστὴς μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως ἀπεκδύεται πάσης ἐξουσίας ἐπὶ τῆς δίκης καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ μεταβάλλῃ τὰ δικασθέντα. Ὅρ. ἀνωτέρω § 87 σημ. 8. Bayer 425. Dalloz ἀρ. 318. Νόμ. 55. 62. Π. (42. 1). Ν. 97. Βασ. (9. 3). « Ἐὰν δικαστὴς μετὰ τὸ παρασχεῖν ἀπόφασιν ὕστερον ὑπέγραψέ τι ἕτερον ἐναντίον τῇ ἀπόφασιν αὐτοῦ, οὐκ ἰσχύει » Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσι τὰ λογιστικὰ λάθη καὶ ἡ ἀναψηλάφησις. Wetzell System σελ. 498. Καὶ τὰς προφανεῖς γραφικὰς παραδρομὰς δύναται νὰ διορθώσῃ. Νόμ. 46 Π. (42. 1). — Νὰ ἐξηγήσῃ; Wetzell σ. 499. Dalloz Jugem. ἀρ. 325. 332. Carré Compét A'. 451. Περὶ τῶν Νόμ. 42. 44. Π. (42. 1) πρβ. Bayer 426. 427. Osterl. I. 210.

5) Ἐπειδὴ ὡς πρὸς τὸν διάδικον ἰσχύει κατὰ τοῦτο τὸ λόγιον *paria sunt non esse et non significari*. Ὅθεν προτοῦ κοινοποιηθῇ αὐτῷ ἡ ἀπόφασις, μήτε νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὴν εἶναι ὑπόχρεος (ΑΠ. 55 τοῦ 60), μήτε αἱ προθεσμιαί τῶν ἐνδίκων μέσων τρέχουσι. Πολ. 752. 791. 816. Boitard I. 216 στήλ. 2. Boncenne II. 450. Ἀναφορικῶς πρὸς ἄλλα ζητήματα ἡ ἀπόφασις ὑπάρχει καὶ πρὸ τῆς κοινοποιήσεως αὐτῆς. Carré Procéd. ζ. 609. 611. ΑΠ. 136 τοῦ 52.

6) Παράγουσι ἐηλ. ὑπὲρ τοῦ νικήσαντος τὴν *actio judicati*, ἥτις διαρκεῖ 30 ἔτη. Dalloz l. c. ἀρ. 315. 356. Windscheid die actio σ. 113 σημ. 4. Ἦ ἰσχύς τῶν μὴ ὀριστικῶν ἀποφάσεων ἀνατρέπεται μετὰ τριετίαν. Πολ. 483. — Περὶ τοῦ ζητήματος, τίνας νόμους ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ δικαστὴς

τελεσίδικοι ὀριστικαὶ ἀποφάσεις ἀποτελοῦσι δεδικασμένον, παρέχουσι τίτλον εἰς ἐγγράφην ὑποθήκης⁷ καὶ ἀναιροῦσι τὴν ἐκ τῆς ἐκκρεμοδικίας προελθοῦσαν διακοπὴν τῆς παραγραφῆς⁸.

Τελεσιδικία.)

§ 91. Διὰ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως τέμνεται ἡ διαφορὰ τελειωτικῶς καὶ ἀμετατρέπτως· ἐπειδὴ τῶν δικαστηρίων ἡ ἐγκατάστασις δὲν ἐπετύγχανε τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, ἂν μὴ ἐκυροῦτο ἐν τῷ νόμῳ ἡ ἀρχή· τὰ κρινόμενα ἀντὶ ἀληθείας παραλαμβάνεται¹. Ἀλλὰ τὴν σπουδαίαν ταύτην ἀρχὴν, ἐκτὸς τῆς νομοθετικῆς κυρώσεως, ἐσπούδασεν

κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀποφάσεως, καὶ τίνα πραγματικὰ περιστατικὰ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἴδ. Schmid im Archiv. XXX. 195. Κωτωτέρῳ § 238 σημ. 41.

7) Πρβ. ἀρ. 14. τοῦ περὶ ὑποθ. νόμ. «Αἱ τελεσίδικοι ἀποφάσεις τῶν πολιτικῶν, τῶν ἐμπορικῶν καὶ τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων παρέχουν δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης». Pigeau ἀρ. 525. Berriat 179. Dalloz Jugement ἀρ. 313. Γαλ. κώδ. 2123.

8) Πολ. 157. Γαλ. κώδ. 2247. Dalloz I. c. ἀρ. 314. Berriat I. c. Rauter ἀρ. 145. — Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ τελεσίδικος ἀπόφασις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τίτλος πρὸς χρησιμότησιν, ἀσύμφωνοι διατελοῦσιν οἱ συγγραφεῖς (Vanger. I. 679 τῆς 5 ἐκδ., Archiv τόμ. 37. σελ. 421). — Ἡ ἀπολύουσα ἀπόφασις ἀφίνει φυσικὴν ἐνοχλήν· Wächter Erört Γ'. 135.

α) Πρβ. Savig. VI. 257—466. Vanger I. 304 (τῆς 6 ἐκδ.). Bayer 426 (τῆς 8 ἐκδ.). Arndts § 146. Aubry III. 354. Καλλιγ. Γ'. 516. Πουσ. 363. Toull. ἀρ. 65 ἐπ.

1) Νόμ. 207 Βασ. (2. 3). Νόμ. 20 Βασ. (46. 1). Νόμ. 25 Π. (1. 5). Νόμ. 207 Π. (50. 17). Ingenuum accipere debemus etiam eum de quo sententia lata est, quamvis fuerit libertinus, quia res judicata pro veritate accipitur. Τὸ ἐκ τῆς τελεσιδικου ἀποφάσεως πηγάζον ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τεκμήριον δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ δι' ἀνταποδείξεως· εἶναι τεκμήριον juris et de jure (Πολ. 273 § 3). Ὡστε ὑπαρχούσης τῆς τελεσιδικου ἀποφάσεως, δὲν ἐρωτᾶται πλέον an sit verum, sed an sit judica-

ἡ νομοθεσία καὶ νὰ καταστήσῃ ὅσον οἶόν τε γνησίαν τῆς ἀληθείας ἐκδήλωσιν. Διατοῦτο δεδικασμένου δύναμιν ἔχει μόνον τὸ διὰ τελεσιδίκου ὀριστικῆς ἀποφάσεως μεταξὺ τῶν διαδίκων δικασθέν².

Ἡ τελεσιδικία ἔχει δύο κυρίως ἐνεργείας τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τῇ ἀποφάσει διατασσομένων³, καὶ τὴν ἐνστασιν τοῦ δεδικασμένου. Ἡ ἐνστασις δὲ αὕτη, δυναμένη καὶ ὡς ἀντένστασις νὰ προταθῇ⁴, ἀνήκει συνήθως τῷ ἐναγομένῳ, καὶ τοῦτο ὅταν ἀπορρίφθῃ ἡ ἀγωγή· ἀλλ' ἔστιν ὅτε παράγεται καὶ ἐκ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, δύναται δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος νὰ προταθῇ⁵. Τῆς τελεσιδικίας δὲ ἀναγκαῖα προσόντα εἰσὶν ἀπόφασις, ταυτότητος τῶν προσώπων καὶ ταυτότης τῆς διαφορᾶς. Ὅθεν ἀναγκαῖον ἐστὶ νὰ ἐξετασθῶσι εἰδικώτερον τὰ τρία ταῦτα.

tum [Νόμ. 65 § 2 Π. (36. 1). Νόμ. 12 § 3 Π. (38. 2). Νόμ. 1 § 4 Π. (43. 30).]· διότι ἄλλως, ἄνευ τοῦ τεκμηρίου τούτου, *modus litium multiplicatus summam atque inexplicabilem faciet difficultatem, maxime si diversa pronunciarentur*. Νόμ. 6 Π. (41. 2). Σχβ. Σύστ. 5. 259.

2) Νόμ. 1 Π. (42. 1). *Res judicata dicitur, quæ finem controversiarum pronuntiatione judicis accepit, quod vel condemnatione vel absolutione contigit.*

3) Πρὸς τοῦτο χρησιμεύει ἡ *actio judicati*, ἥ ἐν τῷ περὶ ἐκτελέσεως γενήσεται ἰδίᾳ ἐξήγησις.

4) Νόμ. 22. Βασ. (51. 2). «Ἐὰν ἀλλότριον ἀγοράσας πρᾶγμα ἐναχθῶ παρὰ τοῦ δεσπότου καὶ νικήσω αὐτόν, καὶ ἐκπετόντος μου τῆς νομῆς ἐπιλάβῃται αὐτῆς, καὶ ἐναγόμενος παρ' ἐμοῦ χρήσῃται παραγραφῇ λέγων· ἀλλ' εἰ μὴ δεσπότης εἰμί· ἀντιπαραγράφομαι λέγων· ἀλλ' εἰ μὴ κέκριται τὰ περὶ τούτου ».

5) Νόμ. 13 Βασ. (51. 2). «Ἐὰν φιλονεικίαν ἔχωμεν περὶ κληρονομίας, καὶ ἐκάτερος ἡμῶν νέμῃται αὐτῆς πράγματα, καλῶς κινοῦμεν κατ' ἀλλήλων. Εἰ δὲ ἐψηφίσθη τὴν κληρονομίαν ἐμὴν εἶναι κινοῦντά σε ἐλθαι τῇ περὶ κεκριμένων ἀγωγῇ (παραγραφῇ?)». Διότι αἱ ἐπιδικάζουσαι ἐμπράγματόν τι δίκαιον ἀποφάσεις ἀποδικάζουσιν αὐτὸ ὡς πρὸς τὸν ἐναγόμενον (νόμ. 15 Π.

Α'. ἀπόφασις. Δεδικασμένον ἀποτελοῦσι μόνον τῶν ἡμεδαπῶν δικαστηρίων αἱ τελεσίδικοι ὁριστικά⁶ ἀποφάσεις, καὶ αὗται κυρίως ὡσάκις ἀμφισβητούμενα δίκαια τέμνουσι κατ' οὐσίαν δικάζουσαι⁷. πλὴν καὶ ἀποφάσεις τὰ τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας πράττουσαι, ἔχουσι κατὰ τινὰ τρόπον ἰσχὺν δεδικασμένου⁸.

44. 2). ὅπερ οὐκ ἰσχύει ἐπὶ ὑποθήκης· νόμ. 30 § 1 αὐτ. νόμ. 27 § 1 Βασ. (51. 2).

6) Τίνες ἀποφάσεις εἰσὶν ὁριστικά κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν ὅρα ἀνωτέρω § 87. Καὶ τῶν μὴ ὁριστικῶν ἀποφάσεων τὰς διατάξεις ὑπόχρεοι εἶναι νὰ ἐκτελέσωσι καὶ ἄκοντες οἱ διάδικοι. Ἀλλὰ ταύτας δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὸ δικαστήριον καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, μεχριστοῦ διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἀποπεράνῃ ἐντελῶς τὴν δίκην. Πολ. 180. Toul. ἀρ. 96 Berriat 179 σημ. 40. Περὶ τῶν προσωρ. μέτρων ἴδε τὸ εἰδικὸν μέρος.

Τελεσίδικος λέγεται ἡ ἀπόφασις, καθ' ἧς δὲν συγχωρεῖται πλέον ταχτικόν τι ἐνδίκον μέσον (ἀνακοπὴ ἢ ἔφεσις). Εἶναι ἀδιάφορον πόθεν προῆλθεν ἡ τελεσιδικία, διότι π. χ. ὁ διάδικος παρήτησε τὴν γενομένην ἔφεσιν, ἢ παρητήθη τοῦ πρὸς ἔφεσιν δικαιώματος, ἢ ἀνετράπη ἡ κατ' ἔφεσιν δίκη, ἢ παρῆλθεν ἡ προθεσμία. Πρὸς. Bayer σ. 442 τῆς 8. ἐκδ. Toul. ἀρ. 100. wetzell 420 σημ. 11.

Αἱ ἀποφάσεις τῶν ἁλλοδαπῶν δικαστηρίων δὲν ἀποτελοῦσι δεδικασμένον εἰμὴ ἐὰν καὶ ἀφοῦ κηρυχθῶσιν ἐκτελεσταὶ παρὰ τινος δικαστηρίου ἡμεδαποῦ κατὰ τὸ ἄρθ. 858 τῆς πολ. δικονομίας. Νόμ. 6 K. (7. 53). Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ὅρ. Aubry et Rau III. 354. §. 769 σημ. 3. Dalloz, chose jugée ἀριθ. 26 7) Νόμ. 17 II (44. 2).

8) Ἐπὶ τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας ὁ δικαστὴς δὲν λύει κυρίως ἀμφισβητήσεις, ἀλλὰ τὸ δημόσιον αὐτοῦ κῦρος παρεμβάλλει. Ὅθεν ἐνταῦθα δὲν δύναται νὰ γείνη λόγος περὶ τελεσιδικίας· ἀλλ' ὅπωςδήποτε καὶ τότε κατὰ τι ἐνεργεῖ τὸ δικαστήριον· ὥστε καθ' ὅσον ἐνεργεῖ γεννᾶται καὶ τελεσιδικία κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ 645 ἁρθρου. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχει διαφορῶν. Aubry et Rau III. 355 σημ. 5. Dalloz l. c. ἀρ. 45, ὅστις εἰς τὴν ἀπόφασιν «αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας δὲν παράγουσι δεδικασμένον» ἐπιφέρει· mais cela pêche par trop de généralité, car il ne nous paraît pas douteux que les parties qui ont figuré dans ces

Β'. Ταυτότης προσώπων. Μόνον οἱ διάδικοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις, ὀφείλουσι ν' ἀναγνωρίσωσι τὸ ἐν αὐτῇ δικασθὲν ὡς ἀλήθειαν⁹. Ἀλλὰ καὶ οἱ διάδοχοι τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν τῇ αὐτῇ ὑπέικουσιν ἀνάγκη¹⁰.

décisions ne fussent repoussées par l'autorité de la chose jugée, si elles en demandaient l'annulation. Εὐρετήρ. I. 253 ἀριθ. 9.

9) Νόμ. 1 Βασ. (51. 2). «Τὰ μεταξὺ ἐτέρων κρινόμενα ἄλλοις οὐ προκρίνει». πρβ. καὶ Νόμ. 3. 7. 20. 26. Βασ. αὐτόθι Νόμ. 60. 94. Βασ. (9. 3). νόμ. 10 Π (44. 1). νόμ. 25 § 2. Π (44. 2). Savig. syst. VI. § 301. Ἐξαιρέσεις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας· νόμ. 29 πρ. Π. (14. 2). Αἱ ἀποφάσεις ὅμως, αἱ κατὰ τῶν ὀφειλετῶν ἐκδοθεῖσαι, ὑποχρεοῦσι καὶ τοὺς χειρογράφοι αὐτῶν δανειστάς (ΑΠ 175 τοῦ 56). μόνον διὰ δόλον δύνανται νὰ προσβληθῶσι παρὰ τούτων. Νόμ. 3 § 1 Π (42. 8). Ὡς τίτλος ὅμως (π. γ. ὅτι ἡγόρασθαι ὁ διεκδικῶν ἀντιτάσσονται καὶ κατὰ τρίτων (ΑΠ 89 τοῦ 59). Aubry et Rau III. 358 σημ. 27. 28. Carré Proséd. ζ. 1713.—Ἀδιάφορον δ' ἐστὶν ἂν αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληροξυσίου καὶ ἀντιπροσώπου ἐδικάσθησαν. Νόμ. 4. 14 § 7 Π (44. 2).

10) Οὐ μόνον κατὰ τῶν γενικῶν ἀλλὰ κατὰ τῶν εἰδικῶν διαδόχων ἰσχύει ἡ τελεσιδικία. Νόμ. 9 § 2 Π. (44. 2). Julianus scribit, exceptionem rei judicatæ a persona auctoris ad emptorem transire solere, retro autem ab emptore ad auctorem reverti non debere. Νόμ. 11. § 3. 9. 10. Π. αὐτόθι. Νόμ. 25 Βασ. (51. 2). «Καὶ ὁ διαδεχόμενος τὸν ἡττηθέντα ἐκβάλλεται τῇ περὶ τῶν κεκριμένων παραγραφῇ». Νόμ. 28 Πανδ. αὐτ. Νόμ. 2 Κώδ. (8. 36). ΑΠ 220 τοῦ 56. ἀλλὰ 218 τοῦ 55; —Ἰσχύει τὸ αὐτὸ καὶ ὅταν ἡ διαδοχὴ λάβῃ χώραν διαρκούσης τῆς δίκης; Ἀμφίβολον. Vanger. I. 323 (τῆς 6 ἐκδ.). Bayer 454. Langenn u. Kori Erört II. 187. Höpfner Comment § 857 σελ. 719. Carré Procéd. ζ. 1283 ter. 1710. 1710 ter. Rauter σ. 122. σημ. c. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι λύουσι καταφατικῶς τὸ ζήτημα. Ἐναντίαν γνώμην ἔχουσιν ὁ Σαβινῆς (VI. 470 c.), Heffter System. 274 σημ. 63. 67. Τὸ παράδοξον εἶναι ὅτι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ στηρίζουσι τὴν γνώμην αὐτῶν ἐπὶ τῶν αὐτῶν νόμων, ἤτοι Νόμ. 3 § 1 Π. (20. 1). Νόμ. 11 § 10. Νόμ. 29 § 1 Π. (44. 2). Ὁ § 10. τοῦ 11 νόμ., ὅστις κυρίως ἀναφέρεται εἰς τὸ προκείμενον, ἔχει οὕτως·

Item si rem, quam a te petierat, Titius pignori Sejo dederit, deinde Sejus pignoratitia adversus te ulatur, distinguendum erit,

Τρίτους δὲν ὑποχρεοῖ κατὰ γενικὸν κανόνα τὸ δεδικοσμένον⁴¹.

quando pignori dedit Titius; et si quidem antequam peteret, non oportet ei nocere exceptionem, nam et ille petere debuit, et ego salvam habere debeo pignoratitiam actionem; sed si posteaquam petiit (περὶ τῆς σημασίας τοῦ petiit πρὸς νόμ. 40 πρ. II 5. 3, νόμ. 11 § 9 II 44. 2) pignori dedit, magis est, ut noceat exceptio rei judicatae.

Ὁ ἄρειος Πάγος ἐξέδωκε περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀντιθέτους ἀποφάσεις ὑπ' ἀρ. 218 (τοῦ 1851) καὶ 537 (τοῦ 1852). διὰ τῆς δευτέρας παρεδέχτο ὅτι ἡ τελεσιδικία χωρεῖ καὶ κατὰ τοῦ διαρκούτης τῆς δίκης γενομένου διαδόχου· ἡ ἀπόφασις αὕτη φαίνεται συμφωνιότερα πρὸς τὸ ἄνω τυπωθὲν τεμάχιον τοῦ Πανδέκτου. Πρὸς καὶ Seuffert Γ'. 476. Brackenhöft Jdentität I. 195 σημ. 24. Wetzell 443.

41) Ὑπάρχουν ὁμοίως ἐξαιρέσεις τινές. Διότι α) ἡ περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τινὸς, μετὰ τοῦ ἀρμοδίου ἀντιδίκου (justus contradictor) καὶ ἄνευ συμπαιγνίας δικασθέντος, ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις ὑποχρεοῖ πάντας. Νόμ. 1 § 16 Βασ. (31. 6). «Εἰ δὲ διαγινώσκων ὁ δικαστὴς περὶ τοῦ, εἰ ἐξ αὐτοῦ ἐγκυμονεῖ, ἀποφῆνται ἐξ αὐτοῦ ἐγκυμονεῖν, γίνεται γνήσιος ἥτοι ὑπεξύσιος» πρὸς. Νόμ. 1 § 16. Νόμ. 2. 3. II. (25. 3) συνδ. Νόμ. 3. 1. 2 πρ. II. (40. 16). Vanger I. 324. Savig. Syst. I. c. σελ. 471. Carré Procéd. ζ 1721. Wächler Privat. Β'. 571 σημ. 83.—Καὶ αἱ ἀποφάσεις, αἱ ἐπὶ δημοτικῶν ἀγωγῶν (actio popularis) ἐκδιδόμεναι, εἶχον παρὰ Ῥωμαίοις γενικὴν ἰσχύν. Νόμ. 3. πρὸς. II. (47. 23). β) ὁ γνωρίζων ὅτι ὁ δικαιοδόχος αὐτοῦ δικάζεται καὶ ἡσυχάζων ὑποχρεοῦται ὑπὸ τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως. Νόμ. 63 II. (42. 4). Νόμ. 60 Βασ. (9. 3). «Εἰ χρεώστης περὶ ὧν ἠνεγύραθεν, ἡ πενθερὸς ἡ γυνὴ, περὶ ὧν δέδωκε προικί, δικάζεται, καὶ οἷδεν ὁ δανειστὴς ἡ ὁ ἀνὴρ, πρόκριμα πάσχει· δοκεῖ γὰρ παραχωρεῖν τὸ ἐκ προσώπου αὐτοῦ ἀρμόζον αὐτῷ δίκαιον.» Vanger σ. 323. Savig. 476. Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ 89 ἀρθ. Πολ. φαίνεται τροποποιηθὲν τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον· γ) ἡ κατὰ τοῦ ἐκ διαθήκης κληρονόμου ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις ἔχει ἰσχὺν δεδικοσμένου καὶ ἀπέναντι τῶν κληροδόχων, εἰμὴ κατὰ συμπαιγνίαν ἐξεδόθη. Νόμ. 8. § 16. Νόμ. 17 § 1 II. (5. 2). Νόμ. 3 πρ. II. (20. 4) συνδ. Νόμ. 50 § 1. de legat. I. Νόμ. 4. II. (44. 2). Ν. 14. II. (49. 1). Savig. 474. δ) ἡ ἀπολύσασά τινα τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν ἀπόφασις ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιπούς· ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ καταδικάσασα. Νόμ. 42 Βασ (22. 5). «Τοῦ ἐναγομένου (δφειλέτου) ὁμνύοντος βοηθεῖται ὁ ἐγγυητής·

Γ'). Ταυτότης τῆς διαφορᾶς. Ὡς τρίτον προσὸν τῆς τελεσιδικίας ἀπαιτεῖ ὁ νόμος τὴν ταυτότητα τῆς διαφορᾶς. Ὑπάρχει δὲ αὕτη ὁσάκις οὐ μόνον τὸ δικαίωμα ἐστὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ τὰ γεγονότα ἐξ ὧν τοῦτο πηγάζει, καὶ τὸ ἀντικείμενον εἰς ὃ ἀναφέρεται ¹². Ἀδιάφορος δὲ εἶναι ἡ

καὶ ἡ ὑπὲρ ἐνὸς γὰρ αὐτῶν ψῆφος ἐτέρῳ συμβάλλεται». Vanger σ. 325. Dalloz chose jugée ἀρ. 267. Carré ζ. 1718 ἴδε ὁμοῦς Merlin Quest. chose jugée § 18. Toul. ἀρ. 202. — Ἡ τὸν πρωτοφειλέτην καταδικάσασα ἀπόφασις ἀποτελεῖ δεδικασμένον κατὰ τοῦ ἐγγυητοῦ; Ὁχι· Savig. Obligationenrecht I. 191. Aubry et Rau III. 360 σημ. 40. Brackenhoeft Identität etc. σελ. 202. σημ. 47. Dalloz chose jugée ἀρ. 266 Ἀπόφ. ΑΠ. 395 τοῦ 1852. ε) ἔνεκα τοῦ ἀδικοῦ τῶν πραγματικῶν δουλειῶν ἢ μετὰ τινος τῶν συγκυρίων ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις ὠφελεῖ ἢ βλάπτει καὶ τοὺς ἄλλους· Νόμ. 4 § 3. 4. Νόμ. 19 II. (8. 5). ς) κατὰ τὰ ἀρθ. 514, 602 § 1. 3, 603 καὶ 608 ἡ ἀπόφασις ἀποτελεῖ δεδικασμένον κατὰ τοῦ προσκεκλημένου ὁμοδίκου, ἢ τοῦ μὴ ἐμφανισθέντος διαδίκου, ἢ τοῦ ἀναγγελέως τῆς δίκης, ἢ τοῦ κυρίου διακατόχου. Ὡσαύτως μεταξὺ προσεπικαλοῦντος καὶ προσεπικαλουμένου· ΑΠ 202 τοῦ 57. Dalloz chose jugée ἀρ. 248. Schmid I. 164 σημ. 6. Προσέτι κατὰ τὸ ἀρθ. 782 ἡ μεταβρύθμιστική τοῦ ἐφετερίου ἀπόφασις ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ ὑπὲρ τῶν μὴ ἐκκαλεσάντων ὁμοδίκων, τῶν διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου καταδικασθέντων. Πρβ. Νόμ. 10 § 4 II. (49. 1). Νόμ. 10 Βσχ. (9. 1). Bayer 653.

12) Νόμ. 7 § 1 II. (44. 2). Et quidem ita definiri potest, toties eandem rem agi, quoties apud judicem posteriorem id quaeritur, quod apud priorem quaesitum est. Νόμ. 7 § 4 II. αὐτ. Et generaliter. . . exceptio rei judicatae obstat, quoties inter easdem personas eadem quaestio revocatur. Νόμ. 11 Βσχ. (54. 2). «Τότε ἀντιτίθεται ἡ παραγραφὴ, ὅτε τὸ αὐτὸ σῶμα ἐστὶν, ἡ αὐτὴ ποσότης, τὸ αὐτὸ δίκαιον, ἡ αὐτὴ αἰτία τῆς κινήσεως καὶ ἡ αὐτὴ τῶν προσώπων αἵρεσις». Διατοῦτο «ὁ κινήσας τὴν περὶ παραγγελίας (νομῆς) ἀγωγὴν καὶ ἡττηθεὶς, οὐ κωλύεται κινήσαι τὴν τὰ ἴδια ἐκδικοῦσαν ἀγωγὴν» καὶ «ὁ περὶ τῆς ὁδοῦ (iter) κινήσας δύναται κινεῖν ὕστερον περὶ τῆς πλατείας (actus)»· τέλος «ὁ κινήσας τὴν τὰ ἴδια ἐκδικοῦσαν ἀγωγὴν καὶ ἡττηθεὶς οὐκ ἐκβάλλεται τῇ περὶ τῶν κεκριμένων παραγραφῇ κινῶν ὕστερον τὴν περὶ χρέους παραγγελίαν (προσωπι-

ονομασία τῆς ἀγωγῆς, δι' ἧς ἡ διαφορὰ εἰσάγεται, ἢ ὁ τύ-

κὴν ἀγωγὴν». Νόμ. 12. 10. 28 Βασ. (51. 2). Ἡ ἐνστάσις τοῦ δεδικοσμένου δὲν χωρεῖ εἰς τὰ παραδείγματα ταῦτα, διότι δὲν ὑπάρχει ταυτότης τῆς διαφορᾶς (Savig. 420), ὡς καὶ ὅταν αἰτήσας τις μέρος τοῦ ὅλου καὶ ἐπιτυχὼν αἰτῇ ἔπειτα τὸ παραλειφθέν· νόμ. 20, νόμ. 21 πρ. II (44. 2).—ὁ νόμ. 30 πρ. αὐτ. ἰσχύει τὴν σήμερον;

Ἐνθα δὲ ὑπάρχει ταυτότης τῆς διαφορᾶς λαμβάνει πάντοτε ἐφαρμογὴν ἡ τελεσιδικία. Διαιτοῦτο α) ὁ αἰτήσας ἔλον τι καὶ ἀποβληθεὶς, ἀντικρούεται διὰ τῆς τελεσιδικίας αἰτῶν ὕστερον μέρος τοῦ ὅλου· ἐπειδὴ *in toto et pars continetur*. Νόμ. 7 Βασ. (51. 2.) «Ὁ κινήσας περὶ ὀλοκλήρου πράγματος οὐ δύναται κινεῖν ὕστερον περὶ μέρους αὐτοῦ· οὐ δὲ ὁ κινήσας περὶ δύο πραγμάτων ὕστερον δύναται περὶ τοῦ ἐνὸς κινεῖν». Νόμ. 7. πρ. Νόμ. 21. § 1. 2 Π. (44. 2). Savig. σ. 418. β') ὁ αἰτήσας μέρος τοῦ ὅλου καὶ ἡττηθεὶς, ἐὰν ὕστερον αἰτήσῃ τὸ ὅλον, ἀποκρούεται διὰ τῆς τελεσιδικίας μόνον κατὰ τὸ αἰτηθὲν μέρος· ἐκτὸς ἂν συνεχῶνται ἀμφότερα. Νόμ. 24 Βασ. (51. 2). «Ἐὰν κινήσω κατὰ σοῦ, ὡς ἔχων δίκαιον ἐπὶ 10 πόδας ὑψοῦν τὸν αἰκόν μου, καὶ μετὰ ταῦτα κινῶ, ὡς ἔχον δίκαιον ἐπὶ 20 πόδας ὑψοῦν· ἐλάβάλομαι τῇ περὶ τῶν κεκριμένων παραγραφῇ»· διότι, κατὰ τὸν Νόμ. 26 Π. (44. 2), *aliter superior pars jure haberi non possit, quam si inferior quoque jure habeatur*. Savig. σ. 410. γ') ὁ προσβάλλων ἔγγραφόν τι ὡς ἄκυρον καὶ ἀποτυχὼν, ἀποκρούεται προσβάλλον πάλιν τὸ αὐτὸ ἔγγραφον ὡς ἄκυρον, καὶ προτείνων νέον λόγον ἀκυρότητος (Aubry III. 366 σημ. 70.). Εἰς τὰς ἀκυρότητας ὅμως τῶν νομικῶν πράξεων δὲν ἐφαρμόζεται πάντοτε τὸ αὐτὸ (νόμ. 47 Π. 5. 3. Aubry αὐτ. Marcadé 165. Toull. ἀρ. 166, 167. Mangin ἀρ. 405.). δ') ὁ μέρος ἐπικαρπίας αἰτήσας καὶ ἡττηθεὶς, δύναται νὰ αἰτήσῃ ἀκολούθως ἕτερον μέρος, προσαυξηθὲν αὐτῷ ὕστερον. Νόμ. 12 Βασ. (51. 2). Νόμ. 14 § 1 Π. (44. 2). νόμ. 33 § 1 Π (7. 1). — Ὁ ἐπικαρπίαν αἰτήσας, δύναται νὰ αἰτήσῃ κατόπιν κυριότητα; Becker Consumption 233. ε) ὁ ἐπὶ τῇ βίβλῃ ρητοῦ τίτλου διεκδικήσας πρᾶγμα τι καὶ ἡττηθεὶς, δύναται νὰ διεκδικήσῃ πάλιν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἐπικαλούμενος ἕτερον τίτλον. Ἀπόφ. ΑΠ. 182 τοῦ 1853. Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας διαφωνοῦσι. Πρβ. Savig. σ. 453. Bayer 451 (τῆς 8 ἐκ.) Vanger I. 321 (τῆς 6 ἐκδ.). Ἡ διαφωνία αὐτῶν στρέφεται περὶ τὴν ἐρμηνεύαν τοῦ Νόμ. 14 § 2 Π. (44. 2). Aubry et Rau III. 568. ς') ὁ κυριότητα αἰτήσας καὶ ἔπειτα ἐπικαρπίαν; νόμ. 21 § 3 (44. 2). ἰσχύει τὴν σήμερον;

πος καθ' ὃν τὸ δικαστήριον ἀποφαίνεται· διότι καὶ ἄλλως ὀνομασθείσης¹³ τῆς ἀγωγῆς ἀρμόζει ἡ τελισιδικία, καὶ τὰ παρεμπιπτόντως ἢ προκριματικῶς λυθέντα ζητήματα γίνονται τελεσίδικα¹⁴.

13) Ὑπαρχούσης ἐν ἀμφοτέραις ταῖς δίκαις τῆς αὐτῆς διαφορᾶς ἀδιόφορον εἶναι ὅτι ἐγένετο χρῆσις ἄλλου εἴδους ἀγωγῆς. Νόμ. 7 § 4 II. (44. 2). Ὁθεν α) ὁ κινήσας τὴν περὶ κληρονομίας ἀγωγὴν καὶ ἀποτυχὼν ἐκβάλλεται τῇ τοῦ δεδικασμένου ἐνστάσει διεκδικῶν ὕστερον λόγῳ κληρονομικῶν πράγματα τῆς κληρονομίας, διότι ἐδικάσθη ἤδη ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν εἶναι κληρονόμος. Νόμ. 3 Βασ. (51. 2). β') ὁ διὰ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς ἀποτυχὼν ἀποκρούεται τῇ τοῦ δεδικασμένου ἐνστάσει κινῶν ὕστερον τὴν τῆς νομῆς νόμ. 8 Βασ. (51. 2.). γ') ὁ τὴν διεκδικητικὴν κινήσας καὶ ἡττηθεὶς, ἐὰν ὕστερον ἐναχθεὶς διὰ τῆς πονδολικιανῆς ἀντιτάξῃ τὴν γυριότητα αὐτοῦ, πολεμεῖται διὰ τῆς τοῦ δεδικασμένου ἐνστάσεως. Νόμ. 24. II. (44. 2). δ') τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ διαζευκτικῶν ἀγωγῶν· νόμ. 25 § 1 (44. 2).

14) Ἐν ταῖς δίκαις πολλάκις ἀναφύονται διάφορα ζητήματα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιβρόντῃ εἰς τὴν δίκην ἔχοντα, ἅτινα ἢ ἐξετάζονται ὡς τοιαῦτα ἐν τῇ δίκῃ, ἢ ἐξετάσθησαν ἤδη εἰς ἑτέραν δίκην ὡς κύρια ζητήματα. Γεννᾶται λοιπὸν ἡ ἐρώτησις, ἂν ἡ ἀπόφασις ἢ ἀποφνημαμένη περὶ αὐτῶν, ἀποτελῇ δεδικασμένον καὶ ὡς πρὸς αὐτά. Ἡ ἀπάντησις εἶναι συνήθως καταφατική. (ΑΠ 123 τοῦ 58, 145 τοῦ 59)· ἐπειδὴ α) προταθέντος συμφητισμοῦ καὶ ἀπορριφθέντος διὰ τὸ ἀνύπαρκτον τῆς ἀνταπειτήσεως, γεννᾶται ἐντεῦθεν τελεσιδικία. Νόμ. 7 § 1 II. (16. 2). Νόμ. 7 Β. (24. 40). Νόμ. 8 § 2 II. (3. 5.) Νόμ. 1 § 4 II. (27. 4.) β') ὁ αἰτήσας τόκους δανείου τινὸς καὶ ἡττηθεὶς, διότι ἐκρίθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀνύπαρκτον τὸ δάνειον, ἐκβάλλεται τῇ τῶν κεκριμένων ἐνστάσει, αἰτῶν ὕστερον τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ἢ τόκους ἄλλου χρόνου. Arnold Erörter σ. 268. Savig. σ. 454. Vanger I. 321 (6 ἐκδ.). Aubry et Rau III. 364. γ') αἱ ἀποφάσεις ἀποτελοῦσι δεδικασμένον καὶ ὡς πρὸς τὰ προδικαστικά ζητήματα, ἅπερ ἔλυσαν. Ἄν τοῦτο ἰσχὺ καὶ κατὰ ῥωμ. δίκαιον, διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς. Πρβ. νόμ. 5 § 8. 9 II. (25. 3), νόμ. 18 (44. 4). Vanger I. 317 τῆς 6 ἐκδ., Savig, σελ. 434. δ') τελεσίδικοι γίνονται καὶ αἱ αἰτιολογίαι τῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ μόνον καθ' ὅσον περιέχουσιν ἐν ἑαυταῖς στοιχεῖα τοῦ κρινομένου δικαιώματος. Savig. σ. 350. Vanger. I. 314 (τῆς 6 ἐκδ.). Bayer 434. (τῆς 8 ἐκδ.) Seüfert Comment III. 378, τοῦ αὐτοῦ Blätter XI. 183. XII. 139. Aubry et Rau III. 355. σημ. 41, Toull. ἀρ. 228. Linde Zeitschr. N.F. IB', 217, καὶ τὴν ἐμὴν πραγματείαν ἐν τῷ α' φυλλ. τῆς νομικῆς Ἐπιθεωρήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Κοινὰ τῶν δικαστικῶν πράξεων.

A') Περὶ κοινοποιήσεως).

§ 92. Ἐξηγήθη ἄνωτέρω ὡς θεμελιῶδες ἀξίωμα τῆς πολιτ. δικονομίας ἡ τῶν δικαζομένων πρό τῆς ἀποφάσεως ἀκρόασις¹. Διατοῦτο ἔχουσιν οὗτοι δικαίωμα νὰ καλῶνται εἰς πᾶσαν ἐπὶ ἀκροατηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ ἐνεργουμένην πρᾶξιν καὶ νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν πάντων τῶν ἐν τῇ δίκῃ γινομένων². Ἡ γνῶσις δὲ αὕτη περιέρχεται εἰς αὐτοὺς κατὰ γενικὸν κανόνα³ δι' ἐπιδόσεως, περὶ ἧς ταῦτα διετύπωσεν⁴ ἡ ἐγγύριος νομοθεσία, ἰδίως ὡς πρὸς τὰ τέσσαρα ταῦτα· διὰ τίνος γίνεται ἡ ἐπίδοσις, εἰς τίνα γίνεται, πῶς γίνεται καὶ πῶς ἀποδεικνύεται.

πρῶτον. Ἡ ἐπίδοσις γίνεται διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος· ἀρμόδιος δὲ κλητὴρ εἶναι ὁ τῆς περιφερείας ἐν ᾗ κατοικεῖ ἢ διαμένει ὁ πρὸς ὃν ἡ ἐπίδοσις μέλλει νὰ ἐνεργηθῇ⁵. Δί-

(α) Πρβ. Linde § 470. Glück III. 378. Bayer 420 (τῆς 8. ἐκδ.). Seuff. II. 206. Dalloz Exploit ἀριθ. 193 ἐπ. Εὐρετ. Ζ'. 83.

1) Ἴδε ἄνωτέω § 79.

2) Ὅρ. ἄνωτέρ. §. 79 σημ. 1.

3) Ἡ δημοσίευσις μὴ ὀριστικῶν ἀποφάσεων ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ διαδίκου ἐπέχει τόπον κοινοποιήσεως. Ὅρ. ἄνωτ. § 90 σημ. 3.

4) Περὶ ἐπιδόσεων πραγματεύονται τὰ ἀρθ. 138—147 τῆς πολ. δικον. πρῶ. γαλ. δικον. ἀρ. 4· 63· 68, 69. Πρωτότυπον τοῦ δικογράφου εἶναι κυρίως τὸ ἐπιδιδόμενον καὶ ὅχι τὸ παρὰ τοῦ ἐπιδίδοντος προσαγόμενον εἰς τὸ δικαστήριον. ΑΠ 26 τοῦ 62.

5) Πολ. 140. « Ἡ ἐπίδοσις γίνεται διὰ τοῦ κλητῆρος ἐκείνου τοῦ δικα-

δοται δὲ τῷ κλητῇρι ἢ πρὸς ἐπίδοσιν παραγγελία ἐν τῷ ἐπιδοτέῳ ἐγγράφῳ⁶.

δεύτερον. Τὸ ἐγγραφον ἐπιδίδοται εἰς τὸν διάδικον ἢ τὸν ἀντίκλητον αὐτοῦ⁷. Ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν νομικῶν ἢ τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελούντων προσώπων, εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον⁸, καὶ ἐπὶ τῶν πτωχεύσεων, εἰς τινὰ πράκτορα ἢ σύνδικον⁹. Ἐνίοτε ἐφαρμόζονται εἰδικαὶ διατάξεις περὶ τὰς ἐπιδόσεις. Ἦγουν αὗται γίνονται 1) ἐπὶ ἐμπορικῶν ἢ

στηρίου, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν περιφέρειαν κατοικεῖ ἢ διατρίβει ὁ διάδικος, εἰς ὃν πρέπει νὰ γείνη ἡ ἐπίδοσις.» Ἄλλης περιφερείας κλητῆρ δὲν δύναται νὰ ἐπιδώσῃ ἐγκύρως. Ὅργ. 159.

6) Ὅρ. ἀνωτέρ. § 21 σημ. 9 Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπ. 27 τοῦ 1846) «ἂν εἰς τὴν πρὸς ἐπίδοσιν παραγγελίαν δὲν ἀναφέρεται ρητῶς τὸ ὄνομα τοῦ παραγγελλομένου κλητῆρος, ἢ παράλειψις αὕτη δὲν καθιστᾷ, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθ. 144 καὶ 146 τῆς πολ. δικον., ἄκυρον τὴν ἐπίδοσιν.» Ὁ κλητῆρ ἐνεργεῖ κατ' ἐντολὴν· ἄρα οὐσιῶδες εἶναι νὰ προκύπτῃ ἐκ τοῦ περὶ ἐντολῆς ἐγγράφου, τίς ὁ ἐντολεὺς καὶ τίς ὁ ἐντολοδόχος. Ἐπειτα διὰ τῆς νομολογίας ἐκείνης μένουσιν ἀνεφάρμοστοι ὅλως αἱ διατάξεις τοῦ 163. ἄρθ. τοῦ Ὅργανισμοῦ.

7) Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν δύνανται νὰ γείνωσιν ἐπιδόσεις εἰς τοὺς πληρεξουσίους, ὅρ. ἀνωτέρ. § 60· σημ. 14. Εὐρετήρ. Ζ'. 144.

8) Τίς ἐστὶν ὁ ἀντιπρόσωπος οὗτος ἰδ. ἀνωτ. § 58 σημ. 9—11. Ἀντὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν δύνανται νὰ ἐπιδωθῶσιν ἐγγράφα εἰς τὸν ἐπὶ τῆς διεκπεραιώσεως ὑπάλληλον, ἐπιτετραμμένον ὄντα παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τὴν παραλαβὴν δικογράφων. Ἀπόφ. ΑΠ. 97 τοῦ 1845. Εὐρετήρ. Ζ'. 134 σημ. 1.

9) Ὁ Chauveau (Carré Procéd. 370 tredec.) φρονεῖ, ὅτι ὑπαρχόντων πολλῶν πρακτόρων ἢ συνδίκων, ἡ ἐπίδοσις πρέπει νὰ γείνη εἰς πάντας. Στηρίζει δὲ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπὶ ταύτης τῆς σχέψεως. Pourquoi, λέγει, y a-t-il plusieurs syndics? C'est pour que toutes les affaires qui concernent la faillite soient traitées avec plus de maturité. C'est parceque plusieurs avis valent mieux qu'un. Si on signifie à un seul, il est possible que les autres n'aient pas connaissance de la signification, et que l'affaire qu'elle concerne soit décidée par celui-là seul qui aura

ἄλλων¹⁰ ἑταιριῶν, εἰς τὸν προϋστάμενον τῆς ἑταιρίας, τὸν διαχειριστήν, τὸν γραμματέα, τὸν ἐπὶ τῶν βιβλίων, ἢ ἄλλον τὰ αὐτῆς ἐπιτετραμμένον¹¹. τέλος, ἐν ἐλλείψει τοιούτων, εἰς τινὰ ἑταῖρον¹². 2) ἐπὶ ἐμπορίων, ἐργοστασιάρχων ἢ βιομηχάνων παντὸς εἴδους, εἰς αὐτοὺς τούτους ἢ εἰς τοὺς διαχειριστὰς αὐτῶν. 3) ἐπὶ ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν ἐν ἐνεργείᾳ, εἰς τὸν στρατιωτικὸν διοικητὴν τοῦ τόπου τῆς ἐφεδρείας¹³. 4) ἐπὶ ἀξιωματικῶν καὶ στρα-

reçu la signification. Alors le but que la loi s' est proposé en ordonnant la nomination est manqué. Les créanciers qui en ont nommé plusieurs, pour une plus grande garantie, voient leur intention méconnue. Τὰ αὐτὰ φρονεῖ καὶ ὁ Dalloz (Exploit ἀριθ. 392.). Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἀντίκειται εἰς τὸν νόμον· διότι τὸ ἀρθ. 145 φέρει· « Ἡ ἐπίδοσις γίνεται § 5 ἐπὶ πτωχεύσεων, εἰς τινὰ πράκτορα ἢ σύνδικον », σκοπεῖ δηλ. ἡ διάταξις αὕτη, ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν §§ τοῦ 145 ἀρθρου, τὴν εὐκολίαν τοῦ ἐπιδόοντος διαδίκου. Ἐπειτα ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα σκέψις τοῦ Chauveau δὲν δικαιολογεῖ τὸ συμπέρασμα αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι τὰ τῆς πτωχεύσεως πρέπει νὰ ἐνεργῶσιν ἀπὸ κοινοῦ οἱ σύνδικοι· ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπεται ὅτι καὶ τὰ δικόγραφα πρέπει εἰς πάντας νὰ κοινοποιῶνται· καθότι καὶ ὁ γραμματεὺς ἑταιρίας τινὸς δὲν δύναται νὰ ἐνεργῇ τὰ τῆς ἑταιρίας· καὶ ὁμοῦς ἐπιδόσεις δύνανται νὰ γείνωσιν εἰς αὐτόν.

10) Ἄρα καὶ ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς ἑταιρίας τὰ αὐτὰ ἰσχύουσιν. Ὅρ. τὸν § 104. c. τοῦ βυυχρ. Σχεδ. τοῦ 1834, ὁμοιον ὄντα τῷ 4 § τοῦ ἡμετέρου 145 ἀρθρου. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἔχει ἄλλως τὸ πρᾶγμα· διότι τὸ ἀρθ. 69 § 6 ἀναφέρει μόνον ἐμπορικὰς ἑταιρίας. Dalloz ἀριθ. 434.

11) Μεταξὺ πάντων τῶν προσώπων τούτων δύναται νὰ ἐκλέξῃ ὁ κλητὴρ. Εὐρετ. Ζ'. 129 § 74.— Ἐὰν ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἑταιρίας δὲν εὐρίσκηται ὁ διευθυντὴς εὐρίσκεται ὁμοῦς ὁ γραμματεὺς, ἀπαιτεῖται εἰς τοῦτον νὰ ἐνεργηθῇ ἡ κοινοποίησις καὶ οὐχὶ νὰ τοιχοκολληθῇ τὸ δικόγραφον.

12) Εἰς τοὺς ἑταίρους συγχωρεῖται νὰ γίνωνται ἐπιδόσεις μόνον ὅταν ἡ ἑταιρία δὲν ἔχῃ ἀντιπρόσωπον, π. γ. διευθυντὴν, γραμματέα κ. λ.

13) Ἡ ἐξάιρεσις αὕτη στηρίζεται εἰς λόγον δημοσίου συμφέροντος (ΑΠ. 391 τοῦ 1852)· ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ στρατιωτικῶν ἐν ἀδείᾳ διατελούντων, καὶ ἐπὶ στρατηγῶν, διοικητῶν συνταγματῶν, ταγματῶν καὶ φρουρίων.

τιωτῶν τῆς ξηρᾶς εὐρισκομένων ἐπὶ πλοίου, ὡς καὶ ἐπὶ ναυτικῶν ἀξιοματικῶν ἢ ναυτῶν ἐν ἐνεργείᾳ, εἰς τὸν πλοίαρχον ἢ τὸν τοποτηρητὴν αὐτοῦ¹⁴.

Οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διατρίβοντες¹⁵ ἡμεδαποὶ ἢ ξένοι¹⁶ λαμβάνουσι τὰ δικόγραφα κοινοποιούμενα εἰς τὸν εἰσαγγελέα¹⁷ τοῦ δικαστηρίου, παρ' ᾧ ἡ δίκη ἐστὶν ἐκκρεμής¹⁸. Εἰς τὸν αὐτὸν εἰσαγγελέα ἐπιδίδονται τὰ δικό-

¹⁴ Οὐδὲν ἔπεται ὅτι συνιαγματάρχαι, ἀντισυνιαγματάρχαι καὶ ταγματάρχαι, μὴ ὄντες ἀρχηγοὶ στρατιωτικοῦ σώματος, ὑπάρχοντες εἰς τὴν ἐξάιρεσιν. Ἀπόφ. ΑΠ. 269 τοῦ 1851. Περὶ τῆς γάλλ. νομοθεσίας ὅρ. Carré Procéd. ζ. 351. Dalloz Exploit ἀριθ. 240.

14) Εἰς τοὺς ἐν ἀδείᾳ ναυτικούς, ἀξιοματικούς ἢ ναύτας ἐφαρμόζεται ὡσχύτως ὁ γενικὸς κανὼν. Τὰ τῆς γαλλ. νομοθεσίας ἐπιθ. παρὰ Carré Procéd. ζ. 352. Dalloz l. c. ἀριθ. 243. πρὸς cod. de procéd. civ. art. 419. Toutes assignations données à bord à la personne assignée seront valables.

15) Κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν δικαστηρίων εἶναι ἀδιάφορον, ἂν ὁ ἀποδημῶν ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἡμεδαπὸς ἔχῃ κατοικίαν (π. γ. οἰκογένειαν) ἐν Ἑλλάδι ἢ μὴ. Ἡ ἐπίδοσις πρέπει πάντοτε νὰ γίνηται εἰς τὸν εἰσαγγελέα. Ἀπόφ. ΑΠ. 3 τοῦ 1847, 25 τοῦ 1848, 55 καὶ 242 τοῦ 52.

16) Ἐὰν ὁ ξένος εὐρίσκηται ἐν Ἑλλάδι, ἐπιδίδονται αὐτῷ προσωπικῶς τὰ δικόγραφα (Πολ. 542. Carré Procéd. ζ. 371 ter. Dalloz l. c. ἀριθ. 469. 481.) Ἀλλ' εἰς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ξένους διπλωματικούς κοινοποιῶνται διὰ τοῦ εἰσαγγελέως. Dalloz l. c. ἀριθ. 486.

17) Ὁ εἰσαγγελεὺς δὲ αὐτὸς ὀφείλει νὰ πέμψῃ τάχιιστα τὸ δικόγραφον εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, ἵνα ἀποσταλῇ περαιτέρω (Πολ. 145 § 6). Μόνον τότε δύναται ὁ εἰσαγγελεὺς ν' ἀρνηθῇ τὴν παραλαβὴν τοῦ δικογράφου, ὅταν δὲν προκαταβάλλωνται αὐτῷ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἀποστολὴν δαπανήματα. Ὅρ. ἀρθ. 2 τοῦ ἀπὸ 19 ὀκτ. νόμ. περὶ τῶν ταχυδρ. ἐξόδων διὰ τὰ ἐκτὸς τοῦ βασιλείου πεμπόμενα δικόγραφα. Κώδ. Γ. Α. Ῥάλλη σελ. 175 (τῆς ἀ ἐκδ.). — Ἐὰν ᾗναι τοῦ εἰσαγγελέως τὸ ἐπιδοτέον δικόγραφον; καὶ τότε διὰ τῆς εἰσαγγελίας ἐνεργεῖται ἡ ἐπίδοσις. Carré Procéd. ζ. 374 bis. Dalloz l. c. ἀριθ. 450.

18) Ἐν τῷ ἀρθ. 145 § 6. 7 κατὰ παραδρομὴν ἀναφέρεται « εἰσαγγελεὺς πρωτοδικῶν », ἐξ οὗ ἠδύνατο νὰ ὑποτεθῇ ὅτι πάντοτε τὰ δικόγραφα πρέπει νὰ κοινοποιῶνται εἰς τὸν εἰσαγγελέα τῶν πρωτοδικῶν, παρ' οἷς δὲποτε

γραφα καὶ ὅταν ὁ διάδικος ᾖναι ἀγνώστου¹⁹ διαμονῆς. τρίτον. Ἡ ἐπίδοσις ἐκτελεῖται διὰ τῆς ἐγχειρίσεως τοῦ δικογράφου (*ad manus*)²⁰. Ὅπου καὶ ἂν εὑρεθῇ ²¹ ὁ διάδικος συγχωρεῖται νὰ ἐπιδοθῶσιν αὐτῷ ἔγγραφα. Ἀλλὰ

δικαστηρίῳ καὶ ἂν ᾖ ἐκκρεμῆς ἡ διαφορά. Τὸ γερμανικὸν κείμενον· ἔχει *Staats-procurator* ἐν τῇ γενικωτέρᾳ τῆς λέξεως ἐννοίᾳ, σημαίνουσης εἰσαγγελέα ἐν γένει. Ὅρα τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ 91 ἄρθ. τοῦ Ὁργανισμοῦ. καὶ Πολ. 146 §3. Dalloz ἀριθ. 473. Εὐρετήρ· Ζ'. 137 § 88. 91. ΑΠ 68 τοῦ 52. — Δικόγραφα εἰς εἰρηνοδικεῖον ἢ ἐμποροδικεῖον ἐπιδίδονται εἰς τὸν εἰσαγγελέα τοῦ αὐτοῦ πρωτοδικείου. Carré ζ. 374. Dalloz ἀρ. 449.

19) Ἀγνώστος εἶναι ἡ διαμονὴ τινος, ὅταν οὐ μόνον ἡ μόνιμος αὐτοῦ κατοικία ἀγνοῖται, ἀλλὰ καὶ ἡ προσωρινὴ ἐνδιατριβή, ἢ, γενικώτερον, ὅταν δὲν εὐρίσκηται τὸ οἶκημα, τὸ συνδέον τὸ πρόσωπον μετὰ τόπου τινος εἴτε μονίμως εἴτε προσκαίρως. Ἐπομένως ἐὰν ὁ κλητὴρ εὕρῃ μὲν τὸν διάδικον, ἀλλ' οὗτος δὲν θέλῃ νὰ παραλάβῃ τὸ δικόγραφον, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξετάσας δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ τὴν οἰκίαν τῆς μονίμου ἢ προσκαίρου οἰκήσεως αὐτοῦ, νομίμως κοινοποιεῖ τὸ δικόγραφον εἰς τὸν εἰσαγγελέα. Εὐρετ. Ζ'. 135. Dalloz ἀριθ. 451—454.

20) Glück Γ'. 379. Bayer 423. Ἡ ἐπίδοσις τῶν δικογράφων κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ γείνη *ad manus* ἢ *ad domum*. Τὸ φυσικώτερον εἶναι ἡ παράδοσις τοῦ δικογράφου εἰς τὰς ἰδίας χεῖρας τοῦ διαδίκου· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλον· διότι ὁ παρηγγελμένος τὴν ἐπίδοσιν κλητὴρ θέλει διευθυνθῇ κατὰ φυσικὸν λόγον εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνου, πρὸς ὃν παραγγέλλεται νὰ ἐπιδώσῃ. Ἐνταῦθα δὲ δύνανται νὰ συμβῶσι 3 τινὰ, ἡ εὐρίσκει αὐτὸν, ἡ αὐτὸν μὲν δὲν εὐρίσκει ἀλλὰ τοὺς συνοίκους αὐτοῦ, ἡ τέλος οὐδένα εὐρίσκει ἐν τῇ οἰκίᾳ. Εἰς τὰς δύο τελευταίας περιπτώσεις ἡ ἔμπρην ἢ νομοθεσία νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν κλητῆρα νὰ φροντίσῃ ὅπως δὴποτε ν' ἀνεύρῃ τὸν διάδικον, εἰς ὃν παραγγέλλεται νὰ ἐπιδώσῃ, ἢ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐπίδοσιν. Τὸ πρῶτον οὔτε εὐκόλον οὔτε δίκαιον ᾗτο νὰ νομοθετηθῇ· ἐνομοθετήθη ἄρα τὸ δεύτερον. νόμ. 4 § 6 II (39. 2). *toties autem praetorem exigere denuntiationem intelligendum est, si sit cui denuntietur; ceterum si non sit, veluti quod hereditaria insula est, necdum hereditas adieta si heres non extet, nec inhabitetur, cessat haec pars edicti. Est tamen tuitius, libellum ad ipsas aedes proponere.* Demol. I. 431.

21) Πρβ. Carré Procéd. ζ. 346, 350 Boncenne II. 193. Dalloz ἀριθ. 202. Δὲν ἐφαρμόζονται ἐνταῦθα αἱ ἐξαιρέσεις τοῦ 1006 ἄρθρου

τάς ἐν κυριακαῖς ἢ ἐν ἑτέρᾳ νομίμῳ ἑορτῇ²² ἢ τὴν νύ-

(γαλ. δικον. 781). Ἄλλ', ὡς λέγει ὁ Chauvcau (ὑπὸ τὸ ζ. 346), ὁ προσεκτικὸς καὶ φρόνιμος κλητὴρ θέλει ἀποφεύγει τὸ νὰ ἐνεργῇ ἐπιδόσεις εἰς τοιοῦτους τόπους· διότι ἐνδεχόμενον νὰ συμβῶσι ταραχαί, ὧν τὰς συνεπείας θέλει ὑποστῇ καὶ αὐτός.—Καὶ ἐν φυλακῇ κρατουμένου τινὸς δύνανται νὰ ἐπιδροθῶσι αὐτῷ ἔγγραφα. Carré Procéd. ζ. 358. ΑΠ 358 τοῦ 55. Dalloz Exploit ἀρ. 248.

22) Πολ. 147 Νόμ. 11 Κώδ. (3. 12). Ῥητορικώτερόν πως ἐκφράζεται τὸ ῥωμ. δίκαιον περὶ τῆς κατὰ τὰς ἑορτὰς παύσεως τῶν δικῶν. *Nulla quæquam urgeat admonitio, nulla fidejussionis flagitetur exactio, taceat apparitio, advocatio delitescat . . . præconis horrida vox silecat, respirent a controversiis litigantes, habeant foederis intervallum.* Wetzell 727. Dalloz ἀρθ. 351.

Ἑορταὶ ἐκτὸς τῶν κυριακῶν εἰσὶν ἀνεγνωρισμέναι α) κατὰ μὲν τὸ ῥωμ. δίκαιον αὗται· τὸ γενέθλιον τοῦ σωτῆρος· ἡ τῶν ἐπιφανείων· αἱ 7 πρὸ τοῦ πάσχα καὶ αἱ 7 μετὰ τὸ πάσχα ἡμέραι· τῶν ἁγίων ἀποστόλων· ἡ 31 δεκεμβρίου· ἡ γενεθλιακὴ ἑκατέρας Ῥώμης· τὸ γενέθλιον καὶ ἡ ἀναγόρευσις τοῦ βασιλέως (Νόμ. 5· 19. 23. 24 καὶ 27 Βασ. 7. 17, ἴδ. καὶ τὴν Νεαρ. 67 Μανουήλ τοῦ Κομνηνοῦ ἐν τῇ ἐκδ τῶν Νεαρῶν ὑπὸ Ζαχαρίου σελ. 473. Σύνταγμα κανόνων ὑπὸ Ράλλη καὶ Ποτλῆ Α΄. 137). β) κατὰ δὲ τὴν διαδικασίαν τοῦ 1830 ὑπὲρ τὰς 30. ἴδ. § 495 τῆς διαδικασίας ταύτης· Αἱ περὶ ἑορτῶν διατάξεις αὗται, τοῦ τε ῥωμ. δικαίου καὶ τῆς διαδικασίας τοῦ 1830, δὲν ἰσχύουσι τὴν σήμερον ἔνεκα τοῦ ἀρθ. 1100 τῆς πολιτ. δικονομίας. Ἐφαρμόζουσι δὲ τὰ δικαστήρια κατ' ἀναλογίαν τὰ διατάγματα ἀπὸ 22 νοεμβ. 1833 καὶ 4 ἀπριλ. 1843 (ἵποφ. ΑΠ. 451 τοῦ 1852). Κατὰ τὸ ἀρθ. 3. τοῦ πρώτου διατάγματος, ἐκτὸς τῶν κυριακῶν,

α) τὸ νέον ἔτος, β) τῶν Θεοφανείων, γ) τοῦ Εὐχγγελισμοῦ (ὅταν μετατίθεται; ΑΠ 114 τοῦ 57, δ) τὴν δευτέραν τοῦ πάσχα καὶ τὴν δευτέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ε) τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ς') τῆς Ἀναλήψεως, ζ) τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, η) τῆς κοιμήσεως τῆς Παναγίας, θ) τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ ι) τὰς δύο ἡμέρας τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, περιορίζονται αἱ ἐργάσιμοι ἐν τοῖς γραφείοις ὧραι εἰς τέσσαρας. Κατὰ δὲ τὸ δεύτερον διάταγμα καθ' ὅλην τὴν μεγάλην ἐβδομάδα τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς αἱ ἐργάσιμοι ὧραι ἐν τοῖς γραφείοις περιορίζονται εἰς τέσσαρας.—Αἱ βασιλικάι ἑορταί; Seuffert Blätter VI. 32.

Παρὰ τοῖς Γάλλοις παραδεδεγμέναι ἑορταί, ἐκτὸς τῶν κυριακῶν, εἰσὶ τῆς

κτα²³ γινομένας ἐπιδόσεις δύναται νὰ μὴ παραλάβῃ²⁴.

Ἐὰν ἐκεῖνος, εἰς ὃν μέλλει νὰ ἐπιδοθῇ δικόγραφόν τι, α) ἀρνηῖται νὰ παραλάβῃ αὐτὸ, ὅτε μὲν λαμβάνει χώραν τοιχοκόλλησις, ὅτε δὲ ἐπίδοσις εἰς ἕτερον πρόσωπον²⁵.

ἀναλήψεως, τῆς κοιμήσεως τῆς Παναγίας, τῶν ἁγίων Πάντων καὶ τὰ γενέθλια τοῦ Χριστοῦ. Carré Procéd. ζ. 3423.

Ἄν ἡμέρα τις ᾗναι ἐορτάσιμος ἢ μὴ, ἐξετάζεται ἀναμφιβόλως ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ γίνεται ἡ ἐπίδοσις. * Ἰδ. § 105 τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831. Blätter X 410.

Ἐὰν ἐπικηται κίνδυνος ἐκ τῆς ἀναβολῆς, δύναται ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἐπίδοσιν καὶ ἐν ἐορτῇ. Τὸ 63 ἄρθρον τῆς γαλ. δικονομίας λέγει ῥητῶς τοῦτο· ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν ἰσχύει τὸ αὐτὸ δυνάμει τοῦ 621 ἄρθρου.

23) Ὁ νόμος δὲν προσδιώρισε παρ' ἡμῖν τὰ διαχωρίζοντα τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς νυκτὸς ὅρια. Ὡστε ἐξετάζεται τὸ πρᾶγμα κατὰ τὰ φυσικὰ ὅρια· περὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ ἡμερονυκτίου παρὰ Ῥωμαίοις ὁρ. νόμ. 8 Βασ. (7. 17). Κατὰ τὸ 1037 ἄρθ. τῆς γαλ. δικονομίας ἐπίδοσις δὲν δύναται νὰ γείνη ἀπὸ μὲν τῆς 1 ὁκτωβρ. μέχρι τῆς 31 μαρτίου πρὸ τῆς 6 πρωϊνῆς ὥρας καὶ μετὰ τὴν 6 ἑσπερινήν, ἀπὸ δὲ τῆς 1 ἀπριλ. μέχρι τῆς 30 Σεπτεμβρίου, πρὸ τῆς 4 πρωϊνῆς ὥρας καὶ μετὰ τὴν 9 ἑσπερινήν.

24) Ἐὰν ὁ διάδικος παραλάβῃ ἀνευ ἀντιρρήσεως τὸ δικόγραφον, ἡ ἐπίδοσις εἶναι ἰσχυρὰ καὶ τοι ἐν ἐορτασίμῳ ἡμέρᾳ ἢ ἐν νυκτὶ γενομένη. Εὐρετήρ. Ζ. 93 § 7. Seuffert Blätter IV. 51. Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς διαφωνοῦσιν. ἀλλὰ διαφέρει τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν. Carré Procéd. ζ. 330. 3426.

25) Πολ. 146. «Οἱ ἐν τοῖς 3 προηγουμένοις ἄρθροις 143—145 ἀναφερόμενοι, λαβόντες τὸ εἰς αὐτοὺς ἐπιδοθὲν ἔγγραφον, ὑπογράφουν τὸ διὰ τοῦ ἄρθ. 140 διατεταγμένον ἀποδεικτικόν.»

Ἐὰν οὗτοι δὲν δύνανται ἢ δὲν θέλωσι νὰ ὑπογράψωσι, πρέπει

α) κατὰ τὴν περίπτωσιν τῶν ἄρθ. 143 καὶ 145 § 1. 3. 4 καὶ 5, νὰ κολληθῇ τὸ ἔγγραφον εἰς τὴν θύραν κατὰ τὰ ἐν τῷ ἄρθ. 143 ὠρισμένα, καὶ τὸ εἰρημένον ἀποδεικτικὸν νὰ ὑπογράφεται παρὰ τῶν προσκεκλημένων γειτόνων.

β) ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθ. 144 καὶ 145 § 2. 8 καὶ 9, νὰ ὑπογράφεται ὁ εἰσαγγελεὺς διὰ τοὺς ἐκεῖ ἀναφερομένους στρατιωτικοὺς διοικητὰς καὶ πλοίαρχους καὶ τοὺς τοποτηρητὰς αὐτῶν καὶ νὰ πέμπεται εἰς αὐτοὺς τὸ ἐπιδοθὲν ἔγγραφον.

6) ἦναι ἀπὼν, ἐπιδίδοται τὸ δικόγραφον εἰς τοὺς συνοίκους αὐτοῦ, συγγενεῖς ἢ ὑπηρέτας²⁶, καὶ ἐν ἐλλείψει τούτων εἰς τοὺς λοιποὺς συνοίκους²⁷. ἀλλὰ πάντων τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀπόντων, γίνεται τοιχοκόλλησις²⁸. γ) διατρίβῃ ἐπὶ πλοίου καὶ δὲν εὔρεθῇ ἐν αὐτῷ, κοινοποιεῖται τὸ ἔγγραφον εἰς τὸν πλοίαρχον ἢ τὸν τοποτηρητὴν αὐτοῦ²⁹.

γ) ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθ. 145 § 6. 7 ὀφείλουν νὰ υπογράφωνται διὰ τοὺς παρὰ πρωτοδίκαις εἰσαγγελεῖς οἱ παρ' ἐφέταις· ἀρνούμενων δὲ τούτων, ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργός.

26) Εἰς τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ εὔρεθέντας συγγενεῖς ἢ ὑπηρέτας τότε δύναται νὰ ἐπιδώσῃ ἐγκύρως ὁ κλητὴρ τὸ ἔγγραφον, ὅταν οὗτοι ᾧσι σύνοικοι τοῦ διάδικου καὶ οὐχὶ τυχαίως αὐτόθι εὔρεθέντες. Seuffert Blätter VI 142. Οἱ γὰρ λοι συγγραφεῖς δὲν εἶναι ἀκριβεῖς κατὰ τοῦτο ἕνεκα τῆς γενικότητος τοῦ 68 ἄρθ. τῆς δικονομίας αὐτῶν. Carré Procéd ζ. 360 bis ζ. 360 ter 'Εὰν εὔρεθῶσιν ἐν τῷ οἴκῳ πολλοὶ συγγενεῖς ἢ συγγενεῖς καὶ ὑπηρέται, δύναται ὁ κλητὴρ νὰ ἐπιδώσῃ εἰς ὅντινα ἐξ αὐτῶν θέλῃ. Εὔρετ. Ζ'. 127 § 65.

'Εννοεῖται δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ ὅτι οἱ λαβόντες ἀντὶ τοῦ διαδίκου τὸ δικόγραφον πρέπει νὰ ἦναι πραγματικῶς συγγενεῖς ἢ ὑπηρέται αὐτοῦ· διότι ἂν ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον ἀκυροῦται ἡ ἐπίδοσις. Carré Procéd ζ. 362.

Προσέτι ἡλικίαν πρέπει νὰ ἔχῃσι τοιαύτην, ὥστε νὰ ἐνεργῶσι μετὰ συνειδήσεως. Carré Procéd. ζ. 359. Εὔρετῆρ. Ζ'. 129. Dalloz Exploit ἀρ. 255.

'Ο Carré (ζ 361) λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα· un clerc, un secrétaire, un commis, sont-ils considérés comme des serviteurs?

27) Μόνον ἐὰν μὴ εὔρεθῶσι συγγενεῖς ἢ ὑπηρέται, δύναται ὁ κλητὴρ νὰ ἐπιδώσῃ ἐγκύρως εἰς τοὺς λοιποὺς συνοίκους. Πρέπει δὲ τοῦτο νὰ ἐξάγῃται ἐκ τοῦ ἐπιδοτηρίου (Εὔρετῆρ. Ζ'. 126 § 65). — 'Εὰν οὗτοι ἔχῃσιν ἀντίθετα συμφέροντα πρὸς τὸν διάδικον, οὐ ἢ ἐπίδοσις; Carré Procéd. ζ. 360.

28) Ὡστε ταύτην τὴν τάξιν ὀφείλει νὰ τηρήσῃ ὁ κλητὴρ. Κατὰ πρῶτον λόγον νὰ ἐπιδώσῃ εἰς τὸν ἴδιον διάδικον· μὴ εὔρεθέντος τούτου ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἰς τοὺς συγγενεῖς ἢ ὑπηρέτας αὐτοῦ· μὴ ὑπαρχόντων ἢ μὴ εὔρεθέντων συγγενῶν ἢ ὑπηρετῶν, εἰς τοὺς λοιποὺς συνοίκους· ἐν ἐλλείψει καὶ τούτων λαμβάνει χώραν τοιχοκόλλησις. Dalloz ἀρ. 297. — Πολλὰ οἰκίαι; εἰς πάσας συγχωρεῖται ἐπίδοσις. ΑΠ. 257 τοῦ 57. — Ποῦ λογίζεται τις ἔχων τὴν οἰκίαν του; ΑΠ. 231 τοῦ 60.

29) Πολ. 144. γαλ. δικ. 419. 'Εὰν δὲν εὔρεθῇ τις ἐν τῷ πλοίῳ; Τοῦτο

Ἡ τοιχοκόλλησις ἐνεργεῖται διὰ τῆς ἐνώπιον ἐνὸς ἢ δύο γειτόνων³⁰ κολλήσεως τοῦ ἐγγράφου ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ δωματίου ἢ τῆς οἰκίας³¹.

τέταρτον. Περὶ τῆς ἐπιδόσεως συντάσσει ὁ κλητὴρ ἐπιδότηριον, ἐν ᾧ σημειοῖ ἀκριβῶς τὸ ἐπιδοθὲν ἔγγραφον, τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐπιδόσεως, καὶ τὸν ἄνθρωπον εἰς ὃν ἐπέδωκε³². χρονολογεῖ δὲ αὐτὸ καὶ ὑπογράφει αὐτός

δύσκολον νὰ συμβῇ ἔνεκα τῶν ἀρθ. 75 καὶ 83 τοῦ περὶ ἀστυνομ. τῆς ἐμπορ. ναυτιλίας διατάγματος. Ἐὰν μολοντοῦτο συμβῇ καὶ ἐπείγῃ ἡ ἐπίδοσις δύναται ἴσως νὰ ἐφαρμοσθῇ κατ' ἀναλογίαν ἡ διάταξις τοῦ 203 ἀρθ. τοῦ ἐμπορ. νόμου. Boitard B'. 223.

30) Πότε λέγεται τις γείτων; Τοῦτο σχετικὸν ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστηρίου ἐξαρτώμενον. Carré Procéd. ζ. 368. Εὐρετήρ. Ζ'. 160. 170. § 128. 141. Dalloz ἀρ. 300. Ζητήσαντος τοῦ κλητῆρος καὶ μὴ εὐρόντος γείτονας, συγχωρεῖται νὰ προσληφθῶσι καὶ ἀπλοῖ μάρτυρες (Εὐρετήρ. Ζ'. 170 § 142. ΑΠ 71 τοῦ 52). Οἱ προσκαλούμενοι γείτονες ὑπόκεινται, νομίζω, εἰς τὴν ποινὴν τοῦ ἀρθ. 164 τοῦ ποιν. νόμου, ἐὰν ἀρνηθῶσι τὴν ἐαυτῶν συνδρομήν.

31) Ἡ οἰκία αὕτη δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως νὰ ᾖ μόνιμος κατοικία τοῦ διαδίκου, ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ προσωρινή. Ἀπαιτεῖται ὅμως πάντοτε νὰ οἰκῇ πραγματικῶς ἐν αὐτῇ ὁ διάδικος. Carré Procéd. ζ. 350. 354. ἀπόφ. ΑΠ. 262 τοῦ 1853. — Ἐὰν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης μεταβάλλῃ κατοικίαν ὁ διάδικος, χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ θεωρηθῇ ἔγκυρος ἡ τοιχοκόλλησις ἐν τῇ παλαιᾷ κατοικίᾳ γενομένη. Carré ζ. 355.

Κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν δικαστηρίων ὁ ἀμφισβητῶν ὅτι δὲν κατῴκει εἰς τὴν οἰκίαν ἔνθα ἐγένετο ἡ τοιχοκόλλησις ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ αὐτὸς τοῦτο. Εὐρετήρ. Ζ'. 400. ζ'.

32) Περὶ τοῦ ἐπιδότηριου ἴδ. ἄνωτέρω § 86 σημ. 6. Ὡς πρὸς τὸ ἐπιδοθὲν ἔγγραφον, τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐπιδόσεως ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν τὸ ἐπιδότηριον καὶ δὲν δύναται κατὰ τοῦτο νὰ πολεμηθῇ εἰμὴ διὰ τῆς ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολῆς. διότι τὰ περιστατικὰ ταῦτα προσπίπτουσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ κλητῆρος καὶ ἀντιλαμβάνεται αὐτῶν ἰδίαις αἰσθήσεσι (Dalloz Expl. ἀρ. 34). Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, εἰς ὃν ἐπέδωκε

τε καὶ ὁ παραλαμβάνων ἢ οἱ μάρτυρες ἐπὶ τοιχοκολλήσεως³³.

B') Περὶ προθεσμιῶν²).

α) Ἐν γένει.

§ 93. Ἡ ἐκδίκασις τῶν διαφορῶν προβαίνει εὐρύθμως καὶ ταχέως, ὅταν αἱ καθ' ἕκαστον δικαστικαὶ πράξεις τῶν δικαζομένων ἢ καὶ τοῦ δικαστηρίου¹ ἐπιχειρῶνται οὐ μόνον κατὰ τὴν προσήκουσαν τάξιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ δέοντι χρόνῳ. Ἐτέθησαν λοιπὸν ἐν τῇ πολιτ. δικονομίᾳ διατυπώσεις, ὀρίζουσαι ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως ταύτης ἐκείνης τῆς δικαστικῆς πράξεως². τὸ ῥωμ. δὲ δίκαιον προσδιώρισεν ὅρια καὶ εἰς τῆς ὅλης δίκης τὴν διάρκειαν³.

(περὶ τῆς ταυτότητος δηλ. ἢ τῆς συνοικίας αὐτοῦ), καὶ τοὺς γείτονας, οὓς εἰς τὴν τοιχοκόλλησιν παρέλαβεν, ἐὰν βεβαίῃ ὁ κλητὴρ ὅτι τῷ ᾗσαν γνωστοί. Ἄλλως πολεμεῖται τὸ ἐπιδότηριον καὶ διὰ τῆς ἀπλῆς ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Ἀπόφ. ΑΠ. 123. 178 τοῦ 1848, 216 τοῦ 50, 213. 301 τοῦ 56. Dalloz ἀρ. 334. 461.

33) Πολ. 140. 443. 446.— Ἐν ὃ κλητὴρ δὲν εὕρῃ μάρτυρας γινώσκοντας γράφειν; Ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 72 τοῦ 1851) εἶπεν ὅτι τὸ ἐπιδότηριον εἶναι ἔγκυρον καὶ μὴ ὑπογραφὴν παρὰ τῶν μαρτύρων. Ἡ νομολογία αὕτη δύναται νὰ δικαιολογηθῇ μόνον, ὅταν ἔνεκα παρελεύσεως τῆς προθεσμίας ἢ ἐπιδόσις ᾗναι ἀναγκαῖον νὰ ἐνεργηθῇ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν. Ἄλλως πρέπει ν' ἀναβληθῇ ἡ ἐπίδοσις. Κατὰ τὸ 68 ἄρθρ. τῆς γαλ. δικον., ὅταν ὁ γείτων ᾗναι ἀγράμματος, παραδίδεται τὸ δικόγραφον εἰς τὸν δήμαρχον. Dalloz ἀρ. 313.

α) Περὶ. Glück III. 539. Bayer 461. Linde § 173. Seuffert II. 267. Heffter System. § 198. Berriat 402 Schlink Comment I. 526.

1) Πολ. 57. 171. 939. Bayer 463.

2) Περὶ προθεσμιῶν ἐν γένει πραγματεύονται τὰ ἄρθ. 193.— 200 Πολ. § 109—416 τοῦ Βαυρ, Σχεδ. τοῦ 1831. γαλ. δικ. ἄρθ. 1033. 1034.

3) Παρὰ Ῥωμαίοις, ἐν ὅσῳ ἔσχυεν ἡ συνήθης τῶν διαδικασιῶν τάξις (ordo judiciorum privatorum), τὰ κελούμενα judicia imperio continentia

Τὰς προθεσμίας χορηγεῖ συνήθως μὲν ὁ νόμος ἢ ὁ δικαστῆς· ἀλλ' ἐνίοτε καὶ οἱ διάδικοι αὐτοὶ δύνανται κατὰ θέλησιν νὰ τάξωσι προθεσμίας⁴. Ὑπάρχουσι δὲ αὐτῶν δύο εἶδη, ἢ χρονικὰ διαστήματα, ἐντὸς τῶν ὁποίων, ἢ χρονικὰ σημεῖα, κατὰ τὰ ὁποῖα ἡ πράξις πρέπει νὰ ἐνεργηθῇ⁵.

διήρχουν ὅσον καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ δόντος αὐτὰ ἄρχοντος, τὰ δὲ *judicia legitima*, 18 μῆνας (Gaj. IV § 104. 105.). Καταργηθείσης ὕστερον τῆς διαδικασίας ταύτης, εἰσῆχθησαν ἄλλαι ἀρχαὶ περὶ τῆς διαρκείας τῶν δικῶν. Κατὰ τινὰ διάταξιν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου αἱ ἰδιωτικαὶ διαφοραὶ ἔπρεπε νὰ περατῶνται ἐντὸς δύο ἐτῶν, ὑπεξαίρουμένων τῶν τοῦ δημοσίου, αἵτινες εἰς βραχύτερον χρόνον περιεκλείοντο. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ὥρισεν (Νόμ. 13 Κ. 3. 1) «ἵνα διὰ διετίας τὰ ἐγκληματικὰ περατῶνται δικαστήρια· ἐπὶ δὲ τῶν χρηματικῶν, ὅσης ἂν εἴη ποσότητος, ἐξ οἰουδήποτε προσώπου, ἐφ' οἷαςδήποτε αἰτίας, ὑπεξηρημένης μόνης τοῦ δημοσίου, τῶν δημοσίων λειτουργιῶν, μόνῃ τριετίᾳ τὰ τῆς δίκης τέμνωνται ἐπὶ παντὸς οἰουδήποτε δικαστοῦ,» ἴδ. καὶ Ἀρμεν. § 14 (Α'. 4) «Πᾶσα χρηματικὴ δίκη, ὑπεξαίρουμένων τῶν εἰς δημοσίαν αἰτίαν ἀνηκουσῶν, περαιτέρω 3 ἐτῶν οὐκ ὀφείλει μὴκύνεσθαι.» Νόμ. 13 Βασ. (7. 6.) Bethmann Handbuch σ. 231. Keller Litiscontest. σ. 133. Bayer 462. Παρ' ἡμῶν δὲν ἰσχύουσι ταῦτα, ἀλλὰ μόνον ἀνατροπὴν τῆς δίκης δύνανται νὰ ἐπενέγκῃ τῶν διαδίκων ἡ ἀπραξία· ἄλλως δύνανται νὰ παρατείνωσι τὴν δίκην αὐτῶν οἱ δικαζόμενοι ὅσον χρόνον εὐχρεστοῦνται. Ὑπάρχει ὁμοίως ἡ ἐξῆς εἰδικὴ διάταξις, ὅτι ὁ τῆς κατατάξεως τῶν δανειστῶν πίναξ πρέπει νὰ ᾗναι ἐντὸς ῥητῆς προθεσμίας συντεταγμένος. Πολ. 939. 945. 989. 994.

4) Διατοῦτο ὑπάρχουσι προθεσμίαι νόμιμοι, δικαστικαὶ καὶ κατὰ συμφωνίαν, *dilationes legales, judiciales, conventionales*. Πολ. 193. Συνθέστεραι εἰσὶν αἱ νόμιμοι καὶ αἱ δικαστικαὶ προθεσμίαι, ἀλλὰ καὶ αἱ κατὰ συμφωνίαν ἀπαντῶνται, π.χ. Πολ. 498 540. 620 721. 768. 795. 820. Ἡ κατὰ συμφωνίαν ὠρισμένη προθεσμία πρέπει νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τὸν δικαστὴν καὶ νὰ ἐγκριθῇ παρ' αὐτοῦ, ὅταν ᾗναι ἀναγκαία καὶ ἡ τούτου σύμπραξις. Arg. Νόμ. 45 Π. (42. 1). Bayer 467..

5) Προθεσμία (*dilatatio, délai*) κυρίως λέγεται τὸ χρονικὸν διάστημα, ὅταν δύναται ὁ διάδικος νὰ ἐνεργήσῃ ἐντὸς αὐτοῦ ἐν οἱαδήποτε ἡμέρᾳ θελήσῃ· π. χ. ἡ πρὸς ἔφεσιν τριακονθήμερος προθεσμία· ἡμέρα δὲ ἡ τακτὴ ἡμέρα (*terminus*) λέγεται χρονικόν τι σημεῖον, καθ' ὃ πρέπει

β) Περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν προθεσμιῶν.

§ 94. Ὡς πρὸς τὸν ὑπολογισμὸν τῶν προθεσμιῶν ἐξηγήσεως χρῆζουσι τὰ ἐξῆς·

α) ὁ μὴν κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν εἶναι χρονικὸν διάστημα ἐκ 30 ἡμερῶν. Ὅθεν ἡ κατὰ μῆνας προσδιωρισμένη προθεσμία περιέχει πάντοτε χρόνον πολλαπλάσιον τοῦ 30 ἀριθμοῦ¹.

β) ἡ προθεσμία ἄρχεται ποτὲ μὲν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως δικογράφου τινός, ποτὲ δὲ ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως ἐτέρου γεγονότος². Τὸ πρῶτον εἶναι συνηθέστερον καὶ ἔχει οὕτως· ἡ προθεσμία 1) ἄρχεται οὐχὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς κοινοποιήσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας³, καὶ λήγει

νὰ γείνη ἡ πράξις, ὥστε πρὸ αὐτοῦ ἢ μετ' αὐτὸ νὰ μὴ συγχωρῇται τοῦτο, π. χ. ὁ προσδιοριζόμενος εἰς διεξαγωγὴν ἀποδείξεως χρόνος. Οἱ διωρισμένοι ὑπὸ τῶν νόμων χρόνοι εἰσὶ συνηθῶς προθεσμίαι.

Ἐνίοτε ὁμοῦ διατάσσεται ὑπὸ τοῦ νόμου ἡ ἐπιχείρησις πράξεως τινός πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἢ μετὰ τὴν παρέλευσιν προθεσμίας τινός· π. χ. Πολ. 678. 685. 686. 893. 967.

1) Πολ. 194 ἐδ. 2. « Ἐὰν προθεσμία τις ᾖ κατὰ μῆνα προσδιωρισμένη, ἕκαστος μὴν λογίζεται ἀνὰ 30 ἡμέρας. Νόμ. 22 § 1. 2. 11. II. (6. 30). Νόμ. 28. 31 § 2 II. (21. 1). Περὶ τινῶν ἀμφίβολων χωρίων πρὸς Arndts Pandecten σ. 102 σημ. 5. Παρὰ τοῖς Γάλλοις il est reçu que les mois, dans la supputation des délais, doivent être comptés de quantité à quantité et non d'après le nombre de jours dont ils sont composés; qu'ainsi un mois commencé le 2 juin finira le 2 juillet. Dalloz Délai. ἀριθ. 17. Berriat 106 σημ. 16. Carré ζ. 1555.

2) Πότε εἶναι τὸ ἐν καὶ πότε τὸ ἕτερον; Ὅταν ἡ κοινοποίησις δικογράφου κινήσῃ τὴν προθεσμίαν, λαμβάνει χώραν τὸ πρῶτον· ὅταν δὲ ἕτερόν τι γεγονός, ἐφαρμόζεται τὸ δεύτερον. Ἀλλ' ἐνίοτε τῆς κοινοποιήσεως τοῦ δικογράφου τ' ἀποτελέσματα ἄρχονται ἅμα τῇ κοινοποιήσει. π. χ. 8. 33. 44. 890. 927. 963.

3) Τοῦτο ἐκφράζει τὸ ῥητόν· dies assignationis non computatur in

τὴν 6 ὥραν μ. μ. τῆς τελευταίας ἡμέρας⁴. αἱ μεταξὺ μὲν παρεμπίπτουσαι ἑορταὶ ὑπολογίζονται, δὲν ὑπολογίζεται ὅμως ἡ κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τυγχάνουσα, ἀνθ' ἧς προσλαμβάνεται τότε ἡ ἐπομένη ἐργασίμος⁵. 2) τρέχει ὑπὲρ τοῦ κοινοποιήσαντος τὸ δικόγραφον καὶ κατὰ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ· ἡγουν οὗτος μόνον ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐμπροθέσμως ὅσας πράξεις τὸ κοινοποιηθὲν ἔγγραφον ἀπαιτεῖ⁶. ἀλλ' ἡ προθεσμία πρὸς ἐμφάνισιν ἐνώπιον δικαστηρίου ἢ δικαστοῦ τινος τρέχει κατ' ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων⁷. 3) ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας,

termino, παραχθὲν παλαιόθεν ἤδη ἐκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Νόμ. 1. Π (2.41). Bayer 476. Ὁ ἀντίθετος ὑπολογισμὸς λέγεται *computatio de momento ad momentum*. Ἐνεκα τῆς δυσχερείας περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τούτου ὑπερίσχυσεν ἐκεῖνος. Dalloz ἀρ. 25.

4) Πολ. 193 § 1. Ἐνίοτε ἐξαίρεται τῆς προθεσμίας ἡ τελευταία ἡμέρα (*dies ad quem*). π. χ. πολ. 310 ἐδ. 2. 893. 967. Dalloz ἀριθ. 38 ἐπ.

5) Νόμ. 13 Βασ. (7. 17.) μὴ ὑπεξαίρουμένων τῶν ἀπράκτων ἡμερῶν ἐκ τοῦ χρόνου τῆς προθεσμίας» . . . arg. Νόμ. 14 § 1 K. (3. 12). Bayer 479. Seuffert Blätter IX. 91. Ἀμφίβολον τοῦτο παρὰ Γάλλους. Carré Procéd. ζ. 651 bis. 990 ter. Dalloz ἀριθ. 54, τοῦ ἰδίου *jugement par défaut* ἀρ. 253. Wetzell 729. Ἐὰν καὶ ἡ ἐπομένη ἡμέρα ᾖ ἑορτὴ, προστίθεται ἡ μετ' αὐτὴν ἐργασία. ΑΠ 7 τοῦ 55.

6) Πολ. 193 § 2. π. χ. ἡ προθεσμία δὲν τρέχει κατὰ τοῦ κοινοποιήσαντος τὴν ἀπόφασιν, τὴν ἐπιβάλλουσαν αὐτῷ ὅρκον· ἀπόφ. ΑΠ. 40 τοῦ 1848, καὶ 217. 244 τοῦ 1850. Οἱ Γάλλοι ἔχουσι τὸ ῥητόν. *nul ne se force* soi même, ὅπερ ὅμως δὲν πηγάζει ἐκ νομικῆς τινος διατάξεως, ὡς παρ' ἡμῶν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐκυρώθη. Berriat 103 σημ. 5. Schlink I. 538.— Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ 338. ἀρθ. τῆς πολ. δικονομίας ἐν τῷ περὶ ἀποδείξεως.

7) Ὡς συμβαίνει π. χ. ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν ἀρθρῶν 507. 591. 623 ἐδ. 2. 728. 774. 798. 827. 707. 708. 261. 616. Ἀπόφ. ΑΠ. 228. τοῦ 1853.

ἄρχεται διὰ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ νέα, λογιζομένη ἀπὸ τῆς ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας⁸.

Κατ' ἐξαίρεσιν, εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ῥητῶς προβλεπομένας περιπτώσεις, κινεῖ τὴν προθεσμίαν οὐχὶ ἡ κοινοποίησις δικογράφου, ἀλλ' ἕτερόν τι γεγονός. τότε δὲ εἰς τὴν προθεσμίαν λογίζεται καὶ ἡ ἡμέρα τοῦ γεγονότος τούτου⁹.

γ) Ἐπὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου κατὰ τακτὴν ἡμέραν ἐπιχειρητέων πράξεων ἀναγκαῖον νὰ ὀρίζηται οὐ μόνον ἡ ἡμέρα ἀλλὰ καὶ ἡ ὥρα¹⁰. ὅπερ καὶ διὰ τὰς πράξεις τοῦ ἀκροατηρίου ἀπαιτεῖται ἐνίοτε¹¹.

γ) *Περὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν.*

§ 95. Αὐξήσις. Τὴν ἑκτασιν τῶν προθεσμιῶν προσδιορίζει εἴτε ὁ νόμος εἴτε τὸ δικαστήριον. Ἄλλ' αἱ νόμιμοι προθεσμίαι, τεταγμέναι οὖσαι ἀφηρημένως καὶ οὐχὶ σχετικῶς πρὸς ὠρισμένην πρᾶξιν, χρησιμεύουσιν ἀπλῶς εἰς προπαρασκευὴν τῶν διαδίκων. Διατοῦτο, ὅταν ἐκτὸς τῆς προπαρασκευῆς ἀπαιτῇται καὶ ὁδοιπορία πρὸς ἐκτέλεσιν δικαστικῆς τινος πράξεως, αὐξάνει ἡ προθεσμία ὅπερ λαμβάνει χώραν,

8) Πολ. 194. Νόμ. 6. Κώδ. (7. 66). Συνδυάζοντες τὸ ἄρθρον τοῦτο πρὸς τὰ ἄρθ. 756 § 3, 791 § 5 καὶ 816 πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ διδομένη τοῖς κληρονόμοις νέα προθεσμία τρέχει ἀπὸ τῆς ἀποδοχῆς μὲν τῆς κληρονομίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς σύνταξιν ἀπογραφῆς τετραμήνου προθεσμίας τοῦ ἄρθ. 560.

9) Τοῦτο π. γ. λαμβάνει χώραν ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἄρθ. 174. 891. 938. ἐδ. 2. 939. 667. 678. 684. 685 τῆς Πολ. δικονομίας, Πολ. 479;

10) Πολ. 307. 310. Bayer 477. 11) Π. γ. Πολ. 494.

α) μόνον ἐπὶ νομίμων προθεσμιῶν καὶ ἐν τοῖς παρὰ τοῦ νόμου ῥητῶς προβλεπομένοις θέμασιν¹.

β) ὅταν διάδικός τις ὀφείλων νὰ ἐμφανισθῇ καθ' ὠρισμένην προθεσμίαν εἰς δικαστήριον δὲν κατοικῇ μήτε διαμένῃ² εἰς τὴν ἐδραν αὐτοῦ· ἢ ὀφείλων νὰ πράξῃ τι πρὸς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, κατοικῇ εἰς ἕτερον ἢ αὐτὸς τόπον³.

γ) ἡ αὐξήσις γίνεται οὕτως· ἐπὶ ἀποστάσεως 4 σχοί-

1) Πολ. 195. Ἐν τοῖς ἐπιμένοις ἄρθροις συγχωρεῖ ῥητῶς ἡ πολιτ. δικονομία παρέκτασιν τῆς προθεσμίας, οἷον 64. 311. 433. 497. 506. 540. 565. 598. 620. 679. 685. 702. 724. 753. 768. 792. 795. 846. 820. 874. 925. 1060. 1068 καὶ 1089. Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν καὶ ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἀκολουθῶν ἄρθρων, οἷον 32, 52. 472. «κλητεύεται ὁ ἀντίδικος κατὰ τοὺς συνήθεις τύπους καὶ τὰς συνήθεις προθεσμίας». Ἀμφίβολον ἴσως δύναται νὰ φανῇ, ἂν συγχωρῇται παρέκτασις καὶ ἐν τοῖς ἄρθροις 84. 260. 262. 279. 465. 914. 928. 938 καὶ 949. Ἀλλ' οὐδεὶς ὑπάρχει σπουδαῖος λόγος νὰ μὴ συγχωρηθῇ καὶ αὐτόθι ἡ παρέκτασις.

2) ΑΠ. 325 τοῦ 55. Ὅταν ὁ πληρεξούσιος ἐνεργῇ ἀντὶ τοῦ διαδίκου ; ΑΠ 65 τοῦ 57.

3) Πολ. 196. DallozDélai ἀριθ. 73. 79. 89. L'augmentation du délai ordinaire a lieu en raison de la distance de l'endroit d'où l'assigné doit partir à celui où il doit se rendre, ou du lieu où il doit renvoyer un acte à celui où cet acte doit être signifié, ou bien à celui où la preuve de l'envoi et de la signification doit être faite. Ὅθεν ὁ καλούμενος νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ πρωτοδικεῖον ἐν συνοπτικαῖς δίκαις, ἢ εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον, καὶ μὴ κατοικῶν εἰς τὴν ἐδραν τοῦ δικαστηρίου τούτου, ἔχει δικαίωμα αὐξήσεως τῆς προθεσμίας. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχει καὶ ὅταν ὀφείλων νὰ ἐπιδώσῃ ἐντὸς προθεσμίας δικόγραφον (π. χ. ἀπολογητήριον, ἔφεσιν ἀνακοπὴν) εἰς τὸν ἀντίδικόν του, δὲν κατοικῇ εἰς τὸν αὐτὸν μετ' αὐτοῦ τόπον. Τὸ 196 ἄρθρον τῆς ἡμετέρας πολιτ. δικονομίας εἶναι ἐλλειπές· διότι φαίνεται συγχωροῦν αὐξήσιν μόνον εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν. Τὴν ἑλλειψιν ὁμοῦς ταύτην ἀνεπλήρωσεν ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων, καθότι ὁ αὐτὸς ὑπάρχει λόγος ἵνα συγχωρηθῇ αὐξήσις καὶ ὅταν ὀφείλῃ τις νὰ ἐνεργήσῃ πρᾶξιν τινὰ ἀπέναντι τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ. Ἀπόφ. ΑΠ. 11, 39, 89 τοῦ 46, 73 τοῦ 47, 17 τοῦ 48 (Εὐρετ. Γ'. 24), 140, 200 τοῦ 52. 209, 242, καὶ 264 τοῦ 54.

νων προστίθεται μία ἡμέρα εἰς τὴν νόμιμον προθεσμίαν, ἐπὶ ἀποστάσεως 8 σχοίνων, δύο ἡμέραι⁴ καὶ ἐφεξῆς.

Παρέκτασις. Οἱ διάδικοι δύνανται κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν νὰ παρεκτείνωσι τὰς προθεσμίας, ἀλλὰ καὶ τὰ δικαστήρια⁵. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν γίνεται αἵτησις περὶ τούτου εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπερ δι' ἀποχρῶντας⁶ λόγους, καὶ ἐὰν ἡ αἵτησις εἰσαχθῇ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας⁶,

4) Πολ. 195. Ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις τοῦ ἄρ. τούτου εἶναι ἐσφαλμένη, ἔχουσα ἀντὶ «διὰ τέσσαρας σχοίνους» δι' ἕκαστον σχοῖνον· τὰ δὲ δικαστήρια, ἐξ ὑπερμέτρου πρὸς τὸ γράμμα τοῦ νόμου σέβας, φοβοῦνται νὰ διορθώσωσι τὸ παρόραμα τοῦτο (ἀποφ. ΑΠ. 92 τοῦ 1846). Ἀλλ' ἐὰν ἐνθυμηθῶσιν ὅτι καὶ τὸ γερμανικὸν κείμενον ἔχει ὅσιν τὸ ἑλληνικὸν ἰσχὺν καὶ ὠφεληθῶσιν ἐκ τοῦ βοηθήματος, ὅπερ παρέχουσι τὰ ἄρθρα 625 καὶ 925 (ἐὰν ἡ κατοικία τοῦ τρίτου, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ κατάσχεσις, ἀπέχῃ ὑπὲρ τοὺς τέσσαρας σχοίνους τῆς τοῦ δανειστοῦ . .), εὐρήσουσιν ἴσως μέσον νὰ λυτρωθῶσι τοῦ ἀδικαιολογήτου τούτου φόβου. Ἀλλὰ τί ποιητέον π. χ. τὰ «δὲν» τῶν ἄρθρων 513. 520;—Ἐὰν ἡ ἀπόστασις ᾗ δύο π. χ. σχοίνων; Bonc. II. 30. Dalloz ἀριθ. 101. Carré Procéd. ζ. 3414.

5) Τὸ 197 ἄρθρον φέρει «Οἱ διάδικοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεκτείνουν τὰς παρὰ τοῦ νόμου ἢ τοῦ δικαστηρίου ὁρισμένας προθεσμίας.—Τὰ δὲ δικαστήρια δὲν δύνανται ν' ἀπομακρυνθῶσι παντάπασι ἀπὸ τὸν νόμον καὶ τὴν ἀπόφασιν, εἰμὴ μόνον συναινέσει τῶν διαδίκων.» Ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται ὅτι τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ παρεκτείνωσι τὰς προθεσμίας. Ἀλλ' ἡ στενὴ καὶ κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρου τούτου ἤθελε προξενήσει πολλὰς ἀδικίας, διατοῦτο διέστειλε τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ ἡ νομολογία, δεχομένη δι' ἀποχρῶντας λόγους αἰτήσεις παρατάσεων. Ἀπόφ. ΑΠ. 72, 73 τοῦ 1845, 5, 176 τοῦ 1848. Φαίνεται ὅτι περὶ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ δὲν συνήρμωσε δεδόντως ὁ νομοθέτης τοὺς §§ 110—115 τοῦ β.καρ. Σχ. τοῦ 1831, καθ' οὓς τὰς προθεσμίας τοῦ νόμου δὲν δύνανται νὰ μεταβάλλωσι τὰ δικαστήρια, οὐχὶ καὶ τὰς δικαστικὰς ἢ τὰς κατὰ συμφωνίαν. Τῶν τελευταίων τὴν παρέκτασιν συγχωρεῖ διὰ τοὺς ἐν τῷ § 113 μνημονευομένους λόγους, ὧν ὁ κυριώτερος εἶναι τὸ περὶ τὴν τήρησιν τῆς προθεσμίας ἀδύνατον.

6) Ὡς ἀποχρῶντες λόγοι δύνανται νὰ θεωρηθῶσι π. χ. ἀσθένεια, χειμῶν, ἐμποδίζων τὴν συγκοινωνίαν, θάνατος τινὸς τῶν στενωτάτων συγγενῶν τοῦ διαδίκου, κτλ. Νόμ. 2 § 3. 8. (1. 11). Si quis iudicio se sisti promise-

παρεκτείνει αὐτήν⁷. Ἡ παρέκτασις δὲ ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐκπνεύσεως τῆς πρώτης προθεσμίας καὶ ἂν δοθῇ πρότερον⁸.

δ) *Περὶ τῆς παραμελήσεως αὐτῶν.*

§ 96. Τῆς παραμελήσεως τῶν προθεσμιῶν διάφορα εἰσὶ τ' ἀποτελέσματα ὡς ἐκ τοῦ διαφόρου σκοποῦ τῶν καθ' ἕκαστον διαδικαστικῶν πράξεων, δι' ἃς αἱ προθεσμίαι δίδονται. Γενικῶς δ' εἰπεῖν τριχῶς δύναται νὰ ζημιωθῇ ὁ παραμελήσας προθεσμίαν τινά· ἢ ὑποφέρει μόνον τὴν ἐκ τῆς παραμελήσεως προξηνηθεῖσαν ζημίαν· ἢ στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐπιχειρῆσαι πλέον τὴν πρᾶξιν, δι' ἣν ἡ προθεσμία ὠρίσθη· ἢ τέλος ἐξηγεῖται ὡς ὁμολογία ἢ ἀπραξία αὐτοῦ¹. Αἱ ζημίαι ὅμως αὗται ἐκλείπουσιν, ὅσας ἀμφότεροι οἱ διάδικοι παραμελήσωσι τὴν προθεσμίαν (*terminus circumducitur*²).

Σημειωτέον δὲ εἰδικώτερον ταῦτα·

α) ἡ κατὰ τὴν προδικασίαν παράλειψις τῆς ἀπαντήσεως ἢ τῶν ἐνστάσεων δὲν ἀποκλείει μὲν αὐτὰς, δυνα-

rit, et valetudine vel tempestate, vel vi fluminis prohibitus, se sistere non possit, exceptione adjuvatur. Νόμ. 4. § 2 Π. αὐτ. Νόμ. 75 Π. (5. 1). Νόμ. 60 Π. (42. 1). Νόμ. 2 Βασ. (7. 16). Bayer 488. Brackenköft Erört σ. 506. 7) Πολ. 198. Bayer 489.

8) Ἡ προθεσμία δύναται νὰ παραταθῇ καὶ πλέον ἢ ἀπαξ. Ἀλλὰ *prorogationes prorogationum* ἄνευ σπουδαιοτάτων λόγων δὲν πρέπει νὰ χορηγῇ ὁ δικαστής. Bayer 490. Glück Comment. III. 549.

9) Πολ. 198 ἐδ. 2. Βαυρ. Σχ. § 115.

1) Πρβ. Bayer 492. Ἐνίοτε ἡ παραμέλησις τῆς προθεσμίας ἔχει ἄλλα ἥττον οὐσιώδη ἀποτελέσματα π. χ. Πολ. 527. ἴδ. καὶ ἀρθ. 678. 685. 686. 893. 967. 261 ἐδ. 1. 280. 406 ἐδ. 2. 433 ἐδ. 3. 437 ἐδ. 2. 439. 925 ἐδ. 3. 938.

2) Πολ. 200. Παρ' ἡμῶν δὲν ἰσχύει ὁ κανὼν *contumacia non accusata non nocet*. Bayer 513.

μέγας καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου νὰ προταθῶσιν, ἀλλ' ἡ ἐντεῦθεν προξενηθεῖσα δαπάνη ἐπιβάλλεται τῷ ἐναγομένῳ ³.

β') ἡ κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ἀπουσία τοῦ ἐναγομένου δικαιοῦ τὸν δικαστὴν νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀναμφισβήτητον τὸ πραγματικὸν τῆς ἀγωγῆς καὶ νὰ καταδικάσῃ αὐτόν. πλὴν διὰ τῆς ἀνακοπῆς ἐπανερχονται τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν ⁴.

Ἡ παράλειψις ἀπαντήσεως ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ θεωρεῖται ὡς ὁμολογία ⁵. Ἐπὶ ποινῇ δὲ ἀποκλεισμοῦ πρέπει νὰ προτείνωνται κατὰ τὴν πρώτην τὸ βραδύτερον συνεδρίασιν καὶ κατὰ τὴν προσήκουσαν τάξιν, ἅπασαι αἱ ἐνστάσεις κ. λ. ⁶.

γ') ἡ πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων τεταγμένη παρὰ τοῦ δικαστηρίου προθεσμία δὲν εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα ἀνατρεπτική ⁷.

δ') ἐπὶ τῶν ἐνδίκων μέσων ἡ παραμέλησις τῆς πρὸς

3) Πολ. 543. 544. 4) Πολ. 594 595. 507.

5) Πολ. 585. Πλείονα περὶ τούτου ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει.

6) Πολ. 460. 583.

7) Ὁρκοὶ νὰ ἐπαχθῶσι καὶ ἔγγραφα νὰ προσαχθῶσι δύνανται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης (Πολ. 351. 538 § 2. 756). Ἡ τεταγμένη ὁμῶς πρὸς δῆλωσιν περὶ τοῦ ἐπιβαλλομένου ὅρκου προθεσμία φέρει ἀποτέλεσμα, ἐὰν παραμεληθῇ, τοῦ νὰ θεωρῇται ὡς ὁμολογημένον τοῦ ὅρκου τὸ θέμα (Πολ. 352).— Ἡ παρέλευσις τῆς πρὸς διεξαγωγὴν μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, πραγματογνωμοσύνης ἢ αὐτοψίας τεταγμένης προθεσμίας ἐπιφέρει τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀποδεικτικῶν τούτων μέσων (arg. Πολ. 261 ἐδ. 2. 538 § 2. 746) Ἀλλ' ἡ αὐτοψία καὶ πραγματογνωμοσύνη δύνανται νὰ ἐνεργηθῶσι καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας, ὅταν ἄνευ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ τὸ πραγματικὸν τῆς διαφορᾶς ὁ δικαστής. Heffter System § 375.

Ἐὰν τὴν πρὸς ἀπόδειξιν ὠρισμένην προθεσμίαν παραμελήσωσιν ἀμφοτέρωι οἱ διάδικοι; Ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 270 τοῦ 1853) εἶπεν, ὅτι μόνον ὁ ἀποδεικνύων βλάπτεται καὶ δὲν ὑπάρχει *circumductio termini*. ἀλ-

εισαγωγὴν αὐτῶν ὠρισμένης προθεσμίας φέρει ἀποκλεισμόν⁸.

Γ') *Περὶ δικονομικῶν ἀκυροτήτων*).

§ 97. Αἱ περὶ τὸν τύπον τῶν διαδικαστικῶν πράξεων διαγραφόμεναι διατυπώσεις πρέπει νὰ τηρῶνται ἀκριβῶς· διότι ἡ παραβίασις αὐτῶν, ἐκτὸς ἄλλων ζημιῶν, δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ νὰ καταστήσῃ ἄκυρον τὴν πράξιν. Αἱ ἀκυρότητες ἐν τῇ πολιτικῇ διαδικασίᾳ ἐπέρχονται ἐκ τῆς παραβιάσεως τῶν κειμένων νόμων καὶ οὐχὶ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ¹. Εἰδικώτερον δὲ ἰσχύουσι περὶ αὐ-

λ' ἴσως ἀκριβεστέρᾳ ἔρευνᾳ πείσῃ περὶ τοῦ ἐναντίου. Bayer 516. ΑΠ 100 τοῦ 58.

8) Πολ. 752 § 2. 791. 792. 816. Τὸ ἐντεῦθεν δὲ προκύπτον ἀπαράδεκτον δύναται νὰ ἐξετάσῃ τὸ δικαστήριον καὶ αὐτεπαγγέλτως. Πολ. 755. Ἄλλ' ἐὰν ἄνωτέρα δύναμις ἐμποδίσῃ τὸν διάδικον νὰ εἰσαγάγῃ ἐμπροθέσμως τὸ ἔνδικον μέσον, δὲν ἀποκλείεται τοῦτο καὶ μεταγενέστερον εἰσαχθέν. Ἀπόφ. ΑΠ. 73 τοῦ 1847.

α) Carré Procéd. ζ. 3392. Berriat I. 98. Rauter § 148. 187. Dalloz Nullité. Boncenne III. 265. Schlinck II. 55. Aubry et Rau I. 36. Solon Théorie sur la nullité. II. Paris 1835.

1) Les parlements, λέγει δ Boncenne (σ. 269.) avaient pris pour devise la formule romaine, touchant l'autorité du préfet du prétoire: » Qni vice sacra iudicabat, qui delicta provinciarum et iudicum puniebat, cujus reverentia potebat negotia sine appellatione finire ». Leur souveraine justice s' était élevée au dessus des édits; elle modérât les amendes, relevait des déchéances, faisait grâce des nullités. Car les dispositions pénales de la loi étaient réputées simples menaces ou comminations, auxquelles la prud' homie des magistrats donnait force et vertu, suivant leur semblait bon être.

Alors on disputait beaucoup sur cette thèse: à savoir si les meilleures lois sont celles qui laissent le plus, ou celles qui laissent le moins à l' office des tribunaux.

Les uns disaient que le mieux était de choisir des juges sages et

τῶν ταῦτα².

α) ἡ ἀκυρότης λαμβάνει χώραν διὰ δύο αἰτίας, ἥ διότι ὁ νόμος διατάσσει αὐτὴν ῥητῶς³, ἥ διότι ἡ παραλειφθεῖσα διατύπωσις ὁρᾷ οὐσιώδες μέρος τῆς πράξεως⁴. ἀλλὰ καὶ

instruits, et d' en faire des lois vivantes plus efficacement assorties aux exigences des procès, que les lois écrites et inanimées. plus ibi boni mores, quam alibi bonæ leges.

Les autres donnaient la préférence à la fermeté de la loi, esprit sans passion, limite régulière et constante, gage de sécurité, garantie tout acquise et moins décevante que le vague espoir d' une prefectibilité jurisprudentielle.

Ce dernier système a passé dans le code de procédure «Aucune des nullités amendes et décheances qu' il prononce n' est comminatoire. »

Τὴν αὐτὴν δὲ καὶ ἡ ἡμετέρα πολιτ. δικονομία ἠκολούθησεν ἀρχὴν ἐν τῷ 201 ἄρθρῳ. « Ἀκυρότης δικαστικῆς πράξεως ὑπάρχει μόνον ὅταν ἡ πρᾶξις ᾖναι διατεταγμένη εἴτε ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἢ ὡς οὐσιώδους. » La loi a parlé, il ne nous reste plus que la gloire de lui obéir. Quand ses motifs nous seraient inconnus, nous devons toujours respecter son autorité, εἶπεν ὁ d' Aguesseau.

2) Πόλ. 201—203. 345—348. γαλ. δικον. 1029. 1030.

3) Π. χ. Πολ. 40 ἐδ. 2. 63. 122. 135. 199. 342. 467. 538 § 1. 678. 890. 896. 925 ἐδ. 3. 963. 971. 1016.

4) Δύναται νὰ γεννηθῇ ἀμφιβολία, τίνα μέρη πράξεώς τινος εἰσὶν οὐσιώδη. Ἡ ἀμφιβολία αὕτη εὐκόλως διασκεδάζεται ὅπου ὁ νόμος αὐτὸς ὀρίζει τὰ οὐσιώδη τῆς πράξεως μέρη (π. χ. Πολ. 133. 132). Σιωπῶντος δὲ τοῦ νόμου, κρίνει ὁ δικαστὴς περὶ τούτου, ὁδηγούμενος ἐκ τοῦ κανόνος, ὅτι τὰ κατὰ τὸν νόμον ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα τῆς πράξεως στοιχεῖα εἰσὶν οὐσιώδη μέρη αὐτῆς. Boncenne (l. c. 274.). Les formalités substantielles sont les conditions d' existence qui constituent tel ou tel acte, qui le font ce qu' il doit nécessairement être pour le but qu' on se propose; elles sont son principe et sa fin; sans elles il est nul de non esse. Cette nullité n' a pas besoin d' être gravée sur les tables de la loi; elle est dans la nature des choses comme une conséquence inflexible. C' est le néant à définir. Π. χ. τὸ 136 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας λέγει

ἐκ τῆς παραβιάσεως ἀπαγορευτικοῦ τινος νόμου δύναται νὰ προκύψῃ ἀκυρότης⁵.

«Τὰ παρὰ διαδίκου εἰς διάδικον ἐγγχειριζόμενα, ἢ εἰς τὸ δικαστήριον διδόμενα δικόγραφα, πρέπει νὰ διαλαμβάνουν ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος τὸ ὄνομα τὸ ἐπίθετον καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ ἐνάγοντος καὶ τοῦ ἐναγομένου, τὴν ὀνομασίαν τοῦ δικαστηρίου ἢ τοῦ δικαστοῦ, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου συζητεῖται ἡ ὑπόθεσις, προσέτι τοῦ ὑπὸ δίκην ἀντικειμένου, ἰδίως δὲ τίνα σκοπὸν ἔχει τὸ δικόγραφον (ἐὰν ἐλθ. ᾖ ἀγωγή, ἔνστασις κτλ.)». Ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου εὐκόλως δύναται νὰ διακριθῇ τίνα μέρη τῶν δικογράφων εἰσὶν οὐσιώδη· ἦτοι ὅταν πρόσκλησις τις εἰς δικαστήριον γίνηται, ἀπαιτεῖται νὰ ἐξάγῃται ἐκ τοῦ δικογράφου τίς ὁ προσκαλῶν, τίς ὁ προσκαλούμενος, ἐνώπιον τίνος δικαστηρίου προσκαλεῖται καὶ περὶ τίνος πράγματος προσκαλεῖται. Ὅθεν τὰ 4 τὰῦτα εἰσὶν οὐσιώδη μέρη τῆς προσκλήσεως. Ἐπουσιώδης ὁμως εἶναι ἡ ἰάταξις ὅτι πρέπει ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος ν' ἀναφέρηται τ' ὄνομα, ἐπίθετον κ. λ. τῶν διαδίκων, ὡς καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ δικογράφου, ἂν ᾖ ἀγ. ἀγωγή ἢ ἔνστασις.

5) Τὸ βῶμ. δίκαιον κυροῖ περὶ τούτου τὸν κανόνα «μηδὲν παρὰ τὴν τὰ νόμων ἐννοιαν πραχθὲν ἐρρώσθω, ἀλλ' ἄχρηστον ἔστω, κἂν μὴ τοῦτο διὰ κῶς ὁ νομοθέτης ἐπήγαγεν.» Ἐκ τοῦ κανόνος δὲ τούτου κατεσκευάσαν οἱ νομικοὶ τὸν ἕτερον. *negativa praeposita verbo potest, tollit potentiam uris et facti, et inducit necessitatem pæcisam, designans actum impossibilem.* «Ἀλλ' εἰς τὸν κανόνα τοῦτον ἀναγκαῖον νὰ παραρτηθῇ ὁ διττὸς οὗτος περιορισμὸς. ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραδέχῃται ὁ δικαστὴς εὐκόλως ἀκυρότητα ἐπὶ προφανῶς ἐπουσιωδῶν ἀπαγορεύσεων, ἢ ἐπὶ ἀπαγορεύσεων ἄλλως τιμωρουμένων. *Factum contra legem prohibitoriam ipso jure nullum est, si tamen lex aliam poenam addit aut imponit, non inducetur nullitas* (Fréminy. II. 310. Carré Procéd. VI. 530. III. AP. 244 τοῦ 54). Διὰ τοῦτο δὲν φέρουσιν ἀκυρότητα αἱ ἀπαγορεύσεις π. χ. τῶν ἄρθρων 147. 263 ἐδ. 2. 454. 513. 517. 569 ἐδ. 2. 593. 623. 908. 915 (ἀμφισβητούμενον Bonc. III. 270. Carré ζ. 2144). 946 ἐδ. 3. Ἀλλ' αἱ ἀπαγορεύσεις τῶν ἄρθρων 2. 3. 8 (ἐδ. ὁμως ἀνωτέρω § 70 σημ. 7). 42 13 ἐδ. 2. 14. 74 ἐδ. 2. 114 ἐδ. 2. 170. 180. 187 ἐδ. 1. 197 ἐδ. 2 (ἴδε ὁμως ἀνωτ. § 95 σημ. 4.). 240 ἐδ. 1. 242. 250. 259. 264. ἐδ. 2. 300. 303. 306. 402. 505 ἐδ. 2. 531. 537. 600. 629 § 3. 4. 633. 756. 886. ἐδ. 2 σπουδαιότεραι εἰσὶν ἢ ὥστε νὰ μὴ κηρυχθῶσιν ἄκυροι αἱ ἀντιβίνουσαι εἰς αὐτὰς πράξεις. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον πῶς ἐξέφρασεν ὁ

6') οὐδεὶς δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς⁷ ἀκύρους τὰς ἰδίας αὐτοῦ πράξεις⁸, εἰμὴ διὰ λόγον δημοσίας τάξε-

νόμος τὴν ἀπαγόρευσιν, ῥητῶς δὲ ἀρνήσεως ἢ κατ' ἐννοιαν δι' ἰσοδυνάμου φράσεως. Τὸ δεύτερον ὑπάρχει π. χ. ἐν τοῖς ἀρθροῖς 24 ἐδ. 3. 44. 132. 155. 162. 173. 273. 548. Κατὰ δὲ τὸν κανόνα *unius inclusio exclusio est alterius* ἀπαγορεύσεις περιέχουσι καὶ τὰ ἄρθρα 15, 93, 141 ἐδ. 2. 184 ἐδ. 1. 184. 201. 207. 276. 377 588. 611. 729. 762. 816. 854. 869. 872. 885. 954. Τὴν περὶ ἀπαγορευτικῶν νόμον θεωρίαν ἐπολέμησεν ὁ Τουλιέρος, ἀντέκρουσε δ' αὐτὸν ἀνδρείως ὁ Μερλῆνος. Boucenne l. c. 281.

6) Πολ. 202 ἐδ. 2. 814 § 1, ἐπειδὴ ὁ ἐξ οἰκείου ἀμαρτήματος ζημιούμενος οὐ δοκεῖ ζημιῶσθαι. νόμ. 203 Βασ. (2. 3). Dalloz Nullité αρ. 38. Solon Nullité II. 133 sixième règle. Ἐπιβρόχην εἰς τὸ προκείμενον ἔχει καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ἀκυροτήτων εἰς σχετικὰς καὶ ἀπολύτους. Les nullités sont absolues ou relatives. Les premières sont celles qui peuvent être proposées par tout intéressé ; les secondes, celles qui ne peuvent être invoquées que par certaines personnes. Aubry I 38. στ. 2. Boucenne 267. Κατὰ τὸ ἄρθρον 40 τῆς πολ. δικον. «ἐὰν ἡ ἐξαίρεσις (τοῦ δικαστοῦ) γείνη δεκτὴ, δύνανται, ἀλλὰ μόνον κατ' αἴτησιν τοῦ ἐξαίρουντος, νὰ κηρυχθοῦν ἄκυροι ἐκεῖναι αἱ πράξεις τῆς προηγηθείσης διαδικασίας, αἱ ὁποῖαι ἔγειναν, ἀφοῦ προέκυψεν ὁ περὶ ἐξαίρέσεως λόγος, καὶ εἰς τὰς ὁποίας συνέπραξεν ὁ ἐξαιρούμενος δικαστής.» Ἄρα ἡ ἀκυρότης εἶναι σχετική. Ὅπου ὁ νόμος δὲν ἐκφράζεται ῥητῶς περὶ τοῦ σχετικοῦ ἢ ἀπολύτου τῆς ἀκυρότητος, ὀφείλει ὁ δικαστής ν' ἀποφασίσῃ τοῦτο κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σκοπὸν τῆς νομικῆς διατάξεως. Aubry I. 38 σημ. 15. Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπόφ. 251 ἔτους 1853) ὅτι συναينوῦντος τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ ἢ ἐκποίησης τοῦ κατασχεθέντος ἀκινήτου ἐγκύρως γίνεται.

Ἀλλὰ σημειωτέον ὅτι ἡ σχετικὴ ἀκυρότης δὲν περιορίζεται εἰς τὸ πρόσωπον, ὑπὲρ οὗ διετάχθη, ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς πράξεως ᾖναι ἀδιαίρετον. Dalloz αρ. 40. Rodière de la solidarité σελ. 388. Nous n'éprouvons d'embarras, que lorsqu'il y a solidarité ou indivisibilité entre les parties dont une seule peut demander la nullité. Vaut-il mieux alors valider la procédure pour le tout, ou faut-il l'annuler pour le tout? — Προβαίνων δὲ ὁ συγγραφεὺς οὗτο, ἴβει τὴν ἐρώτησιν οὕτω. S'il y a, λέγει, solidarité, ou si l'indivisibilité permettait à la partie qui a fait la preuve de n'actionner qu'un des défendeurs, vis-à-vis duquel la procédure est régulière, on doit valider la procédu-

ως⁷. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ ἔλλειψις ἰδιωτικοῦ συμφέροντος καθίστησιν ἀπαράδεκτον τῆς ἀκυρότητος τὴν πρότασιν 8.

γ') αἱ δικονομικαὶ ἀκυρότητες δὲν ἐπέρχονται κατὰ γενικὸν κανόνα αὐτοδικαίως, ἀλλὰ πρέπει νὰ κηρυχθῶσιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου⁹. καλύπτονται δὲ μὴ προταθεῖσαι κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον¹⁰. ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν αἱ

re vis à vis de tous, parce que tous ont été représentés si non par eux mêmes, au moins par leur litisconsort. Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ τοῦτο· ἴδ. ἀνωτ. § 91. σημ. 10 ς'.

Mais si l'indivisibilité était de telle nature que chacune des parties intéressées avait un intérêt tout à fait distinct, comme cela peut arriver en matière d'état, de servitude, de distribution ou d'ordre etc., nous pensons que la nullité devrait être prononcée pour le tout.

7) Π. γ. ἡ ἔλλειψις ἀποπείρας συμβιβασμοῦ, ἡ εἰσαγωγή τῆς ἀγωγῆς εἰς τὸ ἐφετέριον εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς (7 homine I. 203, ἀνωτέρ. § 45 σημ. 10), ἡ ἀπόλυτος ἀναρμοδιότης δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, καὶ τοι γενομένου αἰτίου τῆς ἀταξίας ταύτης. ἀπόφ. ΑΠ 350 τοῦ 52. Carré ζ. 722.

8) Τὸ ἐκ τῆς ἑλλείψεως τοῦ συμφέροντος ἀπαράδεκτον πρέπει ὁ δικαστὴς μετὰ περισκέψεως νὰ παραδέχεται, προπάντων δσάκις ὁ νόμος κηρύττει ῥητῶς τὴν ἀκυρότητα. Dalloz 34 L'infraction aux formalités prescrites à peine de nullité, ne peut être tolérée, sous prétexte que la partie assignée ne justifie pas en avoir éprouvé un préjudice.

Ἀναμφιβόλως πρέπει ν' ἀποβάλληται ἀκυρότης ἐκ καθαρᾶς κακοβουλίας καὶ χωρὶς νὰ ὑποστῇ ζημίαν τινὰ ὁ διάδικος προτεινομένη· malicis non est indulgendum. Solon I. c. I. 275.

9) Ὁ τῆς πολιτ. ἡμῶν δικονομίας νομοθέτης παρεδέχθη ἀναμφιβόλως ὡς πρὸς τοῦτο τὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἰσχύοντα. Arg. Πολ. 963. ἐδ 2. «Ὅλαι αἱ παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπιχειρηθεῖσαι ἀπαλλοτριώσεις καὶ ὑποθηκαὶ εἰσὶν αὐτοδικαίως ἄκυροι καὶ μὴ οὔσαι, χωρὶς ν' ἀπαιτῇται ν' ἀπαγγελθῇ ἡ ἀκυρότης παρὰ τοῦ δικαστηρίου.» ἄρα εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἀπαιτεῖται ν' ἀπαγγελθῇ. Aubry I. 38 σημ. 16. 17. Dalloz ἀριθ. 56. ἐπ. Ἄλλ' ἡ ἀκυρωθεῖσα πρᾶξις θεωρεῖται ὡσανεὶ οὐδέποτε ὑπάρξασα. Aubry I. 39 στ. 1.

10) Πολ. 202, 345, 582. § γαλ δι. 173. Dalloz I. c. ἀριθ. 54. λ.

τῆς δημοσίας τάξεως ἀκυρότητες, αἵτινες δύνανται κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν νὰ προταθῶσιν ¹¹.

δ') αἱ ἄκυροι πράξεις καὶ πᾶν τὸ ἐξ αὐτῶν ἠρτημένον ¹² θεωροῦνται ὡς μὴ ὑπάρχουσαι καὶ οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐν γένει δύναμιν ¹³. Ἀλλ' ὅμως ὁ κανὼν *utile per inutile non vitiatur* λαμβάνει καὶ ἐνταῦθα ἐφαρμογὴν ¹⁴. Χορηγοῦσι

Exploit ἀριθ. 395. Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς διακρίνουσιν ὡς πρὸς τοῦτο τὰς δικονομικὰς ἀκυρότητας ἀπὸ τῶν τοῦ ἀστυχοῦ δικαίου, καὶ λέγουσιν ὅτι αἱ δεύτεραι δύνανται νὰ προταθῶσι κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης. Carré Procéd. ζ. 739 bis § 2. La controverse n'est plus permise sur l'assimilation que quelques praticiens avaient essayé d'introduire des nullités d'exploits ou d'actes de procédure aux nullités de titres, de conventions, d'obligations. Ὁ δὲ Boncenne λέγει (II. 266) il est d'autres espèces de nullités, qui sans affleurer la forme des actes, s'attaquent au fond des choses, au titre générateur de l'action, à la qualité, à la capacité, à l'intérêt de la personne qui l'exerce. — Mais ces nullités ne sont plus seulement des fins de non-procéder, des barres mises en travers, quasi cancelli qui circumscribunt, elles sont des fins de non recevoir, de véritables defenses, arietes qui infringent, qui battent et détruisent à la fois et sans retour l'instance et l'action; elles peuvent être proposées en tout état de cause. Boitard I. 332. Carré ζ. 751. Παρ' ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ὑποστηρῇ ἡ γνώμη αὕτη δυνάμει τοῦ 160 ἀρθ. τῆς πολ. δικν., ὅπερ οἱ Γάλλοι δὲν ἔχουσιν. ἴδ. ἀνωτέρ. § 78, σημ. 1. ἀλλ' ἐνίοτε τὰ ἐλλήν. δικαστήρια παρασύρονται ὑπὸ τῶν γαλλ. ἰδεῶν. Εὐρετήρ. Θ', 204.

11) II. γ. Πολ. 2. 531, ἀρθ. 4 τοῦ ἀπὸ 8 ἰουλ. 1838 διατ. περὶ ἀγωγῆς κακοδικίου. Carré Procéd ζ. 739 bis § 6.

12) Dalloz I. c. ἀριθ. 69.

13) Κατὰ τὸ ῥητόν. quod nullum est nullum producit effectum. Dalloz I. c. ἀρ. 61. Aubry I. 39. σημ. 20 Ἀλλὰ πρᾶξις τις ἄκυρος δύναται νὰ ἰσχύσῃ μετατρεπομένη εἰς ἄλλο εἶδος, οὗ φέρει τ' ἀναγκαῖα προσόντα. Πολ. 135. 402. Dalloz I. c. ἀριθ. 62. Göschel I. 313.

14) Dalloz I. c. ἀριθ. 65. Solon II. 19. Διατὸντο ἔκθεσις κατασχέσεως ἀκινήτων, περιέχουσα ἐλλείψεις ὡς πρὸς τινὰ μόνον ἀκίνητα, μόνον ὡς πρὸς αὐτὰ δύναται καὶ ν' ἀκυρωθῇ (Solon I. c. II. 404)· προσέτι ἡ ἀ-

δὲ δικαίωμα ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ προξενήσαντος αὐ-
τὰς δικαστικοῦ προσώπου¹⁵ καὶ δὲν ἐκτείνονται εἰς τρί-
τους¹⁶.

τάξια ἢ ἀκυρότης μαρτυρίας τινὸς δὲν συνεπιφέρει κατὰ τὸ 346 ἄρθρον ἀκυ-
ρότητα τῶν ἄλλων μαρτυριῶν, ὅσαι δὲν ἔχουσι τὰ ἐλλείμματα ἐκείνης.

15) Πολ. 203. 346. α' Ἐὰν αὕτη (ἢ ἀκυρότης) εὗρεθῇ βάσιμος, ἐπανα-
λαμβάνεται ἢ παρὰ τοὺς τύπους γενομένη πρᾶξις διὰ δαπάνης τοῦ προξενή-
σαντος αὐτὴν δικαστικοῦ ὑπαλλήλου, ὅστις καταδικάζεται εἰς τὴν πληρωμὴν
τῶν ἐξόδων, εἰς ἀποζημιώσιν καὶ, ἐν ἀσυγγνώστῳ παραδρομῇ, εἰς χρηματι-
κὴν ποινὴν 20 — 200 δραχμῶν. (Ὁρ. ἀνωτέρ. § 23 σημ. 8 Solon I. c.
II. 202 — 230. Dalloz ἀριθ. 70. 71). Τῆς πρὸς ἀποζημιώσιν εὐθύνης
ἀπαλλάσσεται ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος ὡςάκις ἡ ἀκυρουμένη πρᾶξις δὲν εἴ-
ναι αὐτοῦ μόνου ἔργον, ἢ τῶν δικαστηρίων ἢ νομολογία ἀμφίβολος διατελεῖ
(Carré Procéd ζ. 3395 bis). Ἐὰν μόνος ὁ διάδικος ᾗναι αἴτιος τῆς ἀκυ-
ρότητος, δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἡ πρᾶξις. ΑΠ. 279 τοῦ 57.

16) Solon II. 134. Dalloz ἀριθ. 72.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΥΠΟ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Τ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ,

Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρείσσον ἢ νόμοι πόλει καλῶς
τεθέντες· ὅτε γὰρ ἀσθενέστερος ὁ πλούσιός τε
τὴν δίκην ἴσην ἔχει, νικᾷ δ' ὁ μείων τὸν μέγαν
δίκαι' ἔχων. Εὐριπ. Ἰκέτιδ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΕΚΔΟΣΙΣ Β'. ΗΤΕΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΔΙΩΡΘΩΜΕΝΗ.

ΑΘΗΝΗΣΙ

ΤΥΠΟΙΣ Χ. ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ.

(Παρά τῇ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς ἀριθ. 420).

1863.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς τακτικῆς εἴτε συνήθους διαδικασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Π ρ ο δ ι κ α σ ί α.

Προδικασία λέγεται ἡ πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον γινομένη μεταξὺ τῶν διαφορομένων ἐγγραφὸς διαδικασία, ἣτις σκοπὸν ἔχει τὸν προσδιορισμὸν καὶ τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς διενέξεως. Προηγοῦνται δὲ αὐτῆς συνήθως προπαρασκευαστικαὶ τινες πράξεις, ἥτοι ἡ τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπόπειρα καὶ ἡ αἵτησις θεραπείας.

Α' προπαρασκευαστικαὶ πράξεις

1) Ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ^{α)}

§ 98. Ἡ ἐξηκριβωμένη καὶ προσήκουσα τῶν ιδιωτικῶν διαφορῶν ἀνάκρισις καὶ τομὴ οὐ μόνον χρόνου μακροῦ, ἀλλὰ καὶ δαπάνης δεῖται οὐ σμικρᾶς. Πολλάκις δὲ δίκαι

(α) Προβ. Archiv für civil. etc XIX. 244. XX. 308. Mittermaier Beiträge I. 163. Holzschuher der Rechtsweg. σ. 165. Linde § 165. Boncenne I. 288 II. 4—63. Rauter σ. 180. Boitard I. 43. Berriat I. 129. Dalloz λ. Conciliation. Εὐρετήρ. Β'. 328.

ὑπὸ τῶν δικαστηρίων δικαιοτάτα διαγνωσθεῖσαι βλαβεραὶ τοῖς δικαζομένοις ἀπέβησαν. Διὸ προκριτωτέρα συχνάκις ἀναδείκνυται ἡ τῶν διαφορῶν φιλικὴ διάλυσις τῆς διὰ τῶν δικαστηρίων γινομένης. Τὴν φιλικὴν λοιπὸν ταύτην διάλυσιν, ἵνα ὑποβοηθήσῃ, κεῖται τὸ περὶ ἀποπείρας συμβιβασμοῦ ἐπαινετὸν μὲν ἀλλ' ἄκαρπον ὡσεπιτοπολὺ νομοθέτημα¹.

1) Ἐν τῷ Ῥωμ. δικαίῳ ἀπαντῶνται διατάξεις τινές, τοὺς συμβιβασμοὺς τῶν διαδίκων ὑποβοηθοῦσαι. Οἱ 12 πίνακες ἡδὴ ὥριζον *Endo via rem uti paicunt, orato* (ὅπερ ἐν τῇ νεωτέρᾳ φωνῇ μεθερμηνεύεται οὕτω· *si, dum in jus veniunt, de re transactum fuerit inter vocantem et vocatum, ita jus esto*)· κατὰ δὲ τὸν νόμ. 4 § 1 II. (2. 4) « οὔτε γονεῖς, οὔτε πατρῶνας, οὔτε παῖδας πατρῶνων, ἄνευ τοῦ αἰτῆσαι συγγνώμην παρὰ τοῦ πραιτῶρος, ἐξῆν εἰς δικαστήριον καλεῖν » (Νόμ. 4 Βασ. 7. 8). Τέλος ἐκ τοῦ νόμ. 7. K. (7. 45) συνδ. Νεαρ. 124 κεφ. δ'. συνάγεται, ὅτι συχνάκις παρεκίνουν οἱ δικασταὶ τοὺς διαδίκους εἰς συμβιβασμόν.

Ἐκ τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν ὁ λεγόμενος *jüngster Reichsabschied* (ἐν § 140) τῆς Γερμανίας ὑπεχρέου τὸν τοῦ πρώτου βαθμοῦ δικαστὴν, ἵνα οὐ μόνον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δίκης, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιμελῇται διὰ παντὸς τρόπου συμβιβάζειν τοὺς διαφορομένους. Ἀναφέρεται δὲ ἐπιστολή τις τοῦ Βολταίρου, ἐν ἔτει 1745 γεγραμμένη καὶ περιέχουσα τὴν ἐξῆς περὶ τῶν ἐν Ὀλλανδίᾳ συμβιβαστῶν περικοπὴν. *La meilleure loi, le plus excellent usage, le plus utile que j'aie vu, c'est en Hollande. Quand deux hommes veulent plaider l'un contre l'autre, ils sont obligés d'aller d'abord au tribunal des juges conciliateurs, appelés faiseurs de paix. Si les parties arrivent avec un avocat et un procureur, on fait d'abord retirer ces derniers, comme on ôte le bois d'un feu qu'on veut éteindre. Les faiseurs de paix disent aux parties, « Vous êtes de grands fous de vouloir manger votre argent à vous rendre mutuellement malheureux; nous allons vous accommoder sans qu'il vous en coûte rien. » Si la rage de chicane est trop fort dans ces plaideurs, on les remet à un autre jour, afin que le temps adoucisse le symptôme de leur maladie; ensuite les juges les envoient chercher une seconde, une troisième fois: si leur folie*

ὅπερ ἔχει παρ' ἡμῖν οὕτως 2.

est incurable, on leur permet de plaider, comme on abandonne à l'amputation des chirurgiens des membres gangrenés ; alors la justice fait sa main.

Ἐν Γαλλίᾳ πρὸ τῆς νῦν ἰσχυροῦσης πολιτ. δικονομίας ὥρισαν ὁ μὲν νόμ. τῆς 24 Αὐγ. 1770.

Art. 1. Dans toutes les matières qui excéderont la compétence du juge de paix, ce juge et ces assesseurs formeront un bureau de paix et de conciliation.

Art 2. Aucune action principale ne sera reçue au civil, devant les juges de district, entre parties qui seront toutes domiciliées dans le ressort du même juge de paix, soit à la ville, soit à la campagne, si le demandeur n'a pas donné, en tête de son exploit, copie du certificat du bureau de paix, constatant que sa partie a été inutilement appelée à ce bureau ou qu'il a employé sans fruit sa médiation. Ὁ δὲ νόμος τῆς 27 Μαρ. 1791.

Art. 16. Aucuns avoués, greffiers, huissiers, et ci-devant hommes de loi ou procureurs, ne pourront représenter les parties aux bureaux de paix; les autres citoyens ne seront admis à les représenter que lorsqu'ils seront revêtus des pouvoirs suffisants pour transiger.

Περὶ τῆς χρησιμότητος τοῦ περὶ ἀποπείρας συμβιβασμοῦ νομοθετήματος πολὺ διαφέρουσαι εἰσὶ τῶν συγγραφέων αἱ γνώμαι. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι ὀλίγιστα δύνανται νὰ συντελέσῃ ἡ νομοθεσία εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ αὐτὸ ὠφελιμον. Μάλιστα δὲ ἡ ἐξανάγκασις τοῦ συμβιβασμοῦ νομικὸν ἐστὶν ἀτόπημα. Μόνον ἡ ἐπιτετραμμένη τοῖς συμβιβασμοῖς ἀρχὴ τὸ πᾶν νὰ διαπράξῃ ἰσχύει. Ἐὰν οἱ δήμαρχοι καὶ πάρεδροι τῶν χωρίων ᾗσαν ὅποιοι ἔπρεπε, πόσαι δίκαι οἰκογενεῖας ὅλας ἄρδην καταστρέψασαι, δὲν προελαμβάνοντο ! Ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ δημαρχίαι πλάττονται παρ' ἡμῖν ἐχθρικώταται πρὸς πᾶν εἰς ὃ, τι ὁ νόμος καὶ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος ὥρισεν αὐτάς. Ὁρθῶς ἄρα ποιήσας ὁ νομοθέτης τῆς Γενεύης κατήργησε τὴν ἐξανάγκασιν ταύτην.

Art 5. Aucune demande entre époux, ou entre descendants et ascendants, ne sera formée devant un tribunal sans l'autorisation du président, qui ne l'accordera qu'après avoir cherché à concilier les parties.

Art. 6. Pour toute autre demande l'essai préalable de la conciliation sera purement facultatif. Boitard I. 432.

2) Πολ. 531. 532. 521—527. Γαλ. δικον. 48—58.

α) οὐδεμία ἀγωγή εἶναι δεκτὴ εἰς τὰ πρωτοδικεῖα πρὶν ἢ προηγηθῇ περὶ αὐτῆς ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ. Ὅθεν εἰς τὴν ἀπόπειραν ταύτην ὑπόκεινται μόνον αἱ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν πρωτοδικῶν ὑποθέσεις³. ἀλλὰ καὶ αὗται ἐάν ᾧσι κύριαι ἐντελῶς νέαν ἐγείρουσαι δίκην⁴, ὥς ἐκ τοῦ ἀντικει-

3) Ἐξαιροῦνται λοιπὸν αἱ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικῶν καὶ τῶν ἐιρηνοδικῶν ὑποθέσεις. Πολ. 531 532 § 1. 494. Dalloz ἀριθ. 483. Προσέτι αἱ τῶν ἐφετείων καὶ τοῦ ἀρείου Πάγου. Dalloz ἀριθ. 149 — 153. Τέλος αἱ τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν. Πολ. 532 § 6. 640.

4) Ἀπαιτεῖται δηλ. ἡ ἀγωγή νὰ ᾖ κυρία καὶ εἰσαγωγικὴ δίκης. Οἱ δύο ὅροι οὗτοι δὲν ἐμφαίνουσι τὸ αὐτὸ, οὐδὲ περιττολογίαν περιέχουσιν. Ἐκφράζουσι δὲ τὸ τοῦ 68 ἄρθ. τῆς Γαλ. δικον. *Demande principale et introductive d'instance*, ἥτοι αἵτησιν κυρίαν δι' ἧς ἰδίᾳ δίκη ἀνοίγεται. Ὁ Dalloz λέγει (ἀριθ. 82) *toutes les demandes introductives d'instance sont necessairement principales, mais toutes les demandes principales ne sont pas introductives d'instance* π. χ. ἡ ἀγωγή τοῦ ἀγοραστοῦ κατὰ τοῦ πωλητοῦ, δι' ἧς αἰτεῖ νὰ παρεμβῇ οὗτος καὶ νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ εἰς τὴν δίκην, ἐν ᾗ διεκδικεῖται παρὰ τρίτου τὸ πωληθὲν πρᾶγμα, κυρίαν μὲν περιέχει κατὰ τοῦ πωλητοῦ αἵτησιν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εἰσαγωγικὴν νέας δίκης. Δὲν χρειάζεται λοιπὸν ἀπόπειραν συμβιβασμοῦ.

Διὰ τοῦτο ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ εἶναι περιττὴ ἐπὶ παρεμπιπτουσῶν ἀγωγῶν (Πολ. 531. § 2. 4.), ὥς π. χ. ἐπὶ ἀνταγωγῶν, ἐπὶ παρεπομένων ἢ ἐπιβοηθητικῶν αἰτήσεων, ἐπὶ ἀγωγῶν περὶ διακοπῆς ἢ ἀποπερατώσεως τῆς δίκης (ἀνατροπὴ) κ.τ.λ. Κατὰ τοὺς Γάλλους συγγραφεῖς αἱ ἀνταγωγαὶ εἰσὶν ἐξηρημέναι τῆς ἀποπείρας, ὅταν χρησιμεύωσιν ὡς ὑπεράσπισις κατὰ τῆς ἀγωγῆς, ἄλλως ὅχι. Carré ζ. 206 § 1. ἀρ. 1. § 2 ἀρ. 2. Dalloz 1. c. ἀρ. 108. 115. Boncenne II. 5. Οὗτος ἀναφέρει τὸ ἐξῆς παράδειγμα. *Je réclame, λέγει, en justice le paiement d'un billet; le débiteur reconnaît son obligation, mais il m'oppose qu'il a droit de passer sur un champ que j'ai fait clore, et il conclut à la suppression de ma clôture. Evidemment c'est une instance détachée du procès,*

μένου⁵ δὲ καὶ τῶν δικαζομένων προσώπων⁶, δεκτικαὶ συμ-

qui ne peut être introduite devant le tribunal, soit directement soit indirectement, qu'après avoir passé par le bureau de paix. Παρ' ἡμῖν ἐξαίρει ἄνευ διαστολῆς ὁ νόμος τὰς ἀνταγωγὰς τῆς ἀποπείρας τοῦ συμβιβασμοῦ. (Εὐρετ. Β'. 345 ἀρ. 26). Μολονότι ἐν τῷ παραδείγματι τοῦ Boncenne καὶ παρ' ἡμῖν ἀπαιτεῖται ἀπόπειρα, ἀλλὰ δι' ἄλλον λόγον· διότι δηλ. ὁμολογηθείσης τῆς ἀγωγῆς, ἡ ἀνταγωγή εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ τὸ ἄρθ. 564 καὶ πρέπει νὰ κινηθῇ ὡς κυρία ἀγωγή.

Ὡσαύτως ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ δὲν εἶναι ἀναγκαία ὡς πρὸς τὰς παρεμπιπτούσας αἰτήσεις τοῦ ἐνάγοντος, εἴτε κυρίας εἴτε παρεπομένας, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃσι τὰ προσόντα παρεμπιπτούσης ἀγωγῆς (ἴδ. ἀνωτ. § 74 σελ. 216 σημ. 11) καὶ νὰ συνεχδικάζωνται μετὰ τῆς κυρίας δίκης. Αἱ διακρίσεις, ἅς οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ποιοῦσιν ἀποκρούονται ὑπὸ τοῦ γράμματος τοῦ ἡμετέρου νόμου (Πολ. 531. § 2). πρβ. Dalloz ἀριθ. 92—107.

5) Ὅθεν εἶσθαι ἀντίφασις ν' ἀπαιτῆται ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ ὅπου τὸ ἀστυχὸν δίκαιον ἀπαγορεύει τὸν συμβιβασμόν. Ὅθεν ἐξαιροῦνται τῆς ἀποπείρας αἱ τοῦ 588 ἄρθρου § 3—12 περιπτώσεις. Τίνες διαφοραὶ δὲν δύνανται νὰ διαλυθῶσι διὰ συμβιβασμοῦ, διδάσκει τὸ ἀστυχὸν δίκαιον. Πρβ. Πολ. 107, τὰ περὶ διαιτησίας κατωτέρω καὶ Καλλιγ. Γ'. 513. ἀριθ. 534.

6) Διὰ τοῦτο τὰ θέματα τῶν § 1. 2 τοῦ 588 ἄρθ. εἰσὶν ἀπηλλαγμένα τῆς ἀποπείρας. π. χ. δίκαι περὶ ἀποδόσεως προικός. ἀπόφ. ΑΠ. 147 τοῦ 1851. Εὐρετήρ. Β'. 357 ἀριθ. 34.

Ἐπίσης ἀναγκαία δὲν εἶναι ἡ ἀπόπειρα ἐν δίκαις

α) Τῶν ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμων, καθὼ ἀνικάνων νὰ διαθέτωσιν ἐλευθέρως τὴν κληρονομικὴν περιουσίαν. Dalloz ἀριθ. 137. Carré ζ. 207 bis.

6) Τῶν πτωχεύσεων (Dalloz ἀρ. 141). Περιττὸν ὅλως εἶναι νὰ σημειωθῇ ὅτι τῶν ἀλλοδαπῶν αἱ δίκαι ὑπάγονται εἰς τὴν ἀπόπειραν, ἐὰν ἔχῃσι τὰ λοιπὰ προσόντα (Dalloz ἀρ. 142. 76. Carré ζ. 207 quat).

Ἐὰν τῶν διαδίκων τινὲς μὲν ἔχῃσιν ἱκανότητα τοῦ συμβιβάζεσθαι τινὲς δ' οὐ; Ἐπὶ ἀδιαιρέτων δικαίων δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόπειρα, ἐπὶ διαιρετῶν ἀπαιτεῖται μόνον ὡς πρὸς τοὺς ἱκανοὺς συμβιβάζεσθαι. Dalloz ἀριθ. 118—124. Carré ζ. 207 quinqu. Εὐρετήρ. Β'. 339. ἀριθ. 20. 21.

Παρὰ τοῖς Γάλλοις (art, 49, 6, sont dispensées du préliminaire de la conciliation les demandes formées contre plus de deux parties, encore qu'elles aient le même intérêt. Τοῦτο παρ' ἡμῖν δὲν ἰσχύει.

βιβασμοῦ, καὶ τῆς συνήθους διαδικασίας⁷.

6) ἡ τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπόπειρα δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ἐνώπιον τῶν συμβιβαστῶν, οὓς οἱ διαφερόμενοι ἐκλέξωσιν⁸, ἢ ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου⁹ εἰρηνοδίκου¹⁰.

7) Ὅλαι αἱ συνοπτικαὶ ὑποθέσεις δὲν ὑπόκεινται παρ' ἡμῶν εἰς τὴν τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπόπειραν (Πολ. 532 § 3. « ἐπὶ συνοπτικῶν καὶ κατεπειγουσῶν ὑποθέσεων ». Παρέλκει ἡ λέξις « κατεπειγουσῶν » ὡς ἐμπεριεχομένη ἐν τῇ λέξει « συνοπτικῶν »· διότι κατὰ τὸ ἄρθρον 618 § 1 αἱ κατεπεύγουσαι ὑποθέσεις εἰσὶ συνοπτικαί). Εὐρετήρ. Β'. 345 ἀριθ. 25. 29—31. ΑΠ 61 τοῦ 54.

Παρὰ τοῖς Γάλλοις δὲν ἀπαλλάττονται τῆς τοῦ συμβιβασμοῦ ἀποπείρας πᾶσαι αἱ συνοπτικαὶ ὑποθέσεις, ἀλλ' ἐκείναι μόνον qui requièrent célérité. Dalloz ἀρ. 159. 168—170. Carré ζ. 209 ter. 1177.

Ἐκτὸς τῶν συνοπτικῶν καὶ αἱ τῆς κατ' ἀναφορὰν διαδικασίας ὑποθέσεις εἰσὶν ἐξηρημέναι τῆς ἀποπείρας (Πολ. 642), ὡς καὶ ἐν αἷς ὀφείλει ν' ἀγορεύῃ ὁ εἰσαγγελεύς. ΑΠ. 146 τοῦ 54.

Ἡ μετὰ τὴν πρόσκλησιν κινουμένη ἀγωγή ὑπόκειται εἰς ἀπόπειραν; Αἱ τοιαῦται ὑποθέσεις πρέπει νὰ θεωρῶνται, νομίζω, κατεπεύγουσαι, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴν ἐναρξιν αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπηλλαγμέναι τῆς ἀποπείρας. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἀπέφηνε καὶ ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 177 τοῦ 1848), ἀλλ' ἐπὶ ἄλλου λόγου ἐστήριξεν αὐτήν. ὅρ. καὶ ΑΠ. 267 τοῦ 51. Contra Εὐρετήρ. Α'. 48. ἀριθ. 29.

8) Πολ. 534. 124.

9—10) Ἦγουν κατὰ τοὺς περὶ ἀρμοδιότητος γενικοὺς κανόνας τῶν ἄρθ. 16—22. ἴδ. ἀνωτέρω § 31. 33. 38—40. 42. Ἡ Γαλλικὴ δικονομία ὥρισεν εἰδικῶς (ἐν τῷ ἄρ. 50) τὰ τῆς ἀρμοδιότητος ἐνταῦθα. Κατ' αὐτὴν δὲ εἰς τὸν εἰρηνοδικὴν τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου πρέπει νὰ γίνηται ἡ πρὸς ἀπόπειραν κλῆσις καὶ ὅταν πρόκηται περὶ ἀκινήτου, κειμένου πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ εἰρηνοδίκου τούτου (Carré ὑπὸ τὸ 50 ἄρθρον. Dalloz ἀριθ. 241). Παρ' ἡμῶν ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα ἡ ὁμοειδικία τῆς τοποθεσίας (for rei sitae). Τὸ Εὐρετήρ. (Β'—378, ἀριθ. 53) κατὰ παραδρομὴν ἀναφέρει ὡς ἰσχύον καὶ παρ' ἡμῶν ὅ,τι παρὰ Γάλλοις· οὔτε εἶναι ἀκριβὲς ἕνεκα τοῦ 524 ἄρθρου ὅτι ὁ εἰρηνοδίκης δὲν ἔχει νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακριτικὴν τινα προᾶξιν, διότι καὶ μάρτυρας δύναται νὰ ἐξετάζῃ καὶ αὐτοφύκας νὰ ἐπιχειρῇ.

γ.) ἡ ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου διαδικασία¹¹, εἴτε αὐτόκλητοι εἴτε προσκληθέντες ἐμφανισθῶσιν οἱ διάδικοι, γί-

Αὐτόκλητοι οἱ διάδικοι δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον οἵουδήποτε δικαστηρίου, διότι, ὡς λέγει ὁ Boncenne (II 32) *dès qu'on peut proroger la juridiction territoriale d'un tribunal qui juge, on le peut, à plus forte raison, lorsqu'il ne s'agit que d'un essai de conciliation.* Boitard I. 62 στήλ. 1. Dalloz ἀρ. 238. Thomine I. ἀρ. 202. *les parties peuvent volontairement comparaitre en conciliation devant tel juge de paix qu'il leur convient de choisir.* Εὐρετήρ. Β'. 378. ἀρ. 52.

Ὁ ἐνώπιον ἀναρμοδίου εἰρηνοδίκου καλούμενος δύναται ἢ νὰ παρεκτείνῃ τὴν ἀρμοδιότητα αὐτοῦ σιωπῶν, ἢ νὰ προτείνῃ τὴν ἀναρμοδιότητα τοῦ εἰρηνοδίκου. Τὸ δεύτερον σημειοῦται ἐν τῇ περὶ ἀποτυχίας ἐκθέσει. Boitard I. 490 ὑπὸ τὸ 54 ἄρθρον. Carré ζ. 219 quat. Boncenne II. 34. Dalloz ἀριθ. 254 - 260. Εὐρετήρ. σ. 379. ἀρ. 56.

Εἶναι τὸ καταλληλότερον πρόσωπον διὰ τοὺς συμβιβασμοὺς ὁ εἰρηνοδίκης;—Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δίκης ἢ μετὰ ταῦτα πρέπει νὰ γίνηται ἡ περὶ συμβιβασμοῦ δοκιμὴ; Ἀπὸ στόματος. Πρβ. Mittermaier Beiträge I. 465. 174. Puchta im Archiv XIX. 214. Dalloz ἀριθμ. 6 - 15.

11) Τὰ περὶ τῆς διαδικασίας ταύτης ὀρίζουσιν εἰδικώτερον τὰ ἄρθρα 521 - 524. Παρατηρητέον δὲ ἰδίως ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον 521 οἱ εἰρηνοδίκαι δύνανται νὰ ἐξετάσωσι μάρτυρας, νὰ λάβωσι τὴν γνώμην ἐμπειροτεχνῶν, νὰ ἐνεργήσωσιν αὐτοψίας καὶ ἄλλας ἀποδείξεις νὰ ἐκτιμήσωσι, διότι τοιοῦτοτρόπως θέλουσι δυνηθῇ κάλλιον νὰ πείσωσι τὰ μέρη περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ. Κατὰ τοῦτο εἶναι τελειότερα ἢ ἡμετέρα νομοθεσία τῆς γαλλικῆς, μὴ ἐπιτρεπούσης ταῦτα.

Προσέτι οἱ εἰρηνοδίκαι κατὰ τὴν συμβιβαστικὴν διαδικασίαν δὲν χρεωστοῦσι ν' ἀκολουθῶσιν οὔτε τὸ ὑφιστάμενον δίκαιον οὔτε τὰς νομίμους διατυπώσεις, ἀλλὰ πρέπει μόνον νὰ προσπαθῶσι νὰ συμβιβάσωσι τοὺς διαδίκους.

Τὸ ἐν τῇ κλήσει ἀναφερόμενον δίκαιον δύναται νὰ τροποποιήσῃ ὁ ἐνάγων, ἀλλὰ μόνον κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 158 § 1. γαλ. δικον. 54. Carré § XLV. Boitard I. 73 στ. 1 ἐν τ.

Οἱ ἐπαγόμενοι τυχὸν ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου ὅρκοι καὶ αἱ γινόμεναι δ-

νεται προφορικῶς, ἀλλ' οὐχὶ κατ' ἀνάγκην καὶ δημοσίως¹². Οἱ διάδικοι δύνανται καὶ διὰ πληρεξουσίων νὰ παρασταθῶσιν¹³.

Ἐμφανισθέντων τῶν διαδίκων καὶ κατορθωθέντος ἢ μὴ τοῦ συμβιβασμοῦ, συντάσσεται περὶ τούτου δικαστικὴ ἔκθεσις¹⁴. Μὴ ἐμφανισθέντος δέ τινος διαδίκου, δὲν συντάσσεται ἔκθεσις, ἀλλὰ σημειοῦται τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἐν τε τοῖς πρακτικοῖς τῆς συνεδριάσεως καὶ ἐν τῇ κλήσει τοῦ ἐμφανισθέντος. Τῷ μὴ ἐμφανισθέντι δὲ διαδίκῳ οὐδὲ καταβαλόντι τὸ τῆς ἀπειθείας πρόστιμον ἀποποιεῖται πᾶσαν οἰανδὴποτε ἀκρόασιν ὁ δικαστής¹⁵.

μολογίαι ἔχουσι δύναμιν ἐξωδίκων πράξεων κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ 524 ἄρθ. Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἐπιθ. Berriat I 432 σημ. 24. Boncenne II. 42. Carré ζ. 229. 235 — 239.

12) Carré ζ. 226. Dalloz ἀριθ. 284.

13) Ἡ γαλλικὴ δικονομία λέγει τοῦτο ρητῶς (ἄρθρ. 53). ἀλλὰ καὶ ἡ ἡμετέρα δὲν ἀπαγορεύει αὐτό. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ πληρεξουσιότης πρέπει νὰ ᾖ εἰδικὴ καὶ κατὰ τὸν τύπον τοῦ 93 ἄρθρου δεδομένη (ἀντιφωνία τις εὔρηται ἐν Εὐρετ. Β', 376 ἀρ. 46. 48). Carré ζ. 224. 225. contra Dalloz ἀριθ. 287.

14) Κατὰ τὸ 478 ἄρθ. πρέπει νὰ συντάσσεται ἡ ἔκθεσις. Ἐὰν ὁ συμβιβασμὸς δὲν κατορθώθῃ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, σημειοῦται τοῦτο συντόμως ἐν τῇ ἐκθέσει, ἡγουν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ καταχωρισθῶσιν ἐν αὐτῇ ὅσα οἱ διάδικοι ὑπὲρ ἑαυτῶν ἢ πρὸς ἀντίκρουσιν τῶν λόγων τοῦ ἀντιδίκου εἶπον. Τὰ οὐσιώδη ὅμως, π. χ. ὁμολογίας, ὀφείλει νὰ καταχωρίσῃ ὁ εἰρηνοδίκης. Carré ζ. 228. Dalloz ἀριθ. 360 — 367. Boncenne II. 33.

15.) Πολ. 526. Ἡ γενικότης τῆς ἐκφράσεως τοῦ ἄρθρου τούτου δικαιοῖ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἰς τὸ πρόστιμον ὑποπίπτει ὁ μὴ ἐμφανισθεὶς, εἴτε ἐνάγων εἴτε ἐναγόμενος εἶναι, καὶ ὅτι ἀρνεῖται αὐτῷ τὴν ἐκρόασιν οὐ μόνον τὸ εἰρηνοδικεῖον ἀλλὰ καὶ τὸ πρωτοδικεῖον. Carré ζ. 240. Dalloz ἀριθ. 341. Ἄλλως ἐδίκασε τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον (ἀπόφ. 56 τοῦ 1840. ἰδ. Εὐρετ. τήρ. Β'. 390. ἀρ. 67).

δ.) ἡ περὶ τοῦ κατορθωθέντος συμβιβασμοῦ συνταχθεῖσα ἔκθεσις ἔχει δύναμιν δημοσίου ἐγγράφου καὶ δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἀναγκαστικῶς ¹⁶. Ἡ δὲ πρὸς ἀπόπειραν κλῆσις, μὴ γενομένου συμβιβασμοῦ, φέρει τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς, ἐὰν αὕτη κινήθῃ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς πρὸς ἀπόπειραν ὠρισμένης ἡμέρας ¹⁷.

Ἐὰν τὸ πρωτοδικεῖον ἀρνηθῇ ν' ἀκροασθῇ τὸν μὴ ἐμφανισθέντα προδῇ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως ; Ἡ ἀπόφασις εἶναι ἐρήμη καὶ ὑπόκειται εἰς ἀνακοπὴν. Carré ζ. 24 (his. Dalloz ἀριθ. 317.

Ἡ τοῦ τροστίμου ποινὴ ἐπέρχεται παρ' ἡμῖν αὐτοδικαίως, παρὰ τοῖς Γάλλοις πρέπει ν' ἀπαγγελθῇ παρὰ τοῦ πρωτοδικείου (γαλ. δικ. 56. Carré ζ. 241. 241. ter. Dalloz ἀριθ. 319. 320.)

16) Ὁ παρὰ τῶν συμβιβαστῶν ὁμῶς συνταχθεὶς συμβιβασμὸς πρέπει νὰ κηρυχθῇ πρότερον ἐκτελεστὸς παρὰ τοῦ Προέδρου (Πολ. 125). Παρὰ τοῖς Γάλλοις δὲν ἔχει ποτὲ δύναμιν ἐκτελεστοῦ τρίτου ἢ ἔκθεσις. Carré ζ. 230 231. Boncenne II. 45. Dalloz ἀριθ. 368 ἐπ.

17) Πολ. 527. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τῆς κλήσεως πρὸς ἀπόπειραν ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἐντὸς μηνὸς εἰσαγωγῆς τῆς ἀγωγῆς. Ὁ μὲν, ὅσάκις ἡ ἀπόπειρα γίνεται ἐνώπιον συμβιβαστῶν, ἄρχεται ἀπὸ τῆς βεβαίας χρονολογίας τῆς παρ' αὐτῶν συνταχθείσης ἐκθέσεως κατὰ τὸ 125 ἄρθρον. Ἡ τριακονθήμερος δὲ προθεσμία αὕτη τρέχει ἀπ' αὐτῆς τῆς ἡμέρας τοῦ μὴ κατορθωθέντος συμβιβασμοῦ καὶ οὐχὶ τῆς ἐπιούσης. ἴδ. ἀνωτ. § 94 σημ. 2. 9. Ἄξια σημειώσεως εἰσὶ καὶ τὰ ἐξῆς 2 ζητήματα.

α) ἐπέρχεται τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο καὶ ὅταν αὐτόκλητοι ἐμφανισθῶσιν εἰς τὸν εἰρηνοδίκην καὶ δὲν συμβιβασθῶσιν ; Οἱ συγγραφεῖς ἀποκρίνονται καταρχτικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Carré ζ. 249. Boncenne II. 59. Thomine ἀριθ. 76. Καλλιγ. I. 305.

β) ἡ περὶ συμβιβασμοῦ προκαταρχτικὴ διαδικασία ὑπόκειται εἰς ἀνατροπὴν ; Ὁχι—Carré ζ. 250. Boncenne I. c. σελ. 60. Rauter ἀρ. 169. Dalloz ἀριθ. 41. Ὑποβάλλουσιν ὁμῶς αὐτὴν οἱ συγγραφεῖς οὗτοι εἰς τὴν τριακονταετῇ παραγραφῇ. ὁ δὲ Chauveau λέγει, nous pensons donc que le préliminaire de conciliation ne tombe jamais en péremption. Παράδειξος αὐστηρότης ! Ὁ πρὸ 3 ἢ 10 ἢ καὶ 30 ἐτῶν μὴ συμβιβασθεὶς διά-

έ). ἡ ἀπόπειρα τοῦ συμβιβασμοῦ ἐνομοθετήθη χάριν δημοσίου συμφέροντος καὶ δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐξετάσῃ τὸ δικαστήριον, ἂν ἔλαβε χώραν, μάλιστα δὲ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης¹⁸.

δικος κατέστη ἄρα σκληρὸς ὡσεὶ πέτρα καὶ εἰς συμβιβασμὸν ἀλύγιστος! Ὁρθότερον, μοὶ φαίνεται, εἶναι νὰ θεωρηθῇ τὸ πρᾶγμα ὡς *quaestio facti*.

18) Οὐ μόνον ἐνώπιον τῶν πρωτοδικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν καὶ τοῦ ἀρείου Πάγου δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἡ ἔνστασις ὅτι δὲν προηγήθη ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ ἢ ὅτι δὲν κατεβλήθη τὸ τῆς μὴ ἐμφανίσεως πρόστιμον· διότι κατὰ τὴν ρητὴν διατάξιν τοῦ 531 ἄρθρου ὀφείλουσι τὰ δικαστήρια νὰ ἐξετάζωσιν αὐτεπαγγέλτως, ἂν ἔλαβε χώραν ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ· ἐνστάσεις δὲ ἐξεταζόμεναι αὐτεπαγγέλτως ἐξαίρουνται τῆς ἀποκλειστικῆς διατάξεως τοῦ 460 ἄρθρου· ἄρα προτείνονται καὶ κατ' ἐφεσιν τὸ πρῶτον. Ἐκ τῆς διατάξεως δὲ τοῦ ἄρθρ. 814 §. 2 συνάγεται ὅτι καὶ παρὰ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ παραδεκτὴ κατὰ πρῶτον εἶναι ἡ πρότασις αὕτη. Οὕτως ἐν γένει ἀποφασίζουσι καὶ τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια. Εὐρετήρ. Β'. 332. ἀριθ. 2. ἀ. ἀποφ. ΑΠ. 204. 366 τοῦ 52, 348 τοῦ 53, 164 τοῦ 56, 293 τοῦ 61.

Ὁ ἐνάγων δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀποπείρας; Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν, ὄχι (ἀπόφ. 342 τοῦ 40, 64 τοῦ 48), ἐφαρμόσας τὴν ἀρχὴν, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς ἀκύρους τὰς ἰδίας αὐτοῦ πράξεις καὶ νὰ παραγάγῃ ἐντεῦθεν λόγον ἀναιρέσεως. Ἀλλ' ὅτι ὁ δικαστὴς αὐτεπαγγέλτως ὀφείλει νὰ ἐξετάζῃ, ἀδιάφορον εἶναι ἂν δύναται ἢ μὴ νὰ προτείνῃ αὐτὸ ὁ δικάδικος.

Οἱ Γάλλοι, σιωπῶντος τοῦ νόμου αὐτῶν, ἀμφισβητοῦσιν ἂν τὰ περὶ τῆς ἀποπείρας ᾖναι δημοσίας τάξεως· ἐπεκράτησε δὲ ἡ ἀποφατικὴ γνώμη (ὅρ. Dalloz ἀριθ. 44—70.)· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἀντιδοξοῦντες συγγραφεῖς. Boncenne II. 47. Carré ζ. 243.

Διαφορὰ τις εἰσαχθεῖσα ὡς συνοπτικὴ καὶ παραπεμφθεῖσα κατὰ τὸ ἄρθρ. 624 εἰς τὴν συνήθη διαδικασίαν, δύναται, ἐὰν ἔχῃ ἀνάγκην ἀποπείρας συμβιβασμοῦ, νὰ ὑποβληθῇ εἰς αὐτὴν τότε, ἢ γενικώτερον, συγχωρεῖται νὰ κινήθῃ πρότερον ἡ ἀγωγή καὶ ἔπειτα νὰ γείνῃ ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ; (Φρονῶ, ναί. Πολ. 531) «.. δὲν δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἐνώπιον δικαστηρίου πρωτοδικῶν...», ἄρα ὅταν πρόκηται νὰ συζητηθῇ ἐξετάζεται ἂν ὑπάρχῃ ἀπόπειρα· *nullitates restringendaesunt*.

2) Αἵτησις θεραπείας^α).

§ 99. Ἀνάλογον τῆς ἀποπείρας τοῦ συμβιβασμοῦ προ-εργασίαν ἐπιβάλλει ἐνίοτε ὁ νόμος τὴν αἵτησιν θεραπείας, ἥτοι τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐνάγοντος, πρὶν ἢ κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ, νὰ αἰτήσῃ παρ' αὐτοῦ τρόπον τινὰ τοῦ ἐναγομένου θεραπείαν τῆς ἀδικίας. Τὰ σημειωτότερα δὲ τοῦ νομοθετήματος τούτου εἰσὶ ταῦτα¹.

α.) αἰτήσεως θεραπείας χρήζουσι μόναι, ἀλλὰ πᾶσαι², αἱ κατὰ τοῦ δημοσίου³ καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐφορείαν αὐτοῦ

(α) Πρβ. Seuffert Commentar II. 103. Gönner Comentar über das Gesetz von 22 Juli 1819 σελ. 421. Foucart Droit public II. 34. ἀρ. 736—739. III. 104 ἀριθ. 4633. 1634. Schlink I. § 209. Thomine I. 8 τῶν instructions préliminaires. Dalloz λ. Domaine de l'état ἀριθ. 329—364. λ. Commune ἀριθ. 1541 ἐπ. Φέδ. 246. Εὐρετήρ. Ἡ. 139. Ε' 661. 702.

1) Πρβ. Πολ. 2. 60. διάτ. τῆς 12 Μαΐου 1835.

2) Πρβ. Gönner l. c. σελ. 425. 427. ἀρ. 6. 7. Seuffer l. c. σ. 106. e. Συνήθως τοιαύτης φύσεως παράπονα τῶν πολιτῶν ἀπευθύνονται κατὰ τῶν οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων· ἀλλὰ καὶ τῆς λοιπῆς δημοσίας ὑπηρεσίας οἱ ὑπάλληλοι δύνανται νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν πρὸς ταῦτα.

3) Πολ. 2. « Ἀγωγή κατὰ τοῦ δημοσίου εἶναι τότε μόνον παραδεκτὴ, ὅταν ὁ ἐνάγων, ἀπευθυνθεὶς πρὸς τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν διοικητικὴν ἀρχὴν καὶ ζητήσας τὴν ἀπόδοσιν τῶν δικαίων του, ἔλαβεν ἀρνητικὴν ἀπόφασιν, ἢ ἐντὸς ἑξ ἑβδομαδῶν ἀπὸ τῆς παραδόσεως τῆς ἀναφορᾶς δὲν ἔλαβεν οὐδεμίαν ἀπόφασιν. » — Ἐν τῇ βαυαρικῇ καὶ γαλλικῇ νομοθεσίᾳ εὐρίσκονται αἱ ἑξῆς σχετικαὶ διατάξεις.

Κατὰ τὸν § 9 τοῦ βαυαρ. νόμου τῆς 22 Ἰουλ. 1819 » ὅστις θεωρεῖ ἑαυτὸν ἡδικοημένον ὑπὸ τοῦ δημοσίου χρεωστεῖ, πρὸ τῆς δικαστικῆς ἐπιδιώξεως τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, νὰ στραφῇ εἰς τινὰ, καὶ μάλιστα τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν διοικητικὴν ἀρχὴν, ἐξαιτούμενος θεραπείαν. Ἐὰν ἡ θεραπεία αὕτη δὲν ἐπέλθῃ ἐντὸς ἑξ ἑβδομαδῶν, εἰσάγεται ἡ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἀγωγή.

διατελούντων νομικῶν προσώπων⁴ ἀγωγαί, ὡς καὶ ἡ ἀγωγὴ κακοδικίας⁵. ἀλλὰ καὶ αὗται ὅταν ἐν κυρίᾳ δίκῃ εἰ-

Ἡ ἀνωτέρα διοικητικὴ ἀρχὴ πρέπει νὰ ἐκδώσῃ προθύμως καὶ δωρεὰν ἀπὸ· δεῖξιν παραλαβῆς τῆς περὶ θεραπείας αἰτήσεως. » Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ § τούτου συνάγεται ὅτι κατὰ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ συνετάχθη τὸ 2 ἄρθρον τῆς ἡμετέρας πολιτ. δικονομίας.

Κατὰ τὸ 15 ἄρθρ. τοῦ γαλλικοῦ νόμου τῆς 5 νοεμβ. 1790 les particuliers, qui se proposent de former une demande contre l'Etat, doivent en faire connaître la nature par un mémoire qu'ils sont tenus de remettre au directoire du département avant de se pourvoir en justice.

4) Ἦτοι τῶν δήμων, τῶν ἀγαθοεργῶν καὶ ἄλλων δημοσίων καθιδρυμάτων. Ὅτι αἱ κατὰ τῶν νομικῶν τούτων προσώπων κινούμεναι ἀγωγαὶ χρήζουσιν αἰτήσεως θεραπείας ἀποδεικνύει ἐναργῶς τὸ 2 ἄρθ. τοῦ ἄνω μνησθέντος διατ. τῆς 12 Μαΐου 1835, ὅπερ ἔχει οὕτως.

» Ἡ ἐν τῷ πρᾶγνουμένῳ ἄρθρῳ ἀναφερομένη κληῖσις (ἀγωγὴ) δὲν θέλει λαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν εἰρημένων προσώπων (ἴρα καὶ τῶν δημάρχων), εἰμὴ ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς αὐτὴν ἐπισυνημμένη, καθ' ἃ τὸ ἄρθ. 2 καὶ 3 τῆς πολ. δικονομίας διατάσσει, ἡ νόμιμος ἀπόδειξις τῆς ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως τῆς ἀρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς πρὸς τὸν ἐνάγοντα, ἡ τῆς σιωπῆς αὐτῆς. » Ὅρ. καὶ ἄρθ. 4 τοῦ αὐτοῦ.

Καὶ ὅμως εἴπέ ποτε ὁ ἄρειος Πάγος ὅτι αἱ κατὰ τῶν δήμων ἀγωγαὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν αἵτησιν θεραπείας· διότι λέγει, ἐκ τοῦ εἰρημένου 2 ἄρθρου δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὁ σκοπὸς τοῦ νομοθέτου τοῦ νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ εἰς τοὺς δήμους τὰ εἰς τὴν πολιτ. δικονομίαν περὶ τοῦ δημοσίου διαταχθέντα! (Εὐρετ. Ε' 662 § 20). Ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου δὲν πρέπει νὰ ζητῇται ὅπου ἡ θέλησις αὐτοῦ εἶναι σαφής. Ἰδ καὶ ἀπόφ. ΑΠ 404 τοῦ 1847.

Τὸ 51 ἄρθ. τοῦ γαλλικοῦ νόμου τῆς 18 Ἰουλίου 1837 ὁρίζει Quiconque voudra intenter une action contre une commune ou section de commune, sera tenu d' adresser préalablement au préfet un mémoire exposant les motifs de sa réclamation. Il lui en sera donné récépissé.— La presentation du mémoire interrompra la prescription et toutes déchéances. Περὶ τῆς προγενεστέρως νομοθεσίας ὅρ. Foucart l. c. III. 404. ἀριθ. 1633.

5) Πολ. 60. « Ὁ ἐνάγων, πρὶν κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν, ζητεῖ δι' ἀναφορᾶς παρὰ

σάγωνται⁶.

β'.) ἡ αἵτησις θεραπείας γίνεται, ἐπὶ μὲν τοῦ δημοσίου ἡτινὸς τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐφορευομένων νομικῶν προσώπων, παρὰ τῇ ἀμέσως ἀνωτέρᾳ τοῦ ἀδικήσαντος ὑπαλλήλου

τῶν δικαστῶν ἐκείνων καὶ τῶν δικαστηρίων, παρὰ τῶν ὁποίων φρονεῖ ἑαυτὸν ἡδίκημένον, τὴν θεραπείαν τοῦ πράγματος. Ὁκτὼ δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀναφορᾶ ταύτης δύναται νὰ γείνη ἡ ἀγωγή, ἀνευ ἀποπείρας συμβιβασμοῦ, παρὰ τῷ κατὰ τὸ 58 ἄρθρ. ἀρμοδίῳ δικαστηρίῳ, ἐὰν ἕως τότε δὲν ἐπέλθῃ θεραπεία.»

6) Ὅθεν εἶναι περιττὴ ἡ αἵτησις θεραπείας ὅταν τὸ δημόσιον προσεπικαλῇται εἰς ἐκκρεμῇ δίκην ἢ ἀντενάγηται, προσέτι ὅταν προκαλῇται εἰς ἀγωγὴν (Seuffert II. 104. ἀ. Φέδ. 247. Εὐρετήρ. Ε'. 702. ἀπόφ. ΑΠ. 135 τοῦ 1847 καὶ 113 τοῦ 1852. νομ. Μερίσ. σ. 1148. Περὶ τῆς γαλλικῆς νομολογίας ὅρ. Dalloz *Domaine de l'Etat* ἀριθ. 337 ἐπ.). Τὸ αὐτοῖς ἰσχύει ἀναμφιδόλως καὶ ἐπὶ τῶν δήμων καὶ τῶν λοιπῶν δημοσίων καθιδρυμάτων, τοῦ αὐτοῦ ὑπάρχοντος λόγου. Οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς διαφωνοῦσιν ἐν μέρει· Dalloz *Commune* ἀριθ. 1543. 1545.

Ἡ ἀγωγή κακοδικίας ὑπόκειται εἰς τὴν προκαταρκτικὴν τῆς περὶ θεραπείας αἰτήσεως διαδικασίαν ὅταν εἰσάγηται παρεμπιπτόντως; Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ ἀναμφιδόλως ἀποφατικῶς. Τὸ 66 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας φέρει « Ἡ διαδικασία τῶν ἄρθ. 58—65 λαμβάνει χώραν καὶ ὅταν νόμος τις ἀποφαίνεται ἕνα τῶν ἐν τῷ 56 ἄρθρῳ ἀναφερομένων προσώπων ἢ τὸ δικαστήριον αὐτὸ ὑπεύθυνον, καὶ ἐν τῇ περὶ τῆς κυρίας δίκης ἀποφάσει παρελείφθῃ ἡ κατ' αὐτοῦ προσωπικὴ καταψήφισις». Τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον ἐναντίαν ἀπέφηνε γνώμην (Εὐρετήρ. Η', 141)· ἀλλ' εἶναι ἐντελῶς ἐσφαλμένη ἡ αἰτιολογία, ὅτι τῶν ἄρθρων 56—65 ἡ διαδικασία δὲν λαμβάνει χώραν μόνον ὅταν κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ νόμου δύναται νὰ καταδικασθῇ ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος, χωρὶς νὰ κινήθῃ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή καὶ χωρὶς νὰ κλητευθῇ οὗτος εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἀλλὰ δικαζομένης ἀπλῶς τῆς κυρίας ὑποθέσεως μεταξὺ τῶν κυρίων διαδίκων· διότι τοιοῦτόν τι παρ' ἡμῖν δὲν συγχωρεῖται ποτὲ νὰ γείνη. Ὅργ. 297. ὅρ. ἀνωτέρω· § 23 σημ. 8. Ἀσαφῶς ἐκφράζεται ἡ ἀπόφ. 224 τοῦ ΑΠ. τοῦ ἔτους 1848. φαίνεται ὁμῶς ἐναντία τῇ τῶν ἐφετῶν ἀποφάσει. Κατὰ τὸν Chauveau ἡ ἀγωγή κακοδικίας ἔχει πάντοτε ἀνάγκην αἰτήσεως θεραπείας, ἀκυρότητες ὁμῶς τῆς διαδικασίας κατὰ τοῦ προξενήσαντος αὐτὰς

διοικητικῇ ἀρχῇ⁷, ἐπὶ δὲ ἀγωγῶν κακοδικίας, παρ' αὐτῷ τῷ μέλλοντι ἐναχθῆναι δικαστικῷ προσώπῳ⁸.

γ'.) ἐὰν ἡ περὶ θεραπείας αἰτήσεις δὲν εἰσακουσθῇ ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας, κινεῖται τότε ἡ ἀγωγή⁹.

δ'.) ἡ παράλειψις τῆς αἰτήσεως θεραπείας δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν καὶ νὰ ἐξετασθῇ αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου¹⁰.

δικαστικοῦ προσώπου ἀπευθυνόμεναι, ἵνα καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν, δύνανται ἄνευ αἰτήσεως θεραπείας νὰ υποβληθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς κυρίας δίκης (Carré ζ. 1807 bis. 1135 bis). Τὴν διάκρισιν ταύτην δὲν ὑποστηρίζει ἡ ἡμετέρα πολ. δικονομία, καθ' ἣν καὶ τὸ δεύτερον ἀγωγή κακοδικίου ἐστὶ κατ' οὐσίαν. ἴδ. ἄρ. 56.

7) Gönner l. c. σ. 125 « Ὁ ἀδικηθεὶς χρεωστεῖ μόνον μίαν, ἥτοι τὴν ἀμέσως προΐσταμένην διοικητικὴν ἀρχὴν νὰ παρακαλέσῃ περὶ θεραπείας τοῦ παραπόνου, προτοῦ πατήσῃ τὴν δικαστικὴν ὁδόν. Ἡ ἐσφαλμένη γνώμη, ὅτι δῆθεν ἔπρεπεν ὁ ἀδικηθεὶς νὰ διέλθῃ πάντας τοὺς διοικητικοὺς βαθμοὺς ἀνατρέπεται διὰ τοῦ νόμου», Seuffert II. 105. d. Φεδ. 248.

Ἐὰν λοιπὸν ἡ πρᾶξις ἢ ἡ διάταξις, δι' ἣν παραπονεῖται ὁ ιδιώτης, προῆλθεν ἀπὸ τινος Ὑπουργείου, δὲν ἔχει χώραν τότε αἰτήσεις θεραπείας, καθὼς μὴ ὑπαρχούσης ἀνωτέρας διοικητικῆς ἀρχῆς. Gönner l. c. σελ. 125. Seuffert σελ. 105. d. Φεδ. 248.

8) Πολ. 60, ἀνωτέρ. σημ. 5.

9) Δηλαδή ἐὰν ἡ αἴτησις ἀπορρίφθῃ παρὰ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἢ δὲν δοθῇ ἀπάντησις ἐντὸς 6 ἐβδομάδων εἰς τὸν αἰτοῦντα, δύναται οὗτος νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ (ὅρ. ἀνωτ. σημ. 3).

Ἐὰν κινήθῃ πρότερον ἡ ἀγωγή καὶ ἔπειτα υποβληθῇ αἴτησις θεραπείας; Δὲν βλάπτει τοῦτο, νομίζω, ἐὰν τὴν ἀγωγὴν παραλάβῃ ἄνευ ἀντιρρήσεως ὁ ἐνεγόμενος. ὅρα τὸ Διάτ. ἐν τῇ 4 σημειώσῃ.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς αἰτήσεως θεραπείας ἄρχονται κατὰ τοῦ δημοσίου τ' ἀποτελέσματα τοῦ 156 ἄρθ. τῆς πολιτ. δικονομίας· διότι ἡ πρᾶξις αὕτη φέρει ἐν ἑαυτῇ ἅπαντα τὰ προσόντα μηνύσεως καὶ καθίστησιν ὑπερήμερον τὸ δημόσιον (ἀπόφ. ΑΠ. 243, 286 τοῦ 53. Καλλιγ. I. ἄρ. 315). Περὶ τῆς γαλλικ. νομοθεσίας ἴδ. Dalloz ἀριθ. 364 ἐπ. Foucart II. 36 ἀριθ. 378.

10) Τὴν αἴτησιν θεραπείας οὐ μόνον ἐπὶ ἀγωγῶν κακοδικίου ἀλλὰ καὶ ἐπὶ

B) Ἀγωγή.

α) Γενικά α).

§ 100. Πρώτη καὶ κυρία τῆς δίκης πράξεις, περὶ ἣν ἅ-
πασα ἡ διαφορὰ στρέφεται, εἶναι ἡ ἀγωγή, ἥτις διὰ τοῦτο
ὡς σημαντικωτάτη τῶν ἐπιθετικῶν πράξεων δικαίως λο-
γίζεται. Συντάσσεται δὲ ἡ ἀγωγή ἐγγράφως καὶ παρί-
σταται ἀξία σπουδῆς κατὰ δύο κυρίως ἐπόψεις.

α.) Ὡς πράξις ἐπιθετική. Ὡς τοιαύτη πρέπει νὰ περιέ-
χῃ νόμιμον λόγον, τουτέστι νομικὴν διάταξιν ὑποστηρί-
ζουσαν αὐτήν¹. *ιστορικὴν αἰτίαν*, ἥτοι ἔκθεσιν εὐκρινῇ ἀπάν-

τῶν λοιπῶν θεμάτων προεκάλεσεν ἀνώτερον συμφέρον καὶ οὐχὶ μόνον τὸ τῶν
δικαζομένων. Ὅθεν δύνανται τὰ δικαστήρια νὰ ἐξετάζωσιν αὐταπαγγέλτως ἂν
προηγῇ αὕτη. ΑΠ. 345 τοῦ 52. Φέδ. 248. Ἐναντία εὐρίσκεται ἀπό-
φαισις ἐν Εὐρετηρ. Η'. 142 § 4. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται τοῦτο
Dalloz ἀρ. 352 ἐπ. Foucart II. 39. ἀριθ. 739.

α) Ὅρ. ἀνωτ. § 82.83. Bayer σ. 525 τῆς 8 ἐκδ. Linde § 188, Seuffert
II. 138. Berriat 134. Rauter ἀρ. 171 ἐπ. Boncenne II. 64.

1) Διότι ἄνευ νόμου δικαίωμα δὲν ὑπάρχει· νόμιμος λόγος εἶναι π. χ. τὸ
τοῦ Δημοσθ. (κατὰ Διονυσιοδ. § 2) «ὅσα ἂν τις ἐκὼν ἕτερος ἑτέρῳ δμολογήσῃ,
κύρια ἔστω». Πολ. 533 § 4. 137. Bayer σ. 526. Ὁ νόμιμος λόγος δὲν
εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὑπάρχῃ ἐκπεφρασμένος ἐν τῇ ἀγωγῇ· ἀρκεῖ νὰ παρέχῃ ἡ
νομοθεσία διάταξιν τινὰ δυναμένην νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγω-
γῆς (ἴδ. ἀνωτ. § 77 σημ. 5, § 81 σημ. 4.). Πρὸς μνείας χρῆζουσι μόνον
α) ἀλλοδαποὶ νόμοι, β) τοπικὰ ἐθίσματα καὶ γ) οἱ παραχωρήσεις ὅπως προ-
σωπικὰς περιέχοντες νόμοι (π. χ. παραχωρεῖται διὰ νόμου τεμάχιον γῆς
ἐθνικῆς εἰς τὴν χήραν τοῦ Νικηταρχῆ· ὁ νόμος οὗτος εἶναι ὁ τίτλος αὐτῆς.
ἄρα πρέπει νὰ τὸν ἀναφέρῃ ἐν τῇ ἀγωγῇ). Kierulff I. 53. 54. Linde §
152 σημ. 7.

των τῶν πραγματικῶν γεγονότων, ὅσα κατὰ νόμον εἰσὶν ἀναγκαία προϋπόθεσις τοῦ ἀξιουμένου δικαιώματος². τὰ

Ἀμφιβόλου οὔσης τῆς νομικῆς διατάξεως, ἥτις χρησιμεύει ὡς νόμιμος λόγος, ὠφέλιμος γίνεται σύντομος αὐτῆς ἐν τῇ ἀγωγῇ ἐρμηνεία.

2) Ἡ ἱστορική αἰτία ἀποτελεῖ τὴν ἐλάχιστον πρότασιν τοῦ ἐν τῇ ἀγωγῇ συλλογισμοῦ· ἄρα καὶ αὕτη στοιχεῖον τῆς ἀγωγῆς οὐσιῶδες· Ὡς πρὸς τὴν ἀπαιτουμένην ἀκρίβειαν τοῦ ἱστορικοῦ ῥητέον ταῦτα·

α) ἐπὶ ἐμπράγματων δικαίων ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρηται ἐν τῇ ἀγωγῇ οὐ μόνον τὸ δικαίωμα αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ τὰ τὴν κτῆσιν αὐτοῦ ἀπαρτίζοντα περιστατικά (modus acquirendi). Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον τὸ δεύτερον εἶναι περιττὸν (Νόμ. 42 Βασ. 51. 2. «ὁ διὰ τῆς τὰ ἴδια ἐκδικούσης ἀγωγῆς ἐκδικῶν πρᾶγμα, καὶ μὴ τὴν αἰτίαν ἐκφωνῶν, ἐξ ἧς ἐστὶν αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα, πάσας τὰς αἰτίας περιλαμβάνει)· ὑπάρχον ὅμως ἐν τῇ ἀγωγῇ διάφορον ἔφερεν ἀποτέλεσμα, τοῦλάχιστον κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλειοτέρων συγγραφέων. Ἦγουν ὁ κινήσας ἐμπράγματον ἀγωγὴν, causa adjecta, καὶ ἡττηθεὶς δὲν ἀπεκρούετο, τῇ τοῦ δεδικασμένου ἐνστάσει, ἐνάγων ἀκολούθως ex alia causa· ὅπερ ὅμως ἐλάμβανε χώραν εἰς τὴν ἐναντίαν περίπτωσιν. Ὅρ. ἀνωτ. § 94 σήμ 44 ἐ· ἀπόφ. ΑΠ. 56 τοῦ 50, ἥτις ἀτόπως ἐφαρμόζει εἰς τὸ ἐκεῖ προκείμενον ἔμα τὰς διατάξεις τοῦ ῥωμ. δικαίου. Heffter System § 343. Puchta Vorlesungen I. 241. Bayer σ. 530, ὅστις φρονεῖ ὅτι κατὰ τὸ σήμερον ἰσχύον δίκαιον καὶ παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ἀναγκαία ἐστὶν ἡ προσθήκη τῆς αἰτίας ἐν τῇ ἀγωγῇ. Dalloz chose jugée ἀρ. 493. Wächter Privatr. B'. 446 σήμ. 17.

β') ἐπὶ προσωπικῶν δικαίων πρέπει νὰ περιγράφηται ἀκριβῶς ἡ νομικὴ σχέσις ἢ τὸ ἀμφισβητούμενον δικαίωμα ἀπαρτίζουσα. Δὲν ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ εἴπῃ ὁ ἐνάγων ὅτι τῷ χρεωστεῖ ὁ ἐναγόμενος τὸ αἰτούμενον δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ πόθεν (ἐκ τίνος νομικῆς πράξεως χρεωστεῖν' ἀναφέρει· π. χ. ἐκ πωλήσεως, ἐκ δανείου, ἐκ παρακαταθήκης κ. λ.). Seuffert II. 147. III.

γ') πόσα καὶ ποῖα πραγματικά γεγονότα εἰσὶν ἀναγκαία προϋπόθεσις τοῦ αἰτουμένου δικαίου γενικῶς δὲν δύνανται νὰ ὁρισθῶσιν· ὁ νόμος καὶ ἡ συγκεκριμένη ὑπόθεσις προσδιορίζει αὐτά. Ἐνίοτε καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ σημειωθῶσιν ἐν τῇ ἀγωγῇ καὶ τοπικαὶ ἢ χρονολογικαὶ περιστάσεις, ἢ νὰ γείνη χρῆσις ῥητῶν λέξεων (Seufferts Blätter IV. 30). Ὅθεν ἀξία μεγάλῃς προσοχῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐνάγοντος ἢ ἐξακριβώσις τοῦ εἴδους τῆς ἀ·

γεγονότα δὲ ταῦτα καλὸν μὲν εἶναι νὰ διατυπῶνται καὶ παρίστανται ὑπὸ νομικὴν μορφήν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀναγκαῖον³, καὶ αἵτησιν.

Αἱ αἰτήσεις εἰσὶ κυρίως ἡ οὐσία τῆς ἀγωγῆς, ὡς τὸ διατακτικὸν ἡ οὐσία τῆς ἀποφάσεως· διαιροῦνται δὲ εἰς κυρίας καὶ παρεπομένας⁴. ἀλλ' ἀμφότεραι⁵ ἀναγκαῖον νὰ ὑ-

γωγῆς, ἣν προτίθεται εἰσαγαγεῖν εἰς δικαστήριον. Bayer σ. 529. Wächter σ. 447.

δ') Ἐάν τις ἐνάγη ὡς διάδοχος ἀλλοτρίων δικαιωμάτων (ὡς κληρονόμος, ἐκδοχεύς), ἡ ἐνάγη τινὰ ὡς διάδοχον ἀλλοτρίων ὑποχρεώσεων, ὀφείλει καὶ τὰ περιστατικὰ ταῦτα νὰ ἐκτιθῇ ἐν τῇ ἀγωγῇ, ὡς καὶ πᾶν ὅ,τι ὑποστηρίζει τὴν ἐν τῇ δίκῃ νομιμοποίησιν αὐτοῦ. Ὅρ. ἄνωτ. § 61.

ε') Ἡ *clausula monitoria*, ἥτοι ἡ μνεία ὅτι «ὁ ἐναγόμενος καὶ τοι, προσκληθεὶς, δυστροπεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ ἐκουσίως τὴν ὑποχρέωσιν αὐτοῦ» σπανίως μὲν λείπει ἐν ταῖς ἀγωγαῖς, ἀλλὰ καὶ λείπουσα, δὲν καθιστάνει ἀντάς ἀτάκτους (Ἀνωτέρω § 82 σημ. 4). Ὁ ἄνευ τοιαύτης προειδοποιήσεως ἐναχθεὶς, ἂν ἐξωδίως ἱκανοποιήσῃ τὸν ἐνάγοντα, δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ἥνπερ ὑπέστη ὡς ἐκ τούτου δικαστικὴν δαπάνην. Bayer 534 σ. Wächter σ. 443 σημ. 4.

3) Πολ. 533. «Τὸ ἔγγραφον τῆς ἀγωγῆς πρέπει νὰ περιέχῃ § 3... τὰ περιστατικὰ, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζει οὗτος (ὁ ἐνάγων) τὰς αξιώσεις του». Bayer σ. 528. Scuffert II. 151. Brackenhoeft in der Zeitschr. von Linde XI. 220.

4) Ὅρ. ἄνωτ. § 82 σημ. 8.

5) Ἐξ ἐσφαλμένης ἐρμηνείας τῆς τοῦ ῥωμ. δικαίου ῥήσεως «*officio judicis*» (α), οὐδόλως ἐμφανούσης τὸ ἡμέτερον «ἐξ ἐπαγγέλματος», παρὰ συρθεῖσα τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων ἡ πρακτικὴ λαμβάνει ὑπ' ὄψιν αὐτεπαγγέλτως καὶ ἐπιδιχάζει τοὺς μετὰ τὴν ἀγωγὴν τόκους, καρποὺς κ. λ.

(α) Νόμ. 49 § 1 Π. (19. 1) *pretii sorte, licet post moram soluta, usurae peti non possunt, quum haec non sint in obligatione, sed officio judicis praestentur*. Νόμ. 54 πρ. Π. (19. 2), Νόμ. 25 § 8 Π. (21. 4), Νόμ. 43 § 6 Π. (21 1), ὃν ἄλλως ἐνόησεν ὁ Göschen. 360.

πάρχωσιν ἐν τῇ ἀγωγῇ, διότι ἄλλως, μὴ δυναμένου τοῦ δικαστοῦ ν' ἀναπληρώσῃ αὐτὰς οἴκοθεν ⁶, ἡ ἀγωγὴ ἀποβήσεται ἄσκοπος. Ἀπαιτεῖται δὲ νὰ ᾔηται αἱ αἰτήσεις ὠρισμέναι ⁷ καὶ ἀπλεόναστοι ⁸, καὶ νὰ ἔχωσι πρὸς τὸ ἱστορι-

(Bayer σ. 537. Linde § 153 σημ. 5. Seuffert II. 150 VI.) Ἀλλὰ τοῦ ἀμαρτήματος τούτου εἰσὶν ἀμέτοχα, ὅσον γνωρίζω, τὰ ἡμέτερα δικαστήρια.

6) Ἐὰν ἐκ τῶν προσαχθεισῶν π. γ. ἀποδείξουν προκύψῃ ὅτι ὁ ἐνάγων δικαιούται νὰ λάβῃ πλέον τοῦ αἰτηθέντος, ὁ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐπιδιχάτῃ αὐτὸ (Πολ. 158. 785 § 1.) Ἀλλὰ κινουμένης τῆς μειούσης τὸ τίμημα ἀγωγῆς, ἐὰν τὸ πρᾶγμα φανῇ ἄχρηστον διὰ τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ, δύναται νὰ αἰτηθῇ ὕστερον ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ τιμήματος (Νόμ. 38 § 6 Βασ. (19. 10) Καλλιγ. Γ'. 246). Παρὰ τοῖς Γερμανοῖς δὲν φυλάττεται τοσαύτη ἀκρίβεια ἕνεκα τινῶν διατάξεων τοῦ ρώμ. δικαίου. § 34 Εἰσηγ. 4. 6. Θεόφ. αὐτ. «Κινῶν τις κατ' ἐμοῦ δικαστήριον minus ἐρεπετίτευσεν· δέκα γὰρ ἐποφειλόμενος ἐκίνησε περὶ πέντε· ἡ δεσπόζων εἰς ὀλόκληρον τοῦ ὑπ' ἐμοῦ κατεχομένου, περὶ τοῦ ἡμίσεος ἐποίησατο τὴν ἐναγωγὴν· οὐδεὶς αὐτῷ κίνδυνος ἐντεῦθεν συμβήσεται· εἰς γὰρ τὴν λοιπὴν ποσότητα ὁ δικαστὴς ἐν αὐτῷ τῷ δικαστηρίῳ οὐδὲν ἤττον καταδικάζει με». Νόμ. 1 § 3 K. (3. 10). Langenn u. Kori Erörter. I. 152. Bayer 541.

7) Πολ. 137. 533 § 5. Ἀγωγαὶ περὶ ἀποζημιώσεως ἢ περὶ ἀποδόσεως ὁμάδος πραγμάτων (κληρονομίας) δύνανται, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ θεωρηθῶσιν ἔγχυροι, καὶ τοι γενικῶς ἐκφέρουσαι τὴν αἴτησιν· π. γ. «ἐξαιτούμαι νὰ καταδικασθῇ ὁ ἐναγόμενος εἰς ἀποζημιώσιν ὀρισθησομένην διὰ πραγματογνωμόνων» ἢ «ἐξαιτούμαι νὰ καταδικασθῇ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς κληρονομίας, ὅσῃν ἀποδειχθῇ ὅτι κατέχει». Ὅρ. Πολ. 849 ἐπ. Seuffert Comment. II. 149. Bayer, σ. 409.— Συγχωροῦνται αἰτήσεις διαζευκτικαί; Franke Civilpr. I 320 § 123.

8) Πλεονασμὸς ἐν τῇ αἰτήσῃ εἴτε ὑπερχαίτησις (plus petitio). τετραχῶς δύναται νὰ λάβῃ χώραν, ἥτοι

α') πράγματι· αἰτοῦνται πλέον τῶν ὀφειλομένων,

β') χρόνῳ· κινεῖται προώρως ἢ ἀγωγῇ,

γ') τόπῳ· τ' ὀφειλόμενον ἐν ῥητῷ τόπῳ καταβληθῆναι ἐν ἐτέρῳ ἀπαιτεῖται τόπῳ,

δ') αἰτίᾳ· τὸ ἐν γένει (in genere) ἢ κατὰ διάζευξιν ὀφειλόμενον αἰτεῖται ἐν εἴδει (in specie) ἢ κατὰ τὸ ἕτερον ἀπλῶς ζευγμα.

κὸν σχέσιν αἰτίου καὶ ἀποτελέσματος⁹.

6') Ὡς δικόγραφον. Ἐκ τῆς ἀγωγῆς πρέπει νὰ ἐξάγῳ-
ται ἀναμφίβολα τὰ τε πρόσωπα τῆς δίκης καὶ τὸ ἀντικεί-
μενον αὐτῆς¹⁰. ὅθεν ἀναγκαῖον νὰ ὀρίζη ἡ ἀγωγή τὸ δι-
κᾶσον δικαστήριον¹¹, τοὺς διαδίκους¹² καὶ νὰ περιγράφη

Ἐν τῷ παλαιτέρῳ ῥωμ. δικαίῳ, ἕνεκα τῆς περιορισμένης ἐξουσίας τοῦ δικαστοῦ, ὀφείλοντος δικάζειν αὐστηρῶς κατὰ τὸν δεδομένον αὐτῷ τύπον, ἴ-
σχυεν ὁ κανὼν «qui plus petit causa cadit». Ἐμετριάσθη μὲν ὕστερον ἡ
αὐστηρότης αὕτη, ἀλλὰ δὲν ἀφέθη ὅλως ἀτιμώρητον τὸ ὑπεραπαιτεῖν Θεόφ. §
33 (4. 6). Bayer σ. 539. — Πλὴν τὴν σήμερον ἄλλοι ἀκολουθοῦνται κανό-
νες· διότι τῷ πλείον τοῦ ὀφειλομένου αἰτήσαντι ἐπιδικάζεται μόνον τὸ ὀφειλό-
μενον, τὸ δὲ λοιπὸν ἀπορρίπτεται πρὸς καὶρὸν ἑωσοῦ ἔλθῃ ἡ προθεσμία (ἴδ.
κατωτ. § 106. σημ. 30).

9) Bayer σ. 538. Πρέπει ν' ἀπορρίφθῃ π. χ. ἡ ἀγωγή τοῦ διεκδικούν-
τος ἵππον καὶ μὴ αἰτοῦντος αὐτὸν ἀλλὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ἐφετ. Ἀθην.
8212.

10) Linde § 195. Boncenne II. 27.

11) Δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον νὰ ὀρίζηται τὸ δικαστήριον διὰ
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ (ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις πρωτοδικείου)· δύναται καὶ δι'
ἄλλων λέξεων νὰ σημειωθῇ, ἀρκεῖ νὰ μὴ γεννᾶται σπουδαία ἀμφιβολία περὶ
τῆς ταυτότητος αὐτοῦ (ἐνώπιον τοῦ ἐν Σαλαμῖνι δικαστηρίου). Ἄλλ' ἀμφί-
βολος καὶ ἡμαρτημένη θεωρεῖται ἡ ἔκφρασις «ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀρ-
μοδίου δικαστηρίου». Ὁ ἐνάγων αὐτὸς ὀφείλει νὰ εὕρῃ τὸ ἀρμόδιον δικα-
στήριον καὶ οὐχὶ ὁ ἐναγόμενος. Carré ζ. 313. 313 bis. Dalloz Exploit
ἀρ. 525—528.

12) Ἦτοι νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα, τὸ ἐπώνυμον καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν·
διότι δι' αὐτῶν θεωρεῖ ὁ νόμος ἀρκούντως σημειούμενον τὸν διάδικον, ὥστε
νὰ μὴ γεννᾶται ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος αὐτοῦ. Κατὰ τὴν γαλλικὴν
δικονομίαν (ἀρ. 61 § 1) ἀπαιτεῖται καὶ τὸ ἐπάγγελμα (Dalloz ἀρ. 100).
Σημειωτέον δὲ καὶ τὰ ἐξῆς.

α) ὁ ἄνθρωπος διακρίνεται συνήθως ἀπὸ τῶν λοιπῶν διὰ τοῦ βαπτιστικοῦ
καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος. Τοῦ πρώτου ἀρκοῦσιν ἐν τῇ ἀγωγῇ καὶ μό-
να τ' ἀρκτικὰ στοιχεῖα, ὅταν δὲν γεννᾶται ἀβεβαιότης ἐντεῦθεν. Carré ζ.
285. 306. Dalloz ἀντ. ἀρ. 80. 474. Boncenne II. 107.

ἀκριβῶς τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς¹³· προσέτι ἀπαιτεῖ-

β') ὁ ὑπὸ δημόσιον χαρακτῆρα ἢ ῥητὴν ιδιότητα παριστάμενος ἐν τῇ δίκῃ ἱκανῶς ὀρίζεται καὶ διὰ μόνης τῆς μνείας τῆς ιδιότητος ταύτης· π. χ. «ὁ δήμαρχος, ὁ Αθηναίων». Carré ζ. 286. Dalloz αὐτ. ἀρ. 86. Boncenne II. 113 ἐν τ.

γ') αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι ὀρίζονται ἀρκούντως, ἀναφερομένης μόνον τῆς ἐμπορικῆς ἔπωνυμίας. Carré ζ. 287bis. Dalloz ἀρ. 97 - Περὶ τῶν πολιτικῶν ἐταιριῶν ἴδ. Dalloz ἀρ. 99.

δ') ὡς πρὸς τὴν κατοικίαν ἀρκεῖ ν' ἀναφέρεται ἡ πόλις ἢ τὸ χωρίον, διὰ περ χρησιμεύει ὡς τὸ κέντρον τῶν ὑποθέσεων τοῦ διαδίκου. Ἡ σημείωσις τῆς οἰκίας, ἐνθα οὗτος οἰκεῖ, δὲν εἶναι μὲν ἀναγκαία, καλὸν ὅμως νὰ μὴ παραλείπηται, μάλιστα ἐν μεγάλαις πόλεσι (π. χ. Ἀθῆναι). διότι ὡς λέγει ὁ Boncenne, l'ajourné doit recevoir toutes les indications propres à lui donner le plus facile accès auprès de la personne qui le traduit en justice, afin qu'il puisse s'expliquer et s'accorder avec elle. προσέτι δὲ πρέπει νὰ γνωρίζῃ ποῦ ἔχει νὰ κοινοποιήσῃ τὸ ἀπολογητήριον αὐτοῦ, ἢ τὰς λοιπὰς ἐν τῇ δίκῃ προσπιπτούσας ἐπιδόσεις, αἱ δικαιοῦται νὰ ἀπευθύνῃ εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ἂν ζητήσας δὲν εὔρῃ τὴν οἰκίαν τοῦ ἐνάγοντος. Carré ζ. 298. Dalloz ἀρ. 117. Bonc. II. 118.

13) Ὅποι ἡ περιγραφὴ πρέπει νὰ ᾔῃαι τοσοῦτον πλήρης ὥστε νὰ μὴ γεννᾷται ἀμφιβολία περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφορᾶς. Νόμ. 6 Βασ. (15. 1). «Ὁ ἐνάγων ὀφείλει λέγειν, εἰ ὅλον ἀπαιτεῖ, ἢ ἥμισυ, καὶ πόσον· καὶ μὴ μόνον τὸ ὄνομα λέγειν, ἀλλ' ἐπὶ μὲν ὕλης ἀνεργάστου, τὸν σταθμὸν, ἐπὶ δὲ ἀργυρίων, τὸν ἀριθμὸν· ἐπὶ δὲ τῆς ἐργαζομένης, τὸ εἶδος, καὶ ἐπὶ τῶν μετρούμενων, τὸ μέτρον· καὶ ὁ ἀπαιτῶν ἐσθῆτα... καὶ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν χροιάν λεγέτω· οὐ μὴν εἰ παλαιὰ ἢ νέα ἐστί· καὶ ἐπὶ τῶν σκευῶν, τὸ εἶδος· τυχὸν δίσκος· οὐ μὴν καὶ τὰ λοιπὰ γνωρίσματα· καὶ ἐπὶ δούλου, τὸ ὄνομα, καὶ εἰ παῖς ἢ νέος ἐστι· ὁ δὲ ὄνομα ἀγνοῶν δεῖ λέγειν τὴν διὰ γνωρισμάτων φανέρωσιν· οἷον τὸν ἐκ τῆςδε τῆς κληρονομίας ἢ τὸν ἀπὸ τῆςδε τεχθέντα· καὶ ἐπὶ ἀγροῦ καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸν τόπον» (Carré ζ. 312). Ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς ᾔῃαι ἀκίνητον, δι' ἐμπραγμάτου ἢ μικτῆς ἀγωγῆς αἰτούμενον, πρέπει νὰ περιγράφῃται ἀναφερομένου ἐν τῇ ἀγωγῇ τοῦ δήμου, τῆς θέσεως (τοῦ ὀνόματος τῆς τοποθεσίας καὶ τῶν γειτόνων) καὶ ιδιότητος αὐτοῦ π. χ. ἄμπελος, οἰκία. (Πολ. 534. γαλ. δικ. 64). Ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον γενομένη ἡ περιγραφὴ, ἂν ἐξ αὐτῆς προκύπτῃ ἀποχρόντως περὶ τίνος ἀκινή-

ται νὰ προσδιορίζῃ τῷ ἐναγομένῳ προθεσμίαν¹⁴ εἰς ἀπολογίαν καὶ νὰ ᾔῃαι προσηκόντως χρονολογημένη¹⁵ καὶ ὑπογεγραμμένη (ΑΠ 220 τοῦ 54).

Ἄξια δὲ ἱκανῆς προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας ἐστὶ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ εἴτε γραμματικὴ τῆς ἀγωγῆς διασκευή¹⁶.

του πρόκειται, εἶναι ἰσχυρά. Carré ζ. 334 . . . Une nombreuse jurisprudence décide que le voeu de la loi est rempli en faisant connaître suffisamment l'immeuble qui est l'objet du litige. Κατά τινα παλαιὰν συνθήειαν, ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύουσιν, ὁ ἐνάγων ὀφείλε νὰ ὑπάγῃ ἐπὶ τόπου καὶ νὰ δακτυλοδεικτῇ τὸ ἀκίνητον ὅπερ διεξεδίδκει. Τὴν συνθήειαν ταύτην κατήργησεν ἡ νεωτέρα νομοθεσία· ἐντεῦθεν δὲ προῆλθεν ἡ ἐν τῷ νόμῳ εἰδικὴ μνεία περὶ τῆς περιγραφῆς τῶν ἀκινήτων. Boncenne II. 151. Dalloz ἀρ. 589 ἐπ.

14) Περὶ τῆς προθεσμίας ταύτης ὁρ. κατωτέρ. § 111 σημ. 1 — Ἐὰν ἐν τῇ ἀγωγῇ δὲν ὀρισθῇ ἡ πρὸς τὴν ἀπολογίαν προθεσμία, ἡ δὲν ὀρισθῇ ἀκριβῶς ἡ ὀρθῶς, ἔχει τότε ὁ ἐναγόμενος τὴν δεκαπενθήμερον προθεσμίαν τοῦ νόμου (Πολ. 540). Ὡστε ἡ ἀγωγή δὲν εἶναι ἄκυρος διὰ τὴν ἑλλειψιν ταύτην· Ἀλλὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται τοῦτο, ἐξενίκησεν ὁμοῦς, ὡς λέγει ὁ Dalloz (ἀρ. 540), ἡ γνώμη, ἡ μὴ παραδεχομένη τὴν ἀκυρότητα, Πρβ. Carré ζ. 314 bis—321. Boncenne II. 172. Dalloz ἀρ. 536—543.

15) Ὁ χρόνος τῆς συντάξεως τῆς ἀγωγῆς σπανίως ἔχει παρ' ἡμῖν συνεπίαιας. Ὅθεν ἀγωγή ἀχρονολόγητος δὲν εἶναι ἄκυρος. Πρὸ τῆς ἐπιδόσεως ἡ ἀγωγή ἔχει δύναμιν ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἄνευ βεβαίας χρονολογίας καὶ οὐδὲν παράγει δικαίωμα. Παρὰ τοῖς Γάλλοις τὸ exploit d'ajournement, ὡς πρῶξις τοῦ κλητῆρος, πάσας τὰς συνεπίαιας τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς ἔχουσα, πρέπει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ ᾔῃαι χρονολογημένη. Carré ζ. 283. 284. 284 bis. Dalloz ἀρ. 49 ἐπ. Boitard I. 116.

16) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 81. 2. Γενικὴ παρατήρησις δύναται νὰ γείνη ὡς πρὸς τοῦτο, ὅτι ἡ ἀγωγή πρέπει νὰ ᾔῃαι σύντομος, πλήρης, σαφής. Ἰδίως δὲ ἀτακτον, μάλιστα δὲ καὶ ἐπιθλαβές, φαίνεται νὰ προλαμβάνηται ἐν τῇ ἀγωγῇ ἡ ἀπόκρουσις ἐνδεχομένων ἐνστάσεων (ὅπερ ὑποφορὰν οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον), ἐκτὸς ἂν ἀνήκῃ εἰς τὴν βύσιν τῆς ἀγωγῆς. Bayer σ. 535. Morstad Schlüsse I σ. 168.

β') 'Επουσιώδες τῆς ἀγωγῆς περιεχόμενον.

§ 101. Περὶ τὴν σύνταξιν τῆς ἀγωγῆς ἐπιβάλλει ὁ νόμος, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων, καὶ ἄλλας τινὰς ἥττον οὐσιώδεις. Αὗται δὲ εἰσὶ

α.) ὁ διορισμὸς ἀντικλήτου¹.

β.) ἡ ἐπισυναψὶς ἐγγράφων τινῶν².

γ.) ἡ ἐν τῷ αὐτῷ διχογράφῳ ἔνωσις πολλῶν ἀγωγῶν. ἀλλὰ τοῦτο εἶναι δικαίωμα καὶ οὐχὶ ὑποχρέωσις τοῦ ἐνάγοντος³. Μόνον δὲ τοῦτο τὸ χρέος ἐπιβάλλεται αὐτῷ ὅτι ἐὰν αἱ πολλαὶ ἀγωγαὶ ἐκ διαφόρων πηγάζωσι λόγων καὶ ἐπὶ διαφόρων στηρίζωνται περιστατικῶν, ὀφείλει νὰ ἐκθέσῃ χωριστὰ τὸ ἱστορικὸν ἐκάστης⁴.

1) Ἡ παράλειψις τοῦ διορισμοῦ ἀντικλήτου εἶναι ἐπουσιώδης καὶ δὲν ἐπηρεάζει τὸ κῦρος τῆς ἀγωγῆς. Πολ. 150. ἀνωτέρ. § 60. γ'. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. Carré ζ. 301—304. Dalloz ἀρ. 645 ἐπ.

2) Πολ. 538 § 4. γαλ. 65. Ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ ἐπισυνάψῃ τῇ ἀγωγῇ α) ἀντίγραφον τῆς περὶ ἀποτυχίας τοῦ συμβιβασμοῦ ἐκθέσεως, ἢ τοῦ μαρτυρικοῦ τοῦ εἰρηνοδίκου ὅτι δὲν ἐνεφανίσθη τις τῶν διαδίκων εἰς τὴν περὶ συμβιβασμοῦ ἀπόπειραν (πῶς συντάσσεται τὸ μαρτυρικὸν τοῦτο ἴδ. ἀνωτ. § 98 γ'). Ἡ παράλειψις θατέρου τῶν ἀντιγράφων τούτων εἶναι λόγος ἀκυρότητος τῆς ἀγωγῆς.— Ἐὰν ὁ ἐνάγων δὲν ἐνεφανίσθη εἰς τὸν εἰρηνοδίκην, ὀφείλει νὰ ἐπισυνάψῃ μαρτυρικὸν τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ; Μάλιστα, ὁγλ. ἀντίγραφον τοῦ πρακτικοῦ τοῦ εἰρηνοδίκου· β) ἀντίγραφον τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων. Ἡ παράλειψις τῆς ἐπισυναψέως τοῦ ἀντιγράφου τούτου δὲν φέρει ἀκυρότητα. Τῶν δὲ εἰς ξένην γλῶσσαν γεγραμμένων ἐγγράφων εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν πρέπει νὰ ἐπισυνάπτηται ἀντίγραφον. Carré ζ. 336 ter. Dalloz ἀρ. 608.

Τί σημαίνει τὸ «ἐπισυνάπτειν» τοῦ νόμου; κατὰχωρίζειν ἐν τῇ ἀγωγῇ ἢ παραρτᾶν αὐτῇ τ' ἀντίγραφα; Τὸ δεύτερον μάλλον. Carré ζ. 333. 334 Dalloz ἀρ. 610. Πολ. 622 ἐδ. 2.

3) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 73. τ Bayer 543.

4) Linde Lehrb. § 195 σημ. 4. Bayer σ. 548.

γ'.) Ἐπίδοσις τῆς ἀγωγῆς.

§ 102. Ἡ ἀγωγή, ὡς ἡ βάσις τῆς δίκης, πρέπει νὰ γνωστοποιηθῇ τῷ ἐναγομένῳ¹. τοῦτο δὲ γίνεται διὰ κοινοποιήσεως κατὰ τὰ περὶ ἐπιδόσεων ὠρισμένα. Ἡ ἐπίδο-

1) Ὅπως ὁ ἐνάγων παρεσκεύασε τὴν ἀγωγήν αὐτοῦ καὶ τὰ πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς μέσα ἐμελέτησεν, οὕτω καὶ ὁ ἐναγόμενος δίκαιον εἶναι νὰ μάθῃ τῆς ἀγωγῆς τὸ περιεχόμενον, ἵνα τὴν ὑπεράπαισιν αὐτοῦ παρασκευάσῃ. Ἡ κλήτευσις λοιπὸν τοῦ ἐναγομένου εἶναι θεμελιώδης τῆς δικδικασίας διάταξις, ἣν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις ἔθνεσι κεκυρωμένην εὐρίσκομεν.

Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ πάλαι ὄφειλεν ὁ ἐνάγων νὰ προσκαλέσῃ εἰς δικαστήριον παρόντων μαρτύρων (οὗτοι ἐλέγοντο κλητῆρες καὶ κλήτορες) τὸν ἐναγόμενον· καὶ νὰ δώσῃ αὐτῷ προθεσμίαν πρὸς τοῦτο. Ἐκτάκτως δὲ μόνον, ἴσως ἐπὶ ξένων, συνεχωρεῖτο ἡ ἄμεσος εἰς τὸν ἄρχοντα ἀπαγωγή τοῦ ἐναγομένου. Μετὰ τὴν πρόσκλησιν ἐπεδίδετο τῷ ἁρμοδίῳ ἄρχοντι τὸ τῆς ἀγωγῆς ἔγγραφον (λῆξις, ἔγκλημα)· οὗτος δὲ, ἂν ἔλφινε παραδεκτὴν τὴν δίκην, ὥριζε τὰ περαιότερα. Meier der att. Prozess σ. 575.

Ἐν Ῥώμῃ, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς δωδεκαθέλου, ὁ ἐνάγων ἐκάλει προφορικῶς εἰς δικαστήριον τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ· οὗτος δὲ ὄφειλε ν' ἀκολουθήσῃ τὸν ἐνάγοντα, ἄλλως ἡδύνατο δὲ τῆς βίας ν' ἀπαχθῇ—*si in jus vocat, ni it, antestator: igitur em capito. Si calvitur pedemve struit, manum endojacito*—Τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης ἀπηλλάσσετο παραστάτην (vindex) διδούς. Ἡ αὐστηρότης ὅμως αὕτη ἐμετριάσθη ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ πραιτορικοῦ ἐδίκτου καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν διατάξεων διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἡπιωτέρων διατυπώσεων. Bettmann Handbuch des Civilproz. σ. 246. Zimmermann Rechtsgeschichte III. σ. 326.

Παρόμοιαι διατάξεις περὶ τὰς κλητεύσεις ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γαλλικὴν διαδικασίαν. L'ajournement, λέγει ὁ Boncenne (II. σ. 74), fut d'abord appelé manition chez les Francs. Le demandeur, de sa propre autorité, se rendait avec plusieurs témoins à la maison de celui qu' il voulait manir, et parlant à sa personne, ou à sa femme, ou à quelqu' un de sa famille, il le somrait de comparaitre tel jour devant le juge. Celle des parties qui ne comparaisait pas était condamnée à payer à l' autre quinze sous d' amende, à moins qu' elle n'eût été retenue par un empêchement légitime.

σις τῆς ἀγωγῆς φέρει τὰς ἐξῆς μεταβολὰς μεταξὺ τῶν διαδίκων².

α.) διακόπτει τὴν παραγραφὴν τῆς ἀγωγῆς, ἥτοι τὴν καλουμένην ἀποσβεστικὴν³.

β') ποιεῖ ἐπίδικον τῆς διαφορᾶς τὸ ἀντικείμενον, ἀπαγορευομένης ἐπ' αὐτοῦ πάσης καινοτομίας καὶ μεταβολῆς⁴.

2) Πολ. 156. Βαυαρ. Σχέδ. § 167. Ἐπιδίδεται τῷ ἐναγομένῳ ἀντίγραφον τῆς ἀγωγῆς, ἰσχύον ὡς πρωτότυπον. ἀνωτ. § 92.—Περὶ τοῦ ζητήματος κατὰ ποίαν ἐποχὴν ἐξετάζεται τὸ βάσιμον τῆς ἀγωγῆς, πρβ. Vanger I. 281. Savig VI. 64. Archiv für die civil. etc XXX. 204. Schmid Handb. II. 123 σημ. 2. Arndts σ. 159.

3) Νόμ. 3 Κώδ. (7. 40) . . . qui obnoxium suum in judicium clamaverit et libellum conventionis ei transmiserit . . . videri jus suum omne in judicium deduxisse, et esse interrupta temporum curricula. Νόμ. 3 Βασ. (50. 15) — Ἡ κτητικὴ λεγομένη παραγραφὴ δὲν διακόπτεται κατὰ ρ. δίκαιον διὰ τῆς προκατάρξεως τῆς δίκης, ἀλλὰ δύναται καὶ διαρκούσης αὐτῆς νὰ συμπληρωθῇ (Archiv τόμ. 37 σελ. 119 σημ. 73). ἀλλὰ τοῦτο δὲν ὠφελεῖ τὸν ἐναγόμενον ὀφείλοντα ν' ἀποκαταστήσῃ τὰ πράγματα ὅπως ἐν τῷ χρόνῳ τῆς προκατάρξεως ἦσαν (Νόμ. 14 πρ. II. 10 2. Νόμ. 9 § 6 II. 10. 4.— Νόμ. 18. 20. 21 II. 6. 4). Αἱ διατάξεις αὗται δὲν φαίνονται τροποποιηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (Νόμ. 8. Κ. 7. 39. Νόμ. 2. Κ. 7. 40.) Ἄλλως πρὸς τί κατεχωρίσθη ἐν τῷ Πανδέκτη ὁ νόμ. 2. § 21 (41. 4) καὶ ἐν τοῖς Βασιλικοῖς (50. 4) ἔχων οὕτως «ὁ διακόπτει διὰ τοῦ χρεῖσθαι δεσποτείαν ἢ κατὰ τοῦ νεμομένου προκατάρξις.» Πρβ. Vanger I. 280. Contra Payer σ. 559.

Ἄλλ' ἢ εἰς ἀναρμόδιον δικαστήριον εἰσχυθεῖσα ἀγωγὴ δὲν διακόπτει τὴν παραγραφὴν. Νόμ. 14 Βασ. (48. 11). Νόμ. 7. Κώδ. (7. 21). Σαβιν. V. 321. Καλλ. I. 305. ΑΠ. 228 τοῦ 51. Κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον (ἄρθ. 2246) la citation en justice donnée même devant un juge incompetent, interrompt la prescription.

4) Τὸ ρώμ. δίκαιον ἀπαγορεύει τὴν ἀπαλλοτριώσιν πραγμάτων, ὧν περὶ δεσποτείας ζήτησις ἐν δικαστηρίῳ κινεῖται (ἄρα οὐχὶ παντὸς ἐπιδίκου δικαίου Mühlenbr. Cession σ. 335), καὶ οὐ μόνον ἄκυρον τὴν τοιαύτην ἀπαλλοτριώσιν ἀποφαίνεται, ἀλλὰ καὶ τὸν παραβάτην ζημιοῖ. Νόμ. 2. 4. Κώδ.

γ') μεταβάλλει εἰς ἐντόκους τὰς χρεαπαιτήσεις⁵ καὶ

(8. 37). Νεαρ. 112, κεφ. α'. Bayer 561. Vanger I. 287. Ἡ νεωτάτη περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πραγματεία ἐστὶν ἡ τοῦ Zimmermann ἐν τῷ Archiv für etc. XXXV. 431. XXXVI. 49 Bachofen Ausgew. Lehr. σ. 59

Παρ' ἡμῶν φαίνεται ὀρθότερον νὰ εἰπωμεν ὅτι αἱ διατάξεις αὗται τοῦ ῥωμ. δικαίου δὲν ἰσχύουσι πλέον διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους· 1) ὁ νομοθετήσας τὴν πολιτικὴν ἡμῶν δικονομίαν ἐπεμελήθη νὰ ἀναφέρῃ ὀνομαστὶ καὶ ἀκριβῶς τ' ἀποτελέσματα τῆς προκατάρξεως τῆς δίκης τῶν Ῥωμαίων (Πολ. 156. 575. 545 ἐδ. 3). σιωπῆσας δὲ περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἀπαλλοτριώσεως ἐν γνώσει ἐσιώπησε. 2) αἱ λέξεις τοῦ ἄρθ. 156 § 3 «ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐν τῷ ἀντικειμένῳ τῆς δίκης καινοτομία καὶ μεταβολή· · ·» δὲν ἐννοοῦσι βεβαίως ἀπαλλοτριώσιν· 3) ἐν Βαυαρίᾳ παραδέχονται συγχωρουμένην τῶν ἐπιδίκων τὴν ἀπαλλοτριώσιν (Seufferts Blätter X. 177. — ἴδ. ὅμως τοῦ αὐτοῦ Comment II. 216), ἣν καὶ Gönner ἐν τῷ περὶ πολιτ. δικονομίας σχεδίῳ αὐτοῦ (Motive I. 229) ἐγκρίνει· Τὴν τοῦ ῥωμ. δικαίου ἀπκγόρευσιν τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἐπιδίκων πραγμάτων ἀπεσιώπησα, λέγει ὁ συγγραφεὺς οὗτος, καθὼς ὑπ' οὐδενὸς νομοθετικοῦ λόγου ὑποστηριζομένην καὶ ἀνάρμοστον πρὸς τὰς σημερινὰς σχέσεις οὖσαν. Ὁ μὴ ἀρεσκόμενος εἰς δίκας, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἐν δίκῃ εὕρισκομένην οἰκίαν αὐτοῦ προτιμῶν νὰ πωλήσῃ μᾶλλον, ἢ νὰ κρατῇ ὑπὸ τὸ βάρος τῆς δίκης, τίνα θλάπτει; καὶ τίς δύναται κατὰ τῆς τοιαύτης πράξεως νὰ παραπονεθῇ;» 4) καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἀπαγόρευσις δὲν ἰσχύει (Carré ζ. 1283 ter). Σύμφωναν ἀπέφηνε γνώμην καὶ ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 218 τοῦ 51 — Ἐναντία ἡ 39 τοῦ 1841. Εὐρετήρ. Ζ'. 82. Καλλιγ. Γ'. 408 καὶ σημ. 82). — Τὸ 463 § 3 ἄρθ. Πολ. δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ προκείμενον ζήτημα· διότι παραπεμπὸν εἰς τὰ ἄρθρ. 74 καὶ 75 ἐννοεῖ μεταβολὴν οὐχὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς δίκης, ἀλλὰ περὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι τῶν διαδίκων. πρβ. Carré ζ. 1283 ter. Langenne u. Kori II. 187.

5) Πᾶσα προσωπικὴ ἀπαίτησις, ἥς τὸ ἀντικείμενον εἶναι χρηματικὴ δόσις, γίνεται τοκοφόρος μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς. Ἡ ἐπίδοσις δηλ. ἐπέχει τόπον μηνύσεως καὶ καθιστάνει ὑπερήμερον τὸν ἐναγόμενον. Νόμ. 35 Βασ. (23. 3). «Καὶ μετὰ προκάταρξιν τρέχει ὁ τόκος» συνδ. Νόμ. 34 αὐτ. «Οἱ τόκοι τάξιν ἐπέχουσι καρπῶν». Vanger. I. 284 (6 ἐκδ.) Bayer σ. 564 — Εἶναι ὑπόχρεος ὁ ἐναγόμενος εἰς πληρωμὴν τόκων μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς καὶ ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ᾖ τὸν ἀνεκκαθάριστον

καθίστησι τὸν ἐναγόμενον κακῆς πίστεως νομέα⁶.

Ἄλλὰ τ' ἀποτελέσματα ταῦτα τῆς ἐπιδόσεως ἀναιροῦνται πάλιν, ἀπορρίφθείσης ὕστερον τῆς ἀγωγῆς, παραιτηθείσης ἢ καταργηθείσης τῆς δίκης⁷.

ἢ ὅταν ὁ ἐναγόμενος εἶχεν εὐλογον αἰτίαν νὰ προκαλέσῃ τὴν δίκην;» 'Ο ... ἐναγόμενος οὐ ποιεῖ ὑπέρθεσιν, εἴπερ δικαίαν αἰτίαν ἔχει.» Νόμ. 24 Βασ. (23. 3). Seuff. Comment II. 217. σημ. 11. Ἀπόφ. ΑΠ. 448 τοῦ 52, 422 τοῦ 55. Καλλιγ. Γ'. 462. Ἀλλὰ τῆς διατάξεως ταύτης λίαν φειδωλῶς πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις· διότι ἐνδεχόμενον νὰ παρεμβάλλωνται πρὸς τὸ φαινόμενον καὶ ἵνα παρατείνωσι τὴν δίκην αἱ τοῦ ἐναγομένου ἀντιδικαίαι. μᾶλλον δὲ ὡς κανὼν πρέπει ν' ἀκολουθῇται, ὅτι «ὑπέρθεσιν ποιεῖ καὶ ὁ θελήσας δικάσασθαι ἢ περ ἀποκαταστῆσαι». Νόμ. 79 Βασ. (43. 1).

6) Ἡ ἐπίδοσις ἐηλ. τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς μεταβάλλει τὸν καλῆς πίστεως νομέα εἰς νομέα κακῆς πίστεως, ὅστις ἔνεκα τούτου χρεωστεῖ ν' ἀποδώσῃ τοὺς ἔκτοτε συναχθέντας καρποὺς (fructus perceptos). τόκους αὐτῶν ; νόμ. 51 § 1 Π (5. 3). Ἀλλὰ fructus percipiendos ; Κατὰ ῥωμ. δίκαιον καὶ τούτους τοὺς καρποὺς ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ (Νόμ. 2 Κώδ. 7. 54. § 2 Εἰσηγ. 4 17. Vanger I. 746. Seufferts Blätter VI. 337). Τὸ ἄρθ. 456 § 4 τῆς πολ. δικονομίας φέρει· «ὑποχρεοῦται εἰς ἀπόδοσιν τῶν ἐξαχθέντων καρπῶν». Σύμφωνον ἐστὶ καὶ τὸ Βαυαρ. σχέδιον τοῦ 1831 § 167. f. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι κατηργήθη κατὰ τοῦτο τὸ ῥωμ. δίκαιον. Κατὰ τὴν 167 τοῦ 56 ΑΠ ὁ καλῆς πίστεως κάτοχος μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς τοὺς συναχθέντας μόνον καρποὺς ἀποδίδωσιν.

7) Πολ. 157. γαλλ. κώδ. ἄρθ. 2247. Εἶναι ἀδιάφορον ἂν κατὰ τύπον (π. χ. ὡς ἄκυρος) ἢ κατ' οὐσίαν ἀπορρίφθῃ ἡ ἀγωγή. τὸ ἀποτέλεσμα εἰς ἀμφοτέρως τὰς περιπτώσεις εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὴν κατάργησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς. Aubry et Rau Cours de droit civil I. 214 σημ. 8

Γ') ἀπολογία.

α) Γενικά α)

§ 103. Κοινοποιηθείσης τῆς ἀγωγῆς, ἔχει δικαίωμα ὁ ἐναγόμενος ἢ εὐθὺς τότε ν' ἀπολογηθῇ κατ' αὐτῆς, ἢ ν' ἀναβάλῃ τοῦτο διὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαδικασίαν¹. Δύναται δὲ τριχῶς ν' ἀπολογηθῇ, α) πολεμῶν τὴν νομιμότητα τῆς ἀγωγῆς², β) ἀμφισβητῶν τὴν ἀλήθειαν τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς βάσεως, καὶ γ) ἀντιτάσσων ἐνστάσεις. Ὡς ὑπεράσπισις δ' ἔμμεσος χρησιμεύει αὐτῷ καὶ ἡ ἀνταγωγή³.

Ἡ ἐν τῇ προδικασίᾳ γινομένη ὑπεράσπισις, περὶ ἧς ἐνταῦθα πρόκειται, ἐνεργεῖται διὰ δικογράφου ἀπολογητηρίου καλουμένου, ἐν ᾧ πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ἐπὶ ποινῇ⁴ ἅπασαι αἱ ἐνστάσεις (ἀναβλητικαὶ καὶ ἀνατρεπτικαὶ), ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν, ἡ ἀνταγωγή καὶ ὁ διορισμὸς ἀντικλήτου⁵.

α) Πρ. ἄνωτέρ. § 84 σημ. α. Linde Lehrb. § 201 ἐπ. Mittermaier Beiträge II. 85. Boitard I. 153. Carré I. 349. Rauter ἀριθ. 178 ἐπ. Plank Beweisurtheil σ. 281.

1) Πολ. 544. 566 γαλ. 77—82.

2) Τὰ πρὸς τοῦτο βοηθήματα λαμβάνει ὁ ἐναγόμενος ἐκ τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου. Δι' αὐτοῦ τοῦ μέρους τῆς ὑπερασπίσεως πειρᾶται οὗτος ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀγωγῆς στοιχεῖον, ὅπως ἀναφέρεται ἐν τῇ ἀγωγῇ, δὲν ἔχει ἐννομον ὑποστήριξιν. Bayer σ. 576. Linde §207.

3) Πολ. 543.

4) Ἡ ποινὴ εἶναι ὅτι τὰ ἐντεῦθεν προζενθέντα ἔξοδα βαρύνουσι τὸν ἐναγόμενον. Πολ. 459. 541. 5) Ἰδ. ἄνωτέρ. § 60 γ'.

β) ἀπάντησις α.)

§ 104. Ἀπάντησις καλεῖται ἡ ἀπόκρισις τοῦ ἐναγομένου εἰς τὴν ἱστορικὴν βάσιν¹ τῆς ἀγωγῆς, ἡ μὴ περιέχουσα ἐντελῇ αὐτῆς ὁμολογίαν². Διὰ τῆς ἀπαντήσεως λοιπὸν μανθάνει κυρίως ὁ δικαστὴς τὰ ἐριστὰ τῆς δίκης μέρει. Ὅθεν εἶνα θεωρηθῇ προσήκουσα καὶ πλήρης ἡ ἀπάντησις ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ³,

α) εἰδική, ἥτοι ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει νὰ ἐξηγηθῇ εἰδικῶς περὶ ἐκάστου οὐσιώδους γεγονότος τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἀγωγῆς⁴.

α) Πρ6. Bayer σ. 577. Ἡ ἀπάντησις ὡς ἐπιφέρουσα παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὴν ἐναρξιν τῆς δίκης λέγεται *litiscontestatio* (προκάταρξις παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς). ἀντὶ τῆς ἀπαντήσεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταχειρισθῶμεν σήμερον τὴν προκατάρξιν (ἀν καὶ μᾶς κατηγορεῖ διὰ τοῦτο ὁ Ζαχαρίας. *Delineatio historiae juris etc VI*), διότι ἡ ἀπάντησις εἶναι μόνου τοῦ ἐναγομένου πράξις.

1) Δηλ. εἰς ἐκεῖνα τὰ περιστατικὰ καὶ γεγονότα, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὸ ὑλικὸν τοῦ ἱστορικοῦ στοιχείου τῆς ἀγωγῆς. Ἰδ. ἄνωτέρ. § 100 σημ. 2 γ'. *Seuffert Comment. B'. 237. b. c. d.*

2) Πολ. 549. «Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος, χωρὶς νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις, ὁμολογήσῃ τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἐνάγοντος, δύναται οὗτος νὰ ζητήσῃ παραχρῆμα τὴν ἀπόδοσιν τοῦ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντος». Ὡστε δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ κυριολογικῶς ἀπάντησις ἡ μὴ δίδουσα ἀφορμὴν εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα καὶ διὰ τοῦτο καθιστῶσα περιττὴν τοῦ δικαστηρίου τὴν ἀπόφασιν. Bayer σ. 589. *Seuffert Comment. II. 236.* Οὕτω λοιπὸν πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ὁ διδόμενος παρὰ τοῦ ἄρθ. 545 ὁρισμὸς τῆς ἀπαντήσεως «ἀπάντησις εἶναι κατάφασις ἢ ἄρνησις τῶν παρὰ τοῦ ἐνάγοντος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀναφερομένων, καὶ δὲν περιέχει νέους πραγματικοὺς ἰσχυρισμούς». Ἐπομένως δὲν φαίνεται ὀρθὸν ὅτι ἡ ἀπάντησις εἶναι γενικωτέρα τῆς ἀντιλογίας, ὡς λέγει ὁ Καλλιγᾶς (B'. 278).

3) Πολ. 545—550. Ἡ ἀπάντησις διαίρεται εἰς καταφατικὴν ἢ ἀρνητικὴν, καθαρὰν ἢ ὑποθετικὴν καὶ ἀληθῆ ἢ τεχμαρτὴν (*fieta*).

4) Bayer σ. 591. Ἡ εἰδικότης τῆς ἀπαντήσεως δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ

6) κατηγορητική, ρητή καὶ ἄμεσος, ἥτοι ὁ ἐναγόμενος δὲν συγχωρεῖται ν' ἀπαντήσῃ ἐνδουάζων⁵ ἢ ὑποθετικῶς⁶, οὔτε τοιουτοτρόπως ὥστε διὰ συμπεράσματος νὰ συνάγῃται ἡ διάνοια αὐτοῦ⁷. Πλὴν ἡ ῥῆσις «δὲν γνωρίζω» ἢ «δὲν πιστεύω» ἀντὶ ἀρνήσεως ἐστίν⁸.

Ἡ ἀπάντησις φέρει παρ' ἡμῖν ἀποτέλεσμα μόνον ὅτι παρεκτείνει τοῦ δικαστηρίου τὴν ἀρμοδιότητα⁹.

ἐντελῶς κατὰ γράμμα. ἀρκεῖ δὲ νὰ ᾔναι τοιαύτη ὥστε νὰ ἐξάγῃται σαφῶς ἐξ αὐτῆς, τίνες ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐνάγοντος ἀμφισβητοῦνται ἢ ὁμολογοῦνται. ἐὰν π. γ. ἐν δίκῃ περὶ λογοδοσίας ὁ δεξιλόγος ἀπαντήσῃ «ἀρνοῦμαι πάντα τὰ κεφάλαια τῶν δαπανῶν τῶν ἐν τῷ λογαριασμῷ» ἀρχοῦντως ἀπήντησεν· ἡ αἰτούμενός τις τὴν πληρωμὴν δανείου ἐν ὁρισμένῳ χρόνῳ γενομένην, εἶπη «ποτὲ δὲν ἔλαβον δάνειον παρὰ τοῦ ἐνάγοντος» τακτικὴν ἀπάντησιν ἔκαμεν· von der Pfordten in den Blättern von Seuffert Z'. 22. 23. II'. 61. Ἀλλὰ δὲν εἶναι πάντοτε ἐπιδοκιμαστέος ὁ ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικηγόρων εἰθισμένος τύπος «ἀρνοῦμαι πάντας τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἀντιδίκου, ὅσους ῥητῶς δὲν συνομολογῶ». Τοιαύτη ἀπάντησις πολλάκις θέλει κριθῇ ἀτελὴς καὶ ἀόριστος· Ὅσα τις γενικῶς μετ' ἄλλων γεγονότων ἀρνεῖται, ἔστιν ὅτε συστέλλεται ν' ἀρνηθῇ εἰδικῶς ἕκαστον.

5) Διὰ τῶν λέξεων «νομίζω, ἴσως, ἐνδεχόμενον κ. τ. λ.»

6) Μόνον ὅταν προτείνωνται ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις συγχωρεῖται ὑποθετική καὶ τυχία ἀπάντησις. Πολ. Πολ. 545 ἐδ. 2.

7) Π. X. ἐναγόμενος τις διὰ τὴν πληρωμὴν δανείου, ἀπαντᾷ «δὲν ἤμην ἐν Ἀθήναις ὅτε ὁ ἐνάγων λέγει ὅτι μ' ἐδάνεισεν»· ἡ δὲ ἐναγόμενος διὰ τῆς ἀρνητικῆς ἀγωγῆς ὡς διαβαίνων διὰ τοῦ κτήματος τοῦ ἐνάγοντος, ἀπολογεῖται «τὸ κτῆμα δι' οὗ διαβαίνω εἶναι ἰδικόν μου». ἡ ἐναγόμενος διὰ τῆς διεκδικητικῆς ἀπαντᾷ ὁ ἐνάγων πρέπει νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ παραδόσεως τοῦ κτήματος κατὰ τοῦ παραχωρήσαντος αὐτὸ εἰς αὐτόν· ἡ ἀπάντησις αὕτη συμπερασματικῶς φέρει εἰς τὴν ἔννοιαν ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἀρνεῖται γενομένην τῷ ἐνάγοντι παράδοσιν.

8) Πολ. 547. ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς περὶ πράξεων ἀλλοτρίων δικαζομένους. νόμ. 42 Π. (50 47).

9) Πολ. 545 ἐδ. 3. «Ἡ ἀπάντησις ἐπιφέρει παρέκτασιν τῆς δικαιοδοσίας». Περὶ τῆς litiscontestatio τῶν Ῥωμαίων πρὸς Vangerow A'. 277 τῆς 6 ἐκδ. Bayer σ. 592.

γ.) ἐνστάσεις α).

§ 105. Ἐνστάσις καλεῖται ἡ κατὰ τῆς ἀγωγῆς ἀντι-
τασσομένη ἐπιθετικὴ πρᾶξις, ἥτις, βάσιν ἰδίαν ὡς καὶ ἡ
ἀγωγή ἔχουσα, καταστρέφει προσωρινῶς ἢ διαπαντὸς τὸ

α) Ὅρ. ἀνωτ. §. 84 Γ'. Linde § 208 ἐ. Bayer σ. 569. 598. Seuf-
tert Comment. II 239. Boncenne III. 159—448. Boitard I. 308.
Berriat 154. Dalloz, Exception. Εὐρετήρ. ΣΤ'. 654.

Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐνστάσις (exceptio, παραγραφὴ) λέγεται ἡ ὑπε-
ράσπισις ἐκείνη τοῦ ἐναγομένου, δι' ἧς εἰς τὸ δίκαιον τῆς ἀγωγῆς ἀντιτάσ-
σεται ἕτερον δίκαιον ἀντίμαχον καὶ ἐπικρατοῦν, ἀλλὰ μὴ ἀναιροῦν αὐτὸ
ipso jure (ἴδ. ἀνωτ. § 84 σημ. 6). Ὡστε αἱ ἐνστάσεις ἀποτελοῦσιν ἐ-
ξαίρεσιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ τῆς ἀγωγῆς δικαίου, ὑπὸ τοῦ Πραίτωρος ὡσε-
πιτοπλεῖστον ex aequitate εἰσαγόμεναι· ὡς τοιαῦται δὲ παρίστανται καὶ
ἐν τῷ Πραιτωρικῷ τύπῳ. « Si inter Aulum Agerium et Numerium Ne-
gidium non convenit, ne ea pecunia peteretur. Διαιροῦνται δὲ καὶ
κατὰ ῥωμ. δίκαιον αἱ ἐνστάσεις εἰς ἀνατρεπτικὰς καὶ ἀναβλητικὰς· ἀλλ' ἐν
ἄλλῃ γενικῶς ἐννοίᾳ. Νόμ. 4 Βασ. (51. 1) «Τῶν παραγραφῶν αἱ μὲν εἰσὶ
πρόσκαιροι, μέχρι φανεροῦ χρόνου ἀντικείμεναι, αἵτινες καὶ ὑπέρθεσιν πα-
ρέχουσιν, ὡς αἱ ἀναβλλόμεναι τὴν ἀγωγήν, ὅποῃ εἰσὶν αἱ περὶ συμφῶνων
παραγραφαί· αἱ δὲ διηνεκῶς ἀντικείμεναι τῷ ἐνάγοντι, αἰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ
κινουμένην ἀγωγήν ἀναιροῦσαι· οἷον ἡ τοῦ δόλου παραγραφὴ καὶ ἡ τοῦ φόβου».

Καὶ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις συχνὴ ἦτο τῶν ἐνστάσεων ἡ χρῆσις· ἐκαλοῦντο
δὲ διαμαρτυρίαι καὶ παραγραφαί. « Παραγραφὴ δ' ἦν, λέγει ὁ Πολυδεύκης,
ἡ αὐτὴ καὶ παραμαρτυρία, ὅταν τις μὴ εἰσαγώγιμον λέγῃ εἶναι τὴν δίκην
ἢ ὡς κεκριμένος ἢ διαίτης γεγεννημένης ἢ ὡς ἀφειμένος, ἢ ὡς τῶν χρό-
νων ἐξηκόντων ἐν οἷς ἔδει κρίνεσθαι . . . οἷον οὐκ εἰσαγγελίας ἀλλὰ παρανό-
μων, οὐ δημοσίᾳ, ἀλλ' ἰδίᾳ, ἢ ὡς οὐ παρὰ τούτοις κρίνεσθαι δέον, οἷον οὐκ
ἐν ἀρείῳ Πάγῳ ἀλλ' ἐπὶ Παλλαδίῳ». Ἐκώλυον δὲ τὴν πρόοδον τῆς κυρίας
δίκης αἱ ἐνστάσεις καὶ ἐδικάζοντο χωριστὰ καὶ πρὸ αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνευ ἐνστά-
σεων διεκδίκασις τῆς διαφορᾶς ἐκαλεῖτο εὐθυδικία. Πρβ. Schömann der
attische Proc. σ. 631. 649.

Παρὰ τοῖς γερμανοῖς συγγραφεῦσιν ἡ ἐξῆς θεωρία περὶ τῶν ἐνστάσεων
φαίνεται ἐπικρατεστέρα. Τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ ἐ-
ναγομένου κατὰ τῆς ἀγωγῆς διαιρεῖται εἰς δύο, ἢ εἶναι ἀπόκρισις ἀπλῆ εἰς

τοῦ ἐνάγοντος δικαίωμα, ἢ καὶ ἀπλῶς ἀναβάλλει τὴν εἰς

τὶ ἀποτελοῦντα τὴν ἱστορικὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς γεγονότα, ἢ σχηματίζει ἀνεξάρτητον πραγμάτων ἱστορίαν, ὑποστηρίζουσαν τὸν ἐναγόμενον. Τὸ πρῶτον λέγεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν (*Streiteinlassung*), τὸ δεύτερον, ἐνστάσις. Ἐπειδὴ δὲ δύσκολος πολλάκις ἐστὶν ἡ εὕρεσις τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν ἱστορικὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς γεγονότων, διαφόρως καὶ ὁρισμός τῶν ἐνστάσεων ἐκτίθεται· τοῦτο ἔχει μεγάλην σημασίαν ὡς πρὸς τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως. Μάλιστα δὲ συγγραφεῖς τινὲς ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψιν τὰ περὶ ἐνστάσεων ἠρεύνησαν· Ὀλιγωτέρους μολοντοῦτο ἐνδυσασμοὺς παρέχει ὁ ἀκόλουθος τῶν ἐνστάσεων ὁρισμός (*Bayer σ. 354 τῆς 7 ἐκδ. von der Pfordten in Seufferts Blättern Γ'. 17. 33*).

Ἐνστάσις εἶναι ἡ πρότασις γεγονότος, ὅπερ, καὶ ὑπάρχον τὸ τῆς ἀγωγῆς δίκαιον, καταστρέφει ἢ ἀνίσχυρον καθίστησι·

Τὸν ὁρισμὸν τοῦτον παρεδέχθη καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἄρθρ. 551), καθ' ὃν ἡ ἐνστάσις ἔχει πλατύτερα πολὺ ὅρια τῆς *exceptio* τῶν Ῥωμαίων, διότι περιέχει καὶ τὰς δικαιολογίας τοῦ ἐναγομένου τὰς αὐτοδικαίως τῇ ἀγωγῇ ἀναιρούσας. Ὁρα ἀνωτ. § 84, σημ. 6. *Wetzell σ. 96*.

Παρὰ τοῖς Γάλλοις διάφοροι ἀπαντῶνται ὀνομασίαι καὶ διάφοροι γίνονται διακρίσεις τῶν ἐνστάσεων. Μάλιστα δὲ ἀμφισβητεῖται τῇ λέξει *exceptio* ἡ τιμὴ τοῦ νὰ περιλάβῃ ἐν ἑαυτῇ πάσας. Ὁ *Berriat* (σ. 149) λέγει «*Les exceptions ou fins de non recevoir sont les moyens qui, sans toucher au fond, établissent que le demandeur ne doit pas être admis à proposer, ou à faire instruire, ou juger sa demande*. Ὡστε παραλαμβάνει ἐν τῷ ὁρισμῷ πάντα τὰ εἶδη τῶν ἐνστάσεων· Στενωτέρον ὁρισμὸν δίδει ὁ *Boitard* (σ. 309) «*l'exception. . ne tend point à nier, à combattre, à détruire la prétention du demandeur, mais seulement à en retarder l'examen, à en critiquer la forme*. Αἱ εὐχρηστότεραι διαιρέσεις εἰσὶν·

exceptions dilatoires ἢ fins de non-procéder

exceptions peremtoires ἢ fins de non recevoir

ὑποδιαιρούμεναι αἱ μὲν πρῶται εἰς

exceptions dilatoires proprement dites

exceptions déclinatoires ou des renvois

αἱ δὲ δεύτεραι εἰς

exceptions péremtoires de forme (exc. de nullité)

exceptions péremtoires du fond.

τὴν ἀγωγὴν ἀπάντησιν¹. Τῶν ἐνστάσεων διάφοροι γίνονται διαιρέσεις· ἅπασαι ὁμως ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐν γένει διέπονται κανόνων, τῶν ἑξῆς².

α) πᾶσα ἐνστασις, ὡς ἐπιθετικὴ πρᾶξις, πρέπει νὰ φέρῃ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγωγῆς· ἄρα καὶ αἵτησιν³.

β) αἱ ἐνστάσεις εἰσὶν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῆς ἀπαντήσεως προτάσεις καὶ δὲν ἀναπληροῦσιν αὐτὴν παραλειφθεῖσαν⁴.

Ἡ ἡμετέρα δικονομία δύο εἰδῶν ἐνστάσεις παραδέχεται, τὰς ἀναβλητικὰς (περιλαμβανούσας καὶ τὰς *excep. declinatoires*) καὶ τὰς ἀνατρεπτικὰς (περιλαμβανούσας καὶ τὴν τῆς ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας ἐνστασιν· ἥτις ὁμως δὲν ἔχει κατὰ πάντα τὴν δύναμιν ἀνατρεπτικῆς ἐνστάσεως, π. χ. δὲν ἐνοῦται ἡ συζήτησις αὐτῆς μετὰ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως. Πολ. 583 ἐδ. 3).

1) Ἴδε περὶ τοῦ ὁρισμοῦ ἀνωτέρ. § 84 σημ. 6. Bayer σ. 599. 609 τῆς 8 ἐκδ. — Ἀνατρεπτικὴ ἐνστασις ὑπάρχει, κατ' αὐτὸν, ὅταν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ α) ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος ὑπῆρχε μὲν ποτε, ἀλλὰ κατηργήθη ἔπειτα· ἢ β) ὅτι ὑπάρχουσιν ἐξαιρετικοὶ λόγοι ἐμποδίζοντες τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀγωγῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Περὶ τῶν ἀρνητικῶν ἐνστάσεων ἴδ. Sartorius in der Zeitschr. von Linde ΙΓ'. 416. 2) Πολ. 552.

3) Αἱ τῶν ἐνστάσεων αἰτήσεις εἰσὶν οὐχὶ καταψήφισις τοῦ ἐναγομένου, ἀλλ' ἀπόρριψις τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ. Αἱ ἐνστάσεις λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἐλλειπεῖς αἰτήσεων καὶ ἂν τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς ὡς αἵτησιν περιέχωσι. π. χ. ὁ ἐναγόμενος λέγει.

Παρήλθον 30 ἔτη ἀφότου ἡδύνατον ἀκινήθῃ ἡ ἀγωγή· ἄρα παρεγράφη.

Ἐξαιτοῦμαι λοιπὸν ν' ἀπορρίψῃ.

ἢ Ὁ ἐνάγων ἐκ τῆς δεῖνος παρακαταθήκης μὲ χρεωστεῖ ἴσην ποσότητα τῇ διὰ τῆς ἀγωγῆς αἰτουμένη. Ἐπομένως συψηφισμοῦ γενομένου ἐξαιτοῦμαι τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς.

Μάλιστα δὲ δύναται ὁ ἐναγόμενος ν' ἀντιτάξῃ πολλὰς συνάμα ἐνστάσεις καὶ νὰ ὑποβάλῃ ἔπειτα ὡς κοινὴν ἀπασῶν αἵτησιν τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς.

Bayer σ. 623. Sintenis Erläuterungen. σ. 599.—Μόνον ὅταν ἡ οὐσία τῆς ἐνστάσεως ᾖ τριαύτη, ὥστε νὰ φέρῃ εἰς ἄλλο ἀποτέλεσμα ἢ τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς, χρειάζεται εἰδικὴ αἵτησις (Ἀπόφ. ΑΠ. 205 τοῦ 52). ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ ἐν ταῖς ἀναβλητικαῖς ἐνστάσεσιν.

4) Ὁ ἐναγόμενος, ὅστις ὑποβάλλει ἐνστάσεις χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ εἰς

γ) ὁ ἐναγόμενος, ὡς ἔχων τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ὑπερασπίσαι ἑαυτὸν κατὰ πάντα τρόπον, δύναται νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις ἀντιφασκούσας πρὸς ἀλλήλας ἢ πρὸς τὴν ἀγωγὴν⁵.

δ) ἀπαράδεκτοι εἰσὶν ἐνστάσεις ἐκ δικαιώματος τρίτου (*ex jure tertii*). διότι ἡ ἐνστασις, ὡς δικαίωμα τοῦ ἐναγομένου κατὰ τῆς ἀγωγῆς, πρέπει ν' ἀνήκῃ αὐτῷ⁶. Οἱ

τὴν ἀγωγὴν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ μήτε ὡς ἀρνηθεὶς μήτε ὡς ὁμολογήσας αὐτήν — *qui excipit non fatetur* (Νόμ. 9 Βασ. 51. 1. «Οὐ πάντως ὁ παραγραφόμενος δοκεῖ συντίθεσθαι τῇ ἐπιτάσει τοῦ ἀντιδίκου»). Τὴν περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ κανόνος τούτου ἔριν τῶν γερμανῶν δικονομολόγων ἔλυσεν ὁ ἐγγύριος νομοθέτης, τὴν βασιμωτέραν ἀκολουθήσας γνώμην (ἴδ. Bayer σ. 632. Zeitschrift von Linde V. 33. VI. 447. Archiv etc. XI. 52). Ἐφάνη μαι παράδοξον ἄλλοτε πῶς ὁ Καλλιγᾶς (A'. 279. τῆς α' ἐκδ.) ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ἐκπεφρασμένην ἐν τῷ ἀρ. 552 § 4 τὴν γνώμην αὐτοῦ «ὅτι ἂν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ μόνον ἐνστάσεις, χωρὶς νὰ ἐξηγηθῇ περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἀγωγῆς διὰ τῆς ἀπαντήσεως, οὐδόλως προσβάλλει τοὺς εἰς αὐτὸ ἐμπεριεχομένους ἰσχυρισμοὺς (ἅρα ὁμολογεῖ αὐτοὺς κατὰ τὴν γνώμην ταύτην), ἀλλ' ἀναδέχεται δι' ἄλλων νὰ τοὺς κατατρέψῃ;» Ἐνῷ τὸ ἄρθρον λέγει ἀντικρὺς τὸ ἐναντίον «ἡ ἀπάντησις δὲν ἀναπληροῦται διὰ τῆς προτάσεως ἐνστάσεων». Μόνον ὅταν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζητουμένης τῆς ὑποθέσεως παραλεύψῃ ὁ ἐναγόμενος τὴν ἀπάντησιν, θεωρεῖται κατὰ τὸ 585 ἄρθρον ὡς ὁμολογῶν τὴν ἀγωγὴν. ἴδ. τὴν β' ἐκδ. τοῦ Συστήματος αὐτοῦ σ. 361.

5) Νομ. 6. 9 Βασ. (51. 1) «Οὐ κωλύεται τις χρῆσασθαι πολλαῖς παραγραφαῖς, καὶ ἐναντία ὧσιν». Νόμ. 43 Βασ. (2. 3). «Ὁ ἀρνησάμενος χρεωστῆν, οὐ κωλύεται καὶ ἐτέρᾳ δικαιολογίᾳ χρῆσασθαι, εἰ μὴ νόμος ἐμποδίζει». Bayer σ. 623. 632. II. X. ὁ ἐναγόμενος λέγει, «ἐδανείσθην, ἀλλ' ἐπλήρωσα, ἐκτὸς τούτου μοὶ ἐχάρισες τὸ δάνειον». ἢ «δὲν ἐδανείσθην, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐδανείσθην ἐπλήρωσα.»

6) Καθὼς ὁ ἐνάγων δὲν δύναται διὰ τῆς ἀγωγῆς νὰ ὑποστηρίξῃ δι' ἑαυτὸν δικαίωμα ἄλλοτριον, οὕτω καὶ ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ἐνστασιν ἄλλοτρίαν. *reus excipiendo fit actor* (Νόμ. I II. 44. 1). Bayer σ. 623. Seuffert II. 250. Morstadt Schlüssel σ. 153. Ἀλλὰ περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος τούτου πρέπει καλῶς νὰ διακρίνωνται αἱ ἐνστάσεις ἀπὸ

ἐγγυηταὶ μόνον δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι τὰς ἐνστάσεις τοῦ πρωτοφειλέτου⁷.

ε) ὡς ὁ ἐνάγων τὴν ἀγωγὴν ὀφείλει καὶ ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποδείξῃ τὰς ἐνστάσεις αὐτοῦ.

1) Ἐνστάσεις ἀναβλητικαί.

§ 106. Αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις ἀνασέλλουσι τὴν ἐκδίκα-

τῆς ἀπαντήσεως. Ὅστις π. χ. ἀντιτάσσει κατὰ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς, τῆς ἐπὶ ἀγορασίας στηριζομένης, ὅτι δὲν ἐπληρώθη τὸ τίμημα, ἢ δὲν παρεδόθη τὸ πρᾶγμα, ἢ ὅτι ὁ τίτλος εἶναι ἄκυρος (ὅπερ ἐσφαλμένως ἐθεώρησεν ὡς ἐκ δικαιώματος τρίτου τὸ ἐφετ. Ναυπλίου. ἀπ. 648 τοῦ 56), ἢ ὅτι ἡ διαθήκη ἐφ' ἧς ὁ ἐνάγων στηρίζεται, εἶναι ἄκυρος. (ΑΠ. τοῦ 61), δὲν προτείνει ἐνστάσιν, ἀλλ' ἀμφισβηστεῖ στοιχεῖον τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς. ἐπομένως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὸν ὁ § 3 τοῦ 552 ἄρθρου, Ὡσαύτως δύνανται ὁ ἐναγόμενος νὰ ἐπικαλεσθῇ πρὸς ὑπεράσπισίν του δικαιώματα τρίτων, ἐξ ὧν ἴδιαί πηγάζουσιν ἀξιώσεις· π. χ. ὅτι τὸ διεκδικούμενον πρᾶγμα ἐδώρησεν ὁ ἐνάγων εἰς τρίτον καὶ ἔπαυσε νὰ ᾔναι κύριος (ὅπερ ἐσφαλμένως ἐθεώρησεν ὡς ἐκ δικαιώματος τρίτου προτεινόμενον ἢ ὑπ' ἀρ. 108 τοῦ 1841 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν) ἢ τῶν μὴ ἐξοφληθεισῶν ὑποθηκῶν τὸν ἐκπεσμὸν δύνανται νὰ αἰτήσῃ ὁ ἀγοραστής τοῦ ἐνυποθήκου πράγματος, ἐναγόμενος πρὸς πληρωμὴν τοῦ τιμήματος. Bayer σ. 624. Seuffert II. 251 σημ. 7. ΑΠ. 169 τοῦ 54.

7) Τὰς ἐνστάσεις τινὸς δύνανται καὶ οἱ δικαιοδόχοι καὶ ἐγγυηταὶ αὐτοῦ νὰ ἐπικαλεσθῶσιν. Ὡσαύτως τὰς ἐνστάσεις μου κατὰ τινος δύνamai καὶ κατὰ τῶν διαδόχων αὐτοῦ νὰ προτείνω. (νόμ. 6. 44. 1). Ἐξαιρέσιν ἀποτελοῦσιν αἱ ἡνωμέναι τῷ προσώπῳ ἐνστάσεις (except personae cohaerentes) — ἴδ. ἀνωτέρ. § 84 σημ. 7), αἱ μόνον τὸ πρόσωπον, δι' ὃ ἐδόθησαν, δύνανται νὰ προτείνῃ. Τοιαύτην ἐνστάσιν χορηγεῖ π. χ. τὸ εὐεργέτημα τῆς εὐπορίας (Νόμ. 8 πρ. Βασ. 51 1. Νόμ. 24· 25 Βασ. 9. 3) (α) καὶ τὸ pactum

(α) «Αἱ μέντοι προσώποις ἡνωμέναι ἀγωγαὶ οὐχ ἀρμόζουσιν ἄλλοις· οἷον ἢ τοῦ ἐνάγεσθαι τὸν κοινωνόν. . . καὶ τὸν ἄνδρα περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς προικὸς μέχρις εὐπορίας· οὐ γὰρ χρήσεται αὐτῇ ὁ ἐγγυητής». — «Ὁ ἐγγυητής τοῦ εἰς ὅσον εὐπορεῖ καταδικαζομένου οὐ βοηθεῖται. Ὁ δὲ κληρονόμος τοῦ ἀνδρὸς εἰς ὅλον καταδικάζεται· μόνος γὰρ ὁ ἀνὴρ βοηθεῖται».

σιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως¹, ἀπαλλάττουσαι διὰ τοῦτο τὸν ἐναγόμενον τῆς πρὸς ἀπάντησιν ὑποχρεώσεως. Ἐν αὐταῖς καταριθμοῦνται ἐν τῇ πολιτικῇ ἡμῶν δικονομίᾳ
 α) αἱ τὸ βῆμα κάμπτουσαι (fori declinator.) ἐνστάσεις.

de non petendo in personam (Νόμ. 21 § 5 Νόμ. 22—26. Νόμ. 32 Βασ. 14. 1). Ἰδίως δὲ ὁ ἐγγυητής δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ἐνστασιν, ἥς τὴν ἀπόκρουσιν ἐκτόπει ἡ ἐγγύησις αὐτοῦ, π. γ. ἡ ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως τῶν ὑπαρχόντων ἐνστάσις (§ 4 Εἰσηγ. 4. 14). Savig V. 177. Vanger III. 142. Bayer σ. 618. Καλλιγ. Γ'. 352. — Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην πᾶς δανειστής τοῦ θέλοντος νὰ παραχωρήσῃ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ἐκ τοῦ 688 ἄρθρου πηγάζον ἀπαράδεκτον. Carré ζ. 3055.

1) Πρβ. Boitard I. 332. l'exception dilatoire . . . designe une exception qui tend à obtenir un délai, à ajourner, à différer pendant un temps plus ou moins long, l'examen de la demande contre laquelle est invoquée l'exception.

Ὁ προτείνας ἀναβλητικὴν ἐνστασιν δὲν δύναται μὲν ν' ἀπαιτήσῃ τὸ νὰ δικασθῇ αὕτη χωριστὰ καὶ πρὸ τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν σειρὰν τῆς συζητήσεως ἐπομένων ἐνστάσεων, δύναται ὅμως ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως καὶ ν' ἀρνηθῇ ἐντοσοῦται τὴν εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπάντησιν. Ὁ περ δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἐπὶ τῶν ἀνατρεπτικῶν ἐνστάσεων, ἐξερημένης τῆς ἀκυρότητος. Τοῦτο ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθ. 563 ἐδ. 2 καὶ 583 ἐδ. 2 Πολ. Κατὰ τὸ πρῶτον αἱ ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις ἀποφασίζονται συνήθως πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως· ἄρα δύναται κατ' ἐξάίρεσιν τὸ δικαστήριον νὰ ἐνώσῃ αὐτάς καὶ ἀποφασίσῃ σὺν τῇ οὐσίᾳ τῆς ὑποθέσεως. Κατὰ τὸ 2 ἐδ. τοῦ 583 ἄρθρ. ἐὰν τὸ δικαστήριον εὔρῃ μὴ βάσιμον τὴν πρώτην, δευτέραν κ. λ. ἐνστασιν συζητοῦνται ὅλαι ὁμοῦ, καὶ τὸ δικαστήριον ἀποφαίνεται περὶ πασῶν διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως. Ἄρα μόνον τὰς ἐνστάσεις δύναται νὰ συζητήσῃ καὶ διὰ μιᾶς ἀποφάσῃς νὰ δικάσῃ τὸ δικαστήριον, οὐχὶ καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως. Ταύτην, μὴ προχειμένου περὶ ἀνατρεπτικῆς ἐνστάσεως, καὶ ἀντιτείνοντος τοῦ ἐναγομένου, μόνον ἀφοῦ ἀπορρίψῃ τὰς ἐνστάσεις συγχωρεῖται νὰ ἐξετάσῃ. Πρβ. ἀνωτ. § 70 σημ. 4. Ὅθεν ἐσφαλμένως εἶπεν ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 64 τοῦ 1851), ὅτι προταθείσης ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκδίκασιν ἐτέρας ἐνστάσεως πρὶν ἢ ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀρμοδιότητος.

τουτέστιν ἡ τῆς ἀναρμοδιότητος², ἡ τῆς ἐκκρεμοδικίας καὶ ἡ τῆς συναφείας τῆς δίκης, αἵτινες, ἐὰν κριθῶσι βάσιμοι, ἐπιφέρουσιν ἀποτέλεσμα οὐ μόνον τὴν εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον παραπομπὴν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς³.

2) Τὰ περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων ἐξηγήθησαν ἀνωτέρω § 30—48. Ἰδ. προσέτι τὸ ἄρθρον 490 τῆς Πολ. δικονομίας, καὶ περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων τὴν περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου Πραγματείαν τοῦ Κ. Γ. Α. Ῥάλλη I. 10.

Ὑπάρχουσι δύο εἴδη ἀναρμοδιότητος, ἥτοι τὸ δικαστήριον εἶναι ἀναρμόμιον ἢ ὡς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς διαφορᾶς (*ratione materiae*), ἢ δι' ἄλλον τινὰ λόγον κατὰ τὰ ἐν τοῖς §§ 30—48 [ἀνωτέρω εἰδικώτερον ἐξηγηθέντα. Ἡ διάκρισις αὕτη ἔχει σημασίαν· διότι τὸ πρῶτον εἶδος τῆς ἀναρμοδιότητος δύναται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ προτείνῃ ὁ ἐναγόμενος, ἐνῶ ἡ προσωπικὴ ἀναρμοδιότης καλύπτεται μὴ προταθεῖσα ἐγκαίρως. Πολ. 24. 25. Γαλ. δικον. 169. 170. Dalloz Exception ἀρ. 111. Compétence ἀρ. 33. Boitard I. 315. Bonceune III. 215.—Ἐὰν ἡ ἀναρμοδιότης προέρχεται ἐκ τῆς τοποθεσίας τοῦ ἀκινήτου, ὅπερ ἀποτελεῖ τῆς δίκης τὸ ἀντικείμενον, καὶ ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρίζεται ὅτι κεῖται ἐκτὸς τῆς περιφερείας τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου, τί πρέπει νὰ πράξῃ τοῦτο; Κατὰ τὸν Chauveau (Carré ζ. 709) ἡ τὰ ὅρια τῆς κοινότητος αὐτὰ δὲν εἶναι ἀκριβῶς ὀρισμένα, ὅτε ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἔχει νὰ ἐξακριβώσῃ τοῦτο πρότερον, ἰσχυμένης ἐντοσούτω τῆς δίκης. ἢ ὁ ἐνάγων διὰ τοῦ κτηματολογίου ἀποδεικνύει τὴν περιφέρειαν τοῦ δικαστηρίου. Ἐὰν τότε ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρίζεται ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἐπίδικον κτῆμα κεῖται ἐκτὸς, οὐδὲν ἐμποδίζει νὰ ἀποδειχθῇ τοῦτο διὰ μαρτύρων ἢ αὐτοψίας.

3) Πρβ. Carré ζ. 720. Boitard I. 314 στήλ. 2. Bonceune III. 212. Un tribunal lorsqu' il reconnait son incompetence ne renvoie point l'affaire devant tels autres juges qu' il désigne; il se borne à declarer qu' il n'a pas le pouvoir de statuer. C'est comme si l'action n' avait pas été intentée; il faut un nouvel ajournement pour saisir de nouveaux juges. Ἀπορ. ΑΠ. 228 τοῦ 51, 73 τοῦ 54. Διάκρισιν τινὰ ποιεῖ ἡ 13206 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθῇν. Ἐφετῶν. ὅρ. καὶ Dalloz Exception ἀρ. 109. Διὰ τῆς ὑπὲρ ἀρ. 2 τοῦ 48 ἀποφάσεως φαίνεται τὸ ἐναντίον ἐκφρά-

Τῆς ἐκκρεμοδικίας ἡ ἔνστασις ἔχει χώραν ὅταν ἡ αὐτὴ διαφορὰ διατελῇ ἐκκρεμῆς παρὰ δύο διαφόροις δικαστηρίοις⁴. Ἡ ἐκκρεμοδικία δὲ ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐν τῷ πινακίῳ ἐγγραφῆς τῆς ὑποθέσεως⁵.

Ἡ τῆς συναφείας ἔνστασις προτείνεται, ὅταν, εἰσηγμένης ἤδη οὔσης εἰς δικαστήριον τῆς κυρίας δίκης, εἰσα-

ζων ὁ ἄρειος Πάγος ὡς πρὸς τὴν τῆς ἐκκρεμοδικίας ἔνστασιν (ὁ ἐναγόμενος ἔχει δικαίωμα νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν τῆς ἐκκρεμοδικίας καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης)· ἀλλ' ἐπρόκειτο ἄλλου ζητήματος ἢ λύσις καὶ δὲν δύναται νὰ δοθῇ μεγάλη βεβαιότης εἰς τὴν εἰρημὴν ἐκφρασιν.

4) Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ὑπόχρεος ὁ ἐναγόμενος ν' ἀνέχεται συρόμενος περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἐνώπιον πολλῶν δικαστηρίων, ὑποβαλλόμενος εἰς διπλᾶς δαπάνας καὶ διπλοῦς κόπους. Dalloz ἀρ. 170.

5) Ἐπομένως προτείνεται εἰς ἐκεῖνο τὸ δικαστήριον παρ' ᾧ εἰσέχθη (ἐν εγγράφῃ εἰς τὸ πινακίον) νεώτερον ἢ διαφορὰ (Πολ. 23. 575 § 4. Ὁρ. ἀνωτέρ. § 41)· διότι τὸ ἄλλο δικαστήριον προτιμᾶται νὰ δικάσῃ. Ὅθεν δὲν εἶναι ἀκριβὲς ὅ,τι ὡς πρὸς τοῦτο λέγει ἡ 7233 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (Εὔρετήρ. ΣΤ' - 544. § 8)· Bayer σ. 560. III. Οἱ Γάλλοι παραδέχονται ὑπάρχουσιν τὴν ἐκκρεμοδικίαν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς, τῇ γνώμῃ τοῦ Βοετίου ἐπόμενοι, λέγοντος *coepta enim esse, atque ita pendere lis alibi censetur, non modo si litis contestatio jam facta sit, sed sola citatio, seu in jus vocatio*. Boncenne III. 219. Carré ζ. 727. Dalloz Exceptions ἀριθ. 181.

Παρατηρητέον δὲ προσέτι καὶ ταῦτα. Ἡ ἔνστασις τῆς ἐκκρεμοδικίας α) ἵνα ἐπιτύχῃ, ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ ἡ ὑπόθεσις ἐκκρεμῆς ἐνώπιον ἐγχωρίων δικαστηρίων (Boncen. αὐτ. 223. Aubry et Rau I 33 σημ. 2. Berriat 159 σημ. 32. 3. Carré Compétence V 25. Foelix droit international ἀρ. 182—184. Dalloz αὐτ. ἀριθ. 778. 179. Ἀπόφ. ΑΠ. 395 τοῦ 41. Εὔρετήρ. ΣΤ'. 498 § 4).—Δυνάμει τοῦ ἀρθ. 859 § 1 πρέπει νὰ δεχθῶμεν ἐξαιρέσιν, ὅταν οἱ διάδικοι ᾖναι ἀμφότεροι ἀλλοδαποί. β') δὲν προτείνεται ἐκκρεμοδικία ἀλλὰ τὸ ἐκ τοῦ ἀρθ. 475 § 1 ἀπαράδεκτον (ὅπερ οὐκ ἔστι δημοσίας τάξεως ΑΠ. 95 τοῦ 56), ὡς αἰς εἰσαχθῇ εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον δις ἢ αἰτῇ ὑπόθεσις (Dalloz. ἀριθ. 177. Boitard I. 325 στήλ. 2. Carré ζ. 731. Εὔρετήρ. ΣΤ'. 501 § 7. Seufferts Blätter V. 160). γ') ματαιοῦται διὰ τῆς

χθῶσιν εἰς ἕτερον δικαστήριον αἰρετ' αὐτῆς συναφεῖς ὑποθέσεις⁶).

6) ἡ τῆς ἐγγυοδοσίας τῶν ἀλλοδαπῶν. Ὁ παρ' ἀλλοδαποῦ ἐναγόμενος ἡμεδαπὸς δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ ἐγγύησιν καὶ μεχρισοῦ δοθῇ αὕτη ν' ἀρνηθῇ πᾶσαν εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπάντησιν⁷.

γ) ἡ τῆς μὴ κοινοποιήσεως τῶν διαδικαστικῶν ἐγγράφων⁸. Πᾶς διάδικος⁹ ἔχει δικαίωμα νὰ λάβῃ γινῶσιν τῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἀντιτάσσονται αὐτῷ ἐν τῇ δίκῃ ὑπὸ τοῦ ἀν-

ἀπὸ τῆς προτέρας δίκης παραιτήσεως (Dalloz αὐτ. ἀριθ. 184. ΑΠ. 2 τοῦ 48 καὶ 371 τοῦ 55). δ') ἐὰν ἀπορρίψῃ, δύναται ὁ διάδικος ἢ νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ὑπόθεσιν (ἔταν τοῦτο ἦναι δυνατόν) ἢ νὰ αἰτήσῃ κανονισμόν ἀρμοδιότητος (ἴδ. ἀνωτέρ. § 48. α. Carré ζ. 728. Dalloz ἀριθ. 193.) ε) δὲν ἀποκρούεται διὰ τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ὅτι εἶναι ἀναρμόδιον τὸ πρότερον τῆς ὑποθέσεως ἐπιλαβόμενον δικαστήριον. Ἀλλ' ἐπὶ προδήλου ἀναρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου τούτου, καλὸν εἶναι, αἰτοῦντος τοῦ ἐνάγοντος, ν' ἀναβάλληται τῆς ὑποθέσεως ἡ ἐκδίκασις μεχρισοῦ προταθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο ἢ ἀναρμοδιότητος γείνη δεκτὴ (Dalloz αὐτ. ἀριθ. 192. 193). ς') τὸ δικαστήριον, παρ' ᾧ ἡ ἐνστάσις προτείνεται, ἐξετάζει ἀπλῶς τὸ ἐκκρεμὲς τῆς δίκης, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ βᾶσιμον τῆς ἀγωγῆς. ΑΠ. 212 τοῦ 54.

6) Τὰ εἰδικώτερα τῆς συναφείας προσόντα ἐξηγήθησαν ἀνωτέρω (§ 36. Πρ6. καὶ Dalloz Exception ἀριθ. 195—218). Προτιμᾶται δ' ἐνταῦθα νὰ δικάσῃ ἀμφοτέρως τὰς δίκας τὸ δικαστήριον, παρ' ᾧ εἶναι ἐκκρεμὴς ἡ κυρία δίκη. Ὅθεν ἡ ἐνστάσις προτείνεται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς παρεπομένης δίκης, ἔστω καὶ πρότερον εἰσαχθείσης (Πολ. 553 § 2 συνδ. 21). Dalloz αὐτ. ἀριθ. 212. Carré ζ 726. Boncenne III. 220 ἐν τ. Πρέπει ὅμως αἱ δίκαι νὰ ᾖναι ἐκκρεμεῖς εἰς δικαστήρια τοῦ αὐτοῦ δικαιοδοσίας βαθμοῦ. Dalloz ἀριθ. 209.

7) Τὰ περὶ τῆς ἐγγυήσεως ταύτης ἐξηγήθησαν ἀνωτέρω. § 65 α. Πρ6. Dalloz αὐτόθι. ἀριθ. 25—108.

8) Πολ. 554—559. γαλ. δικον. 188—192. Dalloz ἀνωτ. ἀριθ. 484—527. Boncenne Γ'. 427.

9) Ἄρα καὶ ὁ ἐνάγων δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἐνστάσιν ταύτην ὡς πρὸς τὴν κοινοποίησιν τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ.

τιδίκου¹⁰, μεχρισουῦ δὲ τῷ κοινοποιηθῶσιν αὐτὰ νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως τῆς διαφορᾶς¹¹.

10) Τῆς ἐρωτήσεως Τίνων ἐγγράφων τὴν κοινοποίησιν δύνανται ν' αἰτήσῃ ὁ διάδικος προτείνων τὴν προκειμένην ἀναβλητικὴν ἔνστασιν, αὕτη μὲ φαίνεται πρέπει νὰ ᾖ ἢ ἀπάντησις. Οὐ μόνον τὰ δικόγραφα (ἥτοι τὰ διὰ τὴν δίκην συνταχθέντα ἔγγραφα) τοῦ ἀντιδίκου μου, ἀλλὰ καὶ ὅσα προτίθεται (ἐπικαλεσάμενος ἢ κοινοποιήσας μοι ἐν ἀντιγράφῳ) νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ ἔγγραφα ἔχω δικαίωμα νὰ ἐξετάσω, ἵνα ἐν γνώσει τοῦ περιεχομένου αὐτῶν παρασκευάσω τὴν ἐμὴν ὑπεράσπισιν. Ὅθεν τὴν ἔνστασιν, περὶ ἧς ὁ λόγος, δὲν δύναμαι νὰ ἐπικαλεσθῶ ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα ἅπερ ἐγὼ μέλλω νὰ ἐπικαλεσθῶ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν μου, καὶ τὰ ὅποια ὀφείλει νὰ μοι ἐπιδείξῃ ὁ ἀντίδικος. Ὁ περιορισμὸς οὗτος δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ τῆς ἐνστάσεως καὶ ὑπὸ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου ὑποστηρίζεται «τὴν κοινοποίησιν τῶν διαδικαστικῶν ἐγγράφων». Ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ συγχέηται ἡ παροῦσα ἔνστασις μετὰ τῶν περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων διατάξεων τῆς πολιτ. δικονομίας. Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς δὲν φαίνονται ἀκριβολογοῦντες περὶ ταῦτα. Carré ζ. 788. Dalloz ἀρ. 501 ἐπ'.

11) Ὁ εἰς κοινοποίησιν διαδικαστικοῦ τινος ἐγγράφου ὑπέχρεος δύνανται νὰ προλάβῃ τὴν τυχὸν δυναμένην ὡς ἐκ τούτου νὰ τῷ προταθῇ ἔνστασιν, κατὰ τιθεὶς τὸ ἔγγραφον εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου 24 τοῦλάχιστον ὥρας πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνεδριάσεως, ἢ ἅμα τῇ κοινοποιήσει τοῦ ἀντιγράφου (Πολ. 559 συνδ. 395).

Ἡ κοινοποίησις τῶν ἐγγράφων γίνεται κατὰ τρεῖς τρόπους (ἀριθ. 555). α) δι' ἐπιδόσεως, β') δι' ἐγχειρίσεως εἰς τὸν ἀντίδικον ἢ ἀντίκλητον ἐπὶ ἀποδείξει παραλαβῆς, γ') διὰ καταθέσεως εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου. Μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων δύνανται νὰ ἐκλέξῃ ὁ διάδικος (Carré, ζ. 790 bis. Dalloz ἀριθ. 512). Δι' ἐγχειρίσεως πρέπει νὰ κοινοποιῶνται ἀναμφιβόλως τὰ ἥττον σπουδαῖα ἔγγραφα.

Σημειωτέον δὲ προσέτι καὶ ταῦτα α) πολλῶν ἀντιδίκων ὑπαρχόντων, ἀνάγκη εἰς ἕκαστον ἰδιαίτερος νὰ γείνη ἡ κοινοποίησις (Dalloz ἀριθ. 514). β') ὁ κοινοποιήσας ἔγγραφόν τι εἰς τὸν ἀντίδικον ὀφείλει καὶ νὰ καταθέσῃ αὐτὸ εἰς τὸ δικαστήριον πρὸ 24 ὥρων; Μάλιστα (Πολ. 559 «κατὰ πᾶσαν περίπτωση κατατίθενται ὅλα τὰ ἔγγραφα. . .»)· διότι ἐνδεχόμενον κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ κρίνῃ εὐλογον τὸ δικαστήριον τὴν πρότασιν τοῦ ἀντιδίκου

δ) ἡ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς¹². Οἱ κληρονόμοι τινὸς ἔχουσι προθεσμίαν τετράμηνον, ἀπὸ τοῦ θανάτου¹³ αὐτοῦ ἀρχομένην, ἵνα συντάξωσιν ἀπογραφὴν καὶ διασχε-

ὅτι ἔχει ἀνάγκην νὰ ἱδῇ πάλιν τὸ ἔγγραφον (ἐὰν π. γ. ᾖναι ἐκτεταμένον ἢ πρόκειται νὰ πρὸσβληθῇ μετ' ἄλλων). γ') τὸ κοινοποιηθὲν ἔγγραφον πρέπει νὰ ἐπιστραφῇ μετὰ παρέλευσιν 3 ἡμερῶν, ἂν δὲν ὠρίσθῃ ἄλλη προθεσμία (ἣτις δύναται νὰ παρεκταθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Dalloz ἀριθ. 518. Carré ζ. 793.) Ἄλλως διατάττει τὸ δικαστήριον, κατὰ τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ (πολ. 558). Κατὰ τῆς ἀποφάσεως συγχωρεῖται ἀνακοπή (πολ. 558 γαλ. δικ. 192), εἰσαγομένη κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν συνοπτικῶν δικῶν. (Ἄλλως οἱ Γάλλοι. Dalloz ἀριθ. 526. Carré ὑπὸ τὸ 792 ἄρθρον). Παρὰ τοῖς γάλλοις, ἔνεκα τῆς ἀοριστίας τοῦ νόμου αὐτῶν, ἀμφισβητεῖται πότερον ὁ πρόεδρος ἢ τὸ δικαστήριον εἶναι τὸ ἀρμόδιον νὰ διατάξῃ τὴν ἐπιστροφὴν. Dalloz ἀριθ. 522. Carré ζ. 704.

12) Πολ. 560. γαλ. δικον. 474. Dalloz ἀριθ. 362—375. Boncenne Γ'. 317.— Ὁ νομοθετήσας τὴν ἡμετέραν πολιτικὴν δικονομίαν ἐσκόπει, φαίνεται, νὰ μεταγίσῃ ἡμῖν τὸν ἀστυκὸν κώδικα τῶν Γάλλων διὰ τοῦτο τὸ 560 ἄρθρον, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ, ὑποτίθῃσιν ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν τὴν τε συζυγικὴν κοινοκτημοσύνην καὶ τὴν δυσηχῇ ἐπιληψιν (κατὰ τοὺς δ') τῶν κληρονόμων. Ὅθεν ὡς πρὸς τὴν κοινοκτημοσύνην ἀργεῖ τὸ ἄρθρον καὶ ἴσως ἀργήσῃ ἐσαεῖ. Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς κληρονόμους αὐτοὺς μικρὰν ἔχει τὴν ἐφαρμογὴν· διότι κατὰ τὸν ἀστυκὸν ἡμῶν νόμον οἱ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι (sui heredes) γίνονται αὐτοδικαίως κληρονόμοι, οἱ δὲ ἐκούσιοι, προτοῦ ἀποκτήσωσι τὴν κληρονομίαν, δὲν εἶναι κληρονόμοι, ἐπομένως οὐδὲ νὰ ἐναχθῶσιν ὡς τοιοῦτοι δύνανται, ἵνα χρειάζωνται τὴν τετράμηνον προθεσμίαν τοῦ ἄρθρου, ἐκτὸς ἂν ἐδέχθησαν τὴν κληρονομίαν ἐξ ἀπορχῆς. Ὡστε μόνοι οἱ αὐτοκληρονόμοι, ὡς δυνάμενοι ἀποστῆναι τῆς κληρονομίας, θέλουσιν εὐρεθῇ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν προκειμένην ἔνστασιν.

13) Ὡς ὁρίζεται τοῦτο ὑπὸ τοῦ 560 ἄρθρου. Δυσεξήγητον δὲ φαίνεται, πῶς ἡδυνήθη ὁ ἄρειος Πάγος νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου ὁριζομένη τετράμηνος προθεσμία, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως (ἐνοίξεως) τῆς κληρονομίας, δὲν τρέχει αὐτοδικαίως κατὰ τοῦ κληρονόμου (ἀποφ. 88 τοῦ 1847). Τὴν ἰδέαν ταύτην φαίνεται ἀσπαζόμενος καὶ ὁ Καλλιγᾶς (Ε'. 425), ἀπαιτῶν καὶ οὗτος κοινοποιήσιν (ἀγωγῆς) πρὸς ἑναρξιν τῆς προθε-

φθῶσι περὶ τῆς ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας¹⁴.
 πρὸ τῆς παρελεύσεως δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης δύνανται

σμίας· ἀλλ' οὐδόλως ὑποστηρίζουσι τὴν γνώμην αὐτῶν ἅπερ ἐπικαλοῦνται
 ἄρθρα 553 § 5 καὶ 759 § 3. Ἐκ τοῦ εἶναι τὴν ἔνστασιν τοῦ 560 ἀναβλητι-
 κήν, πῶς συνάγεται ὅτι τὸ τετράμηνον ἄρχεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως;
 Κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 759 § 3 πρὸς ἑναρξιν τῆς προθεσμίας πρὸς ἔφεσιν ἀ-
 παιτεῖται κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως εἰς τὸν κληρονόμον.

Ἐκ τῶν ρηθέντων λοιπὸν ἐξάγεται ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν τεσσάρων
 μηνῶν τοῦ 560 ἄρθρου ἐναγόμενος ὁ κληρονόμος δὲν ἔχει τὴν περὶ διασχέ-
 ψεως κ. λ. ἀναβλητικὴν ἔνστασιν. Πλὴν ἄλλα ἀποτελέσματα δὲν ἔχει ἡ διά-
 ταξις τοῦ ἄρθρου τούτου.

14) Νὰ ἐκφράσωσι δηλ. ἂν ἀφίστανται τῆς κληρονομίας ἡ ἐμμένωσιν αὐτῇ.
 Τοῦτο, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἀποβλέπει μόνον τοὺς αὐτοκληρονόμους. Περὶ
 τοῦ ρωμ. δικαίου πρβ. Arndts § 514.

Ἄλλ' οἱ ἐκούσιοι κληρονόμοι ;

Οὗτοι ἐναγόμενοι μὲν πρὸ τῆς κτήσεως τῆς κληρονομίας ἀποκρούουσι
 τὴν ἀγωγὴν προτείνοντες, ὅτι μήπω ὑπείσθοντες τὴν προσφερομένην κλη-
 ρονομίαν δὲν ἀντιπροσωποῦσι τὸν ἀποθανόντα καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εἰσὶν ἐνα-
 γώγιμοι· μετὰ τὴν κτῆσιν δὲ αὐτῆς ἐναγόμενοι, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀντίρρῃσιν,
 καθὸ γενόμενοι ἤδη κληρονόμοι. Ὡστε ὡς πρὸς αὐτοὺς μένει νὰ ἐξετασθῇ
 ἡ ἐρώτησις μόνον αὕτη·

Δύνανται οἱ ἀπαιτήσεις κατὰ τῆς κληρονομίας ἔχοντες (δανεισταί, κλη-
 ροδόχοι κ. λ.) νὰ θιάσωσι τοὺς ἐκούσιους κληρονόμους, ἵνα ἐκφρασθῶσιν ἐντὸς
 ὁρισμένου χρόνου περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπαντᾷ καταφατικῶς τὸ ρωμ. δίκαιον. Κατ'
 αὐτὸ, αἰτῆσει τῶν δανειστῶν καὶ κληροδόχων, τῶν ὑποκαταστάτων καὶ τῶν
 μελλόντων νὰ προσβάλωσι διὰ τῆς μέμφεως τὴν διαθήκην, δίδοται τῷ κεκλη-
 μένῳ κληρονόμῳ προθεσμία διασχέψεως· νόμ. 5. 6. II. (II. 1). νόμ. 9 K.
 (6. 30).—νόμ. 69. II. (29. 2)· συνδ. νόμ. 10 II. (28. 8)—νόμ. 36 § 2
 K. (3. 28). Παρελθούσης δὲ ἀπράκτου τῆς προθεσμίας ταύτης, λογίζεται ὁ
 κληρονόμος ποτὲ μὲν ὡς ἀποδεξάμενος, ποτὲ δὲ ὡς ἀποβαλὼν τὴν κληρονο-
 μίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐξ οἰκείας προαιρέσεως δύναται νὰ αἰτήσῃ προθεσμίαν δια-
 σχέψεως ὁ κληρονόμος, ἥς ἡ παραμέλησις ἔχει τὰς αὐτὰς καὶ τότε συνε-
 πείας·

„ Προθεσμία διασχέψεως ὑπὸ τοῦ νόμου τεθειμένη δὲν ὑπάρχει κατὰ τὴν

ν' ἀποκρούσῃσι πάντα δικαστικὸν ἀγῶνα περὶ κληρονομικῶν πραγμάτων¹⁵, προτείνοντες κατὰ τῆς ἀγωγῆς τὴν προκειμένην ἀναβλητικὴν ἐνστάσιν¹⁶, δι' ἧς ἐπιτυχάνουσι τῆς ἐκδικάσεως τῆς διαφορᾶς τὴν ἀναβολήν¹⁷.

ε) ἡ τῆς ἐγγυήσεως καὶ ὁμοδικίας¹⁸. Τῆς ἐγγυήσεως¹⁹.

γνώμην τῶν σπουδαιότερων συγγραφέων. [Göschel V. 383. Puchta Lehrbuch § 498, τοῦ αὐτοῦ Vorlesungen II. 424. Arndts Pandecten § 509. Καλλιγ. 'Ε. 417.

Ἐν τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ ῥωμ. δικαίου ὡς πρὸς τοὺς ἐκουσίους κληρονόμους οὐδεμίαν, νομίζω, τροποποίησιν ἐπὶνεγκε τὸ 560 ἄρθρον, διότι αὐτὸ ἐννοεῖ κληρονόμους ἐγκύρως ἐναχθέντας (ἐδ. 3. «Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης, ἄρχονται αἱ πρὸς ἐγχειρίσιν τῆς ἀπολογίας τοῦ ἐναγομένου ἐν τοῖς ἄρθροις 550—544 ὠριζόμεναι προθεσμίαι»). Ἄλλως ἐκτίθησι τὸ πρᾶγμα ὁ Καλλιγᾶς (Ε. ἀριθ. 355) καὶ ὁ τοῦ Εὐρετηρίου συντάκτης (Β'. 40 § 43).

15) Συγχωρεῖται παρέκτασις τῆς προθεσμίας ταύτης; Μάλιστα, δι' ἀποχρῶντας λόγους π. χ. δι' ἄγνοιαν τοῦ θανάτου (Ὁρ. ἀνωτέρω § 95 σημ. 4. Γαλ. κώδ. 798. Καλλιγ. αὐτ. σ. 425)

16) Ἐὰν προταθείσῃ τῆς ἐνστάσεως ταύτης ἐν τῇ προδικασίᾳ διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου ἀμφισβητηθῇ ἡ ὁρθότης αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος, δύναται οὗτος νὰ φέρῃ τὸ ζήτημα τοῦτο διὰ παρεμπιπτούσης αἰτήσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον. Πολ. 560 ἐδ. 2.

17) Μέχρι τῆς παρελεύσεως τῶν τεσσάρων μηνῶν. Μετὰ ταῦτα δὲ ἄρχονται αἱ πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν προθεσμίαι τῶν ἄρθρ. 540—544. Rauter ἀριθ. 189 . . Sur cette exception, il est sursis à la procédure jusqu' après l'expiration du délai, toutes choses demeurant en état. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ κληρονόμος α) ἢ ἀποδέχεται τὴν κληρονομίαν, ὅτε προβαίνει κατ' αὐτοῦ ὡς κληρονόμου ἢ δίκῃ, β) ἢ ἀποβάλλει αὐτὴν, ὅτε ἀπορρίπτεται ἡ ἀγωγή καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς ἀναιροῦνται. κατὰ τὸν Boitard (I. 336 στ. 2 ἐν. τ.) ἡ διακοπεῖσα παραγραφὴ δὲν καταργεῖται, γ) ἢ τέλος σιωπᾶς δύναται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ καὶ κατόπιν ν' ἀποβάλῃ τὴν κληρονομίαν. Boitard I. 337 στ. 2.

18) Πολ. 561. 562. Γαλ. δικ. 175—185. Boucenne Γ'. 373. Dalloz Exception ἀριθ. 376—483. Seufferts Blätter VIII. 252.

19) Ἡ λέξις «ἐγγύησις» σημαίνει ἐνταῦθα τὴν σχέσιν τρίτου πρὸς τινά

Ἐναγόμενοι, οἵτινες δικαιοῦνται ν' ἀπαιτήσωσι παρὰ τρίτων προσώπων ὑποστήριξιν²⁰, καθὸ ὑποχρέων εἰς ἐγγύησιν, ἔχουσι δεκαπενθήμερον προθεσμίαν, παρεκτεινομένην ἔνεκεν ἀποστάσεως²¹, ἵνα προσεπικαλέσωσιν εἰς τὴν δίκην τοὺς ἐγγυητὰς αὐτῶν τούτους²². οὗτοι δὲ οἱ προσεπικληθέντες ἔχουσι τὴν αὐτὴν προθεσμίαν ἵνα ἀπολογηθῶσι καὶ ὁμοίαν ἵνα προσεπικαλέσωσι τοὺς ἰδίους ἐγγυητὰς²³. Ἐὰν λοιπὸν, ποιησαμένων ἤδη χρήσιν τῶν ἐναγο-

τῶν δικαζομένων, ἔνεκα τῆς ὁποίας ἐνέχεται ὁ τρίτος διὰ τὴν ἐν τῇ δίκῃ ἀποτυχίαν τούτου. Οἱ Γάλλοι διαίρουσιν εἰς δύο εἴδη τὴν ἐγγύησιν. εἰς *garantie formelle* καὶ *garantie simple*. La *garantie*, λέγει ὁ Boncenne, est *formelle* quand elle se rapporte à une action réelle ou hypothécaire — La *garantie* est *simple*, lorsqu' il s'agit d'une action personnelle. Ποίας σχέσεις εὐθύνῃς περιλαμβάνει τὸ ἐν καὶ ποίας τὸ ἕτερον εἶδος, εἶναι παρ' ἡμῖν ἄνευ τινὸς σημασίας, διότι πάντοτε παρ' ἡμῖν ὁ ἐγγυητὴς δύναται ν' ἀναλάβῃ εἰς ἑαυτὸν τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα, οἷουδήποτε εἶδους καὶ ἂν ᾖ ἡ ἐγγύησις αὐτοῦ (Πολ. 604 3. 4), ἐνῶ παρὰ τοῖς Γάλλοις μόνον le *garant formel* peut prendre le fait et cause du garanti. γαλ. δικ. 182. 183.

20) Π. Χ. ὁ ἀγοραστὴς παρὰ τοῦ πωλητοῦ, ἐὰν διεκδικῇται τὸ πωληθὲν πρᾶγμα ἢ ἀντιποιῇται τις ὑποθήκην ἐπ' αὐτοῦ. Ὡσαύτως ὁ κληρονόμος παρὰ τοῦ συντάξαντος τὴν ὡς ἄκυρον προσβαλλομένην διαθήκην. Πρβ. ἄνωτέρ. § 55. σημ. 4. Boitard I. 340 στ. 2.

21) Ἡ προθεσμία αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς. Εἶναι δὲ ποτὲ μὲν ἴση τῇ προθεσμίᾳ πρὸς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἀγωγῆς, ποτὲ δὲ μικροτέρα· διότι ἡ προσθήκη τῆς προθεσμίας ἦν λαμβάνει λόγῳ ἀποστάσεως ὁ ἐναγόμενος, προδιορίζεται ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ πρὸς τὸν προσεπικαλούμενον· Τοῦτο ὁρίζει ῥητῶς τὸ ἀρ. 175 τῆς γαλ. δικονομίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἀρθρ. 561 τῆς ἡμετέρας ἱκανῶς προκύπτει.

22) Ἡ περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγὴ δὲν δικάζεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς κυρίως δίκης, ἀντὶ τοῦ δικαστήριον τοῦτο ᾖναι *ratione materiae* ἀναρμόδιον ὡς πρὸς τὴν ἐγγύησιν. Ὡστε τότε ἡ προσεπικλησις μεταπίπτει εἰς ἀπλῆν ἀνακοίνωσιν. Ὁρ. ἄνωτέρ. § 36 σημ. 6. 11. Carré ζ. 771 bis § I. Boncenne 402. Boitard I. 352. ΑΠ. 341 τοῦ 55.

23) Ὡστε διὰ νὰ εἰσυχθῇ ἐν τρικύτῃ περιπτώσει εἰς τὸ ἀχροατήριον ἡ

μένων τοῦ δικαιώματος τούτου, εἰσαχθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ἡ δίκη πρὸ τῆς λήξεως τῶν εἰρημένων προθεσμιῶν, ἀντιτάσσεται ἡ τῆς ἐγγυήσεως ἀναβλητικὴ ἔνστασις²⁴.

Τῆς ὁμοδικίας. Ὁ προσεπικαλέσας εἰς τὴν δίκην ὁμοδίκους διάδικος ἔχει τὴν ἀναβλητικὴν τῆς ὁμοδικίας ἔνστασιν, κατὰ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, ὡς ἡ προηγουμένη, ἐ-

ὑπόθεσις χωρὶς νὰ δύναται ν' ἀντιταχθῇ αὐτῇ ἡ προκειμένη ἔνστασις, πρέπει νὰ παρέλθῃ ἢ τε διὰ τὴν προσεπικλήσιν δεκαπενθήμερος προθεσμία καὶ ἡ πρὸς ἀπολογίαν τοῦ προσεπικληθέντος ἐπίσης δεκαπενθήμερος προθεσμία. Εἰς τὰς 30 δὲ ταύτας ἡμέρας προστίθεται καὶ ἡ ἀπόστασις, ὅταν ὑπάρχῃ περίπτωσις. Π. Χ. ὁ Α, κάτοικος Ἀθηνῶν, ἐνάγει τὸν Β, κάτοικον καὶ τοῦτον Ἀθηνῶν. Ὁ Β προσεπικαλεῖ εἰς τὴν δίκην τὸν Γ, κάτοικον Ναυπλίου καὶ ὁ Γ τὸν Δ, κάτοικον Καλαμῶν. Ἵνα ἐγγραφῇ λοιπὸν ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον καὶ συζητηθῇ πρέπει νὰ παρέλθωσι 15 ἡμέραι

+ α ἡμέραι (τῆς ἀποστάσεως ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Ναύπλιον)

+ β ἡμέραι (τῆς ἀποστ. ἀπὸ Ναυπλίου εἰς Καλάμας)

+ 15 ἡμέραι (πρὸς ἀπολογίαν τοῦ Δ) = 15 + 15 + α + β ἡμέραι.

24) Ὅταν ὁ ἐναγόμενος προσεπικαλῇ τρίτον τινὰ εἰς τὴν δίκην, καλὸν εἶναι νὰ γνωστοποιήσῃ τοῦτο διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου τῷ ἐνάγοντι, ἵνα μὴ ἐπιταχύνῃ οὗτος τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως· διότι ἄλλως, εἰσαχθείσης προώρως τῆς ἀγωγῆς καὶ ἔνεκα τούτου ἀναβληθείσης τῆς ἐκδικάσεως αὐτῆς, ἡ ἐντεῦθεν προξενουμένη δαπάνη ἐπιβαρύνει τὸν ἐναγόμενον κατὰ τὰ ἀρθ. 561. 544. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἀρθ. 179) τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον καὶ γίνεται par acte d'avoué à avoué. Boitard I 247 στ. Boncenne Γ'. 382.

Σημειωτέον δὲ καὶ ταῦτα.

α) ὁ προτείνων τὴν ἔνστασιν ταύτην ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ πρέπει νὰ ἰσχυρισθῇ καὶ ἀποδείξῃ ὅτι προσεκάλεσεν ἤδη, οὐχὶ ὅτι μέλλει νὰ προσκαλέσῃ εἰς τὴν δίκην τὸν ἐγγυητὴν (Πολ. 561. « κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἀρθρ. 540 — 544 ὠρισμένην προθεσμίαν . . . προσκαλεῖ ὁ ἐναγόμενος . . . τοὺς ἐγγυητάς ... Rauter § 191.)· ὅπερ γίνεται διὰ τῆς προσαγωγῆς τοῦ ἐπιδότηρίου τῆς προσεπικλήσεως.

β') ἐὰν ὁ εἰδοποιηθεὶς περὶ τῆς προσεπικλήσεως ἐνάγων ἀμφισβητήσῃ τὸ πρὸς ἐπικλήσιν δικαίωμα (π. χ. διότι τὸ διεκδικούμενον πρᾶγμα κατέχει ἐκ δωρεᾶς ὁ ἐναγόμενος. Vanger. Γ'. 313), δύναται νὰ φέρῃ τοῦτο εἰς τὸ ἀκροατήριον διὰ παρεμπιπτούσης ἀγωγῆς. Πολ. 225 226. γαλ. δικον. 180.

φαρμοζομένην²⁵.

ς) Ἡ τῆς διαιρέσεως, ἡ τῆς διζήσεως καὶ ἡ τοῦ μὴ ἐμπροθέσμου τῆς ἀπαιτήσεως²⁶. ἐὰν ἐκ πολλῶν ἐγγυητῶν ἢ ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν τοῦ αὐτοῦ χρέους ἐναχθῇ εἰς μόνον πρὸς ἀπότισιν τοῦ ὅλου, δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν τῆς διαιρέσεως ἀναβλητικὴν ἐνστάσιν²⁷.

Τῆς διζήσεως τὴν ἐνστάσιν ἔχει ὁ πρὸ τοῦ πρωτοφειλέτου ἐναχθεὶς ἐγγυητής²⁸, ὡς καὶ ὁ τρίτος διακάτοχος

γ') ἐὰν συναντηθῶσιν ἡ τοῦ εὐργετήματος τῆς ἀπογραφῆς ἐνστάσις καὶ ἡ παροῦσα, ἡ προθεσμία τῆς δευτέρας ἄρχεται μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας τῆς πρώτης. Πολ. 561 ἐδ. 2. γαλ. δικον. 177.

δ') παρελθούσης τῆς προθεσμίας διὰ τὴν προπερίκλησιν τῶν ἐγγυητῶν, ἀπόλλυται μὲν ἡ προκειμένη ἐνστάσις, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ τῆς προσεπικλήσεως δικαίωμα. Cerré. ζ. 764. 766. Dalloz I c. ἀριθ. 409. 410. Ὅρ. ἀνωτέρ. § 56. σημ. 4.

25) Πῶς εἶναι δυνατόν ὁ προσκληθεὶς ὁμόδικος νὰ ἔχῃ ἰδίους ὁμοδίκους, ὡς λέγει τὸ 561 ἄρθρον (. . . ἕκαστος δὲ τούτων αὐθὶς ἐν τῇ αὐτῇ προθεσμίᾳ τοὺς περαιτέρω ὁμοδίκους καὶ ἐγγυητὰς ἑαυτοῦ); φαίνεται κατὰ παρδρομὴν κειμένη ἡ λέξις «ὁμόδικου» καὶ παρέλκουσα.

26) Τὸ ἄρθ. 553 λέγει «ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις εἰσὶν ἡ πρότασις § 7 τῆς νομίμου ὠφελείας τῆς διαιρέσεως ἢ τῆς διζήσεως ἐπὶ διακατόχων ὑποθήκης ἢ ἐγγυητῶν, ἢ τοῦ μὴ ἐμπροθέσμου τῆς ἀπαιτήσεως κ.λ. κατὰ τὰ ἐν τῷ πολιτικῷ νόμῳ ὠρισμένα». Ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι πᾶσα ἐνστάσις ἀναβλητικὴν ἔχουσα δύναμιν κατὰ τὸ ἀστυχὸν δίκαιον εἶναι καὶ δικονομικῶς ἀναβλητικὴ, ἥτοι ἀνήκει εἰς τὰς ἀναβλητικὰς ἐνστάσεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας (Bayer σ. 572. π. χ. πολ. 629 § 4). Τοῦτο ἀμφιβάλλεται παρὰ τοῖς Γάλλοις. Πρβ. Dalloz ἀριθ. 370. Carré ζ. 785. Boncenne. III. 306. Berriat I. 160. σημ. 30.

27) Πρ. § 4 Εἰς. (3. 20). Θεόφ. αὐτόθι. «Ἄλλ' ἐξ ἐπιστολῆς Ἀδριανοῦ τοῦ βρασιλέως ἀναγκάζεται ὁ κρεδίτωρ ἕκαστον ἐγγυητὴν, εὖπορον ὄντα ἐν καιρῷ προκατάρξεως, τὸ ἀναλογοῦν ἀπαιτεῖν». Νεαρ. 99 κεφ. α. Göschel Γ'. 15. Θέμις Β'. 128. Puchta Lebrbuch § 235.

28) Πρβ. Νεαρ Ἰουστ. 5 κεφ. 1. «Εἴ τις δανείσειεν καὶ ἐγγυητὴν . . . προσλάβει, οὗτος μὴ τὴν πρώτην εἰθὺς κατὰ τοῦ . . . ἐγγυησαμένου . . .

τοῦ ἐνυποθήκου ἀκινήτου²⁹.

Ἀγωγαὶ περὶ ἀπαιτήσεων μὴ ληξιπροθέσμων κινούμεναι ἀποκρούονται διὰ τῆς ἀναβλητικῆς ἐνστάσεως τοῦ μὴ ἐμπροθέσμου³⁰.

χωρεῖτω, ἀλλὰ χωρεῖτω πρῶτον ἐπὶ τὸν τὸ χρυσίον εἰληφότα καὶ τὸ δάνεισμα πράξαντα. Καὶ εἰμὲν ἐκεῖθεν ἀπολάβοι, τῶν ἄλλων ἀπεχέσθω.... εἰδὲ οὐκ ἰσχύσειε παρὰ τοῦ δανεισαμένου λαβεῖν ἢ εἰς μέρος ἢ εἰς δλόκληρον, καθ' ὅσον ἂν παρ' αὐτοῦ μὴ δυνηθεῖη λαβεῖν, κατὰ τοσοῦτον ἐπὶ τὸν ἐγγυητήν... χωρεῖτω, καὶ παρ' ἐκείνου τὸ λειπόμενον κομιζέσθω... » Πρ6. Göschen Γ'. 517. Καλλιγ. Γ'. 354. ἀριθ. 353.—Ἄν τὸ εὐεργέτημα τοῦτο ἔχῃσι καὶ οἱ *correi debendi* ἰδ. Vanger Γ'. 80. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου θρ. ἀρθ. 1022—25 τοῦ γαλ. κώδ. Aubry et Rau II. 76.

29) Τὴν ἐνστασιν ταύτην ἔχει ὁ τρίτος μόνον ἂν τὴν ὑποθήκην ἔδωκεν ὁ ἐγγυητὴς καὶ οὐχὶ ὁ πρωτοφειλέτης (Νόμ. Ὑπ. 41) Καλλιγ. Β' 550. Περὶ τοῦ Ῥωμ. δικαίου ἰδ. Νεαρ. 4 κεφ. 6'. Vanger I. 1015. Göschen II. 407.

30) Νόμ. 35 II. (5. 1)... Nam neminem puto dubitaturum, quin fidejussor ante obligationem rei accipi possit, iudicium vero, antequam aliquid debeatur, non possit. Βασ. (28.8.) Σχόλ. Ἀωνούμου (Γ' 266). «Ὁ χρεωστῶν in diem ἢ ὑπὸ ἀῖρεσιν πρὸ τοῦ καιροῦ ἐπὶ τῇ καταβολῇ οὐ καταδικάζεται, ἀλλ' εἰς τὸ παρατρεῖν ἀσφαλείας ἐξ εὐλόγου αἰτίας. Ν. 16 Βασ. (44. 1) Νόμ. 9. πρ. Β. (23. 1). Νόμ. 4. Κ. (4 9).

Καὶ τῶν τριῶν τούτων ἐνστάσεων τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἀπορρίπτεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἀγωγή. Ἰδ. ὁμοως ἀπόφ. Ἐφ. Ἀθηνῶν 6,025 (1849). Κατ' αὐτὴν ἡ ἐνστασις τῆς διαιρέσεως, ὡς ἀναβλητικὴ, δὲν ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα εἰμὴ ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου. Τινες ὀνομάζουσι μικτὰς τινὰς τῶν ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων, ὡς τὴν τῆς διζήσεως. Πλὴν δὲν ἔχουσι δίκαιον· διότι ἀπαλλάττεται μὲν ἐνίοτε ὁ ἐναγόμενος ὀριστικῶς προτείνας αὐτὴν, ἀλλὰ τοῦτο συμβαίνει ἕνεκα τῆς μεσολαβήσεως ἄλλων περιστατικῶν (π.χ. διότι κατέβαλε τὸ χρέος ὁ πρωτοφειλέτης). Bayer σ. 571.—Κατὰ Ῥωμ. δίκαιον ἀμφιβάλλεται, ἂν ἡ ἐνστασις τῆς διαιρέσεως φέρῃ ἀποτέλεσμα τὴν προσωρινὴν ἢ τὴν παντοτείνην διαίρεσιν τοῦ χρέους (Πρ6. Wenig in der Zeitschr. τοῦ Linde IV. 382. 405. Θέμις Β'. 130.). Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὀρθότερα ἡ γνώμη, ὅτι προσκαίρως ἀπαλλάττεται ὁ ἐναγόμενος. ἄλλως ἡ ἐνστασις ἔπρεπε νὰ καταταχθῇ εἰς τὰς ἀνατρεπτικὰς (Καλλιγ. Γ'. 357), ὡς

2) Ἐνστάσεις ἀνατρεπτικαί α).

§ 107. Ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις εἰς δικαιολογήματα

φαίνονται κατατάσσοντες αὐτὸν οἱ Γάλλοι. Dalloz Cautionnement ἀριθ. 205.

Ἐὰν παρέλθῃ ἐν τοσούτῳ (ἤτοι πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως) ἡ προθεσμία; Ὁ Bayer λέγει (σ. 540). « ἐὰν ἡ προθεσμία ἢ ἡ ἀῖρεσις ἐπέλθῃ ἐν τῇ δίκῃ πρὸ τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἀγωγῆς, δὲν λαμβάνεται πλέον ὑπ' ὄψιν ἡ πρόωρος εἰσαγωγή αὐτῆς. Συμφωνεῖ δὲ αὐτῷ ὁ Linde (Lehr. § 196. σημ. 4), ὁ Seuffert (Comment—II 150 σημ. 2.) καὶ ἄλλοι (Keler Litiscontest. σ. 185. Seufferts Blätter I. 413·IV. 80). Ἡ γνώμη αὕτη ὑποστηρίζεται καὶ ὑπὸ τοῦ ῥωμ. δικαίου (νόμ. 17· Παν. mandati. νόμ. 17 Βασ. 14 1. « Ἐὰν ἐντείλωμαί σου χρέος ἀπαιτήσῃ (εἰσπράξῃ) καὶ πρὶν ἢ ἀπαιτήσῃς, κινήσω κατὰ σοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν, καὶ π ρ ὲ ψ ἢ ψ ο υ ἀ π α ι τ ῆ σ η ς, καταδικάζῃ ». Ἐτι σαφέστερον ἐκφράζεται ὁ νόμ. 16. II. (5 3.) Quod in diem sit debitor vel sub conditione, a quo petita est hereditas, non deberi eum damnari; rei plane judicatae tempus spectandum esse secundum Octaveni sententiam, ut apud Pomponium scriptum est, an dies venerit. νόμ. 30 πρ. II (15. 1). νόμ. 27 § 1 II. (6. 1). Σαβιν. VI. 75· Schmid Handbuch II. 127. σημ. 14. Διὰ τοῦτο ἀκολουθητέα καὶ παρ' ἡμῶν. Οἱ τὴν ἐναντίαν ὑπερασπίζοντες γνώμην ἔνοχοι ἀδικαιολογήτου γίνονται ἀκριβολογίας, ἀπαδούσης ὅλως πρὸς τὰς σήμερον κρατούσας περὶ τὴν μεταχειρισιν τῶν τύπων ἀρχάς, π. χ. ὁ Schmid im Archiv XXX. 205 καὶ ὁ ἄρειος Πάγος ἐσχάτως (ἀπόφ. 271 τοῦ 54). Ὁρθῶς λέγει τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (5417 τοῦ 48) ὅτι ὁ ὑπὸ προθεσμίαν ὀφείλων δὲν δύναται νὰ ζητηθῇ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας (ἂν καὶ οὐδεὶς τῶν νόμων οὕς ἐπικαλεῖται ὑποστηρίζει τὸν λόγον αὐτοῦ). ἀλλ' ὅ,τι κατόπιν προστίθουσιν «καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν μετὰ τὴν ἀγωγὴν συνεπληρώθῃ ἡ προθεσμία» οὐδαμῶς δικαιολογεῖ. Εὐρετήρ. Η'. 241. Ἡ νεωτέρα τοῦ ἀρείου Πάγου νομολογία ἀκολουθεῖ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην.

Τὸ προκείμενον ζήτημα δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μετὰ τοῦ ἑτέρου, ἂν μετὰ τὴν προκείμενην ἀποκτηθὲν τὸ διὰ τῆς ἀγωγῆς ἐπιδιωκόμενον δίκαιον, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ πρὸς στήριξιν αὐτῆς ὁ ἐνάγων· ὅπερ λύεται ἀποφατικῶς. Πρ6. Σάβιν. VI. 64. Vanger. I. 281 τῆς 6 ἐκδ. ἀνωτέρ. § 102 σημ. 2. Wächter Erört. Γ'. 120.

α) Παράβ. Bayer σ. 598 τῆς 8 ἐκδ.

τοῦ ἐναγομένου ἀπὸ τοῦ ἀστυχοῦ δικαίου λαμβανόμενα¹, ὡς π. χ. ἡ παραγραφή, ὁ συμβιβασμός, ἡ τελεσιδικία, ὁ συμψηφισμός². Ἀλλὰ καὶ ἡ διαδικασία παράγει τὴν τῆς ἀκυρότητος ἀνατρεπτικὴν ἐνστάσιν, ἐὰν συμβῇ κατ' αὐτὴν ἀκυρότης³.

3) τὰ διακριτικὰ τῶν ἐνστάσεων τούτων.

§ 108. Τρία εἰσὶ κυρίως τὰ διακρίνοντα τὰς ἀναβλητικὰς ἐνστάσεις τῶν ἀνατρεπτικῶν. Αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις

α) προτείνονται πρὸ τῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπαντήσεως καὶ καθ' ἣν τὸ 582 ἄρθρον ὀρίζει τάξιν· βραδύτερον εἰσὶν

1) Ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις ὠνομάσθησαν ἀνωτέρω (§ 84 Γ'.) αἱ ἐπη-ρεάζουσαι προσκαίρως ἢ διὰ παντὸς τὸ τῆς ἀγωγῆς δίκαιον. Ἡ λέξις «προσκαίρως» παρελήφθη ἐν τῷ ὅρισμῳ χάριν τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀκυρότητος, ἣν κατατάσσει τὸ 563 ἄρθρον εἰς τὰς ἀνατρεπτικὰς. Κατὰ πόσον μετέχει τούτων βλέπομεν κατωτέρω (σημ. 3).

Κυρίως ἐνστάσεις ἀνατρεπτικαὶ εἰσὶν αἱ δικαιολογίαι ἐκεῖναι τοῦ ἐναγομένου, αἵτινες ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ ἀστυχοῦ δικαίου λαμβανόμεναι ματαιοῦσι διαπαντὸς τὴν ἀγωγὴν, εἴτε ἐμποδίζουσαι τὴν ἐν ἐργεῖαν ἢ γένεσιν τοῦ δι' αὐτῆς διωχομένου δικαίου (exceptiones αἱ πρῶται τοῦ Ῥώμ. δικαίου, π. χ. exc. doli, excep. metus, exc. Scti macedoniani etc.), εἴτε καταργοῦσαι αὐτὸ ἐντελῶς (excep. solutionis, novationis, compensationis etc.). Ὅθεν ἔπεται ὅτι μέγας ἐστὶ τῶν ἐνστάσεων τούτων ὁ ἀριθμός. Bayer σ. 640. Wetzell σ. 97.

2) Ἀποδεδειγμένης οὐσης τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς καὶ ἀναμνησθητήτου, δὲν πρέπει ὁ δικαστὴς νὰ δέχεται εὐκόλως συμψηφισμοὺς, μακρᾶς καὶ περιπλόκου ἀνακρίσεως δεομένους — multis abagibus innodatis. νόμ. 14 § 1 Κώδ. (4. 31). Vanger. Γ'. 353. Seufferts Blätter IV. 429. Καλλιγ. Γ'. 566. Παπαρρόγη. Ἐνοχ. δίκ. Γ'. 342.

3) Περὶ τῶν δικονομικῶν ἀκυροτήτων ὅρ. ἀνωτέρ. § 97. Dalloz Exceptions ἀριθ. 245—360.— Ἡ ἐνστάσις τῆς ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας, ὀνομάζεται ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ ἀνατρεπτικὴ (κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας. Berriat. 453). Ἀλλ' ἐὰν ἐξετασθῇ εἰδικώτερον ἡ

ἀπαράδεκτοι¹. τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται πάντοτε εἰς τὰς ἀ-

οὐσία αὐτῆς κατὰ τὰ ἄρθρα 202. 345. 563. 582 καὶ 583, εὐρίσκεται μᾶλλον τῶν ἀναβλητικῶν μετέχουσα ἐνστάσεων· διότι α) συζητεῖται καὶ δικάζεται χωριστὰ καὶ πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως (Πολ. 583 ἐδ. 3), 6) καλύπτεται ἐὰν προταθῇ βραδύτερον ἢ ὅπως ὁ νόμος ὁρίζει (Πολ. 202. 345.. 582 ἐδ 2), γ) δεκτὴ γενομένη ἀπαλλάττει προσωρινῶς μόνον τὸν ἐναγόμενον. Τὰς τρεῖς δὲ ταύτας ιδιότητας ἔχουσι καὶ αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις (ὄρ. κατωτ. § 108). Ὡστε δὲν μένει κατ' ἄλλο μεταλαμβάνουσα τῶν ἀνατρεπτικῶν ἐνστάσεων ἢ τῆς ἀκυρότητος ἐνστάσις, εἰμὴ ὅτι καὶ μετὰ τὴν εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπάντησιν νὰ προταθῇ δύναται. Π. χ. ὁ ἐναγόμενος ἀπαντᾷ διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου εἰς τὴν ἀγωγὴν· ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ προτείνει ἀκυρότητα τῆς ἀγωγῆς. ἐνῷ ἀναβλητικὴ τις ἐνστάσις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προταθεῖσα ἐστὶν ἀπαράδεκτος (Πολ. 553 ἐδ. 2. . . Ὅλαι αὗται αἱ ἐνστάσεις ἐπάγονται πρὸ τῆς ἀπαντήσεως· μετὰ δὲ ταῦτα εἰσὶν ἀπαράδεκτοι). Ἰδ. καὶ ἀνωτέρ. § 105 σημ. α. ἐν τ. περὶ δὲ τῆς γαλ. νομοθεσίας Carré. ὑπὸ τὸ ἄρ. 173, ιδίως ζητ. 739 bis, 740, 745, 748. Dalloz αὐτ. ἀριθ. 352.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι αἱ ἀκυρότητες αἱ ἀναφερόμεναι οὐχὶ εἰς τὴν διαδικασίαν, ἀλλ' εἰς τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς (π. χ. ἀκυρότης τῆς συμβάσεως). εἰσὶ καθ' ἑαυτὸ ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις· ἐπομένως δὲν ἐφαρμόζονται εἰς αὐτὰς τὰ ἄρτι ῥηθέντα. ἀλλὰ τὰ περὶ τῶν κυρίως ἀνατρεπτικῶν ἐνστάσεων. (Ἰδ. ἀνωτ. § 91 σημ. 10 Carré ζ. 751). Τὸ ζήτημα ὅμως, ἂν αἱ ἐνστάσεις αὗται δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ κατ' ἔφεσιν τὸ πρῶτον, ὡς οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς παρὰδέχονται, ἐξετασθήσεται ἐν τῷ περὶ ἐφέσεως κεφαλαίῳ. (Ἰδ. κατωτέρ. § 142. σημ. 5).

1) Νόμ. 40 § 3 Π. (3. 3). Νόμ. 13 Κώδ. (8. 36). Περὶ τούτου ῥητέον τὰ ἐξῆς

α) αἱ ἐνστάσεις τετραχῶς δύνανται κατὰ τὴν δικοномиάν ἡμῶν νὰ προταθῶσι παρὰ τοῦ ἐναγομένου α) διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου, β) διὰ μεταγενεστέρου δικογράφου, γ) διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων κατατεθεισῶν ἐγκαίρως καὶ δ) διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων μὴ κατατεθεισῶν ἐγκαίρως (Πολ. 544. 559. 580). Μόνον ὁ πρῶτος τρόπος ἐκπληροῖ ἐντελῶς τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου καὶ οὐδεμίαν φέρει ζημίαν τῷ ἐναγομένῳ· οἱ τρεῖς ἄλλοι τρόποι εἰσὶν ἐπιζήμιοι αὐτῷ· διότι ὁ ἀντίδικος δύναται νὰ ζητήσῃ ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως, τὰ δ' ἐκ τούτου γινόμενα ἔξοδα ἐπιβάλλονται τῷ ἐναγομένῳ. Περὶ τῆς γαλ. δικονομίας ἰδ. τὰ ἄρθρα. 172· 186.

νατρεπτικὰς ἐνστάσεις².

β) συζητοῦνται καὶ ἀποφασίζονται, ἐὰν αἰτήσῃ ὁ ἐναγόμενος³, χωριστὰ καὶ πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως⁴. ἐνῷ αἱ ἀνατρεπτικαὶ δύνανται νὰ ἐνωθῶσι καὶ ἀποφασισθῶσι μετ' αὐτῆς⁵.

γ) ἐπιτυγχάνουσαι δὲν ἐπιφέρουσι συνήθως τὴν ἀπόρριψιν

β) εἰς τὸ ἀπολογητήριον, τὰς ἐγγράφους προτάσεις κ.λ. πρέπει νὰ ὑπάρχῃ; ἐκτὸς τῶν ἐνστάσεων, καὶ ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν· ἀλλ' ἡ κατάταξις αὐτῶν ἐν τοῖς δικογράφοις τούτοις εἶναι ἀδιάφορος. Καλὸν ὅμως νὰ καταχωρίζωνται πρῶτον αἱ ἐνστάσεις (αὗται δὲ κατὰ τὴν σειρὰν, ἣν ὠρισεν αὐταῖς τὸ 582 ἄρθρον) καὶ ἔπειτα ἡ ἀπάντησις (Bayer σελ. 644). Ἡ διάταξις λοιπὸν τοῦ ἄρθρου 553 ὅτι «αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις ἐπάγονται πρὸ τῆς ἀπαντήσεως, μετὰ δὲ ταῦτα εἰσὶν ἀπαράδεκτοι» καὶ ἡ ἑτέρα τοῦ ἄρθρου 582 ὅτι «αἱ ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 1—3 ἐνστάσεις ἀποβάλλονται ὡς ἀπαράδεκτοι, ἐὰν γείνουν βραδύτερον» δὲν ἀφορᾷ τὴν ἐν τῷ δικογράφῳ αὐτῷ κατάταξιν, ἀλλὰ κυρίως τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν καὶ τὴν δι' ἀλληλοδιαδόχων δικογράφων πρότασιν τῶν ἐνστάσεων ἢ τῆς ἀπαντήσεως (Πολ. 543. 544 συνδ. 582). Ὅθεν ὁ ἀπαντήσας εἰς τὴν ἀγωγὴν διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου ἢ ἄλλου ἐγγράφου εἶναι ἀπαράδεκτος ἐπικαλούμενος ἔπειτα διὰ μεταγενεστέρου δικογράφου ἢ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναβλητικὴν τινὰ ἐνστασιν.

γ) δὲν πρέπει νὰ ἀποβληθῇ ὡς ἀπαράδεκτος ἐνστασις ἀναβλητικὴ καὶ τοι βραδέως προτεινομένη, ἐὰν ἡγνῷε αὐτὴν πρότερον ὁ ἐναγόμενος. Carré ζ. 786. Boitard I. 366. Bayer σ. 573.

2) Ἐκτὸς τῆς περὶ ἀκυρόγητος ἐνστάσεως, περὶ ἧς ὅρ. ἀνωτ. § 107. σημ. 3.

3) Ἐνεκα τούτου συνήθως ἐνοῦνται ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις μετὰ τῆς οὐσίας καὶ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως δικάζονται. ὅπερ ἐν τῇ περὶ ἀναρμοδιότητος δὲν πρέπει νὰ γίνηται. Carré ζ. 735. 786. bis.

4) Διὰ τοῦτο αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις ἀπαλλάττουσι τῆς πρὸς ἀπάντησιν ὑποχρεώσεως, δυναμένου τοῦ ἐναγομένου καὶ ἐν ταῖς ἐγγράφοις αὐτοῦ προτάσει νὰ παραλείψῃ τὴν ἀπάντησιν. Ἰδ. καὶ ἀνωτ. § 106. σημ. 1. Bayer σ. 574.

5) Πολ. 563. «Αἱ ἐνστάσεις αὗται (αἱ ἀνατρεπτικαὶ) ἀποφασίζονται συνήθως πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως». ἄρα δύνανται ν' ἀποφασισθῶσι καὶ ὁμοῦ. Περὶ τῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας Bayer. σ. 634.

τῆς ἀγωγῆς, ἀλλὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐκδικάσεως αὐτῆς· ἀπεναντίας δεκτῆς γενομένης ἀνατρεπτικῆς τινος ἐνστάσεως, ἀπορρίπτεται ἡ ἀγωγή.

δ) Ἀνταγωγή. α).

§ 109. Ὅτι τὸ δικαστήριον τῆς ἀγωγῆς ἀρμόδιόν ἐστὶ νὰ δικάσῃ καὶ τὴν ἀνταγωγὴν εἴρηται ἤδη. Εἰς τὸ δικαστήριον δὲ τοῦτο δύναται πᾶσαν κατὰ τοῦ ἐνάγοντος ἀπαίτησιν, καὶ τὴν ἄσχετον ὅλως πρὸς τὴν ἀγωγὴν, νὰ ὑ-

6) Ὅχι ἀπορρίψιν τῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ἀναβολὴν τῆς ἐκδικάσεως αὐτῆς ἐπιφέρουσιν αἱ ἐνστάσεις α) τῆς ἐγγυοδοσίας τῶν ἀλλοδαπῶν, β) τῆς μὴ κοινοποιήσεως τῶν διαδικαστῶν ἐγγράφων, γ) τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς καὶ δ) τῆς ἐγγυήσεως καὶ ὁμοδικίας. (Πολ. 78 . . . καὶ μεχριστοῦ δοθῇ αὕτη δὲν ὑποχρεοῦται ὁ ἡμεδαπὸς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἀγωγὴν· ἄρθ. 554 . . . καὶ ν' ἀρνηθῇ πρὸ αὐτῆς πᾶσαν εἰς τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ἀπάντησιν. ἄρθρ. 560. μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης ἄρχονται. . . αἱ πρὸς ἀπολογίαν προθεσμίαι· ἄρθ. 561. 562· Boit. I. 335). Ἀπορρίπτεται δὲ ἡ ἀγωγή (προσκαίρως βέβαια) ἐὰν προταθῇ καὶ ἐπιτύχῃ ἡ ἐνστάσις α) τῆς ἀναρμοδιότητος, τῆς ἐκκρεμοδικίας καὶ συναφείας (ἰδ. ἄνωτ. § 106 σημ. 3), β') τῆς διαιρέσεως καὶ διζήσεως, τοῦ μὴ ἐμπροθέσμου τῆς ἀπαιτήσεως, ὡς καὶ παντὸς ἄλλου ἰσχυρισμοῦ, ἀναβλητικῆς ἐνστάσεως κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον δύναμιν ἔχοντος· διότι τῶν τοιούτων ἐνστάσεων τὸ ἀποτέλεσμα, σιωπῶσης τῆς πολιτικῆς δικονομίας, κρίνεται κατὰ τὸν ἀστυκὸν νόμον.

α) Ὅρ. ἄνωτ. § 41. Πολ. 564. 633· Bayer. σ. 638 (8 ἐκδ.). Hefster Syst. § 143 ἐπ. Schmid Handbuch des Civilpr. II. 66- Ἀνταγωγαὶ ἀπαντῶνται συνήθεις καὶ ἐν τῇ τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων διαδικασίᾳ, ἀντιλήξεις καὶ ἀντιγραφαὶ καλούμεναι, αἵτινες φαίνεται ὅτι ἀνεκρίνοντο καὶ ἐδικάζοντο κεχωρισμέναι καὶ οὐχὶ μετὰ τῆς ἀγωγῆς (Meier der attische Pr. σ. 651) ὅτι δὲ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ᾗσαν ἐν χρήσει εἴρηται ἄνωτέρω (§ 41. σημ. 1)- Μάλιστα δὲ κατὰ τὴν Νεαρ. 96 κεφ. 2 ὑπεχρεοῦτο ὁ ἐναγόμενος νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἀνταγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὸν τῆς ἀγωγῆς δικαστήν. ἄλλως ὤφειλε νὰ περιμείνῃ τῆς ἀγωγῆς τὴν τελείαν ἐκδίκασιν- Ἀλλὰ τὴν λέξιν

ποβάλῃ ὁ ἐναγόμενος¹. Κρατοῦσι δὲ εἰδικώτερον ταῦτα.

α) ἡ ἀνταγωγὴ πρέπει νὰ φέρῃ τὰ στοιχεῖα ἀγωγῆς² γίνεται δὲ παραδεκτὴ ἐὰν εἰσαχθῇ ἐγκαίρως, ἥγουν πρωτοδίκως καὶ διαρκούσης ἐτι τῆς προδικασίας διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου³.

«reconventio» μετεχειρίσθησαν πρῶτοι οἱ γλωσσογράφοι. Bayer 639 ἐν τ. Savig. Syst. VI. 330. σημ. d.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν ἡ ἀνταγωγὴ διάφορος ἐστὶ α) τῆς τοῦ συμψηφισμοῦ ἐνστάσεως, ἥτις σκοπεῖ μόνον τῆς ἀγωγῆς τὴν ἀπόρριψιν, ἔστω καὶ ὑπερτεροῦσα αὐτὴν (π. χ. εἰς ἀγωγὴν 1000 δραχμῶν ἀντιτάσσεται ἐνστάσις συμψηφισμοῦ 1500 δραχμῶν). Boncenne (Bonrbeau) V. 96, 6') τῶν διπλῶν λεγομένων ἀγωγῶν, ἐνθα μόνον εἷς ἐνάγων καὶ εἷς ἐναγόμενος ὑπάρχει καὶ γ') τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἐναγομένου, τῆς χωριστὰ εἰσαγομένης. Schmid I. c. σελ. 67. Lauk im Archiv etc. XII. 74.

4) Πολ. 564. «Ὅσάκις ἔχει ὁ ἐναγόμενος ἀξιώσεις κατὰ τοῦ ἐνάγοντος, συνεχόμενας ἢ μὴ μετὰ τῆς ἀγωγῆς, συγχωρεῖται...». Οὔτε κατὰ ῥδ. ἀπαιτεῖται συνάφεια (Bayer. 215. 642). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον εἶναι τοῦτο. Οἱ πλεῖστοι φρονοῦσιν ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται μὲν συνάφεια μετὰ τὴν ἀγωγῆς καὶ ἀνταγωγῆς, ἀναγκαῖον ὅμως νὰ ἔχῃ ἡ ἀνταγωγὴ τὰ προσόντα συμψηφισμοῦ. Fréminville I. 514. Pour qu'il y ait lieu à une demande reconventionnelle, il faut que cette dernière demande constitue une défense à la demande originaire; c'est — à — dire q'u elle n'est admissible qu'autant qu'elle est de nature à aboutir à une compensation. Boncenne (Bourbeau) V. 64. Εὐρετήρ. Α'. 288. ἀρ. 9. Schlink. II. 103. 3.

Παρατηρητέον δὲ προσέτι ὅτι ὁ ἐνάγων δύναται νὰ ἀντεναχθῇ καὶ δταν παρίσταται ὡς ἐκδοχεὺς ἀλλοτρίων δικαιωμάτων (Schmid I. 253), οὐχὶ ὅμως ὡς παρεμβαίνων ἢ ἐκ μέρους τοῦ παρεμβαίνοντος. Schmid II. 69. Κατὰ τὸν Seuffert (II. 300.) ὁ κυρίαν εἰσάγων παρέμβασιν δύναται νὰ ἀντεναχθῇ. 2) Schmid αὐτ. σελ. 68.

3) Πρβ. Πολ. 564 § 1, ἀπόφ. Α II. 184 τοῦ 50, Schmid σελ. 74. Bayer σ. 641 ἐν τ. Συνήθως ἀναφέρεται ὡς προαπαιτούμενον τῆς παραδοχῆς τῆς ἀνταγωγῆς καὶ τὸ ν' ἀνήκωσιν ἀμφοτέραι αἱ δίκαι εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος τῆς διαδικασίας. Τοῦτο εἶναι ἀληθὲς παρ' ἡμῖν μόνον ὡς πρὸς τὰς συνοπτικὰς δίκας (πολ. 633), ἥτοι εἰς ἀγωγὴν συνοπτικῆς διαδικασίας δὲν δύναται γ

β) συνεκδικάζεται μετὰ τῆς κυρίας δίκης ⁴· ἀλλ' ὠρίμου ταύτης πρότερον γενομένης, παραπέμπεται εἰς χωριστὴν ἢ ἀνταγωγὴν συζήτησιν ⁵.

γ) ἀνταγωγὴ μὴ ἀπευθυνομένη κατὰ πάντων τῶν ἐναγόντων δὲν εἶναι μὲν ἀπαράδεκτος, εὐκόλως ὅμως δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς χωρισμὸν τῆς διαδικασίας ⁶.

δ) ἀνταγωγὴ ἀνταγωγῆς δὲν συγχωρεῖται ⁷.

ἀντιπαχθῇ ἀνταγωγὴ συνήθους διαδικασίας (ἀλλ' ἴδε ΑΠ. 374 τοῦ 61). Τὸ ἐναντίον ὅμως συγχωρεῖται. Lauk in Archiv etc IB'. 77. Ἡ γαλλικὴ δικονομία ἀφῆκεν ἀόριστον τὸν χρόνον τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἀνταγωγῆς, διὰ τοῦτο συγχωροῦσι τὰ δικαστήρια ἐκεῖ τὴν ἀνταγωγὴν καὶ μετὰ τὴν ἀπολογίαν γενομένην (Bourbeau ἀνωτ. σελ. 107. Carré Compét Δ'. 55. Schlink II. § 284). Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γείνῃ διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου ἡ ἀγωγή· Ἀπόφ. Α. Π. 213 τοῦ 47.

4) Δύο εἰσὶ τὰ κύρια τῆς ἀνταγωγῆς ἀποτελέσματα, ἥτοι ὁ καλούμενος *effectus prorogationis* καὶ ὁ *effectus simultanei processus* (τὸ πρῶτον δὲν εἶναι κυρίως τῆς ἀνταγωγῆς ἀποτέλεσμα. Bayer 643). Ἐνεκὰ τοῦ δευτέρου τούτου ἀποτελέσματος ἡ ἀγωγή καὶ ἡ ἀνταγωγὴ συζητεῖται καὶ ἀνακρίνεται συνάμα, ἐκτὸς ἀν' ἡ ἀγωγή ἔχῃ πρὸς τὴν ἀνταγωγὴν προδικαστικοῦ ζητήματος σχέσιν. ὅτε δύναται τὸ δικαστήριον ν' ἀποφασίσῃ πρότερον τὴν ἀγωγήν, μάλιστα ἀν' χρήσῃ μακρᾶς διαδικασίας ἢ ἀνταγωγῆς. Ἰδ. ἀνωτ. § 74 γ'. Schmid σελ. 72. Bayer σ. 642.

5) Πολ. 223. Bourbeau σελ. 77. Ἀλλως κατὰ ῥδ. Νόμ. 44. Βασ. (9. 1). « Ἐὰν ἐγὼ καὶ σὺ ἀλλήλοις ἐπὶ ἀτόκῳ χρεεῖ ἀντενάγωμεν, καὶ γὰρ σοῦ πρῶτος καταδικασθῶ, οὐκ ἐκβιάζομαι (οὐκ ἀναγκάζομαι ἐκτελέσαι), ἕως ἂν καὶ τὰ περὶ τῆς ἐμῆς ἐναγωγῆς σκοπηθῇ ».

6) Schmid σ. 69. Archiv für pract. Rechtsw. I. 38. Ἐξαιρέσιν εἰσάγει τὸ ἄρθρ. 564 ἐδ. τελευτ. τῆς πολιτ. δικον. μόνον διὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ 561 ἁρθρου· τὴν ἐξαιρέσιν δὲ ταύτην ὅχι εὐλόγως ἐκφέρει ὡς κανόνα ὁ Φέδερσ (σ.. 377).

7) *Reconventio reconventionis non datur* (Πολ. 568.), διότι εὐκόλον νὰ πηγάσῃ ἐντεῦθεν περιπλοκὴ εἰς τὴν διαδικασίαν· ἔπειτα ὁ ἐνάγων ἡδύνατο, ἀν' ἤθελε, νὰ ἐνώσῃ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ διὰ τῆς ἀγωγῆς τὴν ἀπαίτησιν, ἣν ἀντιτάσσει ἤδη κατὰ τῆς ἀνταγωγῆς· ἔνεκα μόνως δὲ τῆς ἀμελείας

Δ'.) ἀνταπολογία).

§110. Τὴν ἀπολογία τοῦ ἐναγομένου δύναται καὶ ἐν τῇ προδικασίᾳ ν' ἀντικρούσῃ ὁ ἐνάγων. Τὸ πρὸς τοῦτο γινόμενον δικόγραφον καλεῖται ἀνταπολογητήριον, οὗ τὸ περιεχόμενον ἐκ τοῦ εἶδους τῆς ἀπολογίας ρυθμίζεται¹. ἤγουν

α) πολεμηθέντος ἐν τῇ ἀπολογίᾳ τοῦ νομίμου τῆς ἀγωγῆς, ὑποστηρίζει αὐτὴν ὁ ἐνάγων δι' ἰσχυροτέρων ἐπιχειρημάτων,

β) γίνονται αἱ δέουσαι παρατηρήσεις κατὰ τῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπαντήσεως,

γ) προταθειςῶν ἐνστάσεων, ἀπαντᾷ εἰς αὐτάς ὁ ἐνάγων καὶ ἀντιπροτείνει ἅς ἔχει ἀντενστάσεις². ἀλλ' ἐὰν ἀνα-

αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ περιπλέκηται ἡ δίκη (Lauk I. c. 78. Schmid αὐτ. 70. Bourbeau V. 75). Ἐξίρεισι τοῦ κανόνος τούτου δικαιολογεῖται μόνον ὡς πρὸς τὰς συνεχομένας μετὰ τῆς ἀνταγωγῆς ἐπανταγωγάς. Schmid ἐν. ἀν. Seuffert Comment. II. 304. Linde in seiner Zeitschr. I. 325. Gönner Handbuch I. 526. Bayer σ. 666.

α) Πρβ. Πολ. 567—569 γαλ. 78. Bayer σελ. 663. Schmid αὐτ. II. 80. Rauter ἀρ. 117. Helffer System ἀρ. 146.

1) Πρβ. Bayer σελ. 664. Περὶ τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ ἀνταπολογητηρίου διαρρύθμισιν τηροῦνται αἱ διατάξεις τοῦ 543 ἀρθρου.

2) Ἀντενστάσεις καὶ ἀντιπαραγραφαὶ λέγονται αἱ κατὰ τῶν ἐνστάσεων προτεινόμεναι ἐνστάσεις, replicationes παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις (ἡ ἀντιπαραγραφὴ οὐδὲν ἕτερον ἐστὶν ἢ παραγραφὴ ἀντιτιθεμένη τῇ παραγραφῇ τοῦ ἐναγομένου. Ν. 3. Βισ. 51. 1. Νόμ. 22 § 1 II. 44 1). «Ὡς περ ταῖς ἀγωγαῖς, λέγει ὁ Θεόφιλος (Δ'. ιδ'), ἀντιτίθενται παραγραφαί, οὕτω καὶ ταῖς παραγραφαῖς, ἐρρωμέναις μὲν κατὰ τὸ ἀληθές, ἀδίκαις δὲ νομιζομέναις τῇ φύσει, ἀντιτίθεται δικαιολογία ὑπὸ τῶν ἐναγόντων, ἥτις λέγεται replicatio... πᾶντον ἐποίησα τῷ ἐμῷ δεδίκτωρι, ὅτι οὐκ ἀπαιτήσω αὐτὸν τὸ χρέος μετὰ

γνωρίζη ὡς ὀρθὰς ἀναβλητικὰς ἐνστάσεις, καλὸν νὰ ὑποκύψῃ ἀπὸ τοῦδε εἰς αὐτάς.

δ) προτείνονται αἱ κατὰ τῆς τυχὸν γενομένης ἀνταγωγῆς ἐνστάσεις καὶ γίνεται ἀπάντησις εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ *reconventio reconventionis non datur*³.

Ἐγγραφὸς ἀπόκρουσις τῶν ἐν τῷ ἀπολογητηρίῳ δύναται μὲν νὰ γείνη, ἀλλὰ δὲν ἀποδίδεται ἢ δι' αὐτήν γενομένη δαπάνη⁴.

Ε.) Διαικασία μέχρι τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως.

§111. Μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς ἔχει ὁ ἐναγόμενος δεκαπενθήμερον προθεσμίαν πρὸς ἀπολογία. Ἡ

χρόνον τινὰ ὁ δεδίδωρ ἐν εὐπορίᾳ γενόμενος χρυσίου... πᾶκτον ἐποίησεν, ἐν ᾧ ἐπέτρεψέ μοι ποιήσασθαι τὴν τοῦ χρέους ἀπαίτησιν». Τὸ πρῶτον σύμφωνον παράγει ἐνστάσιν, τὸ δεύτερον ἀντένστασιν. Νόμ. 27 § 2 II. (2 14).

Αἱ ἀντενστάσεις παρ' ἡμῖν ἔχουσι πλατυτέραν ἔννοιαν ἢ αἱ *replicationes* τῶν Ῥωμαίων· διότι περιλαμβάνουσι καὶ ἐκεῖνα τοῦ ἐνάγοντος τὰ αὐτοτελῆ δικαιολογήματα, ἅτινα καταργοῦσιν αὐτοδικαίως τὴν ἐνστάσιν (Ὅρ. ἀνωτ. § 105 σημ. α. Bayer σελ. 664.) π. χ. προταθέντος συμψηφισμοῦ ὁ ἐνάγων ἀντιτάσσει τὴν ἐξόφλησιν τῆς συμψηφιστέας ἀπαιτήσεως. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτος ἀντένστασις δι' ἧς λαμβάνει νέαν βάσιν ἡ ἀγωγή. Οἷον ὁ ἐναγόμενος προτείνει ἐξόφλησιν· ὁ ἐνάγων ἀντιτάσσει ἀπόδοσιν τῶν πληρωθέντων χρημάτων. Ἐνταῦθα ἡ πληρωμὴ κατήργησε τὴν πρῶτην ἀπαίτησιν· ἡ δὲ ἀπόδοσις τῶν πληρωθέντων συνέστησε νέαν ἐνοχλήν. Bayer 666. Wetzel System des Civilpr. 402. § 18.

3) Ὅρ. ἀνωτέρ. § 109 σημ. 7.

4) Πολ. 569. γαλ. δι.κ. 81. Ὡστε ὁ ἐναγόμενος κατὰ τῶν ἀντενστάσεων ἔχει δικαίωμα ν' ἀπολογηθῇ καὶ ἐν τῇ προδικασίᾳ, ἀλλὰ τὰ ἔξοδα εἰσὶν εἰς βάρος του. Ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δὲ προτείνει καὶ ὅς ἔχει ἐπαντενστάσεις. Περὶ τῆς γερμανικῆς δικονομίας ἴδ. Bayer σελ. 667. 671.

προθεσμία δὲ αὕτη παρεκτείνεται δικαιώματι ἀποστάσεως¹, ἢ ἐὰν ὑπάρχη περίπτωσις τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς² ἢ προσκληθῶσιν ὁμόδικοι καὶ ἐγγυηταί³. Ἀλλ' ἡ ἀπολογία δύναται ν' ἀποβληθῇ καὶ διὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν⁴. Ὅθεν, παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης καὶ μὴ ἀπολογηθέντος τοῦ ἐναγομένου, διακαιοῦται ὁ ἐνάγων ἢ ὁ ὁμόδικος αὐτοῦ νὰ ἐγγράψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ πινάκιον⁵. Γενομένης δὲ ἀπολογίας, δίδεται τῷ ἐνάγοντι 8 ἡμερῶν προθεσμία πρὸς ἀνταπολογίαν, ἣν

1) Ὅρ. ἀνωτ. § 95. 6' γ'. Πολ. 540. Ὁ ἐνάγων δύναται κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο νὰ ὀρίσῃ ἐν τῇ ἀγωγῇ μακροτέραν προθεσμίαν, οὐχὶ ὅμως βραχυτέραν (Carré ζ. 322—324). Ταχθείσης ἐν τῇ ἀγωγῇ προθεσμίας μακροτέρας τῆς νομίμου, δύναται ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποποιηθῇ αὐτὴν, τὴν νόμιμον ἐπικαλούμενος προθεσμίαν· διότι μόνον αὕτη τέτακται πρὸς τὸ συμφέρον ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων· ἡ δὲ προσθήκη θεωρεῖται γενομένη ὑπὲρ μόνου τοῦ ἐναγομένου (Carré ζ. 225. καὶ 93 sex.). Παρ' ἡμῶν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἐναγόμενος ἀρκεῖ νὰ γνωστοποιήσῃ τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ, ὅτι θέλει νὰ δικασθῇ κατὰ τὰς προθεσμίας τοῦ νόμου.

Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἢ τις τῶν προσκεκλημένων ὁμοδίκων κατοικῇ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ἔχει ἀντὶ τῆς 15 ἡμέρου προθεσμίας τὴν ὑπὸ τοῦ 541 ἁρθρου ὀριζομένην (γαλ. δίκον. 73). Ἐὰν εὕρισκωνται οἱ εἰρημένοι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπιδοθῇ αὐτοῖς αὐτοὶ ἡ ἀγωγή, ἔχουσι τότε τὴν συνήθη προθεσμίαν (Πολ. 542. γαλ. δίκον. 74). Τὴν προσθήκην τοῦ γαλ. ἁρθρου «sauf au tribunal à les (les délais ordinaires) prolonger s'il y a lieu» παρέλειψεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, διότι βραδύτητα μᾶλλον τοιαύτη παρεμπόπτουσα αἰτήσεις ἤθελε προξενεῖ. Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἀδυνατῇ νὰ ὑπερασπισθῇ κατὰ τῆς ἀγωγῆς ὡς ἔχων τὰ ἔγγραφα αὐτοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δύναται ἐν τῇ ἀκροατηρίῳ νὰ αἰτήσῃ ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ἵνα προμηθευθῇ αὐτά.

2) Πολ. 560 ἐδ. 3 «Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης (τῆς τετραμῆνου πρὸς σύνταξιν ἀπογραφῆς) ἄρχονται αἱ πρὸς ἐγγείρισιν τῆς ἀπολογίας τοῦ ἐναγομένου ἐν τοῖς ἁρθροῖς 540—544 ὀρισμέναι προθεσμίαι».

3) Πολ. 565. 562. 4) Πολ. 544. 566.

5) Πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἀπολογίαν προθεσμίας ὁ μὲν ἐνάγων

ὅμως δύναται νὰ παραλείψῃ καὶ αὐτὸς καὶ νὰ ἐγγράψῃ ἀμέσως τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ πινάκιον⁶.

Ἡ ἐγγραφή τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ πινάκιον τοῦ δικαστηρίου, γινομένη προσηκόντως⁷, ἐπιφέρει ἀποτέλε-

δὲν δύναται νὰ ἐγγράψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ πινάκιον· ἀλλ' ὁ ἐναγόμενος; οὐδὲ αὐτὸς διότι εἶναι κοινὴ ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων ἡ προθεσμία αὕτη ὡς ἐκ τοῦ 570 ἄρθρου ἐξάγεται. « . . . ἐὰν ἡ ἀγγελία ἔγεινε πρόωρα ἀπεναντίας τῶν ἐν τοῖς ἄρθ. 566—569 ὠρισμένων τὴν διαγράφει πάλιν ἐξ' αὐτοῦ » Ὁ Carré ὑποστηρίζει ἐναντίαν γνώμην (ζήτ. 396), ἣν ὅμως ἀνασκευάζει ὁ Chauveau.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐναγόμενος δύναται μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς ἀπολογίαν προθεσμίας νὰ ἐγγράψῃ τὴν ὑπόθεσιν (Πολ. 570. « ἀναγγείλαντος τὴν δίκην διαδίκου τινος, ὁ γραμματεὺς . . . »). Τὸ 566 ἄρθρον ἀναφέρει μόνον τὸν ἐνάγοντα, ὡς τὸ πρόσωπον τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐπισπεῦδον τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς. 6) Πολ. 567.

7) Ἦτοι κατὰ τὰ ἄρθ. 570—584 (ἀνωτέρ. § 25 σημ. 12).

ἄρθ. 570. Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ διαδίκου τινὸς, ὁ γραμματεὺς τοῦ δικαστηρίου ἐγγράφει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ πινάκιον, σημειῶν τὰ ἐν τῷ ἄρθρ. 571 ἄρ. 1 καὶ 2 διαλαμβανόμενα· καὶ ἂν ἡ ἀγγελία ἔγεινε πρόωρα ἀπεναντίας τῶν ἐν τοῖς ἄρθ. 566—569 ὠρισμένων τὴν διαγράφει πάλιν ἐξ αὐτοῦ.

Περὶ τῶν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην γενομένων διασταγμῶν ἀποφασίζει ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου (ἀνωτέρ. § 16. δ'. σημ. 12.)

ἄρθρ. 571. Τὸ πινάκιον εἶναι βιβλίον παρὰ τοῦ προέδρου κατὰ σελίδας ἡριθμημένον καὶ μονογραφημένον. ἐν ᾧ ἐγγράφονται κατὰ συνέχειαν καὶ ἄνευ διαλειμμάτων 1) ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς ἀγγελίας, 2) τὸ ὄνομα τῶν διαδίκων, τῶν πληρεξουσίων αὐτῶν καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης 3) ἡ ἡμέρα τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως.

ἄρθρ. 572. Μετὰ πᾶσαν συζήτησιν διαγράφει ὁ πρόεδρος ἐκ τοῦ πινακίου τὴν ὑπόθεσιν ὁσάκις δὲ αὕτη πρόκειται νὰ συζητηθῇ ἐκ νέου, ἐγγράφεται αὖθις ἐκάστοτε κατὰ τὸ 570 ἄρθρ. εἰς τὸ πινάκιον.

ἄρθρ. 573. Τὸ πινάκιον κεῖται πάντοτε ἀνεωγμένον τοῖς δικαζομένοις, τοῖς πληρεξουσίοις αὐτῶν καὶ τῷ εἰσαγγελεῖ.

ἄρθρ. 574. Ἀταξίαι περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ πινακίου τιμωροῦνται μετὰ πρόστιμον 10 μέχρι 50 δραχμῶν, ἐπιβαλλόμενον ἐς τὸν γραμματέα.

Ὁ εἰσαγγελεὺς βεβαιώνει τὰς ἀταξίας δι' ἐκθέσεως καὶ φροντίζει περὶ τῆς τιμωρήσεως.

σμα⁸, τὴν προτίμησιν μεταξύ πολλῶν ἐξίσου ἀρμοδίων δικαστηρίων⁹, τὸ ἀμετάβλητον τῆς ἀρμοδιότητος, καὶ ἂν ὁ ἐναγόμενος ἀλλάξῃ μετὰ ταῦτα κατοικίαν¹⁰, καὶ τὴν εἰς τοὺς κληρονόμους μεταβίβασιν πασῶν τῶν ἀγωγῶν πλὴν τῶν ἀχωρίστως προσωπικῶν¹¹.

Ἐπὶ τέλους ἐκάστης ἐβδομάδος σημειοῖ ἐν τῷ πινακίῳ

8) Πολ. 575. Βαυαρ. σχεδ. § 167.

9) Ὅρ. ἄνωτέρ. § 44. ἀ Bayer σελ. 560. 10) Ὅρ. ἄνωτ. § 32 σημ. 8.

11) Πολ. 575. Ὁ γενικὸς κανὼν, ὅτι αἱ ἀγωγαὶ μεταβαίνουσιν εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων (*actiones heredi et in heredem competunt*), πᾶσχει τινὰς ἐξαιρέσεις. Ἦγουν

α) εἰς τοὺς κληρονόμους δὲν μεταβαίνουσιν αἱ δημοτικαὶ ἀγωγαὶ (*act. populares*) καὶ αἱ ἀγωγαὶ αἱ *meram vindictam spirantes* — δι' ὧν φιλοτιμίας ἱκανοποιήσις καὶ οὐχὶ χρηματικὴ ἐπιδιώκεται —. Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ μέμψις διαθήκης ἢ δωρεᾶς (Νόμ. 6 § 2 Νόμ. 7 Βασ. (39. 1). Νόμ. 12 Βασ. αὐτ. Νόμ. 5 Κώδ. 3. 28), ἡ ἀγωγή περὶ ἀνακλήσεως δωρεᾶς δι' ἀχαριστίαν (Νόμ. 10 Βασ. 47. 2 «.... μέχρι δὲ τῶν πρώτων προσώπων τοῦτο κρατεῖ, οὐ μὴν καὶ εἰς κληρονόμους διαβαίνειν δύναται»), καὶ ἡ ἀγωγή περὶ τῶν ἐξ ὑπαίτιου διαζυγίου κερδῶν (Νόμ. 15 § I Π. (24. 3.), ἀπόφ. ΑΠ. 439 τοῦ 50.). Τὰ λοιπὰ τοῦ ῥωμ. δικαίου θέματα εἰσὶν ἄχρηστα παρ' ἡμῖν. Puchte Lehrb. § 88. Vanger. I. 239. Arndts Lehrb. § 404.

β) κατὰ τῶν κληρονόμων δὲν κινοῦνται αἱ ἐμπράγματα ἀγωγαί, καθὼ προϋποτιθεῖσαι ὠρισμένην σχέσιν τοῦ ἐναγομένου πρὸς τὸ πρᾶγμα (διακατοχήν). Κατὰ ῥωμ. δὲ δίκαιον αἱ ἀπὸ ἀξιοποιῶνων πράξεων πηγάζουσαι ἀγωγαὶ κινοῦνται κατὰ τοῦ κληρονόμου μόνον καθ' ὅσον οὗτος ὠφελήθη ἐκ τοῦ ἀδικήματος (Vanger I. 242 σημ. 2. Arndts l. c. σελ. 131 σημ. 2). Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν ἐνέχονται εἰς ὁλόκληρον διὰ τὰς πολιτικὰς ἀπαιτήσεις οἱ κληρονόμοι τοῦ ἐγκληματίου (ἄρθρ. 9 τῆς ποιν. δικον. Aubry et Rau II. 93 σημ. 10). ὅπερ καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὡς πρὸς τὴν *condictionem furtivam* ἀνεγνώρισε. Νόμ. 7 § 2 Π. 13. 1.

Αὗται λοιπὸν αἱ ἀγωγαί, αἱ μὴ μεταβαίνουσαι εἰς τοὺς κληρονόμους ἢ μὴ δυνάμεναι νὰ κινήθῃσι κατὰ τῶν κληρονόμων, ἀπαλλάττονται τοῦ περιορισμοῦ τούτου ἅμα ἐγγραφῶσιν εἰς τὸ πινακίον· κατὰ ῥωμ. δίκαιον, ἅμα τῇ κατάρξει τῆς δίκης. Νόμ. 58 Βασ. (52. 1).

ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου τὰς συζητητέας κατὰ τὴν παρεπομένην ¹² ἐβδομάδα ὑποθέσεις, ὧν ἀπόσπασμα τοιχοκολλᾶται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἀκροατηρίου καὶ μένει ἐκεῖ ἐκτεθειμένον ἐπὶ 8 ἡμέρας. Μετὰ παρέλευσιν δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης γίνεται ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησις ἀνευ ἐτέρας κλήσεως¹³.

«Ἐκ πάσης αἰτίας αἱ προκαταρχθεῖσαι δίκαι παραπέμπονται κατὰ κληρονόμων καὶ τῶν ὁμοίων».

Ἐξαιρεῖ δὲ τοῦ πλεονεκτήματος τούτου ἡ πολιτικὴ δικονομία τὰς ἀχωρίστως προσωπικὰς ἀγωγὰς, ἡγουν τὰς ἀναφερομένας εἰς τοιαύτας σχέσεις, αἵτινες ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των συναποθνήσκουσιν ἀναγκαίως μετὰ τοῦ προσώπου (*jura personalissima*) π. χ. προσωπικὰ δουλεῖται, προνόμια προσωπικὰ, ἑταιρία, ἐντολὴ κ. τ. Vanger I. 239.

Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα ἐκλείπουν πάλιν ἂν ἡ ἀγωγὴ ἀπορρίφθῃ; ἤτοι ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τοῦ 157 ἄρθρου αἱ διατάξεις; Τὸ ἐρώτημα ἔχει ὁπωσοῦν σπουδαιότητα μόνον ὡς πρὸς τὸ τρίτον ἀποτέλεσμα. Ὁρθότερα φαίνεται ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις· ὁ νόμος συγχωρεῖ τὰς τοιαύτας δίκας νὰ ἐξακολουθῶσι καὶ οὐχὶ ν' ἀρχίζωσιν οἱ κληρονόμοι.

12) Τὸ ἄρθρ. 576 ἔχει «... τὰς συζητητέας κατὰ τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα...» Ἀλλ' ἀφοῦ ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡμέρας τῆς συζητήσεως γίνεται παρὰ τοῦ προέδρου ἐν τέλει τῆς ἐβδομάδος καὶ τοιχοκολλώμενος μένει 8 ἡμέρας, μετὰ παρέλευσιν δὲ τούτων γίνεται ἡ συζήτησις, ἔπεται ὅτι αἱ σεσημειωμέναι αὗται ὑποθέσεις δὲν δύνανται νὰ συζητηθῶσι τὴν ἐπομένην, ἀλλὰ τὴν παρεπομένην ἐβδομάδα.

13) Πολ. 575—578 ἀνωτέρ. § 25. Παρὰ τοῖς Γάλλοις μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁρισμένων διὰ τὴν προδικασίαν προθεσμιῶν, εἰσάγεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον *sur un simple acte d'avoué à avoué*. ἄρ. 80.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου α)

α.) ἐν γένει.

§ 112. *Τυπικόν.* Ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασία δὲν γίνεται ἄνευ ἐγγράφου προδικασίας¹. Ἀρχεται δὲ ἐκφω-
νοῦντος τοῦ κλητῆρος τὰς συζητητέας ὑποθέσεις κατὰ τὴν

α) Τὰ ἐν τῇ προδικασίᾳ γινόμενα, σκοπὸν ἔχοντα τὴν προπαρασκευὴν τῶν διαδίκων διὰ τὸν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀγῶνα, ἐκτελοῦνται ἄνευ τῆς συμ-
πράξεως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δικαστηρίου. Μόνον τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ πινάκιον μανθάνει ὁ γραμματεὺς καὶ τὴν ἡμέραν τῆς συζήτησεως ὁ πρόεδρος. Ὡστε κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν πρῶτον λαμβάνει γνῶσιν τῆς διαφορᾶς καὶ τῶν κατ' αὐτὴν τῶν δικαστήριον. Ἡ συζήτηςις δὲ αὕτη, ἐπειδὴ παρ' ἡμῶν αἱ συζήτησεις γίνονται προφορικῶς, εἶναι ἡ κυρία διαδικασία· (Πολ. 158. ὅρ. ἀνωτ. § 80. Mitterm. Beitr. 1. 68). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἡ προδικασία ἔχει οὕτως· 1) ὁ ἐνάγων κοινοποιεῖ ἀγωγὴν (ajournement) τῷ ἐναγομένῳ, 2) ἐντὸς 8 ἡμερῶν κοινοποιεῖ ὁ ἐναγόμενος τῷ ἐνάγοντι τίνα διώρισεν avoué, 3) ἐντὸς 15 ἡμερῶν μετὰ ταῦτα ἐπιδίδει τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ κατὰ τῆς ἀγωγῆς, 4) ἐντὸς πάλιν προθεσμίας 8 ἡμερῶν ἀποκρίνεται εἰς τὴν ἀπολογίαν ὁ ἐνάγων καὶ οὕτω κλείει ἡ προδικασία. Μετὰ ταῦτα φέρεται διὰ κλήσεως (par acte d'avoué à avoué) εἰς τὸ ἀκροατήριον κατὰ τοὺς εἰδικωτέρους ὁρισμοὺς τοῦ 80 ἄρθρου. Boitard I. 162.

1) Μάλιστα τὸ ἂν προηγήθῃ ἡ ἐγγραφὸς προδικασίας δύναται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ ἐξετάσῃ ὁ δικαστής· ὅρ. ἀνωτέρ. § 77 σημ. 8. Boitard II. 72. Enfin, les parties peuvent elles, devant un tribunal civil, comme devant un juge de paix, comparaitre volontairement sans ajournement préalable? Nous ne trouvons rien qui consacre, qui autorise cette faculté, et l'ajournement est généralement considéré comme le seul acte introductif d'instance devant les tribunaux ordinaires.

Σημειωνέον δὲ ὅτι διὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν μόνον ἡ ἀγωγή ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἐπιβεδομένη, οὐχὶ καὶ ἀπολογητήριον ἀπὸ μέρους τοῦ

ὠρισμένην ἐκάστη σειράν². Ἐκάστης δὲ ὑποθέσεως ἡ συζήτησις γίνεται ἀναγινωσκόντων τῶν διαδίκων δημοσίως ἐγγράφους προτάσεις ἃς ἀναπτύσσουσιν ἀκολούθως καὶ προφορικῶς³.

Ἀπόντων κατὰ τὴν ἐκφώνησιν ὑποθέσεως τινὸς ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, διαγράφεται ἡ ὑπόθεσις ἐκ τοῦ πινακίου καὶ μένει ἡρεμοῦσα μεχρὶ τοῦ ἐγγραφῆ πάλιν⁴.

Διορθώσεις. Κατὰ τὴν πρώτην τὸ βραδύτερον συνεδρίσιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ πρέπει νὰ γίνωνται ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ αἰδιορθώσεις τῶν ἐν τῇ προδικασίᾳ ἡμαρτημένων⁵.

ἐναγομένου· διότι ὁ ἐναγόμενος δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ πρῶτον. ἴδ. ἄνωτ' § 111 σημ. 3.

2) Πολ. 579. ὅρα ἄνωτέρ. § 25. σ. 86.

3) Πολ. 580. Ἡ προφορικὴ τῆς ὑποθέσεως ἀνάπτυξις εἶναι δικαίωμα τῶν διαδίκων καὶ οὐχὶ ὑποχρέωσις· ἄρα δύνανται καὶ νὰ παραλείψωσιν αὐτήν. (Πολ. 581). Carré ζ. 448 bis.

4) Πολ. 590. 200. art. 28. 29 du décret 30 mars 1808. Si au jour indiqué, aucun avoué ne se présente, ou si celui qui se présente refuse de prendre jugement, la cause sera retirée du rôle.

α) Πρ6. Gönner I. 425. Glück VI. 205. Linde § 197. Bayer 549. Schmid II. 147. Seuffert II. 164. Schlink I. 248. Berriat 168. Dalloz λ. Conclusions.

5) Ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ δὲν ὑπάρχει ὁ περιορισμὸς οὗτος (N. 2 Κώδ. 7.50. Νόμ. 53 Βασ. [22.4] καὶ τὸ σχόλ.), οὐδὲ παρὰ τοῖς Γάλλοις. Ὅθεν τὰ δικαστήρια καὶ οἱ συγγραφεῖς ἐν Γαλλίᾳ εἰσὶν ἐλευθεριώτεροι κατὰ τοῦτο (Dalloz ἀρ. 52 ἐπ). μάλιστα δὲ τὰς ἐναντίον τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἀντιτασσόμενας ἐνστάσεις θεωροῦσι παραδεκτὰς καὶ κατ' ἔφεσιν τὸ πρῶτον. Dalloz Exception ἀριθ. 531. ἐπ. Tonllier IV. 509. ὅρ. ἄνωτέρ. § 97 σημ. 10). ὅπερ ὡς πρὸς τὴν παραγραφὴν ῥητῶς συγχωρεῖ τὸ 2224 ἄρθρον τοῦ γαλ. κώδ. καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐνστάσιν τοῦ συμπληρωσμοῦ τὸ ἄρθρ. 464 τῆς γαλ. δικον. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ γινόμενα δὲν πρέπει νὰ εἰσχωρήσωσι παρ' ἡμῖν, διαβρόχην ὑπὸ τοῦ 160 τῆς πολιτ. δικονομίας ἡμῶν ἀποκρουόμενα. Bayer σελ. 624. Ἐξαιροῦνται προνομιακαὶ τινες ἐνστάσεις, αἵτινες δύνανται καὶ μετὰ ταῦτα

Ἀλλὰ καὶ τότε οὐχὶ πᾶσα διόρθωσις νόμιμός ἐστι καὶ παραδεκτή. Ὁ νόμος συγχωρεῖ μόνον ἐκείνας τὰς διορθώσεις ἢ νέας προτάσεις, αἵτινες περιέχονται σιωπηρῶς ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν ἀρχικὴν αἴτησιν, ἢ εἰσὶν ἀπλῶς ἐπιβοηθητικά⁶. Ὅθεν

α) ὁ ἐνάγων δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ οὐσιώδη μέρη τῆς ἀγωγῆς, ἡγουν οὔτε τὴν βάσιν οὔτε τὸ ἀντικείμενον αὐ-

νὰ προταθῶσι. Τοιαῦται εἰσὶ πᾶρ' ἡμῖν μόνον ὅσας αὐτεπαγγέλτως δικαι-
οῦται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὁ δικαστὴς ἢ ῥητὸς νόμος χαρακτηρίζει ὡς τοιαύ-
τας. π. χ. τοῦ ῥωμ. δικαίου αἱ ἐνστάσεις *Scti Macedoniani* καὶ *Scti Vel-*
lejani. Νόμ. 11. Π. (14. 6), Νόμ. 8 § 2 Π. (16. 1) συνδ. Νόμ. 10 Βασ.
(18. 4).

6) Πολ. 158. Berriat σελ. 169. il faut cependant observer, en premier lieu, qu'on n'est pas obligé de s'en tenir aux conclusions littérales prises dans la demande ou devant le bureau de paix; il est permis au contraire, de les modifier dans la suite, pourvu toutefois que les conclusions modifiées se trouvent comprises au moins tacitement ou indirectement dans les conclusions primitives. Benech *Traité des justices de paix* etc σελ. 81.

Πότε εἰς τινὰ πρότασιν ἔγκειται σιωπηρῶς ἢ ἐμμέσως ἑτέρα εἶναι ζήτημα πραγματικόν, ὅπερ τὸ δικαστήριον λύει ἐκάστοτε κατὰ κανόνας συλλογιστικούς. Εἰς τὸ μεῖζον ἔγκειται τὸ ἔλασσον· ἐπομένως δ' αἰτήσας διὰ τῆς ἀγωγῆς ὅλον τι δύναται ὑστερον περιορίζων τὴν πρότασιν αὐτοῦ νὰ αἰτήσῃ μέρος τοῦ ὅλου. Ὅμοίως δ' αἰτῶν τὸ κύριον πρᾶγμα αἰτεῖ σιωπηρῶς καὶ τὰ παρακολουθήματα αὐτοῦ (π. χ. τόκους, καρπούς, ἐνοίκια). Συγγραφεῖς τινες (*Talandier traité de l'appel* σελ. 379, ἀπόφ. ΑΠ. 216 τοῦ 38 καὶ 218 τοῦ 50.) ἐξαιροῦσι τοὺς τόκους· ἀλλ' ἀστήρικτος ἐστὶν ἡ ἐξαίρεσις, ἥτις καὶ διὰ τούτου τοῦ λόγου ἀντικρούεται, ὅτι καὶ ὡς παρεμπύπτουσα πρότασις δύναται νὰ γείνη ἐπὶ ἀκροατηρίου τὸ πρῶτον αἴτησις περὶ τόκων, καρπῶν κ. λ. Ὅρα ἀνωτέρ. § 74 σημ. 9. 10. Πρβ. *Dalloz* λ. *demande nouvelle* ἀριθ. 414 ἐπ. *Carré* ζ. 1677 *ter*.

Ὅταν πρότασίς τις δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἄνευ τῆς παραδοχῆς ἑτέρας διαμέσου προτάσεως, λέγομεν ὅτι αὕτη περιέχεται ἐν ἐκείνῃ π. χ. ζητῶ νὰ μοι ἐπιδικασθῇ δουλεία τις πραγματική· δύναμαι ἀκολούθως νὰ αἰτήσω ἵνα ἀναγνωρισθῶ κύριος τοῦ δεσπόζοντος κτήματος· ἢ ζητῶ τὴν ἀπόδοσιν

τῆς⁷· δύναται ὁμως νὰ ὑποβάλῃ προτάσεις ἀφ' ἐαυτῶν ἐν-

καρπῶν· δύναμαι κατόπιν νὰ αἰτήσω λογοδοσίαν. Seuf. Comm. (2 ἐκδ.) Γ'. 448.

Ἐπιβοηθητικὴ εἴτε ἐπικουρικὴ πρότασις λέγεται ἡ ἐν δευτέρῳ λόγῳ καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀπορρίψεως τῆς πρωτευούσης καὶ κυρίας προτάσεως γινομένη, ἀπαιτοῦσα δὲ ὀλιγώτερα προσόντα πρὸς παραδοχὴν ἢ ἡ πρωτεύουσα. Carré ζ. 206· I. (σ. 177 στ. 1)... toutes les demandes subsidiaires qui, d'ordinaire, ne sont que des restrictions de la demande principale. Ὁ διάδικος ἐπιθυμεῖ πρὸ πάντων νὰ κερδήσῃ τὴν κυρίαν αἴτησιν· ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ προσφεύγει εἰς τὴν ἐπιβοηθητικὴν· π. χ. ὁ ἐνάγων ἰσχυρίζεται ὅτι ἀπέδειξε τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, ἐπιβοηθητικῶς ἐπάγει ὅρκον· ἢ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι ἔγκυρος ἡ διαθήκη, ἐπιβοηθητικῶς ζητεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς κωδικῶλος. Dalloz instr. civile αρ. 60.

7) Ἐὰν ἡ μεταβολὴ ἀναφέρηται εἰς οὐσιώδη μέρη λέγεται *mutatio libelli*, ἐὰν δὲ ἀναφέρηται εἰς ἐπουσιώδη, *emendatio libelli*. *Emendare est aliquid addere vel detrahare manente eodem actionis genere; mutare est sublato prioris actionis genere, novum in iudicium deducere*. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ἐνόσω ἰσχυεν ἡ ἔντυπος διαδικασία ἦτο μᾶλλον περιωρισμένη ἢ μεταβολὴ τῆς ἀγωγῆς· ὕστερον ὁμοίως ὑπέκειτο αὕτη εἰς μικροτέρους περιορισμούς· § 34. 35 εἰσηγ. (4. 6).

Οὐσιώδη μέρη τῆς ἀγωγῆς εἰσὶν· ὅλα ἐκεῖνα τὰ περιστατικὰ τὰ ἀπαρτίζοντα τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς διαφορᾶς, ἥγουν τὴν ἱστορικὴν καὶ νομικὴν αἰτίαν τῆς ἀγωγῆς καὶ τὴν αἴτησιν (π. χ. δάνειον δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς παρακαταθήκην, πώλησις ἵππου εἰς πώλησιν ἡμιόνου).

Δύνανται ὁμως νὰ διορθωθῶσιν ἐπουσιώδη τῆς ἀγωγῆς μέρη· ἥγουν α) νὰ ἐξηγηθῶσιν ἀσάφειαι (π. χ. ζητῶ τὸ τίμημα τοῦ πωληθέντος τῷ ἐναγομένῳ πράγματι ἐκ δραχμῶν 2000· ὁ ἐναγόμενος ἀντιτάσσει, ὅτι ἐπλήρωσε δραχ. 500· δύναμαι ἀναπτύσσω τὴν ἀγωγὴν, νὰ εἴπω ὅτι τὸ τίμημα ἦτον 2500 καὶ θφηρέθησαν ἐν τῇ ἀγωγῇ 500· ἢ ζητῶ τὴν κληρονομίαν ἐξ ἀδιαθέτου ὡς τέκνον τοῦ ἀποθανόντος· ἐξηγῶ τοῦτο ἀκολούθως λέγων ὅτι εἶμαι θετὸς παῖς (ἴδε καὶ ἀποφ. Α. Π. 134 καὶ 248 τοῦ 53. Seufferts Blätter IX. 190. X. 312. 315). ἀλλὰ διὰ τοιαύτης διορθώσεως δὲν δύνανται νὰ θεραπευθῶσιν ἀκυρότητες τῆς ἀγωγῆς. β) νὰ χαρακτηρισθῇ νομικῶς ὀρθότερον ἡ ἀγωγή· π. χ. ὁ ἐνάγων λέγει «ἔδωκα ἐστὶν παρὰ κλησιν τὸν ἀγρόν μου τῷ ἐναγομένῳ ἵνα καλλιεργῇ αὐτὸν καὶ τοὶ δίδῃ

νοουμένας⁸ ἢ ἐπικουρικάς· ὡσαύτως

β') ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ προτείνῃ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐνστάσεις ἃς παρέλειψεν ἐν τῇ προδικασίᾳ ἢ νὰ διορθώσῃ τὰς ἤδη προταθείσας, ἀλλ' ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὡς ὁ ἐνάγων περιορισμόν⁹.

γ') αἱ γενόμεναι διορθώσεις δὲν μεταβάλλουσι τὰ ἐν τῇ προδικασίᾳ τυχόν ὁμολογηθέντα¹⁰ καί, ἂν δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς ἀναβολὴν τῆς δίκης, ἢ ἐντεῦθεν προσγενομένη δικαστικὴ δαπάνη ἐπιβαρύνει τὸν ποιήσαντα τὰς διορθώσεις διάδικον¹¹.

β') ἀντιμωλία δίκη.

§ 113. Διάδικοι. Ἀντιμωλία καλεῖται ἡ συζήτησις, ἐν ᾗ παρίστανται πάντες¹ οἱ διάδικοι καὶ ὑποβάλλουσι τὰ

κατ' ἔτος 10 δραχ.» δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ ἀκολούθως ὡς μίσθωσιν τὴν σύμβασιν ταύτην· ἢ

«συνεφώνησα μετὰ τοῦ ἐναγομένου νὰ συνάξῃ ἐκ τῶν ἐλαιοδένδρων μου τὰς ἐλαίας, νὰ ἐξαγάγῃ ἀπ' αὐτῶν τὸ ἔλαιον καὶ νὰ μοι δώσῃ ἐξ αὐτοῦ 100 ὀκάδας·»

δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ ἀνώνυμον συνάλλαγμα τὴν συμφωνίαν ταύτην (ὁ Α· Π. ἐν τῇ ἀποφ. 11 τοῦ 35 ὠνόμασεν αὐτὴν μίσθωσιν). Seuffert Blätter V. 333.

8) Δηλ. σιωπηρῶς ἢ ἐμμέσως ὡς ἐξηγήθη ἀνωτέρω σημ. 6.

9) Δύναταί τις ἀπορῶν νὰ ἐρωτήσῃ, πῶς τὴν ἔλως παραλειφθεῖσαν ἐν τῇ προδικασίᾳ ἐνστασιν συγχωρεῖται νὰ προτείνῃ ὁ ἐναγόμενος ἄνευ περιορισμοῦ, τὴν δὲ προταθεῖσαν ἤδη νὰ μὴ δύναται νὰ διορθώσῃ ἂν ἡ διόρθωσις δὲν ἐννοῇται σιωπηρῶς ἢ ἐκ πλαγίου; Ἡ ἀπορία δὲν ἔχει πολλὴν σπουδαιότητα. Δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος διόρθωσις δι' ἧς μεταβάλλεται οὐσιωδῶς ἡ προταθεῖσα ἐνστάσις, ἀλλ' ὁ διορθῶν οὕτω τὴν ἐνστασιν αὐτοῦ ὑποβάλλεται εἰς τὰς ζημίας τοῦ 159 ἄρθρου.

10) Bayer σ. 344 (7 ἐκδ.). Ἐκτὸς ἂν δύναται ν' ἀνακληθῇ ἡ ὁμολογία κατὰ τὸ ἄρθρ. 269. 41) Πολ. 159.

1) Ἐὰν διάδικός τις καλέσῃ εἰς τὴν δίκην ὁμοδίκους ἢ ἐγγυητὰς καὶ αὐ-

δικαιολογήματα αὐτῶν. Ἀρχεται δὲ ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐγγράφων προτάσεων². Προηγεῖται ὁ ἐνάγων καὶ ὁ προσκεκλημένος ὁμόδικος αὐτοῦ, ἔπεται ὁ ἐναγόμενος

τὸς μὲν δὲν ἐμφανισθῇ, ἐμφανισθῶσιν ὅμως οἱ ὁμόδικοι, ἡ δίκη θεωρεῖται γινομένη καὶ ὡς πρὸς αὐτὸν κατ' ἀντιμωλίαν, τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὅταν ἐμφανισθῶσι μόνον οἱ προσεπικληθέντες ἐγγυηταὶ καὶ ἀναλάβωσιν αὐτοὶ τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα (Πολ. 592. 601 § 3.). ὡσαύτως ἀντιμωλία ἐστὶν ἡ δίκη καὶ ὅταν ἐμφανισθῇ ὁ διάδικος, ἀπολειφθῇ ὁ προσεπικληθεὶς ὁμόδικος ἢ ὁ κύριος διακάτοχος τοῦ ἐπιδίκου πράγματος (πολ. 602 § 1 608. ὅρ. ἀνωτ. § 56 σημ. 7).

2) Αἱ ἐγγράφοι αὗται προτάσεις πρέπει νὰ περιέχωσι κατὰ τὸ ἄρθρ. 580 ἐδ. 3 ὅλας τὰς διορθώσεις ἢ νέας αἰτήσεις, περὶ ὧν ἀνωτέρω (§ 112 σημ. 5—9) ἐγένετο λόγος· ὅθεν αἱ μὲν τοῦ ἐνάγοντος προτάσεις πρέπει νὰ περιέχωσι τὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ τὰς ἀντενστάσεις, αἱ δὲ τοῦ ἐναγομένου, τὰς ἐνστάσεις καὶ ἐπαντενστάσεις. Τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν; Ὁ ἐναγόμενος δύναται ἀλλὰ δὲν ὀφείλει (τοῦλάχιστον ἐγὼ δὲν γινώσκω διάταξιν τινὰ τῆς πολιτ. ἡμῶν δικονομίας, ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τοιοῦτον καθῆκον) ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἀγωγὴν διὰ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ προτάσεων· ἔξεστιν αὐτῷ καὶ προφορικῶς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀπαντῆσαι (Πολ. 544. ἴδ. ἀνωτέρ. § 108. σημ. 4). Ὁ τοῦ Εὐρετηρίου συντάκτης (Γ'. 161) δὲν εἶναι ἀκριβοῦς λέγων, ὅτι «ἡ νομοθεσίᾳ ἡμῶν ἀπαιτεῖ . . . νὰ γίνωνται προτάσεις καὶ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν»· ἂν ἐννοῇ ὅτι αἱ ἐγγράφοι προτάσεις τοῦ ἐναγομένου πρέπει νὰ ἔχωσιν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν λέγει τι σφαλερόν· ἂν δὲ ἐννοῇ, κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσιν πρέπει νὰ πράττηται τοῦτο, ἔχει δίκαιον· ἀλλ' εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐκεῖ ἐξετάζει, δὲν τὸν ὠφελεῖ.

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων καθίσταται, φρονῶ, οὐχὶ τοσοῦτον δυσχερὴς ἡ λύσις τοῦ ζητήματος «ὁ προτείνας ἀναβλητικὴν ἐνστασιν, ἂν ἀποτυχὼν ἀποχωρήσῃ, θεωρεῖται ὡς κατ' ἀντιμωλίαν καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ δικασθεὶς;» Διακριτέον, εἰμὲν αἱ ἐγγράφοι αὐτοῦ προτάσεις, ἅς ἀνέγνωσεν ἐπὶ ἀκροατηρίου, ἔχωσι καὶ τὴν εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπάντησιν, ἐδικάσθη κατ' ἀντιμωλίαν, εἰδὲ μὴ, κατ' ἐρήμην (περὶ τὴν διαστολὴν ταύτην δὲν φαίνεται ἀκριβολογοῦσα ἡ 168 τοῦ 47 ἀπόφ. τοῦ Α. Π.). Ἡ προφορικὴ τῶν προτάσεων ἀνάπτυξις δὲν εἶναι ἀναγκαῖον προσὸν τῆς συζητήσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 581 (ἀπόφ. Α. Π. 251 τοῦ 52). Ὅταν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συζητήσεως προτείνῃ τὴν ἀναβολὴν αὐτῆς ὁ διάδικος, καὶ ἀποχωρήσῃ μὴ εἰσακουσθεὶς παρὰ τοῦ δικα-

καὶ ὁ ἐγγυητὴς ἢ ὁμόδικος αὐτοῦ³. Μετὰ ταῦτα γίνεται ἡ προφορικὴ ἀνάπτυξις τῶν προτάσεων· λαμβάνει δ' ἕκαστος τῶν διαδίκων τοσάκις τὸν λόγον, ὁσάκις τὸ δικαστήριον κρίνει ἀναγκαῖον πρὸς διασάφησιν τῆς διαφορᾶς⁴.

Ἡ προφορικὴ δὲ συζήτησις διατέμενεται οὕτω· πρῶτον συζητοῦνται αἱ ἐνστάσεις, ἐκάστη χωριστὰ, καὶ εἰ μὲν εὐρεθῶσιν ἀνυπόστατοι ἀπορρίπτονται πᾶσαι ὁμοῦ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως⁵, εἰδὲ παρίσταται βásiμος ἀναβλητικὴ τις ἢ ἀκυρωτικὴ ἐνστάσις, ἀπαγορεύεται ἡ περαιτέρα συ-

στηρίου, ἡ ἐκδοθησομένη μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἀπόφασις εἶναι βεβαίως ἐρήμη (ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν ἀρ. 5035, ἐν τῷ Εὐρετ ΣΤ'. 272) Περὶ τῆς γαλλ. νομοθεσίας πρβ. Boncenne Γ'. 148. ε 257. Carré. ζ. 614—615—3) Πολ. 580

4) Πολ. 172. 581. ἐδ. 2. Δύναται τὸ δικαστήριον νὰ δώσῃ τὸν λόγον εἰς τοὺς διαδίκους καὶ πλέον ἢ δίς· ὅπερ μάλιστα εἶναι ἀναγκαῖον ὅταν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ ἐπαντενστάσεις (triplicationes). Ἀφ' ἐτέρου δύναται νὰ περιορίσῃ τὸ δικαστήριον τὴν προφορικὴν συζήτησιν εἰς μίαν μόνον ἀγόρευσιν· ὅπερ λαμβάνει χώραν ὅταν εἰς τὴν πρώτην τοῦ ἐνάγοντος ἀγόρευσιν ἀπαντήσῃ ἀπλῶς ὁ ἐναγόμενος χωρὶς ν' ἀντιτάξῃ ἐνστάσεις. Ὡστε τὸ πλέον ἢ ἔλαττον τῶν ἀγορεύσεων κεῖται εἰς τὴν ἐκτίμησιν καὶ ὀρθὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου· μόνον ν' ἀπαγορεύσῃ ἐντελῶς τὴν προφορικὴν συζήτησιν, ὅταν αἰτῶσιν οἱ διάδικοι, δὲν ἔχει ἐξουσίαν. Carré ζ. 418 bis. — Οἱ διάδικοι δύνανται ἐπὶ τῆς συζητήσεως ν' ἀπευθύνωσιν ἐρωτήσεις εἰς τοὺς ἀντιδίκους αὐτῶν (Πολ. 171), ὅπερ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπαντᾶται συγχωρούμενον (Δημοσθ. κατὰ Στεφάν· Β' § 10.... τοῖν ἀντιδίκωιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀλλήλοιν τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μὴ)· ἡ γαλλικὴ δὲ δικονομία, ἰδίαν διετύπωσε διαδικασίαν περὶ τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἐν τοῖς ἀρθρ. 324—336. Τὸ ἄσκοπον καὶ ἀνεπιτυχὲς τῆς διαδικασίας ταύτης, ἣν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης δικαίως παρέλειψεν, ἀναγνωρίζουσι καὶ αὐτοὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς· Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ τι δι' ἐρωτήσεων, κοινοποιουμένων πρότερον εἰς τὸν ἐρωτηθῆσόμενον ; Boncenne IV. 510. Toulhier X. ἀρ. 274 (V. 331. τῆς ἐκδ. Βρυξ.).

5) Πρβ. ἀνωτέρ· § 106 σημ. 1 Α, Π. 168 τοῦ 47.

ζήτησις τῆς διαφορᾶς καὶ ἀποφασίζονται τὰ τῇ ἐνστάσει προσήκοντα⁶. Τῶν ἀνατρεπτικῶν ὅμως ἐνστάσεων ἡ συζήτησις δύναται νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῆς οὐσίας⁷.

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν γίνεται κατὰ τοὺς ἀνωτέρω (§ 104) ἐξηγηθέντας κανόνας. ἀλλ' ἡ παράλειψις αὐτῆς ἐντῷ ἀκροατηρίῳ ἰσχύει ὡς ὁμολογία⁸.

Παραμβάλλοντες. Συνθέτου οὔσης τῆς δίκης διὰ τῆς παρεμβάσεως ἢ προσεπικλήσεως τρίτων προσώπων οὐδεμία ἐντεῦθεν ἐπέρχεται μεταβολὴ εἰς τὴν συζήτησιν εἰμὴ μόνον ὅτι οἱ ἐγγυηταὶ ἢ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑπόχρεοι δύνανται ν' ἀναλάβωσιν αὐτοὶ τὴν θέσιν τοῦ προσκαλέσαντος διαδίκου ἢ καὶ ν' ἀμφισβητήσωσι τὴν πρὸς ἐγγύησιν ἢ ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσιν, τὰ δὲ ἀναφυόμενα ὡς ἐκ τούτου προ-

6) ΑΠ. 477 τοῦ 56. 7) Πολ. 583. 563. γαλ. δικονο. 472. 173. 186.

8) Πολ. 585. « Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἄρνησις εἰδικῆς, ὀριστικῆς, ἀμέσου καὶ ῥητῆς ἀπαντήσεως θεωρεῖται ὡς κατάφασις ». Τὰ ἡμέτερα δικαστήρια εὗρον πρόσκομμα εἰς τὴν λέξιν « ἄρνησις » τοῦ ἄρθρου τούτου καὶ ἐνόμισαν ὅτι μόνον τότε ἐφαρμόζεται αὐτὸ « ὅταν ὁ διάδικος προσκληθεὶς ῥητῶς εἰς ἀπάντησιν σιωπήσῃ (ἀπόφ. Α. Π. 78 τοῦ 46. καὶ 223 τοῦ 50) ἢ γνώμῃ αὐτῇ, ἐσφαλμένη οὖσα, ἐγκατελείφθῃ πλέον ὑπὸ τῆς νομολογίας τῆς ἐγγωρίου, οὐ μόνον ὡς ἐμβάλλουσα αὐθαιρέτως διαστολὴν εἰς τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ λέξις « ἄρνησις » κεῖται ἐν τῷ νόμῳ ταυτοσήμαντος τῇ λέξει « παρὰ μέλησις » ὡς ἐναργῶς προκύπτει ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 585 καὶ 273. ἀπόφ. τοῦ ΑΠ. 64 τοῦ 52, 219 τοῦ 54, 249 τοῦ 55. Τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἐκφράζει τὸ δικαστήριον τοῦτο καὶ διὰ τῆς 195 ἀποφ. τοῦ 48, ἃν καὶ οὐχὶ τοσοῦτον εὐκρινῶς· πρβ. καὶ ἀπόφ. 323 τοῦ 40.

Ἐκ τῶν ῥηθέντων ἐπεταὶ ὅτι τὸ μετὰ τῶν συγγραφέων τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἐπίμαχον ζήτημα « πῶς πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀπειθεία τοῦ ἐναγομένου εἰς τὸ ν' ἀπαντήσῃ, ἄρνησις ἢ ὁμολογία »; ἔλυσεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, παραδεξάμενος τὸ δεύτερον (ὁμολογίαν), ὡς ἔπραξαν καὶ οἱ συντάκται τῶν σχεδίων τῆς Βυαρικῆς δικονομίας (§ 178 τοῦ σχεδίου τοῦ 1834, § 335 τοῦ σχεδ. τοῦ 1825. Puchta Rechtspflege Bayerns σελ.

δικαστικά ζητήματα δικάζονται πρότερον⁹.

Εισαγγελία. Ἀφοῦ κηρυχθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τετελεσμένη μεταξὺ τῶν διαδίκων ἡ συζήτησις ἔρχεται ὁ λόγος εἰς τὸν εἰσαγγελέα,¹⁰ ὅστις, ὡς ἀντιπρόσωπος δημοσίου συμφέροντος καὶ τῶν πραγμάτων ἀμερόληπτος ἐρευνητής, δικαιούται νὰ ἐκτιθῇ τὴν γνώμην αὐτοῦ εἰς πᾶσαν δίκην¹¹, μάλιστα δὲ ἐνίοτε ὀφείλει νὰ πράξῃ τοῦτο¹². Ὅθεν ἔχει δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν τῶν ἐγγράφων τῆς δίκης καὶ νὰ αἰτῇ τὴν ἀναβολὴν αὐτῆς, ἐὰν ταῦτα δὲν τῷ ἐκοινοποιήθησαν προσηκόντως¹³.

Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως δύνανται μὲν οἱ διάδικοι νὰ παραδώσωσι τῷ δικαστηρίῳ ἐγγράφους παρα-

42.). Πρβ. περὶ τοῦ ζητήματος Bayer σελ. 619. Archiv für die civil. etc. VIII. 393. IX. 139. X. 416.

Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία ἄλλας ἀκολουθεῖ ἀρχάς. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 252 τῆς γαλ. δικονομίας les faits dont une partie demandera à faire preuve seront articulés succinctement par un simple acte de conclusion, sans écritures ni requête. ἴδ. καὶ ἄρθ. 330 τῆς ἰδίας. Ils seront également par un simple acte, déniés ou reconnus dans les trois jours ; sinon ils pourront être tenus pour confessés ou avérés. Ἐνεκ τούτου οἱ τοῦ Ζαχαρίου ὑπομνηματισταὶ (Γ'. 277) λέγουσι le simple défaut de dénégation, de la part de l'une des parties, d'un fait articulé par l'autre, n'équivaut point, en général, à un aveu. Ἦν ἐστιν ὅμως ἀλλοιῶς. Πρβ. Toullier X. ἀρ. 299 (τόμ. 5 σελ. 338 ἀρ. 634 τῆς ἐκδ. τῶν Βρυξ.). Carré ζ. 974.

9) Πολ. 604 § 4 605 - 607. ἴδ. ἀνωτέρ. § 74 γ'.

10) Πολ. 581 ἰδ. 3.

11) Πρβ. ἀνωτέρ. § 17. γ' Frei Frankreichs Civilverfassung σελ. 225. 12) Ἰδ. τὸν ἐπόμενον 114 §.

13) Πολ. 536. « Ὁ εἰσαγγελεὺς ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκφράζῃ προφορικῶς

τηρήσεις περὶ τῶν μὴ ὀρθῶς ἐννοηθέντων παρ' αὐτοῦ πραγμάτων, οὐχὶ ὁμῶς καὶ νὰ ὁμιλήσωσιν 14.

Δικαστήριον. Καὶ διαρκούσης τῆς συνεδριάσεως παρίσταται ἐνεργὸν τὸ δικαστήριον 15· ἡ κυρία ὁμῶς αὐτοῦ ἐνέργεια ἄρχεται μετὰ τὸ πέρας τῆς συζητήσεως. Ἐνεργεῖ δὲ ἡ ἐκδιδὸν ἀμέσως τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, ἡ ἀναβάλλον αὐτὴν εἰς περαιτέραν διάσκεψιν, ἡ τέλος διατάσσον ἔγ-

εἰς τὸ δικαστήριον τὴν γνώμην του εἰς ὅλας τὰς διαφοράς· Ὅθεν δύναται καὶ πρὸ τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσεως νὰ ἐξετάσῃ τὴν δικογραφίαν, ἢ νὰ ζητήσῃ ἐπὶ τούτῳ τὴν ἀναβολὴν κατὰ τὰ ἐν τῷ 559 ἄρθρῳ ὠρισμένα *.

Ἡ κοινοποίησις τῶν ἐγγράφων εἰς τὸν εἰσαγγελέα γίνεται παρ' ἡμῶν διὰ καταθέσεως εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου (Πολ. 559). Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ὁρ. ἄρθ. 83 du décret du 30 mars 1808.

14) Πολ. 587· Βαυαρ. Σχέδ. τοῦ 1834 § 197. art 87· du décret du 30 mars 1808. Le ministère public une fois entendu, aucune partie ne peut obtenir la parole après lui, mais seulement remettre sur le champ de simples notes, comme il est dit à l' article 101 du code de procédure. Τὸ ἄρθρον 100 τῆς δικονομίας τῆς Γενεύης συγχωρεῖ τῇ ἀγόρευσιν τοῦ διαδίκου μετὰ τὸν εἰσαγγελέα, ἀλλὰ μόνον pour rectifier un fait, ou repondre à un moyen nouveau. Ὅποτέρᾳ τῶν διατάξεων εἶναι νομοθετικῶς ὀρθοτέρᾳ ἴδ. Boncenne II· 291. Bellot exposé des motifs de la loi sur la pr. civ. pour le canton de Genève σελ. 51· Mitterm. Beiträge I. 65 σημ. 46. — Δύναται ὁμῶς τὸ δικαστήριον αὐτὸ νὰ ζητήσῃ πληροφορίας ἀπὸ τοῦ διαδίκου καὶ μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως. Carré ζ· 414.

15) Τὸ δικαστήριον δύναται κατὰ τὴν συζήτησιν ν' ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις εἰς τοὺς διαδίκους, νὰ διατάττῃ τὴν ἀνάγνωσιν ἐγγράφων ἢ τὴν προσωπικὴν ἐμφάνισιν διαδίκου τινὸς καὶ νὰ ἐπιχειρῇ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ συντελέσῃ πρὸς διασάφησιν τῆς διαφορᾶς (πολ. 171. 172. γαλ 119· ἴδ ἀνωτέρ. § 77 σημ. 6.). Ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως δὲ αὐτοῦ κρίνεται νὰ κρίνῃ, ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ διαταχθῇ ἡ προσωπικὴ ἐμφάνισις τοῦ διαδίκου, μάλιστα δὲ καὶ ὅταν ὑποβῇ ὁ ἀντίδικος αἴτησιν περὶ τούτου (Carré ζ. 502 ter. ἀποφ. Α Π· 74 τοῦ 1847.). — Ἄν ὁ διάδικος διαταχθεῖς παρὰ τοῦ δικαστηρίου

γραφον διαδικασίαν¹⁶. Τὸ πρῶτον καὶ τελευταῖον σπανίως συμβαίνει ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων¹⁷.

Περὶ τὴν λύσιν δὲ τῶν υποβαλλομένων ζητημάτων πρέπει νὰ τηρῶνται οἱ ἐξῆς κανόνες¹⁸.

α) πρὸ πάντων ἐξετάζεται τὸ βάσιμον τῆς ἀγωγῆς ἢ ἐνστάσεως· *actio, exceptio an sit fundata*¹⁹

β) συζητηθεισῶν ὁμοῦ ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων καὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως²⁰, εἰμὲν εἰσὶν ἐκκεκαθαρισμέναι αἱ ἐνστάσεις γίνονται δεκταὶ ἢ ἀπορρίπτονται, συγχρόνως δὲ διατάττονται τὰ δέοντα καὶ περὶ τῆς οὐσίας· εἰδὲ εἰσὶν ἀνεκκαθάριστοι, διατάττεται ἀπόδειξις αὐτῶν· δύναται δὲ συνάμα καὶ τῆς οὐσίας ἢ ἀπόδειξις νὰ ἐπιτραπῇ ἐπιβοηθητικῶς, μάλιστα ὅταν παρουσιάζεται ἀπλῇ.

νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ἀπειθήσῃ; Εἰ μὲν ἡ διατάττουσα τὴν ἐμφάνισιν ἀπόφασις ὥρισε τὰ γεγονότα, περὶ ὧν ἔμελλε νὰ ἐρωτηθῇ, δύναται ἡ σιωπὴ αὐτοῦ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ὁμολογία κατὰ τὸ 585 ἄρθρον. Εἰδεμὴ, ἡ ἀπειθεία οὐδὲν συμπέρασμα ὠρισμένον δύναται νὰ δικαιολογήσῃ. *Id. Carré ζ. 502 bis· Boncenne II. 467· Thomine I. ἀρ. 433. ἐδ. 6.*

46) Πολ. 581 ἐδ. 3. Ὁργ. 84. γαλ. 116. 93. Ἡ ἀναβολὴ τῆς ἀποφάσεως εἰς περαιτέραν διάσκεψιν γίνεται παρ' ἡμῖν προφορικῶς ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Ὁ πρόεδρος δὲ διορίζει κατόπιν τὸν εἰσηγητὴν δικαστὴν, ἵνα ἐκθέσῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς διασχέψεως.— Ἄμα ἡ διάγνωσις τῆς ὑποθέσεως ἀναβληθῇ εἰς διάσκεψιν, δὲν δύνανται πλέον οἱ διάδικοι νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸ δικαστήριον νέας προτάσεις ἢ νέας ἀποδείξεις. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχει διαφωνία ὡς πρὸς τοῦτο. *Carré ζ. 441· 488. Boitard I. 487 σελ. 1. Boncenne II. 315· Dalloz Instr. par écrit ἀρ. 31.*

17) Ἀνίσως, οἱ μὲν δικαζόμενοι ἦσαν εὐθύτεροι καὶ ἀκριθέστεροι περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν δικῶν αὐτῶν, ἡ δὲ εἰσαγγελία τελειότερον ἐξεπλήρου τὰ ἑαυτῆς καθήκοντα καὶ οἱ δικάσταὶ κατεῖχον μείζονα ἐμπειρίαν, ἡδύναντο συγνότερον ν' ἀποφασίζωνται αἱ διαφοραὶ εὐθὺς μετὰ τὴν συζήτησιν.

18) Προβ. Bayér σ. 676· Linde Lehrb. § 223—226· Schmid Handbuch II 123· 49) Schmid Handbuch II 123 σημ. 2.

20) Ὅτι τοῦτο δύναται νὰ γείνη ὁρ. ἀνωτ. § 108 σημ. 3. ΑΠ. 352 τοῦ 53·

γ') συζητηθεισῶν μετὰ τῆς οὐσίας καὶ ἀνατρεπτικῶν ἐνστάσεων, εἰμὲν ἀμφοτέραι εὐρεθῶσιν ἐκκεκαθαρισμένοι ἢ καὶ μόνον αἱ ἐνστάσεις, ἐκδίδονται ὀριστικὴ ἀπόφασις δεχομένη ἢ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν. Ἀνεκκαθαρίστων ὅμως οὐσῶν τῶν ἐνστάσεων, ἡ αὐτῶν τε καὶ τῆς ἀγωγῆς διατάσσεται ἀπόδειξις.

Ἀφ' ἐαυτῆς δ' ἐννοεῖται ἡ παρατήρησις ὅτι τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ ὅταν τὸ ἐκκεκαθαρισμένον ἢ ἀνεκκαθάριστον τῆς ὑποθέσεως ἀναφέρηται εἰς μέρος μόνον αὐτῆς ²¹.

Ἀγόρευσις τοῦ εἰσαγγελέως α).

§ 114. Ὁ εἰσαγγελεὺς ὀφείλει ἐνίοτε κατ' ἀνάγκην ν' ἀγορεύσῃ. Αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς τοιοῦτο καθήκον ἐπιβάλλει αὐτῷ ὁ νόμος, βάσιν γενικῶς ἔχουσι τὸ δημόσιον συμφέρον· οἷον

α) ὅταν πρόκηται λόγος περὶ τῆς κοινῆς εὐταξίας ¹,

²¹) Νόμ. 21 Π (12. 1). Ν. 21 Βασ. (23. 1).

α) Παρβ. Πολ. 588. γαλ. δικον. 83. Carré I. 361. Frei Staatsanwaltschaft σ. 34. Dalloz minis. public αρ. 415. — Εἶναι ἄκυρος ἡ ἀπόφασις, ἂν δὲν ἀναφέρῃ ὅτι ἡγόρευσεν ὁ εἰσαγγελεὺς; Ὁχι πρέπει νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς· διότι τὸ 182 ἄρθρ. τῆς ἡμετέρας δικονομίας δὲν διατάττει τοῦτο ὡς τὸ 141 τῆς γαλλικῆς (la redaction des jugements contiendra les noms... du procureur du roi, s' il a été entendu...). ἔπειτα ἡ ἔλλειψις τῆς ἀγορεύσεως, ἐὰν μέλλῃ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἀναψηλαφήσεως, δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ τῶν πρακτικῶν (ἀορίστως ἐκφράζεται ὁ Φέδερ σελ. 149)· ὅπερ παρὰ τοῖς Γάλλοις δὲν εἶναι δυνατόν, καθότι ἐν τοῖς πρακτικοῖς αὐτοῖς (feuille d'audience) καταχωρίζεται τὸ πρωτόγραφον τῆς ἀποφάσεως (la minute). Aubry I. 20 σημ. 3. Ἐνεκα τούτου κηρύττουσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἄκυρον τὴν ἀπόφασιν, τὴν μὴ ἀναφέρουσιν ἂν ἡγόρευσεν ἢ μὴ ὁ εἰσαγγελεὺς. Carré ζ. 593 ter. Boitard I. 242 στήλ. 2. Schlink I. 72. Ortolan le ministère public. I. 80. Vaulx in der Zeitschr. für Rechtswis. des Ausl. VI. 413.

1) Πᾶσα νομικὴ διάταξις πρὸς ἐπιτυχίαν ἀνωτέρου καὶ κοινωνικοῦ σκο-

οἷον περὶ δικαιωμάτων τῆς Κυβερνήσεως ἢ τῆς ἐθνικῆς περιουσίας², δήμων ἢ ἄλλων δημοσίων ἰδρυμάτων.

β') ἐπὶ δικῶν τοῦ δημοσίου, τῶν δήμων ἢ ἄλλων δημοσίων ἰδρυμάτων, ὡς καὶ τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν τινὰ διατελούντων προσώπων.

γ') ἐν ταῖς ἐπ' ἀναφορᾷ δίκαις· ἰδίως περὶ διορισμοῦ ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων, περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἢ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης καὶ περὶ διαζυγίων³.

δ') προτεινομένης ἐξαιρέσεως δικαστοῦ τινος, μάρτυρος ἢ ἐμπειροτέχνου⁴.

ε') ἐπὶ ἀγωγῶν κακοδικίας ἢ ἀποδοκιμάσεως τῶν πράξεων δικαστικοῦ προσώπου⁵.

ποῦ, καὶ οὐχὶ χάριν συμφέροντος ἰδιωτικοῦ καὶ ἀτομικοῦ κυρωθεῖσιν, εἶναι δημοσίαις τάξεως (Carré Compét. II. 245. la disposition ou arrangement suivant lequel la société civile est constituée avec les moyens de se maintenir dans l'état où la place cette constitution). Συμφέρον λοιπὸν ἔχει πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς οὐ μόνον ὁ ἰδιώτης, ἀλλὰ καὶ τὸ Κράτος, συντελοῦν πρὸς τοῦτο διὰ τοῦ ὀργάνου αὐτοῦ, τῆς εἰσαγγελίας.

2) Καὶ ἐμμέσως ἤτοι ὅχι ὡς διάδικος ἀν' ἐνδιαφέρεται ἡ Κυβέρνησις ἢ τοῦ ἔθνους ἢ περιουσία, ὀφείλει ν' ἀγορεύτῃ ὁ εἰσαγγελεύς. Seuf. Γ'. 438 2 ἐκδ.

Δημοσίαις τάξεως εἰσὶ προσέτι αἱ δίκαι περὶ προσωπικῆς καταστάσεως (l'état des personnes), περὶ προικῶν δικαιωμάτων (reipublicae interest mulieres dotes suas salvas habere. N. 2. II. de jur. dot. [23. 3]. N. 2 II. 24, 3), περὶ ἐγγυήσεως τῶν γυναικῶν, περὶ ἀποκινήσεως ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων (Carré ζ. 401), περὶ ἀναρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου (Πολ. 24. 25. Carré ζ. 402) καὶ ἄλλαι.

3) Πολ. 588 § 3. 6. 7. 8. Πολ. 643.

4) Ποῖον δημόσιον συμφέρον ἔγκειται ἐν τῇ ἐξαιρέσει μάρτυρος τινὸς ἢπραγματογνώμωνος; Δυσεύρετον. Ἴσως ἵνα μὴ παρέχωσιν ἀποδείξεις τῷ δικαστῇ ἄνθρωποι ἀνάξιοι πίστεως. Παρὰ τοῖς Γάλλοις μόνον εἰς ἐξαιρέσειςπραγματογνομίων (art. 314) ὀφείλει νὰ ὁμιλήσῃ ὁ εἰσαγγελεύς.

5) Γαλ. δικ. 359. Ὅταν ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγή δὲν κινῆται κατὰ

ς') ἐπὶ ὑποθέσεων, δυναμένων νὰ καλύπτωσι κολασί-
μους πράξεις, ὡς ὅταν προσβάλληται ἑγγραφόν τι ὡς
πλαστὸν ἢ νόθον⁶.

ζ') ἐπὶ δικῶν περὶ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀν-
θρώπου⁷· περὶ κατατάξεως τῶν δανειστῶν⁸, καὶ

ή) ἐπὶ ἀναψηλαφήσεων⁹.

γ') ἐρήμη δίκη α).

§ 115. Ἐπὶ ἀκροατηρίου ἐκφωνουμένης τῆς ὑποθέσεως
συμβαίνει ἐνίοτε νὰ μὴ ἐμφανισθῇ τις τῶν διαδίκων, συνη-
θέστερον μὲν ὁ ἐναγόμενος, σπανιώτερον δὲ ὁ ἐνάγων.
Τότε λοιπὸν λαμβάνει χώραν ἐρημοδικία¹.

α) ἀπουσία τοῦ ἐναγομένου. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁ μὴ
ἐμφανισθεὶς ἐναγόμενος ἐκαλεῖτο κατ' ἐπανάληψιν τρίς· ἂν
δὲ καὶ κατὰ τὴν τρίτην κληθῇ παρήκουε, προέβαινε τὸ
δικαστήριον εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως, ἐπιτρέπον
τῷ ἐνάγοντι τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ. κατὰ τῆς
ἀποφάσεως δὲ αὐτοῦ οὔτε ἔφεσις οὔτε ἄλλο τι ἐνδίκον μέ-
σον ἦτο δεκτόν². Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία, ὡς καὶ ἡ ἡμετέ-

κλητῆρος ἢ δικηγόρου, ἀλλὰ κατ' ἄλλου πληρεξουσίου (π. χ. δημοδίκου,
συγγενοῦς), δὲν εἶναι ἀναγκαῖα τοῦ εἰσαγγελέως ἢ ἀγόρευσις.

6) Πολ. 588 § 10. 42, γαλ. 251. — 7) Πολ. 1018. 1021. γαλ. 782·
795. 805,

8) Πολ. 588 § 11. γαλ. 668. 762. Ἡ ἀνάγκη ἀγορεύσεως τοῦ εἰσαγ-
γελέως δικαιολογεῖται ἐνταῦθα ἐκ τούτου, ὅτι ἐν ταῖς περὶ κατατάξεως δίκαις
συναποφασίζονται συχνάκις πολλῶν δημοῦ συμφέροντα. — 9) Πολ. 804. Γαλ.
δικον. 498.

α) Linde's Zeitschr. XVII. I. Boitard I. 272. — 1) Ἐρήμη γίνεται ἡ
δίκη ὅταν δὲν ἦναι ἀντιμωλία κατὰ τὰ ἀνωτέρω (§ 113 σημ. 4) ἐκτεθέντα.

2) Νόμ. 68—71. Ν. 73 § 3 Π. (5. 1). Νόμ. 23 § 3 Π. (19. 4). Ν.
13 § 4 Κώδ. (3. 1). Ν. 1 Κώδ. (7. 65) Ἀρμεν. § 14 (Α. δ'). Ἐνίοτε καὶ

ρα, συγχωροῦσιν εὐκολώτερον τὴν ἐρημοδικίαν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκδιδομένην ἀπόφασιν μικρὰν παρέχουσι δύναμιν³. Εἰδικώτερον δὲ ἰσχύουσι παρ' ἡμῖν ταῦτα·

α) κατ' ἐρήμην δικάζεται ὁ ἐναγόμενος ἐὰν μὴτε αὐτὸς ἐμφανισθῇ, μὴτε τις τῶν προσκεκλημένων ὁμοδίκων ἢ ἐγγυητῶν αὐτοῦ⁴.

β') ἵνα συγχωρήσῃ ἐρημοδικίαν ὀφείλει τὸ δικαστήριον νὰ ἐξετάσῃ πρότερον, μάλιστα καὶ αὐτεπαγγέλτως, ἂν ἡ ἀγωγὴ ἐπεδόθῃ προσηκόντως καὶ παρῆλθον αἱ τῆς προδικασίας προθεσμίαι⁵.

μετὰ μίαν μόνον πρόσκλησιν ἡδύνατο νὰ δικασθῇ ἐρήμην ὁ ἐναγόμενος (*edictum unum pro omnibus*). Νόμ. 72 Π. αὐτ. Ὅμοια σχεδὸν διαδικασία ἠκολουθεῖτο τὸ πάλαι καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Καὶ αὐτοῦ τρεῖς ἐγίνοντο κλητεύσεις τοῦ ἐναγομένου· μετὰ παρέλευσιν δὲ ἀνωφελῇ αὐτῶν ἐλάμβανε χώραν ἐρημοδικία· Boncenne III. 7. Bayer σελ. 647· καὶ 1032. Lindés Zeitschr. ἐν. ἀνωτ. σ. 8 σημ. 28.

3) Διότι δύναται ν' ἀνακόψῃ αὐτὴν ὁ ἐρήμην δικασθεὶς, χωρὶς καὶ νὰ χρεωστῇ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ. Πολ. 596. διάτ. τῆς 18 Σεπτεμ. 1836. πρβ. ὁμοίως Πολ. 316.

4) Ὑδ. ἀνωτερ. σημ. 1 τοῦ παρόντος παραγράφου. Πολ. 592. 594.

5) Τοῦτο ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀρθρ. 592, 593, 594, 503 καὶ 504 (γαλ. 151· 152). Αἱ λέξεις τοῦ 592 ἀρθρου «... ἂν ἡ κλῆσις ἐξεδόθῃ κατὰ τὰ ἀρθρα 540—542 κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον» ἐννοοῦσι τὴν πρὸς ἀπολογίαν κλῆσιν, ἣτις πρέπει νὰ ὀρίζηται ἐν τῇ ἀγωγῇ κατὰ τὸ ἀρθρ. 533 § 6. Τὸ δικαστήριον λοιπὸν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ, α) ἂν προσδιωρίσθῃ ὀρθῶς ἐν τῇ ἀγωγῇ ἡ πρὸς ἀπολογίαν προθεσμία καὶ ἂν παρῆλθεν αὐτὴ τε καὶ ὁ λοιπὸς πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον νενομοθετημένος χρόνος. ὁρ. ἀνωτέρ. § 411· Βρυαρ. Σχεδ. § 178» Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου του, μὴτε ἀπολογηθῇ εἰς τὴν ἀγωγὴν, ἀποδεικνύεται ὁμοίως ὅτι ἡ ἀγωγὴ προσηκόντως ἐπεδόθη αὐτῷ καὶ ἡ προθεσμία παρῆλθεν.). Ἀποδειχθείσης ἐλλείψεως ὡς πρὸς τοῦτο, καταδικάζεται ὁ ἐνάγων εἰς τὴν δαπάνην καὶ διατάσσεται νέα κλῆσις (Πολ. 592 ἐδ. 2.). προσέτι β') ἂν,

γ) ἡ συζήτησις γίνεται ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀντιμωλίᾳ δί-
κῃ· ἀναγινώσκεται δὲ καὶ ὁ τυχὸν ἐκοινοποίησεν ἀπολο-
γητήριον ὁ ἐναγόμενος ⁶.

δ) αἱ προτάσεις τοῦ ἐνάγοντος ἐπιδικάζονται καὶ ἄνευ
ἀποδείξεως, ἐὰν νομικῶς ἐξεταζόμεναι εὐρεθῶσι βάσιμοι
καὶ δὲν ἀντίκηται αὐταῖς ἑνστασίς τις, ἐξ ἐπαγγέλμα-
τος ἐξεταζομένη ἢ διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου ἀποδει-
κνυομένη ⁷.

ε) ἂν ἐκ πλειόνων ἐναγομένων τινὲς μόνον ἀπολίπων-

ὑπαρχόντων πολλῶν ἐναγομένων διάφορον ἔχόντων κατοικίαν, παρῆλθεν ἡ
τῆς ἀπωτέρας κατοικίας προθεσμία· διότι πρέπει περὶ πάντων μία ἀπόφασις
νὰ ἐκδιδῶται (Πολ. 593). Ἡ παρὰβίασις ὁμῶς τῆς διατάξεως ταύτης
δὲν φέρει ἀκυρότητα εἰς τὴν διαδικασίαν (ἀποφ. Α Π. 52 τοῦ 53. contra
Carré ζ. 621 ter. Boncenne Γ'. 37). γ') ἂν ἡ ἀγωγή ἐπεδόθη προ-
σηκόντως καὶ ὀρίζεται ἐν αὐτῇ ἀρχοῦντως τοῦ ἐναγομένου τ' ὄνομα. Ὅτι
τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐπιδόσεως δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐξετάσῃ παρ' ἡ-
μῖν τὸ δικαστήριον, λέγει ῥητῶς τὸ 594 ἄρθρον. Ἐκ τῶν ἀκυροτήτων τῆς
ἀγωγῆς, νομίζω, μόνον αἱ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐναγομένου ἀναγόμεναι συγ-
χωρεῖται νὰ ληφθῶσιν ἐξ ἐπαγγέλματος ὑπ' ὄψιν. Ἐλευθεριώτερος εἶναι
κατὰ τοῦτο ὁ Chauveau (Carré) ζ. 616 ter. ζ. 748. 6) Πολ. 594. 595

7) Πολ. 595. Βαυαρ. Σχεδ. § 178. Κατὰ τὸ 150 ἄρθρ. τῆς γαλ. δι-
κονομίας αἱ προτάσεις τοῦ ἐναγομένου ἐπιδικάζονται si elles se trouvent
justes et bien vérifiées. Ὅθεν ἐξάγεται ὅτι χρεωστεῖ τὸ δικαστήριον
νὰ ζητῇ ἀποδείξεις παρὰ τοῦ ἐνάγοντος· ἀλλὰ δὲν ἀκριβολογοῦσι κατὰ τοῦτο
τὰ γαλλικὰ δικαστήρια. Le demandeur ne trouvant pas de contradic-
teur devant lui, λέγει ὁ Boitard (l. 254), ses conclusions au pre-
mier aspect paraîtront presque toujours justes et bien vérifiées.
Dalloz. jugement par défaut ἀρ. 10 — 70. Προυσοπουλ. περὶ ἐνδίκων
μέσων σ. 3 (ἐν Θεμίδ. τομ. 6). Ὅθεν ἐγκατέλειψεν αὐτὸ ὅτε τὴν τῆς Γε-
νεύης πολιτ. δικονομίαν (Bellot exposé etc σ. 75) καὶ ὁ τὴν ἡμετέραν
συντάξας, ἐπιτρέποντες τῷ δικαστῇ νὰ μὴ ἀπάιτῃ ἀποδείξεις παρὰ τοῦ ἐ-
νάγοντος. Ἀλλὰ καὶ κατὰ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐπὶ ἐρημοδικίου ὤφειλε νὰ
ἐξετάσῃ τὰς ἀποδείξεις ὁ δικαστής. Νομ. 13 § 3 Κώδ. (3. 1) .. etiam

ται, δικάζονται ὡσαύτως ἐρήμην⁸. Προσκληθέντων δὲ εἰς τὴν δίκην ἐγγυητῶν καὶ μὴ ἐμφανισθέντων, παραπέμπε-

absente eo eremodiciū contrahatur, et iudex ... ex una parte cum omni subtilitate causam requirat, et si obnoxius fuerit inventus, etiam contra absentem promere condemnationem non cesset. Νεαρ. 69 κεφ. γ'.

8) Κατὰ τὴν γαλλικὴν δικονομίαν, ὁσάκις ἐκ πολλῶν ἐναγομένων τινὲς ἐμφανισθῶσι καὶ ἄλλοι ἀπολίπωνται, τὸ δικαστήριον πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ τὴν οὐσίαν διατάττει δευτέραν κλήτευσιν τῶν μὴ ἐμφανισθέντων, οἵτινες ἐὰν καὶ μετὰ ταύτην δὲν ἐμφανισθῶσι, δικάζονται ἐρήμην· ἀλλὰ δὲν δύνανται ν' ἀνακόψωσι τὴν ἐκδοθησομένην ἀπόφασιν (ἄρθ. 153). Προβ. Dalloz jugement par défaut ἀρ. 55 ἐπ. 'Ο λόγος τῶν διατάξεων τοῦ 153 ἄρθρου εἶναι οἰκονομία ἐξόδων καὶ ἀποφυγῇ ἀντιφαικτικῶν ἀποφάσεων. 'Ο νομοθετήσας τῆς Γενεύης τὴν πολιτ. δικονομίαν ἠκολούθησε φυσικωτέραν ὁδὸν· συγχωρεῖ νὰ δικασθῶσιν ἐρήμην οἱ ἀπολιπόμενοι· ἡ ἀνακοπὴ ὅμως αὐτῶν ὠφελεῖ ἐν ἑαυτῇ καὶ τοὺς ἀντιμωλίαν δικασθέντας (ἄρθ. 135. 148). 'Ο ἡμέτερος νομοθέτης σιωπᾷ ὅλως τὴν προκειμένην περίπτωσιν· ἐπομένως ἐφαρμόζονται παρ' ἡμῶν αἱ γενικαὶ ἀρχαί. Τίνες δὲ εἰσὶν αὗται; οἱ ἐμφανισθέντες δικάζονται κατ' ἀντιμωλίαν, οἱ ἀπολιπόμενοι κατ' ἐρήμην· ἡ ἀνακοπὴ τούτων οὐδαμῶς ὠφελεῖ ἐκείνους. 'Αποφ. Α II. 41 τοῦ 49. ἐφετ. 'Αθην. 9052 τοῦ 52 (Εὐρετήρ. ΙΑ. ' 202. § 52. 56). Boitard I. 277. Au premier aspect, et en l'absence de tout texte et de tout article précis sur la question, voyons quelle serait la marche naturelle, la consequence des principes généraux, en les appliquant à la matière.

L'un comparait, l'autre fait défaut; or le défaut de l'un la comparution de l'autre sont ... des faits essentiellement personnels, qui ne peuvent ni profiter ni nuire à l'autre.

Κατὰ τινὰ τοῦ ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν (374 τοῦ 40), « ἐὰν ἐκ πολλῶν συνεναγομένων τινὲς ἐμφανισθῶσι καὶ ἄλλοι μὴ, οἱ παρόντες θεωροῦνται ὡς πληρεξούσιοι τῶν ἀπολιπομένων ». 'Η ἀπόφασις αὕτη εἶναι προφανῶς ἐσφαλμένη, καὶ κακῶς ἐφαρμόζει τὸ 602 ἄρθρον, ἀντίκειται δὲ προδήλως εἰς τὸ 92 ἄρθρον, καθ' ὃ ὁ δμοδίκος χρῆζει ρητῆς πληρεξουσιότητος, ἵνα παρταγῇ ἐπὶ δικαστηρίου ἀπὸ τοῦ ἐτέρου δμοδίκου. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ζήτημα, ὅπερ κυρίως εἶχει νὰ λύσῃ ὁ ἀρειος Πάγος, ἦτο « ἂν πολλῶν ἀνακοψάντων ἀπόφασιν τινὰ καὶ μὴ ἐμφανισθέντων πάντων,

ται εἰς χωριστὴν συζήτησιν ἢ κατ' αὐτῶν ἀγωγὴ⁹.

β') ἀπουσία τοῦ ἐνάγοντος. Ἀπολιπομένου ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ ἐνάγοντος, ἐπιδικάζονται πάντοτε καὶ ἄνευ τινὸς περιορισμοῦ αἱ κατὰ τῆς ἀγωγῆς προτάσεις τοῦ ἐναγομένου¹⁰.

οἱ ἐμφανισθέντες πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πληρεξούσιοι τῶν ἀπολιπομένων», Ἀλλὰ καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἔπρεπε καταφατικῶς νὰ λυθῇ, οὐδὲ ἡδύνατο ἡ ἐξαιρετικὴ διάταξις τοῦ 782 ἄρθρου νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐπιχείρημα.

Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι φρονοῦμεν, καὶ ὅταν τῆς δίκης τὸ ἀντικείμενον εἶναι ἀδιαιρέτον — 9) Πολ. 601 § 2.

10) Πολ. 591. Κατὰ ρωμ. δίκαιον ὁ ἀπολιπόμενος ἐνάγων ἐκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ τρεῖς, ἵνα ἐμφανισθῇ καὶ ἐξακολουθήσῃ τὴν δίκην· ἐὰν παρήκουεν εἰς τὴν πρόκλησιν καὶ δὲν ἐνεφανίζετο, ἐδίδετο αὐτῷ ἐτέρα ἐνὸς ἐνιαυτοῦ προθεσμία, ἥς ἀπράκτως παρερχομένης « ἐξῆν τῷ δικαστῇ καὶ ἀπόντος τοῦ ἐνάγοντος τὰς τοῦ προσεδρεύσαντος μέρους δικαιολογίας κατὰ τοὺς νόμους ἐξετάζειν καὶ τῆς ἀληθείας ἀκριβῶς ζητουμένης νόμιμον προφέρειν ψῆφον». Εἰ δὲ ἐνεφανίζετο μὲν ἐντὸς τῆς ἐνιαυσίου προθεσμίας, ἐγκατελίμπανε δὲ ὕστερον τὴν δίκην, ἐγίνετο ἔκπτωτος παντὸς δικαιώματος. Νομ. 13 § 2 Κώδ. (3 1). Νεαρ. 112 κεφ. γ'.

Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται, ἂν ἡ ἐρήμην τοῦ ἐνάγοντος ἐκδιδομένη ἀπόφασις ἔχῃ ἀποτελέσματα καὶ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, ἢ μόνον ἀπλὴν *absolutionem ab instantia* περιέχῃ. Τὸ ἄρθρ. 145 τῆς γαλ. δικον. φέρει». *Le défendeur qui aura constitué avoué pourra... prendre défaut contre le demandeur qui ne comparaitrait pas*». Πρβ. Boncenne III· 14. Dalloz jugement par défaut ἀριθ. 22 ἐπ. Carré ζ. 617 (τὴν προσθήκην τοῦ Chauveau).

Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν εἶναι ἀναμφίβολον καὶ ὑπὸ τῆς πρακτικῆς τῶν δικαστηρίων ἀρχῇθεν κεκυρωμένον, ὅτι ἡ ἀπόφασις εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δικάζει τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 591 ὁ ἐμφανισθεὶς ἐναγόμενος συζητεῖ τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τὰ ἄρθρ. 580—583. Ἄρα ὀφείλει νὰ προτείνῃ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐνστάσεις· ἄλλως ἐφαρμόζονται τοῦ ἄρθ. 160 αἱ διατάξεις. Ἡ νομολογία ὅμως τῶν δικαστηρίων δὲν ἀκριβολογεῖ περὶ τοῦτο (Ευρετήρ. ΣΤ' 674. § 42. 45.). Ἐκ τῆς περικοπῆς δὲ τοῦ ἄρθρου 591 « ἐπιδικάζονται ὅλα αἱ προτάσεις του, καὶ ἂν δὲν ᾔθελεν ἐπιδώσει ἀπολογητήριον ἔγγρα-

δ'). έγγραφος διαδικασία α).

§ 116. Ὑποθέσεις τῆς συνήθους διαδικασίας παρουσιάζονται ἐνίοτε τοσοῦτον δύσκολοι καὶ πολύπλοκοι, ὥστε δὲν δύνανται νὰ διασαφηθῶσι διὰ μόνης τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ προφορικῆς ἀναπτύξεως, καὶ τοι κατ' ἀνατιμωλίαν ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων γινομένης. Τότε δὲ συγχωρεῖται νὰ διατάξῃ τὸ δικαστήριον ἔγγραφον διαδικασίαν, ἥτις διὰ τοῦτο χρησιμεύει ὡς ἀναπλήρωσις ἐκείνης¹. Ἵνα διαταχθῇ λοιπὸν ἔγγραφος διαδικασία ²ἀπαιτεῖται ὑπόθεσις

φον» δὲν δύναται, φρονῶ, νὰ συναχθῇ συμπέρασμα, ὅτι εἶναι δεκτὴ καὶ ἀνταγωγή, ἂν καὶ προταθεῖσιν τὸ πρῶτον ἐπὶ ἀκροατηρίου. Τὸ ἄρθρ. ἐννοεῖ ὅτι αἱ προτάσεις τοῦ ἐναγομένου γίνονται δεκταὶ καὶ ἂν οὗτος δὲν ᾔθελεν ἀπολογηθῇ (προτείνει ἐνστάσεις καὶ ἀπάντησιν) ἐν τῇ προδικασίᾳ. ἴδ. Βαυαρ. σχ. § 187. Ἐὰν ἐκ πολλῶν ἐναγόντων τινὲς ἐμφανισθῶσι καὶ ἄλλοι ἀπολίπωνται, ἐφαρμόζονται τὰ ἀνωτέρω σημ. 8. Carré ζ. 634.

α) Πρὸς Carré I. 383. Boncenne II. 313. 326. Thomine I. 142. Colmet—Daage σελ. 1. Dalloz Instr. par écrit. Schlink III 9. Mitterm. Beiträge I. 196.

1) Περὶ τῆς ἐγγράφου διαδικασίας πραγματεύονται τὰ ἄρθρ. 581 ἐδ. 3. 611—617. γαλ. δικον. 93—116. Βαυαρ. Σχ. § 200. 202. 204. 206. 207. L' instruction par écrit, λέγει ὁ Boncenne (l. c. σελ. 326) est une modification du système de la publicité; car ce n' est pas seulement la prononciation du jugement à l' audience, c' est mieux encore cette lutte des plaideurs à ciel decouvert, et cette participation de toute l' assistance aux débats d' une cause, qui constituent la plus essentielle de nos garanties judiciaires. Mais force est bien d' instruire en écrivant lorsqu' il n' est pas possible d' insrtuire en parlant, et la plaidoirie orale n' a plus rien qui serve là ou les juges et le public ne sauraient rien comprendre

2) Ἡ διατάττουσα τὴν ἔγγραφον διαδικασίαν ἀπόφασις πρέπει νὰ διορίζῃ καὶ εἰσηγητὴν δικαστὴν διὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου ἔκθεσιν τῆς ὑποθέσεως. Ἄν παραλείψῃ τοῦτο τὸ δικαστήριον δύναται νὰ τὴν ἀναπληρώσῃ κατόπιν δι' ἄλλης ἀποφάσεως (Carré ζ. 437.). Ὁ εἰσηγητὴς πρέπει νὰ λαμβάνηται ἐκ

δύσκολος καὶ πολύπλοκος³, συνήθης⁴ καὶ κατ' ἀντιμωλίαν τῶν διαδίκων συζητηθεῖσα⁵.

Προδικατῖα. Ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς διαταττούσης τὴν ἔγγραφον διαδικασίαν ἀποφάσεως⁶ κοινοποιεῖ ὁ ἐνάγων τῷ ἐναγομένῳ ἔγγραφον τῶν ἀξιώσεων αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, ὁ δ' ἐναγόμενος ἐντὸς ἴσης προθεσμίας ἀπολο-

τῶν συνεδριασάντων δικαστῶν· ἀλλ', ὡς οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται, τοῦτο δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον. Carré ζ. 446 bis. Thomine. ἀρ. 116. Dalloz ἀρ. 60.

3) Πότε τοῦτο ὑπάρχει ἄφησεν ὁ νόμος εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας. Ἐπειδὴ δὲ παρ' ἡμῖν τὰ δικαστήρια διαγινώσκουσι πάντοτε σχεδὸν τὰς ὑποθέσεις, ἄφοῦ ἴδωσι καὶ μελετήσωσι τὴν δικογραφίαν, σπανιώτατα εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διατάξωσιν ἔγγραφον διαδικασίαν. Dalloz ἀριθ. 47.

4) Τὸ ἄρθρ. 611 ῥητῶς ἐξαιρεῖ τὰς συνοπτικὰς καὶ ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, αἵτινες ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των εἰσὶν ἀπλαῖ καὶ ταχεῖαν τὴν ἐκδίκασιν δεόμεναι, Carré ζ. 448. Boncenne II. 328. Dalloz ἀρ. 48. Colmet — Daage. ἀρ. 6.

5) Ὑποθέσεις ἐρήμην τινὸς τῶν διαδίκων συζητηθεῖσα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παρουσιάσῃ δυσκολίας καὶ περιπλοκὰς δυνάμει τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρ. 591—595. ἴδ. ἀνωτέρ. § 115. Boncenne III, 30. Dalloz ἀρ. 50.

Ἡ περικοπὴ τοῦ 611 ἄρθρου «ἀλλὰ μόνον εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὅχι μόνον ὁ ἐναγόμενος ἔδωκεν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ διάδικοι ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ ἀκροατήριον» φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἀπαιτοῦσα, ἵνα διαταχθῇ ἔγγραφος διαδικασία, ἀμφοτέρω, ἥτοι καὶ ἔγγραφον ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν καὶ ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀκροατήριον πάντων τῶν διαδίκων. Ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ τοῦτο ἀναμφιβόλως τὸ ἄρθρον, ὅπερ ἤθελεν εἶσθαι καὶ ἀδικαιολόγητον. Ἡ ἐννοία μᾶλλον εἶναι αὕτη· ἵνα διαταχθῇ ἔγγραφος διαδικασία ἀπαιτεῖται ἐμφάνισις πάντων τῶν διαδίκων εἰς τὸ ἀκροατήριον (ἀντιμωλία δίκη), ἣν δὲν ἀναπληροῖ ὡς πρὸς τὸν ἐναγόμενον τὸ γενόμενον τυχὸν ἀπολογητήριον.

6) Πολ. 612. γαλ. 96. Ἄν οἱ διάδικοι ᾗσαν παρόντες ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως, ἡ 15ήμερος προθεσμία ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, εἰδεμὴ ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως

γίαν εἰς αὐτήν⁷. Πλειότερων ἐγγράφων διαμοιβὴ δὲν γίνεται⁸, ἀλλὰ μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἀπολογίας ἡ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς τοῦτο προθεσμίας ἔχει δικαίωμα ἕκαστος διάδικος νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ δικαστήριον τὰ ἐγγραφα αὐτοῦ καὶ νὰ ἐγγράψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ πινάκιον⁹.

Τὰ κατατεθέντα ἐγγραφα διαβιβάζονται ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἀνυπερθέτως εἰς τὸν εἰσηγητὴν. Οὗτος δὲ ἐντὸς
15 ἡμερῶν σχεδιάζει ἐξ αὐτῶν ἑγγραφον ἔκθεσιν τῶν

εἰς τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων. Carré ζ. 450. Dalloz ἀρ. 65. 66. Συγχωρεῖται παρέκτασις τῆς προθεσμίας ταύτης ; Ἀναμφιβόλως, ναί.

7) Διὰ τῶν δικογράφων τούτων ἀναπτύσσονται καὶ ὑποστηρίζονται ἀκριβέστερον αἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γενόμεναι προτάσεις· ἐπομένως δὲν συγχωρεῖται νὰ γείνωσι δι' αὐτῶν διωρθωμένα ἢ νέαι προτάσεις (Πολ. 158. 160. 580 ἐδ. 3. ἴδ. ἀνωτ. § 113 σημ. 2). Ἐν Γαλλίᾳ συγχωροῦσι ταύτας· Dalloz. ἀρ. 68. Boitard I. 187. Κατὰ τὸ ἀρθ. 612 ἐδ. 2. « εἰς πᾶσαν ἀνάπτυξιν ἐπισυνάπτονται ἀντίγραφα τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων ἢ παρακατατίθενται πρὸς ἀνάγνωσιν τὰ πρωτότυπα ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ δικαστηρίου ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας, καθ' ὅσον ταῦτα δὲν ὑπάρχουσιν ἤδη μεταξὺ τῶν πρώτων ἐγγράφων. »—8) Πολ. 613.

9) Πολ. 614 ἐδ. 1. Ἡ ἑγγραφὸς λοιπὸν διαδικασία ἐκτελεῖται διὰ τῆς διαμοιβῆς δύο δικογράφων. πλειότερα ἐὰν διαμειφθῶσιν ἑγγραφα δὲν καταλογίζονται εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην. Εἰς ὅμως οἱ διάδικοι διαμειψώσιν ὀλιγώτερα ἑγγραφα, ἢ οὐδέν; Τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ οὕτως· μόνον ὁ ἐνάγων κοινοποιεῖ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, ἢ μόνον ὁ ἐναγόμενος κοινοποιεῖ τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ, ἢ οὐδὲ εἰς τῶν διαδίκων κοινοποιεῖ τι. Κατὰ τὰ συνδυασμ. ἀρθ. 612. 614 καὶ 617 πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι καὶ εἰς τὰς τρεῖς ταύτας περιπτώσεις δύναται ἡ ὑπόθεσις νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ νὰ συζητηθῇ· διὰ τὴν δευτέραν τὸ λέγει ρητῶς τὸ 614 ἀρθρον (κοινοποιηθ. τοῦ ἀπολογητηρ. ἐγγράφου ἢ παρελθούσης τῆς πρὸς τοῦτο ὀρισμένης προθεσμίας, ἔχει), ἡ πρώτη ἀρχούτως ἐξάγεται ἐκ τοῦ 612 ἀρθρου, καθ' ὃ ἡ ἀπολογία τοῦ ἐναγομένου γίνεται καὶ ἂν ὁ ἐνάγων δὲν κάμῃ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ (γαλ. 98). Ἀμφιβολωτέρα εἶναι ἡ τρίτη περίπτωσις, ὅταν δηλ. μηδεὶς τῶν διαδίκων κοινοποιήσῃ δικόγραφόν τι. Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς παραδέχονται, διτ

πραγματικῶν καὶ νομικῶν διαμφισβητήσεων (status causae)¹⁰.

Ἀπόφασις. Ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναγινώσκει τὴν ἔκθεσιν αὐτοῦ ὁ εἰσηγητὴς καὶ ὑποβάλλουσι προφορικῶς τὰς παρατηρήσεις¹¹ αὐτῶν οἱ διάδικοι, ἐὰν ἐμφανισθῶσιν. Ἡ συζήτησις λοιπὸν αὕτη γίνεται ἄνευ ἀναγνώσεως ἐγγράφων προτάσεων, μάλιστα δὲ καὶ ἐν ἀπουσίᾳ ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων¹². Κατὰ πῆς ἐκδικομένης ἀποφάσεως ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει συγχωρεῖται ἀνακοπή¹³.

εἰς τοιαύτην περίπτωσιν δὲν δύναται ἡ ὑπόθεσις νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἤγουν ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῆς κοινοποιήσις ἐκ μέρους τοῦ ἐγάγοντος ἢ ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου. Chauveau sur Carré ζ. 462. Dalloz ἀρ. 99. 107. Ἡ γνώμη αὕτη εὐλόγος εἶναι καὶ σπανίως θέλει ἀπαντηθῇ παράθασις αὐτῆς ἐν τῇ πρακτικῇ· καθότι ἡ ἐγγραφὸς διαδικασία διατάσσεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου πρὸς πλείονα αὐτοῦ φωτισμὸν καὶ οὐχὶ χάριν τῶν διαδίκων· ὅθεν πρέπει νὰ ἐκτελῇται. Μολοντοῦτο δὲν νομίζω ἀπαράδεκτον τὴν ὑπόθεσιν, τὴν εἰσαχθεῖσαν εἰς τὸ ἀκροατήριον χωρὶς νὰ προηγηθῇ διαμοιβή τις ἐγγράφων, ἀφοῦ ὑπάρχει τι δυνάμενον νὰ φωτίσῃ τὸν δικαστὴν, ἡ ἔκθεσις τοῦ εἰσηγητοῦ. Τοῦτο δὲ ὑποστηρίζει τὸ 617 ἄρθρον (. . . καὶ ἂν τις (ἄρα μηδεὶς) τῶν διαδίκων δὲν ἐπέδωκεν ὀλοτελῶς δικόγραφον . . .) καὶ τὸ ἄρθρον 469 § 2.

10) Πολ. 614 ἐδ. 2, 615.

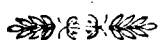
11) Ἡ γαλλικὴ δικονομία (ἄρθ. 114) δὲν συγχωρεῖ τοῦτο, ἀλλὰ μόνον ἐγγείρισιν σημειώσεως δηλωτικῆς τῶν γεγονότων, ἅτινα ἀτελῶς ἢ μὴ ἀκριβῶς ἐξέθηκεν ὁ εἰσηγητής· ὅπερ κατακρίνει ὁ Boncenne II. 347. ἰδ. Dalloz ἀρ. 417.

12) Πολ. 616. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ συνεδριάσωσιν οἱ αὐτοὶ δικασταὶ οἱ διατάξαντες τὴν ἐγγραφὸν διαδικασίαν; Ὁρθότερον φαίνεται νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα· Dalloz ἀρ. 420. contra Carré ζ. 479. Πρβ. Dalloz, jugement ἀρ. 58.

13) Πολ. 617. ἀμφίβολον τοῦτο παρὰ τοῖς Γάλλοις. Carré ζ. 481. Dalloz Instruct. par écrit ἀρ. 121. Boncenne II. 351. Colmet Daage ἀρ. 44.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΤΟΝ.

Περὶ τῶν διακωλυόντων τὴν τακτικὴν πρόοδον
τῆς δίκης αἰτίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Π. ρὶ ἀποδείξεως α).

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Γενικά.

Α') ὁρισμὸς τῆς ἀποδείξεως καὶ εἶδη αὐτῆς.

§ 117. Αἱ ἐν ταῖς ἐπιθετικαῖς πράξεσιν αἰτήσεις ἐξήρτηνται ἀπὸ τῆς ὀρθότητος τοῦ νομίμου λόγου καὶ τῆς

α) A. D. Weber über die Verbindlichkeit z. Beweisführung in Civilpr. Halle 1832. Glück Commentar. XXII. 225. Bayer σ. 681. (8 ἐκδ.). Linde Lehrb § 233 ἐπ. Schmid Handbuch II. 131. Seuffert Commentar Γ'. 1. — Bonnier Traité des preuves en droit civil etc. Paris 1843, ἐκδ. γ'. 1862. Gabriel essai sur la nature des preuves. nouvelle édition par Solon. Paris 1845. Aubry et Rau Γ'. 270. § 749. Toullier IV. 264. Χρ. Πουσοπούλου περὶ ἀποδείξεως (Θέμιδ. ΣΤ'. 82) Εὐρυτέρ. Β' 62. Ritz die Verbindl. zur Reweif. Wien 1841. Endemann die Beweislehre Heidelb. 1860. Maxen über Reweislust etc. Götting. 1861.

Πηγαι. Πανδ. de probationibus (22. 3). Κώδ. de probation. (4. 19).

ιστορικῆς αὐτῶν βάσεως¹. Ἐν ἐκάστη λοιπὸν δίκη δύ-
ναιτο νὰ ἐγερθῶσιν καὶ ἐγείρονται συνεχῶς δύο ζητήματα,
τὸ μὲν περὶ τῆς ἐφαρμοστέας νομικῆς διατάξεως, τὸ δὲ
περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἀναγκαίων πρὸς ἐφαρμογὴν αὐ-
τῆς γεγονότων. Ἐκεῖνο μὲν τὸ ζήτημα διαγινώσκει καὶ
ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν διαδίκων ὁ δικαστής². ἀλλὰ τοῦτο,
ἥτοι τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀμφισβητουμένων γεγονότων, δι'
αὐτῶν μόνον νὰ πληροφορηθῇ δύναται³. Ἀπόδειξις κα-
λοῦνται αἱ πρὸς τοῦτο φέρουσαι πράξεις τῶν διαδίκων
καὶ ἐνέργειαι⁴. Τῶν ἀποδείξεων διάφοροι γίνονται διαι-
ρέσεις· αἱ κυριώτεραι δὲ αὐτῶν εἰσὶν αὗται·

α) κυρία ἀπόδειξις, ἀνταπόδειξις. Κυρία ἢ πρώτη λέγε-
ται ἡ ἀπόδειξις ἐκείνων τῶν γεγονότων, ὧν ἡ ἀλήθεια
πρωτίστως ἐστὶν ἀναγκαία πρὸς παραδοχὴν αἰτήσεως
τινός· ἀντίθετος δὲ ἢ ἀνταπόδειξις ἡ κατὰ τῆς κυρίας ἀ-
ποδείξεως ἀγωνιζομένη καὶ τὸ ἀντίθετον ἢ αὐτὴ θέμα

Βασ. (22 1).—1) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 81. 1.—2) Πολ. 137. ἰδ. ἀνωτέρ. §. 77.

3) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 77 σημ. 4. Weber Paraphrase σ. 356. Zachariae
Δ'. 432 σημ. 7.

4) Νομ. 2. 3 Π. (22 3). αἰὶ ὁ ἐνάγων βρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι (Νομ.
21 Βασ. αὐτ.). Ἡ λέξις ἔχει καὶ ἄλλας σημασίας· ἐνίοτε δηλοῖ τὴν ἐ-
νέργειαν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ ὁ ἀποδεικνύων ἔφερεν εἰς τὴν διάνοιαν
τοῦ δικαστοῦ· διὰ τοῦτο λέγομεν «τελεία ἀπόδειξις» «ἀτελὴς ἀπόδειξις».
Νομ. 24 Π. (22. 3) ... *quam manifestis probationibus creditor* ...
Κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὀρίζει τὴν ἀπόδειξιν ὁ Τουλλιέρος λέγων *la preu-
ve est tout ce qui persuade l'esprit d'une verité*. Ἄλλοτε ἀπόδειξις
σημαίνει ἀποδεικτικὸν μέσον. οἷον ὅταν λέγωμεν «φέρει τὰς ἀποδείξεις σου».
Νόμ. 2 § 1 Π. (27. 1). ἡ δὲ ἡλικία δεικνύται ἐκ παιδογραφικῶν ἢ ἐξ ἐ-
τέρων νομίμων ἀποδείξεων. Σχόλ. δείξει (ὑπὸ τὸν 25 Βασ. 22 1) ... ὡς
περ' ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐξ ἀπορίας τῶν ἀποδείξεων ὅρκος δίδεται, οὕτως καὶ
ὧδε ὀφείλει γίνεσθαι. Martin σ. 254.

σκοπὸν ἔχουσα ^δ.

5) Probatio, reprobatio. Κυρία ἀπόδειξις λέγεται ἐκείνη, ἣν φέρει ὁ διάδικος, ὁ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς πολιτ. δικονομίας περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως ὑπόχρεος εἰς ἀπόδειξιν· ἄρα ἡ ἀπόδειξις τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς, ἣν ὁ ἐνάγων προσάγει, λέγεται κυρία. Ὁμοίως κυρία λέγεται καὶ ἡ ἀπόδειξις τῆς βάσεως τῶν ἐνστάσεων, ἡ τῷ ἐναγομένῳ ἀπικειμένη. Ὅθεν ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἐγένετο τὸ δάνειον, εἶναι κυρία· ἡ ἀπόδειξις ὅτι δὲν ἐγένετο τὸ δάνειον, εἶναι ἀντίθετος. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ πολιτ. ἡμῶν δικονομία ὀνομάζει τὴν ἀνταπόδειξιν «ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου παρ' ὅ,τι χρεωστεῖ νὰ δείξῃ ὁ ἀποδεικνύων» (Πολ. 251. 248 ἐδ. 2.). νόμ. 14 Βασ. λγ', δ... τοῦτο νῦν διορθούμεθα, ὥστε τοιούτον, εἴτι εὑρεθείη, πιστεῦσθαι πάντως, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον μέρος δείξει, ὅτι οὐ παρῆσαν ἀμφοτέροι, ὅτε συνήλλαξαν, δι' ἐναργῶν ἀποδείξεων.

Ἄλλοτε οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἔδιδον πλατύτερα ὅρια εἰς τὴν ἀνταπόδειξιν, περιλαμβάνοντες ἐν αὐτῇ πᾶσας τοῦ ἐναγομένου τὰς ἀποδείξεις, καὶ τῆς ἀποδείξεως τῶν ἐνστάσεων μὴ ἐξαιρουμένης. διήρουν δὲ αὐτὴν εἰς ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ἀνταπόδειξιν, ὀνομάζοντες ἀνταπόδειξιν ἔμμεσον τὴν τῶν ἐνστάσεων ἀπόδειξιν· ἀλλὰ τὴν σήμερον ἐγκατελείφθη σχεδὸν ἡ θεωρία αὕτη καὶ ὀρίζεται ἡ ἀνταπόδειξις ὅπως καὶ ἡ δικονομία ἡμῶν ὥρισεν αὐτήν. Περὶ ταύτης λοιπὸν τῆς κυρίως λεγομένης ἀνταποδείξεως ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς·

α) ἡ ἀνταπόδειξις στρέφεται περὶ αὐτὸ τῆς κυρίας ἀποδείξεως τὸ θέμα, ἀλλ' ἀρνητικῶς τεθειμένον. ὥστε δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ταχθῇ περὶ αὐτῆς ἴδιον θέμα ἐν τῇ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσει, οὔτε χρεῖαν δικαστικῆς ἀδείας πρὸς τοῦτο ἔχει ὁ ἀνταποδεικνύων (Πολ. 251 γαλ. 256. Bayer σ. 768. Carré ζ. 989.). Φέρεται δὲ τοῦ ἀρνητικοῦ θέματος ἡ ἀπόδειξις οὐ μόνον ἀμέσως (π. χ. ὁ ἐναγόμενος ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἐδανείσθη προσάγων μάρτυρας, μαρτυροῦντας ὅτι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν' ἐν ᾗ ὁ ἐνάγων ἰσχυρίζεται ὅτι ἐδάνεισεν, ἦσαν μετὰ τοῦ ἐναγομένου χωρὶς νὰ χωρισθῶσι διόλου ἀπ' αὐτοῦ καὶ δὲν εἶδον νὰ λάβῃ χώραν τὸ δάνειον), ἀλλὰ καὶ ἐμμέσως διὰ τεκμηρίων (π. χ. ὁ ἐναγόμενος ἀποδεικνύει τὸ ἄλλοθι). Carré ζ. 990. Seufferts Blätter Δ'. 96.

β) κατὰ πάσης ἀποδείξεως καὶ διὰ παντὸς ἀποδεικτικοῦ μέσου συγχωρεῖται ἀνταπόδειξις (ἐνεκα τῆς παρ' ἡμῖν ἀγνώστου probatio pro exoneranda conscientia δέχονται ἐξαιρέσεις τινὰς οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς. Bayer σ. 769). ἐκτὸς ἂν ἡ ἀπόδειξις παράγῃ τεκμήριον juris et de jure π. χ.

β') ἄτεχνος, ἔντεχνος ἀπόδειξις. Ἄτεχνος καλεῖται ἡ ἀπόδειξις ἡ ἀναφερομένη εἰς αὐτὸ ἀμέσως τὸ ἀποδεικτέον θέμα· ἔντεχνος δὲ ἡ ἀποδεικνύουσα ἕτερα γεγονότα, ἐξ ὧν διὰ σύλλογισμοῦ τὸ ἀποδεικτέον συνάγεται θέμα, ἡ συντομώτερον, ἔντεχνος καλεῖται ἡ διὰ τεκμηρίων ἀπόδειξις⁶.

γ') τελεία ἀπόδειξις, ἀτελής ἀπόδειξις⁷. Ἡ διαίρεσις αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς προσαχθείσης ἀποδείξεως· διότι τελεία ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις ἡ πείθουσα ἐντελῶς τὸν δικαστὴν, ἀτελής δὲ ἡ ἐναντία. ~~Κατὰ γενικὸν κανόνα~~ ἡ ἐφαρμογὴ νομικῶν διατάξεων ἀπαιτεῖ τελείαν ἀπόδειξιν, ἀλλὰ κατ' ἐξαίρεσιν ἀρκεῖ ἐνίοτε καὶ ἀπλῆ πιθανότης, ἡγούν βεβαίωσις⁸. ἄλλως ἀτελοῦς οὕσης τῆς προσα-

Πολ. 273 § 2. 357. Ἀναγκαία ὁμῶς ἡ ἀνταπόδειξις δὲν εἶναι, εἰμὴ ἂν ὁ ἀποδεικνύων προσήγαγεν ἤδη ἀποδείξεις, διότι ἄλλως *actore non probante reus absolvitur*, ἢ ἂν ἐνεκα νομίμου τινος τεκμηρίου ἡ ἀνταπόδειξις λαμβάνη χαρακτῆρα κυρίας ἀποδείξεως. Πολ. 248 ἐδ. 2. Bayer 767. Schmid. II, 140 σημ. 25.

γ) *reprobatio reprobationis non datur*, ἡγούν ἀπηγορευμένον ἐστὶ τῷ ἀποδεικνύοντι, μετὰ τὴν πρὸς ἀπόδειξιν ταχθεῖσαν προθεσμίαν, νὰ ἐπικομίσῃ ἀποδείξεις νέας τῶν ὁποίων ἐγένετο ἐνεκα τούτου ἔκπτωτος. Bayer σ. 771. – 6) Πολ. 272, Bayer σ. 716.

7) *Probatio plena, probatio minus plena*. Τὴν δευτέραν οἱ ἀκριβολογούντες συγγραφεῖς καὶ τὰς ἀποδείξεις ἀνατέμνοντες ὑποδιαίρουσιν εἰς *prob. semiplena, plus quam semiplena, minus quam semiplena* (Gönnér II. 281). Παρ' ἡμῶν ἡ ὑποδιαίρεσις αὕτη οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν, ἀπεριορίστου ὄντος κατὰ γενικὸν κανόνα τοῦ δικαστικοῦ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποδείξεων (Πολ. 256).

8) Πολ. 255. «,Εὰν ὁ νόμος ἀπαιτῇ ἀπλῶς βεβαίωσιν, ἀρκοῦσι τοιαῦται ἀποδείξεις ἢ ἐνδείγματα, δι' ὧν δύναται νὰ σχηματισθῇ, κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ δικαστηρίῳ, πιθανότης ὡς πρὸς τὰ ἀμφισβητούμενα πράγματα».

Μέχρι τίνος βαθμοῦ πρέπει νὰ προχωρήσωσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν αἱ προσαχ-

χθείσης αποδείξεως, δύναται τὸ δικαστήριον πρὸς συμπλήρωσιν ἢ ἐξασθένησιν αὐτῆς νὰ ἐπιβάλη ὄρκον⁹.

δ') τακτική, ἑκτακτος ἀπόδειξις ¹⁰. Ὡς ἐκ τοῦ χρόνου τῆς προσαγωγῆς διαιροῦνται αἱ ἀποδείξεις εἰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους. καὶ τακτικαὶ μὲν λέγονται αἱ κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τεταγμένην προθεσμίαν προσαγόμεναι, ἑκτακτοὶ δὲ αἱ προγενέστεραι, οἷαι εἰσὶν ἡ προαπόδειξις καὶ ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις.

¹) *προαπόδειξις α*).
probatio anticipata.

§ 118. Κατὰ γενικὸν κανόνα ὁ διάδικος δὲν ὀφείλει νὰ προσαγάγῃ τὰς ἀποδείξεις αὐτοῦ πρὶν ἢ διαταχθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου· μόνον τῶν ἐγγράφων ἀποδείξεων ἀναγ-

θεῖσαι ἀποδείξεις, ἵνα θεωρηθῇ τι ὡς πιθανόν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὀρίσῃ ὁ νόμος, ἀλλ' ἀφῆκεν εἰς τὸν δικαστήν. Ὅ,τι πρόχειρος ἔρευνα τῶν πραγμάτων καὶ ἐξακρίβωσις παρουσιάζει ὡς ἀναμφίβολον καὶ παραδεκτὸν δύναται νὰ θεωρήσῃ ὡς πιθανόν ὁ δικαστής. Bayer σ. 774. Wetzell System § 29. Brauer im Archiv XXV. 322. Kleiner über die Bescheinigung. Regensb. 1855.

Ἡ πολιτ. δικονομία συγχωρεῖ θεβαίωσιν ἐν τοῖς ἀρθρ. 30. 41. 42. 53. 257. 282. 434. 526. 556. 621. 630. 869. 879. 883. 1012. 1022. 1028. 1036. 1047. 1048. 1050

9) 378. 379. Περὶ τῆς ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἥτις εἶναι καὶ αὕτη ἀτελής ἀπόδειξις γίνεται ἰδιαιτέρα ἐξέτασις κατωτέρῳ § 141.

40) Probatio ordinaria, prob. extraordinaria. Bayer σ. 777. Schmid II. 154 § 120.

α) Mittermaier Archiv etc. I. 120. 181. Bayer σ. 755. Seuffert Γ' 34. Schmid II. 154 Αἱ διατάξεις τοῦ ῥωμ. δικαίου (N. 14. II. 22. 3. N. 39. II. 40. 42 συνδ. Νόμ. 44 Βασ. 22. 4. Νόμ. 39 Βασ. 48. 8), αἱ ἀναγερόμεναι ὡς σχέσιν πρὸς τὴν προαπόδειξιν ἔχουσιν, ἀφορῶσι μᾶλλον τὸ βέβαιο τῆς ἀποδείξεως.

καῖον εἶναι νὰ ἐπισυνάπτονται εἰς τὴν ἀγωγὴν ἢ τὸ ἀπολογητήριον ἀντίγραφα¹. πλὴν ἂν ὥς καθῆκον δὲν ἐπιβάλληται, συγχωρεῖται ὅμως ὥς δικαίωμα ἢ προαπόδειξις². Ἐκτελεῖται δὲ κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν εἴτε ὀνομαζομένων³ ἀπλῶς τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, εἴτε ὑποβαλλομένου καὶ τοῦ περιεχομένου⁴ αὐτῶν. Τὸ ζήτημα «τίνα μεταβολὴν εἰς τὰ περὶ τὴν ἀπόδειξιν φέρει ἡ προαπόδειξις» ἔλυσεν ὁ ἐγγχώριος νομοθέτης, κατὰ τὴν γνώμην τὴν ἐπικρατεστέραν τῶν συγγραφέων, οὐδεμίαν παραδεξάμενος⁵. Διατοῦτο δύναται τὸ μὲν δικαστήριον νὰ ὀρίσῃ

1) Πολ. 250. 159. 538. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι τινὲς περιπτώσεις, ὅτε ἐπιβάλλεται ὥς καθῆκον ἡ προαπόδειξις, π. γ. ἐν τῇ ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίᾳ (ἄρθ. 642. ἐδ. 2), ὡσάκις ὁ νόμος ἀπαιτεῖ βεβαίωσιν πρὸς παραδοχὴν αἰτήσεως τινὸς (πρβ. ἀνωτέρ. § 117 σημ. 8) καὶ τέλος ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῶν ἄρθρων 258. 295. 328. 405. 438. 442. 1048.

2) Κατὰ τὴν περίπτωσιν δηλ. ταύτην ὁ διάδικος ἄρχεται τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἀποδείξεων αὐτοῦ εἴτε ἐν τῇ προδικασίᾳ εἴτε κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ πρώτην συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως.

3) Ὁ προαποδεικνύων π. γ. ὀνομάζει τοὺς μάρτυρας ἢ πραγματογνώμονας πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ ἢ ἐπικαλεῖται αὐτοψίαν πρὸς τοῦτο ἢ ἐπάγει ὄρκον.

4) Τοῦτο λαμβάνει χώραν ὅταν ἔγγραφος προσάγῃται ἀπόδειξις, ἢ προὔπῃρξε συντηρητικὴ ἀπόδειξις διὰ μαρτύρων, αὐτοψίας, πραγματογνωμοσύνης κτλ.

5) Εἶπον τινὲς ὅτι ὁ ἐκουσίως ἀναδεχόμενος τὴν ἀπόδειξιν πρὶν ἢ τὸ δικαστήριον ὑποχρεώσῃ αὐτὸν, ἐκφράζει ἀδιστάκτως ὅτι ἀναλαμβάνει εἰς ἑαυτὸν τῆς ἀποδείξεως τὸ βάρος καὶ ἂν τυχὸν τοῦτο ἐπίκηται τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ· ἄρα τὰ περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως μεταβάλλονται διὰ τῆς προαποδείξεως (Gönnér Comment. II. 323 § 6). ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην οὐ δόλως ὑπὸ τῶν νόμ. 14. (22. 3), 39 πρ. (40. 12) στηριζομένην, ἀπέκρουσαν πάντες σχεδὸν οἱ συγγραφεῖς, ὡς καὶ ἡ ἡμέτερα πολιτ. δικονομία. Mitterm. σελ. 135.

ἄλλως τὸ ἀποδεικτέον θέμα ἢ τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως, ἢ νὰ διατάξῃ τὴν προσαγωγὴν κρείττονος ἀποδείξεως, ὁ δὲ προαποδεικνύων νὰ ἐπικομίσῃ καὶ ἄλλα μέσα ἀποδείξεως ⁶, ἢ θέσις δὲ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ οὐδαμῶς ἐκ τῆς προαποδείξεως ἀλλοιοῦται ⁷.

2) *συντηρητικὴ ἀπόδειξις α*).

probatio in perpetuam rei memoriam.

§ 119. Ἡ πρὸ τοῦ καιροῦ διεξαγωγὴ τῆς ἀποδείξεως, ἢ ἐπὶ σκοπῷ συντηρήσεως ἀποδεικτικοῦ τινος μέσου γι-

6) Διατοῦτο εἶναι ἐσφαλμένη τινῶν τῶν ἐγκυρίων δικαστηρίων ἡ γνώμη, ὅτι ἡ πρότασις, ἣτις δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἐὰν ὁ διάδικος δὲν προσήγαγεν ἔγγραφα πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς, πρέπει ν' ἀπορρίπτεται ἀποτοῦδε χωρὶς νὰ διατάττῃται ἀπόδειξις· διότι μένει αὐτῷ ὁ ὅρκος, ὃν κατὰ προαπόδειξιν δὲν ἐχρεώσται νὰ ἐπαγάγῃ· ἔπειτα ἐνδεχόμενον νὰ μὴ προσήγαγεν ἔγγραφα φρονῶν ὅτι ἐπίκειται τῷ ἀντιδίκῳ ἡ ἀπόδειξις. π. χ. ΑΠ. 1 τοῦ 53.

7) Ὁ ἀντίδικος τοῦ προαποδεικνύοντος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ προαποδείξῃ καὶ αὐτὸς, οὔτε νὰ προκεῖνῃ ἃ· ἔχει κατὰ τῆς προαποδείξεως ἀντιρρήσεις, ἀλλὰ δύναται νὰ περιμείνῃ τὴν τακτικὴν ἀνοιξὶν τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν δι-
αδικασίας. ἐξαίρεσις ὑπάρχει ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα. ἀρθ. 396 Πολ.

α) Gesterding Nachforschungen II. 329. Linde Lebrb. § 247. Bayer σ. 778. Schmid. II 159.—Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ἴδ. Boncenne IV. 259. Carré ζ. 992. Dalloz Enquête αρ. 14. 55. 151. 152. Ἐν Γαλλίᾳ ἐθεωρήθη ὡς ἐπικίνδυνον τὸ μέσον τοῦτο τῆς συντηρήσεως τῶν ἀποδείξεων, προπάντων τῶν μαρτύρων (*examen à futur*). διὰ τοῦτο κατηργήθη ὑπὸ τοῦ διατάγματος τοῦ 1667. Ἀλλ' ἡ ἐνδεχομένη κατάχρησις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κατισχύσῃ τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἐπιβαλλομένης ἀνάγκης τῆς ἐφαρμογῆς ἐνίοτε τῆς συντηρητικῆς ἀποδείξεως. ἐπομένως ἀπαντῶνται καὶ ἐν Γαλλίᾳ παραδείγματα συντηρητικῶν ἀποδείξεων, μεταγενέστερα τοῦ ρηθέντος νόμου. Dalloz ἀριθ. 152. Bonnier αρ. 167. Thomine αρ. 305.

νομένη λέγεται *συντηρητική*. Ἐχουσι δὲ τὰ περὶ αὐτῆς αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτως¹. Ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις

α) συγχωρεῖται, ἐὰν βεβαιωθῇ ὅτι ἀναβαλλομένης τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἀποδείξεων *κινδυνεύει* ν' ἀπολεσθῇ ἀπο-

Κατὰ ῥωμ. δίκαιον, ὑπάρχοντος κινδύνου ἀπωλείας ἀποδεικτικοῦ τινος μέσου, ἰδίως μαρτύρων, συνεχωρεῖτο νὰ εἰσαχθῇ εὐθὺς τότε ἡ δίκη εἰς δικαστήριον, καίτοι ἐξ αἰρέσεως ἢ προθεσμίας τυχὸν ἐξαρτωμένη. ἡ ἐκτέλεσις ὁμῶς τῆς ἀποφάσεως ἀνεβάλλετο ἐπὶ τοῦ παρόντος. Νόμ. 40 Βασ. (60 3) «Ἐάν γραμιματεῖον χρέους ἀπαλείψῃς, καὶ δειχθῇ τοῦτο διὰ τεκμηρίων ἢ μαρτύρων τῶν μὴ δυναμένων εἶναι τῆς αἰρέσεως ἐξιούσης, καταδικάζῃ μὲν, οὐκ ἄλλως δὲ ἀπαιτῇ, εἰμὴ ἐξέλθῃ τοῦ χρέους ἢ αἵρεσις». Πρβ. N. 40 Π. (9, 2.) N. 32 § 1 Π. (47. 2). N. 3 § 5 Π. (37. 10) συνδ. Νόμ. 32 Βασ. (60. 12). N. 3 § 5 Βασ. (40. 5).

Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ προεχώρησεν ἡ νομοθεσία περαιτέρω συγχωροῦσα συντηρητικὴν τῶν μαρτύρων ἐξέτασιν κατὰ τὸν σήμερον τρόπον (Νεαρ. 90 κεφ. 9.). τουλάχιστον οἱ μετὰ τὸν αὐτοκράτορα τοῦτον νομικοὶ ταύτην τὴν ἐννοιαν ἔδωκαν εἰς τὴν Νεαράν. Πρβ. τὸ ὑπὸ τὸν N. 46 Βασ. (21. 4) σελ. 426 τοῦ 6' τόμ. σχολιον. «Μὴ νόμιζε τὸ προκείμενον νόμιμον τὰ αὐτὰ λέγειν τῷ ἐκεφ. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν νόει ἐπὶ τῶν ἐναγόντων καὶ προκαταρξαμένων, καὶ εἰς ἀποδείξεις ἀπολυθέντων· τὸ δὲ παρὸν ἐπὶ τῶν μὴ κινησάντων, μὴ τε προκκαταρξαμένων καὶ εἰς ἀποδείξεις ἀπολυθέντων ἔξεστι γὰρ τούτοις καὶ πρὸ τοῦ κινῆσαι ἢ λίβελλον (ἐγγραφον ἀγωγῆς) δοῦναι, προσέρχεσθαι δικαστῇ καὶ ζητεῖν ... αὐτοὺς ἐρωτηθῆναι τοὺς εἰδότες τὸ γεγονός· καὶ τοῦτο ἡ χρῆσις αὐτὴ συμμαρτυρεῖ· καὶ σήμερον γὰρ πολλὰ γίνονται ἔρευναί περὶ ἀταξιῶν γεγονειῶν καὶ πρὸ δόσεως λίβελλου καὶ προκατάρξεως». Heffter System ἀρ. 493. Instit. σ. 527. contra Bayer σ. 779.

Ἀλλὰ καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον ἐπέτρεψε τὴν συντηρητικὴν τῶν μαρτύρων πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δίκης ἐξέτασιν (c. 4. X 2. 30). Nos igitur attendentes ... ut quando periculum testium formidatur, etiam lite non contestata testes valetudinarii, et alii, de quibus ex aliqua rationabili causa timetur, ad testimonium admittantur Linde Abhandl. II. 14

1) Πολ. ἀρθ. 257—260. 271. 282. 333. 397.

δεικτικόν τι μέσον ἢ νὰ καταστῇ δύσκολος ἢ χρῆσις αὐτοῦ ². ἐπιτρέπεται δὲ ἐπὶ παντός μέσου ἀποδείξεως, ἐκ τὸς τοῦ ὅρκου³.

6') ἡ περὶ αὐτῆς αἵτησις, εἴτε ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος εἴτε ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου γίνεται, εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον, ἢ, ἐν ἀνάγκῃ, καὶ εἰς τὸ δυνάμενον νὰ λάβῃ τάχιον τὴν ἀπόδειξιν ⁴. δεκτὴ δὲ εἶναι οὐ μόνον διαρκούσης τῆς κυρίας δίκης, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς ⁵. ἀλλὰ πρέπει νὰ ὀρίζῃ ἀκριβῶς τὰ γεγονότα, περὶ ὧν μέλλει νὰ διεξαχθῇ ἡ ἀπόδειξις⁶ καὶ νὰ κοινοποιῇται, εἰ δυνατόν, εἰς τὸν ἀντίδικον, καλούμενον συγχρόνως νὰ ἐμφανισθῇ⁷.

2) Ὁ αἰτῶν τὴν συντηρητικὴν ἀπόδειξιν πρέπει νὰ βεβαιώσῃ α) ἐπὶ συντηρητικῆς μὲν ὁμολογίας καὶ μαρτυρίας τὰ τοῦ 271 ἄρθρου, ἥτοι ὅτι ὁ μέλλων νὰ ὁμολογήσῃ ἢ μαρτυρήσῃ νοσεῖ βαρέως ἢ εἶναι ὑπέργηρος· ὅτι πρόκειται νὰ ἐκστρατεύσῃ ἢ νὰ κλεισθῇ εἰς πολιορκουμένην πόλιν, νὰ θαλασσοπλοήσῃ (θαλασσοπλοῖαν βεβιαίως μακρὰν καὶ διὰ τοῦτο ἐπικίνδυνον), ἢ νὰ ἐπιχειρήσῃ κινδυνώδη κατὰ ξηρὰν ὁδοιπορίαν· ὅτι ἐπικρατεῖ θανατηφόρος ἐπιδημία. 6') ἐπὶ συντηρικῆς δὲ αὐτοψίας τὰ τοῦ 282 ἄρθρου, ἥτοι ὅτι τὸ διὰ τῆς αὐτοψίας πιστοποιηθησόμενον πρᾶγμα δύναται, παρερχομένου τοῦ χρόνου ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς αἰτίας, νὰ κατασταθῇ ἀγνώριστον· καὶ γ') ἐπὶ ἐγγράφων τὰ τοῦ 397 ἄρθρου, ἥτοι ὅτι τὸ ἔγγραφον, ἰδίως ἐὰν ᾖ εἰς ἀρχεῖον κατατεθειμένον, πρόκειται νὰ μετακομισθῇ εἰς ἄλλην πόλιν, ἢ ὅτι ἡ ἀναγνώρισις αὐτοῦ θέλει κατασταθῇ δυσχερὴς ἢ ἀδύνατος.

3) Bayer σ. 787. Schmid II. 159 σημ. 29. Linde Adhandl. σ. 7 σημ. 1.

4) Τὸ δικαστήριον τοῦτο, ἀκοῦσαν τὴν γνώμην τοῦ εἰσαγγελέως (ἐὰν ᾖ ἐκ τῶν ἐχόντων εἰσαγγελέα δικαστηρίων), κηρύττει ἑαυτὸ τότε μόνον ἀναρμόδιον, ὅταν ἐκ τῆς εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον ἀπαπομπῆς δὲν ἤθελε προδήλως βλαφθῇ ὁ αἰτῶν τὴν συντηρητικὴν ἀπόδειξιν. Πολ. 259. Bayer σ. 783. — 5) Πολ. 257.—6) Πολ. 258. Seuffert III. 110.

7) Ἐνεκα τοῦ κατεπείγοντος διαδικασία παραφυλάττεται ἡ τῶν συν-

γ') συνίσταται εἰς τοῦτο, ἥτοι ἐξετάζονται ἀποτοῦδε οἱ μάρτυρες⁸ ἢ ἐνεργεῖται ἡ αὐτοψία καὶ πραγματογνωμοσύνη· ἐπὶ ἐγγράφων, λαμβάνεται ἀντίγραφον αὐτῶν ἢ ὑποβάλλονται εἰς τὸν ἀντίδικον πρὸς ἀναγνώρισιν⁹, καὶ ἐπὶ ὁμολογιῶν, προσκαλεῖται ὁ ἀντίδικος νὰ καταθέσῃ ὁμολογίαν αὐτοῦ.

δ') ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις, ὡς προαπόδειξις, οὐδὲν τροποποιεῖ τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως, οὐδὲ ἄλλην μεταβολὴν εἰς τὰ τῆς ἀποδείξεως φέρει¹⁰.

ε') δὲν ἐπιβάλλεται παρ' ἡμῖν προθεσμία τις τῷ ἐνάγοντι πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς δικαστήριον μετὰ τὴν συντηρητικὴν ἀπόδειξιν¹¹.

B') περὶ τοῦ ἀρτικειμένου τῆς ἀποδείξεως α).

§ 120. Εἴρηται ἤδη ὅτι τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς εἰ-

πτικῶν δικῶν. ἀλλὰ καὶ κατὰ τύπον ἀναφορᾶς ἂν εἰσαχθῇ ἡ αἴτησις δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος.

8) Ἐντεῦθεν δύναται νὰ πηγᾷ τὸ ἀτόπημα ὅπερ θέλει νὰ προλάβῃ τὸ 338 ἄρθρον, ἀπαγορεύον τὴν πρότασιν νέων μαρτύρων μετὰ τὴν ἐναρχίαν τῆς ἐξετάσεως. Ὅθεν ἀνάγκη νὰ ᾖναι ἱκανῶς προσεκτικὰ τὰ δικαστήρια εἰς τὴν ἐξέλεγχσιν τοῦ προτεινομένου κινδύνου, ὅταν ζητῇται συντηρητικὴ ἐξέτασις μαρτύρων. διότι τοῦτο κυρίως τὸ ἄτοπον ἦτον ὁ κύριος τῶν λόγων, οἱ οὗς κατηγορήθη ἐν Γαλλίᾳ ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις. Boncenne IV, 259.

9) Πότε γίνεται τὸ ἐν καὶ πότε τὸ ἕτερον ὁρίζει τὸ ἄρθ. 397 ἐδ. 4.

10) Ὅρα ἀνωτερ. § 148. — 11) Ἄλλαι νομοθεσίαι ὑποχρεοῦσι τὸν ἐνάγοντα νὰ κινήσῃ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ, ἄλλως χάνει ἡ συντηρητικῶς ληφθεῖσα ἀπόδειξις πᾶσαν σημασίαν. τοῦτο μόνον ὡς πρὸς τοὺς μάρτυρας δύναται νὰ ἔχῃ βασιμότητα τινά. Bayer σ. 780 ἐν ἀ. Seuffert III. σημ. 7.

α) Πρὸ Weber Beweisführ. σ. 43. Bayer σ. 631. Seuffert Comment. III. 12 (σ. 19 τῆς 2 ἐκδ.). Schmid II. 466. Linde Lehrb. § 240. Vanger. I § 461. Göschel I. 486. Bonnier σ. 38.

κης ὀφείλει παρὰ τῶν διαδίκων καὶ κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς ἀποδείξεως νὰ μάθῃ ὁ δικαστής.¹ Ὅθεν ἀντικείμενον ἀποδείξεως δύνανται νὰ γείνωσι μόνον πραγματικὰ περιστατικά². πλὴν ὅχι πάντα τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ χρήζουσιν ἀποδείξεως, ἀλλὰ μόνον τὰ οὐσισιῶδη ἐπιβροήν εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς διαφορᾶς ἔχοντα καὶ ἀμφιβαλλόμενα εἰσέτι. Εἰς τὸν διορισμὸν λοιπὸν τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀποδείξεως πρέπει νὰ ὀδηγήσωσιν αἱ 3 αὗται ιδιότητες, δηλαδή τὸ ἀποδεικτέον περιστατικὸν πρέπει νὰ ᾔναι πραγματικόν, οὐσιῶδες³ καὶ ἀμφισβητούμενον· διότι ἐν ταῖς χρηματικαῖς δίκαις τὸ ἀναμφισβήτητον ἰσοδυναμεῖ τῷ ἀποδειγμένῳ.

Ἐκ τῶν ῥηθέντων συνάγεται ὅτι δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ ἀπόδειξις⁴

α) νομικῶν κανόνων· διότι τὸν νόμον, ἥγουν τὴν τε ὑπαρξίν⁵ καὶ σημασίαν αὐτοῦ ὀφείλει οἴκοθεν καὶ ἄνευ τῆς

1) Ὅρ. ἀνωτέρ. § 117 σημ. 3. — 2) Πολ. 214.

3) Δηλ. γεγονὸς τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς ἐφαρμογῆς τῆς προτεινομένης νομικῆς διατάξεως. — 4) Πολ. 245.

5) Κατὰ τὴ διάταγμα τῆς 1 φεβρ. 1833 περὶ δημοσιεύσεως νόμων, οἱ νόμοι καὶ τὰ διατάγματα λαμβάνουσι νόμιμον ὑπαρξίν διὰ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως. ὥστε σπανίως δύναται νὰ γεννηθῇ παρ' ἡμῶν ζήτημα περὶ τῆς ὑπάρξεως νόμου τινός. Ἡ μόνη σπουδαία κατὰ τινὰ τρόπον ἀμφισβολία ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ γεννηθῇ « ἂν τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τὸ περιεχόμενον ἐγένετο γνωστὸν εἰς ἐπαρχίαν ἢ ὀῦμόν τινα » περὶ τούτου δὲ ὀφείλει ἀμφισβητουμένου νὰ διατάξῃ τὸ δικαστήριον, ἀπόδειξιν, ἥς τὴν ἀπόκτησιν εὐκόλυνεν ἱκανῶς ὁ ἀσυκ. νόμος τῆς 29 ὁκτωβ. 1856 ἐν 1 ἄρθρῳ. Ἐπίσης ἀναγκαία καθίσταται ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως νόμου, δι' οὗ προσωπικὸν παραχωρεῖται προνόμιον· διότι ὁ τοιοῦτος νόμος ἢ τὸ διάταγμα ἰσχύει καὶ ἂν μὴ δημοσιευθῇ. νομ. 5 Β.χ. (22· 4). σχολ.» ὁ λέγων τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ ἀπὸ νόμου ἰδικεῖ τι πράττειν κεκωλυμένον, αὐτὸς ἀναγκάζεται δεῖξαι.

βοηθείας τῶν δικαζομένων νὰ γνωρίζῃ ὁ δικαστής⁶. Μόνον ἀλλοδαπῶν⁷ νόμων καὶ τοπικῶν ἢ τῆς συνηθείας ἐγχωρίων

6) Ὅθεν τὸ γνωστὸν *jura novit curia*.

7) Mittermaier im Archiv etc IH'. 67, MA'. 429. Seuffert Comment. A', 235 (σ. 306. 6' ἐκδ.). Ὅσον τέλειος καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁ δικαστής, δὲν δύναται ν' ἀπαιτηθῇ παρ' αὐτοῦ εὐλόγως ἡ γνῶσις πασῶν τοῦ κόσμου τῶν νομοθεσιῶν. ὅθεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποδείξεως τῶν ἀλλοδαπῶν νόμων. Ἀλλὰ διότι οἱ ἀλλοδαποὶ νόμοι χρήζουσιν ἀποδείξεως, πρέπει ἄρα γε νὰ θεωρῶνται κατὰ πάντα ὡς πραγματικὰ γεγονότα; Ὁ Bayer (σ. 683) διδάσκει ὑπάρχουσιν ταύτην τὴν διαφορὰν· α) ὁ δικαστής δὲν διατάττει ἀπόδειξιν, ἐὰν τυχαίως ἢ κατὰ προηγουμένην ἔρευναν κέκτηται ἀκριβοῦς καὶ τελείαν τῆς τε ὑπάρξεως καὶ τοῦ κειμένου τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου γνῶσιν· β) ἐὰν εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ πληροφορίας παρὰ τῶν διαδίκων, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο κατὰ πάντα χρόνον, οἷδόλως περιοριζόμενος ὑπὸ τῆς πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων τεταγμένης προθεσμίας. Οὐδετέρων τῶν διακρίσεων τούτων δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ παρ' ἡμῖν, διατάττοντος ῥητῶς τοῦ ἐγχωρίου νόμου (Πολ. 245 § 3) νὰ πληροφορηται ὁ δικαστής τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀλλοδαπῶν νόμων διὰ τῆς ἀποδείξεως. Ἐπομένως πρέπει νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον ὁ διάδικος, ὁ ἐξ αὐτοῦ δικαίωμά τι παράγων, καὶ ν' ἀποδείξῃ αὐτὸν.

Ὡς πρὸς τὸ ἕτερον ζήτημα, πῶς πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου, καὶ διὰ τίνων μέσων δύναται ν' ἀποδειχθῇ, ῥητέον τὰ ἑξῆς· α) ὁ δικαστής θέλει νὰ μάθῃ διὰ τῆς ἀποδείξεως ποῖος εἶναι ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος· ἐπομένως τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως ἀναγκαῖον νὰ περιλαμβάνῃ πάντα τὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα, ὡς ἐκ τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν διαδίκων, ἀποτελοῦσι τὸ κείμενον τοῦ ἀμφισβητουμένου νόμου· ἡγοῦν ἀναγκαῖον ν' ἀποδειχθῶσιν ὅσα στοιχεῖα εἰσὶν οὐσιώδη κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν δικαζομένων, πρὸς ἀπόδειξιν οὐ μόνον τῆς ὑπάρξεως ἀλλὰ καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ νόμου. Ἐὰν π. χ. ἰσχυριζομένου τινὸς τῶν διαδίκων «ὅτι αἱ ὑπανδρεψόμεναι κόραι κατὰ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον ἀποκλείονται τῆς κληρονομίας τῶν γονέων» ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ἀντιτάξῃ, ὅτι τοιοῦτος νόμος ὑπάρχει μόνον ὡς πρὸς τὰς προικιζόμενας, ἀπαιτεῖται εἰς τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως νὰ τεθῇ καὶ τὸ περιστατικὸν τοῦτο. Ἡ διάρκεια τοῦ νόμου; Πεισθεὶς ὁ δικαστής περὶ τῆς ὑπάρξεως (γενέσεως) οὗ νόμου θέλει ἀναμφιβόλως συμπεράνῃ καὶ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ, ἂν

συγχωρεῖται νὰ διαταχθῇ ἀπόδειξις 8,

προσαγάγη αὐτῷ ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀποδεικνύοντος ἀποδείξεις περὶ τοῦ ἐναντίου.

Β΄) Ὡς πρὸς τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως συγγραφεῖς τινες ἀποκλείουσι τοὺς μάρτυρας καὶ τὸν ὄρκον. Οὐδεμία διάταξις νόμου δικαιολογεῖ παρ' ἡμῖν τὸν τοιοῦτον ἀποκλεισμόν. ἐπομένως πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οὐ μόνον ὁ μολογία καὶ ἔγγραφα (π. χ. τὸ κείμενον τοῦ νόμου προσαγόμενον ἐν ἀναμφισβητήτῳ γνησιότητι), ἀλλὰ καὶ ὄρκοι καὶ μάρτυρες (ἀπ. Ἀρ. Πάγου 373 τοῦ 40, 408 τοῦ 41 καὶ 206 τοῦ 54) καὶ πρᾶγμα το γνῶμονες (ἐμπειροὶ περὶ τοὺς νόμους τῆς ἀλλοδαπῆς χώρας), μάλιστα δὲ καὶ ἐκ μαρτύρια (ὡς τεκμήρια) ἀλλοδαπῶν ἀρχῶν ἢ νομικῶν (ρετφάδες) εἰσὶ δεκτά.

8) Τοπικαὶ διατάξεις καὶ θέσμια πρέπει νὰ ἐννοηθῶσιν ἐκεῖνα, ὧν ἡ ἰσχὺς οὐ δεῖται τῆς κυρώσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας οὔτε τῆς ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύσεως· διότι ἡ ἀπόδειξις τοπικοῦ νόμου ἢ καθεσῶτος (statutum), προσηκόντως ἐκδοθέντος καὶ δημοσιευθέντος, ὅλως περιττὴ ἐστίν.

Περὶ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἐθίμου Πρβ. Glück Comment I, 476. Göschen I, 96. Seuffert Comment. III. 20. Schmid II, 14 σημ. 13. Τὸ ἄγραφον δίκαιον ἐκ τῆς κοινῆς καὶ ὁμοφώνου συνειδήσεως ἐκπηγάζον, διαδηλοῦται ἐξωτερικῶς δι' ὁμοιομόρφου καὶ γενικῆς ἀσκήσεως καθ' ἧς οὐδεὶς ἀντιλέγει οὐδὲ ἀνθίσταται, οἷα νόμος νομοθέτην καλὸν ἐπιγεγραμμένος, τὴν τῶν χρωμένων ἀπάντων εὐαρέστησιν (Στοβ. Β΄, 63). Ἀλλ' ἵνα τὸ δίκαιον τοῦτο καὶ ἐξωτερικὸν κῦρος ἀποκτήσῃ, ἀντιτάσσον ἀναμφίβολον τὴν ἑαυτοῦ γένεσιν κατὰ τῶν ἴσως καὶ ἐν γνώσει δυστροπούντων, ἀναγκαῖον νὰ διαδηλωθῇ ἀσκούμενον ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ ὁμοιομόρῳ, ἥτοι νὰ καταστῇ συνήθεια. Ἐὰν ἡ συνήθεια ᾖ τὸσοῦτον κοινὴ καὶ γενικὴ ὥστε νὰ λαμβάνῃ χαρακτῆρα πασιδύλου, ὁ δικαστὴς βεβαίως δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόδειξιν αὐτῆς. ἀλλὰ τοῦτο σπανίως συμβαίνει. Συνήθως ὁ δικαστὴς ἀγνοεῖ τὴν προτεινομένην συνήθειαν καὶ χρεῖαν' ἀποδείξωσιν αὐτὴν οἱ διάδικοι. Ἀλλὰ πῶς ἔχει ν' ἀποδείχθῃ; Ὁ Πούχτας (Gewohnheistr. II, 454) ἀρκεῖ, λέγει, νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ διάδικος τὴν συνήθειαν καὶ νὰ ὑποβάλῃ τῷ δικαστῇ τὰ πρὸς ἀνίχνευσιν αὐτῆς μέσα. τὰ λοιπὰ ἐνεργεῖ ὁ δικαστὴς οἰκοθεν (ἴδ. καὶ Savig. Syst. I, 181), ἢ διδασκαλίᾳ αὐτὴ δὲν δύναται νὰ ἐγκριθῇ παρ' ἡμῖν, ὅπου ῥητῶς ὁ νόμος ὑποχρεοῖ τὸν δικαστὴν νὰ μανθάνῃ τὴν ὑπαρξίν τῆς συνήθειας διὰ τῆς ἀποδείξεως (ὅρ. ἀνωτέρ. σημ. 7 τοῦ § τούτου. Καλλιγ. 157). Τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἔθιμον δύναται νὰ προταθῇ ἐφεσίμως τὸ πρῶτον, οὔτω

β') ἐπουσιωδῶν πραγμάτων, ἡγουν τοιούτων περιστα-
τικῶν, ὧν ἡ ὑπαρξίς ἢ ἀνυπαρξία οὐδεμίαν ἐπιρροὴν εἰς

γενικῶς τεθειμένον, δὲν δύνχται νὰ δεχθῇ τὴν προσήκουσαν λύσιν. ὡς καὶ περὶ τοῦ νόμου τοῦ γρχπτοῦ ἂν ἤθελε τεθῇ. Τὸ ἔθιμον, ὡς καὶ ὁ νόμος, χρησιμεύει ἢ ὡς βάσις τῆς ἀγωγῆς ἢ ὡς βάσις τῆς ἐνστάσεως. ἐὰν ὁ διάδικος ὑπέβαλεν ἤδη πρωτοδίκως τὸ π ρ α γ μ α τ ι κ ὸ ν σ τ ο ι χ ε ῖ ο ν τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἢ τῆς ἐνστάσεως, ἀφείς μόνον τὸν νόμιμον λόγον (τὸν διὰ τοῦ ἐθίμου δικαιολογούμενον), ἀναμφιβόλως δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἔθιμον κατὰ πρῶτον ἐφεσίμως. ἄλλως ὄχι. Ἄρα ἐσφαλμένως εἶπεν ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπόφ. 163 τοῦ 47) «ὅτι δύναται τις κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἰσχὺν ἐθίμου ἰσοδυναμοῦντος μὲ νόμον». Εἶχε δηλ. προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου ἢ διὰ συμβιβασμοῦ κατάργησις τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἐνάγοντος, τὴν ἰσχὺν δὲ τοῦ συμβιβασμοῦ, γενομένου ὑπὸ τῆς μητρὸς ὡς ἐπιτρόπου ὑπεστήριζε δι' ἐθίμων ὁ ἐκκαλῶν. Ὡστε τὸ ζήτημα ἦτο ἂν ὁ σ υ μ β ι β α σ μ ὸ ς ἠδύνατο νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν· ὅπερ ἔπρεπε νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς κατὰ τὸ 160 ἄρθρον. Ἰδ. καὶ τὴν ἀπόφ. 139 τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, πλησιάζουσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς σχέψεως «καὶ διότι ἡ προτείνασα αὐτὸ ἦτο ἐφεσίβλητος».

Ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως καὶ τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα σημειωτέον ταῦτα· α) ἐπειδὴ ἡ συνήθεια εἶναι πρᾶξις κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπαναλαμβανομένη, ἔπεται ὅτι κατὰ ταύτην τὴν ἐννοιαν πρέπει νὰ συνταχθῇ τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως. *Mevii Decis. Δ', 3 σημ. 6. ad consuetudinem probandam articulare et probare decet actus plures. Martin σ. 132 σημ. 1.* Συνήθως τίθεται ἐν ἀρχῇ γενικὸν θέμα περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς συνηθείας καὶ κατόπιν ἔπεται ἡ ἀπορρίμνησις τῶν θεμάτων ἐν οἷς ἐφηρμόσθη. Ἦτοι οὕτως (ἀπόφ. Ἄρ. Πάγου 35 τοῦ 41 καὶ 162 τοῦ 51).

Ὁ . . . ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ ὅτι κατ' ἔθιμον παλαιὸν ἐν Ἀθήναις ἀποκλείονται τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας τῶν γονέων αἱ προικισθεῖσαι κόραι· ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐφηρμόσθη ἐν ἔτει X' εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ Α, ἐν ἔτει Ξ' εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ Β. καὶ ἐν ἔτει Ν' εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ Γ (καὶ ὅσα ἄλλα παραδείγματα ἀνέφερεν ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἔθιμον). Τοιουτοτρόπως δὲ πρέπει νὰ αἰτιολογῇται καὶ ἡ παραδεχομένη αὐτὸ ἀπόφασις. ΑΠ 28 τοῦ 57. νόμ. 1 Κ (8. 53), νόμ. 3 Κ (8, 40) . . . *prac-*

τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου ἔχει ¹¹. Ἡ ἐπουσιωδῶν πραγμάτων τὴν ἀπόδειξιν διατάξασα ἀπόφασις οὐδέποτε ἀ-

ses provinciae, probatis his quae in oppido frequenter in eodem controversiarum genere servata sunt, causa cognita statuet. — Οἱ ἐπιπολαιότεροι τῶν παρ' ἡμῖν δικηγόρων, ἐπιχαλούμενοι ἔθιμόν τι δὲν ἀναφέρουσι καὶ τὰ παραδείγματα, εἰς ἃ ἐφηρμόσθη. τὴν παράλειψιν ταύτην, θυναμένην ἱκανῶς νὰ βλάβῃ τὸν ἀντίδικον, ἀγνοοῦντα διὰ τίνων παραδειγμάτων μέλλει ν' ἀποδειχθῇ τὸ ἔθιμον, ἵνα παρασκευάσῃ καὶ αὐτὸς τὰς ἀνταποδείξεις, χρέος ἔχει τὸ δικαστήριον νὰ μὴ συγχωρῇ. Contra Seuffert's Blätter XIV. 173. 6) εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ἔθιμου εἰσὶ πάντα τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως συγχωρητά. οἱ ἀποκλείοντες τὸν ὅρον συγγραφεῖς δὲν ἐξετίμησαν προσηκόντως τὰ ἐν ταῖς δίκαις τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου δικαιώματα τῶν διαδίκων· διότι ὁ πολιτικὸς δικαστὴς κρίνει κατὰ τὴν σχετικὴν μόνον ἀλήθειαν. ἔπειτα ἂν ἔν τινι διαφορᾷ ἐθεωρήθη δικαστικῶς ὑπάρχον ἔθιμόν τι δὲν ἔπεται ἐκ τοῦτου ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦτο ἰσχύει διὰ πάντα. οὐδὲ θέλει δοθῇ ἐν μεταγενεστέρᾳ δίκῃ βαρύτης οὐδεμία εἰς ἀπόφασιν, παραδεχθεῖσαν τὴν ὑπαρξιν ἔθιμου ἐπὶ τῇ βάσει δοθέντος ἢ μὴ δοθέντος ὄρκου. Glück A', 490. Vanger. A', 54. Πρβ. ἀποφ. Ἀρ. Πάγου 168 τοῦ 38 καὶ 35 τοῦ 41. — Ἦ 162 ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου φαίνεται ἀπορρίπτουσα τὰ ἐκμαρτύρια. ἀλλὰ τί ἄλλο εἰσὶ τὰ ἐκμαρτύρια ἢ ἀνώμοτοι μαρτυρίαι, ἄρα τεκμήρια δυνάμενα νὰ συνδυασθῶσι μὲ ἄλλας ἀποδείξεις καὶ νὰ πείσωσι τὸν δικαστὴν ;

Ἐν Γαλλίᾳ ἀπεδεικνύοντο ἄλλοτε τὰ ἔθιμα διὰ τῶν λεγομένων actes de notoriété, περὶ ὧν ἴδε Dalloz h. v. ἀρ. 1—5.

11) Πολ. 244, 249. Ὅθεν τὸ νομικὸν λόγιον frustra probatur quod probatum non relevat. Τίνα περισσινὰ εἰσὶν οὐσιώδη καὶ τίνα ἐπουσιώδη ἔχει νὰ κρίνῃ ὁ δικαστὴς κατὰ τοὺς περὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου δικαιώματος κειμένους νόμους. Νόμ. 55 Βασ. (22, 1). Σχόλ. Θαλ. « . . . περιττῶς κάμνει περὶ τὴν ἀπόδειξιν βυλόμενος δεικνύναι νόμους αὐτοῦ καταβεβληκέναι τὸν ἀγοραστήν. περιττὸς γὰρ αὐτῷ ἐστὶν ὁ περὶ τούτου πόνος· οὐ γὰρ ἡ καταβολὴ τῶν χρημάτων, ἀλλ' ἡ παράδοσις τοῦ πράγματος μεταφέρει τὴν δεσποτείαν ». Berriat. 201. — Ἄν ζήτημά τι ᾖ οὐσιώδες ἢ ἐπουσιῶδες ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια τῆς οὐσίας νὰ κρίνωσιν. Ἀλλὰ παράπτωμά τι αὐτῶν περὶ τὴν κρίσιν ταύτην δίδωσι χώραν εἰς ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 15 τοῦ 48. 504 τοῦ 52.

ποτελεῖ δεδικασμένον ¹².

γ') πραγμάτων δικαστικῶς ὡμολογημένων ¹³, πασι-
δήλων ἢ γνωστῶν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ τέλος τοιούτων,
ὕπὲρ ὧν ὑπάρχει νόμιμον τεκμήριον ¹⁴. Τῶν νομίμων τεκ-
μηρίων τινὰ δέχονται ἀνταπόδειξιν (praesumpt. juris). ἐ-
πομένως ἐπ' αὐτῶν δὲν καθίσταται ἐντελῶς περιττὴ ἡ
διεξαγωγή ἀποδείξεως ¹⁵.

Περὶ πασιδήλου καὶ γνωστοῦ τῷ δικαστηρίῳ α).

§ 121. Τὸ πασιδὲλον, σπουδαῖον κατὰ θεωρίαν καὶ δυ-

Δὲν ἐξαίρουνται τῆς ἀποδείξεως πραγματικὰ περιστατικά, ἄλλως οὐσι-
ώδη, μόνον καὶ μόνον διότι εἰσὶν ἀρνητικὰ ἢ ἀπίθανα. ἀλλὰ τὰ
φυσικῶς ἀδύνατα οὐδεμίαν βεβαίως ἀπόδειξιν ἐπιδέχονται. Bayer
σελ. 685 (8 ἐκδ.) Bonnier σελ. 39 ἀρ. 45· 46· Toullier IV, 270 ἀρ.
634. Carré ζ. 975 bis.

12) Πολ. 180. Ρουσοπ. σελ. 89. Παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς κοινῆς
τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἀμφισβητεῖται τοῦτο. Οἱ πλεῖστοι παραδέχονται ὅτι
γίνεται τελεσίδικος ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις, ἂν δὲν προσβληθῇ ἐγ-
καίρως δι' ἐνδίκου τινὸς μέσου. Ὡστε κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ὁ φελλεῖ
ν' ἀπορρίψῃ τὴν ἀγωγὴν ὁ δικαστὴς καὶ τοὶ βλέπων προφανῶς ὅτι ἡ διαταχ-
θεῖσα ἀπόδειξις περιεῖχεν ὅλως ἐπουσιώδη περιστατικά. Τὴν αὐτοπον ταύ-
την αὐστηρότητα δικαίως ἀπέκρουσεν ὁ ἐγγύριος νομοθέτης. Πρβ. Bayer
σελ. 399 (7 ἐκδ.). Plank Beweisurtheil σελ. 300. Guyet im Archiv IE'
401· von Pape αὐτόθι Α' 107. Holzschuher der Rechtsw. σελ. 394.

13) Διότι ἡ δικαστικὴ ὁμολογία διὰ τῶν πρακτικῶν τοῦ δικαστηρίου ἢ διὰ
τῶν διαμειβομένων δικογράφων ἀποδεικνυομένη ἀποτελεῖ τελείαν ἀπό-
δειξιν καὶ οὐδεμιᾶς ἄλλης δεῖται ἐνισχύσεως τὸ δι' αὐτῆς πιστοποιούμενον
περιστατικόν. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον πῶς ἐγένετο ἡ δικαστικὴ ὁμολογία ῥη-
τῶς ἢ σιωπηρῶς (ὅρ. ἀνωτ. § 113 σημ. 7).

Ἄλλ' ἡ ἐξώδικος ὁμολογία δὲν καθιστᾷ περιττὴν τὴν δι' ἐξαγωγὴν
ἀποδείξεως· διότι ἡ ὑπαρξὶς αὐτῆς δύνανται ἀμφισβητηθῇ καὶ νὰ γείνη ἀ-
νάγκη διεξαγωγῆς ἀποδείξεως περὶ αὐτῇ. Πολ. 265.

14) Πολ. 245 § 2, 4. Windscheid Die Actio σ. 118.

15) Πολ. 248 ἐδ. 2. 275.

α) Πρβ. Bayer σελ. 719. Schmid II, 209. Linde § 254. Cesterding
Nachforschungen II, 357. Wetzell σ. 112.

σχερὲς δίδαγμα, σπάνιον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ καὶ μικρᾶς χρησιμότητος δείκνυται. διὰ τοῦτο αἱ πρακτικώτεραι τῶν νομοθεσιῶν ἀγνοοῦσιν αὐτὸ ἐντελῶς· ἀλλ' ἡ ἡμετέρα πολτ. δικονομία ἐκύρωσεν αὐτὸ, τὰ ἐν Γερμανίᾳ περὶ αὐτοῦ διδασκόμενα ἀκολουθήσασα.

Τὰ περὶ πασιδήλου εἰσὶν ἄγνωστα τῷ ῥωμ. δικαίῳ. εὔρηται μὲν που ἡ λέξις «notoria», ἀλλὰ δηλοῖ διάφορον ὅλως πρᾶγμα, ἥτοι τὰς μηνύσεις ἀδικημάτων, τὰς ὑπὸ δημοσίων προσώπων ἢ ὑπὸ κεκρυμμένον τινὰ τρόπον γινομένης· νόμ. 6 § 3 Π. (48, 16), νόμ. 7 Κώδ. (9, 2). Βασ. νόμ. 15 ἐδ. 4 (60, 1)... οἱ ποιοῦντες πιττακώματα (notoria) ἀπαιτοῦνται αὐτοῖς συστῆναι. Πλὴν καὶ τὸ ῥωμ. δίκ. ἔδωκε τινὰ σημασίαν εἰς τὸ πασιδῆλον, ἐν ἄλλαις ὁμῶς τοῦ βίου σχέσεσι, π. χ. ἐπὶ τῆς ἀγνοίας τοῦ δικαίου καὶ τῆς μεγάλης ῥαθυμίας (lata culpa). νόμ. 9 § 2 (22, 6) νόμ. 213 § 2, νόμ. 223 πρ. (50 16). Τὸ δὲ κανονικὸν δίκαιον τῶν Δουτικῶν ἐκύρωσε τὸν κανόνα «notorium non eget probatione» ἐπὶ τῶν ἐγκληματικῶν μόνον. Ἐξ αὐτοῦ εἰσήγαγε τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων ἡ πρᾶξις καὶ ἀνέπτυξαν οἱ συγγραφεῖς τὰς περὶ πασιδήλου διατάξεις.—

Ὡσαύτως καὶ ἐν Γαλλίᾳ δὲν παρεδέχθησαν τὰ περὶ πασιδήλου. Toullier IV, 269 ἀρ. 630). Ἡ ἡμετέρα δὲ δικονομία ὥρισε περὶ αὐτοῦ τάδε, συμφώνως τῷ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 (§ 212).

Ὡς πασιδῆλον θεωρεῖται πᾶν ὅ,τι εἶναι οὕτω κοινῶς γνωστὸν ὥστε δὲν ὑπάρχει ἕλλογος αἰτία διὰ νὰ ἀμφιβάλλῃ τις περὶ αὐτοῦ. — Ἐὰν ᾗναι τι γνωστὸν μόνον εἰς ἐπαρχίαν ἢ τόπον τινὰ, ἢ ἐὰν ἀμφισβητῇται τὸ πασιδῆλον (ἢ περικοπῇ αὕτη λείπει ἐν τῷ Βαυαρ. σχεδίῳ) αὐτοῦ, πρέπει νὰ διαταχθῇ ἀπόδειξις.—

Ἄλλ' ὅπως ἔχει ἡ διάταξις αὕτη ἡδύνατο ἐντελῶς νὰ λείψῃ χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ διόλου τὴν ἑλλειψιν αὐτῆς ἢ κοινωνία. Διότι, εἰ μὲν ἀμφισβητεῖται τὸ πασιδῆλον, λέγει ὁ νόμος, διατάσσεται ἀπόδειξις αὐτοῦ. Εἰςπολλάτῃ! Ὅταν τὸ πασιδῆλον λοιπὸν εἶναι ἀναμφισβήτητον δὲν διατάσσεται ἀπόδειξις αὐτοῦ. ἀλλὰ πᾶν γεγονὸς ἀναμφισβήτητον δὲν χρήζει ἀποδείξεως (Πολ. 248, 244 § 1), οὐχὶ μόνον τὸ πασιδῆλον! Ὡστε τὸ διὰ τοῦ ἄρθρου 245 § 4 τεθειμένον κατέστρεψε τὸ 246 ἄρθρον διὰ τῆς περικοπῆς «ἀν ἀμφισβητῇται τὸ πασιδῆλον, πρέπει νὰ διαταχθῇ ἀπόδειξις». Μήπως ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὅτι διατάσσεται ἀπόδειξις, οὐχὶ ἂν ἔλαθε χώραν τὸ ὡς πασιδῆλον παριστάμενον γεγογὸς, ἀλλ' ἂν ᾗναι πασιδῆλον; Τοῦτο φαίνεται

Πασιδὴλον καλεῖται πᾶν γεγονός, ὅπερ τοσοῦτον γενικῶς γνωστὸν εἶναι, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἔλλογος αἰτία ἵνα ἀμφιβάλλῃ τις περὶ αὐτοῦ¹.

ἐννοοῦν, ὡς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ γερμανικοῦ χειμένου καταφαίνεται « So muss dieselbe (d. h. die Notoriätät) nach gewiesen werden. Aubry et Rau Γ', 271 σημ. 7. Seuffert Γ', 273 ἀρ. 4. Linde § 254 σημ. 11 (ἐναντίος ἐστὶν ὁ Bayer σελ. 722). ἀλλὰ ποῖον τὸ ἐκ τοῦ του κέρδος; Ἐνδεχόμενον ἡ ἀπόδειξις τοῦ πασιδήλου νὰ ᾖ δυσχερεστέρα τῆς ἀποδείξεως αὐτοῦ τοῦ γεγονότος.

Ἰνα δοθῇ λοιπὸν βαρύτερη καὶ πρακτικὴ σημασία εἰς τὴν ἄνω περιχοπὴν, πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν αὐτὴν ὅπως ἐννοοῦσι καὶ οἱ συγγραφεῖς τὴν ἐκ μέρους τῶν διαδίκων ἀμφισβήτησιν τοῦ πασιδήλου. Ὁ Bayer λέγει (σελ. 721) «πράγματα πασιδὴλα σπανίως ἀμφισβητοῦνται. ἐὰν ὁμως ἀμφισβητηθῶσιν, ἐξεταστέον πότερον γεννῶνται τῷ δικαστῇ σπουδαῖαι ἐκ τῆς ἀμφισβήτησεως ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ πασιδήλου ἢ οὐ. Εἰ μὲν τὸ πρῶτον συμβῇ, διατάσσεται ἀπόδειξιν, εἰ δὲ μὴ, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἀμφισβήτησις». Σύμφωναι εἰσὶν ὁ Gesterding (II, 360) καὶ ὁ Seuffert Γ', 273.

4) Πολ. 286. Quod ita publicum est vel manifestum et evidens, ut tergiversatione aliqua celari nequit. Μένει δὲ εἰς τὸν δικαστὴν ἐν τοῖς εἰδικοῖς θέμασι νὰ ἐκτιμήσῃ καὶ κρίνῃ ἂν γεγονός τι, ἔνεκα τῆς σημαντικότητος ἢ συνεχοῦς αὐτοῦ ἐμφανίσεως, διήγειρε τοσοῦτον τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, ὥστε ἡ ἀμφισβήτησις τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ νὰ θεωρῇται προφανῆς κακοβουλία (ἀπόφ. ΑΠ. 80 τοῦ 56). Συγγραφεῖς τινὲς ἠθέλησαν νὰ περιορίσωσι τὸ πασιδὴλον εἰς παγκοσμίου σημασίας συμβεβηκότα πολιτικὰ ἢ φυσικὰ (π. χ. ὁ Gönner Handb. II. 259). Πλὴν δὲν εὔρεν ἀποδοχὴν ἡ γνώμη αὐτῶν· διότι καὶ μικροτέρας σημασίας συμβεβημάτων ἡ ἀμφισβήτησις δύναται πολλάκις δικαίως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀδικαιολόγητος (π. χ. παρ' ἡμῖν ἡ 3 Σεπτεμβρίου τοῦ 1843). Ἀλλὰ πάλιν πρέπει νὰ διακρίνηται καλῶς τὸ πασιδὴλον ἀπὸ τῆς ἀσταθοῦς καὶ ἀπραγμάτης φήμης (fama, rumor). Schmid II. 210 σημ. 7. Διακρίνονται δὲ συνήθως τρεῖς τάξεις πασιδήλου, α) τὸ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις γνωστὸν (ἡ τῶν Γερμανῶν Menschenkundigkeit)· οἷον αἱ γνωστόταται τοῦ ἔτους μεταβολαὶ (ἔαρ, θέρο:), αἱ ἀπλούσταται τοῦ ἀνθρώπου γνώσεις (π. χ. 2 καὶ 2=4· ὅτι τὸν χειμῶνα ὁ κατὰ θάλασσαν πλοῦς δυσχερής· ὅτι τὸ ἐνδυμα φθείρει 30ετῆς χρῆσις ΑΠ. 347 τοῦ 55, 304 τοῦ 57), καὶ αἱ καθημερι-

Πραγμάτων πασιδήλων δὲν διατάσσεται ἀπόδειξις, εἰμὴ ὅταν ἀμφισβητῇται τὸ πασίδηλον ², ἢ γινώσκωνται αὐτὰ ἐν τινι ἐπαρχίᾳ μόνον ³.

Γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ ⁴. Οὐχὶ πᾶν γεγονὸς, ὅπερ ὁ δικαστὴς γινώσκει, ἐξαιρεῖται τῆς ἀποδείξεως· ἀλλὰ μόνον

ναὶ αὐτοῦ χρειᾷ. Τοιαῦτά γεγονότα, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Πούχτας (II. 360), ἂν ὅχι ποτὲ, σπανιώτατα ὅμως ἔχουσιν ἐπιβρόχην ἐν ταῖς δίκαις. β') τὸ πολλοῖς ἔθνεσι γνωστὸν. Οἷα εἰσὶ μεγάλα παγκόσμια συμβάντα, π. χ. ἡ ἐν Λειψία μάχη, τοῦ Λουδοβίου Φιλίππου ἡ φυγή· ὁ πόλεμος τῶν δυτικῶν δυνάμεων Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας κατὰ τῆς Ῥωσσίας· ἡ κατὰ τῆς τουρκικῆς τυραννίας ἀνάστασις των Ἑλλήνων ἐν ἔτει 1821. γ') τὸ ἐνὶ μόνον ἔθνει γνωστὸν, π. χ. ἡ 25 μαρτίου ἡμέρα τῆς ἐθνεγερσίας ἡμῶν· ἡ 3 σεπτεμβρίου· αἱ ἀνδραγαθίαι τοῦ ναυάρχου Παρκέρου ἐν Πειραιεῖ· ἡ στρατιωτικὴ Κατοχὴ Πειραιῶς. Ἀλλὰ καὶ περισσότερον νὰ καταβῇ δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις ὁ δικαστὴς (π. χ. τὸ ἐν πόλει τινὶ γνωστόν). Bayer σ. 722.

Ἐκ τῶν ρηθέντων συμπεραίνεται ὅτι τὸ πασίδηλον δὲν εἶναι μόνιμος τοῦ γεγονότος χαρακτήρ, οὔτε τῆς αὐτῆς πάντοτε ἐκτάσεως. Διατοῦτο τὸ πρὸ χρόνων πασίδηλον ἐνδεχεται νὰ μὴ ᾖ σήμερον τοιοῦτον, καὶ τὸ ἐν τόπῳ τινι πασίδηλον ἀλλαχοῦ νὰ στερῇται τοῦ πλεονεκτήματος τούτου.

2) Ἴδε τὴν σημ. α' τοῦ παραγράφου τούτου. Ὅθεν δύναται ὁ δικαστὴς, ἂν γεγονότος τινὸς δὲν ἐγένετο εἰδικὴ ἀμφισβήτησις, νὰ μὴ διατάξῃ ἀπόδειξιν αὐτοῦ, εἰὰν τὸ θεωρῇ ὡς πασίδηλον.

3) Ὁ δικαστὴς ὅμως τῆς ἐπαρχίης ἐκείνης δύναται νὰ θεωρήσῃ αὐτὰ ὡς πασίδηλα.

4) Αὕτη φαίνεται ἡ ὀρθοτέρα ἔννοια τοῦ ἄρθρου 247, εἰς ὃ πιθανῶς παρεισέφρησε σύγχυσις τις. Τὸ ἄρθρον τοῦτο συνετάχθη κατὰ τὸν § 212 ἐδ. 3 τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1834, ὅπερ ἐστοχάσθη νὰ συμπληρώσῃ ὁ ἐγχώριος νομοθέτης κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Bayer· ἀλλὰ περιέπλεξε τὸ πρᾶγμα. Τὸ ἡμέτερον ἄρθρον ἔχει οὕτως.

Ὡς γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ θεωρεῖται ὅ,τι τὸ δικαστήριον γινώσκει ἐκ τῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ δίκῃ πεπραγμένων καὶ δὲν ἰσχύει ὡς ἀλήθεια μετὰ τῶν ὀρισμένων μόνον προσώπων.

Ἐν πρώτοις γεννᾶται ἡ ἀπορία, πῶς εἶναι δυνατόν τὰ ἐν τινι δίκῃ πραττόμενα νὰ ἰσχύωσιν ὡς γενικὴ καὶ ἀπόλυτος ἀλήθεια, ἵνα θεωρήσῃ αὐτὰ ὁ δι-

ὅ, τι, γνωσθὲν κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον, ἀποτελεῖ ἀ-

καστῆς ὡς γνωστὰ αὐτῷ ἐν τῇ δίκῃ ἐκείνῃ καὶ μὴ δεόμενα ἀποδείξεως; Τὸ ἱστορικὸν τῆς ὑποθέσεως περιέρχεται εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ δικαστοῦ ἢ διὰ τῶν ἐγγράφων τῆς προδικασίας ἢ διὰ τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συζητήσεως, Δὲν δύναται λοιπὸν ὁ δικαστὴς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν δημολογίαν διὰ τῶν δικογράφων τῆς προδικασίας γενομένην ἢ ἐπὶ ἀκροατηρίου κατατεθεῖσαν, διότι ἡ δημολογία αὕτη ἀποτελεῖ ἀλήθειαν μεταξὺ ὠρισμένων ἀνθρώπων; Ο ὑδ εἰς θὰ διστάσῃ βεβαίως ν' ἀπαντήσῃ κατὰ φατικῶς (Ζαχαρ. Δ', 432 σημ. 7, Seuffert Blätter ΙΓ', 365. Zum Bach σ. 14. ΑΠ. 226 τοῦ 56). Ἄρα πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἑλλειψίς τις ἐν τῷ ἄρθρῳ, ἣτις πιθανολογεῖται ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Βαυέρου (σ. 422 τῆς 7 ἐκδ.) καὶ τοῦ Βυαρ. Σχεδίου. Ὁ Bayer διδάσκει.

Ὡς γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ οὐδεμιᾶς πλέον δεῖται ἀποδείξεως τὸ γεγονός, περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ὁποίου κατὰ νόμιμον τρόπον ἐπείσθη ἤδη ὁ δικαστὴς ἐν ταύτῃ τῇ δίκῃ. Ὅτι ὅμως καὶ ἐν ἐτέρᾳ δίκῃ σχηματισθεῖσα πεποιθήσις καθίστησι περιττὴν τὴν ἀπόδειξιν, τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὸν κανόνα ὅτι τὸ ἔννομον ἀποτελεσματῶν δικαστικῶν πράξεων περιορίζεται εἰς τὴν δίκην μόνον δι' ἣν ἐνηργήθησαν. Τόσον μόνον δύναται νὰ συγχωρηθῇ ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν πρέπει νὰ διατάττῃ ἀπόδειξιν πράγματος, ὅπερ ἄλλοτε ἐπισήμως ἐπεχείρησε (πρβ. καὶ σ. 723 τῆς 8 ἐκδ. τῶν παραδόσεων αὐτοῦ).

Ὡστε κατὰ τὸν Bayer εἰς δύο περιπτώσεις δύναται νὰ μὴ διατάξῃ ἀπόδειξιν γεγονότος τινὸς ὁ δικαστὴς, ὡς γνωστοῦ αὐτῷ, α) ὅταν ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ εὐρίσκηται στοιχεῖα τῆς πεποιθήσεως αὐτοῦ (Seuffert Blätter Ζ', 411) β) ὅταν ἄλλοτε ἐπεχείρησεν ὁ ἴδιος ἐπισήμως τὴν ἀμνησθητουμένην πρᾶξιν.

Τὸ Βαυαρ. Σχ. § 212 ὁρίζει.

Γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ ἐστὶν ὅ, τι τὸ δικαστήριον γινώσκει ἐξ ἰδίων αὐτοῦ πράξεων καὶ δὲν ἰσχύει ὡς ἀλήθεια σχετικῶς πρὸς ὠρισμένους μόνον ἀνθρώπους.

Ὡστε τὸ Βαυαρικὸν Σχ. παραδέχεται τὴν δευτέραν μόνον τοῦ Bayer περίπτωση προσδιορίζον αὐτὴν ἀκριβέστερον. Ἡ πρώτη περίπτωση ὡς ἀφ' ἑαυτῆς ἐννοουμένη παρελείφθη. Ὁ ἐγγχώριος νομοθέτης ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Bayer ἀλλὰ δὲν ἐξέφρασε τὴν γνώμην αὐτοῦ σαφῶς. Τὸ 247 ἄρθρ. ἐπρεπε καθ' ἡμᾶς νὰ ἔχῃ οὕτως.

Γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ ἐστὶν ὅ, τι τὸ δικαστήριον γινώσκει ἐκ τῶν ἐν

λήθειαν κατὰ πάντων⁵.

Γ') περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως α).

§ 122. Τὰ ἀμφισβητούμενα γεγονότα χρήζουσιν ἀποδείξεως· διότι ἐπὶ δικαστηρίου ἀπολαύουσιν ἴσης ἀξιοπιστίας οἱ δικαζόμενοι¹ Ἀναγκαῖος λοιπὸν γίνεται ὁ προσδιορισμὸς τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως.

τῇ προκειμένη δίκῃ πεπραγμένων ἢ καὶ ἀλλοθεν, ἐὰν τὸ γινωσκόμενον μὴ ἀποτελῇ ἀλήθειαν ὡς πρὸς ὠρισμένους μόνον ἀνθρώπους. Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διάνοια τοῦ ἄρθρου ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ 98 ἁρθρου, καθ' ὃ οἱ ἐπίτροποι ἢ κηδεμόνες, διορίζοντες τινὰ πληρεξούσιον ἐπὶ δικαστηρίου, δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ παρουσιάσωσι τὴν ἀπόδειξιν τῆς ιδιότητός των, ἐὰν αὐτῇ ἦν αἰγνώστῃ ἢ δῇ τῷ δικαστηρίῳ. Ἄρα ὅχι ἐκ τῶν ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ πεπραγμένων, ἀλλ' ἀλλοθεν.

5) Ὅτι π. γ. ἐν ἄλλῃ δίκῃ ἐκήρυξέ τινὰ εἰς κατὰστασιν ἀπαγορεύσεως ἢ ἔθεσεν αὐτὸν ὑπὸ κηδεμόνα ἢ ἐπίτροπον. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι δὲν δύναται νὰ θεωρήσῃ ὡς γνωστὸν αὐτῷ ὁ δικαστὴς ὅτι ὡς ιδιώτης γινώσκει, ἢ νὰ στηριχθῇ εἰς πεποιθήσιν, ἣν ἐν ἄλλῃ δίκῃ (περὶ τινος π. γ. ἐθίμου) ἐσχημάτισεν. Schmid B'. 209 σημ. 2, Carré ζ. 975 ter, Seuffert Blätter Z'. 396, Aubry et Rau Γ'. 271 σημ. 5. Ὅρ. κατωτ. § 130 σημ. 11 Ἄλλως οἱ ἀρχαῖοι. Δημοσθ. κατὰ Μειδίου σ. 59, Λυσίας κατὰ Θεομνήστου σ. 68.

α) Weber non der Verbindlichkeit z. Beweisführung. Halle 1832 (υπάρχει καὶ 3 ἐκδ. τοῦ 1845) σελ. 110. 256. Hollweg Versuche σελ. 319. Bayer σελ. 725. Mühlenbr. Entw. σελ. 137. Linde § 242. Wächter Privatr. B'. 447. Savig. Syst. 153 Sch n B'. 173, Puchta Vorlesungen I. 221. Toullier Δ'. 269. Bonnier σ. 28. Marcadé Droit civil E', 2 (5 ἐκδ. 1855). Aubry et Rau, III, 272. Προυσοπ. σ 90.

1) Ὅρ. ἀνωτέρ. § 62. γ'. Ἐὰν ὁ ἐνάγων λέγῃ τι καὶ ὁ ἐναγόμενος ἀρνήται αὐτὸ, ἢ ὁ ἐναγόμενος λέγῃ τι καὶ ὁ ἐνάγων ἀρνήται αὐτὸ, ὁ δικαστὴς, ὑπόχρεος νὰ θεωρήσῃ αὐτοὺς ἐξίσου ἀξιόπιστους, ὁφείλει ἐξ ἄλλης πηγῆς καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν λόγων τῶν διαδίκων ν' ἀντλήσῃ τὰ πρὸς σχηματισμὸν τῆς πεποιθήσεως αὐτοῦ ἀναγκαῖα στοιχεῖα· τουτέστιν ὁφείλει νὰ διατάξῃ ἀποδείξιν. Στθ. B', 319. ἄνθρωποι ἀνθρώπων ἐπὶ κατηγορίας ἀφικνέονται, οἱ μὲν ἐκ συγκευμένων ψευδῶν ἐγκλημάτων, οἱ δὲ ἀληθέα κατηγοροῦντες, οἱ

Τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως οὔτε ἡ ἐν τῇ δίκῃ θέσις τῶν διαδίκων οὔτε ὁ τύπος τῶν ἀμφισβητήσεων ὁρίζει, ἀλλ' ἡ σχέσις, ἣν πρὸς τὸ ἀμφισβητούμενον δικαίωμα ἔχουσι. Τῆς σχέσεως ὅμως ταύτης δυσχερὴς πολλάκις παρίσταται ἡ εὐρεσις καὶ ὁ διορισμός. Τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐναντιουμένας φαίνεται περιέχον διατάξεις· ὅθεν διάφοροι καὶ περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως ἐπήγασαν θεωρίαι ². ἀλλ' ἐξ αὐτῶν θεωρεῖται τὴν σήμερον ἐπικρατήσασα ἢ τὸν κανόνα «ὁ ἐνά-

δ' αὖ ἐπαινεύουσιν, οἱ μὲν τὰ ἔοντα μαρτυρέοντες, οἱ δὲ παρὰ τὸ ἀληθὲς χαριζόμενοι. Ἄριστον ὧν ἐν τοῖσι τοιούτοις καὶ ἰδιώτῃ καὶ ἄρχοντι μήτε αὐτὸν πιστεύειν μήτε ἀπιστέειν παντελώς, ἐκ δὲ τῶν πρηγμάτων ἐξεταζομένων ὅπως χρὴ περὶ αὐτῶν διανοέεσθαι καὶ τὸ ἀτρεκέες αὐτῶν μανθάνειν (Εὐσεβίου). Berriat σ. 116 σημ. 42. Διατοῦτο λέγουσιν οἱ νομικοὶ *paria sunt non esse et non apparere*. Mevii Decis. Α', 123 σημ. 6.

2) Τὸ ῥωμ. δίκαιον ποῦ μὲν λέγει «ἀεὶ ὁ ἐνάγων βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι», ποῦ δὲ «ὁ λέγων, οὐ μὴν ὁ ἀρνούμενος ἀποδεικνύει» καὶ ἄλλοτε «ἐν ᾧ πρόληψις ὑπὲρ τινος δείκνυται, ὁ τούτου ἀντίδικος βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι». (ἐννοεῖ τὸ χωρίον τὰς δικαστικὰς προλήψεις).

Νόμ. 2. II. (22, 3). Ν. 2. 42. Β (22. 1. καὶ Σχόλ. Θελελ. ὑπὸ τὸν Ν. 41 Β. σ. (8, 1).

Νόμ. 21 II. (22. 3.). Ν. 21. Β. σ. (22. 1), νόμ. 40 Κ. (4. 30).

Νόμ. 25. II. (22. 3).

Νόμ. 42. Β. σ. αὐτ. Ὁ ἐναγόμενος ἀποδείξεσιν οὐ βαρεῖται.

Ἐντεῦθεν ἐσχημάτισαν οἱ Νομικοὶ τρεῖς θεωρίας περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως, ὑποστηρίζοντες ὡς ὀρθότερον τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τῶν ἄνω ῥηθέντων τριῶν κανόνων. Ἀλλὰ μεγαλητέραν ἀποδοχὴν καὶ πλείονας ὁπαδοὺς εὔρον οἱ δύο πρῶτοι κανόνες. Πλὴν ἀφοῦ πλέον ἐγκατελείφθη τὴν σήμερον ὡς ἐσφαλμένος ὁ κανὼν «ἀρνήσεως οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις» φαίνεται ἐπικρατήσασα ἡ γνώμη ὅτι ὁ ἐνάγων ἀεὶ βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι, λαμβανομένης τῆς λέξεως «ἐνάγων» οὐχὶ εἰς τὴν δικονομικὴν αὐτῆς σημασίαν.

Ἀλλὰ τίς εἶναι ὁ ἐσώτερος τοῦ κανόνα τοῦτου λόγος; Εὐλογωτέρα φαίνεται αὕτη ἢ ἀπάντησις. Ὁ τὴν παροῦσαν κατὰστασιν ἀνατρέψαι ζητῶν ἀποδεικνύει [Σχόλιον ὑπὸ τοὺς Ν. 8. 14. 18, 54. (22. 1) Β. σ.]. Δηλαδή τὰ δικαιώματα εἰσὶ παραγόμενα

γων αἰεὶ βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι » κατὰ τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ

ἐξωτερικῶν συμβάντων (γεγονότων ἢ μεταβολῶν). Ὁ ἐπικαλούμενος λοιπὸν δικαίωμα τι καὶ ἀναφέρων ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ συμβάν εἴτε τὴν μεταβολὴν, ἐξ ἧς τὸ δικαίωμα παρήχθη, ὀφείλει φυσικῶς τῷ λόγῳ ν' ἀποδείξῃ ὅτι τῶντι ἔλαβε χώραν τὸ συμβάν εἴτε ἡ μεταβολή, οὐχὶ δὲ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, ὁ μὴ ἰσχυριζόμενός τι ἀλλὰ μόνον ἀρνούμενος· καθότι ὁ δικαστής, ἵνα ἐπιδικάσῃ τὸ δικαίωμα, χρεὸς ἔχει νὰ πεισθῇ ἂν τῶντι συνέβη ἡ ἀμφισβητουμένη μεταβολή, καὶ οὐχὶ, ἂν δὲν συνέβη. Πρὸς Heffter ἐν τῇ ἐκδ. τοῦ περὶ ἀποδείξεως συγγράμματος τοῦ Weber σ. 260.

Ἄλλως δικαιολογεῖ τὸν κανόνα ὁ Hollweg (ἀνωτ. σ. 337). Οὗτος λέγει. Αἱ περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως ἀρχαὶ εἰσὶ προῖον τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων καὶ οὐχὶ θεταί· ἡ βάσις δὲ αὐτῶν μάλιστα ἐκτείνεται καὶ πέραν τῶν νομικῶν σχέσεων. Δὲν θέλομεν λοιπὸν πλανηθῆναι, ἐὰν ἐγκαταλείποντες πρὸς στιγμὴν τὴν Νομικὴν θεωρήσωμεν τί συμβαίνει εἰς τὰς σχέσεις τοῦ κοινοῦ βίου. Τί γίνεται π. χ. φιλονεικίας ἀνεγειρομένης περὶ τινος ἱστορικοῦ συμβάντος ἢ φυσικοῦ φαινομένου· Ἐὰν τις ἰσχυρίζεται τοιοῦτόν τι καὶ ἡμεῖς ἀρνώμεθα αὐτὸ, θέλομεν εἰπεῖ ὅτι ἐκεῖνος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ· ὅπερ ἐπὶ τῆς προφανοῦς στηρίζεται ἀληθείας ὅτι παρὰ τοῦ θέλοντος νὰ μᾶς πείσῃ ζητοῦμεν τοὺς τῆς πειθοῦς λόγους, καὶ ἀμφίβολον θεωροῦμεν τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτοῦ μεχριστοῦ ὑποβάλλῃ ἡμῖν τοὺς λόγους τούτους. Ὁ κανὼν δὲ οὗτος ταυτοσήμαντος ἐστὶ τῷ λέγοντι, « Ὁ θετικὸν τι ἰσχυριζόμενος ἦτοι διαβεβαιούμενος ὀφείλει τὴν ἀπόδειξιν, οὐχὶ ὁ ἀρνούμενος αὐτό », Πάντοτε μὲν τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται, π. χ. ἐπὶ ἀμοιβαίας διαβεβαιώσεως, ἀλλὰ τότε λέγομεν ὅτι οὐδέτερος π ρ ο π ά ν τ ω ν ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ. Ἐκ τῶν σχέσεων λοιπὸν τοῦ καθημερινοῦ βίου ἀποδεικνύεται ὅλως φυσικὸς ὁ κανὼν, ὅτι ὁ λέγων οὐ μὴν ὁ ἀρνούμενος ἀποδεικνύει ». Ταῦτα ἐπὶ τῶν πολιτικῶν δικῶν ἐφαρμοζὼν οὕτως ἐκφράζεται, ὁ αὐτὸς συγγραφεύς. « Ὁ κανὼν ἐστὶ βεβαίως ἐφαρμοστὸς μόνον ὅπου οἱ ἀμοιβαῖοι ἰσχυρισμοὶ δύνανται ν' ἀναχθῶσιν εἰς β ε β α ί ω σ ι ν καὶ ἄ ρ ν η σ ι ν. Ἀλλὰ τοῦτο ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν πάντοτε συμβαίνει, διότι ἡ ἕξις ἐνταῦθα περὶ δικαίων αἰεὶ, ἅπερ ὁ μὲν ἰσχυρίζεται ὁ δὲ ἀρνεῖται. Ἄρα ὁ κανὼν ἐπαρκεῖ ».

Ἡ ἀνάπτυξις αὕτη τοῦτο ἐν αὐτῇ φέρει τὸ ἐλάττωμα. Ἐν ταῖς δίκαις ἵττανται ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ δύο ἀντίπαλοι, ἀντιθέτου ἰσχυρισμοὺς ὑποβάλλοντες αὐτῷ. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω λοιπὸν πρέπει ἁ μ φ ό τ ε ρ ο ι νὰ πείσωσι τὸν δικαστήν· μεχριστοῦ δὲ τοῦτο γείνη, ἀναγκαῖον νὰ θεωρῇ ἀμφίβολον

έννοιαν ἐρμηνεύσασα 3. Δηλαδή κατ' αὐτήν

α) ὁ ἐνάγων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὰ γεγονότα, τὰ ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖα πρὸς ὑπαρξιν τοῦ δικαιώματος, ὅπερ ἀξιοῖ (ΑΠ 200 τοῦ 55).

β') ὁ ἐναγόμενος, εἰ μὲν ἀρνεῖται ἀπλῶς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐνάγοντος, ἀπηλλαγμένος ἐστὶ πάσης ἀποδείξεως 4. εἰδὲ ἀντιτάσσει ἐνστάσεις, λαμβάνει θέσιν ἐνάγοντος καὶ ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ τὰ πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν ἀναγκαῖα γεγονότα 5.

ἐκάτερον ἰσχυρισμόν. Ἐπειτα δὲν καταφαίνεται ἡ δικαιολογία τῆς μεταβάσεως εἰς τὸν κανόνα» ὁ λέγων οὐ μὴν ὁ ἀρνούμενος κτλ.

3) Πρ. Bayer. σ. 726.

4) Ἐκτὸς ἂν θέλῃ νὰ φέρῃ ἀνταπόδειξιν. Ἐφορμίζεται δὲ τότε ὁ κανὼν «τοῦ ἐνάγοντος μὴ ἀποδεικνύοντος, ὁ ἐναγόμενος, εἰ καὶ μὴδὲν αὐτὸς παράσχη, τουτέστιν ἀποδείξῃ, πάντως νικᾷ.» Νόμ. 17. Βασ. (7· 18.) Νόμ. 4 K. (2. 1). Πολ. 77 § 1. Περὶ σ. 186. Κὰν τὸ ἀλλότριόν τις νέμῃται, ὅμως ὁ ἐνάγων εἰ μὴ ἀποδείκνυσιν ἴδιον εἶναι νικᾷ ὁ ἐναγόμενος. Ὅρ. ἀνωτέρ. § 62 σημ. 6 Seufferts Blätter XIV. 416.

5) Maxen σ. 161. Νόμ. 19. Βασ. (22. 1). «Ὁ ἐναγόμενος ἐν ταῖς παραγραφαῖς (ὡς πρὸς τὰς ἐνστάσεις) ἐνάγων ἐστὶ, καὶ ὑπόκειται ταῖς ἀποδείξεσιν». Νόμ. 19 πρ. § 3. 4 Π. (22. 3), N. 36 Βασ. αὐτ. N. 1. Π (44. 1). Agere etiam is videtur, qui exceptione utitur; nam reus in exceptione actor est π. χ. ὅτι ἡ πώλησις ἀφορᾷ κατεσχημένα πράγματα, καὶ εἶναι ἄκυρος (ΑΠ 53 τοῦ 57). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῆς τῆς καταβολῆς ἐνστάσεως. νόμ. 25 § 2 (22. 3), νόμ. 1 K. (4. 19), νόμ. 7 K (8. 36), νόμ. 25 K (8. 42).

Δυσκολίαν παρέχουσιν ἐνταῦθα αἱ τὴν διαδικασίαν ὀρῶσαι ἐνστάσεις· οἷαι εἰσὶ π. χ. ἡ exceptio fori incompetentis, exc. deficientis legitimisationis ad processum, ad praxin etc. Τίς ἀποδεικνύει τὴν πραγματικὴν αὐτῶν βάσιν ἀμφισβητουμένην; Ὁρθότερα φαίνεται ἡμῖν ἡ γνώμη τοῦ von der Pfordten (in Seufferts Blätter III. 378), ὅτι ἡ ἰσχὺς τῶν διαδικασιῶν ἐξήρηται, ὡς καὶ ἡ τοῦ οὐσιαστικοῦ δικαίου, ἐξ ὠρισμένων πραγματικῶν καὶ νομικῶν προϋποθέσεων, καὶ καταργεῖται πάλιν ὑπὸ παρεμπιπτόντων ἐμποδίων. Ὁ ἐναγόμενος λοιπὸν ἀμφισβητῶν τὸ πρῶτον ὑποβάλλει ἀρνητικὴν τρόπον

γ') τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ ὡς πρὸς τὰς περαιτέρω ἀντιπροτάσεις τῶν διαδίκων (τριτενστάσεις).

Τὰ λεχθέντα δικαιολογοῦνται ἐκ τῆς ἀναμφιλέκτου ἀληθείας, ὅτι ὁ ἐπικαλούμενος μεταβολὴν τινα, νομικὰ ἔχουσιν ἀποτελέσματα, χρεωστεῖ τὴν ἀπόδειξιν τῆς μεταβολῆς ταύτης, καὶ χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν τοῦ ἐξῆς γενικοῦ κανόνος περὶ τοῦ θάρους τῆς ἀποδείξεως, ὃν καὶ ἡ ἐγχώριος πολιτ. δικονομία ἐκύρωσεν.

» Ὁ ἐπάγων αὐτοτελῇ προσβολὴν ἢ ἀντιπροσβολὴν ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὰ γεγονότα, τὰ πρὸς θεμελίωσιν αὐτῆς οὐσιωδῶς καὶ πρωτίστως ἀναγκαῖα⁶ ».

Ἀνάπτυξις τοῦ κανόνος.

§ 123. Πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος τούτου σημειωτέον εἰδικώτερον τὰ ἐξῆς·

τινὰ ἀπάντησιν καὶ εἶναι ἀπηλλαγμένος πάσης ἀποδείξεως, ἀμφισβητῶν δὲ τὸ δεύτερον, προτείνει ἔνστασιν καὶ ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ. Αἱ ἀνωτέρω ὀνομασθεῖσαι ἐνστάσεις εἰσὶ τοῦ πρώτου εἶδους, ἥτοι ἀρνητικαὶ ἀπαντήσεις καὶ ἀποδεικνύει τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν ὁ ἐνάγων (ἴδ. Πολ. 25. 68· 92). Ἐναντίος ὡς πρὸς τὴν ἀναρμοδιότητα ὁ *Hollweg* σ. 343. Ἡ *exceptio* ὅμως *deficientis personae standi in iudicio, iudicis suspecti, litis alibi pendentis* καὶ αἱ παρόμοιαι εἰσὶ καθ' ἑαυτὸ ἐνστάσεις καὶ ἀποδεικνύει τὴν βᾶσιν αὐτῶν ὁ ἐναγόμενος νόμ. 19 § 1, 2 II. (22 3).

6) Πρβ. *Bayer* σ. 728· *Weber* σ. 114. Τοῦ κανόνος τούτου εὐρίσχομεν ἐφαρμογὴν ἐν τῷ περὶ ἀποδείξεων κεφαλαίῳ τῶν πηγῶν τοῦ ρωμ. δικαίου, εἰς τὰ ἐξῆς θέματα.

α) Νόμ. 4. B. αὐτ. » Ὁ ἀγοραστὴς δεικνύει τὸν δοῦλον πρὸ τῆς πράξεως πεφευγέναι. Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι κινεῖ τὴν ἀντιστρέφουσαν ἀγωγὴν διὰ τὸ ἐλάττωμα τοῦτο τοῦ δούλου· ὅπερ ἐπομένως ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ. Πρβ. καὶ Νόμ. 6, 7, 11. (*Glück* KA', 297), 14, 18, 21. ὅστις ἐν γνώσει ληγατεύσει ξένον πρᾶγμα ἔγκυρον ποιεῖ κληροδότημα· ὥστε ἡ γνώσις ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς ἀγωγῆς περὶ ἀποτίσεως τοῦ κληροδοτή-

1) ἀδιάφορον ἐστὶν ὡς πρὸς τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως τίς τῶν διαδίκων ἀνέφερε πρῶτος ἐν τῇ δίκῃ τ' ἀποδεικτέα περιστατικὰ¹, ἢ ἂν ταῦτα παρίστανται ὑπὸ ἀρνητικὸν τύπον².

ματος, ἴδ. καὶ νόμ. 12 § 2 (46. 3), νόμ. 6 (26. 7), νόμ. 67 Π. (5. 4) —, 23, 43, 50. — Κατὰ περίεργον τρόπον δρίζει τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως ὁ Νόμ. 15 Βασ. αὐτ. ὑπεισῆλθε τις τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀποθανόντος ὡς υἱὸς αὐτοῦ καὶ κατέβαλε κληροδότημα εἰς τὸν ἀπὸ πατρὸς θεῖόν του Πέτρον, παρ' οὗ ἔλαβεν ἔγγραφον τοιοῦτον « ἐπληρώθην παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀδελφοῦ μου τὸ κληροδότημα ». Ἐὰν κατόπιν προσβάλῃ τὴν γνησιότητα τοῦ κληρονόμου λέγων ὅτι δὲν εἶναι υἱὸς τοῦ κληρονομηθέντος, ὀφείλει αὐτὸς ν' ἀποδείξῃ τοῦτο.

β') Ν. 3 Βασ. αὐτ. » Ὅτε δοθῇ τῷ μὴ δυναμένῳ κατὰ νόμους λαβεῖν ληγάτον... καὶ περὶ αὐτοῦ ἐναγόμενος (ὁ γραφεὶς κληρονόμος) ἐτέρας γενέσθαι τὸν διαθέμενον γνώμης αὐτὸς δεικνύει». Δηλ., τὸ Δημόσιον, εἰς ὃ περιέρχεται τὸ τοιοῦτον κληροδότημα, ἐνάγει· ὁ ἐναγόμενος ἀντιτάσσει, ὅτι μεταβαλὼν γνώμην ὁ διαθέτης κατήγγησε τὸ κληροδότημα· ἄρα προτείνει ἐνστάσιν. Νόμ. 19, 22, 35, 45 Βασ. (22. 1), νόμ. 2 Κ (2. 3), νόμ. 12 (22. 3), νόμ. 27 πρ. Π. (6. 1).

4) Πρβ. Bayer σ. 732. Gönner II. 207. Weber σ. 155.

2) Ὁ ἀνωτέρω μνησθεὶς κανὼν, ἀπαντῶμενος ἐνιαχοῦ ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ, ὅτι ἀρνήσεως οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις, ἐγένετο ἐκ παλαιοῦ ἤδη θέμα μακρῶν καὶ ζωηρῶν συζητήσεων· μάλιστα δ' ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἀπετέλεσεν ἰδίαν περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως θεωρίαν. Οἱ ὁπαδοὶ αὐτῆς ἐπεκαλέσθησαν ὑπὲρ ἑαυτῶν τὰς διατάξεις προπάντων τοῦ ῥωμ. δικαίου (Νόμ. 23 Κ. (4. 19.) Ν. 10 Κ. (4. 30) —) καὶ τὴν ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων πηγάζουσαν γνώμην τῶν γλωσσογράφων, καθ' ἣν quod affirmatur est et ita potest probari per differentias et species. Sed illud, quod negatur, non est, et sic non potest probari, quum non habeat species vel differentias (Hollweg, σελ. 327). πρὸς εἰδικωτέραν δὲ ἐφαρμογὴν τῆς θεωρίας αὐτῶν διέκρινον τρεῖς τάξεις ἀρνητικῶν προτάσεων, ἧτοι ἡ ἀρνήσις, ἔλεγον, ἐστὶ negativa juris ἢ qualitatatis ἢ facti. Αἱ δύο πρῶται ἀρνήσεις ὑπόκεινται κατ' αὐτοὺς εἰς ἀπόδειξιν, ἡ τελευταία μόνον ἐὰν ᾖ praegnans ἢ determinata. Περὶ τῶν ὅλως ἀορίστων ἀρνήσεων ποιεῖται τὴν ὀρθὴν παρατήρησιν παλαιός τις συγγρα-

2) ὁ ἔχων ὑπὲρ ἑαυτοῦ νόμιμον τεκμήριον ἀπαλλάσσεται τῆς ἀποδείξεως³. ὥς καὶ ὅταν ὁ νόμος κατ' ἐξαίρεσιν ὀρίζη ἄλλως τὸ τῆς ἀποδείξεως βάρος⁴.

3) ὁ ἐπικαλούμενος δικαίωμά τι ὀφείλει τὴν γένεσιν αὐτοῦ μόνον ν' ἀποδείξη, οὐχὶ καὶ τὴν διάρκειαν· διότι ἡ

φεὺς ταύτην. Multis propositis casibus vix aliquis invenitur, quo negatio non possit probari, nisi, si negatio prorsus sit infinita; veluti non accepi mutuum, quae tamen ipsa, licet aliquo modo probari possit, confessione scil. adversarii, vel jurejurando, huc tamen proprie non pertinet, quia actiones humanae, ex quibus lites oriuntur, certo loco, tempore, et aliis circumstantiis limitantur. Weber σελ. 181 σημ. 40. 'Ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη τὴν σήμερον κατελείφθη σχεδὸν ἔρημος, διότι οὐδεμίαν ἀληθῶς ὑποστήριξιν ἐν τῷ ῥώμ. δικαίῳ εὐρίσκει· ὅπερ ἐν τοῖς ἄνω παρατεθεῖσι τεμαχίοις τὸν ἀρνούμενον τὴν θάσιν τῆς ἀγωγῆς ἐναγόμενον ἀπαλλάττει τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως, ἀλλαχοῦ δὲ καὶ ἀρνήσεως ἐπιβάλλει ἀπόδειξιν. Νόμ. 15 Βασ. 22. 1. N 10 Π. (45. 1). ἡ δὲ ῥῆρις ἀρνήσεως οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις» ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἐσφαλμένη ἐξελέγχεται. Weber σελ. 132. Linde in seiner Zeitschr I, 94. Bayer σ. 685. Toullier IV. 370 ἀρ. 634. Bonier ἀριθ. 31. Boncenne IV. 238. Π. χ. ὅτι αἰτησίς τις δὲν ὑπάρχει ἐν ταῖς ἐγγράφοις προτάσει τοῦ ἀντίδικου ἀποδεικνύω προσάγων αὐτὰς ταύτας τὰς προτάσεις· ὅτι τὸ αἰτούμενον δάνειον δὲν ἔλαβον ἀποδεικνύω ἐπικαλούμενος τὸ ἄλλοθι. Πρβ. ὅμως Rizy σ. 155.

3) Πολ. 248. Νόμ. 9. 12. 24. 26. Βασ. (22 1) .. 'Ἐὰν γένηταί μοι σύμφωνον μὴ μνημονεύων κληρονόμου π ρ ο λ ή ψ ε ι γενικὸν ἐστίν, εἰμὴ δείξει ὁ ἐνάγων, προσωπικὸν αὐτὸ εἶναι. Δηλ. ὁ δανειστής εἶπε τῷ ἑαυτοῦ ὀφειλέτῃ» οὐκ ἔπαιτῶσε τὸ χρέος». Τὴν ἄφεςιν ταύτην τοῦ χρέους δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ ὁ κληρονόμος τοῦ ὀφειλέτου· ἀλλ' ἔξεστι τῷ δανειστῇ ἀποδείξαι ὅτι προσωπικὸν ἦν τὸ σύμφωνον.

4) Π. χ. Νόμ. 25 πρ. § 1. 4. Π. (22· 3) Νόμ. 25 Βασ. αὐτ. Τῆς περιχρεωσθήτου ἀγωγῆς κινουμένης, εἰ μὲν ὁμολογεῖ λαβεῖν ὁ ἐναγόμενος, τότε ὁ ἐνάγων ἀποδεικνύει, ὅτι κατὰ ὅλον τοῦ δεξαμένου ἢ ἄλλην εὐλογον αἰτίαν κατέβαλεν· εἰ δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ δεξάμενος ἀρνήσεται λαβεῖν καὶ ἀποδείξει τοῦτο ὁ ἐνάγων, τότε ὁ ἐναγόμενος δείκνυσιν ὅτι κεχρεωστημένον ἔλαβεν. Bayer σ. 732.

κατάργησις τοῦ δικαιώματος, ὡς ἔνστασις, ἀνήκει τῷ ἐναγομένῳ⁵.

4) τὰ πρὸς γένεσιν τῶν δικαιωμάτων ἀπαιτούμενα στοιχεῖα οὐ μόνον διάφορα εἰσὶ κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν ἐκάστου δικαίου φύσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ τροποποιηθῶσι δύνανται ὑπὸ τῶν εἰδικῶν περιστάσεων. Ἀλλ' ὁ ἀποδεικνύων δὲν ὀφείλει βεβαίως ν' ἀποδείξῃ πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ πρὸς γένεσιν τοῦ δικαίου ὅπωςδῆποτε χρησιμεύοντα γεγονότα, ἀλλὰ μόνον τὰ κατὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἔχθουσιν οὐσιώδη καὶ κύρια. Τοῦτο ὅμως χρήζει εἰδικωτέρας διευκρινήσεως. Δηλαδή

α) *προσωπικὰ δίκαια*. Ἐπὶ νομικῶν πράξεων ἀρκεῖ ν' ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων ὅτι ἔλαβε χώραν ἡ πρᾶξις κατὰ τὰ οὐσιώδη καὶ κύρια αὐτῆς στοιχεῖα καὶ, ἂν ἀπαιτῶνται εἰδικοὶ τύποι⁶, τὴν παραφυλακὴν καὶ τούτων. Ὅθεν ὁ ἐναγόμενος, προσβάλλων τὸ κῦρος ἢ τὴν ἰσχὺν ἢ τὴν ἐνέργειαν τῆς

5) Bayer σ. 729. Schmid II. 177. σημ. 8. Heffter zù Weber σ. 279 Hollweg σ. 346. Νόμ. 12. 25. § 2 Π. (22. 3). Νόμ. 1 K. (4. 19). ΑΠ. 152 τοῦ 58 — Ἐπὶ πραγματικῶν ὅμως σχέσεων π. χ. νομῆς, δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἔσχε ποτὲ ὁ ἐνάγων τὴν νομὴν, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἡ κατὰ τὴν ἀμφοισθητομένην ἐποχὴν ὑπαρξίς αὐτῆς. Δύναται ὅμως τὸ δικαστήριον, διὰ κοινοῦ τεκμηρίου (*praesumptio hominis*), νὰ συμπεράνῃ ἐκ τῆς προὑπαρξάσης νομῆς τὴν κατὰ τὸν ἀμφισβητούμενον χρόνον ὑπαρξίν αὐτῆς. Hollweg 347. Savig. Besitz σ. 461.

6) Π. χ. ὅτι ἡ πώλησις τοῦ ἀκινήτου ἐγένετο κατὰ τὸ 42 ἄρθρον τοῦ νόμου περὶ χαρτοσήμου· ὅτι εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀνήθου παρενέβαλε τὴν αὐθεντεῖαν αὐτοῦ ὁ ἐπίτροπος. Νόμ. 13 Βασ. (15. 2), » Ὁ ἀγοράζων ἀπὸ ἀνήθου δεικνύειν ὀφείλει, συναινέσει τοῦ ἐπιτρόπου νομίμως ἡγορακέναι». — Ἀλλ' ὅσάκις ἡ πρᾶξις κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς ἐπιφάνειαν ἐγκυρος παρίσταται, θεωροῦνται καὶ τὰ λοιπὰ, τὰ μὴ φαινόμενα, ὡς κατὰ νόμον γεγενημένα (δοκεῖ πάντα τὰ εἰωθότα πεπραχθαι). Ὡστε ὁ ἀμφισβητῶν αὐτὰ

πράξεως, ἀποδεικνύει αὐτός. ἐπειδὴ ἡ ἀκυρότης⁷, καὶ τὸ ἀνίσχυρον⁸ τῆς πράξεως ἀποτελοῦσιν ἐνστάσιν· ἡ δὲ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς ἀμφισβήτησις, ἦτοι ὅτι συνέστη ὑπὸ αἵρεσιν⁹

ἀποδεικνύει. Πρβ. § 17 Εἰσ. (3. 20). Si scriptum in instrumento, promississe aliquem, perinde habetur atque si interrogatione praecedente respousum sit. § 8 Εἰσ. (3. 21). Νόμ. 30 Π. (45. 1) Νόμ. 5 § 1. Π. (22. 3) Mevii Decis. Δ', 12. Ἐξαιρέσεις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ εἰρημένου τεκμηρίου ὑπάρχει ὅπου διαγορεύει τοῦτο ῥητῶς ὁ νόμος. π. χ. Πολ. 134 § 4. Ψήμ. περὶ διαθ. ἀρ. 3—7. Ἐπιθ. Bayer σ. 731. Seufferts Blätter II'. 220 Heffter zu Weber 279.

Ἐὰν ὁμοῦς ἡ ἀκυρότης νομικῆς τινὸς πράξεως χρησιμεύῃ ὡς ἱστορικῇ βάσις ἀγωγῆς τινὸς, ἀποδεικνύει αὐτὴν ὁ ἐνάγων κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα. Bayer αὐτ.

7) Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος προσβάλλῃ τὸ κῦρος τῆς νομικῆς πράξεως διὰ φρενοβλάβειαν ἢ ἀνηλικιότητα, ὀφείλει αὐτὸς ν' ἀποδείξῃ αὐτήν. Τοῦτο εἶναι τὸ χυλαῖνον μέρος τοῦ κανόνος περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ ὡς τοῦ ὀρθοτέρου θεωρηθέντος. Διότι ὁ ἐναγόμενος, προτείνων τὴν φρενοβλάβειαν π. χ. ἢ τὴν ἀνηλικιότητα, δὲν ἐπικαλεῖται κυρίως ἐνστάσιν, ἀλλ' ἀμφισβητεῖ τὴν ὑπαρξίν στοιχείου ἀναγκαίου πρὸς γένεσιν τοῦ δικαιώματος, ἄρα ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἀγωγήν. Ὡστε ὁ περιορισμὸς, ὅτι ὁ ἐνάγων μόνον τὰ οὐσιώδη καὶ κύρια στοιχεῖα τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἀποδεικνύει, ὑποστηρίζεται διὰ τῆς τῶν προλήψεων θεωρίας, ἐν μέρει δὲ καὶ διὰ τοῦ θετοῦ νόμου. Νόμ. 5. Κώδ. (6 36). Bayer σ. 730. Hollweg, 353 Heffter zu Weber σ. 277. Seufferts Blätter III. 355.

8) Ὅστις προτείνει τὸ ἀνίσχυρον τῆς πράξεως ὡς ἐκ βίαιας, πλάνης ἢ ἀπάτης προελθούσης ἐπικαλεῖται ἐνστάσιν καὶ ὀφείλει ἀναμφιβόλως ν' ἀποδείξῃ. Νόμ. 14 § 3 Βασ. (10 2). Νόμ. 18 § 1 Βασ. (22. 1). Ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς ποίησιν ἡ εἰκονικότητα τῆς πράξεως ὁ προτείνων ἀποδεικνύει διὰ τὸν ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσας ἐκτεθειμένον λόγον· διότι ἡ σπουδαιότης τῶν πράξεων ἐστὶν ὁ κανὼν, τὸ εἰκονικὸν ἢ ἡ παιδιὰ, ἡ ἐξαιρέσεις. Heffter ἀνωτ. σ. 277. Bayer σ. 730. Arnold II. 522.

9) Ὁ ἐναγόμενος ἰσχυριζόμενος ὅτι τὸ συνάλλαγμα συνέστη ὑπὸ αἵρεσιν οἰανδῆποτε, ὀφείλει κατὰ τὴν ἐπικρατεστέραν γνώμην ν' ἀποδείξῃ αὐτὸς τοῦτο. Διότι κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἔκθεσιν τῆς ἀγωγῆς, οἶαν ὁ ἐνάγων ὑποβάλλει εἰς τὸ δικαστήριον, δὲν εἶναι ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς βάσεως τῆς

ἡ προθεσμίαν¹⁰, ὅρα μὴ οὐσιῶδες τῆς ἀγωγῆς στοιχεῖον¹¹.

αὐτῆς ἡ ἔλλειψις αἰρέσεως· Π· χ. ὁ ἐνάγων λέγει ἐν τῇ ἀγωγῇ » ἐπώλησα τῷ ἐναγομένῳ τὸν δεῖνα ἵππον ἀντὶ τιμήματος δραχ· 1000, ζητῶ νὰ καταδικασθῇ εἰς τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ». 'Ο ἐναγόμενος ἀπαντᾷ » ἡγόρχσα τὸν ἵππον ἀντὶ 1000 δραχμῶν, ἀλλ' ὑπὸ αἵρεσιν τὴν ἐὰν διορισθῶ διευθυντῆς τῆς ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς». 'Η ἔκθεσις τῆς ὑποθέσεως ἡ ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος γινομένη ἀρκεῖ πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς, ὁ δὲ μελλέποσις τῆς Ἀστυνομίας ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ. Hollweg 355. von der Pfordten in den Blättern von Seuffert III. 359. Kierulff Civilrecht I. 299. σημ. *. Heyer Hbhandlungen σ.66. Bayer 739. Zeitschr von Linde N. F. A'. 387. B'. 165. Contra Seuffert Blätt. XIII. 251 Ἰδ. καὶ τὸ θέμα ἐν τῇ 106 (54) ἀποφ. τοῦ Α. Π. Ἐπίσης, ἐπὶ μισθώσεων, τὴν θεομηνίαν ἀποδεικνύει ὁ μισθωτής, τὰ δ' εὐφορα ἔτη, ὁ κύριος. Σχόλ. Βασ. νόμ. 70 (20. 1). 40) Πολ. 553 § 7.

11) Ἀντικείμενον συζητήσεως ὡς πρὸς τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως ἐπὶ προσωπικῶν δικαίων ἐγένοντο καὶ τὰ ἐξῆς θέματα α) ἡ exceptio non adimpleti contractus, β) ἡ exc. legis Anastasiana γ) ἡ κακὴ ἢ καλὴ πίστις ἡ ὑπαιτιότης (Kierulff 292) καὶ τὸ τυχηρὸν (casus).

α) Exceptio non adimpleti contractus. Ἐπὶ τῶν συναινέσει ὁμολογουμένων ἀμφοτεροβορῶν συναλλαγμάτων παράγεται ἑκατέρωθεν ἀγωγή ἅμα τῇ συστάσει τοῦ συναλλάγματος. Ἀλλ' ἐὰν τις κινήσῃ ἀγωγὴν ἐκ τοιούτου συναλλάγματος πρὶν ἢ ἐκπληρώσῃ τὸ καθ' ἑαυτὸν ἃ ἀνέλαβε καὶ αὐτὸς ὑποχρεώσῃ, ἀντιτάσσεται αὐτῷ ἡ exc. non adim. contractus (Νόμ. 25 II. 19. 1. Νόμ. 5 § 4 II. 44. 4). Γίνεται λοιπὸν ἐνταῦθα ἡ ἐρώτησις, ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἐξετέλεσε τὸ καθ' ἑαυτὸν τὸ συνάλλαγμα, ἢ ὁ ἐναγόμενος τὸ ἐναντίον; Οἱ συγγραφεῖς ἐνῶ διαφωνοῦσιν εἰσέτι περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς προκειμένης ἐνστάσεως (ἂν ἐμφαίνῃ ἀληθῆ ἐνστάσιν ἢ ἀρνητικὴν ἀπάντησιν), σύμφωνοι εἰσὶ περὶ τὴν λύσιν τοῦ παρόντος ζητήματος, ὅτι ὁ ἐνάγων ἀποδεικνύει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ συναλλάγματος. Πρβ. Heerwart im Archiv etc Z', 349. Seuffert Blätter Γ', 85 II', 403. Vanger Γ', 286, Schmid B, 6. τὴν σημ. — Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὡς πρὸς τὴν λεγομένην except. non rite adimpleti contractus Ἰδ. Heerwart σελ. 353.

β) Exceptio legis Anastasiana. Ἀμφίβολος ὡςχύτως εἶναι ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ δικαιολογήματος, ὅπερ ἐκ τοῦ Ἀναστασιανοῦ νόμου ἀντι-

β) ἐμπράγματα δίκαια· Ὁ περὶ κυριότητος ἐνάγων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ οὐ μόνον τὸν ἴδιον τίτλον ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ

τάσσει κατὰ τῆς ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως ὁ ἐναγόμενος. Ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη, ἣν φαίνεται ὑποστηρίζον καὶ τὸ γράμμα τοῦ νόμου (Seuffert Comment Γ', 48), θεωρεῖ ὑπόχρεον τὸν ἐνάγοντα εἰς τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως ἔδωκεν ὅσα διὰ τῆς ἀγωγῆς αἰτεῖ. Νόμ. 84 Βασ. (14 1) « . . . Οὕτως μὲν τοι ἔνα . . . ἕως κατ' αὐτῆς μόνῃς τῆς τῶν καταβληθέντων χρημάτων ποσότητος καὶ τῶν τόκων αὐτῆς τὰς ἀγωγὰς ἐκχυμνάζειν ἐπιτραπείη » Ἄρα ἐκ τῆς ἐκχωρήσεως ἀποκτᾷ ὁ ἐκδοχὺς δικαίωμα οὐχὶ νὰ αἰτήσῃ τὴν « καταβολὴν τῆς ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως, ἀλλὰ τὴν καταβολὴν τῶν πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς δοθέντων χρημάτων » ὅθεν τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ εἶναι ἡ ποσότης (ἣν δύναται καὶ δι' ἐγγράφου τοῦ ἐκχωρητοῦ ν' ἀποδείξῃ. Seuffert Comment Γ'. 49) τῶν δοθέντων χρημάτων. Πρβ. Vanger Γ', 129. Seuffert Blätter Γ', 65. E', 377. Ἐναντίοι εἰσὶν Burchardi in Archiv etc IH', 8. Hollweg 357. Kierulff σ. 291 ἐν σημ. Maxen σ. 158.

γ) Κακὴ πίστις. ὑπαιτιότης κ. λ. Ἐπὶ τῆς χρησικτησίας ἡ ἀπόδειξις τοῦ τίτλου περιέχει ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν τῆς καλῆς πίστεως. Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρισθῇ, ὅτι καὶ τοῦ τίτλου ὑπάρχοντος ἦτο ἐν κακῇ πίστει ὁ ἐνάγων, ἀποδεικνύει αὐτὸς τοῦτο. arg. Νόμ. 33 § 1 II. (41· 3). Göschel Vorles. Γ', 113. ἀρ. 6. ἀπόφ. ΑΠ. 57 τοῦ 54, Arndts § 160, Römer Beweis d. Jrrthums σ. 69, Dalloz propriété ἀρ. 345. Ἡ κακὴ πίστις ἐξετάζεται κατὰ τὰς ἀτομικὰς τοῦ ἀνθρώπου γνώσεις. ὅθεν ὠφελεῖ αὐτὸν ἐνίοτε καὶ ἡ τοῦ νόμου ἄγνοια. νόμ. 25 § 6 II. (5. 3).

Ἐὰν ἰσχυρισμός τις ἐπὶ δικαστηρίου στηρίζεται εἰς τὴν ὑπαιτιότητα (δόλον ἢ ῥαθυμίαν) τοῦ διαδίκου, εἰ μὲν δ' ἰσχυρισμὸς οὗτος χρησιμεύει ὡς βάσις τῆς ἀγωγῆς, ἀποδεικνύεται ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος, εἰδὲ ἀποτελεῖ ἔνστασιν, ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου. Π. χ. ἐὰν ζητῶ ἀποζημίωσιν διὰ βλάβην προξενηθεῖσαν εἰς τὸν ἄγρόν μου παρὰ τοῦ ἐναγομένου, οὗτος δὲ ἀντιτάσσει ὅτι ἐνήργησε τὴν πρᾶξιν νομίζων ἴδιον τὸν ἄγρόν, ἐμοὶ ἐπικεῖται τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως τοῦ δόλου τοῦ ἐναγομένου. Ἐὰν ὅμως ὁ ἐναγόμενος, ὑπόχρεος ἐκ συναλλάγματος ἢ ἄλλως εἰς παροχὴν τινα, ἐκτελῇ αὐτὴν ἀτελῶς ἰσχυριζόμενος ὅτι τυχερῶς μετεβλήθησαν τὰ πράγματα, αὐτὸς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τοῦτο καὶ οὐχὶ ἐγὼ, ὅτι ἡ μεταβολὴ προῆλθεν ἐκ δόλου ἢ ῥαθυμίας αὐτοῦ. διότι ἐγὼ ἀποδείξας τὴν ὑπαρξιν τοῦ συναλλάγματος,

προκτήτορος, ἐὰν ἐπὶ παραγώγου κτήσεως τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ στηρίξῃ¹². Ὁ τὴν ἀρνητικὴν δὲ κινῶν ἀγωγὴν μόνον τὰ τὴν κυριότητα αὐτοῦ στηρίζοντα γεγονότα ἀρκεῖ ν' ἀποδείξῃ· ἐὰν δὲ ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρισθῇ ὅτι ἔχει δουλείαν ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἀποδεικνύει αὐτὸς τοῦτο, καθὼ ἐνστασιν κατὰ τῆς ἀγωγῆς ἀπαρτίζουν¹³.

Τὰ αὐτὰ ἐν γένει κρατοῦσι καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐμπραγ-

ἀπέδειξα συγχρόνως καὶ ὅτι ὀφείλει ἡ παράδοσις τοῦ πράγματος νὰ γείνη κατ' αὐτό. Ὡστε ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐναγομένου εἶναι ἐνστασις. Νόμ. 11 II. (18. 6). N. 9 § 4 II. (19. 2) N. 5. K (4. 24). Πρβ. Weher 172 § 21. Mühlembr. Fntw. § 278. Göschel Vorles Γ'. 71. Kierulff. σ. 292. ἐν σημ. Glück Comment Δ', 361. 396 IZ'. 487. Holzechuher Casuist. Γ', 257. Wächter Handb. B'. 793. Arndts σ. 405 σημ. 4.— Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κανονίζεται τὸ βᾶρος τῆς ἀποδείξεως καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ τῆς μισθίου οἰκίας. Παπαβόρηγ. ἐν Ἐφ. Δικαστ σ. 34.

12) Ἐναντίαν γνώμην ὑπεστήριξεν ἄλλοτε ὁ Thibaut (ἐν Archiv etc. Γ'. 311). Κατ' αὐτὸν ὁ διεκδικῶν ἀρκεῖ τὸν τίτλον αὐτοῦ τὸν ἄμεσον ν' ἀποδείξῃ. καὶ ἂν ὁ ἐναγόμενος ἀντιτάξῃ ὅτι ὁ μεταβιβάσας εἰς τὸν ἐνάγοντα δὲν ἦτο κύριος αὐτός, ἄρα οὔτε ὁ ἐνάγων ἐγένετο (Νόμ. 20 πρ. II. 41. 1), τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον, λέγει ὁ Thibaut, ὀφείλει ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποδείξῃ. Τὴν γνώμην ταύτην, μόνον παρ' ὀλίγων τινῶν ὑποστηριχθεῖσαν, ἀντέκρουσαν ἰσχυρῶς δεινοὶ συγγραφεῖς, διὰ λόγων ἀμαχῆτων τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτεθεῖσαν γνώμην ἐμπεδώσαντες. Πρβ. Uterholzner im Archiv etc. VII. 233. Falkenstein X. 226. ἰδίως Vangerow I. 727. Arndts σ. 253. σημ. 3. ἐπὶ παραδόσεως ὁ ἐπικαλούμενος αὐτὴν ἀποδεικνύει ὅτι ἦν vacua ἡ possessio ΑΠ. 43 τοῦ 58.

13) Αὕτη εἶναι ἡ ὀρθοτέρα γνώμη, ἣν οἱ δικασμότεροι πρεσβεύουσι συγγραφεῖς. Ἐπειδὴ ἀναμφιβόλου πλέον τὴν σήμερον ὄντος, ὅτι ἡ ἀρνητικὴ ἀγωγὴ χρησιμεύει εἰς προστασίαν εἰδικῶν, ἀπὸ τῆς κυριότητος ἐκπηγάζοντων, δικαίωματων (ἐπικαρπίας, χρήσεως κ. λ.), τὰ ὁποῖα ὡς πρὸς τὸν κύριον οὐδὲν εἰσὶν ἀνυπόστατα καὶ ἀπὸ τῆς κυριότητος κεχωρισμένα δίκαια (νόμ. 5 πρ. II. 7. 6), ἔπεται ὅτι ἡ ἀγωγὴ αὕτη βᾶσιν ἔχει τὴν κυριότητα, καὶ διατοῦτο ὁ κινῶν αὐτὴν μόνον τὰ τὴν κυριότητα στηρίζοντα γεγονότα ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ. Θεόφιλ. (4. 6) § 2. Παράβ. ἀντὶ πάντων

μάτων δικαίων¹⁴. Ἐπὶ τῶν πραγματικῶν ὅμως δουλειῶν ὁ ἐνάγων ἔχει ν' ἀποδείξῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὅτι εἶναι κύριος τοῦ δεσπόζοντος κτήματος¹⁵.

γ') κληρονομίαι. Ὁ τὸ φαλκίδιον τέταρτον ἀξίων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὰ κληροδοτήματα ὑπερβαίνουν τὰ 3[4 τῆς κληρονομίας¹⁶, ὁ δ' ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος, μόνον ὅτι εἶναι συγγενὴς τοῦ ἀποθανόντος κατὰ βαθμὸν χορηγοῦντα κληρονομικὰ δίκαια¹⁷.

Δ') Περὶ τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων α).

§ 124. Πᾶν ὅ, τι δύναται νὰ πείσῃ τὸν δικαστὴν περὶ

Vangerow I, 877. Heffter zu Weber σ. 284. Schmid II. 189. Witte in Lindes Zeitschr. N.F. IA', 131. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἀντιδοξούντες. Τινὲς τούτων φρονοῦσιν ὅτι ὁ ἐνάγων ἐκτὸς τῆς κυριότητος ὀφείλει προσέτι ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ἔχει ὁ ἐναγόμενος ἢν ἐπικαλεῖται δουλείαν. Ἄλλοι ποιοῦσι διάκρισιν. Εἰ μὲν ὁ ἐναγόμενος, λέγουσιν, διατελεῖ ἐν νομῇ τῆς δουλείας, οὐδεμιᾷ ἀποδείξει βαρεῖται (Seufferts Commentar Γ'. 45. τοῦ αὐτοῦ Blätter Θ', 363. Sintenis pract. Civl. A', 522). ἄλλως ἀποδεικνύει αὐτὸς ἢν ἐπικαλεῖται δουλείαν. Lindes Zeits. N. F. IB'. 446.

14) Ἀμφισβητεῖται μετὰ τῶν συγγραφέων, ἂν ὁ διεκδικῶν δουλείαν τινα τίτλῳ χρησικτησίας ὀφείλῃ ν' ἀποδείξῃ *se non vi, non clam, non precario possedisse*. Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην, στηριζομένην εἰς τὸν Νόμ. 10 πρ. II. (8. 5) καὶ αὕτη ἡ ἀπόδειξις ἐπικεῖται τῷ ἐνάγοντι, ἥτοι ἡ ἀπόδειξις » ὅτι ἐνήργησε πράξεις μὴ φερούσας χαρακτῆρα βιαιότητος, οὔτε λαθραίως ἢ κατὰ παράκλησιν γενομένης». Heffter zu Weber 283. Schmid II. 190. Vanger. I. 872. Busch im Archiv etc AA', 254.

15) Vangerow I. 884. 16) Νόμ. 17 Βασ. (22. 1).

17) Διότι πρὸς θεμελίωσιν τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ ἀρκοῦσι τὰ περιστατικὰ ταῦτα. Ὅθεν δὲν ἔχει ἀνάγκην ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει διαθήκη ἢ ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ πλησιέστατος συγγενής. Glück Z', 540. Göschel E', 444, Kierulff. I. 294 ἐν σημ. Seuffert Commentar Γ', 49. Maxen σ, 116. 125. Ἐναντίαν ἀπέφηνε γνώμην ὁ Hollweg (Versuche σ. 362) καὶ ἄλλοι τινές. Κατ' ἑκτασιν ἐξετάζει τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ Linde ἐν τῇ αὐτοῦ Zeitschrift etc I. 160.— Ὁ ἐνάγων δέ τινα ὡς κληρονόμον ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν ὑπαιστέλευσιν τῆς κληρονομίας ΑΠ. 225 τοῦ 54.

α) Πρβ. Gensler im Archiv. etc I. 29. Bayerσ. 450. σ. 787 τῆς 8 ἐκδ. Linde § 235. Schmid B', 133. Martin Lehrb. 257.

τῆς ἀληθείας τῶν ἀποδεικτέων πραγμάτων καλεῖται ἀποδεικτικὸν μέσον. Ἀκριβῶς δὲ εἰπεῖν ἔπρεπε νὰ θεωρῇ ἀληθῆ ὁ δικαστὴς μόνον ὅσα διὰ τῶν ἰδίων ἑαυτοῦ αἰσθήσεων ἀντιλαμβάνεται¹. ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦτο τῆς ἀποδείξεως λίαν ἀνεπαρκὲς ἐστὶ καὶ σπανιώτατα ἐν ταῖς δίκαις χρήσιμον². Διὸ ἡ νομοθεσία ἐξωμοίωσε τῇ ἀνθρωπίνῳ ἀληθείᾳ βαθμούς τινας πιθανότητος καὶ ἐκύρηξεν ἀρκοῦσαν τῷ δικαστῇ καὶ τὴν δικανικὴν λεγομένην ἀλήθειαν· συγχρόνως δὲ προσδιώρισε τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰ μέσα δι' ὧν δικανικὴ παρέχεται πίστις. Ταῦτα λοιπὸν τὰ μέσα καλοῦνται ἀποδεικτικὰ μέσα ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ, καὶ ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν τὰ ἐπόμενα³

ἡ ὁμολογία, τὰ τεκμήρια,
ἡ αὐτοψία, ἡ πραγματογνωμοσύνη,
αἱ μαρτυρίαι, ὁ ὄρκος καὶ
τὰ ὑπομνήματα.

Περὶ πάντων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων ῥητέον ταῦτα·
α) δύνανται ν' ἀναχθῶσιν εἰς τέσσαρας κατηγορίας· εἰσὶ
δηλ. πληροφοροίαι τρίτων, ἐξήγησις τοῦ διαδίκου, ἀντίληψις τοῦ
δικαστοῦ καὶ τεκμήρια τοῦ νόμου.

1) Καθ' ὅσον δύνανται καὶ διὰ τούτου τοῦ μέσου νὰ ἐξερευνηθῇ ἀνθρωπίνως ἡ ἀλήθεια. Προσέτι δύνανται νὰ πεισθῇ περὶ τῆς ὑπάρξεως πράγματός τινος, ἀντιλαμβανόμενος ἐτέρου πράγματος, ὅπερ κατὰ τὴν ἀθρώπινον πεῖραν ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ ἐκείνου. Ὅθεν κύρια μέσα ἀποδείξεως εἰσὶν ἡ αὐτοψία καὶ τὰ τεκμήρια. Bayer σ. 787. Toullier Δ', 264. ἀρ. 619. Gesterd. Δ'. 39.

2) Π. χ. ὡς πρὸς πράγματα παρελθόντα καὶ οὐδὲν ἔχνος ἐγκαταλιπόντα. Τοιαῦτα δὲ εἰσὶ τὰ πλεῖστα ἐν ταῖς δίκαις ἀπαντῶμενα.

3) Ὡς πρὸς τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα πρέπει νὰ γείνη αὕτη ἡ γενικὴ παρατήρησις. Διακρίνονται ἐν αὐτοῖς δύο τινὰ, ἡ πειστικὴ δύναμις καὶ τὸ ἔνδυμα αἵτε ὁ φορεὺς αὐτῆς. Π. χ. ἡ μαρτυρία εἶναι ἡ πειστικὴ

6') ἡ δύναμις αὐτῶν αὕτη ἐστὶ δι' αὐτῶν δύναται νὰ πεισθῇ ὁ δικαστὴς, ἀλλὰ δὲν ὑποχρεοῦται, ἥτοι ἔχει τὸ ἐλεύθερον νὰ μορφώσῃ κατὰ συνείδησιν τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ, ἐκτιμῶν κατὰ τὸ προσῆκον τὴν ἀξίαν τῶν ἀποδείξεων⁴. Κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως ὑποχρεοῦται ἐνίοτε ὁ δικαστὴς νὰ δεχθῇ ὡς πλήρη τὴν ἀπόδειξιν⁵. Τοιαύτην ἀπόδειξιν παρέχει ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, ὁ ὅρκος, ἡ περὶ αὐτοψίας ἐκθεσις, τῶν ἐμπειροτεχνῶν ἡ κρίσις⁶ καὶ τῶν δημοσίων ἐγγράφων ἡ ἀνεγνωρισμένων ἰδιωτικῶν ἡ δύναμις⁷.

δύναμις, ὁ μάρτυς δὲ ὁ φορεὺς αὐτῆς. Ἡ πραγματογνωμοσύνη εἶναι ἡ πειστικὴ δύναμις, ὁ πραγματογνώμων δὲ ὁ φορεὺς αὐτῆς. Τὰ δύο ταῦτα διαστέλλουσιν οἱ Γερμανοὶ διὰ τῶν λέξεων Beweisgrund καὶ Beweismittel. Morstadt Schlüssel σ. 190.

4) Τοῦτο ἐννοεῖ τὸ ἄρθρ. 256 λέγον, ὅτι τὰ πολιτικὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ ἀκολουθοῦν νομικὴν περὶ ἀποδείξεως θεωρίαν, ἥτοι δὲν εἶναι περιωρισμένα παρὰ τοῦ νόμου ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποδείξεων. Θεωρία περὶ ἀποδείξεως — Beweistheorie — εἶναι ἀόριστος παρ' ἡμῶν ἔκφρασις, εἰθισμένη ὅμως παρὰ τοῖς Γερμανοῖς πρὸς δῆλωσιν τῆς δυνάμεως τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων (Bayer σ. 788). Παρ' αὐτοῖς δηλ. ἰσχύει ἡ θεωρία περὶ ἀποδείξεως, ἥτοι ὁ δικαστὴς ἐκεῖ ὀφείλει νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀληθὲς τὸ διὰ τινος ἀποδεικτικοῦ μέσου πιστούμενον, καὶ ἂν ὡς ἄνθρωπος ἔχῃ λόγους σπουδαίους ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ αὐτοῦ.

Ὁ ἐγγύριος νομοθέτης ὡς κανόνα κυροῖ τὴν κατάργησιν πάσης περὶ ἀποδείξεως θεωρίας. Ἀλλ' ἂν ἐξετάσῃ τις ἀκριβέστερον τὸ πρᾶγμα, θέλει μᾶλλον ἰδεῖ ὅτι μικτὴν καθιέρωσεν ἡ ἡμετέρα δικονομία θεωρίαν. Δηλαδή ὡς πρὸς τινὰ μέσα ἀποδείξεως ὀφείλει ὁ δικαστὴς ν' ἀκολουθήσῃ τὴν περὶ ἀποδείξεως θεωρίαν, καὶ ταῦτα εἰσὶ τὰ πλείοτερα. Ὡς πρὸς τινὰ δὲ ἄλλα, ἥτοι τοὺς μάρτυρας, τὰ δικαστικὰ τεκμήρια καὶ τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν, εἶναι ἀπεριόριστος εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς πεποιθήσεως αὐτοῦ. Πρ6. Πολ. 322. Carré Proced. II. 316.

5) Πολ. 259 ἐδ. 2. « Ἐξαίρεσις γίνεται μόνον εἰς τὰς ἐν τῷ παρόντι νόμῳ ρητῶς ὠρισμένας περιπτώσεις (ἄρθρ. 264, 289, 298, 357, 363, 400, 412).

6) Ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ 3 ἐδ. τοῦ ἄρθ. 298.

7) Ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μετὰ

γ'.) τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα δὲν ἀποκλείουσιν ἄλληλα, οὐδὲ διατάσσεται διαδοχικὴ τις αὐτῶν χρῆσις· ἀπεναντίας ὁ ἔχων πλείονα ἀποδείξεις μέσα δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ὅσα καὶ ὅπως θέλει⁸. μόνον ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου μετ' ἄλλων ἀποδείξεων γινομένη, θεωρεῖται ὡς ἐπικουρική⁹.

δ') αἱ ἀποδείξεις εἰσὶ βοηθήματα τοῦ ἔχοντος αὐτάς, οὐδὲν δικαίωμα δ' ἐπ' αὐτῶν ἔχει. ὁ ἀντίδικος¹⁰. ἀλλὰ μετὰ τὴν χρῆσιν γίνονται κοινὰ καὶ δικαιοῦνται ἀμφοτέρωι οἱ δι-
ἀδικοι νὰ ἐπικαλεσθῶσιν αὐτάς ὑπὲρ ἑαυτῶν¹¹, ἥτοι τὰς

τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου. Τὸ περιεχόμενον ἔχει ἀπεριόριστον ἐξουσίαν νὰ ἐρμηνεύσῃ ὁ δικαστής. Ἐὰν ὁ δικαστής εἴπῃ « τὸ ἐγγράφον Α περιέχει τὸ γεγονός Β, ἀλλὰ δὲν τὸ πιστεύω, » παραβιάζει τὸ ἄρθρ. 256 ἐδ. 2. Ἐὰν ὁμοῦς εἴπῃ « ἐν τῷ ἐγγράφῳ Α δὲν περιέχεται τὸ γεγονός Β » δὲν προσκρούει εἰς τὸ εἰρημένον ἄρθρον. Gensler im Archiv etc I. 59 ἐν τ.

8) Πολ. 253. Βρυαρ. Σχ. § 213 ἐδ. 1. § 218 ἐδ. 2. Ὅσον πολλὰ μέσα ἀποδείξεως καὶ ἂν ἔλῃ ὁ διάδικος, δύναται πάντα νὰ μεταχειρισθῇ. Κατὰ-Χρησις τοῦ κανόνος τούτου δυνατόν εἶναι νὰ γείνῃ μόνον ὡς πρὸς τοὺς μάρ-
τυρας. Περιορίζει δὲ αὐτὴν ἐμμέσως τὸ 318 ἄρθρον, καθ' ὃ ὁ καλέσας περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος πλείονας τῶν 3 μαρτύρων δὲν δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ κατὰ τοῦ ἡττωμένου τὴν ἀπόδοσιν τῆς δι' αὐτοὺς γενομένης δαπάνης. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἡ δύνατο ὁ δικαστής νὰ μετριάσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν προσαχθέντων μαρ-
τύρων. Νόμ. 1 § 2 Βασ. (21. 1). — Ἐν τῷ περὶ μαρτύρων δ' ἐξηγηθήσεται ὅτι ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις λίαν περιορισμένη ἐστὶν (κατωτέρ. § 136 — 142).

9) Πολ. 253 ἐδ. 3. Bayer σ. 552. (7. ἐκδ.). Schmid. B', 196. Mor-
stadt Schlüssel § 248. Διότι ὁ ὅρκος, ὡς τὸ ἐπισφαλέστερον διὰ τὸν ἀπο-
δεικνύοντα μέσον, θεωρεῖται καὶ ὡς τὸ ἔσχατον τοῦ διαδίκου καταφύγιον. Ἐκτὸς δὲ τούτου διὰ τοῦ ὅρκου παρέχεται πλήρης ἀπόδειξις· ἤθελον λοιπὸν ἀποβαίνει ὅλως περιττὰ τὰ λοιπὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, ἂν δὲν ἐθεωρεῖτο ἐπι-
κουρική τοῦ ὅρκου ἡ ἐπαγωγὴ.

10) Ἐκτὸς μόνον ὅταν ὑπάρχωσιν αἱ προϋποθέσεις τῆς ἐπιδείξεως ἐγγράφων.

11) Πολ. 254. Βρυαρ. Σχ. § 213. Ἡ ἑναρξίς τῆς τῶν ἀποδείξεων διε-
ξαγωγῆς φέρει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα, ὅτι καθίστησι
κοινὰς τὰς διεξαχθείσας ἀποδείξεις. instrumenta productione fiunt commu-

καταθέσεις τῶν μαρτύρων ¹², τὰς ἐνεργηθείσας ¹³ αὐτοψίας καὶ πραγματογνωμοσύνας καὶ τὰ προσαχθέντα ἔγγραφα ¹⁴.

Ε΄) διαδικασία περὶ τὴν ἀποδείξιν.

§125. Ἀμφισβητουμένων μεταξὺ τῶν διαδίκων γεγόνων, εἰς τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς οὐσιωδῶν, διατάσσεται

nia. Τὸν κανόνα τοῦτον εἰσήγαγεν ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἀνέπτυξε κυρίως ἡ διδασκαλία, μικρὸν παρὰ τῶν νόμων τὸ ἐνδόσιμον λαβοῦσα. Π. χ. N. 26 § 2 Π. (22· 5)· N. 17 K. (4. 20). Νεαρ. 49 κεφ. 2· Bayer σ. 556. Linde in seiner Zeitschr. VI. 383. XVII. 107. Höpfner Beiträge I. 149.

12) Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν οἱ μάρτυρες γίνονται κοινὰ μέσα ἀποδείξεως διὰ τῆς ἀπλῆς πρῶταγωγῆς· testes productione fiunt communes (Bayer σ. 570. Linde in seiner Zeitschr. VI. 383· XVII). Ἐνεκα τούτου θεωροῦσιν ὅτι ὁ διάδικος δὲν δύναται νὰ παραιτήσῃ πλέον μάρτυρας, οὓς ἤδη προσήγαγεν εἰς ἐξέτασιν. Ὑπάρχουσιν ὁμῶς ὡς πρὸς τοῦτο καὶ ἐναντίαι γνώμαι. Ἴδε Archiv. etc. ΚΓ΄, 1· ΚΔ΄, 77. Περὶ τοῦ Βαυαρ. δικαίου πρβ. Seuffert Comment. Γ΄, 63. Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν, σύμφωνον οὔσαν μὲ τὸν 213 § τοῦ Βαυαρ. Σχ., οἱ μάρτυρες ἀφ' οὗ ἐξετασθῶσι γίνονται κοινὸν μέσον ἀποδείξεως, ὅπερ ἐστὶν αἱ καταθέσεις αὐτῶν (πρβ. Motive τοῦ Σχεδ. τοῦ 1827 σ. 133)· Carré ζ. 1035 bis,

13) Κατὰ παραδρομὴν παρέλειψε τὸ ἄρ. 254 τὴν πραγματογνωμοσύνην. Ἡ παραδρομὴ προῆλθεν ἐκ τοῦ 213 § τοῦ Βαυαρ. Σχ., ὅπερ μὴ ἀναφέρον ὡς χωριστὸν μέσον ἀποδείξεως τοὺς πραγματογνώμονας (§ 218), δὲν ἠδύνατο ν' ἀναφέρῃ αὐτοὺς ἐν τῷ 214 § χωριστά.

14) Bayer σ. 577. Τὰ ἔγγραφα γίνονται κοινὸν μέσον ἀποδείξεως ἀπὸ τῆς καταθέσεως (ἥτοι κοινοποιήσεως κατὰ τὸ ἄρθ. 555) ἢ ἀπὸ τῆς διὰ τῶν διαμειβομένων δικηγράφων ἐπικλήσεως αὐτῶν (Πολ. 430 § 1). Π. χ. ὁ ἐνάγων λέγει ἐν τῇ ἀγωγῇ « τὴν θάσιν τῆς ἀγωγῆς μου ἀποδεικνύω διὰ τοῦ ἔγγραφου Α' »·

Ἄμα γείνη τὸ ἔγγραφον κοινὸν μέσον ἀποδείξεως δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτὸ ὁ ἀντίδικος τοῦ προσάγοντος ὡς πρὸς τὰ ὠφελοῦντα αὐτὸν χωρία· διατοῦτο ἔκτοτε ἀποδεικνύει καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ καίτοι ἐκδότου ὄντος· Π. χ. γράφω εἰς τινὰ

» Ἀληθῶς ἐδανείσθην παρὰ τοῦ ἀποθνήσκοντος πατρός σου δραχ. 2000 τὸ 1845. Ἀλλὰ τῷ τὰς ἀπέδωκα τὸν δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους·»

O Seuffert (Blätter etc. V. 58) ἀναφέρει τὸ παράδειγμα τοῦτο καὶ ἀποδο-

ἀπόδειξις¹· ἡ ἀπόδειξις δὲ αὕτη ἀναγκαία ἐστὶ καὶ ὅταν προηγηθῇ προαπόδειξις.²

Ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις ἔχει νὰ προσδιορίσῃ³, τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως, τὸ ἀποδεικτέον θέμα, τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀποδείξεως. Ἐὰν δὲ αὕτη μέλλῃ νὰ ἐνεργηθῇ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, διορίζεται προστούτοις καὶ εἰσηγητῆς δικαστῆς⁴. — Περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως ἐρρήθησαν ἤδη τὰ χρειώδη⁵. Ἰδιάζουσιν δὲ προσοχὴν ἀξιοῖ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἀποδεικτέου θέματος, ὅπερ μέλλον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις τῆς ἐκδοθη-

χιμάζει αὐτό. ἀλλὰ δυνάμει τοῦ ἀρθ. 415 § 1 Πολ. ἀνήκει ἀναμφιβόλως καὶ αὐτὸ ἐνταῦθα.

1) Πολ. 244. Linde Lehrb. § 239.

2) Ἰδ. ἀνωτέρω § 118 σημ. 6. contra ΑΠ 425 τοῦ 51.

3) Πολ. 249. Schmid B', 165.

4) Ὁ δικαστῆς οὗτος καλὸν μὲν εἶναι νὰ λαμβάνηται ἐκ τῶν συνεδριῶν πάντων δικαστῶν· διότι ὁ τοιοῦτος, γνωρίζων ἐντελῶς τὴν σημασίαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς διαταχθείσης ἀποδείξεως, τελειοτέρας θέλει διεξαγάγῃ καὶ τὰς ἀποδείξεις. ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον. Carré ζ. 983. Thomine ἀρ. 298. Boitard I. 389. — Κωλυομένου τοῦ διορισθέντος εἰσηγητοῦ, διορίζεται ἄλλος παρὰ τοῦ δικαστηρίου. Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς παρδέχονται, ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ ἀρθ. 110 τῆς δικονομίας αὐτῶν λαμβάνοντες, ὅτι καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν εἰσηγητήν· Carré ζ. 984. Boitard I. 389. Παρ' ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ τοῦτο — Ἡ διεξαγωγή τῆς ἀποδείξεως δύναται ν' ἀνατεθῇ καὶ εἰς δικαστήριον ἄλλης περιφερείας (Πολ. 15. 309. 377 ἐδ. 2). Τὸ δικαστήριον δὲ τοῦτο ἔχει ἐξουσίαν νὰ διατάξῃ τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐνέργειαν τῆς ἀποδείξεως, ὀνομάζον πρὸς τοῦτο δικαστὴν τινά. Ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον δύναται ἀπευθείας νὰ διορίσῃ δικαστὴν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ἐτέρου δικαστηρίου. Carré ζ. 985. — Τὸν εἰρηνοδίκην, διορισθέντα εἰσηγητήν, δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ ὁ πάρεδρος αὐτοῦ κωλυόμενον· Carré ζ. 984 bis. Ἀνωτέρ. § 28 σημ. 4.

5) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 122.

σομένης ὀριστικῆς ἀποφάσεως, ἀναγκαῖον νὰ ᾔῃ ἐδραῖον καὶ εὐσταθές. Πρὸς ὀρθὴν δὲ αὐτοῦ ὑποτύπωσιν χρησιμεύουσιν αἱ ἐξῆς παρατηρήσεις⁶.

ά) τὸ ἀποδεικτέον θέμα μήτε εἰς τὸ διαμφισβητούμενον δικαίωμα πρέπει ν' ἀναφέρηται, μήτε νὰ περιλαμβάνη γενικῶς καὶ ἀορίστως τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς ἢ τῶν ἐνστάσεων⁷. ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ἐκτιθῶνται ἐν τῇ ἀποφάσει εἰς ἕκαστος οἱ ἀποδείξεως χρήζοντες πραγματικοὶ ἰσχυρισμοί⁸. Οἱ πραγματικοὶ οὗτοι ἰσχυρισμοὶ δύνανται βεβαίως, ὅπου ὑπάρχει τεχνικὸς ὅρος ἐν τῇ συνηθείᾳ εὐχρηστος⁹, νὰ ἐκφραθῶσι συλλήβδην δι' αὐτοῦ, ἢ νὰ ἐξενεχθῶσι διαζευκτικῶς, ἐὰν ἕκαστος καθ'ἑαυτὸν ἐπιφέρῃ τὴν ἐπιδίκασιν τῆς αἰτήσεως¹⁰.

β') γινομένης διὰ τεκμηρίων τῆς ἀποδείξεως, ἀπαιτεῖται προπάντων αὐτὸ τὸ ἀποδεικτέον γεγονὸς νὰ τεθῇ εἰς τὴν ἀπόδειξιν· ἀλλ' ἀναγκαῖα εἰσὶ προσέτι, μάλιστα διὰ τὴν ἀνταπόδειξιν, καὶ τὰ προτεινόμενα τεκμήρια¹¹.

γ') συζητηθεισῶν ὁμοῦ σὺν τῇ οὐσίᾳ τῆς ὑποθέσεως καὶ

6) Πρβ. Plank Beweisurtheil σ. 272 Bayer 741.

7) Διότι εὐκόλον εἶναι τότε νὰ συμβῶσιν ἐλλείψεις εἴτε παραλαμβανομένων εἰς τὴν ἀπόδειξιν γεγονότων ἐπουσιωδῶν, εἴτε παραλειπομένων οὐσιωδῶν (Plank σελ. 275). Διατοῦτο

8) κατὰ τὸ 249. ἄρθρ. πρέπει νὰ ἐκφράζωνται καθαρῶς καὶ σαφῶς ὁ κατὰ μέρος πραγματικὸς καὶ προέχωντες ἰσχυρισμοί, οἱ ὁποῖοι διαφιλονεικοῦνται καὶ ἐκ τῆς ἀληθείας τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται κυρίως ἡ ἐπιδίκασις τῆς ἐπ' αὐτῶν στηριζομένης ἀξιώσεως. Bayer σ. 742. Berriat σελ. 200.

9) Π. γ. πώλησις, δωρεὰ κ.λ. Plank σελ. 276. Bayer σ. 743.

10) Εἰδικώτεροι περὶ τούτου κανόνες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τεθῶσι. Τὸ ἐρευνητικὸν καὶ ὅξυ τοῦ δικαστοῦ βλέμμα εὐρήσει τὴν κατάλληλον πρὸς παράστασιν σύντομον καὶ σαφῆ τοῦ ἀποδεικτέου θέματος λέξιν.

11) Bayer σ. 743. Plankl. σελ. 279.

ἐνστάσεων, δύναται νὰ διαταχθῇ συνάμα ἡ ἀπόδειξις ἀμφοτέρων, ἀλλ' οὕτως ὥστε νὰ θεωρῇται ἡ τῶν ἐνστάσεων ἀπόδειξις ὡς ἐπικουρικῶς μόνον ἐπιβαλλομένη¹².

Προθεσμία. Ἡ προθεσμία τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀποδείξεως πρέπει νὰ ὀρίζηται καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν¹³. Ὑπολογίζεται δὲ κατὰ τὰς περὶ προθεσμιῶν γενικὰς ἀρχὰς¹⁴, καὶ ἡ παραμέλησις αὐτῆς ἐπιζημίους ἔχει συνεπείας¹⁵.

Διαδικασία. Ὅπου καὶ ἂν διεξάγηται ἡ ἀπόδειξις, ἐπὶ ἀκροατηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ, ἔχουσιν ἐλευθέραν πρόσοδον οἱ διάδικοι· διὰ τοῦτο, δημοσιευθείσης ἐν ἀπουσίᾳ αὐτῶν τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως, πρέπει νὰ προσκληθῶσιν¹⁶. Ἡ κλῆσις γίνεται ὑπὸ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ, καὶ ὅταν ἡ ἀ-

12) Bayer σ. 744.

13) Ὅταν τὰ δικαστήρια διατάττωσι τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως καὶ διορίζωσιν εἰσηγητὴν πρὸς τοῦτο, ἀντὶ νὰ ὀρίσωσιν, ὡς θέλει ὁ νόμος, τὸν χρόνον τῆς διεξαγωγῆς καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν τάττουσι προθεσμίαν μηνῶν ἢ ἡμερῶν, ἀφίνουσι δὲ τῷ εἰσηγητῇ ἵνα ἐν τῷ τῆς προθεσμίας ταύτης ὀρίσῃ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν. Ἡ ἀταξία αὕτη πολλῶν ἀτοπημάτων γίνεται πρόξενος καὶ ὀφείλουσι ν' ἀποφεύγωσιν αὐτὴν τὰ δικαστήρια. οὐδὲ ὑπάρχει λόγος τις δικαίων τὴν τριαύτην παρέγκλισιν ἀπὸ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου. Ἐν Γαλλίᾳ γίνεται τοῦτο, διότι ἡ γαλ. δικονομία τὸ καθιεροῖ π. χ. ἄρθ. 259. Ἐν τῷ περὶ μαρτύρων πλείονα (§ 145. σημ. 8. 9).

14) Ἰδ. ἄνωτέρ. § 94. Ἡ προθεσμία κατὰ τὸν αὐτὸν ὑπολογίζεται τρόπον ὅταν ᾖ ἐρήμη ἢ διατάττουσα τὴν ἀπόδειξιν ἀπόφασις. arg. Πολ. 185. 506. Ἄλλως παρὰ Γάλλοις (art. 257 procéd) Boncenne Δ'. 245.— Ἡ χρῆσις τακτικοῦ τινος ἐνδίκου μέσου κατὰ τῆς ἀποφάσεως ἰστᾷ τὴν προθεσμίαν. Carré ζ. 991. 992. Dalloz Enquête ἀρ. 153.

15) Ἰδ. ἄνωτέρ. § 96 σημ. 7. Bayer σ. 253 (τῆς 7 ἐκδ.).

16) Πολ. 261. Ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις «εἶναι ἀναγκαῖον νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τύπον ἐκτελέσεως» (ἐν ἀπογράφῳ) καὶ «μετ' ἐπιταγῆς πρὸς ἐκτέλεσιν;» Ὁχ. Ἀρχεὶ ἀπλοῦ ἀντιγράφου κοινοποιήσις. Ἐκ τῆς τοῦ 862 ἄρθρου περικοπῆς «τῶν δὲ προπαρασκευαστικῶν ἢ παρεμπιπτουσῶν ἀπε-

πόδειξις διαταχθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου αὐτεπαγγέλτως¹⁷. — Ἐὰν ὁ διάδικος, κλητευθεὶς προσηκόντως ἢ παρὼν κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως, δὲν ἐμφανισθῇ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως, αὕτη μὲν ἐνεργεῖται καὶ ἀπόντος αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀπολιπόμενος στερεῖται τοῦ δικαιώματος νὰ πράξῃ κατόπιν ὅ, τι παρὼν ἠδύνατο καὶ ὥφειλεν¹⁸.

Εἰσηγητής. Ἐὰν κατὰ τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διεξαγομένην ἀπόδειξιν ἀναφυῶσι διενέξεις, ἃς ὁ νόμος δὲν ὑπέβαλε ῥητῶς εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ εἰσηγητοῦ¹⁹, καταχωρίζονται αὗται εἰς τὴν ἐκθεσιν καὶ παραπέμπονται εἰς τὸ ἀκροατήριον· ἡ περὶ αὐτῶν δὲ συζήτησις πρέπει συνήθως νὰ μὴ χωρίζεται ἀπὸ τῆς συζητήσεως τῆς κυρίας ὑποθέσεως²⁰.

φάσεων τότε μόνον, ὅταν ὁ ἀντίδικος δὲν παρευρέθῃ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ» ἐξάγεται ὅτι τὸ 863 ἄρθρον ἀναφέρεται εἰς τὰς ὁ ρ ι σ τ ι κ ἄς μόνον ἀποφάσεις· Boncenne Δ΄. 255.

17) Πολ. 262. Καλῶν διάδικος εἶναι ἐνταῦθα θεβαίως ὁ ἀποδεικνύων.

18) Ἐὰν δηλ. ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀποδεικνύοντος δὲν ἐμφανισθῇ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως, στερεῖται τῶν δικαιωμάτων ἃ εἶχεν ἂν ἐνεφανίζετο· π. χ. νὰ προτείνῃ ἐξαίρεσιν μάρτυρος, ν' ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις εἰς τοὺς μάρτυρας, νὰ πράξῃ τὰ τοῦ 294 ἁρθρου κ.λ. ἀλλὰ καὶ τῶν ἀποδείξεων, ἃς τυχὸν ὥφειλε νὰ φέρῃ καθίσταται ἔκπτωτος· Mitterm. Beiträge II, 426, — Καὶ ὁ ἀποδεικνύων ἂν δὲν ἐμφανισθῇ, διεξάγεται οὐχ ἧτον ἢ ἀπόδειξις αἰτοῦντος τοῦ ἀντιδίκου.

19) Τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ εἰσηγητοῦ εἰς μόνον ὅσα ῥητῶς ὁ νόμος ἀνατίθησιν αὐτῷ ζητήματα· π. χ. Πολ. 294, 314, 316, 343, 709.

20) Πολ. 263.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Τὰ καθ' ἑκαστον ἀποδεικτικὰ μέσα.

A) ΟΜΟΛΟΓΙΑ α).

A') γενικά.

§ 126. Ὁμολογία καλεῖται ἡ ἔκθεσις ἡ ἀποδοχή¹ ἐπιβλαβῶν τῷ ὁμολογοῦντι πραγμάτων (γεγονότων ἢ δικαιωμάτων), βάσιν ἔχουσα τὸ ἀπαλλοτριωτὸν μᾶλλον τῶν ἰδιωτικῶν δικαίων ἢ τὸ ἀξιόπιστον τοῦ λέγοντος². Τὸ κῦρος δὲ αὐτῆς ἐξήρτηται ἐκ τῆς πρὸς τὸ ὁμολογεῖν ἰκανότητος τοῦ προσώπου, ἐκ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς (animus con-

α) Πολ. 264—271, Βαυαρ. Σχ. 1831 § 219—223, γαλ. κώδ. 1354—1356, Βασιλ. (9. 4), Πανδ. (42. 2), Κώδ. (7. 59). Hollweg Versuch. σ. 250. Savigny Syst Z', 6 Bayer σ. 691 (7 ἐκδ. 402). Bonnier σ. 255. Aubry et Rau Γ'. 277. Ρουσοπ. σ. 324. Εὐρετήρ. ΙΑ'. 206. Endemann Beweisl. σ. 419.

1) Οὐ μόνον ὁ δεχόμενος τὰς τοῦ ἐναντίου προτάσεις (ἀγωγήν, ἔνστασιν) ὁμολογεῖ, ἀλλὰ καὶ ὁ λέγων πρῶτός τι τῷ ἀντιδίκῳ ὠφέλιμον. Bayer σ. 692.

2) Κατὰ τρεῖς τρόπους ἠθέλησαν οἱ συγγραφεῖς νὰ ἐξηγήσωσι τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν τῆς ὁμολογίας· οἱ μὲν εἶπον «δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ ψεύδεται ὁ καθ' ἑαυτοῦ λέγων· ἄρα πιστευτέος» οἱ δὲ ὑπέστηρίξαν « ἡ δίκη ἀπαιτεῖ διαφωνίαν· ὁ ὁμολογῶν δὲν διαφωνεῖ· ἄρα ἡ ὁμολογία ἐνεργεῖ, καθὼς συμφωνίαν τῶν βουλήσεων ἐν ἑαυτῇ περιέχουσα ». Τρίτη γνώμη εὕρισκε τὴν ἰσχὺν τῆς ὁμολογίας ἐν τῷ ἀπαλλοτριωτῷ τῶν ἰδιωτικῶν δικαίων. Κατ' αὐτὴν ἡ ὁμολογία ἀποδεικνύει, καὶ ἂν πρὸς τὰ πράγματα δὲν συμφωνῇ· διότι ἴσως ἤθελε νὰ ὁωρήσῃ ὁ ὁμολογῶν. Ἡ τελευταία αὕτη γνώμη φαίνεται μᾶλλον ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῶν διατάξεων τῆς ἡμετέρας δικονομίας. Περὶ τούτων πάντων Πρβ. Brackenhöft ἐν τῷ Archiv etc. XX. 248 ἐπ. Schmid II. 215. σημ. 4.

fitendi), καὶ ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ ὁμολογουμένου πράγματος³.

Αἱ ὁμολογίαι διαφόρως διαιροῦνται. Ἀξίαι δὲ σημειώσεως εἰσὶν αἱ δικαστικαὶ καὶ ἐξώδικοι, αἱ ἀπλαῖ καὶ σύνθετοι⁴. Δικαστικαὶ λέγονται αἱ ὁμολογίαι αἱ παρὰ τῷ δικαστῇ τῆς ὑποθέσεως γινόμεναι, ἐξώδικοι δὲ, αἱ μὴ τοιαῦται. Σύνθετοι ὁμολογίαι εἰσὶν αἱ περιέχουσαι προσθήκην ἢ περιορισμὸν ὠφέλιμον τῷ ὁμολογοῦντι, καὶ ἀποτελοῦσι τὸ ἐναντίον τῶν ἀπλῶν.

Τῶν δικαστικῶν ὁμολογιῶν ὑπάρχουσι 2 εἶδη κατὰ ῥωμ. δίκαιον, ἡ confessio in jure καὶ ἡ confessio in judicio.

Confessio in jure⁵, ἥτοι ἡ παρὰ τῷ ἄρχοντι ἀναγνώρισις πασῶν τῶν ἀξιώσεων τοῦ ἐνάγοντος. Ἡ ὁμολογία αὕτη καθίστανε περιττὸν τὸν διορισμὸν δικαστοῦ, ὡς ἔχουσα ἴσιν τῇ δικαστικῇ ἀποφάσει δύναμιν⁶. Ἔνεκα δὲ τούτου, εἴ μὲν ἡ δίκη εἶχεν ἀντικείμενον ὠρισμένον⁷ (certum), ἐξετελεῖτο ἀναγκαστικῶς ἡ ὁμολογία· εἰδὲ εἶχεν ἀόριστον (incertum), διωρίζετο μὲν δικαστῆς, οὐχὶ ὅμως εἰς τὸ ψηφίσασθαι ἀλλ' εἰς τὸ ἀποτιμῆσασθαι⁸.

Εἶδος τῆς ὁμολογίας ταύτης ἦτο καὶ ἡ ἐξ ἐπερωτήσεως

3) Bayer σ. 692. Ἡ συμφωνία τῶν διαδίκων περὶ τινος νομικῆς διατάξεως δὲν δεσμεύει κατὰ γενικὸν κανόνα τὸν δικαστήν. Ὅρ. ἀνωτέρ. § 77. σημ. 5.

4) Λατ. conf. judicialis, extrajudicialis. confes. simplex, qualificata. Archiv τόμ. 40. σ. 146.

5) Πρ6. Savig. Syst Z'. 7. Bayer σ. 693.

6) Νόμ. 1. 9, Βασ. (9. 4). « Ὁ ὁμολογῶν ἀντὶ κεκριμένου ἐστίν » Νόμ. 6 § 2 Π. (42, 2). Νόμ. 1 Κώδ. (7. 59).

7) Ἦτοι χρηματικὴν ἀπαίτησιν. Νόμ. 6. πρ. Π. (42. 2). Νομ. 4 Κ. (6. 31). Σαβιν. σελ. 8 σημ. g.

8) Νόμ. 25 Βασ. (60. 3). Σαβιν. σελ. 9 σημ. m.

in jure γινομένη. Δηλαδή ὁ ἐνάγων ἡδύνατο ἐνίοτε πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δίκης ν' ἀπευθύνῃ τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ ἐρωτήσεις τινὰς παρὰ τῷ Πραίτωρι, εὐκολυνούσας τῆς παθητικῆς νομιμοποιήσεως⁹ τὴν ἀπόδειξιν· ἡ ἀπόκρισις εἰς τοιαύτας ἐρωτήσεις εἶχε δύναμιν δικαστικῆς ὁμολογίας ὡς πρὸς τὸ προδικαστικὸν ζήτημα, εἰς ὃ ἀνεφέρετο¹⁰.

Confessio in judicio. Ἡ παρὰ τῷ δικαστῇ κατατιθεμένη ὁμολογία, ἐνόσω jus καὶ iudicium διετέλουν κεχωρισμένα ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων διαδικασίᾳ, ἐχρησίμευεν ἀπλῶς ὡς μέσον ἀποδείξεως, εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ ὑποκείμενον. ἀλλὰ μετὰ τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο ἐκείνων τμημάτων τῆς δίκης ἐκτῆσατο ἡ δικαστικὴ ὁμολογία ὅσῃν ἡ confessio in jure δύναμιν¹¹.

B') δικαστικὴ ὁμολογία.

§ 127. Αἱ κατὰ τὴν δίκην καὶ παρὰ τῷ δικαστῇ τῆς ὑποθέσεως γινόμεναι ὁμολογίαι εἰσὶ δικαστικαί¹. Αἱ ὁμολογίαι αὗται ἔχουσι δύναμιν ἐξαιρετικὴν καὶ οὐδεμιᾶς ἀν-

9) Π. χ. Ἄν ὁ ἐρωτώμενος ᾖ κληρονόμος τοῦ δεῖνος· ἂν ἀνήκῃ αὐτῷ τὸ βλάβαν ἀνδράποδον. Πρβ. Βασ. (42. 4). Πανδ. (41. 1).

10) Τὰ εἰδικώτερα διὰ στόματος. Ἰδ. Σαβιν. l. c. σελ. 20. — Ἐρωτήσεις εἰς τοὺς διαδίκους δύνανται καὶ κατὰ τὴν ἰσχύουσαν πολιτικὴν δικονομίαν ν' ἀπευθυνθῶσιν οὐ μόνον παρὰ τοῦ δικαστοῦ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν δικαζομένων αὐτῶν (Πολ. 171)· ἀλλ' ἡ σιωπὴ ἢ ἡ ψευδὴς ἀπόκρισις δὲν ἔχει τὰς ἐπιβλαβεῖς τοῦ Ῥωμ. δικαίου συνεπειάς, ὥς ἰδ. παρὰ Σαβιν. σελ. 27. Περὶ τῆς γαλ. δικονομίας πρβ. ἀρθ. 324—336 καὶ ἀνωτέρ. § 113. σημ. 4.—11) Bayer σ. 699.

1) Πολ. 264» Ὁμολογίαι, γενόμεναι διὰ τῶν διαμειβομένων ἐγγράφων, ἐγγεγραμμέναι εἰς ἔκθεσιν ἢ προφορικῶς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀπαγγεληθεῖσαι. . . .» Ὡστε δικαστικὴ ὁμολογία δὲν εἶναι ἡ ἐνώπιον δικαστηρίου οἰουδήποτε καὶ ὁποτεδήποτε γενομένη· ἀλλ' ἡ παρὰ τῷ δικάζοντι δικαστηρίῳ

τικρούσεως δεκτικαὶ εἰσὶ· διατοῦτο probationes probatissimae ὑπὸ τῶν δικονομολόγων ἐκλήθησαν².

Τοῦ κύρους τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας στοιχεῖα εἰσὶν α) ἱκανότης τοῦ ὁμολογοῦντος. ἀρκεῖ δὲ τοσαύτη ἱκανότης ὅση καὶ πρὸς δικαστικὴν παράστασιν³. β') ἱκανότης τοῦ πράγματος εἰς ᾧ ἡ ὁμολογία ἀναφέρεται. ἤγουν ἀπαιτεῖται νὰ ᾔῃαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο δυνατόν κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ δικαίου ἢ τῆς φύσεως, καὶ μὴ ἐξηρημένον τῆς ἰδιωτικῆς αὐτοβουλίας⁴. γ') σπουδαιότης περὶ τὴν κατάθεσιν καὶ ἐλευθερία. ἡ μὲν σπουδαιότης εἰκάζεται ἐπὶ τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας· ὁ φόβος δὲ καὶ ἡ πλάνη, ἐπηρεάζοντα τὴν ἐλευθερίαν, ματαιοῦσι τῆς ὁμολογίας τὸ ἀποτέλεσμα⁵. δ') προσήκουσα δήλωσις. ἡ ὁμολογία δηλοῦται ἐγγράφως ἢ προ-

καὶ κατὰ τὴν δίκην κατατεθεῖσα. Ὅθεν ἐξώδικοι εἰσὶν αἱ ὁμολογία αἱ γινόμεναι ἐνώπιον συμβιβαστοῦ δικαστοῦ (Πολ. 524 ἐδ. 2), ἢ ἐνώπιον δικαστοῦ ἀναρμοδίου καὶ διατοῦτο μὴ δικάσαντος τὴν διαφοράν. Bayer σ. 705. Ἄλλως παρὰ Γάλλοις. Aubry et Rau Γ', 278 σημ. 8.

2) Bonnier σ. 254.

3) Διατοῦτο οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἐπιμέλειαν τινὰ μόνον διὰ τῆς συμπράξεως τοῦ ἐπιμελητοῦ (ἐπιτρόπου, κηδεμόνος) δύνανται νὰ ὁμολογήσωσιν ἔγκυρον ὁμολογίαν. Νόμ. 6 § 5. Βασ. (9. 4). ΑΠ. 416 τοῦ 53.

4) Πολ. 264 » . . . ἐὰν ὁ ὁμολογῶν δύναται νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἡ ὁμολογία γίνεται » Νόμ. 24. 38 Βασ. (48. 20). Ὅθεν ἐπὶ γαμικῶν διαφορῶν, ἐπὶ ὀρφανικῶν ἢ προικύων ἀκινήτων, ἀνίσχυροι εἰσὶν αἱ ὁμολογίαι. Πολ. 679 ἐδ. 3. 685 ἐδ. 2, Bonnier ἀριθ. 247.

Κατὰ τὸν Νόμ. 14 Βασ. (43. 4) «αἱ καταθέσεις τότε ἔρρωνται, ὅτε καὶ τῷ νόμῳ καὶ τῇ φύσει συμβαίνουσιν.» Ὅθεν συνάγεται ἡ καὶ ἀφ' ἐαυτῆς ἐννοουμένη ἀρχή, ὅτι τὸ ἀπολύτως ἀδύνατον νόμῳ ἢ φύσει δὲν λαμβάνει διὰ τῆς ὁμολογίας ὑπαρξιν. Π. χ. ἀγωγαὶ ἐκ παιγνίων. Bayer σ. 709. Seuffert Comment. Γ', 245 σημ. 21.

5) Διατοῦτο δύναται νὰ προσβάλῃ ὁ διάδικος ὁμολογίαν, ἣν βιασθεὶς ὁμολόγησεν. Bayer σ. 710.

φορικῶς⁶, αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου⁷. γίνεται συνήθως μὲν ῥητὴ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς σιωπῆς⁸ τοῦ διαδίκου ἐνίοτε συνάγεται· ἐ) ἀποδοχὴ τῆς ὁμολογίας δὲν χρειάζεται⁹.

Ὡς πρὸς τὴν δύναμιν τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας διακριτέον, εἰ μὲν ἡ ὁμολογία ἀναφέρεται εἰς ἅπασαν τὴν ἀγωγὴν καὶ περιέχει ὅλοσχερῇ αὐτῆς ἀποδοχὴν, περατοῦται ἡ δίκη· ἡ ὁμολογία ἐνταῦθα ἀντὶ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐστὶ καὶ ἐκτελεῖται ἀναγκαστικῶς¹⁰. εἰ δὲ περιορίζεται εἰς τὸ πραγματικὸν μόνον τῆς ἀγωγῆς μέρος, ἢ προτείνονται συνάμα καὶ ἐνστάσεις, δὲν καθίσταται μὲν περιττὴ ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις, ἀλλ' ἡ ὁμολογία ἀποτελεῖ κατὰ τοῦ ὁμο-

6) Τοῦτο ἐννοεῖ τὸ 264 ἄρθρον λέγον «ὁμολογίαι γενόμεναι διὰ τῶν διαμειβομένων ἐγγράφων (ἤτοι ἐγγράφως) ἢ προφορικῶς συντασσομένης ἐκθέσεως εἴτε ἐπὶ ἀκροατηρίου ἀπαγγεληθεῖσαι». Ἡ μετάφρασις εἶναι πλημμελὴς ἐν τῷ χειμένῳ τοῦ νόμου. Ὑποτίθῃσι δηλ. δύο τύπους δηλώσεως τῆς ὁμολογίας, α) ἔγγραφον ὁμολογίαν, διὰ τῆς ἀγωγῆς, ἀπολογητηρίου κλ. ἐκπεφρασμένην, καὶ β') προφορικὴν ὁμολογίαν, ἐκφραζομένην ἐπὶ ἀκροατηρίου. Ἡ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου δηλουμένη προφορικῶς ὁμολογία ἔχει ἰσχὺν, ἐὰν γείνη ἐνώπιον δικαστοῦ ἐπιτετραμμένου νὰ ἐνεργήσῃ πράξεις τῆς δίκης καὶ συνταχθῇ περὶ αὐτῆς ἐκθέσεις. π. χ. Πολ. 709. Bayer σ. 706 Zum Bach σ. 8.

7) Πολ. 95 » . . . νὰ ἐξομολογῇται ἐπὶ δικαστηρίου . . . » Ἰδ. ἀνωτέρ. § 59 γ'. Διὰ πληρεξουσίου ὁμολογίαι δὲν ἦσαν ἰσχυραὶ κατὰ ῥωμ. δίκαιον Νόμ. 6 § 4 Π. (42. 2) Ἀνωτέρ. § 59 σημ. 12. Bayer σ. 705.

8) Πρβ. 273 § 1 καὶ ὅσα ἀνωτέρ. § 113. σημ. 7 ἔγραψα. Ἐναντίος κατὰ τι φαίνεται ὁ Ῥουσόπ. σ. 327 ἐν τ., τὸν τὰ πάτρια διδάσκοντα Βάυερρον (σ. 706) ἀκολουθῶν.

9) Πολ. 264 συνδ. 266. Κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον ἰσχύει ἡ ὁμολογία ἅμα γενομένη, κατὰ τὸ δεύτερον αἱ ἐξώδικοι ὁμολογίαι χρήζουσιν ἀποδοχῆς, ἵνα ἔχωσι τελείαν ἐνέργειαν. Bayer σ. 707. Hollweg Uersuche σ. 302. σημ. 120.

10) Πολ. 549 » Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος, χωρὶς νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις, ὁμο-

λογοῦντος τελείαν ἀπόδειξιν καὶ παράγει ἀλήθειαν ἀναμφισβήτητον καὶ ἀδιάσειστον¹¹.

Οὐδὲ ἀνάκλησις¹² τῆς προσηκόντως κατατεθείσης ὁμολογίας συγχωρεῖται, εἰμὴ κατ' ἐξαίρεσιν μόνον¹³. ἤγουν α) ἐὰν ἐγένετο ἐκ πλάνης περὶ πραγματικὰ γεγονότα¹⁴. ὁ ἐπικαλούμενος τὴν πλάνην πρέπει ν' ἀποδείξῃ αὐτὴν ἀμφισβητουμένην, τουτέστιν ὀφείλει νὰ προτείνῃ καὶ ἀποδείξῃ τοιαῦτα περιστατικὰ, οἷα κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου ἔπρεπε νὰ γεννήσωσιν αὐτῷ ἐσφαλμένην περὶ τοῦ ὁμολογηθέντος πράγματος γνῶσιν¹⁵. β) ἐὰν ἀποδειχθῇ

λογήσῃ τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἐνάγοντος, δύναται οὗτος νὰ αἰτήσῃ παραχρῆμα τὴν ἀπόδοσιν ἢ καὶ νὰ δώσῃ ἐπὶ τούτῳ προθεσμίαν. Κατὰ ρδ. δύναται καὶ τὸ δικαστήριον νὰ δώσῃ μετρίαν προθεσμίαν, Ν. 21 Π (5. 1), Ν. 21 Βασ. (7. 5), Ν. 71 § 2 Π (30). Ἀρνηθέντος δὲ τοῦ ἐναγομένου τὴν ἀπόδοσιν... δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ δικαστικὴ ἐκείνη ὁμολογία. Ἀνωτέρ. § 84 σημ. 2. Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας διχογνωμοῦσι περὶ τούτου. Bayer σ. 704. Savig. 1. c. σελ. 46. 44.

11) Πολ. 273 § 2. Δὲν συγχωρεῖται δηλ. ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου. Ὁθεν ὁ διάδικος δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ, προτείνων ν' ἀποδείξῃ ὅτι ψευδῇ πράγματα ὡμολόγησεν. Νόμ. 41 § 2 Βασ. (42. 4). Bayer σ. 696. Savig. Ζ'. σ. 29. 31.

12) Ἡ ἀπαξ γενομένη ὁμολογία ἔχει πλήρη ἰσχὺν καὶ δὲν δύναται ν' ἀνακληθῇ, ἔστω καὶ ἂν ὁ ἀνακαλῶν προτείνῃ ν' ἀποδείξῃ τὸ μὴ ἀληθὲς αὐτῆς (ὅρ. τὴν ἀμέσως προηγουμένην σημ. 11), ἢ ἦναι ἔτι εἰς καιρὸν νὰ διορθώσῃ τὰς προτάσεις αὐτοῦ (Πολ. 158 ἐδ. τελ). Ἐν τῇ 6' περιπτώσει συγχωροῦσιν οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς τὴν ἀνάκλησιν. Bayer σ. 704. b.Schmid II. 221 σημ. 41. 43.

13) Πολ. 269. Bonnier σ. 259 ἀρ. 249. Schlink Comment. II, 236 §. 426.

14) Νόμ. 2 Βασ. (9. 4). «Οὐχ ὁμολογεῖ ὁ πλανώμενος, εἰμὴ νόμον ἀγνοεῖ». Ἡ πλάνη δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἀσύγγνωστος. Νόμ. 41 § 41 Βασ. (42. 4) «... εἰμὴ πλησιάζει δόλῳ ἢ ἀμέλεια».

15) Π. χ. Νόμ. 11 § 8 Βασ. (42. 4). «Ὁ εἰπὼν κληρονομεῖν τοῦ πα-

ὅτι ἐγένετο παρὰ δικηγόρου ἢ ἐτέρου δικαστικοῦ πληρεξουσίου ἐναντίον τῶν δοθεισῶν αὐτῷ διασαφήσεων καὶ ὑποστηριγμάτων¹⁶.

Γ') ἐξώδικος ὁμολογία.

§ 128. Ἐξώδικος καλεῖται ἡ ὁμολογία ἢ μὴ γενομένη παρὰ τῷ δικαστῇ τῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' ἢ γενομένη ἢ παρ' ἐτέρῳ δικαστῇ, ἢ παντάπασι παρὰ δικαστῇ¹. Ἡ ὁμολο-

τὸς, ἐὰν ὕστερον φανῇ ἀπόκληρος γεγονῶς, συγγινώσκεται· ἐπὶ δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα συμβαίνουσι βοηθούμεθα· ὥσπερ ἐὰν μετὰ τὸ εἰπεῖν με κληρονομεῖν εὑρεθῇ πλαστὴ ἢ διαθήκη ἢ ἄκυρος, ἢ διὰ τῆς κατ' αὐτῆς μέμφεως ἄκυρωθῇ». Savig σελ. 31 σημ. d. Seufferts Blätter IA'. 353. Toullier E', 342 ἀρ 645.

16) Ὁ § 2 τοῦ 269 ἄρθρου ἀντεγράφη ἀπὸ τοῦ § 224 τοῦ Βαυρ. Σχ. τοῦ 1831, ἀναφέρει δὲ ὁμολογίας παρὰ δικηγόρων γενομένας· ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ ἂν ἡ ὁμολογία γείνη παρ' ἐτέρου δικαστικοῦ πλήρεξουσίου (π. χ. ὁμοδίκου)· διότι καὶ τούτων αἱ πράξεις ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὴν αὐτὴν ἰσχὺν ἔχουσι (Πολ. 95. 463 § 6).

Ὁ ἀνακαλῶν τὴν ὁμολογίαν τοῦ πληρεξουσίου αὐτοῦ διάδικος, ἵνα ἐπιτύχῃ, πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἀντίκειται αὕτη εἰς τὰς πληροφορίας καὶ βοηθήματα ἅπερ ἔδωκε τῷ πληρεξουσίῳ· π. χ. ὅτι ἐξώφλησε τὸ χρέος, ὅτι παρεγράφη ἢ ἀγωγή. Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ 269 ἄρθρον ἐτροποποίησεν ὡς πρὸς τοῦτο τὴν γενικὴν τοῦ ἄρθρ. 95 ἐδ. 2 διάταξιν, ὅτι ὁ περιορισμὸς τῆς πληρεξουσιότητος μόνον διὰ τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου, δι' ὅρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας δύναται ν' ἀποδειχθῇ· διότι ἐνταῦθα συγχωροῦνται κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ ἄλλα μέσα ἀποδείξεως.

Ἡ περὶ τὴν ἀνάκλησιν διαδικασίαν εἶναι ἡ τῆς ἀποδοκιμάσεως τῶν ἄρθρ. 464 ἐπ. Schlink II. 234. Εὐρετήρ. IA'. 218 § 38 6'.

Κατὰ ῥωμ. δίκαιον (Νόμ. 3 Κώδ. 2. 10) ἡ τῶν δικολόγων πλάνη τοῖς δικαζομένοις οὐδεμίαν βλάβην ποιεῖ, ἡνίκα παρὼν ὁ διάδικος παραχρῆμα, τουτέστιν ἐντὸς 3 ἡμερῶν μετὰ τὴν δικαιολογίαν, ἀντίπῃ τῇ τοῦ δικολόγου πλάνῃ. Ἰδ. Νόμ. 42 Βασ. (8. 1). Bayer σ. 703.

1) Bayer σ. 710 § 224. Π. χ. ἡ ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου ὡς συμβιβαστοῦ γενομένη ὁμολογία (Πολ. 524 ἐδ. 2), ἡ ἐνώπιον ποινικοῦ ἢ ἐτέρου δικαστηρίου (Εὐρετήρ. IA'. 215. § 26. 27 30).

γία αὕτη, ἐὰν ἡ ἔγκυρος κατὰ τε τὸ ἀντικείμενον καὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ ὁμολογοῦντος², ἀποδεικνύει οὐ μόνον κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν μετὰ ταῦτα διαδεξαμένων αὐτόν³. Εἶναι ὁμῶς ἐν πολλοῖς ὑποδεεστέρα τῆς δικαστικῆς καθότι

α) χρήζει ἀποδείξεως⁴ ἢ ὑπαρξίς αὐτῆς· ἡ ἀπόδειξις αὕτη προσάγεται δι' ἐγγράφων⁵, ὅρκου καὶ μαρτύρων ὅπου συγχωροῦνται.

β') ἀποτελεῖ τελείαν ἀπόδειξιν μόνον ὅταν, κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον δηλωθεῖσα, ῥητῶς δεκτὴ γένηται παρὰ τοῦ ἀποδεικνύοντος· ὅτε συμβάσεως τύπον καὶ δύναμιν λαμβάνει καὶ ὡς τοιαύτη κρίνεται⁶. ἄλλως,

γ') μὴ οὔσης ἀναμφιβόλου τῆς διανοίας καὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν λόγων τοῦ ὁμολογοῦντος (*animus confitendi*), ὁ δικαστὴς ἔχει νὰ ἐκτιμῇ τὴν βαρύτητα τῆς ὁ-

2) Ἐξετάζεται δηλ. ἂν τὸ πρᾶγμα, εἰς ὃ ἡ ὁμολογία ἀναφέρεται, δύναται νὰ διαθέσῃ ὁ ὁμολογῶν καὶ ἂν οὗτος ἔχῃ ἱκανότητα τοῦ ἐνεργεῖν νομικὰς πράξεις. Ἡ ἐξώδικος δὲ ὁμολογία, ὡς ἀποδεικτικὸν ἀπλῶς μέσον, ἐπομένως μαρτυρὶς οὔσα ὑπαρχόντων ἤδη πραγμάτων, δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ἔχῃ σημασίαν τινὰ, καὶ ὑπὸ ἀνικάνου κατατεθεῖσα προσώπου, μάλιστα δὲ ἂν συμφωνῇ πρὸς τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις. Hollweg Vers σ. 308. 5.

3) Πολ. 265. 268, ἀπόφ. ΑΠ 13 τοῦ 42 καὶ 132 τοῦ 53.

4) Πολ. 265. Bayer. σ. 715. 3. ἀπόφ. ΑΠ. 262 τοῦ 50, 125 τοῦ 52 καὶ 173 τοῦ 54.

5) Περὶ τῆς ἐγγράφως ἐκφρασθείσης ἐξωδίκου ὁμολογίας πλείονα ἐν τῇ περὶ ἐγγράφων.

6) Πολ. 266. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ὁμολογία μετατρέπεται, ἀντὶ μέσου ἀποδείξεως, εἰς νομικὴν πρᾶξιν. Ἦγουν ἡ περὶ τινος νομικῆς πράξεως ἐξώδικος ὁμολογία, ἐὰν δηλωθῇ κατὰ τὸν διὰ τὴν νομικὴν ταύτην πρᾶξιν ἀπαιτούμενον τύπον καὶ δεχθῇ αὐτὴν τὸ πρόσωπον, ὑπὲρ οὗ γίνεται, δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ σύμβασις, δύναμιν ἔχουσα καὶ ἀποτελέσματα τὰ τῶν συμ-

μολογίας, διασταθμώμενος κατὰ τὸ προσῆκον τὰ συνο-
δεύοντα αὐτὴν περιστατικά⁷. ἀναμφιβόλως δὲ θεωρήσει
τὴν πρὸς τὸν ἀντίδικον αὐτὸν ἢ ἐνώπιον ἀρχῆς τινος ἢ
ἐγγράφως κατατεθεῖσαν ὁμολογίαν σπουδαιοτέραν τῆς
πρὸς τρίτον ἢ ἐνώπιον ἰδιωτῶν⁸ ἢ προφορικῶς γενομένης.
Ἔνεκα δὲ τούτου

δ') ἐπιτρέπεται ἀνταπόδειξις κατὰ τῆς ἐξωδίκου ὁμο-
λογίας, ἐπομένως καὶ ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀναληθείας τοῦ

βάσεων· ἐπομένως κρίνεται ἐντελῶς κατὰ τὰς περὶ τούτων ἰσχυούσας ἀρχὰς
καὶ ἰδίως ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν δύναται καὶ πότε νὰ προσβάλῃ αὐτὴν ὡς
ἀνίσχυρον ὁ ὁμολογήσας.

7) Bayer σ. 712. Πολλάκις οἱ ἄνθρωποι εἴτε μαιακῶς γενναιοφροσύνην ἐ-
πιδεικνύμενοι, εἴτε διὰ φιλαργυρίαν τὴν περιουσίαν αὐτῶν ὑποκρύπτοντες, ἀνύ-
παρκτα περὶ ἑαυτῶν ἐκφράζουσι πράγματα, οἱ μὲν ὅτι πλεῖστα ὅσα κατ' ἔτος
τοῖς πτωχοῖς δωροῦνται, οἱ δὲ ὅτι ὑπερῆραν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν τὰ χρήη.
Ἀλλὰ καὶ ἀπροσέκτως ἐνίοτε ῥίπτονται λέξεις παρὰ τῶν ὁμιλούντων, χωρὶς
νὰ γίνηται ἡ προσήκουσα τῆς σημασίας αὐτῶν ἐξέτασις. Toullier V. 340.
ἀρ. 637. Quant aux aveux extrajudiciaires, surtout ceux qui ne
sont faits que verbalement, ils peuvent être faits par légèreté et
sans reflexion; en un mot sans cette maturité qui peut seule leur
donner du poids. Διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον ἐπὶ τῶν ἐξωδίκων ὁμολογιῶν νὰ
ἐξετάζηται ἐπισταμένως παρὰ τοῦ δικαστοῦ ἡ πρόθεσις τοῦ ὁμολογοῦντος, καὶ
κατὰ τὸ 267 ἄρθρον ὀφείλει νὰ ἐρευνᾷ ὁ δικαστὴς α) ἂν ἡ ὁμολογία ἔγινε
κατὰ θέλησιν ἐντελῶς ἐλευθέραν καὶ μὲ ἀταράχους φρένας, β') ἐκ τῶν περι-
στατικῶν καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, ὅτι (τὸ
ὅτι τοῦτο εἶναι σύνδεσμος καὶ οὐχὶ ἀντωνυμία » ὅ,τι » ὡς ἐν ἀποφά-
σεσιν τισιν ἀναφέρεται π. γ. Εὐρετήρ. ΙΑ'. § 86. 89) ἤθελε καὶ τί ἤθελε
νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων. Ὅθεν τῶν ἐξωδίκων ὁμολογιῶν, τῶν μὴ κατα-
στασῶν διὰ τῆς ἀποδοχῆς συμβάσεων, ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις ἐξήρτη-
ται μόνον καὶ μόνον ἐκ τῆς ὑπάρξεως προθέσεως τοῦ ὁμολογῆ-
σαι. Ὑπαρχούσης ταύτης τελείαν παρέχουσι πίστιν, ἐλλειπούσης δὲ αὐ-
τῆς, οὐδεμίαν. Τὰ ἡμέτερα δικαστήρια δὲν φαίνονται ἔχοντα σαφῆ περὶ τούτου
ιδέαν. Εὐρετ. ΙΑ'. § 24. 28. 85.

8) Seufferts Blätter ΙΔ', 32. μάλιστα ἐν συμποσίῳ.

ὁμολογηθέντος πράγματος⁹.

έ) ἡ ἐξώδικος ὁμολογία, μετατραπεῖσα εἰς συνάλλαγμα, οὐδέποτε ἀνακαλεῖται, ἄλλως δὲ ἀνακαλεῖται μόνον διὰ πραγματικὴν πλάνην¹⁰.

Δ') ἀδιαίρετον τῆς ὁμολογίας α).

§ 129. Ὁ παραρτῶμενος εἰς τὰς συνθέτους ὁμολογίας περιορισμὸς, ὁ τὸν ὁμολογοῦντα ὠφελῶν, χρήζει ἀποδείξεως ὡςάκις ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου ἀντικρούεται· ἀλλ' ἡ ἀπόδειξις αὕτη συνέχεται στενῶς μετὰ τοῦ ζητήματος τοῦ

9) Πολ. 273 § 1, ὅπερ παραλείπει τὰς ἐξωδίλους ὁμολογίας. Νόμ. 19 § 1. Πανδ. (16. 4). Ἀποδεδειγμένης ὅμως οὔσης τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας καὶ τῆς προθέσεως τοῦ ὁμολογήσαι ἀναμφιβόλου, δὲν δύναται πλέον, φρονῶν, ν' ἀποδειχθῇ τὸ μὴ ἀληθὲς τοῦ ὁμολογηθέντος πράγματος. Ἡ τοιαύτη ὁμολογία παράγει ἐνοχλήν. Ὅταν π. γ. ἐν γνώσει ὅτι δὲν χρεωστῶ, ὁμολογῶ ὅτι ἐδανείσθην παρὰ τοῦ Α 1000 δραχμὰς, ἀναμφιβόλως ποιῶ τοῦτο χαριζόμενος τῷ Α'. Ὅθεν δὲν δύναμαι ν' ἀποδείξω ὅτι ψευδὲς γεγονὸς ὁμολόγησα. Ὡστε ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀναληθείας τοῦ ὁμολογηθέντος πράγματος συγχωρεῖται μόνον ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς πληροφορίαν τοῦ δικαστοῦ ὅτι ἐλλείπει ὁ animus confitendi. Ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα ἐξάγεται ἀρχαίντως ἐκ τοῦ ἄρθ. 270, ὅπερ συγχωρεῖ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας μόνον διὰ πραγματικὴν πλάνην. Ἀρα πλάνης μὴ ὑπαρχούσης, ἡ ὁμολογία ὑποχρεοῖ τὸν ὁμολογοῦντα.

10) Πολ. 270. Ἰδ. ἀνωτέρ. § 127 σημ. 15. Δὲν φαίνεται ἀκριβὲς τὸ ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ Γ Α. Πάλλη περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου ἀναγινωσχόμενον (Α'. 414), ὅτι πρὸ τῆς ἀποδοχῆς δύναται ν' ἀνακληθῇ ἡ ἐξώδικος ὁμολογία· διότι τὸ 270 ἄρθρον συγχωρεῖ, ὡς εἴρηται, ἀνάκλησιν μόνον διὰ πραγματικὴν πλάνην. ΑΠ 368 τοῦ 55.

α) Mittermaier im Archiv etc. XVI. 84. Franke das qualificirte Geständniss, Kiel 1832. Duttlinger in seinem Archiv I. 176. 376. Kettennacker αὐτόθι 593. Wolf αὐτό. σ. 649. Hilgard in seinen Annalen II. 241. Merlin Questions λέξει Confessiou § 2. Toullier E', 351. ἀρ. 670. Boncenne II, 470. Bonnier ἀρ. 250. Gesterding Nachforschun-

διαιρετοῦ ἢ ἀδιαιρέτου τῆς τοιαύτης ὁμολογίας. Ὅθεν ἀναγκαῖον νὰ ἐξετασθῶσι τὰ περὶ αὐτοῦ. Παρατηρητέον δ' ἐκ προοιμίων ὅτι τὸ ζήτημα ἱκανῶς δυσχερές ἐστίν¹, οὐδὲ ἐξωμάλυναν ἐντελῶς τὴν λύσιν αὐτοῦ αἱ τὴν διαίρεσιν τῶν ὁμολογιῶν ἀδιαστίκτως ἀπαγορεύουσαι νομοθεσίαι. Παλαιότερον ἐδιδάσκετο κοινῶς ὁ κανὼν

» ἡ σύνθετος ὁμολογία, ἡ περιέχουσα συναφῇ κεφάλαια,

gen II. 127. Ῥουσοπ. 330. Εὐρετήρ. ΙΑ'. 222, Παπαχρ. ἐν τῇ Νομικῇ Ἐπιθεωρ. σ.

1) Ἐκ τοῦ ῥωμ. δικαίου ἀναφέρεται ὡς σχέσιν πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχων ὁ Νόμ. 26 § 2 Π. (16. 3) » Ἐγραψά σοι ἔχειν σου χρήματα καὶ σὲ ἔχειν μου· ἀπὸ μὲν τῆς ἐπιστολῆς οὐδεμία τίκεται ἐνοχλή· ἀρκεῖ δὲ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἔχειν μὲ σου τὴν παραθήκην· «τοῦ δὲ δικαστοῦ ἐστὶ δοκιμάσαι, εἰ ὄφειλον ἐγὼ δεῖξαι περὶ ὧν ἔγραψα ἐποφείλεσθαι παρὰ σοῦ.» (Νόμ. 26. Βασ. (13. 2)· ἀναφέρεται δὲ προσέτι καὶ ὁ νόμ. 5 § 1 Π. (22. 3). Franke σ. 14). Ἐξ οὗ οὐδὲν πλέον συνάγεται εἰμὴ τὸ τοῦ Σχολιαστοῦ » ὅτι ὅσα μὲν τις καθ' ἑαυτοῦ γράφει, εἰς ἀπόδειξιν συμβάλλεται ταῦτα τῷ ἀντιδίκῳ· οὐκ ἔστι δὲ πιθανὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ γράγων· » Περισσότερον ν' ἀκριβολογήσῃ δὲ ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον ὁ πρακτικὸς τῶν ῥωμαίων νομικῶν νοῦς. Linde Abhandl. I 88 σημ. 1.

Παρὰ τοῖς Γλωσσογράφοις ἀπαντᾶται ὑπὸ τὸν Νόμ. 9 Κώδ. (8.36) ἡ ἐξῆς ἐρώτησις. Quid si lite contestata ponat actor in causa, quod reus ei promisit 10. Reus respondet se promisisse sed sub conditione.—Quaeritur, an reus videatur confessus pure, nisi probet conditionem, an econtra videatur negasse, nisi actor probet puritatem vel conditionem extitisse. Ἡ ἀμφιβολία τῆς γλώσσης αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως· ἐγένετο ὁμῶς αἰτία εἰς τὸ νὰ κατασκευασθῇ ὁ ὅρος confessio conditionalis, ὅστις ἐπειδὴ ἡ αὕτη ἀμφιβολία καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀνεκυπτε θεμάτων, ἐπλατύνθη, ἤγρουν ὠνομάσθη, πᾶσα ὁμολογία, περιορισμὸν τινα ἔχουσα, confessio qualificata. Αὕτη λοιπὸν ἡ περιορισμένη ὁμολογία πράγματα πολλὰ τοῖς νομοδιδασκάλοις παρέσχε καὶ παρέχει εἰσέτι, καὶ ὑποκείμενον μακρῶν ἐγένετο συζητήσεων. Τὰ μάλιστα δὲ τὴν ἔρευναν ἐδυσχαίρανεν ἡ ἐπαρίστερος τοῦ ζητήματος ἐξέτασις, ἐξ ἧς δὴ καὶ ὄρισμα τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας δυσδιάγνωστον ἐπήγαγεν, τὰ λεγόμενα capita connexa καὶ separata. Hilgard σ. 247.

ἀδιαίρετος ἐστίν· ἀνάγκη οὖν ἢ ὅλην ἀποδέχεσθαι ἢ ὅλην ἀπορρίπτειν»².

Ἄσυμφωνία δὲ μόνον ἐπεκράτει περὶ τὸν διορισμὸν τῶν συναφῶν κεφαλαίων· πλὴν κατὰ τοὺς πλείστους τὰ σύγχρονα καὶ συνεχῇ κεφάλαια ὠνομάζοντο συναφῇ³. Ἐν Γερμανίᾳ δὲ τὴν σήμερον ἄλλως τίθεται τοῦ ἀδιαίρετου τῆς ὁμολογίας τὸ γνῶρισμα· δηλαδή εἰ μὲν ἡ ὁμολογία περιέχει ὅσα γεγονότα ἀρκοῦσιν εἰς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς ἢ ἐνστάσεως, διαιρεῖται, εἰδεμῆ, λαμβάνεται ἀδιαίρετος⁴.

2) Confessio qualificata, continens capita connexa, non est dividenda, sed vel tota accipienda, vel tota rejicienda. Gesterding. σ. 130.

3) Merlin I, c. Gesterding σ. 140. Κατὰ τὸν Βοέτιον, si omnia confessione comprehensa inter se connexa sint et unius quasi actus continui factum contineant, non videtur circa eundem actum admit-tenda separatio. Πράγματι δ' ἐφαρμογῆς τοῦ κανόνος τούτου ἀναφέρει· si quis fateatur se debere sub certa conditione. Δὲν δύναται, λέγει, νὰ παραδεχθῇ ὁ ἐνάγων τὴν ὁμολογίαν καὶ ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ ἐναγομένου τῆς αἰρέσεως τὴν ἀπόδειξιν. Ἀπεναντίας δὲ, si confessione contineantur connexa quae non eodem, sed alio tempore gesta sunt, διαιρεῖται ἡ ὁμολογία· ὡς π. χ. ἐὰν ὁμολογῇ ὁ ἐναγόμενος ὅτι τὸ συνάλλαγμα ἐν ἀρχῇ μὲν συνωμολογήθη καθαρὸν, ὅτι δὲ κατόπιν προσετέθη αὐτῷ ὧ ἀίρεσις ἢ pactum de non petendo. Ὡστε κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον τὸ συναφές πρέπει νὰ ᾔναι καὶ σύγχρονον. Τὰ αὐτὰ φρονεῖ καὶ ὁ Lauterbach. Connexa dicuntur, λέγει, quae vel uno tempore simul, vel successive quidem, sed in continenti expediuntur, v. c. promisi, sed sub conditione; sed in diem; sed sub hoc modo, ut ipse mihi insulam aedificet. Διαιρετὰ δὲ κατὰ αὐτὸν κεφάλαια εἰσὶν, quae diversis temporibus fiunt, vel quae in continenti quidem sequuntur, unum tamen ad alterius determinationem non facit; aut quae quidem se invicem determinant, non tamen in continenti opponuntur.

Ἀλλὰ μακρότερον προχωρεῖ ὁ Ποτιέρος· διότι δὲν φαίνεται ἀπαιτῶν ὡς προσὸν τοῦ ἀδιαίρετου τῆς ὁμολογίας τὸ σύγχρονον. Κατ' αὐτὸν δ' ἐναγόμενος λέγων ἐδανείσθην ἀλλ' ἐπλήρωσα ἀδιαίρετον ποιεῖ ὁμολογίαν.

4) Bayer σ. 733. Αὕτη ἐστὶν ἡ λογικωτέρα τοῦ πράγματος ἔκδοσις, ἣν

Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία, κατ' αὐτὴν δὲ καὶ ἡ ἡμετέρα, περιώριοαν ἔτι πλεον τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας τὸ διαιρετόν, καθότι ἐκύρωσαν ὡς κανόνα τὸ ἀδιαίρετον⁵. ὁθεν πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ἀποχρῶντες λόγοι ἵνα δικαιολογηθῇ ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος. Ὡς ὁδηγὸς δὲ πρὸς τοῦτο δύναται νὰ χρησιμεύσῃ αὕτη ἡ ἀρχή.

»ἀδιαίρετός ἐστιν ἡ ὁμολογία, ἐὰν ὁ ἐν αὐτῇ ὑπάρχων περιορισμὸς ὁρᾷ γεγονότα, εἴτε τῇ βάσει τῆς ἀγωγῆς ἀνήκοντα, εἴτε ἐνστασιν διὰ τὴν ἀγωγὴν μόνον χρησιμεύουσιν ἀποτελοῦντα»⁶.

Ὅθεν διαιρεῖται ἡ ὁμολογία

α) ἡ ἀναφερομένη εἰς διάφορα καὶ αὐτοτελῆ δικαίωματα ἐν τῷ αὐτῷ δικογράφῳ ἠνωμένα⁷,

β') ἡ περιέχουσα γεγονότα ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἑτερογενῆ, μὴ ἀποτελοῦντα ἐνστασιν κατὰ τῆς ἀγωγῆς (ἢ ἐνστάσεως) μόνον χρήσιμον, ἀλλὰ δικαίωμα ἴδιον

ὁμως δὲν δυνάμεθα κατὰ πάντα ν' ἀκολουθήσωμεν ἔνεκα τῆς αὐστηρότητος τοῦ ἐγγωρίου νόμου.

5) Γαλ. κώδ. 1356. . . . il (l'avou) ne peut être divisé contre lui. Πολ. 264. «Δὲν δύναται αἱ ὁμολογίαι αὗται νὰ γείνουν δεκταὶ ἐν μέρει, ἀλλ' ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαίρετως....».

6) Πρ6. Hilgard σ. 247—249. Οὗτος μὲ φαίνεται ὁ ἀσφαλέστερος καὶ πρὸς τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν συμφωνότερος κανὼν. Διότι πᾶσα ἀπολογία τοῦ ἐντιγομένου ἢ εἶναι ἀπ' ἀντὶς εἰς τὴν ἀγωγὴν ἢ εἶναι ἐνστασις. Εὐκολώτερον δ' ἐρίσκονται, νομίζω, αἱ ἀπαντήσεις καὶ ἐνστάσεις ἢ τὸ συναφές τῆς ὁμολογίας (ἴδε τὸ παράδ. ἐν τῇ 114 τοῦ 47 ἀποφ. τοῦ ΑΠ). Ἡ ἐγγώριος νομολογία βαδίζει ἔτι κατόπιν τῶν δυσσευρέτων γνωρισμάτων τῆς συναφείας καὶ ἐνότητος. Εὐρετήρ. ΙΑ'. 222 — 238. ΑΠ. 240 τοῦ 55.

7) Π. χ. αἰτεῖται δάνειον 100, παρακαταθήκη 100. Ὁμολογεῖται τὸ δάνειον, ἀμφισβητεῖται ἡ παρακαταθήκη· ἡ ὁμολογία διαιρεῖται. Ζαχαρ. Δ', 474. Hilgard l. c. σ 247. σημ. *. Aubry et Rau Γ', 282 σημ. 26.

καὶ αὐτοτελές⁸.

γ') ἐὰν ὁ περιορισμὸς ἀπαρτίζη ἔνστασιν ἀναβλητικὴν, διότι αἱ ἐνστάσεις αὗται πρέπει νὰ συζητῶνται καὶ δικάζονται χωριστὰ καὶ πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως⁹, ἄρα δὲν συνέχονται μετὰ τῆς λοιπῆς ὁμολογίας, τῆς τῇ ἀπαντήσει ἀνηκούσης. Αἱ ἀνατρεπτικαὶ ὅμως ἐνστάσεις κρίνονται κατὰ τὴν προηγουμένην διαστολὴν¹⁰.

Ἐπὶ τέλους δὲ σημειωτέον ὅτι τὸ ἀδιαίρετον τῆς ὁμολογίας καθιερώθη μόνον, ἵνα μὴ βαρῆται ὁ ὁμολογῶν τῇ ἀποδείξει τῶν γεγονότων ἅντ' ἐαυτοῦ ἐπικαλεῖται¹¹. διὸ δύναται νὰ πολεμήσῃ αὐτὰ ὁ ἀντίδικος, ἀντιτάσσων νόμιμον τεκμήριον ἢ ἀποδεικνύων τὸ ἐναντίον¹², ἢ καὶ προσάγων ἀντὶ τῆς ὁμολογίας ἐτέρας ἀποδείξεις τῶν ἰσχυρι-

8) Π. χ. ἔνστασις συμψηφισμοῦ. ἡ ἐνστασις αὕτη δύναται καὶ δι' ἀγωγῆς νὰ ἐπιδιωχθῇ· ἐπομένως δὲν εἶναι ἐνστασις κατὰ τῆς ἀγωγῆς μόνον χρησιμεύουσα, ἀλλὰ τυχαίως μόνον μετ' αὐτῆς σχετισθεῖσα. Ἐνῶ ἡ ἐξόφλησις, τὸ σύμφωνον τοῦ μὴ ἀπαιτῆσαι, εἰσὶν ἐνστάσεις μόνον διὰ τὴν ἀγωγὴν καὶ σὺν τῇ ἀγωγῇ ὑπάρχουσαι· ἄρα συναφεῖς πρὸς αὐτὴν· Aubry et Rau Γ', 284 σημ. 24.

9) Πολ. 58 Ὁρ. ἀνωτέρ. § 108 σημ. 4. Οὐδένα γνωρίζω συγγραφέα ἀμφιβάλλοντα περὶ τούτου.

10) Αἱ ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις τότε μόνον θεωροῦνται ὡς μέρη τῆς ὁμολογίας ἀναπόσπαστα, ὅταν ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ἐνστάσεως ἀπλῶς οὐχὶ καὶ ἀγωγῆς στοιχεῖα φέρωσιν (ἴδ. ἀνωτέρ. σημ. 8 τοῦ § τούτου). Δυνάμει ὅμως τῶν κατωτέρω (σημ. 13 τοῦ § τούτου) ἐκτιθεμένων ὡς πρὸς τὴν ἐπαγωγὴν τοῦ ἔρκου οὐδὲν ὠφελεῖ τὸν ὁμολογοῦντα ὁ κανὼν, ὅτι αἱ ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις εἰσὶ μέρη τῆς ὁμολογίας ἀναπόσπαστα.

11) Ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὴν διαίρεσιν τῆς ὁμολογίας, ἵνα προφυλάξῃ τὸν ὁμολογοῦντα ἀπὸ τῆς ἐπικειμένης αὐτῷ ἐκ τῆς διαιρέσεως βλάβης, οὐχὶ ὅμως ἵνα καὶ ὠφελείας περιποιήσῃ αὐτῷ· ἄρα ἡ ἀπαγόρευσις βλάβης ἀπλῶς ἐστὶν ἀποτρεπτικὴ, οὐχὶ καὶ ὠφελείας περιποιητικὴ.

12) Aubry et Rau σ. 282 σημ. 27,

σμων αὐτοῦ ¹³.

Ἀλλὰ τῶν ἐξωδίκων ὁμολογιῶν ἡ διαίρεσις ἦττον ἐστὶ

13) Aubry et Rau σημ. 30. Bonnier σ 459 τῆς γ'. ἐκδ. La regle de l'indivisibilité ne reçoit d'application que là où la partie adverse, ne pouvant alleguer d'autre preuve que l'aveu, est obligée d'accepter ou de rejeter en entier la declaration sur laquelle elle se fonde. Il en est autrement si cette partie a d'autres moyens legaux de prouver son droit (rej. 18 et 26 fevrier 1851). ἀπόφ. ΑΠ. 335 τοῦ 53 « Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 264 ἄρθ. τῆς πολ.δικ. ὀφείλει μὲν ὁ δικαστὴς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν ὁλόκληρον τὴν δικαστικὴν ὁμολογίαν καὶ νὰ ἐκτιμᾷ αὐτὴν ἀδιαίρετως· ἡ διάταξις ὅμως αὕτη ἐφαρμόζεται ὅταν ἐκ μόνης τῆς ὁμολογίας πρόκηται νὰ σχηματίσῃ τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ ὁ δικαστής, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἄλλα ἀποδεικτικὰ μέσα ἔπεισαν αὐτὸν περὶ τοῦ μὴ ἀληθοῦς τῆς προσθήκης, τῆς διὰ τὸν ὁμολογοῦντα ἐπωφελοῦς· ὅτε δύναται τὸ πρῶτον μέρος τῆς τοιαύτης ὁμολογίας νὰ παραδεχθῇ, τὴν δὲ προσθήκην ν' ἀπορρίψῃ. »

Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ ἐξῆς ζήτημα· « ὑπαρχούσης ἀδιαίρετου ὁμολογίας, ὁ ἐπαγόμενος παρὰ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ὁμολογοῦντος ὅρκος πρέπει ἐφ' ὅλης τῆς ὁμολογίας νὰ ἐκτείνεται ἢ μόνον ἐπὶ τῶν τὴν θάσιν τῆς ἀγωγῆς (ἢ ἐνστάσεως) ἀπαρτιζόντων περιστατικῶν; » Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς διαιρέσεως τῶν ὁμολογιῶν βλάβος, ὡς εἶπον (σημ. ΙΙ τοῦ § τούτου), ἀπλῶς ἐστὶν ἀποτρεπτική, οὐχὶ καὶ ὠφελείας τῷ ὁμολογοῦντι περιποιητική. Ἄρα ὁ ὅρκος μόνον ἐπὶ τῶν τὴν θάσιν τῆς ἀγωγῆς ἀπαρτιζόντων περιστατικῶν δύναται νὰ ἐπαχθῇ· ἄλλως ἡ εἰρημένη ἀπαγόρευσις ἤθελε φέρει τὴν παράδοξον ὠφελειαν εἰς τὸν ὁμολογοῦντα τοῦ νὰ χρεωστῇ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ν' ἀποδεικνύῃ καὶ περιστατικὰ, ὧν τὴν ἀπόδειξιν ὁ νόμος δὲν τῷ ἐπιβάλλει. διότι ἐπὶ τῆς ὁμολογίας ταύτης τοῦ ἐναγομένου « ἐδανείσθην, ἀλλ' ἐπλήρωσα » ὑποχρεοῦντες τὸν ἐνάγοντα νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον αὐτῷ « ὅτι ἐδανείσθη, ἀλλ' ἐπλήρωσε » τί ἄλλο πράττομεν ἢ ἐπιβάλλομεν τῷ ἐνάγοντι τὴν ἀπόδειξιν τῆς μὴ ἐξοφλήσεως; ἔπειτα ἐὰν δὲν ἀρχῇ ὁ ὅρκος ὁ ἐπαγόμενος ἐπὶ μόνον τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν θάσιν τῆς ἀγωγῆς γεγονότων, οὐδὲ ἔγγραφα ἄρκοῦσι, ταῦτα μόνον ἀποδεικνύοντα· ἐπειδὴ ἀμφότερα μέσα ἀποδείξεως εἰσὶν. Ἐωσοῦ λοιπὸν εὕρῃ πειστικώτερους λόγους ὁ Wolf (σ. 641), προτιμητέαν νομίζω τὴν γνώμην τῶν κατ' αὐτὸν ἀπλουστέρων δικαστῶν. Ἰδ. Mitterm. Archiv etc XVI. 100. 103 -- Ἡ ἐγχώριος νομολογία διαιρεῖται αἰ μὲν ἀποφ. τοῦ ἀρείου Πάγου 290 τοῦ 49 καὶ 230 τοῦ 51, ὡς καὶ αἰ τοῦ ἐν Ἀ-

περιορισμένη¹⁴.

Β') ΤΕΚΜΗΡΙΑ α).

§ 130. Όσάκις τὸ ἀποδεικτέον γεγονὸς ἔχει πρὸς ἕτερον γεγονὸς τοιαύτην συνάφειαν καὶ σχέσιν, ὥστ' ἐκ τῆς ὑπάρξεως τούτου νὰ συνάγηται καὶ ἐκείνου ἡ ὑπαρξίς, δύναται ὁ ἀποδεικνύων νὰ πείσῃ τὸν δικαστὴν καὶ ἂν, ἀντὶ τοῦ ἀποδεικτέου γεγονότος, ἀποδείξῃ τὸ ἕτερον ἐκεῖνο¹. Ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις καλεῖται ἔντεχνος καὶ τὸ ἐκ γνωστοῦ πράγματος περὶ ἀγνώστου συμπέρασμα τεκμήριον². Τὰ τεκμήρια τοσοῦτω βεβαιότερα εἰσὶν, ὅσω στενώτερος καὶ ἀναγκαιότερος ὁ μεταξὺ γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου ὑφιστάμενος δεσμός· ὥστε ἀπόδειξιν πλήρη ἀποτελοῦσι μόνον ὅταν τὸ γνωστὸν γεγονὸς φέρῃ ὡς ἀπαραίτητον καὶ ἀνα-

θῆναις Ἐφετερίου 14080, 14923, 16021, 17310 καθιέρωσαν τὴν ἐνταῖθα ἀποδοκιμαζομένην γνώμην, αἱ δὲ ἀποφ. τοῦ ΑΠ. 187 τοῦ 47 καὶ 161 τοῦ 55, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἐφετερίου Ἀθηνῶν 13,880, τὴν ὁρθήν. Αὕτη βεβαίως θέλει ἐπικρατήσῃ. ΑΠ. 49 τοῦ 58, 238 τοῦ 60. Νομικ. Μέλισσα φυλλ. λβ'.

14) Merlin Questions λ. confession § 3. 4. Ῥουσοπ. σ. 335. ἀπόφ. ΑΠ. 7 τοῦ 50 καὶ 2 τοῦ 52. Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς διαιρέσεως ἀναφέρεται εἰς τὰς δικαστικὰς μόνον ὁμολογίας. Ὅθεν ἐπὶ τῶν ἐξωδίκων εἶναι πλέον ἐλεύθερος ὁ δικαστής, ὅστις ὅμως ἐν γένει ὀφείλει τοὺς αὐτοὺς κανόνας νὰ συμβουλευῇται, οὗς περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῶν ὁμολογιῶν ἐξέθηκα ἤδη. ἰδίως δ' ἐπὶ ἐξωδίκων ὁμολογιῶν ἐγγράφως γενομένων ὑποχρεοῦται ῥητῶς παρὰ τοῦ νόμου εἰς τοῦτο (Πολ. 415 § 1). Ἰδ. ἀνωτέρ. § 124. σημ. 14.

α) Πρβ. 272—276. γαλ. κώδ. 1349—1353. Bayer σ. 716. Seuffert Commentar Γ', 223. Weber Paraphrase σ. 392. Heffter System ἀρ. 257. Schmid I. 146, 212. Bonnier σ. 597, Toullier Ε', 490, Aubry et Rau Γ', 275. Ῥουσοπ. σ. 362.

4) Π. γ, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς εἰκονικότητος πωλήσεως τινὸς ἀποδεικνύω τὴν δεινὴν πενίαν τοῦ ἀγοραστοῦ.

2) Πολ. 272» Τεκμήρια εἰσὶ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος ἢ ὁ δικαστής συνάγει ἐκ γνωστοῦ πράγματος περὶ ἀγνώστου. γαλ. κώδ. 1349.

γκαίαν τὴν παραδόχην τοῦ ἀγνώστου³, ἄλλως ἀπλὴν παρέχουσι πιθανότητα. Περὶ τῶν τελευταίων τούτων πραγματεύεται τὸ 276 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας.

Τὰ τεκμήρια διαιροῦνται εἰς νόμιμα (*praesumptio legis s. juris*) καὶ δικαστικά (*praes. facti, s. hominis*)· καὶ νόμιμα μὲν εἰσὶν ὅσα ὁ νόμος κυροῖ ὀρίζων τὸ συμπέρασμα καὶ ὑποχρεῶν τὸν δικαστὴν νὰ παραδεχθῇ τι ὡς ἀληθές. Τοῦτο δὲ γίνεται διττῶς, ἢ ὑποχρεοῦται ὁ δικαστὴς νὰ θεωρήσῃ τι ὡς ἀληθές μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου, συγχωρουμένης οὕτω τῆς ἐπικρίσεως τῆς ὀρθότητος τοῦ τεκμηρίου, ἢ ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐπικρίσις καὶ ἀποκλείεται ἡ ἀνταπόδειξις. Τὰ μὲν λέγονται *praesumpt. juris simplices*, τὰ δὲ, *praesumpt. juris et de jure*⁴.

Τὰ νόμιμα τεκμήρια, ὡς εἰδικώτερα καὶ ἐξαιρέσεις τῶν δικαστικῶν, ὑπάρχουσι μόνον ὅπου ῥητῶς ὁ νόμος καθιεροῖ αὐτὰ, ἥτοι διατάττει νὰ θεωρῇται τι ὡς δικαστικῶς ἀληθές· ἰδίως δὲ *praesumpt. juris simplex* ὑπάρχει ὅταν ὁ νόμος ὀρίξῃ ὅτι γεγονότα τινὰ πρέπει νὰ ὑπολαμβάνωνται ἀληθῆ καὶ νὰ μὴ διατάττῃται αὐτῶν ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου ἢ

3) Ὁ εὐρισκόμενος π. γ. ἐν Νχυπλίῳ ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπογράψῃ συμβόλαιον ἐν Ἀθήναις συνταχθέν. Ἀποδεικνύων λοιπὸν τὸ πρῶτον συναποδεικνύει ἀναγκάτως καὶ τὴν πλαστότητα τοῦ ἐγγράφου. *Toullier* ἀρ. 358(23).

4) Τεκμήρια *juris et de jure* εἰσὶ μόνον ὅσα ἀναφέρει τὸ 273 ἄρθρον. Ἦτοι ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, ὁ δικαστικὸς ὅρκος (νόμ. 34 § 9 Π. 12. 2.) καὶ ἡ τελεσίδικος ἀπόφασις παράγουσι τεκμήριον καθ' οὗ οὐδεμία συγχωρεῖται ἀνταπόδειξις· ἐπίσης ὑπάρχει τεκμήριον *juris et de jure* ὁσάκις ὁ νόμος ἐκ τῆς σιωπῆς τοῦ διαδίκου ἢ τῆς παραμελήσεως προθεσμίας τινὸς συνάγει ὁμολογίαν· οἷον ἐν τοῖς ἄρθρ. 552, 360, 381, 406, 437, 439, καὶ 585, ἅπερ ῥητῶς ἀναφέρει τὸ 273 ἄρθρον. Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν καὶ ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἄρθρ. 353, 355, 433 ἐδ. 3,

ἀπόδειξις⁵, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν κυροῖ κανόνας ἐρμηνευτικούς ἀμφιβόλων πραγμάτων⁶, ἢ ἀναφέρῃ τὸ συνήθως ἐν τῷ βίῳ συμβαῖνον⁷, ἢ τέλος ὀρίζῃ τὸ ἀποτέλεσμα πράξεως τινὸς ἢ παραλείψεως⁸. Τοιούτου εἶδους τεκμήρια ἀναφέρει καὶ ἡ πολιτικὴ δικονομία⁹, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον¹⁰.

Πᾶν μὴ νόμιμον τεκμήριον λέγεται δικαστικόν. Τῶν

5) Λεχτικῶς παρίστανται τὰ νόμιμα τεκμήρια διὰ τῶν λέξεων «θεωρεῖται, ὑποτίθεται, εἰκάζεται κ. λ.» ἀλλὰ τὸ γνῶρισμα τοῦτο δὲν εἶναι πάντοτε ἀλάνθαστον. π. χ. Πολ. 253 ἐδ. 3 (ἴδ. τὴν ἐπομ. σημ.) 92» Ἐνόσω πρόκειται λόγος περὶ τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων καὶ κλήσεων μέχρι τῆς εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφῆς προϋποτίθεται ὅτι οἱ εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερόμενοι ἔχουν πληρεξουσιότητα.» Διὰ τοῦ ἁρθρου τούτου δὲν εἰσάγεται θεθαίως τεκμήριον κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ 248 ἁρθρου Ὅρα ἀνωτέρ. § 59 σημ. 21.

6) Π. χ. Νόμ. 34 § 3 Βασ. (8· 2). » Ὁ δύο διδοὺς διαφόροις καιροῖς ἐντολεῖς διὰ τοῦ δευτέρου δοκεῖ κωλύειν τὸν πρῶτον ». Νόμ. 6 § 3 Κώδ. (6. 64) verb. hoc obtinente, etsi in emancipatione sibi parentes hoc minime servaverint. Νόμ. 2 § 6 Βασ. (51. 4) » Ὁ τοῦ μέλλοντος χρόνου λαβὼν τόκους δοκεῖ συμφωνεῖν μὴ ἐνάγειν πρὸ συμπληρώσεως τοῦ τοιούτου χρόνου ...». Πολ. 253 ἐδ. 3. » Ἐπαγωγὴ ὅρκου μετ' ἄλλων πρὸς ἀπόδειξιν μέσων γινομένη θεωρεῖται ὡς ἀπλῶς τυχαία » ἀριθ. 8 τοῦ περὶ τοῦ ἀρμ. τῶν ἐμποροδοκειῶν νόμου « Τὰ γραμμᾶτια τὰ παρ' ἐμπόρων ὑπογεγραμμένα θεωροῦνται ὡς ἔνεκεν τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν γενόμενα ἐὰν ἄλλη τις αἰτία δὲν ὑπάρχῃ ῥητῶς ἐκπεφρασμένη εἰς αὐτὰ ». Ν· 74 Β. (42.3).

7) Π. χ. Νόμ. 3 § 1 Π. (1. 15)... Et quia plerumque incendia culpa fiunt inhabitantium... Νόμ. 34 § 24 Π. (24. 1). Martin σ. 282 σημ. i.

8) Π. χ. Πολ. 261 ἐδ. 2, 280, 281, 315. 461 ἐδ. 2, 461 ἐδ. 2, 602, 605, 608, 934, Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπόφ. 54 τοῦ 53) ὅτι διὰ τοῦ 931 ἁρθρου καθιεροῦται τεκμήριον juris et de jure Ἀσφαλεστέρα φαίνεται ἡ τοῦ κειμένου ἔποψις. ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀρείου Π. ἡ γνώμη ἰσχυρῶς ὑπὸ τοῦ ἁρθρ. 273 § 1 ὑποστηρίζεται.

9) Π. χ. Πολ. 388. 389. 435. Νόμ. 24 Βασ. (22· 1) » Ἐὰν χιωθῇ τὸ γραμματεῖον, ὁ χρεώστης ἡλευθέρωται κατὰ πρόληψιν· εἰμὴ δεῖξῃ ὁ δανειστής ἔτι κεχρεωθεῖσθαι». ΑΠ. 258 τοῦ 54. Archiv f. pr. Rectsw. Α', 111

10) Π. χ. Νόμ. 25 πρ. Π. (22. 3), Νόμ. 51· Π. (24· 1), Ν· 2 § 1 Π

δικαστικῶν τεκμηρίων ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἀπροσδιόριστος· ἐπειδὴ πᾶσα κατὰ τοὺς κανόνους τῆς ἐμπειρίας ἢ τοῦ λογι-
κοῦ ἀνευρισκομένη συνάφεια μεταξὺ δύο πραγμάτων δύνα-
ται νὰ χρισιμεύσῃ τῷ δικαστῇ ὡς τεκμήριον¹¹. Ἐνεκα δὲ
τούτου εἰσὶν ὑποπτα τὰ δικαστικὰ τεκμήρια ὡς καὶ ἡ μαρ-
τυρικὴ ἀπόδειξις· διὸ καὶ τούτων τὴν χρῆσιν περιώρισεν ὁ
νόμος¹², ἀπαιτεῖ δὲ προσέτι νὰ ᾔναι σπουδαῖα, ὠρισμένα

(2. 14), Νόμ. 6 πρ. Π. (12. 4), Νόμ. 10 § 1 Π (34. 5), νόμ. 29 Βασ.
(56. 8). νόμ. 27 Βασ. (22. 1), νόμ. 1 Βασ. (44. 29). » Ἐάν τις καταλείψῃ
τινὶ ληγάτον ὑπὸ αἵρεσιν τὴν, ἐὰν ὁ κληρονόμος ἅπαις τελευτήσῃ· τελευτήσῃ
δὲ οὗτος ἐπὶ ἐκγόνων ἀπὸ θυγατρὸς, ἡτόνησεν ἡ αἵρεσις. Ἐπειδὴ γὰρ ἐπὶ
παισὶν ἐτελεύτησε καὶ ἄχρηστον ἐστὶ τὸ ληγάτον. εἰ μὴ ἄλλη τοῦ τελευτήσαν-
τος βούλησις φανερώς ἀποδειχθῇ ». Νόμ. 12 Π. (1. 5). συνδ. 6 Π. (1. 6) « νό-
μιμος ἐστὶν ὁ ἐξ ἐννόμου γάμου καὶ ἐν τῷ ἐβδόμῳ μηνὶ τικτόμενος ». Νόμ.
4 Βασ. (29. 1.— Τόμ. Γ'. 351) » Ὁ κουρατορεύων τῆς αὐτεξουσίας αὐτοῦ
θυγατρὸς, ἐὰν προικίσῃ αὐτὴν δοκεῖ τοῦτο ποιεῖν ὡς πατὴρ καὶ οὐχ' ὡς κου-
ράτωρ ». ἀριθ. 10, 6' τοῦ περὶ ἰθαγ. νόμου » Τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα θέ-
λουν θεωρεῖσθαι ὡς συσταθέντα μετὰ προθέσεως παλινοστήσεως ». ἀρθ. 11 τοῦ
Ἀστ. νόμου. ».· ἐν ἀμφιβολίᾳ δὲ ἂν ἐγεννήθη ζῶν ἢ νεκρὸν, ὑποτίθεται τὸ
πρῶτον ». Martin σ. 283 σημ. p.

11) Aubry et Rau Γ', 351 § 766. Δικαστικὸν τεκμήριον εἶναι συμπέ-
ρασμα, ὅπερ ὁ δικαστὴς ἐκ γνωστοῦ πράγματος περὶ ἀγνώστου ποιεῖ (Πολ.
272). Ὡς πρὸς τοῦτο ἔχει νὰ ὁδηγηθῇ οὗτος ὑπὸ κανόνων τῆς λογικῆς καὶ
τῆς ἀνθρωπίνου ἐμπειρίας (Schmid II. 146 σημ. 14). διότι ἡ πολιτ. δικο-
νομία (ἀρθ. 276) τὴν στάθμησιν τῶν δικαστικῶν τεκμηρίων ἀνέθηκεν ὅλως
εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου. Ὅθεν οὐ μόνον μαρτυρίας ἐτέρας δίκης νὰ
λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτιμῇ δύναται (Carré ζ. 975 quat. Εὐρετήρ. Θ'.
366 § 41. Ρουσοπ. σ. 86. ἀνωτέρ. § 81 σημ. 8.— ἡ ἀντικειμένη πῶς διά-
ταξις τῶν Βασ. ἐν νόμ. 44 (24. 1) δὲν ἰσχύει θεθαίως πλέον παρ' ἡμῶν — Τῆς
ἀνατραπέσεως δίκης; Διὰ τί ὅχι! ἄλλην γνώμην ἐκφράζει ὁ τοῦ Εὐρετηρ. [Β'.
72] συντάκτης). πλὴν θεθαίως δὲν θέλει ἀποδώσῃ αὐταῖς τὴν βαρύτητα ἐκεί-
νην, ἣν ἐν τῇ ἐτέρᾳ δίκῃ εἶχον. ἀλλὰ καὶ ὅθεν δῆποτε ἄλλοθεν συμπερά-
σματα ν' ἀντλήσῃ, π. χ. ἀπόφ. ΑΠ. 192 τοῦ 53, 227 τοῦ 54, 2 τοῦ 55.

12) Πολ. 276 » Μόνον καθ' ὅσον ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παρα-
δεκτὴ συγχωροῦνται καὶ τὰ δικαστικὰ τεκμήρια (ἐπομένως λαμβάνονται

καὶ σύμφωνα¹³.

Τὰ τε νόμιμα καὶ τὰ δικαστικὰ τεκμήρια πρέπει νὰ στηρίζονται ἐπὶ βεβαίας καὶ ἀναμφισβητήτου προϋποθέσεως, ἥτις χρησιμεύει ὡς ἡ βάσις αὐτῶν¹⁴. ἄλλως διατάσσεται ἀπόδειξις αὐτῆς.

Γ') ΑΥΤΟΨΙΑ α)

§ 181. Αὐτοψία λέγεται ἡ πρᾶξις, ἣν ὁ δικαστὴς ὡς τοιοῦτος ἐπιχειρεῖ, ἵνα πληροφορηθῇ ἰδίαις αἰσθήσεσι περὶ τῶν ἀποδεικτέων πραγμάτων¹. ὥστε τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦτο μέσον

ὅπ' ὄψιν ὅταν ἐξ ἐγγράφων ἀποδεικνύονται· ΑΠ 374 τοῦ 55) — Πρέπει δὲ νὰ ᾔναι ταῦτα σπουδαῖα ὠρισμένα καὶ σύμφωνα πρὸς ἄλληλα (*présomptions graves précises et concordantes*. οἱ τρεῖς οὗτοι χαρακτῆρες τῆς βαρύτητος τῶν τεκμηρίων ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ συνδέσμου μεταξὺ γνωστοῦ καὶ ἀγνωστού). — Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ στάθμησις αὐτῶν ἀνατίθεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου ». γαλ. κώδ. 1353.

13) Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ἀπαιτεῖται ἡ συνύπαρξις πολλῶν τεκμηρίων ἵνα στηριχθῇ ἐπ' αὐτῶν δικαστ. ἀπόφασις κατὰ τὸ βῆτόν, εἰς μάρτυς οὐδεῖς. Ἀλλ' ὅπως τοῦτο ἐσφαλμένον ἐστὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 256 ὡς πρὸς τοὺς μάρτυρας, ἔπεται ὅτι καὶ ὁ ἐξ ἑνὸς μόνου τεκμηρίου πειθόμενος δικαστὴς οὐδένα νόμον παραβιάζει. Bonnier σ. 603 ἄρ. 644. Aubry et Rau Γ', 351 σημ. 6. — Contra Toullier ἄρ. 24. Πουσοπ. 373.

14) Πρέπει τὸ χρησιμεῦον ὡς βάσις τοῦ τεκμηρίου στοιχεῖον νὰ ᾔναι γνωστὸν ἥτοι ἀναμφισβήτητον, π. χ. ὅτι τὸ τέκνον, οὗ ἀμφισβητεῖται ἡ γνησιότης, «ἐγεννήθη ἐν νομίμῳ γάμῳ καὶ ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς εἰκαζομένης γνησιότητος». Ἀλλως διατάσσεται ἀπόδειξις τοῦ περιστατικοῦ τούτου. Schmid II. 213 σημ. 6. Bayer σ. 747. Martin σ. 274. Weber σ. 92.

α) Bayer σ. 819. Seuffert Commentar Γ', 242. Schmid II, 309. Wetzell σ. 376. Rauter ἄρ. 217. Bonnier σ. 46. Dalloz Descente sur les lieux. Εὐρετήρ. Ε΄. 235. Πουσοπ. σ. 374. — Πολ. 277 — 290. γαλ. δίκον. 295 — 301. — *inspectio ocularis*, ἡ ἐν § 9 Εἰσ. (3. 6) *oculorum inspectio*.

1) Ὡστε ἵνα διαταχθῇ αὐτοψία ἀπαιτεῖται νὰ ᾔναι διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀν-

εὐχρηστόν ἐστι μόνον ἐπὶ παρόντων καὶ εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου προσπιπτόντων πραγμάτων· διατοῦτο λίαν περιωρισμένον². Συνήθως μὲν παρίσταται ἐνεργὸν ἐν ταῖς αὐτοψίαις τὸ αἰσθητήριον τῆς ὁράσεως, ἀλλὰ καὶ δι' ἐτέρων αἰσθήσεων δύναται νὰ ἐνεργηθῇ αὐτοψία³.

Περὶ τὴν μεταχείρισιν τοῦ ἀποδεικτικοῦ τούτου μέσου κρατοῦσιν εἰδικώτερον τὰ ἐπόμενα.

α) ἀπόφασις. ἡ αὐτοψία ἐνεργεῖται ἐπὶ ἀκροατηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ· ἀλλὰ πάντοτε δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως⁴, ἐκδιδομένης εἴτε κατ' αἵτησιν τινὸς τῶν διαδίκων εἴτε καὶ αὐτεπαγγέλτως· ὅπερ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης μέχρι τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως δύναται νὰ λάβῃ χώραν⁵. Ἡ συγχωροῦσα δὲ τὴν αὐτοψίαν ἀπόφασις, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν προσόντων τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων⁶, διατάττει ἐν ἀνάγκῃ τὴν προσαγωγὴν ἰχνογρα-

τιληπτόν τὸ ἀποδεικτέον πρᾶγμα—*factum permanens non praeteritum*. Linde. §. 292 σημ. 2.

2) Ἀφ' ἐτέρου ὅμως εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον μέσον ἀποδείξεως. Ὅρ. ἄνωτέρ. § 124 σημ. 1. 2.

3) Πολ. 277. Bayer σ. 819· π. χ. ὅτι ὁ οἶνος ὠξύνισεν.

4) Τὸ δικαστήριον ἔχει νὰ ἐξετάσῃ ἂν τὰ ἀμφισβητούμενα πράγματα ᾗ-
ναι τοιαῦτα, ὥστε δύναται νὰ διευκρινηθῶσι δι' αὐτοψίας·

5) Πολ. 283. Ἐὰν ὁ διατεταγμένος ν' ἀποδείξῃ τι δι' αὐτοψίας διάδικος ἀφήσῃ νὰ παρέλθῃ ἀπρακτος ἡ προθεσμία; Ἀπόλλυται τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦτο μέσον, ἐκτὸς ἂν χωρὶς αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ τὸ πραγματικὸν τῆς δίκης ὁ δικαστής. Ὅτε ἐπαναλαμβάνεται ἡ περὶ αὐτοψίας διάταξις· Ἰδ. ἄνωτέρ. §. 96 σημ. 7· Carré ζ. 4448 bis· Dalloz ἀρ. 40. Bayer σ. 821.

6) Πολ. 249. 284. ὅρ. ἄνωτέρ. § 125· πρέπει δηλ. ἡ ἀπόφασις αὕτη νὰ προσδιορίζῃ τὸ ἀποδεικτέον θέμα (Carré ζ. 4445. Dalloz ἀρ. 32), τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐνεργηθησομένης αὐτοψίας καὶ νὰ διορίζῃ εἰσηγητὴν δικαστὴν, ὅταν ἡ αὐτοψία μέλλῃ νὰ ἐκτελεσθῇ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου. Ὅτι

φημάτων, διαγραμμάτων, σχεδίων τοποθεσίας ἢ ἄλλων βοηθημάτων⁷. προσέτι δὲ, ὡςάκις πρὸς ἐνέργειαν τελείας καὶ πλήρους αὐτοψίας ἀπαιτεῖται ἰδιάζουσα ἐμπειρία, τέχνης ἢ ἐπιστήμης γνώσεις, συμπαραλαμβάνονται καὶ πραγματογνώμονες⁸. ὅτε ἡ αὐτοψία συμπληροῦται διὰ τῆς πραγματογνωμοσύνης.

6') διεξαγωγή. εἰς τὴν ἐνεργηθησομένην αὐτοψίαν προσκαλοῦνται⁹ οὐ μόνον οἱ διάδικοι, ἀλλὰ καὶ τρίτοι¹⁰, οἱ-

τῆς αὐτοψίας ἡ ἐνέργεια πρέπει ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ νὰ διεξάγῃται ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, ἐννοεῖται ἂν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἡ λέξις αὐτὴ » αὐτοψία » τὸ ἀποδεικνύει· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀνάγκῃ νὰ λαμβάνηται καὶ ὁ εἰσηγητὴς ἐκ τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου. ὅρ. ἀνωτέρ. §. 125 σημ. 4. Δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 15 τῆς πολ. δικον. εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι δύναται νὰ ἀνατεθῇ ἡ αὐτοψία καὶ εἰς δικαστήριον ἄλλο (π. χ. πρόκειται νὰ ἐνεργηθῇ αὐτοψία ἐπὶ κτήματος χειμέ-νου ἐντὸς τῆς περιφερείας ἐτέρου δικαστηρίου). Carré ζ. 1144. Dalloz ἀρ. 26.

Δύναται ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον νὰ διορισθῇ εἰσηγητής; Οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς λούουσιν ἐν γένει καταφατικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο (Carré ζ. 1141. Dalloz ἀρ. 19 - 21. Rauter σ. 234). Τοιοῦτόν τι ἐὰν συμβῇ καὶ παρ' ἡμῖν δὲν ἀντίκειται τοσοῦτον εἰς τὸν νόμον (ἄρθ. 250 ἐδ. 2 Ὁργ. 161 ἐδ. 3. Πολ. ἀνωτέρ. § 25 σημ. 1.), ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ ἀκυρότητα εἰς τὴν διαδικασίαν. Μολοντοῦτο καλὸν εἶναι νὰ μὴ προσφεύγουσιν εἰς αὐτὸ τὰ δικαστήρια ἄνευ σπουδαιοτάτων λόγων.

7) Πολ. 284. ὅπερ καθίσταται ἀναγκαῖον ὡςάκις ἐκ τῆς ἀπλῆς περιγραφῆς τοῦ εἰσηγητοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατανοηθῇ ἡ δυσκόλως κατανοεῖται τὸ ἀποδεικτέον, ὡς συμβαίνει εἰς ἔριδας περὶ ὀρίων. Puchta in Lindes Zeitschr Γ', 47 ἀρ. 9.

8) Ὃταν διλ. τὸ ἐξεταστέον πρᾶγμα δὲν κατανοῇται ἐντελῶς διὰ μόνης τῆς βοθείας τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθήσεων, ἀλλὰ χρειάζονται καὶ ἄλλαι γνώσεις. π. χ. ὅτι ἐκάη ὁ οἶκος καὶ πόσον μέρος αὐτοῦ, ἀρκεῖ ἡ αὐτοψία· ἀλλὰ πόση ἡ ἐντεῦθεν ζημία, πραγματογνώμονες δύνανται νὰ ὀρίσωσιν Puchta αὐτ. σελ. 59. Α.

9) Παρὰ τοῦ ἀποδεικνύοντος δηλαδή.

10) Πολ. 279. π. χ. ἰδιοκτῆται ἢ διακάτοχοι (ὁ κατέχων τὸ ἐνέχυρον

τινες μὴ ἐμφανιζόμενοι¹¹ στεροῦνται ἅς εἶχον τυχὸν κατὰ τῆς αὐτοψίας ἐνστάσεις. Τὰ περὶ τὴν ἐνέργειαν δὲ τῆς αὐτοψίας ἀπαντῶμενα ἐμπόδια τίθησιν ἐκποδῶν τὸ δικαστήριον, διατάττον εἴτε τὴν διὰ βίας ἀνοιξιν θυρῶν ἢ ἄλλων δοχείων, εἴτε τὴν ἐπὶ ποινῇ ἐπίδειξιν τοῦ θεωρητέου πράγματος¹².

δ') ἔκθεσις. ἡ ἐνεργηθεῖσα αὐτοψία πιστοποιεῖται δι' ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ ἢ διὰ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως. πρέπει δὲ νὰ περιγράφηται ὅσον οἶόν τε ἀκριβῶς τὸ θεωρηθὲν πρᾶγμα καὶ ἡ κατάστασις αὐτοῦ. Συμπαράληφθέντων εἰς τὴν αὐτοψίαν καὶ πραγματογνωμόνων, σημειοῦται ἐν τοῖς πρακτικοῖς (ἢ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ εἰσηγητοῦ), ἐκτὸς τῶν ὀνομάτων τῶν πραγματογνωμόνων, γενικῶς μόνον ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς αὐτοψίας· οἱ πραγματογνώμονες δὲ συντάσσουσι τὴν γνωμοδότησιν αὐτῶν¹³.

δυνειστής) τοῦ θεωρηθησομένου πράγματος ἢ ἄλλως ἐνδιαφερόμενοι, οἶον ἀγρογσίτονες Puchta αὐτ. σ. 44 § 4.

11) Ὁ διαταχθεὶς παρὰ τοῦ δικαστηρίου ν' ἀποδείξῃ τι δι' αὐτοψίας ὀφείλει προπάντων νὰ προσκαλέσῃ α) τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, β') τρίτα πρόσωπα ἐνδιαφερόμενα εἰς τὴν αὐτοψίαν. Μετὰ τὴν πρόσκλησιν δύναται νὰ συμβῇ α) νὰ μὴ ἐμφανισθῇ μηδεὶς τῶν διαδίκων· τότε *terminus circumducitur*, β') νὰ μὴ ἐμφανισθῇ ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀποδεικνύοντος· ἐνεργεῖται τότε καὶ ἀπόντος αὐτοῦ ἡ αὐτοψία (ὅρ. ἀνωτέρ. § 125 σημ. 18), γ') νὰ μὴ ἐμφανισθῇ ὁ ἀποδεικνύων· ἐνεργεῖται ἡ αὐτοψία αἰτοῦντος τοῦ ἐμφανισθέντος. ἡ πιστοποιεῖται ἀπλῶς ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ, δ') νὰ μὴ ἐμφανισθῇ ὁ κατέχων τὸ θεωρηθησόμενον πρᾶγμα, πράττονται τὰ τῶν ἄρθρων 280, 281.

12) Καὶ ὅταν ἡ αὐτοψία ἐκτελῇται ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, τὸ δικαστήριον καὶ οὐχὶ ὁ εἰσηγητὴς διατάττει τὰ τῶν ἄρθρων 280 καὶ 281· διότι ἡ ἀρμοδιότης τοῦ εἰσηγητοῦ εἶναι περιορισμένη εἰς ἐκεῖνα τὰ ζητήματα μόνον, ἅπερ ῥητῶς ἡ δικονομία ἀνατίθησιν εἰς αὐτόν. Ἰδ. ἀνωτέρ. § 125 σημ. 49 καὶ § 283 τοῦ Βρυαρ. Σγ. τοῦ 1831.

13) Πολ. 285· 286. Dalloz ἀρ. 52. ὑπογράφει τὴν ἔκθεσιν τῆς αὐτοψίας

Ἡ περὶ τῆς αὐτοψίας ἔκθεσις ἢ τὰ πρακτικὰ ἀποτελοῦσι πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδιαλαμβανομένων πραγμάτων¹⁴.

ε) συζήτησις. εἰ μὲν ἡ αὐτοψία ἐκτελεσθῇ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, προβαίνει ἀμέσως τὸ δικαστήριον εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, εἰ δὲ ἐκτελεσθῇ ἐκτὸς αὐτοῦ, μετὰ παρέλευσιν 3 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῆς ἐκθέσεως παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ δικαστηρίου¹⁵.

Δ') ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΝΕΣ α).

α) ὁρισμός¹).

§ 132. Πολλάκις τὰ χρήζοντ' ἀποδείξεως γεγονότα δὲν δύναται νὰ καταλάβῃ ὁ δικαστὴς ἄνευ τῆς βοηθείας γνώσεων τινῶν ἀλλοτρίων τῆς νομικῆς, οὔτε μάρτυρες ἀπλοῖ νὰ καταθέσωσι δύνανται². τότε ἀναγκαία γίνεται ἡ

δ) γραμματεὺς ; Τὸ ἀρθρ. 285 δὲν ἀπαιτεῖ τοῦτο. Ἰδ. ὁμως Dalloz ἀρ. 48.

14) Πολ. 289. 'Ο Colmet-Daage λέγει (σ. 75) » le tribunal n'est pas nécessairement lié par le procès verbal du juge commissaire et pourrait prendre une décision contraire, pourvue qu'elle fût motivée.

15) Πολ. 290. Dalloz ἀρ. 53.

α) Bayer σ. 822. Seuffert Commentar I'. 257. Seeger das Verfahren mit Sachverständigen, Stuttgart 1841. Puchta in Lindes Zeitschr. I'. 54. Walther im Archiv etc. XXVI. 58. 249. Bonnier σ. 62. Boncenne IV. 451. Dalloz Expertise Πουσοπ. σ. 340.

4) Πρβ. Πολ. 291—299. γαλ. δικον. 302—323.—'Εν τῷ ῥωμ. δικαίῳ ὀλίγα περὶ πραγματογνωμόνων εὐρίσκονται· διότι φαίνεται, ὑποθέσεων τεχνικὰς ἐπαιτουσῶν γνώσεις ἀντιθέτο ἢ διάλυσις εἰς δικαστὰς ἐμπείρους. π. χ. Νόμ. 8. Π. (10. 1), Νόμ. 3 § Π. (11. 6), Νόμ. 3 K. (3. 39). Νεαρ. 73 κεφ. 7. Bayer σ. 834.

2) Π. γ. ὅτι ἡ πωληθεῖσα λίθος εἶναι ἀδάμας, ἢ τὸ πωληθὲν μέταλλον

σύμπραξις τῶν κατεχόντων τὰς γνώσεις ταύτας ἀνθρώπων. Οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ πραγματογνώμονες (*artis periti, experiti*), οἵτινες ἢ ἀντιλαμβάνονται ἀπλῶς ὅ, τι ὁ δικαστὴς ἄνευ αὐτῶν ἀδυνατεῖ³, ἢ κρίνουσι περὶ τῆς δυνάμεως καὶ τῶν αποτελεσμάτων τοῦ ἀμφισβητουμένου πράγματος⁴. Ὡστε ἀναγκαῖοι εἰσὶν οἱ πραγματογνώμονες ὁσάκις ἡ κατανόησις ἢ ἐκτίμησις τοῦ πραγματικοῦ τῆς διαφορᾶς ἐξήρηται ἐκ γνώσεων ἰδιαιτέρας ἐμπειρίας, τέχνης ἢ ἐπιστήμης⁵. ὅπερ ἐν ἐκάστω θέματι προσδιορίζει ὁ δικαστής⁶.

χρυσός, ἢ ὅτι ἡ οἰκοδομὴ ἐκτίσθη κατὰ τοὺς κανόνες τῆς τέχνης κ. λ. L, expert, λέγει ὁ Boncenne (σ. 452.) *mesure, apprécie. Il donne son avis, suivant la spécialité de ses connaissances et la pratique de sa profession ou de son art, sur la valeur d'une terre, sur la solidité d'une construction, sur la façon d'un ouvrage, sur la qualité d'une marchandise ; il estime les dégradations et les améliorations, les réparations et les restitutions, les dommages, les profits et les pertes ; il fournit à la justice les notions particulières qui lui manquent, pour fixer sa décision dans certaines affaires.*

3) Π. χ. ὅτι τὸ δακτύλιον εἶναι ἀδαμάντινον.

4) Π. χ. πόσον διὰ τῆς συστάσεως νέου φαρμαχείου εἰς πόλιν τινα θέλουσι ζημιωθῇ οἱ ὑπάρχοντες φαρμακοποιοί. Διατοῦτο οἱ πραγματογνώμονες καλοῦνται *judices facti*

5) Πολ. 278.291. Ὅθεν ὑπάρχουσι δύο εἰδῶν πραγματογνώμονες, οἱ μαρτυροῦντες καὶ οἱ κρίνοντες. Bayer σ. 822.

6) Boncenne σ. 457. Dalloz ἀρ. 33·38. Carré ζ. 1155. Ὅθεν ἐλευθεριώτερός πως κινηθεὶς ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 135 τοῦ 53) ἀνήρεσε τὴν 9577 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθῆναις ἐφετῶν· διότι τὸ δικαστήριον τοῦτο διατάξαν τὸν ἀναιρεσίβλητον ν' ἀποδείξῃ διὰ πραγματογνωμόνων πόσους καρπούς συνέλεξεν ἡ ἀναιρεσίβλητος ἐκ τῶν ἐπιδίκων κτημάτων, ἐνόει βεβαίως, πόσους καρπούς παρῆγον ἐτησίως τὰ ἐπίδικα κτήματα· ἀλλὰ δικονομικῶς ἀκριβεστέρα ἐστὶ τοῦ ἀρείου Πάγου ἡ ἀπόφασις. — Δύναται τὸ δικαστήριον, κατέχον τυχαίως τὰς πρὸς τὴν πραγματογνωμοσύνην ἀπαιτουμένας γνώσεις νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὸ ταύτην ; Ἡδύνατο ν' ἀπαντήσῃ τις εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο

6') Διεξαγωγή.

§ 133. Ἡ πραγματογνωμοσύνη ἐνεργεῖται ἐπὶ ἀκροατηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ πάντοτε δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως· ἡ ἀπόφασις πρέπει προσέτι νὰ περιέχῃ τοὺς διορισθέντας πραγματογνώμονας, τὸν τόπον καὶ χρόνον τῆς διεξαγωγῆς τῆς πραγματογνωμοσύνης καὶ τὸν μέλλοντα νὰ διευθύνῃ αὐτὴν δικαστὴν, ἐὰν ἐνεργῇται ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου¹.

Οἱ πραγματογνώμονες α) διορίζονται², πρὸ τῆς ἐκδόσεως μὲν τῆς ἀποφάσεως ὑπὸ τῶν διαδίκων, ἄλλως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐν τῇ ἀποφάσει³, τὸ ὁποῖον ὀφείλει

καταφατικῶς, σχεπτόμενος ὅτι ἡ πραγματογνωμοσύνη δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ αὐτοψία τις, ἐκτελουμένη διὰ τελειοτέρων ἢ τῶν συνήθων παρὰ τοῖς ἀνθρώποις αἰσθητηρίων· ὅταν λοιπὸν ὁ δικαστὴς ἔχῃ αὐτὸς τὰ τελειότερα ταῦτα αἰσθητήρια, διὰ τί νὰ μὴ δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ προσφεύγῃ εἰς ἄλλους τῆς αὐτῆς κατὰ τοῦτο τελειότητος; δὲν μεταχειρίζεται ὀφθαλμοὺς ὑελίνους ὁ μύωψ δικαστὴς αὐτοψίαν τινα ἐνεργῶν; Ἡ σκέψις αὕτη εἶναι ὀρθοτάτη καὶ οὐδὲν ἄλλο ἔχω ν' ἀντιτάξω εἰμὴ τὸ ἄρθ. 291, ὅπερ θέλει διὰ πραγματογνωμόνων νὰ ἐνεργῇ ἐν τοιοῦτῳ θέματι ὁ δικαστής· Chauveau sur Carré ζ. 4155 bis, Dalloz ἀρ. 34—41. 67. Ρουσ. 314, ὅστις ἐναντία φρονεῖ. ἀπόφ. ΑΠ, 293 τοῦ 53.

Ὑπάρχουσιν ὁμῶς κατ' ἐξαίρεσιν περιπτώσεις ὅτε ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ διορίσῃ πραγματογνώμονας· οἷον Πολ. 1066. 1076. 1084. 1091. Boncenne σ. 457. Dalloz ἀρ. 51.

1) Πολ. 293. γαλ. δικον. 302. Ἡ ἀπόφασις αὕτη πρέπει νὰ ὀρίξῃ καὶ τὸ ἀποδεικτέον θέμα κατὰ τὸ 249 ἄρθρον.

2) Ἀνίκανοι νὰ διορισθῶσι πραγματογνώμονες εἰσὶν οἱ καταδικασθέντες εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν (Ποιν. νόμ. ἄρθρ. 23 § 4). Οἱ ξένοι; αἱ γυναῖκες; οἱ ἀνήλικοι; Οὐδεὶς νόμος ἀποκλείει αὐτοὺς (Colmet-Daage ἀρ. 88, Dalloz ἀρ. 64—contra Carré ζ. 4163.) Ἐνίοτε μάλιστα εἰσὶ κατὰλληλότεραι αἱ γυναῖκες Νόμ. 1 πρ. Π, (25 4).

3) Πολ. 292 ἐδ. 2, γαλ. δικ. 196. Ἡ γαλλικὴ δικονομία (ἄρθ. 305.)

κατὰ κανόνα νὰ διορίσῃ τρεῖς, ἐνῶ οἱ διάδικοι δύνανται καὶ ἓνα μόνον⁴.

6') οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος⁵ διορσθέντες ἐξαιροῦνται δι' οὓς λόγους καὶ οἱ μάρτυρες⁶. ἡ περὶ ἐξαίρεσεως αἵτησις

διαφέρει κατὰ τοῦτο. συγχωρεῖ νὰ ἐκλέγωσιν οἱ διάδικοι τοὺς πραγματογνώμονας καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, λαμβάνοντες πρὸς τοῦτοπροθεσμίαν τριήμερον παρὰ τῆς ἀποφάσεως. Τὴν διαδικασίαν ταύτην ἀκολουθοῦσι συνήθως, ἐξ ἀπροσεξίας βεβαίως, καὶ τὰ ἐγγώρια δικαστήρια· ἥτις ὁμῶς μὴ πραγματοποιηθεῖσα ποτὲ, δὲν ἐγένετο ἀντικείμενον σπουδαίας ἐξετάσεως. Ἀλλὰ καὶ ἂν πραγματοποιηθῇ, ἀκυρότης ἐντεῦθεν δὲν παράγεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 202 ἐδ. 2. Ρουσοπ, 312. 313. *Contra* Carré ζ. 806.

4) Πολ. 292. Ἐνίοτε καὶ ὁ δικαστὴς δύναται νὰ διορίσῃ ὀλιγωτέρους τῶν τριῶν πραγματογνώμονας, π. χ. Πολ. 310. 312. 957 ἐδ. 2. 1066. 1072. 1076. 1084. ἀλλὰ καὶ ὅταν θέλῃ ἀπλὴν πληροφορίαν τοῦ πράγματος, οὐχὶ τελείαν ἀπόδειξιν (ἴδ. κατωτέρ. § 134 σημ. 3), διορίζει ὀλιγωτέρους τῶν τριῶν, π. χ. νὰ ἐκτιμήσωσι μικράν τινα ἄμπελον. Κατὰ τὸ ῥώμ. δίκαιον ὁ ἀριθμὸς τῶν πραγματογνώμωνων ἀναβαίνει ἀπὸ 1—3. Νόμ. 5 § 25 Π. (25. 3). Νόμ. 1 § 25 Π. (37. 9). Νόμ. 3 Κ. (3. 39). Νεαρ. 7. κεφ. γ' § 2. Νόμ. 1 Βασ. (21. 7). Περὶ τῆς γαλ. δικον. ἴδ. Dalloz ἀρ. 476—82. Carré ζ. 1158.

5) Πολ. 296. Ἀρα οἱ παρὰ τῶν διαδίκων ἐκλεχθέντες πραγματογνώμονες δὲν ὑπόκεινται εἰς ἐξαίρεσιν (Dalloz ἀρ. 426. 131)· ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὁ παρὰ τῆς γαλλικῆς δικονομίας (ἄρθ. 308) ῥητῶς προβλεπόμενος περιορισμὸς ὅτι καὶ οἱ τοιοῦτοι πραγματογνώμονες ἐξαιροῦνται διὰ λόγους μεταγενεστέρους τῆς ἐκλογῆς (... à moins que les causes n'en soient survenues depuis la nomination et avant le serment). Ὁ περιορισμὸς οὗτος ἰσχύει καὶ παρ' ἡμῖν κατ' ἀναλογίαν τῆς διατάξεως τοῦ ἁρθρου 113. Ἐὰν ὁ λόγος τῆς ἐξαίρεσεως ᾗτο μὲν προγενέστερος, ἔμαθεν ὁμῶς αὐτὸν μετὰ τὴν ἐκλογὴν ὁ διάδικος ; Καὶ τότε δεκτὴ ἐστὶν ἡ ἐξαίρεσις (Πολ. 40. Carré ζ. 1172 bis. Berriat 212 σημ. 11. Dalloz ἀρ 135).— Κατὰ τὴν γαλλ. δικονομίαν ἡ περὶ ἐξαίρεσεως αἵτησις ἐνταῦθα εἶναι ἀπαράδεκτος, γενομένη μετὰ τὴν ὕρκοδοσίαν. Παρ' ἡμῖν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν τριήμερον προθεσμίαν ἔχει ὁ ἐξαίρων.

6) Γαλ. δικ, 310. Ἄλλαι νομοθεσίαι π. χ. ἡ τῆς Βάθης (§ 543) ἐφαρ-

μετὰ τῶν ἀποδείξεων πρέπει νὰ εἰσαχθῇ ἐπὶ ποινῇ ἀπαραδέκτου ἐντὸς 3 ἡμερῶν ἀφοῦ μάθῃ⁷ τὸν διορισμὸν ὁ ἐξαιρῶν⁸. ἡ περὶ αὐτῆς ἀπόφασις εἶναι ἀνέκκλητος⁹.

γ') δὲν εἶναι ὑπόχρεοι, ὡς οἱ μάρτυρες, νὰ δεχθῶσι τὸν διορισμὸν¹⁰. δεχθέντες ὅμως (ὅπερ ἀποδεικνύει καὶ ἡ ὄρκισις αὐτῶν) ὑποβάλλονται εἰς ἀποζημίωσιν, ἐὰν μὴ ἐκτελέσωσι τὴν πραγματογνωμοσύνην¹¹.

δ') ἀντικαθίστανται ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ, μὴ συμφωνούντων περὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν διαδίκων· ὅπερ γίνεται ὅταν δὲν δεχθῶσι τὸν διορισμὸν οἱ πραγματογνώμονες, ἢ δὲν ἐμφανισθῶσι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνεργείας τῆς

μόζουσι τοὺς λόγους τῆς ἐξαιρέσεως τῶν δικαστῶν· Περί τῶν Γερμανῶν ἰδ. Seeger σ. 66.

7) Διὰ νομίμου τρόπου, ἥτοι κατὰ τὸ 138 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας. Ἐπὶ ἐκουσίας ἐκλογῆς τῶν πραγματογνωμόνων ἀρκεῖ καὶ ἄλλοιᾶ γνῶσις. Carré ζ. 1475· 1175 bis· Dalloz ἀρ. 137—144.

8) Ἡ διαδικασία περὶ τὴν ἐξαίρεσιν εἶναι μικτὴ τις μεταξὺ τῆς ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίας καὶ τῆς συνοπτικῆς (Πολ. 295 ἐδ. 2. 3. 296 ἐδ. 4) Ἐνεκα τῆς πρώτης ὑπάρχει ὑποχρέωσις εἰς προαπόδειξιν (Garré ζ. 1175 quat.), ἔνεκα τῆς δευτέρας, ἡ ἀναφορὰ πρέπει νὰ κοινοποιῇται πάντοτε εἰς τὸν ἀντίδικον, κατὰ δὲ τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως συγχωρεῖται ἀνακοπή. Ἐνίοτε τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ πραγματογνώμονος δικάζει ὁ εἰσηγητῆς δικαστής· Πολ. 343 ἐδ. 3.

9) Πολ. 296. Ἡ γαλ. δικονομία (ἄρ. 312) συγχωρεῖ ἔφεσιν, ἀλλ' ἄνευ ἀνασταλτικῆς ἐνεργείας.

10) Πολ. 294. γαλ. δικον. 316. διότι εὐκολωτέρα εἶναι ἡ ἀντικατάστασις τοῦ πραγματογνώμονος ἢ τοῦ μάρτυρος. Carré ζ. 1189. Dalloz ἀρ. 115. Bayer σ. 825 ἀρ. 4. Μόνον ὅταν δὲν ὑπάρχωσιν ἕτεροι ἐμπειροτέχνηαι δικαιολογεῖται ἡ ἐξανάγκασις τῶν διορισθέντων· Seeger σ. 75. Walther σ. 262.

11) Ἀλλὰ καὶ τότε ἀπαλλάσσεται τῶν ζημιῶν τούτων, ἐὰν εὐλογος αἰτία ἐμπόδισεν αὐτὸν, π. χ. βαρεῖα ἀσθένεια, ὑπηρεσία δημόσιος κ. λ. Dalloz ἀρ. 116. Carré ζ. 1194.

πραγματογνωμοσύνης¹².

Ἡ πραγματογνωμοσύνη ἐκτελεῖται οὕτως· α) ὅταν γίνηται ἐπὶ ἀκροατηρίου, ὀρκίζονται¹³ οἱ πραγματογνώμονες καὶ ἀκολούθως ἀποχωροῦσιν εἰς ἰδιαίτερον δωματίον, ὅπου συντάσσουσι τὴν γνωμοδότησιν αὐτῶν, τὴν ὁποίαν ἐπιστρέφοντες παραδίδουσι εἰς τὸν πρόεδρον διὰ τοῦ πρεσβυτέρου¹⁴. β) ὅταν γίνηται ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, καὶ ἦναι δυνατὴ ἡ θεώρησις τοῦ ἀντικειμένου τῆς πραγματογνωμοσύνης, συνενοῦται μετ' αὐτῆς καὶ αὐτοψία¹⁵, ἥγουν μεταβαίνει μετὰ τῶν πραγματογνωμόνων ἐπιτοπίως ὁ εἰ-

12) Πολ. 294 «Μὴ ἐμφανισθέντος τινος τῶν ἐμπειροτεχνῶν εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον καὶ χρόνον, ἢ μὴ θέλοντος νὰ δεχθῇ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ, ἐὰν οἱ διάδικοι δὲν δύνανται νὰ συμφωνήσωσι περὶ ἄλλου, ὀφείλει ὁ εἰσηγητὴς νὰ διορίσῃ αὐτὸς ἄλλον». Ἐὰν δὲν ἐμφανισθῶσι πάντες; Καὶ τότε τὸ αὐτὸ γίνεται· διότι ἡ ἔκφρασις τοῦ νόμου «μὴ ἐμφανισθέντος τινὸς τῶν ἐμπειροτεχνῶν» περιέχει διὰ τοῦ «τινὸς» καὶ πάντας.

Ὁ εἰσηγητὴς ὁμοῦς δὲν δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ ἕτερον πραγματογνώμονα, ὅταν ὁ παρὰ τοῦ δικαστηρίου διορισθεὶς δὲν ὑπάρχῃ (ἀπόφ. Α. Π. 5 τοῦ 52) ἢ ἐδέχθῃ ἤδη τὸν διορισμὸν καὶ ἀποποιῇται τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ (ἀπόφ. Α. Π. 179 τοῦ 48. — ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ εἶναι ὀρθή, ἡ αἰτιολογία ὁμοῦς ἀπρόσφορος· διότι, καὶ ἂν ἐκκλητεύοντο οἱ διάδικοι, ἄκυρος ἦθελεν εἶσθαι ὁ παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν διαδίκων, γενόμενος διορισμὸς τοῦ πραγματογνώμονος).

13) Ὁ ὅρκος τῶν πραγματογνωμόνων εἶναι ὁ τῶν μαρτύρων κατὰ τὸ 288 ἄρθρον, ἥτοι τοῦ ἄρθ. 335. Ἀλλὰ συνήθως αἱ λέξεις «θέλω εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν» ἀντικαθίστανται διὰ τῶν λέξεων «θέλω ἐνεργῆσαι τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως τὴν ἀνατεθεῖσάν μοι πραγματογνωμοσύνην». — 14) Πολ. 287.

15) Πολ. 297 ἐδ. 2. Τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄρθρου τούτου «ἐὰν ἦναι δυνατὴ ἡ θεώρησις τῶν ἀντικειμένων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξήρτηται κυρίως ἡ κρίσις, γίνεται συγχρόνως αὐτοψία» ἐνόησεν ὁ ἄρειος Πάγος; (ἀπόφ. 58 τοῦ 50) ὡς σημαίνουσιν θεώρησιν τοῦ πράγματος ὑπὸ τῶν πραγματογνωμόνων. Ἀλλ' ἡ αὐτοψία εἶναι πρᾶξις τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὸ ἄρ. 277. ἔπειτα τὴν διεξαγωγ.

σηγητῆς, ὀρκίζει αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς μὲν συντάσσει γενικὴν αὐτοψίας ἔκθεσιν, οἱ δὲ πραγματογνώμονες γνωμοδότησιν ἔγγραφον¹⁶, ἣν παραδίδουσι τῷ εἰσηγητῇ¹⁷. Μὴ οὐ-

γὴν τῆς πραγματογνωμοσύνης διευθύνει ὁ εἰσηγητής (Πολ. 293). ἄρα ὅταν ᾔνοι· θεωρητὸν τὸ πρᾶγμα, ἀπαιτεῖται νὰ ᾔνοι· παρὼν αὐτὸς ἵνα δίδῃ τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας εἰς τοὺς πραγματογνώμονας καὶ νὰ ἐξομαλύνῃ τὰς ἀναφωμενάς μεταξὺ τῶν διαδίκων διενέξεις, σημειῶν ἐν τῇ ἐκθέσει τὰ σημειώσεως χρήζοντα. Ὅθεν συμφωνότερα πρὸς τὸν νόμον θεωρῶ τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτεθειμένα, ὧν ἡ παραφυλακὴ πολλὰς ἀκυρότητας τῆς διεξογομένης πραγματογνωμοσύνης δύναται νὰ προλάβῃ καὶ εὐκολωτέραν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς καθιστᾷ· π. χ. ἐὰν ἡ πραγματογνωμοσύνη ἐκτελεσθῇ παρόντος τοῦ εἰσηγητοῦ, ἀπόντος ὅμως τοῦ ἐτέρου διαδίκου, οὗτος κατὰ τὸ 264 ἄρθρ. δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ἔπειτα ὅτι ἡ πραγματογνωμοσύνη δὲν ἐνηργήθη ἐπὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου πράγματος, ἐνῷ δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο μόνον τῶν πραγματογνωμόνων ἐνεργησάντων. Ὡστε ἡ παρουσία τοῦ εἰσηγητοῦ περιττὴ ἐστὶ μόνον ὅταν αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἔχῃ νὰ ἐνεργήσῃ, περὶ τοῦ ἀντικειμένου δὲ τῆς πραγματογνωμοσύνης οὐδεμία μεταξὺ τῶν διαδίκων διαφωνία ὑπάρχῃ. Seuffert Comment. Γ', 261.

16) Ἐντὸς πόσου χρόνου ὀφείλουσιν οἱ πραγματογνώμονες νὰ συντάξωσι καὶ παραδώσωσι τὴν γνωμοδότησιν αὐτῶν; Καθ' ἡμᾶς ἄνευ ἀναβολῆς χρεωστοῦσιν οἱ πραγματογνώμονες ν' ἀρχίσωσι τὰς ἐργασίας των καὶ νὰ παραδώσωσι τὴν γνωμοδότησιν ἅμα τελειώσωσιν αὐτήν. Ἀλλὰ δύναται ἐπὶ σπουδαίων ἐπιστημονικῶν ἢ τεχνικῶν ζητημάτων νὰ αἰτήσωσι καιρὸν πρὸς διάσκεψιν. Ὅθεν ὀρθῶς ποιοῦντα τὰ δικαστήρια τάττουσιν ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτῇ χρόνον διασκέψεως (Bayer σ, 827 ἐν τ.). Ἡ παραμέλησις τοῦ χρόνου τούτου καθιστᾷ τοὺς πραγματογνώμονας ὑπευθύνους εἰς τὰ ἔξοδα καὶ τὰς ζημίας (Πολ. 291 ἐδ. 2). Ἀλλὰ νομίζω ὅτι καὶ μετὰ ταῦτα παραδίδοντες τὴν γνωμοδότησιν αὐτῶν οἱ πραγματογνώμονες ἀπαλλάττονται τῆς εὐθύνης ταύτης· διότι ἡ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ὀριζομένη πρὸς ἐγχείρισιν τῆς γνωμοδοτήσεως προθεσμία, μὴ καθιερωμένη παρὰ τοῦ νόμου, δὲν εἶναι ἀνατρεπτική. Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἔτυχε σπουδαίας ἐξετάσεως παρὰ τοῖς ἡμετέροις δικαστηρίοις, ἡ δὲ πρακτικὴ αὐτῶν εἶναι ἐναντία τῶν ἐνταῦθα λεγομένων. Περὶ τῆς γαλ. δικονομίας ἴδ. τὸ 320 ἄρθρον.

17) Ἡ παράδοσις εἰς ἕτερον ἢ τὸν εἰσηγητὴν δὲν εἶναι ἔγκυρος. ἀπόφ. Α. Π. 89 τοῦ 48,

μόνον ἐπὶ διαφωνίας καταχωρίζονται ἐν αὐτῇ οἱ ὑποστηρίζοντες ἐκάστην γνώμην λόγοι². Ἡ παρὰ τριῶν πραγματογνωμόνων καὶ κατὰ πλειονοψηφίαν προσηκόντως ἐκδοθεῖσα γνωμοδότησις ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν καὶ ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὴν τὸ δικαστήριον· ἄλλως χρη-

νας»· διότι τῶν νόμων αἱ ἀπαγορεύσεις γίνονται ἐνίοτε σ ι ω π η ρ ῶ ς· οὐδαμοῦ δὲ ὁ νόμος ἀπαγορεύει καὶ τὸν διορισμὸν ἀ γ ρ α μ μ ά τ ο υ δ ι κ α σ τ ο ὤ. καὶ ὅμως δὲν πιστεύω νὰ εὑρεθῇ δικαστὴς ἐγγράμματος νὰ ὑποστηρίξῃ ἀπόφασιν ὑπὸ τριῶν ἀγραμμάτων πρωτοδικῶν ἐκδοδομένην, καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἄλλοθεν ἀποδεδειγμένον ἐπισήμως ὅτι ἡ ἀπόφασις εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν διασκέψεών των.

Ἡ γνωμοδότησις τῶν πραγματογνωμόνων δὲν εἶν' ἔκθεσις· ἐπομένως περιττὸν εἶναι ν' ἀναφέρῃ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον ὅτε ἐνηργήθῃ. Ὁ ἄρειος Πάγος τὴν αὐτὴν ἀπέφηνε γνώμην (ἀπόφ. 191 τοῦ 47)· ἀλλὰ φοβηθεὶς νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ γνωμοδότησις δὲν εἶναι ἔκθεσις, ἐπίεσε τὸ ἄρθ. 133 § 3 τῆς πολ. Δ.

Ἡ γνωμοδότησις εἶναι δ η μ ό σ ι ο ν ἔ γ γ ρ α φ ο ν; Δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι δημοσίου ἐγγράφου δύναμιν ἔχει ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐνεργουμένων δοκιμασιῶν ἢ ὅταν πάντες οἱ πραγματογνώμονες παραδώσωσιν εἰς τὸν εἰσηγητὴν τὴν γνωμοδότησίν των· διότι εἰς τοιαύτην περίπτωσιν δ ι α δ η μ ο σ ί ο υ π ρ ο σ ώ π ο υ πιστοποιεῖται τοῦ ἐγγράφου τούτου ἡ γνησιότης. Ἀλλ' ὅταν εἷς μόνον πραγματογνώμων παραδῶσῃ τὴν γνωμοδότησιν εἰς τὸν εἰσηγητὴν, δὲν ὑπάρχει τότε ἡ αὐτὴ ἐγγύησις περὶ τῆς γνησιότητος. Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν ὅτι π ά ν τ ο τ ε ἡ γνωμοδότησις εἶναι δημόσιον ἔγγραφον (ἀπ. 161 τοῦ 47)· ἀλλ' ἄνευ ἀποχρώσεως καὶ, ὡς πρὸς τὸ ἄρθ. 399 § 4, ὅπερ ἐπάγεται, ἐσφαλμένης αἰτιολογίας.

2) Δὲν εἶναι οὐσιῶδες προσὸν τῆς γνωμοδοτήσεως τὸ νὰ αἰτιολογῶσιν οἱ πραγματογνώμονες τὴν γνώμην των· διότι δὲν ἀπαιτεῖ τοῦτο ὁ νόμος (ἀπόφ. Α. Π. 23 τοῦ 44). Τὸ ἄρθρ. 286 θέλει μόνον εἰς περίπτωσιν διχοψηφίας νὰ ἀναφέρονται ἐν τῇ γνωμοδοτήσει οἱ ὑπὲρ καὶ κατὰ λόγοι. Πλὴν καὶ τοῦτο παραλειφθὲν δὲν φέρει ἀκυρότητα κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν· καθότι ὁ δικαστὴς εἶναι δεδεμένος ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας τῶν πραγματογνωμόνων· δὲν χρησιμεύουσι λοιπὸν οἱ λόγοι τῆς μειονοψηφίας καὶ οἱ λόγοι τῆς πλειονοψηφίας εἰμὴ ὡς ἀπόδειξις ὅτι μεθ' ὥριμον σχέψιν ἀπεφάναντο οἱ πραγματογνώμονες.

σιμεύει ὡς ἀπλῇ γνώμῃ εἰς τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ ὑποκειμένη³. Ἡ συζήτησις τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως μετὰ τὴν

3) Πολ. 298. Ὅθεν παρ' ἡμῖν τελείαν ἀπόδειξιν ἀποτελεῖ ἡ γνωμοδότησις, α') ἐὰν παρὰ τριῶν πραγματογνωμόνων, β') κατὰ πλειονοψηφίαν (δὲν ἐπαιτεῖται ὁμοφωνία πάντων τῶν πραγματογνωμόνων), καὶ γ') κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον ἐκδοθῇ. Ὅθεν δσάκις τὸ δικαστήριον διορίζει ὀλιγωτέρους τῶν 3 πραγματογνώμονας (ἴρ. ἀνωτέρ. § 133 σημ. 4), ἡ ὑπάρχει ἰσοψηφία μεταξὺ τῶν διορισθέντων (π. χ. ὁ μὲν ἀναβιβάζει τὸ εἰσόδημα τοῦ κτήματος εἰς 1000, ὁ δὲ εἰς 1500, ὁ δὲ εἰς 2000) ἔχει δικαίωμα τὸ δικαστήριον νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν γνώμην αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἐπ' ἀρ. 6 ἀπόφ. (53) τοῦ ἀρείου Πάγου δσάκις ἰδιάζουσα ἐμπειρία ἡ γνώσις ἰδιαιτέρας τέχνης ἢ ἐπιστήμης δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαία, ἡ ἀπόφασις τῶν πραγματογνωμόνων δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰ δικαστήρια. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ διορισθῶσι πραγματογνώμονες εἰς ταύτην περίπτωσιν (Πολ. 291);

Ἐὰν ἡ γνωμοδότησις ᾖ ἀκύρος; Ἀντιφασκούσας περὶ τούτου ἐξέδωκεν ἀποφάσεις ὁ ἡμέτερος ἄρειος Πάγος· διὰ τῆς 49 τοῦ 46 εἶπεν ὅτι τὰ δικαστήρια λαμβάνοντα ὑπ' ὄψιν ἀκύρους γνωμοδοτήσεις δὲν παραβιάζουσι διατάξιν τινὰ τοῦ νόμου περὶ ἀποδείξεως, ἀλλὰ μάλιστα συμμορφοῦνται μὲ τὸ 3 ἐδ. τοῦ 298 ἄρθρου τῆς Πολ. δικονομίας. Κατόπιν παρεδέχθη (ἀποφ. 97 τοῦ 50, 6 τοῦ 53, 69 τοῦ 54) ὅτι ἀκύρος ἀπόφασις τῶν πραγματογνωμόνων δὲν δύναται οὐδὲ ὡς ἀπλῇ γνωμοδότησις νὰ χρησιμεύσῃ, διότι θεωρεῖται ὡς μὴ οὔσα κατὰ τὸ 135 ἄρθρον· ἡ παράθεσις τοῦ ἄρθρου τούτου, περὶ δικαστικῶν ἐκθέσεων πραγματευομένου, ἀπρόσφορός ἐστιν· οἱ πραγματογνώμονες δὲν συντάσσουσιν ἔκθεσιν. ἴδ. τὴν 1 σημ. τοῦ § τούτου). Ἡ πρώτη γνώμη συμφωνεῖ μᾶλλον πρὸς τὸ γ' ἐδ. τοῦ 298 ἄρθρου («κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν χρησιμεύει ὡς ἀπλῇ γνωμοδότησις»· ἄλλη περίπτωσις δὲ εἶναι καὶ ἡ μὴ ἔγκυρος σύνταξις τῆς γνωμοδοτήσεως), οἰκονομεῖ δὲ καὶ δαπάνας ἡ βραδύτητας, ἃς ἡ ἐπανάληψις τῆς πραγματογνωμοσύνης ἤθελεν ἐπενέγκει. Ρουσσοπ. 324.

Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθ. 323) ὁ δικαστὴς δὲν χρεωστεῖν ἀκολουθήσῃ τὴν γνώμην τῶν πραγματογνωμόνων, ἐὰν ἡ πεποιθήσις αὐτοῦ ᾖ ἐναντία· διατοῦτο ἀναγκαῖον ἐν Γαλλίᾳ νὰ αἰτιολογῶνται αἱ γνωμοδοτήσεις τῶν πραγματογνωμόνων, (ἄρθ. 348.)

Ἐν Γερμανίᾳ διδάσκουσιν ἄλλας ἀρχὰς περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῆς τῶν πραγματογνωμόνων γνωμοδοτήσεως οἱ συγγραφεῖς. Διακρίνουσι

περαίωσιν τῆς πραγματογνωμοσύνης γίνεται ὅπως καὶ ἐπὶ αὐτοψίας⁴.

Ε΄) ΜΑΡΤΥΡΕΣ α)

Α΄) γενικά.

§ 135. Μάρτυρες ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ λέγονται τρίτα πρόσωπα, ἐκτὸς τῶν διαδίκων καὶ τοῦ δικαστοῦ, τὰ

μεταξὺ συμφωνίας καὶ διαφωνίας τῶν πραγματογνωμόνων. Συμφωνοῦντων τῶν πραγματογνωμόνων, θεωρεῖται ὡς ὑποχρεωτικὴ ἡ γνωμοδότησις (Νόμ. 15 K. 4. 38. δ Gönner (B', 44) συγχωρεῖ προσβολὴν τῆς γνωμοδοτήσεως ὅπως καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων προσβάλλονται δι' ἐφέσεως.), ἐκτὸς ἂν ᾖναι ἀσαφὴς ἢ τοσοῦτον σπουδαίας καθ' ἑαυτῆς διεγείρῃ ὑπονοίας, ὥστε ὁ δικαστὴς δὲν ἐγκρίνει νὰ ἐπαναπαυθῇ εἰς αὐτὴν (Bayer σ. 834). Διαφωνούντων ὅμως αὐτῶν, ἐπὶ μὲν ἐκτιμήσεων λαμβάνεται ὡς βᾶσις ὁ μέσος ὅρος (διαίρεται δηλ. τὸ ἄθροισμα τῶν διαφόρων ἐκτιμήσεων διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκτιμητῶν), ἐπὶ δὲ ἄλλου εἴδους γνωμοδοτήσεων, κρατεῖ κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην ἢ ψῆφος τῶν πλειόνων. Ὑπάρχει καὶ ἑτέρα γνώμη, καθ' ἣν πρέπει ἐπὶ διαφωνίας νὰ ὑπερισχύῃ ἡ κάλλιον ἡτιολογημένη ψῆφος. Οἱ τὴν γνώμην ταύτην ἔχοντες ὑποδιαιροῦνται· οἱ μὲν ἀναθέτουσιν εἰς τὸν δικαστὴν τὴν ἐπίκρισιν τῶν αἰτιολογιῶν (Danz § 356 σημ. b), οἱ δὲ εἰς ἄλλους πραγματογνώμονας (Martin § 218 σημ. 1. Walther 287) πρὸς Bayer σ. 825. Πουσ. 318. — 4) Πολ. 299.

α) Bayer σ. 793. Seuffert Commentar Γ'. 53. Schmid II. 232. Toullier E', I. Aubry et Rau Γ', 324. Marcadé E', 100. Bonnier 82. Dalloz Obligations ἀρ. 4604. Πουσ. σ. 424. Εὐρετήρ. λ. μάρτυρες.— Ἡ διὰ μαρτύρων ἀποδείξις, καὶ τοι λίαν περιωρισμένη παρὰ τοῦ νόμου τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν τυγχάνουσα, σπουδαίαν μολοντοῦτο καὶ σύντονον ἀπαιτεῖ μέλητην· καθότι ἡ πραγματογνωμοσύνη μὲν καὶ ἡ αὐτοψία σπανίως εἰσὶν εὐχρηστοί, οἱ ὅρκοι δὲ ἐπισφαλῇ μέσσα ἀποδείξεως· ἀλλὰ καὶ τὰ ἀγγραφα συνεχῶς διὰ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως ἐνισχύονται ἢ ἐξασθενοῦνται, π. χ. προσβαλλόμενα ὡς εἰκονικὰ ἢ πλαστὰ καὶ μὴ γνήσια. Ἄρα τὸ τὰ μέγιστα σημαντικὸν μέσον ἀποδείξεως εἰσὶν οἱ μάρτυρες.

Πηγαί. Βασ. (21. 4). Ἀρμεν (1. 6). Πολ. 300—348. γαλ. δικον. 252—294. γαλ. κώδ. 1344—1348,

ὅποια καταθέτουσιν ἐπὶ δικαστηρίου ὅ,τι ἰδίαις αἰσθήσεσιν ἀντελάβοντο περὶ τῶν ἀποδεικτέων περιστατικῶν. Τοιούτων λοιπὸν προσώπων τοιαύτη κατάθεσις εἶναι μαρτυρία¹. Πᾶς ἄνθρωπος ἄνευ διακρίσεως βαθμοῦ ἢ φύλου ὀφείλει νὰ μαρτυρῇ ἐπὶ δικαστηρίου προσκαλούμενος. ἡ δὲ παραβίασις τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης ἐπιφέρει τὰς ζημίας τοῦ λειπομαρτυρίου, ὑποβάλλουσα εἰς χρηματικὴν ποινὴν καὶ ἀποζημίωσιν τὸν ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου ἀπειθοῦντα μάρτυρα². Ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου δικαιούται ὁ μάρτυς ν' ἀπαιτήσῃ τὰς δαπάνας, ὧν ἐγένετο αὐτῷ πρόξενος ἡ μαρτυρία³.

1) Πολ. 332. Schmid II. 232 σημ. 2. Bayer σ. 793.

2) Πολ. 313 — 316 γαλ. δικον. 263—266. Βαυαρ. Σχ. § 255. Νόμ. 40 Βασ. (21. 1) «Ἡ διάταξις κελεύει μὴ μόνον ἐν ταῖς ἐγκληματικαῖς δίκαις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς χρηματικαῖς ἕκαστον ἀναγκάζεσθαι μαρτυρεῖν μεθ' ὅρκου ὁσέως ἅπερ ἐπίσταται...» Νόμ. 24 § 1 Π (22. 5). Νεαρ. 90 κεφ. ἡ. διότι εἶναι δύσκολος καὶ πολλάκις ἀδύνατος τοῦ μάρτυρος ἡ ἀντικατάστασις. Bayer. 793. Seuffer Comment. Γ', 60. Carré ὑπὸ τὸ 263 ἄρθ. Bencenne Δ', 295. Bonnier ἀριθ. 177.— Ὁ προσηκόντως κλητευθεὶς καὶ ἄνευ εὐλόγου αἰτίας μὴ ἐμφανισθεὶς μάρτυς, ἡ ἐμφανισθεὶς μὲν ἀλλὰ μὴ θέλων νὰ μαρτυρήσῃ α) προστιμᾶται δραχμαῖς 5 — 100. ἐὰν καὶ μετὰ τὴν τιμωρίαν ταύτην ἐπιμένῃ ἀπειθῶν, ὁ δὲ προσκαλέσας αὐτὸν διάδικος ἡττήθη δι' ἑλλειψιν ἄλλων ἀποδείξεων, β) καταδικάζεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου εἰς ἀποζημίωσιν καὶ εἰς τὰ ἔξοδα. Ὅτοι περατωθείσης τῆς δίκης, ἡ καὶ παρεμπιπτόντως δύναται ὁ διάδικος νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ μάρτυρος ζητῶν ἀποζημίωσιν. Τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ προστατεύει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθ. 315 ἐδ. 2, καθ' ἣν «ὑποτίθεται ὅτι ὁ μάρτυς ἤθελε καταθέσει καθ' ὃν ὁ προσκαλέσας αὐτὸν εἶχεν ἀναφέρει τρόπον» (περὶ τῆς σημασίας τῆς διατάξεως ταύτης ἴδ. ἀνωτέρ. § 130 σημ. 8). Ἀλλὰ καὶ τὴν ποινὴν τοῦ 267 ἄρθ. τοῦ ποιν. νόμου δύναται νὰ ἐπισύρῃ εἰς ἑαυτὸν ὁ μάρτυς οὗτος (Πολ. 314 ἐδ. 2). Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν καταδικάζεται ὁ ἀπειθῶν μάρτυς πρῶτον εἰς πρόστιμον ἕως 100 φράγκων, ἔπειτα εἰς πρόστιμον 100 φράγκων, ἐὰν προσκληθεὶς ἐκ νέου ἐμμένῃ ἀπειθῶν, δύναται δὲ νὰ διαταχθῇ τότε καὶ ἡ διὰ βίας προσαγωγὴ αὐτοῦ (ἄρθ. 264).

3) Πολ. 317. Διάτ. τῆς 25 μαρτ. 1835 περὶ τῶν εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις

Οἱ μάρτυρες ὡς ἐκ τῆς χρησιμότητος καὶ βαρύτητος τῶν καταθέσεων αὐτῶν διαιροῦνται εἰς μάρτυρας ἀνικάνους ἢ ἱκανοὺς, δοκίμους ἢ ἐξαιρετέους καὶ ὑπόπτους⁴.

Β'). Περιορισμός τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως α).

§ 136. Ὁ περιορισμός τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως σκοπὸν ἔχει νομοθετικὸν οὐ μόνον τὴν ψευδομαρτυρίαν νὰ καταστείλῃ, ἀλλὰ καὶ τὰς δίκας ὅσον οἶόν τε μᾶλλον νὰ

δικαιωμάτων τῶν μαρτύρων κ. λ. γαλ. δικόν. 277. Νόμ. 11 Κώδ. (4. 20). Νόμ. 6 § 2 Κώδ. (7. 62), Νόμ. 35 Βασ. (21. 1). § 16 Ἀρμεν. (Α΄. 5). « Ὁ ... θέλων ἐπισχεῖν τοὺς μάρτυρας δαπάνας αὐτοῖς διδότη » . Boncenne σ. 296. Seuffert Comment. Γ', 59.

Περὶ τῆς ἐκκαθάρισεως τῶν δικαιωμάτων τῶν μαρτύρων ἰσχύουσι τὰ ἐξῆς· α) ὁ μάρτυς-εὐθύς μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐξετάσεως αὐτοῦ ἐρωτᾶται παρὰ τοῦ δικαστοῦ « ἂν ἀπαιτῇ δικαιώματα καὶ ποῖα: »· ἡ ἀπόκρισις αὐτοῦ καταγράφεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἢ τῇ ἐκθέσει τοῦ εἰσηγητοῦ· β) τὰ δικαιώματα ταῦτα ἐκκαθαρίζονται καὶ κηρύττονται ἐκτελεστὰ παρὰ τοῦ προέδρου ἢ τοῦ εἰσηγητοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιδοθείσης τῷ μάρτυρι κλήσεως· γ) ὑπόχρεος εἰς πληρωμὴν αὐτῶν εἶναι ὁ καλέσας τὸν μάρτυρα διάδικος (Πολ. 317 ἐδ. 2. 3. ἀρθ. 7 ἐδ. 2 τοῦ μνησθέντος διατάγματος, γαλ. δικόν. 275. 277. Carré ζ. 1072.— Ἡ ἀπλῇ ἐκκαθάρισις ἐπὶ τῆς κλήσεως [ἄνευ τύπου ἐκτελέσεως] δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἀναγκαστικῶς. Carré ζ. 1086.

4) Testes classici ἢ omni exceptione majores· οἱ μὴ τοιοῦτοι καλοῦνται testes suspecti· οἱ παντελῶς ἀνίκανοι καὶ ἄχρηστοι, testes inhabiles. Schmid II. 232 § 132.

α) Ὑπόπτων καὶ τρεπτὸν χρῆμα εἰσὶν οἱ μάρτυρες· ὅσον μᾶλλον ἐξαπλοῦται τῶν γραμμάτων ἢ γνῶσις τοσοῦτον μᾶλλον τὸν περιορισμὸν τῶν μαρτύρων ἀπαιτεῖ ἢ νομοθετικὴ σύनेσις. Τὰ γράμματα εἰσὶν ἄκαμπτοι καὶ ἀψευδεῖς μάρτυρες· ὁ ἄνθρωπος ἀπεναντίας εὐστροφος καὶ ἐξίτηλος γνώμων. Διατοῦτο τὸ παλαιὸν ἀπόφθεγμα « ἡ μαρτυρία κατισχύει τῶν γραμμάτων » δὲν ἠδύνατο ἐπὶ μακρὸν χρόνον νὰ διατηρηθῇ. Τὸ βῶμ. δίκαιον οὐ μόνον ἰσοδύναμα ταῖς μαρτυρίαις κηρύττει τὰ ἔγγραφα, ἀλλὰ καὶ ὑπερτεροῦντα ἐνίστε. Νόμ. 74 Βασ. (22. 1). « Ἐν ταῖς γυμναζομέναις δίκαις τὴν αὐτὴν ἐχουσι δύναμιν ἥτε πίστις τῶν συμβουλαίων καὶ αἱ κατεθέσεις τῶν μαρτύρων »

ἐλαττώσῃ¹, ἀναγκαζόμενων τοιοῦτοτρόπως τῶν πολιτῶν εἰς τὸ συντάσσειν ἐγγράφους τὰς ἐαυτῶν συμβάσεις. ἀλλὰ σημειωτέον ὅτι ὁ περιορισμὸς οὗτος, καὶ τοι ~~καὶ~~ ὑπερβολὴν μέγας, ἀποδεικνύει ὅμως ὅτι αὐτὸς μὲν εἶναι ἐξαίρεσις, τὸ συγχωρητὸν δὲ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως κανὼν². Ἀμφισβητεῖται ἂν ἔχωσι δικαίωμα οἱ διάδικοι νὰ παραδεχθῶσιν ἐν τῇ δίκῃ τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, ὅπου ἀπαγορεύει αὐτὴν ὁ νόμος. Τινὲς θεωροῦσι τὰς διατάξεις

εἰ δὲ δημοσίαι εἰσὶν ὑπομνήματα, προτιμῶνται τῆς τῶν μαρτύρων φωνῆς». Ἀλλὰ κατὰ τὴν Νεαρ. 73 κεφ. γ' δύναται ποτε καὶ τοὺς μάρτυρας νὰ προτιμῇ ὁ δικαστὴς. Αἱ δὲ νεώτεραι νομοθεσίαι ἔτι μᾶλλον τὴν βαρύνει τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως ἐστένωσαν. Εἰσὶν ἄρα γε πλέον διεφθαρμένοι τὴν σήμερον οἱ ἄνθρωποι; Ἰσως οὐχί. Ἀλλ' ὁ περιορισμὸς τῶν μαρτύρων περιορίζει καὶ τὰς δίκας. Αὕτη εἶναι βεβαίως ἀποχρῶσα τοῦ περιορισμοῦ αὐτῶν δικαιολογίσις, ὃν καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐν μέρει ἐκύρυσεν. Νόμ. 18 Κώδ. (4. 20). Νόμ. 42 Βασ. (21. 1.) «Οἱ ἐγγράφως ὁμολογήσαντες χρεωστεῖν οὐκ εὐχερῶς ἀκούονται λέγοντες ἢ ὅλον τὸ χρέος ἢ μέρος αὐτοῦ καταβέβληκεναι ἀγράφως ἐπὶ μαρτυρίων. ἐὰν οὖν μὴ 5 μάρτυρες ἀξιόπιστοι παρῇσαν ἐν τῇ ἀγράφῳ καταβολῇ, καὶ ἐνωμότως κατάθωνται, ὡς παρόντων αὐτῶν καταβλήθη τὸ χρέος». Linde in seiner Zeitschr. I. 241.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐνωρὶς ἤδη ἐξεδόθησαν νόμοι περὶ τούτου. Ἡ λεγομένη Ordonance de Moulins τοῦ 1566 ὥρισε que dorénavant, de toutes choses excédant la somme ou valeur de cent livres, pour une fois payés, seront passés contrats par-devant notaires et témoins, par lesquels contrats seulement sera faite et reçue toute preuve des dites matières. Τὰ αὐτὰ σχεδὸν μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα ἐπανέλαβεν ἡ Ordonance τοῦ 1667. Seront passez acts par — devant notaires, ou sous signature privée, de toutes choses excédant la somme, ou valeur de cent livres mesme pour dépôts volontaires . . . Ἡ διάταξις δὲ αὕτη περιήλθεν ἀπαράλλακτος εἰς τὸν γαλ. κώδικα, τῆς ποσότητος μόνον μεταβληθείσης εἰς 150 φράγκα (άρθ. 1341).

1) Aubry Γ', 324 § 761. Bonnier ἀρ. 96. Marcadé σ. 400.

2) Toullier σελ. 8 ἀρ. 19. 20. 27. Bonnier ἀρ. 95. Contra Aubry et Rau σ. 324. σημ. 2. Dalloz Oblig. ἀρ. 4639. — Ἀλλὰ σπουδαίας

ταύτας, οἱ Γάλλοι³ μάλιστα στηριζόμενοι ἐν μέρει καὶ εἰς τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν⁴, ὡς τῆς δημοσίας τάξεως, καὶ ἐφαρμόζουσα τὸν κανόνα· δι' ἰδιωτικοῦ συμφώνου τὸ κοινὸν νόμιμον οὐκ ἐναλλάσσεται⁵. οἱ δὲ δοξάζουσιν ὅτι μᾶλλον τὸ συμφέρον τὸ ἰδιωτικὸν ἀποβλέπουσιν αἱ εἰρημέναι διατάξεις καὶ ἀποφαίνονται ἰσχυρὰς τοιαύτας συμφωνίας⁶. Κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν φαίνεται ὀρθότερα ἢ δευτέρα γνώμη· διότι ὁ κυριώτερος λόγος τοῦ περιορισμοῦ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ καταστολὴ τῆς ψευδομαρτυρίας, ἐφ' ἧς πρὸς βλάβην τῶν δικαζομένων ἐνδέχεται νὰ στηριχθῇ δικαστικὴ ἀπόφασις· ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο σκοποῦσι καὶ αἱ περὶ ἐξαιρέσεως καὶ ὀρκίσεως τῶν μαρτύρων διατάξεις, καὶ ὅμως δύνανται νὰ παραιτηθῇ αὐτῶν ὁ διάδικος⁷. Δὲν ὑπάρχει

πρακτικὰς συνέπειας ἢ διαφωνία αὕτη δὲν ἔχει ἐν γένει· ἀρκεῖ ἡ ἐρμηνεία τοῦ νόμου καὶ ἐφαρμογὴ νὰ ἐκτελεῖται προσηκόντως ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον. ¹Ιδ. ὁμῶς κατωτ. σημ. 2 τοῦ 137 §. Ὁ περιορισμὸς τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς ὑποθέσεις προγενεστέρας τῆς πολιτ. δικονομίας. ἀνωτ. § 7 σημ. 4. Dalloz ἀρ. 4632.

3) Toullier ἀρ. 37—41. Boncenne Δ', 224, Aubry et Rau, Γ', 324 σημ. 4. Ρουσοπ. σ. 122. Ἀλλὰ καὶ ἐναντίοι ὑπάρχουσι, Dalloz ἀρ. 4614. 4615.

4) Ἀρθ. 1341 τοῦ κώδ. « . . . il n' est reçu aucune preuve par témoins . . . ». Ὁ νόμος, λέγουσιν, ἀποτείνεται εἰς τὸν δικαστὴν καὶ ἀπαγορεύει αὐτῷ τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν εἰς ἃς ὀρίζει περὶ πτώσεις· ἡ συναίνεσις τῶν μερῶν δὲν δύναται ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης.

5) Νόμ. 38 Βασ. (11. 1). Ν. 38 Πανδ.(2.14).

6) Carré ζ. 976. Thomine ἀριθ. 295. Boitard I. 387. Bonnier ἀρ. 115. Ῥάλλη Ἐμπ. δίχ. Α'. 403 ἀρ 466. Rauter Droit Crim. σ. 146 σημ. 2.

7) Πολ. 325. 327. 334.

λοιπὸν εὐλογος αἰτία διὰ τί νὰ μὴ ἐφαρμοσθῶσι τ' αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος⁸. Ἐν τοῖς ἐπομένοις δ' ἐξηγεῖται εἰδικώτερον πῶς ἔχουσι τὰ περὶ τοῦ παραδεκτοῦ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν.

1) *πρῶτος κανὼν.*

§ 137. Ἀντικείμενα¹ ἀνωτέρας τῶν 50 δραχμῶν ἀ-

8) Εἰς ταύτην τὴν γνώμην φαίνεται κλίνουσα καὶ ἡ νομολογία τῶν ἐγγχωρίων δικαστηρίων· ἀπόφ. ΑΠ. 259 τοῦ 53, 333 τοῦ 55.

1) Δηλ. ὅχι μόνον συμβάσεις (ἡγουν ἢ σύστασις ἢ κατάργησις αὐτῶν), ἀλλὰ καὶ πᾶν γεγονὸς, ἐξ οὗ δικαιώματα ἢ ὑποχρεώσεις παράγονται καὶ ἀξίαν ἀνωτέραν τῶν 5 δραχμῶν ἔχει, ὑπάγεται εἰς τὸν κανόνα τοῦτον (ἴδ. τὸ παράδ. τῆς 114 τοῦ 47 ἀποφ. τοῦ ἀρείου Πάγου καὶ τὰς διαφόρους καὶ ποικίλας ἐφαρμογὰς παρὰ Dalloz ἀρ. 4640—400). Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν ὀρθὴν καὶ προσήκουσαν τοῦ κανόνος τούτου ἐφαρμογὴν πρέπει νὰ γείνη ἡ ἐξῆς παρατήρησις. Αἱ νομικαὶ πράξεις καὶ τὰ ἀπλᾶ γεγονότα ἔχουσιν ἐνεργείας συνήθεις καὶ φυσικὰς, ἐνίοτε ὁμῶς καὶ ἐνδεχομένας ἢ τῶν περιστάσεων. Ὁ ἄνθρωπος ὑποτίθεται κατὰ γενικὸν κανόνα ὅτι τὰς συνήθεις καὶ φυσικὰς ἐνεργείας γνωρίζει, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς τυχαίας ἢ ἐνδεχομένας. Ὅθεν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν ἡδύνατό τις καὶ ὤφειλε νὰ ἔχῃ περὶ αὐτῶν ἐγγράφον ἀπόδειξιν, ἵνα διατοῦτο ἀποκλεισθῇ τῆς ἐμμεαρτύρου, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν μόνον αἱ συνήθεις καὶ φυσικαὶ ἐνεργεῖαι. Π. χ. καταβάλλω 40 δραχμὰς τῷ Α. ὡς τόκον τοῦ πρὸς αὐτὸν χρέους μου. Ἡ συνήθης τῆς πράξεως ταύτης ἐνέργεια εἶναι ἡ ἐξόφλησις τῆς περὶ τόκων ἀπαιτήσεως· ἐνδεχόμενον ὁμῶς νὰ χρησιμεύσῃ κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ ὡς αἰτία διακόψασα τὴν κατὰ τοῦ δανείου τρέχουσαν παραγραφὴν. Διὰ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς πληρωμῆς τῶν 40 δραχμῶν δὲν ἦτο ἀναγκαῖον ἐγγράφον· ἀλλ' οὐδὲ διὰ τὸν τυχαῖον καὶ παρεπόμενον ἀπαιτεῖται. Ἡ γνώμη αὕτη δικαιολογεῖται ὑπὸ ταύτης, νομίζω, τῆς σχέσεως. Ὁ νόμος περιορίζει τοὺς μάρτυρας, ἵνα ὑποχρέωσιν τοὺς ἀνθρώπους νὰ προμηθεύωνται ἐγγράφους ἀποδείξεις περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν. Ἀλλ' εἶναι δυνατόν ἢ πιθανόν ποτε νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ἡ διάταξις αὕτη τοῦ νόμου ἀποβλέπει πᾶν οἷονδήποτε ζήτημα, εἰς δ' ἐνδεχόμενον ὑποσδῇ ποτε νὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν πρᾶξις τις; Τοιαύτη ἐρμηνεία τοῦ νό-

ξίας δὲν ἀποδεικνύονται² διὰ μαρτύρων, ἀλλὰ δι' ἐγγρά-

μου καὶ ἄτοπος φαίνεται καὶ εἰς τὰ ἀδύνατα ὑποχρεοῖ τὸν ἄνθρωπον. Διότι τίς δύναται ποτὲ νὰ προῖδῃ ὅτι ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας του, ἢ ἐνδύόμενος φόρεμά τι, ἢ ἀγοράζων βιβλίον τι, τίνων ἴσως νομικῶν ζητημάτων θέλει γενῇ ποτε ὑπόθεσις; Ὅθεν ἀποκρυνομένη σφόδρα τοῦ νόμου φαίνεται ἡ γνώμη τινῶν συγγραφέων (Marcadé σ. 104. Aubry σ. 330 σημ. 25 Dalloz ἀρ. 4651) λεγόντων ὅτι κινήσεως ἀγωγῆς περὶ πληρωμῆς δανείου ἐκ 2000 δρ. καὶ προταθείσης ἐνστάσεως παραγραφῇ, ὁ ἐνάγων δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων ὅτι τῷ ἐπληρώθησαν λόγῳ τόκου ἐραχμαὶ τεσσαράκοντα καὶ διεκόπη ἡ παραγραφή (ἴδ. καὶ τὸ παρὰδ. τοῦ Dalloz ἀρ. 4654). Δύνανται ποτὲ νὰ εἴπῃ εὐλόγως αὐτῷ τὸ δικαστήριον, «ὥφειλες ὅτε σοὶ ἐπληρόνοντο οἱ τόκοι νὰ λάβῃς ἐγγραφὸν παρὰ τοῦ ὀφειλέτου περὶ τῆς πληρωμῆς ταύτης» ; Διότι ἐκ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης ἐξήρτηται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, ὥς καὶ οἱ ὑπομνηματισταὶ τοῦ Ζαχαρίου (ἂν καὶ ἐπὶ ἄλλου θέματος) δικαίως παρατηροῦσι (σελ. 329 σημ. 23.) Dalloz ἀρ. 6452,

Ἀπεναντίας τὰ ἀπλᾶ γεγονότα ἀποδεικνύονται καὶ διὰ μαρτύρων. Dalloz ἀρ. 4661.

2) Ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης δὲν συνίσταται εἰς χρήματα δύναται νὰ διαταχθῇ ἀπόδειξις περὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἂν ἀμφισβητῇται. Marcadé σελ. 403 II. Aubry et Rau σ. 331 σημεῖον 30. Dalloz ἀρ. 4680. Ρουσοπ. σ. 129 — Α΄. Σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐξεφράσθη ὡς ἐξῆς ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 404 τοῦ 52).

» Ἐπειδὴ ἡ ἀναιρεσείουσα οὔτε εἰς τὴν ἀνακοπὴν τῆς ὥρισε τὴν ἀξίαν τοῦ διεκδικουμένου οἰνοδοχείου, οὔτε εἰς τὸ πρωτοδικεῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν διὰ νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἀξία καὶ ἐκ ταύτης ν' ἀποφανθῇ, ἂν ᾗτο δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις· ἀορίστου δὲ οὔσης τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος, ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον δὲν ἐπέτρεψε τὴν διὰ μαρτύρων περὶ τῆς κυριότητος ἀπόδειξιν, θεωρῆσαν ὅτι τὸ ὑπὸ δίκην ἀντικείμενον ὑπερέβαινε τὴν ἀξίαν τῶν 50 δραχμῶν».

Κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἀορίστου οὔσης τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος, ἤτοι μὴ συνισταμένης εἰς χρήματα, ὁ ζητῶν νὰ τῷ συγχωρηθῇ ἡ ἐμμέλτορος ἀπόδειξις ὀφείλει νὰ ὀρίσῃ εἰς χρήματα τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος, ἵνα δώσῃ αἰτίαν εἰς τὸν ἀντίδικον ν' ἀποφανθῇ περὶ τούτου καὶ εἰς τὸ δικαστήριον νὰ κρίνῃ· ἄλλως τὸ δικαστήριον πρὸς ἀνάγκην ὅτι τὸ πρᾶγμα ἀξίζει πλεον τῶν 50 δραχμῶν.

Ἡ ὀρθότης ἢ μὴ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐξήρτηται ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου « αἱ περιορίζουσαι τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν διατάξεις

φων, ὅρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας³. Σκοπὸς τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι, ὡς εἴρηται, ἡ ὑποχρέωσις τῆς συντάξεως ἐγγράφων περὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων διὰ τοῦτο πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος ἐξετάζεται ἡ ἀξία τῆς ἀπαιτήσεως ποτὲ μὲν κατὰ τὴν γένεσιν αὐτῆς ποτὲ δὲ κατὰ τὴν δικαστικὴν ἐπιδίωξιν. Ὅθεν ὑπάγονται εἰς τὸν κανόνα

· α) ἀπαιτήσεις ἐν ἀρχῇ μὲν μικρότεραι τῶν 50 δραχμῶν ἢ ἴσαι, αὐξηθεῖσαι ὅμως ὕστερον διὰ τῶν τόκων κατὰ τὴν κίνησιν τῆς ἀγωγῆς⁴.

β) ἀπαιτήσεις ἀνώτεραι πρότερον καὶ διὰ τῆς ἀγωγῆς οὕτως εἰσαχθεῖσαι, ἀλλὰ περιορισθεῖσαι ὕστερον⁵. Ἐξαί-

κανὼν εἰσὶν ἡ ἐξαίρεσις ; » Ἐὰν εἴπωμεν τὸ πρῶτον, ὁρθῇ τοῦ ἀρείου Πάγου ἡ ἀπόφασις, ἂν εἴπωμεν τὸ δεύτερον, ἐσφαλμένη· ἴδ. ἀνωτέρ. § 136 σημ. 2.

3) Διὰ τί ὅχι ἐξωδίκου ὁμολογίας ; Διότι μὴ ἀποδεικνυομένη αὕτη ἐγγράφως, δι' ὅρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας μένει ἄνευ ἀποτελέσματος, μὴ δυναμένη ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων.

4) Πολ. 300 ἐδ. 2. γαλ. κώδ. 1342·Π. γ. κεφάλαιον 45 δραχμῶν, τόκοι 10 δραχμῶν, τὸ ὅλον 55 δραχμαί· δὲν συγχωροῦνται μάρτυρες. Διὰ τί τοῦτο ; Διότι ἅμα οἱ τόκοι διὰ τοῦ κεφαλαίου ἐφθασαν τὰς 50 δραχμάς, ὁ δανειστὴς ἠδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ προμηθευθῇ ἐγγράφον ἀπόδειξιν· μὴ πράξας τοῦτο παρεβίασε τὸν νόμον. Οἱ μετὰ τὴν ἀγωγὴν τόκοι δὲν ὑπολογίζονται (Anbry σ. 330 σημ. 26. Marcadé σ. 112. Dalloz ἀρ. 4683), ὡς καὶ οἱ τῆς ὑπερμερείας (Dalloz ἀρ. 4685). Ἐφαρμόζεται τοῦτο καὶ εἰς ἄλλου εἶδους παρακολουθήματα ; Π. γ. ζητεῖται ἄμπελος καὶ ὁ καρπὸς αὐτῆς, ἢ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς ἐνοχῆς καὶ ἡ συμφωνηθεῖσα διὰ τὴν ὑπερμερίαν ποινικὴ ρήτρα. Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ καταφατικῶς, τοῦ αὐτοῦ ὑπάρχοντος λόγου. Aubry σ. 331. par la même raison, lorsqu' une clause pénale a été stipulée pour simple retard dans l'exécution d'une obligation, c'est en égard à la valeur réunie du principal et de la peine réclamée que se résout la question relative à l'admission ou au rejet de la preuve testimoniale. Καὶ δ' Toullier (σ. 12 ἀρ. 28) παραδέχεται τὴν κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμογὴν.

5) Πολ. 301 § 1 γαλ. κώδ. 1343·ἀπόφ. Α. Π. 117 τοῦ 52. Ἡ ἀπαγόρευ-

ρεσις ὑπάρχει ὅταν ὁ περιορισμὸς στηρίζηται εἰς πλάνην ἰσχυρῶς ἀνακληθεῖσαν⁶. διότι τότε συγχωρεῖται μαρτυρική ἀπόδειξις τῆς περιορισθείσης ἀπαιτήσεως.

γ') ἀπαιτήσεις μικρότεραι τῶν 50 δραχμῶν, ἀναφαινόμεναι ὅμως ὡς μέρος ἢ λείψανον μείζονος ἀπαιτήσεως⁷.

σις αὕτη ἔχει μὲν ὑπὲρ ἐαυτῆς τὴν τυπικὴν δικαιολογίαν, ὅτι ὑπερβουούσης ἐν ἀρχῇ τῆς ἀπαιτήσεως τὸ ποσὸν τῶν 50 δραχμῶν, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχη περὶ αὐτῆς ἔγγραφος ἀπόδειξις· ἡ κατόπιν γινομένη καταβίβασις αὐτῆς εἰς 50 δραχ. σκοπεῖ προφανῶς τοῦ νόμου τὴν καταδολίευσιν· ἄρα ἀπαράδεκτος. Κατ' οὐσίαν ὅμως φαίνεται ἡμῖν ἀδικαιολόγητος ὅλως ἡ ἀπαγόρευσις· διότι πρὸς τί ὁ νομοθέτης περιώρισε τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν; τὴν εὐκολον ψευδομαρτυρίαν βεβαίως φοβούμενος. Ὁ λογισμὸς αὐτοῦ λοιπὸν εἶναι οὗτος. Ἐπειδὴ εὐκολος ἡ ψευδομαρτύρων ἀπόκτησις, θέλω, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν νὰ συντάσσωνται ἔγγραφα· ἀλλὰ δὲν θεωρῶ τοσοῦτον διεφθαρμένους τοὺς ἀνθρώπους ὥστε καὶ ἐπὶ μηδαμινῶν ποσοτήτων (ἤτοι ἀξίας 50 δραχμῶν) ν' ἀπαιτήσω ἔγγραφα. Ὁ νομοθέτης λοιπὸν δὲν ὑποπτεύεται τοὺς μάρτυρας ἐπὶ ποσοτήτων 50 δραχμῶν ἐξεταζομένους. Ἐπρεπεν ἄρα πάντοτε περὶ 50 δραχμῶν προκειμένου λόγου νὰ γίνωνται δεκτοί. διότι ἂν δυσκόλως διαφθείρωνται μαρτυροῦντες περὶ δανείου 50 δραχμῶν, ἐπίσης δυσκόλως διαφθείρονται μαρτυροῦντες καὶ περὶ δανείου 60 δραχμῶν, τοῦ ὁποίου ὅμως μόνον 50 δραχμαὶ ζητοῦνται· διότι τὸ αὐτὸ ἐλαττήριον εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὑπάρχει. Ὅθεν δικαίως θεωρεῖ λίαν ἀυστηρὰν τὴν διάταξιν ταύτην ὁ Toullier (σ. 21 ἀριθ. 42). Dalloz ἀ. 4689.

6) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 127 σημ. 14. Τοῦτο παρ' ἡμῖν συγχωρεῖ ῥητῶς ὁ νόμος· ἀλλὰ καὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς τὰ αὐτὰ φρονοῦσιν (Aubry σ. 329. σημ. 19 Marcadé σ. 413)· ὁ Toullier μολοντοῦτο ἐκφέρει ἐναντίαν γνώμην (ἀρ. 43).

7) Πολ. 301 § 2. γαλ. κώδ. 1344. Καὶ ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἔχει τὰς αὐτὰς ἐλλείψεις ὡς ἡ ἀμέσως προηγουμένη· διαφέρει δὲ αὐτῆς ὅτι ἐνταῦθα ὁ ἐνάγων διὰ τῆς ἀγωγῆς του δὲν ζητεῖ πλέον τῶν 50 δραχμῶν· ἀλλ' ἀνακρινόμενης τῆς ὑποθέσεως προκύπτει (π. χ. ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων) ὅτι ἡ ἀπαίτησις εἶναι μέρος (π. χ. δάνειον 100 δραχμῶν ν' ὁ δανειστὴς ἀποθνήσκων καταλείπει δύο κληρονόμους. οὗτοι δὲν δύνανται ν' ἀποδείξωσι διὰ μαρτύρων τὸ μέρος του ἑκάστος· Toull ἀρ. 51· Dalloz ἀρ. 4694) ἢ λείψανον (π. χ. 60 δραχμῶν· ἐπληρώθητ' ἂν αἱ τριάκοντα· αἱ μέ-

Ἐξαιρεῖται ἡ περίπτωσις ὅτε ἡ μειωθεῖσα ἀπαίτησις μετεβλήθη δι' ἀνανεώσεως ⁸.

2) δεύτερος κανὼν.

§ 138. Καὶ κατωτέρω τῶν 50 δραχμῶν δὲν συγχωρεῖται μαρτυρικὴ ἀπόδειξις

α) ἀπαιτήσεων διαφόρου μὲν αἰτίας ἀλλὰ διὰ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ἐπιδιωκομένων, ἐὰν αἱ ἀπαιτήσεις αὗται λογίζονται ὁμοῦ ὑπερβαίνωσι τὰς 50 δραχμάς.¹ Ἐξαί-

νυσται 30 δὲν δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων) μείζονος ἀπαιτήσεως. Aubry σ. 329 σημ. 15—18. Massé Vergé Γ', 520 σημ. 11. 12. Διαφορὰ τις μεταξὺ τοῦ ἡμετέρου νόμου καὶ τοῦ 1344 ἄρθ. τοῦ γαλ. κώδ. ἐγέννησεν ἐν Γαλλίᾳ τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις περὶ ἧς ἐνταῦθα πρόκειται, λαμβάνει χώραν μόνον ὅταν ἐκ τῆς ἀγωγῆς προκύπτῃ ὅτι τὸ αἰτούμενον εἶναι μέρος ἢ λείψανον μείζονος ἀπαιτήσεως. ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην οἱ πλείστοι συγγραφεῖς ἀποδοκιμάζουσι τὴν σήμερον. Toull. ἀριθ. 45. ἐδ. 2. Aubry σ. 329 σημ. 15 Marcadé σ. 115 IV. Dalloz ἀρ. 4696.

8) Οὐ μόνον διὰ τῆς καθ' ἑαυτὸ ἀνανεώσεως ἀλλὰ καὶ διὰ πάσης ἀναγνωρίσεως τοῦ χρέους ὅπερ ἀποτελεῖ τῆς δίκης τὸ ἀντικείμενον, καθίσταται παρδεκτὴ ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις. Π. X. ὁ ὀφείλων 100 δραχμάς φέρει τῷ δανειστῇ 50 καὶ ὑπόσχεται αὐτῷ ἐνώπιον μαρτύρων νὰ φέρῃ αὐτῷ ἐντὸς ὀλίγου καὶ τὰς λοιπὰς, συγχωρεῖται τότε ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις. Aubry σ. 329 σημ. 18. Toull. ἀρ. 46. Marcadé σ. 114. Dalloz ἀρ. 4695.

1) Πολ. 304 § 3. γαλ. κώδ. 1345. Ἡ συσσώρευσις τῶν πολλῶν ἀπαιτήσεων, καθιστῶσα σπoudαϊοτέρας αὐτὰς φαίνεται ὑποπτος εἰς τὸν νόμον, ὅπως καὶ ἂν ὅλαι ὁμοῦ ᾗσαν μία ἀπαίτησις. Ἀλλ' ἡδύνατο νὰ διασκεδασθῇ ἡ ὑποψία ἐνταῦθα ἐὰν ἀπῆτει ὁ νόμος νὰ προσάγωνται δι' ἐκάστην ἀπαίτησιν ἰδιαιτέροι μάρτυρες. Τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην κατακρίνει διὰ πολλῶν ὁ Toullier (ἀρ. 48). Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἡ προκειμένη ἀπαγόρευσις δὲν ἐφαρμόζεται δσάκις αἱ πολλαὶ ἀπαιτήσεις, εἴτε τινὲς ἐξ αὐτῶν, δύνανται δι' εἰδικόν τινα λόγον ν' ἀποδειχθῶσιν ἐμμάρτυρος. Π. X. ἐδάνεισα τῷ Α. 50 δραχμ. ἔπειτα ἐπροξενήθη μοι παρ' αὐτοῦ ζημίαι 50 δραχμῶν. Τὸ πρῶτον δύναιμαι ν' ἀποδείξω διὰ μαρτύρων, ὥς καὶ τὸ δεύτερον· ἢ ἐπώλησα τῷ Α. πρᾶγμα τι 60 δραχμῶν· ἐδάνεισα τῷ ἰδίῳ 50 δραχμάς. Ὑπαρχούσης ἀρχῆς

ρεσις ὑπάρχει ὅταν ὁ ἐνάγων ἔχη τὰς πολλὰς ἀπαιτήσεις παρὰ διαφόρων προσώπων διὰ κληρονομίας, δωρεᾶς ἢ ἄλλως ².

β') ἀπαιτήσεως, ληξιπροθέσμου οὔσης ὅτε ὁ ἐνάγων εἰσήγαγεν εἰς δικαστήριον ἑτέραν πρότερον ἐκδικασθεῖσαν³.

γ') περιστατικῶν ἐναντίων εἰς τὸ περιεχόμενον ἐγγρά-

ἐγγράφου ἀποδείξεως διὰ τὸ πρῶτον, δύναμαι ν' ἀποδείξω ἀμφοτέρω ἐμμαρ-
τύρως (Marcadé σ. 148). Ἐὰν ὁ ἔχων ἀπαιτήσιν ἀνωτέραν τῶν 50 δρ. κατὰ
τοῦ Α ἀφήσῃ ἀποθανὼν πολλοὺς κληρονόμους; Dalloz ἀρ. 4702. Massé
Vergé σ. 521 σημ. 16.

2) Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη δικαιολογεῖται καὶ ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι εἰς τοιαύτην
περίπτωσιν δυνάμει τοῦ νόμου δὲν ἦτο' δυνατόν νὰ ἔχη ὁ ἐνάγων ἐγγράφον
ἀπόδειξιν. π. γ. δανείζων τῷ Α. 50 δρ. καὶ δὲν χρεωστεῖ νὰ ἔχη ἐγγράφον
ἀπόδειξιν. Λαβὼν διὰ δωρεᾶς κατὰ τοῦ ἰδίου ἀπαιτήσιν 50 δραχμῶν, οὗτ'
αὐτὸς οὔτε ὁ δωρητὴς ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ προμηθευθῶσιν ἐγγράφα.

3) Περὶ τούτου ὁρίζει τὸ 302 ἄρθ. ταῦτα. «κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν πρέ-
πει ὅλοι αἱ ἤδη κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ληξιπροθέσμοι ἀπαιτήσεις, νὰ
εἰσάγωνται συγχρόνως. Ὑστέρᾳ ἀγωγῇ περὶ μιᾶς τῶν τοιούτων ἀπαιτήσεων
εἶναι τότε μόνον δεκτὴ ὅταν δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ἐγγράφων δι' ὅρκου
(παρὰ τοῖς Γάλλοις, μὴ ἐκφραζομένου ὠρισμένως τοῦ 1316 ἄρθρου, διαφω-
νοῦσιν οἱ συγγραφεῖς ἂν συγχωρῇται ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου. Toull. ἀρ. 49.
Aubry Γ', 334 σημ. 44) ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας.» Ἀμα κατὰ τοῦ
αὐτοῦ προσώπου σωρευθῶσι πολλαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ αὐτοῦ δανέστου, πρέ-
πει νὰ φροντίσῃ οὗτος νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτὰς ἐγγράφως (ὅχι βεβαίως πάσας
ἀλλ' ἐκεῖνας μόνον, αἵτινες ἐνούμεναι μετὰ τῶν ὑπαρχουσῶν ἤδη ἀποτελοῦ-
σιν ἄθροισμα ἀνώτερον τῶν 50 δραχμῶν). Ἐπομένως εἰσάγων αὐτὰς εἰς
δικαστήριον εἴτε συνάμα εἴτε τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, δὲν δύναται νὰ τὰς
ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸ θέμα
τῆς προηγουμένης 2 σημειώσεως, ὅταν τις δηλ. παρὰ διαφόρων ἀπέκτησε
τὰς πολλὰς ἀπαιτήσεις. Τότε εἴτε συνάμα εἴτε ἀλληλοδιαδόχως ἐπιδιώκει
αὐτὰς δικαστικῶς δὲν ἀποκλείεται τῆς ἐμμαρτύρου ἀποδείξεως. Προσέτι δὲν
ἔχει χώραν ἡ παρ' οὔσα ἀπαγόρευσις, ὅταν δι' εἰδικόν τινα λόγον παραδε-
κτὸν εἶναι τῶν μαρτύρων τὸ μέσον (π. γ. διότι ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγρά-
φου ἀποδείξεως). Ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχουσι παρ' ἡμῶν ἀποδεικνύει σαφῶς

φου τινός 4. Ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται ὅταν πρό-
κηται ἢ ν' ἀποδειχθῇ τι κατ' εὐθεϊαν⁵ ἀντικείμενον εἰς τὸ
περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου, ἢ νὰ τροποποιηθῇ τὸ περιε-
χόμενον αὐτοῦ διὰ τῆς ἀποδείξεως γεγονότων ἢ συμφω-
νιῶν, λαβουσῶν χώραν πρὸ τῆς συντάξεως κατὰ τὴν σύν-
ταξιν ἢ μετὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ 6. ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζε-
ται εἰς γεγονότα, ἢ συμφωνίας μὴ ἀντικειμένας εἰς τὸ
ἐγγραφον, οὔτε τροποποιήσιν τινὰ αὐτοῦ ἐμφαινούσας, ἀλ-

τὸ ἄρθ. 304 «ἐξαίρεσις τοῦ ἐν τοῖς ἄρθ. 300 - 303 κανόνος γίνεται ...» Ἐν
Γαλλίᾳ παραδέχονται κοινῶς, ὅτι ὁ ἔχων πολλὰς ληξιπροθέσμους ἀπαι-
τήσεις καὶ μὴ εἰσαγαγὼν συνάμα εἰς δικαστήριον ἀπάσας, μόνον τὰς ἐγγρά-
φως ἀποδεικνυόμενας δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ καὶ μετέπειτα, τὰς λοιπὰς ἀπόλυ-
σι· Aubry σ. 333 σημ. 39.40. Marcadé σ. 122. Bonnier ἀρ. 105. Ἡ δι-
δασκαλία αὕτη, ἴσως ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας, εἶναι
ἀπαρέδεκτος παρ' ἡμῖν. -Εἰς τὰς μετὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν ἀποκτηθείσας ἀ-
παιτήσεις δὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἀπαγόρευσις. Dalloz ἀρ. 4710.

4) Πολ. 303. γαλ. κώδ. 1341. Δηλαδή κατ' ἐγγράφου ἀποδείξεως δὲν
συγχωρεῖται ἐμμάρτυρος ἀνταπόδειξις ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ τὸ ποσόν.
Ἄρα δοθῇ εἰς τὰ ἐγγράφα ἡ δύναμις τελείας ἀποδείξεως, ἔπεται ἀφ' ἐαυ-
τῆς ἡ ὑπεροχὴ τούτων κατὰ τῶν μαρτύρων. Νόμ. 25 Βασ. (21· 2). «Κατ'
ἐγγράφου μαρτυρίας ἄγραφος μαρτυρία οὐ προσφέρεται» §. 57. Ἄρμ. (1. 6).
Σύνοψις Α'. ιθ'. Bonnier ἀρ. 8. ἐπ.

5) Π. χ. ὅτι τὸ ἐμφαῖνον πώλησιν ἐγγραφον καλύπτει δωρεάν· ὅτι ἐπω-
λήθη δλόκληρος ἡ οἰκία καὶ κατὰ παράλειψιν ἀναφέρεται ἡ ἡμίσεια. Aubry
σ. 335 σημ. 2. — Ὅτι τὸ δάνειον περὶ οὗ τὸ ἐγγραφον καλύπτει ἀθέμιτον
αἰτίαν; Διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς. Ναί, λέγουσι τοῦ Ζαχαρίου οἱ ὑπομνημα-
τισταὶ (Aubry σ. 348 σημ. 29). ὅχι λέγει ὁ Rauter (droit criminel σ.
148 ἀρ. 215). Ἡ γνώμη τούτου ἀναμφισβόλως εἶναι ὀρθοτέρη· διότι δὲν δύ-
νεται νὰ θεωρηθῇ εὐλόγως ὅτι ᾗτο ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀδύνατος ἢ ἀ-
πόκτησις ἐγγράφου. Α. Π. 247 τοῦ 52. Dalloz ἀρ. 4947.

6) Π. χ. ὅτι τὸ συνάλλαγμα ἐγένετο ὑπὸ αἵρεσιν ἢ προθεσμίαν, ἢ ὠρίσθη
τόπος καταβολῆς· ὅτι τὸ ἄτοκον ἐν ἀρχῇ δάνειον μετετράπη εἰς ἔντοκον κ. λ.
Aubry σ. 335. Marcadé σ. 105. Πουσοπ. σ. 133.

λά μᾶλλον ἐκτέλεσιν καὶ κατάργησιν ἢ διασάφησιν ἀμφιβόλων αὐτοῦ χωρίων⁷,

3) ἑκτασις τῶν ἀνωτέρω 2 κανόνων.

§ 139. Οἱ περιορίζοντες τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν κανόνες, περὶ ὧν ἄρτι ἐγένετο λόγος, δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰς ἐξῆς τρεῖς περιπτώσεις, ἐν αἷς διὰ τοῦτο ἀφέθη πάντῃ ἐλευθέρᾳ τῶν μαρτύρων ἡ χρῆσις· ἡγουν α) εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις. β') ἐὰν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως· γ') ἐὰν ᾗτο ἀδύνατος ἐγγγραφος ἀπόδειξις.

α) Ἑμπορικαὶ ὑποθέσεις α).

§ 140. Ἡ ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς πράξεσιν ἀπαιτουμένη ταχύτης καὶ οἰκονομία δὲν συγχωρεῖ τὴν ἐγγραφον αὐτῶν πίστῳσιν. Διατοῦτο νομοθετικῶς μὲν ἀφέθη ἀπεριόριστος ἐνταῦθα ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις· μόνον δὲ εἰς τὸν δικαστὴν ἐπεβλήθη τὸ καθήκον τοῦ σταθμίζειν ἀκριβῶς τὰς περιστάσεις ἐκάστης ὑποθέσεως καὶ κατ' αὐτὰς ἐπιτρέπειν ἢ μὴ τῶν μαρτύρων τὸ μέσον. Τὴν ἐξουσίαν δὲ ταύτην ἔχει ὁ δικαστὴς οὐ μόνον κατὰ τὰ ἐν τῷ ἐμπορικῷ νόμῳ

7) Πρβ. Bonnier ἀρ. 92. Aubry σ. 336 σημ. 6.7. 10. Marcadé σ. 106. Dalloz ἀρ. 4729. 4733. Ὁ ἰσχυριζόμενος ὅτι κατέβαλε τὸ χρέος ἢ ἔλαβε χώραν συγχωρητικὸν σύμφωνον, ἔχει τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν. Ὡσαύτως παραδεκτὴ εἶναι ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, ὅταν, ἐκ δύο ἐγγράφων δημοσίων τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἀμφισβητῆται ποῖον συνετάχθη πρότερον (Aubry σημ. 12. Toull. ἀρ. 223, Dalloz ἀρ. 4725) ἢ ἀμφισβητῶνται τὰ σύνορα κτήματος, περὶ ὧν σιωπᾷ τὸ ἐγγράφον (Aubry σ. 336 σημ. 41. Εὐρετήρ. I'. 15 § 126. ἀποφ. ΑΠ. 264 τοῦ 52). Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου ὡς πρὸς τὰς ἐξοφλήσεις ἐγγράφων δανείων ὁρ. ἀνωτέρ. § 136 σημ. α.

α) Aubry σ. 337. Ρουσ. 434, Toull. ἀρ. 230. Dalloz ἀρ. 4958,

ρητῶς¹ προβλεπόμενα θέματα, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν ἐν γένει ἐμπορικὴν διαφοράν,² καὶ μάλιστα εἴτε περὶ ποσότητος ἀνωτέρας τῶν 50 δραχμῶν, εἴτε κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινὸς πρόκειται ν' ἀκουσθῶσιν οἱ μάρτυρες³. Ἐξαίρεσις γίνεται μόνον ὅπου εἰδικῶς ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἀπαιτεῖ ἐγγραφὸν ἀποδείξιν ἀποκλείων τοὺς μάρτυρας⁴.

1) Ἐμπ. νόμ. 49. 109.

2) Πολ. 304 § 1, ὅπερ γενικῶς, ἤτοι διὰ πᾶσαν ἐμπορικὴν ὑπόθεσιν, ἀνατίθησιν εἰς τοῦ δικαστοῦ τὴν κρίσιν τὸ συγχωρεῖν ἢ μὴ τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν (Aubry σ. 337 σημ. 4 Toull. ἀρ. 231. 232. Bonnier ἀριθ. 112· καὶ κατὰ τοῦτο ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ἀρείου Πάγου. Dalloz ἀρ. 4970). Παρὰ τοῖς Γάλλοις γεννᾶται ἀμφιβολία τις περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, καθόσον ὁ κῶδιξ (ἀρ. 1341) παρέμπει εἰς τὰς τὸ ἐμπόριον διεπούσας διατάξεις· ὁ δὲ κατόπιν ἐκδοθεὶς ἐμπορικὸς νόμος μόνον ἐν τοῖς ἀρθ. 49 καὶ 109 συγχωρεῖ τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν (Dalloz ἀρ. 4959). Παρ' ἡμῖν ὁμοίως ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἀρθ. 304 § 1 οὐδαμῶς τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην γεννᾷ. Ρουσοπ. 134. Πάλλ. 404. 405. Ἀλλ' εἰς ποσότητας μικροτέρας τῶν πενήκοντα δραχμῶν δὲν δύναται, νομίζω, ὡς λέγει ὁ συγγραφεὺς οὗτος, ν' ἀπορρίψῃ τὸ ἐμποροδικεῖον τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν. Τὴν ἐξουσίαν νὰ δέχωνται ἢ μὴ τοὺς μάρτυρας κατ' οἰκειάν κρίσιν ἔχουσι τὰ ἐμποροδοκεῖα μόνον ὅπου τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ὀφείλουσιν ν' ἀπορρίψωσιν αὐτήν. Aubry σ. 338 σημ. 5 ἐν τέλει. — αἱ ἐμπορικαὶ πράξεις αἱ μὴ οὔσαι τοιαῦται δι' ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους; Dalloz ἀρ. 4972. Acte de Comm. ἀρ. 21.

3) Εἶναι ἀναμφίβολον τοῦτο παρ' ἡμῖν δυνάμει τοῦ 304 ἀρθρου. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον· Aubry σ. 337 σημ. 2· 3. Bonnier ἀρ. 93. Dalloz ἀρ. 4962.

4) Τοιαύτας ἐξαίρεσις περιέχουσι Π. χ. τὰ ἀρθ. 39 — 41. 195. 273. 311 καὶ 332 τοῦ ἐμπ. νόμου (Aubry σ. 338 σημ. 4. Dalloz ἀρ. 4974). Εἰς τὰς ἐξηρημέναις ταύτας περιπτώσεις συγχωρεῖται μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, ἐὰν ᾖ τὸ ποσὸν κατώτερον τῶν 50 δράχμων, ἢ ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως; Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἡσχολήθησαν προπάντων οἱ τοῦ ἐμπορ. δικαίου συγγραφεῖς (ἀρ. Πάλλ. Α'. 406). Ἡ ἐξῆς

6) Ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως¹⁾.)

§ 141. Ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀποτελεῖ πᾶν ἐγγράφον συντεταγμένον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον καὶ πιθανότητα παρέχον περὶ τοῦ ἀποδεικτέου γεγονότος²⁾. Ὅθεν, ἵνα συγχωρηθῇ ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις, ἀπαιτεῖται

ά) νὰ ὑπάρχῃ ἔγγραφον. Δὲν ἀρκεῖ πᾶν ἔγγραφον καὶ παντὸς προσώπου ἔγγραφον· ἀλλ' ἀναγκαῖον τὸ προσαγόμενον καὶ ἔγκυρον νὰ ᾔηται κατὰ τὰς περὶ ἐγγράφων διατάξεις καὶ ἀποδεικτικὴν δύναμιν νὰ παρέχῃ ἀπέναντι τοῦ προσώπου καθ' οὗ προσάγεται. Ὡστε ὅ,τι ἀπαιτεῖται κατὰ

διαστολὴν πρέπει, νομίζω, νὰ γείνη. Εἰ μὲν τὸ ἔγγραφον χρησιμεύει ὡς στοιχεῖον τοῦ κύρους τῆς πράξεως, δὲν συγχωροῦνται μάρτυρες (π. χ. ἀρ. 40). εἰ δὲ μὴ, συγχωροῦνται (π. χ. ἀρ. 39). Dalloz ἀρ. 4974, Société ἀρ. 848, Droit marit. ἀρ. 89 ἐπ., 802 ἐπ., 1245, 1458, ἐπ.

1) Πρὸς. Toull. ἀρ. 53 ἐπ. Aubry σ. 339. Marcadé σ. 126. Bonnier ἀρ. 107. Ρουσοπ. 163. Εὐρετήρ. Ε΄. 160. Dalloz ἀρ. 4741.

2) Πολ. 305 « ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπάρχει τότε, ὅταν ἔγγραφον συντεταγμένον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον καθι:στᾷ πιθανόν, ἂν καὶ δὲν ἀποδεικνύῃ ἐντελῶς τὸ προτεινόμενον ». Γαλ. κώδ. 1347 « . . . καλεῖται δὲ οὕτω πᾶν ἔγγραφον προερχόμενον ἐξ ἐκείνου, καθ' οὗ ἐγένετο ἡ αἴτησις (ἐκινήθη ἡ ἀγωγή), ἢ ἐξ ἐκείνου, ὃν οὗτος παριστᾷ, καὶ ποιοῦν πιθανόν τὸ προτεινόμενον ».

Δύο τινὰ ἀπαιτοῦνται καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον καὶ κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον, ἵνα ὑπάρχῃ ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀρχή, 1) ἔγγραφον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον συντεταγμένον— ἔγγραφον προερχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἀποδινύοντος (κατὰ τὸν γαλ. νόμον), 2) ὅπερ καθίστησι πιθανόν τὸ ἀποδεικτέον γεγονός. Διαφέρει δὲ τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας ἡ γαλλικὴ κατὰ τὸ πρῶτον μόνον στοιχεῖον, ἀπαιτοῦσα ἔγγραφον προερχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἀποδινύοντος, ἐνῶ ἡ ἡμετέρα θέλει ἔγγραφον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον συντεταγμένον. Ἡ διαφορὰ αὕτη φέρει διάφορον καὶ τὴν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον θέμασι λύσιν ὡς φαίνεται ἐν τῇ ἐπομένῃ σημειώσει.

νόμον νὰ ἔχη τὸ ἔγγραφον ὅταν προσάγῃται ὡς ἀποτελέ-
σον πλήρη ἀπόδειξιν, αὐτὸ τοῦτο πρέπει νὰ ἔχη καὶ ὅταν
ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως χρησιμεύῃ³.

3) Παρ' ἡμῖν λοιπὸν ἔγγραφον μὴ συντεταγμένον κατὰ τοὺς νομίμους τύ-
πους καὶ διὰ τοῦτο ἄκυρον δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀπο-
δείξεως (Πολ. 402. 409). Οἱ Γάλλοι παρὰδέχονται ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀπο-
δείξεως ἔγγραφον ἀνυπόγραφον μὲν γεγραμμένον ὅμως διὰ χειρὸς ἐκείνου καθ'
οὗ ἀντιτάσσεται, διότι, λέγουσιν, προέρχεται παρ' αὐτοῦ. ὅπερ ἀρκεῖ κατὰ τὸν
γαλ. νόμον (Aubry σ. 340 σημ. 13. Marcadé σ. 429. III.). Παρ' ἡμῖν
δὲν ἐγχωρεῖ τοῦτο (ἀπ. ΑΠ. 210 τοῦ 53· ἐξαιρεῖται ἡ περίπτωσις ὅτε τὸ
ἔγγραφον ἀποδεικνύει καὶ ἄνευ ὑπογραφῆς. π. χ. Πολ. 415 § 2. Toull.
ἀρ. 70. Aubry σ. 342 σημ. 25. Εὐρετῆρ. I' 22 § 166), ὡς οὐδὲ τὸ ἔτε-
ρον, ὅπερ γάλλοι τινὲς συγγραφεῖς διδάσκουσιν (Marcadé σ. 132 σημ. 2),
ὅτι δηλ. ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἔγγραφον, ἀμφιδερῆ σύμβασιν
ἐμφαῖνον, ἀλλὰ μὴ συνταχθὲν καθ' ἃ τὸ 410 ἄρθρον δρίζει. Τὸ τοιοῦτον ἔγ-
γραφον, μὴ θεωρουμένον κατὰ τὸ 411 ἄρθρον, εἶναι ἄκυρον· ἄρα ἄχρηστον
πρὸς σύστασιν ἀρχῆς ἀποδείξεως (Bonnier ἀρ. 563· Aubry σ. 344· σημ.
26). Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τῶν ἀντιγράφων, ὅσα κατὰ τὸ 426 ἄρθρον δὲν
ἔχουσιν ἰσχὺν πρωτοτύπου (Πολ. 425. contra Aubry σ. 343 στ. 2).

Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἀποτελοῦσιν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀρχὴν, α) τὰ δημό-
σια ἔγγραφα ὡς πρὸς τὰς ἐν αὐτοῖς ὑπαρχούσας ἑτερογενεῖς ἐκφράσεις καὶ
ἀναφορὰς (Παλ. 401 ἐδ. 2). β) τὰ ἔγγραφα, τὰ ἐκδοθέντα οὐ μόνον παρὰ
τοῦ ἀντιδίκου, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων, ὧν αὐτὸς ἐπέχει τὴν θέσιν (οὗς ἀντιπρο-
σωπεῖ) Aubry σ. 342 ἐν ἀρχῇ. Ὡς πρὸς τοῦτο ἰσχύει ὁ κανὼν οὗτος «οὗ-
τινος ἡ ὁμολογία μὲ ὑποχρεοῖ, τούτου καὶ τὰ ἔγγραφα δύναται νὰ χορηγή-
σωσιν ἐναντίον μου ἀρχὴν ἀποδείξεως ὅθεν ἡ ἔγγραφος ὁμολογία τινὸς ὑπὲρ
ἐαυτοῦ δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἀποδείξεως (ΑΠ 280 τοῦ 52).
γ) ἀλλὰ καὶ πᾶν ἔγγραφον, ὅστις ποτ' ἂν ᾖ ὁ ἐκδότης αὐτοῦ, ὅπερ ἀποδεικνύει
τὸ τὴν βᾶσιν τῆς πιθανότητος ἀπαρτίζον γεγονός· π. χ. ὁ ὀφειλέτης μοὶ κα-
ταβάλλει τόκους, καὶ δίδω τῆς καταβολῆς ταύτης ἔγγραφον ἀπόδειξιν. ἐνα-
ναγόμενος δὲ πρὸς πληρωμὴν τοῦ δανείου προτείνει παρὰγραφὴν· δύναμαι τὴν
ἐν τοῖς χαρτίοις αὐτοῦ εὐρεθεῖσαν ἀπόδειξίν μου (ἐὰν οὗτος ὁμολογῇ τὴν
ὑπαρξίν αὐτῆς) νὰ ἐπικαλεσθῶ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως· διότι τοιού-
του γεγονότος τοιαύτη ἔγγραφος ἀπόδειξις δύναται νὰ ὑπάρξῃ· ἀλλὰ καὶ διὰ
τὸ ἄδύνατον τῆς ἀποκτῆσεως ἐγγράφου δικαιολογεῖται ἐνταῦθα ἡ ἐμμάρτυρος

6') τὸ ἔγγραφον νὰ καθιστᾷ πιθανὸν τὸ ἀμφισβητούμενον γεγονὸς.⁴ Τοῦτο δὲ συμβαίνει ὅταν ἐν τῷ ἐγγράφῳ δὲν πιστοποιῆται μὲν ἀπ' εὐθείας αὐτὸ τὸ ἀμφισβητούμενον γεγονὸς, ἀλλ' ἀναφέρονται γεγονότα καὶ περιστατικὰ ἄλλα, ὧν δύναται μετὰ πιθανότητος νὰ συναχθῇ συμπέρασμα περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀμφισβητουμένου ὅπερ ἐστὶν ἐὰν δι' ἐγγράφων⁵ ἀποδεικνύωνται τεκμήρια πιθανὸν καθιστῶντα τὸ ἀποδεικτέον θέμα, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ συμπληρώσῃ διὰ μαρτύρων τὴν ἀπόδειξιν⁶. Πότε

ἀπόδειξις. Α. Π. 301 καὶ 312 τοῦ 55. Ἴδε καὶ τὸ παράδειγμα παρὰ Ρουσοπούλῳ σ. 165.

Οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς δὲν παραδέχονται τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα ὡς ἀποτελοῦντα ἀρχὴν ἀποδείξεως, διότι δὲν προέρχονται, ὡς ὁ νόμος αὐτῶν θέλει, παρ' ἐκείνου καθ' οὗ ἀντιτάσσονται. Marcadé σ. 128. Aubry σ. 340 σημ. 10. πρβ. ὁμοίως Toull. ἀρ. 99.

4) Τίνα ἔγγραφα φέρουσι τὸν χαρακτῆρα τοῦτον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐρισηθῇ. Μόνον τοῦτο δύναται γενικῶς νὰ εἴπῃ τις ὅτι πᾶν ἔγγραφον τοιαῦτα συλλογισμοῦ περιέχον στοιχεῖα, ἐξ ὧν πιθανὸν συνάγεται συμπέρασμα περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀποδεικτέου θέματος, εἶναι ἱκανὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἀλλὰ τοῦτο, ὡς ὑπὸ κανόνων τῆς λογικῆς καὶ ἐμπειρίας καὶ οὐχὶ νομικῶν διεπόμενον, εἶναι πραγματικὸν ζήτημα (ΑΠ. 10 τοῦ 54). Οὕτω π. χ. ἐθεωρήθησαν ὡς πιθανότητα παρέχοντα καὶ τὴν ἐμμέριον ἀπόδειξιν δικαιολογοῦντα α) ἔγγραφα, δι' ὧν ἀναγνωρίζει τις τὴν ὁφειλὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀναφέρει τὸ ποσόν. Ὑπάρχει πιθανότης ὡς πρὸς τὸ παρὰ τοῦ δανειστοῦ ὀριζόμενον ποσόν. β') ἐπιστολαί, δι' ὧν παρακαλεῖται τις νὰ πληρώσῃ χρήματα ἢ ἄλλο τι νὰ πράξῃ ὑπὲρ τοῦ ἐπιστέλλοντος. Ὑπάρχει πιθανότης ὅτι ἐξετελέσθησαν τὰ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παραγγελλόμενα· γ') ἀποκρίσεις τοῦ διαδίκου ἐν δικαστηρίῳ ἀσφαφεῖς καὶ ὑπεκφεύγουσαι. Πρβ. Toull ἀρ. 106—118. Aubry σ. 344. σημ. 38—45. Dalloz ἀρ. 4748. 4827.

5) Οὐ μόνον ἐξ ἑνὸς ἐγγράφου, ἀλλὰ καὶ ἐκ πολλῶν ὁμοῦ συνδυαζομένων δύναται νὰ ἀπαρτισθῇ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἐφ. Ἀθ. 5453 (1849) ΑΠ. 374 τοῦ 55.

6) Ὅσάκις ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἐγγράφοις τεκμηρίων σχηματίζεται ἀπλῆ πι-

ἐκ τινος ἐγγράφου προκύπτει πιθανότης ἄφησεν ἐντελῶς ὁ νόμος εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ, ἡ δὲ ἀπόφασις αὐτοῦ δὲν ὑπόκειται κατὰ τοῦτο εἰς ἀναίρεσιν⁷.

γ) Ἀδύνατον ἐγγράφου ἀποδείξεως. α)

§ 142. Ὅπου ἡ ἔγγραφος ἀπόδειξις εἶναι ἀδύνατος, ἐκεῖ ἀργεῖ καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς μαρτυριακῆς· διότι διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης ἠθέλησεν ὁ νόμος οὐχὶ μὲν νὰ στερήσῃ τοὺς δικαζομένους τοῦ ἀποδεικτικοῦ τούτου μέσου, ἀλλὰ νὰ καταστήσῃ συνηθεστέραν τὴν χρῆσιν τῶν ἐγγράφων· ἐντεῦθεν ὁ καὶ ἄνευ ῥητῆς κυρώσεως ἐννοούμενος κανὼν, ὅτι οἱ μάρτυρες εἰσὶν ἄνευ περιορισμοῦ δεκτοί, ὡσάκις ἔνεκα τῶν περιστάσεων ἦτο ἀποδεδειγμένως ἀδύνατος ἡ ἀπόκτησις ἐγγράφου. Ἀδυναμία ἐνταῦθα δὲν ἀπαιτεῖται πάντοτε ἀπόλυτος,¹ ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ σχετική². μάλιστα δὲ κατὰ τὰς περιστάσεις δύναται καὶ ἔνεκα ἠθικῆς ἀδυναμίας νὰ ἐπιτραπῇ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις³.

θανότης, διατάσσεται συμπλήρωσις διὰ μαρτύρων. ὡσάκις δὲ σφοδρὰ πιθανότης, ἐπιβάλλεται ἀναπληρωτικὸς ὅρκος, καὶ ὡσάκις πλήρης ἀπόδειξις ἐκδίδεται ὀριστικὴ ἀπόφασις. Toull ἀρ. 124.

7) Toull ἀρ. 57. Aubry σ. 345 ἀπόφ. ΑΠ. 51 τοῦ 46. 221 τοῦ 50. Dalloz Cassat. ἀρ. 1632.

α) Toull ἀρ. 134 ἐπ. Aubry σ. 345. Marcadé σ. 134. Ῥουσοπ. σ. 136. Dalloz ἀρ. 4872.

1) Συμβάντων φυσικῶν, π, χ. ὅτι ἔβρεξεν, εἶναι ἀδύνατον ἀπολύτως νὰ ἔχῃ τις ἔγγραφον ἀπόδειξιν.

2) Ὡς ἐκ τοῦ τόπου καὶ τῶν περιστάσεων. π. χ. εὐρίσκομαι ἐν θαλάσῃ ἢ ἐν ἐρημίᾳ, ἔνθα ἑλλείπουσι γραφικὰ μέσα. Bonnier ἀρ. 110. Ἴδε καὶ τὸ θέμα ΑΠ 301. 312 τοῦ 55.

3) Εἰς τὴν ὁρθὴν καὶ ἔμφρονα διάγνωσιν τοῦ δικαστοῦ κεῖται νὰ ἐξετάσῃ τὰς περιστάσεις καὶ νὰ κρίνῃ ἂν ἦτο δυνατὴ ἡ ἀδύνατος ἡ ἀπόκτησις ἐγ-

Ὁ νόμος παραδέχεται εἰδικῶς ἀδυναμίαν ἀποκτήσεως ἑγγράφου καὶ συγχωρεῖ διατοῦτο μάρτυρας·

α) ἐπὶ νομικῶν σχέσεων πηγαζουσῶν

ἐξ οἰορεὶ συναλλαγμάτων· ὥς εἶναι π. γ. ἡ διαχείρισις ἀλλοτριῶν ὑποθέσεων⁴ καὶ ἡ τοῦ ἀρχεωστήτου ἀπαίτησις. ἐπὶ τῆς δευτέρας ὅμως μόνον ἡ πλάνη οὐχὶ καὶ ἡ καταβολὴ ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων⁵.

ἐξ ἀδικημάτων· ἐνταῦθα μόνον ἡ ἀδίκος πρᾶξις ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων, οὐχὶ καὶ ἡ προϋπάρχουσα τυχὸν σχέσις τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου, μεθ' ἧς ἡ πρᾶξις ἐκείνη συνδέεται⁶.

ἐξ οἰορεὶ ἀδικημάτων· ἐνίοτε κατὰ ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν ἐνέχεται τις διὰ τὰς παρανόμους πράξεις ἄλλων θεωρούμενος τρόπον τινὰ ὡς ἀδικήσας αὐτός⁷. Αἱ πράξεις

γράφου Toull. ἀρ. 139. 200 καὶ 203. Dalloz ἀρ. 4874 ἐπ. Aubry σ. 345 σημ. 3. 4. le juge, λέγει οὗτος, est souverain appréciateur de l'existence ou de la non-existence de l'impossibilité, de sorte que sa décision sur ce point ne saurait donner ouverture à cassation· ἀπόφ. ΑΠ 162 τοῦ 51. 92. τοῦ 52. Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ βεβαίως ὡς δικαιολόγημα τῆς συγχωρήσεως μαρτύρων τὸ ὅτι δὲν συνειθίζονται ἑγγραφᾷ ἢ ὅτι δὲν ἦτο πρέπον νὰ ζητηθῶσι (Aubry σ. 345 σημ. 5), ἀπόφ. ΑΠ. 7. 191, 192 καὶ 159 τοῦ 54. ἴδε ὅμως Rauter droit Crim σημ. 147 σημ. 3.

4) Toull ἀρ. 141. Dalloz ἀρ. 4880. — Αἱ καταβολαὶ τοῦ διαχειριστοῦ; ὁρ. κατωτ § 197 σημ. 5. Dalloz 4883—84.

5) Διότι περὶ τῆς καταβολῆς ἦτο δυνατόν ν' ἀποκτήσῃ ὁ διάδικος ἑγγράφον ἀπόδειξιν· Aubry σ. 345 σημ. 6. Dalloz ἀρ. 4879.

6) Ποιν. δικον. 94. Aubry σ. 346. Toull ἀρ. 142 — 157. Dalloz ἀρ. 4888. π. γ. ὑπεξαίρεσις τῆς παρακαταθήκης· ἡ ὑπαρξίς παρακαταθήκης ἀποδεικνύεται δι' ἄλλων μέσων καὶ οὐχὶ μαρτύρων, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἄλλος λόγος τῆς συγχωρήσεως αὐτῶν.

7) Νόμ. 31 Βασ. (53. 1). Νόμ. 7 Π. (4. 9.) Ἐὰν κλαπῇ τι ἐν πλοίῳ, ἢ καπηλείῳ, πανδοχείῳ, παρὰ τῶν ὄντων ἐν αὐτοῖς... ἐξουσίαν ἔχει ὁ κλα-

αὐται ἀποτελοῦσι τὰ καλούμενα οἶονεὶ ἀδικήματα, περὶ ὧν, ὡς καὶ περὶ τῶν ἀδικημάτων, εἶναι ἀδύνατος ἡ ἔγγραφος ἀπόδειξις· ἀλλὰ δὲν συγχωρεῖται μαρτυρικὴ ἀπόδειξις γεγονότων οὐδεμίαν πρὸς τὸ οἶονεὶ ἀδίκημα σχέσιν ἐχόντων, π. χ. ὅτι κατετέθη τι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον⁸.

6') ἐπὶ τῶν κατηναγκασμένων παρακαταθηκῶν⁹. Τὸ μέγεθος τοῦ ἐπικειμένου εἰς τοιαῦτα συναλλάγματα κινδύνου καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ἀπόκτησιν ἐγγράφου· ἀπαιτεῖται ὅμως ν' ἀποδειχθῇ οὐ μόνον ἡ παρακατάθεσις αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ ἡ προκαλέσασα αὐτὴν ἑκτακτος ἀνάγκη¹⁰.

πεὶς τὴν περὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλάσιον (τὴν σήμερον τὸ ἀπλοῦν) ἀπαιτοῦσαν ἀγωγὴν κινῆσαι κατὰ τοῦ κλέπτου, ἢ κατὰ τοῦ προεστῶτος τοῦ πλοίου ἢ τοῦ καπηλείου ἢ τοῦ πανδοχείου ». Νόμ. 1 Βασ. (60. 4). 'Εὰν ἐκχυθῇ τι ἢ ῥιφθῇ κατὰ δημοσίας παρόδου, ἢ ὅπου τινὲς κατὰ συνήθειαν ἴστανται καὶ γένηται ζημία, ἐνάγονται οἱ ἐνοικοῦντες εἰς τὸ διπλοῦν (παρ' ἡμῖν ἀπλοῦν) τῆς ζημίας ... εἴτε ἐν τῷ κρεμασθῆαι εἴτε μετὰ τὸ κρεμασθῆναι πῆσῃ, χώρα τῷ νόμῳ.» Ποιν. νόμ. 623. Πολ. 490 § 1 6'.

Τὰ οἶονεὶ ἀδικήματα ἄλλως ὀρίζονται παρὰ τοῖς Γάλλοις· ἡγουν ὀνομάζονται οὕτω τὰ ἐξ ἀμελείας (sans l'intention de nuire) πραττόμενα ἀδικήματα. Ἀλλὰ καὶ τὸ γαλλικὸν δίκαιον κηρύττει ἐνίοτε ὑπεύθυνον τὸν ἄνθρωπον διὰ τὰς πράξεις ἄλλων (γαλ. κώδ. 1584. Aubry II. 94).

8) Ὁ γαλ. νόμος (ἄρθ. 1348. 2) θεωρεῖ τὴν τοιαύτην παρακατάθεσιν κατηναγκασμένην καὶ ἐπιτρέπει τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν.

9) *Depositum necessarium*. Αἱ γινόμεναι παρακαταθῆκαι ἐπὶ θορύβου, ἐμπρησμοῦ, συμπτώσεως καὶ ναυαγίου λέγονται κατηναγκασμέναι. Νόμ. 1 § 1 Νόμ. 18 Βασ. (13. 2). Λέγεται δὲ ἡ τοιαύτη παρακαταθήκη καὶ *depositum miserabile* (Göschel Γ', 315.) Dalloz ἀρ. 4908—Αἱ παρακαταθῆκαι εἰς ὁμοίως ἀνάγκης θέματα; Dalloz ἀρ. 4911.

10) *Toull.* ἀρ. 196· 197. Εἰς τὸν δικαστὴν ἐναπόκειται νὰ κρίνῃ ἐὰν ἡ παρακατάθεσις ἐγένετο ὑπαρχούσης τῆς ἀνάγκης ταύτης ἢ παρελθούσης αὐτῆς. π. χ. ἔσωσα πράγματά μου τινα ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς, ἀλλ' ἡδυνάμην νὰ φυλάξω αὐτὰ ὁ ἴδιος· ἀποκλείομαι τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, ἂν ζητήσω αὐτὰ παρὰ τοῦ Α, ὡς παρακαταθέσας αὐτῷ.

γ') ἐπὶ τῆς τυχηρᾶς ἀπωλείας τοῦ ἀποδεικνύοντος τὴν ἀπαίτησιν ἐγγράφου ¹¹. Ἡ ὑπὸ τοῦ τυχαίου συμβεβηκός τοις δικαιολογουμένη ἐνταῦθα μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ ἀπολεσθέντος ἐγγράφου. διατοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι ν' ἀποδεικνύηται δι' αὐτῆς προπάντων μὲν τὸ τυχαῖον συμβεβηκός, ἢ κατ' αὐτὸ ἀπώλεια τοῦ ἐγγράφου καὶ τὸ ἔγκυρον αὐτοῦ, ἔπειτα δὲ τὰ ἐν τῷ ἐγγράφῳ περιεχόμενα ¹².

11) Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἀδυναμία περὶ τὴν διατήρησιν τοῦ ἐγγράφου. Συγχωρεῖται λοιπὸν μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀδυναμίας πρὸς ἀποκτήσιν ἐγγράφου. Marcadé σ. 435. Dalloz ἀρ. 4917.

12) Νόμ. 18 Π (4. 20) Νόμ. 42 Βασ. (21. 4). Ὁ διάδικος ὑποβάλλει τοιαύτην δικαιολογίαν εἰς τὸ δικαστήριον «Εἶχον λέγει, ἐγγραφὸν ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν μου. τὴν ἀπόδειξιν ταύτην ἐκ τυχηρᾶς αἰτίας ἀπώλεσα καὶ δὲν ἔχω πλέον· ζητῶ λοιπὸν ν' ἀποδείξω διὰ μαρτύρων ὅτι διὰ τοῦ ἀπολεσθέντος ἐγγράφου ἤθελον ἀποδείξει. ἡ ἀδυναμία τῆς συντηρήσεως τοῦ ἐγγράφου μὲ δικαιοῖ ν' ἀπαιτήσω τοῦτο». Ἐπειδὴ ὁ νόμος, συγχωρῶν ἐπὶ τυχηρᾶς ἀπωλείας τοῦ ἐγγράφου τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, σκοπεῖ οὐχὶ νὰ καλυτερεύσῃ τὴν θέσιν τοῦ διαδίκου, ἀλλὰ νὰ καταστήσῃ ἀβλαβὲς ὡς πρὸς αὐτὸν τὸ τυχερὸν συμβεβηκός, τὸ τὴν ἀπώλειαν ἐπενεγκόν, ἔπεται ὅτι πρέπει νὰ ἀποδειχθῇ, ἢ τὴν τυχηρὰ ἀπώλεια τοῦ ἐγγράφου (ΑΠ 152 τοῦ 56). Δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖα ἡ ἀπόδειξις καταστροφῆς τοῦ ἐγγράφου· π. χ. ὁ διάδικος ἰσχυρίζεται ὅτι ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ναύπλιον ἀνχωρήσας ἔλαβε τὸ ἐγγραφὸν μεθ' ἑαυτοῦ. ἀλλ' ὅτι ἅμα φθάσας εἰς Ναύπλιον ἐζήτησεν αὐτὸ καὶ δὲν τὸ εὔρε πλέον. συγχωροῦνται, φρονῶ, μάρτυρες, εἴαν ἐκ τῶν καταθέσεων αὐτῶν προκύπτει ἀριδῆλως ὅτι δὲν ἔλαβε χώραν ἀπόκρυψις τοῦ ἐγγράφου. Ὁ Toullier (ἀρ. 206) φαίνεται ἐναντίος. ἴδ. καὶ τὴν 108 (τοῦ 48) ἀπόφ. τοῦ ἀρείου Πάγου· 6') τὸ ἔγκυρον αὐτοῦ (ἴδ. ἀνωτ. 123 συμ. 6). διότι ἄκυρον, καὶ ἂν ὑπῆρχε, δὲν ἐχρησίμευε, καὶ γ') τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου.

Οἱ συγγραφεῖς οἰδοῦσιν ὁδηγίας τῷ δικαστῇ πῶς ἔχει νὰ φερθῇ περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποδείξεων (Toull. ἀρ. 209—219, Dalloz ἀρ. 4925). — Μαρτυρικὴ ἀπόδειξις συγχωρεῖται καὶ ὅταν ὑπάρχῃ μὲν ἐγγραφόν, ἀλλὰ κατῆστη τυχηρῶς ἢ διὰ τὸ πολυχρόνιον οὐκ ἀναγνωστὸν ἢ ἄλλως ἄχρηστον (Πολ. 390. Toull. ἀρ. 220).

δ') προσβαλλομένου συναλλάγματος τινός ὡς ἐκ βίας ἢ ἀπάτης προσελθόντος, ὡς εἰκονικοῦ ἢ πλαστογραφημένου· διότι κατὰ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν βίαν βιαιοπραγιῶν καὶ τὴν ἀπάτην μηχανημάτων, κατὰ τῆς εἰκονικότητος καὶ πλαστογραφίας ἦτο βεβαίως ἀδύνατος ἔγγραφος ἀπόδειξις ¹³. Ὡς πρὸς τὴν εἰκονικότητα ὁμως ὑπάρχει ἀδυνα-

Εἴρηται ἀνωτέρω ὅτι ἐκτὸς τῆς τυχηρᾶς ἀπωλείας τοῦ ἐγγράφου πρέπειν ἀποδειχθῆ προσέτι τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ κῦρος αὐτοῦ Ὑπάρχουσιν ὁμως περιπτώσεις, καθ' ἃς ἀρκεῖ θάτερον μόνον. ἤγουν ὑπαρχούσης ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἢ τοῦ ἀποδεικτέου περιστατικοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τὰς 50 δραχμὰς, ἀρκεῖ ἡ ἀπόδειξις τοῦ περιεχομένου. ἀπολεσθέντος δὲ τοῦ ἐγγράφου ἐξ αἰτίας τοῦ ἀντιδίκου, ἀρκεῖ ἡ ἀπόδειξις τοῦ κύρους αὐτοῦ. Νόμ. 20 Κώδ. (4. 19). Bayer σ. 592 (τῆς 7 ἐκδ.). Αὕτη εἶναι νομίζω ἡ ἔννοια τοῦ 390. ἄλλως φρονεῖ ὁ Ρουτόπ. (σ. 146). Κατ' αὐτὸν ἐκ τῆς ἀμφισβητήσεως τοῦ ἀντιδίκου ὁρίζεται, ἂν πρέπειν ἀποδειχθῶσιν ἀμφοτέρω τῇ τὸ ἕτερον μόνον. ἀλλὰ τοῦτο, ἀφ' ἑαυτοῦ ἐννοούμενον, ἦτο περιττὸν νὰ εἴπῃ ὁ νόμος. Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἡδύνατο καὶ παντελῶς νὰ λείψῃ, καταχωρισθὲν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δικονομίᾳ μόνον καὶ μόνον διότι εὗρέθη ὑπάρχον ἐν τῇ τῆς Βαυαρίας σχεδίῳ (§ 233).

13) Ἐπειδὴ οὐκ ἅπαντα πρᾶξις βιαιότητος ἀπαρτίζει βίαν, οὐδὲ πᾶσα παράστασις ψευδὴς τῶν πραγμάτων, ἀπάτην ἢ δόλον, ἔπεται ὅτι ὁ ἐπικαλούμενος τὴν βίαν ἢ τὴν ἀπάτην ὀφείλει νὰ ὀρίσῃ τὰ γεγονότα, τὰ τὴν βίαν ἢ ἀπάτην ἐπενεγκόντα, ἵνα συνδυάζων ταῦτα ὁ δικαστὴς πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, κρίνῃ (ἢ κατὰ τοῦτο κρίσις αὐτοῦ δὲν ὑπόκειται εἰς τὸν ἐλεγχον τοῦ ἀρείου Πάγου. Dalloz ἀρ. 4657) περὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν (Toull ἀρ. 177. Dalloz ἀρ. 4935). π. χ. α') ἐπὶ βίας, ἂν ὁ φόβος ᾖ ναί σοβαρὸς καὶ ἐπικείμενος, δυνάμενος καὶ γενναῖον νὰ καταπτοήσῃ ἄνθρωπον (Νόμ. 5. 6. 7. 9. Βασ. 10. 2). β') ἐπὶ δόλου, ἂν αἱ ψευδεῖς παραστάσεις (ὅχι ὑποσχέσεις ἐπαγωγικαί Dalloz ἀρ. 4939), ὧν ἐγένετο χρῆσις, δύνανται νὰ παραπείσωσιν ἄνθρωπον νουνεχῇ καὶ σκεπτόμενον. Νόμ. 46 Βασ. (10. 3) «οὐ δίδεται ἡ περὶ δόλου ἀγωγή εἰμὴ ἀπὸ μεγάλης καὶ προφανοῦς πανουργίας». Ἡ ἐξέτασις δὲ καὶ διαστάθμησις τῶν προτεινομένων ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασι γεγονότων εἶναι ὅλωςπραγματικοῦ ζητήματος ἔρευνα, διαφεύγουσα τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἀρείου Πάγου. (Α Π. 63 τοῦ 52), οἷον ἂν ἡ ἐπὶ συμβο-

μία έγγραφου αποδείξεως μόνον ἀπέναντι τρίτων προσώπων, οὐχὶ καὶ ἀπέναντι τινὸς τῶν συναλλαζάντων¹⁴.

ἐ) κατὰ τοῦ μὴ συντάξαντος ἦν ὥφειλε κατὰ νόμον νὰ συντάξῃ ἀπογραφὴν· ¹⁵ κατὰ ρ. Δ. συγχωρεῖται τότε ἐκ-

λαιογράφου συνομολογηθεῖσα πρᾶξις δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς ἐκ βίας γενομένη. Τοιαύτη προσβολὴ πιθανὴ δὲν εἶναι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀδύνατος. Νόμ. 23 Π. (4. 2). Toull ἀρ. 174. Ρουσ. 153. Dalloz ἀρ. 4936.

44) Οὗτοι ἐπομένως πρέπει νὰ ἔχουσιν ἔγγραφον ἀπόδειξιν τῆς εἰκονικότητος· διότι *in contractibus rei veritas potius, quam scriptura perspicui debet* (νόμ. 1 Κ. 4. 22 - νόμ. 2 αὐτ.). Ὁ τρίτος ὅμως, ὅστις προσβάλλει ὡς εἰκονικὰς τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ τὰς πράξεις, διατεινόμενος ὅτι αὗται καλύπτουσιν εἰκονικότητα πρὸς βλάβην τῶν δικαιοματίων τῶν δανειστῶν, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἔγγραφα μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὰς πράξεις ταύτας (Aubry σ. 347. σημ. 22. 23. Dalloz ἀρ. 4942). Ἀλλὰ τοῦ μέτου τῶν μαρτύρων δύναται νὰ γείνη ἐνταῦθα κατάχρησις, ἡ ἐξῆς. ὁ Α πωλεῖ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ τῷ Β, καὶ λαμβάνει τὸ τίμημα, συντάσσεται δὲ καὶ τὸ περὶ τῆς πωλήσεως συμβόλαιον. Ὑστερον παρουσιάζεται ὁ συνεννοηθεὶς ἴσως μετ' αὐτοῦ Ι, δανειστής του, καὶ προσβάλλει ὡς εἰκονικὴν τὴν πώλησιν. Ὁ ἀγοραστής Β εὕρεσκειται εἰς δεινὴν ἐνταῦθα θέσιν. Τὸ ἐντεῦθεν πηγάζον ἀτόπημα ἐδοκίμασε νὰ θεραπεύσῃ ὁ ἄρειος Πάγος εἰπὼν (ἀπόφ. 228 τοῦ 54), ὅτι δσάκις συναγωνίζονται ἐν τῇ δίκῃ ὅ,τε προσβάλλων τὸ ἔγγραφον καὶ οὗτινος τὸ ἔγγραφον προσβάλλεται, δὲν συγχωροῦνται μάρτυρες, δσάκις μάχονται, συγχωροῦνται. Ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχε, φρονῶ, διότι εὐκόλον εἶναι αὐτοῖς ν' ἀκολουθήσωσι τὸ δεύτερον.

Ἐὰν ὁ διάδικος ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ συνάλλαγμα ὑποκρύπτει ἀθέμιτον αἰτίαν ἢ παρανόμους τόκους ; Ἐὰν τὸ συνάλλαγμα ἀποδεικνύηται ἔγγραφως, ὁ τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς ἀντίκειται εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔγγράφου καὶ δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ ἐμμαρτύρως. Ἰδ. ἀνωτέρ. § 138 σημ. 5. Dalloz ἀρ. 4947.

15) Οἱ κατὰ τὸν ἀστυχὸν νόμον ὑπόχρεοι εἰς ἀπογραφὴν (π. χ. ἐπίτροποι, κηδεμόνες) ἔχουσι μέσον, τὴν περὶ ἀπογραφῆς ἔκθεσιν, ν' ἀσφαλίσωσιν ἑαυτοὺς καὶ τὰ συμφέροντα τῶν προσώπων, ὧν τὴν περιουσίαν διαχειρίζονται, ἀποδεικνύοντες διὰ τῆς ἀπογραφῆς τὸ ποσὸν καὶ τὰ εἶδη τῶν ἐν τῇ περιουσίᾳ ὑπαρχόντων πραγμάτων. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἀπογραφῆς καθίστησιν ἀδύνατον τὴν ἔγγραφον ἀπόδειξιν ἀπὸ μέρους τῶν κυρίων τῆς περιουσίας. Ἄρα ἔχουσιν οὗτοι τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν.

τιμητικὸς ὄρκος¹⁶.

Γ') ἱκανότης πρὸς μαρτυρίαν.

α) περὶ ἀνικανότητος.

§143. Μάρτυρες ἐντελῶς ἀνίκανοι, οἵτινες ἀνεξέταστοι ἀποβάλλονται καὶ παρὰ τοῦ δικαστηρίου αὐτεπαγγέλτως¹, εἰσὶν οἱ ἐξῆς².

α) οἱ ἐστερημένοι ὄντες τοῦ ἀρμοδίου αἰσθητηρίου ὅτε συνέβη τὸ ἀποδεικτέον γεγονός³. δύνανται ὅμως οἱ τοιοῦτοι νὰ μαρτυρήσωσι περὶ πραγμάτων συμβάντων ὅτε εἶχον ἀρτίας τὰς αἰσθήσεις αὐτῶν⁴.

β') οἱ φρενοβλαβεῖς καὶ ἄκρως μεθυσκόμενοι· ἀλλ' ἐὰν ἐχεφροσύνης διαλείμματα ἔχοντες ἢ ὑπὸ μικροτέρου βαθ-

16) Νόμ. 4 Βασ. (38. 15). « Ὁ ἐπίτροπος μὴ ποιήσας ἀπογραφὴν ὑπόκειται τῷ ἐνδίκῳ (ἐκτιμητικῷ) ὄρκῳ ». Νόμ. 4 Κώδ (5. 53). Νόμ. 6 Βασ. (37. 8). Νόμ. 7 πρ. Π. (26. 7). Τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ Ῥωμ. δικαίου ἐσφαλμένως ἐθεώρησεν ἐφαρμοζομένας καὶ παρ' ἡμῖν ἀπόφασίς τις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (Εὐρετήρ. Β'. 47 § 51). Τὸ γαλ. δίκαιον συγχωρεῖ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, ἐκτὸς τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, καὶ τὴν καλουμένην *preuve par commune renommée*, ἥτοι μαρτυρίας ἐξ ἀκοῆς (γαλ. κώδ. 1415). Aubry σ. 325 στήλ. 2.

1) Πολ. 323. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν λόγων τῆς ἀνικανότητος καὶ τῶν λόγων τῆς ἐξαιρέσεως τοῦ μάρτυρος εἶναι αὕτη. οἱ ἀνίκανοι μάρτυρες, ἀποδεδειγμένου ὄντος τοῦ λόγου τῆς ἀνικανότητος, ἀποβάλλονται παρὰ τοῦ δικαστηρίου αὐτεπαγγέλτως, οἱ ἐξαιρετέοι δὲ, μόνον κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου. Carré ζ. 1055. 1062. Dalloz Enquête ἀρ. 252. Boncenne IV. 331.

2) Πολ. 321. Βρυαρ. Σχ. § 246.

3) Π χ. κωφοί, τυφλοί, ὅτι ἤκουσαν ἢ εἶδον.

4) Πρβ. Seuffert Comment Γ', 65. ἀρ. 3. Glück KB', 44· ἀλλὰ δύνανται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς ὁ τυφλὸς περὶ ἀκουστῶν πραγμάτων καὶ ὁ κωφὸς περὶ ὁρατῶν.

5) Ἦτοι μανιακοὶ, παράφρονες καὶ βλάκες.

μοῦ μέθης κατεχόμενοι ἀντελάβοντο τῶν ἀποδεικτέων γεγονότων, ἐξετάζονται μὲν ἀνανήψαντες, εἶναι ὅμως ὑποπτος ἢ κατάθεσις αὐτῶν⁶.

γ') κληρικοὶ ὡς πρὸς τὴν ἐξομολόγησιν τῶν ἁμαρτιῶν⁷ πρέπει ὅμως πρότερον νὰ βεβαιώσωσιν ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ αὐτῶν ὅτι προσβάλλουσι τὰ ἀπόρρητα τῆς ἐξομολογήσεως μαρτυροῦντες.

Ἡ νεανικὴ ἢ προβεβηκυῖα τοῦ μάρτυρος ἡλικία δὲν εἶναι παρ' ἡμῖν λόγος ἀνικανότητος. Μόνον τοῦτο ὥρισεν ὁ νόμος, ὅτι παῖδες ἡττονες τῶν 14 ἐτῶν ἐξετάζονται ἀνώμοτ⁸· μέχρι δὲ τίνος ἔτους κατωτέρω τῶν 14 δύναται νὰ καταβῇ ὁ δικαστής, ἀφέθῃ εἰς αὐτὸν νὰ ἐξακριβώσῃ ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν νοητικῶν δυνάμεων ἐκάστου μάρτυρος⁹.

6) περὶ ἐξαιρετέων μαρτύρων α)

§ 144. Κατ' αἵτησιν τῶν διαδίκων ἀποβάλλονται τῆς μαρτυρίας μόνον¹ οἱ ἐξῆς μάρτυρες².

6) Glück σ. 142 σημ. 6.

7) Glück σ. 145 σημ. 22. Seuffert σ. 69 σημ. 17. Carré ζ. 1037.

8) Πολ. 334 § 1. Γαλ. δικον. 285. Κατὰ ρωμ. δίκαιον εἰσὶν ἀνίκανοι πρὸς μαρτυρίαν οἱ ἄνηθοι. Νόμ. 3 § 5 Βαρ. (22 1) «Περὶ βίας οὐ μαρτυρεῖ ἀπελεύθερος . . . οὔτε ἄνηθος . . . » Bayer σ. 806. Glück σ. 143.

9) Carré ζ. 1122. ἀλλὰ τοὺς τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν (ἤτοι τὸ ἑβδόμον ἔτος) μὴπώ ὑπερβάντας σπανιώτατα βεβαίως θέλει κρίνει ἀξίους ἀκροσέως.

α) Schmid II 241 § 134. Seuffert Comment Γ', 69.

1) Ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ 324 ἄρθρου ἀναφερομένων λόγων ἐξαιρέσεως εἰσὶ δεκτοὶ καὶ ἕτεροι; Ἡ ἐγχώριος νομολογία ἀπαντᾷ ἀρνητικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, καὶ δικαίως· διότι οὐδαμοῦ ἐν τοῖς ρυθμίζουσιν τὰς ἐξαιρέσεις τῶν μαρτύρων ἄρθροις ὑποδεικνύεται πως ὑποστήριξις τῆς ἐναντίας γνώμης· ὅπερ ἀναγκαῖον ἦτο, ἀφοῦ ἐν αὐτοῖς ἀπαριθμοῦνται εἰδικῶς οἱ τῆς ἐξαιρέσεως

α) οἱ συμφέρον τι ἔχοντες ἐν τῇ δίκῃ· ἤτοι ὅσοι ἔλαβαν ἀμοιβὴν εἴτε ὑπόσχεσιν ἀμοιβῆς ἐπὶ τῷ μαρτυρῆσαι ἢ μὴ μαρτυρῆσαι³, ἢ προσδοκῶσιν ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης ἢ τῆς μαρτυρίας αὐτῶν ἄμεσον καὶ βεβαίαν ὠφέλειαν ἢ βλάβην⁴.

β) οἱ ἐχεμυθίαν ὀφείλοντες ἔνεκα τῆς πρὸς τινα τῶν διαδίκων σχέσεως αὐτῶν. Ὅθεν δὲν δύνανται νὰ μαρτυρήσωσιν ἱατροὶ, χειρουργοὶ καὶ μαῖαι περὶ γεγονότων ἀναφερομένων

λόγοι (Ψουσόπ. 177). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐπίμαχον ἐστὶ τὸ ζήτημα τοῦτο (Carré ζ. 1101. 1102. Toull. ἀρ. 291). Κατ' αὐτοὺς αἱ διατάξεις τοῦ 283 ἄρθρου εἰσὶν ἐνδεικτικαὶ ἀπλῶς. Ἐναντίαν ἀποφαίνουσι γνώμην ὁ Bonnier ἀρ. 190, ὁ Berriat σ. 206 σημ. 42, ὁ Boitard I. 416 στ. 1 καὶ ὁ Dalloz (λ. Enquête ἀρ. 456).

Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας διδάσκουσιν ὅτι ὁ δικαστὴς, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ νόμου προβλεπομένων ἐξαιρέσεων, δύναται νὰ παραδεχθῇ καὶ ἄλλους. τοῦτο ἐνδέχεται κατὰ τὴν νομοθεσίαν αὐτῶν νὰ ᾖναι ὀρθόν. Schmid § 134. Bayer σ. 806.

Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι τοῦ ῥωμ. δικαίου ἐξαιρέσεις, ὑπὸ τῆς ἡμετέρας δικονομίας μὴ ἀναγνωριζόμεναι, εἰσὶ παρ' ἡμῖν ἀπλῶς λόγοι ἀναξιοπιστίας· π. γ. ἡ φιλία ἢ ἔχθρα, ἡ ἀσημότης καὶ τὸ φαυλόδιον τοῦ μάρτυρος (Νόμ. 3 πρ. N 41, 3 § 5, N. 46 Βασ. 21. 1). Dalloz ἀρ. 533—535.

2) Πολ. 324.

3) Νόμ. 3 § 5 Βασ. (21 1). « . . ὁ ἐλεγχθεὶς ἢ καταδικασθεὶς λαβεῖν χρήματα ἐπὶ τῷ μαρτυρῆσαι ἢ μὴ μαρτυρῆσαι » Νόμ. 1 § 2 Π. (48. 10).

Ἡ τοῦ τοιούτου μάρτυρος μαρτυρία ἦτο κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἐν πάσῃ δίκῃ ἀπρόσδεκτος, παρ' ἡμῖν μόνον ἐν τῇ δίκῃ δι' ἣν τὴν ἀμοιβὴν ἔλαβεν. — Ἡ γὰρ δικονομία θεωρεῖ ἐξαιρετέον τὸν μάρτυρα, ὅστις μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως ἔφαγεν ἢ ἔπιε μετὰ τοῦ διαδίκου ἀναλώμασιν αὐτοῦ.

Πῶς ἐπὶ τῷ μὴ μαρτυρῆσαι; — Ὁ νόμος ἐννοεῖ μάρτυρα λαβόντα χρήματα ἢ ἄλλην ἀμοιβὴν, ἵνα κατὰ τῆς ἀληθείας μαρτυρήσῃ, ὅτι δὲν συνέβη τι. Π. γ. ὁ μάρτυς ἐδωροδοκῆθη ἵνα καταθέσῃ κατὰ τὸ ἄρθ. 331 ἐδ 3.

4) Ἡ ὠφέλεια ἢ ἡ βλάβη πρόπει νὰ ᾖναι κτηματική. Ὁ νόμος μὴ ὀρίζων εἰδικῶς τὰς περιπτώσεις, ἐν αἷς ὑπάρχει τοιαύτη τοῦ μάρτυρος σχέσις

εἰς τὴν χορηγηθεῖσαν τῷ διαδίκῳ βοήθειαν⁵. οἱ βοηθοῦν-
τες ἢ βοηθήσαντες τῷ διαδίκῳ ἐν τῇ διαφορᾷ περὶ ἧς
πρόκειται διὰ τῶν νομικῶν αὐτῶν γνώσεων⁶. οἱ δημόσιοι

πρὸς τὴν δίκην, ἀφῆκε τοῦτο εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας. Ἀλλὰ
δὲν πρέπει νὰ περιορίσῃ οὗτος τὸν νόμον μόνον εἰς ἐκεῖνα τὰ θέματα, ἐνθα
πρόκειται ἐντελῶς περὶ ἰδίας τοῦ μάρτυρος ὑποθέσεως καὶ ἡ ἐκδοθησομένη
ἀπόφασις ἀποτελεῖ δεδικασμένον καὶ ὑπὲρ ἧ κατ' αὐτοῦ. Τοῦτο ἐξάγεται
ἀρχοῦντως ἐκ τοῦ 2 ἐδαφ. τοῦ 2 § τοῦ 324 ἄρθρου. Περιπτώσεις ἐνταῦθα ἀ-
νήκουσαι εἰς π. χ. ὁ ὑποθηκικός δανειστής ἐξαιρεῖται νὰ μαρτυρήσῃ εἰς τὴν
διεκδίκησιν τοῦ ὑποθέτου πράγματος. ὁ ἐγγυητής εἰς τὴν δίκην τοῦ πρωτο-
φειλέτου (καὶ ὁ ὀφειλέτης εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἐγγυητοῦ. Seuff. Blätter Γ',
112.)⁴ ὁ κληροδόχος εἰς τὴν δίκην περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης· ὁ τρίτος
καθ' οὗ ὁ διάδικος ἔχει ἀναγωγὴν κ. λ. Seuffert σ. 66 ἀρ. 5. Glück XXII
160. Seuff. Blätter 41. 95. 111. 126 158. 236, Linde Zeitschr I, 285.
Ἡ γαλ. δικονομία δὲν ἀναφέρει τὸ συμφέρον ὡς γενικὸν λόγον ἐξαίρέσεως,
ἀλλ' ἐξαιρεῖ ἀπλῶς τὸν ἐπίδοxon κληρονόμον καὶ τὸν δωρεοδόχον. Οἱ συγ-
γραφεῖς ὁμοῦς ἐξέτειναν τοῦτο. Dalloz ἀρ. 516—532. Carré ζ. 1101 bis.
Προσέτι κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον ἐξαιρεῖται celui qui a donné des certifi-
cats sur les faits relatifs au procès (Πρὸς Carré ζ. 1110—1114. Dal-
loz Enquête ἀρ. 476—493). Παρ' ἡμῶν δὲν ὑπάρχει ὁ λόγος οὗτος τῆς
ἐξαίρέσεως.

Τὰ μέλη συστήματος τινὸς ἢ κοινότητος δὲν ἐξαίρουνται προσκαλούμενα
ὡς μάρτυρες παρὰ τῆς κοινότητος ἢ τοῦ συστήματος· ἡ κατάθεσις ὁμοῦς αὐ-
τῶν εἶναι ὑποπτος (Πολ. 324 § 2 ἐδ. 2). Παρὰ τοῖς Γάλλοις καὶ Γερμανοῖς
ἀμφιβάλλεται τοῦτο. Carré ζ 1101 ter. Bayer σ, 809 ἐν τέλει.

5) Δὲν Δύνανται οἱ τοιοῦτοι νὰ ἐξετασθῶσι περὶπραγμάτων, ἅπερ ἐξ ἀνάγκης
ἀπεκαλύφθησαν αὐτοῖς ἐνεκατῆς βοηθείας ἣν προσεκλήθησαν νὰ χορηγή-
σωσιν. Ἄρα πράγματα οὐδεμίαν πρὸς τὴν ἀσθένειαν σχέσιν ἔχοντα, καὶ
τοι περιελθόντα εἰς γνώσιν αὐτῶν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, δὲν ἐμποδί-
ζονται νὰ καταθέσωσιν. Spangenberg in Lindes Zeitschr. Γ', 70. Seuff-
fert Γ', 62.

Ἴσως καὶ εἰς τοὺς φαρμακοποιούς πρέπει νὰ ἐκτανθῇ ἡ ἐξαίρεσις, διότι
καὶ εἰς αὐτοὺς ἐπιβάλλεται καθήκον ἐλεμυθίας (ἄρθρ. 447 Ποιν. νόμ. ἄρθ.
2 τοῦ διατάγ. περὶ τῆς ἀδείας τοῦ ἐπαγγέλλεσθαι τὴν ἱατρικὴν κ. λ.). Car-
ré ζ. 1037.

6) Νόμ. 24 Βασ. (21. 1). «Ο συνηγορήσας ἢ ἐκβιβάσας ἐν ὑποθέσει, ὃν

ὑπάλληλοι, ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως, περὶ τῶν ἀπορρήτων τῆς ὑπηρεσίας⁷.

γ') συγγενεῖς τινες τοῦ ἀποδεικνύοντος⁸.

δ') οἱ ἔχοντες πρὸς τὸν ἀποδεικνύοντα ἰδιάζουσαν σχέσιν ὑπηρεσίας ἢ ἐξαρτήσεως⁹.

μαρτυρεῖ ἐν αὐτῇ». (Ἀρμ. Α' . ς' § 46). Linde Zeitschr. I, 284. Ὅσα ἔμαθον οἱ δικηγόροι ἢ ἄλλοι νομικ. βοηθοὶ ἔνεκα τῆς ὑποθέσεως καὶ χάριν τῆς ὑποθέσεως τινὸς πολίτου δὲν δύνανται νὰ φανερώσωσιν ἐπὶ δικαστηρίου ὡς μάρτυρες. Ὅσα ὁμοῦς ἄλλως ἔμαθον, δύνανται. Seuffert Γ', 61. Chauveau sur Carré ζ 1037. 7) Seuffert σ. 61.

8) Ἦτοι σύζυγοι, εἰ καὶ διεζευγμένοι· προσέτι μεμνηστευμένοι· τέλος ἀνιόντες καὶ κατιόντες συγγενεῖς ἢ ἀγγιστεῖς τοῦ ἀποδεικνύοντος· οἱ ἐκ πλαγίου συγγενεῖς ἐξαίρουνται μέχρι τοῦ 4 βαθμοῦ.— φυσικὰ τέκνα ; Carré ζ. 1056. 1106.—Τίνες εἰσὶν ἀγγιστεῖς, καὶ πῶς παύει ἡ ἀγγιστεία κρίνεται κατὰ τὸν ἀστυχὸν νόμον, ὅστις ἀγνοεῖ τὴν καλουμένην συγγένειαν ἐκ τριγενείας. Göschen I. 193. Carré ζ. 1104. ΑΠ. 204 τοῦ 47, 325 τοῦ 57,— Ἡ συγγένεια πρὸς τινὰς ὁμοδίκους ἀποτελεῖ λόγον ἐξαίρεσεως μόνον ὡς πρὸς αὐτούς· Lindes Zeitschr XV, 417. Plank Mehrheit σ. 412 σημ. 25.

Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἄκων οὐδεὶς μαρτυρεῖ. .. κατὰ τοῦ ἰδίου πενθεροῦ ἢ γαμβροῦ ἢ προγόνου ἢ πατρωοῦ ἢ ἀνεψιοῦ ἢ ἀνεψιάς ἢ τῶν ἐξ αὐτῶν τεχθέντων ἢ τῶν ἐγγυτέρου βαθμοῦ ὄντων· προσέτι υἱὸς πατρὶ ἢ πατήρ υἱῷ· τέλος οἱ ἀνιόντες καὶ κατιόντες καὶ οἱ σύζυγοι κατ' ἀλλήλων· Νόμ. 4. 5. 9 Βασ. (21.1). § 35. 40. 14 Ἀρμ. (Α' . ς'.). Συμφώνως καὶ ἡ γαλ. δικονομία ἀρθ. 268 ἀνιχνύουσιν εἰς μαρτυρίαν ἐκήρυξε τοὺς ἀνιόντας ἢ κατιόντας συγγενεῖς ἢ ἀγγιστεῖς τοῦ διαδίκου ἢ τοῦ συζύγου αὐτοῦ. Carré ζ. 1055. Εἰρετήρ. I'. 96.

9) Νόμ. 6 Βασ. (21 1). Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν οἱ πάσης τάξεως καὶ εἵδους ὑπηρέται ἢ θεράποντες τοῦ ἀποδεικνύοντος· ἢ ὅσοι ἔνεκα τῆς πενίας αὐτῶν ἢ δι' ἄλλους λόγους ἐξήρτηνται ὅλως ἀπ' αὐτοῦ. Ἰδ. τὴν παρὰ Carré εἰδικωτέραν ἀπαρίθησιν ἐν ζ. 11 15. Dalloz Enquête ἀρ. 494—509. Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας κεῖται ἡ ἐκτίμησις ἂν σχέσις τις μεταξὺ τοῦ διαδίκου καὶ τοῦ μάρτυρος ἦναι τοιαύτη ὥστε νὰ ὁνομασθῇ ἰδιάζουσα ὑπηρεσίας ἢ ἐξαρτήσεως σχέσις. Seufferts Blätter Γ', 224. Ρουσσ. 187.

ε) οί ἐσπιλωμένης ὑπολήψεως¹⁰.

Περὶ τῶν ἐξαιρετέων μαρτύρων σημειωτέον ἐν γένει ταῦτα· τὴν ἀποβολὴν αὐτῶν δικαιούται νὰ προτείνῃ μόνον ἐκεῖνος ὁ διάδικος, ὑπὲρ οὗ ἐνομοθετήθη ὁ τῆς ἐξαιρέσεως λόγος¹¹. προσέτι ἐξετάζονται καὶ συγγενεῖς ἢ ἀγχιστεῖς ἐὰν ἔχωσι τὸν αὐτὸν βαθμὸν συγγενείας ἢ ἀγχιστείας πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους¹², ἢ μέλλωσι νὰ ἐξετασθῶσι περὶ γάμων, γεννήσεων καὶ θανάτων τῆς οἰκογενείας, ἢ περὶ γαμικῶν διαφορῶν, μὴ δυναμένων ν' ἀποδειχθῶσιν ἄλλως¹³. τέλος δὲν δύναται τις νὰ προτείνῃ τὴν ἐξαίρεσιν μάρτυρος ὃν αὐτὸς προεκόμισεν¹⁴.

Λαμβάνεται δὲ ὑπ' ὄψιν ἡ παροῦσα καὶ οὐχὶ ἡ παρελθοῦσα σχέσις ὑπηρεσίας ἢ ἐξαρτήσεως. Carré ζ. 1446. Seufferts Blätter XII. 79. Thoiné ἀρ. 333. Εὐρετήρ. 1'. 102.

10) Ἦγουν ἐξαιροῦνται ὡς μάρτυρες οἱ ἐπὶ κακουργήματι ἢ πλημμελήματι τινὶ τῶν ἀρθ. 22 καὶ 23 τοῦ πρὶν. νόμου καταδικασθέντες. Νόμ. 2 § 5 Βασ. (21. 1) « . . . οὔτε ὁ ἐν δημοσίῳ δικαστηρίῳ καταδικασθεὶς καὶ μὴ ἀποκαταστάς . . . » Νόμ. 14 Βασ. αὐτ. Νόμ. 20 § 5 II. (28. 1). Dalloz ἀρ. 510—513.

11) Αἱ ἐξαιρέσεις εἰσὶν ἀπόλυτοι ἢ σχετικαί. Καὶ ἀπόλυτοι μὲν εἰσὶν, δυνάμεναι παρὰ παντὸς διαδίκου νὰ προταθῶσιν, αἱ τοῦ 8 § τοῦ 324 ἀρθρου (ὅρ. τὴν προηγ. σημ. 10), σχετικαὶ δὲ ἀναμφισβητήτως αἱ τῶν §§ 9. 7, 5 (περὶ τῆς συγγενείας ἄλλως σκέπτονται οἱ Γάλλοι. Dalloz Enquête ἀρ. 464). Ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν §§ 4—4, 6 ἐπίσης σχετικαὶ εἰσὶν. Ἀπόφ. ΑΠ. 28 τοῦ 54. Τὰς σχετικὰς ἐξαιρέσεις δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ἐκεῖνος ὁ διάδικος, κατὰ τοῦ ὁποίου φαίνεται διατεθειμένος ὅτι θέλει μαρτυρῆσαι ὁ μάρτυς, π. χ. ἐκεῖνος καθ' οὗ μάχεται τοῦ μάρτυρος τὸ συμφέρον κ. λ. Ρουσ. σ. 183. Carré ζ. 1063.

12) Πολ. 336. Dalloz ἀρ. 463. Τοῦτο ἐξ ἀναλογίας καὶ τὸ ῥωμ. ὑποστηρίζει δίκαιον. Νόμ. 67 § 1 II. (23. 2). Bayer σ. 811.

13) Ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως π. χ. ληξιαρχικῶν βιβλίων διότι, ὡς λέγει ὁ νόμος (N 8 § 6 K. 5. 17), non facile, quae domi geruntur, per alienos poterunt confiteri. Toull. ἀρ. 316.

14) Πολ. 325. Carré ζ. 1064. Ἐκτὸς ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ἔμαθε κατόπιν

Δ') διεξαγωγή τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως-

α) ἀπόφασις περὶ τούτου.

§ 145. Πρὸς διεξαγωγὴν μαρτυρικῆς ἀποδείξεως εἶναι πάντοτε ἀναγκαία ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου συγχωροῦσα αὐτὴν¹. ἡ ἀπόφασις δὲ αὕτη, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν προσόντων πάσης περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως², πρέπει νὰ ὀρίζη προσέτι

α) τὸν τόπον τῆς διεξαγωγῆς. κατὰ γενικὸν κανόνα ὀφείλει τὸ δικαστήριον νὰ ἐξετάζη τοὺς μάρτυρας ἐπὶ ἀκροατηρίου καὶ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει³. Ἐξαίρεσις τούτου γίνε-ται ἡ ἐξῆς· α) οἱ βασιλόπαιδες καὶ ἐπίσκοποι ἐξετάζονται κατ' οἶκον⁴. β') τῶν μακρὰν τῆς ἐδρας τοῦ δικαστηρίου

τὸν λόγον τῆς ἐξαίρεσεως· διότι δὲν ὑπάρχει τότε ἡ ὑποτιθεμένη παραίτη-σις, ἡ τὸν λογισμὸν τῆς ἀπαγορεύσεως ἀποτελοῦσα (Dalloz ἀρ. 457). Ἡ διάταξις αὕτη, ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω (§ 124 σημ. 12) εἰρημένων, ἐφαρμόζε-ται δσάκις ἀμφότεροι οἱ διάδικοι προσκαλέσωσι τὸν μάρτυρα.

1) Πολ. 306.

2) Μάρτυρες ἐξετασθέντες περὶ γεγονότων, περὶ ὧν δὲν διελάμβανε τὸ θέμα τῆς ἀποφάσεως, δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. Carré ζ. 980. ἀπόφ. Α. Π. 84 τοῦ 46, 118 τοῦ 47· 12, 194, 252, 364 τοῦ 53. 203 τοῦ 54. Ὡς τεκμήρια ὁμῶς δύνανται ἐνίοτε κατὰ τὸ ἀρθ. 276 καὶ αἱ τοιαῦται καταθέσεις νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ἂν ᾖναι δεκτοὶ μάρτυρες·

3) Πολ. 307. Μέγα συμβάλλει εἰς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας τὸ αὐτήκοον τῶν μαρτυριῶν γίνεσθαι τὸν δικαστήν· Τὴν ἀλήθειαν ταύτην πᾶς δικαστὴς εὐσυνείδητος συνορᾷ· ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ περὶ τοῦτο ἀτέλεια τοῦ ἡμετέρου νόμου γίνεται συνεχῶς ἀφορμὴ νὰ παραμελῇται ἡ οὐσιωδεστάτη αὕτη διάταξις. Mitterm. Beiträge I. 69. Ρουσοπ. 204.

4) Πολ. 319. ἀρθ. 24 τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ἱερ. Συνόδου. «Πᾶς ὁ ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καλούμενος νὰ δώσῃ μαρτυρίαν εἰς δικαστικὴν ὑπόθε-σιν δὲν δύνανται ν' ἀρνηθῇ τὴν μαρτυρίαν του. ἀλλ' οἱ ἀρχιερεῖς ὀρκίζονται καὶ ἐξετάζονται ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτῶν, ἡ δὲ μαρτυρία των, γενομένης αἰτή-

κατοικούντων μαρτύρων ἡ ἐξέτασις δύναται ν' ἀνατεθῇ εἰς τὸ ἐπιτόπιον δικαστήριον ⁵. τοῦτο δὲ ὡς πρὸς τὰ ἐν τῷ 320 ἄρθ· ἀναφερόμενα δημόσια πρόσωπα πρέπει πάντοτε νὰ γίνηται ⁶. γ') ἐὰν εἰς συνήθεις δικας οἱ μάρτυρες ᾗναι τοσοῦτον πολλοὶ ὥστε δὲν δύνανται καὶ αὐτοὶ νὰ ἐξετασθῶσι καὶ ἡ συζήτησις τῆς ὑποθέσεως νὰ γείνη ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει, συγχωρεῖται ἡ ἐκτὸς τοῦ ἀχροατηρίου ἐξέτασις αὐτῶν ⁷.

σεως, ἀναγινώσκεται ἐν τῷ ἀχροατηρίῳ ...». Νεαρ. 123 κεφ· ζ΄. «Οὐδὲν δὲ τῶν ἀρχόντων ἐξέσται, τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ἀναγκάζειν εἰς δικαστήριον παραγίνεσθαι ὑπὲρ τοῦ νεῖμαι μαρτυρίαν, ἀλλ' ὁ δικαστὴς πεμπέτω πρὸς αὐτοὺς τινὰς ἐκ τῶν προσώπων τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ, ἵνα προκειμένων, τῶν ἁγίων εὐαγγελίων κατὰ τὸ πρέπον ἱερεῦσιν εἴπωσιν, ἅπερ γινώσκουσιν».

5) Πολ. 309. 15. γαλ δικον. 255. Ὅρ. ἀνωτέρ· § 125 σημ. 4.— Ὅτι καὶ ἀλλοδαπὸν δικαστήριον δύναται νὰ παρκληθῇ πρὸς ἐξέτασιν μαρτύρων ἰδ· ἀνωτέρ· § 8 σημ. 8.—Τοῦτο καλεῖ ἐκμαρτυρίαν ἢ δικονομία. Ἐκμαρτύριον ὁ Ἀρμενόπουλος λέγει ὅ,τι καὶ τὴν σήμερον ἡ συνήθεια, ᾗτοι τὰ μαρτυρικὰ ἐγγράφα. ταῦτα μόνον ὡς τεκμήρια δύνανται νὰ ἔχωσι βεβαιότητα τινὰ — Κατὰ τὸν Πολυδεύκην (Π. 35) μαρτυρία ἐστίν, ὅταν τις αὐτὸς ἰδὼν μαρτυρῇ, ἐκμαρτυρία δὲ ὅταν παρὰ τοῦ ἰδόντος ἀκούσας λέγῃ.

6) Πολ. 320. «Γραμματεῖς (ὑπουργοί)·... στρατάρχαι, εἰσαγγελεῖς, νομάρχαι καὶ πρέσβεις ἢ ἄλλοι παρὰ ξέναις αὐλαῖς διωρισμένοι διπλωματικοὶ πράκτορες ἢ πρόξενοι, ἐὰν πρόκηται νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μάρτυρες ἐκτὸς τοῦ τόπου, ἐν ᾧ καθεδρεύουσιν ἢ κατὰ σύμπτωσιν διατρίβουσιν, ἐξετάζονται εἰς τὸν τόπον τῆς διατριβῆς τῶν. καὶ

α) οἱ μὲν ὑπουργοί, στρατάρχαι, εἰσαγγελεῖς καὶ νομάρχαι, παρὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ παραγγεληθέντων δικαστηρίων τοῦ τόπου ἢ τῆς ἐπαρχίας.

β') οἱ δὲ πρέσβεις ἢ ἄλλοι παρὰ ξέναις αὐλαῖς διωρισμένοι διπλωματικοὶ πράκτορες ἢ πρόξενοι, ὑπὸ τῶν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης διορισθησομένων».

7) Πολ. 307. Μόνον τότε λοιπὸν ἔχει ἐξουσίαν τὸ δικαστήριον νὰ διατάξῃ τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀχροατηρίου ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων. Ἀλλὰ δύσκολος εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τῆς διατάξεως ταύτης. διότι ὅτε ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις

β') τὸν χρόνον τῆς διεξαγωγῆς.⁸ ὁ χρόνος οὗτος πρέπει νὰ ᾔηται ὠρισμένος καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν⁹. χρησιμεύει δὲ ὡς προθεσμία ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων οὐ μόνον τῆς

ἐκδίδεται ὁ δικαστὴς ἀγνοεῖ πόσοι μάρτυρες θέλουσι προσαχθῆ, ἵνα κρίνῃ ἂν ἀρχῇ μία συνεδρίασις πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων καὶ συζητήσιν τῆς υποθέσεως. Ὅθεν καὶ παραμελεῖται ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἡ διάταξις. Ἐλήφθη δὲ ἀπροσέκτως ἐκ τοῦ Βαυαρ. Σχ. § 295, ὅπου εἶναι δυνατὴ ἡ πραγματοποίησις αὐτῆς ἕνεκα τοῦ § 278. α.

8) Ὡς πρὸς τοῦτο διαφέρει ἡ γαλλικὴ νομοθεσία τῆς ἡμετέρας. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρ. 257 — 259. 278 — 280) ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων πρέπει ν' ἀρχίσῃ κατὰ γενικὸν κανόνα τὴν ὁγδόην μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἀποφάσεως ἡμέραν καὶ νὰ τελειώσῃ ἐντὸς ὀκτῶν ἡμερῶν (ἡ προθεσμία αὕτη εἶναι ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισμένη. ὅταν ἡ ἐξέτασις ἐνεργῇται ἐκ τὸς τῆς ἑδρας τοῦ δικαστηρίου, δύναται τοῦτο νὰ τάξῃ μακροτέραν προθεσμίαν. ἄρθ. 258). Ἀλλὰ δύναται νὰ αἰτηθῇ παρέκτασις τῆς προθεσμίας ταύτης τῆς ὀκταήμερου παρὰ τῇ εἰσηγητῇ δικαστῇ, καὶ τὸ δικαστήριον ὀφείλει μίαν μόνον παρέκτασιν νὰ χορηγήσῃ. Ἡ γαλλικὴ λοιπὸν νομοθεσία καὶ νομολογία δὲν δύναται ἐν γένει νὰ χρησιμεύσῃ παρ' ἡμῖν εἰς λύσιν τῶν περὶ τὴν διεκχωγὴν τῆς ματυρικῆς ἀποδείξεως ἀνεγειρομένων ζητημάτων. Ὁ ἐγγχώριος νομοθέτης ἠκουλούθησεν ἀπλούστερον σύστημα· ὥρισε μόνον τὴν προθεσμίαν τῆς ἐνάρξεως, οὐχὶ καὶ τὴν τῆς διαρκείας τῶν ἐξετάσεων τῶν μαρτύρων.

9) Πολ. 307 « .. Κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν προσδιορίζεται ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει ἡ ἡμέρα καὶ ἡ ὥρα τῆς ἐξετάσεως ». Ὅθεν οὐκ ὀρθῶς εἶπε ποτὲ ὁ ἄρειος Πάγος « ὅτι ἡ διεξαγωγή τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως καὶ τῶν τῆς ἀνταποδείξεως δύναται ν' ἀπαρτίσῃ δύο διακεκριμένας διαδικασίας », ὑποθέσας ὅτι κατὰ τὸ 338 ἄρθρον ὁ χρόνος πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων ὀρίζεται καθ' ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων γίνεται ἡ ἐξέτασις (ἀπόφ. 20 τοῦ 44· Ρουσοπ. 220).

Εἶναι νόμιμον τὸ μὲν δικαστήριον νὰ τάξῃ τὴν προθεσμίαν, ν' ἀναθέσῃ δὲ τῇ εἰσηγητῇ τὸν ἐντὸς αὐτῆς προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὥρας; Ἡ πρᾶξις τῶν δικαστηρίων οὐδέποτε ἐδίστασε νὰ θεωρήσῃ νόμιμον τοῦτο, ἐπενεγκοῦσα τοιοῦτοτρόπως δυσχέρειραν μεγάλην περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 338, εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ὁποίου ἅπειροι ὅσαι ἀποφάσεις ἐνησχολήθησαν. Ἄν ἡ ὁλουθεῖτο ἀκριβῶς ἡ διάταξις τοῦ 307 ἄρθρου καὶ ἐν τῇ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσει ὠρίζετο π ἄ ν τ ο τ ε ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, οἱ ἀγῶνες τῶν δικαστηρίων ἐξέλειπον παντελῶς. Οὐδεμίαν δὲ διορθῶ

ἀποδείξεως ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς ἀνταποδείξεως ¹⁰. Κατὰ τὸ

ἀνάγκην προκαλοῦσαν τὴν ἀπὸ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου παρέγκλιν· τοῦναντίον μάλιστα ἡ πίστις τοῦ νόμου παραφυλακὴ πλειοτέρων εὐκολιῶν ἐστὶ πρόξενος διὰ τε τοῦ διαδίκου καὶ διὰ τὸν εἰσηγητὴν. Ἐπειδὴ ὅταν ἡ ἀπόφασις πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων » δρίζη π. γ. τὴν πρώτην δευτέραν ὥραν δεκάτην π. μ. μετὰ παρέλευσιν 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως », οἱ διάδικοι δὲν ἔχουσιν ἄλλο τι νὰ πράξωσιν εἰμὴ νὰ γνωστοποιήσωσιν ἑαυτοῖς τοὺς ἰδίους μάρτυρας ἕκαστος καὶ νὰ εἰδοποιήσωσι τὸν εἰσηγητὴν περὶ τῆς ἐξετάσεως. Ἐνῷ ἀπεναντίας, ὅταν τὸ δικαστήριον λέγῃ » τάττει δέμνηνον προθεσμίαν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως λογιζομένην· ἐντὸς δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης θέλει ὀρίσει ὁ εἰσηγητὴς τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν», ὀφείλουσιν οἱ διάδικοι νὰ προκλέσωσι πρότερον τὸν παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ προσδιορισμὸν τοῦτον καὶ ἔπειτα νὰ ἐνεργήσωσι τὰ μετὰ ταῦτα.

Καὶ ὅμως δὲν νομίζω ὅλως ἄτακτον καὶ ἀναιρετέαν τὴν τοιαύτην τῆς πρακτικῆς συνήθειαν· διότι τὸ δικαστήριον, τάττον τὴν δέμνηνον προθεσμίαν καὶ δυνάμενον νὰ ὀρίσῃ αὐτὴν καὶ εἰδικώτερον καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν, δὲν σφάλλει βεβαίως σφάλμα οὐσιωδὲς ἀνατιθεὶν τοῦτο εἰς τὸ ἐνίοτε ἴσως καταλληλότερον πρόσωπον, τὸν εἰσηγητὴν (καὶ αὕτη κυρίως ἡ ἰδέα ἐπὶ νενεχε τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου παρέγκλιν). Ἀλλὰ καλὸν εἶναι σπανίως νὰ πράττῃ τοῦτο.

Τούτου δὲ τεθέντος, ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθῶσι τὰ ἐξῆς ὡς πρὸς τὸν παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὥρας. α) πῶς γίνεται ἡ περὶ τούτου αἴτησις ; β) πῶς ὀρίζεται ἡ προθεσμία ;

ad α. Μὴ ὀρίζοντός τι τοῦ νόμου, ὁ αἰτῶν διάδικος ἔχει νὰ ἐκλέξῃ μετὰξὺ ἀναφορᾶς εἰς τὸν εἰσηγητὴν ἢ κλήσεως εἰς τὸν διάδικον. Ἀλλ' εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν καλὸν εἶναι ν' ἀκούῃ πρότερον ὁ εἰσηγητὴς καὶ τὸν ἀντίδικον τοῦ ἀναφερομένου. Συνήθως ὅμως τοῦτο δὲν ἀκολουθεῖται ἐν τῇ πρακτικῇ, ἀλλὰ τὴν παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ ὀριζομένην ἡμέραν κοινοποιεῖ ἔπειτα ὁ διάδικος εἰς τὸν ἀντίδικον. Τὴν κοινοποίησιν δὲ ταύτην ὀφείλει νὰ ἐνεργῇ πρότερον ἢ πρὸ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, ἵνα μὲν καὶ τῷ ἀντιδίκῳ ἐλευθέρα ἢ χρῆσις τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 310—312. Contra Ῥουσ. σ. 222.

ad β'. Ἡ προθεσμία πρέπει νὰ ὀρίζεται ἐντὸς τοῦ χρόνου ὃν ἔταξε τὸ δικαστήριον καὶ μάλιστα μία διὰ πάντας τοὺς μάρτυρας, διὰ νὰ μὴ παραβιάζεται ἡ διάταξις τοῦ 2 ἐδ. τοῦ 338 ἄρθρου. Ὅπερ ἀνάγκη νὰ γίνηται καὶ ὅταν ἐν διαφοροῖς τόποις διάφοροι διορίζωνται εἰσηγηταί. Ἡ ἀπὸ τοῦ νόμου παρέγκλινσις εἰς τὰ ἐπουσιώδη δὲν πρέπει νὰ φέρῃ ἀθέτησιν καὶ τῶν οὐσιωδῶν διατάξεων, οἷα ἡ τοῦ 2 ἐδ. τοῦ 338 ἄρθρου. Τοῦτο παραγνωρίζουσαι αἱ ἀποφ. 38 (σ. 170) καὶ 210 (σ. 822) τοῦ ἀρ. Πάγου ἔτους 1847, ἄλλως ἀποφαίνονται.

10) Πολ. 338 ἐδ. 1, ἥτοι καθ' ἣν ἡμέραν μέλλουσι νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ τῆς

χρονικὸν δὲ τοῦτο σημεῖον ἀπαιτεῖται ἡ ἀρχὴ μόνον ἢ ἐξέτασις, ἢ διάρχεια δὲ αὐτῆς ἐξήρτηται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαρτύρων. Ὡστε δύναται ὁ διεξάγων τὴν ἀποδείξιν δικαστῆς, ἄνευ παρεκτάσεως τῆς προθεσμίας, νὰ ἐξετάσῃ εἰς τὰς ἐπομένας ἡμέρας ὅσους μάρτυρας δὲν ἔφθασε νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ νὰ ὀρίσῃ ἄλλην ἡμέραν πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἀπειθῶς μὴ ἐμφανισθέντων¹¹.

Ἀμα ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων δὲν συγχωρεῖται πλέον, ἄνευ συναινέσεως ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, ἢ πρότασις νέων, εἴτε τῆς ἀποδείξεως εἴτε τῆς ἀνταποδείξεως, μαρτύρων¹². ἐπειδὴ παρόντων κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν διαδίκων καὶ μανθανόντων τὰς μαρτυρίας εἶναι φόβος μήπως κατασκευασθῶσι τότε μάρτυρες πρὸς συμπλήρωσιν ἢ ἀντίκρουσιν τῶν κατατεθειμένων. Ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης ἐπεταὶ ὅτι ἡ προθεσμία τρέχει ἐναντίον τοῦ κοινοποιήσαντος τὴν ἀπόφασιν κατὰ τοσοῦτον μόνον, ὅτι ὀφείλει οὗτος τοῦλάχιστον

ἀποδείξεως μάρτυρες, κατ' αὐτὴν ταύτην ἐξεταστέοι εἰσὶ καὶ οἱ τῆς ἀμέσου ἀνταποδείξεως. Τοῦτο ἀπλῶς ὀρίζει τὸ 1 ἐδ. τοῦ 338 ἄρθρου· οὐδαμῶς δὲ δύναται νὰ συναχθῇ ἐξ αὐτοῦ ὅτι ἡ προθεσμία τρέχει καὶ κατὰ τοῦ κοινοποιούντος τὴν ἀπόφασιν. Ὅτι τριάκοντα π. χ. ἡμέραι ὀρίζονται πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως καὶ τῶν τῆς ἀνταποδείξεως, δὲν ἐπεταὶ ὅτι ἅμα ἀρχίστη νὰ τρέχῃ ἡ προθεσμία καθ' ἑνὸς τῶν διαδίκων τρέχει καὶ κατὰ τοῦ ἐτέρου. Μόνον τὸ 2 ἐδ. τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὸ ζήτημα ὅπερ ἡ γαλ. δικονομία (ἄρθ. 257) ῥητῶς λύει » . . . ces délais courent également contre celui qui a signifié le jugement . . . ».

11) Πολ. 314. 315 (ἀνωτ. § 135 σημ. 2). ΑΠ 274 τοῦ 56. Τὴν οἰκονομίαν ταύτην τοῦ νόμου παραγνωρίζουσιν ὡσεπιτοπολὺ τὰ ἐγγώρια δικαστήρια καὶ εἰς περιπλοκάς δυσκόλους ὑποβάλλουσι τοὺς διχαζομένους. Ὁρ. Εὐρετήρ. 1'. 84 — 85.

12) Πολ. 338 ἐδ. 2. Νεορ. 90 κεφ. δ' § 1. » Ἐκεῖνο μὲν τοι τῶν ἀνωμολογημένων ἐστίν, ὡς εἰ καὶ ἅπαξ παραγαγὼν τις μάρτυρας. . ἐκλά-

χιστον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξετάσεως νὰ γνωστοποιήσῃ τοὺς μάρτυρας αὐτοῦ¹³.

6') διαδικασία.

1) κλήσεις τῶν διαδίκων καὶ μαρτύρων.

§ 146. Ὁ προτιθέμενος νὰ προσαγάγῃ μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν ἄρχεται αὐτῆς κλητεύων τοὺς μάρτυρας καὶ τὸν ἀντίδικον. ἡ κλήσις συντάσσεται κατὰ τὸ 310 ἄρθρον καὶ περιέχει πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸ τῆς ἀγωγῆς ἀντικείμενον. ἐπιδίδοται δὲ εἰς τὸν καλούμενον τοῦλάχιστον 24 πρὸ τῆς ἐξετάσεως ὥρας, αἵτινες παρεκτείνονται λόγῳ ἀποστάσεως¹. Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ταύτην προθεσμίαν τῶν 24 ὥρων ὀφείλει προσέτι ὁ ἀποδεικνύων νὰ γνωστοποιήσῃ προσωπικῶς² εἰς τὸν ἀντίδικον τοὺς κλητευθέντας μάρ-

βοι τὰς μαρτυρίας καὶ καταστέφεται... κακείθεν μάθοι τὰ μεμαρτυρημένα, οὐχ ἔξει παντελῶς ἄδειαν οἷδεμιᾶ περαιτέρω χρήσασθαι μαρτύρων παραγωγῇ». Gönner Handb. II. 327. Bayer σ. 949. Linde § 215 σημ. 12. —ἀποφ. ΑΠ. 521 τοῦ 52, 110 τοῦ 53, καὶ 84 τοῦ 57. Ἐσφαλμένως ἄλλοτε ἐφρόνουν τὰ ἑλλην. δικαστήρια, ὅτι ἡ διάταξις τοῦ 338 ἄρθρου ἀφορᾷ τὸν προσαγαγόντα ἤδη μάρτυρας οὐχὶ καὶ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ.

43) Ἐναντία εἶναι τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων ἡ νομολογία (ΑΠ. 41 τοῦ 52, 270 τοῦ 53). ἀλλὰ νόμιμον ὑποστήριξιν ἀσφαλῆ δὲν δύναται ν' ἀναδείξῃ. Ἡ ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτεθεῖσα γνώμη ἔχει ἀσθενῆ πλευρὰν τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἄρθρων 310—312. Ἀλλ' ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι θανάσιμος. διότι ἡ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξετάσεως γνωστοποιούμενοι μάρτυρες ἐξετάζονται τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν καὶ οὕτω τηροῦνται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων τούτων. Πρὸς καὶ Εὐρετήρ. I'. 60. Μέσῃ τινὰ ὁδὸν φαίνεται παραδεξαμένη ἡ τοῦ ΑΠ. 142 ἀπόφ. τοῦ 54.

1) Πολ. 311. γαλ. 260. Carré ζ. 4016. 1019. 1020, ΑΠ. 268 τοῦ 54.

2) Ἡ νομολογία εἶναι διηρημένη ὡς πρὸς τοῦτο. ὑπὲρ τῆς ἐν τῷ κειμένῳ γνώμης εἶναι ἡ ἀπόφ. 312 ΑΠ. τοῦ 53, ἐναντίαι αἱ ἀποφ. ΑΠ. 145 τοῦ 49 καὶ 368 τοῦ 55.

τυρας (ἦτοι τὸ ὄνομα, τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν), ἐκτὸς ἂν περιείχοντο εἰς τὴν περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασιν καὶ ὁ ἀντίδικος παρῆν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως³.

Ὁ μάρτυς μὴ ἐμφανισθεὶς ἢ μὴ θέλων νὰ μαρτυρήσῃ καταδικάζεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν καὶ εἰς τὰ ἐξοδα· εἰ δὲ καὶ μετὰ τὴν ποινὴν ἐπιμένει ἀπειθῶν, ἢ μὲν δίκη προβαίνει καὶ ἄνευ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ καταδικάζεται εἰς ἀποζημιώσεις, ἐὰν δι' ἑλλειψιν ἄλλων ἀποδείξεων ἡττήθῃ ὁ ἀποδεικνύων⁴. κατὰ τῆς ἀποφάσεως ἔχει δικαίωμα ἀνακοπῆς ἐντὸς 14 ἡμερῶν⁵.

Ἐὰν ἀπολίπωνται οἱ διάδικοι; τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ ἀπολιπομένων α) ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, β') τοῦ ἀποδεικνύοντος μόνου, γ') τοῦ ἀντιδίκου μόνου. Ἐν τοῖς δύο τελευταίοις θέμασιν ἡ διεξαγωγὴ τῆς ἀποδείξεως προβαίνει καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ μὴ ἐμφανισθέντος⁶. ἐν τῷ πρώτῳ δὲ *terminus circumducitur*⁷.

3) Πολ. 312.

4) Ὅρ. ἄνωτ. § 135 σημ. 2. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κοινοποιηθῇ τῷ μάρτυρι ἡ περὶ ἀποζημιώσεως αἵτησις· διότι ἐνυπάρχει αὕτη εἰς τὴν πρὸς μαρτυρίαν κλῆσιν.

5) Πολ. 316. γαλ. δίκον. 265. Ἡ ἀνακοπὴ αὕτη ἔχει τὸ ἰδιάζον ὅτι ὀφείλει ὁ ἀνακόπτων νὰ δικαιολογήσῃ τὴν μὴ ἐμφάνισιν αὐτοῦ. — ἔφεσις συγχωρεῖται;

6) Πολ. 261 ἐδ. 2. Bayer σ. 948 ἀρ. 6.

7) Πολ. 200. Dalloz σ. 456. σημ. (*). Bayer σ. 948 ἀρ. 6. Ἐναντίαν ἐξέφρασε γνώμην ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 270 τοῦ 53), σύμφωνον τὸ Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (Εὐρετήρ. Ι'. 66. § 285). Νομίζω ὅτι καταδεικνύεται τὸ ἐσφαλμένον τῆς τοῦ ἀρείου Πάγου γνώμης ἐκ τῆς ἐξῆς παρατηρήσεως. Τὸ ἀρθ. 200 ἀναφέρει δύο περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ. α) ἐὰν ἀμφότεροι οἱ διάδικοι δὲν ἐμφανισθῶσιν ἀπειθοῦντες, β') ἐὰν ἀμφότεροι πα-

2) ἀκρόασις τῶν μαρτύρων α).

§ 147. Πρὸ τῆς ἀκροάσεως προτείνεται ἡ ἐξαίρεσις τῶν μαρτύρων, περὶ ἧς ἀποφασίζει πάντοτε ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον· ἡ βραδύτερον προτεινομένη ἐξαίρεσις, ἐὰν μὴ ἀποδεικνύηται ἐγγράφως, εἶναι ἀπαράδεκτος¹. ἡ ἐξέτασις εἶναι γενικὴ καὶ εἰδική· ἡ πρώτη ἀναφέρεται εἰς τὰ τοῦ 334 ἄρθρου, ἡ δευτέρα εἰς τὸ ἀποδεικτέον θέμα· ἡ ἐξαίρεσις δὲ τοῦ μάρτυρος ἐμπρόθεσμος εἶναι καὶ πρὸ τῆς εἰδικῆς ἐξετάσεως ἂν προταθῇ².

Μετὰ τὴν γενικὴν ἐξέτασιν ὀρκίζεται³ ὁ μάρτυς καὶ κατόπιν ἐρωτᾶται εἰδικῶς περὶ τοῦ ἀποδεικτέου θέματος. Ὡς πρὸς τὴν ἐξέτασιν ταύτην κρατοῦσιν αἱ ἐξῆς διατάξεις.

α) ἕκαστος μάρτυς ἐξετάζεται κατ' ἰδίαν, τουτέστιν ἀπο-

ραμελήσωσι προθεσμίαν τινά. Ὁ ἄρειος Πάγος πρὸς ἀπόδειξιν τῆς β' περιπτώσεως ἀναφέρει παράδειγμα ἐκ τῆς πρώτης. ἀφίνει λοιπὸν ἀνεξήγητον, πότε ἐφαρμόζεται τὸ 200 εἰς θέμα τῆς δευτέρας περιπτώσεως, ἐνῶ περὶ τούτου ἐκεῖ ἦτο λόγος. Κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀρείου Πάγου, ὡς αἰεὶ ἐπὶ ἀκρατηρίου μέλλει νὰ διεξαχθῇ ἡ ἀπόδειξις, ἐὰν δὲν ἐμφανισθῶσιν ἀμφοτέρω οἱ διάδικοι, ἐφαρμόζεται τὸ 200 ἄρθρον, ὡς αἰεὶ διεξάγεται ἐκτὸς τοῦ ἀκρατηρίου, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον τοῦτο· διάκρισις ἐντελὴς ἀδικαιολόγητος. ΑΠ. 400 τοῦ 58 καὶ 88 τοῦ 59.

α) Ἴδε μίαν ἀκρόασιν μαρτύρων κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἐν τῷ Archiv VI.213

1) Πολ. 327. γαλ. 282. Ἡ ἐγγραφὸς ἀπόδειξις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ταχύτητα τῆς ἐκδικάσεως τοῦ παρεμπίπτοντος τούτου. Carré ζ. 4400. Ρουσοπ. σ. 189.

2) Διότι τότε κυρίως ἄρχεται τοῦ μάρτυρος ἡ ἐξέτασις. μάλιστα καὶ μετὰ τὴν ὀρκισιν τοῦ μάρτυρος προταθεῖσα ἡ ἐξαίρεσις δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος. Dalloz Enquête ἀρ. 545. Περὶ τῆς τῶν Γερμανῶν κοινῆς δίκης. ἴδ. Bayer σ. 940. Συγχωρεῖται νῦν ἐπιφυλαχθῇ ὁ διάδικος τὴν πρότασιν τῆς ἐξαίρεσεως μετὰ τὴν ἐξέτασιν; Lindès Zeitschr. XIV. 33.

3) Τὸν τύπον τοῦ ὅρκου ὁρίζει τὸ 335 ἄρθρον. Ὅστις προσκληθῇ ὡς μάρτυς ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως ἐνταύτῳ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀρκισθῇ δὲς. Linde Abhandl. σ. 65 σημ. 24.

χεχωρισμένος τῶν λοιπῶν μαρτύρων· ἀλλ' ἐπὶ παρουσία τῶν διαδίκων⁴. Μόνον δ' ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γινομένης τῆς ἐξετάσεως συγχωρεῖται ἀντιπαράστασις, ἣν δύναται τὸ δικαστήριον νὰ διατάξῃ καὶ αὐτεπαγγέλτως⁵.

β') ὁ μάρτυς ὀφείλει νὰ μαρτυρήσῃ προφορικῶς καὶ οὐχὶ ἐγγράφως⁶. ἔχουσι δὲ δικαίωμα ν' ἀπευθύνωσιν αὐτῷ ἐρωτήσεις τότε δικαστήριον (δικασταὶ, εἰσαγγελεὺς) καὶ οἱ διάδικοι⁷.

γ') ὁ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἀμαθὴς ἐξετάζεται δι'

4) Πολ. 336. Νόμ. 77 Βασ. (22. 1). Νεαρ. 99 κεφ. 0'. Γαλ. δικον. 262. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθ. 893) ἐπὶ ἀπαγορεύσεων δύναται νὰ διατάξῃ τὸ δικαστήριον τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἀπαγορευτέου (Carré ζ. 1031). Παρ' ἡμῶν δὲν συγχωρεῖται τοῦτο (Πολ. 662). — Παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ἐπεκράτησε παλαιὸν ἔθιμον νὰ ἐξετάζωνται ἀπόντων τῶν διαδίκων οἱ μάρτυρες. Bayer σ. 945. Schmid II. 261 σημ. 4.

5) Πολ. 336 ἐδ. 2. Κατὰ τὸ 308 ἄρθρον» οἱ διάδικοι ἔχουν δικαίωμα νὰ καλέσουν ἐκ δευτέρου ἰδίᾳ δαπάνῃ εἰς τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασίαν ἓνα ἢ πλείονας τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξετασθέντων, διὰ ν' ἀποτείνωσιν αὐτοῖς καὶ ἄλλας ἐρωτήσεις, ἀναπτυσσούσας λεπτομερέστερον τὴν ὑπόθεσιν, ἀναφερόμενοι εἰς τὰς ἤδη γενομένας καταθέσεις». Βαυαρ. Σχέδ. § 295. Bayer σ. 949. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἀναπληροῦται ἐν μέρει ἡ ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου προσερχομένη ἔλλειψις (ὄρ. ἀνωτέρ. § 145 σημ. 3). Ἀλλὰ δὲν πρέπει ἀφ' ἑτέρου νὰ καταντῇ ἡ διατάξις αὕτη μέσον περιγραφῆς τοῦ 2 ἐδ. τοῦ 538 ἄρθρου. Διατοῦτο ἡ ἀνάπτυξις τοῦ μάρτυρος ὀφείλει νὰ περιορίζηται εἰς τὴν κατάθεσιν αὐτοῦ, τὴν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ γενομένην.

6) Πολ. 337. γαλ. 271. Διότι ἀναξιόπιστος ὢλως ὁ μάρτυς ὁ γεγραμμένην ἔχων τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὴν ἀποκρινόμενος, διότι τὸ ἀληθὲς ἀμελέτητον (Στοβ. Α', 247). Dalloz ἀρ. 306 ε. Ὅτι ὁ μάρτυς δὲν κατέθεσεν ἐγγράφως εἶναι ἀναγκαῖον νὰ σημειωθῇ ἐν τῇ ἐκθέσει; Ὅχι. Carré ζ. 1068. 1069.

7) Πολ. 337. — Αἱ ἐρωτήσεις πρέπει νὰ γίνωνται πάντοτε ἐπὶ τῶν ἀποδεικτέων θεμάτων. Bayer σ. 946. 1. Carré ζ. 1078. 1079.

ἐρμηνέως, ὁ δὲ τῆς ἀκοῆς ἢ λαλιᾶς ἐστερημένος ἐρωτᾷ, ται καὶ ἀπαντᾷ ἐγγράφως, ἢ, μὴ γνωρίζων γράμματα δι' ἐρμηνέως⁸.

γ') συζήτησις μετὰ τὴν διεξαγωγὴν.

§ 148. Ἡ ὄρκισις τῶν μαρτύρων καὶ αἱ καταθέσεις αὐτῶν πιστοποιοῦνται δι' ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ ἢ διὰ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως¹. αἱ μαρτυρίαι δὲ πρέπει νὰ καταγράφωνται ὅσον οἷόν τε πιστότερον καὶ εἰ δυνατόν αὐταὶ τοῦ μάρτυρος αἱ λέξεις².

Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, εἰ μὲν ἡ ἀπόδειξις διεξήχθη ἐπὶ ἀκροατηρίου, προβαίνει ἀμέσως τὸ δικαστήριον εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, εἰ δὲ διεξήχθη ἐκτὸς αὐτοῦ, μετὰ παρέλευσιν 3 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῶν μαρτυριῶν παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ δικαστηρίου³.

8) Πολ. 340 -- 344. Carré ζ. 1031 bis. 1067. Τὸ 340 ἄρθρ. περιέχει τὴν ἀνεκτέλεστον διάταξιν τοῦ νὰ γράφηται ἡ μαρτυρία καὶ εἰς τὴν μητρικὴν τοῦ μάρτυρος γλῶσσαν! Ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυαρ. Σχ. § 298. ὅρ. καὶ δικον. τῆς Βάδης § 489.

1) Πολ. 339. Βαυαρ. Σχ. § 299. Γαλ. δικον. 274. 275. — Ἡ ἐκθεσις συντάσσεται κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ἐκθέσεων διατάξεις (ὅρ. ἀνωτ. § 86). Αἱ ἐν τῷ περιθωρίῳ πρὸς ὀρθοῦν καὶ διορθώσεις πρέπει νὰ ὑπογράφωνται καὶ οὐχὶ νὰ μονογραφῶνται (Carré ζ. 1081). διαφορὰ μόνη ὑπάρχει ὅτι οἱ μάρτυρες ὑπογράφουσιν ἕκαστος εἰς τὸ τέλος τῆς καταθέσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθ. 275) ἡ ἐκθεσις πρέπει νὰ μνημονεύῃ πολλῶν πραγμάτων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ὅπερ παρ' ἡμῶν δὲν εἶναι τοσοῦτον οὐσιωδῶς ἀναγκαῖον. Dalloz Enquête ἀρ.θ. 393 ἐπ.

2) Bayer σ. 946. Carré ζ. 1070. 1071. Ὅθεν ἀποδοκιμαστέοι εἰσὶν οἱ εἰσηγηταὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες προσπαθοῦσι συνήθως νὰ τρέπωσιν εἰς τὸ ἐλλήνικώτερον τῶν μαρτύρων τὰς καταθέσεις.

3) Πολ. 344. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῶν μαρτυριῶν

Προπάντων συζητοῦνται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ αἱ τυχόν κατὰ τῆς διεξαχθείσης ἀποδείξεως προτεινόμεναι ἐνστάσεις, ἰδίως αἱ ἐξαιρέσεις τῶν μαρτύρων καὶ αἱ ἀκυρότητες τῆς διαδικασίας⁴. Κηρυχθείσης ὅμως ἀκύρου τῆς διαδικασίας δικαιούται νὰ αἰτήσῃ ὁ διάδικος τὴν ἐκ νέου ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων⁵. εἶναι δὲ ἀδιάφορον πόθεν προῆλθεν ἡ ἀκυρότης, ἐξ αὐτοῦ ἢ ἐκ τοῦ δικαστοῦ⁶.

δύνανται νὰ συζητηθῇ ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἀλλ' οὐχὶ ἀναγκαίως καὶ συζητεῖται· διότι ἐνδεχόμενον νὰ ὑπάρχωσιν ἄλλαι ὑποθέσεις ἐγγεγραμμέναι εἰς τὸ πινάκιον πρότερον καὶ διατυττο προηγούμεναι. Ὁ νόμος ἐννοεῖ μόνον τοῦτο, ὅτι ἡ ὑπόθεσις μετὰ τὰς 3 ἡμέρας ἐγγράφεται εἰς τὸ πινάκιον καὶ λαμβάνει τὴν σειράν της διὰ τὴν εἰς τὸ ἀκροατήριον εἰσαγωγήν. Ἀλλως φρονεῖ τῶν δικαστηρίων ἡ πρακτικὴ.

4) Πολ. 345. 202. Κατὰ τὴν τάξιν ἐτλ. ἦν τὸ ἀρθρ. 582 ὁρίζει· ἴδ. ἀνωτέρ. § 107 σημ. 3. 5) Πολ. 346.

6) Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἀρ. 292· 293) αἱ ἀκυρωθεῖσαι μαρτυρίαι ἐπαναλαμβάνονται τότε μόνον ὅταν τῆς ἀκυρότητος αἴτιος ἐγένετο ὁ εἰσηγητὴς δικαστής. παρ' ἡμῖν ἡ διάκρισις αὕτη δὲν γίνεται, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς τὰ δαπανήματα τῆς ἀκυρωθείσης διαδικασίας καταδικάζεται ὁ τῆς ἀκυρότητος αἴτιος (Πολ. 348). ἀπόφ. ΑΠ 349 τοῦ 40. Ρουσοπ. 223. Ἀλλὰ μάρτυρες νέοι ἐκτὸς τῶν ἐξετασθέντων δὲν εἶναι δεκτοί· Carré-ζ. 1431. 1434. Thomine ἀρ. 344. Boncenne IV. 348. contra Bonnier ἀρ. 174. — Ἐὰν ὅμως ἀμφότεροι οἱ διάδικοι θελήσωσιν ἐκ συμφώνου νὰ ἐξετάσωσι καὶ νέους μάρτυρας, οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ἐμποδίζων τοῦτο.

Ἐάν τις τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων δὲν ᾔναι δυνατόν νὰ ἐξετασθῇ πάλιν; Πολ. 347. Ἐὰν ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων ἐκπροθέσμως ἐνεργηθῇ; Δὲν ὑπάρχει τότε ἀκυρότης τῆς διαδικασίας, ἀλλ' ἀπώλεια τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως. ὅπερ ἐφαρμόζεται εἰς τε τὴν ἐκπρόθεσμον κλήτευσιν τῶν μαρτύρων καὶ διαλίκων, καὶ εἰς τὴν ἐκπρόθεσμον γνωστοποίησιν τῶν μαρτύρων. Ρουσοπ. 227. Ἀλλοτε ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπόφ. I τοῦ 43) ὅτι ὅταν οἱ διάδικοι παρμελήσωσι τὴν διαταχθεῖσαν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλείονται αὐτῆς, τὸ δικαστήριον ὅμως ἔχει δικαίωμα, εἰς τὸ 172 ἀρθρον στηριζόμενον, νὰ διατάξῃ αὐτεπαγγέλτως καὶ πάλιν τὴν ἀπόδειξιν ταύτην. II παρανόησις τοῦ 172 ἀρθρου τοσοῦτον προ-

Τὸ ἀξιόπιστον τῶν μαρτύρων καὶ ἡ βαρύτης τῶν μαρτυριῶν κεῖται εἰς τὴν κρίσιν ἐντελῶς τοῦ δικαστηρίου⁷, ἀλλ' ἀποδείξιν παρέχουσι μόνον σαφεῖς καὶ ὠρισμέναι⁸ μαρτυρίαι, εἰς ἰδίαν τοῦ μάρτυρος ἀντίληψιν στηριζόμεναι⁹ καὶ ὑπὸ τοῦ λόγου τῆς γνώσεως βεβαιούμεναι¹⁰. Πλὴν κατ' ἐξαίρεσιν συγχωροῦνται καὶ οἱ ἐξ ἀκοῆς μαρτυροῦντες (*test. ex auditu*), ὅταν δηλ. μάρτυρες αὐτήκοοι ᾖναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχωσιν¹¹.

φανῆς ἐστίν, ὥστε βεβαίως καὶ δεύτερον δὲν θέλει ὑποπέσει εἰς αὐτὴν τὸ εἰρημένον δικαστήριον. Τὰ δικαστήρια δύνανται αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάττωσιν ἀποδείξεις· ἀλλὰ μὴ προσαχθείσης τῆς ἀπαξ διαταχθείσης ἀποδείξεως, ἐφαρμόζεται ὁ κανὼν *actore non probante reus absolvitur* (Πολ. 77). Περὶ τοῦ ζητήματος ἴδ. καὶ Carré ζ. 977 bis. Εἰρετήριον I'. 67.

7) Πολ. 332, νόμ. 21 § 3 Π (22. 5).

8) *Testes debent deponere sic esse vel non esse; non autem se credere aut non credere* (Toull. ἀρ. 258. 259. Ρουσοπ. 203). Τὸ ἀσαφές ἢ ἀόριστον τῆς καταθέσεως δύναται νὰ διορθωθῇ, προσκαλουμένου κατὰ τὸ ἄρθρον 308 εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ μάρτυρος πρὸς διευκρίνησιν τῶν λεγομένων. Bayer 802. d.

9) Νεαρ. 90 κεφ. 6'. Bayer 799, Dalloz Oblig. ἀρ. 4606. Δημοσθέν. κατὰ Στεφάν. Β § 6. — οἱ δέ γε νόμοι — ἀ ἂν εἰδῇ τις καὶ οἷς ἂν παραγένηται πραττομένοις, ταῦτα μαρτυρεῖν κελεύουσιν — ἀκοὴν δὲ οὐκ ἔωσι μαρτυρεῖν ζῶντος ἀλλ' ἀποθανόντος.

10) Toull. ἀρ. 260. Ρουσπ. 190. Λόγος τῆς γνώσεως ἐστὶν ἡ ἐξήγησις τοῦ μάρτυρος, ἡ εἰς ἰδίαν ἀντίληψιν τὸ κατατιθέμενον ἀνάγουςα. Ἐνίστε ἐναὐτῇ τῇ καταθέσει ἐνυπάρχει ὁ τῆς γνώσεως λόγος, ὡς τὸ τοῦ Δημοσθένους (κατὰ Κόνωνος) « Διότιμος, Ἀρχιδιάδης, Χαιρήτιος μαρτυροῦσιν ἀπιέναι ἀπὸ δειπνου μετὰ Κόνωνος, καὶ προσελθεῖν ἐν ἀγορᾷ μαχομένοις Ἀρίστωνι καὶ τῷ υἱεῖ τῷ Κόνωνος, καὶ μὴ πατάξαι Κόνωνα Ἀρίστωνα ». Αἱ μὴ στηριζόμεναι εἰς ἰδίαν ἀντίληψιν μαρτυρίαι καταβιβάζονται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀπλῶν τεκμηρίων. ΑΠ 32 τοῦ 57.

11) Πολ. 332 ἐδ. 2. «οἱ μαρτυροῦντες περὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἔμαθον κατὰ διήγησιν, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν μόνον κατὰ τὰς περιστά-

Ἄν καὶ ἔχῃ ἐξουσίαν ἀπεριόριστον ὁ δικαστὴς περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν μαρτυριῶν, ὀφείλει ὅμως νὰ ὀδηγῇται εἰς τοῦτο ἐκ τῶν ἐξῆς προπάντων περιστατικῶν· α) μάρτυρες μὴ ἐξαιρετέοι μὲν ὑποπτοὶ ὅμως ὀλίγον εἰσὶν ἀξιόπιστοι¹². ὡσαύτως β') οἱ παλαιὰ καὶ ἀπίθανα κατατιθέντες¹³. γ') ἡ ἀκριβὴς καὶ ὠρισμένη μαρτυρία πιστοτέρα ἐστὶ τῆς γενικῆς καὶ ἀορίστου¹⁴. ὁμοίως ἡ παρὰ πλειόνων¹⁵ συμφώνως μαρτύρων γινομένη.

σεις, ἰδίως δὲ εἰς παλαιὰς ὑποθέσεις ». § 13 Ἀρμεν. (Α'. 5'). «Περὶ δρων ζητήσεως καὶ καινοτομίας κτίσματος καὶ ἐξ ἀκοῆς μαρτυροῦντας δεχόμεθα μάρτυρας». ὅσον ἐπὶ τῆς τοῦ ἀμνημονεύτου χρόνου παρὰ γραφῆς. Νόμ. 28 Βασ. (22, 1). Ν. 2 § 8 Πανδ. (39, 3). Bayer 799. Toullier ἀρ. 254, Pfeiffer pract. Ausf. Z', 193 Seufferts Blätter Z'. 339 — Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν αἱ καταθέσεις τῶν ἐξ ἀκοῆς μαρτυρούντων μόνον ὡς ἀπλᾶ δικαστικὰ τεκμήρια δύνανται τὸ πολὺ νὰ χρησιμεύσωσι τῷ δικαστῇ. Νόμ. 3 § 2 Βασ. (21. 1) «... ἄλλοτε διὰ τῆς συμφώνου φήμης...». Bayer 800, Toullier ἀρ. 253. Ρουσοπ. 197.

12) π. χ. μάρτυρες φίλοι, ἐχθροὶ, συγγενεῖς εἰς βχθμὸν μὴ δικαιοῦντα ἐξαίρεσιν. Ἐν γένει δὲ ζητεῖται ἡ ἀξία καὶ ἡ πίστις καὶ τὰ ἦθη καὶ ἡ στερεότης τοῦ μάρτυρος. Νόμ. 2 Βασ. (21. 1). Toull. ἀρ. 328, 330, 331.

43) Toull. ἀρ. 239 - 247. Dalloz. Oblig ἀρ. 4605.

44) Toul. ἀρ. 257.

45) Πρ6. Ἐπαναγωγῆς ιβ'. § 33 «... τοὺς δικαστάς ... δεῖ ... ἐκβάλλειν τὰς τοιαύτας μαρτυρίας τοῖς παρὰ τῶν ἀξιόπιστοτέρων καὶ πλειόνων προσέχοντας». Νεαρ 90 κεφ. γ. Βασιλ. XXI. 1. σελ. 420.

Ἄλλ' ἡ σύμφωνος κατάθεσις τῶν μαρτύρων ἐξασθενεῖ ἐνίοτε τὴν ἀξιοπιστίαν αὐτῶν· ὅτε ὡς ἐκ μελέτης δοκοῦσι μαρτυρεῖν. Νόμ. 3. Βασ. (21. 1), Σχόλιον εἰ μίαν μεμελετημένην ὁμιλίαν] Σημειῶσαι, ὅτι ἐὰν πολλοὶ τοῖς αὐτοῖς ἐν τῇ μαρτυρίᾳ χρήσωνται ῥήμασιν, ὡς ἐκ μελέτης δοκοῦντες μαρτυρεῖν, παρέχουσι καθ' ἑαυτῶν ψευδομαρτυρίας ὑπόνοιαν. Τὸ γὰρ ἀληθὲς ἀμελέτητον.

Ὁ τοῦ ῥωμ. δικαίου κανὼν «εἷς μάρτυς οὐδεὶς μάρτυς» δὲν εἰσχύει πλέον πρρ' ἡμῖν. § 21 Ἀρμεν. (Α. 5'). Νόμ. 3 Βασ. (21. 1). Bayer 797.

ΣΤ') ΟΡΚΟΣ α).

Α') ὁρισμὸς καὶ εἶδη.

§ 149. Ἡ καθ' ὠρισμένον τύπον γινομένη θρησκευτικὴ διαβεβαίωσις¹, ὅτι ἀληθὴ τις λέγει ἢ ὑπόσχεται², καλεῖται ὄρκος· ὅστις διατοῦτο τὴν ἀποδεικτικὴν αὐτοῦ δύναμιν λαμβάνει προπάντων ἐκ τῆς θρησκευτικῆς τοῦ ὁμνύοντος πεποιθήσεως, ὅτι τὸ ἐπιорκεῖν βαρὺ ἐστὶν ἀμάρτημα, οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ θείου νόμου κολαζόμενον. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦτο μέσον ὑπάρχει τὸ πάντων ἀσθενέστατον διὰ τὸν ἀποδεικνύοντα, καστέστησεν ὅσον οἶόν τε εὐχερεστάτην τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἐν ταῖς δίκαις ἢ νομοθεσίαις³.

Παρὰ Ῥωμαίοις συνετέλει ὁ ὄρκος πρότερον μὲν πρὸς

Toullier ἀρ. 317. Bonnier ἀριθ. 201. Holzschuh der Rechtsweg σ. 399. Carré ζ. 1099. Ῥουτοπ. 201.—Εὐαγγέλ. Ἰωάν. ή, 17 δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθὴς ἐστίν.

α) Πολ. 349—383. Βρυαρ. Σχ. § 259—275. 299. Γαλ. κώδ. 1357—1369 Βρυ. (22. 5). Σαβιν. Συστ. Ζ'. 47. Bayer σ. 863. Seuffert Comment. Γ', 349. Toullier Ε', 355. Bonnier σ. 306 Marcadé Ε', 218. Ρουτοπ. σ. 338. Εἰρητῆρ. ΙΑ'. 283. Dalloz Oblig. ἀρ. 5178.

1) Εἰς τί συνίσταται ἡ θρησκευτικὴ αὕτη διαβεβαίωσις; ὅρα κατωτέρω σημ. 10 τοῦ § τούτου· δι' αὐτῆς ἐπικαλεῖται ὁ ὁμνύων μάρτυρα τὸν θεὸν καὶ τιμωρόν.—respectu divini numinis jurat. νόμ. 33 II (12. 2).

2) Ὡς ἐκ τούτου διακροῦνται καὶ οἱ ὄρκοι, εἰς βεβαιωτικοὺς (jur. assertorinm), ὅταν τις ὀρκίζεται πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν λόγων αὐτοῦ (π. γ. οἱ μάρτυρες, οἱ πριγματογνώμονες, οἱ δικαζόμενοι), καὶ εἰς ὑποσχετικούς (jur. promissorium), ὅταν τις ὁμνύῃ πρὸς ἐνίσχυσιν ὧν ὑπόσχεται (π. γ. οἱ ὑπάλληλοι, οἱ συναλλάσσοντες). Τίνα δύναμιν εἰς τὰς συμβάσεις παρέχει ὁ ὑποσχετικὸς ὄρκος ἴδ. Toull. ἀρ. 351 ἐ. Vangerow I. § 170. Παπαρ., ἐνομ. δίκαιον σ. 270. 3) Πολ. 351,

διάλυσιν ἐξώδικον τῶν διαφορῶν ⁴, ἔπειτα ὅμως καὶ ὡς μέσον ἀποδείξεως. Κατὰ τὴν πολιτ. ἡμῶν δικονομίαν παρίσταται ἐν γένει

α) ὡς ἐπακτὸς εἴτε ἐκούσιος (jur. voluntarium, litis-decisorium), ὅταν ὁ διάδικος ἀπαρτήσῃ τὴν ἐκβασιν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὅρκου τοῦ ἀντιδίκου μέρους⁵.

β') ὡς δικαστικὸς εἴτε ἀναγκαῖος (jur. necessarium), ὅταν ἀτελῶν οὐσῶν τῶν προκομισθεισῶν ἀποδείξεων, ἐπιβάλη ὁ δικαστὴς αὐτεπαγγέλτως ὅρκον θάτέρῳ τῶν διαδίκων, εἴτε πρὸς συμπλήρωσιν εἴτε πρὸς ἀναίρεσιν τῶν προκειμένων ἀποδείξεων.

γ') ὡς ἐνδίκος εἴτε ἐκτιμητικὸς (jusj. in litem), ὅταν ἀναμφιβόλου οὔσης ἢ ἀποδεδειγμένης τῆς ὑπάρξεως δικαιώματος τινὸς, ἢ ἀξία μόνον αὐτοῦ κατέστη ἀδύνατον ν' ἀποδειχθῇ ἄλλοθεν· ὅτε ὁ δικαστὴς ἐπιβάλλει τῷ ζημιωθέντι ὅρκον περὶ τούτου⁶.

Περὶ παντὸς ὅρκου κρατοῦσιν ἐν γένει αἱ ἀκόλουθοι ἀρχαί.

α) ἀνίκανοι πρὸς ὀρκοδοσίαν εἰσὶν οἱ μὴ συμπληρώσαντες τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν⁷.

4) Πρβ. Göschel § 551 ἐπ.

5) Ὁ ἐπακτὸς ὅρκος εἶχε παρὰ τοῖς παλαιοῖς καὶ ἄλλην τινὰ σημασίαν. Κατὰ τὸν Ἀρποκρατίωνα, ἐπακτὸς ὅρκος ἐστίν, ὃν αὐτὸς τις ἐκὼν ἀθ' ὧ ἐπάγεται.

6) Ὑπάρχουσι λοιπὸν ὅρκοι βεβαιωτικοί, ὑποσχετικοί· ἐπακτοὶ ἢ ἐκούσιοι· δικαστικοὶ ἢ ἀναγκαῖοι· ἐνδικοὶ ἢ ἐκτιμητικοί. Παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀπαντῶνται καὶ ἀπώμοτοι ἢ κατώμοτοι ὅρκοι, οἱ γινόμενοι δηλ. περὶ ἀρνητικῶν ἢ καταφατικῶν ἰσχυρισμῶν.

7) Πολ. 358. Κατὰ τὸν 2 § τοῦ ἀρθρου τούτου ἀνίκανοι πρὸς ὀρκοδοσίαν εἰσὶ καὶ οἱ ἐπὶ κακουργήματι ἢ ὡς ἐπίορκοι καὶ ψευδομάρτυρες καταδεδικασμένοι. Τὴν ἀνικανότητα ταύτην κατήργησεν ὁ νόμ. τῆς 10 Ἰουν. 1861 καὶ

6') οἱ ὅρκοι δίδονται κατὰ γενικὸν κανόνα περὶ τῆς ἀληθείας ἢ ἀναληθείας τοῦ πράγματος, εἰς ὃ ἀναφέρονται (*jur. veritatis*). μόνον δὲ ὁσάκις ὁ ὁμῶσων δὲν ἔχει ἰδίαν τούτου γνῶσιν, συγχωρεῖται αὐτῷ νὰ ὀρκισθῇ τὸν τῆς εἰδήσεως ὅρκον (*jur. ignorantiae v. scientiae*), ὅπερ συμβαίνει ὡσεπιτοπολὺ ἐπὶ ἀλλοτρίων πράξεων, οὐχὶ ὁμῶς πάντοτε⁸

ἐθεράπευσε μὲν ἀτοπίαν τινὰ, ἀλλ' εἰσήγαγε μείζονα ἄλλην. — Οἱ κωφοὶ καὶ ἄλαλοι ὀρκίζονται, οἱ μὲν ἀναγινώσκοντες, οἱ δὲ ὑπογ. ἀφροντες τὸν τύπον τοῦ ὅρκου. Gluck IB', 196. Wetzell σελ. 162.

8) Δὲν δύναται ὁ διάδικος ν' ἀποποιηθῇ τὸν ἐπαγόμενον ἢ ἐπιβαλλόμενον αὐτῷ ὅρκον ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι εἶναι ἀλλοτρία ἢ πρᾶξις εἰς ἣν ὁ ὅρκος ἀναφέρεται. Κατὰ τὸ 363 ἄρθρον, ὅταν οὗτο· δὲν γινώσκῃ ὁ ἴδιος τὸ πρᾶγμα, συγχωρεῖται αὐτῷ νὰ ὀρκισθῇ τὸν τῆς ἀγνοίας ὅρκον, ἡγουν οὐχὶ περὶ τῆς ἀληθείας ἢ ἀναληθείας τοῦ ἀποδεικτέου πράγματος, ἀλλὰ περὶ τῆς γνώσεως, ἣν αὐτὸς περὶ αὐτοῦ ἔχει. '1) κληρονόμος π. γ. ὀρκίζεται ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διαθέτου (πολ. 372). — 'Ο τῆς ἀληθείας ὅρκος ἀπαιτεῖ *factum proprium*, ἢ *fact. alienum quidem, sed perceptum*· ὁ δὲ τῆς εἰδήσεως, *factum plane alienum*, ἡγουν παρ' ὃ οὐδ' ὅλως συνέπραξεν ὁ ὀρκισθεὶς ὁμῶς. ΑΠ 293 τοῦ 53. "Ὁρκους περὶ ἀλλοτρίων πράξεων ἐπαγομένους συγχωρεῖ καὶ τὸ ρωμ. δίκαιον, ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ νόμ. 10 Βασ. (10. 5). Ν. 3. 54 (σχόλ. 2). Βασ. (22. 5). ἀλλὰ καὶ ἐξαίρεσεις τινὰς παραδέχεται (π. γ. Ν. 41 § 2 Π. 25. 3· πρβ. Ν. 41 Βασ. 28. 41. — Ἄλλως μένει ἀδικαιολόγητον, διὰ τί καὶ ὁ κληρονόμος νὰ μὴ ἀναγκάζεται νὰ ὁμῶσῃ; Ἄλλην γνώμην ἐκφράζει Bayér σ. 886. Barth *Lehre vom Eide* σ. 46 σημ. 52). Τὸ γαλ. δίκαιον (ἄρ. 1359) φαίνεται αὐστηρότερον. Παραδέχονται ὁμῶς οἱ συγγραφεῖς ὡς ἐπιτρεπόμενον καὶ κατ' αὐτὸ τὸν τῆς εἰδήσεως ὅρκον. Toullier ἄρ. 372. Marcadè σ. 220.

"Ὅταν ὁ διάδικος δὲν ἔχῃ ἰδίαν γνῶσιν τοῦ πράγματος, ἐπιτρέπει μὲν αὐτῷ ὁ νόμος νὰ βεβαιώσῃ ἐν ὁρκῶς τὴν ἀγνοίαν του ταύτην, οὐχὶ ὁμῶς ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν. Ὁρεῖται νὰ καταβῇ πρότερον πᾶσαν ἐνέργειαν καὶ σπουδὴν ἵνα πληροφορηθῇ περὶ αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν προσπάθειαν ταύτην νὰ ὀρκισθῇ. Διὰ τοῦτο τὸ θέμα τοῦ ὅρκου τούτου ἔχει οὕτω «ὀρκίζομαι ὅτι καί· τοι προσπαθῆσαι ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν δὲν ἡδυνήθην νὰ εὔρω λόγον νὰ πεισθῶ

γ') ἐὰν πρὸ τῆς δηλώσεως ἢ δόσεως τοῦ ὅρκου ἀποθάνῃ ὁ διάδικος, ὁ μέλλων νὰ ὀρκισθῇ, δίδονται τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ νέα πρὸς δῆλωσιν προθεσμία⁹.

ὅτι. . . » (Motive zn bayer Entw. τοῦ 1827 σ. 188). Τὸ ἄρθρ. 363 προστίθῃσιν «ἢ ν' ἀμφισβάλω.» Ἐνίοτε δηλ. ἀντὶ τοῦ « νὰ πεισθῶ » πρέπει νὰ τίηται «ν' ἀμφισβάλω». Τοῦ πρώτου μὲν γίνεται χρῆσις ὅταν ὁ ὀρκιζόμενος ἀρνήται τι, π. χ. ὅτι ἡ ὑπογραφή τοῦ Α εἶναι γνησία. τοῦ δευτέρου δὲ ὅταν παραδέχεται τι, π. χ. ὅτι ἡ ὑπογραφή τοῦ Α εἶναι γνησία. Ἀλλὰ τὰ ἡμέτερα δικαστήρια δὲν ἀκριβολογοῦσι περὶ τοῦτο. Motive σ. 188.

Ὅστις ὁμῶς στηρίζει τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ ἢ ἔνστασιν εἰς ἄλλοτρίαν πράξιν (εἰκονικότητα, δόλον) δύναται νὰ δώσῃ τὸν τῆς ἀγνοίας ὅρκον; Ὅχι· διότι τοὺς ἐῖς τοὺς ἰσχυρισμοὺς οὐδεὶς ὑποτίθεται εὐλόγως ἀγνοῶν. Νόμ. 42 Βασ. (2. 3). Ν. 42 Π. (50. 47) καὶ Βατ. Β'. 561 σχολ. οὐ πάντως δέ. Contra ΑΠ. 305 τοῦ 56.

Ἐκτὸς τοῦ τῆς εἰδήσεως ὅρκου ἐφεῦρον οἱ δικονομολόγοι καὶ τὸ λεγόμενον *juram. credulitatis*, ὃ εἰς βεβαιοῦ ὁ ὀρκιζόμενος τί φρονεῖ ἢ τί πιστεύει περὶ τινος πράγματος. Ἄν πρέπει καὶ τοῦ ὅρκου τούτου νὰ συγχωρηθῇ ἐν ταῖς δίκαις ἢ χρῆσις, ἀμφισβητοῦσιν εἰς συγγραφεῖς. Ὁ ἐγχώριος ὁμῶς νομοθέτης ἀπεδοκίμασεν αὐτὸν, ἀκολουθήσας τὴν γνώμην τοῦ Βαυέρου (σ. 521· ὅστις ἐν τῇ 8 ἐκδ. μετέβαλεν ἐν μέρει γνώμην σ. 890) καὶ τῶν βυυρικών σχεδίων (Motive τοῦ 1827. σ. 187). Τοῦτο ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου τῆς ἀγνοίας, ὃν τὸ ἄρθρ. 363 ὥρισεν, ἂν καὶ ἡ ἐπιγραφή αὐτοῦ κατὰ παραδρομὴν φέρει «περὶ τοῦ πιστεύειν καὶ μὴ γινώσκειν.» Καὶ ὁ ὅρκος τοῦ 189 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου εἶναι ὁ τῆς ἀγνοίας ὅρκος καὶ οὐχὶ ὁ τῆς πίστεως ὡς ἐξωτερικῶς φαίνεται. Περὶ τοῦ ὅρκου τούτου ἐπιθ. Rühl in *Lin-dels Zeitschr* Δ'. 317.

Ὅταν ὁ διάδικος προτείνῃ ὅτι δὲν ἐνθυμεῖται τὸ γεγονὸς περὶ οὗ ἐπάγεται αὐτῷ ὅρκος; Παρ' ἡμῶν ἀδιάφορον τοῦτο· ὀφείλει νὰ ὀρκισθῇ τὸν τῆς ἀληθείας ὅρκον, ἂν τὸ γεγονὸς εἶναι *f. proprium* ἢ *alienum quidem, sed-perceptum*. Schmid II. 350.

9) Πολ. 372. Ὁ ἀποθανὼν οὔτε ὡς δώσας οὔτε ὡς ἀποποιηθεὶς τὸν ὅρκον θεωρεῖται, ἀλλ' ὅτι ἐγένετο ἐπαγωγὴ (ἢ ἀντεπαγωγὴ ἢ ἐπιβολή) νέῃ τοῦ ὅρκου εἰς τοὺς κληρονόμους. Ὅθεν ἔπεται ὅτι ὅρκον, ὃν δὲν ἠδύνατο ἕνεκα τῆς ἀποδοχῆς ν' ἀνακαλέσῃ ὁ διάδικος (Πολ. 356), δικαιοῦται νὰ ἀνακαλέσῃ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀντιδίκου, καὶ νὰ προσαγάγῃ, ἀντὶ τοῦ ὅρκου, ἐξέρας ἀποδείξεις, ἢ νὰ δώσῃ αὐτὸς τὸν ἐπαχθέντα ὅρκον, ὃν εἶχεν ἀντεπαγά-

δ') ὁ τύπος τοῦ ὄρκου, κατὰ τὸ θρησκευτικὸν μέρος αὐτοῦ, συνίσταται εἰς τοῦτο ὅτι δίδοται ἐπὶ τοῦ εὐαγγελίου διὰ τῆς λέξεως «ὀμνύω»· ἐν τῷ τύπῳ δὲ τούτῳ ἔγκειται ἡ πρὸς θεὸν ἀναφορὰ ὡς μάρτυρα καὶ τῆς ἐπι-
ορκίας τιμωρόν¹⁰. Ἐὰν ἡ θρησκεία τοῦ ὀμνύοντος ὀρίζη
ἄλλον τύπον ὄρκου¹¹ ἢ ἀπλῆν διαβεβαίωσιν¹², δύναται

γει. Τοῦτο ἐξάγεται ἀναμφίβολον ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 372 καὶ 356·
ἴδε καὶ § 275 τοῦ βικαρ σχεδίου. Ἡ περίπτωσις αὕτη ἀμφισβητεῖται παρὰ
τοῖς συγγραφεῦσι τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας. Περὶ τῆς γαλ. νομο-
θεσίας πρβ. Toullier ἀριθ. 385. Marcadé σ. 225 Aubry Γ', 288 ἀρ.5.

10) Πολ. 373. Curre ζ. 518. 1028. Aubry σ. 283 σημ. 4—8.
Παρατηρεῖται διαφορὰ τις μεταξὺ τοῦ ὄρκου τῶν μαρτύρων (ἄρθρ. 335) καὶ
τοῦ τῶν διαδίκων. Ὁ μὲν τῶν μαρτύρων ἔχει «ὀμνύω . . . ὅτι . . . οὕτως
εἴη μοι ὁ θεὸς βοηθὸς καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ εὐαγγέλιον,» ὁ δὲ τῶν διαδίκων «ὀμ-
νύω . . .» παρελείφθη δὴλ. ἡ τελευταία περικοπὴ οὕτως εἴη μοι κλπ. Ἡ πα-
ράλειψις αὕτη προῆλθεν ἐκ παραδρομῆς βεβήσις, καὶ καλὸν εἶναι τὰ δικα-
στήρια νὰ προσθέτωσιν ἐπὶ τέλους τὴν εἰρημένην περικοπὴν· διότι δι' αὐτῆς
καταφανεστέρα γίνεται τοῦ θεοῦ ἡ ἐπικλήσις. Arnold in Seufferts Blättern
XVI. 97. Τὸ Ἐφετεῖον Νκυπλίου εἶπεν, ὅτι ἡ παράλειψις δὲν φέρει ἀκυ-
ρότητα. Εὐρετήρ. ΙΑ'. 331 ἀριθ. 109.

11) Ἡ θρησκεία αὕτη πρέπει νὰ ᾔηται ἐκ τῶν γνωστῶν θρησκειῶν κατὰ τὸ
1 ἄρθρ. τοῦ Συντάγματος. Ὁ ὄρκος τῶν Ὀθωμανῶν συνίσταται κυρίως εἰς
τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις «Βαλλαχῇ, Μπιλλαχῇ, Ταλλαχῇ (Tornauw Mos-
lemisches Recht σ. 186). Κατὰ τινὰ ἐγκύκλιον τοῦ ὑπουργείου τῆς Δι-
καιοσύνης προσθετέαι εἰς αὐτὰς καὶ αἱ λέξεις αὗται» μ π ο υ γ κ λ ο υ ν Ν τ ο υ ν ι ᾱ,
γ ι ᾱ ρ ο υ ν Ἀ χ ρ ᾱ τ. «Εὐρετήρ. σ. 332.

Οἱ Ἰουδαῖοι ὀρκίζονται συνήθως ἐν τῇ συναγωγῇ, παρόντος ῥαββίνου καὶ
ὑπὸ διαφόρους διατυπώσεις καὶ προπαρασκευὰς θρησκευτικὰς, διὰ τῶν λέξε-
ων «ὀμνύω εἰς Ἰεχὼβά, τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ ὅτι . . .». Προβ. Glück IB'.
498. Schmid II. 376 σημ. 18. Ἰδε καὶ τὸν ἐν Νεαρχίς Ζαχαρίου (σελ.
442) Ἰουδαϊκὸν ὄρκον ἔχοντα οὕτως. «Ἐν πρώτοις ἵνα ζώσῃται τὴν βίαν
καὶ χρητῆσθαι ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ τὸ μεγαλεῖον καὶ εἶπῃ οὕτως· Εὐλογητὸς
κύριος ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ
διαγαγὼν ἡμᾶς διὰ ξηρᾶς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὅτι οὐ ψεύδομαι· ἰδὲν καὶ
διαψευδόμενος εὐρεθῶ, δώη μοι κύριος ὁ θεὸς τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τοῦ
Ἀμμά, Ἡλεὶ τοῦ ἱερέως τὴν καταδίκην καὶ ἀνοιξάτω ἡ γῆ τὸ στόμα αὐ-
τῆς καὶ καταπιέτω με ζῶντα ὡς Δαθᾶν καὶ Ἀβειρών.»

12) ΑΠ 61 τοῦ 52. Τὸν ὄρκον π. γ. ἀπαγορεύει ἐπιτρέπον ἀπλῆν δια-

οὗτος νὰ ὀρκισθῇ κατὰ τοῦτον τὸν τύπον¹³.

B'.) περὶ τοῦ ἐπακτοῦ ὄρκου.

α) γενικά)

§ 150. Ὁ ἐκούσιος ὄρκος, διδόμενος παρὰ τοῦ ἀντι-
δίκου τοῦ ἐπαγαγόντος¹ αὐτόν, ἀποτέλεσμα ἔχει ἀναγ-
καῖον τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς ἢ ἐνστάσεως². διατοῦτο
ἀποκαλεῖ αὐτὸν ὁ νόμος εἶδος συμβιβασμοῦ³. ἀλλὰ συγ-
χρόνως χρησιμεύει τῷ δικαστῇ καὶ ὡς ἀποδεικτικὸν μέ-

βεβλῶσιν τῶν Κουατέρων, τῶν Μεννονιτῶν καὶ τῶν Ἀναβαπτιστῶν τὸ θρη-
σκευμα. Seuffert Comment. Γ', 107.

Κατὰ τὸν καταστατικὸν τῆς ἱερᾶς Συνόδου νόμον (ἄρθρ. 23) οἱ κληρικοὶ
παρ' ἡμῖν δὲν ὀρκίζονται, ἀλλὰ διαβεβαιοῦσιν, οἱ μὲν ἄρχιερεῖς ἐπὶ τῇ ἁρχιε-
ρωσύνῃ αὐτῶν, οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἱεροδιάκονοι, ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ αὐτῶν. Ἐνεκα
τούτου ἔπρεπε νὰ μὴ γείνη χρῆσις ἐν τῷ μνησθέντι ἄρθρῳ τῆς λέξεως «ὄρ-
κος.» — Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἐσιγᾶσθη ἕρις δεινὴ ἀνὰ μέσον τινῶν τῶν ἡμε-
τέρων κληρικῶν ὑπάρχουσα πρότερον, ἣν βεβαίως οὐδετέρωθεν ἐκίνησεν ἀγνή-
πρὸς τὴν πατριὸν θρησκείαν ἀγάπη.

13) Ἐὰν ὁ διάδικος προτείνῃ ὅτι δὲν ἔχει θρησκείαν; Ὁφείλει τότε, προ-
νῶ, νὰ ὀρκισθῇ κατὰ τὸν τύπον τοῦ 373 ἄρθρου· κατὰ τὸν Rauter (σ. 142
σημ. c) πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποποιούμενος τὸν ὄρκον. Κατὰ ρωμ. δίκαιον,
ὁ κατὰ ἀδόξιμου θρησκείας ὀμνύμενος ὄρκος οὐ φυλάττεται· νόμ. 5 Βασ (22.
5)· κατὰ δὲ τὸ σχόλ. (αὐτόθι) ἀδόκιμος θρησκεία ἐννοεῖται ἡ δεισιδαιμονία,
ἐνθα τις οὕτως ὤμοσε· μὴ τὴν ψυχὴν τοῦ πατρός μου.

4) Ὁ ἀποδεικνύων εἰς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπαγάγῃ ὄρ-
κον ὅχι καὶ εἰς ἑαυτόν. Νόμ. 3 πρ. Βασ. (22. 5) «Ὁ μηδενὸς ἐπάγοντος
ὀμνύς οὐκ ὠφελεῖται.» Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐξαιρέσεις τινές, π. χ. Πολ.
432. 929.

2) Διότι ὁ ἐπάγων τὸν ὄρκον ἀπαρτᾷ ἀπὸ τῆς δόσεως ἢ μὴ δόσεως αὐτοῦ
τὴν ἐπιτυχίαν ἢ ἀποτυχίαν τῶν ἰσχυρισμῶν του. Διατοῦτο τὸ ἄρθρ. 357 λέ-
γει «ὁ γενόμενος ὄρκος ἀποτελεῖ . . . ἐντελῇ ἀπόδειξιν,» καὶ μετ' αὐτὸν δὲν
ζητεῖται πλέον, ἂν ὑπάρχῃ τὸ γέρος, ἀλλ' ἂν ἐδόθῃ ὁ ὄρκος. Ν. 5 Βασ.
(22. 5). — 3) Πολ. 349. 350.

σον, καθότι ἡ δόσις ἢ μὴ δόσις αὐτοῦ δικαστικὴν παράγει ἀλήθειαν. Ἐκ τῆς διττῆς λοιπὸν ταύτης φύσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου ἀπορρέουσι τὰ ἑξῆς. Δύναται νὰ ἐπαχθῇ

α) παρὰ τοῦ διαδίκου μόνον⁴, τοῦ ἔχοντος ἱκανότητα εἰς νομικὰς πράξεις, ἢ καὶ εἰς τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου. ὅθεν οἱ διατελοῦντες ὑπὸ κηδεμόνα ἢ ἐπίτροπον ἀδύνατοι εἰσὶν εἰς τὸ ἐπαγαγεῖν ὅρκον ἄνευ τῆς τούτων συμπράξεως⁵. ἀλλ' ἡ πρὸς ὀρκοδοσίαν ἀνικανότης οὐδὲν περιέχει καὶ τὴν πρὸς ἐπαγωγὴν ἀνικανότητά⁶.

β') εἰς πάντα (ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν) διάδικον. ἄρα καὶ εἰς νομικὰ πρόσωπα⁷, μὴ ἐξαιρουμένου καὶ τοῦ Δημοσίου⁸,

4) Αὐτοπροσώπως ἢ διὰ τοῦ πληρεξουσίου αὐτοῦ. Ἡ γενικὴ πληρεξουσιότης παρέχει παρ' ἡμῖν τὸ δικαίωμα εἰς ἐπαγωγὴν ὅρκου. Ἴδε ἀνωτ. § 59 γ'.

5) Πολ. 351. «Πᾶς ὁ ἔχων δικαίωμα εἰς διεξαγωγὴν δίκης...». Νόμ. 17. 35 Βασ (22. 5) «... μόνοι ἐπάγουσιν ὅρκον οἱ δυνάμενοι συμφωνεῖν ἢ καταβάλλειν ἢ δικάζεσθαι». Νόμ. 1 Βασ. (51. 6). Bayer σ. 873. Ὅθεν καὶ οἱ σύνδικοι τῶν πτωχεύσεων δύνανται νὰ ἐπαγάγωσιν ὅρκον· διότι αὐτοὶ παρίστανται ἀντὶ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστικῶν (ἄρθρ. 494)· οἱ ἐπίτροποι ὁμοίως, εἴτε περὶ κινητῶν εἴτε περὶ ἀκινήτων εἶναι ἡ δίκη, δὲν δύνανται νὰ ἐπαγάγωσιν ὅρκον ἄνευ ἀδείας τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου (ἄρθρ. 77 τοῦ περὶ ἐπιτροπείας νόμ.)· ἀλλὰ καὶ τότε, ἂν καίτοι ἔχοντες ἄλλας ἀποδείξεις ἐπὶ γὰρ ὅρκον, δίδονται τῷ ὀρφανῷ τὸ ἔνδικον τῆς ἀναψηλαφήσεως μέσον (Πολ. 785 § 4. Ν. 35 πρ. Βασ. αὐτ.). Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ὅρ. Carré ζ. 515. Marcadé σ. 220 ἐν τ. Aubry Γ', 285 σημ. 2. 3.

6) Πολ. 359. «... ἐπίσης δὲ εἰμφορεῖ νὰ ἐπαχθῇ ὅρκος καὶ παρὰ τινος πρὸς ὀρκοδοσίαν ἀνιχνόου...» yBaer σ. 874. Glück IB', 260.

7) Πολ. 364. Νόμ. 95 Π (35. 4) Bayer· 877. Linde Lehrb. § 302 σ. 380 σημ. 9. — Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς φρονοῦσιν ἐναντίον. Carré ζ. 514. Bonnier ἀρ. 305. Aubry σ. 285 σημ. 5.

8) Πρβ. Seuffert Comment. Γ', 156. Ρουσσό. 342. ἀπόφ. ΑΠ 110

καὶ εἰς ἀνικάνους πρὸς ὀρκοδοσίαν ἐπάγεται ἰσχυρῶς ὀρκος⁹. ἐκτὸς δὲ δύο ἐξαιρέσεων εἰς ἕτερον ἢ τὸν διάδικον δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐπαχθῇ ¹⁰.

τοῦ 53. « Ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸ Δημόσιον δύναται νὰ ἐπαχθῇ ἢ παρὰ τοῦ δικαστηρίου νὰ ἐπιβληθῇ ὄρκος, διότι οὐδεὶς νόμος ἐξαιρεῖ αὐτὸ τῆς υποχρεώσεως ταύτης, ὅπως ῥητῶς γίνεται ὡς πρὸς ἄλλα ἀντικείμενα ἐν τοῖς ἄρθοις 106, 486 καὶ 487 τῆς πολιτ. δικονομίας. Ἐὰν δὲ τὸ Δημόσιον δὲν ᾖναι ἀπολύτως ἱκανὸν εἰς τὸ συμβιβάζεσθαι, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου καὶ μόνου ἀναγκαίως τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς ὄρκον· καθότι καὶ εἰς σωματεῖα, ἰδανικὰ ὄντα πρόσωπα ὡς τὸ Δημόσιον, καὶ εἰς ἀνηλίκους δύναται νομίμως (ἄρθ. 361. 364 πολιτ. δικον.) νὰ ἐπαχθῇ ὄρκος περὶ παντὸς ἀντικειμένου· ἐνῷ καὶ τὰ πρόσωπα ταῦτα δὲν εἶναι ἀπολύτως ἱκανὰ πρὸς τὸ συμβιβάζεσθαι. Ἐπίσης ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρ. 364 καὶ 367 τῆς πολιτ. δικονομίας, πραγματευομένων περὶ τῆς ὀρκοδοσίας μόνον τῶν σωματείων καὶ παραλειπουσῶν τὸ Δημόσιον, δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὅτι ἐξαιρεῖται τοῦτο δι' αὐτῶν σιωπηλῶς· διότι τὰ ἄρθρα ταῦτα σκοπὸν κυρίως εἶχον τὴν διευκρίνησιν τοῦ ἀμφιβόλου ζητήματος, πόσοι καὶ τίνες τῶν μελῶν τοῦ σωματείου πρέπει νὰ ὀρκίζωνται, ὅπερ ὡς πρὸς τὸ Δημόσιον καὶ τὰ λοιπὰ ἰδανικὰ πρόσωπα, τὰ ὅφ' ἐνὸς μόνον φυσικοῦ προσώπου ἐκπροσωπούμενα, δὲν ὑπάρχει ». Συμφώνως ἐξεφράσθησαν καὶ αἱ ἀποφάσεις 105 τοῦ 45 καὶ 98 τοῦ 46 τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου. Τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον ἠκολούθει ἄλλοτε ἐναντίαν νομολογίαν Εὐρετήρ. ΙΑ'. 296.

9) Πολ. 359. « Καὶ εἰς ἀνικάνους πρὸς ὀρκοδοσίαν δύναται νὰ ἐπαχθῇ ἢ ἀντεπαχθῇ ὄρκος... » Εἰς ἀνηθον δὲν δύναται νὰ ἐπαχθῇ ὄρκος κατὰ ῥωμ. δίκαιον. Νόμ. 34 Βασ. (22. 5). « Ὁρκος οὐκ ἐπιφέρεται ἀνήθω. » Περὶ τῆς φαινομένης ἀντιφάσεως τοῦ Ν. 26 πρ. Βασ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου ὄρ. τὸ ἀσχόλιον καὶ τὸ ὑπὸ τὸν Νόμ. 34 καὶ Bayer σ. 876.

10) Εἰς τρίτον μὴ διάδικον νὰ ἐπαχθῇ ὄρκος δὲν συγχωρεῖται, διότι ὁ τρίτος δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ συμβιβασθῇ περὶ τῆς ἐπιδίκου σχέσεως. Ἐὰν ὁμως οἱ δικαζόμενοι συναινέσωσι νὰ λυθῇ ἡ διαφορὰ κατὰ τὸν ὄρκον τριτοῦ τινός, ἡ τοιαύτη συμφωνία ἔχει μὲν ἰσχὺν, ἀλλ' ὁ ὄρκος τούτου δὲν εἶναι ὁ ἐπακτός. Οὐδὲ εἰς τὸν δικαιοπάρσχον τοῦ διαδίκου μὴ παρεμβάντα εἰς τὴν δίκην, δύναται παρ' ἡμῶν νὰ ἐπαχθῇ ὄρκος. Τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων ἡ πρᾶξις δέχεται ἐξαίρεσιν ἐνταῦθα δυνάμει τοῦ Νόμ. 4 § 2

γ') ἐπὶ πάσης γενικῶς ἰδιωτικῆς διαφορᾶς καὶ περὶ παντὸς γεγονότος. Ὁρκος λοιπὸν δύναται νὰ ἐπαχθῇ, οἰονδήποτ' ἂν ᾗ τὸ δικαζόμενον δίκαιον — ἐμπράγματον, προσωπικόν, περὶ καταστάσεως τοῦ προσώπου¹¹ — ὅθεν καὶ περὶ ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων, ἐκ κολασίμων πράξεων προερχομένων¹². ἐξαιροῦνται αἱ γαμικαὶ δίκαι καὶ ὅσαι ἄλλαι εἰσὶ συμβιβασμοῦ ἀνεπίδεκτοι¹³).

Π. (44. 5). Νόμ. 1 Βασ. (51. 6) « Ἐὰν ἐκ προτάσεως τοῦ ἐνάγοντός μοι περὶ ἀγροῦ ὁμότης ὁ πωλήσας μοι, ἴδιον πωλῆσαί μοι, ἔχω τὴν παραγραφὴν ». Πρ6. Bayer σ. 875. Schmid II. 334. Mitterm. im Archiv XXIII. 379.

Εἰς δύο περιπτώσεις συγχωρεῖται παρ' ἡμῶν νὰ ἐπιβληθῇ ὄρκος εἰς τρίτον, ἐν τοῖς θέμασι δηλ. τῶν ἀρθρ. 361 καὶ 371 ἐδ. 2, καθ' ἃ ἀντὶ τοῦ ἐνηλίκου δύναται νὰ αἰτηθῇ ὁ ὄρκος τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος, ἐπὶ ἐμπορικῶν δὲ ἐταιριῶν ἐκτὸς τῶν μελῶν τῆς ἐταιρίας ὀρκίζεται, κατ' αἵτησιν τοῦ ἀντιδίκου, καὶ ὁ ἐπὶ τῆς συντάξεως τῶν βιβλίων. Ὅχι ὀρθρ. λοιπὸν λέγει τὸ 362 ἀρθρον, ὅτι μία περίπτωσις ὑπάρχει ἢ τοῦ 361 ἀρθρου. Πρ. σ. 344.

11) Νόμ. 3 § 1 Βασλ. (22. 5) « ἐφ' οἷαδὴποτε ἀγωγῇ ὁμνύς τις ἐλευθεροῦται, καὶ περὶ καταστάσεως, ἐνθα τοῦ ἐνάγοντος ἐπιφέροντος ὅμοια μὴ εἶναι αὐτοῦ ὑπεξούσιος » ὄρ. καὶ τό α'. σχόλιον, ἔτι Νόμ. 3 § 1. 2 Π (12. 2). Νόμ. 25 § 3 Π (22. 3). Bayer σ. 881. Toullier ἀρ. 379. Aubry σ. 387 στηλ. 1. Glück XII. 263.

12) Πολ. 107. Νόμ. 13 § 2. Νόμ. 28 § 5-7 Βασ. (22. 5). Bayer 882. Schmid σ. 344. Endemann Beweisl. σ. 496. Dalloz ἀρ. 5203. Massé-Vergé Γ', 542 σημ. 5.

13) Πολ. 679. 685. 686. Toull. ἀρ. 378. Ἄν ἐν γαμικαῖς δίκαις, εἰς αὐτὰς, ὡς πρὸς τὸ προκείμενον ζήτημα, μόνον ἡ περὶ διαζυγίου καὶ ἡ περὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης ἀνήκουσι, συγχωρεῖται ἐπαγωγὴ ὄρκου ἀμφιβητεῖν παρὰ τοῖς γερμανοῖς συγγραφεῦσι. Ἰδ. Bayer σ. 882. Glück σ. 270. Schmid σ. 345. Seufferts Blätter VII. 225. ΑΠ. 8 τοῦ 57.

Κατὰ τὸν Νόμ. 6 Βασ. (11. 2) « περὶ τῶν ἐκ διαθήκης φιλονεικίαν ἐχόντων οὔτε διαλύεσθαι δυνατόν, οὔτε τὸ ἀληθὲς ζητεῖσθαι, μὴ προκομιζομένων τῶν τῆς διαθήκης ῥημάτων » πρ6. Νόμ. 1 § 1 Π. (29, 3). Ἐντεῦ.

Ἀλλὰ τὸ θέμα, περὶ οὗ ὁ ὅρκος ἐπάγεται, πρέπει νὰ ᾖ πραγματικόν¹⁴ γεγονὸς καὶ οὐσιῶδες· διότι ἀντι-

θεν συμπεραίνουνσι τινές (Schmid σ. 342 σημ. 1), ὅτι καὶ ὁρκος δὲν δύναται νὰ ἐπαχθῇ τότε. Περὶ τῆς βαρύτητος τῆς διατάξεως ταύτης διαφέρονται οἱ συγγραφεῖς. Ἰδ. Glück E', 25 Göschen § 555 σ. 491. 'Ωσαύτως κατὰ τὸν Νόμ. 25 Βασ. (11. 2) περὶ μελλουσῶν διχτροφῶν χωρὶς πραίτωρος ἢ ἄρχοντος παρεντεθεῖσα διάλυσις οὐδεμιᾷ αὐθεντίᾳ νομίμου κρίνεται ἥτοι βεβαιοῦται· ἄρα, λέγουσι τινές, καὶ ὁρκος ἀπαράδεκτος. Ἀλλ' ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασι τούτοις νομίζω λίαν τολμηρὸν ἐκ τῆς ἀπχορεύσεως τοῦ συμβιβασμοῦ νὰ ἐξαχθῇ καὶ τοῦ ὅρκου ἀπαγόρευσις.

14) Πολ. 351 «πᾶς ὁ ἔχων . . . δύναται νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον περὶ παντὸς γεγονότος». Bayer σ. 884.

Ἐκ τούτου ἐπεται ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπαχθῇ ὁρκος περὶ νομικῶν πραγμάτων, οὐδὲ νὰ περιλαμβάνωνται οἱ ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ θέματι νομικοὶ ὅροι, ἐκτὸς ἂν ᾖ τετριμμένοι καὶ συνήθεις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων (Savig. System Z'. 86. Schmid II. 348 σημ. 2. Seuffert. Γ', 374, τοῦ ἰδίου Blätter Θ', 394. II', 383). Ἀπαράδεκτος διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἶναι ὁ ὅρκος, ὅτι δίκη τις ἀφορᾷ ἐμπορικὴν πρᾶξιν. Ὅχι λοιπὸν διὰ τὸν λόγον, δὴ τὸ Εὐρετήριο (IA'. 303 § 36) ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ ἀναρμοδιότητος συμβιβασμὸς δὲν συγχωρεῖται. Διότι κατὰ τὰ ἀρθ. 112 καὶ 529 § 3 δύναται ἀμοιβαίᾳ συναινέσει ν' ἀνατεθῇ οἰαδήποτε διαφορὰ εἰς οἰονδήποτε δικαστήριον· ὅπερ τότε δικάζει ὡς διαιτητής. — Ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ ἀπαντῶνται καὶ ὅρκοι περὶ δικαίων· π.χ. N. 9 § 7 Βασ. (22.5). «Ἐὰν ὁμόσῃ ὁ ἐνάγων αὐτὸ οὕτως εἶναι τὸ πρᾶγμα . . .» Νόμ. 11 Βασ. αὐτ. — Ἐὰν ὅμως ὁ ἐπαχθεὶς περὶ νομικοῦ τινος πράγματος ὁρκος δεκτὸς γένηται παρὰ τοῦ ἀντιδίκου καὶ ῥοθῇ, δὲν ὑπάρχει ἀποχρῶν λόγος διὰ τί νὰ μὴ θεωρηθῇ ἔχων ἀποτελέσματα ὁ τοιοῦτος ὅρκος. Bayer σ. 885. contra Savig σ. 86.

Περὶ παντὸς πραγματικοῦ γεγονότος, λέγει τὸ 351 ἄρθρον, δύναται νὰ ἐπαχθῇ ὁρκος. Ὡς πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ γείνη ἡ ἐξῆς εἰδικωτέρα ἐξηγήσις·

α) ἔὰν ὁ νόμος, διὰ τὸ κῦρος πράξεως τινὸς, ἀπαιτῇ τὴν σύνταξιν ἐγγράφου, ὁ ὅρκος δὲν δύναται νὰ ἐπαχθῇ μόνον «ὅτι ἔλαβε χώραν ἡ πρᾶξις» ἀλλ' ἀναγκαῖον νὰ προστεθῇ καὶ τῷτο «καὶ ὅτι συνετάχθη περὶ αὐτῆς ἐγγράφον ὅποιον ὁ νόμος διαγράφει (π.χ. ἐπιβοτήριον, διπλότυπον κλπ.),» ΑΠ. 164 τοῦ 50, 2. 329 τοῦ 52. Seufferts Blätter X. Dalloz ἀρ. 5195,

β) καὶ ἄλλας ἀπρὸς ἐξῆς ἔὰν ἔχῃ ὁ διάδικος δύναται νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον. Ἀφ' ἑτέρου ὅσας ἀποδείξεις τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ καὶ ἂν ἀντιτάξῃ ὁ ἀγτίδι-

κείμενον ἀποδείξεως πραγματικὰ μόνον καὶ οὐσιώδη¹⁵, περιστατικὰ γίνονται. δύναται δὲ νὰ περιλαμβάνη εἴτε ὁ λόκληρον τὴν ἐπίδικον σχέσιν εἴτε κεφάλαια μόνον αὐτῆς¹⁶, νὰ ᾔηται πρᾶξις τοῦ ὁμόσοντος ἰδία ἢ ἀλλοτρία¹⁷.

κος, δὲν δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὸν ἐπαγόμενον ὅρκον· ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τεκμήριον *juris et de jure*· π. χ. ὅσα ἐπὶ δικαστηρίου ὁμολόγησα δὲν δύναμαι ν' ἀπαιτήσω παρὰ τοῦ ἀντιδίκου νὰ βεβαιώσῃ δι' ὅρκου. *Marcadè* σ. 219. *Dalloz* ἀρ. 5194. *Osterloh* I, 410. Εὐρετήριον ΙΑ΄. 306 § 50. Περὶ τῆς τῶν Γερμανῶν νομοθεσίας ἴδε *Bayer* σ. 896.

γ') δὲν ὑπάρχει λόγος παρ' ἡμῖν νὰ θεωρηθῇ ἀπαράδεκτος ὁ ὅρκος ἐπὶ τῆς τοῦ ἀμνημονεύτου χρόνου νομῆς· διότι δύναται τότε νὰ δοῦν ὁ τῆς εἰδήσεως ὅρκος. *Contra Senfferts Blätter* Δ΄, 117.

δ') ἴδε τὴν περίπτωσιν ἐν τῇ 305 τοῦ 53 ἀποφάσει τοῦ ἀρ. Πάγου.

ε) πῶς πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ θέμα τοῦ ὅρκου ἐπὶ ἐθίμου ἴδε ἀνωτέρ. § 120 σημ. 10. Εὐρετήρ. ΙΑ΄. 304 § 38.

15) Ἰδε ἀνωτέρ. § 120 σημ. 11. Ὁρκος περὶ ἐπουσιωδῶν πραγμάτων; Ὁ *Bayer* λέγει (σ. 885), ἐὰν κατ' ἀμοιβαίαν συναινέσιν τῶν διαδίκων ἐξαρτηθῇ ἡ λύσις τῆς διαφορᾶς ἀπὸ τοιοῦτου ὅρκου, τὸ ἐπουσιῶδες αὐτοῦ δὲν βλάπτει. Συμφωνεῖ δὲ αὐτῷ ὁ *Reinhard* (II. 328· § 384), ὁ *Schmid* (II. 348 σημ. 1) καὶ ἄλλοι, ἐπικαλούμενοι τὸν νόμ. 39 Βασ. (22. 5). Ἐὰν συγχωρήσωσι χρέος ὑπὸ αἵρεσιν τὴν, ἐὰν ὁμόσῃς τόδε ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν, καὶ ὁμόσῃς, ἔχεις παραγραφὴν, καὶ καταβαλὼν ἀναλαμβάνεις. Ὁ τοιοῦτος ὅρκος ἔχει ὅλως τὴν δύναμιν καὶ τ' ἀποτελέσματα ἐξωδίκου ὅρκου. Ὡστε καὶ παρ' ἡμῖν ἀκολουθητέα ἐστὶ τῶν ρηθέντων νομικῶν ἡ γνώμη. ΑΠ. 337 τοῦ 55.

16) Νόμ. 54 Βασ. (22. 5) «... εἰ δὲ ἐκεῖνος παραιτήσεται ὁμόσαι τὸν ἐκ τῆς ἀντεπιφορᾶς ὅρκον, καὶ οὕτως ἡ δίκη πᾶσα ᾔτοι τὸ κεφάλαιον ἐκεῖνο, περὶ οὗ ὁ ὅρκος ἐπηνέχθη, τεμνέσθω, ... » *Bayer* 885. *Schmid* σ. 349 σημ. 5.

17) Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι ὁ περὶ ἀλλοτρίων πράξεων ὀρκισθισόμενος, ἐὰν δὲν ἔχῃ γνῶσιν αὐτῶν, δύναται νὰ ὀρκισθῇ τὸν τῆς εἰδήσεων ὅρκον. Ὁρ. ἀνωτ. § 149 σημ. 8.

δ') διαδικασία,

1) έπαγωγή.

§ 151. Ὁ ὅρκος δύναται νὰ έπαχθῇ πάντοτε καὶ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν¹, εἴτε ὑπάρχουσιν εἴτε μὴ έτε-
ραι αποδείξεις περὶ² τοῦ δι' ὅρκου αποδεικτέου πράγμα-
τος. Ἡ έπαγωγή δὲ

α) ὡς πρὸς μὲν τὸν έπογαγόντα (ἢ άντεπαγαγόντα)
οὐδέν φέρει ἀποτέλεσμα· διότι οὗτος (οὐχὶ ὁμῶς καὶ ὁ
συνδικαζόμενος ἀλληλέγγυος³ δανειστής) δύναται έλευ-
θέρως ν' ἀνακαλέσῃ τὸν ὅρκον μέχρι τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ⁴.

1) Πολ. 351 γαλ. κώδ. 1360. Τουll. ἀρ. 382. Λοιπὸν καὶ παρ' Ἐφε-
ταις· ἀλλὰ παρὰ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ ὅχι, εἰμὴ ἂν δικάζῃ ὡς δικαστήριον οὐ-
σίας (π. γ. προτεινομένων ένστάσεων κατὰ τοῦ παραδεκτοῦ τῆς ἀναιρέσεως).

2) Εἴτε ὑπὲρ τοῦ ἀποδεικτέου πράγματος ὑπάρχουσιν αἱ ἄλλαι ἀποδείξεις
εἴτε κατ' αὐτοῦ, εἶναι ἀδιάφορον, ὁ ὅρκος ἰσχυρῶς ἐπάγεται. Ὁρ. ἄνωτέρῳ
§ 150 σημ. 14. 6'. — Ὁ ἄλλος ἀποδείξεις προτείνων, συνάμα δὲ ἐπάγων
καὶ ὅρκον, θεωρεῖται κατὰ νόμον (ἄνωτέρ. § 127 σημ. 9) ὡς ἐπιβοηθητι-
κῶς τὸν ὅρκον ἐπαγαγών. Ὅπερ ἐστὶ χρῆσις αὐτοῦ πρέπει νὰ γείνῃ μόνον
ἐν δὲν ἀρκέσωσιν αἱ λοιπαὶ ἀποδείξεις νὰ πείσωσι τὸν δικαστήν. Ὅθεν
ἐπεται ὅτι ὁ δικαστής δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ἀναγκαῖον ὅρκον εἰς τοιαύτην
περίπτωσιν. Aubry Γ', 287 σημ. 17. Contra Gönner II, 524 § 6. Rau-
ter σ. 142. Ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 197 τοῦ 53) εἶπεν ὅτι εἶναι ἀδιάφορον.
Ἄλλ' ὁ ἐπάγων ὅρκον δὲν ἔχει συμφέρον τοῦ νὰ ᾔναι δυνατὴ ἡ άντεπαγωγή·
Bayer 982. Lindes Zeits. N. F. Z', 322.

3) Πολ. 369 ἐδ. 2. «Τ' ἀνάπαλιν δὲ στεροῦνται καὶ ὅλοι οἱ ἀλληλέγγυοι
δικαιώματα ἔχοντες τὰ δικαιώματά των, εάν τις αὐτῶν ἐπήγαγεν ἢ άντεπή-
γαγεν ὅρκον καὶ ὁ ἀντίδικος ὤμοσεν.»

4) Πολ. 356 ἐδ. 1. Εὐρετήρ. ΙΑ'. 314 § 77. Νόμ. 53 Βασ. (22. 5).
«Ἐάν τις ἐπαγαγὼν ὅρκον, πρὶν ὁμολῆσαι τὸν ὅρκον μηκέτι βουλευθείῃ τὸν
ὅρκον δοθῆναι, ὡς εὐπορήσας έτέρων ἀποδείξεων, μηκέτι ἐξέστω αὐτῷ ἐκ
δευτέρου τὸν ὅρκον ἐπιφέρειν, ἐπειδὴ ἅπαξ ἀπηγόρευσε.» Ἐκ τοῦ νόμου τού-

ἀνάκλησις ὅμως τῆς ἀνακλήσεως, ἥτοι ἐπανάλευσις εἰς τὸν ἅπαξ ἀνακληθέντα ὅρκον, δὲν συγχωρεῖται⁵.

6') τὸν ἀντίδικον δὲ αὐτοῦ ὑποχρεοῖ ἢ νὰ δεχθῇ τὸν ὅρκον, ἢ ν' ἀντεπαγάγῃ αὐτόν⁶. ἀλλὰ τὰ πρὸς ὀρκοδοσίαν ἀνίκανα πρόσωπα μόνον τὸ δεύτερον νὰ πράξωσι δύνανται⁷. Ἡ ἀποδοχὴ ἀποκλείει⁸ τὴν ἀντεπάγωγὴν, οὐχὶ ὅμως καὶ αὕτη ἐκείνην. Σημειωτέον δὲ ὅτι πάντοτε τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου συγχωρεῖται ἀντεπάγωγὴ, ἥτις ἐπιβάλλει τῷ διαδίκῳ εἰς ὃν ὁ ὅρκος ἀντεπάγεται τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ δώσῃ ἢ ἀποποιηθῇ αὐτόν⁹.

γ') ὁ κατὰ τὴν τεταγμένην προθεσμίαν¹⁰ μὴ δεχθεὶς

του φαίνεται ἐτι μέχρι τῆς δόσεως ἡδύνατο ν' ἀνακληθῇ ὁ ὅρκος. Bayer σ. 893. Schmid σ. 360. Aubry III. 288.

5) Πολ. 356 ἐδ. 2. Ὁ περιορισμὸς οὗτος δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ γαλ. δικαίῳ. Toullier ἀρ. 367.

6) Κολ. 352 ἐδ. 1. Κατὰ τὴν τῶν Γερμανῶν κοινὴν δικονομίαν ἔχει καὶ τρίτον τι ὁ διάδικος, εἰς ὃν ὁ ὅρκος ἐπάγεται, τὴν καλουμένην *probatio pro-exoneranda conscientia*, περὶ ἧς προφορικῶς. Bayer σ. 896.

7) Πολ. 360.

8) Ἀλλὴν γνώμην ἀπέφηνε τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐφετεῖον (ἀπόφ. 41176 τοῦ 53). Ἀλλ' ἡ ἀποδοχὴ τοῦ ἐπαχθέντος ὅρκου καταρτίζει τὴν σύμβασιν, ἥτις δὲν δύναται πλέον μονομερῶς ν' ἀνατραπῇ.

9) Ἡ ἀντεπάγωγὴ τοῦ ὅρκου εἶναι παρ' ἡμῖν πάντοτε συγχωρητή. Τὸ ῥωμ. δίκαιον δέχεται ἐξαιρέσεις τινάς, μὴ ἰσχυρούσας παρ' ἡμῖν πλέον. Νόμ. 14 § 4. 3. νόμ. 12. 13 Βασ. (28. 11). Bayer σ. 893. Καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις περιωρισμένον ἐστὶ τὸ πρὸς ἀντεπάγωγὴν δικαίωμα. Διότι κατὰ τὸ 1362 ἄρθ. τοῦ κώδ. αὐτῶν *le serment ne peut être référé quand le fait qui en est l'objet n'est point celui des deux parties*. Ἐφαρμόζονται ὅμως καὶ ἐνταῦθα αἱ διατάξεις περὶ τοῦ τῆς ἀγνοίας ὅρκου. Πολ. 363 «... ἐπήχθη ἢ ἀντεπήχθη ὁ ὅρκος...». ὅπερ καὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς παρὰδέχονται. Aubry Γ', 288. Marcadé σ. 225.

Ὁ ἀντεπαχθεὶς ὅρκος δὲν δύναται νὰ ἐπαχθῇ ἐκ δευτέρου. Ἀλλ' ὁ διάδικος ὀφείλει ἢ νὰ δώσῃ αὐτόν ἢ νὰ ἀρνηθῇ. Πολ. 353. Bayer σ. 895.

10) Ἐὰν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην δὲν συνεδριάζῃ τὸ δικαστήριον; ΑΠ 3 τοῦ 52. Εὐρετήρ. ΙΑ'. 318 § 94.

ἢ μὴ δώσας ἢ μὴ ἀντεπαγαγὼν τὸν ὅρκον διάδικος θεωρεῖται, κατὰ νόμιμον τεκμήριον, ὡς ὁμολογήσας τὸ πρᾶγμα, περὶ οὗ ὥφειλε νὰ ὀρκισθῇ¹¹. τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα φέρει καὶ ἡ ἄρνησις ἢ σιωπὴ τοῦ διαδίκου, εἰς ὃν ἀντεπλήχθη ὁ ὅρκος, ὅταν μὴ περιέχῃ προσθήκην ἢ ἀντεπαγωγὴν¹².

2) ὀρκοδοσία.

§ 152. Ὡς πρὸς τὴν ὀρκοδοσίαν ἰσχύουσι ταῦτα.

α) εἰάν ὁ διάδικος, εἰς ὃν ἐπλήχθη ὁ ὅρκος, εὐρίσκηται παρῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, χρεωστεῖ νὰ δηλώσῃ ἀμέσως καὶ δώσῃ τὸν ὅρκον τοῦτον¹. ἄλλως ὀρίζεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὸ θέμα² τοῦ ὅρκου καὶ ὁ χρόνος τῆς περὶ αὐτοῦ δηλώσεως, μεθ' ἣν προσδιορίζεται πάλιν ἡ ἡμέρα

11) Πολ. 352 ἐδ. 2. 355. Νόμ. 34 § 6. 7 Βασ. (22. 5). Νόμ. 34 § 9. Ν. 38 Π. (12. 2). Κατὰ τοῦ νομίμου δὲ τούτου τεκμηρίου δὲν συγχωρεῖται ἀνταπόδειξις· ὅρ. ἀνωτέρ. § 130 σημ. 4. — Εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρ. 365—367. 371. 361 φέρει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἡ σιωπὴ ἢ ἄρνησις τῶν αὐτόθι ἀναφερομένων προσώπων. Seuffert 396.

12) Πολ. 353. 354. Ἡ προσθήκη εἰς τὸν ἀντεπαχθέντα ὅρκον, ἢ τὴν ἄρνησιν αὐτοῦ ἀζήμιον καθιστῶσα, πρέπει ν' ἀναφέρηται εἰς τὸ ἀποδεικτέον θέμα, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ὥς ἐκ τῆς ἀντεπαγωγῆς ἀναγκαίαν μεταβολήν· διότι ὁ ἀντεπαγόμενος ὅρκος εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐπακτοῦ. Ν. 34 § 8 Βασ. (22. 5) καὶ τὸ σχολίον οὐ πάντως δέ. Bayer σ. 896.

1) Πολ. 376. Ἀλλὰ δι' ἀποχρῶντας λόγους, π. χ. ἐπὶ παλαιᾷ καὶ πολυπλόκου ὑποθέσεως, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ καὶ τότε προθεσμίαν πρὸς τοῦτο.

2) Δύναται τὸ δικαστήριον νὰ διορθώσῃ τὸ θέμα τοῦ ὅρκου; Τὰ δικαστήρια ἀπαντῶσι καταφατικῶς (Εὐρετήρ. ΙΑ'. 286. 316.). Διότι περὶ ἐπουσιωδῶν πραγμάτων καὶ ἂν δοθῇ ὅρκος δὲν ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς ὑποθέσεως, ὁ δὲ δικαστὴς ὀφείλει κατὰ τὸ 244 ἄρθρον νὰ φροντίζῃ ὥστε οὐσιώδη περιστατικὰ νὰ περιέχῃ τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως. Ν. 34 § 5 Βασ. (22. 5). «Ἐὰν ἀμφιβάλλωσι τὰ μέρη περὶ τῆς τοῦ ὅρκου ποιότητος, ὁ δι-

καὶ ὁ τόπος τῆς δόσεως αὐτοῦ³. Ὡς τόπος τῆς ὀρκοδοσίας χρησιμεύει συνήθως τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου. ἀλλὰ βεβαιουμένου κωλύματος ἢ κατοικοῦντος μακρὰν τοῦ δόσοντος συγχωρεῖται ἢ δι' εἰσηγητοῦ ἢ ἐπιτετραμμένου δικαστοῦ ὀρκοληψία⁴.

β') τὸν ὄρκον ὀφείλει νὰ δώσῃ αὐτὸς ὁ διάδικος, οὐχὶ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλος. ἐὰν δὲ ᾧσι πολλοὶ διάδικοι, ὀρκίζονται πάντες⁵. ἐξαίρεσίς τις γίνεται ἐπὶ τῶν σωματείων⁶ καὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν⁷. Ἀντὶ δὲ τοῦ πρὸς ὀρκοδοσίαν ἀνηλίκου δύναται, συναινέσει τοῦ ἐπαγαγόντος τὸν ὄρκον, νὰ ὀρκισθῇ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ⁸. Τὰ νομικὰ πρόσωπα, ἐκτὸς τῶν σωματείων, ὀρκίζονται διὰ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου αὐτῶν, ἥτοι τὸ Δημόσιον διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, τὰ ἀγαθοεργὰ καὶ ἄλλα φιλόανθρωπα καθιδρύματα, διὰ τοῦ προΐσταμένου τῆς διοικήσεως αὐτῶν. Περὶ τῆς ὀρκοδοσίας δὲ τῶν σωματείων, συμπεριλαμβανομέ-

καστῆς αὐτὸν τυπεῖ.» Σαβιν. Συστ. Ζ'. 62 σημ. cc. Wetzell σ. 174 σημ. 18. Μόνον τότε δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο τὸ δικαστήριον, ὅταν ὁ διάδικος δεχθῇ τὸν ὄρκον ὅπως τῷ ἐπάγεται· ὄρ. ἀνωτέρ. § 150 σημ. 15.

3) Πολ. 352. 353. 374. 375. Τὰ δύο ταῦτα πρέπει κατὰ τὴν δικονομίαν νὰ γίνωνται διὰ δύο ἀποφάσεων. Ἀλλ' ἡ πρακτικὴ τῶν δικαστηρίων ἐνώνει αὐτὰ καὶ κατὰ γενικὸν κανόνα καλῶς ποιοῦσα.

4) Πολ. 377. 15. Γαλ. δικον. 124. Mevii Decis. Γ', 421. Seuffert Blätter Ζ', 161. Wetzell σ. 162 σημ. 21.

5) Πολ. 368. Bayer σ. 830.

6) Πῶς ὀρκίζονται τὰ σωματεῖα, ἥτοι τὰ ἐκ πολλῶν ἀνθρώπων συγκείμενα νομικὰ πρόσωπα, περιέχουσιν ἀκριβεῖς διατάξεις τὰ ἀρθ. 365—367, δι' ὧν καθαρίζονται αἱ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς Γερμανίας ὑπάρχουσαι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀμφιβολίαι καὶ διενέξεις (Seuffert Coment. Γ', 357. Bayer σ. 878). Ἐλήφθησαν δὲ πᾶσαι ἐκ τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1834 § 270. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. Carré ζ. 514, καὶ τὸ θέμα τῆς ἀποφ. ΑΠ 368 τοῦ 55.—7) Πολ. 371.—8) Πολ. 364. ΑΠ 159 τοῦ 53.

νων καὶ τῶν δῆμων, συντάσσεται βούλευμα περὶ τῆς ἀποδοχῆς, ἀποποιήσεως ἢ ἀντεπαγωγῆς τοῦ ὅρκου⁹.

γ') ἀποδεικτικὴ δύναμις.

§ 153. Ὁ δοθεὶς ὅρκος ἀποτελεῖ ἐν τῇ δίκῃ πλήρη ἀπόδειξιν, ἀποκλείουσιν πᾶσαν ἀνταπόδειξιν, καὶ αὐτὴν τῆς ψευδορκίας¹. τὴν αὐτὴν δὲ βεβαίως δύναμιν ἔχει καὶ ὁ συγχωρηθεὶς ὅρκος². Ἡ ἀποδεικτικὴ δὲ αὕτη δύναμις ἐκτείνεται καὶ εἰς τοὺς διαδόχους τῶν διαδίκων, γενικοὺς καὶ εἰδικούς³. προσέτι ἐπὶ ἀλληλεγγύῃς ὁ παρά τινος τῶν

9) Πολ. 364. δημοτ. νόμ. 50 § 19. Bayer σ. 878.

1) Πόλ. 357 «δ γενόμενος ὅρκος ἀποτελεῖ... ἐντελῆ ἀπόδειξιν. πᾶσα ἀνταπόδειξις, καὶ αὕτη προσέτι ἡ περὶ ψευδορκίας ἀπόδειξις, εἶναι ἀπαράδεκτος, ἐπιφυλαττομένης τῆς ποινικῆς καταδιώξεως». Γαλ. κώδ. 1363. νόμ. 5 § 2 Βασ. (22. 5) «μετὰ τὸν ὅρκον οὐ ζητεῖται, εἰ ᾗν χρέος». νόμ. 15 Π (44. 1). Σχόλ. τοῦ Ἐναντιοφανοῦς ὑπὸ τὸν 31 νόμ. «ἡ τμηθεῖσα ὑπόθεσις δι' ὅρκου ἐξ ἐπαγωγῆς τοῦ ἀντιδίκου ἢ συναινέσεως τῶν μερῶν οὐκ ἀναψηλαφᾶται προσχέματι ἐπιορκίας, εἰμὴ ρητῶς ὁ νόμος τοῦτο ὑπεξείλε». νόμ. 43 Βασ. αὐτ. Ν. 4 Κώδ. (4. 1). Ἐξαιρεῖ δὲ τὸ ῥωμ. δίκαιον τὴν περίπτωσιν τοῦ 13 νόμ. Κώδ. (4. 1), οὗσαν νόμ. 55 Βασ. αὐτόθι. Bayer σ. 905. Bonnier ἀρ. 312. Schmid II. 388. Marcadé σ. 226. III. Καὶ μείζονα κατὰ τι δύναμιν τῆς τελεσιδικίας ἔχει. Ὁ ὅρκος οὐκ ἀναψηλαφᾶται διὰ τὴν ἀνέυρεσιν νέων ἐγγράφων (νόμ. 31 Π. 12. 2), ἐνῷ ἡ ἀπόφασις ὑπόκειται εἰς ἀναψηλάφησιν. Πολ. 785 § 6.

Ἐπειδὴ ἡ ἀπόδειξις τῆς ψευδορκίας δὲν συγχωρεῖται κατὰ τὸ ἀρθρ. 357 εἰμὴ μόνον διὰ τὴν ποινικὴν καταδίωξιν, ἔπεται ὅτι ὁ ἀντίδικος τοῦ ἐπὶ ψευδορκίᾳ κατηγορουμένου δὲν δύναται νὰ παρυσταθῇ ὡς πολιτικὸς ἐνάγων καὶ νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν. Aubry Γ', 289 σημ. 24. Dalloz chose jugée ἀρ. 510. Instr. Crimin. ἀρ. 113. Obligat. ἀρ. 4894. 5376. Marcadé l.c. Bonnier l. c. ΑΠ. ποιν. ἀπ. 428 τοῦ 58.

2) Νόμ. 9 § 1. Νόμ. 28 § 3 Βασ. (22 5). Bayer σ. 908. Σαβιν. Ζ'. 62.

3) Κατὰ τὸν νόμ. 3 § 3 Βασ. (22 5) ὁ ἐτέρου ὅρκος ἄλλον οὐκ ὠφελεῖ οὔτε βλάπτει· ἀλλ' εἰς τοὺς διαδόχους τῶν διαδίκων, μὴ ὄντας τρίτους, ἡ

ὀφειλετῶν δοθεὶς ὅρκος ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς συνοφειλέτας, καὶ ὁ παρὰ τινος τῶν δανειστῶν ἐπαχθεὶς καὶ ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου δοθεὶς ὅρκος βλάπτει καὶ τοὺς λοιποὺς συνδικαζομένους δανειστάς⁴. ὡσαύτως ὁ ὑπὸ τοῦ πρωτοφειλέτου δοθεὶς ὅρκος ὠφελεῖ καὶ τὸν ἐγγυητὴν, καὶ πάλιν ὁ ὅρκος τούτου ὠφελεῖ τὸν πρωτοφειλέτην⁵. Ἀλλὰ τοὺς ἀπλοῦς ὁμοδίκους οὔτε ὠφελεῖ οὔτε βλάπτει ὁ ὅρκος ὁ εἰς τοὺς λοιποὺς ἐπαχθεὶς ἢ παρὰ τούτων δοθείς⁶.

Γ') περὶ τοῦ ἀναγκαίου ὅρκου α).

§ 154. Ὅσακις αἱ παρὰ τῶν διαδίκων προσαχθεῖσαι ἀποδείξεις δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς μὀρφωσιν δικαστικῆς πεποιθήσεως περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων πραγμάτων, ἵνα ἔχη τότε ὁ δικαστὴς μέσον πρὸς ἄρσιν τῆς ἀμφιβόλου

διάταξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται, ὡς καὶ τὸ 357 ἄρθρον ἀναγνωρίζει· ἴδ. καὶ νόμ. 9 § 7 αὐτ. Ἡ διάταξις ὅμως αὕτη ὡς πρὸς τοὺς δικαστικούς ὅρκους ἔχει παρ' ἡμῖν σημασίαν μόνον ἐπὶ τῶν διαρκούσης τῆς δίκης λαμβανουσῶν χώραν διαδοχῶν, διότι μετὰ ταῦτα ἔχουσιν ἐφαρμογὴν αἱ τῆς τελεσιδικίας ἀρχαί.

4) Πολ. 369. Νόμ. 28 πρ. Βασ. (22. 5). Ὁ ὅρκος τινὸς τῶν ἀλληλεγγύων δανειστῶν ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιπούς; Οὐχί. διότι δὲν ὑπάρχει ὁ αὐτὸς καὶ ἐνταῦθα λόγος· Ὅτι ὑπάρχει τὸ δάνειον. π. γ. ἀπέναντι τοῦ ὀρκισθέντος δανειστοῦ δὲν ἔπεται ὅτι ὑπάρχει καὶ δάνειον ἀλληλέγγυον· Savig. Obligationenrecht I. 187. Παπαρρόγ· Ἐνοχ. δίκαιον σ. 32.

5) Πολ. 370 Νόμ. 42 § 1. 3. Τοῦ ἐγγυητοῦ ὁ ὅρκος δὲν ὠφελεῖ τὸν πρωτοφειλέτην, ἐὰν ὁ ἐγγυητὴς ὡς μὴ ἐγγυησάμενος ὤμοσεν.

Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ὡς πρὸς πάντα τὰ θέματα ταῦτα ἴδ· ἄρθρ. 1565 τοῦ κώδικος. Aubry Γ', 289 σημ. 27. 28. Marcadé σ. 228.

6) Πολ. 368. Ἰσχύει δηλ. καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν τὰ μεταξὺ ἐτέρων γινόμενα ἐτέροισι οὐ βλάπτει. Ν. 10 Βασ. (22. 5).

α) Πολ. 378 — 382. γαλ. κώδ. 1366 — 1368. Bayer 910. Schmid. II. 409. Marcadé σ. 230. Aubry Γ', 554, Ρουσσόπ. 355.

ταύτης καταστάσεως, παρέσχεν αὐτῷ ἡ νομοθεσία τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιβάλλειν αὐτεπαγγέλτως ὄρκον. Ὁ ὄρκος οὗτος καλεῖται ἀναγκαῖος, καθὼ πλείονα περιορισμὸν τιθεὶς τῷ διαδίκῳ ἢ ὁ ἐπακτός, καὶ εἰ μὲν ἐπιβάλλεται τῷ ἀποδεικνύοντι ὀνομάζεται εἰδικώτερον ἀναπληρωτικὸς (jur. suppletorium), εἰ δὲ τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ, ἀπαλλακτικὸς (jur. purgatorium). Ἐχουσι δὲ παρ' ἡμῖν τὰ περὶ αὐτοῦ οὕτως· ὁ ἀναγκαῖος ὄρκος ἐπιβάλλεται

α) παρὰ τοῦ δικαστηρίου κατ' αἵτησιν ἢ καὶ ἀνεπαγγέλτως,

β) ὁσάκις αἱ κατὰ διαταγὴν¹ αὐτοῦ προσαχθεῖσαι ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀγωγῆς ἢ τῶν ἐνστάσεων δὲν ἀπέτυχον μὲν ἐντελῶς², εἰσὶν ὅμως ἀτελεῖς εἰς ἀπαρτισμὸν δικανικῆς ἀληθείας·

γ) τῷ ἀποδεικνύοντι μὲν ὡς ἀναπληρωτικὸς, ὅταν αἱ ὑπάρχουσαι ἀποδείξεις καθιστῶσιν, ὡς λέγει ὁ νόμος, σφόδρα πιθανοὺς τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτοῦ, ἥτοι ὅταν ὑ-

1) Ὡστε ὁ ἀναγκαῖος ὄρκος δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ πρὶν ἢ ἐκδύσῃ ἀπόφασιν περὶ ἀποδείξεως καὶ παρέλθῃ ἡ διὰ τὴν προσαγωγὴν αὐτῆς προθεσμία. Ἐὰν αἱ κατὰ προαπόδειξιν προσαχθεῖσαι ἀποδείξεις ὧσιν ἀτελεῖς, διατάσσεται ἡ προσαγωγὴ κρείττονος ἀποδείξεως κατὰ τὸ 250 ἄρθρον· Bayer σ. 942.

2) Ἄν ἀπέτυχον ἐντελῶς ἐφαρμόζεται ὁ κανὼν *actore non probante reus absolvitur*. Πολ. 77. 378. ἐδ. 2. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἡδύνατο καὶ τότε νὰ ἐπιβάλῃ ὄρκον ὁ δικαστής· ὥφειλε μόνον νὰ ἐρευνήσῃ ἂν τῶντι ἐλλείπουσιν ἕτεραι ἀποδείξεις. N. 31. 45 Βασ. (22. 5) καὶ τὸ σχόλ. ὑπὸ τὸν δεῦτερον νόμον.

Παρ' ἡμῖν ὑπάρχει τὸ θέμα τοῦ 17 ἁρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃ ἐὰν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὰ βιβλία προβάλλονται ὡς παρεκτικὰ πίστεως, δὲν θέλῃ νὰ τὰ ἐμφανίσῃ, δύναται ὁ δικαστής νὰ ἐπιβάλῃ ὄρκον εἰς τὸν ἀντίδικον· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα δὲν ἐλλείπουσιν ἐντελῶς ἀποδείξεις ὑπὲρ τοῦ ὀρκιζομένου.

πάρχωσι πλείονες λόγοι ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν· τῷ ἀντιδίκῳ δὲ αὐτοῦ ὡς ἀπαλλακτικός, ὅταν ἀσθενῇ μόνον πρόκηνται τεκμήρια. Πότε αἱ προσαχθεῖσαι ἀποδείξεις δικαιολογοῦσι τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἀναπληρωτικοῦ καὶ πότε τὴν τοῦ ἀπαλλακτικοῦ, ἀφῆκεν ὁ νόμος εἰς τὴν ἔμφρονα τοῦ δικαστικοῦ τῆς ὑποθέσεως ἐκτίμησιν³,

δ') ἐπομένως δὲν δύναται ν' ἀντεπαχθῇ ὡς ὁ ἐκούσιος. ἀλλὰ τ' ἀποτελέσματα τῆς μὴ δόσεως αὐτοῦ εἰσὶ τὰ αὐτὰ ὡς καὶ τὰ ἐκείνου· τὴν αὐτὴν προσέτι δύναμιν ἔχει καὶ ὁ δοθεὶς ἀναγκαῖος ὅρκος⁴. διότι παρέχει καὶ αὐτὸς πλήρη ἀπόδειξιν, ἀποκλείουσιν πᾶσαν ἀνταπόδειξιν⁵. καὶ ὁ μὲν

3) Πολ. 380. Ὁ δικαστὴς ἐνταῦθα, ἐκτὸς τῆς σταθμήσεως τῶν ἀποδείξεων καθ' ἑαυτὰς, ὀφείλει ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν μείζονα ἀξιοπιστίαν τοῦ ἀδίκου καὶ εἰς τὴν κρείττονα τοῦ πράγματος γνώσιν· ἐπομένως νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἀξιοπιστότερον διάδικον ἢ τὸν ἔχοντα ἰδίαν γνώσιν τοῦ πράγματος καὶ διατοῦτο ὀφείλοντα νὰ ὀρκισθῇ τὸν προσωπικὸν ὅρκον καὶ οὐχὶ τὸν τῆς εἰδήσεως. Bayer σ. 913. Προσέτι δύναται νὰ ἐφαρμύσῃ καὶ τὰς ἐξῆς διατάξεις ὁ δικαστὴς, ὅσας αἱ ἀμφιβάλλει τίνας ἀποδείξεις νὰ θεωρήσῃ ἰσχυροτέρας, τοῦ ἀποδεικνύοντος ἢ τοῦ ἀντιδίκου, ἥτοι τὸν νόμ. 85 πρ. Βασ. (2. 3) καὶ τὸν ἕτερον νόμ. 125 Βασ. αὐτ.

ἐν τοῖς ἀμφιβάλλοις ὑπὲρ τῆς προικὸς ἀποκρινόμεθα.

θάλπονται μᾶλλον οἱ ἐναγόμενοι ἢ περ οἱ ἐνάγοντες.

4) Πολ. 381. 382. Καὶ ἐνταῦθα ἀποκλείεται τῆς ψευδορκίας ἡ ἀπόδειξις· διότι τὸ 2 ἐδ. τοῦ 382 ἄρθρου παραπέμπει εἰς τὸ 357 ἄρθρ. Κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν συγχωρεῖται τοῦτο. Bonnier ἀρ. 327. Aubry σ. 353 σημ. 16.

Περὶ τὸν ἴσως εἶναι νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὸ Ἐφετεῖον δύναται νὰ ἐκτιμῇ ἄλλως τὰς ἀποδείξεις καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ ἀντὶ τοῦ ἀναπληρωτικοῦ τὸν ἀπαλλακτικὸν ὅρκον ἢ τ' ἀνάπαλιν, καὶ οὕτω νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐκ τῆς παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖῳ δόσεως τοῦ ὅρκου παραχθεῖσαν δικανικὴν ἀλήθειαν.

5) Δὲν εἶναι λοιπὸν ὀρθὸν τὸ ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ Γ· Α. Ῥάλλη (417 ἀρ. 489) ἀνχινωσκόμενον «ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὸν δοθέντα ὅρκον ἀν' νέαι ἀποδείξεις τὸν πείσωσιν ν' ἀποφασίσῃ ἄλλως».

ἀναπληρωτικὸς συμπληροῖ τὰς ὑπαρχούσας ἀτελεῖς ἀποδείξεις, ὁ δὲ ἀπαλλακτικὸς καταστρέφει αὐτὰς ἐντελῶς⁶.

Ἐπὶ τέλους σημειωτέον ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ ἀναγκαίου ὅρκου ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογίαν αἱ περὶ τῶν ἐκουσίων διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας, καθ' ὅσον ἡ φύσις καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ ἐπιδέχεται⁷.

Δ') περὶ τοῦ ἐκτιμητικοῦ ὅρκου α).

§ 155. Ὁ ἔνδικος τοῦ ῥωμ. δικαίου ὅρκος καὶ ὁ ὑπὸ Ζήνωνος τοῦ αὐτοκράτορος θεσπισθεὶς, ἔτι δὲ τὸ *juramentum quantitatis* τῶν δικονομολόγων ἔχουσιν ἱκανὴν

Διότι, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσκει εἴρηται, ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα τὸ 357 ἄρθρον. — Πλὴν μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ὅρκου μέχρι τῆς δόσεως αὐτοῦ δύναται ν' ἀλλάξῃ γνώμην ὁ δικαστής (ΑΠ 58 τοῦ 47), ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἐκουσίου ὅρκου δὲν συγχωρεῖται κατὰ τὰ ἀνωτέρω (§ 151 σημ. 8) λεχθέντα. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον δύναται νὰ πολεμηθῇ ἐνίκα ὁ ὅρκος δι' ἀποδείξεων ἔπειτα εὐρεθεῖσιν. Ν. 34 Βασ. (22. 5). Ἰδ. § 153 σημ. 1 καὶ § 242 σημ. 10. 6) Πολ. 382 ἐδ. 1.

7) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 382 ἐδ. 2 ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀναγκαίου ὅρκου αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 351. 357. 363 καὶ 372 — 377, αἱ εἰς τοὺς ἐκουσίου ὅρκους ἀναφερόμεναι. Ἴσως ἐρωτήσῃ τις διὰ τί τὸ ἄρθρ. 382 δὲν παρπέμπει καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἄρθρα; Διότι τὸ 349 ἄρθρ. ἰδιάζει μόνον εἰς τὸν ἐκουσίου ὅρκον, ὡς καὶ τὰ ἄρθρα 351—354 καὶ 356, 361, 362. τὸ 355 ἄρθρον ἀντικατέστη διὰ τοῦ 381 ἄρθρου. Τὰ ἄρθρα δὲ 358 καὶ 364—371 κατὰ παραδρομὴν, νομίζω, παρελείφθησαν. ἐκομένως πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἐφαρμοζόμενα καὶ εἰς τοὺς ἀναγκαίους ὅρκους κατ' ἀναλογίαν, ἡγουν ἐὰν τὸ δικαστήριον ἐπιβάλῃ ὅρκον ἐν ἀγνοίᾳ εἰς τινὰ πρὸς ὀρκοδοσίαν ἀνίκανον, ὀφείλει πληροφορηθὲν ὕστερον τοῦτο, ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν καὶ νὰ λύσῃ ἄλλως τὴν διαφοράν, ἴσως ἐπιβάλλον εἰς τὸν ἀντίδικον τὸν ὅρκον. Προσέτι προτιθέμενον νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς τινὰ κοινότητα, χρεωστεῖ νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 365—367.

α) Bayer σ. 945. Schmid II. 389. Vangerow § 471,

συγγένειαν πρὸς τὰς περὶ ἐκτιμητικοῦ ὅρκου διατάξεις τῆς πολιτ. ἡμῶν δικονομίας. ὥστε ἀναγκαῖον γίνεται νὰ προταχθῶσιν ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῶν.

Ἑνδίκος ὅρκος (*jusj. in litem*). ἐπὶ δικῶν τινων, ἀντικείμενον ἐχουσῶν ἀπόδοσιν ἢ παράστασιν πράγματος¹, εἰ μὲν ὁ καταδικασθεὶς ἐναγόμενος καθίστανεν ἐκ δόλου ἢ μεγάλης ῥαθυμίας², ἀδύνατον τὴν ἐν αὐτῷ τῷ πράγματι (*in natura*) ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, ἀνετίθετο παρὰ τοῦ δικαστοῦ αὐτῷ τῷ ἐνάγοντι³, εἴτε ὑπῆρχον εἴτε μὴ ἀποδείξεις ἕτεραι⁴, ὁ δὲ ὅρκου προσδιορισμὸς τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος τὸν προσδιορισμὸν δὲ τοῦτον ἐποίει κατ' οἰκίαν ὅλως γνώμην ὁ ὁμνύων⁵.

Ζητώνειος ὅρκος (*juram. Zenonianum*). ὁ διὰ βιαιοπραγιῶν ἀπολέσας πράγματα κινητὰ ἢ ἄλλως ζημιωθεὶς δύναται, κατὰ τινὰ διάταξιν τοῦ Ζήνωνος, ἐὰν τὴν γενομένην αὐτῷ βίαν φανεράν καταστήσῃ, μόνον δὲ περὶ τῆς ζημίας ἢ τῶν ἀπολεσθέντων πραγμάτων ἀπορῇ ἀποδείξεων, νὰ προσδιορίσῃ ἐνόρκως, ἐπὶ τῆς παρὰ τοῦ δικαστοῦ γε-

1) Οὐχὶ δηλαδὴ ἀπλῆν παράδοσιν, ἀλλὰ *restitutionem* ἢ *exhibitionem*.

2) Νόμ. 2. 4 § 4. Ν. 5 Βασ. (22. 6). νόμ. 67 Βασ. (15. 1). Ἄν καὶ τὰ χωρία ταῦτα δὲν ἀναφέρωσι τὴν μεγάλην ῥαθυμίαν, ἐννοεῖται ὅμως καὶ αὕτη διὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα *culpa lata dolo aequiparatur* ὅρ. καὶ νόμ. 2 Κ (5. 53).

3) Αἱ καλούμεναι *arbitrariae actiones* καὶ ὅσαι τῶν τῆς καλῆς πίστεως ἐστρέφοντο εἰς ἀπόδοσιν ἢ παράστασιν πράγματος ἦσαν, ἐν αἷς ἐλάμβανε χώραν ἐν γένει ὁ ἐνδίκος ὅρκος. Vanger σ. 299.

4) Ὡστε εἰς τὸν ἐνδίκον ὅρκον ἐγένετο προσφυγὴ οὐχὶ μόνον ἐπὶ ἀπορίας ἄλλων ἀποδείξεων, ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε. Bayer σ. 917. 4. Schmid II. 399

5) Ἡδύνατο ὅμως νὰ ὀρίσῃ ἀνώτατον ποσὸν ὁ δικαστής. Νόμ. 18 πρ. Βασ. (10. 3). Ν. 4 § 2 Ν. 5 Βασ. (22 6). Περὶ τινων φαινομένων ἀντινομῶν ἐν τοῖς νόμοις ὅρ Vanger σ. 301.

νομένης ἐκτιμήσεως, τὴν ζημίαν ἢ τὸ εἶδος καὶ τὴν ἀξίαν τῶν πραγμάτων⁶.

juramentum quantitalis. ὁ ὅρκος οὗτος, περὶ οὗ ἀσύμφωνοι τῆς γερμανίας οἱ δικονομολόγοι διατελοῦσι, λαμβάνει ἐφαρμογὴν ὁσάκις ὁ λόγος καὶ ἡ ὑπαρξίς ἀπαιτήσεως τινὸς ἀποδειχθῇ, περὶ τῆς ποσότητος ὅμως αὐτῆς καὶ τοῦ μεγέθους ἐλλείπουσιν ἐντελῶς ἀποδείξεις. ἐπιβάλλεται δηλ. τότε ὅρκος περὶ τούτου τῷ αἰτοῦντι⁷.

Καὶ ταῦτα μὲν τὸ ῥωμ. δίκαιον καὶ οἱ συγγραφεῖς. Κατὰ δὲ τὴν νομοθεσίαν τὴν ἐγγχώριον⁸.

«*Εὰν ὁ λόγος καὶ ἡ ὑπαρξίς ἀπαιτήσεως τινὸς ἢ παρανόμως γενομένης ζημίας ἀποδειχθῇ, ἦναι δὲ ἀδύνατον γὰρ ἐξακριβωθῇ ἡ ποσότης καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως ἢ τῆς ζημίας δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων, ἐπιβάλλει τὸ δικαστήριον ἐκτιμητικὸν ὅρκον εἰς τὸν ἔχοντα τὴν ἀπαίτησιν ἢ τὸν ὑποστάντα τὴν ζημίαν.— Κατὰ τὴν ἐκτίμησιν λαμβάνεται ὡς βάσις ἡ ἀληθὴς ἀξία καὶ οὐχὶ ἡ κατὰ φαντασίαν· ὅθεν τάττει ὁ δικαστὴς τὸν ὑπέρτατον ὅρκον, ὃν δὲν δύναται γὰρ ὑπερβῇ ὁ ὁμνύων».*

Παρ' ἡμῖν λοιπὸν συνεχωνεύθησαν εἰς ἓν τὰ τρία εἶδη τοῦ ἐκτιμητικοῦ ὅρκου τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας, ὡς θεμελίου τεθέντος τοῦ τρίτου· Εἰδικώτερον δὲ ῥητέον τὰ ἐξῆς. ὁ ἐκτιμητικὸς ὅρκος

α) ὑπάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀναγκαίων ὅρκων· ἐπιβάλλεται δὲ παρὰ τοῦ δικαστηρίου πάντοτε εἰς τὸν ἐνάγοντα⁹.

6) Νόμ. 9 K. (8. 4). Νόμ. 57 Βασ. (50. 3). Ὡστε ὁ ὅρκος οὗτος ἡδύνατο γὰρ ἐπιβληθῇ περὶ τοῦ μεγέθους μόνον τῆς ζημίας, καὶ ἂν ἐλείπον ἄλλαι ἀποδείξεις· Bayer. 920.

7) Ἰδ. Bayer σ. 920. Schmid II. 403. 8) Πολ. 383.

9) Ἐνάγων δὲ εἶναι καὶ ὁ ἀντενάγων,

διαφέρει ὅμως ἐν πολλοῖς τοῦ ἀναπληρωτικοῦ ¹⁰.

β') περιλαμβάνει τά τε τοῦ ἐνδίκου ὅρκου καὶ τοῦ ζη-
ωνοεῖου τὰ θέματα, ὡς καὶ τὰ τοῦ ἐκτιμητικοῦ τῶν δι-
κονομολόγων. ἀλλ' ἐφαρμόζεται μόνον ἐν ἐλλείψει ἄλλων
ἀποδείξεων ¹¹ καὶ ἐντὸς τοῦ ὑπερτάτου ὅρου ὃν ὁ δικαστὴς
τάξῃ.

γ') διέπεται ἐν γένει ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν τῶν τοῦ ἀ-
ναγκαίου ὅρκου ¹².

10) Προπάντων ἵνα ἐπιβληθῇ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρ-
χῃ σφοδρὰ πιθανότης περὶ τε τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀπαιτήσεως καὶ περὶ τοῦ
μέγεθους αὐτῆς. ὁ δὲ ἐκτιμητικὸς ὅρκος ἐπιβάλλεται ὡςάκις ἢ μὲν ἀπαί-
τησις εἶναι ἐντελῶς ἀποδεδειγμένη ἢ ἀναμφισβήτητος, τὸ μέγεθος δὲ αὐτῆς
ἐντελῶς ἀναπόδεικτον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀποδείξας τὴν ἀπαίτησιν αὐτοῦ μόνον
οὐχὶ καὶ τὸ ποσὸν ἢ τὸ μέγεθος αὐτῆς δὲν ἀπέδειξε σχεδὸν τίποτε, μεγάλη
περίσκεψις καὶ προσοχὴ ἀπαιτεῖται ἐκ μέρους τῶν δικαστηρίων περὶ τὴν
χρῆσιν τοῦ ἐκτιμητικοῦ ὅρκου.

11) Ἐὰν ὁ ἐνάγων ᾗτο αἴτιος τοῦ νὰ μὴ ὑπάρχωσιν ἄλλαι ἀποδείξεις, δὲν
πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις τοῦ ὅρκου τούτου (Glück, IB', 473). ἄρα οὐχὶ ἂν
δὲν ὑπάρχωσιν, ἀλλ' ἂν δὲν ᾗτο δυνατόν νὰ ὑπάρχωσιν ἄλλαι ἀποδείξεις.
ὡσαύτως ἐὰν δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων δύναται νὰ εὑρεθῇ ἢ ποσότης
ἢ ἀμφισβητουμένη π.χ. δι' ἐμπειροτεχνῶν, αἰτουμένης ἀντιμισθίας διὰ χορη-
γηθείσας ὑπηρεσίας χωρὶς νὰ προσυμφωνηθῇ ὁ μισθός· Πρβ. καὶ Πολ.
880. 881.

12) Ἰδίως πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ ὁ ἐκτιμητικὸς ὅρκος δὲν δύναται
ν' ἀντεπαχθῇ, δοθεὶς δὲ παράγει τεκμήριον-δικαστικὸν ἀνεπίδεκτον ἀντα-
ποδείξεως. Τὰ δύο ταῦτα συνάγονται ἀρχούντως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν
ἄρθρ. 378 καὶ 381, ἅτινα περιλαμβάνουσι καὶ τὸν ἐκτιμητικὸν ὅρκον, μετὰ
τοῦ 266 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου, καθ' ὃ ἐπὶ ἐκτιμητικοῦ ὅρκου εἶναι ἀπα-
ράδεκτος κατηγορία περὶ ψευδορκίας.

Κατὰ βρωμ. δίκαιον ἡδύνατο ὁ δικαστὴς ἐξ εὐλόγου αἰτίας νὰ μειώσῃ τὸ διὰ
τοῦ ὅρκου ὀρισθὲν ποσόν· Νόμ. 4. 5 Βασ. (22. 6) καὶ σχόλ. τοῦ Νόμ. 11
τρῷ αὐτοῦ τίτλου.

Ζ') ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ. α)

I) γενικά.

§ 156. Ὑπομνήματα ἐν τῇ πολιτ. δικονομίᾳ καλοῦνται ἐκεῖνα τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἔργα, δι' ὧν παρωχημένων πράξεων ἢ συμβεβηκότων διατηρεῖται ἡ μνήμη¹· καὶ εἰ μὲν διὰ γραμμάτων (ἐντύπων ἢ χειρογράφων) γίνεται ἡ ὑπόμνησις, ὀνομάζονται εἰδικώτερον ἔγγραφα. εἰδὲ δι' ἄλλων σημείων, μνημεῖα². Τῶν ἐγγράφων, καθὸ ἀποδείξεων ἀψευδῶν καὶ ἥκιστα ἀμφιβόλων,³ συχνοτάτῃ ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς δίκαις γίνεται ἡ χρῆσις, σπανία δὲ τῶν μνημείων

II) περὶ ἐγγράφων.

Α') ἐν γένει.

§ 157. Τὰ ἔγγραφα κατ' εἶδος μὲν ἐξεταζόμενα εἰσὶ α) δημόσια ἢ ἰδιωτικά, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία κατατάσσονται, β') πρωτότυπα ἢ ἀντίγραφα, καὶ γ') συσχετικά, ἀναφέροντα καὶ ἀναφερόμενα¹. Κατὰ τὸ περιεχό-

α) Bayer σ. 833. Schmid. II. 266. Aubry σ. 289 Marcadé E', 7. Ῥουσοπ. 228. Εὐρετήρ. ΣΤ'. 355. Dalloz Oblig. ἀρ. 2995.

Πηγαί. Βασ. (22. 1). Ν. 30—34. Ἀρμεν. (Α'. ή). Πολ. 384—464. Βαυαρ. Σχ. § 229—245. 280. 286—292. Γαλ. κώδ. 1317—1340.

1) Τὸ Ῥωμ. δίκαιον μεταχειρίζεται συνήθως τὴν λέξιν *instrumentum* εἰς εὐρυτέραν ὁμῶς σημασίαν, ὥς καὶ οἱ Βυζαντινοὶ τὸ δικαίωμα. Ν. 30 Βασ. (22. 1). «Τῷ ὀνόματι τῶν δικαιωμάτων δηλοῦνται πάντα τὰ τὴν ὑπόθεσιν δεικνύοντα· διὸ καὶ τὰ ἐκμαρτύρια, καὶ οἱ μάρτυρες τάξιν δικαιωμάτων ἐπέχουσιν.»—2) Πολ. 384. Bayer I. c.

3) ἃ δ' εἰς ἔριν πίπτουσιν ἀνθρώποις κακὰ. δέλτος διαιρεῖ κ' οὐκ ἔξ ψευδῆ λέγειν. Στοβ. Γ'. 110.

1) Πολ. 398. 407. 408. 423. 393. Bayer σ. 835. Κατὰ Ῥωμ. δίκαιον

μενον δὲ, ἐμφαίνουσιν ὅτὲ μὲν γνώμην τινὰ τοῦ ἐκδό-
του, ὅτὲ δὲ μαρτυρίαν αὐτοῦ περὶ ἑαυτοῦ ἢ τρίτου, καὶ ἄλ-
λοτε διάθεσιν, τινὰ τῶν ἑαυτοῦ. Ἡ τριπλῇ αὕτῃ διάκρισις
σημασίαν ἔχει ὡς πρὸς τὴν ἀποδεικτικὴν τῶν ἐγγράφων
δύναμιν 2.

Περὶ πάντων τῶν ἐγγράφων κρατοῦσιν ἐν γένει οἱ ἀ-
κόλουθοι κανόνες.

1) ὁ τύπος αὐτῶν κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ
τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς συντάξεως³.

2) ἀποδεικτικὴν δύναμιν ἔχουσι μόνον τὰ κατὰ νόμιμον
τύπον συντεταγμένα, ἔτι δὲ ἀκέραια καὶ εὐανάγνωστα
ἐγγράφα. ὅθεν ἐπηρεαστικὰ τῆς ἰσχύος τῶν ἐγγρά-
φων εἰσὶν ἐλλείψεις περὶ τὸν τύπον, παραλύσεις ἀσύνδε-
τοι καὶ φθορὰ παντελὴς ἢ μερικὴ αὐτῶν⁴.

3) τὸ ἀνίσχυρον τῶν ἐγγράφων δὲν ἐπηρεάζει κατὰ γε-

ὑπάρχουσι καὶ τὰ οἶονεὶ δημόσια ἐγγράφα, ἥτοι τὰ διὰ τῆς ὑπογραφῆς τριῶν
εὐυπολήπτων μαρτύρων βεβαιούμενα. Νόμ. 61 Βασ. (23. 4). Ν. 38
Βασ. (25. 5). Bayer σ. 836.

2) Bayer σ. 838. Schmid II. 268. 272.

3) Πολ. 386. Τὸ ἄρθρον τοῦτο περιέχει δικονομικὴν ἀπλῶς διάταξιν· ἀ-
ναφέρεται δηλ. εἰς τὰ ἐγγράφα ὡς μέσον ἀποδείξεως μόνον ἐξεταζόμενα. τὸ
κῦρος δὲ τῶν δι' αὐτῶν ἀποδεικνυομένων νομικῶν πράξεων κρίνεται κατὰ
τὸν κανόνα locus regit actum. Ἰδ. ἀνωτέρ. § 8 σημ. 7. Σημειωτέον
ὅτι ἡ διάταξις τοῦ 386 ἄρθρου κεῖται πρὸς εὐκολίαν μᾶλλον τῶν ἡμεδαπῶν,
τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρισκομένων, [καὶ] οὐχὶ πρὸς] περιορισμὸν αὐτῶν. ὅ-
θεν δύνανται οὗτοι ν' ἀκολουθήσωσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ τὸν τύπον τῆς ἐγ-
χωρίου νομοθεσίας, ὡς ἀναγνωρίζει καὶ τὸ 7 ἄρθρον τοῦ Ἀστ. νόμου. Ῥου-
σοπ. 232. Demol. I. 121.— 4) Πολ. 385. 387. 388.

5) Glück XXII. 17. Aubry I. 366 σημ. 5. 6. Arndts σ. 374. Ἐ-
ξαιρέσεις ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν αἱ τῶν ἄρθρων 93, 411, 477 τῆς πολ. δικο-
νομίας καὶ γενικῶς ὅλα τὰ θέματα τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὸ 132 ἄρθρον αὐτῆς·
ἔτι νόμ. Χαρτόσ. ἄρθ. 42 (ΑΠ 60 τοῦ 53.) Ῥουσοπ. 250) καὶ νόμ.] Ὑποθ.

νικὸν κανόνα τὴν ἐν αὐτοῖς μαρτυρουμένην σύμβασιν⁵. διότι τὰ ἔγγραφα γίνονται συνήθως εἰς τὸ ῥαδίως παρέχειν τὰς ἀποδείξεις⁶.

Β') καταρτισμὸς τῶν ἐγγράφων.

α) τῶν δημοσίων.

§ 158. Δημόσιον ἔγγραφον καλεῖται τὸ ὑπὸ δημοσίας ἀρχῆς συντεταγμένον¹. Δημόσια ἔγγραφα ἐν γένει μὲν εἰσὶ τὰ ἀπὸ τῶν διοικητικῶν ἢ δικαστικῶν ἀρχῶν προερχόμενα², ἰδίως δὲ, ὡς πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς διαφοράς, αἱ συμβολαιογραφικαὶ πράξεις, αἱ ἐκθέσεις καὶ τὰ μαρτυρικὰ τῶν κλητῆρων, αἱ πράξεις τῶν ὑποθηκοφυλάκων, τὰ ληξιαρχικὰ ἔγγραφα, τὰ φορολογικὰ καὶ τῶν μεταγραφῶν τὰ βιβλία καὶ τὰ κτηματολόγια³.

19. Παπαρρήγ. σ. 211. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ἴδε Aubry Γ', 326 σημ. 3. καὶ τὰ ἄρθρα 334, 931, 969, 1250, 1394, 1690, 2074, 2075 καὶ 2127 τοῦ γαλ. κώδικος. Dalloz oblig. ἀρ. 4637.

6) Νόμ. 33 Βασ. (22. 4) « . . . τὰ γὰρ ἔγγραφα δι' ἀπόδειξιν γίνονται . . . » νόμ. 5. K (2. 4).

1) Πολ. 398. γαλ. κώδ. 1317.

2) Ἡ πολιτεία ἐνεργεῖ διὰ τῶν διαφορῶν αὐτῆς ἀρχῶν ἢ ἐξασκοῦσα τὴν δημοσίαν αὐτῆς ἐξουσίαν διὰ νόμων, διαταγμάτων εἴτε ἀπλῶν διαταγῶν, ἢ πιστοποιοῦσα τὰ ἐνώπιον αὐτῆς συμβαίνοντα. Τὰ ἔγγραφα καὶ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας κατηγορίας δημόσια εἰσὶ. Σπουδαιότερα ὅμως διὰ τὰς ἀποδείξεις εἰσὶ τὰ δεύτερα. — Καὶ τῶν ξένων ἀρχῶν τὰ ἔγγραφα δύνανται δημοσίων ἔχουσιν.

3) Πρ6. Ὁ. 191. — Πολ. 140. 875. 876 (ἀνωτέρ. § 21 σημ. 12. § 92 σημ. 32). — Νόμ. Ὑποθ. 86. — Νόμ. ληξιαρ. 16. — Πολ. 399 § 1. Ἀστυ. νόμ. 39. 50. νόμ. Μεταγρ. 5. Κτηματολογ. 14. Τὰ περὶ κτηματολογίου δὲν ἐτέθησαν ἀκόμη εἰς ἐνέργειαν, ἐπομένως καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν δημοσίων ἐγγράφων δὲν ὑπάρχει.

Εἰς τὰ δημόσια ἔγγραφα συγκατέταξεν ὁ νόμος τὰ ἐν δημοσίοις ἀρχείοις ἢ καταχωρίσει⁴ κατατεθειμένα ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἐὰν ᾧσι παλαιὰ καὶ ὑπὸ ἐτέρων σχετικῶν βοηθήμάτων ὑποστηρίζονται⁵. ἔτι τὰς σημειώσεις τῶν γονέων περὶ τῆς γεννήσεως ἢ τοῦ θανάτου τῶν τέκνων

4) Παρ' ἡμῖν ἡ χρῆσις τῶν ἀρχείων μικρὰ ἐστί· διότι καὶ ἡ ἡλικία τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως οὐ πολλοὺς ἀριθμεῖ χρόνους. ἔχει μὲν ἀναμφιβόλως ἐκάστη ἀρχὴ τὰ ἔγγραφά της καὶ φροντίζει περὶ τῆς φυλάξεως αὐτῶν· ἀλλὰ δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ἐκ τούτου καὶ μόνου ὅτι ὑπάρχει παρὰ τῇ ἀρχῇ ταύτῃ ἀρχεῖον. ὥς οἱ περὶ ἀρχείων ἀσχοληθέντες συγγραφεῖς παραδέχονται, τότε πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀρχὴ τις δημοσία ἔχει ἀρχεῖον, ὅταν ὑπάρχῃ παρ' αὐτῇ ἴδιος ὑπάλληλος, καθῆκον ἔχων τὴν παραλαβὴν καὶ φύλαξιν τῶν εἰς τὸ ἀρχεῖον κατατιθεμένων ἐγγράφων, ὥς εἶναι π. χ. ὁ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου (διάτ. 23 ὁκτωβ. 1836) ἀρ. 3. Διὰ τὰ ἀρχίζοντα ἀπὸ τὰ

1822 καὶ ἡνωμένα εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον ἀρχεῖα διορίζεται εἰς ἀρχαιοφύλαξ παρ' αὐτῷ, ὅς τις εἰδικῶς εἶναι ἐπιφορτισμένος τὴν διαφύλαξιν τῶν ἀρχείων τούτων, τὴν τάξιν των, καὶ τὴν ἐκδοσιν ἀντιγράφων, τὰ ὅποια ζητοῦνται ἢ ἀπὸ δημοσίου ἀρχᾶς ἢ ἀπὸ ἰδιώτας.

Ἄλλαι ἀρχαί, ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, δὲν ἔχουσιν ἀρχεῖα κατὰ τὴν νομικὴν σημασίαν τῆς λέξεως. ὡσαύτως δὲ γραφεῖα καταχωρίσεων παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ συμβολαιογράφοι φυλάττουσι μόνον τὰ παρ' αὐτῶν συνταχθέντα ἢ παρὰ τοῦ προκατόχου συμβολαιογράφου περιελθόντα εἰς αὐτοὺς ἔγγραφα. Ὡστε τὰ εἰς χεῖρας αὐτῶν εὐρισκόμενα τυχὸν ἰδιωτικὰ ἔγγραφα (Πολ. 426 § 2) δὲν ἔχουσι *jus archivi* οὔτε ἄλλως δημοσίαν πίστιν χαίρουσιν. Ἄλλως Aubry III. 291 σημ. 8.

Περὶ ἀρχείων ἀνάγν. Spangenberg die Lehre von Urkundenb. II. 40. Scufferts Blätter. Z', 257. 273, τοῦ ἰδίου Comment. Γ', 150.

5) Τὰ ἐν τοῖς ἀρχείοις κατατεθειμένα ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἵνα λάβωσι δύναμιν δημοσίου ἐγγράφου καὶ ἀπαλλάξωσι τὸν προσαγαγόντα αὐτὰ τῆς δυσχεροῦς καὶ μακρᾶς διαδικασίας περὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἥτις ἐνταῦθα ἔτι δυσχερεστέρα τυγχάνει, ἀπαιτεῖται νὰ ᾖναι παλαιὰ, νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἐνδείξεις τινὲς ὑποστηρίζουσαι τὴν γνησιότητα αὐτῶν. Ὡστε δὲν ἐξωμοιώθησαν κατὰ πάντα τοῖς δημοσίοις ἐγγράφοις· τῆς γνησιότητος μόνον αὐτῶν ἡ ἀπόδειξις εὐκολωτέρα κατέστη.

αὐτῶν, ἐὰν ἐλλείπωσι δημόσια ἔγγραφα καὶ ἀναμφίβολον ἦναι ὅτι παρὰ τῶν γονέων τῶντι ἐγράφησαν⁶.

Οὐσιώδη προσόντα παντὸς δημοσίου ἐγγράφου εἰσί·

α) δημόσιος χαρακτήρ παρὰ τῷ συντάσσοντι τὸ ἔγγραφον προσώπῳ. ὅθεν ὑπάλληλος μήπω ἐγκατασταθεὶς εἰς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ἢ πεπαυμένος ἀνίκανος ἐστὶν εἰς τὸ συντάξαι δημόσιον ἔγγραφον⁷. τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ περὶ τοῦ ψευδῶς περιβαλλομένου δημοσίου χαρακτῆρα ἀνθρώπου⁸.

β) ἀρμοδιότης τοῦ ὑπαλλήλου κατὰ τε τόπον καὶ ἀντι-

Πόσων ἐτῶν πρέπει νὰ ᾖ τὸ ἔγγραφον καὶ διὰ τίνων σχετικῶν βοηθημάτων νὰ ὑποστηρίζηται, ἀφῆκε παρ' ἡμῖν ὁ νόμος εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστηρίων. Ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀρθ. 1335 τὴν τριακονταετίαν (Toullier ἀριθ. 467)· οἱ γερμανοὶ δὲ συγγραφεῖς ὀνομάζουσιν ἀρχαῖα ἔγγραφα τὰ προγενέστερα τοῦ 18 αἰῶνος, ἥτοι τὰ πρὸ τοῦ 1700 ἔτους συνταχθέντα. Seuff. Blätter Z', 260. Spangenb. Urkundenb. B'. 7.

6) Αἱ σημειώσεις αὗται, ὧν ἡ χρῆσις σπανιωτέρα θέλει ἀποδοῇ ἀφοῦ ἐμβοῦν εἰς ἐνέργειαν τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία, κατὰ τοῦτο μετέχουσι τῶν δημοσίων ἐγγράφων ὅτι ἀποδεικνύουσι καίτοι ἀνώμοτον μαρτυρίαν περιέχοντα, μειονεκτοῦσι δὲ κατὰ τοῦτο ὅτι πρέπει ν' ἀποδειχθῇ ἡ γνησιότης αὐτῶν, ἥτοι ὅτι παρὰ τῶν γονέων τῶντι ἐγράφησαν. Gönner II. 472 § 9.

Νόμ. 16 Βασ. (22. 1) « Ἡ ἀπογραφὴ τῆς μητρὸς καὶ πάππου συμβάλλεται τῷ παιδί. » Σχόλ. « . . . ὅτι τυχὸν ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐτέχθη. » Ὑπαρχούσης διαφωνίας ἐν ταῖς σημειώσεσι π. γ. τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, ἐκτιμᾷ ὁ δικαστής, ὡς τὸ αὐτὸ σχόλιον λέγει.

7) Ἡ ἐγκατάστασις τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου συνίσταται παρ' ἡμῖν εἰς τὴν ὁροδοσίαν αὐτοῦ. Δι' αὐτῆς λαμβάνει δημόσιον χαρακτῆρα καὶ δύναται νὰ ἐνεργῇ πράξεις τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἐγκύρους. Πρβ. ἀνωτέρ. § 22 σημ. 1.

Ὁ νόμος 295. « Πᾶσα πράξις γενομένη παρὰ τινος πεπαυμένου προσωρινῶς ἀποβεβλημένου τῆς ὑπηρεσίας δικαστικοῦ ὑπαλλήλου ἢ ὑπηρετέου . . . μετὰ τὴν ἀπὸ αὐτοῦ ἐπίσημον τῆς προσωρινῆς παύσεως ἢ ἀποβολῆς κοινοποίησιν ἀλογίζεται ἄκυρος καὶ μὴ οὔσα. Aubry Γ', 290 σημ. 2.

8) Πολ. 759. — Ὁ διωρισμένος μὲν ὑπάλληλος, μὴ ἔχων ὅμως τὰ προσ-

κείμενον. ὁ ἐκτὸς τῶν ὀρίων τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ, ἡ περὶ ποθέσεων ἀλλοτριῶν αὐτῷ ἐνεργῶν ὑπάλληλος ἀχρηστα πράττει⁹.

γ') κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις σύνταξις τοῦ ἐγγράφου. Εἰδικῆς ἐξηγήσεως χρήζουσι κατὰ τοῦτο τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα ¹⁰.

Τὰ συμβόλαια ὀφείλουσιν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος α) νὰ συντάσσωνται παρὰ συμβολαιογράφου, μὴ ἐνδιαφερομένου κατὰ νόμον ¹¹, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ἐτέρου συμβολαιογράφου ἢ δύο ἐπιτηδείων πρὸς τὴν πρᾶξιν μαρτύρων^{12·β')} νὰ περιέχωσι τ' ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ· τ' ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, ἔτι τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων^{13·} τέλος

ὄντα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν θέσιν, εἰς ἣν διωρίσθη, ἐγκύρους ἐνεργεῖ πράξεις· διότι τοῦτο εἶναι ἔλλειψις τῆς Κυβερνήσεως, ἐξ ἧς δὲν πρέπει νὰ ζημιῶνται οἱ πολῖται. Ν. 3 Βασ. (6. 7). « Ἐὰν δοῦλος λαθὼν γένηται πραιτωρ, οὐκ ἀκυροῦνται τὰ παρ' αὐτοῦ πραχθέντα. » Νόμ. 3 Π. (1. 14). Ὁ νόμος οὗτος ἐκ τῶν ἀρχαϊκῶν λέξεων ὀνομάζεται *Barbarius Philippus*. ἴδ. καὶ Ν. 68 Βασ. (9. 1). νόμ. 57 Π (42. 1). Aubry Γ', 291 σημ. 4.

9) Πολ. 398. Ὁργ. 459. 474. Aubry σελ. 291 σημ. 5. 6.—Δὲν ἐνεργεῖ ἐντὸς τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ ὁ συμβολαιογράφος π. χ. ὁ ψηφοφορίας βουλευτικῆς ἐκλογῆς δεχόμενος, ἢ ὁ κλητὴρ ὁ ἄνευ προηγουμένης ἐπιταγῆς ἐνεργῶν ἐγκαταστάσεις· ἴδε καὶ τὸ θέμα τῆς 234 τοῦ 54 ἀποφ. τοῦ ΑΠ. Toullier ἀρ. 145.

10) Περὶ αὐτῶν πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 177—191 Ὁ., ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰ ἄρθ. 8—16 καὶ 19 τοῦ περὶ συμβολαιογράφων νόμου τῆς Γαλλίας ἀπὸ 25 ventose an 11.—11) Ὁργ. 177.—12) Ὁργ. 178. 179.

13) Ὁργ. 180. — Ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι ἦναι ἀγνωστοὶ τῷ συμβολαιογράφῳ, χρεωστεῖ οὗτος κατὰ τὸ 182 ἄρθ. νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου ὑπὸ δύο μαρτύρων.—Ἐὰν ὁ συμβολαιογράφος ἀγνοῇ τὴν γλῶσσαν τῶν συμβαλλομένων, διορίζεται ἐρμηνεὺς κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄρθ. 340. Πολ. καὶ 46 τοῦ Ἀστυκῶ νόμου. Toullier ἀρ. 99.

τὸ πότε καὶ ποῦ συνετάχθησαν¹⁴. γ') νὰ γράφωνται κατὰ τρόπον μὴ γεννῶντα ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀκριβείας καὶ ὀρθότητος τοῦ περιεχομένου αὐτῶν¹⁵. καὶ δ') νὰ ὑπογράφωνται παρὰ πάντων τῶν συμβαλλομένων, τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ συμβολαιογράφου· μὴ δυναμένων δὲ ἢ μὴ θελώντων τῶν μερῶν καὶ τῶν μαρτύρων νὰ ὑπογράψωσι, νὰ γίνηται μνεία τούτου ἐν τῷ ἐγγράφῳ¹⁶.

Ἐγγραφα ἐλλείποντα τινὸς τῶν τριῶν (ἀβ' γ') ἀνωτέρω ἐκτεθέντων προσόντων οὐδεμίαν ἔχουσιν ἰσχὺν, οὐδὲ ὥς

14) Ἦτοι ἡμέραν καὶ μῆνα, τόπον καὶ οἰκίαν. Ἡ ἡμέρα καὶ ὁ μὴν ἄνευ τῆς σημειώσεως τοῦ ἔτους μένουσιν ἀόριστοι. ἐπομένως καὶ τὸ ἔτος πρέπει ν' ἀναφέρηται.

15) Περὶ τούτου περιέχουσιν ἀκριβεῖς ὁρισμοὺς τὰ ἄρθρα 184. 186—189. Αἱ παρεμβαλλόμεναι εἰς τὸ συμβολαίον, εἴτε ὑπεράνω τῶν στίχων εἴτε μεταξὺ τῶν λέξεων, λέξεις λογίζονται ὡς μὴ ὑπάρχουσαι (νόμ. 12 K. 6. 23), καὶ ἂν ἀποτελῶσιν οὐσιῶδες μέρος τοῦ συμβολαίου, ἐπιφέρουσι τῆς ὅλης πράξεως ἀκυρότητα. Ξύσματα ὅμως ἢ μὴ ἀνάγνωσκάμεναι διαγραφὰ καθιστῶσιν ἄνευ διακρίσεως ὅλον τὸ ἔγγραφον ἄκυρον. Πλὴν σημειωτέον ὅτι ὁ νόμος ἐννοεῖ τὰς παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου καὶ ἐπίτηδες γενομένας διαγραφὰς ἢ τὰ ξύσματα· οὐχὶ τὰς παρὰ τρίτου ἢ κατὰ πρᾶδρόμην. Ἀμφιβολίας περὶ τούτου ὑπαρχούσης, ἀποδεικνύει ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἔγγραφον.

Ἄλλας ἀρχὰς διδάσχει ὁ Toullier (ἀρ. 114—128), αἱ ὁποῖαι ὅμως ἐνεκα τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ ἀρ. 187 Ὁργ. δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποστηρίχθωσι παρ' ἡμῖν ὡς πρὸς τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα. Τὸ ἄρθρον τοῦτο λέγει «τὰ ξύσματα καὶ αἱ ὅλως ἀκατάληπτοι διαγραφὰὶ ἀπαγορεύονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ ὅλου ἐγγράφου.» (Ῥουσοπ. σ. 238). Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ὅμως ἔγγραφα δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι δυνάμει τῶν ἀρθ. 385 § 3, 388 καὶ 389 τῆς πολ. δικονομίας· ἤτοι ἐξετάζεται ἂν τὰ ξύσματα ἢ αἱ διαγραφὰὶ ἀναφέρονται εἰς οὐσιώδη μέρη τοῦ ἐγγράφου ἢ εἰς ἐπουσιώδη. ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀκυροῦται ὁλόκληρον τὸ ἔγγραφον, ἐν τῇ δευτέρᾳ, τὸ ἐξεσμένον μόνον ἢ διαγεγραμμένον μέρος.

16) Φαίνεται ὡς πρὸς τὴν ὑπογραφὴν τῶν μαρτύρων ἀντινομία τις μεταξὺ

ἀρχὴ ἀποδείξεως νὰ χρησιμεύσωσι δύνανται¹⁷. πλὴν ἐὰν φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν πάντων τῶν δι' αὐτῶν ὑποχρεομένων ἰσχύουσιν ὡς ἰδιωτικὰ ἔγγραφα¹⁸.

6') τῶν ἰδιωτικῶν.

§ 159. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον καλεῖται τὸ μὴ συνταχθὲν ὑπὸ δημοσίας ἀρχῆς, ἀλλ' ὑπὸ ἰδιώτου καὶ δι' ἐαυτόν¹. ἡ ὑπογραφή δὲ ἀποδεικνύει τίνος ἐστὶ τὸ ἔγγρα-

τοῦ ἄρθρου 179 καὶ τοῦ ἄρθρου 185 τοῦ ὀργανισμοῦ· τὸ μὲν θέλει οἱ μάρτυρες νὰ εἰσποροῦν νὰ ὑπογράφωνται, τὸ δὲ ὀρίζει, ἂν οἱ μάρτυρες δὲν δύνανται... νὰ ὑπογράψουν, νὰ προστίθεται τοῦτο εἰς τὸ τέλος. Ὡστε ἡδύνατο νὰ συμπεράνη τις, ὅτι ἐκεῖνο μὲν τὸ ἄρθρον ἀπαιτεῖ ἔγγραμμάτους μάρτυρας, τοῦτο δὲ ἀρκεῖται καὶ εἰς ἀγγραμμάτους. Ἡ ἀντινομία ἐκλείπει ἐὰν παραδεχθῇ τις ὅτι τὸ ἄρθρον 185 ἐννοεῖ ἀδυναμίαν τοῦ ὑπογράψαι ἄλλοθεν πρὸς-χομένην ἢ ἐκ τῆς ἀγνοίας τοῦ γράφειν. Δὲν εἶναι πιθανὸν ὁ νομοθέτης, τοσοῦτον ἀσθηρὸς δεικνύμενος περὶ τοὺς τύπους τῶν συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων, νὰ θεωρῇ ἱκανοὺς εἰς πιστοποίησιν αὐτῶν τοὺς ἀγγραμμάτους μάρτυρας.—47) Πολ. 402 ἐδ. 1.

48) Πολ. 402 ἐδ. 2. 435 ἐδ. 2. Ὁργ. 490. Toullier ἀρ. 131—142. Aubry. III. 299. Ἐὰν τὰ ἔγγραφα ταῦτα περιέχωσιν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν; Κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλείστων συγγραφέων ἰσχύουσι καὶ τότε ὡς ἰδιωτικὰ, καίτοι μὴ συντεταγμένα κατὰ τὸ 440 ἄρθρον, φθάνει μόνον νὰ φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ δημοσίου προσώπου, καὶ νὰ μὴ ᾔναι τοῦτο ἀπολύτως ἀναρμόδιον. (Bonnier ἀρ 377. 378. Aubry σ. 299 σημ. 53.54.) Ἡ γνώμη αὕτη δύναται καὶ παρ' ἡμῶν νὰ ὑποστηριχθῇ· διότι ἐκτὸς τῶν λόγων, οὓς οἱ συγγραφεῖς ἀναφέρουσιν, ὑπάρχει καὶ οὗτος, ὅτι τὸ ἄρθ. 402 ἐδ. 2 παραπέμπει μόνον εἰς τὸ 409 ἄρθρον, οὐχὶ καὶ εἰς τὸ 440. Ρουσοπ. 249 σημ. 1.

1) Πολ. 407.— Ὁ ἔγγραφόν τι συντάσσων πράττει τοῦτο ἢ δι' ἐαυτόν, ἢ δι' ἄλλον. Ὁ νόμος θεωρεῖ ὅτι ἔγγραφόν τι ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον, οὗτινος τὴν ὑπογραφὴν φέρει. Ἐπομένως ἡ βρχύτης παντὸς ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου συγκεντροῦται εἰς τὴν ἐν αὐτῇ ὑπογραφὴν. Διὰ τοῦτο δὲν ζητεῖται τίς ἔγραψε τὸ ἔγγραφον, ἀλλὰ τίς ὑπέγραψεν αὐτό. Ἐγγραφα δὲ ἀνυπόγραφα οὐδεμίαν κατὰ γενικὸν κανόνα ἔχουσιν ὡς τοιαῦτα σημασίαν. τὸ πολὺ δύνανται νὰ χρη-

φον· ὅθεν ἵνα ἔχη κῦρος τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἀρκεῖ ἐν γένει μόνη τοῦ ἐκδιδόντος αὐτὸ ἢ ὑπογραφή².

Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐγγράφοις κατατάσσονται καὶ α) τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, β') τὰ ὑπὸ ἰατρικῶν συνταγῶν βεβαιούμενα βιβλία τῶν φαρμακοπωλῶν, ὡς καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀνεγνωρισμένων ἰατρῶν, μαιῶν καὶ ξενόδοχων τὰ βιβλία, γ') τὰ εὐρετήρια καὶ ἡμερολόγια τῶν

συμβέουσιν, ὅπου ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὡς τεκμήριον μόνον. Toullier ἀρ. 260. Ὑπογραφή συνθηματικοῦ ὀνόματος; ΑΠ 14 τοῦ 62.

2) Κατὰ τὸ 409 ἄρθρον ἡ ὑπογραφή πρέπει νὰ γράφηται ὁλόκληρος μὲ ἀλφριθητικὰ στοιχεῖα. Τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ἐντελῶς κατὰ γράμμα· ὁ νόμος θέλει ἀπλῶς μονογραφῆς ν' ἀπαγορεύσῃ, ὧν εὐκόλως δύναται νὰ γείνη κατάχρησις. Συνήθως οἱ ἄνθρωποι τὸ βαπτιστικὸν ὄνομα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς δὲν γράφουσιν ὁλόκληρον, ἀλλὰ τὸ πρῶτον μόνον στοιχεῖον. Dalloz Oblig. ἀρ. 3519 ἐπ. Ἐνίοτε δὲ καὶ οἱ σχολιοτενεῖς ἐπωνυμίας ἔχοντες συγκόπτουσι τινὰς αὐτῶν συλλαβὰς ἐν τέλει. Οὕτε οἱ μὲν οὔτε οἱ δὲ παρκαθιάζουσι, νομίζομεν, τὸν νόμον, ὅστις θέλει τοῦτο μόνον, ἡ ὑπογραφή, ὅπως ἕκαστος ἄνθρωπος συνειθίζει αὐτήν, νὰ γράφηται δι' ἀλφριθητικῶν στοιχείων. ἀλλὰ δὲν πρέπει πάλιν ἡ συγκατῆ τῆς ὑπογραφῆς νὰ ἐξοκέλλῃ εἰς μονογραφὴν, ὡς καταντῶσιν αὐτήν ἐνίοτε πολυφρόντιδες τινὲς ὑπουργοὶ καὶ εἰσαγγελεῖς εἰς ἱερογλυφικὸν μελάνωμα τὴν ὑπογραφὴν αὐτῶν διαστρέφοντες! Aubry Γ', § 666. ΑΠ. 85 τοῦ 46. Vergè Γ', 499 σημ. 3. Dalloz Oblig. ἀρ. 3839.

Ἐκ τῶν ρηθέντων ἔπεται, ὅτι ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων οὔτε ἡ χρονολογία οὔτε ὁ τόπος τῆς συντάξεως εἶναι ἀναγκαῖον στοιχεῖον. Ν. 34 § 1 Βασ. (25. 2). Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν αἱ διαθήκαι (ἄρθ. 21 καὶ 31 τοῦ περὶ διαθηκῶν ψηφίσματος), καὶ τὰ ἄρθρα 110. 137. 188 καὶ 332 τοῦ Ἐμπ. νόμου. Aubry. σ. 301 σημ. 10 — Προσέτι ἡ δι' ἄλλων σημείων ἢ γραμμάτων ὑπογραφή δὲν εἶναι ἔγκυρος. Aubry σ. 38 σημ. 6. σ. 300 σημ. 3. Bonnier σ. 517. ΑΠ. 26 τοῦ 53. Dalloz Signature ἀρ. 6 41, Chiffres ἐν τέλει, Obligat. ἀρ 3824. 3340. — Μὲ μολυβδόκονδρον; Dalloz Oblig. ἀρ. 3823. Κατὰ τοὺς Γερμανοὺς συγγραφεῖς καὶ ἡ διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ ὑπογραφή ἰσχύει. Bayer σ. 851. Boppin Lindès Zeitschr. IV. 297. Παρ' ἡμῶν τοῦτο μόνον δύνανται νὰ παρκαθελθῇ τις ἀποδεικνυμένου ὅτι ὁ Α π.χ.

δικαστικῶν γραμματέων, τῶν δικηγόρων, τῶν συμβολαιογράφων, τῶν κλητῆρων καὶ τῶν κολλυβιστῶν³.

Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς ἢ πρὸς τῇ ὑπογραφῇ ἐπιβάλλει ὁ νόμος καὶ ἐτέρας οὐσιώδεις περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ ιδιωτικοῦ ἐγγράφου διατυπώσεις, τὰς μὲν διὰ τὴν μείζονα τοῦ ἐκδότου ἀξιοπιστίαν, τὰς δὲ ἵνα μᾶλλον ἀσφαλίσῃ τὰς ιδιωτικὰς συμβάσεις. Ἦγουν α) τὰ ἐμπορικὰ βιβλία⁴ ἀποδεικνύουσι καὶ ἄνευ ὑπογραφῆς· ἀλλὰ μόνον ἐὰν πρὸ τῆς χρήσεως αὐτῶν βιβλιοδετηθῶσι καὶ διασφαλισθῶσι παρὰ τοῦ προέδρου τῶν ἐμποροδικῶν, γράφωνται δὲ ἐλληνιστὶ καὶ καταχωρίζονται ἐν αὐτοῖς ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἄνευ κενῶν διαστημάτων, ἄνευ προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως φύλλων, ἄνευ παρεγγραφῶν ἢ ὑπεργρα-

ἔθηκε τὸν σταυρὸν ὑπὸ τὸ ἀντιτασσόμενον κατ' αὐτοῦ ἐγγράφον, ἐμπορεῖ τὸ δικαστήριον νὰ ἐξηγήσῃ τοῦτο ὡς ἀναγνώρισιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου. Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὅταν τις ὑπογράφῃται δι' ἄλλου. Ὅθεν ἡ μὲν ἀπόφασις ΑΠ 159 τοῦ 48 εἶναι αὐστηροτέρα τοῦ δέοντος, ἢ δὲ τῶν ἐν Σύρῳ Πρωτοδικῶν (213 τοῦ 1843) ἡπιωτέρα· ὅρ. Εὐρετήρ. ΣΤ'. 369.

Περὶ τοῦ bon pour ἢ approuvé τοῦ γαλ. δικαίου ὅρ. Aubry σ. 307.

3) Πολ. 408.

4) Πολ. 416. Ἐμπ. νόμος 8—17.—Αἱ πολλαὶ καὶ ποικίλαι πράξεις, ἃς ὁ ἔμπορος, ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ, ἐπιχειρεῖ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, ἐγίννησαν τὴν ἀνάγκην τῆς συντάξεως βιβλίων πρὸς ἐγγραφὴν τῶν πράξεων τούτων. διότι τοιοῦτοτρόπως τίθεται εἰς κατὰστασιν ὁ ἔμπορος νὰ μανθάνῃ ἐν τέλει ἐκάστης ἐπιχειρήσεως ἐμπορικῆς τὸ ἐπωφελὲς αὐτῆς ἢ ἐπιζήμιον. Ἀλλὰ καὶ ἀκρίβειαν ἕνεκα τούτου ὀφείλει νὰ τηρῇ περὶ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων αὐτοῦ ὁ ἔμπορος. Διὰ τὴν ἀκρίβειαν ἴσως ταύτην ἀπεδόθη εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία παλαιόθεν ἤδη ἀποδεικτικὴ δύναμις, ἐπιδρασάσης οὐκ ὀλίγον καὶ τῆς ῥωμ. νομοθεσίας διὰ τῶν περὶ τραπεζιτῶν διατάξεων αὐτῆς. Περὶ τοῦ βαθμοῦ ὅμως τῆς ἀποδεικτικῆς ταύτης δυνάμεως διαφωνοῦντες τυγχάνουσιν οἱ συγγραφεῖς. Ἀλλ' ὁ ἐγχώριος νομοθέτης ἔλυσε πᾶσαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, τελείαν ἀπόδειξιν εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία παρασχών. Πρβ. Glück XXII 61. Wetzell System σ. 139. Seuff Comment. I', 173.

φῶν, πᾶσαι τοῦ ἐμπορίου αἱ πράξεις, αἱ ἀναφερόμεναι εἰς συναλλαγματικὰς, ἐμπορεύματα ἢ χρήματα⁵. Προσέτι τὰ εὐρέτηρια καὶ ἡμερολόγια δικηγόρων, συμβολαιογράφων, δικαστικῶν γραμματέων, κλητῆρων, κολλυβιστῶν, φαρμακοπωλῶν, ἱατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων ἀποδεικνύουσι καὶ αὐτὰ ἄνευ ὑπογραφῆς, ἐὰν βιβλιοδετηθῶσι καὶ διασφαλισθῶσιν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ὅπως τὰ ἐμπορικὰ βιβλία⁶.

6') τὰ περιέχοντα ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν ἔγγραφα⁷ ὀφείλουσιν, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, πρὸς τῇ ὑπογραφῇ τῶν συναλλασπόντων⁸, α) νὰ συνταχθῶσιν εἰς πολλὰ

5) Τρία βιβλία χρεωστεῖ νὰ συντάσῃ κατὰ νόμον ὁ ἔμπορος (8. 9' Εμ. νόμου), τὸ ἡμερολόγιον, τὸ τῆς ἀπογραφῆς καὶ τὸ τῶν ἐπιστολῶν. Μόνον τοῦ ἡμερολογίου τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν ὀρίζει ἡ πολιτικ. δικονομία, καὶ ταύτην ὡς πρὸς τὰ τρία εἶδη ἀπλῶς τῶν πράξεων, ἅπερ ἀναφέρει τὸ ἄρθρον 416. ἤτοι τὰς περὶ ἐμπορεύματα συναλλαγματικὰς καὶ χρήματα ἐμπορικὰς πράξεις· ἐπομένως οὐχὶ πάσας τὰς τοῦ 8 ἄρθρου τοῦ ἐμποπικοῦ νόμου. Seuffert Comment. σ. 474. Ῥάλλη Α'. 102. — 6) Πολ. 408. § 2. 3.

7) Ἡ θεωρία τῶν διπλῶν ἐγγράφων γαλλικῆς ἐστὶ καταγωγῆς, χρονολογεῖται δὲ ἀπὸ τινος ἀποφάσεως τῆς 30 αὐγ. 1736 τοῦ παρλαμέντου τῶν Παρισίων. Ἡ θεωρία αὕτη δικαιολόγημα ἔχει τὴν σκέψιν, ὅτι οἱ διὰ τινος νομικῆς πράξεως δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις συνάμα ἀναδεχόμενοι ἀνάγκη ν' ἀσφαλίζωνται δι' ἀποδείξεων ἰσοδυνάμων· ἡ σύνταξις δὲ ἑνὸς μόνου ἐγγράφου περὶ τοιούτων πράξεων δὲν ἀρκεῖ· διότι μόνον τὸν κάτοχον αὐτοῦ ἐξασφαλίζει. Ἡ δικαιολογία ὅμως αὕτη αὐστηροτέρας τοῦ δέοντος ἐπὶνεγκε διατάξεις· διότι τὸ μὲν παρλαμέντον τῶν Παρισίων τὴν πρκαβίαν τῆς περὶ διπλῶν θεωρίας ἐκόλαζεν ἀποφαινόμενον ἄκυρον αὐτὴν τὴν σύμβασιν· ὁ γὰρ δὲ νόμος, ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία, δὲν ἀρκεῖται εἰς τὴν σύνταξιν διπλῶν ἐγγράφων, ἀλλ' ἀπαιτεῖ καὶ νὰ μνημονεύηται αὕτη ἐν ἐκάστῳ αὐτῶν. Aubry Γ', 304. Marcadé σ. 43. Toullier ἀρ. 309 ἐπ. — Περὶ τῶν ὁδοντωτῶν ἐγγράφων (charta partita, ὅθεν τὸ charte-partie) ἴδ. Bonnier ἀρ. 560. Spangenb. Urkundenb. II. 30.

8) Κατὰ τὸ 410 ἄρθρον (γλ. κώδ. 1325) τὰ ἐμφερίοντα ἀμοιβαίαν ὑπό-

πρωτότυπα, ἡγουν ὅσα εἰσὶ τὰ μέρη τὰ ἔχοντα ἴδιόν καὶ ἀντίθετον πρὸς τὰ λοιπὰ συμφέρον⁹, 6') νὰ σημειωθῇ

σχέσιν ἔγγραφα, προπάντων ἀμφοτεροβαρὲς συνάλλαγμα, ἐξ οὗ δι' ἀμφοτέρα τὰ μέρη γεννῶνται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις, ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς συντάξεως πολλῶν πρωτοτύπων· π. γ. αἱ πωλήσεις, μισθώσεις, ἐταιρίαι, τ' ἀνώνυμα συναλλάγματα (Α Π 267 τοῦ 53), καὶ ἐν γενεῇ πᾶσα σύμβασις ἐκατέρωθεν ἀγωγὴν παράγουσα (π. γ. συνυποσχετικὸν [Toull. ἀρ. 332], συμβιβασμός, ὅταν δι' αὐτοῦ ὁ μὲν ἀναδέχεται τούτο, ὁ δὲ ἐκείνο). Ὅθεν δὲν ὑπάρχοντα εἰς τὸν κανόνα.

α) αἱ συμβάσεις ἐν αἷς ex post facto παράγεται ἀντίθετος ἀγωγή· οἷα ἡ ἐντολή, παρακαταθήκη. ἂν ὅμως συμφωνηθῇ ἀπ' ἀρχῆς ἀντιμισθία ὑπὲρ τοῦ ἐντολοδόχου ἢ θεματοφύλακος, ὁρμότερον εἶναι νὰ συνταχθῶσι διπλᾶ ἔγγραφα. Contra Aubry σ. 302 σημ. 15.

6') συναλλάγματα ἀμφοτεροβαρῆ, καταστάντα πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου ἑτεροβαρῆ διὰ τῆς ἐκ μέρους ἑτέρου τῶν συναλλαζάντων καταβολῆς. Aubry σ. 303 σημ. 21. Toullier ἀρ. 327.

γ') συμφωνίαι, δι' ὧν παρέχονται εἰς τὸν ἕτερον τῶν συναλλασσόντων ὠφέλειαι δι' ἀπλῆς ἐνστάσεως ἰσχυρῶς προστατευόμεναι· π. γ. ἔγγραφοι δι' οὓς ἀναγνωρίζεται τὸ χρέος, συγχρόνως δὲ παραχωρεῖται προθεσμία πρὸς ἐξόφλησιν. ἀρκεῖ ἐνταῦθα τὸ διδόμενον εἰς τὸν δανειστὴν ἔγγραφοι, διότι ἡ προσαγωγή τούτου συναποδεικνύει καὶ τῆς προθεσμίας τὴν παραχώρησιν. Aubry σ. 302 σημ. 16. 20.

9) Π. γ. ὁ Α πωλεῖ τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ τῷ Β. ὑπάρχουσι δύο συμφέροντα ἀντίθετα, λοιπὸν δύο πρωτότυπα πρέπει νὰ συνταχθῶσιν· ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ Α καὶ ὁ Β πωλῶσιν τι τῷ Γ, ὑπάρχουσιν ὡσαύτως δύο συμφέροντα. Ἦγουν δὲν ἐξετάζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν συναλλασσόντων, ἀλλὰ τῶν ἀντιθέτων συμφερόντων. Aubry. 303. Marcadé σ. 46. ΑΠ. 253 τοῦ 53. Εὐρετήρ. ΣΤ'. 377.

Ἐάν ἐκ τῶν πολλῶν συναλλαζάντων, τῶν ἐχόντων ἀντίθετον συμφέρον, τινὲς μόνον ὑπέγραψαν τὸ ἔγγραφο; Θεωρεῖται ἡ σύμβασις ὡς μὴ περατωθεῖσα, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ τοὺς ὑπογράψαντας ὑποχρεοῖ. Toullier ἀρ. 348.

Σημειωτέον δὲ ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖον πάντα τὰ πρωτότυπα νὰ φέρωσιν ὅλων τῶν μερῶν τὰς ὑπογραφάς· ἀρκεῖ τὸ ἔγγραφοι, ὑπερ λαμβάνει ἕκαστος, νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφάς τῶν λοιπῶν. Aubry σ. 303 σημ. 27. Toullier ἀρ. 341.

ἐν ἐκάστῳ αὐτῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν συνταχθέντων πρωτοτύπων· ἀλλὰ τὴν ἀκυρότητα ταύτην δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου ἐκτελέσας τὸ καθ' ἑαυτὸν τὴν σύμβασιν, ἢ καὶ συμπράξας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ¹¹.

Τὰ ῥηθέντα δὲν ἐφαρμόζονται κατὰ γενικὸν κανόνα ἐπὶ ἐμπορικῶν πράξεων ¹².

Τὸ κῦρος τῶν οἰκιακῶν λεγομένων βιβλίων κρίνεται κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων κανόνας· ἐξαιρετικοὶ περὶ αὐτῶν ὁρισμοὶ δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν ¹³.

10) Τὴν αὐστηρότητα ταύτην τοῦ νόμου μετριάξουσιν οἱ συγγραφεῖς παραδεχόμενοι ὅτι ἐκπληροῦται ὁ σκοπὸς τῶν διχατάξεων αὐτοῦ καὶ ἂν ἐν τῷ ἐγγράφῳ σημειωθῇ ὅτι ἐγένοντο τόσα πρωτότυπα, ὅσα ὑπάρχουσι τὰ ἐνδιαφερόμενα πρόσωπα, ἢ κατατελῇ τὸ ἐγγραφὸν ἀμοιβαίᾳ συναινέσει παρὰ τρίτῳ, ἰδίως συμβολαιογράφῳ. Toullier ἀρ. 325. Aubry σ. 303 στήλ. 2, καὶ σ. 306.

11) Διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς συμβάσεως κυροῦται τὸ ἐγγραφόν, εἴτε τοῦ 1 § εἴτε τοῦ 2 § τοῦ 410 ἄρθρου τὴν ἀκυρότητα φέρει. Τὸ αὐτὸ παραδέχονται καὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς, ἂν καὶ τὸ ἐναντίον φαίνεται λέγον τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν. Toullier ἀρ. 333. — Ὅστις ἐξετέλεσε τὴν σύμβασιν ἢ συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα αὐτοῦ· π. γ. ὁ ἀγοραστὴς καταβάλλει τὸ τίμημα, ὁ πωλητὴς λαμβάνει αὐτό· ὁ μὲν ἐξετέλεσε τὴν σύμβασιν, ὁ δὲ συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς· οὐδέτερος δύναται νὰ προσβάλῃ τὸ ἐγγραφόν· Aubry σ. 305. — Ὅταν ὁμοῦς εἴχῃ συμφωνηθῇ διὰ τοῦ ἐγγράφου τὸ τίμημα νὰ πληρωθῇ εἰς τρίτον καὶ ἐπλήρωσεν εἰς αὐτὸν ὁ ἀγοραστὴς, τότε αὐτὸς μὲν δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὸ ἐγγραφόν, καθὼς ἐκτελέσας τὴν σύμβασιν τὸ καθ' ἑαυτόν, ὁ πωλητὴς ὁμοῦς δύναται. Marcadé σ. 45. Toullier ἀρ. 331. 335. 337—344.

12) Toullier ἀρ. 342. 343. Aubry σ. 306 σημ. 43 — Ἐξαίρεσις γίνεται ὡς πρὸς τὰς δημοβρύθιμους ἢ ἑτεροβρύθιμους ἐταιρίας, τὰς συνισταμένας δι' ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, διότι πρέπει ταῦτα κατὰ τὸ 39 ἄρθρον τοῦ Ἐμ. νόμου νὰ συντάσσωνται εἰς πολλὰ ἀντίτυπα· Ῥάλλη I. 386.

13) Πολ. 420. ΑΠ. 106 τοῦ 1853. — Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου πρὸς τὴν

γ') *περί πρωτοτύπων καὶ ἀντιγράφων. α)*

§ 160. Τὸ ἔγγραφον δύναται νὰ γραφῇ δις ἢ καὶ πολλάκις καὶ νὰ γείνωσιν οὕτω πολλὰ αὐτοῦ ἀντίτυπα ἢ ἴσα. Ἐκ τῶν πολλῶν τούτων ἴσων πρωτότυπα μὲν καλοῦνται ὅσα φέρουσι τὰς πρὸς τὸ κῦρος αὐτῶν ἀναγκαίᾳς διατυπώσεις, ἢ, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ νόμου, παρ' οἷς ἡ πρώτη καταστατικὴ πράξις ἐπαναληφθῇ ὑπὸ τῶν αὐτῶν κυρίων προσώπων. ἀντίγραφα δὲ, τὰ μὴ τοιαῦτα, ἢτοι αἱ ἀπλαῖ μιμήσεις τοῦ πρωτοτύπου, αἱ μὴ φέρουσαι τῆς καταστατικῆς πράξεως τὰ στοιχεῖα¹. Ὅθεν ἔπεται ὅτι μόνον οἱ δυνάμενοι νὰ συντάξωσιν ἔγκυρόν τι ἔγγραφον δύνανται νὰ κατασκευάσωσι καὶ πολλὰ αὐτοῦ πρωτότυπα, πᾶς δὲ ἄλλος ἀντίγραφα μόνον αὐτοῦ νὰ ποιήσῃ δύναται.

Τῶν ἀντιγράφων ὑπάρχουσι δύο εἶδη, ἀπλᾶ καὶ ἀντιπεφωνημένα. τὴν δευτέραν ὀνομασίαν φέρουσιν ὅσα ἀρχὴ τις, ἔχουσα πρὸς τοῦτο δικαίωμα, παραβάλλῃ πρὸς τὸ πρωτότυπον καὶ βεβαιώσῃ τὴν πρὸς τοῦτα συμφωνίαν αὐτῶν².

Τὰ ἀντίγραφα, οὐδ' αὐτὰ τὰ ἀντιπεφωνημένα, ἀναπληροῦσι κατὰ γενικὸν κανόνα τὰ πρωτότυπα³, εἰμὴ μόνον ἐν τοῖς ἐπομένοις θέμασιν.

ἄρθρ. 1334 τοῦ κώδικος καὶ τὸ ἄρθρον 1352 τοῦ αὐτοῦ. Toullier ἀρ 399 ἐπ. Aubry § 758. Mercadé σ. 64. . .

α) Aubry 323. Glüch KB', 36. Seuffert Γ', 181.

1) Πολ. 423. 424.

2) Πολ. 424 ἐδ. 2. Ἀντίγραφα ἀντιπεφωνημένα δύνανται νὰ ἐκδώσωσι συνήθως οἱ συμβολαιογράφοι, δικαστικοὶ γραμματεῖς, δικηγόροι καὶ κλητῆρες. Ὅργ. 246. 154. 193. Τὰ τοιαῦτα ἀντίγραφα καλοῦνται *copiae vidematae* (*vidimus*) ἢ *fidematae* (*fides*). Spangenb. Ukrundenb. I. 60.

3) Ὅπου συγχωρεῖται ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις δύναται ὁ δικαστὴς, καὶ ἄνευ τῶν προϋποθέσεων τοῦ 427 ἄρθρου, νὰ δώσῃ βεβαίωσιν τινὰ εἰς τ' ἀντίγραφα.

α) ἐὰν οἱ διάδικοι ἀποδώσωσιν αὐτοῖς ἀποδεικτικὴν δύναμιν⁴, εἴτε ῥητῶς εἴτε σιωπηρῶς (χρησάμενοι αὐτοῖς ὑπὲρ ἑαυτῶν).

β) ἐὰν ἐκδοθῶσι α) παρὰ συμβολαιογράφου, δικαστικοῦ γραμματέως, δικηγόρου ἢ ἑτέρου δημοσίου προσώπου, ἐξαχθέντα ἐκ πρωτοτύπου ὅπερ αὐτὰ ταῦτα τὰ δημόσια πρόσωπα συνέταξαν ἢ ἔχουσιν ἐν παρακαταθήκῃ⁵, β) παρὰ συμβολαιογράφου, δικαστικοῦ γραμματέως ἢ δικηγόρου, κατ' αἵτησιν καὶ συμπαραληφθέντων τῶν ἐνδιαφερομένων φέρωσι δὲ συνάμα τὴν βεβαίωσιν, ὅτι τὸ μὲν πρωτότυπον ἐξετασθὲν εὐρέθη κατὰ πάντα ἀβλαβὲς καὶ ἀκέραιον, τὰ δὲ ἀντίγραφα παρεβλήθησαν πρὸς αὐτὸ καὶ εἰσὶν ἀπαράλλακτα⁶.— Πλὴν καὶ τὰ τοιουτοτρόπως⁷ ἐκδοθέντα ἀντίγραφα οὐχὶ ἀπολύτως ἰσχύουσιν ὡς πρωτότυπα, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι καὶ αἱ λοιπαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου⁸.

4) Πολ. 425. 426 § 1.— Ἐνταῦθα εἶναι ἀδιάφορον τὸ εἶδος τοῦ ἀντιγράφου· διότι καὶ τὰ ἀπλᾶ ἀντίγραφα λαμβάνουσι διὰ τῆς θελήσεως τῶν διαδίκων πλήρη ἀποδεικτικὴν δύναμιν.— 5) Πολ. 426 § 2.

6) Πολ. 426 § 3. 397 § 1. Τοῦτο ἐστὶν ἡ καλουμένη *exemplificatio*.— Ἐνίοτε δὲ, ὡς ὁ § 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου λέγει, καὶ ἀντίγραφα ἀντιγράφων, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κατασκευασθέντα, τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν.

7) Διὰ τὰς περιπτώσεις α καὶ β.

8) Ὅτι, κατὰ τὸ 427 ἄρθρον, ἐὰν τὸ πρωτότυπον ἀποδεδειγμένως δ· πῆρχε καὶ ἀπωλέσθη, ἢ ἐξηφανίσθη παρ' ἐκείνου, καθ' οὗ ἐμελλε νὰ χρησιμεύσῃ, ἢ κατακρατῇται παρ' αὐτοῦ, ὑποχρέου εἰς ἐπίδειξιν ὄντος, ἢ τέλος ἐλλείπη παντελῶς, τὰ δὲ ἀντίγραφα εἰσὶν ἀρχαῖα καὶ ἀνύποπτα, εὐρισκόμενα ἐν δημοσίοις ἀρχείοις ἢ καταχωρίσεσιν.

Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ἀντιπεφωνημένα ἀντίγραφα, καὶ ὁσάκις φέρουσι τὰ ἀπαιτούμενα τοῦ νόμου ἵνα ἀναπληρώσωσι τὰ πρωτότυπα, δὲν ἔχουσι φυσικῶ τῷ λόγῳ πλείονα ἢ τὰ πρωτότυπα δύναμιν· ἐπομένως τ' ἀντίγραφα ἰδιωτικῶν ἐγγράφων δὲν ἀπαλλάττουσι τὸν προσάγοντα αὐτὰ τοῦ βάρους ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τοῦ πρωτοτύπου (Seuffert Comment I', 181 a). Ἐξ-

Γ') Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων! α).

α) ἐν γένει.

§ 161. Κατὰ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως διττῆς φύσεως ἀντιρρήσεις δύνανται γενικῶς εἰπεῖν ν' ἀντιταχθῶσι, τοῦτο μὲν κατ' αὐτῆς ἀπευθείας τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐγγράφου, προσβαλλομένης τῆς υἰότητος αὐτοῦ, τοῦτο δὲ κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου, ἀμφισβητουμένης τῆς ἐν τῇ δίκῃ βαρύτητος καὶ σημασίας αὐτοῦ. Διὸ καὶ ἡ περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν ἐγγράφων ζήτησις, ἵνα θεωρηθῇ πλήρης, ὀφείλει περὶ τὰ δύο ταῦτα ἀναγκαίως νὰ στραφῇ, ἥτοι πρῶτον περὶ τὴν εὔρεσιν τοῦ ἐκδότου αὐτῶν, ἔπειτα περὶ τὴν εὔρεσιν τῶν ἐν αὐτοῖς χρησίμων πρὸς τὴν δίκην ἀποδεικτικῶν στοιχείων. ἐν τούτῳ δὲ κεῖται προπάντων ἡ κυρία διαφορὰ, ἡ διακρίνουσα τὰ δημόσια ἔγγραφα ἀπὸ τῶν ἰδιωτικῶν· διότι τὰ μὲν παρέχουσιν ἀπόδειξιν οὐ μόνον τοῦ περιεχομένου αὐτῶν ἀλλὰ καὶ ἑαυτῶν (*probant se ipsa*), ἐνῶ τὰ ἰδιωτικὰ μόνον τὸ περιεχόμενον ἀποδεικνύουσι, τῆς γνησιότητος δὲ αὐτῶν ἡ ἀπόδειξις πρέπει ἄλλοθεν νὰ προσαχθῇ¹. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐρεῦνης τῆς τῶν ἐγγράφων γνησιότητος γίνεται κατωτέρω ἡ ἐξή-

αἵρεσις πρέπει νὰ γείνη ἐν τῇ περιπτώσει τῆς *exemplificatio*. Schmid II § 44 σ. 273 Bayer σ. 842.

α) Πολ. 400 402. 442. — Bayer σ. 837. Gönner II. 464. Gesterding Nachforschungen II. 446. Aubry Γ', 295. 341.

1) Πολ. 435. 436. — Σημειωτέον ἐνταῦθα ὀλίγα τινα περὶ τῶν καλουμένων ἀσαφῶν ἐγγράφων (*documenta indiscreta*) καὶ περὶ τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀναργυρίας (*exc. non numeratae pecuniae*). Ἀσαφές λέγεται τὸ ἔγγραφον τὸ μὴ δηλοῦν τὴν αἰτίαν τοῦ χρέους. ὅστις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ (ἐν ᾗ πρέπει ν' ἀναφέρηται ἡ εἰδικὴ αἰτία τοῦ χρέους, ὅρ. ἀνωτ.

γησις², περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δὲ αὐτῶν δυνάμεως, τῆς εἰς τὸ περιεχόμενον ἀναφερομένης, ῥητέον ταῦτα.

Τὰ ἔγγραφα, τὰ τε δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικὰ, προσηκόντως καὶ ἐγκύριως συντεταγμένα, παρέχουσι πλήρη ἀποδείξιν, ἥτοι καθιστᾷσι δικανικῶς ἀληθές τὸ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενον³, εἴτε σύμβασις ἐστὶ τοῦτο εἴτε ἄλλο τι πράγμα, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἐξῆς εἰδικώτερον προσδιορισμόν. Ἦγουν

α) ἀποδεικνύουσι τὰς συμβάσεις καὶ τὰ γεγονότα ὅπως ἐξωτερικῶς παρίστανται, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀλήθειαν ταυτότητα αὐτῶν. ὅθεν δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς εἰκονικὰ ἢ ἐκ βίας καὶ δόλου προελθόντα⁴.

β') τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι ἢ κύριον καὶ οὐσιῶδες,

§ 100 σημ. 2. β') ἐπικαλεῖται τοιοῦτον ἔγγραφον, ὁφείλει ν' ἀποδείξῃ ἄλλοθεν τὴν αἰτίαν τῆς ἀπαιτήσεως. Νόμ. 35 Βρσ. (22. 1).

«... ἐὰν λέγῃ τις, μὴ χρεωστῶν ποιῆσαι γραμματεῖον, καὶ ἔστιν ἀσαφές, ὁ λαβὼν αὐτὸ δείκνυσι χρεωστούμενον». Glück XXI. 389. Schmid II. 273. Franke I § 162. Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ ῥωμ. δικαίου, μὴ οὖσα δικονομικῇ, ἰσχύει καὶ τὴν σήμερον μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς πολιτ. δικονομίας. Seufferts Blätter Δ', 305.

Τὴν ἐνστασιν τῆς ἀναγκυρίας ἔχει ἐντὸς ὁρισμένου χρόνου ὁ ἐναγόμενος κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἐναντίον παντὸς ἐγγράφου, δι' οὗ ὁμολογεῖ ὅτι ἔλαβέτι (π. χ. δάνειον). Νόμ. 76 Βρτ. (23. 1). Ἡ ἐνστασις αὕτη, πηγάζουσα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ῥωμ. δικαίου, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα δὲν ἀποδεικνύουσιν εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των τὴν ἀρίθμησιν, κατηργήθη διὰ τῆς ἰσχυούσης πολιτ. δικονομίας, καθ' ἣν τὰ ἔγγραφα ἀποδεικνύουσιν ἅμα ἐκδοθέντα. Παπαρρόγ. ἐνοχ. δίκ. σ. 193 σημ. 8. Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου ἐπιθ. Vangerow § 166. Seuffert Blätter Γ', 214.

2) Πρβ. § 185. 186.

3) Πολ. 400 ἐδ. 2. Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι ἡ γνησιότης αὐτῶν εἶναι ἀναμφισβήτητος ἢ ἀποδεδειγμένη.

4) Bayer σ. 844 ἐν τ. Aubry Γ', 296.

ἡ πάρεργον καὶ ἐπουσιῶδες. κύριον μὲν καὶ οὐσιῶδες λέγεται αὐτὸ τοῦτο δι' ὃ ἔγγραφόν τι συντάσσεται. πάρεργον δὲ καὶ ἐπουσιῶδες, πᾶν ἄλλο· ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς παρέργοις πράγμασι συμβαίνει ταπολλὰ πάρεργον καὶ προσοχὴν νὰ καταβάλλωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀσθενεστέρα ἐστὶ φυσικῶ τῷ λόγῳ περὶ τὰ πάρεργα ἢ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων. ἤγουν τὰ ἔγγραφα ἀποτελοῦσι πλήρη ἀπόδειξιν καὶ τῶν παρέργων δηλώσεων, ὅσάκις αὗται ἄμεσον ἔχουσι συνάφειαν πρὸς τὸ κύριον περιεχόμενον, ἄλλως ἀρχὴν ἀποδείξεως μόνον^β.

5) Πολ. 401. 412 ἐδ. 2. Γαλ. κώδ. 1320. — Εἶναι εὐκόλον νὰ εὐρεθῇ ποίαν πρᾶξιν οἱ συντάξαντες ἔγγραφόν τι ἤθελον νὰ πιστοποιήσωσι διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου (π. χ. πώλησιν, μίσθωσιν κλ.), φθάνει τὸ ἔγγραφον νὰ ᾔναι σαφὲς καὶ εὐληπτον. Πολλάκις ὁμως ἐκτὸς τῆς κυρίας πράξεως, πωλήσεως, μισθώσεως, ἀναφέρουσι καὶ ἄλλα πράγματα οἱ συναλλάσσοντες, τὰ ὅποια οὔτε μέρη οὔτε ὅροι τῆς κυρίας πράξεως εἰσὶ. Ταῦτα δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως, ἢ, κατὰ τὴν δικονομίαν, τὰ διηγηματικῶς (ἱστορικῶς) ἀναφερόμενα (per verba enunciativa). II. χ. δύο συνιδιοκτητῆται ἀμπέλου ἐμφανίζονται εἰς τὸν συμβολαιογράφον ἵνα συντάξωσι πρᾶξιν διανομῆς τῆς ἀμπέλου ταύτης καὶ ἐκφράζονται οὕτω « τὴν κοινὴν ἀμπελον, ἥς μέχρι τοῦ δε ἐλαμβάνομεν ἀπὸ κοινοῦ τοὺς καρποὺς, διανέμομεν ὡς ἐξῆς κλπ » Αἱ ἀραιῶς γεγραμμέναι λέξεις εἰσὶ τὸ διηγηματικὸν τῆς πράξεως. Ὡς πρὸς τὸ διηγηματικὸν τοῦτο, τὸ ὅποιον διὰ τοῦ ἐγγράφου δὲν ἀναφέρεται ὡς γιγνόμενον, ἀλλ' ὡς γενόμενον, γεννᾶται ἡ ἀμφιβολία ἂν πραγματικῶς ἐγένετο, καὶ ἐπομένως ἂν ἀποδεικνύη καὶ τὴν ὑπαρξιν αὐτοῦ τὸ ἔγγραφον. Ὁ νόμος ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἀμφιβολίαν οὕτως· εἰ μὲν τὰ πάρεργα, λέγει, ἔχουσιν ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν, ἀποδεικνύει καὶ αὐτὰ ἐντελῶς τὸ ἔγγραφον· ἄλλως παρέχει ὡς πρὸς αὐτὰ ἀρχὴν ἀποδείξεως, δυνάμεν νὰ συμπληρωθῇ διὰ μαρτύρων.

Ἀλλὰ πῶς εὐρίσκεται, ἂν περιστατικὰ τινὰ διηγηματικῶς ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναφερόμενα ἔχουσιν ἢ δὲν ἔχουσιν ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν; Παρατηρητέον ἐν πρώτοις, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι πραγματικόν, ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας κατὰ τὴν εἰδικότητα τῶν περιστάσεων ἐκάστοτε

γ') πρέπει νὰ διαστέλληται καλῶς ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων ἀπὸ τῆς νομικῆς ἰσχύος καὶ ἐνεργείας τοῦ περιεχομένου αὐτῶν. τὰ ἐγγραφὰ ἀποδεικνύουσιν ἀπλῶς τὴν ὑπαρξιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδιαλαμβανομένων πραγμάτων καὶ ταύτην κατὰ πάντων (*contra omnes*), ἡ ἔννομος δὲ αὐτῶν ἐνέργεια διάφορος ἐστὶ κατὰ τὴν διάφορον φύσιν τοῦ περιεχομένου, ὅπερ ἡ ὁμολογίαν ἢ ἄλλην τινὰ νομικὴν πράξιν ἐμφαίνει· ἐξ ὧν ἐπομένως κρίνεται κατὰ πόσον ὑποχρεοῦνται ἐκ τινος ἐγγράφου τρίτῳ πρόσωπα⁶.

λυόμενον. Ὡς κανὼν δὲ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, νομίζομεν, ὁ ἑξῆς. Ἄμεινον συνάφειαν πρὸς τὴν κυρίαν πράξιν ἔχει τὸ διηγηματικόν, ὅπερ περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν ὡς πρὸς αὐτὸ ἀπ' εὐθείας τὸ ἀντικείμενον τῆς πράξεως ἐξηγήσεις περιέχει. II. χ. ὁ ὀφειλέτης λέγει «τὸ ἐκ 1000 δραχμῶν χρέος μου πρὸς τὸν Α', οὗτινος τὸν τόκον οὗτος μοὶ κατεβίβασεν εἰς 8 τοῖς ἑκατὸν, θέλω πληρώσει τὴν 1 τοῦ ἐρχομένου μηνός.» καὶ τὸ ἀνωτέρω ἀναφερθὲν παράδειγμα ἐνταῦθα ἀνήκει, ὡς καὶ τοῦτο· ἐδανείσθην πέρυσιν 1000 δραχ. παρὰ τοῦ Α, ὧν τοὺς μέχρι τοῦδε τόκους μοὶ ἐχάρισει θέλω δὲ ἀποδώσει αὐτὰς εἰς προθεσμίαν ἐνὸς ἔτους ἀπὸ σήμερον.

Ξένον δὲ καὶ ἄσχετον διηγηματικὸν ὑπάρχει εἰς τοῦτο τὸ παράδειγμα. Τὸ ἐκ 10000 δραχ. τίμημα τῆς οἰκίας, ἣν παρὰ τοῦ Α ἠγόρασα θέλω πληρώσει αὐτῷ ἅμα μοὶ ἀποδώσει ἅς μοὶ ὀφείλει 10,000 δραχ., ὧν οἱ μέχρι τοῦδε τόκοι ἐπληρώθησαν ἤδη. Προβ. Toullier ἀρ. 157—160. Marcadé σ. 29. Aubry Γ', 297. Ρουσοπ. 258, Dalloz Oblig. 3128.

6) Τὰ γεγονότα ὅπως ἐν τινι ἐγγράφῳ ἐκτίθενται ὀφείλει νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀληθῆ ὁ δικαστής, εἴτε μεταξὺ τῶν συνταζάντων τὸ ἐγγράφον δικάζει εἴτε καὶ μεταξὺ τρίτων. διότι τὰ ἐγγράφα, εἴτε δημόσια εἰσὶν εἴτε ἰδιωτικά, *probant contra omnes*. Ἀλλ' ὅτι γεγονός τι ὑπάρχει καὶ ὀφείλει πᾶς ἄνθρωπος νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἀληθές, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου καὶ μόνου ὅτι χρεωστεῖ ἑκαστος νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς τὰς νομικὰς ἐνεργείας αὐτοῦ. Δηλαδή ὑποχρεοῦται τις μόνον διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων ἢ διὰ τῶν πράξεων ἐκείνων οὓς ἀντιπροσωπεῖ· πράξεις τρίτων οὐδόλως βλάπτουσιν αὐτόν. Διατοῦτο κατὰ τὸ ἄρθρον 400 (412 ἐδ. 2) τὸ ἐγγράφον ὑποχρεοῖ τοὺς διαδίκους καὶ τοὺς ἀντι-

Περὶ ἀντεγγράφων· α)

§ 162. Ἡ ἐννομος ἐνέργεια τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων, τῶν τε δημοσίων καὶ τῶν ιδιωτικῶν, δύναται νὰ μεταβληθῇ (τροποποιουμένη ἢ καὶ ὅλως καταργουμένη) διὰ συγχρόνου ἢ μεταγενεστερᾶς ἄλλης πράξεως. τὸ περὶ ταύτης συντασσόμενον ἐγγραφον καλεῖται συνήθως ἀντέγγραφον (contre-lettre). Αἱ διὰ τῶν ἀντεγγράφων γινόμεναι μεταβολαί, εἴτε εἰς τὴν σπουδαιότητα εἴτε εἰς ἄλλο μέρος τοῦ μεταβαλλομένου ἐγγράφου¹ ἀναφέρονται, σκοπὸν συνήθως προτίθενται οὐχὶ εὐσχήμονα καὶ ἐπαινετόν· ἔνεκα τούτου φυλάττονται μυστικά καὶ ἀπόκρυφοι², εἰς

προσώπους αὐτῶν, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἀποδεικνύει μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγγράφου. ἐπομένως ἔχει βεβαιότητα κατὰ τοῦ τρίτου μόνον ὅταν ἀρχῇ τοῦτο, ἵνα ἐπιτύχῃ τις κατ' αὐτοῦ. Π. γ. διεκδικῶ κτῆμά τι κατὰ τοῦ κατέχοντος· αὐτὸ Α, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός μου προσάγω τὸ ἐγγραφον τοῦ πωλήσαντός μοι τὸ κτῆμα Πέτρου. ὁ ἐναγόμενος Α ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς γενομένην τὴν πώλησιν· ὅπερ μοὶ ἀρκεῖ διὰ νὰ κερδήσω τὴν δίκην. Ἀλλ' ἐὰν ὁ πωλητὴς Πέτρος ἔλεγεν ἐν τῷ πωλητηρίῳ ὅτι τὸ πωλούμενον κτῆμα ἔχει δουλείαν τινὰ ἐπὶ τοῦ γειτονικοῦ ἀγροῦ, δὲν μὲ ἀρκεῖ τοῦτο διὰ νὰ διεκδικήσω τὴν εἰρημένην δουλείαν, διότι εἶναι ὁμολογία ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος, ἥτις οὐδεμίαν ἔχει ἐνέργειαν. Bayer σ. 840. b. Marcadé σ. 32. Aubry σ. 297 σημ. 46. Dalloz ἀρ. 3077. 3133.

α) Πρ6. Πολ. 404. γαλ. κώδ. 1321. — Plasman Traité des contre-lettres. Paris 1819. Aubry Γ', 298 σημ. 49. Dalloz Oblig. ἀρ. 3175.

1) Π. γ. διὰ φανεροῦ ἐγγράφου γίνεται πώλησις οἰκίας τινὸς, ἐν τῷ μυστικῷ ἐγγράφῳ ὁμολογεῖται ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονικὴ ἢ συνήφθη ὑπὸ αἵρεσιν τινὰ. ἢ τὸ τίμημα τὸ ἐν τῷ φανερῷ ἐγγράφῳ δὲν εἶναι τὸ ἀληθές κλπ. — Δύναται ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἀντέγγραφον ν' ἀντιτάξῃ, ὅτι τοῦτο δὲν ἐφυλάττετο μυστικόν; Οὐχί· φθάνει ἐκεῖνος, καθ' οὗ ἀντιτάσσεται τὸ ἀντέγγραφον νὰ ἡγνόει τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ. Ἡ μυστικότης τοῦ ἀντεγγράφου δὲν εἶναι κατὰ τὸ 404 ἀρθρ. ὅρος οὐσιώδης.

2) Καὶ ἐπὶ συμβολαιογράφῳ ἐὰν γείνη τὸ ἀντέγγραφον εἰς τὴν αὐτὴν ὑπάγεται κατηγορίαν. Toull. σ. 356.

κινδύνους συχνάκις τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐμβάλλουσαι³. διὰ τοῦτο κατὰ νόμον αἱ μεταβολαὶ αὗται μόνον τοὺς ἐργάτας αὐτῶν καὶ τοὺς τούτων ἀντιπροσώπους ὑποχρεοῦσι⁴, τρίτα δὲ πρόσωπα, δι' ἄγνοιαν αὐτῶν ζημίαν κινδυνεύοντα, οὐδαμῶς παραβλάπτουσιν⁵.

β') τῶν δημοσίων.

§ 163. Οὐχὶ πάντα τὰ ἐν δημοσίῳ ἐγγράφῳ γεγραμμένα δημοσίας ἀπολαύουσι πίστεως, ἀλλ' ἀπλῶς ὅσα τὸ συντάξαν δημόσιον πρόσωπον ἀναφέρει ὡς ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργηθέντα ἢ ἐνώπιον αὐτοῦ γενόμενα¹. τὰ δεύτερα μάλιστα μόνον ἂν ᾗσαν ἐκ τῶν διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀμέσως κατανοουμένων πραγμάτων. Ὅθεν τὰ μὴ πραχθέντα ἢ μὴ κατανοηθέντα ἀμέσως ὑπὸ τοῦ δημοσίου προσώπου, καὶ τοι

3) Ὅστις πωλεῖ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ λαμβάνει ἀντέγγραφον ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονικὴ, βλάπτεται βεβαίως· ἐὰν ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς πωλήσῃ εἰς τρίτον ἢ ὑποθηκεύσῃ τὴν οἰκίαν. ἀλλ' ἐπίσης βλάπτεται καὶ ὁ τρίτος, ἐὰν τὸ ἀντέγγραφον θεωρηθῇ ἰσχυρὸν καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν δύο τούτων δικαιοτέρον εἶναι νὰ προστατευθῶσι τὰ συμφέροντα τοῦ ἀθώου τρίτου.

4) Τοιοῦτοι εἶσιν οἱ κληρονόμοι ἢ ἄλλοι γενικοὶ διάδοχοι τῶν μερῶν. Dalloz, Oblig. ἀρ. 3199.

5) Τρίτοι εἰσὶ πάντες ὅσοι ἀπέκτησαν δικαιώματα δυνάμει τοῦ μεταβεβλημένου ἐγγράφου· π. χ. ὁ παρὰ τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ ἀγοράσας τὴν εἰκονικῶς πωληθεῖσαν οἰκίαν ἢ τὸ εἰκονικῶς συναφθὲν δάνειον. ἐπειδὴ ὅμως ἡ διάταξις τοῦ 404 ἄρθρου σκοπὸν ἔχει, νομίζω, νὰ προφυλάξῃ τοὺς τρίτους κατὰ θετικῶν ζημιῶν, δὲν ἐφαρμόζεται ἐπομένως εἰς χαριστικὰς πράξεις (π. χ. ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς δωρεῖ τὴν οἰκίαν), οὔτε εἰς τοὺς ἀπλοῦς χειρογραφικοὺς δανειστάς τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ, τοὺς ἐπιβαλόντας κατάχεσιν ἐπὶ τῆς οἰκίας. Contra Marcadé σ. 36.

1) Τοιαῦτα εἰσὶ π. χ. ἡ χρονολογία τοῦ ἐγγράφου, ὁ τόπος τῆς συντάξεως αὐτοῦ, ἡ πρόσληψις μαρτύρων, ἡ ὑπογραφή τοῦ δημοσίου προσώπου. Ὅλα ταῦτα εἰσὶ περιστατικά, ἅπερ ἀπὸ τὸ δημόσιον πρόσωπον ἐπιχειρεῖ. Ἀλλὰ

ἐν τῷ ἐγγράφῳ περιεχόμενα, στεροῦνται τῆς χάριτος δημοσίας πιστοποιήσεως .

γ') τῶν ιδιωτικῶν.

§ 164. Αἱ νομικαὶ πράξεις, εἴτε διὰ δημοσίου εἴτε δι' ιδιωτικοῦ ἐγγράφου ἀποδεικνύονται, ὑποχρεοῦσιν, ἐκτὸς τῶν ἐνεργησάντων αὐτὰς προσώπων, προσέτι τοὺς κληρονόμους καὶ λοιποὺς δικαιοδόχους αὐτῶν. ὥστε τὸ 412 ἄρθρον τῆς δικονομίας περιέχει διάταξιν οὐχὶ μόνον τὰ ιδιωτικὰ ἔγγραφα διέπουσιν. Ἰδιάζοντες δὲ αὐτῶν προπάντων εἰσὶ μόνον οἱ δύο οὗτοι κανόνες.

α) *scripturae privatae non faciunt fidem dati sui contra tertios* ¹, ἥτοι κατὰ τῶν τρίτων τὰ ιδιωτικὰ ἔγγραφα οὐκ

καὶ ὅσα ἀναφέρει ὅτι ἤκουσεν, εἶδεν ἢ ἄλλως ἀντελάβετο, τῆς αὐτῆς εἰς κατηγορίας, π. χ. αἱ δηλώσεις τῶν μερῶν, ἡ ἐνώπιόν του μέτρησις χρημάτων καὶ τὰ παρόμοια. Aubry. Γ', 295 σημ. 36. Berriat σ. 117 σημ. 13. 14.

2) Π. χ. ὁ κλητὴρ λέγει ἐπιδότηρίῳ «ἐπέδωκα εἰς τὸν ἀδελφόν τοῦ διαδίκου, ἡ παρὲλαβὸς τὴν τοιχοκόλλησιν τοὺς γείτονας Α. Β. » Ἡ ιδιότης ἀδελφοῦ ἢ γείτονος οὐκ εἶναι πρᾶγμα προσπίπτον εἰς τὰς αἰσθήσεις, ἐπομένως ὁ κλητὴρ πιστοποιεῖ αὐτὸ οὐχὶ ὡς ἐξαγόμενον ἀντιλήψεως ἀμέσου. ὥστε δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσβληθῇ κατὰ τοῦτο ἐπὶ πλαστογραφία τὸ ἐπιδότηριον. ΑΠ. 123 τοῦ 48, 186 τοῦ 49 καὶ 216 τοῦ 50. Ἡ ἀπόφαισις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου 43 τοῦ ἔτους 45, ἀποφαίνεται τὸ ἐναντίον, ἀλλ' εἶναι προφανῶς ἐσφαλμένη. Εὐρετήρ. Ζ'. 98. — Ὡσαύτως δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστὴ ἡ δημοσία διαθήκη ὡς πρὸς τὴν μνείαν ὅτι ὁ διαθέτης εἶχε σώας τὰς φρένας (Boucenne Δ'. 35. Aubry σ. 295 σημ. 37). Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὡς πρὸς τὴν προσβολὴν τῶν δημοσίων ἐγγράφων δι' ἐπικονικότητα ἢ βίαν. Aubry σ. 296 σημ. 42.

4) Πολ. 413. Γαλ. κώδ. 1328. — Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις. Toull. ἀρ. 244. Dalloz Ob. 391 Aubry σ. 318 σημ. 412. Πάλλη ἀρ. 447. ΑΠ. 88 τοῦ 53. Ἐνίοτε ἡ χρονολογία μόνη τοῦ ιδιωτικοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ τις παραχωρεῖ δικαιώματα εἰς ἄλλον ἢ ἀπαλ-

ἔχουσι βεβαίαν χρονολογίαν. Ὁ κανὼν οὗτος νομοθετικὸν μὲν ἔχει λογισμὸν ὅτι εὐκόλως προχρονίζονται τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα πρὸς βλάβην τρίτων, κεῖται δὲ ἵνα προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς βλάβης ταύτης· Ἄρα ἐντεῦθεν πρέπει νὰ ὁδηγηταί τις πρὸς λύσιν τοῦ δυσχεροῦς ζητήματος τίνες εἰσὶν οἱ τρίτοι οὗτοι².

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τρίτων δύνανται νὰ λάβωσι βεβαίαν

λάττει ἀπὸ ὑποχρέωσης τινὸς αὐτὸν, δύνανται νὰ ᾔναι ἐπηρεαστικὴ τῶν δικαιωμάτων τρίτων, ἐὰν δηλαδὴ ἡ χρονολογία αὕτη μεταβληθῇ οὕτως ὥστε οἱ τρίτοι νὰ ὑποχρεωθῶσι διὰ τῆς ἐν τῷ ἔγγράφῳ πράξεως, γινόμενοι τοιοῦτοτρόπως δικαιოდόχοι τοῦ παραχωρήσαντος τὸ δικαίωμα ἢ τοῦ ἀπαλλάξαντος ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσιν. Π. χ. ὁ Α ἐνεργεῖ κατάσχεσιν εἰς χεῖρας τρίτου, τοῦ Β, ἐπὶ 1000 δραχ. ὡς ὀφειλομένων τῷ ὀφειλέτῃ αὐτοῦ Γ· κατόπιν παρυσιάζεται ὁ Χ, ἀντιποιούμενος τὴν κατασχεθεῖσαν ἀπαίτησιν ὡς ἐκχωρηθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ Γ, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν προσάγων ἰδιωτικὸν ἐκχωρήσεως ἔγγραφον. Ἐκ τῆς χρονολογίας τοῦ ἔγγράφου τούτου ἐξήρτηται ἐνταῦθα ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, ἂν τὸ ἔγγραφον τοῦ Γ πρὸς τὸν Χ ὑποχρεοῖ τὸν κατασχόντα δανειστήν. ἤγουν εἰ μὲν φέρει χρονολογίαν προγενεστέραν τῆς κατασχέσεως, ὑποχρεοῖ αὐτὸν, εἰδὲ μὴ, ὅχι· ἐὰν λοιπὸν φέρῃ τὸ ἔγγραφον χρονολογίαν τῶντι προγενεστέραν, γεννᾶται ἡ ἀμφισβόλια, μήπως τὸ ἔγγραφον τοῦτο συνετάχθη μετὰ τὴν κατάσχεσιν, καὶ προεχρονολογήθη ἐπίτηδες ἵνα ματαιώσῃ αὐτήν;

2) Τὰς καταχρήσεις λοιπὸν τοῦ προχρονισμοῦ τῶν ἰδιωτικῶν ἔγγράφων ἀελαβεῖς νὰ καταστήσῃ ὁ ἐγχώριος νομοθέτης διέταξε διὰ τοῦ 413 ἄρθρου, ὅτι τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα θεωροῦνται ἀπέναντι τῶν τρίτων ὡς ἄνευ χρονολογίας. Ἀλλὰ ποῖοι εἰσὶν οἱ τρίτοι οὗτοι; Οἱ συγγραφεῖς δὲν ἔδωκαν εἰσέτι, νομίζω, ἀπάντησιν ἡσυχάζουσιν πᾶσαν ἀμφισβόλιαν. Ἡ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος φαίνεται ἡ ἐξῆς· « τρίτος ἐστὶ πᾶς εἰδικὸς διάδοχος τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔγγραφον, ὅστις ἐξ ἰδίου δικαίου καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ δικαιодоῦτου παρίσταται, ἢ, ὡς εἶπέ τις, ὁ χρώμενος τῇ εὐθείᾳ καὶ οὐχὶ τῇ πλαγίᾳ ἀγωγῇ πρὸς ἐπιδίωξιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀμφισθητήσεως. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην οὐκ εἰσὶ τρίτοι α) οἱ κληρονόμοι τοῦ πολιτικῶς νεκροῦ ἢ τοῦ ἀπηγορευμένου οἱ κηδεμόνες, καθ' ὧν ἀντιτάσσονται ἔγγραφα προγενεστέραν τοῦ πολιτικοῦ θανάτου ἢ τῆς ἀπαγορεύσεως φέροντα χρονολογίαν·

χρονολογίαν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα. Τρεῖς μόνον³ περιστάσεις δύνανται κατὰ νόμον νὰ φέρωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο· α) ἡ συμβολαιογραφικὴ θεώρησις, β') ὁ θάνατος τινὸς τῶν μερῶν, γ') ἡ ἐν δημοσίῳ ἔγγράφῳ μνεῖα τοῦ ἰδιωτικοῦ κατὰ τὸ οὐσιῶδες αὐτοῦ περιεχόμενον⁴.

β') *scripturae privatae pro scribente non probant*, ἤτοι κατὰ τοῦ ἐκδότου ὑποχρεώσεις μὲν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα

β) οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος ὡς πρὸς τὰς πράξεις, ἃς αὗτος δι' ἰδιωτικοῦ ἔγγράφου βεβαίῃσθαι ἐξετέλεσε πρὸ τῆς πτωχεύσεως· γ') ὁ ἐνεργῶν εἰς χεῖρας τρίτου κατάσχεσιν δανειστής ὡς πρὸς τὰς παρὰ τοῦ τρίτου προσαγομένας ἰδιωτικὰς ἀποδείξεις τῆς ἐξοφλήσεως. Aubry σ. 313. Marcadé σ. 52. Bonnier ἀρ. 567. ἐπ. Carré ζ. 1967. *Revue de la législation étrangère* III. 532. 'Ρουσοπ. σ. 288. Dalloz *Obl.* ἀρ. 3914.

Ἐὰν τεθῇ ὁ κανὼν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα δὲν ἔχουσι χρονολογίαν ἀπέναντι πάντων, ὅσους δύναται νὰ βλάψῃ ἐνδεχόμενος προχρονισμὸς, ἀποτέλεσμα θέλει εἶσθαι τοῦ νὰ ὀφείλῃ ὁ λαμβάνων ἰδιωτικὸν ἔγγραφον νὰ φροντίσῃ σχεδὸν πάντοτε νὰ εἰδῇ εἰς αὐτὸ βεβαίαν χρονολογίαν διὰ τῆς ὑπὸ συμβολαιογράφου τινὸς θεωρήσεως. Τοιοῦτος κανὼν νομοθετικῶς μὲν ἄριστος εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ἀν μόνον ὠρίζετο νὰ γίνηται ἀνεξόδως ἡ συμβολαιογραφικὴ θεώρησις· διότι δι' οὗτοῦ ἐκόπτετο ἐκ ρίζης πᾶσα διὰ τῶν προχρονισμῶν κατάχρησις. ἀλλὰ δὲν εἶναι τοσοῦτον ἐκτεταμένη ἡ ἔννοια τοῦ 413 ἄρθρου ὥστε νὰ περιλαμβάνῃ πᾶν εἶδος βλαβεροῦ προχρονισμοῦ. Ὅπως ὅμως ἔχει αὐτὸ ἀμφιβολίας καὶ ἀντιρρήσεις θέλει γενεᾷ βεβαίως πάντοτε. Ἀναμφίβολον δὲ μόνον εἶναι ὅτι τρίτους δὲν ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον, ὡς θέλει ὁ Toullier ἀρ. 245, τοὺς *penitus extraneos*, ἀλλὰ τινὰς ἀντιπροσώπους τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔγγραφον, καθισταμένους ἕνεκα τῆς χρονολογίας τοιούτους. Aubry σ. 314 σημ. 94. Marcadé σ. 54.

3) Πολ. 413. 414.—Μόνον οἱ τρεῖς αὗτοι τρόποι τῆς βεβαιώσεως τῆς χρονολογίας τῶν ἰδιωτικῶν ἔγγράφων ὑπάρχουσιν, οὐχὶ ἄλλοι. Aubry σ. 317 σημ. 109. Marcadé σ. 55. Dalloz *Obl.* ἀρ. 3880. Ἐναντίαν γνώμην ἀποφαίνεται ὁ Toullier ἀρ. 242.

4) Ἡ χρονολογία δηλ. τοῦ ἰδιωτικοῦ ἔγγράφου ἀρχεται τότε ἀπὸ τῆς θεωρήσεως τοῦ συμβολαιογράφου, ἢ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἐκδότου ἢ ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ δημοσίου ἔγγράφου, ἐν ᾧ τὸ ἰδιωτικὸν ἀναφέρεται. — Ἀντί

παράγουσιν, ὠφελείας ὅμως οὐχί ⁵. Ὁ κανὼν οὗτος συν-
 ηθέστερον μὲν ἀπαντᾶται ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων,
 ἀλλ' ἐφαρμόζεται οὐχ ἥττον καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων⁶. δέ-
 χεται δὲ ἐξαιρέσεις τὰς δύο ταύτας· α) ἐγγραφον, γενό-
 μενον ἐντῇ δίκῃ κοινὸν μέσον ἀποδείξεως, δύναται νὰ ἐ-
 πικαλεσθῇ καὶ ὁ ἐκδότης αὐτοῦ⁷. α) τὰ ἐμπορικὰ βιβλία
 καὶ τὰ βιβλία τῶν δικηγόρων κ. τ. λ. ἀποδεικνύουσιν ὑπὲρ
 τοῦ ἐκδότου ⁸. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦσι
 μεταξὺ ἐμπόρων πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τε τῆς ὑπάρξεως
 καὶ περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀπαιτήσεων⁹, ἀπέναντι δὲ τῶν
 μὴ ἐμπόρων ἀποδεικνύουσιν, ἐντὸς ἔτους καὶ ἡμέρας, μό-
 νον πόσα ἐμπορεύματα ἐχορηγήθησαν· ἡ χορήγησις δὲ
 αὐτὴ ὀφείλει δι' ἄλλων μέσων ¹⁰ ν' ἀποδειχθῇ. Τὸ αὐτὸ

τοῦ συμβολαιογράφου δύναται νὰ θεωρήσῃ καὶ ὁ εἰρηνοδίκης τὸ ἐγγραφον ἐπὶ
 τοῦ θέματος τοῦ 125 ἄρθ. τῆς πολ. δικ.

5) Πολ. 415. Ν. 39 - 41 Βασ. (22. I) « οἱ λόγοι (λογαριασμοί) τοῦ
 τελευτήσαντος, ἐν οἷς κατέγραψεν ἑαυτὸν χρεωστεῖσθαι, πρὸς ἀπόδειξιν οὐκ
 ἀρκοῦσιν ». Νεαρ. 48 κεφ. α § 1. Bayer σ. 839. Seuffert Comment.
 Γ'. 169, τοῦ ἰδίου Blätter Δ'. 394. Gerau in Lindés Zeitschr. XX,
 76. Heise u. Cropp Abbandl. I. 113.

6) Οὐδὲν ὠφελεῖται π. χ. ὁ ἔχων συμβολαιογραφικὸν ἐγγραφον ἀποδει-
 κνύν διὰ τὸ ἐμφανισθεὶς εἰς τὸν συμβολαιογράφον ἐδήλωσεν ὅτι ἐδά-
 νεισε τὸν Δ 1000 δραχμὰς.

7) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 124 σημ. 14. Bayer σ. 577 (7 ἐκδ.). Ἐν τῇ 8 ἐκ-
 δόσει (847.933.955) φάνεται πως μεταβαλὼν γνώμην ὁ συγγραφεὺς οὗτος.

8) Πολ. 415.

9) Πολ. 417. Τὸ ἄρθρον τοῦτο περιέχει τὴν διάταξιν, ὅτι γενομένης αἰ-
 τήσεως οἱ ἔμποροι πρέπει νὰ ὀρκισθῶσι κατὰ τὸ ἄρθρ. 371. ἡ διάταξις αὐ-
 τη, ἐξαγομένη ἐκ τοῦ 351 ἄρθρου, ἦτο περιττὸν νὰ ἐπαναληφθῇ. Ἐλήφθη
 δὲ κατὰ παραδρομὴν ἐκ τοῦ § 239 τοῦ Βασαρ. Σχ. ἐνθα ἦτο ἀναγκαία ἕνεκα
 τοῦ § 260, μὴ συγχωροῦντος ἐπαγωγὴν ὄρκου κατ' ἐγγράφου. Seuffert
 Γ'. 479. Περὶ τοῦ γαλλ. δικ. Aubry Γ', 318. Bonnier ἀρ. 633.

10) Πολ. 418. Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ περικοπή « ἡ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑ-

ισχύει καὶ περὶ τῶν βιβλίων τῶν δικηγόρων κ. λ., ἤγουν ἀποδεικνύουσι καὶ αὐτὰ, ἐντὸς ἔτους καὶ ἡμέρας, μόνον τὴν ποσότητα τῶν χορηγηθέντων πραγμάτων ἢ τῆς χορηγηθείσης ὑπηρεσίας¹¹.

δ') τῶν ἀντιγράφων καὶ συσχετικῶν ἐγγράφων.

§ 165. Τὰ ἀντίγραφα ἀποδεικνύουσιν ὅσον καὶ τὰ πρωτότυπα, ὅταν θεωρῶνται κατὰ νόμον ὡς ἀναπληροῦντα αὐτά¹.

Συσχετικὰ² λέγονται τὰ ἐγγράφα ὧν τὸ ἕτερον μνήμην ποιεῖται τοῦ ἑτέρου, καὶ ἰδίως τὸ τὴν μνήμην ποιούμενον, καλεῖται ἀναφέρον (referens), οὗ δὲ μνήμη γίνεται ἀναφερόμενον (relatum). Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν ἐγγράφων τούτων ἰσχύει ὁ κανὼν· referens sine relato nihil probat, ἥτοι χωρὶς τοῦ ἀναφερομένου οὐδὲν ἀποδεικνύει τὸ ἀναφέρον³. διότι συχνάκις αἱ ἀναφοραὶ γίνονται

πηρεσίας» παρέλκει· διότι οἱ ἔμποροι ὑπηρεσίας δὲν ἐκτελοῦσιν ἀλλ' ἐμπορεύματα χορηγοῦσιν. Ἀνήκει δὲ κυρίως εἰς τὸ 419 ἄρθρον.

11) Οἱ φαρμακοπῶλαι καὶ ξενοδόχοι χορηγοῦσι πράγματα· οἱ ἰατροὶ, μαῖαι, δικηγόροι, κλητῆρες κ. λ. χορηγοῦσιν ὑπηρεσίας. ὅθεν τὸ 2 ἐδ. τοῦ 419 ἄρθρ. ἔπρεπε νὰ ἔχῃ οὕτως· ἐὰν τὰ βιβλία ταῦτα ἐγράφησαν κατὰ νόμιμον τύπον, ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, καθὼς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία κατὰ τῶν μὴ ἐμπόρων, ἐὰν ἡ χορήγησις τοῦ πράγματος ἢ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑπηρεσίας ᾗναι ἄλλως ἀποδεδειγμένη. Εἰς τὴν παραδρομὴν δὲ ταύτην ἀφορμὴν πάλιν ἔδωκεν ὁ 239 § τοῦ Βαυαρ. σχεδίου.

4) Ἰδ. ἀνωτερ. §. 160.

2) Πρβ. Heise u. Cropp Abhandl. 11. 401. Bayeran. 819. Scuffert Comment. Γ'. 197, τοῦ ἰδίου Blätter Δ'. 372. II'. 141. — Bonnier ἀρ. 736. Toullier ἀρ. 473 ἐπ. Marcadé σ. 82. Ρουσοπ. σ. 302.

3) Πολ. 393· 394. Γαλ. κώδ. 1337. 1338· Νεαρ. 119 κεφ. γ'. Βασιλ. Β'. 525· « Καὶ τοῦτο πρὸς τούτοις παρακελευόμεθα, ὥστε εἴπερ τις ἐν τινι

ἄνευ τῆς προσηκούσης ἀκριθείας καὶ περισκέψεως. ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου εἰσῆγαγεν ὁ νόμος τὰς δύο ταύτας εὐλόγους ἐξαιρέσεις· ἡγουν τὸ ἀναφέρον ἀποδεικνύει καὶ μόνον, ἐὰν α) ἐξ αὐτοῦ ἐξάγῃται ὅτι ἐγένετο ἵνα ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀναφερόμενον, ἢ β') τὸ οὐσιῶδες τούτου περιεχόμενον ἐπαναλαμβάνηται ἐν τῷ ἀναφέροντι⁴· πλὴν καὶ τότε ὑπαρχούσης μεταξὺ αὐτῶν διαφορᾶς ὑπερισχύει τὸ

συμβολαίῳ ἑτέρου ποιῆται μνήμην συμβολαίου, μηδεμίαν ἐκ ταύτης τῆς μνήμης ἀπαίτησιν γίνεσθαι· πλὴν εἰ μὴ καὶ τὸ ἕτερον συμβόλαιον, οὗ τίνος μνήμη κατὰ τὸ δεύτερον γέγονε, προκημισθῇ· ἢ ἑτέρα παρασχεθῇ κατὰ τοὺς νόμους ἀποδείξεις, ὅτι περ καὶ ἡ προσότης, ἥς μνήμη γέγονε, ταῖς ἀληθείαις ἐποφείλεται. Τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τοῖς παλαιῶς εὐρίσκομεν νόμοις

Ὅταν ἐν τινι ἐγγράφῳ ἀναφέρῃται ἕτερον ἔγγραφον, γεννᾶται ἡ ἀποβολὴ μήπως ἡ ἀναφρὰ δὲν ἐγένετο μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριθείας, ἐπομένως δὲν εἶναι δίκαιον διὰ μόνου τοῦ ἀναφέροντος ν' ἀποδεικνύηται τοῦ ἀναφερομένου τὸ περιεχόμενον· ἄρα εὐλόγος ὁ κανὼν, *referens sine relato nihil probat*. Ὅταν ὅμως ἐν αὐτῷ τῷ ἀναφέροντι ὑπάρχωσι τ' ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς ἀποδείξιν αὐθύπαρκτον τῆς ἀναφερομένης πράξεως, περιττὴ ἀποβαίνει τοῦ ἀναφερομένου ἐγγράφου ἡ προσαγωγή. Τοιαύτην ἀπόδειξιν αὐθύπαρκτον παρέχει κατὰ νόμον τὸ ἀναφέρον, ὅταν ἡ συνετάχθῃ διὰ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀναφερόμενον ἢ τὸ οὐσιῶδες τούτου περιεχόμενον ἐπαναλαμβάνηται ἐν τῷ ἀναφέροντι Π. χ.

α) Τὰς 10000 δραχμῶν, ἃς ἐδανείσθην παρὰ τοῦ X καὶ ἔδωκα αὐτῷ τὸ ἀπό. . ἔγγραφον, δημολογῶ καὶ διὰ τοῦ παρόντος ὅτι ἔλαβον δανειακὰς καὶ ὑπόσχομαι ν' ἀποδώσω.

Τοιοῦτο ἔγγραφον προφανῶς συνετάχθη πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ πρώτου.

β') δανεισθεὶς πέρυσιν 10000 δραχμῶν παρὰ τοῦ X, δι' ἃς ἔδωκα αὐτῷ τὴν ἀπό. . . ἐμολογίαν μου, ἐδανείσθην παρὰ τοῦ ἰδίου σήμερον καὶ ἄλλας χιλίας.

Ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ περιέχεται κατὰ τὰ οὐσιώδη αὐτοῦ μέρη τὸ πρῶτον ἔγγραφον.

4) Ἐννοεῖται δὲ ὅτι αἱ δύο αὖται ἐξαιρέσεις λαμβάνουσι χώραν, ὅταν τὸ ἀναφέρον ἔγγραφον συντάξῃ αὐτὸς ὁ τοῦ ἀναφερομένου ἐκδότης ἢ ὁ διάδοχος αὐτοῦ, οὐχὶ τρίτος. Ρουσοπ. 302.

ἀναφερόμενον³.

Δ') διεξαγωγή τῆς δι' ἐγγράφων ἀποδείξεως.

α) γερικά.

§ 166. Ἀποδεικνύων. ἡ ἑναρξίς τῆς δι' ἐγγράφων ἀποδείξεως, εἴτε πρὸ τῆς περὶ ἀποδείξεως διαλαλιᾶς εἴτε μετὰ ταῦτα ἐνεργεῖται, δύναται κατὰ τὴν ἐγγώριον νομοθεσίαν νὰ γείνη τριχῶς¹, ἢ κοινοποιοῦσιν ἀλλήλοις οἱ διάδικοι ἀντίγραφα τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ποιοῦντες συγχρόνως γνωστόν² τῷ ἀντιδίκῳ καὶ τὸ πρωτότυπον, ἢ προσάγουσι τὰ ἐγγράφα ἐπὶ ἀκροατηρίου τὸ πρῶτον, ἢ τέλος

5) Πολ. 394. — Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι τὸ ἀναφέρον συνετάχθη χάριν τοῦ ἀναφερομένου, ἐπομένως τὸ κύριον ἐγγράφον εἶναι τὸ ἀναφερόμενον. καὶ ἐπὶ διαφωνίας μεταξὺ τῶν δύο ὑπερισχύει τοῦτο. Κατὰ παραδρομὴν βεβαίως λέγει ὁ Ῥουσόπ. (σ. 303) ὅτι ὑπερισχύει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἀναφέρον, ὡς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ ἐκδότου ἐκφράζον. τοῦτο ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν διὰ τοῦ νέου ἐγγράφου ἠθέλησαν τὰ μέρη νὰ μεταβάλωσι τὸ πρῶτον, ὅπερ δὲν εἰκάζεται, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐξάγῃται ἐκ τοῦ ἐγγράφου. Marcadé E', 83.

1) Πολ. 395. Ὁ κατὰ νόμον τακτικώτερος τρόπος τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως εἶναι ἡ προαπόδειξις (Πολ. 250. § 118) ἥτοι ὀφείλουσι, πρὸ τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως, νὰ ἐπισυνάψωσιν ἀντίγραφα τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ὃ μὲν ἐνάγων τῇ ἀγωγῇ ὃ δ' ἐναγόμενος τῷ ἀπολογητηρίῳ (Πολ. 458. 459. 538. 565). ἐπειδὴ ὁμοίως ἡ ὑποχρέωσις αὕτη δὲν ἐπιβάλλεται ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ, δύνανται καὶ μετὰ τὴν περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασιν νὰ προσάγῳσι τὰς ἐγγράφους αὐτῶν ἀποδείξεις οἱ διάδικοι. Ἡ προσαγωγή αὕτη δύναται κατὰ τρεῖς τρόπους νὰ γείνη. — Καὶ τῶν εἰς ξένην γλῶσσαν γεγραμμένων πρωτοτύπων ἀντίγραφον πρέπει νὰ ἐπισυνάπτηται. ἀλλὰ καὶ μετάφρασις αὐτοῦ ἂν ἐπισυναφῇ, ἐκπληροῦται ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου. Seuffert Blätter Z'. 124.

2) Καθ' ὃν ὀρίζει τὸ ἄρθρ. 555 τρόπον ὅρα ἀνωτέρ. § 106 σημ. 11.

κατατιθέασιν αὐτὰ παρὰ τῷ εἰσηγητῇ, τῷ διεξάγοντι ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου τὴν ἀπόδειξιν³.

Ἡ τοιοῦτοτρόπως δὲ γενομένη προσαγωγή τότε μόνον θεωρεῖται ἰσχυρὰ καὶ ὑποχρεοῖ τὸν ἀντίδικον ν' ἀποφανθῇ περὶ τῶν ἐγγράφων, ὅταν ταῦτα προσαχθῶσιν

α) ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ὁλόκληρᾳ. μέρος μόνον αὐτῶν ἢ περίληψις εἶναι ἀπαράδεκτος. ἐξαιροῦνται δὲ τὰ διάφορον ὕλην περιέχοντα ἔγγραφα, ὧν ἀρκεῖ νὰ καθυποβληθῶσι τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν διαφορὰν μόνον χωρία⁴.

β) συνδεδεμένα καὶ ἐξησφαλισμένα· διότι ἄλλως ὁ ἀντίδικος δύναται ν' ἀποβάλῃ τὰ ἀνυπόγραφα φύλλα⁵.

γ) ἀβλαβῇ καὶ ἀκήρατα. ὁ προσάγων ἐσχισμένα, διατετμημένα ἢ διαγεγραμμένα ἔγγραφα ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ σχίσμα κ. λ. ἐγένετο τυχηρῶς ἢ ἐκ πλάνης⁷.

δ) ἀμετάβλητα καὶ εὐανάγνωστα· διότι μεταβληθέντων ἢ μὴ ἀναγινωσκομένων τῶν ἐγγράφων, ἀναγκάζε-

3) Οὗτος δὲ κατατίθῃσιν αὐτὰ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου. Τὸν τρόπον τοῦτον τῆς προσαγωγῆς τῶν ἐγγράφων δὲν ἀναφέρει ρητῶς ἡ δικονομία. ἀλλ' ὁ ἐπιτετραμμένος νὰ ἐξετάσῃ τοὺς μάρτυρας δικαστὴς ἀρμόδιος βεβαίως εἶναι νὰ παραλάβῃ καὶ ὅσα τυχὸν τῷ παραδώσωσιν ἔγγραφα οἱ διάδικοι.

4) Πολ. 391. 425. Βρυαρ. Σχ. 242. 244. Ν. 20. Βασ. (7. 28) « . . ἐν δικαστηρίοις οὐ πιστεύεται τὸ ἀντίγραφον, ἀλλ' αὐτῶν τῶν ἀὐθεντικῶν δικαιοματίων δεόμεθα » Νόμ. 31 Βασ. (22. 4).

5) Πολ. 392 « ἐὰν πρόκηται νὰ διεξαχθῇ ἡ ἀπόδειξις διὰ μερικῶν τεμαχίων, ἐξηγμένων ἐκ τινος βιβλίου ἢ ἄλλου ἐκτεταμένου ἐγγράφου, περιέχοντος πλείονα ἀντικείμενα, οὐδεμίαν ἔχοντα συνάφειαν μὲ τὴν δίκην, πρέπει νὰ καθυποβληθῇ ἐξ αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ἔχει συνάφειαν μὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς ». Διαφωνίας περὶ τούτου ὑπαρχούσης, ἀποδεικνύει ὁ ἀπαιτῶν καὶ ἕτερα ἀκόμη τοῦ βιβλίου τεμάχια νὰ προσαχθῶσιν.

6) Πολ. 385 § 2. 3. 387. Βρυαρ. § 229, 234. ἀνωτ. § 157 σημ. 6,

7) Πολ. 388. Βρυαρ. Σχ. § 232. ὁρ. ἀνωτέρ. § 130 σημ. 9. Ὁ νόμος δηλ. ἐκ τοῦ σχίσματος κ. λ. τεκμηριεῖται πρόθεσιν ἐξαφανίσεως τοῦ ἐγγράφου,

ται ὁ προσάγων νὰ συμπληρώσῃ δι' ἄλλων ἀποδείξεων τὰς ἐλλείψεις ταύτας⁸.

Ἄντιδικος. ὁ διάδικος καθ' οὗ προσήχθησαν ὅπωςδὴποτε ἔγγραφοι ἀποδείξεις ὀφείλει νὰ ἐξηγηθῇ περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἢ νὰ προτείνῃ ὅσας τυχὸν ἔχει κατὰ τῆς προσαγωγῆς ἐνστάσεις⁹. Τοῦτο δὲ ὑποχρεοῦται νὰ πράξῃ κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως οὐχὶ πρότερον¹⁰. Τὸ δικαστήριον συζητεῖ ἀμφοτέρω¹¹ ταῦτα συνοπτικῶς καὶ ἀποφασίζει, ὅταν εὔρεθῶσιν ἐκκαθαρισμένα, σὺν τῇ οὐσίᾳ τῆς ὑποθέσεως. ἄλλως διατάττει ἀπόδειξιν¹².

6') προσαγωγή ιδιωτικοῦ ἐγγράφου.

§ 167. Εἴρηται ἤδη ὅτι τῶν ιδιωτικῶν ἐγγράφων ἡ γνησιότης χρήζει ἀποδείξεως¹. τὴν ἀπόδειξιν ταύτην ἐπι-

8) Πολ. 389· 385 § 4. Βρυαρ. Σχέδ. § 232 ἐδ. 2.

9) Τὰς ἐνστάσεις κατὰ τῆς προσαγωγῆς τῶν ἐγγράφων λαμβάνει ὁ καθ' οὗ ταῦτα προσάγονται ἐκ τῶν ἄρτι ἐξηγηθεισῶν διατάξεων, καθ' ἃς ἡ προσαγωγή ὀφείλει νὰ γίνηται. Ἡ παραβίασις τινὸς αὐτῶν χορηγεῖ ἐνστάσιν τῷ ἀντιδίκῳ τοῦ ἀποδεικνύοντος· π. χ. ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν προσήχθη ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ὁλόκληρον, δὲν προσήχθη ἐγκαίρως κ. λ. Πολ. 559.

10) Πολ. 396 « ἐν τῇ συνεδριάσει ἐξηγοῦνται οἱ διάδικοι περὶ τῆς γνησιότητος τῶν καθυποβεβλημένων ἀποδεικτικῶν καὶ ἀνταποδεικτικῶν ἐγγράφων, καὶ εἰσάγουν τὰς ἐνστάσεις των ».

11) Πρότερον φυσικῶ τῷ λόγῳ συζητοῦνται αἱ κατὰ τῶν ἐγγράφων προταθεῖσαι ἐνστάσεις, καὶ κατόπιν τὸ περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν. Ἐὰν αἱ ἐνστάσεις κριθῶσι βάσιμοι, ἢ ἀναβάλλεται ἡ πρόοδος τῆς ὑποθέσεως (εἰς τὴν περίπτωσιν π. χ. τοῦ 559 ἀρθρ.) ἢ κηρύττεται ἄχρηστον τὸ ἔγγραφον. Bayer σ. 952. 12) Πολ. 396. ἐδ. 3.

1) Πολ. 435. Ἰδ. ἀνωτέρ. § 161. Ν· 58 Βρυαρ. (22. 1) « εἰάν τις προφέρῃ τινὰ γραφὴν ὀφείλει αὐτὸς ταύτην δεικνύειν ἄληθῶς ».

βάλλει ὁ νόμος εἰς τὸν ἐπικαλούμενον αὐτά². Διὸ προσαχθέντος ἐν τῇ δίκῃ ἐγγράφου τινός, ὀφείλει ὁ ἀντίδικος τοῦ προσαγαγόντος νὰ δηλώσῃ ἂν ἀναγνωρίζῃ ἢ ἀρνήται τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ, ἢ καὶ, ὅταν ᾔναι ἀλλοτρία, νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν γνωρίζει αὐτήν³. ἄλλως ἐν τῇ σιωπῇ αὐτοῦ τεκμαίρεται ὁ νόμος τὴν ἀναγνώρισιν⁴. Ἡ ἀναγνώρισις δὲ τῆς ὑπογραφῆς ἐπιφέρει ἀναγνώρισιν καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀναγνωρίσας ἀποδείξῃ κατὰ τοῦτο νόθευσιν ἢ ἀπάτην⁵.

Ἐπὶ ἀρνήσεως τῆς ὑπογραφῆς λαμβάνει χώραν ἡ περὶ γνησιότητος αὐτῆς παρεμπύπτουσα διαδικασία, ἥτις ὡσεπιτοπολὺ ἰσχυρὰ τὴν πρόοδον τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ συνήθως μετ' αὐτῆς καὶ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως ἐκδικάζεται⁶. Ἐχουσι δὲ τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτως:

1) ὁ προσαγαγὼν τὸ ἀμφισβητούμενον ἔγγραφον ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς, ἀρχόμενος τῆς ἀποδείξεως ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει καὶ παραχρῆμα⁷. ἐπιτρέπονται δὲ αὐτῷ τὰ συνήθη ἀποδεικτικὰ μέ-

Τὴν περὶ ἀποδείξεως τῆς γνησιότητος διαδικασίαν διαγράφει ἡ γαλλικὴ δικονομία ἐν τοῖς ἀρθρ. 193—213. εἶναι δὲ αὕτη ἀκριβεστέρα μὲν τῆς ἡμετέρας, ἀλλὰ λίαν πολυτελὴς, ἀνοιγομένη δι' ἀγωγῆς κυρίας ἢ παρεμπιπτούσης.

2) Πολ. 438 ἐδ. 2.

3) Πολ. 437· Γαλ. δικ. 194. 195. Γαλ. γώδ. 1324. Carré ζ. 803 bis. Τὴν δὴλωσιν δὲ ταύτην ὀφείλει νὰ κάμῃ οὗτος κατὰ τὸ 396 ἀρθρον ἐν τῇ πρώτῃ ἐπὶ ἀχροατηρίου συνεδριάσει, καθ' ἣν γίνεται χρῆσις τοῦ ἐγγράφου.

4) Πολ. 427 ἐδ. 2. Τὸ τεκμήριον δὲ τοῦτο τοῦ νόμου εἶναι κατὰ τὸ ἀρθρ. 273 § 1 ἐκ τῶν μὴ ἐπιδεχόμενων ἀνταπόδειξιν.

5) Πολ. 438 ἐδ. 1. Glück KB', 52. Seuffert Blätter. Ε΄. 13.

6) Πολ. 450—452.

7) Πολ. 438 ἐδ. 2, ἥτοι ὀνομάζει τοὺς μάρτυρας, ἐμφανίζει τὰ ἔγγραφα δι' ὧν μέλλει ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τοῦ ἀμφισβητουμένου ἐγγράφου.

σα⁸.ιδίως α) μάρτυρες, ιδόντες τὸ ἔγγραφον ὑπογραφόμενον ἢ συνυπογράψαντες αὐτὸ συντασσόμενον⁹. ἀλλὰ καὶ μάρτυρες ἄλλως γνωρίζοντες τὴν ἀμφισβητουμένην ὑπογραφὴν ἐξετάζονται¹⁰. β') ἔγγραφα, δημόσια εἰ δυνατόν (διότι τὰ ἰδιωτικὰ ὑπόκεινται καὶ αὐτὰ εἰς ἀμφισβήτησιν), ἀποδεικνύοντα ὅτι ὁ ἀντίδικος ἀνεγνώρισεν ἤδη τὴν γνησιότητα τοῦ ἐγγράφου¹¹. γ') ὅρκος ὃν ὁ ἀντίδικος ὀφείλει ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει νὰ δεχθῇ ἢ ἀντεπαγάγῃ¹².

8) Πολ. 440. — Ἡ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος διαδικασία εἶν' ἐντελῶς περιττὴ κατὰ τὸ 441 ἄρθρον, όταν τὸ ἔγγραφον, διὰ ζύσματος ἢ δι' ἄλλου προφανοῦς τρόπου, ᾗναι ἐπὶ τοσοῦτον μεταβεβλημένον, ὥστε ὁ δικαστὴς δύναται νὰ γνῶρῃ ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν μὴ γνησιότητα (Seuffert Comment. Γ'. 244). Τὸ αὐτὸ κρατεῖ ἀναμφιβόλως καὶ όταν προταθῇ κατὰ τοῦ ἐγγράφου ἐνστάσεις ἀκυρότητος καὶ κριθῇ βάσιμος (Carré 803 ter). — Εἰς ἄλλην περίστασιν; Δυνάμει τοῦ 441 ἄρθρου ὁ δικαστὴς δὲν δύναται ἐξ ἰδίας ἐμπειρίας ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς γνησιότητος· ἰδίως δὲ φαίνεται μοι ἐσφαλμένη ἡ γνώμη (ΑΠ. 293 τοῦ 53) ὅτι τὸ δικαστήριον δύναται μόνον νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν συμπαραβολήν, διότι τότε ἐνεργεῖ ὡς πραγματογνώμων ὅπερ ἀσυγχώρητον (ὅρ. ἀνωτ. § 132 σημ. 6). Rauter ἀρ. 198 σημ. b. contra Carré ζ. 803 ter. Aubry σ. 342 σημ. 83. Boncenne Γ'. 485. — Κατὰ τὴν δικονομίαν τῆς Γενεύης (ἄρθρ. 250) la vérification par comparaison d' écritures sera faite par les juges eux mêmes, après avoir entendu les observations des parties. Νομοθετικῶς ἐξεταζομένη ἡ διάταξις αὕτη ἀξιέπαινός ἐστιν. 9) Νεαρ. 73 κεφ. α. 6'.

10) Γαλλ. δικ. 241. Toullier ἀρ. 214. Schmid. II. 301. Bayer σ. 865. ΑΠ. 25 τοῦ 1842. Carré ζ. 854 bis. τοῦλάχιστον τὴν δύναμιν τεκμηρίων δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τις τῆς τοιαύτης μαρτυρίας. Contra Gönner Hand. II. 480. Bayer σ. 502. τῆς 7 ἐκδ.

11) Toullier ἀρ. 213. Ἐὰν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τοῦ ἀμφισβητουμένου ἐγγράφου ἐπικαλεσθῇ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ὁ ἀποδεικνύων, δύναται καὶ ταῦτα ν' ἀμφισβήτησῃ ὁ ἀντίδικος· ὥστε τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα χρησιμεύουσι μόνον, όταν τῆς γνησιότητος αὐτῶν εἶναι εὐκολωτέρα ἡ ἀπόδειξις. Bayer σ. 854.

12) Ὁ ὅρκος οὗτος κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ 440 ἄρθρου εἶναι ὁ ἐπα-

δ') ἐμπειροτέχνη, διὰ συμπαραβολῆς τῆς ὑπογράφῃς πρὸς ἄλλας ἀναμφισβητήτους ὑπογραφὰς ἢ ἔγγραφα (*comparatio literarum*) ἀποφαινόμενοι¹³.

2) τὸ δικαστήριον, ἐὰν κρίνῃ ἀπρόσφορον ἢ ἀδύνατον τὴν ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων, ὀρίζει ἐπὶ τούτῳ ἄλλην συνεδρίαν. κατ' αὐτὴν λοιπὸν δίδοται ὁ ἐπαχθεὶς τυχὸν ὄρκος, ἢ ἐξετάζονται οἱ προταθέντες μάρτυρες, γίνεται συζήτησις περὶ τῶν καθυποβληθέντων ἐγγράφων, ἢ τέλος ἐνεργεῖται ἡ συμπαραβολὴ ὑπὸ τῶν διωρισμένων ἤδη ἐμπειροτεχνῶν¹⁴.

Πρὸς συμπαραβολὴν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἀναμφισβήτητα (κυρίως δημόσια) μόνον ἔγγραφα, ἅτινα πρέπει νὰ κοινοποιηθῶσι τῷ ἀντιδίκῳ πρὸ τῆς ὠρισμένης διὰ

κτός. Περὶ τῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἰδ. Bayer σ. 857 — Ἐὰν δ εἰς θν ἐπάγεται ὁ ὄρκος δὲν εἶναι παρὼν, ὀφείλει ὁ πληρεξούσιος αὐτοῦ νὰ δηλώσῃ περὶ τοῦ ὄρκου, ἂν δέχεται ἢ ἀνταπάγῃ αὐτόν.

13) Bayer 860. Toullier ἀριθ. 219 ἐπ. Οἱ πραγματογνώμονες συγκρίνουσι τὴν ἀμφισβητουμένην ὑπογραφήν πρὸς ἄλλας ἀναμφισβητήτους, ἵνα εὗρωσιν ὁμοιότητας μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἀποφανθῶσι περὶ τῆς γνησιότητος. *Comparatio literarum nihil aliud est nisi argumentum a simili et verisimili*. Πόσον ἐπισφαλὲς ὅμως εἶναι τὸ ἐπὶ τοιούτων θεμελιούμενον συμπέρασμα! μάλιστα ὡσάκις πολὺ μεμαχρυσμένης ἐποχῆς εἰσὶ τὰ συμπαραβαλλόμενα ἔγγραφα. πολλάκις δι' ἡλικίαν, ἄλλοτε διὰ νόσον καὶ ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἀνόμοια γίνονται· τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου τὰ γράμματα. Οὐ γὰρ ἂν οὕτω γράψει τις νεάζων καὶ σφριγῶν, καὶ ἴσως τρέμων (Νεαρ. 73 ἐν Προοιμ.). Ὡστε σπανίως βεβαίως ἐμπειροτέχνη εὐσυνείδητοι θέλουσιν ἀποφανθῇ μετὰ θετικότητος περὶ τοιούτων ζητημάτων, μάλιστα ἔπρεπεν ἡ γνωμοδότησις αὐτῶν νὰ μὴ ᾖ ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰ δικαστήρια, ὅπερ ἔνεκα τοῦ 447 ἄρθρου δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν. Οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς δικαιολογοῦσαν τοπολὺ τὸν ἀναπληρωτικὸν ὄρκον. Bayér σ. 864. Περὶ τοῦ γαλλ. δικ. ἰδ. Toullier ἀρ. 233—237. Carré ζ. 853.

14) Πολ. 443. 442 ἐδ. 3.

τὴν συμπαραβολὴν συνεδριάσεως¹⁵. μὴ ὑπαρχόντων δὲ τοιούτων, δικαιοῦται ὁ ἀποδεικνύων ν' ἀπαιτήσῃ παρ' ἐκείνου, οὗτινος ἀμφισβητεῖται ἡ ὑπογραφή, ἵνα γράψῃ τι ἐπὶ ἀκροατηρίου¹⁶.

3) ἀποδειχθείσης τῆς γνησιότητος, καταδικάζεται ὁ ἀρνησάμενος τὴν ὑπογραφὴν εἰς πρόστιμον 100 δραχμῶν, εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τὰ ἔξοδα¹⁷.

15) Πολ. 444. 446. Νόμ. 1 Βασ. (22. 3). νόμ. 20 K (4. 24). Γαλ. δικ. 200. Bayer σ. 862.—Ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ἀμφισβητηθέντα δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς συμπαραβολὴν οὐδ' ἔάν προτείνῃ ὁ διάδικος ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα αὐτῶν. διότι ἄλλως τὸ καθ' ἑαυτὸ ἐπισφαλὲς μέσον τῆς συμπαραβολῆς ἤθελε κατασταθῇ ἔτι ἐπισφαλέστερον. ΑΠ 288 τοῦ 50. Carré ζ. 828.—Ἐπὶ ἀρχαίων ἐγγράφων εἴναι κατὰ τὸ 449 ἄρθρον νὰ ἐνεργηθῇπραγματογνωμοσύνη καὶ ἄνευ συμπαραβολῆς. Βρυαρ. Σχ. § 237.

16). Πολ. 445. Γαλ. δικ. 206. Παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἀμφ.βάλλεται τοῦτο. Ἰδ. Zeitschrift von Linde Γ', 468. Δ', 331.—Ἐὐν ὁ ὑποχρεωθεὶς νὰ γράψῃ ἀρνήται νὰ πράξῃ τοῦτο; Κατὰ τὸ ἄρθρ 248 τῆς δικονομίας τῆς Γενεύης le refus de faire ce corps d'écriture pourra entraîner la reconnaissance de la pièce· ἐκ τῆς ἀρνήσεως ταύτης δύναται καὶ παρ' ἡμῶν νὰ πορισθῇ ὁ δικαστὴς τεκμήριον ἀναγνώσεως τῆς ὑπογραφῆς δυνάμει τοῦ 276 ἄρθρου. Carré ζ. 848.

17) Πολ. 448. Γαλ. δικον. 243. Νόμ. 75 Βασ. (22. 4). Ἐὰν ὁ ἀρνησάμενος τὴν ὑπογραφὴν παραιτηθῇ τῆς ἀρνήσεως ταύτης προτοῦ ἀποφανθῇ τὸ δικαστήριον; Ἀπαλλάττεται τοῦ προστίμου. Ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει παρ' ἡμῶν προκύπτει ἀρκούντως, νομίζω, ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ 448 ἄρθρου. Ἐν Γαλλίᾳ δέχονται τὸ ἐναντίον (Carré ζ. 857 ter. Boncenne Γ', 535)· ἀλλὰ διαφέρει πῶς τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν. Τὸ ἄρθρ. 448 φέρει «ἐὰν ἐπιτύχῃ ἡ ἀπόδειξις καὶ ἀναγνωρισθῇ ἡ ὑπογραφή ὡς γνησία... Συμχρόνως καταδικάζεται ὁ ἀρνηθεὶς τὴν γνησιότητα εἰς πρόστιμον κ.λ.» ἐνῶ τὸ γαλλ. ἄρθρ. δρίζει, s'il est prouvé que la pièce est écrite ou signée... ἐπομένως δύναται νὰ θεωρηθῇ περιλαμβάνον καὶ τὴν προκειμένην περίπτωσιν. ἡ καταδίκη εἰς τὸ πρόστιμον γίνεται αὐτεπαγγέλτως. ΑΠ. 125 τοῦ 51.

Ὁ κληρονόμος τοῦ προσώπου, οὗ τινος ἡ ὑπογραφή ἀμφισβητηθεῖα ἀσπε-

4) *ἐρμηνεία* τοῦ 439 ἄρθρου. ἡμαρτημένη ἐστὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ σύνταξις 18· ἐφαρμόζεται δὲ μόνον ὁσάκις κοι-

δείχθῃ, ὑπόκειται εἰς τὸ πρόστιμον; — Ὁχι. Διότι οὗτος δὲν ἀρνεῖται τὴν γνησιότητα, ἀλλὰ προτείνει ἀπλῶς ἄγνωιαν αὐτῆς. Τῶν ζημιῶν ὅμως καὶ ἐξόδων οὐδαμῶς ἀπαλλάττεται· Boncéenne Γ', 534. ΑΠ 220 τοῦ 52.

18) Ὁμοιάζει ἐν μέρει μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου τούτου τὸ 194 ἄρθρον τῆς γαλλ. δικονομίας, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχῃ καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ. Κατὰ τὴν δικονομίαν ταύτην ἐκεῖνος, καθ' οὗ μέλλει ν' ἀντιταχθῇ ἐν τῇ δίκῃ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, προσκαλεῖται εἰς τὸ δικαστήριον, ἵνα ἀναγνωρίσῃ ἢ ἀρνηθῇ αὐτό. ἂν εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην ἀπειθήσας δὲν ἐμφανισθῇ, θεωρεῖται τὸ ἔγγραφον κατὰ τὸ 191 ἄρθρ. ὡς ἀνεγνωρισμένον.

Ὡσαύτως εὐεκτήλεστος εἶναι καὶ ἡ τοῦ § 291 τοῦ Βαυαρ. Σχ. διάταξις, ἀλλὰ καὶ ὅσα ὁ Bayer διδάσκει (σ. 954) οὐδεμίαν παρουσιάζουσι δυσκολίαν. Λέγει δὲ οὗτος ταῦτα.

«Μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἀποδείξεως προσκαλεῖ ὁ δικαστὴς τὸν μὲν ἀποδεικνύοντα εἰς τὸ νὰ παρουσιάσῃ τὰ πρωτότυπα ἔγγραφα, τὸν ἀντίδικον δὲ αὐτοῦ *ad recognoscendum vel diffidendum*. ἡ ἀπειθεία ἔχει δι' ἀμφοτέρους ἐπιζημιούς συνεπείας. διότι ἂν δὲν ἐμφανισθῇ ὁ ἀποδεικνύων, χάνει τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρισθῇ πλέον ἐν τῇ δίκῃ τὸ ἔγγραφον, ἐκτὸς ἂν ὑπῆρχεν ἡτὴ ἐν τῇ δικογραφίᾳ τὸ πρωτότυπον. Ὁ ἀντίδικος δὲ τοῦ ἀποδεικνύοντος ἐπισύρει εἰς ἐχυτὸν τὴν ποινὴν τῆς ἀναγνωρίσεως, δηλ. δὲν δύναται πλέον νὰ προσβάλῃ τὸ ἔγγραφον».

Ἡ ἐρμηνεία δὲ τοῦ ἡμετέρου ἄρθρου 439 διαφόρους παρουσιάζει ἀμφιβολίας καὶ ἀσαφείας. καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τὴν περικοπὴν «ἐὰν ἐν τῇ πρὸς ἀναγνώρισιν ἢ ἀρνήσιν τοῦ ἐγγράφου προσδιορισθῇ ἡ συνεδριάσει...» ζητεῖται, ποῖα εἶναι ἡ συνεδρίασις αὕτη καὶ ποῖος προσδιορίζει αὐτήν; Μετὰ σπουδαιότητος δὲν δύναται βεβαίως νὰ ὑποστηρικθῇ ἡ γνώμη ὅτι τὸ δικαστήριον ἢ ὁ διάδικος προσδιορίζει τὴν συνεδρίασιν (ΑΠ. 39 τοῦ 46. Εὐρετήρ. ΣΤ. 388). Οὐδεμία διάταξις τῆς Πολιτ. Δικονομίας ὑπάρχει βοηθοῦσα, ἔστω καὶ διὰ τῶν ἀπωτάτων συνδυασμῶν, τοιαύτην τινὰ ἐρμηνείαν. Δὲν μένει λοιπὸν ἄλλο εἰμὴ νὰ παραδεχθῇ τις, δυνάμει τῶν 395 καὶ 396 ἄρθρων τὰ ἐν τῷ χειμένῳ εἰρημένα. Δευτέρα ἀπορία γεννᾶται ἐκ τῆς περικοπῆς «... ἐκτὸς ἐὰν τὸ πρωτότυπον καθυπεβλήθῃ πρότερον καὶ εὐρίσκεται εἰσέτι ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἢ τῷ δικαστικῷ γραφείῳ ὅτε προχωρεῖ ἡ δίκη καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ προσάγοντος.» Ποία δίκη προχωρεῖ

νοποιηθῇ ἐν τῇ προδικασίᾳ ¹⁹ ἀντίγραφον ἐγγράφου τινός, κατατεθῇ δὲ συγχρόνως τὸ πρῶτότυπον ἐν τῷ δικαστικῷ γραφείῳ ἢ ἐγχειρισθῇ τῷ ἀντιδίκῳ· δηλαδή τότε, εἰ μὲν κατὰ τὴν ἀμέσως ἐπομένην συνεδρίασιν ἀπολίπῃται ὁ ἀποδεικνύων, στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ μεταχειρισθῇ πλέον ἐν τῇ δίκῃ τὸ ἐγγράφον, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῇ δικογραφίᾳ· εἰ δὲ ἀπολίπῃται ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, θεωρεῖται ὡς ἀνεγνώρισμένον τὸ ἐγγράφον ²⁰.

γ') προσαγωγή δημοσίου ἐγγράφου.

§ 168. Τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ὅταν φέρωσι πάντα τὰ γνωρίσματα νομίμου ἐκδόσεως εἰκάζεται ἡ γνησιότης ὅθεν ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀποδεικνύοντος ἔχει μέσον κατὰ τῆς γνησιότητος αὐτῶν μόνον τὴν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολήν ¹. Τὴν ἀπόδειξιν δὲ αὐτῆς ὀφείλει αὐτὸς νὰ φέρῃ καὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀμέσως, ἢ γουν νὰ ὀνομάσῃ τὰ τῆς ἀποδείξεως μέσα, ὧν τὸ παραδεκτὸν δικάζεται συνοπτικῶς καὶ παραχρῆμα. συγχωροῦνται δὲ καὶ ἐνταῦθα αἱ αὐταὶ ἀπο-

ἡ περὶ γνησιότητος ἢ ἡ κυρία; Ἡ συνάφεια τοῦ λόγου ἀπαιτεῖ νὰ εἰπώμεν, ὅτι προχωρεῖ ἡ περὶ γνησιότητος δίκη· ἀλλὰ πῶς συμβιβάζεται τότε τοῦτο μετὰ τοῦ 591 ἄρθρου.— Ὡστε διορθωτέον τὸ 439 ἄρθρον.

19) Εἴτε προτοῦ ἐκδοθῇ ἀπόφασις περὶ ἀποδείξεως εἴτε καὶ μετὰ ταῦτα.

20) Τὸ τεκμήριον δὲ τοῦτο τοῦ νόμου εἶναι *juris et de jure*. Πολ. 273 § 4.

1) Πολ. 403. 435. 436. — Ἡ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολὴ ἐγγράφου τινός γίνεται ἢ α) διὰ νὰ τιμωρηθῇ ποινικῶς ὁ πλαστογράφος, ἢ β') διὰ νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν ὑπὲρ τοῦ παθόντος, ἢ τέλος γ') διὰ ν' ἀπορριφθῇ τὸ ἐγγράφον τῆς δίκης, ἐν ᾗ προσήχθη ὡς μέσον ἀποδείξεως. Ἐν τοῖς δυοῖς πρώτοις θέμασιν ἡ πλαστογραφία ἀποτελεῖ τὸ κύριον τῆς δίκης ἀντικείμενον, ἐν τῷ τελευταίῳ δὲ παρεμπίπτον ἀπλῶς ζήτημα (περὶ οὗ πραγματεύονται τὰ ἄρθρ. 457 — 461 Πολ. ἄρθ. 320. 321 Ποιν.)

δείξεις καὶ παραφυλάττεται ἡ αὐτὴ διαδικασία, ἡ περὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων διαγραφομένη· προσέτι καὶ ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτουσα διαδικασία ἰστᾶ ὥσεπιτοπολὺ τὴν πρόοδον τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ πρέπει, εἰ δυνατόν, μετ' αὐτῆς καὶ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως νὰ ἐκδικάζεται².

Παρατηρητέον δὲ εἰδικώτερον ταῦτα.

α) πᾶν ἔγγραφον (δημόσιον³ ἢ ἰδιωτικόν, νέον ἢ παλαιόν) δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστὸν, τὰ ἰδιωτικὰ δὲ μάλιστα καὶ ἀφοῦ διὰ συμπαραβολῆς ἀποδειχθῶσι γνήσια⁴.

β') ἀποδιδομένης τῆς πλαστογραφίας εἰς ὠρισμένον ἄνθρωπον, ἥτοι γινομένης κατηγορίας ἐπὶ πλαστογραφία, ἐπειδὴ περὶ αὐτῆς ἀρμόδιον εἶναι νὰ δικάσῃ τὸ ποινικὸν δικαστήριον, ὀφείλει τὸ πολιτικόν, παρ' ᾧ ἐγένετο αὕτη, ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς μεχριστοῦ περατωθῇ ἡ ποινικὴ δίκη, ἐὰν θεωρήσῃ τὸ προσβληθὲν ἔγγραφον ὡς ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον πρὸς διάγνωσιν τῆς ὑποθέσεως.

Ἐναντίον τοῦ γενικοῦ κανόνος, κατ' ὃν ὁ ἕκ τινος κολασίμου πράξεως ζημιωθεὶς δύναται κατ' ἀρέσκειαν νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴν αὐτοῦ εἴτε εἰς τὸ ποινικὸν εἴτε εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐπὶ πλαστογραφίας ἢ πολιτικῆς ἀγωγῆς περὶ ἀποζημιώσεως εἰσάγεται πάντοτε παρεμπιπτόντως εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον. Πολ. 456. Ποιν. 7. Ranter σ. 216. Σόλων ια', 317. 2) Πολ. 458 ἐδ. 2.

3) Καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων δύναται νὰ προσβληθῶσιν. Carré ζ. 859. Bounier ἀρ. 492.

4) Πολ. 453. -- Ὑπάρχει ἀπόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου, ἡ 125 τοῦ 1851, καθ' ἣν δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστὸν ἰδιωτικὸν ἔγγραφον οὐ μόνον ὅταν διὰ συμπαραβολῆς ἀπεδείχθῃ ἡ γνησιότης αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅταν δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων. Κατὰ τὸ 440 ἄρθρον ἡ γνησιότης τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἀποδεικνύεται α) δι' ἐγγράφου δηολογίας, β') δι' ὅρκου, ἐκουσίου ἢ ἀναγκαίου, γ') διὰ μαρτύρων καὶ δ') διὰ συμπαραβολῆς ἐμπει-

Ἡ κατηγορία δὲ αὕτη δεκτὴ ἐστὶν οὐ μόνον πρωτοδικῶς ἀλλὰ καὶ κατ' ἔφεσιν τὸ πρῶτον γενομένη⁵.

γ') μὴ ἀποδιδομένης δὲ εἰς ὠρισμένον ἄνθρωπον τῆς πλαστογραφίας, ἀλλὰ τοῦ ἐγγράφου ἀπλῶς προσβαλλομένου, ἥτοι προτεινομένης ἐνστάσεως πλαστογραφίας, δικάζει τὸ πολιτ. δικαστήριον τὸ ζήτημα τοῦτο⁶ κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἐξηγηθεῖσαν διαδικασίαν· ὅπερ ὅμως, ἀναφανεισῶν ἐν τῷ μεταξὺ ἐνδείξεων κατὰ ῥητῶν ἀνθρώπων, ὀφείλει καὶ τότε ν' ἀναστείλῃ τὴν πολιτικὴν δίκην⁷. Ἡ ἐνστάσις αὕτη ἀπαράδεκτός ἐστὶν ἐφεσίμως τὸ πρῶτον γινομένη⁸, εἰμήγε κατ' ἐγγράφων εἰς τὸ ἐφετεῖον ἐν πρώτοις

ροτεχνῶν. Ἐὰν ἐννοῇ ὁ ἄρειος Πάγος, ὅτι καὶ τὸ δι' ὁμολογίας ἢ ὅρκου τοῦ διαδίκου ἀποδειχθὲν ὡς γνήσιον ἐγγράφον δύναται νὰ προσβληθῇ ἔπειτα ἐπὶ πλαστογραφία, πλανᾶται ἀριδῆλως. διότι κατὰ τῆς ὁμολογίας καὶ τοῦ ὅρκου ἀνταπόδειξις δὲν ἐπιτρέπεται (ὅρ. ἀνωτ. § 128 σημ. 9. § 153 σημ. 4 § 151 σημ. 4). Μένουσι λοιπὸν οἱ μάρτυρες, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους νομοθετικῶς ἡδύνατο νὰ ἔχῃ δίκαιον τὸ εἰρημένον δικαστήριον· ἀλλὰ τὴν σαφῇ διάταξιν τοῦ 453 ἄρθρου δὲν ἡδυνήθησαν, νομίζομεν, νὰ κάμψωσι τὰ ἀρίδῃα αὐτοῦ ἐπιχειρήματα. Τὸ ἄρθ. 455 ἐννοεῖ τὴν προσβολὴν τοῦ περιεχομένου.

5) Πολ. 454. 455. Ἐνώπιον τοῦ ἀρείου Πάγου μόνον τὰ ἐγγράφα, ἅπερ προσάγονται παρ' αὐτῷ κατὰ πρῶτον (π. γ. τὸ ἐπιδότηριον τῆς ἀναιρέσεως), δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς πλαστά. Carré ζ. 863 δίς. Bonnier ἀρ. 494. ΑΠ. 3 τοῦ 46.

6) Πολ. 457. Ἡ παρεμπίπτουσα αὕτη διαδικασία ματαιοῦται, ἐὰν ὁ προσαγαγὼν τὸ ἐγγράφον δηλώσῃ κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίᾳ, ὅτι δὲν μεταχειρίζεται αὐτό. Πολ. 458· Γαλ. δικον. 217.

7) Πολ. 459. Γαλ. δικον. 239. 240. Ἐὰν δηλαδὴ ὁ αὐτουργὸς ζῇ καὶ τὸ ἔγκλημα δὲν ᾔναι παρκαγεγραμμένον.

8) Δυνάμει τῶν ἄρθρων 160. 396 καὶ 405 πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι ἡ προσβολὴ ἐπὶ πλαστογραφία ἀνάγκη νὰ προτείνεται κατ' ἐκείνην τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίᾳ, καθ' ἣν προσάγεται τὸ πρῶτον τὸ προσβαλλόμενον ἐγγράφον· τοιαύτην γνώμην ἐξέφρασέ ποτε καὶ ὁ ἄρειος Πάγος (ἀποφ.

προσαχθέντων⁹.

δ') ἡ περὶ πλαστογραφίας διαδικασία, εἰ μὲν ἐπιτύχη, ἀποτέλεσμα φέρει τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ ἐγγράφου¹⁰, εἰδὲ ἀποτύχη, τὴν καταψήφισιν χρηματικῆς ποινῆς καὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ τὴν πλαστογραφίαν προτείναντος. Ἡ ποινὴ δ' ἐπιβάλλεται αὐτῷ καὶ ἂν παραιτήσῃ τὴν περὶ πλαστογραφίας πρότασιν¹¹.

ε') παρατηρήσεις εἰς τὸ 406 ἄρθρον. τὸ ἄρθρον τοῦτο τοσοῦτον ἐστὶ συγκεχυμένον καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς περὶ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως διατάξεις ἀσύμφωνον, ὥστε οὐδέ-

33 τοῦ 46) εἰπὼν «... ἐπρότεινεν ἀμέσως ν' ἀποδείξῃ αὐτὸς τὸ ἄκυρον ψευδές καὶ πλαστον τῆς ἀποφάσεως ταύτης· ὥστε τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον δὲν ἔκαμε κακὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρ. 160 καὶ 747 τῆς πολ. δικον. ἀποβρίψαν τὴν παρὰ τοῦ ἀναιρεσεύοντος κατὰ πρώτην φορὰν γενομένην ἔνστασιν ταύτην». — Ἐν Γαλλίᾳ, συμφώνως τοῖς ἐν § 112 σημ. 5 εἰρημένοις, ἀκολουθοῦσι τὸ ἐναντίον, ἥτοι θεωροῦσι δεκτὴν τὴν πλαστογραφίαν καὶ ἐν τῷ ἐφετείῳ κατὰ πρῶτον γινομένην. Πρβ. Carré ζ. 863· Dalloz faux incident ἀρ. 36. Boncenne Δ'. 34· 9) Πολ. 746.

10) Πολ. 460· Γαλ. δικον. 241. Ἀναβάλλεται ὅμως ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως, τῆς διαταττούσης τὴν ἐξαφάνισιν, μεχρὶς τοῦ ἢ ὑπόθεσις διέλθῃ καὶ τὸ ἐνδίκον τῆς ἀναιρέσεως μέσον (Πολ. 818). Ὅταν ἡ πλαστοτῆς τοῦ ἐγγράφου ᾖ μερικὴ, διατάσσεται τοῦ πλαστοῦ μόνον μέρος ἢ ἐξαφάνισις εἴτε διαγραφή. Ἡ Γαλ. δικονομία διακρίνει διαφόρους τρόπους ἐξαφανίσεως τοῦ ἐγγράφου la suppression, la lacération ou radiation, la réformation ou le rétablissement, περὶ ὧν ἴδ. Carré ὑπὸ τὸ 241 ἄρθρον, Boncenne Δ'. 131.

11) Πολ. 461. Γαλ. 246. 247. Ἡ μὲν ποινὴ ἐπιβάλλεται αὐτεπαγγέλτως, ἡ δὲ ἀποζημιώσις κατ' αἴτησιν τοῦ ἐπικαλεσαμένου τὸ προσβληθέν ἔγγραφον διαδίκου. Carré ζ. 950. 951· Ἐννοεῖται ὅτι ἀποζημιώσεις ἐπιδικάζεται οὐχὶ πάντοτε ἀλλ' ἂν ἔλαβε χώραν ζημία. Δυνάμει δὲ τῶν περὶ ἀποζημιώσεως διατάξεων τοῦ ἀστυχοῦ νόμου πρέπει νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἀποζημιώσιν δύναται ν' ἀπαγγεῖλῃ τὸ δικαστήριον καὶ ὅταν τὸ τῆς πλαστογραφίας παρεμπίπτῃ καταργηθῇ διὰ παραιτήσεως. Carré ζ. 953. Dalloz

ποτε βεβαίως θέλει εύρεθῇ περίστασις ἐφαρμογῆς αὐτοῦ παρ' ἡμῖν¹².

Ε') περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων. α)

§ 169. Τῶν ἐν τῇ δίκῃ χρησίμων αὐτῷ ἐγγράφων δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ ἐνίοτε τὴν παράστασιν εἴτε ἐπίδειξιν ὁ διάδικος παρὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὰ ἀντιδίκου ἢ τρίτου. τὴν πρὸς τοῦτο ἄγουσιν παρεμπίπτουσιν διαδικασίαν ἐκανόνισεν ἡ δικονομία ἡμῶν ὡς ἐξῆς¹.

α) ὑποχρέωσις πρὸς ἐπίδειξιν. χρεωστεῖ νὰ ἐπιδείξῃ α) ὁ ἀντίδικος πᾶν ἔγγραφον, γενόμενον ἐν τῇ δίκῃ κοινὸν μέσον ἀποδείξεως², β) πᾶς διακάτοχος τὰ ἔγγραφα, τὰ συνταχθέντα διὰ τὸ πρόσωπον, τὰ δίκαια ἢ τὰς νομικὰς πράξεις τοῦ ἀποδεικνύοντος, εἴτε μόνου εἴτε καὶ ἄλλουτινὸς συνάμα³, γ) ὁ τρίτος διακάτοχος πᾶν ἔγγραφον οὔτινος ἢ

ἀρ. 256 — Ὅταν πολλοὶ προτείνωσι τὴν πλαστογραφίαν ἐπιβάλλοντα καὶ πολλὰ πρόστιμα ; Dalloz ἀρ. 250. Carré ζ. 952.

12) Πιρὴγάγε τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρου τούτου ἀπρόσεκτος συνδυασμὸς τῶν §§ 279 ἐδ. 2, 286 καὶ 291 ἐδ. 1 τοῦ Βαυαρ. Σχ. Ὑποτίθῃσι δηλ. τὸ ἄρθρον τοῦτο ὅτι ἐν τῇ προδικασίᾳ προσέβαλεν ὁ διάδικος ὡς πλαστὸν τὸ κατ' αὐτοῦ προσαγόμενον δημόσιον ἔγγραφον ὀνομάσας συγχρόνως καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως (ὅπερ οὐδέποτε συμβαίνειαι κατὰ τὸ 405 ἄρθρον). ὅτι δ' ἐν τῷ ἀχροατηρίῳ συζητουμένης τῆς ὑποθέσεως ἀπολιμπάνεται τις τῶν διαδίκων, εἴτε ὁ ἀποδεικνύων εἴτε ὁ προτείνας τὴν πλαστογραφίαν.

α) Πρβ. Glück KB', 108. Bayer σ. 955. Schmid II. 279. — Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἐδ. Schlink Comment. II. 282. Carré ζ. 738.

1) Πολ. 429 — 434. Πουσοπ. 305. 2) Ὅρ. ἄνωτέρ. § 124 σημ. 14.

3) Λοιπὸν δύναται τις ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπίδειξιν α) ἐγγράφων ἰδίων καθόλου ἢ ἐν μέλει.

Νόμ. 3 § 14 Π. (10. 4). Ν. 3 Π (29. 3). Ν. 3 Βασ. (15. 4).

« Ἐὰν ὁ δοῦλος τῆς γυναικὸς μου γράψῃ τοὺς λογισμοὺς μου, καὶ ἔχῃς

ἐπίδειξις οὐδόλως βλάπτει αὐτόν⁴, d) πᾶν δημόσιον πρόσωπον, διωρισμένον εἰς φύλαξιν ἐγγράφων· οἳ εἰσὶ π. χ. οἱ συμβολαιογράφοι δικηγόροι, δικαστικοὶ γραμματεῖς,

αὐτοὺς. εἰμὲν ἐμὸς ἐστὶν ὁ χάρτης ἔγω καὶ ἐπὶ τῇ διεκδικήσει καὶ ἐπὶ τῇ παρακτάτῃ αὐτοῦ ἀγωγὴν. εἰδὲ ἀλλότριος ἐστὶν ὁ χάρτης, οὐδετέραν αὐτῶν ἔγω, ἀλλὰ τὴν ἱμφάκτουμ».

«ipsi tamen heredi vindicatio tabularum (testamenti), sicut ceterarum hereditariarum rerum, competit, et ob id ad exhibendum quoque agere potest. ἰδ. καὶ Νόμ. 5 II (10 12). Νόμ. 5 Βασ. (42. 3). Schmid II. 280 σημ. 2. Πολ. 188. «Ὅλα τὰ ἐγγράφα καὶ δικόγραφα, τὰ ὁποῖα ἐκοινοποίησαν ἀλλήλοις οἱ διάδικοι ... γίνονται ἰδιοκτησίᾳ τοῦ διαδίκου, εἰς ὃν ἐκοινοποιήθησαν».

Περὶ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἐπιστολῶν ἀνάγν. τὴν πραγματείαν τοῦ Sell ἐν τῷ Archiv AK', 130.

β') ἐγγράφων συνταχθέντων διὰ τὸ ἐν τῇ δίκῃ ἀμφισβητούμενον δικαίωμα. Τοιαῦτα ἐγγράφα καλοῦσιν οἱ δικονομολόγοι *documenta communia*. Schmid σ. 280 σημ. 3.

γ') ἐγγράφων ἀφορώντων τὸ ἀμφισβητούμενον δίκαιον. Ν. 48. 52 II. (19. 1).

δ') ἐγγράφων ἃ χρεωστεῖ ὁ ἐναγόμενος νὰ ἐπιστρέψῃ ἔνεκα εἰδικοῦ ἐνοχῆς λόγου. Νόμ. 9 Βασ. (7. 18). Ν. 8 πρ. Βασ. (14. 1) Ν. 1 § 3 Βασ. (38. 3). Πολ. 99 § 2. Περὶ τοῦ δικαίου τοῦ δανειστοῦ εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἀποχῆς (ἐξοφλητικοῦ) πρβ. Lindes Zeitschr. I, 220.

4) Νόμ. 80 Βασ. (22. 1) Ἐάν τις ἀπαιτούμενος ἐν δικαστηρίῳ παραγαγεῖν δικαίωμα (χάρτην) οὐ καθ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἑτέρου τινὸς, συμβαλλόμενος δὲ ἑτέρῳ, παραιτεῖται τοῦτο προαγαγεῖν, ὡς ἐκ τούτου βλάβην εὐλαβούμενος, ὁ δὲ ἀπαιτῶν τὸν χάρτην προσενεχθῆναι λέγει αὐτὸν μηδὲν ἀδικεῖσθαι. βούλεται ἢ διάταξις τὸν ἔχοντα τὸ δικαίωμα προσφέρειν αὐτὸ, εἰ μηδὲν ἐκ τῆς προκομιδῆς αὐτοῦ μέλλει καταβλάπτεσθαι». — Δύναται ν' ἀρνηθῇ ὁ τρίτος τὴν ἐπίδειξιν, προτείνων ὅτι τὸ ἐγγράφον εἶναι ἐμπιστευτικὴ ἐπιστολή; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἄσχετον ὅλως εἶναι μὲ τὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος περὶ τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν· νομίζω δὲ ὅτι δὲν ἐκathάρισαν αὐτὸ ἀκόμη προσηκόντως οἱ συγγραφεῖς. Ὁ ἐγχώριος νομοθέτης ἐξωμοίωσε κατὰ τινα τρόπον τὸ πρὸς ἐπίδειξιν καθῆκον τοῦ τρίτου μὲ τὴν πρὸς μαρτυρίαν ὑποχρέωσιν αὐτοῦ (νόμ. 22. § 4 K. 4. 21). καθὼς δὲ ὁ μάρτυς δὲν δύναται ν' ἀπο-

κλητῆρες, κολλυβισταί⁵.

6') διαδικασία· ἡ περὶ ἐπιδείξεως αἵτησις, ἐν ᾗ πρέπει νὰ περιγράφηται ἀκριβῶς τὸ ἐπιδεικτέον ἔγγραφον⁶, εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον ὡς παρεμπίπτουσα⁷, καὶ δικάζεται συνοπτικῶς. Ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὀφείλουσιν ὁ ἐνάγων μὲν νὰ βεβαιώσῃ τὸ πρὸς ἐπίδειξιν νόμιμον αὐτοῦ συμφέρον⁸ ἢ τὸ ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου δικαίωμα

ποιηθῇ τὴν μαρτυρίαν διατεινόμενος ὅτι ἐμπιστευτικῶς γνωρίζει τὰ περὶ ὧν ἐρωτᾶται, οὕτω δὲν πρέπει ν' ἀκούηται λέγων, ὅτι τὸ ἔγγραφον εἶναι ἐπιστολή, περιέχουσα ἐμπιστευτικὰς ἀνακοινώσεις. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ δὲ διδασκόμενα δυσκόλως εὐρίσκουσι παρ' ἡμῖν ὑποστήριξιν. Dalloz lettre missive ἀρ. 17. ἐπ. Aubry Γ', 290. Πάλλ. Α', 396, Holzschuer Civilrecht Β', 174. Γ', 723,

5) Τὸ αὐτὸ καθῆκον ἐπιβάλλει τὸ ρωμ. δίκαιον εἰς τοὺς ἀργυροπράτας καὶ τραπεζίτας. Νόμ. 9. 10. Βασ, (2, 13), διότι τὸ ὀφφίκιον αὐτῶν δημοσίαν αἰτίαν ἔχει.— Ἐννοεῖται ὅτε τὸ καθῆκον τοῦτο ὑπάρχει ὡς πρὸς ἐκεῖνα μόνον τὰ ἔγγραφα, ἅπερ ὁ συμβολαιογράφος ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του κατέχει, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς ἄλλα.

6) Bopp in Lindés Zeitschr. E, 140.

7) Εἴτε κατὰ τοῦ ἀντιδίκου εἴτε κατὰ τοῦ τρίτου διακατόχου κινεῖται ἡ περὶ ἐπιδείξεως ἔγγραφου ἀγωγή εἰσάγεται κατὰ τὸ 21 ἄρθρον τῆς Πολ. δικονομίας εἰς τὸ δικαστήριον παρ' ᾧ εἶναι ἐκκρεμῆς ἡ κυρία δίκη. Τοῦτο ἐξάγεται ἀρχοῦντως ἐκ τῶν ἀρθρ. 433 καὶ 434. Κατὰ τὸ πρῶτον ἐὰν ὁ ... τρίτος διακάτοχος... δὲν πείθεται εἰς ἐπίδειξιν, καλεῖται εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὡς ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις. κατὰ τὸ δεύτερον περὶ τῆς πρὸς ἐπίδειξιν ὑποχρεώσεως καθὼς καὶ περὶ τῶν κατὰ τοῦτο γενομένων ἐνστάσεων καὶ λοιπῶν ἀντιρρήσεων, γίνεται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὡς ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις συζητήσεις καὶ ἀπόφασις.

Κατὰ τὸν Bayer (967) ἡ ἀγωγή κατὰ τρίτου κινουμένη εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς κατοικίας αὐτοῦ δικαστήριον. τοῦτο ἐφαρμόζεται παρ' ἡμῖν ὅταν ἡ ἀγωγή αὕτη κινῆται ὡς κυρία, χωρὶς νὰ ᾖ συναφής πρὸς ἄλλην.

8) Ὅταν δηλ. ἡ ἀγωγή κινῆται κατὰ τρίτου· ὅταν ὁμοῦς κινῆται κατὰ τοῦ ἀντιδίκου, ἀπαιτεῖται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἐνάγων δικαίωμά τι ἐκ τῶν τοῦ 430 ἄρθρου.

του, ὁ ἐναγόμενος δὲ νὰ ὑποβάλῃ τὰς ἀντιρρήσεις αὐτοῦ⁹. Ὁ τρίτος διακάτοχος, καλούμενος εἰς ἐπίδειξιν ἐν τῷ θέματι ς, ἀπαλλάττεται τῆς δίκης, ἐὰν ὁμώσῃ ὅτι ἡ ἐπίδειξις βλάπτει αὐτόν¹⁰. μὴ ἐμφανιζόμενος δὲ εἰς τὸ ἀκροατήριον, θεωρεῖται ὡς παραιτήσας τὰς ἐναντίον τῆς ἐπιδείξεως ἐνστάσεις αὐτοῦ¹¹.

γ) ἀπόφασις. δεκτῆς γενομένης τῆς αἰτήσεως, ὑποχρεοῦται ὁ ἐναγόμενος εἰς ἐπίδειξιν, ἥτις δύναται νὰ ἐκβιασθῇ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως καὶ προσέτι ἐνίοτε διὰ προστίμου 10—100 δραχμῶν. ἐὰν δὲ διὰ τῶν καταναγκαστικῶν τούτων μέτρων δὲν ἐπιτευχθῇ ἡ ἐπίδειξις, ἡ μὲν δίκη προβαίνει, αὐτὸς δὲ καταδικάζεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἐὰν δι' ἑλλειψιν ἄλλων ἀποδείξεων ἡττήθῃ ὁ ἀποδεικνύων¹².

9 Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀντιρρήσεων δύναται νὰ προτείνῃ καὶ ταύτην ὅτι δὲν κατέχει τὸ ἔγγραφον· ὅτε ὑποχρεοῦται ὁ ἐνάγων ν' ἀποδείξῃ τὸ περιστατικὸν τοῦτο. Πολ. 431. ἡ παρεμπίπτουσα δὲ αὕτη διαδικασία ἀναιστέλλει κατὰ τὸ 227 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας τὴν πρόδον τῆς κυρίας δίκης. Bopp in Lindes Zeitschr. E'. 240. Ἀνωτέρ. § 74. γ'.

10) Πολ. 432. νόμ. 80 Βασ. (22 1) .. εἰδὲ ὁ τοῦ συμβολαίου δεόμενος διαθεβαίουται, μὴδὲν αὐτὸν ἀδικεῖσθαι, ἔρπον διδόντω μόνον, ὡς νομίζων ἑλάσθην περὶ τὴν ἰδίαν οὐσίαν ὑπομένειν ἐκ τῆς τοῦ συμβολαίου προκομιδῆς, διατοῦτο παραιτεῖται προκομίσαι.

11) Πολ. 433 ἐδ. 3.— Ἐὰν ἀνακόψῃ ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν, τὴν καταδικάσαν αὐτὸν ἐρήμην; Νομίζω ὅτι τότε μόνον δύναται νὰ προτείνῃ τὰς ἐνστάσεις, ἃς δυνάμει τοῦ νόμου ἀπώλεσεν, ὅταν ἀποδείξῃ νόμιμον κώλυμα, ἐμποδίσαν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον.

12) Πολ. 432. Νόμ. 8 Βασ. (7. 48)... Ὁ μὴ ἐκδούς μοι ἐνέχεται εἰς τὸ διέφερέ μοι, ὅτε διελαλήθη περὶ τῆς ἐκδόσεως. — Ἐὰν ὁ αἰτῶν τὴν ἐπίδειξιν ἔλῃ ἀντίγραφον τοῦ ἐπιδεικτέου ἐγγράφου, δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ κατὰ τὸ ἄρθρ. 427 § 3. νὰ θεωρήθῃ τοῦτο ἰσοδύναμον τῷ πρωτοτύπῳ. Ὁρκ § 160 σημ. 8.

III) περὶ μνημείων.

§ 170. Τῶν μνημείων ὑπάρχουσι δύο εἶδη, τὰ σκύταλα καὶ τὰ ἰδίως μνημεῖα.

Σκύταλα. σκύταλον ἐστὶ ξύλον κατὰ μῆκος, ἀλλ' οὐχὶ μέχρι πέρατος, διεσχισμένον, οὗ τὸ ἕτερον σκέλος τέμνεται βραχύτερον καὶ σφηνοειδὲς τὰ κάτω. ἐκ τῶν δύο δὲ αὐτοῦ σκελῶν τὸ μακρότερον μὲν καὶ περικεκομμένον καλεῖται σκύταλον, τὸ βραχύτερον δὲ καὶ ἐγκεκομμένον, ἐγκοπὶς. Τοῦ ἀτελοῦς τούτου τρόπου τῆς σημειώσεως τῶν συμβάσεων, σπανίως τὴν σήμερον καὶ ἐν ταῖς μικραῖς τοῦ καθ' ἡμέραν βίου συναλλαγαῖς ἀντικαταστατῶν πραγμάτων¹ εὐχρήστου, τοιαύτη τις γίνεται χρῆσις. ὁ χορηγητὴς τοῦ πράγματος λαμβάνει τὸ σκύταλον, ὁ λήπτης αὐτοῦ τὴν ἐγκοπίδα. ἀνὰ πᾶσαν δὲ χορήγησιν συναρμόζονται ἀλλήλοις τὰ δύο ξύλα καὶ χαράσσονται ἐπ' αὐτῶν ἴσαι τῷ ἀριθμῷ τῶν χορηγηθέντων πραγμάτων ἐντομαί.

Τὰ σκύταλα ἔχουσι δύναμιν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων², ἀλλὰ μόνον τὴν ποσότητα τῶν χορηγηθέντων πραγμάτων ἀποδεικνύουσι, τί δ' ἐχορηγήθη, πρέπει ἄλλοθεν ν' ἀποδειχθῇ³. Πλὴν καὶ αὕτη τῶν σκυτάλων ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις ἐξήρτηται ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς καὶ συμφωνίας αὐτῶν πρὸς ἄλληλα. μὴ προσαγομένου τινὸς ξύλου, ἀποδεικνύει

α) Περὶ αὐτῶν πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 399 § 4. 403 § 4. 421. 422. 428. 449 ἐδ. 2. Πολ.—Βαυαρ. Σχ., § 236. d. § 240 — Γαλ. κώδ. 1333 — Πρ6. Toullier ἀρ. 406. Aubry Γ', 322. Marcadè σ. 72. Πάλλην Α'. 400. Ρουσοπ. 297. Seufferts Blätter X.385 Dalloz Oblig. ἀρ. 4262

1) Προπάντων ἐδωδίμων, π. γ. ἄρτου, οἴνου, χρέατος κ. λ. Toullier ἀρ. 407. 2) Πολ. 403 § 4.

3) Τὸ σκύταλον, προσαγόμενον ἐπὶ δικαστηρίου παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, οὐ-

τὸ προσαγόμενον⁴. ἀσυμφωνίας δὲ μεταξὺ τῶν προσαχθέντων ὑπαρχούσης καὶ νοθεύσεως μὴ καταφαινομένης, ἀποδεικνύουσιν αἱ συμφωνοῦσαι ἐντομαί· ἄλλως ἀποδεικνύει τὸ ἀνόθευτον⁵

Μνημεῖα. τὰ μνημεῖα εἰσὶ δημόσια καὶ ἰδιωτικά· δημόσια λέγονται τὰ ὑπὸ τὸ κῦρος τῆς ἀρχῆς ἀνεγνηγερμένα⁶. Τὰ μνημεῖα, τὰ τε δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικά, ἀποδεικνύουσι μόνον τοῦτο, ὅτι ἠγέρθησαν⁷. ἄλλὰ παρὰ τίνων ἠγέρθησαν καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν, ὀφείλει δι' ἄλλων ἀποδεί-

δὲν ἄλλο δεικνύει τῷ δικαστῇ εἰ μὴ ἀριθμὸν τινὰ ἐντομῶν, ἐξ ὧν οὔτε τί ἐχορηγήθη οὔτε μεταξὺ τίνων ἐχορηγήθη δύναται νὰ συναχθῇ μετὰ βεβαιότητος. ὅθεν ὅτι μεταξὺ τῶν διαδίκων ἔλαθε χώραν συμφωνία ν' ἀποδεικνύηται διὰ σκυτάλου ἢ ποσότης τῆς χορηγίας τῶν πραγμάτων (π. χ. ἄρτου, ἐλαίου κ. λ.) ὧν ἡ ἀξία αἰτεῖται, ὀφείλει ὁ ἐνάγων ν' ἀποδείξῃ τὸ περιστατικὸν τοῦτο δι' ἄλλων μέσων, ἐξεταζομένων καὶ μαρτύρων, ὅπου τοῦτο συγχωρεῖται.

4) Ἀπόδειξιν παρέχουσιν ἀμφοτέρω ὁμοῦ τὰ ξύλα, οὐχὶ τὸ ἕτερον μόνον αὐτῶν. ἀναμφισβητήτου ὅμως οὔσης ἡ ἀποδεδειγμένης τῆς διὰ σκυτάλου ἀποδείξεως τῆς φιλονεικουμένης ἐν τῇ δίκῃ συμβάσεως, εἴαν τις τῶν διαδίκων, εἴτε ὁ ἐνάγων εἴτε ὁ ἐναγόμενος, δὲν παρουσιάσῃ τὸ ξύλον αὐτοῦ, παρέχει τότε ἀπόδειξιν μόνον τὸ προσαγόμενον. — Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ ὅτι ἔχῃτε τὴν ἐγκοπίδα; Toullier ἀρ. 409. Marcadé. 73. Bonnier ἀριθ. 616.

5) Πολ. 424. » Ἐὰν τὰ σύμβολα καὶ αἱ ἐγκοπίδες δὲν συμφωνοῦν μετ' ἀλλήλων, ἔχουν δύναμιν ἀποδείξεως 1) αἱ μὴ νενοθευμένοι, ἐὰν ᾖναι κατὰ δηλὸς νόθευσις ἐπὶ τινος αὐτῶν. 2) μόνον αἱ συμφωνοῦσαι ἐντομαί, ἐὰν δὲν ᾖναι καταφανῆς νόθευσις. » Ἦγουν ὑπαρχούσης διαφωνίας ἐντομῶν, ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ ἐξετάσῃ πρῶτον, μήπως χάνεν τῶν ξύλων ἐνοθεύθη. ἐὰν ἀνακαλύψῃ νόθευσιν, παρὰδέχεται ὡς ἀληθεῖς τὰς συμφωνοῦσας ἐντομάς· ὥστε καὶ ἂν ἡ ἐγκοπίς φέρῃ πλείονα ἐντομάς, αἱ περισσεύουσαι ἀπορρίπτονται. Marcadé. σ. 73 II. 6) Πολ. 399 § 4,

7) Ἦγουν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἀνηγέρθησαν καὶ ἐν τίνι τόπῳ ἀνηγέρθησαν. Χρησιμεύουσι δὲ συνήθως ὡς ὁροθέσια παρὰχειμένων ἀγρῶν ἢ παρὰχειμένων ὁρίμων.

ξεων νὰ πιστωθῇ⁸. ὅθεν μνημεῖα ἰδιωτικὰ τότε δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀποδείξεις κατὰ τινος, ὅταν συναινέσει αὐτοῦ ἢ καὶ γινώσκοντος ἀνηγέρθησαν⁹.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Ἐλεγχος τῶν ἀποδείξεων α).

§ 171. Τὰς διεξαχθείσας ἀποδείξεις ὀφείλει νὰ βασανίσῃ ὁ δικαστὴς μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς ἀκριβείας καὶ περισκέψεως, ἵνα ἐδραίαν πορισθῇ ἐξ αὐτῶν¹ διὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ βάσιν. κανόνας περὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην

8) Ὡς πρὸς τὰ δημόσια μνημεῖα εἶναι εὐκολωτέρα κατὰ τοῦτο ἡ ἀπόδειξις. ἐνίοτε ἀναγράφεται ἐπ' αὐτῶν ὁ σκοπὸς τῆς ἀνεγέρσεως, ἄλλοτε συντάσσεται ἴδιον περὶ τούτου ἔγγραφον.

9) Κατὰ τὸ 422 ἄρθρον τὰ ἰδιωτικὰ μνημεῖα ἀποδεικνύουσι μόνον ἐὰν ἡγέρθησαν ὡς τοιαῦτα συναινέσει τοῦ ἀντιδίκου ἢ τοῦ δικαιοπαρόχου αὐτοῦ, ἢ τοῦλάχιστον ὑπάρχουσι γινώσκοντος αὐτοῦ καὶ μὴ ἀντιλέγοντος. — Ἡ γνῶσις αὕτη εἰσάγεται, ἐὰν τὸ μνημεῖον, καταφανὲς ὂν εἰς τὸ κοινόν, κῆται ἐντὸς 2 μυριαμέτρων περὶ τὸν πόπον, ἐνθα κατοικεῖ ὁ ἀντίδικος ἢ ὁ δικαιοπάροχος αὐτοῦ, ἢ κατ' ἄλλο, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐνηλικίωσιν. ἐκτὸς τῆς περιστάσεως ταύτης, ἡ γνῶσις πρέπει ν' ἀποδεικνύηται παρὰ τοῦ ἐπικαλουμένου αὐτῆν.

Αἱ διὰ τῶν μνημείων ἀποδείξεις προσάγονται κατὰ τὸ 428 ἄρθρον εἴτε δι' αὐτοψίας δικαστικῆς, εἴτε παρουσιαζομένου διαγράμματος αὐτῶν.

α) Πρ6. Gensler im Archiv Δ'. 285. Linde § 347. 321. Schmid II. 497. Bayer σ. 986 Toullier ἀρ. 38. Ρουτ. 112.

4) Ὅτι ὁ δικαστὴς χρεωστεῖ νὰ περιορισθῇ εἰς ὅσας ἐκ τῶν ἀποδείξεων λαμβάνει γνῶσεις περὶ τῶν ἀμφισβητούμενων πραγμάτων, καὶ δὲν δύναται νὰ δώσῃ βαρύτητα εἰς ὅ,τι αὐτὸς προσωπικῶς γνωρίζει, εἶναι ἀναμφισβήτητον πλέον τὴν σήμερον δικονομικὸν ἀξίωμα (Ὁρ. ἀνωτέρ. § 117 σημ. 3. Toullier ἀρ. 39. Ρουσόπ. σ. 113). ἀλλ' ὁ περιορισμὸς οὗτος τοῦ δικαστοῦ κεῖται πρὸς ἐπιτυχίαν ἀκριβοῦς καὶ ὀρθῆς τῆς ἀληθείας ἀνερευνήσεως, οὐχὶ δὲ πρὸς

ὀλίγους μὲν παρέχει αὐτῷ ἡ δικονομία², τοὺς πλείστους δὲ ἡ λογικὴ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη ἐμπειρία.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἴσως ἀλυσιτελὲς ὅλως νὰ ἐκτεθῶσιν ἐνταῦθα γενικαί τινες παρατηρήσεις, αἱ ἑξῆς.

α) προκειμένων ἀποδεικτικῶν μέσων περὶ τῆς κυρίας μόνον ἀποδείξεως, ἐξετάζει ὁ δικαστὴς ἀπλῶς τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν καὶ κατὰ τοῦτο ἀποφαίνεται³.

β) προσαχθειςὼν ἀποδείξεων καὶ ἀνταποδείξων, ἰσόπαλοι ἢ ἰσχυρότεροι ἀνταποδείξεις ἀναιροῦσι τὴν κυρίαν ἀπόδειξιν, καὶ κατὰ τὸν κανόνα, τοῦ ἐνάγοντος μὴ ἀποδεικνύοντος κ. λ., ἀπορρίπτεται ἡ ἀγωγή· ἰσχυρότεροι ἀπεναντίας ἀποδείξεις φέρουσιν ἀποτέλεσμα τὴν ἐπιβολὴν ἀναπληρωτικοῦ ἢ ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου.

Ἀλλὰ περὶ τὴν διαστάθμησιν τῶν ἐκατέρωθεν ἀντιτασσομένων ἀποδείξεων πρέπει νὰ ἐνθυμηται ὁ δικαστὴς, ὅτι ὅρκοι μὲν καὶ δικαστικαὶ ὁμολογίαι ὑπερνικῶσι κατὰ νόμον πᾶσαν ἐναντίαν ἀπόδειξιν, ἔγγραφοι δὲ ἀποδείξεις (ἐν αἷς καὶ αὐτοψίαι καὶ πραγματογνωμοσύναι ὑπάγονται), τοὺς μάρτυρας καὶ τὰ τεκμήρια⁴.

γ) προκειμένων ἀποδείξεων τῆς ἀγωγῆς καὶ τῶν ἐνστάσεων, ὁ δικαστὴς βασανίζει πρότερον τὰς ἀποδείξεις τῆς ἀγωγῆς, καὶ ἔπειτα τὰς τῶν ἐνστάσεων. καὶ εἰ μὲν

κατακάλυψιν αὐτῆς· διατοῦτο δὲν ἀμαρτάνει βεβαίως ὁ δικαστὴς, ὁ ἀμφιβόλους καὶ ἀσαφεῖς ἀποδείξεις διὰ τῶν ἰδίων φώτων ἐν ἑαυτῷ διασαφῶν.

2) Ὁρ. ἀνωτ. § 124 6. § 148 σημ. 7—15.—jugement des buchettes. Boncenne B'. 493.

3) Ἐὰν τὰς ἀποδείξεις εὐρίσκη πλήρεις ὁ δικαστὴς, παραδέχεται τὴν ἀγωγήν, εἰ δὲ μὴ, προσφεύγει εἰς τὸν ἀναπληρωτικὸν ἢ ἀπαλλακτικὸν ὅρκον κατὰ τὰ ἀνωτέρω (§ 154) ἐκτεθέντα.

4) Τίνας κανόνας ὀφείλει ν' ἀκολουθῇ ὁ δικαστὴς περὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ

εὔρη α) ἀναπόδεικτον ὅλως τὴν ἀγωγὴν, ἀπορρίπτει αὐτὴν, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὰς ἐνστάσεις^δ, εἰ δὲ εὔρη β) ἀποδεδειγμένην ἐντελῶς τὴν ἀγωγὴν, αα) ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὰς ἐνστάσεις ἀποδεδειγμένας, ἀπορρίπτει αὐτὴν ὁμοίως, ββ) ἀναποδείκτους δὲ τὰς ἐνστάσεις, παραδέχεται αὐτὴν, γγ) ἀτελῶς δὲ ἀποδεδειγμένας τὰς ἐνστάσεις, ἐπιβάλλει ἀναπληρωτικὸν ἢ ἀπαλλακτικὸν ὄρκον περὶ αὐτῶν. εἰ δὲ τέλος εὔρη γ) ἀτελῶς ἀποδεδειγμένην τὴν ἀγωγὴν, αα) ἐντελῶς δὲ τὰς ἐνστάσεις, ἀπορρίπτει αὐτήν^δ, ββ) ἀναποδείκτους δ' ὅλως τὰς ἐνστάσεις, ἐπιβάλλει ἀναπληρωτικὸν ἢ ἀπαλλακτικὸν ὄρκον, γγ) ἀτελῶς δὲ τὰς ἐνστάσεις, ἐπιβάλλει ἀναπληρωτικὸν ἢ ἀπαλλακτικὸν ὄρκον, ἐνίοτε καὶ ἀμφοτέρους⁷.

περιεχομένου τῶν ἐγγράφων ἐπιθ. ἠνωτέρ. § 161—164 § 124 σημ.7. — Ἡ βαρύτης τῶν τεκμηρίων καὶ τῶν μαρτυριῶν ἐκτιμῶνται κατ' οἰκείαν κρίσιν παρὰ τοῦ δικαστοῦ. Περὶ τῶν ἐξωδίκων ὁμολογιῶν ἀνάγν. § 128.

5) Διότι κατὰ τὸ ἀρθ. 77 § 1 ὁ ἐναγόμενος ἀπαλλάττεται, ἐὰν ὁ ἐνάγων δὲν ἀποδείξῃ τὴν βᾶσιν τῆς ἀγωγῆς, καὶ ἂν τυχὸν δὲν ᾔθελε δυνηθῇ ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποδείξῃ τὸ καθ' ἑαυτὸν τὰς ἐνστάσεις. Νόμ. 17 Βασ. (7. 18) « τοῦ ἐνάγοντος μὴ ἀποδεικνύοντος, ὁ ἐναγόμενος, εἰ καὶ μὴδὲν αὐτὸς πρᾶσχη, τουτέστι μὴδὲν ἀποδείξῃ, πάντως νικᾷ ».

6) Ἡ προσφυγὴ εἰς τὸν δικαστικὸν ὄρκον εἶναι περιττὴ ἐνταῦθα, ἐκτὸς ἐὰν, ἐχούσης τῆς ἐνστάσεως τοῦ ἐναγομένου τὰ προσόντα ἀγωγῆς, ἀπαιτήσῃ τοῦτο ὁ ἐναγόμενος. Bayer σ. 999 ἐν α'.

7) Ἐὰν αἱ ἀποδείξεις τῆς τε ἀγωγῆς καὶ τῶν ἐνστάσεων α) φανῶσι σφόδρα πιθαναί, ἐπιβάλλεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους ἀναπληρωτικὸς ὄρκος, ἂν ἐνταῦθα δεχθῇ ὁ ἐναγόμενος καὶ δώσῃ τὸν ὄρκον, τὸν ἐπιβληθέντα αὐτῷ, καθίσταται περιττὸς ὁ τοῦ ἐνάγοντος· β) ἀποτελέσωσιν ἀσθενὲς τεκμήριον, ἐπιβάλλεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους ἀπαλλακτικὸς ὄρκος· ἐὰν ὁ ἐναγόμενος δεχθῇ καὶ δώσῃ τὸν ἐδικόν του ὄρκον, ματαιοῦται ὁ τοῦ ἐνάγοντος· Ἀνάλογοι διατάξεις ἐφαρμόζονται καὶ ὅταν αἱ ἀποδείξεις μὲν τῆς ἀγωγῆς κριθῶσι σφόδρα πιθανοί, τῶν ἐνστάσεων δὲ ἀσθενεῖς, ἢ τ' ἀνάπαλιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ διακοπῆς καὶ ἐπαναλήψεως τῆς δίκης.

Α) περὶ διακοπῆς α).

§ 172. Ἡ δίκη διακόπτεται, ἥγουν παύει προοδεύουσα, πρῶτον μὲν ἐκουσίᾳ βουλήσει τῶν δικαζομένων, ἔπειτα δὲ ἀκόντων αὐτῶν.

Εκουσία διακοπὴ ὑπάρχει ὅταν οἱ διάδικοι (καὶ ιδίως ὁ δικαιούμενος κυρίως νὰ ἐνεργήσῃ), οὐδενὸς ἀναγκάζοντος, ἀπρακτῶσι περὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δίκης.

Τῆς ἀκουσίας διακοπῆς τρεῖς εἰσὶν αἱ αἰτίαι, μεταβολή τις εἰς τὸν διάδικον, μεταβολή τις εἰς τὸν ἀντικλήτορ αὐτοῦ, μεταβολή τις εἰς τὴν δίκην. δηλαδή διακόπτουσι κατ' ἀνάγκην τὴν δίκην.

α) ὁ θάνατος τοῦ διαδίκου ἢ ἄλλο τι συμβεβηκὸς, ἐπιβροήν εἰς τὴν ἱκανότητα τῆς ἐπὶ δικαστηρίου παραστάσεως ἔχον¹.

β') ὁ θάνατος τοῦ ἀντικλήτου προσέτι, ἐὰν οὗτος ἦ-

Bayer σ. 4000. Linde Zeits. N. F. H', 350.

α) Πολ. 462. 463. 467. Γαλ. δικον. 342. 344. 345. Boitard II. 11. Bonpene E'. 174. Berriat σ. 237. Εὐρετήρ. ΣΤ. 420. Dalloz τόμ. 39 σελ. 217.

1) Ἐκτὸς τοῦ θανάτου τοῦ διαδίκου διακόπτει τὴν δίκην κατὰ τὸν 3. § τοῦ 463 ἄρθ. πᾶσα μεταβολὴ ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 74 τῆς Πολ. δικονομίας προβλεπομένων, συμβᾶσα εἴτε εἰς αὐτὸν τὸν διάδικον εἴτε εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον (ἐπίτροπον, κηδεμόνα) αὐτοῦ, π. χ. ὁ δι' ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος παριστάμενος διάδικος ἀπαλλάττεται αὐτοῦ, ἢ αὐτεξούσιος ὧν τίθεται ὑπὸ κηδεμόνα, ἢ ὁ ἐπίτροπος ἢ κηδεμὼν αὐτὸς τίθεται ὑπὸ κηδεμόνα. — Ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ κηδεμὼν ἢ ἐπίτροπος; Καὶ τοῦτο νομίζω διακόπτει τὴν δίκην.

ναι δικηγόρος, ἡ παραίτησις, ἀπόλυσις ἡ ἀποβολή αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θέσεως 2.

γ') τὰ ἐν τῇ δίκῃ ἀναφύομενα προδικαστικὰ ζητήματα, τὰ ὑπὸ ἄλλου δικαστηρίου δικαστέα³. ἔτι οἱ κατὰ δικαστοῦ τινος ἡ ὁλοκλήλου δικαστηρίου προτεινόμενοι κατὰ τὸ ἄρθρ. 29—55 δισταγμοί⁴, καὶ τέλος ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγή.

Berriat σ. 338 σημ. 5. 6. Carré 1276, 1283 bis, ζ. 1646 quat. 307 bis.

Τὸ ἀρθ. 463 § 3 ἀναφέρει καὶ τὸ 75 ἀρθ. τῆς δικονομίας· ἐπομένως πρέπει νὰ εἰπώμεν, ὅτι καὶ ὁ θάνατος ἢ ἄλλαι μεταβολαί, λαμβάνουσαι χώραν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν νομικῶν προσώπων, διακόπτουσι κατ' ἀνάγκην τὴν δίκην. ὅπερ ὁμῶς εἶναι ἀνευ σπουδαίας σημασίας, διότι συνήθως τὰ τοιαῦτα πρόσωπα ἔχουσιν ἀμέσως καὶ πολλάκις δυνάμει τοῦ νόμου ἄλλον ἀντιπρόσωπον. Ἄρα κατὰ τὸν § 3 τοῦ 471 ἀρθρ. δὲν εἶναι ἀναγκαία ἐπανάληψις. Ἐνεκα δὲ τούτου ὀρθή ἐστὶ κατ' οὐσίαν ἡ 248 ἀπόφ. τοῦ ἀρ. Πάγου τοῦ 49.

2) Ὁ ἀντίκλητός, πληρεξούσιος ὢν τοῦ διαδίκου εἰς τὸ παραλαμβάνειν μόνον ἀν αὐτοῦ δικόγραφα (ἡσάκις ὁ κοινοποιῶν αὐτὰ ἀντίδικος προτιμᾷ τοῦ διαδίκου τὸν ἀντίκλητον, βρ. ἀνωτέρ. 60 δ'. σημ. 14), δὲν εἶναι τοσοῦτον οὐσιῶδες πρόσωπον τῆς δίκης, ὥς τῶν Γάλλων οἱ *avoués*, ὥστε νὰ φέρῃ διακοπὴν τῆς δίκης ὁ θάνατος αὐτοῦ. Ὅθεν ἀτόπως, νομίζω, ἐφήρμοσεν ὁ ἐγγύριος νομοθέτης εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀντικλήτους τὰς περὶ διακοπῆς τῆς δίκης ὥς ἐκ τοῦ θανάτου κ. λ. τῶν *avoués* διατάξεις τῆς γαλλ. δικονομίας, αἷτινες παρ' ἡμῖν στρεψοδικίας μᾶλλον πρόφασις δύνανται νὰ γείνωσιν ἢ νὰ θεραπεύσωσι κοινωνικὴν ἀνάγκην. διότι ὁ τοῦ ἀντικλήτου θάνατος κ. λ. ζημίαν δύναται εἰς τὸν διάδικον οὐ εἶναι ἀντίκλητος νὰ φέρῃ ταύτην μόνον, τὸ νὰ ἐπιδιοῦσι τυχὸν δικόγραφα εἰς τὸν ἀντίκλητον μετὰ τὸν θάνατον κ. λ. αὐτοῦ, καὶ νὰ μὴ λάβῃ τούτων γνῶσιν ὁ διάδικος. ἀλλὰ τὸ κακὸν τοῦτο διορθοῦται ἀπλούστατα, ἂν κηρυχθῇ ἄκυρος παρὰ τοῦ νόμου πᾶσα τοιαύτη κοινοποίησις καὶ οὐδὲν πλέον.

3) ὡς συμβαίνει π. χ. ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἀρθρῶν 454, 455 καὶ 730. βρ. καὶ ἀρ. 8 τῆς Ποιν. δίκης.

4) Ἡτοι αἰτεῖται κανονισμὸς ἀρμοδιότητος ἢ παραπομπῇ τῆς ὑποθέσεως

Ἡ διακοπὴ ἄρχεται ἐν τῷ θέματι τοῦ ἀ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν ἀντίδικον γνωστοποιήσεως ⁵ τοῦ θανάτου κ.λ., ἐν τῷ τοῦ β' ἀμέσως, ἐὰν ἦναι δικηγόρος ὁ ἀντίκλητος⁶, εἰδεμένη, ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως τοῦ θανάτου ⁷, καὶ ἐν τῷ τοῦ γ', ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν συμβῇ ἡ μεταβολή⁸.

Ἡ ἐκουσία διακοπὴ καθ' ἑαυτὴν (ἡγουν εἰμὴ ἐπέλθῃ ἀνατροπὴ) οὐδὲν φέρει ἀποτέλεσμα, αἱ κατὰ τὴν διάρκειαν ὅμως τῆς ἀναγκαίας διακοπῆς ἐνεργηθεῖσαι δικαστικαὶ πράξεις εἰσὶν ἄκυροι καὶ μὴ οὔσαι⁹.

εἰς ἄλλο δικαστήριον. προσέτι ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ ἐξαίρεσις τῶν δικαστῶν. ἀλλὰ τὴν ἐξαίρεσιν δικαστοῦ τινος δικάζει αὐτὸ τὸ ἴδιον δικαστήριον, καὶ ἔνεκα τούτου εἰσὶ γνωστὰ εἰς τοὺς διαδίκους τὰ τῆς παρεμπιπτούσης ταύτης διαδικασίας· ὥστε δὲν φαίνεται ἀποχρώντως δεδικαιολογημένη ἡ διακοπὴ τῆς δίκης ἐνταῦθα.— Ἐλήφθησαν δὲ τὰ περὶ τούτου ἀπὸ τὸν Βερρίαν σελ. 238 σημ. 7.

5) Τίς γνωστοποιεῖ τὸν θάνατον; Ὁ ἐν τῇ δίκῃ πληρεξούσιος τοῦ ἀποθάνοντος ἢ καὶ ὁ κληρονόμος. ἡ γνωστοποίησις γίνεται διὰ δικηγράφου, ἀλλὰ καὶ διὰ δηλώσεως ἐπὶ ἀκροατηρίου. Εὐρετήρ. ΣΤ'. 127 § 15.

6) Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἔχει παρ' ἡμῖν τὴν ἀκρίθειαν ἣν παρὰ τοῖς Γάλοις ἔχει· προεκάλεσε δὲ αὐτὴν ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ θάνατος δικηγόρου τινὸς εὐκόλως γίνεται γνωστὸς εἰς τὸν δικαστικὸν κόσμον· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἐνδεχόμενον ὁ διάδικος νὰ παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου αὐτοπροσώπως, ὅτε, μὴ συνδιατρίβων μετὰ τῶν δικηγόρων ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἐνδεχόμενον νὰ μὴ μάθῃ, ὅτι ἀπέθανε τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ ὁ ἀντίκλητος δικηγόρος. 7) Πολ. 463 § 4. 3.

8) Ἦγουν ἡ διακοπὴ ἐνταῦθα ἄρχεται α) ἐπὶ προδικαστικῶν ζητημάτων, ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀναβαλλούσης τὴν ἐκδίκασιν τῆς δίκης ἀποφάσεως· β') ἐπὶ κανονισμοῦ ἀρμοδιότητος, κατὰ τὸ 31 ἄρθρον. γ') ἐπὶ ἐξαιρέσεως δικαστοῦ, ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς αἰτήσεως εἰς τὸν ἐξαιρούμενον (Πολ. 41). δ') ἐπὶ παραπομπῆς, ἀπὸ τῆς κλητεύσεως τοῦ ἀντιδίκου (arg. Πολ. 53), καὶ ε) ἐπὶ ἀποδοκιμάσεως, ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς περὶ τούτου ἀγωγῆς. Πολ. 495 § 3.

9) Πολ. 467. Πᾶσα δικαστικὴ πράξις, λέγει τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἐπιχειρηθεῖσα μετὰ τινα τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 463 ὠρισμένων διακοπῶν, εἶναι ἄκυρος

B') ἐπανάληψις τῆς δίκης. α)

173. Ἡ διακοπεῖσα δίκη, μεχρισοῦ ἀνατραπῇ διὰ παραγραφῆς, δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ, μάλιστα δὲ ἀναγκαία ἐστὶν ἡ ἐπανάληψις, διότι δὲν συγχωρεῖ ὁ νόμος τὴν ἐγκατάλειψιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐναρξιν νέας¹. Ἐπὶ ἀναγκαίας δὲ διακοπῆς περιττὴ καθίσταται ἡ ἐπανάληψις, ἐὰν ἡ διακοπὴ συμβῇ ὠρίμου ἤδη οὔσης τῆς δίκης². ὠριμος θεω-

καὶ μὴ οὔσα μ. ἐ. χ. ρ. τῆς ἐ. π. ἀ. λ. ἡ. ψ. ε. ω. ς τῆς δίκης. Ἡ τελευταία περικοπὴ ξενίζει τὴν φράσιν. Ὁ νοῦς αὐτῆς ἐστίν, ὅτι ἂν θέλῃ ὁ διάδικος μετὰ τὴν ἀναγκαίαν διακοπὴν νὰ ἐπιχειρήσῃ πρᾶξιν ἔγκυρον. πρέπει νὰ ἐπαναλάβῃ πρότερον τὴν δίκην.—Περὶ τῆς ἀκυρότητος ταύτης σημειωτέον ταῦτα· α) δύναται κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτὴν, δυνάμει τοῦ 202 ἄρθ. τῆς Πολ. δικονομίας, ὁ διάδικος μόνον, ἐκ μέρους τοῦ ὁποίου ἔλαβε χώραν ἡ διακοπὴ (Carré ζ. 1280. Bourbeau Ε' 193). 6') εἶναι παράλογον, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται (σημ. 2), τὸ νὰ φέρῃ παρ' ἡμῖν διακοπὴν εἰς ἐλὸ κ λ η ρ ο ν τὴν δίκην ὁ θάνατος τοῦ ἀντικλήτου. τὸ ἀτόπημα δὲ τοῦτο ἔτι καταφανεστέρων γίνεται ἐκ τοῦ ἐξῆς παραδείγματος (ὅπερ ἐδίκασε τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον Εὐρετ. Ζ'. 79 § 14). « ὁ ἐνάγων Α διορίζει ἐν τῇ ἀγωγῇ ἀντίκλητον αὐτοῦ τὸν δικηγόρον Χ, ὅστις ἔως νὰ ἔλθῃ ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον ἀποθνήσκει. ἡ ὑπόθεσις δὲν δύναται νὰ δικασθῇ πρὸ τῆς ἐπαναλήψεως, ἐὰν ὁ ἐνάγων παρὼν εἰς τὸ ἀκροατήριον ἀντιτείνῃ ». ἀπόντος τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐξετάσῃ τοῦτο τὸ δικαστήριον, ὡς ἐσφαλμένως ἔπραξεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραδείγματος τὸ ἐφετεῖον. γ) αἱ μετὰ τὴν ἀναγκαίαν διακοπὴν ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις εἰσὶ καὶ αὐταὶ ἄκυροι· ἀλλ' ἡ ἀκυρότης αὐτῶν δύναται διὰ τῶν ἐνδίκων μέσων ἀπλῶς τὰ προταθῇ. Carré ζ. 1282, Bourbeau σ. 194. Osterloh I, 264 σημ. 8.

α) Πολ. 468—474. Bayer 154. Schmid II. 112. Linde § 231.—Ὁ ἐγγώριος νομοθέτης ἠκολούθησεν εἰς τὰ περὶ ἐπαναλήψεως τῆς δίκης τὴν διδασκαλίαν τοῦ Βερδίᾶ (σ 237).

1) Πολ. 475 § 1. Ἡ διὰ τῆς διατάξεως ταύτης χορηγουμένη τῶ ἐναγομένῳ ἔνστασις ἀπαραδέκτου τῆς δευτέρας ἀγωγῆς δὲν εἶναι δημοσίας τάξεως· ὥστε λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου μόνον ἂν προταθῇ παρὰ τοῦ ἐναγομένου. ΑΠ. 5 τοῦ 56. 2) Πολ. 468. 469.

ρεῖται ἡ δίκη α) ἐπὶ διαφορῶν προφορικῶς συζητουμένων μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν³ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ προφορικῆς συζητήσεως, β') ἐπὶ ἐγγράφου διαδικασίας, μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῶν ἐγγράφων ἢ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας πρὸς κοινοποίησιν αὐτῶν⁴, γ') παρὰ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ, μετὰ τὴν κοινοποίησιν τοῦ ἀπολογητηρίου⁵.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπανάληψιν δὲ αὐτὴν ἰσχύουσι ταῦτα.

α) ἐπαναλαμβάνει τὴν δίκην ὁ διάδικος, ἐξ οὗ ἡ διακοπή⁶. ἢ γοὺν α) ἐπὶ ἐκουσίας διακοπῆς, ὁ κατὰ τὰς δια-

3) Σύμφωνα ὥρισε καὶ ἡ δικονομία τῆς Γενεύης, ἀρ. 274. Les circonstances énoncées dans l'article précédent n'arrêteront ni les conclusions du ministère public ni la prononciation du jugement, si la plaidoirie est terminée. Κατὰ τὴν Γαλ. δικονομίαν (ἀρθ. 343) l'affaire est en état lorsque la plaidoirie sera commencée. ὅπερ κατακρίνουσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς. Carré καὶ Boitard ὑπὸ τὸ 343 ἄρθρον. Πότε ἡ συζήτησις θεωρεῖται τελεία ὀρίζει τὸ 581 ἄρθρον. ἡ λέξις « συνήθεις » ἐν τῷ ἄρθρῳ 469 § 1 κεῖται πρὸς ἀντιδιαστολήν τῶν ἐγγράφως ἀνακρινομένων. ἄρα περιλαμβάνει καὶ τὰς συνοπτικὰς. Boitard II. 14 στ. 1. — Ἐὰν ὁμοῦς μετὰ τὸ πέρας τῆς προφορικῆς συζητήσεως τὸ δικαστήριον δὲν ἐκδώσῃ ὀριστικὴν ἀπόφασιν, τὰ μετ' αὐτὴν δὲν δύνανται νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐγκύρως πρὶν ἢ ἐπαναληφθῇ ἡ δίκη. Bourb 203. Schlink B'. 147.

4) Διότι ἡ προφορικὴ συζήτησις τῶν ἐγγράφως ἀνακρινομένων ὑποθέσεων δὲν εἶναι οὐσιώδης· προηγῆθῃ ἤδη προφορικῇ συζήτησιν καὶ ἡ ἔγγραφος διετάχθῃ πρὸς συμπλήρωσιν ἐκείνης. Carré ζήτ. 1279 qual.

5) Berriat 241 σημ. 25. Ἐκ τούτου ἔπεται, ὅτι ἂν ὁ ἀναιρεσίβλητος δὲν ἀπολογηθῇ ἐν τῇ προδικασίᾳ ἡ δίκη δὲν γίνεται ὥριμος οἷοδὲ παρὰ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ πρὸ τῆς περατώσεως τῆς προφορικῆς συζητήσεως. διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἀναιρεσίβλητος θεωρεῖται ὅτι ἀνέβαλε τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ διὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν κατὰ τὸ 821 ἄρθρον.

6) Πολ. 470. 471. Berriat σ. 239. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, τίς ἐκ τῶν διαδίκων εἶναι ὁ δυνάμενος νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν εἴτε ἐκουσίως εἴτε ἀναγκαιῶς διακοπεῖσαν δίκην, αὕτη φαίνεται μοι ἡ ἀκριβοστερέα ἀπάντησις· « ἐκείνος εἰς ὃν ἀνήκει ὁ τὴν διακοπὴν ἐπενεγκὼν λόγος ». Ὅθεν ἐπὶ ἐκουσίας μὲν

τάξεις τῆς δικονομίας ὀφείλων νὰ ἐνεργήσῃ τὴν παρὰ-
 μεληθεῖσαν πράξιν, b) ἐπὶ ἀναγκαίας διακοπῆς α) ὁ κλη-
 ρονόμος τοῦ ἀποθανόντος διαδίκου ἢ ὁ αὐτεξούσιος γε-
 νόμενος διάδικος, b') ὁ διάδικος, οὗ τινος ἀπέθανε κ. λ. ὁ ἀν-
 τίκλητος, γ.) ὁ ἐγείρας τὸ προδικαστικὸν ζήτημα, ἢ τὴν περὶ
 ἀποδοκιμάσεως ἀγωγὴν ἢ προτείνας τὴν ἐξαίρεσιν κ. λ. 7.

6) ἡ ἐπανάληψις γίνεται ἐκουσίως ἢ ἀναγκαίως· ἡ ἐκου-
 σία ἐπανάληψις ἐκτελεῖται ἄνευ τοῦ δικαστηρίου, καὶ τῆς
 μὲν ἐκουσίως διακοπείσης δίκης, διὰ μόνης τῆς ἐξακο-
 λουθήσεως αὐτῆς χωρὶς ἄλλης διατυπώσεως, τῆς δὲ
 κατ' ἀνάγκην διακοπείσης, διὰ γνωστοποιήσεως εἰς τὸν
 ἀντίδικον, γινομένης ὑπὸ τοῦ ἐπαναλαμβάνοντος καὶ δια-

διακοπῆς, ἐκεῖνος, εἰς ὃν ἦλθεν ἡ σειρὰ νὰ ἐνεργήσῃ καὶ δὲν ἐνήργησεν,
 ἐπὶ ἀκουσίας δὲ, ὁ διάδικος εἰς τὸ μέρος τοῦ ὁποίου ἔλαβε χώραν ἡ διακό-
 ψασι τὴν δίκην αἰτίᾳ. — Ἄλλ' ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον ἀπαντῶνται δυσχέρειαι
 τινὲς ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐκουσίαν διακοπὴν· διότι ἐνταῦθα θεωροῦνται ὡς
 ἐπιτοπλεῖστον ἀμφοτέρω οἱ διάδικοι ὡς παραμελήσαντες καὶ ἐγκαταλείψαν-
 τες τὴν δίκην. ἐπομένως πρέπει νὰ εἰπώμεν ὅτι ἑκάτερος αὐτῶν δύναται νὰ
 ἐπαναλάβῃ ἐκουσίως αὐτὴν καὶ σπανίως εἶναι ἀναγκαία ἡ ἐξανάγκασις τῆς
 ἐπαναλήψεως. II. γ. μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς ἀπολογίαν εἰς τὴν ἀγω-
 γὴν προθεσμίας, δὲν ἐγγράφεται εἰς τὸ πινάκιον ἡ ὑπόθεσις· ἡ δίκη ἔνεκα
 τούτου διακόπτεται· ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν ἐγγραφὴν ἡ δύνατο νὰ διαπράξῃ οὐ μόνον
 ὁ ἐνάγων, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐναγόμενος (ἰνωτέρ. § 111 σημ. 5), ἔπεται ὅτι
 ἑκάτερος αὐτῶν δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ ἐκουσίως τὴν δίκην τὸ αὐτὸ κρα-
 τεῖ καὶ ἂν ἡ ὑπόθεσις διαγραφῇ ἀπὸ τοῦ πινακίου (Πολ. 590. 572), ἢ τὸ
 δικαστήριον ἐκδώσῃ ἀπόφασιν περὶ ἀποδείξεως, ἧς τὴν ἐκτέλεσιν παρημέ-
 λησαν οἱ διάδικοι. Ἐνεκα δὲ τούτου καταντᾷ ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ ἄ-
 χρηστος ὁ 1 § τοῦ 471 ἄρθρου.

7) Ἄλλὰ καὶ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ δύναται, νομίζω, νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δί-
 κην κοινοποιῶν τὴν παῦσιν τοῦ κωλύματος, τοῦ ἐπενεγκόντος τὴν διακο-
 πὴν. Ὡστε καὶ ἐνταῦθα καθίσταται περιττὴ τῆς ἐπαναλήψεως ἡ ἐξανάγκ-
 ασις, καὶ ὁ § 4 τοῦ 471 ἄρθρου σπανίως θέλει εὔρει ἐφαρμογὴν.

λαμβάνουσης ὅτι ἐξέλιπεν ἡ αἰτία τῆς διακοπῆς καὶ θέλει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν δίκην⁸.

Ἡ ἀναγκαία ἐπανάληψις χρήζει δικαστικῆς συμπράξεως⁹. δηλαδὴ ὁ ἀντίδικος τοῦ μὴ βουλομένου ἐπαναλαβεῖν ἐκουσίως τὴν δίκην εἰσάγει αἵτησιν περὶ τούτου εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον κατὰ τὰς διατυπώσεις καὶ προθεσμίας τῶν συνοπτικῶν δικῶν¹⁰. Εἰμὲν ὁ ἐναγόμενος ἐμφανισθεὶς εἰς τὸ ἀκροατήριον ἐπαναλάβῃ ἐκουσίως τὴν δίκην, δὲν γίνεται περὶ τῆς ἐπαναλήψεως συζητήσεις, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον προβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως· εἰ δὲ μὴ ἐμφανισθῇ¹¹, κηρύσσεται μόνον ἡ ἐπανάληψις καὶ ἡ τῆς κυρίας δίκης ἐξακο-

8) Πολ. 470. Δηλαδὴ α) ὁ κληρονόμος τοῦ ἀποθανόντος (ὁ κληροδόχος τοῦ ὑπὸ δίκην πράγματος; Bourbeau E'. 220. Carré ζ. 1288 δις), ἡ δ' αὐτεξούσιος γενόμενος διάδικος, ἡ δ' νέος ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ εἰδοποιεῖ τὸν ἀντίδικον, ὅτι θέλει ἐξακολουθήσει αὐτὸς τὴν δίκην. β) ὁ διάδικος γνωστοποιεῖ τῷ ἀντίδικῳ ὅτι διώρισε νέον ἀντίκλητον, ἡ ὅτι ἐξεδικάσθη τὸ τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης ἐπενεγλὸν παρεμπύπτον ζήτημα τῆς ἀποδοκιμάσεως κ. λ. τῶν § 4—6 τοῦ 463 ἄρθρου.

9) Εἰς τὴν δίκην ταύτην εἶναι ἡναγκασμένος νὰ προσφύγῃ ὁ διάδικος, καθ' ἃ ἀνωτέρω (σημ. 6. 7) ἐξέθηκα, μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν § 2 καὶ 3. Περὶ τοῦ ἐλαττώματος τῆς ἡμετέρας δικονομίας ὡς πρὸς τὴν διακοπὴν τῆς δίκης διὰ τὸν θάνατον κ. λ. τοῦ ἀντικλήτου, ὅπερ ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν τῷ 2 § τοῦ ἄρθρου τούτου, ὅρα ἀνωτ. § 172. σημ. 2.

10) Πολ. 472. Carré ζ. 1286 ter. Ἡ αἵτησις περὶ ἐπαναλήψεως τῆς δίκης, ὡς παρεμπύπτουσα, εἶναι συνοπτικὴ κατὰ τὸ 234 ἄρθρον. ὅθεν μὴ ἀκριβεῖς εἰσιν αἱ λέξεις «... κατὰ τὰς συνήθεις διατυπ. καὶ προθυμίας...» τοῦ ἄρθ. 472, καὶ ἀνευ σκοποῦ τὸ 1 ἐδ. τοῦ 474 ἄρθ., δυνάμενον ἴσως τὸ πολὺ εἰς τὰς ἐκουσίας ἐπαναλήψεις νὰ ἐπχρησθῇ. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. ἄρ. 348 καὶ Carré ζ. 1289.

11) Ἐὰν ἐκ πολλῶν ἐναγόμενων τινὲς μόνον ἐμφανισθῶσιν; Ἐφαρμόζονται τὰ ἀνωτέρω (§ 115 σημ. 8) ῥηθέντα. καλὸν ὅμως εἶναι νὰ ἀναβληθῇ ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐμφανισθέντας. Περὶ τοῦ γαλ.

λούθησις¹². Κατὰ τῆς ἀποφάσεως συγχωρεῖται ἀνακοπή¹³.

γ) διὰ τῆς ἐπαναλήψεως ἐπαναφέρονται οἱ διάδικοι ἐν ᾗ στάσει ἦσαν κατὰ τὴν διακοπὴν¹⁴.

Γ΄.) περὶ ἀποδοκιμάσεως. α)

§ 174. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκτελεῖν ἀντὶ τοῦ διαδίκου πράξεις διαδικαστικὰς περιώρισεν ἡ νομοθεσία εἰς εὐάριθμα πρόσωπα, πρὸ πάντων δημόσια. διὰ τοῦτο ὅμως ἀπένειμεν εἰς τὰς πράξεις αὐτῶν τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ ὑπολαμβάνωνται γενόμεναι κατ' ἐντολὴν καὶ ὑποχρεῶσι τὸν διάδικον. τὸ τεκμήριον δὲ τοῦτο τοῦ νόμου ὀφείλει νὰ πολεμήσῃ ὁ διάδικος δι' εἰδικῆς διαδικασίας¹, τῆς περὶ ἀποδοκιμάσεως, περὶ ἧς ὥρισε τὰ ἐξῆς ἡ πολιτικὴ δικονομία ἡμῶν.

δικαίου ὅρ. Carré ζ. 4292. Bourbeau Ε΄. 238.

12) Πολ. 473. Γαλ. δικ. 349.

13) Πολ. 473 ἐδ. 2. Γαλ. δικ. 351.— Τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν ἐπ' ἀνακοπῇ συζήτησιν δικάζει μόνον τὸ τῆς ἐπαναλήψεως, οὐχὶ καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως (Carré ζ. 1294). Διὰ τῆς ἀνακοπῆς δὲ ὑποβάλλει εἰς τὸ δικαστήριον ὁ ἀνακόπτων ὅσας τυχὸν ἔχει κατὰ τῆς ἐπαναλήψεως ἀντιρρήσεις. Carré CCXC καὶ ζ. 1291. Bourbeau Ε΄. 233. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας, φέρεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀχροατήριον καὶ δικάζεται κατ' οὐσίαν. Δικασθεὶς δὲ καὶ τότε ἐρήμην ὁ ἐναγόμενος ἔχει τὸ ἐνδίκον τῆς ἀνακοπῆς μέσον. Carré ζ. 1293 ter. Bourbeau σ. 239.

14) Πολ. 474. Γαλ. δικ. 349. Ἰδίως αἱ προθεσμίαι ἄρχονται ἐκεῖθεν, ὅθεν διεκόπησαν. Carré ζ. 1293.

α) Πολ. 463 § 6. 464 — 466.. Γαλ. δικον. 352 362. Boitard II. 20. Bourbeau Ε΄. 243. Dalloz Désaveu. Εὐρετήρ. Β΄. 471.

1) Τὸ περὶ ἀποδοκιμάσεως ζήτημα, ἐπειδὴ περιλαμβάνει καὶ τὸν ἀποδοκιμαζόμενον πληρεξούσιον, προτείνεται εἰς τὸ δικαστήριον πάντοτε δι' ἀγωγῆς οὐχὶ δι' ἐνστάσεως.

α) Περιπτώσεις. ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγὴ ἀναγκαία ἐστὶν ὅταν προσβάλλωνται ὡς ἄκυροι διαδικαστικαὶ πράξεις δικαστικῶν πληρεξουσίων², ἀντικλήτων, κλητῆρων³, ἢ ἄλλων ἐπιτετραμμένων τὴν ἐπίδοσιν⁴ δικογράφων, καθὸ γενόμεναι ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐντολῆς, ἢ πέραν τῶν ὁρίων αὐτῆς⁵. εἶναι δὲ ἀδιάφορον ποῦ ἀνήκουσιν αἱ πράξεις αὗται, εἰς τὴν γενικὴν ἢ τὴν εἰδικὴν πληρεξουσιότητα· διότι καὶ αἱ δεύτεραι ὀφείλουσι διὰ τῆς περὶ ἀποδοκιμ. ἀγωγῆς νὰ προσβληθῶσιν⁶.

β') Διαδικασία. ἡ ἀγωγὴ κινεῖται παρὰ τοῦ διαδίκου,

2) Κατὰ τὸ 464 ἄρθρον εἰς πληρεξουσιότητας παντὸς εἶδους ἀναγκαία ἐστὶν ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγὴ. ἐπομένως εἴτε δικηγόρον τινὰ, εἴτε ἄλλον ἐκ τῶν τοῦ ἄρθρου 91, εἴτε καὶ πολίτην οἶονδήποτε (ὅπου τοῦτο συγχωρεῖται· ὅρ. ἀνωτέρ. § 59 σημ. 3) διορίσῃ ὁ διαδίκος πληρεξούσιον, διὰ τῆς περὶ ἀποδοκιμ. διαδικασίας ὀφείλει νὰ προσβάλῃ τὰς πράξεις αὐτοῦ. Παρὰ τοῖς Γάλλοις οἱ δικηγόροι (avocats), μὴ ὄντες κυρίως πληρεξούσιοι τοῦ διαδίκου, δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀποδοκίμασιν. — Ἐνεκα τῆς γενικότητος τοῦ 464 ἄρθρ. « εἰς πληρεξουσιότητας παντὸς εἶδους » πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀναγκαία ἡ ἀποδοκίμασις καὶ κατὰ τῶν συμβολαιογράφων ἢ εἰρηνοδικῶν, τῶν τοῦς πλειστηριασμοὺς ἐνεργούντων. διότι καὶ οὗτοι κατ' ἐντολὴν τοῦ διαδίκου ἐνεργοῦσι. Πολ. 891. 965. Dalloz ἀρ. 16. Carré ζ. 1295.

3) Dalloz ἀρ. 11. Bourbeau σ. 259.

4) Τίνες εἰσὶν οὗτοι; Οὐχὶ βεβαίως διὰ τῶν ἄρθρ. 202 Ὁργ. καὶ 679 τῆς πολ. δικονομίας· διότι ὁ νόμος ἐννοεῖ ἐπιτετραμμένους ἐπίδοσιν δικογράφων. Ὅθεν θεωροῦμεν περιτιεύουσαν τὴν περικοπὴν « ἢ ἄλλου ἐπιτετραμμένου τὴν κοινοποιήσιν δικαστικῶν πράξεων ».

5) Πολ. 463 § 6 ... ἔνεκεν ἐλλείψεως πληρεξουσιότητος ἢ ὑπερβάσεως αὐτῆς (ΑΠ. Ι. τοῦ 1852)· παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον τοῦτο, Dalloz ἀρ. 33. Carré ζ. 1301. Bourbeau σ. 255. Boitard II. 23.

6) Ὁ γενικὴν ἔχων πληρεξουσιότητα, ἐὰν ἐπιχειρήσῃ πράξεις εἰδικῆς πληρεξουσιότητος, ἐνεργεῖ πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς, ἐπομένως διὰ τῆς περὶ ἀποδοκιμ. ἀγωγῆς πρέπει νὰ προσβληθῶσιν αἱ πράξεις αὐτοῦ αὗται. Πολ. 463 § 6.

δι' ὃν ἐγένετο ἡ προσβαλλομένη πρᾶξις, κατὰ τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτὴν πληρεξουσίου· ἐὰν ὅμως ἡ ἀποδοκιμαζομένη πρᾶξις ἀναφέρηται εἰς δίκην τινὰ, πρέπει νὰ λαμβάνηται ὡς ἐναγόμενος καὶ ὁ ἀντίδικος⁷. εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τὸ δικάσαν ἢ δικάζον⁸ τὴν κυρίαν διαφορὰν, ἢ εἰς τὸ τῆς κατοικίας τοῦ πληρεξουσίου, ἂν ἡ πρᾶξις οὐδεμίαν ἔχη σχέσιν πρὸς τινὰ δίκην⁹. δὲν ὑπόκειται εἰς ἐξαιρετικὴν

7) Πολ. 465 § 2. Ἐὰν ὁ ἀντίδικος δὲν ζῇ πλέον, κινεῖται κατὰ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγή. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἦτο ἄλλοτε ἀμφίβολον ἐν Γαλλίᾳ (Dalloz ἀρ. 6). ἀλλὰ καὶ ἡ γαλ. δικονομία (ἀρθ. 355) καὶ ἡ ἡμετέρα ἀποφαίνονται ὅτι μεταβαίνει καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων ἡ ἀγωγή.

8) Πρέπει νὰ ἐξετασῇ δηλαδὴ ἂν ἡ προσβαλλομένη πρᾶξις ἀνήκει εἰς δίκην τινὰ ἐκκρεμῇ ἢ ἀπετέλεσε μέρος διαφορᾶς ἐκδικασθείσης ἤδη. ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασιν ἀρμόδιόν ἐστι τὸ δικαστήριον τὸ δικάζον ἢ δικάσαν τὴν κυρίαν δίκην. Ἐὰν δὲ ἡ προσβαλλομένη πρᾶξις οὐδαμῶς συνέχεται μετὰ τινος δίκης, ἀρμόζει ἡ ἀγωγή εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου. Π· χ. θέλω ν' ἀποδοκιμάσω ὁμολογίαν τοῦ πληρεξουσίου μου, γενομένην παρὰ τῷ πρωτοδικεῖῳ τὴν ἀγωγὴν μου ὀφείλω νὰ εἰσαγάγω εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, ἐὰν διατελῇ παρ' αὐτῷ ἐκκρεμῆς εἰσέτι ἡ ὑπόθεσις, ἢ εἰς τὸ ἐφετεῖον, ἐὰν γενομένης ἐφέσεως, κατέστη ἐκκρεμῆς παρὰ τῷ ἐφετεῖῳ ἢ διαφορά. — Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν, ἀρθρ. 356, καὶ τότε εἰς τὸ πρωτοδικεῖον εἰσάγεται ἡ ἀγωγή. Ἐὰν ὅμως ἡ κυρία διαφορά ἐξεδικάσθῃ ἤδη ὀριστικῶς καὶ δὲν ᾔναι πλέον τρόπος νὰ κατασταθῇ πάλιν ἐπίδικος; Κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ἀρθρ. 465 § 1 καὶ τότε εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κυρίας διαφορᾶς, τῆς ἐκδικασθείσης ἤδη, εἰσάγεται ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγή. Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἔχει παρ' ἡμῖν ἀποχρῶσαν δικαιολόγησιν· διότι τότε μόνον ἀποζημιώσεις δύναται νὰ αἰτηθῇ παρὰ τοῦ ἀποδοκιμαζομένου πληρεξουσίου, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ κατάργησις τῆς αποφάσεως (ἴδ. κατωτέρ. σημ. 16 τοῦ § τούτου. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας Carré ζ. 1310).

9) Γαλλ. δικ. 358 Carré ζ. 1315, Π· χ. ὁ κλητὴρ Α ἀνευ. ἐντολῆς ἐνεργεῖ ἐν ὀνόματί μου κατάσχεσιν, ἥτις δύναται νὰ μὲ ὑπεβάλλῃ εἰς εὐθύνην ἀποζημιώσεως· ὀφείλω νὰ κινήσω τὴν περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγὴν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας τοῦ κλητῆρος. ἐὰν ὅμως ὁ κύριος τῆς κατασχεθείσης

τινα παραγραφὴν¹⁰. εἶναι ὅμως ἀπαράδεκτος, ἂν ὁ ἐνάγων ἀνεγνώρισε τὴν ἀποδοκιμαζομένην πρᾶξιν, ἐκτελέσας αὐτὴν¹¹. ὅθεν ἐξετάζεται τὸ περιεχόμενον τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου¹². ἂν δὲ ὁ ἐνάγων προτείνῃ ὅτι ἔδωκε περιωρισμένην πληρεξουσιότητα, δύναται ν' ἀποδείξῃ τοῦτο δι' ὄρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας¹³.

γ') *Ἀποτέλεσμα*. ἡ ἐπίδοσις τῆς περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγῆς ἀναστέλλει τὴν πρόοδον τῆς κυρίας δίκης¹⁴. ὅθεν πᾶσα πρᾶξις δικαστικὴ μετὰ ταῦτα γενομένη ἀνίσχυρος ἐστί. Τὸ δικαστήριον α) δεχόμενον τὴν ἀγωγὴν ἀκυροῖ τὴν

περιουσίας ἐκίνησεν ἤδη ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως, ἢ ἀποδοκιμάσεως πρέπει νὰ γείνη εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κυρίας δίκης.

10) Carré ζ. 4037.

11) Πολ. 464 ἐδ. 2. Π. γ. ἔλαβε τὰ χρήματα παρὰ τοῦ πληρεξουσίου, τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως δοθέντα.

12) Ὁ ἀποδοκιμαζόμενος πληρεξούσιος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι τῷ ἐδόθη πληρεξουσιότης, καὶ ἂν ἡ πρᾶξις ἀνήκῃ εἰς τὴν εἰδικὴν πληρεξουσιότητα, ὅτι τῷ ἐδόθη καὶ τοιαύτη. Ἄλλο μέσον ἀποδείξεως δὲν ἔχει πρὸς ἀπόδειξιν τῶν περιστατικῶν τούτων εἰμὴ μόνον τὸ πληρεξούσιον ἐγγράφον. διότι τὸ ἐγγράφον ἐνταῦθα ἀνήκει εἰς τὸν τύπον τῆς πράξεως (Πολ. 93. ἐδ. ἀνωτέρ. § 150. σημ. 14. ἀ. § 157 σημ. 7). δ' αὖ τῶν διατάξεων τούτων ἐξωμαλύνθησαν πολλάι δυσχέρειαι καὶ ἀμφιβολίαι ἀπαντῶμεναι παρὰ τοῖς γάλλοις ὡς πρὸς τὰ ὅρια τῆς ἐντολῆς τοῦ πληρεξουσίου. Carré ζ. 1297.

13) Ἐκτὸς τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου δύναται νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ἀπόδειξιν ὁ δικάδικος καὶ ὄρκον ἢ δικαστικὴν ὁμολογίαν τοῦ πληρεξουσίου. Ὅρ. ἀνωτέρ. § 59 σημ. 11.

14) Πολ. 465 § 3. Γαλ. δικ. 357 — Ἐὰν ἡ ἀποδοκιμαζομένη πρᾶξις οὐδεμίαν ἔχῃ ἐπὶρροὴν εἰς τὴν ἐκθασιν τῆς κυρίας δίκης; Carré ζ. 4312. Αἱ ἐναντίον τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 465 § 3 ἐνεργηθεῖσαι πρᾶξεις εἰσὶν ἀκυρωτέαι. ἐὰν δ' ἐξεδόθη ἤδη καὶ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου, προσβάλλεται διὰ τῶν προσφύρων ἐνδίκων μέτων. Παρ' ἡμῖν ἀναψηλάφησις δὲν ἐπιτρέπεται, Carré ζ. 4313 δίκ.

ἀποδοκιμαζομένην πράξιν ¹⁵ καὶ καταδικάζει τὸν πληρεξούσιον εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τὴν δικαστικὴν δαπάνην· ἃν δὲ ἦναι δημόσιον πρόσωπον, καὶ εἰς πειθαρχικὴν προσέτι ποινὴν ¹⁶. b) ἀπορρίπτον δὲ αὐτὴν, ἐπιβάλλει εἰς βάρος τοῦ ἐνάγοντος τὰ ἔξοδα καὶ τὰς ζημίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ καταργήσεως καὶ ἀποπερατώσεως τῆς δίκης.

Α') γενικά.

§ 175. Ἐκ τῶν δικῶν γεννῶνται δίκαια καὶ καθήκοντα μεταξὺ τῶν δικαζομένων, ἀπαρτίζοντα τὸ δικαστικὸν λεγόμενον συνάλλαγμα. τὸ συνάλλαγμα δὲ τοῦτο κυριωτέραν βάσιν ἔχει τὴν ταχεῖαν καὶ εὐρυθμον τῆς διαφορᾶς κατάπαυσιν διὰ τῆς τοῦ δικαστοῦ ψήφου. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ τακτικοῦ, καὶ ὡς εἰπεῖν φυσικοῦ τούτου τρόπου τῆς περατώσεως τῶν δικῶν ὑπάρχουσι καὶ ἑκτακτοὶ ἄλλοι ἢ

15) Πολ. 466. — Ἐὰν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποδοκιμασθείσης καὶ ἀκυρωθείσης πράξεως ἐξεδόθη ἀπόφασις τελεσίδικος ἤδη οὖσα; Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθ. 360) ἀκυροῦται καὶ ἡ ἀπόφασις, μάλιστα δὲ αὐτοδικαίως (Carré ζ. 1316. Bourbeau σ. 293). Παρ' ἡμῖν τὸ δεδικοσμένον μένει ἀπρόσβλητον, καὶ οὐχὶ ὀρθῶς λέγει τὸ ἐναντίον τοῦ Εὐρετηρίου (Β'. 178 § 39) ὁ συντάκτης. Παρ' ἡμῖν αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων, ἐκτὸς τοῦ θέματος τοῦ ἄρ. 759 § 2 τῆς Πολ., μόνον δι' ἐνδίκων μέσων καταργοῦνται. Contra Ἐφετ. ἈΟ. 4782. πρβ. Toull. X. ἄρ. 295. 296.

16) Carré ζ. 1317 δίδει.

γουν α) ἡ ἀπόσβεσις τοῦ ἐπιδίκου δικαίου, β') τὸ συνυποσχετικὸν καὶ ὁ συμβιβασμὸς, γ') ἡ ἀνατροπὴ, δ') ἡ παραίτησις καὶ ε) ἡ ἀποδοχή¹.

Ἀποσβέννυται τὸ δικαζόμενον δίκαιον διὰ τῆς παντελοῦς κατὰστροφῆς τοῦ πράγματος περὶ ὃ ἡ δίκη στρέφεται², διὰ τοῦ θανάτου ἐνίοτε τοῦ δικαιοῦχου³, ἢ διὰ καταβολῆς⁴.

Περὶ τῆς ἐκκρεμμοῦς δίκης δύνανται κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν νὰ συμβιβασθῶσιν οἱ δικαζόμενοι, ἐὰν ἔχωσιν ἱκανότητα πρὸς τοῦτο καὶ ἡ διαφορὰ ἐπιδέχῃται συμβιβασμόν. περὶ τοῦ γενομένου συμβιβασμοῦ συντάσσεται διακαστικὴ ἐκθεσις ἢ συμβολαιογραφικὴ πρᾶξις⁵.

1) Πολ. 476. Linde Lehrb. § 232. Osterloh I, 34.

2) Νόμ. 152. Βασ. (9. 1) « Ἐὰν . . καὶ ἡρτημένης τῆς ἐκκλήτου τελευτήσῃ τὸ ἀνδράποδον, οὐ λύεται ἡ ἐκκλητος, ἀλλ' ἐπ' ἀνάγκης ἐστὶ τὴν δίκην μέχρι τέλους ἐξετάζεσθαι διὰ τὸ πεκύλιον τῆς δούλης. ἴδ. καὶ Νόμ. 11. Βασ. (9. 10). Νόμ. 42 πρ. Π. (9. 4).

3) Ἐπὶ καθαρῶς δηλ. προσωπικῶν δικαίων, π. γ. διαζύγιον, ἐπιχαρπία. Δύνανται ὅμως νὰ ἐξκολουθήσῃ ἡ δίκη διὰ τὰ παρακολουθήματα αὐτῆς. Carré ζ. 1277. Berriat σ. 237 σημ. 6. Linde Lehr. σ. 294 σημ. 42. ΑΠ 30 τοῦ 1853. Demol. Δ'. 536.

4) Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος καταβάλῃ τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης, ἐξαλείφεται τὸ δικαίμα καὶ ἡ δίκη ἐπομένως καταργεῖται. Διὰ τοῦτο ἔλεγον οἱ Ῥωμαῖοι *omnia judicia absolutoria esse*. Γάϊ. Δ'. 114. Ν. 5 πρ. Π. (39.

4) ... *sed absolvendus est etiam, qui post acceptum judicium restituere paratus est*. Keller Prozess σ. 293.

5) Πολ. 477. 478 ἀνωτ. § 2 σημ. 3. — Συμβιβασμὸς δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου γενομένος; Ἀνίσχυρος ἐστίν, εἶπεν ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 219 τοῦ 50. 106 τοῦ 53). Πολὺ δύσκολος φαίνεται μοι ἡ παραδοχὴ τῆς αὐστηρότητος τούτης. Καὶ τὸ συνυποσχετικὸν καταργεῖ τὴν δίκην καὶ ὅμως συνυπόσχεσις κατὰ τὸ ἄρθρον 111 γίνεται καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. τὸ ἄρθρ. 477 ἴδ. 2 δὲν εἶναι περιοριστικόν, δεικνύει μόνον τὸν ἀσφαλέστερον τύπον τοῦ συμβιβασμοῦ. ἔπειτα ἂν δὲν καταργῇ τὴν δίκην ὁ δι' ἰδιωτικοῦ

Β΄) Περὶ ἀνατροπῆς. α)

§ 176. Τῶν προσόντων καλῆς διαχειρίσεως τῆς δικαιοσύνης ἐστὶ καὶ ἡ ταχεῖα τῶν δικῶν περάτωσις. Ἔνεκα τούτου ὑποχρεοῖ ὁ νόμος τοὺς δικαζομένους, μάλιστα δὲ τὸν ἐνάγοντα, νὰ σπεύδῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς. τὸ δὲ ρ. δίκαιον περιώρισε τῶν χρηματικῶν δικῶν τὴν διάρκειαν πρότερον μὲν εἰς βραχὺν χρόνον, ὕστερον δὲ εἰς τρία ἔτη· ἐὰν ἐντὸς τοῦ χρόνου τούτου δὲν ἐξεδικάζετο ἡ διαφορὰ, κατηργεῖτο ἐνίοτε ἡ δίκη καὶ τὸ δίκαιον παρεγράφετο¹. Ἡ ἰσχύουσα νομοθεσία ἐκύρωσε διὰ τῶν περὶ ἀνατροπῆς διατάξεων ἡπιωτέρας ἀρχάς.

Ἀνατροπὴ λέγεται ἡ ἐκ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς δίκης προελθοῦσα κατάργησις αὐτῆς². Ἀναγκαῖον δὲ εἶναι περὶ αὐτῆς νὰ ἐξηγηθῶσι τὰ ἐπόμενα·

ἐγγράφου γενόμενος συμβιβασμὸς, δὲν ἔχει καὶ ἄλλο τι ἀποτέλεσμα; ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἐφορμάζεται εἰς τοὺς κυρίως συμβιβασμοὺς. ΑΠ 218 τοῦ 56. Περὶ τοῦ βχυκρ. δικαίου ἴδ. Seuffert Comment. Δ΄. 198.

α) Πολ. 479—484. Γαλ. δικ. 397—404. Berriat σ. 245. Bourbeau É, 534. Boitard II, 32. Dalloz Péremtion.

1) Ἰδ. ἀνωτέρ. 93 § σημ. 3. Heffter System § 207. Bourbeau σ. 535.—Μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς συνήθους τῶν Ῥωμαίων διαδικασίας (ordo judiciorum privatorum) ἐξέλιπεν ἐν γένει κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην ἡ παραγραφὴ αὕτη τῶν δικῶν, ἀνθ' ἧς ὑπῆρχε πλέον ἢ τοῦ ἐπιδίκου τεσσαρακονταετῆς παραγραφὴ (Vanger. Α΄. 269. Buchka Einfluss des Proresses etc II. 52).—Ἡ παραγραφὴ αὕτη ἰσχύει παρ' ἡμῖν τὴν σήμερον; Πῶς οὐχί; Μετὰ 40ετίαν δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς δύναται ὁ ἐναγόμενος, καὶ ἂν δὲν κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ ἀνατροπῆς, νὰ προτείνῃ τὴν παραγραφὴν τοῦ ἐπιδίκου δικαίου. Osterloh I, 32.—Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. Carré ζ. 1413. Dalloz ἀρ. 146.

2) Ὁ Carré λέγει la péremtion d' instance est l' anéantissement

α) περιπτώσεις. πᾶσα δίκη³, παρ' οἷωδήποτε δικαστηρίῳ⁴ ἐκκρεμῆς, ὑπόκειται εἰς ἀνατροπὴν.

de l' instance par la discontinuation des poursuites pendant le temps réglé par la loi.

3) Ὑνεκα τῆς γενικότητος τοῦ νόμου πρέπει νὰ εἰπώμεν ὅτι εἰς ἀνατροπὴν ὑπόκεινται καὶ αἱ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ προσώπου δίκαι (Carrés ζ. 1426. Bourbeau E', 570. Dalloz ἀρ. 88), αἱ περὶ διαζυγίων (Dalloz αὐτόθι), αἱ κατ' ἀνακοπὴν δίκαι (Carré ζ. 1422. Dalloz ἀρ. 314), αἱ ἀναψηλαφήσεις (Dalloz ἀρ. 92.), αἱ περὶ ἀπατροπῆς ἀγωγαί (Carré ζ. 1428 δῖς, Dalloz ἀρ. 128), αἱ ὑπὸ τοῦ ἀρείου Πάγου μετὰ τὴν ἀναίρεσιν παραπεμπόμεναι δίκαι. Dalloz ἀρ. 92, τοῦ αὐτοῦ Cassation ἀρ. 2185. Carré ζ. 1421 ter. 1686 oct. — Ὅρ. καὶ ζήτ. 1440 δῖς. ἀνωτ. § 98 σημ. 17. β'.

Ἐπὶ ὁμοδικίας πῶς ἔχουσι τὰ τῆς ἀνατροπῆς; Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς δημοθυμαδὸν σχεδὸν διδάσκουσι τὸ ἀδιαίρετον τῆς διαδικασίας (l'indivisibilité de l' instance), ἐπομένως καὶ τῆς ἀνατροπῆς. Λέγουσι λοιπὸν ὅτι δσάκις ἐκ πολλῶν ἐναγόντων διακόψη εἰς μόνος τὴν παραγραφὴν τῆς δίκης, θεωρεῖται αὕτη διακεκομμένη καὶ ὥς πρὸς τοὺς λοιποὺς συνενάγοντας. ἀνακόλουθοι ὁμῶς εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ταύτην ὄντες δὲν παραδέχονται πάντες ὅτι ἡ παρά τινος τῶν πολλῶν ἐναγομένων κινήσειτα ἀγωγή περὶ ἀνατροπῆς ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς συνεναγομένους. Διὰ τί ὅχι; ἀφοῦ ἡ δίκη εἶναι ἀδιαίρετος! Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι (Carré ζ. 1427. Bourbeau σ. 652. Dalloz ἀρ. 344. ἐπ. Rodière De la solidarité σ. 382, τοῦ αὐτοῦ procéd. II, 253) οὔτε νόμον τινὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ἐπικαλοῦνται, οὔτε δικαιολογίαν ἄλλην πείθουσιν. Ὅθεν ἀσφαλέστερον εἶναι καὶ πρὸς τὰ ἀνωτέρω (§ 53. γ') ἐκτεθέντα σύμφωνον νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι μόνον ἐπὶ ἀδιαιρέτων δικαίων ἢ ἀντικειμένων ἢ ἀνατροπὴ καταργεῖ καθ' ὅλοσχερείαν τὴν δίκην ὥς πρὸς ὅλους τοὺς ὁμοδίκους, ἐκτὸς ἂν ὁ ὁμόδικος ἐνεργήσῃ τὴν ἐπενεγκοῦσαν τὴν διακοπὴν πρᾶξιν καὶ ὥς πληρεξούσιος τῶν ἄλλων κατὰ τὸ 92 ἄρθρον (Schmid I, 141 σημ. 11). Τὰ ἑλλήνων δικαστήρια κλίνουν πρὸς τὰς γαλ. ἰδέας. ἐφ. ἈΟ. 17825. 18164. ΑΠ 238 τοῦ 61.

4) Ὅτι παρὰ πᾶσι τοῖς δικαστηρίοις, εἰρηνοδικείοις, πρωτοδικαίοις, ἐφετείοις, ἐμποροδικείοις καὶ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ, λαμβάνει χώραν ἡ ἀνατροπὴ τῆς δίκης, ἐξάγεται παρ' ἡμῖν ἀριδῆλως ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ τρίτου βεβλίου « γενικοὶ ὁρισμοὶ ἐφαρμοζόμενοι εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν

β') χρόνος⁵. ἡ δίκη ἀνατρέπεται ἐγκαταλειφθεῖσα ἐπὶ τρία ἔτη· ἐὰν ὅμως παρεμπέση ἀκουσία διακοπὴ⁶ τῆς δίκης, αὐξάνει ἡ προθεσμία αὕτη κατὰ ἑξ μῆνας⁷, καὶ ἐν τοῖς εἰρηνοδικείοις εἶναι μόνον ἑξάμηνος⁸. Ἀρχεται δὲ ἀπὸ τῆς διακοπῆς τῶν δικαστικῶν πράξεων⁹, τρέχει κατὰ παντός

δικαστηρίων». τὸ τμήμα δὲ τοῦτο διαιρεῖται εἰς 11 κεφάλαια, ὧν τὸ τελευταῖον περιέχει τὰ τῆς ἀνατροπῆς (ΑΠ. 77 τοῦ 48). — Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχει ἀμφισβήτησις ὡς πρὸς τὰς δίκας τὰς ἐκκρεμεῖς παρὰ τοῖς ἐμποροδικείοις καὶ τῷ ἀρείῳ. Πάγω. Dalloz ἀρ. 95. 101, τοῦ αὐτοῦ Cassation ἀρ. 1113. Carré ζ. 1411. 1421 ter. Bourbeau. σ. 559. 569. — Ἄλλ' αἱ ἐνώπιον τῶν διαιτητῶν δίκαι δὲν ἀνατρέπονται, διότι ὁ νόμος (Πολ. 111 ἐδ. 3) ὥρισεν ἄλλως τὸ πέρας τῶν διαιτητικῶν δικῶν. Dalloz ἀρ. 98. Carré ζ. 1412. Bourbeau σ. 569. 5) Πολ. 479. 480. Γαλ. δικ. 397.

6) Τὸ ἄρθρ. 480 ἐδ. 2 λέγει «μόνον τότε ἐπεκτείνεται ἡ εἰρημένη προθεσμία ἐπὶ 6 εἰσέτι μῆνας, ὅταν ᾖναι ἀναγκαία ἐπανάληψις τῆς δίκης ἢ διορισμὸς νέου ἀντικλήτου». Ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἄρθρ. 470 καὶ 471 ἀναγκαία ἢ ἐπανάληψις εἶναι καὶ ἐπὶ ἐκουσίας καὶ ἐπὶ ἀναγκάιας διακοπῆς, ἡδύνατο νὰ συμπεράνη τις ὅτι πάντοτε προτίθεται ἡ ἑξάμηνος προθεσμία· ἀλλὰ δὲν εἶναι αὕτη βεβήαιως ἢ διάνοια τοῦ νόμου, εἰς ἣν φέρει ἀπρόσεκτος σύνταξις αὐτοῦ· ὁ νόμος θέλει τὴν προσθήκην ἑξ μηνῶν ἐπὶ ἀναγκάιας διακοπῆς, ὡς καὶ ἡ γαλλικὴ δικονομία (ἄρ. 397 ἐδ. 2).

Σημειωτέον δὲ ὅτι ὡς πρὸς τὴν προσθήκην τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας ἀδιάφορον ἐστὶν ἐκ μέρους τίνος διαδίκου ἢ πότε ἔλαβε χώραν ἡ κατ' ἀνάγκην διακοπὴ (Carré ζ. 1425. 1423. Dalloz ἀρ. 161. 165). οὕτε ἡ κοινοποίησις τοῦ τὴν διακοπὴν ἐπενεγκόντος γεγονότος ἀπαιτεῖται. Carré ζ. 1423 δίς. Dalloz ἀρ. 168. Bourbeau σ. 629. ἐφ. Αθ. 13782.

7) Παρέκτασις δικαιώματι ἀποστάσεως δὲν συγχωρεῖται. Carré ζ. 1409 ter. Dalloz ἀρ. 156· ΑΠ. 77 τοῦ 1848.

8) Ἄλλη συντομωτέρα παραγραφὴ δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν. Περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου ἴδ. Carré ζ. 1414.

9) Οὕτω π. χ. ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς, ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ πινάκιον, ἀπὸ τῆς συζητήσεως τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον (Carré ζ. 1416), ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς περὶ ἀποδείξεως διαλαλιᾶς ἢ ἐτέρας μὴ ὀριστικῆς ἀποφάσεως, ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως ἄλλης τινος πράξεως

προσώπου ἄνευ διαστολῆς ¹⁰ καὶ λήγει ἐκπνευσάσης τῆς τελευταίας ἡμέρας¹¹.

γ') διαδικασία. ἡ ἀνατροπὴ δὲν ἐπέρχεται αὐτοδικαίως εἰ μὴ ἐν τοῖς εἰρηνοδικείοις¹². μόνον δὲ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς δίκης παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἀποκτᾷ ὁ ἐν τῇ δίκῃ ἐναγόμενος ¹³, ἀφοῦ παρέλθῃ ὁ τῆς παραγραφῆς χρόνος. Ἡ περὶ τούτου ἀγωγὴ ἐπιδίδοται εἰς τὸν ἀντίδικον ἢ τὸν ἀντίκλητον αὐτοῦ καὶ εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς κυρίας διαφορᾶς δικαστήριον ὡς παρεμπίπτου-

ἀνηκούσης εἰς τὴν δίκην (π. γ. Carré ζ. 1417) ἄρχεται ἡ παραγραφὴ τῆς δίκης. — Π ἡμέρα τῆς διακοπῆς ὑπολογίζεται εἰς τὴν τριετίαν; Οὐχί, ἀπαντῶσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς. Dalloz ἀρ. 150. Carré ζ. 1445. Παρ' ἡμῖν φαίνεται ὀρθοτέρα ἡ ἐναντία γνώμη· διότι ἡ παραγραφὴ αὕτη δὲν ἄρχεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως διχογράφου τινὸς (Πολ. 193), ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς διαδικασίας. Puchta Vorlesung. I. 174. ἴδε καὶ Thomine II, 201 σημ. 3.

10) Πολ. 480. Γαλ. δικ. 398. Dalloz ἀρ. 64. ἐπ. Ὁ Carré λέγει (ὑπὸ τὸ 398). Autrefois la péremption ne courait point contre toutes personnes indistinctement. On exceptait par exemple, les causes de l'État, par la raison que ses biens étaient inaliénables; mais le code civile ayant, dans l'art. 2227, établi que l'on pouvait prescrire contre l'État, on a considéré qu'il convenait, pour être conséquent, de décider ainsi relativement à la péremption. Τοιαύτη ἐξαιρέσις παρ' ἡμῖν δὲν προϋπῆρχεν· ὥστε περιττολόγον διάταξιν περιέχει τὸ 480 ἄρθρον — Καὶ ἂν ὁ ἀνήλικος δὲν εἶχεν ἀντιπρόσωπον ἡ παραγραφὴ τρεχεῖ. Bourbeau σ. 577. Dalloz ἀρ. 70. Carré ζ. 1433.

11) Νόμ. 30 Βασ. (60. 37) «Καὶ ἡ ἐξηκοστὴ ἡμέρα εἰς τὰ ἐξήκοντα ψηφίζεται.»

12) Πολ. 481. 482. Γαλ. δικον. 399 — Ἐὰν παρεγράφη τὸ ἐπίδικον (Uerjährung der Litispandez); Ὅρ. ἀνωτέρω σημ. 1 τοῦ § τούτου.

13) Τίς δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγὴν; Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς διδάσκουσιν ὅτι ὁ ἐνάγων (ἐκκαλῶν κ.λ.) ἐν τῇ κυρίᾳ δίκῃ δὲν δύναται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν ταύτην. Τὴν γνώμην δὲ αὐτῶν ὑπο-

σα¹⁴. εἶναι δὲ ἀπαράδεκτος, ἐάν πρὸ τῆς ἐπιδόσεως αὐτῆς, ὁ ἀμελήσας διάδικος ἐπιχειρήσῃ πράξιν τινὰ ἔγχυρον καὶ ἰσχυράν, ἐξακολούθησιν τῆς δίκης ἐμφαίνουσιν ¹⁵.

δ') ἀποτελεσμα·ή ἀνατροπὴ τῆς δίκης μόνον τὴν διαδικασίαν καὶ τὰ παρεπόμενα αὐτῇ ἐξαφανίζει, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ

στηρίζει ἱκανῶς τὸ ἀρθρ. 401 τῆς δικονομίας αὐτῶν «En cas de péremption, le demandeur principal est condamné à tous les frais de la procédure périmée. Carré ζ. 1427 sex. Dalloz ἀρθ. 51 ἐπ. Bourbeau σ. 647. Συνήθως μὲν ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει συμφέρον νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς δίκης· ἀλλ' ἡ ἡμετέρα δικονομία δὲν φαίνεται περιορίζουσα τὴν ἀγωγὴν περὶ ἀνατροπῆς εἰς μόνον τὸν ἐναγόμενον. Π. χ. αἱ διεσπασθεῖσαι ἀποδείξεις εἰσὶ κατὰ τοῦ ἐνάγοντος. ἔχει λοιπὸν συμφέρον οὗτος τότε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς δίκης.

14) Dalloz ἀρ. 299. Ἐὰν κινηθῇ προῶρως ἡ ἀγωγή, ἀπορρίπτεται, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς, καὶ ἂν συνεπληρώθῃ κατόπιν ἡ τριετία· διότι ὅτε ἐκινήθῃ ἡ ἀγωγή, δικαίωμα κεκτημένον παρὰ τῷ ἐνάγοντι δὲν ὑπῆρχεν. Carré ζ. 1440 Dalloz ἀρ. 155. Τὴν γνώμην ταύτην δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς ν' ἀκολουθήσωμεν, μὴ ἀντικειμένην τοῖς ἀνωτέρω (§ 106 σημ. 30) εἰρημένους.

15) Ἐνταῦθα εἶναι ἄξιον νὰ σημειωθῶσι τὰ ἑξῆς· α) ποῖαι πράξεις δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τοιαῦται ; (Carré ζ. 1437. Dalloz ἀρ. 180 ἐπ). Ὅτι τοιοῦτον χαρακτῆρα φέρουσι πᾶσαι αἱ πράξεις, αἱ ἀναγκαῖαι οὔσαι κατὰ τὰς διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας εἰς τὴν πρόοδον τῆς δίκης, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία. Ὅθεν διακόπτει π. χ. τὴν παραγραφὴν τῆς δίκης τὸ ἀπολογητήριον τοῦ ἐναγομένου καὶ τὸ ἀνταπολογητήριον τοῦ ἐνάγοντος· ὡσαύτως ἡ ἐγγραφὴ τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ πινάκιον· διότι ταῦτα πάντα εἰσὶν ἰσχυραὶ τῆς διαδικασίας πράξεις. Dalloz ἀρ. 187. 191. Carré. ζ. 1440.-

Ἄλλ' αἱ πράξεις αἱ μάταιαι καὶ περιτταί ; Κατὰ τὴν ὁρθότερην γνώμην καὶ αὗται διακόπτουσι τὴν παραγραφὴν. διότι ἡ δικονομία δὲν τὰς ἀπαγορεύει, ἀλλὰ μόνον τὴν δαπάνην ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἐνεργήσαντα αὐτὰς διάδικον (Πολ. 569. Dalloz ἀρ. 189. 204. (Carré ζ. 1438). — Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπόφ. 230 τοῦ 54) ὅτι διακόπτει τὴν παραγραφὴν ἡ αἵτησις εἰς τὸν εἰσαγγελέα περὶ ἀπολαύσεως τῶν τῆς πενίας δικαιωμάτων (ἐναντία πῶς ἐστὶν ἡ 278 τοῦ 57)· οὐχὶ ὅμως τὸ ἐγγραφον τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, τὸ ἐγκρίνον δαπάνην πρὸς ἐξακολούθησιν δίκης τινὸς τοῦ δήμου

δίκαιον αὐτό 16. Ὅθεν τὸ μὲν δίκαιον δύναται, ἂν μὴ παρεγράφη 17 ἐν τῷ μεταξὺ ἢ ἄλλως ἀπωλέσθῃ, νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ νέας ἀγωγῆς, πᾶσαι δὲ αἱ δικαστικαὶ πράξεις καὶ ἀποφάσεις προπαρασκευαστικαὶ ἢ παρεμπίπτουσιν ἀποβάλλουσι πᾶσαν δύναμιν καὶ δὲν δύναται ἀκολούθως νὰ γείνη χρῆσις αὐτῶν 18. Ὁ ἡττηθεὶς καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα τῆς τε ἀνατραπείσης καὶ τῆς ἐπ' ἀνατροπῇ δί-

(ΑΠ 42 τοῦ 56). δηλοῦς συμβιβαστικαὶ διαπραγματεύσεις, μὴ παραγαγοῦσαι συμβιβασμὸν, δὲν διακόπτουσι τὴν παραγραφὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 550 ἐδ. 2 τῆς Πολ. δικονομίας. ἄλλως σκέπτεται ἀπόφασίς τις τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν. νομ. Μέλισσα σ. 720. Περὶ τοῦ Γαλ. δικαίου ἰδ. Dalloz ἀρ. 245 ἐπ. Carré ζ. 1419.

β') τίς πρέπει νὰ ἐπιχειρήσῃ τὰς εἰρημένας πράξεις, ἵνα διακόψῃ τὴν παραγραφὴν; Ὁ ἀμελήσας διάδικος, λέγει ὁ νόμος. Ἄρα καὶ ὁ κινῶν τὴν περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγὴν. διότι κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν ἑκάτερος τῶν διαδίκων δύναται νὰ ἐπισπεύτῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δίκης. ἡ διακοπὴ λοιπὸν αὐτῆς θεωρεῖται ὡς ἀμφοτέρων ἐγκατάλειψις. ὅθεν ἕκαστος αὐτῶν ἐπιχειρῶν πρᾶξιν ἐμφαίνουσιν ἐξακολούθησιν τῆς δίκης διακόπτει τὴν παραγραφὴν καὶ καταργεῖ τὸ δι' ἀπραξίας καὶ αὐτοῦ σχηματιζόμενον τεκμήριον τῆς ἐγκαταλείψεως. Οὕτω θεωρῶ δικαιολογουμένην τὴν 79 τοῦ 50 ἀπόφ. τοῦ ἀρείου Πάγου, τὴν ἀναιρέσασαν τὴν 6489 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Αἱ πράξεις τοῦ δικαστοῦ; Dalloz ἀρ. 197. 202. 205.

γ') ὑπάρχουσιν αἰτίαι ἀναστέλλουσαι τὴν παραγραφὴν; Μάλιστα· ἡ ἀνωτέρα βία (Carré ζ. 1420, Dalloz ἀρ. 257 ἐπ.), ὁ χρόνος καθ' ὃν μένει ἐν τῷ πινακίῳ ἡ ὑπόθεσις (ΑΠ 290 τοῦ 55). Αἱ προθεσμίαι τῶν ἀποδείξεων; Dalloz ἀρ. 149. 228. 16) Πολ. 484. Γαλ. δικ. 401

17) Ἀνατραπείσης τῆς δίκης καταργεῖται ἡ διακόψασα τὴν παραγραφὴν τῆς ἀγωγῆς αἰτία καὶ ὅλος ὁ τῆς διαδικασίας χρόνος ψηφίζεται εἰς τὸν πρὸ τῆς κινήσεως τῆς ἀγωγῆς χρόνον τῆς παραγραφῆς. Π. χ. πρὸ τῆς ἀγωγῆς εἶχον παρέλθῃ 27 ἔτη παραγραφῆς· ἡ διαδικασία διήρκεσε τρία. μετὰ τὴν ἀνατροπὴν τῆς δίκης προστίθενται εἰς τὰ 27 ἔτη καὶ τὰ 3 ἔτη καὶ οὕτω συμπληροῦται ἡ παραγραφὴ τῆς ἀγωγῆς. ὥστε ἂν αὕτη κινήθῃ ἐκ νέου, ἀντίκειται αὐτῇ ἡ ἐνστάσις τῆς παραγραφῆς. Dalloz ἀρ. 303 ἐπ. Carré ζ. 1448.

18) Δὲν ἰσχύει πλέον ὁ κανὼν probata remanent. ἥτοι ἡ ἀνατροπὴ καταργεῖ καὶ τὰς ἐν τῇ ἀνατραπείτῃ δίκῃ ἀποκτηθείσας ἀποδείξεις. Τοῦτο ἔχει

κης. Ἀνατραπείσης τῆς ἐφεσίμου δίκης γίνεται τελεσίδικος ἢ πρωτόδικος ἀπόφασις μὴ ὑποκειμένη πλέον εἰς ἐκκλήσιν¹⁹.

Γ') Περὶ παραιτήσεως α.

§ 177. Παραίτησις καλεῖται ἡ πρᾶξις, δι' ἧς ὁ διάδι-

παρ' ἡμῖν σημασίαν μόνον ὡς πρὸς τὰς μαρτυρίας καὶ τὸν ὄρκον. τὰ μέτα ταῦτα τῆς ἀποδείξεως χάνουσι τὴν δύναμιν ἣν ἐν τῇ ἀνατραπείᾳ δίκη εἶχον, καὶ δύνανται τὸ πολὺ νὰ χρησιμεύσωσιν ἐν ἄλλῃ δίκῃ ὡς τεκμήρια ἀπλῶς δικαστικά. Αἱ ὁμολογίαι τῆς ἀνατραπείσης δίκης ἰσχύουσι μὲν ἀλλ' ὡς ἐξώδικοι (ἴδ. ἄνωτ. § 128). Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς διδάσκουσιν ἐν μέρει ἄλλας ἀρχάς. Carré ζ. 1451. Calloz ἀρ. 307 ἐπ. Bourbeau σ. 548. Roifald B', 40.

19) Παρατήρητέον ὅτι ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις γίνεται τελεσίδικος καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἔτι προθεσμία πρὸς ἔφεσιν. Carré ζ. 1686 sex. Dalloz ἀρ. 321). Καὶ περὶ ἀποδείξεως ἂν ᾗτο ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις γίνεται τελεσίδικος, ἥτοιδὲν ὑπόκειται πλέον εἰς ἔφεσιν. Carré 1689. δίς. Dalloz ἀρ. 334.

Ἡ περὶ ἀναψηλαφήσεως δίκη ἀνατρεπομένη καταργεῖ ἐνίστε καὶ τὴν κυρίαν δίκην. Dalloz ἀρ. 337.

Ἡ ἐπ' ἀνακοπῇ ὀριστικῆς ἀποφάσεως ἐγειρομένη δίκη ποῖα ἔχει ἀποτελέσματα; Διὰ τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως περατοῦται ἡ δίκη (Πολ. 476 § 1). Ἄρα ἡ ἀνακοπὴ ἀνοίγει νέα δίκην· καὶ ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀνακοπῆς οὐδὲν καταστρέφεται ἡ ἀνακοπτομένη ἀπόφασις (Πολ. 507), ἡ νέα αὕτη δίκη ὑπόκειται εἰς κεχωρισμένην ἀνατροπὴν. Ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι ἡ ἀπόφασις δὲν ὑποχρεοῖ τὸν ἀνακόπτοντα εἰμὴ ἂν ἀπορρίψῃ ἡ ἀνακοπὴ αὐτοῦ. ἀλλὰ τῇ ἀπορρίψει τὴν ἀνακοπῆς ἰσοδυναμεῖ βεβαίως καὶ ἡ παρτίτης ἡ ἀνατροπὴ αὐτῆς (Πολ. 476 § 7. 5). Sans doute, λέγει ὁ Chauveau l. c., si l'opposant, au lieu de demander la péremption, se desistait de son opposition, le jugement par défaut reprendrait son empire. Ἡ ἀνατροπὴ δὲν εἶναι κατὰ πρόληψιν παραίτησις; Οἱ συγγραφεῖς εἰσὶν ἐναντίως γνώμης (Carré ζ. 1422. Dalloz ἀρ. 314. Bourbeau 600. Dernburg Abhandl. σ. 182 σημ. 75). ἀλλ' οὐδαμῶς δικαιολογοῦσι τὴν βάσιν αὐτῆς ὅτι l'opposition anéantit le jugement de défaut. Σύμφωνα τοῖς συγγραφεῦσι τούτοις ἀπεφάνετο καὶ ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 53 τοῦ 1845), ἴδε ὁμῶς ἐφ. ΑΘ. 19595. ΑΠ 127 τοῦ 63.

α) Πολ. 487. 488 Γαλ. δικον. 402. 403. Βρυαρ. Σγ. § 120 — 122. —

κος ἀφίσταται τῆς ἐκκρεμοῦς δίκης¹. ἔχει δὲ διαφόρους αἰτίας² καὶ γίνεται συνήθως μὲν ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου³. ἐκτείνεται δὲ εἰς ἅπασαν τὴν δίκην ἢ εἰς μέρος μόνον αὐτῆς⁴. Ἔστι δὲ ἔγκυρος καὶ ἀποτελεσματικὴ ἢ παραίτησις,

α) ἐὰν ὁ ἀφιστάμενος ἔχῃ ἀπεριόριστον τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ⁵.

β) ἐὰν συνταχθῇ ἐγγράφως καὶ ὑπογραφῇ παρὰ τοῦ διαδίκου ἢ τοῦ εἰδικοῦ⁶ αὐτοῦ πληρεξουσίου. Ἐπιδίδοται

Dalloz Désistement. Bourbeau σ. 671. Berriat σ. 255.— Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου ἴδ. Plank Mehrheit σ. 23. 291. Buchka Einfluss II. 102. Schmid B', 104.

1) Ἐνίοτε ἡ παραίτησις ἀνφέρεται εἰς ἐνεργηθισομένην δικαστικὴν πρᾶξιν (π. γ. Πολ. 750, 813 § 1), ἡ περιέχει παραίτησιν καὶ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ (π. γ. τῆς ἀγωγῆς, τῆς ἐφέσεως), ὅτε κρίνεται κατὰ τὰς ἐκτάξεις τοῦ ἀστυκοῦ νόμου.

2) Π. γ. ἀκυρότητες τῆς διαδικασίας, ἐνστάσις ἀναρμοδιότητος κ. λ. δύνανται νὰ προκαλέσωσι τὴν παραίτησιν. Pigeau I. 254 ἀρ. 416.

3) Ὁ ἐναγόμενος π. γ. παραιτεῖται τῶν ἐνστάσεων ἢ τῆς ἀνταγωγῆς.

4) Ὅταν π. γ. ὁ ἐνάγων παραιτῇται μόνον διαδικαστικῆς πράξεως ἢ ὁ ἐναγόμενος ἐνστάσεως τινός, ἡ παραίτησις δὲν ἐκτείνεται εἰς ὅλην τὴν δίκην. Carré. 1445.

5) Πολ. 487 §. 1 Dalloz ἀρ. 15 ἐπ. Carré ζ. 1452.— Ἀλλὰ δύνανται τὰ μὴ ἔχοντα ἀπεριόριστον διαχείρισιν τῆς περιουσίας αὐτῶν πρόσωπα νὰ παραιτηθῶσι τηροῦντες τοὺς τύπους εἰς οὓς αἱ πράξεις αὐτῶν ὑποβάλλονται. ἤγουν ὁ ἀνέλικος ἢ ἀπηγορευμένος παραιτεῖται ἐγκύρως διὰ τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος τῇ συναινέσει τοῦ συγγ. συμβουλίου (ἄρθ. 75 τοῦ ἀστ. νόμ.), τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα καὶ αἱ κοινότητες τῇ ἀδείᾳ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς.— Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν; Οὐδενὸς ἐτέρου ἀδείας χρῆζει, νομίζω. Πλὴν πάντων τῶν προσώπων τούτων αἱ παραιτήσεις δύνανται νὰ πολεμηθῶσιν ὁσάκις ἐπηρεάζουσι καὶ τὸ δίκαιον αὐτό.

6) Ἰνα παραιτηθῇ τῆς ὅλης δίκης ὁ πληρεξούσιος χρειάζεται εἰδικὴν πληρεξουσιότητα, πρὸς παραίτησιν ὅμως μερικῶν διαδικαστικῶν πράξεων

δὲ τῷ ἀντιδίκῳ ἢ τῷ ἀντικλήτῳ αὐτοῦ. ἀλλ' ἐπὶ ἀκροατηρίου δύναται νὰ γείνη καὶ προφορικῶς ἡ παραίτησις⁷. ὅτε καταχωρίζεται εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως.

γ') περιττὴ ἐστὶ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ παραιτουμένου ἡ συγκατάθεσις⁸. ὁθεν οὐδὲ συγχωρεῖται ἀνάκλησις αὐτῆς⁹. ἀλλ' ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀφισταμένου δύναται ν' ἀποκρούσῃ παραίτησιν, κεκτημένα αὐτοῦ δικαιώματα προσβάλλουσαν¹⁰.

δ') ἀποτέλεσμα¹¹ φέρει α) ἀποπεράτωσιν τῆς δίκης, καθολικὴν ἢ μερικὴν· ἥτις λαμβάνει χώραν ὡς πρὸς τὸν

ἀρκεῖ ἡ γενικὴ πληρεξουσιότης. Πολ. 487 § 2. 97 § 2. Dalloz ἀρ. 39 Seuffert Blätter 1Α'. 290. — Ἡ παραιτήσις τῆς ὅλης δίκης ἄνευ εἰδικῆς πληρεξουσιότητος ὑπόκειται εἰς ἀποδοκίμασιν. Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς δὲν ἀπαιτοῦσιν ἀποδοκίμασιν. Dalloz ἀρ. 144. Carré ζ. 1456. 1461.

Καὶ διὰ σιωπηρᾶς παραιτήσεως περατοῦται ἀναμφιβόλως ἡ δίκη ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ 2 § τοῦ 97 ἄρθρου « διὰ νὰ γίνηται ῥητὴ παραίτησις ... ». Dalloz ἀρ. 72 ἐπ. 7) Carré ζ. 1458. Dalloz ἀρ. 132.

8) Ἡ δικαστικὴ ἐπιδίωξις διαφορᾶς τινος εἶναι δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος, οὗ δύναται οὗτος νὰ μὴ κάμῃ χρῆσιν ἢ καὶ νὰ παραιτηθῇ μετὰ τὴν χρῆσιν. Ὁ νόμος θεωρεῖ ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα ἐκ τῆς παραιτήσεως ἄλλη ζημία δὲν προσγίνεται εἰς τὸν ἀντίδικον τοῦ παραιτουμένου εἰμὴ τὰ δικαστικὰ ἐξόδα. Ὅθεν πρὸς ἔγκυρον παραίτησιν ἀπαιτεῖ ὡς πρὸς τὸν ἀντίδικον τοῦτο μόνον, τὴν ἀπόδοσιν τῆς δικαστικῆς δαπάνης. Κατὰ τὴν γαλλικὴν δικονομίαν (ἄρθ. 402) ἀπαιτεῖται συγκατάθεσις. Carré ζ. 1458 δίκ. Dalloz ἀρ. 97 ἐπ.

9) Ἐν Γαλλίᾳ, ἔνεκα τοῦ 402 ἄρθρου, διδάσκεται τὸ ἐναντίον. Carré ζ. 1466. Dalloz ἀρ. 107. Bourbeau σ. 685.

10) Ἀφοῦ ἡ δίκη προχωρήσῃ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ν' ἀποκτίσῃ ἐξ αὐτῆς δικαιώματα καὶ ὁ ἐναγόμενος ὡς πρὸς τὴν ὀριστικὴν τῆς διαφορᾶς λύσιν, ἡ παραίτησις τοῦ ἐνάγοντος ἐπηρεάζει τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ δύναται νὰ τὴν ἀποκρούσῃ. π. γ. ὁ ἐνάγων παραιτεῖται τῆς δίκης, ὅτε ἤδη εἴχε παρελθεῖ ἀπράκτως ἡ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς προθεσμία. Carré ζ. 1453. ΑΠ. 26 τοῦ 1848. Plank Beweisurtheil σ. 254 σημ. 2.

11) Dalloz ἀρ. 163 ἐπ.

ἀφιστάμενον μόνον, οὐχὶ τοὺς ὁμοδίκους, τὸν ἀντενάγοντα ἢ ἀντεκκαλοῦντα¹². Διὰ τῆς παραιτήσεως δὲ οὐδόλως ἀπόλλυται καὶ τὸ δικαίωμα αὐτό. ὅθεν ἡ μὲν ἀγωγή δύναται νὰ κινηθῇ ἐκ νέου¹³, αἱ δ' ἐνστάσεις, ἀντενστάσεις καὶ ἀνταγωγαὶ νὰ εἰσαχθῶσιν ὡς κύριαι δίκαι, ἐὰν μὴ ᾧσι δι' ἄλλον λόγον ἀπαράδεκτοι¹⁴. b) ὑποχρέωσιν τοῦ ἀφισταμένου εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς δικαστικῆς δαπάνης, ἐκτὸς ἂν συνεφωνήθῃ ἄλλο τι¹⁵.

Δ') περὶ ἀποδοχῆς α).

§ 178. Ἀποδοχὴ καλεῖται ἡ ἔγκρισις πράξεων διαδικαστικῶν, ὠφελίμων τῷ ἀντιδίκῳ¹, καὶ ἐκτείνεται εἴτε εἰς ὁλόκληρον τὴν δίκην εἴτε εἰς μέρος μόνον αὐτῆς. Ἐγκυρος δὲ καὶ ἰσχυρὰ γίνεται ἡ ἀποδοχὴ

12) Πολ. 19 § 3. Carré ζ. 1153. 1454. Bourbeau σ. 692 ἐν τ. Dalloz ἀρ. 43. Schmid Β'. 106.

13) ἐκτὸς ἂν ἐγένετο καὶ αὐτῆς παραίτησις. νόμ. 4 Κώδ. (2. 3).

14) Carré ζ. 1151 δις. ζ. 1468. Ὅσον ἐνεκα παραγραφῆς, ἀπωλείας τοῦ ἀντικειμένου κ. λ. Ὁ παραιτούμενος ἐνστάσει τινὸς ἀπόλλυσιν αὐτὴν ἐνίοτε ὀριστικῶς. διότι ὁ χρόνος καὶ ἡ ἐποχὴ οὗτε ὄφειλε νὰ προτείνῃ αὐτὴν παρῆλθον. π. χ. ἐξίρσεις μάρτυρος ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξετασθέντος. Εὐρετήρ. Γ'. 221 § 35. Ὁ παραιτήσις, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς, ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ἃ καὶ ἡ ἀνατροπὴ παρ' ἡμῖν μάλιστα, ὡς ἡ ἀνατροπὴ τῆς ἐφesiμου δίκης καθίστησι τελεσίδικον τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, οὕτω καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν τῆς ἐφέσεως ἀπαράδεκτος ἐστὶ δευτέρα ἐφεσις. τοῦτο βῆτῳ διατάττει τὸ 750 άρθρον. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον. Carré 1468. Fréminville II. 256 ἀρ. 848.

15) Πολ. 488 § 3. ΑΠ. 65 τοῦ 49. 61 τοῦ 56 (ἐναντία ἡ 298 τοῦ 7). Εὐρετήρ. II'. 215 § 4. Dalloz ἀρ. 180 ἐπ.

α) Berriat σ. 250. Pigeau I. 257. Schlink II. 512. Rauter ἀρ. 164. Dalloz. Acquiescement. Plank Mehrheit σ. 23. Carré ζ. 1584.

4) Le défendeur, λέγει δ Pigeau, se détermine à prendre ce parti

α) ἐὰν ὁ ἀποδεχόμενος ἱκανὸς ᾖ εἰς τὸ διατίθεσθαι ἐλευθέρως τὰ ἑαυτοῦ², ἡ δὲ διαφορὰ δεκτικὴ ἀποδοχῆς³.

β') ἐὰν δηλωθῇ ἐλευθέρως⁴ καὶ προσηκόντως. προσήκουσα δὲ λογίζεται ἡ δήλωσις, ἡ παρὰ τοῦ διαδίκου ἢ τοῦ εἰδικοῦ⁵ πληρεξουσίου· γινομένη, ῥητῶς ἢ καὶ σιωπηρῶς διὰ πράξεων σαφῶν καὶ ἀναμφιβόλων⁶.

quand il n' a pas des moyens valables à proposer; quand les moyens qu' il pourrait proposer sont douteux, et qu' il ne veut pas courir les risques du débat; quand ayant de bons moyens, il préfère son repos à l' embarras d' un procès.

2) Καὶ ἐνταῦθα ἐφαρμόζεται ὅ,τι ἐπὶ παραιτήσεως εἴρηται (§ 177 σημ. 5). Τὰ πρόσωπα δηλ. τῶν ἄρθρων 74 καὶ 75 δύνανται ν' ἀποδεχθῶσιν ἐγκύρως ἐὰν συμπράξωσιν εἰς τὴν ἀποδοχὴν ἑκαῖνοι, ὧν ἡ σύμπραξις ἀναγκαία ἐστὶ καὶ διὰ τὴν ἐπὶ δικαστηρίου παράστασιν. Οἱ ἀνήλικοι ὅμως ἔχουσι τὸ μέσον τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως. οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἄλλας ἐν μέρει ἀκολουθοῦσιν ἀρχάς. Pigeau σ. 257. Dalloz ἀρ. 140. 117. 149. 152. 156.

3) Dalloz ἀριθ. 171 εἰ. Ἐφαρμόζεται δηλ. καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν *jus publicum pactis privatorum mutari non potest*. Carré ζ. 1584 ἀρ. 10.

4) Ὅθεν ὁ ἡναγασμένως ἢ κατὰ πλάνην ἐπιχειρῶν πράξεις ἀποδοχὴν ἐμφαινούσας οὐ δοκεῖ ἀποδέχεσθαι· π. χ. ἐκτελεῖ ἀπόφασιν, προσωρινῶς ἐκτελεσθῆν οὔσαν, μετὰ τὴν ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν. ΑΠ. 180 τοῦ 53. Berriat σ. 254 σημ. 18. Dalloz ἀρ. 31 ἐπ.

5) Ὁ πληρεξούσιος τοῦ διαδίκου πρέπει νὰ ἔχῃ εἰδικὴν ἐντολὴν ἵνα ἀποδεχθῇ ἐγκύρως τὴν δίκην. ἄλλως ὑπόκειται εἰς ἀποδοκίμασιν (Dalloz ἀρ. 131). Ἀλλὰ δυνάμει τοῦ ἀρθ. 97 § 2 πράξεις μερικᾶς τῆς διαδικαστικῆς δύνανται ν' ἀποδεχθῇ καὶ ἄνευ εἰδικῆς ἐντολῆς.

6) Αἱ πράξεις ἐξ ὧν μέλλει νὰ συμπεράνῃ τὴν ἀποδοχὴν ὁ δικαστής πρέπει νὰ ᾖναι τοιαῦται κατὰ τὸ 486 ἄρθρον, ὥστε νὰ σημαίνωσιν ἀναγκαστικῶς τὸν τῆς ἀποδοχῆς σκοπὸν (ΑΠ 299 τοῦ 53). Πότε τοῦτο ὑπάρχει εἶναι ζήτημα καθαρῶς πραγματικόν, εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας ἀφαιρούμενον (Dalloz ἀρ. 245). ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐξαιρέσεις π. χ. Ν. 75 Βασ. (9. 3)

»Τὸν πρὸς καταβολὴν ὑπέρθεσιν αἰτοῦντα ἐφησυχάζειν τῇ ἀποφάσει
»φανερῶς ἀποδείκνυται».

γ') περιττή ἐστὶ τοῦ ἀντιδίκου ἢ συγκατάθεσις· διότι ἡ ἀποδοχὴ προτάσεων ἀπλῶς παραδοχὴν περιέχει⁷.

δ') ἀποτέλεσμα φέρει τὴν ὀχύρωσιν τῆς ἐγκριθείσης πράξεως κατὰ πάσης μελλούσης προσβολῆς καὶ διὰ τοῦτο τὴν ὀριστικὴν κατάπαυσιν ἐνδεχομένων δικαστικῶν ἐρίδων⁸. ἀλλ' ὑποχρεοῖ τὸν ἀποδεχόμενον μόνον, οὐχὶ καὶ τοὺς ὁμοδίκους αὐτοῦ⁹ ἢ τρίτους¹⁰. Ὅθεν ἀναγνωρισθείσης τῆς ἀγωγῆς περατοῦται ἡ δίκη ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως¹¹.

Ἄρμεν. Α'. δ' § 73. — Τὸ ζήτημα ποῖαι πράξεις ἐμφαίνουσιν ἀποδοχὴν, ἀπκντᾶται συνήθως ἐν τῇ πρακτικῇ ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις, καθ' ὧν γίνεται χρῆσις ἐνδίκου τινὸς μέσου· ὁ ἐφεσίβλητος π. χ. προτείνει τὸ ἀπαράδεκτον τῆς ἐφέσεως ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ ἐκκαλῶν ἀπεδέξατο τὴν ἀπόφασιν, ἐκτελέσας αὐτὴν ἢ ἄλλην ἀποδοχῆς πράξιν ἐνεργήσας. Ὅθεν καταλληλότερον φαίνεται νὰ ἐξηγηθῶσι τὰ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐν τοῖς περὶ ἐνδίκων μέσων. κατωτ. § 228 σημ. 6. Πρβ. Carré ζ. 1584. 1864 Dalloz ἀρ. 256 ἐπ.

7) Πολ. 486 ἐδ. 2. Pigeau σ. 258. L'acquiescement n'a pas besoin d'être accepté : l'un demande, l'autre consente à la demande; ces deux opérations suffisent pour former le contrat judiciaire et lier les parties.

8) Ὁ ἀποδεξάμενος δικαστικὴν τινα πράξιν δὲν δύναται πλέον νὰ ἐγείρῃ ὡς πρὸς αὐτὴν δικαστικὰς ἐρίδας, καὶ ἂν ᾖναι ἀπόφασις ἢ ἐγκριθεῖσα, καθίσταται τελεσίδικος καὶ ἀπρόσβλητος· Πολ. 750. 813 § 4. Dalloz ἀρ. 816. 822.

9) Εἴτε συμμέτρως εἴτε ἀλληλεγγύως ὀφείλοντας. Dalloz 839 - 846.

10) Dalloz ἀρ. 860.

11) Ὅρα ἀνωτέρ. § 127 σημ. 10. — Ἡ ἀποδοχὴ λοιπὸν διαφέρει τῆς ἀντροπῆς καὶ τῆς πρκαιτήσεως, ὅτι ἐπηρεάζει καὶ τὸ δικαίωμα αὐτό. Pigeau σ. 259 ἀρ. 453.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Περὶ ἐξαιρετικῆς διαδικασίας.

Εἰσαγωγικά α).

§ 179. Ἡ ἐν τῷ προηγουμένῳ βιβλίῳ ἐξηγηθεῖσα διαδικασία περιβεβλημένη ἐστὶ πάντα τὰ δυνατὰ ἐχέγγυα πλήρους καὶ ἐξηκριβωμένης διεκδικάσεως τῶν διαφορῶν, καὶ παράστησι τύπον διαδικασίας τὸν τελειότερον· διατοῦτο ἡ διαδικασία αὕτη ἀποτελεῖ τὸν γενικὸν κανόνα. ἀλλὰ διάφοροι λόγοι προεκάλεσαν τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαιρετικῶν εἴτε εἰδικῶν διαδικασιῶν, *extraordinariae cognitiones*. αὗται παρεγκλίνουσι τοῦ τύπου τῶν συνήθων ὑποθέσεων, τινὲς μὲν κατὰ τὸ διαδικαστικὸν ἀπλῶς, ἄλλαι δὲ καὶ κατὰ τὴν δικάζουσαν ἀρχήν· τοῦ πρώτου εἴδους εἰσὶν αἱ συνοπτικαὶ καὶ αἱ ἐπ' ἀναφορᾷ δίκαι, τοῦ δευτέρου αἱ παρὰ τοῦ προέδρου (τῶν πρωτοδικῶν), τῶν εἰρηνοδικῶν, τῶν ἐμποροδικῶν καὶ τῶν διαιτητῶν δικαζόμεναι διαφοραί. γενικὸν διακριτικὸν τῶν τοῦ πρώτου εἴδους ὑποθέσεων ἐστὶ τοῦτο, αἱ συνοπτικαὶ εἰσάγονται εἰς δικαστήριον καὶ ἐκδικάζονται μετὰ προηγουμένην κλήτευσιν τοῦ ἐναγομένου, ἐνῶ εἰς τὰς ἐπ' ἀναφορᾷ δίκας ἡ κλήτευσις δὲν

α) Πρβ. Linde Lehrb. § 323. Rayer Summarische Prozesse § 1.

εἶναι κατὰ κανόνα ἀναγκαία¹. Περὶ πάντων λοιπῶν τῶν εἰδῶν τούτων τῆς ἐξαιρητικῆς διαδικασίας γενήσεται ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ ἢ ἐξέτασις.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Συνοπτικά! δίκαι! α)

Α') γενικά.

§ 180. Ὁ πολύπλοκος καὶ βραδὺς τῆς συνήθους διαδικασίας τύπος ἀναφαίνεται ἐνίοτε ἐν τῇ ἐφαρμογῇ, ἔνεκα τῆς ιδιαιτέρας φύσεως τῆς διαφορᾶς, πολυτελῆς ἢ τοῦ σκοποῦ ἀποτυγχάνων. Τότε δὲ ἀναγκαία γίνεται ἡ περιαιρέσις τινῶν διατυπώσεων καὶ ἡ χρῆσις συντομωτέρας καὶ εὐκινήτου διαδικασίας. Αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν συνοπτικῶν δικῶν, ἥτις καὶ παρὰ Ῥωμαίοις εὔρηται ἀνεγνωρισμένη¹, ὡς ἐξαιρετικὴ δὲ λαμβάνει χώραν ὅπου ῥητῶς ὁ νόμος καθιεροῖ αὐτήν. Ἡ συνοπτικὴ διαδικασία εἶναι δύο εἰδῶν, διότι ποτὲ μὲν διαγράφονται ὑπὸ τοῦ νόμου τὰ

1) Πολ. 644. « πᾶσα ἀναφορὰ συντάσσεται ἐν ἐπιδίδεται ἔμως εἰς τὸν ἀντίδικον, ἐκτὸς ἂν ἡ ἐπίδοσις διαταχθῇ παρὰ τοῦ δικαστοῦ ἢ τοῦ δικαστηρίου».

α) Πρ6. Bayer Summarische Proresse. München, 1846. Mittermaier Beiträge Δ'. Berriat σ. 258. — Πολ. 648 — 633. Γαλ. δικ. 404 — 413.

1) Πρ6. Νόμ. 3 § 9. 13 Π. (10. 4)» Judex igitur summam debet cognoscere, an ejus intersit, non an ejus res sit, et sic jubere,

στοιχεῖα αὐτῆς καὶ αἱ διατυπώσεις γενικῶς (proc. summarius indeterminatus)², ποτὲ δὲ εἰδικῶς (proc. summarius determinatus)³.

Β) Περὶ τῶν κατὰ γένος συνοπτικῶν δικῶν.

Α'. Τίρες εἰσίν.

§ 181. Τρεῖς εἰσὶν οἱ λόγοι, δι' οὓς αἱ κατὰ γένος συνοπτικαὶ ὑποθέσεις ἐχαρακτήρισθησαν ὡς τοιαῦται, ἥτοι ἡ ἀπλότης τῆς διαφορᾶς, ἡ εὐτέλεια τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς καὶ τὸ κατεπεῖγον τῆς ἐκδικάσεως ¹. Διὰ τοῦτο ἀνήκουσιν ἐνταῦθα

α) αἱ προσωπικαὶ ἀγωγαὶ οἷας δὴ ποτε ἀξίας, αἱ στηρι-

vel exhiberi vel non...» τὸ summam cognoscere ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ ὀνομασθῇ ἡ διαδικασία αὕτη παρὰ τῶν συγγραφέων processus summarius). Νόμ. 5 § 8 Π. (23. 3). Ν. 3 § 4 Π. (37. 10), Ν. 1 § 14 Π. (37. 8). Ν. 15 § 4 Π. (42. 4) Ν. 4 § 9 Π. (46. 5). Bayer Summ. σ. 2 σημ. 3. Mühlénbr. Entw. σ. 204.

2) Ἦγουν ἐν ταῖς θέμασι τοῦ 618 ἄρθρου. Τὸ περὶ τῆς συνήθους διαδικασίας πραγματευόμενον κεφάλαιον δὲν ὀρίζει τὰς ὑπαγομένας εἰς τὴν διαδικασίαν ταύτην ὑποθέσεις· διότι ἡ διαδικασία αὕτη ἀποτελεῖ τὸν κανόνα καὶ διὰ τοῦτο περιλαμβάνει πάσας τὰς ὑποθέσεις τὰς μὴ ῥητῶς ἐξηρημέναις ἀπ' αὐτῆς. Ἐν τῇ συνοπτικῇ δὲ διαδικασίᾳ ὡς ἐξαιρετικῇ ἀναγκαῖον ἦτο νὰ ὀρίσῃ τὸ 618 ἄρθρον τὰς εἰς αὐτὴν ἀνηκούσας ὑποθέσεις. Schlink Comment. B'. § 3. Heffter ἀρ. 403.

3) Περὶ τῆς σημασίας τῶν ὄρων τούτων ἀσύμφωνοι τυγχάνουσιν οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς. ἴδ. Bayer Summ σ. 16. Schmid Handb. Γ'. 3. Παρ' ἡμῶν χρῆσις αὐτῶν δύναται νὰ γείνη τῆς κατατάξεως ἀπλῶς χάριν.

4) Seuffert Comment. II. 45. Bourbeau VI. 42. Les matières sont réputées sommaires, — à raison de la simplicité des questions du procès; — de la modicité de l'intérêt; — ou de l'urgence de la demande.

ζόμεναι εἰς ἔγγραφα σαφῆ, ἀποδεικτικὰ καὶ ἀπρόσβλητα 2.
β') αἱ προσωπικαὶ ἀγωγαὶ ἀξίας 500 δραχμῶν 3. ἐν-

2) Τὸ ἔγγραφον λοιπὸν, δι' οὗ ἡ προσωπικὴ ἀπαίτησις ἀποδεικνύεται, πρέπει νὰ φέρῃ τρία προσόντα. Ἦγουν νὰ ᾔῃται

α) σαφές. ἡ διάταξις αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 (§ 316. klare Briefe), ὥστε δυνάμεθα εὐλόγως πρὸς ἐρμηνεῖαν αὐτῆς νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὸν 317 § τοῦ αὐτοῦ σχεδίου. Κατ' αὐτὸν

» σαφῆ ἔγγραφα ὅπου οἱ νόμοι δὲν δρίζουσιν ἄλλως, θεωροῦνται πάντα τὰ ἔγγραφα, τὰ κατὰ τὸν ἀπαιτούμενον διὰ τὴν πρᾶξιν τύπον συντεταγμένα καὶ ὑπογεγραμμένα, ἐμφαίνοντα δὲ τὸν τόπον καὶ χρόνον τῆς συντάξεως, τ' ὄνομα τοῦ δανειστοῦ καὶ ὀφειλέτου, τὸ εἶδος καὶ τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ τὴν νομικὴν πρᾶξιν ἐξ ἧς τοῦτο ἐπήγαγεν· ἔτι προθεσμίαν πληρωμῆς παρελθοῦσαν καὶ, προκειμένου περὶ αἵρέσεως ἢ χορηγίας τινός, ἀναντίρρητον καὶ ἀναμφίβολον αὐτῶν ἐκπλήρωσιν». Rayer Summar. Pr. σ. 13 ἐν ἀρ. Seuffert B', 54. Schmid Γ', 173.

β') ἀποδεικτικόν, ἤγουν κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον συντεταγμένον καὶ προσηκόντως προσαγόμενον. ποία πρέπει νὰ ᾔῃται ἡ προσαγωγή ἴδ. ἄνωτέρ. § 166. Bayer σ. 101.

γ') ἀπρόσβλητον, ἥτοι μὴ ἀμφισβητούμενον κατὰ τὴν νόμιμον αὐτοῦ ὑπαρξιν. Τὸ προσὸν τοῦτο ἐλήφθη ἐκ τῆς γαλ. δικονομίας (ἄρθρ. 401 . . . quand il y a titre, pourvu qu'il ne soit pas contesté). Τὸ ἔγγραφον παύει τοῦ νὰ ᾔῃται ἀπρόσβλητον, ἐὰν κατὰ τῆς ἰσχύος καὶ νομίμου ὑπάρξεως αὐτοῦ προταθῶσιν ἀμφισβητήσεις (δὲν ἀναγνωρίζεται π. χ. ἡ γνησιότης αὐτοῦ, ἢ προσβάλλεται ὡς πλαστὸν, ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον. Carré ζ. 1470. 1470 ter. Bourbeau VI. 20. Boitard II. 48. Dalloz matières sommaires ἀρ. 24). Ὡστε τὸ ἔγγραφον τότε δύναται νὰ καταστήσῃ συνοπτικὴν τὴν ὑπόθεσιν, ὅταν ἀποδεικνύῃ ἐν τ ε λ ῶ ς καὶ π α ρ α χ ρ ῆ μ α τὴν βᾶσιν τῆς ἀγωγῆς. Schmid Γ', 171 § 406.

3) Συνδυάζοντες τὰ ἄρθρ. 618 § 3 καὶ 530 § 1 πρέπει νὰ εἰπώμεν ὅτι οὐχὶ πᾶσαι αἱ ὑπὸ τῶν πρωτοδικείων ἀνεκκλητήτως δικαζόμεναι ὑποθέσεις εἰσὶ καὶ συνοπτικάι. δὲν εἶναι δηλ. συνοπτικάι αἱ περὶ κινητῶν ἐμπράγματα ἀγωγαὶ καί τοι μὴ ὑπερβαίνουσαι τὴν ἀξίαν 500 δραχμῶν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἕτερος λόγος καθιστῶν αὐτὰς συνοπτικάς. Motive von 1827 σ. 231. Παρὰ τοῖς Γάλλοις, δυνάμει τοῦ νόμ. τῆς 11 ἀπριλ. 1838, πᾶσα ἀνεκκλητος ὑπόθεσις εἶναι συνοπτικὴ. Dalloz ἀρ. 20. Bourbeau σ. 24. Carré ζ. 1471.

ταῦθα δὲν ἀπαιτεῖται ἔγγραφον, διότι τὸ ταπεινὸν τῆς διαφορᾶς καθίστησιν αὐτὴν συνοπτικὴν⁴.

γ') διὰ τὸ κατεπεῖγον⁵ τῆς ἐκδικάσεως αἱ μισθώσεις πραγμάτων, αἱ μὴ ἀνήκουσαι εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας⁶. αἱ περὶ νομῆς δίκαι (περὶ διατηρήσεως, ἀνακτήσεως τῆς ἀφαιρεθείσης ἢ καταργήσεως τῆς κατὰ παράκλησιν ἀσκουμένης διακατοχῆς)⁷. αἱ ἐφέσεις εἰρηνοδικειακῶν ἀποφάσεων· αἱ παρεμπίπτουσαι δίκαι⁸. τὰ πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικειμένου κινδύνου διαταττόμενα προφυλακτικὰ μέτρα⁹, καὶ τελευταῖον αἱ διαφοραὶ ὅσας ὁ νόμος ὥρισεν¹⁰ ἢ

4) Πρβ. Bourbeau σ. 26. Boitard σ. 49. Dalloz ἀρ. 20. Contra Carré ζ. 1470 bis. Schlink II. — 11 ἀρ. 5.

5) Bourbeau σ. 40.

6) Αἱ ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος τῆς μισθώσεως πηγάζουσαι διαφοραὶ εἰσὶν ἅπασαι (ἔχουν πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ αἰτηθῇ διὰ τῆς *actio locati* ἢ *conducti*) συνοπτικαὶ καὶ δικάζονται ὑπὸ τῶν πρωτοδικείων, ἐξαιρουμένων τῶν διὰ τοῦ 9 § τοῦ 490 ἄρθρου εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας παραπεμφθεισῶν. Seuffert Γ', 18. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἢ περὶ ἐκκενώσεως τοῦ μισθωθέντος πράγματος δίκη ἡδύνατο καὶ συνοπτικῶς νὰ ἐκδικασθῇ. arg. N. 1 § 2 II. de migrando (43. 32). Bayer. σ. 41 σημ. 31. Heffter Syst. σ. 485 σημ. 268.—Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρ. 404) τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας εἰσὶ *les demandes en payement de loyers, fermages et arrérages de rentes*. Thomine II. 228. Dalloz ἀρ. 48—50.

7) Τὰς περὶ νομῆς δίκας δικάζουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὰ εἰρηνοδικεῖα. γαλ. δικ. ἄρθ. 3. Boitard. II. 81.

8) Π. γ. Πολ. 234. 296. 330. 346. 465. 472. 481. 474. Ἰδ. ἀνωτ. § 173 σημ. 10, § 176 σημ. 14. Παρὰ τοῖς Γάλλοις οὐχὶ πᾶσαι αἱ παρεμπίπτουσαι ὑποθέσεις εἰσὶ συνοπτικαί. Dalloz ἀρ. 41, 39.

9) Γαλ. δικ. 404 § 4. Ἰδ. κατωτ. §. 183.

10) Ἐκτὸς τῶν ὑποθέσεων τοῦ 618 ἄρθρου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ὡς τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας ῥητῶς ὑπὸ τῆς πολ. δικονομίας ἢ ἄλλων νόμων χαρακτηριζόμεναι· ἔχουν

α) τῆς πολ. δικονομίας· ἴδε τὸ ἄρθρ. 190 ἐδ. 2, 296. 433. 638 ἐδ. 3,

τὸ δικαστήριον κρίνῃ ὡς κατεπειγούσας¹¹,

B'.) Κατὰ τὶ διαφέρουσι τῶν συνήθων.

§ 182. Κατὰ τέσσαρα διαφέρουσι τῶν συνήθων αἱ συνοπτικαὶ ὑποθέσεις.

684, 812 ἐδ. 3. 871, 910, 911, 931, 950 ἐδ. 2, 966 ἐδ. 2, 985, 994, 1018, 1021, 1041, 1060 ἐδ. 2, 1064 ἐδ. 2, 1068 ἐδ. 3, 1089. (Dalloz ἀρ. 56) Πρβ. Carré ζ. 1473. Bourbeau σ. 42. — Κατὰ τὸ 934 ἄρθρ. εἶναι συνοπτικὴ παρ' ἡμῖν ἢ περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως ἀγωγῇ, παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον. Bourbeau σ. 44. Dalloz ἀρ. 43. — 'Ἡ ἀνακοπὴ διαιτητικῆς ἀποφάσεως κατὰ τὸ 123 ἄρθρον; Συνήθης, ἐὰν ὑπερβαίνῃ τὰς 500 δραχμὰς ἢ διαφορὰ. Πολ. 236 ἐδ. 2. Dalloz ἀρ. 42, 4^ο — 'Ἡ περὶ ἐξαλείψεως ὑποθήκης ἀγωγῇ; 'Εὰν μὴ ὑπάρχωσιν ἰδιαιτέροι λόγοι, κατὰ γενικὸν κανόνα εἶναι συνήθης. ΑΠ. 60 τοῦ 54 καὶ 188 τοῦ 55. 'Ο Troplong (privilèges et hypothèques ἀρ. 744 δίς) ἐναντίαν ἐκφέρει γνώμην· ἀλλὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ πολεμεῖ αὐτὸς ὁ λόγος ὃν ἐπικαλεῖται· *parceque, λέγει, dans une telle matière il est rare qu'il n' y ait pas urgence.*

β') τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων ἴδε τὸ ἄρθρ. 246 ἐδ. 3.

γ') κατὰ τὸ 2 ἄρθρ. τοῦ 5' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἀσυνελεύσεως αἱ παραπεμφθεῖσαι εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διοικητικαὶ διαφοραὶ εἰσὶ κατεπείγουσαι· ἄρα συνοπτικαί. — ἴδ. καὶ τὸ 13 ἄρθρ. τοῦ περὶ ὁδοποιίας νόμου. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ὄρ. Carré ζ. 1473.

Σημ. Τὸ παρὰ τοῖς γάλλοις συγγραφεῦσιν ἐπίμαχον ζήτημα, ἂν πρέπη νὰ θεωρῇται συνοπτικὴ ὑπόθεσις περὶ ἧς ἡ δικονομία αὐτῶν λέγει, ὅτι δικάζεται συνοπτικῶς, εἶναι ὅλως ἄνευ σημασίας παρ' ἡμῖν. Πρβ Carré ζ. 1475. 1476. Bourbeau σ. 48. Dalloz ἀρ. 8.

11) Κατὰ τὸν 1 § τοῦ 618 ἁρθρου αἱ κατεπείγουσαι διαφοραὶ εἰσὶ τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας. ἡγουν ἐκεῖναι αἱ ὃ δικαστὴς τῆς οὐσίας κρίνει ὡς τοιαύτας ἐκτιμῶν τὴν φύσιν καὶ τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῆς περιστάσεις. II. γ. ἀγωγὰ περὶ διατροφῆς, περὶ ἀποζημιώσεως ἐπὶ πταχνόμου πράξεως· στηριζομένης, δύνανται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ θεωρηθῶσι κατεπείγουσαι. Carré ζ. 1472. Bourbeau σ. 43 σημ. 1 Dalloz ἀρ. 37.

'Ἡ πρᾶξις τοῦ προέδρου, ἢ συγχωροῦσα κλῆσιν βραχυπρόθεσμον, ποῖα

α) κατὰ τὴν προδικασίαν. ἀπαιτεῖται καὶ ἐνταῦθα αἰτησις

ἔχει ἀποτελέσματα ; ἀπαλλάττει τῆς ἀποπείρας τοῦ συμβιβασμοῦ καθίστησι τὴν ὑπόθεσιν συνοπτικὴν ; Τὸ ζήτημα εἶναι λίαν ἀμφισβητούμενον παρὰ τοῖς γάλλοις (Carré ζ. 208. Bourbeau σ. 70. Dalloz. Conciliation ἀρ. 161 ἐπ.). Παρ' ἡμῶν λύεται συνήθως καταφατικῶς (ΑΠ 200 τοῦ 47 καὶ 57 τοῦ 54. Εὐρετήρ. Β'. 486). Κατὰ τῆς λύσεως ταύτης δύνανται κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν τὰ ἐξῆς ν' ἀντιταχθῶσιν ἐπιχειρήματα· α) ναὶ μὲν ὁ πρόεδρος ἐκτιμᾷ καὶ κρίνει περὶ τοῦ κατεπείγοντος τῆς διαφορᾶς, ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν μόνον τοῦ νὰ συντάμῃ τὴν προθεσμίαν τῆς εἰς τὸ ἀκροατήριον ἀφίξεως αὐτῆς, ἄρα μόνον ἡ συντεταγμένη καὶ ταχέϊα αὕτη εἰσαγωγή ἐδικασθῇ παρὰ τοῦ προέδρου ὀριστικῶς καὶ ἀμετατρέπτως· ἅμα ὅμως φθάτῃ ἡ διαφορὰ εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ ἐκτελεσθῇ ἡ τὸ προσωρινὸν τοῦτο μέτρον σκοποῦσα τοῦ προέδρου ἀπόφασις, τὰ πράγματα λαμβάνουσι τὴν ἀρχικὴν τῶν θέσιν· τὸ δικαστήριον οὐδόλως κωλύεται τοῦ νὰ ἐξετάσῃ καὶ κρίνῃ, ἂν ἡ ὑπόθεσις φέρῃ χαρακτῆρα κατεπείγοντος ἢ στερεῖται τούτου, καὶ νὰ θεωρήσῃ αὐτὴν συνοπτικὴν καὶ ἀπηλλαγμένην ἀποπείρας ἢ τὸ ἐναντίον. β') κατὰ τὸ 621 ἄρθρον συντέμνει ὁ πρόεδρος τὴν προθεσμίαν ἐπὶ ἐγγυήσῃ διὰ τὴν δικαστικὴν δαπάνην· πρὸς τί ἄλλο χρησιμεύει ἡ ἐγγύησις αὕτη εἰμὴ διὰ τὴν ἐνδεχομένην ἀκυρότητα τῆς κατεσπευσμένως εἰσαχθείσης διαδικασίας ;

Ἄλλ' ὅμως νομίζω ὀρθοτέραν, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐκτεθέντων ἐπιχειρημάτων ὑποστηριζομένην, ταύτην τὴν γνώμην· ἡ πρᾶξις τοῦ προέδρου, συγχωροῦσα τελειωτικῶς καὶ ἀπροσβλήτως τὴν σύντομον εἰσαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως, καθίστησι τὴν εἰσαγωγὴν ταύτην νόμιμον καὶ κατὰ πάσης προσβολῆς ἐξησφαλισμένην. Ἀφοῦ λοιπὸν, ἔνεκα τῆς πράξεως τοῦ προέδρου, μένει ἀναμφισβήτητον πλέον ὅτι νομίμως ἐφθασεν ἡ διαφορὰ εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἔπεται ἀναγκαίως ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτος ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἐλλείψεως ἀποπείρας, ὡς εἰς τὴν νομιμότητα τῆς εἰσαγωγῆς ταύτης ἀναφερόμενος.

Ἄλλ' ὥς πρὸς τὴν μεταταῦτα διαδικασίαν, ἀνδρῶν. τὸ δικαστήριον πρέπει ν' ἀνακρίνῃ καὶ ἀποφασίσῃ τὴν διαφορὰν κατὰ τὴν συνοπτικὴν ἢ τὴν συνήθη διαδικασίαν, οὐδεμίαν ἐπιρροὴν δύνανται νὰ ἔχῃ τοῦ προέδρου ἡ πρᾶξις. Τὸ δικαστήριον δύναται κατὰ τὸ 621, ἂν ἴδῃ ὅτι ἡ διαφορὰ δὲν φέρει πλέον χαρακτῆρα κατεπείγοντος, νὰ παραπέμψῃ αὐτὴν εἰς τὴν συνήθη διαδικασίαν. Ἐνεκα λοιπὸν τῆς ἐνδεχομένης ταύτης παραπομπῆς, ἥτις δαπάνης ἔσεται πρόξενος, ἀπαιτεῖ τὸ 621 ἄρθρον ἐγγυήσιν. Chauveau sur Carré ζ. 1472 . . . l'ordonnance du président portant permission d'assigner à bref délai n'est pas un caractère infaillible pour re-

θεραπείας¹, οὐχὶ ὅμως ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ². Ἡ ἀγωγὴ συντάσσεται καὶ ἐπιδίδοται ὅπως καὶ ἐν ταῖς συνήθεσι δίκαις (§100—102), ἐκτὸς μόνον ὅτι ἐνταῦθα, ἀντὶ ἀπαντήσεως, δίδοται τῷ ἐναγομένῳ προθεσμία πρὸς ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀκροατήριον³. Ἄλλο ἔγγραφον ἐν τῇ προδικασία δὲν γίνεται⁴, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς ἐγγράφεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάχιον τῶν συνοπτικῶν δικῶν καὶ ἔπειτα φέρεται εἰς τὸ ἀκροατήριον πρὸς συζήτησιν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς τῶν συνοπτικῶν δικῶν προθεσμίας⁵. Ἡ προθεσμία δὲ αὕτη εἶναι τριῶν ἡμερῶν, παρεκτεινομένη λόγῳ τῆς ἀποστάσεως ἢ κατὰ θέλησιν τοῦ ἐνάγοντος⁶. Νὰ συντάμῃ δὲ αὐτὴν δύναται ὁ πρόεδρος μό-

connaître à une cause la qualité de sommaire, cette ordonnance pouvant être nécessité par un motif accidentel d'urgence, à l'égard d'une affaire qui ne serait pas urgente par sa nature. Ἐφημ. Δικαστηρ. λ', ζήτ. 259.

1) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 99. — Ἐὰν ὁ πρόεδρος συγχωρήσῃ κλησὶν βραχυπρόθεσμον; Δύνανται, νομίζω, νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ ἐνταῦθα τὰ ἐν τῇ τελευταίᾳ σημειώσῃ τοῦ ἀμέσως προηγουμένου § λεγόμενα.

2) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 98 σημ. 7. Πολ. 619 «... καὶ ἐκτὸς ἐκείνων ὅσα διετάχθησαν διὰ τοῦ ἄρ. 538 ἀριθ. 1 περὶ τῶν συμβιβαστικῶν πράξεων...»

3) Πολ. 619. Ἐὰν παραλειφθῇ ἡ σημείωσις τῆς προθεσμίας ταύτης, ἰσχύει ἡ τριήμερος τοῦ νόμου. Πολ. 620.

4) Ἐὰν θέλῃ ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ κοινοποιήσῃ ἀπολογητήριον κατὰ τὸν τύπον τῶν συνήθων καὶ ν' ἀντιτάξῃ ἐν τῇ προδικασίᾳ ἃς τυχὸν ἔχει ἐνστάσεις ἢ ἀνταγωγάς. Ἄλλ' ἡ πρᾶξις αὐτοῦ αὕτη οὔτε τὴν πρόοδον τῆς δίκης ἀνακόπτει, οὔτε εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην νὰ καταλογισθῇ συγχωρεῖται (Πολ. 569. Cirté ζ. 4178) — Μόνον τὰς προτάσεις αὐτοῦ τὰς ἐγγράφου: ὀφείλει κατὰ τὰ ἄρθ. 623 καὶ 580 νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ δικαστήριον πρὸ 24 ὥρων. Ἐν ταῖς προτάσεσι ταύταις πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ἀναγκαίως αἱ ἐνστάσεις αὐτοῦ καὶ ἀνταγωγαί. 5) Πολ. 623.

6) Πολ. 620. Κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἡμέρα τῆς ἐμφάνισεως εἶναι ἡ μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τρίτη ἡμέρα· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἡμέρα τῆς ἐπιδόσεως δὲν ὑπολογίζε-

νον ὑπάρχοντος κινδύνου⁷.

β') κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασίαν ἐὰν διαφορά τις, εἰσαχθεῖσα ὡς συνοπτικὴ, εὐρεθῇ συνήθης, ἀποβάλλεται ὁ ἐνάγων τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας⁸ καὶ καταδικάζεται εἰς τὴν δαπάνην⁹. Ἡ ἀπολογία τοῦ ἐναγομένου γίνεται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ καὶ σύγκειται ἐκ τῶν αὐτῶν ἐν γένει μερῶν¹⁰. Ἡ διαδικασία δὲ αὕτη ἐν γένει μὲν ὁμοιάζει τὴν τῶν συνήθων δικῶν, διότι ἰσχύουσι καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα¹¹. Διαφέρει δὲ μόνον κατὰ τὴν διεξα-

ται εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀγωγή ἐπιδουεῖσα τὴν τετάρτην τῆς ἐβδομάδος δύναται νὰ ζητηθῇ τὸ σάββατον. — Περὶ τῆς γαλλ. νομοθεσίας ἴδ. Boitard II. 52. Thomine ἀρ. 475.

7) Πολ. 621. Γαλ. 72. Ὅταν ὁ πρόεδρος συγχωρήσῃ βραχυπρόθεσμον κλήσιν, ὀφείλει ὁ ἐνάγων νὰ ἐπισυνάψῃ εἰς τὴν ἀγωγὴν, τὴν κοινοποιηθησομένην εἰς τὸν ἐναγόμενον, τὴν πρᾶξιν τοῦ προέδρου. Πολ. 622 ἐδ. 2.

8) Τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ προπάντων ὅταν τὸ ἀντινείμενον τῆς διαφορᾶς εὐρεθῇ ἀξίζον πλέον τῶν 500 δραχμῶν, ἢ ἀμφισβητηθῇ ὁ τίτλος ἐφ' οὗ στηρίζεται (ἀνωτ. § 181 σημ. 2). Miterm. Beitr. Δ'. 68. — Ἡ οὕτω παραπεμπομένη διαφορά ὑπόκειται εἰς ἀπόπειραν; Ὅρ. ἀνωτ. § 98 σημ. 18. § 181 σημ. 41.

9) Πολ. 624 (Βαυαρ. Σγ. § 327 ἐδ. 2). Κατὰ τὸ 2 ἐδ. τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπιδουθῇ ἐκ νέου ἡ ἀγωγή, ἀλλ' ἄρχονται αἱ τῶν συνήθων δικῶν προθεσμίαι ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς παραπεμπούσης ἀποφάσεως.

10) Ὁ ἐναγόμενος ἀπολογεῖται διὰ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ προτάσεων (ὅρ. σημ. 5 τοῦ § τούτου). Ἡ ἀπολογία περιέχει καὶ ἐνταῦθα ὅσα καὶ ἐν ταῖς συνήθεσι δίκαις (ἀνωτ. § 103). Μόνον τὸ πρὸς ἀνταγωγὴν δικαίωμα εἶναι περὶωρισμένον. Πολ. 633. Βαυαρ. Σγ. § 330. 331.

11) Ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτέρω ἐν τοῖς § § 112 — 115 ἐξηγηθέντα, ἵγουν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 580 — 611 Πολ. 623 ἐδ. 2. — Πῶς προτείνεται ἡ τῆς ἐγγυήσεως καὶ ὁμοδικίας ἔνστασις; Ὅχι, ὡς ἐπὶ συνήθων δικῶν, ὅτι προτελλήθησαν ἐγγυηταὶ ἢ ὁμόδικοι, ἀλλ' ὅτι θέλουσι προσκληθῇ· διότι ὁ νόμος δὲν χορηγεῖ τῷ ἐναγόμενῳ ἐν τῇ προδικασίᾳ

γωγὴν τῶν ἀποδείξεων, ἤγουν οἱ ὄρκοι πρέπει, εἰ δυνατόν, νὰ δίδωνται ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει· οἱ μάρτυρες¹², καὶ οἱ πραγματογνώμονες, ἐὰν μὴ κατοικῶσι ἀπώτερον τῶν 4 σχολίων, νὰ ἐξετάζωνται ἐπὶ ἀκροατηρίου καὶ νὰ μὴ συντάσσεται, ἐπὶ ἀνεκκλήτων διαφορῶν, ἔκθεσις τῆς ἐξετάσεως αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον ν' ἀναφέρονται ἐν τῇ ἀποφάσει τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων καὶ τὸ ἐξαγόμενον τῶν καταθέσεων αὐτῶν· τέλος δὲ τὰ ἀναφύμενα πιρεμπύπτοντα νὰ δικάζωνται παραχρῆμα ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ¹³.

γ') κατὰ τὴν ἀπόδειξιν. κατὰ γενικὸν κανόνα ἀπαιτεῖται καὶ ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις πλήρης ἀπόδειξις, διὰ τῶν

πρὸς τοῦτο προθεσίαν, ὅπως εἰς τὰς συνήθεις δίκας γίνεται διὰ τοῦ 564 ἄρθρου· ἄρα διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων ἐπικαλούμενος τὴν ἔνστασιν ταύτην, μόνον ὅτι μέλλει νὰ προσκαλέσῃ ὁμοθίκους ἢ ἐγγυητὰς δύναται νὰ εἴπῃ· arg. Πολ. 502. Ὅρ. ἄνωτέρ. § 106, ἐ σημ. 24.

Ἐν δίκαις δὲ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν αἱ προτεινόμεναι ἐνστάσεις πρέπει νὰ ᾤναι ἐκκαθαρισμέναι. Πολ. 872.

12) Τὰ πρωτοδικεῖα, ἵνα τηρῶσι τὴν οὐσιώδη ταύτην διάταξιν τοῦ νόμου, ὀφείλουσιν οὕτω νὰ διατάττωσιν « οἱ μάρτυρες οἱ κατοικοῦντες ἐντὸς 4 σχολίων θέλουσιν ἐξετασθῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου, οἱ λοιποὶ ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ . . . ».

13) Πολ. 625. Γαλ. 407. 409. 410. — Ἡ διάταξις τοῦ νόμου, ὅτι ἐπὶ ἀνεκκλήτων διαφορῶν δὲν πρέπει νὰ συντάσσεται ἔκθεσις τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων (ἤγουν δὲν πρέπει νὰ σημειοῦται τι περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς συνεδριάσεως. ὅρ. ἄνωτ. § 148 σημ. 1) ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου ἐξέτασιν. Περὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξετάσεων ἀνάγκη καὶ ἐνταῦθα νὰ συντάσσῃται ἔκθεσις. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις οἰκονομίαν δαπάνης σκοπεῖ, καὶ παραβιασθεῖσα ἀποτέλεσμα ἔχει ὅτι δὲν ἐπιβαρύνονται οἱ διάδικοι τῇ δαπάνῃ ταύτῃ.

Ἐὰν δὲν συνταχθῶσι πρακτικὰ τῆς ἐξετάσεως, καὶ τοι ἐφεσίμου τῆς δίκης οὐσῃς; ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον εἰς ὃ μεταβιβάζεται ἡ διαφορά, δὲν ἔχει τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων ἐγγράφως ἀποδεικνυόμενας, ἵνα στηρίξῃ ἐπ' αὐτῶν τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, ἀνάγκη νὰ διατάξῃ νέαν ἐξέτασιν καὶ νὰ ἐπιβάλῃ

συνήθων ἀποδεικτικῶν μέσων προσαγομένη¹⁴· ἀλλὰ κατ'ἐξαίρεσιν ἐνίοτε ἀρκεῖ καὶ ἀπλῇ βεβαίωσις¹⁵.

δ') κατὰ τὴν δικαστικὴν δαπάνην. τὰ δικαιώματα τῶν δικηγόρων ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις εἰσὶ κατὰ τὸ ἥμισυ μικρότερα τῶν ἐν ταῖς συνήθεσιν¹⁶.

Γ'. Εἰδικὰ θέματα.

Ι) Περὶ προσωρινῶν μέτρων.

§ 183. Προσωρινὰ μέτρα λέγονται ἐκεῖνα τοῦ δικαστηρίου αἱ διαταγαί, δι' ὧν ἐνεκα κινδύνου ἐπικειμένου κανονίζεται προσκαίρως ἢ ἀσφαλίζεται ἡ διαφορά¹. Τοι

τὰ ἔξοδα εἰς βίρος τοῦ πρωτοδικείου (Πολ. 348). Ὀλλως ἐν μέρει σκέπτονται οἱ γάλλοι συγγραφεῖς, ἀλλὰ τὸ συναγόμενον τῶν σχέσεων αὐτῶν εἶναι σχεδὸν τὸ αὐτό. Carré ζ. 1484 quinq. Bourbeau σ. 102.

14) Καὶ ἐνταῦθα τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως εἰσὶ τὰ αὐτὰ, καὶ περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων οἱ αὐτοὶ ἐν γένει ἰσχύουσι κανόνες. Ἐν ταῖς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκαις, ἐπειδὴ προτείνονται μόνον ἐκκαθαρισμέναι ἐνστάσεις, ὑποχρεοῦται ὁ ἀνυπόπτων φυσικῶ τῷ λόγῳ εἰς προαπόδειξιν.

15) Τί ἐστὶ βεβαίωσις· ἴδ. ἄνωτ. § 117 σημ. 8. Παραδείγματα, ἐν οἷς ἀρκεῖ ἀπλῇ βεβαίωσις, ὅρα ἐν τοῖς ἄρ. 45. 630. 883. Franke Civilprozess II. 16.

16) Ἰδ. τὸ διάταγμα τῆς 8 μαΐου 1835 περὶ δικαιωμάτων τῶν δικηγόρων ἄρ. 2. » . . . Εἰς συνοπτικὰς ὑποθέσεις. . . δίδεται μόνον τὸ ἥμισυ τῶν προαναφερθέντων δικαιωμάτων . . . »

α) Gönner Handb. Δ'. 291. Mühlenbr. Entw. § 439. Seufftert Comment. II. 38. Πρὸ πάντων Puchta in Linde's Zeitschr. V. 107. Pigeau I. 270. Schlink II. 9. Carré ὑπὸ τὸ 431 ἄρθρον καὶ Boitard.

1) Carré ζ. 1472. Les demandes provisoires sont celles, qui laissent le principal intact et pendant à juger. Ἀκριβέστερον ἐκφράζεται ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἐκ τῶ ἄρ. XCVI le législateur n'entend qualifier de demandes provisoires que celles là seulement dont l'objet est d'obtenir, avant la décision d'un procès né ou à naître, la jouissance

αὐτα δὲ μέτρα δύναται νὰ διατάξῃ οὐ μόνον τὸ πρωτοδικεῖον ἐν τῇ συνοπτικῇ διαδικασίᾳ, ἀλλὰ καὶ ὁ πρόεδρος αὐτοῦ ² καὶ ὁ εἰρηνοδίκης ³. Ἐνταῦθα γίνεται λόγος μόνον περὶ τοῦ πρώτου εἶδους τῶν προσωρινῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα, διὰ τὸ κατεπεῖγον τῆς φύσεως αὐτῶν, κατατάσσονται εὐλόγως εἰς τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν. Παρατηρητέον δὲ εἰδικώτερον περὶ αὐτῶν ταῦτα·

α) εἰςὶ πάντοτε ἀναγκαῖον παράρτημα ἄλλης κυρίας δίκης καὶ δύνανται εἰς παντὸς εἶδους διαφορᾶς ν' ἀπαντηθῶσι ⁴. προτίθεται δὲ δι' αὐτῶν ὁ ἐνάγων ὅτε μὲν τὴν ἐπιτυχίαν ὠφελημάτων τινῶν διὰ τοῦ προκαταρκτικοῦ κανονισμοῦ τῆς διαφορᾶς, ὅτε δὲ τὴν διευκόλυνσιν τῆς δίκης καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς.

ou détention, en totalité ou en partie, de la chose contestée, ou de faire ordonner, pour en prévenir la perte ou le divertissement, des mesures plus ou moins urgentes, suivant le circonstances.

Τὸ προσωρινὸν μέτρον δύναται νὰ αἰτήσῃ καὶ ὁ ἐν τῇ κυρίᾳ δίκῃ ἐναγόμενος. Σκοπὸς δὲ αὐτοῦ εἶναι ἢ 1) ἐξασφάλισις τοῦ ἀντικειμένου τῆς διενέξεως, ἵνα καταστῇ ἐφικτὴ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐκδοθησομένης ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ἢ 2) ἐπιτυχία προσωρινὴ τοῦ κυρίου σκοποῦ τῆς δίκης. Τοῦ πρώτου εἶδους εἰςὶ π. γ. αἱ ἐπιθέσεις σφραγίδων, ἡ συντηρητικὴ κατάσχεςις τοῦ διεκδικουμένου πράγματος ἢ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, ἡ ἀπαγόρευσις καινοτομιῶν ἐπὶ τοῦ πράγματος. τοῦ δευτέρου εἶδους ἡ αἵτησις τῆς συζύγου περὶ διατροφῆς κατὰ τὴν περὶ διαζυγίου δίκην, ἡ τοῦ τέκνου περὶ προσωρινῆς διατροφῆς ἐν τῇ κατὰ τοῦ πατρὸς περὶ διατροφῆς κυρίᾳ δίκῃ.

2) Πολ. 634 § 1. Ἐνεκα τούτου σπανίως εἰσάγονται αἰτήσεις περὶ προσωρινῶν μέτρων εἰς ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον· διότι διὰ τοῦ προέδρου ἐπιτυχάνονται ταχύτερον· ἀλλ' ὁ πρόεδρος πρέπει νὰ συγχωρῇ αὐτὰ ἐπὶ ἐσχάτου κινδύνου.

3) Πρὸβλ. Πολ. 490. ς', 874, 1035 ἐδ. 2. 1060.

4) Ἐἴτε πρὸ τῆς ἐνάξεως εἴτε καὶ μετὰ τὴν ἐνάξιν αὐτῶν. Δικαστήριον ἀρμόδιον εἶναι τὸ καὶ διὰ τὴν κυρίαν δίκην τοιοῦτον. ἐπὶ ἀπολύτου ὁμοῦς

β') πρέπει νὰ συγχωρῶνται ὡςάκις ὑπάρχει ἀποδεδειγμένος κίνδυνος καὶ νὰ μὴ ἐπηρεάζωσιν ἄνευ ἀπαραιτήτου ἀνάγκης τὴν ἀρχὴν «*lite pendente nihil est innovandum*»⁵. διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπιτρέπωνται μόνον ὅσα ἀρκοῦσι πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου, μεταξὺ δὲ πολλῶν τῆς αὐτῆς ἐνεργείας τὸ ἥττον ὀχληρὸν καὶ ἐπιβλαβὲς τῷ ἐναγομένῳ⁶. οὐδέποτε ὅμως πρέπει νὰ μεταβάλληται ἡ διακατοχή⁷, ἀλλὰ μόνον νὰ περιορίζηται⁸.

γ') ἔχουσι προσωρινὸν μόνον ἀποτέλεσμα, ὅπερ παύει ἅμα κανονισθῇ ὀριστικῶς ἡ κυρία δίκη ἢ ἐκλείψῃ ὅπωςδῆποτε ὁ κίνδυνος⁹.

δ') καὶ ἡ περὶ καταργήσεως αὐτῶν διαδικασία συνοπτικὴ ἐστίν¹⁰.

II') Περὶ τῶν τῆς διακατοχῆς δικῶν.

α) Ὁ ρ ι σ μ ὸ ς κ α ι ε ἴ δ η α).

§ 184. Ἐκτὸς τῆς κυριότητος καὶ τῶν λοιπῶν ἐμπραγ-

ἀνάγκης δύναται νὰ γείνη καὶ εἰς ἕτερον δικαστήριον προσφυγή· arg. Πολ. 258. Seuffert σ. 43 ἀρ. 6. 5) Seuffert σ. 41. 6) Seuffert σ. 42.

7) Ἐκτὸς τῶν συντηρητικῶν κατασχέσεων κατὰ τὸ ἀρθρ. 1039 Πολ., ἢ ἂν ᾗται ἀδύνατον ν' ἀποτραπῇ ἄλλως ὁ κίνδυνος.

8) Δι' ἀπειλῆς π. γ. ποινῆς ἢ ὑποχρεώσεως εἰς ἐγγύησιν.

9) Κατὰ τὸ 627 ἀρθρον τοιαῦται ἀποφάσεις ἀργοῦσι α) μετὰ τὴν ἐκδοσιν τελεσιδίκου ἀποφάσεως ἐν τῇ κυρίᾳ δίκῃ κατὰ τοῦ ἐπιτύχοντος τὸ προσωρινὸν μέτρον, β') ἐκτελεσθείσης τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκδοθείσης ὀριστικῆς ἀποφάσεως (π. γ. Seuff. Blätt. XVI. 329), γ) ἐπελθόντος συμβιβασμοῦ περὶ τοῦ φιλονεικουμένου πράγματος καὶ δ') ἀπομακρυνθέντος τοῦ κινδύνου δι' ἐγγύησεως ἢ κατ' ἄλλον τρόπον. (Bauer. Σγ. § 334. Seuffert σ. 44). Ὑπάρχοντι δὲ καὶ αἱ τοιαῦται δίκαι εἰς τοὺς δύο βιβλίους. ΑΗ. 314 τοῦ 57.—Ὁ Toull. (ἀρ. 95) δὲν ἀποδίδει ἰσχύν δεδικασμένου εἰς τὰς τοιαύτας ἀποφάσεις. ἀλλ' ὀρθότερον εἶναι νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ δεδικασμένον ἐνταῦθα ἔχει προσωρινὴν ἰσχύν. Seuffert Comment. Γ', 472 σημ. 43.

10) Πολ. 628. Bauer. Σγ. § 335.

α) Bayer σ. 154. Schmid III. 78.—Boitard II. 84. Dalloz, Action possessoire. Duttlinger Archiv I, 687.

μάτων·δικαίων προστατεύει ὁ νόμος καὶ τὴν ἀπλὴν διακατοχὴν τῶν δικαίων τούτων¹. πρὸς τοῦτο χρησιμεύουσι τὰ περὶ διακατοχῆς παραγγέλματα, ἅτινα σκοπὸν ἔχουσιν εἴτε τὴν κτῆσιν, εἴτε τὴν διατήρησιν, εἴτε τὴν ἀνάκτησιν τῆς κατοχῆς· διὰ παραγγέλματος δὲ διώκεται καὶ ἡ κατὰ παράκλησιν μεταβίβασθεῖσα εἰς ἄλλον διακατοχὴ². Κατὰ τὸ Ρ. Δ ἐνόσω· ἴσχυεν ἡ κοινὴ τάξις τῶν διαδικασιῶν (*ordo judiciorum privatorum*), ἡ ἐν τοιαύταις διαφοραῖς παρατηρουμένη διαδικασία ἦτον ὅλως ἑκτακτος καὶ ἐξαιρετικὴ· διότι ὁ Πραίτωρ ἐνταῦθα, μετὰ τὴν ἐνώπιον αὐτοῦ ἀνάπτυξιν τῆς ὑποθέσεως, δὲν ἐκάθιζεν εὐθὺς δικαστὴν, ἀλλ' ἔλυσε προσωρινῶς αὐτὸς τὴν διαφορὰν διὰ παραγγέλματος πρὸς τὸν ἐναγόμενον ἐκδιδομένου, καὶ εἰ μὲν οὗτος ὑπήκουεν εἰς τὸ παράγγελμα, ἐπερατοῦτο ἡ δίκη, εἰ δὲ μὴ, διωρίζετο δικαστὴς καὶ ἡ δίκη ἐλάμβανε τὴν συνήθη αὐτῆς πορείαν, ἀλλὰ κατὰ τινὰς ἴσως τροποποιήσεις. Μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς κοινῆς διαδικασίας ἐ-

1) Τὰ μὲν λέγονται *interdicta adipiscendae*, τὰ δὲ *retinendae* καὶ τὰ τελευταῖα *recuperandae possessionis*. Τὸ περὶ διατηρήσεως τῆς νομῆς παράγγελμα λέγεται παρὰ τοῖς γάλλοις *la complainte*, καὶ τὸ περὶ ἀνακτήσεως, *la réintégrande*. ἀλλὰ περὶ τῶν προσόντων καὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν ἀσύμφωνοι εἰσὶν οἱ συγγραφεῖς αὐτῶν. Ὁ Dalloz π. γ. (ἀρ. 52) λέγει περὶ τῶν ἀγωγῶν τούτων, *c'est n'est point l'étendue du trouble, mais son caractère qu'il faut considerer pour déterminer à laquelle de ces deux actions on peut avoir recours; si le trouble ou la dépossession, même totale, n'a point été accompagné de voies de fait ou de violence l'action à excercer est la complainte; dans le cas contraire, il y a ouverture à la réintégrande, bien qu' il n' y est pas eu dépossession totale*. ἄλλως δὲ Boitard σ. 86. Καὶ τὰ ἡμέτερα δικαστήρια πολλάκις συγχέουσι τὰς δύο ταύτας ἀγωγάς.

2) Τὸ παράγγελμα τοῦτο καλεῖται *precarium interdictum* ἢ *de precario*. Νόμ. 15 § 3. Ν. 19 § 1 II. de precario (43. 26).

ξέλιπε φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ ὁ διὰ τοῦ Πραίτωρος γινόμενος προκαταρκτικὸς τῆς ὑποθέσεως κανονισμὸς, διέμεινεν ὅμως καὶ ὕστερον ἡ συνοπτικότης³ τῆς διαδικασίας οὐ μόνον ἐν τῇ δίκῃ περὶ ἀνακτήσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ περὶ διατηρήσεως τῆς νομῆς⁴. ἡ συνοπτικότης δὲ αὕτη μετενεχθεῖσα εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας περιῆλθε καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τὸ περὶ κτήσεως τῆς διακατοχῆς παράγγελμα δὲν εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας⁵.

ρ') Τὸ παράγγελμα πρὸς διατήρησιν τῆς νομῆς. α).

§ 185. Τὸ παράγγελμα τοῦτο κινεῖται ὁσάκις διατα-

3) Πρβ. Mühlenbr. Entw. σ. 206. Bayer σ. 156 σημ. 4. — Περὶ τούτου δὲν εἶναι πάντες οἱ συγγραφεῖς σύμφωνοι. Bayer ἀνθέθ. Schmid σ. 8. σημ. 5. 4) Bayer σ. 155 σημ. 2.

5) Κατὰ τοὺς συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν γερμανῶν δικονομίας καὶ τοῦτο τὸ παράγγελμα συνοπτικῶς δικάζεται. Linde Lehrb. § 342 σημ. 9. Mühlenbr. § 450. Ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἄρθ. 629) δὲν κατατάσσει αὐτὸ εἰς τὰς συνοπτικὰς δίκας, ὡς καὶ ἡ τῆς Βάδης (§ 843). Ὡστε μόνον ὅταν φέρῃ χαρακτηριστὰ κατεπείγοντος ἀνήκει ἐνταῦθα.

α) Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν γερμανῶν δικονομίας διακρίνουσι τὸ παράγγελμα τοῦτο εἰς δύο δίκας, τὸ *possessorium summariissimum* καὶ τὸ *possessorium ordinarium*. δι' ἐκείνου μὲν κανονίζεται προσωρινῶς, διὰ τούτου δὲ ὀριστικῶς ἡ περὶ διακατοχῆς ἔρις (Bayer σ. 160. 180). Παρ' ἡμῶν τὸ *possessorium summariissimum* δικάζουσι τὰ εἰρηνοδικεῖα (Πολ. 490, ε'), τὸ δὲ *ordinarium* τὰ πρωτοδικεῖα. Ἄλλως φρονεῖ ὁ Καλλιγᾶς (σ. 86), ἀλλὰ, νομίζω, οὐχὶ ὀρθῶς. Τὸ 634 ἄρθρον ἐννοεῖ τοῦτο· ἐὰν ἐκ τῶν διεξαχθεισῶν ἀποδείξεων, αἱ τὸ δικάζον τὸ *possessorium ordinarium* πρωτοδικεῖον διάταξαι, προκύβῃ ὅτι ἀμφότεροι οἱ διάδικοι διακατέχουν, ἀποφαίνεται τὸ δικατεῖριον ὑπὲρ τοῦ ἀποδείξαντος νεωτέραν, ἀνεπίληπτον καὶ ἔσυχον διακατοχῆς πρᾶξιν, τοῦτο δὲ ἀποφαινόμενον δικάζει ὀριστικῶς περὶ τῆς νομῆς καὶ ὁ ἡττηθεὶς ὀφείλει νὰ προσφύγῃ πλέον εἰς τὴν τῆς κυριαρχίας δίκην, διότι δὲν ὑπάρχει ἄλλο *possessorium*. Συντηρητικὰ

ράττεται ἀπλῶς ἡ διακατοχὴ χωρὶς ν' ἀφαιρεθῇ ¹. προα-
παιτεῖ δὲ τὴν συνύπαρξιν τῶν ἐξῆς περιστατικῶν.

α) νομικὴν διακατοχὴν παρὰ τῷ ἐνάγοντι ². ἀδιάφορος
δ' ἐστὶν ἡ ἐποχὴ τῆς ἐνάρξεως τῆς διακατοχῆς ταύτης,
ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπάρχῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαταρά-
ξεως. ³.

β') πρᾶξιν τινὰ διαταράξεως ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομέ-
νου. πλὴν δὲν ἀρκεῖ οἰαδήποτε διατάραξις· ἀλλ' ἀπαιτεῖ-

καὶ προσωρινὰ μέτρα δύναται καὶ ὁ πρωτοδίκης βεβαίως νὰ διατάξῃ. ἀλλὰ
τότε ἐνεργεῖ κατὰ τὸ 626 ἄρθρον καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ 631.

4) Νόμ. I § 4 Π. (43. 47)... hoc interdictum tuetur ne amittatur
possessio. — 'Η διατάραξις δύναται νὰ γείνη ἐπὶ κινητῶν ἢ ἀκινήτων.
συνηθεστέρα ἀπαντᾷται ἐπὶ ἀκινήτων. Κατὰ τὸ β. δίκαιον ὑπάρχουσιν ἴσα
δι' ἐκάστην τῶν διαταράξεων παραγγέλματα, τὸ interd. utrubi περὶ κινη-
τῶν καὶ τὸ interd. uti possidetis περὶ ἀκινήτων. Περὶ ἀμφοτέρων ὅβ.
Σαβινῇ Besitz σ. 486. 492. — Ἀγωγαὶ περὶ νομῆς κινητῶν δὲν ὑπάρχουσιν
παρὰ τοῖς γάλλοις, διὰ τὸν παρ' αὐτοῖς ἰσχύοντα κανόνα· en fait de meu-
bles, possession vaut titre (ὅβ. 2279 τοῦ γαλ. κώδ.), Boitard II. 91.
Dalloz ἀρ. 490 ε. Τοιαύτην γνώμην φαίνεται ἔχον καὶ περὶ τῆς ὁικονο-
μίας ἡμῶν ὁ Φέδερσ. σ. 77 «... μολτατάνα ἀναγόμενα εἰς τὴν νομὴν
ἀκινήτου κτήματος ». ἀλλὰ δὲν συνάγεται τίποτε ἀπὸ τὸ 20 ἄρθρον ὃ
ἐπικαλεῖται.

2) Ἐπειδὴ, ἂν ὁ ἐνάγων διακατέχῃ διανοίᾳ κυρίου ἢ μὴ, εἶναι ζήτημα
ἐκ τῶν δικηδόνων πράξεων τῶν πρὸς τοῦτο παρ' αὐτοῦ ἐνεργουμένων συναγό-
μενον, ἔπεται ὅτι ἀρκεῖ ἐν τῇ ἀγωγῇ ν' ἀναφέρῃ ἀπλῶς ὅτι διακατέχει δια-
νοίᾳ κυρίου τὸ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ ὀφείλῃ ν' ἀναφέρῃ καὶ τὰς μερικὰς
πράξεις τῆς διακατοχῆς αὐτοῦ. Seufferts Blätter II', 56.

Πότε ὁ ἐνάγων ἔχει διακατοχὴν κατὰ τὴν νομικὴν σημασίαν τῆς λέξεως,
εἶναι ζήτημα τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου. Ἐκτὸς τοῦ ὡς κυρίου κατέχοντος τὸ
πρᾶγμα ἔχουσι νομικὴν διακατοχὴν ὁ ἐμφυτευτής καὶ ὁ ἐνεχυρικός ὀφει-
στής (Σαβιν. Besitz σ. 336). Τὸ παραγγέλμα τοῦτο ἔχει χῶρον, εἴτε τὸ
ἅλον κτῆμα, εἴτε μέρος, εἴτε ἐξ ἀδιαιρέτου ἰσχυρίζεται διακατέχειν αὐτὸ ὁ
ἐνάγων. Νόμ. I § 7 Π. h. t. Dalloz ἀρ. 210.

3) Νόμ. I § 4 Π. uti possidetis (43. 47) «... interdictum... uti

ται διατάραξις, τῆς νομῆς τὴν ἐξάσκησιν ἐπηρεάζουσα⁴. Ἐνστάσεις κατὰ τῆς ἀγωγῆς δύνανται ν' ἀντιταχθῶσιν ἢ τῆς ἐνιαυσίου παραγραφῆς⁵ ἢ ὅτι ὁ ἐνάγων δια-

possidetis . . . redditur, ne vis fiat ei, qui possidet . . . hoc interdictum tuctur, ne amittatur possessio ; denique praetor possidenti vim fieri vetat».

Ὅθεν τῆς βάρσεως τῆς ἀγωγῆς ἐστὶ, καὶ ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων, ὅτι ἐν ἐμ ε τ ο κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαταράξεως (περὶ τῆς ἀποδείξεως ταύτης ὁρ. ἀνωτ. σημ. 5 τοῦ 123 §). Savig. Besitz σ. 487 σημ. 3. Καλλιγ. Β. 86. Πόσον χρόνον πρότερον ἐνέμετο ἀδιάφορον ἐστὶ κατὰ ῥωμ. δίκαιον. ΑΠ. 190 τοῦ 50. Κατὰ τὴν γαλλικὴν δυνάμει δικονομίαν (ἄρ. 23) αἱ περὶ νομῆς ἀγωγαὶ δὲν γίνονται δεκταὶ εἰμὴ ἐὰν κινήθωσι παρ' ἐκείνων, qui depuis une année au moins étaient en possession paisible par eux ou les leurs . . . » — Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ ὅτι συγκατέχευε μετὰ τοῦ ἐνάγοντος ; Ἀρνεῖται αὐτῷ τὴν ἀποκλειστικὴν νομὴν ἄρα ὀφείλει ὁ ἐνάγων ν' ἀποδείξῃ αὐτήν. Savig σ. 485.

4) Οὐχὶ πᾶσα πράξις παρενοχλοῦσα ἡμᾶς ἐν τῇ νομῇ τοῦ κτήματος δίδωσι δικαίωμα εἰς χρῆσιν τοῦ παραγγέλματος, ἀλλ' αἱ παρενοχλήσεις ἐκείναι, αἵτινες ἐμ π ο δ ῖ ζ ο υ τ ι ν ἡμῖν τὴν ἐξάσκησιν τῶν τῆς νομῆς δικαιωμάτων. Νόμ. 3 § 2. 3. 9. Π. h. t. (43. 17). Hoc interdictum sufficit ei, qui aedificare in suo prohibetur ; etenim videris mihi possessionis controversiam facere, qui prohibes me uti mea possessione. Ἀλλὰ δὲν ἀπαιτεῖται πάλιν ὁ παρενοχλῶν ἡμᾶς ν' ἀντιποιῇται αὐτὸς νομὴν ἐπὶ τοῦ πράγματος, ὡς φαίνεται θέλων ὁ Vangerow (ἐν οἷς λέγει [σ. 768. 774.] «κατ' ἐκείνου μόνον δύναται νὰ κινήθῃ τὸ παράγγελμα, ὅστις πραγματικῶς διαμβισθητεῖ ἡμῖν καθ' ὅλου ἢ ἐν μέρει τὴν νομὴν), καὶ ὁ Boitard II. 89, διότι κατὰ τὸν 3 § τοῦ αὐτοῦ νόμου quum inquilinus (ὁ μισθωτὴς οἰκίας) dominum aedes reficere volentem prohiberet acque competere interdictum uti possidetis placuit. ἐνταῦθα δὲν δύναται, βεβαίως, νὰ εἴπῃ τις ὅτι ὁ μισθωτὴς ἀντιποιεῖται νομὴν. Κατὰ τὸν Σαβινῆν (σ. 479) ἀρκεῖ πᾶσα οἰαδήποτε παρενόκλησις. Περὶ. Dalloz ἄρ. 55 ἐπ. Καλλιγ. Β', 69. Arndts σ. 213 σημ. 2.

5) Πολ. 629 § 1. Νόμ. 1 πρ. Π. h. t. (43. 17). Ἡ παραγραφὴ αὕτη ἢ ἐνιαύσιος ἐπειδὴ δὲν ἄρχεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως ἐγγράφου τινος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διαταράξεως (Πολ. 193 συνδ. 629 § 1), τρέχει ἀπὸ τῆς ἡμέρας

κατέχει βία, λάθρα ἢ παρακλήσει 6.

γ') σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς ἐστὶ τὸ νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος ἐπὶ ποινῇ νὰ παύσῃ τοῦ λοιποῦ διαταράττων καὶ ν' ἀνορθώσῃ τὴν γενομένην ζημίαν 7. Κατὰ τὸ P. Δ. τὸ παράγγελμα τοῦτο ἦτο διπλῆς φύσεως, ἦτοι ἀμφοτέρωθεν οἱ διάδικοι ἔφερον ἐνταύτῳ χαρακτῆρα ἐνάγοντος καὶ ἐναγομένου 8. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν μόνον τοῦτο ἰσχύει, ὅτι ἐπὶ ἀμφιβόλου νομῆς προστατεύεται ἐκεῖνος τῶν διαδίκων, ὅστις ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν ἀνεπίληπτον καὶ ἥσυχον διακατοχῆς πρᾶξιν.

τῆς διαταράξεως, ἡγουν καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ψηφίζεται εἰς τὸ ἔτος. Ἀλλως φρονοῦσιν οἱ γάλλοι ἕνεκα τοῦ 2260 ἄρθρου τοῦ κώδικος αὐτῶν (Carré ζ. 440 bis. Dalloz ἀρ. 581). Γαλλικὰ δὲ καὶ ὁ Καλλιγᾶς φρονεῖ (B' ἀρ. 61). — Ἀποζημίωσις διὰ τὴν διατάραξιν δύναται νὰ αἰτηθῇ καὶ μετὰ τὸ ἔτος. Νόμ. 4. II. de interd, (13. 4). Νόμ. 4 Βασ. (58. 14). «Τὰ ἐτήσια παραγγέλματα καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὸ περιελθὸν διηγεκῶς κινοῦνται».

6) Νόμ. 1 πρ. § 5 h. t. Ait Praetor, uti eas aedes, quibusde agitur, nec vi, nec clam, nec precario alter ab altero possidetis, quominus ita possideatis vim fieri veto. Ἡ ὑπεράσπισις τοῦ ἐναγομένου, ὅτι ἡ διακατοχὴ τοῦ ἐνάγοντος φέρει τὸ ἐλάττωμα τῆς βίας κ.λ., ἀποτελοῦσα ἐνστασιν κατὰ τῆς ἀγωγῆς (ἐκτὸς τοῦ λάθρα), ἀποδεικτέα ἐστὶ παρ' αὐτοῦ. Ἐὰν λοιπὸν τὸ δικαστήριον πεισθῇ περὶ τῆς ὑπάρξεως τινὸς τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν, ἀπορρίπτει τὴν ἀγωγὴν· μάλιστα δὲ κατὰ τὸ 631 ὁφείλει καὶ νὰ ἐπιδικάσῃ τὴν διακατοχὴν τῷ ἐναγομένῳ. Savig. σ. 491. — Ἀλλ' ἡ βία, τὸ κρύφιον καὶ ἡ παράκλησις ἀπαιτεῖται νὰ ἔλαβον χώραν πρὸς τὸν ἐναγόμενον, οὐχὶ πρὸς τρίτον. Νόμ. 1 § 9. N. 3 § 10 II. h. t.

7) Πολ. 630. Göschel Γ'. 594 ἀρ. 3. Carré ζ. 424.

8) Πρβ. § 7 Εἰσηγ. (4. 15). Θεόφ. αὐτ. «Διὰ τοῦτο δὲ διπλᾶ λέγονται, ἐπειδὴ ἴση τῶν δικαζομένων ἐκατέρου ἐστὶν ἡ αἴρεσις· καὶ οὐδεὶς κατεξαιρετον ῥέος (ἐναγόμενο) ἢ ἄκτωρ (ἐνάγων) ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' ἕκαστος αὐτῶν καὶ ῥέου καὶ ἄκτωρος τάξιν ἐπέχει». διότι ἐριδὲς περὶ νομῆς στρέφονται ὥς ἐπιτοπλεῖστον εἰς ἀμοιβαίαν διακατοχῆς ἀντιποίησιν· ἡγουν ἐρίζουσιν οἱ διάδικοι ἐπειδὴ ἐκάτερος αὐτῶν ἀξιοῖ νομεὺς εἶναι. Τοῦτο ἐστὶ, νομίζω, ἡ διπλῇ τοῦ παραγγέλματος τούτου φύσις. N. 3 § 1 II h. t. Νόμ.

γ') Το παραγγέλημα πρὸς ἀνάκτησιν τῆς νομῆς (α).

§ 186. Διὰ τοῦ παραγγέλματος τούτου αἰτεῖται ἡ ἀνάκτησις τῆς βιαίως¹ ἀπολεσθείσης νομῆς ἀκινήτου, οὐχὶ

2 πρ. II. (13. 1). — Ἐν δὲ τὸ διπλοῦς τοῦ παραγγέλματος ἐπίκειται κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἀμφοτέροις τοῖς διαδίκαι· ἡ ἀπόδειξις τῆς νομῆς, ἀσύμφωνοι εἰσὶν οἱ συγγραφεῖς. Περθ. Savig. Besitz σ. 482, 484. Vanger. I. 768. Συμφρονότερα πρὸς τὴν ἡμετέραν δικονομίαν τοῦ Σαβινῆ ἐστὶν ἡ γνώμη· διότι κατὰ τὸ 630 ἄρθρον αὐτῆς κρατεῖ καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν *actore non probante reus absolvitur*. μόνον τοῦτο δύνανται νὰ ὑποστηρίχθῃ παρ' ἡμῶν, ὅτι ὁσάκις ἐκ τῶν ἐκατέρωθεν προσσχεθεῖσιν ἀποδείξεων προκύπτουσιν ἐνεργηθεῖσαι παρ' ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων διακατοχῆς πράξεις, δύναται νὰ ἐπιδικασθῇ εἰς τὸν ἐναγόμενον ἡ νομὴ ἐὰν αἱ πράξεις αὐτοῦ παρίστανται νεώτεραι καὶ ἀνεπίληπτοι (Πολ. 631) ἢ τοῦ ἀντιδίκου ἡ κατοχὴ φέρῃ τι τῶν 3 ἐλαττωμάτων (*possidet vi, clam, precario*). Ἰδ. ἀνωτέρ. σημ. 6. τοῦ § τούτου. Carré ζ. 114, Καλλιγ. Β'. 74.

α) Περθ. Linde Zeitschr. XIII. 238. Vanger Γ'. 623.

1) Ἰδὲ Σχολ. ὑπὸ τὸν 7 νόμ. Βασ. (60. 17). Λέγει ὁ Πράιτωρ. Ὅθεν σὺ τὸν δε κατὰ βίαν ἀπῆλασας, ἢ ἡ φαρμυλιά σου ἀπῆλασεν· αὐτὸν περὶ τούτου τοῦ πράγματος καὶ περὶ ὧν εἶχε τότε ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς ὅσον περιῆλθεν εἰς τὸν ἐξελάσαντα, δώσω τὴν ἀγωγὴν, ἥτοι τὸ ἐντέρδικτον. Ἡ ἀποβολὴ δὲ γίνεται διὰ σωματικῆς βίας ἢ διὰ φόβου ἐμποιηθέντος τῷ νεμομένῳ. Ἐν τῷ δευτέρῳ θέματι ἀπαιτεῖται κατάληψις τοῦ κτήματος ἐκ μέρους τοῦ τὸν φόβον ἐμποιήσαντος. — Ν. 7 § 29 Βασ. (60. 17). Ν I § 29 II. (13. 16). Καὶ ὁ κατὰ φόβον θορύβου ταραχθεὶς καὶ φυγὼν βία ἐκβέβληται, εἰ οἱ ἐπελθόντες φυγόντος αὐτοῦ βία κατὰσχῃσι. Vanger. Α'. 431. — Τὸν ἐκβαλόντα ἡμεῖς δυνάμεθα ἐν αὐτῇ τῇ συμβολῇ ἀντεκώλειν. Ὅφ. ἀνωτέρ. §. 3 σημ. 2. — Ἡ δικαστολὴ τῆς ἐνόπλου καὶ κοινῆς βίας, *vis armata, vis quotidiana*, ἢ ἄλλοτε ὑπάρχουσα ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ, ἐξέλιπεν ἐπὶ τέλους. Vanger Γ'. 625.

Ἄλλοτε ποτὲ ὁ Ἄρ. Πάρος. (13 τοῦ 41) εἶπεν ὅτι ἀρκεῖ πρὸς γρῆσιν τοῦ παραγγέλματος τούτου ἀπλῇ ἀπόχρωσις διαταρσέως τῆς νομῆς.

Ἄδιόφορον δ' ἐστὶν, ἂν ἐξεβλήθη τις εὐρισχόμενος ἤδη ἐν τῷ κτήματι ἢ ἐκωλύθη βουλόμενος εἰσελθεῖν εἰς αὐτὸ (Νομ. I § 23—25. Βασ. αὐτ.), ἢ ἀνείσελθὼν ὁ βιαστῆς ἐξῆσεν αὐτὸν καὶ ἠνάγκασεν εἰς ἐργασίαν (§ 47 αὐτ.).

κινήτου². Κινεῖται δὲ παρὰ τοῦ διανοία κυρίου³ νεμομέ-
νου καὶ ἀπὸ τῆς διακατοχῆς βιαίως ἀποβληθέντος⁴, κατὰ
τοῦ ἀποβαλόντος ἢ ἐντειλαμένου τὴν ἀποβολὴν⁵, οὐχὶ κατὰ
τοῦ εἰδικοῦ διαδόχου⁶, τοῦ κληρονόμου⁷ μόνον εἰς τὸ

2) Ν. 7 § 3 · 6 Βασ. (60. 17) «... καὶ ὅτε ἐκβάλλεται τις ἀπὸ τῆς νο-
μῆς ἀκινήτου πράγματος, οὐ περὶ κινήτων· περὶ τούτων γὰρ ἢ περὶ κλοπῆς,
ἢ ἢ περὶ ἀρπαγῆς ἀγωγή ἀρμόζει, ἢ ἢ περὶ ἀποκρυβέντων πραγμάτων κινου-
μένη ἀγωγή. Εἰ δὲ εἰσὶ πράγματα ἐν ἀγρῷ καὶ οἴκῳ, ὅθεν ἐξεβλήθη τις, καὶ
ὑπὲρ τούτων τὸ νόμιμον παράγγελμα κινεῖ». § 7 αὐτ. Ὁ ἀπὸ πλοίου ἐξω-
θηθεὶς ἢ ἀπὸ ὀχλήματος ἐλκυσθεὶς οὐκ ἔχει τὸ νόμιμον τοῦτο παράγγελμα. §
8. Ἔτερον εἰ ἀπὸ ξυλίνων οἰκῶν ἐξεβλήθη.

3) Νόμ. 7 § 9. 40. Ν. 14 Βασ. «ἐκεῖνος ἐκβάλλεται ὁ νεμόμενος ἢ πο-
λιτικῶς ἢ φυσικῶς.» ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ ἐκβληθέντος ἔχουσι τὸ πα-
ράγγελμα τοῦτο (§ 44 ἀρμόζει δὲ καὶ κληρονόμοις καὶ διαδόχοις).

4) Καὶ τῶν δι' ὧν νεμόμεθα ἐκβληθέντων ἔχομεν τὸ παράγγελμα. Ν. 7
§ 22 Βασ. «Ὁ κατέχει δοῦλος ἢ διοικητής, ἢ μισθωτὸς, ὁ δεσπότης κρατεῖ,
κἂν ἐκβληθῶσιν, αὐτὸς ἐκβέβληται τῆς νομῆς, κἂν ἡγνῶναι τὸ γεγονός· εἰ δὲ
καὶ ἄλλος τις, δι' οὗ ἐνεμόμενην, ἐξεβλήθη, ἐγὼ κινῶ».

5) Ν. 1 § 11—13. 15. Νόμ. 3 § 10. 41 Π. (43. 46) · Ν. 152 § 1
Π. (50. 47) *de ject et qui mandat*. Ν. 7 § 12 Βασ. «Ἐξωθεῖν δοκεῖ καὶ
ὁ ἐντειλάμενος ἢ κελεύσας ἑτέρῳ τινὶ ἢ τῇ οἰκίᾳ φαμίλιᾳ τοῦτο ποιῆσαι». Νόμ. 9 § 11 Βασ. — Ὡς ἐντειλάμενος δὲ θεωρεῖται καὶ ὁ ἀποδεξάμενος
τὸ πρᾶχθέν. Νόμ. 7 § 41 Βασ. «εἰ δὲ ἄλλου ἐξωθήσαντος ἐγὼ δεκτὸν ἡγή-
σομαι, ἐνάγομαι».

Ἐὰν ὁ ἐκβαλὼν δὲν κατέχη πλέον τὸ πρᾶγμα; Ἐνάγεται εἰς τὸ
διαφέρον (Νόμ. 7 § 42. Ν. 21 Βασ.) ἀλλὰ τότε δὲν εἶναι βεβαίως συνο-
πτική ἢ δίκη.

6) Νόμ. 13 Βασ. Ν. 3 § 10 Π. *uti possid.* (43. 17). *Non videor vi
possidere, qui ab eo, quem scirem vi in possessione esse, fundum
accipiam.* Göschen Γ'. 597 σημ. 8. Savig. Besitz σ. 518 σημ. 3. —
Κατὰ τοῦ εἰδικοῦ διαδόχου ἔχει βεβαίως τὴν τοῦ φόβου ἀγωγήν. (*act. quod
metus causa*), καὶ ὁ *in rem scriptam*. Ν. 9 § 8 Βασ. (10. 2). «Οὐ κατὰ
μόνον τοῦ ποιήσαντος τὸν φόβον χώρα τῇ διὰ τὸν φόβον αἰτιάσει, ἀλλὰ κατὰ
παντὸς ἐντεῖθεν ὠφελουμένου...» Ν. 16 § 2 Π. (4. 2).

7) Νόμ. 8. 9 πρ. Ν. 15 πρ. Βασ. αὐτ. «κληρονόμοι εἰς τὸ περιελθόν
τῇ ἰμφάκτουμ ἐνάγονται, ἢ εἰς εἴτι δόλῳ αὐτῶν ἑλαττον περιῆλθεν».

περιελθὸν αὐτῷ ἐνεχομένου (in quantum ad eum pervenit), ἐπὶ σκοπῷ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς καὶ ἀποζημιώσεως 8. καὶ ἐνταῦθα ὁ ἐναγόμενος ἔχει τὴν ἐνστασιν ἐνιαυσίας παραγραφῆς⁹, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν τῆς vitiosae possessionis¹⁰.

δ) Τὸ παράγγελμα de precario (α).

§ 187. Ὁ λαμβάνων τὴν διατατοχὴν πράγματος ἢ διακίου ἐπὶ τῷ ἐπιστρέψαι αὐτὴν ὅτεδῆποτε ἀρέσῃ τῷ δίδοντι νέμεται κατὰ παράκλησιν¹. ὁ τοιοῦτος δὲ ὀφεί-

8) Νόμ. 7 § 31--38. 41. N. 15 § 1. N. 16. Βατ. Καὶ ὅσα κατὰ τὴν ἀποβολὴν ἀπώλεσε κινητὰ ὁ ἐνάγων δύναται ν' ἀπαιτήσῃ διὰ τοῦ παραγγέλματος τούτου· ἀνάγ. τοὺς §§ 34 ἐπ. Κατὰ τὸ 630 ἄρθρ τῆς πολιτ. δικονομίας διατάττει τὸ δικαστήριον τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ ἐνάγοντος εἰς τὴν νομὴν τοῦ κτήματος, ἀπαγγέλλον ποινὴν χρηματικὴν κατὰ τοῦ ἐναγομένου ἂν ᾔθελεν ἀντισταθῇ.

9) Νόμ. 1. πρ. § 39 Βατ. (60. 17). Μετὰ τὸ ἔτος κινεῖται κατὰ Ῥωμ. δ. τὸ παράγγελμα εἰς τὸ περιελθὸν μόνον. Savig σ. 544 Arndts Lehrb §. 173. Παρ' ἡμῖν μόνον ἢ κατὰ τὴν ἀποβολὴν γενομένη ζημίᾳ δύναται νὰ αἰτηθῇ καὶ μετὰ τὸ ἔτος. Καλλιγ. Β'. 83.

10) Δηλαδὴ δὲν δύναται ν' ἀποκρούσῃ τὴν ἀγωγὴν προτείνων, ὅτι vi, clam ἢ precario ἐνέμετο ὁ ἐνάγων· § 6 Εἰσηγ. (4. 15)... interdictum. Unde vi per quod is, qui dejecit, cogitur ei restituere possessionem, licet is ab eo, qui vi dejecit, vi vel clam vel precario possidebat (Savig. σ. 540. Vanger. Γ'. 626 σημ. 2). — Ὁ Καλλιγᾶς (Β'. 79) συγχωρεῖ εἰς τὸν ἐναγόμενον τὴν ἐνστασιν τῆς λαθραίας καὶ τὴν τῆς παρακλητικῆς νομῆς· ἀλλ' οἱ λόγοι αὐτοῦ οὐδόλως εἰσὶ, κατ' ἐμὲ, πειστικοί.

α) Πρβ. Savig Besitz σ. 555. Vanger Γ'. § 691. Παπαρρόγ. Ἐνοχ. σελ. 278.

4) Νόμ. 1. πρ. N. 15 πρ. II. de precario (43. 26). precarium est, quod precibus petenti utendum conceditur tamdiu, quamdiu is qui concessit, patitur. Ὁ κατὰ παράκλησιν νεμόμενος ἔχει νομικὴν διατατοχὴν καὶ παραγγέλματα πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς· δι' αὐτῶν δὲ νικᾷ πάντα ἄλλον, μόνον οὐχὶ τὸν δεσπότην. Νόμ. 17. II. αὐτ. Καθ' ἡμέραν ἡ σχέσις

λει ἅμα αἰτούμενος ν' ἀποδώσῃ τὸ πρᾶγμα ². ἄλλως κινεῖται κατ' αὐτοῦ τὸ *interd. de precario*. ὅπερ

α) ὡς ἐνάγων δύναται νὰ μεταχειρισθῇ οὐ μόνον ὁ παραχωρητὴς ἀλλὰ καὶ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ ³.

β') ἀπευθύνεται ἐναντίον τοῦ κατὰ παρακλήσιν (ιδίαν ἢ ἀλλοτρίαν) λαβόντος ⁴ τὸ πρᾶγμα καὶ ἀρνούμενου τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ. ὡσαύτως ἐναντίον τοῦ κληρονόμου, τοῦ διατελοῦντος ἐν νομῇ τοῦ πράγματος ⁵.

τῆς παρακλήσεως τοῦ ῥωμ. δικαίου σπανίως ἀπαντᾶται τὴν σήμερον, ἐπὶ ἀκινήτων ἴσως ἐνίστε· ὡς π. χ. ὁ ἀγοραστὴς παρακαλεῖ τὸν πωλητὴν νὰ τῷ ἀφῇσῃ τὸ πρᾶγμα ἕως τῆς καταβολῆς ὀλοκλήρου τοῦ τιμήματος. Νόμ. 20. N. 6 § 4 Νόμ. 11 Π. h. t. Πίπτει δὲ μετὰξὺ τοῦ χρησιδανείου καὶ τῆς δωρεᾶς. N. 1 § 2. 3 Π. (13. 26). Ἐν τοῖς Βασιλικοῖς μικρὰ τινα περὶ παρακλήσεως εὐρίσκονται (58. 24, N. 10 [51. 3], N. 37 [25. 2]). ἴσως διὰ τὸ ὀλιγόχρηστον αὐτῆς. Παπαρρῆγ. Ἐνοχ. Β'. 284.

Παρὰ τοῖς γάλλοις ἄλλως ὀρίζεται ἡ παράκλησις. κατ' αὐτοὺς νέμονται κατὰ παράκλησιν οἱ ἀλλοτρίῳ ὀνόματι κατέχοντες (*sine animo domini*) ἢ κατὰ τὸν Boitard (II. 97) *ceux qui détient au nom, pour le compte et dans l'intérêt d'autrui*. τοιοῦτοι εἰσὶ κατὰ 2236 ἄρθ. τοῦ γαλ. κώδικος οἱ μισθωταί, οἱ θεματοφύλακες, οἱ ἐπικαρπῶται, οἵτινες κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἀπλοῦ εἰσὶ *detentores*. Savig. σ. 322.

2. Νόμ. 2. πρ. (13. 26.) *Quod precario ab illo habes, aut dolo malo fecisti ut desineres habere, qua de re agitur, id illi restituas.*

3) Νόμ. 2 § 2. N. 12 § 1 Π. (13. 26) *precario rogatio et ad heredem ejus, qui concessit, transit, ad heredem autem ejus, qui precario rogavit, non transit, quippe ipsi duntaxat non etiam heredi concessa possessio est.*

4) Νόμ. 4 § 2. Νόμ. 6. § 1 Π. αὐτ. *Si procurator meus, me mandante vel ratum habente, precario rogaverit, ego precario habere proprie dicor.*

5) Νόμ. 8 § 8 Π. αὐτ. Νόμ. 2 K. h. t. (8. 9). *Habitantis precario heredes ad restituendum habitaculum teneri. . . manifeste declaratur.* — Ὁ κληρονόμος τοῦ κατὰ παράκλησιν νεμομένου δὲν κατέχει καὶ αὐτὸς *precario* τὸ πρᾶγμα (ὅρ τὴν 2 σημ.)· ἀλλ' ὅμως ἐνάγεται καὶ αὐτὸς,

γ') σκοπὸν ἔχει τὴν εἰς τὸν ἐνάγοντα ἀποκατάστασιν τοῦ πράγματος μετὰ τῶν καρπῶν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς ⁶. Ο ἐναγόμενος ἐνταῦθα δὲν ἔχει τὴν ἐνιαυσίαν παραγραφὴν⁷, ἐνέχεται ὁμως διὰ τὸν πρὸ τῆς ἀγωγῆς χρόνον μόνον ἔνεκα δόλου καὶ βαρείας ῥαθυμίας⁸.

ε) Κοινὰ τῶν παραγγελμάτων τούτων.

§ 188. Περὶ πασῶν τῶν τῆς διακατοχῆς δικῶν ισχύουσι τὰ ἀκόλουθα.

α) τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου διαταττόμενα προσωρινὰ μέτρα δὲν προδικάζουσι τὴν εἰς τὸ πρωτοδικεῖον εἰσαγομένην περὶ διακατοχῆς δίκην¹.

β') ἀπαγορεύεται ἡ ἔνωσις τῆς ἀγωγῆς περὶ διακατοχῆς τῇ ἀγωγῇ περὶ κυριότητος ².

ἐὰν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα ἢ δόλῳ ἔπαυσεν ἔχων— . . . heres . . . tenetur, quemadmodum ipse, ut sive habet, sive dolo fecit quominus haberet vel ad se perveniret, teneatur— N. 8 § 8. Ὡστε κυρίως ὁ κληρονόμος ἐνάγεται ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων (διότι ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἢ δὲν τὸ ἔχει μὲν, ἀλλὰ ἐκ δόλου αὐτοῦ προῆλθε τὸ νὰ μὴ τὸ ἔχῃ ἢ νὰ μὴ τὸ λάβῃ). ἐὰν τοιοῦτό-τι δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ τῷ κληρονόμῳ, τὸ παράγγελμα δὲν χωρεῖ κατ' αὐτοῦ. Οὕτω νομίζω αἴρεται ἡ φαινομένη ἀντίφασις τοῦ νόμου. 8 § 8 b. t. πρὸς τὸν νόμ. 44 Π. (44. 3). Πρβ καὶ Vanger. Γ'. 636 ἐν τ. — Ἐκ τοῦ δόλου δὲ τοῦ ἀποθανόντος ἐνέχεται εἰς τὸ περιελθόν N. 8. . . ex dolo autem defuncti, quatenus ad eum pervenit tenetur.

6) Arg Νόμ. 8 § 4 Π. αὐτ. ergo et fructus ex die interdicti editi praestabuntur.

7) Πολ. 629 § 1. Νόμ. 8 § 7 Π. αὐτ. Α. Π. 202 τοῦ 1852.

8) Νόμ. 8 § 6 Π. αὐτ. N. 23 Π (50. 17). in restitutionem venire dolum et culpam latam duntaxat, cetera non venire· μετὰ τὴν ἐπίδοσιν ὁμως τῆς ἀγωγῆς oportebit et dolum, et culpam, et omnem causam venire. Vanger. σ. 635. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἐξαιρέσιν τῆς ἐπὶ τῶν συμβάσεων κρατούσης ἀρχῆς ὅτι ὁ ἔκ τινος συμβάσεως ὠφελούμενος ἐνέχεται καὶ δι' ἐλαφρὰν ῥαθυμίαν. 1) Πολ. 41 0. σ.

2) Αἱ περὶ διακατοχῆς ἐρίδες γεννῶσιν ὡς ἐπιτροπὸν φόβον συγχρούσεων

γ') ἀπαράδεκτος ἐστὶν ἀγωγή περὶ διακατοχῆς μετὰ τὴν ἐναρξιν³ τῆς περὶ κυριότητος δίκης εἰσαγομένη⁴, εἰμήγε

καὶ β:αιοπραγιῶν μεταξὺ τῶν διαφερομένων. ὁ νόμος λοιπὸν θέλει, εἰς τὸ συμφέρον ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων ἀποβλέπων, νὰ διεκπεραιῶνται ὅσον εἰδὼν τε ταχύτερον αἱ περὶ αὐτῶν δίκαι· διὸ ἀπαγορεύει τὴν ἀνάμιξιν τῆς κυριότητος εἰς δίκην περὶ νομῆς, ὡς μέλλουσιν νὰ βραδύνη τὴν ἐκδίκασιν ταύτης. Ἀλλὰ κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν (ἀγωγή περὶ διακατοχῆς καὶ κυριότητος δὲν δύναται νὰ γενῶσι συνάμα) τὰ δύο ταῦτα μόνον ἀπαγορεύονται· α') ὁ ἀποβληθεὶς π. χ. τῆς νομῆς δὲν δύναται νὰ κινήσῃ συνάμα καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ δικογράφου τὸ περὶ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς παράγγελμα καὶ τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγήν· β') ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται ἀνταγωνιστικῶς νὰ διεκδικήσῃ τὸ ἐπίδικον πρᾶγμα· Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐνώσεως ἐν τῷ πρώτῳ θέματι φαίνεται μοι ἀδικαιολόγητος νομοθετικῶς· ἀλλὰ δὲν ἀπαγορεύεται τῷ ἐνάγοντι νὰ κινήσῃ χωριστὰ δύο ἀγωγὰς, τὴν μὲν περὶ νομῆς, τὴν δὲ περὶ κυριότητος, διότι τότε ἡ διεκδίκησις οὐδὲν πρόσκομμα φέρει εἰς τὴν περὶ νομῆς δίκην. Ὁ νόμος ἀπαγορεύει *cumulationem actionum*. Τί δ' ἐστὶ *cumulatio* ἰδ. ἀνωτ. § 73. α. Οἱ γάλλοι φρονοῦσιν ὅτι εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν *le possessoire et le pétitoire ne seront jamais cumulés* τοῦ 25 ἄρθ. ὑπάγεται καὶ ἡ προκειμένη περίπτωσις. Carré ζ. 116. Ἴδε παρὰ Carré (ζ. 118 — 120. 123—124) διάφορα ζητήματα σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν προκειμένην ἀπαγόρευσιν. Παρατηρητέον δ' ὅτι οἱ γάλλοι συγγραφεῖς φαίνονται ἐνίοτε λίαν αὐστηροὶ περὶ τὴν λύσιν τοιούτων ζητημάτων, ἔνεκα βεβαίως τῆς ἀναρμοδιότητος τοῦ εἰρηνοδικοῦ εἰς ζητήματα κυριότητος. — Ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς νομῆς, ἤγουν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἂν ὁ ἐνάγων νέμῃται, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ ἐκτιμήσῃ καὶ τὶ τ λ ο υ ς κ υ ρ ι ό τ η τ ο ς. Carré ζ. 101 bis. ζ. 112. ΑΠ. 202 τοῦ 52.

3) Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν συγχωρεῖται ἡ ἐνωσις ἀγωγῆς περὶ νομῆς καὶ κυριότητος (Bayer σ. 194). Ἀπλῇ ἀπόπειρα πρὸς συμβιβασμὸν δὲν φέρει τὸ ἀπαράδεκτον τοῦτο· ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ προβῇ ἡ δίκη μέχρι τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς. Carré ζ. 127 bis. Dalloz ἀριθ. 623.

4) Προτιμήσας ὁ ἐνάγων τὴν διὰ τῆς διεκδικήσεως ταχτικὴν καὶ ἡρεμὸν τῆς διαφωρᾶς διάλυσιν δὲν πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν συνήθως ἐντάρραχον δίκην περὶ νομῆς. Γαλ. 26. Carré ζ. 127. — Ἐὰν παρατηθῇ τῆς περὶ κυριότητος ἀγωγῆς; Dalloz ἀρ. 620. — Σύστασις διαιτητικοῦ δικαστηρίου; Dalloz ἀρ. 627. Μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς περὶ κυριότητος δίκης οὐδὲ ὁ ἐναγόμε-

περὶ μεταγενεστέρας διαταράξεως δ.

δ') ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ ἀνταγωγὴν, ἢ νὰ κινήσῃ τὴν περὶ κυριότητος δίκην πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς περὶ διακατοχῆς διαφορᾶς, ἢ, ἂν καταδικασθῇ, πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως δ.

ε) αἱ περὶ διακατοχῆς ἀποφάσεις μένουσιν ἀνίσχυροι μετὰ τὴν ἐχδοσιν τελεσιδίκου ἀποφάσεως περὶ τῆς κυριότητος⁷.

μενος δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ διακατοχῆς, π. χ. ὅτι διεταράχθη παρὰ τοῦ ἐνάγοντος ἡ νομὴ αὐτοῦ· τοῦτο προκύπτει ἐκ τῆς περιχοπῆς τοῦ νόμου «ἐκτὸς ἂν ἐγένετο νέα διατάραξις» ἀναφερομένης εἰς τὸν ἐναγόμενον· μόνον ἐν τῷ σπανιωτάτῳ θέματι (ὑπερ κατασκευάζει ὁ Carré ζ. 121, π. χ. ὁ Α' ἐκβάλλει τῆς νομῆς τὸν Β', καὶ διὰ νὰ στερήσῃ αὐτὸν τοῦ παραγγέλματος unde vi κινεῖ κατ' αὐτοῦ, ματαίως ἀναμφιβόλως, διεκδικητικὴν ἀγωγὴν) συγχωρεῖται ἐξαίρεσις. Καλλιγ. Β'. 91. Dalloz ἀρ. 630 ε.

δ) Ὁ ἐναγόμενος δηλ. διαταράσσεται διαρκούσης τῆς περὶ κυριότητος δίκης· τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἴπωμεν καὶ ἂν ἀποβληθῇ αὐτῆς παρὰ τοῦ ἐνάγοντος. Ὁ ἐνάγων ἐπὶ διεκδικήσει, ὡς μὴ κατέχων, δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην.

6) Γαλ. 27. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἐφαρμογὴ ἐστὶ τῆς ἀρχῆς *spoliatus ante omnia restituendus* καὶ δὲν ἐκτείνεται εἰς τὸν ἐνάγοντα, τὸν ἀπρωχόντα ἐν τῇ περὶ νομῆς δίκῃ (Carré ζ. 129), οὐδὲ εἰς τὸν ἐναγόμενον, τὸν ἤδη εἰσηγμένον ἀγωγὴν περὶ κυριότητος ἐπισπεύδοντα (Carré ζ. 130. Dalloz ἀρ. 817. 819, ἐνθα καὶ ἐναντίαι ἀναφέρονται γνώμαι).—Πάσας τὰς διατάξεις τῆς ἀποφάσεως τὰς καταδικαστικὰς ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ ὁ ἐναγόμενος; Μόνον ὡς πρὸς τὸ κύριον τῆς δίκης ἀντικείμενον, νομίζω· οὐχὶ λοιπὸν τὰς ἀποζημιώσεις καὶ τὴν δικαστικὴν δαπάνην. Τὸ ῥῆμα τῆς γαλλ. δικονομίας φαίνεται ἐναντίαν ὑποστηρίζον γνώμην· διὰ τοῦτο ἐκεῖ ἀνάγκη νὰ δρίσῃ τὸ δικαστήριον προθεσμίαν πρὸς ἐκκαθάρισιν. — Παραγραφή τῆς ἀγωγῆς ἐπιχειμένη; Carré ζ. 130 bis.

7) Πολ. 632. Carré ζ. 143.

Γ') Περὶ τῶν κατ' εἶδος συνοπτικῶν δικῶν.

Α) Πρόκλησις εἰς ἀγωγήν (α).

ά) ἐν γ ἐ ν ε ι.

§ 189. Ἐναντίον τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν ταῖς δίκαις ἰσότητος τῶν διαδίκων καὶ τοῦ κανόνος *ne quis invitus agere cogatur*¹ εἰσῆχθη κατ' ἐξαίρεσιν ἡ διάταξις ὅτι ὁ ἐνάγων δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ δικαστικῶς ἐνίοτε ἵνα καὶ ἄκων κινήσῃ τὴν ἀγωγήν αὐτοῦ. ἡ διάταξις αὕτη ἐλήφθη τὸ πρῶτον ἐκ δύο τοῦ Ρ. Δ. χωρίων, ἐσφαλμένως ἐρμηνευθέντων². ἀλλὰ κυρωθεῖσα ὕστερον διὰ τὸ χρήσιμον αὐτῆς ὑπὸ τῆς πρακτικῆς τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων περιῆλθεν εἰς πολλάς τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ ἡμετέρα.

α) Πρβ. Franke im Archiv etc. ΙΗ', 221. Linde Lehrb. § 335. Bayer Summar. σ. 123. Schmid Γ', 21. Mittermaier Beitr. Δ'. 167. Glück ΣΓ'. 480. Seuffert Comment. Β'. 455. Dalloz Action др. 423.—Πολ. 81—88. Βαρ. Σχ. § 56—63. Motive τοῦ 1825 σ. 267 — Ἡ πρόκλησις δικανικός ἐστὶ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅρος, ἑτερόν τι ὁμῶς σημαῖνον. Κατὰ Πολυδεύκην (Η'. 62) πρόκλησις ἐστὶ λύσις τῆς δίκης ἐπὶ τινὶ ὠρισμένῳ ὄρκῳ ἢ μαρτυρίᾳ ἢ βρασάνῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ τοιούτῳ. Ὅρ. καὶ Ἀρποκρ.

1) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 62.—Αἱ κατὰ τὰς περὶ τὴν κατάταξιν τῶν δανειστῶν γινόμεναι προσκλήσεις τούτων παρὰ τοῦ διευθύνοντος τὴν κατάταξιν ὑπαλλήλου δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα.

2) Ἦτοι τοῦ Νόμ. 5 Κ. (7. 14) καὶ Νόμ. 28 Π. (46. 1). Τὸ χωρίον τοῦ κώδικος, ἐξ οὗ παρήχθη ἡ *provocatio ex lege diffamari*, ὁμιλεῖ περὶ ἐρμηδιχίς τοῦ ἐναγομένου ἐν τῇ περὶ ἐλευθερίας δίκῃ.

Νόμ. 11 Βασ. (48. 10).

« Ἐὰν ἀπολειφθῇ ὁ ἐναγόμενος, λέγοντος ἑαυτὸν τινος εὐγενῆ, καὶ παρακαλουθήσῃ ἡ ἀπόφασις ὑπὲρ ἐκείνου εὐγενῆ αὐτὸν εἶναι βουλομένη, οὐκέτι μετὰ τὴν ἀπόφασιν ὄχλησις παρακολουθεῖ ». Ἄλλ' ἐπὶ τῶν γλωσσογράφων ἀκόμη ἐδόθη ἔννοια προκλήσεως εἰς τὸ χωρίον τοῦτο. Τὸ παράδειγμα δὲ

Πρόκλησις εἰς ἀγωγὴν (*provocatio ad agendum*) λέγεται ἡ δικαιοδικὴ πράξις ἡ πρὸς τοῦτο τὸ τέλος φέρουσα, ἥτοι τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ προκαλουμένου εἰς τὸ κινῆσαι τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ. ὑπάρχουσι δὲ δύο εἴδη προκλήσεως, ἐκ τῶν ἀρχικῶν λέξεων τῶν χωρίων τοῦ 'Ρ. Δ. ὀνομασθεῖσαι, ἡ *provocatio ex lege diffamari* καὶ ἡ *provocatio ex lege si contendat*.

(β') *E i d η*.

α) *provocatio ex lege diffamari*.

§ 190. Ἡ διάδοσις ψευδῶν πραγμάτων περὶ τῆς κτηματικῆς τινὸς καταστάσεως ¹ οὐ μόνον δυσάρεστος αὐτῷ ἐστὶν ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὴς πολλάκις. ὅθεν παρέσχεν ὁ νόμος τῷ τοιουτοτρόπως δυσφημιζομένῳ τὸ ἔννομον τῆς προκλήσεως μέσον, δι' οὗ ἐπιτυγχάνεται αὐτῷ ἡ δικαιοδικὴ ἐξέλεγχξις τῶν διαδιδομένων ψευδολογιῶν ². Λαμβάνει δὲ

αὐτῶν ἠκολούθησε καὶ τῶν δικαστηρίων ἡ νομολογία· ὥστε ἐν Γερμανίᾳ ἐνωρὶς ἤδη ἐκύρωσε τὰ τῆς προκλήσεως ἡ νομοθεσία. Bayer σ. 125 σημ. 4. Schmid σ. 30 σημ. 2.

¹Εἰς ὀλιγώτερον στηρίζεται ὑπὸ τοῦ ῥωμ. δ. ἡ *provocatio ex lege si contendat*. Ὁ Νόμ. 28 cit. ἔχει.

Si contendat fidejussor, ceteros solvendo esse, etiam exceptionem ei dandam, si non et illi solvendo sint.

Τὸ etiam τοῦ χωρίου ἐγέννησε τὴν πρόκλησιν, ὅπερ ὁμοίως ἐν τοῖς Βασιλικοῖς (N. 28. 26. 1) ὡς ἀσήμενον παρελείφθη ὅλως. Ἀλλ' οὐδὲ ἡ γλῶσσα παρενέβαλεν ἐνταῦθα τὴν αὐθεντείαν αὐτῆς (Bayer σ. 144 σημ. 1). Ὡστε πηγὴ αὐτῆς μόνον τῶν δικαστηρίων ἡ πράξις ἐγένετο.

²Ἐν Γαλλίᾳ εἰσὶν ἄγνωστοι αἱ προκλήσεις εἰς ἀγωγὴν· ὅρ. Mitterm. σ. 478. Dalloz l. c.

1) Ἐπιθ. διάφορα παραδείγματα ἐν τοῖς Seufferts Blät. II'. 401-1A'. 273.

2) Ἐὰν ἡ ἀγωγὴ ᾖναι ἐκκρεμῆς παρ' ἀλλοδαπῷ δικαστηρίῳ; Ἀπαράδεικτος ἡ πρόκλησις. Seufferts Blätter Z'. 49.

ιδίως χώραν ἢ πρόκλησις ἐνταῦθα, ὅταν τις, μὴ ὢν διακάτοχος, καυχᾶται ὅτι ἔχει ἀξιώσεις, χορηγούσας αὐτῷ ἀγωγὴν κατ' ἄλλου. διὰ τοῦτο δύναται νὰ προκληθῇ εἰς ἀγωγὴν μόνον ὁ μὴ διατελὼν ἐν νομῇ τοῦ πράγματος³, καυχώμενος δὲ ἐνώπιον ἄλλων⁴ ὅτι ἔχει⁵ ἀξίωσιν

3) Ἦτοι ἡ νομὴ τοῦ πράγματος παρὰ τῷ ἐναγομένῳ παρέχει ἔνστασιν ἀπαραδέκτου τῆς προκλήσεως· ὅπερ λαμβάνει χώραν ἐσάκις τὸ δικαίωμα, περὶ δὲ ἡ πρόκλησις στρέφεται, δεκτικὸν ἐστὶ διακατοχῆς, ὅα τὰ ἐμπράγματα δίκαια. Ἡ λέξις «διακατοχῇ» καίται ἐν τῷ νόμῳ ὡς ὅρος προσδιοριστικὸς οὐχὶ τῶν περιπτώσεων τῆς ἐφαρμογῆς τῆς προκλήσεως, ἀλλὰ τῆς ἀποτελεσματικότητος αὐτῆς· ἦγουν ὁ προκαλούμενος ἐξέρχεται νικητῆς ἐὰν κατέχη τὸ πρᾶγμα δι' ὃ προκαλεῖται· διότι κατὰ κατέχων δὲν ὑποχρεοῦται εἰς ἀγωγὴν (Bayer σ. 129.) ἄλλως ἤθελεν ἀφαιρεθῇ αὐτῷ ἐμμέσως τὸ *beneficium possessionis, quod ab onere agendi et probandi eximit possessorem.* (Franke Civilpr. II. 58 σημ. 1). Ἐπειτα ἡ λέξις ἔχει ἐνταῦθα ἔννοιαν εὐρυτέραν τῆς συνήθους, σημαίνουσα ἐξάσκησιν ἐν γένει δικαιοῦματος· π. γ. ὁ λαμβάνων τόκους δανείου τινὸς διακατέχει τὸ δικαίωμα τοῦ δανείου. Seuff. Comment II. 161 σημ. 5. Στενὴν ἔννοιαν δίδουσιν εἰς τὴν λέξιν αἱ ἀναφερόμεναι ἐν τῷ Εὐρετηρ. (Α' 48 § 31. 32) ἀποφάσεις.

4) Καύχησις μὴ διαδοθεῖσα δὲν δικαιοῖ εἰς πρόκλησιν· ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον εἰς πολλοὺς νὰ καυχῇθῃ τις, ἵνα ᾗ δεκτὴ κατ' αὐτοῦ ἡ πρόκλησις. ἀρκεῖ ἂν ἔπραξε τοῦτο *vulgo, vel in coetu, vel coram pluribus, vel coram paucis.* Bayer. σ. 127.

5) Μόνον ὁ καυχώμενος (ὅτι ἔχει ἀξίωσιν αὐτὸς, οὐχὶ τρίτος. Glück σ. 490 σημ. 68) οὐχὶ καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ δύνανται νὰ προκληθῶσιν· ὁ ἡμέτερος νομοθέτης διέγραψε τὴν τὸ ἐναντίον παραδεχομένην περιοπὴν τοῦ 56 § τοῦ Βαυερ. σχεδίου, ἀκολουθήσας τὴν ὑπὸ τῶν σπουδαιότερων συγγραφέων διδασχομένην γνώμην. Bayer σ. 137 σημ. 2 Schmid σ. 46. Glück σ. 496. — Ἄλλ' ἡ κινήθεῖσα ἤδη πρόκλησις μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους; Ἰσως ναὶ κατὰ τὸ ἀρθ. 575 § 3 (ἀνωτ. § 111 σημ. 41), *contra* Schmid σ. 47. Κατὰ τινὰς οὐδὲ ἡ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἐπιβαλλομένη τῷ προκαλουμένῳ ὑποχρέωσις εἰς τὸ νὰ κινήσῃ ἐντὸς 10 ἡμερῶν τὴν ἀγωγὴν μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους. Seuffert II. 159 σημ. 4.

Πλείονες περὶ κοιναῦ δικαιοῦματος κατ' ὁρισμένον προσώπου καυχώμενοι

οίανδ' ἄποτε ⁶ καθ' ὠρισμένου προσώπου ⁷, διδοῦσαν αὐτῷ δικαίωμα ἀγωγῆς ⁸.

6) *provocatio ex lege si contendat.*

§ 191. Τῆς προκλήσεως ταύτης γίνεται χρῆσις δσα-

δύνανται μὲν νὰ προκληθῶσιν, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὸ νὰ κινήσωσι κοινὴν ἀγωγὴν. Seuffert Blätter. IB'. 182, τοῦ αὐτοῦ Comment II. 158 σημ. 3.

6) Προσωπικὴν ἢ ἐμπράγματον. Ὑπάρχουσι δύο ἀποφάσεις τοῦ ἀρείου Πάγου περὶ τούτου (200 καὶ 236 τοῦ 1850) ἀντιφατικά· ἡ δευτέρα ἀποφάινεται ὅτι μόνον ἐπὶ ἐμπραγμάτων δικαίων χωρεῖ ἡ πρόκλησις, ἀλλὰ βεβαίως παρερμηνεύει τὸν νόμον τὸ δικαστήριον τοῦτο. τὸ κυριώτερον αὐτοῦ ἐπιχείρημα λαμβάνει ἐκ τῆς τοῦ άρθρου 81 § 1 περιχοπῆς «χωρὶς νὰ ἔχη τὴν διακατοχὴν», ἐξ ἧς συμπεραίνει ὅτι «πρόκλησις συγχωρεῖται ἐπὶ δικαιωμάτων ἐφ' ὧν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχη διακατοχὴ ἢ νομὴ καὶ τοιαῦτα εἰς κατὰ τὸ ἀτυκὸν δίκαιον ἢ κυριότης καὶ τ' ἀπ' αὐτῆς ἀποσπώμενα ἀπόλυτα δικαιώματα». Οἱ συγγραφεῖς ὁμῶς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας, ἔνθα εἰσῆχθη καὶ ἀνεπτύχθη ἡ περὶ προκλήσεως θεσμοθεσία, ἐτέρην δίδουσι σημασίαν εἰς τὴν λέξιν «διακατοχὴ» (ὅρ. τὴν 3 σημ. τοῦ § τούτου)· συγχωροῦσι δὲ ἀδιακρίτως τὴν πρόκλησιν καὶ ἐπὶ ἐμπραγμάτων καὶ ἐπὶ προσωπικῶν δικαίων. (Si aliquis diffamaverit se habere aliquod jus super bonis meis. Bayer σ. 126 σημ. 4. σ. 129)· μάλιστα δὲ ἀμφίβολον ἐθεώρησαν τὸ συγχωρητὸν αὐτῆς ἐπὶ ἐμπραγμάτων ἀγωγῶν, καὶ κατὰ τῆς ἀμφιβολίας ταύτης ἰδίαν ἔγραψε διατριβὴν ὁ Franke (Archiv III', 224). Ἐκτὸς τῆς αὐθεντίας ταύτης τῶν συγγραφέων ὑποστηρίζον ὑπάρχει καὶ τὸ γράμμα τῆς ἐγγωρίου νομοθεσίας. ἡ περικοπὴ «καυχᾶται ὅτι ἔχει ἀξίωσιν, ἔνεκα τῆς ὁποίας δύναται νὰ ἐναχθῇ ἄλλος» ἄλλο τι βεβαίως δὲν δύναται νὰ σημείνῃ εἰμὴ ἀξίωσιν, δυνάμεν νὰ πρ ο σ τ α τ ε υ θ ῇ δι' ἀγωγῆς (ἀγώγιμον ἀξίωσιν) καὶ κεῖται εἰς ἀπόκρουσιν τῆς γνώμης ὅτι συγχωρεῖται *provocatio ad probandum*, θὰ ᾗτο δὲ ὅλως περιττὴ ἂν περιωρίζετο ἡ πρόκλησις εἰς τὰ ἐμπράγματα μόνον δικαιώματα. Bayer σ. 132. Seuffert σ. 157.— Πρόκλησις ἐπὶ ἀρνητικῆς ἀγωγῆς; Franke im Archiv σ. 236. Seuffert Comment. II. 157 σημ. 1 c.

7) Καὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ δυσφημιζομένου ἔχουσι τὸ ἔνδικον τῆς προκλήσεως μέσον. Schmid σ. 44 σημ. 2. 4. Glück ΣΤ', 497.

8) Συγχωρεῖται πρόκλησις, ὑπὸ αἵρεσιν ἢ προθεσμίαν οὔσης τῆς ἀπαι-

κис ἐνστασίς τις οὐσιαστική (καὶ πρὸ πάντων ἢ τῆς διαιρέσεως ἢ διζήσεως) κινδυνεύει, παρερχομένου τοῦ χρόνου, νὰ μείνῃ ἄνευ ἀποτελέσματος ¹. ἤγουν τότε δικαιούται ὁ τὴν κινδυνεύουσαν ἔχων ἐνστασιν ² ν' ἀναγκάσῃ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ εἰς κίνησιν τῆς ἀγωγῆς ³, καθ' ἧς ἡ ἐνστασις χρησιμεύει ⁴.

γ') Διαδικασία

§ 192. Ἡ πρόκλησις, συντασσομένη κατὰ τὰς περὶ δικογράφων γενικὰς διατάξεις ¹, ἀπαιτεῖται ἰδίως α) νὰ περιέχῃ ἀκριβῆ σημείωσιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς προκλήσεως,

τήσεως ; Ναί, ἀπαντῶσιν οἱ συγγραφεῖς (Bayer σ. 130 σημ. 18. Seuffert σ. 159. ἀνωτ. § 67 σημ. 6). τῆς αἰρέσεως καὶ τῆς προθεσμίας ὑπὲρ τοῦ προκαλοῦντος οὐσης, οὐδὲν εὐλογον δύναται κατὰ τῆς τοιούτης προκλήσεως ν' ἀντιτάξῃ ὁ προκαλούμενος.

1) Μόνον δύο ἐνστάσεις ὑπάρχουσιν, ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ὑποχέμεναι εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ κατασταθῶσιν, ἐνεκὰ τῆς μεταβολῆς τῶν περιστάσεων, ἄχρηστοι, δηλ. ἡ ἐνστασις τῆς διαιρέσεως καὶ ἡ τῆς διζήσεως, αἵτινες ἀργοῦσι, μὴ παρόντος ἢ ἀπόρου ὄντος τοῦ πρωτοφειλέτου ἢ συνεγγυητοῦ. Ἡ exceptio non numeratae pecuniae δὲν ὑπάρχει πρὸς ἡμῖν (ἰδ. ἀνωτέρ. § 161 σημ. 1). ὅθεν ἔπεται ὅτι ἐν τῷ ἄρθ. 81 § 2 « . . . ἐνστασίς τις ἢ τὸ ἀποτελέσμα αὐτῆς » περιττεύει τὸ πρῶτον.

2) Ἐὰν ὁ κίνδυνος ἀναφέρεται εἰς ἄλλου εἶδους ζημίαν καὶ οὐχὶ εἰς ἀπώλειαν ἐνστάσεως π. χ. ἀποδεικτικοῦ τινος μέσου (συντηρητικὴ ἀπόδειξις) ἀπράδεκτος ἐστὶν ἡ πρόκλησις. Bayer § 60

3) Δὲν συγχωρεῖται ἡ πρόκλησις ἐὰν ἡ ἀπαίτησις, δι' ἣν προκαλεῖται τις νὰ κινήσῃ ἀγωγήν, ᾗναι ὑπὸ ἀίρεσιν ἢ ἡμέραν. Bayer σ. 150 σημ. 12.

4) Ἦγουν ὁ προκαλούμενος δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν αὐτοῦ κατὰ τοῦ προκαλοῦντος καὶ οὐχὶ τρίτου, π. χ. τοῦ πρωτοφειλέτου, (Bayer σ. 148). διότι σκοπὸς τῆς προκλήσεως ταύτης εἶναι νὰ δοθῇ εὐκαιρία εἰς τὸν προκαλοῦντα νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐνστασιν αὐτοῦ.

1) Ἰδ. ἀνωτέρ. § 81.

ἡγουν ἢ τῆς ἀξιώσεως, περὶ ἧς καυχᾶται ὁ προκαλούμενος ² ἢ τῆς κινδυνευούσης ἐνστάσεως ³. 6') νὰ ὀρίζη προθεσμίαν πρὸς κίνησιν τῆς ἀγωγῆς οὐχὶ βραχυτέραν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν⁴. Ἐπιδίδοται δὲ τῷ προκαλουμένῳ κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ἐπιδόσεων διατάξεις, καὶ εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς κυρίας διαφορᾶς δικαστήριον ⁵ ἐν γένει μὲν κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν ⁶, οὐχὶ ὅμως πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς τριακονθημέρου προθεσμίας.

2) Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὰ στοιχεῖα τῆς προκλήσεως, τὰ τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς ἀποτελοῦντα, εἰσὶ α) καύχησις ἐκ μέρους τοῦ προκαλουμένου καὶ β) διακατοχὴ τοῦ δικαιώματος ἐκ μέρους τοῦ προκαλοῦντος, ἐὰν τὸ δικαίωμα, δι' ὃ γίνεται ἡ πρόκλησις, ᾗναι δεκτικὸν κατοχῆς. Ἀμφότερα ταῦτα ἀμφισβητούμενα ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὁ προκαλὼν, ἥτοι ὅτι προκαλούμενος καυχᾶται ὅτι ἔχει ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ παρ' αὐτοῦ κατεχομένου πράγματος. Seuffert σ. 162 II σ. 166 VI, τοῦ αὐτοῦ Blätter Δ'. 29, II'. 28. Z'. 414.

3) Ἡ ἀπόδειξις τοῦ κινδύνου τῆς ἐνστάσεως ἐπίκειται ἐνταῦθα τῷ προκαλοῦντι. Seuffert σ. 170.

4) Παρεκτείνεται ἡ προθεσμία αὕτη ἐνεκεν ἀποστάσεως; Ναί. ΑΠ. 170 τοῦ 1850, ἀνωτέρ. § 95 σημ. 1. Seuffert Blätter Z'. 409.

5) Πολ. 84. Ἐὰν διὰ τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν ὧσιν ἀρμόδια πολλὰ δικαστήρια, ὁ προκαλὼν ἐκλέγει μετὰξὺ τούτων, ἀλλ' ἡ provocatio ἐνταῦθα non parit praeventionem. Πολ. 83. Bayer σ. 136 σημ. 8. — Ἐν τῇ διὰ τῆς προκλήσεως ἐγειρομένη δίκῃ ἡ διένεξις στρέφεται περὶ τὸ ζήτημα, ἂν ὁ προκαλούμενος ὀφείλῃ ἐπὶ ποινῇ νὰ κινήσῃ νῦν ἢ ὀθὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ. ἐπομένως αὕτη οὐδεμίαν ἢ μικρὰν μετὰ τῆς κυρίας δίκης συγγένειαν ἔχει καὶ διὰ τοῦτο ὀρθότερον ἦτο νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν actor sequitur forum rei. ἀλλ' ὁ ἐγγώριος νομοθέτης ἀκολούθησε τὴν παρὰ τῶν συγγραφέων ἀποδοκιμαζομένην γνώμην τῆς νομολογίας, ὅτι ἡ πρόκλησις ἀπολογία τις ἐστὶ κατὰ τῆς δυσφημίσεως, ὁ δὲ diffamatus reus provocatus ad causam. Ἰδ. Bayer σ. 134. Schmid σ. 48. Seuffert Comment. I. 251. —

6) Τὸ ἄρθρ. 84 ἐδ. 2 τῆς πολ. δικονομίας λέγει ἀπλῶς «εἰς τὴν παράδοσιν τῆς προκλήσεως καὶ τὴν περὶ αὐτῆς συζήτησιν ἐφαρμόζονται τὰ ἐν γένει

Μετὰ τὴν ἐπίδοσιν ⁷ τῆς προκλήσεως καὶ ἐντὸς τῆς τριακονθημέρου προθεσμίας τρία τινὰ δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ ὁ προκαλούμενος, ἢ

· α') κινεῖ τὴν ἀγωγὴν, δι' ἣν προκαλεῖται⁸, ἢ

β') ἐπιφέρει ἀναντιρρήσεις ⁹ κατὰ τῆς προκλήσεως¹⁰, ἢ τέλος

γ') οὐδέτερον τούτων πράττει ¹¹. Κατὰ τὴν διάφορον δὲ διαγωγὴν αὐτοῦ ρυθμίζεται καὶ ἡ περαιτέρα διαδικασία. διότι εἰ μὲν κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν ἄνευ τινὸς ἀντιλογίας, περατοῦται δι' αὐτῆς ἡ περὶ τὴν πρόκλησιν διαδικασία· εἰδὲ ἀμφισβητήσῃ τὴν πρόκλησιν, γίνεται συζή-

περὶ παραδύσεων καὶ δικαστικῶν συζητήσεων ὠρισμένα. ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς κατατάσσουσι τὴν δίκην ταύτην εἰς τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν καὶ ἡ ἡμετέρα δίκονομία θεωρεῖ αὐτὴν διὰ τοῦ 84 ἄρθρου ὡς *judicium praeparatorium*, ἄρα συνοπτικῶς δικαστέαν.

7) Ἡ ἐπίδοσις τῆς προκλήσεως ἐξασφαλίζει τὴν ἔνστασιν, ὑπὲρ ἧς γίνεται, κατὰ πάντῃς μεταγενεστέρου κινδύνου. ἀλλ' ἡ ἀπόρριψις αὐτῆς ἀναιρεῖ πάλιν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Πολ. 85. ἀνωτέρ. § 102.

8) Ἐν τῇ προκλήσει *si contendat* ἐκπληροῦται ὁ σκοπὸς τῆς προκλήσεως καὶ ἂν ὁ ἐναγόμενος κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ πρωτοφειλέτου ἢ ἐναγῶγῃ κατὰ τὸ ἐπιβάλλον τὸν συνεγχυτήν.

9) Τὰς ἀντιρρήσεις τοῦ προκαλουμένου ὀνομάζει καταχρηστικῶς ἐνστάσεις ἢ δίκονομία, ἀλλ' αὗται οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν εἰμὴ ἀμφισβητήσεις τῆς βάσεως τῆς προκλήσεως.

10) Π.χ. ἀρνεῖται τὴν κύχησιν, ἰσχυρίζεται ὅτι κατέχει αὐτὸς τὸ πρᾶγμα δι' ὃ προκαλεῖται, ἢ ἐπὶ τῆς προκλήσεως *si contendat* προτείνει ὅτι δὲν κινδυνεύει ἡ ἔνστασις ἢ ἀπωλέσθῃ ἤδη. — Ἀντιπρόκλησις συγχωρεῖται; Ναί, λέγει ὁ *Seuffert Blätter* X, 94. ἀλλ' ἂν καὶ ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις συγχωρεῖται κατὰ γενικὸν κανόνα ἀνταγωγῆς (Πολ. 633), νομίζω δύσκολον ἐνταῦθα τὴν σ υ ν ε κ δ ῖ κ α σ ι ν.

11) Ἡ καὶ ἀμφοτέρω, ἡγουν καὶ ἐνστάσεις κατὰ τῆς προκλήσεως ἐπιφέρει καὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ ἐπιβοηθητικῶς κινεῖ.

τησις περὶ τούτου ¹², καὶ ἡ παραδέχεται αὐτὴν τὸ δικαστήριον (ὅτε χορηγεῖ νέαν δεκαήμερον προθεσμίαν πρὸς κίνησιν τῆς ἀγωγῆς), ἡ τὴν ἀπορρίπτει ¹³. τέλος ἐὰν μήτε ἀμφισβήτησιν ἐγκαίρως τὴν πρόκλησιν, ¹⁴ μήτε τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ κινήσῃ ἐντὸς τῆς πρώτης τριακονθημέρου ἡ τῆς δευτέρας δεκαήμερου προθεσμίας, κηρύττεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου κατ' αἵτησιν τοῦ προκαλοῦντος, ἀπεσβεσμένον τὸ δικαίωμα, δι' ὃ ἐγένετο ἡ πρόκλησις, ἡ διαρκῆς ¹⁵ ἡ ἐνστάσις κατὰ τῆς μὴ κινηθείσης ἀγωγῆς.

42) Ἐὰν ὁ προκαλὼν δὲν ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον, παύει, λέγει, τὸ ἄρθρ. 85 ἐδ. 2, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιδόσεως τῆς προκλήσεως ὡς πρὸς τὴν κινδυνεύουσιν ἐνστάσιν (ἰδ. ἀνωτ. σημ. 6). Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι ἐμφανίζεται ὁ προκαλούμενος καὶ συζητεῖ ἐρήμην τὴν ὑπόθεσιν. ἀλλὰ τότε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο φέρει καὶ ἡ ἀπόρριψις τῆς προκλήσεως! πρὸς τί ἡ πολυτέλεια αὕτη; Μόνον τοῦτο ἡμεῖς τὸ δικαιολόγημα ἰσχύσαμεν νὰ εὐρωμεν· ἐὰν ὁ προκαλὼν ἀνακόψῃ τὴν ἀπόφασιν, δὲν ἐπανέρχονται τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν των κατάστασιν ἐκ μόνης τῆς ἀνακοπῆς, ἀλλ' ὀφείλει ὁ ἀνακόπτων ν' ἀποδείξῃ ν ὁ μ ι μ ο ν κ ὠ λ υ μ α, ἐμποδίσαν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἵνα ἐπανορθώσῃ τὸ ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεώς του ἀποτέλεσμα τοῦ ἄρθρου 85. Ὅρ. ἀνωτέρ. § 169 σημ. 11.

43) Ἐὰν τὸ δικαστήριον ἀπορρίψῃ τὴν πρόκλησιν, ἔχει δικαίωμα ὁ προκαλούμενος, κατὰ τὸ 86 ἄρθρον, νὰ ἀνακαλέσῃ ἢν τυχὸν εἶχε κινήσῃ ἀγωγὴν. Εἰς τὴν ἀνάκλησιν ταύτην δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ παραιτήσεως ἀρχαί, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν δικαστικὴν δαπάνην· διότι ταύτης ἐνταῦθα ὁ προκαλὼν αἴτιος ἐγένετο.

14) Τὸ ἄρθρον 87 εἰσάγει ἐνταῦθα ἐξαίρεσιν τοῦ γενικοῦ κανόνος, ὅτι αἱ ἐνστάσεις δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου κατὰ πρῶτον (ἰδ. ἀνωτ. § 114) ὅθεν ὁ προκαλούμενος ὀφείλει ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ νὰ προτείνῃ διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου τὰς κατὰ τοῦ πα ρ α δ ε κ τ ο ῦ τῆς προκλήσεως ἐνστάσεις αὐτοῦ (Εὐρετήρ. Α'. 47 § 25. ἐναντία φαίνεται ἀπόφασίς τις παλαιὰ τοῦ ΑΠ 22 τοῦ 41· ἀλλ' ἴδε τὴν 44 τοῦ αὐτοῦ ἔτους). Τὰς ἐναντίον τῆς διαδικασίας ἀκυρωτικὰς ἐνστάσεις δύναται ὁ προκαλούμενος νὰ προτείνῃ καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου τὸ πρῶτον. ΑΠ 175 τοῦ 62.

15) Ὑπομὴν δὲν δύνανται ν' ἀντιταχθῶσι κατ' αὐτῆς ἀντενστάσεις, ἐκ

B') περὶ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν δικαστῶν α).

§ 193. Ἡ ὀρθὴ τῆς δικαιοσύνης ἀπονομὴ ἀπαιτεῖ παρὰ τῷ δικάζοντι ἀμεροληψίαν καὶ ἴσιν πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους διάθεσιν· ὅθεν ὁσάκις οὗτοι ἔχουσιν εὐλογον περὶ τούτου ἀμφιβολίαν δύνανται νὰ αἰτήσωσι τοῦ δικαστοῦ τὴν ἐξαίρεσιν ¹. Περὶ τῆς ἐξαιρέσεως δὲ ταύτης ὠρίσθησαν τὰ ἐξῆς·

A') δικαίωμα ἐξαιρέσεως οὐ μόνον πᾶς διάδικος ἀλλὰ καὶ ὁ δικαστὴς αὐτὸς δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἑαυτοῦ ἐξαίρεσιν, ἵνα τοιουτοτρόπως ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῆς γνώμης τῶν δικαζομένων πάντα περὶ τῆς ἀμεροληψίας αὐτοῦ ² δοιασμόν.

B') ἐξαιρούμενος παντὸς δικαστηρίου δικαστὴς δύναται νὰ ἐξαίρεθῇ· προσέτι δὲ οἱ ἀναπληρωταὶ τῶν δικαστῶν

νεωτέρων συμβεβηκότων ὑπαρξίν λαβοῦσαι, π. χ. ἐκ μεταγενεστέρας ἀφαιρέγγυότητος τοῦ ὀφειλέτου. ἐὰν ὁμοῦς ἡ ἀντένστασις ὑπῆρχε κατὰ τὸν χρόνον ἤδη τῆς προκλήσεως, αὕτη δὲν σώζει βεβαίως τὴν ἔνστασιν καὶ ἂν ἐπιτύχῃ. Bayer σ. 151 σημ. 4. 5.

α) Bayer σ. 254. Schmid. I. 46. Bourbeau E' 452. Thomine I. 74. II. 179. Εὐρετήρ. Ζ'. 6. — Πολ. 36—48. Βαυχρ. Σχ. § 18—31. Γαλ. 44—47. 378—396.

1) Πολ. 38. N. 16 K. (3. 4)... quia sine suspicione omnes lites procedere Nobis cordi est, liceat ei, qui suspectum judicem putat... eum recusare, .

2) Πολ. 36. Ὁ παρεμβαίνων δύναται νὰ ἐξαίρεσῃ; Ναί, λέγει ὁ Linde (Lehrb σ. 104 ἐν ἀ)· ὁ Gesterding (Nachf. I. 410) ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τοῦτο μόνον εἰς τὸν κυρίαν εἰσάγοντα παρέμβασιν. Ὡς πρὸς τὴν πρόσθετον παρέμβασιν ἀπαντᾶται τὸ ζήτημα διττῶς. α) ὁ κύριος διάδικος ἔχει τὸν λόγον τῆς ἐξαιρέσεως, δύναται σιωπῶντος αὐτοῦ νὰ προτείνῃ τὴν ἐξαίρεσιν ὁ παρεμβαίνων; β) ἡ συγγένεια, ἡ φιλία, καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι τοῦ 35 ἄρθρου ἀναφέρονται εἰς τὸν παρεμβαίνοντα, δύναται νὰ ἐξαίρεθῇ ὁ δικα-

(πάρεδροι, δικηγόροι), οἱ εἰσαγγελεῖς (ἀντεισαγγελεῖς) καὶ γραμματεῖς τῶν δικαστηρίων³. ἀλλ' οἱ εἰσαγγελεῖς δὲν ὑπόκεινται εἰς ἐξαίρεσιν ὅσάκις παρίστανται εἰς τὴν δί-
κην ὡς διάδικοι⁴.

Γ') Λόγοι ἐξαίρεσεως· λόγοι ἐξαίρεσεως εἰσὶ μόνον οἱ ἐν
τῷ νόμῳ ἐπαριθμούμενοι⁵, ἥτοι α) χρηματικὸν συμφέ-

στής ; Ἀμφότερα τὰ ζητήματα πρέπει νὰ λυθῶσι καταφατικῶς ἕνεκα τοῦ
στενοῦ συμφέροντος, τοῦ μεταξὺ τοῦ διαδίκου καὶ τοῦ παρεμβαίνοντος ὑφι-
σταμένου. Ἴδε Lauk in Seufferts Blättern Γ'. 297. Bourbeau σ. 513.

3) Πολ. 36. «πᾶς πρόεδρος, δικαστής, πάρεδρος, εἰσαγγελεὺς, ἀντεισα-
γγελεὺς ἢ δικαστικὸς γραμματεὺς δύναται νὰ ἐξαίρεσῃ ἑαυτὸν ἢ νὰ ἐξαιρεθῇ
παρὰ τῶν διαδίκων...»

4) Τὸ θέμα τοῦτο προβλέπει ῥητῶς τὸ 381 ἄρθρον τῆς γαλ. δικονομίας,
ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ παρ' ἡμῶν· διότι τὸ συγχωροῦν τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ
εἰσαγγελεῖς ἄρθρον 36 ἐννοεῖ αὐτὸν παριστάμενον ὡς ἀρχὴν εἰσαγγελικὴν
καὶ οὐχὶ ὡς διάδικον.

Αἱ ἐξαίρεσεις τῶν ἀρειοπαγιτῶν περιορίσθησαν ἱκανῶς διὰ τοῦ τῆς 8 ἰουλ.
1838 διατάγματος, καθ' ὃ

α) ἀπαγορεύεται ἡ παρὰ τῶν διαδίκων ἐξαίρεσις πάντων τῶν ἀρειο-
παγιτῶν·

β) δὲν συγχωρεῖται νὰ προτείνωσιν οἱ διάδικοι τὴν ἐξαίρεσιν τοσούτων
δικαστῶν, ὥστε νὰ μὴ μένωσι τέσσαρες ἀνεξαίρετοι, ἤγουν ὀκτὼ ὄντων
τῶν ἀρειοπαγιτῶν, μόνον 4 δύναται νὰ ἐξαίρεσῃ ὁ διάδικος· ἀλλὰ καὶ ὁ
ἀριθμὸς οὗτος περιορίζεται ὅσάκις τύχη νὰ ἐξαιρεθῶσιν ἀπ' ἐαυτῶν τινες
ἀρειοπαγῖται.

5) Κατὰ ῥωμ. δίκαιον τὸν δικαιοδοτοῦντα ἄρχοντα νὰ ἐξαίρεσῃ δὲν ἡδύ-
νατο ὁ διάδικος· ὡς πρὸς τοὺς δικαστὰς δὲ οὐδόλως εἶχε χρεῖαν τῆς ἐξαίρε-
σεως, διότι ὁ διορισμὸς αὐτῶν ἐπὶ γὰζε κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς συμπρά-
ξεως αὐτοῦ· ὁ ἐνάγων πρότεινε τὸν δικαστὴν, ὁ ἐναγόμενος ἀπεδέχετο αὐ-
τὸν ἢ ἀπέκρουε κατ' ἀρέσκειαν—*ejero iniquus mihi est*. Τὰ αὐτὰ σχεδὸν
ἴσχουν καὶ μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς συνήθους τῶν δικῶν τάξεως (Ν. 16. 18
Κ. 3. 1. Νεαρ. 58 κεφ. γ'. Νεαρ 96 κεφ. 6' § 1), μόνον τοῦτο θεσπίσαντος
τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἵνα, ὅσάκις ὁ διάδικος ὑποπτεύεται τὸν ἄρχοντα, προσλαμ-
βάνηται ὡς συνδικαστής καὶ ὁ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου (Νεαρ. 86 κεφ. 6').

ρον ⁶ τοῦ ἐξαιρουμένου εἰς τὴν ἐκβασιν τῆς δίκης. τὸ συμφέρον ἐνταῦθα λαμβάνεται εἰς τὴν πλατυτάτην αὐτοῦ σημασίαν, περιλαμβάνον πᾶσαν ὠφέλειαν ἄμεσον ἢ ἔμμεσον, ἔστω καὶ πόρρωθεν ⁷. ^{6'}) συγγένεια, φυσική τε καὶ ποιητὴ ⁸, ἢ ἀγγιστεία πρὸς τινὰ τῶν διαδίκων. ἢ συγγένεια καὶ ἀγγιστεία κατ'εὐθεϊαν μὲν γραμμὴν εἰςὶ πάντοτε λόγος ἐξαιρέσεως, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι τοῦ δ' βαθ-

Zimmern Rechtsgesch I', 29. Puchta Inst. B', 52. Bayer σ. 251.

Διοριζομένων τὴν σήμερον τῶν δικαστῶν ὑπὸ τῆς πολιτείας δὲν εἶναι δυνατὸν βεβαίως ν' ἀφεθῇ ἀπερίοριστον εἰς τοὺς διαδίκους τὸ τῆς ἐξαιρέσεως δικαίωμα· διότι ἄλλως οὐχὶ σπανίως ἤθελε συμβαίνει καὶ τὴν σήμερον ὅ,τι διηγεῖται παλαιός τις νομοφθαῖς, *interdum vidi*, λέγει, *recusari quemdam juvenem judicem luxuriosum in causa pulcherrimae mulieris facile cadentis*, δραστηκὴν μὲν ἴσως ἐνίοτε εἰς ἐπαγωγὴν αἰτίαν, οὐχὶ ὁμολογικῶς ἀποδεκτὴν. ὠρίσθησαν λοιπὸν ὑπὸ τῆς νομοθεσίας λόγοι ἐξαιρέσεως καὶ παρ' αὐτοῦς ἕτεροι εἰσὶν ἀπαράδεκτοι. Carré ζ. 1364.

6) Δὲν δύναται νὰ ἐξαίρεθῇ π. χ. ὁ δικαστὴς ὁ διὰ συγγράμματος ἢ ἄλλως ἀποφῆνας γνώμην περὶ τίνος νομικοῦ ζητήματος, μὴ συμφέρουσαν τῷ ἐξαίρουντι.

7) Τὸ συμφέρον ἐξετάζεται καὶ ἐνταῦθα ὅπως ἐπὶ τῆς ἐξαιρέσεως μαρτύρων (ὅρ. ἀνωτ. § 144 σημ. 1). ἀλλὰ πλατύτερα ἢ ἐκεῖ ἔχει ὅρια, περιλαμβάνον π. χ. καὶ τὰ ἐξῆς θέματα α) ὁ δικαστὴς ἢ τις τῶν στενῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἔχει δίκην ὁμοίας φύσεως τῇ προκειμένῃ (Γαλ. 378 § 3), ^{6'}) ὁ δικαστὴς δικάζεται ἐν ἄλλῃ δίκῃ παρὰ τοῦ ἐνταῦθα δικαζομένου (Γαλ. § 4). Seufferts Blätter IA', 33. Carré ζ. 1370. 1371, γ') ὁ δικαστὴς διαιτελεῖ δανειστής τίνος τῶν διαδίκων. Carré ζ. 1373. 1374. δ') ὁ ἔχων μετ' οὗ τῆς ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος; ἴσως ἐνίοτε. Bourbeau σ. 473. ε) ὁ δικαστὴς μέλλει νὰ κληρονομήσῃ τινὰ τῶν δικαζομένων. Bourbeau σ. 475. ς') δικάζεται φυσικὸν τοῦ δικαστοῦ τέκνον. Carré ζ. 1368. bis. Bourbeau σ. 486. Σήμεριώτερον δὲ ὅτι τὰ παραδείγματα ταῦτα, μὴ δ-νομαζόμενα παρ' ἡμῖν ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου, ὑπόκεινται πάντοτε εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας.

8) Μεταξὺ τοῦ θετοῦ πατρὸς καὶ τοῦ θετοῦ υἱοῦ ὑπάρχει ὁ λόγος οὗτος τῆς ἐξαιρέσεως, οὐχὶ μακρότερον.

μοῦ ἢ συγγένεια καὶ μέχρι τοῦ β' ἢ ἀγχιστεία⁹. προσέτι ἐξαιρέσιμος ἐστὶ καὶ ὁ σύζυγος ἢ μνηστήρ¹⁰. γ') σχέσις πρὸς τινὰ τῶν διαδίκων ἰδιαζούσης φιλίας ἢ οἰκιακῆς κοινωνίας¹¹, ἰδιαζόντων καθηκόντων¹² ἢ ἐξαρτήσεως¹³, ἔριδος¹⁴ ἢ ἐχθρας¹⁵. δ') ὅτι ὁ δικαστὴς ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ ἐχρησίμευσεν ἢ μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς ἢ πραγματογνώμων¹⁶, εἰργάσθη ἢ ἔδωκε γνώμην ὡς συμβου-

9) Συγγένεια ἢ ἀγχιστεία ἰσόβαθμος ἐκατέρωθεν ; Εἶναι καὶ τότε λόγος ἐξαιρέσεως. Carré ζ. 1367. — Μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ γάμου παύει ἡ ἀγχιστεία κατὰ τὸν ἐγγώριον νόμον. ὥστε δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πλέον ὡς λόγος ἐξαιρέσεως. εἰς τοιαύτην περίπτωσιν μένει ἐξεταστέος πλέον ὁ τῆς οἰκειότητος καὶ φιλίας λόγος. Ἀλλὰ ἐσχύουσι παρὰ γάλλοις διὰ τὸν § 2 τοῦ 378 ἄρθρου. Carré ζ. 1369. Bourbeau σ. 487. Ὅρ. ἀνωτέ. §. 144 σημ. 8.

10) Οὐ μόνον ὁ ὑπάρχων, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπάρχας σύζυγος ἢ μνηστήρ. Πολ. 36 § 2. Περὶ τοῦ Γαλ. δικαίου ἔλ. Bourbeau σ. 487 ἐν τ.

11) Ἐὰν δηλ. ὁ δικαστὴς κατοικῇ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ μετὰ τινος διαδίκου καὶ ἐκ τῆς συνοικήσεως ταύτης ἐγεννήθῃ μεταξὺ αὐτῶν στενὴ οἰκειότης.

12) Π. χ. ὁ δικαστὴς διατελεῖ ἐπίτροπος ἢ κηδεμὼν, ἢ πνευματικὸς πατὴρ τοῦ διαδίκου· ἐστὶ administrateur de quelque établissement, société ou direction partie dans la cause. Γαλ. 378 § 7. Εὐρετήρ. σ. 13. § 8.

13) Π. χ. ὁ δικαστὴς εἶναι ὀφειλέτης τοῦ διαδίκου ποσότητος τοιαύτης, ἐξ ἧς παρήχθη σχέσις ἐξαρτήσεως, ἢ ὁ διάδικος διετέλεσε διδάσκαλος τοῦ δικαστοῦ, διὰ δὲ τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἰδιαιτέρον ὀφείλει αὐτῷ ὁ δικαστὴς σέβας. προσέτι ὁ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ δικάσῃ τὸν ὑπηρέτην ἢ τὸν ἄλλως ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτώμενον. Carré ζ. 1377. Bourbeau σ. 476.

14) Δικαστικῆς ἢ ἐξωδίκου· Π. χ. ὁ δικαστὴς κρισολογεῖται μετὰ τοῦ διχδίκου εἰς πολιτικὸν ἢ ποινικὸν δικαστήριον, ἢ ἄλλως διαφέρεται πρὸς αὐτόν. Ἐνίοτε καὶ δίκη προϋπάρξασα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἐξαιρέσεως. Carré ζ. 1375. 1376. Bourbeau σ. 493.

45) Bourbeau σ. 490. Carré ζ. 1384, 1385.

16) Βρυαρ. Σχ. § 18. f. Motive τοῦ 1827 σελ. 24. Lindes Zeitschr. I, 286. — Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὸ 38 ἄρθρον ὁ προτείνας τὸν δικαστὴν ὡς μάρτυρα δὲν δύναται νὰ τὸν ἐξαίρῃ αὐτὸς ἀλλ' ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ. ὥστε

λευτής, δικηγόρος ἢ διαιτητής 17· ε) ὅτι συνήργησεν ὑφ' οἰανδήποτε ιδιότητα εἰς τὴν σύναψιν ἢ ἐκπεραίωσιν τῆς νομικῆς πράξεως, ἐξ ἧς ἡ δίκη ἐπήγασε, συνέταξε τὸ προσβαλλόμενον ἔγγραφον ἢ ἐξέδωκε τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν¹⁸, καὶ ς') ὑποψία μεροληψίας, δηλωθεῖσα διὰ τῆς κατὰ τὴν δίκην παραδοχῆς δώρων¹⁹, δι' ἀσυγγνώμелήσεως ἢ ἄλλης τοιουτοτρόπου πράξεως²⁰.

Τὸν μὲν πρῶτον καὶ δεύτερον λόγον δύνανται νὰ προτείνωσιν ἀμφοτέροι οἱ διάδικοι, τοὺς λοιποὺς μόνον ἐ-

ἐκλείπει οὕτω πᾶσα πρὸς στρεψοδικίαν χρῆσις τοῦ λόγου τούτου τῆς ἐξαιρέσεως.

17) Διότι ὁ τοιοῦτος δικαστὴς προσκλινέστερος διατελεῖ τῷ διαδίκῳ ὑπὲρ οὗ εἰργάσθη ἢ ἐγνωμοδότησε. Κατὰ τὸν § 4 τοῦ 36 ἄρθρου τοῦτο λαμβάνει χώραν, ὅταν ἡ γνωμοδότησις ἢ ἐργασία ἔλαβε χώραν πρὸ τοῦ διορισμοῦ τοῦ δικαστοῦ εἰς τὴν δικαστικὴν ὑπηρεσίαν· ὅθεν ἔπεται ὅτι οἱ δικασταὶ πρέπει, ὅσον τὸ δυνατόν, ν' ἀπέχωσι τοῦ ἀποφαίνεσθαι γνώμην περὶ εἰδικῶν νομικῶν θεμάτων. Καὶ κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον (§ 8 τοῦ 378 ἄρθρου) ἐξαιρεῖται ὁ δικαστὴς qui a donné conseil, plaidé ou écrit sur le differend.— Γενικῶς, εἴτε ὡς λέγομεν ἀκκλησιαστικῶς, γνωμοδοτήσας ὁ δικαστὴς (ἐγγράφως ἢ προφορικῶς) δὲν ἐξαιρεῖται. Chauveau sur Carré ζ. 1381. Bourbeau σ. 497.

Νόμ. 15 πρ. Βασ. (8· 1) « ἡ διάταξις φησὶ, μηδέποτε τὸν αὐτὸν καὶ συνηγορεῖν καὶ δικάζειν » Ν. 14 K. de assessori (l. 51). Νόμ. 17 Π. de jurid. (2. 1).

18) Ὅθεν ἐξαιρετέος ἐστὶν ὁ συντάξας τὸ ἔγγραφον συμβολαιογράφος, διορισθεὶς δικαστὴς καὶ καλούμενος νὰ δικάσῃ περὶ αὐτοῦ, ἢ ὁ δικάσας ὡς προτοδίκης καὶ καλούμενος νὰ δικάσῃ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ὡς ἐφέτης. Carré ζ. 1379.

Ἄλλὰ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς μὴ ὀριστικὰς ἀποφάσεις, εἰς τὰς ἀνακοπὰς καὶ ἀναψηλαφήσεις. Πολ. 180, 507. 785. Carré ζ. 1380. 1381. Bourbeau σ. 408.

19) Καὶ τὰ δῶρα τὰ εἰς τὴν σύζυγον ἢ τὰ τέκνα τοῦ δικαστοῦ δοθέντα καθιστῶσιν αὐτὸν ἐξαιρετέον· Carré ζ. 1383.

20) Π. χ. ἐὰν ὁ δικαστὴς, ἐκκρεμοῦς οὔσης τῆς δίκης, συμπροσέσῃ παρά τινι τῶν δικαζομένων. Carré ζ. 1382.

κεῖνος, ὑπὲρ οὗ διεγράφησαν· ἤγουν τὸ ἴδιον τοῦ δικαστοῦ συμφέρον ²¹ καὶ ἡ συγγένεια εἰς κοινοὶ ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων λόγοι ἐξαιρέσεως· ἡ συγγένεια ὑποκρύπτει ἐνίοτε σφοδρὰ μίση ἢ ἐνδέχεται ν' ἀποβῇ ἐπιβλαβὴς ἐνεκεν ἀκριβολόγου συνειδήσεως τοῦ δικαστοῦ ²².

Δ') Διαδικασία.

§ 194. Ἡ περὶ τὴν αἵξαιρεσιν τῶν δικαστῶν διαδικασία διάφορος ἐστὶ καθόσον ὑποβάλλει τὴν ἐξαίρεσιν ὁ δικαστὴς αὐτὸς ἢ ὁ διάδικος.

Α'. Πᾶς δικαστὴς κτλ. συνειδῶς ἑαυτῷ λόγον τινὰ ἐξαιρέσεως, ὀφείλει νὰ προτείνῃ αὐτὸν ἐγκαιρῶς εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον, δηλαδὴ ὁ εἰρηνοδίκης εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, πᾶς δὲ ἄλλος δικαστὴς εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ ἰδίου δικαστηρίου. τοῦτο δὲ, ἀκροασάμενον τὸν εἰσαγγελέα, ἀποφαίνεται περὶ τῆς ἐξαιρέσεως ¹.

21) Ὁ Βεβρίξ (σ. 230) μόνον τὴν συγγένειαν θεωρεῖ ὡς κοινὸν ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων λόγον ἐξαιρέσεως, οὐχὶ καὶ τὸ συμφέρον· ἐμοίως καὶ ὁ Bourbeau (σ. 483). Ἀγνοῶ δὲ πόθεν παρὰ κινήσῃς ὁ ἐγγώριος νομοθέτης κατέταξε καὶ τὸ συμφέρον εἰς τοὺς κοινούς λόγους. ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν εὕρισκω δικαιολόγησιν τούτου.

22) Carré ζ. 1368. Thomine ἀρ. 426.

1) Πολ. 37. Γαλ. 380 — Περὶ τῆς ἐξαιρέσεως ταύτης ῥητέον ταῦτα· α') ἡ ἐξαίρεσις τοῦ γραμματέως τοῦ εἰρηνοδίκου, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ὁ ἀναπληρώσων αὐτὸν (ὅπερ σπανιότατα δύναται νὰ συμβῇ δυνάμει τοῦ ἀρθ. 123 τοῦ Ὁρ.) δικάζεται, νομίζω, ὡς καὶ ἡ τοῦ εἰρηνοδίκου· β') ὁ ζητῶν παρὰ τοῦ συμβουλίου τὴν ἄδειαν τοῦ ἀποσχεῖν δικαστῆς, ὅταν ὑπάρχῃ εὐκολος ἢ ἀναπλήρωσις αὐτοῦ πρέπει ἐλευθεριώτερον ν' ἀπαλλάττεται, μάλιστα καὶ ἂν δὲν προτείνῃ λόγον τινὰ ἢ ὁ προτεινόμενος δὲν ᾔναι ἐκ τῶν νομίμων (Carré ζ. 1387. 1388). ἀλλὰ κυρίαν ἐξαίρεσιν δὲν δύναται τὸ συμβούλιον νὰ συχωρήσῃ διὰ λόγον, μὴ περιεχόμενον εἰς τὸ 36 ἄρθρον (Πολ. 37). γ') τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ δύναται νὰ ζητήσῃ ὁ δικαστὴς καὶ μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς δίκης, μὴ ὀρίζοντος ὡς πρὸς τοῦτο προθεσμίαν τινὰ τοῦ νόμου. Carré ζ. 1390.

Β'. Ἡ παρὰ τοῦ διαδίκου ὑποβαλλομένη ἐξαίρεσις

α) προτείνεται εἰς τὸ δικαστήριον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ δικαστικοῦ ἀγῶνος· ἤγουν παρὰ μὲν τοῦ ἐνάγοντος πρὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς, παρὰ δὲ τοῦ ἐναγομένου πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐνάρξεως τῆς δικαστικῆς συζητήσεως², ἥτοι μέχρι τῆς πρώτης συνεδριάσεως τοῦ ἐξαιρουμένου δικαστοῦ³. Ἡ μετὰ ταῦτα προτεινομένη ἐξαίρεσις ἐστὶν ἀπαράδεκτος, ἐὰν μὴ βεβαιωθῇ ὅτι ὁ λόγος τῆς ἐξαίρεσεως ἀνεφύη ἢ ἐγένετο γνωστὸς τῷ διαδίκῳ μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς δίκης⁴.

β') εἴτε ἐπὶ ἀκροατηρίου (ὡς ἔνστασις) εἴτ' ἐκτὸς αὐτοῦ

δ') τὸ συμβούλιον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ἐξαίρεσεως συντίθεται κατὰ τὸ 46 ἄρθρον. Carré ζ. 1392 bis. ε) δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ διαδικασία ἐὰν μήτε οἱ διάδικοι μήτε ὁ δικαστής, καί τοι γνωρίζων ἐκ τῶν λόγων ἐξαίρεσεως, προτείνῃ τὴν ἐξαίρεσίν του· arg. Πολ. 30. 40. Carré ζ. 1392. ς') ἡ ἀπόφασις τοῦ συμβουλίου, ὅτι ὁ δικαστής δύναται νὰ δικάσῃ, δὲν ἐμποδίζει τὸν διάδικον τοῦ νὰ προτείνῃ αὐτὸς τὴν ἐξαίρεσιν. Carré ζ. 1389 καὶ CCCXV.

2) Πολ. 39. Γαλ. 382. Νόμ., 12. 18 Βασ. (7. 6.). Διότι ἔστις ἐκουσίως ὑποτάσσεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν δικαστοῦ τινος θεωρεῖται ὡς παραιτούμενος τοῦ κατ' αὐτοῦ δικαιώματος τῆς ἐξαίρεσεως (Bayer σ. 257). ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δέχεται τὸν ἐξῆς ἀφ' ἑαυτοῦ ἐννοούμενον περιορισμὸν, ὅτι δεκτὴ ἐστὶ καὶ μετέπειτα γινομένη ἐξαίρεσις, ἐὰν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκτάκτως προσλαμβάνηται (π. γ. δικαστής ἄλλου τμήματος ἢ πάρεδρος ἢ δικηγόρος) εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου· arg Πολ. 40.— Ὅθεν μετὰ τὴν ἐκδοσιν διαχλιᾶς ἡ κατ' ἔφεσιν ἀπαράδεκτος ἐστὶν ἡ ἐξαίρεσις. ἄλλως φρονεῖ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ὁ Chauveau ζ. 1392 bis. Carré ζ. 1393 ter.

3) ὁ δικαστής ὁ λαμβάνων μέρος τὸ πρῶτον μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων ἢ τὴν διάταξιν ἐγγράφου διαδικασίας, δύναται νὰ ἐξαίρεθῇ τότε. ὡς καὶ ὁ διορισθεὶς διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων εἰσηγητής. Περὶ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ τὴν ἐπὶ ἐγγράφου διαδικασίας ὀρίζουσιν ἰδίαν προθεσμίαν τὰ ἄρθ. 382 καὶ 383 τῆς γαλ. δικονομίας, ἥτις ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ δὲν ὑπάρχει.

4) Πολ. 40 Carré ζ. 1394. Bayer σ. 258 ἐν ἀ.

γίνεται πρέπει νὰ περιέχῃ τοὺς λόγους τῆς ἐξαιρέσεως καὶ βεβαίωσιν αὐτῶν· ἐγχειρίζεται δὲ ἐπὶ ἐξαιρέσεως εἰρηνοδίκου εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν, ἐπὶ ἐξαιρέσεως δὲ ἄλλου δικαστοῦ εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ δικαστηρίου, παρ' ᾧ διατελεῖ ὁ ἐξαιρούμενος. Ὁ πρόεδρος διορίζει εἰσηγητὴν δικαστὴν, ὀρίζει τὴν δικάσιμον ἡμέραν καὶ διατάττει τὴν εἰς τὸν εἰσαγγελέα κοινοποιήσιν τῆς αἰτήσεως. Ἀρμόδιον διὰ τὴν ἐξαίρεσιν δικαστήριον εἶναι ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἀνήκει ὁ ἐξαιρούμενος ἢ τὸ πρωτοδικεῖον ἐπὶ ἐξαιρέσεως εἰρηνοδίκου. τὸ δικαστήριον λοιπὸν τοῦτο κατὰ τὴν πρώτην δικάσιμον, ἀναγινώσκοντος ἕκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ ἀκουσθέντος τοῦ εἰσαγγελέως, ἐξετάζει μόνον τὸ παραδεκτὸν τῆς αἰτήσεως ⁵. ἂν ἡ αἴτησις αὕτη εὐρεθῇ ἀπαρέδεκτος, ἀπορρίπτεται ἀπὸ τοῦδε, εἰδὲ μὴ ἐπιτρέπεται ἡ κοινοποιήσις ⁶ αὐτῆς εἰς τὸν ἐξαιρούμενον δικαστὴν πρὸς ἀπολογίαν, φέρεται ἔπειτα, ἐπιμελεία τοῦ αἰτοῦντος, εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὅπου ἀκουσθέντων τῶν διαδίκων ⁷ καὶ τοῦ εἰσαγγελέως, ἀποφασίζεται ἀνεκκλήτως ⁸ τὸ τῆς ἐξαιρέσεως.

5) Εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην περὶ τοῦ παραδεκτοῦ δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ παρεύρεσις τοῦ αἰτοῦντος τὴν ἐξαίρεσιν. ὅθεν οὐδὲ ὑπόκειται εἰς ἀνακοπὴν ἡ ἀπόφασις, ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδοθεῖσα. Πολ. 42.

6) Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γείνη δι' ἐπὶ δόσεως ἡ κοινοποιήσις αὕτη. τὸ γερμανικὸν κείμενον τοῦ ἀρθ. 43 φέρει «ἀνακοινοῦται αὕτη . . .» . Bourbeau σ. 515 Le juge recusé, auquel communication a été donnée par la voie du greffe etc.

7) Ἄρα πρέπει νὰ κλητευθῇ ὁ ἀντίδικος τοῦ ἐξαιρουῦντος. Τοῦτο περιττὸν κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν. Bourbeau σ. 516.

8) Πολ. 46. 47. Ὅθεν ἔπεται ὅτι καὶ ἂν ἡ κυρία ὑπόθεσις ὑπόκηται εἰς ἔφεσιν, τὸ ζήτημα τῆς ἐξαιρέσεως δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἐφέσεως (ὅρ. κατωτ' § 233 σημ. 23). Ἡ γαλ. δικονομία συγχωρεῖ (ἀρθ. 374)

γ') φέρει τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα· ἅμα κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ἐξαιρούμενον ἐπιβάλλει αὐτῷ διττὴν ὑποχρέωσιν, πρῶτον τοῦ ὁμολογῆσαι ὃν γνωρίζει περὶ ἑαυτοῦ λόγον ἐξαιρέσεως, καὶ δεύτερον τοῦ ἀπέχειν τῆς ἐκτελέσεως τῶν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἔργων⁹. τὸ δικαστήριον δεχόμενον τὴν ἐξαίρεσιν διατάττει τὸν ἐξηρημένον ν' ἀπέχη κατὰ τὴν δίκην πάσης ἐνεργείας καὶ, αἰτοῦντος τοῦ διαδίκου, ἀποφαίνεται ἀκύρους τὰς μεταγενεστέρας τοῦ λόγου τῆς ἐξαιρέσεως πράξεις, ἐν αἷς συνέπραξεν ὁ ἐξηρημένος¹⁰. ὁ ἐξαιρῶν φέρει πάντοτε¹¹ τῆς δίκης τὴν δαπάνην, ὑποκείμενος πρὸς τούτοις καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ζημίας τοῦ νόμου¹².

Γ') περὶ διανομῆς α).

§ 195. Οἱ κοινωνίαν πραγμάτων ἔχοντες δικαιοῦνται

ἔφρουν, ὑποβάλλει ὁμοῦ αὐτὴν εἰς σύντομον διαδικασίαν διὰ τῶν ἀρθ. 392 — 396.

9) Πολ. 43. 48. Ὁ ψευδῶς ἀρνηθεὶς τὸν λόγον τῆς ἐξαιρέσεως δικαστὴς κολάζεται πειθαρχικῶς, καὶ καταδικάζεται εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τὴν δικαστικὴν δαπάνην. ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως δὲν δύναται νὰ γείνη διὰ τῆς δικαζούσης τὴν ἐξαίρεσιν ἀποφάσεως ἀναγκαῖον εἶναι νὰ εἰσαχθῇ ἡ δίκη κατὰ τοῦ δικαστοῦ διαδικασία, διὰ τὴν πειθαρχικὴν μὲν τιμώρησιν ἢ ἀνωτέρω ἐν § 23 ἐξηγουμένη, διὰ τὴν ἀποζημίωσιν δὲ καὶ τὴν δικαστικὴν δαπάνην, ἀγωγὴ κατ' αὐτοῦ κινουμένη.

Διὰ τὴν νὰ καταδικασθῇ εἰς τὴν δαπάνην ὁ δικαστής ; Διότι ἡ ἀρνήσις αὐτοῦ ἐπὶ νύκτι μείζονα δαπάνην.

10) Τὰς τελεσιδίκους ἀποφάσεις ; δὲν πιστεύω. — 11) Ἦγουν εἴτε νίκησιν εἴτε ἡττηθῇ· ὅπερ ἐστὶν ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος ὅτι ὁ ἡττηθεὶς διάδικος φέρει τὰ δαπανήματα (ὅρ. ἀνωτ. § 63 σημ. 2), καὶ δικαιολόγημα ἔχει ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἐνταῦθα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ αἷτιος τῆς δικαστικῆς δαπάνης.

12) Πολ. 45.

α) Πολ. 1087 — 1099. Γαλ. δικ. 966 — 986. Γαλ. κώδ. 815 — 842. — Πανδ. I', 6'. γ'. Berriat σ. 405. Aubry et Rau I. 494. II. 495. Arndts σ. 491. Εὐρετήρ. ΣΤ. 446.

ν' απαιτήσωσι τὴν παῦσιν ¹ τῆς κοινωνίας ταύτης, τουτέστι τὴν διανομὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων. πρὸς τοῦτο διέγραψεν ἰδίαν ὁ νόμος διαδικασίαν ² ἧς τὰ κεφαλαιωδέστερα ταῦτα εἰσίν.

α) ἀνάγκη τῆς διαδικασίας ταύτης ὑπάρχει, ὅταν τις τῶν κοινωνῶν δὲν στέργῃ εἰς ἐκουσίαν διανομὴν ἢ στερῇται τῆς ἐλευθέρας διαθέσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἢ τέλος ἦναι ἀπὼν καὶ ἄνευ ἀντιπροσώπου ³. ἡ περὶ διανομῆς ἀ-

1) Διότι εἰς ἀπέραντον κοινωνία κατὰ νόμον οὐ συνίσταται. Νόμ. 66 Βασ. (12. 1). Γαλ. κώδ. 815. Glück XI. 127. Πλειόνων ὄντων κοινωνῶν τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἢ τῆς αὐτῆς περιουσίας δύνανται τινὲς μόνον νὰ ζητήσωσι τὴν διανομὴν τοῦ μέρους αὐτῶν; Zimmermann im Archiv etc ΛΔ', 192, 323. Πολλῶν κληρονομιῶν κοινωνοί; Linde Zeitschr. I. 313.

2) Ἡ περὶ διανομῆς κοινῶν πραγμάτων ἢ κοινῶν κλήρου δίκη, ἡ παρὰ τῆς πολ. δικονομίας διαγραφομένη ἐν τοῖς ἄρθρ. 1087—1099, κύριον ἔχει σκοπὸν τὴν κατάπαυσιν τῆς διενέξεως τῶν κοινωνῶν, τὴν περὶ τὴν σωματικὴν διαίρεσιν τῶν ἐπικοίνων πραγμάτων στρεφομένην. ἀλλὰ κατὰ δεύτερον λόγον δύνανται ν' ἀποφασισθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ καὶ ἕτεραι σχέσιν πρὸς τὸ κοινὸν πρᾶγμα ἔχουσαι παροχαί (Πολ. 1097. Νόμ. 4 § 3 Βασ. 12. 2. Glück σ. 138). προσέτι δὲ οὐ μόνον διανομὴ τοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐμπραγμάτων δικαίων δύναται νὰ αἰτηθῇ. Νόμ. 7 § 10. 12. Νόμ. 10 § 1. Νόμ. 19 § 4 II. (10. 3). Νόμ. I § 8 II. (13. 18).

3) Πολ. 1087. 1088. Γαλ. κώδ. 838. Aubry II. 499.—Ὁ ἀπὼν συγκοινωνὸς καθίστησιν ἕνεκα τούτου ἀδύνατον πᾶσαν ἀπόπειραν πρὸς ἐξώδικον διανομὴν. ὅπως ἔχει ἄχρι τοῦδε ἡ ἐγγύριος νομοθεσία (μὴ ὑπαρχουσῶν διατάξεων περὶ ἀφάντων) ἀπὼν θεωρεῖται ὁ ἀγνώστου διαμονῆς ἄνθρωπος.—Ἐν τῇ περικοπῇ τοῦ 1088 ἄρθρου «ἀπὼν ἢ δὲν ἀντιπροσωπῇται προσηκόντως» ἀναγνωστέον βεβαίως σύμφωνα πρὸς τὸ προηγούμενον ἄρθρ. «ἀπὼν καὶ δὲν ἀντιπροσωπῇται . . .». Προσηκόντως δὲ ἀντιπροσωπούμενος ἐστὶν ὁ ἀπὼν, ὁ ἀφῆσας πληρεξούσιον ἱκανὸν εἰς τὸ ἐπιχειρῆσαι διανομὴν. Aubry σ. 500 σημ. 2.

Ἀναγκαίαν τὴν δικαστικὴν διανομὴν θεωρεῖ τὸ 1088 ἄρθρον καὶ ὅταν «ὑπάρχουν θανεῖσται οἵτινες κατέσχον τὴν περιουσίαν ἢ ἔκαμαν ἀνακοπήν». τί σημαίνει ἡ περικοπὴ αὕτη; Ἴσως τοῦτο Κοινὴν ἐχόντων οἰκίαν τοῦ Α καὶ

γωγή εισάγεται ⁴ εἰς τὸ ἀρμόδιον ⁵ πρωτοδικεῖον ⁶ κατὰ τὴν συνοπτικὴν ⁷ διαδικασίαν.

β') τὸ δικαστήριον, ἐὰν διατάξῃ τὴν διανομὴν ⁸, διορί-

Β, δανειστής τινος ἐξ αὐτῶν κατέσχε τὸ ἰδανικὸν μέρος τοῦ ὑφειλέτου, οἱ συν-ιδιοκτῆται ὀφείλουσι διὰ τοῦ δικαστηρίου νὰ διαιρέσωσι τότε τὸ κοινὸν κτῆμα· τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὅταν προτιθεμένων τοῦ Α καὶ Β νὰ διανείμωσι τὴν κοινὴν οἰκίαν, ὁ δανειστής τινος αὐτῶν κοινοποιεῖ αὐτοῖς διαμαρτυρίαν (ἀνακοπὴν) κατὰ τῆς τοιαύτης διανομῆς. Ἀνάλογόν τι εὐρίσκεται ἐν τῷ 826 ἄρθρ. τοῦ γαλ. κώδικος. ἴδ. Aubry II. 505 στήλ. 1.

Ὁ ὑπὸ δικαστικὸν ἀντιλήπτορα διατελὼν οὐκ ἔστιν ἱκανὸς εἰς ἐξώδικον διανομὴν κατὰ τὸ 665 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας. Carré ζ, 3214. 3215.

4) Δύναται νὰ κινήσῃ αὐτὴν ἑκάτερος τῶν συγκαινωνῶν. Νόμ. 29 § 1 Βασ. (42. 2). Οἷοςδὴποτε τῶν κοινωνῶν κινεῖ τὸ διαιροῦν τὰ ἐπίκοινα πράγματα δικαστήριον. — Ἐὰν κινήσωσιν ἀμφότεροι; Ὅρ. ἄνωτέρ. § 44 σημ. 7. 8. Νόμ. 2 § 1 Π. (10. 3). Νόμ. 13. 14 Π. (5. 1). Γαλ. δικ. 967. Carré ζ. 3189 bis. Colmet - Daage σ. 622.

5) Ἡ ἀρμοδιότης τοῦ πρωτοδικείου ὁρίζεται ἐπὶ διανομῆς κληρονομίας ἐκ τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας (ὅρ. ἄνωτ. § 33. γ'), ἐπὶ διανομῆς ἀκινήτου ἐκ τῆς τοποθεσίας αὐτοῦ (ὅρ. ἄνωτ. § 35. σημ. 4), ἐπὶ πάσης ἄλλης περιπτώσεως ἐκ τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου Carré ζ. 3187.

6) Ὅταν τὸ διανεμητέον πρᾶγμα ἔχῃ ἀξίαν ἥττονα τῶν 300 δραχμῶν; lex non distinguit. Πολ. 1089.

7) Ἄρα δὲν εἶναι ἀναγκαία ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ. Ὅρ. ἄνωτ. § 98 σημ. 7 § 182 σημ. 2. Ἄλλως φρονοῦσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς Carré ζ. 3188.

8) Κατὰ τῆς περὶ διανομῆς ἀγωγῆς δύναται ὁ ἐναγόμενος ν' ἀντιτάξῃ, ἐκτὸς ἄλλων δικαιολογημάτων (π. γ. ὅτι δὲν παρῆλθεν ὁ χρόνος δ' ὃν συνεφωνήθη νὰ μὴ διαλυθῇ ἡ κοινωνία), καὶ ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν εἶναι κύριος τοῦ πράγματος, οὗ αἰτεῖ τὴν διανομὴν. Τί γίνεται τότε; Τὸ ρώμ. δίκαιον (Νόμ. 1 § 1 Π. 10 2.) ποιεῖ διαστολήν· εἰ μὲν ὁ ἐνάγων νέμεται τὸ διανεμητέον πρᾶγμα, ἐξετάζεται ἐν τῇ αὐτῇ δίχῃ καὶ τὸ τῆς κυριότητος προδικαστικὸν ζήτημα, εἰ δεμὴ οὐχί· Νόμ. 1 Βασ. (42. 3).

« . . . εἰ δὲ ὁ νεμόμενος ἀρνεῖται αὐτὸν (τὸν ἐνάγοντα) εἶναι κληρονόμον, ἀντιτίθῃσι παραγραφὴν, μὴ πρόκριμα τῇ κληρονομίᾳ γενέσθαι· εἰ δὲ νέμεται ὁ λεγόμενος μὴ εἶναι κληρονόμος, δύναται ὁ τῆς ὑποθέσεως δικατῆς καὶ τὰ περὶ τούτου σκοπεῖν». Glück X. 120. Göschel I' 670 σημ. 8. Archiv etc ΑΔ', 200.

ζει ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει εἰσηγητὴν πρὸς διεύθυνσιν τῆς περαιτέρω διαδικασίας καὶ πραγματογνώμονας⁹, γνωμοδοτήσοντας περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ ἐφικτοῦ σωματικῆς διαιρέσεως καὶ περὶ τῶν γενησμένων μερίδων καὶ κλήρων¹⁰.

γ') ἡ γνωμοδότησις τῶν πραγματογνωμόνων κατατίθεται εἰς τὸ δικαστήριον παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ, καὶ ἂν περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν διαδίκων οὐδεμιᾶς ὑπαρχούσης

Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν οὐκ ἔστι τοσοῦτον περιορισμένη τοῦ δικαστοῦ ἡ ἐξουσία· διότι ἐν τοιαύτῃ ὑποθέσει ἀναφύεται εἰς τὸ δικαστήριον ὡς παρεμπέπτους πρότασις τὸ περὶ κυριότητος προδικαστικὸν ζήτημα (Πολ. 227. 229), ὅπερ ὑπαγόμενον καὶ αὐτὸ εἰς τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν (Πολ. 234) δύναται ἐν τῇ αὐτῇ νὰ ἐξετασθῇ καὶ δικασθῇ δίχῃ· ΑΠ 102 τοῦ 47· 176 τοῦ 51. Εὐρετήρ. Δ', 139. ΣΤ'. 450. Παρὰ τοῖς γάλλοις lorsqu' il y a contestation sur le fond du droit, le tribunal doit, au contraire, statuer comme en matière ordinaire. Aubry II. 504 σ. 2. Bourbeau ΣΤ'. 63.

9) Δύναται τὸ δικαστήριον νὰ κρίνῃ αὐτὸ τὸ ἀδύνατον τῆς διανομῆς καὶ νὰ μὴ διορίσῃ πραγματογνώμονας, ἀλλὰ νὰ διατάξῃ εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς δ ἡ μ ο π ρ α σ ί α ν ; Ἐὰν ἐν μόνον πρᾶγμα πρόκηται εἰς διανομὴν, καὶ τοῦτο, κατὰ τὴν κοινὴν πάντων τῶν ἀνθρώπων πεῖραν, δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ σωματικῶς (π. γ. ἵππος, χιτὼν), καθίσταται ὅλως περιττὸς τότε ὁ διορισμὸς πραγματογνωμόνων ἂν καὶ τὸ ἄρθρ. 1094 φαίνεται θεωροῦν ὡς ἄνευ ἐξαιρέσεως κανόνα τὸν διορισμὸν πραγματογνωμόνων· ἀλλὰ γελοῖον καὶ ἄτοπον ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου δὲν ἠθέλησε βεβαίως ὁ νομοθέτης· Ὅρ. ἀνωτ. § 132 σημ. 6. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 970 τῆς γαλ. δικονομίας (νόμ. 22 juin 1841) εἶναι ἀναμφίβολον τοῦτο. Colmet-Daage σ. 623.

10) Πῶς ἐξετάζεται τὸ ἐφικτὸν τῆς διανομῆς καὶ πῶς καταρτίζονται αἱ μερίδες : Περὶ τούτου ρητέον τὰ ἐξῆς.

α) προκειμένης διανομῆς κοινῶν πραγμάτων, ἕκαστος τῶν συνιδιοκτητῶν ἔχει δικαίωμα ἐξ ἑκάστου πράγματος νὰ λάβῃ τὸ ἐπιβάλλον μέρος (Πολ. 1092· Γαλ. κώδ. 826). § 5 Εἰσηγ. 3 17. Quod si de una re, veluti fundo, si quidem iste fundus commodo regionibus divisionem recipiat, partes ejus singulis adjudicare debet (judex). πλὴν ὅταν τὰ διανεμητέα πράγματα καὶ ἕκαστον μὲν ὧσιν ἀνεπίδεκτα σωματικῆς διαιρέ-

ἀμφισβητήσεως, ἐφικτὴ κρίνεται ἡ διανομὴ καὶ συνετάχθησαν αἱ μερίδες, αἰτεῖται δι' ἀναφορᾶς παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἡ ἐπικύρωσις τῆς γνωμοδοτήσεως καὶ ἔπειτα γίνεται ἡ κλήρωσις ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ ¹¹. ἀνεφίκτου δὲ κριθείσης τῆς διανομῆς, διατάσσεται δημοπρασία ¹².

σεως, ἅπαντα ὅμως ὁμοῦ δέχονται διαμερισμὸν ἄνευ βλάβης τινὸς διαδίκου, συγχωρητὴ ἐστὶ, νομίζω, τοιαύτη τοῦ ὅλου διανομὴ καὶ οὐκ ἀναγκαῖος ὁ πλειστηριασμὸς. πρόκειται π. χ. διανομὴ ποιμνίου ἐκ 500 μεταξὺ δύο συνιδιοκτητῶν ἢ δύο ἀγρῶν ἴσης ἀξίας μὴ δυναμένων κατὰ μόνας νὰ διαιρεθῶσι. γίνονται δύο μερίδες ἐκεῖ μὲν ἐξ 250, ἐδῶ δὲ ἐξ ἐκάστου ἀγροῦ. Göschen Γ. 671 σημ. 16. Colmet-Daage σ. 624. ἐν τ.

β') τῶν ἄλλων ἐμπραγμάτων δικαίων ἡ διανομὴ πρέπει νὰ γίνηται τοιαύτη ὥστε ἕκαστος τῶν μετόχων νὰ λαμβάνῃ ἀνάλογον ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν. 'Οδηγίας περὶ τούτου παρέχουσιν ὁ νόμ. 7 § 40. 42, νόμ. 40 § 1, νόμ. 19 § 4.

γ') αἱ μερίδες πρέπει νὰ καταρτίζονται ἴσαι ἵνα ἐκτελῇται ἀβλαβῆς ἡ κλήρωσις. τοῦτο παρουσιάζει δυσχέρειαν ἐπὶ ἀνίσων δικαιωμάτων τῶν μετόχων, π. χ. ὁ μὲν εἶναι κύριος τοῦ ἡμίσεως, δύο δὲ ἕτεροι $1\frac{1}{4}$ ἕκαστος. τινὲς προτείνουν ἐνταῦθα ἀπονεμῆσιν (partage par voie d'attribution) ἀντὶ διανομῆς, ἥτοι σχηματισμὸν ἀνίσων μερίδων, ἃς τὸ δικαστήριον ἀπονέμει εἰς τὸν ἀνήκοντα ἐκάστην μέτοχον. 'Αλλ' ὁ τρόπος οὗτος οὐδόλως ἐστὶ νόμιμος καὶ ἀνάγκη νὰ καταβάλληται καὶ ἐνταῦθα προσπάθεια εἰς σχηματισμὸν ἴσων μερίδων διὰ διαιρέσεων καὶ ὑποδιαιρέσεων (π. χ. ἐπὶ τοῦ θέματος Α 1|2, Β 1|4, Γ 1|4, γίνονται πρῶτον 2 μερίδες καὶ κλήρωσις μεταξὺ Α ἀφ' ἑνὸς καὶ Β Γ ἀφ' ἑτέρου· ἔπειτα τοῦ λαχόντος τῶ Β καὶ Γ γίνεται ὑποδιαιρέσις καὶ σχηματισμὸς νέων κλήρων)· ὅπου δὲ τὸ μέσον τοῦτο ἀποβαίνει ἄχρηστον, διατάσσεται πλειστηριασμὸς. Aubry II, 507. Colmet-Daage σ. 655 ἀρ. 631.

41) Πολ. 1095. Γαλ. 980—983.—'Εὰν ἐκνικήθῃ τὸ μερίδιον τινὸς ἐνέχονται οἱ λοιποὶ συμμέτοχοι διὰ τὴν ἐκνίκησιν. νόμ. 70 Βασ. (42.3). νόμ. 4 Βασ. (42.3). Aubry I. 508 σημ. 1. Arndts σ. 493 σημ. 3.

12) Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἡδύνατο ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ ἐπιδικασθῇ δλόκληρον τὸ πρᾶγμα τῶ ἑτέρῳ τῶν συγχυρίων. νόμ. 1 Κ (3. 37). νόμ. 37 Βασ. (42. 2). 'Ορ. ἀνωτέρ. § 83 σημ. 6.

'Η διατάττουσα τὸν πλειστηριασμὸν ἀπόφασις διορίζει πρὸς τοῦτο συμ-

δ') ἐὰν ἀμφισβητῶνται τὰ δικαιώματα τῶν συγκοινωνῶν, διορίζεται συμβολαιογράφος πρὸς διακάθαρσιν τῆς ομάδος. παρ' αὐτῷ λοιπὸν γίνονται αἱ ἀμοιβαῖαι προτάσεις καὶ ἀντιλογίαι τῶν μερῶν¹³, ἃς παραπέμπει δι' ἐκθέσεως ὁ συμβολαιογράφος εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ πρωτοδικείου πρὸς ἐκδίκασιν, μεθ' ἣν συντάσσονται ὑπὸ τῶνπραγματογνωμόνων αἱ μερίδες καὶ γίνεται ἡ κλήρωσις κατὰ τὸν ἀνωτέρω ἐξηγηθέντα τρόπον¹⁴.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Λογιστικὴ δίκη α).

α) γενικά.

§ 196. Οἱ ἀλλοτρίαν διαχειρισάμενοι περιουσίαν ὀφείλουσι λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν¹. τοιοῦτοι δὲ εἰσὶν

βολαιογράφον. ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ τηροῦνται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθ. 1093. 1094. — Κατὰ παραγγελίαν τίνος ἐκτελεῖ ὁ κλητὴρ τὰς προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ; Τοῦ συμβολαιογράφου βεβαίως. Πολ. 1092 ἐδ. 2. 1086. 1077. Carré ζ. 3170. Ὑπάρχει ἐναντία τις ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν. Εἰρητὴρ. σ. 155 § 15.

13) Ἡ συζήτησις ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου στρέφεται εἰς τὸν προσδιορισμὸν α) τοῦ ποσοῦ τῆς διανεμητέας περιουσίας, ἡγουν ἐξετάζεται τί πρέπει ν' ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτῆς, ὡς ἀνῆκον ἰδίως εἰς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τῶν μετόχων, ἢ τί πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς αὐτήν (π. χ. ἡ προῖξ, τὰ παρ' ἑνὸς μόνοι τῶν μετόχων συναχθέντα εἰσοδήματα), β') τοῦ μεγέθους τῆς μερίδος ἐκάστου μετόχου, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀσυμφωνία περὶ τούτου. Πολ. 1097.

14) Πολ. 1096. 1098. 1099.

α) Ηρβ. Bayer Summarisshe σ. 204. Scuffer I Comment. Γ', 333. Berriat 352. Dalloz Compte.

Πολ. 695—716. Γαλ. 527—542. Βαυαρ. Σχ. § 201—207.

1) Πολ. 695. Ἡ διαχείρισις, ἵνα πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρεώσῃ πρέπει νὰ

οἱ ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες, οἱ καταδικασθέντες εἰς ἀπόδοσιν καρπῶν καὶ οἱ μεσεγγυοῦχοι κατεσχημένων πραγμάτων². Ἡ διαχείρισις παράγει διττὴν ὑποχρέωσιν ὑπὲρ τοῦ κυρίου τῆς διοικηθείσης περιουσίας, τὴν λογοδοσίαν καὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐξ αὐτῆς λοιπάσματος· διὸ καὶ περὶ ἀμφοτέρων τούτων δυνατόν νὰ γεννηθῇ ἀμφισβήτησις³.

β) ἐκουσία λογοδοσία.

§ 197. Αὕτη λαμβάνει χώραν ὡςάκις ἡ διαφωνία στρέ-

περιέχῃ ἄθροισμα διαφόρων εἰσπραξέων καὶ δαπανῶν (χρηματικῶν ἢ ἄλλων) ὡς πρὸς ἄλλοτρίαν περιουσίαν· ἀλλ' ἄρκεῖ καὶ διαχείρισις περὶ εἰσπράξεις μόνον στραφεῖσα. τῶν διαχειρίσεων καθίσταται πολλάκις ἀδύνατος σχεδὸν ἢ ἐκκαθάρισις καὶ τοῦ ἐξαγομένου αὐτῶν ἢ εὗρεσις, ἐὰν δὲν καταστρωθῶσιν ἐγγράφως καὶ μία πρὸς μίαν αἱ διάφοροι δαπάναι καὶ εἰσπράξεις, ἐκτὸς δὲ τούτου εἶναι λίαν δυσχερὲς εἰς τὸν κύριον τῆς διοικηθείσης περιουσίας νὰ γνωρίζῃ τὰ αὐθέκχιστα τῆς διαχειρίσεως, ἢ ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ δοσιλόγου τὴν ἀπόδοσιν τοῦ λοιπάσματος. ἐντεῦθεν ἡ κύρωσις ἰδίᾳ περὶ τὰς λογοδοσίας διαδικασίας·

2) Νόμ. 1 § 3 Β.κ.σ. (38· 3). Ν. 46 § 4 Β.κ.σ. (8· 2). Ν. 2· Π. (3· 5). Πολ. 853. 889. 962. 1079. Dalloz ἀρ. 24. Pigeau II. 226. — Οἱ διαχειρισταὶ δημοσίων χρημάτων καὶ οἱ τῶν δήμων εἰσπράκτορες; ἀρθ. 15 τοῦ διατ. περὶ Ἑλεγ. συνεδρίου. ἀρθ. 111 τοῦ περὶ δήμ. Νόμ. ἀλλὰ Πολ. 713;

3) Bayer σ. 204. Δηλαδή ἡ ὁ ὑπόλογος ἀναγνωρίζει ἐκυτὸν ὑπόχρεον εἰς τὸ δοῦναι λόγον ἢ ὅχι· ἐν τῇ πρώτῃ ὑποθέσει εἰ μὲν οἱ διαφερόμενοι συμφωνήσωσι περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ λογαριασμοῦ, δὲν ὑπάρχει διένεξις καὶ ἐπομένως οὐδὲ δίκης ἀφορμή. διαφωνίας ὁμοῦς ἀναφυσίτης, γίνεται δίκη πρὸς διάλυσιν αὐτῆς. Ὅθεν ὑπάρχουσι δύο εἴδη λογοδοσίας ἢ ἐκουσία καὶ ἡ ἀναγκαία εἴτε βιαία. ἡ ἐκουσία δὲ υποδιαιρεῖται πάλιν εἰς ἐξώδικον καὶ εἰς δικαστικὴν· αἱ διατάξεις τῆς δικονομίας (ἀρθ. 697 — 700) ρυθμίζουν μόνον τὰ τῆς δικαστικῆς. τῆς ἐκουσίας μὲν δικαστικῆς λογοδοσίας γίνεται χρῆσις συνήθως ὅταν ὁ λογοδοτῶν φρονῇ ὅτι ἐκ τῆς λογοδοσίας θέλει ἐξέλθει αὐτὸς δανειστής, τῆς ἀκουσίας δὲ, εἰς τὴν ἐναντίαν ὑπόθεσιν. — Εἰς τὰς περὶ λογοδοσίας δίκας δύνανται νὰ παρεμβῶσι καὶ οἱ δανεισταὶ τῶν διαδίκων Πολ. 716.

φεται περὶ τὸ ἀποτέλεσμα μόνον τοῦ λογαριασμοῦ. ἤ-
γουν ὁ λογοδοτῶν συντάσσει ἐνταῦθα κατὰ τὸν τύπον τῶν
δικογράφων λογαριασμὸν¹, περιέχοντα λεπτοτομερῶς τὰς
εἰσπράξεις καὶ δαπάνας καὶ τὸ ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως αὐ-
τῶν ἐξαγόμενον². ὁ λογαριασμὸς οὗτος ἐπιδίδοται τῷ
δεξιλόγῳ μετὰ τῶν ἀποδείξεων, αὐτὸς δ' ἀποκρίνεται κατὰ
τὰς διοτυπώσεις καὶ προθεσμίας τῶν συνήθων δικῶν³. ἄ-

1) Ὁ λογαριασμὸς ἐπιδίδοται εἰς τὸν δεξιλόγον διὰ κλητῆρος, περὶ αὐ-
τὸν δὲ στραφῆσεται μεταταῦτα ἡ δίκη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου. ἄρα ὁ λο-
γαριασμὸς οὗτος ὀφείλει κατὰ τὸ 136 ἄθρον νὰ περιέχῃ ἐν ἀρχῇ τὸ ὄνομα τῶν
διαδίκων καὶ τοῦ δικαστηρίου. ἀντὶ αἰτήσεως χρησιμεύει ἐνταῦθα τὸ ἐκ τῆς
ἀντιπαραθέσεως τῶν δοσοληψιῶν ἐξ α γ ὁ μ ε ν ο ν, οὗ σιωπηρῶς αἰτεῖται
τὴν ἐπικύρωσιν ὁ δοσίλογος.

2) Ἡ γαλ. δικονομία δὲν περιέχει διατάξεις περὶ τῆς ἐκουσίας λογοδο-
σίας· Carré ζ. 1854. Πολ. 696. Γαλ. 533.—Κυρίως ἐκ δύο κεφαλαίων
σύγκειται: πᾶς λογαριασμὸς, ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῶν εἰσπράξεων (δοῦναι) καὶ ἐκ
τοῦ κεφαλαίου τῶν δαπανῶν (λαβεῖν). ἐν τῷ κεφαλαίῳ δὲ τούτῳ ὑπάγονται καὶ
τὰ ὀφειλόμενα. ἐὰν ὥσιν ἴσαι αἱ δαπάναι καὶ αἱ εἰσπράξεις, συμψηφίζονται
ἀμοιβαίως καὶ οὐδέτερον τῶν μερῶν ἀναδείκνυται ὀφειλέτης· ἄλλως ἀνώ-
τεραι μὲν εἰσπράξεις καθιστῶσιν ὀφειλέτην τὸν δοσίλογον, ἀνώτεραι δὲ δα-
πάναι, τὸν δεξιλόγον. Καλεῖται ἄ ν τ ῖ ζ υ ο ν (Saldo) ὅ,τι πρὸς ἐξίσωσιν
προστίθεται ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῶν εἰσπράξεων ἢ τῶν δαπανῶν.

3) Πολ. 697—699. Παρατηρητέον εἰδικώτερον ταῦτα· α') φιλόνηκοῦσιν
οἱ συγγραφεῖς τίς ἐστὶν ἐνάγων ἐνταῦθα (Bayer σ. 206 § 81). δικονομικῶς
μὲν ἐνάγοντος θέσιν ἐπέχει ὁ δοσίλογος, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν, ὡς πρὸς τὰς εἰ-
σπράξεις μὲν ἐνάγων ἐστὶν ὁ δεξιλόγος, ὡς πρὸς τὰ δαπάνας δὲ ὁ δοσίλογος·
κατὰ ταύτην λοιπὸν τὴν διάκρισιν κανονίζεται καὶ τὸ τῆς ἀποδείξεως βάρος· β')
περὶ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου ἴδ. ἀνωτ. § 40. καὶ οἱ ἐκτελεῖσθαι τῶν δια-
θηκῶν, ἐναγόμενοι πρὸς λογοδοσίαν, ὑπάγονται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς δι-
αχειρίσεως ἢ τῆς κατοικίας αὐτῶν. Εὐρετήρ. Θ'. 314 § 12. γ') ἡ ὑπόθε-
σις κατὰ γενικὸν μὲν κανόνα ὑπάγεται εἰς τὴν συνήθη διαδικασίαν, ἐπο-
μένως τῆς ἐπιδόσεως τοῦ λογαριασμοῦ πρέπει νὰ προηγηθῇ ἀπόπειρα συμ-
βιβασμοῦ, ἀλλ' ὅταν τὸ ἄθροισμα τῆς δοσοληψίας (εἰσπράξεων καὶ δαπα-
νῶν) δὲν ὑπερβάλλῃ τὰς 500 δραχμὰς, φρονῶ ὅτι δύναται τότε ν' ἀκολουθήσῃ

κολούθως ἐγγράφεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον τοῦ δικαστηρίου⁴.

Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαδικασία γίνεται ὡς ἐν ταῖς συνήθεσι δίκαις· ἀλλ' ἀνακρίνονται καὶ δικάζονται μόνον τ' ἀμφισβητούμενα κεφάλαια ⁵. διότι τὸ ἐν τῇ προδικασίᾳ ὁμολογηθὲν μέρος τοῦ λογαριασμοῦ κηρύττεται παρὰ τοῦ προέδρου ἐκτελεστόν ⁶.

δ λογοδοτῶν τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν. Bayer σ. 209. δ', τὰς παρατηρήσεις τοῦ δεξιλόγου ὀνομάζουσιν οἱ δικονομολόγοι *monita*. Morstadt Schlüssel σ. 230.

4) Πολ. 699· Ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτ. § 111 ἐκτεθέντα.

5) Τὸ δικαστήριον ἀναγνωρίζει ἐν τῇ ἀποφάσει τὰ δεδικοιολογημένα κεφάλαια, τὰ μὴ τοιαῦτα ἀπορρίπτει. καὶ περὶ τῶν ἀναποδείκτων διατάσσει ἀπόδειξιν· διότι πρέπει καὶ ἐπὶ τῆς ἐκουσίας λογοδοσίας ν' ἀκολουθῇ τὸ 712 ἄρθρον. Bayer σ. 210.— Κατὰ τὴν ἀνωτέρ. τρίτην σημείωσιν τὸ βᾶρος τῆς ἀποδείξεως ὡς πρὸς τὰς δαπάνας μὲν ἐπίκειται εἰς τὸν δοσίλογον, ὡς πρὸς τὰς εἰσπράξεις δὲ εἰς τὸν δεξιλόγον. Seuffert Comment. Γ' 333· ὁ λογαριασμός δὲ, ὃν συνέταξε καὶ παρέδωκεν ὁ δοσίλογος, ἀποτελεῖ ἐν συνόλῳ ὁμολογίαν σύνθετον (Langenn u. Kori I. 205), κρινομένην κατὰ τὰς περὶ ἀδαιρέτου τῶν ὁμολογιῶν ἀρχὰς (ἀνωτέρ. § 129). ἀλλ' ὁ δοσίλογος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ οὐ μόνον τὴν ἀλήθειαν τῶν δαπανῶν· ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναγκαιότητα αὐτῶν (ὅτι ἐ γ έ ν ο ν τ ο καὶ ὅτι ἔ π ρ ε π ε ν ἄ γ ε ί ν ω σ ι ν)· μεταχειρίζεται δὲ πρὸς τοῦτο καὶ ἔγγραφα τῶν προσώπων, μεθ' ὧν συνηλλάξατο· π. χ. ἀπόδειξιν πληρωμῆς δοθεῖσαν παρὰ τοῦ ἐργάτου τοῦ καλλιεργήσαντος τὴν ἀμπελον· διότι τοιούτου περιστατικοῦ τοιαύτην ἔγγραφον ἀπόδειξιν δύναται ν' ἀποκτήσῃ· ἀλλὰ καὶ ἡ ἑνορκος μαρτυρία τοῦ ἐργάτου εὐπρόσδεκτος ἐστίν, καθὼς ἔχουσα οὐ μόνον ἴσῃν ἀλλὰ καὶ μείζονα τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως βαρύτητα· ὅπερ παρορῶσιν ἐνίοτε τὰ ἡμέτερα δικαστήρια. Εὐρετήρ. Θ' 399—Περὶ μικρῶν καὶ ἀτημάντων δαπανῶν (π. χ. ἐν τινι ὁδοιπορίᾳ) δὲν πρέπει ν' ἀπαιτῇ τὸ δικαστήριον, ὡς παρατηρεῖ ὁ Seuffert (σ 333 σημ. 2), ἀκριβεῖς καὶ τελείας ἀποδείξεις· ἡ κοινὴ παντὸς ἀνθρώπου πείρα (πατίδῃλον) δύναται πολλάκις νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸ εἰς τὴν εὕρεσιν τοῦ μεγέθους τῆς δαπάνης, ἐστινότε δύναται καὶ εἰς ἐκτιμητικὸν νὰ προσφύγῃ ὄρκον. Schlink Γ' 49 ἀρ. 7.

6) Πολ. 700 ἐδ. 2. Γαλ. 535. Τοῦτο ἐννοεῖται μόνον ὡς πρὸς τὸ ὀλικὸν

γ') ἀναγκαία λογοδοσία.

§ 198. Αὕτη ἐνεργεῖται ὁσάκις ἡ διαφωνία ἐκτείνεται καὶ εἰς τὴν πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρέωσιν· τότε δὲ γίνεται ἡ ἐξῆς διαδικασία.

α) ὁ κύριος τῆς διοικηθείσης περιουσίας κινεῖ ἀγωγὴν¹ περὶ λογοθεσίας κατὰ τὴν συνήθη ἢ συνοπτικὴν διαδικασίαν². τὸ δὲ δικαστήριον, ἐὰν εὖρη βάσιμον τὴν ἀγωγὴν³, διατάσσει λογοδοσίαν, ὀρίζον συνάμα τόπον καὶ χρόνον πρὸς ἐγχείρισιν τοῦ λογαριασμοῦ καὶ εἰσηγητὴν πρὸς δι-

ἐξαγόμενον τοῦ λογαριασμοῦ, οὐχὶ δὲ τὰ καθ' ἕκαστον κεφάλαια. π. χ. κατὰ τὸν δοσίλογον τὸ ἐξαγόμενον τοῦ λογαριασμοῦ εἶναι λοιπασμα ἐκ 1000 δραχμῶν· ὁ δεξίλογος ἀναβιβάζει αὐτὸ εἰς 1500 δραχμ. ὡς πρὸς τὰς 1000 λοιπὸν συμφωνοῦσιν ἀμφοτέρω καὶ ταύτας δύναται νὰ κηρύξῃ ἐκτελεστάς ὁ πρόεδρος. — Κατὰ τῆς πράξεως τοῦ προέδρου, ὡς ἐκδιδομένης ἐν τῇ ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίᾳ, δὲν συγχωρεῖται ἀνακοπὴ (Πολ. 644), συγχωρεῖται ὁμοῦ κατὰ τῆς ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς ἀρξαμένης ἐκτελέσεως. Πολ. 126 (ὁρ. κατωτ. § 215 σημ. 11.).

1) Διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἐξαίτεται ὁ ἐνάγων «εἶναι ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος εἰς λογοδοσίαν»· περιττὸν εἶναι νὰ ὀρίξῃ καὶ ποσὸν, εἰς δ, ὡς ἐξαγόμενον τοῦ λογαριασμοῦ, νὰ καταδικασθῇ ὁ δοσίλογος. ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑποχρεούτης εἰς λογοδοσίαν ἀποφάσεως ἐξαναγκάζεται διὰ κατασχέσεως τῆς περιουσίας τοῦ δοσιλόγου ἢ προσωπικῆς αὐτοῦ κρατήσεως (ἄρθ. 695), ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ καὶ περὶ τούτου αἵτησις ὀριζομένου τοῦ καθ' ὑπόθεσιν λοιπάσματος· Πολ. 703.

2) Πολ. 701. 702. Τὸ σύνθημα ἢ συνοπτικὸν τῆς δίκης κρίνεται κατὰ τὰς γενικὰς περὶ τούτου διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας. Carré ζ. 1848. 1849. Εὐρετήρ. § 21. 22 γ'.

3) Διότι ἐνδεχόμενον εἶναι ν' ἀμφισβητήσῃ ὁ ἐναγόμενος τὴν πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρέωσιν (ἀρνούμενος π. χ. τὴν διαχείρισιν), ὅτε γίνεται χρεία νὰ προαποφασισθῇ τοῦτο — Ἐὰν ὁμοῦ ὁ ἐναγόμενος ἀνγνωρίσῃ τὴν πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρέωσίν του, καὶ ἀντὶ ἀπολογίας εἰς τὴν ἀγωγὴν, κοινοποιήσῃ τῷ ἐνάγοντι τὸν λογαριασμὸν τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ, παύει τότε ἡ περὶ τὴν ἀναγκαίαν λογοδοσίαν δίκη (arg. Πολ. 549), καὶ ἀρχεται ἡ ἐκουσία

εύθυνσιν τῆς διαδικασίας· τελευταῖον δὲ τὰ τῆς ἐξαναγκάσεως μέσα⁴.

β') διαδικασία παρὰ τῷ εἰσηγητῇ. κατὰ τὸν τεταγμένον χρόνον καὶ τόπον ἐμφανίζονται⁵ εἰς τὸν εἰσηγητὴν οἱ διάδικοι, ὁ μὲν δοσίλογος ἵνα παραδώσῃ τὸν λογαριασμὸν μετὰ τῶν ἀποδείξεων, ὁ δὲ δεξίλογος ἵνα ἐπενέγκῃ (ἀμέσως ἢ βραδύτερον) ὅσας τυχὸν ἐναντίον αὐτοῦ ἔχει παρατηρήσεις⁶. ὁ εἰσηγητὴς δὲ συντάσσει περὶ τῶν γενομένων ἔκθεσιν⁷.

Σημειωτέον δὲ εἰδικωτερον καὶ ταῦτα ἀπολιπομένου

λογοδοσία, ἣτις ἐκτελεῖται κατὰ τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ § ἐξηγηθέντα. Εὐρετήρ. § 20. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ὅρ. Carré ζ. 1854.

4) Πολ. 702. Γαλ. 530. Ἡ αὕτῃ ἀπόφασις διορίζει τὸν εἰσηγητὴν καὶ διατάττει τὴν κατάσχεσιν ἢ προσωπικὴν κράτησιν. παρ' ἡμῖν εἶναι ἀναμφίβολον τοῦτο. «διατάσσεται δὲ συγχρόνως διὰ τὴν περίπτωσιν . . .». ἀλλὰ καὶ οἱ γάλλοι συμφωνοῦσι (Carré ζ. 1870). παράλειψις τις ὡς πρὸς τοῦτο ἀναπληροῦται δ. ἀ δευτέρως ἀποφάσεως. Carré ζ. 1852 bis — Περὶ τοῦ ἰκκνοῦ νὰ διοριθῇ εἰσηγητὴς καὶ περὶ τῆς προθεσμίας ἰσχύουσιν αἱ γενικαὶ ἀρχαί. Ὅρ. ἀνωτέρ 125. Carré ζ. 1853 bis. 1855. 1866, Dalloz ἀρ. 68. 59. 61.

Ἡ ὑποχρεῶσιν εἰς λογοδοσίαν ἀπόφασις εἶναι ὀριστική; ἀνωτ § 87 σημ. 4. Περὶ τῆς ἐκκλήσεως τῶν τοιούτων ἀποφάσεων περιέχει ἐξαιρετικὰς τινὰς διατάξεις τὸ ἄρθ. 528 τῆς γαλ. δικονομίας· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα τὸ 780 ἄρθρον τῆς ἡμετέρας δικονομίας. Δύναται νὰ ἐγγραφῇ δυνάμει αὐτῆς ὑποθήκη; Ὁρθότερα φαίνεται ἡ γνώμη τῶν καταφατικῶς ἀποφαινομένων. Πρβ. Carré ζ. 1844 sex. Καλλιγ. Β' 425 ἀρ 434.

5) Αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου· κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 95. 97 ἀρχεῖ καὶ γενικὴ πληρεξουσιότης. τὸ 534 ἄρθ. τῆς γαλ. δικονομίας ἀπαιτεῖ εἰδικὴν πληρεξουσιότητα. Schlink σ. 38. Dalloz. ἀρ. 108.

6) Πολ. 704, 705. — Κατὰ τὸ 534 ἄρθ. τῆς γαλ. δικονομίας le rendant présentera et affirmera son compte. ἀλλ' ἡ affirmation αὕτη κατὰ τοὺς γάλλ. συγγραφεῖς δὲν σημαίνει πλέον βεβαίωσιν ἑνορκον. Carré ζ. 1867. Dalloz ἀρ. 108. 7) Πολ. 707. 708.

τοῦ δοσιλόγου κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς ἀποφάσεως, σημειοῦται τοῦτο ἐν τῇ ἐκθέσει καὶ ἐκτελοῦνται κατ' αὐτοῦ τὰ διαταχθέντα ἐξαναγκαστικὰ μέτρα ⁸. ἀπολιπομένου τοῦ δεξιλόγου κατὰ τὴν πρώτην προθεσμίαν ἢ θατέρου τῶν διαδίκων κατὰ τὴν δευτέραν⁹, ἢ τέλος μενόντων κεφαλαίων τοῦ λογαριασμοῦ φιλονεικουμένων ¹⁰, σημειοῖ ταῦτα ἐν τῇ ἐκθέσει ὁ εἰσηγητὴς καὶ παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ

1) Οἱ φυλάξεις δηλ. τοῦ δοσιλόγου ἢ ἡ κατάσχσεις τῆς περιουσίας αὐτοῦ. ὡς δὲ ἡ χρῆσις τῶν μέτρων τούτων σκοπεῖ τὴν ἐξανάγκασιν τῆς λονακαίας, ἔπεται ὅτι ὁ δοσίλογος δύναται ἢ νὰ προτιμήσῃ νὰ ὑποστῇ αὐτὰ καὶ νὰ μὴ δώσῃ λόγον, ἢ ν' ἀπαλλαχθῇ αὐτῶν λογοδοτῶν καὶ μεταταῦτα, ὅτε τὰ τυχὸν εἰσπραχθέντα ἐκ τοῦ πλειστηριασμοῦ πραγμάτων αὐτοῦ χρήματα καταλογίζονται εἰς τὸ λοῖπασμα ἢ ἐπιστρέφονται. Carré.ζ. 1868. 1868 bis. Dalloz ἀρ. 104—107.

9) Ἡ μὴ ἐμφάνισις τοῦ δεξιλόγου εἰς τὰς δύο ταύτας περιπτώσεις παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν δοσίλογον νὰ ἐνεργήσῃ τὰς τοῦ 715 ἄρθ. διατάξεις. Γαλ. 542.

10) Ὁ εἰσηγητὴς ὀφείλει κατὰ τὸ ἄρθρ. 706 νὰ προσπαθῇ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐνώπιον αὐτοῦ διαδικασίας νὰ συμβιβάσῃ τὰ μέρη (Carré ζ. 1884). δύναται δὲ νὰ κηρύξῃ ἐκτελεστὸν τὸ ὁμολογηθὲν μέρος τοῦ λογαριασμοῦ (Πολ. 709. Γαλ. 535. ἰδ. ἄνωτέρ. § 197 σημ. 6). Ζητεῖται, ἂν ἔχῃ ὁ διάδικος ἐνδίκον τι μέσον κατὰ τῆς πράξεως ταύτης τοῦ εἰσηγητοῦ; Καθ' ἡμᾶς αὕτη ἡ ἀπάντησις φαίνεται ὀρθοτέρα. Ὅ,τι μέσον προσβολῆς ὑπάρχει κατὰ τίτλων ἐκτελεστῶν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ἐνταῦθα, ἡγουν ἀνακοπὴ κατὰ τῆς ἐπιταγῆς ἢ τῆς ἀρξαμένης ἐκτελέσεως, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθ. 709, 120, 235 καὶ 871. Τῶν γάλλων συγγραφέων τινὲς συγχωροῦσι ἀνακοπὴν, ἄλλοι ἔφρουν· Carré ζ. 1873. 1874. Dalloz. ἀρ. 114.

Δύναται νὰ γραφῇ ὑποθήκη δυνάμει ταῦ ἐκτελεστηρίου τούτου τοῦ εἰσηγητοῦ; Ὁχι κατὰ τὸ 14 ἄρθ. τοῦ Ν. τῶν Ὑποθ. Καλλιγ. Β', 457 ἀρ. 435. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τοῦ ἐκτελεστηρίου τοῦ προέδρου (ἄνωτ. § 197 σημ. 6). Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἐναντίαν ἀποφαίνονται γνώμην ἕνεκα τῶν ἀρ. 2117. 2123 τοῦ ἀστυχοῦ αὐτῶν κώδ. Carré ζ. 1872. Dalloz. ἀρ. 114.

ἀκροατήριον, ὀρίζων συγχρόνως τὴν δικάσιμον ἡμέραν ¹¹.

γ') διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου. ἡ συζήτησις ἄρχεται ἀναγινώσκοντος ἔκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων κεφαλαίων· ἔπειτα γίνονται αἱ προτάσεις καὶ ἀναπτύξεις τῶν διαδίκων κατὰ τὰς διατυπώσεις τῆς συνήθους διαδικασίας ¹². Τὸ δικαστήριον ἀποφαίνεται διὰ μιᾶς ἀποφάσεως περὶ πάντων τῶν κεφαλαίων, καὶ τὰ μὲν δεδικοιολογημένα παραδέχεται, τὰ δ' ἐναντία ἀπορρίπτει καὶ περὶ τῶν ἀναποδείκτων διατάσσει ἀπόδειξιν ¹³. ἐν τῇ ἀποφάσει καταχωρίζονται αἱ εἰσπράξεις καὶ αἱ δαπάναι καὶ ὀρίζεται ἀκριβῶς τὸ ἐξαγόμενον αὐτῶν μετὰ τοῦ τυχόν ὑπάρχοντος λοιπάσματος ¹⁴. Τὸ δικαστήριον δύναται ἐνίοτε νὰ ἐπιβάλῃ προσωπικὴν κράτησιν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου ἀναδειχθέντος διαχειριστοῦ ¹⁵.

δ') λάθη λογιστικὰ α).

§ 199. Ὁ τελεσιδίκως κριθεὶς λογαριασμὸς δὲν ὑπόκειται εἰς ἀναθεώρησιν ὡς πᾶν δεδικασμένον πρᾶγμα¹.

11) Πολ. 705. 708. Γαλ. 538. 539. 12) Πολ. 711. Ὅρ. ἀνωτ. § 143.

13) Πολ. 712. Bayer Summ. 240. Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀριστικὴ καὶ δὲν δύναται πλέον ν' ἀνακληθῇ ὡς πρὸς τὰ κεφάλαια τῶν εἰσπράξεων ἢ δαπανῶν, τὰ ὑποῖα ἀναγνωρίζει ἢ ἀπορρίπτει. ΑΠ. 352 τοῦ 1855.

14) Πολ. 712 ἐδ. 3. Γαλ. 540. Ἡ ἀπόφασις αὕτη κανονίζει ὀριστικῶς τὰ τοῦ λογαριαμοῦ. μέχρις αὐτῆς πάντα τὰ προηγούμενα μέτρα φέρουσι προσωρινὸν χαρακτῆρα. Carré ζ. 1885 bis.

15) Πολ. 713. 1000 § 1. Γαλ. 426 § 2.

α) Merlin Quest Δ' § 1. Σαβιν. Συστ. ΣΤ'. 369. — Πολ. 714. Γαλ. 544.

1) Ὡστε ἡ διάταξις τοῦ 714 ἄρθρου, ἡ ἀπαγορεύουσα τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ ὅλου λογαριαμοῦ δὲν εἰσάγει νέον τι, ἀλλὰ μόνον τὸ τοῦ ἄρθρου 273 § 3 τεκμήριον « τὸ δεδικασμένον ἀντὶ ἀληθείας παραλαμβάνεται » ἐπαναλαμβάνει. ἐπομένως τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν αὐτεπαγ-

ἀλλ' ὅμως καταδήλων ἀμαρτημάτων τῆς ἀποφάσεως συγχωρεῖται διόρθωσις ², γινομένη παρὰ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου ³. πλὴν μόνον ἅ) διὰ λογιστικὰ λάθη, ὅπερ ἐστὶν ἀμαρ-

γέλτως τὴν ἀπχόρευσιν ταύτην, οὐδενὸς δημοσίου συμφέροντος ἀναμειγνυμένου εἰς αὐτήν. Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς κλίνουν πρὸς τὴν ἐναντίαν γνώμην. Chauveau sur Carré ζ. 1886 ter. Dalloz ἀρ. 151, ὡς καὶ οἱ γερμανοὶ. Bayer σ. 426 ἐν ἀ. Linde Rechtsmitt I. 33.

2) Ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα ἀμαρτήματα ἡ ἀπόφασις δὲν γίνεται τελεσιδίκος (Πολ. 753 § 1). καὶ δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ διόρθωσις αὐτῆς ἐντὸς τριακονταετίας (Πολ. 756 § 2). Chauveau sur Carré ζ. 1886 quinq. Dalloz ἀρ. 199.—Ἀλλὰ γεννηθείσης φιλονεικίας περὶ τοῦ λογιστικοῦ λάθους καὶ ἀποφνηαμένου τοῦ δικαστηρίου, ἀπαράδεκτος εἶναι πλέον πᾶσα περὶ διορθώσεως πρότασις. Dalloz ἀρ. 178.

Τὸ νὰ συγχωρῇται ἡ διόρθωσις ἀποφάσεως τελεσιδίκου εἶναι ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος καθ' ὃν αἱ τελεσιδικοὶ ἀποφάσεις ἀποτελοῦσι τεκμήριον τοῦ νόμου ἀσάλευτον· ὅθεν πρέπει ἡ ἐξαίρεσις αὕτη νὰ περιορίζεται ἀκριβῶς εἰς τὰ θέματα τοῦ 714 ἄρθρου.

Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ 714 ἄρθρον ἐφαρμόζεται κατ' ἀναλογίαν καὶ εἰς τὰς ἐξωδίκους λογοδοσίας· ὅπερ καὶ ὑπὸ τοῦ ῥ. δικαίου ὑποστηρίζεται. Ν. 64 Βασ. (14. 2).

« Ἡ διάταξις ἐνομοθέτησε τὴν πλάνην τὴν περὶ ψῆφον (λογαριασμὸν) γενομένην, εἴτε ἐξ ἑνὸς συναλλάγματος εἴη τὰ χρεωστούμενα, εἴτε ἀπὸ πολλῶν, τῇ ἀληθείᾳ πρόκριμα μὴ ποιεῖν. ἐπειδὴ τοῦτο πολλάκις νενομοθετῆται, ὅτι καὶ τοὺς μετὰ τινος γενομένους πολλάκις λόγους ἔξεστι πάλιν ἀναψηλαφᾶν, εἰ μὴ ἄρα ἐκρίθη τὰ περὶ τούτων ἅπαξ ἢ καὶ διάλυσις (συμβιβασμὸς) παρηκολούθησεν».

3) Τὸ Δικαστήριον δηλ. τὸ ἐκδὸν τὴν περὶ τοῦ λογαριασμοῦ ἀπόφασιν, δικάζει καὶ τὴν περὶ διορθώσεως τῶν λογιστικῶν λαθῶν αἴτησιν, εἴτε πρωτοδικεῖον εἶναι τοῦτο εἴτε ἐφετεῖον, ἐκτὸς ἂν δὲν ὑπάρχῃ πλέον (π. γ. διαιτητικὸν δικαστήριον), ἢ αἰτῇται διόρθωσις ἐξωδίκου λογαριασμοῦ. Carré ζ. 1886. quinq. 1887 bis. Dalloz ἀρ. 188 ἐπ.

Ἀντὶ τῆς ἐπ' ἀναφορᾷ αἰτήσεως ἔχει ὁ διάδικος, ἐντὸς τῆς πρὸς ἐφεσιν προθεσμίας, καὶ τὸ ἐνδίκον τῆς ἐφέσεως μέτρον. Πολ. 759 § 1 « ἡ ἐφεσις εἶναι περὶ τῆς ἐπὶ ἀπλῶν λογιστικῶν σφαλμάτων » Ν. 44 Βασ. (9. 1) « εἰ δὲ περὶ συμψηφισμὸν (σύνψιν) ὁ δικαστὴς ἐπλανήθη, διορ-

τήματα περὶ μαθηματικὴν τινὰ ἐργασίαν⁴, β) διὰ παραλείψεις κεφαλαίων ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως⁵, γ') διὰ διπλὴν ἐγγγραφὴν τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου, καὶ δ') δι' ἐσφαλμένην ἐγγγραφὴν ἀποδοκιμασθέντων κεφαλαίων⁶.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Διαδικασία ἐπ' ἀναφορᾷ.

Α') γενικά α).

α) ὁρισμός.

§ 200. Αἰτήσεις μὴ περιέχουσai στοιχεῖα ἀγωγῆς, ἤγουν

θοῦται ἡ ψῆφος καὶ χωρὶς ἐκκλήτου». contra Carré ζ. 1887.

4) Π. χ. πρόσθεσιν, ἀφαίρεσιν κ. λ. τὸ δικαστήριον δηλ σκέπτεται οὕτω (N. 44. Βασ. 9. 1) « ἐφάνη μοι ὁ Πέτρος χρεωστῶν ἀπὸ τῆς δε τῆς αἰτίης 50 νομίσματα, καὶ ἀπὸ τῆς δε 25, καὶ διατοῦτο συνορῶ αὐτὸν δοῦναι τὰ ἑκατὸν νομίσματα. »

5) Ἡ παράλειψις κεφαλαίου δαπάνης ἢ εἰσπράξεως δύναται νὰ συμβῇ τριχῶς, α) δὲν καταχωρίζεται διόλου εἰς τὸν λογαριασμὸν τὸ κεφάλαιον τοῦτο, β) καταχωρίζεται μὲν ἀλλὰ τὸ δικαστήριον ἀφίνει αὐτὸ ἀναποφάσιστον, γ) τὸ δικαστήριον ἀναγνωρίζει τὴν ὀρθότητα τοῦ κεφαλαίου καὶ ἐγκρίνει αὐτὸ ἀλλ' ἐν τῇ καταστρώσει τοῦ λογαριασμοῦ παραλείπει νὰ τὸ ὑπολογίσῃ. Ἐρωτᾶται ἤδη, καὶ τὰς τρεῖς ταύτας παραλείψεις περιλαμβάνει ὁ νόμος ; Μόνον τὴν τρίτην κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην (Carré ζ. 1886 quat ... les omissions d'articles admis par le jugement. Dalloz ἀρ. 178). ἡ δευτέρα παράλειψις διορθοῦται διὰ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναψηλαφῆσεως μέσου, ἡ δὲ πρώτη οὐδόλως ἀνήκει ἐνταῦθα, καθὼ μὴ ἀπαρτίζοντος μέρος τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ παραλειφθέντος νὰ καταχωρισθῇ ἐν τῷ λογαριασμῷ κεφαλαίου. Ἄλλως φρονεῖ ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐν τῷ Εὐρετηρίῳ (Θ'. 339) πραγματείας.

6) Π. χ. ἐνῷ τὸ δικαστήριον θεωρεῖ ἀπορρίπτέον κεφάλαιόν τι ὁ τοιοῦτος αὐτὸ μολόντοῦτο ἐν τῷ λογαριασμῷ.

α) Πολ. 640—655. Ἐν τῇ γαλλικῇ δικονομίᾳ ἐλλείπουσι γεν. καὶ δια-

δικαστικῆς ἀνορθώσεως δικαιώματος ὑπὸ ῥητοῦ προσώπου προσβληθέντος ¹, δικάζονται ἐπὶ τῇ ἀπλῇ προτάσει τοῦ ἐνδιαφερομένου, τουτέστι κατὰ τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν. Αἱ τοιαῦται αἰτήσεις ἀναφέρονται ὡς επιτολὴ εἰς πράγματα τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας καὶ ὑποβάλλονται ποτὲ εἰς ὁλόκληρον τὸ πρωτοδικεῖον, ποτὲ δὲ εἰς τὸν πρόεδρον μόνον αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον λαμβάνει χώραν ἐὰν αἰτῆται ²

α) διορισμὸς ἐπιτρόπου, κηδεμόνος ἢ δικαστικοῦ ἀντιλήπτορος, β) ἐπικύρωσις βουλεύματος συγγενικοῦ συμβουλίου, γ') ἀπαγόρευσις, δ') προσωρινὴ ἐγκατάστασις εἰς τὴν νομὴν τῆς περιουσίας ἀφάντου, ε) διόρθωσις ληξιαρχικῆς πράξεως, ς) ἀδεια παρὰ γυναικὸς ὑπάνδρου εἰς τὸ κινῆσαι ἀγωγὴν, ζ') χωρισμὸς κτημάτων, η') χωρισμὸς ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης (διάστασις), θ') διαζύγιον καὶ ι) ἔκστασις ὑπαρχόντων.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν θεμάτων τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν δικαζόμενα ³, προσέτι ἡ αἴτησις ἀδείας πρὸς εἰσαγωγὴν δίκης κακοδικίου ⁴.

τάξεις, κανονίζουσαι τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν. εὐρίσκεται ὁμοίως αὕτη ἀπαράλλακτος σχεδὸν ὡς καὶ παρ' ἡμῶν ἐν τισιν εἰδικοῖς θέμασι· π. χ. ἀρθ. 855, 856, 859, 860, 861, 862. Πρβ. Rauter σ. 440. Schlink I. 501. Berriat σ. 146. Εὐρετήρ. Α' 262,

1) Ἴδε ἀνωτέρ. § 82 σημ. 1. Πολ. 640 «πᾶσα πρὸς.... τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον ἀποτεينوμένη, καὶ μὴ περιέχουσα ἀληθοῦς ἀγωγὴν αἰτησις, συντάσσεται ἐν εἴδει ἀναφορᾶς». Ν. 51 Π. (14. 7) Nihil aliud est actio, quam jus, quod sibi debeatur, iudicio persequendi. 2) Πολ. 640.

3) Τοιαῦτα εἰσὶ π. χ. τὰ θέματα τῶν ἀρθρ. 41, 42, 295, 557, 879, 997 (ΑΠ. 122 τοῦ 52), 1032, 1044, 1076, 1083, 1095 καὶ 1099 τῆς πολ. δικονομίας.

4) Πρβ. ἀρ. 2—4 τοῦ Διατ. τῆς 8 ἰουλ. 1838 περὶ ἀγωγῆς κακοδικίου. τὸ θέμα τοῦτο τῆς ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίας ἔχει τὰ ἰδιάζον, ὅτι ἡ διαδικασία

β) διαδικασία.

§ 201. Ἡ ἀναφορὰ πρέπει νὰ φέρῃ τὸν τύπον δικογράφου· εἰσάγεται δὲ ἄνευ ἀποπείρας συμβιβασμοῦ καὶ χωρὶς νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τινὰ ὡς ἀντίδικον, ἐκτὸς ἂν τὸ δικαστήριον διατάξῃ τοῦτο ¹. ὅτε μετατρέπεται ἡ δίκη εἰς συνοπτικὴν ². Εἶναι ὁμῶς ὑπόχρεος εἰς προαπόδειξιν ὁ ἀναφερόμενος. διατοῦτο ὀφείλει νὰ ἐπισυνάπτῃ τῇ ἀναφορᾷ ἢ νὰ σημειοῖ ἐν αὐτῇ τ' ἀποδεικτικὰ αὐτοῦ μέσα ³. Ἐπειδὴ δ' ἐνταῦθα ἡ δίκη γίνεται συνήθως ἄνευ ἐναγομένου, προσδιορίζεται ἄλλοθεν τοῦ δικαστηρίου ἡ ἀρμοδιότης ⁴.

Ὁ πρόεδρος διορίζει ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς εἰσηγητὴν δικαστὴν, ὁρίζει τὴν δικάσιμον καὶ διατάσσει τὴν εἰς τὸν εἰσαγγελέα κοινοποίησιν τῆς ἀναφορᾶς ⁵.

γ') ἀπόφαισις.

§ 202. Ἡ συζήτησις, γινομένη καὶ ἀπόντων τῶν διαδίκων, ἄρχεται ἀναγινώσκοντος ἔκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ

γίνεται ἐν συμβουλίῳ καὶ ἀπόντων τῶν διαδίκων, ἐπομένως οὔτε εἰσηγητὴς διορίζεται. ¹) Πολ. 641. 642 ἐδ. 4.

²) Ἡ ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασία ἐπὶ δ' ὅσο στηρίζεται βάσεων καὶ πρὸς δ' ὅσο τείνει σκοποὺς, ἡγουν τοῦτο μὲν τοῦ νὰ εὐκολύνῃ τὸν ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς αἰτήσεώς του ἄνευ ἀντιδικίας πρὸς ἄλλον τινὰ, τοῦτο δὲ τοῦ νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὸν νὰ μὴ ἐμπλέκῃ εἰς δίκην πρόσωπα ἀμέσως μὴ ἐνδιαφερόμενα (μόνον δὲ τὸ δικαστήριον ἔχει ἐξουσίαν ν' ἀποφανθῇ περὶ τούτου). Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι δὲν δύναται τις δίκην ἐπ' ἀναφορᾷ νὰ μετατρέψῃ αὐθαίρετως εἰς συνοπτικὴν δίκην, καλῶν ἀπ' εὐθείας τὸν κατ' εἰκασίαν ἐναγόμενον. Contra Chauveau sur Carré ζ. 2895 bis. Εὐρετήρ. σ. 264 § 13.

³) Πολ. 642 ἐδ. 2. Γαλ. 859. Τί ἐστὶ προαπόδειξις ὅρ. ἀνωτέρω § 118.

⁴) Κατωτέρω ἐξηγεῖται ποῖον ἐν τοῖς καθ' ἑκάστον θέμασιν εἶναι τὸ ἀρμοδίον δικαστήριον (§ 203—214). ⁵) Πολ. 643 ἐδ. 1.

ἀκουομένου τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ παρόντος διαδίκου¹.

Κατὰ τῆς ἀποφάσεως, ἣτις συνήθως πρέπει νὰ γίνηται ἐπὶ ἀκροατηρίου² καὶ ἀμέσως, δὲν συγχωρεῖται ἀνακοπὴ ἀλλὰ μόνον ἔφεσις ³. καὶ ἡ ἔφεσις ⁴ εἰσάγεται δι' ἀναφορᾶς, ἐκτὸς ἂν πρωτοδίκως παρέστη ἢ καὶ ἐκλητεύθη καὶ ἀντίδικος, ὅτε τηρεῖται ἡ τῶν συνοπτικῶν δίκων διαδικασία ⁵. Ἡ ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις ἀποτελεῖ δεδικασμένον μόνον μεταξὺ τῶν κεκλημένων διαδίκων⁶.

1) Πολ. 613 ἐδ. 2,

2) Ἐν Γαλλίᾳ γεννᾶται ἐνίοτε ἀμφιβολία ἂν πρέπει νὰ διεξάγῃται δημοσίως ἢ ἐπ' ἀναφορᾶς διαδικασία, καὶ ἰδίως ἂν ἡ ἀπόφασις ὀφείλῃ ν' ἀπαγγέλληται ἐπὶ ἀκροατηρίου (Carré ζ. 3003, 3027. Rauter § 419). τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην ἔλυσε ἡ ἡμετέρα δικονομία, παραδεχθεῖσα διὰ τοῦ 613 ἄρθρου τὴν δημοσιότητα. ἐξαιρεῖται ἡ ἀνωτέρω (§ 200 σημ. 4) μνημονευθεῖσα περίπτωσις,

3) Πολ. 644. Ἀνακοπὴ δὲν συγχωρεῖται, διότι τὴν ἀπουσίαν τοῦ διαδίκου ἀναπληροῖ τοῦ εἰσηγητοῦ ἢ ἔκθεσις· ὥστε δὲν εἶναι φόβος μήπως τὸ δικαστήριον δὲν ἀντελάβετο ὀρθῶς τῶν πραγμάτων.

Ἀπὸ πότε ἀρχεται ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει σημερινίαν ἔαν παρεστάθῃ ἐν τῇ δίκῃ μόνος ὁ ἀναφερόμενος. Ἀρχεται δὲ τότε ἡ προθεσμία ἀπὸ τῆς παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως (arg. ἀρ. 3 τοῦ διατ. περὶ ἀγωγῆς κακοδικίου). Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθ. 858) ἡ προθεσμία τρέχει ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς ἀποφάσεως. Colmet-Daage σ. 539.

4) Ἡ ἔφεσις ἐνταῦθα εἶναι πάντοτε δεκτὴ, ὡς στρεφομένης τῆς ὑπόθεσεως περὶ ἀόριστον ἀντικείμενον. Carré ζ. 3012.

5) Πολ. 644. Εἰσάγεται δηλ. εἰς τὸ ἐφετεῖον ἡ ὑπόθεσις ὡς συνοπτικὴ δίκη. ὅτι καὶ ἀνείρεσις συγχωρεῖται εἶναι ἀναμφίβολον (Rauter § 422. Εὐρετήρ. σ. 268 ἀρ. 18). ἐξαιρεῖται ἡ περίπτωσις τῆς ἀγωγῆς κακοδικίου ἀρ. 3. τοῦ περὶ τούτου Διατάγματος.

6) Πολ. 645. Κατὰ πρῶτον λόγον ὑποχρεοῦται διὰ τῆς ἀποφάσεως ὁ τὴν ἀναφορὰν εἰσαγαγὼν διάδικος, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ κατὰ διαταγὴν τοῦ δικαστηρίου κλητευθέντες εἰς τὴν δίκην. ἀλλ' ἡ τὴν ἀπαγόρευσιν διατάξασα ἀπόφασις ἰσχύει ἐφ' ὅσον ὑφίστανται οἱ λόγοι τῆς ἀπαγορεύσεως· ὅθεν κατὰ τὸ

B') ειδικαὶ περιπτώσεις.

A) διορισμὸς ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος α).

§ 203. Οἱ αὐτεξούσιοι, ἤτοι οἱ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ πατρὸς λελυμένοι, χρήζουσιν ἐνίοτε προστασίας. ὁ ἀστυχὸς νόμος προέβλεψε περὶ αὐτῆς διατυπώσας τὰ περὶ τῆς νομίμου καὶ κατὰ διαθήκην ἐπιτροπῆς· ἀλλ' αἱ διατυπώσεις αὗται ἀνεπαρκεῖς εἰσὶν ἐνίοτε. διατυπώθη καὶ εἰς τὰ δικαστήρια ἐξουσία τοῦ διορίζειν ἐπιτρόπους καὶ κηδεμόνας. Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν τοιαύτη ἀνάγκη παρίσταται ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἐπίτροπος νόμιμος ἢ κατὰ δόσιν τοῦ πατρὸς, ἢ ὁ ὑπάρχων ἀπηλλάγη, παρητήθη ἢ ἐπαύθη τῆς ἐπιτροπῆς ¹.

670 ἄρθρον δύναται ν' ἀνατραπῇ. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολός ἐστι τῶν ἀποφάσεων τούτων ἡ τελεσιδικία. ὕρ. ἄνωτέρ. § 91 σημ. 7. Rauter § 422.

Τὴν διὰ δικαστικῆς ἀδείας γενομένην πώλησιν ὀρφανικοῦ κτήματος δύναται νὰ προσβάλῃ κατὰ ρώμ. δίκαιον ὁ ὀρφανὸς, ἐὰν συναρπαγέντα δεῖξῃ αὐτὸν τὸν πραιτωρα. Νόμ., 1. 46 Βασ. (28. 9). Νόμ. 5 § 45 αὐτ. Rudorff Vormundschaft B'. 429.

Τρίτος μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ δίκην δύναται κατὰ τὸ 645 ἄρθρον ν' ἀνακόψῃ τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, διότι ὡς πρὸς αὐτὸν εἶναι *res inter alios*· ὅπερ ἰσχύει καὶ ὅταν ἡ ἀπόφασις ἐκδοθῇ ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ ἀναφερομένου μόνον, τοῦτο παρ' ἡμῖν οὐδὲν παρέχει σπουδαίας ἀμφιβολίας· Εὐρετήρ. Α'. 326 ἀρ. 17.

Τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ αἴτησιν δικαιοῦνται ἐνίοτε πολλὰ πρόσωπα νὰ ὑποβάλωσι (π. γ. Πολ. 646. 658)· γεννᾶται δὲ τότε τὸ ζήτημα, ἐὰν ἀπορρίψῃ ἓνὸς ἢ αἴτησις, δύνανται νὰ τὴν ἐπαναλάβωσιν οἱ λοιποὶ, ἢ ἀντίκειται αὐτοῖς τὸ δεδικασμένον; Κατὰ τὸν Demolombe (II'. 337) δύνανται. ἀλλ' ὀρθότερον εἶναι νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ περὶ δημοτικῶν ἀγωγῶν ἀρχαὶ τοῦ ρώμ. δικαίου, καθ' ὅς *si ex eadem causa saepius agatur, quum idem factum sit, exceptio vulgaris rei judicatae opponitur*.

α) Πολ. 646—649. Γαλ. κώδ. 403—417. Demol. Z', 416. Zachar. I. 101. Arndts § 444. Göschel Δ', § 751. Παπαρρόγ. § 268.

1) ἀρ. 22 τοῦ ἀστ. νόμου, δι' οὗ τροποποιεῖται τὸ 616 τῆς πολιτ. δι-

Τὸν διορισμὸν ἐπιτρόπου κλ. δύνανται νὰ αἰτήσωσιν οἱ συγγενεῖς παντὸς βαθμοῦ, οἱ δανεισταὶ ἢ ἄλλοι ἔχοντες συμφέρον, ἢ ὁ εἰσαγγελεὺς ἐξ ἐπαγγέλματος². Ἡ αἴτησις εἰσάγεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον³ τῆς κατοικίας τοῦ εἰς ἐπιμέλειαν θετέου· ἐπισυνάπτεται δὲ αὐτῇ γνωμοδότησις τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἥτις ἐπὶ ἀνηλίκων ἢ κυοφορουμένων ἀπαραίτητός ἐστι. τὴν γνωμοδότησιν ταύτην παραλειφθεῖσαν δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὸ δικαστήριον⁴.

B) ἐπικύρωσις βουλευματος συγγενικοῦ συμβουλίου.

α) Συγγενικὸν συμβούλιον α).

§ 204. Τὸ συγγενικὸν συμβούλιον συνέστη κυρίως ἐπὶ τῷ ἐφορεύειν τὰς πράξεις τῶν ἐπιτρόπων ὑπὲρ τῶν ἐ-

κονομίας. πρβ. καὶ ἀρ. 405 τοῦ γαλ. κώδικος. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διορίζεται καὶ ὁ εἰδικὸς ἐπίτροπος τοῦ ἀρθ. 9 ἐδ. 3.

2) ἀρθ. 22. ἀστ. νόμ. Πολ. 646. Γαλ. κώδ. 406. Demol ἀρ. 493—496. Zachar. σ. 102 σημ. 3, 4. Τινὲς τῶν συγγενῶν ὀφείλουσι νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸ δικαστήριον τοιαύτην αἴτησιν. Ν. 2 § 1 Π. (26. 6)· εἰσὶ τινες, οἷς ἐπάναγκες ἐστὶν αἰτεῖν ἐπιτρόπους, οἷον μήτηρ καὶ ἀπελεύθεροι. Νόμ. 2 § 29—31 Π. (38. 17). Νόμ. 46 Βχσ. (45. 4). Παπαρῥηγ. σ. 79. Demol ἀρ. 193. Arndts § 446.

3) Εἰς κατεπειγούσας περιπτώσεις δύνανται καὶ οἱ εἰρηνοδίκαι ἢ εἰσαγγελεῖς νὰ διορίσωσι προσωρινῶς ἐπίτροπον ἢ κηδεμόνα. Πολ. 649. ἀστ. νόμ. ἀρ. 22.

4) Πολ. 647. Ἐὰν ὁ διορισθεὶς ἐπίτροπος, κηδεμὼν κ. λ. δὲν ᾔτο παρὼν κατὰ τὸν διορισμὸν, εἰδοποιεῖται περὶ τούτου παρὰ τοῦ αἰτήσαντος τὸν διορισμὸν διαδίκου. Πολ. 648. Γαλ. 882.

α) Πολ. 650—654. ἀστ. νόμ. 30—33. Γαλ. κώδ. 406—416. Demol. Ζ'. 110. Zachar. I. 92. Συγκάλεσις συγγενικοῦ συμβουλίου δύναται νὰ

πιτροπευομένων. ἔχει δὲ καὶ τινα ἄλλα ἔργα· ἐνεργεῖ δὲ τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα διὰ γνωμοδοτήσεων καὶ βουλευμάτων ¹ περὶ διαφόρων ἀντικειμένων ²· δὲν εἶναι ἀρχὴ διαρκῆς, ἀλλὰ συγκροτεῖται ἐκάστοτε ἐκ τῶν ἐχόντων δικαίωμα προσώπων ³. Εἰδικώτερον δὲ ἰσχύουσι περὶ αὐτοῦ ταῦτα·

α) σύνθεσις. τὸ συγγ. συμβούλιον συντίθεται ἐκ τοῦ εἰρηνοδίκου, ὡς προέδρου, καὶ 6 ἕως 8 τὸ πολὺ ἐκ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν ἢ ἀγχιστέων⁴. ἡ κατοικία (τοῦ προσώπου δι' ὃ τὸ συμβούλιον συγκαλεῖται) ἐν περιμέτρῳ 2 σχοίνων προσδιορίζει τίς εἰρηνοδίκης καὶ τίνες συγγενεῖς εἰσὶ πρὸς τοῦτο ἀρμόδιοι⁵. μὴ εὕρισκομένων συγ-

χριστοῦ καὶ ἐπὶ ἐνηλίκων· Κατωτέρ· § 228 σημ. 6.

1) Demol. σ. 106 ἀρ. 320 ἐπ. Zachar. σ. 96. Παρ' ἡμῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος γνωμοδοτήσεις ἀπλῶς δίδουσι τὰ συγγενικὰ συμβούλια, οὐχὶ δὲ καὶ βουλευματα. Ἐσφαλμένως δὲ ἡ συνήθεια ὀνομάζει βούλευμα πᾶσαν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου πρᾶξιν.

2) Ἰδ. π. γ. τὰ ἀρθρ. 546, 660, 671, 672, 673 καὶ 1085 τῆς πολ. δικ. καὶ ἀρθ. 22. 24. 36. 42. 51. 53.—55. 61. 63. 64. 66. 70. 73—77. 99. 100. 103. 107. τοῦ ἀστ. νόμ. Ἐμπ. νόμ. 2.

3) Διὰ τοῦτο δύναται νὰ τύχη νὰ συνεδριάσωσιν ἄλλα πρόσωπα εἰς μίαν καὶ ἄλλα εἰς ἄλλην συνεδρίασιν. Demol. σ. 273.

4) Αστ. νόμ. 30. κατὰ τὸ ἀρθρον τοῦτο τὸ συγγενικὸν συμβούλιον συγκροτεῖται ἐξ ἡμισείας ἐκ τε τῶν πρὸς πατρός καὶ ἐκ τῶν πρὸς μητρὸς συγγενῶν ἢ ἀγχιστέων.

5) Ἐὰν ἀνθρωπὸς τις ἔχη συγγενεῖς εἰς διάφορα μέρη, ἐκεῖνοι ἐξ αὐτῶν συγκροτοῦσι τὸ συγγενικὸν συμβούλιον, οἵτινες κατοικοῦσιν ἢ διαμένουσιν ἐν τῇ περὶ τὴν κατοικίαν τοῦ ἀνθρώπου τούτου περιμέτρῳ 2 σχοίνων, ἥτοι 4 ὥρων. ἡ κατοικία δὲ αὐτοῦ εὕρσκεται ἐκ τῶν περὶ κατοικίας διατάξεων τοῦ νόμου. δύναται δὲ νὰ ᾖ καὶ κατοικία αὐτῶν καὶ ἡ τοῦ ἐπιτρόπου κατοικία· ὅτε γεννᾶται τὸ ζήτημα, ἂν διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς κατοικίας τοῦ ἐπιτρόπου, ἀλλάζει καὶ τὸ συγγεν. συμβούλιον. Demol. Ζ'. 146 ἀρ. 244.

γενῶν ἐντὸς τῆς εἰρημένης περιφερείας παραλαμβάνονται καὶ φίλοι τῆς οἰκογενείας⁶. Ἀνίκανοι νὰ χρησιμεύωσιν ὡς μέλη συγγ. συμβουλίου εἰσὶν οἱ καὶ πρὸς τὸ ἐπιτροπεύειν ἀνίκανοι⁷.

β) διάσκεψις. τὸ συγγενικὸν συμβούλιον συγκαλεῖται παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου κατ' αἵτησιν τινὸς τῶν ἐν τῷ 646 ἄρθ. ἀναφερομένων⁸ ἢ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος. ἡ προσκλήσις πρέπει νὰ ᾖ ἐγγραφὸς⁹ καὶ νὰ προσδιορίζῃ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς συνελεύσεως¹⁰. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ συγγεν. συμβουλίου εἰσὶν ἔγκυροι, ἐὰν παρευρεθῶσιν εἰς τὴν σύσκεψιν 4 τοῦλάχιστον μέλη καὶ ὁ εἰρη-

6) Νόμ. 215 Βασ. (2. 2). Φίλους λέγομεν οὐ τοὺς φιλῶς ἐγνωσμένους ἡμῖν, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντάς τι δίκαιον μεθ' ἡμῶν ἐκ δικαίου λογισμοῦ καὶ προφάσεως εὐλόγου.

7) Οἱ ἀνιόντες συγγενεῖς δύνανται νὰ προσληφθῶσιν εἰς τὸ συγγενικὸν συμβούλιον καὶ ἂν ᾖ ἀνήλικος ἢ γυναῖκες, π. γ. ἡ μήτηρ, μάμμη κ. λ. Γαλ. κώδ. 442. Ἀστ. νόμ. 30. 49.

8) Πολ. 662. Γαλ. κώδ. 406. Demol. ἀρ. 282—286. Λοιπὸν καὶ παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως. Τοῦτο παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον. Demol. ἀρ. 287.

9) Ὁ τακτικὸς δὲ τρόπος τῆς προσκλήσεως ἢ διὰ κλητῆρος κοινοποιήσις ἐστίν· ἀλλ' ὅταν ὁ εἰρηνοδίκης δὲν ὑποπτεύῃ ἀπειθειαν ἐκ μέρους τῶν προσκαλουμένων, δύναται νὰ προσκαλέσῃ αὐτοὺς προφορικῶς ἢ δι' ἀπλῆς ἐπιστολῆς· ἀλλὰ τότε ἡ μὴ ἐμφάνισις αὐτῶν δὲν ἐπιφέρει τὰς ζημίας τοῦ νόμου. Demol. ἀρ. 288—290. Zachar. I. 95. σημ. 7.

10) Ὁ τόπος τῆς συνελεύσεως, ἐὰν ἐν τῇ προσκλήσει δὲν ὀρισθῇ ἄλλος, εἶναι τοῦ εἰρηνοδίκου ἡ κατοικία, χρόνος δὲ νὰ ὀρισθῇ βραχύτερος τῶν 24 ὡρῶν δὲν συγχωρεῖται. ὁ προσκαλούμενος ὀφείλει ἰδίᾳ δαπάνη νὰ ἐμφανισθῇ, δύνανται ὅμως νὰ πέμψῃ καὶ εἰδικὸν πληρεξούσιον· ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ διορίσωσι πολλοὶ ὁμοῦ τὸν αὐτὸν πληρεξούσιον· ὁ δὲ ἀδικαιολογῆτως ἀπολιπούμενος προστιμᾶται παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου δραχ. 5—30. Πολ. 652. 653. Γαλ. κώδ. 112—114. Demol. ἀρ. 294—304.

νοδίκης ¹¹. συντάσσει δὲ οὗτος ¹² περὶ τῆς διασχέψεως ἑκ-
θεσιν, ἐν ᾗ, ἐὰν ὑπῆρξαν διαφωνοῦσαι ψῆφοι, ἀναφέρεται
ἡ γνώμη ἐνὸς ἐκάστου ¹³.

β') Ἐπικυρώσεις τῶν βουλευμάτων καὶ μέσα
προσβολῆς αὐτῶν α').

§ 205. Ἐπικυρώσεις τὰ βουλευματα τοῦ συγγενικοῦ
συμβουλίου, δι' ὧν τοῦτο εἴτε ἐγκρίνει πράξεις τινὰς τῶν
ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων ἢ ἄλλο τι ἀποφασίζει, χρήζουσιν
ἐνίοτε δικαστικῆς κυρώσεως ¹.

Τὴν περὶ ἐπικυρώσεως ἀναφορὰν εἰσάγει ὁ ἐπίτροπος
ἢ κηδεμὼν ἐντός 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ βου-
λεύματος εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τοῦ τόπου. παρελθούσης
δὲ ἀπράκτου τῆς προθεσμίας ταύτης, δύναται ἕκαστον μέ-
λος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου ἢ καὶ τις τῶν ἐν τῷ 646
ἄρθρῳ ἀναφερομένων νὰ ἐπισπεύσῃ, δαπάνῃ τοῦ ἀμελή-
σαντος ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνου, τὴν ἐπικύρωσιν ².

11) Πολ. 654. — Διχοψηφίας συμβάσεως Ἀσύμφωνοι εἰσὶν οἱ συγγενεῖς.
(Demol. ἀρ. 312. 347). παρ' ἡμῶν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρ.
478. 479. τῆς πολ. δικ. Ἀστ. ν. 33.

12) Μετὰ τοῦ γραμματέως. Πολ. 489. 492 § 3. Demol. ἀρ. 308.
ΑΠ. 289 τοῦ 59.

13) Πολ. 654 ἐδ. 3. Γαλ. 833. Carré ζ. 2994.

α) Πολ. 655—657. Γαλ. 883—889. Rodière Procéd. civ. III. 348
Colmet-Daage σ. 558.

1) Ἐπικυρώσεως (homologation) χρήζουσι κατὰ τὸν γαλλικὸν κώ-
δικα τὰ βουλευματα τῶν συγγενικῶν συμβουλίων ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἀρθρ.
448. 458. 467. 509. 511 (Demol. Ζ'. 199 ἀρ. 325). καθ' ἡμᾶς τοῦ-
του ἀπαιτεῖται ἐν τῷ θέματι τοῦ 55 ἄρθρ. τοῦ Ἀστ. νόμ.

2) Πολ. 656. Γαλ. 885. 887. Τὸ πρωτοδικεῖον, ὅταν κατ' αἴτησιν
ἄλλου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ κηδεμόνου προσκαλῆται νὰ ἐπικυρώσῃ τὸ βού-
λευμα, καλὸν εἶναι νὰ δικτάτῃ καὶ τὴν κλήτευσιν τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδε-

*Προσβολή*³. τὸ βούλευμα τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ὅσάκις μὲν χρήζει δικαστικῆς ἐπικυρώσεως, προσβάλλεται διὰ παρεμβάσεως ἢ ἀνακοπῆς τρίτου ⁴. ἄλλως δέ, διὰ συνοπτικῆς ἀγωγῆς ⁵. Πρὸς παρέμβασιν ἢ ἀνακοπὴν δικαίωμα ἔχει πᾶν μέλος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, μὴ συμφωνοῦν εἰς τὴν ἐπικύρωσιν ⁶, πρὸς ἀγωγὴν δὲ προσέτι καὶ ὁ ἐπίτροπος ἡ κηδεμών· ἡ ἀγωγὴ αὕτη κινεῖται κατὰ τῶν ἐχόντων διαφέρουσιν ⁷ γνώμην μελῶν, ὁ δὲ ἡττηθεὶς καταδικάζεται ἐξ ἰδίων εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην.

Γ') Ἀπαγόρευσις α).

α) Τί ἐστίν.

§ 206. Ἀπαγόρευσις ἐστὶν ἡ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἀφαιρέσις τῆς ἐξουσίας τοῦ διοικεῖν καὶ διατιθέναι τὰ ἑαυτοῦ.

μόνος· οἱ Γάλλοι μάλιστα θεωροῦσι τὴν κλήτευσιν ταύτην ἀνγκυαίαν. Carré ζ. 3005.

3) Τὸ βούλευμα δύναται νὰ προσβληθῇ εἴτε διὰ τυπικὰς εἴτε δι' οὐσιαστικὰς ἐλλείψεις. Demol. Ζ'. 200 ἀρ. 327—336. Zachar. I. 97 ἀρ. 96.

4) Πολ. 657. Γαλ. 887. Ἐπειδὴ τὰ ἐναντιούμενα εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ βουλευματος μέλη δύνανται νὰ παρεμβῶσιν ἢ καὶ ν' ἀνακόψωσι τὴν ἀπόφασιν, τακτικὸν εἶναι ὁ αἰτῶν τὴν ἐπικύρωσιν νὰ προσκαλῇ αὐτὰ εἰς τὴν δίκην. Τότε δὲ μὴ ἐμφανιζόμενα στεροῦνται τοῦ δικαιώματος παντὸς εἰσὺς ἀνακοπῆς. Πολ. 641. Carré ζ. 3008.—5) Πολ. 655. Γαλ. 883.

6) Ἐπομένως καὶ ὅσοι ἐδικαιοῦντο ν' ἀπαρτίσωσι μέρος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, καὶ δὲν προσεκληθῆσαν. Carré ζ. 2995. 3040.—Οἱ γνωμοδοτήσαντες ὑπὲρ τοῦ βουλευματος δὲν δύνανται νὰ προσβάλωσιν αὐτό. Demol. σ. 209 ἀρ. 338.

7) Διατοῦτο ὑπαρχούσης δημοφωνίας δὲν συγχωρεῖται προσβολή. Carré ζ. 2996. Contra Zachar. I. 67 σημ. 6.

α) Πολ. 658—672. Γαλ. 890—897. Γαλ. κώδ. 489—512. Πανδ. 27. 10. Κώδ. 5. 70. Βασ. 38. 40. Παπαρρόγ· σ. 78. Berriat σ. 475. Rodière Proc. III. 352. Zachar I. 122.

υπάρχουσι δὲ δύο εἴδη ἀπογορεύσεως, ἡ δικαστικὴ καὶ ἡ νόμιμος¹. Ἐνταῦθα γίνεται λόγος μόνον περὶ ἐκείνης· διότι ἡ νόμιμος ἀπαγόρευσις ἐπέρχεται αὐτοδικαίως ἐκ τῆς εἰς εἰρκτὴν ἢ πρόσκαιρα δεσμὰ καταδίκης καὶ οὐδεμιᾶς χρήζει ἐτέρας διαδικασίας².

Ἡ ἀπογόρευσις διατάσσεται ἔνεκα φρενοβλαβείας, ἤτοι παραφροσύνης, μανίας καὶ βλακείας³. δικαίωμα δὲ πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς περὶ τούτου αἰτήσεως ἔχουσιν οἱ συγγενεῖς καὶ ὁ σύζυγος⁴, οὐχὶ οἱ ἀγχιστεῖς⁵, προσέτι ὁ εἰς-

1) Δικαστικὴ μὲν λέγεται ἡ ἐκ διατάξεως τοῦ δικαστηρίου προερχομένη, νόμιμος δὲ ἡ ἐκ διατάξεως τοῦ νόμου. Demol. Ζ'. 301.

2) Ποιν. νόμ. 25 « Ὁ εἰς εἰρκτὴν ἢ πρόσκαιρα δεσμὰ καταδεδικασμένος εὐρίσκεται, καθ' ὅσον χρόνον διαρκεῖ ἡ ποινὴ, εἰς κατάστασιν νομίμου ἀπαγορεύσεως· ὅθεν ὅταν ᾖ ἀνάγκη πρὸς διοίκησιν τῆς περιουσίας του, διορίζεται κηδεμὼν κατὰ τὴν διάταξιν τῆς πολιτ. δικονομίας». — Τίνων δικαιωμάτων τὴν ἐξάσκησιν ἐμποδίζει ἡ νόμιμος αὕτη ἀπαγόρευσις ἴδ. Demol. Α'. 208. Zachar. I. 158 § 167.

3) Τῆς φρενοβλαβείας, σημαίνουσης πᾶν πάθημα τῶν φρενῶν, εἴδη εἰσὶν ἡ μανία, ἡ παραφροσύνη καὶ ἡ βλακεία. εἰς τὴν ἱατρικὴν ἀνήκει ἡ ἐξέτασις καὶ διευκρίνησις τοῦ ζητήματος, ἂν περιλαμβάνουσι τὰς διαφορὰς τῶν φρενῶν παθήσεις οἱ τρεῖς ὅροι βλακεία, παραφροσύνη καὶ μανία. Πρβ. Demol. Η'. 306.

Εἰς τοὺς ἀσώτους διορίζεται ἀντιλήκτωρ. διαδικασία εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς καὶ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως (Ἀστ. νόμ. 135. 136). Ἀσωτον δὲ καλοῦσιν οἱ νόμοι τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον,

qui neque tempus, neque finem expensarum habet, sed bona sua dilacerando et dissipando profundit. ὅστις δηλαδὴ οὔτε μέτρον οὔτε καιρὸν ἐπίσταται δαπάνης, οὐδεμίαν ἀναλογίαν τῶν ἐξόδων πρὸς τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ φυλάττων. Νόμ. 1 πρ. II. (27. 10). Glück Comment. τόμ. 33. σ. 182.

4) Πολ. 658. Γαλ. κώδ. 490. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμὸς δὲν διαλύει τὸν γάμον, ἔπεται ὅτι καὶ ὁ ἐν διαστάσει διατελὼν σύζυγος δύναται νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ἐξέρου. Demol. Η'. 334 ἀρ. 456. 457.

5) Zachar. I. 123 σημ. 2. Demol. Η'. 1 ἀρ. 498 ἐπ. ΑΠ. 28 τοῦ 50.

αγγελεὺς ἐξ ἐπαγγέλματος⁶.

(β) διαδικασία καὶ ἀπόφασις.

§ 207. Ἡ ἀναφορά, ἐν ᾗ πρέπει νὰ ἐκτιθῶνται ἀκριβῶς καὶ εἰδικῶς τὰ περιστατικὰ ἐξ ὧν συνάγεται ἡ φρενοβλάβεια, νὰ ἐπισυνάπτονται δὲ τ' ἀποδεικτικὰ μέσα καὶ γνωμοδότησις τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου⁷, εἰσάγεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ ἀπαγορευτέου⁸.

Τὸ δικαστήριον ἐὰν εὕρῃ παραδεκτὴν τὴν αἴτησιν⁹,

α) διατάσσει ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἀπαγορευτέου, χρείας δὲ καλούσης, καὶ τῶν προταθέντων μαρτύρων καὶ ὀρίζει πρὸς τοῦτο χρόνον καὶ τόπον. ἡ ἐξέτασις, ὡσάκισ ἐνεργεῖται ἐπὶ ἀκροατηρίου, γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. ἀλλ' ὁ εἰσαγγελεὺς ἔχει πρόσδοδον καὶ εἰς τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξέτασιν¹⁰.

6) Πολ. 658. Ὁρ. 102. Ἡ ἐξουσία τοῦ εἰσαγγελέως κατὰ τὸν γαλ. κώδ. (ἄρθ. 491) εἶναι μᾶλλον περιορισμένη. Διότι ἐπὶ μανίας δύναται αὐτὸς νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν, ἐὰν δὲν αἰτήσωσιν αὐτὴν οἱ συγγενεῖς ἢ ὁ σύζυγος, καὶ ἐπὶ παραφροσύνης ἢ βλακειάς, ἐὰν δὲν ἔχῃ γνωστοὺς συγγενεῖς ἢ σύζυγον. Demol σ. 335.

7) Πολ. 659. 660. Γαλ. 890. 892. Γαλ. κώδ. 493. 494. Ἡ παράλειψις τῆς ἐκθέσεως τῶν τῆς φρενοβλαβείας περιστατικῶν ἢ τῆς ἐπισυνάψεως τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀπορρίψιν τῆς αἰτήσεως, ἐὰν τὸ δικαστήριον θεωρήσῃ αὐτὴν ἕνεκα τούτου προπετῇ (Demol. II'. 354. Carré ζ. 3013 bis). ἐπίσης δύναται ν' ἀπορρίψῃ τὸ δικαστήριον ἀποτοῦδε τὴν αἴτησιν, ἐὰν τὰ ἐν τῇ ἀναφορᾷ ἐκτιθέμενα γεγονότα δὲν φέρωσιν ὡς συμπέρασμα τὴν φρενοβλάβειαν. Carré ζ. 3014.

8) Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 658 καὶ 667 ἐξάγεται ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις αἰτεῖται παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῆς κατοικίας τοῦ ἀπαγορευτέου, διότι τροποντικὰ αὐτὸς ἐστὶν ἐν τῇ οἰκῇ ὁ ἐαγόμενος. Carré ζ. 3013. Demol. II'. 351 ἄρ. 482.

9) Κατὰ τὰ ἐν τῇ 7 σημειῶσαι ἐκτεθέντα

10) Πολ. 661 - 663. Γαλ. κώδ. 496. 498. — "Ὅταν ἡ φρενοβλάβεια παρί-

6) δύναται ἀποτοῦδε νὰ διορίσῃ προσωρινὸν διαχειριστήν, ἵνα φροντίζῃ περὶ τοῦ ἀπαγορευτέου καὶ περὶ τῆς συντήρησεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ ¹¹.

Μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων ἐκδίδεται ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις, δι' ἧς κηρύττεται ἡ ἀπαγόρευσις, ἡ ἀπορρίπτεται ἡ περὶ αὐτῆς αἴτησις, ἡ διορίζεται ἀντιλήπτωρ ¹².

Κατὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως συγχωρεῖται ἔφεσις ¹³. ἔχει δὲ δικαίωμα πρὸς ἔφεσιν ἐκτὸς τῶν διαδίκων (τοῦ αἰτοῦντος τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ τοῦ καθ' οὗ αἰτεῖται) καὶ πᾶν μέλος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου.

Ἡ ἔφεσις, εἰ μὲν ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀπαγόρευσις ἢ διωρίσθη ἀντιλήπτωρ, ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ προκαλέσαντος τὴν ἀπαγόρευσιν, εἰ δὲ μὴ, κατὰ τοῦ ἀπαγορευτέου ¹⁴.

σταται καταρκνῆς, ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων δύναται νὰ παραλειφθῇ. Carré ζ. 3024. — Ἀλλ' ἡ ἀποφαινομένη τὴν ἀπαγόρευσιν ἀπόκαστε ἀπαγγέλλεται πάντοτε δημοσίως. Πολ. 662. 162. ἀνωτέρ. § 80 ἀναρ. 4 Carré ζ. 3027.

11) Πολ. 664. Γαλ. κώδ. 137. Τὸν προσωρινὸν τοῦτον διαχειριστὴν δύναται καὶ εἰς μεταγενεστέραν συνεδρίσιν νὰ διορίσῃ τὸ δικαστήριον. Ἡ ἐξουσία δὲ αὐτοῦ περιορίζεται εἰς τὰς ἀναπορεύτους πρὸς συντήρησιν τῆς περιουσίας καὶ ἐπιμέλειαν τοῦ ἀπαγορευτέου πράξεις. Demol. II. 368 ἀρ. 513.

12) Πολ. 665. Γαλ. κώδ. 499. Carré ζ. 3029. Περὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀντιλήπτορος ὅρ. ἀνωτ. 203 σημ. 6. — Τὸ δικαστήριον ἀπορρίπτει τὴν περὶ ἀπαγορεύσεως αἴτησιν δύναται νὰ καταδικάσῃ τὸν αἰτοῦντα εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τὴν δικαστικὴν δαπάνην. Carré ζ. 3024 bis. 3030 bis. Demol. II. 378 ἀρ. 525.

13) Πολ. 666. Οὐχὶ ἀναισθησία (Πολ. 644. ἀλλὰ τριταναισθησία συγχωρεῖται. Πολ. 645. contra Carré ζ. 3035). οἱ γὰρ συγγραφεῖς διαφωνοῦσι. Carré ζ. 3030. — Κατὰ τῆς διοριζούσης διαχειριστὴν ἀποφάσεως συγχωρεῖται ἔφεσις; Ὡς διατάττουσα μέτρον προσωρινὸν καὶ διὰ τοῦτο ὀριστικὴ οὐκ δύναται, νομίζω, νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως. Demol. σ. 368 ἀρ. 518. Berriat σ. 477 σημ. 11.

14) Πολ. 666. Γαλ. 891. Τὰ μέλη τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου δὲν εἰ-

γ') αποτελέσματα τῆς ἀποφάσεως.

§ 208. Ἡ ἀποφηνάμενη τὴν ἀπογόρευσιν ἢ διορίσασα ἀντιλήπτορα ἀπόφασις ἀπαιτεῖται, ἐκτὸς τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου ἀπαγγελίας, νὰ δημοσιευθῇ τὴν ὑπὸ τοῦ 667 ἄρθρου διαγραφομένην περαιτέραν δημοσίευσιν. ¹⁵ Φέρει δὲ τὰ ἐξῆς αποτελέσματα.

α) καθίστησι τὸν ἀπηγορευμένον ἀνίκανον τοῦ διαθέτειν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. ἡ ἀνικανότης δ' αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως ¹⁶.

β') τελεσίδικος καταστᾶσα, δίδει δικαίωμα τοῦ νὰ αἰ-

χουσι δικαίωμα ἐφέσεως κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν ἐναντίον τῆς κηρυξάσης τὴν ἀπαγόρευσιν ἀποφάσεως. Carré ζ. 3031. Demol. H. 374 ἀρ. 537—542.— Ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἀποφάσεως ἐκ μέρους τοῦ ἀπαγορευθέντος δὲν στερεῖ αὐτὸν τοῦ πρὸς ἔφεισιν δικαίωματος. Carré ζ. 3031 bis.

Ἡ ἔφεισις εἰσάγεται καὶ ἐκδικάζεται κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν (Πολ. 644). Δύνανται δὲ καὶ οἱ ἐφέται νὰ ἐξετάσωσι τὸν ἀπαγορευτέον ἢ καὶ μάρτυρας περὶ νέων γεγονότων. Γαλ. κώδ. 500. Πολ. 746. Carré ζ. 3033. 3034. Demol. σ 376 ἀρ. 543 ἐπ.

15) Ἦγουν τοιχοκολλᾶται ἐντὸς 10 ἡμερῶν ἀφοῦ καταστῇ τελεσίδικος ἐν τε τῷ συμβολαίου γραφείῳ καὶ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ πρωτοδικείου, ἐντὸς τῆς περιφερείας τῶν ὁποίων κατοικεῖ ὁ ἀπαγορευθεὶς, καὶ δημοσιεύεται διὰ τινος ἐφημερίδος (Γαλ. κώδ. 501.). Ταῦτα πάντα γίνονται ἵνα μάθῃ τὸ κοινὸν τὴν μεταβολὴν τῆς καταστάσεως τοῦ ἀπαγορευθέντος.—Τὸ ἄρθ. 667 φαίνεται περιοριζόμενον εἰς τὰς τῶν πρωτοδικῶν ἀποφάσεις, τὰς ἀποφαινομένας τὴν ἀπαγόρευσιν ἢ διορίζουσας ἀντιλήπτορα. ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἴπωμεν καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐφετῶν τὰς ἀπαγγελοῦσας ἀπαγόρευσιν ἢ διορίζουσας ἀντιλήπτορα.

16) Πολ. 668. Γαλ. κώδ. 502—504. Dalloz ἀρ. 634. Ἡ ἐνέργεια αὕτη τῆς ἀποφάσεως ἐπέρχεται καὶ ἂν δὲν τηρῇ θῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ 667 ἄρθρου (Demol. H'. 378 ἀρ. 550). ἀλλ' οἱ ζημιωθέντες ἕνεκα τούτου τρίτοι δύνανται ν' ἀπαιτήσωσιν ἀποζημίωσιν παρὰ τῶν παρχλειψάντων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοῦ 667 ἄρθρου. Carré ζ. 3041.

¹⁵ Ἄν ὁ ἀπηγορευμένος δύναιται, διαρκούσης τῆς ἀπαγορεύσεως, νὰ ἐπιγεί-

τηθῇ διορισμὸς ἐπιτρόπου, καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ προσωρινοῦ διαχειριστοῦ καταπαύει ¹⁷.

γ') διαρκεῖ ἡ ἀπαγόρευσις μεχριστοῦ δι' ἀποφάσεως καταργηθῇ. ἡ πρὸς τὴν κατάργησιν ταύτην παραφυλαττομένη διαδικασία εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς καὶ ἡ τῆς ἀπαγορεύσεως ¹⁸.

Δ') προσωρινὴ ἐγκατάστασις εἰς τὴν περιουσίαν ἀφάρτου. α).

§ 209. Ἡ προσωρινὴ εἰς τὴν νομὴν τῆς περιουσίας ἀφάντου ἐγκατάστασις διατάσσεται, ὅπου ὁ νόμος συγχωρεῖ αὐτήν¹, ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν τῆς κατοι-

ρήσῃ πράξεις τινὰς καὶ τίνας, εἰδικῶς κατὰ τὰ lucida intervalla, εἶναι ζήτημα τοῦ ἀστυχοῦ δικαίου. δηλ. κατὰ τὰς διαυγεῖς ὥρας δύναται ὁ φρενοβλαβὴς κατὰ τὸν Ῥωμ. νόμον νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐγκύρως πᾶσαν νομικὴν πράξιν· ἀλλὰ κατὰ τὴν δικονομίαν διατελεῖ ὑπὸ ἐπίτροπον, ὥστε αἱ διαυγεῖς ὥραι δὲν ὠφελούσιν αὐτὸν ὀφείλοντα νὰ ἐνεργῇ τῇ συμπράξει τοῦ ἐπιτρόπου· πλὴν πράξεις τινὲς εἰς ἃς δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ σύμπραξις αὐτοῦ (π. χ. γάμος, υἱοθεσίαι, διαθήκη) ἐκτελοῦνται παρ' αὐτοῦ ἐγκύρως ἐν lucidis intervallis. Demol. H'. 416.

Αἱ πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως γενομένηαι πράξεις δύνανται ν' ἀκυρωθῶσιν, ἐὰν ἡ αἰτία τῆς ἀπαγορεύσεως ὑπῆρχε κοινῶς γνωστὴ ἢ ὁ συναλλαχθεὶς μετὰ τοῦ ἀπηγορευμένου ἐγίνωσκεν αὐτήν. Ἀστ. νόμ. 125. Demol. H'. 433. — ἡ φρενοβλάβεια ἀποδεικνύεται μετὰ θάνατον; Ἀστ. νόμ. 126.

17) Πολ. 667 ἐδ. 2. 696. Γαλ. 895. Ἀπὸ τῆς τελεσιδικίας δὲ τῆς ἀποφάσεως ἄρχεται ἡ πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρέωσις τοῦ προσωρινοῦ διαχειριστοῦ.

18) Πολ. 670. Γαλ. 896. Γαλ. κώδ. 512. Διαφορὰ δὲ ὑπάρχει, ὅτι δύναται καὶ ὁ ἀπηγορευμένος αὐτὸς νὰ αἰτήσῃ τὴν ἄρσιν τῆς ἀπαγορεύσεως (Carré. ζ. 3036.), ἡ δὲ ἀπόφασις ἡ αἴρεσις τὴν ἀπαγόρευσιν δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς τοῦ 667 ἄρθρου δημοσιεύσεως Carré. ζ. 3039.

α) Γαλ. κώδ. 412. 420. Γαλ. 859. 860.

κίας τοῦ ἀφάντου².

Ε') διορθώσεις ληξιαρχικῆς πράξεως α).

210. Ἡ προσωπικὴ τοῦ ἀνθρώπου κατάστασις οὐ μόνον ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐπιρροὴν ἔχει, ἀλλὰ καὶ τῇ πολιτείᾳ ἱκανῶς διαφέρει. διὸ καὶ τὰ σπουδαιότερα αὐτῆς στοιχεῖα, ἡ γέννησις, ὁ γάμος καὶ ὁ θάνατος, διὰ δημοσίων πιστοῦνται ἐγγράφων, τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων¹. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ συντάσσωνται τὰ βιβλία ταῦτα προσηκόντως καὶ ὀρθῶς, καὶ δικαίωμα ἔχουσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι², νὰ αἰτῶσι τὴν διορθώσιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἡμαρτημένων, τουτέστι τῶν τε παραλείψεων καὶ λαθῶν τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ τῶν παντελῶν ἐλλείψεων τὴν ἀναπλήρωσιν³.

Ἡ ἐπὶ διορθώσει ἀναφορὰ εἰσάγεται, ὡς κυρία αἵτησις εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τοῦ ληξιάρχου⁴. τοῦτο δὲ, πρὶν ἢ ἀ-

1) Περ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει ἀκόμη νομοθεσία περὶ ἀφάντων, ὥστε καὶ ἡ διαδικασία, ἣν τὸ ἄρθρ. 610 § 4 ἀναφέρει περὶ τῆς εἰς τὴν περιουσίαν αὐτῶν ἐγκαταστάσεως, μένει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀνεφάρμοστος· μόνον δ' ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ 467 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ.

2) Carré ζ. 2907. 2904.

α) Πολ. 673. 674. Ἀστ. κώδ. 54—57. Γαλ. 855—858. Γαλ. κώδ. 99—101. Demol I. 422. Zachar. I. 74. 4) Demol I. 337.

2) Πᾶς ὁ ἔχων ἔννομον συμφέρον ιδιώτης δύναται κατὰ τὸ 54 ἄρθρ. τοῦ ἀστ. κώδικος νὰ αἰτήσῃ τὴν διορθώσιν. συμφέρον χρηματικὸν δὲν ἀπαιτεῖται ἀναποφεύκτως, ὡς ἐάν τις ἀναφέρηται ἐν τῇ ληξιαρχικῇ πράξει ὡς φυσικὸς πατὴρ ἢ ὡς père adultérin ou incestueux τοῦ τέκνου. Demol σ. 426.—Ὁ εἰσαγγελεὺς δύναται νὰ αἰτήσῃ τὴν διορθώσιν μόνον ἐὰν ἡ δημοσίαι τάξις τὸ ἀπαιτῇ. π. γ. ἡ διδομένη ἐν τῇ τῆς γεννήσεως πράξει ἡλικία προσβάλλει τὸν τῆς ἀπογραφῆς νόμον. Zachar. I. 72 σημ. 7. Carré ζ. 2896.

3) Ἦγουν ἡ αἵτησις δύναται ν' ἀφορᾷ ἢ συμπλήρωσιν ἀτελειῶν τῆς πράξεως, ἢ ἐπανόρθωσιν κακῶς ἐγγεγραμμένων πραγμάτων, ἢ τέλος ἐγγραφῆν ληξιαρχικῆς πράξεως ἐντελῶς παραλειφθείσης. Demol. I. 424 ἄρ. 332. Carré ζ. 2898. 2899.

4) Ὡς παρεμπόπτουσα δὲ εἰσάγεται ἡ αἵτησις εἰς τὸ δικαστήριον τῆς

ποφασίση, δύναται κατ' αἵτησιν ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν κλήτευσιν τῶν ἐχόντων συμφέρον⁵ καὶ τὴν προσαγωγὴν γνωμοδοτήσεως τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου⁶. Ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ὑπόκειται πάντοτε εἰς ἔφεσιν⁷.

Ἡ τὴν διόρθωσιν διατάπτουσα ἀπόφασις, κοινοποιουμένη τῷ ληξιαρχικῷ, ἐγγράφεται παρ' αὐτοῦ εὐθὺς εἰς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία καὶ σήμειοῦται ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς διορθωθείσης πράξεως. ἀντίγραφον δὲ ταύτης οὐδέποτε δίδεται ἄνευ τῆς διορθωτικῆς αποφάσεως⁸.

*ΣΤ') ἄδεια παρὰ γυναικὸς ὑπάνδρου αἰτουμένη
πρὸς κίνησιν ἀγωγῆς.*

§ 211. Κατὰ τὸ ἰσχύον δίκαιον αἱ ὑπάνδροι γυναῖκες εἰσὶν ὅλως ἐλεύθεροι εἰς τὸ ἐπιχειρεῖν νομικὰς πράξεις ἢ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου. ἐὰν δέ ποτε περιορίσῃ αὐτὰς κατὰ τοῦτο ὁ νόμος καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐξουσίαν ὑ-

κυρίας ὑποθέσεως, ὅτε δικάζεται ὡς συνοπτικὴ δίκη. Demol. ἀρ. 334. Carré ζ. 2893.

5) Πολ. 673. Γαλ. 856. Τίνες οἱ ἐνδιαφερόμενοι; Ce sont ces, λέγει δ Carré (ζ. 2894), qui auraient intérêt à attaquer ou à défendre l'état de l'individu ou l'acte qu'il rapporte: le père, la mère, le frère, la soeur ou tout autre parent. Δύναται ὁ διάδικος νὰ κλητεῦσῃ ἐξ ἀρχῆς τὰ πρόσωπα ταῦτα; Ναι, λέγει δ Chauveau sur Carré ζ. 2895 bis. ἀνωτέρ. § 201 σημ. 2 ἐθωρήθη τὸ ἐναντίον ὡς ὀρθότερον.

6) Ἡ γνωμοδότησις συγγενικοῦ συμβουλίου δύναται νὰ αἰτηθῇ ἐνταῦθα καὶ ἂν ᾖ ἐν ἡλικίᾳ καὶ οὐδεμιᾶς προστασίας χρήζων ὁ ἄνθρωπος, εἰς ὃν ἡ ληξιαρχικὴ πράξις ἀναφέρεται· διότι κατὰ τὸ 650 ἄρθ. (... ἡ τοῦ περὶ αὐτοῦ συγκροτεῖται τὸ συμβούλιον) τὸ συγγενικὸν συμβούλιον δὲν εἶναι ἀρχὴ μόνον διὰ τοὺς προστασίας δεομένους. Demol. ἀρ. 334 ἐδ. 3.

7) Διότι τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς εἶναι ἀνεπίδεκτον χρηματικῆς διατιμῆσεως. κατωτ. § 233 σημ. 20.

8). Πολ. 674. Γαλ. 87. Ἦγουν ὅταν ὁ ληξίαρχος ἐκδίδῃ ἀντίγραφον τῆς

ποτάξη, θέλει γεννηθῇ τότε ἀφορμὴ ἐφαρμογῆς τοῦ 675 ἄρθρου ¹.

Ἦγουν κατ' αὐτὸ, ἐὰν πρὸς ἐπιχείρησιν νομικῆς τινος πράξεως ἢ παράστασιν ἐπὶ δικαστηρίου χρήζη κατὰ νόμον τῆς ἀδείας τοῦ ἀνδρὸς ἢ σύζυγος, ὁ δὲ ἀνὴρ ἀποποιῆται, ἢ ἔνεκεν ἀπουσίας ² ἢ ἀπαγορεύσεως ἀδυνατῇ νὰ δώσῃ αὐτὴν, δύναται ἢ σύζυγος νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ δικαστήριον, ἵν' ἀποφανθῇ αὐτὸ περὶ τούτου. ἡ αἵτησις εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς κατοικίας τοῦ ἀνδρὸς πρωτοδικεῖον ³, ὅπερ, πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ, διατάττει τὴν κλήτευσιν τοῦ ἀνδρὸς, ἐὰν ἦναι παρὼν καὶ μὴ ἀπηγορευμένος.

Z) χωρισμὸς κτημάτων α).

§ 212. Ἡ ἐλάττωσις τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρὸς ἐμ-

διορθωθείσης πράξεως, ὀφείλει νὰ ἐπισυνάπτῃ αὐτῷ καὶ ἀντίγραφον τῆς διορθωτικῆς ἀποφάσεως, ἢ καὶ νὰ σημειοῖ ἐν αὐτῷ ὅτι διὰ τῆς δεῖνος ἀποφάσεως διωρθώθη οὕτως ἡ πρᾶξις. Carré ζ. 2900.

4) Κατὰ τὸν γαλ. κώδικα ἡ ὕπανδρος γυνὴ δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ἀνδρὸς, οὐδὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἄνευ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ νομικὰς τινας πράξεις (ἰδ. ἄρθρ. 215 — 224. 1427. 1538. 1555 ἐ. 1576). Ὅσακις δὲ ὁ σύζυγος ἀρνεῖται ἢ δὲν δύναται νὰ παράσχῃ τὴν ἀδειαν ταύτην, ἔχει κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν τὸ δικαίωμα ἢ γυνὴ νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὴν ἀδειαν· διατοῦτο ὠρίσθη καὶ ἡ πρὸς τοῦτο διαδικασία ἐν τοῖς ἄρθρ. 861 — 864 τῆς γαλ. δικονομίας. Κατὰ ταῦτα δὲ συνετάχθη καὶ τὸ 675 ἄρθρον τῆς ἡμετέρας δικονομίας, τὸ ὁποῖον προϋποτίθησιν ὅτι ὁ συνταχθησόμενος ἀστυκ. νόμος θέλει περιορίσει τῶν ἐγγάμων γυναικῶν τὴν ἱκανότητα. Μεχρισοῦ λοιπὸν συμπληρωθῇ τὸ κενὸν τοῦτο, ἐὰν ἦναι κενὸν, τὸ 675 ἄρθρον μένει ἀνεφάρμοστον, ὡς καὶ ἡ τοῦ § 2 τοῦ 683 ἄρθρ. περίπτωσις· ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν γαλλίδα τὴν αἰτοῦσαν τὴν ἀδειαν. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἐπιθ. Demol. Δ'. 136 Dalloz Mariage ἀρ. 774 ἐπ.

2) Ἀπουσίαν ἐννοεῖ ὁ νόμος τὴν ἀφάνειαν, εἴτε τοῦ πρώτου εἴτε τοῦ δευτέρου σταδίου. Γαλ. 863. Carré ζ. 2925 bis. 3) Carré ζ. 2909.

α) Πολ. 676 — 681. Γαλ. κώδ. 1443 ἐπ. Γαλ. 865 — 874. Dalloz Con-

βάλλει ἐνίοτε εἰς κίνδυνον καὶ τῆς γυναικὸς τὴν περιουσίαν, τὴν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς δηλαδὴ διοικουμένην ¹. ἐπὶ κινδύνου λοιπὸν τοιούτου δικαιοῦται ἡ γυνὴ νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου χωρισμὸν κτημάτων, ἵνα λάβῃ αὐτὴ τῶν ἰδίων τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διοίκησιν ². Ἡ πρὸς τοῦτο φέρουσα διαδικασία διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, τὴν ἐπ' ἀναφορᾶ καὶ τὴν κατ' ἀντιδικίαν, περὶ ὧν ἰσχύουσιν εἰδικώτερον ταῦτα.

ἀ) ἡ ἀναφορὰ εἰσάγεται παρὰ τῆς γυναικὸς ³ εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ συζύγου ⁴ καὶ χρησιμεύει

trat de mariage ἀρ. 1625. Zachar II. 222. Berriat σ. 469. Παπαβρῆγ. σ. 46.

1) Μὴ ὑπάρχοντος παρ' ἡμῖν τοῦ συστήματος τῆς συζυγικῆς κοινοκτημοσύνης, μόνον ἡ π ρ ο ι κ ῳ α περιουσία τῆς γυναικὸς δύναται νὰ κινδυνεύσῃ ἐκ τῆς κακῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων τοῦ συζύγου. ἐπομένως ταύτης μόνον τὸν χωρισμὸν δύναται νὰ αἰτήσῃ διὰ τῆς προκειμένης διαδικασίας· ἀλλὰ καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ἀναμφιβόλως· διότι τὸ ἀρθρ. 676 τῆς πολ. δικ. ἀναφέρει μὲν μόνον τὴν προῖκα, ἀλλ' ἡ δύναμις αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπομένων διαδικαστικῇ ἀπλῶς οὔσα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εὐλόγως ὡς καταργήσασα τὸ βωμ. δίκαιον. νόμ. 116 Βασ. (29. 1) καὶ τὸ σχόλ. τοῦ Ἐναντιοφανοῦς ὑπὸ τὸν νόμ. 24 (28. 8). Νεαρ. 97 κεφ. 6—Καὶ τῆς παλινόστου προικὸς (dos receptitia) ὁ χωρισμὸς δύναται νὰ αἰτηθῇ κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην. Vanger I. 456. Holzshuber Casuistik I. 606.

2) Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐκποιήσῃ τὰ πράγματα ταῦτα ἡ γυνή· δι' οὐδὲν γὰρ ἕτερον λαμβάνει αὐτά, εἰμὴ μόνον ἵνα καρπῶται καὶ ἀποτρέφῃ ἑαυτὴν καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς κοινούς αὐτῶν, εἰ ἔχειεν, παῖδας. Νόμ. 116 Βασ. (29. 1).

3) Οἱ δανεισταὶ τῆς γυναικὸς δύνανται νὰ αἰτήσωσι τὸν χωρισμὸν· Ὁ χωρισμὸς σκοπὸν ἔχει ν' ἀπαλλάξῃ τὴν προῖκα ἀπὸ τῶν κινδύνων, οὓς διατρέχει μένουσα παρὰ τῷ ἀνδρὶ, ἀπόρῳ ὄντι καὶ δανειστὰς ἔχοντι. Ἐὰν λοιπὸν εἴχον δικαίωμα εἰς χωρισμὸν οἱ δανεισταὶ τῆς γυναικὸς, ἡ προῖξ ἥθελε μεταπέσει ἀπὸ ἐνὸς κινδύνου εἰς ἕτερον· ἄρα τὸ ἄνω ἐρώτημα πρέπει νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς. Dalloz ἀρ. 1682.

4) Πολ. 677 ἐδ. 2 «... εἰς τοῦ ὁποίου τὴν περιφέρειαν κατοικεῖ ὁ σύζυγος». Dalloz ἀρ. 1714. Carré ζ. 2927.

ὡς προπαρασκευῇ τῆς περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀγωγῆς. τὸ πρωτοδικεῖον, ἐὰν κρίνῃ βάσιμον⁵ τὴν ἐν τῇ ἀναφορᾷ αἰτήσιν, διατάττει τὴν κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις δημοσίευσιν αὐτῆς⁶.

β') τὴν περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀγωγὴν δὲν δύναται νὰ κινήσῃ ἡ σύζυγος εἰμὴ μετὰ παρέλευσιν μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀναφορᾶς.⁷ ἡ παραβίασις δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης ὡς καὶ τῶν περὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀναφορᾶς διατυπώσεων ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς διαδικασίας⁸. ἡ ἀγωγή εἰσάγεται καὶ δικάζεται κατὰ τὴν τῶν συνοπτικῶν δικῶν διαδικασίαν⁹, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀποτέλεσμά

5) Δηλαδή ἐὰν εὐρίσκη πιθανὴν τὴν ἐλάττωσιν τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου καὶ κινδυνεύουσιν ἕνεκα τούτου τὴν προῖκα ἢ τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς (Berriat σ. 474 σημ. 48. Dalloz ἀρ. 1630), συγχωρεῖ τὴν δημοσίευσιν κ. λ. τῆς ἀναφορᾶς. Κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν ἡ προκαταρκτικὴ αὕτη ἐξέτασις ἀνήκει εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν· ἀλλὰ δὲν δύναται οὗτος ν' ἀπορρίψῃ τὴν αἰτήσιν. Carré ζ. 2930. Dalloz ἀρ. 1719.

6) Τὰς διατυπώσεις ταύτας διαγράφει τὸ ἄρθρ. 677. σκοπὸς δὲ αὐτῶν ἐστὶν ἡ γνωστοποίησις τῶν δανειστῶν τοῦ ἀνδρός, ὧν τὰ δικαιώματα δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ ὁ διαταγθεὶς χωρισμός.

7) Πολ. 678. Γαλ. 866 — 868. — Ἡ ἡμέρα τῆς τελευταίας πράξεως (τοιχοκολλήσεως ἢ καταχωρίσεως) ψηφίζεται εἰς τὴν τριακονθημερίαν (ἀνωτ. § 91 σημ. 9. ἄλλως οἱ γάλλοι. Carré ζ. 2937. Dalloz ἀρ. 1741). οὐδὲ δίδεται παρέκτασις ἕνεκεν ἀποστάσεως. Dalloz ἀρ. 1742. Carré ζ. 2938.

Ἀλλὰ συντηρητικὰ καὶ ἀσφαλιστικὰ μέτρα συγχωροῦνται νὰ ληφθῶσι καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ μηνὸς λέγει τὸ 678 ἄρθρον. Ποῖα δὲ εἰσὶ ταῦτα; Οἱ συγγραφεῖς ἀπαντῶσιν ἐπιθέσεις σφραγίδων, συντηρητικὰ κατασχέσεις, καταθέσεις εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Dalloz ἀρ. 1751 — 1763. Carré ζ. 2939.

8) Τὴν ἀκυρότητα ταύτην δύναται, ἐκτὸς τοῦ συζύγου, νὰ προτείνωσι κατὰ τὸ 677 ἄρθρ. καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ· ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ γυνὴ, ἡ αἰτία αὐτῶν. Dalloz ἀρ. 1739.

9) Ὁφείλει δὲ ἡ γυνὴ νὰ ἐπισυνάψῃ τῇ ἀγωγῇ μαρτυρικὸν τῶν δικαστι-

αὐτῆς δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ, πλὴν τῶν συζυγικῶν σχέσεων, καὶ ἄλλων συμφέροντα, ἡ ὁμολογία τῶν συζύγων δὲν ἀποδεικνύει μόνη ¹⁰.

γ') ἡ ἀποφαινομένη τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων ἀπόφασις ἀπαιτεῖται, ἐκτὸς τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου ἀπαγγελίας, νὰ δημοσιευθῇ καὶ γενικωτέραν ἄλλην δημοσίευσιν ¹¹. πρὸ τῆς δημοσιεύσεως μὲν ταύτης δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἀπόφασις, ἀλλὰ τ' ἀποτελέσματ' αὐτῆς ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς ¹².

κῶν γραμματέων (πρωτοδικῶν, ἐμποροδικῶν, εἰρηνοδικῶν) καὶ τοῦ συμβολαιογράφου (κατὰ παραδρομὴν τὸ 679 ἄρθρ. σιωπᾶ περὶ τοῦ μαρτυρικοῦ τοῦ συμβολαιογράφου, ὅπερ ὅμως εἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖον· διότι καὶ ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ τοιχοκολλήσεως ἐπάγεται ἀκυρότητα· ἡ παρὰδρομὴ φαίνεται προῆλθεν ἐκ τοῦ γαλ. ἄρθρ. 867, καθ' ὃ τὰ μαρτυρικά ἐκδίδονται par les greffiers (τῶν δικαστηρίων) et par les secrétaires des chambres [τῶν συμβολαιογραφικῶν συμβουλίων]) περὶ τῆς τοιχοκολλήσεως τῆς ἀναφορᾶς, καὶ ἀντίτυπον τῆς ἐφημερίδος, ἔνθα ἐγένετο ἡ καταχώρισις αὐτῆς.

10) Πολ. 679 ἐδ. 3. Γαλ. 870. Καὶ ἂν δὲν παρίστανται δανεισταὶ ἐν τῇ δίκῃ, ἡ ὁμολογία τοῦ ἀνδρὸς δὲν ἀρκεῖ μόνη· διότι ἄλλως ἡ δύνατο νὰ ὑποκρύπτῃ ἐκουσίαν τῆς κροικὸς ἀπόδοσιν, ὅπερ ἀπαγορεύεται (Vanger. I. 455 σημ. 2. Dalloz ἀρ. 1689. 174 3. 1744). ἡ ἀποδοχὴ ὅμως τῆς ἀποφάσεως ἢ ἡ παραίτησις τῆς γενομένης ἀνακοπῆς ἢ ἐφέσεως εἶναι συνήθως ἰσχυρά. Dalloz ἀρ. 1699 ἐπ.

11) Πολ. 680. Γαλ. 872. Γαλ. κώδ. 1445· Dalloz ἀρ. 1768 ἐπ. Ἡ παράλειψις τινὸς τῶν περὶ τὴν δημοσίευσιν ταύτην διατυπώσεων ἐπάγεται ἀκυρότητα τῆς ἐκτελέσεως. παρὰ τοῖς γάλλοις ἡ ἀκυρότης αὕτη φέρει δυνάμει τοῦ 1444 ἄρθρ. τοῦ κώδ. αὐτῶν καὶ τοῦ χωρισμοῦ τῶν κτημάτων ἀκυρότητα. Dalloz Contrat de mar. ἀριθ. 1786. Carré ζ. 2946 bis.

12) Πολ. 680 ἐδ. 3. Γαλ. κώδ. 1445.— Διὰ τοῦτο οἱ μεταγενέστεροι τῆς ἀγωγῆς καρποὶ ἢ τόκοι τῆς προικὸς ἀνέχουσι τῇ γυναικὶ καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσιν αὐτῶν τοῦ ἀνδρὸς οἱ δανεισταί (ΑΠ 183 τοῦ 56). οἱ τόκοι ὅμως ἄρχονται ἀπὸ τῆς παρελεύσεως ἔτους· νόμ. 1 § 7 Κώδ. (5. 13), νόμ. 119 Βασ. (29. 1). Dalloz ἀριθ. 1912—1944.

δ') οἱ δανεισταὶ τοῦ ἀνδρὸς ¹³ δύνανται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν διαδικαστικῶν ἐγγράφων, νὰ παρεμβῶσιν εἰς τὴν δίκην ἢ καὶ ν' ἀνακόψωσιν ὡς τρίτοι τὴν ἀπόφασιν· ἀλλ' ἡ ἀνακοπὴ αὐτῶν, ἐὰν δημοσιευθῇ προσήκόντως ἢ ἀπόφασις, ἀπαράδεκτός ἐστι μετὰ ἐνιαυτόν ¹⁴.

Η) Περὶ διαζυγίου καὶ διασπάσεως α).

§ 213. Τὸ διαζύγιον ἐπάγεται λύσιν τοῦ γάμου, ἡ δι-
άστασις παῦσιν ἀπλῶς τῆς τῶν συζύγων συμβιώσεως. τὰς
προϋποθέσεις δὲ καὶ τ' ἀποτελέσματα ἐκατέρων ὀρίζει ὁ
ἀστυχὸς νόμος ¹. ἀλλ' ἡ πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῶν διαδικασία
ἢ αὐτὴ ἐστὶν ἀμφοτέρων καὶ διαιρεῖται, ὡς καὶ ἡ περὶ χω-
ρισμοῦ κτημάτων, εἰς δύο τμήματα, τὴν ἐπ' ἀναφορᾶ καὶ
τὴν κατ' ἀντιδικίαν.

13) Κατὰ παραδρομὴν, φαίνεται, τὸ 681 ἄρθρον λέγει « οἱ δανεισταὶ τῶν συζύγων »· εἰότι τί συμφέρον εἰς τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων δύνανται νὰ ἔχωσι τῆς γυναικὸς οἱ δανεισταί;

14) Πολ. 681· Γαλ. 871· 873. Γαλ. κώδ. 1447.

Ἡ περὶ χωρισμοῦ ἀπόφασις διατάττει συνήθως δύο τινα, τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων καὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἀποδοτέας προικὸς. κατὰ τὴν ἐπι-
κρατοῦσαν ἐν Γαλλίᾳ γνώμην ἡ ἐνιαύσιος προθεσμία τῆς ἀνακοπῆς τῶν δα-
νειστῶν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν πρώτην διάταξιν, τὴν τοῦ χωρισμοῦ τῶν
κτημάτων, οὐχὶ καὶ εἰς τὴν δευτέραν (Dalloz Contrat de mar. ἀρ. 1889
ἐπ. Zachar, II. 224 σημ. 16). ἀλλ' ὁ νόμος ὁμιλεῖ γενικῶς καὶ ἄνευ
τινὸς διακρίσεως· διατοῦτο φαίνεται μοι ἀδικαιολόγητος ἡ γνώμη αὕτη.

α) Πολ. 682--686. Γαλ. 875 - 882. Demol Δ'. 462.

1) Ἡ τῶν καθολικῶν Ἐκκλησία ἀπαγορεύει τὸ διαζύγιον ἐπιτρέπει δὲ
τὴν διάστασιν μόνον, ἥτις ἐστὶ δύο εἰδῶν διαρκῆς καὶ προσωρινή. παρ' ἡ-
μῖν τὸναντίον τὸ διαζύγιον μὲν συγχωρεῖ ὁ νόμος, τὴν διάστασιν δὲ ἀγνοεῖ
ἵνα λοιπὸν εὕρη ἐφαρμογὴν καὶ ἡ περὶ διαστάσεως διαδικασία τῆς πο-
λιτικῆς οἰκονομίας, πρέπει πρότερον νὰ κυρώσῃ ὁ ἀστυχὸς νόμος τὴν διά-

Ἡ ἐπ' ἀναφορᾷ ὑποδιαιρεῖται πάλιν εἰς πράξεις τινὰς παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ ἐκτελουμένας, καὶ ἄλλας παρὰ τῷ δικαστηρίῳ. ὁ ἐπίσκοπος προσπαθεῖ ἐντὸς προθεσμίας τριμήνου νὰ συμβιβάσῃ τοὺς συζύγους καὶ ἂν ἀποτύχῃ ἀποφαίνεται τοῦτο ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς. μετὰ δὲ τὴν ἀπόφανσιν ταύτην τοῦ ἐπισκόπου ἢ τὴν παρέλευσιν τῆς τριμήνου προθεσμίας, εἰσάγει ὁ ἐπιδιώκων τὴν διάζευξιν σύζυγος εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ ἀνδρός² αἰτήσιν περὶ ἐκτελέσεως τῶν προπαρασκευαστικῶν τῆς δίκης πράξεων³. Τὸ δικάστηριον, ἂν κρίνῃ βάσιμον τὴν αἴτησιν, διατάττει τὴν κατὰ τοὺς νομίμους τύπους δημοσίευσιν

στασιν καὶ νὰ διατυπώσῃ τὰ κατ' αὐτὴν. ἐξ ἀναλογίας νὰ ἐκταθῶσι τὰ περὶ διαζυγίου καὶ εἰς τὰς διαστάσεις δὲν εἶναι δυνατόν· διότι ἀγνώστου ὄντος τί ἐστὶ διάστασις, πῶς θὰ εὔρεθῇ ὁμοιότης. ΑΠ. 191 τοῦ 47. Εὐρετήρ. Ε'. 421. Περὶ τῆς διαστάσεως παρὰ τοῖς Γάλλοις ἴδ. Demol 463, παρὰ Γερμανοῖς, Glück KΣΤ'. 376.

2) Carré ζ, 2965. Berriat σ. 472 σημ. 2. Demol Δ'. 559. Ἀλλὰ τῶν συζύγων ἀλλοδαπῶν ὄντων, τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀναρμόδια νὰ δικάσωσιν ἀγωγὴν αὐτῶν περὶ διαζεύξεως. Ὅρ. ἀνωτ. § 46, β'. Demol. Δ'. 544.

3) Ἀρθ. 17 τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ὁ θέλων νὰ αἰτήσῃ τὴν διάζευξιν ἀπευθύνεται περὶ τούτου δι' ἀναφορᾶς εἰς τὸν ἀρμόδιον (ἤγουν τὸν τῆς κατοικίας τῶν συζύγων) ἐπίσκοπον. οὗτος προσκαλεῖ τοὺς συζύγους καὶ προσπαθεῖ διὰ τῶν προσφόρων πνευματικῶν μέσων νὰ συμφιλιώσῃ αὐτούς· δύναται δὲ, ἐὰν κρίνῃ πρόσφορον, νὰ συγχωρήσῃ τῇ γυναικὶ νὰ μετοικήσῃ ἐντοσούτῳ εἰς ἄλλην οἰκίαν· ἐὰν ἐντὸς τριμήνου προθεσμίας δὲν κατορθώσῃ τὴν συμφιλιώσιν ἀποφαίνεται τοῦτο ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς. Μετὰ ταῦτα ὁ αἰτῶν τὴν διάζευξιν ἀναφέρεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, ἵνα τοῦτο διατάξῃ τὴν ἐνέργειαν τῶν τοῦ 683 ἄθρου. ὅπερ γίνεται καὶ ὅταν ὁ ἐπίσκοπος δὲν ἀποφανθῇ ἐντὸς τῆς τριμήνου προθεσμίας. ἀλλὰ διὰ τί ἐκάτερος τῶν συζύγων δύναται νὰ πράξῃ τότε τοῦτο;— Ἐν τῇ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ἀναφορᾷ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐκτιθῶνται εἰδικῶς οἱ λόγοι τῆς διαζεύξεως.

τῆς ἀναφορᾶς⁴. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐξῆς συντηρητικὰ μέτρα· α') συγχωρεῖ τῇ γυναικὶ τὴν εἰς ἄλλην οἰκίαν μετοίκησιν· ὅτε ὑποχρεοῖ τὸν σύζυγον νὰ δώσῃ αὐτῇ τ' ἀναγκαῖα πράγματα καὶ ἀνάλογον σύνταξιν. β') ὁρίζει τὰ περὶ διατροφῆς τῶν τέκνων, ἐὰν ἐγκρίνῃ τὴν αἵτησιν ν' ἀφαιρεθῶσι ταῦτα τοῦ ἀνδρός⁵.

Ἡ περὶ διαζυγίου ἢ διαστάσεως ἀγωγὴ δὲν δύναται νὰ κινηθῇ⁶ πρὸ τῆς παρελεύσεως μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύ-

4) Ἐν τῇ πρὸς τὸ δικαστήριον ἀναφορᾷ ἐκτίθενται ἀκριβῶς τὰ περιστατικά ἐφ' ὧν στηρίζεται αὕτη· τὸ δικαστήριον δ' ἐὰν εὕρῃ ὅτι τὰ περιστατικά ταῦτα δίδουσι δικαίωμα εἰς διάζευξιν κατὰ τὸν ἀστυκὸν νόμον (Demol Δ'. 578 ἀρ. 472), διατάττει τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀναφορᾶς κατὰ τὰς διατυπώσεις τοῦ 677 ἀρθρου. Ἰδ. καὶ τὸ διάταγμα τῆς 24 ἀπριλίου 1836.

5) Πολ. 683. 684. Γαλ. 878· Γαλ. κώδ. 267—270· Περὶ τῶν προσωρινῶν τούτων μέτρων παρατηρητέον καὶ ταῦτα· α') δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ σύζυγος νὰ μετοικήσῃ εἰς ἄλλην οἰκίαν, ἢ ν' ἀπαιτήσῃ αὐτὸς τὴν ἀναχώρησιν τῆς γυναικὸς του (Demol. Δ'. 565. 577). τὴν μετοίκησιν δὲ δύναται, εἰς λίαν κατεπειγούσας περιστάσεις, νὰ ἐπιτρέψῃ καὶ ὁ πρόεδρος· πολ. 634 § 1. β') ἡ σύνταξις δίδεται τῇ γυναικὶ, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἰδίαν περιουσίαν (Demol σ. 566.) ἀλλ' ὁ ἀνὴρ δὲν δικαιούται παρ' ἡμῶν νὰ ζητήσῃ παρὰ τῆς γυναικὸς διατροφήν· Contra Demol Δ'. 577. γ') αἵτησιν τοῦ ν' ἀφαιρεθῶσι τὰ τέκνα ἀπὸ τοῦ ἀνδρός τὴν ἐξουσίαν δύναται νὰ κάμῃ ἡ μήτηρ ἢ τῶν συγγενῶν τις ἢ καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς (Πολ. 683 § 4. Γαλ. κώδ. 267) μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ὁμοίως, καὶ ὁ πατήρ. Demol. ἀρ. 454. δ') ἄλλα προσωρινὰ μέτρα, μὴ ὄντα ἐκ τῶν τοῦ 683 ἀρθρου, πρέπει νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον διὰ τακτικῆς ἀγωγῆς, κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν εἰσαγομένης· π.χ. αἵτησις περὶ ἀφαιρέσεως καὶ καταθέσεως παρὰ τρίτῳ προκλήτων προικῶν, ὅταν διὰ τῆς σφραγίσεως δὲν ἐξασφαλίζονται ἀπὸ τῶν ἐπιβουλῶν τοῦ ἀνδρός. Demol Δ', 574.

6) Τὴν περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν δύναται νὰ κινήσῃ ἢ ὁ σύζυγος ἢ ἡ σύζυγος.— Ὁ κηδεμὼν τοῦ ἀπηγορευμένου; Ναί, λέγει ὁ Demol Δ'. 535.— Οἱ κληρονόμοι δύνανται νὰ ἐξυκολουθήσωσιν αὐτὴν κινηθεῖσαν; ὄρ. ἀνωτ. § 475 σημ. 3. Demol σ. 536 ἀρ. 429.— Ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ αἰτήσῃ ἀνταγωγικῶς διάζευξιν; ἴσως, ὅχι· διότι πρέπει εἰς ἐκάστην τῶν δύο δι-

σεως τῆς ἀναφορᾶς. ἡ ὁμολογία τῶν συζύγων δὲν ἀποτελεῖ καὶ ἐνταῦθα μόνη ἀπόδειξιν ⁷· δύναται ὁμῶς νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μάρτυρες οἱ τῶν διαδίκων ὑπηρέται καὶ συγγενεῖς πλὴν τῶν κατιόντων ⁸. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἐφαρμοζονται τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ § 6', γ', δ' εἰρημένα ⁹.

Θ) ἔκστασις ὑπαρχόντων α).

§ 214. Ἐκστασις ὑπαρχόντων καλεῖται ἡ παρὰ τοῦ ὀφειλέτου γινομένη πρὸς τοὺς δανειστὰς ἐγκατάλειψις τῆς

κῶν νὰ τηρηθῶσιν ὅλοι οἱ τύποι τῶν διαζεύξεων, οὗ ἕνεκα ἀδύνατος καθίσταται ἡ ἔνωσις. Εὐρετή. Ε' 422. Contra Demol Δ'. 553. 'Ἡ περὶ διαστάσεως ἀγωγή δὲν ἠδύνατο τὸ πάλαι ἐν Γαλλίᾳ νὰ κινηθῇ παρὰ τοῦ ἀνδρός. Demol Δ'. 534 -- Ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ ἀναφορᾷ ἐκτεθειμένων γεγονότων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ αἵτησις δύνανται νὰ προστεθῶσιν ἐν τῇ ἀγωγῇ ἡ μετ' αὐτὴν καὶ ἕτερα ; Ἡ ἐπικρατοῦσα γνώμη ἐν Γαλλίᾳ, στηριζομένη ἐν μέρε καὶ εἰς τὸ γράμμα τοῦ 85 ἄρθρου τῆς γαλ. δικον. sommairement, ἀποφαίνεται καταφατικῶς (Garré ζ 2966. 2967. Demol Δ', 583 ἀρ. 481 ἐ.)· ὁ ἡμέτερος νόμος εἶναι αὐστηρότερος (Πολ. 682 α... καὶ ν' ἀναφέρῃ ἐν αὐτῇ ἀ κ ρ ι β ὠ ς τὰ περιστατικὰ, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται») καὶ πρέπει μὲ μεγάλην φειδωλίαν καὶ ἐξαιρετικῶς μόνον νὰ δέχωνται νέα γεγονότα τὰ ἡμέτερα δικαστήρια (Απ. 311 τοῦ 53, Εὐρετήρ. Ε' 419). Ἡ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν ἀπόφασις ἀποτελεῖ, κατὰ τὸν Arnold (Erörter. σ. 299), δεδικασμένον ἐναντίον νέας ἀγωγῆς, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου τῆς διαζεύξεως στηριζομένης, εἰ καὶ ἐπὶ ἄλλων γεγονότων.

7) Ἄρα οὐδὲ ὁ ὄρκος. Demol σ. 579. ἀνωτ. § 212 σημ. 10. § 150. σημ. 13. ΑΠ. 8 τοῦ 57. Carré ζ 2981.

8) Πολ. 685. 326. Γαλ. κώδ. 251. ὄρ. ἀνωτ. § 144 σημ. 13.

9) Πολ. 685 ἐδ. 4. Οἱ δανεισταὶ δηλ. τοῦ συζύγου ἔχουσι καὶ ἐνταῦθα δικαίωμα παρεμβάσεως ἢ ἀνακοπῆς τρίτου. παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται τοῦτο. Carré ζ 2980. Demol. Δ'. 535 ἀρ. 427.

α) Πολ. 687—694. Γαλ. 898—906, Γαλ. κώδ. 1265—1270. Πανδ. 423, Κώδ. 7. 71. Βασ. 9. 5.—Zachar. II. 395. Toull. Ζ'. ἀρ. 236. Berriat σ. 478. Göschen Γ'. 280. Arndts σ. 336. Καλλιγ. Γ'. 588. Εὐ.

περιουσίας αὐτοῦ¹. ἔχουσι δὲ τὸ εὐεργέτημα τοῦτο μόνον οἱ τίμιοι ὀφειλέται, οἱ ἔνεκεν τυχαίων ἀπλῶς συμφορῶν ἀδυνατοῦντες νὰ ἱκανοποιήσωσι τοὺς δανειστὰς αὐτῶν². ἀλλὰ στεροῦνται αὐτοῦ οἱ ξένοι³, οἱ ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες καὶ γενικῶς πάντες οἱ ὑπόλογοι· τελευταῖον δὲ οἱ δι' ἀπάτην κακαδικασθέντες⁴.

ρετήρ. IB'. 167— Αἱ παραχωρήσεις τῶν ἐμπόρων ὀφειλετῶν γίνονται κατὰ τὰς τοῦ ἐμπορ. νόμου διατάξεις, περὶ ὧν πρβ. 'Ράλλη Γ', 269.

1) Γίνεται δὲ ἡ ἐγκατάλειψις αὕτη ἢ τῇ ἀμοιβαίᾳ τῶν δανειστῶν καὶ τοῦ ὀφειλέτου συγκαταθέσει (ἐκστασις ἐκουσία) ἢ ἀκόντων αὐτῶν (ἐκστασις ἀναγκάει). ὁ τύπος δὲ ἦτο παρὰ τοῖς ῥωμαίοις ἀδιάφορος.

N. 9 Βατ. αὐτ. Ἐκστασις καὶ ἔξω δικαστηρίου γίνεται καὶ ἀρκεῖ τὸ διὰ μέσου τινὸς ἢ δι' ἐπιστολῆς τοῦτο σημειθῆναι.

παρ' ἡμῖν τῆς ἀναγκάεις εἴτε δικαστικῆς παραχωρήσεως τὴν διαδικασίαν διαγράφει ἡ πολιτ. δικονομία, καὶ ταύτης ἡ ἐξήγησις γίνεται ἐν τῷ παρόντι §.— Πρέπει δὲ νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἡ περιουσία ἅπασα, πλὴν τῆς ἀκατασχέτου. (Zachar σ. 397 σημ. 17. 18). Αἴαν δὲ αὐστηρῶς κρίνῃν τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν εἶπεν ὅτι οἱ ἀκτῆμονες ἀποκλείονται τοῦ εὐεργετήματος τούτου. Εὐρετήρ. IB'. 172 § 6.

2) Δὲν εἶναι ἀναπορεύτως ἀναγκαῖον νὰ ζητῇται παρὰ τοῦ ἐξισταμένου ἡ ἀπόδειξις *δυστυχήματος*, π. χ. πυρκαϊᾶς, ναυαγίου κ. λ. ἵνα συγχωρηθῇ αὐτῷ ἡ παπαχώρησις. ἀρκεῖ, νομίζω, ν' ἀποδείξῃ οὗτος ὅτι ἡ κατάστασις εἰς ἣν εὕρίσκεται δὲν προῆλθεν ἐκ δόλου ἢ ἀσυγγνώστου ἀμελείας αὐτοῦ· οἱ ῥωμαῖοι δὲ ἦσαν ἐπὶ ὀλιγώτερον ἀκριβολόγοι περὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπορίας τοῦ ἐξισταμένου νόμ. 6 Κώδ. (7. 71)... *in omni cessione sufficit voluntatis sola professio*. Zachar σ. 396 σημ. 10. Ἀπόκειται δὲ εἰς τὸν δικαστὴν τῆς οὐσίας νὰ ἐκτιμήσῃ, ἂν ὑπάρχουσιν ἐν ἐκάστη συγκεντρωμένῃ δίκῃ αἱ πρὸς παραχώρησιν προϋποθέσεις τοῦ νόμου. Zachar. σημ. 16.

3) Ἐκτὸς ἂν ἔλαβον παρὰ τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ 16 ἄρθρ. τοῦ ἀστυκῶ νόμου πλήρη τῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων τὴν ἀπόλαυσιν. Carré ζ. 3057. Zachar. σ. 396. σημ. 41.

4) Πολ. 688. 999 § 3—5. Γαλ. 905— Τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἐκ τοῦ 688 ἁρθρου πηγάζον ἀπαράδεκτον δύνανται νὰ προτείνωσι πάντες οἱ δανεισταί, πρέπει κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην, νὰ λυθῇ καταφατικῶς· διότι βά-

Ἡ περὶ παραχωρήσεως ἀναφορὰ εἰσάγεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ ὀφειλέτου ⁵. ἐπισυνάπτονται δὲ αὐτῇ πάντα τὰ πρὸς ὑποστήριξιν ἀναγκαῖα ἔγγραφα ⁶. ἀλλ' ἐξηρημένης τῆς προσωρινῆς ἀναστολῆς ⁷ τῶν καταδιώξεων, ἵνα διαταχθῇ ἡ ὀριστικὴ παραχώρησις παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἀπαιτεῖται νὰ κλητευθῶσιν ⁸ οἱ δανεισταὶ καὶ ἐπαναληφθῇ παρὰ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοπροσώπως ἡ περὶ παραχωρήσεως θέλησις αὐτοῦ κατὰ τὰς νομίμους διατυ-

σις τῶν περὶ παραχωρήσεως δικῶν εἰσὶν ἡ τιμιότης καὶ καλὴ πίστις, αἵτινες ἐλλείπουσι παρὰ τῷ ὑπολόγῳ, τῷ ἀπατεῶνι κ. λ. ὀφειλέτῃ, τὴν ἐλλειψὶν δὲ τῆς καλῆς πίστεως ἕκαστος δανειστῆς δικαιούται νὰ ἐπιχάλεσθῃ. Carré ζ. 3055. Contra Zachar. σημ. 14.

5) Πολ. 689. Γαλ. 899. Καὶ ἔμπορος ἂν ᾖ ὁ ὀφειλέτης καὶ τὰ χρέη του πάντα ἐμπορικὰ, τὸ πρωτοδικεῖον δικάζει (Carré ζ. 3044). ἐφαρμόζονται ὁμοῦς τότε τὰ ἀρθρ. 566 – 575 τοῦ ἐμπορ. νόμου.

6) Δηλαδή συνοπτικὴ περιγραφὴ τῆς καταστάσεως τῆς περιουσίας (ὑπάρχοντα καὶ χρέη) μὲ τὰ ἀναγκαῖα δικαιόγραφα βιβλία καὶ ἄλλας ἀποδείξεις. Ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης ὀρίζει ὁ πρόεδρος εἰσηγητὴν καὶ τὴν δικάσιμον ἡμέραν, ἔτι δὲ τὴν εἰς τὸν εἰσαγγελέα κοινοποιήσιν τῆς ἀναφορᾶς (Πολ. 689 ἐδ. 2. 690 ἐδ. 3. 643). κατὰ τὴν πρώτην δὲ συνεδρίασιν ἐκδίδει τὸ δικαστήριον ἀπόφασιν, διατάττον τὴν ἀναστολὴν τῶν καταδιώξεων (ἐὰν εὕρῃ βάσιμον τὴν περὶ τούτου αἵτησιν), τὴν ἐνέργειαν τῶν τοῦ ἀρθρ. 691 καὶ τὴν κλήτευσιν τῶν δανειστῶν.

7) Πρὸς ταύτην, λέγει τὸ 690 ἀρθρον, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ κοινοποιηθῇ ἡ ἀναφορὰ εἰς τοὺς διαδίκους, τουτέστι τοὺς ἐπισπεύδοντας τὴν ἐκτέλεσιν, ἥς ἡ ἀναστολὴ αἰτεῖται, δανειστάς. ὥστε κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν μόνον τῆς περὶ παραχωρήσεως ἀναφορᾶς διατάττεται ἡ κοινοποίησις εἰς τοὺς δανειστάς καὶ τὸν εἰσαγγελέα, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς περὶ ἀναστολῆς τῶν καταδιώξεων παρεμπιπτούσης αἰτήσεως· ἡ γαλλικὴ δικονομία (ἀρθρ. 900) ἀπαιτεῖ καὶ ἐνταῦθα κοινοποιήσιν εἰς τοὺς διαδίκους. Τὸ δικαστήριον δὲ δύναται νὰ διατάξῃ ἀναστολὴν τῶν καταδιώξεων. ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ καταργήσῃ τὰς γενομένας ἤδη ἐκτελέσεις Carré ζ. 3046.

8) Carré ζ. 3045.

πώσεις⁹. ὥστε κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τὰ δύο ταῦτα διατάττει τὸ δικαστήριον ¹⁰.

Ἡ ἐπιτρέπουσα τὴν παραχώρησιν ἀπόφασις δημοσιεύεται ὅπως καὶ αἱ ἀποφαινόμεναι τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων ἀποφάσεις¹¹. ἀπαλλάττει δὲ τὸν ὀφειλέτην, μέχρις ἀποκτήσεως νέας περιουσίας, πάσης καταδιώξεως¹², ἰδίως τῆς πρωσωπικῆς κρατήσεως. οἱ δανεισταὶ δὲ αὐτοῦ δὲν γίνονται κύριοι τῆς παραχωρηθείσης περιουσίας¹³, ἀλλὰ νὰ πωλήσωσι μόνον αὐτὴν δικαιοῦνται κατὰ τὰς διατυπώσεις τῶν πωλήσεων τῶν ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμων¹⁴.

9) Τὰς διατυπώσεις ταύτας διαγράφει τὸ 691 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας ὅρ. καὶ τὸ 901 ἄρθρ. τῆς γαλ. δικονομίας. ὁ νόμος δὲν ὀρίζει προθεσμίαν πρὸς τὴν ἐπανάλησιν τῆς περὶ παραχωρήσεως δηλώσεως· ἐπομένως ἀφῆκεν αὐτὴν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ δύναται ἔαν ὀφειλέτης ἀναβάλλῃ αὐτὴν ἀδικαιολογήτως, ν' ἀνατρέψῃ ἢν τυχὸν διέταξεν ἀναστολὴν τῶν καταδιώξεων. ἄλλοιόν τι συμβουλεύουσιν οἱ Γάλλοι (Carré ζ. 3049 bis.)—Ἐὰν ὁ ὀφειλέτης διατελῇ ἐν φυλακῇ; Πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσι κατ' ἀναλογίαν ἢ τὰ τοῦ 1005 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας ἢ τὰ τοῦ ἄρθρ. 572 τοῦ ἐμπορ. νόμου.—Μὴ δυναμένου τοῦ ὀφειλέτου νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον; Carré ζ. 3050 bis.

40) Ὅρα τὴν 6 σημείωσιν τοῦ § τούτου. 11) Πολ. 692 συνδ. 677.

12) Επομένως οὐδὲ ἀγωγαὶ δύνανται νὰ κινήθωσι κατ' αὐτοῦ πλέον· ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν δὲ, ἢν μετὰ ταῦτα ἀποκτήσῃ, ἀπολαύει τοῦ τῆς εὐπορίας εὐεργετήματος (νόμ. 4 Βασ. 9. 5), πλὴν κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν συγγραφέων μόνον ἐναντίον προγενεστερῶν τῆς παραχωρήσεως δανειστῶν. Vanger I. 332. Καλλιγ. γ. σ. 593 σημ. 43. Στέρησιν δὲ ἱκανοτήτων, εἴτε πολιτικῶν εἴτε ἀστυκῶν, οὐδεμίαν ἐπάγεται ἡ ἔκστασις, εὔσα εὐεργέτημα ἀπλῶς (Πρακτ. Συνελ. σ. 624 τῆς γ' Σεπτ.) Contra Ῥάλλ. σ. 281.

13) Ν. 3· Βασ. αὐτ. Ὡστε δύναται καὶ μετὰ τὴν παραχώρησιν καταβάλλων τὰ χρέη αὐτοῦ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διάπρασιν καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν περιουσίαν του. Ν. 41 Βασ. αὐτ. .

14) Πολ. 693. Ἐμπ. Νόμ. 568. Γαλ. κώδ. 1269. Τὸ προῖον δὲ τῆς ἀπαλλοτριώσεως ὥς καὶ τῶν εἰσοδημάτων ὑπολογίζουσιν οἱ δανεισταὶ εἰς τὰς

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Διαδικασία παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν πρωτοδικῶν α).

§ 215. Ὅσακις διαφορᾶς τινος ἢ ἐκδίκασις ἐξαιρετικῆς δεῖται ταχύτητος, μὴ ἐπιτυγχανομένης δι' ἐνεργείας, ἔστω καὶ κατεσπευσμένης ὁλοκλήρου τοῦ πρωτοδικείου, δύναται ὁ διάδικος νὰ προσφύγῃ εἰς τὸν πρόεδρον μόνον αὐτοῦ¹.

Κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἡμῶν ἀρμόδιός ἐστιν ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν

ἀ) νὰ διατάξῃ προσωρινὰ μέτρα ἐπὶ λίαν κατεπειγούσης ὑποθέσεως². ἔτι τὴν φυλάκισιν ἀλλοδαποῦ ἢ ἡμεδα-

ἀπαιτήσεις αὐτῶν, αἵτινες ἐξαλείφονται κατὰ λόγον τεῦ! παρ' ἐκάστου αὐτῶν λαμβανομένου. Ν. 10 Βασ. αὐτ. Καλλ. 590. Zachar σ. 397 σημ. 21.

Περὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν ὀφειλομένων καὶ τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν πραγμάτων τοῦ ἐκστάντος ἐνεργοῦσιν ἀπὸ κοινοῦ οἱ δανεισταί, διαφωνούντων δὲ αὐτῶν ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον. arg. Πολ. 603. Carré ζ. 3052. Toull. Ζ'. ἀρ. 268.

α) Boitard. II. 340. Rauter σ. 383. Pigeau I. 78. Carré VI, 88.—Εὐρετήρ. Ε'. 776. Πολ. 634—639. Γαλ. 806—844.—Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ πρόεδρος δύναται κατὰ τὸ 634 ἄρθρ. ν' ἀναθέσῃ εἰς τινὰ πρωτοδικὴν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ταύτην.—'Απαρίθμησιν τῶν περιπτώσεων τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ προέδρου κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν ὅρα Dalloz Compét. civile des trib. d' arrond. ἀρ. 279 ἐπ. καὶ Jugement ἀρ. 697· 698.

1) Τίς εἶναι ἀρμόδιος πρόεδρος ; Τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ λυθῇ κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἀρμοδιότητος κανόνας. Ἀλλ' ὅταν ἡ ὑπόθεσις κατεπείγῃ ἀρμόδιος ἐστὶ καὶ ὁ πλησιέστερος πρόεδρος· arg. Πολ. 874. 258. Carré ζ. 2764 bis.

2) Ἡ ἀρμοδιότης τοῦ προέδρου ὀρίζεται ἐνταῦθα ἐκ τοῦ κατεπείγοντος τῆς αἰτήσεως καὶ ἐκ τοῦ προσωρινοῦ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς· ὅθεν ἄπειροι ὑποθέσεις εἰσὶ τῆς κατηγορίας ταύτης· διότι πᾶσα αἴτησις περὶ ἀντικειμένου

ποῦ ὀφειλέτου ³.

β') νὰ δικάζη τὰς ἐπὶ ἀναγκαστικῶν ἐκτελέσεων ἀναφυομένας δυσχερείας ⁴.

οἰοῦντο, φέρουσα τὰ δύο ταῦτα προσόντα, ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ προέδρου· ἐπειδὴ δὲ τὸ κατεπεῖγον καὶ τὸ προσωρινὸν εἰσὶ λέξεις, ὧν εὐκόλως δύναται νὰ γείνη κακὴ χρῆσις, ἀπαιτεῖται ἄκρᾳ προσοχὴ καὶ περισκεψίς ἐκ μέρους τῶν κυρίων προέδρων περὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν ἐν τοῖς καθ' ἑκάστον θέμασι· διότι ὁ νόμος ἀπένειμεν αὐτοῖς πρὸς τοῦτο ἀπεριόριστον ἐξουσίαν καὶ ἀνεπὶκρίτον· ἰδίως δὲ περὶ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ (εἴτε προσωπικοῦ εἴτε ἐμπραγμάτου) οὐδέποτε δύναται νὰ δικάσῃ ὁ πρόεδρος, ἔστω καὶ προσωρινῶς.

Ὁ Chauveau sur Carré ζ. 2574 bis ἀναφέρει διάφορα παραδείγματα ἀρμοδιότητος τοῦ προέδρου, τῆς διδασκαλίας δὲ αὐτοῦ ταύτης μετάφρασις εὔρηται ἐν τῷ Εὐρετηρίῳ (Ε' 776). δύναται δὲ ἐν πολλοῖς νὰ ἐφαρμοσθῇ αὕτη καὶ πρὸς ἡμῖν.

3) Ἵνα κατὰ τοῦ ἡμεδαποῦ ὀφειλέτου ἀπαγγέλῃ προσωπικὴν κράτησιν ὁ πρόεδρος ἀπαιτεῖται νὰ ᾔῃαι ὁ ἡμεδαπὸς ὑποπτος φυγῆς ἢ νὰ ὠρμήθῃ ἤδη εἰς φυγὴν. Κατὰ τὰ λοιπὰ τῆς περὶ τὴν φυλάκισιν ταύτην διαδικασίας ἐφαρμόζονται τὰ ἄρθρ. 4045 - 4048.

4) Ἐνταῦθα τὸ κατεπεῖγον ἐνυπάρχει εἰς τὴν φύσιν αὐτὴν τῆς αἰτήσεως, καὶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἰσχυρισθῇ καὶ ὑποστηρίξῃ αὐτὸ ὁ ἀναφερόμενος. Τοῦτο παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον. Carré ζ. 2754 bis.

Δυσχερείας δὲ κατὰ τῆς ἐκτελέσεως δύναται νὰ προβάλῃ ἢ ὁ ὀφειλέτης, καὶ ὅς ἡ ἐκτέλεσις γίνεται, ἢ τρίτοι διεκδικοῦντες τὰ κατασχεθέντα (Πολ. 910. 911). Ἀλλ' οἱ τρίτοι διεκδικηταὶ ὀφείλουσι κατὰ τὸ ἄρθρ. 911 νὰ εἰσαγάγῃσι τὴν ἀνακοπὴν αὐτῶν εἰς ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον, καὶ οὐχὶ εἰς μόνον τὸν πρόεδρον, ὅστις ἀναστολὴν ἀπλῶς τοῦ πλειστηριασμοῦ δικαιούται νὰ διατάξῃ ἐνταῦθα (Εὐρετήρ. σ. 772 ἐν τ'). Ὡστε μόνου τοῦ ὀφειλέτου τὰς ἀντιρρήσεις δύναται νὰ δικάσῃ ὁ πρόεδρος, στρεφόμενος εἴτε εἰς ἀταξίαν τῆς διαδικασίας εἴτε εἰς γενομένην ἤδη πληρωμὴν· καὶ μάλιστα δικάζει ἐνταῦθα κατ' ἐξαιρέσιν περὶ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ, μὴ ὧν περιορισμένος εἰς τὴν ἀπόφασιν ἀπλῶς περὶ τῆς προόδου ἢ τῆς ἀναστολῆς τοῦ πλειστηριασμοῦ (sur la continuation ou la discontinuation des poursuites)· ὅπερ ἀρχοῦντως ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ 910 ἁρθρου «ἐὰν ὁ ὀφειλέτης κάμῃ ἀντιρρήσεις ἐνεκεν ἀταξίας τῆς διαδικασίας, ἐνεκα γενομένης

β') ἐπὶ τῶν ῥητῶς ὑπὸ τῆς πολιτ. δικονομίας παραπεμ-
πομένων εἰς αὐτὸν διενέξων⁵

Ἡ διαδικασία ἐνταῦθα ἀπλουστάτη ἐστὶ καὶ συντομω-
τάτη· ὁ ἐνάγων δηλαδὴ ἐγχειρίζει ἀναφορὰν τῷ προέδρῳ·
οὗτος ⁶ δὲ σημειοῖ ἐπ' αὐτῆς τόπον καὶ χρόνον τῆς συζη-
τήσεως καὶ κλητῆρα τινὰ πρὸς ἐπίδοσιν. ἐπὶ δὲ ὑποθέσεων
ὑπερβαλλόντως κατεπειγουσῶν δύναται νὰ δικάσῃ καὶ
ἄνευ κλητεύσεως τοῦ ἐναγομένου⁷.

Ἀλλὰ καὶ χωρὶς προδικασίας τινὸς δύνανται νὰ ἐμφα-

ἤδη πληρωμῆς κλ., γίνεται ἢ ἐν τοῖς ἄρθροις 874 ἐπ. ἐνδιαλαμβανομένη
διαδικασία (ἤγουν αἵτησις εἰς τὸν πρόεδρον ἢ ἀνακοπὴ εἰς τὸ δικαστήριον),
ἐξακολουθεῖται ὁμοίως ἐν τοσούτῳ ἢ ἐκτέλεσις, μεχριότου κατὰ τὴν περί-
πτωσιν τοῦ ἄρθρου 634 ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν. . παρὰ χωρὶς ἀνα-
βολὴν (ἤγουν ὑπάρχοντος κινδύνου συγχωρεῖ τὸ προσωρινὸν μέτρον τῆς ἀνα-
στολῆς τοῦ πλειστηριασμοῦ) »· ἄλλην γνώμην ἐκφράζει ὁ Chauveau Εὐρε-
τήρ. σελ. 780 ἐν τ.

5) Τοιαῦτα εἰσὶ τὰ θέματα π. χ. τῶν ἄρθρ. 624, 844, 845, 877, 1008,
1022, 1060, 1063, 1066 § 2, 1071 § 8, 1073 τῆς πολ. δικονομίας,
καὶ τῶν ἄρθ. 193 ἐδ. 2, 246 ἐδ. 2 τοῦ Ὁργ.

6) Ἐὰν ὁ πρόεδρος εὐρίσκη τὴν αἵτησιν μὴ ὑπαγομένην εἰς αὐτὸν, ἢ
δὲν τοιμᾷ ν' ἀποφασίσῃ αὐτὴν μόνος, παραπέμπει αὐτὴν εἰς τὸ ἀκροατή-
ριον (Πολ. 635. Carré ζ. 2764 quat.)· διὰ τὴν εἰς τὸ ἀκροατήριον εἰσα-
γωγὴν δὲν χρειάζεται ἄλλη προδικασία, ἐκτὸς τῆς κοινοποιήσεως τῆς πρά-
ξεως ταύτης εἰς τὸν ἀντίδικον καὶ τῆς κλητεύσεως αὐτοῦ ἂν δὲν ᾔτο παρών.
Κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου συγχωροῦνται ἐνδικο μέσα ;
Ὁ ἄρειος Πάγος (ἀρ. 261 τοῦ 53) ἀπῆντησε καταφατικῶς· καὶ, νομίζω,
εὐλόγως· τὸ δικαστήριον προσκαλεῖται τότε νὰ δικάσῃ κατὰ τὸ ἀρθ. 618 §
4 περὶ προσωρινοῦ μέτρου. Ἀλλως φρονοῦσιν οἱ Γάλλοι Carré ζ. 2773.

7) Πολ. 616. 637. Γαλ. 807. 808. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχουσι τα-
κτικαὶ ἡμέραι συνεδριάσεως τοῦ προέδρου, μόνον δὲ εἰς τὰς ἐκτάκτους συνε-
δριάσεις εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀρισθῇ παρ' αὐτοῦ ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συνε-
δριάσεως (Carré ζ. 2765). Παρ' ἡμῖν γίνεται τὸ δεύτερον πάντοτε, περὶ δὲ
ἀπεριόριστος ἐστὶν ὁλως τοῦ προέδρου ἡ ἐξουσία. Carré ζ. 2767.

νισθῶσιν αὐθόρμητοι ἢ διάδικοι εἰς τὸν πρόεδρον καὶ νὰ υποβάλωσιν αὐτῷ τὴν διαφορὰν αὐτῶν 8.

Ἡ ἀπόφασις⁹ τοῦ προέδρου πρόσκαιρον μόνον ἔχει ἀποτέλεσμα, οὐδόλως ἐπηρεάζουσα τὴν οὐσίαν τῆς υποθέσεως¹⁰. ἀλλὰ πάλιν οὐδὲν συγχωρεῖται κατ' αὐτῆς ἐνδικον μέσον οὔτε ἀνακοπῆς οὔτε ἐφέσεως¹¹. Ἐκτελεῖται δ'

8) Πολ. 637 ἐδ. 2. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ περιπτώσεις τινές, ὅτε οὐδεμία μεταξὺ τῶν διαφορομένων προδικασία γίνεται. π. χ. Πολ. 1008, 4066 § 1 ἐδ. 2, 4074 § 8. Οἱ Γάλλοι θέλουσι καὶ τότε προδικασίαν. Carré ζ. 2766 bis.

9) Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ αἰτιολογῇται ; Αἱ ἀποφάσεις τῶν προέδρων, ὡς αἱ τῶν δικαστηρίων, λύουσιν ὥσεπιτοπολὺ ἀμφισβητούμενα πράγματα, ἤγουν δικάζουσιν· ἐπομένως ἀναγκαῖον νὰ αἰτιολογῶνται, ἵνα προκύπτῃ ἐξ αὐτῶν ὅτι οἱ πρόεδροι ἐξασκοῦσιν οὐχὶ αὐθαιρεσίαν ἀλλὰ δικαιοδοσίαν· τὴν ἀληθεῖαν ταύτην, καί τοι μὴ ἐκπεφρασμένην ἐν τῷ νόμῳ, συναισθάνονται βεβαίως οἱ κύριοι πρόεδροι καὶ ἡτιολογημένας ἐκδίδουσιν ἀποφάσεις· ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ αἰτιολογίαι εἰς πολλάκις ἀναιτιολόγητοι ὄλως καὶ διάκειναι (Carré ζ. 2771). Ὑπογράφει αὐτὰς ὁ γραμματεὺς ; Carré ζ. 3434 bis.

10) Πολ. 638. Γαλ. 809. Les ordonnances sur référés ne feront aucun préjudice au principal. Πάντοτε ἡ ἀπόφασις τοῦ προέδρου εἴτε περὶ προσωρινῶν μέτρων δικάζουσα, εἴτε καὶ περὶ δικαιοματίων (π. χ. εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ 910 ἄρθρ.) προσωρινὸν ἔχει ἀποτέλεσμα, ἤγουν ἀποτέλεσμα διαρκοῦν μεχρὶ τοῦ τῷ δικαστήριον δικάσῃ περὶ τῆς οὐσίας τῆς υποθέσεως· ἰσχύουσι δηλ. καὶ ἐνταῦθα τὰ τοῦ ἄρθρου 627. Εἰς τὴν προσωρινότητα ταύτην δὲν ὑπάγονται, νομίζω, τὰ θέματα τῶν ἄρθρ. 1066 § 1 ἐδ. 2. καὶ 1074 § 8.

11) Πολ. 638. ἐδ. 2. Εὐρετήρ. Ε'. 787 § 10. Ἡ γαλ. δικονομία (ἄρθ. 809). συγχωρεῖ ἐνίοτε ἔφεσιν· ἢ ἔφεσις καὶ ἡ ἀνακοπὴ ἀπαγορεύεται παρ' ἡμῖν οὐ μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 634, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τῶν λοιπῶν τῆς πολ. δικονομίας (ἴδ. σημ. 5 τοῦ § τούτου)· ὅπερ ἀναμφίβολον μὲν εἶναι διὰ τὰ θέματα τῶν ἄρθ. 621 (ἄρθ. 622), 1008, 1022, 4060 καὶ 4073· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τῶν ἐπιλοίπων, διότι τὰ ἄρθ. 634—639 ὁρίζουσιν τὴν ἐξουσίαν τοῦ προέδρου ἐπὶ πασῶν τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὸν ὑποθέσεων (ἄρθ. 634 ἀνώπιον τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν . . δύναται νὰ γείνῃ ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ παρόντι νόμῳ διωρισμένων περιπτώσεων [ὡ-

ἐνίοτε καὶ ἐν πρωτοτύπῳ 12.

Τ Μ Η Μ Α Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο Ν .

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΙΣ α).

α.) ἀρμοδιότης.

§ 216. Τῶν εἰρηνοδικῶν ἡ δικαιοδοσία, ὡς ἐξαιρετικὴ, περιορίζεται εἰς ἐκείνας μόνον τὰς διαφορὰς, ἃς ὁ νόμος ῥητῶς προσδιώρισεν ὡς τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν. ὁ προσδιορισμὸς δὲ οὗτος βάσιν ἔχει τοῦτο μὲν τὴν σμικρότητα τοῦτο δὲ τὸ εἶδος τῆς διαφορᾶς. Διὰ τοῦτο δικάζουσιν οἱ εἰρηνοδίκαι

στε καὶ τῶν περιπτώσεων τούτων ἡ διαδικασία αὐτόθι κανονίζεται], συζητήσις καὶ νὰ ἐκδοθῇ ἀπόφασις . . . »). ἐναντία ἐδίκασεν ἀπόφασίς τις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν. Εὐρετήρ. Ε'. 788.

Τὰ λεχθέντα δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰς πράξεις τοῦ προέδρου, τὰς ἐν τοῖς θέμ. τῶν ἀρθρ. 123 καὶ 949, 994 ἐκδιδομένας.

Ἀνακοπὴ τρίτου ; Ἐκεῖνοι περὶ ὧν ἡ ἀπόφασις δικάζει, δὲν δύνανται νὰ ἀνακόψωσιν αὐτήν, καὶ ἂν δὲν ἐκκλητεύθησαν (Πολ. 637 ἐδ. 1)· τρίτοι ὁμῶς δύνανται, νομίζω, κατὰ τὰ ἀρθ. 89 καὶ 235. κατὰ τὸν Chauveau (Carré ζ. 2773 bis) la personne à qui l'ordonnance rendue est de nature à occasionner un préjudice immédiat doit se pourvoir elle même en référé.

Τὸ ἐνδίκον τῆς ἀναιρέσεως μέσον ; Τελεσιδικία. Ἔνεκα τῆς προσωρινότητος, δὲν ὑπάρχει εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν προέδρων· ἄρα κατὰ τὸ 842 ἀρθρον δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν. Carré ζ. 2776 quinq.

Ὁ πρόεδρος αὐτὸς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασίν του ; Ὁχι, εἴπεν ὁ ἄρειος Πάγος δι' ἀπ. 345 τοῦ 55. νόμ. 14 Π. (42· 1).

12) Πολ. 639. Γαλ. 810 814, π. γ. Πολ. 4008 ἐδ. 2. Ἄλλως τὸ πρωτότυπον κατατίθεται εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ ἐν τοῖς ἀρθ. 1066 § 1 ἐδ. 2, 4071 § 8 δὲν συμβαίνει. Carré ζ. 2777.

α) Πολ. 490. 494—502. Γαλ. 4—47. Βρυαρ. Σχ. § 32—34.

α) ἔνεκα τῆς σμικρότητος, πάσας¹ τὰς προσωπικὰς (οὐδὲ τῶν ἐμπορικῶν ἐξαιρουμένων) καὶ τὰς περὶ κινητῶν ἐμπραγμάτων ἀγωγὰς², τὰς μὴ ὑπερβαινούσας τὴν ἀξίαν

1) Ἐκτὸς μικρῶν τινων ἐξαιρέσεων. π. χ. Ὅργ. 242.

2) Ὁ νόμος λέγει « περὶ ὅλων τῶν προσωπικῶν καὶ τῶν περὶ κινητῶν κτημάτων ἀγωγῶν », παραλαβὸν τὴν ἔκφρασιν ταύτην ἐκ τῆς γαλ. νομοθεσίας. Τὸ ἀρθ. 9 τοῦ ἀπὸ 24 αὐγ. 1790 νόμου φέρει *le juge de paix . . connaitra . . de toutes les causes purement personnelles et mobilières* (Boncenne I, 279. Dalloz, Comp. des tribun. de paix ἀρ. 13 σημ. 1). ὁμοίως καὶ τὸ 2 ἀρθ. τῆς γαλ. δικονομίας *en matière purement personnelle ou mobilière* περιλαμβάνει δὲ δύο περιπτώσεις, α) ἀγωγὰς προσωπικὰς (τὸ ἐπὶ ἀγωγῆς προσωπικῆς ἀναφυόμενον προδικαστικῶς ζήτημα ἐμπραγμάτου δικαίου περὶ ἀκινήτου ἐξαιρεῖται τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ εἰρηνοδίκου, Dalloz ἀρ. 31), β) ἀγωγὰς περὶ κινητῶν. Ὡς πρὸς τὴν πρώτην ἔπρεπε, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ῥωμ. δικαίου σχεπτόμενοι, νὰ εἴπωμεν ὅτι τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ εἰρηνοδίκου εἰσὶ καὶ αἱ περὶ ἀκινήτων προσωπικαὶ ἀγωγαὶ μέχρι τῶν 300 δραχμῶν. ἀλλ' ὁ περὶ μεταγραφῆς νόμος (ἀρθ. 4) ἐτροποποίησεν αὐτὰς κατὰ τοῦτο ὅτι ἐκ πωλήσεως ἢ ἄλλης ἐνοχικῆς συμβάσεως, ἀντικείμενον ἐχούσης μεταβίβασιν ἀκινήτου, δὲν δύναται νὰ αἰτηθῇ δικαστικῶς πλέον ἢ παράδοσις τοῦ ἀκινήτου· ἐπομένως ἐφαρμόζονται ἀκόμη μόνον εἰς τὰς προγενεστέρας τοῦ νόμου τῆς μεταγραφῆς σχέσεις καὶ τὰς ἐξ ἄλλων αἰτιῶν (π. χ. μισθώσεως) ἀγωγὰς περὶ ἀκινήτων. Λοιπὸν αἱ προσωπικαὶ ἀγωγαὶ τοῦ νόμου περιορίζονται τὸ πλεῖστον μόνον εἰς κινητά. Carré Compet. ΣΤ'. 33. Procéd I. 46. Dalloz action ἀρ. 79. — Καὶ τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκας μέχρι τῆς αὐτῆς ποσότητος εἰσὶν ἀρμόδια νὰ δικάσωσιν τὰ εἰρηνοδικεῖα (Πολ. 873)· οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς, δι' ἑλλειψιν ῥητῆς διατάξεως, παραδέχονται τὸ ἐναντίον. Boitard II. 68. Boncenne I. 272. Dall. ἀρ. 335.

Τὰ εἰρηνοδικεῖα δικάζουσι καὶ τὰς ἐμπρικὰς ὑποθέσεις μέχρι τῶν 300 δραχμῶν (Ἰδ. νόμ. τῆς 1 φεβρ. 1838 περὶ τροπολογίας τοῦ ἀρθ. 490 ἐδ. 1 καὶ § 1 τῆς πολ. δικονομίας)· ὅτε ἐφαρμόζουσι καὶ αὐτὰ τὰ ἀρθ. 729—734. 735 ἐδ. 1· τὴν ἐξουσίαν ταύτην δὲν ἔχουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὰ εἰρηνοδικεῖα· ἐπὶ τῆς συζητήσεως τοῦ νόμου τοῦ 1838 ἐν τῇ ἄνω βουλῇ ἐγένετο τοιαύτη πρότασις, ἀλλ' ἀπερρίφθη. Dalloz ἀρ. 22.

Ἡ δὲ δευτέρα περίπτωσις, ἥτοι αἱ περὶ κινητῶν ἀγωγαὶ, ἀναφέρεται

τῶν 300 δραχμῶν 3.

6') ἔνεκα τοῦ εἵδους τῆς ὑποθέσεως, μὴ ἐξεταζομένης τῆς ἀξίας, τὰς ἐν τῷ 490 ἄρθρ. ἀπαριθμουμένας διαφορὰς

1) περὶ μετακινήσεως ὀρίων, περὶ βλάβης α) γενομένης εἰς δένδρα, ἀμπέλους, καρποὺς ἀγρῶν καὶ κήπων, αἵμασίας, τάφρους καὶ ἄλλους περιβόλους, ἢ 6') προσενηθείσης δι' ἀροτριάσεως, ἀμαξηλασίας, ἀμνητοῦ, χιλοτομίας, θερισμοῦ, βοσκῆς θρεμμάτων, τρυγητοῦ καὶ τῶν τοιούτων 4. Ἐν ταῖς δίκαις ὁμῶς ταύταις δὲν δύνανται

εἰς τὰς ἐμπραγματοὺς ἀπαιτήσεις, ὡς ἐκ τοῦ σύνδυασμοῦ τῶν ἄρθ. 490 καὶ 530 συνάγεται. ὁ 2 § τοῦ 530 ἄρθρου ἀναφέρει μόνον τὰς περὶ ἀκινήτων ἐμπραγματοὺς ἀγωγάς· ἄρα ἡ ἐν τῷ 1 § αὐτοῦ ἑκφράσις «περὶ προσωπικῶν καὶ εἰς κινητὰ πράγματα ἀναγομένων ἀγωγῶν» συμπεριλαμβάνει καὶ τὰς περὶ κινητῶν ἐμπραγματοὺς. Carré Compét. σ. 35. Dalloz Compét. des trib. de paix ἀρ. 17. Berriat. σ. 37 σημ. 41.

3) Πῶς δρίζεται ἡ ἀρμοδιότης ὅταν ἐνῶνται πολλαὶ ἀγωγαὶ ὁρ. ἀπόφ. ΑΠ. 4. τοῦ 54 καὶ τὸ περὶ ἐφέσεως κεφάλαιον· ἰδίως τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ εἰρηνοδίκου δρίζει τὸ μέγεθος τῆς αἰτήσεως περὶ ἧς οὗτος καλεῖται νὰ δικάσῃ· ὅθεν δύνανται νὰ δικάσῃ αἰτήσιν 300 δραχμῶν, λείψανον οὔσαν ἀνωτέρας ποσότητος, ἢ αἰτήσιν 400 δραχμῶν, περιορισθεῖσαν κατόπιν εἰς 300 ἢ ἥς τὰς 400 ἀνεγνώρισεν ὁ ἐναγόμενος. Dalloz ἀρ. 35, 36. 40. 41.—Ἐὰν δ' ἐνάγων τὴν ἐκ 500 δραχμῶν ἀπαίτησιν τοῦ διαιρέσῃ εἰς δύο καὶ ζητῇ ἤδη δικαστικῶς μόνον τὰς 300 ; Dalloz ἀρ. 37.—Μὴ οὔσης ὠρισμένης τῆς ἀξίας (π. γ. ἵππος) καὶ ἀμφιβαλλομένης διατάσσει ὁ εἰρηνοδίκης ἀπόδειξιν. ΑΠ. 191 τοῦ 53. Οἱ Γάλλοι διαφωνοῦσι· Dalloz ὁρ. 45. 46. 58. Αἱ περὶ προσωπικῆς κρατήσεως ἔριδες, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ τὸ ποσόν, δι' ὃ ἐνεργήθῃ ἡ κράτησις, εἰσὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν πρωτοδικῶν. ΑΠ. 379 τοῦ 55.

4) Ἀπαντα τὰ θέματα τῆς βλάβης, τὰ ἐνταῦθα καταριθμούμενα ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Βαυρικοῦ Σχ. (§ 32. g. h. i.)· ὑπάρχει δὲ καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ 4 § τοῦ 490 ἄρθρου τῆς ἡμετέρας δικονομίας κακὴ τῶν λέξεων τοποθέτησις «περὶ βλάβης ἢ μετακινήσεως τῶν ὀρίων . . » πρέπει νὰ μετατεθῶσι δηλ. αἱ λέξεις αὗται καὶ νὰ διορθωθῇ τὸ ἐπόμενον «γινομένης διὰ τῆς ἐν τῷ

νὰ ἐξετασθῶσι δικαιώματα εἴτε ἐμπράγματα εἴτε προσωπικά⁵.

γεωργεῖν καὶ ἀμαξηλατεῖν παρεκβάσεως»· ὥστε ὁ § νὰ ἔχῃ οὕτω «περὶ μετακινήσεως ὁρίων ἢ βλάβης γενομένης δι' ἀροτριάσεως, ἀμαξηλασίας, ἀμη- τοῦ κλπ.»· ἡ διόρθωσις δὲ αὕτη ἐγένετο ἤδη ἐν τῷ βαυαρ. νόμῳ τῆς 17 Νοεμβρ. 1837 (§ 1, 7), τῷ ἐπιγραφομένῳ von dem Verfahren in Untergerichten.

Ἀ μ η τ ὅ ς καὶ θ ε ρ ι σ μ ὅ ς εἰσὶ λέξεις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις σχεδὸν συν- ὠνυμοι· ὁ νομοθέτης τῆς δικονομίας ἡμῶν ἐννοεῖ ἀμητὸν γενικωτέροντι. ἤ- τοι ἀποτομὴν σπαρτῶν βτεδήποτε γινομένην· τρυγητός ἐστὶν οὐ μόνον τῶν ἀμπελίνων καρπῶν ἀλλὰ καὶ παντὸς εἶδους ὁπώρας ἢ συλλογῇ.— Ἡ βλάβη εἰς λειβάδιον ὑπὸ ζώων γενομένη εἶναι, ὡς εἶπεν ὁ ἄρειος Παγος (ἀπ. 226 τοῦ 54), βλάβη εἰς καρποὺς ἀγρῶν· διότι καὶ τὸ χόρτον, εἶπεν, καρπὸς εἶναι ἀγροῦ. ἀλλ' ὀρθότερον ὑπάγεται ἡ τοιαύτη βλάβη εἰς τὸν § 4 τοῦ 490 ἀρθρου «βοσκήσεως ὁρεμμάτων».

Αἱ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀνάλογοι διατάξεις τῆς γαλ. νομοθεσίας (ἀρ. 10 τοῦ νόμ. 24 αὐγ. 1790) φέρουσι.

Il connaitra de même (ὁ εἰρηνοδίκης) 1) des actions pour dommages faits, soit par les hommes, soit par les animaux, aux champs, fruits et récoltes (Ἴδε εἰδικωτέραν τούτων ἀπαρίθμησιν παρὰ Carré Compét. σ. 57). 2) des déplacements de bornes, des usurpations de terre, arbres, haies, fossés et autres clôtures... Dalloz ἀρ. 405.

Αἱ τοιαῦται ἀγωγὰὶ εἰσάγονται εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ ἀδικήματος. Ὅρ. ἀνωτ. § 42. Εὐρετήρ. Δ'. 396.

5) Πᾶσαι αἱ δίκαι, περὶ ὧν ἐνταῦθα πρόκειται, δύνανται νὰ γεννήσωσι ζη- τήματα κυριότητος (π. χ. ὁ ἐναγόμενος ἀρνεῖται ὅτι ὁ ἐνάγων εἶναι κύριος τοῦ ἀγροῦ, ἐφ' οὗ ἡ βόσκησις ἐγένετο, ἢ προτείνει ὅτι ἔχει τὴν ἐπικαρ- πίαν αὐτοῦ) ἢ ἄλλων ἐμπραγμάτων εἴτε προσωπικῶν δικαιωμάτων. Δύ- νανται νὰ ἐξετασῇ καὶ ταῦτα ὁ εἰρηνοδίκης; Οἱ συγγραφεῖς ἀπαντῶσιν, ὅχι· μόνον π ὅ σ η ζημία καὶ ὑπὸ τ ῖ ν ο ς ἐπράχθη, ἐξετάζεται ὑπ' αὐτοῦ· περὶ παντὸς ἐτέρου ζητήματος εἶναι ἀναρμόδιος. Seuffert Comment B'. 20. Boitard II. 67. le juge de paix est appelé ici pour déterminer le montant, le quantum de l'indemnité, lorsqu' il est d'ailleurs cons- tant, reconnu entre les parties qu' il n' y a pas eu jouissance, et qu' en conséquence il est dû indemnité. Ἐκ τῆς γνώμης ὁμως ταύτης δὲν ἔ- πεται ὅτι ἄνευ τινὸς περιορισμοῦ ἐξήρτηται ὅλως ἀπὸ τῆς θελήσεως τοῦ

2) περὶ τῆς εἰς ὁδοὺς ἢ ἀτραποὺς γενομένης βλάβης ἢ παρεμποδίσεως· περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ῥέοντος ὕδατος· περὶ τῶν ἐμποδίων ἢ μεταβολῶν, τῶν γενομένων εἰς

ἐναγομένου νὰ ἐξαίρεθῇ τῆς τοῦ εἰρηνοδίκου δικαιοδοσίας, ἀμφισβητῶν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος· ὅπερ δὲν φαίνεται πιθανὸν νὰ ᾔτο ἡ διάνοια τοῦ νομοθέτου. Ὁρθότερον λοιπὸν εἶναι νὰ εἴπωμεν μᾶλλον ὅτι οἱ §§ 1 — 5 τοῦ 490 ἄρθρου προβλέπουσιν εἰδικὰ θέματα διατάξεως νομῆς, καὶ ἐπομένως ἀρκεῖ ὁ ἐνάγων νὰ θεβαιώσῃ ὅτι νέμεται τὸ πρᾶγμα, ἐφ' οὗ ἡ βλάβη ἐγένετο, ἵνα γείνη δεκτὴ ἡ ἀγωγή αὐτοῦ παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου (contra Εὐρετήρ. Δ'. 398)· διατοῦτο, οὐσης τῆς ἀγωγῆς περὶ μετακινήσεως ὁρίων, ὁ εἰρηνοδίκης δὲν δικαιούται μὲν ν' ἀποφανθῇ περὶ κανονισμοῦ αὐτῶν (fin. regund. actio), δύναται ὅμως νὰ διατάξῃ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν μετακινήσεων, ἂν ἐκ τῆς συμβάσεως τυχὸν συγχύσεως δὲν κατέστη τοῦτο ἀδύνατον. Seufferts Blätter Δ'. 187. Carré Compét ΣΤ'. 66. Περὶ τῆς actio finium regundorum ἐπιθ. Linde's Zeitschr XIII, 35.

5) Τῶν ὁδῶν ἡ χρῆσις, τῶν μὴ ἰδιωτικῶν ὅλως, κοινὴ τοῖς πᾶσιν ἐστίν, ὅποιανδήποτε ὀνομασίαν ἢ διεύθυνσιν ἡ ὁδὸς ἔχει· διότι καὶ αἱ ἐθνικαὶ καὶ αἱ ἐπρχιακαὶ καὶ αἱ δημοτικαὶ ὁδοὶ εἰς κοινὴν πάντων χρῆσιν πρόκεινται (N. περὶ ὁδοποιίας ἄρ. 1. N. περὶ διακ. κτημ. ἄρ. 15)· οὐ μόνον αὗται ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἀρόδος, δύο τρόπους συνάπτουσα καὶ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἡνεωγμένη τοῖς πᾶσι διατελοῦσα, κοινῆς ἐστὶ χρήσεως (N. 2 § 20 — 22 Π. 43. 8). ἕκαστος λοιπὸν δικαίωμα εἰς χρῆσιν τῆς ὁδοῦ ἔχων, δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ δικαστικῶς τὴν ἀνόρθωσιν πάσης βλάβης (νόμ. 7 Βασ. (58. 8) βλάβη ἐστὶ τὸ τὴν χρῆσιν τῆς ὁδοῦ φθαρῆναι, εἰ τυχὸν κοίλῃ γένηται ἢ τραχεῖα ἢ στενὴ ἢ ξηρά — καὶ ἡ γέφυραν ἢ ὁπλὴν ἐν δημοσίᾳ ὁδῷ ποιῶν ἐνάγεται ὡς βλάπτων) τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν ἄρσιν παντὸς κωλύματος τῆς ἐλευθέρας διόδου. Ὡστε ἡ ἀγωγή ἢ ἐντεῦθεν φέρει τὰ στοιχεῖα δημοτικῆς ἀγωγῆς (act. popularis).

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν εἰρηνοδικείων δύνανται ν' ἄρῳσι τοιαῦτα ἐμπόδια καὶ αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ (Διάτ. περὶ δημοτ. ἀστυν. ἄρ. 52. Διάτ. τῆς 1 δεκεμ. 1836 περὶ ἐπιτηρήσεως τῶν δημοσ. ὁδῶν. Νόμ. περὶ καθηκ. τῶν Νομαρ. ἄρθρ. 43, λέ), ὥστε εἰς ὅπως οὖν εὐχρήστους ὁδοὺς σπανίως θέλει εὐρεθῇ ὁ ἰδιώτης εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον. Πρβ. καὶ Reinhard im Archiv XXXII. 199.

6) Τὸ ῥέον ὕδωρ καλεῖται εἰδικώτερον ποταμός, ῥύαξ, χεῖμαρ·

ὕδραγωγεῖα ποτιστικὰς παρασκευὰς καὶ ἐκροάς⁷.

3) περὶ προσωρινῶν μέτρων εἰς παντὸς εἵδους διενέξεις περὶ νομῆς 8· διότι ὀριστικῶς δικάζουσι τὰς διαφορὰς ταύτας τὰ πρωτοδικεῖα.

ῥο ς· κατὰ τὸν ἰσχύοντα νόμον (περὶ διακρ. κτημ. ἀρ. 15) οἱ πλώτμοι ποταμοὶ εἰσὶ δημόσιον κτήμα καὶ δύνανται νὰ ἐπιβληθῶσι περιορισμοὶ περὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν χάριν τοῦ καθολικωτέρου συμφέροντος πρὸς δ οἱ ποταμοὶ οὗτοι δύνανται νὰ ᾖναι χρησιμώτεροι τῇ κοινωνίᾳ (π. χ. πρὸς ναυτιλίαν, κίνησιν μηχανῶν κ. τ.).

Ἐπὶ παντὸς ρέοντος ὕδατος, καὶ ἀλτῶν τῶν δημοσίων ποταμῶν μὴ ἐξαιρουμένων, ἐφαρμόζονται ἐν γένει αἱ ἐξῆς ἀρχαὶ ἐκ τῆς ιδιότητος αὐτοῦ τῆς ρευστικῆς οὕτως εἰπεῖν πηγάζουσai (Kori im Archiv XVIII. 38. Schwab αὐτ. XXX. 20).

α) δύνανται πᾶς τις ν' ἀντλήσῃ ἐξ αὐτοῦ ὅσον θέλει καὶ χρειάζεται ὕδωρ, ἐὰν δ' ἔχῃ κτήματα παρακείμενα, καὶ νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ἀναγκαῖον πρὸς ἀρδευσιν αὐτῶν ἢ νὰ ἐγείρῃ ὑδρόμυλον. N. 10 K. (3. 34) N. 2. Π (43. 24). N. 1 § 41. 15 Π (39 3). Kori σ. 44.

β') οἱ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ποταμοῦ κεκτημένοι ἀγροῦς δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι πρὸς τὸν αὐτὸν καὶ αὐτοὶ σκοπὸν τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἐξίσου ἀμφοτέροι·

γ') ὁ κύριος, ἐν τῷ ἀγρῷ τοῦ ὁποίου πηγάζει ὕδωρ, δύνανται νὰ ἰδιοποιήθῃ ὅσον ἐξ αὐτοῦ δυνηθῇ ὅπωςδὴποτε νὰ κατὰσχῃ. N. 6 K (3. 34). Kori σ. 41 σημ. 42.— Περὶ τοῦ γαλ. δικ. ἰδ. Demolombe XI 147 ἐπ.

Αἱ ἀρχαὶ αὗται κανονίζουσιν ἐν γένει τὰ περὶ τῆς χρήσεως τῶν ρεόντων ὑδάτων· ἀλλ' οἱ εἰρηνοδίκαι εἰσὶν ἀρμοδίοι νὰ κρίνωσιν τὰς περὶ τούτου διενέξεις, μόνον ἐὰν ὁ ἐνάγων στήρίζῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ εἰς νομὴν. ΑΠ. 72 τοῦ 54. Carré Compét. σ. 74.

7) Carré αὐτ. σ. 77 σημ. 2.

8) Ὁ νόμος λέγει ὁ εἰρηνοδίκης δύνανται νὰ διατάξῃ προσωρινὰ μέτρα εἰς παντὸς εἵδους διενέξεις περὶ νομῆς. ὥστε ἡ ἀρμοδιότης αὐτοῦ ὀρίζεται ἀπλῶς ἐκ τῆς προσωρινότητος τοῦ μέτρου, ὅπερ διατάττει, καὶ περιλαμβάνει πᾶσαν διαταράξεως τῆς νομῆς πρᾶξιν. ἡ προσωρινότης δὲ αὕτη ὑπάρχει εἴτε ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τοῦ διαταττομένου μέτρου (π. χ. ἀπαγόρευσις πρ. ἀξεωσι-νός, ἀροτριάσεως τοῦ ἀγροῦ) εἴτε ἐν τῇ διαρκείᾳ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀποφάσεως (π. χ. φιλονεικίας ὑπαρχούσης περὶ τῆς νομῆς ἀγροῦ τινός, ὁ

4) περὶ διατηρήσεως τῆς κατ' οἶκον ἡσυχίας καὶ τάξεως. ⁹

5) μεταξὺ χειροτεχνῶν καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐργαζομένων τελειομαθῶν ἢ μαθητευόντων ¹⁰, μεταξὺ ἐργολάβων καὶ τῶν ἐργατῶν ¹¹ αὐτῶν, μεταξὺ κυρίων καὶ τῶν

εἰρηνοδίκης ἐπιδικάζει αὐτὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὸν ἀποδεικνύοντα τὴν νεωτέραν ἀνεπίληπτον νομῆς περὶ αὐτῆς. *possessorium summarissimum*. ¹⁰ Ἰδ. ἀνωτέρ. § 185 σημ. α. — Ἄλλ' ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς νομῆς ἐπελθούσης, παύει τοῦ εἰρηνοδίκου ἡ ἀρμοδιότης, καθότι τότε διατελεῖ ἐν τῇ νομῇ ἡ ἐγνωρισμένης πλέον ὁ ἐναγόμενος, ἐπομένως δὲν χωρεῖ προσωρινὸν μέτρον, ἐκτὸς ἂν ἐπὶ κηται κίνδυνος ἐπαναλήψεως βιαιοπραγιῶν.

9) Ἡ διάταξις αὕτη εὐρίσκεται ἀπαράλλακτος καὶ ἐν τῷ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 (§ 32, β). τὸ σχέδιον τοῦ 1827 παραλλάσσει ὀλίγον (§ 373, 2, β. ἔριδας, τὴν οἰκιακὴν ἡσυχίαν καὶ τάξιν τῶν οἰκογενειῶν ἀφορώσας). ἐν τῇ αἰτιολογικῇ δὲ αὐτοῦ ἐκθέσει ἀναγινώσκονται ταῦτα. «ἡ διαφορὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ μελῶν οἰκογενείας, διατελούντων πρὸς ἄλληλα ἐν οἰκιακῷ δεσμῷ. — ἡ πολιτεία περὶ πολλοῦ ποιουμένη κατὰ πάντα τρόπον τὴν οἰκιακὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιον, ὀφείλει νὰ μὴ ἀνέχῃται τὴν ὑπαρξίν μακροχρονίων δικῶν μεταξὺ τῶν συζώντων μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας· ὅθεν ἐπεταί ὅτι, ἐκεῖνοι μεταξὺ τῶν συζώντων μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας αἱ δίκαι ὑπάγονται εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας, ὧν ἡ κατάπαυσις συντείνει πρὸς διατρήσιν τῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰρήνης καὶ τάξεως. π.χ. περὶ διατροφῆς, καλῆς μεταχειρίσεως κ.λ.δύναται νὰ διατάξῃ τὸν ἀπειθοῦντα παῖδα, ἵνα τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ τὸν προσήκοντα ἀπονέμῃ σεβασμὸν, *comminari etiam et terrere filium a patre oblatum qui non, ut oportet, conversari dicatur*. Ν. 9 § 3 II. (1. 16). Νόμ. 4 K. (S. 47). Seuff. Blätt. Δ'. 168.

10) Τὰς σχέσεις τῶν βανουσοτέχνων πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους αὐτοῖς κανονίζει ἐνταῦθα ὁ νόμος, οὐχὶ δὲ τῶν ἐλευθέρων τινὰ τέχνην ἀσχούντων (*Carré Comp. ΣΤ', 284 ἀρ. 449*). — Συνεργάτην λέγει ἡ πολ.δικομία τὸν ἐν τῷ χειμένῳ τελείωμαθῇ κληθέντα, ὃν ἡ συνήθεια κάλῃαν ὀνομάζει.

11) Ἐργάται (*gens de travail*) λέγονται οἱ διὰ τῆς βοήθειας τῶν χειρῶν καὶ τῶν σωματικῶν αὐτῶν δυνάμεων συνδρομὴν παρέχοντες, ὧν εἶδος εἰσὶν οἱ ἡμερομίσθιοι, ἤγουν οἱ καθ' ἡμέραν ἐργαζόμενοι (*Carré σ. 276*). ἡ σχέσις αὐτῶν πρὸς ἐκείνους, παρ' οἷς ὑπηρετοῦσιν, ὑπάγεται εἰς τοὺς

ὑπηρετῶν¹², τὰς ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς μισθώσεως πηγαζούσας.¹³

6) μεταξὺ ἐκμισθωτῶν καὶ μισθωτῶν πραγμάτων¹⁴ περὶ τοῦ μισθώματος ἢ περὶ ἐπιχειρητέων ἐπισκευῶν εἰς τὸ μίσ-

εἰρηνοδίκας, ἐὰν ἀναφέρεται εἰς βιομηχανικὴν ἐπιχείρησιν· ὅχι λοιπὸν παντὸς ἐργάτου πᾶσα ἐργασία· οἷα π. χ. αὕτη· συμφωνῶ μετὰ τινος νὰ καλλιεργήσῃ καὶ σπεύρῃ τὸν ἀγρόν μου κοκκινογούλια. ΑΠ. 298 τοῦ 53.

12) Παντὸς εἶδους οἰκοσίτους θεράποντας περιλαμβάνει ἡ λέξις. Carré σ. 277. 285. ὁ Mitterm. (Beitr. Δ'. 71) ἐξαιρεῖ τοὺς ἐπιστημονικὰς ἢ τεχνικὰς ἐργασίας παρέχοντας. Balloz ἀρ. 157.

13) Ἡ σχέσις μεταξὺ τῶν ἐνταῦθα ἀναφερομένων προσώπων, ἐὰν ἐκ συμβάσεως πηγάζῃ, εἶναι ἡ τῆς μισθώσεως. πᾶσα λοιπὸν ἐκ τοῦ συναλλάγματος τούτου προσερχομένη ἀπαιτήσις, εἴτε τοῦ ἐκμισθωτοῦ εἴτε τοῦ μισθωτοῦ, ἀνήκει εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας. ὅσον περὶ πληρωμῆς τοῦ μισθοῦ, περὶ διαρκείας τῆς μισθώσεως περὶ τοῦ εἶδους καὶ τῆς ποιότητος τῆς ὑπηρεσίας κ. λ. (Mitterm. σ. 70)· ἄρα καὶ ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἐὰν ὁ κάλψας ἐντῇ ἀπεργασία προξενήσῃ βλάβην τινὰ (π. χ. δὲν εἰργάσθῃ προσηκόντως τὸ ὑπόδημα). Ἡ ἀρμοδιότης τοῦ εἰρηνοδίκου διαρκεῖ καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ὑπηρετικῆς κ. λ. σχέσεως· διότι ἔνεκα τοῦ εἶδος τῆς διαφορᾶς καὶ οὐχὶ τῆς σχέσεως τῶν διαφερομένων ἀπεδόθη εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα ἀρμοδιότης. Ἄλλως Seuffert Comment. Β'. 17, τοῦ αὐτοῦ Rlätt. Δ'. 168.

Ἐάν τις παράσχῃ ὑπηρεσίας ἢ ἐργασίαν εἰς ἕτερον ἄνευ συμφωνίας μισθώματος, δύναται μὲν ν' ἀπαιτήσῃ ἀμοιβὴν, ἐὰν δὲν ἔπραξῃ τοῦτο χαριζόμενος· ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις δὲν ὑπάγεται εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας, ὅταν ὑπερβαίνῃ τὰς 300 δραχμάς. ΑΠ. 56 τοῦ 48.

14) Αἱ λέξεις « μεταξὺ ἐνοικιαζόντων καὶ ἐνοικιαστῶν » τοῦ νόμου ἔχουσι πλατυτέραν ἔννοιαν, περιλαμβάνουσαι τὰς μισθώσεις οὐ μόνον οἰκιῶν ἀλλὰ παντὸς πράγματος— locatio conductio rerum. ἡ ἀνάγνωσις τοῦ γερμανικοῦ κειμένου οὐδεμίαν ἀφίνει περὶ τούτου ἀμφιβολίαν. ὁ νεώτερος νόμος τῆς Βαυαρίας (τοῦ 1837) περιώρισε τὴν ἐκφράσιν εἰς μισθώσεις οἰκιῶν. Seuffert Comm. Β'. 18— Δύο δὲ ἀπαιτήσεις μόνον, ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς μισθώσεως πηγάζουσai, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας (περὶ τῶν ὡς πρὸς τοῦτο διατάξεων τοῦ νέου νόμου (τοῦ 1838) τῆς Γαλλίας δρ. Dalloz ἀρ. 51 ἐπ.), ἡ περὶ πληρωμῆς τοῦ μισθώματος ἐκ μέρους τοῦ ἐκμισθωτοῦ, καὶ ἡ περὶ ἐπιχειρητέας ἐπισκευῆς ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ ἢ τοῦ ἐκμισθωτοῦ

οιον πρᾶγμα, τὰς ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς μισθώσεως προερχομένας. 15.

7) τὰς ἐπὶ ἐμπορικῶν πανηγύρεων καὶ ἀγορῶν ἐγειρομένας 16.

8) τῶν ὁδοιπόρων πρὸς ξενοδόχους, ἀμαξηλάτας καὶ

(ὕπάρχουσι π. γ. ἐλλειψεις εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὁ ἐνοικητὴρ ζητεῖ τὴν διόρθωσιν, ἢ ὁ ἐνοικητὴρ ἐπροξένησε ζημίας εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὁ οἰκοδεσπότης ζητεῖ τὴν ἐπισκευὴν αὐτῶν)— ‘Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία ὑποβάλλει εἰς τὴν τῶν εἰρηνοδικῶν ἀρμοδιότητα les reparations locatives, ἔχουν τὰς ἐπιβαρυνούσας τὸν μισθωτὴν ἐπισκευὰς, ἃς ὁ κῶδιξ καὶ προχείρου συντηρήσεως ἐπισκευὰς ὀνομάζει καὶ ἀπαριθμεῖ ἐν τῷ 1754 ἄρθρῳ Dalloz ἀρ. 138 ἐπ.

15) ‘Ὅθεν δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα ἡ ἀπαιτήσις μισθώματος μὴ στηριζομένη εἰς συνάλλαγμα μισθώσεως, ἀλλ’ εἰς ἐποχὴν μετὰ τὸ πέρας αὐτοῦ ἀναφερομένην. Αἱ. 213 τοῦ 51.— ‘Ἐκ τῆς περικοπῆς τοῦ ἄρθρ. 3 § 4 τῆς γαλλ. δικονομίας des indemnités pretendues par le fermier ou locataire, pour non-jouissance, lorsque le droit ne sera pas contesté παρασυρθέντα ἄλλοτε ἴτως τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια ἐνόμισαν, ὅτι ἡ ἀρμοδιότης τοῦ εἰρηνοδικείου παύει ἅμα ἡ μίσθωσις ἀμφοισθεν ἢ παρὰ τοῦ ἐναγομένου (Εὐρετήρ. Δ’. 401, 6’). ἀλλ’ ἐκτὸς ὅτι καὶ οἱ γάλλοι δὲν ἀποδίδουσι τὴν ἐννοίαν ταύτην εἰς τὸν νόμον αὐτῶν (Carré Comp. ΣΤ’. 264), παρ’ ἡμῶν προστούτοις οὐδὲ ὑπάρχει ὁ εἰρημένος περιορισμός. ὥστε τὴν σήμερον σπουδαίως δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ πλέον τοιαύτη γνώμη. Αἱ. 350 τοῦ 55, 32 τοῦ 58.

16) ‘Ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς πανηγύρεσι καὶ ἀγοραῖς διαπραγαίεσθαι κυρίως γίνονται διαφορῶν προϊόντων καὶ πραγματειῶν. τούτων τινὲς δύνανται νὰ φέρωσι στοιχεῖα ἐμπορικῆς πράξεως· ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ ἔξωθεν εἰς τὴν πανήγυριν ἢ τὴν ἀγορὰν ἐρχόμενοι χρειάζονται κατάλυμα καὶ τροφήν. Γεννᾶται λοιπὸν τὸ ἐρώτημα, δικάζουσιν οἱ εἰρηνοδίκαι καὶ α) τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις τῶν πανηγύρεων καὶ ἀγορῶν, β’) τὰς περὶ ἐνοικίου καὶ διατροφῆς ἀπαιτήσεις; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο πρέπει ν’ ἀπαντήσωμεν, φρονῶ, ἀποφατικῶς. αἱ ὑποβαλλόμεναι εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα ὑποθέσεις ἀφαιροῦνται, ὅπου ὁ νόμος δὲν λέγει ρητῶς τὸ ἐναντίον, ἀπὸ τῶν πρωτοδικείων, ὡς τὴν γενικὴν δικαιοδοσίαν ἐχόντων· ἄρα ὁ νόμος λέγων «διαφορὰς ἐπὶ πανηγύρεων καὶ ἀγορῶν» ἐννοεῖ τὰς μὴ ἐμπορικὰς· αἱ περὶ ἐνοικίου δὲ καὶ διατροφῆς ἀ-

χεινοτέχνας περὶ τῶν ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας γεννηθεισῶν ἀπαιτήσεων διὰ τροφήν, ἀγώγιον ἢ ἐργασίαν¹⁷.

9) περὶ ἀπειλούμενης ζημίας ἐξ ἐτοιμορρόπων οἰκοδο-

παιτήσεως δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς διαφοραὶ ἐκ τῆς πανηγύρεως προελθοῦσαι. Seuffert σ. 49 σημ. 12.

Ἰδιαίτερα δὲ προσόντα τῆς ἀρμολιότητος τοῦ εἰρηνοδίκου ἐνταῦθα εἰσὶ τὰ δύο ταῦτα α) ἡ ἀγωγή πρέπει νὰ κινηθῇ διαρκούσης τῆς πανηγύρεως ἢ ἀγορᾶς, οὐχὶ μετὰ ταῦτα καὶ β') εἰσάγεται εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον τῆς κατοιρίας τοῦ ἐναγομένου ἢ τοῦ συναλλάγματος (ὅρ. ἀνωτ. § 31. 39). ὥστε ἵνα παρέχῃ ὠφέλειαν τινὰ ἢ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 490 ἰ, ἀναγκάσιον τὸ εἰρηνοδικεῖον τοῦ τόπου τῆς πανηγύρεως ἢ ἀγορᾶς νὰ ᾔνοι καὶ λόγῳ προσώπου ἀρμόδιον. Seuffert σ. 20 d. e.

17) Αἰ τοιαύτης φύσεως ἀπαιτήσεις σπανιώτατα, ἐν Ἑλλάδι τοῦλάχιστον, ὑπερβαίνουν τὰς 300 δραχμάς· ὥστε ὁ εἰρηνοδίκης εἶναι ἀρμόδιος καὶ ἕνεκα τοῦ ποσοῦ. ἀλλὰ τὸ οὐσιωδέστερον περὶ τῶν τοιούτων ἀπαιτήσεων παρέλειψεν ὁ νομοθέτης ὁ ἐγγύριος νὰ νομοθετήσῃ, ἤγουν νὰ κηρύξῃ ἀρμόδιον τὸν εἰρηνοδίκην τοῦ τόπου, ἐνθα ἡ διαφορά ἐγείρεται· διότι κατὰ τὰς γενικὰς περὶ δικαιοσύνης ἀρχὰς αἱ τοιαῦται ὑποθέσεις δὲν ὑπάγονται εἰς αὐτὸν, ὁ δὲ στρεψοδικῶν ὁδοιπόρος, ἂν μάλιστα λειψαργυρίαν νοσῇ, δὲν θέλει λησιμονήτῃ νὰ προτείνῃ τὴν ἀναρμολιότητα ταύτην. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. Dalloz ἄρ. 193 ἐπ.

Ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν δὲ τοῦ νόμου εἰρήσθωσαν τὰ ἑξῆς· α) ὁδοιπόρος εἶναι οὐχὶ μόνον ὁ περιηγησεως χάριν ἢ δι' ἄλλον σκοπὸν ταξιδεύων, ἀλλὰ καὶ οἱ χρησιμεύοντες αὐτῷ ἀμαξηλάται, ὁδηγοὶ κ. λ. β') ἐπειδὴ ἡ εὐχὴ τοῦ νομοθετήσαντος τὴν πολ. ἡμῶν δικονομίαν τοῦ νὰ ἴδῃ ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ νόμου διασχιζομένην πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ ἀμαξηλάτων ὁδῶν, μένει ἄχρι τοῦδε ἀπραγματοποίητος, οἱ ὁδοιπόροι δὲ ἡμῶν ὁδοιποροῦσιν ἐφ' ἵππου ἢ καὶ πολλακίς ἐπὶ ἡμιόνου καθεζόμενοι, τοῦ προνομίου τῶν ἀμαξηλατῶν πρέπει ν' ἀπολαύσωσι, νομίζω, καὶ οἱ τῶν πτωχῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων ἀγωγιάται· γ') ἐν ἀ γ ὁ μ ε ν ο ς εἶναι ὁ ὁδοιπόρος, ἐν ἀ γ ὡ ν δὲ ὁ ξενόδοχος ζητῶν τὰ διὰ τροφήν καὶ κατὰλυμα ἀναλωθέντα, ἢ ὁ ἀγωγιάτης τὸ ἀγώγιον, ἢ ὁ χειροτέχνης (ὑποδηματοποιὸς, ράπτης, σιδηρουργός), τὸν μισθόν· δ') ἡ ἀπαίτησις πρέπει νὰ προσέρχεται ἐκ τοῦ παρόντος ταξιδίου, καὶ οὐχὶ ἐκ προηγουμένων ἢ ἐξ ἄλλης αἰτίας· ε) ἀπαιτεῖται ἡ ἀγωγή, νὰ κινηθῇ διαρκούντος τοῦ ταξιδίου; ὁ Seuffert (Comm. B', 18. Blatt Δ'. 183) λέγει, καὶ ἡμεῖς ἴσως πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅχι.

μῶν ἢ ἐκτεθειμένων καὶ ἀπηρτημένων πραγμάτων 18.

18) Ἡ διάταξις αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 (§ 32, 1) καὶ καθίστησι τὸν εἰρηνοδίκην ἀρμόδιον εἰς τὸ νὰ διατάξῃ μέτρα ἀποτρέποντα τὴν ἐξ ἐτοιμορρόπων οἰκοδομῶν ἢ ἀπηρτημένων καὶ ἐκτεθειμένων πραγμάτων ἐπικειμένην εἰς τὴν περιουσίαν ἡμῶν βλάβην. Οἱ ἐξ ἐτοιμορρόπων οἰκοδομῶν, ἢ ἐκτεθειμένων καὶ ἀπηρτημένων πραγμάτων κίνδυνοι δύνανται ν' ἀποτραπῶσι καὶ διὰ τῆς διοικητικῆς ὁδοῦ (ἄρθ. 54 τοῦ περὶ ἀστυν. νόμ. ἄρθρ. 13 § 35 τοῦ περὶ καθηκόντ. τῶν νομαρχ. διατ. καὶ τὸ διάτ. περὶ κατεδάφσεως ἐπισφαλῶν οἰκοδομῶν τῆς 20 Σεπτεμ. 1852. — ἐτι ἄρθρ. 51 τοῦ περὶ ἀστυν. νόμ.). Παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου δὲ δύνανται α) ἐτοιμορρόπων μὲν οἰκοδομῶν νὰ αἰτηθῇ ἀντὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς περὶ μελλούσης ζημίας (de damn. infecto) τοῦ ῥωμ. δικαίου, τὸ νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος εἰς ἐπισκευὴν τῆς οἰκοδομῆς ἢ εἰς κατεδάφσιν αὐτῆς. τὴν ἀγωγὴν ταύτην κινεῖ οὐ μόνον ὁ κύριος τοῦ ἀπειλουμένου κτήματος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπικαρπωτὴς καὶ ὁ ἐπιφανείας δικαίωμα ἔκκτημένος, πρὸς δὲ καὶ ὁ προσωπικῶς δικαίωματι τὸ κινδυνεῦον πρᾶγμα κατέχων. Ν. 18. πρ., Ν. 13 § 8, Ν. 39 § 2 Ν. 5 § 2, Ν. 13 § 5 Ν. 24 Π. (39. 2). νομίζω δὲ ὅτι ὁ εἰρηνοδίκης δὲν χρεωστεῖ, οὐδὲ ἐξουσίαν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ ἐνταῦθα τὸ τῆς κυριότητος, ἐπιφανείας κ. λ. δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ πεισθῇ ὅτι οὗτος διατελεῖ ἐν νομῇ τῶν δικαίων αὐτῶν (ὅρ. καὶ Καλλιγ. Β'. 193 ἀρ. 198 ἐπ.), 6') περὶ τῆς ἐκ τῶν ἀπηρτημένων ἢ ἐκτεθειμένων ἐνδεχομένης βλάβης ὥρισε τὸ ῥωμ. δίκαιον ὑπὲρ παντὸς δημότου ζημίαν 10 νομισμάτων κατὰ τοῦ δεσπότου ἢ οἰκήτορος τῆς οἰκίας, ἐξ ἧς τὸ ἀπηρτημένον ἢ ἐκτεθειμένον. νόμ. 5 § 6 Βασ. (60. 4). «Ὁ ἔχων ἐν ἐξώστῃ κρεμάμενόν τι ἐνθα πάροδος ἐστὶ τοῦ πλήθους ἢ τινες ἵττανται, ὅπερ πίπτον δύνανται βλάψαι, ἐνέχεται... εἰς 10 νομίσματα » ὅρ. καὶ § 7 τοῦ αὐτοῦ τεμαχίου. Ἀντὶ τῆς ποινῆς τῶν δέκα νομισμάτων δύνανται νὰ διατάξῃ τὴν σήμερον ὁ εἰρηνοδίκης τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἐκτεθειμένου ἢ ἀπηρτημένου πράγματος κατ' αἵτησιν παντὸς ἐκ τῆς πτώσεως πιθανῶς βλαπθησομένου ἀνθρώπου. ἀλλὰ καὶ ἡ ἀστυνομία ἔχει, ὡς εἴρηται, τὸ δικαίωμα καὶ ἀκοπωτέρα ὑπάρχει ἢ πρὸς αὐτὴν ὁδὸς (Glück Comment. X. 414). Δὲν θεωρεῖται ἐκτεθειμένον ἢ ἀπηρτημένον τὸ διὰ κιγκλίδων ἢ εἰς τὸν τοῖχον ἐξησφαλισμένον πρᾶγμα· ἄρθρ. 51 τοῦ περὶ ἀστυνομίας νόμου

β') διαδικασία.

§ 217. Ἡ παρὰ τοῖς εἰρηνοδικείοις διαδικασία εἶναι ὅλως σύντομος καὶ ἀπλῆ. ἤγουν

α) προδικασία· εἰ μὲν οἱ διάδικοι ἐμφανισθῶσιν ἐκουσίως εἰς τὸν εἰρηνοδίκην, οὐδεμία ἐγγραφὸς προδικασία γίνεται¹. ἄλλως δὲ συντάσσεται κλήσις² καὶ κοινοποιεῖται δι' ἐπι-

1) Πολ. 496 ἐδ. 4. Γαλ. 7. Τότε δὲ ζύνανται οἱ διάδικοι νὰ ἐμφανισθῶσι καὶ εἰς ἀναρμόδιον εἰρηνοδίκην, ὅστις ὀφείλει νὰ δικάσῃ τὴν διαφορὰν αὐτῶν (Carré ζ. 33. δ. Thomine ἀρ. 28 ἐναντίαν ἐκφέρει γνώμην). γίνε-ται δὲ ἀρμόδιος διὰ τῆς ἀπλῆς δηλώσεως τῶν μερῶν καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τηρηθῇ ὁ τύπος τοῦ § 91 ἄρθρου (ὅρ. ἀνωτ. § 45 σημ. 7). ἄλλως φρο-νοῦσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς (Carré ζ. 26. 27. Boitard II. 73). διότι ἄλλως ἔχει τὸ γράμμα τοῦ 7 ἄρθρου τῆς δικονομίας αὐτῶν, καθ' ὃ μόνον ἡ ἐκ τοῦ προσώπου ἀναρμοδιότης παρεκτείνεται κατὰ τὸν τύπον αὐτοῦ.

2) Κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς γαλ. νομοθεσίας ὀνομάζεται κλήσις (citation) ἡ εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα εἰσαγομένη ἀγωγή. ἥτις ἐπομένως πρέπει νὰ φέρῃ τὰ στοιχεῖα ταύτης (ὅρ. ἀνωτ. § 82· 400), ἰδίως δὲ νὰ περιέχῃ τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς, αἵτησιν ἀκριβῶς ὠρισμένην καὶ σύντομον ἔχουσαν τῶν λόγων, ἐφ' ὧν αὕτη στηρίζεται, τέλος δὲ σημειώσιν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὥρας τῆς συζητήσεως (Πολ. 494· Γαλ. 4) — Δύναται δὲ, κατ' αἵτησιν τοῦ διαδίκου, νὰ συντάξῃ τὴν κλήσιν καὶ ὁ εἰρηνοδίκης αὐτός. Πολ. 495·

Εἰς τὰς ἀγωγὰς τῆς συνήθους διαδικασίας πρέπει νὰ δρίζηται τῷ ἐναγομένῳ προθεσμία πρὸς ἀπολογία (ἀνωτ. § 100 σημ. 14), εἰς τὰς τῆς συνοπτικῆς, προθεσμία πρὸς ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀκροατήριον (ἀνωτ. § 182 σημ. 4). προθεσμία δὲ πρὸς ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀκροατήριον εἶναι ἀναγκαία καὶ εἰς τὰς διὰ τὰ εἰρηνοδικεῖα κλήσεις, ἥτις ὁμῶς ἐνταῦθα, ἐπειδὴ ὑποτίθεται ὅτι μέλλει νὰ ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως ὁ διάδικος, αἱ συνεδριάσεις δὲ τῶν εἰρηνοδικῶν δὲν εἶναι συνήθως αἰ τακτικαί, ὀφείλει νὰ ᾔῃναι ἀκριβέστερον ὠρισμένη, ἥτοι καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν (Carré ζ. 3. 3 bis). Ἀλλὰ τὴν πρόνοιάν του ταύτην ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου κατέστρεψε πάλιν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης διατάξας διὰ τοῦ 497 ἄρθρου, ἵνα, ὅταν παραλειφθῇ ἢ κακῶς ἐρισθῇ ἐν τῇ κλήσει ἡ προθεσμία, ἰσχύῃ τότε ἡ νόμιμος, ἥτοι ἡ τρίτη μετὰ τὴν κοινοποίησιν ὥστε παρ' ἡμῖν τακτικὴ ἐστὶν ἡ τοιαύτη κλήτευσις τοῦ ἐναγομένου «καλεῖται νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον κατὰ τὴν νόμιμον προθεσμίαν»· ὅπερ οἱ γάλλοι ἀποδοκιμαζουσιν.

δόσεως εἰς τὸν ἐναγόμενον β, μεθ' ἣν ἄνευ ἐτέρας ἐγγράφων διαμοιβῆς φέρεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ συζητεῖται κατὰ τὸν ἐν τῇ κλήσει ὠρισμένον χρόνον, ἥτοι τὴν τρίτην τοῦλάχιστον μετὰ τὴν ἐπίδοσιν ἡμέραν ⁴. τὴν προθεσμίαν ταύτην ὁ ἐνάγων μὲν δύναται νὰ παρεκτείνῃ, ὁ εἰρηνοδίκης δὲ νὰ συντάμῃ ἐν ἀνάγκῃ ⁵.

β') συζητήσεις ἐπὶ ἀκροατηρίου⁶. τοὺς διαδίκους, ἐὰν ἐμφανισθῶσιν ἀμφότεροι, δοκιμάζει ὁ εἰρηνοδίκης νὰ συμβιβάσῃ ἢ προτρέπει εἰς ἐκλογὴν διαιτητῶν ⁷. ἐὰν δὲ ἀμφότερα ταῦτα ἀποτύχωσιν, ἄρχεται ἡ ἀντιμωλία συζητήσις, ἥς τὸ ἰδιάζον ἐνταῦθα εἶναι ὅτι αἱ προτάσεις τῶν διαδίκων γίνονται προφορικῶς, αἱ δ' ἐμμάρτυροι ἢ διὰ πραγματογνωμόνων ἀποδείξεις διεξάγονται πάντοτε ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ⁸.

3—5) Πολ. 496—498. Γαλ. 4—6. Cargé ζ. 17. Ἡ προθεσμία πρὸς ἐμφάνισιν, ἣτις παρεκτείνεται δικαιώματι ἀποστάσεως (ἀνωτ. § 95. ὅταν ὁ εἰρηνοδίκης συνεδριάξῃ ἐν τῷ ἐπιμαχώ τόπῳ, ἡ προθεσμία λογίζεται ἐκείθεν. Cargé ζ. 20), εἶναι ἡ τρίτη μετὰ τὴν ἐπίδοσιν ἡμέρα. ἐπειδὴ δὲ ἡ τῆς ἐπιδόσεως ἡμέρα δὲν ψηφίζεται, κλησίς κοινοποιῶν θείσα τὴν δευτέραν τῆς ἐβδομάδος δύναται νὰ συζητηθῇ τὴν πέμπτην· ὥστε ἡ προθεσμία εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ τῶν συνοπτικῶν δικῶν. Ἀνωτ. § 182 σημ. 7.

6) Οἱ εἰρηνοδίκαι ὑπόχρεοι εἰσὶ νὰ δικάζωσιν οὐ μόνον κατὰ τὰς ὠρισμένους τῶν συνεδριάσεων ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ ἐκτάκτως μάλιστα καὶ ἐν ἑορταῖς (Πολ. 161. Γαλ. 8). οὐδὲν δὲ πρόσκομμα πρέπει νὰ παρεμβάλλωσιν ὡς πρὸς τοῦτο τοῖς δικαζομένοις, ἀλλὰ νὰ παρέχωσιν αὐτοῖς πᾶσαν εὐκολίαν, δεικνυόμενοι πάντοτε πρόθυμοι εἰς τὸ ν' ἀκροάζωνται καὶ καταπαύωσιν ὡς γονεῖς ἔμπειροι καὶ συνετοὶ τῶν πολιτῶν τὰς διενέξεις.

7) Πολ. 500. Ἐνταῦθα δὲ ἀναδείκνυται ἡ ὡραιότερα ὑπηρεσία, ἣν ἐμπειρὸς καὶ ἱκανὸς εἰρηνοδίκης δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τὴν κοινωνίαν· διότι ὁ κύριος τῶν εἰρηνοδικείων προορισμὸς δὲν ὄρᾳ τόσον εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ πλήρη τῶν νόμων ἐφαρμογὴν, ὅσον εἰς τὴν εἰρηνοποίησιν τῶν πολιτῶν. Ὁρ. ἀνωτ. § 24 σημ. 3.

8) Πολ. 499. Γαλ. 9. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀπηγορευμένον ν' ἀναγνώσωσιν

Ἡ ἀπολογία τοῦ ἐναγομένου, ἐνστάσεις καὶ ἀνταγωγαί, γίνονται ἐπὶ ἀκροατηρίου, καὶ κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν⁹. ἐν αὐτῇ δὲ ὀνομάζει ὁ ἐναγόμενος τοὺς ὁμοδίκους τοῦ ἐνάγοντος καὶ τοὺς ἰδίους ἑαυτοῦ ὁμοδίκους καὶ ἐγγυητὰς καὶ δύναται νὰ αἰτήσῃ τὴν προσεπὶκλήσιν αὐτῶν¹⁰.

Αἱ ἀποφάσεις¹¹ πρέπει νὰ δημοσιεύωνται εὐθὺς μετὰ τὴν συζήτησιν ἢ τὸ βραδύτερον ἐν τῇ ἐπομένῃ συνεδρίᾳ¹². Εἰς τὰ περὶ τὴν ἐρημοδικίαν δὲ καὶ τὴν λοιπὴν διαδικασίαν ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τὰ περὶ τῶν συνήθων δικῶν ὠρισμένα¹³.

ἐγγράφους προτάσεις οἱ διάδικοι. μόνον τὰ δι' αἰτὰς ἔξοδα δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσωσιν. Carré ζ. 45. — Ὡς πρὸς τὰς διορθώσεις τῶν ἐν τῇ προδικασίᾳ ἡμαρτημένων ισχύουσι τὰ ἀνωτέρω (§ 112) ἐξηγηθέντα.

9) Περὶ τὴν τάξιν τῆς συζητήσεως πρέπει ν' ἀκολουθῇ ὁ εἰρηνοδίκης, εἰ δυνατόν, τὰ ἐν τῇ συνήθει διαδικασίᾳ ὠρισμένα (ὅρ. ἀνωτ. § 113). — Δύναται νὰ διατάξῃ ἀποδείξιν περὶ γνησιότητος ἢ πλαστογραφίας ἐγγράφου; Τὸ 2 ἐδ. τοῦ 499 ἄρθρον φέρει « μάρτυρες καὶ ἐμπειροτέχνη ἐξετάζονται πάντοτε ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ. κατὰ τὰ λοιπὰ ἐφαρμόζονται εἰς τὰ πρὸς ἀποδείξιν μέσα καὶ τὴν ἀποδείξιν ἐν γένει τὰ ἐν τῷ ἄρθρ. 244 κ. ἐπ. καθόλου ὠρισμένα ». Ἄρα τὸ ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ καταφατικῶς. κατὰ τὸ 14 ἄρθρ. τῆς γαλ. δικονομίας ὁ εἰρηνοδίκης εἶναι ἀναρμόδιος νὰ διαταξῇ τοιοῦτόν τι. Carré Compét. ΣΤ'. 300.

10) Πολ. 502. Ἐπειδὴ προδικασία ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου δὲν γίνεται, ἔπεται ὅτι οὗτος δύναται τὴν προσεπὶκλήσιν ὁμοδίκων ἢ ἐγγυητῶν νὰ προτείνῃ ἐπὶ ἀκροατηρίου ζητῶν τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως. Ὅρ. ἀνωτέρω § 182 σημ. 12.

11) Ὁ εἰρηνοδίκης κατὰ τὴν συζήτησιν ἔχει τὰ δικαιώματα τῶν λοιπῶν δικαστηρίων κατὰ τὰ ἄρθρ. 171. 172. Ἀνωτέρ. § 113 σημ. 14 καὶ Πολ. 501.

12) Πολ. 501. Γαλ. 13 — Ὡς πρὸς τὰς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων ἴδ. τὰ ἄρθρα. 513. 514.

13) Ὡς πρὸς τὴν ἐρημοδικίαν τὰ ἄρθρ. 503—512 προβλέπουσι τὴν πε-

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΜΠΟΡΟΔΙΚΕΙΟΙΣ α)

ά) ἀρμοδιότης.

§ 218. Τὰ ἐμποροδικεῖα εἰσὶν ἀρμόδια πρὸς ἐκδίκασιν ἐμπορικῶν μόνον διαφορῶν, ἥτοι διαφορῶν ἐξ ἐμπορικῶν πράξεων ἀναφουμένων¹. αἱ ἐμπορικαὶ δὲ πράξεις ὀρίζονται τοῦτο μὲν ἐκ τῆς ιδιότητος τῶν πραττόντων, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ιδιότητος τῆς πράξεως κατὰ τοὺς εἰδικωτέρους ὁρισμοὺς τοῦ περὶ ἀρμοδ. τῶν ἐμποροδικείων νόμου². ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἐμπορικῶν διαφορῶν ἐξαιροῦνται πάλιν αἱ εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα ὀνομαστὶ ὑποβληθεῖσαι³. ὅθεν

ρίπτωσιν μόνον τῆς ἀπουσίας τοῦ ἐναγομένου καὶ σιωπῶσι περὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ ἐνάγοντος. νομίζω τοῦτο ἐκ παραδρομῆς προελθὸν καὶ ἐφαρμοστέον καὶ ὑπὸ τῶν εἰρηνοδικῶν τὸ 591 ἄρθρον. Ἡ γαλλικὴ δικονομία δὲν ἔχει τὴν ἔλλειψιν ταύτην· ἀρ. 91 «Si ... l'une des parties ne comparait pas.

α) Πολ. 747—735. Γαλ. 414—442. Boitard II. 117. Bourbeau (Boncenne) VI. 115.

1) Τὰ ἐμποροδικεῖα εἰσὶν, ὡς καὶ τὰ εἰρηνοδικεῖα, ἐξαιρετικὰ δικαστήρια. ὡς τοιαῦτα δὲ δικάζουσι μόνον ὅσας ὑποθέσεις παρέπεμψε ῥητῶς εἰς αὐτὰ ὁ νόμος, Πολ. 748. Dalloz Compétence Commerciale ἀρ. 16—18. Ὑποθέσεις σύνθετοι (ἐξ αἰτήσεως ἐμπορικῆς φύσεως καὶ ἄλλων πολιτικῆς συνιστόμεναι); Dalloz ἀρ. 19. ἐὰν ἔνεκα τῆς συναφείας ὧσιν ἀδιαχώριστοι, ἀνήκουσι, νομίζω, εἰς τὰ πρωτοδικεῖα, ὡς γενικὴν ἔχοντα δικαιοδοσίαν.

Ἡ αὐτὴ πρᾶξις δύναται νὰ ᾔναι διπλοφυῆς, ἐμπορικὴ ὡς πρὸς τὸν ἓνα τῶν συναλλασσόντων καὶ πολιτικὴ ὡς πρὸς τὸν ἕτερον. τότε, ὡς λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς (Dalloz ἀρ. 21), ἡ ἀρμοδιότης τοῦ δικαστηρίου ὀρίζεται ἐκ τῆς πράξεως ἐξεταζομένης ὡς πρὸς τὸν ἐναγόμενον.

2) Ὁ νόμος οὗτος εἶναι ὁ ἀπὸ 2 Μαΐου 1835 περὶ ἀρμοδ. τῶν ἐμποροδικείων. Πρβ. καὶ Πάλλη· Α'. 14. Dalloz Acte de commerce καὶ Compétence commerciale.

3) Διὰ τοῦ ἀπὸ 1 Φεβρ. 1838 νόμου. ἱδ. περὶ ἀρμοδ. τῶν εἰρην. ἀνωτ. § 216. σημ. 1 46.

αί μὴ ῥητῶς ὡς ἐμπορικαὶ χαρακτηρισθεῖσαι ὑποθέσεις ἀνήκουσιν εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, ἰδίως δὲ αἱ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἐμπορικῆς ἀποφάσεως ἐγχειρόμεναι ἔριδες ⁴.

(β') *διαδικασία.*

§ 219. Ἡ διαδικασία παρὰ τοῖς ἐμποροδικείοις ἔχει ὡς ἀκολούθως.

α) *προδικασία.* συντάσσεται ἀγωγή κατὰ τὸν τύπον τῶν συνοπτικῶν δικῶν· ἐπομένως καὶ ἐντὰῦθα ἀντὶ προθεσμίας πρὸς ἀπάντησιν δίδονται προθεσμία πρὸς ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀκροατήριον ¹. ἡ προθεσμία δὲ αὕτη εἶναι ἡ μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς ἐπομένη ἡμέρα², ἥτις παρὰ τοῦ ἐνάγοντος μὲν δύναται νὰ παρεκτανθῇ, παρὰ τοῦ προέδρου δὲ τῶν ἐμποροδικῶν νὰ συντμηθῇ ἐν ἀνάγκῃ.³—Ἄλλη ἔγγραφος προδικασία δὲν γίνεται, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς ἐγγράφεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον

4) Πολ. 718 ἐδ. 3. 873. Γαλ. 442. 553.

1) Πολ. 720. Κατὰ τὸ ἄρθρ. τοῦτο ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 533, 535—537, 538 ἐδ. 2 καὶ 539.—Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος κατοικῇ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ; Τὸ ἄρθρ. 720 δὲν παραπέμπει εἰς τὸ 541 ἄρθρον καὶ νομίζω ὅτι ἐφαρμόζονται αἱ περὶ ἀποστάσεων γενικαὶ διατάξεις. Ὁ Carré (ζ. 1489) ἐναντίαν ἀποφαίνεται γνώμην.

2) Πολ. 721. Ἦγουν ἀγωγή ἐπιδοθεῖσα τὴν δευτέραν τῆς ἐβδομάδος, ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα αὕτη δὲν λογαριάζεται, δύναται νὰ συζητηθῇ τὴν τετάρτην. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 416 τῆς γαλ. δικονομίας *le délai sera au moins d'un jour*, ἐπειδὴ δὲ ἡ ἡμέρα αὕτη μένει ἐλευθέρα, ἔπεται ὅτι ὑπάρχει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Carré ζ. 1492.

3) Πολ. 721 ἐδ. 2. 722—724. Ὁ πρόεδρος τῶν ἐμποροδικῶν δύναται καὶ κατάσχεσιν τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου νὰ συγχωρήσῃ. Γαλ. 417. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ προέδρου ἡ ἡμετέρα δικονομία οὔτε ἀνακοπὴν οὔτε ἔφεσιν συγχωρεῖ, ἡ γαλλικὴ δὲ ἀμφοτέρω. Carré ζ. 1492 bis.

τοῦ ἐμποροδικείου 4.

β') διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου. ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασία καὶ τὰ κατ' αὐτὴν δικαιώματα τῶν διαδίκων εἰσὶ σχεδὸν τὰ αὐτὰ ὡς ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις ⁵. μόνον τοῦτο τὸ ἰδιάζον ὑπάρχει ἐνταῦθα ὅτι α) ἐν δίκαις περὶ συναλλαγματικῶν ἢ γραματίων εἰς διαταγὴν ἀπαράδεκτοι εἰσὶν ἐνστάσεις, ἀντενστάσεις κτλ. μὴ ἀποδεικνύμεναι ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει ἢ μὴ δυνάμεναι νὰ προταθῶσιν αὐτεπαγγέλτως ⁶, β') τὰ περὶ γνησιότητος ἢ πλαστογραφίας τῶν ἐγγράφων ζητήματα παραπέμπονται

Κατὰ τὸ ἀρθρ. 726 ἐπὶ ναυτικῶν ὑποθέσεων, ὅτε πλοῖόν τι ὀρμᾷται εἰς ἀπόπλουν ἢ ἐπικειμένου ἄλλου κινδύνου ὡς ἐκ τῆς ἀναβολῆς, αὐγχωρεῖται κλῆσις βραχυπρόθεσμος (συντομωτέρα δηλ. τῆς τοῦ 721 ἀρθρου) ἄνευ προηγουμένης διαταγῆς τοῦ προέδρου. Ναυτικά δὲ ὑποθέσεις λέγονται αἱ περὶ τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν στρεφόμεναι. Γαλ. 418. 4) Πολ. 727.

5) Πολ. 728. Εφαρμόζονται δηλ. καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀρθρ. 580—611 καὶ τὰ ἀρθρ. 625, 626 καὶ 633 (ὅρ. ἀνωτ. § 182. 6'. καὶ σημ. 12. Carré ζ. 796 bis). Διαφοραὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ὅτι ἀπολογητήρια ἐνταῦθα δὲν γίνονται, εἰσαγγελεῖς δὲν ἐφεδρεύουσιν, εἰς ἐγγυοδοσίαν οἱ ἐνάγοντες ἄλλοδαποὶ δὲν ὑποχρεοῦνται κ. λ. ὅρ. ἀνωτ, § 65 σημ. 3.

6) Πολ. 729. Πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ ἀρθρου τούτου παρατηρητέον ταῦτα· α) τὸ ἐλληνικὸν κείμενον ἀναφέρει μόνον συναλλαγματικὰς οὐχὶ καὶ γραμμάτια, ἀλλὰ τὸ γερμανικὸν Wechselsachen περιλαμβάνει ἀμφοτέρω. ὁ ἄρειος Πάγος προετίμησε τὸ ῥῆμα τοῦ ἐλληνικοῦ κειμένου ἐξαιρέσας τὰ γραμμάτια. ΑΠ 269 τοῦ 52. 439 τοῦ 54. β') τὸ ἀνεκαθάριστον τῆς ἐνστάσεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου μόνον ἂν προτείνῃ αὐτὸ ὁ διάδικος οὐχὶ αὐτεπαγγέλτως, γ') καὶ αἱ ἀντενστάσεις πρέπει κατὰ νόμον νὰ ᾔναι ἐκκαθαρισμέναι· διότι καὶ ὁ ἐναγόμενος, ὁ ἐκκαθαρισμένην κατὰ τῆς συναλλαγματικῆς προτείνων ἐνστασιν, πρέπει ν' ἀπαλλαγθῇ ἀπὸ τῶν βαρεῶν συνεπειῶν τῆς συναλλαγματικῆς ἅμα κατὰ τῆς ἐνστάσεως αὐτοῦ δὲν προταθῇ ἀντένστασις ὡσαύτως ἐκκαθαρισμένη. δ') αἱ μὴ ἐκκαθαρισμύναι ἐνστάσεις δὲν ἀπορρίπτονται ἀλλὰ παραπέμπονται εἰς τὴν τακτικὴν διαδικασίαν.

εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἰστωμένης ἐντοσοῦτῳ τῆς κυρίας δίκης γ') λογιστικαὶ δίκαι δύνανται νὰ πεμφθῶ-

7) Πολ. 730. Γαλ. 427. Ἡ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολὴ τοῦ ἐγγράφου, ἵνα ἀναστείλῃ τὴν κυρίαν δίκην ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου, πρέπει νὰ γείνη προσηκόντως, ἥτοι εἰδικῶς καὶ τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως προτεινομένων ἀμέσως (Ὁρ. ἀνωτρ. § 168 Carré ζ. 1528). Ἡ ἀναστολὴ δὲ αὕτη εἶναι ἀναγκαία καὶ ὅταν πρωτοδίκαι δικάζωσιν ὡς ἐμποροδικεῖον (ἀνωτέρ. § 24 σημ. 11). ἄλλη ἢ σύνθεσις τοῦ δικαστηρίου εἰς τὴν μίαν καὶ ἄλλη εἰς τὴν ἄλλην περίπτωσιν. Carré ζ. 1529. Boitard II. 434 ἐν τ.

Εἶναι ἀναρμόδια τὰ ἐμποροδικεῖα πρὸς ἐκδίκασιν ἐτέρων ἐνστάσεων τοῦ πολτ. δικαίου ἐκτὸς τῶν τοῦ 730; Ὁ Carré καὶ ἰδίως ὁ ὑπομνηματιστὴς αὐτοῦ Chauveau ἐξετάζουσι τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἐν ζ. 1527. Ὁ δεύτερος δ' ἐκφράζεται οὕτως· τὰ ἐμποροδικεῖα, λέγει, ἐγκατέστησαν πρὸς ἐκδίκασιν ἐμπορικῶν διαφορῶν, καθ' ὅσον ἐν αὐταῖς δὲν παρουσιάζονται ἔριδες ἀλλότριαι τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου. τοιαῦται δ' ἔριδες ἀναχύπτουσαι πρέπει νὰ παραπέμπωνται εἰς τοὺς φυσικοὺς αὐτῶν δικαστάς. Παρκατιῶν δὲ, ἀλλὰ δὲν πρέπει, ἐπιφέρει, νὰ συμπεράνωμεν ἐντεῦθεν ὅτι πᾶν εἶδος ἐνστάσεως ἀνάγκη νὰ σταματήσῃ τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν. εἰσὶ τινες τῇ οὐσίᾳ τῆς ἐμπορικῆς δίκης συνεχόμεναι καὶ τὴν βάσιν τῆς ὑποχρεώσεως, ἥς ἡ ἐκτέλεσις αἰτεῖται παρὰ τοῦ ἐμποροδικείου, προσβάλλουσαι· ταύτας οὐ μόνον δύνανται, ἀλλὰ μᾶλλον ὀφείλουσι νὰ δικάσωσιν οἱ ἐμποροδίκαι. τοιαῦται εἰσὶ π. γ. ἡ ἀμφισβήτησις τῆς ἐμπορικῆς ιδιότητος τοῦ διαδίκου, τῆς σπουδαιότητος ἢ ἐκτάσεως τῆς παραγγελίας· ἡ ἀποδοκίμασις τῶν πράξεων τοῦ πληρεξουσίου (agréé), ἡ ἐπὶ δόλῳ ἢ ἀπάτῃ προσβολὴ τῆς συμβάσεως. Ἰνα δ' ἐκποδῶν θέσῃ τὴν σπουδαίαν ἀμφιβολίαν, καὶ εἰς ποίαν ἐμπορικὴν δίκην δὲν δύνανται νὰ εὔρῃ ὁ στρεψοδικῶν ἐναγόμενος ἐνστάσεις τοῦ πολτ. δικαίου, ὀφείλει πάντοτε ὁ ἐμποροδίκης νὰ παραπέμπῃ; — ταύτην ποιεῖ τὴν διαστολήν. προτεινομένης, λέγει, ἐνστάσεις τοῦ πολτ. δικαίου, ἄλλας ἢ τῶν ἀρ. 429 καὶ 427 τῆς δικονομίας ἡ ἐμποροδίκαι δὲν δύνανται μὲν νὰ δικάσωσιν, δύνανται ὅμως νὰ ἀπομακρύνωσιν αὐτάς σχεπτόμενοι ὅτι εἶναι ἄνευ ἐπιβρόχης ἢ προπετιῶς καὶ πρὸς παρέλκυσιν τῆς δίκης προτείνονται ἰδ. καὶ Dalloz Compét. commerc. ἀρ. 347.

Ἡ θεωρία αὕτη δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀκράδαντος· ἰδίως παρ' ἡμῶν δύνανται νὰ δικάσωσι τὰ ἐμποροδικεῖα πάντοτε τὰς περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγὰς (τὰ ἀρθ. 127--488 ἐφαρμόζονται εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν

σιν εἰς συμβιβαστὰς 8.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ α).

Α') γενικά.

§ 220. Οἱ διαφερόμενοι ἔχουσι δικαίωμα ν' ἀναθέσωσι τὴν διάγνωσιν τῆς διαφορᾶς εἰς δικαστὰς τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐκλογῆς. οἱ δικασταὶ οὗτοι ὀνομάζονται διαιτηταὶ καὶ ἡ περὶ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶ οὐμβασίς *συνυποσχετικόν*². Τὸ συνυποσχετικὸν κατατάσσει ὁ νόμος εἰς τοὺς συμβιβα-

ἐπιγραφὴν τοῦ Α' τμήματος τοῦ Γ' βιβλίου), ὡς καὶ τὴν ἐνστάσιν τῆς νομίμου ὠφελείας τῆς ἀπογραφῆς (Πολ. 728 ὅπερ παραπέμπει εἰς τὸ 582 ἄρθρον).

8) Πολ. 731. Γαλ. 429. Τὰ πολιτικὰ δικαστήρια δὲν ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν ταύτην (Carré ζ. 1533), ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐμποροδικεῖα εἰς ὑποθέσεις μὴ λογιστικὰς (Πολ. 14. 57). *contra* Chauveau ζ. 1533 bis.

α) Glück ΣΤ'. 65. Göschen Γ'. 468. Puchta § 296. Arndts. σ. 420. Seuffert Comment. Δ'. 203. Boncenne ΣΤ'. 421. Carré Compét. Ε'. 302. Dalloz Arbitrage. Εὐρετήρ. ΣΤ'. 62. Παπαβόρηγ. σ. 412.

Πηγαί. Πολ. 406—123. Γαλ 4003—4028. Βαυαρ. Σχ. § 35—54. Πανδ. de receptis (4. 8). κώδ. de receptis (2. 56). Βατ. (7. 2).

1) Ἰδ. ἀνωτέρω § 2. Λέγονται καὶ αἵρετοὶ δικασταὶ, arbitri, recepti arbitri, compromissarii· τὰ βασιλικὰ ὀνομάζουσι τοὺς διαιτητὰς ἐνίοτε καὶ διαγνώμονας· αἵρετὸς δικαστὴς δὲ κατ' αὐτὰ (N. 13 αὐτ.) ἐστὶν «ὁ δικαστοῦ τάξιν ἀναδεξάμενος καὶ ἀπαγγειλάμενος ψήφῳ τεμεῖν τὸ φιλονεικούμενον» καὶ διαστέλλεται τοῦ ἀπλοῦ συμβιβαστοῦ, τοῦ παρεμβάλλοντος ἑαυτὸν ἐφ' ᾧ πειραθῆναι συμβουλῇ τὴν εἰκὴν ἀπκλλάξαι. Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν διανομίαν (ἄρθ. 124) οἱ παρὰ τῶν διαφερομένων ἐκλεγόμενοι συμβιβασταὶ συντάσσουσι τὸν γενόμενον συμβιβασμὸν καὶ ὑπογράφουσι μετὰ τῶν μερῶν· ἐκτελεῖται δὲ ἀναγκαστικῶς ἀν' ὃ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν περιάψῃ αὐτῷ τὸν τύπον τῆς ἐκτελέσεως.

2) Compromissum. N. 17 § 5. 6. Π. h. t. puto . . . tale compromissum non valere.

σμούς, καθὸ περιέχον καὶ αὐτὸ ἐκποίησιν δικαίων 3.

Ἡ ἐκλογὴ διαιτητῶν εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα δικαίωμα τῶν διαφορομένων, καὶ μεταχειρίζονται αὐτὸ ὅταν θέλωσι καὶ συμφωνῶσιν. ἐνίοτε ὁμῶς εἰσὶν ἠναγκασμένοι εἰς ἐκλογὴν διαιτητῶν. ὅθεν ὑπάρχουσιν ἐκουσαίαι καὶ ἀναγκαῖαι διαιτησίαι.

Μὴ ὄντων τῶν διαιτητῶν ὑποχρέων εἰς τὸ νὰ δεχθῶσι τὴν ἐντολὴν καὶ δικάσωσιν 4, ἀπαιτεῖται, ἵνα τὸ συνυποσχετικὸν φέρῃ ἀποτέλεσμα, προσέτι καὶ ἑτέρα σύμβασις μεταξὺ τῶν διαφορομένων καὶ τῶν διαιτητῶν, δι' ἧς οὗτοι ἀναδέχονται τὴν διαίτησιν 5. Κατὰ ῥωμ. δὲ δίκαιον ἀναγκαῖα ἦτο καὶ ἡ προσθήκη ποινικῆς ῥήτρας ἐν τῷ συνυποσχετικῷ 6.

3) Πολ. 405. Ὅθεν κρίνεται καὶ τὸ συνυποσχετικὸν κατὰ τὰς περὶ συμβιβασμῶν ἀρχὰς τοῦ ἀστυκοῦ νόμου. ἰδίως ἐξήρτηται κατὰ γενικὸν κανόνα (ἐκτὸς τῆς ἀναγκαιᾶς διαιτησίας) ἐκ τῆς θελήσεως ὅπως τῶν διαφορομένων ἡ ἐκλογὴ διαιτητῶν.

Οἱ παρὰ τῶν διαφορομένων ἐκλεγόμενοι διαιτηταὶ δὲν παρέχουσιν, ὡς οἱ δημόσιοι δικασταί, ἱκανὰ ἐχέγγυα ἀκριβοῦς καὶ πλήρους ἀπονουμῆς τῆς δικαιοσύνης· ὥστε οἱ διορίζοντες αὐτοὺς εἰς κίνδυνον πάντοτε ἐμβάλλουσι τὰ ἑαυτῶν δικαιώματα· διατοῦτο τὸ συνυποσχετικὸν λέγεται εἶδος συμβιβασμοῦ. μάλιστα δὲ ἔτι πλέον ὑποπτον φαίνεται αὐτὸ ὡς ἐκ τοῦ ἀβεδαίου τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ.

4) Πολ. 413 «ἐκαστος διαιτητῆς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποποιηθῇ τὴν θέσιν τοῦ δικαστοῦ χωρὶς ν' ἀγαφέρῃ τοὺς λόγους». νόμ. 3 § 1 Π (4. 8). Ν. 3. Βασ. (7. 2). Οὐκ ἀναγκάζει ὁ πραιτωρ τινὰ αἰρετῶς δικάσαι.

5) Ἡ σύμβασις αὕτη καλεῖται *recipere arbitrium*. νόμ. 43 § 2 Π. h. t. *Recepisse arbitrium videtur. . . qui iudicis partes suscepit, finem que se sua sententia controversiis impositurum pollicetur*. δύναται δὲ νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ σιωπηρῶς διὰ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν ὑπὸ τῶν διαιτητῶν (Glück. σ. 75 σημ. 68). κατὰ τὴν τῆς Γενεύης δικονομίαν (ἄρ. 342) l'acceptation des arbitres sera constatée par écrit.

6) Νόμ. 2. Π, h. t. *ex compromisso placet exceptionem non nasci*

B) έκουσία διαιτησία.

α) προαπαιτούμενα.

§ 221. Πρὸς σύστασιν διαιτητικοῦ δικαστηρίου ἀπαιτεῖται ἵνα ὧσιν ἱκανοὶ πρὸς τοῦτο

α) οἱ διαφερόμενοι. ἱκανοὶ εἰς διορισμὸν διαιτητῶν εἰσὶν οἱ ἔχοντες ἐξουσίαν τοῦ διατίθεσθαι ἐλευθέρως τὰ ἑαυτῶν¹. Ἔνεκα δὲ τούτου στεροῦνται τῆς ἱκανότητος ταύ-

(ἐνστάσις δεδικασμένου), sed poenae petitionem. N. 2. Βασ. αὐτ. Arnolds σ. 421 σημ. 1. Τροποποιήσεις τῆς ἀρχῆς ταύτης ἴδ. κατωτ. § 226 σημ. 40. Φαίνεται ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι εἰς ἐθεώρουν τὰς τῶν αἰρστῶν δικαστῶν ἀποφάσεις δυναμένας νὰ στερήσωσι τὸν πολίτην τῆς τοῦ δημοσίου δικαστοῦ δικαιοδοσίας, ἐπομένως ἐνόμιζον βαρὺ νὰ δώσωσιν αὐταῖς ἰσχὺν δεδικασμένου. Goldschmidt Abhandl σ. 435. Puchta Vorles. II. 158. Dalloz ἀρ. 380.

N. 39. Βασ. (7. 3).

Ἢ τῶν ἰδιωτῶν συναίνεσις δικαστὴν οὐ ποιεῖ τοῦτον, ὅστις οὐδενὸς προέστηκε δικαστηρίου, οὐδὲ ἄπαρ οὗτος ἔρριψι καταδίκης ἔχουσιν ἰσχύον.

4) Πολ. 106. Γαλ. 1003. Toutes personnes peuvent compromettre sur les droits dont elles ont la libre disposition. Boitard II. 349. Dalloz ἀρ. 219. Ὅθεν οἱ δανεισταί τινος δὲν δύνανται νὰ συστήσωσι διαιτησίαν περὶ διαφορᾶς τοῦ ὀφειλέτου των. Οἱ ἀλληλεγγυοί ; Dalloz ἀρ. 276. Ἡ ἀνικανότης τοῦ ἑτέρου μόνον τῶν διαφορομένων καθίστησιν ἄκυρον τὸ συνυποσχετικὸν ὡς πρὸς ἀμφοτέρους N. 35 II. h. t.

Si pupillus sine tutoris auctoritate compromiserit, non est arbitrer cogendus pronunciare, quia si contra eum pronuncietur, poena non tenetur. Brandis in Lindes Zeitschr. Z' 167. Bourbeau σ. 478. Dalloz ἀρ. 222. Carré ζ. 3258. 3259. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχουσι καὶ ἐναντίαι γινώμαι (Dalloz ἀρ. 288. ε.). ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον τῶν διαιτητῶν δὲν δύνανται ὁ ἐγγλίκος διάδικος ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν εἰς τὸ παρίστασθαι ἀνικανότητα τοῦ ἐγγλίκου ἀντιδίκου αὐτοῦ ; — Ὅρθον ὅμως εἶναι κατὰ τὸ ἀρθ. 202 τῆς Πολ. ὅτι τὴν διαιτητικὴν ἀπόφασιν δὲν εἴναι νὰ προσβάλλῃ ὡς ἄκυρον ὁ ἐγγλίκος. Bioche Arbitrage ἀρ. 65.

της πάντα τὰ νομικὰ πρόσωπα², πάντες οἱ ὑπὸ ἐπιμέλειαν τινὰ διατελοῦντες³, οἱ ὑπεξούσιοι παῖδες ὡς πρὸς τὸ καλούμενον ὁμαλὸν ἀπροσπόριστον κτημάτιον⁴ (ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπιμελητοῦ ἢ τοῦ πατρὸς συναινοῦντος δὲν δύναται νὰ γείνη διαιτητοῦ ἐκλογὴ) ⁵. δ') οἱ σύνδικοι πτωχεύ-

Οἱ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμοι δύναται νὰ ἐκλέξωσι διαιτητάς, γάνουσι ὁμῶς τὸ τῆς ἀπογραφῆς εὐεργέτημα. Carré ζ. 3253. Dalloz ἀρ. 255. Bourb. σ. 469.

Ἡ ὑπανδρὸς γυνή ; Πλήρη ἐλευθερίαν ἔχει κατὰ τὰν ἡμετέραν νομοθεσίαν. Περὶ τῆς γαλλικῆς ἴδε Carré ζ. 3254 bis, 3264 bis. Dalloz ἀρ. 228.

2) Τοιαῦτα εἰσὶ κατὰ τὸ 75 ἀρθ. τῆς πολ. δικινομίας τὸ Δημόσιον, αἱ κοινότητες, τὰ σωματεῖα καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα. Πολ. 106 ἐδ. 2. 107. ἐδ. 2 Dalloz ἀρ. 220.

3) Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν οἱ ἀχειράφετοι ἀνήλικοι, οἱ παράφρονες, ἢ ἄσωτοι καὶ οἱ ἀπηγορευμένοι. Dalloz ἀρ. 221—227. 279. Carré ζ. 3255, 3256. 3256 bis. Bourbeau σ. 464 ἐ. Εἰς ὅλων τούτων τὰς ὑποθέσεις ἀγορεύει ὁ εἰσαγγελεὺς. ἄρα ἀπαράδεκτος ἡ διαιτησίᾳ· τὸ αὐτὸ ρητέον καὶ περὶ τοῦ μὴ διατελοῦντος τυχὸν ὑπὸ κηδεμόνα ἐφύβου αὐτεξουσίου, καθὼς χρῆζοντο κηδεμόνος διὰ τὴν ἐπὶ δικαστηρίου παράστασιν. Ν. 2 Κ. (3. 6). Ν. 41 Κώδ. (5. 34). § 2 Εἰσηγ. (1. 23). Οἱ Γάλλοι διαφωνοῦσι (Carré ζ. 3252. Dalloz ἀρ. 224. Bourbeau σ. 464). Ἐξαιρεῖται ὁ ἔμπορος ἀνήλικος. Carré ζ. 3251 bis. Dalloz ἀρ. 225, Pardessus ἀρ. 1388.—Οἱ τυχόντες συγγνώμης ἡλικίας ; Ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητα μόνον περιωρισμένη ἐστὶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπομένως, νομίζω, ὡς πρὸς τὴν λοιπὴν περιουσίαν δύναται νὰ ἐκλέξωσι διαιτητάς. Ν. 2 § 1. Ν. 3. Κώδ (2. 45). Glück Β'. 226. Göschel Α'. 138.

4) Τὸ *peculium adventitium vulgare*. Τοῦ ἀνωμάλου καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἔχει τὴν διοίκησιν καὶ διάθεσιν ὅλην (σχεδὸν) ὁ παῖς· ὅθεν ἂν ᾖ ἐν ἡλικίᾳ δύναται νὰ συστήσῃ διαιτητικὸν δικαστήριον περὶ αὐτῶν, μὴ ὑπαγόμενος εἰς τὰς διατάξεις τοῦ 74 ἀρθ. τῆς πολ. δικινομίας. Περὶ τῶν χρηματίων τούτων ἐπιθ. Παπαρρόηγ. οἰκογ. δίκαιον § 162. 163. 166. 168. Vanger. Α'. 496 ἐπ.

5) Διότι εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς δίκας ἀγορεύει ὁ εἰσαγγελεὺς (Πολ. 107). Carré ζ. 3251. Dalloz ἀρ 245 ἐπ. Boitard. II. 349. Carré Compét. Ε' 340. Ἐπομένως καὶ ὁ κηδεμὼν ἀφάντου δὲν δύναται νὰ συστήσῃ

σεων 6.—Τοὺς διαιτητὰς δ' ἐκλέγουσιν εἴτε αὐτοὶ οἱ διάδικοι εἴτε οἱ πληρεξούσιοι αὐτῶν, ῥητῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο λαβόντες 7.

6') οἱ ἐκλεχθέντες. διαιτητῆς νὰ ἐκλεχθῇ δύναται πᾶς ἡμεδαπός, μὴ ἐξαιρουμένων τῶν δικαστῶν οὐδὲ τῶν δικαστηρίων ὡς τοιούτων 8. ἀνίκανοι δὲ εἰσὶν ἄλλοδαποὶ 9,

συνυποσχετικόν. Carré ζ. 3257. Dalloz ἀρ. 252. Κατὰ β. δίκαιον δ συναίνεσει τοῦ ἐπιτρόπου ἢ πατρὸς διορισμὸς διαιτητοῦ ἔγκυρός ἐστι· ὅρ. τὸν ἐν τῇ 1 σημ. τοῦ § τούτου βωμ. νόμον καὶ N. 8 § 5 K. (6. 61). Glück ΣΤ'. 77.—Δύναται ὁμοῦς ὁ τὴν ἐπικαρπίαν τοῦ χρηματίου ἔχων γονεὺς νὰ συνομολογήσῃ διαίτησιν ὡς πρὸς αὐτήν. Dalloz ἀρ. 243.

6) Dalloz ἀρ. 283. Carré ζ 325 Iter, Compét. E'. 378. Bourbeau σ. 469. — Καὶ ὁ πτωχεύσας ἢ ἐκστὰς τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἀνίκανος εἶναι νὰ συνομολογήσῃ συνυποσχετικὸν περὶ τῆς περιουσίας ταύτης (N. 47 πρ. II. h. t. Dalloz ἀρ. 278). ἀλλὰ περὶ ὑποθέσεως ἀσχέτου πρὸς αὐτήν δύναται βεβαίως, π. χ. ἐξεμίσθωσε τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ.

7) Πολ. 106 97 § 1. Dalloz ἀρ. 259—270. Ἡ ἐξουσία τοῦ συμβιβάζεσθαι ἢ διδομένη τῷ πληρεξουσίῳ δὲν περιέχει καὶ τὴν τοῦ ἐκλέγειν διαιτητὰς. Γαλ. κώδ. 1989. Ὅρ. ἀνωτ. § 59 σημ. 12.—Οἱ διαχειριστὰὶ ἐμπορικῆς ἐταιρίας ἔχουσιν ἐξουσίαν νὰ ἐκλέξωσι διαιτητὰς; Διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖ. ὁρθότερα φαίνεται ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις (Carré ζ. 325 Iter. Bourbeau σ. 477. Dalloz ἀρ. 271). Ὁ ἐκκαθριστὴς ὁμοῦς τῆς ἐταιρίας δὲν ἔχει τὴν ἐξουσίαν ταύτην. Dalloz ἀρ. 273. Ῥάλλη Α'. 155.

8) Πολ. 112. 491. 529 § 3. Glück ΣΤ. 68. Bourb. σ. 495—509. Boitard. II. 360. Carré ζ. 3260. Ἡ γαλ. δικονομία σιωπᾷ ἐντελῶς περὶ τοῦ ζητήματος τίς δύναται νὰ ἐκλεχθῇ διαιτητῆς. Dalloz ἀρ. 328. — Κατὰ βωμ. δίκαιον δ ἄρχων (δικαστῆς) περὶ πράγματος ὑποκειμένου αὐτῷ κεκώλυται ἐπιτρέπειν γίνεσθαι αἰρετὸν δικαστήριον εἰς ἑαυτὸν (Νόμ. 9 § 2 Βασ. αὐτ. Πρὸβ. καὶ N. 3 § 3, N. 4 II. h. t.). Κατὰ τὴν ὁλλανδ. δὲ δικονομίαν (§ 29) aucun magistrat ne peut être nommé arbitre· ἐν Γαλλίᾳ διδάσκαται ὅτι μόνον τὰ δικαστήρια ὡς τοιαῦτα δὲν δύνανται νὰ ἐκλεχθῶσι διαιτηταί. Carré Comp. Δ'. 109. E'. 397. Dalloz ἀρ. 349. 356.

9) Διότι καὶ ἡ διαίτησις δημόσιόν ἐστι λειτούργημα, ἀφ' οὗ ἀποκλείονται οἱ ἄλλοδαποὶ (Carré Comp. E'. 392)· ἀλλὰ νομοθετικῶς ἐπιδέχεται ἀμ-

γυναῖκες, ἀνήλικοι ¹⁰ καὶ οἱ τοῖς ἀνηλίκους ὅμοιοι, ὡς οἱ φρενοβλαβεῖς ¹¹. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διαιτητῶν ὀρίζεται ὑπὸ τῶν διαδίκων ¹².

γ') ἡ διαφορὰ. Κανὼν. πᾶσα διαφορὰ συμβιβασμοῦ δεκτικὴ δύναται νὰ διαλυθῇ διὰ διαιτητῶν ¹³. Τίνες διαφοραὶ εἰσὶ δεκτικαὶ συμβιβασμοῦ, διδάσκει ὁ ἀστυχὸς νόμος ¹⁴. ἐνταῦθα δὲ σημειοῦται ἰδίως ὅτι ὡς συνέπεια τοῦ κανόνος ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς·

φισθήτησιν ἡ διάταξι; αὕτη. Carré ζ. 3260. Bourbeau σ. 503. Dalloz ἀρ. 340. Παπαρ. 418. Ἐναντία ἐν Εὐρετηρ. ΣΤ. 71.

10) Τὰς γυναῖκας καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἀποκλείει τῆς διαιτησίας· Ν. 6 Κώδ. h. t. (2· 56). Sancimus mulieres suae pudicitiae memores . . . ab omni judiciali agmine separari, ut ex earum electione nulla poena, nulla pacti exceptio . . habeatur. ἐν Γαλλίᾳ ἐλλειπούσης νομοθετικῆς διατάξεως, διαιροῦνται αἱ γυνῶμαι. Dalloz ἀρ. 332. Ὁ μείζων τῶν 20 ἐτῶν ἀνήλικος διορίζεται διαιτητής· ἀλλ' ἐὰν προπετῶς ἀνάσχηται γενέσθαι αἰρετὸς δικαστής, βοηθεῖται (Ν. 41 Βασ. αὐτ.). Καὶ περὶ τῶν ἀνηλίκων διαφωνοῦσιν οἱ Γάλλοι. Dalloz ἀρ. 330.

11) Τὸ 112 ἀρθ. κηρύττον ἀνικάνους διαιτητικῆς ἐξουσίας τοὺς ὁμοίους τοῖς ἀνηλίκους ἐννοεῖ ὁμοιότητα κατὰ τὰς διανοητικὰς δυνάμεις· ὅθεν ἐκτὸς τῶν φρενοβλαβῶν καὶ τῶν κωφάλλων (ἐνίοτε) ἄλλοι δὲν ἀποκλείονται, π. γ. ὁ πτωχεύσας, ὁ κληρικὸς, ὁ ἀγράμματος, ὁ ἄσωτος καὶ ὁ καταδικασθεὶς εἰς ἀτιμωτικὴν ποινὴν ἐκλέγονται διαιτηταί Carré Compét. Ε'. 396. Dalloz ἀρ. 333. 334. 336—338. 357. Τὸ ῥωμ. δίκαιον (Ν. 9 § 1 Βασ. αὐτ.) τοὺς κωφοὺς καὶ ἀλάλους θεωρεῖ ἄνευ διαστολῆς τινος ἀνικάνους διαιτητάς.

12) Οἱ διάδικοι ἐκλέγουσιν ὅσους πραιροῦνται διαιτητάς· ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει αὐτοῖς κατὰ τοῦτο περιορισμόν· ὅθεν δύνανται καὶ ἄρτιον ἀριθμὸν διαιτητῶν νὰ ἐκλέξωσιν· οἱ ῥωμ. νομικοὶ εὔρον πρόσκομμα κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ ἀρτίῳ ἀριθμῷ· ἀλλ' ὅμως παρεδέχθησαν καὶ αὐτόν. Ν. 17 § 6 Π. lit. Ἡ ὁλλανδ. δικονομία (ἀρ. 623) ἀπαιτεῖ περιττὸν ἀριθμὸν, ὡς καὶ ἡ τῆς Γενεύης (ἀρ. 339). Bourbeau σ. 527. Dalloz ἀρ. 535.

13) Πολ. 107. Γαλ. 1004. Glück σ. 78. Bourbeau σ. 482. Dalloz ἀρ. 301.

14) Glück Ε' 49. — Ἐὰν τὸ δίκαιον, περὶ ὃ ἡ διαίτησις ὠρίσθη, ᾗνα ἀναμφισβήτητον καὶ καθαρὸν; Carré ζ. 3265· Dalloz ἀρ. 55.

α) αἱ ἀπὸ κολασίμων πράξεων προερχόμεναι ιδιωτικαὶ ἀπαιτήσεις εἰσὶ διαιτητικῆς διαλύσεως δεκτικαί, διότι καὶ συμβιβασμὸς περὶ αὐτῶν συγχωρεῖται ¹⁵.

β) ἀνεπίδεκτοι δὲ διαιτησίας εἰσὶν 1) αἱ γαμικαὶ διαφοραὶ ¹⁶, ὡς ἀνεπίδεκτοι καὶ συμβιβασμοῦ, διότι κατ' αὐτὰς ἐνδιαφέρεται μεγάλως ἡ πολιτεία. εἰσὶ δὲ γαμικαὶ διαφοραὶ, ἡ περὶ διαζυγίου, ἡ περὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης καὶ ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ¹⁷, 2) αἱ περὶ διατροφῆς ἀπαιτήσεις. περιλαμβάνουσι δὲ αὗται οὐ μόνον τὰ πρὸς τὸ τρώγειν καὶ πίνειν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς τὸ ἐνδύεσθαι καὶ κατοικεῖν ἀναγκαῖα ¹⁸, καὶ ἔχουσιν ὡς ἀρχὴν τελευταίαν βούλησιν, νόμον ἢ σύμβασιν. ἀλλὰ περὶ τοῦ πρώτου μόνον εἶδους ἀπαγορεύεται συμβιβασμὸς ¹⁹, ἄρα καὶ διαιτησία· 3) αἱ διαφοραὶ καθ' ἃς ὀφείλει

15) Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις συνυποσχετικὸν δὲν ἐπετρέπετο ἐπὶ δημοσίων ἐγκλημάτων καὶ ἐπὶ ιδιωτικῶν, τῶν ἀτιμῶν ἐπαγομένων. N. 32 § 6 H. t. Glück ΣΤ'. 78 σημ. 85. Κατὰ τὸν γαλ. κώδικα (ἀρ. 2046) on peut transiger sur l'interêt civil qui resulte d'un délit, ὅπερ οἱ δ' οὐκ οἶδά πως κατώρθωσαν νὰ ἐξελληνίσωσι «δύναται τις νὰ συναλλάττηται περὶ τῶν ἐκ τίνος παραπτώματος προερχομένων πολιτικῶν τόκων». Carré Compt. B'. 382. Dalloz ἀρ. 326. 16) Glück ΣΤ'. 79. E'. 49.

17) Πολ. 679 ἐδ. 3. 588 § 6—8. Ἀμφίβολον φαίνεται ἀν καὶ ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων δίκη πρέπη νὰ ὀνομασθῇ γαμικὴ διαφορά. ἀλλ' ἀφοῦ καὶ κατ' αὐτὴν ὀφείλει ν' ἀγορεύσῃ ὁ εἰσαγγελεὺς, εἶναι φανερόν ὅτι δὲν χωρεῖ συνυποσχετικόν. Carré γ. 3262. Dalloz ἀρ. 312. Boitard. II. 354.

18) Νόμ. 6 Βασ. (41. 14.) » ταῖς διατροφῇ καὶ ἡ τροφή καὶ ἡ ἐτοῆς καὶ οἰκήσεως περιέχεται » quia sine his ali corpus non potest (N. 6. II. 34. 1). Ἰδίαιτικώτερον περὶ τοῦ σημεινομένου τῇ; λέξεως Walther in Linde's Zeitschr. XX. 343. πρὸς καὶ N. 8 § 2 Βασ. (11. 2), ὡς καὶ τὸ αὐτ. σχόλ. περὶ οἰκήσεως.

19) Ἡτοί τῆς ἐκ διαθήκης, κωδικύλου, ἢ διὰ δωρεᾶς αἰτία θανάτου καταλειπομένης διατροφῆς (N. 8 Βασ. 11. 2.), περὶ αὐτῆς λοιπὸν ἀνεπιβόλως

ἐπὶ ἀκροατηρίου ν' ἀγορεύσῃ ὁ εἰσαγγελεύς 20.

β') προσόντα τοῦ συνυποσχετικοῦ.

§ 222. Τὸ συνυποσχετικὸν πρέπει νὰ φέρῃ τὰ προσόντα τοῦ νόμου κατὰ τε τὸν τύπον καὶ κατὰ τὸ περιεχόμενον¹. ἰδίως.

δὲν χωρεῖ συνυπόσχεσις, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τοῦ νόμου ἢ ἐκ συμβάσεως διατροφὴν δὲν δύναται ἡ ἀπαγόρευσις νὰ ἐκταθῇ. Dalloz ἀρ. 319. 'Ο Glück (Ε'. 53) φρονεῖ ὅτι καὶ περὶ τῆς νομίμου διατροφῆς δὲν χωρεῖ συμβιβασμός. κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἀρ. 1001) δὲν δύνανται νὰ υποβληθῶσιν εἰς διαίτησιν αἱ δωρεαὶ καὶ κληροδοσίαι διατροφῆς, οἰκήσεως καὶ ἐνδυμασίας (les dons et legs d' aliments, logement et vêtements), ἐπομένως ὑπάγοντα εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ αἰ μεταξὺ ζώντων δωρεαί. Dalloz ἀρ. 313· 314. Carré ζ. 3263. —

Ἄλλ' ἡ ἀπαγόρευσις ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὰ ἐκ παρελθόντος χρόνου λόγῳ διατροφῆς ὁ φ ε ι λ ό μ ε ν α, περὶ ὧν συγχωρεῖται βεβαίως καὶ συμβιβασμός καὶ συνυπόσχεσις.

Νόμ. 25 Βασ. (11. 2).

Περὶ διατροφῶν παρελθουσῶν, ἐὰν ζήτησις ἐπιφέρηται, διαλύεσθαι δύναται. Carré ζ. 3264. Dalloz ἀρ. 317. Glück Ε'. 54. Il ne faut néanmoins prendre ceci à la lettre, ἐπιφέρει ὁ Carré, car si celui qui doit les aliments avait été mis en demeure de les payer et que celui auquel ils sont dus prouvât qu' il eût été obligé d' emprunter pour vivre. il serait juste que les arrérages passés conservassent alors tout leur privilège. Ἡ διαστολὴ αὕτη δὲν φαίνεται μοι δεδικαιολογημένη.

20) Ὅρ. ἀνωτ. § 114 σημ. 2. Dalloz ἀρ. 320 ἐπ. Carré ζ 3264 bis. Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν ἰδίως τὰ περὶ προσωπικῆς καταστάσεως ζητήματα, ἅπερ ῥητῶς ἐξαιρεῖ τῆς διαιτήσεως ὁ ῥωμ. νόμ. 32 § 7 II. h. t.

» Κωλύεται δ' αἵρετὸς δικαστῆς ψηφίζεσθαι . . . περὶ καταστάσεως ἐλευθερίας ἢ εὐγενείας . . . »

καὶ ἡ γαλ. δικονομία On ne peut compromettre sur . . . les questions d' état. ἐννοεῖ δὲ ὁ Μερλῖνος πολιτικὴν κατάστασιν (etat civil) τὸ εἶναι τὸν ἄνθρωπον φυσικὸν ἢ θετὸν τέκνον, τοῦ δεῖνος πατρὸς ἢ δεῖνος μητρὸς, γνήσιον ἢ νόθον, ἑγγαμὸν ἢ ἄγαμον, διεzeugμένον ἢ ἀδιόζευκτον, ζῶντα ἢ ἀποθανόντα φυσικῶς εἴτε πολιτικῶς. Dalloz ἀρ. 303 ἐπ. Carré ζ. 3267.

1) Ὡς σύμβασις ἐν γένει οὔσα ἡ συνυπόσχεσις ὑπάγεται εἰς τὰς περὶ

α) κατὰ τύπον, δύναται μόνον ἐγγράφως νὰ συνταχθῇ². μάλιστα δὲ ὁ τύπος οὗτος ἀπαρτίζει στοιχεῖον τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως αὐτῆς³.

συμβάσεων γενικὰς διατάξεις· ἰδίως δύναται νὰ προσβληθῇ διὰ δόλον ἢ βίαν. Dalloz ἀρ. 376.

2) Ἡ ἐγγραφὸς σύνταξις τοῦ συνυποσχετικοῦ, ἣν ὡς τύπον αὐτοῦ ἀναγκαῖον διαγράφει τὸ 111 ἄρθρον, ἀπαιτεῖται μόνον ἐπὶ ἐκλογῆς διαιτητῶν οὐχὶ καὶ παρεκτάσεως τῆς ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων, γινομένης εἴτε κατὰ τὸ 24 ἄρθρον εἴτε κατὰ τὸ 491.

Πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ 111 ἁρθρου ῥητέον ταῦτα. α) αἱ λέξεις αὐτοῦ « δι' ἐγγράφου συμβολαίου » δὲν ἐννοοῦσι μόνον συμβολαιογραφικὴν πράξιν, ἀλλὰ καὶ ἰδιωτικὸν ἐγγράφον· διότι ἄλλως τὸ ἐγγράφον ἤθελον εἶσθαι περιττόν, τὸ γερμανικὸν δὲ κείμενον φέρει durch einen schriftlichen Vertrag (δι' ἐγγράφου συμβάσεως)· ὥστε συνυποσχετικὸν ἐγκύρως συντάσσεται δι' ἐγγράφου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ. Τὸ ἰδιωτικὸν δ' ἐγγράφον ἀναγκαῖον νὰ συνταχθῇ διπλοῦν. Ἀνωτ. § 159 σημ. 7. Carré ζ. 3272. Dalloz ἀρ. 403. Boitard. II. 355.

β'.) ἀλλὰ καὶ δι' ἐκθέσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον, δύναται νὰ συνταχθῇ διαίτησις, ἥτοι διὰ δηλώσεως τῶν διαδίκων, περὶ ἧς τὸ δικαστικὸν πρόσωπον παρ' ᾧ κύτῃ γίνεται συντάσσει ἐκθεσιν· ἡ ἐκθεσις αὕτη ὀφείλει νὰ φέρῃ τὰ προσόντα τῶν ἐκθέσεων (ἴδ. ἀνωτ. § 86). Ὁ νόμος δὲν ὀρίζει παρὰ τίνι δικαστικῷ προσώπῳ πρέπει νὰ γείνη ἡ δήλωσις· ἐπομένως δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι καὶ τὸ δικαστήριον, παρ' ᾧ διατελεῖ ἐκκρεμῆς ἡ διαφορά, καὶ πᾶν δικαστικὸν πρόσωπον, σχετιζόμενον ὥπωςδὴποτε πρὸς τὴν δίκην, ἀρμόδιον ἐστὶ νὰ δεχθῇ τοιαύτην δήλωσιν, π. γ. ὁ εἰρηνοδίκης εἰς ὃν ἐμφανίζονται οἱ διάδικοι πρὸς συμβιβασμὸν (Πολ. 500), ὁ εἰσηγητὴς ὁ ἐπιτετραμμένος· πράξιν τινὰ ἀνακρίσεως τῆς δίκης, ὁ συμβολαιογράφος παρ' ᾧ γίνονται αἱ κατὰ τοῦ πίνακος τῆς κατατάξεως ἀνακοπαὶ κ. λ. Dalloz ἐρ. 425 ε. γ') κατὰ τὴν γαλλ. δικονομίαν (ἀρ. 1005) καὶ οἱ ἐκλεγόμενοι διαιτηταὶ δύνανται νὰ συντάξωσι τὴν περὶ συνυποσχετικοῦ ἐκθεσιν, ὅπερ παρ' ἡμῶν δὲν ἐγγραφεῖ. Dalloz ἀρ. 402 ἐπ. δ') ἐὰν περὶ τοῦ συνυποσχετικοῦ συνταχθῇ ἰδιωτικὸν ἐγγράφον, ἡ ἔλλειψις τῆς χρονολογίας δὲν ἐπηρεάζει ἐν γένει τὸ κύρος τοῦ ἐγγράφου, ἀν ἄλλως δὲν γεννᾶται ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐμπροθέσμου ἐκδόσεως τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως. Ἰδ. ἀνωτ. § 159 σημ. 2. Dalloz ἀρ. 422.

3) Πολ. 141 « συνυποσχετικὸν δύναται νὰ γείνη μόνον δι' ἐγγράφου

β') κατὰ περιεχόμενον, τινὰ μὲν εἰσὶν οὐσιώδη, τινὰ δ' ἐπουσιώδη τοῦ συνυποσχετικοῦ μέρη. Οὐσιώδης μὲν εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἐκλεγομένων διαιτητῶν καὶ τῆς ὑποβαλλομένης αὐτοῖς διαφορᾶς· ὁ προσδιορισμὸς δὲ οὗτος ἀποχρῶν λογίζεται ἐὰν ἐξ αὐτοῦ προκύπτῃ ἀναμφίβολον τίνας οἱ διαιτηταὶ καὶ τίς ἡ ἀνατιθεμένη αὐτοῖς διένεξις⁴.

Ἐπουσιώδης δὲ καὶ διατοῦτο ἐκ τῆς θελήσεως τῶν δια-

συμβολαίου ἢ δι' ἐκθέσεως »· ὅθεν προφορική συνυπόσχεσις οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα καὶ ἂν ἀποδειχθῇ ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς· διότι ἡ γραφὴ ἐνταῦθα ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς συμβάσεως αὐτῆς (ὅρ. ἀνωτ. § 157 σημ. 7). ἐπομένως ἄκυρός ἐστι καὶ μὴ οὕτως ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις, ἡ στηριζομένη εἰς συνυποσχετικὸν παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ 111 ἄρθρου συνταχθὲν (Πολ. 122 § 4). Dalloz ἀρ. 388—391. Carré ζ 3270 Boitard. II. 353.

4) Ὁ νόμος (ἀρ. 111 ἐδ'. 2) λέγει μόνον, ὅτι ἐν τῷ συνυποσχετικῷ σημειοῦνται ἀκριβῶς οἵ τε διαιτηταὶ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς. Γαλ. 1006 Le compromis désignera les objets en litige et les noms des arbitres· Πρακτηρητέον δὲ περὶ τῆς σημειώσεως·

α) τῶν διαιτητῶν, ὅτι τακτικώτερον εἶναι νὰ χαρακτηρισθῶσιν οὗτοι διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν· ἀλλὰ παραδεκτὴ ἐστὶ πᾶσα ἄλλη ἐξίσου ἀκριβὴς καὶ σαφὴς περιγραφὴ αὐτῶν, π. χ. ἐκλεγόμεν διαιτητὴν τὸν δῆμαρχον τὸν Ἀθηναῖον, τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομικῆς Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, τὸν συντάκτην τοῦ Ἠλίου. Carré ζ. 3275. Dalloz ἀρ. 486. Bourbeau σ. 526. — Ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ ἀλλάξῃ ὁ δῆμαρχος, ὁ ἀστυνόμος κλ.; Ὁ διάδοχος τότε μόνον ἀναπληροῖ ἐν τῇ διαιτησίᾳ τὸν ἀπελθόντα, ὅταν ἐκ τοῦ συνυποσχετικοῦ σαφῶς προκύπτῃ ὅτι ἡ ἰδιότης ἐχρησίμευσεν ὡς αἰτία τῆς ἐκλογῆς καὶ οὐχὶ ὡς τρόπος σημειώσεως τοῦ ἐκλεγομένου προσώπου· ἐν ἀμφιβολίᾳ εἰκάζεται τὸ δεύτερον. Νόμ. 45 Π. h. t. In compromissis arbitrium personae insertum personam non egreditur. Carré ζ. 3276. Glück σ. 103 σημ. 88.

β') τῆς διαφορᾶς, ὅτι ἐκ τοῦ συνυποσχετικοῦ ὁρίζεται ἡ ἀρμοδιότης καὶ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν. Νόμ. 32 § 15 Π. h. t. De officio arbitri tractantibus sciendum est, omnem tractatum ex ipso compromisso sumendum; nec enim aliud illi licebit, quam quod ibi, ut efficere possit, cautum est. Non ergo quodlibet statuere arbiter poterit, nec in qua

δίκων ἐξήρτηται ὁ προσδιορισμός α) τῆς διαρκείας τῆς διαιτήσεως, ἥτις ἄλλως εἶναι κατὰ νόμον τρίμηνος ⁵,

re libet, nisi de qua re compromissum est et quantum compromissum· ἔθεν ἀνάγκη νὰ ᾖναι τοῦτο ὅσον ὅν τε ἀκριβέστερον περὶ τὴν σημείωσιν τῆς υποβαλλομένης εἰς τοὺς διαιτητὰς διαφορᾶς, καὶ ν' ἀναπληροῖ οὕτως εἰπεῖν τὸν τόπον τῆς ἀγωγῆς ἐν ταῖς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων δίκαις. Ἀρχοῦσα δ' ἐθεωρήθη ἡ τοιαύτη τῆς διαφορᾶς σημείωσις· ἡ ἐνώπιον τοῦ δεῖνος δικαστηρίου ἐκκρεμῆς δίκη (Carré ζ. 3274)· ἡ ἐν τοῖς δεῖνα ἐγγράφοις ἀναφερομένη διαφορά (Dall. ἀρ. 437). Ἰδ. καὶ ἄλλα παραδείγματα παρὰ Dall. ἀρ. 433—443. Ὁ ἐναγόμενος δύνανται, καὶ ἂν δὲν ἐσημειώθησαν ἐν τῷ συνυποσχετικῷ, νὰ προτείνῃ ὅλας τὰς ἐναντίον τῆς ἀγωγῆς ἐνστάσεις αὐτοῦ.—

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ ἐξέτασις τοῦ σπουδαίου ζητήματος τῆς λεγομένης διαιτητικῆς ρήτηρας (clause compromissoire). Ζωηρὰ ὑπάρχει διένεξις μεταξὺ τῶν γάλλων συγγραφέων καὶ τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων, ἂν πρέπη νὰ θεωρηθῇ ἰσχυρὰ αὕτη ἡ ρήτρα, τεθεῖσα ἐν τινι συμβάσει» αἱ ἀπὸ τῆς συμβάσεως ταύτης ἀναφυόμεναι ἔριδες θέλουσι δικασθῇ ὑπὸ διαιτητῶν». Ἀναμφίβολον δὲ εἶναι ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει σημασίαν τινὰ ὅταν, ἐγερθείσης τῆς ἔριδος, ἀρνῆται τις τῶν διαφερομένων νὰ συμπράξῃ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαιτητῶν· οἱ ἀνίσχυρον τὴν μνησθεῖσαν ρήτηραν ἀποφαινόμενοι εὐρίσκουσιν αὐτὴν παραβιάζουσαν τὸν κανόνα, ὅτι ἐν τῷ συνυποσχετικῷ πρέπει νὰ δρίζονται τὰ τε ὀνόματα τῶν διαιτητῶν καὶ ἡ διαφορά [(Bourbeau σ. 520)].

Ἡ γνώμη δὲ αὕτη μὴ κλονιζομένη ὑπὸ τῆς ἐξαιρετικῆς διατάξεως τοῦ 332 ἀρθ. τοῦ ἐμπ. νόμου, φαίνεται θεωρητικῶς ἀκριβεστέρα, διότι κατηρτισμένον τὸ συνυποσχετικὸν λογίζεται ὅφ οὐ συμφωνήσωσι τὰ μέρη περὶ τῆς διαφορᾶς, ἣν θέλουσι νὰ υποβάλωσιν εἰς διαιτητὰς, καὶ περὶ τῶν διαιτητῶν αὐτῶν· ἡ ρήτρα δ' ἐκείνη μὴ δρίζουσα τὰ ὀνόματα καὶ τῶν διαιτητῶν ἀποτελεῖ ἕνα ρξιν συνυποσχετικῶν, οὐχὶ τετελεσμένον συνυποσχετικόν· ἀλλ' ἐξενίκησεν ἡ ἐναντία γνώμη. [Dalloz ἀρ. 454 ἐπ. Frémigny II. 42. Carré ζ. 3274.— Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἐγκυρόν ἐστὶ τὸ συνυποσχετικόν, τὸ περὶ πατρῶν τῶν φιλονεικιῶν συντασσόμενον νόμ. 21 § 6, Ν. 46 II. l. t. Τὸ τοιοῦτον λέγεται plenum compromissum. Glück ΣΤ', 73.

5) Πολ. 111 ἐδ. 3. Γαλ. 1007. Ἡ διάρκεια τῆς ἐξουσίας τῶν διαιτητῶν εἶναι πάντοτε ὠρισμένη εἴτε παρὰ τῶν διαδίκων εἴτε παρὰ τοῦ νόμου. οἱ διαιτηταί, μὴ ὄντες δημόσιοι λειτουργοί, εὐκόλον εἶναι νὰ παραγνώρισωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν καὶ νὰ παρατείνωσι, τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἀνατε-

β') ἐπιδιαιτητοῦ δι' ἐνδεχομένην διχοψηφίαν⁶, γ') τῆς διαδικασίας καὶ τῶν νόμων, οὓς ὀφείλουσι νὰ ἐφαρμόσωσιν οἱ διαιτηταί· ἐλλείποντος δὲ τοιούτου προσδιορισμοῦ ἐφαρμόζονται οἱ κείμενοι νόμοι καὶ ἡ τῶν εἰρηνοδικῶν διαδι-

θείσης αὐτοῖς ὑποθέσεως ἴσως καὶ διὰ πλαγίους λόγους. ὁ νόμος δὲν ἐθεώρησεν ἐπαρκοῦν τὸ φόβητρον τῆς ἀγωγῆς κακοδικίου, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ ἐνισχύσῃ αὐτὸ καὶ διὰ τοῦ εἰς χρονικὰ ὅρια περιορισμοῦ τῆς διαιτητικῆς δικαιοδοσίας. Dalloz ἀρ. 683. Καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὀρίζει, εἰ μὴ ἐντεθῇ ἐν τοῖς αἰρετοῖς δικαστηρίοις προθεσμία, ὁ αἰρετὸς δικαστὴς αὐτὴν ὀρίζει συναινούστων τῶν μερῶν. εἰ δὲ τοῦτο παροφθῇ, πάντοτε ἀναγκάζεται ψήφισασθαι (N. 14 Βασ. αὐτ.). Τὴν ἐλλείψιν δηλονότι τῆς προθεσμίας ἐθεράπευεν ὁ πραιτωρικὸς ἀναγκασμός. Σημειωτέον δὲ εἰδικώτερον καὶ ταῦτα.

Ἡ προθεσμία

α') τρέχει ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ συνυποσχετικοῦ, συνυπολογιζομένης καὶ ταύτης (ῥ. ἀνωτέρ. § 94 σημ. 9. contra ΑΠ. 177 τοῦ 38), διότι ἡ ἑναρξίς τῆς προθεσμίας ἐνταῦθα δὲν ὀρίζεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως διχογράφου τινός. Παρὰ τοῖς Γάλλοις δὲν ὑπάρχει ἀκρίβεια κατὰ τοῦτο. Dalloz ἀρ. 710. Carré ζ. 3284 bis ἐδ. τελευτ.

β') ἐπεκτείνεται ὑπὸ τῶν διαδίκων μὲν ὅπως καὶ ὅταν ἄρεση αὐτοῖς (Dalloz ἀρ. 724). ἀλλ' ὑπὸ τῶν διαιτητῶν; Καὶ ὑπὸ τούτων ἐὰν δοθῇ αὐτοῖς τοιαύτη ἐξουσία παρὰ τῶν μερῶν (N. 25 Βασ. αὐτ.). ἀλλὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον εἶναι ἐλευθερώτερον, πρᾶχωροῦν καὶ τῇ διαιτητῇ ἐν ἀνάγκῃ τοιαύτην ἐξουσίαν (νόμ. 32 § 41 Βασ. αὐτ.). Ἐὰν ὅμως οἱ διαιτηταί δὲν συμφωνῶσιν εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς προθεσμίας ταύτης, πρέπει νὰ εἴπωμεν κατὰ τὸ 414 ἄρθρον ὅτι ἰσχύει τότε ἡ τρίμηνος τοῦ νόμου. Δὲν ὑπάρχει δὲ λόγος διὰ τί νὰ μὴ θεωρηθῶσιν οἱ διαιτηταί δυνάμενοι νὰ ὀρίσωσι καὶ μακροτέραν τῶν 3 μηνῶν προθεσμίαν. ἄλλως οἱ γάλλοι Dalloz ἀρ. 707. Carré ζ. 3282.

γ') ἰστᾶται διά τινος παρεμπύπτοντος ἀναστέλλοντος τὸν δρόμον αὐτῆς, π. χ. ἐὰν προτείνηται ἐξαίρεσις διαιτητοῦ τινός, ἥ πρόκηται νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν δίκην οἱ κληρονόμοι τινός τῶν διαδίκων. Arg. Πολ. 463 § 4 5. Dalloz ἀρ. 697.

6) Ἐπιδιαιτητὴς λέγεται ὁ διαιτητὴς ἐκαῖνος, ὅστις ἐκλέγεται παρὰ τῶν διαδίκων πρὸς ἄρσιν τῆς ἰσοψηφίας τῶν διχαζόντων διαιτητῶν. ὁ ἐπιδιαιτητὴς κατὰ τὸ 415 ἄρθρον δύναται νὰ διορισθῇ διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ ἢ καὶ μετὰ ταῦτα. ἀναγκαῖος δὲ ὁ διορισμὸς αὐτοῦ γίνεται καὶ ὅταν ἐν περιττῷ

κασία γ, δ') τοῦ ἀνέκκλητον εἶναι τὴν ἐκδοθησομένην ἀπόφασιν⁸.

ἀριθμῷ τὸ διαιτητικὸν συστηθῇ δικαστήριον, διότι καὶ τότε δυνατόν νὰ συμβῇ διχοψυφία. Ἡ γαλλικὴ δικονομία (ἀρ. 1012 § 3. Carré ζ. 3341 bis) συγχωρεῖ τὸ ν' ἀνατεθῇ εἰς τοὺς διαιτητὰς αὐτοὺς ἡ ἐκλογὴ ἐπιδιαιτητοῦ· δύναται καὶ παρ' ἡμῶν νὰ γείνη τοῦτο; Ἡ καταφατικὴ λύσις τῆς ἀπορίας ταύτης ὑπ' οὐδενὸς νομίμου λόγου ἀντικρούεται, ἀπεναντίας δὲ ὑπὸ τοῦ ῥωμ. δικαίου ὑποστηρίζεται (νόμ. 17 § 3. 6 Π. b. t. Glück ΣΤ'. 82). ἀλλὰ ταύτην ἔχει τὴν ἑλλειψιν ἡ τοιαύτη ἀνάθεσις, ὅτι θέλει μείνει ἄνευ ἀποτελέσματος, ἂν οἱ διαιτηταὶ διαφωνήσωσι περὶ τὴν ἐκλογὴν, ὅπερ προέβλεψεν ἡ γαλ. δικονομία (ἀρθ. 1017).

7) Πολ. 114. Γαλ. 1009. 1019. Οἱ διαφερόμενοι δύνανται νὰ διαγράψωσι τοῖς διαιτηταῖς τὸν τύπον τῆς διαδικασίας καὶ νὰ περικόψωσι τινὰς τῶν διαδικαστικῶν διατυπώσεων. ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὕτη τῆς διαιτησίας καθίστησι περιττὰς καὶ ἀνεφάρμοστους τινὰς διαδικαστικὰς πράξεις, π. χ. τὸ ἔγγραφον τῆς ἀγωγῆς, ἐνίοτε τὴν συζήτησιν ἐνώπιον τῶν διαιτητῶν. Carré ζ. 3288. Dalloz ἀρ. 894 ε. Bourbeau σ. 580.

Καὶ ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ ἀστυχοῦ νόμου δύνανται ν' ἀπαλλαχθῶσιν οἱ διαιτηταί. ἡ ἀπαλλαγὴ αὕτη γίνεται εἴτε ῥητῶς εἴτε δι' ἄλλης ἰσοδυνάμου φράσεως. π. χ., ἔχουσι τὴν ἄδειαν οἱ διαιτηταὶ νὰ δικάσωσι κατ' ἐπιείκειαν, ὅπερ δηλοῖ κατὰ τὰς ἰδίαις αὐτῶν περὶ δικαίου ἰδέας. Carré ζ. 3296.

8) Πολ. 116. Γαλ. 1010. Dalloz ἀρ. 1267. Κατὰ τὸ 116 ἀρθρ. συγχωρεῖται ἔφεσις κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων «ἐὰν γινόμενης τῆς συνυποσχέσεως δὲν συνεφωνήθῃ ἄλλο τι». Τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει ὅτι μόνον διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ δύνανται νὰ παραιτηθῶσιν οἱ διάδικοι τοῦ πρὸς ἔφεσιν δικαιώματος· οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει τοῦ νὰ μὴ θεωρηθῇ ἔγκυρος καὶ ἡ μεταταῦτα γινομένη συμφωνία περὶ τούτου. ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ἐκ συμφώνου παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν γινομένης παραιτήσεως (Carré ζ. 3295, Dalloz ἀρ. 1267 ἐπ.) ἰσχυρὰ ἐστὶ καὶ ἡ παρὰ τοῦ ἐτέρου μόνον αὐτῶν γινομένη, ὡς καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων συμβαίνει (Πολ. 750 συνδ. 518 ἐδ. 3· 114). μάλιστα δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως (Carré ζ. 3293 bis. Dalloz ἀρ. 1278). Κανὼν λοιπὸν εἶναι παρ' ἡμῶν τὸ ἐφέσιμον τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως, ἐξάίρεσις τὸ ἀνέκκλητον· ἀλλὰ κατὰ ῥωμ. δίκαιον αἱ ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν ἦσαν ἀνέκκλητοι. νόμ. 1 Κώδ. (2

γ') ἀποτελέσματα τῆς συνυποσχέσεως.

§ 223. Διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ καὶ τῆς ἀποδοχῆς τῆς διαιτησίας παρὰ τῶν διαιτητῶν γεννῶνται τοῖς τε διαφορομένοις καὶ τοῖς διαιτηταῖς δικαίωματα καὶ ὑποχρεώσεις. Ἦγουν.

α) οἱ διαφορόμενοι δικαίωμα ἔχουσι ν' ἀπαιτήσωσι παρὰ τῶν διαιτητῶν τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς, καὶ καθήκον νὰ ὑποταχθῶσι τῇ ἀποφάσει αὐτῶν. μόνον δὲ δι' ἀνακλήσεως τῆς διαιτησίας ἢ ἐξαίρέσεως τινὸς τῶν διαιτητῶν παύει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο.

Ἡ ἀνάκλησις πρέπει νὰ γείνη παρὰ πάντων τῶν διαδίκων καὶ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς διαιτησίας, ῥητῶς ἢ καὶ σιωπηρῶς ¹.

Ἡ ἐξαίρεσις τῶν διαιτητῶν συγχωρεῖται διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ δικάζεται ὡς ἡ τῶν τακτικῶν δικαστῶν ². ἀλλ' εἰσὶ δεκτοὶ μόνον οἱ μεταγενέστεροι τοῦ συν-

56) ex sententia arbitri, ex compromisso jure perfecta aditi, appellari non posso, saepe rescriptum est.

1) Πολ. 113. 421 § 4. Γαλ. 4008. Ὡς πάντες οἱ διάδικοι ἔδωκαν τὴν ἐντολήν, πάντες πρέπει καὶ ν' ἀνακαλέσωσιν αὐτήν. ὁ νόμος δὲν ὀρίζει τὸν τύπον τῆς ἀνακλήσεως, ἐπομένως δύναται νὰ γείνη αὕτη κατὰ πάντα τρόπον (Carré ζ. 3283. Dalloz ἀρ. 680), ῥητῶς ἢ καὶ σιωπηρῶς, π. χ. διοριζομένων ἄλλων διαιτητῶν περὶ τῆς αὐτῆς διαφορᾶς (N. 31 § 2. Π. 3. 3), ἢ συμβιβασμοῦ ἐπερχομένου (N. 32 § 5 Π. h. t.). ἀλλὰ μετὰ τὴν ἔκδοσιν ὀριστικῆς ἀποφάσεως παύει ἡ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν· ἄρα μετὰ τοῦτο ἀνάκλησις δὲν χωρεῖ (Dalloz ἀρ. 677). Δύναται ἐνίοτε ἡ τοιαύτη ἀνάκλησις νὰ ἐξηγηθῇ ὡς περιέχουσα ἐν ἑαυτῇ ἐτέρας συμβάσεως στοιχεῖα, π. χ. κατάργησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως. Dalloz ἀρ. 681. Carré ζ. 3286.

2) Πολ. 113 36 ἐπ. (ὅρ. ἀνωτέρ. § 193). Γαλλ. 4014... ils ne pourront être récusés, si ce n'est pour cause survenue depuis le compro-

υποσχετικοῦ λόγοι ἐξαιρέσεως ³. δικάζουσι δὲ τὸ τῆς ἐξαιρέσεως οὐχὶ οἱ διαιτηταὶ ἀλλὰ τὸ δικαστήριον ⁴.

6') ἡ μεταξὺ τῶν διαφερομένων καὶ τῶν διαιτητῶν νο-

mis. — Δηλαδή ὁ διάδικος ἄμα γεννηθῇ ὁ λόγος τῆς ἐξαιρέσεως ὑποβάλλει αἴτησιν ἐξαιρέσεως εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου. οὗτος δὲ διατάσσει τὰ περαιτέρω κατὰ τὰ ἐν τῇ περὶ ἐξαιρέσεως δικαστῶν διαδικασίᾳ ἐξηγηθέντα, περιττὸν εἶναι νὰ κοινοποιηθῇ ἀποτοῦδε ἡ αἴτησις εἰς τὸν ἐξαιρούμενον διαιτητὴν. Ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχουσιν, εἶναι ἀναμφίβολον παρ' ἡμῶν, διότι τὸ 113 ἄρθρ. παραπέμπει εἰς τὸ 36 ἄρθρον τὸ περὶ ἐξαιρέσεως δικαστῶν πραγματευόμενον. Τὴν αὐτὴν γνώμην ὑποστηρίζει ὁ Chauveau καὶ περὶ τῆς γαλλ. νομοθεσίας (Carré ζ. 3318), ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐκεῖ καὶ ἐναντία γινώμαι. Dalloz ἀρ. 660.

3) Ὁ περιορισμὸς οὗτος δικαιολόγημα νομοθετικὸν ἔχει ὅτι εἰκάζεται εὐλόγως παραίτησις ὡς πρὸ τοῦ προγενεστέρου τοῦ συνυποσχετικοῦ λόγου. ὅθεν παραδεκτοὶ εἰσὶ λόγοι, προγενέστεροι μὲν τοῦ συνυποσχετικοῦ, γενόμενοι ὁμῶς μεταταῦτα γνωστοὶ τῷ διαδίκῳ· ἢ γενικώτερον, ἡ ἐξαίρεσις δεκτὴ ἐστὶ μεχρὶς τοῦ διαδίκου ἐπιχειρήσῃ πρᾶξιν τινὰ ἐμφανουσαν παρὰ τῇ αὐτῇ. Dalloz ἀρ. 655—657, Carré ζ. 3317. 3317 bis. Boitard II. 366 στ. 2. — Ὡς πρὸς τὸ τῆς ἀποδείξεως βάρος τῆς γνώσεως ἢ ἀγνοίας τοῦ λόγου τῆς ἐξαιρέσεως πρέπει νὰ γείνη ἡ διάκρισις αὕτη· τῶν πρὸ τοῦ συνυποσχετικοῦ λόγων εἰκάζεται ἡ γνώσις, τῶν μετὰ ταῦτα, ἡ ἀγνοία. ἄρα ἐκεῖ ἀποδεικνύει ὁ ἐξαίρων, ἐνταῦθα ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ· διότι ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασιν ἡ ἀγνοία ἀποτελεῖ κυρίως στοιχεῖον ἐνστάσεως, ἐν τῷ πρώτῳ μὲν ταύτης· ἀλλ' ἡ γνῶσις τὸν λόγον τῆς ἐξαιρέσεως ἐν τῷ δευτέρῳ δέ· ἀλλ' ἐγίνωσκες τὸν λόγον τῆς ἐξαιρέσεως. Ἐν τῷ νόμ. 21 II. (22. 3) ἡ γνῶσις ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς ἀγωγῆς καὶ διατοῦτο ἡ ἀπόδειξις ἐπιβάλλεται τῷ ἐνάγωντι, Ὅρ. ἀνωτέρ. § 122, σημ. 7. α.

4) Οἱ διαιτηταὶ δὲν δύνανται νὰ δικάσωσι τὴν ἐξαίρεσιν, διότι ὁ ἐξαιρούμενος δὲν λαμβάνει μέρος (πολ. 49), οἱ λοιποὶ δὲ ἄνευ αὐτοῦ οὐδὲν ἐνεργοῦσιν ἐγκύρως· ἔπειτα εἰς τὰς ἐξαίρεσεις τῶν δικαστῶν ὀφείλει ν' ἀγορεύσῃ ὁ εἰσαγγελεύς (ἀνωτ. § 144 σημ. 4. § 194 6'). Dalloz ἀρ. 666. — Ἀλλὰ ποῖον δικαστήριον; Τινὲς λέγουσιν ἐκεῖνο, ὅπερ ἂν ὑπῆρχεν ἡ διαιτησίᾳ, ἢ τὸ ἁρμοδίον τῆς διαφορᾶς δικαστήριον (Carré ζ. 3321)· ἀλλὰ σιωπῶντος τοῦ νόμου, καὶ τῆς περὶ τὴν ἐξαίρεσιν διαδικασίας ὁμοιαζούσης ἐν πολ-

μικῇ σχέσις ἢ τῆς ἐντολῆς ἐστίν 5. ὅθεν μόνον μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς διαιτησίας ἀναλαμβάνουσιν οἱ διαιτηταὶ ὑποχρεώσεις⁶ καὶ δὲν δύνανται ἔκτοτε, μὴ ὑπάρχοντος νομίμου κωλύματος⁷, ν' ἀποποιήθωσιν ἄζημίως τὴν ἐντολήν, ἀλλ' ὀφείλουσι νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὴν ἀποφαινόμενοι περὶ τῆς διαφορᾶς⁸.

δ') περὶ τῆς ἐξουσίας τῶν διαιτητῶν.

§ 224. Ἡ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν καὶ τῶν πράξεων αὐτῶν ἢ ἰσχὺς προσδιορίζεται ὑπὸ τῶν ἐξῆς ἀρχῶν. Οἱ διαιτηταὶ

λοῖς τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ, ὀρθότερα φαίνεται ἡ γνώμη ὅτι τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου τῆς διαιτησίας εἶναι τὸ ἀρμόδιον. Dalloz ἀρ. 667 — Δύνανται οἱ διάδικοι ν' ἀναθέσωσιν τὸ τῆς ἐξαιρέσεως εἰς τοὺς διαιτητὰς αὐτοὺς. Ὁχι, ὀφείλοντος τοῦ εἰσγγελέως ν' ἀγορεύσῃ. contra Carré ζ. 3320 bis.

5) Ὁρ. ἀνωτέρ. § 220 σημ. 4.

6) Ν. 3 Βασ. (7. 2) οὐκ ἀναγκάζει . . . ὁ πραιτώρ τινὰ αἵρετῶς δικάσει· τὸν ἀρξάμενον δὲ συνωθεῖ πληρῶσαι· διότι, ἐπιφέρει ὁ νόμος, ἄδικον εἶναι, τῶν ἀπορρήτων τῆς ὑποθέσεως ἀποκαλυφθέντων, ν' ἀποποιῶνται οἱ διαιτηταὶ εἴτε χαριζόμενοι εἴτε δῶροις ὑποφθαρέντες. Ἐφαρμόζεται λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα τὸ voluntatis est suscipere mandatum, necessitatis consummare. Ν. 17 § 3 Π. (13. 6). — Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἀρ. 4014) συγχωρεῖται νὰ παραιτηθῇ ὁ διαιτητὴς καὶ μετὰ τὴν ἀποδοχὴν μέχρις ὅμως τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν· τοῦτο καλεῖται déport (Dalloz ἀρ. 617), καὶ ζημιοῖ τὸν διαιτητὴν ἂν ᾖ ἀδικαιολόγητον. Carré ζ. 3312. Dalloz ἀρ. 622.

7) Ὡς τοιοῦτο θεωρεῖται π. χ. ἔχθρα βρεῖα μεταξὺ διαιτητοῦ καὶ διαδίκου, ἀσθένεια τοῦ διαιτητοῦ ἢ ὁδοιπορία σπουδαία καὶ κατεπείγουσα· ἐνίοτε δὲ καὶ δημόσιον λειτούργημα ἀνατεθὲν τῷ διαιτητῇ. νόμ. 9 §. 4. 5. νόμ. 10. 14. 15 Π. h. t. (4. 8). Carré ζ. 3342. 3313. Dalloz ἀρ. 622—627.

8) Ὁ ἀπειθῶν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ καθήκον αὐτοῦ διαιτητὴς ἡναγκάζεται εἰς τοῦτο παρὰ τοῦ πραιτῶρος καὶ ἀμέσως ἀλλὰ καὶ δι' ἐπιβλήης προτίμου.

α) ἐκτελοῦσι τὰ τῆς διαιτησίας αὐτοπροσώπως καὶ πάντες ὁμοῦ ¹, ἀκολουθοῦντες, ἐν ἐλλείψει ἐναντίας ἐν τῷ συνυποσχετικῷ ῥήτρᾳς, τοὺς κειμένους νόμους καὶ τὴν τῶν εἰρηνοδικῶν διαδικασίαν². Ἦτοι δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι τὴν ἐνώπιόν των συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, νὰ διατάξωσιν ἀποδείξεις ³ καὶ διεξαγάγωσιν αὐτὰς κατὰ τοὺς τύπους· ἀλλὰ ποινὰς νὰ ἐπιβάλωσιν ἢ ἐξαναγκαστικὰ μέτρα κατὰ τρίτων ⁴ νὰ διατάξωσι δὲν δύνανται, ἐὰν μὴ

Νόμ. 45 *sententiam se arbitrum dicere coacturum*. Ν. 32. § 42 Π. h. t. Παρ' ἡμῖν κατὰ τοῦ τοιούτου διαιτητοῦ ἄλλο μέσον ἐν ἔχει ὁ διάδικος εἰμὴ τὴν ἀγωγὴν κακοδικίας. Πολ. 56. 57. Dalloz ἀρ. 609. 635. Carré ζ. 3314. Boitard II. 364 στ. 1.

1) Ἡ διαιτησία εἶναι ἔργον ἐντελῶς ἐμπιστοσύνης. διὰ τοῦτο λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι *incompromissis arbitrium personae insertum personam non egreditur* (νόμ. 45 Π. h. t), καὶ προσέτι «εἰ δὲ καὶ πολλοὶ εἰσὶν αἰρατοὶ δικασταί, ἢ πάντες ἀναγκάζονται ἢ οὐδεί.». Νόμ. 47 § 2 Βασ. (7. 2). Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν κυροῖ καὶ τὸ 1011 ἀρθ. τῆς γαλ. δικονομίας· ὅθεν δὲν δύνανται οἱ διαιτηταὶ ν' ἀναθέσωσιν εἰς ἕτερον τὴν διάγνωσιν τῆς διαφορᾶς ἢ τὴν ἐνέργειαν πράξεων διαδικαστικῶν (Carré ζ. 3299. Dall. ἀρ. 925 καὶ περὶ τῆς διασκέψεως αὐτῶν ἀρ. 1076 ἐπ.). Ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ διάδικοι νὰ τροποποιήσωσι διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ, ὅπερ ὡς πρὸς τὰς πράξεις τῆς διαδικασίας ῥητῶς ἀναγνωρίζει ἡ γαλλικὴ δικονομία *si le compromis ne les autorise à commettre l'un d'eux*, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἀρθ. 114 τῆς ἡμετέρας δικονομίας σιωπηρῶς ἐξάγεται· διότι τοιαύτη ἐν τῷ συνυποσχετικῷ ῥήτρᾳ εἰς οὐδένα κανόνα δημοσίας τάξεως ἀντίκειται. Δύνανται κατὰ τὸ 15 ἀρθ. ν' ἀναθέσωσι τὴν διεξαγωγὴν ἀποδείξεων εἰς δικαστὴν ἄλλο ὅπου ; Ἀφοῦ οἱ εἰρηνοδικοὶ δύνανται, δύνανται καὶ οἱ διαιτηταί, νομίζω, ἂν μὴ ὀρίζῃ ἄλλως τὸ συνυποσχετικόν. Carré ζ. 3298. Dall. ἀρ. 920.

2) Ὅρα ἀνωτέρω § 222 σημείωσιν 7.

3) Π. γ. διὰ μαρτύρων, δι' ἐμπειροτεχνῶν, ἐγγράφους, δι' ὄρκων κ. λ. Dall. ἀρ. 913. 914. 921. Carré ζ. 3290.

Αἱ συνεδριάσεις τῶν διαιτητῶν γίνονται συνήθως εἰς τοῦ πρεσβυτέρου αὐτῶν τὴν οἰκίαν. Carré ζ. 3334.

4) Ἀλλὰ κατὰ τῶν διαδίκων αὐτῶν δύνανται ν' ἀπαγγείλωσιν ἐξαναγκα-

ᾧσι περιβεβλημένοι δικαστικὴν ἐξουσίαν⁵.

6') ἀποφασίζουσι τὴν διαφορὰν κατὰ πλειονοψηφίαν, προσλαμβάνοντες ἐπὶ διχοψηφίας τὸν ἐπιδιαιτητὴν⁶, μεθ' οὗ συζητοῦσιν ἐκ νέου τὴν ὑπόθεσιν⁷. Ὁφείλουσι δὲ νὰ

στικὰ μέτρα (π. χ. προσωπ. κράτησιν. Carré ζ. 3331 Dalloz ἀρ. 998) ἢ ποινὰς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως· διότι ἐνταῦθα ὀριζομένων ἀκριδῶς τῶν περιπτώσεων δὲν εἶναι φόβος καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, μάλιστα δὲ ὅταν δὲν δικάζωσιν ἀνεκκλητήτως· ὁ νόμος ἀπαγορεύων τοῖς διαιτηταῖς τὸ ἐπιβάλλειν ποινὰς, ἐννοεῖ βεβαίως τὰς τοῦ 204 ἄρθ. καὶ οὐχὶ τὰς τῶν ἄρθ. 630. 883. 881, αἵτινες ἀντὶ ἀποζημιώσεως εἰσὶ καὶ ὑπὲρ τοῦ διὰδίκου ἀπαγγέλλονται· Carré ζ. 3333. Dalloz ἀρ. 1005.

5) Πολ. 114 ἐδ. 2. Βαυαρ. Σχ. § 40, c. Κατὰ τῶν μαρτύρων ἐξαναγκαστικὰ μέτρα ἔχουσι τὰ δικαστήρια τὰ τοῦ 314 ἄρθρου, κατὰ τῶν ἐν ταῖς αὐτοψίαις προσκομμάτων, τὰ τοῦ 280 ἄρθρου, κατὰ τῶν ἐμπειροτεχνῶν, οὗδὲν (Πολ. 294 ἐδ. 2)· ὅθεν περιττεύει ἡ μνεῖα τούτων ἐν τῷ 114 ἄρθρῳ.—Τί πρέπει νὰ γείνη ἂν ὁ προσκληθεὶς μάρτυς κλ. ἀπειθεῖ; προσφυγὴ εἰς τὸ δικαστήριον πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρων 414 καὶ 280. Carré ζ. 3290. Dalloz ἀρ. 913.

Κατὰ τὸ 114 ἄρθρον δύνανται οἱ διαιτηταὶ καὶ ποινὰς νὰ ἐπιβάλωσι καὶ ἐξαναγκαστικὰ μέτρα ν' ἀπαγγείλωσιν, ἐὰν ᾗναι συγχρόνως οἱ τακτικοὶ καὶ ἀρμόδιοι τῆς ὑποθέσεως δικασταί. Εἰσὶν ἀναγκαῖα ἀ μ φ ό τ ε ρ α; καὶ τακτικὸς καὶ ἀρμόδιος πρέπει νὰ ᾗναι ὁ δικαστής; Τὸ δεύτερον φαίνεται περιττόν· διότι δὲν ὑπάρχει λόγος, διὰ τί, δικαστήριον ἀναρμόδιον ἐκλεχθὲν διαινητής, νὰ μὴ δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ποινὰς κλ.

6) Πολ. 115. νόμ. 17 § 7, νόμ. 27 § 3. Τριῶν ὄντων αἰρετῶν δικαστῶν ἀρχοῦσιν οἱ δύο συναινοῦντες, εἴγε καὶ ὁ ἄλλος πάρεστι. Dal. ἀρ. 759. 761. Πότε ὑπάρχει διχοψηφία ὅρα ἀνωτέρῳ § 88, Carré ζ. 3345. 3345 bis.

7) Ἡ γαλ. δικονομία διαφέρει ἐνταῦθα τῆς ἡμετέρας· κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐπὶ διχοψηφίας τῶν διαιτητῶν γίνεται ὅ,τι καὶ ἐπὶ διχοψηφίας τῶν δικαστῶν, δηλ. προσλαμβάνεται ὁ ἐπιδιαιτητής καὶ συζητεῖται ἐκ νέου ἡ ὑπόθεσις κατὰ τὸ 179 ἄρθρον· ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει ἐξάγεται ἀρχοῦντως ἐκ τοῦ 115 ἄρθρου, καθ' ὃ ὑπάρχοντος ἐπιδιαιτητοῦ ἡ διχοψηφία τῶν διαιτητῶν δὲν φέρει πέρας εἰς τὴν συνυπόσχεσιν· ἄρα μένουσι καὶ μετὰ ταῦτα διαιτηταί, δυνάμενοι νὰ δικάσωσιν ὡς ὁ ἐπιδιαιτητής· προσυποστηρίζεται δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ 110 ἄρθρου, καθ' ὃ ἐπὶ ἀναγκαιάς διαιτησίας ὁ ἐπιδιαιτητής

περιορισθῶσιν εἰς τὴν διάγνωσιν ἐκείνων μόνον τῶν πραγμάτων, ἅτινα διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ ἀνετέθησαν αὐτοῖς⁸. πλὴν δύνανται νὰ ἐξετάσωσιν, ἐκτὸς τοῦ κυρίου τῆς δίκης ἀντικειμένου, καὶ τὰ παρεπόμενα ἢ παρεμπύπτοντα ζητήματα, ὅσα ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ἐννοοῦνται περιεχόμενα ἐν τῇ συνυποσχέσει⁹ καὶ εἰσὶ δεκτικὰ διαιτητικῆς διαλύσεως¹⁰.

λαμβάνει μέρος εἰς τὴν συζήτησιν· ἄρα δὲν δικάζει μόνος· οὐδεμία δὲ δ-
πάρχει ἔνδειξις ὅτι ὁ νομοθέτης ἠκολούθησεν ἄλλην ἀρχὴν ἐπὶ τῆς ἐκουσίας
διαιτήσεως. ΑΠ. 89 καὶ 147 τοῦ 1850. Εὐρετήρ. ΣΤ. 95.

Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἀρ- 1017. 1018) οἱ διχογνωμοῦντες διαιτη-
ταὶ συντάσσουσιν ἕκαστος ἡτιολογημένην τὴν ἑαυτοῦ γνώμην καὶ ἀκολουθῶς
συνέρχονται μετὰ τοῦ ἐπιδιαιτητοῦ ὅπου ἀποφασίζεται ποία ἡ ὑπεριότερα γνώ-
μη· ἐὰν δὲν συνέλθωσιν οἱ διαιτηταί, σκέπτεται καὶ ἀποφασίζει περὶ τούτου
μόνος ὁ ἐπιδιαιτητής. Boiataud II. 370. Carré ζ. 3346. Dal. ἀρ. 814—893.

8) Νόμ. 32 § 15 Π. h. t. arbitrer nihil extra compromissum facere
potest. Ποίων καὶ πόσων πραγμάτων τὴν διάγνωσιν ἀνέθηκαν οἱ διαφερόμε-
νοι τοῖς διαιτηταῖς, εἶναι ζήτημα ἐρμηνείας τοῦ συνυποσχετικοῦ, ἐπομένως
ὅλως πραγματικόν. Dal. ἀρ. 982.

9) Carré ζ. 3274. Il est tels incidents, tels points accessoires, dont
les parties ne parlent pas, mais qui sont tellement dépendants de la
convention souscrite par elles, que leur intention de les soumet-
tre au pouvoir des arbitres n' est pas susceptible de doute. Π. γ.
ἐνστάσεις συμψηφισμοῦ, παραγραφῆς, αἰτήσεις καρπῶν, τόκων (οὐχὶ ἀντα-
γωγάς. Heffter Syst. σ. 167, περὶ γνησιότητος ἐγγράφων, διχαστικῆς
δαπάνης κλ. Carré. ζ. 3291. 3332. Dal. ἀρ. 913. 995. 1061. Δύνανται
οἱ διαιτηταί νὰ δικάσωσι περὶ τῆς ἀρμολιότητος αὐτῶν; Ἡ ἐρώ-
τησις αὕτη ἰσοδυναμεῖ τῇ ἐρωτήσει, ἂν δύνανται οἱ διαιτηταί νὰ ἐρμηνεύσωσι
τὸ συνυποσχετικόν· ἐπομένως οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ λυθῇ κατὰ-
φαικτικῶς (Dal. ἀρ. 984. Carré ζ. 3284) ἀλλ' ἐὰν διὰ κακῆς ἐρμηνείας
τοῦ συνυποσχετικοῦ ὑπερβῶσι τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, ἐκδίδουσι τότε
ἀπόφασιν ἄκυρον, ὑποκειμένην εἰς τὸ ἐνδίκον μέσον τοῦ 123 ἄρθρου.

10) Π. γ. Ζητήματα δημοσίας τάξεως (περὶ πλαστογραφίας) ἐξαιροῦνται
τῆς ἀρμοδιότητος τῶν διαιτητῶν· νόμ. 32 § 7 Βασ. (7. 2.). Dalloz.
ἀριθμ. 977. 943.

έ) παῦσις τῆς διαιτησίας.

§ 225. Ἡ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν παύει¹.

ά) παρελθόντος τοῦ χρόνου, ὃν τὰ μέρη ἢ ὁ νόμος ὥρισαν αὐτῇ·

β) συμβάσης διχοφηφίας μὴ δυναμένης ν' ἀρθῇ².

γ) ἀποθανόντος τινὸς τῶν διαιτητῶν· διότι ἡ διαιτησία ἀνατίθεται εἰς πάντας ὁμοῦ τοὺς διαιτητάς³. ἐκ τοῦ θανάτου δέ τινος τῶν διαδίκων παύει ἡ διαιτησία μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι κληρονόμοι ἀνήλικοι⁴.

1) Πολ. 121. Γαλ. 1012. νόμ. 21 § 8, ν. 32 § 3 Π. η. ε. νόμ. 1 Κώδ. (2. 26). Sed si ultra diem compromisso comprehensum judicatum est, sententia nulla est, nec ullam pœnam committit qui ei non paruerit. — Ὁ 1 § τοῦ 121 ἄρθρου φέρει «παρελθόντος τοῦ παρὰ τῶν δι' αὐτοὺς κατὰ τὸ ἄρθ. 111 ὠρισμένου χρόνου»· ἐκ τῆς ἀνακριθείας δὲ ταύτης τοῦ νόμου δὲν πρέπει νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι ἡ διαιτησία δὲν παύει μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς νομίμου προθεσμίας· διότι κατὰ τὸ 111 ἄρθρον μὴ ὁρισθείσης προθεσμίας παρὰ τῶν διαδίκων, ἡ διαιτησία δὲν διαρκεῖ πλέον τῶν τριῶν μηνῶν· ἄρα παύει μετὰ τοὺς 3 μῆνας· ὥστε ἐν τῷ εἰρημένῳ παρὰ τὴν παρὰ τῶν διαδίκων»· ἐλήφθη δὲ κατὰ παραδρομὴν ἐκ τοῦ Βαυαρικοῦ Σγ. (§ 50. f), ὅπου ἦτο ἀναγκαῖον, ὡς μὴ ὑπαρχούσης κατὰ τὸ σχέδιον αὐτὸ νομίμου προθεσμίας.

2) Δηλ. ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐπιδιαιτητὴς ἵνα συμπράξῃ πρὸς ἄρσιν τῆς διχοφηφίας ἢ ἂν καὶ τοῦ ἐπιδιαιτητοῦ λαβόντος μέρος διχοφηφία ὑφίσταται. π. γ. οἱ 2 διαιτηταὶ καὶ ὁ ἐπιδιαιτητὴς ἔχουσιν ἑλάχιστος ἰδίαν γνώμην.

Ἡ διχοφηφία δηλοῦται παρὰ τῶν διαιτητῶν κατὰ πάντα τρόπον, μὴ ὀρίζοντος τύπον τινὰ τοῦ νόμου, ἀλλὰ καλὸν εἶναι νὰ γίνεταί ἐγγράφως καὶ δι' ἀποφάσεως ἐνίοτε. Boitard II. 370. Dal. ἀρ. 754 ἐπ.

3) Dal. ἀρ. 586. Τὰ ἤδη δεδικασμένα κεφάλαια μένουσι· arg. νόμ. 21. Βασ. (7. 2). Carré ζ 3304. Dal. ἀρ. 589. Ὁ θάνατος τινὸς διαιτητοῦ ἐν καταπαύσει τὴν διαίτησιν, ἂν ἐν τῷ συνυποσχετικῷ εἶχε συμφωνηθῇ νὰ διακάζωσιν οἱ μένοντες. — Ὅταν σωμμετεῖόν τι (τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν, ἡ νομικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου) ἐκλεχθῇ διαιτητὴς, ὁ θάνατός τινος τῶν μελῶν αὐτοῦ δὲν φέρει πέρας εἰς τὴν διαίτησιν. Glück σ. 102.

4) Boitard II. 364. Bourbeau τ. 565. Κατὰ τὸ ρωμ. δίκαιον (νόμ. 27

δ') ανακληθείσης τῆς ἐντολῆς, ἀποποιηθέντος, κωλυθέντος ἢ ἐξαιρεθέντος τινὸς τῶν διαιτητῶν ⁵.

ε) ἐκδοθείσης τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως, εἰ καὶ πρὸ τῆς ἐκπνεύσεως τῆς προθεσμίας⁶.

ς') ὑπάρχουσι καί τινες ἄλλαι αἰτίαι ἐν τῷ νόμῳ μὲν μὴ ἀναφερόμεναι, οὐχ ἥττον ὅμως τὴν διαιτησίαν καταπαύουσai⁷.

§ 1. Π. h. t.) οὐ διαδίδει τὸ αἵρετον δικαστήριον εἰς διαδόχους, εἰμὴ γέγονεν αὐτῶν μνήμη· κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν καὶ τὴν Γαλλικὴν ἡ διαιτησία μεταδίδει καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους τῶν διαδίκων· ἐξαίρεσις τούτου γίνεται ὅταν μετὰ τῶν κληρονόμων ὑπάρχωσιν ἀνήλικοι (γλ. 1013)· διότι καθὼς ὁ ἀνήλικος δὲν δύναται νὰ συστήσῃ διαιτητικὸν δικαστήριον, οὕτω καὶ τὸ συστηθὲν ἀνίκανος ἐστὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ, τοῦ αὐτοῦ ὑπάρχοντος καὶ ἐνταῦθα κινδύνου. — ὠρίμου γενομένης πρὸ τοῦ θανάτου τῆς δίκης; Δυσκόλως ὀρίζεται τοῦτο παρὰ τῇ διαιτητικῇ διαδικασίᾳ· ἐπομένως πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι καὶ τότε παύει ἡ διαιτήσις (ἴδ. μολοντοῦτο Dal. ἀρ. 599). — ἐναντία συμφωνία δὲν ἰσχύει. Dal. ἀρ. 604. — Ἐὰν ὁ διάδικος ἐξ ἱκανοῦ καταστῇ μετὰ τὸ συνυποσχετικὸν ἀνίκανος, κατὰ τὸν Bourbeau (σ. 572) παύει καὶ τότε ἡ διαιτησία· ἐναντίος ἐν μέρει ὁ Dal. ἀρ. 580.

5) Ὁρ. ἀνωτέρω § 224 σημ. 1—3. 7.

6) Πολ. 121 § 7. νόμ. 21 πρ. Π. h. t. (4. 8). νόμ. 20 Βασ. (7. 2) «ψηφισάμενος γὰρ (ὁ διαιτητής) πέπαυται εἶναι δικαστής» Dal. ἀρ. 1126. Ὑπαρχόντων πολλῶν κεφαλαίων ἐπικοινωνούντων ἀλλήλοις, ἰσχύουσι τὰ τοῦ νόμου 21 Βασ. (7. 2.), ἥτοι εἰ μὲν ἔδοξεν ἅμα πάντα τμηθῆναι, δύναται ἐναλλάττειν (γνώμην), εἰδεμὴ πολλὰ εἶναι δοκεῖ τὰ αἵρετὰ δικαστήρια, καὶ ὅσον πρὸς τὸ τμηθὲν πέπαυται εἶναι δικαστής. Dal. ἀρ. 1044. — Κατὰ τὸν Bourbeau (σ. 629) ἐντὸς τῆς προθεσμίας δύνανται νὰ συμπληρώσωσιν οἱ διαιτηταὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν. ἴδ. ὁμοίως Dal. ἀρ. 1132. Carré ζ. 3341.

7) Τοιαῦται αἰτίαι εἰσὶ π. χ. ἡ καταστροφή τοῦ ἐπιδίκου πράγματος ἢ τῆς ἐπιδίκου ἀξιώσεως· νόμ. 32 § 5 Π. h. t. νόμ. 32 Βασ. αὐτ. οὐκ ἀναγκάζει (ἢ πραιτὼρ) τὸν αἵρετὸν δικαστὴν ἀποφῆναι εἴτε... ἡτόνησεν ἢ ποινή... προκατάρξει εἰς ἑμβάθμον δικαστὴν, ἢ συμφώνῳ λυθέντος τοῦ αἵρετοῦ δικαστηρίου, ἢ διαλύσεως γενομένης, ἢ τοῦ δούλου τελευτήσαντος, περὶ οὗ ἐδικάζοντο. Ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογίαν καὶ ἐνταῦθα αἱ διατά-

γ') περὶ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν
κατ' αὐτῆς ἐνδίκων μέσων.

§ 226. Ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασίς ἀποτελεσμένη
ἐστὶν ἅμα συνταχθῇ ¹ καὶ ὑπογραφῇ ² παρὰ τῶν διαιτη-

ξέεις τοῦ ἄρθ. 476 Πολ. Carré ζ. 3301. Rauter ἀρ. 407.— Ἡ παρα-
χώρησις τῆς περιουσίας; Κατὰ ῥωμ. δίκαιον. (νόμ. 17 Π. h. t.) ἐὰν ὁ εἰς
τῶν διχαζομένων ἐκστῇ, ἐπειδὴ ἐνάγειν ἢ ἐνάγεσθαι οὐ δύναται, οὐκ ἀναγ-
κάζεται ψηφίζεσθαι ὁ αἰρετὸς δικαστής· ἄρα παύει ἡ δικιτησία· τοῦτο πρέ-
πει νὰ εἰπώμεν ὅτι ἰσχύει καὶ τὴν σήμερον· διότι ἂν καὶ τὴν περιουσίαν
τοῦ ἐκστάντος ἀναλαμβάνουσιν οἱ δανεισταί, ἡ ἐξουσία ὅμως αὐτῶν εἶναι
λίαν περιορισμένη (Πολ. 693). contra Dal. ἀρ. 579.

1) Κατὰ γενικὸν κανόνα αἱ διαιτητικαὶ ἀποφάσεις πρέπει νὰ συντάσσων-
ται ἐγγράφως καὶ ὅπως αἱ τῶν δικαστηρίων (Πολ. 182. ἐπιθ. ἀνωτ. § 89
Carré ζ. 3337). ἡ δικονομία ἡμῶν δὲν ἐκφράζεται ῥητῶς περὶ τούτου,
ἀλλ' ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀρθ. 114 καὶ 119, καθ' ὃ
οἱ διαιτηταὶ ἀκολουθοῦσι τὴν διαδικασίαν τῶν εἰρηνοδικῶν (λοιπὸν καὶ ὡς
πρὸς τὴν σύνταξιν τῆς ἀποφάσεως)· ἡ ἀπόφασις δὲ αὐτῶν κηρύττεται ἐκ-
τ ε λ ε σ τ ῇ παρὰ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν· ἄρα πρέπει νὰ ᾔῃται ἐγ-
γραφος (ἡ προφορικῶς ἐνώπιον τῶν διαδίκων ἀπαγγεληθεῖσα ἔχει ἀποτέλει-
σμά τι). Τὸ 1016 ἄρθρ. τῆς γαλ. δικον. ἔχει σαφέστερον ὡς πρὸς τὴν ἐγ-
γραφον σύνταξιν τῆς ἀποφάσεως le jugement sera signé par chacun des
arbitres. Ἐπεταὶ λοιπὸν ἐκ τῶν ῥηθέντων ὅτι καὶ ἐν ταῖς διαιτητικαῖς ἀπο-
φάσεσιν ἀναγκαῖαι εἰσὶν αἰτιολογίαι καὶ διατακτικόν. ἀλλὰ κατὰ τῆς ἀ-
ναιτιολογήτου ἀποφάσεως τῶν διαιτητῶν, ὅταν ᾔῃται ἀνέκκλητος, οὐδὲν μέσον
προσβολῆς ἔχει ὁ διάδικος. Πολ. 122. 123. Glück σ. 91. Dalloz ἀρ. 1054.
1055. — Χρόνος καὶ τόπος τῆς συντάξεως αὐτῶν; Dalloz ἀρ. 1065. 1071.

2) Ἡ διάταξις τῆς γαλ. δικονομίας (1016), ὅτι ἀρχοῦσι τῆς πλειονοψη-
φίας αἱ ὑπογραφαί, ὅταν ἀρνῆται νὰ ὑπογράψῃ ἡ μειονοψηφία, οὐκ ἔστιν ἀ-
κολουθητέα παρ' ἡμῶν ὡς μὴ ὑπάρχουσα· ἄρα πρέπει πάντες οἱ διαιτη-
ταὶ νὰ ὑπογραφῶσιν, ἢ καὶ ν' ἀποδεικνύηται ἀποχρώντως, ὅτι συνδισκέσθῃ
καὶ συνέπραξε καὶ ὁ μὴ θέλων νὰ ὑπογράψῃ (ΑΠ 309 τοῦ 57)· ἡ ἄρνησις
δὲ τινος αὐτῶν, οὔσα ἀποποίησις τῆς ἐντολῆς, καταπαύει τὴν διαίτησιν (Πολ.
121 § 5. ἀνωτ. § 223 σημ. 6—8). δὲν φαίνεται λοιπὸν ὀρθὴ ἡ ἐν τῷ
Ἰούρειῳ. (ΣΤ'. 72 § 29) ἐκτιθεμένη νομολογία τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφειτῶν.—

τῶν³, ἔχει δὲ τὴν αὐτὴν δύναμιν⁴ ὡς καὶ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων αἱ ἀποφάσεις· ἡγουν ἀποτελεῖ δεδικασμένον τελεσίδικος κατασταθῆσθ⁵, ἀφοῦ δὲ περιβλήθῃ τὸ ἐκτελεστέ-

Ἐάν τις τῶν διαιτητῶν ᾗται ἀγράμματος; Πρέπει τότε, φρονῶ, νὰ ἐκθέσωσιν οἱ διαιτηταὶ εἰς συμβολαιογράφον ἢ εἰρηνοδίκην τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν, καὶ οὗτοι νὰ συντάξωσιν ἔγγραφον περὶ τούτου. Ὅρ. ὁμως Dalloz ἀρ. 357. 358. Bourbeau σ. 624. 625.

3) Ἡ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν θεωρεῖται ὡς ἐκδεδομένη καὶ διατοῦτο ἀμετάκλητος· ἅμα περατωθῇ τὸ περὶ αὐτῆς ἔγγραφον. ἀνάγνωσις αὐτῆς ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν διαδίκων καλὸν μὲν εἶναι νὰ γίνεταί, ἀλλ' οὐχὶ ἀναγκαῖον ὡς παρὰ Ῥωμαίοις (νόμ. 27 § 4. 5. νόμ. 47 πρ. § 1. νόμ. 49 § 1 Π. h. t.—Carré ζ. 3338. Bour. σ. 626), δίδει δὲ ὑπαρξιν ἐνίοτε εἰς τὴν ἀπόφασιν καὶ τοι οὕτω συνταχθεῖσαν. Dalloz ἀρ. 4093.

4) Παρέχει πίστιν δημοσίου ἐγγράφου ἡ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν; Οἱ διαιτηταὶ εἰσὶν ἰδιῶται· παρὰ τῶν διαφορομένων πρὸς διάγνωσιν τῆς διενέξεως αὐτῶν ἐκλελεγμένοι, ἡ δὲ δικαστικὴ τῆς πολιτείας ἐξουσία παρέχει δύναμιν ἐνεργὸν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν τὴν ἰδιωτικὴν διὰ τῆς περιουσίας τοῦ τύπου τῆς ἐκτελέσεως. ἐπομένως πρέπει νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ ἀπόφασίς των, ἕως νὰ περιβληθῇ τὸν τύπον τῆς ἐκτελέσεως, δύναμιν ἰδιωτικοῦ μόνον ἐγγράφου ἔχει, ἄρα ἀποδεικνύει μόνον τὰ π ρ α χ θ έ ν τ α οὐχὶ καὶ τὰ μ α ρ τ υ ρ ο σ ύ μ ε ν α παρὰ τῶν διαιτητῶν (Bourbeau σ. 652). Ἡ νομολογία καὶ οἱ συγγραφεῖς φαίνονται ὑποχώτεροι περὶ τὴν λύσιν τῶν εἰς τὸ προκείμενον ἀναφερομένων ζητημάτων, ἀποδίδοντες ἐν πολλοῖς εἰς τὰς διαιτητικὰς ἀποφάσεις δύναμιν δημοσίου ἐγγράφου. ἀλλ' ὁ συλλογισμὸς τοῦ Chauveau (sur Carré ζ. 3337 bis), ὅτι ὡς δικαστικὸν χαρακτηῖρα περιβεβλημένοι οἱ διαιτηταὶ ἀξιόπιστοι εἰσὶ μετρησοῦ προσβληθῶσιν ἐπὶ πλυστογραφίᾳ τὰ λεγόμενα παρ' αὐτῶν, στερεῖται ὅλως νομίμου βάσεως (Dal. ἀρ. 4114 ἐπ.), ἀμφιβάλλω δὲ μάλιστα ἂν καὶ περὶ τῆς χρονολογίας αὐτῆς ἀποτελῇ ἀπόδειξιν ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις. ὁ ἄρειος Πάγος ἐθεώρησεν ἄλλοτε (ἀπόφ. 29 τοῦ 45) ὡς ἀναμφίβολον τὸ πρᾶγμα καὶ ἄνευ ἐνδυσμοῦ παρεδέχθη, ὅτι ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις καθὼς δημοσίον ἔγγραφον ἀποτελεῖ πλήρη πίστιν περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς. Ὅρ. καὶ Εὐρετήρ. σ. 93 καὶ § 20.

5) Πολ. 418· νόμ. 27 § 2 Βασ. αὐτ. εἴτε δικαία εἴτε ἄδικος ἡ τοῦ αἵρετοῦ ψῆφος ἐστίν, ἐμμένειν αὐτῇ δεῖ, νόμ. 19 πρ. Π. h. t. Dal. ἀρ. 4123.

ριον ὁ παρέχει τίτλον πρὸς ἐγγγραφὴν ὑποθήκης καὶ ἐκτελεῖται ἀναγκαστικῶς ⁸.

Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις οὐχὶ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως ἡ ἐκτέλεσις ἀλλὰ τῆς συμφωνηθείσης ποινῆς ἡ ἀπότισις ἡδύνατο κυρίως νὰ αἰτηθῇ⁹. ὁ Ἰουστινιανὸς δὲ πρῶτον συν-

6) Περὶ τοῦ ἐκτελεστηρίου τούτου ρητέον ταῦτα· α) εἶναι περιττὸν ἐὰν διαιτητῆς εἶχεν ἐκλεχθῇ δικαστήριον ὁλόκληρον· τότε κηρύττει ἐκτελεστήν τὴν ἀπόφασίν του κατὰ τὸ ἄρθρ. 856 αὐτὸ τοῦτο τὸ δικαστήριον. Τὸ ἐκτελεστήριον κατ' αἵτησιν τοῦ διαδίκου (Dal. ἀρ. 1167),

β') περιάπτεται ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ᾦτο ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις (δηλ. εἴτε πρώτου εἴτε δευτέρου βαθμοῦ). ἀρμόδιος δὲ πρόεδρος ἐστὶν ὁ τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως (τοῦτο πιθανῶς ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης νὰ σημάνῃ εἰπὼν ἐν τῷ 118 ἄρθρ. ἐνάρθρως· « ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν)· ἀλλὰ μὴ ὄντος ἐντελῶς σαφοῦς τοῦ γράμματος τοῦ νόμου, δὲν θέλει ἀκυρωθῇ ἐκτελεστήριον παρ' ἄλλου προέδρου περιαφθέν. ἡ γαλ. δικονομία (δρ. 1020) εἶναι σαφὴς κατὰ τοῦτο καὶ οἱ συγγραφεῖς αὐτῆς αὐστηρότεροι (Carré ζ. 3356, bis. 3359 bis Dal. ἀρ. 1175)· ἀλλὰ παρ' ἡμῶν ἀκολουθητέα εἰς μᾶλλον τὰ ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς 24 αὐγ. 1790 ἰσχύοντα, ὅτε rien n'obligeait les parties ni les arbitres à réclamer l'ordonnance plutôt à l'un qu' à l'autre de ces tribunaux, et qu'il suffisait qu'elle eut été apposée au bas de la sentence par le président d'un tribunal civil quelconque.

γ') γράφεται κάτωθι τῆς ἀποφάσεως καὶ συνίσταται εἰς τὴν λέξιν ἀπλῶς ἐκτελεστή, ἣτις σημειουμένου τοῦ τόπου καὶ χρόνου τῆς ἐκδόσεως ὑπογράφεται παρὰ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως καὶ σφραγίζεται (Πολ. 469). Παρὰ τοῖς γάλλοις ἀμφίδουλον ἂν ἡ ὑπογραφή τοῦ γραμματέως ᾖναι ἀπολύτως ἀνγκραία. Dal. ἀρ. 1168. Τὸ ἐντέλλεται πρὸς πάντα μὲν κλητῆρα κ. λ., περιττόν· Ledru Rollin Arbitrage ἀρ. 934. contra Εὐρετ. σ. 112.

δ) ἐὰν ἡ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν ἔχῃ ἀκυρότητας, χρεωστεῖ νὰ μὴ κηρύξῃ αὐτὴν ἐκτελεστήν ὁ πρόεδρος (Πολ. 123)· ἄλλας ἐλλείψεις αὐτῆς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐξετάσῃ. Ἐν Γαλλίᾳ διαφωνοῦσιν. Bourbeau σ. 666. Dal. ἀρ. 1185. Boitard II. 375. Carré ζ. 3368.

7) Νόμ. ὑποθ. 44. Dal. ἀρ. 1139 Carré ζ. 3368. 8) Πολ. 118.

9) Νόμ. 2. II. h. t. νόμ. 53 Βασ. (7. 2). νόμ. 1 Κώδ. (2. 56).

εχώρησεν καὶ τὴν ἀπευθείας ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, ἐὰν αὕτη ἔφερε τῶν διαδίκων τὰς ὑπογραφὰς ἢ ἔμενεν ἐπὶ 10 ἡμέρας ἀπρόσβλητος¹⁰.

Κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων τρία κυρίως ἔνδिका μέσα συγχωροῦνται¹¹, ἡ ἔφεσις, ἡ ἀναψηλάφησις καὶ ἡ περὶ ἀκυρώσεως ἀγωγή.

ἀ) Ἐφεσις. τὸ ἔνδικον τῆς ἐφέσεως μέσον εἰσάγεται καὶ ἐκδικάζεται ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν παρ' αὐτοῖς ἰσχύουσαν διαδικασίαν. Ἀξια δὲ σημειώσεως ἐνταῦθα εἰσὶ ταῦτα. ἀ) τὰ διαιτητικὰ δικαστήρια δικάζουσιν ἀνεκκλήνως μόνον ἐὰν δοθῇ αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦτο παρὰ τῶν διαδίκων· ἄλλως, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ τῆς διαφορᾶς τὸ ἀντικείμενον, ἡ ἀπόφασις αὐτῶν ὑπόκει-

10) Νόμ. 4. 5. K (2. 56), Puchta Pand. § 296 σημ. b. Cöschel Γ'. 474. Glück σ. 92.

11) Ἡ ἀνακοπὴ λοιπὸν καὶ τὸ μέσον τῆς ἀναίρεσεως δὲν συγχωροῦνται, ὅθεν καὶ ὁ ἐρήμην δικασθεὶς οὐδὲν ἄλλο μέσον ἔχει εἰμὴ τὰ τρία, τὰ συγχωρούμενα. ἄλλως ἐν μέρει οἱ Γάλλοι ἀποφαίνονται (Ὁρ. κατωτ. σημ. 20 τοῦ § τούτου). ἀλλὰ καὶ τὰ τρία ἔνδिका μέσα, τὰ συγχωρούμενα, ἀποκλείονται, ὑπαρχούσης κατ' αὐτῶν ἐνστάσεως τινὸς ἀπαραδέκτου (τὰ εἰδικώτερα περὶ τούτου ἴδ. παρὰ Dal. ἀρ. 1244 — 1252). Ἡ χρῆσις αὐτῶν οὐδόλως ἐξήρτηται ἐκ τῆς περιαφῆς τοῦ ἐκτελεστηρίου· διότι ἡ ἀπόφασις δύναται νὰ προσβληθῇ καὶ πρότερον (Dal. ἀρ. 1164. Bourbeau σ. 680. contra Carré ζ. 3370 quat.). — Τρέχει ἡ προθεσμία, ἐὰν κοινοποιηθῇ ἡ ἀπόφασις πρὸ τῆς περιαφῆς; Ἐκ τοῦ 118 ἄρθρ. συνάγεται καταφατικὴ ἀπόκρισις. κατὰ τινα τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς Γαλλίας ἀπόφασιν, ὑπὸ τοῦ Μερλίνου (Quest. λ. hypothèque § 2) ἀναφερομένην, εἶναι ἄκυρος ἡ κοινοποίησις ἀποφάσεως διαιτητικῆς μὴ περιβεβλημένης τὸν τῆς ἐκτελέσεως τύπον· ἀλλ' ἡ νομολογία αὕτη ἀντίκειται εἰς τὸ ἄνω μνησθὲν ἄρθρον.

Ἡ τάξις τῆς χρήσεως τῶν ἐνδίκων τούτων μέσων εἶναι αὕτη. προηγείται ἡ ἔφεσις, ἔπεται ἡ ἀναψηλάφησις, παρέπεται ἡ ἀνακοπὴ τοῦ ἐντάλματος· ἀλλ' ἐνίοτε συντρέχουσιν ἡ ἀνακοπὴ τοῦ ἐντάλματος καὶ ἡ ἀναφή.

ται εἰς ἔφεσιν 12. 6') ἀρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ἐφέσεως ἐστὶν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ δικαστήριον, ὅπερ ἤθελεν εἶσθαι ἀρμόδιον ἂν ἐδίκαζον τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἄρα τὸ πρωτοδικεῖον ἂν ἡ ὑπόθεσις κατὰ πρῶτον βαθμὸν ὑπήγετο εἰς εἰρηνοδικεῖον, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν, τὸ ἐφετεῖον 13.

λάφῃσις (π. γ. ἂν ὁ τῆς ἀκυρότητος λόγος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς λόγος ἀναψηλαφήσεως)— Ἄν ὑπάρχωσι λόγοι καὶ ἐφέσεως καὶ ἀνακοπῆς, ὁ διάδικος δύναται νὰ ἐκλέξῃ ἢ τὴν ἔφεσιν ἐπικαλούμενος δι' αὐτῆς καὶ τὰς ἀκυρότητας, ἢ ν' ἀφῇσιν αὐτὰς διὰ τὴν ἀνακοπὴν. ἄλλως οἱ γάλλοι, Dal. ἀρ. 1264 Carré ζ. 3382.

12) Τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν λαμβάνουσιν οἱ διαιτηταὶ παρὰ τῶν διαφορομένων, καὶ ἂν ὁ νόμος ἐσιώπα περὶ τῶν ἐνδίκων μέσων κατὰ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν ἠθέλομεν εἰπεῖ ὅτι οὐδὲν μέσον ἐνδίκον κατ' αὐτῶν ὑπάρχει, ἄρα οὐδὲ ἔφεσις, ὡς ὥρισε καὶ τὸ ρωμ. δίκαιον (νόμ. 1 Κώδ. h. t.)· ἀλλ' ἡ δικονομία (ἄρθ. 116) σ υ γ χ ω ρ ε ῖ ἔφεσιν κατὰ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν. ὅθεν ἀνάγκη νὰ δεχθῶμεν ὅτι πάντοτε, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾦται τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης, εἰσὶν ἐφέσιμοι. διότι τὸ ἀνέκκλητον αὐτῶν, σιωπῶντος τοῦ νόμου, πόθεν ἄλλοθεν δυνάμεθα νὰ πορισθῶμεν ἢ ἐκ τοῦ συνυποσχετικοῦ· τὰ ἀρθ. 490 καὶ 530 κανονίζουν τὴν ἀρμοδιότητα τῶν εἰρηνοδικείων, ἀλλὰ καὶ θετικαὶ ἀποδείξεις ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης ὑπάρχουσι, τοῦτο μὲν ἡ τοῦ 116 ἀρθροῦ περικοπὴ «ἂν δὲν συνεφωνήθῃ ἄλλο τι»· ἔπειτα δὲ τὰ ἀρθρ. 529 καὶ 737, καθ' ἃ ἄνευ τινὸς διαστολῆς αἱ ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν τῆς ἀρμοδιότητος τῶν εἰρηνοδικείων ἢ πρωτοδικείων ἐκκαλοῦνται εἰς τὰ πρωτοδικεῖα ἢ ἐφετεῖα. Ἐν Γαλλίᾳ δὲν ὑπάρχει περὶ τούτου ἀμφιβολία τις, διότι ὀριστικώτερον τὸ ἀρθρ. 1023 τῆς δικονομίας αὐτῶν ἐκφράζεται (Dal. ἀρ. 1294. Carré ζ. 3370 bis. Boitard II. 359. 380). Ὁ ἄρειος Πάγος ἀπεφάνητο ἄλλοτε ἐναντίαν γνώμην διὰ τῆς 332 ἀποφ. τοῦ 1840 ἔτους. 1δ. Εὐρετήρ. σ. 106 § 46.

13) Πολ. 116 ἐδ. 2. — Ἀλλὰ ποῖον πρωτοδικεῖον ἢ ποῖον ἐφετεῖον; οἱ γάλλοι ἀπαντῶσι, ἐκεῖνο ἐν τῷ γραφεῖῳ τοῦ ὁποῦ κατετέθη ἡ ἀπόφασις (Dal. ἀρ. 1260. Carré ζ. 3370 ter). Παρ' ἡμῶν κατὰθεσιν τῆς ἀποφάσεως εἰς δικαστικὸν γραφεῖον δὲν διατάττει ὁ νόμος ὡς ἐν Γαλλίᾳ (ἄρθ. 1029)· λοιπὸν, ἀκολουθοῦντες τὰς γενικὰς περὶ ἀρμοδιότητος ἀρχάς, πρέπει

6') *Ἀναψηλάφησις*. καὶ τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον συγχωρεῖται ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς λόγοις καὶ ἐκδικάζεται κατὰ τὰς αὐτὰς διατυπώσεις, ὅπως καὶ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ¹⁴. εἰσάγεται δὲ εἰς τὸ παρὰ τοῦ ἀρείου Πάγου σημειούμενον δικαστήριον καὶ συντρέχει τῇ περὶ ἀκυρώσεως ἀγωγῇ ¹⁵.

γ') *Ἀγωγή περὶ ἀκυρώσεως*, εἴτε ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ ἐντάλματος τῆς ἐκτελέσεως. Ἀντὶ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναίρεσεως μέσου συγχωρεῖται κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων ἢ περὶ ἀκυρώσεως ἀγωγῇ ¹⁶, ἥτις δικονομικῶς παρίσταται ὡς ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ ἐντάλματος τῆς ἐκτελέσεως. Ἡ ἀνακοπὴ δὲ αὕτη

νὰ εἰπώμεν ὅτι δικάζει τὴν ἔφεσιν ἐκεῖνο τὸ πρωτοδικεῖον ᾧ ἐκεῖνο τὸ ἐφετεῖον, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ὑπορίου εὐρίσκεται τὸ κατὰ πρῶτον βαθμὸν ἀρμόδιον δικαστήριον.

Ἐκ συμφύλου δύνανται οἱ διάδικοι νὰ φέρωσι τὴν ἔφεσιν καὶ εἰς ἄλλο *ratione loci* ἀναρμόδιον ἐφετεῖον καὶ εἰς διαιτητὰς δευτέρου βαθμοῦ. Dal. ἀρ. 1263. Carré ζ. 3370 ter. Boitard II 380. Ἀλλὰ τρίτου βαθμοῦ ἐφετεῖον δὲν δύνανται νὰ συστήσωσιν. Carré ζ. 3292. Dal. ἀρ. 1297.

14) Πολ. 417. Γαλ. 1026. — Ἀλλὰ λόγοι τινὲς ἀναψηλάφησεως, οἷον εἰσὶν οἱ τοῦ § 4 καὶ 7 τοῦ 785 άρθρου, μένουσιν ἐνταῦθα ἀναφάρμοστοι.

15) Πολ. 122 § 5. Ἀφοῦ ἐκδώσωσι τὴν ὀριστικὴν αὐτῶν ἀπόφασιν οἱ διαιτηταὶ παύει ἡ ἐξουσία των κατὰ τὸ άρθ. 121 § 7· ἐπομένως ἡ περὶ ἀναψηλάφησεως δίκη δὲν δύναται νὰ δικασθῇ παρ' αὐτῶν καὶ ἀνάγκη νὰ ὀρίσῃ ὁ ἄρειος Πάγος δικαστήριον ἄλλο (Πολ. 787). κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (άρθ. 1026) ἡ ἀναψηλάφησις φέρεται εἰς τὸ καὶ διὰ τὴν ἔφεσιν ἀρμόδιον δικαστήριον.

16) Τῆς ἀγωγῆς ταύτης δὲν δύναται κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ παραιτηθῇ ὁ διάδικος ἐκ προοιμίων (Carré ζ. 3374. Dal. ἀρ. 1337). Ὑπόκειται δὲ εἰς τὴν συνήθη τῶν ἀγωγῶν 30ετῇ παραγραφῇ· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως δύναται νὰ γενήσῃ ἐνίοτε λόγον ἀπαραδέκτου. Carré 3381. Boitard II. 386.

1) βάσιν ἔχει τὴν ἀκυρότητα τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως, ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασι¹⁷, α') ἐὰν τὸ συνυποσχετικὸν συναφθῇ μεταξὺ ἀνικάνων (νὰ ἐκλέξωσι ἢ νὰ ἐκλεχθῶσι διαιτηταί), περὶ διαφορᾶς ἐξηρημένης τῆς διαιτησίας ἢ παρὰ τοὺς τύπους ¹⁸, β') ἐὰν οἱ διαιτηταὶ ὑπερβῶσι τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας αὐτῶν ἢ ἐκδώσωσιν ἀποφασιν μετὰ τὸ πέρας τῆς διαιτησίας ¹⁹. γ')

17) Ἄλλοι λόγοι ὑπάρχουσιν; Ὁχι· Dal. ἀρ. 1312. Ὁφείλει ὁ διάδικος νὰ περιλάβῃ πάντας ἐν τῇ ἀνακοπῇ; Carré ζ. 3382 bis. Dal. ἀρ. 4301. Ὁρ. ἀνωτ. § 91 σημ. 11.

18) Ὁρ. ἀνωτέρω § 221. 222.

19) Πρὸς ἐρμηνεῖν τῶν §§ 2 καὶ 3 τοῦ 122 ἄρθρου ῥητέον ταῦτα. α') κατὰ τὸν 2 § ὑπέρβασις ἐξουσίας ὑπάρχει ὅσάκις οἱ διαιτηταὶ ἐξέρχονται τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας τῶν κατὰ χρόνον καὶ ἔκτασιν. Ὑπέρβασις κατὰ χρόνον ὑπάρχει ἀναμφιβόλως ἀναφορικῶς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἐξουσίας τῶν διαιτητῶν (ἐὰν δηλ. οἱ διαιτηταὶ λαβόντες ἐξουσίαν νὰ δικάσωσιν ἐντὸς 3 μηνῶν, δικάζωσι μετὰ ταῦτα). ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἀκυρότητα ἐπιφέρει κατὰ τὸν § 3 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἢ μετὰ παρέλευσιν τῆς προθεσμίας τοῦ συνυποσχετικοῦ ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως, ὥστε ἡ αὐτὴ ἀκυρότης νομοθετεῖται δις κατὰ παραδρομὴν βεβηλῶς, προελθοῦσαν ἐκ τοῦ ὅτι τὸ μὲν ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βρυαρ. Σχ. § 44 ἀρ. 2, τὸ δὲ ἐκ τοῦ τῆς γαλ. δικονομίας 1028 ἄρθ. s' il l' a été sur compromis . . . expiré AII. 164 τοῦ 38.

Ὑπέρβασις κατ' ἔκτασιν ὑπάρχει ὅταν οἱ διαιτηταὶ δικάζωσι περὶ πράγματος μὴ ὑποβληθέντος αὐτοῖς διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ. Τί διαφέρει τοῦτο τοῦ § 3 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου (περὶ πραγμάτων μὴ αἰτηθέντων); Ὁ § 4 ἀναφέρεται εἰς πράγματα μὴ ῥητῶς ἐκπεφρασμένα ἐν τῷ συνυποσχετικῷ, ἐννοούμενα ὅμως ὡς περιεχόμενα ἐν αὐτῷ ἐκ τῆς ὅλης αὐτοῦ ὑφῆς, περὶ αὐτῶν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ αἵτησις διὰ νὰ δικάσωσιν οἱ διαιτηταί. Carré ζ. 3386 bis Dal. ἀρ. 1304.

β') διὰ τί τὸ ἄρθ. 122 § 3 δὲν παραπέμπει καὶ εἰς τοὺς §§ 3 καὶ 6; Θεωρῶ ἔλλειψιν τοῦτο· διότι καθὼς ἐξαίρεθέντος τινὸς διαιτητοῦ ἄκυρος εἶναι ἡ ἀπόφασις, ἢ παρὰ τῶν λοιπῶν ἐκδοθεῖσα, τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ συμβῇ καὶ ἐπὶ τοῦ θανάτου ἢ τοῦ κωλύματος τινὸς διαιτητοῦ· πλὴν ἂν καὶ ἐλλειπῆς εἶναι ὁ § 3 τοῦ 122 ἄρθρου οὐχ ἥττον ἄκυρος εἶναι ἡ ἀπόφασις καὶ εἰς τὰς περιπτώ-

λόγος ἀναψηλαφήσεως ²⁰.

2) ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ ἐντάλματος τῆς ἐκτελέσεως τοῦ παρὰ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν εἰς τὴν ἀπόφασιν περιαφθέντος· διότι ὁ νόμος ὑποχρεοῖ τὸν πρόεδρον νὰ μὴ κηρύξῃ ἐκτελεστὴν ἀπόφασιν ἄκυρον ²¹, τοῦ καθήκοντος δὲ τούτου ἡ παράβασις χορηγεῖ τὸ τῆς ἀνακοπῆς δικαίωμα ²².

3) εἰσάγεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον ἐκεῖνο, οὗ ὁ πρόεδρος ἐκήρυξεν ἐκτελεστὴν τὴν ἀπόφασιν καὶ δικάζεται συνοπτικῶς ²³.

σεις τῶν § 3 καὶ 6 τοῦ 121 ἄρθρου δυνάμει τοῦ 759 ἄρθρου τῆς αὐτῆς δικονομίας.

20) Ἐνεκα τούτου περιττεύει ὁ § 4 τοῦ 122 ἄρθρου, διότι λόγος ἀναψηλαφήσεως εἶναι ἡ παρ' αὐτοῦ προβλεπομένη περίπτωσις. — Ὅτι ὁ διάδικος ἐδικάσθη ἐρήμην δὲν εἶναι παρ' ἡμῶν λόγος ἀναψηλαφήσεως· εἰ Γάλλοι συγχωροῦσι καὶ τότε ἀναψηλάφησιν δυνάμει τοῦ 480 ἄρθ. § 2. Carré ζ. 3387. Dal. ἀρ. 1314.

21) Πολ. 123. — Ὅταν ἡ ἀκυρότης ἐκτείνεται εἰς μέρος μόνον τῆς ἀποφάσεως, τί πρέπει νὰ πράξῃ ὁ πρόεδρος; Νὰ κηρύξῃ ἐκτελεστὸν μόνον τὸ ἔγκυρον μέρος (ἴδ. κατωτέρω σημείωσιν 23 τοῦ § τούτου), contra Εὐρετήρ. σ. 413 § 56. — Ἀποποιουμένου τοῦ προέδρου τὴν περιαφὴν τοῦ ἐκτελεστηρίου; Ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ εἶναι προσωρινὴ κατὰ τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ 630 ἄρθρου, δύναται ὁ διάδικος, ὁ νομίζων ἑαυτὸν ἡδικημένον, νὰ φέρῃ τὴν αὐτὴν αἴτησιν εἰς ὁλόκληρον τὸ πρωτοδικεῖον, ὅπερ καὶ τὸ 120 ἄρθρον ἐπιτρέπει (δρα ἀνωτέρω § 215 σημ. 10).

22) Ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς περιαφῆς δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως ὁ διάδικος. Ὅρα ἀνωτ. σημ. 11 τοῦ § τούτου.

23) Ἡ ἡμετέρα δικονομία σιωπᾷ περὶ τοῦ ἁρμοδίου νὰ δικάσῃ τὴν ἀνακοπὴν δικαστηρίου· μόνον δὲ τὸ περιστατικὸν ὅτι ὁ νόμος (ἀρ. 123) ὁμιλεῖ ἐν ἑνὶ ἄρθρῳ καὶ γίνεται περὶ τούτου ἀπόφασις παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν ὑποστηρίζει τὰ ἐν τῷ κειμένῳ· ἡ γὰρ δικονομία εἶναι σαφὴς *les parties se pourvoiront par opposition à l'ordonnance d'exécution devant le tribunal qui l'aura rendue*.

Γ') ἀναγκαία διαιτησία.

§ 227. Ἐνίοτε ἐπιβάλλεται παρὰ τοῦ νόμου ἀναγκασμός τις πρὸς σύστασιν διαιτητικοῦ δικαστηρίου, εἴτε εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους εἴτε εἰς τὸν ἕτερον αὐτῶν. αἱ περιπτώσεις ὅτε τοῦτο γίνεται ἀποτελοῦσι τὴν καλουμένην ἀναγκαίαν διαιτησίαν, τὴν ὁποίαν ρυθμίζει τοῦτο μὲν ἡ πολιτ. δικονομία, τοῦτο δὲ ὁ ἐμπορικὸς νόμος¹. Ἰδίως δὲ ἰσχύουσι περὶ αὐτῆς τὰ ἑξῆς.

α) ὁ εἰσάγων εἰς δικαστήριον ἀγωγὴν ἀφορῶσαν τὴν ἐμπορίαν ἢ τὰς συναλλαγματικὰς (εἴτε ἡμεδαπὸς εἴτε ἀλλοδαπὸς) ἔχει δικαίωμα², κοινοποιῶν³ αὐτὴν, ν' ἀπαιτήσῃ

Ἐὰν ὁ λόγος τῆς ἀκυρότητος δὲν ἐκτείνεται ἐφ' ὅλην τὴν ἀπόφασιν; Ἡ ἀπόφασις οὐχ ἤϊστον πρέπει ν' ἀκυρωθῇ ὁλόκληρος, ἀποκρίνεται ὁ Carré (ζ. 3383) καὶ τινες ἄλλοι συγγραφεῖς· ἀλλ' ὑπερίσχυσεν ἡ ἐναντία γνώμη (ᾠρα Dal., ἀρ. 1035. 1036), ἡ ἐφαρμόζουσα καὶ ἐνταῦθα τὸν κανόνα tot capita tot sententiae. τὴν γνώμην ταύτην ὑποστηρίζει παρ' ἡμῖν καὶ οὗτος ὁ ἰσχυρὸς λόγος· ὑπάρχοντος ἐν τῇ ἀποφάσει ἀμορτήματος, δίδοντος δικαίωμα εἰς ἀναψηλάφησιν, ἔχει ὁ διάδικος κατ' ἐκλογὴν εἴτε τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον, εἴτε τὴν περὶ ἀκυρώσεως ἀγωγὴν (Πολ. 122 § 5)· ἤθελεν εἶσθαι λοιπὸν ὅλως ἄτοπον νὰ δεχθῇ τις, ὅτι ἡ μὲν ἀναψηλάφησις κατὰ τὸ 790 ἄρθρον φέρει μερικὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως, ἡ δὲ περὶ ἀκυρώσεως ἀγωγή, ὁλικήν. ΑΠ. 355 τοῦ 55. Εὐρετήρ. σ. 114,

1) Πολ. 408—410. Ἐμπ. νόμ. 54—63. Ἐπομένως δὲν ἰσχύουσι πλέον αἱ διατάξεις τοῦ ἀρθ. 426 τῆς διαδικασίας τοῦ 1830 καὶ τοῦ ἐβ' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀργεῖ ἐθνικῆς Συνελεύσεως. ΑΠ. 243 τοῦ 35 καὶ 255 τοῦ 39.

2) Τὸ δικαίωμα τοῦτο, λέγει ὁ Μάουερ (das Griech. Volk. II. 472), ἔπρεπε κατὰ προτίμησιν νὰ δοθῇ τῷ ἐνάγοντι, διότι ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς δίκαις αἱ ἀγωγαὶ συνήθως στηρίζονται ἐπὶ ἐγγράφων ἀποδείξεων· ἄρα ἔχουσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν πρόληψιν ὅτι εἰσὶ δίκαιαι. ἐκτὸς δὲ τούτου τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἐν χερσὶ τοῦ ἐναγομένου ἤθελε γείνειν πρόξενον βραδυτήτων, λίαν ἐπιβλαβῶν εἰς τὸ ἐμπόριον.

3) Ἄρα μέχρι τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς ἔχει ἐξουσίαν ὁ ἐνάγων νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, μετὰ ταῦτα εἶναι ἀπαράδεκτος.

τὴν διὰ διαιτητῶν διάλυσιν τῆς διαφορᾶς, ὁ δ' ἐναγόμενος ὀφείλει ⁴ νὰ παραδεχθῇ τοῦτο.

β') τὸν ἀριθμὸν τῶν διαιτητῶν ὀρίζει ὁ ἐνάγων, ἕκαστος δὲ διάδικος ἐκλέγει ἴσον ποσόν. ὁ πρόεδρος δὲ τῶν ἐμποροδικῶν διορίζει τὸν ἐπιδιαιτητήν.

γ') κατὰ τὰ λοιπὰ ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα ὅσα περὶ τῆς ἐκουσίας διαιτησίας ἐλέχθησαν⁵.

δ') ἐὰν ἡ ἐμπορικὴ διαφορὰ ὑφίσταται μεταξὺ συνεταίρων, ἢ πρὸς σύστασιν διαιτητικοῦ δικαστηρίου ὑποχρέωσις ἐπιβάλλεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους κατὰ τοὺς εἰδικωτέρους ὁρισμοὺς τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου⁶

4) Ἐὰν δυστροπῇ ὁ ἐναγόμενος νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσίν του ταύτην; Συμφώνως πρὸς τὸ ἀρθ. 55 τοῦ ἐμπ. νόμου δύναται τὸ ἐμποροδικεῖον νὰ ἐκλέξῃ αὐτὸ ἀντὶ τοῦ δυστροποῦντος διαιτητήν· ἀλλὰ συγχωρεῖται νὰ ἐνεργήσῃ καὶ κατὰ τὸ ἀρθ. 882 § 2.

5) Πρὸς τὰ ἐν τοῖς §§ 221 — 226. Διαφοραί τινες ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα· π. χ. ὁ ἐναγόμενος ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τὴν πρὸς τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου ἱκανότητα· μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ἐξουσίας τῶν διαιτητῶν, καθίσταται ἐνίοτε ἀναγκαῖον νὰ διορισθῶσιν ἄλλοι.

6) Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν ἄλλοτε (ἀπόφ. 97 τοῦ 37 καὶ 240 τοῦ 38)· ὅτι αἱ περὶ ἀναγκαστικῆς διαιτησίας διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου κατηργήθησαν ὑπὸ τῆς Πολ. δικονομίας. ἀλλὰ δὲν πρέπει εὐκόλως μήτε νὰ τίθενται μήτε νὰ καταργῶνται οἱ νόμοι. ὁ Μάουρερ ἀναφέρων τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρθρ. 108 — 110 τῆς πολιτ. δικονομίας (II· 417) λέγει ὅτι τὸ ἐν Μυκόνῳ κρατοῦν ἔθιμον τοῦ νὰ κρίνονται ὑπὸ διαιτητῶν αἱ ἐμπορικαὶ διαφοραὶ κατέστησε διὰ τῶν εἰρημένων ἀρθρῶν νόμον καθολικὸν ὅλου τοῦ Κράτους. Ὑπῆρχον λοιπὸν πρότερον, συνάμα ἰσχύοντες, ὁ τοπικὸς νόμος τῆς Μυκόνου καὶ ὁ εἰδικὸς τοῦ ἐμπορ. κώδικος· ὁ πρῶτος ἐγένετο καθολικὸς ὅλου τοῦ Κράτους νόμος· ἀλλ' ὁ καθολικὸς οὗτος, ὁ ὑποβάλλον εἰς διαιτητὰς πάσας τὰς ἐμπορικὰς διαφορὰς (γενικὸς νόμος), δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ καταργήσας τὸν εἰδικόν, τὸ περὶ ἐταιρικῶν διαφορῶν τῶν ἐμπόρων πραγματευόμενον· αἱ διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εἰσὶ *lex specialis*, αἱ τῆς πολ. δικονομίας, *generalis*.

BIBLION EBΔOMON.

ΠΕΡΙ ΕΝΔΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ α).

γενικά.

§ 228. Αἱ δίκαι διαγινώσκονται τελειότερον καὶ πρὸς τὴν δικαιοσύνην συμφωνότερον, ὅταν ἐπανειλημένως καὶ παρὰ διαφορῶν ἀνακρίνωνται καὶ ἐλέγχωνται δικαστῶν¹. διόαί τῶν πρῶτων δικαστῶν ἀποφάσεις δὲν ἀποτελοῦσι κατὰ γενικὸν κανόνα ἀλήθειαν ἀψευδῆ καὶ ἀσάλευτον, ἀλλὰ τοῦναντίον ὁ νομίζων ἑαυτὸν ἡδίκημένον διάδικος δύναται νὰ προσβάλῃ αὐτὰς ἐπικαλούμενος τὴν ἐκ νέου τῆς ὑποθέσεως ἐξέτασιν. τὰ πρὸς τοῦτο χορηγούμενα αὐτῷ παρὰ τοῦ νόμου βοηθήματα καλοῦνται ἐνδिका μέσα².

α) Linde die Lehre von d. Rechtsmitteln, Giessen 1831. Bayer σ. 1005. Seuffert Comment. Γ. 1. ἐπ. — Poncent Traité des jugements. 181. Berriat σ. 277. Ῥουσοπ. περὶ ἐνδίκων μέσων.

1) Δὲν εἶναι ὁμῶς ἀδύνατον, ἂν καὶ σπάνιον βεβαίως, νὰ μεταβάλῃ ἐπὶ τὸ χεῖρον ὁ ἀνώτερος δικαστὴς ὁρθὴν καὶ δικαίως ἔχουσιν ἀπόφασιν· neque enim utique melius pronunciat, qui novissimus sententiam laturus est. νόμ. 4 πρ. Π. de appel (49. 1)

2) Ἡ ἔκφρασις μετηνέχθη ἡμῖν ἐκ τῆς γερμανικῆς γλώσσης. Rechtsmittel, remedium juris σημαίνει παρὰ τοῖς Γερμανοῖς καὶ ἄλλο μὲν, κυρίως ὁμῶς τὰ κατὰ τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων ἔννομα ὅπλα τοῦ διαδίκου. καὶ παρ' ἡμῖν ὁ ὅρος «ἐνδικον μέσα» ἔχει τὴν ἔννοιαν ταύτην, δηλοῖ ὁμῶς γε-

Τα ἐνδिका μέσα ὑπάρχουσιν ὠρισμένα τὸν ἀριθμόν· εἰσὶ δὲ ἡ ἀνακοπή, ἡ ἔφεσις, ἡ ἀναψηλάφησις, ἡ αἵτησις ἀναιρέσεως³ καὶ, κατὰ τινα τρόπον, ἡ ἀγωγή κακοδικίας, καὶ διαιροῦνται εἰς τακτικά καὶ ἑκτακτα, μεταβιβαστικά καὶ μὴ μεταβιβαστικά, ἀνασταλτικά καὶ μὴ ἀνασταλτικά⁴. Ἑκτακτα καλοῦνται τὰ μᾶλλον περιωρισμένης ὄντα χρήσεως ἢ τὰ τακτικά, μεταβιβαστικά δὲ τὰ εἰς ἄλλο δικαστήριον τὴν διαφορὰν μεταβιβάζοντα, καὶ ἀνασταλτικά τὰ ἐμποδίζοντα τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τὴν ἐκτέλεσιν.

Ὁ διάδικος ὀφείλει νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὰ καθ' ὠρισμένον τύπον καὶ ἐντὸς ὠρισμένου χρόνου· προσέτι δὲ ἅπαξ μόνον, οὐχὶ συγχρόνως οὐδὲ κατ' ἀρέσκειαν⁵, ἢ ἂν ἀπε-

νικώτερον καὶ πᾶσαν ἦν ἐκ τοῦ νόμου ἔχει τις πρὸς τῶσιν (π. χ. αἱ ἀγωγαί, αἱ ἐνστάσεις εἰσὶν ἐνδिका μέσα, Bayer σ. 1005). Ἡ ἀγωγή κακοδικίας οὐκ ἔστιν ἐνδικὸν μέσον ἐν τῇ στενωτέρᾳ σημασίᾳ, καθὼς μὴ ἐπαγομένη τὴν μεταβολὴν τῆς ἀποφάσεως. κατετάχθη δὲ καὶ αὕτη ἐνταῦθα τοῦ συστήματος χάριν καὶ διότι κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἰσοδυναμεῖ ἐνδίκῳ μέσῳ.

3) Ὅθεν ὁ διάδικος ἔχει κατὰ τὰς περιστάσεις τέσσαρα ἐνδिका μέσα ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς δικασάσης αὐτὸν ἀποφάσεως, ἣν νομίζει ἄδικον. ἀλλὰ καὶ τρίτοι, ὧν τὰ δικαιώματα ἐπηρεάζει ἡ ἀπόφασις, δύνανται νὰ προσβάλωσιν αὐτήν· τὸ μέσον ὅπερ οὗτοι μεταχειρίζονται καλεῖται τριτανάκοπή. Ὅθεν οὕτως ηὐξημένα τὰ ἐνδिका μέσα γίνονται πέντε· Ρουσόπ. σ. 2.

Ὁ ὅρος τῆς Πολιτ. δικονομίας «ἐπανάληψις τῆς διαδικασίας» κατασκευασθεὶς ἐκ τῆς κατὰ λέξιν μεταφράσεως τοῦ γερμανικοῦ Wiederaufnahme des Verfahrens ἀπορρίπτέος ἐστὶ βεβαίως, ὡς οὐδὲν ἐκφράζων καὶ διότι ἔχουσιν καλοὺς ἐλληνικοὺς ὅρους, τὴν ἀναψηλάφησιν καὶ τὴν ἀναδικίαν ἢ παλινδικίαν. Ἡμεῖς προεχρίναμεν τὸν πρῶτον, ὡς παρέχοντα καὶ ῥῆμα εὐχρηστότερον, τὸ ἀναψηλάφησιν.

4) Τακτικά μέσα εἰσὶν ἡ ἀνακοπή καὶ ἡ ἔφεσις, ἑκτακτα ἡ ἀναψηλάφησις, ἡ ἀναίρεσις καὶ ἡ τριτανάκοπή. — Ἀνασταλτικὴν δύναμιν ἔχουσιν ἡ ἀνακοπή καὶ ἡ ἔφεσις μόνον· σπανιώτατα ἡ ἀναίρεσις.

5) Πολ. 752. 756. 789. 812. 837. Berriat σ. 278. Dalloz Juge-

δέξατο τὴν ἀπόφασιν⁶. Τὰ τακτικὰ ὡς εὐρύτερα προη-

ment par défaut ἀρ 163. 166 — 'Αλλ' ὁσάκις ὁ διάδικος ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ παραδεκτοῦ ἐνδίκου τινος μέσου, δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ἐπόμενο ἐπικουρικῶς μόνον, π. χ. ἐκκαλεῖ τὴν ἀπόφασιν, ἐὰν δὲ φοβῆται μήπως ἦναι ἀνέκκλητος αὕτη, δύναται ἐπικουρικῶς νὰ κοινοποιήσῃ συγχρόνως κατὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεων καὶ αἵτησιν ἀναιρέσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως (Dallos Cassation ἀρ. 89). Ἐπίσης προσωρινῶς ἐκτελεστῆς οὐσης τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως, δύναται ὁ διάδικος ἢ ἔφεςιν ἢ ἀνακοπὴν νὰ κάμῃ (Πολ. 752). Γενομένης δὲ συνάμα ἐφέσεως καὶ ἀναιρέσεως, ἀποφαίνεται πρότερον τὸ ἐφετεῖον (ΑΠ. 97 τοῦ 58)· προσέτι κατ' ἀποφάσεων ἀνεκκλητῶν δύναται ὁ διάδικος, ἐὰν προσβάλλῃ αὐτὰς δι' ἀναρμοδιότητά ὕλης, νὰ μεταχειρισθῇ κατ' ἐκλογὴν ἔφεςιν ἢ ἀναίρεσιν. Πολ. 738. 808 § 2.

6) Ὁ ἀποδεξάμενος ῥητῶς ἢ σιωπηρῶς ἀπόφασιν τινὰ ἀπόλλυσι τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλλῃ αὐτὴν πλέον δι' ἐνδίκου τινὸς μέσου (Πολ. 750· 787 813). ἀλλὰ δὲν ἰσχύει τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῆς παραιτήσεως, ἥς τ' ἀποτελέσματα δύναται νὰ περιορίσῃ ὁ διάδικος εἰς ἓν μόνον ἐνδικὸν μέσον.

Περὶ τῆς σιωπηρᾶς τῶν ἀποφάσεων ἀποδοχῆς ἰσχύει ὁ γενικὸς κανὼν (δρ. ἀνωτ. § 178 σημ. 6 Carré ζ. 1584) ὅτι αὕτη πρέπει νὰ συνάγῃται ἐκ πράξεων τοῦ διαδίκου ἐμφαινοῦσων ἀναγκασίως τὸν τῆς ἀποδοχῆς σκοπὸν. ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου, ἐφαρμοζομένου κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ πάντων τῶν ἐνδίκων μέσων, χρεῖα νὰ δοθῇ ἐνταῦθα εἰδικωτέρα τις ἀνάπτυξις. Παρατηρητέον δ' ἐκ προοιμίων ὅτι ἡ ἀνάπτυξις αὕτη χρησιμεύει ἀπλῶς πρὸς ὁδηγίαν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας, διότι διέπεται ὅλη ὑπὸ ζητημάτων πραγματικῶν (Dal. Acquiescement ἀρ. 307).

α) πράξεις προηγούμεναι τῆς ἀποφάσεως. Δὲν ἐμφαίνει ἀποδοχὴν τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως 1) ὅτι ὁ διάδικος ἀναφέρεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ· διότι ἐννοεῖ τὴν πρὸς τοὺς νόμους σύμφωνον κρίσιν (Dal. ἀρ. 266). οὔτε 2) ἡ παρουσία αὐτοῦ εἰς τὴν δόσιν ἀναγκασίου τινὸς ὄρκου· διότι ἡ σιωπὴ αὐτοῦ ἐνταῦθα διττὴν δέχεται ἐξήγησιν. σιωπᾶ δὴλ. εἴτε ὡς νομίζων ὀρθὴν τὴν ἀπόφασιν, εἴτε ὡς σκοπῶν νὰ προσβάλλῃ αὐτὴν σὺν τῇ ὀριστικῇ ἀποφάσει· ἐκ τῆς σιωπῆς του λοιπὸν δὲν συνάγεται ἀναγκασίως ἀποδοχῆς σκοπὸς (ἡ γαλ. νομολογία φαίνεται ἐναντία. Dallos ἀρ. 634). Τὸ ἐναντίον ὁμοῦς ἰσχύει ἐπὶ ἐπακτοῦ ὄρκου· νόμ. 12 § 1 Κώδ. (4. 4). Bethmann Handb. σ. 353 σημ. 13.

γούνται τῶν ἐκτάκτων, ἰδίως δὲ ἡ ἐξῆς παραφυλάττεται

β') πράξεις μετ'αγενέστερι τῆς ἀποφάσεως. Πᾶσαι πράξεις τοῦ καταδικασθέντος ἐκ οὐ σίως καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως γινομένη ἐηλοῖ ἀποδοχὴν αὐτῆς· ἀλλ' ὡς ἐκρυσίως ἐνεργῶν δὲν πρέπει νὰ θεωρῇται ἐκόλως ἔσθις ἐκτελεῖ ἀπόφασιν ἀνέκκλητον ἢ προσωρινῶς ἐκτελεστέην, μάλιστα μετ' ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν (Dallosz p. 314 ἐπ. 603 ἐπ. 372. ΑΠ 180 τοῦ 53, 65 τοῦ 50). Ἐκτέλεσις δὲ τῆς ἀποφάσεως γενικῶς εἰπεῖν ὑπάρχει ὡσάκις ὁ καταδικασθεὶς πραγματοποιοῖ ὅ,τι ἡ ἀπόφασις τὸν διατάττει (Dallosz ἀρ. 276. 282—284. 290), π. χ. καταβάλλει τὴν ποσότητα εἰς ἣν κατεδικάσθη ἢ παραχωρεῖ τὸ πρᾶγμα, εἰς οὗ τὴν ἀπόδοσιν ὑπεχρεώθη, ἢ ἄλλως συμμορφοῦται πρὸς τὰ ἐν τῇ ἀποφάσει διατεταγμένα (ΑΠ 3 τοῦ 47, 242 τοῦ 53. Dallosz ἀρ. 298 ἐπ. ἰδίως 301), ἢ τέλος καταβάλλει τὴν δικαστικὴν δαπάνην (Dallosz ἀρ. 441). ὡσαύτως ἀποδέχεται τὴν ἀπόφασιν ἐὰν ζητήσῃ προθεσμίαν πρὸς καταβολήν. Ν 5. Κώδ. (7. 52), ἀνωτέρω § 178 σημ. 6. Dallosz ἀρ. 503.—

Ἄλλὰ καὶ ὁ νικήσας διάδικος ἀποδέχεται τὴν ἀπόφασιν, ἐὰν ἐπιδιώξῃ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, π. χ. κοινοποιεῖ ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν, δέχεται τὸ ἐπιδικασθὲν αὐτῷ κ. λ. (Dallosz ἀρ. 422). ἢ ἄνευ ἐπιταγῆς κοινοποιήσῃς τῆς ἀποφάσεως δὲν ἐμφαίνει ἀποδοχὴν αὐτῆς; (ΑΠ 21 τοῦ 47, 70 τοῦ 51), διότι ἐνδέχεται νὰ πράττῃ τοῦτο ὁ κοινοποιῶν, ἵνα διὰ τῆς παρελεύσεως τῶν προθεσμιῶν ἀποκλείσῃ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ τῆς χρήσεως ἐνδίκων μέσων· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐναντιόφρονες (Dallosz ἀρ. 375 ἐπ.), ὧν ἡ γνώμη φαίνεται ἐπικρατήσασα ἐν Γαλλίᾳ Dallosz ἀρ. 385. Carré ζ. 1564. — Ἡ δικαστικὴ δαπάνη λαμβανομένη παρ' αὐτοῦ ἐπάγεται ἀποδοχὴν; Νομίζω, ναί· διότι ὅστις π. χ. ἀπαιτεῖ 1000, τῷ ἐπιδικάζοντι δὲ 500 καὶ τὸ ἥμισυ τῶν δικαστικῶν αὐτοῦ δαπανημάτων, ἐὰν δεχθῇ τὰ δαπανήματα ἐγκρίνει τὴν ἀπόφασιν καὶ ὡς πρὸς τὴν κυρίαν ἀπαίτησιν, ἕνεκα τοῦ μετριάσμου τῆς ὁποίας ἐμετριάσθησαν καὶ αὐτά. Dallosz ἀρ. 435.

γ') ἀποφάσεις μὴ ὀριστικαί. Αὗται δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ἐνῶτε πρὸ ἢ μετὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως· ἀλλὰ καὶ τότε ὁ ἐκτελὼν αὐτὰς ἐνδέχεται νὰ πράττῃ τοῦτο, διότι σκοπεῖ νὰ προσβάλῃ αὐτὰς μετὰ τῆς ὀριστικῆς· ἄρα ἀποδοχὴ αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ συναχθῇ ἐντεῦθεν (ΑΠ 48 τοῦ 47, 100 τοῦ 50). Τὰ γαλλικὰ δικαστήρια δὲν εἶναι πάντοτε σύμφωνα κατὰ τοῦτο· Dallosz ἀρ. 660. 666. Fréminv. II. 47.

δ') ἀποφάσεις κεχωρισμῆα καὶ μὴ συναρῇ ἔχουσαι κεφάλαια. Ἡ ἀπο-

τάξις· ἡ ἀνακοπὴ κωλύει τὴν ἔφεσιν, ἡ ἔφεσις τὴν ἀναψηλάφησιν, καὶ αὕτη τὴν αἵτησιν ἀναιρέσεως⁷.

ΜΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τεκτικῶν ἐνδίκων μέσων.

Α') ΑΝΑΚΟΠΗ α)

α) ὁρισμὸς καὶ προσόντα.

§ 229. Τὸ ἐνδικον τῆς ἀνακοπῆς μέσον ἔχει ὁ ἐρήμην καὶ διὰ τοῦτο ἀνυπεράσπιστος καταδικασθεὶς διάδικος¹.

δογὴ τινος ἢ τινῶν ἐξ αὐτῶν οὐδὲν ἔπιφέρει ἀποδοχὴν καὶ τῶν λοιπῶν. Πολ. 789. Dalloz ἀρ. 557.

έ) κατὰ τῶν πράξεων, τῶν δυναμένων νὰ ἐξηγηθῶσιν ὡς ἀποδοχὴ προφυλάττεται συνήθως ὁ διάδικος δι' ἐπιφύλαξιν. Καλὸν δὲ εἶναι αὐτὰ σπανιότατα νὰ παραλείπωνται, διότι ἀνωφελεῖς ὑπάρχουσι μόνον *actui contrariae* εἰσὶ. Dal. ἀρ. 362.

7) Ὁρ. ἀνωτ. σημ. 5 τοῦ § τούτου. Πολ. 841 ἐδ. 4.

α) Πολ. 503 - 514. 596 - 600. Γαλ. 20 - 22, 157 - 165. Berriat σ. 279. Rauter σ. 273. Dal. Jugement par défaut ἀρ. 463 ἐπ.

Κατὰ τῆς ἐρημοδικίας συνεχώρει καὶ τὸ ἀττικὸν δίκαιον ἐνδικον μέσον. τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀντιλαχεῖν δίκην. « ἀντιλαχεῖν δὲ δίκην ἐξῆν, ὅποτε τις μὴ παρὼν ἐν δικαστηρίῳ, κατακηρυχθεὶς καὶ μὴ ὑπακούων ἐρήμην ὄφλη· ἀντιλαχεῖν δὲ ἐντὸς 2 μηνῶν ὑπῆρχεν· εἰ δὲ μὴ τοῦτο σχοίη, τὸ ἐγγεγραμμένον ὤφλε καὶ ἄτιμος ᾗν». Πρβ. Schömann der at. Pr. σελ. 756. Hefster athen. Gerichtsv. σ. 358.

1) Ὁ μὴ ἐμφανιζόμενος εἰς τὸ ἀκροατήριον κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑπόθεσεως αὐτοῦ διάδικος πράττει τοῦτο εἴτε ἀπειθῶν εἴτε μὴ δυνάμενος· πιθανώτερον φαίνεται τὸ δεύτερον, ἡγοῦν ὁ νόμος τεκμαίρεται ὅτι ὁ

υποβάλλει δὲ δι' αὐτοῦ εἰς τὸ δικαστήριον τὰ δικαιολογήματα τοῦ, ἵνα τοῦτο ἀμφοτέρων ἤδη ἀκροώμενον ἀνατρέψη τὰ ἐκ μονομερίας ἀποφασισθέντα. Τὰ εἰδικώτερα τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου ἀπαιτούμενα εἰσὶ ταῦτα·

α) μόνον ὁ διάδικος ὁ ἐρήμην ² δικασθεὶς δύναται ν' ἀνακόψῃ· προσέτι δὲ οἱ διάδοχοι τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ³.

β') πᾶσα ἀπόφασις δικαστικὴ ἐν ἐρημοδικίᾳ ἐκδοθεῖσα ὑπόκειται εἰς ἀνακοπὴν ⁴· διότι τὸ ἐνδικον τοῦτο μέσον

μὴ ἐμφανισθεὶς οὐχὶ ἐκουσίως καὶ δυστροπῶν ἀπελίπετο, ἀλλὰ διότι δὲν περιῆλθεν εἰς γνῶσιν αὐτοῦ ἡ κλήσις ἢ καὶ ἄλλοθεν ἀπεκωλύθη. διατοῦτο διὰ τῆς ἀνακοπῆς παρέχει ὁ νόμος τῶ ἀπολιπομένῳ διαδίκῳ τὸ μέσον τοῦ νὰ προτείνῃ εἰς τὸ δικαστήριον ὅσους λόγους πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἔχει. μάλιστα δὲ οὐδὲ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ χρεωστεῖ ὁ ἀνακόπτων· διότι πολλάκις θέλει ἀπανηθῇ περὶ τὸ παρεμπόπτον τοῦτο χρόνος ἕως πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς ἐπαρκεῖ (τὸ ἀπειθῶντες λοιπὸν τοῦ ἄρθρου 591 περιτεύει). Ὁρ. ἀνωτέρ. § 415 σημ. 3. Mitterm. Beitr. II. 124.

2) Πότε λέγεται τις ὅτι ἐδικάσθη ἐρήμην ἴδ. ἀνωτέρ. § 413 σημ. 1. 2. ὅθεν οἱ προσκεκλημένοι δμόδικοι, μὴ ἐμφανιζόμενοι δὲν δύναται νὰ ἀνακόψωσι τὴν ἀπόφασιν, ὡς οὐδὲ ὁ κύριος διακάτοχος τοῦ ἐπιδίκου πράγματος (Πολ. 511. 610), διότι ἡ δίκη καὶ ὡς πρὸς αὐτοὺς ἀντιμωλία ἦτον·

3) Εἴτε γενικοὶ εἴτε εἰδικοί. Pigeau I. 306 ἀρ. 530. Dal. ἀρ. 204. Δύναται νὰ παρατηθῇ ὁ διάδικος τοῦ τῆς ἀνακοπῆς ἐνδίκου μέσου; Δύναται, νομίζω, ἀλλ' ἔφεςιν ἐντὸς τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ κάμῃ. Πολ. 752 § 1. Dal. Appel. ἀρ. 247.

4) Παντὸς δικαστηρίου αἱ ἀποφάσεις ὑπόκεινται κατὰ γενικὸν κανόνα εἰς ἀνακοπὴν, ἤγουν τῶν εἰρηνοδικείων (ἐκτὸς τῶν θεμάτων τῶν ἄρθρ. 1060. 1068 Πολ.), τῶν πρωτοδικείων (καὶ ὅταν κατὰ παραπομπὴν τοῦ προέδρου δικάζωσιν. ΑΠ 200 τοῦ 55), τῶν ἐμποροδικείων, τῶν ἐφετείων καὶ τοῦ ἀρείου Πάγου, ὅταν δὲν δικάζῃ ὡς ἀκυρωτικόν. Πολ. 505. 596. 728. 774. 827. Διάτ. 8 ἰουλ. 1838 περὶ ἐξαίρεσεως δικαστῶν ἢ ἐλοκληρίων δικαστηρίων.—

Τῶν προέδρων αἱ ἀποφάσεις δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀνακοπὴν (ὁρ. ἀνωτ. § 215

ὡς τακτικὸν δεκτὸν ἐστὶν ὅπου ῥητῶς δὲν ἀπαγορεύεται⁵. ἀπαγορεύει δὲ αὐτὸ ὁ νόμος κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων⁶, κατὰ τῶν ἐν τῇ ἐπ' ἀναφορᾷ⁷ καὶ τῇ ἐγγράφῳ διαδικασίᾳ⁸ ἢ ἐρήμην τοῦ ἀνακόπτοντος ἐκδιδομένων⁹. γ') ἢ πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμία¹⁰ εἶναι κατὰ γενικόν

σημ. 41), τῶν εἰσηγητῶν ὅμως, τῶν ἐπιτετραμμένων τὰς ἀποδείξεις, ὑπόκεινται ἐνίοτε. Πολ. 316 ἐδ. 2.

Προσέτι πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις, εἴτε ὀριστικαὶ εἰσὶν εἴτε προπαρασκευαστικαὶ καὶ παρεμπίπτουσαι δύνανται νὰ προσβληθῶσι δι' ἀνακοπῆς.

5) Berriat σ. 280 ἐν ἀρχῇ, Dal. ἀρ. 173.—Εἰς δίκας περὶ τὴν ἐκτέλεσιν; Ἐν τῷ περὶ ἐκτελέσεως. 6) Ὅρ. ἀνωτ. § 226 σημ. 14.

7) Πρβ. ἀνωτ. § 202 σημ. 3. Ἴδε μίαν ἐξαίρεσιν ἐν τῷ ἀρ. 558 Πολ. καὶ περὶ τῆς γαλ. δικονομίας Carré ζ. 660, Dal. ἀρ. 175.

8) Ὅρ. ἀνωτ. § 446 σημ. 13.

9) Πολ. 507 ἐδ. 2. Γαλ. 22. 165. Ὁ ἀνακόπτων καὶ μὴ ἐμφανιζόμενος, ἐπομένως καὶ πάλιν ἐρήμην δικασθεὶς, δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ κάμῃ δευτέραν ἀνακοπὴν. τοῦτο ἐστὶ τὸ λεγόμενον *opposition sur opposition ne vaut*, ἥτοι ἀνακοπὴ ἐπ' ἀνακοπῆς οὐκ ἔρρωται.

Τὸ 507 ἀρθρ. τῆς δικονομίας φέρει «ἐὰν ὁ ἀνακόπτων δὲν ἐμφανισθῇ καὶ αὖθις ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, δὲν συγχωρεῖται πλέον ἄλλη ἀνακοπὴ». ὅθεν ἔπεται α) ὅτι ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀνακόπτοντος μὴ ἐμφανιζόμενος δύναται ν' ἀνακόψῃ (Carré ζ. 695 bis. Dal. ἀρ. 200. Boncenne Γ'. 156). β) ὅτι καὶ ὁ ἀνακόπτων αὐτὸς ἔχει δευτέρας ἀνακοπῆς δικαίωμα ἐὰν ἐμφανισθῇ μὲν κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἀνακοπῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ διαταχθεῖσιν ἀποδείξεων παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἀπολείπεται εἰς ἐπομένην συνεδρίασιν. Carré ζ. 694. Thomine ἀρ. 196. Dal. ἀρ. 198. Ὁ Chauveau ἐν τῷ ζητήματι τοῦ Carré ὑποστηρίζει ἐναντίαν γνώμην, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν δικονομίαν συμφωνοτέρα ἐστὶ τοῦ Carré ἡ γνώμη. Τὸ γαλ. κείμενον διαφέρει (ἀριθ. 155) *L'opposition ne pourra jamais être reçu contre un jugement qui aurait debouté d' une première opposition*.

Ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως τοῦ ἐφετείου, παραδεξαμένης ἀνακοπὴν, δύναται ὁ ἀνακόπτων, ἐὰν ἐνώπιον τοῦ ἐτέρου ἐφετείου δικασθῇ ἐρήμην, ν' ἀνακόψῃ τὴν ἀπόφασιν; Μᾶλλον. ὅχι. Carré ζ. 695 ter. Dal. ἀρ. 201.

10) Περὶ τῆς προθεσμίας ταύτης σημειωτέον ταῦτα α) ὁ δικάδικος δύναται καὶ πρὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως νὰ κάμῃ ἀνακοπὴν· μόνον

κανόνα ¹¹ ὀκταήμερος, παρεκτεινομένη ἔνεκεν ἀποστάσεως ¹². ἔχει δὲ δύναμιν ἀνασταλτικὴν ¹³. ἀλλὰ τῶν

δὲ ἡ προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως· arg. Πολ. 757. Carré ζ. 94. Dal. ἀρ. 814· β') περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτῆς ἰσχύουσιν αἱ γενικαὶ καὶ περὶ τῶν προθεσμιῶν ἀρχαὶ (ὄρ. ἀνωτέρ. § 94). ἰδίως δὲν ἀριθμεῖται ἡ τελευταία ἡμέρα ἐὰν τύχη ἑορτή· γ') ἐὰν ἐκ πολλῶν ὁμοδίκων εἷς μόνον κοινοποίησιν τὴν ἀπόφασιν ἡ κάμνη κατ' αὐτῆς ἐμπρόθεσμον ἀνακοπὴν, ὠφελοῦνται οἱ λοιποί· Ἐν τῷ περὶ ἐφέσεως. Carré ζ. 655. 656. δ') ὅτι ἡ ἀνακοπὴ ἐγένετο ἐκπροθέσμως δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ αὐτεπαγγέλτως τὸ δικαστήριον. Carré ζ. 653. Dal. ἀρ. 334 καὶ Exception ἀρ. 551.552.

Παρὰ τοῖς γάλλοις ὑπάρχει ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων διττὴ ἐρημοδικία, défaut faute de comparaitre — ὅταν δὲν διορίσῃ ὁ διάδικος avoué, défaut faute de conclure — ὅταν διορίσῃ μὲν avoué, ἀλλὰ δὲν ἐμφανίζεται εἰς τὸ ἀκροατήριον. διατοῦτο τὸ γαλ. δίκαιον χρηρηγεῖ καὶ διττὴν πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίαν, ὀκταήμερον ἐὰν ὑπάρχῃ πληρεξούσιος (avoué) διωρισμένος· ἄλλως ἡ ἀνακοπὴ συγχωρεῖται μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως· Λόγος τῆς διαφορᾶς ταύτης ἡ περὶ τὰς κοινοποιήσεις εὐχολος κατάχρησις δι' ὑποκλόπων ἐπιδόσεων (souffler une copie). τὴν διαστολὴν ταύτην ἠθέλησε καὶ ὁ ἐγγύριος νομοθέτης νὰ κυρώσῃ διὰ τῶν ἀρθρ. 596 καὶ 597 τῆς πολ. δικονομίας. ἀλλὰ περιέπεσαν εἰς ἀντίφασιν ἀνυπερέβλητον ὡς πρὸς τὰς ὀριστικὰς ἀποφάσεις· διότι αὗται προτοῦ γείνωσι τελεσίδικοι δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι (ἄρθρ. 185), λοιπὸν καὶ αἱ ἐρήμην ἀποφάσεις εἰσὶν ἐκτελέσεως ἀνεπίδεκτοι ὡς ὑποκείμεναι εἰς ἀνακοπὴν· ὅθεν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἀρθρου 596 § 2 ὁ ἔχων ἐρήμην ἀπόφασιν δὲν ἠδύνατο ποτε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἀντίδικόν του νὰ τὴν ἀνακόψῃ. Τὸ ἀτόπημα τοῦτο δὲν ἀπαντᾷται ἐν Γαλλίᾳ, μὴ ὑπάρχοντος ἐκεῖ τοῦ 185 ἀρθρου καὶ συγχωροῦντος μετὰ 8 ἡμέρας τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ 15ῃ ἀρθρ. τῆς γαλ. δικονομίας. Διώραθωσεν δὲ αὐτὸ καὶ παρ' ἡμῖν τὸ Διάτ. τῆς 18 Σεπτεμ. 1836. ὅπερ ὁμοῦς κατέστρεψε καὶ τὰς ἀσφαλείας κατὰ τῶν ὑποκλόπων ἐπιδόσεων, δι' ὧν καὶ παρ' ἡμῖν ἐνίοτε περιουσίαι ὅλαι ἀσεβῶς κατεβροχθίσθησαν. ἔπρεπε καὶ νὰ διαταχθῇ ἵνα αἱ ἐρήμην ἀποφάσεις κοινοποιῶνται διὰ κλητῆρων ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου διοριζομένων (Γαλ. 156).

41) Ἐξαίρέσεις Πολ. 316, 1049.

12) Διάτ. τῆς 18 Σεπτεμβρ. 1836. Carré ζ. 91· ΑΠ 149 τοῦ 1853.

13) Πολ. 506 ἐδ. 2 συνδ. 598 ἐδ. 2. Γαλ. 155. Τὸ ἀνασταλτικὸν ἀποτέλεσμα δὲν ὑπάρχει, ἐὰν ἡ ἀπόφασις ᾖ ναι προσωρινῶς ἐκτελεστή·

εἰρηνοδικείων αἱ ἀποφάσεις ἀνακόπτονται ἐντὸς 5 ἡμερῶν¹⁴.

β) διαδικασία καὶ ἀπόφασις.

§ 230. Ἡ ἀνακοπὴ συντάσσεται κατὰ τὸν τύπον τῶν συνοπτικῶν ἀγωγῶν¹, πρέπει δὲ ἰδίως νὰ περιέχῃ τοὺς λόγους² ἐφ' ὧν στηρίζεται καὶ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ ἐκδόν³ τὴν ἀνακοπτομένην ἀπόφασιν δικαστήριον κατὰ τὴν τῶν συνοπτικῶν δικῶν διαδικασίαν. Προσηκόντως δὲ καὶ ἐγκαίρως⁴ γενομένη διττὸν φέρει ἀποτέλεσμα.

14) Πολ. 403. Γαλ. 20. Γίνεται καὶ ἐνταῦθα παρέκτασις ἐνεκὸν ἀποστάσεως (Dal. ἀρ. 315). Ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ διάδικος κατοικῇ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, παρεκτείνεται ἕως 15 ἡμέρας ἡ προθεσμία, ἐὰν ὁ ἀνακόπτων ἀποδείξῃ ἀσθένειαν ἢ ἀποδημίαν (Γαλ. 21). τότε δηλαδὴ δύναται νὰ γείνῃ ἡ ἀνακοπὴ καὶ μετὰ τὰς 5 ἡμέρας. Carré ζ. 98. Dal. ἀριθ. 349.

1) Πολ. 598. 618 § 1. Ὡς ἀντικείμενον δὲ τῆς διαφορᾶς ἐνταῦθα εἶναι ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις. ὀφείλει λοιπὸν τὸ ἐγγράφον τῆς ἀνακοπῆς νὰ περιέχῃ α') τὸ ὄνομα τῶν διζδίκων καὶ τοῦ δικαστηρίου, β') τὴν σημείωσιν τῆς ἀνακοπτομένης ἀποφάσεως, γ') τοὺς λόγους τῆς ἀνακοπῆς καὶ δ') κλήσιν πρὸς ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀκροατήριον — Ὁ ἀνακόπτων ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ προσέτι καὶ τὰ τοῦ ἄρθρ. 599. Γαλ. 463. 464.

2) Λόγοι ἀνακοπῆς εἰσὶν αἱ ἐλλείψεις καὶ τὰ παραπτώματα, ἅπερ ὁ ἀνακόπτων κατηγορεῖ τῆς ἀποφάσεως· πρέπει δὲ νὰ ᾔναι οἱ λόγοι οὗτοι σαφεῖς καὶ ὠρισμένοι, ἢ δὲ παράλειψις αὐτῶν φέρει ἀκυρότητα. Dal. ἀρ. 279 ἐπ. Carré ζ. 672. 673. ΑΠ. 49 τοῦ 42, 515 τοῦ 52. — Δύνανται δὲ καὶ διὰ μεταγενεστέρου ἐγγράφου νὰ προστεθῶσι νέοι ἀνακοπῆς λόγοι. Πολ. 237 ἐδ. 2.

3) Πολ. 507 ἐδ. 1. 598 ἐδ. 2. Dal. ἀρ. 347. Καὶ ὅταν παρεμπιπτόντως γίνηται. Pigeau I. 311.

4) Ἀνακοπὴ ἀκύρος ἢ ἀκύρως καὶ ἐκπροθέσμως ἐπιδοθεῖσα οὐδὲν φέρει ἀποτέλεσμα. ἐπομένως ἡ ἀνακοπεῖσα ἀπόφασις, ἐὰν ᾔναι ἀνέκλητος, δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ ὑπαρχούσης ἐκκρεμοῦς τῆς ἀνακοπῆς, διότι κατὰ τὸ 507 ἄρθρον ἡ προσηκόντως ἐπιδοθεῖσα ἀνακοπὴ ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως. Dal. ἀρ. 333. Carré ζ. 674.

α) τὴν ἀναστολὴν τῆς ἐκτελέσεως (οὐχὶ τὴν μηδένισιν) τῆς ἀποφάσεως ⁵.

β') νέαν τῆς ὑποθέσεως ἐξέτασιν. ὁ ἀνακόπτων ἔχει ἀκέραια πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ δύναται νὰ προτείνῃ ὅ,τι καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν τὴν ἐρήμην ἡδύνατο ⁶. ἀλλὰ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ ἀπαράδεκτοι εἰσὶ προτάσεις κατὰ

5) Ἐπρεπε νὰ ὑπάρχῃ διάταξις ῥητὴ τοῦ νόμου, ἵνα παραδεχθῇ τις ὅτι ἡ ἀνακοπὴ μὴ δ ἐ ν ῖ ζ ε ι τὴν ἀπόφασιν τὴν ἀνακοπτομένην· ἡ ἀνακοπὴ εἶναι καθ' ἑκαστὴν ἀπλοῦν μέσον ἀντιστάσεως, ἐναντιώσεως κατὰ τῆς ἀποφάσεως, ἀναχαιτίζον κατὰ τὸ 507 ἄρθρον τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς. "Ο-θεν φαίνεται μοι μόνῃ τοῦ Rauter ἡ γνώμη (σ. 274) ὀρθή, καθ' ἣν l' opposition . . . est suspensive . . . , mais elle n' est que cela ; ainsi le premier jugement reste entier jusqu' à sa rétractation par le jugement sur l' opposition· ἴδ. καὶ τὴν νομολογίαν παρὰ Dall. ἀρ. 351. Carré ζ. 661· ὁ Chauveau (αὐτ.) ἐμφράζει ἐναντίαν γνώμην· ὅρα καὶ Dal. ἀρ. 336. 350.

Ἡ προσωρινῶς ἐκτελεστὴ ἀπόφασις, μένει τοιαύτη καὶ μετὰ τὴν ἀνακοπὴν ; Οἱ Γάλλοι ἐνεκα τοῦ 155 ἄρθρου τῆς δικονομίας αὐτῶν ἀποκρίνονται καταφατικῶς· ἀλλ' ἡμεῖς πρέπει νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα ἀρνητικῶς· διότι ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις κατὰ τὸ ἄρθρον 186 Πολ. ἐνεργεῖ κατὰ τοῦ ἀνασταλτικοῦ ἀποτελέσματος τῆς π ρ ο θ ε σ μ ί α ς πρὸς ἀνακοπὴν, οὐχὶ καὶ τοῦ τῆς ἀνακοπῆς αὐτῆς. Οὕτως ἀποφαίνονται καὶ οἱ Γάλλοι ὡς πρὸς τὰ εἰρη-νοδικοῖα καὶ ἐμποροδικοῖα, ὅπου δὲν ἰσχύει τὸ ῥηθὲν 155 ἄρθρον. Carré ζ. 1549bis ζ. 78. Bourbeau ΣΤ'. 381. Thomine ἀρ. 481. Cadrès code de procéd. commerciale σ. 407. Σύμφωνα ἐδίκασε καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπόφ. 7590)· ἀλλ' ὁ ἄρειος Πάρος ἀνῆρσε τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ (ἀπ. 75 τοῦ 52). Εὐρετ. ΙΓ'. 270. Ἀλλ' ἐν τῷ τοῦ 733 ἄρθρου «μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς τυχὸν γενησομένης ἀνακοπῆς ἢ ἐφέσεως» ἐσή-μαινε «γενομένης ἢ γενησομένης» πρὸς τί τὸ ἄρθρον 735 λέγει ἡ ἔφεσις οὐδέποτε εἶναι ἀνασταλτικὴ ;

6) Διὰ τὸν ἀνακόπτοντα ἡ συνεδρίασις αὕτη εἶναι ἡ πρώτη, ἐπομένως δύναται νὰ πράξῃ ὅ,τι κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν συγχωρεῖται τῷ διαδίκῳ (ὅρα ἀνωτέρω § 112)· ἄρα καὶ ὅτι κακῶς ἐξετιμῆθησαν αἱ ἀποδεί-ξεις. ΑΠ 21 κοῦ 50.

τὴν πρώτην συζήτησιν παραλειφθεῖσαι ⁷ ἢ διὰ τῆς ἀποφάσεως ἀπορρίφθεῖσαι ⁸.

Τὸ δικαστήριον ἐξετάζει πρότερον τὸ παραδεκτὸν τῆς ἀνακοπῆς καὶ ἀκολούθως τοὺς λόγους αὐτῆς· ἀλλ' ἀποφαινεται περὶ ἀμφοτέρων διὰ μιᾶς ἀποφάσεως ⁹, καὶ ἡ ἀπορρίπτει τὴν ἀνακοπὴν ἢ ἀνατρέπει τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν ¹⁰.

Β') ΕΦΕΣΙΣ α).

α) γερικά.

§ 231. Ἐφεσις καλεῖται τὸ ἐνδίκον μέσον δι' οὗ φέρεται εἰς δικαστήριον ἀνώτερον ἢ ἐκ νέου ἀνάκρισις καὶ διάγνωσις διαφορᾶς ἐκδεδικασμένης ἤδη καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν δικονομικὴν ἀκρίβειαν ὑπὸ δικαστοῦ ὑποδεεστέρου ¹.

7) Π. γ. περὶ πρωτοπικῆς κρατήσεως ἢ προσωρινῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως· τοιαῦται προτάσεις εἰσὶν ἀπαράδεκτοι, ὡς μὴ ἐποτελοῦσαι κατὰ τὸ 507 ἄρθρον νέαν τῆς ὑποθέσεως ἀλλὰ νέας ὑποθέσεως συζήτησιν. Ἐναντίαν νομολογίαν ἴδ. παρὰ Dal. ἀρ. 347.—Ὁμοίως ὁ κατ' ἀντιμωλίαν δικασθεὶς ἐναγόμενος δὲν δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ τὴν ἐπ' ἀνακοπῇ συζήτησιν ἐνστάσεις, ἀ. παρέλειψεν ἐν τῇ πρώτῃ συζητήσει. Dal. ἀρ. 348. ὅρ. ἀνωτ. § 115 σημ. 10.

8) Ῥουσόπ. σ. 5. ΑΠ. 91, 198 τοῦ 50. contra Chauveau Carré ζ. 620 bis. Ὁ κατ' ἀντιμωλίαν δικασθεὶς ὀφείλει νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ ἐνδίκον τῆς ἐφέσεως μέσον. Carré ζήτ. 6 35 bis. Dalloz ἀρ. 203. Thomine ἀρ. 171.

9) Arg Πολ. 778. 829. Rauter ἀρ. 247.

10) Πλὴν τῶν δικαστικῶν δαπανημάτων. Berriat σ. 281 σημ. 28.

α) Linde Rechtsmittel I. 75. ἐπ. Bayer σ. 4009. Schmid Γ'. 363. Seuffert Δ', I.—Talandier Traité de l'appel. Paris 1819. Rivoire Traité de l'appel Paris 1844. Freminville Traité de l'organisation et de la compétence des cours d'appel. Paris 1848. Dal. Appel.—Ῥουσόπ, περὶ ἐνδίκων μέσων. Εὐρετήρ. Ζ'. 280.

1) Ἰδ. τὸ σχολ. ὑπὸ τὸν νόμ. 159 Βασ. (9. 4). «ἑκκλητος ἐστὶν αἰτία-

ὅθεν μόνον ἡ ἔφεσις ἀνοίγει δεύτερον δικαιοδοσίας βαθμόν, οὕσα διατοῦτο τὸ εὐρύτερον καὶ σπουδαιότερον τῶν λοιπῶν ἐνδίκων μέσων². Ὁ τὴν ἔφεσιν εἰσάγων λέγεται ἐκκαλῶν, ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, ἐφεσίβλητος.

Τὸ τῆς ἐφέσεως ἐνδίκων μέσον εὐρίσκεται καὶ ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ ἀνεγνωρισμένον³, ἀλλὰ περισσότερον ἀνεπτύχθη παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις. Ἡ *appellatio*, ἐπάγουσα ἐν ἀρχῇ παρέμβασιν ἀπλῶς ἄρχοντος τινὸς ἴσου ἢ ἀνωτέρου, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως μόνον διεκώλυεν, ἡγουν ἦτο βοήθημα ἀκυρωτικόν, τῷ ἐναγομένῳ κυρίως χρήσιμον· κατόπιν ὁμως, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ἔλαβε δύναμιν καὶ ιδιότητας δευτέρου δικαιοδοσίας βαθμοῦ διὰ τὴν ἐπὶ τὸν αὐτοκράτορα σῶρευσιν πάσης ἐξουσίας⁴.

σις καὶ μέμψις ἀποφάσεως· ἄλλως ἐκκλητος ἐστὶν ἀπὸ δικαστηρίου οἷου· δῆποτε ἐφ' ἕτερον μεῖζον δικαστήριον ἀγωγή». Ulpian. de edendo τίτλ. de appel. Appellare nihil aliud est, quam iudicis sententiam iniquam ostendere. Νόμ. 1. Βασ. αὐτ. Ν. 17 II. (4. 4).

2) Ἡ ἀνακοπὴ τοῦ ἐρήμην δικασθέντος χρησιμεύει πρὸς συμπλήρωσιν τῆς διὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ ἀτελοῦς ἀνακρίσεως τῆς διαφορᾶς, ἐπομένως οὐδόλως ἐπάγεται νέαν αὐτῆς ἀνάκρισιν καὶ διάγνωσιν· ἡ δὲ ἀναψηλάφησις καὶ αἵτησις ἀνακρίσεως συγχωροῦνται διὰ τὸ ὅτι μόνον λόγους καὶ κατὰ τελεσιδίκων ἀποφάσεων. Dal. ἀρ. 1466.

3) Ἰδ. Ἀρποκρατ. λ. ἔφεσις. « ἔφεσις ἡ ἐξ ἑτέρου δικαστηρίου εἰς ἕτερον μεταγωγή· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐκκλητος καλεῖται· Δημοσθένους λόγος ἐστὶν ἐπιγραφόμενος ἔφεσις πρὸς Εὐβουλίδην· ἐν δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ πολλάκις ἐστὶν ἡ ἔρεσις καὶ τὸ ἐφεῖναι ῥῆμα». Εὐχρηστοὶ ὅροι ἐνταῦθα ἀνήκοντες, ἦσαν τὸ ἐφεῖναι, ἐκκαλεῖσθαι· ἢ ἐκκαλεῖν εἰς ἕτερον (ἐφ' ἕτερον) δικαστήριον, ἀλλὰ καὶ καταφέρειν ἐφ' ἕτερον δικαστήριον. Πολυδεύκ. Η', 62. Στοιβ. Α'. 252. πρεσβύτες δικαζομένη ἐπὶ Φιλίππου, ὡς ἑώρα νυστάζοντα, ἔπειτα μέλλοντα ἀπορρίνεσθαι, ἐδεῖτο συγχωρῆσαι αὐτῇ ἐφεῖναι· ὁ δὲ ἐπὶ τίνα; εἶπεν. Ἐπὶ Φιλίππον, ἀπεκρίνατο, ἐγρηγορότα.

4) Σχόλιν. Συστ. ΣΤ', 485. Keller der röm. Civilpr. σ. 350. — Περιβ.

Τὸ πρὸς ἔφεσιν δικαίωμα ἄρχεται ἅμα δημοσιευθῇ ἡ ἀπόφασις ⁵.

β') περὶ τῶν διαδίκων.

§ 232. Ἐκκαλῶν. πᾶς διάδικος (ἐνάγων, ἐναγόμενος, παρεμβαίνων, εἰσαγγελεὺς) δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν ¹. προσέτι ὁ πληρεξούσιος ² ἢ ἀντιπρόσωπος ³

τῆς ἱστορίας τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου ἐν τῇ ἐσπερίᾳ Εὐρώπῃ ἐπιθ. Boncenne I. 408. 438. Τὸ ἐκκαλεῖν ἐλέγετο παρ' αὐτοῖς blasphemare iudicium, blasmer de faux jugement, das Urtheil schelten.

5) Πολ. 757 ἐδ. 2. Ἀλλὰ τὰς ἐρήμην ἐκδεδομένας ἀποφάσεις δὲν δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ ὁ ἐρήμην δικασθεὶς πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας ἐκτὸς ἂν ᾖ ἢναι προσωρ. ἐκτελεσταὶ (Πολ. 752 § 1). Ὁ ἀντίδικος ὅμως τοῦ ἐρήμην δικασθέντος ὡς καὶ ὁ ἐρήμην δικασθεὶς ἀνακόπτων δὲν ὑπάγεται εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦτον. Πρβ. Dal. Appel ἀρ. 247—263.

1—3) Πολ. 740, 743. νόμ. 35 Βασ. αὐτ. Μόνος ἐκκαλεῖται ὅστις διαφέρει. Carré ζ. 1581 bis.—Ἐὰν ᾖναι πολλοὶ διάδικοι δύναται ἢ πάντες ἢ τινὲς μόνον νὰ ἐκκαλέσωσιν. Ν. 3. Βασ. (9. 1)... εἰ δὲ τούναντίον ἐκ πολλῶν ἡττηθέντων τινῶν τὰ ὀνόματα τῇ ἐκκλησίᾳ ἐγγραφῇ, αὐτοὶ μόνοι οὐ μὴν καὶ οἱ ἄλλοι δοκοῦσιν ἐκκαλέσθαι.

Ὡς πρὸς τοὺς παρεμβαίνοντας πρέπει νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἐὰν παρεμβῶσιν (εἴτε ἐκουσίως εἴτε πρσσεπικληθέντες) πρὸς ἀποστήριξιν ἀπλῶς τινὸς τῶν διαδίκων, τότε μόνον ἔχουσι δικαίωμα αὐθυπάρχτου ἐφέσεως, ὅταν ἀνάλῃωσιν αὐτοὶ τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα, ἄλλως οὐδόλως ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως βλαπτόμενοι, οὐδὲ δικαίωμα αὐτοτελοῦς ἐφέσεως ἔχουσιν, ἀλλὰ μόνον παρεμβάσεως. καταδικασθέντες ὅμως εἰς ἀποζημίωσιν δύναται νὰ ἐκκαλέσωσι τὸ κεφάλαιον τοῦτο. Εὐρετήρ. σ. 361 § 108. Οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς διαφωνοῦσιν ἐν μέρει. Πρβ. Dal. ἀρ. 567 ἐπ. Carré ζ. 1581 quat § I. Talandier ἀρ. 49 καὶ Seufferts Blätter IB'. 96, τοῦ ἰδίου Comment. Δ'. 6 σημ. 3.

Ἡ δοθεῖσα διὰ τὴν πρωτόδικον δίκην πληρεξουσιότης παρέχει καὶ τὸ τῆς ἐφέσεως δικαίωμα. Ἰδ. ἄνωτ. § 59 σημ. 10 καὶ περὶ τοῦ γαλι. δικαίου Dal. ἀρ. 535.

τοῦ διαδίκου καὶ οἱ διάδοχοι, γενικοὶ ⁴ ἢ εἰδικοὶ ⁵, τῶν δικακωμάτων αὐτοῦ.

Οἱ ὁμόδικοι δὲ τῶν ἐκκαλεσάντων διαδίκων δύνανται νὰ παρεμβῶσιν ἐν τῇ ἐκκλήτῳ δίκῃ πρὸς ὑποστήριξιν ἀπλῶς τῶν ἐκκληθέντων κεφαλαίων, καὶ τοῦτο ἂν καταδικάσθῃσαν δι' ὃν λόγον καὶ οἱ ἐκκαλέσαντες ⁶.

Ἐφεσίβλητος⁷. τὴν ἔφessin αὐτοῦ δικαιοῦται ὁ ἐκκαλῶν ν' ἀπευθύνῃ εἴτε κατὰ πάντων τῶν ἐν τῇ πρωτοδίκῳ δίκῃ

Τοιοῦτοι ἀντιπρόσωποι νόμιμοι εἰσὶ π. γ. οἱ ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν νομικῶν προσώπων (δήμαρχοι, ὑπουργοὶ τῶν Οἰκονομικῶν), οἱ σύνδικοι τῶν πτωχεύσεων (Dal. ἀρ. 478—519). ἀλλ' ὁ ἀπηγορευμένος δύνανται νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπαγορεύσαν αὐτὸν ἀπόφασιν (Πολ. 667. Carré ὑπὸ τὸ 895 ἄρθρ. Berriat σ. 293 σημ. 37), ὡς καὶ ὁ πτωχεύσας τὴν κηρύξασαν αὐτὸν πτωχόν. Dal. ἀρ. 503.

4) Π. γ. οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀποθανόντος διαδίκου, ἢ τὸν πτωχεύσαντα διαδεξαμένη ἐμὰς τῶν δανειστῶν. Dal. ἀρ. 538.

5) Ἐκεῖνοι δηλ. εἰς οὓς μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως μετεβίβασεν ὁ διάδικος δικαιώματα ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου πράγματος. Talandier ἀρ. 12 Dal. ἀρ. 543. 552 — οἱ δανεισταὶ τοῦ διαδίκου; Talan. ἀρ. 22. 23. Dal. ἀρ. 555—Οἱ συνέταιροι; Dal. ἀρ. 562.

6) Πολ. 742. Νόμ. 40 Βασ. (9. 4). « Ἐὰν πολλοὶ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας διηρμένως καταδικασθῶσι, πολλῶν ἐκκλήτων χρῆζουσιν... εἰ δὲ λογισμοὶ κατὰ πολλῶν ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας προσαχθῶσι καὶ καταδικασθῶσιν, ἀρκεῖ αὐτοῖς μία ἐκκλητος. Langenn — Kori Γ'. 206.— Οἱ Γάλλοι μὴ ἔχοντες τὴν διάταξιν τοῦ 742 ἄρθρου δέχονται τὰ παρ' ἡμῶν ἰσχύοντα ἐπὶ ἀδικιρέτων μόνον καὶ ἀλληλεγγύων σχέσεων. Dal. ἀρ. 582 ἐπ. Rodière de la solidarité ἀρ. 488. Talandier σ. 272. Carré ζ. 1565. Talandier Les causes indivisibles σ. 1 ἐπ.

Ἐὰν ἐκ δύο ὁμοδίκων ἐρήμην καταδικασθέντων ὁ εἷς ἀνακόψῃ καὶ καταδικασθῇ· πάλιν ἐκκαλέσῃ ἀμφοτέρους τῆς ἀποφάσεως, δὲν δύνανται νὰ παρεμβῇ κατ' ἔφessin ὁ ἕτερος ὁμόδικος ὁ μὴ ἀνακόψας, διότι οὔτε ἡ ἀπόφασις οὔτε ὁ λόγος τῆς καταδίκης εἶναι ὁ αὐτός. ἐναντία ἐδίκασε παλαιά τις τοῦ ἀρείου Πάγου ἀπόφασις 184 τοῦ 1838.

7) Πολ. 744. Dal. ἀρ. 601 ἐπ. Carré ζ. 1581 ter.

ἀντιδίκων εἴτε κατὰ τινων μόνον ἐξ αὐτῶν⁸. ἀλλ' ἔστιν ὅτε, ἵνα ἔχη ἀποτέλεσμα τι ἡ ἔφεσις, ὀφείλει ν' ἀπευθυνθῇ ἀναγκαίως κατὰ πάντων τῶν ἀντιδίκων τοῦ ἐκκαλοῦντος· ὅπερ ὑπάρχει ἐπὶ τῶν διεκδικήσεων τῶν κατεσχημένων πραγμάτων⁹, τῶν ἀλληλεγγύων ἐνίοτε ἐνοχῶν καὶ τῶν ἀδιαιρέτων δικαίων ¹⁰.

8) Ἐὰν ἐπιθυμῇ τὴν διόρθωσιν τῆς ἀποφάσεως κατὰ πάντων τῶν ἀντιδίκων αὐτοῦ ὀφείλει ὁ ἐκκαλῶν νὰ συμπαραλάβῃ πάντας τούτους ἐν τῇ ἐφέσει. ἄλλως ἡ ἀπόφασις γίνεται τελεσίδικος ὡς πρὸς τοὺς μὴ συμπαραληφθέντας. ΑΠ 200 τοῦ 59—Ἵπάρχουσι περιπτώσεις, ὅτε ἔφεσις ἐμπρόθεσμος καθ' ἐνὸς ὠφελεῖ τὸν ἐκκαλοῦντα καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν ἀντιδίκων, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ κατ' αὐτῶν τὴν ἀπόφασιν καὶ μετὰ τὴν προθεσμίαν; Ὁ νόμος ἡμῶν σιωπᾷ. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον (Ν. 3 § 1 Π. αὐτ. Νόμ. 3. Βασ. αὐτ.) οὐδὲν βλάπτει τὸ μὴ ἐξειπεῖν τὸ ὄνομα τοῦ ἀντιδίκου (ἐφεσιβλήτου)· εἰ δὲ πολλῶν τὴν αὐτὴν εἰπόντων δίκην, τινῶν μνημονεύσει ὁ ἐκκαλεσάμενος, κατὰ πάντων ἐκκαλεῖσθαι δοκεῖ. Ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἰσχύει βεβαίως πλέον παρ' ἡμῖν. ἡ σημείωσις τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐφεσιβλήτου εἶναι κατὰ τὴν δικονομίαν οὐσιῶδες τῆς ἐφέσεως προσόν· ὅσοι δὲν ἀναφέρονται ἐν αὐτῇ, κατ' αὐτῶν ἡ ἀπόφασις λογίζεται ὡς μὴ ἐκκληθεῖσα. Ἐξαίρεσις δύναται κατὰ γενικὰς ἀρχὰς νὰ ὑποστηρίχθῃ μόνον ὅπου ἡ ἔφεσις οὐδόλως ὠφελεῖ τὸν ἐκκαλοῦντα, ἐὰν μὴ θεωρηθῇ ἰσχύουσα καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν ἀντιδίκων αὐτοῦ, τῶν μὴ συμπαραληφθέντων ἐν τῇ ἐφετηρίῳ». π. χ. τὸ πρωτοδικεῖον ἀναγνωρίζει δουλείαν πραγματικὴν εἰς τὸν Α καὶ Β κατὰ τοῦ Γ. οὗτος ἐκκαλεῖ τὴν ἀπόφασιν ἐμπροθέσμως κατὰ τοῦ Α μόνον. Περὶ τῶν Γάλλων Dal. ἀρ. 621 ἐπ. Rodière σ. 392 ἀρ. 489.—Ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου, ἡ ἔφεσις ἀπευθύνεται κατὰ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ. Dal. ἀρ. 616. 618. 619 κατωτ § 237 σημ. 4

9) Carré ζ. 2462ter. Dal. ἀρ. 642. ΑΠ 138 τοῦ 48. 259 τοῦ 1854. Εὐρετ. Ζ'. 441.

10) Ἐπὶ τινῶν ἀλληλεγγύων ἐνοχῶν ἢ ἀδιαιρέτων δικαίων ἡ ἔφεσις δὲν ἔχει ἀποτέλεσμα, ἐὰν μὴ γείνη κατὰ πάντων τῶν ἀντιδίκων τοῦ ἐκκαλοῦντος, κρίνεται κατὰ τὸν ἐν τῇ προηγουμένῃ 8 σημειώσει τεθέντα κανόνα. Τὰ σπουδαιότερα τῶν ἐνταῦθα ἀνηκόντων θεμάτων εἰσὶ ταῦτα· δύο ἀλληλέγγυοι θανέονται ἐνάγουσι τὸν κοινὸν ὀφειλέτην καὶ νικῶσιν, ἢ δύο ἀλληλέγγυοι ὁ-

Ἀλλὰ καὶ τρίτους, μὴ ὄντας μὲν ἀντιδίκους αὐτοῦ, ἔχοντας ὅμως δικαίωμα τριτανακοπῆς, δύναται νὰ συμπα-
ραλάβῃ ἐν τῇ ἐφέσει ὁ ἐκκαλῶν ¹¹.

Παρεμβαίνοντες. τρίτοι, μὴ ὄντες διάδικοι κατὰ τὴν
πρωτόδικον δίκην, δικαίωμα παρεμβάσεως ἔχουσι μόνον,
εἴτε κυρίας εἴτε προσθέτου, οὐχὶ καὶ ἀνεξαρτήτου ἐφέ-
σεως ¹². Προσεπίκλησις δὲ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ προσεπι-

φειλέται ἐνάγονται ὑπὸ τοῦ κοινοῦ δανειστοῦ καὶ ἀπολύονται· ἡ ἔφεσις κα-
θ' ἐνὸς μόνου δανειστοῦ ἐν τῷ α' παραδείγματι ἔχει ἀποτέλεσμα, διότι ἡ
ἀπολύουσα τὸν ἐκκαλοῦντα ἀπόφασις τοῦ ἐφετείου ἀποτελεῖ δεδικασμένον καὶ
ὑπερισχέει τῆς τοῦ πρωτοδικείου καταδικαστικῆς. αἰγ. νόμ. 42 § 3 Π. (12.
2), ἀλλ' ἡ ἔφεσις καθ' ἐνὸς τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν ἐν τῷ β' παρα-
δείγματι ἐστὶν ἀνευ ἀποτελέσματος, διότι ἡ καταδικαστικὴ τοῦ ἐφετείου ἀ-
πόφασις ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ἀπολυτικὴν τοῦ πρωτοδικείου· Περὶ τῶν Γάλλων
ὄρα Dal. ἀρ. 621 ἐπ. Rodière de la Solidar. ἀρ. 414.

Ἐπὶ τῶν ἀδιαιρέτων δικαίων, οἷον τῶν πραγματικῶν δουλειῶν, ἡ ἔφεσις
καθ' ἐνὸς μόνου ἀντιδίκου οὐδέποτε ὠφελεῖ τὸν ἐκκαλοῦντα. Ὅρα ἀνω-
τέρω § 91 σημ. 10, ε'.

11) Οἱ τρίτοι οὗτοι δὲν δύνανται νὰ ἰσχυρισθῶσιν ὅτι στεροῦνται τοῦ πρῶ-
του βχθμοῦ· διότι δύνανται νὰ μὴ λάθωσι μέρος εἰς τὴν δίκην καὶ ἄλλη ζη-
μία δὲν προτρίνεται αὐτοῖς εἰμὴ ὅτι δὲν ἔχουσι δικαίωμα ἀνακοπῆς τρίτου
κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐφετείου. Πολ. 232 § 2. ἀνωτέρω §. 56 σημ. 7.
Carré ζ. 1682. Taland. ἀρ. 290. Dal. Intervention ἀρ. 147.

12) Πολ. 744. Καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον δέχεται τὸν κανόνα τοῦτον· διότι καὶ
κατ' αὐτὸ (νόμ. 5. πρ. Π. h. t.) a sententia inter alios dicta appellari
non potest· ἀλλὰ κυροῖ καὶ τινὰ ἐξαιρέσεις, νόμ. 4. 5. Βασ. (9. 1). π. χ.
ὁ ἀγοραστὴς καὶ ὁ κληροδόχος δύνανται νὰ ἐκκαλέσωσι τὴν κατὰ τοῦ πω-
λητοῦ ἢ τοῦ ἐκ διαθήκης κληρονόμου ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν. Καθ' ἡμᾶς τοῦτο
δὲν συγχωρεῖται· διὸ φαίνονται μοι ἀμφίβολα ὅσα ἀνωτέρω (§ 91 σημ. 11,
γ') περὶ τοῦ δεδικασμένου εἰρηνται·— Τὸ ἀρθρ. 466 τῆς γαλ. δικονομίας
περιέχει μᾶλλον περιοριστικὰς διατάξεις τῶν τῆς ἡμετέρας ὡς πρὸς τὴν
κατ' ἔφεσιν παρέμβασιν· διότι κατ' αὐτὸ μόνον ὁ ἔχων δικαίωμα τριτανα-
κοπῆς δύναται νὰ παρεμβῇ. Dal. jnterv. ἀρ. 63 ἐπ.

Οἱ οὐνήμενοι νὰ παρεμβῶσιν ἐφεσίμως ὀφείλουσι νὰ πράξωσι τοῦτο δι' ἑ-

καλοῦντος ἀπαράδεκτος ἐστὶ κατ' ἔφεσιν, ὡς ἀφαιροῦσα τὸν πρῶτον τῆς δικαιοδοσίας βαθμὸν ¹³.

γ') περὶ τῶν ἐφεσίμων ἀποφάσεων.

§ 233. Τὸ ἐφεσίμον τῶν ἀποφάσεων προσδιορίζεται ἐκ τῶν δύο τούτων, ἥτοι τοῦ εἴδους τῆς ἀποφάσεως καὶ τοῦ μεγέθους τῆς διαφορᾶς.

Πρῶτον. παντὸς δικαστηρίου, κατὰ πρῶτον δικάζοντος βαθμὸν αἱ ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν ¹, μάλιστα δὲ καὶ ἄκυροι ἐὰν ᾧσι ². περιορισμὸς δέ τις, διὰ τὸ εὐκόλον

φέσεως κατὰ τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως καὶ κοινοποιήσωσιν αὐτήν, ὡς καὶ ὁ κύριος διάδικος, εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα. Ἡ γαλ. δικονομία δὲν ἀπαιτεῖ τοῦτο. Carré ζ. 1680.

13) Πρ6. Carré ζ. 1677 sex. ζ. 771 bis § 2. ζ. 773 bis. Boncenne Γ'. 405.

4) Εἰς ἔφεσιν ὑπόκεινται τῶν εἰρηνοδικείων, πρωτοδικείων, ἐμποροδικείων αἱ ἀποφάσεις, ὁμοίως καὶ αἱ τῶν ἐιαιτητῶν· ἐνίοτε δὲ καὶ αἱ τῶν ἐφετείων καὶ τοῦ ἀρείου Πάγου (Πολ. 515. 530. 749, 116. 59. 737. 739). Τῶν ἐν πολυμελέσι δικαστηρίοις κατὰ μόνας δικαζόντων αἱ ἀποφάσεις δὲν ὑπόκεινται εἰς δεῦτερον δικαιοδοσίας βαθμὸν. τοιαῦται εἰσὶν αἱ τῶν προέδρων καὶ τῶν ἐπιτετραμμένων τὰς ἀποδείξεις δικαστῶν. Περὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν προέδρων λέγει τοῦτο ῥητῶς ὁ νόμος (Πολ. 638· ἀνωτέρ. § 215 σημ. 11), ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν εἰσηγητῶν τὸ αὐτὸ συνάγεται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀρθρ. 515 καὶ 737. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἐπιθ. Dal. Appel. ἀρ. 366 ἐπ.

Αἱ ἀπλαῖ πράξεις τῶν δικαστηρίων, αἱ μὴ φέρουσι τὰ χαρακτηριστικὰ ἀποφάσεως, οὐδέποτε ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν. Dal. ἀρ. 423. 434—133. Poncelet ἀρ. 289. Π. γ. ὁ προσδιορισμὸς τῶν δικασίμων ἡμερῶν, τῶν τοῦ ἀκροατηρίου κλητῆρων κ. λ.

Αἱ κατ' ἐρήμην ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις Δὲν δύνανται, ἐὰν δὲν ᾖναι προσωρ. ἐκτελεσταὶ (ἄλλως οἱ Γάλλοι. Dal. Appel ἀρ. 1079 νὰ ἐκκληθῶσι πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας. Ὅρ. κατωτ. § 235 σημ. 12.

2) Πολ. 748. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον αἱ ἄκυροι ἀποφάσεις δὲν ἐλάμβανον ἰσχὺν δεδικασμένου πράγματος, ἀλλ' ἠδύναντο πάντοτε νὰ προσβληθῶσι

τῆς καταχρήσεως, ὑπάρχει περὶ τὰς μὴ ὀριστικὰς ἀποφάσεις³. διότι ἐξ αὐτῶν μόνον αἱ ἀποδείξεις διατάττουσαι δύ-

καὶ τὸ δι' αὐτῶν δικασθὲν εἰς νέαν νὰ ὑποβληθῇ ἐξέτασιν. νόμ. 19 Βασ. (9, 1), N. 19 Π. (19. 1).

Ἐὰν προφανῶς ἡ ἐκπεφωνημένη ψῆφος παράνομός ἐστιν, οὐκ ἰσχύει καὶ ἄνωθεν χωρὶς ἐκκλήτου λέγεται ἡ δίκη. καὶ ὁ καταδικασθεὶς ἐκκαλεσάμενος ἐξεβλήθη διὰ παραγραφῆς. N. 2. K. (7. 64).

Πρὸ Goldschmid Abbandl. σ. 141. Bayer σ. 1082. Παρ' ἡμῖν δὲν ἰσχύει ἡ ἀρχὴ αὕτη. καὶ αἱ ἄκυροι ἀποφάσεις ἔχουσιν ὑπαρξιν καὶ δεδικασμένον ἀποτελοῦσιν. ὥστε πρὸς ἀποτροπὴν τῆς τελεσιδικίας ὀφείλει ὁ διάδικος, ὁ ἀδικούμενος, νὰ προσβάλῃ αὐτὰς διὰ τῶν ἐνδίκων μέσων, τῆς ἐφέσεως, ἐὰν ὣσιν ἐφέσιμοι, τῆς ἀναψηλαφήσεως καὶ ἀναιρέσεως, ἐὰν ὣσιν ἀνέκκλητοι. μόνον αἱ τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου ἐστερημέναι ἀποφάσεις εἰσὶν ἐντελῶς ἀνίσχυροι καὶ δύνανται πάντοτε καὶ ἐνώπιον παντὸς δικαστηρίου νὰ προσβληθῶσιν (Πολ. 759 § 2). Ἀλλὰ ποῖα ἐλαττώματα πρέπει νὰ φέρῃ ἀπόφασίς τις, ἵνα θεωρηθῇ ὡς στερουμένη τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου; Ὁ νόμος ἀναφέρει δύο μόνον θέματα ὀνομαστί, α) ἐὰν ἐδίκασεν ἄνθρωπος μὴ ἔχων δικαιοδοσίαν, ἢ β) ὁ διαιτητὴς μετὰ παρέλευσιν τοῦ δοθέντος αὐτῷ χρόνου· ἀλλ' ἀμφοτέρω μίαν ἔλλειψιν ἀποτελοῦσιν, τὴν τῆς δικαιοδοσίας (*de-fectus jurisdictionis*). ἐκτὸς ὅμως αὐτῆς δύναται νὰ παραδεχθῇ ὁ δικαστής (εἰς τὸ τέλος τοῦ § 2 τοῦ 759 ἄρθρου παρελείφθη ἐν τῇ ἐλληνικῇ μεταφράσει τὸ «κ. λ. π.» τοῦ γερμανικοῦ κειμένου) καὶ ἄλλας ἐλλείψεις καθιστώσας τὴν ἀπόφασιν ἐντελῶς ἀνίσχυρον. προτιμότερον βεβαίως ἦτο, ἂν ὥριζεν αὐτὰς ὁ νόμος. Φρονῶ δὲ ὅτι ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων ὑπογραφῶν ἐν τῇ ἀποφάσει ἢ τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου δημοσιεύσεως αὐτῆς (ΑΠ. 139 τοῦ 58) δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τοιαύτη, ἔτι ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀναγκαίου ἀριθμοῦ τῶν δικαστῶν (π. χ. ἐν τῷ προτοδικεῖῳ συνεδριάζουσι δύο πρωτοδίκαὶ ἀντὶ τριῶν). ἀλλὰ καὶ ἡ ὅλως ἀόριστος ἢ ἀδύνατόν τι διατάττουσα ἀπόφασις ἀνεπίδεκτός ἐστιν τελεσιδικίας· νόμ. 69. 46. Βασ. (9. 1). N. 3 Π. (49. 8). N. 3 K. (7. 45). ἀνωτέρ. § 89 σημ. 7. 8. Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου ἴδ. Bayer σ. 1083, περὶ τοῦ γαλλικοῦ Dal. ἀρ. 145 - 149. Berriat σ. 177 σημ. 29. Carré ζ. 1562 Ρουσοπ. 86.

3) Πρὸ τῆς ὀριστικῆς λύσεως τῆς διαφορᾶς ἐκδίδουσι συνήθως τὰ δικαστήρια διὰφόρους τὴν λύσιν ταύτην παρασκευαζούσας ἢ εὐκολυνούσας ἀποφάσεις· ἡ ἐκκλήσις τῶν τοιούτων ἀποφάσεων πρὸ τῆς ὀριστικῆς εὐκόλως

νάνται χωριστὰ καὶ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως νὰ ἐκκληθῶσιν⁴.

Δεύτερον. αἱ ἀνεκκλητῶς ἀπαγγελθεῖσαι ἢ τελεσίδικοι

δύναται νὰ ἐξοκείλῃ εἰς κατάχρησιν, διὰ τοῦτο αἱ νομοθεσίαι ὀλίγον εὐνοοῦσιν αὐτὴν ἢ ῥωμαϊκὴ δὲ σχεδὸν ἀπηγόρευσεν ὅλως

N. 30 K. (7. 62).

Χρὴ μετὰ πᾶσαν τὴν δίκην τότε τὴν ἐκκλητον ἐπιδοθῆναι (οὐδὲ γὰρ βλάπτεται τις, ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ ἐγένετο διαλαλιὰ ἀπαρνούμενη αὐτῷ δίκαιον ἀρμόζον αὐτῷ, τοῦτέστιν ἡ μαρτύρων παραγωγὴ, ἡ ἀνάγνωσιν συμβολαίου δύναται γὰρ ἐν τῇ ἐκκλητῷ πάντα γυμνάσαι), ἵνα μὴ κατὰ τῆς μέσης διαλαλιᾶς ἐπιδιδομένης ἐκκλητου μῆκος διδῶται ταῖς ὑπερθέσει, πολλάκις ἐν τῇ αὐτῇ ὑποθέσει ἐπιδιδομένης ἐκκλητου καὶ ἐξεταζομένης, πάλιν ἄλλου κεφαλαίου γυμναζομένου, καὶ πάλιν καὶ κατ' αὐτοῦ παρερχομένης ἐκκλητου. Ἰδ. ἐξαιρέσεις τινὰς ἐν νόμ. 2 Π. (49. 5), N. 39 πρ. Π. (4, 4). N. 16 K. (3. 1), N. 16 K. (7. 45(, N. 30 K. 7. 62).

Τὸ κανονικὸν δίκαιον τῶν Δυτικῶν ὀλιγώτερον μὲν ἐδείχθη αὐστηρόν, ἀλλὰ δυσεφάρμοστα ἐνομοθέτησε, διότι συγχωρεῖ *appellations a sententia definitiva* vel a *definitivae vim habente*, et cuius gravamen per *appellationem a definitiva reparari nequeat*. διότι τὸ δεύτερον εἶδος τῶν ἀποφάσεων εὐσεύρετόν ἐστίν. Bayer σ. 1013. Semid. Γ'. 486. τὸ αὐτὸ σχεδὸν ἐλάττωμα φέρει καὶ ἡ γαλλικὴ δικονομία, συγχωροῦσα ἔφεσιν πρὸ τῆς ὀριστικῆς ἐκείνων τῶν μὴ ὀριστικῶν ἀποφάσεων, δι' ὧν τὸ δικαστήριον διατάττει, *avant dire droit, une preuve, une vérification ou une instruction qui préjuge le fond*. Πρβ. Carré ζ 1617· 1618—1621 ter, ἰδίως ζ. 1616.

4) Πολ 181 515. 749. Ὡστε ἡ ἡμετέρα δικονομία εἶναι ἀκριβεστέρα κατὰ τοῦτο τῆς γαλλικῆς. πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰς ἀποδείξεις τῆς οὐσίης ἢ ἀναιρετικῶν ἐνστάσεων διαταττούσας ἀποφάσεις ἐννοεῖ ὁ νόμος, καὶ ὅτι αἱ κατὰ μέρος ὀριστικαὶ ἀποφάσεις κατὰ μέρος καὶ εἰς ἐκκλησίαν ὑπόκεινται.— Ἐκκαλουμένης τῆς περὶ ἀποδείξεως δύναται καὶ αἱ προπαρασκευαστικαὶ νὰ ἐκκληθῶσιν; Κατὰ τὸν Chauveau (ζ. 1627 quat.) δύναται. ἡ γνώμη αὕτη ἐναντιοῦται εἰς τὸ γράμμα τοῦ νόμου (Val. Appel. ἀρ. 1118) καὶ δύναται νομίζω νὰ ὑποστηριχθῇ τότε μόνον, ὅταν ἡ λύσις τοῦ διὰ τῆς προπαρασκευαστικῆς ἀποφάσεως ἀποφασισθέντος ζητή-

γενόμεναι⁵ ἀποφάσεις ἀνεπίδεκτοι εἰσὶν ἐφέσεως. Ἀνεκκλήτως δὲ ἀποφασίζονται, καὶ διὰ τοῦτο ἓνα μόνον δικαιοδοσίας διέρχονται βαθμόν, αἱ μικρᾶς χρηματικῆς ἀξίας διαφοραί, οἷαι εἰσὶ τῶν εἰρηνοδικείων μὲν μέχρι 40 δραχμῶν⁶ τῶν πρωτοδικείων δὲ μέχρι 500 δραχμῶν αἱ προσω-

ματος ἐπιρρόην ἔχῃ εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως, π. χ.⁴ ἀπορρίπτεται ἡ παραγραφή, τὸ ἐφετεῖον εὐρίσκει αὐτὴν βάσιμον καὶ περιττὴν διὰ τοῦτο τὴν ἀπόδειξιν.

Δὲν δύνανται νὰ ἐκκλήθωσιν ἀποφάσεις τελεσιδικοὶ γενόμεναι δι' ἀνατροπῆς τῆς ἐφέσεως, δι' ἀποδοχῆς τῆς ἀποφάσεως, διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας, τέλος διὰ παραιτήσεως τῆς γενομένης ἐφέσεως (ὅθεν ὁ ἐκκαλέσας ἀπόφασιν τινὰ καὶ παραιτηθεὶς τῆς ἐφέσεως, δὲν δύνανται νὰ ἐκκαλέσῃ καὶ δεύτερον τὴν ἀπόφασιν, ἔστω καὶ ἂν ἔχῃ προθεσμίαν ἀκόμῃ· ἀνωτέρ. § 177 σημ. 13. νόμ. 119 Β.σ. (9. 1). ἄλλως ἔχει, ἂν ἡ ἔφεσις ἀπορριφθῇ διὰ τυπικοῦς λόγους. Dal. Appel. ἀρ. 932. Carré ζ. 1562 ter) ἢ τοῦ πρὸς ἔφεσιν δίκαιώματος (Πολ. 750. νόμ. I § 3 Π. (49 2). Si quis ante sententiam professus fuerit, se a iudice non provocaturum, indubitate provocandi auxilium perdidit). Bayer σ. 442. Τὴν τελεσιδικίαν ὁμοῦς ταύτην δὲν δύνανται νὰ ἐξετάσῃ αὐτεπαγγέλτως τὸ ἐφετεῖον ἄλλως εἰμὴ ἂν στηρίζεται εἰς τὸ ἐκπρόθεσμον (Πολ. 751, 755). Ἀσύμφωνοι περὶ τούτου εἰσὶν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς. Carré ζ. 1595. 739 bis § 4 Dal. ἀρ. 1150. Taland ἀρ. 177. 178. ἴδ. καὶ Lindes Zeitschr. X. 170. Οὐτε ὅτι ἡ ἀπόφασις ἐξεδόθη ἀνέκκλητος δύνανται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν αὐτεπαγγέλτως τὸ ἐφετεῖον. ΑΠ. 31 τοῦ 57, 91 τοῦ 60. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον τοῦτο. Carré ζ. 1633 bis. Fréminv. I. 510. Dal. 218, τοῦ αὐτοῦ Compét. civile ἀρ. 284.

6) Περὶ τῶν βλαβῶν εἰς σπαρτὰ ἢ δενδροφυτείας ἀποφασίζουσιν ἀνεκκλήτως οἱ εἰρηνοδικοὶ περὶ πάσης ποσότητος· ἀρ. 14 τοῦ Διατ. τῆς 31 δεσμ. 1836 περὶ φυλάξεως τῶν δενδροφυτειῶν. ΑΠ. 366 τοῦ 40.— Ἡ ἀρμοδιότης τοῦ εἰρηνοδίκου, ὅταν εἰσάγωνται συγχρόνως καὶ ὁμοῦ πολλὰ ἀγωγὰι, κρίνεται κατὰ τοὺς αὐτοὺς κανόνας καθ' οὓς καὶ τὸ ἐφεσίμον ἢ ἀνέκκλητον τῶν ἀποφάσεων. ὅρ. τὰς σημ. 8—23 τοῦ § τούτου. Ἐν Γαλλίᾳ διδάσκονται ἐν μέρει ἄλλαι ἀρχαὶ διὰ τὸ διάφορον τῆς αὐτόθι νομοθεσίας. Dal. Compét. des trib de paix ἀρ. 295. 305 309. — Αἱ περὶ τῆς δι-

πικαί⁷ καὶ αἱ περὶ κινητῶν ἐμπράγματοι ἀγωγαί. αἱ δὲ περὶ ἀκινήτων ἐμπράγματοι, ἐὰν τὸ ἐτήσιον τοῦ ἀκινήτου εἰσόδημα μὴ ὑπερβαίνει τὰς 25 δραχμάς· τέλος αἱ τῶν ἐμποροδικείων μέχρις 800 δραχμῶν.

Εἰς εὗρεσιν δὲ τοῦ κατὰ ποσὸν ἐφεσίμου ἢ ἀνεκκλήτου τῆς ἀποφάσεως ὁδηγοῦσιν οἱ ἐξῆς κανόνες ⁸.

α) ὑπολογίζεται ὁλόκληρον τῆς διαφορᾶς τὸ ἀντικείμενον, δηλαδή α) ἡ πρώτη αἵτησις ⁹, ἀλλ' ἄνευ τῶν ἐπι-

καστικῆς δαπάνης δίκαι ὅσον μικραὶ καὶ ἂν ὧσιν εἰσάγονται πάντοτε εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον.

7) Πῶς ὀρίζεται ὁ βαθμὸς τῆς δικαιοδοσίας, ὅταν τὸ δικαίωμα συνίσταται ἐκ πολλαπλοῦ δόσεων (π. χ. κληροδοτοῦνται τῷ Α 30 δραχ· μηνιαῖον ἐνόσω ζῇ) ὅρ. Bayer σ. 4037, Seuff. Comment. Δ' 62. Dal. ἀρ. 267. Arnold Erörter. σ. 329.

8) Πρβ. Linde Rechtsm. I. 293. 299. Bayer σ. 4033. Schmid. Γ' 377. Pfeiffer prakt. Ausf. VI. 211. Wetzell σ. 555.—Dal. Degrés de juridiction. Boitard II. 152. Frémiv. I. 482. Benech Traité des justice de paix et c. σ. 62. Εὔρετήρ. Δ' 45-- Ἀπεκλείσθησαν ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ δευτέρου βαθμοῦ αἱ μικραὶ ὑποθέσεις οὐχὶ μὲν κυρίως ἔνεκα τῆς ἀπλότητος αὐτῶν, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τὸ πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἀντικειμένου τῆς δίκης δυσανάλογον τῆς δικαστικῆς δαπάνης, ἥτις θὰ ἐγίνετο ἐὰν αἱ ὑποθέσεις αὗται διήρχοντο δύο βαθμούς. Τὸ ἐκ τοῦ ποσοῦ ἀνεκκλήτον ἦτο ἄγνωστον τοῖς Ῥωμαίοις. Bethmann σ. 354 σημ. 20. Bayer σ. 1035. Linde σ. 399. N. 20 Κώδ. (7. 62).

9) Δὲν προσδιορίζεται τὸ μέγεθος τῆς διαφορᾶς ἐκ τοῦ ποσοῦ ὅπερ ἐπεδίκασεν ἢ ἀπεδίκασε τὸ δικαστήριον, ἀλλ' ἐκ τοῦ ποσοῦ ὅπερ ἤτησεν ὁ διάδικος (Πολ. 530 § 1 N. 19 § 1. Π. 2. 1. N. 49 § 4 Βασ. αὐτ. «ὅτε ζητοῦμεν περὶ ποσότητος, ἐφ' ᾗ τις δύναται δικάζειν, τὸ ποσὸν ὅπερ ὁ ἐνάγων ἀπαιτεῖ σκοποῦμεν, οὐ τὸ τῇ ἀληθείᾳ χρεωστούμενον. Boncenne I. 333. Dal. Compét. des tribunaux de paix ἀρ. 34, Degrès de jurid. ἀρ. 80. 83. ΑΠ 186 τοῦ 48). Ἀδιάφορον δὲ εἶναι ἂν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς ἐδικάσθη ἐν τῇ δίκῃ διήρημένως διὰ χωριστῶν ἀποφάσεων· Dal. ἀρ. 87.—Ἐὰν χρέος ἐκ 1000 δραχμῶν ἀπαιτήσω διὰ δύο χωριστῶν ἀγωγῶν; Frémiv. I. 497.—Ἐὰν τὸ δικαστήριον ἐπιδικάσῃ πλέον τοῦ αἰτη-

γενομένων ¹⁰ παρακολουθημάτων ἢ καὶ ἐπιβοηθητι-

θέντος (αἰτοῦνται 500, ἐπιδικάζονται 600); Carré ζ. 1747 bis.

Πρώτη αἵτησις λογίζεται καὶ ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου κατὰ τὸ 158 ἄρθ. περιορισθεῖσα ἢ αὐξηθεῖσα. π. χ. αἰτῶ διὰ τῆς ἀγωγῆς 800 δραχμάς, περιορίζω τὴν αἵτησίν μου εἰς 500, ἡ δ' ἐναγόμενος ἀναγνωρίζει ἐαυτὸν ὀφειλέτην 300 καὶ ἡ ἀμφισβήτησις στρέφεται περὶ τὰς 500, ἡ ἀπόφασις τοῦ πρωτοδικείου ἐκδίδεται ἀνέκκλητος. Τὸ ἐνκνέον συμβαίνει, ἐὰν κινήσας διὰ τῆς ἀγωγῆς 500 δραχμάς προσθέσω ἐπὶ ἀκροατηρίου καὶ αἵτησιν περὶ τόκων ἐκ 300 δραχμῶν (Dal. Degrès et c. ἀρ. 94. 106. 114. ΑΠ. 111 τοῦ 53. Frémigny I. 498. ἀρ. 485), ἡ ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἀμφισβήτησῃ τὸ περαιότερον δίκαιον, ἐξ οὗ τὸ τῆς ἀγωγῆς ἀπορρέει. π. χ. ἐκμισθώσας ἐπὶ πενταετίαν τὸν ἀγρόν μου, αἰτῶ το καθυστερούμενον ἐνοίκιον 2 ἐτῶν ἐκ δραχμῶν 500. ὁ ἐναγόμενος ἀμφισβητεῖ τὴν ὑπαρξίν τῆς μισθώσεως. Benech σ. 111. Dal. Degrès ἀρ. 246.

Ἡ ἀνακοπὴ τρίτου, γενομένη κατ' ἀποφάσεως πρωτοδικείου, εἰς δεύτερον δικάσαντος βαθμὸν, ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν, ἐὰν ἡ ἀξία τῆς δίκης ὑπερβαίῃ τὰς 500 δραχμάς. Carré ζ. 1729.

10) Ὅθεν τὰ προηγούμενα τῆς ἀγωγῆς παρακολουθήματα ὑπολογίζονται, οἷον τόκοι, καρποὶ τοῦ πρὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς χρόνου. (Dal. ἀρ. 169 — 174. ΑΠ. 53 τοῦ 53. 186 τοῦ 48). ἀλλ' οἱ μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς ἢ τῆς ἀποπείρας τοῦ συμβιβασμοῦ τόκοι δὲν ψηφίζονται εἰς τὸ κεφάλαιον (Dal. ἀρ. 175. Frémigny. I. 489), ὡς οὐδὲ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα ἢ περὶ ἀποζημιώσεως παρεπόμενα αἰτήσεις (περὶ ὧν ἴδ. Dal. Degrès etc. ἀρ. 200 ἐπ.). Ἐὰν ταῦτα ὑπερβαίνωσι καθ' ἑαυτὰ τὸ ἀνέκκλητον; Οὐδὲ τότε εἶναι παραδεκτὴ ἡ ἔφεσις, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς· ἀφοῦ, διατείνονται, τὸ κύριον πρᾶγμα, οὗ ἀναγκαῖα συνέπεια εἶναι τὸ παρακολουθήμα, δὲν ὑπόκειται εἰς νέαν ἐξέλεξιν, κατ' ἀναπόφευκτον ἀνάγκην δὲν δύναται καὶ τὸ παρακολουθήμα νὰ ὑποβληθῇ (Bayer σ. 1037. Linde Rechtsm. I. 345. Benech σ. 493. ΑΠ. 252 τοῦ 55. Dal. Degrès de jur' ἀρ. 182). ἀλλ' ἡ ἀνάγκη αὕτη δὲν φαίνεται μοι τοσοῦτον ἀναπόφευκτος. ὑπάρχουσι πολλὰ ζητήματα, εἰς τὰ παρακολουθήματα ἀναφερόμενα, ἅπερ ἀνεξάρτητα εἰσὶν ἀπὸ τῆς λύσεως τῆς κυρίας δίκης. π. χ. ὅτι ἔπρεπε νὰ συμψηφισθῇ ἡ δικαστικὴ δαπάνη. Seuff. Comment. Δ'. 44 σημ. 110.

Ὁ Boitard φρονεῖ (II. 157) ὅτι καὶ τὰ προγενέστερα τῆς ἀγωγῆς παρακολουθήματα δὲν πρέπει νὰ συνυπολογίζωνται, ὑπάρχει δὲ καὶ νομολογία σύμφωνος (Dal. ἀρ. 172). εὐρίσκεται καὶ παρ' ἡμῶν τοιαύτη ὡς πρὸς

κῶν¹¹ προτάσεων· β') ἅπαντα τῆς ἀγωγῆς τὰ κεφάλαια τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας¹² πηγάζοντα. ὅθεν πολλαὶ ἀγωγαὶ¹³ ἡ ἀγωγή καὶ ἀνταγωγή¹⁴, μὴ ἔχουσαι τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δὲν συνυπολογίζονται· γ') ἐὰν διὰ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ἐνάγωσιν ἢ ἐνάγωνται πλείονες συγχρόνως καὶ συμμετρως¹⁵, δὲν γίνεται συνυπολογισμός· διότι ἡ ὁμοδικία,

τὰς ἐμπορικὰς δίκας (ΑΠ. 29 τοῦ 54. Εὐρετήρ. Ζ' 383. ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις. Dal. ἀρ. 189 — 199)· πλὴν ὁρθότερον εἶναι ν' ἀκολουθῇται καὶ ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς δίκαις ὁ αὐτὸς κανὼν. ΑΠ. 189 τοῦ 56.

11) Dal. ἀρ. 80, 3^ο. 218. Seufferts Blätter ΙΔ'. 399, Linde im Archiv etc XI. 110, 3. Ἀλλὰ τὰ παρεμπιπτόντα συνυπολογίζονται. Arnold Erörter. σ. 272 σημ. 30. ΑΠ. 286 τοῦ 59. Bayer σ. 4037.

12) N. 10 § 4 II. (40.1). Si quis, quum una actione ageretur, quae plures species in se haberet, pluribus summis sit condemnatus, quarum singulae notionem principis non faciunt, omnes autem conjunctae faciunt, poterit ad principem appellare. Bayer σ. 1038. Linde Rechtsm. I. 324. Seuff Comment. Δ'. 48.

13 — 14) Νόμ. 11 Βρσ. (7. 3) « Ἐὰν πολλὰς ἀγωγὰς ἔχω κατὰ σοῦ, καὶ τὸ ποσὸν ὅλον πατῶν τῶν ἀγωγῶν ὑπερβαίνει τὴν ἀρόρασιν τοῦ δικαστοῦ, οὐ μὲν τὸ ἐκάστης ἀγωγῆς, καλῶς ἐνάγω παρ' αὐτῶν » π. χ. εἰσάγω εἰς τὸν εἰρηνοδίκην συγχρόνως ἀγωγὴν περὶ πληρωμῆς δανείου ἐκ 250 δραχμῶν καὶ παρακαταθήκης ἐκ 200 δραχμῶν, ὁμοδίκως δικάζει ὁ εἰρηνοδίκης· Linde Rechtsm. I. 320. Mitterm. Beiträge Δ'. 64. h. Ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τοὺς περὶ ὁμοδιότητος τῶν πρωτοδικείων νόμους τοῦ 1838 ἀκολουθεῖται ὁ ἐναντίος κανὼν. Dal. Degrés etc ἀρ. 138 ἐπ'.

Περὶ τῆς ἀνταγωγῆς ἴδ. Linde Rechtsm. I. 339. Bayer σ. 4038 ἐν τ. ΑΠ. 144, 352 τοῦ 53. 177 τοῦ 57. Dal. ἀρ. 353 ἐπ. Seufferts Blätter. Δ'. 416, ΙΑ' 43. Pfeiffer ΣΤ'. 329. Seuff. Comment Δ'. 46. Τὸ αὐτὸ δὲ πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ εἴπωμεν, καὶ ὅταν ἡ ἑτέρα τῶν ἀγωγῶν ὑπερβαίνει τὴν ἀνέκκλητον ποσότητα. Contra Seufferts Blätter II'. 39.

15) Προβ. ΑΠ. 253 τοῦ 54, 52 τοῦ 53 (ἐναντία φαίνεται ἡ 84 ἀπόφ. τοῦ 45). Boitard II. 459. Plank Mehrheit σ. 415 ἀριθ. 15. Ἡ γαλ. νομολογία διαφωνεῖ ἐν μέρει. Dal. ἀρ. 145 — 164. Τινὲς δέχονται ἐξαίρεσιν ἐπὶ ἀπαιτήσεων τῆς αὐτῆς αἰτίας (Pfeiffer 314. πλὴν κατ' ἐμὲ τότε

σκοπὸν ἔχουσα μόνον τὴν ταχεῖαν καὶ ὀλιγοδάπανον ἐκ-
δίκασιν τῶν διαφορῶν, οὐδόλως μεταβάλλει τοὺς βαθμοὺς
τῆς δικαιοδοσίας ¹⁶.

6') εἰς δίκας ἐπὶ κατασχέσεων ἀναφυομένας προσδιο-
ρίζει τοὺς βαθμοὺς τῆς δικαιοδοσίας ὅτε μὲν ἡ ἀπαίτη-
σις, ὑπὲρ ἧς ἡ κατάσχες γίνεται, ὅτε δὲ τὰ κατασχεθέντα
πράγματα, καθ' ὅσον δηλαδὴ ἡ διένεξις στρέφεται περὶ
τὴν ἀπαίτησιν αὐτὴν ἢ περὶ τὰ κατασχεθέντα πράγμα-
τα¹⁷. προσέτι ἐπὶ κατατάξεων τῶν δανειωτῶν, εἴτε περὶ
τῆς ἀληθείας τῶν ἀμοιβαίων ἀπαιτήσεων εἴτε περὶ τῆς
τοποθετήσεως αὐτῶν ἐν τῷ πίνακι ἐρίζουσιν οἱ δανεισταί,
ὁ βαθμὸς τῆς δικαιοδοσίας ὀρίζεται κατὰ τὴν ὀρθοτέραν
γνώμην ἐκ τοῦ ποσοῦ πάντοτε, δι' ὅπερ ἀξιοῖ ἕκαστος δα-
νειστής νὰ καταταχθῇ ¹⁸. ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ἐὰν ἡ

μόνον δικαιολογεῖται ἡ ἐξίρσεις αὕτη, ὅταν ὁ ζητῶν π. γ. 800 δραχμ' ε
ἐνώπιον τῶν πρωτοδικῶν ἀποθάνῃ διαρκούσης τῆς δίκης ἐγκαταλιπὼν π λ ε ί-
ο ν α ς κληρονόμους (Scholz im Archiv etc. XXI. 362). 'Η πρὸς
ἐγγύησιν ἡ ἀποζημίωσιν προσεπέκλησις τρίτου κρίνεται ὡς πρὸς τὸ ἀ-
νέκλητον ἢ ἐφείσιμον, χωριστὰ καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀξίαν. Dal. ἀρ. 165.

46) ΑΠ 200 τοῦ 54.

17) Αἱ ἀπὸ τῶν κατασχέσεων γεννώμεναι δίκαι εἰσὶ συνήθως ἡ περὶ
κύρους τῆς κατασχέσεως, ἡ ἀναισχὴ κατὰ τῆς δηλώσεως τοῦ τρίτου, ἡ περὶ
ἀκυρώσεως τῆς κατασχέσεως ἀναισχὴ τοῦ ὀφειλέτου, καὶ ἡ διεκδικητικὴ
ἀναισχὴ τοῦ τρίτου. Ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τρίτῃ ὀρίζει τοὺς βαθμοὺς ἡ ἀπαί-
τησις, ὑπὲρ ἧς ἡ κατάσχες γίνεται, ἐν τῇ δευτέρῃ ἡ κατασχεθεῖσα ποσό-
της καὶ ἐν τῇ τρίτῃ τὰ κατασχεθέντα πράγματα (Dal. ἀρ. 291. 305-314.
318. 324. Benech σ. 156. 166. 167. 263. Frémin I. 528 ἀρ. 505.
Carré ζ. 1980 bis. Εὐρετήρ. Δ' 79). Ὡς πρὸς τὰς κατασχέσεις τῶν ἀκι-
νήτων ὑπάρχει διαφωνία παρὰ τοῖς Γάλλοις. Dal. ἀρ. 326. 329

18) Δὲν ὑπάρχει λόγος διὰ τί νὰ μὴ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν
τοῦ ἀρθροῦ 530, καθ' ὃν αἱ τῶν δεικνύον αἰτήσεις προσδιορίζουσι
τοὺς βαθμοὺς τῆς δικαιοδοσίας. καὶ ἐν ταῖς κατατάξεσιν ἕκαστος δανειστής

δίκη ὑφίσταται μεταξύ δανειστῶν καὶ ὀφειλέτου¹⁹.

γ') διαφοραὶ ἀνεπίδεκτοι χρηματικῆς διατιμήσεως ὑπάγονται πάντοτε εἰς τὸν δεύτερον τῆς δικαιοδοσίας βαθμὸν ὥς ἀποτελοῦντα τὸν κανόνα²⁰.

δ') ἀπροσδιορίστου²¹ οὔσης τῆς ἀξίας τῆς δίκης καὶ

ἀναγγέλλεται, ἵνα καταταχθῇ εἰς τὸν πίνακα δι' ὠρισμένον ποσόν. τὸ ποσόν τοῦτο δὲν δύναται βεβαίως νὰ ᾔῃαι μήτε τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ μήτε τῆς διανεμητέας ποσότητος ἀνώτερον· ἐνδεχόμενον ὅμως νὰ ᾔῃαι μικρότερον Ἐὰν λοιπὸν οἱ λοιποὶ δανεισταὶ ἀμφισβητῶσι τὴν αἵτησιν αὐτοῦ περὶ κατατάξεως, εἴτε τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀπαιτήσεως εἴτε τὴν θέσιν αὐτῆς ἐν τῷ πινάκι ἀποκρούοντες, πρὸς τί ἄλλο πράττουσι ταῦτα εἰμὴ ὅπως μὴ λάβῃ ὁ δανειστὴς οὗτος ὅ,τι ζητεῖ ἐκ τῶν διανεμητέων χρημάτων· ἄρα τοῦτο ἐστὶ πάντοτε τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐριδος.

Ἄλλ' ἄλλοι ἄλλως σκέπτονται περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος. οἱ μὲν φρονοῦσιν ὅτι λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν πάντοτε τῆς ἀπαιτήσεως τὸ μέγεθος, οἱ δὲ πάλιν τὸ τῶν διανεμητέων χρημάτων. κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Benech α) ὅταν τὰ διανεμητέα χρήματα ᾖσι κατώτερα τῆς ἀνεκκλήτου ποσότητος, ὁρίζεται ὁ βῆθμὸς τῆς δικαιοδοσίας, ἀμφισβητουμένης μὲν τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀπαιτήσεως, ἐκ ταύτης, ἀμφισβητουμένης δὲ τῆς τοποθετήσεως αὐτῆς, ἐκ τῶν διανεμητέων χρημάτων· β') ὅταν δὲ τὰ διανεμητέα χρήματα ᾖσιν ἀνώτερη τῆς ἀνεκκλήτου ποσότητος, ὁ βῆθμὸς ὁρίζεται πάντοτε ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς ἀπαιτήσεως. Πρβ. Dal. Degrés ἀρ. 336 ἐπ. Fréminv I.520 ἀρ. 503. Carré Compét. Δ'316, Procéd ζ. 2192. 2594. Benech σ. 168. Berriat σ. 431 σημ. 18a.

Ἐὰν ἀμφισβητῇται ἡ ὑπαρξίς πολλῶν ἀπαιτήσεων, δὲν συνυπολογίζονται αὗται εἰς εὔρεσιν τοῦ ἐφεσίμου ἢ ἀνεκκλήτου τῆς διαφορᾶς. Benech σ. 176. Linde Rechtsm. I. 326. Pfeiffer σ. 333.

49) Τότε τὸν βῆθμὸν τῆς δικαιοδοσίας ὁρίζει πάντοτε τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως. Benech σ. 183.

20) Πολ. 43. Linde Zeitschr. X. 200. Τοιαῦται εἰσὶ· π. χ. αἱ δίκαι περὶ καταστάσεως τοῦ προσώπου, περὶ προσωπικῆς χρητήσεως (ΑΠ. 469 τοῦ 56), περὶ ἀπαγορεύσεως, περὶ διαζυγίων, πᾶσαι αἱ ἐπ' ἀναφορᾶ. Carré ζ. 3045 bis. Dalloz ἀρ. 400 ἐπ. Seuff. Comment. Δ'. 54. ἔδ. καὶ ἀπόφ. 393 τοῦ ΑΠ τοῦ 53.

21) Ἀπροσδιορίστου ἀξίας εἶναι ἡ δίκη, ἡ μὴ συνισταμένη εἰς χρηματικὴν

ἀμφισβητουμένης διατάσσεται ἀποδείξις· καταλληλότερον

ἀπαίτησιν, π. χ. αἰτεῖται ἡ ἀπόδοσις ἵππου, ὥρολογίου κ λ. Ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἀνέκκλητον τῆς ἀποφάσεως προτείνει ἑνστάσιν καὶ ὀφείλει κατὰ τὸ ἄρθρ. 552 τῆς Πολ. δικονομίας ν' ἀποδείξῃ αὐτήν. Bayer σ. 1039. Lindes Zeitschr. X. 193. ΑΠ. 491 τοῦ 53. Mitterm. Δ'. 66 (2 ἔκδ. σ. 96). Puctha Rechtspflege σ. 354. Schmid Γ'. 390.

Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἐναντία διδάσκουσι· κατ' αὐτοὺς ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης δὲν ὀρίζηται εἰς χρήματα, ἡ ὑπόθεσις ὡς ἀπροσδιόριστου ἀξίας ὑπόκειται εἰς δύο βαθμούς (Benecch. 120. Dalloz. ἀρ. 416). προῆλθε δὲ ἡ γνώμη αὕτη πιθανῶς ἐκ τοῦ 5 ἄρθρ. τοῦ IV τίτλου τοῦ νόμου τοῦ 1790, καθ' ὃ pour toute affaire . . . d'une valeur indéterminée les tribunaux d'arrondissement sont encore compétents... mais ne sont compétents qu'en premier ressort· ὁ νόμος οὗτος κατηργήθη μὲν διὰ τοῦ νεωτέρου τῆς 11 ἀπριλ. 1838, ἀλλ' ἡ διδασκαλία καὶ ἡ νομολογία διαμένει ἡ αὕτη, στηριζόμεναι εἰς τὰ κατὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νόμου τούτου συζητηθέντα ἐν τοῖς νομοθετικοῖς σώμασι. Ηρβ. Benecch. σ. 120, οὗ τὸ τελικὸν συμπέρασμα ἔχει οὕτως·

» ἐὰν ἡ ἀξία τῆς ἀγωγῆς δὲν ᾔηται καθ' ἑαυτὴν καθαρὰ ἡ ὠρισμένη, καθ' ὃν εἵπομεν ἤδη τρόπον, οἱ δὲ δικαζόμενοι δὲν συμφωνῶσι περὶ τῆς ἀξίας αὐτῆς, ἀδεκτὸς ἐστὶν εἰς προσδιορισμὸν τοῦ βαθμοῦ τῆς δικαιοδοσίας ἢ τε τοῦ δικαστοῦ καὶ ἡ τῶν ἐμπειροτεχνῶν ἐκτίμησις, ὡς καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἀξίας ὁ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος μετὰ ἡ ἀνευ αἰρετισμοῦ (ἤτοι ἐξουσίας διδομένης τῷ ἐναγομένῳ τοῦ νὰ δώσῃ ἀντὶ τοῦ πράγματος τὴν ὀρισθεῖσαν ἀξίαν), ἔτι δὲ ὀλιγώτερον ὁ παρὰ τοῦ ἐναγομένου μόνου γενόμενος. τότε πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ δίκη ὡς ἀπροσδιόριστου ἀξίας καὶ εἰς δύο βαθμούς ὑπαγομένη». ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ διαφωνίαι. Frémigny. I. 493. Dalloz. ἀρ. 439.

Σύμφωνα πρὸς ταῦτα ἔπραττον ἄλλοτε καὶ τινὰ τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων, ὑπὸ γαλλικῶν ἰδεῶν ἐπηρεαζόμενα (Εὐρετήρ. Δ'. 284. Νόμ. Μέλισσα σ. 46). ὁ λόγος ὁ νομοθετικὸς, δι' ὃν φοβοῦνται οἱ συγγραφεῖς τὴν συγχώρησιν ἀποδείξεως τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος, εἶναι ἡ περιπλοκὴ καὶ παρέλκυσις τῆς δίκης ἐκ τοῦ παρεμπύπτοντος τούτου. ἀλλὰ [δὲν βλέπω τίνα μικροτέραν περιπλοκὴν φέρει ἡ πρότασις τοῦ ἐφεισβλήτου, ὅτι τὸ ἐπιδοτήριον τῆς ἐφέσεως εἶναι ἄκυρον, ἢ ἄλλο τι ἀπαράδεκτον παρ' αὐτοῦ προτεινόμενον· ὁ νόμος δὲ ὁ βαυαρικὸς οὐδένα δισταγμὸν ἔσχεν ἵνα παραδεχθῇ

δὲ μέσον ἀποδείξεως ἐνταῦθα εἰσὶν οἱ ἐμπειροτέχνη 22.

έ) αἱ παρεμπίπτουσαι ἢ παρεπόμεναι ὑποθέσεις ἀκολουθοῦσι τὴν τύχην τῆς κυρίας 23.

δ') περὶ τῶν λόγων τῆς ἐφέσεως α).

§ 234. Αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν

τὴν δι' ἐμπειροτεχνῶν ἐξεύρεσιν τῆς ἀξίας ταύτης (Seufferts Blätter Δ'. 107). Ἐπὶ ἀκινήτων συγχωρεῖ καὶ ὁ γαλλικὸς νόμος τὴν ἀπόδειξιν τοῦ εἰσοδήματος en rentes ou par prix de bail. Dalloz ἀρ. 437.

22) Bayer σ. 1039. Seuffert Comment. Δ', 57.

23) Ἐὰν δηλαδή ἡ κυρία δίκη ᾖναι ἐφέσιμος, ἐφέσιμα εἰσὶ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἀναφύομενα παρεμπίπτοντα ἢ παρεπόμενα ζητήματα· *accessorium sequitur principale* (Dalloz Degrès ἀρ. 245 ἐπ. Benech σ. 95). π. χ. ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις ἢ ἡ ἀπορρίπτουσα ἐνστάσεις ἐκκαλεῖται, ἐὰν τὸ πρωτοδικεῖον δικάζη κατὰ πρῶτον βαθμὸν. Τοῦ κανόνος τούτου ὑπάρχουσιν αἱ ἐξῆς τρεῖς ἀναμφίβολοι ἐξαιρέσεις· α) αἱ τῶν ἀρ. 46 καὶ 296 τῆς πολ. δικονομίας, β) ἡ τοῦ ἀρθρ. 738 τῆς αὐτῆς, καθ' ὃ τὸ τῆς ἀναρμοδιότητος δικάζεται ὑπὸ τῶν πρωτοδικείων, ἐμποροδικείων καὶ εἰρηνοδικείων (ἐναντία ΑΠ. 231 τοῦ 56) πάντοτε κατὰ πρῶτον βαθμὸν, εἴτε ἐδέχθησαν τὰ δικαστήρια ταῦτα εἴτε ἀπέρριψαν τὴν ἀναρμοδιότητα (Dalloz Appel ἀρ. 170. 178. Carré ζ. 1635. ΑΠ 373 τοῦ 40. Εὐρετήρ. Ζ'. 382). ἀλλὰ τὸ ἐφετεῖον δικάζει τὸ τῆς ἀρμοδιότητος μόνον, οὐχὶ καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως. Carré ζ. 1635ter, ζ. 1072 § 8. contra Dalloz Degrès ἀρ. 605. Τῆς ἐκκρεμοδικίας καὶ συναφείας αἱ ἐνστάσεις ἀπολαμβάνουσι τοῦ αὐτοῦ προνομίου; Ναι, λέγει ὁ Chauveau sur Carré ζ. 1635 quat. καὶ ὁ Dalloz ἀρ. 176. Ἡμεῖς ἐπέχομεν. γ') αἱ περὶ προσωπικῆς κρατήσεως ἀποφάσεις ὑπόκεινται πάντοτε (καὶ παρεμπιπτόντως ἐὰν δικάζωσι τὸ τῆς προσωπ. κρατήσεως) εἰς ἐφесιν. ΑΠ 379 τοῦ 55, 169 τοῦ 56, 73 τοῦ 57. Dalloz Contrainte par corps ἀρ. 71 ἐπ. Appel ἀρ. 169. Degrès ἀρ. 223. Carré ζ. 1633. 2675.—Κατὰ τινος συγγραφεῖς ἡ περὶ ἀποδοκιμίας παρεμπίπτουσα δίκη ὑπάγεται πάντοτε εἰς δύο βαθμούς; (Dalloz Désaveu ἀρ. 114. Degrès ἀρ. 248. Carré ζ. 1317). ἀλλὰ δὲν φαίνεται μοι ἀποχρῶντως δεδικοιολογημένη ἡ ἐξαιρέσις αὕτη.

α) Schmid Γ'. 410. Bayer σ. 1017.—Dalloz demande

ἐλλείψεις, αἱ τὴν νόμιμον τῆς ἐφέσεως βάσιν ἀποτελοῦσαι, καλοῦνται λόγοι ἐφέσεως. αἱ ἐλλείψεις αὗται, αἵτινες δύνανται καὶ ἄνευ ἐφέσεως ἐνίοτε ¹ νὰ διορθωθῶσιν, εἰσὶν ὡσεπιτοπλεῖστον παραδρομαὶ τοῦ δικαστοῦ· ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ ἴδια αὐτοῦ ἁμαρτήματα δύναται δι' ἐφέσεως νὰ θεραπεύσῃ ὁ διάδικος ².

Αἱ μὲν τοῦ δικαστοῦ παραδρομαὶ, αἱ παρέχουσαι δικαίωμα πρὸς ἔφεσιν, τέσσαρες εἰσὶν, παραβιάσεις δικονομικῶν διατάξεων, κακὴ ἐρμηνεΐα τοῦ νόμου. κακὴ τῶν πραγμάτων ἐκτίμησις καὶ ἐγκατάλειψις αἰτήσεως τινὸς ἀδικάστου ³. Ὁ διάδικος δὲ συγχωρεῖται νὰ διορθώσῃ τὰ πρωτοδίκως ἡμαρτημένα ἀνασκευάζων νομικῶς τὸ προκείμενον τῆς δίκης πραγματικόν, προσεπαγόμενος νέας ἀποδείξεις πλήν μαρτύρων ⁴ καὶ ὑποβάλλων νέας προτάσεις, τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς ἢ τῶν ἐνστάσεων μὴ μεταβαλλούσας, ⁵ ἢ ἀφορώ-

nouvelle. Frémin v. B'. 392. Carré ὑπὸ τὸ 464 ἄρθρον. — Ρουσοπ. 16. Εὐρετήρ. 1Δ'. 153.

1) Π. χ. ἐπὶ λογιστικῶν λαθῶν, ἅτινα διορθοῖ τὸ ἴδιον πρωτοδικεῖον, μάλιστα κατὰ πάντα χρόνον. ἴδ. ἄνωτ. § 199. σημ. 2. Πολ. 759. 714. Γαλ. 541. Carré. 1886 quinq. 1887.

2) Οἱ ἐφέται ἐξετάζουσι πρὸ πάντων, ἂν ὁ δικαστὴς ὁ πρωτόβαθμος ἐδίκασεν ὁρθῶς ἢ ἐσφαλμένως, an bene, an male judicatum sit. κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον συγχωρεῖται καὶ ἡ τῶν τοῦ διαδίκου σφαλμάτων διόρθωσις, ὅπερ καλοῦσιν οἱ δικονομολόγοι beneficium nondum deducta deducendi et nondum probata probandi. τὸ προνόμιον τοῦτο δικαιολογεῖ γενικῶς ἡ σκέψις ὅτι τὰ ἐφετεῖα δὲν συνεστήθησαν μόνον πρὸς διόρθωσιν τῶν σφαλμάτων τῶν κατωτέρων δικαστηρίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπονομὴν τελειοτέρας δικαιοσύνης. Mitterm. Beitr. Γ'. 73.

3) Πολ. 745. 776. Bayer σ. 1018. Dalloz ἄρ. 74.

4) Πολ. 746. Bayer σ. 1026. Ἐφ. Ἀθ. 14519. Mevii Decis. Δ', 5.

5) Τὸ τῶν νέων προτάσεων δικαίωμα τοῦ διαδίκου πλεῖονας παρουσιάζει δυσκολίας καὶ ἀναγκαία γίνεται ἀκριβεστέρα τις ἀνάπτυξις αὐτοῦ.

σας καρπούς, τόκους καὶ ἄλλα μεταγενέστερα τῆς ἀπο-

Α'. Κατὰ τὸ ρωμ. δίκαιον (νόμ. 132 Βασ. 9. 1) τῆς ἐκκλήτου γυμναζομένης ἐξουσία ἠνέωκται πρὸς τῷ ἑκατέρῳ μέρει, καὶ ναῖς χρήσασθαι δικαιολογίαις, αἷς οὐκ ἐχρήσαντο ἐν τῷ προτέρῳ δικαστηρίῳ καὶ παραγραφαῖς· ἐὰν μόνον εἰς κεφάλαιον ὧσιν ἤδη κινήθην ἐν τῷ προτέρῳ δικαστηρίῳ.

Λοιπὸν συγχωροῦνται κατ' αὐτὸ τῷ ἐνάγοντι μὲν νέαι προτάσεις μὴ μεταβάλλουσαι τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς· τῷ ἐναγόμενῳ δὲ νέαι ἐνστάσεις ἀπεριορίστως (Bayer σ. 1023). Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης τοῦ ρωμ. δικαίου, περιελθούσης καὶ εἰς τὸ κανονικὸν δίκαιον καὶ ὑπὸ τῆς ἐγ χωρίου νομοθεσίας αὐτῶν τροποποιηθείσης κατὰ τι, πορίζονται τοὺς ἐξῆς κανόνας οἱ τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας συγγραφεῖς.

α) ὁ ἐνάγων δὲν δύναται νὰ ὑποβάλῃ διὰ τῆς ἐφέσεως νέας προτάσεις, αἵτινες μεταβάλλουσιν οὐσίῳ ὅπως τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς. Bayer l. c. Schmid Γ'. 417 σημ. 23.

β') ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ προτείνῃ ἐκ νέου ἄλλ' οὐχὶ νέας ἐνστάσεις· περὶ τῶν ἐνστάσεων ὁμοως δὲν εἶναι πάντες σύμφωνοι· ἡ ἀσυμφωνία προέρχεται ἐκ τῆς διαφορῆς ἐρμηνείας τῶν § 37 καὶ 73 τοῦ jüngster Reichsab. Ὁ 37 § ὁρίζει ὅτι καὶ τὸ 160 ἄρθρον τῆς ἡμετέρας πολ. δικονομ. ὅτι δηλ. ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ πρέπει νὰ προτείνωνται αἶτε ἀναβλητικαὶ καὶ αἱ ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις κατὰ τὴν πρώτην πρὸς ἀπολογίαν προθεσμίαν (in primo termino). Ὁ Gönner καὶ ὁ Bayer φρονοῦσιν ὅτι τοῦ κανόνος τούτου εἰσάγεται ἐξαίρεσις διὰ τοῦ 73 §, ὅς περ συγχωρεῖ τῷ ἐναγόμενῳ νὰ ἐπικαλεσθῇ κατ' ἐφесιν τὸ πρῶτον ἐνστάσεις, αἷς ἡγνόει ἢ δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ προτείνῃ πρωτοδίκως. Οἱ λοιποὶ συγγραφεῖς διαφωνοῦσιν. Ἰδ. Bayer σ. 1024. Schmid Γ'. 418.

γ) ὁ τὴν νέαν πρότασιν εἰσάγων ὀφείλει νὰ ὁμώσῃ, ὅτι ἡγνόει αὐτὴν πρωτοδίκως ἢ ὅτι δὲν ἠδυνήθη ἢ δὲν ἐνόμισεν ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον νὰ προτείνῃ αὐτὴν, ἥδη δὲ νομίζει τοῦτο ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον.

Β'. Κατὰ δὲ τὸ 464 ἄρθρ. τῆς γαλ. δικονομίας il ne sera formé, en cause d'appel, aucune nouvelle demande, à moins qu'il ne s'agisse de compensation, ou que la demande nouvelle ne soit la défense à l'action principale. Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἁρθρου τούτου παραδέχονται ἀπορρέοντες οἱ γάλοι συγγραφεῖς τοὺς ἐξῆς εἰδικωτέρους κανόνας.

α) Ὁ ἐνάγων, εἴτε ἐκκαλῶν εἴτε ἐφεσίβλητος εἶναι, δὲν δύναται μὲν νέας προτάσεις νὰ εἰσαγάγῃ ἐφεσίμως κατὰ πρῶτον, ἀλλ' αἱ συνυπακουόμεναι ἐν ταῖς πρωτοδίκοις προτάσεσιν αἰτήσεις αὐτοῦ ὡς καὶ τὰ νέα νομικά

ἐπιχειρήματα, μὴ ὄντα προτάσεις νέαι κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου, εἰσὶ δεκτὰ παρ' ἐφέταις ἐν πρώτοις προτεινόμενα.

β') ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ υποβάλῃ ἐφεσίμως πᾶσαν πρότασιν, χρησιμεύουσαν ὡς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἀγωγῆς· ἄρα καὶ ἐνστάσεις ἀνατρεπτικὰς τῆς ἀγωγῆς, ἅς πρωτοδί·ως παρέλειψεν.

Γ. Τέλος ἡ ἐγχώριος δικονομία ὥρισεν ὅτι ἡ πρωτοδίκως γενομένη αἵτησις δύναται καὶ κατὰ τὴν ἑκκλητην δίκην νὰ περιορισθῇ καὶ τροπολογηθῇ, ἐὰν ἡ βᾶσις τῆς ἀγωγῆς δὲν μεταβάλλεται διὰ τούτου (ἄρ. 745). ὑπὸ τὸν περιορισμὸν δὲ τοῦτον συγχωροῦνται νέα νομικὰ ἐπιχειρήματα (ἄρθ. 746). ἀλλὰ νέοι πραγματικοὶ ἰσχυρισμοὶ καὶ προτάσεις εἶναι τότε μόνον δεκταὶ ἐν τῇ ἐκκλητῇ δίκῃ, ὅταν συντελοῦν πρὸς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἐφέσεως (ἄρθρ. 747).

Ἐκ τῶν ἄρθρων τούτων ἐξάγεται ἀναμφίβολον.

α) ὅτι ὁ ἐνάγων, εἴτε ἐκκαλῶν εἴτε ἐφεσβίλητος εἶναι, οὔτε τὸ ἀντικείμενον οὔτε τὴν βᾶσιν τῆς ἀγωγῆς δύναται νὰ μεταβάλῃ· διότι οὐδὲ κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν ἡδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο (ἀνωτέρ. § 112). ὅθεν, ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον, ὁ πρωτοδίκως αἰτήσας τὴν ἀκύρωσιν τῆς συμβάσεως, ἀπαράδεκτος ἐστὶν ἐπικαλούμενος ἐφεσίμως τὴν διάρρηξιν αὐτῆς, ἢ τὴν περὶ διαταράξεως ἀγωγὴν νὰ μεταβάλῃ εἰς interd. de precario (Dal. Demande non v. ἄρ. 34 ἐπ.)· ἀλλὰ δύναται ἡ πρωτοδικὸς αἵτησις νὰ περιορισθῇ ἐφεσίμως, πλὴν κατὰ ποσότητα μόνον οὐχὶ καὶ κατὰ ποιότητα· ὅσον ὁ ἕκ τινος συμβάσεως κυριότητα ἀντιποιούμενος δὲν δύναται ἐφεσίμως ἐπικαρπῖαν ἢ χρῆσιν νὰ αἰτήσῃ καὶ τὴν δουλείαν ὁδοῦ νὰ μεταβάλῃ εἰς δουλείαν διαβάσεως· διότι ταῦτα καὶ κατὰ τὴν βᾶσιν καὶ κατὰ τὸ ἀντικείμενον διαφέρουσιν· Ἄλλως οἱ Γάλλοι. Dal. ἄρ. 108. Erémign. II. 393 ἄρ. 984.

Ἡ μεταβολὴ τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἀπαγορεύεται· νέα δὲ μὴ νομικὰ ἐπιχειρήματα συγχωροῦνται. Ἀλλὰ τῶν δύο τούτων πραγμάτων πρέπει νὰ γίνηται ἡ προσήκουσα διάκρισις, μάλιστα διότι οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἄλλας ἡκολουθοῦσιν ἀρχὰς καὶ εὐκολον νὰ πλανηθῶσιν οἱ ἀπειρότεροι τῶν παρ' ἡμῖν. Βᾶσις τῆς ἀγωγῆς, ἐκτὸς τοῦ νομικοῦ αὐτῆς μέρους, καλεῖται τὸ σύνολον τῶν γεγονότων, ἅπερ ὑπὲρ τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ ἐπικαλεῖται ὁ ἐνάγων (Bayer σ. 535. ἀνωτ. § 82 σημ. 4). διὰ νὰ ἐπιτύχῃ δὲ οὗτος, ἀπαιτεῖται νὰ ᾔῃ ἀληθῆς τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ νὰ ὑπάρχῃ νομικὴ διάταξις, ὀρίζουσα ὡς συνέπειαν αὐτῶν τὴν αἵτησιν· τὰ γεγονότα λοιπὸν δὲν δύνανται κατὰ τὰ οὐσιώδη αὐτῶν μέρη ν' ἀναλλαχθῶσιν ἐφεσίμως (κληρονομία ἐκ διαθήκης, κληρονομία ἐξ ἀδιαθέτου. ΑΠ. 244 τοῦ 53, 178

τοῦ 54), καὶ ἡ ιδιότης ὑφ' ἣν παρίστανται οἱ δ. ἀδικοὶ δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ (Carré ζ. 1677 bis. Dal. ἀρ. 66), ἀντὶ ὅμως τῆς νομικῆς διατάξεως, ἣν πρωτοδίκως ἐπεκαλέσθην, δικαιοῦμαι νὰ ἐπικαλεσθῶ ἐφεσίμως ἄλλην, ἥτοι ἄλλο νομικὸν ἐπιχείρημα (π. χ. ἐνάγω τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀτμοπλοίων ἵνα μοὶ παραδῶσθαι πρᾶγμα τι, στελλόμενόν μοι ἐκ Ναυπλίου. πρωτοδίκως ἐστήριξα τὴν ἀγωγὴν εἰς σιωπηρὰν ἐκχώρησιν, δύναμαι ἐφεσίμως νὰ ἐπικαλεσθῶ τοῦς τῆς ἐντολῆς κανόνας (Hörsner im Archiv τόμ. 36. σ. 119). Ἐν Γαλλίᾳ, μὴ ὑπαρχούσης τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ 745 ἀρθρου, εἰσὶν ἐλευθεριώτεροι οἱ συγγραφεῖς περὶ τὴν παραδοχὴν νέων νομικῶν ἐπιχειρημάτων· κατ' αὐτοὺς συγχωροῦνται αὐτὰ, εἰ καὶ εἰς ν. ε. α. ὅλως γεγονότα στηρίζονται. ὁ πρωτοδίκως αἰτήσας τὴν ἀκυρότητα τῆς διαθήκης, διότι π. χ. μάρτυς τις δὲν ἦτο Ἕλλην, δύναται, λέγουσιν, ἐφεσίμως νὰ ἐπικαλεσθῇ ἄλλην ἀκυρότητα. Dal. ἀρ. 151 ἐπ. Fremiuv. II. 398. Taland. σ. 363. — Ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ἢ ἡ βᾶσις τῆς ἀγωγῆς μετεβλήθη ἐξετάζουσιν αὐτεπαγγέλτως τὰ ἐφετεῖα; Ναι· ΑΠ. 75 τοῦ 50. Taland. σ. 361. Dal. Degrès ἀρ. 494. Ὁρ. ἀνωτ. § 77 σημ. 8. Αἰτήσεις σιωπηρῶς ἢ ἐμμέσως περιεχόμεναι εἰς τὰς πρωτοδικούς προτάσεις συγχωροῦνται ἐφεσίμως; Ὁχι. οἱ Γάλλοι παραδέχονται τὸ ἐναντίον ἐν ἐλλείψει ἐναντίας τοῦ νόμου διατάξεως. Dal. Dem nouv. ἀρ. 111. Carré ζ. 1677ter. δρ. καὶ ΑΠ. 160 τοῦ 49.

6') ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὡς ἐκκαλῶν μὲν ἀποκλείεται νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις, ἃς παρέλειψε πρωτοδίκως, ἐξαιρουμένων τῶν κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης προτεινομένων (ὅτε δύναται νὰ ὑποβληθῇ κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ἐφετεῖον καὶ τὸ ἀπαρτίζον αὐτὰς πραγματικόν. ΑΠ. 126 τοῦ 56). Κατὰ τοῦτο διαφέρει οὐσιωδῶς ἡ ἡμετέρα νομοθεσία τῆς γαλλικῆς, συγχωρούσης πᾶσαν ν. ε. α. ν. πρότασιν (ἄρα καὶ ἐνστάσεις ἀνατρεπτικὰς τῆς οὐσίαι) πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἀγωγῆς χυρήσιμον (Ὁρ. ἀνωτ. § 79 σημ. 10, § 107 σημ. 3, § 112 σημ. 5). τὰ ἐλληνικὰ ὅμως δικαστήρια ἐκ τῆς περικοπῆς τοῦ γαλλικοῦ νόμου, à moins que la demande nouvelle ne soit la défense à l'action principale δελεοζόμενα, ἴσως δὲ καὶ ἐξ ἀγνοίας τῶν πραγμαμάτων κλίνουσι πρὸς τὰς γαλλικὰς ἰδέας μᾶλλον. ἀλλ' ἀξίαν λόγου αἰτιολογίαν ὑπὲρ αὐτῶν, καταπολεμοῦσαν τὰ ἀρθρ. 160 καὶ 747 § 2, οὐδόλως φέρουσι. μόνον ἡ 301 ἀπόφ. τοῦ ἀρείου Πάγου τοῦ ἔτους 1839 ἠθέλησε νὰ δώσῃ αἰτιολογίαν περὶ τούτου πείθουσιν, ἀλλ' ἀπλῆ ἀνάγνωσις ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τὸ ἔωλον αὐτῆς.

»κατὰ τὸ 747 ἀρθ. τῆς πολ. δίκης, λέγει, νέοι πραγματικοὶ ἰσχυρισμοὶ καὶ νέαι προτάσεις εἶναι δεκταὶ ἐν τῇ ἐκκλήτῳ δίκῃ, ὅταν αὗται συντελοῦν εἰς ἀπολογία κατὰ τῆς ἐφέσεως· ἐπομένως κατὰ τὴν διά-

φάσεως παρακολουθήματα ⁶.

έ) *περὶ τῆς προθεσμίας.*

§ 235. Ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία, κατὰ παντὸς διαδί-

ταξιν ταύτην ἐπιτρέπεται ἀναμφισβήτηως εἰς τὸν ἐναγόμενον, ὅταν ᾖναι ἐφεσίδλητος, τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ νέας ἐνστάσεις· ὅθεν προκύπτει ὅτι τὸ ἄρθρ. 514 τῆς πολ. δικον., κατὰ τὸ ὁποῖον αἱ ἐνστάσεις πρέπει νὰ προτείνωνται συγχρόνως εἰς τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίαν, τροπολογεῖται διὰ τῆς εἰδικωτέρας διατάξεως τοῦ 2 ἐδ. τοῦ 747 ἁρθρου ἀναφορικῶς εἰς τὸ δικαίωμα τῆς ἐφέσεως (τοῦτο οὐδόλως ἐκ τοῦ 747 ἁρθρου προκύπτει, ἀλλὰ προκύπτει ἢ τροποποιήσις τῶν ἁρθρων 160 καὶ 544 ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντίκρουσιν καὶ οὐχὶ τὴν ὑποστήριξιν τῆς ἐφέσεως) καὶ ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου εἶναι νὰ χορηγηθῇ εἰς τὸν ἐναγόμενον ἐν τῇ ἐκκλήτῳ δίκῃ ἀκέραιον τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως (ἡγουν ἐπειδὴ ὁ ἐναγόμενος ἔχει δικαίωμα νὰ ὑπερασπισθῇ κατὰ τῆς ἐφέσεως διὰ νέων ἐνστάσεων, ἔπεται ὅτι ἔχει τὸ αὐτὸ δικαίωμα ὑπὲρ τῆς ἐφέσεως, τουτέστι ἢ πρόθεσις κατὰ ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τῆς ὑπέρ). ἐντεῦθεν δ' ἔπεται ὅτι αἱ λέξεις τοῦ νόμου «ὅταν συντελοῦν μόνον πρὸς ἀπολογίαν» κατὰ τῆς ἐφέσεως» ἐρμηνευόμεναι κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ «ὅταν συντελοῦν πρὸς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἀγωγῆς».

Τινὲς εἶπον ὅτι τοῦ 160 ἁρθρ. ὁ ἀποκλεισμὸς περιορίζεται εἰς τὴν πρωτόδικον μόνον δίκην· ἀλλὰ ποίαν βαρύτητα θὰ εἶχεν ὁ ἀποκλεισμὸς τότε! ἔπειτα ἔπρεπε νὰ εἰπώμεν τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀναβλητικὰς ἐνστάσεις. Δὲν εἶναι ἀμφιβολία λοιπὸν ὅτι παρ' ἡμῖν, ἰσχύοντος τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἀνευ ἐπικουρίας δικάζεσθαι (ἀνωτ. § 78), ὁ νομοθέτης ἠκολούθησε τὴν διδασκαλίαν τῶν τῆς Γερμανίας συγγραφέων, ἡ δὲ ἄνω ἐκτεθεῖσα νομολογία θέλει κατ' ὀλίγον ἐγκαταλειφθῇ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων. Ἰδ. Ἐφ. Ἀθ. 13365. ΑΠ. 347 τοῦ 57. 210. 247 τοῦ 59.

Ἐκτῶν ἐκτεθέντων συνάγεται ὅτι ὁ ἐναγόμενος, ὡς ἐφεσίδλητος, δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ πρῶτον ἐφεσίμῳς νέας ἐνστάσεις πρὸς ἀπώκρουσιν τῆς ἐφέσεως καὶ ὑποστήριξιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως. δὲν δύναται νὰ κατηγορηθῇ ὁ ἐναγόμενος, ὅστις εἰς ἀδύνατον προσβολὴν ἀδύνατον ἀντέταξε καὶ ὑπεράσπισιν, οὐδὲ νὰ θεωρηθῇ ἄδικος, ἂν κατὰ τῆς ἐνδυναμωθείσης ἐφεσίμῳς προσβολῆς ἐνισχυμένην καὶ αὐτὸς ἀντιπαρατάξῃ ὑπεράσπισιν.

6) Πολ. 747 § 1. Γαλ. 464. Dal. Demand. nouv. αρ. 124. Ἡ ἀνάγκη

ἀνεξαιρέτως ισχύουσα ¹, εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα τριακονθήμερος², αὐξανομένη ἔνεκεν ἀποστάσεως³ ἢ κατὰ τὸ 541 ἄρθρον, ἐὰν ὁ ἐκκαλῶν διατρίβῃ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ⁴. Μὴ κοινοποιηθείσης δὲ τῆς ἀποφάσεως, τὸ πρὸς ἔφεσιν

τοιαύτης αἰτήσεως περὶ καρπῶν, τόκων κ. λ. ὑπάρχει, ὅταν ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις ἐπιδικάσῃ αὐτὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς.

1) Δηλαδή δὲν ὑπάρχει προνόμιόν τι ὡς πρὸς τὰς προθεσμίας. ἀλλὰ καὶ τὰ φυσικὰ καὶ τὰ νομικὰ πρόσωπα ὑπόκεινται εἰς αὐτὴν, π. γ. τὸ δημόσιον, αἱ κοινότητες, τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, οἱ ἀνήλικοι, οἱ ἀπηγορευμένοι κ. λ. (Πολ. 755. Carré ζ. 1585. Γαλ. 444). Ἡ διάταξις τοῦ 755 ἄρθρου δὲν ἔχει παρ' ἡμῖν, ὡς ἐν Γαλλίᾳ τὸ 444 ἄρθρον, τοσαύτην σημασίαν· διότι ἐκεῖ ἀπῆλαυον πρότερον πρόσωπα τινὰ προνόμιον μακροτέρας προθεσμίας, ὅπερ κατήργησε τὸ εἰρημένον ἄρθρον (Carré ὑπὸ τὸ 444 ἄρθρ. Boitard II. 176. Taland. σ. 140), ἀλλὰ παρ' ἡμῖν μόνον ἴσως τὸ τῆς ἀποκαταστάσεως δικαίωμα τῶν ἀνηλίκων (νόμ. 7 § 11. Βασ. 10. 4» καὶ μὴ ἐκκαλεσάμενος ἐμπροθέσμως ἀποκαθίσταται»· οὗ ἐξαίρεσιν ἀπετελεῖ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὁ νόμος. 9 Βασ. 9. 1) κατηργήθη. τὸ τῶν δῆμων ὑπῆρχε προκατηργημένον. ἀρ. 16 τοῦ δημ. Νόμ. — Ἀλλὰ τὰ νομικὰ πρόσωπα, οἱ ἀφήλικες καὶ οἱ ἀπηγορευμένοι ἔχουσι δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν, παρ' ὧν ἀποζημιοῦνται, ἐὰν δείξωσιν ὅτι προφανῶς ἄδικον ἀπόφασιν δὲν ἐξεκάλεσαν οὗτοι. Carré ζ. 1586. Dal. Appel ἀρ. 969.

2) Πολ. 752 § 2, 545. § 4. Ὁ ὑπολογισμὸς αὐτῆς γίνεται ὅπως πάσης προθεσμίας (ἀνωτ. § 94). κατ' ἐξαίρεσιν ἢ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία εἶναι συντομωτέρα ἐνίοτε, οἷον ἐν δίκαις περὶ τὴν ἐκτέλεσιν, ὅτε μὲν δεκαήμερος (ἄρθρ. 872 ἐδ. 2. 910. 911, 951, 985. 994), ὅτε δὲ τριήμερος (ἄρθρ. 1019). Ἐν Γαλλίᾳ ἡ τῆς ἐφέσεως προθεσμία εἶναι τρίμηνος, ἀμφισπῶνται δὲ ἂν καὶ ἡ τελευταία ἡμέρα (dies ad quem) ὑπολογίζεται. Dal. ἀρ. 872.

3) Πολ. 753. Ἡ γαλλικὴ δικονομία δὲν συγχωρεῖ παρέκτασιν. Carré ζ. 1554 ἐδ. 2, ζ. 3410 σ. 548. Taland ἀρ. 167. Dal. ἀρ. 882.

4) Πολ. 754. Γαλ. 445. 446. Εἴτε Ἑλλήν ἢ ἀλλοδαπὸς εἶναι. Carré ζ. 1600.— Ἐὰν δικασθῇ ἐρήμην ὁ ἐκκαλῶν ἔχει διπλὴν τὴν προθεσμίαν ταύτην; Ναι, κατὰ τοὺς ἐν Ναυπλίῳ ἐφέτας (ἀπ. 907 τοῦ 54), ὅχι, κατὰ τοὺς τῶν Ἀθηνῶν (ἀπ. 15358). Νομ. Μέλισσα φυλ. μέ.

δικαίωμα παραγράφεται μετὰ τριακονταετίαν ⁵.

Ἡ προθεσμία αὕτη

α) ἄρχεται ἀπὸ τῆς εἰς τὸν διάδικον ⁶ ἢ τὸν νόμιμον αὐτοῦ ἀντιπρόσωπον ⁷ ἐγκύρου ⁸ κοινοποιήσεως ⁹ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως. Ἀποφάσεις λοιπὸν μὴ ὁριστικαὶ ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν ἐνόσω καὶ ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις ὑπό-

5) Πολ. 756 § 2. Ἡ τριακονταετία ἐφαρμόζεται ἐπὶ τε τῆς μὴ κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως καὶ ἐπὶ τῆς ἀκύρου κοινοποιήσεως. τὸ αὐτὸ δέχονται καὶ οἱ Γάλλοι, ἂν καὶ σιωπᾷ περὶ τούτου ὁ νόμος αὐτῶν. Carré ζ. 1563. Taland σ. 141. Ὁ Ῥουσόπουλος (σ. 28) φρονεῖ ὅτι μετὰ 40ετίαν παραγράφεται ἡ πρὸς ἔφεσιν δικαίωμα, ἐπικαλούμενος τὰς περὶ παραγραφῆς τῶν ἐπιδίκων δικαίων διατάξεις τοῦ Ῥωμ. νόμου. (ὅρ. ἀνωτέρ. 176 σημ. 1)· ἀλλὰ δὲν φαίνεται μοι ὁρθὴ ἡ γνώμη αὕτη. ἡ δικονομία λέγει» τὸ πρὸς ἔφεσιν δικαίωμα ὑπόκειται εἰς τὴν σ υ ν ἡ θ ῆ παραγραφὴν»· συνήθως δὲ παραγραφὴ ἡ τριακονταετία ἐστὶ· ἔπειτα ἡ τεσσαρακονταετία τοῦ Ῥωμ. δικαίου ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐκκρεμεῖς δίκας.

6) ἀντὶ τοῦ διαδίκου δύναται νὰ κοινοποιηθῇ ἡ ἀπόφασις καὶ εἰς τὸν κατὰ τὴν πρωτόδικον δίκην ἀ ν τ ῖ κ λ η τ ο ν αὐτοῦ. ΑΠ. 324 τοῦ 55. ἢ 168 τοῦ 47 ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου φαίνεται πως τὸ ἐναντίον ἀποφαινομένη, ἀλλὰ προφανῶς ἡμαρτημένη ἐστὶ καὶ εἰς τὸ ἄρθ. 752 § 2 ἀντίκειται. Τὸ αὐτὸ πάσχει καὶ ἡ 184 τοῦ 50 (αἰτιολ. 4), ὅρ. ἀνωτ. § 60 σημ. 15. 7) Carré ζ. 1560 bis.

8) Ἡ κοινοποίησις γίνεται δι' ἐπιδόσεως κατὰ τὰς εἰδικωτέρας διατυπώσεις, τὰς ἀνωτέρω (§ 92) ἐξηγηθείσας. πρέπει δὲ νὰ κοινοποιῇται ἀντίγραφον ὁ λ ο σ χ ε ρ ῆς τῆς ἀποφάσεως. Carré ζ. 1557. Dal. ἀρ. 929. 935. 937. 951.

9) Καὶ ἂν ὁ διάδικος ἔμαθεν ἄλλως καὶ ἀκριβῶς γνωρίζῃ τῆς ἀποφάσεως τὸ περιεχόμενον, ἡ προθεσμία τῆς ἐφέσεως δὲν τρέχει κατ' αὐτοῦ πρὶν ἢ ἐπὶ ὁ θ ῇ αὐτῷ ἡ ἀπόφασις (Carré ζ. 1562 bis). Ἐὰν ὅμως ᾖ το παρὼν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως; Ἡ παρεύρεσις αὐτοῦ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐπέχει τόπον κοινοποιήσεως (Πολ. 757, ὅπερ παραπέμπει εἰς τὸ 138 ἄρθρ.)· ὅθεν τὸ ἀνωτέρω (§ 90 σημ. 3) ῥηθὲν περιοριστέον εἰς τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν. contra Εὐρετήρ. Ζ'. 409 § 32'. ΑΠ 68 τοῦ 58.

κειται ¹⁰. Ἀλλ' ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου, ἔχουσιν οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ νέαν προθεσμίαν, ἀρχομένην πάντοτε ἀπὸ τῆς εἰς αὐτοὺς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως ¹¹

6') ἡρεμεῖ διαρκούσης τῆς πρὸς ἀνακοπὴν ὀκταημέρου

Ἐὰν ὑπαρχόντων πλείονων ὁμοδίκων εἰς μόνον κοινοποιήσῃ ἢ ἐνὶ μόνον κοινοποιηθῇ ἡ ἀπόφασις; Κατὰ γενικὸν κανόνα τρέχει ἡ προθεσμία μόνον ὅπου τοῦ κοινοποιηθέντος ἢ μόνον κατὰ τοῦ ὅπου κοινοποιήθη ἡ ἀπόφασις (Carré ζ. 1559. Dal. ἀρ. 953· 959. 960). Δυσκολίαν ὅμως παρέχουσιν ἡ ἀλληλεγγύη καὶ τὰ ἀδιαίρετα δίκαια. Φρονῶ ὅμως ὅτι ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτέρω (§ 232 σημ. 8. 10) ἐκτεθειμένα. Ποῖαι ἀρχαὶ ἀκολουθοῦνται ἐν Γαλλίᾳ ὅρ. Rodière Solidarité ἀρ. 112. 120. Carré ζ. 1555.

10) Πολ. 752 § 2. 756 § 2. Γαλ. 451. Αἱ μὴ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι καὶ ἀφοῦ παρέλθωσι 30 ἡμέραι ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως αὐτῶν· διότι πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως ἡ κατ' αὐτῶν ἔφασις εἶναι προαιρετικὴ, καθίσταται δὲ ἀναγκασία ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως καὶ κοινοποιήσεως τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως· πᾶσα δὲ κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὑπάρχουσα ἐνστάσις ἀπαραδέκτου ἐπηρεάζει καὶ τὴν κατὰ τῶν μὴ ὀριστικῶν ἀποφάσεων ἔφεσιν (Dal. ἀρ. 1131). Τὸ 2 ἐδάφ. τοῦ 181 ἄρθρου τῆς πολ. κατέστησε παρ' ἡμῶν ἀναμφίβολον ὅτι καὶ αἱ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὀριστικῆς καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὴν (ὑπερ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβᾶλλεται (Carré ζ. 1629 Dal. ἀρ. 1133), οὐδὲ κωλύει ποσῶς ἡ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς σύπραξις τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅρ. ἀνωτέρ. § 228 σημ. 6 γ'. Ρουσοπ. 29.

Ἡ προθεσμία τῆς ἐφέσεως, ἐπὶ ἀποφάσεων ἀποφαινομένων ὀριστικῶς ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς δόσεως ὅρκου τινὸς, ἀρχεται ἀπὸ τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου τούτου καὶ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ πρακτικοῦ τῆς ὁρκοδοσίας (ΑΠ 74 τοῦ 49, 270 τοῦ 50, 213 τοῦ 56. Εὐρετήρ. ΙΑ 339) καὶ τῆς μετὰ τὴν δόσιν τοῦ ὅρκου κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως (ΑΠ 275 τοῦ 60). Κατὰ ῥωμ. δίκαιον « ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ψήφου αἱ 10 ἡμέραι τῆς ἐκκλήτου ἀριθμοῦνται εἰ καὶ ὑπὸ αἵρεσιν ἐψηφίσθη ». Οὕτω φρονοῦσι καὶ ἐν Γαλλίᾳ Carré ζ. 1561· Dal. ἀρ. 917. Osterloh I. 203 σημ. 10.

11) Πολ. 756 § 3. Γαλ. 447. Ἡ κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως γίνεται εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἀποθανόντος καὶ μία πρὸς πάντας τοῦ κληρονόμου, οὐδὲ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀναφέρονται εἰδικῶς καὶ κατ' ὄνομα οἱ κληρονό-

ἡ ἐπηρευξημένης προθεσμίας¹² καὶ τοῦ τῆς διασχέψεως χρόνου¹³, ἡ ἀνωτέρας βίας ἐπελθούσης¹⁴.

ς') περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐφέσεως.

§ 236. Ἡ ἐφεσις ἔχει ὡς πρὸς τοὺς διαδίκους τρία κυρίως ἀποτελέσματα,

α) ἀνασταλτικόν effectus suspensivus¹. ἡ ἐφεσις ὑποβάλλει εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῶν ἐφετῶν τὴν ὀρθότητα τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως καὶ δύναται ἀποτέλεσμα νὰ ἔχῃ τὴν διόρθωσιν αὐτῆς. τὸ εἶναι λοιπὸν τῆς ἀποφάσεως καθίσταται μετὰ τὴν ἐφεσιν ἐκκρεμές καὶ ἀμφίβολον· ἔνεκα δὲ τούτου οὔτε νὰ ἐκτελεσθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐ-

μοι οὗτοι. Carré ζ. 1602. 1603. Dal. ἀρ. 1018 ἐπ. 'Ρουσ. σ. 31. — Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν, εἴτε εἶχε κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ἀποθανόντα ἡ ἀπόφασις εἴτε μὴ, οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἔχουσιν δλόκληρον τὴν τριακονθήμερον προθεσμίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν γαλλικὴν, μόνον τὸ ἐναπολειπόμενον. Dal. ἀρ. 1024. Εὐρετήρ. Ζ'. 410 § 324⁴.

12) Πολ. 752 § 1 756 § 1. Γαλ. 455. — 'Αλλ' ἐὰν ἡ ἀπόφασις, ἡ ἐρρήμη, ᾗναι προσωρινῶς ἐκτελεστή, ἡ πρὸς ἐφεσιν προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως. ὥστε τότε τρέχουσι συνάμα ἢτε πρὸς ἐφεσιν καὶ ἡ πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμία. τοῦτο ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀνω παρατεθέντων ἀρθρ. 756 § 1 καὶ 752 § 1 (« ἡ πρὸς ἐφεσιν προθεσμία δὲν τρέχει § 1 διαρκούσης τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας κατὰ τὸ ἀρθρ. 752 § 1 »). ἤγουν ὅταν ἡ ἀπόφασις δὲν ᾗναι προσωρινῶς ἐκτελεστή· λοιπὸν τρέχει ὅταν ᾗναι προσωρ. ἐκτελεστή ἡ ἀπόφασις), ὑποστηρίζεται δ' ἔτι μᾶλλον καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρθρ. 735 ἐδ. 3, ὅπερ, ὡς πρὸς τὴν ἐκκλήσιν τῶν ἐμπορικῶν ἀποφάσεων, παραπέμπον εἰς τὰ ἀρθρ. 741—759 ἐξαιρεῖ τὸν § 1 τῶν ἀρθρ. 752 καὶ 756. ΑΠ. 34 τοῦ 60. ἐναντία ἔγραψεν ὁ Παπαχρῆστος ἐν τῇ Γεν. 'Εφ. τῆς 'Ελλάδος ἀρ. 196. 197.

13) Πολ. 756 § 3. 4.

14) Carré ζ. 1598. Dal. ἀρ. 902, Cassation ἀρ. 1134.

4) Πρὸς. Bayer σ. 1057. Schmid Γ. 438. Dal. ἀρ. 1203 ἐπ. Berriat σ. 300.

φεσίμου δίκης δύναται², οὔτε εἰς τελεσιδικίαν μεταβαίνει³. ὅπερ ἐστὶν ἡ ἔφεσις ἔχει ἀνασταλτικὴν δύναμιν⁴, ἥτις ἀρχεται μὲν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως αὐτῆς, ἀλλ' ἀνατρέχει καὶ εἰς τὸ παρελθὸν μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως⁵.

2) Ν. 43 Βασ. (9. 1) «εἴτε δεχθῇ ἡ ἔκκλητος εἴτε καὶ μὴ, οὐδὲν ἐν τῷ μεταξὺ καὶνίζεται, ἕως τοῦ ἐξετασθῇ ἡ ἔκκλητος ἢ δοκιμασθῇ ἢ ὀφείλει δεχθῆναι» Ν. 97 αὐτ. Νεαφ. 134 κεφ. γ' ἐκκλήτου δεδομένης κατὰ τὸν νόμον μηδὲ ἐκδιδομένους γίνεσθαι, μηδὲ νομὰς πραγμάτων μετατίθεσθαι μέχρι τελείας ἐπ' αὐτῶν κρίσεως. ἡ παραβίασις τῆς ἀρχῆς ταύτης φέρει ἀκυρότητα εἰς τὰς πράξεις, τὰς μετὰ τὴν ἔφεσιν ἐνεργηθείσας, ἔστω καὶ ἂν ἀπορρίψῃ ἡ ἔφεσις (Carré ζ. 1655).

3) Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον (Ν. 13 § 2 Π. 28. 4) si quis in capitali crimine damnatus appellaverit, et medio tempore pendente appellatione fecerit testamentum, . et ita decesserit, valet ejus testamentum. ἀλλὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν ἐπὶ δικαστικῆς ἀπαγορεύσεως ἡ ἀνικανότης τοῦ ἀπαγορευθέντος ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως τοῦ πρωτοδικείου (Πολ. 668. Γαλ. κώδ. 502—504. Dal. ἀρ. 1233. Carré ζ. 1652 sex). Ὅθεν ἂν ἡ ἀπόφασις ἐπιβάλῃ ὑποχρεώσιν τινά, ἐντὸς προθεσμίας ἐκπληρωτέαν, ἡ ἔφεσις ἰστᾷ τὴν προθεσμίαν ταύτην μέχρι τοῦ κοινοποιηθῇ ἡ ἐπικυρωτικὴ τῶν ἐφετῶν ἀπόφασις. Carré ζ. 1653. Dal. ἀρ. 1211.

4) Πολ. 760. Γαλ. 457. Καὶ ὅταν ἡ ἔφεσις ᾖ ἡ ἀτακτος ἢ ἐκπρόθεσμος; Carré ζ. 1655. Dal. ἀρ. 1229. Προσωρινὰ ὁμῶς μέτρα δύναται νὰ διατάξῃ τὸ πρωτοδικεῖον. Πολ. 761 ἐδ. 2. Ν. 24 § 3 Π. (49. 1.)

5) Πολ. 761. Ἐπειδὴ δυνάμει τοῦ 185 ἄρθρου ἀνασταλτικὴ εἶναι, ὡς πρὸς τὰς ὁριστικὰς ἀποφάσεις, καὶ ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία (οἱ γάλλοι συγγραφεῖς, μὴ ἔχοντες τὴν διάταξιν τοῦ 185 ἄρθρου, ἐναντίαν ἀποφαίνονται γνώμην· Carré ζ. 1652 bis· Dal. ἀρ. 1204), ἔπεπαι ὅτι σπανία ἐστὶν ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ 761 ἄρθρου. π. χ. ὅταν τὸ διατακτικὸν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως χρήζῃ περαιτέρω συμπληρώσεως (Πολ. 702. 850.)· τότε λοιπὸν ὀφείλει ὁ διάδικος νὰ μὴ προβῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως πρὶν ἢ παρέλθῃ ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία (Bayer 1058. ἀλλὰ ἐκτίθενται ἀρχαὶ ἐν τῷ Εὐρετηρ. Η'. 29)· ἀλλ' ἡ ἀναδρομικὴ δύναμις τοῦ ἀνασταλτικοῦ ἀποτελέσματος δὲν ἐκτείνεται βεβαίως εἰς τὰς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις· ἡ-

Τοῦ ἀνασταλτικοῦ ἀποτελέσματος στερεῖται ἡ ἔφεσις⁶ ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς δίκαις⁷ καὶ ἐν ταῖς περὶ νομῆς, ἢ ἂν τὸ πρωτόβαθμον δικαστήριον κηρύξη προσωρινῶς ἐκτελεστὴν ἢ ὀνομάσῃ ἀνέκκλητον τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ. Ἀμάρτημά τι περὶ τοῦτο δύνανται νὰ διορθώσωσιν οἱ ἐφέται καὶ πρὸ τῆς συζητήσεως τῆς κυρίας δίκης⁸.

γουν αἱ πρὸ τῆς ἐφέσεως διεξαχθεῖσαι ἀποδείξεις δὲν ἀκυροῦνται, ἐὰν κατόπιν γείνη ἔφεσις· διότι ὁ νόμος συγχωρεῖ τὴν ἐκκλησιν τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ὀριστικῆς· καθὼς δὲ τότε δὲν ἀκυροῦνται αἱ μαρτυρίαι οὕτω καὶ νῦν.—'Ἀλλὰ τὰ ἐκπρόθεσμα; Π. χ. τάττεται 10 ἡμέτερος προθεσμία πρὸς ἐξέτασιν μαρτύρων ἢ δόσιν ὄρκου, ὁ διάδικος, ὃς ἐπέκειντο αἱ ἀποδείξεις αὗται, ἐκκαλεῖ τὴν ἀπόφασιν ὅτε ἦτο πλέον ἐκπρόθεσμος εἰς τὸ προσαγαγεῖν τὰς ἀποδείξεις. *Quid juris*: τὸ ἀνασταλτικὸν ἀποτελεσμα τῆς ἐφέσεως ἀ ν α τ ρ έ χ ε ι, ἐπομένως θεωροῦνται αἱ προθεσμίαι ὡς μὴ διατρέξασαι, ἐὰν ἡ ἀπόφασις μεταβῇ ρυθμισθῇ ὑπὸ τοῦ ἐφετείου. ΑΠ 4. τοῦ 60. 'Ρουσοπ. σ. 38. Εὐρετήρ· Η'. 32. 'Εναντία ἀποφαίνονται οἱ γάλλοι συγγραφεῖς· Carré ζ. 1005, 991. Dal. Enquête ἀρ. 147· Boncenne Δ'. 255. 6) Πολ. 763 Γαλ. 457. 458. Dal. Appel ἀρ. 1241 ἐπ.

7) Πολ. 735.

8) Πολ. 764—766. Γενομένης δηλαδή ἐφέσεως δύνανται ὁ διάδικος νὰ ὑποβάλῃ αἴτησιν (δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν ἐφετῶν, ὅστις ὀρίζει τὴν δικάσιμον ἡμέραν) εἰς τὸ ἐφετεῖον, ἵνα τοῦτο καὶ πρὸ τῆς συζητήσεως τῆς κυρίας δίκης, κηρύξη προσωρινῶς ἐκτελεστὴν τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν (ἐὰν τὸ πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὴν περὶ τούτου αἴτησιν. Carré ζ. 1656 Dal. ἀρ. 1257) ἢ χαρακτηρίσῃ αὐτὴν ἀνέκκλητον ἢ καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἵνα τὸ ἐφετεῖον μεταβῇ ρυθμίσει τὴν περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως ἢ ἀνεκκλήτου διάταξιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως. Εἰς ἄλλην περίπτωσιν καὶ δι' ἄλλους λόγους ἀπαγορεύεται τοῖς ἐφέταις τὸ κωλύειν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πρωτοδικῶν ἀποφάσεων (Πολ. 766 ἐδ. 2. Γαλ. 460). 'Ἀλλὰ τῆς ὡς πλαστῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἡ ἐκτέλεσις ἀναστέλλεται δυνάμει τοῦ νόμου (Πολ. 403. Οργ. 191. Carré. ζ. 1667).

'Ἡ ἔφεσις ἀναστέλλει καὶ τὴν τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων ἐκτέλεσιν (Carré ζ. 1655 bis. Dal. ἀρ. 1221). Δύνανται νὰ διαταχθῇ ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων τούτων; Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς τὸ γράμμα

β') μεταβιβαστικόν. *eff. devolutivus*⁹· διὰ τῆς ἐφέσεως ἀφαιρεῖται ἡ ὑπόθεσις τῆς δικαιοδοσίας τοῦ κατωτέρου δικαστοῦ καὶ μεταβιβάζεται εἰς τὸ ἐφετεῖον. τοῦτο λοιπὸν τὸ δικαστήριον ἀρμόδιον εἶναι νὰ κρίνῃ περὶ τε τοῦ παραδεκτοῦ τῆς ἐφέσεως ¹⁰ καὶ περὶ τοῦ βασίμου αὐτῆς, ἡ δὲ περὶ τούτου γνώμη τῶν πρωτοδικῶν οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν. Ἀλλ' εἰς τὸ ἐφετεῖον μεταβιβάζεται μόνον ὅσον μέρος τῆς ἀποφάσεως ἐκκαλεῖται, ἡγουν εἰς δευτέραν φέ-

τοῦ γαλ. νόμου (*proced. 457*) ὑπὲρ ἑαυτῶν ἔχοντες, ἀπαντῶσι καταφατικῶς· ἡμεῖς ὁμῶς ὑπὸ ἐναντίας διεπόμενοι νομοθεσίας (*Πολ. 185*. ἐκτὸς ἐὰν ἐν τῇ ὀριστικῇ ἀποφάσει, δι' ἧς ἀπεφασίσθῃ ἡ κυρία δίκη ὠρίσθῃ ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις), ἐναντίαν πρέπει καὶ ἀπάντησιν νὰ δώσωμεν. ἀλλ' ἡ νομολογία τῶν ἐγκλημάτων δικαστηρίων εἶναι παραδόξως ἐναντία. Ὑπὲρ αὐτῆς ἡδύνατό τις νὰ ἐπικαλεσθῇ τοῦτον τὸν λόγον. ἀφοῦ τῶν ὀριστικῶν ἀποφάσεων συγχωρεῖται δι' ὠρισμένας αἰτίας ἡ προσωρ. ἐκτέλεσις, διὰ τί νὰ μὴ συγχωρηθῇ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας, ἰδίως ἐπὶ κινδύνου ἐπικειμένου, καὶ τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων, τῶν προπαρασκευαζουσῶν τὴν ὀριστικὴν; Ἡ σκέψις αὕτη ἀντικρούεται εὐκόλως· διότι ἐπικειμένου κινδύνου εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων ζητεῖται συντηρητικὴ ἀπόδειξις. ἔπειτα εἶναι ὅλως ἐσφαλμένον, ὅτι μετὰ τὰς διεξαχθείσας ἀποδείξεις δύνανται τὸ κατώτερον δικαστήριον νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως, καθότι αὕτη μετεβιβάσθη εἰς τοὺς ἐφέτας καὶ ὀφείλει ἕνεκα τούτου ἀπέχειν πάσης περαιτέρω ἀποφάσεως ὁ κατώτερος δικαστὴς (*Πολ. 762*). διότι τὸ μεταβιβαστικὸν τῆς ἐφέσεως ἀποτέλεσμα δὲν καταστρέφει ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀνασταλτικόν. *ΑΠ. 75* τοῦ 64. *Εὐρετήρ. Η' 41 § 484. Contra Carré ζ. 1655. 1655 quat.* περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πρβ. *Σόλων σ. 535* καὶ τὰς ἐναντίας ἀναπτύξεις τοῦ Παπαχρήστου ἐν τῇ *Γεν. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδος ἀρ. 144—143 188—191*· τὰ ἀτοπήματα τῆς ἐναντίας νομολογίας ἰδ. ἐν τῇ 16918 ἀποφ. τοῦ ἐφετείου Ἀθηνῶν.

9) *Bayer σ. 1064, Seuffert Comment Δ' 140. Fréminv. I. 571. Dal. ἀρ. 1166.*

10) *Πολ. 737. ἰδ. 2. 762.* Ἦγουν εἰς τὸ ἐφετεῖον ἀνήκει ν' ἀποφανθῇ ἂν ἡ ἀπόφασις ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν, ἂν ἡ ἔφεσις ἔγεινεν ἐγκύρως. ἡ ἐμ-

ρεται εξέτασιν¹¹. ὅθεν ὑπαρχόντων πολλῶν κεφαλαίων ἐν τῇ ἀποφάσει καὶ τινῶν μόνων ἐξ αὐτῶν ἐκκληθέντων, τὰ λοιπὰ μένουσι παρὰ τῷ πρωτοβάθμῳ δικαστῇ, εἰμὴ μετ' ἐκείνων συνδέωνται ἢ ἀπ' αὐτῶν ἀρτῶνται¹². διατοῦτο καὶ ὅταν μόνῃ ἢ ὀριστικῇ ἀπόφασις ἐκκληθῇ, δύνανται οἱ ἐφέται νὰ ἐξετάσωσιν ἐνίοτε καὶ ζητήματα δι' ἀποφάσεων μὴ ὀριστικῶν λυθέντα¹³.

γ') ἐπικοινωνικόν. *eff. communicativus*¹⁴. ἡ ἔφεσις, ἀγωγὴ τις κατὰ τῆς ἀποφάσεως οὔσα, τὸν ἐκκαλοῦντα μόνον ὠφελεῖ, καθὸ δυναμένη νὰ βελτιώσῃ ἀπλῶς οὐχὶ δὲ καὶ νὰ χειροτερεύσῃ τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ. ἀλλ' ὅταν ἡ ἐκκληθεῖσα ἀπόφασις βλάβη ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους, ἡ ἐ-

προθέσμως κ. λ. οὐχὶ καὶ εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, ἔστω καὶ ἂν συναινῶσιν οἱ διάδικοι. *Dal. ἀρ. 1229. 1197. 1194.*

11) Κατὰ τὸ λόγιον *tantum devolutum quantum appellatum*. ἐκ τοῦ ἐφετηρίου δὲ κρίνεται τίνα καὶ πόσα μέρη τῆς ἀποφάσεως ἐφεσιβολοῦνται. *Dal. ἀρ. 1184. 1185. 1191. 1192.*

12) Οἷα εἰσὶ π. γ. τὰ παρακολουθήματα, τόκοι. καρποί. *Seuffert Comment Δ'. 120. Berriat σ. 308 σημ. 116.*

13) Ὅταν δηλ. τὰ ζητήματα ταῦτα ἐπιρρόην ἔχωσιν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, τὴν διὰ τῆς ἐκκληθείσης ὀριστικῆς ἀποφάσεως δικαζομένην (π. γ. ἀπόφασις μὴ ἐκκληθεῖσα ὥρισε κακῶς τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως). *Si le tribunal superieur, λέγει ὁ Merlin, s'est trompé en regardant comme décisif le fait prouvé par une enquête, il peut, en revenant aux autres moyens de l'appelant, que le premier juge avait négligés, réformer le jugement définitif, et prononcer au fond par un jugement nouveau, quoique d'ailleurs, il n'y est point d'appel du jugement interlocutoire (νόμ. 12 § 2 K 4. 1. Wetrel σ. 503 σημ. 28. Dalloz ἀρ. 1177). Ὅθεν ἐνστάσεις ἀπαρρίφθεις δι' ἀποφάσεως μὴ ἐκκληθείσης δὲν δύνανται νὰ ἐξετάσῃ τὸ ἐφετεῖον. ΑΠ 12 τοῦ 46.*

14) Πολ. 758. Γαλ. 443. *Bayer σ. 1063. Schmid Γ'. 450. Erémint I. 564. Dalloz Appel incident.*

φεις γίνεται κατά τινα τρόπον κοινὸν μέσον, καὶ δύναται νὰ προσβάλῃ, ἤγουν ἀντεκκαλέσῃ αὐτὴν καὶ ὁ ἐφεσίβλητος¹⁵. τὸ δικαίωμα δὲ αὐτοῦ τοῦτο, ἀναγνωρισθὲν τελευταῖον καὶ ὑπὸ τοῦ ῥωμ. δικαίου¹⁶, ἔχει παρ' ἡμῖν οὕτως. ἡ ἀντέφεις ἐξήρτηται ἀπὸ τῆς κυρίας ἐφέσεως ὡς ἡ ἀνταγωγὴ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς¹⁷, καὶ περιορίζεται μόνον εἰς τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ βαθμῷ φερόμενα ἐφέσεως κεφάλαια¹⁸.

15) Ὁ μὴ ἐκκαλῶν ἀπόφασιν, βλάπτουσιν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἀντίδικόν του διάδικος, πράττει τοῦτο βεβαίως, ἵνα μὴ ὑποστῇ τὰς περιπετείας καὶ βραδύτητας νέας καὶ δαπνηροτέρας δίκης. παραιτεῖται λοιπὸν τῆς ἐφέσεως, διότι προτιμᾷ νὰ μένωσι τὰ πράγματα ὅπως ἐκανόνισεν αὐτὰ ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις· ἀλλ' ὅταν ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, μὴ εὐχαριστούμενος εἰς τὰ πρωτοδίκως ἀποφασισθέντα, ἐκκαλῇ τὴν ἀπόφασιν, εὐλογον καὶ δίκαιον εἶναι νὰ δοθῇ καὶ τῷ ἐφεσιβλήτῳ ἡ ἄδεια νὰ παραπονεθῇ κατὰ τῆς ἀποφάσεως, καὶ ἂν παρῇλθεν ἤδη ὡς πρὸς αὐτὸν ἡ πρὸς ἔφessin προθεσμία, καὶ νὰ φέρῃ οὕτω μεταρρύθμισιν τῆς ἀποφάσεως ὑπὲρ ἑαυτοῦ (*reformatio in pejus*). Πολ. 779. Archiv etc. KH'. 78. AA', 83. AG', 149.

16) Νόμ. 39. Κώδ. (7. 62.) . . . Saneimus . . . si appellator semel in iudicium venerit et causas appellationis suae proposuerit, habere iudicium et adversarium ejus, si quid iudicatis opponere maluerit, . . . hoc facere et iudiciale mereri praesidium. N. 128 Βασ. (9. 1).

17) Ἐπομένως μὴ ὑπάρχουσας ἐφέσεως κυρίας, ἀντέφεις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἰσαχθῇ. ἀλλ' ἂν ἡ ἔφεις γείνῃ ἀκύρως ἢ ἐκπροθέσμως; Ἀμφισβητεῖται τὸ ζήτημα. Ὁρθότερα φαίνεται ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις, διότι τὸ 758 ἄρθρον δύο ἀπαράδεκτα μόνον κυροῖ κατὰ τῆς ἀντεφέσεως, α') ὅτι ὁ ἀντεκκαλῶν δὲν παρητήθη τοῦ πρὸς ἔφessin δικαιώματος, οὐδὲ ἀπεδέχθη τὴν ἀπόφασιν, β') ὅτι ἡ ἀντέφεις περιορίζεται εἰς τὰ ἐκκαλούμενα κεφάλαια. Ὅχι λοιπὸν καὶ τὴν ἀκυρότητα ἢ τὸ ἐκπρόθεσμον τῆς ἐφέσεως (ΑΠ. 251 τοῦ 52. Πρ6. Carré ζ. 1580. Dal. Appel incid. ἀρ. 45. Frémigny I. 568. Ἄλλως σκέπτονται ἐν Γερμανίᾳ Seuff. Comm. Δ'. 124 σημ. 33) ὅρ. καὶ Εὐρετήρ. II'. 13 § 428. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐκκαλοῦντος παραιτήσεως τῆς ἐφέσεως. Schmind Γ'. 464 σημ. 57. Seuff. Comment. Δ' 124 σημ. 33a. Ἄν ἡ παραίτησις γείνῃ πρὸ τῆς ἀντεφέσεως; Dal. ἀρ. 51. 52.

18) Βρυαρ. Σχ. § 372, τοῦ 1827 § 514. Παρδείγματα εἰς ἐφαρμο-

ἀλλ' ἔστι κατὰ τύπον ἀπλουστέρα αὐτῆς καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν πρὸς ἔφεσιν προθεσμίαν¹⁹.

ζ') περὶ τῆς διαδικασίας.

1) προδικασία.

§ 237. Τὸ ἐφετήριον, συντασσόμενον κατὰ τὸν τύπον τῶν

γὴν τῆς διατάξεως ταύτης δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι ταῦτα (Archiv. etc. KH' 82). α') αἰτοῦνται 1000. ἐπιδικάζονται 500, ἐκκαλεῖ ὁ ἐνάγων διὰ τὰ ἀπορρίφθέντα 500, ἀντεκκαλεῖ ὁ ἐναγόμενος διὰ τὰ ἐπιδικασθέντα 500, ἢ αἰτεῖται κεφάλαιον καὶ τόκοι. ὁ ἐναγόμενος ἐκκαλεῖ διὰ τὸ ἐπιδικασθὲν κεφάλαιον, ὁ ἐνάγων ἀντεκκαλεῖ διὰ τοὺς ἀποδικασθέντας τόκους. Ἐναντία πρὸς τοὺς τόκους ἀπεφάσισαν ποτὲ οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἐφέται. Εὐρετήρ. Ζ'. 327.

β') ἡ ἀγωγή στηρίζεται εἰς δύο λόγους (παρατυπία τῆς διαθήκης, ἔλλειψις ἐγκαταστάσεως κληρονόμου), ἐγκρίνεται ὁ εἷς, ἀποδοκιμάζεται ὁ ἕτερος ἢ παραλείπεται, ὁ ἐνάγων δύναται νὰ ὑποβάλῃ δι' ἀντεφέσεως καὶ τὸν ἀποδοκιμασθέντα ἢ παραλειφθέντα λόγον.

γ') ἀπορρίπτονται τινὲς ἐνστάσεις ἢ πᾶσαι, ἀλλ' ἀπορρίπτεται καὶ ἡ ἀγωγή. Ὁ ἐναγόμενος δύναται δι' ἀντεφέσεως νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰς ἀπορρίφθεισας ἐνστάσεις. Erémigny II. 272 ἀρ. 861. Mitterm. Γ'. 80 σημ. 78. ΑΠ. 142 τοῦ 58. Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀποφα. 17 τοῦ 54) ὅτι ἀπορρίφθεισῶν διὰ χωριστῆς ἀποφάσεως τῶν ἐνστάσεων, χρεία κυρίας ἐφέσεως. ἀλλ' εἰς τί θὰ χρησιμεύσῃ τῷ ἐναγομένῳ τοιαύτη ἔφεσις ἀφοῦ ἐκέρδησε τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως; ὁ νόμος λέγει, ὅτι ἡ ἀντέφεσις περιορίζεται εἰς τὰ παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προβληθέντα «ἐφέσεως κεφάλαια». ὅταν δὲ ἡ ἀπορρίψασα τὴν ἀγωγήν ὡς ἀναπόδεικτον ἀπόφασις ἐκκληθῇ παρὰ τοῦ ἐναγοντος, τὸ τῆς ἐφέσεως κεφάλαιον εἶναι ἂν πρέπη νὰ καταδικασθῇ ὁ ἐναγόμενος· ὅθεν δύναται οὗτος νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν διὰ προγενεστέρας ἀποφάσεως ἀπορρίφθεισαν ἐνστασιν τῆς παραγραφῆς. Dal. ἀρ. 14 ἐπ.

Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς, ἢ τοῦλάχιστον οἱ πλεῖστοι αὐτῶν, θέτουσι τὰ ὅρια τῆς ἀντεφέσεως πολὺ πλατύτερα τῶν παρ' ἡμῖν, διότι γενικώτερα ἐκφράζεται ὁ νόμος αὐτῶν. Carré ζ. 1574. Taland. ἀρ. 407. Dal. ἀρ. 31 ἐπ.

19) Ἐν μὲν ταῖς συνήθεσι δίκαις ἡ ἀντέφεσις γίνεται διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου (Πολ. 768 ἐδ. 3), ἐν δὲ ταῖς συνοπτικαῖς δύναται νὰ γείνη καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων. Carré ζ. 1572. Dal. ἀρ. 143 ἐπ. ΑΠ 324 τοῦ 40, 130 τοῦ 53.

δικογράφων¹, πρέπει νὰ περιέχῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις² τοὺς λόγους τῆς ἐφέσεως³. κοινοποιεῖται δὲ εἰς τὸν ἀντίδι-

Καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς ἔφεςιν προθεσμίας, ἤγουν ἀφοῦ κοινοποιηθῇ ἡ ἀπόφασις εἰς τὸν ἐφεσίβλητον καὶ παρέλθωσιν αἱ 30 ἡμέραι, δύναται οὗτος νὰ ἀντεκαλέσῃ. Dal. ἀρ. 158.

1) Πολ. 516. 767. Γαλ. 456. 462. Δύνανται διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐφετηρίου πολλὰ ἀποφάσεις νὰ ἐκκληθῶσι, μάλιστα δὲ καὶ διαφύρων δικῶν ἐὰν ᾖναι. Carré ζ. 731. une cour peut joindre les appels de deux jugements dans une affaire connexe. Peu importe que les jugements dont est l'appel aient été rendus par differents tribunaux. ΑΠ. 76 τοῦ 50. Dal. Appel ἀρ. 715, Exception ἀρ. 208.—Κατὰ τὸ 181 ἄρθ. τὰς προπαρασκευαστικὰς ἀποφάσεις δύναται (ἄρα δὲν ὀφείλει) ὁ διάδικος νὰ ἐκκαλέσῃ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου. Dal. Appel ἀρ. 1417.

Ἐπὶ ἐρημοδικίας, ἐὰν ἡ ἀνακοπὴ ἀπορρίφθῃ, ποία ἀπόφασις πρέπει νὰ ἐκκληθῇ, ἡ ἐρήμην ἢ ἡ ἀπορρίψασα τὴν ἀνακοπὴν; Τὸ ζήτημα φιλονικεῖται· ἀλλ' ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη, ἡ διαστέλλουσα τὴν κατὰ τύπον ἀπόρριψιν τῆς κατ' οὐσίαν, καὶ ἀποφαινομένη ἀναγκαίαν τὴν ἔφесιν ἐν τῇ πρώτῃ μὲν ὑποθέσει κατὰ τῆς πρώτης ἀποφάσεως, ἐν τῇ δευτέρᾳ δὲ, κατὰ τῆς δευτέρας. Carré ζ. 1645. Dal. ἀρ. 263. ἐπ. Rivoire ἀρ. 61. Εὐρετήρ. Ζ'. 314.

2) Νόμ. 1 § 4 Βατ. (9. 1) «ὁ λίβελλος τῆς ἐκκλήτου ὀφείλει ἔχειν τὸ ὄνομα τοῦ ἐκκαλεσαμένου καὶ τοῦ δικαστοῦ, καθ' οὗ ἐκκαλεῖται, καὶ ἐκ ποίας ἀποφάσεως». Ἦρκει δὲ κατὰ ῥωμ. δίκαιον τὸ ἐν τοῖς πεπραγμένοις (πρακτικοῖς) εἰπεῖν τὸν διάδικον ἐκκαλοῦμαι· οὐδὲν δ' ἔβλαπτε τὸ μὴ ἐξεῖπεῖν τὸ ὄνομα τοῦ ἀντιδίκου.

Περὶ τῶν διατυπώσεων τοῦ ἐφετηρίου ἐν γένει ἴδε ἀνωτέρω § 100. 182. καὶ τὸ ἄρθ. 644 ἐδ. 2 ὡς πρὸς ἐπ' ἀναφορὰ δίκας. Carré ζ. 1645ter. Ἡ σημείωσις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως πρέπει νὰ γίνεταί οὕτως ὥστε νὰ μὴ γεννᾶται σπουδαία ἀμφιβολία περὶ αὐτῆς. Συνήθως καὶ συντομώτερον σημειοῦνται αἱ προσβαλλόμεναι ἀποφάσεις διὰ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς χρονολογίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἄλλος τρόπος ὡσαύτως σαφὴς παραδεκτὸς ἐστίν. Dal. ἀρ. 706. ἐπ. Exploit. ἀρ. 523. Carré ζ. 1648 bis. ΑΠ. 84 τοῦ 49.

3) Πολ. 767 § 4. 516. 770. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ περιέχῃ τὸ ἐφετήριο λόγους ἐφέσεως· οὗτοι κοινοποιοῦνται εἰς τὸν ἐφεσίβλητον διὰ μεταγενεστέρου ἐγγράφου. Carré ζ. 1648. Dal. ἀρ. 720, Exploit. ἀρ. 521. Παρ' ἡμῶν λόγοι ἐφέσεως ἀνάγκη νὰ ὑπάρχωσι πάντως

κον⁴ δι' ἐπιδόσεως. Ἡ ἄλλη προσδικασία γίνεται ὅπως καὶ πρωτοδίκως, τῶν συνήθων μὲν δικῶν συνήθης, τῶν λοι-

ἐν τῷ ἐφετηρίῳ, δύνανται ὅμως νὰ κοινοποιηθῶσι βραδύτερον καὶ ἄλλοι κατὰ τὸ 517 ἄρθρον· πάλαι ποτὲ εἶπεν ὁ ἄρειος πάγος (ἀπ. 78 τοῦ 1837), ὅτι ἡ ἔλλειψις λογῶν ἀναιρέσεως δὲν καθιστᾷ ἄκυρον τὸ ἀναιρετήριον. — Πρέπει ὅμως νὰ διακρίνωνται προσηκόντως ἀπ' ἀλλήλων οἱ λόγοι τῆς ἐφέσεως τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς. οἱ μὲν λόγοι τῆς ἐφέσεως ἀποτελοῦσι τὰ τῇ ἀποφάσει ἀποδιδόμενα σφάλματα, τὸ δὲ ἀντικείμενον αὐτῆς τὴν περὶ τὰς αἰτήσεις τοῦ διαδίκου ἀδικίαν τῆς ἀποφάσεως· ἐκεῖνοι ἀναφέρονται εἰς τὸ αἰτιολογικόν, τοῦτο εἰς τὸ διατακτικόν τῆς ἀποφάσεως· ἡ διάκρισις αὕτη λίαν σπουδαία ἐστὶν ὡς πρὸς τὴν ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τοῦ 517 ἁρθρου καὶ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ἂν πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν αἰτήσεις ἐν τῇ ἐφέσει· διότι συχνάκις ἐν τῇ πρακτικῇ ἀναμιγνύεται εἰς τὸ αἰτιολογικόν τῆς ἐφέσεως (ὅπου μόνον ἐφέσεως λόγοι ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσι) καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς· π.χ. ἐκκαλῶ τὴν ἀπόφασιν γ, διότι κακῶς ἀπέρριψε τὴν περὶ τόκων αἴτησίν μου· τὸ κακῶς εἶναι κυρίως ὁ λόγος τῆς ἐφέσεως, τὸ λοιπὸν μέρος τῆς αἰτιολογίας ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς. Τὸ ἄρθ. 517 λοιπὸν ἐννοεῖ τοὺς ἀκραιφνεῖς λόγους ἐφέσεως οὐχὶ καὶ τοὺς ἀναμειγμένους. Αἰτήσεις δὲ τὸ ἐφετήριον ὀφείλει βεβαίως, καθὼς δικόγραφον, νὰ περιέχῃ· ἀλλ' αὐταὶ ἐνυπάρχουσιν ὡσεπιτοπλεῖστον ἐν τῷ τῆς ἐφέσεως ἀντικειμένῳ. Π. χ. ὁ λέγων

ἐκκαλῶ τὴν ἀπόφασιν γ, διότι κακῶς ἀπέρριψε τὴν περὶ τόκων αἴτησίν μου,

ὑποβάλλει οὕτως εἰς τὸ ἐφετεῖον τὴν ἐκδίκασιν τῆς περὶ τόκων αἰτήσεως· ἐπομένως εἶναι τακτικὴ ἔφεσις καὶ τοὶ μὴ ἔχουσα ἐπὶ τέλους ἐξαίτουμαι κ. λ. π.

4) Εἰς τὸν ἐν τῇ πρωτοδίκῳ δίκῃ ἀντίκλητον δὲν δύναται νὰ κοινοποιηθῇ ἐγκύρως ἡ ἔφεσις κατὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως· διότι ἡ ὀριστικὴ ἐκδίκασις τῆς ὑποθέσεως καταπαύει τοῦ ἀντικλήτου τὴν πληρεξουσιότητα (Πολ. 102 § 2). ΑΠ. 168 τοῦ 47, 47 τοῦ 58. ἐσφαλμένη ὅμως εἶναι τῆς ἐτέρας ἀποφάσεως ἡ σκέψις, ὅτι καὶ ἡ κατὰ τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων ἔφεσις δὲν δύναται νὰ ἐπιδιοθῇ εἰς τὸν ἀντίκλητον.

Ἀποθανόντες τοῦ διαδίκου δύναται νὰ ἐπιδιοθῇ ἡ ἔφεσις εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ κατὰ τὸν τύπον τοῦ ἁρθρου 756 § 3; εὐλαγώτερά φαίνεται μοι ἡ κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμοζούσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦ ἁρθ. 756 γνώμη. Πρὸς Dal. ἀρ. 775. Exploit. ἀρ. 366. Carré ζ. 1603.

πῶν δὲ συνοπτικὴ ⁵. ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ἀπολογητηρίου, ὅπερ πρέπει νὰ περιέχῃ καὶ τὴν ἀντέφωσιν ⁶, ἄλλων ἐγγράφων διαμοιβὴ δὲν γίνεται ἀναγκαίως. ὅθεν μετὰ τὴν ἀπολογίαν ἢ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς αὐτὴν προθεσμίας ἐγγράφεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον τοῦ ἐφετείου.

Αἱ ἀποφάσεις τῶν εἰρηνοδικείων ἐκκαλοῦνται εἰς τὰ πρωτοδικεῖα, τῶν πρωτοδικείων καὶ ἐμποροδικείων εἰς τὰ ἐφετεῖα καὶ τῶν ἐφετείων ἐνίοτε εἰς τὸν ἄρειον Πάγον⁷. Ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν δὲ τῶν πρωτοδικείων μὲν ὑπάγονται πάντα τὰ εἰρηνοδικεῖα τοῦ νομοῦ, τῶν ἐφετείων δὲ, τὰ πρωτοδικεῖα τῶν νομῶν τῆς περιφέρειας ἐκάστου ⁸.

5) Πολ. 768—779. Αἱ ἐφέσεις τῶν ἀποφάσεων τῶν εἰρηνοδικῶν δικάζονται κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν. (Πολ. 516. ἀνωτέρω § 181). Αἱ ἐφέσεις κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων ; Δικάζονται, φρονῶ κατὰ τὴν εἰς τὸ εἶδος τῆς διαφορᾶς ἀρμόζουσαν διαδικασίαν, δηλαδὴ εἰς τὰ πρωτοδικεῖα εἰσαγόμεναι, πάντοτε συνοπτικῶς, εἰς τὰ ἐφετεῖα δὲ συνοπτικῶς μὲν, ἐὰν ᾖναι συνοπτικά, ἄλλως δὲ κατὰ τὴν συνήθη διαδικασίαν. Dal. Matières sommaires ἀρ. 42. 3^ο.

6) Ὅρ. ἀνωτέρω § 236 σημ. 19.

7) Πολ. 518. 736. 719. 59. Ὅταν ὁ ἄρειος Πάγος δικάζῃ κατὰ πρῶτον βαθμὸν, ἡ ἐφεσις ἐναντίον τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ εἰσάγεται κατὰ τὸ 59 ἄρθρον εἰς τὸ πρὸς τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης προσδιωρισμένον ἐφετεῖον.

Δύνανται οἱ διόδιοι νὰ φέρωσιν ἐκ συμφώνου τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἐφετεῖον ἄλλης περιφέρειας ; π. γ. ἀπόφασις τοῦ πρωτοδικείου Ἀθηνῶν νὰ ἐκκληθῇ εἰς τὸ ἐφετεῖον Ναυπλίου ; Ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει τὴν διὰ διαιτητῶν διάλυσιν διαφορᾶς, δικασθείσης ἤδη πρωτοδικῶς, διότι καὶ συμβιβασμὸς περὶ αὐτῆς χωρεῖ· διατηρεῖται δὲ δύνανται καὶ ὁλόκληρα δικαστήρια νὰ ἐκκληθῶσιν· ἄρα τὸ ἐρώτημα πρέπει καταφατικῶς νὰ λυθῇ. Dal. Arbitrage ἀρ. 1263. Carré ζ. 3370 ter. contra Fremin. I, 509. II, 273. Dal. Com. pét. civile ἀρ. 290.

8) Ὅρ. ἄρθρ. 14 τοῦ ἀπὸ 16 ὁκτωβ. 1834 διάτ. περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καθεδρῶν καὶ τὸ διάτ. τῆς 48 αὐγ. 1861. Κατ' αὐτὰ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον

2) Διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου.

§ 238. Τῆς συζητήσεως προηγεῖται ἡ ἀπόδειξις τῆς καταθέσεως τοῦ νομίμου παραβόλου, οὗ τινος ἀπηλλογμένοι εἰσὶν οἱ τῶν τῆς πενίας δικαιωμάτων ἀπολαύοντες καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς ¹. ἡ συζήτησις δὲ αὕτη γίνεται τῶν

περιέχει εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του τοὺς νομοὺς α') Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, β') Εὐβοίας, γ') Φωκίδος καὶ Λοκρίδος, καὶ δ') Κυκλάδων. τὸ ἐφετεῖον Ναυπλίου, τοὺς νομοὺς α') Ἀρκαδίας, β') Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, γ') Λακωνίας καὶ δ') Μεσσηνίας· καὶ τὸ ἐφετεῖον Πατρῶν τοὺς νομοὺς α') Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας καὶ β') Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος.

1) Πολ. 772. 773. 783. 784. 518. Γαλ. 471. Πρὸς ἀποφυγὴν ἀπερισκέπτων καὶ στρεψοδίκων ἐκκλήσεων ὑποχρεοῖ τὸν ἐκκαλοῦντα ὁ νόμος νὰ καταβάλῃ ποσὸν τι χρηματικὸν (ᾧ ἢ 10 δραχμῶν), ὅπερ ἐὰν ἡ ἔφεσις ἀπορρίψῃ περιέρχεται εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον (ἀνωτέρ. § 65 β'). Ὁ περιορισμὸς οὗτος τῆς χρήσεως τοῦ ἐνδίκου τῆς ἐφέσεως μέσου δυσκόλως δικαιολογεῖται νομοθετικῶς. ἄφοῦ ἡ νομοθεσία, ὑποπτεύουσα τὴν ὀρθότητα τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, συγχωρεῖ τὸν δεύτερον τῆς δικαιοδοσίας βαθμὸν, διὰ τί, εἰς ἑαυτὴν ἀντιφάσκουσα, δυσκολεύει διὰ τοῦ παραβόλου τὴν χρῆσιν αὐτοῦ; Götz im Archiv etc. E'. 421. Dal. Appel ἀρ. 1325. 1326. Φαίνεται ὅτι καὶ κατὰ τὸ ἀττικὸν δίκαιον κατέβαλλεν ὁ ἐκκαλῶν ποσὸν τι χρηματικὸν παραβόλιον καλούμενον. Πολυδεύκ. Η'. 63. Τὸ δὲ παρακαταβαλλόμενον ἐπὶ τῶν ἐφέσεων, ὅπερ οἱ νῦν παραβόλιον καλοῦσι, παράβολον Ἀριστοτέλης λέγει».

Ἄξια δὲ σημειώσεως ἐνταῦθα εἰσὶ τὰ ἐξῆς.

α') πότε καὶ ποῦ καταβάλλεται. Κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως πρέπει νὰ ᾔηται καταβεβλημένον τὸ παράβολον (Πολ. 772. περὶ τῆς γαλ νομοθεσίας ὅρ. Dal. ἀριθ. 1337 ἐπ. Carré ζ. 1692). ἡ καταβολὴ δὲ, σιωπῶντος τοῦ νόμου, γίνεται εἴτε εἰς τὸν γραμματέα τοῦ ἐφετείου, εἴτε εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. ΑΠ. 97 τοῦ 50. Dal. Cassation ἀρ. 611.

β') πόσα παράβολα καταβάλλονται; Ὁ νόμος ὁμιλεῖ περὶ τῆς καταβολῆς ἐν ὁσὶ μόνον παραβόλου· διατοῦτο ἐὰν εἴ, μόνον ἐκκαλῇ καὶ μίαν μόνον ἀπόφασιν προσβάλλῃ, δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι ἐν παράβολον κατατίθεται. ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὅταν πολλὰ ἀποφάσεις, τῆς αὐτῆς ὅμως δίκης, ἐκκαλῶνται, ἔστω καὶ διὰ χωριστῶν ἐφετηρίων. Πολλὰ λοιπὸν παράβολα

συνοπτικῶν μὲν ἐφέσεων συνοπτικῶς, τῶν συνήθων δὲ κατὰ τὴν συνήθη διαδικασίαν². ἀλλὰ δὲν περιορίζεται ἀναγκαίως εἰς τοὺς ἐν τῷ ἐφετηρίῳ περιεχομένους λόγους, διότι ἐξετάζονται καὶ λόγοι βραδύτερον προταθέντες³. Οἱ εἰσαγγελεῖς τῶν πρωτοδικῶν, ἐὰν ᾧσι κύριοι διάδικοι, παρίστανται ὑπὸ τῶν παρὰ τοῖς ἐφέταις⁴.

Παρατηρητέον δὲ εἰδικώτερον καὶ ταῦτα.

α) ἐνστάσεις. αἱ παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου προτεινόμεναι κατὰ τῆς ἐφέσεως ἐνστάσεις εἰσὶ καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ πρωτοδίκως, δύο εἰδῶν, ἀναβλητικαὶ ὃ καὶ ἀνατρεπτικαί· ἀμ-

κατατίθενται κατ' ἐξ αίρεσιν μόνον· ἤγουν ὅταν πολλοὶ ἐκκαλῶσι καὶ ἐπὶ διαφόρων καὶ ἀντικειμένων ἀλλήλοις δικαιωμάτων καὶ συμφερόντων στηρίζωνται. Π. χ. ὁ Α διεκδικεῖ οἰκίαν τινα κατὰ τοῦ Β, ὁ Γ παρεμβαίνει διεκδικῶν καὶ αὐτὸς τὴν οἰκίαν· ἀμφοτέρων αἱ ἀγωγαὶ ἀπορρίπτονται· ἐὰν ἀμφότεροι ἐκκαλέσωσιν, ἀνάγκη νὰ καταθέσωσιν ἀμφότεροι παραβολὴν. Dal. Cassation ἀρ. 621.

γ) ἀποτέλεσμα τῆς μὴ καταβολῆς. Τὸ δικαστήριον ἀρνεῖται τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ φρονῶ, εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους· ἤγουν τὸ ἐφετεῖον δὲν πρέπει νὰ συγχωρήσῃ τὴν συζήτησιν τῆς ἐφέσεως, ἂν δὲν ὑπάρχῃ καταβεβλημένον, εἴτε παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος εἴτε παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου, τὸ παράβολον· διότι ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὴν ὅλην συζήτησιν καὶ οὐχὶ τὴν συζήτησιν ὡς πρὸς τὸν ἐκκαλλοῦντα, καθὼς ἀπαιτεῖ ἐν τῷ 526 ἄρθρῳ. Ἀλλως φρονεῖ ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων. Dal. Appel ἀρ. 1337—1341.

2) Πολ. 774. Αἱ ἐγγράφως ἀνακριθεῖσαι παρὰ τοῖς πρωτοδίκαις ὑποθέσεις δικάζονται κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο προφορικῶς ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν· δύνανται ὁμως καὶ αὐτοὶ νὰ διατάξωσιν ἐγγράφον διαδικασίαν (Γαλ. 461), ἐὰν εὔρωσιν ὑπαρχούσας τὰς προϋποθέσεις τοῦ 641 ἄρθρου. Carré ζ. 1669.

3) Λόγοι ἐφέσεως (κατὰ τὴν ἀνωτ. § 237 σημ. 3. ἐξηγηθεῖσαν ἔννοian) συγχωροῦνται νὰ προστεθῶσι καὶ διὰ μεταγενεστέρων διχογράφων, μάλιστα δὲ καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων (Πολ. 517. 769. Νόμ. 3 § 3 Π. (49. 1). Ν. 3. Βασ (9. 1)» εἰδέ τις αἰτίαν ἐκφωνήσῃ, δι' ἣν ἐκκαλεῖται, δύνανται καὶ ἐφ' ἐτέρα αἰτία τὴν ἐκκλητον ἐγγυμνάξῃ». 4) Πολ. 743. 775.

5) Ἐφεσίμως δύνανται νὰ γεννηθῶσι κατὰ πρῶτον καὶ νὰ προταθῶ-

φοτέρας δὲ δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ἐνίοτε ὡς ἐφεσίβλητος καὶ ὁ ἐνάγων· πλὴν οὐχὶ πᾶσαι αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις εἰσὶ καὶ ἐφεσίμως χρήσιμοι, αἱ ἀνατρεπτικαὶ δὲ ὑποδιαίρουνται εἰς ἀνατρεπτικὰς τῆς ἐφέσεως (ἐνστάσεις ἀπαραδέκτου) ⁶ καὶ ἀνατρεπτικὰς τῆς οὐσίας. τὰς τελευταίας δὲ δύναται νὰ προτείνῃ ὁ ἐναγόμενος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀποφάσεως καὶ παρὰ τοῖς ἐφέταις τὸ πρῶτον ⁷.

6') ἐρημοδικία. τοῦ ἐκκαλοῦντος ἀπολιπομένου, ἀπορρίπτεται πάντοτε ἡ ἔφεσις· ἀλλ' ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἐφεσιβλή-

σιν ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις αὗται· α') ἐξαίρέσεις δικαστῶν κ. λ. τοῦ ἐφετείου, β') ἀναρμοδιότης τοῦ δικαστηρίου, ἡ καθ' ὕλην, γ') ἡ τῆς ἐγγυοδοσίας τῶν ἀλλοδαπῶν, ἂν ὁ ἐκκαλῶν, ὡς κληρονόμος τινὸς διαδίκου παριστάμενος, ἦναι ἀλλοδαπὸς, δ') ἡ τῆς μὴ κοινοποιήσεως τῶν διαδικαστικῶν τῆς ἐφεσίμου δίκης ἐγγράφων, ε') ἡ τῆς νομίμου ὠφελείας τῆς ἀπογραφῆς, ἐὰν μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου, κοινοποιηθῇ ἡ ἔφεσις εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ πρὸ τῆς τετραμήνου προθεσμίας, καὶ ς') τῆς ἐγγυήσεως, ἐὰν ἔγινε χρήσις αὐτῆς καὶ πρωτοδικως. Ἡ τῆς ἐκκρεμοδικίας καὶ συναφείας ἐνστάσις σπανίως ἀναφύεται ἐφεσίμως κατὰ πρῶτον, π. χ. κατὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ὑπάρχει ἐκκρεμῆς ἀνακοπὴ ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου καὶ ἔφεσις ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου, ἢ ἔφεσις ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου καὶ ἀναίρεσις ἐνώπιον τοῦ ἀρείου Πάγου. Ἐὰν προταθῇ εἰς τὸ ἐφετεῖον τὸ ἀπαραδέκτον τῆς ἀνακοπῆς ἢ εἰς τὸν ἄρειον Πάγον τὸ τῆς ἐφέσεως, δύναται νὰ ἀντιταχθῇ τότε ἡ τῆς ἐκκρεμοδικίας ἐνστάσις.

6) Π. χ. ὅτι ἡ ἔφεσις ἐγένετο ἀχύρως ἢ ἐκπροθέσμως· ὅτι ἡ ἀπόφασις εἶναι ἀνέκκλητος ἢ κατέστη δι' ἀποδοχῆς κ. λ. τελεσίδικος (ὅρ. ἀνωτέρ. § 233 σημ. 5. Carré ζ. 1582)· ὅτι ἐγένετο ἡ ἔφεσις διαρχοῦντος τοῦ πρὸς ἀνακοπὴν δικαιώματος ἐναντίον τοῦ ἀρθρου 752 § 1 (ἀνωφελὴς ἡ τῆς ἀνακοπῆς παραίτησις. ΑΠ 164 τοῦ 59). διότι κατὰ τὸ ἀρθρον τοῦτο, ἐνόσω ἔχει τις τὸ ἐνδίκον τῆς ἀνακοπῆς μέσον, δὲν ἔχει τὸ τῆς ἐφέσεως (Dal. ἀρ. 247 ἐπ. 1069 ἐπ.)· ἐξαίρεσις ὑπάρχει παρ' ἡμῖν ἐπὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως, ὅπερ παρὰ τοῖς γάλλοις φιλονεικεῖται. Dal. ἀρ. 1079. Carré ζ. 1641.

7) Ὅρ. τὰ περὶ τούτου ἀνωτέρ. § 234 σημ. 5.

του ἀπορρίπτεται αὕτη μόνον ἐὰν εὔρεθῇ βάσιμος ἡ ἀπόφασις κατὰ τε τὸ νομικὸν καὶ πραγματικὸν ⁸ αὐτῆς μέρος.

γ') ἀπόφασις. τὸ τοῦ δευτέρου βαθμοῦ δικαστήριον ἐξετάζει πρότερον τὸ ἔγκυρον καὶ ταραδεκτὸν τῆς ἐφέσεως, εἴτα δὲ τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποφάσεως, καὶ εἰ μὲν εὖρη παραδεκτὴν καὶ βάσιμον τὴν ἔφεσιν, δέχεται αὐτήν, εἰδεμένη τὴν ἀπορρίπτει καταδικάζον τὸν ἐκκαλοῦντα εἰς τὸ κατεθέθεν παράβολον ⁹.

Τὰ ἐφετεῖα δικαστήρια τοῦ τε τύπου καὶ τῆς οὐσίας ὄντα περὶ τῆς παραφυλακῆς ἀμφοτέρων τούτων κρίνουσι, καὶ τὰς μὲν δικονομικῶς ἡμαρτημένας ἀποφάσεις ἀκυροῦσι, τὰς δὲ κατ' οὐσίαν, μεταρρυθμίζουσιν ¹⁰. ἀκολουθοῦσι δὲ πρὸς τοῦτο τοὺς ἰσχύοντας κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως νόμους ¹¹. ἀλλ' ἐκκληθείσης ἀπο-

8) ΑΠ. 86 τοῦ 46, 15 τοῦ 51 καὶ 19 τοῦ 53. Boitard I, 275. 'Ρουσοπ. σ. 42. 'Αλλὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἐφεσιβλήτου πρέπει νὰ θεωρῶσιν ἰσχυρὸν τεκμήριον κατ' αὐτοῦ οἱ ἐφέται καὶ σπανίως νὰ δέχωνται ὑπὲρ αὐτοῦ τῶν ἀποδείξεων τὸ ἐξαγόμενον, προπάντων τῶν μαρτυρικῶν. τὸ ἄρθρ. 774 παραπέμπει εἰς τὸ 595, ἐπομένως καὶ οἱ ἐφέται ὀφείλουσι κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ παραδέχωνται ὑπὲρ τοῦ ἐκκαλοῦντος τὸ πραγματικὸν τῆς δίκης.

9) Πολ. 776. 777. 778. ἐδ. 1. 781. 783.— Εἰς τὸ παράβολον καταδικάζεται ὁ ἐκκαλὼν εἴτε ὡς ἀπαράδεκτος εἴτε ὡς ἀνυποστήρικτος ἀπορριφθῇ ἢ ἔφεσις αὐτοῦ, διότι ἐν ἑκατέρᾳ τῇ ὑποθέσει ἡττᾶται κατὰ τὸ 783 ἄρθρον (Dal. ἀρ. 1351—1353. Carré ζ. 1694 bis. Taland σ. 480). 'Αναλαμβάνει ὁμοίως αὐτὸ, ἐὰν κερδήσῃ ἐν μέρει, παραιτηθῇ τῆς ἐφέσεως ἢ συμβιβασθῇ (Dal. ἀρ. 1347. 1354.—1356. Carré ζ. 1694, 1693. 1693 bis). Τὸ δὲ παράπονον αὐτοῦ ὅτι κακῶς κατεδικάσθη εἰς τὸ παράβολον, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἀναιρέσεως κατὰ τοῦ ἀντιδίκου. διότι οὗτος οὐδόλως ὠφελεῖται ἐκ τῆς τοιαύτης καταδίκης. Carré ζ. 1694 quat. Dal. ἀρ. 1346. 10) Πολ. 778. Berriat σ. 309.

11) Πολ. 776. Νεαρ. 145 πρ. κςφ. α. . . θεσπίζομεν, εἴποτε περὶ τινος

φάσεως μὴ ἀποφνηαμένης κατ' οὐσίαν, τὸ ἐφετεῖον δεχόμενον τὴν ἔφесιν οὐ μόνον τὰ πρωτοδίκως δεδικασμένα καταστρέφει, ἀλλὰ δύναται κατὰ γενικὸν κανόνα καὶ εἰς τῆς οὐσίας τὴν ἐκδίκασιν νὰ προβῇ ¹².

ὑποθέσεως προέλθει ψῆφος αὐτοτελὴς καὶ ἔκκλητος ἐπακολουθήσει, τοὺς τὴν ἔκκλητον ἐξετάζοντας κατὰ τοὺς νόμους, οἵτινες κατὰ τὸν καιρὸν τῆς αὐτοτελοῦς ψήφου ἐκράτουν, πέρας διδόναι τῷ πράγματι, τούτου αὐτοῦ δηλονότι παρὰ φυλαττομένου καὶ ἐν τῷ ἀναψηλαφᾶσθαι τὰς τῶν ἐνδοξοτάτων ἐπάρχων ψήφους καὶ ἐπὶ ταῖς ἀναφοραῖς τῶν δικαστῶν, ὅτε ἀμφοτέρω τὰ μέρη πάσαις ταῖς ἰδίαις ἀποτάξονται δικαιολογίαις, καὶ οἱ δικασταὶ δι' οἰκείων ἀναφορῶν ἐρωτήσουσι, τί ἄρα ὄφειλε διατυπωθῆναι. ἐν πᾶσι γὰρ τοῖς εἰρημένοις θέμασιν ἐκείνους τοὺς νόμους παρὰ τῶν διαγνωμόνων φυλάττεσθαι θεσπίζομεν, οἵπερ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ψήφου ἢ δηλαδὴ τῆς ἀναφορᾶς ἐκράτουν, καὶ ἢ συμβαίῃ μετὰ ταῦτα νόμον φοιτῆσαι νέον τι διατυπῶντα, καὶ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ εἰς τὰ παρελθόντα πράγματα ἀναφέροντα. Ὡστε ἡ διάταξις τῆς τε ἡμετέρας δικονομίας καὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου, ὅτι οἱ ἐφέται ἐφαρμόζουσι τοὺς κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως ἰσχύοντας νόμους, σημασίαν ἔχει, ὅταν ὁ νέος νόμος ἐπιβάλῃ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ παρελθόν· καὶ τότε δηλ. οἱ ἐφέται τὸν παλαιὸν ἐφαρμόζουσι νόμον (Σαβινῇ Σύστ. Η'. 540. Schmid im Archiv etc. XXX. 202. 'Ρουσοπ. 43). Ὁ περιορισμὸς οὗτος δὲν ἐκτείνεται ἀναμειβόλως εἰς τοὺς ἐρμηνευτικοὺς νόμους. Νεαρ. 19 προϊμ... οὐ προσεθήκαμεν, ὡς ἅπασιν φανερώτατον ὄν, χρῆναι τὰ προστεθέντα δι' ἐρμηνείας ἐπ' ἐκείνων κρατεῖν, ἐφ' ὧν καὶ τοῖς ἐρμηνευθεῖσι νόμοις γίνεται χώρα. Schmid l. c. σ. 203.

Ἡ ὁρθότης οὐχὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ τῆς ἀποφάσεως ἀλλὰ τοῦ διατακτικοῦ ἐξετάζεται. Πολ. 776 ἐδ, 2. Carré ζ. 1584 sex. Dal. Appel ἀρ. 139—144. Seuff. Comment Δ', 3 σημ. 2.

12) Ὅσακις ἡ δίκη δικασθῇ ὀριστικῶς ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου χωρὶς νὰ ἐξετασθῶσιν ὅλα τῆς ὑποθέσεως τὰ ζητήματα ἢ ἡ οὐσία αὐτῆς, π. χ. προτείνονται κατὰ τῆς ἀγωγῆς δύο ἐνστάσεις καὶ ἀπορρίπτεται αὕτη διὰ τὴν μίαν μόνον, σιωπᾷ δὲ τὸ δικαστήριον περὶ τῆς ἐτέρας· ἢ τὸ δικαστήριον ἀπορρίπτει τὴν ἀγωγὴν ὡς ἄκυρον ἢ ἀποφνηαμένον ἑαυτὸ ἀναρμόδιον· Γεννᾶται τότε τὸ ἐρώτημα, ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ ἐφέται νὰ δικάσωσι τὰ ὑπὸ τῶν πρωτοδικῶν μὴ ἐξετασθέντα ζητήματα, ἢ πρέπει νὰ παραπέμψωσιν αὐτὰ εἰς τοὺς

Ἡ μεταρρυθμιστικὴ τοῦ ἐφετείου ἀπόφασις ὠφελεῖ καὶ

πρωτοδίκας, ἵνα τηρηθῶσι καὶ ἐπ' αὐτῶν οἱ δύο τῆς δικαιοδοσίας βαθμοί; Ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ σπανίως κατὰ μὴ ὀριστικῶν ἀποφάσεων ἐκκλησιν ἐπιτρέποντι (ἀνωτέρ. § 233 σημ. 3) δὲν ἔχει τὴν σημερινὴν βαρύτητα τὸ ζήτημα, εὐρίσκεται δὲ καταφατικὴ αὐτοῦ λύσις ἐν τῷ νόμ. 6 Κώδ. (7. 62). Ν. 100 Βασ. (9. 4).

Πᾶς δικαστὴς, πρὸς ὃν ἀναφέρεται ἡ ἐκκλητος, οὐκ ὀφείλει πάλιν παραπέμπειν τὴν δίκην τῷ προτέρῳ δικαστῇ, ἀλλ' αὐτὸς ἐξετάζειν. Bethmann 366. Bayer σ. 1061.

Τὸ κανονικὸν δὲ δίκαιον τῶν Δυτικῶν, ἐλευθεριώτερον περὶ τὰς ἐφέσεις κατὰ τῶν μὴ ὀριστικῶν ἀποφάσεων δειχθέν, ἐκύρωσε ταύτην τὴν διαστολὴν ἣν καὶ ἡ ἡμετέρα παρεδέχθη δικονομία. ἤγουν κατ' αὐτὸ, ἐὰν τὸ ἐφετεῖον μεταρρυθμίσῃ τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν περαιτέρω ἐξέτασιν καὶ διάγνωσιν τῆς διαφορᾶς, ἄλλως ὀφείλει νὰ παραπέμψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν κατώτερον δικαστὴν. Cap. 59 X (2. 28). . .

Et si minus rationabiliter eum appellasse constiterit, illum ad inferiorem remittat, et in expensas alteri parti condemnet. alioquin ipse procedet. cap. 61 X. αὐτ. Linde in Archiv XV. 157, τοῦ αὐτοῦ Handb. II. 344. Τὴν διαστολὴν ταύτην τοῦ κανονικοῦ δικαίου παρεδέξατο καὶ ἡ γαλλικὴ δικονομία διὰ τοῦ 473 ἄρθρου. ἀλλὰ περιωρισμένως ὡς πρὸς τὰς ἐφέσεις κατὰ τῶν μὴ ὀριστικῶν ἀποφάσεων· διότι κατ' αὐτὸ lorsqu' il y aura appel d' un jugement intorlocutoire, si le jugement est infirmé, et que la matière soit disposée à recevoir une décision définitive, les cours royales: . pouront statuer en même temps sur le fond définitivement et par un seul et même jugement. (τὸν περιορισμὸν τοῦτον κατὰ τὸν Holzhuber Rechtw. σ. 497 δὲν ἔχει τὸ περὶ πολ. δικονομίας σχέδιον τῶν Κάτω Χωρῶν). Ὡστε δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς μεταρρυθμιστικὴ ἀπόφασις κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ τοιαύτη ἡ τῆς ὑποθέσεως κατάστασις, ὥστε νὰ δύναται τὸ ἐφετεῖον, μεταρρυθμίζον τὴν ἐκκληθεῖσαν ἀπόφασιν, νὰ δικάσῃ συνάμα ὀριστικῶς τὴν διαφοράν. Διὰ τοῦτο διδάσκουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὸν κανόνα, ὅτι τὸ ἐφετεῖον δύναται νὰ πράξῃ ὅ,τι ὠφείλον νὰ πράξῃ καὶ δὲν ἔπραξαν οἱ πρωτοδίκαι, ἐπομένως, λέγουσιν, ἐὰν δὲν συνεζητήθῃ πρωτοδίκως ἡ οὐσία δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἐφετεῖον.

Ἡ ἡμετέρα δικονομία ἠκολούθησε διὰ τοῦ 780 ἄρθρου τὸ σύστημα τοῦ κανονικοῦ δικαίου· κατὰ τὸ ἄρθρον λοιπὸν τοῦτο, εἴτε ὀριστικὴ εἴτε περὶ ἀ-

τοὺς διαδίκους, τοὺς μὴ ἐκκαλλέσαντας μὲν, καταδικα-

ποδείξεως ἦτο ἡ ἐκκληθεῖσα ἀπόφασις, ἡ μεταρρυθμίσις αὐτῆς μόνη καθίστησι τὸ ἐφετεῖον ἀρμόδιον εἰς τὸ νὰ ἐξετάσῃ καὶ λύσῃ ὅλα τὰ πρωτοδίκως ὑποβληθέντα καὶ πρὸς διάγνωσιν ὀριστικὴν τῆς διαφορᾶς ἀναγκαῖα ζητήματα *semel gravans semper gravans*. ΑΠ 188 τοῦ 53, 15 τοῦ 58.

Ὅθεν ἐὰν τὸ πρωτοδικεῖον

α) ἀπερρίψεν ὡς ἄκυρον ἢ δι' ἑλλειψιν ἀποπείρας συμβιβασμοῦ τὴν ἀγωγὴν, δύναται τὸ ἐφετεῖον, μεταρρυθμίζον τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, νὰ κρατήσῃ καὶ δικάσῃ αὐτήν, εἴτε ἀπόδειξιν τινὰ διατάττον εἴτε ὀριστικῶς ἀποφαινόμενον· εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον, ἂν συνεζητήθῃ ἢ μὴ πρωτοδίκως ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως, διότι τὴν διαστολὴν ταύτην, ἐν ἀποφάσεσι τισὶν ἀναγινωσκομένην (ΑΠ. 168 τοῦ 47. EN 235 τοῦ 42), ὁ νόμος ἀγνοεῖ.

β') ἐκήρυξεν ἑαυτὸ ἀρμόδιον ἢ ἀναρμόδιον, τὸ ἐφετεῖον ἔχει καὶ ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ δικαίωμα, ἥτοι δύναται νὰ δικάσῃ ὅλην τὴν διαφοράν· ἡ νομολογία ποιεῖ καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐν ἀ ἀποδοκιμασθεῖσαν διαστολήν. (ΑΠ 3 τοῦ 44 καὶ 65 τοῦ 45). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχει διαφωνία περὶ τούτου. ἀλλ' ἐξενίκησεν ἡ ἐνταῦθα ἐκτιθεμένη γνώμη. Dal. Degrès ἀρ. 605. Taland. ἀρ. σ. 426. Contra Carré ζ. 1702 § 4. Berriat σ. 307 σημ. 143.—Δὲν δύναται ὁμῶς νὰ κρατήσῃ τὴν ὑπόθεσιν τὸ ἐφετεῖον, ἐὰν τὸ ἀρμόδιον πρωτοδικεῖον ὑπάγῃται εἰς ἄλλου ἐφετείου περιφέρειαν. Dal. ἀρ. 616. Carré ζ. 1705.

γ') παρεδέχθη τινὰ τῶν προταθεισῶν ἐνστάσεων καὶ ἀπερρίψε τὴν ἀγωγὴν, νομίμως πράττει τὸ ἐφετεῖον, ἐὰν μεταρρυθμίζον τὴν ἀπόφασιν ἀπορρίψῃ ἐπὶ ἑτέρᾳ ἐνστάσει τὴν ἀγωγὴν. Linde im Archiv XV. 187.

δ') διέταξεν ἀπόδειξιν, ἔχει ἐξουσίαν τὸ ἐφετεῖον ν' ἀποφανθῇ κατ' οὐσίαν, ἢ καὶ διορθώσῃ ἀπλῶς τὸ ἀποδεικτέον θέμα νὰ κρατήσῃ αὐτὸ τὴν περαιτέρω τῆς διαφορᾶς ἐκδίκασιν.

ε) ἀλλὰ δύναται ἐν τοῖς θέμασι τούτοις καὶ νὰ παραπέμψωσιν εἰς ἄλλο πρωτοδικεῖον τὴν ὑπόθεσιν οἱ ἐφέται, μάλιστα δὲ ὅταν τὸ πρωτοδικεῖον περιορισθὲν εἰς προδικαστικὸν ἀπλῶς ζήτημα ἀπερρίψῃ τὴν ἀγωγὴν, ἡ παραπομπὴ πρέπει νὰ φυλάττῃται ὡς κανὼν. Εἰς τὸ αὐτὸ πρωτοδικεῖον συγχωρεῖται παραπομπή; Ἡ νομολογία ἡ ἐγγώριος ἀπαντᾷ καταφατικῶς. Ἡ ἐννοια τοῦ 780 ἀρθροῦ δὲν εἶναι μὲν πιθανῶς αὕτη, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ ὑποστηριχθῇ μετὰ θετικότητος τὸ ἐναντίον. Carré ζ. 1698.

Ἐν Γερμανίᾳ διδάσκουσιν ἐν γένει ἄλλας ἀρχάς. Cucumius im Archiv.

σθέντας ὅμως δι' ὃν λόγον καὶ οἱ ἐκκαλέσαντες ¹³. ἡ ἐκτέλεισις δὲ αὐτῆς, ὅσας τις χρήζει περαιτέρω συμπληρώσεως, ἀνήκει εἰς τὸ ἐφετεῖον ¹⁴.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν ἐκτάκτων ἐνδίκων μέσων.

A) Περὶ ἀναψηλαφήσεως α).

α) ὁρισμὸς καὶ εἶδη.

§ 239. Αἱ τελεσίδικοι ἀποφάσεις παρέχουσι δικαίως τεκμήριον ἀληθείας ἰσχυρότατον· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ὑπερτερῶσι καὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς· διὸ συγχωρεῖται καὶ

XXVI. 243, XXVII. 57. Seuffert Comment. Δ', 145. ἀλλ' οὐδόλως εἰσι πάντες σύμφωνοι. Linde Handb. II. 296. 313.

13) Πολ. 782. νόμ. 10. Βασ. (9. 4) «ἐπὶ κοινῆς δίκης τότε δὲ μὴ ἐκκαλεσάμενος ὠφελεῖται διὰ τοῦ ἐκκαλεσαμένου καὶ νικήσαντος ὅταν αἱ αὐταὶ δικαιολογίαι ἐκατέρῳ ἤρμοζον οὐ μὴν ὅταν διάφοροι· ὡς ἐπὶ δύο ἐπιτρόπων ἀναχθέντων, τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ μὴ χειρίσαι, τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ χειρίσαι· οὐδέτερος γὰρ αὐτῶν διὰ τοῦ ἑτέρου βοηθεῖται»· νόμ. 10 § 4 II. (49. 1); N. 1. 2 Κώδ. (7. 68). Bayer σ. 653 (7. ἐκδ.). Plank Mehr. σ. 424. AP 359 τοῦ 55. Osterloh I, 248 σημ. 9.

14) Ἐν τοῖς θέμασι π. χ. τῶν ἀρθ. 840. 849. 852. Carré ζ. 1698 bis.

α) Πολ. 785—804. Γαλ. 480—504. Poncet. Traité des jugements σ. 333. Boitard II. 242. Berriat σ. 317.—Τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον ἀνήκει κυρίως τῇ γαλλικῇ νομοθεσίᾳ. ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ (Ἀρποκρ. λ. ἀναδικάσασθαι) φαίνεται ἀπαντῶμενον ἀνάλογόν τι.

Ἀναδικάσασθαι τὸ ἀνωθεν δικάσασθαι· οὕτως Ἰσαῖος· ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἀνάδικοι κρίσεις αἱ ἀνωθεν δικαζόμεναι, ὅταν ἀλῶσιν οἱ μάρτυρες ψευδομαρτυριῶν· ἀλλὰ τὰς εἰδικότητας αὐτοῦ ἀγνοοῦμεν. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις

αὐταὶ διὰ ρητῶν λόγων νὰ προσβάλλωνται, ἰδίως δὲ ὁσάκις τὸ πλημμελὲς αὐτῶν εὐδὴλον καταφαίνεται· τὸ πρὸς τοῦτο χρησιμεῦον ἐνδίκον μέσον καλεῖται ἀναψηλάφησις, ἥτις ἐν πολλοῖς ὁμοιάζει τὴν κατὰ δικαστικῶν ἀποφάσεων ἀποκατάστασιν εἰς ἀκέραιον τοῦ ῥ. δικαίου, καὶ οὔτε μεταβιβαστικὴν οὔτε ἀνασταλτικὴν δύναμιν ἔχει, ἀλλ' εἰσάγεται εἰς αὐτὸ τὸ δικαστήριον τὸ ἐκδόν τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν, καὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς οὐδαμῶς διακωλύει¹.

ὑπάρχουσι δύο εἴδη ἀναψηλάφησεως, ἡ κυρία καὶ ἡ παρεμπίπτουσα· καὶ τῆς μὲν κυρίας γίνεται χρῆσις ὁσάκις ἀσχέτως πρὸς ἄλλην δίκην προσβάλλεται ἡ ἀπόφασις, τῆς δὲ παρεμπιπτούσης ἐν τῇ ἐναντία ὑποθέσει 2.

β') περὶ τῶν διαδίκων.

§ 240. Πᾶς διάδικος, ἔχων συμφέρον¹, δύναται νὰ αἰ-

δὲ ἐν τισι τῶν θεμάτων τῆς ἀναψηλάφησεως ἐδίδετο ἀποκατάστασις εἰς ἀκέραιον (Bayer σ. 4099. Mitterm. Beitr. Γ'. 85). Οἱ Γάλλοι ὀνομάζουσι τὴν περὶ ἀναψηλάφησεως αἴτησιν *requête civile*, διότι, ὡς λέγουσιν, *la réclamation doit être présentée avec civilité*.

1) Πολ. 785. 786. 797. Γαλ. 490. 497.— Ὡς ἑκτακτον ἐνδίκον μέσον δὲν ἔχει ἀνασταλτικὴν δύναμιν ἡ ἀναψηλάφησις, μάλιστα δὲ οὐδὲ τὸ δικαστήριον αὐτὸ δύναται ὡς ἐπὶ τῆς τριτανακοπῆς (Πολ. 241) νὰ διατάξῃ τὴν ἀναστολήν. Ἀνασταλτικὴν δύναμιν ἀποδίδουσιν οἱ συγγραφεῖς εἰς τὴν ἀναψηλάφησιν ὅταν αὕτη αἰτῇται διὰ τὸ ἀντιφατικὸν τῶν ἀποφάσεων (Πολ. 785 § 2. 3) ἢ κατ' ἀποφάσεως κηρυξάσης ἄκυρον γάμον τινά. Carré ζ. 1786. 1786 bis. Boitad. II. 260.

2) Πολ. 786. 787. Γαλ. 494. Ἀλλὰ καὶ ἡ παρεμπίπτουσα περὶ ἀναψηλάφησεως αἴτησις εἰσάγεται εἰς τὸ ἐκδόν τὴν ἀπόφασιν δικαστήριον, διότι τὸ ἐνδίκον ταῦτο μέσον οὐδέποτε εἶναι μεταβιβαστικόν· ἡ διαφορὰ δὲ ὑπάρχει μόνον ἐν τῇ διαδικασίᾳ, ἥγουν αἱ παρεμπίπτουσαι ἀναψηλάφησεις, αἱ εἰς τὴν κυρίως δίκης δικαστήριον εἰσαγόμεναι, δικάζονται κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν.

1) Πολ. 788. π. χ. ὁ ἐνάγων, ὁ ἐναγόμενος, οἱ παρεμβαίνοντες, ὡς καὶ

τήσῃ ἀναψηλάφησιν τῆς ἀποφάσεως· προσέτι ὁ ἀντιπρόσωπος ἢ ὁ πληρεξούσιος ² τοῦ διαδίκου καὶ οἱ διάδοχοι (γενικοὶ ἢ εἰδικοὶ) τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ. ἀλλὰ στεροῦνται τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου οἱ ἐφησυχάσαντες τῇ ἀπαφάσει ³ καὶ οἱ χρησάμενοι ἅπαξ αὐτῷ ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ ⁴.

Ἡ περὶ ἀναψηλάφσεως αἵτησις ἀπευθύνεται κατὰ τῶν ἐν τῇ δίκῃ ἀντιδίκων ἢ τῶν διαδόχων αὐτῶν ⁵.

γ') περὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἀναψηλάφησιν ἀποφάσεως.

§ 241. Τῶν εἰρηνοδικείων, ἐμποροδικείων, πρωτοδικείων, ἐφετείων καὶ διαιτητικῶν δικαστηρίων ¹ αἱ ὀριστικαὶ ἀπο-

ὁ εἰσαγγελεὺς, εἰάν ᾗτο διάδικος. Carré ζ. 1740. 1740 bis. Poncet ἀρ. 438. Thomine ἀρ. 535, Berriat σ. 318: — Ὁ μὴ ὢν διάδικος ἔχει τὴν τρίτανακοπὴν καὶ οὐχὶ τὴν ἀναψηλάφησιν. Berriat σημ. 6.

2) Ἀπαιτεῖται δηλαδὴ εἰδικὴ πληρεξουσιότης διὰ τὴν ἀναψηλάφησιν. Ὅρα ἀνωτέρω § 59.

3) Καθολικὴ ἀποδοχὴ φέρει καθολικὸν ἀπαράδεκτον, μερικὴ μερικόν. Berriat l. c. σημ. 9. Poncet ἀρ. 446.

4) Πολ. 789. 803. Γαλ. 503. Δηλαδὴ οὐ μόνον ἡ προσβληθεῖσα ἀπόφασις δὲν ὑπέκειται εἰς νέαν ἀναψηλάφησιν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπὶ τῇ ἀναψηλάφῃσει ἐκδοθεῖσα. διότι ὁ νομοθέτης, χάριν τῆς τελεσιδικίας, λίαν φειδωλὸς εἶναι περὶ τὴν χορήγησιν τῶν ἐκτάκτων ἐνδίκων μέσων (Carré ζ. 1797. 1798. Berriat σ. 319 σημ. 48)· ἀλλ' ὁ ἀντίδικος τοῦ αἰτήσαντος τὴν ἀναψηλάφησιν δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην. Ἐν Γαλλίᾳ διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς, ὡς ἐκφραζομένου γενικῶς τοῦ 503 ἄρθρου. aucune partie ne pourra etc. Carré ζ. 1799. Poncet ἀρ. 455. 502.

5) Κατὰ τρίτων δὲν δύναται ν' ἀπευθυνθῇ ἡ περὶ ἀναψηλάφσεως αἵτησις (Carré ζ. 1766). ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν διαδίκων, δύνανται, φρονῶ, νὰ προσεπικληθῶσιν. ἢ καὶ αὐθορμήτως νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν συζήτησιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως καὶ τρίτα πρόσωπα· διότι ἡ ἀποκατάστασις ἐπανήνεγκε τὰ πρᾶγματα ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτῶν στάσει.

4) Πολ. 785. Τοῦ γαλλικοῦ νόμου μὴ ἀναφέροντος τὰ εἰρηνοδικεῖα καὶ

φάσεις υπόκεινται εἰς ἀναψηλάφησιν, ὅτιδῆποτε καὶ ἂν ᾖ-
 ναι τῆς διαφορᾶς τὸ ἀντικείμενον². αἱ μὴ ὀριστικαὶ ἀπο-
 φάσεις μόνον μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὀριστικῆς καὶ σὺν αὐ-
 τῇ δύνανται νὰ προσβληθῶσι³. Ἄλλ' ὁπαιτεῖται νὰ ᾖναι
 τελεσίδικος ἡ ἀπόφασις, ἥτοι, ὅτε κινεῖται κατ' αὐτῆς τὸ
 ἔνδικον τοῦτο μέσον, νὰ μὴ ὑπόκηται πλέον εἰς ἀνακοπὴν
 ἢ ἐκκλήσιν· ἀδιάφορον δὲ εἶναι πότε ἔλαβε χώραν ἡ τε-
 λεσιδικία, κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως ἢ ἐπῆλθεν ὕ-
 στερον διὰ τῆς παρελεύσεως τῶν προθεσμιῶν, διὰ τῆς
 παραιτήσεως, ἢ τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἐφέσεως⁴.

ἐμποροδικεῖα διαφωνοῦσιν ὡς πρὸς αὐτὰ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς. Carré ζ. 1736.
 Schliuk Γ'. 485. — Ἀλλὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου αἱ ἀποφάσεις, δικάζοντος
 ὡς ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου, δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀναψηλάφησιν. Πολ. 837.
 Chauvean sur Carré ζ. 1736. Le seul moyen pour revenir contre
 les décisions de la cour de cassation est la prise à partie il n' y
 en a pas d' autres.

2) Ἀδιάφορον δηλ. εἶναι τὸ ποσὸν τῆς δίκης ἢ τὸ εἶδος τῆς διαφορᾶς.
 Carré ζ. 1736 bis.

3) Πᾶσαι αἱ κατὰ τὴν ἐννοίαν τῆς ἡμετέρας δικονομίας μὴ ὀριστικαὶ ἀ-
 ποφάσεις (ὅρ. ἄνωτ' § 87) δύνανται ν' ἀνακληθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐκδόντος αὐ-
 τὰς δικαστοῦ· ἄρα πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως δὲν ὑπόκειν-
 ται καθὸ μὴ τελεσίδικοι εἰς ἀναψηλάφησιν. Μετὰ ταῦτα ὁμοῦς δύναται νὰ
 ζητηθῇ καὶ αὐτῶν ἡ ἀναψηλάφησις, ἐὰν ὑπάρχῃ κατ' αὐτῶν λόγος ἀναψη-
 λαφήσεως ἐπηρεάζων τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως. μόνον δ' ἐκ τῶν § 4.
 καὶ 7 τοῦ ἄρθρου 785 δύνανται νὰ εὐρεθῶσι κατ' αὐτῶν λόγοι ἀναψηλα-
 φήσεως. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ὅρ.. Carré ζ. 1737. Poncet. ἀρ. 445.

4) Πολ. 785. 790. Ἡ ἡμετέρα δικονομία διαφέρει κατὰ τοῦτο τῆς γαλ.
 λικῆς. κατὰ τὴν ἡμετέραν δηλ. ἀπόφασις ὑποκειμένη εἰς ἀνακοπὴν ἢ ἐ-
 φεσιν (ἄρα μὴ τελεσίδικος κατὰ τὴν ἐκδοσίν της) δύναται νὰ προσβληθῇ
 δι' ἀναψηλαφήσεως, ἀφοῦ γείνη τελεσίδικος, ἡγουν ἀφοῦ δι' ὁποιοδήποτε
 λόγον ἀπολέσῃ ὁ διάδικος τὰ ταχτικὰ ἔνδικα μέσα (ΑΠ 92 τοῦ 46), ἐνῶ ἡ
 γαλ. δικονομία συγχωρεῖ τὴν ἀναψηλάφησιν κατὰ τῶν ἀνεκκλήτων
 ἥτοι τῶν ἐν τελευταίῳ βαθμῷ ἐκδιδομένων ἀποφάσεων. Carré ζ. 1738

δ') περὶ τῶν λόγων τῆς ἀναψηλαφήσεως.

§ 242. Τὰς ἐλλείψεις τῆς ἀποφάσεως, τὰς δικαιολογούσας τὴν ἀναψηλάφησιν αὐτῆς, καὶ τοὺς ἐντεῦθεν πηγάζοντας λόγους ὀρίζει εἰδικῶς ὁ νόμος καὶ παρ' αὐτοὺς ἄλλοι ἀπαράδεκτοι εἰσὶν ¹. ἤγουν ἀναψηλαφᾶται ἡ ἀπόφασις

ά) ἐὰν δικάσῃ πέραν τῶν αἰτηθέντων ² ἢ παραλείψῃ ἀδίκαστον αἴτησιν τινά ³.

4741. Poncet. ἀρ. 448. Boitard II 244. Ἐὰν τὸ δικαστήριον ὀνομάσῃ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ἀνέκκλητον, χωρὶς νὰ ᾔῃ τοιαύτη ἀπαράδεκτος ἡ ἀναψηλάφησις. Carré ζ. 1739. Schlink. 487.

1) Πολ. 785· Γαλ 480, Carré ζ. 1741 ἐδ. 4. Poncet ἀρ. 456.

2) Τὸ δικαστήριον ἀποφαίνεται *ultra petita* διττῶς ἢ αὐξάνον τὴν γένομένην αἴτησιν (π. γ. αἰτοῦνται 500, ἐπιδικάζονται 600), ἢ ἄλλο τι πρὸς τῷ αἰτηθέντι ἐπιδικάζον (π. γ. αἰτεῖται κεφάλαιον, ἐπιδικάζονται καὶ τόκοι)· ἐν τῷ πρώτῳ θεματι, δικάζει πέραν τῆς αἰτήσεως, ἐν τῷ δευτέρῳ παρὰ τὴν αἴτησιν. Ἄλλ' ἐν ἀμφοτέροις παρανομεῖ· διότι παρεξίεναι τὰ φερόμενα εἰς τὸ δικαστήριον πράγματα ὁ δικαστὴς οὐ δύναται· νόμ. 18 Βαθ. 42. 2). *Sententia debet esse conformis libello* λέγουσιν οἱ δικονομολόγοι, Poncet ἀρ. 472· Carré ζήτ. 1745. 1746. Τὰ δικαστήρια δικάζουσι κατὰ τὰ ἄρθρα. 173 καὶ 580 ἐπὶ τῶν ἐγγράφων προτάσεων τῶν διαδίκων· διὰ τῶν ἐγγράφων λοιπὸν προτάσεων ἀποδεικνύεται, ἂν τὸ δικαστήριον ἀπεφάσισεν *ultra petita* ἢ ἄφῃσεν ἀδίκαστον πρότασιν τινά. Boitard II. 248 not. b.

3) π. γ. αἰτεῖται τόκος καὶ τὸ δικαστήριον σιωπᾷ ἢ τὰ δικαστικά δαπάνηματα καὶ οὐδείς περὶ αὐτῶν γίνεται λόγος ἐν τῇ ἀποφάσει. Ὅρ. ἀνωτέρ. § 63 σημ. 24 Carré ζ. 1749 τὴν προσθήκην τοῦ Chauveau — Ἡ παραλείψις αἰτήσεως ἐπιβοηθητικῆς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἀναψηλαφήσεως, ἐὰν ἀπορρίψῃ ἡ κυρία αἴτησις, ἄλλως ὄχι. Carré ζ. 1749 bis. — Δύναται ἡ παραλειφθεῖσα αἴτησις νὰ εἰσαχθῇ διὰ κυρίας ἀγωγῆς ἐκ νέου εἰς δικαστήριον, ἢ μόνον ἡ ἐπανάληψις ἐπιτρέπεται; ἀνωτέρ. § 89 σημ. 15.

Αἱ τῶν διαδίκων αἰτήσεις, ὥς ἐκ τοῦ σκοποῦ πρὸς ὃν γίνονται, εἰσὶ δύο

β') ἐὰν τὸ διατακτικὸν αὐτῆς ἀντιφάσκη πρὸς ἑαυτὸ 4, ἢ πρὸς ἑτέραν ἀπόφασιν τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, μεταξὺ πάντων αὐτῶν διαδίκων καὶ ἐν τῇ αὐτῇ διαφορᾷ ἐκδοθεῖσαν^δ. γ') διὰ τὰς ἐξῆς ἐλλείψεις περὶ τὴν ὑπεράσπισιν· 1) ἐὰν

εἰδῶν, ἡ αὐτοτελεῖς δι' ἑαυτὰς μόνον γινόμεναι, ἡ ἑτεροτελεῖς χάριν ἐκείνων καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτῶν ἀπλῶς χρήσιμοι· ταύτας δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν διὰ μέσου αἰτήσεις. Ζητεῖται λοιπὸν ἤδη, ἂν δίδῃ δικαίωμα εἰς ἀναψηλάφησιν ἢ παρασιώπησιν προτάσεως τινὸς διαμέσου. Οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς κλίνουσιν εἰς τὴν ἀποφατικὴν λύσιν τοῦ ἐρωτήματος· ἰδίως δὲ διδάσκουσιν ὅτι ἡ παράλειψις ἐνστάσεως τινος ἢ τῆς αἰτήσεως τοῦ νὰ ἐπιτραπῇ ἀπόδειξις τις, δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναψηλάφησιν, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου μόνον θεραπεύεται· ὑποστηρίζει δὲ τὴν γνώμην ταύτην ἱκανῶς τὸ κεῖμενον αὐτὸ τῆς γαλ. δικονομίας s' il a été omis de prononcer sur l' un des chefs de demande (Carré ζ. 1748 τελ. ἐδ. ζ. 1749. Dal. Jugement ἀρ. 968, Cassation ἀρ. 1482· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐναντίαι γνώμαι καὶ ἀποφάσεις. Carré Α. 503 ρημ. 4. Δ'. 49 στ. 2)· ἡ ἡμετέρα δικονομία ἐκφράζεται γενικώτερον (δὲν ἔγεινεν ἀπόφασιν περὶ τινος τῶν γενομένων αἰτήσεων) καὶ πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι πᾶσα αἴτησις, εἰς τὴν οὐσίαν τῆς δίκης ἐπιβρόχην ἔχουσα, δίδει χώραν εἰς ἀναψηλάφησιν, ἐὰν ἀποσιωπηθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

4) Δηλ. ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει διατάξεις ἀντιφατικαὶ καὶ διατοῦτο ἐμποδίζουσιν ἑκατέρω τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἑτέρας, ὅπερ εἶναι βεβαίως σπανιώτατον. ἡ ἀντίφασις ἐξετάζεται ἐν τῷ διατακτικῷ καὶ οὐχὶ ἐν τῷ αἰτιολογικῷ, καὶ πιθανωτέρω δύναται νὰ συμβῇ ἢ σιωπηρά. π. χ. τὸ δικαστήριον ἀπορρίπτει τὴν ἀγωγὴν καὶ μετατοῦτο παραδέχεται τὴν τοῦ ἐναγομένου περὶ ἐγγυήσεως κατὰ τοῦ τρίτου ἀγωγὴν· Pigeau I. 344. Carré ζ. 1757 Berriat 322 σημ. 31.

5) Τὸ δικαστήριον δηλ. ἐκδίδει δύο ἀντιφατικὰς ἀποφάσεις περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως καὶ μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων· τότε ἡ δευτέρα ἀπόφασις προσβάλλει τὴν διὰ τῆς πρώτης καταρτισθεῖσαν τελεσιδικίαν. Πρὸς ἐφαρμογὴν δὲ τοῦ λόγου τούτου τῆς ἀναψηλάφησεως ἀπαιτοῦνται κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν δύο τινὰ α) ταυτότης τῶν διαδίκων καὶ β) ταυτότης τῆς διαφορᾶς (ἤτοι τοῦ ἀντικειμένου καὶ τῆς νομικῆς βάσεως, les mêmes moyens. Carré ζ. 1753. Berriat σ. 324 σημ. 28) ἢ ἀκριβέστερον ἡ ταύ-

δημόσια καταστήματα ⁶, τὸ Κράτος, ἀνήλικοι καὶ ἄλλοι ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελοῦντες ἄνθρωποι ἢ παντάπασι δὲν ἀντεπροσωπεύθησαν ἢ δὲν ἀντεπροσωπεύθησαν προσηκόντως. ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἢ παντελὴς ἔλλειψις ἀντιπροσωπεύσεως ⁷ ἢ ἔλλειψις ἀποχρώσεως ἀντιπροσωπεύσεως⁸. 2) ἐὰν δὲν ἡκούσθη, τουτέστι δὲν ἡγόρευσεν ὁ εἰσαγγελεὺς

τότης ἐκείνης, ἢ τὴν ἔνστασιν τῆς τελεσιδικίας θεμελιουῖσα. Carré ζ. 1751. 1752.

Αἱ διαφορὼν τμημάτων δικαστηρίου τινὸς ἀποφάσεις λογίζονται ὡς ἀποφάσεις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου. Carré ζ. 1754.— Ἐὰν ἡ ἀντίφασις τῶν ἀποφάσεων προέλθῃ ἐκ σφάλματος τοῦ δικαστοῦ (π. χ. προταθεῖσα ἢ τῆς τελεσιδικίας ἔνστασις ἀπερρίφθη), τὸ σφάλμα τοῦτο διορθοῦται δι' αἰτήσεως ἀναίρέσεως οὐχὶ ἀναψηλαφήσεως. Carré ζ. 1756. Dal-Cassation ἀρ. 1509.

6) Αἱ κοινότητες; Κατὰ παραδρομὴν βεβαίως ἀφέθησαν ἐν τῷ νόμῳ, ἐνῷ τὸ ἀρθρ. 481 τῆς γαλ. δικονομίας ἀναφέρει αὐτὰς ῥητῶς· ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν καὶ ἡμεῖς περιλαμβανομένας εἰς τὴν ἔκφρασιν «δημόσια καταστήματα» τοῦ νόμου.

7) Ἦγουν παντελὴς ἔλλειψις ἀντιπροσωπεύσεως ὑπάρχει ἐὰν οἱ ἀνήλικοι ἢ ἀπηγορευμένοι παρέστησαν αὐτοπροσώπως ἐπὶ δικαστηρίου ἂνευ συμπράξεως ἐπιτρόπου, κηδεμόνος ἢ ἀντιλήπτορος. προσέτι ἐὰν ὁ ἐπίτροπος αὐτῶν κ. λ. δὲν παρέστη καὶ ἐδικάσθησαν ἐρήμην. τὸ πρῶτον, ἦτοι αὐτοπρόσωπος παράστασις, δὲν δύναται νὰ συμβῇ ἐπὶ τῶν δικῶν τοῦ δημοσίου καὶ τῶν δημοσίων καταστημάτων. Carré ζ. 1768. Boitard II. 253.

Τοὺς ἀπηγορευμένους δὲν ἀναφέρει ἡ γαλ. δικονομία ῥητῶς ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς ἐννοοῦσι καὶ αὐτοὺς περιλαμβανομένους. Carré ζ. 1772.

8) Τὸ ἐλληνικὸν κείμενον δὲν μεταδίδει ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ γερμανικοῦ. διότι αὐτὸ μὲν φέρει «ἐὰν ἀνήλικες δὲν εἶχον παντάπασι ἀντιπρόσωπον, ἢ δὲν εἶχον τὸν προσήκοντα» ἐνῷ τὸ γερμανικὸν ἔχει «ἐὰν ἀνήλικοι.. ἢ οὐδόλως ἢ οὐχὶ προσηκόντως (ὡς ἔπρεπε) ἀντεπροσωπεύθησαν». Ἦγουν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἠθέλησε νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ γαλλικοῦ ἀρθροῦ 481. s'ils (l' Etat etc) n' ont été défendus, ou s' ils ne l' ont été valablement. ὅθεν καὶ παρ' ἡμῖν συγχωρεῖται ἀναψηλάφησις οὐ μόνον ἐὰν παρέστη ἐπὶ δικαστηρίου ὁ μὴ ἀληθὴς ἢ μὴ νόμιμος ἀντιπρόσωπος τῶν εἰρημένων προσώπων, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ παρὰστάς ἀληθὴς καὶ νόμιμος παρέ-

ἐνθα ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τοῦτο ἀναγκαίως, ἡ δὲ ἀποφάσις βλάβπη ἐκείνον περὶ οὗ ὥφειλε ν' ἀγορεύσῃ⁹.

δ') διὰ τὰς ἐξῆς ἐλλείψεις περὶ τὴν ἀπόδειξιν· 1) ἐὰν ἐξηγήθη ἐπὶ ψευδῶν καταθέσεων δωροδοκηθέντων μαρτύρων¹⁰

λειψε νὰ προτείνῃ οὗσι δὲ μέσα ὑπερασπίσεως, π. χ. ἐνστάσεις ἢ ἀποδείξεις τοιαύτας αἵτινες ἤθελον δώσει βεβαίως ἀλλοίαν λύσιν εἰς τὴν διαφοράν. Carré ζ. 4767. 1771. Boitard II. 253. Schlink Γ'. 498. Contra, Ρουσοπ. σ. 57.

Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ὁ μηδὲν ἢ παρὰ τοῦ μὴ προσήκοντος ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος ἀντιπροσωπευθεὶς ἀνήλικος δὲν εἶχε χρεῖαν ἀποκαταστάσεως, διότι ἦταν αὐτοδικαίως ἄκυρα τὰ πεπραγμένα (N. 4 Βασ. 10. 9. N. 4 Βασ. 10. 23). ἡ ἀποκατάστασις δὲ ἦτο ἀναγκαία, ἐὰν προσήκουσα μὲν ἄλλ' ἐλλειπῆς ἐγένετο ἡ ἀντιπροσώπευσις (N. 29 Βασ. 10. 4), Bayer σ. 4100. Linde Rechtsmit II. 687.

9) Ὅθεν ἐπεται ὅτι ὅταν ἡ ἀγόρευσις τοῦ εἰσαγγελέως διατάττεται ὑπὸ τοῦ νόμου οὐχὶ χάριν τινὸς τῶν διαδίκων, ἀλλὰ χάριν τῆς διαφορᾶς αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου σημήφροντος, ἡ παράλειψις τῆς ἀγορεύσεως δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν καὶ οὐχὶ ἀναψηλάφησιν· ὥστε ὁ προκείμενος λόγος ἀναψηλάφησεως ἐφαρμόζεται κυρίως εἰς τὰ θέματα τῶν § § 2 καὶ 11 τοῦ 785 ἄρθρου καὶ τοῦ ἄρθρου 1048 (Carré ζ. 1741 IV). ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ συγγραφεῖς διδάσκοντες ὅτι ἡ ἐλλειψις τῆς ἀγορεύσεως πάντοτε δι' ἀναψηλάφησεως διορθοῦται. ποιοῦσι δὲ ταύτην τὴν διαστολὴν· εἰ μὲν, λέγουσιν, ἡ ἀγόρευσις διατάττεται ὑπὲρ θατέρου τῶν διαδίκων, οὗτος μόνος ἔχει τὴν ἀναψηλάφησιν, εἰδὲ διατάττεται ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συμφέροντος, ἀμφοτέροι. Dal. Ministère public ἀρ. 149. Boitard II. 254. Ortolan I. 293.

10) Ὁ λόγος οὗτος τῆς ἀναψηλάφησεως δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ γαλλικῇ δικονομίᾳ ἀλλ' ἐλήφθη ἐκ τοῦ ῥωμ. δικαίου καὶ τῶν γερμανικῶν δικονομολόγων. Νόμ. 33 Βασ. (9. 3.) εἰ ψευδεῖς ἐπὶ δόσει παραγαγὼν τις μάρτυρας νικήσῃ. τὰ κριθέντα οὐ κρατεῖ. Νόμ. 33 Π. (42. 4) Πρὸς ἐφαρμογὴν δὲ αὐτοῦ δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀπόδειξις ὅτι οἱ μάρτυρες ἐδωροδοκήθησαν ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐψευδόρησαν. — Ἀποφάσις ἐπὶ ψευδοῦς ὄρκου τοῦ διαδίκου στηριχθεῖσα; Οὐκ ἀναψηλαφᾶται. Ὅρ. ἀνωτ. § 153 σημ. 1 N. 21. 22. Βασ. (10. 3)» εἰ δὲ ἐπιφέροντός μου ὥμοσας καὶ οὕτω τῆς δίκης ἡλευθερώθης, ἀργεῖ (ἡ τοῦ δόλου ἐνστάσις.) κἂν ὕστερον ἡ ἐπιорκία ἐλέγχηται. ἀρκεῖ γὰρ ἡ ποινὴ τῆς ἐπιорκίας (Linde Rechtsm. II. 696). Ἐξαίρεσιν ποιεῖ

ἢ ἐπὶ πλαστῶν ἐγγράφων ¹¹, ἤγουν ἂν αἱ μαρτυρίαι ἢ τὰ ἐγγράφα ἐχρησίμευσαν ὡς βάσις τῆς ἀποφάσεως ¹². ἀπαιτεῖται δὲ ὁ τὴν ἀναψηλάφησιν αἰτῶν νὰ ἔχῃ ἤδη τῆς ψευδομαρτυρίας ἢ τῆς νοθείας τοῦ ἐγγράφου τὰς ἀποδείξεις, ἐξ ἀποφάσεως ἢ δικαστικῆς ἀναγνώρισεως τοῦ ἀντιδίκου πηγαζούσας ¹³. 2) εἰὰν ἀνακαλυφθῶσι μετὰ τὴν ἀπόφασιν νέα κρίσιμα ἐγγράφα ἐπισχεθέντα παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, ἢ δ' ἐπίσχεσις ἀποδεικνύηται ἐγγράφως δι' ὄρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας ¹⁴.

τὸ ῥωμ. δ. ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ δικαστοῦ ἐπιβαλλομένων ὄρκων (πρὸς ἀνωτ. § 154 σημ. 5), ἦν καὶ ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται. Carré ζ. 1759 bis. Toull. ἀρ. 426.

11) Ὁρ. καὶ Νόμ. 2—4 Κώδ. (7. 58). N. 103 — 105 Βασ. (9. 3). νόμ. 11. Π. (44 1).

12) Νόμ. 104 Βασ. αὐτ. ἡ διάταξις κάλλιστον λέγει νόμιμον, ὅτι καὶ τὰ μάλιστα δύνηται τις ἀποδείξει πλαστὸν δικαίωμα (ἐγγράφον) προενηχθὲν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, θίμως οὐκ ἄλλως ἀνατρέπει τὴν ἀπόφασιν, εἰμὴ ἀποδείξει, ὅτι ὁ δικαστὴς ἀκολουθήσας ἐκείνῳ τῷ δικαίωμάτι κατεδίκασεν αὐτόν. Carré ζ. 1759.

13) Ὁ νόμος περιορίζει τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως ἐνταῦθα. δηλαδή ὁ τὴν ἀναψηλάφησιν αἰτῶν δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ τὴν ψευδομαρτυρίαν ἢ τοῦ ἐγγράφου τὴν πλαστότητα ἄλλως εἰμὴ δι' ἀποφάσεως δικαστικῆς, ἀποφαινομένης αὐτὴν, ἢ δι' ἀναγνώρισεως τοῦ διαδίκου.

Ὅποῖαι πρέπει νὰ ᾔναι αἱ ἀποδείξεις αὗται; Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἀπαντῶσι μετὰ γενέσ τεραι τῆς ἀποφάσεως, ἥς αἰτεῖται ἡ ἀναψηλάφησις, ἢ ψευδομαρτυρία δὲ ἢ ἡ πλαστότης δι' ἰδιαιτέρας καὶ προϋπαρχούσης ἀποφάσεως ἐκπεφρασμένη, ἢ ἡμετέρα δικονομία δὲν ἔχει, ὡς ἡ γαλλικὴ, si l'on a jugé sur pièces reconnues ou déclarés fausses depuis le jugement. ἐπομένως παρ' ἡμῶν δύνανται εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις νὰ συγχωρήσῃ τὰ δικαστήρια ἀναψηλάφησιν καὶ τοὶ προγενεστέρας οὔσης τῆς τὴν ψευδομαρτυρίαν ἢ πλαστότητα ἀποφαινομένης ἀποφάσεως.

14) Πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ λόγου τούτου τῆς ἀναψηλάφησεως ἀπαιτοῦνται τρία τινα. ἀπόκρυψις τοῦ ἐγγράφου ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου· κρίσιμότης αὐτοῦ, ἢ

ε) *περὶ τῆς προθεσμίας.*

§ 243. Ἡ προθεσμία τῆς πρὸς ἀναψηλάφησιν αἰτήσεως εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα τρίμηνος, αὐξανομένη δικαιώματι ἀποστάσεως ἢ κατὰ τὸ 541 ἄρθρον, ἂν ὁ αἰτῶν διατρίβῃ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. ἄλλ' εἰς ὅποιονδήποτε λόγον καὶ ἂν στηρίζεται ἡ ἀναψηλάφησις, δὲν εἶναι πλέον δεκτὴ μετὰ τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως ¹.

Ἡ προθεσμία αὕτη ἄρχεται ²

α) ἀπὸ τῆς εἰς τὸν διάδικον ἢ τὸν νόμιμον αὐτοῦ ἀντιπρόσωπον ἐγκύρου κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως ³. ἔαν ἡ ἀναψηλάφησις αἰτηθῇ, διότι ἐξέδωκεν ἀντιφασκούσας ἀποφάσεις τὸ δικαστήριον, τῆς τελευταίας ἀποφάσεως ἡ κοινοποιήσις ἐξετάζεται. Ἀλλ' ἀποτελοῦσιν ἐξαιρέσιν ἡ ἀνηλικότης καὶ ὁ θάνατος τοῦ διαδίκου· διότι ἀνηλίκου ὄντος τοῦ διαδίκου, ἡ ἀπόφασις δὲν πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ἐπιμελητὴν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν διάδικον ἐνήλικον γενόμενον ⁴, ἀποθανόντος δὲ τοῦ διαδίκου, εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ, οἵτινες ἐκτὸς τῆς τριμήνου προθεσμίας

γουν περιεχόμενον ἀποδείξεων οὐσιωδῶν, καὶ ἀπόδειξις τῆς ἐπισχέσεως ἔγγραφος, ἔνθεκος ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας. Carré ζ. 1762. 1763. Poncelet ἀρ. 463.— Ἐννοεῖται δὲ οἰκοθεν ὅτι οὐχὶ πᾶν ἔγγραφον κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου, ἔστω καὶ ἀποκρυπτόμενον, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἐνάγων, ἀλλὰ μόνον ὅσα ἔγγραφα κατέχει αὐτὸς ἢ ὅσων δικαιοῦταιν ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπίδειξιν. Ἡ ἀνακάλυψις τοπικῶν θεσμίων; Ὁχι, πρέπει νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς διότι ἀπόκρυφς δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν εὐκόλως παρ' αὐτοῖς. Ἀλλως Seuffert Blätter ΣΤ'. 385.

1) Πολ. 792—794. Carré ζ. 1776. 2) Πολ. 791. Γαλ. 483—489.

3) Πολ. 791 § 4. 2. Carré ζ. 1774.

4) Ἡ ἐξαιρέσις αὕτη δὲν ἐκτείνεται εἰς ἄλλους ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατε-

ἔχουσι καὶ τὸν τῆς διασκέψεως χρόνον.

β') ἀπὸ τῆς δικαστικῆς ἀναγνωρίσεως ἢ κηρύξεως τῆς ψευδομαρτυρίας καὶ πλαστογραφίας, ἢ ἀπὸ τῆς ἀνευρέσεως τῶν ἐπισχεθέντων ἐγγράφων, ὅταν εἰς τοὺς λόγους τούτους ἢ ἀναψηλάφησις στηρίζεται^δ. ἢ ἀπόδειξις τῶν περιστατικῶν τούτων πρέπει νὰ γείνη ἐγγράφως ἐνόρκως ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας^ε.

γ') ἡρεμεῖ διαρκούσης τῆς πρὸς ἀνακοπὴν καὶ ἔφεσιν προθεσμίας^ζ.

ς') περὶ τῆς διαδικασίας.

1) προδικασία.

§ 244. Τὸ περὶ ἀναψηλάφητεως δικόγραφον συντάσσεται ὡς καὶ τὸ ἐφετῆριον καὶ κοινοποιεῖται εἰς τὸν ἀντίδικον δι' ἐπιδόσεως. Ἡ περαιτέρω διαδικασία κανονίζε-

λοῦντας. ὅπερ γενικῶς ἐξεταζόμενον φαίνεται ἀδικαιολόγητον. Carré ζ. 1777 bis. Poncet ἀρ. 496. Οἱ ὁμόδικοι τοῦ ἀνηλίκου δὲν ἀπολαύουσι τοῦ προνομίου τούτου. Carré ζ. 1777.

δ) Ἡ ἡμέρα ἀφ' ἧς ὑπολογίζεται εἰς τὴν προθεσμίαν; Ὅταν ἡ προθεσμία δὲν τρέχῃ ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως ἐγγράφου τινὸς ὑπολογίζεται καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη.

ε) Τίς ἀποδεικνύει; Ὁ αἰτῶν τὴν ἀναψηλάφησιν. διότι κοινοποιηθείσης τῆς ἀποφάσεως καὶ παρελθόντων τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως, αὐτὸς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἐγγράφου ἐγένετο μετὰ τοὺς τρεῖς μῆνας καὶ οὕτω νὰ δικαιολογήσῃ τὸ ἐμπρόθεσμον τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ. Carré ἀρ. CCCCII. bis . . . il peut arriver en effet que cette présomption établie ici contre le demandeur (en requête civile) disparaisse devant des faits qui la rendent manifestement impossible, et qui constituent à son égard . . . la preuve par écrit qui lui est imposée par l' art. 488.

ζ) Δὲν συγχωρεῖται κατὰ τὸ 790 ἄρθρον ἀναψηλάφησις ἀποφάσεων ὑποκειμένων εἰς ἀνακοπὴν ἢ ἔφεσιν ἔπεται λοιπὸν ὅτι διαρκούσης τῆς πρὸς

ται ἐκ τοῦ συνήθους ἢ συνοπτικοῦ τῆς δίκης ἥς αἰτεῖται ἡ ἀναψηλάφησις. ἀλλ' αἱ παρεμπίπτουσαι ἀναψηλαφήσεις εἰσὶ πάντοτε συνοπτικαὶ ¹, αἱ δὲ εἰς τὰ ἐμποροδικεῖα καὶ εἰρήνοδικεῖα εἰσαγόμεναι, τῆς διαδικασίας τῶν δικαστηρίων τούτων.—Ἐκτὸς τοῦ ἀπολογητηρίου ἄλλων ἐγγράφων διαμοιβὴ δὲν γίνεται. ὅθεν μετὰ τὴν ἀπολογίαν ἢ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς αὐτὴν προθεσμίας ἐγγράφεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον.

Ἡ ἐκτέλεσις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως δὲν παρεμποδίζεται διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου, καθὼ μὴ ἔχοντος κατὰ γενικὸν κανόνα δύναμιν ἀνασταλτικὴν ². Ἐκ τῆς ἐκτάσεως δὲ τῆς αἰτήσεως κρίνεται κατὰ πόσον φέρετ' ἐκ νέου εἰς ἐξέτασιν ἡ ὑπόθεσις. ὅθεν συνισταμένης τῆς ἀποφάσεως ἐκ πολλῶν κεφαλαίων, ἐάν τινῶν μόνων ζητῇται ἡ ἀναψηλάφησις ταῦτα μόνον γί-

ἀνακοπὴν ἢ ἔφεσιν προθεσμίας δὲν τρέχει ἢ πρὸς ἀναψηλάφησιν κατὰ τὸ ἀξίωμα *contra non valentem agere non currit praescriptio*. *Thomine* ἀρ. 540. *Carré* CCCI. ΑΠ. 32 τοῦ 46.

1) Πολ. 795 συνδ. 767—771. Ἀλλὰ συμβιβασμοῦ ἀπόπειρα δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὰς συνήθεις ἀναψηλαφήσεις. Πολ. 532 § 6. 804. *Carré* ζ. 1784 bis.— Συγχωρεῖται ἀναψηλάφησις παρεμπίπτουσα, ὅπως ἀντέφεςις; Ὁχι, λέγει ὁ *Chauveau* ζ. 1780, διότι ἡ διάταξις τοῦ 758 ἄρθρου εἶναι ὅλως ἐξαιρετική.

2) Πολ. 797. Γαλ. 497.— Ἐξαίρεσις ὑπάρχει, ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων ὑπαγορευομένη, ἐπὶ ἀντιφατικῶν ἀποφάσεων ἢ ἀντιφατικῶν διατάξεων τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως. διότι ἐνόσω ὑπάρχει ἀνοικτὴ ἢ τῆς ἀναψηλαφήσεως ὁδὸς, ὑπάρχουσιν ἰσχυραὶ ἀμφότεραι αἱ ἀποφάσεις καὶ ἀμφότεραι αἱ ἀντιφατικαὶ διατάξεις, καὶ διατοῦτο οὐδετέρα δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ. *Carré* ζ. 1786. *Boitard* II. 260.— Ἀπόφασις ἀπαγγεῖλασα διαζύγιον; Ὁ ἐπίσκοπος δὲν θέλει συγχωρήσει βεβαίως δεύτερον γάμον πρὸ τῆς ἐκδικάσεως τῆς ἀναψηλαφήσεως. *Carré* ζ. 1786. bis.

νονται τῆς νέας δίκης ἀντικείμενον, ἐκτὸς ἂν καὶ τὰ λοιπὰ ἀπ' ἐκείνων ἀρτῶνται ³.

Ἀρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ἀναψηλαφήσεως δικαστήριον ἐστὶ τὸ ἐκδὸν τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν, μάλιστα δὲ καὶ ὅταν ἡ αἵτησις εἰσάγῃται ὡς παρεμπίπτουσα ἐνώπιον ἐτέρου δικαστηρίου. Δύνανται δὲ νὰ δικάσωσι καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ οἱ τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν ἐκδόντες ⁴. ἂν τὸ δικαστήριον τοῦτο δὲν ὑπάρχῃ πλὴν, ὀρίζει ἕτερον ὁ ἄρειος Πάγος ⁵.

2) συζήτησις ἐπὶ ἀκροατηρίου.

§245. Τῆς συζητήσεως προηγεῖται ἡ ἀπαρθεῖς τῆς καταθέσεως τοῦ νομίμου προστίμου, ἧς ἀπηλλαγμένοι εἰσὶν οἱ τῶν τῆς πενίας δικαιωμάτων ἀπολαύοντες καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς ¹. Ἡ συζήτησις δὲ αὕτη γίνεται τῶν συνο-

3) Πολ. 790. Γαλ. 482. Ὅσακις τὰ διάφορα τῆς ἀποφάσεως κεφάλαια ἔχουσι ἰδίαν ἑκάστων καὶ αὐτοτελῆ βάσιν, αἵτησις ἀναψηλαφήσεως ἀπευθυνομένη καθ' ἑνὸς ἢ κατὰ τινῶν μόνον ἐξ αὐτῶν δὲν ἐπηρεάζει τὰ λοιπὰ, π. χ. ἐπὶ λογιστικῆς δίκης τὰ διάφορα κονδύλια τοῦ λογαριασμοῦ εἰσὶ συνήθως ἀνεξάρτητα κεφάλαια (Carré ζ. 1773. ΑΠ. 399 τοῦ 41). Ἀν ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐφεταίου ἐπικυροῖ τὴν τοῦ πρωτοδικείου, τῆς πρώτης αἰτεῖται ἀναψηλάφησις. Dal. αρ. II.

4) Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, ἀλλὰ δύνανται νὰ δικάσωσιν οἱ αὐτοὶ δικασταί. ὁ νόμος λέγει μόνον ὅτι ἀρμόδιον ἐστὶ τὸ αὐτὸ δικαστήριον, ὅπερ μένει τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες οἱ δικασταὶ κατὰ μέρος ἐναλλαγῶσι, καὶ μηδεὶς τῶν πρώτων ὑπεστίν. νόμ. 69 Βασ. (7. 5). Carré ὑπὸ τὸ ἀρθρ 491.

5) Πολ. 786, 787. Γαλ. 490. 491. — Ἡ ἀρμοδιότης κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὀρίζεται καὶ ὅταν οἱ πρωτοδίκαι δικάσωσι, κατὰ συναίνεσιν τῶν μερῶν, ἀνεκκλήτως. Carré ζ 1777 quinq. — Ὅτι μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ἐκδόντος τὴν ἀπόφασιν δικαστηρίου, προσδιορίζει ὁ ἄρειος Πάγος ἄλλο παρὰδέχοντα καὶ οἱ Γάλλοι, καὶ τοι ἐνωπύοντες τοῦ νόμου αὐτῶν. Carré ζ. 1778. Berriat σ. 326 σημ. 49.

1) Πολ. 795, ἐδ. 2. 776. 799. Τὸ πρόστιμον τοῦτο προσδιώρισεν εἰς

πτικῶν μὲν ἀναψηλαφήσεων συνοπτικῶς, τῶν συνήθων δὲ κατὰ τὴν συνήθη διαδικασίαν· ἀλλὰ δύναται καὶ ἔγγραφος διαδικασία νὰ διαταχθῇ. ἡ συζήτησις δὲν περιορίζεται ἀναγκαίως εἰς τοὺς ἐν τῷ τῆς ἀναψηλαφήσεως ἔγγραφῳ περιεχομένους λόγους, ἀλλ' ἐξετάζονται καὶ λόγοι νεώτερον προταθέντες ². Ὁ εἰσαγγελεὺς ὀφείλει πάντοτε ν' ἀγορεύσῃ ³.

Πρῶτον συζητεῖται ἂν ἡ αἴτησις ᾗναι παραδεκτὴ ⁴ καὶ περὶ αὐτῆς ἐν πρώτοις ἀποφαινεται μόνον τὸ δικαστήριον, ὅπερ εἰμὲν ἀπορρίψῃ τὴν αἴτησιν καταδικάζει τὸν ἐνάγοντα εἰς ἀποζημίωσιν ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου 200 τοῦλάχιστον δραχμῶν καὶ εἰς τὸ πρόστιμον ⁵, εἰδὲ παραδεχθῇ αὐτὴν

100 δραχμὰς τὸ διάταγμα τῆς 10 αὐγ. 1836. ἐφαρμόζονται δὲ καὶ εἰς αὐτὸ ὅσα ἀνωτέρω (§ 238 σημ. 1) ἐρρέθησαν. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθρ. 494. 495) πρέπει νὰ προκαταβληθῶσιν ὡς πρόστιμον 300 φρ. κα 150 φρ. ὡς ἀποζημιώσεις τοῦ ἀντιδίκου, προσέτι δὲ νὰ προσαχθῇ γνωμοδότησις 3 δικηγόρων περὶ τοῦ ἐνυποστηρίκτου τῆς αἰτήσεως. τοιαύτη γνωμοδότησις παρ' ἡμῖν μικρὰν ἤθελεν ἔχει βαρύτητα, καὶ ὀρθῶς ποιήσας δὲν ἀπήτησεν αὐτὴν ὁ ἐγχώριος νομοθέτης.

2) Πολ. 798 ἐδ. 1 συνδ. 774 καὶ 517. Πρέπει νὰ γείνη καὶ ἐνταῦθα διάκρισις τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀναψηλαφήσεως ἀπὸ τοῦ λόγου ἐφ' οὗ αὕτη στηρίζεται· νέοι λόγοι ἀναψηλαφήσεως συγχωροῦνται καθ' ὅσον δι' αὐτῶν δὲν εἰσάγεται νέον ἀντικείμενον ἀναψηλαφήσεως (δρ. ἀνωτ. § 237 σημ. 3). Ὑπὸ ταύτην τὴν ἐννοίαν συμφωνεῖ τῇ ἡμετέρᾳ καὶ ἡ γαλλικὴ δικονομία, λέγουσα (ἄρ. 499) *aucun moyen autre que les ouvertures de requête civile enoncées en la consultation, ne sera discuté à l'audience ni par écrit.* 3) Πολ. 884. Γαλ. 498.

4) Ἐφαρμόζονται δὲ πρὸς τοῦτο τὰ τῶν ἄρθ. 785—796. ἤγουν ἐξετάζεται ἂν ἡ αἴτησις ἐγένετο ἐμπροθέσμως. ἂν κατετέθη τὸ πρόστιμον· ἂν ἡ ἀπόφασις ὑπόκηται εἰς ἀναψηλάφησιν· ἂν ὁ αἰτῶν ἔχῃ τὸ τῆς ἀναψηλαφήσεως δικαίωμα· ἂν οἱ λόγοι τῆς ἀναψηλαφήσεως ᾗναι νόμιμοι. *Poncet* ἄρ. 498.

5) Πολ. 798. 799. Γαλ. 500. Ἡ ἀποζημίωσις τῶν 200 δρ. ἥτις εἶναι

(judic. rescindens) καταργεῖ τὴν προσβληθεῖσαν ἀπόφασιν ἐφ' ὅσον ἐκτείνεται ἡ ἀναψηλάφησις, ἀποκαθίστησι τὰ μέρη εἰς ἣν ἦσαν πρὸ τῆς ἀποφάσεως κατὰστασιν καὶ διατάττει νὰ γείνη ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου νέα συζήτησις τῆς οὐσίας κατὰ τὴν αὐτὴν ἢ τινα τῶν ἀμέσως ἐπομένων συνεδριάσεων 6. κατὰ τὴν δευτέραν δὲ ταύτην συζήτησιν ἐκδίδεται τοῦ δικαστηρίου ἡ οὐσιαστικὴ ἀπόφασις (judic. rescissorium). Ὡστε ὁσάκις ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον δεκτὴν τὴν ἐπανάληψιν γίνονται ἀναγκαίως δύο πάντοτε συζητήσεις καὶ δύο ἀποφάσεις ἐκδίδονται. μόνον ὅταν ἡ ἀναψηλάφησις ζητῇται λόγῳ ἀντιφατικῶν ἀποφάσεων 7, ἐν μιᾷ συζητήσει καὶ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως καταργεῖται ἡ νεωτέρα ἀπόφασις καὶ κηρύττεται ἐκτελεστὴ καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ περιεχόμενον ἡ πρώτη 8.

Κατὰ τῶν ἐν ταῖς ἀναψηλαφήσεσιν ἐκδιδομένων ἀποφάσεων συγχωροῦνται τὰ συνήθη ἔνδικα μέσα, ἐξηρη-

ἄμεσος συνέπεια τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἀναψηλαφήσεως καὶ δὲν δύναται δια-
 τυῖτο ν' ἀμφισβητηθῇ ἡ ὑπαρξὶς αὐτῆς, ἐπιδικάζεται εἰς τὸν ἐναγόμενον κατ'
 αἴτησιν αὐτοῦ. Carré ζ. 1791 ter.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποζημίωσις καὶ τὸ πρόστιμον ὀφείλονται, ἐὰν ἀπορρίφθῃ
 ἡ αἴτησις, οὐχὶ δὲ καὶ ἂν κατ' ἄλλον τρόπον, π. χ. διὰ συμβιβασμοῦ, πε-
 ρατωθῇ ἡ δίκη. Carré ζ. 1791· 1791 bis. Thomine ἀρ. 548.

6) Πολ. 800. 801. Γαλ. 501. 502. Διατάσσεται δὲ καὶ ἡ ἀπόδοσις
 τοῦ κατατεθέντος προστίμου ἢ τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς καταργηθείσης ἀ-
 ποφάσεως καταβληθέντων, ἐν οἷς πρέπει νὰ καταλογισθῇ καὶ ἡ δαπάνη τῆς
 καταργηθείσης δίκης, ἂν ἡ κατάργησις ἐκτείνηται εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀ-
 πόφασιν. Τὴν διάκρισιν ταύτην δὲν κάμνει ὁ Chauveau ζ. 1793 bis.

Τὸ καταργοῦν τὴν ἀπόφασιν δικαστήριον εἶναι τὸ ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ καὶ
 τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως. Carré ζ. 1795· Thomine ἀρ. 549 ἐδ. τελευταῖον.

7) Οὐχὶ καὶ ἀντιφατικῶν διατάξεων τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως. Carré ζ. 1794.

8) Πολ. 802. Γαλ. 501 — Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι περιπτώσεις ; τινὲς
 συγγραφεῖς ὁπαντῶσι καταφατικῶς. Carré ζ. 1795 bis.

μένης δευτέρας ἀναψηλαφήσεως⁹.

B'). Περὶ ἀναιρέσεως α).

α) ὁρισμός.

§ 246. Ἀναίρεσις καλεῖται τὸ ἔνδικον μέσον, δι' οὗ ὑποβάλλεται εἰς τὸν ἄρειον Πάγον πρὸς ἐπίκρισιν τὸ νομικὸν μόνον μέρος τῶν δικαστικῶν αποφάσεων καὶ ἐπιτυγχάνεται συνήθως ἢ ἀκύρωσις ἀπλῶς αὐτῶν. Διαφέρει λοιπὸν τῶν ἄλλων ἐνδίκων μέσων, διότι ἐν τούτοις καὶ τοῦ πραγματικοῦ γίνεται ἐξέτασις καὶ περὶ τῆς οὐσίας τῆς δίκης ἀποφαίνονται οἱ δικάζοντες. εἶναι δ' ἕκτακτον ἔνδικον μέσον, μεταβιβαστικὴν ὡσεπιτοπολὺ δύνάμιν ἔχον καὶ πρὸς τὴν τῶν νόμων παραφυλακὴν καὶ προσήκουσαν διαχείρισιν κυρίως ἀφορῶν¹.

9) Πολ. 803. 789 ἐδ. 2. Γαλ. 503. Ἦγουν ἀνακοπὴ καὶ ἔφεσις εἰσὶ δεκταί. δευτέρα δὲ ἀναψηλάφησις ἀπαγορεύεται οὐ μόνον κατὰ τῆς προσβληθείσης ἀποφάσεως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐπὶ τῇ αἰτήσει ἀναψηλαφήσεως ἐκδομένων ἀποφάσεων· μάλιστα δὲ κατὰ τῶν δευτέρων οὐδεὶς διάδικος δεκτός ἐστὶν εἰς ἀναψηλάφησιν (Carré ζ. 1797—1799). ἄλλην γνώμην ἀποφαίνεται ὁ 'Ρουσόπουλος (σ 67). κατ' αὐτὸν ἡ ἀπογόρευσις ὁρᾷ τὸν ἐνάγοντα μόνον· ἀλλ' ἡ τοῦ ἀρ. 803 παραπομπὴ εἰς τὸ ἄρθρ. 789 § 2 γίνεται κυρίως διὰ τ' ἀπάτελέσματα τῆς παραβιάσεως.

α) Henriou de Pensey de l'Autorité judiciaire II. 248. Berriat σ. 332. Rauter σ. 299. Desaponay Manuel de la Cour de cassation. Tarbé Cour de cassation. Ρουσοπ. σ. 67. Εὐρετήρ. Α' .97. Πολ. 805—839.

1) Ὁρ. ἄνωγρ, § 24 σημ. 23. On peut donc, λέγει ὁ Henrion, définir le pourvoi en cassation le recours à une autorité constituée à l'effet de casser les jugements qui renferment des contraventions expresses aux dispositions des lois. Nous ne parlons que des contraventions aux lois. parcequ' il n' est pas dans les attributions de cette autorité de reformer tous les jugements iniques, de corriger toutes les erreurs judiciaires.

β') *περὶ τῶν διαδίκων.*

§ 247. Δικαίωμα πρὸς ἀναίρεσιν ἔχει

α) πᾶς διάδικος, δυνάμενος νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἔννομον συμφέρον ¹. προσέτι ὁ ἀντιπρόσωπος ἢ ὁ εἰδικὸς πληρεξούσιος τοῦ διαδίκου καὶ οἱ διάδοχοι (γενικοὶ ἢ εἰδικοὶ) τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ². ἀλλὰ στεροῦνται τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου οἱ ἐφησυχάσαντες τῇ ἀποφάσει ἢ παραιτηθέντες τοῦ πρὸς ἀναίρεσιν δικαιώματος ³ καὶ οἱ χρησάμενοι αὐτῷ ἅπαξ ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ⁴.

1) Πολ. 813—815· π. χ. ὁ ἐνάγων, ὁ ἐναγόμενος καὶ οἱ παρεμβαίνοντες διὰ κυρίας ἢ προσθέτου παρεμβάσεως. ΑΠ 104 τοῦ 50. Dal. Cassation ἀρ. 266 ἐπ. Τὴν ἔλλειψιν τοῦ συμφέροντος δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὁ ἄρειος Πάγος. Dal. ἀρ. 295.

2) Dal. ἀρ. 274. 284. Οἱ δανεισται τοῦ διαδίκου, μὴ παρεμβάντες εἰς τὴν δίκην, δὲν δύνανται νὰ αἰτήσωσιν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ἢ πρέπει ν' ἀνακόψωσι τὴν ἀπόφασιν ἢ νὰ περιμείνωσι νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ διαδίκου αὕτη. Contra Dal. ἀρ. 279.

3) Ὁ παραιτήσας ὅμως τὴν γενομένην ἤδη ἀναίρεσιν δύναται, ἐὰν ᾔῃα εἰς καιρὸν, νὰ εἰσαγάγῃ νέαν αἴτησιν ἀναίρεσεως· ὅπερ ἐπὶ τῶν ἐφέσεων οὐκ ἐγχωρεῖ· ἀνωτέρ. § 233 σημ. 5.

4) Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης ἐπεται ὅτι α) ἀπόφασιν καθ' ἧς ἐζήτησέ τις ἅπαξ ἀναίρεσιν δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ καὶ δεύτερον διὰ τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου (Πολ. 837 ἐδ. 1. ΑΠ 453 τοῦ 52 καὶ 322 τοῦ 53)· ἀρθ. 39 τοῦ Règlement τῆς 28 Ἰουν. 1738. Après qu' une demande en cassation d' un arrêt ou jugement aura été rejetée..., la partie qui l'aura formée ne pourra plus se pourvoir en cassation contre le même arrêt ou jugement, encore qu' elle prétendit avoir de nouveaux moyens. ἐκτὸς ἀν' ἡ ἀπόφασις περιέχῃ διάφορα κεφάλαια καὶ ἐζητήθητινῶν μόνον ἡ ἀναίρεσις, ἢ τὴν δευτέραν ἀναίρεσιν εἰσάγῃ ὁ ἀντίδικος. Berriat σ. 332 σημ. 5. β') κατ' ἄλλης ἀποφάσεως, ἰδίως τοῦ τῆς παραπομπῆς δικαστηρίου, συγχωρεῖται δευτέρα ἀναίρεσις. ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ διὰ λόγων ὧν ἐγένετο ἤδη χρῆσις ἐν τῇ πρώτῃ ἀναίρεσει, τουτέστιν ὑπερισχύει τοῦ δευτέρου.

Τρίτα πρόσωπα δὲν δύνανται νὰ προσβάλωσι δι' ἀναιρέσεως τὴν ἀπόφασιν εἰμὴ ἀφοῦ γείνωσι διὰ τῆς τρίτου ἀνακοπῆς διάδικοι ⁵.

6') ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ δικαστηρίου οὗ ἡ ἀπόφασις προσβάλλεται, ἐὰν ᾗτο διάδικος⁶ προσέτι δὲ ὁ τοῦ ἀρείου Πάγου εἰσαγγελεὺς ἔνεκεν ὑπερβάσεως καθηκόντων ἢ καὶ διὰ πάντα ἕτερον λόγον, ἀλλὰ τότε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ νόμου μόνον ⁷.

γ') *περὶ τῶν υποκειμένων εἰς ἀναίρεσιν ἀποφάσεων.*

§ 248. Τῶν εἰρηνοδικείων, πρωτοδικείων καὶ ἐφετείων¹

ἐφετείου ἡ γνώμη. Foelix ἐν τῇ Zeitschr. f. Rechtsw. des Auslandes Z'. 423.

5) Πολ. 844. Berriat σ. 332 σημ. 2. Ἀλλὰ γενομένης ἀναιρέσεως παρὰ τινος τῶν διαδίκων, δύνανται νὰ παρεμβῶσιν οἱ τρίτοι πρὸς ὑποστήριξιν τινὸς αὐτῶν κατὰ τὰ ἄρθρ. 89 καὶ 90. ἴδ. καὶ Dal. ἀρ. 1806. Carre ζ. 1684 ter. 6) Dal. ἀρ. 331.

7) Πολ. 845. 825 ἐδ. 2. Τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσαγγελέως ἀνεξάρτητόν ἐστι τοῦ πρὸς ἀναίρεσιν δικαιώματος τῶν διαδίκων, καὶ πρέπει νὰ δεχθῶμεν, διότι γενικῶς ἐκφράζεται ὁ ἡμέτερος νόμος, ὅτι δύνатаι νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτοῦ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ πρὶν ἢ ἐξαντληθῇ τὸ πρὸς ἀναίρεσιν δικαίωμα τῶν διαδίκων. ὅπερ οἱ Γάλλοι παραδέχονται μόνον ἐπὶ ὑπερβάσεως καθηκόντων, διότι κατὰ τὴν νομοθεσίαν αὐτῶν (art. 88 τοῦ νόμ. τῆς 27 vent. an 8) ἀναίρεσιν ὑπὲρ τοῦ νόμου δὲν δύνатаι νὰ αἰτήσῃ ὁ εἰσαγγελεὺς ἐνόσω μένει ἀνοιχτὴ εἰς τοὺς διαδίκους ἢ πρὸς ἀναίρεσιν ὁδός.

Ἡ αἴτησις τοῦ εἰσαγγελέως τοῦ ἀρείου Πάγου ἐπιτυχοῦσα φέρει ἀποτέλεσμα καὶ ὑπὲρ τῶν διαδίκων μόνον ἐπὶ ὑπερβάσεως καθηκόντων, ἔνεκα τούτου, φρονῶ, δύνανται νὰ παρεμβῶσιν οἱ διάδικοι εἰς τὴν τοιαύτην δι' ὑπέρβασιν εἰσαγομένην αἴτησιν τοῦ εἰσαγγελέως. Ἀλλως φρονοῦσιν ἐν Γαλλίᾳ. Dalloz ἀρ. 1046.

α) Dal. ἀρ. 59—129. Berriat σ. 333. Boitard II. 270.

4) Πολ. 808. 519. Διὰ τοῦ ε' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἀ' ἐθνικῆς συνελεύσεως τῆς γ' Σεπτεμβρίου ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἀρείου Πάγου καὶ αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου. — Κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων τῆς τε ἐκουσίας καὶ τῆς ἀναγκαίας διαιτησίας δὲν συγχωρεῖται ἀ-

αὶ ὀριστικαὶ καὶ τελεσίδικοι ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν, ἀδιάφορον δ' ἐστὶ τῆς δίκης τὸ ἀντικείμενον².

Ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἀπόφασις

α) ὀριστική· αἱ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις δύνανται νὰ προσβληθῶσι δι' ἀναιρέσεως καὶ πρὸ τῆς ὀριστικῆς³, ἀλλὰ μόνον ἐνεκεν ὑπερβάσεως καθηκόντων, ἢ ἂν ἐκκληθεῖσαι ἐπικυρωθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐφετείου⁴.

β') τελεσίδικος, ἥτοι μὴ ὑποκειμένη πλέον εἰς ἄλλα ἐνδίκον μέσον (ἀνακοπῆς ἐφέσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως). ἀδιάφορον δὲ πότε ἡ τελεσιδικία ἔλαβε χώραν, κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως ἢ ἐπὶ ἡλθεν ὕστερον ἐκ τῆς παρε-

ναίρεσις, ἐκτὸς τῆς ἀναγκαίας διαιτησίας τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἂν θεωρηθῇ μὴ καταργηθεῖσα. Ὅρ. ἀνωτ. § 226 σημ. 11, § 227 σημ. 6. DaΠoz ἀρ. 109. 111.

Αἱ ἀγωγαὶ κακοδικίας (ἴδ. τὸ 3 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 8 ἰουλίου 1838 διατάγ. ὑπὸ τὸ 56. ἄρθ. Πολ.), ὡς καὶ αἱ δίκαι περὶ τῶν εἰς δενδροφυτείας βλαβῶν (ἄρθ. 4 τοῦ ἀπὸ 1 ἰουλ. 1838 διατάγ. περὶ τῶν γενομένων εἰς δένδρα καὶ ἄλλας φυτείας φθορῶν) εἰσὶν ἐξηρημέναι τῆς ἀναιρέσεως. Πᾶσα δὲ ἄλλη, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ τῆς δίκης τὸ ἀντικείμενον, ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν.

3) Παράπονα δὲ κατὰ τῶν τοιούτων ἀποφάσεων δύνανται νὰ ἔχῃ ὁ ἀναιρέσιων τ ρ ί α, κατὰ τοῦ θέματος τῆς ἀποδείξεως (ὅτι παρελείφθη γεγονὸς τι ἀναγκαῖον ἢ ἐτέθη γεγονὸς περιττὸν), κατὰ τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως (ὅτι δὲν ἐπετράπη ἢ κακῶς ἐπετράπη ἢ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις), καὶ κατὰ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως. ἀλλὰ καὶ συναφῇ τούτοις παράπονα δεκτὰ εἰσὶ. ΑΠ τοῦ 63. Αἱ ἐπιβάλλουσαι ὄρκον ἀποφάσεις, πρὸ τῆς δόσεως αὐτοῦ οὐκ εἰσὶν ὀριστικαί, καὶ ἐπομένως δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν εἰμὴ διὰ τὴν ἀπόδειξιν. ΑΠ 215 τοῦ 56.— Ὑπόκεινται δὲ εἰς ἀναίρεσιν καὶ αἱ διατάττουσαι τὴν κλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν. Πολ. 163 ἐδ. 3.

4) Αὕτη εἶναι ἡ νομολογία ἣν ὁ ἄρειος Πάγος ἀκολουθεῖ. Κατ' αὐτὴν λοιπὸν δὲν συγχωρεῖται ἀναίρεσις κατ' ἀποφάσεως περὶ ἀποδείξεως διαταχθείσης α) παρὰ τοῦ πρωτοδικείου ἢ ἐμποροδικείου ἐν ἀνεκκλήτῳ διαφορᾷ (ΑΠ 208 τοῦ 57), β') παρὰ τοῦ ἐφετείου κατὰ πρῶτον, ἢ γουν ἀφοῦ τοῦτο μεταρρυθμίση τὴν περὶ ἀποδείξεως ἢ ὀριστικὴν τοῦ πρωτοδικείου ἀπόφασιν. ΑΠ. 129. 307 τοῦ

λεύσεως τῶν προθεσμιῶν ἢ ἄλλως δ. Διὰ κακὴν σύνθε-

57. — Ἡ νομολογία αὕτη στηρίζεται ἐπὶ στενῆς ἐρμηνείας τοῦ γράμματος τοῦ νόμου (Πολ. 812 § 3. ἢ ἐὰν.. ἔγεινεν... ἔφεις κατ' αὐτῶν). Διὰ τὴν προβάλλεται δι' ἀναιρέσεως ἀπόφασίς τις καθ' ἧς ἐγένετο ἔφεις, ἀνάγκη, ἐσχέθη ὁ ἄρειος Πάγος, νὰ ὁ π ἄ ρ χ ἢ ἡ ἀπόφασις αὕτη, ἄρα νὰ μὴ μετεβ-
ρυθμισθῇ ὑπὸ τοῦ ἐφετείου·

Ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται, ἂν καὶ οὐχὶ πάντες ὁμοίως, ὅτι ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν αἱ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις, εἴτε πρῶται εἰσὶ τοῦ ἐφετείου, εἴτε ἐπικυρωτικαὶ πρωτοδίκων περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων. Dal. Cassation ἀρ. 74—82. Berriat σ. 334 σημ. 12. Desaponay σ. 37. Poncet ἀρ. 99. 522. Carré ζ. 1628 bis.

Ἀλλὰ δὲν δύνανται διὰ τῆς ἀναιρέσεως νὰ προσβληθῶσι καὶ αἱ προπαρασκευαστικαὶ διατάξεις τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως. ΑΠ 362 τοῦ 53, 98. 141 τοῦ 57.

5) Πολ. 812 § 1.4 Τὸ ἐνδίκον τῆς ἀναιρέσεως μέσον συγχωρεῖται, ὡς λέγει τὸ ἄρθρον τοῦτο, κατὰ τῶν τελεσιδίκων γ ε ν ο μ έ ν ω ν ἢ ἀνεκκλήτως ἀπηγγελέμενων ἀποφάσεων, ἢ γοὺν κατ' ἀποφάσεων α) μὴ οὐσῶν κατὰ τὴν ἐκδοσὶν αὐτῶν τελεσιδίκων, ἀλλὰ γενομένων ἀκολούθως δι' ἐπελθοῦσαν τινὰ αἰτίαν (π. χ. διότι παρῆλθεν ἡ πρὸς ἀνακοπὴν ἢ ἔφειν προθεσμία, διότι ὁ διάδικος παρήτηθη ἢ παρήτησε τὴν ἔφειν ἢ ἀνετράπη ἢ κατ' ἔφειν δίκη (Πολ. 750), β') τελεσιδίκων ε χ δ ε δ ο μ έ ν ω ν, τουτέστι καθ' ὧν, ὅταν ἐκδίδονται, οὔτε ἀνακοπὴ οὔτε ἔφεις ἐπιτρέπεται.

— Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία συγχωρεῖ ἀναίρεσιν ἐν τῷ δευτέρῳ μόνον θέματι art. du Règlement de 1738 (Ire partie, tit. 4) Les demandes en cassation d' arrêts ou de jugements rendus en dernier ressort seront formées... art 2 de la loi du 27 nov. 1790.

Les fonctions du tribunal de cassation seront de prononcer sur toutes les demandes en cassation contre les jugements rendus en dernier ressort...

Ἐνεκα τούτου ἐν Γαλλίᾳ κηρύττονται ἀπαράδεκτοι αἰτήσεις ἀναιρέσεως ἀποφάσεων μὴ οὐσῶν κατὰ τὴν ἐκδοσὶν τῶν, ἀλλὰ γενομένων μεταταῦτα τελεσιδίκων (Dal. Cassat. ἀρ. 83—85. Berriat σ. 333 σημ. 10. Boitard II. 270 στ. 2). Ομοίαν ἀπέφηνε γνώμην καὶ ὁ ἡμέτερος ἄρειος Πάγος διὰ πολλῶν ἀποφάσεων (π. χ. 6. 48 τοῦ 56), ἰδίως διὰ τῆς ὑπ. ἀρ. 72 τοῦ 50· ἀλλὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην νικητικῶς ἀνασκευάζει ὁ μακαρίτης Πουσόπουλος (σ. 72), καταπολεμεῖ δὲ καὶ τὸ 520 ἄρθρον. τὸ ἀτόπημα ὅπερ εὐρί-

σιν τοῦ δικαστηρίου ἢ ὑπέρβασιν καθηκόντων δύνανται καὶ αἱ μὴ τελεσίδικοι ἀποφάσεις νὰ προσβληθῶσιν.

δ') *περὶ τῶν λόγων τῆς ἀναίρεσεως.*

§ 249. Οἱ τῆς ἀναίρεσεως λόγοι βάσιν μὲν γενικῶς ἔχουσιν ἅπαντες τὴν παραβίαν τῶν κειμένων νόμων¹, ἰδίως δὲ κατὰ τῶν εἰρηνοδικειακῶν ἀποφάσεων λίαν περιεσταλμένοι εἰσὶν· διότι μόνον ἔνεκεν ἀναρμοδιότητος καὶ κακῆς συνθέσεως τοῦ δικαστηρίου συγχωρεῖται ἀναίρεσις αὐτῶν². κατὰ τῶν ἀποφάσεων ὅμως τῶν λοιπῶν δικαστηρίων πολὺ εὐρύτερον ἐστὶ τὸ ἔνδικον τῆς ἀναίρεσεως μέ-

σκει ὁ ἄρειος Πάγος, ὅτι τῆς τελεσιδίκου καταστάσεως ἀποφάσεως ἀναιρουμένης, ἡ παραπομπὴ ἤθελε γίνεσθαι εἰς δικαστήριον κρῖνον κατὰ πρῶτον βαθμὸν, συμβαίνει καὶ ἐν τῷ θέματι τοῦ ἄρθρ. 807 § 4, ἐὰν ἡ τελευταία ἀπόφασις γεῖνη τελεσίδικος διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας (ἐκτὸς ἀν εἴπωμεν ὅτι ἡ τελευταία ἀπόφασις, ἡ διὰ παρελεύσεως τῆς προθεσμίας ἢ ἄλλως γενομένη τελεσίδικος δὲν ὑπόκειται πλέον εἰς ἀναίρεσιν)· οὐδὲ τὸ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 814 § 2 ἐπιχείρημα ἐπιτυχὲς φαίνεται· διότι κατὰ τὸ ἄρθρον αὐτὸ, ἀπαράδεκτός ἐστι λόγος ἀναίρεσεως οὐχὶ μὴ δικασθεὶς κατὰ τελευταῖον βαθμὸν, ἀλλὰ μὴ ὁ π ο β λ η θ ε ῖς εἰς τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον.

Ὡστε ἐὰν δὲν εἴπωμεν ὅτι ὁ νομοθέτης ἠθέλησεν εἰς τὰς λέξεις «τελεσίδίκους γενομένας» νὰ δώσῃ τὴν παράδοξον ἔννοιαν «τελεσίδίκους διὰ τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἐφέσεως γενομένας» μένει ἀνυποστήρικτος ἡ γνώμη τοῦ ἀρείου Πάγου καὶ ὀρθότερα διὰ παλαιότερας ἀποφάσεως (Εὐρετήρ. Α'. 106 § 28 καὶ 179 τοῦ 58) ἔκρινεν. Οὐχ ἥττον ὅμως θεωρῶ παράλειψιν τοῦ νόμου, ὅτι δὲν ἐξήρесе ῥητῶς ἀπὸ τῆς πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμίας τὴν πρὸς ἐφεσιν, ὡς ἐξήρесе τὴν πρὸς ἀνακοπὴν· ἡ παράλειψις ὅμως αὕτη ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ἄρθρ. 791. Ὅρ. ἀνωτ. § 243 σημ. 7. Πρβ. καὶ Seuffert Comment. Δ'. 447.

1) Ἡ παρβίασις δ' ἐξετάζεται ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῷ διατακτικῷ καὶ οὐχὶ ἐν τῷ αἰτιολογικῷ τῆς ἀποφάσεως. Dal. ἀρ. 68. 1302. ΑΠ. 206 τοῦ 56.

2) Πολ. 519. ΑΠ 8 τοῦ 58. Ἀναρμοδιότητα ἐννοεῖ τὸ 519 ἄρθρον τὴν

σον· οί κατ' αὐτῶν δὲ λόγοι ἀναιρέσεως ἀνάγονται εἰς 3 κατηγορίας· δηλαδή α) εἰς παραβίασιν δικονομικῶν διατάξεων, β') εἰς παραβίασιν κανόνων τοῦ ἀστυχοῦ δικαίου καὶ γ') εἰς ἐναντιότητα ἀποφάσεων διαφόρων δικαστηρίων.

Α') Ὡς παραβιάσεις δικονομικῶν διατάξεων, διδοῦσαι χώραν εἰς ἀναίρεσιν, ἀναφέρονται α) εἰδικῶς μὲν ἡ κακὴ τοῦ δικαστηρίου σύνθεσις· ἡ ἔλλειψις δημοσιότητος τῆς διαδικασίας· ἡ ἔλλειψις αἰτιολογικοῦ ἢ διατακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως καὶ ἡ ὑπέρβασις καθηκόντων ³, β') γενικῶς

τῆς ὕλης, οὐχὶ καὶ τὴν προσωπικὴν· πρέπει δὲ νὰ περιληφθῇ εἰς τὴν λέξιν πᾶσα ὑπέρβασις καθηκόντων κατὰ τὸ 808 ἄρθρον. Ἀνεκκλήτου λοιπὸν οὔσης τῆς ἀποφάσεως τοῦ εἰρηνοδίκου, ὁ διάδικος δύναται νὰ μεταχειρισθῇ κατ' ἐκλογὴν ἔφεσιν ἢ ἀναίρεσιν (Πολ. 515 § 1. ἀνωτέρ. § 228 σημ. 5), δι' ἀναρμοδιότητα ὅμως προσωπικὴν, ἔφεσιν μόνον. διότι τὸ μὲν ἄρθ. 515 § 1 ἀναφέρει γενικῶς ἀναρμοδιότητα, τὸ δὲ 516 ἄρθρον τὴν τοῦ 490 ἄρθρου.— Δὲν θεωρῶ ὀρθὴν ἤδη τὴν γνώμην τοῦ ἀρείου πάγου (ἀπ. 231 τοῦ 56) ὅτι αἱ δι' ἀναρμοδιότητα προσβαλλόμεναι ἀνέκκλητοι ἀποφάσεις τῶν εἰρηνοδικῶν ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν μόνον οὐχὶ καὶ εἰς ἔφεσιν. Ὑπάρχοντος τοῦ 515 ἄρθρου περιττὸν ἦτο νὰ παραπέμψῃ τὸ 518 ἄρθρ. εἰς τὸ 738· Schlink I, 311.

Ἐν Γαλλίᾳ παλαιότερον ἀπηγορεύετο ὅλως ἡ κατὰ τῶν εἰρηνοδικειακῶν ἀποφάσεων ἀναίρεσις. κατόπιν συνεχωρήθη δι' ἀναρμοδιότητα καὶ ὑπέρβασιν καθηκόντων, τελευταῖον δὲ κατὰ τὸν ἤδη ἰσχύοντα νόμον τῆς 25 μαΐου 1838 μόνον δι' ὑπέρβασιν καθηκόντων. *Pr. Dal. Cassation* ἀρ. 104. 1480. *Berriat* σ. 334 σημ. 43.

3) Περὶ τῶν ἐλλείψεων τούτων παρατηρητέον· α) κακὴ σύνθεσις ὑπάρχει οὐ μόνον ὅταν δὲν συγκροτηθῇ τὸ δικαστήριον ἐκ τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν προσώπων, τῶν πρὸς σύνθεσιν αὐτοῦ ἀναγκαίων (ἀνωτ. § 13. *Seuff.* Δ'. 178 σημ. 7), ἀλλὰ καὶ ὅταν δὲν τηρηθῇ κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἡ παρὰ τοῦ νόμου κεκανονισμένη τάξις. ἤγουν κωλυόμενοι ἀναπληροῦνται ὁ μὲν πρόεδρος ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου ἢ τοῦ ἀρχαιότερου δικαστοῦ, ὁ δὲ δικαστὴς ὑπὸ τοῦ παρέδρου, καὶ οὗτος ὑπὸ τινος δικηγόρου ἢ εἰρηνοδίκου. Ἐπίσης κωλυόμενος ὁ εἰσαγγελεὺς ἢ ἀντεισαγγελεὺς ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ νεωτέρου δι-

δ' αἱ παραβιάσεις δικονομικῶν διατυπώσεων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένων ἢ οὐσιωδῶν 4.

καστοῦ, καὶ ὁ γραμματεὺς ὑπὸ τοῦ υπογραμματέως (άνωτ. σ. 85 καὶ σημ. 10). Τὸ κώλυμα τοῦ ἀναπληρουμένου προέδρου, δικαστοῦ, εἰσαγγελέως ἢ γραμματέως καλὸν μὲν εἶναι νὰ σημειῶται ἐν τοῖς πρακτικοῖς (ΑΠ 69 τοῦ 50) ἢ ἐν τῇ ἀποφάσει (ΑΠ 63 τοῦ 48, 19 τοῦ 50, 85 τοῦ 53), ἀλλὰ καὶ ἂν παραλειφθῇ ἢ σημείωσις αὕτη δὲν βλάπτει (contra ΑΠ. 272 τοῦ 52). διότι ὑποτίθεται ὅτι ἡ σύνθεσις ἐγένετο νόμιμος (άνωτ. § 123 σημ. 6. ΑΠ. 376 τοῦ 55, 348. 464 τοῦ 52, 21. 217. 386 τοῦ 55).

6') ἡ παντελὴς ἔλλειψις αἰτιολογίας καὶ οὐχὶ ἡ ἐλλιπὴς ἢ ἐσφαλμένη αἰτιολογία ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως (Boitard I 204. ΑΠ. 256 τοῦ 50). ἀναγκαῖον δὲ εἶναι νὰ αἰτιολογῶνται μόνον αἱ αἰτήσεις τῶν διαδίκων αἱ ὑπάρχουσαι ἐν ταῖς ἐγγράφοις προτάσεσιν ἐφ' ὧν ἡ ἀπόφασις ἐκδίδεται. Πρὸς. άνωτέρ. § 89 σημ. 5, καὶ ἰδίως Dal. Jugement άρ. 995. 968, τοῦ αὐτοῦ Exception άρ. 567. Carré ζ. 597 quat.

γ') ἡ παντελὴς ἀποσιώπησις (ἐν τε τῷ αἰτιολογικῷ καὶ ἐν τῷ διατακτικῷ τῆς ἀποφάσεως) αἰτήσεως τινὸς δίδωσι δικαίωμα εἰς ἀναψηλάφησιν, ἢ ἀποσιώπησις ὅμως αὐτῆς ἐν τῷ διατακτικῷ μόνον ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως. Τοιαύτη ἔλλειψις καθίστανε καὶ κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἄκυρον τὴν ἀπόφασιν. Όρ. άνωτ. § 89 σημ. 7. Linde Rechtsm B' 428. Περὶ τῶν διαμέσων αἰτήσεων ἰδ. άνωτ. § 242 σημ. 3— Ἡ ἀποσιώπησις αἰτήσεως ἀνακλήσεως τῆς ἀποφάσεως δὲν βλάπτει. ΑΠ. 25 τοῦ 50.

δ') ὑπέρβασιν καθηκόντων ὀνομάζει ἡ ἡμετέρα δικονομία (άρθ. 808) τὴν ἐξέλευσιν τῶν δικαστηρίων ἀπὸ τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας των καὶ τὴν ἐπέμβασιν αὐτῶν α) εἰς καθήκοντα ἀρχῆς μὴ δικαστικῆς (διοικητικῆς, νομοθετικῆς), β') εἰς ὑπόθεσιν δικαστικὴν μὲν, ἣν ὅμως εἶναι καθ' ὕλην ἀναρμόδιον νὰ δικάσῃ, γ') εἰς ὑπόθεσιν ἐκκρεμῇ οὖσαν παρὰ ποινικῷ δικαστηρίῳ. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας πρὸς. Dal. Cassation άρ. 1043. 1471. 1474. Berriat σ. 235. Boitard II. 274.

4) Αἱ παραβιάσεις διατυπώσεων τῆς δικονομίας τότε μόνον ἐπιφέρουσιν ἀναίρεσιν, ὅταν ἡ τήρησις αὐτῶν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἢ ἦναι οὐσιώδεις (άνωτ. § 97 σημ. 3. 4). Τὸ άρθρ. 807 § 5 δὲν ἀναφέρει ὡς λόγον ἀναιρέσεως τὴν μὴ τήρησιν διατυπώσεως οὐσιώδους, ἀλλὰ καὶ αὕτη κατὰ τὸ 201 άρθρ. ἐπάγεται ἀκυρότητα· ἔπειτα κατὰ τὸν Μάουρερ (B'. 484) εἰς τοῦ ἀρείου Πάγου τὴν ἐξουσίαν ἐπάγεται πρὸς τοὺς ἄλλοις « πᾶν

Β') Ἡ παραβίασις τοῦ ἀστυνομικοῦ νόμου ⁵ γίνεται διὰ κακῆς ἐφαρμογῆς ἢ ψευδοῦς ἐρμηνείας αὐτοῦ ⁶. ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ᾔηται ῥητὴ ἡ παραβίασις καὶ σαφὴς ὁ παραβιαζόμενος νόμος· ὅπερ συμβαίνει ὅταν τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως ἀντίκειται ἀπ' εὐθείας ἢ ἐκ πλαγίου εἰς αὐτὸ τοῦ νόμου τὸ κείμενον ⁷. διὸ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου λίαν

ὅ,τι πρὸς σχηματισμὸν τῶν δικαστηρίων καὶ τὴν διαδικασίαν αὐτῶν οὐ-
σ ι ω δ ῶ ς ἔστιν ἀναγκαῖον».

Πᾶσα ἄλλη παρεκτροπὴ ἀπὸ τῆς διαδικασίας δύναται νὰ θεραπευθῇ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου ἢ διὰ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἐφέσεως μέσου. Πολ. 807 ἐδ. 2.

5) Τοῦ γραπτοῦ ἢ τοῦ τῶν ἐθίμων, λέγει ἡ πολ. δικονομία (ἄρθ. 809), ἀκολουθοῦσα τὴν γνώμην τῶν τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας συγγραφέων (Linde Rechtsm. Β'. 429 σημ. 2.). ἀλλ' ἡ ὑπαρξίς τῶν ἐθίμων συνάγεται ἐκ τῶν ἀποδείξεων (ἀνωτ. § 120 σημ. 10)· πῶς δύναται λοιπὸν ὁ ἄρειος Πάγος, ἀναρμόδιος ὢν πρὸς ἐξέλεγχιν πραγματικῶν περιστατικῶν, νὰ κρίνῃ ὅτι ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀντίκειται εἰς ἰσχύον τι ἔθιμον; Ὅθεν τὸ τοῦ 809 ἄρθρου «ἡ ἀρχαίου ἰσχύοντος ἔτι ἐθίμου» δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ μόνον ἐὰν τύχῃ ποτὲ τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας νὰ παραδεχθῇ μὲν τὸ ἔθιμον, νὰ μὴ θελήσῃ δὲ νὰ δικάσῃ κατ' αὐτό. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ὁρ. Dal. ἀρ. 1395. 1405.

6) Ἡ κακὴ ἐφαρμογὴ διαφέρει τῆς ψευδοῦς ἐρμηνείας. Κακὴ ἐφαρμογὴ ὑπάρχει ὅταν ὁ νόμος ἐφαρμοσθῇ εἰς θέματα περὶ ὧν δὲν ἐτέθη ἢ δὲν ἐφαρμολῇ εἰς θέματα περὶ ὧν ἐτέθη (π. χ. οἱ κανόνες περὶ τοῦ κινδύνου ἐν ταῖς ἀγοραπωλησίαις ἐφαρμόζονται εἰς δίκην περὶ μισθώσεως, ἢ τὸ δικαστήριον παραδέχεται ὅτι δι' ὑπέρμετρον βλάβην δὲν συγχωρεῖται διάρρηξις τῆς πωλήσεως), ψευδὴς δ' ἐρμηνεία, ὅταν ἀποδοθῇ αὐτῷ ἔννοια ἣν δὲν ἔχει.

7) Πολ. 809. Νόμ. 1 § 2 Π. (49. 8), Ν. 2 Κώδ. (7. 64), Ν. 19 Π. (49 1), Ν. 27 Π. (42. 1). Κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον (Dal. ἀρ. 1350) le tribunal de cassation annulera tout jugement qui contiendra une contravention expresse au texte de la loi. Ἰνα δὲ ἡ ἀπόφασις θεωρηθῇ ὡς κακῶς ἐφαρμόσασα ἢ παρερμηνεύσασα κανόνα τινὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ νόμου, ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ

α) ἐν τῷ διατακτικῷ ἡ παραβίασις. ἡγουν δὲν βλάπτει ἐσφαλμένη αἰτιολογία. ὀρθοῦ ὄντος τοῦ διατακτικοῦ. ἀνωτέρ. σημ. 1 τοῦ § τούτου Ber.

περίεσταλμένη ἢ μὴ ἐπέκτασις αὐτοῦ εἰς ἀνάλογα θέματα⁸ δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, ὡς οὐδὲ κακὴ ἐκτίμησις πραγματικῶν περιστατικῶν⁹, μὴ ἀποτελοῦσα πρόδηλον αὐτῶν παραμόρφωσιν¹⁰.

riat σ. 335. σημ. 16. Dal. ἀρ. 1358. 1428.

β') ῥητὴ παραβίασις, ἡγουν παραβίασις προφανῶς ἀντικειμένη εἰς κείμενον νόμον (π. χ. ὁ δικαστὴς ἀπεφάνητο ὅτι καλῶς ὁ ἐλάττων τῶν 14 ἐτῶν δέθετο. νόμ. 135 Βασ. 9. 1), οὐχὶ εἰς τὴν ἀναλογικὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἢ εἰς κανόνα τοῦ δικαίου ἐκ γενικῶν ἀρχῶν ἢ ἐρμηνείας συναγόμενον. π. χ. dies interpellat pro homine. Linde Rechtsm. σ. 430. Berriat σ. 335 σημ. 17. 18. Dal. ἀρ. 1425.

γ') σαφὴς ὁ παραβιαζόμενος νόμος· οὐχὶ πᾶσα ἀσάφεια τοῦ νόμου ἀποκλείει τὴν ἀναίρεσιν, διότι ἄλλως ἔπρεπεν ἡ ψευδὴς ἐρμηνεία τοῦ νόμου νὰ μὴ ᾖ λόγος ἀναίρέσεως· ἀλλ' αἱ σπουδαῖαι ἀσάφειαι, αἱ δυσεξερεύνητον τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου καθιστῶσαι.

8) Ἐὰν ἡ ἀπόφασις δώσῃ ἐν ἀμφιβολίᾳ στενωτέραν ἔννοιαν εἰς τὸν νόμον ἢ δὲν ἐφαρμόσῃ αὐτὸν κατ' ἀναλογίαν, δὲν παραβιάζει αὐτὸν ἀλλὰ μᾶλλον μένει ἐντὸς τῶν ὅρων του· τὸ ἐναντίον ὅμως ἐὰν πράξῃ, ἡγουν ἐὰν διεσταλμένως ἢ κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμόσῃ κακῶς τὸν νόμον, ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν. Dal. ἀρ. 1364.

9) Πολ. 840 § 2. Dal. ἀρ. 1435. Πραγματικὰ περιστατικὰ λέγονται ἐκεῖνα, ὧν ἡ ἐξέτασις καὶ ἐξεύρεσις γίνεται οὐχὶ κατὰ κανόνας νομικοὺς, ἀλλὰ τῆς λογικῆς καὶ τῆς ἀνθρωπίνου ἐμπειρίας (ΑΠ. 409 τοῦ 52)· ἐὰν περὶ τὴν ἐκτίμησιν πραγματικῶν περιστατικῶν σφάλῃ τὸ δικαστήριον, ὅποια εἶναι καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ περιεχομένου συναλλάγματος τινὸς (ἐκτὸς ἐὰν ἔθηκε διὰ τὴν ἐρμηνείαν ταύτην κανόνας (α) τὸ δίκαιον), οὐδόλως παραβιάζει τὸν νόμον. Πρβ. ἀντὶ πάντων Dal. ἀρ. 1567. ἐ 1579 ἐπ.

10) Ἡ κακὴ ἐκτίμησις καὶ παρερμηνεία πραγματικῶν περιστατικῶν δὲν ὑπόκειται μὲν εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τοῦ ἀρείου Πάγου. ἀλλ' ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας παρεδέχῃται ἀντικρυς τὸ ἐναντίον τοῦ σαφοῦς καὶ ῥη-

(α) Οἷον ἐν τοῖς ἀμφιβάλοις κατὰ τοῦ δημοσίου δεῖ ἀποκρίνεσθαι (N. 10 Βασ. 56 2)· ἐν τοῖς ἀμφιβάλοις ὑπὲρ τῆς προικὸς ἀποκρινόμεθα· N. 85 Βασ. (2. 3). Arndts § 75. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὸν νομικὸν χαρακτηρισμὸν τῶν πραγμάτων π. χ. τοῦ περιεχομένου τῆς ἀγωγῆς· ΑΠ. 329 τοῦ 55.

Γ') Ἡ παραβίασις τῶν ἀρχῶν τῆς τελεσιδικίας, ἡ ἐκ τῆς ἀντιφάσεως ἀποφάσεων διαφόρων δικαστηρίων προερχομένη, ἀποτελεῖ τὴν τρίτην τῶν λόγων τῆς ἀναιρέσεως κατηγορίαν ¹¹. ἡ νεωτέρα ἀπόφασις ἐνταῦθα προσβάλλει τὸ δεδικασμένον καὶ διατοῦτο εἰς αὐτὴν μόνον ἀναφέρεται ἡ ἀναίρεσις ¹².

Περὶ πάντων τῶν λόγων τῆς ἀναιρέσεως, ἐκτὸς τῶν τῆς δημοσίας τάξεως, κρατοῦσιν οἱ δύο οὗτοι κανόνες· α) οὐδεὶς δύναται νὰ κατασκευάσῃ λόγον ἀναιρέσεως ἐκ τῶν ιδίων ἐαυτοῦ πράξεων ἢ τῶν πράξεων τῶν ἀντ' αὐτοῦ ἐνεργούντων, β') οὐδὲ παραδεκτὸς ἐστὶ λόγος ὃν ὁ διάδικος δυνάμενος δὲν ὑπέβαλεν εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον¹³.

τοῦ γράμματος τῶν προσαγομένων ἀποδείξεων δὲν ἐρμηνεύει πλέον ἀλλὰ παραμορφώνει τὰ πράγματα καὶ τὰς προτάσεις τῶν διαδίκων μεταβάλλει ἐναντίον τῶν ἀρθρ. 810 § 2 καὶ 170. Dal. ἀρ. 1584. ΑΠ. 20. 88. 211 τοῦ 48, 187 τοῦ 54, 10.38 τοῦ 53, 183 τοῦ 54. Berriat σ. 336 σημ. 23 ΑΠ. 141 τοῦ 59. Οὐχὶ ὀρθῶς εἶπεν ἄλλοτε ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 404 τοῦ 48), ὅτι δύναται νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ τὰ ἔγγραφα, προκειμένου ν' ἀφανθῇ ἂν ὑπάρχῃ δεδικασμένον.

14) Ἡ ἀντίφασις πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς ἀποφάσεις μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων καὶ περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως (ἄνευ μεταβολῆς τῶν περιστάσεων. Dal. ἀρ. 1548. Seuff. Comment Δ'. 181) ἐκδοθείσας, διαφόρων (τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἀναψηλάφησις) ὅμως οὔσας δικαστηρίων (οὐχὶ διοικητικῶν ἀρχῶν. Dal. ἀρ. 1515), ἔστω καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρείου Πάγου, δικάζοντος κατ' οὐσίαν. περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ὅρ. Dal. ἀρ. 1522.

Καὶ κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἄχυρος ἐστὶν ἡ τὸ δεδικασμένον προσβάλλουσα ἀπόφασις. νόμ. 1. 9 Κώδ. (7 50). ἴδ. ὅμως νόμ. 28 (42 4). Linde Rechtsmit. Β'. 434. Ἰδ. ἐν παράδειγμα ἀντιφασκουσῶν ἀποφάσεων ἐν τῇ 280 τοῦ 53 ἀποφάσει τοῦ ΑΠ, ὅπερ ὅμως ἄλλως ἐχαρακτήρισε τὸ δικαστήριον τοῦτο.

12) Merlin Quest. λ. contrariété de jugements § 2. Dal. ἀρ. 2239.

13) Πολ. § 11. Ὁ ἄχυρον πρᾶξιν ἐνεργῶν παραβιάζει τὴν ἐπιβαλλομέ-

ε) περὶ τῆς προθεσμίας α).

§ 250. Ἡ πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμία τριάκοντα ἐστὶν ἡμερῶν, ἐπεκτεινόμενη δικαιώματι ἀποστάσεως ἢ κατὰ τὸ 541 ἄρθρον, ἂν ὁ ἀναιρεσείων διατρίβῃ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Μὴ κοινοποιηθείσης δὲ τῆς ἀποφάσεως τὸ πρὸς ἀναίρεσιν δικαίωμα παραγράφεται μετὰ τριακονταετίαν. Εἰς τὴν πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμίαν ὑπόκειται πᾶς διάδικος, ἐκτὸς τοῦ εἰσαγγελέως τοῦ ἀρείου Πάγου αἰτοῦντος ἀναίρεσιν.

Ἡ προθεσμία ἄρχεται

α) ἀπὸ τῆς ἐγκύρου κοινοποιήσεως τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως. ἐὰν δὲ ἡ ἀναίρεσις αἰτῇται δι' ἀντίφασιν τῶν ἀποφάσεων, τῆς τελευταίας ἡ κοινοποίησις ἐξετάζεται. Ἡ κοινοποίησις πρέπει νὰ γείνη εἰς τὸν διάδικον ἢ τὸν νόμιμον αὐτοῦ ἀντιπρόσωπον· ἀποθανόντος δὲ τοῦ διαδίκου, οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἔχουσι νέαν προθεσμίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς εἰς αὐτοὺς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως, προσέτι δὲ τὸν τῆς διασκέψεως χρόνον.

νήν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ νόμου ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐγκύρως τὴν πρᾶξιν ταύτην· ἐκ τῆς παραβιάσεως δὲ ὑποχρέωσεως οὐδεὶς παράγει ἑαυτῷ δικαιώματα. Dal. ἀρ. 1325. ἀνωτ. § 97 σημ. 6.

Ὅσαι ἀκυρότητες διαπραχθῶσι κατὰ τὴν διαδικασίαν πρέπει νὰ προταθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον παρ' ᾧ ἐγένοντο· ἄλλως καλύπτονται (ἀνωτ. § 97 σημ. 10)· ἐξαιροῦνται αἱ περὶ τὴν σύνταξιν τῆς ἀποφάσεως στρεφόμεναι ἀκυρότητες, διότι αὐτὰς δὲν ἠδύνατο νὰ προτείνῃ ὁ ἀναιρεσείων εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον. τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ περὶ πασῶν τῶν λοιπῶν ἐνστάσεων καὶ ἄλλων ἐπιχειρημάτων τῶν διαδίκων. Dal. ἀρ. 1800.

α) Πολ. 815 ἐδ. 2. 816. 817. Dal. ἀρ. 458. Ἡ πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμία διέπεται γενικῶς ὑπὸ τῶν αὐτῶν κανόνων ὑφ' ὧν καὶ αἱ προθεσμίαι πρὸς ἔφεσιν καὶ ἀναψηλάφησιν. ἰδίως ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα ὅσα ἐ-

6') ἡρεμεῖ διαρκούσης τῆς πρὸς ἀνακοπὴν καὶ ἔφρσιν προθεσμίας ¹.

5') περὶ τῆς διαδικασίας.

1) προδικασία α).

§ 251. Τὸ τῆς ἀναιρέσεως ἔγγραφον συντάσσεται ὡς καὶ τὸ ἐφετῆριον καὶ κοινοποιεῖται εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον δι' ἐπιδόσεως. ἡ σημείωσις τοῦ δικαστηρίου, τοῦ μέλλοντος νὰ δικάσῃ τὴν ἀναίρεσιν, περιττὴ ἐστὶν ἐνταῦθα ὡς ἐφ' ἑαυτῆς ἐννοουμένη.

Ἐντὸς τῆς προθεσμίας τῶν συνήθων δικῶν κοινοποιεῖ ὁ ἀναιρεσίβλητος, ἐὰν θέλῃ, τὰς ἐναντίον τῆς ἀναιρέσεως παρατηρήσεις αὐτοῦ. ἄλλη διαμοιβὴ ἐγγράφων δὲν γίνεται, ἀλλ' ἐγγράφεται ἀμέσως ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον τοῦ ἀρείου Πάγου ¹.

Τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ πινάκιον ἀναγγέλλει ἀνυπερέτως εἰς τὸν πρόεδρον ἐγγράφως ὁ γραμματεὺς, ὁ δὲ πρόεδρος διορίζει εἰσηγητὴν δικαστὴν, εἰς

λέχθησαν ἀνωτέρω ἐν τοῖς § 235 σημ. 1, 3—14, § 243 σημ. 7. Τοῦ ἀναιρεσίβλητου ἐν ἀλλοδαπῇ διατρίβοντος, ἡ παρέκτασις ῥυθμίζεται ὡς ἐκ τῆς κατοικίας τοῦ εἰσαγγελέως πρὸς ὃν ἡ ἐπίδοσις. ΑΠ, 160 τοῦ 55.

1) Ἡρεμεῖ ὡς πρὸς τὸν ἐρήμην δικασθέντα οὐχὶ καὶ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ. ΑΠ 314 τοῦ 57.

α) Τὰς αἰτήσεις ἀναιρέσεως δικάζουσιν ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν, δύο τμήματα συνήθως, τὸ τῶν ἀναφορῶν (*chambre des requêtes*) καὶ τὸ πολιτικὸν (*chambre civile*). τὸ μὲν πρῶτον ἀποφαίνεται περὶ τοῦ παραδεκτοῦ τῆς αἰτήσεως, τὸ δὲ δεύτερον περὶ τῆς ἀναιρέσεως αὐτῆς. Boncenne I. 509. Ἡ πολυτέλεια αὕτη δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ δικαστήριον, ὁ ἄρειος Πάγος, δικάζει ἀμφοτέρω καὶ συγχρόνως. Πολ. 829.

1) Πολ. 819—821. 520. Ἐφαρμόζονται δὲ καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτέρω (§ 237 σημ. 1—4) ἐξηγηθέντα. Ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἐν τῷ ἀναιρετηρίῳ

ὃν πέμπεται ἅπασα ἡ δικογραφία ².

Ἡ ἐκτέλεσις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως δὲν παρεμποδίζεται διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου καθὼ μὴ ἔχοντος ἀνασταλτικὴν δύναμιν. ἐξαίρεσις ὑπάρχει μόνον ὅταν ἡ ἀποφασίς κηρύξῃ ἑγγραφὸν τι ὡς πλαστόν ³. ἐκ τῆς ἐκτάσεως δὲ τῆς αἰτήσεως κρίνεται κατὰ πόσον ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ἀρείου Πάγου ἡ ἀπόφασις ⁴.

2) συζήτησις ἐπὶ ἀκροατηρίου..

§ 252. Τῆς συζητήσεως προηγεῖται ἡ ἀπόδειξις τῆς καταθέσεως τοῦ νομίμου παραβόλου, οὗ ἀπηλλαγμένοι εἰσὶν οἱ τῶν τῆς πενίας δικαιωμάτων ἀπολαύοντες καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς ¹. Ἡ συζήτησις δὲ ἄρχεται ἀναγινώσκοντος ἑκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ ². κατόπιν λαμβάνουσι τὸν λόγον οἱ διάδικοι, ἀλλὰ δὲς μόνον· τελευταῖον ἔρχεται ὁ λόγος εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ὅστις ὀφείλει πάντοτε ν' ἀγορεύῃ. Καὶ μὴ ἐμφανισθέντος τινὸς τῶν διαδίκων ἡ συζήτησις γίνεται ὡσανεὶ ἦσαν πάντες παρόντες. οἱ εἰσαγγελεῖς τῶν

ἡ σημείωσις τοῦ ἀρείου Πάγου ἐξάγεται ἀπὸ τὸ 849 ἄρθρον. ΑΠ. 35 τοῦ 58. 2) Πολ. 822.

3) Πολ. 818. Γαλ. 244. ἀνωτέρ. § 468. σημ. 10. Berriat σ. 498 σημ. 53, σ. 338 σημ. 32. Dal. ἀρ. 929 ε. 942.

4) Πολ. 823. 824. Τὸ παράβολον τοῦτο ἐμετριάσθη εἰς 100 δραχμὰς ὑπὸ τοῦ διατάγματος τῆς 10 αὐγ. 1838. κατὰ τὰ λοιπὰ ἰσχύουσι καὶ ἐνταῦθα ὅσα ἐρρήθησαν ἀνωτέρω § 238 σημ. 1.

2) Περὶ τῆς ἐκθέσεως ταύτης τοῦ εἰσηγητοῦ πρβ. Dal. ἀρ. 1080. Παρ' ἡμῖν ἡ εἰσήγησις τῆς ὑποθέσεως κατήντησεν ἀπλοῦς τύπος, συνιστάμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς σύντομον καὶ ἀτελεῖ αὐτῆς ἑκθεσιν· δὲν ἠδύνατο δὲ ἄλλως νὰ γείνη. διότι τοὺς σπουδαιότερους λόγους ἀναιρέσεως κρύπτουσιν οἱ δικηγόροι καὶ κοινοποιοῦσιν αὐτοὺς μόλις διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων· ἔπειτα καὶ ἡ

πρωτοδικῶν καὶ ἐφετῶν, διάδικοι ὄντες, παρίστανται ὑπὸ τοῦ παρὰ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ ³.

Πρῶτον συζητεῖται τὸ κατὰ τύπον παραδεκτὸν τῆς αἰτήσεως ⁴, ἔπειτα τὸ κατ' οὐσίαν βάσιμον αὐτῆς· ἀλλὰ ἀμφότερα διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως δικάζονται ⁵. Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ ἀναιρετηρίῳ περιεχομένων λόγων ἐξετάζονται καὶ λόγοι βραδύτερον προταθέντες ⁶.

3) ἀπόφαισις τοῦ ἀρείου Πάγου.

§ 253. Ὁ ἄρειος Πάγος ἀπορρίπτει ἢ παραδέχεται τὴν ἀναίρεσιν.

Α. Ἀπορρίπτομένης τῆς ἀναιρέσεως φυλάττει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς ἢ προσβαλλομένη ἀπόφαισις, ὃ δὲ ἀναιρεσείων καταδικάζεται εἰς τὸ κατατεθὲν παράβολον καὶ εἰς ἀποζημίωσιν ὑπὲρ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ¹. ἀλλ' οἱ εἰσαγγελεῖς, ὅταν ζητῶσιν ἀναίρεσιν, δὲν καταδικάζονται.

Β'. Ἐὰν ἡ ἀναίρεσις γείνη δεκτὴ καὶ ἀναιρεθῇ ἡ ἀπόφαισις, ἀποδίδεται τὸ κατατεθὲν παράβολον, καταχωρίζεται ἡ ἀπόφαισις τοῦ ἀρείου Πάγου εἰς τὸ περιθώριον τοῦ πρωτοτύπου τῆς ἀναιρεθείσης καὶ δημοσιεύεται διὰ τοῦ

ἀπόφαισις τοῦ δικαστηρίου ἀμέσως δὲν ἐκδίδεται. 3) Πολ. 826—828.

4) Τὰς τοῦ ἀπαραδέκτου ἐνστάσεις δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐξετάσῃ ὁ ἄρειος Πάγος. Dal. ἀρ. 131. 295. 5) Πολ. 829.

6) Πολ. 824. ΑΠ 25, 91 ποῦ 50. Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπ. 87 τοῦ 48) ὅτι καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου δύνανται νὰ προταθῶσι νέοι λόγοι ἀναιρέσεως. ἀλλὰ δὲν εἶναι τακτικὸν τοῦτο· οἱ λόγοι ἀναιρέσεως πρέπει νὰ προηγῶνται τῆς εἰσηγήσεως τοῦ δικαστοῦ καὶ νὰ ᾔναι γνωστοὶ ἤδη πρὸ τῆς συζητήσεως εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ὅστις χρεωστεῖ ν' ἀποφανθῇ περὶ αὐτῶν. Ὅποιοι δὲ πρέπει νὰ ᾔναι οἱ νέοι οὗτοι λόγοι ἴδ. ἀνωτέρ. § 237 σημ. 3, § 238 σημ. 3.

1) Πολ. 830. ἐὰν, ἀπορρίφθῃς δι' ἑλλειψιν παραβόλου τῆς ἀναιρέσεως, ὑπῆρχε τοῦτο καταβεβλημένον ἢ ἦτο ἐπισυννημμένον τῇ δικογραφίᾳ ἀποδεικτι-

τύπου 2. Προσέτι ὁ ἄρειος Πάγος διατάττει καὶ ταῦτα ἐὰν ἀναιρέσῃ

α) διὰ κακὴν ἐφαρμογὴν ἢ ψευδῇ ἐρμηνείαν τοῦ ἀστυκοῦ νόμου, καλεῖ τοὺς διαδίκους πρὸς νέαν τῆς ὑποθέσεως συζήτησιν καὶ ἐφαρμόζει αὐτὸς τὸν νόμον³.

β') δι' ἀναρμοδιότητα ἢ ὑπέρβασιν καθηκόντων, παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον ἢ ἀπαγορεύει τὴν περαιτέρω ἐπέμβασιν⁴.

γ') διὰ παραβίασιν δικονομικῆς διατυπώσεως, παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν πρὸς νέαν συζήτησιν εἰς ἄλλο ὁμογενὲς καὶ ὁμοιόβαθμον δικαστήριον⁵.

Ἡ ἀναιρετικὴ ἀπόφασις ἀποκαθίστησι τοὺς διαδίκους, ἐφ' ὅσον μέρος ἐκτείνεται ἢ ἀναίρεσις, εἰς ἣν ἦσαν πρὸ τῆς

κὸν πενίας; Dal. Cassation ἀρ. 656—658. 2) Πολ. 838. 839.

3) Πολ. 836. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ κατὰ τὴν τῆς Ὁλλανδίας δικονομίαν. Boitard. II. 282 σημ. b. Ὁ ἄρειος Πάγος δ' ἐνταῦθα μέλλων νὰ ἐφαρμόσῃ κατ' οὐσίαν τὸν νόμον ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ ὅλα τὰ ζητήματα [τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα, π. χ. ἐνστασιν μὴ ἐκδικασθεῖσαν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, οὐ ἢ ἀπόφασις ἀνηρέθη. ΑΠ 44 τοῦ 45. Εὐρετήρ. Γ', 241.

4) Πολ. 831. 832. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ ὅταν τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον κηρύξῃ ἑαυτὸ ἐσφαλμένως ἀναρμόδιον, ἤγουν ἀναπέμπεται εἰς αὐτὸ ἡ ὑπόθεσις (ΑΠ τοῦ 63). Διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀρείου Πάγου καθίσταται τελειωτικῶς δεδικασμένον τὸ τῆς ἀρμοδιότητος ζήτημα καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπαναληφθῇ (Berriat σ. 340 σημ. 38, 3). Ὅταν ὁ ἄρειος Πάγος ἀναιρέσῃ δι' ἀναρμοδιότητα καὶ παραπέμψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον, δύναται ὁ διάδικος νὰ εἰσαγάγῃ τὴν δίκην εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο δι' ἀπλῆς κλήσεως ἢ ὀφείλει νὰ κινήσῃ νέαν ἀγωγὴν; Τὸ δεύτερον φαίνεται ἰμοι ὀρθότερον· ὁ ἄρειος Πάγος δικάζει ἀπλῶς τὸ τῆς ἀρμοδιότητος ζήτημα, ὡς καὶ τὸ κατώτερον δικαστήριον, ἐὰν ἐκήρυττεν ἑαυτὸ ἀναρμόδιον (ἀνωτέρ. § 106 σημ. 3), διότι ἡ παραπομπὴ τοῦ ἀρθρου 831 διαφέρει τῆς τοῦ 833. ἀρθρου. ΑΠ 187 τοῦ 58.

5) παρατηρητέον δὲ ὅτι α) ἡ παραπέμπουσα ἀπόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς· τοῦτο δύναιται ν'

ἀναιρέσεως κατάστασιν· διὰ τοῦτο ἐπιστρέφονται τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως δοθέντα 6· εἰς τὸ δικαστήριον δὲ τῆς παραπομπῆς εἰσάγεται ἡ ὑπόθεσις ᾧ-

ἀποφανθῇ γνώμην ἐναντίαν τῆς τοῦ ἀρείου Πάγου. Κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν ἐὰν τὸ ἀκυρωτικὸν ἀναιρέσῃ, δις διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὸ τρίτον τῆς παραπομπῆς δικαστήριον ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ τὴν τοῦ ἀκυρωτικοῦ γνώμην. Boitard II. 384. 'Ρουσοπ. σ. 79. Dal. ἀρ. 2101. 2228. β') ὅταν ἡ ἀναιρέσις γίνηται δι' ἀντίφασιν ἀποφάσεων, ἀναιρεῖται ἡ δευτέρα ἀπόφασις καὶ παραπέμπεται ἡ ὑπόθεσις, ἵνα δικασθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῆς παραπομπῆς ἡ τοῦ δεδικασμένου ἔνστασις. ἐν Γαλλίᾳ κρίνεται περιττὴ ἐνταῦθα ἡ παραπομπή· ἀντὶ δὲ ταύτης τὸ ἀκυρωτικὸν ἀναιροῦν διατάττει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πρώτης ἀποφάσεως (Merlin Quest λ. contrariété de jugements § 2. Boncenne I. 548. Berriat σ. 340 σημ. 39. Dal. ἀρ. 2239)· ἀλλὰ πρὸς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἀρείου Πάγου συμφωνοτέρα ἐστὶν ἡ ἡμετέρα νομοθεσία. γ') ὑπάρχουσι περιπτώσεις τινὲς λίαν σπάνιαι καθ' ἃς μετὰ τὴν ἀναιρέσιν δὲν μένει ἀντικείμενον τι δικαστέον (π. χ. ἀναιρεῖται ἡ ἀπόφασις διότι κατεδίκασεν εἰς πρόστιμον τὸν ἐφesiβλητον)· τότε δὲ καθίσταται περιττὴ ὅλως ἡ παραπομπή. Dal. ἀρ. 2241. Κακῶς ὅμως ὁ ἄρειος Πάγος εἰς ἣν διὰ τῆς ἀποφ. 1 τοῦ 45 ἐδίκασεν ὑπόθεσιν δὲν παρέπεμψεν, διότι ἔμεινεν ἀδίκαστος ἡ τῆς ἀναψηλαφήσεως αἵτησις.

6) Πολ. 834. Dal. ἀρ. 2014 ἐπ. Περὶ τῶν κατὰ τοῦτο ἀποτελεσμάτων τῆς ἀναιρετικῆς ἀποφάσεως ῥητέον εἰδικώτερον ταῦτα· α') οἱ συγγραφεῖς διδάσκουσιν ὅτι ἡ ἐπιστροφή τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως δοθέντων δύναται νὰ αἰτηθῇ καὶ ἂν δὲν διατάττῃ αὐτὴν ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου (Dal. ἀρ. 2015. 2016)· ἀλλὰ καλὸν εἶναι νὰ μὴ παραλείπη τὸ δικαστήριον τὴν διάταξιν ταύτην· διότι ἄλλως δὲν ὑπάρχει τίτλος ἐκτελεστός. β') πρέπει νὰ ἐπιστραφῇ οὐ μόνον τὸ κύριον τῆς δίκης ἀντικείμενον, ἀλλὰ καὶ τὰ παρακολουθήματα αὐτοῦ, ὅσον τόκοι, καρποί. διαφωνία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν συγγραφέων περὶ τοῦ χρόνου ἀφ' οὗ ἄρχονται τὰ παρακολουθήματα ταῦτα. ἀλλὰ φρονῶ ὅτι κατὰ τὸ 156 ἄρθρ. Πολ. ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς περὶ ἀναιρέσεως αἰτήσεως. ἴδ. τὰς διαφορὰς γνώμας παρὰ Dal. ἀρ. 2049. 2025· γ') ἡ ἐκποίησης ἡ ὑποθήκευσις τοῦ πράγματος (κινήτου ἡ ἀκινήτου), ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως γενομένη, ἀνατρέπεται διὰ τῆς ἀναιρετικῆς ἀποφάσεως Dal. ἀρ. 2035. δ') ἡ διαγραφεῖτα δυνάμει τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως ὑποθήκη ἀποκαθίσταται εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς

νευ προδικασίας τινός ⁷. ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς αὐτὸ κεφάλαια τῆς δίκης λυθέντα δι' ἀποφάσεως μὴ ἀναιρεθείσης ⁸.

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἀρείου Πάγου, αἱ κατὰ τὰς περὶ ἀναιρέσεως δίκας ἐκδιδόμεναι οὔτε εἰς ἀνακοπὴν οὔτε εἰς ἕτερον ἔνδικον μέσον ὑπόκεινται ⁹. ἀλλ' οὐδὲ ἡ προσβληθεῖσα ἤδη δι' ἀναιρέσεως ἀπόφασις δύναται καὶ δεύτερον νὰ προσβληθῇ ¹⁰.

Γ') ἀνακοπὴ τρίτου α).

α) ὁρισμὸς καὶ προαπαιτούμενα.

§ 254. Ὡς τὰς ἀλλοτρίας συμβάσεις ἐνίστε¹, οὕτω καὶ

θέσιν, ἀλλ' οὐχὶ ἀπέναντι τῶν δανειστῶν τῶν ἐν τῷ μεταξὺ ἀποκτησάντων ὑποθήκην. Dal. ἀρ. 2045 — 2048. ἐ) ἀναίρεσις τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως δὲν ἐπιφέρει καθ' ἑαυτὴν καὶ τὴν τῆς ὁριστικῆς· ἄλλως φρονεῖ δ Dal. ἀρ. 2060.

7) Πολ. 834 ἐδ. 2. 3. Dal. ἀρ. 2155. Τὸ δικαστήριον δὲ τῆς παραπομπῆς λαμβάνει ἀκεραίαν τὴν ὑπόθεσιν καὶ δύναται νὰ δικάσῃ πάντα τὰ σχετικὰ ζητήματα. Dal. ἀρ. 2056. 2156 τπ.

8) Πολ. 834 ἐδ. 4. Dal. ἀρ. 2065 - 2070. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὰ κεφάλαια τῆς ἀ γ ω γ ῆ ς, οὐχὶ δὲ τὰ παρεμπιπτόντως λυθέντα ζητήματα, τὰ ὁποῖα τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ, ὡς ἡδύνατο καὶ τὸ δικαστήριον οὗ ἡ ἀπόφασις ἀνηρέθη. ΑΠ 426 τοῦ 58.

9) Πολ. 827. 837. Dal. ἀρ. 121. 220. 10) ΑΠ. 322 τοῦ 53.

α) Πολ. 238 — 243. Γαλ. 474 — 479. Rauter ἀρ. 255. Berriat σ. 311 Poncet σ. 313. Rodière II. 424. Ῥουσοπ. 51. Εὐρετήρ. Α'. 193. — Πολλὰ λέγονται κατὰ τῆς χρησιμότητος τῆς τριτανakoπῆς καὶ μάλιστα ὀρθά· διότι σπανιώτατα ἴσως εὑρεθῇ περίπτωσις καθ' ἣν νὰ μὴ δύναται ὁ τρίτος νὰ προστατευθῇ ἐπίσης ἀσφαλῶς κατὰ τῆς ἀποφάσεως προτείνων, ἀντὶ τῆς τριτανakoπῆς, τὴν ἐνστασιν ὅτι τὰ μεταξὺ ἄλλων κλ. μόνον ταχυτέραν ἐνίστε βοήθειαν παρέχει ἡ ἀνακοπὴ ὡς δυναμένη νὰ προλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως. διατοῦτο καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἀρ. 258) προαιρετικὴν ἔθηκε τὴν χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου, ἄλλαι δὲ νομοθεσίαι ἀγνοοῦσιν αὐτὴν ἐντελῶς. Holzschuher Rechtsw. σ. 348. Linde Rechtsm. II. 43. Schlunk Γ'. 455. — Τὰς ἐναντίον τῆς χρησιμότητος τῆς τριτανakoπῆς ἀντιρρήσεις ἴδ. παρὰ Chauvau sur Carré ζ. 1709 Dal. Tierce opposition ἀρ. 7. 1) Arndts § 228. Vanger. Γ'. 647.

τὰς μετὰξὺ ἄλλων ἐκδιδόμενας ἀποφάσεις δύνανται νὰ προσβάλωσι τρίτοι, ὧν τὰ δίκαια ἐπηρεάζονται δι' αὐτῶν. τὸ πρὸς τοῦτο χρήσιμον ἔνδικον μέσον καλεῖται τριτανακοπή καὶ ὡσεπιτοπολὺ συντρέχει τῇ ἐνστάσει ὅτι τὰ μετὰξὺ ἄλλων δικασθέντα κλ. ἀλλ' οὔτε ἀνασταλτικὴν οὔτε μεταβιβαστικὴν ἐν γένει ἔχει δύναμιν. Ὑπάρχουσι δὲ δύο τριτανακοπῆς εἶδη, ἡ κυρία καὶ ἡ παρεμπίπτουσα. καὶ κυρία μὲν ἐστὶν ἡ ἀνεξαρτήτως ἀπ' ἄλλης διαφορᾶς εἰσαγομένη καὶ ἰδίαν ἀνοίγουσα δίκην, παρεμπίπτουσα δὲ, ἡ ἐναντία ². Εἰδικώτερον δὲ ῥητέον ταῦτα·

1) τὸ ἔνδικον τοῦτο μέσον ἔχει πᾶς μὴ προσκληθεὶς εἰς παρέμβασιν ³ τρίτος, ἐὰν ἡ ἀπόφασις μὴ ἀποτελῇ δεδικασμένον καὶ αὐτοῦ ⁴, προσβάλλῃ δὲ ὅπωςδῆποτε ἢ εἰς κίνδυνον ἐμβάλλῃ ἔννομον αὐτοῦ συμφέρον, δυνάμενον ἐν γένει καὶ δι' ἀγωγῆς νὰ ἐπιδιωχθῇ ⁵.

2) Πολ. 241. 239. 240. Γαλ. 475. 476. Pigeau I. 380 ἀρ. 507.

3) Ὁ γινόμενος δὲ δυνάμενος ν' ἀνακόψῃ τὴν ἀπόφασιν τρίτος στερεῖται τοῦ δικαιώματος τούτου, ἐὰν προσκληθεὶς εἰς παρέμβασιν δὲν παρεμβῇ. Ὅρ. ἀνωτέρ. § 56 σημ. 7. Πολ. 252. Carré ζ. 1707. 1271.

4) Οἱ διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δεδικασμένου ἀποκρουόμενοι δὲν δύνανται ν' ἀνακόψωσιν ὡς τρίτοι τὴν ἀπόφασιν, τὴν δεδικασμένον κατ' αὐτῶν ἀποτελοῦσαν. τοιοῦτοι εἰσὶ π. χ. οἱ διὰ τοῦ πληρεξουσίου των, τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος των δικασθέντες, οἱ διαδεξάμενοι γενικῶς ἢ εἰδικῶς τὸν δικασθέντα (κληρονόμοι κληροδόχοι ἐκδοχεῖς ἀγορασταὶ) καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ (ἐξαίρεσις ἡ τῶν ἀρθρ. 681. 686). Πρβ. περὶ πάντων τούτων Carré ζ. 1710. ζ. 1712. — 1712 ter. 1713 — 1720 bis. Μόνον ὅταν προτείνωσι συμπαιγνίαν δύνανται οὗτοι νὰ προσβάλωσι τὴν ἀπόφασιν. νόμ. 3 § 1 Π. § (428.), ἀνωτέρ. § 91 σημ. 8. Σαβινῆ Σύς. ΣΤ'. 474 ἐν ἀ.

5) Διὰ νὰ ᾔῃναι παραδεκτὴ ἡ ἀνακοπή, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ ἀπόφασις δὲν πρέπει ν' ἀποτελῇ δεδικασμένον κατὰ τοῦ ἀνακόπτοντος, ἀπαιτεῖται προσέτι καὶ νὰ ἔχῃ συμφέρον ὁ ἀνακόπτων (ΑΠ. 180 τοῦ 54). ἀλλὰ ποῖον συμφέρον; Συμφέρον βεβαίως ἔννομον (Carré 1709 bis), ὅπερ πρὸ τῆς ἐκδόσεως

Ἀντὶ δὲ τῆς τριτανakoπῆς δύναται ὁ τρίτος καὶ ἀγωγὴν τακτικὴν νὰ κινήσῃ παρὰ τῷ ἀρμοδίῳ δικαστηρίῳ, ἢ νὰ ἀποκρούσῃ δι' ἐνστάσεως τὴν ἀπόφασιν ⁶.

2) ἡ ἀνακοπὴ ἀπευθύνεται κατ' ἀμφοτέρων τῶν ἐν τῇ ἀποφάσει διαδίκων, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὅμως τῆς ἀποφάσεως, κατὰ τοῦ νικήσαντος μόνου ⁷.

3) προθεσμίαν διὰ τὴν τριτανakoπὴν ἰδίαν δὲν ἔταξε κατὰ γενικὸν κανόνα ὁ νόμος· ὅθεν ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὴν, ὅταν ὡς κυρία εἰσάγῃται δίκη, ἢ συνήθης τῶν ἀγωγῶν παραγραφή ⁸.

β') διαδικασία καὶ ἀποφασίς.

§ 255. Αἱ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις πάντων τῶν δικαστηρίων ¹ ὑπόκεινται εἰς τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον, ὅπερ εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς ἀνακοπτομένης ἀποφάσεως δικαστήριον, ἐκτὸς ἂν ἀναφυῇ ὡς παρεμτίπτουσα δίκη παρὰ δικαστη-

τῆς ἀποφάσεως ἡδύνατο εἴτε διὰ κυρίας παρεμβάσεως νὰ διεκδικηθῇ εἴτε διὰ προσθέτου νὰ προστατευθῇ· ὥστε ὁ ἔχων δικαίωμα κυρίας παρεμβάσεως ἔχει καὶ ἀνακοπῆς δικαίωμα, τῆς προσθέτου δὲ παρεμβάσεως θέματα περιέχουσι τὰ ἄρθρ. 681. 685. 686. 687. ἐξαίρουνται ὅμως τὰ θέματα τοῦ 73 ἄρθρου.

6) Berriat σ. 315. Carré ζ. 4722.

7) Carré ζ. 4726. 4728 bis. Pigeau σ. 38. ἀρ. 600. ἴδε ὁμοίως ΑΠ 238 τοῦ 59.

8) Berriat σ. 315 § III. Carré ζ. 1725. Poncet ἀρ. 429. 430. Ἐξαιρέσεις περιέχουσι τὰ ἀρ. 681, 685, 686 καὶ τὸ 457. ἄρθ. τοῦ ἐμπ. νόμου.

1) Αἱ ἀποφάσεις πάντων τῶν δικαστηρίων καὶ ἐπὶ πάσης διαφορᾷ ἐκδιδόμεναι δύνανται νὰ προσβληθῶσι διὰ τῆς τριτανakoπῆς (Carré ζ. 1708. Poncet ἀρ. 414—421). τὰς ἐπὶ τῆς ἐκουσίας διαιτῆσεως ἐκδεδομένας ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν θεωροῦσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς, δυνάμει τοῦ 1022 ἄρθρ. τῆς δικονομίας των, ὡς μὴ ὑποκειμένας εἰς τριτανakoπὴν (Carré ζ.

ρίω ἰσοβάθμῳ ἢ ἀνωτέρῳ τοῦ ἀποφνημαμένου, ὅτε δικάζει αὐτὸ καὶ τὴν ἀνακοπὴν ².

Τὸ τῆς ἀνακοπῆς ἔγγραφον συντάσσεται κατὰ τὸν τύπον τῶν δικογράφων, ἰδίως δὲ πρέπει νὰ περιέχῃ τοὺς τῆς ἀνακοπῆς λόγους καὶ νὰ κοινοποιῇται τῷ ἀντιδίκῳ δι' ἐπιδόσεως. τὴν λοιπὴν διαδικασίαν διέπουσιν οἱ γενικοὶ κανόνες περὶ τῶν συνήθων καὶ συνοπτικῶν ὑποθέσεων³.

Τὸ δικαστήριον ἐξετάζει ἐν πρώτοις τὸ παραδεκτὸν τῆς ἀνακοπῆς καὶ ἔπειτα τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως. ἀποφαινόμενον δὲ παραδεκτὴν τὴν ἀνακοπὴν μετατίθησι τὸν ἀ-

3367. Dal. Arbitrage ἀρ. 1105)· παρ' ἡμῖν ἡ γνώμη αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ. αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἀρείου Πάγου προσβάλλονται διὰ τοῦ ἐνδίκου τούτου μέτρου ἔταν δικάζῃ ὡς δικαστήριον οὐσίας. (Πολ. 837. ΑΠ 451 τοῦ 1837)· καὶ εἰς τὰς ἐπ' ἀναφροῦ δίκας συγχωρεῖται τριτανάκοπη. ἀνωτ. § 202 σημ. 6· ἐν μέρει ἐναντία διδάσκονται ἐν Γαλλίᾳ. Carré ζ. 1742 bis. 1721.

2) Πολ. 239. 240. Γαλ. 475. 476. Ἡ τριτανάκοπη δὲν ἔχει μεταβιβαστικὴν δύναμιν εἰμὴ ὅταν εἰσάγηται παρεμπιπτόντως· ὅταν τὸ ἐφετεῖον ἀπορρίψῃ ὡς ἀνυπόστατον τὴν ἔφεσιν κ' ἐπικυρώσῃ τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, ποῦ εἰσάγεται ἡ ἀνακοπὴ; εἰς τὸ ἐφετεῖον κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην (arg. Πολ. 744. Carré ζ. 1727)· ἀλλ' ἀπόφασις πολιτικοῦ δικαστηρίου δὲν δύναται ν' ἀνακοπῇ παρεμπιπτόντως ἐνώπιον ἐμποροδικείου ἢ τάνάπαλιν. Carré 1730· Poncet ἀρ. 426. Dal. ἀρ. 233.

3) Πολ. 237. Carré ζ. 1723. Ἡ παρεμπίπτουσα ἀνακοπὴ δύναται νὰ γείνη καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων, ἀνωτέρ. § 74 σημ. 10.—Ἀπαιτεῖται ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ; Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα (ἀνωτέρ. 98)· ἀλλ' ἡ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως εἰσαγομένη ἀνακοπὴ δύναται σχεδὸν πάντοτε νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς συντηρητικὸν μέτρον καὶ ἀπηλλαγμένη τῆς τοῦ συμβιβασμοῦ ἀποπείρας (Πολ. 4029. 626). Carré ζ. 1724. Berriat σ. 315 σημ. 18. ἄλλοι συγγραφεῖς ἀπαλλάττουσιν αὐτὴν γενικῶς τῆς τοῦ συμβιβασμοῦ ἀποπείρας, θεωροῦντες αὐτὴν οἶονεὶ παρέμβασιν. Pigeau σ. 382 ἀρ. 604· Rodière II. 431. Dal, conciliation ἀρ. 174.

νακόπτοντα εἰς τὴν πρὸ τῆς ἀποφάσεως κατάστασιν· ἀλλὰ δύναται καὶ τῆς ἀνακοπτομένης ἀποφάσεως τὴν ἐκτέλεσιν ν' ἀναστείλῃ⁴. Κατ' οὐσίαν δὲ ἡ παραδέχεται τὴν ἀνακοπὴν καὶ καταργεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ἀνακόπτοντος μόνου, τὴν ἀπόφασιν⁵, ἡ ἀπορρίπτει αὐτὴν καὶ καταδικάζει τὸν ἀνακόπτοντα εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τὸ νόμιμον πρόστιμον⁶.

Δ') Κακοδικία α).

§ 256. Οἱ δικασταὶ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δικαστικοῦ τάγματος πρόσωπα, ἐνῶ σπουδαῖον ἐν τῇ πολιτείᾳ περιβέβληνται ἀξίωμα, ἀνεξάρτητοι ἐν γένει περὶ τὴν ἐξάσκησιν αὐτοῦ εἰσίν. διατοῦτο αὐτοὶ μόνοι τῆς κακῆς αὐτῶν δι-

4) Πολ. § 241. Γαλ. 477. 478. Πότε πρέπει νὰ διατάξῃ τὴν ἀναστολὴν τῆς ἀποφάσεως τὸ δικαστήριον καὶ πότε οὐχί, ἀφῆκεν ὁ νόμος εἰς αὐτὸ ν' ἀποφασίσῃ ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων ἐκάστης ὑποθέσεως περιστάσεων (Carré ζ. 1731). Δὲν δύναται δὲ κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν ν' ἀναστείλῃ τὸ δικαστήριον τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως τελεσιδικίου, διαταττούτης τὴν ἀπόδοσιν ἀκινήτου.

5) Πολ. 242. Ῥητῶς τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐκτείνει τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀποφάσεως, ἐπὶ ἀδιαιρέτων δικαίων, καὶ εἰς τοὺς πρῶην διαδίκους. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς διδάσκουσι. Carré ζ. 1733. Rodière σ. 433. σημ. 1. Rauter σ. 290 σημ. α. Berriat σ. 346 σημ. 24.

6) Πολ. 243. Γαλ. 479. Τινὲς συγγραφεῖς φρονοῦσιν ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταδικάζεται ὁ ἀνακόπων εἰς πρόστιμον, ὅταν ἡ ἀνακοπὴ τοῦ ἀπορρίπτεται ὡς ἀπαράδεκτος (Thomine ἀρ. 531. Carré ζ. 1735). ἀλλ' ὁρθότερον εἶναι νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτέρω (§ 238 σημ. 9) ῤηθέντα, μολονότι ἀκριβέστερον ἐκφράζεται ὁ νόμος ἐν τῷ ἀρθ. 830.

α) Πολ. 56—66. Γαλ. 505—546. Νόμ. 6 Π (50, 43). νόμ. 2 Κώδ. (7. 49). Ν. 5 § 4 Π. (44. 7). Ν. 15. 46 Π. (5. 1). — Bayer σ. 275. Παπαρῥήγ. Ἐνοχ. δικ. Β'. 66. Εὐρετήρ. II'. 170. Dal. Prise à partie. — Ἀντὶ τῆς εἰδικῆς ταύτης διαδικασίας δύναται ὁ διάδικος νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν συνήθη; Οὐχί, ἐκτὸς ἂν κινήθῃ παρεμπιπτόντως ἡ ἀγωγή. Ἀνωτέρ. § 99 σημ. 6. Carré ζ. 1807 bis. Dal. ἀρ. 65.

αχειρίσεως εὐθύνας δίδουσι ¹. πρὸς τοῦτο ἐκύρωσεν ἡ νομοθεσία τὴν τῆς κακοδικίας διαδικασίαν, ἥτις καὶ κατὰ δικαστῶν κινουμένη αὐδόλως ἐστὶν ἔνδικον κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν μέσων, ἀλλὰ ἀγωγή περὶ ἀποζημιώσεως, τὸν αἴτιον μόνον τῆς ζημίας βαρύνουσα. Ἐχουσι δὲ τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτως·

α) ὑπόκεινται εἰς τὴν διαδικασίαν ταύτην πάντα τὰ δικαστικά πρόσωπα, ἡγουν κλητῆρες, συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, γραμματεῖς, εἰσαγγελεῖς, πάρεδροι, δικασταὶ, δαιτηται καὶ ὁλόκληρα δικαστήρια ².

β') ὁ ζημιωθεὶς αἰτεῖ πρῶτον παρὰ τοῦ δικαστικοῦ αὐτοῦ προσώπου θεραπείαν τοῦ πράγματος, ἀποτυχὼν δὲ ἐξαίτεται δι' ἀναφορᾶς παρὰ τοῦ δικάσοντος τὴν ἀγωγὴν δικαστηρίου ἄδειαν τοῦ εἰσαγαγεῖν αὐτὸ εἰς δίκην. τὸ δικαστήριον δὲ ἀποφαίνεται περὶ τῆς αἰτήσεως ἐν συμβουλίῳ ³.

γ') δοθείσης τῆς ἀδείας ὀφείλει ἐντὸς μηνὸς νὰ κληνηθῇ ἡ ἀγωγή· ἄλλως εἰσαγομένη βραδύτερον ἀπορρίπτεται,

1) Δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τῶν λοιπῶν δημοσίων προσώπων, ὡς ἐξαρτωμένων ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὰς ἀμέσους αὐτῆς διαταγὰς ὑπαγομένων, διατοῦτο αἱ πράξεις αὐτῶν λογίζονται ὡς ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀπορρέουσαι καὶ βαρύνουσιν αὐτήν. "Ορ. Pfeifer pract. Ausführ. B'. 364. 367. 376, H'. 545. Seuffert Blätter X. 164. II. A. Zachariae Stastar. II. 53. ΑΠ. 11, 58 τοῦ 58.

2) Πολ. 56. Τὸ ἄρθρ. τοῦτο ἔλυσεν πολλὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφιβαλόμενα ζητήματα περὶ τῶν εἰς τὴν κακοδικίαν ὑπαγομένων δικαστικῶν προσώπων (Carré ζ. 1800 — 1801 ter. Dal. ἀρ. 29 — 38). ἀλλὰ δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν διαδικασίαν ταύτην οἱ ληξιαρχοὶ, ὑποθηκοφύλακες καὶ δεσμοφύλακες.

3) Πολ. 60. Διάτ. τῆς 8 ἰουλίου 1838 περὶ ἀγωγῆς κακοδικίου· ἀνωτέρ. § 99 σημ. 5. Γαλ. 510· 511. Τὴν ἀναφορὰν δύναται καὶ διὰ πληρεξουσίου εἰδικὴν ἔχοντος ἐντολὴν νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸ δικαστήριον (ἀνωτέρ. § 59.

μάλιστα καὶ αὐτεπαγέλτως ⁴. ἀκολουθεῖται δὲ περὶ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐκδίκασιν αὐτῆς ἢ τῶν συνήθων ὑποθέσεων διαδικασία ⁵. μετὰ τὴν ἐπίδοσιν ⁶ τῆς ἀγωγῆς ὀφείλει ὁ ἐναγόμενος δικαστικὸς ἀπέχειν τῆς ὑποθέσεως περὶ ἣν τὸ παράπονον στρέφεται ⁷.

δ') ἀρμόδιον εἰς ἐκδίκασιν τῆς ἀγωγῆς δικαστήριον εἶναι τὸ πρωτοδικεῖον μὲν, ἐναγομένων κλητῆρων, συμβολαιογράφων, δικηγόρων καὶ διαιτητῶν, τὸ ἀμέσως δὲ κατὰ βαθμὸν ἀνώτερον δικαστήριον, ἐναγομένων τῶν λοιπῶν δικαστικῶν προσώπων ἢ ὁλοκλήλων δικαστηρίων. τέλος αἱ κατὰ τοῦ ἀρείου Πάγου ἢ τῶν ἀρειοπαγιτῶν, κατὰ τοῦ

γ)· ὀφείλει δὲ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ ἐπισυνάψῃ αὐτῇ τὰς ἀποδείξεις καὶ νὰ ὀνομάσῃ τὸν δικαστὴν καθ' οὗ παραπονεῖται (Carré ζ. 1814)· ἀλλὰ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῶν 8 ἡμερῶν τοῦ 60 ἄρθρου δὲν δύναται νὰ εἰσαγάγῃ αὐτήν.

4) ἄρθ. 5 τοῦ Διατάγματος· οἱ γάλλοι συγγραφεῖς μὴ κυρούσης ῥητῶς τὸ ἀπαράδεκτον τοῦτο τῆς δικονομίας αὐτῶν, ἐναντίαν ἐκφέρουσι γνώμην. Carré ζ. 1817. Dal. ἀρ. 58). ὁ μὲν δὲ λογίζεται ἀπὸ τῆς διὰ τοῦ εἰσαγγελέως κοινοποιήσεως τῆς ἀδείας εἰς τὸν αἰτοῦντα. ἀρ. 5 τοῦ Διατ.

5) Πολ. 61. Ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας πρέπει νὰ ἐπισυνάπτηται εἰς τὴν ἐπιδιδομένην ἀγωγὴν καὶ ἡ ληφθεῖσα ἀδεια (ἀρ. 6 τοῦ Διατάγματος)· τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην παραδέχονται καὶ οἱ Γάλλοι, ἂν καὶ ὁ νόμος αὐτῶν δὲν λέγει τι περὶ αὐτῆς. Carré ζ. 1818.

Οὔσης συνήθους τῆς ὑποθέσεως ὁ ἐναγόμενος δύναται ν' ἀπολογηθῇ ἐντὸς 15 ἡμερῶν καὶ ὁ ἐνάγων ν' ἀντικρούσῃ τὴν ἀπολογίαν ἐντὸς 8 ἡμερῶν (Carré ζ. 1818 his. 1849. Dal. ἀρ. 61. 62)· ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ δὲν ἀπαιτεῖται (Πολ. 60 ἀνωτέρ. § 99· Carré ζ. 1813)· ἡ ἀγωγὴ δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ ὑβριστικὰς κατὰ τοῦ ἐναγομένου ἐκφράσεις· Πολ. 62. Γαλ. 512.

6) Ἡ ἐπίδοσις γίνεται κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ἐπιδόσεων ἀρχάς. (Carré ζ. 1816. Dal. ἀρ. 57). μόνον ὅταν ὁλόκληρον δικαστήριον ἐνάγῃται ἀρκεῖ ἡ ἐπίδοσις τῆς ἀγωγῆς εἰς μόνον τὸν πρόεδρον (Πολ. 61).

7) Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη, ἣν ἡ συναίνεσις τῶν διαδίκων δὲν δύναται νὰ τροποποιήσῃ (Carré ζ. 1820, Dal. ἀρ. 71), καθιεροῦται ἐπὶ ποινῇ ἀκυ-

παρ' αὐτῷ εἰσπγγελέως, ἀντεισαγγελέως καὶ γραμματέως, ἀγωγαὶ εἰσάγονται εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης προσδιοριζόμενον ἐφετεῖον ⁸.

ἐ) βάσιν ἡ ἀγωγή αὕτη ἔχει, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἐγένετο δόλῳ ἢ μεγάλῃ ῥαθυμίᾳ ⁹ πρόξενος ζημίας τῷ ἐνάγοντι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ¹⁰, καὶ δὲν ἀποκρούεται κατὰ γενικὸν κανόνα ὑπὸ τῆς ἐνστάσεως ὅτι

ρότητος τῆς διαδικασίας, καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς δριστικῆς ἐκδικάσεως τῆς ἀγωγῆς κακοδικίας (Πολ. 63. Γαλ. 514). Ἡ ἀκυρότης δὲ κηρύττεται ἢ παρὰ τοῦ ἰδίου δικαστηρίου, ἐνόσω διαρκεῖ ἐκκρεμῆς παρ' αὐτῷ ἢ διαφορὰ, ἢ διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ἐνδίκου τῆς ἐφέσεως ἢ ἀναιρέσεως μέσου. περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ὅρ. Carré ζ. 1817 bis Dal. ἀρ. 72.

8) Πολ. 58 Ἄλλως ὁρίζει τὸ ἄρθρ. 509 τῆς γαλ. δικονομίας τὰ τῆς ἀρμοδιότητος.

9) Πολ. 56. Περὶ τούτου παρατηρητέον εἰδικώτερον ταῦτα· α) ὅτι καὶ διὰ μεγάλην ῥαθυμίαν ἐνέχεται ὁ ἐναγόμενος δικαστικός, λέγει ρητῶς ἡ δικονομία· ὥστε δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ παρ' ἡμῖν ἀμφιβολία περὶ τούτου (περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου πρὸς Παπαβρῆγ. σ. 667 καὶ περὶ τοῦ γαλλικοῦ Carré ζ. 1805. Dal. ἀρ. 10 ἐπ.) — Ἐλαφρὰ ῥαθυμία; Δι' ἀκυρότητας, ὧν γίνεται αἷτιος ὁ δικαστικός ὑπάλληλος, ἐνέχεται γενικῶς μόνον ἐκ μεγάλης ῥαθυμίας (Πολ. 204, 348, 835). ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐξαιρέσεις (πολ. 135 ἐδ. 3· 442. 203. 896). β') ἐνάγονται οὐ μόνον αὐτοὶ οἱ τὴν ζημίαν προξενήσαντες, ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτῶν· κατὰ ῥωμ. δίκαιον μόνον καθ' ὅσον ἐγένοντο πλουσιώτεροι. νόμ. 5 Π. (3 6). Ν. 16 Π. (5. 1.) Bayer σ. 279. Heffter System σ. 98 σημ. 241. Dal. ἀρ. 44. γ') ὅταν ἐνάγηται ὁλόκληρον δικαστήριον καὶ ἡ ἀποζημίωσις αἰτῆται διὰ δόλον ἢ ῥαθυμίαν αὐτοῦ, ὁ δόλος μὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἡ ῥαθυμία δὲ εἶναι ἐν γένει ἀδιαίρετος. ἄλλως σκέπτονται οἱ Γερμανοί. Bayer σ. 277. Seuffert Blatter II. 309. Osterlob I. 186 σημ. 9. ἴδ. καὶ Dal. ἀρ. 39. 40. δ') ἡ ἀγωγή αὕτη παραγράφεται μετὰ τριακονταετίαν (Carré ζ. 1720 bis Dal. ἀρ. 70). ἀλλ' ἀφοῦ δοθῇ ἡ ἄδεια πρέπει νὰ κινηθῇ ἡ ἀγωγή ἐντὸς μηνός· ἀνωτέρ. σημ. 4 τοῦ § τούτου.

10) Ἦγουν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων δικαστικῶν, δικαστικῆς ἀστυνομ-

κατὰ τῆς ζημιώδους πράξεως ὑπάρχουσιν ἔτι ἑνδικοα μέσα ¹¹.

ς') τὸ δικαστήριον δεχόμενον τὴν ἀγωγὴν καταδικά-
εισ ἀποζημιώσιν ¹² τὸν ἐναγόμενον, ἀπορρίπτον δι' αὐτὴν
ἐπιβάλλει τῷ ἐνάγοντι τὰς τοῦ νόμου ποινὰς ¹³. ἀλλ' ἡ
ἀφορμὴ εἰς τὴν δίκην δοῦσα τυχὸν δικαστικὴ ἀπόφασις
δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ ἐν ταύτῃ τῇ διαδικασίᾳ ¹⁴.

μίας ἢ ἄλλης ὑπηρεσίας βλάπτει ἐκ δόλου ἢ μεγάλης ῥαθυμίας, ἐξ ἀρνή-
σεως δικαιοδοσίας ἢ ὑπηρεσίας τὸν ἐνάγοντα. Τί ἐστὶν ἀρνήσις δικαιοδοσίας
εἴτε ἀρνησιδικία ὀρίζει τὸ 57 ἄρθρον (Γαλ. 503 Γαλ. κώδ. 4. Carré ζ. 1809.
άνωτ. § 29 σημ. 4), τὴν ἀπόδειξιν δ' αὐτῆς ὀρίζουσιν εἰδικώτερον τὰ ἄρθρ.
507 καὶ 508 τῆς γαλ. δικονομίας, ἡ ἡμετέρα δικονομία ἀφῆκε τοῦτο εἰς
τοῦ δικαστοῦ τὴν κρίσιν (ΑΠ. 5 τοῦ 41)· ἀλλ' ὁ δικαστὴς ἀρνεῖται δικαιο-
σύνην ὅταν ἐντελῶς ἀποποιῇται νὰ δικάσῃ, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν κηρύττεται ἀναρ-
μόδιος ἢ δικάζῃ κακῶς. Dal. Déni de justice ἀρ. 6. 17.

41) Bayer σ. 280. Weber in Lindes Zeitschr Ζ'. 35.

12) Περὶ τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης ὁρ. Πικπαρβόρηγ. σ. 668. Carré ζ.
1823. Dal. ἀρ. 73.

43) Πολ. 64. Γαλ. 516. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ διατάγματος δὲν εἶναι
ἐξαιρετέος ὁ δικαστὴς, καθ' οὗ ἐκινήθη ἡ ἀπορρίφθεῖσα ἀγωγή. Carré ζ.
1823 bis.

14) Πολ. 65. Δηλαδή ἡ ἀδίκος ἀπόφασις, δι' ἣν ἐκινήθη ἡ τῆς κακο-
δικίας ἀγωγή, δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ ὑπὸ τοῦ δικάζοντος τὴν ἀγωγὴν
ταύτην δικαστοῦ, ἀλλ' ὀφείλει ὁ διάδικος νὰ μεταχειρισθῇ κατ' αὐτῆς τὰ
πρόσφορα ἑνδικοα μέσα. ἄλλως μένει ἐν πλήρει ἰσχύϊ. οἱ γάλλοι συγγραφεῖς,
σιωπῶντος τοῦ νόμου αὐτῶν, φαίνονται ἡπιώτεροι. Carré ζ. 1823 quat.
Dal. ἀρ. 74.

BIBLION OTTOON.

ΠΕΡΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ α).

ΜΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἐκτελέσεως ἐν γένει.

A') εἰσαγωγικά.

§ 257. Ὁ ἔσχατος καὶ τελικὸς τῆς δίκης σκοπὸς, πρὸς ὃν οἱ δικαζόμενοι τείνουσι, δὲν εἶναι μὲν κυρίως ἡ τελεσίδικος τῆς διαφορᾶς διάλυσις, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἀπόδοσις τοῦ διὰ τῆς ἀποφάσεως ἀναγνωρισθέντος δικαίου. πρὸς τὴν ἀπόδοσιν ταύτην, ὡς ἂν ὁ καταδικασθεὶς ἀπειθῇ, φέρει ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις, ἥτοι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἐξαναγκαστικῶν μέσων ὅσα ὁ νόμος πρὸς τοῦτο χορηγεῖ· ὅθεν ἡ ἐκτέλεσις εἶναι τὸ σπουδαιότερον μέρος τῆς διαδικασίας. Κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν νομοθεσίαν καὶ τινὰς τῶν σημερινῶν διενεργεῖται αὕτη συμπράττοντος καὶ διευθύνοντος τοῦ ἐκδόντος τὴν ἐκτελουμένην ἀπόφασιν δικαστηρίου ¹. ἀλλ' ἡ ἡμετέρα δικονομία, τῇ γαλλικῇ ἀκολουθήσασα, ἀπὴλλαξεν ἐν γένει τὰ δικαστήρια τῆς μᾶλ-

α) Puchta Institutionem B'. 208. Heffer System σ. 617. Bayer. σ. 1107. Seuffert Comment. Δ'. 221. Berriat σ. 357. Rodière Γ'. 40. Dal. Jugement αρ. 343 ε. 'Ρουσοπ' περὶ ἐκτελέσεως. Εὐρετήρ. ΣΤ'. 538—Πολ. 854—877. Γαλ. 545—556.

1) Bayer σ. 1119. Mitterm Beitr. Γ'. 153.

κατὰ τῆς ζημιώδους πράξεως ὑπάρχουσιν ἔτι ἔνδिका μέσα ¹¹.

ς') τὸ δικαστήριον δεχόμενον τὴν ἀγωγὴν καταδικά-
εις ἀποζημιώσιν ¹² τὸν ἐναγόμενον, ἀπορρίπτον δι' αὐτὴν
ἐπιβάλλει τῷ ἐνάγοντι τὰς τοῦ νόμου ποινὰ ¹³. ἀλλ' ἡ
ἀφορμὴ εἰς τὴν δίκην δοῦσα τυχὸν δικαστικὴ ἀπόφασις
δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ ἐν ταύτῃ τῇ διαδικασίᾳ ¹⁴.

μίας ἢ ἄλλης ὑπηρεσίας βλάπτει ἐκ δόλου ἢ μεγάλης ῥαθυμίας, ἐξ ἀρνή-
σεως δικαιοδοσίας ἢ ὑπηρεσίας τὸν ἐνάγοντα. Τί ἐστὶν ἀρνήσις δικαιοδοσίας
εἴτε ἀρνησιδικία ὁρίζει τὸ 57 ἄρθρον (Γαλ. 503 Γαλ. κώδ. 4. Carré ζ. 1809.
άνωτ. § 29 σημ. 4), τὴν ἀπόδειξιν δ' αὐτῆς ὁρίζουσιν εἰδικώτερον τὰ ἄρθρ.
507 καὶ 508 τῆς γαλ. δικονομίας, ἡ ἡμετέρα δικονομία ἀφῆκε τοῦτο εἰς
τοῦ δικαστοῦ τὴν κρίσιν (ΑΠ. 5 τοῦ 41). ἀλλ' ὁ δικαστὴς ἀρνεῖται δικαιο-
σύνην ὅταν ἐντελῶς ἀποποιῇται νὰ δικάσῃ, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν κηρύττῃται ἀναρ-
μόδιος ἢ δικάζῃ κακῶς. Dal. Déni de justice ἀρ. 6. 17.

11) Bayer σ. 280. Weber in Lindes Zeitschr Ζ'. 35.

12) Περὶ τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης ὅρ. Παιπκρόρηγ. σ. 668. Carré ζ.
1823. Dal. ἀρ. 73.

13) Πολ. 64. Γαλ. 516. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ διατάγματος δὲν εἶναι
ἐξαιρετός ὁ δικαστὴς, καὶ οὗ ἐκινήθη ἡ ἀπορρίφθῃσα ἀγωγή. Carré ζ.
1823 bis.

14) Πολ. 65. Δηλαδή ἡ ἀδίκος ἀπόφασις, δι' ἣν ἐκινήθη ἡ τῆς κακο-
δικίας ἀγωγή, δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ ὑπὸ τοῦ δικάζοντος τὴν ἀγωγὴν
ταύτην δικαστοῦ, ἀλλ' ὀφείλει ὁ διάδικος νὰ μεταχειρισθῇ κατ' αὐτῆς τὰ
πρόσφορα ἔνδिका μέσα. ἄλλως μένει ἐν πλήρει ἰσχύϊ. οἱ γάλλοι συγγραφεῖς,
σιωπῶντος τοῦ νόμου αὐτῶν, φαίνονται ἡπιώτεροι. Carré ζ. 1823 quat.
Dal. ἀρ. 74.

BIBLION OTTOON.

ΠΕΡΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ α).

ΜΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἐκτελέσεως ἐν γένει.

A') εἰσαγωγικά.

§ 257. Ὁ ἔσχατος καὶ τελικὸς τῆς δίκης σκοπὸς, πρὸς ὃν οἱ δικαζόμενοι τείνουσι, δὲν εἶναι μὲν κυρίως ἡ τελεσίδικος τῆς διαφορᾶς διάλυσις, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἀπόδοσις τοῦ διὰ τῆς ἀποφάσεως ἀναγνωρισθέντος δικαίου. πρὸς τὴν ἀπόδοσιν ταύτην, ὅσας οἱ καταδικασθεὶς ἀπειθῇ, φέρει ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις, ἥτοι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἐξαναγκαστικῶν μέσων ὅσα ὁ νόμος πρὸς τοῦτο χορηγεῖ· ὅθεν ἡ ἐκτέλεσις εἶναι τὸ σπουδαιότερον μέρος τῆς διαδικασίας. Κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν νομοθεσίαν καὶ τινες τῶν σημερινῶν διενεργεῖται αὕτη συμπράττοντος καὶ διευθύνοντος τοῦ ἐκδόντος τὴν ἐκτελουμένην ἀπόφασιν δικαστηρίου ¹. ἀλλ' ἡ ἡμετέρα δικονομία, τῇ γαλλικῇ ἀκολουθήσασα, ἀπῆλλαξεν ἐν γένει τὰ δικαστήρια τῆς μᾶλ-

α) Puchta Institutionem B'. 208. Heffer System σ. 617. Bayer. σ. 1107. Seuffert Comment. Δ'. 221. Berriat σ. 357. Rodière Γ'. 40. Dal. Jugement αρ. 343 ε. 'Ρουτοπ' περὶ ἐκτελέσεως. Εὐρετήρ. ΣΓ'. 538—Πολ. 854—877. Γαλ. 545—556.

1) Bayer σ. 1119. Mitterm Beitr. Γ'. 153.

λον ὑλικῆς ταύτης ἐργασίας, ἀναθεῖσα αὐτὴν εἰς ὑποδεέστερα δικαστικὰ πρόσωπα, τοὺς κλητῆρας καὶ συμβολαιογράφους ². μόνον δ' ἐὰν διεγερθῇ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν διένεξις γίνονται ἀρμόδια τὰ δικαστήρια. Ἰστέον δ' ὅτι ἀναγκατικῆς ἐκτελέσεως χρεία ὑπάρχει ὡσάκις τοῦ ὀφειλέτου ἢ ὑποχρέωσις στρέφεται περί τινα ἐνέργειαν αὐτοῦ, πρᾶξιν ἢ δόσιν ³.

Τὰ ἐξαναγκατικὰ τῆς ἐκτελέσεως μέσα εἰσὶ δύο μόνον, ἢ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἢ τοῦ σώματος αὐτοῦ κατάληψις ⁴. Αὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν ἀπαντῶνται, ἀλλὰ σκληροτέρα ἦτο καὶ πρὸς τῆς ἐποχῆς τὸ βάρβαρον σύμφωνος ἢ ἐφαρμογὴ αὐτῶν.

2) Πολ. 870. Mitterm Beitrage I. 67.

3) Ὅχι λοιπὸν ὅταν ἀναγνωρίζηται κατάστασις τις προσωπική, ὅτι δύο πρόσωπα εἰσὶ σύζυγοι, ἢ δουλεία τις, π. γ. *non altius tollendi*. Puchta Institut. σ. 208. σημ. b. Schmid I. 338 σημ. 12.

4) Ἡ ἐκτέλεσις γίνεται, ὡς λέγουσιν, *aut in aere aut in cute*. Ἡ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐκτέλεσις ἦτο παρὰ Ῥωμαίοις τὸ πάλαι μόνον σχεδὸν εὐχρηστος. ἤγουν ὁ καταδεδικασμένος εἶχε κατὰ τὴν νομοθεσίαν τῶν 12 πινάκων 30 ἡμερῶν προθεσμίαν πρὸς ἀπότισιν τοῦ χρέους· μετὰ παρέλευσιν δὲ τοῦ χρόνου τούτου ἐπελαμβάνετο αὐτοῦ (*manus injectio*) ὁ δανειστὴς καὶ εἰς τὸν πραίτωρα ἤγεν· ἂν δὲ τὰ ὀφειλόμενα οὐδὲ τότε κατεβάλλοντο μηδὲ λυτρωτῆς (*vindex*) παρίστατό τις, ἀπήγετο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δανειστοῦ ὁ κατάδικος καὶ ἐκρατεῖτο ἐκεῖ βαρέως δεδεμένος ἐπὶ 60 ἡμέρας· ἐν τῷ διαστήματι τοῦτο ἐφέρετο τρίς παρὰ τὸν πραίτωρα ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἀνεκηρύττετο δημοσίως τὸ χρέος αὐτοῦ. μετὰ δὲ ταῦτα πάντα ἢ ἐθανατοῦτο παρὰ τοῦ δανειστοῦ ἢ ἐπωλεῖτο δοῦλος εἰς τὴν ἀλλοδαπήν· ἐὰν δὲ δανεισταὶ ᾤσαν πλείονες εἶχον ἕκαστος θανατώσεως καὶ διανομῆς τοῦ σώματος δικαίωμα, ὅπερ ἴσως οὐδέποτε συνέβη. Ἡ αὐστηρότης αὕτη ἐμετριάσθη μὲν ὕστερον, μετατραπέντος εἰς ἐκδούλευσιν (δι' ἐργασίας ἀπότισιν τοῦ χρέους) τοῦ τῆς θανατώσεως καὶ ἀπεμπολήσεως δικαιώματος καὶ εἰσαχθείσης ἐπειτα τῆς τῶν ὑπαρχόντων ἐκστάσεως, οὐχ' ἦττον ὁμως ἢ ἐξανάγκαις κατὰ

B') προαπαιτούμενα.

α) τίτλος εκτελέστος.

§ 258. Τὰ δεκτικὰ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ἔγγραφα εἰσὶ δύο εἰδῶν, ἡ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἡ ἄλλα δημόσια ἔγγραφα¹. ἀμφότερα ὅμως, ἵνα ἐκτελεσθῶσιν ἀναγκαστικῶς, πρέπει πρότερον νὰ περιβληθῶσι τὸν τῆς ἐκτελέσεως τύπον, ἢ γοὺν νὰ συνταχθῶσιν ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως καὶ νὰ φέρωσι ἐπὶ τέλους τὴν εἰς πάντας τοὺς δικαστικούς ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρέτας διαταγὴν πρὸς ἐκτέλεσιν². ἡ

τῆς ἐλευθερίας τοῦ ὀφειλέτου κυρίως ἀπηυθύνετο, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον ἐγίνετο καὶ ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐκτέλεσις, προπάντων κατὰ τῶν φυγοδικούντων (*indefensus*). Πρβ. Gell. XX. I. Puchta Inst. B'. 212. Keller Civilpr. σ. 355. 'Ρουσοπ. σ. 3.

Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις φαίνεται ὅτι κυρίως ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου ἐχρησίμευεν ὡς μέσον ἐκτελέσεως, σπανίως δὲ ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ ἐλευθερία, συνήθως ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν (*Schömann* σ. 745. *Heffter* σ. 456. *Platner* I. 436. *Δημοσθ.* κατὰ *Τιμοκρ.* 752). Βοιωτῶν ἔνιοι τοὺς τὸ χρέος οὐκ ἀποδιδόντας εἰς ἀγορὰν ἄγοντες καθίσαι κελεύουσιν, εἴτα κόφινον ἐπιβάλλουσιν αὐτοῖς, δς δ' ἂν κοφινωθῇ ἄτιμος γίνεται (*Στοβ.* B', 487). Πόσας ἐστιγματισμένας ἐντιμότητας ἤθελεν ἀποκαλύψει ἡ κοφίνωσις αὕτη, ἐὰν ἐφηρμόζετο καὶ παρ' ἡμῖν!

1) Πρὸ πάντων ἀνήκουσιν ἐνταῦθα τῶν συμβολαιογράφων τὰ ἔγγραφα, οἵτινες, ὡς δυνάμενοι νὰ περιάψωσιν εἰς τὰ ἔγγραφα τῶν τὸν τῆς ἐκτελέσεως τύπον, λέγονται *judices chartularii*. ἀνωτ. § 20.

2) Τὸν ἐκτελεστήριον τύπον, ἢ γοὺν τὴν ἐπίσημον τῆς ἐκτελέσεως στολὴν, ἀνάγκη νὰ περιβάλλωνται αἱ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις (ἀνωτέρ. § 125 σημ. 16) καὶ τοῦτον ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, ἀντίγραφον δὲ αὐτῶν, τῇ ὑπογραφῇ μόνον τοῦ γραμματέως πιστούμενον, δίδεται τῷ διαδίκῳ καὶ καλεῖται ἀπόγραφον. Σημειωτέον δὲ καὶ ταῦτα· α) ἐν μόνον ἀπόγραφον συγχωρεῖται νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἔχοντα συμφέρον διάδικον, δεύτερον δὲ δίδεται μόνον ἐκρίσει τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν (*O.* 246. 196. 197. *Γαλ.* 854)· ἐὰν ᾧσι πλείονες τοιοῦτοι, εἰς ἕκαστον· *Dal. Jugement.* ἀρ. 383—386. *Rodière Procéd* I 363. *Carré* ζ. 606.

διαταγή δὲ αὕτη, ἐπὶ ἐγγράφων ὑπὸ τοῦ προέδρου ἐκτελεστῶν κηρυττομένων, δίδοται διὰ τῆς λέξεως «ἐκτελεστόν» 3.

Ἄλλ' αἱ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀναγκαστικῶς πρὶν ἢ καταστῶσι τελεσίδικοι. διὰ τοῦτο ἀνεπίδεκτοι ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως εἰσὶν ἀποφάσεις ὑποκείμεναι ἢ προσβληθεῖσαι δι' ἀνακοπῆς ἢ ἐφέσεως 4. ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν αἱ ὡς ἀνέκ-

6') ὁ ἐκτελεστήριος τύπος διαγράφεται εἰδικῶς ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης ἀπὸ 16 ἀπριλ. 1835, συνταχθείσης κατὰ τινὰ Ordonnance τῶν Γάλλων τῆς 16 αὐγ. 1830 (Carré ὑπὸ τὸ 146. ἄρθρ.), καὶ οὗτος ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων ἀκολουθεῖται· ἀλλὰ καὶ πᾶς ἄλλος φέρων κατ' οὐσίαν τὰς τοῦ 857 ἄρθρου ἀπαιτήσεις ἰσχυρὸς ἐστὶ. π. γ. ἂν ὑπογραφῇ τὸ ἐντέλλεται κλ. ὑπὸ μόνου τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως. Περὶ τῆς γαλ. νομοθ. Dal. ἀρ. 387 — 391. Μεταβληθείσης τῆς δυναστείας ἥς τ' ὄνομα φέρει τὸ ἐκτελεστήριον; Dal. ἀρ. 394. 'Ρουσοπ. σ. 17. γ') ἡ ἐκτέλεσις δὲν δύναται νὰ γείνη διὰ τοῦ πρωτοτύπου τῆς ἀποφάσεως. Carré ζ. 588 ter, 2779. 'Ρουσοπ. σ. 16. δ') σπανιώτατα, καὶ ἰδίως ἐπὶ διοικητικῶν καταδιώξεων, γίνεται ἐκτέλεσις ἄνευ περιαφῆς τύπου ἐκτελέσεως, μάλιστα δὲ καὶ ἄνευ δικαστικῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ χρέους. Carré ζ. 1894. 2002. Schlink Δ'. 2. ΑΠ. 109 τοῦ 53. Dal. jugem. ἀρ. 412.

3) Πολ. 857 συνδ. 119. Ἀνωτέρ. § 226 σημ. 6 γ', § 16 σημ. 10. 198 σημ. 10. Ἀλλὰ καὶ ὁ κοινὸς τύπος τῆς ἐγκυκλίου ἂν περιαφθῇ δὲν βλάπτει.

4) Πολ. 185. 856 § 1. 600. 601. 869. Δὲν ἀντίκειται ἡ ἀνακριθῆς σύνταξις τοῦ ἄρθ. 1004 § 1. περὶ τοῦ ἄρθ. 596 § 2 ὅρ. ἀνωτ. § 229. σημ. 10. 'Ο Καλλιγ. (B' 424 σημ. 12) εὕρισκει ἀντινομίαν δὲν γνωρίζω ποίαν εἰς τὸ διάταγμα. νόμ. 1. Κώδ. (7. 53). Bayer 1118. Schmid Γ'. 336 σημ. 4. Ὡστε δὲν πρέπει αἱ ἀποφάσεις αὗται νὰ περιβάλλωνται τὸν τύπον τῆς ἐκτελέσεως πρὶν γείνωσι τελεσίδικοι. Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία δὲν ἔχει τὴν διάταξιν ταύτην, διατοῦτο οἱ γάλλοι συγγραφεῖς διδάσκουσιν ὅτι αἱ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως

κλητοὶ χαρακτηρισθεῖσαι ἢ προσωρινῶς ἐκτελεσταὶ ἀποφάσεις, ἔτι αἱ περὶ νομῆς καὶ αἱ ἐμπορικαί ⁵.

Περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως.

§ 259. Προσωρινὴ ἐκτέλεσις λέγεται ἡ διάταξις τῆς ἀποφάσεως ἡ καθιστῶσα αὐτὴν δεκτικὴν ἐκτελέσεως καὶ τοὶ μὴ τελεσίδικον οὖσαν ¹. ἐπιτρέπεται δὲ ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασιν· α) ἐπὶ ἀπαιτήσεων εἰς ἀναμφισβήτητα δημόσια ² ἔγγραφα, ἰδίως τελεσιδίκους ἀποφάσεις ³, ἢ εἰς ἰδιωτικὰ

τῆς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας. Carré ζ. 588 bis. ζ. 1652 bis Boitard I. 265, ἀνωτέρ. § 236 σημ. 5.

5) Πολ. 186. 187. 763. 735. Γαλ. 135. 456, cod. de comm. 647. Αἱ περὶ νομῆς ἀποφάσεις εἰσὶ προσωρ. ἐκτελεσταὶ μόνον ὡς πρὸς τὴν περὶ νομῆς διάταξιν, οὐχὶ καὶ τὰς ἀποζημιώσεις· ΑΠ. 86 τοῦ 59.

1) Αἱ περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως διατάξεις ἐφαρμόζονται παρ' ἡμῶν ἐκτὸς τῶν πρωτοδικείων, εἰς τε τὰ εἰρηνοδικεῖα καὶ τὰ λοιπὰ δικαστήρια (ἄλλως οἱ Γάλλοι. Carré ζ. 576. Dal. ἀρ. 648). Ἡ προσωρινὴ δ' ἐκτέλεσις διατάσσεται οὐχὶ αὐτεπαγγέλτως, ἀλλὰ κατ' αἵτησιν τοῦ διαδίκου, προσηκόντως γενομένην· ἡ αὐτὴ δὲ ἀπόφασις ἢ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως δικάσασα ἀπαγγέλλει καὶ τὴν προσωρ. ἐκτέλεσιν (Dal. ἀρ. 598, 594. 594. Carré ζ. 583. 583 bis. 587. Frémin. I. 589), ἀλλὰ μόνον ἐν τοῖς παρὰ τοῦ νόμου προβλεπομένοις θέμασιν (Carré ζ. 585. Dal. ἀρ. 644), ὅτε μὲν δι' ἐγγυήσεως ἄλλοτε δὲ ἄνευ ταύτης· Πολ. 186.

2) Οἱ Γάλλοι λέγουσι la provision est due au titre. ἐὰν ὅμως τὸ δημόσιον ἔγγραφον ἀκυρωθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἢ ἀντιταχθῇ κατ' αὐτοῦ ἄλλο ἐπίσης δημόσιον ἔγγραφον, προσωρινὴ ἐκτέλεσις δὲν πρέπει νὰ διαταχθῇ (Dal. ἀρ. 612. Carré ζ. 577. 619), ὡς καὶ ὅταν προταθῇ κατ' αὐτοῦ σπουδαία ἀμφισβήτησις· Dal. ἀρ. 618. contra Carré ζ. 577. ἡ γνώμη τοῦ Dal. εἶναι συμφωνοτέρα πρὸς τὸν ἡμέτερον νόμον «ἐπὶ τῶν ἀναμφισβήτητων δημοσίων ἐγγράφων».

3) Ὅταν δηλ. ἡ τελεσίδικος ἀπόφασις χρησιμεύῃως τίτλος ἐν τῇ δίκῃ ἢ δῇται συμπληρώσεως τινὸς καὶ διατοῦτο καθίσταται ἀναγκαία ἢ εἰς τὸ δικαστήριον προσφυγῇ. π. γ. ἀνακόπτω κατάσχεσιν ἀναγκαστικὴν διεκδικῶν ὡς ἴδιον τὸ κατασχεθὲν καὶ προσάγω πρὸς ἀπόδειξιν τελεσίδικον ἀπόφασιν

δικαστικῶς ἀνεγνωρισμένα ⁴, στηριζομένων ^{6'}) ἐπὶ κατεπειγουσῶν δικῶν, οἷαι εἰσὶν αἱ περὶ κατεπειγουσῶν ἐπισκευῶν, αἱ περὶ συντάξεων καὶ διατροφῶν καὶ γενικῶς αἱ μὴ ἐπιδεχόμεναι ἀκινδύνως ἀναβολὴν διαφοραί ⁵.

Περὶ ἀλλοδαπῶν τίτλων α).

§ 260. Αἱ ἀποφάσεις ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων καὶ τὰ ἔγγραφα ἀλλοδαπῶν ἀρχῶν δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀναγκαστικῶς ἐν Ἑλλάδι πρὶν ἢ κηρυχθῶσιν ἐκτελεστὰ παρὰ τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων· ἤτοι ἀναγνωρίζονται

ἀναγνωρίζουσάν με κατὰ τοῦ ὀφειλέτου κύριον τοῦ κατασχεθέντος πράγματος. Boitard I. 266. Dal. ἀρ. 631. Carré ζ. 588 quat.

4) Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ ἔγγραφου δύναται νὰ ᾖ ῥητὴ ἢ καὶ σιωπηρὰ δυνάμει νομίμου τεκμηρίου (Πολ. 437 καὶ ἀνωτέρ. § 167 σημ. 18). ἀδιάφορον δὲ ἂν ἀμφισβητῇται ἡ οὐσία τοῦ ἔγγραφου (Dal. ἀρ. 624. Carré ζ. 578)· ἐὰν ἀμφισβητηθεῖσα ἡ γνησιότης ἀποδειχθῇ; Δὲν ὑπάρχει ἡ ὑπόθεσις τοῦ νόμου καὶ πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν δύναται τότε νὰ διαταχθῇ προσ. ἐκτέλεσις, εἰμὴ ἂν ἡ ἀποφνημαμένη τὸ ἔγγραφον ὡς γνήσιον ἀπόφασις κατέστη τελεσίδικος. Dal. ἀρ. 625. 626. Ἀπαίτησις μὴ στηριζομένη εἰς ἔγγραφον, ὁμολογηθεῖσα ὁμῶς ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου; Οἱ Γάλλοι ἄνευ διαταγμοῦ ἀποφαίνονται, ὅτι καὶ τότε συγχωρεῖται προσωρ. ἐκτέλεσις, διότι ὁ νόμος αὐτῶν ἔχει promesse reconnue (Dal. ἀρ. 623)· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἴπωμεν, καθὼς ἐχούσης τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας μείζονα τοῦ ἔγγραφου βεβαιότητα.

5) Ἡ γαλλικὴ δικονομία ἀναφέρει καὶ ἄλλα θέματα προσωρ. ἐκτέλεσεως· ὅσον δίκας περὶ ἐκκενώσεως ἀκινήτου, ἔριδας κατὰ τὰς ἐπιθέσεις ἢ ἄρσεις σφραγίδων ἢ τὰς ἀπογραφὰς ἐγειρομένας, περὶ διορισμοῦ μεσεγγυούχου, ἐπιτρόπου, κηδεμόνος κλ., περὶ λογοδοσίας καὶ περὶ ἐγγυοδοσιῶν. Καὶ τὰ ἡμέτερα δικαστήρια δύνανται νὰ διατάττωσι προσωρινὴν ἐκτέλεσιν ἐν τοιαύταις δίκαις, ἐὰν κρίνωσιν αὐτὰς κατεπειγουσας.

α) Carré Compét. Γ'. 250. Zachariae I. 33. Demolombe I. 320. Dalloz Droit civil ἀριθ. 417. 462. Faelix droit intern. privé σ. 368. Mittermaier Archiv IA'. 84. Lindes Zeitschr. Γ'. 423. Δ'. 358. Πουσοπ. σ. 19. Πολ. 858—861. Γαλ. 546. Κώδ. 2423. 2428.

μὲν ὡς ἰσχυρὰ καὶ δεδικασμένον ἐν γένει ἀποτελοῦντα, ἀλλὰ πρὸς ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν ἔχουσι χρεῖαν τοῦ τῆς ἐγγωρίου δικαιοδοσίας περιβλήματος ¹. Γίνεται δὲ ὡς πρὸς τοῦτο ἡ ἐξῆς διαστολή².

α) εἰ μὲν ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ³ δικάζη ἀλλοδαποὺς μόνον, κηρύττεται ἐκτελεστὴ (παρὰ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως) χωρὶς νὰ ἐξετασθῇ ἡ ὀρθότης τοῦ περιεχομένου αὐτῆς. τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ἐπὶ ἐγγράφων ξένων ἀρχῶν ⁴.

1) Διότι ἡ ἐξαναγκαστικὴ ἐξουσία ἐκάστης πολιτείας περιορίζεται ἐντὸς τῶν γεωγραφικῶν αὐτῆς ὁρίων καὶ ὀφείλει νὰ ὑποχωρήσῃ ἅμα εἰς ὅρια Κράτους ἄλλου εἰσέλθῃ. Dal. ἀρ. 417. Ἐὰν ἡ ἐπαρχία τοῦ ἐγγωρίου δικαστηρίου ἀποχωρισθῇ τῆς ἐλληνικῆς ἐπικρατείας; πρὸ τῆς ἐκτελέσεως; ἢ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ἐπαρχία πρόστεθῇ εἰς τὴν ἐλληνικὴν; Dal. ἀρ. 446. 451.

2) Περὶ τῶν διατάξεων τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας δὲν εἶναι πάντες οἱ γάλλοι συγγραφεῖς σύμφωνοι· ἡ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος γνώμη ποιεῖ ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις ταύτην τὴν διαστολήν. Τὰς ἐναντίον γάλλων διαδίκων ἐκδομένας ἀποφάσεις τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων κηρύττουσιν ἐκτελεστὰς τὰ γαλλικὰ δικαστήρια, ἀφοῦ ἐξετάσωσι καὶ εὗρωσιν αὐτὰς ὀρθὰς κατ' οὐσίαν, τὰς ἐναντίον δὲ ἀλλοδαπῶν, τὰς μὴ ἀντικειμένους εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν, ἄνευ τῆς ἐξετάσεως ταύτης. Dal. ἀρ. 418. 419. 425. Carré ζ. 1899.

3) Ἀπόφασις ἀλλοδαποῦ διαιτητοῦ; Ἐὰν φέρῃ τὸ ἐκτελεστήριον τοῦ δικαστηρίου τῆς πατρίδος τοῦ διαιτητοῦ, δύναται, γενομένη οὕτω δημόσιον ἐγγράφον, νὰ κηρυχθῇ ἐκτελεστὴ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν διαστολήν τοῦ ἀρθ. 859. Ἄλλοι ἄλλας ποιοῦσι διακρίσεις. Dal. ἀρ. 428. Ρουσοπ. σ. 27 καὶ τὴν σημείωσιν ἔκτῃν τοῦ βέλγου ἐκδότου τοῦ Troplong ὑπὸ τὸν ἀριθ. 453.

4) Ἐν τοιαύτῃ ὑποθέσει ὁ πρόεδρος δὲν ἔχει ἄλλο νὰ ἐξετάσῃ εἰμὴ νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς νομίμου ὑπάρξεως τοῦ ἀλλοδαποῦ ἐγγράφου, ἀποφάσεως ἢ συμβολαίου· ὅπερ πορίζεται ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου ἀναγκαίων ἐπιρύσεων (legalisations) τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ ἀπόφασις ἢ τὸ ἐγγράφον φέρῃ τὰ ἀναγκαῖα προσόντα (π. χ. ἂν ὑπόκειται εἰς ἐνδίκόν τι μέσον) ὀφείλει νὰ ἐρευνηθῇ ὁ πρόεδρος, ὡς καὶ τὸ πρωτοδικεῖον ὅταν προσ-

β') εἰ δέ τις τῶν ἐν τῇ ἀποφάσει ἢ τῷ ἐγγράφῳ ἐνδιαφερομένων ἦναι ἡμεδαπὸς ⁵, ἡ ἐκτέλεσις κηρύττεται παρ' ὀλοκλήρου τοῦ πρωτοδικείου ⁶, τὸ ὁποῖον μόνον ἐὰν τὸ ἐγγραφὸν ἀντίκηται εἰς ἀπαγορευτικούς νόμους τοῦ Κράτους καὶ ἡ ἀπόφασις εἰς ἀποδεδειγμένα γεγονότα ⁷ ἢ ἀπαγορευτικούς νόμους ⁸ ἀρνεῖται τὴν ἐκτέλεσιν ⁹.

καλῆται νὰ κηρύξῃ ἐκτελεστὴν ἀπόφασιν, εἰς ἣν ἐνδιαφέρεται ἡμεδαπός. Ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψιν ἐλύετο ἴσως ὀρθότερον τὸ θέμα τῆς 16 ἀπ. τοῦ ΑΠ ἔτους 1853.

Ἄλλ' οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ μεταξὺ ἀλλοδαπῶν δὲν πρέπει νὰ ἐκτελῶνται ἐν Ἑλλάδι ἀποφάσεις ἢ ἐγγράφα, ἀντικείμενα εἰς κανόνας δημοσίας τάξεως τῆς Ἑλλάδος. Συντάγ. ἄρ. 9. Ἀγ. κώδ. ἄρ. 8. Carré ζ. 1899 ἐδ. 9. Ρουσοπ. σ. 22. Dal. ἄρ. 429.

5) Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος τούτου δύναται νὰ λάβῃ χώραν διὰ διεθνούς συνθήκης· τότε δηλ. τὸ ἑλλην. δικαστήριον δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐρευνήσῃ τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ μόνον μήπως ἀντίκειται εἰς ἀπαγορευτικόν τινα νόμον. Dal. ἄρ. 443. Ὅταν δ' ἡμεδαπὸς ἐναγαγὼν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ξένον ἢ ἐναχθεὶς ὑπὸ ξένου νικήσῃ, ἀγνοῶ διὰ τί ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἔδωκεν εἰς τὸν ξένον τὸ δικαίωμα ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν κατὰ τὸ πραγματικὸν ὀρθότητα τῆς ἀποφάσεως.

6) Ἡ αἵτησις πρὸς τὸ δικαστήριον κατὰ ποίαν διαδικασίαν εἰσάγεται; Κατὰ τὴν συνοπτικὴν βεβαίωσιν· ἀρμόδιον δὲ πρωτοδικεῖον ἐστὶ τὸ τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως. Dal. ἄρ. 459. Carré ζ. 1900 bis.

7) Ἦγουν ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ἐκτίμησις τοῦ πραγματικοῦ τῆς δίκης δὲν εἶναι ἀκράδαντος· ὁ διάδικος ἐπομένως, καθ' οὗ πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἀπόφασις, δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς μὴ ἀληθ. ἢ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς βάσιν καὶ νὰ προσαγάγῃ πρὸς τοῦτο νέας ἀποδείξεις εἰς τὸ ἐγχώριον δικαστήριον, τοῦτο δὲ, ἐὰν ἐξ αὐτῶν μορφώσῃ ἐναντίαν πεποίθησιν, ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἀλλὰ καὶ ἐνστάσεις ἀνατρεπτικαὶ (ἐξόφλησις, παραγραφή) δύνανται νὰ προταθῶσι· διότι καὶ τούτων ἀποδεικνυομένων, ἡ ἀπόφασις ἀντίκειται εἰς ἀποδεδειγμένα γεγονότα. Mitterm. σ. 94. ΑΠ 4 τοῦ 42.

8—9) Π. χ. ἐπιδικάζει ἡ ἀπόφασις ἀπαίτησιν ἐκ παιγνίου πηγάζουσαν, ἢ ἀπαγγέλλει προσωπικὴν κράτησιν, ὅπου ὁ ἐγχώριος νόμος ἀπαγορεύει· ἐὰν

β) απόδοσις βεβαία.

§ 261. Ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις προϋποτίθῃσι φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀπείθειαν ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου· ἀλλ' αὕτη τότε μόνον ὑπάρχει ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς ὀφειλῆς ᾖ· ναι βέβαιον, ἥτοι ἀπ' οὐδενὸς ὅρου ἐξαρτώμενον καὶ προσδιωρισμένον κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα. διατοῦτο ὡς δεύτερον προσὸν τοῦ ἐκτελεστοῦ τίτλου ἀπαιτεῖ ὁ νόμος τὴν βεβαιότητα τῆς ἐν αὐτῷ ἐμφαινομένης ἀπαιτήσεως¹.

Ἀπαιτήσεις ὠρισμέναι μὲν κατ' ἀντικείμενον, ἀλλ' οὐχὶ

θεωρηθῶσιν ἰσχύουσαι· αἱ περὶ τόκων περιοριστικαὶ διατάξεις τοῦ β.μ. δ. καίου, ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ἢ περιέχουσα ὑπερδιπλασιασμὸν τοῦ τόκου δὲν πρέπει νὰ κηρύττῃται ἐκτελεστή, ΑΠ. 375 τοῦ 40. Ἀρχὴν ὀρθὴν ἀκολουθεῖ καὶ ἡ 7 τοῦ 43 ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ἐν τῇ ἐφαρμογῇ σφάλλει, ἂν ἀληθῶς εἶχεν ἀποφασισθῇ τελεσιδίκως ὑπὸ τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου, ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς 14 Ἰουνίου 1821 τοῦ ἐμποροδικείου Ὁδησοῦ ἦτο ὑποχρεωτικὴ καὶ διὰ τὸν Λυγινόν.

Κατὰ τὸ 861 ἄρθρ. ἐὰν τὸ δικαστήριον ἀρνηθῇ τὴν ἐκτέλεσιν, ἡ μὲν ἀπόφασις τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστοῦ ἀπόλλυσι πᾶσαν δύναμιν καὶ ἡ ὑπόθεσις πρέπει νὰ δικασθῇ ἐκ νέου ὑπὸ τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων, τὸ δὲ δημόσιον ἔγγραφον τῆς ἀλλοδαπῆς ἀρχῆς, ἐὰν φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς τῶν μερῶν, ἰσχύει ὡς ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ὡς πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ ἀντικείμενα, τὰ συμφώνως πρὸς τοὺς ἐλλήν. νόμους διατεταγμένα. Ἀλλὰ δὲν ἦτο ὀρθότερον νὰ κηρύττῃται ὡς πρὸς αὐτὸ μόνον ἐκτελεστὸν τὸ ἔγγραφον;

1) Παρατηρητέον εἰδικώτερον ταῦτα· α) αἱ ὑπὸ αἵρεσιν τινα ἀναβλητικὴν ἢ προθεσμίαν ἀπαιτήσεις δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀναγκαστικῶς πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς αἵρέσεως ἢ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας. β') ἀνεπίδεκτοι ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως εἰσὶν αἱ ἀόριστοι ἀπαιτήσεις, π.χ. καταδικάζεται ὁ Α εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην ἢ εἰς ἀποζημίωσιν ἢ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν (Boitard. II 307, Carré ὑπὸ τὸ 551 ἄρθρον. Bayer σ. 4148. Ρουσοπ. σ. 43. Schmid Γ' 338). γ') ἀπόφασις ἐν μέρει μὲν βεβαίαν ἐν μέρει δὲ ἀόριστον καταψήφισιν περιέχουσα ἐκτελεῖται ὡς πρὸς τὸ πρῶτον (νόμ. 15 Κ. 7. 45. νόμ. 21 Π. 12. 1. Bayer σ. 4149). δ') ἐὰν τις καταδικασθῇ νὰ δώσῃ πρᾶγμα τι ἢ τὴν ἀξίαν τοῦ δραχ. 500, ἡ ἐκτέ-

χρηματικάι, ἀναγκαῖον νὰ μετατραπῶσιν εἰς χρηματικὰς, ἐὰν ὁ δανειστής θέλῃ νὰ ἐκδῷσῃ τὴν εἴσπραξιν αὐτῶν διὰ κατασχέσεως ἢ προσωπικῆς κρατήσεως. πρὸς τοῦτο δ' αἰτεῖται παρὰ τοῦ δικαστηρίου ὁ εἰς χρήματα προσδιορισμὸς τῆς ἀπαιτήσεως, γινόμενος διὰ πραγματογνωμῶν, κατὰ τὴν ἀγοραίαν τιμὴν ἢ δι' ἐκτιμητικοῦ ὄρκου².

Εἴρηται ἀνωτέρω ὅτι ἀνεπίδεκτοι ἀναγκαστικῆς ἐκτέλεσεως εἰσὶν ἀπαιτήσεις ἀόριστοι κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα. ὅθεν αὗται χρήζουσι πρότερον ἐκκαθαρίσεως τὴν περὶ τὴν ἐκκαθάρισιν ταύτην διαδικασίαν διαγράφει εἰδικῶς ὁ νόμος ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασι·

α) Ἀσφάλεια. πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς διαταπτούσης ἀσφάλειαν ἀποφάσεως ἐμφανίζονται εἰς τὸν γραμματέα τοῦ δικαστηρίου οἱ διάδικοι, ἵνα ὁ μὲν δώσῃ αὐτὴν, ὁ δὲ ὑποβάλλῃ τὰς ἑαυτοῦ παρατηρήσεις· αἱ δὲ ἀναφεῖσαι τυχόν αὐτόθι διαφωνίαι παραπέμπονται εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου καὶ δικάζονται συνοπτικῶς. Πρὸς δὲ ἐκλειψάσης ἢ ἐπιστάσης τῆς αἰτίας δι' ἣν ἡ ἀσφάλεια ἐδόθη, δια-

λεσις γίνεται, ἀπράκτου ἀποβάσης τῆς ἐπιταγῆς, εἰς τὰς 500 (Βασιλ. τόμ. Δ', 208). ε) δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ ἐκτέλεσις ἢ ἐπιδιωκομένη διὰ ποσὸν ἀνώτερον τοῦ ἀληθοῦς (Aubry 6', 383 σημ. 43. Dal. Saisie—Exéc. ἀρ. 49). ς') καὶ τὰ ἀμφοτεροβαρῆ συναλλάγματα, τὰ ἐμφαίνοντα ἐκκαθαρισμένην ἀπαιτήσιν, ἐκτελοῦνται (ΑΠ 96 τοῦ 56). ζ') καὶ διὰ τοὺς τῆς ὑπερμερίας τόκους ἐπιτρέπεται ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις, βεβαίας καὶ ἐνταῦθα οὔσης τῆς ἀπαιτήσεως.

2) Πολ. 855. Γαλ. 551. 552. Γαλ. κώδ. 2213.—Σημειωτέον δὲ εἰδικώτερον ταῦτα· α) ἐπειδὴ ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου ἱκανοποιεῖ τοὺς δανειστὰς αὐτοῦ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐὰν πωληθῇ, ἔπεται ὅτι ἡ κατάσχεσις αὐτῆς ἢ πρὸς πώλησιν φέρουσα συγχωρεῖται νὰ γείνῃ μόνον διὰ χρηματικὰς ἀπαιτήσεις. Ἀναγκαῖον λοιπὸν αἱ ἄλλου εἶδους ἀπαιτήσεις, ἐὰν θέλῃ νὰ ἐκδῷσῃ τὴν ἐξόφλησιν αὐτῶν διὰ κατασχέσεως ὁ δανειστής, νὰ μετατραπῶσιν

τάττει ὁ πρόεδρος κατ' αἵτησιν τοῦ διαδίκου τὴν ἀπόδο-
σιν ἢ κατάπτωσιν τῆς ἀσφαλείας ³.

β') *Καρποί.* ἐπιδικαζομένων καρπῶν, διατάσσεται ἡ αὐ-
τούσιος μὲν ἀπόδοσις τῶν τοῦ τελευταίου ἔτους, ἡ ἀξία
δὲ τῶν προηγούμενων ἐτῶν, ὑποχρεουμένου συνάμα καὶ
εἰς λογοδοσίαν τοῦ ἐναγομένου ⁴.

γ') *Ἀποζημίωσις.* ἐὰν ἡ καταδικάζουσα εἰς ἀποζημίωσιν
ἀποφάσις δὲν ᾖναι δυνατόν νὰ προσδιορίσῃ καὶ τὸ ποσὸν
τῆς ζημίας, γίνεται μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀποφάσεως δια-

εἰς χρηματίας· καὶ δύναται μὲν νὰ ἐνεργήσῃ καὶ πρὸ τούτου τὴν κατά-
σχέσιν, ἀλλ' εὐθὺς κατόπιν ὀφείλει νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν εἰς χρήματα μετὰ-
τροπὴν τοῦ χρέους. β') τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ περὶ τῆς προσωπικῆς κρατή-
σεως, μάλιστα δὲ ἐνταῦθα ἡ εἰς χρήματα ἐκκαθάρισις πρέπει νὰ γείνη πρὸ
τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκτελέσεως, ἡγουν τῆς συλλήψεως τοῦ ὀφειλέτου· ὑπάρ-
χουσιν ὅμως καὶ περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ ἐκκαθάρισις αὕτη δὲν εἶναι ἀνάγ-
καία, π. χ. Πολ. 999 § 7—9. Carré ζ. 1913 bis. Boitard II. 309.
γ') διαδικασίᾳ πρὸς τὴν ἐκκαθάρισιν ταύτην ἀκολουθεῖται ἡ τῶν συνοπτικῶν
δικῶν, καθὼς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν οὔσης τῆς δίκης.

3) Πολ. 840—848. Γαλ. 517—522 ἀνωτέρ. § 65. Dal. Cautionne-
ment ἀρ. 372 ἐπ. ἡγουν ἐντὸς τῆς διὰ τῆς ἀποφάσεως ὁρισθείσης προθεσμίας
ἐμφανίζεται ὁ εἰς ἀσφάλειαν ὑποχρεωθείς εἰς τὸν γραμματέα τοῦ δικαστη-
ρίου καὶ δηλοῖ ποίαν ἀσφάλειαν προτίθεται νὰ δώσῃ, παρακαλεῖ δὲ αὐτὸν
συνάμα ἵνα ὀρίσῃ ἡμέραν πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ἀξιοχρέου καὶ ἐπαρκοῦς τῆς
προτεινομένης ἀσφαλείας· τὴν πρᾶξιν τοῦ γραμματέως κοινοποιεῖ κατόπιν
εἰς τὸν ἀντίδικον. Ἐὰν δοθείσης ἀσφαλείας δι' ἐγγυητοῦ ἐγερθῇ διένεξις περὶ
τῆς φερεγγυότητος αὐτοῦ καὶ δίκῃ, δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ διάδικος κατ'
αὐτὴν ὁ ἐγγυητής (Carré ζ. 1827 quat. Dal. Cautionnement ἀρ. 403).
Κηρυχθείσης δὲ ἀναξίας ἢ ἀνεπαρκοῦς τῆς δοθείσης ἀσφαλείας, δύναται νὰ
δοθῇ ἄλλη. Carré ζ. 1832. Ρουσόπ. σ. 9. Dal. Caution. ἀρ. 406. Ἐὰν
ὁ διάδικος ἀρνῆται νὰ δώσῃ ἀσφάλειαν; Δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν πρᾶ-
ξιν, ὑπὲρ ἧς ἡ ἀσφάλεια διετάχθη, ἄλλως ἰσχύουσι τὰ κατωτέρ. § 263
σημ. 4.

4) Πολ. 852. 853. Γαλ. 429. 526. Διὰ τῆς λογοδοσίας εὐρίσχεται ἡ

μοιβή τις ἐγγράφων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, τὰ δὲ τυ-
χὸν ἀμφισβητούμενα μέρη φέρονται δι' ἀπλῆς κλήσεως
εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ δικάζονται συνοπτικῶς ^δ.

ποσότης τῶν ἀποδοτέων καρπῶν, διὰ δὲ τῶν καταστίχων τῶν δημαρχιῶν ἢ
τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν πραγματογνωμόνων, ἢ συνήθης τιμῇ τῶν μὴ αὐ-
τουσίως ἀποδιδόμενων. Τελευταῖον ἔτος ἐννοεῖ ὁ νόμος τὸ πρὸ τῆς ἀγωγῆς
(Carré ζ. 546 ter. Dal. Propriété ἀρ. 372). Καρπῶν, περὶ ὧν δὲν συν-
τάσσονται κτᾶσταιχα, ἡ τιμὴ προσδιορίζεται διὰ τῶν συνήθων ἀποδεικτικῶν
μέσων, ἴσως καὶ διὰ μεσιτῶν. Carré ζ. 545.

5) Πολ. 849 — 851. Γαλ. 128. 523 — 525. Τὰ δικαστήρια πρέπει νὰ
προσπαθῶσι νὰ προσδιορίζωσι τὸ τῆς ζημίας ποσὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει,
δι' ἧς τὴν ἀποζημίωσιν ἀπαγγέλλουσι καὶ μόνον ἂν τοῦτο ἦναι ἀδύνατον νὰ
προσφεύγωσιν εἰς τὴν διαδικασίαν τῶν ἀρθρ. 849 — 851. Ὁ τοιοιουτρόπως
γινόμενος διαμελισμὸς τῆς δίκης φέρει μὲν βραδύτητα, ἀλλὰ καὶ ὠφελείας
εἰς τὸν τὴν ἀποζημίωσιν αἰτοῦντα· διότι δύναται νὰ ἐγγράφῃ προσημίωσιν
ἢ ὑποθήκην δυνάμει τῆς τὴν ἀποζημίωσιν ἀποφαινομένης ἀποφάσεως (Boi-
lard I. 216). Ἡ διαδικασία δὲ περὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ζημίας ἔχει οὕ-
τως· ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀποφάσεως κοινοποιεῖ ὁ ζη-
μιωθεὶς (κατὰ παραδρομὴν τὸ ἀρθρ. 850 ἔχει «ὁ εἰς ἀποζημίωσιν καταδικα-
σθεὶς» Γαλ. 523) ἔγγραφον περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ζημίας δῆλωσιν μετὰ καὶ
τῶν ἀποδείξεων· εἰς τὴν δῆλωσιν δὲ ταύτην ἀπαντᾷ ἐντὸς πάλιν 8 ἡμερῶν
ὁ ἐναγόμενος καὶ οὕτως ἐὰν δὲν λάβῃ χώραν συμβιβασμὸς, κλείει ἡ προ-
δικασία τοῦ παρεμπύπτοντος τούτου. — Ἐὰν ἐντὸς τῶν 8 ἡμερῶν δὲν κοινο-
ποιήσῃ τὴν δῆλωσιν αὐτοῦ ὁ ἐνάγων, ἢ ὁ ἐναγόμενος δὲν ἀπαντήσῃ, ἀπο-
κλεισμὸς δὲν ἐπέρχεται βεβαίως, ἀλλ' ἐφαρμοστέον τὰ ἀνωτέρ. § 416
σημ. 9 ρηθέντα. Carré ζ. 1836. 4840 bis. — Τὸ 850 ἀρθρον λέγον
«ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς κατ' ἀντιμωλίαν ἀποφάσεως»
ἐννοεῖ παρουσίαν τοῦ ἐνάγοντος εἰς τὴν δημοσίευσιν, ὅπερ ἐν τῇ πρακτικῇ
τῶν δικαστηρίων σπανιώτατα γίνεται.

Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος παρδεχθῇ καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ποσότητα τῆς ζημίας
ὅπως προσδιώρισεν αὐτὴν ὁ ἐνάγων, ἀποτελεῖται οὕτως τίτλος ἐκτελεστὸς
ὑπὲρ τούτου κατὰ τὸ 549 ἀρθρον· ἐὰν δὲ διαλύσῃ διὰ συμβιβασμοῦ τὴν
ὑπόθεσιν, ὁ συμβιβασμὸς οὗτος πρέπει νὰ δηλωθῇ ἐνώπιον συμβολαιογράφου,
ἵνα κατασταθῇ τίτλος ἐκτελεστός. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. Carré
ζ. 1840.

Γ) *παρὰ τίνων καὶ κατὰ τίνων γίνεται*
ἡ ἐκτέλεσις 1).

§ 262. Ἡ ἐκτέλεσις ἐνεργεῖται μόνον παρὰ τῶν ἐκ τοῦ ἐκτελουμένου ἐγγράφου δίκαια κεκτημένων, ιδίως δ' ἐπὶ δικαστικῶν ἀποφάσεων, παρὰ τῶν δικαιουμένων ². ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι ἢ ἄλλοι διάδοχοι τοῦ πρώτου ἀπαιτητοῦ δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν, ἀρκεῖ νὰ κοινοποιήσωσι πρότερον τῷ ὀφειλέτῃ τὸν μεταβιβάστικόν τοῦ δικαίου τίτλον πρὸς νομιμοποίησιν ἑαυτῶν ³.

1) Πολ. 867 869. Γαλ. Κώδ. 877. Γαλ. 164. 548. Dal. Jugement αρ. 357 ἐπ. — Κατὰ τοῦ Δημοσίου δὲν δύναται ἐν γένει νὰ ἐνεργηθῇ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις, ιδίως κατὰσχέσις, διότι ὑποτίθεται ὅτι τὸ Δημόσιον δὲν θέλει δυστροπήσει εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσῃ ἐκουσίως ἀποφάσεις τελεσιδίκους ἢ ἄλλα δικαιογράφα ἐκτελεστέα· προσέτι δὲ εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον πρὸς συντήρησιν τῆς πολιτείας, ἵνα οἱ πόροι τοῦ Δημοσίου δαπανῶνται καὶ ἂν τὸν προορισμὸν αὐτῶν καὶ μὴ συνταράττωνται διὰ κατασχέσεων (Carré ζ. 1923. Foucart II, 41. Zachar II. 383 σημ. 46. Dal. Saisie – arrêt αρ. 24. ΑΠ 352 τοῦ 40). Ἄλλ' ὅταν τὸ Δημόσιον καταδικασθῇ εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὠρισμένου ἀκινήτου ἢ κινητοῦ πράγματος δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀποποιηθῇ τις καὶ τότε τὴν ἀναγκαστικὴν κατ' αὐτοῦ ἐκτέλεσιν ὡσαύτως δύναται νὰ κατασχεθῇ τὸ εἰς τρίτον πρὸς τοῦ Δημοσίου ὀφειλόμενον. Boitard ὑπὸ τὸ αρ. 557 σ. 316. Dal. αρ. 26. — Ξένου Κράτους ἡ παρουσία δύναται νὰ κατασχεθῇ ἐν Ἑλλάδι; ὅχι κατὰ τὸν Carré ζ. 1923 bis.

Τῶν δῆμων τὰ εἰσοδήματα δύνανται νὰ κατασχεθῶσι κατὰ τὸ πεμπτημῶριον μόνον. Νόμ. 24 Ἰαν. 1852.

2) Μετὰ τούτους ταυτίζονται οἱ ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες· ὥστε ἂν ὁ διάδικος καταστῇ ἀνίκανος ἐξ ἱκανοῦ ἐπισπεύδει τὴν ἐκτέλεσιν ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ ἢ καὶ τὰνάπαλιν. Νόμ. 2 πρ. Π (26. 7). Dal. jugement αρ. 360.

3) Ὁ νόμος (Πολ. 867 § 2. Γαλ. κώδ. 2214) ἀναφέρει μόνον τὴν δι' ἐκχωρήσεως εἰδικὴν διαδοχὴν, ὀρίζων ὅτι ὁ ἐκδοχεὺς ἀπαιτήσεως τινὸς δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς ἐκτέλεσιν, εἰμὴ μετὰ τὴν κοινοποίησιν τοῦ ἐκχωρητη-

Ἀπευθύνεται δὲ ἡ ἐκτέλεσις κατὰ τῶν διὰ τοῦ ἐκτελουμένου ἐγγράφου ὑποχρεουμένων καὶ τῶν κληρονόμων αὐτῶν· ἀλλὰ κατὰ τῶν τελευταίων μετὰ παρέλευσιν 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς εἰς αὐτοὺς κοινοποιήσεως τοῦ ἐγγράφου ⁴. Κατὰ τῶν εἰδικῶν ὅμως διαδόχων γίνεται ἐκτέλεσις ἐπὶ ἐμπραγμάτων μόνον δικαίων, ὡς ὅταν ἡρτημένης ἔτι τῆς δίκης μεταβιβασθῇ τὸ ἐπίδικον πρᾶγμα εἰς τρίτον ⁵.

Τὰ ἐν ὀνόματι τῶν ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων ἐκδεδομένα ἔγγραφα ἐκτελοῦνται ἀπευθείας κατὰ τῶν αὐτεξουσίων γενομένων ἀνηλίκων ⁶, τὰ δ' ἐν ὀνόματι τῶν πλη-

ρίου (ΑΠ 154 τοῦ 53)· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἰπωμεν καὶ περὶ τῶν ἄλλων διαδόχων, π. χ. τῶν κληρονόμων ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, τῶν τὴν παρὰχωρηθεῖσαν περιουσίαν λαβόντων δανειστῶν κ. λ. Rauter ἀρ. 153. Dal. jugement ἀρ. 358 – 364. Πρακτικὸν δὲ ὅτι ὁ πρὸς νομιμοποιήσιν κοινοποιούμενος τίτλος δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φέρῃ τὸν τῆς ἐκτελέσεως τύπον (Carré ζ. 1898 bis. Dal. ἀρ. 362)· ἀλλ' ὅταν δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἀποδεικνύηται ἡ δὲν ὑπάρχῃ διόλου ἔγγραφον (π. χ. ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμοι), καλὸν εἶναι νὰ ἐκκαθρίζηται πρότερον διὰ δίκης τὸ τῆς νομιμοποιήσεως ζήτημα. Schmid Γ'. 342 σημ. 2.

4) Πολ. 867 § 1. Γὰλ. κώδ. 877. Οἱ κληρονόμοι τοῦ ὀφειλέτου δὲν ἔχουσιν ἐνταῦθα ἄλλην προθεσμίαν εἰμὴ τῶν 8 ἡμερῶν (Zachariae II. 471)· ἀποθανόντος τοῦ ὀφειλέτου μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐκτελέσεως (π. χ. μετὰ τὴν κατάσχεσιν), δὲν εἶναι ἀναγκαῖα, νομίζω, κοινοποιήσις τοῦ ἐκτελουμένου ἐγγράφου εἰς τοὺς κληρονόμους· διότι τὸ ἀρθρ. 867 § 1 ὑποθέτει ἐκτέλεσιν μὴ ἀρξαμένην· πρβ. ὅμως Dal. jugem. ἀρ. 508, Vente publ. d'immeubles ἀρ. 272. Ἐὰν ὑπάρχωσι πολλοὶ ὀφειλέται μὴ καταδικαζόμενοι ἀλληλεγγύως, ἡ ἐκτέλεσις γίνεται κατ' αὐτῶν συμμέτρως (N. 1 Κώδ. 7. 55. N. 10 § 3 Π. 49. 1. N. 59 § 3 Π. 17. 1. N. 43 Π. 42 1. Dal. ἀρ. 366), καὶ ἂν ἐκ πολλῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν ἐναρξῶσι τινὲς μόνον καὶ καταδικασθῶσιν ἐκτέλεσις δὲν δύναται νὰ γείνῃ κατὰ τῶν μὴ ἐναρξάντων. ἄνωτ. § 91 σημ. 10, δ'. ἐναντίον Dal. Saisie Exéc. ἀρ. 17. Carré ζ. 2001 bis. 645.

5) Ὅρα ἄνωτ. § 91 σημ. 9. Bayer σ. 1125. Seuffert Comment. Δ'. 262. Rauter σ. 122 σημ. c.

6) Πολ. 868. Νόμ. 1 Κώδ. (5. 39),

ρεξουσίων, τῶν τε νομίμων ⁷ καὶ τῶν ἐκ συμβάσεως, κατὰ τῶν ἐντολέων.

Αἱ κατὰ τῶν ὁμορρύθμων ἐταιριῶν ἐκδεδομένα ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ἀπευθείας κατὰ τῶν συναιτέρων αὐτῶν· ἐπειδὴ αὐτοὺς ἡ δικασθεῖσα ἐταιρική ἐπωνυμία παρίστησιν· αἱ ἄνωνύμους ὅμως ἐταιρίας καταδικάζουσαι ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται κατὰ τῆς ἐταιρικῆς μόνον περιουσίας ⁸.

Ἀποφάσεις διατάττουσαι τρίτους, οἷον μεσεγγυούχους ὑποθηκοφύλακας, νὰ πράξωσί τι ὡς τοιοῦτοι ἐκτελοῦνται παρ' αὐτῶν ἀφοῦ κοινοποιηθῶσιν αὐτοῖς καὶ βεβαιωθῇ προστούτοις ὅτι κατέστησαν τελεσίδικοι ⁹.

7) Οἱοὶ εἰσὶν οἱ τῶν ἄρθρ. 604 § 3. 606. 608 (ἀνωτ. § 94 σημ. 10, § 56 σημ. 7)· ἤγουν ὁ προσεπικληθεὶς δμόδικος ἢ ἐγγυητὴς καὶ μὴ ἐμφανισθεὶς θεωρεῖται ὡς παριστάμενος ἐν τῇ δίκῃ ὑπὸ τοῦ προσεπικαλέσαντος καὶ διατοῦτο ἐκτελεῖται καὶ κατ' αὐτοῦ ἡ ἀπόφασις. Γαλ. 185. Carré ζ. 781. 782.

8) Boncenne II. 430. Carré ζ. 287 bis. 307. 370 duodec. Ἄλλως ἐδίκασεν ἡ 8085 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἥς τὰς αἰτιολογίας ὄρ. ἐν Εὐρετηρ. Θ'. 191.

9) Πολ. 869. 600. 601. Γαλ. 548. 164. Ἐκτὸς τῶν μεσεγγυούχων καὶ ὑποθηκοφύλακων ἀπαιτεῖται νὰ τηρηθῇ ἡ αὐτὴ διατύπωσις καὶ ὡς πρὸς τοὺς ληξιαρχοὺς (πολ. 674) καὶ τοὺς κρατοῦντας τὰ τῶν μεταγραφῶν βιβλία (νόμ. μεταγ. ἄρθ. 3). Ἡ βεβαίωσις ὅτι ἡ ἀπόφασις κατέστη τελεσίδικος, ἀναγκαία οὔσα καὶ ἐπὶ προσωρινῶς ἐκτελεστικῶν ἀποφάσεων (ΑΠ 78 τοῦ 59. Dal. jugem. ἀρ 532. 533. contra Carré ζ. 1906 bis), ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ ἀποφάσεων δευτέρου βαθμοῦ ἢ ἀποδεδεγμένων (Dal. ἀρ. 534. 522), γίνεται διὰ τῆς κοινοποιήσεως τοῦτο μὲν πιστοποιητικοῦ τοῦ γραμ. ματέως ὅτι δὲν ἐγένετο ἀνακοπὴ ἢ ἔφεσις ἢ ὅτι ἡ γενομένη ἀπερρίφθη, ταῦτα δὲ ἀντιγράφου τοῦ ἀποδεικνύοντος τὴν εἰς τὸν καταδικασθέντα ἐπίδοσιν τῆς ἀποφάσεως ἐπιδότηρίου ἢ καὶ μαρτυρικοῦ τοῦ ἐνεργήσαντός τὴν ἐπίδοσιν κλητῆρος.

Δ') ἀντικείμενον τῆς ἐκτελέσεως.

§ 263. Τῆς ἐκτελέσεως ἀντικείμενόν ἐστι κυρίως αὐτὸ ἐκεῖνο εἰς ὃ ὑποχρεοῦται ὁ ὀφειλέτης διὰ τοῦ ἐκτελουμένου δικαιογράφου. ὁσάκις δὲ ἡ ἄμεσος αὕτη ἐκτέλεσις ἀποβαίνει ἀδύνατος, γίνεται τροποποίησις αὐτῆς. Εἰδικώτερον δὲ ἰσχύουσι ταῦτα ¹.

α) ἐπὶ χρηματικῶν ἀπαιτήσεων ἡ ἐκτέλεσις γίνεται διὰ κατασχέσεως τῆς κινητῆς ἢ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, ἐνίοτε διὰ προσωπικῆς αὐτοῦ κρατήσεως ἢ διοριζομένου μηνυτοῦ.

β') ἐπὶ ὀφειλῆς ἀτομικῶς ὠρισμένου πράγματος, κινητοῦ ἢ ἀκινήτου, ἀφαιρεῖται τὸ πρᾶγμα ἀπὸ τοῦ ὀφειλέτου καὶ δίδοται τῷ ἐπισπεύδοντι τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ ὅπου ἡ ἀφαίρεσις ἀποδειχθῇ ἀδύνατος, μετατρέπεται εἰς χρήματα τὸ τῆς ὀφειλῆς ἀντικείμενον καὶ γίνεται ἐφαρμογὴ τότε τῆς ἐπὶ χρηματικῶν ἀπαιτήσεων ἐκτελέσεως².

γ') ἐάν τις καταδικασθῇ εἰς τὸ ἐπιχειρῆσαι ἢ παραλεῖψαι

1) Πολ. 878 — 884.

2) Ἐνῶς κατὰ τὸ παλαιότερον ῥωμ. δίκαιον πᾶσα καταδίκη ἔπρεπε νὰ ᾔηται χρηματικὴ, ἐπετράπη μεταγενέστερον ἐπὶ ἐμπραγμάτων ἀγωγῶν τὸ νὰ καταδικάζεται· ὁ ἐναγόμενος καὶ εἰς αὐτὸ τῆς διαφορᾶς τὸ ἀντικείμενον· ὥστε καὶ κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἐπὶ τοιούτων διαφορῶν ἡ ἐκτέλεσις ἐγένετο κατὰ πρῶτον μὲν λόγον διὰ τῆς βιαίας ἀφαιρέσεως τοῦ πράγματος, καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς καταδίκης εἰς χρήματα (ἀνωτ. § 89 σημ. 8). νόμ. 67 Βασ. (15. 1). Ὁ τῷ δικαστῇ μὴ πειθαρχήσας ἐν τῷ ἀποκαταστῆσαι, εἰ μὲν ἔχει τὸ πρᾶγμα, διὰ στρατιωτῶν ἀφαιρεῖται. . . εἰ δὲ μὴ δύναται ἀποκαταστῆσαι. . . , εἰς τὸ διαφέρειν τῷ ἐνάγοντι καταδικάζεται. νόμ. 5 § 27 Βασ. (44. 22). Ἐάν ὁ πειμφθεὶς εἰς νομὴν μὴ δεχθῇ, ἔχει νόμιμον παράγγελμα καὶ διὰ τῆς τάξεως (per viatorem aut per officialem) εἰσάγεται. Bayer σ. 1116. Keller σ. 362 σήμ. 27. Schmid Γ'. 346. Wächter Erörter, Β', 25.

πράξιν τινά, ἡ ἐκτέλεσις ἐνεργεῖται ἐν τῷ πρώτῳ μὲν θέματι τριχῶς, ἥγουν συγχωρεῖται τῷ δανειστῇ κατὰ πρῶτον νὰ ἐπιχειρήσῃ δι' ἄλλου τὸ διαταπτόμενον ἢ τούτου ἀκαταλλήλου ὄντος, ἐπιβάλλεται ποινὴ εἰς τὸν καταδικασθέντα ἢ διορίζεται μηνυτής· ἀλλ' ἂν καὶ τὰ μέσα ταῦτα μείνωσιν ἀτελεσφόρητα, προσδιορίζεται τὸ διαφέρον εἰς χρήματα ³. ἐν τῷ δευτέρῳ δὲ θέματι ἐπιβάλλεται τῷ καταδικασθέντι διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ποινὴ χρηματικὴ καὶ διατάττεται ἀσφάλεια ἐπὶ τῇ ὑποτροπῇ. ἡ παραβίασις δὲ τῆς διατάξεως ταύτης ἐπάγεται ὑπὲρ τοῦ νικητοῦ τὴν εἰσπραξίν τῆς ποινῆς καὶ τῆς ἀσφαλείας τὴν δόσιν ⁴.

Τῶν ἀκινήτων ἡ ἀφαίρεσις γίνεται ἐπὶ οἰκιῶν μὲν διὰ τῆς ἐξώσεως τοῦ ὀφειλέτου (τῶν πραγμάτων καὶ προσώπων τῆς οἰκογενείας του) καὶ τῆς ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ δανειστοῦ, ἐπὶ ἀγρῶν δὲ δι' ἀπλῆς ἐγκυκλοπαιδείας. Puchta Dienst etc II. 336.

3) Πολ. 882. Βρυαρ. Σχ. § 404. Τὸ ῥωμ. δίκαιον τὸ πρῶτον καὶ τὸ τρίτον μέσον συγχωρεῖ. N. 5 II, (43. 1) N. 43 § 7 II. (43. 24) Bayer σ. 4417. Seuffert Comment Δ'. 254. Schmid Γ'. 347. Dal. Jugem. ἀρ. 353. — Αἱ γυναῖκες ὀφείλουσι κατοικεῖν καὶ διαμένειν ἐν ᾗ καὶ ὁ σύζυγος αὐτῶν οἰκίᾳ (N. 13 K'. XII 1. N. 9 K. X. 39), ἐρωτᾶται δὲ ἂν δύναται τὸ δικαστήριον, ἀναχωρησάσης τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῆς συζυγικῆς οἰκίας, νὰ διατάξῃ τὴν διὰ βίας ἐπαναγωγὴν αὐτῆς; Ἐν Γαλλίᾳ ἀμφισβητεῖται τοῦτο· ὑπερίσχυσεν ὅμως φαίνεται ἡ γνώμη, ἡ ἀπαντῶσα καταφατικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν (Zachariae II. 153 σημ. 7. Demolombe Δ'. 126), ἣν διδάσκουσι καὶ ἐν Γερμανίᾳ τινές (Franke Civilpr. II. 455 σημ. 48). ἀλλὰ συμφωνότερον πρὸς τε τὸ ἄρθρ. 882 καὶ πρὸς τὸν νόμ. 5 II. (43 30) εἶναι νὰ γίνηται χρήσις ἐμμέσου ἀναγκασμοῦ, καὶ ἰδίως τῆς στερήσεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων. Ρουσοπ. σ. 46.

4) Πολ. 883. 884. Βρυαρ. Σχ. § 403. Schmid Γ'. 348. Puchta Dienst etc σ. 334. Bayer σ. 4417. Ἡ ποινὴ ἀπαγγέλλεται πρὸς ὄφελος τοῦ διαδίκου καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ 10πλάσιον μέχρι τοῦ 20 καὶ πενταπλασίου τῆς ἀξίας τῆς ἀπαγορευομένης πράξεως· ἡ ἀσφάλεια πρέπει νὰ ἀναβαίνει

Ε') διαδικασία α).

§ 264. Τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν ἐπιμελεῖται ὁ δανειστής αὐτὸς ἐπικαλούμενος πρὸς τοῦτο κατὰ κανόνα τὴν συνδρομὴν δικαστικοῦ κλητῆρος ¹. Ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως χρεωστεῖ ν' ἀπευθύνῃ τῷ ὀφειλέτῃ ἐπιταγὴν, ἥγουν νὰ κοινοποιήσῃ αὐτῷ τὸ ἐκτελούμενον ἔγγραφον καὶ νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας ἐκουσίαν τοῦ χρέους ἐξόφλησιν ². ἡ προθεσμία

εἰς τὸ διπλάσιον τῆς μεγίστης ποινῆς.—'Αλλ' ἂν ὁ διάδικος ἀρνήται νὰ δώσῃ τὴν διὰ τῆς ἀποφάσεως διαταττομένην ἀσφάλειν ; Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἀπαιτεῖται τὸ διαφέρον· ἐνίοτε συγχωρεῖται *imissio in bona debitoris* (N. 7. Π. 8. 5. N. 4 § 1 Π. 39. 2). παρ' ἡμῖν ἡ ἐξανάγκασις πρέπει νὰ γίνῃ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν τοῦ ἀρθ. 882, ἴσως καὶ διὰ κατασχέσεως καὶ πλειστηριασμοῦ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου.

α) Περὶ τοῦ ζητήματος τίνος ἐποχῆς νόμοι διέπουν τὴν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν διαδικασίαν ὅρ. ἄνωτ. § 7 σημ. 8. Dal. Jugement ἀρ. 350. Lois ἀρ. 363. Ἡ ἐκ τῆς ἀποφάσεως πηγάζουσα ἀγωγὴ, *actio judicati*, παραγράφεται μετὰ τριακονταετίαν κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα τῆς παραγραφῆς τῶν ἀγωγῶν (Dal. jugement ἀρ. 356). δύναται δὲ ὁ ἔχων ἐκτελεστὸν τίτλον νὰ ἐπιδιώξῃ καὶ δι' ἀγωγῆς τὰ δικαιώματά του, ὅταν ἡ ὁδὸς αὕτη τῷ εἶναι συμφερωτέρα τῆς ἀναγκαστικῆς διαδικασίας. Carré ζ. 1898.

1) Πολ. 870. Ὁργ. 162. ἄνωτ. § 21 σημ. 7. Dal. ἀρ. 536.

2) Πολ. 862. 863. 1004. Γαλ. 583. 673. 780. Πάσης ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ἀναγκαῖον εἶναι νὰ προηγήται ἐπιταγὴ (Dal. jugem. ἀρ. 471), τῆς συντηρητικῆς δὲ κατασχέσεως ἢ προσωπικῆς κρατήσεως δὲν προηγεῖται προεπίδοσις ἐγγράφου τινὸς (Πολ. 1038. 1045, 1048). Περιέχει δὲ ἡ ἐπιταγὴ ἀντίγραφον τοῦ ἐκτελεστοῦ τίτλου (καὶ ἂν τυχὸν εἶχε προκοινοποιηθῇ οὗτος Carré ζ. 2204. 2000) καὶ παραγγελίαν πρὸς πληρωμὴν· προσέτι δὲ διορισμὸν ἀντικλήτου ὅπου εἶναι κατὰ νόμον ἀναγκαῖος. Ἐὰν παραληφθῇ ὁ διορισμὸς ἀντικλήτου ; Ὁ διορισμὸς ἀντικλήτου εἶναι σπουδαίος· ἐνταῦθα, διότι δύναται νὰ γείνη εἰς αὐτὸν καταβολὴ τοῦ χρέους (Πολ. 865)· μολοντοῦτο ἀκυρότης δὲν ἐπέρχεται ἐκ τῆς παραλείψεως ταύτης. ΑΠ 260 τοῦ 57. Carré ζ. 2004 bis. Συνήθως δὲ προλέγουσιν οἱ δανεισταὶ ἐν τῇ

δὲ αὕτη, ἐκτός τινων ἐξαιρέσεων, εἶναι ὀκταήμερος ³.

Παρελθούσης ἀπράκτου τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν προθεσμίας προβαίνει ὁ δανειστής εἰς τὴν χρῆσιν ἀναγκαστικῶν μέτρων. Ἐπὶ τούτῳ δὲ παρέχει εἴτε αὐτὸς εἴτε κατ' αἵτησιν αὐτοῦ ὁ ἀρμόδιος εἰρηνοδίκης ἢ πρόεδρος πρωτοδικῶν ἐντολὴν εἰς τινα κλητῆρα πρὸς ἐνέργειαν τοῦ ἀναγκαστικοῦ μέτρου. Ἡ ἐντολὴ αὕτη γράφεται ἐπὶ τοῦ ἐκτελουμένου ἐγγράφου καὶ περιέχει ἀκριβῆ τοῦτε ἀντικειμένου

ἐπιταγῇ ὅτι μὴ ἐξοφληθέντος ἐκουσίως τοῦ χρέους ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας θέλουσιν ἐνεργῆσαι τὰ παρὰ τοῦ νόμου συγχωρούμενα ἀναγκαστικά μέτρα. Ἡ προειδοποίησις αὕτη ἀναγκαία ἐστὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐπὶ κατασχέσεως ἀκινήτων μόνον (Γαλ. 573), παρ' ἡμῖν οὐδέποτε· ὥστε δύναται ἐνῶ ἐσημειώθη ἄλλο μέτρον ἐν τῇ ἐπιταγῇ, νὰ γείνη χρῆσις ἄλλου (Carré ζ. 1998. Dal. Saisie — exécution ἀρ. 32). Ὅσοι χρόνος καὶ ἂν παρέλθῃ μετὰ τὴν ἐπιταγὴν δύναται νὰ προβῇ ὁ δανειστής εἰς τὴν κατάσχεσιν ἢ προσωπικὴν κράτησιν τοῦ ὀφειλέτου· δευτέρας δ' ἐπιταγῆς χρεία ὑπάρχει δσάκις ἐκ τῶν περιστάσεων συνάγεται ὅτι ὁ δανειστής ἐγκατέλειψε τὴν πρώτην, π. χ., λαβὼν τόκους μέλλοντος χρόνου (N. 2 § 6 Βασ. 51· 4), ἢ μέρος τοῦ χρέους καὶ χορηγήσας προθεσμίαν τῷ ὀφειλέτῃ. Dal. ἀρ. 32, 33. Carré ζ. 1997. Πουσοπ. 28. 29.

3) Αἱ ἐξαιρέσεις εἰσὶν αὗται (Πολ. 866)· ἤγουν ἡ ἐκτέλεσις ἄρχεται α') ἐπὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν εὐθὺς μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἀποφάσεως· ἂν ἡ συναλλαγματικὴ συνταχθῇ συμβολαιογραφικῶς, ἐφαρμόζεται τότε ὁ γενικὸς κανὼν τῆς ὀκταημερίας· β') ἐπὶ εἰρηνοδικειακῶν, ἐμπορικῶν καὶ ἐν συνοπτικαῖς δίκαις ἐκδιδομένων ἀποφάσεων, τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπίδοσιν αὐτῶν. γ') ἐπὶ προσωπικῆς κρατήσεως, 24 ὥρας μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἀπαγγελλούσης αὐτὴν ἀποφάσεως. Ἡ προθεσμία αὕτη εἶναι 15 ἡμερῶν ἐν τῷ θέματι τοῦ ἀρθ. 999 § 8.

Ἡ προθεσμία ὑπολογίζεται κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας (ὡς πρὸς τὰ πλοῖα ἰδ. ΑΠ. 267 τοῦ 59), μὴ ἀριθμουμένης τῆς ἡμέρας τῆς ἐπιδόσεως καὶ ἀυξανομένη ἐνεκεν ἀποστάσεως (Carré ζ. 1995. 1996. Dal. Saisie — exécution ἀρ. 30. 31), ἐπομένως καὶ ἡ προσωπικὴ κράτησις δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως ἡμέραν. contra Πουσοπ. σ, 28.

καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως σημείωσιν· ὁ κλητὴρ δὲ ὁ ἐντεταλμένος ἐκτελεῖ τὴν ἐντολὴν καὶ ἂν ἀπαντήσῃ ἀντίστασιν ἐπικαλεῖται τῆς ἐνόπλου δυνάμεως τὴν συνδρομήν ⁴. Περὶ πάσης ἐκτελεστικῆς πράξεως συντάσσει ὁ κλητὴρ ἐκθεσιν, καὶ οἱ μὲν διάδικοι ἔχουσι πανταχοῦ ἐ-

Δύναται τὸ δικαστήριον νὰ δώσῃ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεώς του προθεσμίαν μακροτέραν τῶν 8 ἡμερῶν ; Τὸ ζήτημα ἔχει σπουδαιότητα ὡς πρὸς τὰς ὀριστικὰς ἀποφάσεις καὶ λύεται καταφατικῶς παρὰ τῶν Γάλλων δυνάμει τοῦ 1244 ἄρθρου τοῦ κώδικος αὐτῶν (Dal. jugem, ἀρ. 435). Ἡ τοῦ ἀρθ. 866 περικοπὴ «ἐὰν ἐν τῷ ἐγγράφῳ δὲν ὠρίσθῃ πρὸς ἐκτέλεσιν ἄλλη προθεσμία» ὑποστηριζομένη καὶ ὑπὸ τοῦ ῥωμ. δικαίου (νόμ. 2. 31 Βασ. (9, 3). δύναται ὁ δικαστὴς καὶ στενοῦν τὴν τετράμηνον καὶ ἐπεκτείνει ἐν πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος καὶ τῶν προσώπων) συγχωρεῖ, φρονῶ, καὶ παρ' ἡμῖν τὴν αὐτὴν λύσιν, ἀλλ' ὅμως σπανίως τῆς ἐξουσίας ταύτης πρέπει νὰ ποιῶνται χρῆσιν τὰ δικαστήρια. οἱ ἐν τῷ Εὐρετηρ. (Γ'. 128) παρατιθέμενοι νόμοι οὐδόλως ἀνήκουσιν ἐνταῦθα. Περὶ τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἰσχυόντων ἴδ. Mitterm. im Archiv XVI. 453, τοῦ αὐτοῦ Beitr. Γ', 195. Franke Civilpr. II 446. Schmid Γ'. 344 σημ. 19.

4) Πολ. 870. 876. Γαλ. 555. Ἡ προσφυγὴ εἰς τὸν πρόεδρον ἢ εἰρηνοδίκην χρήσιμος γίνεται ὅταν ᾗται ἀγράμματος ὁ δανειστής, ἢ ὑποπτεὺς ἀδράνειαν ἐκ μέρους τοῦ κλητῆρος. Ἡ ἐντολὴ δὲ ἢ διδομένη τῷ κλητῆρι πρέπει νὰ ᾗται βῆτη καὶ δὲν ἀρκεῖ, ὡς ἐν Γαλλίᾳ ἐνίστε (Γαλ. 556), ἢ εἰς αὐτὸν ἐγχειρίσις τοῦ ἐκτελεστέου τίτλου.— Ἡ περιγραφὴ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐκτελέσεως πρέπει νὰ ᾗται εἰδικὴ ἐπὶ τῆς ἀμέσου ἐκτελέσεως (π. χ. ὁ δεῖνα ἵππος, τὸ δεῖνα ἀκίνητον) καὶ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ἐπὶ κατασχέσεων δὲ περιττὸν εἶναι νὰ ὀνομαθῶσιν ἀτομικῶς τὰ κατασχετέα πράγματα, τὰ ὅποια ἴσως ἐνίστε οὐδὲ γνωρίζει ὁ δανειστής. Carré ζ. 1918 ἐν τ.

Περὶ τῆς ἀντιστάσεως, ἣν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως ἀπαντᾷ ὁ κλητὴρ, καὶ ἄλλων τυχόν προσβολῶν γενομένων αὐτῷ, συντάσσει ἐνώπιον δύο μαρτύρων ἐκθεσιν καὶ πέμπει αὐτὴν εἰς τὸν εἰσαγγελέα τῶν πρωτοδικῶν πρὸς καταδίωξιν ποινικὴν (ποιν. νόμ. 469). τὴν ἀντίστασιν δὲ αὐτὴν ἀπομακρύνει ἐπικαλούμενος τὴν ἐνόπλον δύναμιν (νόμ. 1 K. 1. 37. Carré ζ. 1916). Ἐὰν δὲ ἐπὶ κατασχέσεως κινητῶν εὖρη κεκλεισμένας τὰς θύρας ἢ τὰ δοχεῖα ἐν οἷς ὑπάρχουσι τὰ κατασχετέα, καὶ οἱ διακάτοχοι αὐτῶν ἀρ-

λευθέραν πρόσδοον, μάρτυρες δὲ προσλαμβάνονται μόνον ὅπου ὁ νόμος διατάττει αὐτό^δ.

Ἄλλ' ἐνίοτε μετὰ τὴν ἐπιταγὴν πρὸς ἐκτέλεσιν καὶ τὴν ὑπερημερίαν τοῦ ὀφειλέτου, ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ δικαστηρίου πρὸς χρῆσιν ἀναγκαστικῶν τινῶν μέτρων· τῆς ἀδείας δὲ ταύτης χρήζει ὁ ἐπισπεύδων δανειστής ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασιν.

α) ἐπὶ ἀποστολῆς μηνυτοῦ. δηλαδή ἐὰν ὁ ὀφειλέτης ἀπειθῇ εἰς τὴν ἐκουσίαν ἐκτέλεσιν τοῦ χρέους αὐτοῦ οὐχὶ δι' ἔλλειψιν περιουσίας ἀλλὰ θελήσεως, δύναται νὰ βιασθῇ διὰ μηνυτοῦ, ὃν ἐπὶ τῇ ἀναφορᾷ τοῦ δανειστοῦ διορίζει τὸ πρωτοδικεῖον. ἡ ἀποστολὴ δὲ μηνυτοῦ ἐστὶν ἔμμεσος ἐξαναγκάσεως τρόπος, διὰ τῆς διατροφῆς τοῦ μηνυτοῦ καὶ τῆς ἀποτίσεως μηνυτικῶν τὸν ὀφειλέτην ὀχλῶν^δ.

νῶνται νὰ τὰ ἀνοίξωσι, δύναται ὁ κλητὴρ νὰ ἀνοίξῃ αὐτὰ βιαίως ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ εἰρηνοδίκου τοῦ ἀστυνόμου ἢ τῆς ἐπιτοπίου (δημάρχου ἢ δημαρχικοῦ παρέδρου) ἀρχῆς (Πολ. 907. Γαλ. 587. 829), ἐπικαλούμενος τὴν συνδρομὴν τοῦ προχειροτέρου ἐξ αὐτῶν (Carré ζ. 2019 bis. Dal. Saisie--exécution ἀρ. 93). Ἄν ᾖναι ἀπόντες οἱ διακάτοχοι; Πᾶσα ἀπουσία, ὡς εἴπεν ὁ ἄρειος Πάγος (ποιν. 27 τοῦ 42), νομίζω, δὲν ἀρκεῖ, ἀλλ' ἡ ἐπίτηδες καὶ ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν ἀνοξιν γινομένη. Ἐὰν μόνος ὁ κλητὴρ παραβιάσῃ τὰς θύρας ἢ τὰ κλεῖθρα, ἢ τὰ εἰρημένα δημόσια πρόσωπα δὲν ἔλθωσι προσκληθέντα ; Carré 2019 quat. 2120 . Dal. ἀρ. 91. 92.

5) Πολ. 875. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (Γαλ. 585) εἰς τὰς κατασχέσεις τῶν κινητῶν δὲν δύναται νὰ παρευρεθῇ ὁ καταδιώκων δανειστής πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης συγκρούσεως. Thomine ἀρ. 648. Dal. ἀρ. 77.

6) Πολ. 879. Τὰ περὶ μηνυτοῦ εἰσὶ τοῦ γερμανικοῦ δικαίου καὶ συνηθεστέραν δύναται νὰ εὗρωσιν ἐφαρμογὴν ἐπὶ ἐπιχειρητέων πράξεων. (Πολ. 882). Σημειωτέον δὲ ὅτι α) ἡ περὶ διορισμοῦ μηνυτοῦ ἀναφορὰ εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας τοῦ ὀφειλέτου· β') τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἢ ἀπόδειξις φέρεται διὰ μαρτυρικοῦ τοῦ δημάρχου· ἄλλης ἀρχῆς ; ὄχι (ΑΠ 60 τοῦ 45). λίαν αὐστηρόν· γ') δικαστικὸς κλητὴρ πρέπει νὰ ᾖναι ὁ διορι-

6') ἐπὶ ἀποδόσεως ἀντικαταστατῶν πραγμάτων· ὅτε ὁ ἐκτελῶν διάδικος αἰτεῖ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἢ τὴν διὰ δαπάνης τοῦ ἀντιδίκου ἀγόρασιν αὐτῶν ἢ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀξίας των⁷.

γ') ἐπὶ ἀποδόσεως ἀκινήτων καὶ τῶν ἰσοτίμων αὐτοῖς ἐμπραγμάτων δικαίων· ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ἀρνήται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν νομὴν αὐτῶν εἰς τὸν νικήσαντα διάδικον, δύναται οὗτος, ἀντὶ τῆς βιαίας ἀφαιρέσεως, νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ν' ἀπαγγεῖλῃ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου προσωπικὴν κράτησιν⁸.

δ') ἐπὶ ἐπιχειρητέων πράξεων· ἐὰν ἀποδειχθῇ ἀσύμφορος.

ζόμενος μηνυτῆς (Wartbote ἔχει τὸ γερμ. κείμενον, ὡς καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ 16 ἐδ. 2 τοῦ ἀπὸ 25 Μαρτίου 1835 διατ. τοὺς ἐκτελεστικούς μηνύτορας τὸ γερμανικὸν λέγει Wart—und Executions—Boten). δ') ὁ μηνυτῆς κατοικεῖ καὶ διατρέφεται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ, τὰ δ' ἐπιβαλλόμενα μηνυτικὰ δὲν δύνανται νὰ ὑπερβῶσι τὰς 10 δραχμὰς τὴν ἡμέραν· ἐ) τὸ ἀναγκαστικὸν τοῦτο μέτρον διαρκεῖ μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους. Puchta Dienst II. 333. Bayer σ. 4408. Schmid Γ'. 347 σημ. 16—Κατ' ἀπηγορευμένου ; Εὐρετήρ. Η'. 367.

7) Πολ. 880 § 2· Βαυαρ. Σχ. § 406. Ἡ ἀξία προσδιορίζεται κατὰ τὴν ἀγοραίαν τιμὴν δι' ἐκτιμητικοῦ ὄρκου ἢ καὶ δι' ἐκτιμητῶν· ἀλλὰ συνήθως ἐπὶ τοιούτων δικῶν ζητεῖ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὁ ἐνάγων τὸν εἰς χρήματα προσδιορισμὸν τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφορᾶς καὶ τότε ἀποβαίνει περιττὴ ἄλλη κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐκκαθάρισις.

8) Πολ. 800 § 3. Γαλ. κώδ. 2061. — Ἐπὶ τῆς ἀποδόσεως ἀκινήτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων πραγμάτων ἔχει ὁ δανειστής δύο μέσα ἐξαναγκάσεως, τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν διὰ τῆς ἀποβολῆς τοῦ ὀφειλέτου ἀπὸ τῆς διακατοχῆς τοῦ πράγματος (ἀνωτέρ. § 263 σημ. 2) καὶ τὴν ἔμμεσον διὰ τῆς ἀπαγγελίας προσωπικῆς κρατήσεως κατὰ τοῦ ἀρνούμενου τὴν ἀπόδοσιν ὀφειλέτου· μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων μέσων δύναται νὰ ἐκλέξῃ. Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀπόφασις ἢ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀκινήτου διατάττουσα δὲν ἀπαγγεῖλῃ προσωπικὴν κράτησιν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ὅπερ παρ' ἡμῖν συγχωρεῖ ὁ νόμος (Ῥουσοπ. σ. 44), ἐπέρχεται τότε ἡ ἀνάγκη τῆς προκειμένης διαδικασίας.

ἢ δι' ἄλλου ἐπιχείρησις αὐτῶν, αἰτεῖται παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἢ ἐπιβολὴ χρηματικῆς ποινῆς ἀπὸ 30 — 300 δραχμῶν 9.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Μέσα ἐκτελέσεως.

Γενικά.

§ 265. Πᾶσα ἐκτέλεσις, καὶ ἂν τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς δὲν ᾗτο ἐν ἀρχῇ χρηματικόν, δύναται κατὰ τὰ ἤδη ἐκτεθέντα νὰ καταντήσῃ εἰς χρήματα· διότι πολλάκις ἀποβαίνει ἀνέφικτος ἢ ἄμεσος καὶ εἰς αὐτὸ τῆς καταψηφίσεως τὸ ἀντικείμενον ἐκτέλεσις. ὅθεν ἡ ἐρώτησις, τίνα μέσα ἐκτελέσεως προσφέρει ὁ νόμος τοῖς δανεισταῖς, εἰς τὰς χρηματικὰς μόνον ἀποδόσεις ἀναφέρεται. Μέσα δὲ πρὸς τοῦτο ὑπάρχουσι παρ' ἡμῶν τρία, πάντοτε μὲν ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου, ἐνίοτε δὲ ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ ἐλευθερία καὶ ἡ ἀποστολὴ μηνυτοῦ. τῶν μέσων τούτων οὐδὲν ἀποκλείει οὐδὲ περιορίζει τὸ ἕτερον, ἀλλὰ δύναται ὁ δανειστής νὰ μεταχειρισθῇ ὅσα καὶ ὅπως θέλῃ 1. Καὶ περὶ

9) Πολ. 882 § 2. Schmid. Γ'. 347 σημ. 15 Ἀλλὰ δύναται νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ποινὴν καὶ ἡ ἀπόφασις ἢ τὴν ἐπιχείρησιν τῆς πράξεως διατάττουσα, ὅτε ἀνάγκη τῆς προκειμένης διαδικασίας δὲν παρίσταται.

1) Πολ. 878. Κατ' ἄλλας νομοθεσίας δὲν συγχωρεῖται νὰ γείνη ἀθρόως χρῆσις τῶν ἀναγκαστικῶν μέτρων, ἀλλ' ὀρίζεται τάξις τις περὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν· τὸ ρωμ. δίκαιον διαγράφει ἐπὶ ἐνηλίκων μὲν νὰ πωλῶνται πρῶτον τὰ κινητὰ, ἔπειτα τὰ ἀκίνητα καὶ τελευταῖον αἱ ὀπαιτήσεις (N. 15 § 2. 8. Βασ. 9. 3). ἐπὶ ἀνηλίκων δὲ, νὰ ἐκποιῶνται ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ τὰ ἀκίνητα· νόμ. 5 § 9 Π. (27 9). Mitterm. Beitr. Γ'. 196, 3. Bayer σ.

μὲν τοῦ μηνυτοῦ ἐγένετο ἤδη ἀνωτέρω λόγος, μένουσι λοιπὸν ἐξεταστέα ἔτι τὰ δύο ἕτερα, ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου ² καὶ ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ ἐλευθερία, ὧν ἡ μὲν χρησιμεύει πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν πιπρασκομένη, ἡ δὲ περιοριζομένη.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Ἐκτέλεσις εἰς τὴν περιουσίαν.

α) τὴν κινητὴν

ά) εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου.

1) τίνα πράγματα.

§ 266. Κατὰ γενικὸν κανόνα δύναται ἅπασα τοῦ ὀφειλέτου ἡ κινητὴ περιουσία ¹ νὰ ἐκποιηθῇ ἀναγκαστικῶς πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν δανειστῶν αὐτοῦ· ἀλλ' ἔνεκα λόγων φιλανθρωπίας εἰσῆχθησάν τινες ἐξαιρέσεις, αὗται

ά) ἐξηρέθησαν τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως τινὰ τοῦ

1109. Schmid Γ'. 349. Dal. jugem. ἀρ. 354.

2) Τῶν ὑπεξουσίων τέκνων οἱ δανεισταὶ δύνανται μὲν νὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ οἰονεὶ στρατιωτικοῦ χρηματίου ὡς καὶ τοῦ ἀνωμάλου ἀπροσπορίστου, οὐχὶ ἔμως καὶ τοῦ ὀμαλοῦ εἰμὴ ἐξαιρετικῶς μόνον· νόμ. 7 Π. (49. 17), § 3 Εἰσηγ. (3. 11). Fritz im Archiv XI. 25 - 32. Schmid Γ' 349 σημ. 28.

1) Πολ. 885. Γαλ. 592. Οὐ μόνον τὰ χρήματα τοῦ ὀφειλέτου, ἀλλὰ καὶ πᾶν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου (ἀρ. 5 διακρ. κτηματ.) κινητὸν αὐτοῦ πρᾶγμα δύναται νὰ κατασχεθῇ καὶ ἐκποιηθῇ παρὰ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν περὶ κατασχέσεως κινητῶν διαδικασίαν· ἐξαίρουνται δὲ μόνον τὰ ὡς παρακολούθημα ἀκινήτου χρησιμεύοντα πράγματα (Πολ. 954· ἀρ. 8 διακρ. κτηματ. Carré ζ. 2035. Dal. ἀρ. 172), ἅπερ καταλληλότερον μετὰ τοῦ κυρίου πράγματος κατὰσχονται (Πολ. 954 συνδ. 888 ἐδ. 2) καὶ τὰ ἐν χερσὶ τρίτου κινητά. Ὅθεν καὶ τὰ ἀσώματα κινητὰ ἰδίως αἱ ἀνώνυμοι ἀ-

ὀφειλέτου πράγματα, ἤτοι τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἀπολύτως ἀναγκαῖα 2. τοιαῦτα δὲ εἰσὶ

1) τ' ἀναγκαῖα ἐνδύματα καὶ στρώματα τοῦ ὀφειλέτου, τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ.

2) ἡ ἐπὶ 8 τοῦλάχιστον ἡμέρας ἀναγκαῖα τῷ ὀφειλέτῃ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ πρὸς τροφήν προμήθεια.

3) ἐπὶ λογίων ἢ τεχνιτῶν τ' ἀναγκαῖα βιβλία καὶ ἐργαλεῖα ἢ ἄλλα πρὸς τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν χρήσιμα σκεύη μέχρι 500 δραχμῶν, κατ' ἐκλογὴν τοῦ ὀφειλέτου.

4) τὰ ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖα σύνεργα τῶν χειροτεχνῶν.

5) τῶν γεωργῶν εἷς βοῦς ἢ μία δάμαλις ἢ 3 πρόβατα ἢ δύο αἰγες ἢ εἷς ὄνος, κατ' ἐκλογὴν αὐτῶν.

6) ἡ στολὴ τῆς ὑπηρεσίας καὶ ὁ ἱματισμὸς τῶν στρατιωτικῶν 3.

παιτήσεις ἐνταῦθα ἀνήκουσιν. Dal. Saisie exécution αρ. 153 – 158. Carré ζ. 2030. Roger αρ. 168.

2) Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατασχέσεως τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων πραγμάτων τοῦ ὀφειλέτου ὑπὲρ αὐτοῦ μόνον ἐνομοθετήθη καὶ οὐχὶ χάριν δημοσίου τινὸς συμφέροντος, ὅθεν δύναται νὰ παραιτηθῇ ὁ ὀφειλέτης τοῦ εὐεργετήματος τούτου. Dal. αρ. 199. Chauveau sur Carré ζ. 2032. Ὁ Carré ἐναντίαν ἀποφαίνεται γνώμην.

3) Περὶ τῶν ἀκατασχέτων τούτων πραγμάτων ῥητέον εἰδικώτερον ταῦτα· α) τίνα καὶ πόσα ἐνδύματα καὶ στρώματα εἰσὶν ἀναγκαῖα ἄφησεν ὁ νόμος εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ κατὰ τὴν ἐκτίμησιν ταύτην ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ τὴν τάξιν, τὴν ἡλικίαν καὶ τὰς λοιπὰς τοῦ ὀφειλέτου σπουδαίας περιστάσεις, οὐχὶ τὰς ἰδιοτροπίας ἢ ματαιότητας αὐτοῦ. Ἐπομένως δύναται νὰ ἐξαίρεσῃ τῆς κατασχέσεως μόνον τ' ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖα φορέματα καὶ στρώματα (χειμερινὰ τε καὶ θερινὰ), τὰ δὲ πλεοναστικά ἢ εἰς πολυτέλειαν μεταπίπτοντα ν' ἀφήσῃ (π. γ. κλίνην πέραν τοῦ δέοντος κεκοσμημένην, κοσμήματα τοῦ σώματος). — »τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων» λέγων ὁ νόμος ἐννοεῖ τὴν οἰκογένειαν τοῦ ὀφειλέτου, ὥστε πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι

β') ὀφειλέται τινές ἔχουσι τὸ τῆς εὐπορίας εὐεργέτημα δι' οὗ δύνανται νὰ κρατήσωσιν ἐκ τῆς περιουσίας αὐτῶν

καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ τῶν παρ' αὐτοῦ διατρεφομένων καὶ μετ' αὐτοῦ βιούντων τὰ ἐνδύματα καὶ στρώματα ἐξαιροῦνται, ἐν ἀναποφεύκτῳ δὲ ἀνάγκῃ καὶ τοῦ ὑπηρέτου. Dal. ἀρ. 164—170. Carré ζ. 2037—2039. Colmet—Daage ἀρ. 101.

β') ἡ πρὸς τὸν βίον προμήθεια περιλαμβάνει πᾶν ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος ἀποταμιεύει φαγώσιμον, οἶον ἄρτον, ἄλευρον, ἔλαιον, τυρὸν, ξύλα, ὄσπρια κλπ. Ὁ Γάλλος νομοθέτης ἐφάνη ἐνταῦθα γενναιότερος κηρύξας ἀκατάσχετον τὴν τριάκοντα ἡμερῶν ζωτροφίαν. Carré ζ. 2045. Dal. ἀρ. 195.—Ἐὰν παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ εὐρεθῶσι μετρητὰ, δύνανται οὗτος νὰ κρατήσῃ ὅσα τῷ χρειάζωνται ἐπὶ 8 ἡμέρας; Καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου καὶ ἡ φιlanθρωπία ὑπαγορεύει νὰ ἀπαντήσωμεν καταφατικῶς. Carré ζ. 2026. Dal. ἀρ. 196. Colmet—Daage ἀρ. 194.

γ') εἶναι δίκαιον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν δανειστήν συμφέρον νὰ μὴ ἀφαιρῶσιν ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην, τὸν ἐπιστήμης τινὸς ἢ τέχνης κάτοχον, τὰ πρὸς ὁσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ μέσα, ἥγουν τὰ βιβλία καὶ ἐργαλεῖα τῆς ἐπιστήμης ἢ τέχνης του· ἡ γαλ. δικονομία κηρύττει ἀκατάσχετα αὐτὰ μέχρι τῆς ἀξίας 300 φράγκων.—Ἐὰν ἡ ἐξάσκησις ἐπαγγέλματος τινος χρειάζεται συνάμα καὶ βιβλία καὶ ἐργαλεῖα, ὁ ὀφειλέτης δύνανται νὰ ἀφαιρέσῃ ἐξ ἀμφοτέρων 500 μόνον δραχμῶν ἀξίας οὐχὶ 1000· διότι ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἀρθ. 885 § 5). ἀναφέρει ἡνωμένως ἀμφοτέρους, τοὺς τε λογίους καὶ τοὺς τεχνίτας. Ἐν Γαλλίᾳ διδάσκεται τὸ ἐναντίον. Carré ζ. 2041. Dal. ἀρ. 183. Colmet—Daage. ἀρ. 192.

δ') ὡς πρὸς τὰ σύνεργα τῶν χειροτεχνῶν δὲν ὀρίζει ἀξίαν ὁ νόμος, ἀλλ' ἐξετάζεται μόνον ἂν ᾖναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖα εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῶν. Κατὰ ῥωμ. δ. ἐξαιροῦνται τῆς κατασχέσεως τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα. Ν. 27 Βασ. (25. 5). Ἐὰν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χειροτέχνου ᾖναι τοιοῦτον ὥστε δὲν δύνανται ν' ἀσκηθῇ ἄνευ τῆς βοήθειας ἐργατῶν, τότε ἐξαιροῦνται τῆς κατασχέσεως καὶ τῶν ἐργατῶν τὰ σύνεργα. Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἐναντίαν ἀποφαίνονται γνώμην, διότι ὁ νόμος αὐτῶν ἐξαιρεῖ les outils des artisans, nécessaires à leurs occupations personnelles. Carré ζ. 2044. Dal. ἀρ. 194.—Τοῦ ἀγωγιάτου ὁ ἵππος, τοῦ ἀμαξηλάτου ἡ ἄμαξα, τοῦ τυπογράφου ἡ τυπογραφία δύνανται νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην; Ὁρθότερα φαίνεται ἡ γνώμη ἡ καταφατικῶς ἀπαντῶσα, Carré ζ. 2036. 2041

τόσον μέρος ὥστε ἀποζῆν ἐξ αὐτοῦ ¹. τὸ εὐεργέτημα τοῦτο ὅτε μὲν συμπίπτει τῇ πρώτῃ ἐξαιρέσει, ὅτε δὲ παρέχει μείζονα ὠφέλειαν.

2) κατάσχεσις.

§ 267. Ἡ διὰ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου ἱκανοποίησις τοῦ ἐπισπεύδοντος δανειστοῦ γίνεται, ὡς εἴρηται, ἐκποιουμένης αὐτῆς δημοσίως. Διατοῦτο μετὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν προπαρασκευαστικῶν πάσης ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως πράξεων ¹ ἀκολουθεῖ ἐνταῦθα

ter. Dal. ἀρ. 192. 193. 185.

ε) οἱ ἀροτῆρες βόες καὶ κατὰ β. δίκαιον ἐξληγμένοι τῆς κατασχέσεως εἰσὶν. Νόμ. 26 Βασ. (25. 5).

ς') ἡ στολὴ καὶ ὁ ἱματισμὸς τῆς ὑπηρεσίας ἐξαιρεῖται τῆς κατασχέσεως καὶ ἴσως ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συμφέροντος· ἀλλὰ μόνον τῶν στρατιωτικῶν οὐχὶ καὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν πολιτικῶν (Πολ. 885 § 2. Γαλ. 592 § 5). contra Ρουσόπ. σ. 48.

ζ') ἐκτὸς τῶν πραγμάτων, ἅτινα βῆτιώς ἐξαιρεῖ τῆς κατασχέσεως ἡ πολιτ. δικονομία, ἀκατάσχετα εἰσὶ καὶ τὰ ἐκτὸς ἐμπορίας κατὰ τὸν ἀστυχὸν νόμον ὄντα πράγματα, ἰδίως τὰ τῇ θεῇ λατρείᾳ καθιερωμένα καὶ τῶν ἱερέων τὰ ἅμφια. Ν. 21 Κώδ. (1. 2). Dal. ἀρ. 160, Carré ζ. 2042. — Τὰ τιμητικὰ παράσημα; Οὐ δυνατόν ὑποτίθεσθαι (ἐνεχυράζεσθαι) τὰ ἐλπιζόμενα ἔπαθλα ὑπὲρ τοῦ στεφάνου, λέγει δ Ν. 24 Βασ. (25. 5). Dal. ἀρ. 161. Carré ζ. 2043. — Τὸ χειρόγραφον συγγράμματος τινός; Ὅχι λέγουσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς στηριζόμενοι εἰς τὸ 591 ἄρθρ. τῆς δικονομίας τῶν (Carré ζ. 2042 bis. Dal. ἀρ. 157. Colmet—Daage ἀρ. 193)· καὶ δικαίως καθότι ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ὀφειλέτου δὲν δύναται νὰ τυπωθῇ καὶ κατασταθῇ κοινόν.

4) Νόμ. 173 Π. (50. 17). In condemnatione personarum, quae in id quod facere possunt damnantur, non totum, quod habent, extorquendum est, sed et ipsarum ratio habenda est ne egeant. Πρ6. Vanger. I. 326. Καλλιγ. Γ' 595.

5) Π. χ. ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων ὧν δὲν κατάσχεται τὸ 1/4 τοῦ μισθοῦ! Πολ. 885 § 2.

1) Ἐπὶ συνθηματικῶν κατασχέσεων οὔτε ἐκτελεστικὸς τίτλος ἀπαιτεῖται

α) κατάσχεσις, ἥτοι ἀφαίρεσις τῶν πωληθησομένων κινητῶν ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ ὀφειλέτου². Γίνεται δὲ αὕτη οὕτως· ὁ ἐντολὴν πρὸς κατάσχεσιν λαβὼν κλητὴρ, ὑπὸ δύο μαρτύρων συνωδευμένος, ἀφαίρει ἐκ τῶν κινητῶν πραγμάτων τοῦ ὀφειλέτου ὅσα φαίνονται ἀρκοῦντα πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ καὶ παραδίδει αὐτὰ εἰς μεσεγγυοῦχον πρὸς φύλαξιν. περὶ τῆς κατασχέσεως δὲ αὐτῆς συντάσσει ἔκθεσιν, ἐν ᾗ περιγράφει ἀκριβῶς τὰ κατασχεθέντα, ἐκτιμᾷ αὐτὰ παραχρῆμα ἄνευ ἄλλης δαπάνης καὶ ὀρίζει τὴν τοῦ πλειστηριασμοῦ ἡμέραν. Τὴν ἔκθεσιν ὑπογράφουσιν, ἐκτὸς τοῦ κλητῆρος καὶ τῶν μαρτύρων, ὁ μεσεγγυοῦχος καὶ οἱ παρόντες διάδικοι· ἐὰν δ' ὁ ὀφειλέτης δὲν ᾔτο παρὼν κατὰ τὴν κατάσχεσιν, γνωστοποιεῖται αὐτῷ αὕτη·

οὔτε ἐπιταγῆς προεπίδοσις (Πολ. 1035. 1038). Τοιαύτη κατάσχεσις ταῖς τοῖς Γάλλοις δὲν συγχωρεῖται εἰμὴ μόνον ἐν εἰδικαῖς θέμασι (proc. 822. cod. com. 417). Carré ζ. 2003. Dal. Saisie conservatoire.

2) Τίνι κινδυνεύουσι μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τὰ πράγματα ταῦτα.; Arnold Erörterer σ. 543. Περὶ τῆς κατασχέσεως τῶν κινητῶν παρατηρητέον καὶ ταῦτα· α) οἱ προσλαμβανόμενοι μάρτυρες δὲν πρέπει νὰ ᾔναι συγγενεῖς ἢ ἀγγιστεῖς κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἢ μέχρι 3 βαθμοῦ ἐκ πλαγίου τῶν διαδίκων ἢ τοῦ κλητῆρος, μήτε γραφεῖς ἢ ὑπηρεταὶ τούτου. ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν ἀπαιτεῖ πολίτας ἑλλήνας καὶ ἐνηλίκους τοὺς μάρτυρας, οὐδὲ ἄρρενας γένους ἢ γινώσκοντας γράφειν (Πολ. 886. 887)· ἀλλὰ σπανίως βεβαίως ὁ κλητὴρ θέλει μεταχειρισθῇ τοὺς τοιοῦτους ὡς μάρτυρας, διότι κυρίως χρησιμεύουσιν οἱ μάρτυρες πρὸς ἐξέλεγχιν τῆς ἀκριθείας τοῦ κλητῆρος. Πρβ. Dal. ἀρ. 71—76. Carré ζ. 2011—2012.

β) τὰ κατασχεθέντα κινητὰ ἀφαιροῦνται ἀπὸ τῆς διακτοχῆς τοῦ ὀφειλέτου (ἐκτὸς ἂν δὲν δύνανται ἀκινδύνως νὰ μετατοπισθῶσι. Βρυαρ. Σχ. § 421, παρὰ τοῖς Γάλλοις τὰ κατασχεθέντα μένουσι συνήθως παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ. Carré ζ. 2063. bis) καὶ δίδονται εἰς μεσεγγυοῦχον, διὰ τὸ εὐχολον τῆς ἀποκρίψεως, πρὸς φύλαξιν. Ὁ μεσεγγυοῦχος δὲ κατὰ νόμον (Πολ. 888)

Ἀφ' ἧς μάθῃ νομίμως τὴν γενομένην κατάσχεσιν ὁ ὀφειλέτης στερεῖται τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀπαλλοτριῶσαι ἢ ἐνεχυράσαι τὰ κατασχεθέντα ³.

δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὁ εἰρηνοδίκης τοῦ τόπου ἢ ὁ γραμματεὺς αὐτοῦ ἢ ὁ συμβολαιογράφος ἢ ὁ δήμαρχος ἢ ὁ δημαρχικὸς πάρεδρος· ἐπὶ κατασχέσεως ὅμως γεωργικῶν σκευῶν ἢ ζώων διορίζει ὁ εἰρηνοδίκης κατ' αἵτησιν τῶν διαδίκων ἄλλον μεσεγγυούχον (Γαλ. 594. Dal. ἀρ. 255). Ὁ μεσεγγυούχος δὲν δύναται νὰ ἀποποιηθῇ τὴν παραδοχὴν τῶν πραγμάτων καὶ ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ πρὸς διατήρησιν αὐτῶν τὴν ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα ἀγαθοῦ οἰκοδεσπότου (Dal. ἀρ. 204. ἐπ.), εὐθύνεται δὲ καὶ ἂν παραδώσῃ αὐτὰ εἰς ἄλλον πρὸς φύλαξιν. ΑΠ. 220 τοῦ 57. — Ἄν δὲν διορισθῇ μεσεγγυούχος; Dal. ἀρ. 206.

γ') ἡ περιγραφὴ τῶν κατασχεθέντων πρέπει νὰ ᾔναι τοιαύτη ὥστε νὰ ματαιόνη πᾶσαν ἰδέαν ὑπεξαίρεσεως ἢ ἀντικαταστάσεως αὐτῶν. ἐπὶ μὴ ἀντικαταστατῶν πραγμάτων ἡ περιγραφὴ γίνεται ἐνὸς ἐκάστου πράγματος χωριστὰ, ἐπὶ ἀντικαταστατῶν δὲ κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα μόνον. Γαλ. 588 — 590. Dal. ἀρ. 135 — 140. Carré ζ. 2022. 2024. 2025.

δ') ἡ ἐκτίμησις τῶν κατασχεθέντων ἀναγκαία ἐστὶ οὐ μόνον πρὸς ἀκριβεστέραν αὐτῶν περιγραφὴν, ἀλλὰ καὶ ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις τῶν περὶ τὰς προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ διατυπώσεων.

ε') ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡμέρας τοῦ πλειστηριασμοῦ ἐν αὐτῇ τῇ ἐκθέσει τῆς κατασχέσεως ἀπαιτεῖται ἵνα εὐκολώτερον καὶ οἰκονομικώτερον μάθῃ αὕτην ὁ ὀφειλέτης· ὥστε καὶ ἂν δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου κοινοποιηθῇ αὕτη τῷ ὀφειλέτῃ δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ κατάσχεσις, ἀλλ' ἡ δαπάνη ἐπιβαρύνει τὸν καταδιώκοντα δανειστήν. Carré ζ. 2050. Dal. ἀρ. 146.

ς') ἡ περὶ τῆς κατασχέσεως συντασσομένη ἔκθεσις πρέπει νὰ φέρῃ τὰ προσόντα τῶν δικαστικῶν ἐκθέσεων (ἀνωτέρ. § 86 Dal. ἀρ. 110 — 113). ἔάν δὲ οἱ μάρτυρες καὶ ὁ μεσεγγυούχος δὲν γνωρίζωσι νὰ ὑπογράψωσι, σημειοῦται τοῦτο ἐν αὐτῇ (οὐχ οὕτω παρὰ γάλλοις ὡς πρὸς τοὺς μάρτυρας. Dal. ἀρ. 118). ἡ ὑπογραφὴ δὲ τοῦ μεσεγγυούχου χρησιμεύει ὡς ἀπόδειξις παραλαβῆς τῶν κατασχεθέντων (Dal. ἀρ. 121). Διαρκεσάσης τυχὸν πλείονας ἡμέρας τῆς κατασχέσεως καλὸν εἶναι ἐκάστοτε νὰ κλείηται ἡ ἔκθεσις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀναγκαῖον. Carré ζ. 2056. Dal. ἀρ. 147..

3) Πολ. 890. Ἡ πώλησις τοῦ κατασχεθέντος, ἐκτὸς ὅτι ἐπάγεται ποινικὴν καταδίωξιν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου (ποιν. νόμ. 171), εἶναι αὐτοδικαίως ἄ-

β') προκήρυξις τοῦ πλειστηριασμοῦ ⁴. Ὁ πλειστηριασμός γίνεται ἐπὶ πραγμάτων κατωτέρας μὲν τῶν 300 δραχμῶν ἀξίας μετὰ 8 ἡμέρας ἀπὸ τῆς κατασχέσεως, ἐπὶ πραγμάτων δὲ ἀνωτέρας ἀξίας, μετὰ 4 ἐβδομάδας. προηγείται δ' αὐτοῦ προκήρυξις, ἐπιμελεία τοῦ δανειστοῦ διὰ κλητῆρος γινομένη, δι' ἧς γνωστοποιεῖται δημοσίως ὁ χρόνος (ἡμέρα καὶ ὥρα) καὶ ὁ τόπος τοῦ πλειστηριασμοῦ, ὡς καὶ ὁ ὑπάλληλος ὑπὸ τοῦ ὁποίου μέλλει οὗτος νὰ ἐνεργηθῇ. ἡ προκήρυξις αὕτη γίνεται κατὰ τὴν ἄρτι ῥηθεῖσαν διαφορὰν τῆς ἀξίας τῶν κατασχεθέντων, 3 ἢ 15 τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τοῦ πλειστηριασμοῦ α) διὰ κηρύξεως ἐν τῷ τοῦ πλειστηριασμοῦ δήμῳ καὶ β') διὰ τοιχοκολλήσεως ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὀφειλέτου προγράμματος, ἐν ᾧ περιγράφονται ἀκριβῶς τὰ κατεσχησμένα πράγματα. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο, ἐὰν τὰ πράγματα ταῦτα ἔχωσιν ἀξίαν 300 ἢ πλεόν δραχμῶν, τοιχοκολλᾶται προσέτι εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας καὶ νομαρχίας καὶ δημοσιεύεται διὰ τινος ἐφημερίδος. γ') ἀμέσως δὲ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πλειστηριασμοῦ γίνεται δευτέρα διὰ κηρύξεως γνωστοποιήσις ἐν τῷ τόπῳ καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πλειστηριασμοῦ ⁵.

κύριος καὶ ἂν ὁ ἀγοραστὴς διετέλει ἀγροῶν τὴν κατάχρῃσιν· οἱ ἄλλοι ἄλλως σκέπτονται διὰ τὸν παρ' αὐτοῖς ἰσχύοντα κανόνα en fait de meuble possession vaut titre. Dal. ἀρ. 147.

4) Ἡ προκήρυξις τοῦ πλειστηριασμοῦ σκοπὸν ἔχει κύριον, ἵνα καταστήσῃ ἕσον οἷόν τε γνωστότερον εἰς τὸ Κοινὸν τὸν γενησόμενον πλειστηριασμόν καὶ παρουσιάσῃσι τοιοῦτοτρόπως πλειότεροι ἀγορασταί. ἀλλὰ καὶ ὡς εἰδοποιήσις τῶν λοιπῶν δανειστῶν τοῦ ὀφειλέτου χρησιμεύει. Πολ. 908. 936. 972. ἴδε καὶ Στοιβ. Β'. 166.

5) Πολ. 894. 893—895. Γαλ. 647. Ὡς πρὸς τὰς περὶ τὰς προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ διαιτυώσεις εἰδικώτερον ῥητέον ταῦτα.

Τὰ εἰς φθορὰν ὑποκείμενα πράγματα πλειστηριάζονται εὐθὺς μετὰ τὴν κατάσχεσιν ἢ ἐντὸς προθεσμίας κατὰ λόγον τοῦ κινδύνου προσδιοριστέας· ὁ πλειστηριασμός δὲ γίνεται δημοσίως παρὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ προη-

α) ἡμέρα τοῦ πλειστηριασμοῦ πρέπει νὰ ᾖ κυριακὴ ἢ πανηγύρεως ἐμπορικῆς (ἀγορᾶς) ἡμέρα· δύναται δὲ ὁ δανειστὴς νὰ τᾷξῃ μακροτέραν προθεσμίαν πρὸς πλειστηριασμόν (Dal. ἀρ. 308), ἡ νόμιμος δὲ εἶναι 8 ἡμερῶν ἢ 4 ἐβδομάδων· ὥστε τῆς κατασχέσεως περὶ αὐτῶν 300 δραχμ. ἀξίας γινομένης τὴν δευτέραν, ὁ πλειστηριασμός δύναται νὰ γείνη τὴν ἐπομένην δευτέραν. ἄρα αἱ μεσολαβοῦσαι ἡμέραι εἰσὶν ἕξ μόνον. contra 'Ρουσόπ. σ. 55. β) τόπος δὲ αὐτοῦ ἢ ἐνθα τὰ ἐκαστασχεθέντα εὐρίσκονται ἢ ὁ διὰ τὰς δημοπρατίας προσδιορισμένος τόπος. ἀλλὰ δύναται ὅ,τε δανειστὴς καὶ ὁ ὀφειλέτης, εἰς νομίζουσιν ὅτι ἐν ἄλλῳ δῆμῳ πωλούμενα τὰ πράγματα θὰ φέρωσιν ἀνώτερον τίμημα, νὰ ζητήσωσι παρὰ τοῦ δικαστηρίου (ἂν δὲν συμφωνῶσιν οἱ δύο) τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν, ἀναδεχόμενοι αὐτοὶ τὴν ἐντεῦθεν γενησομένην δαπάνην (Πολ. 892. Seuffert Δ'. 267). διαδικασίαν πρέπει νὰ ἀκολουθήσωσι τὴν συνοπτικὴν (Πολ. 966)· οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς φρονοῦσι, τὴν ἐπ' ἀναφορᾶ. Carré ζ. 2087. Dal. ἀρ. 316. 317.

γ') ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπᾱλλήλων δύναται νὰ προσδιορίσῃ ὁ δανειστής τὸν εἰρηνοδίκην ἢ τὸν συμβολαιογράφον· ἐν Γαλλίᾳ ἐνεργοῦσι τὸν πλειστηριασμόν τῶν κινητῶν συνήθως οἱ κλητῆρες. Γαλ. 625. Dal. ἀρ. 326.

δ') ἡ προκήρυξις γίνεται τοῦτο μὲν προφορικῇ διὰ τοῦ ὀργάνου τῆς φωνῆς τοῦ κήρυκος (ἢ τῶν ἡχῶν τοῦ τυμπάνου), τοῦτο δὲ ἔγγραφος διὰ τοιχοκολλήσεων, ἐνίοτε καὶ τυπώσεως ἐν ἐφημερίδι. ἡ μὲν προφορικὴ προκήρυξις δὲν εἶναι ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρῃ ὡς ἡ ἔγγραφος, ἐν πρὸς ἐν τὰ πλειστηριαζόμενα πράγματα, π. γ. «διάφορα πράγματα τοῦ ὀφειλέτου Α. πλειστηριάζονται . . .»

ε) ἡ τοιχοκόλλησις τοῦ προγράμματος πρέπει νὰ γίνεται ἐν τῷ πολυανθρώποτέρῳ μέρει τῆς πρωτεύουσας, οἷον ἐστὶ τὸ κατάστημα τοῦ εἰρηνοδίκου, τοῦ δημάρχου. τοῦ ἐπαρχοῦ, κ. λ. Carré ζ. 2289.

ς') τί ἐννοεῖ τὸ ἀρθρον 894 λέγον «ἡ κοινοποίησις γίνεται... διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως; Πιθανὸν τοῦτο ἐνεργεῖται uno contextu ἄνευ διακοπῶν καὶ παρεμπιπτουσῶν ἄλλων ἐργασιῶν. ἀλλ' ἐπὶ τοιχοκολλήσεως εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ νομοῦ πῶς εἶναι τοῦτο δυνατόν; ὥστε νομίζομεν τὴν περιχοπὴν αὕτως ἐξήρημένην.

γουμενής μόνον κηρύξεως, εἰ δυνατόν δὲ καὶ τοιχοκολήσεως ⁶.

Αἱ διαφοροὶ δὲ αὗται προκηρύξεις καὶ προθεσμίαι διαγράφονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας ⁷.

3) Κατάσχεσις καρπῶν ἀσυγκομίστων α).

§ 268. Οἱ ἀσυγκόμιστοι καρποὶ οἱ πλησιάζοντες τὴν ὠριμότητα λογίζονται ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν κινητὰ πράγματα καὶ διατοῦτο ἢ κατάσχεσις καὶ ὁπλειστηριασμός αὐτῶν γίνεται κατὰ τὰς ἤδη ἐξηγηθείσας διατυπώσεις τὰς ἐπὶ τῶν κινητῶν ἰσχυούσας¹. Ἐὰ ἰδιαίτερα δ' ἐνταῦθα εἰσὶ τὰ ἑξῆς·

6) Πολ. 898. Ἄν τὰ κατασχεθέντα ὑπόκηνται εἰς φθορὰν καὶ ποίων προκηρύξεων πρέπει νὰ γείνη συγκοπὴ, ἀποφασίζει ὁ ἐπισπεύδων δανειστὴς, ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα ὁ ὀφειλέτης ν' ἀντισταθῇ ἀνακόπτων τὴν ἐκτέλεσιν. Περὶ τῶν Γάλλων ὄρ. Carré ζ. 2083 σημ. 4 Dal. ἀρ. 307.

7) Πολ. 896. Ἡ Γαλ. δικονομία σιωπᾷ περὶ τοῦτου καὶ ἀμφιβολία φυσικῶ τῷ λόγῳ γεννῶνται ἐκεῖ. Carré ζ. 2086. 2086 bis. Dal, ἀρ. 322 323

α) Πολ. 915—918. Γαλ. 626—635. Dal. Saisie - brandon. Οὐ μόνον οἱ καρποὶ τῶν δένδρων εἴτε ἡ ξυλοκαρπία καὶ τὰ ἀκρόδρυα ὑπάρχοντα εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ 915 ἄρθρου, ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν βοτανῶν τῆς γῆς τὰ γεννώμενα καὶ ὠριμάζοντα προϊόντα, εἰς δὲ γεωμητριακοὶ καρποὶ, ὅσπρια παντὸς εἴδους, γρυσίδιον κ. λ. Dal. ἀρ. 6. Colmet — Daage ἀρ. 223. — Ἡ ξυλεία τῶν δασῶν; Μᾶλλον ὄχι. Carré ζ. 2109 bis. Dal. ἀρ. 41. — Οἱ φυτοὶ (première); Dal. ἀρ. 12. Ὡς καρπὸν θεωροῦσι τινὲς τὴν τῶν λιμνῶν ἄλιεάν· Rodière Procéd. Γ'. 268. Dal. ἀρ. 44.

Ἐὰν ὁ ἀγρὸς ᾖ καὶ ἐκμεμισθωμένος ἢ ὁ καρπὸς πωληθῇ πρὸ τῆς κατασχέσεως; Καθ' ἡμᾶς δύναται καὶ τότε νὰ κατασχεθῇ, διότι μέχρι τῆς ἀποκοπῆς καὶ παραδόσεως μένει ὁ καρπὸς ἐν τῇ κυριότητι τοῦ ὀφειλέτου. Seuffert Blätter E'. 455. Ἄλλως οἱ Γάλλοι. Carré ζ. 2110. 2114. Dal. ἀρ. 46.

1) Ἰδίως πρέπει νὰ προσλαμβάνωνται μάρτυρες, διότι τὸ ἄρθρ. 918 ἐδ. 2 παρὰπέμπει εἰς τὸ ἄρθρ. 886. οἱ Γάλλοι διδάσκουσι τὸ ἐναντίον. Carré ζ. 2115. Dal. ἀρ. 30.

α) μόνον ἐντὸς 6 ἐβδομάδων πρὸ τῆς συνήθους ὀριμότητος τῶν καρπῶν συγχωρεῖται κατάσχεσις ².

β') ἡ περιγραφὴ τῶν κατασχεθέντων γίνεται διὰ τῆς περιγραφῆς τοῦ κτήματος, τῆς φύσεως τῶν καρπῶν καὶ τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος αὐτῶν ³.

γ') μεσεγγυοῦχος διορίζεται ὁ ἀγροφύλαξ ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτου ὁ ὑπὸ τοῦ δημάρχου προτεινόμενος ⁴. Ἐκτεινομένων δὲ τῶν ἀγρῶν ἐπὶ πολλῶν δήμων διορίζονται χωριστοὶ μεσεγγυοῦχοι.

δ') ἡ κατάσχεσις κοινοποιεῖται καὶ εἰς τὸν δήμαρχον.

β') εἰς χεῖρας τρίτου.

1) Ἐν γένει.

§ 269. Καὶ κατὰ τῆς εἰς χεῖρας τρίτου εὕρισκομένης κινητῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, ἥτοι κατὰ τῶν ἀπαι-

2) ἡ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης γενομένη κατάσχεσις εἶναι ἄκυρος (Carré ζ. 2114. Dal. ἀρ. 26). τὸν καιρὸν δὲ τῆς ὀριμότητος προσδιορίζει ὁ δανειστής ἐκ τοῦ ἐν ἐκάστη χώρᾳ ἐθιζομένου χρόνου τῆς συγκομιδῆς. Carré ζ. 2112. Dal. ἀρ. 25.

3) Πρέπει δηλ. νὰ περιγράψῃ ὁ κλητὴρ ἐν τῇ ἐκθέσει τὸ κτῆμα καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτοῦ, ἔτι τὸ εἶδος τῶν καρπῶν (σῖτος, σταφυλαί) καὶ κατὰ προσέγγισιν τὴν ποσότητα καὶ ποιότητα αὐτῶν. Carré ζ. 2116. Dal. ἀρ. 31.

4) Ὅχι ὑπὸ τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ. Carré ζ. 2117. Dal. ἀρ. 35. Μεσεγγυοῦχος διορίζεται ὁ ἀγροφύλαξ καὶ ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ ὁ ὑπὸ τοῦ δημάρχου προτεινόμενος, διότι τοιοῦτοτρόπως καθίσταται ἀσφαλεστέρα τῶν καρπῶν ἢ φύλαξις· ἕνεκα δὲ τούτου ἐνέχεται ὁ δῆμος ἐπὶ ἀφερεγγυότητος τοῦ φύλακος (Πολ. 889), οὗ συνέπεια εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς εἰς τὸν δήμαρχον κοινοποιήσεως τῆς κατασχέσεως.

α) Πολ. 919—935. Γαλ. 557—582. Περὶ τοῦ ρωμ. δικ. πρβ. νόμ. 15 § 8—12 Π (42. 1). Dal. Saisie—arrêt. Roger. Traité de la saisie—arrêt. Schmid Γ'. 356. Mittermaier im Archiv ΚΔ'. 389—Εὐρετήρ. Η', 254. Ρουσοπ. σ'. 67. Εἰς χεῖρας τετάρτου συγχωρεῖται κα-

τήσεων αὐτοῦ, δύναται ν' ἀπευθυνθῇ ἡ ἐκτέλεσις. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνταῦθα πρῶτον μὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐγκρίνη τὸ δικτστήριον τὴν παρὰ τοῦ τρίτου εἰς τὸν ἐπισπεύδοντα δανειστήν καταβολὴν τοῦ χρέους, ἔπειτα δ' ἐνδέχεται ν' ἀρνηθῇ ὁ τρίτος τὸ χρέος, διαταῦτα τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐκτελέσεως, ἐκτὸς τῆς κατασχέσεως ἀφ' ἧς ἄρχεται, ἐπακολούθους ἔχει δύο δίκας, πάντοτε μὲν τὴν περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως, ἐνίοτε δὲ τὴν περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ὀφειλῆς τοῦ τρίτου ¹. Ὡστ' ἐξεταστέον ἐστὶν ἐπὶ τῆς προκειμένης ἐκτελέσεως τὰ τρία ταῦτα, τὴν κατάσχεσιν αὐτὴν, τὴν περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως ἀγωγὴν καὶ τὴν δίκην περὶ πῆς ὀφειλῆς τοῦ τρίτου.

2) Κατάσχεσις εἰς χεῖρας τοῦ τρίτου.

§ 270. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει ἡ δικαστικὴ πράξις δι' ἧς παρεμποδίζεται παρὰ τῷ τρίτῳ ἡ ἀπότισις χρέους τοῦ τινος πρὸς τὸν δανειστὴν αὐτοῦ. Ἐπιβάλλεται δὲ αὕτη

τάσχεσις; Οὐχὶ λέγει ὁ Chauveau sur Carré ζ. 1929 bis, ἴδ. καὶ Dal. ἀρ. 48.

1) Ἡ ἐκτέλεσις ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, τῆς εὐρισκομένης εἰς χεῖρας τρίτου, παρουσιάζει πολλὰ τὰ ἀμφίβολα καὶ ἀνεκκαθάριστα· διότι καὶ ὅταν ὁ δανειστὴς ἔχῃ ἐκτελεστὸν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ τίτλον, μένει ἀμφίβολον ἀκόμη ἂν ὁ τρίτος χρεωστῇ τῳόντι τι εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦτον· ἔνεκα τούτου ἡ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν διαδικασία εἶναι πολυπλοκωτέρα ἐνταῦθα, καὶ ἀναγκαῖον καθίσταται νὰ προσδιορισθῇ προπάντων πότε λογίζεται ὡς τρίτος ὁ ἔχων περιουσίαν τινὰ τοῦ ὀφειλέτου, ἵνα γνωσθῇ ἐντεῦθεν εἰς τίνας περιπτώσεις δύναται καὶ ὀφείλει ὁ δανειστὴς νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν διαδικασίαν τοῦ εἶδους τούτου τῆς ἐκτελέσεως. Ὁ τοῦ τρίτου προσδιορισμὸς πρέπει νὰ γαίνῃ νομίζω οὕτως· τρίτος ἐστὶν ὁ θέσιν ὀφειλέτου ὡς πρὸς τὴν κατασχετέαν περιουσίαν ἐπέχων ἀπέναντι τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἡ ἐκτέλεσις ἐνεργεῖται. ὅθεν τρίτος δὲν εἶναι ὁ ἐπίτροπος ἡ κηδεμὼν τοῦ ὀφειλέτου δαμίας, ὁ ἐπιστάτης ἡ ὑπηρετὴς αὐτοῦ. Roger ἀρ. 17. ἐπ. Dal. ἀρ. 34 ἐ.

α) ἐπὶ πάσης τῆς κινήτης¹ περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου οἷον χρημάτων, προσόδων, κεφαλαίων, τόκων καὶ παντοίων ἄλλων κινήτων². Ἀκατάσχετα ὅμως εἰσὶ ἡ δικαστικῶς ἐπιδικασθεῖσα διατροφή. αἱ ἐγγυοδοσίαι τῶν ὑπαλλήλων, εἰμὴ δι' ἣν ἐδόθησαν ἀπαίτησιν. τὰ 3]4 τοῦ μισθοῦ τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν, ναυτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὅλος ὁ μισθὸς τῶν ὑπαξιωματικῶν στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν. τὰ 3]4 τῶν συντάξεων, τῶν ἀφυπηρετικῶν μισθῶν καὶ τῶν εἰς χήρας καὶ ὀρφανὰ διδομένων

Carré ζ. 1928 bis.— Εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ χεῖρας δύναται τις νὰ ἐνεργήσῃ κατάσχεσιν ; Ἀμφισβητεῖται τὸ ζήτημα. Carré ζ. 1925. Roger ἀρ. 113. Dal. ἀρ. 43. Berriat σ. 369 σημ. 32. Ῥουσοπ. σ. 74. Ὁρθοτέρα φαίνεται ἡ γνώμη ἡ καταφατικῶς λύουσα αὐτὸ, ταύτην δὲ καὶ τὰ ἐλληνικὰ ἀκολουθοῦσι δικαστήρια· διότι τῆς ἐν χερσὶ τρίταις κατασχέσεως σκοπὸς εἶναι νὰ μὴ καταβληθῇ τὸ χρέος εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦ κατασχόντος, ἀλλ' εἰς τὸν κατασχόντα αὐτόν· ὅταν λοιπὸν ὅ,τι εἰς τὸν ὀφειλέτην ἡμῶν ὀφείλωμεν δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ κρατήσωμεν προτείνοντες συμψηφισμὸν (ἐνεκα τοῦ ἀνεκκαθαρίστου τῆς ἡμετέρας ἀπαιτήσεως), ἔχομεν συμφέρον καὶ δικαίωμα νὰ κατάσχωμεν αὐτὸ ἵνα τοιοιτοτρόπως ἀρνηθῶμεν τὴν κατὰ βολήν.

1) Τῶν εἰς χεῖρας τρίτου εὕρισκομένων ἀκινήτων τοῦ ὀφειλέτου ἡ ἀπαλλοτριώσις ἐνεργεῖται διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως, π. χ. τῶν ἐκμεμισθωμένων. Πολ. 964. Τὰ πωληθέντα καὶ μήπω παραδοθέντα ἢ μεταγραφέντα ἀκίνητα νομίζω ὅτι δὲν δύνανται νὰ κατασχεθῶσιν εἰς χεῖρας τοῦ πωλητοῦ ὡς τρίτου κατὰ τὸ 917 ἄρθ.

2) Καὶ ἂν τυχὸν ᾖναι ἀόριστον τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ὀφειλέτου πρὸς τὸν τρίτον, ἢ καὶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ μὴ ἀπαιτητὸν εἶναι π. χ. δύναται νὰ ἐπιβληθῇ κατάσχεσις ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἀμερίστου κοινωνοῦ ἢ κληρονόμου ἢ ἐπὶ ἐνοικίου καὶ μισθοῦ, μήπω δεδουλευμένων (Carré ζ. 1924 bis. 1924 quater. Roger ἀρ. 176. 178. Dal. ἀρ. 47. 440). Ἀλλὰ τὰ ἠνωμένα ὅλως τῷ προσώπῳ δίκαια, ὅσα ἢ χρῆσις καὶ οἰκησις ἀκατάσχετα εἰσὶ, ὡς καὶ τὰ ἠνωμένα τῷ πράγματι δικαιώματα, π. χ. πραγματικαὶ δουλεῖαι. Dal. ἀρ. 195. Ἡ ἐπικαρπία ἀπαιτήσεως ; ΑΠ 98 τδῷ 56.

χορηγιῶν· αἱ ἐκ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων εἰς διαταγὴν ἀπαιτήσεις, εἰμὴ ἐπὶ πτωχεύσεως τοῦ κομιστοῦ καὶ ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ γραμματίου³.

β') δυνάμει δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου· ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἐγγράφου δι' ἀδείας τοῦ ἀρμοδίου προέδρου πρωτοδικῶν, ὅστις ὀρίζει τότε καὶ τὸ κατασχετέον ποσόν. ἀδείας

3) Πολ. 920. Γαλ. 580—582. Περὶ τῆς ἐρμηνείας τοῦ ἄρθρου τούτου ῥητέον ταῦτα· α) ἡ ἔννοια τῆς λέξεως διαστροφὴ ἔδόθη ἀνωτέρω § 224 σημ. 18. ὅρα καὶ Carré ζ. 1986. Dal. ἀρ. 182. Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατασχέσεως τῶν διατροφῶν φαίνεται ἡμῖν μὴ ὑποστηριζομένη νομοθετικῶς, (ἀφοῦ τὸ ἄρθρ. 885 ἀφίνει εἰς τοὺς κοινούς ὀφειλέτας μόνον 8 ἡμερῶν ζωοτροφίαν, διὰ τί εἰς τὰς διατροφὰς τὸ προνόμιον ; δὲν δύνανται βεβασίως νὰ ἐξομοιωθῶσι μὲ τὰς ἐξαίρέσεις τῶν § 4 καὶ 5 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου)· ἀλλὰ καὶ μὴ ἐκτεινομένη εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τὰς ἐκ δικαιώματος διατροφῆς ἢ χορηγίας τῶν πρὸς διατροφήν προερχομένας· Boitard II. 338.

β') ἂν αἱ παρὰ τῶν ὑπαλλήλων διδόμεναι ἀσφάλειαὶ ἠδύναντο νὰ κατασχεθῶσι, θὰ ἐματαιοῦτο ὁ σκοπὸς δι' ὃν διέγραψεν αὐτὰς ὁ νόμος. Carré ζ. 1985 bis.

γ') δύνανται νὰ παραιτηθῇ ὁ ὑπάλληλος τοῦ πλεονεκτήματος τοῦ § 5 ; ἀνωτέρω § 266 σημ. 2. — Ὅσα οἱ πρέσβεις καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν λαμβάνουσιν ὡς ἔξοδα παραστάσεως δὲν δύνανται νὰ κατασχεθῶσι. Διάτ. τῆς 19 ἰουν. 1836 ὑπὸ τὸ 885 ἄρθ.

δ') συντάξεις καὶ χορηγίαι δίδονται εἰς τε τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ναυτικούς ὡς καὶ εἰς τοὺς πολιτικούς ὑπαλλήλους. Ἰδ. νόμ. 19 αὐγ. 1852, νόμ. 6 ἀπριλίου 1853, νόμ. 3 αὐγ. 1861.

Αἱ στρατιωτικαὶ καὶ ναυτικαὶ συντάξεις δὲν ὑπόκεινται εἰς κατάσχαι, εἰμὴ πρὸς διατροφήν συζύγου, τέκνων καὶ γονέων (ἄρθ. 25 τοῦ περὶ συντάξεων τοῦ στρατοῦ νόμου, ἄρθ. 30 τοῦ περὶ ναυτικῶν συντάξεων νόμου)· ὁμοίως ἀκατάσχετοι εἰσὶν αἱ βοήθειαι τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς (ἄρθ. 26 τοῦ περὶ τοῦ ταμείου τούτου νόμου)·

ε) τὰ ἐκ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων εἰς διαταγὴν χρῆθῃ δὲν ἔχουσι γνωστὸν δανειστὴν διὰ τὸ εὐκόλον τῆς μεταβιβάσεως αὐτῶν ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον· ἐντεῦθεν ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατασχέσεως αὐτῶν. ἐπὶ πτωχεύσει δὲμὼς τοῦ κομιστοῦ ἢ ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς ἐκ μέρους

δὲ τοῦ προέδρου ἀνάγκη ἐστὶ καὶ ὅταν ὑπάρχῃ μὲν ἔγγραφον, περιέχῃ ὅμως μὴ βεβαίαν ἀπαίτησιν ⁴.

γ') κατὰ τοῦτον τὸν τύπον. ὁ δανειστής συντάσσει καὶ διὰ κλητῆρος κοινοποιεῖ τῷ τρίτῳ δικόγραφον, κατασχετήριον καλούμενον, ὅπερ ἐκτὸς τῶν προσόντων παντὸς δικογράφου ⁵, πρέπει ν' ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου ἢ τῆς ἀδείας τοῦ προέδρου ⁶, δυ-

αὐτοῦ παύει ἡ κυκλοφορία, ἐπομένως καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατασχέσεως (ἐμπ. νόμ. 149. 187). ἐηλαδὴ ὁ ἀπολέσας τὴν συναλλαγματικὴν ἢ τὸ γραμματίον δύναται διὰ κατασχέσεως εἰς χεῖρας τοῦ ἀποδέκτου νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πληρωμὴν, ὡς καὶ ἐπὶ πτωχεύσεως ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτῆς. Berriat σ. 365 σημ. 10. Ρουσοπ. σ. 74. Dal. ἀρ. 144.

ς) καὶ ἐν τοῖς ταχυδρομείοις δύνανται νὰ κατασχεθῶσι πράγματα. Ἐπιστολαί; Dal. Saisie-arret ἀρ. 152, Postes ἀρ. 39.

4) Πολ. 921. 922. Γαλ. 557. 558. Dal. ἀρ. 78-127. Δι' ἀπαιτήσεις ὑπὸ αἵρεσιν ἢ προθεσμίαν δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ κατάσχεσις, διότι αὕτη ἀναγκαῖον ἐπακόλουθον ἔχει τὴν ἀγωγὴν, ἥτις ἐν ταῖς ὑπὸ αἵρεσιν ἢ προθεσμίαν ἀπαιτήσεσιν ἀπαράδεκτος ἐστὶ (Πολ. 1026. Carré ζ. 1926. Roger ἀρ. 117. Dal. ἀρ. 72. οἱ Γερμανοὶ συγγραφεῖς ἄλλως ἀποφαίνονται. Bayer Summar. 61. Franke II. 230). ἀλλ' ὅταν ἡ προθεσμία λήγῃ πρὸ τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς κίνησιν τῆς ἀγωγῆς ὁλοκλημέρου προθεσμίας, ἡ κατάσχεσις εἶναι ἰσχυρὰ νομίζω. — Κατάσχεσις δύναται νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει πρωτοδίκου ἀποφάσεως, διότι καὶ αὕτη δημόσιον ἔγγραφον ἐστὶ (ΑΠ. 217 τοῦ 53), μετὰ τὴν ἐκκλήσιν ὅμως τῆς ἀποφάσεως ταύτης δὲν συγχωρεῖται κατάσχεσις εἰμὴ ἂν ἡ ἀγωγὴ στηρίζεται εἰς ἔγγραφον. Carré ζ. 1928. Dal. ἀρ. 94.

5) Πολ. 923. 924. Δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς ἑναρξιν τοῦ εἵδους τούτου τῆς ἐκτελέσεως, ὡς ὄντος ἐν μέρει συντηρητικοῦ μέτρου, προεπίδοσις τινὸς ἐγγράφου εἰς τὸν ὀφειλέτην (ΑΠ 247 τοῦ 54. Dal. ἀρ. 217). Παλαιότερον αἱ κατασχέσεις εἰς χεῖρας τρίτου ἐγίνοντο, ἐξ ἀγνοίας τοῦ νόμου, ὡς αἱ ἀναγκαστικαὶ δι' ἐκθέσεως τοῦ κλητῆρος· ἀλλ' ἡ νομολογία αὕτη ἀπεδοκιμάσθη πλέον τὴν σήμερον ὡς ἀντικειμένη εἰς τὸ 923 ἄρθρον. ΑΠ 323 τοῦ 55.

6) Δηλ. δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ περιέχῃ πλήρεις ἀντίγραφον τῶν τί-

νάμει τῶν ὁποίων ἐνεργεῖ τὴν κατάσχεσιν· ἔτι τὴν κατασχετέαν ποσότητα ⁷ καὶ διορισμὸν ἀντικλήτου, ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη.

3) ἀγωγή περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως α).

§ 271. Ὁ δανειστής ἐντὸς 8 ἡμερῶν ¹ ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ὀφείλει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ² αὐτῆς νὰ κινήσῃ ³

τλων τούτων, ἀλλὰ μνεῖαν ἀπλῶς αὐτῶν. Carré ζ. 1938. Dal. ἀρ. 204.

7) Ἄλλως εἶναι ἄκυρος ἡ κατάσχεσις, ὡς ἐστερημένη ἐνὸς τῶν οὐσιωδестέρων αὐτῆς στοιχείων. Carré ζ. 1936 bis. Dal. ἀρ. 208-211.

α) Κατάσχεσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως δύνανται νὰ ἐπιβάλλωσι πολλοὶ δανεισταὶ (Πολ. 929 § 2. 933), καὶ τότε πολλὰ περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως εἰσάγονται δίκαι (Boitard II. 329). Ποία πολυτέλεια δαπάνης! δὲν ἤρκει μία ἀγωγή παρὰ τοῦ τὴν πρώτην ἐνεργήσαντος κατάσχεσιν εἰσαγογένης! Roger ἀρ. 534.

1) Πολ. 925. Ἡ προθεσμία τῶν 8 ἡμερῶν ἐπεκτείνεται ἐὰν ὁ τρίτος ἔχῃ ἄλλην κατοικίαν τῆς τοῦ δανειστοῦ. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθ. 563) δίδεται διπλῇ παρέκτασις, ὅταν καὶ ὁ ὀφειλέτης ἔχῃ διάφορον τῆς τοῦ δανειστοῦ κατοικίαν, ὅπερ κατὰ παραδρομὴν παρέλειψεν ὁ ἐγγώριος νομοθέτης. Ἐπὶ δὲ κατοικίας τοῦ τρίτου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθ. 544. Carré ζ. 1947. Roger ἀρ. 460. Dal. ἀρ. 243.

2) Ἡ ἀκυρότης αὕτη ἐπέρχεται ἅμω ἢ προθεσμία παρέλθῃ· ὥστε ἡ μετὰ ταῦτα κινήσεισα ἀγωγή εἶναι ἄνευ ἀποτελέσματος (Dal. ἀρ. 254. Carré ζ. 1946)· ἡ δὲ μεταβίβασις ἢ καταβολὴ τοῦ χρέους, μετὰ τὴν προθεσμίαν ταύτην γενομένη, ἰσχυραὶ εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξαναγκασθῇ εἰς ἀπότισιν αὐτοῦ δύνανται ὁ τρίτος. Carré ζ. 1949. Roger ἀρ. 482. Dal. ἀρ. 255. 313.

3) Ἡ ἀγωγή περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας τοῦ ὀφειλέτου, ἐκτὸς ἂν οὗτος ᾔῃναι ἀλλοδαπὸς ἢ φυγάς, ὅτε ἄρμοδίως δικάζει καὶ τὸ τῆς κατασχέσεως δικαστήριον (ἀνωτέρω § 37. Boitard II. 325. Carré ζ. 1953 quat) ἢ ἡ κυρία δίκη διατελῇ ἤδη ἐκκρεμής. Carré ζ. 1953ter. — Ἐὰν ἡ κυρία ἀπαίτησις εἶναι ἐμπορικῆς φύσεως; Ὁρθότερον εἶναι νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ κυρία ἀπαίτησις πρέπει νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, ἢ δὲ κατάσχεσις εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον.

κατὰ τοῦ ὀφειλέτου τὴν περὶ κύρους τῆς ἀπαιτήσεως ⁴ καὶ τῆς κατασχέσεως ἀγωγὴν· δι' αὐτῆς δὲ γνωστοποιεῖ αὐτῷ καὶ τὴν γενομένην κατάσχεσιν ⁵. Ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως ταύτης στερεῖται ὁ ὀφειλέτης τῆς ἐξουσίας τοῦ διαθέσαι τὰ καταχεθέντα ⁶, ἡ δὲ ἀγωγή εἰσάγεται καὶ δικάζεται συνοπτικῶς καὶ ἡ ἐκδιδομένη ἀπόφασις κοινοποιεῖται καὶ

ριον. Carré ζ. 1953. Dal. 276. 'Ρουσοπ. σ. 77. Τὴν ἑλλην. νομολογίαν ἴδ. ἐν Εὐρετηρ. Η'· 264.

4) Ἐπικύρωσις τῆς κυρίας ἀπαιτήσεως δὲν εἶναι ἀναγκαία, ὅταν αὕτη στηρίζεται ἐπὶ δημοσίου ἐγγράφου, δυναμένου νὰ ἐκτελεσθῇ ἀναγκαστικῶς ὥστε ἔπρεπε νὰ ἐξαίρεση ὁ νόμος τὴν περίπτωσιν ταύτην καὶ νὰ ὀρίσῃ, ἐπ' αὐτῆς μόνον ἡ ἐπικύρωσις τῆς κατασχέσεως πρέπει νὰ αἰτηθῇ. Carré ζ. 1945 sept. Dal. ἀρ. 260.

Ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ δύναται νὰ προτείνῃ ὁ ὀφειλέτης ὅσας ἀκυρωτικὰς κατὰ τῆς κατασχέσεως ἔχει ἐνστάσεις, ἀλλὰ καὶ δι' ἀνακοπῆς κατὰ τῆς κατασχέσεως δύναται νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ οὐ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ ὁ τρίτος. Carré ζ. 1939 his. ΑΠ 217 τοῦ 53.

5) Διὰ τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγωγῆς γνωστοποιεῖται εἰς τὸν ὀφειλέτην ἡ γενομένη κατάσχεσις. τοῦτο διατάττει ὁ νόμος πρὸς οἰκονομίαν βεβαίως ἐξόδων ὥστε καὶ χωριστὰ, ἀλλ' ἐντὸς τῆς προθεσμίας, ἂν γείνη ἡ γνωστοποίησις δὲν εἶναι ἄκυρος (Carré ζ. 1945 sex.), οὐδὲ εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον νὰ περιέχῃ ἀντιγραφὴν πλήρη τοῦ κατασχετηρίου. Carré ζ. 1945 quat. Dal. ἀρ. 247.

6) Πολ. 926 Dal. ἀρ. 407. Ἐπὶ μελλόντων δικαιωμάτων (π. χ. ἐνοικίων) δὲν ἐκτείνεται ἡ ἀπαγόρευσις. Dal. ἀρ. 408 — Ἐὰν ἡ κατασχεθεῖσα ποσότης ᾗναι μικροτέρα τῆς ὀφειλομένης, δύναται ὁ τρίτος νὰ πληρῶσῃ τὸ περιπλέον ἢ ὁ ὀφειλέτης νὰ τὸ ἐκχωρήσῃ; Ἰσχυρὰ ὑπάρχει παρὰ τοῖς Γάλλοις διαφωνία περὶ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου. (Carré ζ. 1952. Dal. ἀρ. 425 ἐπ.). Ἐπειδὴ ἡ κατάσχεσις ἐμποδίζει τὴν πληρωμὴν καὶ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην τὸ τῆς διαθέσεως δικαίωμα, ὁ δανειστὴς δὲ χρεωστεῖ νὰ ἐρίζῃ τὸ ποσὸν, δι' ὃ ἡ κατάσχεσις ἐνεργεῖται, μόνην ὀρθὴν καὶ μὴ ἐπιδεχομένην ἀντίκρουσιν νομίζω τὴν γνώμην, ὅτι ἐπὶ τοῦ μὴ κατασχεθέντος ποσοῦ μένει ἀναλλοίωτος ἡ ἐνοχικὴ σχέσις τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ τρίτου.

Ἐκχώρησις καὶ κατάσχεσις τῆς αὐτῆς ἡμέρας; ἡ κατὰ χρόνον προγενεστέρα προτιμᾶται (ΑΠ. 253 τοῦ 54, ἄλλως οἱ Γάλλοι διὰ τὸ διάφορον τῆς νομο-

εἰς τὸν τρίτον 7. Ἐὰν τὸ δικαστήριον ἐπικυρώσῃ τὴν κυρίαν ἀπαίτησιν καὶ τὴν κατάσχεσιν

α) ἐπὶ χρηματικῶν μὲν κατασχέσεων, ὑποχρεοῖ τὸν τρίτον νὰ πληρώσῃ τὰ κατασχεθέντα εἰς τὸν κατασχόντα δανειστὴν κατὰ τὸ ἐν τῇ ἀποφάσει ὀριζόμενον ποσόν, ἢ ἂν ἐπέβαλον κατάσχεσιν πολλοὶ δανεισταὶ, νὰ διανείμῃ αὐτὰ μεταξὺ αὐτῶν 8.

β') ἐπὶ κατασχέσεως δὲ ἄλλων κινητῶν, διατάσσει τὸν πλειστηριασμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἀπότισιν τοῦ ἐκπλειστηριάσματος εἰς τοὺς ἐνεργήσαντας κατάσχεσιν δανειστάς 9.

θεσίας των. Carré ζ. 1954 bis § 2. Dal. ἀρ. 440—413. Hilgard Annalen II. 128), ἐκτὸς ἂν ἡ κατάσχεσις, διὰ τῆς περὶ κύρους ἀποφάσεως ἐπενεγκοῦσα τῆς ἀπαιτήσεως μεταβίβασιν, κοινοποιηθῇ πρότερον εἰς τὸν ὀφειλέτην (ΑΠ. 185 τοῦ 58). Πρβ. καὶ Sintenis pract. Civilr. B', 821. Holzschuher Civilrecht I'. 131.

7) Πολ. 934. ΑΠ. 105 τοῦ 50.

8) ὁ χρόνος τῆς κατασχέσεως δὲν παρέχει προτίμησιν εἰς τὸν δανειστὴν ἀπέναντι τῶν μεταγενεστέρων κατασχέσεων, ἂν μὴ ὑπάρχῃ ἄλλος εἰδικὸς λόγος προτιμήσεως (Carré ζ. 1954 bis § 1). μόνον δὲ ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις, ἡ ἐπικυροῦσα τὴν κατάσχεσιν καὶ διατάττουσα τὸν τρίτον νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν κατασχόντα δανειστὴν τὰ χρήματα, ἀσφαλίζει αὐτὸν ἀπέναντι τῶν μεταγενεστέρων τῆς ἀποφάσεως κατασχέσεων· διότι *in pari causa melior est occupantis conditio*· προλαμβάνων δ' ἐστὶν ἐνταῦθα *non qui prior agit, sed qui prior ad sententiam pervenit*· ἄρα δὲν ἀπαιτεῖται νὰ προβῇ ἡ κατάληψις μέχρι τῆς λήψεως τῶν χρημάτων. Ν. 14 πρ. II, (9, 4). Ν. 40 II (15. 1). ΑΠ. 346 τοῦ 55. 134 τοῦ 57. Carré ζ. 1971 bis, 1972 ter. Hilgard Annalen II. 164. Plank Mehrh s. 167. Seuffert Blätter Δ'. 49. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἐναντία γινώμαι. Dal. ἀρ. 445. 446. Τὰ ὑπὸ προθεσμίαν χρέη; Dal. ἀρ. 448. 449. Carré ζ. 1972. ΑΠ. τοῦ 61.

Ἐκαστος δανειστὴς γινώσκει ἐκ τῆς δηλώσεως, ἂν καὶ πόσαι ἄλλαι κατασχέσεις ἐνηργήθησαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ· ἐπομένως πρέπει νὰ ὑποβάλῃ αἴτησιν εἰς τὸ δικαστήριον, τοῦ νὰ διατάξῃ τὴν διανομὴν τῶν χρημάτων μεταξὺ τῶν πολλῶν δανειστῶν. Carré ζ. 1980.

9) Πολ. 925 § 2. Γαλ. 579. Ἡ διαδικασία τοῦ πλειστηριαμοῦ γίνεται

4) διαδικασία πρὸς τὸν τρίτον.

§ 272. Ἡ κατάσχεσις μόνη οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἐπιβάλλει τῷ τρίτῳ πρὶν ἢ γνωστοποιηθῇ αὐτῷ ἐμπροθέσμως¹ ἢ κινηθεῖσα περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως ἀγωγῇ. Ἡ γνωστοποίησις² δὲ αὕτη ταῦτα ἔχει τ' ἀποτελέσματα.

α) στερεῖ τὸν τρίτον τοῦ δικαιώματος νὰ καταβάλη πλέον³ τὸ χρέος ἢ συμψηφίσῃ⁴ αὐτὸ καὶ καθίστησιν αὐ-

κατὰ τὰ ἄρθρ. 891—896 καὶ τὰς ἀνωτέρω § 267, 6' ἐξηγηθείσας διατυπώσεις. Ἀντὶ ἐκθέσεως κατασχέσεως χρησιμεύει ἐνταῦθα ἡ δήλωσις τοῦ τρίτου (Carré ζ. 1979. Dal. ἀρ. 467.). Δύνανται ὅμως πρὸς τὴν διανομὴν τοῦ ἐκπλειστηριάσματος ν' ἀναγγελῶσι καὶ ἄλλοι δανεισταὶ ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ ἐπικυρούσῃ τὴν κατάσχεσιν ἀποφάσει ἀναφερομένων. Dal. ἀρ. 448. Carré ζ. 2474 ter.

1) Πολ. 927. Γαλ. 564. Ἡ προθεσμία πρὸς γνωστοποίησιν ὅτι ἐκινήθη ἡ περὶ κύρους ἀγωγὴ εἶναι ὀκταήμερος ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κατασχέσεως· ἀλλὰ πιθανῶς εἰς τὸ 927 ἄρθρ. παραδρομῇ τις παρεξέφρησε, καταφαινομένη ἔκ τε τῆς εἰς τὸ 926 ἄρθρον παραπομπῆς ἐν ᾧ οὐδόλως περὶ προθεσμίας ὀρίζεται τι καὶ ἐκ τοῦ ὅτι αἱ 8 ἡμέραι ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ἐδόθησαν πρὸς κίνησιν τῆς ἀγωγῆς· ἄρα κατ' αὐτὰς δὲν δύναται νὰ γείνη ἡ γνωστοποίησις εἰς τὸν τρίτον. Ἴσως ἔπρεπε συμφώνως τῇ γαλ. δικονομίᾳ νὰ διορθωθῇ τὸ ἄρθρον οὕτω· κατὰ τὴν αὐτὴν προθεσμίαν ἀπὸ τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὠρισμένης κλήσεως λογιζομένην κ. λ. Ἡ παραμέλησις τῆς προθεσμίας ταύτης φέρει ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ ᾖ ἰσχυρὰ ἡ μετὰ ταῦτα γενομένη πληρωμή. Dal. ἀρ. 342.

2) Ἡ γνωστοποίησις, διὰ δικογράφου γινομένη, καλὸν μὲν εἶναι νὰ περιέχῃ ἀντίγραφον τῆς περὶ κύρους ἀγωγῆς, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον. Carré ζ. 1946 bis. Dal. ἀρ. 310. 311.

3—4) Μετὰ τὴν κατάσχεσιν ἀλλὰ πρὸ τῆς γνωστοποιήσεως δύναται νὰ πληρώσῃ ὁ τρίτος ; Ὁ νόμος λέγει ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς γνωστοποιήσεως ὁ τρίτος δὲν δύναται νὰ ἀποδώσῃ τὰ κατασχθέντα κ. λ. ἄρα ἔπρεπε νὰ εἰπωμεν, πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς γνωστοποιήσεως δύναται· ἀλλὰ τοιαύτη ἐρμηνεία ἤθελε καταστήσει ἀνευ' οὐδεμιᾶς σημασίας τὰς περὶ κατασχέσεως διατάξεις τοῦ νόμου, διότι πάντοτε μετὰ τὴν κατάσχεσιν εὐκόλον ἦτο νὰ συγ-γεννοῖται ὁ τρίτος μετὰ τοῦ ὀφειλέτου καὶ νὰ καταβάλλῃ τὸ ὄφλημα· ὅπερ

τὸν μεσεγγυοῦχον 5.

6') ὑποχρεοῖ αὐτὸν πρὸς δήλωσιν ἐμπρόθεσμον καὶ προσήκουσαν, ἥς ἡ παράλειψις ἐπιβλαβεῖς ἔχει συνεπείας 6. προσήκουσα δ' ἐστὶν ἡ δήλωσις ἡ γενομένη εἴτε προφορικῶς παρὰ τῷ ἀρμοδίῳ δικαστικῷ γραμματεῖ ἢ τῷ

οὐδόλως δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὡς σκοπὸς τοῦ νομοθέτου. Carré ζ. 1948. Dal. ἀρ. 306. ΑΠ. 234 τοῦ 50. Καλλιγ. Γ. 482.

Ὁ συμψηφισμὸς δὲν δύναται νὰ γείνη πρὸς μεταγενεστέρας τῆς κατασχέσεως ἀπαιτήσεις οὐχὶ καὶ προγενεστέρας (Berriat σ. 369 σημ. 32. Dal. ἀρ. 350. 416. γαλ. κώδ. 4298. Archiv ΚΔ'. 409. ΑΠ 195 τοῦ 53, 132 τοῦ 58.) εἶναι δὲ ἀδιάφορον, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς, ἂν ἡ ἀνταπαίτησις ἐπήγασεν ἐκ γεγονότος ἀνεξαρτήτου τῆς θελήσεως τοῦ τρίτου· τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἀποτέλεσμα δύναται νὰ ἔχῃ μόνον τὴν συνδρομὴν καὶ αὐτοῦ εἰς τὴν διανομὴν τῶν κατασχεθέντων. Roger ἀρ. 444. 445.

5) Ὑποκείμενον ἔνεκα τούτου εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρ. 889. 999 §5 Ἐὰν δὲ τὸ χρέος ᾗτο ἔντοκον ἢ κατάσχεσις δὲν καταπαύει τοὺς τόκους. Dal. ἀρ. 341. ΑΠ. 2 τοῦ 58, 246 τοῦ 59. Roger ἀρ. 430.

6) Ἐὰν ὁ τρίτος φιλοδίκαιος ᾖ καὶ ἀγαθὸς ἄνθρωπος προθύμως θέλει δώσει πᾶσαν ἐξήγησιν περὶ τῶν κατασχεθέντων πραγμάτων καὶ φανερώσει εἰς τὸν κατασχόντα ὅλας τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν ὀφειλέτην τὰς περιστάσεις. Τὴν διαγωγὴν δὲ ταύτην τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τιμίου ἀνδρὸς ἐπιβάλλει ὡς καθήκον εἰς πάντα τρίτον ὁ νόμος. δηλαδὴ ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως, παρεκτεινομένων λόγῳ ἀποστάσεως, πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ ὁ τρίτος ἂν ᾖ ὀφειλέτης ἢ μὴ. Ἐὰν δὲ εἴτε δὲν δηλώσῃ ποσῶς, εἴτε δὲν δηλώσῃ προσηκόντως, καθίσταται ὀφειλέτης τῆς ποσότητος δι' ἣν ἢ κατάσχεσις ἐγένετο καὶ δὲν δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ πλέον τὴν ὑπαρξίν τοῦ χρέους (ἀνωτέρ. § 130 σημ. 8. ΑΠ 138 τοῦ 59). Ὁ γαλ. νόμος (ἀρθρ. 577) ὀλιγώτερον αὐστηρῶς εἶναι κατὰ τοῦτο (Carré ζ. 1976. Dal. ἀρ. 358 ε). ἐὰν ἡ κατάσχεσις ᾖ ἀκυρὸς τ' ἀποτελέσματα ταῦτα δὲν ἐπέρχονται (ΑΠ. 191 τοῦ 58). Ἐὰν γείνωσι πολλαὶ κατασχέσεις πολλὰς καὶ δηλώσεις ὀφείλει ὁ τρίτος· ἀλλ' αἱ νεώτεραι δύναται νὰ ᾖ ἀπλᾶ παραπομπὰ εἰς τὴν πρώτην. Carré ζ. 1969.

εἰρηνοδίκη 7, εἴτε διὰ δικογράφου κοινοποιουμένου εἰς τὸν δανειστήν, περιέχουσα δὲ σημείωσιν τοῦ χρέους 8 καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ γενομένων τυχόν ἄλλων κατασχέσεων, ἔτι δ' ἐπαγγελίαν τῆς ἐνόρκου βεβαιώσεως τῶν λεγομένων, καὶ φέρουσα ἐπισυνημμένα τ' ἀποδεικτικά ἔγγραφα 9 καὶ ἀκριβῆ περιγραφὴν μετ' ἀνεξόδου ἐκτιμῆσεως τῶν κατεσχημένων κινητῶν 10,

7) Ἀρμόδιος γραμματεὺς ἐστὶν ὁ τοῦ δικαστηρίου, εἰς ὃ εἰσῆχθη ἡ περὶ κύρους ἀγωγή, τοῦ εἰρηνοδικείου δηλαδή, τοῦ πρωτοδικείου ἢ τοῦ ἐφετείου· κατὰ παραδρομὴν δὲ τὸ ἄρθρ. 928 ἀναφέρει τὸν γραμματέα τῶν πρωτοδικῶν μόνον (Carré ζ. 1962 bis, Dal. ἀρ. 325). Εἰρηνοδίκης δὲ ἀρμόδιος εἶναι ὁ τῆς κατοικίας τοῦ τρίτου, καὶ εἰς τὸ γραφεῖον αὐτοῦ ὀφείλει ὁ δανειστής νὰ διευθυνθῇ, ἵνα πληροφορηθῇ περὶ τῆς δηλώσεως· ἄλλως οἱ Γάλλοι. Dal. ἀρ. 329. Carré ζ. 1962 quat.

8) Ἐπὶ ἀρνητικῆς δηλώσεως, ἐὰν ὁ τρίτος οὐδέποτε ὑπῆρξεν ὀφειλέτης τοῦ προσώπου, δι' ὃ ἡ κατάσχεσις ἐγένετο, ἀρκοῦσα ἐστὶν ἡ δήλωσις αὐτοῦ αὕτη· οὐδέποτε ὑπῆρξα ὀφειλέτης τοῦ Α. Ἐὰν ὅμως ἐγενετο μὲν ὀφειλέτης ἄλλοτε τοῦ Α, δηλώσῃ δὲ ὅτι ἐξώφλησε τὸ χρέος, ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθῇ εἰδικώτερον περὶ τῆς ἐξοφλήσεως ταύτης καὶ τὰς ἀποδείξεις αὐτῆς νὰ ἐπισυνάψῃ· ἡ δὲ δήλωσις δὲ «ἀγνοῶ ἂν ἦμαι ὀφειλετής» δὲν θεωρεῖται εἰλικρινής. Carré ζ. 1963. 1968 bis. Dal. ἀρ. 353. 354.

Ἐπὶ καταφατικῆς δηλώσεως χρεωστεῖ ὁ τρίτος νὰ ἐκφρασθῇ περὶ ὅλων τῶν οὐσιωδῶν περιστάσεων τοῦ χρέους· π. χ. ὅτι τὸ χρέος εἶναι ὑπὸ αἵρεσιν μὴ ἐξελθοῦσαν ἀκόμη, ὅτι προέρχεται ἐκ πολυπλόκου δοσοληψίας καὶ εἶναι ἄγνωστον τὸ μέγεθος αὐτοῦ. Carré ζ. 1968 ter. 1966. 1968 quat. Dal. ἀρ. 346. 348.

9) Ἐὰν δηλ. ἔχῃ ἔγγραφα ὁ τρίτος ὀφείλει νὰ τὰ ἐπισυνάψῃ, ἄλλως προσαγόμενα μεταταῦτα εἰσὶν ἀπαράδεκτα. Carré ζ. 1968 quinq. Dal. ἀρ. 334—336. Ἐνίοτε ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων ἡπιωτέρας ἀκολουθεῖ ἀρχάς. Εὐρετήρ. Η'. 281. ΑΠ. 132 τοῦ 58.

10) Ὅταν τὰ κατασχεθέντα κινητὰ δὲν ᾖναι χρήματα, ὀφείλει ὁ τρίτος νὰ ἐπισυνάψῃ εἰς τὴν ἐκθεσιν ἀκριβῆ αὐτῶν κατάλογον, ὅστις μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν διαταχθησομένην παρὰ τοῦ δικαστηρίου πώλησιν αὐτῶν ὡς ἐκθεσις κατασχέσεως. Dal. ἀρ. 344. Carré 1977. 1978.

γ') ἐπιβάλλει αὐτῷ τὸ χρέος τοῦ ἀναγέλλειν ἐντὸς 3 ἡμερῶν εἰς τὸν πρῶτον δανειστὴν πᾶσαν νεωτέραν κατάσχεσιν τοῦ αὐτοῦ χρέους ¹¹.

Τὴν γενομένην δῆλωσιν δύναται ν' ἀνακόψῃ ὁ δανειστής ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου, ὅπερ συζητεῖ καὶ ἀποφασίζει αὐτὴν κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν ¹².

B') τὴν ἀκίνητον α).

1) τίνα πράγματα.

§ 273. Ἐκτὸς τῆς κινητῆς δύναται ὁ δανειστής νὰ ἐκποιήσῃ καὶ τὴν ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ ὀφειλέτου μετὰ τῶν παρακολουθημάτων καὶ καρπῶν αὐτῆς, μάλιστα δὲ καὶ αὐτὴν τὴν δι' ὑποθήκης ἄλλων δανειστῶν. βεβαρημένην ὥς καὶ τὰ ὥς ἀκίνητα λογιζόμενα δίκαια ¹. Περι-

11) Πολ. 933. Γαλ. 575. Ἡ εἰδοποίησις τῶν νεωτέρων κατασχέσεων γίνεται δι' ἐπιδόσεως καὶ σκοπὸν ἔχει νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τῷ πρῶτῳ δανειστῇ ὅλας τὰς κατασχέσεις, ἵνα οὗτος αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὴν διανομὴν τῶν χρημάτων μεταξὺ τῶν κατασχόντων δανειστῶν. ἡ παράλειψις τῆς εἰδοποιήσεως ταύτης καθίστησιν αὐτὸν ὑπεύθυνον εἰς ἀποζημίωσιν. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον. Carré ζ. 1970 bis. Dal. ἀρ. 355.

12) Πολ. 932. Γαλ. 570. 576. Ἡ ἀνακοπὴ κατὰ τῆς δηλώσεως δὲν περικλείεται εἰς προθεσμίαν τινὰ (Carré ζ. 1873 ter. Dal. ἀρ. 394), εἰσάγεται δὲ εἰς τὸ δικαστήριον εἰς ὃ ὁ τρίτος, ὁ ὢν ἐνταῦθα ἐναγόμενος, ὑπάγεται, εἴτε περὶ τὸν τύπον τῆς δηλώσεως εἴτε περὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς στρέφεται ἡ ἀμφισβήτησις. Carré ζ. 1959. Dal. ἀρ. 385. ΑΠ. 85 τοῦ 48.

α) Πολ. 954—973. Γαλ. 673—748. Ἡ ἀκίνητος περιουσία εἶναι ἡ σπουδαιότερα τῶν πολιτῶν κτῆσις, διατοῦτο τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν αὐτῆς περιέβαλεν ὁ νόμος διὰ πλειοτέρων ἐγγυήσεων ἢ ὅσων τὴν κινητὴν.—δύναται νὰ κατασχεθῇ ἰδανικὸν μέρος τοῦ ἀκινήτου, π. χ. τὸ ἥμισυ; Οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει τοῦτο. Zachar. I. 194 σημ. 7. Carré ζ. 2498 § III, 3 σ. 122. Εὐρετήρ. ΣΤ'. 152.

1) π. χ. ἡ ἐπικαρπία ἀκινήτων. ἡ ἐμφύτευσις, ἡ ἐπιφάνεια, οὐχὶ ἡ διεκ-

ορισμός δέ τις περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐκποιήσεως ἐπιβάλλεται αὐτῷ οὗτος·

α) τὰ ἀκίνητα ἀπηγορευμένων ἢ ἀνηλίκων (καὶ αὐτῶν τῶν χειραφέτων) ὑποβάλλονται εἰς κατάσχεσιν καὶ ἐκποιοῦνται μετὰ τὴν δίζησιν ² τῆς κινητῆς αὐτῶν περιουσίας· ἀλλὰ περιττὴ ἐστὶν ἡ δίζησις αὕτη, ἐὰν κοινωνῶσι τοῦ κτήματος καὶ τοῦ χρέους ἐνήλικοι, ἢ ἂν ἡ ἐκτέλεσις ἤρξατο ἐναντίον ἐνηλίκου ἢ πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως ³.

β) ὁ δανειστὴς δὲν δύναται νὰ ἐκποιήσῃ τὰ μὴ ὑποτεθέντα αὐτῷ ἀκίνητα εἰμὴ ἂν δὲν ἀρκῇ πρὸς ἐξόφλησιν ἡ ὑποθήκη ⁴.

γ) ἡ ἐκτέλεσις ἀναστέλλεται ἐὰν ὁ ὀφειλέτης ἀποδείξῃ

δικητικὴ ἀγωγή ἀκινήτου. Carré ζ. 2198 bis § III. Zachariae II. 380 σημ. 8. 9. Dal. Vente pub. d'imm. ἀρ. 72.

2) Γαλ. κώδ. 2206. ἤγουν ἐὰν δὲν εὐρεθῶσι κινητὰ δυνάμενα νὰ κατασχέθωσιν· ὥστε ἀναγκαῖον ἐστὶ τῆς κατασχέσεως τοῦ ἀκινήτου νὰ προηγηθῇ ἀναζήτησις κινητῶν καὶ δι' ἐκθέσεως, ἰδίᾳ πρὸς τοῦτο συντασσομένης (procès-verbal de carence), νὰ βεβαιωθῇ ὅτι δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα (Zachariae II. 380 σημ. 11, 383 σημ. 47. Carré ζ. 2198 bis § II, 2 ζ. 2024. Berriat σ. 376 σημ. 31). Ἀλλὰ καὶ ἂν μετὰ τὴν κατάσχεσιν ἀποδείξῃ ὁ δανειστὴς ὅτι δὲν ὑπάρχουσι κινητὰ, δὲν φρονῶ ὅτι δύναται νὰ ἀκυρωθῇ τοιαύτη κατάσχεσις.

3) Διότι δὲν εἶναι συμφέρον νὰ διατμηθῇ ἡ καταδίωξις (Πολ. 1088), ἡ δὲ ἀρξαμένη ἐκτέλεσις (μέχρι τῆς κατασχέσεως προχωρήσασα. Zachar. 384 σημ. 49) κατ' ἐνηλίκου δὲν δύναται νὰ ματαιωθῇ διὰ τῆς εἰς ἀνήλικον μεταβάσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

4) Γαλ. κώδ. 2209. Ἦγουν πρῶτον πρέπει νὰ κατάσχῃ καὶ ἐκποιήσῃ τὰ ἐνυπόθηκα ἀκίνητα καὶ ἂν τὸ ἐκπλειστηρίασμα αὐτῶν δὲν ἀρκέσῃ, νὰ προβῇ καὶ εἰς τῶν λοιπῶν τὴν κατάσχεσιν· ἀλλὰ δύναται καὶ νὰ κατάσχῃ ὁμοῦ ἀμφοτέρω, ἐκποιῶν ὅμως πρότερον τὰ ἐνυπόθηκα (Zachar. II. 381. Carré ζ. 2198 § III. ἀρ. II σ. 123). Ἀδιάφορον δὲ εἶναι κατὰ τὸ ἄρθρ. 954 § 2. ἂν τὸ κτῆμα ἐδόθῃ εἰς ὑποθήκην παρὰ τρίτου· contra Zachar. II. 381 σημ. 19.

διὰ δημοσίου ἐγγράφου ὅτι τὸ ἐτήσιον καθαρὸν εἰσόδημα τοῦ κατασχεθέντος ἀκινήτου ἀρκεῖ πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους μετὰ τῶν τόκων καὶ ἐξόδων, παραχωρήσῃ δὲ τὸ εἰσόδημα τοῦτο εἰς τὸν καταδιώκοντα δανειστήν ⁵.

2) κατάσχεσις.

§ 274. Ἀφοῦ ἐνεργηθῶσι καὶ ἐνταῦθα αἱ προηγούμεναι πάσης ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως προπαρασκευαστικαὶ πράξεις ἀκολουθεῖ ἔπειτα

α) κατάσχεσις, ἣτις ἐνεργεῖται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ ἢ τῷ νομίμῳ αὐτοῦ ἀντιπροσώπῳ ¹, ἐπὶ ἐνυποθήκου δὲ κτήματος καὶ παρὰ τῷ τρίτῳ διακατόχῳ αὐτοῦ ². Γίνεται δὲ ἡ κατάσχεσις οὕτως· ὁ ἐντολὴν πρὸς αὐτὴν λαβὼν κλη-

5) Γαλ. κώδ. 2212, Zachar σ. 384. Puchta Dienst. σ. 348. Πρέπει διὰ δημοσίων ἐγγράφων (π. χ. ἐνοικιαστηρίων ἢ τῶν φορολογικῶν βιβλίων) ν' ἀποδεικνύηται τὸ εἰσόδημα, ἵνα μὴ χρησιμεύσῃ τὸ εὐεργέτημα τοῦτο τοῦ νόμου ὡς μέσον στρεψοδικίας τῶν ὀφειλετῶν.

1) Τί δηλοῖ τὸ τοῦ νόμου, ἡ κατάσχεσις γίνεται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ ἐκτὸς —; Ἐννοεῖ ὅτι αἱ πράξεις τῆς καταδιώξεως, ἐπιταγὴ καὶ λοιπαί, ἀπευθύνονται κατὰ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ, ἢ ἂν οὗτος δὲν ἔχῃ ἐλευθέραν διάθεσιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, κατὰ τοῦ ἀντιπροσώπου του (Zahariae II. 384). ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη εἶναι περιττὴ, ὡς ἀφ' ἑαυτῆς ἐννοουμένη, ἢ ἄλλως ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἐν ταῖς κατασχέσεσι τῶν κινητῶν.

2) Ἰκανῶς ἀμφίβολός ἐστίν ἡ ἐννοία τοῦ § 4 τοῦ 956 ἄρθ. ἔχοντος·

Ἡ κατάσχεσις γίνεται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ, ἐκτὸς — 1. ἐπὶ ὑποθηκῶν καθ' ἃς αὕτη δύναται νὰ γείνη καὶ παρὰ τῷ τρίτῳ διακατόχῳ τοῦ ἐνυποθήκου πράγματος.

Καθὼς τὸ ἡ κατάσχεσις γίνεται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ δὲν δύναται νὰ σημαίνει ἄλλο εἰμὴ ὅτι ἡ ἐκτέλεσις ἀπευθύνεται, ἤγουν αἱ πράξεις τῆς καταδιώξεως ἐνεργοῦνται κατ' αὐτοῦ, οὕτω πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ ἡ περικοπὴ «αὕτη (ἡ κατάσχεσις) δύναται νὰ γείνη καὶ παρὰ τῷ τρίτῳ» ἐννοεῖ ὅλην τὴν ἀναγκαστικὴν ἐπτέλεσιν (ἐπιταγὴν, κατάσχεσιν, κοινοποιήσεις πλειστηριασμοῦ) κατὰ τοῦ τρίτου ἐνεργουμένην. Ἐκ τῶν λέξεων δὲ «δύναται νὰ γείνη

τῆρ, συνωδευμένος ὑπὸ τοῦ δημάρχου ἢ δημαρχικοῦ πα-
ρέδρου³, ἐπιβάλλει κατάσχέσιν ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου, περι-
γράφει ἀκριβῶς κατὰ τὴν θέσιν, τὰ συστατικὰ αὐτοῦ μέρη,
τὴν ἑκτασιν, τὰ ἐπικείμενα αὐτῷ βάρη καὶ ἐν γένει κατὰ
πάσας τὰς διὰ τὸν ἀγοραστήν λόγου ἀξίας περιστάσεις⁴,
ἐκτιμᾷ δὲ παραχρῆμα διὰ τοῦ προσληφθέντος δημάρχου
ἢ δημαρχικοῦ παρέδρου καὶ ἀφίνει ἐν μεσεγγύῳ παρὰ τῷ

καὶ παρὰ τῷ τρίτῳ » συνάγεται ὅτι ὁ ἐκτελιῶν δανειστῆς δικαιούται ν' ἀ-
πευθύνῃ κατ' ἀρέσκειαν τὰς πράξεις τῆς καταδιώξεως εἴτε κατὰ τοῦ ὀφει-
λέτου εἴτε κατὰ τοῦ τρίτου διακατόχου. Ἄλλην γνώμην ἐκφράζει ὁ Ρου-
σόπ. (σ. 94) καὶ ἡ 302 ἀπ. ΑΠ. τοῦ 55. Κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν (κώδ.
2169) ἡ ἐπιταγὴ γίνεται εἰς τὸν ὀφειλέτην καὶ προσκαλεῖται ὁ τρίτος νὰ
πληρώσῃ ἢ ἐγκαταλείψῃ τὸ κτῆμα, ἄλλως ἐνεργεῖται κατ' αὐτοῦ ἡ ἐκτέλε-
σις. Carré ζ. 2198 bis § II, 6.

3) Ἀντὶ μακρύρων χρησιμεύει ἐνταῦθα ὁ δήμαρχος, ὁ δημαρχικὸς ἢ καὶ
ὁ εἰδικὸς πάρεδρος. ΑΠ. 319 τοῦ 55.

4) Πολ. 957. Γαλ. 675. Τὸ ἄρθρον τοῦτο τῆς ἡμετέρας δικονομίας εἶναι
ἡ ἀφθονωτέρα τῶν πηγῶν τῶν περὶ τὰς κατασχέσεις δικῶν, τὰς ὁποίας ἐν
μέρει ἠδύναντο οἱ κύριοι πρόεδροι ν' ἀποτρέπωσιν ἂν δὲν ᾔσαν πολὺ εὐχο-
λοι εἰς τὰς ἀναβολάς. διότι αἱ τοιαῦται δίκαι ἐπὶ τέλους κατὰ τῶν πτω-
χῶν ὀφειλετῶν ἐκβαίνουσιν ὥσεπιτοπολύ.

Ἡ περιγραφὴ τοῦ κτήματος ἐν τῇ κατασχέσει γίνεται οὐ μόνον πρὸς
προσδιορισμὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς γνωστοποίησιν τῆς σπουδαιότητος
καὶ σημασίας αὐτοῦ εἰς τοὺς ἔλλοντας νὰ παρουσιασθῶσιν ἀγορασταί. Πα-
ρατηρητέον δὲ ὅτι α) ἡ θέσις τοῦ κτήματος ὀρίζεται διὰ τῆς σημειώσεως
τοῦ δήμου καὶ τῆς τοποθεσίας ἐν ᾗ κεῖται ὡς καὶ τῶν γειτονικῶν γηπέδων.
β') τὰ συστατικὰ τοῦ κτήματος μέρη, ἡ ἑκτασις αὐτοῦ καὶ αἱ λοιπαὶ λό-
γου ἀξίαι περιστάσεις πρέπει ὅσον οἷόν τε ἀκριβέστερον νὰ σημειῶνται. ἀλλὰ
μόνον οὐ σιῶ δ εἰς παραλείψεις ὡς πρὸς τοῦτο ἐπιφέρουσιν ἀχυρότητα τῆς
κατασχέσεως. Carré ζ. 2229. 2231 — 2240. 2241. γ') τὰ ἐπικείμενα
εἰς τὸ κτῆμα βάρη ὡς καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἐπὶ ἄλλων γηπέδων ση-
μειοῦνται ἐν τῇ κατασχέσει, ἐὰν γείνωσι βεβαίως γνωστὰ εἰς τὸν κλη-
τῆρα. Seuffert Comment. Δ'. 276 σημ. 43. Schlink Δ'. 148. Εὑρετήρ.
Η'. 308.

ὀφειλέτῃ αὐτῷ ἢ τῷ μισθωτῇ ⁵. Περὶ τῆς κατασχέσεως δὲ ταύτης συντάσσει ἔκθεσιν ⁶, ἐν ᾗ ὀρίζει τὴν τοῦ πλειστηριασμοῦ ἡμέραν ⁷ καὶ ὑπογράφει μετὰ τῶν παρόντων διαδίκων ⁸ καὶ τοῦ ἐκτιμητοῦ. Ἐὰν δὲ ὁ ὀφειλέτης καὶ ὁ δήμαρχος δὲν ᾖσαν παρόντες κατὰ τὴν κατάσχεσιν γνωστοποιεῖ αὐτὴν παραχρῆμα αὐτοῖς τε καὶ τῷ ὑποθηκοφύλακι ⁹.

5) Πολ. 961. 962. Γαλ. 681. Δύναται τὸ δικαστήριον, κατ' αἴτησιν τινός τῶν ἐχόντων συμφέρον, ἂν ὁ ὀφειλέτης ἢ μισθωτῆς καταχρῆται τῷ κτήματι (Carré ζ. 2307.) νὰ διορίσῃ ἄλλον μεσεγγυοῦχον· διαδικασία ἀκολουθεῖται ἢ τῶν συνοπτικῶν δικῶν. Carré ζ. 2308. 2309.

6) Ἡ ἔκθεσις πρέπει νὰ συνταχθῇ ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς κατασχέσεως, ἄλλως ἀκυροῦται κατὰ τὰ ἄρ. 133. 201 τῆς Πολ. δικονομίας. Οἱ Γάλλοι ἐκφράζονται οὐχὶ τόσον αὐστηρῶς (Carré ζ. 2228. 2252 bis), ὥς καὶ ὁ Ρουσόπουλος σ. 99.

7) Ἡ ἡμέρα αὕτη δύναται καὶ διὰ χωριστοῦ ἐγγράφου, κοινοποιουμένου τῷ ὀφειλέτῃ, νὰ ὀρισθῇ. ΑΠ. 245 τοῦ 53. ἀνωτέρ. § 267 σημ. 2, ἐ.

8) Ἡ ὑπογραφή τοῦ ὀφειλέτου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς κατασχέσεως καλύπτει τὰς ἐν αὐτῇ ἀκυρότητας ; Ναί πρέπει νὰ εἰπωμεν· διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 235 δὲν δύναται τις νὰ προσβάλῃ πρᾶξιν εἰς ἣν συνήργησεν. Ἀλλως οἱ Γάλλοι. Carré ζ. 2250.

9) Πολ. 959. 960. Γαλ. 676—678. Ἡ γνωστοποίησις τῆς κατασχέσεως α) εἰς τὸν δήμαρχον μὲν χρησιμεύει ὥς ἐνδειξις ὅτι ὁ κλητὴρ ἐνήργησεν ἐπιτοπίως τὴν κατάσχεσιν καὶ δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς διαδικασίας παραλειφθεῖσα (Carré ζ. 2252 bis)· ἄλλον λόγον ἀποδείδει εἰς τὴν διάταξιν ὁ Ρουσόπουλος (σ. 102)· ἀλλὰ τότε ἔπρεπε καὶ ἐπὶ κινητῶν ν' ἀπαιτῆται γνωστοποίησις τῆς κατασχέσεως εἰς τὸν δήμαρχον· β') εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα δὲ, ἵνα ἐμποδισθῶσιν ἄλλαι κατασχέσεις ἢ ἐγγραφαὶ ὑποθηκῶν (Seuff. Comment Δ'. 272 σημ. 23. Lehner II. 221), ὑποκειμένου εἰς ἀπαζημίωσιν τοῦ παρᾶλειψιν κατὰ τοῦτο πράξαντος ὑπαλλήλου (Πολ. 960). γ') εἰς τὸν ὀφειλέτην, στερεῖ αὐτὸν πάσης ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ πράγματος· ὥστε ὥς πρὸς αὐτὸν εἶναι οὐσιώδης ἡ πρᾶξις αὕτη καὶ φέρει ἀκυρότητα παραλειφθεῖσα (ἢ γαλ. δικονομία ἄρθ. 677. 715 ἀπαγγέλλει ῥητῶς τὴν ἀκυρότητα)· ὁ τὸ κατασχεθὲν πρᾶγμα πωλήσας ὀφειλέτης δὲν δύναται γὰ προτείνει

Ἀφ' ἧς μάθῃ νομίμως τὴν γενομένην κατάσχεσιν ὁ ὀφειλέτης ἀφαιρεῖται πάσης ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ κτήματος· μήτε ν' ἀπαλλοτριώσῃ μήτε νὰ ὑποθηκεύσῃ αὐτὸ δύναται ἢ ἄλλην τινὰ ἐπιζήμιον μεταβολὴν νὰ ἐπιχειρήσῃ ¹⁰

β') προκήρυξις τοῦ πλειστηριασμοῦ. ὁ πλειστηριασμὸς γίνεται ἐπὶ ἀκινήτων κατωτέρας μὲν τῶν 1000 δραχμῶν ἀξίας μετὰ 4 ἐβδομάδας ἀπὸ τῆς κατασχέσεως, ἐπὶ ἀκινήτων δὲ ἀνωτέρας ἀξίας μετὰ 8 ἐβδομάδας ¹¹. Προηγεῖται δ' αὐτοῦ προκήρυξις ἐπιμελεία τοῦ δανειστοῦ διὰ κλητῆρος γινομένη, δι' ἧς γνωστοποιεῖται δημοσίως ὁ χρόνος (ἡμέρα καὶ ὥρα) καὶ ὁ τόπος τοῦ πλειστηριασμοῦ, ὡς καὶ ὁ ὑπάλληλος ὅφ' οὗ μέλλει οὗτος νὰ ἐνεργηθῇ ¹². ἡ προ-

τὴν ἐντεῦθεν ἀκυρότητα τῆς πωλήσεως κατὰ τοῦ ἀγνοούντος τὴν κατάσχεσιν ἀγοραστοῦ (ΑΠ. 72 τοῦ 58). δ') καλὸν εἶναι νὰ ἐκτελῇται δι' ἐπίδοσεως ἀντιγράφου τῆς κατασχετηρίου ἐκθέσεως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀναγκαῖον. Οἱ Γάλλοι αὐστηρότεροι. Carré ζ. 2266 quat. 2259.

10) Πολ. 963. 964. Γαλ. 686. 687. 683. ΑΠ 241 τοῦ 54. Colmet Daage σ. 312. Οὐ μόνον τὴν ἀπαλλοτριώσιν τῆς κυριότητος ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποθήκευσιν ἀπαγορεύει ὁ νόμος (Carré ζ. 2321). ἀλλὰ τοιαύτη τις πρᾶξις συναινέσει τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ γενομένη δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ (Carré ζ. 2325 bis. ΑΠ. 251 τοῦ 53), οὐδὲ ἡ δυνάμει τοῦ νόμου ἐγγραφεῖσα μετὰ τὴν κατάσχεσιν ὑποθήκη ἀκυροῦται ΑΠ. 140 τοῦ 49. — Αἱ προηγούμεναι ὁμῶς τῆς κοινοποιήσεως τῆς κατασχέσεως ἀπαλλοτριώσεις ἰσχυραὶ εἰσὶν εἰμὴ ἐμφιλοχωρεῖ αὐταῖς δόλος (Carré ζ. 2324). Οὔσαι τῆς αὐτῆς ἡμέρας ; Carré ζ. 2325 quinq. Ρουσ, σ. 100.)

11) Πολ. 965. 966. Τὰ κατωτέρας μὲν τῶν 1000 δραχμῶν ἀξίας ἀκίνητα πλειστηριάζονται μετὰ παρέλευσιν 4 ἐβδομάδων ἀπὸ τῆς κατασχέσεως, τὰ ἀξίζοντα δὲ χιλίας δραχμᾶς ἢ ἀνωτέρω, μετὰ παρέλευσιν 8 ἐβδομάδων. ΑΠ 283 τοῦ 57. Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς προκηρύξεως ὁρ. ἀνωτ. § 267 σημ. 4.

12) Πολ. 967. Περὶ τούτων ἴδ. ἀνωτέρ. § 267 σημ. 5, α—γ'.

κήρυξις αὕτη γίνεται κατὰ τὴν ἄνω ῥηθεῖσαν διαφορὰν τῆς ἀξίας τῶν κατασχεθέντων ἀκινήτων, ἢ ἅπαξ καὶ 3 τοῦλάχιστον ἐβδομάδας πρὸ τοῦ πλειστηριασμοῦ, ἢ δις ἢ μὲν μία 6 τοῦλάχιστον ἐβδομάδας ἢ δὲ ἄλλη 8—14 ἡμέρας πρὸ αὐτοῦ. ὁ τύπος δ' αὐτῆς τριπλοῦς ἐστὶ, κήρυξις, τοιχοκόλλησις, δι' ἐφημερίδος γνωστοποιήσις ¹³. ἤγουν α) κηρύττεται ὁ πλειστηριασμός ἐν ᾧ δῆμῳ πωλοῦνται τὰ κτήματα, β') τοιχοκολλᾶται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τῶν ἀρμοδίων εἰρηνοδικῶν ¹⁴ πρόγραμμα, περιέχον πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀντίγραφον ¹⁵ τῆς κατασχετηρίου ἐκθέσεως, τοὺς ὅρους τῆς πωλήσεως ¹⁶ καὶ τὴν πρώτην προσφορὰν ¹⁷ καὶ γ') δημοσιεύεται διὰ τινος ἐφημερίδος τὸ πρόγραμ-

13) Πολ. 968. ἄνωτέρ. § 267 σημ. 5. δ'.

14) Οἰκίαν τῶν εἰρηνοδικῶν λέγων ὁ νόμος ἐννοεῖ βεβαίως τὸ κατάστημα ὅπου συνεδριάζουσι, διότι α' τὸ εἶναι γνωστότερον καὶ ὑπὸ πλειοτέρων ἀνθρώπων συγναζόμενον (Γρ. λ. 699 § 6. 'Ρουσσοπ. σ. 103). 'Αρμόδιοι δὲ εἰρηνοδίκαι εἰσὶν ὅ,τε τοῦ τόπου ἐνθα τὰ κατασχεθέντα κεῖνται πράγματα, καὶ οἱ τῆς πρωτεύουσας τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ νομοῦ.

15) 'Η διάταξις αὕτη τοῦ νὰ καταχωρίζηται εἰς τὸ πρόγραμμα πλήρης ἀντίγραφον τῆς κατασχετηρίου ἐκθέσεως καὶ τὰ τῆς ἐκτελέσεως διαταγήματα αὐξάνει ὑπερμέτρως καὶ τοῦ σκοποῦ δὲν ἐπιτυγχάνει, διότι τίς ὑπομένει ν' ἀναγνώσῃ μέχρι τέλους τὰς ἀπεράντους περιττολογίας τῶν κλητῆρων ἐν ταῖς διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιευομέναις δημοποιήσεσι τῶν πλειστηριασμῶν; Φρονῶ λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ διορθωθῇ κατὰ τοῦτο τὸ 969 ἄρθρον καὶ νὰ συνταχθῶσιν ὑποδείγματα εἰς τοὺς κλητῆρας παρὰ τοῦ Υπουργείου τῆς Δικαιοσύνης.

16) 'Ο μὲν καταδιώκων δανειστῆς δύναται νὰ θέσῃ οὕς κρίνῃ ὠφελίμους ὅρους. π. χ. ὅτι τὸ τίμημα θέλει πληρωθῇ κατὰ προθεσμίας. ὅτι τὸ πρᾶγμα θέλει παραδοθῇ ὅπως εὐρίσκεται κ. λ. Pigeau II. ἀρ. 764. Carré ζ. 2347. Schlink Δ'. 149), οἱ δανεισταὶ δὲ οἱ λοιποὶ καὶ ὁ ὀφειλέτης νὰ αἰτήσῃσι τὸν περιορισμὸν ἢ τὴν τροποποίησιν αὐτῶν. Seuffert Comment. Δ'. 281.

17) Τὸ μέγεθος τῆς πρώτης προσφορᾶς ἐξήρτηται ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ

μα τοῦτο¹⁸ Ἀντίγραφον δὲ τοῦ προγράμματος κοινοποιεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς μετέπειτα διαδικασίας εἰς τοὺς ἐνυποθήκους δανειστὰς πρὸ 3 ἢ ἕξ ἐβδομάδων κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος ¹⁹· δ') ἀμέσως δὲ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πλειστηριασμοῦ γίνεται ἄλλη διὰ κηρύξεως γνωστοποίησις ἐν τῷ τόπῳ καὶ τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ ²⁰.

Αἱ διάφοροι αὗται προκηρύξεις καὶ προθεσμίαι διαγράφονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας ²¹.

καταδιώκοντος δανειστοῦ κατὰ τὸ διάτ. τῆς 21 Σεπτεμ. 1836, τὸ τροποῖον ἦσαν κατὰ τοῦτο τὸν § 4 τοῦ 969 ἄρθρου. Carré ζ, 2348.

18) Τὸ τελευταῖον ἐδάφ. τοῦ 969 ἄρθρου φαίνεται ἀπαιτοῦν δις τὴν δι' ἐφημερίδος δημοσίευσιν τοῦ προγράμματος, οἷαδὴποτε καὶ ἂν ᾖ τὸ κτήματος ἡ ἀξία· ἀλλ' εἶναι προφανῶς ἡμαρτημένη τοῦ ἄρθρου ἡ σύνταξις, διότι ὁ 1 § τοῦ 967 ἄρθρου, εἰς ὃ παραπέμπει μίαν ἀπαιτεῖ προκήρυξιν καὶ μίαν πρὸς τοῦτο δρίζει προθεσμίαν διὰ τὰ κατωτέρας τῶν 1000 ὀραχ. ἀξίας πράγματα.

19) Πολ. 971. Γαλ. 692. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον τίνος εἰσὶ δανεισταὶ οἱ δανεισταὶ οὗτοι· διότι διὰ πάντας ἐνέχεται τὸ πρᾶγμα. Πολλῶν δὲ τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως ὄντων δανειστῶν ἐνυποθήκων, εἰς ἕκαστον πρέπει κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ γείνη κοινοποίησις τοῦ προγράμματος. Πρβ. καὶ Carré ζ. 2333 quinq. 2335—3337. — Τὴν ἀκυρότητα τὴν ἐντεῦθεν δικαιουται νὰ προτεῖνῃ ὁ ὀφειλέτης; Οὐδὲν συμφέρον δύναται νὰ ἔχῃ ὁ ὀφειλέτης τοιοῦτόν τι προτείνων, λέγει ὁ Carré (ζ. 2338). ἀλλὰ παρ' ἡμῶν αἱ ἀκυρότητες εἰσὶν ἀπόλυτοι γενικῶς. 20) Πολ. 973.

21) Πολ. 970. Δηλ. αἱ προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ, αἱ διὰ προφορικῆς κηρύξεως διὰ τοιχοκολλήσεως καὶ δημοσιεύσεως ἐν ἐφημερίσι γινόμεναι, καὶ ὡς καὶ αἱ προθεσμίαι καθ' ἃς πρέπει νὰ γίνωνται, ἐπιφέρουσιν ἀκυρότητα παραμεληθεῖσαι, ἂν καὶ τὸ ἀπαγγέλλον τὰς ἀκυρότητας ἄρθρ. 970 φαίνεται ἐννοοῦν τὰς πρὸ αὐτοῦ· διότι τὸ ἄρθρον τοῦτο παραπέμπει εἰς τὸ 896 ἄρθρον, τὸ περιλαμβάνον καὶ τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ κήρυξιν.

Γ') πλειστηριασμός.

§ 275. Ὁ τὸν πλειστηριασμόν διευθύνων εἰρηνοδίκης ἢ συμβολαιογράφος ὀφείλει, πρὶν ἢ ἀνοίξῃ αὐτόν, ν' ἀπαίτησιν παρὰ τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ τὰς ἀποδείξεις ὅτι ἐνηργήθησαν αἱ ἀναγκαῖαι τοῦ πλειστηριασμοῦ προκηρύξεις. ¹ ἄλλως ἐλλειπουσὼν τῶν ἀποδείξεων τούτων ὁ πλειστηριασμός ἀναβάλλεται ².

Ἐὰν ὅμως αἱ ἀποδείξεις αὗται εὐρεθῶσιν ἐν τάξει καὶ καλῶς ἔχουσαι, ἐνεργεῖται ὁ πλειστηριασμός κατὰ τὰς ἐπομένας διατυπώσεις·

α) ἄρχεται μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ διαρκεῖ ἐφ'

1) Πολ. 897. 970. Γαλ. 698. 699. Τὴν ἀπόδειξιν α) τῆς τοιχοκολλήσεως καὶ πρώτης κηρύξεως φέρει ὁ δανειστὴς προσάγων μαρτυρικὸν τοῦ κλητῆρος τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτὰς, β') τῆς δημοσιεύσεως, προσάγων ἀντίτυπον τῆς ἐφημερίδος ἐν ᾗ κατεχωρίσθη τὸ πρόγραμμα. ἂν ἀμφισβητηθῇ ἡ διανομὴ τῆς ἐφημερίδος, ἀποδεικνύει αὐτὴν ὁ προτείνων τὴν μὴ διανομὴν ὀφειλέτης. ΑΠ. 141 τοῦ 53. γ') τῆς κυρύξεως κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ ἡ ἀπόδειξις δὲν λέγει ἡ δικονομία πῶς φέρεται· εἶπον ἔνεκα τούτου ἐνίοτε τὰ δικαστήρια ὅτι ἄρκει ἡ περὶ αὐτῆς μνεῖα ἐν τῇ τοῦ πλειστηριασμοῦ ἐκθέσει· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπάλληλος ἐνεργεῖ μόνον τὸν πλειστηριασμόν καὶ τὰ περὶ αὐτόν μόνον εἶναι ἀρμόδιος νὰ πιστοποιήσῃ, αἱ πράξεις δὲ αἱ λοιπαὶ τῆς ἐκτελέσεως διὰ κλητῆρων γενικῶς ἐκτελοῦνται, ἔπεται ὅτι αὐτοὶ κυρίως ὀφείλουσι καὶ τὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πλειστηριασμοῦ γενομένην κήρυξιν νὰ πιστοποιήσωσιν. Ἐφ'. Ἀθ. 15567. ΑΠ. 95 τοῦ 49, 257 τοῦ 50, 131. 498 τοῦ 52, 27 τοῦ 58. contra 207 τοῦ 57.

Δύναται ἀντὶ τοῦ προγνωστοποιηθέντος εἰρηνοδίκου ἢ συμβολαιογράφου νὰ διευθύνῃ ἄλλος τὸν πλειστηριασμόν; Ναί, ἂν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ προκηρυχθῇ τοῦτο. contra Εὐρετήρ. Η'. 349 § 130.

2) Πολ. 897. 970. Ἐὰν τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀποδείξεων τούτων αἰτοῖς ὑπῆρξεν δικαστικὸς τις ὑπάλληλος ἢ ὑπηρέτης, καταδικάζεται εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τιμωρεῖται πειθαρχικῶς ἢ καὶ ποινικῶς, ἐὰν συντρέχωσιν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 480 τοῦ ποιν. νόμου.

ὅσον ὑπάρχουσιν ὑπερθεματισταί 3.

6) τὴν τάξιν τῶν πωληθησομένων πραγμάτων, κινήτων ἢ ἀκινήτων, προσδιορίζει ὁ ὀφειλέτης ἐὰν ᾖ παρὼν, καὶ τὰ μὲν κινήτὰ πωλοῦνται ἐπὶ συμφωνίᾳ ἀμέσου καταβολῆς τοῦ τιμήματος, τὰ δὲ ἀκίνητα δύνανται νὰ πωληθῶσι καὶ ὑπὸ ὄρους 4. πλειστηριάζονται δὲ τόσα πράγματα ὅσα ἀρκοῦσι πρὸς ἐξόφλησιν τῶν δανειστῶν 5 καὶ ἀπότισιν τῶν τῆς ἐκτελέσεως δαπανημάτων 6.

γ') ἀγοραστὰὶ δύνανται νὰ παρουσιασθῶσιν, ἐξηρημένου τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ διευθύνοντος τὸν πλειστηριασμόν, ὅτε δανειστὰὶ τοῦ καταδιωκομένου ὀφειλέτου καὶ πᾶς ἄλλος ἐκ τῶν παρόντων 7· ἀλλὰ περὶ τῆς φερεγγυό-

3) Πολ. 894. 965. Γαλ. 705. 706. Προθεσμίαν τῆς διαρκείας τοῦ πλειστηριασμοῦ δὲν ὥρισεν ὁ ἡμέτερος νόμος, ἐπομένως διαρκεῖ οὗτος ἐνὸς ἡμέρας ὑπάρχουσι προσφεραῖ ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος 3 λεπτῶν προσφοράς ὑποβαλλόντες. ἐν τῇ πρακτικῇ ὁρίζεται ἡ 12 ὥρα τῆς μεσημβρίας ὡς τέρμα τοῦ πλειστηριασμοῦ· τότε δὲ πρέπει νὰ τηρῇται ὁ χρόνος οὗτος καὶ νὰ παρεκτείνηται ἡ κατακύρωσις ἐφ' ὅσον γίνονται ἐντὸς τῶν 3 λεπτῶν προσφοράί. Ἐν Γαλλίᾳ ἀνάπτονται κατὰ συνέχειαν τρία κηρία, ἐνὸς λεπτοῦ ἑκάστον διάρκειαν ἔχοντα. καὶ κατακυροῦνται τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν κατὰ τὴν ἀνάλωσιν τοῦ τελευταίου κηρίου ὄντα ὑπερθεματιστήν.

4) Πολ. 904. 978. 899. 984. νόμ. 15 § 7 (42. 1).

5) Δηλαδή τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ καὶ τῶν ἄλλων τῶν μέχρις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἀναγγειλάντων ἑαυτούς. Carré ζ. 2096. Γαλ. 622.

6) Ἐκκαθαρίζονται δὲ πρότερον τὰ δαπανήματα παρὰ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν. Πολ. 877. Carré ζ. 2098.

7) Πολ. 975. Γαλ. 711. Ὁ ὀφειλέτης ἀποκλείεται τοῦ ὑπερθεματισμοῦ διὰ τὸ πιθανῶς ἀφερέγγυον αὐτοῦ καὶ διότι δύναται νὰ διατηρήσῃ τὸ πρᾶγμα του καταβάλλων τὸ χρέος, ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ διὰ τὴν ἐνδεχομένην κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ πρὸς βλάβην τοῦ ὀφειλέτου (Carré ὑπὸ τὸ 713 (711) ἄρθρον). Ἡ ἀπαγόρευσις δὲ αὕτη ἦτις καὶ εἰς τὰς δι' ἄλλων γινομένας πλειοδοτήσεις ἐκτείνεται, διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ πλειστηριασμοῦ. Ὁ διὰ τὸν ὀφειλέτην φανερώς ἢ ἐξ ἐντολῆς

τητος αὐτῶν, ὑπερθεματιστῶν γενομένων, ἐνέχεται ὁ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ⁸. Ἐπὶ πλειστηριασμοῦ δὲ ἀκινήτων δύναται ὁ ὑπερθεματιστὴς νὰ δηλώσῃ μετὰ τὴν κατακύρωσιν, ἀλλὰ πρὸ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῆς, ὅτι δι' ἄλλον ἐπλειστηρίασε καὶ νὰ προσαγάγῃ ἂν ἐνήργησεν ἄνευ ἐγγράφου ἐντολῆς, τὴν ἔγκρισιν τοῦ τρίτου ἐντὸς 8 ἡμερῶν⁹.

δ') ἡ κατακύρωσις, διὰ σκηπανίου ἢ κώδωνος σημαίνουμένη, γίνεται εἰς τὸν τελευταῖον ὑπερθεματιστὴν, τὸν μετὰ παρέλευσιν 3 λεπτῶν ἀπὸ τῆς προσφορᾶς αὐτοῦ μὴ ὑπερακοντισθέντα ¹⁰. ὑπερθεματιστοῦ δὲ μὴ παρουσιαζο-

κατὰ τὸ 976 ἄρθρον ὑπερθεματίζων ὑπόκειται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ νόμου, οὐχὶ ὅμως καὶ ὅστις δι' ἑαυτὸν μὲν ὑπερθεματίσῃ, ἵνα ὅμως μεταβιβάσῃ κατόπιν τὸ ἀγορασθὲν εἰς τὸν ὀφειλέτην. Carré ζ. 2396. Εὐρετήρ. IB'. 341. Ὁ τρίτος διακάτοχος ; Ὁχι, δὲν εἶναι ὀφειλέτης· contra Carré ζ. 2394. Εἰς τοὺς πλειστηριαμοὺς κινητῶν ἐκτείνεται ἡ ἀπαγόρευσις ; Ὁχι, λέγει ὁ Carré ζ. 2100· ἀλλὰ τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπἄλληλον ἡμεῖς πρέπει νὰ εἴπωμεν ναί. N. 46. II (18. 1), ἄνωτέρ. § 22. σημ. 4. Colmet—Daage σ. 234. Holzschuher Civilr. Γ'. 686.

8) Ἐχει ἐπομένως οὗτος τὸ δικαίωμα, ὅταν ἀγνοῇ τὸν παρουσιαζόμενον ὡς ὑπερθεματιστὴν, ν' ἀπαιτῇ παρ' αὐτοῦ ἀσφαλείας. Πολ. 975 ἐδ. 2.

9) Πολ. 976. 977. Γαλ. 707. Εἰς τὰς 8 ἡμέρας λογίζεται (ἄνωτ. § 94 σημ. 2) καὶ ἡ τῆς κατακυρώσεως· ἄλλως οἱ Γάλλοι. Carré ζ. 2368. Ἡ ἔγκρισις δὲ δηλοῦται ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ καὶ καταχωρίζεται ὑπὸ τὴν ἔκθεσιν τῆς κατακυρώσεως. Πολ. 977 ἐδ. 2. Carré ζ. 2369.

10) Ἐν τῇ πρακτικῇ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν 3 λεπτῶν τ ρ ῖς ἡ τελευταία προσφορὰ καὶ ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ ἄλλη γίνεται ἡ κατακύρωσις (Seuffert Comment. Δ'. 277), ἥτις οὐσιωδῶς εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τοῦ τύπου τοῦ νομίμου νὰ σημανθῇ (ΑΠ. 369 τοῦ 53)· ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ μνημονεύσῃ τῆς διατυπώσεως ταύτης ἡ ἔκθεσις· Carré ζ. 2363.

μένου κατακυροῦται τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν καταδιώκοντα δανειστὴν ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ προσφορᾶς ¹¹. Διὰ τῆς κατακυρώσεως τελειοῦται καὶ ὀριστικὴ καθίσταται ἡ πώλησις· ὅθεν μέχρις αὐτῆς ὁ μὲν ὑπερθεματιστὴς δύναται νὰ ὑπαναχωρήσῃ, ὁ δὲ ὀφειλέτης νὰ ἐμποδίσῃ τὸν πλειστηριασμὸν καταβάλλων τὸ χρέος ¹².

11) Πολ. 900. 978 ἐδ. 3. διάτ. τῆς 24 Σεπτεμ. 1836, ὅπερ ἐξαιρεῖ τὰ πολύτιμα μέταλλα, τὰ ὁποῖα κατ' αὐτὸ δὲν δύνανται νὰ κατακυρωθῶσιν εἰς τιμὴν κατωτέραν τῆς ἐν τῇ Διατιμῇσει τοῦ Β. Νομισματοκοπέου ὠρισμένης, ὅταν ὁ ὀφειλέτης προτείνῃ τὴν εἰς αὐτὸ ἀποστολὴν τοῦ μετάλλου. Τοιαύτη διατίμησις ἐγένετο ὡς πρὸς τὸν ἄργυρον ἡ ἀπὸ 15 Μαρτ. 1843, ἐκδεδομένη ἐν τῷ 11 ἀριθ. τῆς ἐφημερ. τῆς Κυβ. τοῦ 1843. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἀρθρ. 708) δεκτὴ ἐστὶν ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κατακυρώσεως καὶ ἄλλη προσφορὰ, εἰς τὸ ἕκτον τοῦλάχιστον τοῦ τιμήματος φθάνουσα.

Δύναται νὰ προσβληθῇ ὁ πλειστηριασμὸς καὶ ν' ἀκυρωθῇ, διότι α) ὁ ὑπερθεματιστὴς ἐμπόδισε τὴν συρροὴν ἀγοραστικῶν, ἢ β') ὑπάρχει βλάβη ὑπέρ μετρός; Εἰς τὸ β' ἀπαντῶσιν ἀποφατικῶς οἱ συγγραφεῖς (ἴδε ΑΠ 95 τοῦ 48, Γαλ. κώδ. 1684), ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐναντίαι γνώμαι (Vanger. Γ'. 354. glück IZ'. 87. Holzschuher σ. 691. Παπαρῆγ. Α'. 258)· ὡς πρὸς τὸ α' δὲ θεωροῦσιν ἐπηρεαστικὴν τὴν διὰ δόλου ἢ βίας παραχθεῖσαν ἀπομάκρυνσιν τῶν ἀγοραστικῶν, οὐχὶ τὴν δι' ἀμοιβῆς. (Holzschuher σ. 687. Seuffert Blätter E'. 276. Spangenb, in Lindes Zeitschr. E'. 147)· ἀλλὰ τὸ 436 ἀρθ. τοῦ ποιν. νόμου ἀπαγορεύει τὸ βιαίως ἢ δι' ἀπειλῶν ἐμποδίζειν τὸν ἐν τοῖς πλειστηριασμοῖς ἐλεύθερον συναγωνισμὸν, ὡς καὶ τὸ διὰ δώρων ἢ ὑποσχέσεων ἀπομακρύνειν τοὺς πλειστηριάζοντας· ὥστε παρ' ἡμῶν δὲν δύναται νὰ γείνη ἡ εἰρημένη διάκρισις. ἴδ. καὶ Dal. Vente publ. d'imm. ἀρ. 2234.

12) Πολ. 906. 979. Γαλ. 705. Schmid Γ'. 354. Ἐκ τῆς πωλήσεως δὲ ὁ ἀγοραστὴς δὲν λαμβάνει πλειότερα δίκαια ἢ ὅσα εἶχεν ὁ ὀφειλέτης, ἐπομένως τὸ πρᾶγμα μεταβαίνει εἰς αὐτὸν μεθ' ὅλων τῶν δουλειῶν καὶ ἄλλων βρῶν (Carré ζ. 2476. Holzsch. σ. 688)· πρὸ τῆς παραδόσεως δὲ ἡ τῆς μεταγραφῆς δὲν γίνεται κύριος αὐτοῦ. Holzschuher. σ. 691.

Διὰ τὴν ἐκνίκησιν δὲ τοῦ πωληθέντος πράγματος ἐνέχεται οὐχὶ ὁ ἐπι-

ε) περὶ τῶν διαφορῶν προσφορῶν καὶ τῆς κατακυρώσεως συντάσσει ὁ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ἔκθεσιν, ἐν ᾗ ὀφείλει νὰ μνημονεύσῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι ἐγένοντο αἱ διάφοροι τοῦ πλειστηριασμοῦ προκηρύξεις ¹³. τὴν ἔκθεσιν δὲ ταύτην ὑπογράφουσιν ἐκτὸς αὐτοῦ ὁ ὑπερθεματιστής, οἱ παρόντες τυχὸν διάδικοι καὶ δύο μάρτυρες ¹⁴. ἀλλὰ περίληψιν αὐτῆς ἢ τὰ πωληθέντα πράγματα δὲν λαμβάνει ὁ ὑπερθεματιστής πρὶν ἢ ἐκπληρώσῃ τὰς ἐκ τῆς πωλήσεως ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ¹⁵.

Δ') ἀναπλειστηριασμός α).

§ 276. Ἐὰν ὁ ὑπερθεματιστής δὲν ἐκπληρώσῃ ἐμπρο-

σπεύδων δανειστής (πλὴν ἂν ᾗναι ἐνυπόθηκος ὀφείλει νὰ ἐκχωρήσῃ ἣν ἔχει κατὰ τοῦ ὀφειλέτου ὑποθηκικὴν ἀγωγὴν. νόμ. 38 Π. 21. 2), ἀλλ' ὁ ὀφειλέτης, ἀνθ' οὗ γίνεται ἡ πώλησις. νόμ. 44 § 16 Π (19. 1). Ν. 2 Κ. (8. 46). νόμ. 74 § 1, Π (21. 2). Vangerow Α' 981. Schmid Γ', 354 σημ. 58. Holzschuher Β', 460. Sintemis Pract. Civilr. Α' 643. Glück τόμ. 19 σ. 398. Ἐν Γαλλίᾳ κλίνουσι μᾶλλον εἰς τὴν ἐναντίαν γνώμην. Carré ζ. 2447. Berriat σ. 417. σημ. 94, Rauter σ. 356.

13) Ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἀκινήτων ἢ ἔκθεσις τῆς κατακυρώσεως (ἥτις καὶ ἔκθεσις τοῦ πλειστηριασμοῦ λέγεται. Πολ. 680) πρέπει ν' ἀναφέρῃ καὶ ὅλους τῆς πωλήσεως τοὺς ὅρους· ἀλλὰ καὶ τὰς προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ μίαν πρὸς μίαν, μάλιστα δ' ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας, ἂν δὲν ἀποδεικνύηται ἄλλοθεν ὅτι ἐγένοντο. ΑΠ 78 τοῦ 46, 207 τοῦ 57. Carré ζ. 2402. Thomine ἀρ. 807.

14) Πολ. 902. 979. Οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ προσλαμβάνωνται ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πλειστηριασμοῦ, διότι παρίστανται ὡς βεβαιωταὶ οὐ μόνον τῆς κατακυρώσεως, ἀλλὰ καὶ τῶν προσφορῶν (Εὐρετήρ. ΙΒ'. 332)· ἡ ἔλλειψις δὲ αὐτῶν ἐπάγεται ἀκυρότητα. ΑΠ 166 τοῦ 59.

15) Πολ. 899. 980. 983 ἐδ. 2. Ἡ παραβίασις τῆς διατάξεως ταύτης ἐκ μέρους τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ δὲν ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα εἰμὴ ὅτι ὑπόκειται οὗτος εἰς ἀποζημίωσιν ὡς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν παρατεθέντων ἄρθρων προκύπτει.

α) Πολ. 903. 904. 982. 983. Γαλ. 624. 733—740. Berriat σ. 424.

θέσμως τὰς ἐκ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑποχρεώσεις αὐτοῦ¹, γίνεται ἀναπλειστηριασμός, περὶ οὗ ταῦτα ὥρισεν ὁ νόμος ἡμῶν.

ἀ) ὁ ἀναπλειστηριασμός δὲν ἔχει βάσιν τοῦ συναλλάγματος τῆς πωλήσεως τὴν διάλυσιν, ἀλλ' ἐνομοθετήθη πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐξανάγκασιν τοῦ ὑπερθεματιστοῦ· διατοῦτο οὐδόλως ἀποκλείει τὰ λοιπὰ τῆς καταδιώξεως μέσα ².

β') ἐνεργεῖται παρὰ τινος τῶν ἐχόντων ἐκτελεστὸν δικαίωγραφον δανειστῶν τοῦ πρωτοφειλέτου ³ καὶ ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ· ὅστις διὰ τοῦτο οὐ μόνον τὸ τῆς ἐξωνήσεως δικαίωμα μέχρι τῆς νέας κατακυ-

Rodière Γ'. 49, Γ'. 495. Schlink Δ'. 210. Seuffert Δ'. 281. Δεύτερος ἀναπλειστηριασμός; Δὲν ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου.

1) Ἡ καταβολὴ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος γίνεται εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ. ἐὰν δὲ οὗτος ἀποποιῇται νὰ δεχθῇ αὐτὸ συγχωρεῖται δικαστικῇ κατάθεσις (Carré ζ. 2549 quat). Πρὸς ἐναρξιν τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ δὲν ἀπαιτεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ παρέλευσις τῆς προθεσμίας (Πολ. 903. 982.), ἡγουν ἐπὶ κινητῶν ὀφείλει ἁ μ ἔ σ ω ς ὁ ὑπερθεματιστής, ἐπὶ ἀκινήτων δὲ κατὰ τὰς συμπεφωνημένας προθεσμίας, νὰ καταβάλῃ τὸ ἐκπλειστηρίασμα (ἐκτὸς τοῦ ποσοῦ δι' ὃ κατετάχθη. Seuff. Δ'. 281 σημ. 74)· ἄλλως ἄρχεται ἡ τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ διαδικασία ἐπὶ τῷ ἀπλῶ μαρτυρικῷ τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὅτι τὸ ἐκπλειστηρίασμα δὲν κατεβλήθη (Εὐρετ. II' 342). Ἐν Γαλλίᾳ ἀπαιτεῖται γενικῶς νὰ προηγηθῇ ἐπιταγὴ· (Γαλ. 735. Carré ζ. 2549 ter, ζ. 2524 quat.). Τὸ πρὸς ἀναπλειστηριασμὸν δὲ δικαίωμα διαρκεῖ ἐπὶ 30 ἔτη. Carré ζ. 2548 quat.

2) Ἡ Γαλλικὴ δικονομία λέγει (ἄρ. 713) τοῦτο ῥητῶς, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ δεχθῶμεν· διότι ἡ δικονομία ἡμῶν οὐ μόνον δὲν τὸ ἀπαγορεύει, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναγνωρίζει αὐτὸ διὰ τοῦ 3 ἔδαφ. τοῦ 981 ἄρθρου. ΑΠ. 378 τοῦ 55, 243 τοῦ 56. Carré ζ. 2409. 2517. 2611.

3) Ἡ γενικὴ ἑκφρασις τοῦ νόμου «μὴ πληρώσαντος τοῦ ὑπερθεματιστοῦ... γίνεται ἀναπλειστηριασμός» ὑποστηρίζει τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ῥηθέντα, ἅπερ καὶ ἐν Γαλλίᾳ διδάσκονται (Carré ζ. 2518. Ρουσοπ. σ. 140)· ἀλλ'

ρώσεως ἔχει, ἀλλὰ καὶ τὴν κατοχὴν τοῦ πράγματος διατηρεῖ· ἐν τῇ οἰκίᾳ δὲ αὐτοῦ τοιχοκολλᾶται καὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ τὸ πρόγραμμα.

γ') κατὰσχέσεις δευτέρα τοῦ πράγματος δὲν γίνεται ἀλλὰ μόνον ἡ περὶ τὰς προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ διαγραφομένη διαδικασία παραφυλάττεται· ἀπὸ τῆς πρώτης δὲ προκηρύξεως⁴ στερεῖται ὁ ὑπερθεματιστὴς τῆς ἐξουσίας τοῦ διαθέσαι τὸ πρᾶγμα.

δ') ὁ ἀναπλειστηριασμός γίνεται κατὰ τὰς τῶν πλειστηριασμῶν διατυπώσεις⁵· τὰ μὲν βάρη αὐτοῦ, ἥτοι αἱ δαπάναι καὶ τὸ τυχὸν ἔλλειμμα⁶ τοῦ τιμήματος, ἐπίκεινται τῷ ὑπερθεματιστῇ, αἱ δὲ ὠφέλειαι ἥτοι τὸ περίσσευμα τοῦ τιμήματος περιέρχεται εἰς τὸν πρωτοφειλέτην καὶ τοὺς τούτου δανειστάς⁷.

E') κατὰταξίς α).

α) γερικά.

§ 277. Ὁ ἐπισπεύδων τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησην τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ δανειστῆς οὐδενὸς ἐντεῦ-

ἐν τῷ θέματι τοῦ ἄρθρ. 981 ἐδ. 3 μόνος ὁ δανειστὴς οὐ τὸ γραμματίον δὲν ἐξωφλήθη, δικαιοῦται νὰ ἐνεργήσῃ τὸν ἀναπλειστηριασμόν. Chauveau εἰς τὸ ζ. 2518.

4) Ἦγουν ἀφ' ἧς τοιχοκολληθῇ αὕτη εἰς τὴν οἰκίαν του.

5) Ἦγουν ἂν ᾖναι ἀναπλειστηριασμός κινητῶν κατὰ τὰ ἄρθρ. 891—902, εἰδὼν δὲ ᾖναι ἀκινήτων, κατὰ τὰ ἄρθρ. 965—980.

6) Τὸ ἔλλειμμα τοῦτο δύναται νὰ εἰσπραχθῇ καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως ἀπαγγελλομένης (Carré ζ. 2523) κατὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ (Πολ. 903. 983. Γαλ. 710), εἰδὼν ᾖναι ἐκ τῶν ὑποκειμένων εἰς προσωπικὴν κρᾶτησιν προσώπων. Carré ζ. 2523 bis.

7) Ἐὰν ἡ νέα πώλησις φέρῃ περίσσευμα ἀπαλλάττεται πλέον ὁ ὑπερθεματιστὴς ; Ὁρθοτέραν νομίζω τὴν γνώμην τοῦ Chauveau ἀπαντῶντος καταφατικῶς ἐν ζ. 2524 ter. Contra Rodière Γ'. 201 σημ. 2. — Οἱ καρ-

θεν ἀπολαύει πλεονεκτήματος ἀπέναντι τῶν λοιπῶν δανειστών, ἀλλὰ δύνανται καὶ οὗτοι νὰ προσέλθωσι καὶ μετοχὴν ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος νὰ αἰτήσωσιν. τότε δὲ, ὁσάκις τὸ ἐκπλειστηρίασμα δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς ἱκανοποίησιν πάντων τῶν προσελθόντων δανειστών, ἀναγκαία γίνεται ἡ κατάταξις, ἥτοι ὁ προσδιορισμὸς τῆς τάξεως ἐκάστου αὐτῶν ἐν τῇ διανομῇ. Κατάταξις δὲ λαμβάνει χώραν οὐ μόνον α) ἐπὶ ἀναγκαστικῶν πλειστηριασμῶν ¹ καὶ β') ἐπὶ ἐκουσίῳ ² ἢ γ') ἐπὶ κατασχέσεως χρημάτων ³, ἀλλὰ καὶ δ') ὅταν πρόκηται διανομὴ τοῦ παρὰ τοῦ τρίτου διακατόχου τοῦ ἐνυποθήκου πράγματος ὀφειλομένου τιμῆματος ⁴. Τὴν διαδικασίαν δὲ αὐτῆς διευθύνει ἐν μὲν τῷ πρώτῳ θέματι αὐτὸς ὁ τὸν πλειστηριασμὸν ἐνεργήσας ὑπάλληλος, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ὁ παρὰ τοῦ ἐπιμελουμένου

ποῖ τοῦ πράγματος ; Εἰ μὲν εἰσεπράχθησαν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ μένουσι τοῦ ὑπερθεματιστοῦ, εἰ δὲ μὴ, πωλοῦνται ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀναπλειστηριαζομένου πράγματος. Πολ. 983 ἐδ. 2. ἄλλως σκέπτεται ὁ Chauveau ζ. 2524 quat.

α) Πολ. 936—953. 986—997. Γαλ. 656—672. 749—779. Dal. Distribution par contribution. Berriat σ. 388. 426. Schllnk Δ'. 250. 291. Rodière Γ'. 208. 322.

1) Πολ. 936. 987.

2) Πολ. 988 § 2. 1031. Ἐπὶ τῶν ἐκουσίῳ πλειστηριασμῶν διορίζεται ἐξ ἀνάγκης δημόσιον πρόσωπον πρὸς διεύθυνσιν αὐτῶν καὶ ἡδύνατο τοῦτο τὸ πρόσωπον νὰ ὁρισθῇ ὡς ἐπὶ τῆς κατατάξεως ὑπάλληλος, ὅπως γίνεται εἰς τοὺς ἀναγκαστικοὺς πλειστηριασμούς.

3) Ἐπὶ κατασχέσεως χρημάτων πλειστηριασμὸς δὲν γίνεται, ἐπομένως καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ διορισθῇ ὑπάλληλος ἐπὶ τῆς κατατάξεως. Πολ. 937 ἐδ. 2.

4) Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 988 § 1 συνετάχθη φαίνεται κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν ἄρθρων 2183—2186 τοῦ γαλ. κώδικος καὶ σπανιώτατα δύνανται νὰ εὔρη ἐφαρμογὴν παρ' ἡμῶν.

δανειστοῦ ⁵ διοριζόμενος εἰρηνοδίκης ἢ συμβολαιογράφος.

Ἡ κατάταξις τῶν δανειστῶν γίνεται ἐπὶ μέρους μόνον τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου οὐχὶ ἐπὶ ὀλοκλήρου ὡς ἐπὶ τῶν πτωχεύσεων τῶν ἐμπόρων ⁶.

β) διαδικασία τῆς κατατάξεως.

§ 278. Ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως διωρισμένος ὑπάλληλος ἐξετάζει προπάντων ἂν τὸ διανεμητέον ποσὸν ἀρκεῖ πρὸς τελείαν ἐξόφλησιν τῶν ἀναγγειλαμένων δανειστῶν καὶ τῶν τῆς ἐκτελέσεως δαπανημάτων, καὶ εἰ μὲν εὖρη αὐτὸ ἀρκοῦν, ἐκτελεῖ εὐθὺς τότε τὴν διανομὴν¹, εἰδὲ μὴ, ἄρχεται τῆς περὶ τὴν κατάταξιν ² διαδικασίας ὡς ἀκολούθως.

α) προσκαλεῖ ἀνυπερθέτως τοὺς ἀναγγειλαμένους δανειστὰς ἵνα προτείνωσιν ἅς ἐπὶ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος ἔχουσιν ἀξιώσεις καὶ προσαγάγωσι τὰς ἀποδείξεις αὐτῶν³.

5) Τοιοῦτος δανειστὴς εἶναι ὅστις δὴποτε ἐκ τῶν πολλῶν θέλει νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν κατάταξιν.

6) Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν ἐπὶ τῶν μὴ ἐμπόρων ὀφειλετῶν ἰσχύει μόνον ὁ λεγόμενος *concursum creditorum particularis*, ὁ δὲ *universalis* λαμβάνει χώραν ἐπὶ τῶν ἐμπόρων. *Seuffert Comment. Δ'.* 334.

1) Πολ. 936. 981, 986. 987. Ὡστε ὁ ἐπιμελὴς δανειστὴς θέλει σπεύσει ν' ἀναγγελθῇ ἐγκαίρως, ἥτοι τὸ βραδύτερον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ.

2) Καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς περὶ τὴν κατάταξιν διαδικασίας καὶ μετ' αὐτὴν δύνανται οἱ δανεισταὶ καὶ ὁ ὀφειλέτης νὰ συμβιβασθῶσιν ὅπως κρίνωσιν εὐλογον, τηροῦντες ὅμως τὸν τύπον τῶν ἀρθρ. 477 καὶ 478. Ἡ γαλ. δικονομία (ἀρθρ. 656. 749) ὥρισε προθεσμίαν πρὸς συμβιβασμὸν πρὸ τῆς κατατάξεως.

3) Πολ. 937. 989. *Carré ζ.* 2174 bis. Καὶ ἐκ τῶν ἐνυποθήκων δανειστῶν προσκλοῦνται κατὰ τὸ 986 ἀρθρον μόνον οἱ ἀναγγελθέντες, πρόσκλησις ἄλλη πρὸς ἀναγγελίαν δὲν γίνεται αὐτοῖς εἰμὴ ἢ τοῦ ἀρθρου 971 (ΑΠ. 39 τοῦ 43, 34 τοῦ 46. Ῥουσοπ. σ. 112). ἐν Γαλλίᾳ προσκαλοῦνται εἰς κατάταξιν πάντες οἱ ἐγγεγραμμένοι δανεισταί. Γαλ. 752. 753. *Thomine* ἀρ.

6') οἱ δανεισταί, οἷτε προσκληθέντες καὶ οἱ μὴ ⁴, ὀφείλουσι νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς αὐτὸν ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας ⁵, καὶ πρῶτον μὲν νὰ προτείνωσιν, ἐγγράφως ἢ προφορικῶς, τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν, ἔπειτα δὲ ν' ἀντιτάξωσιν ὅσας τυχὸν ἔχουσι κατ' ἀλλήλων παρατηρήσεις· τὸ τελευταῖον τοῦτο χρεωστεῖ καὶ ὁ ὀφειλέτης νὰ πράξῃ⁶.

Περὶ τῶν γενομένων συντάσσει ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως ἔχθειςιν ⁷, καὶ πᾶσαν ἀξίωσιν ἢ παρατήρησιν μετὰ τὴν προθεσμίαν τοῦ νόμου ὑποβληθεῖσαν ἀπορρίπτει ὡς ἀπαράδεκτον⁸.

γ') μετὰ ταῦτα συντάσσει τὸν τῆς κατατάξεως πίνακα,

860.—'Επὶ ἀκινήτων ἢ πρόσκλησις καταχωρίζεται ἀνυπερθέτως καὶ εἰς ἑφημερίδα τινά. Πολ. 989. 990.

4) Μὴ προσκληθέντες δανεισται εἰσὶν οἱ μὴ ἀναγγελθέντες, ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἡ ἀναγγελία δύναται νὰ γείνη μέχρι τῆς ἐκπνεύσεως τῆς δεκαπενθήμερου ἢ εἴκοσι καὶ ὀκταήμερου προθεσμίας τῶν ἄρθρ. 938. 989, διότι ἄλλη διάταξις ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ ἀποκλείουσα εἰς προγενέστερον χρόνον τὰς ἀναγγελίας δὲν ὑπάρχει. Carré ζ. 2171 ter. ΑΠ. 86 τοῦ 48. Εὐρετήρ. Η'. 324.

5) Οἱ προσκεκλημένοι δανεῖσται ὀφείλουσι πρῶτον μὲν ἐντὸς προθεσμίας 14 ἡμερῶν ἐπὶ κινήτων καὶ 4 ἐβδομάδων ἐπὶ ἀκινήτων (παρεκτετινομένης ἕνεκεν ἀποστάσεως. Carré ζ. 2556.) νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸν ἐπὶ τῆς κατατάξεως τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν μετὰ τῶν ἀποδείξεων καὶ νὰ αἰτήσωσι κατάταξιν, ἔπειτα δὲ ἔχουσιν ἄλλην προθεσμίαν ὀκταήμερον, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς πρώτης, ἵνα λάβωσι γνῶσιν τῶν γενομένων προτάσεων καὶ προσαχθεῖσιν ἀποδείξεις καὶ κάμωσιν ὅσας τυχὸν ἔχουσιν ἀντιπαρατηρήσεις. Ὁ καταδιώκων δὲ δανειστής δύναται νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς ἄλλους δανειστάς προτείνων ὅτι ὅτε ἡ ἀναγγελία αὐτῶν ἐγένετο ὑπῆρχον καὶ ἄλλα πράγματα τοῦ ὀφειλέτου ἀκατάσχετα. Πολ. 908. 984.

6) Πολ. 938 ἐδ. 2. Ὅθεν πρέπει νὰ προσκληθῇ καὶ αὐτός. Γαλ. 659.

7) Δηλαδή είτε ἐγγράφως εἴτε προφορικῶς ὑποβάλῳσιν οἱ δανεισταὶ τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν πάντοτε συντάσσεται ἑκθεσις περὶ τούτου.

8) Πολ. 938 ἐδ. 3. Γαλλ. 660. 759. Περὶ τοῦ ἀπαρადέκτου τούτου
ἴδ. κατωτ. § 284.

έ) αἱ ἀπαιτήσεις ἀρτοποιῶν, κρεωπωλῶν, ξενοδόχων, ἐμπόρων καὶ τῶν τοιούτων ἔνεκα τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, τῶν κατὰ τοὺς τελευταίους ἕξ μῆνας εἰς τὸν ὀφειλέτην, τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ χορηγηθέντων.⁵ μετέπειτα

ς') αἱ συνεισφοραὶ εἰς τὰ τῶν νομῶν, ἐπαρχιῶν καὶ δήμων βάρη τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν.⁶ ὕστερον

ζ') αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ Κράτους ἐκ καθυστερουμένων ἀμέσων ἢ ἐμμέσων φόρων τοῦ τρέχοντος ἔτους καὶ τῶν δύο ἀμέσως προηγούμενων.⁷ τελευταῖον

ή) τὰ τῆς ἀνακρίσεως ἔξοδα, εἰς ἃ ὁ ὀφειλέτης κατεδικάσθη ὑπὸ ποινικοῦ δικαστηρίου.⁸

τασις τοῦ προνομίου εἶναι ἑνὸς ἔτους καὶ 8 μηνῶν. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ὅρα Dal. ἀρ. 187 ἔ. Trop¹. ἀρ. 142.

Ὁ μισθὸς τῶν ὑπηρετιῶν κλ. ἀπολαύει τοῦ προνομίου, οὐχὶ καὶ ἄλλου εἴδους ἀπαιτήσεις αὐτῶν. Dal. ἀρ. 204.

5) Οἱ χορηγηταὶ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσιν ἐπ' α' γ γ ε λ μα τὸ πωλεῖν τοιαῦτα εἶδη ἀναγκαίων πρὸς τὸ ζῆν πραγμάτων, καὶ προσέτι τὰ χορηγούμενα νὰ ᾔναι ἐκ τῶν πρὸς τροφήν, ἐνδυμασίαν καὶ θέρμανσιν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίων τῷ ὀφειλέτῃ κατὰ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ τάξιν. Dal. ἀρ. 207. 213. 214. Τὰ τῆς ἐνδυμασίας, λέγει ὁ Trop¹. (ἀρ. 146), δὲν ἀπολαύουσι τοῦ προνομίου· ξενοδόχους ἐννοεῖ ὁ νόμος οὐχὶ τοὺς κοινῶς οὕτω καλουμένους, ἀλλὰ τοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν παρλαμβάνοντας πρὸς ἀνατροφὴν νέους (maitres de pension, εἴτε παιδοκόμους· οἰκοτρόφους), οἵτινες προνομιούχοι εἰσὶν μόνον διὰ χορηγίας τῶν πρὸς τὸ ζῆν καὶ πρὸς ἐκπαίδευσιν ἀναγκαίων. Zachar σ. 270 σημ. 14.

6) Βάρη τοιχῦτα ὑπάρχουσι μέχρι τοῦδε τὰ ἐπαρχιακὰ καὶ δημοτικὰ ἄρθρ. 32 τοῦ περὶ ἐπαρχιακῶν συμβουλίων Διατάγ. ἀρ. 29 τοῦ δημοτικοῦ νόμου.—Κατὰ ῥωμ. δίκαιον αἱ ἀπαιτήσεις τῶν δήμων προτιμῶνται πάντων τῶν ἐγγχειρογράφων δανειστῶν. N. 36 Βασ. (9. 7).

7) Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. Dal. ἀρ. 536. 543. 549.

8) Dal. ἀρ. 569. Εἰς τὰς ἀπαγγελλομένας λοιπὸν χρηματικὰς ποινὰς

Δευτέρα τάξις. ἡ τάξις αὕτη, ἐρχομένη μετὰ τὴν πρώτην, περιέχει τοὺς ἐπὶ ῥητῶν πραγμάτων τοῦ ὀφειλέτου προνόμια ἢ ἐνεχυρικὰ δίκαια ἔχοντας καὶ ἐπὶ τοῦ ἐκπληστηριάζματος αὐτῶν κατατασσομένους. ἡγουν προτιμῶνται

α) ὁ ἐνεχυρικός δανειστής ἐπὶ τοῦ ἐνεχύρου ⁹,

β') ὁ δαπανήσας πρὸς διατήρησιν πράγματός τινος ¹⁰, ἐπὶ τοῦ πράγματος τούτου,

γ') ὁ κατὰ τὸ ἐνεστῶς ἔτος καταβαλὼν σπόρον, χρήματα ἢ ἄλλα καλλιεργείας καὶ θερισμοῦ ἔξοδα ¹¹, ἐπὶ τῶν

καὶ πρόστιμα τὸ προνόμιον δὲν ἐκτείνεται. N. 17 Βασ. (56. 2) «τῶν τοῦ δημοσίου ποιῶν οἱ δανεισταὶ προτιμῶνται.» Ἰδ. καὶ N. 13 Βασ. (56. 6). N. 37 Π. (39. 14). Vanger Γ'. 247.

9) Ἡθέσις τοῦ ἐνεχύρου ἀπέναντι τῶν γενικῶν προνομίων ἀμφιβάλλεται ἐν Γαλλίᾳ. Tropl. ἀριθ. 169 bis. Καλλιγ. Β'. 347.

10) Παντὲς εἶδους δαπᾶναι, χρησιμεύσασαι, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας πρὸς διατήρησιν τοῦ πράγματος ἀπολαύουσι τοῦ προνομίου τούτου (Dal. ἀριθ. 307. 308. 312). ἐπομένως ἀνήκουσιν ἐνταῦθα τὰ πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ πράγματος, ἀποκατάστασιν (N. 24 § 1 Π. 42. 5. N. 25. Π. 12. 4), σωτηρίαν ἢ προφύλαξιν αὐτοῦ δαπανηθέντα (N. 5. 6. Π (20. 4). Tropl. ἀρ. 175), οὐχὶ ὅμως καὶ τὰ πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ ἢ ἀπωτέραν χρεῖαν γενόμενα. Dal. ἀρ. 319. 316. Tropl. ἀρ. 176.— Ὁ δανείσας πρὸς τοιαύτην δαπάνην; Ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ εἴπωμεν ὅχι. Τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐν τοῖς ἄνω παρατεθεῖσι νόμοις ἀπαντᾷ καταφατικῶς ὡς καὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς (Zachar. σ. 274 σημ. 18. Dal. ἀρ. 310. 311. Tropl. ἀρ. 174. 174 bis)· ἀλλ' ἀκριβέστερον εἶναι νὰ μὴ ἐπεκτείνηται τὸ προνόμιον εἰς τοιαῦτα δάνεια ὡς διάταξις ἐξαιρετικὴ καὶ τὰς ἀμέσους δαπάνας περιλαμβάνουσα. Ἰδ. τὴν σημείωσιν 2 τοῦ Βέλγου ἐκδότου τοῦ Troplong. Ρουσόπ. σ. 88.

11) Dal. ἀρ. 292— 299. Tropl. ἀρ. 166. Τὸ προνόμιον τοῦτο περιλαμβάνει τὰς ἀπαιτήσεις α) διὰ σπόρον ὅν τις ἐχορήγησε τῷ γεωργῷ καὶ ἐξ οὗ οἱ καρποὶ παρήχθησαν, β') διὰ χρήματα δοθέντα πρὸς ἀγορὰν σπόρου καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων ἢ δαπανηθέντα πρὸς καλλιέργειαν τοῦ ἀγροῦ ἢ συγκομιδὴν τῶν καρπῶν, γ') διὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα ἃ τις ἐχορήγησε, κατεσκευάσεν ἢ ἐπιδιώρθωσεν. Lehner II. 84.

παραχθέντων καὶ εἰσέτι αὐτουσίων εὐρισκομένων καρπῶν.

δ') τὸ τοῦ τελευταίου καὶ ἐνεστῶτος ἔτους ἐνοίκιον οἰκιῶν ἢ ἄλλων οἰκοδομῶν ¹², ἐπὶ τῶν παρὰ τῶν μισθωτῶν εἰσενεχθέντων ¹³ καὶ ἐν τῷ ἐνοικιασμένῳ τόπῳ εὐρισκομένων ἔτι πραγμάτων.

ε) τὸ τοῦ τελευταίου καὶ ἐνεστῶτος ἔτους μίσθωμα ἀγρῶν ἢ ἄλλων καρποφόρων πραγμάτων, προσέτι τὸ δέκατον καὶ ὁ κανὼν, ὡσαύτως τὸ μίσθωμα ἐργοστασίων, μύλων καὶ ἄλλων βιομηχανικῶν καταστημάτων, ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων ἔτι καρπῶν, οἰκονομικῶν σκευῶν, ἐμπορευμάτων καὶ τεχνουργημάτων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων

12) Τὸ προνόμιον τοῦτο περιορίζεται εἰς μόνον τὸ μίσθωμα οὐχὶ καὶ εἰς ἄλλας ἐκ τῆς μισθώσεως πηγάζουσας ἀξιώσεις (τὸ ῥωμ. δ. (νόμ. 2 Π. 20. 2) καὶ τὸ γαλλικὸν εἰσὶν εὐρύτερα κατὰ τοῦτο) καὶ περιλαμβάνει οὐ μόνον τὰ πρὸς ἐνοίκησιν ἀνθρώπων (οἰκίας) χρήσιμα κτίσματα, ἀλλὰ καὶ παντὸς εἶδους οἰκοδομὰς εἰς ἀνθρωπίνους χρεῖας ἀναγκαίας, π. χ. ἐργαστήρια, ἀποθήκας, σταύλους, σιτοθωλῶνας κλ. (praedia urbana). N. 3. Π. (20 2). Tropl. ἀρ. 153. ἴδ. καὶ Lehner σ. 86.

13) τὰ τοιαῦτα πράγματα θεωρεῖ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὡς σιωπηρῶς ἐνεχυρασθέντα (N 4. Π. 20. 2)· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ καὶ ἡ πολιτικὴ δικονομία χορηγοῦσ' προνόμιον ἐπ' αὐτῶν μόνον ὅταν εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ μίσθιον οἰκοδόμημα ἵνα μένωσιν ἐκεῖ διαρκῶς καὶ οὐχὶ στιγμιαίως (N. 7 § 1 Π 28. 2. N. 32 Π. 20. 1. Dal. ἀρ. 248. ὅθεν δὲν ὑπόκεινται εἰς τὸ προνόμιον τὰ εἰς τεχνίτην πρὸς κατεργασίαν δοθέντα πράγματα)· ἀδιάφορον δ' ἐστὶ τίνας καὶ ὅποια εἰσὶ τὰ πράγματα ταῦτα, διότι ὁ νόμος ἐπὶ πάντων τῶν εἰσαχθέντων ἄνευ διαστολῆς ἀπονέμει τὸ προνόμιον. τὸ ῥῆμα τοῦ γαλ. νόμου (tout ce qui garnit la maison louée) στενωτέραν δέχεται ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ἐρμηνείαν, καὶ ἐξαιροῦσιν ἐκεῖ οἱ συγγραφεῖς τὰ τιμαλφεήκοσμήματα (Tropl. ἀρ. 151. Dal. ἀρ. 247)· ὅτι δὲ καὶ ξένα πράγματα βαρύνει πολλάκις τὸ προνόμιον διδάσκει κοινῶς οἱ συγγραφεῖς. Tropl. ἀρ. 151. 173. Zachar. σ. 271 σημ. 5. Dal. ἀρ. 253—258.— Τοῦ ὑπομισθωτοῦ τὰ πράγματα; Dal. ἀρ. 240. Tropl. ἀρ. 454 bis. Vanger I. 969. Huss in Lindes Zeitschr. IZ' 413.

ἔτι κτηνῶν καὶ τοῦ εἰσαχθέντος ὕλικου ¹⁴.

ς') αἱ ἀπαιτήσεις ξενοδόχων πρὸς ὁδοιπόρους ἐκ καταναλώσεων καὶ προκαταβολῶν, ἐπὶ τῶν πραγμάτων τὰ ὅποια ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ¹⁵ καὶ εὐρίσκονται ἀκόμη αὐτόθι.

ζ') ἀπαιτήσεις παραγγελιοδόχων, ἀποστολέων, πλοιάρχων ἢ ἀμαξηλατῶν δι' ἔξοδα ναῦλον ἢ ἀγώγια, ἐπὶ τῶν ἐκ παραγγελίας ἢ πρὸς μετακόμισιν ληφθέντων ¹⁶ καὶ παρ' ἑαυτοῖς ἔτι εὐρισκομένων ἐμπορευμάτων ¹⁷.

ή) αἱ δι' ἐγγυήσεως ἐξησφαλισμένα ἀπαιτήσεις, ἐπὶ τῆς ἐγγυήσεως αὐτῆς ¹⁸.

Τρίτη τάξις. τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν τάξιν ἐν τῷ πίνακι καταλαμβάνουσιν οἱ χειρογραφικοὶ δανεισταὶ, διανε-

14) N. 7 Βασ. (25. 2) «οἰκαρποὶ τοῦ μισθωθέντος ἀγροῦ σιωπηρῶς ὑπόκεινται τῷ δεσπότῃ». N. 52 Βασ. (20. 1). Vanger σ. 969. Lehner σ. 87

15) Καὶ ξένα ἐὰν ᾧσιν τὰ πράγματα ταῦτα ὑπόκεινται εἰς τὸ προνόμιον, ὅπερ ὁμῶς χορηγεῖται εἰς τοὺς ὁδοιπόρους ξενίζοντας ξενοδόχους. Tropl. ἀρ. 201. Lehner σ. 87. Dal. 387.

16) Dal. ἀρ. 395. Tropl. ἀρ. 207. Lehner σ. 88.

17) Τῶν ὑπὸ τὰ στοιχεῖα γ' — ζ' σημειουμένων προνομίων ἡ διάρκεια ἐξήρτηται, ὡς θέλει ὁ νόμος, ἐκ τινων περιστατικῶν, ἡγουν ἀπαιτεῖται τὰ πράγματα νὰ ὑπάρχωσιν αὐτούσια ἐνίοτε (στοιχ. γ'. ε) ἢ νὰ εὐρίσκωνται ἐν ὥρισμένῳ τόπῳ (στοιχ. δ'. ζ'. ζ) κατὰ τὸν χρόνον, οὐχὶ βεβαίως τῆς κατατάξεως, ἀλλὰ τῆς κατασχέσεως. διὰ τοῦτο πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν προνομίων τούτων παρέχει τὸ ἄρθρον 1034 § 2 δικαίωμα συντηρητικῆς κατασχέσεως τῶν διὰ τοῦ προνομίου βεβαρυμένων πραγμάτων, δι' ἧς ἀποτρέπεται ἡ ἐκποίησης ἢ ἀπομάκρυνσις αὐτῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ δικαιούχου· ἀλλ' ἄγνοῦν διατὶ τὸ δικαίωμα τῆς συντηρητικῆς κατασχέσεως δὲν ἀπένειμεν ὁ νομοθέτης καὶ εἰς τὸ προνόμιον τοῦ 3 § τοῦ 941 ἄρθρου. Πρβ. καὶ Γαλ. κώδ. 2102 § 1 ἐδ. 5. Dal. ἀρ. 284 ἐπ. Tropl. ἀρ. 161 ἐπ.

18) Dal. ἀρ. 402 ἐπ. Tropl. ἀρ. 208 ἐπ. Zachar. σ. 275. σημ. 30.

μόμενοι συμμέτρως τὸ εἰς αὐτοὺς κατελθὸν ἐκπλειστηρίασμα ¹⁹.

Ἡ πρὸς ἀλλήλας σχέσεις τῶν τριῶν τούτων τάξεων καὶ ἡ πρὸς ἑαυτὴν ἐκάστης αὕτη ἐστὶν ²⁰. οἱ δανεισταὶ τῆς πρώτης τάξεως οἱ ἔχοντες τὸν αὐτὸν βαθμὸν εἰσὶν ἰσοδύναμοι, μεταξὺ δὲ τῶν τῆς δευτέρας τάξεως οὐδεμία ὑπάρχει βαθμολογία ἢ προτίμησις ²¹, ἐξηρημένων τῶν ὑπὸ τὸ β' καὶ γ' ²²· συνεισφέρουσι δὲ πάντες οὗτοι κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἐξόφλησιν τῶν δανειστῶν τῆς πρώτης τάξεως ²³.

B') ἐπὶ κατατάξεως εἰς τὸ τίμημα ἀκινήτων.

§ 280. Οἱ δανεισταὶ ἐνταῦθα διαιροῦνται εἰς 5 τάξεις, ταύτας· ἡγουν κατατάσσονται

α) εἰς τὴν πρώτην τάξιν τὰ γενικὰ προνόμια, ἥτοι οἱ δανεισταὶ τῆς πρώτης τάξεως τοῦ προηγουμένου §.

β') εἰς τὴν δευτέραν τάξιν τὰ εἰδικὰ προνόμια, τουτέ-

19) Πολ. 944.

20) Περὶ τοῦ Γαλ. δικαίου ὄρ. Zachar I 324, Dal. ἀρ. 585. Ἡ θέσις ἐκάστου προνομίου δὲν ὠρίσθη τοσοῦτον ἀκριβῶς ὑπὸ τοῦ γαλ. κώδικος ὅσον παρ' ἡμῶν, ὅπερ τινὲς θεωροῦσιν ὡς προτέρημα αὐτοῦ. TropI. ἀρ. 29

21) Ἀλλὰ καὶ σπανίως ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν πρὸς ἀλλήλα τὰ τῆς δευτέρας τάξεως προνόμια.

22) Προτιμῶνται δηλαδὴ ταῦτα τῶν λοιπῶν προνομίων τῆς τάξεώς των.

23) Ἦγουν ἐὰν πρόκηται διανομὴ τοῦ τιμήματος πραγμάτων, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσιν εἰδικὰ προνόμια (π. χ. ἐνέχυρον καὶ ἔξοδα διατηρήσεως), τὸ τίμημα τῶν πραγμάτων τούτων συνεισφέρει κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἀπότισιν γενικοῦ τινος προνομίου. π. χ. πωλεῖται τὸ ἐνεχυρασθὲν δακτύλιον 500 δραχ. δ' ἵππος δι' ὃν ἐγένοντο πρὸς ἱασιν ἔξοδα 1000 δραχμᾶς. ἡ δαπάνη τῆς τελευταίας ἀσθενείας ἀναβαίνει εἰς 300 δραχμᾶς. τὸ προνόμιον ἐπὶ τοῦ τιμήματος τοῦ ἵππου θὰ συνεισφέρῃ 200 δραχμᾶς καὶ τὸ τοῦ ἐνεχύρου 100 δραχμᾶς πρὸς ἀπότισιν τῶν τῆς ἀσθενείας ἐξόδων.

στιν οἱ δανεισταὶ τῆς δευτέρας τάξεως¹ τοῦ αὐτοῦ §.

γ') εἰς τὴν τρίτην τάξιν αἱ ἐγγεγραμμέναι ὑποθήκαι κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐγγραφῆς ἐκάστη ².

δ') εἰς τὴν τετάρτην τάξιν αἱ ἀπλῶς δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἔχουσαι ἀπαιτήσεις, μὴ ἐγγεγραμμέναι δέ.

ε) τελευταῖοι δὲ οἱ ἀπλοῖ ἐγχειρόγραφοι δανεισταὶ, οἳ εἰσὶ καὶ οἱ ἐνυπόθηκοι ἢ προνομιακοὶ ὥς πρὸς τὰ πράγματα ἐφ' ὧν δὲν ἐκτείνεται ἡ ὑποθήκη ἢ τὸ προνόμιον.

Ἡ πρὸς ἀλλήλους σχέσις τῶν δανειστῶν τῶν διαφόρων τούτων τάξεων, τῶν τε προνομιακῶν ἢ ἐνυποθηκῶν καὶ τῶν μὴ τοιούτων, διέπεται ὑπὸ τῆς γενικῆς ταύτης ἀρχῆς, ὅτι οἱ τῆς αὐτῆς τάξεως ὄντες, ἐὰν μὴ ἀπένειμεν αὐτοῖς ὁ νόμος προτίμησιν, κατατάσσονται συμμέτρως ἥτοι κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους τῆς ἀπαιτήσεώς του ἕκαστος. Αἱ αἰρέσιμοι ἢ ἀμφίβολοι ἀπαιτήσεις κατατάσσονται ὥς τοιαῦται μόνον καὶ ἐκτίννυνται λαμβανομένης ἀσφαλείας³.

1) Ἀλλὰ δύο μόνον προνόμια εἰδικὰ δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἐπὶ ἀκινήτων τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον, ἐὰν ἡ δαπάνη γείνη δηλαδὴ ἐπὶ ἀκινήτου ἢ καρποὶ συγκατασχεθέντες μετὰ τοῦ ἀκινήτου πλειστηριασθῶσι χωριστά Πολ. 962 ἐδ. 2. Ὁ Καλλιγᾶς (ἀρ. 566) παραδέχεται ὑπάρχον ἐπὶ ἀκινήτων τὸ πρῶτον μόνον προνόμιον.

Εἰδικὰ προνόμια ἐπὶ ἀκινήτων δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα κατὰ τὸν περὶ ὑποθ. νόμον (ἄρθρ. 48. 49), δι' οὗ ἕνεκα τούτου κατηργήθησαν οἱ §§ 3 καὶ 5 τοῦ ἄρθρ. 991 τῆς πολ. δικονομίας Καλλ. ἀρ. 567. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ὅρ. Dal. ἀρ. 410 ἐπ. Zachar I. 276.

2) Ἀλλ' αἱ ἐξ ἐμμέσων φόρων ἀπαιτήσεις τοῦ δημοσίου δὲν εἶναι προνομιακαὶ ἀπέναντι τῶν ἐπὶ μεταγεγραμμένων κτημάτων ὑπαρχουσῶν ἀρχαιτέρων ὑποθηκῶν· ὅθεν προηγούνται αὐτῶν αἱ ὑποθηκικαὶ ἀπαιτήσεις· ἄρθρ. 12 § 4 τοῦ περὶ μεταγ. νόμου.

3) Πολ. 992. 993. Ἀμφιβόλους ἀπαιτήσεις ὠνόμασα τὰς τυχαίας τοῦ

δ') προσβολή αὐτοῦ.

§ 281. Τὸν συνταχθέντα πίνακα μετὰ καὶ τῆς δικογραφίας πέμπει ἀνυπερθέτως ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν πρὸς ἀναθεώρησιν¹, τουτέστιν ἐπιχύρῳσιν ἢ διόρθωσιν. οὗτος δὲ ὀφείλει νὰ περατώσῃ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐντὸς 14 ἡμερῶν ἐπὶ κινητῶν καὶ 4 ἐβδομάδων ἐπὶ ἀκινήτων, καὶ ν' ἀναπέμψῃ ἀμέσως τὸν πίνακα εἰς τὸν ἐπὶ τῆς κατατάξεως, συγχρόνως δὲ νὰ προσκαλέσῃ τοὺς ἀναγγεΐλαντας ἑαυτοὺς δανειστὰς, ἵνα ἴδωσιν αὐτὸν ἐντὸς 14 ἡμερῶν καὶ ἀνακόψωσιν ἐν ἀνάγκῃ². Τὰ μετὰ ταῦτα δ' ἔχουσιν οὕτως·

α) ὁ πίναξ μὴ ἀνακοπεῖς ἐντὸς τῶν 14 ἡμερῶν, καθίσταται τελεσίδικος καὶ γίνεται τότε ἔναρξις τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ³.

νόμου, αἵτινες διαφέρουσι τῶν αἵρεσίμων καθ' ὅσον ἡ ἀβεβαιότης τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν ἐξήρτηται ἐκ γεγονότος οὐχὶ ἐν τῇ ἀπαιτήσει αὐτῇ ἐγκειμένου ἀλλ' ἐξωτερικοῦ, διότι π. χ. ἡ ἀπαίτησις διατελεῖ ἐκκρεμῆς ἐπὶ δικαστηρίου ἢ χρῆζει ἐκκαθαρίσεως. Berriat σ. 436 σημ. 40. — Ὅτι δὲ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου περὶ τῶν αἵρεσίμων καὶ ἀμφιβόλων ἀπαιτήσεων ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ κατατάξεως εἰς τὸ ἐκπλειστηρίασμα κινητῶν, δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀμφισβητήσῃ τις.

1) Ἡ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῆς κατατάξεως ὑπαλλήλου καὶ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν προεργασία περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ πίνακος χρησιμεύει ἀπλῶς ὡς προδικασία τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου ἀμφισβητήσεως· ἄρα δὲν ἀποτελεῖ κυρίως βαθμὸν δικαιοδοσίας. Carré ζ. 2478. bis.

2) Πολ. 945, 946. 994. Ἡ πρόσκλησις τῶν δανειστῶν γίνεται δι' ἐπίδοσιν κλητῆρος· ἀντίγραφον δὲ τοῦ πίνακος δὲν δίδεται (Carré ζ. 2559), ἀλλ' ἰδίᾳ δαπάνῃ δύνανται νὰ λάβωσιν ἀντίγραφον τῶν δανειστῶν οἱ βουλομένοι· διότι ἡ ἀπαγόρευσις πρὸς οἰκονομίαν ἐξόδων μόνον ὀφείλεται (Dal. Distrib. par contrib. ἀριθ. 112). Καλὸν ὅμως εἶναι νὰ προσκαλῇται καὶ ὁ ὀφειλέτης, διότι καὶ αὐτὸς ἔχει συμφέρον ἐνίοτε ν' ἀνακόψῃ τὸν πίνακα. Γαλ. 663. Carré ζ. 2577. 2563 bis.

3) Πολ. 947. 994 ἐδ. 2. Γαλ. 665. 759. Dal. Distribution ἀρ. 173.

6') ἡ ἀνακοπὴ τοῦ πίνακος γίνεται παρὰ τῷ ὑπαλλήλῳ τῆς κατατάξεως ἐγγράφως ἢ προφορικῶς ⁴ καὶ ἀναστέλλει, μεχρικοῦ δικασθῆ τελεσιδίκως, τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ⁵. εἰσάγεται δὲ εἰς τὸ ἀκροατήριον δι' ἀπλῆς κλήσεως καὶ δικάζεται συνοπτικῶς ⁶. Διάδικοι δὲ εἰσὶ μόνον ὁ ἀνακό-

ἐπ.—'Αφ' ἧς καταστῇ τελεσιδίκος ὁ πίναξ, εἴτε διότι δὲν ἀνεκόπη ἐμπροθέσμως εἴτε διότι αἱ ἀνακοπαὶ ἐξεδικάσθησαν, παύουσιν οἱ τόχοι τῆς τε διανεμητέας ποσότητος καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῶν μεριζομένων αὐτὴν, ἐὰν δηλ. ᾗσαν ἔντοκοι· διότι ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἀκωλύτως ἡ πληρωμὴ, ὁ δὲ γενόμενος αἴτιος ἀναβολῆς τῆς πληρωμῆς ταύτης ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν. Πολ. 948.953. Γαλ. 672 767.

4) 'Ο ὑπάλληλος δὲ οὗτος (ἐὰν ᾗναι εἰσηγητὴς δικαστῆς, ὑπογράφει καὶ ὁ γραμματεὺς τὴν ἔκθεσιν. ΑΠ. 203 τοῦ 53) συντάσσει ἔκθεσιν περὶ τῆς γενομένης εἴτε ἐγγράφως εἴτε προφορικῶς ἀνακοπῆς. ἄλλον τύπον τῆς ἀνακοπῆς, ἐπομένως καὶ τὴν διὰ κλητῆρος ἐπίδοσιν αὐτῆς εἰς τὸν ἐπὶ τῆς κατατάξεως, κηρύττει ἀπαράδεκτον τὸ 949 ἄρθρον τῆς Πολ.δικονομίας. Contra ΑΠ. 190 τοῦ 48. Εὐρετήρ. Η'. 326.—'Αναστέλλεται δὲ τοῦ πίνακος ἡ ἐκτέλεσις ὡς πρὸς τὰς ἀμφισβητουμένας μόνον ἀπαιτήσεις οὐχὶ καὶ ὡς πρὸς τὰς προηγουμένας αὐτῶν. arg. Πολ. 952. Dal. ἀρ. 123. Carré ζ. 2185. 5) Πολ. 952. 995:

6) Πολ. 950. Δὲν κοινοποιεῖται δηλ. ἡ ἀνακοπὴ εἰς τὸν δανειστὴν οὗ ἡ κατάταξις προσβάλλεται, ἀλλὰ καλεῖται ἀπλῶς οὗτος εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου πρὸς συζήτησιν τῆς γενομένης ἀνακοπῆς. Dal. Distribution ἀρ. 125. ΑΠ. 86 τοῦ 48. 'Εὰν τῆς ἀνακοπῆς τὸ ἀντικείμενον ᾗναι τῆς ἀρμοδιότητος τῶν εἰρηνοδικῶν, πρέπει εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον, νομίζω, νὰ εἰσαχθῇ ἡ ἀνακοπὴ· διότι ἡ διάταξις τοῦ 950 ἁρθρου, ὅτι ἡ ὑπόθεσις δικάζεται συνοπτικῶς. κεῖται ἐπειδὴ ὡς ἐπιτοπλεῖστον αἱ τοιαῦται διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ πρωτοδικεῖα. ἐνταντία ἡ ἀπ. 188 τοῦ 62.

Προτάσεις μὴ γενόμεναι παρὰ τῷ τῆς κατατάξεως ὑπαλλήλῳ ἢ ἔγγραφα μὴ προσαχθέντα εἰς αὐτὸν, εἰσὶ δεκτὰ ἐπὶ τοῦ ἀκροατηρίου; 'Οχι, ἀποκρίνεται τὸ 3 ἐδ. τοῦ 938 ἁρθρου (Γαλ. 664. Carré ζ. 2180, ἰδ. καὶ ζ. 2564. Dal. ἀρ. 116). 'Ο ἄρειος Πάγος εἶπεν ἄλλοτε (ἀπ. 140 τοῦ 49, 3 καὶ 374 τοῦ 52), ὅτι ὁ ἀποκλεισμὸς τοῦ ἁρθρου τούτου περιορίζεται εἰς τὴν ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τῆς κατατάξεως ὑπαλλήλου διαδικασίαν, καὶ ὅτι δύναται ὁ δανειστὴς ἀνακόπτων τὸν πίνακα νὰ προσαγάγῃ ἔγγραφα, ἃ ἐκεῖ δὲν προσήγαγεν· ἀλλ' ἡ ἀνακοπὴ τοῦ πίνακος ἀποτελεῖ παράπονον κατὰ

πτων καὶ ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνοι ὧν ἡ κατάταξις προσβάλλεται⁷.

γ') ἡ ἐκτέλεσις τοῦ πίνακος διενεργεῖται πληρονομένων τῶν καταταχθέντων δανειστῶν ἢ, ἂν τὸ τίμημα δὲν ᾖναι καταβεβλημένον, ἐκδιδομένου γραμματίου πληρωμῆς⁸.

δ') ἐπὶ ἀκινήτων ἐνεργοῦνται καὶ τὰ πρὸς ἐξάλειψιν τῶν βαρυνουσῶν τὸ πλειστηριασθὲν κτῆμα ὑποθηκῶν⁹.

τῆς ὀρθότητος αὐτοῦ· πῶς δύναται τις. λοιπὸν νὰ παραπονεθῇ κατὰ τοῦ πίνακος. στηριζόμενος εἰς ἔγγραφον, ὅπερ ὤφειλε νὰ προσαγάγῃ εἰς τὸν ἐπὶ τῆς κατατάξεως καὶ δὲν προσήγαγεν; Ἐφ. N. 1085 τοῦ 52. ΑΠ. 147 τοῦ 53, 169 τοῦ 59. Ἐφ. Ἀ. 8411.

7) Πολ. 950 ἐδ. 2. Γαλλ. 667. Κατὰ τὸ ἄρθρ. τοῦτο τῆς γαλ. δικονομίας διάδικος εἶναι καὶ ὁ ὀφειλέτης ὡς καὶ ὁ ἀρχαιότερος πληρεξούσιος τῶν ἀναγγειλάντων ἑαυτοὺς δανειστῶν.

Ὁ ἀνακόπτων δι' ἑαυτὸν μόνον νικᾷ ἢ καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς τοὺς μὴ ἀνακόψαντας; Ὁρθότερον εἶναι νὰ εἴπωμεν ὅτι νικᾷ δι' ἑαυτὸν μόνον· διότι ἐν ταῖς περὶ κατατάξεως δίκαις ἐνοῦνται πολλαὶ διαφοραὶ ἄσχετοι πρὸς ἀλλήλας· ἕκαστος δὲ διάδικος μάχεται ὑπὲρ ἑαυτοῦ μόνον καὶ ἂν νικήσῃ αὐτὸς μόνον ὠφελεῖται ἐντεῦθεν· τὸ ἄρθρον 950 ἐδ. 2 συγχωρεῖ ἀπλῶς παρέμβασιν εἰς τοὺς μὴ ἀνακόψαντας, ἥτις θεβαίως πρὸς διατήρησιν τῶν δικαίων των μόνον χρησιμεύει. ΑΠ. 209 τοῦ 58. Contra Carré ζ. 2566 quat.

8) Πολ. 947. 995. Τὸ γραμματίον τοῦτο εἶναι τίτλος ἐκτελεστὸς κατὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ (Πολ. 984. Dal. Distribution ἀρ. 187. Carré ζ. 2183). οἱ πληρονόμενοι δὲ δανεισταὶ γράφουσι τὴν ἐξόφλησιν ἐπὶ τοῦ πίνακος τῆς κατατάξεως (Πολ. 947), ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλης ἐπισήμου ἀποδείξεως δύναγται νὰ πράξωσι τοῦτο. Berriat σ. 437 σημ. 44.

9) Πολ. 996. 997. Γαλ. 772—774. Carré ζ. 2612 bis, 2613—2615.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Ἐκτέλεις διὰ προσωπικῆς κρατήσεως α).

Α') προαπαιτούμενα.

§ 282. Οὐχὶ πάντοτε οὐδὲ κατὰ παντός ὀφειλέτου χρησιμεύει ὡς μέσον ἐκτελέσεως ἡ προσωπικὴ κράτησις· διότι ἀπαιτεῖται νὰ συνυπάρξωσι τὰ τρία ταῦτα περιστατικά ¹.

α) συγχωρητὸν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ὅπερ ἐκπηγάζει ὅτε μὲν ἀπὸ τῆς ιδιωτικῆς θελήσεως ὅτε δὲ ἀπὸ τοῦ νόμου. διὰ τῆς θελήσεώς του ὑποβάλλεται εἰς προσωπ. κράτησιν ὁ δικαστικὸς ἐγγυητὴς καὶ ὁ μισθωτὴς ἀγροτικοῦ κτήματος ².

α) Πολ. 998—1094. Γαλ. 780—805. 126. Γαλ. κώδ. 2059—2070.— Carré Compétence Z'. 396. Berriat σ. 438. Zachariae II. 387. Dal. Contrainte par corps. Ρουσόπουλ. σ. 116. Εὐρετήρ. Θ'. 241

1) Ἐκτὸς τοῦ Δημοσίου ὅπερ διὰ πᾶσαν ἀπαίτησίν του ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, καὶ μάλιστα ἄνευ ἀποφάσεως δικαστικῆς (καθυστέρ. ἀρθ. 7 κάτωτ. σημ. 19 τοῦ § τούτου), οἱ λοιποὶ δανεισταὶ κατ' ἐξαίρεσιν μόνον δύνανται νὰ προσφύγωσιν εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, ἐκτὸς δὲ τῶν ἐξηρημένων τούτων θεμάτων ἢ χρῆσις αὐτοῦ αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται. Πολ. 1001. Γαλ. 126. Γαλ. κώδ. 2063. Dal. ἀρ. 38.

2) Μόνον αἱ δύο αὗται περιπτώσεις ὑπάρχουσι καθ' ἃς ὁ ὀφειλέτης ὑποβάλλεται κατὰ σύμβασιν εἰς προσωπ. κράτησιν, ἢ γουν α). ὅταν παρουσιάζεται ὡς ἐγγυητὴς πρὸς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως διαταξάσης ἀσφάλειαν (άνωτ. § 65. 261. Zachar. II. 75). ὁ μὴ δικαστικὸς ἐγγυητὴς δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς προσωπικὴν κράτησιν, ἐὰν ὑπόκηται (ἐκ τοῦ νόμου ἢ ἐκ συμβάσεως) καὶ ὁ πρωτοφειλέτης εἰς αὐτήν· π. χ. ὁ μισθωτὴς ἀγροτικοῦ κτήματος ὑπέβαλεν ἑαυτὸν εἰς προσωπικὴν κράτησιν, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ὁ ἐγγυητὴς αὐτοῦ, ἢ ὁ παριστάμενος ὡς ἐγγυητὴς ἐμπορικῆς πράξεως· δύναται νὰ συνομολογήσῃ προσωπικὴν κράτησιν. Dal. ἀρ. 210. — Οἱ δικαστικοὶ ἐγγυηταὶ ὑπόκεινται ἐν Γαλλίᾳ αὐτοδικαίως εἰς προσωπ. κράτησιν. Zachar. σ. 81 σημ. 1, σ. 390 σημ. 29. Dal. ἀρ. 209. Cautionnement ἀρ. 376. Carré ζ'. 1829. β') ὅταν γίνεται μισθωτὴς ἀγροτικοῦ

Ὁ νόμος δὲ συγχωρεῖ γενικῶς προσωπικὴν κράτησιν ἁ) ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς δίκαις ἄνευ διαστολῆς προσώπων 3. β') κατ' ἀπόρων ἄλλοδαπῶν δικαζομένων πρὸς ἡμεδαπούς 4. γ') κατὰ τοῦ πωλοῦντος ἢ ὑποθηκεύοντος ἀκίνητον, οὗ γινώσκει ὅτι δὲν εἶναι κύριος ἢ παρασιωπᾷ τὸ μετὰ κλητον τῆς κυριότητος αὐτοῦ ἢ τὰς ἐπιβαρυνούσας

κτῆματος· δύναται δὲ καθ' ἡμᾶς νὰ υποβληθῇ εἰς κράτησιν οὐ μόνον διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ μισθώματος (χρηματικοῦ ἢ ἐκ καρπῶν συγχειμένου. Zachar. σ. 81), ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς λοιπὰς ἐκ τῆς μισθώσεως ὑποχρεώσεις του. Ὁ γαλ. κώδ. (ἀρ. 2062) μόνον διὰ τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ μισθώματος συγχωρεῖ συμὰ φωνίαν περὶ προσωπ. κρατήσεως (Zachar. σ. 81 σημ. 3. 4) καὶ ταύτην ἐν τῷ τῆς μισθώσεως συμβολαίῳ συνομολογηθῇ (Dal. ἀρ. 283). οὔτε ὁ πρῶντος οὔτε ὁ δεύτερος περιορισμὸς ὑπάρχει παρ' ἡμῖν. Σημειωτέον ὅτι διὰ τοῦ νόμου τῆς 13 δεκεμ. 1848 ἀπηγορεύθη ἐν Γαλ. τὸ συνομολογεῖν προσωπ. κράτησιν ἐν ταῖς μισθώσεσι. Dal. ἀρ. 282.

3) Πολ. 732. Dal. ἀρ. 398. Μόνον ὅταν τὸ ἐμποροδικεῖον δικάζῃ μὴ ἔμπορον, ὀφειλέτην ἐκ γραμματίου εἰς διαταγὴν, δὲν ἀπαγγέλλει κατ' αὐτοῦ προσωπικὴν κράτησιν εἰμὴ ἂν τὸ γραμματίον ἔχῃ αἰτίαν ἐμπορικὴν τινα πρᾶξι (ἀρ. 7 τοῦ περὶ ἄρμοδ. τῶν ἐμποροδικείων νόμου. Dal. ἀρ. 427. 428.

Ρουσόπ. 121), προσέτι δὲ κατὰ τῶν γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων δύναται ν' ἀπαγγελθῇ προσωπικὴ κράτησις, ἐὰν ἐναχθῶσιν ὡς ἔμποροι ἢ (οἱ ἀνήλικοι) ἐξ ἐμπορικῆς πράξεως (τὸ δεύτερον ἐκτείνουσι τινὲς καὶ εἰς τὰς γυναῖκας. Dal. ἀρ. 461. 462), οὐχὶ ὅμως κατὰ τῶν ἐβδομηκονταετῶν ἢ ἀπηγορευμένων κλ. Πολ. 1002. Dal. ἀρ. 470.— Καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ἐμπόρου ἔνεκα τῆς γενικότητος τοῦ ἀρθρ. 732 Πολ. ἀπαγγέλλεται προσωπ. κράτησις (contra Dal. ἀρ. 469), ὡς καὶ ἐπὶ ἀποζημιώσεως. τὸ γράμμα τοῦ γαλ. νόμου διαφέρει, διατοῦτο ἐκεῖ ἄλλοιᾳ λύσει. Dal. ἀρ. 400.

4) Ἄπορος εἶναι κατὰ νόμον ὁ ἄλλοδαπὸς ὁ μὴ ἔχων ἐν Ἑλλάδι ἀρκοῦντα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ Ἑλλήνος ἀντιδίκου κτῆματα, ἢ μὴ παρέχων ἀποχρῶσαν ἀσφάλειαν (Dal. ἀρ. 520 ἐπ.). ἂν ὁ ἄλλοδαπὸς ἀποκτήσῃ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου (ἀστικ. νόμ. 15. 16) τὴν Ἑλλην. ἰθαγένειαν, ἀπαλλάσσεται βεβαίως τῆς προσωπ. κρατήσεως. Περὶ τῆς προλαβούσης νομοθεσίας. Ἰδ. ΑΠ. 412 τοῦ 40. Εὐρετήρ. Η', 135, Θ'. 247.

τὸ πρᾶγμα ὑποθήκας ἢ ἄλλα βάρη 5· δ') κατὰ τοῦ θεματοφύλακος τοῦ γενομένου ἐνόχου καταχρήσεως ἢ ἀρνούμενου τὴν ἀπόδοσιν πράγματος ἐν καιρῷ ἀνάγκης (*depositum necessarium*) ἢ δικαστικῶς κατατεθέντος αὐτῷ⁶· ἐ) κατὰ τοῦ δημοσίου προσώπου, ὅπερ διωρισμένον νὰ δέ-

5) Τοῦτο καλεῖται συνήθως ἀντιβαδισμὸς (*stellionatus*), ὅστις παρὰ Ῥωμαίοις ἐτιμωρεῖτο ποινικῶς (*Heffter Criminalr.* σ. 414), ἀλλὰ τὴν σήμερον ἐπιφέρει ζημίαν τὴν προσωπικὴν κράτησιν· *Dal.* ἀρ. 119. Ὑπάρχει δὲ ἀντιβαδισμὸς ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασιν· α) ὅταν τις πωλήσῃ ἢ ὑποθηκεύσῃ ἀκίνητον γινώσκων ὅτι δὲν εἶναι κύριος αὐτοῦ· ἄρα οὐχὶ ἔταν ἐναλλάξῃ ἢ ἐπιβαρύνῃ δουλείαις (καὶ ἡ ἐναλλαγὴ ὑπάγεται ἐνταῦθα κατὰ ρδ. Ν. 3 § 1 Π. 47. 20), ἢ πωλήσῃ ἀλλότριον κινήτόν· (*Dal.* ἀρ. 122. 126. *Zachar.* σ. 389 σημ. 15). ἢ γινώσκων τοῦ περὶ προσωπ. κρατήσεως ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἐνάγοντος ἀποτελοῦσα, ἀποδεικνύεται ὑπ' αὐτοῦ· ἀνωτέρ. § 122· σημ. 7. *Dal.* ἀρ. 129. β') ὅταν τις προσωρινὸς ὢν κύριος τοῦ ἀκινήτου (π. χ. προικίου, ἢ ὑπὸ διαλυτικὴν αἵρεσιν) πωλήσῃ ἢ ὑποθηκεύσῃ αὐτὸ καὶ παραλείψῃ νὰ δηλώσῃ τὸ περιστατικὸν τοῦτο· *Dal.* ἀρ. 136. 137. *contra Zachar* σ. 389 σημ. 16. 17. γ') ὅταν τις ἐπὶ πωλησεως ἢ ὑποθηκεύσεως ἀκινήτου ἐν γνώσει παρασιωπήσῃ (καθόλου ἢ ἐν μέρει. *Dal.* ἀρ. 147) τὰς ἐπικειμένους αὐτῷ δουλείας ὑποθήκας ἢ ἄλλα βάρη. Κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον δὲν ἀρκεῖ ἡ παρασιωπήσις μόνον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ παράστασις τοῦ πράγματος ὡς ἐλευθέρου, οὐδ' ἐκτείνεται εἰς ἄλλα βάρη πλὴν τῶν ὑποθηκῶν· *Dal.* ἀρ. 143. 145· δ') ὥστε ἡ καλὴ πίστις τοῦ κατηγορουμένου ἀποκλείει τὸν ἀντιβαδισμόν· *Dal.* ἀρ. ἀρ. 170 ἐπ..

Ἄλλ' ἀργεῖ ἡ προσωπικὴ κράτησις, τοῦ ἀντιβαδισμοῦ μηδεμίαν ἐπενεγκόντος ζημίαν. Ν. 36 § 1 Π (13. 7) *Dal.* ἀρ. 141 142, 150 ἐπ. 176 ἐπ. *Zachar* σ. 389 σημ. 18.

6) Ἐπὶ ἐκουσίας παρακαταθήκης προσωπικὴ κράτησις ἀπαγγέλλεται κατὰ τοῦ θεματοφύλακος ἐὰν λάβῃ χώραν κατάχρησις, δηλ. παραβίασις τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως· ἐπὶ ἀναγκαίας ἢ δικαστικῆς, ἐὰν ἀπλῶς ὁ θεματοφύλαξ ἀρνηθῇ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος (*Dal.* 185. *Dépôt* ἀρ. 230). Καὶ ὁ δημόσιος ταμίας, οὗ εἰς χεῖρας ἐνεργεῖται κατάσχεσις ὑπόκειται, ὡς δικαστικὸς θεματοφύλαξ, εἰς προσωπ. κράτησιν κατὰ τὰ ἀρθρ. 927. ἐδ. 2. Ἄλλως ΑΠ 389 τοῦ 52. Ἐπὶ ἐκουσίας παρακαταθήκης δὲν συγχωρεῖ τὸ γαλ. δίκαιον προσωπ. κράτησιν. *Dal.* ἀρ. 187.

χηται καταθέσεις χρηματικὰς ἀρνεῖται τὴν ἀπόδοσιν κα-
ταθέσεώς τινος ^{7· 5'}) κατὰ τῶν ὑποχρέων εἰς ἐπίδειξιν (ὑ-
παλλήλων ἢ ἰδιωτῶν) καὶ ἀρνούμενων τὴν θεώρησιν ἢ ἀν-
τιγραφὴν τῶν παρ' αὐτοῖς εὐρισκομένων ἐγγράφων· ^{ζ')}
κατὰ τῶν εἰρηνοδικῶν συμβολαιογράφων, δικαστικῶν γραμ-
ματέων καὶ κλητῆρων, οἵτινες ἀρνοῦνται τὴν ἀπόδοσιν ἐγ-
γράφων ἢ χρημάτων ἐμπιστευθέντων αὐτοῖς ἢ ληφθέν-
των παρ' αὐτῶν διὰ τὸν διάδικον ^{9· ή)} κατὰ τῶν μισθωτῶν
ἀγροτικοῦ κτήματος τῶν μὴ ἀποδιδόντων ἐν τέλει τῆς
μισθώσεως ὅσα παρέλαβον γεωργικὰ σκεύη, σπόρους, κό-
προν καὶ κτήνη ^{10· θ')} κατὰ τῶν καταδικασθέντων εἰς χρη-

7) Οἱ δικαστικοὶ γραμματεῖς (Ὅργ. 126 § 6. Πολ. 715. 1020. Διάτ. 10 νοεμβ. 1036 ὑπὸ τὸ 1020 ἄρθρ), οἱ ταμίαι τοῦ Κράτους (Διάτ. 16 ὁκτωβρίου ὑπὸ τὸ 126 ἄρθρ. Ὅργ.). Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου Dal. ἀρ. 193. Zachar. σ. 390 σημ. 25.

8) Ποιοὶ εἰσὶν ὑπόχρεοι εἰς ἐπίδειξιν ἴδ. ἄνωτ, § 169. ἄρθ. 192—194. 246 Ὅρ. Γαλ. κώδ. 2060 § 1. Γαλ. 201 221. Dal. ἀρ. 212.

9) Ἡ παράδοσις τῶν ἐγγράφων ἢ χρημάτων εἰς τὰ δημόσια ταῦτα πρό-
σωπα πρέπει νὰ γείνη εἰς αὐτὰ ὡς τοιαῦτα, π. χ. α') οἱ παρουσιασθέντες νὰ
συμβιβασθῶσιν εἰς τὸν εἰρηνοδίκην κατέθεσαν αὐτῷ τὰ ἔγγραφα τῆς δίκης
ἢ ὁ ἐναγόμενος, τὸ χρέος δι' ὅπερ δέχεται τὸν συμβιβασμόν, β') ἢ ὁ μέλλων
νὰ δώσῃ ἢ ἐξοφλήσῃ δάνειον προκατέθεσε τὰ χρήματα παρὰ τῷ συμβο-
λαιογράφῳ πρὸς σύνταξιν τοῦ περὶ τούτου συμβολαίου, γ') ἢ ὁ δικηγόρος ἔ-
λαβε χρήματα ἢ ἔγγραφα διὰ νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸν πελάτην τοῦ; Dal. ἀρ.
218 ἐπ. Zachar σ. 390 σημ. 31—33. Ρουσόπ. σ. 127. ὅρ. καὶ ΑΠ. ἀπ.
πρὸν. 5 τοῦ 49.

10) Γαλ. κώδ. 2062. Dal. ἀρ. 235. ἐπ. Ρουσ. σ. 130. Καὶ ὁ γαλ.
νόμος καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία ἀπαλλάσσει τὸν μισθωτὴν τῆς προσωπ. κρα-
τήσεως, ἐὰν ἀποδείξῃ ὅτι τῆς ἐλλείψεως τῶν γεωργικῶν σκευῶν κ. λ. δὲν ἐ-
γένετο αὐτὸς αἴτιος· ὑποτίθῃσιν δηλ. ὁ νόμος ὅτι ἡ ὀφειλὴ τοῦ μισθωτοῦ
εἶναι obligatio generis καὶ ὁ κίνδυνος ὁρᾷ αὐτὸν· Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὰ περὶ
τῶν πρόκειται πράγματα πρέπει νὰ δίδωνται πρὸς καλλιέργειαν τοῦ μισθίου
ἀγροῦ καὶ οὐχὶ ἄλλων. Dal. ἀρ. 238.

ματικήν ποινήν ἢ πρόστιμον ¹¹. ι) κατὰ τοῦ καταδικασθέν-
τος εἰς τὴν ἀπόδοσιν ἀκινήτου ἢ ἄλλου ἰσοτίμου ἐμπραγ-
μάτου δικαίου ¹². ια) ἐπὶ παντός ἄλλου θέματος ὑπὸ εἰδι-
κοῦ νόμου προβλεπομένου ¹³.

Ἐκτὸς τῶν θεμάτων τούτων τὸ δικαστήριον δύναται ν'
ἀπαγγεῖλη προσωπικὴν κράτησιν ἐπὶ λογοδοσιῶν καὶ ἀπο-
ζημιώσεων ¹⁴.

β') ὀφειλέτης ὑποκείμενος εἰς προσωπικὴν κράτησιν ¹⁵.
ἐξηρημένοι τῆς προσωπικῆς κρατήσεως εἰσὶν οἱ ἀνήλικοι
καὶ αἱ γυναῖκες, ἐκτὸς τῶν ἐμπορευομένων ¹⁶. οἱ ἀπη-

11) Ποιν. νόμ. 32. Γαλ. ποιν. 52. Dal. ἀρ. 629. Ὡς πρὸς τὸ δυνητικὸν
τῆς ἀπαγγελίας τῆς προσωπ. κρατήσεως ἐτροποποίησε τὸν ποιν. νόμον ἡ
πολιτ. δικονομία (Ρουσ. σ. 131). εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν πολιτικὸν ἢ ποινι-
κὸν δικαστήριον ἐπιβάλλῃ τὴν χρηματικὴν ποινήν ἢ τὸ πρόστιμον. ἄνω-
τέρ. § 49.

12) Ὅρ. ἄνωτέρ. § 264 σημ. 8. Dal. ἀρ. 234. Ἡ προσωπ. κράτησις
δύναται ν' ἀπαγγελθῇ εἴτε διὰ τῆς δικασάσης τὴν οὐσίαν ἀποφάσεως εἴτε
καὶ διὰ μετεγενεστέρας. Εὐρετήρ. Θ'. 247 § 8.

13) Οἷα εἰσὶ π. χ. τὰ θέματα τῶν ἀρθρ. 557. 903. 983. 964 980 ἐδ. 2.
Ποιν. νόμ. 32. Ρουσοπ. σ. 132.

14) Πολ. 955. 702. 713. 1000. Γαλ. 126. 534. Ἡ λέξις ἀποζη-
μίσαις κεῖται ἐν τῷ νόμῳ εἰς τὴν πλατυτάτην αὐτῆς σημασίαν δηλοῦσα πᾶ-
σαν βλάβην προξηνηθεῖσαν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἐνάγοντος, ἢ ζημίαν προ-
σγενομένην αὐτῷ ἐκ τῆς μὴ προσηκούσης ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων
τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ. Dal. ἀρ. 241—243. Carré ζ. 533 bis. Ρουσόπ. 133.

15) Ὅταν τις παρίσταται ἐν τῇ δίκῃ ὡς ἀντιπρόσωπος (π. χ. ἐπίτρο-
πος) τοῦ ὀφειλέτου δὲν ὑποβάλλεται εἰς προσωπικὴν κράτησιν ΑΠ. 205 τοῦ 55.

16) Dal. ἀρ. 459. 466. 288. 303. Οἱ μετερχόμενοι τὴν ἐμπορίαν ἀ-
νήλικοι ἢ γυναῖκες ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν κράτησιν, οὐδόλως ὑπὸ τῆς
ἡλικίας ἢ τοῦ φύλου προστατευόμενοι, οἱ ἀνήλικοι δὲ προσέτι καὶ διὰ τὰς
ἐμπορικὰς πράξεις αἱ ἐνήργησαν (Πολ. 1003 § 1. 3). Αἱ γυναῖκες καὶ
κατὰ ῥωμ. δίκαιον δὲν ὑπεβάλλοντο εἰς φυλάκισιν (Νεαρ. 134, θ'). ἡ ἀ-
νηλικότης δὲ ἐξετάζεται κατὰ τὸν καιρὸν τῆς δίκης καὶ οὐχὶ τῆς δικαζομέ-

γορευμένοι· οἱ ἀνιόντες καὶ ὁ σύζυγος τοῦ ἐνάγοντος· οἱ συμπληρώσαντες τὸ 70 ἔτος ¹⁷· οἱ βουλευταὶ καὶ γερουσιασταί ¹⁸.

γ') ἀπόφασις διατάττουσα αὐτήν. ¹⁹. ἐκτὸς τῶν δύο ἐκτεθέντων προσόντων τοῦ ἀναγκαστικοῦ τούτου μέτρου ἀπαιτεῖται πρὸς πραγματοποίησιν αὐτοῦ ἀπόφασις δικαστικὴ κατ' αἴτησιν ²⁰ τοῦ διαδίκου ἀπαγγέλλουσα αὐτό.

νης ὑποθέσεως. Dal. ἀρ. 293. Zachar σ. 391 σημ. 40, contra 'Ρουσόπ. σ. 138.

47) Dal. ἀρ. 296. 324. 468. 480. Κατὰ τῶν τοιούτων προσώπων, δηλ. τῶν ἀπηγορευμένων, τῶν συζύγων, τῶν ἀνιόντων καὶ τῶν ἐβδομηκονταετῶν εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν συγχωρεῖ ὁ νόμος προσωπικὴν κράτησιν, ἐπομένως οὔτε δι' ἐμπορικὴν πρᾶξιν οὔτε δι' ἀντιβιβχιδισμὸν. οἱ Γάλλοι δέχονται τινὰς ἐξαιρέσεις (Dal. ἀρ. 299. 304). προσέτι κατὰ τὸν νόμον αὐτῶν δὲν ἀπαιτεῖται συμπλήρωσις τοῦ 70 ἔτους ἀλλ' ἔναρξις. Dal. ἀρ. 298. Carré ζ. 2734.

18) Συντάγ. 56. Dal. ἀρ. 314. Carré ζ. 2657.

19) Πολ. 1002. Γαλ. κώδ. 2067. Καὶ οἱ διαιτηταὶ δύνανται ν' ἀπαγγείλῃσι προσωπ. κράτησιν (ἀνωτέρ. § 224 σημ. 4. Dal. ἀρ. 57)· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως παύει ἡ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν ὡς καὶ τῶν δικαστηρίων, ἐπομένως ἡ περὶ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως αἴτησις ἀνάγκη νὰ δικάζεται διὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως, παράλειψις δὲ κατὰ τοῦτο διορθοῦται μόνον δι' ἐφέσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως (ἀνωτέρ. § 242 σημ. 3. Dal. ἀρ. 58. Carré ζ. 532). Ἐὰν ὅμως ὁ διάδικος δὲν ὑπέβαλεν αἴτησιν εἰς τὸ δικαστήριον περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, δὲν ὑπάρχει λόγος σπουδαῖος ν' ἀρνηθῇ τις αὐτῷ ὑστέραν αἴτησιν περὶ τούτου. Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ὑποστηρίζομενοι ὑπὸ τοῦ 127 ἄρθρου τῆς δικονομίας των ἐκφέρουσιν οἱ πλείστοι ἐναντίαν γνώμην. Pardessus ἀρ. 1542. Tropl. ἀρ. 325. Boncenne II. 524. Εὐρετήρ. Θ'. 243.

Ἐπὶ τῶν διοικητικῶν ἐκτελέσεων κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ Δημοσίου ἀπόφασις δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὴν προσωπ. κράτησιν (ἄρθρ. 7 τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου 1835 Διατ. περὶ κατ. τῶν καθ.), ὡς καὶ ἐπὶ τῶν συντηρητικῶν κρατήσεων. Πολ. 1045.

20) Dal. ἀρ. 70. Carré ζ. 540. Zachar. σ. 391 σημ. 38. Τὰ ἐμποροδικεῖα εἶπεν ἄλλοτε (ἀπ. 314 τοῦ 40, 17 τοῦ 46·) ὁ ἄρειος Πάγος ἀ-

β') διαδικασία.

§ 283. Μετὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων¹ ἐπακολουθεῖ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῇ, ἥτοι

α) ἡ σύλληψις τοῦ ὀφειλέτου, ἥτις ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ ἐπιτετραμμένου² κλητῆρος ἐπὶ παρουσίᾳ 2 μαρτύρων, ἢ τοῦ εἰρηνοδίκου συμβολαιογράφου δημάρχου ἢ δημαρχικοῦ παρέδρου³. ἐν ᾧ τόπῳ καὶ χρόνῳ εὔρεθῇ ὁ ὀφειλέτης, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ 1006 ἄρθρου προβλεπομένων ἐξαιρέσεων⁴. περὶ τῆς συλλήψεως δὲ συντάσσει⁵ ὁ κλητῆρ

παγγέλλουσιν αὐτεπαγγέλτως τὴν προσωπικὴν κράτησιν· ἀλλ' ἴδ. ΑΠ. 169 τοῦ 54, ἀνωτέρ. § 77 σημ. 7. Carré Compét. Ζ'. 411.

1) Πολ. 1804. Γαλ. 780. Πρέπει δηλ. νὰ προηγηθῶσι καὶ ἐνταῦθα αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς πᾶσαν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν πράξεις (ἀνωτέρ. § 264) καὶ νὰ ᾖναι τελεσίδικος ἡ ἐκτελουμένη ἀπόφασις ἢ καὶ προσωρινῶς ἐκτελεστική (ἀνωτέρ. § 258 σημ. 4). 'Αλλ' ἐμποδίζεται ἡ ἐκτέλεσις καθ' ὅσον χρόνον ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ προπεμπτήριον ὁ ὀφειλέτης, ὅπερ δύναται νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ πᾶν δικαστήριον, πολιτικὸν (εἰρηνοδικεῖον ἐμποροδικεῖον κ. λ. οὐχὶ οὕτως παρὰ Γάλλοις. Carré ζ. 2653. 2655. Dal. ἀρ. 842) ἢ ποινικὸν, εἰς ὃ προσκαλεῖται ὡς μάρτυς (οὐχὶ πραγματογνώμων). 'Εμποδίζει δὲ τὸ προπεμπτήριον τὴν ἐνεργηθησομένην οὐχὶ τὴν ἐνεργηθεῖσαν φυλάκισιν· Πολ. 1005. Γαλ. 782. Dal. ἀρ. 840. 843. 844. 850. 854. 'Ρουσόπ. σ. 145. Carré ζ. 1042. 2658. 2659. 2659 bis. 2656.

2) 'Εντολὴν πρὸς ἐνέργειαν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως λαμβάνει ὁ κλητῆρ εἴτε παρὰ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ εἴτε παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου ἢ προέδρου. ἀνωτέρ. § 264 σημ. 4.

3) Πολ. 1007. Γαλ. 783. Dal. ἀρ. 801. Πλείονας τῶν 2 μαρτύρων δύναται νὰ παραλάβῃ; 'Οχι. Carré ζ. 2665. Dal. ἀρ. 804.

4—5) 'Ηγουν δὲν συγχωρεῖται νὰ συλληφθῇ ὁ ὀφειλέτης α) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν διάρκειαν τελετῆς τινος θρησκευτικῆς (Carré ζ. 2640 — 2642. Dal. ἀρ. 815)· β') ἐν τῷ καταστήματι τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὰς δημοσίας συνεδριάσεις αὐτοῦ (ὅχι λοιπὸν τὰς τῶν εἰσηγητῶν δικαστῶν, ἢ ἂν τὸ εἰρηνοδικεῖον συνεδριάσῃ εἰς ἄλλον τόπον). 'Η γαλ. δικονομία ἀπαγορεύει τὴν

ἔκθεσιν, περιέχουσιν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν διορισμὸν ἀντικλήτου ὅταν ᾖναι κατὰ νόμον ἀναγκαῖος.

β') ἡ φυλάκισις· δηλαδὴ τὸν συλληφθέντα ἀπάγει ὁ κλητὴρ εἰς τὴν πολιτικὴν φυλακὴν ⁶ καὶ παραδίδωσιν αὐτὸν τῷ δεσμοφύλακι· οὗτος δὲ παραλαμβάνων τὸν ὀφειλέτην συντάσσει περὶ τούτου ἀπόδειξιν ἐν τῷ τῆς φυλακῆς βιβλίῳ ⁷. ἀλλ' ὀφείλει πρότερον ν' ἀπαιτήσῃ τὴν προσαγωγὴν τῆς τὴν προσωπικὴν κράτησιν ἀπαγγελλούσης ἀπο-

σύλληψιν καὶ ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν ἄλλων ἀρχῶν μὴ δικαστικῶν. Dal. ἀρ. 816—820. Carré ζ. 2644. 2645. Ὁ καθηγητὴς διδάσκων, ὁ ποιμὴν ποιμαίνων, ὁ ἡνίοχος κυβερνῶν τὴν ἄμαξαν δύνανται νὰ συλληφθῶσιν; Carré ζ. 2647. ὁ νόμος δὲν τοὺς ἐξαίρει. γ') ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ νύκτωρ (κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν πρὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου δὲν συγχωρεῖται κράτησις. Carré ζ. 2635—2637. παρ' ἡμῖν ἰσχύουσι τὰ ἀνωτέρω § 92 σημ. 23 εἰρημένα.) μὲν οὐδέποτε, καθ' ἡμέραν δὲ μὴ παρόντος τοῦ εἰρηνοδίκου δημάρχου ἢ δημαρχικοῦ παρέδρου. Ἀλλ' ἀνάγκη τῆς παρουσίας εἰρηνοδίκου κ. λ. δὲν ὑπάρχει ὅταν ὁ ὀφειλέτης εὕρεθῇ ἐν οἰκίᾳ, εἰς ὃ ἕκαστος δύναται νὰ εἰσέλθῃ, π. χ. ἐν καφενείῳ, ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου κ. λ. ὅπερ οἱ Γάλλοι, διὰ τὴν γενικότητα τῆς νομοθεσίας των (maison quelconque) δὲν παραδέχονται· Carré ζ. 2648 bis. Dal. ἀρ. 823. δ') ὅστις πλοίαρχος ἢ ναύτης ὧν εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ ἐπὶ λέμβου διευθυνόμενος πρὸς τὸ πλοῖον ἵνα ἐκπλεύσῃ. Ἐμπ. νόμ. 231.— Κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον ἀπαγορεύεται καὶ ἐν ταῖς ἐορταῖς ἢ ἐκτέλεσις προσωπικῆς κράτησεως. Dal. ἀρ. 812.

5) Ἡ ἔκθεσις πρέπει πρᾶχρῆμα νὰ συνταχθῇ (ἀνωτέρ. § 86 σημ. 5. Dal. ἀρ. 853) καὶ νὰ ὑπογραφῇ οὐ μόνον παρὰ τοῦ κλητῆρος, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν πραττόντων προσώπων, ἡγουν τῶν μαρτύρων ἢ τοῦ συμβολαιογράφου, εἰρηνοδίκου κ. λ. καὶ τοῦ δανειστοῦ ἐὰν ᾖναι παρών. Dal. ἀρ. 873. 875.

6) Γαλ. 788. Κατὰ τὸ 1009 ἄρθρον πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν ἔδραν ἐκάστου πρωτοδικείου πολιτικὴ φυλακὴ, ὃ δὲ συλληφθεὶς φέρεται εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ τόπου. Ἰδ. σχετικὰ ζητήματα παρὰ Carré ζ. 2681—2683 his. Dal. ἀρ. 900 ἐπ.

7) Ἡ ἀπόδειξις περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ συλληφθέντος εἰς τὸν δεσμοφύλακα καὶ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτοῦ εἰς τὴν φυλακὴν ἐγγράφεται ἐν τῷ βιβλίῳ

φάσεως καὶ τὴν καταβολὴν τῶν πρὸς διατροφήν ἐπὶ ἓνα μῆνα νομίμως ἀναγκαίων 8.

γ') παρεμπίπτοντα.

§ 284. Εἰς τὰ κατὰ τὰς φυλακίσεις παρεμπίπτοντα ἀνήκουσιν

α) αἱ ἀντιδικίαι. ἐὰν ὁ ὀφειλέτης συλλαμβανόμενος ἐπενέγκῃ ἐνστάσεις ἢ ἄλλα δικαιολογήματα προσάγεται ἀμέσως εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως ¹, τούτου δὲ ἡ ἀπόφασις ἐν τῇ τῆς συλλήψεως

τῆς φυλακῆς καὶ ὑπογράφεται παρὰ τε τοῦ δεσμοφύλακος καὶ παρὰ τοῦ κλητῆρος (ἄρα ἀμφοτέρω συντάσσουσιν αὐτήν· περὶ τῶν Γάλλων Carré ζ. 2686 Dal. ἀρ. 915). πρέπει δὲ νὰ περιέχῃ α) τὸ ὄνομα τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν. β') τὸ ὄνομα τοῦ διορισθέντος ἀντικλήτου· γ') τὴν ἡμέραν (δευτέραν κ.λ.) καὶ χρονολογίαν τῆς ἀποφάσεως, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐξετελέσθη ἡ κρίσις καὶ δ') μνείαν τῆς κατατεθείσης διατροφῆς (Πολ. 1012. Γαλ. 789. Dal. ἀρ. 923). ὡς ἔκθεσις δὲ ἡ ἀποδείξις αὕτη ἀνάγκη νὰ φέρῃ καὶ τὸν χρόνον τῆς συντάξεως αὐτῆς.

8) Ἄλλως ν' ἀρνηθῇ τὴν παραλαβὴν τοῦ ὀφειλέτου. Πολ. 1010. Γαλ. 790. Ἡ νόμιμος διατροφή εἶναι δεκαπέντε δραχμαὶ τὸν μῆνα, ἣτις πρέπει νὰ καταβάλληται πάντοτε ἐν ἀρχῇ ἐκάστου μηνὸς εἰς τὸν δεσμοφύλακα (Πολ. 1811. Γαλ. 791). πᾶς δὲ δανειστὴς ὑπόκειται εἰς τὴν προκαταβολὴν ταύτην ἐξαιρουμένου τοῦ Δημοσίου μόνον (ΑΠ. 94 τοῦ 53. Dal. ἀρ. 934). ὁ μὲν λογίζεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγκαθείρξεως καὶ περιέχει χρονικὸν διάστημα 30 ἡμερῶν· ὥστε τῆς φυλακίσεως γενομένης τὴν 20 ὁκτωβρίου ἡ πρώτη καταβολὴ πρέπει νὰ γείνη εὐθὺς κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ὀφειλέτου εἰς τὸν δεσμοφύλακα (Dal. ἀρ. 948), ἡ δευτέρα τὴν 19 νοεμβρίου καὶ οὕτως ἐφεξῆς (περὶ τῶν Γάλλων Dal. ἀρ. 949. 953. Carré ζ. 2689. 2695. 2695 bis). ἀδιάφορον δὲ εἶναι τίς ὁ τὴν διατροφήν καταβάλλων. Dal. ἀρ. 940. Carré 2695 ter.

1) Πολ. 1008. Γαλ. 786, 787. Dal. ἀρ. 880. Ὁ ὀφειλέτης δύναται καὶ πρὸ τῆς συλλήψεως νὰ προσφύγῃ κατὰ τὸ 634 ἄρθρον εἰς τὸν πρόεδρον (Carré ζ. 2679. Dal. ἀρ. 890) ἢ καὶ νὰ ἀνακόψῃ τὴν ἐπιταγὴν (γνωτὴρ. § 83 σήμ. 13). Τοῦ δικαιώματος δὲ τοῦ 1008 ἁρθρου δύναται νὰ

ἐκθέσει καταγεγραμμένη ² ἐκτελεῖται παραχρῆμα. πᾶσα δὲ ἄλλη ἀντιδικία κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς φυλακίσεως ἀναφυομένη μεταξὺ ὀφειλέτου καὶ δανειστοῦ, δανειστῶν πρὸς ἀλλήλους, δεσμοφύλακος καὶ ὀφειλέτου ἢ δανειστοῦ, εἰσάγεται εἰς τὸ αὐτόθι πρωτοδικεῖον κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν ³. ἐναντίον δὲ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ συγχωρεῖται ἀνακοπὴ καὶ ἔφεσις ἐντὸς 3 ἡμερῶν ⁴.

6') ἐπ' ὅσας ⁵. τὸν ἐν φυλακῇ οἰαδήποτε ⁶ εὐρισκόμε-

ποιήσῃ χρῆσιν μέχρι τῆς παραδόσεως αὐτοῦ εἰς τὸν δεσμοφύλακα καὶ τῆς συντάξεως τῆς περὶ τούτου ἀποδείξεως (Dal. ἀρ. 888). αἱ κατὰ τῆς φυλακίσεως ἀντιρρήσεις ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς ἐκτελέσεως (π. χ. ὅτι εἶναι ἄκυρος ἡ ἐπιταγή, ὅτι ἡ ἐκτελουμένη ἀπόφασις δὲν εἶναι τελεσίδικος) εἴτε εἰς τὴν ἀπαίτησιν αὐτὴν (π. χ. ὅτι ἐξωφλήθη, παρεγράφη). Carré ζ. 2673. 2678. Dal. ἀρ. 892. 893. Ἐὰν ὁ κλητὴρ δὲν εἰσακούσῃ τὴν αἴτησιν; Αὐτὸς μὲν τιμωρεῖται (Ποιν. 322,) ἡ δὲ φυλάκισις ἄκυροῦται. Carré ζ. 2677. Dal. ἀρ. 880. 881.

2) Δὲν ἀναπληροῦται λοιπὸν ὑπὸ τῆς ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ μνείας τοῦ κλητῆρος ὅτι ἀπερρίφθησαν αἱ κατὰ τῆς συλλήψεως ἀντιρρήσεις τοῦ ὀφειλέτου. Carré ζ. 2679 bis Dal. ἀρ. 885.

3) Πολ. 1017. 1018. Γαλ. 794. 795. Ἀντιδικαίαι ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου τοῦ τόπου τῆς φυλακίσεως δικαζόμεναι δύνανται νὰ γεννηθῶσι αὗται· α') μεταξὺ δανειστῶν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν καταβολὴν τῆς διατροφῆς. Πολ. 1015· β') μεταξὺ ὀφειλέτου καὶ δεσμοφύλακος ἔνεκεν παραβιάσεως τῶν ἀρθρ. 1010 καὶ 1021. γ') μεταξὺ ὀφειλέτου καὶ δανειστοῦ ἔνεκεν ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας ἢ ἂν ὁ ὀφειλέτης αἰτῇ λόγῳ ἀσθενείας νὰ μετακινηθῇ ἀλλοχοῦ. Πολ. 1009 ἐδ. 3. 1016. Dalloz ἀρ. 1043. Ἐγκ. Ὑπουργ. Δικαιοσ. ὑπ' ἀρ. 6387 τῆς 16 αὐγ. 1858. καὶ δ') μεταξὺ δεσμοφύλακος καὶ δανειστοῦ, αἰτοῦντος τὴν ἐπιστροφὴν τῆς διατροφῆς κατὰ τὸ 1015 ἀρθρον.

4) Πολ. 1019. Ἀνωτέρ. §. 233 σημ. 23, γ'. ΑΠ. 180 τοῦ 1849.

5) Πολ. 1013—1015. Γαλ. 792. 793. Dalloz ἀρ. 974. ἐπ.

6) Νὰ ἐπισχεθῇ δύναται κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν ὅ,τε ἐν πολιτικῇ καὶ ὁ ἐν ποινικῇ φυλακῇ κρατούμενος ὡς ὑπόδικος ἢ κατὰδικος (Dalloz

νον ὀφειλέτην δὲν δύναται μὲν ὁ ἔχων κατ' αὐτοῦ δικαίωμα προσωπικῆς κρατήσεως ⁷ νὰ φυλακίσῃ καὶ δεύτερον, δύναται ὅμως νὰ ἐπίσχῃ, ἥτοι νὰ αἰτήσῃ τὴν διατήρησιν αὐτοῦ ἐν τῇ φυλακῇ καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ τῆς πρώτης φυλακίσεως λόγου ⁸. περὶ τὴν ἐπίσχεσιν δὲ ἀκολουθοῦνται αἱ αὐταὶ διατυπώσεις τῆς πρώτης φυλακίσεως ⁹, μόνον ὅτι ἐνταῦθα περιττὴ ἐστὶν ἡ παρουσία μαρτύρων καὶ ἡ προκαταβολὴ διατροφῆς ἂν ὑπάρχῃ ἤδη προκαταβεβλημένη τοιαύτη ¹⁰.

δ') ἀπόλυσις.

§ 285. Ὁ ὀφειλέτης ἀπολύεται τῆς φυλακῆς ἐν τοῖς

ἀρ. 972 ἐπ. Carré ζ. 2698ter), οὐχὶ ὅμως ὁ δυνάμει τοῦ 455 ἄρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου πεφυλακισμένου. Dalloz ἀρ. 479. 975. Carré ζ. 2698 quat. 'Ράλλη Γ'. 76.

7) Οὗτος δὲν δύναται νὰ ᾖ ἢ ἄλλος δανειστῆς ἢ καὶ αὐτὸς ὁ τὴν πρώτην φυλάκισιν ἐκτελέσας. Dalloz ἀρ. 995.

8) Ἐὰν διὰ τινὰ λόγον ἀργήσῃ ἡ πρώτη φυλάκισις (π. χ. διότι εἶναι ἄκυρος ἢ ἐπληρώθῃ τὸ πρῶτον χρέος) ἐξακολουθεῖ μολοντοῦτο νὰ ὑφίσταται ἡ δευτέρα, ἐκτὸς ἂν ὁ ὀφειλέτης μείνῃ ἤδη δύο ἔτη ἐν τῇ φυλακῇ ὅτε καὶ ἡ ἐπίσχεσις ἀργεῖ. Πολ. 1020 §. 7.

9) Ἦγουν ἀπαιτεῖται καὶ ἐνταῦθα α') ἀπόφασις ἀπαγγέλλουσα προσωπ. κράτησιν (Carré ζ. 2698), β') ἐπιταγὴ καὶ παρέλευσις τῆς νομίμου προθεσμίας τῶν 24 ὥρῶν (ἀνωτέρ. §. 264 σημ. 3. Dalloz ἀρ. 983. Carré ὑπὸ τὸ 793 ἄρθρ.), γ') ν' ἀκουσθῇ ὁ ὀφειλέτης ἀντιρρήσεις ἐπιφέρων κατὰ τὸ 1008 ἄρθρον. Carré ζ. 2700. δ') δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἐπίσχεσις μέχρι τῆς πραγματικῆς ἐξόδου τοῦ ὀφειλέτου ἀπὸ τῆς φυλακῆς. Dalloz ἀρ. 991.

10) Δύναται ὅμως ὁ πρῶτος δανειστῆς ν' ἀπαιτήσῃ ἵνα καὶ ὁ δεύτερος, ὁ τὴν ἐπίσχεσιν ἐνεργήσας, συνεισφέρῃ εἰς τὴν διατροφήν. Ἡ συνεισφορὰ δὲ γίνεται ἐξ ἡμισείας οἰονδήποτε καὶ ἂν ᾖ τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως ἐκάστου (Πολ. 1045. Γαλ. 793. Carré ζ. 2702) καὶ ἀρχεταὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπισχέσεως. ἴδ. καὶ Dalloz ἀρ. 963 ἐπ.

ἀκολούθως θέμασι 1. α') ἐὰν ἐκτίσῃ τὰ χρέη δι' α' ἐφυλα-
κίσθη ἢ ἐπεσχέθη μετὰ καὶ τῶν παρακολουθημάτων αὐ-
τῶν 2. β') ἐὰν παραλειφθῇ ἢ ἔγκαιρος τῆς διατροφῆς κα-
ταβολή· γ') ἐὰν συμπληρώσῃ τὸ 70 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐ-
τοῦ· δ') ἐὰν μείνῃ ἐν τῇ φυλακῇ διετίαν 3. ε') ἐὰν ὁ φυλα-
κίσας ἢ ἐπισχέων αὐτὸν δανειστὴς συναίνεσθαι πρὸς τοῦτο
ἐγγράφως 4. ς') ἐὰν ἀκυρωθῇ ἡ φυλάκισις 5. ζ') ἐὰν συγ-

1) Πολ. 1020 — 1024; Γαλ. 794 — 805. Dalloz ἀρ. 1039. — Ἐὰν ὁ φυλακισμένος ὑποβληθῇ εἰς ἀπαγόρευσιν ἢ γείνη βουλευτὴς ἢ γερουσια-
στής; Dalloz ἀρ. 1093.

2) Dalloz ἀρ. 1062. 1068. Κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν ἀρκεῖ νὰ κα-
ταθέσῃ ὁ ὀφειλέτης τὸ τρίτον τοῦ χρέους καὶ τῶν παρακολουθημάτων αὐ-
τοῦ, περὶ δὲ τοῦ ἐπιλοίπου νὰ δώσῃ ἀσφάλειαν· καθ' ἡμᾶς πρέπει νὰ πλη-
ρωθῇ ἢ ὀλόκληρον τὸ χρέος μετὰ τῶν τόκων τοῦτε ἐνεργήσαντος τὴν πρῶ-
την φυλάκισιν δανειστοῦ καὶ τῶν μεταγενεστέρων, ἔτι δὲ τὰ ἔξοδα τῆς
κατὰ τὴν φυλάκισιν διαδικασίας (ἐὰν ὧσιν ἤδη ἐκκαθαρισμένα κατὰ τὸ 877
ἄρθρον) καὶ τὰ πρὸς διατροφήν αὐτοῦ δαπανηθέντα. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου
Dalloz ἀρ. 1068 ἐπ. Carré ζ. 2730. 2731. Ἡ κατάθεσις δὲ γίνεται
παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ πρωτοδικείου καὶ πρέπει νὰ ᾔναι ἀνευ ὄρου ὡς πρὸς
τὴν παραλαβὴν τῶν χρημάτων ἐκ μέρους τοῦ δανειστοῦ. Διάτ. 10 νοεμ-
βρίου 1836. Carré ζ. 2732. Dalloz ἀρ. 1065. Τί τὰ κάμνει ὁ γραμμα-
τεὺς; Carré ζ. 2743. Ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῆς καταδίκης δὲν ᾔναι χρημα-
τικὸν ἢ πραγματοποιήσιδ αὐτοῦ καθίστησι ματαίαν πλέον τὴν περαιτέρω
διαμονὴν τοῦ ὀφειλέτου ἐν τῇ φυλακῇ. π.χ. μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ
δανειστοῦ εἰς τὸ ἀκίνητον.

3) Πότε ἡ καταβολὴ τῆς διατροφῆς γίνεται καὶ πόση· πρέπει νὰ ᾔναι ὀφ-
ζομαι τὰ ἄρθρα 1010, καὶ 1011, περὶ ὧν ἄρα ἀνωτέρ. §. 283 σημ. 8. Ἡ
διάρκεια τῆς φυλακίσεως εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα διετής. ὥστε ὁ φυλα-
κισθεὶς, καὶ ἐπισχέσεις ἐὰν ἐνεργηθῶσι, δὲν μένει ἐν τῇ φυλακῇ πλέον
τῶν 2 ἐτῶν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὅμως δύναται νὰ φυλακισθῇ ἐκ νέου. Ἡ γαλ.
νομοθεσία περιέχει τροποποιήσεις τινὰς ὡς πρὸς τοῦτο. Dalloz ἀρ. 1051 ἐπ.

4) Διὰ δημοσίου ἢ ιδιωτικοῦ ἐγγράφου· κατὰ τὸ 801 ἄρθρον τῆς γαλ.
δικονομίας ιδιωτικὸν ἐγγραφοὺν δὲν ἀρκεῖ (Carré ζ. 2740)· ἡ συναίνεσις
δὲ δύναται νὰ γείνη καὶ ἐπὶ τῷ ὄρω τῆς ἀναφυλακίσεως. Carré ζ. 2740
bis Dalloz ἀρ. 1061.

5) Ἀκυρότης ὑπάρχει ἐὰν παραβιασθῇ τις τῶν διατάξεων τῶν ἀρθρ.

χωρηθῇ αὐτῷ ἢ τῆς περιουσίας του παραχώρησις 6.

Ἡ ἀπόλυσις ἐν τοῖς θέμασι μὲν α—δ' διατάσσεται ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ἐπ' ἀναφορᾷ τοῦ ὀφειλέτου προσηκόντως βεβαιωμένη, ἐν τοῖς λοιποῖς δὲ ἐκτελεῖ αὐτὴν ὁ δεσμοφύλαξ αὐτὸς ἅμα λαβὼν γνῶσιν τῶν ἀποφάσεων ἢ ἄλλων ἐγγράφων 7.

1004—1015: ἀλλὰ τῆς φυλακίσεως ἡ ἀκυρότης οὐδόλως ἐπηρεάζει τὴν ἐπίσχεσιν (Πολ. 1016. Γαλ. 796). Αἱ ἐπιζήμιοι δὲ διὰ τὸν δανειστὴν συνέπειαι τῆς ἀκυρότητος εἰσὶν α) ὅτι δύναται νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν. Carré 2726. Dalloz ἀρ. 1027. β') ὅτι δὲν φυλακίζεται ὁ ὀφειλέτης διὰ τὰ αὐτὰ χρέος πάλιν εἰμὴ ἀφοῦ μείνῃ μίαν ἡμέραν ἐλεύθερος (Γαλ. 797). Κατὰ τὸν Carré (ζ. 2720) παρεκτείνεται ἡ προθεσμία αὕτη· ὁ ἡμέτερος νόμος, ἐπιτρέπων μιᾶς ἡμέρας ἐλευθερίαν καὶ οὐχὶ διαμονὴν τοῦ ὀφειλέτου ἐν τῇ οἰκίᾳ του, δὲν συγχωρεῖ ἐπέκτασιν. Dalloz ἀρ. 1021. γ') ὅτι ἀκυρωθείσης τῆς φυλακίσεως δι' ἐλλείψιν διατροφῆς, ὁ δανειστὴς (ὁ εἰς διατροφὴν ὑπόχρεος. Dalloz ἀρ. 1089. Carré ζ. 2750 bis) ὀφείλει κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς φυλακίσεως νὰ προκαταβάλῃ 6 μηνῶν διατροφὴν (Γαλ. 804. Πολ. 1024), ἀλλὰ μόνον ἐὰν διὰ τὸ αὐτὸ χρέος θέλῃ ν' ἀναφυλακίσῃ (Carré ζ. 2748). Ἡ ἀκυρότης δὲ ἔνεκεν ἐλλείψεως διατροφῆς καλύπτεται ἐὰν πρὸ τῆς ἀγωγῆς κατατεθῇ ἡ νόμιμος διατροφή. Πολ. 1023. ἐδ. 2. Γαλ. 803. ἐὰν ᾧσι τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἦτε κατάθεσις τῆς διατροφῆς καὶ ἡ ἀγωγή (ἀναφορὰ εἰς τὸν πρόεδρον) ; Carré ζ. 2746. Dalloz ἀρ. 1081.

6) Ὅριστικῶς ἀπαλλάσσεται τῆς προσωπ. κρατήσεως ὁ ἐξιστάμενος ἀφοῦ τὰ δικαστήριον συγχωρήσῃ τὴν παραχώρησιν, οὐχὶ πρότερον· ἀνωτέρ. §. 214 σημ. 12. Carré ζ. 2733. Dalloz ἀρ. 1076.

7) Πολ. 1021—1023. Γαλ. 803. 805. Σπαγίως πρέπει ὁ πρόεδρος νὰ διατάσῃ τὴν ἀποφυλάχισιν πρὶν ἢ ἀκούσῃ καὶ τὸν δανειστὴν· ἀνωτέρ. §. 215 σημ. 7. Οἱ Γάλλοι κλίνουσιν εἰς τὸ ἐναντίον. Carré ζ. 2745. Dalloz ἀρ. 1079.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ-

*Ἐμπόδια τῆς ἐκτελέσεως*¹α) *παρὰ τίτος*

§ 286. Ἐμπόδια εἰς τὴν ἐκτέλεσιν παρεμβάλλουσι συν-
ήθως οὗτοι·

α) ὁ ὀφειλέτης· αἱ κατὰ τῆς ἐκτελέσεως ἀντιρρήσεις τοῦ-
του εἰσὶ τριῶν εἰδῶν, ἡ ἀπευθύνονται κατὰ τῆς διαδικα-
σίας τῆς ἐκτελέσεως (ἐνστάσεις ἀκυρότητος τῆς διαδικα-
σίας) ἡ στηρίζονται ἐπὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι ἐξηλείφθη τὸ
χρέος (ἐνστάσεις καταβολῆς, παραγραφῆς, ἀφέσεως) ἡ
ἔχρυσι τέλος ἄλλην τινὰ ἀφορμὴν, οἷον τὸ τῆς εὐπορίας
εὐεργέτημα καὶ τὸ τοῦ ἀρθρου 954 § 3².

1) Πολ. 871—874. 908—914. 985. Dalloz Saisie · exécution αρ. 260 ἐπ. Jugement αρ. 425. Rodière Γ'. 166. 259. Περὶ τῶν κατὰ τὴν προσωπικὴν κράτησιν παρεμπιπτόντων ἐμποδίων ἐγένετο ἤδη λόγος (§ 284). Ἐνταῦθα ἐξηγοῦνται μόνον τὰ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκτελέσεσιν ἐμ-
πόδια.

2) Πολ. 910. Dalloz αρ. 261. Carré ζ. 2066. Παρατηρητέον εἰδι-
κώτερον τὰ ἐξῆς· α) αἱ κατὰ τῆς διαδικασίας ἀπευθυνόμεναι ἐνστάσεις τοῦ
ὀφειλέτου λαμβάνονται ἐκ τῶν κανονιζουσῶν τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν
διατάξεων [τῆς πολιτ. δικονομίας, π. χ. ὅτι δὲν προηγῆθῃ ἐπιταγῇ, ὅτι
ἡ κατάσχεσις περιλαμβάνει πράγματα, ἀ τὸ ἀρθ. 885 κηρύττει ἀκατά-
σχετα κ. λ. ἄρα ἀφορῶσιν εἰς τὸν modum executionis.—Δύναται ὁ ὀφει-
λέτης νὰ προσβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν προτείνων ὅτι τὰ κατασχεθέντα πράγ-
ματα δὲν εἶναι ἰδικά του ; Ὅχι· Carré ζ. 2075 bis. ΑΠ 239 τοῦ 54.
ἀλλ' ἔνεκεν ἐκνικήσεως τοῦ πράγματος εὐθύνεται ὁ ὀφειλέτης (ἀνωτ. §
275 σημ. 12) καὶ διὰ τοῦτο φρονῶ ὅτι δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς ἄτακτον
τὴν τοιαύτην κατάσχεσιν. β') αἱ κατὰ τῆς ἐκτελουμένης ἀπαιτήσεως ἀν-
τιτασσόμεναι ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις, ἐὰν ᾖναι ἀ π ὁ φ α σ ι ς ὁ ἐκτε-
λούμενος τίτλος, πρέπει γὰρ ᾖναι μεταγενέστεραι αὐτῆς· διότι αἱ προγενέ-

β') πᾶς τρίτος ἀντιπαικόμενος ὡς ἴδια τὰ κατασχεθέντα πράγματα ἢ ἄλλο ἐπ' αὐτῶν ἀξίων δικαίωμα ἐμπράγατον³.

γ') οἱ δανεισταί; Οἱ λοιποὶ δανεισταὶ δὲν δύνανται μὲν, οἰοιδήποτε καὶ ἂν ᾧσι, νὰ ἐμποδίσωσι τὴν δημοπρασίαν τῶν πραγμάτων τοῦ κοινοῦ ὀφειλέτου, δύνανται ὅμως ν' ἀπαιτήσωσι μερίδιον ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος⁴.

β) διαδικασία.

§ 286. Αἱ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυόμεναι ἐριδες¹, εἴτε παρὰ τοῦ ὀφειλέτου εἴτε παρὰ τοῦ τρίτου διεκδικητοῦ ἐγείρονται, ὑποβάλλονται εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδι-

στεραι ἀπωλέσθησαν δυνάμει τοῦ 160 ἄρθρου (ἐξαίρεσιν ὡς πρὸς τὸ ἐκ τοῦ ἀναστ. νόμου εὐεργέτημα ἰδ. Ἐφημ. Δικαστηρ. κή σ. 223), ἐκτὸς τῆς τοῦ συμψηφισμοῦ ἐνστάσεως, ἥτις δυναμένη καὶ δι' ἀγωγῆς νὰ ἐπιδιωχθῇ ὑφίσταται καὶ μετὰ τὴν τελεσιδικίαν νόμ. 2 K. (4. 31). ΑΠ 162 τοῦ 50· contra Wächter Privatr. B'. 556 σημ. 35. γ') περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς εὐπορίας καὶ τοῦ ἄρθρ. 954 § 3 ὅρ. ἀνωτέρ. § 266 σημ. 4, 233 σημ. 5 καὶ τὸ σχόλιον ὑπὸ τὸν νόμ. 3 Βασ. (26. 7)-

3) Πολ. 911. 985. Γαλ. 608. 725. Ἄλλ' ὁ τρίτος δύναται καὶ τακτικὴν ἀγωγὴν διεκδικήσεως νὰ κινήσῃ ἢ τὴν κινηθεῖσαν ἤδη νὰ ἐξακολουθήσῃ (Carré ζ. 2462 bis. Schlink Δ'. 191), ἐὼν δὲ νέμῃται αὐτὸς τὸ πρᾶγμα ν' ἀνακόψῃ ἀπλῶς κατὰ τὸ 235 ἄρθρον (Carré ζ. 2462). ἐὰν ὁ τρίτος ἀντιπαικῇ ὡς ἰδίαν τὴν ἐκτελουμένην ἀπαίτησιν, ὀφείλει νὰ εἰσάξῃ τὴν ἀνακοπὴν του κατὰ τὸ 235 ἄρθρ. ΑΠ. 9 τοῦ 58.

4) Πολ. 909. 984. Γαλ. 609. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐνυπόθηκοι δανεισταὶ δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίσωσι τὴν κατάσχεσιν τοῦ ἐνυποθήκου πράγματος (§ 273)· ὥστε τὸ δικαίωμα τῶν λοιπῶν δανειστῶν (ἐχόντων ἐκτελεστὸν τίτλον ἢ μὴ Carré ζ. 2077) τοῦ ὀφειλέτου περιορίζεται μόνον εἰς τὸ ἐκπλειστηρίωσιν περὶ οὗ δύνανται ν' ἀγωνισθῶσι πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ περὶ κατατάξεως διαδικασίᾳ ἀναγγελλόμενοι κατὰ τὸ 909 ἄρθρον (ὅρ. ἀνωτ. § 278 σημ. 1—4). Δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι συντηρητικὴν κατάσχεσιν; Carré ζ. 2077 bis.

1) Τοιαῦται εἰσὶ π. χ. καὶ ἐκεῖναι δι' ὧν ὁ ὀφειλέτης προσβάλλει κατ'

σμοῦ ἢ τὸν μεσεγγυοῦχον 8. ἢ ἐκτέλεισις ὅμως προβαίνει καὶ μετὰ τὴν ἀνακοπὴν, ἂν μὴ ὁ πρόεδρος ἢ τὸ πρωτοδικεῖον διατάξῃ τὴν ἀναστολὴν αὐτῆς 9.

γ') ἀποτέλεσμα.

§ 287. Ἐὰν ἔνεκα παρεμπύπτοντός τινος αἰτίου ἐμποδισθῇ τῶν κατασχεθέντων πραγμάτων ὁ πλειστηριασμός κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν, δύναται νὰ ἐπισπεύσῃ αὐτὸν πᾶς ἄλλος δανειστής ἔχων ἐκτελεστὸν τίτλον 1. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἐπισπεύδων δανειστής, ἂν ἔκ τινος αἰτίας παραλείψῃ προκήρυξιν τινὰ ἢ καὶ τὸν πλειστηριασμὸν αὐτὸν, διακαιοῦται νὰ τάξῃ νέαν πρὸς πλειστηριασμὸν ἡμέραν, ἧς ἄρκεῖ νὰ προηγηθῇ ἐν τῇ πρώτῃ μὲν ὑποθέσει ἢ παραλείφθῃσα προκήρυξις, ἐν τῇ δευτέρᾳ δὲ ἢ τοῦ 895 ἄρθρου 2.

8) Πολ. 911. Γαλ. 608 .725. (Carré ζ. 2462 ter. Colmet-Daage σ. 390. Εὐρετηρ. σ'. 229. ἀνωτέρ. § 232 σημ. 9. 9) Πολ. 910. 914.

1) Πολ. 914. Ἀπαιτεῖται δὲ ὁ τίτλος αὐτοῦ νὰ ᾖ ἐκτελεστός, ἥτοι κατὰ τύπον ἐκτελέσεως συντεταγμένος καὶ προσέτι νὰ προηγήθῃ ἐπιταγῇ, αἱ δὲ τῆς διαδικασίας πράξεις καὶ ἰδίως ἡ κατάσχεσις ἔγκυροι. Carré ζ. 2067. Dal. Saissie-exécution ἀρ. 351. Ρουσοπ. 60.

Ἄλλα δικαιώματα ἐπὶ τῆς καταδιώξεως δὲν ἔχουσιν οἱ λοιποὶ δανεισταί· διότι τοῦτο μὲν ἀπαγορεύεται αὐτοῖς ἢ κατάσχεσις τῶν ἤδη κατεσχημένων πραγμάτων (Πολ. 908. Γαλ. 611. τὰ συντηριτικῶς ὅμως κατασχεθέντα δύνανται νὰ κατασχεθῶσιν ἀναγκαστικῶς. Carré ζ. 2078 bis), τοῦτο δὲ τὴν περὶ τὰς προκηρύξεις ἀμέλειαν τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ δὲν δύναται ν' ἀποτρέψωσιν ἄλλως εἰμὴ ζητοῦντες παρὰ τοῦ δικαστηρίου νὰ ὑποκατασταθῶσιν εἰς τὴν αὐτοῦ θέσιν. Γαλ. 721.722. Ρουσοπ. σ. 60.

2) Πολ. 913. Τὸ παρεμπύπτον τὸ τὴν ἐνέργειαν προκηρύξεώς τινος ἢ τὸν πλειστηριασμὸν ἐμποδίσαν πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ προέργηται ἄλλοθεν (διότι π. χ. ὁ πρόεδρος ἀνέστειλε τὸν πλειστηριασμὸν ἢ ἔνεκα κακοκαιρίας κατέστη ἀδύνατος ἢ ἐν τοῖς ὠρισμένοις τόποις τοιχοκόλλησις τοῦ προγράμματος) καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ καταδιώκοντος· διότι ὅταν αὐτὸς ἔκου-

σίως πρὸς αὐτὴν τὸν πλειστηριασμὸν ὀφείλει, ἐὰν θέλῃ νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὸν ἀκολουθῶς, νὰ ἐπαναλάβῃ πάσας τοῦ πλειστηριασμοῦ τὰς προκηρύξεις· ἀλλ' ἡ διάταξις τοῦ 913 ἄρθρου ματαιοῖ πάσας τῶν ἄρθρ. 891—895, 965—973 τὰς ἐγγυήσεις, μάλιστα ὅταν ἐνεργηθῶσιν ἅπασαι αἱ προκηρύξεις καὶ ὁ πλειστηριασμὸς μόνον ἐμποδισθῇ. διατοῦτο ἠθέλησαν ἐνίοτε τὰ δικαστήρια νὰ δώσωσιν ἀβλαβεστέραν εἰς τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἔννοιαν. εἶπον δηλαδὴ ὅτι ἡ προφορικὴ κήρυξις πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνηται οὐ μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ, ἀλλὰ καὶ πρότερον ἐν ταῖς τοῦ νόμου προθεσμίαις· ἀλλ' ὁ ἄρειος Πάγος ἀπεδοκίμασε (ἀπ. 22 τοῦ 46, 225 τοῦ 50, 307 τοῦ 52) τὴν νομολογίαν ταύτην καὶ ἰσχυροὶ λόγοι πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς γνώμης αὐτοῦ δὲν ὑπάρχουσιν· ὥστε ἀνάγκη διορθώσεως τοῦ ἄρθρου. Ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἡ πρὸς πλειστηριασμὸν ὀριζομένη νέα ἡμέρα πρέπει νὰ κοινοποιῇται εἰς τὸν ὀφειλέτην, διότι πρὸς τί ἄλλως ὁ προσδιορισμὸς οὗτος; Περὶ δὲ τοῦ γαλ. δικαίου ὁρ. Γαλ. 732 (παλ.) 741) (νέον). 614.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΠΙΝΑΞ ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΑΜΦΟΤΕΡΟΥΣ

ΤΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ.

Α.	
'Αγόρευσις τοῦ εἰσαγγελέως Β' 71.	ἀποφάσεις ὑποκείμεναι Β' 499
διαδικασία Β' 509.
'Αγωγή Α' 234, Β' 15.
εἶδη αὐτῆς Α' 236—239.	λόγοι ἀναιρέσεως Β' 502.
προθεσμία Β' 508.
ἐπίδοσις αὐτῆς Β' 23.
ἐπουσιῶδες περιεχόμενον αὐ-
τῆς Β' 22.	'Ανάκλησις ἀποφάσεως Α' 248.
ὅρκου Β' 209.
ὡς δικόγραφον Β' 19.	'Ανακοίνωσις τῆς δίκης Α' 160.
ὡς ἐπιθετική πρᾶξις Β' 15.	'Ανακοπή Α' 239.
βάσις αὐτῆς Α' 234, Β' 459.	ἀποφάσεως Β' 434.
ἀσώρευσις ἀγωγῶν Α' 213.	ἐκτελέσεως Β' 610.
'Αγωγή Β' 589.	τρίτου Β' 514.
'Αδεια πρὸς κίνησιν ἀγωγῆς Β'.
365.	'Αναπλειστηριασμὸς Β' 578.
Αἵτησις θεραπείας Β' 11.	'Αναργυρίας ἔνστασις Β' 237.
ἐπιβοηθητική Β' 63.	'Αναρμοδιότης ἰδ. ἀρμοδιότης
κυρία καὶ παρεπομένη Α' 235
Β' 17.	'Αναστολή πλειστηριασμοῦ Β'
612.
Αἰτιολογικὸν Α' 254.	'Ανατροπή Β' 282.
ἔλλειψις αἰτιολογικοῦ 503.	'Αναφορὰ ἰδ. διαδικασία ἐπ' ἀ-
ναφορᾶ.
'Αστυνομία τοῦ ἀκροατηρίου Α'
243.	'Αναψηλάφησις Β' 482,
ἀποφάσεις ὑποκείμεναι. Β'.
484.
'Ακυρότης δικονομική Α' 287.
ἀκυρότητος ἔνστασις Β' 48.	διαδικασία Β' 492
'Αλλοδαπὸς Α' 131. 192.	λόγοι ἀναψηλαφήσεως Β'
485.
Β' 374 καὶ 596	προθεσμία Β' 491.
Ἄμυνα Α' 6.	'Ανέκκλητον Α' 83, Β' 449.
'Αναίρεσις Β' 497.	'Ανταπόδειξις Β' 83.
	'Ανταγωγή Β' 51.
	'Αντέγγραφον Β' 240.

- Ἀντένστασις Β' 54.
 Ἀντέφεις Β' 469.
 Ἀντίγραφον Β' 234.
 Ἀντίκλητος Α' 175.
 Ἀντιλήπτωρ δικαστικὸς Β' 361.
 Ἀντιμισθία Α' 58.
 Ἀντιρωλία δίκη Β' 64.
 Ἀντιφάσκουσαι ἀποφάσεις
 ὡς λόγος ἀναιρέσεως Β' 507.
 ὡς λόγος ἀναψηλαφήσεως Β' 487.
 Ἀξιώματα δικονομικά Α' 222
 Ἀπαγόρευσις Β' 358.
 Ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν Β' 28.
 Ἀπογραφῆς εὐεργέτημα. Β' 40
 Ἀπόγραφον Β' 525.
 Ἀποδείξις Β' 82.
 ἄτεχνος ἔντεχνος Β' 85.
 κυρία ἀπόδειξις Β' 83
 τακτικὴ ἔκτακτος Β' 86
 συντηρητικὴ Β' 88.
 ἀντικείμενον ἀποδείξ. Β' 91.
 βάρος ἀποδείξεως Β' 102.
 μέσα ἀποδείξεως Β' 114.
 διαδικασία περὶ τὴν ἀπόδει-
 Β' 118.
 θέμα ἀποδείξεως Β' 119.
 Ἀποδοκίμασις Β' 276.
 Ἀποδοχὴ Β' 291.
 πράξεις ἐμφαίνουσαι αὐτὴν
 Β' 432.
 Ἀποπεράτωσις] τῆς δίκης Β' 280.
 Ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ Β' 4.
 Ἀπόστασις ἴδ. προθεσμία.
- Ἀπόφασις Α' 245.
 ὀριστικὴ 246.
 διαιτητικὴ Β' 420.
 παρεμπίπτουσα Α' 247.
 κατ' ἐρήμην Α'. 249.
 καταρτισμὸς αὐτῆς Α' 249.
 ἀποτέλεσμα αὐτῆς Α' 259.
 σύνταξις αὐτῆς Α' 253.
 Ἄρειος Πάγος Α' 34, 80.
 δὲν ἀποτελεῖ βῆθμὸν δικαιο-
 δοσίας Α' 83.
 Ἀρμοδιότης Α' 96.
 κατὰ παραπομπὴν Α' 135.
 κατὰ παρέκτασιν Α' 127.
 Ἄρσις συγκρούσεως Α' 205.
 Ἀρχεῖον Β' 224.
 Ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως Β' 170.
 Ἀσκησις τῆς δικαιοδοσίας Α' 95
 Ἀσφάλεια Α' 191 Β' 532.
 Αὐτεπαγγέλτως ἐνεργεῖν Α' 222.
 Αὐτοδικία Α' 7.
 Αὐτοψία Β' 442.
 B.
 Βαθμὸς δικαιοδοσίας Α' 80, 82.
 Βεβαία χρονολογία Β' 242.
 Βεβαίωσις B. 85.
 Βιβλία ληξιαρχικά Β' 364.
 ἐμπορικά Β' 230.
 Βιβλιογραφία Α' 25.
 Βούλευμα συγγεν. συμβουλίου B 355. 357.
 Βουλευτὴς Β' 600.
 Βραχυπρόθεσμος κλήσις A. 177

Γ'.

Γαμικὴ διαφορὰ Β' 405.
 Γείτων ὄρ. ἐπίδοσις.
 Γερουσιαστῆς Β' 600.
 Γνησιότης ἐγγράφων Β' 236, 250.
 Γνωμοδότησις πραγματογνωμόνων Β' 153.
 συγγεν. συμβουλίου Β' 355.
 Γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ Β' 100
 Γραμματεὺς δικαστικὸς Α' 34, 48, 72, 177.
 Γραμμάτιον εἰς διαταγὴν Β' 367
 Γυνὴ παράστασις ἐπὶ δικαστηρίου Α' 146, 164.
 ἄδεια πρὸς τοῦτο Β' 365.
 ἐξαιρεῖται τῆς προσωπικῆς κρατήσεως Β' 599.

Δ.

Δαπάνη δικαστικὴ Α' 183.
 Δεδικασμένον Α' 261.
 Δελτίον Α' 86.
 Δήλωσις ἐπὶ κατασχέσεως Β. 564.
 Δήμαρχος Β' 551, 569.
 Δῆμος Α' 165.
 Δημόσια ἐγγράφα Β' 223, 241
 Δημοσία τάξις Β' 71.
 Δημόσιον, πῶς παρίσταται Α' 165.
 ἐπιβάλλεται αὐτῷ ὅρκος Β' 204.
 Δημοσιότης τῆς διαδικασίας Α'

33, 228.

Διαγραφὴ ἐκ τοῦ πινακίου Β' 61
 ἐν τοῖς συμβολαίοις Β' 227.
 Διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου Β' 60.
 ἐπ' ἀναφορᾷ Β' 349.
 ἔγγραφος Β' 78, Α' 228.
 Διάδικος Α' 144.
 Διαζύγιον Β' 370.
 Διαιρέσεως ἔνστασις Β' 45.
 Διαιτησία Β' 399.
 ἀναγκαία Β' 428.
 ἐκουσία Β' 401.
 παῦσις αὐτῆς Β' 418.
 προαπαιτούμεν' αὐτῆς Β' 401
 Διαιτητὴς Β' 403.
 ἐξουσία αὐτοῦ Β' 414.
 Διακοπὴ τῆς δίκης Β' 269.
 Διακοπαὶ δικαστικαί Α' 86.
 διανομὴ δικαστικὴ Β' 235.
 Διατακτικὸν ἀποφάσεως Α' 256
 Διαχειρίσις, ὡσιδικία Α' 119.
 Διζήσεως ἔνστασις Β' 45.
 Δικαιοδοσία Α' 88.
 ἀμφισβητούμενη ἐκουσία Α' 93.
 οἰκεία ἐντεταλμένη Α' 92.
 patrimonialis Α' 94.
 Δικαστὴς Α' 36.
 Δικαιοστάσιον Α' 8.
 Δικαστήριον Α' 31.
 σχέσις τῶν δικαστηρίων Α' 142.
 Δικαστικαὶ διακοπαὶ Α' 86.
 Δίκη παρεμπίπτουσα Α' 215.
 Δικηγόρος Α' 52.
 ἐνέργεια αὐτοῦ Α' 53.

Δίκαι καὶ ὑποχρεώσεις Α' 56.

Δικόγραφον Α' 232.

Διχοψηφία Α' 251

Δωσιδικία Α' 97.

τοῦ ἀδίκηματος Α' 122.

τῶν ἀλλοδαπῶν Α' 131.

τῆς ἀνταγωγῆς Α' 120.

τῆς διαχειρίσεως Α' 119.

τῆς κατασχέσεως Α' 113.

τοῦ συναλλάγματος Α' 116.

τῆς συναφείας Α' 110.

τῆς ταυτότητος τοῦ δικαίου Α' 114.

τῆς τοποθεσίας Α' 108.

Ε.

Ἑβδομηκοντούτης Β' 600.

Ἑγγραφα Β. 221.

ἀποδεικτικὴ δύναμις Β' 236.

ἀπόδειξις δι' αὐτῶν Β' 235.

ἐπίδειξις αὐτῶν Β' 260.

δημόσια Β' 223.

ιδιωτικὰ Β' 228.

πρωτότυπα Β' 234.

συσχετικὰ Β' 246.

Ἑγχοπὶς Β' 264.

Ἔθιμον Α' 22. Β' 94.

Εἰκονικότης Β' 177.

Εἰρηνοδικεῖον Α' 34. Β' 381.

ἄρμοδιότης Β' αὐτ.

διαδικασία Β' 392.

Εἰσαγγελεὺν Α' 40.

ἐξουσία αὐτοῦ ἐν ταῖς δίκαις Α' 44.

Εἰσηγητῆς δικαστῆς Α' 93, Β' 119. 122.

Ἐκθεσις δικαστικὴ Α' 243.

Ἐκκρεμοδικίας ἔνστασις Β' 36.

Ἐκνίκησις ἐπὶ ἀνακοινώσεως Α' 162.

ἐπὶ πλειστηριασμῶν Β' 577.

Ἐκπρόθεσμον ἐπὶ ἀποδείξεων Α' 286.

ἐπὶ ἐνδίκων μέσων Α' 287,

Β' 437, 463, 491, 508.

Ἐκστασις ὑπαρχόντων Β' 373.

Ἐκτέλεσις ἀναγκαστικὴ Β' 523

προσωρινὴ Β' 527.

ἀλλοδαπῶν ἐγγράφων Β' 528

ἀντικείμενον αὐτῇ Β' 538.

παρὰ τίνων καὶ κατὰ τίνων Β' 535.

μέσα ἐκτελέσεως Β' 545.

Ἐμπειροτέχνη Β' 146.

Ἐμφάνησις αὐτοπρόσωπος Α' 163.

Ἐνέχυρον Β' 587.

Ἔνστασις Δ' 241, Β' 27.

ἀναβλητικὴ Β' 34.

ἀνατρεπτικὴ Β' 47.

τῆς διαιρέσεως καὶ διζήσεως Β' 45.

τὸ βῆμα κάμπτουςα Β' 35.

τῆς ἐγγυοδοσίας τῶν ἀλλοδαπῶν Β' 38.

τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς Β' 40.

τῆς μὴ κοινοπ. τῶν διαδ. ἐγγράφων Β' 38.

τῆς ὁμοδικίας καὶ ἐγγυήσεως Β' 42.

ἐκ δικαιώματος τρίτου Β' 33.

- Ἔνωσις ἀγωγῶν Α' 213, Β' 22.
 Ἐξαίρεσις δικαστῶν Α' 327.
 μαρτύρων Β' 180.
 πότε γίνεται Β' 192.
 πραγματοποιησάντων Β' 149.
 Ἐξέτασις μαρτύρων Β' 192.
 Ἐξοδα δικαστικά Α' 183.
 προνόμιον αὐτῶν Β' 584.
 Ἐξώδικος ὁμολογία Β' 129.
 Ἐορτή Α' 274, 281.
 Ἐπανάληψις τῆς διαδικασίας Β' 482.
 τῆς δίκης Β' 272.
 Ἐπίδειξις ἐγγράφων Β' 260.
 Ἐπιδιαιτητῆς Β' 440.
 Ἐπίδικον πρᾶγμα Β' 24.
 Ἐπίδοσις Α' 269.
 τῆς ἀγωγῆς Β' 23.
 Ἐπιδότηριον Α' 277.
 Ἐπικύρωσις ἐγγράφων Α' 39.
 Ἐπίπληξις Α' 73.
 Ἐπιστολή ἐμπιστευτική Β' 261.
 Ἐπίσχεσις Β' 604.
 Ἐπιταγή πρὸς πληρωμὴν Β' 540.
 ἀνακόπτεται Α' 240.
 Ἐπιχείρημα Β' 459.
 Ἐργαλεῖα Β' 547.
 Ἐρήμη δίκη Β' 73.
 Ἐρμηνεὺς Β' 194.
 Ἐτεροδικία Α' 131.
 Εὐεργέτημα εὐπορίας Β' 548.
 Ἐφεσις Β. 440.
 ἀνασταλτικὸν ἀποτέλεσμα Β' 465.
 μεταβιβαστικὸν Β' 468.
- ἀποφάσεις ὑποκείμεναι Β' 446.
 διαδικασία Β' 471.
 λόγοι ἐφέσεως Β' 456.
 νέαι προτάσεις Β' 457.
 προθεσμία Β' 461.
 Ἐφετεῖον Α' 34, 80, 82.
 Ἐφετήριον Β' 471.
- Ζ.
- Ζήτημα παρεμπύπτον Α' 215.
 προδικαστικὸν αὐτ.
 προπαρασκευαστικὸν αὐτ.
- Η.
- Ἡγεμονία δικαστηρίου Α' 91.
 Ημεδαπὸς διαφέρει τοῦ ἀλλοδαποῦ πολλαχῶς Α' 446, 492 Β. 596.
- Θ.
- Θέμα ἀποδείξεως Β' 120.
 Θεραπείας αἵτησις Β' 11.
- Ι.
- Ἰατρὸς Β' 229, 585.
 Ἰδιωτικὴ διαφορά Α' 196.
 Ἰκανότης πρὸς μαρτυρίαν Β' 179.
 Ἰσοψηφία Α' 250.
- Κ.
- Καθήκοντα τῶν δικαστικῶν Α'

69.
 Καθηκόντων σύγκρουσις Α 205
 ὑπέρβασις Β 503.
 Κακοδικία Β 518.
 Κανονισμὸς ἀρμοδιότητος Α 137
 Κατακύρωσις Β 576.
 Κατάλογος μαρτύρων Β 190.
 Κατάργησις τῆς δίκης Β 280.
 Κατάσχεσις εἰς χεῖρας τρίτου Β.
 556.
 τῆς ἀκινήτου περιουσίας Β.
 566.
 τῆς κινητῆς Β 546.
 καρπῶν ἀσυγκομίστων Β 554
 Κατάταξις δανειστῶν Β 580.
 Κατοικία Α 98.
 ἀναγκαία Α 106.
 νόμιμος Α 102.
 Κήρυξις πλειστηριασμοῦ Β 552,
 571.
 Κλῆσις Β 392.
 Κλητὴρ Α 65.
 ἀκροατηρίου Α 66.
 Κοινοποίησις Α 269.
 Κράτησις προσωπικὴ Β 595.
 πότε συγχωρεῖται Β 595
 διαδικασία Β 604.
 παρεμπίπτοντα Β 603.
 ἀπόλυσις Β 605.
 Κυριακὴ Α 267, 273.
 Κωφὸς καὶ ἄλαλος Β' 179.
 194.

Λ.

Λάθος λογιστικὸν Β 347.
 Ληξιαρχικὸν βιβλίον Β 364.

Λογιστικὴ δίκη Β 340.
 Λόγοι ἀνακοπῆς Β 438.
 ἀναιρέσεως Β 502.
 ἀναψηλαφήσεως Β 486.
 ἐφέσεως Β. 456.

Μ.

Μάρτυς Β 156.
 ἐξαιρετέος Β. 180.
 ικανὸς Β 179.
 περιορισμὸς τῆς μαρτυρικῆς
 ἀποδείξεως Β 158.
 ἀπεριόριστον αὐτῆς ἐπὶ ἐμ-
 πορικῶν ὑποθέσεων Β 168.
 ἐπὶ ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδεί-
 ξεως Β 170.
 ἀδυνάτου οὐσῆς ἐγγράφου ἀ-
 ποδείξεως Β 173.
 διεξαγωγή Β 185.
 τόπος Β 185.
 χρόνος Β 187.
 κλῆσις τῶν μαρτύρων Β 190
 ἀκρόασις αὐτῶν Β 192.
 συζήτησις μετὰ τὴν διεξαγω-
 γὴν Β 194.

Μεσεγγυοῦχος Β 550, 570.
 Μεταβολὴ τῆς ἀγωγῆς πρωτο-
 δικως Β 62.
 ἐφεσίμωσ Β 459.

Μηνυτῆς Β 543.
 Μνημεῖον Β 224, 264.

Ν.

Νομῆς διαφοραὶ Β 306.

- Νομιμοποιήσεις, τοῦ διαδίκου A 179.
 τοῦ πληρεξουσίου A 174.
 Νόμοι, δικονομικοὶ A 13.
 δὲν διατάσσεται ἀπόδειξις αὐτῶν B 92.
- Ο.
- Οἰκονομικὸς ἔφορος A 165.
 Ομόδικοι A 150.
 Ομολογία B 123.
 δικαστικὴ B 125.
 ἐξώδικος B 129.
 ἀδιαίρετον αὐτῆς B 132.
 ἀνάκλησις αὐτῆς B 128. 132
 Ὄνομα ἰδ. δικόγραφον.
 Ὄρκος B 198.
 ἀναγκαῖος B. 214.
 ἐπακτός B 203.
 ἐκτιμητικὸς B 217.
 ἐπαγωγή B 209.
 ἀνάκλησις B 209.
 ὀρκοδοσία B 211.
 ἀποδεικτικὴ δύναμις B 213
 δικαστικῶν προσώπων A 69.
 συκοφαντίας A 195.
- Π.
- Παράβολον B 475, 494, 510.
 Παράγγελμα *uti prossidetis* B. 308
unde vi B 512.
de precario B 314.
 κοινὰ τῶν παραγγελμάτων B 316.
- Παραίτησις B 288.
 Παραμόρφωσις ἐγγράφων B 506
 Παραπομπή, ἀρμοδιότης ἐκ A 135.
 μετὰ τὴν ἀναίρεσιν B 513.
 μετὰ τὴν μεταρρύθμισιν B. 479.
 Παρέκτασις ἀρμοδιότητος A 127.
 Προθεσμία A 284.
 Παραχώρησις περιουσίας B 373
 Παρέμβασις A 154.
 ἀνγκυατικὴ A 158.
 ἐκουσία A 155.
 Παρεπομένη αἵτησις A. 235. B 17.
 Περιορισμὸς μαρτύρων B 158.
 Πηγαὶ τοῦ δικαίου A 21.
 Πασίδηλον B 97.
 Πειθαρχία A 72.
 Πενίας εὐεργέτημα A 189.
 Πινάκιον A. 85.
 Πίναξ κατατάξεως B. 584.
 Πλαστογραφία B 256.
 Πλειστηριασμὸς B 574.
 Πληρεξούσιος A 165.
 ἔκτασις τῆς ἐξουσίας τοῦ A 168.
 παῦσις αὐτῆς A 172.
 Ποινὰ πειθαρχικαὶ A 73.
 Ποινικὴ ἐξουσία τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων A 141.
 Πραγματογνώμων B 146.
 πῶς διορίζεται B 148.
 πότε ἐξαιρεῖται B 149.
 γνωμοδότησις B. 153.
 Πρακτικὰ A 244.

Προδιάθεσις A 1.	Συνοπτ' δίκαι B 295.
Πρόεδρος A 37.	Συνυποσχετικὸν B 400.
ἰδία ἀρμοδιότης αὐτοῦ 39.	προσόντα αὐτοῦ B 406.
διαδικασία παρ' αὐτῷ B377.	ἀποτελέσματα τῆς συνυπο-
Προθεσμία A. 278.	σχέσεως B 412.
ὑπολογισμὸς αὐτῆς A 280.	
ἐκτασις αὐτῆς A 282.	T.
παραμέλησις αὐτῆς A 285.	
Πρόκλησις εἰς ἀγωγὴν B 319.	Τεκμήριον B 138.
ex lege diffarmi B 320	Τελεσιδικία A 261.
ex lege si contendat B322.	
διαδικασία B 323.	Υ.
Προνόμια B 584, 590.	
Προπεμπτήριον B. 604.	Υδωρ ρέον B 385.
Προσεπίκλησις A 158.	Υπογραμματαὺς A 51.
Πρόστιμον A 194. B 254 259.	Υπομνήματα B 221.
Προσωπικὴ κράτησις B 595.	
Προτάσεις ἔγγραφοι B 61.	Φ.
νέαι B 457.	
Προτίμησις A 125.	Φαρμακοπώλης B 229.
Πρωτοδικεῖον A 34, 79.	
Πρωτόκολλον A 244.	X.
Πρωτότυπον ἔγγραφον B 234.	
P.	Χωρισμὸς κτημάτων B 366.
Ρέον ὕδωρ B. 385.	ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης B
	370
Σ.	
	Ψ.
Σημειώματα ἱστορικὰ A 25.	
Σκύταλον B 264.	Ψήφισμα εἴτῃς συνελεύσεως τῆς
Συναφείας δωσιδικία A 110.	γ' Σεπτεμβρίου A 204.
Σύγκρουσις καθηκόντων A 205	
καταφατικὴ A. 206.	Ω.
ἀποφατικὴ A 210.	
Συμβολαιογράφος A 59.	Ὡρα, προσδιορίζεται καὶ ἡ ὥρα
συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον	τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατ. ἐνερ-
B 226.	γουμενων A' 282.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ.

ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ.

Τὸ παρὸν ἐγχειρίδιον, οὗ τινος ὁ πρῶτος τόμος τυπωθεὶς ἤδη παραδίδοται εἰς τὸ Κοινόν, κύριον ἔχει προορισμὸν τὸ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐν τῷ ἡμετέρῳ πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἀπαλλάττον τοὺς φοιτητὰς τῆς ὀχληρᾶς ἀνάγκης τοῦ ἀντιγράφειν, ἐνίοτε δὲ καὶ κακογραφεῖν τὰ διδασκόμενα. Ἰσως δὲ καὶ οἱ τ' ἀκαδημαϊκὰ ἐδώλια ὑπεραναβάντες εὕρωσί τινα ἐν αὐτῷ ὠφέλειαν· ἐν τῇ πενιχρότητι καὶ παντελεῖ, ὡς ἔπος εἶπεῖν, ἐνδεία συγγραμμάτων πατρίων περὶ πολιτικῆς δικονομίας· τολμηρὸν ὅλως τῇ ἐμῇ εὐθυβολίᾳ ἐνόμισα τὸ πορρωτέρω σκοπῆσαι· δυνάμεις ἐντονώτεραι καὶ χεῖρες δεξιώτεραι τελειότερον δεβαίως παρῆγον ἔργον· ἀλλ' ἐμὲ ἀρκεῖ καὶ ἂν οὐχὶ σαθρὰς τὸ παράπαν βάσεις τὸ ἐμὸν περιέχῃ ἐγχειρίημα.

Ἀθήνησι κατὰ μῆνα Αὐγούστον 1855.

Τυπωθέντος ἤδη καὶ τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ ἐμοῦ ἐγχειριδίου ἔχουσιν οἱ τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου φοιτηταὶ ἔντυπον ὁλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν ἐμῶν παραδόσεων· Περὶ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ κυρίαν μὲν σπουδὴν κατέβαλον εἰς τὸ καταρτίσαι βιβλίον εὐσύνοπτον καὶ πρὸς μελέτην στοιχειώδη τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἐπιτήδειον, ἀλλὰ καὶ παρέχον συνάμα πρὸς ἐκτενεστέρας ἐρεῦνας ἱκανὰς τὰς ἀφορμάς· διὸ καὶ ἡ τῶν παραθέσεων καὶ παραπομπῶν εἰς ἄλλα συγγράμματα συχνὴ χρῆσις οὐκ ἄσκοπος ἴσως οὐδὲ ματαία ὅλως κριθήσεται. Ἐν ταῖς ἐγχωρίοις προερ-

γασίαις, ἐκτός τινων ἐξαιρέσεων, μικρὰς εὖρον τὰς βοηθείας, ἐπομένως ἀτελές, ὡς εἶκός, καὶ ἀκατάσκευον ἐξεπώνησα ἔργον, μόλις ὡς ὑλικὸν ἴσως πρὸς τελειοτέραν καὶ τεχνικωτέραν οἰκοδομίαν χρήσιμον· ὥστε πλείονος προσδεῖται τῆς ἐπιεικείας τῶν ἀρμοδίων κριτῶν καὶ συγκαταβατικωτέρας τῶν ἐλλείψεων αὐτοῦ καὶ ἀτελειῶν κρίσεως· ἀλλὰ μετ' εὐγνωμοσύνης ἀπεκδέχομαι αὐστηρὰν τῶν ἡμαρτημένων μοι ἐπὶ κρισιν καὶ ἐξέλεγχιν.

Ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα Νοέμβριον 1858.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ ἐκδόσει τὸ κείμενον τοῦ βιβλίου ἔμεινεν, ἐκτός ὀλίγων τινῶν ἐξαιρέσεων, ἀμετάβλητον, προσθῆκαι δὲ ἱκαναὶ καὶ ἀναπτύξεις ἐγένοντο ἐν ταῖς σημειώσεσιν, αἵτινες ὅμως οὐδόλως ἠϋξήσαν τὸν ὄγκον αὐτοῦ τῇ βοηθείᾳ τυπογραφικῶν οἰκονομιῶν. Εὐγνωμονῶ τοῖς ἐπιεικῶς τὸ ἔργον μου τοῦτο κρίνασιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς μετὰ δικαιοσύνης ἐπιστημονικῆς ἐξελέγγξουσιν αὐτό

Ἀθήνησι κατὰ μῆνα Νοέμβριον 1863.

Β. Τ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ.

Π Ι Ν Α Ξ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ἈΜΦΟΤΕΡΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

A) προδιάθεσις	§ 1
B) διάλυσις τῶν διαφορῶν ἄνευ δικαστηρίου	
α) τῇ ἀμοιβαίᾳ τῶν διαφερομένων συναινέσει . . .	§ 2
β) τῇ οἰκείᾳ τοῦ προσβληθέντος θελήσει . . .	§ 3
Γ) δικαστικὴ διάλυσις τῶν διαφορῶν	§ 4
Δ) ὁρισμὸς καὶ διδασκαλία τῆς πολιτ. δικονομίας. . .	§ 5
Ε' δικονομικοὶ νόμοι	
1) κατάταξις αὐτῶν	§ 6
2) ἔκτασις αὐτῶν κατὰ χρόνον	§ 7
3) ἔκτασις αὐτῶν κατὰ τόπον	§ 8
ΣΤ') πηγαὶ τῆς πολιτικῆς δικονομίας	§ 9
Ζ') βοηθήματα	§ 10
Η') ἱστορικὰ σημειώματα	§ 11
Θ') βιβλιογραφία	§ 12

Γ Ε Ν Ι Κ Ο Ν Μ Ε Ρ Ο Σ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν κατὰ τὰς ἰδιωτικὰς δίκας ἐνεργῶν προσώπων.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν δικαστηρίων τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς ἐξουσίας αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν δικαστηρίων ἐν γένει § 13

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν δικαστικῶν προσώπων.

Τίτλος Α'. ἐν γένει. § 14

Τίτλος Β. περὶ τῶν οὐσιωδῶν δικαστικῶν προσώπων.

Α') δικαστῆς	§	15
Β') πρόεδρος	§	16
Γ') εἰσαγγελεὺς	§	17
Δ') γραμματεὺς	§	18

Τίτλος Γ. ἐπουσιώδη δικαστικὰ πρόσωπα.

Α') δικηγόρος	§	19
Β') συμβολαιογράφος	§	20
Γ') κλητὴρ	§	21

Τίτλος Δ. περὶ τῶν δικαίων καὶ καθηκόντων.

τῶν δικασ. προσώπων ἐν γένει	§	22

Τίτλος Ε. περὶ πειθαρχίας § 23

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων.

α) περὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν	§	24
β') περὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν	§	25
γ') περὶ τῶν δικαστικῶν διακοπῶν	§	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

Τίτλος Α. Δικαιοδοσία.

α) τί ἐστὶ	§	27
β') εἶδη αὐτῆς	§	28
γ') ἄσκησις αὐτῆς	§	29

Τίτλος Β. ἄρμοδιότης.

α) ἐν γένει	§	30
β') γενικὴ εἴτε τῆς κατοικίας δωσιδικία.		
1) γενικά	§	31
2) τί ἐστὶ κατοικία	§	32
3) νόμιμος ἢ τεκμαρτὴ κατοικία	§	33
4) ἀναγκαία κατοικία	§	34
γ') εἰδικὴ ἄρμοδιότης.		

Α') περιπτώσεις

α) δωσιδικία τῆς τοποθεσίας τοῦ πράγματος §	35
β) δωσιδικία τῆς συναφείας §	36
γ) δωσιδικίας τῆς κατασχέσεως καὶ προσωπ. κρατήσεως §	37
δ) δωσιδικία τῆς ταυτότητος τοῦ δικαίου §	38
ε) δωσιδικία τοῦ συναλλάγματος §	39
ς) δωσιδικία τῆς διαχειρίσεως §	40
ζ) δωσιδικία τῆς ἀνταγωγῆς §	41
η) δωσιδικία τοῦ ἀδικήματος §	42
Β') περὶ τῆς συνδρομῆς πολλῶν δωσιδικιῶν.	
1) σχέσις τῆς εἰδικῆς δωσιδικίας πρὸς τὴν γενικὴν . . §	43
2) προμήμησις §	44
δ) πρέκτασις τῆς ἀρμοδιότητος §	45
ε) δωσιδικία τῶν ἀλλοδαπῶν §	46
ς) δωσιδικία ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως	
1) ἀρμοδιότης κατὰ παραπομπὴν §	47
2) κανονισμὸς τῆς ἀρμοδιότητος §	48
Τίτλος Γ) περὶ τῆς ποινικῆς ἐξουσίας τῶν πολ. δικαστηρίων. §	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΤΟΝ.

Περὶ τῆς πρὸς ἄλληλα σχέσεως τῶν πολ. δικαστηρίων . §	50

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν διαδίκων.

α) ἐν γένει §	51
β) ἐνάγων ἐναγόμενος §	52
γ) ὁμόδικοι §	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῆς προσελεύσεως τρίτων εἰς δίκην μεταξὺ ἄλλων ἐκπεμψ.

α) ἐν γένει §	54
β) ἐκουσία παρέμβασις §	55
γ) ἀναγκαστικὴ παρέμβασις.	
1) διὰ προσεπικλήσεως §	56
2) δι' ἀνακοινώσεως §	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Παράστασις ἐπὶ δικαστηρίου.

1) αὐτοπρόσωπος·	§	58
2) διὰ πληρεξουσίου	§	59
3) δι' ἀντικλήτου	§	60
4) νομιμοποιήσις	§	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως τῶν διαδίκων.

1) ἐν γένει.	§	62
2) δικαστικὴ δαπάνη	§	63
3) πενίας εὐεργέτημα.	§	64
4) προφυλάξεις κατὰ προπετῶν κρισολογιῶν	§	65

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν ἰδιωτικῶν δικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν ἰδιωτικῶν δικῶν καθ' ἑαυτάς.

α) ἐν γένει.	§	66
β) στοιχεῖα ἰδιωτικῆς διαφορᾶς.	§	67
γ) ἐξαιρέσεις	§	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Σύγκρουσις καθηκόντων.

1) ἐν γένει.	§	69
2) περὶ καταφατικῆς συγκρούσεως	§	70
3) περὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως.	§	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως πολλῶν δικῶν.

α) πρὸς ἄλλας πολιτικὰς δίκας	§	72
β) πρὸς ποινικὰς δίκας	§	75

BIBΛION TPITON.

Περὶ τῶν δικαστικῶν πράξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν θεμελιωδῶν βάσεων τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

α) ἀξιώματα δικονομικά	§	76
1) τὸ ἀξίωμα τοῦ μὴ δικάζειν αὐτεπαγγέλτως	§	77
2) τὸ ἀξίωμα τοῦ ἄνευ ἐπικουρίας δικάζεσθαι.	§	78
3) τὸ ἀξίωμα τοῦ μηδένα δικάζειν ἀνήκουστον	§	79
β) περὶ τῆς ἐγγράφου καὶ προφορικῆς, δημοσίας καὶ μυστικῆς διαδικασίας	§	80

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν πράξεων τῶν διαδίκων.

α) ἐν γένει	§	81
β) ἀγωγή		
1) ἐν γένει	§	82
2) εἶδη τῶν ἀγωγῶν	§	83
γ) ὑπεράσπισις	§	84

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ τῶν πράξεων τοῦ δικαστηρίου.

Α) διεύθυνσις	§	85
Β) περὶ δικαστικῶν ἐκθέσεων	§	86
Γ) περὶ τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων.		
1) ὁρισμὸς καὶ εἶδη	§	87
2) καταρτισμὸς τῶν ἀποφάσεων	§	88
3) σύνταξις τῶν ἀποφάσεων	§	89
4) δημοσίευσις καὶ ἀποτελέσματα αὐτῶν	§	90
5) τελεσιδικία	§	91

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Κοινὰ τῶν δικαστικῶν πράξεων.

Α) περὶ κοινοποιήσεων	§	92
Β) περὶ προθεσμιῶν.		

η΄

1) ἐν γένει.	§	93
2) περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτῶν	§	94
3) περὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν	§	95
4) περὶ τῆς παραμελήσεως αὐτῶν.	§	96
Γ) περὶ δικονομικῶν ἀκυροτήτων.	§	97

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ.

Περὶ τῆς τακτικῆς εἴτε συνήθους διαδικασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Προδικασία

Α) προπαρασκευαστικαὶ πράξεις.		
1) ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ	§	98
2) αἵτησις θεραπείας	§	99
Β) ἀγωγή		
α) γενικὰ	§	100
β) ἐπουσιῶδες τῆς ἀγωγῆς περιεχόμενον	§	101
γ) ἐπίδοσις τῆς ἀγωγῆς	§	102
Γ) ἀπολογία.		
α) γενικὰ	§	103
β) ἀπάντησις	§	104
γ) ἐνστάσεις.	§	105
1) ἐνστάσεις ἀναβλητικά.	§	106
2) ἐνστάσεις ἀνατρεπτικά.	§	107
3) τὰ διακριτικὰ τῶν ἐνστάσεων τούτων.	§	108
δ) ἀνταγωγή	§	109
Δ) ἀνταπολογία	§	110
Ε) διχδικασία μέχρι τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως	§	111

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου.

α) ἐν γένει.	§	112
β) ἀντιμωλία δίκη.	§	113

ἀγρεύσεις τοῦ εἰσαγγελέως	§ 114
γ) ἐρήμη δίκη.	§ 115
δ) ἔγγραφος διαδικασία.	§ 116

BIBLION ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τῶν διακωλύοντων τὴν τακτικὴν πρόοδον.
τῆς δίκης αἰτίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ ἀποδείξεως

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Γενικά.

A) ὁρισμός τῆς ἀποδείξεως καὶ εἶδη αὐτῆς	§ 117
1) προαπόδειξις	§ 118
2) συντηρητικὴ ἀπόδειξις	§ 119
B) περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀποδείξεως	§ 120
περὶ πασιδήλου καὶ γνωστοῦ τῷ δικαστηρίῳ.	§ 121
Γ) περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως	§ 122
ἀνάπτυξις τοῦ κανόνος	§ 123
Δ) περὶ τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων	§ 124
Δ) διαδικασία περὶ τὴν ἀπόδειξιν	§ 125

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ,

Τὰ καθ' ἕναστον ἀποδεικτικὰ μέσα.

A) ὁμολογία	
A) γενικά	§ 126
B) δικαστικὴ ὁμολογία	§ 127
Γ) ἐξώδικος ὁμολογία	§ 128
Δ) ἀδιαιρέτον τῆς ὁμολογίας	§ 129
B) τεκμήρια	§ 130
Γ) αὐτοψία	§ 131
Δ) πραγματογνώμονες.	
α) ὁρισμός	§ 132
β) διεξαγωγή	§ 133

γ) γνωμοδότησις	§ 134
Ε) Μάρτυρες	
Α) γενικά	§ 135
Β) περιορισμός της μαρτυρικής αποδείξεως.	§ 136
1) πρώτος κανών	§ 137
2) δεύτερος κανών	§ 138
3) ἑκτασις τῶν ἀνωτέρω δύο κανόνων	§ 139
α) ἐμπορικαὶ ὑποθέσεις	§ 140
β) ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως	§ 141
γ) ἀδύνατον ἐγγράφου ἀποδείξεως	§ 142
Γ) ἱκανότης πρὸς μαρτυρίαν	
α) περὶ ἀνικανότητος	§ 143
β) περὶ ἐξαιρετέων μαρτύρων.	§ 144
Δ) διεξαγωγή τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως.	
α) ἀπόφασις περὶ τούτου	§ 145
β) διαδικασία	
1) κλήσις τῶν διαδίκων καὶ μαρτύρων	§ 146
2) ἀκρόασις τῶν μαρτύρων	§ 147
γ) συζήτησις μετὰ τὴν διεξαγωγὴν	§ 148
ΣΤ) ὄρκος.	
Α) ὁρισμός καὶ εἶδη	§ 149
Β) περὶ τοῦ ἐπακτοῦ ὄρκου	
α) γενικά	§ 150
β) διαδικασία	
1) ἐπαγωγή.	§ 151
2) ὀρκοδοσία	§ 152
γ) ἀποδεικτικὴ δύναμις	§ 153
Γ) περὶ τοῦ ἀναγκαίου ὄρκου	§ 154
Δ) περὶ τοῦ ἐκτιμητικοῦ ὄρκου.	§ 155
Ζ) ὑπομνήματα	
Ι) γενικά	§ 156
ΙΙ) περὶ ἐγγράφων	

A) ἐν γένει	§ 157
B) καταρτισμὸς τῶν ἐγγράφων	
α) τῶν δημοσίων.	§ 158
β) τῶν ιδιωτικῶν	§ 159
γ) περὶ τῶν πρωτοτύπων καὶ ἀντιγράφων	§ 160
Γ) ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων.	
α) ἐν γένει.	§ 161
περὶ ἀντεγγράφων.	§ 162
β) τῶν δημοσίων	§ 163
γ) τῶν ιδιωτικῶν	§ 164
δ) τῶν ἀντιγράφων καὶ συσχετικῶν ἐγγράφων	§ 165
Δ) διεξαγωγή τῆς δι' ἐγγράφων ἀποδείξεως.	
α) γενικά	§ 166
α) προσαγωγή ιδιωτικοῦ ἐγγράφου	§ 167
γ) προσαγωγή δημοσίου ἐγγράφου	§ 168
Ε) περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων	§ 169
III) περὶ μνημείων	§ 170

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Ἐλεγχος τῶν ἀποδείξεως.	§ 171

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ διακοπῆς καὶ ἐπανάληψεως τῆς δίκης.

A) περὶ διακοπῆς	§ 172
B) ἐπανάληψις τῆς δίκης	§ 173
Γ) περὶ ἀποδοκιμάσεως	§ 174

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Περὶ καταργήσεως καὶ ἀποπερατώσεως τῆς δίκης.

A) γενικά	§ 175
B) περὶ ἀνατροπῆς	§ 176
Γ) περὶ παραιτήσεως	§ 177
Δ) περὶ ἀποδοχῆς	§ 178

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Περὶ ἐξαιρετικῆς διαδικασίας.

Εἰσαγωγικά	§ 179

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἐνώπιον τῶν πρωτοδικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Συνοπτικά δίκαι.

- Α) γενικά § 180
- Β) περί τῶν κατὰ γένος συνοπτικῶν δικῶν.
- Α) πένες εἰσιν § 181
- Β) κατὰ τί διαφέρουσι τῶν συνήθων. § 182
- Γ) εἰδικαὶ περιπτώσεις.
- 1) Περὶ προσωρινῶν μέτρων § 183
- II) περὶ τῶν τῆς διακατοχῆς δικῶν.
- α) ὀρισμὸς καὶ εἶδη. § 184
- β) τὸ παράγγ. πρὸς διατήρησιν τῆς νομῆς § 185
- γ) τὸ παράγγ. πρὸς ἀνάκτησιν τῆς νομῆς § 186
- δ) τὸ παράγγελμα de precario § 187
- ε) κοινὰ τῶν παραγγελμάτων τούτων. § 188
- Γ) περὶ τῶν κατ' εἶδος συνοπτικῶν δικῶν
- Α) πρόκλησις εἰς ἀγωγὴν.
- α) ἐν γένει. § 189
- β) εἶδη
- 1) provoc. ex lege diffamari. § 190
- 2) provoc. ex lege si contendat. § 191
- γ) διαδικασία § 192
- Β) περὶ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν δικαστῶν § 193
- Δ) διαδικασία § 194
- Γ) περὶ διανομῆς § 195

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Λογιστικὴ δίκη.

- α) γενικά. § 196
- β) ἐκουσία λογοδοσία § 197
- γ) ἀναγκασία λογοδοσία § 198
- βδ) λογιστικὰ λάθη § 199

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Διαδικασία ἐπὶ ἑναγορᾷ.

Α) γενικά	
α) δρισμὸς	§ 200
β) διαδικασία	§ 201
γ) ἀπόφασις	§ 202
γ) εἰδικαὶ περιπτώσεις	§ 203
Β) ἐπικύρωσις βουλευμάτων συγγ. συμβουλίου	
α) συγγενικὸν συμβούλιον	§ 204
β) ἐπικύρωσις τῶν βουλευμάτων καὶ μέσα προσβολῆς αὐτῶν	§ 205
Γ) ἀπαγγόρευσις	
α) τί ἐστίν	§ 206
β) διαδικασία καὶ ἀπόφασις	§ 207
γ) ἀποτελέσματα τῆς ἀποφάσεως	§ 208
Δ) προσωρινὴ ἐγκατάστασις εἰς τὴν περιουσίαν ἀφάντου	§ 209
Ε) διόρθωσις ληξιαρχικῆς πράξεως	§ 210
ΣΤ) ἄδεια παρὰ γυναικὸς ὑπάνδρου αἰτουμένη πρὸς κίνησιν ἁγωγῆς	§ 211
Ζ) χωρισμὸς κτημάτων	§ 212
Η) περὶ διαζυγίου καὶ διαστάσεως.	§ 213
Θ) ἔκτασις ὑπαρχόντων	§ 214

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Διαδικασία παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν πρωτοδικῶν	§ 215

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Διαδικασία παρὰ τοῖς ἐμμεροδικείοις.

α) ἀρμοδιότης	§ 216
β) διαδικασία	§ 217

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Διαδικασία παρὰ τοῖς ἐμποροδικείοις

α) ἀρμοδιότης	§ 218
β) διαδικασία	§ 219

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Περὶ δὲ δαιτησίας.

- Α) γενικά. § 220
- Β) ἐκουσία δαιτησία
- α) προαπαιτούμενα § 221
- β) προσόντα τοῦ συνυποσχετικοῦ § 222
- γ) ἀποτελέσματα τῆς συνυποσχέσεως § 223
- δ) περὶ τῆς ἐξουσίας τῶν δαιτητῶν § 224
- ε) παῦσις τῆς δαιτησίας § 225
- ς) περὶ τῆς δαιτητικῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν κατ' αὐ-
 τῆς ἐνδίκων μέσων § 226
- Γ) ἀναγκαία δαιτησία § 227

BIBAIION EBΔOMON.

- Περὶ ἐνδίκων μέσων. γενικά § 228

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν τακτικῶν ἐνδίκων μέσων.

- Α) ἀνακοπή.
- α) ὁρισμὸς καὶ προσόντα § 229
- γ) διαδικασία καὶ ἀπόφασις § 230
- Β) ἐφεσις.
- α) γενικά § 231
- β) περὶ τῶν διαδίκων § 232
- γ) περὶ τῶν ἐφεσίμων ἀποφάσεων § 233
- δ) περὶ τῶν λόγων τῆς ἐφέσεως § 234
- ε) περὶ τῆς προθεσμίας § 235
- ς) περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐφέσεως § 236
- ζ) περὶ τῆς διαδικασίας.
- 1) προδικασία § 237
- 2) διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου. § 238

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τῶν ἐκτάκτων ἐνδίκων μέσων.

- Α) ἀναψηλάφησις
- α) ὁρισμὸς καὶ εἶδη § 239

β) περὶ τῶν διαδίκων	§ 240
γ) περὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἀναψηλάφησιν ἀποφάσεων	§ 241
δ) περὶ τῶν λόγων τῆς ἀναψηλάφησεως	§ 242
ε) περὶ τῆς προθεσμίας	§ 243
ς) περὶ τῆς διαδικασίας	
1) προδικασία	§ 244
2) συζήτησις ἐπὶ ἀκροατηρίου	§ 245
B) περὶ ἀναιρέσεως.	
α) ὁρισμός	§ 246
β) περὶ τῶν διαδίκων	§ 247
γ) περὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἀναίρεσιν ἀποφάσεων	§ 248
δ) περὶ τῶν λόγων τῆς ἀναιρέσεως	§ 249
ε) περὶ τῆς προθεσμίας	§ 250
ς) περὶ τῆς διαδικασίας.	
1) προδικασία.	§ 251
2) συζήτησις ἐπὶ ἀκροατηρίου.	§ 252
3) ἀπόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου.	§ 253
Γ) ἀνακοπὴ τρίτου.	
α) ὁρισμός καὶ προαπαιτούμενα.	§ 254
β) διαδικασία καὶ ἀπόφασις	§ 255
Δ) Κακοδικία	§ 256

BIBΛION ΟΓΔΟΟΝ.

Περὶ ἐκτελέσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς ἐκτελέσεως ἐν γένει.

A) εἰσαγωγικά.	§ 257
B) προαπαιτούμενα	
α) τίτλος ἐκτελεστός.	§ 258
περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως	§ 259
περὶ ἀλλοδαπῶν τίτλων	§ 260
β) ἀπόδοσις βεβαία	§ 261
Γ) παρὰ τίνων καὶ κατὰ τίνων γίνεται ἡ ἐκτέλεσις	§ 262
Δ) ἀντικείμενον τῆς ἐκτελέσεως	§ 263

§.

Ε) διαδικασία § 264

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Μέσα ἐκτελέσεως.

Γενικά § 265

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Ἐκτέλεσις εἰς τὴν περιουσίαν.

A) τὴν κινήτην

α) εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου

1) τίνα πράγματα § 266

2) κατάσχσεις § 267

3) κατάσχσεις καρπῶν ἀσυγκομίστων § 268

β) εἰς χεῖρας τρίτου

1) ἐν γένει § 269

2) κατάσχσεις εἰς χεῖρας τρίτου § 270

3) ἀγωγή περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως. § 271

4) διαδικασία πρὸς τὸν τρίτον § 272

B) τὴν ἀκίνητον

1) τίνα πράγματα § 273

2) κατάσχσεις § 274

Γ) πλειστηριασμός § 275

Δ) ἀναπλειστηριασμός § 276

Ε) κατὰτάξεις

α) γενικά § 277

β) διαδικασία τῆς κατατάξεως. § 278

γ) πᾶναξ κατατάξεως. § 279

Β) ἐπὶ τῆς κατατάξεως εἰς τὸ τμήμα ἀκινήτων § 280

δ) προσβολὴ αὐτοῦ § 281

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Ἐκτέλεσις διὰ προσωπικῆς κρατήσεως

α) προαπαιτούμενα § 282

β) διαδικασία § 283

γ) παρεμπύπτοντα § 284

δ) ἀπόλυσις § 285

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἐμπόδια τῆς ἐκτελέσεως.

α) παρὰ τίνος. § 286

β) διαδικασία § 287

γ) ἀποτέλεσμα § 288

1666

22

22

22

22

22

22

22

Wm. H. Miller

Sept 6th 1871

Wm. H. Miller

